

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: درایتی، مصطفی، ۱۳۳۴ - ، گردآورنده
عنوان و نام‌پدیدآور: فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا) / به کوشش مصطفی درایتی.
مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱-
مشخصات ظاهری: ج.؛۲۲/۵*۲۸/۵ س‌م.
فروست: نسخه شناسی؛۱
شابک: دوره: ۹-۲۷۱-۴۶۶-۹۶۴-۹۷۸ ؛ ج.۱۶: ۰-۲۸۷-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت‌فهرست‌نویسی: فاپا
مندرجات: ج.۱۶.الذات - روض.
موضوع: نسخه‌های خطی--ایران --فهرستگان‌ها
شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۳۶د۹الف/ Z۶۶۲۰
رده‌بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۶۷۰۸

فهرستگان

نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

جلد شانزدهم
الذات - روض

به کوشش:
مصطفی درایتی

نسخه‌شناسی/۱

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

مولف: مصطفی درایتی | Derayatimostafa@yahoo.com

ویراستار: دکتر مجتبی درایتی

چاپ اول: ۱۳۹۱

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مدیریت هماهنگی: عباسعلی علیزاده یزدی

مدیریت فنی و کامپیوتر: مهندس امین رشیدی، مهندس محبوبه درایتی

آماده سازی اطلاعات: علی علیزاده یزدی، حسین متدین طوسی
تقی چیت‌ساز، عباسعلی علیزاده یزدی

تایپ و تصحیح: سمیرا عابد پور، فاطمه محمودی، هدی محمدی، سارا محمدی

طرح روی جلد: برگرفته از جلد نسخه خطی کلیات سعدی دورهٔ صفوی
با شماره ثبت ۱۹۱۶۵ کتابخانه ملی

خوشنویسی روی جلد: مهدی فلاح

صفحه آرایی: مهندس محبوبه درایتی

ناظر چاپ: نصرت‌ا... امیر آبادی

چاپ و صحافی: قلم قم

نشانی: تهران بزرگراه شـهید حقانی (غرب به شرق)،
بعد از ایسـتگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی
تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۱۸ - ۸۱۶۲۳۳۱۵-۸۸۹۴۱۹۴۶ دورنگار: ۸۸۹۴۷۴۹۶
وب گاه: www.nlai.ir | پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

الفهرس الموحّد
للمخطوطات الايرانية

السادس عشر
الذات - روض

اعداد:
مصطفى الدرايتى

رموز و اختصارات

- **آتشی:** مجموعه آقای سید علی آتشی در یزد
- **آثار ملی:** کتابخانه آثار ملی کاشان
- **آغاز: برابر:** آغاز برابر نمونه کتاب
- **آغاز و انجام برابر:** آغاز و انجام برابر نمونه کتاب
- **احتمالاً غیر همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کاررفته است که نام مشترک دارند و ما به احتمال آنها را متفاوت می‌دانیم
- **احتمالاً همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کار رفته که نام مشترک دارند ولی ما احتمال می‌دهیم برخی از آنها یک اثر است ولی مطمئن نیستیم.
- **احتمالا بعضا همانند:** در مورد نسخه‌هایی به کار رفته که نام مؤلف آنها معلوم نیست ولی نام مشترک دارند و تعدادی نسخه به این نام معرفی شده است و برخی از آنها احتمال می‌رود یک کتاب باشند ولی مطمئن نیستیم
- **ادبیات: با نام شهر تهران:** کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد؛ با نام شهر اصفهان: دانشکده ادبیات دانشگاه اصفهان.
- **اصغر زاده:** مجموعه اصغر زاده
- **الفبائی:** فهرست الفبائی نسخه‌های خطی کتابخانه آستان‌قدس رضوی.
-
- **الهیات:** با نام شهر تهران: کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: دانشکده الهیات دانشگاه‌فردوسی مشهد.
- **امام جمعه:** کتابخانه امام جمعه زنجان
- **امام صادق:** مدرسه امام صادق چالوس و مدرسه امام صادق قزوین و کتابخانه مؤسسه امام صادق قم و کتابخانه حوزه علمیه امام صادق اردکان یزد. که هر کدام با قرینه نام شهر قبل از آن قابل تشخیص است.
- **امام عصر:** کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز
- **امام هادی:** کتابخانه عمومی امام هادی در مشهد
- **امیر کبیر:** کتابخانه امیر کبیر در باغشاه فین
- **امیرالمؤمنین:** کتابخانه امیر المؤمنین بشرویه
- **انجام برابر:** انجام برابر نمونه کتاب.
- **اندازه:** اندازه صفحه.
- **اوراق عتیق:** مجموعه ای به همین نام که به کوشش محمد حسین حکیم از طریق کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
- **اهدائی ف:** فهرست نسخه‌های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی، تالیف رضا استادی
- **اهدائی رهبر:** مجموعه فهارس نسخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی که چندین جلد آن منتشر شده است.
- **بی‌تا:** بدون تاریخ کتابت.
- **بی‌کا:** بدون کاتب.
- **پ:** پشت

- **تا:** تاریخ کتابت.
- **جا:** محل کتابت.
- **چهل ستون:** مدرسه چهل ستون تهران
- **حجتیه:** کتابخانه مدرسه حجتیه
- **حججی:** کتابخانه آیةالله حججی نجف آباد
- **حقوق:** دانشکده حقوق دانشگاه تهران
- **حوزه علمیه:** حوزه علمیه آشتیان
- **خاتم الانبیاء:** کتابخانه مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل
- **دائرۀ المعارف:** کتابخانه مرکز دائرۀ المعارف بزرگ سلامی
- **دار الحدیث:** کتابخانه مرکز دار الحدیث در قم
- **دانشگاه:** کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **د.ث:** به معنای دفتر ثبت کتابخانه مجلس شورای اسلامی است.
- **دهگان:** مجموعه ابراهیم دهگان اراک.
- **دیانی:** کتابخانه شیخ محمد علی دیانی بیرجند
- **ذکاء، یحیی:** مجموعه ذکاء یحیی
- **ر:** رو
- **رایانه:** رایانه کتابخانه ملی ایران و کتابخانه آستان قدس رضوی و در مواردی کتابخانه مسجد گوهرشاد. لازم به ذکر است که شماره بعد از آن در مورد کتابخانه ملی غیرقابل پیگیری است و منظور شماره صفحاتی است که متن پیاده شده فایل آن می‌باشد که در اختیار ماست و برای کنترل کار خود ما می‌باشد.
- **رضوی:** کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
- **روضاتی:** مجموعه شخصی سید احمد روضاتی
- **سپهسالار:** کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار)
- **سر یزدی:** کتابخانه مسجد حظیره (سر یزدی)
- **سعید نفیسی:** نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی
- **سم:** سانتیمتر
- **سناف:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس سنا (که مجموعه آن به کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده است.
- **سلطنتی:** کتابخانه کاخ گلستان (سلطنتی)
- **شاهچراغ:** کتابخانه آستانه حضرت شاهچراغ شیراز
- **شیخ علی حیدر:** مکتبه شیخ علی حیدر (مؤید)، این مجموعه شخصی که ظاهراً هنگام جنگ کویت توسط صاحب آن از کویت به ایران منتقل شده بود ابتدا در قم نگهداری می شد و بعد دچار مشکلاتی شد و معلوم نبود در چه محلی نگهداری می‌شود. آخرین اطلاع این است که این مجموعه به شهر مشهد و به آستان قدس رضوی انتقال یافته است و ضمن مجموعه اهدائی رهبری نگهداری می شود.
- **ص:** صفحه
- **صادقیه:** کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) دامغان
- **طبسی:** کتابخانه طبسی حائری در قم
- **عبدالعظیم:** آستان مقدس حضرت عبدالعظیم در شهر ری

- **عکسی:** این تعبیر در دو جا به کار رفته است: یکی در کنار شماره برخی از نسخه‌ها که به معنای آن است که نسخه، عکسی است و باید برای یافتن نسخه در کتابخانه معرفی شده، به عکسی بودن توجه شود؛ و دوم در معرفی مأخذ است که منظور فهرست عکسی آن کتابخانه می‌باشد.
- **علامه طباطبائی:** کتابخانه علامه طباطبائی شیراز که نام شیراز در قبل از آن آمده است.
- **علامه طباطبائی:** مکتبه علامه طباطبائی قم که نام شهر قم در قبل از آن آمده است.
- **علوم پزشکی:** کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران
- **عمومی ساری:** کتابخانه عمومی ساری
- **عمومی:** با کلمه قبل سمنان: کتابخانه عمومی سمنان
- **عمومی:** با کلمه قبل مراغه: کتابخانه عمومی مراغه
- **غیر همانند:** در مورد نسخه‌هایی که نام آنها یکی است ولی نسخه‌ها متفاوت است و به دلیل صرفه‌جویی و جلوگیری از تکرار، نام مکرر آنها حذف شده است.
- **ف:** این رمز در مورد مأخذ به کار رفته است و هنگامی که برای یک کتابخانه فهرستی به نام همان کتابخانه به صورت مستقل منتشر شده باشد، نام مأخذ آن با رمز «ف:» به معنای فهرست، به کار رفته است و اگر نام مأخذ با نام کتابخانه متفاوت باشد، نام مأخذ ذکر شده است.
- **فاضل:** کتابخانه آیة‌الله فاضل خوانساری
- **فاضل قائینی:** کتابخانه فاضل قائینی قم
- **فرهاد معتمد:** مجموعه فرهاد معتمد
- **فرهنگ و هنر:** کتابخانه فرهنگ و هنر مشهد
- **فرهنگ و ارشاد:** کتابخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان
- **فیاض:** مجموعه دکتر علی اکبر فیاض
- **فیضیه:** کتابخانه مدرسه فیضیه قم
- **فیلمها:** فهرست فیلم‌های کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **قاضی طباطبائی:** مجموعه محمد علی قاضی طباطبائی تبریز
- **قمر بنی هاشم:** کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان
- **کا:** کاتب
- **کاتب = مؤلف:** نسخه به خط مؤلف است.
- **کاظمینی:** کتابخانه میرزا محمد کاظمینی
- **گ:** برگ.
- **گلپایگانی:** کتابخانه عمومی حضرت آیة‌الله العظمی گلپایگانی.
- **گوهرشاد:** کتابخانه مسجد جامع گوهرشاد.
- **مجلس:** کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- **محدث ارموی مخ:** فهرست مجموعه نسخه‌های خطی محدث ارموی، مخطوط
- **محمد هلال:** کتابخانه امامزاده محمد هلال آران کاشان، مخطوط.
- **مختصر ف:** فهرست مختصر نسخه‌های خطی مجلس شورای اسلامی که در سال ۱۳۸۷ منتشر شده است.
- **مخ:** به معنای مخطوط بودن فهرست می‌باشد.
- **مدارک فرهنگی:** سازمان مدارک فرهنگی انقلاب

- **مدرسه غرب:** کتابخانه مدرسه غرب همدان
- **مدرسی:** کتابخانه سید محمد مدرسی در یزد
- **مرعشی:** کتابخانه عمومی آیة الله العظمی مرعشی نجفی
- **مرکز احیاء:** مرکز احیاء میراث اسلامی، قم.
- **مرکز مطالعات:** کتابخانه پژوهشگاه علوم و تحقیقات اسلامی قم
- **مروی:** کتابخانه مدرسه مروی تهران
- **مسجد اعظم:** کتابخانه مسجد اعظم قم
- **مطالعات فرهنگی:** کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- **معصومیه:** آستان مقدسه حضرت معصومه علیها سلام
- **مفتاح:** مجموعه محمد حسین مفتاح
- **ملک:** کتابخانه ملک
- **ملی:** با نام قبلی تهران: کتابخانه ملی ایران؛ با نام قبلی شیراز: کتابخانه ملی شیراز؛ با نام قبلی تبریز: کتابخانه ملی تبریز.
- **مهدوی:** مجموعه دکتر اصغر مهدوی
- **موزه ملی:** کتابخانه موزه ملی ایران (موزه ایران باستان)
- **مؤسسه آیة الله بروجردی:** مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی.
- **مولوی:** عبد المجید مولوی (قسمتی از این مجموعه به کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردسی مشهد منتقل شده است.)
- **مینوی:** مجتبی مینوی
- **نجومی:** مجموعه سید مرتضی نجومی
- **نسخه‌پژوهی:** مجموعه‌ای با همین عنوان که چند شماره از آن از طرف کتابخانه مجلس شورای اسلامی و به کوشش ابوالفضل حافظیان منتشر شده است.
- **نشریه:** نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **نک:** این علامت به معنای «نگاه کنید» می‌باشد و در موارد ارجاع به کار رفته است. اِرجاع دو گونه است: گاهی عنوان ارجاع داده شده کلاً در جای دیگری که راهنمائی شده، ثبت شده است و گاهی قسمتی از عنوان ارجاعی در محل دیگری ثبت شده است که در واقع به معنای «نیز نگاه کنید» می‌باشد.
- **نواب:** کتابخانه مدرسه نواب مشهد
- **نمازی:** کتابخانه مدرسه نمازی خوی
- **نوربخش:** کتابخانه نوربخش (خانقاه نعمت اللهی تهران)
- **وابسته به:** این اصطلاح در جایی به کار رفته که کتاب معرفی شده به اثری دیگر وابسته است و بیشتر در مورد شرح‌ها، حاشیه‌ها، تعلیقه‌ها، منتخب‌ها، مختصرها، گزیده‌ها، و ترجمه‌ها به کار رفته است و نام کامل اثر اصلی، همراه با نام مؤلف آن معرفی شده است و در صورت نیاز می توانید به اثر اصلی مراجعه کنید.
- **وزیری:** کتابخانه وزیری یزد
- **همانند:** این کلمه در جایی به کار رفته، که اثر معرفی شده فاقد نام مؤلف است و چند نسخه از آن در کشور وجود دارد و به معنای آن است که نسخه‌ها یک اثر است.

آوانگاری و اختصارات

در آوانگاری عناوین کتاب‌ها چند نکته هست که باید یادآوری شود:

۱–در آوانگاری فقط حروفی که تلفظ می‌شوند، ضبط می گردند. مثال: آداب الشریعه = ādāb-oš šarī'a

۲–عنوان کتاب‌های فارسی با تلفظ فارسی و عنوان کتاب‌های عربی با تلفظ عربی آوانگاری شده‌اند.

مثال: آداب صوفیه =ādāb-e sūfīye

آداب الصوفیه =ādāb-uṣ ṣūfīya

۳– کلمات و ترکیباتی که از زبان‌های دیگر (از جمله عربی) به فارسی وارد گردیده، با تلفظ متداول در فارسی ضبط شده است.

مثال: اسطرلاب = ostorlāb

ابواب الجنان =abvāb-ol jenān

۴–چون در آوانگاری مقصود فقط نشان دادن تلفظ کلمات است، حروف اول عناوین مانند دیگر حروف کوچک نوشته شده است.

۵–برای آوانگاری کلماتی که بارها تکرار شده‌اند، از اختصار استفاده شده است.

ترجمه	tarjuma(t) / tarjome	t.
دیوان	dīvān / dīwān	d.
رساله	risāla(t) / resāle	r.
شرح	šarh / šarḥ	š.
کتاب	ketāb / kitāb	k.
منتخب	montaxab / muntaxab	mn.
منظومه	manẓūma(t) / manzūme	mnz.
مختصر	moxtasar / muxtaṣar	mx.

الف - آوانگاری کلمات و ترکیبات فارسی:

۱. مصوت‌ها:

َ	در کلمه	زَن	a
ِ	در کلمه	دِل	e
ُ	در کلمه	گُم	o
آ	در کلمه	راه	ā
او	در کلمه	سود	ū
ای	در کلمه	بیرون	ī

۲. صامت‌ها:

حرف	آوانگاری
ء، همزه	'
ب	b
پ	p
ت،ط	t
ث، س، ص	s
ج	j
چ	č
ح، ه	h
خ	x
د	d
ذ، ز، ض، ظ	z
ر	r
ژ	ž
ش	š
ع	ʼ
غ، ق	q
ف	f
ک	k
گ	g
ل	l
م	m
ن	n
و	v
ی	y

ب - آوانگاری کلمات و ترکیبات عربی:

۱. مصوت‌ها:

فتحه	a
کسره	i
ضمه	u
آ	ā
او	ū
ای	ī

۲. صامت‌ها:

ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʻ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ی	y

همزه	ʼ
ب	b
ت	t
ث	ṯ
ج	j
ح	ḥ
خ	x
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ

الذات

الذات

● **الذات الاحدیة** / فلسفه / عربی
aḏ-ḏāt-ul aḥadīyya
عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، - ۷۳۶ ؟ قمری
'abd-or-razzāq-e kāšī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۶/۱
آغاز: من کلام شیخ عبدالرزاق کاشی فی تحقیق حقیقة الذات الاحدیة و حقایق الاسماء و لاتناهیها. بسمله اعلم ان هذه مقدمات ثلثة تحتوی علی اصول فصوص حکم هذه الکلمات قدمتها امام الکلام؛ **انجام:** و لیس وراء عبادان قریة.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۱پ-۴ر و ۳۸ر - ۴۱پ)، ۱۵ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۸ - ۷۲۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰۸/۱۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص، ۱۸ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۴۴]

● **ذات الانوار** / شعر / عربی
ḏāt-ul anwār
قصیده‌ای است در ۷۰۰ بیت به نظم عرب در دوازده نور: توحید، روح، نفس ناطقة، هیولی و فلک و عناصر و منبع وجود عقول و افلاک، معجزات، مبدء و معاد، رموز قرآن، تغییر زمان و انحراف مزاج و فساد ارض، صاحب وقت و نشانه ظهور او، نفس قطب، قیامت کبری، آداب و حسن اخلاق، و یک لمعه در سر گذشت شاعر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۲/۸
آغاز: بسمله. بسم رب البینة العظمی و الکلمة العلیا مظهر الاشیاء بحقایقها ... و بعد فانه لما رای الاخوان ... قصیدة ... ابی حفص عمر بن الفارض الاندلسی المغربی التمس منی ... ترتیب قصیدة علی وزن تلک القصیدة ... و رتبتها علی اثنا عشر نورا و لمعة ... و سمیتها ذات الانوار ... النور الاول فی التوحید. تجلی لی المحبوب من کل وجهة ×× فشاهدته فی کل معنی و صورة / و خاطبنی منی بکشف سرائر ×× تعالت مر الاغیار لطفا و جلت؛ **انجام:** فان کنت فی سعیی مصیبا فباالحری ×× و الا فهذا کان مقدار طاقتی. قد تمت القصیدة العامریة و السبکیة العسجدیة التی فاقت بکر القصائد و فارضها بما ایدت من فرائد الحقائق و اظهرت من غوامضها فیالها من مدامة مذهب بهموم للاوهام عن شراشر العقول و تنشط للارواح و یلهیها عن الاباطیل و الفضول و الله المستعان علی نیل کل مامول.
کا: مرتضی موسوی خوانساری، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰گ (۱۱۵-۱۳۵)، ۱۹ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۰۹]

● **ذات الرشد فی الخلاف بین أهل العدد** / علوم قرآن / عربی
ḏāt-ur rušd fi-l xilāf bayn-a 'ahl-il 'adad
موصلی، محمد بن احمد، - ۶۵۶ قمری
mūselī, mohammad ebn-e ahmad (- 1259)
قصیده رائیه‌ای است در شمارش‌های مختلف آیات قرآن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۲/۴عکسی
آغاز: بسمله. قال الفقیر الی الله محمد بن احمد بن احمد بن الحسین الموصلی سامحه الله فی نظم اختلاف أهل العدد من الأمصار الخمسة التی احتوی علیها الحجاز و الشام و العراق و هی هذه: الحمد لله حمداً یوجب الدررا ×× یفوق فی الفخر عقداً ینظم الدررا
نسخه اصل:کتابخانه چستربیتی، ش ۳۹۶۱؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده، با بلاغ سماع و قرائت؛ ۹ص (۱۱۹-۱۲۷)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۶۷]

● **ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و من بعده من**

الخلفاء / شعر، تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی
ḏāt-uš šifā' fī sīrat-il muṣṭafā wa min ba'd-i-h min-al xulafā'

ابن جزری، محمد بن محمد، ۷۵۱ - ۸۳۳ ؟ قمری
ebn-e jazarī, mohammad ebn-e mohammad (1351 - 1430)

اهداء به: سلطان محمد حاکم شیراز
تاریخ تألیف: ۷۹۸ق؛ محل تألیف: احتمالا شیراز
منظومه‌ای است در زندگی‌نامه پیامبر (ص) و پنج خلیفه پس از ایشان، با عناوین: فی نسب النبی (ص)، فی حمله و تاریخ ولادته، فیمن ارضعته، موت امه و کفالة جده، قول الراهب فی حقه، مبعثه (ص)، اول من آمن به ... و می‌رسد به خلافت علی (رض)، بیان خلافت حسن (رض)، ذکر شیی من مناقبه، و در پایان تاریخ انجام و شمار بیت‌ها را آورده است: «و کملت «ذات الشفاء» فی سیرة ×× المصطفی و الخلفاء الخمسة / ابیاتها جاءت ثوان کملا ×× عام حساب صح ذاک جملاء / ابیاتها خمس مایة الا ×× عشرین بیتا قد علت محلا / خامس عشر الحجة المحرمة ×× ثالث یوم من وقوع الملحمة ...»
آغاز: قال محمد هو ابن الجزری ×× الحمد للمهیمن المقتدر / والشکر لله علی ما قد هدی ×× من نظم سیرة النبی المصطفی / نظمتها فی غایة اختصار ×× من تجلا لعل فی النهار / برسم سلطان الوری محمد ×× صاحب شیراز الرضی المؤید / سمیتها تفالا ذات الشفا ×× فی سیرة النبی ثم الخفا
انجام: و الحمد لله علی التمام ×× ثم صلوته مع السلام / علی النبی المطفی المختار ×× و آله و صحبه الاخیار
[ایضاح المکنون ۵۳۹/۱؛ معجم ما کتب عن الرسول واهل البیت، رفاعی ۷/۲؛ دارالکتب قاهره (چاپ ۱۹۳۰) ۵: ۱۸۶ دنا ۴۵۹/۵ (۱۷ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- رفع الخفا عن ذات الشفا فی سیرة المصطفی؛ ابن الحاج، محمد بن حسن (-۱۱۸۹)
۲- نثر السفافی شرح ذات الشفا؛ رودباری، خضر بن احمد (-۱۲)
۳- ذات الشفای کردی = صاحب الشفاعه
۴- شرح ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و الخلفاء الخمسة

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۲۱/۱
خط: نسخ، کا: مصطفی اعور ثاوجی، تا: ۱۱۹۱ق؛ ۲۷گ (۱-۲۷)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۵]

۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۲۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** صلی علیه الله تم تسلماً ×× و رد کید من بغی و سلما
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۹ جمادی الثانی ۱۱۹۳ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۳۲ص (۸-۳۹)،۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: - ۷۳]

۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۰۴
آغاز و انجام: برابر
با شرح مختصر به خط ریزتر زیر سطرها؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ محشی؛ ۶۶ص، ۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [نشریه: ۳ - ۳۷۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۰۷/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۸ص (۱۱۵-۱۷۳)، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۰ - ۱۶۷۹]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۸۲-۱۵/۱۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا:عبدالقادر کانسیوی برای عبدالله،تا: ۱۲۰۸ق؛ در پایان رساله‌ای در ۲ برگ در تحقیق رب العالمین از ابن کمال الوزیر؛ جلد: مقوا، ۲۶گ، ۸-۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۶۰]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۹۷/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** صلی علیه الله ثم سلما ×× و رد کید من بغی و سلما
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۱۰ق؛ ۲۹گ (۴۶ر-۷۴پ) [ف: ۳ - ۱۴۷]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۴۲/۲-۱۶/۱۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اتممته فی غایة استعجال ×× فی سیرة النبی ذی الکمال
خط: نسخ، کا: احمد بن ملا هادی سرخضرایی، تا: ۱۲۲۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۹۶۱]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۹۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله علی ان نصرا ×× نبیه ودینه و أظهرا / صلی علیه الله ثم سلما ×× و رد کید من بغی و سلما
خط: نسخ، کا: حامد مردوخی، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: مقوایی، ۲۸گ (۴۱پ-۶۹پ)، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۳۳۸]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹۰۲/۵-۱۵/۱۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: گالینگور سرخ، ۲۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۶۱]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۴۰/۱
خط: نسخ پخته، کا: سعید بن حسین سلیمانی، تا: جمعه ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۶۸ق؛ ۲۹گ (۲ر-۳۰پ) [ف: ۳ - ۱۴۷]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۵۱/۸
خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، کا: محمد بن حیدر، تا: شوال ۱۲۷۷ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۰ص (۱۰۹-۱۶۸)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۵۸]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۸۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله علی ان نصرا ×× نبیه ودینه واظهرا /

صلی علیه الله ثم سلما ×× ورد کید من بغی وسلما.

خط: نسخ، کا: عمر بن علی بن المصطفی، تا: ۱۲۸۲ق؛ در ابتدای رساله فایده‌ای در احوال نبی اکرم (ص) مذکور است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف مخ:۲-۹۵۷]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۷۰-۵۸/۱۲۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن رسول بن اسماعیل بن عبدالرحمن، تا: ۱۲۹۲ق، جا: پنجوین؛ ۶۱گ، ۸-۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ – ۱۹۶۱]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۹۶-۲۶/۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** صلی علیه الله ثم سلما ×× ورد کید من بغی وسلما / سید بهاء ذا الکتاب قداتم ×× حین وفات الناصر شاه العجم / تم الکتاب واسمه ذات الشفاء ×× فی وقت قتل الناصر ذات الجفا

خط: نسخ، کا: سید بهاء الدین، تا: ۱۳۱۳ق، جا: مسجد شیخ محمد سلیم؛ کاتب که نسخه را در ترور ناصرالدین شاه تمام کرده سه بیت در ماده تاریخ ترور وی سروده، بعد از پایان نسخه مطالبی درباره علائم آخرالزمان از مشارق الانوار حافظ رجب برسی در ۱۰ برگ نقل شده؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴ – ۱۹۶۱]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۵۴

آغاز: قال برابر؛ **انجام:** صلی علیه الله ثم سلما ×× ورد کید من بغی و سلما / قد تم ذا بالخیر و السعادة ×× للنسخة نطلبه لافادة

خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۴ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه قرمز، ۳۳گ (۲پ-۳۴ر)، ۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۲۱۶]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۴۷/۳

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۳ ذیحجه ۱۳۴۲ق؛ مهر: «عبدالله ۱۳۳۲» (بیضی)؛ ۲۷گ (۸۵پ-۱۱۱ر) [ف: ۳ – ۱۴۷]

۱۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۶۷/۱

خط: نسخ تحریری، کا: محمد کانی کبودی، تا: جمعه ۱۷ رمضان ۱۳۴۹ق؛ ۴۵گ (۳ر-۴۷ر) [ف: ۳ – ۱۴۷]

۱۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۷۶۴/۲

بی‌کا، بی‌تا، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۴۹۳]

۱۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۶۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۳۲گ (۳پ-۳۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [مؤید: ۳ – ۱۳۹]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۲۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۲۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۴۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** صلی علیه الله ثم سلما ×× ورد کید من بقی و سلما

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۱۴گ (۱۰پ-۲۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [مؤید: ۲ – ۱۴۹]

۲۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۰۲/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۵۰۷]

● ذات الشفاء (ترجمه) / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

d̲āt-uš šifā’ (t.)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۳۴ ض

بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه [د.ث. مجلس]

● ذات الشفای کردی = صاحب الشفاعه / شعر / کردی

zāt-oš šefā-ye kordī = sāheb-oš šefā‘a

وابسته به: ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و من بعده من الخلفاء؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)

[بغدادی، ایضاح المکنون ۵۳۹/۱ «ذات الشفا فی ...»؛ کحاله ۲۹۱/۱۱ «محمد بن الجزری»؛ مشترک ۱۲۷/۱ «المقدمة الجزریة»؛ دنا ۴۶۰/۵]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۰۲

آغاز: یا رب هادی، یا رب هادی ×× یا موجد نه خاک آتش و بادی / یا رافع به عرش اعلا مبادی ×× یا مذل معز ضلال و هادی

نسخه بیش از ۶۰۰ بیت آغاز را ندارد. متن «ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و الخلفاء» از جزری، ترجمه کردی و نیز به نظم از ناشناس. در دیباچه نام نگارنده متن محمد بن محمد بن علی جزری [۸۳۳ق /۱۴۲۹م] و نام کتاب «ذات الشفا» آمده است. با سربندهای در خور: بیان نسب حضرت پیغمبر (ص)، مادر حضرت ص، ... معراج ... جمع شدن قریش ...؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ سپس سروده‌هایی به کردی (گ ۱۲ر-۱۶پ)، آغاز این بخش: «دور سرت بم، بر اسرت بم، بیاورت بم، بنوکرت بم»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۱ر-۱۱پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸ سم [ف: ۲ – ۱۱۷]

← ذات الفرائد ⟵ ذات الفوائد

● ذات الفوائد = ذات الفرائد / کیمیا / عربی

d̲āt-ul fawā’id = d̲āt-ul farā’id

طغرائی، حسین بن علی، ۴۵۵ – ۵۱۴ قمری

toqrā’ī, hoseyn ebn-e ‘alī (1064 - 1121)

چاپ: بغداد، محقق: رزوق فرج رزوق، مجلة المورد، مجلد۳، عدد۳، ۱۲ص، ۱۹۷۴م.

[دنا ۴۶۰/۵؛حاجی خلیفه ۸۲۱/۱؛ الذریعه ۲/۱۰؛ زرکلی ۲۴۶/۲؛ کحاله ۳۶/۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۹/۲

آغاز: بسمله. رسالة ذات الفوائد من كلام ... الطغرائی ... قال من اسرار الكتاب قول هر قل أن فی تبییض احد و عشر سراً و هو مثل قول جابر؛ **انجام:** قد شرحنا بغاية البيان. و السلام. تمت الرسالة ...
خط: نستعلیق تحریری، کا: ارسطو اصفهانی، تا: ۱۰۱۰ق؛ ۵گ (۹پ-۱۳پ) [ف: ۱ - ۱۱۵]

● **ذات المنابر** / كيميا / عربی
ḏāt-ul manābir

هرمس

hermes

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۱/۲

آغاز: بسمله. و هذه رسالة الحكيم هرمس المعروف بذات المنابر. قال حكيم هرمس: اعلموا ان الله عزوجل حين اراد خلق الطبايع خلق النار و امرها ان تلتهب؛ **انجام:** و انا اشير اليك ان تعلقی هذه الرسالة فی عنقك ابدا ما بقيت و السلام.
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۱۲پ-۱۷ر)[ف:۴-۹۸۳]

● **ذات و حقیقت مبدأ هستیها** / فلسفه / فارسی
zāt va haqīqat-e mabda'-e hastī-hā

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

در اینکه مبدء و غایت هستی ها را حقیقت و ذاتی هست.
آغاز: پرسید پرسنده ای که مبدأ موجودات و علت هستیها را حقیقتی و ذاتی هست یا نه
چاپ: مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم)) (صص ۶۲۶-۶۲۵)
[دنا ۵/ ۴۶۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۱۳/۱۱
فایده ای از بابا افضل کاشی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: سمرقندی، ۳گ (۸۴پ-۸۶ر)، ابعاد متن: ۸×۱۶/۵ [ف: ۱۱ - ۱۸؛ فهرست رایانه‌ای ص ۴۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۲/۱۱
آغاز: برابر؛**انجام:** جواب گویم پرسنده در سؤال جواب خود دارد. و او بخود ذات همه ذوات و حقیقت همه حقایق ... ما بتو قائم چو تو قایم بذات
خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۱ص (۲۵پ)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴- ۱۷۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳۰/۱۳/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن امیر محمد قاسم حسینی، تا: ۱۱۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲ص (۱۳۱-۱۳۲)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۶ - ۸۲۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰/۹۰/۷-طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱گ (۱۵۹)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۱۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۱/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذوات بوی ذواتند و حقایق بوی حقایق و او بخود ذات و حقیقت همه و السلام.
بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ ۲گ (۱۳۸پ- ۱۳۹ر) [ف: ۳ - ۳۲۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶/۲۲۶۷/۱۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، در هامش جایی بین ۱۱پ-۱۴ر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹- ۹۱۸]

● **ذات و صفات باریتعالی** / کلام و اعتقادات / عربی
zāt va sefāt-e bārī-ta'ālā

[دنا ۵/ ۴۶۰]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۸۶۴/۲
آغاز: فی ما دل علی انه تعالی جل شانه عادل حکیم لا یظلم
بدون خطبه و خاتمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملك مورخ محرم ۱۱۸۸ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۴۹۲]

● **ذات و صفات پیغمبر** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
zāt va sefāt-e peyqambar

ایجی، محمود بن محمد، ق۹ قمری
ījī, mahmūd ebn-e mohammad (- 15c)

حدیثی را از نورالدین ابوعبدالله محمد پسر عبدالله ایجی حسینی از ناصرالدین عمر بن حسن پسر مزید پس امثله (؟) مراغی حلبی از فخرالدین ابوالحسن پسر علی پسر احمد پسر بخاری در ۱۳ جمادی الاول ۸۵۰ آورده است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۸/۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۸]

● **ذات و نفس و وجه** / عرفان و تصوف / فارسی
zāt va nafs va vajh

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری
nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

در گفتار صوفیان درباره «ذات، وجه، نفس، صفت، اسم، فعل». مؤلف می‌گوید: گروهی از اهل طریقت از من خواستند که رساله‌ای در بیان ذات وجه و نفس و در بیان صفت اسم و فعل بپردازدم من هم این رساله را پرداختم که در آن علاوه بر

مباحث عرفانی از تطور موجود و ایجاد نفس بر مشرب عارفان بحث مفصل شده است.
آغاز: بسمله و حمد. اما بعد درویشان از این بیچاره درخواست کردند که میباید که در بیان ذات و نفس و وجه و در بیان صفت و اسم و فعل رساله‌ای جمع کنی. بدان که هر فردی از افراد مرکب و هر فردی از افراد بسیط مجازی
[دنا ۴۶۰/۵ (۶ نسخه)؛ الذریعه ۲۰۹/۱۸؛ مشترک پاکستان ۱۴۶۴/۳؛ نسخه‌های منزوی ۱۳۳۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۶۷/۷ و ۷۸۱/۷]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۳۸/۷
آغاز: بسمله، حمدله، صلات ... درویشان کثرهم الله از این بیچاره درخواست کردند که می‌باید بیان سازید که اهل تصوف بیان ذات و وجه نفس چون کرده اند و بیان صفت و اسم و فعل چه کرده‌اند؟؛ **انجام:** چون دعوی بزرگی می‌کرد، انکار موسی می‌کرد. یا الله العالمین یا حرز الناصرین ...
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸گ (۳۷ر-۴۴ر) [ف: ۱ - ۱۱۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۰۳/۱۰
آغاز: بدان ایدک الله فی الدارین که هر فرد از افراد مرکب؛ **انجام:** و مراد از جان نفس کل است باقی معلوم و الحمدلله رب العالمین و تمم بالخیر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۱۶۳-۱۶۷)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۵ - ۵۲۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۲/۱۰
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین چنین گوید اضعف الضعفا عزیز ابن محمد النسفی؛ **انجام:** که میدانست که از ذات خبر نتوان گفت و الحمدلله رب النسفی.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص (۴۷۴-۴۸۱)، ۱۷ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۸۸]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۳۳/۱۲
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ (۸۲ر-۸۳پ) [ف: ۱ - ۱۱۵]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۵/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** دلیل است بر آنکه دعوی بزرگتری میکردند انکار موسی میکرد. والله اعلم بالصواب.
خط: تعلیق، کا: احمد بن عبدالعلی بیک بیوک ابادی همدانی، تا: زمستان ۱۲۸۳ق؛ ۵گ (۱۱۱ر-۱۱۵ر) [ف: ۳ - ۴۴۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۴۰/۵
خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی، ۱۲ص (۱۷۵-۱۸۶)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۳۶۹]

● **الذالات المعجمة فی القرآن الکریم** / شعر، تجوید / عربی
ad̲-d̲āllāt-ul mu‘jama fi-l qur‘ān-il karīm
مرخم، شمس الدین، ق۹ قمری
moraxxam, šams-od-dīn (- 15c)
قصیده‌ای است لامیه در بیست و یک بیت در بیان ذال‌های وارده در قرآن کریم.
آغاز: بدأت ببسم الله نظماً مسلسلا ×× بمعجم ذالات القرآن محصلا / تذکر و ذر و احذر عذاباً و ذق ×× عذباً لذیذاً و خذ جذعاً حنیذاً مذللا
انجام: و صل صلاة مع سلام مضاعفاً ×× علی المصطفی المنعوت للناس مرسلا / یدوران مادام الجدیدان سرمدا ×× مع الآل و الصحب الکرام و من تلا

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۶۳/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن سالم بن محمد بن سالم بن سعید بن عمر العذری العوسجی بلداً و الشافعی مذهبا، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۱۰۶-۱۰۷)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۳۵ - ۱۶۷]

● **ذبائح اهل الکتاب = الذبیحة فی ذبائح اهل الکتاب** / فقه / عربی
d̲abā’iḥ-u ahl-il kitāb = ad̲-d̲abīḥīya fī d̲abā’iḥ-i ahl-il kitāb
مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ – ۴۱۳ قمری
mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)
رساله‌ای استدلالی و مختصر در حرمت ذبایح اهل کتاب (یهود و نصاری) هر چند همراه با نام خدا باشد و گفته است: توحید آنها از جهات مختلف از جمله عدم اعتقاد به پیامبری خاتم المرسلین (ص) ناقص و از اعتبار ساقط می‌باشد. از سوی دیگر اهل سنت فرقی بین یهود و نصارا قائل نیستند زیرا پیروان مسیح (ع) معتقد به اقانیم ثلاثه‌اند پس ذبیحه آنان قطعاً حرام و ذبایح یهود نیز به دلیل نقص و عدم کمال توحیدشان حرام است و اگر چنین نباشد باید ذبیحه مجوس، مشرکان قریش و عابدان اصنام که هر یک به نحوی اعتقاد به ذات باری تعالی دارند حلال و طاهر باشد.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اختلف اهل الصلاة فی ذبائح اهل الکتاب فقال جمهور العامة باباحتها ...
انجام: وهذا ضد ما توهمه المستضعف من الشذوذ و الله الموفق للصواب.

[الذریعة ۴/۱۰؛ ریحانة الادب: ۳۶۱/۵؛ دنا ۴۶۰/۵-۴۶۱ (۱۵ نسخه)]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۹۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۵۶پ-۵۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۰۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۶۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ماشی، ۵ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۱۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی قمی، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۲۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با عبارت «بلغ مقابلة» مقابله شده؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۴۰پ-۴۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۷۴۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۹۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ رکابه‌دار؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۸۳-۸۷)، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۷۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۰۴/۱
آغاز و و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ حسن بن حاجی هلال عرب ساکن قم، تا: ۱۰۵۶ق؛ مصحح؛ تملک: شرف الدین مکی (از نوادگان شهید اول) که نسب خود را به طور کامل تحریر کرده مورخ ۱۱۶۹ در دارالسلطنه اصفهان با مهر «من ولد الشریف ابی عبدالله الشهید محمد مکی العاملی ۱۱۶۴»، آقا محمد بن کاظم تبریزی مورخ ۱۳۲۲؛ گویا جزو کتابخانه فخرالدین نصیری بوده؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۱ص (۱-۱۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۵۰ - ۱۶۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۴۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۲۵-۲۸)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۸ - ۵۶۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۶۸۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد اسماعیل اصفهانی، تا: ۱۱۲۶ق؛ محشی به لفظ «منه ره»؛ اهدایی: بنیاد پژوهشهای اسلامی، آبان ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج آلبالویی، ۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۱۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۱۴/۲۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۹۸]

۱۰. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۹/۸
کاتب: ملا زین العابدین گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج روغنی، ۳گ (۳۷۷ر-۳۷۹پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۸۵]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ مصدر است به فهرست کتب سید مرتضی علم الهدی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج زرشکی، ۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۸۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۹۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۲ر-۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۹۲]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۳/۱عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه شخصی فخرالدین نصیری، تهران؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ،۱۴ سطر [عکسی ف: ۴ - ۲۵]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴۳/۳-ف
نسخه اصل: کتابخانه عمومی حکیم در نجف؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۲۷]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۳۳/۷
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۸۰ر-۱۸۴ر) [ف: ۴ - ۵۴۶]

● ذبائح اهل الکتاب / فقه / عربی

ḏabā'iḥ-u ahl-il kitāb

کرکی عاملی، حسین بن حسن، - ۱۰۰۱ قمری

karakī ʻāmelī ‹hoseyn ebn-e hasan (- 1593)

نخست شبهات و سئوالاتی که در اطراف مسئله هست یکجا طرح کرده و سپس به تدریج و به ترتیب به آنها پاسخ می‌دهد.

[دنا ۴۶۱/۵؛ اعیان الشیعه ۲۸۵:۲۵؛ الذریعه ۴: ۳۲۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۸۸/۷

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباد الذین اصطفی و بعد فقد قال سید المحققین ابو عبدالله الحسین بن العالم الربانی – ابوتراب الحسن بن صاحب الکرامات ... ابو جعفر محمد الموسوی الحسینی ... قد سال بعض الاخوان الدیانیین ... الکشف عن الدقائق ... اعنی قوله جل شانه الیوم احل لکم الطیبات و طعام الدین اوتو الکتاب اوردت فیها علی سبیل البدیهه ... بحسب اقتضاء الوقت.. بطریق السؤال و الجواب؛ **انجام:** من غیر مراجعة فکر و ملاحظة رویة فی اواسط شهر رجب ست و سبعین و تسعمایه هجریه نبویه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵ص (۵۶۱–۵۷۵)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۱۰–۲۱۶۵]

● **ذبائح اهل الکتاب = الذبیحة = تحریم ذبائح اهل الکتاب** / فقه / عربی

ḏabā'iḥ-u ahl-il kitāb = aḏ-ḏabīḥīya = taḥrīm-u ḏabā'iḥ-i ahl-il kitāb

شیخ بهائی، محمد بن حسین، **۹۵۳ – ۱۰۳۰** قمری
šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)
اهدا به: شاه عباس اول (۹۹۵–۱۰۳۷ق)

رساله‌ای در حرمت و نجاست حیواناتی که به دست کفار ذبح می‌شوند و حکم صنایعی که وسیله آنها ساخته می‌شود که آن را به دستور شاه عباس در پاسخ سفیر عثمانی در سه «فصل» نگاشته است. و خود او بر آن حاشیه هم نوشته است. نام کتاب در الذریعة «الذبیحة» آمده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله علی جزیل افضاله و الصلوة علی اشرف العالمین محمد آله و بعد فیقول الفقیر الی عفوالله محمد المشتهر ببهاءالدین ... ان الباعث علی تألیف هذه الرساله ان رسول ملك الروم ... ذکر فی بعض الایام ان من اعظم ما یشنع به علماء الروم علی علمائکم بعد مسئلة الامامه حکمهم بتحریم ذبائح اهل الکتاب مع ان القرآن المجید ناطق بتحلیلها ... فامرنی السلطان ... ان اکتب رساله قامعه

انجام: من دون حاجة الی حمل شیء منها علی التقیة ... هذا ما جری به قلم الارتجال مع ضیق المجال و الله اعلم بحقایق الاحوال

چاپ: طهران، سنگی، ۱۳۱۵ق، وزیری (کلمات المحققین: ج۲،صص ۱۹۰–۱۹۴)

[الذریعة ۳/۱۰ –۴ با عنوان «الذبیحة» و ۱۸۶/۱۱ با عنوان «رسالة فی ذبائح اهل الکتاب»؛ ریحانة الأدب ۳۱۰/۳؛ مکتبة امیر المومنین ۲۰۷/۱؛ دنا ۴۶۱/۵–۴۶۳ (۸۹ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۶۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ رجب ۱۰۲۱ق، جا: مشهد رضوی مدرسه یوسف خواجه؛ جلد: گالینگور سبز، ۵گ (۹پ–۱۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۰ – ۵۹]

۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۵ صفر ۱۰۲۱ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی کلفت، جلد: یکی مقوا با تیماج خرمایی، ۴گ، ۲۳ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲ – ۲۸۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین بن عبدالله مازندرانی، تا: ۱۰۲۲ق؛ کاغذ: امیری شکری، جلد: میشن خرمایی، ۷ص (۳۹–۴۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۰ – ۳۱]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۳۸۲۳-۱۹/۱۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی بن یونس تفریشی، تا: ۱۰۲۲ق، جا: اصفهان؛ محشی با نشان «منه»، مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ،۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ – ۱۹۶۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۱۹/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸ جمادی الاول ۱۰۲۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۵۰پ–۵۶پ)، ۱۳ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۲۰۷۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۴۸/۱
خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد بن محمد باقر حسینی، تا: یک‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۲۴ق؛ محشی با نشان «منه دام ظله و منه مد ظله» و مانند اینها ؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۲پ–۱۴پ)، ۱۲ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۶×۱۶سم [ف: ۱۳ – ۳۴۰۶]

۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۹۲/۱۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۰۲۵ق؛ ۷ص (۱۱۹–۱۲۵) [ف: – ۱۲۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۶۲/۲
خط: نسخ، کا: سلطان مراد بن محمد جعفر، تا: اوایل شعبان ۱۰۲۶ق؛ محشی با نشان «مدظله»؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۱۸۳پ–۱۸۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۷ – ۱۱۵]

۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۹/۳
انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۲۸ق؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۴گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۲ – ۳۰۲]

۱۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۹۹/۳
خط:نسخ نازیبا، کا: احمد بن قاضی احسن، تا: دوشنبه ۲۶ جمادی الاول ۱۰۳۰ق؛ محشی با نشان «منه دام ظله»، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۱۴۸]

۱۱. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۱۰۳/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن سلطان حسین بشروی، تا: ۱۵

شوال ۱۰۳۱ق، جا: کاخک؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱۶۵پ-۱۷۳ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف مخ]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۸۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲ص (۷۳-۸۴)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱۴ - ۲۱۵]

۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۲۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۳ق، ۱۴گ (۱۱۷پ-۱۳۱پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [مؤید: ۲ - ۲۸]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۸۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محسن بن محمد حسن سلیمی مازندرانی، تا: جمعه غره رجب ۱۰۴۹ق؛ یک برگ قبل از رساله حاوی مطالب گوناگون چون تاریخ زادروز و رحلت شیخ مفید، تاریخ پایان قرائت کتاب تهذیب الاحکام از سوی فخرالمحققین فرزند علامه حلی و برخی از اذکار ماه شعبان آمده؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع سبز، ۸گ (۵۸پ-۶۵ر)، ۱۷ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۵ - ۲۵۷]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۵۱/۴

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سبحانعلی حافظ تبریزی، تا: ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۸گ (۱۰۸پ-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۵ - ۲۲۸]

۱۶. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ شوال ۱۰۵۷ق؛ ۶گ (۱۴۳-۱۴۸ر)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۴۸]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۷۳/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن کمال الدین علی فسایی شیرازی، تا: ۱۰۵۸ق، جا: بندر مچلی پتن؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی سرخ، ۵گ (۴۸۷-۴۹۲)، ۱۲ سطر (۵×۱۱)، قطع: بغلی، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۱۱۷]

۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۰۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: صالح بن قاسم، تا: ۱۰۶۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی صیقلی، جلد: تیماج عنابی، ۸گ (۳۹-۴۷)، ۱۴ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۲۲۷]

۱۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۴۷/۷

خط: نسخ، کا: محمد بن عزیزالله الطباطبائی، تا: ۱۰۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۰۷]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۸۰/۲

خط: نستعلیق، کا: نجیب بن محمد اکمل حسینی، تا: ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۳۱۷]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۷/۵

آغاز: و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۰۷۴ق؛ مصحح، مقابله شده، با نشان بلاغ، محشی از مؤلف و نعمت الله؛ کاغذ: سمرقندی، ۷گ (۶۲-۶۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۲۹ - ۲۸۴]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۵۹/۴-۵۳/۶۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ ذیحجه ۱۰۷۶ق؛ ۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۹۶۲]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی قمصری مشهور به آفتاب، تا: ۱۰۷۷ق، جا: قمصر کاشان؛ ۳گ (۱۰۲ر-۱۰۵پ)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۹۵]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۹۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مدعو به کافی، تا: ۱۰۷۹ق؛ جلد: تیماج کرمی، ۶گ (۱۱۹ر-۱۲۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۰۶]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۳۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا مراد تفرشی، تا: ۱۰۷۹ق، جا: تهران؛ تملک: رضا موسوی زنجانی، محمد رضوی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۷۸-۸۵)، ۱۸ سطر (۵/۵×۱۸)، اندازه: ۸/۵×۲۳سم [ف: ۱۹ - ۲۸۸]

۲۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد فاضل بن محمد مهدی مشهدی، تا: ۱۰۸۷ق؛ محشی با رمز «عبدالنبی عفی عنه، منه رحمه الله ...»، مصحح؛ جلد: مقوا، ۶گ (۷۱-۷۶)، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۱۵]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۶/۱۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج کرم، ۶ص (۱۲۴-۱۲۹)، ۱۴-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۰/۸سم [ف: ۴۳ - ۱۴۸]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۵۵/۵

آغاز و انجام: برابر

نام رساله در این نسخه «فصل الخطاب فی تحریم ذبایح اهل الکتاب» ثبت شده؛ خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد علی شریف استرآبادی، تا: ربیع الاول ۱۰۹۳ق، جلد: تیماج سبز، ۵۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۱ - ۳۶]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۴/۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: ۲۰ شوال ۱۰۹۴ق؛ ۷گ (۹۹پ-۱۰۵ر) [ف: ۵ - ۱۸۷۹]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد رضا بن احمد حسینی تالارپی، تا: ۱۰۹۷ق؛ پس از این، دو لغزی از منشئات مؤلف، محشی از مؤلف؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۴۹۸]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۱۰/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: فخرالدین محمود حسینی بن عبدالوکیل، تا: ۱۰۹۹ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱ص (۶۱-۷۱)، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۲۵ - ۱۸]

۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۹۰/۱۶
کا: غلام رضا، تا: ۱۰۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۴گ (۱۸۷پ-۱۹۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۵۴۷]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۹۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ مصحح؛ در هامش یادداشت‌هایی است پراکنده شامل ادعیه، احراز، با تاریخ تولد مورخ شوال ۱۰۷۸ق؛ مهر: «محمد حسن»، «شیخ محمد ۱۲۲۰هـ»، «عبده الراجی شیخ محمد»، «ظنی بربی حسن ...»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۱۵۵-۱۵۶)، ۱۴-۲۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۶۴]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۷۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶ص (۱۶۰-۱۶۵) [مختصر ف: ف: - ۳۸۱]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۹-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۴۲پ-۴۶ر)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۱۲]

۳۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۲۰/۶ حکمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ محشی با نشان «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۴۱]

۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۹۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۶ - ۶]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۶/۲۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۷۷ر-۱۷۹پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸ - ۲۰۱]

۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۹۴/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۰۷]

۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۵۶/۴
خط: نسخ، کا: مصطفی جدید الاسلام، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۱۷گ (۱۱۵پ-۱۲۷ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۰۷]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۷۷/۴
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱، در عصر مؤلف؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۵گ (۱۰۳پ-۱۱۷ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۸۷]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۴۹/۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در عصر شیخ بهائی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۷گ(۱۱۵پ-۱۲۲پ)، اندازه:۱۲/۵× ۱۹سم [ف: ۱۳-۱۴۸]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی به لفظ «منه مد ظله»؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۴ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۰]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رایانه]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۳۰
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ ۳ص (۸۴-۸۶) [عکسی ف: ۳ - ۴۱۸]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۸۷/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با یک واسطه از خط شیخ بهائی نوشته شده؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۶گ (۲۰پ-۲۵پ)، ۲۱سطر، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [ف: ۲۸ - ۱۳۸]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۶۶۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با رمز «منه مدظله»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، ۱۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [اهدائی رهبر:۳-۲۹۰]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۵/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۸۹پ-۱۹۱پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۷ - ۶۶۴]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: محمد اسماعیل اصفهانی، تا: قرن ۱۲؛

جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۳سم [رایانه]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۱۳

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۶۲/۱۳

خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالله افندی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز، ۴گ (۴۵ر-۴۸پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۸ - ۵۴]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۹۰/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۹۰ص (۱-۹۰)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۴۰۱]

۵۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۸۱/۱۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴گ (۱۰۰پ-۱۰۴پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: - ۱۵۱]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۹/۲۱ ط

خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تاری، تا: قرن ۱۲؛ ۱۵ص (۳۰۷-۳۲۱)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۱۱۸]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۲۲۷

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد شریف خاتون آبادی، تا: قرن ۱۲، اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۱]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۲۷۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۴پ-۲۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۰ - ۵۰]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۵۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق، جا: قمصر کاشان، به دستور محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی؛ از روی یک نسخه تصحیح شده به خط فیض کاشانی از روی نسخه‌ای که در سال ۱۰۲۴ق بر شیخ بهائی قرائت شده، نگاشته شده، محشی با نشان «منه»؛ مهر: محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی با نشان «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۴۹-۵۷)، ۱۵سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۴ - ۱۴۲]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۳۶/۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین علاء الدین درزی مازندرانی، تا: ۱۱۰۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴ سطر (۸×۱۵) [ف: ۱۰ - ۱۵۱۱]

۵۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی تبریزی، تا: ۱۱ شعبان ۱۱۱۱ق، جا: اصفهان مدرسه جده؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۰پ-۱۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۰۷]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ اهدایی: رهبری، فرودین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۶ص، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۰]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۱۳

کامل؛ خط: نستعلیق تحریری چلیپایی، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳گ، اندازه: ۱۲×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۱]

۶۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۳۹/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: مقوایی، ۱۰گ (۱۴۵پ-۱۵۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۵۴۶]

۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۷۴/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد کریم بن محمد باقر، حسینی [طیب تنکابنی]، تا: ۱۱۱۴ق، جا: ییلاق؛ مصحح، محشی، در انتهاء آمده (رجب ۱۳۲۱) از «م ص ط ف ی»؛ کاغذ: سمزقندی، ۷گ (۱۸۶-۱۹۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۵۲]

۶۴. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۴۱/۶

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد شریف طبیب خواتون آبادی، تا: ۱۱۱۵ق؛ محشی؛ ۷۵گ (۷پ-۸۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: - ۳۴]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۷۶/۶

آغاز: و تباهی الخواقین الکرام بالانتظام فی سمط حامل غاشیته؛

انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: حدود ۱۱۲۱ق، افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۸گ (۲۱۹- ۲۲۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۲۸ - ۴۱۶]

۶۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۳۱۷/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جلال الدین محمد مازندرانی، تا: شعبان ۱۱۳۲ق؛ مهر: «احمد بن علی محمد»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۳۸۰]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۲۰/۱۱-۱۸/۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم، تا: چهارشنبه ۲۳ ذیحجه۱۱۳۳ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با امضای «منه رحمه الله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۹۶۲]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۹/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، مشکی، ۴گ (۱۳۶پ-۱۴۰پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۴۹۸]

۶۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۵۹/۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۱۸]

۷۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷گ (۱۰۸ر-۱۱۴پ)، ۲۰ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: - ۲۶۹]

۷۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۷۷/۵

کا: مصطفی بن محمد علی حسینی، تا: ۱۲۰۸ق، جا: اصفهان (سپاهان) [نشریه: ۲ - ۱۰۲]

۷۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۸۰/۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالفتاح بن محمد هاشم، تا: ۱۲۲۱ق؛ اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۵۸]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد موسوی، تا: چهارشنبه دهه سوم جمادی الاول ۱۲۴۳ق؛ واقف: شیخ محمود حلبی، آذر ۱۳۴۱؛ جلد: مقوای، ۸ص(۴۸-۵۵)، اندازه: ۱۰×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۱۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۵۰/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۷۷]

۷۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۸۰/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولولا ان قوله هذا قول نادر مخالف للشهرة و للروایات المشهوره المتضافرة المعتضده بعمل جماهیر علمائنا المعموله علی اطلاقها لکان العمل به غیر بعید عن الصواب و به یحصل الجمع بین الروایات المتخالفة فی هذا الباب من حاجة الی حمل شی علی التقیه

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: چهارشنبه ۱۱ شعبان ۱۲۵۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۰گ،۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۲-۹۵۸]

۷۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۷۸/۴

خط: نسخ، کا: ابراهیم، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن یشمی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۱سم [ف: ۵ - ۹]

۷۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۱۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: محمد موسوی، تا: ۱۲۷۸ق، جا: کرمانشاه؛ ۴گ (۱۸۰پ-۱۸۳پ) [ف: ۳ - ۱۴۷]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۴۶۸

خط: نسخ خوش، کا: سید محمد بن محمد علی بن سید مرتضی، تا: دوشنبه ذیحجه ۱۲۷۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۱]

۷۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۵/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۷۹ق؛ جلد: مشکی، ۷گ (۳۵پ-۴۲ر)، اندازه: ۱۰/۵× ۱۷سم [مؤید: ۲ - ۹۰]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۷۹/۴

خط: نسخ، کا: حسن بن محسن گلیجانی، تا: پنج‌شنبه ربیع الثانی ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۱۱۹]

۸۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۶۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین موسوی کابلی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۱۲۹۳ق؛ ۶گ،۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۹۵۸]

۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۱۱/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۶۶پ-۷۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۲۸۰]

۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۸۴/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی موسوی، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷گ (۹۹-۱۱۶)، ۱۱ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۰۳۰]

۸۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۷۱/۶-۵۳/۸۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۳۱۳ق؛ ۳گ،۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۶۲]

۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: ۱۳۲۸ق، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۵ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳- ۲۹۲]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۰۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین پسر یحیی خویی (امام جمعه)، تا: ۱۳۳۴ق، جا: کوفه؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰ص (۵۹-۶۸)، ۱۸سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۲۹۶]

۸۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۸۸/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [ف: - ۲۷۷]

۸۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۰۱/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۸ص (۱۰۶-۱۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ - ۱۵۶۹]

۸۸. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۳۹۳/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۵۶-۶۵)، اندازه: ۱۰/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۲۵]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۵۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۹۳پ-۹۷پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۴ - ۲۹۹]

۹۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۷/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در صفحه بدرقه کتاب شعری از میرزا ابراهیم ادهم به فارسی و مسئله‌ای فقهی آمده؛ مهر: حاج سید سعید؛ تملک: درویش محمد نجفی، سید محمد بن محمد حسن حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۶]

۹۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۳۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۰۹۴]

۹۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۷۳/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۲۲۱]

۹۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۱۰/۲-۳۶/۲۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در ضمن جنگ درج شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۷×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۶۲]

۹۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۷۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف مخ: ۲ - ۹۵۸]

۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۶۱/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۷گ (۲۱۱پ-۲۱۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۳۹]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۹۸/۲ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحوه قائم و التقریب لا یتم بدون.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۲۰۹-۲۱۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۶۲]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه، اندازه: ۱۱×۱۸سم [الفبائی: - ۱۱۰]

● ذبائح اهل الکتاب / فقه / عربی

ḏabā'iḥ-u ahl-il kitāb

نامعلوم:

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۳۹/۶

خط: تحریری، کا: علی بن عبدالخالق خوئینی، تا: ۱۳۵۴-۱۳۵۳ق؛ ۷گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۲۶]

۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۲۰۴/۱

تحریم ذبایح اهل الکتاب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [ف: - ۲۷۷]

● ذبیح نامه / شعر / فارسی

zabīh-nāme

حزین شیروانی، میرزا عبدالرحیم، ق۱۲ قمری

hazīn-e šīrvānī, mīrzā 'abd-or-rahīm (- 18c)

مثنوی است پس از ستایش خدا و پیامبر و امامان داستان ذبح اسماعیل پیامبر را آورده است و هر بندی را عنوانی است در ۱ «مصرع» و در پایان از مرگ فرزند هفده ساله خود به نام عبدالجبار زاری می‌کند. (احمد منزوی)

آغاز: بسمله، در وحدت ایزد است گفتار ×× ای بر احدیت تو اعیان هر یک بمثل دلیل و برهان

انجام: بر جان و دلش سلام بادا ×× رحمت ز حقش مدام بادا

[دنا ۴۶۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۶۵۱/۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ مجدول، پایان نسخه: این نسخه با کتاب اصل که خط ناظم است مقابله شده و مطابق اصل صحیح است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ، ۱۱ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۰]

● ذبیحه شخص جنب / فقه / عربی

zabīhe-ye šaxs-e jonob

مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، - ۹۹۳ قمری

moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585)

رساله‌ای است در اینکه شخص جنب اگر کشتار کند و بسم الله بگوید جایز است هر چند به قصد یکی از سوره های عزائم گفته باشد.

آغاز: مسألة فی الذبیحة و بعض احکامها استشکل فی عدم حصول التذکیة اذا قصد الجنب بتسمیة بسملة السورة العزیمة ...

انجام: و انصف فانه المحظور بالبال الله یعلم بحقیقة الحال.

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۲۲]

← الذبیحیة ⟵ ذبائح اهل الکتاب

● ذبیحیه / فقه / فارسی

zabīhīye

؟ نقوی نصیرآبادی، دلدار علی بن محمد معین، ۱۱۶۶ - ۱۲۳۵ قمری

naqavī nasīr-ābādī, deldār-'alī ebn-e mohammad mo'īn (1753 - 1820)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۲ق؛ محل تألیف: لکهنو

رساله کوتاهی است در بیان حرام بودن خوردن حیواناتی که اهل کتاب سر می‌برند. گویا این رساله همان ذبیحیه سید علی بن محمد بن سید دلدار علی نقوی است که در الذریعة (۴/۱۰) یاد شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۶۹/۳-۲۳/۸۹

آغاز: بسمله بدانکه در میان علمای اسلام اختلافی نیست در حرام بودن ذبایح اصناف کفار غیر یهود و نصاری و مجوس و اما در تاریخ فرق ثلاثه؛ **انجام:** در مسئله اقوال ضعیفه دیگر نیز هست که شایسته ذکر در رساله نیستند والله اعلم ... به قلم انصاف اصلاح فرمایند که درحالت ضیق بال و اختلال حال مسوده شد.
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: کاغذ سرخ، ۷گ،۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۹۶۲]

● **الذبیحیة = صید و الذباحة** / فقه / عربی
aḏ-ḏabīḥīya = ṣayd wa-ḏ ḏibāḥa

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۸۳/۲

انجام: الجمع بین الروایات المتخالفة فی هذا الباب من دون حاجة الی حمل شیء منها علی التقیة و الله اعلم
نسخه ما آخرین برگ رساله‌ای در این مسأله است که در برگ ۱۵۹ این مجموعه نوشته شده است. برخی از مذاهب خوردن آن ذبیحه را مجاز شمرند که ذبح کننده هم مذهب ایشان باشد. در اسلام این حکم مورد اختلاف فتاوی است و رساله‌های مستقل درباره آن نگاشته شده است که در (الذریعه ج۱۰ص۳-۴ و ج۱۵ص۱۰۵-۱۰۷) دیده می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور مشکی، ۱ص، ۱۵ سطر (۴×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ – ۹]

← الذبیحیة فی ذبایح اهل الکتاب ← ذبائح اهل الکتاب
← ذخائر ← ذخیرة الاسماء

● **الذخائر** / طب / عربی
aḏ-ḏaxā'ir

کتابی است در طب که در یک «مقدمه» و چند «باب». مؤلف کتاب از واقع شدن این کتاب به دست غیر اهلش بر حذر می‌دارد و آن را حرام می‌کند چه آنکه کتاب خویش را مشتمل بر اسراری منحصر به فرد و گرانبها می‌شمارد. بعد از مقدمه نسبتاً طولانی، فهرست تفصیلی کتاب را بیان می‌دارد بدین ترتیب: باب ۱. در آنچه که مختص سر است؛ ۲. در آنچه که مختص چشم‌هاست؛ ۳. در آنچه که مختص بینی است؛ ۴. در آنچه که مختص چشم‌هاست؛ ۵. در آنچه که مختص صورت است؛ ۶. در آنچه که مختص قلب است؛ ۷. در آنچه که مختص به علاج أمعاء است؛ ۸. در علاج أمراض؛ ۹. در آنچه که مختص به تهییج قوه شهوانی است؛ ۱۰. در آنچه که مختص زنان است؛ ۱۱. در آنچه که مختص طهارت جسم است؛ ۱۲. در آنچه که مختص موهاست؛ ۱۳. در آنچه که مختص خون است؛ ۱۴. در آنچه که مختص به بیماری‌های مجاری ادرار و مدفوع است؛ ۱۵. بیماری‌هایی که عارض می‌شود مانند ارتعاش و سرطان و نقرس و ...؛ ۱۶. در آنچه که مختص به ابطال سحر و ... است؛ ۱۷. در آنچه که مختص به خوب شدن و بهبودی حال مجنون و مست و ... است؛ ۱۸. در آنچه که مختص به عمارت اماکن و چگونگی دفع حشرات و ... است؛ ۱۹. در آنچه که مختص به تزویج و نکاح است؛ ۲۰. در آنچه که مختص به صداهای پشه‌ها و طریق دفع حشرات موذی است؛ ۲۱. در آنچه که مختص زراعت و کشاورزی و چگونگی دفع آفات از آنهاست؛ ۲۲. در آنچه که مختص یافتن گمشده و دزد و بنده و غلام فراری و آنچه که مربوط به ارباب ولایات است؛ ۲۳. در آنچه که متعلق به چهارپایان است؛ ۲۴. برای قضای حوائج و ادای دیون و ... است؛ ۲۵. در آنچه که مختص به سفر دریایی با کشتی و تجارت و نحو آن می‌باشد.
[دنا ۴۶۴/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۴۱/۳

آغاز: هذه أغراض النفس الصالحة و أغراض الناس النافعة و حرام علی من وقع کتابی هذا بیده؛ **انجام:** سنبل و راسخت لاذن عجلب اسفیداج مصطکی کل منها یمنع من رایحة الابط طلا بعد السحق؛ تمت.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۵ق؛ مصحح، با عبارت «بلغ صحته» مقابله شده؛ بعد از برگ «۴۵» افتادگی مشاهده می‌شود و با توجه به فهرست ابواب افتادگی می‌بایست قابل توجه باشد، در برخی از برگ‌ها جداولی در معرفت اوقات در اعمال صلاح و فساد، کواکب و بروج دیده می‌شود؛ کاغذ: فرنگی قدیم، جلد: ساغری مشکی، ۱۶گ (۳۲-۴۷)، ۱۸ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۰ – ۸۹]

● **ذخائر الاحباب (منتخب)** / علوم غریبه / فارسی
zaxā'er-ol ahbāb (mn.)
زنجانی، اسدالله، ق۱۴ قمری
zanjānī, asad-ol-lāh (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۹۰۷/۳

آغاز: بسمه تعالی، شانه العزیز، فائده بدانکه بعضی از حروف اسم خود، لقب و کنیه و طالع و صاحب طالع تحصیل نموده اند؛ **انجام:** موجود: رحیم، محسن، حفیظ، مکرم، وکیل، دیهور
خط: مختلف، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۶ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **ذخائر الاسفار** / سفرنامه / فارسی

zaxā'er-ol asfār

تبریزی خیابانی، علی بن عبدالعظیم، ۱۲۴۴ - ۱۳۲۶ شمسی

tabrīzī xīyābānī, 'alī ebn-e 'abd-ol-'azīm (1865 - 1947)

این کتاب حاصل دو سفر مؤلف است: سفر اول در سال ۱۳۵۲ق برابر با ۱۳۱۲ش به شهرهای خوی و ارومیه صورت گرفته است؛ سفر دوم به فاصله یک سال از سفر قبلی شروع شده است. هدف اصلی وی در این سفر زیارت حضرت رضا (ع) بوده است اما در مسیر در شهرهای زنجان، تهران و قم نیز مدتی اقامت داشته است. وی در این سفر به ضبط اسامی علمایی که ملاقات نموده با ذکر بعضی توضیحات همت گمارده، همچنین نسخه‌های خطی را که ملاحظه نموده، خصوصیات نسخه‌ها را ضبط و در اغلب موارد مطالبی از آنها انتخاب نموده است. وی عنوان این یادداشت‌ها را که در یک دفترچه جیبی دویست برگی بوده «ذخائر الاسفار» نهاده است. (صدرائی خویی)

آغاز: بعد الحمد و التصلية و التسليم، حقير كاتب الحروف علی بن عبدالعظیم تبریزی خیابانی گوید که بعد از کتاب صیام از مجلدات وقایع الایام روز سه شنبه دوم ربیع الثانی ۱۳۵۲هـ ق. عازم خوی و سلماس و ارومیه شدم

انجام: ملا نوروز علی بسطامی، صاحب تحفه الحسینیه و غیرها، وفات وی در سال ۱۳۰۹ق و در قتلگاه مشده نزدیک شیخ طبرسی مدفون است.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر سوم و چهارم، به کوشش علی صدرائی خوئی و علی صدرائی نیا

[دنا ۴۶۴/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۰۱/۳

آغاز: بعد الحمد و التصلية و التسليم ... بعد از طبع کتاب صیام از مجلدات وقایع الایام روز سه شنبه

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۳گ (۱۷۴پ-۲۵۶ر)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۲ - ۷۸]

● **ذخائر الاصول** / اصول فقه / عربی

zaxā'ir-ul usūl

شاه عبدالعظیمی نجفی، حسن بن محمد مهدی، - ۱۲۹۰ قمری

šāh-'abd-ol-'azīmī najafī, hasan ebn-e mohammad mahdī (- 1873)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۰۵

تقریرات درس شیخ مرتضی انصاری؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **ذخائر الاصول** / اصول فقه / عربی

zaxā'ir-ul usūl

حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲ قمری

hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e 'alī (1893 - 1953)

رساله استدلالی ناتمامی است در اصول فقه بیشتر با عناوین «ذخيرة». این مباحث عبارت است از: حجیت کتاب، اجماع، تخصیص اکثر، استعمال دلیل بر حقیقت است یا نه، اصالة البراءة، الامر بالامر أمر أم لا، حجية الوثوق، المطلوب بالنهی. همین مباحث به صورت‌های مختلف و همه ناتمام در نسخه تکرار شده است.

[دنا ۴۶۴/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۴۶۸/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... منهج فی الکتاب و هو معروف بین العوام فضلا عن الخواص

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جلد: مقوایی، ۶۹گ (۱۲۴پ-۱۹۲پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۲۵۳]

● **ذخائر الاعلاق فی شرح ترجمان الاشواق = فتح الذخائر و الاعلاق** / عرفان و تصوف / عربی

zaxā'ir-ul a'lāq fī š.-i tarjumān-il ašwāq = fatḥ-uḏ ḏaxā'ir wa-l a'lāq

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

وابسته به: ترجمان الاشواق؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸)

تاریخ تألیف: ربیع الثانی ۶۱۲ق؛ محل تألیف: آق سرای

شرحی است بر دیوان ابن عربی موسوم به «ترجمان الأشواق»؛ در دیباچه آن می‌گوید که در رجب و شعبان و رمضان ۶۱۱ق این شعرها را در مکه سروده‌ام و به درخواست مسعودی ابومحمد بدر بن عبدالله حبشی خادم و به خواهش اسماعیل بن سودکین نوری حلبی آن را شرح کرده‌ام. او می‌گوید این شرح را در حلب آغاز کردم و متکلمان و فقهاء آن را با قرائت کمال الدین ابی القاسم بن نجم الدین القاضی ابن العدیم در خانه‌ام در همان تاریخ بع سماع گرفتند. چلبی در کشف الظنون می‌گوید که: این کتاب در آقسرای در ربیع الثانی ۶۱۲ق پایان یافته است.

آغاز: بسمله قال الشيخ الامام العامل ... استخرت الله تعالی و قیدت فی هذه الوراق ما نظمته من الابیات الغزلية بمكة ...

چاپ: بیروت، ۱۳۱۲ق؛ القاهرة، تحقیق محمد عبدالرحمن الکردی، ۱۹۶۷م، ۲۷۸ص

[دنا ۴۶۴/۵ (۲ نسخه)]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانتفع، فهذا کان سبب شرحی لهذا الترجمان. و لله الحمد و المنة و به الحول و القوة

خط: نستعلیق، کا: شیخ سلیمان، تا: سه‌شنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: سمرقندی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۵۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یزعمون انهم یشیرون به الی علوم اصطلحوا ... (زیر وصالی رفته است)

این نسخه و نسخه سپهسالار فاقد بخشی از دیباجه شارح است؛ خط:نسخ،کا:احمد بن ملا معتوق، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مقابله شده به تاریخ ۱۸ صفر ۱۱۱۶ق، مصحح؛ تملک: محمد قاسم ولد آقا امین حاجی رفیع؛۷۷گ،۲۱سطر،اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۱۹]

← ذخائر التراکیب ≻ قرابادین

● ذخائر الدعوات فی تعقیب الصلوات / دعا - فارسی

zaxā’er-od da‘avāt fī ta‘qīb-es salavāt

حویزی، جعفر بن عبدالله، - ۱۱۱۵ قمری

hovayzī, ja‘far ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1704)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

رساله‌ای در بیان تعقیبات مشترکه و مختصه نمازهای روزانه از آنچه در احادیث معتبره وارد شده، مشتمل بر دوازده «فصل» با ترجمه ادعیه: ۱. بیان فضیلت تعقیب و کیفیت و شرایط و آداب آن؛ ۲. ذکر تعقیبات مشترکه در نمازهای پنج‌گانه یومیه؛ ۳. ذکر تعقیبات مشترکه میان نماز صبح و مغرب؛ ۴. ذکر ادعیه مشترکه در میان صبح و شام؛ ۵. ذکر تعقیب مخصوص نماز صبح؛ ۶. ذکر ادعیه مخصوصه به وقت صبح؛ ۷. ذکر تعقیبات مخصوصه فریضه ظهر؛ ۸. تعقیب نماز عصر؛ ۹. ذکر ادعیه مخصوص به وقت شام؛ ۱۰. ذکر تعقیب مخصوص نماز مغرب؛ ۱۱. ادعیه مخصوصه تعقیب نماز خفتن؛ ۱۲. ذکر فضیلت و آداب و کیفیت سجده شکر و ادعیه مشترکه در میان سجده شکر هر نماز و ادعیه مخصوصه به سجده شکر بعضی از نمازهای پنج‌گانه.

[الذریعة ۶/۱۰ رقم ۳۷؛ دنا ۴۶۴/۵؛ ریحانة الادب ۳۵۶/۱]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۱۷

آغاز: فاتحه نماز بندگی بندگان اخلاص شعار حمد و سپاس آفریدگاری است که بگریزگاه توحید خانه حضرتش؛ **انجام:** و اگر وقت وسعت داشته باشد سجده شکر را بجا آورده بعد از آن نافله گذارد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با امضای بلاغ، محشی؛ مهر: «عبده محمد حسین بن محمد الموسوی» (بیضی)، کتابخانه «مجد الدین» (مستطیل)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۰۷]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۱۲۹

آغاز: بسمله، حمدله ... جواهر حمد ولالی ثنا نثار دربار کریمی

خط: نسخ، کا: احمد نیریزی، بی‌تا؛ با سرلوح و حاشیه‌سازی، مجدول؛ جلد: سوخت مشکی از زمان صفویان، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۶۷]

● ذخائر رحمت / دعا / عربی

zaxā’er-e rahmat

حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، -۱۲۷۰قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo’men (- 1854)

این رساله مشتمل بر احادیثی است که مؤلف آنها را گرد آورده، و ذخائر رحمت و کنوز مغفرت خوانده است و چنان‌که می‌گوید این نام را از خطبة الأشباح امیر المؤمنین برگزیده است آنجا که امام می‌فرماید: «و لکل مثن علی من اثنی علیه مثوبة من جزاء او عارفة من عطاء و قد رجوتک دلیلاً علی ذخائر الرحمة و کنوز المغفرة ...». نگارنده این رساله را به حظیره ها تقسیم نموده و در هر حظیره ذخیره آورده است. در مجموع پنج حظیره و هر حظیره ۱۲ ذخیره است که ادعیه آن در ابواب مختلفی چون دعای طلب رزق، طلب حج، رفع ظلم، مناجات تائبین، ذاکرین، شاکرین و ... ائمه اطهار (ع) آمده است. حظیره پنجم اختصاص به ادعیه منظوم دارد پس از آن عنوان ذخیره‌ها تا گ ۱۲۷ ادامه دارد و دعای جامع از نهج الدعوات منسوب به امیر المؤمنین به عنوان ذخیره پنجم پایان بخش رساله است.

[دنا ۴۶۴/۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۳/۴

آغاز: بسملة.حمدلة ... اما بعد فهذه ذخائر الرحمة و کنوز المغفرة، تفضل الله علی عبده ... محمد تقی بن امیر مؤمن حسینی ... فیها نفائس الأدعیة و عرائسها؛ **انجام:** و سهل لی ما أخاف حزونته، سبحانک لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین یا ارحم الراحمین

خط: نسخ،کاتب=مؤلف،تا:قرن۱۳؛کاغذ: فرنگی سفید، جلد: چرم مشکی، ۳۵گ (۸۸-۱۲۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۲۲۲]

● ذخائر العقبی فی مناقب ذوی القربی / حدیث / عربی

zaxā’ir-ul ‘uqbā fī manāqib-i ḏawi-l qurbā

طبری، احمد بن عبدالله، ۶۱۵ - ۶۹۴ قمری

tabarī, ahmad ebn-e ‘abd-ol-lāh (1219 - 1295)

کتابی در بیان فضایل و مناقب خاندان پیغمبر است در دو «قسم»: ۱. فضیلت قرابت پیغمبر به طور عموم و اجمال و دارای فصولی است در مناقب قرابت آن بزرگوار و فضیلت قریش و

بنی هاشم و فضایل اهل بیت عصمت و غیرها؛ ۲. مناقب قرابت آن حضرت بر وجه تفصیل از مادران و جده و اولاد و اعمام و عمات و اولاد اعمام و عمات، ضمن پنج «باب» و هر باب در چند «فصل» است. مؤلف برای رعایت اختصار، سلسله اسانید اخبار را حذف نموده و به جهت اعتبار و صیانت از اشتباه، نام کتبی که از آنها حدیث نقل کرده ذکر نموده است.

آغاز: الحمدلله علی خصوص المنح و عموم المنح و عموم النعماء و له الشکر علی ما ما اولی من عظائم المنن و کرائم الالاء ... و رفع مرتبة من انطوی علیه نصرة و صحبة و الزم مودة اقرباه کافة بریته ... سنح بالخاطر تدوین ما ورد فی مناقبهم ...

انجام: قال ابوبکر لعمر انطلق بنا الی ام ایمن نزورها کما کان رسول الله صلی الله علیه و سلم یزورها و یقال انها التی شربت بوله صلی الله علیه و سلم و الله اعلم

چاپ: قاهره، مکتبة التابعین، ۱۴۱۵ق؛ مکتبة القدسی، ۲۷۱ص، ۱۳۵۶ق.

[الذریعة ۶/۱۰؛ کشف الظنون ۸۲۱/۱؛ اهل البیت فی المکتبة العربیة ۱۷۵؛ دنا ۴۶۴/۵ (۱۰ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۴۲/۱

آغاز: انه أسر الیها أولا بموته فقط فبکت و فی الثانیة بأنها سیدة نساء المؤمنین فضحکت؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه اول رمضان ۷۴۵ق، به دستور جمال الدین محمد بن مسعود الفضل الصفدی؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۶گ (۱ر-۱۲۶ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۷ - ۲۱۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** من المؤمنین و المؤمنات فرغت لمن نقلها من ... و آله و صحبه اجمعین.

خط: نسخ، کا: محمود، تا: ۸۰۹ق، جا: شیراز [الفبائی: - ۲۷۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۰۶

آغاز: و قال ما بال اقوام یزعمون ان قرابتی لاتنفع ان کل سبب و نسب ینقطع یوم القیمه الا نسبی و سببی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن رمح بن ناصر بن سلطان نعیمی، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۹۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه با نسخه چاپی اندک اختلافی دارد؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۵ - ۱۴۸]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۳۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۱۹ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف:۴-۵۴۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۱۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مصحح، محشی برخی با عناوین «عبدالنبی عثمانی نظاری عفی عنه»؛ مهر: «عبده محمد بن هادی» (بیضی)؛ تملک: ابن محمد حسین ... کاظمی نجفی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۹گ (۲پ-۱۱۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۸ - ۱۵۵]

۶. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۳۲۸

انجام: ذکر صفیة بنت عبد المطلب اسلمت باتفاق و شهدت الخندق ... و روت عن النبی صلی الله علیه و سلم ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن حسن حر عاملی به تاریخ ۱۰۹۴، حسین بن محمد تقی نوری طبرسی به تاریخ ۱۳۰۹؛ مهر: کتابخانه ضیاء الدین نوری؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۹۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۴۸

خط: نستعلیق، کا: ابوالفتح بن فریدون کجوری از توابع مازندران، تا: ربیع الثانی ۱۰۹۶ق؛ از روی نسخه‌ای که شب چهارشنبه هفتم جمادی الاول ۸۸۹ در شیراز نوشته شده بود، مصحح، نسخه را محمد الحر (صاحب وسائل) به ملا محمد باقر مجلسی هدیه کرده؛ تملک: مجلسی؛ مهر: «محمد هادی الحسینی» (بیضی)، «یا ابا عبدالله» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۲۰۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۳۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۹-طباطبائی

آغاز: و رفع مرتبة من انطوی علیه نصرة و صحبة و الزم مودة اقرباه کافة بریته ... سنح بالخاطر تدوین ما ورد فی مناقبهم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترکی بغدادی، جلد: تیماج سبز، ۱۷۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴ - ۳۷۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۱۴-ف

خط: نسخ، کا: برسم الجمالی محمد جمال الدین محمد بن مسعود افضل، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [فیلمها ف: ۳ - ۱۴۳]

← الذخائر فی جغرافیا البنادر و الجزائر ⟵ تاریخ البحرین و تراجم أعلامه

● ذخائر المآل / شعر / عربی

zaxā'ir-ul ma'āl

رضوی نجفی، حسین بن میررشید، - ۱۱۷۰ قمری

razavī najafī, hoseyn ebn-e mīr-rašīd (- 1757)

اهدا به: صفی الدین ابی الفتح نصرالله بن حسین حسینی

مجموعه قصائد شاعر است، در ابتدای آن بدیعیه او در مدح رسول اکرم (ص) و پس از آن قصایدش برای اساتیدش آمده است، که به «ذخائر المثال فی نثر مدح المصطفی و الآل» نامیده شده است.

[دنا ۴۶۵/۵؛ مجمع العلمی العراقی ۳۲۰/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷۱/۲

آغاز: بسمله. و به نستعین. نحمدک اللهم منشی الامم ×× و باسط اللوح و باریء القلم / یا من لنا به الامور انتظمت ×× و ائتلفت اصولها و التئمت ... قال حسین بن رشید الرضوی ×× هداه ذو الطول الی النهج السوی / ان القریض مسرح الافکار ×× و نزهة الانفس و الابصار / و کنت قد نظمت فی عصر الصبی ×× شوارد امنه سرت مسری الصبا / فی کل فی فائق عجیب ×× و مقصد قد راق للادیب ... فی ظل نصرالله اوحد الزمن ×× الموسوی الحایری المؤتمن ... و هذه قصائد عدیدة ×× بدیعة فی فنها فریدة / سمیتها ذخائر الآمل ×× فی نشر مدح المصطفی و الآل؛ **انجام:** و هذه عادتی بین الغوانی ×× و تلک حقیقتی فی کل حال

بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ (۵۰پ-۷۰ر)،۱۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۱۳۵]

● **ذخائر المحققین** / اصول فقه / عربی

zaxā'ir-ul muḥaqqiqīn

حسینی مشهدی، مصطفی بن داود، ق۱۴ قمری

hoseynī mašhadī, mostafā ebn-e dāvūd (- 20c)

مؤلف مجموعه نگارش‌های مورد علاقه خود را اعم از نقل و یا تألیف در چهار مجلد جمع‌آوری نموده و جلد نخست را «ذخائر المحققین» و سه جلد دیگر را «مجمع الذخائر» نامیده است، مندرجات مجلدات چهارگانه عبارت است از : جلد ۱. شامل دوازده مسأله در عناوین «ذخیره» بعضاً به قلم جامع و مابقی منقول از تقریرات درس شیخ انصاری (مطارح الانظار)، میرزا حبیب الله رشتی، استادش میرزا محمد حسن شیرازی و حاشیه مختصر آخوند خراسانی بر فرائد الاصول می‌باشد؛ جلد ۲. به نام «مجمع الذخائر المجتهدین» مشهور است شامل هفده ذخیره: ۱) تعلیقات بر مسأله حجیت ظن از بعضی افاضل (احتمالا استادش میرزای شیرازی)، ۲) تعلیقه‌ای ناقص بر اصل برائت رسائل انصاری با استفاده از افادات استادش، ۳) بیان حدیث رفع، ۴) تعلیقات بر مسأله استصحاب فرائد الاصول، ۵) مشتق (ذخیره سه تا پنج نگارش مؤلف)، ۶) مسأله وضع از افادات شیخ انصاری و میرزای شیرازی، ۷) انقسام حقیقت، ۸) حقیقت شرعیه، ۹) بیان مفاهم، ۱۰) مسأله تداخل اساب، ۱۱) بیان استعمال صیغه امر در قدر مشترک، ۱۲) دلالت امر بر برفور (از ذخیره سع تا دوازده نگارش مؤلف)، ۱۳) اجزاء از افادات استادش، ۱۴) صحیح و اعم از افادات میرزای شیرازی، ۱۵) بیان استعمال لفظ مشترک در بیش از یک معنی، ۱۶) تحقیق خطابات وارده از شارع، ۱۷) معنای کلام نفسی از افادات میرزای شیرازی؛ جلد ۳. ایضا به نام «مجمع الذخائر» مشهور است شامل ده ذخیره می‌باشد: ۱) تعلیقات آخوند خراسانی در مسأله حجیت ظن از فرائد الاصول، ۲) تعلقات همو بر مسأله برائت از فرائد، ۳) تعلیقات همو بر مسأله استصحاب از فرائد، ۴) تقریرات مؤلف بر مقدمات دلیل انسداد، ۵) تعلیقات بر مسأله تعادل و تراجیح از فرائد تألیف بعضی از فضلا، ۶) تعلیقات آخوند خراسانی بر مسأله تعارض، ۷) شبهه محضوره نگارش جامع، ۸) افادات در مساله اجتماع امر و نهی، ۹) تحقیقات فی مسأله دلالت نهی بر فساد، ۱۰) مسأله مقدمه واجب؛ جلد ۴. ایضاً به نام «مجمع الذخائر» مشهور شامل مباحث فقه و اصول در یازده ذخیره و بر خلاف سه مجلدات قبلی تماما تألیف جامع می‌باشد: ۱) تحقیقات کتاب طهارت، ۲) مسأله کر از شرح لمعه شهید ثانی، ۳) وجوب رفع نجاست از لباس و بدن در نماز، ۴) شرح کتاب قضاء شرابع، ۵) شرح کتاب خمس، ۶) مسأله وجوب مقدمه واجب به نقل از جلد اول، ۷) دلالت نهی بر فساد، ۸) اجماع امر و نهی، ۹) مجمل و مبین، ۱۰) صحیح واعم، ۱۱) مباحث تعادل و تراجیح. (وفادار مرادی)

[دنا ۵/۴۶۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۳۱

آغاز: پس از خطبه مختصر: القول فی دلالة النهی علی فساد المنهی عنه و تنقیحه یقتضی تقدیم امور؛ **انجام:** علی ما قد توهمه بعضهم فتدبر تم الکلام فی مسئله اصاله الاباحة

جلد اول و شامل: دلالت نهی بر فساد منهی عنه، اجتماع امر و نهی، مقدمه واجب (سه عنوان مذکور از ذخایر ۸ تا ۱۰ از مجلد سوم استنساخ شده)، حاشیه صغیر آخوند خراسانی بر فرائد الاصول، قاعد تسامح در ادله سنن شیخ انصاری، مساله اجزاء (نقل از مطارح)، تقلید از میت تألیف حبیب الله رشتی، تعلیقات جامع بر مبحث تعادل و تراجیح فرائد، مجمل و مبین، صحیح و اعم، اشتراط حیات در مفتی، هفت ذخیره در مسائل مهمه اصول (از مجمل و مبین: ذخیره نهم تا آخر کتاب به نقل از مطارح)؛ خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی، ۲۹۳گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۲۱۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۹۸

آغاز: بسمله، قوله اعلم ان الخ مراده بالمکلف من وضع علیه القلم من البالغ؛ **انجام:** اعنی توقف وجود کل من الضدین علی عدم الاخر و توقف عدم کل منهما علی وجود الاخر

جلد سوم، «مجمع الذخائر»؛ خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۱۲ شوال ۱۳۰۴ق، جا: سامراء؛ واقف: سید محمد بن سید مصطفی، مهر ۱۳۶۷؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۳۰گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۲۱۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۴۰

آغاز: قول المص قدس الله نفسه الزکیه فاعلم ان المکلف اذا التفت الی حکم شرعی مراده قده من المکلف؛ **انجام:** فیق الدار النفی و لو کفی ذلک لزم التزام النفس فی جمیع الاشیاء کما لا یخفی

جلد دوم، «مجمع الذخائر المجتهدین»؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: میشن سبز،

۲۷۱گ، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۲۱۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۴۱

آغاز: بسمله، الذخیرة الاولی کتاب الطهارة و المراد بالکتاب فی مثل المقام؛ **انجام:** ففی مثل الدرهمین و الثوبین لایتحقق ذلک المعنی اذ لیس لهما اجزاء

جلد چهارم، «مجمع الذخایر»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۵۸گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۲۱۶]

● ذخائر المواریث فی الدلالة علی مواضع الأحادیث / حدیث / عربی

zaxā'ir-ul mawārīṯ fī-d dilāla 'alā mawāḍi'-il aḥādīṯ

وی فهرست کتب شش‌گانه معروف اهل سنت را برای دستیابی سریع محققان، به ترتیب حروف هجا در هفت باب تنظیم نموده. کتاب چاپ شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۸۴۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الکبیر المتعال المفیض ذخایر المواریث بانواع الاحادیث؛ **انجام:** حدیث دخل علیها فقدمت الیه طعاماً فقال کلی فقلت أنی صایمة ت فی الصوم عن علی بن حجر قال مؤلفه ... و قد تمت هذه الجمیعة ... و اصحابه اجمعین

خط: نسخ، کا: محمد بن عبداللطیف حنبلی، تا: شنبه ۱۳ رمضان ۱۱۵۵ق؛ با سرلوح مزدوج منقش، مجدول؛ تملک: عثمان بن سینا مالکی مدرس بصری در ۱۲۴۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۴۳۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۱۰]

● ذخائر النبوة = شرح شرایع الاسلام / فقه / عربی

zaxā'ir-un nubuwwa = š.-u šarāyi'-il islām

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، - ۱۳۲۱ قمری

tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

کتابی مفصل و استدلالی است در احکام و فروعات فقهی و خود او درباره آن در دیباچه می‌گوید: «و هذه الرسالة الموسومة بذخائر النبوة متکفلة بمهمات مباحث الخیار و فرقة اخری من الاسرار».

آغاز: بسمله، و به نستعین، الحمد لله الذی هدانا الی مالک شرایع الاسلام و نور مدار که بجواهر الکلام لنا القواعد نهایة الاحکام بجامع المقاصد و کشف اللثام ... و بعد فیقول المسکین المستکین محمد هادی بن محمد امین ... تبصرة الجاهلین ... و تذکرة للغافلین ... فهذه الرسالة الموسومة بذخایر النبوة متکفلة بمهمات مباحث الخیار و فرقة اخری من الاسرار ... الخیار اسم من الاختیار و هو افتعال من الخیر ...

چاپ: بخش خیارات آن به صورت سربی در ۱۳۲۵ق به طبع رسیده است

[الذریعة ۸/۱۰؛ دنا ۴۶۵/۵ (۱۲ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** چاپی: یحمل عدم صلوح الصلح لجعلها لمافیه من الاستقلال و الحمدلله تعالی و السلام علی من اتبع الهدی اللهم اجعل هذا ذخرا لآخرتی و اغفر امواتی و اموات جمیع المؤمنین و المؤمنات بمحمد و آله الامجاد (هناجف قلمه الشریف و کان طیران روحه المقدس الی روضات الجنان فی لیلة العاشر من شوال من شهور سنة ۱۳۲۱ الکاتب الحسین الکروسی ۱۳۳۵). انجام نسخه ما: و اعادة الحق بعد سقوطه فکیف و هو لم یسقط فی المفروض لفساد الحق بکون العوض حرا او مستحقا. فافهم.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۰گ، ۱۶-۲۲ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۸۸۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۳۷/۱

آغاز: ... مباحث الخیار و فرقه اخری یغتبط بها اولو الابصار و الحمدلله علی نعمته علی الابرار؛ **انجام:** و اعاد الحق بعد سقوطه فکیف و هو لم یسقط فی المفروض لفساد الحق

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی،۱۶۶گ(۱-۱۶۶)،۱۹سطر،اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۸- ۲۰۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۱۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان خرج حرا رجع بما صالح عنه و هوالدینه و قد ظهرت حقیقه الحال و ان للمتعاقدین فسخ العقد بالخیار و اعادة الحق بعد سقوطه فکیف و هو لم یسقط فی المفروض لفساد الحق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مشکی تیماج، ۲۲۰ص (۱-۲۲۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹- ۳۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۷۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بکون العوض العوض حرا او مستحقا فافهم.

مباحث خیارات است؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: تیماج ارغوانی، ۱۵۶ص (۱۵۱-۳۳۶)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۱۱]

۵. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۲۲

بخش مباحث عقیله؛ خط: نستعلیق، کا: زین العابدین موسوی اردبیلی، تا: پنج‌شنبه ۱۰ شعبان ۱۳۱۴ق؛ تملک: سید محمد کاظم بن موسی بن سید مرتضی خلخالی اردبیلی به تاریخ ۱۳۲۹/۱۲/۱۴؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۸۹گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۳۴]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۰۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان اختلف فی للاسقاط و عدمه کالخیارات و الاوصاف فمن جهة قوة احتمال التبعیة العیشه فی الجمله ذاتیة

لمطلق الشروط یحتمل عدم صلوح الصلح لجعلها لما فیه من الاستقلال هنا وصل قلمه الشریف
خط: نسخ، کا: محمود بروجردی، تا: ۱۳۱۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۳۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۲-۹۵۸]

۷. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۳۸/۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** فسخ العقد بالخیار و اعادة الحق بعد سقوطه فکیف و هو لم یسقط فی المفروض لفساد الحق بکون العوض حراً او مستحقاً فافهم.
خط: نسخ، کا: احمد عراقی، تا: محرم ۱۳۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: میشن، ۷۸گ (۷۱پ-۱۴۹ر)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۶×۳۱/۹سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۹۷]

۸. **کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱**
أحکام الخیار؛ بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۳۲۲ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۴۱]

۹. **تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۹۳ - ج**
آغاز: برابر؛ **انجام:** یحمل عدم صلوح الصلح لجعلها لمافیه من الاستقلال و الحمدلله تعالی و السلام علی من اتبع الهدی اللهم اجعل هذا ذخرا لآخرتی و اغفر امواتی و اموات جمیع المؤمنین و المؤمنات بمحمد و آله الامجاد
خط: نسخ، کا: حسین کروسی، تا: ۱۳۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰۷گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۳۳۹]

۱۰. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۲۷-۶/۱۷**
آغاز: برابر؛ **انجام:** أن الحکم فی مسئلة الارث قبل قبض الوارثین صحیح لان محصل من الترکة قبل القبض هو المحسوب ترکه
مباحث خیار و از انجام ناتمام؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ محشی از «عبدالجلیل»؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۱۲گ، ۲۲-۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۹۶۲]

۱۱. **کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱**
کتاب الصوم و الزکاة و الارث؛ بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۴ - ۴۰]

۱۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۵۳/۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعادة الحق بعد سقوطه فکیف و هو لم یسقط فی المفروض لفساد الحق یکون العوض حرا او مستحقا فافهم
خیارات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۰۸ص (۱۶۷-۲۷۵)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۳سم[ف:۹-۱۳۹]

● ذخائر النشأتین / فقه / فارسی

zaxā’er-on naš’atayn

رشتی، علی بن محمد، ق۱۳ قمری

raštī, ‘alī ebn-e mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۸ق

کتابی فقهی است در معاملات که مؤلف به درخواست یکی از دوستانش بعد از دو کتاب «استیفاء المهمات فی العبادات و المعاملات» و «منهاج الاقتصاد فی شرح الارشاد» نگاشته است. فهرست موضوعات کتاب (از روی فهرستی که او خود در خاتمه آورده): این کتاب دارای هفت «باب» و یک «خاتمه» است و هر باب دارای چند «فصل» و خاتمه دارای دو «فایده» که فایده اول از خاتمه دارای ده «مسئله» است. اینک ابواب: باب ۱. کتاب تجارة هفده «فصل»: ۱) تقسیم تجارت به احکام خمسه، ۲) اعیانی که تجارت نمودن به آن حرام است، ۳) تجارت مکروه ...، ۴) آداب تجارت و تعریف بیع و بیع معاطات ...، ۵) صیغه بیع و بعضی از شرایط درست است، ۶) درباره شرایط ثمن مثمن است، ۷) در بقیه شرایط است، ۸) اقسام و احکام خیار، ۹) ربا و احکام متعلق به آن، ۱۰) بیع طلا و نقره، ۱۱) فروختن میوه‌ها و زرعها ...، ۱۲) بیع غلام و کنیز، ۱۳) مشتمل بر سه مقصد (سلم، دین مملوک، قرض و دین ...)، ۱۴) نقد و نسیه است، ۱۵) رأس المال نمودن متاع، ۱۶) بیان چیزی که در بیع داخل می‌شود، ۱۷) احکام قبض و تسلیم است و منتقل نمودن ...؛ باب ۲. احکام رهن؛ باب ۳. حجر و اسباب آن از صغر ما و سفه ...؛ باب ۴. مشتمل بر سه «مبحث»: ۱) احکام ضمان، ۲) احکام حواله، ۳) احکام کفالت؛ باب ۵. احکام صلح، مشتمل بر سه «فصل»: ۱) صلح صحیح و غیر صحیح و احکام متعلقه به آن است، ۲) جمع شدن حقوق جمعی از صاحبان حقی در چیزی چون شرکت و ...، ۳) در آنچه مناسب صلح است از مسایل نزاع؛ باب ۶. احکام شرکت در سه «فصل»: ۱) ...، ۲) قسمت، ۳) ودیعت؛ باب ۷. مضاربه؛ خاتمه مشتمل بر دو «فایده»: فایده اول: در ده «مسئله» مهم: ۱) مهمات احکام عاریة، ۳) مهمات احکام مزارعه و مساقات، ۴) مهمات مسایل شفعه، ۵) مهمات مسایل جعاله، ۶) مهمات مسایل هبه، ۷) مهمات مسایل هبه، ۸) مهمات مسائل وصیت، ۹) مهمات احکام ولالت، ۱۰) بعضی از احکام مهمه نکاح، فایده دوم: در ذکر فهرست کتاب بر وجهی که مذکور شد.
[دنا ۴۶۵/۵]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۳۳**
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید اقل المفتقرین الی رحمة ربه الغنی علی بن میرزا محمد الرشتی الجیلانی که بنده خدا که دیده بصیرتش مکحل بنور توفیق و تأیید الهی باشد میداند که غرض از تعلق جوهر شریف ... نه از برای نیل لذات نفسانیه است ... بمقتضای الفقه ثم المتجر ... بعضی از براران ایرانی ... از تجار دیندار از این ذره بی مقدار خواهش تألیف رساله در این باب مینمودند ... لهذا با تراکم غموم ... و مزاولت و مباشرت درس و مباحثه و نحوها کتألیف استیفاء المهمات؛ **انجام:** (خاتمه) این اقل عباد مثل سایر اولی الرشاد از فضلای امامیه ... و قد فرغ مؤلفه الفقیر ... بیده الدائره الوازره ...

من السنه الثانيه عشر بعد الماتين و الف.
خط: نستعليق تحريری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با اصلاحات و خط خوردگی؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۱۴۸۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۵۸

آغاز: الحمدلله رب العالمين و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعين لا سيما اخيه و ابن عمه ... اما بعد چنين گويد اقل المفتقرين ... که بنده خدا که ديده بصيرتش مکحل به نور توفيق و تأييد اللهی باشد؛ **انجام:** و همچنين طلاق مطلقه بطلاق سيم که دو مرتبه باو رجوع نموده باشد طلاق بائنست و طلاق صغيره و يائسه علی الاظهر الاشهر و اين کتاب گنجايش بيش از اين ندارد و فايده دوم در بيان فهرست ... و صلی الله علی محمد و آلهما اولا و آخرا.

خط: نستعليق، کا: حاج ميرزا رفيع بن حاج مقيم جيلانی صيقلانی، تا: جمعه ۱۷ شوال ۱۲۴۳ق؛ تملك: نوه کاتب به تاريخ ۱۷ شعبان ۱۳۰۱؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۳۳۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۸ – ۸۲]

● ذخائر الواعظين / کلام و اعتقادات / فارسی

zaxā'er-ol vā'ezīn

واعظ استرآبادی، سلطان حسين بن سلطان محمد، ۹۸۷؟ – ۱۰۸۲ قمری

vā'ez-e estarābādī, soltān hoseyn ebn-e soltān mohammad (1580 - 1672)

دوازده مجلس است که مؤلف آنها را با استفاده از اخبار و آيات جمع‌آوری نموده با اين عناوين: ۱. اصول دين، ۲. کيفيت آفريدن آسمان و زمين، ۳. کيفيت خلقت بنی‌آدم، ۴. تصرفات و تعلقات روزگار و دهر ناپايدار، ۵. بيداری از خواب غفلت و تبری از کثرت قوم و عشيره، ۶. علامت و دلالت صاحب الامر (عج) و الولايه و وقوع آثار بساعة، ۷. ذکر بهشت و دوزخ و بهشتيان و دوزخيان، ۸ طريق بيع و شراء ميان بنده و خدا، ۹. موعظه اعمال و کتاب، ۱۰. صيانت عرض و ناموس، ۱۱. ذکر عقل و جمل، ۱۲. بيان قدر و منزلت علم و عمل.

[دنا ۴۶۵/۵؛ الذريعة ۸/۱۰ و ۹]

قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه:۳۴۰۹

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذين اصطفی الله خيرا ما يشرکون اما بعد بنده ضعيف عاجز؛ **انجام:** و نفس خود را به مخالفت خدای تعالی مستحق عقاب خدايتعالی گردانيد. که و من لم يحکم بما انزل الله فاولئك هم الظالمون

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن ميرزا بابای تبريزی، تا: ۱۹ جمادی الثانی۱۲۳۳ق؛ مصحح، با يادداشتی از کاتب و اشعاری از وی در مدح ائمه به عربی و وقف کتاب بر ائمه (ع)؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۲۵۳ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۰۸]

● الذخائر و الاعلان فی آداب النفوس و مکارم الاخلاق / اخلاق / عربی

aḏ-ḏaxā'ir wa-l i'lān fī ādāb-in nufūs wa makārim-il axlāq

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۳۵

مؤلف مجهول؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمود، تا: ذيحجه ۸۸۳ق؛ قطع: رقعی کوچك [ميراث شهاب: س۹ش۲ – ۱۴]

● الذخائر و التحف / عربی

aḏ-ḏaxā'ir wa-t tuḥaf

اوحدی مقری، احمد بن عبدالله

awhadī maqrī, ahmad ebn-e 'abd-ol-lāh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵-ف

آغاز: بسمله رب يسروا عن يا کريم. هذا کتاب ذکر الهدايا و التحف العظيمة الاقدار و النفقات فی الولائم و الدعوات و الاعذارات و الحراقات و الايام المشهورة و الاجتماعات؛ **انجام:** والسنة التی اهديت اليها. هذا آخرما اخترناه مما وجد من کتاب الهدايا و التحف

نسخه اصل: افيون قره حصار G. A. pasa 702؛ خط: نسخ، کا: مولی ابراهيم بن محمد آيدمر علائی شهيربه اتن اوقماق، بی‌تا؛ ۵۷گ، ۲۱ سطر [فيلمها ف: ۱ – ۳۲۹]

تهران؛ مينوی؛ شماره نسخه:۳۱۴بخش۳

همان نسخه بالا [ف: ۱۴۱]

← الذخر > تهافت الفلاسفة

● ذخر البشر فی شرح الباب الحادی العشر / کلام و اعتقادات / عربی

ḏuxr-ul bašar fī š.-il bāb-il ḥādī-yil 'ašar

حسينی زنجانی، محمود بن ابی الفضائل،– ۱۳۷۵ قمری

hoseynī zanjānī, mahmūd ebn-e abe-l-fazā'el (- 1956)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن يوسف (۶۴۸–۷۲۶)

شرحی است متوسط بر رساله «الباب الحادی عشر» علامه حلی.

زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: قال المصنف العلامة ... المراد من العلماء المجمعين عامة من يحفظ عنهم العلم من المنتمين الی اديان التوحيد

کاتب = مؤلف، قرن ۱۴؛ محشی از وی؛ ۱۲۱ص [دليل

المخطوطات: ۱ - ۱۰۸]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۱۴۶]

● الذخر الرایع فی شرح مفاتیح الشرایع / فقه / عربی

ḏuxar-ur rāyi‘ fī š.-i mafātīḥ-iš šarāyi‘

جزایری، عبدالله بن نورالدین، ۱۱۱۲ - ۱۱۷۳ قمری

jazāyerī, ‘abd-ol-lāh ebn-e nūr-od-dīn (1701 - 1760)

وابسته به: مفاتیح الشرایع؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

شرح مزجی استدلالی متوسطی است با نقل اقوال برخی از فقها بر «مفاتیح الشرایع» ملامحسن فیض کاشانی. مؤلف در ابتدا با یک مقدمه ای مبسوط مباحثی در اصول فقه و درایه آورده است که پدرش نورالدین و دیگر علما از جمله سید نصرالله مدرس حائری، میرزا محمد ابراهیم بن محمد باقر رضوی بر آن تقریظ نوشته‌اند و نیز ادیب شاعر عبدالرسول نجفی، خادم حرم علوی و سید قوام الدین سیفی قزوینی با اشعار خویش آن را ستوده‌اند، این شرح در مقدمه نسخه شماره ۳۵۵۰ کتابخانه مرعشی «مصابیح اللوامع فی شرح مفاتیح الشرائع» نامیده شده ولی مؤلف این نام را تغییر داده و در پاره‌ای از آثار خودش شرح را «الذخر الرائع» نامیده است.

آغاز: بسم الله یبتدأ کل امر یستتم و بحمده یفتتح کل مرام و به یختتم فصل اللهم علی رسولك الأمین و عترته الهداة الاکرمین
[دنا ۵/۴۶۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۸۰
انجام: و غمز ما بینهما ثم استنجی فان سال حتی ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، روی برگ اول تفریظ کتاب است از پدر مؤلف و به خط وی به تاریخ صفر ۱۱۴۳ و سه بیت در تقریظ آن از سید قوام الدین محمد حسنی (ظاهراً سیفی) به خطش به تاریخ سلخ ذیقعده ۱۱۴۸ و تقریظ محمد ابراهیم؛ جلد: مقوایی، ۱۶۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۶۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۵۵۰
آغاز: و رسوله و نوابه علیهم الصلاة و السلام بحسب ما ادت الیهم الملائکة الکرام الی مالك یوم القیام؛ **انجام:** و لذا تری کثیراً ما ... ذلك علیهم و من تتبع الاخبار لم یبق له شبهة فی ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه:۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۹ - ۳۴۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یستوی فی ذلك الصحاری والبنیان و فاقا للاکثر ... و ان کان غیر صریح فی ذلك و احتج هذا القول فی.
از ابتدای مقدمه تا اواسط آداب تخلی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی به لفظ «منه عفی عنه»؛ واقف: محسنین، آذر ۱۳۶۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴-۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۰ - ۱۸۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان کان غیر صریح فی ذلك
از ابتدای مقدمه تا اواسط احکام خلوت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف، آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۱۳۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۳۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۴ معزی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و منها الجلوس علی القبر للصحیح ... قال من تخلی علی قبر أو بال قائما أو بال فی ماء ... فاصابه شیء من الشیطان لم یدعه الا ان یشاء الله و اسرع ما یکون الشیطان الی الانسان و هو علی بعض.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۳۳۲ق؛ رکابه‌دار، محشی مؤلف با «منه عفی عنه» به خط مؤلف، در تعریف و تمجید از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۹گ، ۲۱ سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲سم [ف: ۳۹ - ۲۱۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الباب المذکور عن الباقر علیه السلام
تا اواسط مبحث «آداب تخلی»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده، محشی از شارح؛ واقف: ملك زاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۴۸۴]

● ذخر السفاهة علی طب البلاهة / ادبیات / عربی، فارسی

ḏuxr-us sifāha ‘alā ṭibb-il bilāha

شیرازی انصاری، محمد هاشم بن مفید، ق۱۳ قمری

šīrāzī ansārī, mohammad hāšem ebn-e mofīd (- 19c)

گزارشی است از محمد هاشم (ابوهاشم) بن مفید شیرازی انصاری، زنده در دهم جمادی الثانی ۱۲۷۶ که بر ارجوزه خود به عربی، به نام «طب البلة» یا «طب البلاهه» نوشته و بیشتر به طنز و شوخی بوده و در آن، نویسندگان، پزشکان و همچنین علم موسیقی و فقه را به باد انتقاد گرفته است. نویسنده در این نسخه از عناصر زمان و مکان و وقایع تاریخی مذهبی مدد جسته و عقاید و نظرات خود را بازگو می‌کند. برای آشنایی نمونه‌ای از آن را نقل می‌کنیم: «حکایت، گویند در سال سه هزار و نهصد قبل از هبوط آدم مطابق سنه دو هزار و چهار صد هجری که بناپارت ناپلیونرا با حجاج بن یوسف صفار که از جانب عثمان افندی حاکم مشهد مرغاب به سلطنت ایطالیا مأمور بود. جنگی عظیم واقع شد. سبب این جدال این بود که ناپلیون در آتشکده بلخ به نماز تراویح مشغول بود ...».

چاپ: این رساله در مجله ارمغان (س ۱۴ش۶ص ۴۳۳- ۴۴۰ و

ش۷ ص ۴۸۵-۴۸۸ و ش۸ص ۵۴۷ -۵۵۶) به چاپ رسیده است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... لما فرغت من نظم ارجوزتی المسماة بطب البلاهة اعدت و امعنت النظر فی تصحیحها فوجدتها کثیرة الاغلاق
[دنا ۴۶۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۴۶۷/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۱
آغاز: برابر
فقط شرح بیت اول آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۳۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۶۴
آغاز: هذا کتاب ذخر السفاهة علی طب البلاهه. بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی محمد و اله اجمعین؛ **انجام:** و مستحق ضرب و شتم ندانند که مأمور بودم و مذور و العذر عند کرام الناس مقبول تمت فی ۱۲۸۱.
خط: نسخ، کا: عبداله زرگر، تا: ۱۲۹۷ق؛ مجدول؛ با یک مجلس نقاشی سیاه قلم که بالای آن آمده «تصویر شیخ ابوهاشم»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۲۰گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۴۲۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام خرج سر و ریش او شود بیقین ×× برادرانش ز حسرت کشند ناله و آه
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نباتی، ۱۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۶۲]

۴. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [میراث اسلامی: ۵ - ۵۶۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲۶/۲
آغاز: کثیرة اللفظ قلیلة المعنی لایخلو من حشو مخل و اطناب ممل ... فالفت کتابا متضمنا ایضاح ما اضمرته ... و سمیتها بذخر السفه علی طب البله ... اصل سکنجبین عسل و خل - ان لم یکن عسل فخل مخل؛ **انجام:** شستشو دهند (تا این قدر سخن در طهارت و مسائل فقه کافی است. فهرست حال خود. صورت فهرست: عرضه داشت کمترین ... هاشم بن المفید ... و العذر عند کرام الناس مقبول. بتاریخ شب یک‌شنبه ۱۴ محرم ۱۳۰۵) (ارمغان نزدیک بچهار صفحه که در نسخه ما نیست).
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ترمه، ۴۱ص (۳۲-۷۲)، ۱۲ سطر (۴×۷)، اندازه: ۷×۱۰سم [ف: ۱۴ - ۳۶۷۳]

● **ذخر العالمین فی شرح دعاء الصنمین** / شرح دعا / فارسی

zoxr-ol ‘ālamayn fī š.-e do‘ā’-es sanamayn

قزوینی، محمد مهدی بن علی اصغر، - ۱۱۲۹ قمری
qazvīnī, mohammad mahdī ebn-e ‘alī asqar (- 1717)

وابسته به: دعاء صنمی قریش = دعاء الصنمین؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)
اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)

شرحی است در یکصد اصل بر دعای مشهور به «دعای صنمی قریش». هر قطعه از دعا یک اصل شرح شده و مطالبی اعتقادی در ضمن آن آمده است. کتاب دارای مقدمه‌ای است که به فضیلت این دعا و مکان قرائت آن پرداخته است. شرح‌های این دعا بسیار است، صاحب الذریعه (ج۸: ۱۹۲) می‌گوید بیش از ده شرح دارد و آخرین شرح آن نگارش محمد علی مدرس چهاردهی (-۱۳۳۴ق) می‌باشد. یکی از معروف‌ترین شرح‌های آن، کتاب مورد گفتگو است که «ذخر العالمین» نام دارد. نگارنده در دیباچه این کتاب می‌گوید: هر گاه پادشاه زمان شیعی باشد برای نگاهداری دلیل‌ها از نابودی شکستن تقیه باید و گفتن حقیقت واجب می‌گردد و من چون هنگام نگارش کتاب «دلیل الدعاة فی شرح عین الحیاة» به دعای صنمی قریش برخوردم دیدم حقایق تاریخی بسیار دربر دارد خواستم آن را جداگانه شرح نویسم از این روی در آنجا ترجمه اکتفا کردم و چون شاه سلطان حسین صفوی به مشهد آمد به او اهدا کرده و این شرح را بعداً تهیه نمودم و آن را بر یک مقدمه و یک مقصد مرتب ساختم، در دیباچه سند و فضایل این دعا را از مصباح کفعمی (-۹۰۵ق) و «بحار الانوار» مجلسی (-۱۱۱۰ق) و کتاب «رشح الولاء» نگارش استاد خواجه طوسی ــ به‌گفته امل الآمل ــ و کتاب‌های ابن طاوس (-۶۶۴ق) و «شرح عربی بر دعای صنمی قریش» که نزد وی بوده است آورده و نیز داستان گفتگوهای علامه حلی (-۷۲۶ق) در مجلس اولیجانو، و چگونگی نگاشتن فضل بن روزبهان «ابطال نهج الباطل» را به سال ۹۰۹ و نگاشتن قاضی نورالله (-۱۰۱۹ق) کتاب «احقاق الحق» را در پاسخ آن یاد کرده. سپس می‌گوید: کتاب بر صد اصل تقسیم کردم و چون در هر اصل مطالب گوناگون کلامی و تاریخی و خارج از موضوع کتاب گرد آمده است، یک فهرست موضوعی برای آن مطالب تهیه کرده این فهرست بیست باب دارد و بیست موضوع مهم کتاب در آن گنجانده شده و در هر باب یک یک مسائل آن را یاد کرده و نزد هر مسئله شماره آن اصل را که این مسئله در آن مشروحاً یاد شده گذارده است. فهرست بیست باب این است: ۱. احوال پیغمبر، ۲. صلوات و درود بر او، ۳. لعن و نفرین بر ملاعین، ۳. قرآن و تحریف آن، ۵. احوال فاطمه، ۶. معنی امامت و پیشوایی، ۷. احوال امامان، ۸. زندگانی علی، ۹. یاران پیغمبر و تابعان ایشان، ۱۰. ابوبکر، ۱۱. عمر، ۱۲. عثمان، ۱۳. منافقان، ۱۴. برخی از اشقیاء، ۱۵. آیاتی که در این کتاب تفسیر شده، ۱۶. احادیثی که در این کتاب شرح داده شده، ۱۷. احکام

شرعی که در این کتاب بیان شده، ۱۸. اصطلاحاتی که در این کتاب توضیح داده شده، ۱۹. حکایت‌ها که در آن آمده، ۲۰. مسائل گوناگون جز آنچه یاد شد که در این کتاب آمده است. ذخر العالمین به عربی نیز ترجمه شده است (الذریعه ج۴-۱۰۲).
آغاز: بسمله. سپاس و ستایش اخلاص اساس و ثنا و نیایش افزون از حد قیاس حضرت مالک الملکی را سزاوار است جل شأنه و عم احسانه که ... اما بعد معروض می‌دارد ... ابن علی اصغر القزوینی محمد المدعو بمهدی عفی عنه و عن والدیه
انجام: کما لایخفی بلکه اظهر این است نکته جمعیت آن همان است که مذکور شد فلاتغفل.
[الذریعة ۱۹۲/۸ و۱۰: ۹ و۱۰؛ دنا ۴۶۶/۵-۴۶۷ (۲۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۹۶/۹]

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۸۸
آغاز: برابر
خط: نسخ زیبا،کا: ابوالفضل ساروی، تا: چهارشنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۱۱۶ق؛ محشی با عبارت «منه سلمه الله» و «منه رضی الله عنه» و «لمحرره ابی الفضل عفی عنه»، با علامت بلاغ؛ مهر: «عبده ابوالفضل» (مربع)؛ تملک: فضل الله العبادی با مهر «عبده فضل الله العبادی» (بیضی) در سال ۱۱۷۱، ابوالفضل الساروی با مهر «عبده ابوالفضل» (بیضی) در سال ۱۱۶۶؛ جلد: تیماج زرد، ۲۳۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۳۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۲۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۵ و ۵۲۷۰-ف
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس تحقیق ابن مالک معزول است کمالا یخفی بلکه اظهر اینست که نکته جمعیت آن همان است که مذکور شد الآن فلا تفغل. تم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق، کاتب گویا یکی از شاگردان نگارنده باشد؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۴گ، ۲۳ سطر (۱۱/۱×۱۸/۱)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۲] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۴۵]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۶۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۷ محرم ۱۱۲۲ق؛ محشی از مؤلف، مصحح، مقابله شده در ۱۲ جمادی الاول همان سال و مؤلف در صفحه آخر به خط خود مقابله و تصحیح را گواهی نموده؛ ۱۶۶گ،۲۳ سطر، اندازه: ۲۴×۱۸سم [ف: ۶ - ۲۳۷]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۲۳ق؛ مصحح، محشی و برخی با نشان «منه سلمه الله» از شارح است، با عبارت «تم قبالا فی اواسط ربیع الثانی من سنة ۱۱۲۴» مقابله شده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۷گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳۷ - ۵۸۵]
۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۹۸
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن حاجی محمد باقر، تا: یکشنبه ۱۳ جمادی الاول ۱۱۳۷ق؛ مصحح، محشی به نقل از مؤلف؛ مهر: «احمد الحسینی الموسوی» (بیضی)، کتابخانه حسینی (دایره)؛ واقف: احمد مجتهدی، ۱۳۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۵گ، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۹۳]
۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۵
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با یادداشت مورخ ۱۱۷۸ و ۱۱۹۰ در شیراز به خط عبدالنبی قزوینی در ۱۱۹۳؛ جلد: تیماج حنایی، قطع: رحلی [نشریه: ۷ - ۱۶۸]
۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد علی رضوی، تا: قرن ۱۳، برای میرزا زین العابدینا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۱۱-۱۵/۴×۱۶-۲۱) [ف: - ۷۰۴]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما در صلب او بودیم وابراهیم بآتش انداختند و مادر صلب او بودیم پس خداوند و درود همیشه ما را از اصلاب ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه حفظه الله، منه سلمه الله»؛ مهر: «علی الحسینی» (بیضی)؛ تملک: سید علی کاظمی یزدی به تاریخ ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۵گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۳ - ۱۱۰]
۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۵۳
انجام: و قاضی نور الله مرقده فرموده اگر عثمان در این ادعا صادق می‌بود چرا در زمان ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۹۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۲۶ - ۲۱۳]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۲۲۹ق؛ محشی؛ واقف: حاج قائم مقام، ۴۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶- ۲۳۸]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۵۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۹ جمادی الثانی۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۳۸]
۱۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۲۰
خط: شکسته نستعلیق، کا: عباس علی بن محمد رب آبادی، تا: رجب ۱۲۳۷ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۵۲]
۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۶۴۹
خط: نسخ، کا: عبدالله بن سیدعلی حسینی، تا: پنج‌شنبه ۸ رمضان

۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۲۴ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ – ۵۴۹]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حاج محمد جعفر بن محمدحسن خانبان، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: پارچه‌ای، ۳۴۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۰۹]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۷-۳/۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابو محمد بن ملا شیر محمد خیارچی، تا: شنبه ۵ ذیحجه ۱۲۸۲ق؛ محشی به امضاء «منه» و «منه ره»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۱۹۶۳]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، عبارات عربی نسخ، کا: محمد حسن بن میرزا محمد مستوفی اصفهانی، تا: ۳ ربیع الاول ۱۲۹۳ق؛ تملک: فرید نهاوندی؛ مهر: «امین نظام» (بیضی)، «مرتضی قلی بن محمد صادق»، «عبده الراجی محمد صادق»؛ جلد: تیماج سبز، ۲۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱ – ۳۶۲]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۳۰۳]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه عفی عنه، عبدالنبی قزوینی، منه، منه سلمه الله تعالی، مجمع البحرین، ابن الاثیر، سروری، ح ن، صح، منه حفظ الله تعالی»، در برگ ۱ توضیحی توسط عبدالنبی قزوینی در سال ۱۱۹۳ق، درباره دعای صنمی و وقتی که آن را خواند و اعتقاد او به شیعه بیشتر شد نوشته است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۸گ، ۲۴ سطر (۱۳/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [رایانه]

۱۹. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** اصل صدم رب العالمین لفظ است نزد اکثر صفت مشبهه است ... یقول الفقیر الشارح ثم سیر الیه لقد ایرادة فی شرح الدعاء و له الشکر و علی رسوله و اوصیائه التحیة و الثناء

از اصل ۴۴ تا اصل ۱۰۰ را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ،۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۸۴

آغاز: آویخته و بعد از استیلا و استعلای این دودمان رفیع مکان دوران معلی القاب کثیرستان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۵۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۸ – ۴۰۶]

● الذخر فی علم الأصول / اصول فقه / عربی

aḏ-ḏuxr fī ‘ilm-il ’uṣūl

اردبیلی، احمد بن محمد، ق۱۵ قمری

ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 21c)

کتاب نسبتاً مفصلی در اصول فقه است که مباحث اصول عملیه را به صورت استدلالی، در چند جلد دربر دارد. بحث «استصحاب» از این کتاب در سال ۱۳۶۵ش در قم به چاپ رسیده است. این بخش شامل ۳۱۲ صفحه وزیری است. در موسوعة مؤلفی الامامیة، تعداد مجلدات چاپی الذخر فی علم الأصول، ۳ جلد دانسته شده و در معجم المطبوعات العربیة فی ایران، مجلدات کتاب ۲ جلد معرفی شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۲عکسی

آغاز: علم الاصول، هذا الکتاب الذخر فی اصول العملیة، حسبنا الله و نعم الوکیل، نعم المولی و نعم النصیر. بسم الله الرحمن الرحیم اعلم ان المکلف اذا التفت الی حکم شرعی، اما أن یکون له حالة القطع و حصوله أو الظن أو الشک مع قطع النظر عن جعل الشارع فلایرد ما ذهب الیه فی الکفایة؛ **انجام:** و التحقیق هو انه ان کانت الزیادة راجعة الی العدد فتطل و ان کانت راجعة الی صرف الوجود فهی ان کانت الزیادة راجعة الی صرف الوجود، فهی ان کانت عرضیة لا تطیل، و ان کانت طویلة فیؤخذ بشرط لا و تبطل. و هذا تمام الکلام فی المقام بید الأحقر الید احمد النجفی

مباحث «قطع و ظن» را در بردارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با تصحیحات و اضافاتی از او، مصحح، با خط خوردگی؛ ۳۳۱ص، ۱۸ سطر [عکسی ف: ۴ – ۵۳]

● ذخر المتأهلین و النساء فی تعریف الاطهار و الدماء / فقه / عربی

ḏuxr-ul muti’ahhilīn wa-n nisā’ fī ta‘rīf-il aṭhār wa-d dimā’

برکلی، محمد بن پیرعلی، ۹۲۹ – ۹۸۱ قمری

berkelī, mohammad ebn-e pīr-‘alī (1523 - 1574)

تاریخ تألیف: ۹۷۹ق

رساله فقهی در دماء ثلاثه است مرتب بر «مقدمه» و شش «فصل» و «تذنیب». مقدمه در دو نوع: ۱) تفسیر الفاظ مستعمله، ۲) قواعد کلیه؛ فصل ۱. ابتداء ثبوت دماء ثلاثه؛ فصل ۲. مبتدئه و معتاده؛ فصل ۳. انقطاع؛ فصل ۴. استمرار؛ فصل ۵. مضلت؛ فصل ۶. احکام تذنیب در حکم جنابت و حدث.

آغاز: بسمله و به ثقتی، الحمد لله الذی جعل الرجال علی النساء قوامین و امرهم بوعظهن ... و بعد، فقد اتفق الفقراء علی فرضیة علم الحال علی کل من آمن الله و الیوم

انجام: کان بحال لو غسله ینتجس ثانیا قبل الفراغ من الصلوه جازان لا یغسله.

[کشف الظنون ۸۲۲/۲؛ فهرس مخطوطات مکتبه اوقاف موصل ۳۲۸/۶؛ دنا ۴۶۷/۵]

شرح و حواشی:

۱– زاد المتزوجین فی شرح ذخر المتأهلین؛ برکلی، محمد بن پیرعلی (۹۲۹–۹۸۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عمر بن حسین، تا: ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی با علامت «منه»، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۷۱پ–۷۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ – ۲۹۶]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۲/۶–۱/۱۷۲

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۹۹ق؛ محشی با نشان «منه» و دیگر حواشی؛ ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۴ – ۱۹۶۴]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ابره کاغذی، ۲۰ص (۲۷۳–۲۹۳)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ – ۲۷۵]

● ذخر المعاد / حدیث / فارسی

zoxr-ol ma‘ād

آخوند ملا مهدی، ق۱۳ قمری

āxūnd mollā mahdī (- 19c)

وابسته به: الکافی؛ کلینی، محمد بن یعقوب (–۳۲۹ق)

ترجمه روضه کافی به دستور شاهزاده محمد ولی میرزا فرزند فرزند فتحعلی شاه قاجار (۱۲۳۶–۱۲۴۳ق) حکمران یزد است.

[نشریه ۳۲۹/۶ (با ترجمه روضه کافی از آخوند ملا مهدی از تلامذه حکیم ملا مهدی کرمانشاهی)؛ دنا ۴۶۷/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۲۲

آغاز: سپاس بی قیاس و نیایش و نیایش بی آلایش مخصوص خداوندی است جلت عظمته که معموره وجودش از دست انداز تطاول شهور و اعوام و محروسه جلالتش از دست رس تصرف غقول و اوهام. و بعد الهمد و الصلوة چون بندگان سپهر مکان نواب مستطاب ... گفت محمد بن یعقوب کلینی که حدیث که حدیث کرد مرا علی بن ابراهیم از پدرش از علی بن فضال ... که آن حضرت نوشتند این رساله را به سوی بعضی از اصحاب خود و امر فرمودند ایشان را به خواندن آن؛ **انجام:** از ما اهل بیت مردی را که عمل کند به کتاب خداوند بیند در شما منکری را مگر آن که آن را انکار کند.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ شوال ۱۲۳۹ق؛ مصحح، محشی از مولف به امضای «منه»، نام محمد ولی میرزا در برگ ۲ر به زر نوشته شده که نشان می‌دهد این نسخه به او اهدا شده بود، با این این یاداشت: «ترجمه روضه کافی که آخوند ملا مهدی معلم امام قلی میرزا کرده است به تاریخ چهارشنبه بیست دوم شهر ذالقعد داخل کتاب خانه مبارکه گردید»؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱۵گ، ۲۳ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۶سم [ف: ۲۹/۲ – ۶۳۶]

● ذخر المعاد علی وزن بانت سعاد / شعر / عربی

d̲uxr-ul ma‘ād ‘alā wazn-i bānat su‘ād

بوصیری، محمد بن سعید، ۶۰۸ – ۶۹۶ قمری

būsīrī, mohammad ebn-e sa‘īd (1212 - 1297)

شرح و حواشی:

۱– اعداد الزاد بشرح ذخر المعاد؛ ابن دعسین، عبدالملک بن عبدالسلام (۹۵۲–۱۰۰۶)

۲– الامداد المختصر من الشرح باعداد الزاد فی شرح ذخر المعاد؛ محمد بن یوسف بن عبدالفتاح

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۷/۲عکسی

آغاز: بسمله. إلی متی أنت باللذات مشغول ×× و أنت عن کل یوم ما قدمت مسئول

خط: نسخ، کا: حسین بن احمد بن احمد سیاعی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ ذیحجه ۱۳۳۹ق؛ رکابه‌دار؛ ۶ص (۱۲–۱۷)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۴ – ۱۸۰]

● ذخر المقالة / کلام و اعتقادات / فارسی

zoxr-ol maqāla

علوی نجفی، طاهر

‘alavī najafī, tāher

اهداء به: به نام برهان نظام شاه

در روایات و اخباری که در باب خلافت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام آمده و ابطال امامت مدعیان آن، مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه»: مقدمه: در نفاق عرب و کینه به آن حضرت؛ فصل ۱. لقب امیرالمؤمنین پیش از درگذشت حضرت پیامبر؛ ۲. نصب آن حضرت برای خلافت؛ ۳. بیعت غدیر خم و خلافت آن حضرت؛ ۴. وقایع بعد از بیعت غدیر خم؛ ۵. غصب خلافت؛ خاتمه: در حدیثی از حضرت صادق علیه السلام.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۰۸/۲۷ حاشیه

آغاز: ستایش سزاوار حمد بی شمار واجب الوجود فایض الجودی را که کمال وجود را بر قوایل ماهیات افاضه فرمود؛

انجام: و وفق سلطاننا العظیم الشان لترویج المذهب الحق و الیقین و سلطه علی أعداه الدین اجمعین و الحمدلله رب العالمین
خط:نستعلیق،کا:ابوالحسن بهاری، تا: ۱۰۴۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۵۴۳پ-۵۴۹پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸ - ۱۹۸]

● **ذخر الواعظین** / اخلاق / فارسی

zoxr-ol vā‘ezīn

بیدگلی، محمد محسن بن محمد

bīdgolī, mohammad mohsen ebn-e mohammad

داستان حضرت یوسف علیه السلام را به‌طور مفصل از چند کتاب تاریخ و تفسیر گرد آورده، و ضمناً مواعظ و اندرزهایی که مناسب با داستان بود بر وی افزوده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۰۹

آغاز: الحمدلله الذی جعل ذخر الواعظین کتابه المبین وسراج المتعظین خطابه المتین و قصص الغابرین نصحا للمسترشدین؛
انجام: لقد صدقت الرؤیا ما صدق کرد و حضرت اسماعیل صبر کرد تا به کرامت و فدیناه بذبح عظیم فائز شد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۰ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۹۴]

← الذخیرة > تهافت الفلاسفة
← ذخیره > وجیزه
← ذخیره > اوراجه

● **الذخیرة = ذخیرة الفتاوی** / فقه / عربی

ad̲-d̲axīra = d̲axīrat-ul fatāwā

مرغینانی، محمود بن احمد، ۵۵۱ - ۶۱۶ قمری

marqīnānī, mahmūd ebn-e ahmad (1157 - 1220)

گزیده‌ای است از محیط البرهان خود او.
[دنا ۴۶۷/۵؛ الاوقاف العامة موصل ۱۶۶/۲ و ۱۶۷/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۳

از طهارت تا پایان حج؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن عرف فسوی، تا: دوشنبه ۵ صفر ۷۲۰ق؛ مصحح، مقابله شده در روز دوشنبه ۲۸ ج ۷۲۰، خوانده احمد بن محمد حنفی حموی؛ تملک: عبدالرحیم بن محمد؛ واقف: مقر ملکی ناصری، ۷۵۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۲۱۰گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [سنا: ف: ۲ - ۲۳۸]

● **ذخیره** / جفر / فارسی

zaxīre

اخلاطی، حسین بن علی، ق۹ قمری

axlātī, hoseyn ebn-e ‘alī (- 15c)

رساله مختصری است در جفر شامل «مقاصد» و «مطالب». رساله‌ای در جفر از تألیفات سید حسین اخلاطی، موسوم به «ذخیرة الاسماء» در فهرست مجلس معرفی شده که آغاز آن با رساله حاضر متفاوت است.
آغاز: بسمله حمدله و الصلوة ... اما بعد این رساله‌ایست در بیان علم جفر از قول افضل الفضلاء ... سید حسین اخلاطی و در بیان قواعد علم جفر است و مسمی بکتاب ذخیره است و مشتمل بر مقاصد و مطالب چند است ... مقصد اول دربیان اصطلاحات اهل جفر
انجام: درجه را که در دایره گفته شد از قرار نوشته بعمل آورند
[الذریعة ۱۳/۱۰؛ دنا ۴۶۷/۵]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۳۶/۳-۶۰/۷۶

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۲ محرم ۱۱۳۹ق، جا: تهران؛ ۲۸گ(۵۰-۷۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۹۷۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۳۸/۱-۳۸/۵۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمدحسین مستوفی دامغانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج، ۱۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۹۷۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۴۵/۲

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد این کتاب از قول جناب مقدس افضل الفضلاء ... در بیان اصطلاح اهل جفر حرف را درجه نامند و نقطه؛ **انجام:** ر ع ف هـ د ر ش ت ث خ د ض (۲۰) ظ (۳۰) غ (۱۰)
خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا بابای ؟ استرآبادی، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۳۸گ (۹ر-۴۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۶ - ۲۴۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۹۸

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این کتاب از قول جناب مقدس القاب؛ **انجام:** شاخ د ض غ. تمت الرسالة ذخیره علم جفر در شانزدهم جمادی الثانی سنه ۱۲۶۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق [الفبائی: - ۲۷۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۰۷

بی‌کا، بی‌تا، [د.ث. مجلس]

● **ذخیره** / ریاضیات / فارسی

zaxīre

قاینی، قاسمعلی، ق۱۱ قمری

qāyenī, qāsem-‘alī (- 17c)

در مداخل حروف به فارسی و در آن از ذخیره امیر سید حسین یاد شده است. نام کتاب در ص ع آمده است و عنوان خاتمه و

نتیجه دارد.
[دنا ۵/۴۶۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۳۰/۲
آغاز: بسمله. ابومحمد کمال الدین حسین کنیت بمدخل کبیراه؛
انجام: موافق نتیجه باشند و الله اعلم.
خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد جعفر، تا: ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۸ص (۱۰۰-۱۰۷)، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۵۵۰]

● **ذخیره** / دعا / فارسی

zaxīre

طبیب حسینی، محمد تقی بن ابوطالب، ق۱۳ قمری
tabīb-e hoseynī, mohammad taqī ebn-e abū-tāleb (- 19c)

کتابی است در ادعیه، زیارات و بعضی سوره‌های قرآن همراه مطالب عرفانی. عناوین این کتاب به صورت «فائده» آمده. مؤلف این کتاب ظاهراً محمد علی بن ابوطالب باشد که در فهرست مرعشی با شماره «۴۲۰۶» ذکرش رفته است.
[دنا ۵/۴۶۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۴۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید أقل تراب أقدام الفقراء ... این مختصر و محقر ذخیره ایست؛ **انجام:** و احتراق در کبریت برود یک مثقال بر شش من طرح کنند نقره شود.
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: ترمه؛ ۱۶۶گ، ۹ سطر (۳×۴/۵)، اندازه: ۵×۶/۵سم [ف: ۲۹ - ۵۲۶]

● **ذخیره** / ریاضیات / فارسی

zaxīre

محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۳ قمری
mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۹۰
آغاز: بسمله. الحمدلله الواحد الاحد الفرد العلیم و الصلوة و السلام علی نبیه الذی حضه بالتعظیم و التکریم؛ **انجام:** و این ... مجهول باشد مسئول عنه باشد و الله العالم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **ذخیره** / ریاضیات / فارسی

zaxīre

منجم، محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۳ قمری
monajjem, mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

آغاز: پس از خطبه و نام مؤلف: چون رساله علامه علی قوشچی در علم حساب نسخه ایست در کمال فصاحت و طلاقت و نهایت بلاغت و رشاقت و مقبول خواص و عوام
[دنا ۵/۴۶۸]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۶۱۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس مجموع محفوظین را بر مجموع خطاین قسمت کنند چهار صحیح و چهل و تسع خارج شود این عدد مجهول مسئول عنه باشد.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن نعمت الله حسینی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۱۶]

● **الذخیرة** / کیمیا / عربی

aḏ-ḏaxīra

[دنا ۵/۴۶۸؛ الذریعه ۱۰:۱۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۲۵
آغاز: بسمله. اعلم ان الذهب اشرف الاجساد الارضیة لانها اطولها بقاء و لان الافات اقل تسرعاً الیه لانه ابعد عن التحلل ... فصل فی استخراج الماء الحارة المسمی بصابیوس یوخذ من الصدف الصفادع؛ **انجام:** درياق عجیب الفعل یقهر جمیع السموم و یخرجها عن البدن بالعرق انشاء الله تعالی وحده العزیز
نسخه ما فن دوم و سوم و چهارم ذخیره را دارد. در سرآغاز نسخه آمده: الفن الثانی من کتاب الذخیرة لاسکندر فی ذکر اصول الصنعة و تدبیر الاکسیرات. با این عنوان‌ها: فصل فی استخراج الماء الحار، فصل الماء الرابع المسمی طریراس، باب تکسیر الزرنیخ، فصل تصعید الزرنیخ، باب تبییض النحاس، باب تبییض النحاس باب نقل النحاس، باب تطهیر الفضة، الفن الثالث فی الترکیبات، الفن الرابع فی صفة التریاق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۳۱۹پ-۳۲۵پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۱۱۱]

● **ذخیره = اوارجه = معرفة السیاق (۲)** / حساب / فارسی
zaxīre = avāreje = ma‘refat-os sīyāq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۴۴/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۱۵۸پ-۱۷۲ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۱۸]

● **ذخیره = اوارجه = معرفة السیاق (۱)** / حساب / فارسی

zaxīre = avāreje = ma‘refat-os sīyāq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۴۳/۲

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد علی فیروزکوهی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ(۱۰پ-۲۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۱۶]

● ذخیره = اوارجه = الرسالة المقصرة = معرفة السیاق

/ ریاضیات / فارسی

zaxīre = avāreje = ar-r.-ol muqassara = ma‘refat-os sīyāq

در یک «مفرده» و چهار «شعبه» و «دفعه» و «بابت»؛ مؤلف در دیباچه میرزا محمد مهدی حسینی را ستایش می‌کند.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۹۹/۸

آغاز: اول دفتر بنام ایزد دانا ×× قادر پروردگار حی توانا / اوراجه نویس ضرب العیار معانی ثنای پادشاهیست که میزان پرداز محاسبه؛ **انجام:** که بدین نوع است ... و بعضی ترقین لوح می‌گویند آن مد را هو الله تعالی

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن فتحعلی بن حاج محمد باقر ارغندی ترشیزی، تا: ۱۳۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۰گ (۱۹۱ر-۲۰۰پ)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: - ۱۵۴]

● ذخیرة الآخرة / دعا / فارسی

zaxīrat-ol āxera

تمیمی نیشابوری، علی بن محمد، ق۶ قمری

tamīmī-ye neyšābūrī ،‘alī-ye-bn-e mohammad (- 12c)

اهداء به: سید رئیس محمد بن ابی طالب بن ابی محمد موسوی
کتاب حاضر از متون معتبر ادعیه است. این کتاب به زبان فاخر فارسی نگاشته شده با نثری شیرین و استوار معمول در قرن ششم و حروف «چ» به صورت «ج» و «پ» به صورت «ب» و ... تحریر یافته، چنان که می‌گوید: «باب در یاد کردن نمازهایی که سنت است در شب آدینه و روز آدینه کردن از آن جمله نماز بیغمبر (پیغمبر) است صلعم و آن دو رکعت است، جون (چون) در نماز ایستد الحمد بخواند و بانزده (پانزده) بار انا انزلناه ...». خلاصه این کتاب از جمله کتب بسیار عالی و ارزنده است به‌ویژه از رهگذر ادب فارسی در خور تحقیق و چاپ می‌باشد. این کتاب در چهار فصل است: ۱. در یاد کردن تعقیبات فرائض و سنن؛ ۲. در یاد کردن آنچه در بعضی از روزهای سال به جای باید آورد؛ ۳. در آنچه بامداد و شبانگاه باید خواند از حرز و غیر آن؛ ۴. در دعاهای پراکنده و زیارت امام رضا (ع). (فاضل)

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین جون روزگار امیر سید رئیس شرف السادات جمال العترة محمد بن ابی طالب بن ابی محمد الموسوی متعنی الله به، مؤلف این کتاب علی بن الشیخ الفقیه العالم الزاهد محمد بن ابی الحسن بن عبدالصمد التمیمی امتحان کرد حال وی ... مکارم اخلاق آبا و اجداد بیش گرفته ... بر خود واجب داشتم کتابی ساختن جنانکه موافق حال وی باشد ...

انجام: و الحمد بخواند یکبار ... هر دو را بیامرزد. تم الکتاب.

[دنا ۵/۴۶۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: سلخ شوال ۹۷۱ق؛ زیر عبارات عربی ترجمه فارسی، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: میشن خرمایی، ۲۸۰ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۶ - ۱۹]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ادعیه معرب و ترجمه به صورت زیرنویس؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۹ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۶۳]

● ذخیرة الآخرة / دعا، آداب و سنن / فارسی

zaxīrat-ol āxera

موسوی، رضاقلی میرزا، ق۱۳ قمری

mūsavī, rezā-qolī mīrzā (- 19c)

در اعمال و ادعیه ماههای سال زیارات، نمازها، تعقیبات نماز، دعای جوشن کبیر و حرز می‌باشد که مولف و گردآورنده این نسخه (ابن خاقان خلد آشیان صفوی الموسوی نسب نادری حسب شاهرخ پادشاه رضا قلی میرزا) در مقدمه کتاب توضیح می‌دهد که در سال ۱۲۱۰ق جمع‌آوری و تألیف کتاب دعای مناسبی را از ابن عالیجناب سیادت انتساب مجتهد العصر و الزمانی میرزا محمد مهدی میرزا هدایت الله الحسینی درخواست نموده بود ولی بنا به عللی تا سال ۱۲۱۶ق مجتهد مزبور موفق به تألیف کتاب مزبور نشد، لذا رضاقلی میرزا با وجود عدم سررشته دست تولی به داما ن ولای بدر سپهر امامت علی بن موسی الرضا علیه السلام زده شروع به جمع‌آوری ادعیه و اعمالی که تمامی معتبر و مختصر بوده نموده است.

[دنا ۵/۴۶۸]

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۴

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله رب العالمین العاقبته للمتقین الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین؛ **انجام:** این کتاب مستطاب ... که باعث تحصیل رستگاری ... حسب الامر نواب کامیاب ... خاندان عظیم الشان

صفوی و نتیجه دودمان منیع الارکان نادری ... شاهزاده یا عزوعلا سلطان محمد ابراهیم میرزا دام اقباله بتحریر قلم فقیر عزلت جو احمد بن محمد حسین شاملو صورت اختتام پذیرفت فی شهر شوال المکرم فی سنه ۱۲۱۷ من الهجرة المقدسه
خط: نسخ خوش، کا: احمد بن محمد حسین شاملو، تا: شوال ۱۲۱۷ق؛ مجدول، کمندکشی زرین، یک سرلوح مذهب به طرح گنبدی؛ مهر: مشیرالسطنه، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی بوم طلایی (عمل محمد حسین سنه ۱۳۱۴)، ۴۰۱ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ – ۵۵۴]

● **ذخیرة الآخرة** / دعا / فارسی

zaxīrat-ol āxera

کتابی است در دعا که مؤلف برای یکی از دوستانش، از روی کتب اصحاب جمع‌آوری نموده در چهار فصل: ۱. یاد کردن تعقیبات فرایض و سنن؛ ۲. یاد کردن آنچه در بعضی از روزهای سال بجا باید آورد؛ ۳. آنچه بامداد و شبانگاه باید خواند از حرز و غیر آن؛ ۴. دعاهای پراکنده و زیارت امام رضا علیه السلام.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۹-۳/۴۹

آغاز: بسم الله النور بسم الله الذی هو مدبر الامور ... چون حال وی چنین یافتم حق دوستی وی رعایت کردم و بر خود واجب داشتم کتابی ساختن ... که موافق حال وی باشد با کتب اصحاب رحمهم الله رجوع کردم و زبده از آنجا بیرون گرفتم؛ **انجام:** خدای عزوجل هر دو را بیامرزد تمت الکتاب بحمدالله و منه و فایض احسانه امتنانه و صلی الله علی سیدنا و نبینا و شفیع دنوبنا محمد صلی الله علیه و آله ... و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج زرین، ترجمه ادعیه در بین سطور، مصحح، در آخر نسخه یک برگ ترجمه دوازده حدیث قدسی: «کلمه اول آنکه ای پسرآدم تا زمان که دانی که خزائن معمورست غم روزی مخور ...»؛ تملک: محمد صالح به تاریخ ۱۱۹۰؛ جلد: پارچه‌ای مشکی، ۱۵۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۹۶۵]

● **الذخیرة الابدیة فی جوابات المسائل الاحمدیة** /

پاسخ پرسش‌ها / عربی

aḏ-ḏaxīrat-ul abadīyya fī jawābāt-il masā'il-il ahmadīyya

جزایری، عبدالله بن نورالدین، ۱۱۱۲ – ۱۱۷۳ قمری

jazāyerī, 'abd-ol-lāh ebn-e nūr-od-dīn (1701 - 1760)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱ صفر۱۱۵۴ق

پاسخ به چهل سؤال است که بیشتر آنها فقهی می‌باشد. پرسش‌کننده سعید احمد بن مطلب بن علی خان بن خلف مشعشعی حویزی است و مؤلف ما با استدلال بدانها پاسخ می‌گوید.

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی جعل العلم وسیلة الی درک السعادات ... و بعد فیقول الفقیر الحقیر المفرط فی التفریط و التقصیر ...

انجام: کما ذکرنا انه الظاهر من مذهب الصدوق و هو المناسب لطریقة اهل الاخبار المعولین علی الجزم و الیقین ... ولکن المأمور معذور و المیسور لایترک بالمعسور ...

[دنا ۴۶۹/۵ (۴ نسخه)؛ الذریعه ۱۲/۱۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و جعل الاخرة خیراً لنا من الأولی بالنبی الأمین و أهل بیته الاکرمین و کتب أقل عبادالله علماً و عملا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، در عصر مؤلف؛ برگ آخر را محمد بن علی بن حیدر بن حسن بن حیدر نعیمی بحرانی تکمیل کرده، مصحح، روی برگ اول خط مؤلف؛ تملک: شرف الدین محمد مکی بن محمد ضیاءالدین بن شمس الدین بن حسن بن زین الدین از ذریعه شهید اول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۶ – ۱۴۰]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۷۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن ابی الحسن بن عبدالله بن نور الدین حسینی موسوی جزایری (نوه مؤلف)، تا: سه‌شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۱۹۹ق، جا: مدرسه قریب به مسجد جامع؛ مصحح، مقابله شده، محشی با عبارت «منه ره»، با علامت بلاغ، در برگ دوم «رساله رمحیه» مکتوب است که در ابتدای آن کاتب چنین نوشته: «رسالة الرمحیة انشأها جدی العلامة السید عبدالله قدس سره فی مقابله السیفیه لجدی الاعلی السید نورالدین فی مقابله القوسیه للشیخ بهاءالدین فی مقابله القلمیه للمولی جلال الدین الدوانی غفرالله لهم و الحمدلله فی سنه ۱۱۹»؛ تملک: شیخ احمد علی جزائری شهیر به اسلام با مهر «علی مع الحق و الحق مع علی» (بیضی)؛ مهر: «و رفعناه مکانا علیا» (مربع)، «نقی الموسوی» (دایره)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱ – ۵۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۸

نسخه اصل: کتابهمان نسخه بالا[عکسی ف: ۱ – ۳۲۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۷۸/۱

آغاز: و الملکات الصالحة العادلة و الشیم الرضیة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: رضا موسوی زنجانی، تا: ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: رضا موسوی زنجانی، محمد سعید بن محمد مهدی رضوی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ (۳–۱۱۶)، ۱۸ سطر (۱۴×۱۰/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ – ۳۴۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۷ معزی

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمدتقی بن محمد جعفر بن محمد حسین ... جزائری تستری، تا: ۱۳ ربیع الثانی ۱۳۴۰ق، جا: دارالسلام؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۲۵ سطر (۵/۸×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۸۱]

● **ذخیرة الاحکام** / فقه / عربی
ḏaxīrat-ul aḥkām
همدانی، رضا بن محمد هادی، ۱۲۴۱؟ - ۱۳۲۲ قمری
hamadānī, rezā ebn-e mohammad hādī (1826 - 1904)
رساله عملیه‌ای است در طهارت، صلات، زکات، خمس، صوم و اعتکاف. الذریعة نسخه‌ای از آن را در کتابخانه هادی کاشف الغطاء دیده و نسخه‌ای دیگر نزد میرزا محمد علی اردوبادی و گوید ترجمه فارسی آن «الهدایة» نامیده شده است.
[دنا ۴۶۹/۵؛ الذریعة ۱۲/۱۰ ش ۶۳ و ۱۶۶/۲۵]

تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۶۶/۱
آغاز: و العدالة لاخلاف بین الاصحاب فی اعتبار عدالة امام الجماعة مطلقاً ونقل اجماعهم کثیرة؛ **انجام:** واکثر علیها من الایات الالهیة و الشواهد الشعریة کقوله تعالی: بشرت بها عبادالله و قول الشاعر شربن بماء البحر ثم ترفعت.
کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ تملک: علی بن شیخ احمد بن زین الدین، شیخ احمد بن زین الدین احسایی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ (۱-۸۸)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷/۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۰۲]

● **ذخیرة الاخری** / متفرقه / فارسی
zaxīrat-ol oxrā
کریم بن درویش محمد زمان قاری، ق۱۳ قمری
karīm ebn-e darvīš mohammad zamān-e qārī (- 19c)
به نام محمد شاه قاجار (۱۲۵۰-۱۲۶۴ق) و آقا میرمهدی امام جمعه، خطبه‌های رسمی مذهبی و درباری به فارسی است و نام همین شاه در آنها برده شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۰-ف
می‌رسد به یک خطبه به نام ناصرالدین شاه که گویا پس از اینها افزوده‌اند؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶۰ص، ۶ سطر، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۱]

● **ذخیرة الأدیب فی تلخیص مغنی اللبیب** / نحو / عربی
ḏaxīrat-ul adīb fī talxīṣ-i muġni-l labīb
موسوی، احمد بن محمد، ق۱۳ قمری
mūsavī, ahmad ebn-e mohammad (- 19c)
وابسته به: مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱)
به دستور: احتشام الدوله
تاریخ تألیف: جمعه ۱۴ شعبان ۱۲۷۰
گزیده‌ای از کتاب «مغنی اللبیب» ابن هشام است با حذف زواید و جمع فواید، مرتب در هشت «باب» به ترتیب اصل آن.
[دنا ۴۶۹/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۹۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... لما کان کتاب مغنی اللبیب اعظم کتب النحو نفعا و اکثرها جمعا ولکن کان غیر مصون عن الزوائد؛
انجام: و ختمنا الکتاب بلفظ المسک کما قال الله تعالی و ختامه مسک
خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ مصحح، یادداشت محمد علی بن محمد باقر حسینی بیدهی به تاریخ ذیحجه ۱۳۴۴ با مهر «عبده محمد علی بن محمد باقر الحسینی» (بیضی)، در صفحه آخر احتشام الدوله به تاریخ شنبه ۲۱ شوال ۱۲۷۲ نوشته که کتاب در اهواز کنار شط کاران (کارون) پس از مراجعت از سفر شوشتر با دقت مباحثه شد؛ جلد: مقوایی، ۵۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ - ۳۲۵]

● **ذخیرة الادیب فی شرح التهذیب = شرح تهذیب المنطق** / منطق - عربی
ḏaxīrat-ul adīb fī š.-it tahḏīb = š.-i tahḏīb-il manṭiq
حسینی یزدی، مهدی بن کافی، ق۱۳ قمری
hoseynī yazdī, mahdī ebn-e kāfī (- 19c)
وابسته به: تهذیب المنطق؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
تاریخ تألیف: ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۶۴ق
شرح نسبتاً مفصلی است بر بخش منطق از کتاب «تهذیب المنطق و الکلام» تفتازانی. شارح در شرح و توضیح عبارات کتاب به «حاشیه تهذیب المنطق» توجه داشته و در مواردی به مطالب محشی و شارحان و دیگر علما اشاره کرده است. در سال ۱۲۵۶ شروع شده و تا ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۶۴ پایان یافته است.
آغاز: الحمد، ای الثناء باللسان علی الجمیل الاختیاری من نعمة و غیرها کما ذهب الیه لمحشی ره و ذهب صاحب الکشاف الی انه ثناء علی الجمیل مطلقا من نعمة و غیرها
انجام: اشیر بهذا الی العمل کما اشار الیه المحشی به فهو الطف حیث اختتم العلم بالعمل. و بالله نرجو ان یلیه ما هو الصواب من اخلاص النیة و ان یجعل قلوبنا خالصة ... عفی الله عن جرائمنا بالنبی و آله. و قد تم التسوید ...
[دنا ۴۶۹/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد یقال المبادی لما یبدأ به قبل المقاصد.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۴ق؛ مصحح، با خط خوردگی و تغییرات فراوان؛ مهر: «محمد بن ابوجعفر» (مربع) با تاریخ ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۲/۲سم [ف: ۴۱ - ۲۱۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۵۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ (۳پ-۱۳۹)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۳ - ۷۲]

● **ذخیرة الاسکندر = ذخیره اسکندری** / علوم غریبه / عربی

d̠axīrat-ul iskandar = zaxīre-ye eskandarī

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

رساله‌ای مختصر در شرح طلسمات و نیرنجات که بنا به مقدمه کتاب ترجمه رساله‌ای یونانی بوده که معتصم عباسی در بازگشت از فتح عموریه در دیری پیدا نمود و آن ذخیره اسکندر ذوالقرنین نامیده می‌شد و حاوی دستورات ارسطو بدو بوده که در ده فن بدو نوشته است: ۱. ذکر اصول و مقدمات یحتاج الی علمها؛ ۲. ذکر اصول الصنعة و تدبیر الاکسیرات؛ ۳. ترکیب السمومات؛ ۴. التریاقات المختصة من السموم؛ ۵. صفة الحرزة الطلسمیة النافعة من الامراض العسرة البرؤ؛ ۶. خواتیم کواکب السبعة؛ ۷. ذکر فنون شتی من الطلسمات؛ ۸. البخورات و ابواب العطف البیضة؛ ۹. ذکر خواص یتعلق بالنبات؛ ۱۰. ذکر خواص الماء الحیوان.

در آغاز دارد: معتصم بالله همین که عموریه را بگشود شنید که در آنجا دیری است کهن ساخته انطیوخوس شاگرد اسکندر ذی القرنین پسر فیلفوس یونانی که گروهی را به نگاهبانی آنچه بگماشت و روستاها برای آنان وقف کرد و قباله اینها را در روم بزرگ گذارد و از پادشاهان روم و یونان پیمان گرفت که کسی بدانجا راه نیابد. می‌گفته‌اند که در آنجا نشانه‌هایی از پیامبران گذشته هست. معتصم بدانجا کس فرستاد و گفت ببینید که اگر نشانه پیامبران در آنجا هست ما را بدان کاری نیست و اگر خواسته‌ای در آنجا دیدید ما بدان سزاوارتریم، مردم آنجا مهلت خواستند تا به پادشاه روم نامه نویسند. او همین‌که آنجا را محاصره کرده بود دوباره نزد آنها کس فرستاد. آنان گفتند ما فرستادگان تو را بدان دیر می‌بریم اگر بر جان و دین ما دست میازید، معتصم پذیرفت و با آنان چنین پیمانی بست و عبدالملک بن یحیی صاحب السریه و علی بن احمد ستاره‌شناس و محمد بن خالد مهندس را فرستاد. آنان چیزی در آنجا نیافتند و محمد بن خالد آنجا را مساحت کرد و به معتصم گفتند ما در آنجا چیزی ندیدیم ولی ویران ساختن نشانه‌های پادشاهان و پیامبران خوب نیست، معتصم در خواب مأمون را بدید که بدو می‌گفت باید آنجا را ویران کنی چه گنجینه ذی القرنین در آنجا است و دانش ارسطو و هرمس بزرگ را در آن خواهی یافت. فرمانروا همین‌که بیدار شد فرمود که آن مهندس با چهار صد کارگر دیوار دیر را ویران سازند آنها صندوقی مسین یافتند که به آهن چینی پوشیده و صندوقی زرین در میان آن بود و روی آن برجسته به خط یونانی نوشته بودند. در میان آن دفتری دیدند که همه آن را از زر سرخ ساخته و هر برگی کلفتی نیم انگشت داشت و درازای دفتر یک ارش و پهنای آن سه ارش و به خط زرین و برجسته به اندازه نیمی از کلفتی برگ‌ها نزدیک به یک جو و یک روی برگ‌ها سفید و ۳۶۰ برگ در دفتر بوده است و در هر برگی دوازده سطر به یونانی و رومی هر دو نوشته بودند. معتصم ترجمان خواست. دیدند چنین نوشته است «این گنجینه اسکندر پسر فیلفوس ذی القرنین است که بس گرامیش می‌داشت و چون می‌خواست که به دست هر کس نیافتد در دم مرگ بفرمود تا در اینجایش گذاردند تا شاهی دانش دوست آن را بیابد. این راز خداوندی است». سنگی در صندوق مسین دیده شد که به یونانی در آن چنین نوشته بودند: «آنطیوخوس پادشاه یونانی و شاگرد اسکندر می‌گوید: که او در دم بازپسین به من فرمود تا آن را نهان سازم که کسی بدان راه نیابد».
کسانی را بر ترجمان‌های یونانی گمارده بودند و آنها به ترجمه آنها می‌نگریستند و آنچه گفته می‌شد فرا می‌گرفتند. همین‌که ترجمان‌های رومی آنچه به این زبان نوشته بود به تازی درآوردند آشکار شد که دو نوشته یونانی و رومی یکی است. معتصم به محمد بن خالد بفرمود که این دیباچه را در آغاز دفتر بنویسد.
در آغاز خود این دفتر دارد: ارسطو به اسکندر گفته که تو شایسته‌ای به دانش هرمس بزرگ که نهفته‌اش می‌داشت و جز بلیناس بدان راه نیافت برسی. من از او آموختم و تو آنگاه که از مقدونیا بیرون می‌آمدی از من آن را شنیده‌ای و بارها درخواستی که بتو بیاموزم اکنون آن را به تو میدهم. در پایان دارد: ترجمان‌ها گفته‌اند که اینجا پایان دفتر زرینی است که در گنجینه اسکندر و در صندوق زرین گذارده بودند و اسکندر ذی القرنین پسر فیلفوس یونانی در پایان آن چنین نوشته بود: «ای کسی که به این دفتر رسیده‌ای اگر بخت تو را یار باشد به پادشاهی روی زمین خواهی رسید».

آغاز: بسمله. کان الامیر المعتصم بالله بعد ان فتح عموریه و قد سمع ان بنی بها دیرا قدیما ینتسب الی انطیوخوس ... باسم الواحد الواجب الوجود نبتدی، و الی سابق علمه ینتهی. له عالم النور و التأثیر و عالم الاستحالة و التغییر ...

انجام: فلا بخل عندنا الان و لا غم و لا حسد و لافاقة. و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سیدنا محمد و آله اجمعین.

[نسخه‌های منزوی ۶۲۱/۱؛ الذریعه ۱۳:۱۰ (در فهرست مؤلفات ارسطو مقاله دکتر بدوی در مجله معهد المحظوطات العربیه ۲ نام این کتاب نیامده)؛ سزگین ۱۰۰/۴ و ۱۰۳؛ دنا ۴۶۹/۵ (۹ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- ذخیرة الاسکندر (منتخب) = ذخیره اسکندری (منتخب)؛ ارسطو (۳۲۲-۳۸۴)

۲- ذخیرة الاسکندر (ترجمه) = ذخیره اسکندری (ترجمه)؛ نجم ثانی، محمد باقر (-۱۰۴۷)

۳- ذخیرة الاسکندر (ترجمه) = ذخیره اسکندری (ترجمه)

۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۳۰/۳

در ده فن است در طلسم به عربی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد امین حکیم آشوب زمانی، تا: پایان ذیحجه ۱۰۵۱ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: وزیری [نشریه: ۳ - ۴۶]

۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۳۳/۲

فن الاول: فی ذکر اصول و مقدمات یحتاج الی علمها، فن العاشر: فی ذکر خواص اعضاء الحیوانات؛ خط: نسخ، کا: نورالله، تا: غره ربیع الاول ۱۰۶۲ق؛ ۸۰گ (۶۴پ-۱۴۳ر)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۴۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علوالصنفات فی الافتتاح و الاختتام.

خط: نسخ، کا: عبداله بن حبیب الله داغیانی خنوشانی، تا: ۱۱۴۹ق؛ با سر لوح، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۶گ، ۱۵ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۶]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۲۶/۵

آغاز: کان الامیر المعتصم بالله بعد ان فتح عمودیة و قد سمع ان بها دیرا قدیما ینتسب الی انطیوخوس تلمیذ الاسکندر ذی ال قرنین

نسخه اصل: کتابخانه میبدی - مشهد ۱۲؛ در آغاز تألیف این رساله به شیخ بهائی نسبت داده شده؛ کا: علی حسینی یزدی میبدی، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰۱ص (۱۳۱-۲۳۱) [عکسی ف: ۶ - ۱۴۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۱

آغاز: الفن الثانی من کتاب ذخیره الاسکندیه؛ **انجام:** یخرجها عن البون ان شاءالله وحده العزیز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۶۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الشریف عن ایدی الناس و عن ... هم فان مستحضر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا:۱۵ صفر ۱۳۰۳ق؛ دارای شکلهای رنگارنگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۶۲گ، ۱۱ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۹۷۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طالقانی کورانی، ذبیح الله بن اسد الله، تا: ۱۳۳۵ق، جا: تهران [رایانه]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۹۶

آغاز: برابر ؛ **انجام:** ما لا یکون فی سایر البلدان و الله تعالی اعلم و احکم.

خط: نسخ، کا: محمد قاسم، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۱]

۱۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره

در طلسمات؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۶۸]

۱۱. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن حاج بابا نجار قزوینی، بی‌تا؛ با فارسی لابه‌لای سطور؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹گ،۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۶۵/۱۰

آغاز: ولانتعرض لما فیه و ان یکن فیه مال او کتب حکمة فلا فائدة فی ترکها ... و هذا فهرست فنون الکتاب الاول فی ذکر اصول الصنعة و تدابیر الاکسیرات ... التاسع فی ذکر خواص تتعلق بالنبات المستحیلة العاشر فی ذکر خواص اعضاء الحیوان الاول المذکور العالم السفلی تابع للعالم العلوی؛ **انجام:** حرصت علیه وطلبت مجامعته قال النقلة المترجمون لهذا الکتاب هذا آخرما وجدناه من هذا الکتاب الذهبی الموضوع بذخیرة الملک الاسکندر ... و الحمدلله رب العالمین علی الاتمام و الصلوة علی محمد وعلی و آلهما ... فی الافتتاح و الاختتام تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ، ۲۳ سطر [ف مخ: ۱ - ۲۲۲]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۴۱/۲

خط: نستعلیق، کا: سید محمد جعفر پسر محمد باقر پسر امان الله، تا: ۱۷ ذیحجه ۴۸ جلوس والا، به دستور امیر میرزا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی [ف: ۵ - ۳۷۹]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

در کیمیا و طلسمات، ترجمه منسوب به محمد بن خالد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۳۹گ (۱پ-۴۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۲۰/۸سم [ف: ۹ - ۱۱۰]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۸۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سره ان یکون عن ذنب العقرب هذه الکتابة سبعة احرف

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با صورتهای آدمیان و جانوران، در میان آن ترجمه فارسی آمده؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴ سطر [ف: ۹ - ۳۶۵]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸۳/۸

آغاز: و تنزیهه عمن لایستحبد فذلک سر الاله فی خلقه و له عنا حسن الثناء و جمیل الاحماد و کان فی داخل الصندوق الاکبر النحاس تحت صندوق الذهب؛ **انجام:** (ص ۱۹۳): و یضاف الیهما جزء نوشادر نوشادر و یطبخ الجمیع بنار لینه حتی ینعقد ذلک و بعد ان ینعقد یجعل.

بی‌کا، بی‌تا؛ سطوری از مقدمه و اوراقی از وسط و آخر کتاب را ندارد و نیز مقدار موجود از آن را کاتب دفتر پس و پیش نوشته و صفحات ۱۲۳– ۱۴۲ دنباله مطلب صفحه ۱۹۲ است با فاصله چند ورق که در دفتر نیست کاتب دفتر خود در ذیل نسخه و در صدر ۱۰ ورقی قرار گرفته تذکر داده است. آغاز قسمت پیش افتاده (ص ۱۲۳): «و قرنفل و زنجبیل من کل واحد سته دراهم»، پایان این قسمت (ص ۱۴۲): «و ینبغی ان لایشتغل الصانع له بشی الافی حال طلوع برج الدلواد اتصل الفجر بزحل» (دو کلمه اخیر راجع به صفحه بعد است که در دفتر وجود ندارد)؛ جلد: میشن خرمایی، ۵۰ص (۱۴۳–۱۹۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۰ – ۱۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۷۶گ (۱پ–۷۶پ)، ۱۹ سطر [ف: ۳۶ – ۱۱۷]

● ذخیرة الاسکندر (منتخب) = ذخیره اسکندری (منتخب) / علوم غریبه / عربی

d̠axīrat-ul iskandar (mn.) = zaxīre-ye eskandarī (mn.)

ارسطو، ۳۸۴ – ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

وابسته به: ذخیرة الاسکندر = ذخیره اسکندری؛ ارسطو (۳۸۴–۳۲۲)

۱. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۷۴/۵

منتخبی از ذخیره اسکندری؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی، قطع: وزیری[نشریه:۵-۹۴]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۲۰

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۰۶ر–۱۰۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۲۳]

● ذخیرة الاسکندر (ترجمه) = ذخیره اسکندری (ترجمه) / علوم غریبه / فارسی

d̠axīrat-ul iskandar (t.) = zaxīre-ye eskandarī (t.)

نجم ثانی، محمد باقر، – ۱۰۴۷ قمری

najm-e sānī, mohammad bāqer (- 1638)

وابسته به: ذخیرة الاسکندر = ذخیره اسکندری؛ ارسطو (۳۸۴–۳۲۲)

کتابی است در علوم غریبه مرتب بر ده فن: ۱. اصول و مقدمات؛ ۲. اکسیر؛ ۳. زهرها؛ ۴. تریاق‌ها؛ ۵. طلسمات برای امراض؛ ۶. خاتم‌های کواکب؛ ۷. فنون طلسم؛ ۸. ابواب محبت و عداوت؛ ۹. خواص نباتات؛ ۱۰. خواص اعضاء حیوانات. در اول کتاب می‌گوید: خلیفه معتصم در هنگام فتح عموریه صندوقی یافته است و در آن مطالب مزبور بر ورق‌های طلا نوشته شده بود. پس آن را از زبان یونانی به عربی ترجمه کردند و نسخه حاضر ترجمه فارسی آن است. نسخه‌ها ناهماهنگ و سرآغازها بسیار متفاوت است و اغلب فاقد نام مترجم است.

آغاز: دیباچه ۱: آرایش دیباچه نسخه کاینات و زیب فهرست مجموعه موجودات ...

دیباچه ۲: بدانکه معتصم بالله بعد از فتح عموریه استماع نمود که در آن نواحی ...

دیباچه ۳: به اسم واجب الوجودی ابتدا می‌کنم که انتهای کار همه موجودات ...

[فهرستواره منزوی ۳۹۵۲/۵؛ دنا ۴۷۰/۵-۴۷۱ بدون نام مترجم و جدا جدا (۱۱ نسخه فارسی)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۸۰/۲

آغاز: و یونان که نکردند احدی پیرامن و متعرض وقفیات ایشان و دیگر آنها متوجه نشود احدی از ایشان؛ **انجام:** فلک الافلاک پس هرگاه بود اجسام ارضیه با هم

ترجمه فارسی شماره یک دفتر است. نسخه تنها بخش دیباچه آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴ سطر [ف: ۹ – ۳۶۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۸۸

آغاز: بسمله، تبرکا باسمه العلی العظیم؛ **انجام:** موجود هشتم مذکور در عمل اتحاد دلها.

منسوب به انتیوخوس یونانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [الفبائی: – ۲۷۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۵۲/۱

آغاز: ناظر علیه عین الله نقش عبودیتم ... و دست تقدیر طلسم بند کیش را به نام من بسته شب و روز در حلقه به گوشان آن فض خاتم سخا مروت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی با سجع «عمل حسین علینقی صحاف خراسانی» و «خاموشیم از سر سخن کرد خبردار شد جلد کتابم ورق دفتر اسرار»، ۴۱گ (۱ر–۴۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲۰ – ۲۳۷]

۴. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۲۲

باتصاویر انسان و حیوان در طلسمات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرمی ماشی، قطع: رقعی [نشریه: ۶ – ۷۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای ۲۸ تصویر آب و رنگ بسیار دقیق؛ تملک: نواب مستطاب - که نام وی محو شده - به خط میرزا بابا به سال ۱۲۲۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۹۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶۷

آغاز: بسمله. آورده اند که خلیفه معتصم بالله چون عموریه را فتح کرد شنید که آنجا دیریست؛ **انجام:** اما صفت این جنس نفیس ضایع و بی قیمت گردد و الله سبحانه و تعالی یوفقنا و ایاکم بالعمل الصالح.

باب نهم و دهم در فهرست دیباچه و متن نسخه ما نیست و در پایان دارد باب در خاتمه کتاب. ترجمه ایست به فارسی که به دستور «آصف زمان و دستور دوران» از ذخیره اسکندر که به نام ارسطو پنداشته‌اند شده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن علی حسینی، تا: جمادی الثانی ۱۰۲۲ق؛ بیست و سه تصویر سیاه قلم؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۵۱گ، ۱۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۳۱۳۵]

۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله أجمعین؛ **انجام:** زیرا که رحلت کردیم از عالم ناسوت بعالم لاهوت و بخل نداریم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ جلد: تیماج سبز، ۵۸گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۵۴۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۶۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۸پ-۴۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۱ - ۶۷]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۴۴/۲

آغاز: آرایش دیباچه نسخه کائنات وزیب فهرست مجموعه موجدات حمد کریمی است که با هیئت طلسم ابدان انسانی را؛ **انجام:** چه اشتراک در اطلاع این کتاب موجب اخلال عظیم و افساد جسیم است، و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ محرم ۱۲۵۲ق؛ جلد: مقوایی، ۵۵گ (۱۳۳ر-۱۸۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۲۴ - ۲۰۶]

۱۰. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۱۵]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۵۷

آغاز: آورده اند که خلیفه معتصم بالله چون عموریه را فتح کرد شنید که آنجا دیری است منسوب بحکیم انطیوخوس؛ **انجام:** پس شکرها صانع بیچون بجای آورد و از جمله شکرها یکی آنست ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در فن پنجم کواکب و طوالع ترسیم شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۱گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۲۳۹]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۶۷/۹

آغاز: بسمله در ذکر مقدمات و آن چیزی که دانستنی است، در ذکر و اصول صنعت و تدبیر اکسیر، و در ذکر ترکیب سمومات؛ **انجام:** در میان شیر جوشید ریزد

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن قرمز، ۲۱گ (۲۴۴پ-۲۶۴پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱/۴×۱۸/۴سم [ف: ۶ - ۳۴۴]

● ذخیرة الاسکندر (ترجمه) = ذخیره اسکندری (ترجمه) / علوم غریبه / فارسی

d̲axīrat-ul iskandar (t.) = zaxīre-ye eskandarī (t.)

وابسته به: ذخیرة الاسکندر = ذخیره اسکندری؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۴۱/۸-ف

نسخه اصل: برلین Or. 8066 (پرچ ش ۳۰۳ ص ۳۲۶)؛ خط: نستعلیق، کا: هاشم خان یارعلی کشمیری، تا: ۱۰۶۳ق؛ سپس جدول عدد طالب و مطلوب در ۷۲پ است [فیلمها ف: ۱ - ۷۱۴]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۹۸/۳

فن دوم. ترجمه فارسی است از کتاب «ذخیره اسکندری» این ترجمه از شخصی ناشناس و با همان نام اصل مشهور است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷ - ۲۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۳/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلم علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین منقولست که معتصم بالله که یکی از خلفاء بنی عباس است بعد از فتح عمودیه شنید؛ **انجام:** باید که مطابعت کنی زیرا که ما رحلت کردیم از عالم ناسوت بعالم لاهوت و بخل نداریم تمام شد این کتاب ... والله اعلم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ (۱پ-۶۲ر)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶ - ۱۷۱]

← ذخیره اسکندری ≻ ذخیرة الاسکندر
← ذخیره اسکندری (ترجمه) ≻ ذخیرة الاسکندر (ترجمه)
← ذخیره اسکندری (منتخب) ≻ ذخیرة الاسکندر (منتخب)
← ذخیرة الاسماء ≻ ذخیرة الاسماء و استخراج اسماء حسنی

● ذخیرة الاسماء = ذخائر / علوم غریبه / فارسی

zaxīrat-ol asmā’ = zaxā’er

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۲۷

آغاز: بسمله. حمد له ... این رساله‌ای است در بیان علم جفر؛ **انجام:** بکن بشنو جواب خود تو آسان ... محمد نهاوندی.

خط: نستعلیق خفی، کا: فرید نهاوندی، محمد بن علی اکبر، تا: ۱۳۷۲ق [رایانه]

● **ذخیرة الاسماء و استخراج اسماء حسنی = ذخیرة الاسماء** / جفر، اسماء الله / فارسی

zaxīrat-ol asmā’ va estexrāj-e asmā’-e hosnā = zaxīrat-ol asmā’

اخلاطی، حسین بن علی، ق۹ قمری

axlātī, hoseyn ebn-e ‘alī (- 15c)

کتابی در طریقه استخراج اسماء حسنای باری تعالی و طریقه دعوت و شرط قرائت آن به طریق جفر جعفری و مسلک خفیه حیدری با عناوین «ذخیرة، ذخیره».

آغاز: اما بعد از حمد و ثنای ایزد دانا و حی توانا و نعت و نوای سید بطحی رسول مزکی و رفع و لوای ولی والا علی معلی ...

انجام: بر وجهی که هر حرفی مطابق اسمی از اسماء الهی باشد در مظهر الاسماء بر این وجه است ...

[الذریعه ۱۳/۱۰؛ دنا ۴۷۱/۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۱۰/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۹۲۵/۴]

شرح و حواشی:

۱- جواهر الاسرار فی الجفر المنقول عن الائمة الاطهار؛ دهدار عیانی، محمود بن محمد (-۱۰)

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ محشی، در برگ سوم اقسام اربعه ملائکه و نام کتاب و مؤلف آن آمده، در چند برگ قبل از شروع کتاب و دوائر و جداولی در علم جفر آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۱/۲-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۴ص، قطع: خشتی [فیلمها ف: ۲ - ۲۰۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵۹/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعضی گفته الم الله لا اله الا هو الحی القیوم است و الهکم اله واحد لا اله الا هو الرحمن الرحیم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ ربیع الثانی ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص (۲۹۹-۳۱۲)، ۲۳ سطر [ف: ۳۶ - ۹۳]

۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۲۶/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۹گ (۱۳ر-۱۳۲پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۰۱]

● **ذخیرة الأعلام بتاریخ أمراء مصر فی الاسلام** / تاریخ / عربی

d̲axīrat-ul a‘lām bi-tārīx-i ’umarā’-i miṣr fī-l islām

غمری، احمد بن سعد الدین، - ۱۰۵۰ قمری

qamrī, ahmad ebn-e sa‘d-od-dīn (- 1641)

منظومه‌ای در تاریخ امراء، و حکام، و خلفاء، و قضات مصر را از اول فتح اسلام تا زمان خودش.

[دنا ۴۷۱/۵؛ بروکلمان/۲ (۲۹۷) ۳۸۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۹عکسی

آغاز: بدأته باسم الاله الرحمن ×× رب الرحیم دائم السلطان؛

انجام: وامة النبی اجمعینا ×× و المسلمین کلهم امینا

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 6377؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ ذیقعده ۱۱۹۱ق؛ مصحح؛ ۱۷۰گ، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۱۲]

● **ذخیرة الاعمال** / دعا / فارسی

zaxīrat-ol a‘māl

مراغی، یحیی بن محمد باقر

marāqī, yahyā ebn-e mohammad bāqer

کتابی در اعمال سال و دعاهایی که در اوقات مختلف ماه‌ها خوانده می‌شوند، در یک «مقدمه» و هشت «باب» و یک «خاتمه» گرد که بیشتر از کتاب‌های علامه مجلسی استفاده نموده است: مقدمه: دعاهای روزهای هفته و دعاهای متفرقه؛ باب ۱. اعمال ماه رجب؛ ۲. اعمال ماه شعبان؛ ۳. اعمال ماه رمضان؛ ۴. اعمال ماه شوال و ذیقعده؛ ۵. اعمال ماه ذیحجه؛ ۶. اعمال ماه محرم و صفر؛ ۷. اعمال ماه ربیع الاول و ثانی؛ ۸ اعمال ماه جمادی الاول و ثانی؛ خاتمه: زیارتهای چهارده معصوم و امام زادگان.

آغاز: الحمدلله الذی جعل الدعاء وسیلة للطالبین ... اما بعد این رساله‌ای است منتخب از کتب معتبره مشهوره متداوله بین الاصحاب.

انجام: و بأرواح والدی الحضار بمحمد و آله الاطهار و بحرمة سورة الفاتحة

[دنا ۴۷۲/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی دعاها ترجمه به فارسی شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف:۵-۲۱۴]

● **ذخیرة الاعمال** / دعا

zaxīrat-ol a‘māl

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۸]

● **ذخیرة الالباب** / علوم غریبه / عربی

d̲axīrat-ul albāb

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)
در کلیات علم حروف و رمل و جفر با ترسیم دوائر و جداول، بعضی مطالب به فارسی با مثال‌هایی برای تمرین آنان که بدین فنون اشتغال می‌ورزند، در شش «باب»: ۱. کلیات علم حروف به اعتبار دوائر و مخارج و صفات و طبایع و خواص آن در شش فصل؛ ۲. کلیات علم الاسماء؛ ۳. کلیات علم جعفر؛ ۴. کلیات علم الزایجه؛ ۵. کلیات علم طلسم؛ ۶. کلیات علم نجوم.
[دنا ۴۷۲/۵]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۱
آغاز: بسمله، الحمد لله و سلم علی عباده الذین ما بعد فیقول القاصر الجانی ابواحمد محمد بن عبدالنبی؛ **انجام:** و من العقرب للمریخ و من القوس للزهره ... و من الحوت للشمس و هذه و امرتها علی القولین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: هندوستان (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۶۵گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۲۵۰]

۲. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۱۳۶/۱
آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... لما اقتضت الحکمة الربانیة استمرار اسفاری فی طی الصحاری و البراری
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۲گ (۱۳پ-۳۵ر)، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۱ - ۹۰]

● الذخیرة الباقیة فی اجوبة المسائل الجیلیة الثانیة /

کلام و اعتقادات، فقه / عربی، فارسی

ad-daxīrat-ul bāqīya fī ajwibat-ul masā'il-il jīlīyat-it tānīyya

جزایری، عبدالله بن نورالدین، ۱۱۱۲ - ۱۱۷۳ قمری

jazāyerī, ʻabd-ol-lāh ebn-e nūr-od-dīn (1701 - 1760)
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۱۷ شعبان ۱۱۵۱ق
پاسخ به سی پرسش فقهی و کلامی سید علی علوی نهاوندی ساکن بروجرد است. برخی از آنها فارسی و برخی عربی است.
آغاز: الحمدلله الذی فرض طلب العلم علی کل مسلم و مسلمة و جعل حاملیه ادلاء الهدی فی دیجور الجهالات المظلمة ... و بعد فیقول ... عبدالله بن نورالدین بن نعمة الله الموسوی ... قد خدمت فیما مضی حضرة ... السید علی العلوی النهاوندی الاصل البروجردی المسکن ... بما تیسر من اجوبة مسائله العلیة فی رسالة الانوار الجلیه فی جوابات المسائل الجبلیة ... ثم انه ... ارسل بمسائل اخر ... فی کتاب یطلب الجواب عنها فبادرت الی امتثال امره ... و سمیته الذخیرة الباقیة فی المسائل الجبلیة الثانیة.
[الذریعة ۱۲/۱۰ و ۴۲۳/۲ و ۲۹۸/۵ و ۵/۱۰؛ دنا ۴۷۲/۵؛ کشف الحجب: ۲۲۰؛ فهرستواره منزوی ۲۹۷/۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۱/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن نورالدین بن نعمت الله حسینی موسوی، تا: محرم ۱۱۷۷ق، جا: شوشتر؛ ۵۶گ (۸۸پ-۱۴۴پ) [ف: ۶ - ۲۲۲۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۲۷
آغاز: قال السید عبدالله ... بعد کلام فی الفرق بین المحدثین ... ما لفظه و القدر المشترک بینهما هو العمل بالروایات
ن بخشی از رساله الذخیرة الباقیه درباره فرق بین محدثین و مجتهدین و بیان قدر مشترک میان آنان؛ بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق؛ ۲ص (۳۸۱-۳۸۲) [ف: ۹ - ۵۸۸]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۵۱۰/۵
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ابن محمد حسن بن ابوالحسن بن عبدالله، تا: یک‌شنبه ۱ جمادی الاول ۱۲۳۸ق، آن را به جدش سید عبدالله نسبت داده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج، ۱۹۲گ، ۱۷سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۵۵۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۵۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ناتمام: لا یخلو عن دغدغة و لا یندفع الا بما قلناه فتأمل و تثبت و الله العالم ...
خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن سهراب چاپلاقی، تا: پنج‌شنبه ۹ شوال ۱۲۹۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ (۱ر-۸۱ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۸ - ۲۷۳]

← الذخیرة الباقیه فی ... ← فائق البیان فی

● ذخیرة البضایع فی شرح الشرایع / فقه / عربی

daxīrat-ul badāyi' fī š.-iš šarāyi'

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱/۶ معزی
آغاز: قوله ولو تکرر منه ... الخ قد مر الکلام فی ذلک و عرفت ان الاصح ما نسب الی الشهید؛ **انجام:** و حیث قد جعلت فاکتبته ذخیرة لی فی الدنیا و الاخرة فقد ناسب ان اسمیه بذخیرة البضایع فی شرح الشرائع و من فضله العمیم ... و اما الخاتمة ففی عدة نصایح ناسب ان اجعلها بعد هذا القلم لوجود المناسبة بینهما، و الله ولی التوفیق.
خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ (۲۱پ-۷۵پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۸۴
جزو نخستین و در پاکی و طهارت. ترجمه خواجه نعمة الله بن عبدالله بن نعمة الله بن عبدالله، با عنوان «قوله» و حاشیه مانند است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۶ ربیع الاول ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه افتاده)؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۳۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۴سم [ف: ۱ - ۲۳۲]

● **ذخيرة التوحيد** / عرفان و تصوف / فارسی
zaxīrat-ot towhīd

تبریزی، میرزا احمد، ق۱۳ قمری
tabrīzī, mīrzā ahmad (- 19c)

رساله مهمی است در توحید مشتمل بر یک «مقدمه» و یک «خاتمه» و چهار «فصل». مؤلف آن را به در خواست یکی از اخلای «روحانی‌اش» تألیف نموده و در آن توحید را بنا بر مشرب عرفای شیعه بیان نموده است. او در جای جای کتابش به اشعار ابن فارض مصری و همچنین اشعار عارفان پارسی‌سرا از جمله سنایی و حافظ استشهاد می‌کند و در پایان فصل سوم تفصیل مطالب را به دو کتاب دیگرش «انیس المحبین» و «درر القواعد» حواله می‌دهد. عناوین کتاب عبارت اند از: مقدمه: در بیان معنی توحید؛ فصل ۱. بیان مراتب توحید، شامل دو مطلب؛ فصل ۲. بیان مراتب سایر مقامات؛ فصل ۳. بیان معنی تلی و ظهور و اختلاف مجالی و مظاهر؛ فصل ۴. جمیع ما سوی الله در تمام مراتب توحید تکوین و تدوین توحید خودشان را اخذ کرده‌اند؛ خاتمه: کلمه توحید بر دو قسم است، کلمه توحید لفظیه و کلمه توحید معنویه. مؤلف از عالمان دیار آذربایجان است و در قرن سیزدهم می‌زیسته و کاتب نسخه حاضر ــ که در سال ۱۳۴۷ق کتابت نسخه را تمام کرده ــ از او چنین یاد نموده: «قد تمت کتاب ذخيرة التوحيد من مصنفات قدوة العلماء المتبحرين و زبدة الراسخين العالم الربانی و النور الصمدانی فخر المجتهدين الاستاد الاعظم آقا ميرزا احمد آقا ولد مرحوم ملا علی اعلی الله مقامهما.»

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۹

آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلاة و السلام علی نبيه و وليه و اولاده المعصومين ما دامت السماوات و الارضين و لعنة الله علی ... و بعد چنین گوید بنده حقیر احمد بن علی غفرالله ذنوبهما و ملأ من الکوثر دلوهما که بعضی از اخلاء روحانی از جمله شخص عالم فاضل عارف معارف حقه و سالک مسالک محقه بمقام خواهش آمده که مختصری محتوی بر مسائل توحید بر نحو اجمال بسلک تحریر درآورده که از آن بلسان پارس عوام بهره مند گردد و چون اجابت امر ایشان لازم بود ... اما مقدمه در بیان معنی توحید است و آن عبارت است از تنزیه و تفرید سبحانه از جمیع ماسوای خود ... فصل اول: در بیان مراتب توحید و آن در دو مطلب تمام می‌شود: مطلب اول در بیان مراتب توحید است؛ **انجام:** و ایشانند ظاهر در جمیع موجودات از علویات و سفلیات و ذوات و صفات اوست معنی ما وسعنی أرضی و سمائی و وسعنی قلب عبد مؤمن عبد و رسول اوست انتجبه فی القدم علی سائر الامم اقامته فی سائر عوالمه فی الاداء مقامه اللهم اجعلنی من الموحدين بحق طه و يس صلوات الله عليهم اجمعين من الان إلی يوم الدين و العن اعدائهم المشرکين قد تمت.

خط: تحریری، کا: یعقوب بن داود موسوی گوگانی، تا: ۷ صفر ۱۳۴۷ق، جا: تبریز مدرسه صادقیه؛ ۷۱گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۲۳۱]

← ذخیره جراحی ⟵ ذخیره کامله

● **ذخيرة الجزاء** / فقه / عربی
d̲axīrat-ul jazā'

موسوی، محمد بن ابی الحسن، ۹۶۳ - ۱۰۴۳ ؟ قمری
mūsavī, mohammad ebn-e abe-l-hasan (1556 - 1634)

در دوازده «فصل»: اصول الدين، فی ما يجب ان يعلم من الفروع مقدما علی الصلوة، مقارنات الصلوة، متعلق الصلوة، النوافل اليومية، صلوة الجمعة، صلوة العيدين، صلوة الايات، الصوم، الزکاة، الخمس، العمرة و الحج، خاتمة فيها مسئلتان. کتاب به روش اثناعشری است و آنچه در متن و شرح آمده ۴۶۴۰ مسأله است (پایان رساله). فهرست مطلب‌ها و شماره مسائل در پایان آن دیده می‌شود.

آغاز: بسمله. و به ثقتی الحمدلله الذی عرفنا صفاته و علمنا احکامه ... اما بعد فهذه رسالة فی ما يجب علی کافة المسلمين ... و سميتها بذخيرة الجزاء و اوردت فصولا موافقة لعدد ائمة الهدی

انجام: و طلبت التاريخ من الکريم المتعال خير ما دلنا قد اخطر بالبال.

[دنا ۴۷۲/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۳۹

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی نیز به خط مؤلف با امضای «منه عفی عنه»؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۲۴/۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه دانشگاه ش ۴۹۸۴/۱ ذکر شد؛ کا: صفی بن محمد امین رستمداری، تا: دهه سوم شوال ۱۰۵۵ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۲۷گ (۲پ-۲۹ر)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۵ - ۴۱۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر؛ حررها مصنفها معزالدين الموسوی.

کاتب: حسین بن محمد حسینی، تا: رجب ۱۱۱۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷گ (۱پ-۲۸پ)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۵، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۰۷۷]

● **ذخیره خوارزمشاهی** / طب / فارسی
zaxīre-ye xārazmšāhī

جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴ - ۵۳۱ قمری
jorjānī, esmā'īl ebn-e hasan (1043 - 1137)

اهدا به: سلطان قطب الدین ابوالفتح محمد پسر خوارزمشاه، ارسلان تکین
کتابی است حجیم و مبسوط که به لحاظ جامعیت و شمول بر جمیع اجزا و مباحث مختلف علم پزشکی از همان زمان تألیف همواره مطمح نظر متطببین و طلاب این شعبه از علوم بوده و در نزد آنان از امهات و ارکان بسایط پزشکی و در ردیف قانون ابن سینا و حاوی رازی و ستة عشر جالینوس به شمار می‌رفته است؛ در ده «کتاب» و هر کتاب مشتمل بر چندین «گفتار» و «باب» و «جزو» و «فصل». فهرست موضوعات: کتاب ۱. بیان حد علم طب و منفعت او و شناختن مادت‌ها و خلط‌های چهارگانه و مزاج‌ها و تشریح اندام‌ها و یادکردن قوت هر اندامی در شش «گفتار»: ۱) حد طب و منفعت آن (در سه باب)، ۲) معرفت مزاج (در هشت باب)، ۳) خلط‌های چهارگانه (در شش باب)، ۴) تشریح اندام‌های یکسان و مرکب (در پنج جزو)، ۵) اندام‌های مرکب (در هفده باب)؛ ۶) قوت‌ها (در پنج باب)؛ کتاب ۲. بیان حال‌های تن مردم از تندرستی به هر وقت و حال بیماری‌ها از هر جنس و یاد کردن انواع و اعراض بیماری‌ها و چه چیزی و چگونگی و شناختن اسباب آن و شناختن بادها و خلط‌ها و مزاج‌های نه گانه و بیان کردن احوال نبض و تفسره و تشریح آنچه از تن مردم آید چون عرق و یاد کردن قوت‌ها و شناختن بول و غایط، در نه «گفتار»: ۱) شناختن تندرستی مطلق و اجناس و انواع بیماری‌ها (در دوازده باب)، ۲) شناختن اعراض (در دوازده باب)، ۳) شناختن نبض (در بیست و دو باب)، ۴) اندر شناختن حال‌های تن مردم از دم زدن (در پنج باب)، ۵) شناختن تفسره (در بیست و نه باب)، ۶) شناختن حال‌های تن از اجابت (در یازده باب)، ۷) شناختن حال‌های تن از عرق (در پنج باب)، ۸) شناختن حال‌های تن مردم از حال رطوبت‌ها (در شش باب)، ۹) شناختن سبب‌ها و حال‌های تن مردم (در سه جزو)؛ کتاب ۳. بیان تدبیر نگاه داشتن تندرستی و تدبیر هوا و مسکن و شناختن احوال کسوت‌ها و عطرها و اسفرغم‌ها و به کار داشتن روغن‌ها و تدبیر قی کردن و دارو و مسهل خوردن و تدبیر فصد و حجامت و دیوجه و حقنه و شیاف و تدبیر اعراض نفسانی چون شادی و اندوه و اندیشه‌ها از هر جنس و همچنین تدبیر کردن حال‌ها که اندر تن پدید آید و تدبیر پیران و طفلان در همه انواع و تدبیر کردن مسافران. این کتاب دو «بخش» است و هر بخش هفت «گفتار»: الف- بخش اول: ۱) شناختن نیک و بد هوا و حال مسکن‌ها، ۲) شناختن نیک و بد آنها و تدبیر نگاه داشتن آن، ۳) نگاه داشتن نیک و بد غذا و تدبیر آن، ۴) شناختن نیک و بد شراب‌ها، ۵) تدبیر خواب و بیداری، ۶) تدبیر حرکت و سکون، ۷) تدبیر کسوت و عطرها و اسفرغم‌ها و به کار داشتن روغن‌ها، ب- بخش دوم: ۱) تدبیر پرداختن تن از فضله طعام و از خلط فزونی، ۲) تدبیر مزاج‌های بد، ۳) تدبیر اعراض نفسانی چون شادی و اندوه و اندیشه و مانند آن، ۴) تدارک حال‌ها که بر تن مردم پدید آید و آمدن آن نشان بیماری باشد که خواهد بود، ۵) پروردن اطفال، ۶) تدبیر پیران، ۷) تدبیر مسافران؛ کتاب ۴. بیان کردن استخراج المرض یعنی شناختن هر بیماری که کدام بیماری است و همچنین نضج و بحران‌ها و شناختن آنچه حال بیمار چگونه خواهد بود، در چهار «گفتار»: ۱) اندر بیرون آوردن که هر بیماری کدام است و سبب آن چه بوده است (در سه باب)، ۲) شناختن نضج و احوال آن (در پنج باب)، ۳) شناختن بحران (در دو باب)، ۴) تقدمة المعرفه (در هفت باب)؛ کتاب ۵. بیان تب و اقسامها و انواع آن و یاد کردن احوال و اسباب و معالجات آن جمله، در شش «گفتار»: ۱) اندر آنکه تب چیست و چند نوع است و چگونه پدید آید و چگونه گسارد (در چهار باب)، ۲) اندر شناختن حمی یوم و احوال و اسباب و علامات و علاج آن (در بیست و هفت باب)، ۳) تب‌های عفونی (در سه جزو)، ۴) تب‌های ورمی و دمی و وبائی و علامات و علاج آن (در چهار باب)، ۵) شناختن اسباب ابله و حصبه و احوال و علامات و علاج آن (در سیزده باب)، ۶) شناختن نکس و احوال آن و تدبیر نگاه داشتن ناقه از نکس و تدبیر طعام و شراب (در پنج باب)؛ کتاب ۶. بیان کردن انواع علاج‌های بیماری‌های هر عضوی از اعضاء مردم از سر تا پای ایشان، در بیست و یک «گفتار»: ۱) بیماری‌های سر و معالجات آن (در پنج جزو)، ۲) بیماری‌های چشم و معالجات آن (در هفت جزو)، ۳) احوال گوش و شنوایی و بیماری که بدان تعلق دارد و معالجات (در نه باب)، ۴) احوال بینی و بیماری‌هایی که بدان تعلق دارد و معالجات آن (در ده باب)، ۵) احوال بیماری‌های دهان و معالجات آن (در سه جزو)، ۶) احوال بیماری‌های حنجره و حلق و معالجات آن (در دو جزو)، ۷) احوال بیماری‌های آلت‌های دم زدن و معالجات آن (در پانزده باب)، ۸) احوال بیماری‌های دل و معالجات آن (در شش باب)، ۹) بیماری‌های پستان و معالجات آن (در ده باب)، ۱۰) احوال معده و مری و بیماری‌ها و علاج آن (در شش جزو)، ۱۱) احوال جگر و بیماریهاء او و اسباب و علامات و علاج آن (در سه جزو)، ۱۲) احوال سپرز و بیماری‌ها و اسباب و علامات و علاج آن (در چهار باب)، ۱۳) بیماری‌هایی که از بیماری‌های جگر و اسپرز خیزد (در دو جزو)، ۱۴) انواع اسهال و زحیر و اسباب و علامات و علاج آن (در سه جزو)، ۱۵) بیماری‌های مقعد (در هفت باب)، ۱۶) کرمان خرد و بزرگ و اسباب و علامات و علاج آن (در سه باب)، ۱۷) انواع قولنج و اسباب و علامات و علاج آن (در ده باب)، ۱۸) احوال گرده و مثانه و بیماری‌های آن و علامت‌ها و علاج آن (در چهار جزو)، ۱۹) اماس‌ها و ریش‌ها و خارش قضیب و دیگر بیماری‌ها (در سه جزو)، ۲۰) احوال زنان و بیماری‌های ایشان (در سه جزو)، ۲۱) درد پشت و تهی گاهی و ریاح الافرسه و درد اندام‌ها و عرق النسا و نقرس و دوالی و داء الفیل (در ده باب)؛ کتاب ۷. بیان علاج ریش و تدبیر شکافتن و داغ کردن و علاج تباه شدن

اندام و تدبیر شکستگی و آزردگی و زخم، در هفت «گفتار»: ۱) آماس‌ها و بثورهای گرم (در سه جزو)، ۲) آماس‌های سرد (در چهار باب)، ۳) انواع ریش‌ها و سوختگی آتش و غیر آن (در دوازده باب)، ۴) جراحت‌ها (در نه باب)، ۵) داغ کردن (در دوازده باب)، ۶) مجبری و ردادی (در دو جزو)؛ کتاب ۸ بیان تدبیرهای پاکیزگی و آراستگی ظاهر بشره مردم که آن را زینة گویند، در سه «گفتار»: ۱) احوال مری (در شانزده باب)، ۲) احوال بشره و آنچه بر وی پدید آید (در ده باب)، ۳) حال‌ها که تعلق به تن و اطراف دارد (در هشت باب)؛ کتاب ۹. پادزهرها و بیان کردن منافع اعضاء حیوانات و این کتاب را کتاب السموم گویند، در پنج «گفتار»: ۱) اندر احتیاط کردن از زهرها و یاد کردن انواع زهرها و قانون علاج زهرها و یاد کردن داروهای زیان کار معدنی و نباتی و حیوانی (در ده باب)، ۲) اندر گزیدن ماران و جانوران زیان کار و تدبیر راندن حشرات (در هفت باب)، ۳) اندر گزیدن ماران و علاج آن (در چهار باب)، ۴) اندر گزیدن مردم و گزیدن سگ و گرگ و غیر آن (در دوازده باب)، ۵) اندر گزیدن حشرات (در یازده باب) مشتمل بر سه «فصل»: الف- عذر دیر تمام شدن کتاب، ب- عذر تقصیری که اندرین کتاب هست، ج- عذرهای طبیبان از جهت بیماری‌ها که ایشان را افتد؛ کتاب ۱۰. اندر آغاز کردن اقرابادین که تتمه ذخیره است در دو «گفتار» و «تذکره» در آخر، ۱) نام داروهاء مفرد که از بهر علاج هر اندامی اندر معجون‌ها و مطبوخ‌ها و حب‌ها و ضمادها و غیر آن به کار آید جدا جدا (در سی و هشت باب)، ۲) معجون‌ها و داروهای مرکب، الف- نام داروهای مرکب (در سی و هشت باب)، ب- معجون‌ها و داروهای مرکب (در سی و چهار باب). این کتاب را بعدها مصنف خود به زبان عربی ترجمه کرد و ترجمه‌ای نیز علی الظاهر از روی متن عربی بعدها به زبان عبری به عمل آمد که یک نسخه از آن فعلاً در کتابخانه ملی پاریس تحت رقم ۱۱۶۹ محفوظ است. ترجمه سومی نیز از ذخیره در دست داریم که به زبان ترکی و مترجم آن ابوالفضل محمد بن ادریس الدفتری متوفی در ۹۸۲ق است و غواصی خراسانی نیز چنان که در تحفه سامی از سام میرزا صفوی مسطور است (ص ۱۷۵) کتاب ذخیره را با چند کتاب دیگر (قصص الانبیا و تاریخ طبری و کلیله و دمنه) در یک مجلد منظوم نموده بوده است. (غلامعلی عرفانیان با تصرفاتی)

آغاز: بسمله حمد له اما بعد چون تقدیر ایزد چنین بود که جمع کننده این کتاب بنده دعا گوی خداوند خوارزمشاه ... قطب الدین ... ارسلان تکین ... ابوالفتح محمد بن ... قصد خوارزم کرد و به خدمت این خداوند نیکبخت شد اندر سال پانصد و چهار ... و ذخیره خوارزمشاهی نام کرد ...

چاپ: مشار فارسی ۲۳۹۷/۲ (۲ چاپ)

[الذریعة ۱۰/۱۰و ۱۱/۱۰؛ نسخه‌های منزوی ۵۳۸/۱؛ ریحانة الأدب ۱۹۱/۳؛ کشف الظنون ۸۲۴/۱؛ مشترک پاکستان ۵۷۸/۱: نشانی ۳۶ نسخه؛ فهرستواره منزوی ۳۳۷۴/۵؛ دنا ۴۷۲/۵- ۴۸۱ (۲۳۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- خفی علائی = الخفیة العلائیة = خف علائی؛ جرجانی، اسماعیل بن حسن (۴۳۴-۵۳۱)

۲- الاغراض الطبیة و المباحث العلائیة = اغراض طبی؛ جرجانی، اسماعیل بن حسن (۴۳۴-۵۳۱)

۳- معاجین و سفوفات و داروهای چشم و دندان و جز آن

۴- شفاء العین

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۸-ف

نسخه اصل: نور عثمانی ش ۳۶۱۴. کتاب پنجم؛ خط: نسخ، کا: عمر بن ابی بکر بن عطا ملک کیدانی، تا: دوشنبه ۴ محرم ۴۷۱ق؛ ۱۰۷گ (متن و هامش)، ۱۷ سطر، [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** غاریقون بدل آن مثل آن تربداست و مثل آن صبر. تمام شد قرافادین ذخیره خوارزمشاهی و بتمام شدن آن تمام شد همه کتاب ذخیره.

خط: نسخ، کا: ابن دلیر مهلبی، تا: ۱ ذیقعده ۵۷۲ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی زرد، جلد: تیماج سرخ، ۴۳۹گ، ۴۳سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۴ - ۷۵۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۲۷

در این نسخه مفردات (کتاب ۵) و قرابادین است و پس از قرابادین بخش دیگری است از ذخیره بر چند برگ نگاشته و این بخش تازه تر (پس از هزار) رقم کاتب اصل نسخه و تاریخ کتابت در ذیل قرابادین ثبت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۸۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۱۷۰ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵سم [ف: ۱۹ - ۲۰۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۴-ف

نسخه اصل: نسخه آقای منوچهر بزرگمهر. در آخر ج ۱، کتاب ۱ تا ۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ رجب ۴۸۰ق [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۳]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۴۷

انجام: یا در زیر آن رطوبتی باشد آنرا بآهستگی بی روغن بردارد.

از آغاز تا باب دوم؛خط:نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۶ [ف: ۳ - ۱۸]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۰۰

آغاز: بلغت یونانی سرسام را گویند خاصه و سرسام سر آماس غشاء دماغ باشد؛ **انجام:** پایانک و چنان کنند که بدندان نرسد و غذا آب گوشت یا قیمه یا نخود آب یا کباب بره و مرغ جوان باید خورد

کتاب ششم اندر علاج بیماری‌های سر تا پای می‌باشد که گفتار اول آن در بیماری‌های سر است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۶؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۳۲۰گ، ۲۳سطر (۱۷×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۶-۴۱۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۸

آغاز: و چیزی باشد غلیظ مخاطی و برخی با خون آمیخته باشد ... دکراستن جدا شود و زحیر البهران گویند؛ **انجام:** صفت داروی دیگر شمع ده در م سنگ صمغ برنه در م سنگ قلمیاسه در م سنگ قلفطاد شش در م سنگ روغن مورد چندانک کفایت بود و داروها و مرهمهای دیگر اندر قرابادین ... باب هفتم..

از اواخر گفتار چهاردهم از کتاب سوم تا اول باب هفتم، گفتار سوم از کتاب هفتم را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن۶؛مصحح،مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: پارچه‌ای قهوه‌ای، ۴۴گ، ۳۵ سطر(۱۷×۲۴/۵)، اندازه:۲۵×۳۴/۵ سم [ف: ۳۱ – ۶۶۳]

۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۱۷

آغاز: صفرا از جگر بمعده می‌آید استفراغ بماء الجبن کنند و چون دانندکی معده پاک شد فم معده را قوت دهند؛ **انجام:** که اندک خوردن صوابتر از غذا باز گرفتن ... اندر ماده غذا آویزد و باید دانست ... درست و بیمار را تشنگی و گرسنگی

اول و آخر نسخه افتاده و ناقص است و نسخه با پنج سطر و نیم مطلب از آخر باب سوم گفتار نهم آغاز و در اواسط باب سیزدهم از گفتار بیست و یکم ختم می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ این نسخه در دفتر سیاهه کتب به نام «ذخیره خوارزمشاهی» مضبوط است ولی ذخیره خوارزمشاهی نیست بلکه یکی دیگر از آثار جرجانی و قسمتی از «اغراض الطبیه» او است و این امر با تطبیق مطالب و عبارات نسخه با ذخیره خوارزمشاهی مسلم گردیده به علاوه در برگ دوم خود نسخه عبارت « ... اندر خردنیها ترتیب نگاه باید داشت چنانکه اندر کتاب ذخیره و اندر باب حفظ الصحه یاد کرده آمده است ...» مؤید این نظریه است؛ نسخه کهن و از عهد خود مؤلف و یا قریب به زمان وی است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۸۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۶۹۷]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱-ف

نسخه اصل: وهبی افندی ش ۱۳۵۹. گفتار ۱۸ کتاب ۶ تا پایان آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ شوال ۶۰۳ق؛ ۱۷۴گ [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۰-ف

نسخه اصل: بغدادلی وهبی افندی ش۱۳۶۰. جلد ۵ کتاب ۴ و ۵؛ بی‌کا، تا: رجب ۶۰۳ق؛ ۱۴۳گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۲]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۸تا ۱۴۹-عکسی

نسخه اصل: کتابخانه وهبی ش ۱۳۶۰ و ۱۳۵۹ [نشریه: ۲ – ۲۷۴]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۴/۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 6390؛ خط: نسخ، کا: ابن دلیر مهلبی از خاندان مهلب بن ابی صفره، تا: ربیع الثانی ۶۱۲ق؛ ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۴۳]

۱۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۱۱

آغاز: و بالله التوفیق بخش چهارم از کتاب «الأغراض الطبیه و المباحث العلائیه» این بخش ازین کتاب مشتمل است بر نام و حد هر بیماری ... باب نخستین اندر جستن نشان سلامت و آفت از کارهاء دماغ؛ **انجام:** اندکی قاقله و کبابه با آن بیامیزند و لسان الثور سخت نافع باشد

شامل بیست و شش گفتار: ۱. بیماری‌های سر حاوی ۳۶ باب و شش جزو ... [نسخه مجلد دوم از کتاب ششم «اغراض الطبیه» و از باب نخستین گفتار اول آغاز شده و فقط شامل هشت گفتار می‌باشد و از پنج باب گفتار هشتم که در احوال دل و بیماری‌ها و علاج آن بحث شده باب اول و دوم در این نسخه و از باب سوم تا خاتمه در نسخه شماره ۳۶۱۹ آمده است]؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۲۶ق؛ با یادداشت‌های دیگر به شرح: «... دور نیست این کتاب خط مصنف او باشد یا خط معاصر مصنفش باشد زیرا که تاریخ کتابت این کتاب با فوت خوارزمشاه هفتاد و پنج سال بعد است اینقدرها عمر در آن زمان متداول بوده که مصنف این کتاب در بیست و پنج‌سالگی نوشته باشد که یکصد سال عمر کرده باشد زیرا تاریخ فوت خوارزمشاه چنانکه در روضة الصفا است مطابق سنه ۵۵۱ بوده با تاریخ کتابت این کتاب ۷۵ سال تفاوت است و قبل از آن هم ۲۵=۱۰۰ میشود» این یادداشت که در موقع سالم و کامل بودن کتاب نوشته شده نشان می‌دهد که نسخه به ۵۵۱+۷۵=۶۲۶ق نوشته شده و مؤلف به بیست و پنج‌سالگی خود در خاتمه اشاره کرده بوده، یادداشت دیگر نیز راجع به تاریخ فوت خوارزمشاه مورخ ۱۳۱۵ق و ممهور با مهر «احمد الشریف» در حاشیه؛ تملک: محمد سلیم؛ مهر: «عبده محمد سلیم»؛ کاغذ: خانبالغ، ۱۲۳گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲ – ۷۰۰]

۱۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۱۹

آغاز: باب سوم: اندر خفقان سرد. اسباب خفقان سرد مانند اسباب سوء المزاج گرم باشد؛ **انجام:** خرما و دنبه و روغن شیره ضمادی نرم کننده است و بند کاه سده را نرم کند و الله اعلم ... نسخه کحلی که از آب گشودن مستغنی کند. مر قشیماء دهبی مکلس و افلیماء ذهبی و دخان مس و فلفل را ستار است بکوبند و بسایند و بنبیذ کهن بیرورذ و خشک کند و دیگر باره بساید و آب را زیانه بپرورد و خشک کند و بساید و بپزد و بکار برد نافع بود و این دارو سخت پسندیده عقل است و مجرب و مختار است و نظیر ندارد و الله اعلم

این نسخه دنباله نسخه شماره ۳۶۱۱ می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۲۶ق؛ مهر: «عبده محمد سلیم»؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: چرمی، ۱۲۷گ، ۱۷سطر،اندازه: ۱۶×۳۵سم [ف: ۲ – ۷۰۲]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۹۳

قسم دوم (جلد ۵ و ۶) کتاب اندر علاج بیماریها از سر تا پا است تا مقاله ۱۷ (قولنج)؛ خط: نسخ، کا: ابوعلی الحسن بن ابراهیم سلماسی، تا: ۶۳۱ق، برای خزانه نوشروان بن مسعود بن محمد بن بهرامشاه بن داود بن منکوجک؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۳۵گ، ۲۵ سطر (۱۹×۲۴)، اندازه: ۲۴×۳۲سم [ف: ۸ – ۵۰۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲

قرابادین است؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن محمد فضل الله الحسیبة الجاجرمی، تا: ذیحجه ۶۶۸ق، جا: شیراز مدرسه عضدیه؛ مهر: میر ابراهیم ۱۲۱۸؛کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ، ۲۵ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [سنا: ف: ۱ – ۱۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۰۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۲]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۱-ف

از آغاز تا قرابادین؛ خط: نسخ، کا: احمد بن عبیدالله بن علی، تا: نیمه رمضان ۶۷۰ق؛ ۴۹۹گ، ۳۵ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۲]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۹۳

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن محمد بن قاضی عدة الساوی، تا: ۵ جمادی الاول ۶۷۳ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی، جلد: ساغری سیاه، ۵۲۸گ، ۳۸ سطر [ف: ۲ – ۳۸۳]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۰

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و اله اجمعین؛ **انجام:** بوستانها و آب روان نگاه کرد دارد

از ابتداء ذخیره خوارزمشاهی تا انتهای مقاله دوم از کتاب ششم آن کتاب را حاوی است و بدین ترتیب نیمه اول کتاب ذخیره خوارزمشاهی در این نسخه قرار دارد؛ خط: نسخ، کا: حسین بن زکریا بن حاجی حسین دهستانی، تا: ۶۷۶ق؛ با سرلوح مذهب، حاوی اشکالی از بدن انسان، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، ۴۱۴گ، ۲۷ سطر (۱۰×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۲/۵سم [ف: ۴ – ۳۴۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و با تب زایل شود و گاه باشد کی صبی صداع بیمار را بی قرار کند و تب بدان سبب

دارای شش کتاب نخست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۷۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۳۸ سطر (۱۸×۳۷)، اندازه: ۲۷×۳۷سم [ف: ۳۱ – ۶۷۲]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** تدبیر صواب آنست که طعام و شراب چندان تأخیر نکنند که تشنه یا گرسنه شوذ..

دارای پنج کتاب اول؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن ابراهیم بن محمد بن الحسن الملك بن علی ابن محمد بن ابراهیم بن حمزة بن عبیدالله بن محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب، تا: جمادی الاول ۶۸۶ق؛ افتادگی: انجام؛ قبل از کتاب بیست و دو برگ است دارای فهرست، روی برگ اول علی بن حسین بن محمد بن اسحاق الموعادی کتاب را به علی بن محمد بن یوسف الطبیب داده است به تاریخ شعبان ۷۴۶؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۷۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۱ – ۳۳۳]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۶۷

انجام: ... و آب سخت سرد ناقه را زیان دارد و احشا را ضعیف کند و باشد کی به تشنج ... بسبب آب سرد هلاك شد.

از آغاز کتاب اول تا باب پنجم از گفتار ششم از کتاب پنجم؛ خط: نسخ مایل به رقعی، کا: علی بن محمد بن عبدالله نساخ شبانی، تا: سه‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۶۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ تملك: علاء الحکماء که کتاب را از حاج محمد رضا کتابفروش به سال ۱۳۴۸ق خریده، میرزا ابوالقاسم مستوفی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۲۹سم [ف: ۲۰ – ۱۳۱]

۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۹۱

شش کتاب در این نسخه هست. دیباچه وکتاب‌های ۷ و ۸ و ۹ را ندارد و پس از چند سطر فهرست آغاز می‌شود؛ خط: نسخ، کا: علی بن اسماعیل بن ابراهیم ابن احمد گرگانی، تا: دوشنبه ۲۰ رجب ۶۹۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۳۵۰گ، ۳۴سطر (۱۸×۲۶)، اندازه: ۲۳×۳۰سم [ف: ۴ – ۵۵۰]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه دکتر اصغر مهدی ش ۵۹۵؛ بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ با تاریخ ۵۵۹ که ساختگی می‌نماید ولی نسخه خود از قرن ۶ و ۷ است. در دست پزشکی یهودی بوده و حواشی عبری دارد؛ قطع: رحلی [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۲]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۹۳

نسخه از آغاز است تا باب ۴ گفتار ۵ جلد پنجم «اندر شناختن سلامت و نشانهای خطر» و نه باب این گفتار را ندارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کتاب نخستین مورخ ۱۴ ربیع الاول ۶۳۰ است و مقابله شده با اصل در شب ۱۷ ربیع الاول ۶۳۰ در شهر افرا در روم (۶۰۴ر)، یادداشت ۱۸ ربیع الاول ۷۰۸ از عثمان بن ابی بکر کاتب؛ تملك: محمد بن حاج احمد در آغاز رمضان ۷۴۵ نسخه را خریده، ابن بواب محمد بن رجب، عبدالکریم بن مصطفی حنفی ملطی در رجب۸۶۵؛کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۸گ،۲۷ سطر (۱۷/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۲۴×۳۲سم [ف: ۹ – ۱۲۵۹]

۲۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۶۹

دارای کتاب نخستین از گفتار سوم و کتاب دوم و سوم و چهارم و پنجم تا باب دهم و ۲۴ ص باب ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ – ۷۸]

۲۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۵

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن ابی بکر بن ابی القاسم، تا: قرن ۶ و ۷؛ با تاریخ پایان رمضان سال ۵۵۹ و روز یک‌شنبه ۱۰ شوال ۵۹[۵] و ۱ ذیقعده ۵۵۹ که گویا ساختگی باشد، با یادداشت ۲۵ شعبان ۹۳۴ در ص ع و حواشی عبری در کنار صفحه‌ها؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۲گ، ۴۳ سطر (۲۷×۴۰)، اندازه: ۳۳×۴۷سم [نشریه: ۲ – ۷۸]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۰ ط

آغاز: باب نخستین اندر تن درستی و بیماری اجناس آن، باید دانست که تن درستی مطلق آن است که مزاج هر اندامی از اندامها ... کتاب سوم: بسمله کتاب سیوم از ذخیره اندر تدبیر نگاه

داشتن تن درستی و این کتاب چهارده گفتار است ...؛ کتاب چهارم: بسمله گفتار نخستین، اندر شناختن و بیرون آوردن کی هر بیماری کدام بیماری است و این گفتار سه باب است ...؛ کتاب پنجم: بسمله گفتار نخستین اندر آنک تب چیست و چند نوع است و چگونه پدید آید. باب نخستین اندر آنک تب چیست تب حرارتی غریب است که اندر دل بر افروزد و به میانجی روح و خون اندر رگها بگذرد؛ **انجام:** قسطا بن لوقا گوید من دیدم مردی را کی بشتاب برخاست تا نعلین اندر پوشد بزودی یکپای نعلین اندر پوشید و فرو برد تا دیگر پای راست کند اندرین فرو بردن بیفتاد و بمرد و الله اعلم بالصواب؛ انجام (بخش نخستین): ... و سوزش روده ها و مثانه و دردسر را کی از گرمی باشد زایل کند ان شاء الله تعالی و الحمدلله رب العالمین ... سپری شد نخستین بخش از کتاب ذخیره خوارزمشاهی بعد ازین بخش دوم باشد از کتاب سیوم و الله اعلم بالصواب ... و اگر علامت‌های بد، نه اندر چنین وقتها که باید کرده آمده پدید آید حکم باید کرد که بخواهد مرد نص کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذوالجلال و الاکرام تمام شد کتاب چهارم اندر ... از جمله کتاب ذخیره خوارزم شاهی و بتمامی این کتاب، بخش علمی از کتاب ذخیره خوارزمشاهی تمام شد بحمدالله ... چون قرص گل و گل انگبین و غیر آن سبب نکس شود و الله اعلم و هو خیر الحاکمین تمام شد کتاب پنجم از ذخیره خوارزم شاهی بحمدالله.

خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ هر کدام از ص ۳۹۴ و ۳۹۵ مشتمل بر تصویری آدمی است که مواضع فصد و حجامت در نقاط مختلف بدن را مشخص کرده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قرمز، ۲۰۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۱سم [ف:۲۴/۲–۹۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۶۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۳]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۱۰

بخشی از جزو نخستین است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ چند برگ اول و آخر در ذیحجه ۱۰۳۷ تکمیل شده؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۲گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۱۶۸]

۲۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۱۰-عکسی

آغاز: آغاز پس از فهرست بابها: باب نخستین اندر فضیلت آلت شنوایی: بباید دانست که آلت شنوایی آلتی عزیز است و راه دانش آموختن است و شرف.و از جماع حذر باید کردن. انشاء الله تعالی. تمام شد گفتار هفتم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۳۱۲۹ فهرست نشده؛ خط: ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۱۴۸گ، ۱۶سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۳۱]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۴۵

آغاز: ... احوال بیماریها و اختلاف اعراض که لوازم بیماریها باشد ... باب دوم در اسباب حاجتمندی طبیبان بساختن داروهای مرکب؛ **انجام:** غافث بدل آن مثل آن اسارون ... غاریقون بدل آن مثل آن تربداست و مثل آن صبر.

در ادویه مرکبه از کتاب دهم (قرابادین) می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا،تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «... حسینی» (دایره)، «آصفی» (صنوبری)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۳۵ - ۳۷۹]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۰۲

پیش از باب دویم اندر یاد کردن طعمهای ناخوش یافتن و معالجات آن تا باب ۲۲ اندر طلیها و ضمادها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: روغنی، ۴۲۰گ، ۲۵سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۳۸۵]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۱۲

پنج کتاب اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: گویا اواخر قرن ۷؛ مصحح؛ تملک محمد بدیع الخادم؛ جلد: تیماج سبز، ۲۱۸گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۳×۳۱سم [ف: ۱۸ - ۱۱]

۳۳. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۳۶۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۹۳ص، اندازه: ۲۳×۳۴/۳سم [نشریه: ۲ - ۲۰۷]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۵۶

از آغاز است تا پایان قرابادین و کامل است؛ خط: نسخ، کا: عبدالکافی بن ابی البرکات بن ابی الغنائم بن ظفر، تا: قرن ۷ و ۸ جا: همدان؛ با تاریخ روز جمعه ۱۷ شوال ۵۸۲ که گویا ساختگی است؛ تملک: میرزا آقا جانی طبیب سواد کوهی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۱۳گ، ۳۵ سطر (۲۲×۳۲)، اندازه: ۳۱×۴۴سم [ف: ۱۵ - ۴۱۲۹]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۹۴

از آغاز است تا پایان گفتار دوم کتاب ششم؛ خط: نسخ، کا: ابومحمد بن محمد بن یتیمان، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاتب همدانی یکم «شهر الله الاصم» تاریخ سال حک شده و به جای آن تاریخ رجب ۵۴۶ نوشته‌اند و گویا ساختگی باشد، با دو سرلوح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مخمل، ۳۲۸گ، ۲۷ سطر (۱۷×۲۴/۵)، اندازه: ۲۳×۳۳سم [ف: ۸ - ۷۴]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۲۳

خط:نسخ،بی‌کا،تا:گویا قرن۸؛افتادگی:آغاز وانجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۸۳گ،۲۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۳سم [ف: ۱۲ - ۱۸۵]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۸۴

آغاز: باب شانزدهم اندر تدبیر قی کردن؛ **انجام:** با موم روغن بروغن گل، باب هفتم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۵۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۱۰]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۶۴

آغاز: و معالجات آن، ط اندر یاد کردن ... که بر قرینه افتد، جزء ششم اندر ... طبقه عینیه و آن پنج بابست باب اول اندر یاد کردن

اتساع حدقه باب دوم ... کردن ضیق عینیه؛ **انجام:** و چشم به بخار آن داشتن داروهای تحلیل کننده چون زوفا و بابونه و اکلیل ملک اندر آمیختن و سر به بخار آن داشتن نافع بود ... اندر بیمار.
بخشی از کتاب در بیماری سر؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، در برگ‌های پایانی یادداشت‌های پراکنده بسیاری در پزشکی و اختیارات و کیمیا برخی به نقل از حکیم سلمانی و داود خانی و شفائی آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۶گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۰ - ۱۹۰]

۳۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۳۷۲

از آغاز است تا باب ۵ گفتار ۶ کتاب نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۴۳گ، ۲۵ سطر (۱۵/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۵۵۲]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۳۷

قطعه ای از بخش تشریح کتاب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۱ - ۲۹۷]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۹

از کتاب اول تا بخش اول از کتاب سوم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱۸ - ۲۱۴]

۴۲. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۵

کتاب پنجم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شاید قرن ۸؛ جلد: مقوایی، ۹۵گ، ۴۰ سطر (۳۰×۳۷) [ف: - ۱۰]

۴۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد گفتار دوم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی. و از این پس این گفتار سوم باشد از کتاب ششم اندر احوال گوش و بیماریهاء آن و علاج آن انشاء الله عزوجل
کتاب اول تا ششم؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کتاب در ۱۲۷۸ق داخل کتابخانه احتشام الدوله شده، سپس در ۱۳۴۱ به کتابخانه دکتر سعید خان هدیه شده؛ ۵۸۳ص، ۲۸-۳۰ سطر (۱۴×۱۴/۵)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [نشریه: ۳ - ۳۱۳]

۴۴. شیراز؛ میر (دکتر)؛ شماره نسخه:۹

کامل؛ بی‌کا، تا: قرن ۸ [نشریه: ۵ - ۲۸۳]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۷۴

آغاز: کتاب چهارم از کتاب ذخیره طبی بباید دانست که اندرین کتاب چهارم؛ **انجام:** باقی علاج فالج میکند و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب.
شامل کتاب چهارم و پنجم (از ص ۹۹ به بعد) و سه جزء اول از کتاب ششم (از ص ۳۲۰ به بعد) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مقابله شده؛ کاغذ: ریحانی، جلد: میشن خرمایی، ۴۴۵ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۶ - ۱۳۹]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۰۹

آغاز: دایم گردد. چنانک هواء تابستان خاصه اندر ولایتهای گرم تن را لاغر کند و رنگ را زرد کند و اخلاط را اندر تن بسوزاند ... باب هفتم اندر شناختن حالهای فصلها؛ **انجام:** کش شود. تمام شد کتاب پنجم اندر ذخیره خوارزمشاهی بحمدالله، و الصلاة و السلام علی محمد و آله. بعد از این گفتار ششم در معالجات از فرق تاقدم یاد کرده شود ... (خوانده نشد).
آغاز در باب ششم از گفتار یکم افتاده است و در پایان گفتار ششم کتاب به انجام می‌رسد؛ خط: نسخ، کا: بهروزی، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۷گ، ۲۵ سطر (۱۷×۲۴) [ف: ۱۴ - ۳۱۶]

۴۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر چیزی دیگر که معده را قوت دهد بکار دارد چون قرص گل و گلنگبین و غیر آن سبب نکس گردد و السلام
خط: نسخ، کا: محمد بن ابی طاهر بن حسن، تا: ۷۳۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی سبز، ۳۵۲گ، ۲۷-۲۵ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۶۹۸]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۰۸

نه صفحه پیش از باب دوم از جزو نخستین از گفتار نخستین از کتاب ششم تا پایان گفتار هشتم کتاب ششم؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن مسعود بن مظفر، تا: آغاز ذیحجه ۷۳۱ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن دودی، ۱۸۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۵سم [ف: ۲ - ۳۸۳]

۴۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۰۷

از گفتار نهم از کتاب ششم تا باب نهم و دهم از گفتار بیست و یکم از کتاب ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۷۳۲ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی، جلد: میشن دودی، ۲۰۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۶/۲سم [ف: ۲ - ۳۸۲]

۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۵۶

از باب دوم مقاله ششم بخش نخستین کتاب سوم تا پایان کتاب پنجم؛ خط: نسخ، کا: ابوشمس بن سلیمان بن ابی الفرج یشوعا بن داود بن یوسف طبیب دامغانی، تا: ربیع الاول ۷۳۷ق؛ تملک: شمس الدین محمد بن محمد باقر طبیب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه، ۱۵۶گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۳۰/۲سم [ف: ۲ - ۳۸۳]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷

دارای کتاب ششم از ذخیره؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن شکر الله الفراهانی،تا:جمعه سلخ ذیقعده۷۷۲ق؛مهر:«و رفعناه مکاناً علیاً» (مربع)؛ تملک: محمد حسین طبیب به تاریخ جمادی الاول ۱۲۱۵؛ جلد:تیماج مشکی،۳۶۷گ،۲۵سطر،اندازه:۱۷×۲۶/۵سم[ف:۳- ۹۸]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۰

آغاز: بعد البسمله. کتاب ششم از کتاب ذخیره اندر علاج بیماریها از سر تا پای. این کتاب بیست و یک گفتار است و این کتاب سه بخش است و یک بخش دو گفتار است و بخش دیگر؛ **انجام:** و

اگر خشکریشه ستبر باشد یا اندرزیرا و رطوبتی باشد آنرا یا به آهستگی بی روغن بردارند و رطوبت از آن ... بر چینند و بگزند اگر عمق دارد

جلد ششم. این جلد حاوی بیست و یک گفتار است و در آن از بیماری‌های «سر» تا «پا» بحث می‌شود و هر گفتار به باب‌هایی چند تقسیم می‌شود که در ضمن باب‌ها مباحث تشریحی و فیزیولوژیکی قسمت‌های مختلف فوق می‌آید و سپس از امراض مربوط به هر یک و طرز معالجه آنها گفتگو می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۲۷گ، ۲۱ سطر (۸×۲۰)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱ - ۲۵۰]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۹۵

از آغاز باب پنجم گفتار ششم حمیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ با سرلوح زرین، با چهار سرفصل و پیشانی زرین، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۸گ، ۳۱ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۲۷]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ مجدول، با پیشانی زرین؛ تملک: حمیدالدین کاتب خزانه عامری، امیر اماسی در ضسح (۸۶۸)، حاجی علی اصغر در ۲ ذیقعده ۱۲۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۱۶۸]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۷۵

آغاز: کتاب ششم یک بخش دو گفتار است و بخش دیگر هشت گفتار است؛ **انجام:** مثل آن تربد است و مثل آن صبر است و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب.

شامل قسمتی از آغاز کتاب ششم در معالجات تا پایان حرف غین از باب سی و یکم از کتاب قرابادین است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۸ و اوایل قرن ۹؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی حنایی،جلد:تیماج سیاه،۲۷۵گ، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۶-۱۴۰]

۵۶. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۱۱

عنوان‌های «جزو دوم از گفتار ۱۴ اندر اسهال معدنی یعنی اسهال که سبب آن معده باشد- باب از جزو سیم اندر بول چون صرف و بول غشایی- باب ۸ از گفتار ۷ در سرفه» در آن هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۵ - ۶۲۹]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۴۳

خط: نسخ مایل به رقعی، بی‌کا، تا: قرن ۸ یا قرن ۹؛ مصحح، مجدول؛ تملک: حمید بن شهاب الدین محمود حکیم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۳۱۵گ،۳۱سطر،اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۲۹۹]

۵۸. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۵۰۱

انجام: و مردم فربه نیز دو طایفه اند یکی آنکه فربهی ایشان از پیه ...

گفتار نخستین کتاب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۳۲۰]

۵۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۰۶

آغاز: (پس از فهرست) و اندر آخر این کتاب به تفصیل یاد کرده آید فصل اول اندر عذر دیر تمام شدن این کتاب؛ **انجام:** فهرست باب، یز، اندر نقیعها و مصیوخها مسهل و انواع باب یع اندر عمل صفهاسهل ؟ (چند کلمه محو شده)

کتاب ششم به بعد، ترتیب کتاب در نسخه آشفتگی دارد؛ خط: نستعلیق، کا: امیر حاج بن حسین بن علی، تا: ۲ جمادی الثانی۸۰۸ق؛ ۷۰۳ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۴/۵سم[نشریه:۳-۳۱۲]

۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۶۳

آغاز: باب نخستین اندر فضیلت آلت شنوایی و واجبی تعهد آن: بباید دانست که آلت شنوایی آلتی عزیز است و راه دانش آموختن است و شرف و فضیلت مردم بر دیگر جانوران به دانش است؛ **انجام:** و کسی را که چندین بی مرادی باید کشید اگر بیمار شود عجب نباشد این نوع بیماری آن است که طبیب اگر منع آن نتواند کرد معذور باشد و اندر بیماری که به میراث آید معذور باشد و بیماریهای دیگر که از تدبیرهای بد و بی پرهیزی افتد بر طبیب عیب باشد و اندر آن معذور نبود

گفتار سوم تا هجدهم از کتاب ششم؛ خط: نسخ، کا: امیر حاج بن حسین بن علی، تا: ذیقعده ۸۰۹ق، جا: قم؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۴×۳۴سم [ف مخ: ۲ - ۹۵۹]

۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۱۵

آغاز: بسمله، رب یسر لا تعسر. کتاب هفتم ذخیره خوارزمشاهی اندر بیماریها و افتها که ممکن است؛ **انجام:** انه علی ما یشاء قدیر و بالاجابة جدیر و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و آلماب

کتاب هفتم؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن عبدالله، تا: ۸۵۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۴ - ۱۱]

۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بیماریها دیگر که از تدبیرهای بدو بی پرهیزی افتد بر طبیب عجب باشد و اندر آن معذور نباشد و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الاول ۸۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج سبز، ۶۱۳گ، ۲۹ سطر (۱۳/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۳ - ۱۴۵]

۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲-۹/۱۲

آغاز: بسمله کتاب ششم اندر علاج بیماریها از سر تا پای واین کتاب بیست ویک گفتار است ... گفتار نخستین از کتاب ششم اندر علاج بیماریهای سر، بیماریهای سرپنج گونه است یکی بیماریست؛ **انجام:** لیمو یا آب ریواس یا آب ترنج فرمایند داد که نافع بود انشاء الله تعالی. تمام شد گفتار دهم از کتاب ششم از ذخیره ... وعلاج آن واین گفتار سه جزو است والله اعلم بالصواب

خط: نسخ جلی زیبا، بی‌کا، تا: ۸۶۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۴×۳۱/۵سم [ف: ۴ – ۱۹۷۳]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۸۸

مشتمل بر پنج کتاب اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۸ شعبان ۸۶۴ق؛ شانزده برگ آغاز و دو برگ آخر به تاریخ دوشنبه بیستم جمادی الثانی ۱۰۷۶ تکمیل شده، مصحح؛ تملک: ابوالحسن بن محمد مقیم طبیب سمنانی؛ جلد: تیماج سبز، ۳۸۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۹ – ۲۸۶]

۶۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۹۶

کامل؛ خط: نسخ، کا: روزبن خضرشاه ملقب به قطب کرمانی، تا: جمعه ۲۵ شعبان ۸۷۰ق؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: امیرشرف الدین بن عثمان امیرغیاث الدین سیدی احمد بن امیر جلال الدین شیران شاه، پسر محمد شاه قاجار با مهر «انه من سلیمان»، احمد بن محمد طاهر تهرانی در ۱۲۱۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی،۳۸۷گ،۳۷سطر(۱۷×۲۳/۵)،اندازه:۲۵×۳۵سم[ف:۴- ۵۵۱]

۶۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۰۶-۶۵/۵۶-۳۳

آغاز: فهرست بخش دوم اندر این بخش تدبیر نگاه داشتن تندرستی گفته اید به شرحی تمام واین بخش متن گفتار است. گفتار نخستین از بخش دوم از کتاب سوم اندر تدبیرکردن استفراغها؛ **انجام:** وشراب انار ومیوه ها با خود دارند وهمچنین شراب سماق به غایت سودمند بود والله اعلم بالصواب اینست آخر کتاب سیوم والحمدلله کثیراً ...

خط: نستعلیق، کا: مبارک محمدبن شهاب مهلحردی هلارجانی، تا: نیمه محرم ۸۸۳ق، جا: هرات؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج آبی، ۱۰۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۹۷۴]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۵۸-۳۴/۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** وبسیار بود که اگر چیزی دیگر که معده را قوت کنند بکار دارد چون قرص الورد وجلنجبین وغیر آن سبب نکسی گردد والله اعلم واحکم.

جلدهای ۱ تا ۵؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ صفر ۸۸۴ق؛ مجدول مذهب، مصحح، دارای کتیبه زرین؛ جلد: گالینگور، ۳۷۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ – ۱۹۷۳]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۵۰

کتاب ششم تا پایان قرابادین؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد بن مبارکشاه حسن محمد، تا: ۷ محرم ۸۸۴ق، جا: هرات؛ مهر: «سید محمد بن ابراهیم الحسینی» (بیضی)، «سید محمد بن محمد کریم الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۴۴گ، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۲ – ۲۰۸]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۳۳

آغاز: خربزه‌های فسرده و نیم می‌خورند وبعضی از آن خربزه ها که تری بگاذشته و چون نمد گشته

کتاب اول تا پنجم؛ خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد بن علی بن آدم بیرجندی، تا: ۸۸۷ق، جا: هرات (زیارتگاه وره من ازنواحی)؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: کتابخانه‌های پادشاه واجد علیشاه، پادشاه امجد علی شاه، پادشاه نصیر الدین حیدر بهادر؛ جلد: گالینگور نیلی، ۳۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۲۴ – ۱۹۹]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۰-ف

نسخه اصل: فاتح ش ۳۵۵۱. از آغاز تا فصل ۲۹ «اندر یاد کردن اوزان و مکائیل»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد متطبب در ۸۹۸ق؛ ۴۹۳گ، ۳۵ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۲]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۸۲

آغاز: بسمله کتاب چهارم از ذخیره و این کتاب چهار گفتارست؛ **انجام:** باب هفتم از گفتار هفتم از کتاب سیوم اندر یاد کردن تدبیرها مسافران دریا ... و همچنین شراب سماق بغایت سودمند بود.

کتاب دوم تا چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰؛ اوراق این کتاب به کلی جابجا شده؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۹ – ۲۱۱]

۷۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۰۹

از دیباچه یک برگ افتاده و می‌رسد به پایان کتاب پنجم در حمیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: صدر الاطباء؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۳۰۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۲سم [ف: ۲ – ۳۸۳]

۷۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۲۴

تنها کتاب ششم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک: صدر الاطباء؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۳۶۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۵/۷سم [ف: ۲ – ۳۸۳]

۷۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل دوم: اندر عذر تقصیری که اندرین کتاب هست، تقصیر اندرین کتاب است که بنده این کتاب را کتاب ادویه مفرده جمع نکرد ...

از اول کتاب آغاز و تا فصل دوم از باب یازدهم از گفتار پنجم از کتاب نهم به انجام می‌رسد؛خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، واقف: عباس اعتماد فینی [ف: ۳۷ – ۴۴۷]

۷۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۲۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** تأویل آن رب ارحم نهاده اند و معالجات آن.

با گفتار هفدهم به پایان می‌رسد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۰؛ وقفنامه برای گروه شیخیان کرمان؛ ۵۵۰ص (۱-۵۵۰)، ۲۵ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۱۷۴]

۷۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۲۳-عکسی

آغاز: گفتار هیجدهم در بیان کردن احوال بیماری‌های گرده و مثانه و اسباب و علامات و معالجات آن؛ **انجام:** باب سی و یکم (۴۶ سطر بعد) بدل آن مثل آن ترید است و مثل آن صبر است. و الله اعلم بالصواب ...

در واقع دنباله شماره ۲۱۲۲. که برای سبک شدن در تجلید جدا

شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۵۰۷ص (۵۵۱-۱۰۵۷) [عکسی ف: ۱ - ۱۷۴]

۷۷. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۵سم [ف: ۲۳]

۷۸. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۰۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم رب یسر و تمم بالخیر. کتاب سوم در نگاهداشتن تندرستی و تدبیر هوا و مسکن؛ **انجام:** و مردم بزرگ را این علت اگر محکم شود دشخوار پاک شوند از نخست که پدید آید به زودی علاج مانع بوده بکن انشاء الله تعالی سنه ۴۶۹؟

نسخه از کتاب سوم تا گفتار شانزدهم از باب سوم از کتاب پنجم است؛ با تاریخ‌های ساختگی ۴۶۹ در دو جا، چون کتاب در ۵۰۴ ساخته شده؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ خط در کتاب سه بار تغییر می‌کند؛ ۳۰۱ص، ۲۸-۳۰ سطر (۱۸×۱۹)، اندازه: ۱۶/۵×۳۳/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۱۲]

۷۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۱۱

آغاز: و از داروها که بدین کار مخصوص باشد از جمله مرهم الاربعه نافع آید؛ **انجام:** فصل سوم اندر عذر طبیبانن از جهت بیماری که ایشان را افتد سوم اعراضهای نفسانی، چهارم

کتاب هفتم تا دهم، کتاب ۹ سطر از باب هفتم از گفتار دوم از کتاب هفتم ذخیره شروع می‌شود. تا پایان کتاب دهم و دو فصل از سه فصل را تا سه سطر از فصل سوم اندر عذر طبیبان را دارد و بقیه را فاقد است. این سه فصل در بعضی کتابها در پایان فصل هفتم و در برخی نهم آمده است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴۰۶ص، ۲۳ سطر (۱۱×۱۲)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۱۳]

۸۰. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۱۵

می رسد به باب ششم از جزو دوم اندر درد معده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: رحلی [نشریه: ۵ - ۶۲۹]

۸۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۰۵

آغاز: از لفظ بزرگوار این خداوند نکته شنیدی که؛ **انجام:** (صفحه آخر کتاب نونویس است که چون از نظر تاریخ استنساخ نسخه، مهم است عینا آورده می‌شود): «چون نسخه از کهنگی و بدخطی خوانش اشکال داشت بعلاوه آنهائی که خوانده می‌شد رسم الخط نوعی بود که چیزی مفهوم نمی شد تقریبا یک صفحه می‌شد که دیدم فائده ندارد نوشتن، لذا محض تیمن و تبرک چون کتاب از کتابخانه آستانه مقدسه حضرت ثامن الحج علیه آلاف التحیة و الثناء بود چند سطر فوق نوشته شد و جائی که سفید است نسخه ریخته بود خط آن تاریخ تحریر کتاب به مطابق ذیل است تمت الکتاب بحمدالله و حسن توفیقه و معونة یوم السبت وقت الضحی العشرون من ربیع الاخر سنه تسع و ستین و ستمائه بید ابن اقل عبادالله یونس بن ابی بکر احسن الله عاقبة و دو سطری دیگر که خوانده نمی شد»

کامل شده از روی نسخه مورخ روز شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۶۶۹ آستانه رضوی، ده کتاب کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز (حدود ۲۴ سطر از مقدمه) و انجام (در حدود یک صفحه)، کتاب از نه سطر از باب چهارم از گفتار هفتم از کتاب ششم آغاز می‌گردد، صفحه ۷۰۰ و ۷۰۱ فهرست گفتار دهم و یازدهم است و باید به جای صفحه ۵۱ قرار گیرد. مابین صفحات ۵۴ و ۵۵ چهار سطر از باب دوم جزء دوم گفتار دهم کتاب ششم هست بقیه، پنج باب افتاده است. که عبارت از تتمه باب دوم و پنج باب دیگر که جزء دوم از گفتار ششم باشد و ۲۶ سطر از باب اول از جزء سیم گفتار دهم کتاب ششم متصل می‌شود و در صفحه ۷۴ سه سطر از بقیه باب چهارم از جزء پنجم از گفتار دهم از کتاب ششم افتاده است؛ ۱۱۶۴ص، ۲۸-۳۰ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۸سم [نشریه: ۳ - ۳۱۲]

۸۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۸۴-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب سیزدهم از گفتار هفتم از کتاب ششم اندر ذوات الصدر و اسباب و علامات و علاج آن (۲۰ سطر بعد) نخست از این دو علت یکی بوده باشد.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح خوب در آغاز، [عکسی ف: ۱ - ۱۷۴]

۸۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۸۵-عکسی

آغاز: و آنچه از گشاده شدن ریش سینه افتد؛ **انجام:** باب سی و یکم اندر بدل داروها افسنتین (۳ صفحه بعد): بدل آن ترید است، و مثل آن صبراست. تمت الکتاب به عون الله الملک الوهاب. و الله اعلم بالصواب.

در واقع دنباله شماره ۱۵۸۴ است که برای تجلید جدا شده؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۷۰۵ص (۸۰۱-۱۵۰۵)، ۲۶سطر (۱۱/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۷۴]

۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۹۴

آغاز: دل و دماغ از قویتر باشد و حاستها او درست بود؛ **انجام:** باب یازدهم اندر شناختن سبب آنکه مردی شراب بخورد و بسلامت بخسبد.

کتاب ۱-۳ موجود است، (شامل طب و طبیعیات است)؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۳۸۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۱۹ - ۷۶]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۱۷/۱

از کتاب اول تا باب یازدهم از جزو چهارم از گفتار نوزدهم از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سبز، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۹ - ۱۰۷]

۸۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۱۴

دوره کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کامل شده محمد

جعفر بن محمد حسین کهگیلویی در ۱۲۲۰ [نشریه: ۲ – ۷۸]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۸۳

آغاز: کتاب نخستین اندر شناختن حد طب و منفعت آن ... طب صناعتی است که اندر حالهای تن مردم و درستی و بیماری او نگاه کند؛ **انجام:** و اگر اندر وقت انتها پدید آید حکم باید کرد که نخواهد مرد و الله اعلم ...

از کتاب اول آغاز و تا پایان کتاب چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ تملک: شیخ جلال در ۱۰۹۶ق، محمد تقی گیلانی؛ مهر: «محمد بن علی ...» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۳۴۵گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۳۴ – ۵۸۹]

۸۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۴

خط: نسخ، کا: غیاث الدین علی بن احمد ایجی، تا: ۵ شعبان ۹۰۵ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ – ۷۸]

۸۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۸۶ – ب

کتابهای ۶ (از باب سوم) و ۹ و قرابادین و ۷ و ۸ در آن است و قرابادین در میان گذارده شده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن شمس حسینی استرابادی، تا: ۹۰۸ق؛ تملک: محمد بن عبدالله در ۱۲۸۶؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی، ۲۵۶گ، ۲۵ سطر (۱۳/۵×۱۹)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: – ۱۱۶]

۹۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵ ـ ب

خط: نستعلیق، کا: نظام بن علی بن جلال دیلمانی، تا: نیمه شوال ۹۳۲ق؛ پس از این قرابادین همین کتاب ذخیره است که در پایان تاریخ «ثلاث و ثمانین» دارد و به دستور امیر عبد الغنیا نوشته شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۸۰گ، ۳۱ سطر (۱۳/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱ – ۲۷۸]

۹۱. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۱ فرخ

آغاز: برابر

کتاب اول و دوم و بخشی از کتاب ششم که صدراً و ذیلاً ناقص است و کتاب هشتم و کتاب نهم و در آخر آن قرابادین ذخیر آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۳ صفر ۹۳۶ (کتاب اول)، ربیع الاول ۱۲۸۹ (کتاب هشتم)؛ افتادگی: انجام؛ تملک: هاشم منجم باشی در ۱۲۷۷ق، علی اکبر بن میرزا محسن طبیب؛ مهر: امیرخان مورخه ۱۱۷۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۲گ، ۲۷ سطر (۱۳/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف: – ۹۱]

۹۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۸۰

کتاب هفتم تا آخر کتاب است؛ خط: نستعلیق، کا: مصطفی زکی، تا: جمادی الاول ۹۴۴ق؛ ۲۲۸گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۶۶]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۵

مشتمل بر پنج کتاب اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: شرف الدین محمد هروی، تا: ۹۶۸ق؛ مصحح؛ تملک: یحیی بن محمود و مهر «یا یحیی» (مربع)، حاجی علی بن روح الله؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳ – ۲۵]

۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۰

جلد اول کتاب؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۹۷۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۶×۳۶/۵سم [ف: ۲۷ – ۳۷]

۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۶۸

شامل ادویه مفرده از قرابادین، این بخش را ظاهراً مؤلف کتاب بخش دوازدهم کتاب ذخیره قرار داده؛ خط: نستعلیق خوش، کا: سلطان علی بن محمد خلخالی، تا: چهارشنبه ۱۳ محرم ۹۷۷ق [میراث شهاب: س۸ش۴ – ۵۵]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۳

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۷ و ۹۷۸ق، جا: تبریز؛ مجدول، با سیزده سرلوح کوچک زرین، خطبه افتاده و گویا کندند؛ کاغذ: سفید، جلد: پارچه مخملی سبز، ۷۴۰گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۵×۳۷سم [سنا: ف: ۱ – ۳۴۰]

۹۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۰۳

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن حاج اکبر گنابادی، تا: ۹۷۹ق؛ مصحح؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۱۴]

۹۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۰۸-ف

کتاب ۴ و مقاله ۱ تا پایان بخش ۲ کتاب سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۰ق؛ ۳۵۳گ، قطع: رحلی [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۳]

۹۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۳

آغاز: برابر

محتوی شش کتابست؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۹۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ دارای یک سر لوح خوب، مذهب و مجدول؛ ۲۶۵گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۲ – ۲۹۵]

۱۰۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۳ق؛ مجدول، با پیشانی زرین؛ تملک: حسن بن عبدالله شوشتری، محمد امین بن علی بن عبدالله شوشتری، محمد زمان؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۴۶۷گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۷×۳۴/۹سم [ف: ۲ – ۳۸۴]

۱۰۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۲۶

کتاب چهارم و پنجم می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ شعبان ۹۸۷ق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۷ – ۹۱]

۱۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۸

آغاز: گفتار اول از کتاب نهم و این گفتار ده باب است اندر احتیاط کردن است از زهره‌ها؛ **انجام:** و گاه باشد که لیثر غس یعنی سرسام سرد شود و بکزاز و تشنج ادا کند و گاه باشد که حرارت

از گفتار اول از کتاب نهم شروع می‌شود و به باب چهارم از گفتار ششم از کتاب ششم ختم می‌شود؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا حسین بن شمس الدین محمد،تا:۱۱شعبان۹۸۷ق؛افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۹۵گ، ۴۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۴ – ۱۱۷]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳۱

آغاز: بسمله بباید دانست که نخست بجمع ذخیره خوارزم شاهی مشغول گشته آمد؛ **انجام:** تمام شد کتاب ششم از کتاب ذخیره ... و یتلوه انشاالله کتاب السابع فی الاورام و البثور و القروح و الجراحات و الخلع و الکسر و الوثی و ما اشبه ذلک من الامراض و الافات الخ با همین عبارات عربی.

خط: نستعلیق، کا: میرزا حسین بن شمس الدین محمد کاشانی، تا: غره صفر۹۸۸ق؛ اوراق بسیار درهم و مشوش است و فی الواقع مشتمل است بر اوراقی از کتاب اول و کتاب ششم و هفتم و قرابادین؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵۴گ، ۴۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۱۱]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بهری حکیمان گویند که بدل عاریقون فرفیون است تمام شد قرابادین کتاب ذخیره خوارزمشاهی.

خط: نستعلیق خوب، کا: میرزا حسین بن شمس الدین محمد الکاشانی، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۹۸۸ق؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح مذهب؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۰۵گ، ۵۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳سم[ف:۱۹-۱۹۸]

۱۰۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۷۹

آغاز: بسمله، باب نخستین اندر تدبیر استفراغات کلی و این جزء پنجم از کتاب سیوم از بخش ... از گفتار نخستین، اندر تدبیر ادرار البول و یاد کردن داروهائی که در آن به؛ **انجام:** بیماریهای دیگر که از تدبیرهای بد و بی پرهیزی افتد بر طبیب عجب باشد و اندران معذور نباشد، تم.

از جزء پنجم کتاب سوم آغاز و تا پایان کتاب ذخیره؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: جلال الدین بن محمد، تا: ذیقعده ۹۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز، ۲۶۱گ، ۳۲ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [ف: ۳۷ - ۵۱۰]

۱۰۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۷۶۸

کتاب دوم و سوم را دارد؛ خط: نسخ، کا: سلام الله بن حبیب الله بن محمد، تا: شنبه ۲۳ محرم ۹۹۵ق؛ تملک: امین بن عماد طیب با مهر «بنده آل محمد امین» و «خاک راه محمد امین است»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۸گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۷۵]

۱۰۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۷۳

از آغاز تا بخش نخستین کتاب سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۴۰۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۹/۸سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۱۰۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۷۴

تنها کتاب ششم است و در فهرست افتادگی دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ رمضان ۵۱ جلوس قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۳۲۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۶×۳۰/۲سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۸

آغاز: بسمله ... اندر علاج بیماریها از سر تا پای و این کتاب بیست و یک الخ؛ **انجام:** و بعد ازین کتاب نهم بود اندر احوال چیزها زیان کار و زهرها و دفع مضرت و این کتاب را کتاب السموم گویند و ختم کتاب بدان باشد.

مشتمل است بر کتاب ششم تا آخر کتاب هشتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۶۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۰۹]

۱۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۱۵

انجام: و در جو و پلپل سیاه فرفیون بدلش جو بیدستر ص خیر (کذا) بدلش دوبار.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (مقداری کسر دارد)؛ دارای یک کتیبه و سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ واقف: عباسعلی صائبی، شهریور ۱۳۷۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۸۰۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۸×۳۲/۳سم [ف: ۱۹ - ۲۱۵]

۱۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۹۴

تنها پنج کتاب نخستین را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۳۶۳گ، ۲۴ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۴ - ۵۵۱]

۱۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۳۴

آغاز: خشگ عاقر قرحا همه بپزند و بطبخ آن تکمید کنند ... گفتار دوم: ... از قرابادین از همه کتاب ذخیره خوارزمشاهی اندریاد کردن داروها؛ **انجام:** موجود گفتار دوم: و تخم بادیان از هر یکی سه درم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شعبان ۱۰۰۰ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: علی علائی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۲۰۳گ، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۸۶۹]

۱۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۲۰

کتاب ۱ از جزو ۱ از گفتار ۱ از کتاب ۷ تا باب ۳۰ اندر تفسیر نام داروها از گفتار ۲ از کتاب ۹ که قرابادین است، گفتار دوم؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۲۸گ،۲۱ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۷ - ۳۹۱]

۱۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۶۶

کتاب ۱ است تا ۶ و آغاز افتاده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛مجدول،با سرلوح در آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۶۵گ، ۳۲ سطر (۱۷×۲۸)، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: ۱۵-۴۱۳۳]

۱۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۹۹

کتاب ششم از فهرست آن تا باب ۱ جزو ۴ گفتار ۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۱گ، ۲۱ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۱۱۲]

۱۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۲۱

آغاز: عدس و کلنار و کزماز و گل سرخ بپزند و بدان مضمضه کنند و خبیث الحدید بسایند و بر جایگاه علت می‌پراکنند و به

سرکه غنصل مضمضه می‌کنند؛ **انجام:** و بدین سبب است که از پس استفراغها بباید داد تا خلط فزونی را در پیوندها باز نیارد.
از باب چهارم از جزء اول از گفتار اول تا باب چهارم از گفتار بیست و یکم را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰ یا اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۸۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۲۰ - ۲۸۵]

۱۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۶۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «فخر الاطبا» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۸سم [ف: ۲۰-۲۹۷]

۱۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۷۵

آغاز: ... کمتر بدیرد و جنبدگان زیانکار کمتر تولد کنند او خوشتر و گوارنده تر باشد، لیکن با این همه خیرات اتفاقهای ناموافق اندر این ولایت بسیار است؛ **انجام:** و بریان کرده و کوفته و پخته و با عسل خورند گزیدگی سگ دیوانه را نافع بود آن را ...

نسخه کامل و دارای همه کتاب‌های ده‌گانه است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی مشکی، ۶۲۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۰ - ۲۹۵]

۱۱۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۰۳

آغاز: دست را به روغن بلسان بباید مالید و اقراص را نیز بدان چرب باید کرد و نگاه داشت نسخه اقراص اسقیل؛ **انجام:** نسخه دیگر هلیله کابلی به زبان کرده به روغن گاوسی درم کهربا دو مثقال مقل برابر هر دو باب کند تا حل کنند شربت
باب‌های ۷ تا ۳۰ گفتار ۲ از دو گفتار ذخیره که در ۳۱ باب باید باشد، سپس چند بابی است که باید مکرر باب‌های ۱۴ و ۱۳ و ۱۱ و ۱۲ و۹ و ۸ و ۱۷ و ۱۸ همین گفتار باشد؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: دکتر اردشیر ایرج شاه حکیم ایرج شاه بلدنگ؛ ۵۴۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۳۱۳]

۱۲۰. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۰۹

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد واله اجمعین. مقالت سوم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی اندر تشریح شنوائی؛ **انجام:** حرف الهاء و گفته اند که زهره هدهد اندر داروهای چشم بکار آید خاصه بر موی فزونی که چشم بزاید زایل کند
کتاب از مقاله سوم از کتاب ششم تا حرف الهاء از مقاله ششم از کتاب نهم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۵۶۸ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۱۳]

۱۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۷۴/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** گفته اند دوبار وزن او زرآوند مد جرج [کذا فی النسخه] است [افتاده] اندر تریاک سه بار وزن او.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سیاه، ۱۳۸۴ص (۴۳-۱۴۲۷)، ۳۰ سطر (۱۰×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲ - ۵۲۵]

۱۲۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۶ ـ ب

از گفتار نخستین از کتاب چهارم «اندرشناختن و بیرون آوردن که هر بیماری کدام بیماری است» تا باب دهم در «دمیده شدن ناخنان و خارش که دروی پدید آید»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۰گ، ۲۳ سطر (۱۶×۲۶)، اندازه: ۲۴×۳۴سم [ف: ۱ - ۲۷۸]

۱۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۳-فیروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: میرزا ابوالفضل حکیم مورخ ۱۲۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۵۲۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۳۰×۳۱سم [ف: ۲۱ - ۱۰۵]

۱۲۴. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱ - ب

گفتار سوم کتاب ششم است (اندر احوال گوش و شنوائی و بیماری‌های او) تا باب ششم (گزیدن افعی)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد بن عبدالله رئیس دفتر خانه وزارت خارجه در ۱۲۸۴؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷۹گ، ۳۳ سطر (۱۷/۵×۲۹/۵)، اندازه: ۲۴×۴۰سم [ف: - ۱۱۶]

۱۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۶۴/۳

آغاز: باب بیست و ششم - اندر داروهای دهان ... باب نخستین - اندر یاد کردن طریق اصحاب تجربه و قیاس اندر علاج کردن بدارهای مفرد و مرکب طبیبان پیشینگان دو گروه بوده اند یکی اصحاب تجربه و دیگر اصحاب قیاس اما علم اصحاب تجربه نام داروی مفرد بوده است و نسخهای داروی مرکب که طبیبان آن روزگار ساخته بوده اند و آنرا ظاهر داشتندی - و بقراط آنرا طب قدیم خوانده است و آن چیزهایی بوده است که بعضی بخواب دیده اند و بعضی به اتفاق بکار داشته اند و سودمند یافته اند ... اما اصحاب قیاس نخست طلب دانستن اختلاف مزاجهای مردم کرده‌اند و دانستن اختلاف احوال مزاجهای مردم ... و دانستن اختلاف احوال بیماریها و اختلاف اعراض که لوازم بیماریها باشد ... چنانکه گفته اند کیفیتهای داروها چهار است؛ **انجام:** (از باب ۲۶): دو مطریوس اندر عهد جالینوس از این اقراص چهل و شش مثقال میکرده است ... از هر یکی بیست و چهار مثقال میکرده.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: مقوایی بنفش، ۷ص (۶۵-۷۱)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف:۱۰-۱۱۹۴]

۱۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۶۴/۱

آغاز: بسمله گفتار چهارم هیجده باب است. باب اول اندر یاد کردن غرض خردمندان از شراب خوردن دو چیز است یکی شادی روان دوم منفعت تن و نگاهداشتن وی بر حال تندرستی و تن؛ **انجام:** و پیرانرا بکار آید که طبع را نرم کند و گرده را پاک کند و قوت باه زیادت کند و در مرهمها ... سود دارد و آماسهای سخت را نرم کند و بپراکند - و پاک کند ابن ماسویه گوید حبة

الخضرا شهوت طعام ببرد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: مقوایی بنفش، ۳۰ص (۱-۳۰)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف:۱۰-۱۱۹۱]

۱۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۳۲

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد سید امام اجل ... ابو ابراهیم اسمعیل بن الحسن الحسینی الجرجانی میگوید؛ **انجام:** و میل او صبر است و بعضی گفته اند که سکس افتیمون و ده یک خرتین.
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛مجدول؛کاغذ:دولت آبادی،جلد: تیماج قرمز، ۳۵۸گ، ۳۵سطر (۱۶×۲۵)،اندازه: ۲۵×۲۹/۵ [ف: ۱۳ - ۱۱۲]

۱۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۸۹

ج ۱ تا «باب سیوم اندر شناختن مضرتها و منفعت اسپرغمها»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۰گ، ۱۹سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۲۲۰]

۱۲۹. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۸۵

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: رحلی [نشریه: ۳ - ۲۰]

۱۳۰. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۸۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: رحلی [نشریه: ۳ - ۲۰]

۱۳۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۹۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با یک سرلوح زیبا، مجدول؛ جلد: تیماج سبز مقوایی، قطع: رحلی [نشریه: ۳ - ۲۰]

۱۳۲. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۱۴

آغاز: و حوالی آن تا ماده بیرون آید و بسیار باشد که حاجة افتد که قرحه را بآهن پاک بردارند؛ **انجام:** رطوبتی باشد روان همچون رطوبتی که از آن فالج خیزد یا رطوبتی باشد غلیظ همچون ...

قسمتی از کتاب ذخیره است در پزشکی و داروشناسی و حاوی مجلدات ۷ و ۸ و ۹ و ۶ از ده جلد اصل کتاب است که در اثر صحافی مجدد نظم کتاب به هم خورده و کتاب ششم بعد از کتاب نهم آمده. از آغاز این نسخه از «باب دهم اندر علاج قرحه که ناصور گردد» شروع می‌شود و آخر آن متعلق به کتاب ششم است در «باب دوم اندر علاج گوژی پشت و بیرون آمدن مهره از جای خویش» است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ مهر: عبدالله انصاری؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی تیماج عنابی، ۹۲۵ص، ۱۹ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: - ۱۵۳]

۱۳۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۹۳/۱

از باب جزو سیم از گفتار نخستین اندر انواع صداع و این هشت باب شروع و باب هفتم اندر گزیدن جانوران از گفتار بیست و پنج اندر علاج زهرها ختم می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۰گ [ف: ۷ - ۳۸۱]

۱۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۶۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱ [د.ث. مجلس]

۱۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۰

آغاز: کتاب سیومین از ذخیره خوارزمشاهی اندر تدبیر حفظ الصحه و این کتاب چهارده مقاله است، بباید دانست که در این کتاب سیومین تدبیر نگاه داشتن؛ **انجام:** و اگر علامتها نیک در این وقتها بدید، حکم توان کردن که حالی نمیرود و العیم عند الله العزیز الرحیم. تمت تمام شد.
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۱۶۱گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۳۶ - ۶۴]

۱۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۹/۱۴

آغاز: ... باب نخستین از جزو دوم اندر جمره و علاج آن جمره بجیم بثره بود سخت گرم و سوزان و با خارش صعب و خورنده بود؛ **انجام:** و قطران [راست است] مقدار یک دوم سنگ و پنبه را بردارند و حمول کند و آب انار ترش و شیرین [در آفتاب] نهند تا اندکی غلیظ شود و حمول می‌کنند گرم کرده باب پنجم اندر ...

بخش اندکی از کتاب مشتمل بر باب نخستین جزو دوم گفتار نخست کتاب هفتم ذخیره خوارزمشاهی تا باب پنجم همان گفتار می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۳۹ر- ۱۴۲پ)، ۲۱-۲۲ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه:۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۵ - ۱۶۶]

۱۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۳۹

اندکی از باب ۵ گفتار ۲ کتاب ۶ را دارد تا گفتار ۲ قرابادین؛ خط: نسخ، کا: ایوب بن علی، تا: صفر ۱۰۰۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ (۳۳۳-۶۶۰)، ابعاد متن: ۹×۲۲/۵، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۵ - ۴۱۲۳]

۱۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۴۷

ج۶؛ کا: سالک، تا: ۱۰۱۳ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۹۲گ، اندازه: ۱۱/۸×۱۹/۷سم [رایانه]

۱۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۹۰

آغاز: الحمدلله حمد الشاکرین و الصلاة علی النبی المصطفی ... چون تقدیر ایزد تعالی چنان بود که جمع کننده این کتاب
جزء سوم گفتار سوم کتاب پنجم شروع شده تا قرابادین و تتمه می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل شوال ۱۰۱۵ق، جا: بیجاپور؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده اسماعیل بن محمد شاه» (بیضی) با تاریخ ۱۲۲۷ق، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده حسن قلی» (مربع) با تاریخ ۱۲۰۶؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۷۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۵ - ۳۱۷]

۱۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۵

از باب هشتم جزو دوم گفتار نهم کتاب دوم تا یک صفحه از کتاب ششم؛ خط: نستعلیق، کا: امتی تربتی، تا: اواخر ۱۰۱۷ق، جا: مشهد رضوی مدرسه شاه رخیه؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۸×۳۴/۳سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۱۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۵۴

آغاز: گفتار نخستین از کتاب ششم اندر علاج بیماریهای سر، بیماریهای سرپنج کونه است؛ **انجام:** آنکه ماده علت خلطی سوخته است آنست که تشنگی بر وی غلبه دارد و در حال حرکت ...

کتاب ششم؛ خط: نستعلیق، کا: کمال الدین، تا: ۱۰ صفر ۱۰۲۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مجدول، با امضای «بلغ المقابله»، با یادداشتی توسط عبدالعلی بن علی اصغر بن علی اکبر خان شاملو به تاریخ ۱۳۶۹/۹/۲۴ش درباره اهمیت کتاب؛ تملک: اسماعیل بن فتح الله انصاری مورخ ۱۳۴۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۸×۲۸سم [ف: ۴۱ – ۴۷]

۱۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۰۴

شامل تمام کتاب ذخیره است و اندکی از اول افتاده دارد؛ خط: نستعلیق، کا: کل محمد بن عوض محمد غباری، تا: ۱۰۲۴ق؛ افتادگی: آغاز (اندکی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۹۷۰ص، ۳۴سطر، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: ۱۹ – ۱۹۲]

۱۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۳۸

از کتاب ۱ تا ۵؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۰۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۲۸۰گ، ۳۰ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۵ – ۴۱۲۳]

۱۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۵۴

آغاز: بسمله، کتاب دویم از کتابهای ذخیره خوارزمشاهی اندر شناختن حالهای مردم و تن درستی و بیماری و انواع و اعراض و اسباب آن و؛ **انجام:** و این هنگام محتمل است که تسدید کند اما دو بزرگوار که بر تسدید رفته بودند این معنی را مذکور ساختند بلکه مستند و مصر نبودند بلکه در آن حال ازین قول رجوع نموده اند با وجود قوت احتمال تمت الرساله فی ۱۰۴۰

تنها کتاب دوم این اثر (در شناخت احوال تن)؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق؛ خریداری از مشیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۹گ (۷۸پ–۱۷۶پ)، ۱۷ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [رایانه]

۱۴۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** که اگر چیزی دیگر که معده را قوت دهد بکار دارد چون قرص گل و گلنگبین و غیر آن سبب نکس گردد.

از آغاز کتاب اول تا پایان کتاب پنجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ شعبان ۱۰۴۰ق؛ مهر: «رضا قلی» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۱۲]

۱۴۶. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۳۷

کتاب اول تا پنجم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۰۲گ، ۴۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: – ۷۱]

۱۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۰۲-۳۵/۸۲

آغاز: بسمله کتاب ششم از کتاب ذخیره اندر علاج بیماری‌ها از سرتا پای این کتاب یک گفتار است و این به سه بخش است؛

انجام: باب دهم اندر تدبیر خشک ریشه تا زود بیفتد و پوست پاک شود خشک ریشه آن پوستها را گویند ... روغن بردارند و رطوبت از وی برچینند و بنگرند اگر عمقی دارد

کتاب‌های چهارم و پنجم و ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۴۵ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۴ – ۱۹۷۴]

۱۴۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۲۶

انجام: و در جو و پلپل سیاه فرفیون بدلش جو بیدستر ص خیر (کذا) بدلش دوبار.

از آغاز تاپایان قرابادین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ صفر ۱۰۵۶ق [ف: ۳ – ۱۸]

۱۴۹. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۲۰۷

از آغاز است تا «غاریقون بدل آن مثل بربداست و مثل آن صبر»؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن حاجی محمد کاتب دشت بیاضی، تا: ۱۵ شعبان ۱۰۶۱ق، تملک: فرهاد میرزا در تهران در ذیحجه ۱۲۸۹؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۵ سطر (۱۶×۳۰)، اندازه: ۲۴×۳۹سم [نشریه: ۳ – ۱۸۰]

۱۵۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۴

فصل ششم کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: ابن جمال الدین خیاط شاهوردی کرمانی، تا: چهارشنبه ۶ شعبان ۱۰۶۳؛ فهرست کتاب از ملا میرزا محمد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۳گ، ۲۳ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: – ۶۳]

۱۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد ازین کتاب ششم است اندر علاج بیماریها از سر تا پای

مشتمل است بر مقدمه کتاب تا آخر باب پنجم از گفتار ششم از کتاب پنجم؛ خط: نستعلیق خوش، کا: شاهوردی کرمانی، تا: پنج‌شنبه ۴ رجب ۱۰۶۴ق؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۴۰۱گ، ۲۱ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۹ – ۲۰۹]

۱۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۱

از کتاب ششم تا پایان قرابادین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ شوال ۱۰۶۵ق؛ مجدول، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳۱گ، ۳۱سطر (۹×۱۷)، اندازه:۱۴×۲۴سم [ف: ۱۵ – ۴۰۹۵]

۱۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ ربیع الاول ۱۰۶۶ق؛ با هشت تصویر؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۹۲۴ص (۱–۹۲۴)، ۲۹ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [سنا: ف: ۱ – ۵]

۱۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۸۱

از دنباله باب ۵ از جزء ۲ از گفتار نخستین از کتاب ۶ است تا پایان باب ۶ از جزء ۶ از گفتار دهم از کتاب ۶؛ خط: نستعلیق درشت خط،کا: حاجی حسین لواسانی، تا: ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج، ۷۰۰ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۹×۴۰سم [ف: ۱۹ – ۶۶]

۱۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و شراب انار و میوها با خود دارد صواب باشد
کتاب‌های اول تا سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه غره جمادی الثانی ۱۰۶۹ق؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۳۵۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۹ – ۲۰۸]

۱۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۸۶

آغاز: باب سیوم در آنکه طبیب را همیشه اثر نضج باید جست؛ **انجام:** و اندر سبزی و بوستانها و آب روان نگاه کردن سود دارد انشاءالله الشافی

از اواسط کتاب چهارم است تا آخر کتاب ششم؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۶۹ق؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۲۸۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۲۰۸]

۱۵۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۳۴/۱

آغاز: اسماء میوه ها و طبایع و منفعت و مضرت و دفع مضرت ایشان، انجیر تازه جالینوس گوید گرم و خشک است دیگران گویند گرم تر است؛ **انجام:** بعد از آن داروها سوده بر آن افشاند و به مبالغه بساید دیگر بار بشوید و استعمال کند که مفید است ان شاء الله تعالی

در بیان خواص و مضار میوه ها و باب مخصوص نکاح راداراست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۷۱؛ ۶۵گ (۱پ–۶۵پ)، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۱ – ۳۸]

۱۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۸۳

آغاز: کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی در علاج بیماریها از سر تا پای؛ **انجام:** و آب روان نگاه کردن سود دارد.

کتاب ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ رمضان ۱۰۷۳ق؛ واقف: رضا نائینی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱۹ – ۲۱۱]

۱۵۹. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۳۲۴۰

باب چهارم و پنجم..؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ شعبان ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سیاه، ۲۲۴ص، ۲۱ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۱ – ۱۰۶]

۱۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۲۴

آغاز: پس سکنجبین با آب برگ خیار خورد قی تمامتر آید و هر بامداد لقمه چند نان با آب غوره یا با شراب غوره و شراب انار و شراب لیمو و شراب ریواج بخورد و سرکه و گلاب و روغن گلاب؛ **انجام:** و نیم وزن آن افسنتین غاریقون بدل آن مثل آن نده است. و مثل آن صبر است. قد وقع الفراغ من تنمیق هذه الاوراق السمی ذخیره خوارزمشاهی حسب الامر نواب ... و الی قراباغ ... زیاد اغلی فی شهر ربیع الاول خمس و ثمانین بعد الالف تحفة العبد میر حیدر حسینی.

قسمتی است از گفتار دوم تا پایان کتاب ۶ ذخیره؛ خط: نسخ، کا: میر حیدر حسینی، تا: ۱۰۷۸ق؛ افتادگی: آغاز (از ابتداء جلد ۶ چند برگ افتاده)؛ روی نسخه‌ای مصحح و مورخ ۵۲۵ روی‌نویس کرده، محشی، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۵۴۳ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵×۳۶سم [ف: ۱۰ – ۸۰۶]

۱۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۹–طباطبائی

آغاز: کتاب ششم در علاج بیماریها از سر تا پای ... گفتار نخستین در علاج بیماریهای سر ... آماس تفرق الاتصال غشاء دماغ؛ **انجام:** فستین و فلفل و جند بیدستر و سداب در شراب بر نهند

خط: نستعلیق، کا: بهزاد، تا: ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: انجام (اواخر جزء ۷ و ۸ افتاده)؛ کاغذ: اصفهانی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۹گ، ۲۱ و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲۴ – ۱۰۶]

۱۶۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۷۶۹

شامل کتاب ۶ و۷ و ۸ و ۹ و خاتمه و دو بخش قرابادین است که بخش دوم آن تا باب ۲۸ آن را دارد و باب‌های ۲۹–۳۱ کسر است؛ خط: نسخ، کا: صفر کرمانی، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۰۸۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: مرتضی بن محمد علی حکیم، محمد علی حکیم و پسرش مرتضی بن محمد علی حکیم؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۹۶گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۳)، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۲ – ۷۶]

۱۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۸

آغاز: ۱. گفتار نخستین از کتاب ششم اندر علاج بیماریهای سرخ گونه است؛ ۲. اوراق الحاقی: بسمله حمدله کتاب هفتم از ذخیره خوارزمشاهی اندر بیماریها و آفتهاکی ممکن است؛ **انجام:** ۱. از هر یکی جدا و بهم آمیخته سود دارد و الله اعلم بالصواب. ۲. و اگر استخوان ستبرتر شکسته شود ساق بسوی پس.

مشتمل است بر گفتار نخستین از کتاب ششم تا باب دهم «اندر دمیده شدن ناخن و خارش کردن»، و ۳۴ ورق از نسخه دیگری مربوط به آغاز کتاب هفتم تا اواسط باب هشتم از جزء دوم از گفتار هفتم «اندر طلیها و داروها کی اندر مجبری بکار آید» به آخر آن ملحق است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالوتر پهلوان بن محمد وردی، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۰۸۷ق، (اوراق الحاقی: نسخ درشت، کاتب محمد بن احمد بن ابی الفتوح الطبیب، تاریخ تحریر جمعه ۲۹ ربیع الثانی ۷۲۳)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳۵۵گ، ۵۸ سطر (اوراق الحاقی: ۳۳ سطر)، اندازه: ۲۳×۳۷/۵سم [ف: ۱۹–۲۱۳]

۱۶۴. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۷

خط: نسخ، کا: محمد شفیع استرآبادی، تا: سه‌شنبه ۸ رجب ۱۰۸۸ق؛ تملک: عبدالوهاب بن محمد علی بن سید میرزا طبیب حسینی، محمد علی بن محمد رحیم متطبب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶۶گ، ۲۷ سطر (۲۳/۵×۳۶/۵) [ف: - ۱۱]

۱۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۴–فیروز

خط: نستعلیق، کا: سید خان محمد بن سید مرحمت علی حسنی حسینی، تا: ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ دارای یک سر لوح کوچک مذهب، مجدول، در پشت برگ نخست نوشته: «این مجلد مشتمل

بر پنج کتاب از ده کتاب ذخیره ... است که باقی آن را در دو مجلد فراهم کرده»؛ تملک: محمد تقی پسر محمد ربیع کزازی؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶۶۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲۱ – ۱۰۵]

۱۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۵۷

آغاز: بسمله. کتاب هفتم از ذخیره خوارزمشاهی، در اورام و ثبور در مجری و این هفت مقالتست، که اندرین کتاب هفتم انواع بیماریها که همه اعضا را افتد، چون ورم و ریش و شکستگی اعضا و از جای بیرون آمدن اعضا و داغ نهادن؛ **انجام:** و مثل او صبر است، و بعضی گفته اند که یک سنگش افتیمون و ده یک ضریق

کتاب هفتم تا دهم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع استرآبادی، تا: ۳ شعبان ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۲گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱۱ – ۱۶۰]

۱۶۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۰۷/۱

این نسخه از بقیه گفتار ۳ کتاب یکم تا پایان کتاب ۵ (تمام کتاب) است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۱۹۴]

۱۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۸۰

آغاز: الحمدلله حمد الشاکرین ... اما بعد چون تقدیر ایزد تعالی چنان بود که جمع کنند؛ **انجام:** چون قرص گل و گلنگبین و غیر آن سبب نکس شود.

شامل مجلد ۱–۵؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، یا اواخر قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج لیمویی، ۱۷۴۸ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۶۵]

۱۶۹. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۰۰

آغاز: این کتاب بجائی رسد و خاص و عام را بهره ... دانست که هوای این ولایت را شمالی است و چنین هوا

کتاب نخستین تا پایان کتاب پنجم می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: امام ویردی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۷۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱ – ۱۶۶]

۱۷۰. شیراز؛ میر (دکتر)؛ شماره نسخه:۲۳/۲

بخشی از ذخیره خوارزمشاهی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۵ – ۲۸۴]

۱۷۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۷۰

آغاز: از ذخیره خوارزم شاه اندر ترا وی حفظ الصحه و این کتاب دو بخش است بخش اول در تدبیر هواها و آبها و طعام و شراب؛ **انجام:** اندر باب نهم از گفتار نخستین اندر کتاب حفظ الصحه یاد کرده آمده علامتها آنچه دفع طبیعت بود از آن هیچ.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد حسین آغباش در ۱۳۲۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۴سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۲]

۱۷۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۱۴

از آغاز تا باب پنجم در شب کوری و روزکوری (گفتار دوم کتاب ششم)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [نشریه:۷–۱۶۸]

۱۷۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** علت مور سرج تولد کند. علاج صواب آن است (که چیزی برکشند) برای نشانی: جزء سوم از گفتار دوم از کتاب ششم در بیماریهایی که در گوشه چشم افتد. و آن سه بیماری ست.

بخش کمی از آن است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ماشینی، ۱۴۷گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ – ۱۱۷]

۱۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۵۵

آغاز: و سخت تر از گوشت تا چون میانجی باشد میان هر دو؛ **انجام:** و مخدومه دو جنس است یکی تصرف اندر غذا کند که بقای

مشتمل است بر «باب دوم از جزو نخستین از گفتار چهارم اندر شناختن استخوانهاء سر» و استخوان‌های سایر قسمت‌های بدن و «جزو دوم از گفتار چهارم اندر شناختن عضلها» و جزو سوم «اندر شناختن عصبها» و جزو چهارم «اندر شناختن رگها که از جگر راست آید و آنرا اورده گویند» و جزو پنجم «اندر شناختن شریانها» تا برسد به «باب هفدهم از گفتار پنجم اندر تشریح رحم» یعنی مشتمل است بر قسمت تشریح کتاب ذخیره؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ این دارای هفت تصویر در تشریح استخوان‌ها و عضل‌ها و عصب‌ها و وریدها و شریان‌ها و رحم؛ کاغذ: شکری، ۲۴گ، ۳۸ سطر (۱۴/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱۹ – ۲۱۴]

۱۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۵۲

آغاز: بسمله مقالت سیوم ... اندر علاج گوش و انواع بیماری؛ **انجام:** و او برطرف گردد و زائل شود مجربست

از اول مقاله سوم از کتاب ششم تا اوایل کتاب هفتم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۱۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۹ – ۲۱۳]

۱۷۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۷۵۳۶

آغاز: در سطر هفتم باب ششم از گفتار دویم از کتاب نخستین اندر عادتها؛ **انجام:** قبل از شش سطر باب سیزدهم ... اندر تدبیر زایل کردن نشان آبله.

از باب ششم از گفتار دویم از کتاب نخستین تا باب سیزدهم از گفتار پنجم از کتاب پنجم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ از روی نسخه‌ای که در ۱۵ جمادی الثانی ۷۲۰ق تحریر یافته؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴ سطر (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۲۳/۵سم [ف: ۲ – ۲۵]

۱۷۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۰

نس یک سطر از آخر کتاب دوم و از اول کتاب سیم – اندر تدبیر

نگاه داشتن تن درستی – تا باب ۱۹، از جزو پنجم از گفتاراول از کتاب ششم را دارد؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۵گ، ۳۳ سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱ – ۶۴]

۱۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۴۷۰

آغاز: بسمله. گفتار دویم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی اندر شناختن حالها و بیمارهای چشم و اسباب و علاج آن و این گفتار بر هفت جزء است؛ **انجام:** علاجش بشاینج مغصول (به شادنج مغسول) کنند و الله اعلم

شامل گفتار دوم از کتاب ششم است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۳سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۸۵]

۱۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۷۷۷

آغاز: ... کتاب بیماریها و آفتها که همه اندامها را افتد از سر تا پای چون آماسها و ریشها؛ **انجام:** شکستگی قدم و انگشتان وی بستن و علاج آن همچون بستن ... و انگشتان دست است والله اعلم تمام شد کتاب هفتم از ذخیره خوارزمشاهی

کتاب هفتم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای کتیبه و سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی روشن، جلد: تیماج عنابی، ۵۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۸۵]

۱۸۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶

آغاز: برابر

کامل؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد سعید ابن ملا عبدالعلی، تا: یک‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۱۱۱ق؛ در صفحات الحاقی: بندی اندر آنکه جنس و نوع و فصل و خاصه و عرض بیماری چگونه باز جوید، در یک صفحه، گفتار اندر تبها و انواع آن در دوازده باب در چهار صفحه، بندی منقول از تحفة المؤمنین، تشخیص پنجم در اوزان، در دو صفحه، پس از آن اصل کتاب شروع می‌شود؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۷۶ص، ۳۲ سطر (۱۸×۳۷/۵)، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۱-۴]

۱۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۴

تا پایان کتاب ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با چند صورت توضیحی نقاشی شده؛ یادداشتی که محمد شفیع بن محمد حسین طبیب به تاریخ ۱۱۹۹ و معصوم ابن محمد حسین خسرجردی به تاریخ ۱۲۰۰ نوشته‌اند؛ تملک: محمد حسین طبیب قزوینی به تاریخ ۱۵ ذیحجه ۱۱۲۲ با مهر «عبده محمد حسین» (بیضی)، ابن قاضیخان؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۳ – ۴۶]

۱۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۳۵

آغاز: بسمله، کتاب دهم ذخیره خوارزمشاهی، پس از آنکه کتاب ذخیره خوارزمشاهی ختم کرده شد و عذر آن خواسته آمده، اندیشه افتاد که اگر عذر خالی گذاشتن از ادویه مفرده آن است که ماهیت و صفت همه؛ **انجام:** غافت بدل آن مثل آن اسارونست و نیمه وزن آن افستین ... بدل آن مثل آن ترید است و مثل آن صبر است و الله اعلم.

بخش پایانی (کتاب دهم) و تتمه ذخیره خوارزمشاهی می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۱۳۰ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۰گ، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳۷ – ۳۱۱]

۱۸۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۷۱

از گفتار سوم از جزو ششم تا قرابادین؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن مهدی قزوینی، تا: یک‌شنبه ۱۳ ربیع الاول ۱۱۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۸۹گ، ۲۸ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶ – ۳۷]

۱۸۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۱۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم گفتار یازدهم از کتاب ششم اندر علاج بیماریهاء جگر و علامات و اسباب آن و این سه جزو است؛ **انجام:** غاریقون تمام شد کار من به نظام شد بتوفیق الهی کتاب دهم از ذخیره خوارزمشاهی

کتاب ششم تا دهم؛ خط: تحریری، کا: حکیم فرنگی، تا: شنبه ۶ رمضان۱۱۵۶ق؛۶۸۶ص،۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [نشریه:۳-۳۱۳]

۱۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۳۰

آغاز: بسمله، الحمدلله حمدا الشاکرین و الصلوة و السلام علی سید المرسلین؛ **انجام:** تا دیگر پای راست کنند ... تمام شد کتاب دوم از ذخیره خوارزمشاهی ... سنه ۱۱۹۲

مشتمل است بر کتاب اول و دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۲ق؛ افتادگی: وسط؛ واقف: زین الدین جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: حنایی بخارایی، جلد: گالینگور، ۱۷۱گ، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۹ – ۲۱۵]

۱۸۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۳۱۶

جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ ۱۶۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ – ۳۷]

۱۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۷

انجام: یا در زیر آن رطوبتی باشد آنرا بآهستگی بی روغن بردارد.

از آغاز کتاب است تا اوایل «باب دهم از گفتار پنجم در خشک کردن ریش آبله تا زود بیفتد»؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج، ۲۰۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶/۵سم [ف: ۱۹ – ۲۱۴]

۱۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۳۷۵

آغاز: اندر تدبیر قی کردن و داروی مسهل خوردن؛ **انجام:** شکر سپید پانجده درم مغاث سه درم (ناقص)

شامل مطالب جزو دوم از کتاب سوم است تا اواخر باب ششم از گفتار هفتم آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سردار کل یارمحمد خان افشار، خرداد ۱۳۳۲؛

کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۴۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۲۱۰]

۱۸۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۱۷/۴

آغاز: بدانکه جزو مختصریست از کتاب ذخیره خوارزم شاهی دربیان چشم وبیماریهای او نوشته می‌شود ان شاء الله واین جزو بر هفت بابست، باب اول اندر شناختن مزاج چشم؛ **انجام:** فصل سیم درانتفاع جمفن اسباب دمیدن، جفن نه نوعست وباید تنقیه کنند وپس از تنقیه دستکاری

بخش «مباحث باصره» را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ در ادامه فوایدی در ادویه و دواهای امراض آمده؛ ۱۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۰]

۱۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۸

کتاب ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۱۹۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۸۹

از آغاز است تا پایان کتاب پنجم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با پنج سرلوح مذهب، مجدول زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۴۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۴×۳۱سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۱۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۵۸/۲

آغاز: ایارج روفس شحم حنظل بیست درم صبر سقوطری پنج درم خولنجان ده درم کادربوس بیست درم جاوشیر سکنبج از هر یک هشت درم؛ **انجام:** و بعضی گفته اند که سیکی او افتیمون و ده یکش از حکیمان گویند که بدل غاریقون فرفیون است.

بخش قرابادین آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بسیار مغلوط است؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۹گ (۴۸پ-۱۱۶پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۸۶]

۱۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** سیم قوت نفسانی است و او را قوت ناطقه گویند و قصد او همه.

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۱۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بسیار بود که کل و کلنگبین و قرص الورد و غیر آن سبب نکس کردد تمام شد کتاب پنجم از ذخیر خوارزمشاهی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجداول؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج دارچینی، ۳۶۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۸۲]

۱۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۳۵

آغاز: کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی علاج بیماریها از سر تا پا؛ **انجام:** اما کتاب پنجم در حمیات نوشته شد از آنجا دریابد بواسطه تکرار در اینجا نوشته شده این کتاب ذخیره خوارزمشاهی تمام شد

ادامه نسخه قبلی (۳۱۴۳۴) و موجودی آن از کتاب ششم تا پایان کتاب نهم ذخیره است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجداول؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ جلد: تیماج دارچینی، ۴۳۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۸۴]

۱۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۰۸

آغاز: بسمله. کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی باید دانست که اندر این کتاب ششم بیماریهای ... از سر تا پا یاد کرده شود؛ **انجام:** و تخم خیار و خیار بادرنگ و نشاسته کرده باشد و به لعاب البغول سرشته اندر دهان داشتن سود دارد

از ابتدای کتاب ششم تا اواسط باب دوم از جزء دوم از گفتار ششم از کتاب ششم است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش مشمع مشکی، ۱۴۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۸۴]

۱۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۹

کتاب ۱تا ۵؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمد مهدی جدید الاسلام روز چهارشنبه ۶ صفر ۱۳۱۴؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۰گ، ۲۱ سطر (۱۴×۱۶)، اندازه: ۲۰×۳۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۶]

۱۹۸. شیراز؛ عینی (دکتر)؛ شماره نسخه:۷

پاره‌ای است از آن و گزیده‌ای از آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۵ - ۲۷۵]

۱۹۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۷۲

آغاز: کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی اندر علاج بیماریها از سر تا پای بباید دانست که اندرین کتاب ششم بیماریها جزوی از سر تا پا یاد کرده می‌شود؛ **انجام:** و گوشت بزغاله و گوشت مرغ و گوشت گنجشک و گوشت کبوتر و گوشت مرغ سود دارد و الله اعلم بالصواب باب دوازدهم.

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۶گ،۲۴سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۲]

۲۰۰. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۶۰

کتاب ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۵۸گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: - ۳۷]

۲۰۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۳۰

جزو ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [نشریه: ۶ - ۶۴۷]

۲۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۴

آغاز: بسمله، گفتار هشتم از کتاب ششم اندر احوال دل و بیماریهای آن، دل چند نوع است و طریق علاج دل کدام است، یکی انواع سوء المزاج مفرد و مرکب؛ **انجام:** باب دهم، اندر دمیده شدن ناخن، بباید دانستن که بسیار وقت باشد که مردم را اتفاقها افتد بدانچه ناخنها ... و طفت رومی مفرد و مرکب.

گفتار هشتم از کتاب ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع بنفش، ۱۶۸گ، ۲۳

سطر(۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۷ - ۳۴۵]

۲۰۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰۹۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]

۲۰۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۷

از تشریح تا قرابادین است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۸]

۲۰۵. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۹۹/۲

آغاز: باب دویم اندر شناختن نشانهاء نکس باب سیم اندر شناختن احوال ناقه باب چهارم اندر تدبیر نگاه داشتن ناقه ... گفتار نخستین اندر آنکه تب چیست و چند نوع است و چگونه پدید آید؛ **انجام:** باب هفتم از گفتار چهارم اندر شناختن سبب وقت مرگ اندر نوبتها، هر بیماری که در ابتدای نوبت تب ... که ماده آن سخت بد باشد و طبیعت از حرکت آن هزیمت.

بخش اندکی از کتاب است که شامل کتاب پنجم و چهارم می‌شود؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ (۱۷ر-۱۳۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: - ۱۵۱]

۲۰۶. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۸۸/۲

آغاز: گفتار اول در یاد کردن نام داروهای مفرد؛ **انجام:** و اصناف الیه المرداسنج حتی ینعقد

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام (اول در حدود یک صفحه، آخر، از سی و یک باب و سه فصل گفتار دوم، اندر یاد کردن معجون‌های مرکب، تا باب بیست و پنجم در مرهمها و دزورها) را دارد و بقیه را فاقد است؛ ۱۹۲ص (۱۷۵-۳۶۶)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۶۱]

۲۰۷. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۵۷/۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. باب اول، آنکه تب چیست؛ **انجام:** خاصه اگر در تن فضله باشد که به حرارت آفتاب بگدازد و بخار آن زود بر دماغ شود و درد سر آرد. اثر گرمابه و آتش بیشتر اندر دل باشد علامت.

گفتار نخستین و دوم (در ۲۷ باب) از کتاب پنجم است. مابین صفحات ۱۹۳-۱۹۴ افتادگی دارد. صفحات ۱۹۴-۱۹۷ اشتباهی صحافی شده است و باید در آخر کتاب پس از شماره ۲۱۷ صحافی شود، زیرا مطلب مربوط به آنجاست چهار کتاب اول فاقد است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸ص (۱۹۰-۲۱۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [نشریه: ۳ - ۳۴۲]

۲۰۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۵ ـ ب

از آغاز است تا باب ۳۱ «اندر بدل داروها: افسنطین»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷۳۸گ، ۲۷ سطر (۱۶×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱ - ۲۷۸]

۲۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۵۶/۵

از آفرینش مردم تا بدلهای دارو را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «دکتر محمود تفضلی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ (۲۹ر-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲۰ - ۳۶۴]

۲۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۶۲/۱

آغاز: گفتار دوم در احوال بیماریها[ی] چشم و اسباب و علامات و علاج آن و این گفتار هشت جزو است. جزو نخستین در شناختن احوال چشم واصول و قانون آن واین جزو هفت بابست. باب نخستین در احوال مزاج چشم؛ **انجام:** نخست تن از اخلاط بد کم باید کرد و پس داروها قابض و قوی کننده بکار برند و پیوسته چشم را بسته دارد. و الله اعلم ...

شامل گفتار دوم از کتاب ششم است شامل بیماری‌های چشم و تا پایان باب چهارم از جزو ششم را دارد و از پایان، نانوشته مانده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۶۸گ (۱-۶۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۴۸۱]

۲۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۹۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بسرشته و برنهند و بر بندند و آنرا که سبب صرح [...] دماغ باشد علاج ...

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد جعفر شریف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی،۱۹۲گ(۱-۱۹۲)،۳۳سطر،اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۳۶- ۱۲۰]

۲۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد قرابادین از کتاب ذخیره خوارزمشاهی بعون الله.

کامل؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۱۴ق، [کاتب را در اتیکت (شناسنامه) نسخه نوشته‌اند علیخان بن ابراهیم خان شادلو است در سنه ۱۲۴۱ و آن سهو است و او فقط یادداشت سراپا مغلوطی دارد راجع به مؤلف کتاب]؛ دارای یک سرلوح کم کار، مجدول؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۴۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۱۶]

۲۱۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۷۲

کتاب پنجم و ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، نسخه قدیم و نفیس و بخط یک کاتب در یک عصر نیست، برگهای بسیاری از نسخه افتاده و جای آنها برگهای سفید نهاده‌اند و کتاب پنجم به تاریخ ۱۲۲۲ تکمیل شده؛ ۲۰۵گ، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: - ۴۲]

۲۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و همچنین شراب سماق بغایت مفید است

کتاب اول تا آخر بخش دوم از کتاب سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن ابوطالب الحسینی طبیب (قسمت اخیر کتاب)، تا: رجب ۱۲۲۳ق؛افتادگی:وسط؛مجدول؛تاریخ وقف:شهریور۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۳۲۱گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۲۱۲]

۲۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۸۳

از آغاز تا پایان بخش دوم کتاب سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۲سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۲۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۱۴

بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛

۸۰گ، اندازه: ۲۱/۷×۳۱سم [رایانه]

۲۱۷. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۰۹

آغاز: گفتار اول: اندر بیرون آوردن آنکه هر بیماری کدام بیماری است و آن گفتار سه باب است؛ **انجام:** بیداقل الحقیر الفقیر ... العبد الضعیف محمد تقی بن مهدی غفر الله در یوم چهار شنبه علی الصباح سیم شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۵۶

جزو چهارم یا کتاب چهارم ذخیره خوارزمشاهی است؛ کا: محمد تقی بن مهدی، تا: چهارشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۲۵۶ق؛ ۲۶۶ص، ۲۵ سطر (۲۰×۲۹) [نشریه: ۶ - ۶۲۲]

۲۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۴۸/۲

آغاز: باب هفتم اندر و جزو چهارم ... و اشک سخت شور باشد و لون پلک و لون طبقه ملتحمه بسرخی گردید؛ **انجام:** چند بار باب غوزه تازه میکنند نافع باشد تمت تمام شد هذا الفصلین.

بخشی از؛ خط: نستعلیق، کا: سید عابد علی کنکیروی ترمذی (با کمک چند کاتب دیگر که نامشان در ترقیمه آمده است)، تا: ۱۲۵۷ق؛ جلد: پارچه‌ای سبز، ۴ص (۶۹۵–۶۹۸)، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۳۴]

۲۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۹۰

از کتاب ششم تا پایان ذخیره؛ خط: نستعلیق، کا: میر اسماعیل بن ملا میر زکریا استروسنی، تا: ذیحجه ۱۲۶۳ق، برای محمد اسحاق بیک بی؛ با پنج سرلوح مذهب، مجدول زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۵۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۶×۳۱سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۲۲۰. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۰۷

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. کتاب ششم از کتاب ذخیره خوارزمشاهی در علاج بیماریهای سر تا پای و این کتاب بیست و یک گفتار است

کتاب ششم تا نهم؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۵ شعبان ۱۲۷۱ق؛ ۴۷۹ص، ۲۷ سطر (۱۶/۵×۱۷)، اندازه: ۲۰×۳۵سم [نشریه: ۳ - ۳۱۲]

۲۲۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۵۶/۱

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و ما توفیقی الا بالله کتاب پنجم از ذخیره خوارزمشاهی اندر شناختن تب و اجناس و انواع و اسباب و علامات و علاج آن؛ **انجام:** تمام شد کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی بحمدالله و توفیقه و صلی الله علی محمد و الله اجمعین الطبین الطاهرین

کتاب پنجم و ششم؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ ۴۳۲ص (۱–۴۳۲)،۱۵–۱۸سطر(۱۰×۱۲/۵)،اندازه:۱۷×۲۲سم[نشریه:۳- ۳۴۲]

۲۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۲۴/۱

از آغاز جزء پنجم از گفتار اول تا پایان جزء هفتم از گفتار دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره رمضان ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ (۱پ–۸۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۳۴۶]

۲۲۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۰

کتاب ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جزو کتابخانه شاهزاده ظل السلطان بوده با یادداشت مورخه رجب ۱۲۸۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۱۰گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۳]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۰۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۹]

۲۲۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۲۸/۲

آغاز: بسمله، و ما توفیقی الا بالله کتاب پنجم از ذخیره خوارزم شاهی (کذا) اندر شناختن تب و اجناس و انواع و اسباب و علامات و علاج آن و این کتاب شش گفتار است؛ **انجام:** چه اگر لختی بماند خون بسیار برود و قوت ساقط شود و الله اعلم.

کتاب پنجم است؛ خط: نستعلیق، کا: صالح بن محمدتقی، تا: ۱۲۹۱ق؛ واقف: غیاثی، ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۲سم [ف: ۵ - ۳۱۴]

۲۲۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۲

آغاز: که قوام او همچون قوام سپیده خایه مرغ است و ... تا از زجاجیه غذا می‌ستاند و بیضه فروغ آفتاب؛

از کتاب چهارم تا پایان کتاب دهم؛ بی‌کا، تا: ۲۱ ذیحجه ۱۲۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۱ - ۹۱]

۲۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** که چیزهای رقیقرا مدتی نگاهدارد و قوه دافعه است که چیزهای غلیظ را دفع کند و قوه مغیره است که هر دو را بگوارد

کتاب نخستین است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم طباطبایی اردستانی، تا: ذیحجه ۱۳۰۰ق؛ مهر: «نصرالله التقوی»؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج، ۸۰گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۳۱سم [ف: ۱۱ - ۱۸۰]

۲۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۶-فیروز

خط: نستعلیق، کا: محمود بن میرزا احمد عماد الملک تفرشی، تا: ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۳۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۰۶]

۲۲۸. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۱۲/۲

عنوان «گفتار دوم از اکتساب ششم اندر شناختن حالها و بیماریهای چشم و اسباب و علامت و علاج آن، در هفت جزو» در آن هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی[نشریه:۵-۶۴۳]

۲۲۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۳۷

آغاز: کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی: بباید دانست که اندرین کتاب؛ **انجام:** و بلغات البغول سرشته اندر دهان داشتن سود دارد

گفتار اول از کتاب ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۱۲۳]

۲۳۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۳۸

آغاز: گفتار دوم از کتاب ششم از ذخیره خوارزمشاهی اندر

شناختن حالها؛ **انجام:** و آب لیمو و زمه را بر سوزند و در دوری چشم مالند
گفتار دوم از کتاب ششم؛خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی،۱۵۱گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [مؤید: ۳ - ۱۲۳]

۲۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۵۶
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۲۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۷۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۱]

۲۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۷۹
بخشی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۵×۲۲/۸سم [رایانه]

۲۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۴۵
آغاز: ... باب گرم تر کردن و بر چشم می‌نهادن و آب گرم اندر چشم همی چکانیدن؛ **انجام:** جدا گردد و اندر مجاری بگذرد و آنرا بخراشد و ریش کند و بسیار باشد که اندر اندامی ...
ابوابی از کتاب ششم ذخیره؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ آستانه کتابخانه پهلوی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرمه‌ای، ۶۰گ (۱-۶۰پ)، ۲۰-۲۴ سطر (۸/۴ — ۹/۵×۱۵/۲ — ۱۷/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [رایانه]

۲۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۸۰
(شاید) بخشی از ذخیره خوارزمشاهی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۳۵۰گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۲سم [رایانه]

۲۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۳۱۳
بخشی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از بانو سهیلا چاره دار [رایانه]

۲۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۲۲-ف
کتاب نهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۶۸]

۲۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۹-ف
نسخه اصل:موزه بریتانیا Or. 1753. با فهرست در آغاز و قرابادین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۵۵گ، ۳۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۱۰۲]

۲۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۲-ف
نسخه اصل: فاتح ش ۳۵۵۲. از آغاز تا قرابادین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۱۸گ، ۳۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۲]

۲۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۳-ف
نسخه اصل: فاتح ش ۳۵۵۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، ۱۰۵۸ص، ۳۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۲]

۲۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۹۱/۵
آغاز: بسمله. و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. گفتار نوزدهم از ذخیره خوارزمشاهی، اندر بیماریها که مخصوص بمردان است؛ **انجام:** و احوال مزاجها و نشانهای آن اندر کتاب نخستین یاد کرده آمد. و الله اعلم.
گفتار نوزدهم ذخیره است در سه جزو، هر جزو در چند باب در قوه باه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۶گ (۸۹پ-۱۲۴ر)، اندازه: ۱۵/۷×۲۵/۱سم [ف: ۷ - ۳۳۶]

۲۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۸۲
آغاز: بسمله و به ثقتی، کتاب هفتم؛ از ذخیره خوارزمشاهی و اندرین کتاب حال بیماریها و آفتها که ممکنست که همه اندامها را افتد؛ **انجام:** جعده بدل آن از جهت کرمان دراز و از جهت ادرار
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۲۳- ۲۵سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۵ - ۱۷۹۴]

۲۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۸۷
انجام: طبع نرم دارد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: احمد معتمد ریاضی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۶گ، ۱۰ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۲۳۳]

۲۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۰۹
کتاب اول تا چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، نسخه قدیم، برای کتابخانه یکی از شخصیت‌های مهم نوشته شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۵۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۹]

۲۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۸
مشتمل بر کتاب هفتم و هشتم و مقداری از سوم و چهارم می‌باشد، و بعضی از این قطعه‌ها ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، هفت سرلوح رنگین؛ مهر: «عبدالجواد رضوی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۷۰]

۲۴۶. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۸۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: - ۲۷]

۲۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۶۲۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵/۲×۲۳/۷سم [رایانه]

۲۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۷۱۹
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۳۳۶گ، اندازه: ۱۹/۷×۲۹سم [رایانه]

۲۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۷۱
بخشی از ذخیره خوارزمشاهی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سهیلا چاره دار [رایانه]

۲۵۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۲۰/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه مشوش است؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، ۲۲ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۳۹۲]

۲۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۶۶-۵۴/۵۶
آغاز: علمی و عملی از طب، باب دویم اندر شناختن منفعت علم طب، باب سیم اندر شناختن مادتها، گفتار دویم اندر شناختن

مزاجها. این گفتار هشت باب است؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۱۵۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۹۷۴]

۲۵۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۸۴

آغاز: اندر حسمی یوم که از پی خوابی تولد کند، باب یازدهم اندر حسمی یوم که از بسیاری خواب وآسایش تولد کند؛ **انجام:** آن را به سرکه حل کنند یا به آبی که ابهل اندر وی پخته باشند وبدان مضمضه می‌کنند واندر بن دندانها می‌مالند
از کتاب ششم جزء دوم از گفتار سوم تا مقاله پانزدهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۳۰گ، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: ۲ - ۹۵۹]

۲۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۵۹-۳۴/۲۹

آغاز: کتاب ششم اندر بیماریها ی اندامها از سر تا به پای واین کتاب بیست ویک گفتار است. گفتار اول اندر بیماری سر. بدانکه بیماریهای سر پنج گونه باشد؛ **انجام:** باب سی ام اندر تفسیر نام داروها که مشکل است. اقاقتا هو عصارة القرط ... مانند روفا سالدوس انکدان رومی است سمورسون کرفس دهشتی است
جلدهای ۶ تا ۹ و قرابادین (گفتار اول و دوم)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نسخه کهن ونفیس؛ مجدول مذهب، با کتیبه مذهب؛ جلد: گالینگور، ۳۳۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم[ف:۴-۱۹۷۳]

۲۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۹۹

آغاز: بسمله، من الذخیرة الخوارزمشاهی کتاب ششم؛ **انجام:** اندکی کافور بر روی بمالند.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● ذخیره خوارزمشاهی (تتمه) / طب / فارسی

zaxīre-ye xārazmšāhī (tatemme)

جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴ - ۵۳۱ قمری

jorjānī, esmā‘īl ebn-e hasan (1043 - 1137)

وابسته به: ذخیره خوارزمشاهی؛ جرجانی، اسماعیل به حسن (۴۳۴-۵۳۱ق)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۸۷

آغاز: [بنام خداوند] بخشاینده و بخشاکر ... [آ]فریدکار دو جهانست و روزی دهنده جهانیانست ... و بدیذ اورنده درد و درمانست و درود ... کی مهتر بیغامبرانست و اهل بیتش کفتار ... ذیل کی تتمه کتاب ذخیره خوارزمشاهی است؛ **انجام:** و بهری حکیمان گویند که بدل عاریقون فرفیون است
مشتمل است بر مطالب بخش سوم از اقسام سه‌گانه تتمه کتاب ذخیره در سی و چهار باب به این شرح: ۱. دانستن طریق اصحاب تجربت و قیاس، ۲. یاد کردن اسباب حاجتمندی طبیبان به شناختن داروها مرکب، ۳. یاد کردن اوزان داروها مفرد اندر داروها مرکب، ۴. داروها چگونه ترکیب باید کرد، ۵. بریان کردن داروها کی نسوزانند، ۶. عمل معجونها بزرگ و منفعت ایشان، صفت تریاق فاروق، [۷.] یاد کردن قوت تریاق و آزمودن آن، [۸.] یاد کردن مقدار شربت تریاق و انج با وی دهند از بهر هر بیماری، [۹.] گوارشها و منفعت ایشان، ۱۰. طریفلها و منفعت ایشان، ۱۱. قرصها و منفعت ایشان، ۱۲. سفوفها و منفعت ایشان، ۱۳. لعوقها و منفعت ایشان، ۱۴. انواع شرابها و منفعت ایشان، ۱۵. عمل ربها و منفعت ایشان، ۱۶. پروردها و منفعت ایشان، ۱۷. مطبوخها و نقوعها و منفعت ایشان، ۱۸. طبیخها و ما الاصول و منفعت ایشان، ۱۹. حبها مسهل و غیرمسهل و منفعت ایشان، ۲۰. داروها قی و منفعت ایشان، ۲۱. داروهای غرغره و منفعت ایشان، ۲۲. سعوطات و شمومات و بخورات و عطوسات و قطورات، ۲۳. طلاها و ضمادها و منفعت ایشان، ۲۴. نطولها و منفعت ایشان، ۲۵. روغنها و موم روغن و خضابها و منفعت ایشان، ۲۶. مرهمها و داروها و منفعت ایشان، ۲۷. داروهای دهان و زبان [به ضبط قلم در نسخه به ضم اول است] و دندان و ملاذه، ۲۸. داروها چشم و منفعت ایشان، ۲۹. حقنهای مسهل و غیر مسهل و شیافها، ۳۰. داروهاء فربهی و مزورها و حریرها، ۳۱. تفاریقها و لخلخه و خواص جواهر و عطرها، ۳۲. اوزانها و مکیالها [بعد از این باب یک ورق از کتاب بیان الطب تألیف کمال الدین ابوالفضل بن ابراهیم بن محمد تفلیسی سهوا در صحافی داخل نسخه گذاشته شده]، باب ۳۳ و ۳۴ از نسخه ساقط است؛ خط: نسخ کهن، کا: یونس بن ابی بکر، تا: شنبه ۲۰ ربیع الثانی ۶۶۹ق؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی بغدادی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۱۷سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۲۰۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۷۴

آغاز: بسملة، پس از آن کتاب ذخیره خوارزمشاهی ختم کرده شد و سبب خالی گذاشتن این کتاب از ادویه مفرده و از قرابادین یاد کرده آمد و عذر آن خواسته، اندیشه افتاد که اگر عذر خالی گذاشتن کتاب از ادویه مفرده آن است که ماهیت و صفت همه؛ **انجام:** بدل آن غاریقود مثل آن ترید سفید است و مثل آن صبر است، تمت
گزیده ای است از کتاب ذخیر خوارزمشاهی شامل یک مقدمه و سه گفتار، به ترتیب زیر: مقدمه: در علت نیاوردن ادویه مفرده و مرکبه به گونه مستقل در ذخیره خوارزمشاهی. گفتار ۱. اندر منافع اعضای حیوانات، گفتار ۲. بخش نخستین از قرابادین خوارزمشاهی، در یاد کردن نام داروهای مفرده که شامل سی و هشت باب است، گفتار ۳. بخش دوم از قرابادین، اندر یاد کردن معجون‌ها و داروهای مرکب که شامل سی و یک باب است؛ خط: نستعلیق، کا: سلطان علی بن محمد خلخالی، تا: ۹۷۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد علی با مهر «المذنب محمدعلی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۹ - ۹۸]

● **ذخیره خوارزمشاهی (منتخب)** / طب / فارسی
zaxīre-ye xārazmšāhī (mn.)
وابسته به: ذخیره خوارزمشاهی؛ جرجانی، اسماعیل به حسن (۴۳۴-۵۳۱ق)

غیر همانند:
۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۰۳
آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین ... اما بعد: بدان ارشدک فی الدارین که سلطان رسل هادی سبل محمد رسول الله چنین فرموده است ه علم الابدان و علم الادیان؛ **انجام:** و بحران بیماریهای سر بمخاط باشد یا بدمعه یا بومص و بحران بیماریهای سینه بنفث باشد و الله اعلم.
گزیده‌ای از کتاب ذخیره خوارزمشاهی است که به صورت اختصار با عناوین «باب - باب» انواع بیماری‌ها و درمان هر یک را بیان نموده است، نام منتخب را در منابع موجود نیافتیم، لیکن این نسخه، غیر از گزیده‌ای است که سید اسماعیل جرجانی، مؤلف ذخیره خوارزمشاهی نگاشته و نامش را الاغراض الطبیة و المباحث العلائیة نهاده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳ - ۵۳۴]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدان ارشدک الله فی الدارین که سلطان رسل هادی سبل محمد رسول الله چنین فرموده؛ **انجام:** و اگر شراب بود نه و شراب انار و میوه ها با خویشتن دارند صواب باشد، و الله اعلم بالصواب.
منتخب، در انواع بیماری‌ها و نشانی و علامات آنها و چگونگی درمان هر یک از آنها تلخیص شده از «دخیره خوارزمشاهی» و بنا به گفته مولف بر طریقی اسهل و سبیلی اعدل، با عناوین ابواب و تقریباً دریک چهارم اصل می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمد شفیع بن شیخ احمد انصاری؛ جلد: مقوایی، ۱۹۵گ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱ - ۴۲۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۴۵/۱۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله‌ای است منتخب از ذخیره خوارزمشاهی مشتمل بر هیجده باب باب اول در معاجین؛ **انجام:** اگر آبش با سرمه در چشم کشند روشنی بیفزاید اگر زیره کرمانی گرفته درروی مالند زرد شود.
گزیده از «ذخیره خوارزمشاهی» را در هجده باب تنظیم کرده است بدین عناوین: ۱. معاجین، ۲. ایارجات، ۳. گوارشها، ۴. اطریفلها، ۵. قرصها، ۶. سفوفات، ۷. لعقوها، ۸. شرابها، ۹. ربها، ۱۰. داروهای قی، ۱۱. داروهای غرغره (قرقره)، ۱۲. بخورات، ۱۳. طلاها و ضمادها، ۱۴. نطولها، ۱۵. مرهمها، ۱۶. داروهای کام و زبان و دهان و دندان، ۱۷. حقنه‌ها و شیافها، ۱۸. معجونها؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۹گ (۱۹۸پ-۲۱۶ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۷۲]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۴۵/۲۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله‌ای است منتخب از کتاب ذخیره خوارزمشاهی اندر بیماریها و آفتها که ممکن است که همه اندامها را افتد؛ **انجام:** کوفتی یابد و خون در آن مرده شود زود علاج آن باید کرد.
گزیده‌ای از کتاب «ذخیره خوارزمشاهی» در بیماری‌هایی که از سر تا پا بروز کند و چگونگی درمان آنها؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج تریاکی، ۴۶گ (حاشیه ۲۱۹-حاشیه ۲۶۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۱۷۴]

● **الذخيرة الخوارزمشاهية** / طب / عربی
ad̲-d̲axīrat-ul xārazmšāhīya
جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴ - ۵۳۱ قمری
jorjānī, esmā‘īl ebn-e hasan (1043 - 1137)
تحریر عربی ذخیره خوارزمشاهی است که توسط خود مؤلف آن انجام شده است. مؤلف را نکوهش کردند که غالب نوشته‌هایش به پارسی است، او ذخیره را به عربی برگردانیده و زبدة الطب را به عربی نگاشت تا از زبان مردم در امان باشد.
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. رب اختم الحمدلله رب العالمین حمد الشاکرین و الصلوة علی النبی المصطفی محمد و آله الطاهرین اعلمو اخوانی ایدکم الله و ایای برحمته و افاض علیکم و علی من نعمه مالاینقصه و عن عفوه مالایضره هی انی بعد بلوغی السبعین من عمری جمعت بخوارزم کتاب الذخیرة الخوارزمشاهیة فی الطب باللغة الجمعیة و بعد فراغی منه وجدت کل من نظر فی ذلک الکتاب یتاسف علیه و یعاتبنی (یعاقبنی) فیه و یقول لیتک جمعت هذا الکتاب علی هذا الترتیب باللغة العربیة لیکون استمتاع الناس به اکثر و اطنب فی هذا الباب. فلما طال ذلک و کثر هذا المقال و علمت ایضا ان کثیرا من الاغراض العلمیة لایفی اللغة العجمیة بایفاء حقها کما ینبغی الا بالتکلف و اطالة الکلام مع التقصیر فیه فان من الکلم ماله فی اللغة العربیة ذوق حسن و رونق لطیف یتیقظ له ذهن المستمع و المتعلم و اذا نقل ذلک الی العجمیة ذهب رونقه و لم یکمل معناه و یبعد عن الطباع ... و اخذت فی هذا النقل و عزمت علی ان افنی بقیه عمری فیه و فیما ینتفع الناس من غیر ذلک و ارید ان الحق به و ازید فیه من الفوائد مالم یساعد نی اللغة العجمیة فی ایفاء حقها و ایضاحها فان و فی بذلک بقیة عمری فهو المراد ...
[دنا ۴۷۲/۵ (۲ نسخه)]

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکتاب الثانی من هذا الکتاب بحمدالله و حسن توفیقه ویتلوه انشاء الله تعالی الکتاب الثالث (فی ربیع الاول سنه ست الف)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۴۵ق؛ در ص ع آمده «امر باستنساخه سبط ابی بکر الفرار فی شهور سنة خمس و اربعین و خمسمأة متع به صاحبه لابی الفتح محمد بن محمد الحاکم الطبیب المروزی»، در پایان آمده به خط تازه‌تری «فی ربیع الاول سنة ست الف» و کهن‌تر از این تاریخ است، تاریخ کتاب مخدوش و نونویس است، آن قسمت که در انجام کتاب در پرانتز گذاشته شده، تاریخ وفات جرجانی بنا به قول مؤلف کشف الظنون ۵۳۱ق است و بنا به مشهور تاریخ تألیف کتاب ذخیره ۵۲۱ق می‌باشد و این نسخه طبق ثبت پشت صفحه اول ۵۴۵ق یعنی ۲۴ سال پس از تألیف استنساخ شده؛ تملک: محمود بن ابراهیم بن محمود بن ابراهیم بن محمود متطبب در ۷۴۸، منصور بن محمد بن احمد و دیگری در ذیقعده ۹۷۰، نسخه از محمود بن ابراهیم بن محمود طبیب به پسرش غیاث الدین ابراهیم و از او به نظام بن غیاث بن نظام متطبب دشتکی و سپس به محمود بن هبة الله طبیب شفائی رسیده است؛ ۴۶۰ص، ۱۷ سطر (۱۱×۱۱/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [نشریه: ۳ - ۳۷۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲-ف و ۳۰۰۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۲۹ و ۲ - ۱۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: وسط (در «الباب الرابع من الجزء الثانی من المقالة التاسعة فی معرفة سبب الموت فجأة» افتاده)؛ در آن پاسخ ابن سینا به ابو سعید «دلنی علی الدلیل فقال الرئیس فی الجواب الدخول فی الکفر الحقیقی ... » آمده؛ تملک: محمد حسین طبیب رشتی در ۱۲۲۶، زین طبیب بیهقی و مرتضی بن مجتبی بن مختار بن هادی حسنی یزدی طبیب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سرخ، ۱۲۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۳۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۱۸

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوه و السلام علی محمد و آله؛ **انجام:** فلفل است فلفل سفید ... خیر بدش دوبار ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● ذخیره خوارزمی / طب / فارسی

zaxīre-ye xārazmī

[دنا ۴۸۱/۵]

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۲۲

آغاز: و روغن گل بوئیدن و طی کردن اندر همه علت‌ها؛ **انجام:** آب انار ترش شیرین هم نیک بود و شراب انار و شراب ...

نسخه‌ای است در طب مشتمل بر ۲۷ باب، باب‌هایی از اول و آخر آن افتاده، مرحوم دهگان در یادداشت صفحه اول نسخه کتاب را جزئی از ذخیره خوارزمی تألیف سید مرتضی به نام علاء الدین تکش در سال ۵۰۴ دانسته و در جای دیگر نوشته «نسخه تألیف ابوالفضل حبیش بن ابراهیم، بنام ملک شاه سلجوقی در ۵۵۰ است، پس ذخیره خوارزمی معنی ندارد». چند باب از نسخه: باب ۳. لقوه، باب ۱۱. بیماری‌های دل و خفقان کرم، باب ۱۷. بیماری‌های جگر، باب ۲۵. از قول صاحب کفایه در بیان درد پشت و کوژی که به تازگی آن را حد به خوانند، باب ۲۷. اندر انواع تب ها و علاج و ...؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ باب بیستم جا به جا گردیده؛ ۱۲۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۳۴]

● ذخیرة الصالحین / دعا / فارسی

zaxīrat-os sālehīn

اردوبادی، محمد حسین

ordūbādī, mohammad hoseyn

رساله‌ای مفصل در اذکار، ادعیه و نمازهای وارد شده در سه ماه رجب، شعبان و رمضان که درسه باب (برای هر ماه یک ماه و هرکدام در چند فصل) تنظیم شده و در خاتمه اعمال دیگر ماه‌ها به اختصار ذکر شده است، مؤلف شناخته نشد. در لابه‌لای رساله از شیخ بهایی و کتاب‌های «بدر الفلاح» شیخ ساعد و منهاج الصلاح و عمل السنة نام برده شده است. این کتاب مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «باب» و یک «خاتمه» است بدین ترتیب: مقدمه: در بیان آنچه در هر ماه بجای آورند از روزه و نماز و دعا و غیر آن؛ باب ۱. بیان آنچه تعلق دارد به ماه رجب؛ باب ۲. بیان آنچه در روزها و شب‌های این ماه بجای باید آورد؛ باب سوم و خاتمه افتاده است. همچنین شامل دعاهای ماه، سال و ایام و بعضی زیارات می‌باشد

آغاز: حمد و سپاس معبودی را سزاست که دعوات صالحات اعوام و سنواترا جهت امتنان احمد مختار وسیلهٔ نجات از حریق نار نمود

[دنا ۴۸۱/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۵۵/۶ بدون نام مؤلف]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد ازآن دعا کند بجهت وجود با جود حضرت صاحب الامر علیه ... اللهم کن لولیک الخلف الصالح ... وتمتعه فیها طویلاً السلام علیک یا صاحب الزمان ... ان الله حمید مجید.

در فهرست بدون مؤلف ولی نسخه‌ای در مرعشی دارد که آن را از محمد حسین اردوباری دانسته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط؛ جلد: مقوا نارنجی، ۱۸۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** خاتمه در بیان عمل شب عید و روز و این شب یکی از لیالی اربعه سالست حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمود که هر زیارت آن حضرت کند ...

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۱۶۹گ، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۸ - ۱۵۲]

● **ذخيرة العارفين** / عرفان و تصوف / فارسی

zaxīrat-ol ʻārefīn

دماوندی، محمد معصوم بن محمد، ق۱۱ قمری

damāvandī, mohammad maʻsūm ebn-e mohammad (-17c)

[دنا ۴۸۱/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۷/۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶۹

آغاز: حمد بی حد واجب الوجودی را که؛ **انجام:** الابرار الاخیار برحمتك یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: میشن سیاه، ۵۲۱ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۶ - ۶۱]

← ذخیرة العالم و بصیرة المعلم ← الذخیرة فی الکلام

● **ذخيرة العباد** / آداب و سنن / عربی

d̲axīrat-ul ʻibād

رودسری، محمد کاظم، ق۱۲ قمری

rūdsarī, mohammad kāzem (- 18c)

تاریخ تألیف: محرم ۱۱۱۰ق

در تعقیبات نمازهای پنجگانه و مخصوصاً تعقیبات نماز صبح، در سه «باب» هر باب دارای دو «فصل»: ۱. فیما یتعلق بالصلوات عموماً؛ ۲. فیما یتعلق بالصبح؛ ۳. الاذکار غیر الموقتة.

[دنا ۴۸۱/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۸۲/۲

آغاز: الحمدلله الملك القادر المتفرد ذی الجلال القدیم و الصلاة علی خیرة الخلق محمد و آله عز اللهامیم؛ **انجام:** و یرزقه من حیث لایحتسب، الحمدلله رب العالمین علی توفیقه للتصنیف و الاتمام ...

خط: نستعلیق و دعاها نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۱۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۹گ (۲۷پ-۷۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۷ - ۳۴۲]

● **ذخيرة العباد ليوم المعاد** / فقه / فارسی

zaxīrat-ol ʻebād le-yawm-el maʻād

عراقی، عبدالنبی، ۱۸۹۱ - ۱۹۶۵ میلادی

ʻerāqī, ʻabd-on-nabī (1891 - 1965)

رساله عملیه فارسی است.

چاپ: در سال ۱۳۶۹ به چاپ رسیده

[دنا ۴۸۱/۵؛ الذریعة ۱۷/۱۰]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۶۹-۲۳/۱۸۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین اما بعد سؤال اجتهاد واجب عینی است یا واجب کفایی جواب واجب کفایی است؛ **انجام:** بلی جایز است اتیان به صلوة واجبه ومندوبه وبه هر غسلی که رافع حدث است مثل غسل جنابت قبل از دخول دروقت وهم چنین جایز است به هر وضوء مستحبی که رافع حدث باشد.

خط: شکسته، نستعلیق، کا: میرزا عبدالحسین مهذب اصفهانی، تا: ۱۱ ذیحجه ۱۳۴۲ق؛ محشی از شیخ عبدالکریم حایری و سید ابوالحسن اصفهانی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۹۶۴]

● **ذخيرة العباد ليوم المعاد** / فقه / فارسی

zaxīrat-ol ʻebād le-yawm-el maʻād

حائری شیرازی، محمد تقی

hā'erī šīrāzī, mohammad taqī

مطالب کتاب به صورت سؤال و جواب در مورد مسائل فقهی است.

چاپ: هند، بمبئی، مطبع مظفری، سنگی، وزیری، ۲+۲۶۳+۱ص، به سعی و اهتمام آقا میرزا احمد شیرازی، به درخواست حاجی سلطان علی صاحب تاجر شوشتری و شرکاء

تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۰۴/۲

آغاز: نسخه: الحمدلله رب العالمین ... سؤال: اجتهاد واجب عینی است یا واجب کفائی؛ **انجام:** نسخه: بقدر تمام نماز شب اکتفا کند به ۳ رکعت نماز شفع و وتر و السلام علی من اتبع الهدی و خائف الروی.

خط: نسخ خوب، کا: محمد صادق فرزند محفوظ میرزا علی حاجی آبادی، تا: ذیحجه ۱۳۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ (۱۳۱پ-۲۴۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: - ۹۶]

● **ذخيرة العباد و نخبة الزاد ليوم المعاد** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

d̲axīrat-ul ʻibād wa nuxbat-uz zād li-yawm-il maʻād

خراسانی، محمد قاسم

xorāsānī, mohammad qāsem

محل تألیف: مشهد طوس

از محمد قاسم خراسانی مؤلف «کنز الاحکام فی شرح شرایع الاسلام» که به نام سلطان مراد میرزا حسام السلطنة و اسد الله

میرزا شاهزاده ساخته و به عربی است در اصول عقاید و فروع دینی و مذهبی شیعی در دو «مطلب» و یک «خاتمه»: مطلب یکم در یک مقدمه در فرق میان اصول دین و اصول مذهب و پنج فصل؛ مطلب دوم در فروع دین تا مبحث قبله است (دیباچه).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۸۱

آغاز: بسمله. الحمد الله المتفرد بالازلیة و العظمة و الکبریاء و القدم المشتق نور الوجود من ظلمة العدم ... فیقول ... محمد قاسم النجفی المشهدی؛ **انجام:** بحیث یقطع باصابة عین تم الکتاب و الله متم نوره و الحمد الله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، ۱۲ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۲۲۴۷]

← ذخیرة العطار من مفردات ابن ابیطار ﴿ الفتح فی التداوی لجمیع الامراض و الشکاوی

● ذخیرة العقبی = حاشیة شرح الوقایة لصدر الشریعة العظمی / فقه / عربی

ḏaxīrat-ul ʻuqbā = ḥāšīyat-u š.-il wiqāya li-ṣadr-iš šarīʻat-il ʻuẓmā

اخی چلبی، یوسف بن جنید، - ۹۰۵ قمری

axī čalabī, yūsof ebn-e jonayd (- 1500)

وابسته به: شرح وقایة الروایة فی مسائل الهدایة؛ صدرالشریعة الثانی، عبیدالله بن مسعود (-۷۵۰ق)

تاریخ تألیف: ۸ ذیحجه ۸۹۱ق

حاشیه‌ای است بر شرح عبیدالله بن مسعود محبوبی بر «وقایة الروایة» محمود بن عبیدالله محبوبی با عناوین «قوله، قوله» که محشی به سال ۸۹۱ق آن را شروع نموده و پس از گذشت ده سال به اتمام رسانده است. با توجه به رمز «چلبی» و «شیخ الاسلام» که در آخر حواشی آمده احتمالاً حاشیه یوسف بن جنید معروف به اخی چلبی (- ۹۰۵ق) است. به نام بایزید بن محمد بن مراد، در یکی از هشت مدرسه قسطنطنیه ساخته است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شرح صدر الشریعة الغراء فملاء بالاحکام الشرعیة الحنیفیة البیضاء ...

[کشف الظنون ۲۰۲۱/۲؛ دنا ۴۸۲/۵ (۴ نسخه)؛ الاوقاف العامة بغداد ۴۴۰/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۷۴/۴؛ خزانة مفتی ۹۵/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۰۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** حکمه حکم الاخرس فلا یعتبر اشارته و کنایته

ج۲-۱. جلد اول از کتاب الطهارة تا آخر کتاب الوقف و جلد دوم از کتاب البیوع تا آخر کتاب الخنثی است؛ خط: نستعلیق و نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: حنایی و شکری، جلد: تیماج، ۲۲۲گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۸۹ و ۲۹۲]

۲. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ در هامش نسخه؛ اندازه: ۲۲×۳۳سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۵۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** تارکاً للتقلید جانبا و لصاحبته خابیا و هو کما قیل ان کان للضلال ام فالتقلید امه فلا جرم.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛محشی با نشان«منه»؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۹۲گ، ۲۹ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۵۱ - ۱۴۴]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۲/۲-۳/۲۲

آغاز: قوله محمد وآله اجمعین الظاهر ان المراد بالإل هم الاتباع الشاملون للاصحاب ولهذا اکتفی بذکرهم عن ذکر الاصحاب؛ **انجام:** یحتمل الرهن والایداع والثانی اقلهما منقصی ثبوته قلنا للمعدن لی الاعطاء علم ان مراده الرهن

از آغاز تا باب الرهن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در حاشیه نسخه درج شده؛ ۴۵۳گ [ف: ۴ - ۱۹۶۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۳۸

آغاز: بسمله،برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور، ۱۴۲گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۱۲۵]

۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان لم یمتد اعتقاله أو لم یعلم اشارته لم یکن حکمه حکم الأخرس فلا یعتبر اشارته و کنایته

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه عفی عنه»، «یعقوب پاشا»؛ تملک: عمر الامام، شیخ عبدالله واعظ، عمر بن رجب، حسن برغموی عن شیخ مصطفی چلبی، شیخ مصطفی بن جار الله واعظ خلوتی جمالی قسطونی با مهر «من قنع شبع و من طمع و له مصطفی بن جارالله»؛ جلد: چرم سیاه، ۲۲۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [مؤید: ۱ - ۲۰۳]

● ذخیرة العقبی فی المودة فی القربی / تراجم / فارسی و عربی

ḏaxīrat-ul ʻuqbā fi-l mawadda fi-l qurbā

کتابی است در شرح حال بزرگان به زبان عربی و قسمتی به زبان فارسی است. مؤلف آن معلوم نگردید. کتاب شامل دوازده «فصل» است که آنها را «نور» نامیده است و یک «خاتمه».

[دنا ۴۸۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۱۳۷/۳]

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۶-۱ /۲۹۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق من الماء بشرا فجعله نسبا و صهرا و کان ربک قدیرا؛ **انجام:** و لیکن هذا آخرما نورده فی بیان بعض

شرف النسب الشریف و الحمد الله ... فی سنه احدی و ستین بعد المائه و الالف قد فرغ من التسویده فی سنه المذکوره بقلم ... رجب علی الشیرازی النجفی
خط: نسخ، کا: رجب علی شیرازی، تا: ۱۱۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱ - ۲۷۷]

← ذخیرة الفتاوی ⩾ الذخیرة
← ذخیرة الفقه ⩾ تحفه حسین شاهی

● الذخیرة فی الکلام = ذخیرة العالم و بصیرة المعلم

/ کلام و اعتقادات / عربی

ad̲-d̲axīrat fi-l kalām = d̲axīrat-ul ʻālim wa baṣīrat-ul muʻallim

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری

ʻalam-ol-hodā, ʻalī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

از متون مهم و ارزشمند کلامی شیعه است. در اینکه سید مرتضی، کتابی به نام «الذخیره فی الاصول» تصنیف نموده است تردیدی در آن نیست، شیخ طوسی با این تعبیر «وله کتاب الذخیره فی الاصول تام» از آن نام می‌برد. ابن شهر آشوب نیز آن را با عنوان «الذخیره فی الاصول» ذکر نموده است. موضوع کتاب «ذخیره» علم کلام و بحث در اصول اعتقادی پنج‌گانه بر اساس اعتقادات مذهب تشیع است. سید مرتضی خود در مبحث امامت این کتاب «ذخیره» به کتاب دیگر خود «الشافی» در امامت که در رد قاضی عبدالجبار معتزلی نوشته است ارجاع می‌دهد. خوانساری از این کتاب چنین یاد می‌کند: «فمن مصنفاته فی الکلام و اصول الدین: کتاب الذخیره و هو کتاب جلیل مشهور». لکن مولی عبد الله اصفهانی افندی در نقد گفتار مولی نظام قرشی صاحب «نظام الاقوال» درباره تألیفات سید مرتضی می‌فرماید: «و اقول: فی کلامه نظر من وجوه ... و منها قوله «الملخص و الذخیره فی الاصول» فانهما ایضا فی اصول الفقه لا اصول الدین». همچنین علامه فقید مدرس خیابانی می‌نویسد: «الذخیره و الذریعه فی اصول الشریعه که هر دو در اصول فقه است» قطعاً اشتباهی رخ داده است و شاید منشا اشتباه این بوده که کتاب شریف «ذخیره» در دسترس این دو دانشمند عظیم الشأن نبوده است.
نکته قابل توجه اینکه مولف در اوایل کتاب به نحو اختصار و بعد از آن مسائل اعتقادی را با شرح بیشتری بیان می‌کند، علت این تغییر روش را خود او در آخر کتاب چنین می‌گوید: در آغاز نیت من این بوده که این کتاب «ذخیره» به نحوی بسیار مختصر تدوین شود چون بنابر این بوده که این‌گونه مباحث به‌طور مشروح در کتاب «الملخص» بحث شود اما چون به‌جهت عوارض روزگار املاء کتاب ملخص متوقف شد نیت من هم در کیفیت تألیف این کتاب تغییر کرد، و به شرح و بسط مطالب آن پرداختم، و اگر بین این کتاب و آنچه که از کتاب «ملخص» موجود است جمع و تلفیق شود مجموعه کاملی از تمام مباحث اصول اعتقادی به نحو مستوفی به دست می‌آید. کتاب ذخیره توسط ابوالصلاح تقی بن نجم حلبی از شاگردان سید مرتضی شرح شده است. این کتاب در بعضی از نسخه‌های خطی آن «ذخیرة العالم و بصیرة المتعلم» نامیده شده است.
آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و اله الطاهرین و سلم تسلیما ... فی انا نفعل علی سبیل التولید ما دل علی اننا نفعل علی سبیل المباشره من وجوب وقوع ذلک
انجام: و بین اوائل هذا الکتاب و اواخره تفاوت ظاهر فان اوله علی غایة الاختصار ... و جد بذلک الکلام فی جمیع ابواب الاصول مستوفی ... و هو حسبنا و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۹۰۵
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۵ جمادی الاول۸۹۲ق؛ از روی نسخه‌ای اکه به خط محمد بن علی بن هارون بن محمد موسوی در ۵۰۵ق نگاشته شده، مصحح، با یادداشتی به خط حاتم بن نظام الملک؛ مهر: معزالدین محمد حسینی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۴گ، ۲۴ سطر (۱۳×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۱۹]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۶عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۳۷۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین، مصحح، با نشانی بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۷ - ۲۸۹]
۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۳۵
آغاز: لو لم یکن متولدا عن المجاوره لانه لو کان من فعله تعالی او فعلنا ابتداء لجاز ان لا نفعله و منها ان المعتمد؛ **انجام:** فصل فی ذکر جملة من احکام الوعاء اعلم.و ... و القسم الاخر لا یعلم وجوبه و حصول فعله لا محاله و هو علی ضربین احدهما ان یکون واجبا و ان خفی علینا وجوبه مثل ان یکون لطفا فی التکلیف و بنقسم الی ما یکون ...
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام (بعد از صفحه اول حدود ۱۲ برگ ناقص است)؛ تملک: عبد الرزاق بن علیرضا اصفهانی حایری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغری مشکی، ۲۳۰گ، ۱۹ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۵]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۷عکسی و ۶۵۸عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۳۷۸ و ۲–۱۳۹]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۴۴–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۱۰۶]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۹۵–ف
نسخه اصل: از کتابخانه سید شهاب الدین مرعشی نجفی در مجموعه‌ای دارای این کتاب و الانتصار که گویا در آنجا امانت بوده است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۱۶]

● الذخیرة فی علم الطب / طب / عربی

ad-daxīrat fī ʻilm-iṭ ṭibb

ثابت بن قره، ۲۲۱ – ۲۸۸ قمری

sābet ebn-e qorre (837 - 902)

منسوب به ابوالحسن ثابت بن قره حرانی، از مشاهیر مصنفین و مبرزین نقله کتب علمی یونانی به زبان سریانی و عربی در عصر معتضد عباسی است ولی به موجب قول قفطی در ترجمه احوال بسیار مفصل مبسوطی که در خصوص او منعقد نموده مؤلف آن قطعاً و یقیناً کس دیگری است. مشتمل است بر ۳۱ «باب»: فی جوامع کلام ما یستعان به علی حفظ الصحة؛ فی الوقوف علی الامراض الخفیة فی الاعضاء المتشابهة و الاعضاء الالیة؛ فی حفظ الشعر علی حاله الطبیعیة و تقویته و علاج ما یتولد فیه من الامراض المفسده؛ فی الامراض الحادثة فی سطح جلدة الوجه من الکلف و القوابی و البرص و النمش و القروح؛ فی انواع الصداع؛ فی السکته و الفالج و اللقوة و التشنج؛ فی المالیخولیا و الایلیمیا و السدر و الدوار و السبات و الکابوس؛ فی امراض العین؛ فی الامراض الاذن؛ فی امراض الانف؛ فی امراض الفم؛ فی النزلات و السعال و سایر اوجاع الصدر؛ فی امراض المعدة؛ فی انواع القولنج؛ فی انواع الاحتلاف؛ فی امراض الکبد و الطحال و انواع الیرقان و الاستسقا؛ فی امراض الکلی و المثانة و المذاکیر و الانثیین و اوجاع المقعدة؛ فی امراض النساء و ما خصوا بها دون الرجال؛ فی النقوس و اوجاع المفاصل و عرق النسا؛ فی العرق المدینی و النالیل و علل الاظافیر و الداخس؛ فی الحکه و الجرب؛ فی جملة الاورام؛ فی الجذام و البرص؛ فی الجراحات و الشحاح و نزف الدم؛ فی السموم الملسوعة و المشروبة؛ فی انواع الحمیات و الجدری و الحصبة و البحران؛ فی تغییر الاهوبة و الامراض الحادثة عنها؛ فی الکسر و الخلع؛ فی صفة طبایع الالبان و منافعها و مضارها؛ فی صفة طبایع الانبذة و منافعها و مضارها؛ فی الباه.
آغاز: بسمله هذا کتاب الذخیرة التی تشتمل علی ما یحتاج الیه من علم الطب فی وصف الداء و الدواء ... ثابت بن قرة الحرانی جمعه ایام حیوته لابنه سنان بل (کذا، صحیح: بن) ثابت ...
چاپ: این کتاب به تحقیق «جورجی صبحی» در جامعة القاهره (۱۹۲۸م.)، از روی نسخه مورخ ۶۰۷ق چاپ شده
[دنا ۴۸۲/۵؛ خزانه مفتی ۱۵۳/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۹۵
آغاز: التاسع فی امراض الاذن العاشر فی امراض الانف الحادی عشر فی امراض الفم و فیه علاج النحر و اللهاة و الخوانیق و من یتخلص من خناق الشدة؛ **انجام:** و الجنس و الورد و الکانون و لذلک ... الرکوب و ادمان الحمام و التفرق فیه قال الحرث بن ... من اراد ان ... حشفته عند الجماع.
خط: نسخ مایل به رقعی، کا: شمس بن علی بن ... ، تا: ۱۵ شوال ۶۳۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: محمد بن احمد در ۹۹۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ – ۱۴۴]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۷۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال الحرث بن کلاة من اراد ... تمت بعون الملک الوهاب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۶ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۳۲گ، ۱۹سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۹– ۱۹۶]
۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ادمان الحمام و ... فیه. قال الحارث بن کلدة من اراد ان لایحبل فلیدهن الحشفة عند الجماع
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ ربیع الثانی ۹۸۹ق، جا: یزد؛ تملک: رفیع الدین حسین الحموی، عبدالکریم؛ جلد: چرم مشکی، ۱۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [مؤید: ۲ – ۱۲۵]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال حارث بن کلدة من اراد ان لا یحبل فلیدهن ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ ربیع الثانی ۹۸۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۹–۲۸۶]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۴۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۱۴گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۶/۹×۲۷/۹سم [ف: ۱ – ۲۳۲]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۳۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام (آغاز در فهرست و انجام در مقاله ۳۱ افتاده)؛ تملک: محمد نصیر بن محمد قاسم بن عبدالقادر حسینی تونی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۴۶گ، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم[ف:۱۶–۷۴۲]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۲۹۵]

● الذخیرة فی محاسن اهل الجزیرة / ادبیات / عربی

ad-daxīra fī maḥāsin-i ahl-il jazīra

ابن بسام، علی بن بسام، ۴۷۷ – ۵۴۲ قمری

ebn-e bassām, ʻalī ebn-e bassām (1085 - 1148)

کتابی در تاریخ اندلس است در چهار «قسم»: ۱. لاهل قرطبة و ما یعاقبها من وسط بلاد الاندلس و شمل اخبار الشعراء و الامراء و الاعیان؛ ۲. لاهل الجانب الغربی من الاندلس و هو فی ذکر اشبیلیة و ما یجاورها من بلاد ساحل البحر المحیط الرومی و ما فیها من اسماء کتاب و ادباء و روساء و اعیان؛ ۳. فی اهل الجانب الشرقی من الاندلسی؛ ۴. تناول من طرأ علی هذه الجزیرة من الادباء و الشعراء و المشاهیر.

چاپ: بیروت، دار الثقافة، محقق: احسان عباس، از جزء اول تا چهارم، ۸ جلد، ۱۳۹۴–۱۳۹۸ق.

[التاریخ و التراجم ص ۱۹۳؛ کشف الظنون ۸۲۵/۱؛ دنا ۴۸۲/۵؛ مجمع العلمی العراقی ۱۴۰/۲–۱۴۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ پیش از عنوان «ما وجدته من ابی العلاء فی النسیب» تا «فصل فی ذکر الوزیر الکاتب ابی محمد عبدالمجید بن عبدون و سیاقة فصول من غرائب نثره و نظمه ... ما اخرجته من شعره الرایح الکثیر»؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۲۳۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [سنا: ف: ۲ – ۱۲۰]

● ذخیرة القلوب / جفر / فارسی

zaxīrat-ol qolūb

طباطبائی اصفهانی، هاشم بن مرتضی

tabātabā'ī esfahānī, hāšem ebn-e morteza

در ۲۸ «ذخیره» به عدد حروف هجاء و اجزاء جامع، صفحات هر جزء و سطرهای هر صفحه و خانات هر سطر از مشارق الانوار انتخاب شده است.

[دنا ۴۸۲/۵ (۱ نسخه)؛ الذریعة ۱۷/۱۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۹/۲

آغاز: بسمله، اما بعد ابتدای ذخیرة القلوب و این بیست و هشت ذخیره است. ذخیره اول: طالبرا مهارت در علم عدد لابد است؛ **انجام:** خواه کل خواه خالص همه را در این در کار است ذخیره نوزدهم.

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ سطح مکتوب تقریبا تمام صفحه را گرفته است. از برگ ۱۷۹ تا ۱۸۳ سفید است؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵۱ – ۶۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۱۴/۱-۳۸/۲۳۴

آغاز: بسمله من منتخبات مشارق الانوار سید هاشم در استخراجات و قواعدات علم جفر مسمی بذخیرة القلوب ذخیره اول لابد است که طالب این فن بر علم اعداد ماهر باشد؛ **انجام:** دائره میزان درجات ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن وهکذا الی آخره قدتم الکتاب الذخیرة

خط: نستعلیق، کا: مهدی، تا: جمعه ۲۹ ذیقعده ۱۲۵۹ق، جا: تهران مدرسه فخریه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۴ – ۱۹۶۶]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۴۶۲/۴

بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق [نشریه: ۲ – ۱۱۸]

● ذخیرة القلوب / جفر / فارسی

zaxīrat-ol qolūb

یزدی حائری، جعفر بن محمد

yazdī hā'erī, ja'far ebn-e mohammad

بیست و پنج ذخیره است در چگونگی تنظیم جدول‌های جفر جامع پس از آن ملحقاتی در قواعد مختلفی است که باید مشتغل به این فن آنها را کاملاً بداند. بنابر آنچه در صفحه آخر رساله آمده از منتخبات قطب الزمان سید هاشم بحرینی می‌باشد. نام مؤلف در یکی از قواعد اواخر کتاب آمده است.

[دنا ۴۸۲/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۲۰/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد بدانکه جفر جامع حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام ۲۸ جزو است مشهور به اقالیم سبعه؛ **انجام:** این علم تا سه نفر را مأذون است که تعلیم نماید زنهار زنهار که بجهال نیاموزد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۰–۱۳۱۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۹ص (۷۳۷–۷۶۵)، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۶۱]

● ذخیرة القیامة در ترجمه منهاج الکرامة / کلام و اعتقادات / فارسی

zaxīrat-ol qīyāmat dar t.-ye menhāj-ol kerāma

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، - ۱۱۲۵ قمری

āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1713)

وابسته به: منهاج الکرامة فی اثبات الامامة = منهاج الکرامة فی معرفة الامامة؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸–۷۲۶)

ترجمه تحت اللفظی است از کتاب «منهاج الکرامة فی معرفة الامامة» علامه حلی که در امامت حضرت علی علیه السلام نوشته است.

[دنا ۴۸۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۷/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳/۱

آغاز: و اقرار بنعمتهای پیوسته پروردگار بلاشک و انکار و ادای شکر میگذارم؛ **انجام:** و کوشش نماید در این آنچه تواند، اللهم ارزقنا شفاعة نبیک محمد و آله و عترته..

خط: نسخ، کا: علی رضا بن محمد ابراهیم دزماری، تا: چهارشنبه ۸ رمضان ۱۱۵۹ق (در فهرست کتابت ۱۰۵۹ آمده که غلط است

و احتمالا ۱۱۵۹ باشد)؛ افتادگی: آغاز؛ ۸۲گ (۱ر-۸۲ر)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۲۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۶]

● **ذخیره کامله = ذخیره جراحی** / طب / فارسی
zaxīre-ye kāmele = zaxīre-ye jarrāhī
حکیم محمد علی بن رجبعلی، ق۱۱ قمری
hakīm mohammad ʻalī ben rajab-ʻalī (- 17c)
نگاشته در روزگار شاه صفی صفوی (۱۰۳۸-۱۰۵۲ق) جراحی است در شش «فصل» و سی «باب» و یک «خاتمه» در دو «جمله»: فصل ۱. بیان هوا و ضرر زخم‌های بدن و نگاه داشتن آن؛ فصل ۲. شناختن و دانستن داروها و به عمل آوردن و شستن و نگاه داشتن آن (مرتب بر حروف تهجی)؛ فصل ۳. وصیت استادان در این علم و آداب آن و محافظت خود نمودن؛ فصل ۴. دانستن فصل‌های سال که هر فصل زخم را چون نگاه بدارند و چه مرهم گذارند و صاحب زخم در چه جا مقام کند و اشربه و اطعمه چه خورند؛ فصل ۵. دانستن و شناختن آلات بریدن و شکافتن و نگاه داشتن آن؛ فصل ۶. دانستن مرهم‌های پخته و صفت پختن آن. فهرست ابواب کتاب: ۱. خوردن زخم‌ها که از زخم فولاد باشد مثل شمشیر و تیر و خنجر و کارد و تفک [همان است که ما «تفنگ» می‌گوییم] و پیکان ماندن در زخم و گلوله ماندن در مقام زخم خواه استخوان و خواه در گوشت و صفت بستن زخم و بیرون آوردن پیکان و غیره؛ ۲. دانستن آلت‌های زهردار که به آن زخم زده باشند و هر چه بزهر آب داده به موضعی رسانیده باشند بیرون آوردن زهر از آن زخم؛ ۳. در زدن چوب و سنگ و ضربه و سقطه و شکافتن و افتادن و افتادن و کوفته شدن موضع از اعضا؛ ۴. سوختن با آتش و آب گرم و روغن جوشیده و آنچه بدان ماند؛ ۵. کشیدن نوره و زخم شدن از آن و آبله زدن از چیزهای گرم مثل آب گرم و غیره؛ ۶. گزیدن مار و عقرب و حیوانات موذیه و زخم دندان ایشان و بوزنه و پلنگ و یوز و سگ دیوانه و جمیع حیوانات گزنده و علاج آن؛ ۷. سیاست پادشاه مثل بریدن دست و پا و قضیب و خصیه و کشیدن میل در چشم و بیرون آوردن حدقه چشم ؛ ۸ شکافتن خنازیر و نفحه و آنچه توان شکافت؛ ۹. دمل و مادهای گرم که پدید آید و خارش کردن آن گرم یا سرد؛ ۱۰. خوردن سیخ خرما و آبگینه و نی و استخوان و هر چه به گوشت رسد و زخم کند یا در آن شکسته شود؛ ۱۱. سرطان و داخس که کژدم گویند؛ ۱۲. غذاها و شراب ها و آنچه در خمها بکار دارند؛ ۱۳. سرما رسیدن بدست و انگشتان و غیره؛ ۱۴. دانستن و بزیر آمدن ملاذه یا افتادن آن و عوام آن را کوج گویند؛ ۱۵. تباه شدن ناخن و بریدن و شکستن و زخم آن؛ ۱۶. زخم اطفال و طاونو و برک و اینانک و کچل و شرینه و ورم اعضای ایشان؛ ۱۷. آنچه نیش باید داد که کجا باشد توان نیش دارد و چه جا توان و کی باید نیش داد؛ ۱۸. بواسیر و نواصیر و جزام (کذا) و کریون؛ ۱۹. زخم آبله و آتشک و آنچه بدان ماند؛ ۲۰. آبله و آتشک فرنگ و علاج آن؛ ۲۱. آداب چوب چینی خوردن؛ ۲۲. زخم که کرم افتاده باشد یا بو زده و ناصور شده باشد؛ ۲۳. بیرون آمدن دانها؛ ۲۴. شکستن اعضائی که تخته بران ببندند یا خرد شده باشد بالا آرند مثل استخوان سینه و غیره؛ ۲۵. بیرون شدن بندی از مقام خویش و بجا آوردن آن؛ ۲۶. رشته و وباء و حذر از آن؛ ۲۷. خراج و در پستان و زخم آن؛ ۲۸. ترکیدن قلمهای پا و دست و بازو و ران و پهلو و هر استخوان که بترکد؛ ۲۹. زخم‌هایی که دور آن زخم احتیاج بداغ کردن باشد ؛ ۳۰. زخمی که بر سر پیوند افتد و رگ‌هایی که به جهد و کنده شود یا بر رگ‌ها یا زخمی که در اندرون گوشت و استخوان باشد؛ خاتمه: در داروهای بیهوشی که از برای بریدن و شکافتن و داغ کردن بسازند که آن بکنند آن کس خبردار نشود، جمله اول: در ساختن خشک داروها و روغن ها و موم روغنها و غیره، جمله دوم: در وصف قهوه و چای خطائی و پختن آن و مرهم‌های متفرقه و تمام شدن کتاب. از این جراحان در آن یاد شده است: میرزا جبلی بغدادی، ساروخان فرنگی، کاوس خان استنبلی، ابوادریس جراح سلطان مراد پادشاه، علا زرعلای جراح بغدادی، ابوجریح فیلان نوید جراح، افلاطون زخم بند چلپی بغدادی، میرزا ادریس اشفغی، جمشید تاجور، ساروخان نوروزی، ابوعمال هروی، مسیح الزمان جراح حافظ پاشا در بغداد، سهیل غروش، ملک طوفان جراح، مسیح الزمان سکندری، ابوعمران هروی تفتی، یوحنای اژدرکش، ابونقاش دمشقی، علازرعلای دمشقی، خلیفه مصری جراح، یوحنای نوروزی.
آغاز: بسمله سپاس و ستایش حکیمی را که عظمت و بزرگی او بی زوالست و ذات کمال و صفاتش بی زوال
[دنا ۴۸۳/۵ (۳ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷۲/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۹۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** مرهم شکستن چیز ... باید بست و سوخته گذاشتن و اگر ورم دارد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای چند تصویر ساده از آلات جراحی؛ واقف: علی اصغر اصغرزاده، اردیبهشت ۱۳۳۸؛ کاغذ: حنایی،جلد:تیماج، ۲۷۰گ،۱۴سطر،اندازه:۱۱×۱۷سم[ف:۱۹- ۲۱۶]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۳ص (۱-۹۳)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۲۲۹]
۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۰۳/۲
آغاز: اما بعد از حمد باری ... ×× چنین گوید را قم این حروف ح ک ی م م ح م د که در زمان دولت روز افزون خاقان سلیمان

[شان] جمشید ظفر آسای شاه صفی صفوی؛ **انجام:** موم روغنها موم روغن (ناتمام)
بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷ - ۲۳۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۲۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ضماد ابهل و حب القار و بابونه.
بی کا،بی تا؛افتادگی:انجام؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج مشکی، ۶۶گ (۱پ-۶۶پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۲۹]

● الذخیرة لاهل البصیرة / اخلاق / عربی

ad-daxīra li-ahl-il baṣīra

اربلی، احمد بن موسی، ۵۷۵ - ۶۲۲ قمری

erbelī, ahmad ebn-e mūsā (1180 - 1226)

وابسته به: احیاء علوم الدین = احیاء العلوم؛ غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰-۵۰۵)

تاریخ تألیف: شعبان ۵۹۹ق

از گفتار زبیدی در اتحاف (ج ۱ص ۴۱) و چلبی در کشف الظنون برمی‌آید که احیاء غزالی را برادرش ابوالفتوح احمد (- ۵۲۰ق در قزوین) به نام لباب الاحیاء گزین و کوتاه نمود و چلبی باز از «الذخیرة فی علم البصیرة» گزیده همان و نگارش همو یاد می‌کند. پس از او ابی العباس احمد بن موسی موصلی (م- ۶۲۲ق) آن را گزین کرده و گزیده کوچک‌تر دیگری هم دارد سپس محمد بن سعید یمنی و ابی ذکریا یحیی بن ابی الخیر یمنی و محمد بن عمر بن عثمان بلخی به نام «عین العلم» و عبدالوهاب بن علی خطیب مراغی به نام «لباب الاحیاء» و در بیت المقدس گزیده و کوتاهی از آن ساختند که این یکی را زبیدی داشته بود. شمس محمد بن علی بن جعفر عجلونی بلالی (- ۸۲۰ق) پیر خانگاه سعید السعداء مصر و جلال سیوطی و دیگران هم احیاء را گزیده و کوتاه ساختند.

[دنا ۴۸۳/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۶ و ۳۷۴۴-ف

آغاز: ان و وجدت من علماء الوقت من یتصدی لتصنیف کتاب یحذو فیه حذوه و یتلو فی استنباط غرائب المعانی تلوه؛ **انجام:** و یستعملنا فیما یقر بنا الیه و یز لفنا لدیه. و هو حسبنا و نعم الوکیل و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم. وجدت ما هذا مثاله: تم المختصر - المرسوم بالذخیرة لاهل البصیرة فی شهر شعبان المبارك سنة تسع و تسعین و خمسائه - و کان الفراغ من رقمه ظهر الجمعة سادس شهر جمادی الاولی احدی شهور سنة اثنین و سبعین و ثمانمائه بخط ... حسین بن علی بن احمد العابد الینبوعی ... و الحمدلله رب العالمین و سلم تسلیما.

دیباچه و اندکی از آن افتاده است؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن احمد عابد ینبوعی، تا: جمعه ۶ جمادی الاول ۸۷۲ق؛ از خاتمه نسخه پیداست که کتاب در شعبان ۵۹۹ به نگارش درآمد پس باید از همان ابی العباس احمد موصلی (- ۶۲۲ق) باشد. در دیباچه دارد که «کتابها بپرداختم و اکنون سالم از چهل گذشت. در این نگارش علم‌هایی که امام ابوحامد در دفترهای خویش بپراکند گردآوردم و در ۴ اصل گذاردم: ۱. خودشناسی ۲. خداشناسی ۳. گیتی شناسی ۴. رستاخیز» در پایان دیباچه کتاب را به نام بزرگی که نامش را نمی‌برد اختصاص می‌دهد - هر چهار اصل در نسخه ما هست، محشی یکی از ابوالحسن بن محمد رضوی، باز از تاریخ شعبان ۸۷۲ یاد می‌شود؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۳۷گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳ - ۶۶۲] و [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۲]

● ذخیرة المآل فی شرح عقد اللآل = ذخیرة المآل فی مناقب الآل / فضایل و مناقب / عربی

daxīrat-ul ma'āl fī š.-i 'aqd-il la'āl = daxīrat-ul ma'āl fī manāqib-il āl

عجیلی، احمد بن عبدالقادر، ۱۱۴۰ - ۱۲۲۸ ؟ قمری

'ojaylī, ahmad ebn-e 'abd-ol-qāder (1728 - 1813)

وابسته به: عقد الجواهر اللآل فی فضائل الآل؛ عجیلی، احمد بن عبدالقادر (۱۱۴۰-۱۲۲۸)

تاریخ تألیف: ۳ جمادی الثانی ۱۳۰۳ق

شرح منظومه‌ای است به نام «عقد جواهر اللآل فی فضائل الآل».

چاپ: بمبئی، سنگی، ۱۳۱۵، وزیری کوچک، ۳۰ص

[مکتبة امیرالمؤمنین ۴۹۲/۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۴۵

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ... اما بعد فیقول؛ **انجام:** و طلب شفاعته صلی الله علیه و سلم و علی آله الطیبین ... الی یوم الدین
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۲۰۲گ، اندازه: ۱۹/۹×۲۸سم [رایانه]

● الذخیرة المحتوی علی ما یصفی الصورة و ینور السریرة / عرفان و تصوف / عربی

ad-daxīrat-ul muḥtawī 'alā mā yuṣaffa-ṣ ṣūra wa yunawwir-us sarīra

قرشی، علی بن محمد بن الولید، - ۶۱۲ قمری

qorašī, 'alī ebn-e mohammad ebn-el valīd (- 1216)

از کتب باطنی اسماعیلی در ۳۵ فصل.

[دنا ۴۸۳/۵؛ ایوانف ش ۲۳۵؛ مجدوع ص ۲۷۸ و ۳۰۰؛ فیضی ش ۹۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۱-ف

نسخه اصل: انجمن اسماعیلی ش ۱۱۹؛ خط: نسخ، کا: آدم بن ماجد محمد علی سورتی، تا: سه‌شنبه ۱۱ رجب ۱۳۵۲ق؛ ۲۶۴گ

[فیلمها ف: ۱ - ۳۲۹]

● **ذخیرة المحشر فی احوال الامام المنتظر** / کلام و اعتقادات / عربی

ḏaxīrat-ul maḥšar fī aḥvāl-il imām-il muntaẓar

بحرانی، محمد بن عبدالله، ق۱۲ قمری

bahrānī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 18c)

احتمالاً از ابوالعزیز محمد بن عبدالله بن محمد خط بحرانی. اخباری است در میلاد و ذکر فضایل حضرت حجة بن الحسن (ع) مؤلف آن را به درخواست یکی از خویشاوندانش به اختصار و بدون سلسله سند و با عنوان «قال الراوی» و حذف بعضی قسمت‌های احادیث نوشته است. اشعاری به نقل از خود و دیگران در میان مطالب کتاب آورده است. نسخه‌ای از این کتاب را صاحب الذریعه معرفی کرده است که تحریر ۱۱۹۴ق و ۱۱۹۵ق دارد. وی در طبقات (ق ۱۲، ص. ۶۶۶) به نسخه‌ای اشاره می‌کند که در آن کتاب‌های «مولد الزهرا» و «مولد الحسین» و «مولد الحسن» یا «منتیه الطالب» و «مولد الحجة» یا «الذخیرة» از همین مؤلف و احادیث دیگری آمده است.

[دنا ۴۸۳/۵؛ الذریعه ۱۸/۱۰ و ۱۵۰/۲۰؛ اعیان ا الشیعه ۳۹۰/۹؛ طبقات اعلام الشیعه (ق. ۱۳: ص.۶۶۶)]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۰۹

آغاز: هذا مولد امامنا و ابن امامنا و حجتنا المنتظر نسل الائمة و کاشف الغمه الامام محمد بن الحسن العسکری ... بسمله. الحمدلله الذی عدمت له النظائر و الأشباه و جرت خاضعة لقدرته الریاح؛ **انجام:** کسایر الکتب الأخبار و السیر و من الله العظیم الرحیم الکریم ... و ان یتقبله منا انه مجیب و هذا اخر ما انتهی الینا فی حدیث مولد الامام الحجة علی جمیع الانام السید العلوی المنتظر ... انه غفور منان.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ آغاز نسخه با آغاز این کتاب در «الذریعه» همخوانی ندارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵۱ص (۷۰-۱۲۰)، ۱۳ سطر (۱۳×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

● **ذخیرة المحشر فی شرح الباب الحادی عشر** / کلام و اعتقادات / عربی

ḏaxīrat-ul maḥšar fī š.-il bāb-il ḥādī ʻašar

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۶ رجب ۱۳۰۰ق

شرح مفصل مهمی است بر کتاب «الباب الحادی عشر» علامه حلی (۷۲۶) با عنوان «قال، اقول» با نقل گفته‌های بزرگان علم کلام و فلسفه.

[دنا ۴۸۳/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۵۳

آغاز: الحمدلله الواجب وجوده الواصل لکل موجود جوده ... و بعد فان علم الکلام لاکلام فی علو شانه و سمو مکانه؛ **انجام:** هذا آخر ما تیسرلی من ایراد الحجج و دفع الشبه و تقریر العقائد و تحریر الفوائد بما یلیق بشرح هذا الباب نفعنی الله به و جمیع الطلاب

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر (بن محمد حسین هندی)، تا: ۱۳۰۸ق؛ از روی نسخه مولف، پس از کتاب دو برگ است دارای داستان متوکل عباسی با دیک الجن شاعر مشهور؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۳۵]

● **ذخیرة المصلین** / فقه / عربی

zaxīrat-ul muṣallīn

مامقانی، عبدالله، ۱۲۹۰؟ - ۱۳۵۱ قمری

māmaqānī, ʻabd-ol-lāh (1873 - 1933)

در هامش افزوده شده که «حقیر بیمقدار حقر الطلبه ... مدعو به ملا عباس که حسب الخواهش بعضی از اخوان دینی رساله مرحوم را غفران مأب شیخ علی نجفی (قدس سره) که جناب ایشان به خط مبارک خود محشی نموده‌اند و اختلاف فتاوی خود را در محل خلاف و عربی بود و بسیار مبسوط به قدر الحاجه و الکفایه این مقدار را به فارسی مختصر ترجمه نموده». دارای چهار «فصل»: ۱. شرایط صحت نماز؛ ۲. افعال نماز؛ ۳. مبطلات نماز؛ ۴. احکام شک و سهو؛ خاتمه در واجبات و محرمات، تخلیه، فصل یکم در هفت «حدیقه».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۹۳

آغاز: بسمله. حمدله، صلاة علی سیدالمرسلین محمد و اوصیائه الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین و بعد این رساله مختصریست از واجبات ضروریه نماز یومیه از شرایط و افعال و نواقض یعنی مبطلات نماز و یقدر احتیاج از احکام شک ... و این رساله موسوم به ذخیرة المصلین به چهار فصل؛ **انجام:** یکی آنکه اگر کسی را کشتند اسلحه او را از قبیل شمشیر و نیزه و زره بغارت ببرید لیکن لباس او را بیرون ...

خط: نستعلیق تحریری ریز، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مهر: کتابخانه محمد جعفر فیض مهدوی کرمانشاه؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۹گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۴۸]

● **ذخیرة المعاد = ترجمه مسکن الفؤاد** / اخلاق / فارسی

zaxīrat-ol maʻād = t.-ye maskan-ol foʼād

شریف قزوینی، محمدیوسف بن حسینخان، ق۱۱ قمری

šarīf-e qazvīnī, mohammad yūsof ebn-e hoseyn-xān (-

17c)

وابسته به: مسکن الفؤاد عند فقد الأحبة و الأولاد؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱-۹۶۵)

ترجمه‌ای است از «مسکن الفؤاد» شهید ثانی. مترجم چون گرفتار مصایب شده بود برای تسکین آلامش اقدام به ترجمه این کتاب نموده است. این ترجمه، روان و شیوا برگزار شده و نمونه خوبی از ترجمه‌های قرن یازدهم هجری است.

[دنا ۵/۴۸۳]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۲۱۹

آغاز: حمد بی حد و قیاس و ثنای لاتناهی اساس سزاوار ساحت کبریای کریمی است که ابواب عطایای جزیلش به مکافات سنوح مصایب و نزول نوایب بر روی صابران باز است؛ **انجام:** نقل کرده است از کتاب متمات و مهمات و بر آن رساله به انجام رسیده و الحمدلله تعالی علی نواله ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۴۷ق؛ تملک: عبدالله بن محمد هادی حقی در جمادی الاول ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۸۶]

● ذخيرة المعاد / دعا / عربی

ḏaxīrat-ul ma‘ād

رضوی، محمد اسماعیل

razavī, mohammad esmā‘īl

مؤلف در مقدمه ذکر می‌کند که این کتابی است مشتمل بر تعقیبات، ادعیه مهمه و اعمال یومیه و دارای مقدمه و تعدادی فصول و خاتمه می‌باشد. مقدمه در فضیلت تعقیب ... . مؤلف از کتب ادعیه شیعی همچون مصباح المتهجد نقل می‌کند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۹۰۵-۵/۱۹۵

آغاز: بسمله الحمدلله الذی دعانا الی دعائه لنفوز بها بتفضله الی رفع الدرجات ... اما بعد فیقول المفتاق الی رحمة ربه الغنی ابن بهاء الدین محمد اسماعیل الرضوی حشره الله تعالی ... مؤلف فی التعقیبات رسالة و ذخیرة؛ **انجام:** قل من اوتر بالمعوذتین و قل هو الله أحد قیل له یا عبدالله ابشر فقد قبل الله وترک هذا آخرما اوردنا ... فانه جواد کریم وعلی عباده رؤوف رحیم.

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد صفی رضوی، تا: اواخر ذیقعده ۱۱۱۰ق؛ مصحح، با حواشی «منه»، با خط خوردگی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۲۰۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۶۷]

● ذخيرة المعاد / اخلاق / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

کربلائی، علی بن حسین، - ۱۱۳۵ قمری

karbalā’ī, ‘alī ebn-e hoseyn (- 1723)

مؤلف، رساله‌ای در توکل و اوصاف متوکلان پرداخته بود و پادشاه وقت (نام وی در این نسخه نوشته نشده) خواست که آن را ببیند، وی آیات و احادیثی در معنی ایمان و توبه از گناهان و صبر و شکر بر آن افزود و رساله حاضر را به عرض رسانید. این رساله دارای چهارده «فصل» است: ۱. بیان فضیلت توکل؛ ۲. معنی توکل؛ ۳. مجملی از احوال ایمان؛ ۴. ضعف دل که مانع از توکل است؛ ۵. معنی توبه؛ ۶. در آنچه که به محض توبه مکفر می‌شود؛ ۷. وقت صحت توبه؛ ۸. صفات و اخلاق متوکلان؛ ۹. فضیلت صبر؛ ۱۰. معنی و حقیقت صبر؛ ۱۱. اقسام صبر؛ ۱۲. فضیلت شکر؛ ۱۳. معنی و حقیقت شکر؛ ۱۴. سبب تقصیر در شکر.

[دنا ۵/۴۸۴]

۱. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۱۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۳۸/۶

آغاز: نحمدک یا رب العالمین و نشکرک یا مزید الشاکرین و نفوض امورنا الیک و نتوکل فی جمیع احوالنا علیک؛ **انجام:** این قسم پشیمانی است که توبه کننده باید که پشیمانی او و از این راه باشد که چون دانست.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۳۸ر-۷۲پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۵۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۵۱

آغاز: فصل اول در فضیلت توکل، بدانکه مدح صفت توکل در قرآن مجید بسیار؛ **انجام:** و بر آن درویش تحسین و آفرین گفت و گذشت.

خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸گ (۲۷۳ر-۲۸۰پ)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۹۵]

● ذخيرة المعاد = رساله عمليه / فقه / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād = r.-ye ‘amalīye

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری

ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۳ صفر ۱۲۶۷ق

این رساله فتوایی را علی بن محمد شوشتری از کتاب فقهی مفصل استادش شیخ محمد حسن (ظاهراً صاحب جواهر) انتخاب و ترجمه نموده و از آغاز کتاب الطهارة تا پایان صوم را داراست، این رساله ظاهراً ترجمه نجاة العباد صاحب جواهر باشد. مشتمل بر پنج کتاب: ۱. کتاب طهارت: دارای مقدمه و خاتمه و سه مقصد؛ ۲. کتاب صلات: دارای هفت مقصد و نه

فصل؛ ۳. کتاب صوم: دارای سه فصل؛ ۴ و ۵. کتاب خمس و زکات: دارای سه مبحث.
آغاز: بسمله حمدله اما بعد پس این کلماتی است سودمند و مسائلی است چند که اقل عبادالله علی بن محمد الشوشتری عفی الله عنهما موافق رأی ...
انجام: چهار کفاره بر اولاد است وفقنا الله و ایاکم لطاعته بمحمد و آله افضل بریته تمت.
[دنا ۴۸۴/۵ (۱۵ نسخه)؛ الذریعة ۲۱/۱۰]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۹گ
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۲۰ - ۱۹۶]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش صفحه دوم آمده: «یجوز العمل بهذه النسخه الشریفه انشاء الله تعالی و العامل بها معذور حرره الاحقر» زیر این یادداشت مهر «عبده محمدتقی بن محمدباقر» (بیضی)؛ تملک: ابوالقاسم بن علی محمد اصفهانی مورخ غره رمضان ۱۳۱۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۵۱۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۷۶
آغاز: بسمله. بدانکه مقدمات نماز شش است؛ **انجام:** خدا هم ظالمان را لعنت کرده است پس مظلوم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۳۲
آغاز: پس نجس می‌شود مطلقا چه ایستاده باشد با جاری چه به قدر کر باشد و چه بقدر کر نباشد؛ **انجام:** و اما صدقه مندوبه جایز است گرفتن و دادن بایشان بی اشکال ...
در فهرست به نام ارشاد العبادات آمده؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمدرضا بن محمد علی شیرازی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۵۷]

۵. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۲-۴۲
آغاز: هرگاه شخصی تقلید مجتهدیرا از مجتهدین زادالله امثالهم نماید؛ **انجام:** در صورتیکه مرابت مرقومه مطابق واقع بوده باشد بعمرو غرامتی نخواهد بود
شامل ۲۱ کتاب از قبیل مقدمه، کتاب الطهارات، کتاب احکام الجنایز ... و کتاب الودیعه است؛ خط: نسخ، کا: عباسعلی بن محمد علی خراسانی، تا: ۱۲۵۸ق؛ از یادداشت خاتمه چنین بر می‌آید که این رساله قرار بوده به سعی روحانی به نام «عباسعلی» (کاتب فوق الذکر) در دو جلد طبع شود که کتاب فعلی جلد اول آن است و ظاهراً به عنوان نسخه نمونه برای طبع به کار گرفته شده؛ جلد: تیماج گلی، ۱۶۳گ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: - ۴۶]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هرگاه در نهار رمضان زوجه معتکفه به اعتکاف واجب را اکراه کند به جماع، چهار کفاره بر او لازم می‌شود.
خط: نسخ، کا: محمد علی بن علی ساوی، تا: ۲۲ رجب ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۳۷۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۵۸/۸
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله ایست مختصر از جانب مولانا و مقتدانا علم الهدی؛ **انجام:** و اما صدقه مندوبه جایز است و گرفتن ایشان بی اشکال است.
خط: نسخ، کا: یعقوب بن مشهدی باقر سیاهدهی، تا: ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ (۱۶۰پ-۲۱۵پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۱۶۰]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۵۱-۱۶/۱۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ دستخط شیخ مرتضی انصاری بدین عبارت «شهد بعض بمقابلتها» در پایان نسخه، با علامت مقابله در ۱۲۷۱ق؛ مهر: مربع شیخ مرتضی انصاری «لااله الا الله الملک الحق المبین عبده مرتضی الانصاری» (مربع)؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ - ۱۹۶۶]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۸۲
خط: نسخ، کا: محمد حسن پسر محمد باقر طباطبایی تبریزی، تا: ۱۲۷۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۵ - ۲۱]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶۱
آغاز و انجام: برابر
در احکام طهارت و صلاة و صوم، دارای فصول و مباحث و مطابق با فتوای شیخ مرتضی انصاری؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالله شوشتری، تا: ۷ رجب ۱۲۷۳ق؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: صدیق الملک (بیضی)، کاتب «محمد بن عبد الله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۸۰]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۸۸۴
آغاز: بسمله، حمدله ... این رساله‌ای است مختصر از جناب مولانا و مقتدانا علم الهدی شیخنا المرتضی سلمه الله تعالی در مسائل طهارت، صلات، صوم، خمس و زکات؛ **انجام:** و اما صدقات مندوبه جایز است گرفتن و دادن به ایشان بی اشکال.
خط: نستعلیق، کا: ملا ابراهیم، تا: ۱۲۹۵ق؛ واقف: شیخ عباس کمالی، بهمن ۱۳۳۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۷گ، ۱۵-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۵۴]

۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** امید از رحمت اعلی حضرت ارحم الراحمین آنکه عامل بمجموع متن و حاشیه معذور بکله مثاب و مأجور گردد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ انصاری؛ اهدایی: جواد کمالیان، ۱۳۵۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۲۷۴]

۱۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۵۹۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** این اصول دین تقلید بردار نیست باید انسان خود بداند ... حضرت رسول فرمود که هر که بعد از نماز صبح این دعا را بخواند خدای تعالی پنج چیز باو عطا می‌فرماید ... اعددت لکل هول لا اله الا الله ... و لا قوة الا بالله العلی العظیم.
در نماز وروزه؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری کوچک [رشت و همدان: ف: - ۱۵۰۶]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱-عکس
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ گویا دو رساله چاپ اکلیل زرد در کاغذ لاجوردی؛ ۱۳۶گ [فیلمها ف: ۳ - ۲۲۰]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۳۱۱
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از صالح نوبخت [رایانه]

۱۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۵۴/۱
آغاز: ... پس نجس می‌شود مطلقا چه ایستاده باشد یا جاری؛ **انجام:** صدقه مندوبه جایز است گرفتن و دادن آن به ایشان بی اشکال
قسم عبادات؛ خط: نستعلیق، کا: محمدرضا بن محمدعلی شیرازی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۱گ (۱ر-۱۵۱پ) [مؤید: ۳ - ۱۳۳]

● ذخیرة المعاد = ذریعة المعاد / فقه / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād = zarī‘at-ol ma‘ād

یزدی حائری، محمدباقر بن مرتضی، ۱۲۳۹-۱۲۹۸قمری

yazdī hā’erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

رساله فتوایی مختصری است در احکام عبادات در چند باب، به طریق سؤال و جواب.
[دنا ۴۸۴/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۸۲/۵
چند برگ از آغاز رساله در این نسخه آمده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۸گ (۱۰۴پ-۱۱۱پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۹۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۶۳/۴
آغاز: الحمدلله الذی ارشدنا بمعرفة شرائع الاسلام و هدنا الی العلم بالفرائض و الاحکام و تفضل علینا بتبیین الحلال و الحرام؛ **انجام:** نوشته نیست: و احوط از آن قصد امور مذکوره است.
فقط باب اول در طهارات تا مقداری از احکام وضوء نوشته شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن مرتضی طباطبائی حائری، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۷۸پ-۸۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۵۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۵/۴
آغاز: الحمدلله الذی أرشدنا بمعرفة شرائع الاسلام و هدانا الی العلم بالفرائض و الاحکام؛ **انجام:** پس اگر ممسوح الطرفین باشد عورت ندارد لکن بعید نیست که محل مسح در حکم عورت باشد.
فقط کتاب طهارت را تا مقداری از احکام وضو دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۸گ (۳۳۵پ-۳۶۲پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۳۷۴]

● ذخیرة المعاد / فضایل و مناقب / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

تمامی شیرازی، محمد بن محمد صادق، ق۱۳

tamāmī šīrāzī, mohammad ebn-e mohammad sādeq (-13c)

در فضایل امام علی (ع) در یک «مقدمه» و یک «باب» و یک «خاتمه»؛ مقدمه: در اثبات اشرف بودن ...؛ باب: در ذکر فضیلت و بیان ۱۱۰ معجزه به عدد نام نامی و اسم مبارک سامی آن اعلا حضرت؛ خاتمه: در ذکر چند خطبه که مولف تألیف نموده و برخی فوائد لطیفه و نکات منیفه. مؤلف تألیف دیگری در همین موضوع به عنوان «تحفة السلطان» دارد و آن را در سال ۱۲۵۱ق به محمد شاه قاجار، تقدیم داشته است.
آغاز: الحمد لله العلی الواحد ... و بعد بعرض میرساند ... که چون توشه بجهة سفر طویل آخرت بهتر از ولایت و محبة اهل بیت حضرت رسالت صلی الله علیه و آله ...
[دنا ۴۸۴/۵؛ معجم الاثار المخطوطة حول الامام علی بن ابی طالب ص ۱۴۶]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۶۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۳۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** که از برکت قدوم تو بچه من سالم مانده و به چاه نیفتاد بعد از آن روز دایه آن سرور را میمون خطاب می‌کرد و فارسی آن مبارک پای را گویند ...
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰۸گ (۱پ-۱۰۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۳ - ۴۴۶]

● ذخیرة المعاد / فقه / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

حائری مازندرانی، زین العابدین بن مسلم، ۱۲۲۷ – ۱۳۰۹ قمری

hā’erī māzandarānī, zayn-ol-‘ābedīn ebn-e moslem (1812 - 1892)

سؤال و جواب‌های فقهی درمسائل مختلف است که بارها به چاپ رسیده است.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۲۴۰۳؛ عظیم اباد، ۱۲۹۶ قمری، سنگی، وزیری، ۸۷۷ص؛ ایران، تهران، ۱۳۳۳ق، سنگی، وزیری، ۶۷۶ص؛ هند، بمبئی، ۱۳۱۶ق، ۴۵۵+۸ص؛ عظیم آباد، ۱۲۹۷ق/۱۸۷۹م. (چاپ دوم)، ۷۴۸ص (صص ۱–۷۴۸)؛ هند، لکنو، ۱۳۱۸ق؛ ایران، مشهد، آستانه مبارک قدس رضوی، ۱۳۳۱ق، با تصحیح و مقابله سه نفر از ثقات، سنگی، وزیری، ۶۸۸ص؛ هند، لکنو، ۱۲۹۸ قمری، وزیری، ۸۰۰+۲۲ص

[دنا ۴۸۴/۵؛ الذریعة ۲۰/۱۰]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۵۳-۳۱/۳۳

آغاز: بسمله حمدله والصلوة علی نبیه سید النبیین وعلی اوصیائه المنتجبین ... و بعد آنکه چون احقر العباد زین العابدین مازندرانی ولد مرحوم کربلائی مسلم بعد از فراغ از تحصیل دربارفروش؛

انجام: و رساله حج از تصنیفات شیخ مدظله که مشهور است و چاپ شده اکثر مسائل این کتابرا مطابق کردند تم بالخیر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ این نسخه مسوده چاپ سنگی است و مطالب کتاب فقط در روی برگ‌ها نوشته شده، درآغاز نسخه محمد هاشم نوشته است که به همراه دو نفر این نسخه را با نسخ متعدده مقابله نموده است، محشی از «ظم طبائی دام ظله» و «محمد تقی»، ملحقاتی از مؤلف دارد؛ ۳۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴ – ۱۹۶۸]

● **ذخیرة المعاد** / اخلاق / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۱۲۲۷ – ۱۳۰۹ قمری

fāzel-e bastāmī, nowrūz ‘alī ebn-e mohammad bāqer (1812 - 1892)

کتاب مفصلی است در اخلاق و مواعظ که از چند مقدمه و سی مجلس و خاتمه ترتیب یافته است، در آغاز هر مجلس یکی از دعاهای روزهای ماه مبارک رمضان را آورده و به شرح آن پرداخته، سپس به مباحث دیگر می‌پردازد. چهار مجلس نخست را به صورت گسترده بحث نموده است. این کتاب به درخواست شخصی نگاشته است.

آغاز: نحمدک اللهم یا من ارشدنا إلی منهج الصلاح و السداد و هدینا إلی طریق الفلاح و الرشاد و جعل لنا العبادة ذخیرة لیوم المعاد ... اما بعد چنین گوید ... که چون خداوند مهربان از غایت مرحمت و احسان بر بندگان، ماه مبارک رمضان را وسیله قرب

انجام: و له لاشکر علی ما اولانا و سزاوار این است که این تکبیرات را ترک ننماید زیرا که سید مرتضی قائل به وجوب آن است.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۲۴۰۳؛ تهران، سنگی، ۱۲۶۹ق، رحلی، ۲۸۳ص؛ ذخیرة المعاد فی تهذیب الأخلاق: [تهران]، سنگی، [۱۲۶۹]، رحلی، ۲۸۳ص

[دنا ۴۸۴/۵؛ الذریعة: ۴۰/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۴۵۵/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۴۴گ، ۲۷ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۳۳ – ۵۶]

۲. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا، عصر مؤلف [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ – ۲۱۸]

۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانه لایخیب علیه داع دعاه ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة حسنة و قنا عذاب النار.

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: – ۸۶]

● **ذخیرة المعاد** / گوناگون / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

فشارکی، محمد باقر بن محمدجعفر، ۱۲۵۲-۱۳۱۴قمری

fešārakī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1837 - 1897)

مجموعه‌ای در ۵۶ «مجلس»، تنظیم شده برای واعظان و اهل منبر، مولف در دهه عاشورا که فراغتی داشته آنها را تنظیم و تحریر نموده است. هر مجلس به آیه‌ای آغاز شده و در پایان به مصایب حضرت امام حسین علیه السلام اشاره می‌شود و مشتمل بر بیان آداب دینی و اصول اعتقادی می‌باشد. گویا فشارکی بنا داشته که اصول دین پنج‌گانه را در این کتاب بنگارد ولی در نسخه مرعشی فقط اصل اول توحید و مقداری از اصل دوم در نبوت آمده و کار تألیف آن ناتمام مانده است.

چاپ: دارالسلطنه اصفهان، سنگی، ۱۳۴۷ق، وزیری، ۴۵۱ص

[دنا ۴۸۵/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۵۵/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین الذی ارسل المکرمین و الانبیا المقربین ... و بعد چنین گوید فقیر حقیر خاکسار ؛ **انجام:** و انا السبط الذی من غیر جرم قتلونی ×× و بجرد الخیل عمدا بعد القتل

سحقونی
خط:نسخ،کا:فتح الله فروشانی، تا: ۶ رجب ۱۳۰۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۶۸]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۸۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲۲۴گ، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۴۲۶]

● **ذخیرة المعاد** / شعر / فارسی

zaxīrat-ol ma'ād

عاصی ارومیه ای، حسن، - ۱۳۲۶ قمری

'āsī orūmīye-ī, hasan (- 1908)

مثنوی عرفانی مفصلی است حدود ۲۰۰۰ بیت شبیه به مثنوی نان و حلوا در بیان عشق و ایمان و طریقت، در اواخر منظومه از مشایخ سلسله ذهبیه نام می‌برد و هم چنین اسامی علمای شیعه را با نام کتاب‌هایشان ذکر می‌کند.

آغاز: عید سلطانی است ایدل شاد باش ×× از تعلق همچو سرو آزاد باش / عید چبود عود کردن اصل خویش ×× باز جستن روزگار وصل خویش ...

انجام: ربنا اجعلنا مقیماً فی الظهور×× تحت لوائه وزدنا فی الحضور ... ای جلال الدین شاه کامکار ×× مالک دین شافع روز شمار / یک نظر ازفیض وفضل و مکرمت ×× کن بعاصی این سگ بی ننگ وعار

[مشترک پاکستان ۱۹۰۹/۹؛ دنا ۴۸۵/۵]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۷۹۰-۵/۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن محمود، تا: جمعه ۲۰ ربیع الاول ۱۳۱۰ق؛ پس از اتمام منظومه دوغزل از عاصی درج شده: «دلی دارم از هجرش غرق خون است ...»؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۳/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۶۷]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۳۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ربنا اجعلنا مقیماً فی الظهر ×× تحت الویه وزدنا فی الحضور
بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۲ شوال ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ تریاکی، ۷۳ص (۷۴-۱۷۴)، ۱۶ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۶ - ۶۸۱]

۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۷۶/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق درشت خط، کا: لطف الله ابن محمود افشار، تا: ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، ۸۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۴۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۰۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شکرالله بن محمود، تا: یک‌شنبه ۷ ربیع الثانی ۱۳۱۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۳گ (۱پ-۷۳ر) [ف: ۳۶ - ۳۴۲]

● **ذخیرة المعاد** / دعا / فارسی

zaxīrat-ol ma'ād

حسینی فیروزی، ابوالفضل، ق۱۴ قمری

hoseynī fīrūzī, ab-ol-fazl (- 20c)

کتاب دارای مقدمه‌ای در سبب تألیف و ادعیه: صباح و رویت هلال علوی علیه السلام، طمطام، آداب نماز شب و دعاء طلب حوائج و ایام هفته سجادیه علیه السلام. تاریخ ختم تألیف به نقل واقف: ۱۳۱۵ق.

[دنا ۴۸۵/۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۱۶۳
آغاز: الحمدلله الذی امر بالدعاء و قرنه بالاجابة و جعله وسیلة السعادة؛ **انجام:** کذا بحق محمد و اله الطاهرین و حاجت خود را از خدا سؤال کن
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با کمند آبی، مجدول؛ واقف: دختر مؤلف از تبریز، تیر ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی و شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش مشمع آبی، ۵۰گ، ۸-۹ سطر، اندازه: ۹/۲×۱۳/۹سم [ف: ۱۵ - ۲۱۳]

● **ذخیرة المعاد** / دعا / فارسی

zaxīrat-ol ma'ād

شریعتمدار، محمد علی بن اسدالله، ق۱۴ قمری

šarī'atmadār, mohammad 'alī ebn-e asad-ol-lāh (- 20c)

شرح گسترده دعاهای مخصوص سی روز ماه مبارک رمضان است، با ترجمه فارسی آنها و نقل بسیاری از روایات و احادیث منقول از اهل بیت علیهم السلام و اشاره به مسائل اعتقادی و مطالب تاریخی و در پایان شرح هر یک از دعاها ذکری از مصایب حضرات معصومین علیهم السلام می‌شود.

[دنا ۴۸۵/۵]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۱
آغاز: الحمدلله المحمود لنعمته المعبود لقدرته المطاع لسلطانه ... و بعد چنین گوید مذنب جانی و اسیر فانی فقیرترین ناس بسوی خدای غنی
جلد اول کتاب و مشتمل بر شرح پانزده دعا می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مشهور به احمد بن مهدی خمامی مقیم انزلی، تا: ۲۹ شعبان ۱۳۳۷ق؛ مصحح و با اضافات بسیار به خط مؤلف؛ ۲۳۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۳۳/۵سم [ف: ۱ - ۶۰]

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۴۱مشهد
همان نسخه بالا [ف: - ۱۷۲]

● **ذخيرة المعاد** / کلام و اعتقادات / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

حسینی قزوینی، موسی بن شجاع الدین

hoseynī qazvīnī, mūsā ebn-e šojā‘-od-dīn

رساله متوسطی در اعتقادات عقاید شیعه امامیه در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در شواهد وجوب معرفة الله؛ ۱. اثبات صانع؛ ۲. صفات ثبوتیه؛ ۳. صفات سلبیه؛ ۴. عدل؛ ۵. نبوت؛ ۶. امامت؛ ۷. معاد؛ ۸ اعتقاد بما انزل الله الی النبی؛ ۹. توبه؛ ۱۰. امر به معروف و نهی از منکر ...

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۵۹

آغاز: ثناء جمیل نثار جمال محبوبیست که در صد هزار پرده غیرت مستور و عکس وجود اقدسش در مرایای موجودات غیر متناهیه منعکس و مسطور است؛ **انجام:** باب در امر به معروف و نهی از منکر است و آن واجب است عقلاً و شرحاً به شرایطی که فقها و متکلمین در کتب خود ذکر کرده اند، اول آنکه امر و ناهی عالم باشد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۲۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۸۶]

● **ذخيرة المعاد** / دعا / عربی، فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۷۰۲

ادعیه ماه رجب، شعبان و رمضان، شاید به نام ذخیرة المعاد تألیف یکی از علمای شیعه؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **ذخيرة المعاد** / کلام و اعتقادات / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

مجالس مرتبی است برای واعظان و اهل منبر که مؤلف در اصول دین و امور اعتقادی از منبرهای خود ترتیب داده و هر مجلس به آیه‌ای شروع شده و به مصایب معصومین علیهم السلام ختم می‌گردد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۵۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی ارسل الرسل المکرمین ... باینکه از مروجین دین مبین موفق داشته و همه روزه در منبر مشغول بیان احکام

جلد اول کتاب و در توحید و بعضی مباحث نبوت می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۳گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۲۱۱]

● **ذخيرة المعاد** / فقه / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād

وابسته به: ذخیرة المعاد؛ حائری مازندرانی، زین العابدین بن مسلم (۱۲۲۷-۱۳۰۹ق)

رساله فتوایی است با عنوان «سؤال، جواب» منتخب از رساله «ذخیرة المعاد» شیخ زین العابدین مازندرانی و مطابق فتوای وی، و در آخر این رساله مناسک حج را نیز آورده است، و قبل از مناسک مسائل متفرقه‌ای است که گویا انتخاب کننده از شیخ پرسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد بدانکه این رساله ایست که انتخاب کردم از رساله موسومه بذخیرة المعاد؛ **انجام:** و در تقلید همان أخذ مسائل برای عمل را کافی میدانند اگر چه عمل هنوز نکند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا (شاید به خط انتخاب کننده)؛ مصحح؛ تاریخ وقف: محرم ۱۳۰۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۱۰]

● **ذخيرة المعاد فی احوال سادات العباد** / تاریخ معصومین / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād fī ahvāl-e sādāt-el ‘ebād

یزدی، ابوالقاسم بن جعفر، ق۱۳ قمری

yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ja‘far (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۲ق

مؤلف این کتاب را از روی ۶۲ کتاب از جمله دو مجلد مجموعه کبیر خود برگزیده و آن را در یک «مقدمه» و ۱۴ «باب» و یک «خاتمه» نگاشته و در دو مجلد قرار داده است، مجلد اول در شرح حال و فضایل پیامبر و امام علی و فاطمه زهرا و امام حسن علیهم السلام و مجلد دوم را در سرگذشت حضرت سید الشهداء علیه السلام می‌باشد.

[دنا ۴۸۵/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۶۵۱/۳]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۰۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الجنة للموحدین المحبین ... اما بعد چنین گوید عبد آثم جان و سرگشته فیافی جهل و نادانی و فریفته امل و امانی جامع اخبار سادات؛ **انجام:** انه لاینفع مع عداوتکم عمل عامل و لایضر مع محبتکم و موالاتکم ذنب غیر الکبائر ثم قال علی بن الحسین علیه السلام بعد ان حدثتنی بهذا الحدیث خذه الیك اما لو ضربت فی طلبه اباط الابل حولا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۰]

● **ذخیرة المعاد فی الاجازة لافلاذ الاکباد** / اجازات / عربی

d̲axīrat-ul ma'ād fi-l ijāza li-aflād̲-il akbād

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶ - ۱۳۵۲ قمری

bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860 - 1934)

تاریخ تألیف: ۸ شوال ۱۳۴۴ق

اجازه مفصلی است متضمن فواید ارزنده رجالی، تاریخی و کتاب‌شناسی که برای اولاد و شاگردان خاص خود نگاشته و در آن طرق روایتش از مشایخ را آورده و در ابتداء فصل‌هایی را به مباحث اعتقادی و رجالی اختصاص داده است. مؤلف این اجازه را یکی از مقدمه‌های کتاب فقهی‌اش «العین الباصرة فی شرح التبصرة» دانسته است. در مقدمه می‌گوید: «جمع عزمی علی قرائة الاصول المأثورة و الصحف المشهورة لا سیما الکتب الأربعه و الجوامع الکبار المشتهرة کاشتهار الشمس فی رابعة النهار فأردت ضبط طرقی من مشایخی و غیرهم الیها لکثیر ما رأی من الفواید لدیها و ان ذهل عنها الجاهلون و قصر عنها العادلون و أن أبین ما رجح عندی من حال الرواة لیکون مرجعا لی و مؤیدا لمن قاده النظر الی ما اخترته من الثبات و تکون هذه مقدمة کاخاتها لکتابنا فی الفقه الاستدلالی رجاء أن تنفع یوم القیامة بحالی و اذکان الحق جواز النقل بالاجازة و هی أنفع طرق التحمل و الروایة کما أوضحه فی الرسالة خلافا للشافعی و جماعه ... فأجزت مریاتی بطرق العامة و الخاصة و مقرواتی و مصنفاتی نظما و نثرا التی منها العین الباصرة فی شرح التبصرة و وثیقة الفقهاء و ایضاح الطریق و نورالمعرفة و بدایة المعرفة و مفتاح الفردوس و هو فی المواعظ و المراثی و مقتل الامام الشهید الی غیر ذلک مما جری علیه قلمی لاولادی الموجودین منهم و المعدومین و خواص تلامیذی المتقنین بشرط مقابلة الکتب و تصحیحها و المعارجة علی استخراج لثالیها و تنقیحها ... و سمیته بذخیری المعاد فی الاجازة الأفلاذ الأکباد و أرانا الله تعالی أن مقدم فصولا فی اثبات حجیه الکلام المروی عنهم (ع) و انهم المعنی بقوله تعالی کونوا مع الصادقین لیعلم بعد اتصال السند بتوسط الثقات الیهم ان الخارج عن بیوتهم هو المأخوذ عن جدهم النبی ...».

فصول کتاب عبارت است از: فصل فی نبوة نبینا محمد (ص)؛ فصل فی وجوب الرجوع الی الائمة الاثنی عشر بعد جدهم محمد (ص) و عدم الاعتبار بمن خالفهم. الطرف الأول ان الأحادیث من طرق الخالصة کافیة فی کل مطلب و ان لم یوافقهم الخصوم ...؛ فصل ان رواة الشیعة لیست کراوة العامة و لا اصولهم کاصولهم ...؛ فصل ان المثرة لایفید الحقیة. الطرف الثانی فی أدلة امامة أمیرالمؤمنین علی بن ابیطالب و اولاده المعصومین اجمالا؛ فصل اعلم ان علم الحدیث علم یعرف به أقوال المعصوم و أفعاله و أحواله و منه یظهر موضوعه ...؛ فصل ینبغی أن یعلم ان الطرق علی کثرتها و انتشارها قد انحصر المهم منها فی ثلاثة موتضع فصارت ثلاث مراتب؛ فصل فأما أعلم مشایخنا واکمل أساتیدنا ... الآمیرزا محمد حسن الشیرازی ... أذن لی فی الاجتهاد و الاستنباط ...؛ فصل حدثنا و أخبرنا اجازة بحق اجازته عن شیوخه و أسلافه المولی العماد ... الامیرزا حسین النوری الطبرسی ... واعلم انا نروی أیضا بالاجازة عن الشیخ فضل الله النوری الطبرسی ...؛ فصل و أخبرنا اجازة جماعة من شیوخنا منهم المولی محمد الایرونی و المولی لطف الله المازندرانی و الشیخ محمد المامقانی و الشیخ جعفر التستری و غیره کلهم عن الشیخ محمد حسن النجفی؛ فصل و أخبرنا اجازة الشیخ محمد الاسترآبادی عن الشیخ محمد باقر بن محمد تقی الرازی الاصفهانی عن شیخیه الجلیلین المحقق الأنصاری و خاله الشیخ حسن بن الشیخ جعفر النجفی؛ فصل و أخبرنی بحق اجازته عن مشایخه العظام الذین منهم العالم الکامل الجلیل الآقا میرزاهاشم الاصفهانی ...؛ فصل و أخبرنا اجازة أخونا الأکبر الحاج شیخ محمد ابراهیم بن محمد حسن القاینی ...؛ فصل و أروی عن المعاصرین ممن له اتصال فی الاجازة حفظا لسلسلة الروایة ... و یسمی ذلک عند أهل الدرایة بالمدبج ... (منهم: محمدرضا الشریف من أحفاد المولی عبدالله التونی؛ الحاج میرزا حسین؛ السید حسن الصدر الکاظمی؛ السید محمد کاظم الطباطبائی الیزدی؛ الشیخ محمد تقی الاصفهانی)؛ فصل و أخبرنا اجازة المولی علی أصغرین بن المولی محمد حسن (متن کامل اجازه مولی علی اصغر و میرزا حسین نوری را آورده است.)؛ فصل و اروی عن العالم العامل الحاج محمد حسن بن المولی الحاج علی عن الشیخ محمد رحیم المشهدی ... واروی عن الشیخ عبدالجواد عن شیخه المولی حسینعلی التوسرکانی ... آما مشاهیر من أخذ عن العلامة السمی المجلسی ... ؛ فصل و أما مشایخ السمی العلامة فهم أیضا کثیرون ... طرق العلامة المجلسی الی فقهاء أعصار الائمة علیهم السلام ...؛ فصل الذین کانوا من رواة الکافی و حملته کثیرون نذکر بعضهم ...؛ فصل و حیث ان هذا الکراس مقدمة اخری فی الحقیقة لکتابنا الموسوم بعین الباصرة فی شرح التبصرة و غیره من صحفنا فلنورد الطرق الی الکتب الرایجة التی ربما نحتاج الی النقل منها؛ فصل فی طبقات بعض العلماء و وفیاتهم (در این فصل شرح حال مختصری از علمای شیعه به خصوص هم نامان مؤلف «محمدباقر» درج شده است). و أما طرقنا الی اصول العامه فهی أکثر من ان تستقصی و نذکر منها نبذا کافیا لنا ...؛ فصل فی وفیات مشاهیر العامة ممن ننقل عن کتبهم و روایاتهم فی صحفنا و کتبنا ...؛ فصل فأما أرباب الصحاح ...؛ فصل فی الکتب المعتمده ببعامة التی ینقل عنها فی کتبنا کثیرا للالزام ... الخاتمة فی المهم من الوصایا: فصل لما رأیت الاهتمام من الأنبیاء و الاولیاء بالوصیة لخواصهم ... احببت ختم الرسالة بشیء من المواعظ الشافیة فقلت أوصیکم و نفسی الخاطئة الجانیة بملازمة التقوی ...؛ فصل فی مصباح الشریعة ... قال التقوی علی

ثلاثة اوجه ...؛ فصل و اوصیکم بالمجاهدة و المراقبة و الاحسان الی أنفسکم ...؛ فصل و اوصیکم و ایای بالصبر فی المصائب و علی جمیع المآرب ... قاینی در این اجازه نمونه‌هایی از سروده‌های فارسی خود را آورده است. آقای اشکوری این اجازه را در سه جزء دانسته. (حافظیان ابوالفضل)
[دنا ۴۸۵/۵ الذریعه ۱۹/۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۱۸/۲ و ۱۸۹۴ عکسی
آغاز: الحمدلله رب العالمین الذی أرسل الرسل المکرمین و الانبیاء الهادین المهدیین لهدایة الخلائق و ارشاد الضالین؛ **انجام:** و حبسنا عن ارتکاب سیئاته بحق محمد و عترته الطیبین صلوات الله علیهم اجمعین و لعنة الله علی اعدائهم الی یوم الدین
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ (۷۲پ-۱۷۷پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۲۰۳] و [عکسی ف: ۵ - ۳۲۸]

● ذخیرة المعاد فی ترجمة الارشاد / تاریخ / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād fī tarjomat-el eršād

یزدی اردکانی، محمد رضا بن عبدالله، ق۱۴ قمری

yazdī ārdakānī, mohammad rezā ebn-e ‘abd-ol-lāh (-20c)

وابسته به: الارشاد فی معرفة حجج الله علی العباد؛ مفید، محمد بن محمد (۳۳۶-۴۱۳)
تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۳۰۵ق (جزء اول)
ترجمه کتاب «الارشاد» شیخ مفید با اضافه مطالبی از مترجم با عناوین «مترجم گوید».

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۱۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد این کتابی است در ترجمه کتاب مستطاب ارشاد مفید مرحوم که مسمی است به ذخیرة المعاد فی ترجمة الارشاد
خط: نسخ نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۴۳۸گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۱۰]

● ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد / فقه / عربی

ḏaxīrat-ul ma‘ād fī š.-il iršād

محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، ۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ قمری

mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo’men (1609 - 1679)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
تاریخ تألیف: ۱۰۵۵ق

شرح استدلالی مفصلی است در چند مجلد بر کتاب «ارشاد الاذهان» علامه حلی. با تفصیل بیشتر در بخش عبادات و اختصار در معاملات. کتاب طهارت در آخر رمضان ۱۰۵۰ق و صلاة در جمادی الثانی ۱۰۵۳ و صوم در رجب ۱۰۵۵ق به نهایت رسیده است. تألیف کتاب ذخیرة ناقص مانده و بنا به تصریح صاحب روضات تا آخر کتاب حج را مؤلف تألیف کرده و به همین جهت مؤلف عبادات کتاب کفایة الفقه را مختصر نوشته ولی تجارت آن را تفصیل داده‌اند و ذخیره در حدود ۸۰۰۰۰ بیت کتابت دارد و بیشتر الفاظ و معانی این کتاب از کتاب مدارک الاحکام گرفته شده. سائر رجالیین و اهل سیر اشاره به نقصان این کتاب نیز کرده‌اند.
آغاز: طهارت: بسمله. کتاب الطهارة، ای هذا کتاب الطهارة. و الکتاب اسم مفرد جمعه کتب، بضم التاء و سکونها. و هو فعال من الکتب بفتح الکاف
صلوة: بسمله ... کتاب الصلوة الصلوة لغة هی الدعاء قال الله تعالی وصل علیهم و قال النبی ص وصلت علیکم الملائکة واذا اکل عند الصائم صلت علیه الملائکة
زکاة: بسمله، حمدله، و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین. قال المصنف: کتاب الزکوة، الزکوة فی اللغة الطهارة و الزیادة و النمو
چاپ: مشار عربی، ص۳۹۲؛ طهران، سنگی، ۱۲۷۴ق، رحلی
[الذریعة ۱۹/۱۰؛ ایضاح المکنون ۵۴۲/۱؛ ریحانة الأدب ۲۴۴/۵؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه: ۲۴۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۹۳/۲؛ دنا ۴۸۵/۵-۴۹۱ (۱۶۴ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- الجمع بین الاخبار = حاشیة الذخیرة؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰)
۲- الحاشیه علی ذخیرة المعاد؛ گیلانی اصفهانی، حسین بن حسن (- ۱۱۲۹)
۳- مستقصی الاجتهاد فی شرح ذخیرة المعاد؛ قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم (۱۱۲۶-۱۲۰۸)
۴- الجمع بین الاخبار المتعارضة = حاشیة ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد؛ وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (۱۱۱۸-۱۲۰۵)
۵- اصالة الطهارة = الاصل طهارة الاشیاء = الاصل فی الاشیاء الطهارة = حاشیة ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد؛ وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (۱۱۱۸-۱۲۰۵)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۵۶
آغاز: بسمله، حمد له ... کتاب الحج قال ابن هشام فی النهایه الحج فی اللغة القصد الی کل شی فحصل الشرع بقصد معین ای شروط معلومة؛ **انجام:** فلذلک سمی مسجد الفصح و ذکر اشهد ان هذا المسجد هو الذی ردت فیه الشمس لامیر المومنین علیه السلام بالمدینه و رواه الکلینی عن عمار الساباطی عن الصادق علیه السلام جلد چهارم، کتاب حج؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: گویا ۱۰۵۰؛ با خط خوردگی، محشی از مولف، در برگ نخست «رقعة

الاستخاره» از جعفر صادق به خطی دیگر نوشته شده؛ مهر: کتابخانه «مجد الدین»، «حاج سید نصر الله تقوی»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۷۳گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۱۵ – ۱۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۹۷

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** انتهی الجزء الثانی من کتاب ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد علی ید مؤلفه الفقیر الی رحمة الباری محمد باقر بن محمد مؤمن السبزواری. فی اواخر شهر رمضان، خمسین و الف من الهجرة النبویة ... و ان یلحقه بالصالحین و ان یحشره فی زمرة المحسنین انه علی ...

جلد دوم، کتاب طهارت تا کتاب حج؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۵۰ق؛ بنا به گفته مؤلف ذریعه نسخه کتابخانه تقوی بخط مصنف می‌باشد، در آغاز یادداشت‌هایی به نام فخرالدین بن محمد طریحی نجفی معاصر مصنف کتاب ذخیرة المعاد؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع اصفهانی با تاریخ ۱۳۱۴؛ مهر: «سید نصر الله تقوی»؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: مقوایی نخودی، ۲۰۸گ، ۱۹س (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۱ – ۲۱۱]

۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۹۱۱

زکات و خمس و صوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۰۵۵ق، خط نسخه با خط سبزواری که در ریحانة الادب (۳۷۱/۶) آمده است مانند است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۴گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [رشت و همدان: ف: – ۱۳۲۵]

۴. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۲۴۸

کتاب الزکاة و الصوم؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: دوشنبه اواخر صفر ۹۵۵ق [این تاریخ با تاریخ تولد مؤلف و تاریخ تألیف اثر نمی‌خواند و قطعاً نادرست است]؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۴۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: – ۱۴۹]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۹۱

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** و مقتضی القول بالمضاعفة فی صوم رمضان لزوم ثلث کفارات. اذا وقع فی نهار رمضان. فتدبر. انتهی ما قصدنا ایراده من شرح کتاب الصوم و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و هو حسبی و نعم الوکیل. تمت.

کتاب زکوة و کتاب صوم است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۵۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش تیماج قهوه‌ای، ۱۶۰گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [رایانه]

۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۸۷

زکوة تا صوم؛ خط: نسخ، کا: رمضانعلی بن محمد علی اصفهانی، تا: ۱۰۵۸ق؛ ۱۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ – ۱۱۲]

۷. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۳۲

کتاب الصلاة؛ کا: محمد مقیم بن محمد باقر اصفهانی، تا: ۱۰۷۹ق؛ از روی نسخه مؤلف، کاتب از تلامذة مؤلف و محمد تقی مجلسی است؛ تملک: محمد حسین النیسابوری، محمد علی المدرس، محمد الرضوی [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ – ۳۲۷]

۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۷۳

آغاز: برابر زکات

کتاب‌های زکوة، خمس و صوم؛ خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمد باقر اصفهانی، تا: سلخ ربیع الاول ۱۰۸۱ق؛ تاریخ پایان این شرح در رجب ۱۰۵۵ق آمده که آن را از خط شارح یعنی محقق سبزواری و در زمان حیاتش نقل کرده است؛ این نسخه در اواسط ذیقعده ۱۱۰۱ق به‌وسیله عمران به دستور آقا محمد هادی و آقا محمد جعفر دو خلف مؤلف از روی نسخه‌ای که به خط مؤلف بوده است تصحیح گردیده در اصفهان؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲ – ۴۴۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۴۱

آغاز: النظر الرابع فی اسباب التیمم ای الاسباب المسوغة له؛ **انجام:** للمسامحة فی ادلة السنن

از اول مبحث تیمم تا آخر کتاب طهارت؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن ملا روح الله سمنانی، تا: ۶ صفر ۱۰۸۵ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش، ۱۶۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ – ۴۸۶]

۱۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۹۹

از کتاب الطهارة تا پایان کتاب الصوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: محمد بن عبدالفتاح سراب تنکابنی، ۳۶۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۳سم [ف: ۲ – ۵۱۰]

۱۱. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۹۵

کتاب الزکاة؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تاریخ تمام شدن کتاب سه‌شنبه ۲۰ جمادی الاول ۱۰۸۸ق بوده؛ وقفنامه را مرحوم مجلسی با خط خودشان مرقوم فرموده‌اند و به مهر خود ممهور کرده‌اند و وقف بر شیعه امامیه نموده‌اند، تاریخ وقف: ۱۰۹۴ق؛ ۱۸۸گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: – ۶۵]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷۸

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** فلعل هذا المستند یکفی فیه و ان کان ضعیفا للمسامحة فی الدلة السنن ... انه علی ذلك قدیر.

جلد ۱، از ابتدای طهارت تا پایان آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: استاد کاظم مدیرشانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۲۴۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۲۱]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۴۶

آغاز: المقصد الثانی فی صلاة الجمعة لا خلاف بین العلماء فی وجوب صلاة الجمعة فی الجملة؛ **انجام:** فی صوم رمضان لزوم ثلاث کفارات اذا وقع فی نهار رمضان فتدبر

از صلاة الجمعة تا پایان صوم؛خط:نستعلیق، کا: بهاء الدین بن امیر

محمد طالقانی،تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲۲۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۰۹]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۰۴-۲۹/۴۴

آغاز: ان قلنا ان اطلاق الصلاة علیه مجاز والمعروف من مذهب الاصحاب ان الوضوء لیس واجباً لنفسه؛ **انجام:** ههنا اشکال وهو انه سبحانه جمع بین هذه الاشیاء فی الشرط المرتب علیه جزء واحد هو الامر بالتیمم مع ان سببیة الاولین للترخص الی

کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضای «محق عفی عنه» و روض الجنان و شرح دروس؛ جلد: تیماج حنایی، ۱۸۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۴ - ۱۹۷۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۲۴۲

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطیبین الطاهرین کتاب الحج قال ابن الاثیر فی النهایة؛ **انجام:** حیث تضمن تفسیر ما بین لابینه بما بین ظل عابر

کتاب حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ دارای بلاغ؛ مهر: «العبد المذنب محمد نصیر ۱۱۰۵»، محمد محسن بن ابیطالب الطباطبایی «یا حسن التجاوز»، عباس بن حسین الحسینی جمادی الثانی ۱۲۸۱ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور مشکی، ۲۲۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۵]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۷۵

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و ان کان ضعیفاً للمسامحة فی ادلة السنن. انتهی الجزء الثانی من کتاب ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد ... و بالاجابة جدیر.

خط:نسخ پخته،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ:نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۹گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۱۵]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۱۳

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد محسن حسینی، تا: قرن ۱۱؛ در این نسخه فراغت مؤلف جمادی الثانی ۱۰۵۳ آمده؛ مصحح، محشی با رمز «م ح د»؛ ۲۲۲گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۶]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۸۰

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و اما الاستحباب فیما بعد الثلاثة فلعل هذا المستند یکفی فیه و ان کان ضعیفاً للمساحة فی ادلة السنن.

کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ مهر: «یارفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۰]

۱۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۶۷۳

آغاز: برابر طهارت

از آغاز طهارت تا آخر طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «ماشاء الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»، «عبده علی محمد الحسینی»؛ تملک: ابن امیر آقا با مهر «محمد باقر الحسینی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۹گ، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۵۴۲]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۹۴

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** فلعل هذا المستند یکفی فیه و ان کان ضعیفا للمسامحة فی الدلة السنن ... انه علی ذلک قدیر.

جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ تملک: محمد حسین بن مراد علی خادم در جمادی الثانی ۱۱۳۸، محمد علی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی در سال ۱۲۹۹ق، محمد علی مجتهدی در شوال ۱۳۶۶؛ واقف: مکتبة الامام امیرالمؤمنین علیه السلام، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۲]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۶۲

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** و هو تعلیل ضعیف ثم نقل روایة محمد بن مسلم السابقة و هی غیر دالة علی مدعاه المقصد الثانی [فی صلاة الجمعة]

از ابتدای صلاة تا اول نماز جمعه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شیخ محمد رحیم؛ کاغذ: نخودی و نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۸گ، ۲۰-۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۴سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۷]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۶۷۵

آغاز: مع انواع الولایة و الملاءة کان الاقتراض باطلا؛ **انجام:** او کان الاعتکاف واجبا بالنذر و شبهه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ماشی، ۱۶۲گ، ۲۸سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۶]

۲۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۰۶

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** و الاول احوط و علی القول بوجوب الصرف اقرب. تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ واقف: علی مردان خان تیموری (نصرت الملک)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۸گ، ۱۷و۱۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: - ۴۸۹]

۲۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۱۰

آغاز: و مس کتابة القرآن ان وجب لما لم تکن الغایة ههنا واجبة بأصل الشرع؛ **انجام:** المتغیر خاصة عذا الحکم یختلف باختلاف الماء بحسب القلة و الکثرة

بخشی از کتاب طهارت؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی؛ تملک: ابن محمدرضا تستری؛ مهر: «عبده الراجی عبدالحسین» (بیضی)، «عبده الراجی محمد مهدی» (بیضی)؛ جلد: مشکی، ۱۵۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۲ - ۱۷۱]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۸۱-۳۰/۵۱

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** وان کان ضعیفاً للمسامحة فی ادلة السنن انتهی الجزؤ الثانی من کتاب ذخیرة المعاد ... انه علی ذلک

قدیر و بالاجابة جدیر
طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، نوشته‌ای به تاریخ سلخ رمضان ۱۱۲۶ از محمد مهدی بن محمدتقی طبسی مبنی بر مقابله این نسخه با نسخه‌ای که در غایت صحت بوده و با نسخه اصل مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۴ - ۱۹۶۹]

۲۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۷۲

آغاز: و العشرون منه و اختاره المحقق و یدل علیه روایة سماعة السابقة؛ **انجام:** و من جعل ما بینه علی ذلک انه قدیورد هذا الحکم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۸گ، ۲۳سطر (۱۱/۵×۲۳)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۸۴]

۲۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۵۲

آغاز: بسمله المقصد الثانی فی صلوة الجمعه لاخلاف بین العلما فی وجوب صلوة الجمعه؛ **انجام:** علی المبالغه فی تاکد الاستحباب اذا الظ انه لم یقل احد بوجوب انتهی الجزء الثانی من کتاب ذخیرة المعاد
جلد دوم و از نماز جمعه تا آخر و تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۰۵۳؛ خط: نستعلیق، کا: محمد فاضل بن محمد باقرخراسانی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۶۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: - ۱۱۸]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۰۲

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** للمسامحة فی ادله السنن. انتهی الجزء الثانی من ذخیره المعاد فی شرح الارشاد علی ید مولفه ... محمد باقر بن محمد مومن السبزواری حجه خمسین و الف ... انه علی ذلك قدیر و بالاجابه جدید
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه چرم مشکی، ۲۴۵گ، ۲۷ سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۵۴]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۶۴

طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۱۲گ، ۲۷ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۶ - ۳۲۸]

۳۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۸۶۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴۰۸ص، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۱ - ۲۴۴]

۳۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۵۹

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳ - ۷۱۲]

۳۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۹۰

آغاز: الی تقصیره السابق و هو ضعیف لان تأخیر الصلاة من أول وقتها جائز
کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «نورالدین الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۳۵]

۳۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۶۶

از بحث صلاة الجمعة تا صلاة المسافر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد نصیر بن محمد مؤمن در ۱۲۵۵؛ جلد: تیماج سبز، ۲۳۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۰]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۴۰

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** لزوم ثلث کفارات اذا وقع فی نهار رمضان فتدبر
حاوی کتاب‌های زکوة و خمس و صوم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ولی الله موسوی قاینی، تا: جمادی الثانی ۱۱۰۵ق، جا: مشهد رضوی؛ مقابله شده؛ واقف: محمد تقی بن محمد صادق موسوی، رمضان ۱۱۱۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۴۸۷]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۱۴

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و ان کان الطریق نظیفا لم یغسله و الحکم فیما قبل الثلثه موافق ... غیر محتاج الی الدلیل و اما الاستحباب فیما بعد الثلثه ...
کتاب طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای م ح سلمه الله، محق عفی عنه، وافی، مدارک و ...؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی زرشکی، ۲۲۸گ، ۲۳ و ۲۵ سطر (۱۰/۵-۱۳× ۱۸-۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۱۸ - ۲۷۸]

۳۶. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۲۶

طهارت؛ خط: نسخ خوش، کا: نبی الله موسی قاینی، تا: ۱۱۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۱۴

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** انه لم یقل احد بالوجوب ... سنه ۱۱۱۲
خط: نسخ خفی، کا: خبوشانی، محمد یوسف بن بابا محمد، تا: ۱۱۱۲ق، [رایانه]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۲۷

آغاز: ... هکذا فانی هکذا افعل وروا به ابی بکر الحضر می‌عن ابی عبدالله (ع) قال لا باس بمسح الرجل وجهه بالثوب اذا توضاء؛ **انجام:** تجبر و هی سند الروایه و اطلاق الوجوب فی الروایه محمول علی المبالغه فی تاکد الاستحباب اذ الظاهر انه لم یقل احد بالوجوب
کتاب الصلوه؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی بن ابراهیم خاتون آبادی، تا: ۱۱۱۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۴۷۷گ، ۲۷ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۵ - ۳۳]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۶۸]

۳۹. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۷۷
الصلاة تا آغاز صلاة الجمعة؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم رازی سبزواری، تا: ۱۱۱۷ق؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده با اصل؛ قطع: وزیری باریک [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۴۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۷۱
آغاز: فروع: الاول: قال فی المعتبر: لو بذل له بثمن غیر مجحف؛ **انجام:** انتهی الجزء الثانی من کتاب ذخیرالمعاد فی شرح الارشاد علی ید مولفه الفقیر ...
از مبحث تیمم کتاب طهارت را تا انتها که در رمضان ۱۰۵۰ تألیف آن به اتمام رسیده؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن علی حسینی نجفی، تا: رجب ۱۱۱۷ق؛ محشی به خط و امضا مرحوم میر ابراهیم بن محمد معصوم حسینی قزوینی تبریزی؛ ۲۶۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲ - ۱۷۲]

۴۱. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۷۰
زکات تا اعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۱ق؛ عبدالنبی بن هدایة الله مشهدی آن را درس گفته و در ۱۱۳۵ تصحیح شده؛ تاریخ وقف: ۱۱۷۴؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۴۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۸۴
کتاب الزکاة و الخمس و الصوم؛ خط: نسخ، کا: هادی بن حاجی ابراهیم خاتون آبادی، تا: شنبه غره ذیحجه ۱۱۲۱ق؛ ۱۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۳۲]

۴۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۴۴/۱ - ج
دو جزو نخستین کتاب است و در ۱۰۵۰ آن را بپایان رسانده؛ کا: محمد هاشم بن محمد رضای سپاهانی، تا: پنج‌شنبه ۱ شعبان ۱۱۲۳ق؛ تملک: محمد حسن بن حاجی محمد قاسم خراسانی در جمادی الثانی ۱۱۹۲؛ واقف: محمد قاسم خراسانی، جمادی الثانی ۱۱۹۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۴۹گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۳۳۹]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۷۹
کتاب طهارت؛ خط: نسخ، کا: ملا محمد بن ملا حسین هر میجردی، تا: غره ذیحجه ۱۱۲۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۵۰]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۴۵
کتاب زکاة و صوم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۳ صفر ۱۱۲۳ق؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: احمد بن لطفعلی تبریزی به تاریخ ۱۲۴۲؛ نشانی امانت علی محمد موسوی؛ جلد: مقوایی، ۲۲۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۳ - ۴۲]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۴۴
آغاز: برابر زکاة؛ **انجام:** و مقتضی القول بالمضاعفة فی صوم رمضان لزوم ثلث کفارات اذا وقع فی نهار رمضان.
کتاب الزکوة و کتاب الصوم؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۱۲۵ق؛ نسخه از اصل خط شرح محمد باقر مومن سبزواری نقل شده، مصحح، محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸۹گ، ۱۸ سطر(۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۲-۸۹]

۴۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۲۵
آغاز: ... واعلم ان مقتضی هذه الاخبار استحباب التجدید لمن لم یصل بالاول ایضا کما قطع به المصنف فی التذکرة وتوقف فیه الشهید فی الذکری واحتمله للعموم و عدم لعدم فقل مثله؛ **انجام:** و ان کان الطریق نظیفا لم یغسله و الحکم فیما قبل الثلاثة موافق للقواعد غیر محتاج الی الدلیل و اما الاستصحاب فیما بعد الثلاثة فلعل هذا المستند یکفی فیه وان کان ضعیفا للمسامحة فی ادلة السنن انتهی.
جزء دوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاج محمد علی شابکی، تا: جمادی الاول ۱۱۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور سرخ، ۳۲۵گ، ۲۷ سطر [ف: ۱-۱۲۴]

۴۸. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۴۴/۲ - ج
جزء دوم است تا پایان صلوة؛ خط: نسخ، کا: جلال بن ملا ابراهیم گیلانی خرشتمی، تا: جمعه ۹ ربیع الاول ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲۳گ، ۲۶ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: - ۳۴۰]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۰۸
آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** للمسامحة فی ادلة السنن
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۲۸ق؛ نسخه را محمد مهدی سبزواری،در ربیع الثانی۱۱۲۸مقابله نموده، محشی از محمد سعید؛ واقف: حاجی محمد قدیر اصفهانی، ۱۱۵۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۶۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵ - ۴۸۵]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۰۹
آغاز: پس از خطبه: کتاب الحج قال ابن الاثیر فی النهایه الحج فی اللغه القصد الی کل شییء؛ **انجام:** عن عمارا لسابا طی عن الصادق ع
کتاب حج؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حاج ابراهیم عامری سبزواری چشمی، تا: غره رجب ۱۱۲۸ق؛ واقف: حاج محمد حسن، ۱۱۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۶۸گ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵ - ۴۸۸]

۵۱. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۳۳
جزو ۲ در صلاة الجمعة تا صلاة المسافر؛ خط: نسخ، کا: ابوالفتح بن ابی الحسن کردآبادی قاینی، تا: جمادی الاول ۱۱۲۹ق؛ واقف: یارمحمد صدیقی؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۵۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۸/۳-۵۹۱۱
از آغاز طهارت تا «العاشرة المشهور بین علمائنا عدم الفرق بین النجاسات»؛ خط: نسخ، کا: جلال بن رفیع الدین محمد یزدی، تا: ۲۴ صفر ۱۱۲۹ق؛ تملک: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۳گ، ۲۱ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۲۰]

۵۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۱۹
آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** التی اشیر الیها فی بعض المباحث السابقة

تجبروهن سند الرواية واطلاق الوجوب فى الرواية محمول على المبالغة فى تاكد الاستحباب اذا الظاهر انه لم يقل احد بالوجوب تم.
کامل وکتاب الصلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاج محمد علی، تا: ۱۱۳۰ق؛ تملک: عبدالجلیل همدانی با سال ۱۱۸۰ق، عبدالوهاب بن محمد علی قزوینی در نجف اشرف، نظارت بر نسخه توسط محسن الطریحی در ذیحجه ۱۲۳۴ق؛ واقف: حاج کریم بن علی عسکر ساروخانی، ذیقعده ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۶۵گ، ۲۷ سطر، [ف: ۱ - ۱۲۴]

۵۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۹

مقصد اول در صلاة؛ خط: نسخ، کا: عبدالسمیع حسینی کوبنانی، تا: ۱۱۳۱ق؛ با نسخه نوشته مصنف مقابله شده، محشی با نشان «وافی مدارک»؛ تملک: محمد بن غلامرضا؛ مهر: زین العابدین موسوی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۸گ، ۲۵ سطر (۶/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷/۵سم [ف: - ۵۵۱]

۵۵. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۸۹

کتاب طهارت؛ خط: نسخ، کا: ابوطالب بن حسن استرآبادی، تا: شوال ۱۱۳۱ق؛ ۲۵۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۲۸سم [ف: ۲ - ۲۸]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۱۳۲

آغاز: برابر زکاة؛ **انجام:** سمی الفضح و ذکر الشهیدان هذا المسجد هو الذی ... الشمس لامیر المومنین (ع) ... سنه ۱۱۴۱
خط: نسخ خفی، کا: سلیمان بن محمد علی، تا: ۱۱۴۱ق [رایانه]

۵۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۶۷

آغاز: يفهم احد منها ذهاب الحمرة المشرقية و من المستبعد ان يقال ان المعصومين
از بحث وقت قبله تا آخر صلاة؛ خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن علی محمد بیجاره‌ای، تا: ۱۱۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۴گ، اندازه: ۲۰×۲۴/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۴۴]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۹

آغاز: بسمله، المقصد الثانى فى صلاة الجمعة لاخلاف بين العلماء فى وجوب صلاة الجمعة فى الجملة؛ **انجام:** و اطلاق الوجوب فى الرواية محمول على المبالغة فى تأكد الاستحباب اذ الظاهر انه لم يقل احد بالوجوب ... سنة ثلاث و خمسين و الف من الهجرة النبوية ...
از ابتدای صلاة جمعه تا پایان کتاب صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد شریف ترشیزی ازغندی، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۵۰ق؛واقف:مرتضی قلی خان،۱۳۴۰؛کاغذ:نخودی،جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۹]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۷۲

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** و يلوح الكلام المفيد فى العرية جواز تولى المالك لذلك بنفسه و الأول احوط و بوجوب الصرف اقرب.
از ابتدای زکات تا انتهای خمس؛ خط: نسخ، کا: معصوم بن صدرالدین، تا: ۲۶ رمضان ۱۱۵۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۱۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۵]

۶۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۳۳

آغاز: برابر طهارت
کتاب طهارت تا آخر نظر سوم است در اسباب غسل؛ کا: محمد هادی، تا: ۱۱۵۸ق؛ قبل از شروع به کتاب مسائل مشکله فقهیه را که در تحت عنوان سؤل و جواب در زمان سلطنت شاه طهماسب صفوی در پنج باب و خاتمه‌ای تألیف شده و مؤلف در مقدمه نامی از خود نبرده است نوشته شده (ظاهراً تألیف حسین بن عبدالصمد است) و این رساله با اختصارش که از دویست بیت تجاوز نمی کند مشتمل بر مطالب عالیه فقهیه است، و نیز بر یک ورق ده مسئله فقهی از املاآت شیخ علی بن عبدالعالی ره تحریر گردیده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۵۹ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۴۰۹]

۶۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۳۲

مشتمل بر نظر رابع کتاب طهارت تا آخر آن کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۵۹ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۵۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۱۰]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۶۴

آغاز: كتاب الصوم و هومن افضل الطاعات و اشرف القربات و الاخبار اواردة فى فضله كثيره؛ **انجام:** اذا وقع فى نهار رمضان فتدبر انتهى ما اردنا ايراده فى شرح كتاب الصوم. و هو حسبى و نعم الوكيل.
تنها کتاب صوم؛خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۳ق؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج قرمز،۱۸۱ص،۲۳سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۴۲۷]

۶۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۱۳

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** الثانية فلبعض الاخبار الدالة عليه مضافا الى الاصل السالم عن المعارض
کتاب طهارت؛ کا: محمد هادی بن احمد، تا: ۲۱ صفر ۱۱۷۹ق؛ محشی؛ واقف: میرحسینا، ۱۱۸۵؛ جلد: مقوا، ۲۳۲گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۷۲]

۶۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۷

جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد علی خبوشانی با کمک پسر او محمد ابراهیم، تا: ربیع الاول ۱۱۷۹ق [ف: ۳ - ۸۸]

۶۵. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۱۸۰ق [نشریه: ۷ - ۵۳۵]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۳۷

آغاز: الحمدلله رب العالمين، و الصلوة و السلام على أشرف الأولين و الآخرين ... كتاب الصلوة و النظر فى المقدمات و الماهية و اللواحق، النظر الأول فى المقدمات و فيه مقاصد، الأول فى أقسامها؛ **انجام:** و مقتضى القول بالمضاعفة فى صوم رمضان لزوم

ثلث کفارات اذا وقع فی نهار رمضان فتدبر انتهی ما قصدنا ایراده من شرح کتاب الارشاد ... و الحمدلله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و هو حسبی و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر.
کتاب الصلاة، الزکاة و الصوم؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم فرزند حاجی علی محمد، تبریزی، تا: دهه نخست جمادی الثانی ۱۱۸۰ق، جا: تبریز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۷گ، ۳۰ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۰ - ۳۱]

۶۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۶۳

آغاز: او خوف اللص او السبع فی طریق الماء سواء کان علی النفس او المال و نقل الفاضلان الاجماع وعد ابن زهرة من اسباب جواز التیمم الخوف من العدو ونقل الاجماع علیه؛ **انجام:** و الحکم فیما قبل الثلاثة موافق للقواعد غیر محتاج الی الدلیل و اما الاستصحاب فیما بعد الثلاثة فلعل هذاالمستند یکفی فیه و ان کان ضعیفا للمسامحة فی ادلة السنن انتهی.
جزء دوم کتاب؛خط:نسخ،کا: محمد سعید بن فتحعلی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۱۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: گالینگور سیاه، ۳۱۲گ، ۱۹ سطر [ف: ۱ - ۱۲۶]

۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۵۸

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و رواه الکلینی عن عمار الساباطی و هذا اخر ما و جد من خطه الشریف ... و الروضة جزء من مسجد النبی و هی ما بین.
مباحث عبارتند از: کتاب الطهارة، کتاب الصلوة، کتاب الزکوة، کتاب الحج؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد هادی دامغانی، تا: ۱۱۷۲ تا ۱۱۸۳ق، جا: نجف اشرف، به‌دستور محمد شفیع تبریزی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضای «محمد شفیع» و «ملا محمد باقر» و «م - ح - ر»، مصحح [ف: ۱۲ - ۱۱۳]

۶۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۷۹

آغاز: کتاب النکاح و فیه مطالب المطلب الاول فی النکاح الدائم و فیه فصول الاول فی العقد؛ **انجام:** و یمکن ترجیح الثانی للاصل و یؤیده عدم ظهور الفائدة الاعلی قول المفید رحمه الله
کتاب النکاح تا پایان کتاب المیراث؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن سید حسن موسوی، تا: شنبه ۲۶ رجب ۱۱۹۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۰]

۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۰۸

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن جعفر بن حسین کازرونی کربلائی، تا: جمادی الاول ۱۱۹۶ق، به دستور شیخ خلف بن عبدعلی بن احمد ابن ابراهیم عصفوری اوالی (بحرانی)؛ محشی، با نشانی مقابله همین شیخ خلف به تاریخ پنج‌شنبه ۲۲ رمضان ۱۱۹۷ با مهر «خلف عبد علی و احمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۴ - ۲۸۲]

۷۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۷۴

کتاب الحج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ ۳۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۲۶]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۰۶

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و اطلاق الوجوب فی الروایة محمول علی المبالغة فی تأکد الاستحباب اذ الظاهر انه لم یقل احد بالوجوب ... سنة ثلاث و خمسین و الف من الهجرة النبویة ...
ج۱-۲، از ابتدای طهارت تا انتهای صلات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۶؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۰گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۶۲۴]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۸۸

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** فلعل هذا المستند یکفی فیه و ان کان ضعیفا للمسامحة فی الدلة السنن ... انه علی ذلک قدیر.
ج۱؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن پرام (کذا) موسوی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی و نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۳]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۰

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** عن ابی عبدالله علیه السلام قال لا صلاة نصف النهار الا الجمعة و عن ذریح فی الصحیح قال قال لی.
از ابتدای صلاة تا نخستین برگ از صلاة جمعه؛ خط: نسخ، کا: عبدالمطلب بن علی کدکنی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: مرتضی قلی خان، ۱۳۴۰؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن زرشکی، ۱۸۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۸]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۱۱

انجام: و ذکر الشهید ان هذا المسجد هو الذی ردت فیه الشمس لأمیرالمؤمنین علیه السلام بالمدینة و رواه الکلینی عن عمار الساباطی عن الصادق علیه السلام.
از ابتدای زکات تا انتهای حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۹گ، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۶]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۸

آغاز: بسمله، حمدله کتاب الحج قال ابن الأثیر فی النهایة الحج فی اللغة القصد الی کل شیء؛ **انجام:** و ذکر الشهید ان هذا المسجد هو الذی ردت فیه الشمس لأمیرالمؤمنین علیه السلام بالمدینة و رواه الکلینی عن عمار الساباطی عن الصادق علیه السلام.
ج۱-۲، از ابتدای حج تا پایان آن؛ خط: نسخ، کا: عبدالمطلب بن ملا علی کدکنی، تا: قرن ۱۳؛ واقف: مرتضی قلی خان، ۱۳۴۰؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن عنابی، ۲۳۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۶]

۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۳۲۱-۲۲/۴۱

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** لزوم ثلاث کفارات اذا وقع فی نهار رمضان فدبر انتهی ماقصدنا ایراده فی شرح کتاب الصوم علی ید

مؤلفه ... انه علی اجابة دعوة الداعین قدیر والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا وهو حسبی ونعم الوکیل.
از کتاب زکات تا پایان صوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن علی اکبر، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۹۷۰]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵-۱/۵۵

آغاز: بسمله و به ثقتی. حمدله وصلاة ... کتاب الصلوة و هی الدعاء قال الله تعالی وصل علیهم وقال النبی صلعم وصلت علیکم الملائکة و إذا أکل عند الصائم صلت؛ **انجام:** فی الوقت اختلف الاصحاب فی هذه المسألة فذهب المفید وعلی بن بابویه.
کتاب الصلاة تا بخشی از صلاة المسافر؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی با امضای «بخطه الشریف ره» «ملا محمد» «مولانا محمد زید فضله»، «مجمع البحرین» «ق»، «م ح ق ر ه» «م ح م سلمه الله» و «ص»، مصحح؛ جلد: گالینگور آبی، ۳۲۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۹۷۰]

۷۹. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۵۹

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۰۰ق؛ ۲۱۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۰۹]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۸۹

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و ان کان ضعیفا للمسامحة فی ادلة السنن ... انه علی ذلک قدیر و بالاجابة جدیر
جلد ۱. بر جزء اول (کتاب الطهارة)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج دارچینی، ۱۸۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۳]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۸۹

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: میشن دارچینی، ۱۸۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۴]

۸۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۵۷

آغاز: برابر طهارت
از آغاز کتاب تا پایان روزه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱۵گ، ۳۰ سطر (۱۴/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۵۵۴]

۸۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۱۳۶-۱۲/۲۶

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** قال فی الذکری نعم لقیام السبب واصالة عدم التداخل وهو تعلیل ضعیف ثم نقل روایة محمد بن مسلم السابقة وهی غیر دالة علی مدعاه
کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۹۶۹]

۸۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۷

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و اله الطاهرین ... قال المصنف؛ **انجام:** و هذا ... ما وجد من خطه الشریف رفع الله درجاته و حشره مع من یحبه
جلد سوم، کتاب زکوة و صوم و اعتکاف و حج و مزار؛ خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج مشکی مذهب، ۲۹۳گ، ۲۹سطر(۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸ - ۱۰۵]

۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۸

آغاز: بسمله، کتاب المتاجر فیه مقاصد: الاول فی المقدمات و فیه مطلبان: الاول فی؛ **انجام:** نسخه: علی جواز اخذ ملقوط الحرام لنفسه فی مقام التصدق و ذلک غیر بعید
کتاب المتاجر،شفعه،دیون،رهن،حجر، ضمان، حوالات، کفالات، صلح، اقرار، وکالة، اجاره، مزارعه، مساقاة، جعاله، سبق، و الرمایه، شرکة مضاربه، و مضاربه، ودیعه، لقطه، غصب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد، ۱۶۱گ، ۳۵ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۸ - ۱۰۶]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۹

آغاز: بسمله، قوله الاول فی شرایط الاصطیاد و قد یطلق؛ **انجام:** وصل الکلام الی هنا یوم الاحد ثانی شهر صفر ختم بالخیر و الظفر وقت الظهر فی النجف الاشرف سنه خمس و ثمانین و تسعمانه
صید، اطعمه و اشربه، مواریث، قضا و شهادات، حدود، جنایات، دیات (کتاب بیستم ارشاد ...)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۳۵ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۵سم [ف: ۸ - ۱۰۷]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۸۴

آغاز: إلی تقصیره السابق و هو ضعیف، لأن تأخیر الصلاة من أول وقتها جائز؛ **انجام:** و إطلاق الوجوب محمول علی المبالغة فی تأکد الاستحباب، إذا الظاهر أنه لم یقل أحد بالوجوب
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، مالک نسخه این کتاب را با کتاب غنیمة المعاد فی شرح الإرشاد تألیف: ملا محمد صالح برغانی اشتباه نموده و به ایشان نسبت داده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۰گ، ۱۶ سطر(۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۱ - ۵۱۸]

۸۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۱۱

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** انه لم یقل احد بالوجوب. انتهی الجزء الثانی من کتاب ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد و یتلوه فی الجزء الثالث کتاب الزکوة ان شاء الله تعالی
کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی، ۱۳۳۹/۸/۲۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۲۶۴]

۸۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۱۱۹

کتاب زکات و صوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «الله اکبر» (چهارگوش)؛ اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳ - ۴۵]

۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۴۳

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** فی تاکد الاستحباب اذا الظاهرانه لم

یقل احد بالوجوب. انتهی الجزئ الثانی من کتاب ذخیرة المعاد علی ید مولفه ... محمد باقر بن محمد مومن السبزواری قد اتفق الفراغ من تسوید هذا الکتاب
از کتاب طهارت تا کتاب صلات؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد طاهر، تا: دوشنبه ۵ صفر ۱۲۰۰ق، جا: خبوشان؛ در آغاز تاریخ تدریس در قصبه خبوشان چهارشنبه بیست و چهارم جمادی اولی ۱۲۰۲ دارد؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی عبده محمد علی» (مربع)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۳۶ سطر (۱۳×۲۶)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۵ – ۸]

۹۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۲۱

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با عقد نکاحی بین آقا دین محمد با تاج النساء، یادداشتی در استکتاب نسخه به سال ۱۲۳۱ق در اصفهان با مهر «محمد بن قاسم الحسینی» (بیضی)؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ وقف نامه کتاب از حجة الاسلام مجتهد با مهر «محمود الحسینی الموسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [اوراق عتیق: ۱ – ۱۷۲]

۹۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۴۱

آغاز: المقصد الثانی فی صلاة الجمعة لا خلاف بین العلماء، فی وجوب صلاةالجمعة فی الجملة؛ **انجام:** محمول علی المبالغة من تاکر الاستجاب الذ الاظاهرانه لم یقل أحد بالوجوب
جلد دوم از صلاة الجمعة تا پایان کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: حسن بن ...، تا: سه‌شنبه از دهه دوم جمادی الاول ۱۲۰۳ق؛ مصحح؛ مهر: «العبد المذنب حبیب الله الرضوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۰گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۰]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۷۷۲

انجام: و الأول احوط و علی القول بوجوب الصرف اقرب
همه مباحث زکات و مصدر است به مقدمه «الحدائق الناضرة» از شیخ یوسف بحرانی؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد مقیم خوانساری، تا: ۱۲۰۷ق؛ محشی با رموز مختلف؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن ماشی، ۹۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۲۹۵]

۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۶۰

جلد ۲، صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد ابراهیم بندرآبادی، تا: ۴ ربیع الاول ۱۲۱۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۳۰۶گ، ۲۷ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶–۳۵۵]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۷۵

آغاز: بسمله، تحقیق خطر بالخاطر الغاتر القاصر؛ **انجام:** کان یعلم ... مما ذکر تمت الرساله
خط: نسخ، کا: خراسانی، محمد معصوم، تا: ۱۲۱۴ق [رایانه]

۹۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۳۹۹

خط: نسخ، کا: محمود بن حاجی درویش، تا: ۱۵ شوال ۱۲۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱–۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم[ف:۲–۲۴۳]

۹۷. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۹۷

طهارت و صلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد رحیم اردبیلی، تا: ۱۲۲۲ق [چند نسخه–ف: – ۳۲۲]

۹۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۴۲

جزو دوم در نماز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ جمادی الثانی ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۴۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۲۳۳]

۹۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۱۰

جزو نخستین؛خط:نسخ، کا: جعفر بن محمد علی بن سمیع تبریزی نجفی، تا: ۱ جمادی الاول ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۶سم [ف: ۱–۲۳۳]

۱۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۰۹

آغاز: برابر زکاة؛ **انجام:** و رواه الکلینی عن عمار الشاباطی عن ... فرغت من هذا الکتاب المستطاب ...
کتاب‌های زکات، صوم و حج؛ خط: نستعلیق ناخوانا، کا: محمد قاسم بن محمد بن حمزه ملقب به دبزی نجفی، تا: ۱۲۲۵ و ۱۲۲۶ق؛ مصحح؛ تملک: حسین بن نصر الله موسوی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۶۱گ، ۲۹ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۳۳]

۱۰۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۶۲

آغاز: بسمله، المقصد الثانی فی صلوة الجمعة لا خلاف بین العلماء فی وجوب الصلوة الجمعة فی الجملة و علی بعض الوجوه و یدل علیه مضافا الی الاتفاق الایة و الاخبار الکثیرة المتواترة و سیجیء طرف منها؛ **انجام:** عن ابی عبدالله ع قال: من عطس ثم وضع یده علی قبضه انفه ثم قال الحمدلله رب العالمین کثیرا کما هو اهله و صلی الله علی محمد و آله و سلم خرج من منخره الایسر طائر اصغر من الجراد و اکبر من الذباب حتی یسیر تحت العرش یستغفرالله له یوم القیامة.
از ابتدای المقصد الثانی فی صلوة الجمعة تا استحباب الحمد عند العطسة؛ خط: نسخ جلی، کا: عبد الهادی بن احمد، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ واقف: حاج بخشعلی تاجر قزوینی، شوال ۱۲۲۶ق؛ جلد: گالینگور سیاه، ۲۱۵گ، ۲۰ سطر، [ف: ۱ – ۱۲۵]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۶۰

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** انه یجب علیه الاتمام و اختاره المص و ذهب المفید الی انه
کتاب طهارت و بخشی از صلات؛ خط: نسخ خفی، کا: محمد بن محمد علی ریزی، تا: شعبان ۱۲۲۸ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۲۹۴]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۰

همان نسخه بالا [مؤید: ۱ – ۹۹]

۱۰۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۲

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و اما الاستحباب فیما بعد الثلثة فلعل هذالمستند یکفی فیه و ان کان ضعیفا للمسامحة فی ادله السنن.
بخش طهارت؛ خط: نسخ شیرین، کا: ابراهیم بن آقا محمد نجف آبادی، تا: دوشنبه ۲۸ ذیقعده ۱۲۲۹ق؛ یادداشت خریداری از سید محمد کرمانشاهی مورخ ۱۲۷۸؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: فرنگی صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۵گ، ۲۷ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱ - ۷۲]

۱۰۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۲

از آغاز کتاب الطهارة تا پایان کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: سید باقر، تا: ۱۲۲۹ق؛ تملک: جعفر حسینی به سال ۱۲۳۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱ - ۲۵]

۱۰۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۲

زکوة تا حج؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد صادق حسینی امامی، تا: ۱۲۳۰ق، برای حجة الاسلام شفتی؛ از روی نسخه‌ای که از نسخه اصل استنساخ شده بوده؛ ۳۰۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱ - ۱۱۱]

۱۰۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۶

از کتاب زکاة تا تا پایان کتاب حج؛ خط: نسخ، کا: علی بن قاسم خونساری، تا: ۱۲۳۱ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین بسیار زیبا؛ مهر: «عبده ابوالقاسم بن محمد علی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: روغنی، ۳۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۲۳]

۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۵

آغاز: برابر طهارت
صفحه اول کتاب طهارت و کتاب صلاة؛ خط: نسخ زیبا، کا: علی بن محمد قاسم خونساری، تا: جمعه ۲۶ صفر ۱۲۳۴ق؛ مجدول، با سرلوح رنگین زیبا؛ مهر: «عبده ابوالقاسم ابن محمد علی الموسوی» (بیضی)، «محمد باقر بن محمد نقی الموسوی» (حجة الاسلام شفتی) (بیضی)؛ جلد: روغنی مشکی، ۴۴۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۲۲]

۱۰۸. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** فی صوم رمضان لزوم ثلاث کفارات اذا وقع فی نهار رمضان
از اول کتاب الزکاة تا آخر صوم؛ خط: نسخ، کا: ابن محمد علی، علی اکبر، تا: ذیحجه ۱۲۳۴ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۳۹؛ ۱۶۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲ - ۹۷]

۱۰۹. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۴

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** فی هذا الأمر لنا علینا إنه علی أجابة دعوة الداعین قدیر و الحمدلله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و هو حسبیو نعم الوکیل.
کتاب الزکوة و الصوم؛ خط: نسخ خوب، کا: حسین بن محمد خوانساری، تا: شنبه ۲۹ شوال ۱۲۳۴ق؛ ۲۵۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: - ۱۲]

۱۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۳۵

کتاب صلوة تا آخر احکام نماز مسافر؛ خط: نسخ خوب، کا: سید یوسف، تا: ۱۲۳۵ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی ضربی، ۲۶۶ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۱۰]

۱۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۲۶۳

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطیبین الطاهرین کتاب الحج قال ابن الاثیر فی النهایة؛ **انجام:** و رواه الکلینی عن عمار الساباطی عن الصادق علیه السلام
کتاب الحج؛ خط: نسخ، کا: علی نقی موسوی، تا: جمادی الاول ۱۲۳۶ق، جا: اصفهان؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا روغنی، ۱۶۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۷۰

همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۲۳۵]

۱۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۶

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و ان یحشره فی زمرة المحسنین المتقین انه علی ذالک قدیر
کتاب طهارة؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن میر محمد صادق حسینی، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۶گ، ۲۹ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸ - ۱۰۵]

۱۱۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۶

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و ان کان ضعیفا للمسامحة فی أدلة السنن. انتهی الجزء الثانی من کتاب ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد.
از آغاز تا انتهای جزء ثانی؛ خط: نسخ، کا: فضل الله، تا: ۱۲۳۶ق؛ واقف: علی حمیدی، ۱۳۳۸/۳/۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱ - ۲۶۴]

۱۱۴. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۹۵

طهارت و صلاة؛ خط: نسخ زیبا، کا: عبدالله بن میرزا محمد جرپادقانی، تا: ۱۲۳۷ق؛ واقف: علاءالدین مدرس؛ ۳۱۶گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: - ۱۲۳]

۱۱۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۳۴

صلاة؛ بی کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ قطع: وزیری [ف: - ۱۳۶]

۱۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۲۸-۱۰/۱۳۸

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** واما الاستحباب فیما بعد الثلاثه فلعل هذا المستند یکفی فیه و ان کان ضعیفا للمسامحة فی ادلة السنن
از اول تا آخر کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد ابراهیم طباطبائی، تا: چهارشنبه ۲۴ رمضان ۱۲۳۸ق؛ محشی با نشان «منه ره» و «م ح م د» و«ع ص م»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۶۸]

۱۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۳۷

کتاب صلوة و زکوة و صوم؛ خط: نسخ، کا: محمدباقر بن محمد هادی، تا: ۱۲۴۰ق؛ مقابله شده با نسخه اصل؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۵۶۱ص، ۲۰ سطر، اندازه:

۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۱۰]

۱۱۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۱**

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** و مقتضی القول بالمضاعف فی صوم رمضان لزوم ثلاث کفارات اذا و فی نهار رمضان فتدبر انتهی ما قصدنا ایراده من شرح کتاب الصوم

از ابتدای زکات تا انتهای صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ شوال ۱۲۴۰ق، کاتب کتاب زکات محمد نبی و کاتب صوم ملا میرزا سرچهانی؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۲۴]

۱۱۹. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۶**

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** وان کان الطریق نظیفا لم تغسله والحکم فیما قبل الثلثة موافق للقواعد غیر محتاج الی الدلیل واما الاستحباب فیمابعد الثلثة فلعل هذا المستند یکفی فیه وان کان ضعیفا للمسامحة فی ادلة السنن

طهارت؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین خوانساری، تا: ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۷۰گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۱]

۱۲۰. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۲**

جلد دوم و کتاب صلاة؛ خط: نسخ، کا: یوسف (یوسفعلی) بن محمد قلی تربتی، تا: ۵ ذیحجه ۱۲۴۳ق، برای استادش محمد بن حاج قاسم ترشیزی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۹۵]

۱۲۱. **قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۴۱**

آغاز: بسمله، کتاب الصوم وهو من افضل الطاعات واشرف القربات و الاخبار الواردة فی فضله کثیرة فمنها ما رواه الکلینی عن زرارة فی الحسن بابراهیم بن هاشم عن ابی جعفر ع؛ **انجام:** و ان یجعل ما بذلنا من السعی فی هذا الامر لنا لا علینا انه علی اجابة دعوة الداعین قدیر و الحمدلله اولا و اخرا و ظاهرا و باطنا و هو حسبی و نعم الوکیل ...

کتاب الصوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ تملک: حسن بن سلیمان العاملی، احمد محسن بن زین العابدین بن محمد قاسم؛ واقف: سرکار شریعتمدار اعلم العلماء مجتهد آقا آقای حاجی ملا عبدالوهاب قزوینی، ربیع الاول ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱۵گ، ۲۲ سطر، [ف: ۱ - ۱۲۵]

۱۲۲. **شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۴۵**

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** لم یقل احد بالوجوب الی هنا انتهی - مهر المص قدس سره و کتبه الجزء الثانی من کتاب ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد علی ید ...

کتاب طهارة و صلاة؛ خط: نسخ بدخط، کا: سید طالب حسینی دارابی، تا: ۱۲۴۵ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۸۲۰ص،۲۷سطر(۱۳/۵×۲۳)،اندازه:۲۰×۳۱سم [ف: ۲ - ۵۷]

۱۲۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۷۲**

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** و یستحب ان یقول عقیب کل فریضة ثلثین مرة سبحان الله ... صورة خط المصنف انتهی الجزو الثانی..حامدا مصلیا مسلما و الحمدلله رب العالمین و یتلوه فی الجزء الثالث کتاب الزکوة ان شاء الله تعالی.

بخش صلات؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ مقابله شده، با علامت بلاغ، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۹گ، ۳۳ سطر (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵۱ - ۹۷]

۱۲۴. **مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۱**

کتاب صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد ابراهیم خوانساری، تا: اواسط جمادی الثانی۱۲۴۷ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: - ۱۵]

۱۲۵. **شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۹۴**

جلد اول و دوم؛خط:نسخ،کا:محمد بن محمد محسن شیرازی، تا: دوشنبه۲۷ذیحجه۱۲۴۷ق؛اندازه: ۲۰×۳۰سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۶]

۱۲۶. **قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۰۹**

آغاز: برابر زکات؛ **انجام:** سمی بذلک لانهم کانوا یفضحون فیه التمر قبل الاسلام ای لیشد خوفه ... فلذلک سمی مسجد الفضیح وذکر الشهید هذا المسجد هوالذی رد فیه الشمس لامیر المومنین بالمدینة رواه عن الکلینی عن العمار الساباطی عن الصادق ع

کتاب الزکاة و الخمس و الصوم و الاعتکاف و الحج؛ خط: نسخ، کا: علی بن اسماعیل، تا: ۱۲۴۸ق؛ واقف: محمد علی بادکوبه‌ای، ۱۲۴۸؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۵۵گ، ۳۳ سطر، [ف: ۱ - ۱۲۳]

۱۲۷. **اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۹۹**

از کتاب الزکوة تا آخر کتاب الحج؛ خط: نسخ خوب،کا: کاظم جرپادقانی، تا: ۱۲۴۹ق؛ ۲۳۱گ، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: - ۱۲۵]

۱۲۸. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۳۴**

کتاب زکوة تا آخر حج؛ خط: نسخ خوب، کا: علی بن محمد تقی، تا: ۱۲۵۰ق، واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۲۲۱ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۱۰]

۱۲۹. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۵۷**

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: غلامرضا بن محمد حسین عطار اصفهانی، تا: دهه دوم ذیحجه ۱۲۵۳ق؛ کتاب را محمد حسین بن حاج محمد قاسم راثی کاشانی به تنهائی مقابله کرده و شب چهارشنبه ۵ ربیع الاول ۱۲۵۴ این کار را به پایان برده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۷ - ۱۸۶]

۱۳۰. **قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره**

جزء سوم؛ کا: محمد هاشم بن محمد قاسم افشاری، تا: جمادی الثانی۱۲۵۳ق [ف: - ۱۵]

۱۳۱. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۶۸-۳۰/۳۸**

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** الخامسة عشر اشتهر فی کلام الاصحاب الحکم باستحباب ازالة طین المطر ... یکفی فیه ما کان ضعیفا للمسامحة فی ادلة السنن انتهی الجزؤ الاول من کتاب ذخیرة المعاد ...

کتاب الطهارة؛ کا: محمد بن محمد مؤمن خوانساری، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج روغنی، ۱۵۷گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴ - ۱۹۶۹]

۱۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۰-۱/۲۰۰

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** واطلاق الوجوب فی الروایة محمول علی المبالغة فی تأکد الاستحباب إذا الظاهر أنه لم یقل أحد بالوجوب.

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج محمد قاسم راثی کاشی، تا: ۲۳ رمضان ۱۲۵۴ق، جا: اصفهان؛ با علامت بلاغ، مصحح، اتمام مقابله درشب جمعه ۱۶ شوال ۱۲۵۴؛ جلد: تیماج، زیتونی، ۲۴۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۹۶۹]

۱۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۳۷-۱۷/۱۷

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** والمرجو من الله سبحانه ان یغفر ذلاتنا ویقیل عثراتنا ویغفر ذنوبنا وان یجعل مابذلنا من السعی فی هذا الامرلنا علینا انه اجابة دعوة الدارعین قدیر و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و هو حسبی و نعم الوکیل

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ملاعلی ریزی، تا: ۲ ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۹۶۹]

۱۳۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۸۹

آغاز: برابر زکاة؛ **انجام:** هو الذی ردت فیه الشمس لامیر المؤمنین علیه السلام بالمدینة و رواه الکلینی عن عمار الساباطی من الصادق علیه السلام.

خط: نسخ، کا: حسن بن عبدالقادر نجف آبادی، تا: ۱۲۵۸ق؛ مصحح؛ مهر: «یارفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۰۹]

۱۳۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۱/۱

کتاب طهارت؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی گلپایگانی، تا: شعبان ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶ سطر (۱۳/۵×۲۲)، [ف: - ۷۷۲]

۱۳۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۱/۲

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی اصغر گلپایگانی، تا: صفر ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۶ سطر (۱۳/۵×۲۲)، [ف: - ۷۷۲]

۱۳۷. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کتاب الطهارة؛ کا: محمد هاشم بن محمد قاسم افشاری، تا: شوال ۱۲۶۲ق؛ رضی [الدین] بن علی اکبر موسوی قزوینی آن را در سه‌شنبه ۱۵ ربیع الثانی مقابله کرده [ف: - ۱۵]

۱۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۵۶

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوه علی سیدنا و نبینا محمد و آله الطاهرین کتاب الصلوه؛ **انجام:** فی تاکد الاستحباب اذا الظاهرانه لم یقل احد بالوجوب

مبحث صلوة؛ خط: نستعلیق، کا: (کاتب جدید) حسن بن کهف الحاج حاجی محمد باقر انجدانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۲۴۴گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۸ - ۵۰]

۱۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۸۵

آغاز: بسمله، کتاب الصوم و هو من افضل الطاعات و اشرف القربات؛ **انجام:** و ذکر الشهید ان هذا المسجد هو الذی ردت فیه الشمس لأمیرالمؤمنین علیه السلام بالمدینة و رواه الکلینی عن عمار الساباطی عن الصادق علیه السلام.

کتاب صوم و حج؛ خط: نسخ، کا: میرزا بابا بن عبدالمحمد خوانساری، تا: شنبه ۲۴ صفر ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۴]

۱۴۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۱۵

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** غیر محتاج الی الدلیل و اما الاستحباب فیما بعد الثلاثة فلعل هذا المستند یکفی فیه و ان کان ضعیفاً للمسامحة فی ادلة السنن انتهی الجزء الاول

جزء اول؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن محمد باقر شهیر به بهشتی قزوینی الاصل حدیدی المسکن، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۳ق؛ ابتیاع نسخه در مقابل مدرسه حاجی میرزا مسعود شیخ الاسلام در حضور آقا میرزا حسین خان تفرشی با مهر «فقیر عبدالحسین الحسینی ۱۳۳۸» (بیضی)؛ اهدایی: جواد کمالیان، ۱۳۵۴ش؛ ۱۷۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۱ - ۱۰۰]

۱۴۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۵۸

خط: نسخ، کا: علی فرزند اسماعیل، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۷گ، ۳۵ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴ - ۵۵۴]

۱۴۲. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

زکات و حج؛ کا: محمد هاشم بن محمد قاسم افشاری، تا: دوشنبه ۲۴ جمادی الاول ۱۲۶۶ق [ف: - ۱۵]

۱۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۳۹

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** و اطلاق الوجوب فی الروایة محمول علی المبالغة فی تأکد الاستحباب اذ الظاهر انه لم یقل احد بالوجوب ... سنة ثلاث و خمسین و الف من الهجرة النبویة ...

از ابتدای طهارت تا انتهای صلات؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد هادی خوانساری، تا: ۱۲۶۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۲۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۲]

۱۴۴. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲

جزء اول کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن علی اکبر، تا: ذیحجه ۱۲۶۸ق؛ مصحح؛ جلد: روغنی، ۱۴۶گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۳۷]

۱۴۵. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶

آغاز: برابر صلاة

خط: نسخ، كا: محمد باقر بن علی اکبر خوانساری، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۹ق؛ جلد: روغنی، ۱۷۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۳۸]

۱۴۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۵۱

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** یجبروهن سند الروایه و اطلاق الوجوب فی الروایة محمول علی المبالغة فی تأکد الاستحباب اذا الظاهر انه لم یقل احد بالوجوب انتهی الجزء الثانی

از آغاز شرح تا اول کتاب زکاة؛ خط: نسخ، کا: هاشم بن سید حسن خوانساری، تا: ۷ رمضان ۱۲۶۹ق؛ مصحح، دو یادداشت به امضاء«هاشم الموسوی عفی عنه»که ظاهراً همان کاتب است؛جلد: تیماج مشکی، ۳۰۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۲]

۱۴۷. همدان؛ دبیرستان امیر کبیر؛ شماره نسخه:۴

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد طباطبایی کربلایی، تا: ۱۳ جمادی الثانی ۱۲۷۹ق [نشریه: ۵ - ۳۴۷]

۱۴۸. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۴۱

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: میرزا بابا سبزواری، رمضان ۱۲۹۳ق؛ ۲۰ و ۲۹ سطر (۱۲×۱۸/۵) [تراثنا: س۶ش۱- ۱۱۹]

۱۴۹. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۱۵]

۱۵۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

کتاب الصلاة؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در نسخه حاضر نام کتاب ذخیرة الاحکام آمده [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۰۸]

۱۵۱. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۵۹

آغاز: برابر زکاة؛ **انجام:** و الاول احوط علی القول بوجوب الصرف اقرب تمت.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: علیمردان خان تیموری (نصرت الملک)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۹گ، ۱۸ سطر(۹/۵×۱۶/۵)،اندازه:۱۶/۵×۲۱/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۴۱]

۱۵۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۰

صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۱۱]

۱۵۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۵۸۵

طهارت. ناتمام؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک نظام العلماء تبریزی میرزا رفیع؛ ۱۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۱۲]

۱۵۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۳۳

زکوة تا صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۱۲]

۱۵۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۶۷

آغاز: برابر طهارت؛ **انجام:** والله اکبر ثلاثین مرة لتمام الصلوة وعمل الاصحاب بمضمون الروایة مع الساعة فی ادلة السنن ... واطلاق الوجوب فی الروایة محمول علی المبالغة فی تاکد الاستحباب ... لم یقل احد بالوجوب.تم.

کتاب‌های طهارت و صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ واقف: آقا محمد بادکوبه‌ای، ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۴۱۵گ، ۳۴ سطر، [ف: ۱ - ۱۲۲]

۱۵۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۹۹

آغاز: بسمله، الاول فی اسبابه الخ ای موجب الارث و الذی یقبضه امران بالعقل نسب و هو اتصال بین شخصین بسبب الولادة و سبب و هو اتصال خاص بینهما بغیر ذلک و هو منحصر شرعا فی اربعه؛ **انجام:** و لو قتل مثله ای اذا قتل عبد عبدا آخر مثلا موجبا للعقود فلحق الی المقتول قتله و هو ظاهر و قد مر و لو رضی بالدیة و طلبها له استرد کله ان ساواه فی ...

از ابتدای کتاب المواریث تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۲۵گ، ۲۹ سطر [ف: ۱-۱۲۲]

۱۵۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۰۴/۳

طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶۵گ (۱۲۳-۱۸۷)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۵۶]

۱۵۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۷۷۶/۲

جزو یکم، در طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۷۷گ (۲۷پ-۱۰۳ر)، ۳۰ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۶ - ۱۰۵]

۱۵۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۳۸۵

کتاب الطهارة فقط؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی در ۲ شوال ۱۳۲۶، مهر: سید محمد باقر بروجردی؛ جلد: چرم زرد رنگ، ۱۸۹گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [مؤید: ۱ - ۳۱۸]

۱۶۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۸۵/۷

کتاب القضاء؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۳گ (۲۳۱ر-۲۳۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱ - ۱۸۱]

۱۶۱. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۸۳

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** فی الروایة محمول علی المبالغة فی تأکید الاستحباب اذا الظاهر انه لم یقل احد بالوجوب، تم

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابراهیم بن عبدالمنسوب، بی‌تا؛ محشی، با علامت بلاغ؛ تملک: علی بن احمد المراغی؛ جلد: مقوا با روکش اسلیمی، ۲۷۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: - ۶۲]

۱۶۲. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۴

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی، ۴۰۰گ، ۲۸ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۲۹/۷سم [نشریه: ۷ - ۷۸۰]

۱۶۳. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۱۴

از آغاز کتاب زکوة تا آخر کتاب حج؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی قهوه‌ای، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۲سم [نشریه: ۷ - ۷۸۱]

۱۶۴. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۳۳

کتاب الطهارة؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: نورالدین موسوی جزائری ابن سید نعمة الله (۱۰۸۸-۱۱۵۸)، سید محمد الجزائری [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۲۸]

۱۶۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۴۹

آغاز: ایما رجل قرن الی آخر الکلام واجاب عنه المصنف بما ذکره الشیخ فی التهذیب حیث قال یرید به فی تلبیة الاحرام لانه یحتاج؛ **انجام:** فإن فعل شیئا مما یحرم علیه کانت علیه الکفارة کما یجب علی المحرم سواء کان الیوم الذی واعدهم احل وان بعث بالهدی من افق من الافاق

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۲۲۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۱]

۱۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۱۰

آغاز: برابر صلاة؛ **انجام:** و هی غیر دالة علی مدعاه

مقصد اول از کتاب صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: حاج محمد حسن، ۱۱۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵- ۴۸۷]

۱۶۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۳۶

آغاز: برابر طهارت

کتاب طهارت تا آخر مبحث نجاسات؛ کا: جعیفر حافی حائری، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۴۸ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۱ - ۴۰۹]

۱۶۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۳۷۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «برج هاشم را درخشان کوکبم»؛ جلد:تیماج سبز،۲۰و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۲۲۹]

● ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد / فقه / عربی

d̲axīrat-ul ma‘ād fī š.-il iršād

کبیر مدرسی، علی، - ۱۳۱۶ قمری

kabīr-e modarresī, ‘alī (- 1899)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

در دو جلد حاوی مباحث و ابواب فقه است و شرحی است مزجی و مبسوط تا ص ۱۹۹ جلد اول از آن به بعد دوم است.

[دنا ۴۹۱/۵؛ الذریعه ۱۰:۲۰]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۴۹

آغاز: بسمله. کتاب الطهارة ای هذا کتاب الطهارة و الکتاب اسم منفرد جمعه کتب

جلد دوم ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی،۴۵۶گ،۲۹سطر(۱۲×۲۰)،اندازه:۲۰/۵×۳۰سم[ف:۱۳ - ۳۷]

● ذخیرة المعاد لیوم المعاد / مقتل / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād le-yawm-el ma‘ād

واعظ کرمانشاهی، محمد علی، ق۱۴ قمری

vā‘ez-e kermānšāhī, mohammad ‘alī (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۳ق

در سوگواری

[دنا ۴۹۱/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۶۵۱/۳]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۱/۳-۵۹۹۹

خط:نسخ،بی‌کا،تا:یک‌شنبه۲۷رجب ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۶۲گ، ۲۰ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۲۰]

● ذخیرة المعاد لیوم المیعاد / کلام و اعتقادات / فارسی

zaxīrat-ol ma‘ād le-yawm-el mī‘ād

محمد یوسف بن عبدالحمید، ق۱۳ قمری

mohammad yūsof ebn-e ‘abd-ol-hamīd (- 19c)

رساله‌ای متوسط و دقیق در بیان پاره‌ای از معارف الهی و حقایق ربانی که از روایات و سیره اهل بیت نبوی (ع) اخذ شده است، مباحث که بدون تقسیم‌بندی خاصی است در اثبات ولایت و امامت، عدم غلو در عقاید، نبوت خاصه و عامه، اخذ علوم و حقایق از اهل بیت و غیره. در لابه‌لا از حاجی سبزواری و شیخ جعفر شوشتری نام برده شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۰۰/۲

آغاز: الحمدلله العلی الاعلی و العاقبة لمن خاف مقام ربه و نهی النفس عن الهوی و النار لمن اجحد ربه و اتبع الهوی فضل و غوی؛ **انجام:** و افول عبارتست از غروب نخست افق و کسوف زوال ضوء است از شمس و یا قمر جهت عارضه مخصوص ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۲]

● ذخیرة المعاد و تذکرة العباد / کلام و اعتقادات / عربی

d̲axīrat-ul ma‘ād wa tad̲kirat-ul ‘ibād

کتاب مفصلی است در دو باب: ۱. اصول دین شامل پنج اصل و خاتمه: اول معرفت الله و توحید و فصلی در تعریف عقل و علم، دوم عدل، سوم نبوت، چهارم امامت شامل بشارت و مطلب و ترغیب و تحذیر، پنجم معاد، خاتمه در ذکر موت؛ ۲. فروع دین شامل پنج فرع: اول نماز شامل مقدمه و دوازده تذکره، دوم روزه، سوم زکات و خمس، چهارم حج شامل تحریص و آداب سفر و مقصد در مناسک حج و زیارات، پنجم جهاد. مؤلف مطالب کتاب را از روی کتب معتبره شیعی گردآوری نموده و در آغاز رموزی را که برای کتاب‌ها قرار داده، مشخص کرده و در آنجا که از کتب شیخ حر عاملی و محمد قاسم هزار جریبی و محمدکاظم سبزواری نام می‌برد از آنها به عنوان اساتیدش با دعای «سلمهم الله تعالی و ابقاهم و ...» یاد می‌کند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۵-۵/۱۶۵

آغاز: فانه یاتی علی الناس زمان هرج لایانسون الا بکتبهم ...

فاوردت ما اوردته مقتبساً من کتب الفرقة الناجیة سیما الاصول المشهورة فی هذه الاعصار کالشمس فی رابعة النهار الکافی و الفقیه و التهذیب و الاستبصار ... فی للکافی ... یب للتهذیب صا لاستبصار؛ **انجام:** فلما فرغ قال یا هو یا من لاهو الا هو مائه اغفرلی وانصرنی علی القوم الکافرین الحدیث الحمدلله اولا و اخرا و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین الی یوم الدین و اللعنة علی اعدائهم من الاولین و الإخرین والحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: عصر مؤلف قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای علامات بلاغ، محشی با نشان «منه»، با خط خوردگی؛ مهر: «فرج الله حسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۲۲-۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۷۱]

● **ذخیرة المعاد و مذیب الفؤاد** / تاریخ معصومین / فارسی

zaxīrat-ul maʻād wa muḏīb-ul fu'ād

شیرازی، رضا علی بن عبدالغفور، ق۱۳ قمری

Šīrāzī, rezā ʻalī ebn-e ʻabd-ol-qafūr (- 19c)

کتابی است در بیان ولادت، زندگانی و شهادت چهارده معصوم علیهم السلام در چهارده «فصل» و هر فصل، شامل چند «مجلس». مؤلف که اهل وعظ و خطابه بوده در دیباچه خود بر این کتاب از نقل مطالب ضعیف و بی اساس در برخی منابر شکوه نموده و انگیزه خود را اصلاح این رویه دانسته است. عناوین فصول: ۱. بیان مجملی از احوالات حضرت خاتم انبیاء (ص)، در هفده مجلس؛ ۲. بیان مجملی از احوالات سید اوصیاء امیرالمؤمنین (ع)، در ده مجلس؛ ۳. بیان مجملی از احوالات صدیقه کبری فاطمه زهرا (ع)، در ده مجلس، ۴. بیان مجملی از احوالات حضرت امام حسن بن علی (ع)، در ده مجلس؛ ۵. بیان مجملی از احوالات خامس آل عبا حضرت سید الشهداء (ع)، در پنجاه مجلس؛ ۶. بیان مجملی از احوالات سید الساجدین امام زین العابدین علی بن الحسین (ع)، در چهار مجلس؛ ۷. بیان مجملی از احوالات حضرت امام محمدباقر (ع)، در سه مجلس؛ ۸. بیان مجملی از احوالات حضرت امام جعفر بن محمد الصادق (ع)، در سه مجلس؛ ۹. بیان مجملی از احوالات حضرت امام موسی بن جعفر (ع)، در چهار مجلس؛ ۱۰. بیان مجملی از احوالات حضرت امام علی بن موسی الرضا (ع)، در چهار مجلس؛ ۱۱. بیان مجملی از احوالات محمد بن علی التقی (ع)، در سه مجلس؛ ۱۲. بیان مجملی از احوالات حضرت امام علی بن محمد النقی (ع)، در سه مجلس؛ ۱۳. بیان مجملی از احوالات حضرت امام حسن بن علی العسکری (ع)، در سه مجلس؛ ۱۴. بیان مجملی از احوالات حضرت حجت بن الحسن (عج)، در سه مجلس. خاتمه: در بیان مجلسی از احوالات ام المصائب زینب کبری و حضرت معصومه علیهم السلام هر یک در دو مجلس.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۲/۳

آغاز: به نام خدائی که جان آفرید ×× به یک حرف کن کرد عالم پدید / جهان را بساط نشاط آفرید ×× وز آن ساخت گلهای رنگین پدید؛ **انجام:** اما اسم مبارک آن فخر زمن حضرت امام حسن است و کنیه آنجناب ابومحمد است و ولادت با سعادت آن برگزیده حضرت سبحان در نصفه ماه رمضان سال سیم از هجری است

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۱۴۹گ (۲۱پ-۱۶۹ر)، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۹ - ۶۲۸]

● **ذخیرة المکاتبات** / لغت / فارسی

zaxīrat-ol mokātebāt

فرهنگ مختصری است برای لغات مترادف و موزون، که در مکاتبات به‌کار می‌رود. این نام را مؤلف برای کتاب انتخاب کرده و نامی از کتاب و مؤلف در منابع یافت نگردید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۶۱/۴

آغاز: الحمدلله الأول بلابدانیة الآخر ... اما بعد چون همت صدور اهل روزگار ... ادراک و استدراک دریافتن ظاهر و باطن؛ **انجام:** و آسانی منفعت و مضرت سود و زیان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «عبده سید احمد» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۱۷-۱۲۲)، ۱۴ سطر(۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۹ - ۲۴۵]

● **ذخیرة الملوک** / اخلاق / فارسی

zaxīrat-ol molūk

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

این کتاب در آداب ملوک، کشورداری، تهذیب اخلاق و تدبیر منزل است که به خواهش گروهی از پادشاهان و امیران و اشراف ساخته است و از نمونه‌های خوب نثر فارسی در قرن هشتم است. دارای ده «باب»: ۱. شرایط احکام ایمان؛ ۲. ادای حق عبودیت؛ ۳. مکارم اخلاق و حسن خلق و وجوب تمسک پادشاه و حاکم بسیرت خلفاء راشدین؛ ۴. حقوق والدین و زوج و زوجه و اولاد و عبید و اقارب و اصدقاء؛ ۵. احکام سلطنت و امارت و ولایت و حقوق رعایا و شرایط حکومت و خطر عهده آن و وجوب عدل و احسان؛ ۶. شرح سلطنت معنوی و اسرار خلافت انسانی؛ ۷. بیان امر به معروف و نهی منکر؛ ۸. بیان حقایق شکر نعمت و ذکر اصناف انعام و افضال؛ ۹. بیان حقیقت صبر بر مکاره و مصایب دنیوی که ان از لوازم ولایت و سلطنت است؛ ۱۰. مذمت کبر و غضب. این رساله چهار بار به ترکی در آمده و به لاتین و فرانسوی و اردو ترجمه شده است.

آغاز: بسمله. حمد بسیار و درود بی شمار، حضرت ملکی را که

اسباب معاش سکان خطه ملک دنیوی را ... اما بعد، فیقول العبد ... علی بن شهاب الهمدانی ... که مدتی بود که جمعی از ملوک و حکام ... از این قبیل..التماس ... میکردند ...
انجام: دواعی شهوات نفسانی ... و کثرت اغتراف معاصی آبروی ما بریخت نسأل الله العفو ... انه قریب مجیب الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی
چاپ: این کتاب بارها به چاپ رسیده است؛ این کتاب با انتساب به محمد پارسا در تهران، مرکز نشر دانشگاهی چاپ شده است.
[نسخه‌های منزوی ۱۶۱۰/۲؛ الذریعة ۲۱/۱۰؛ کشف الظنون ۸۲۴/۱؛ مشار فارسی ۲۴۰۴/۲؛ احوال و آثار میر سید علی همدانی ص ۹۷-۱۰۴؛ یغما ۲۴۱/۴؛ دنا ۴۹۲/۵-۴۹۳ (۳۵ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۴۵۵/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۸
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن فرج الله، تا: ۸۵۲ق؛ تملک: عبدالحلیم بن عبدالوهاب در ۱۰۰۱، جلال بن علی بن سراج جوشی لاری در شعبان ۹۳۰، احمد بن علی شیرازی؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۱۸/۳سم [ف: ۲ - ۳۸۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۰۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۴۳]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵-عکسی
نسخه اصل: از ترکیه کتابخانه ایاصوفیه شماره ۲۸۷۳؛ بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۹ [نشریه: ۲ - ۲۷۴]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۷/۱-ف
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. در ده باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶۳گ (۱-۲۶۳)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۳]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۱۳۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با یک سرلوح، مجدول طلایی؛ مهر تملک: محمد سلطان؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۴/۳سم [ف: ۲ - ۳۸۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۰۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۴۳]
۴. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۴۸
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ قطع: وزیری، [نشریه: ۵ - ۶۲۹]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹-۴۷۴۱-ع
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی A. 452 (فهرست ص ۲۳۰)؛ بی‌کا، تا: ذیقعده۹۰۳ق [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۲ و ۳-۲۳۲]
۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۵۰/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله سبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد رضوی؛ تملک: هدایت الله بن ابی جواد محمد قاسم بن رستم مورخ ۱۰۱۰ با مهر «اقل خلق الله هدایت»؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۸سم [ف: ۷ - ۲۹۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۰۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۴۴]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۶۴
آغاز: بسمله حمد و سپاس بی شمار؛ **انجام:** و کثرات افتران معاصی اب روی ما بریخت نسال الله ... من شهر صفر بالخیر ۹۲۸
خط: نستعلیق، کا: شیخ علی بن حمزة بن شیخ علی نایینی نخشبی، تا: صفر ۹۲۸ق [الفبائی: - ۲۷۲]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۴۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۱]
۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:عکسی بدون شماره
نسخه اصل:از لنینگراد شماره۲۰۹۶؛بی‌کا،تا:۹۳۰ق[نشریه: ۳ - ۱۰۲]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: جعفر بن علی الحسینی، تا: ۹۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: سبز، ۲۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴ - ۶۴] و [مختصر ف: - ۳۸۲]
۱۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۷۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکتاب المیمون البارک المسمی بالذخیرة التی لم یوجد فی خزاین الملوک ... بخواست الملة و التقوی والدین امیر علی بلغه الله تعالی بالبیت الحرام و شرفه بزیارة النبی محمد علیه السلام. زهی دیدار تو فال سعادت ×× ترا می‌زیبد آئین سیادت / سرای شرع را از تو افادت ×× بنای فضل را از تو اسادت / شب و روز تو مستغرق بخیرات ×× گه و بیگاه تو علم و عبادت / دم جان بخش تو جانی نوم داد ×× که بادت عمر و دولت در زیادت
خط: نستعلیق تحریری، کا: بیک محمد بن علاءالملک بایجی، تا: ۹۹۵ق؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: مقوای، ۴۳۹ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷ - ۳۷۰]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۰۰
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۲۲۷-۲۲۸) [مختصر ف: - ۳۸۲]
۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۲۹/۷
بخش فراست این کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: عزیز الله بن ناصرالدین رازی، تا: قرن ۱۱، جا: اگره؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۶۸-۱۷۰)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۸۱۴]
۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا سر من ببریدندی و بخورندی و مرا در قیامت نیاورندی و در اخبار است که..
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح،

محشی؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی در شوال ۱۳۱۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۵

آغاز: بسید علی همدانی قدس الله سره مدتی بود که جمعی از ملوک و حکام اهل اسلام؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالصمد بن نوح الشلمانی، تا: ۲ ربیع الاول ۱۰۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۳۲ - ۱۷۷]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالجیش بن محمد سیود کوی، تا: ۲۸ محرم ۱۰۲۹ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۶گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۸ - ۶۲۷]

۱۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۱۹۴

آغاز: ... امور دین اهتمام مینمودند و آئینه دل را از غبار ادناس می‌زدوند؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله بن مرتضی سلامی حسینی شهیر به میربیک، تا: پنج‌شنبه ۱۱ شوال ۱۰۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: میرزا عبدالرضا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۵۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [مؤید: ۳ - ۱۶۷]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۷۰

آغاز: امور دین اهتمام می‌نمودند و آینه دل از غبار ادناس می‌زدودند؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: اسد الله بن مرتضی سلامی حسینی معروف به میرک، تا: پنج‌شنبه ۱۱ شوال ۱۰۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ خط و مهر هبه به میرزا عبدالرضا؛ اهدایی: رهبری، مهر۱۳۸۶؛ کاغذ: نخوری، جلد: تیماج عنابی، ۱۵۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۸۴]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۴۸۷ (گنج بخش ۲/۹۲۶)؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴۰۴ص، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۳۱]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۹۷/۱۲

انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خان میرزا بن غیاث الدین الشریف، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۱۰۶ق؛ مصحح؛ ۱۴۳گ (۱۶۸پ-۳۱۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۱]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: ۲۹ محرم ۱۱۳۶ق؛ پایان نسخه ۴ بیت در توسل به میر سید علی همدانی؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی سبز، ۳۲۰گ، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۷۲]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۰۷-۲۳/۱۲۷

آغاز: یکون الله و رسوله احب الیه مما سواهما یعنی ایمان هیچ کس کامل نبود تا آنکه خدای و رسول خدای را از همه چیز دوستتر دارد و علامت این معنی آن است که در وقت صدقه؛ **انجام:** وعصی آدم ربه فغوی دلیل صریح است بر نسبت آدم (ع) که اول انبیا بود به معصیت ... و به اقتحام حرام واجب حرام نمی شود ولیکن سبب مألوفات اسمی.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: مقوا، ۱۰۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۷۱]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۴/۲

آغاز و انجام: برابر

کا: مهدی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۱گ (۱۰پ-۱۲۰پ)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰ - ۱۰۹]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۱۶/۶

بخش فراست آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸گ (۱۳۳پ-۱۴۰ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۳۰۹۵]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۷۸/۲

خط: نستعلیق، کا: احمد بن حاج محمد بن علی، تا: ۱۳۱۱ق؛ از ذخیرة الملوک سید علی همدانی و مطلع العلوم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۲گ (۱۹۴پ-۲۱۵پ)، ۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۳۵۹]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۴/۱

آغاز: که ایمان چیست رسول (ص) فرمود که ایمان آنست که بگروی بخدای عز و جل و بفرشتگان او و بکتابهای او و پیغامبران او

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۰۳ص (۶-۳۰۸) [عکسی ف: ۳ - ۱۹۰]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲/۱-ف

نسخه اصل: راشد افندی ش ۱۱۳۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴۴گ (۱-۲۴۴)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۵۰]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، ۲۱۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۶ - ۴۱۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۴۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۲]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۶

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۴/۴×۲۱/۹سم [رایانه]

← ذخیرة الملوک اسکندری ﴿ ذخیره اسکندری (ترجمه)

● **ذخیرة الملوک فی مشاهد السلوک** / ادبیات / عربی
d̲axīrat-ul mulūk fī mašāhid-is sulūk

حسینی بخاری، عطا محمد بن فتح الله
hoseynī boxārī, ʻatā mohammad ebn-e fath-ol-lāh

«مشاهد السلوک» یکی از اجزاء دیوان عربی مؤلف است که «اعجوبة الزمان» نام دارد. ابیات در این شرح در سه مرحله «ألفاظه، تفسیره، بیانه» شرح شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان محل النظر و اختاره فی نشأته بالمحبة و استقر؛ **انجام:** بعد عروجه الی سلوکه بالاشراط التی شیقه، بیانه پس بیان کرد مر لفظ فصل و ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۷۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۶۸]

● **ذخیرة الملوک (منتخب)** / عرفان و تصوف / فارسی
zaxīrat-ol molūk (mn.)

ذوالقدر، خلیل، ق۱۱ قمری
zo-l-qadr, xalīl (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۸/۱۲

آغاز: فصل در بیان فضیلت صبر. انتخاب از کتاب ذخیرة الملوک. ابن عباس فرمود که صبر در قرآن مجید برسه مرتبه است اول صبر بر اداء فرایض و این صابر را سیصد درجه است؛ **انجام:** ایضا در مذمت کبر و غضب ... یعنی آن کسانی که بر بساط عبودیت بی کرامت تقوی بزرگی جستند

انتخابی از کتاب است؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۰۵۳ق، جا: احمد آباد گجرات؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۱۱پ-۱۱۲پ)، اندازه: ۱۴/۴×۲۶/۴سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۳۹]

● **ذخیرة المؤمنین** / فقه / فارسی
zaxīrat-ol mo'menīn

قزوینی، عباس بن اسماعیل، - ۱۳۰۴ قمری
qazvīnī, ʻabbās ebn-e esmāʻīl (- 1887)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۸۱۰

کا: ابوالقاسم خوانساری، تا: ۱۳۱۵ق [الفبائی: - ۲۷۲]

● **ذخیرة المؤمنین** / حدیث / عربی
d̲axīrat-ul mu'minīn

عبدالله بن محمد ابراهیم، ق۱۴ قمری
ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad ebrāhīm (- 20c)

[دنا ۵/۴۹۳]

اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۲۴۹

آغاز: ... و الصلاة و السلام علی رسول الله ثم علی أهل بیت رسول الله ثم علی رواة أحکام الله ثم علی من انتفع بمواعظ الله؛ **انجام:** ... و قال عبدالرحمن بن سالم قال ابوبصیر لو لم تسمع دهرک إلا هذا الحدیث لکفاک فصنه إلا أهله.

کاتب = مؤلف، تا: ۸ ربیع الاول ۱۳۳۲ق؛ ۹۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: - ۱۴۹]

● **ذخیرة النجات فی میراث الاموات** / فقه / فارسی
zaxīrat-on nejāt fī mīrās-el amvāt

بسمل شیرازی، علی اکبر بن علی، ۱۱۸۷-۱۲۶۳ قمری
besmel-e šīrāzī, ʻalī akbar ebn-e ʻalī (1774 - 1847)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۷ق

رساله‌ای متوسط در ارث و فرایض که مؤلف در ۱۱ رجب ۱۲۴۷ زمان حکومت شاهزاده حسین علی میرزا قاجار شروع به نوشتن کتاب کرده، شامل یک «مقدمه» و ده «مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه: در ذکر برخی از مسائل حسابیه؛ مقاله ۱. مسائل ارث بر وجه اجمال، در چهار مقصد؛ ۲. اجتماع ارباب فرائض و بیان مساله عول و تعصیب؛ ۳. موانع ارث؛ ۴. ارث ازواج؛ ۵. میراث طبقه اول از انساب؛ ۶. میراث طبقه دوم از انساب؛ ۷. میراث طبقه سوم؛ ۸. صاحب دو جهت از جهات ارث؛ ۹. ارث به ولای عتق و ضمان جریره و امامت؛ ۱۰. میراث غرقی و مهدوم علیهم؛ خاتمه: در میراث خنثی و برخی از مسائل متفرقه. در ده «فصل».

آغاز: بسمله، حمد بی حد مر خالق اکبر را روا است جل جلاله که ابواب قواعد مدارک مسائل را ...

انجام: و برخی ممضی ندارند زاید بر ثلث از ارث آن کسان که ممضی دارند به قدر الحصر موضوع شود این بود آنچه ممکن شد ایراد آن در این رساله موجزه و تفصیل را مقام دیگر است. امید که در تحریر آن مثاب باشد نه معاقب. الحمدلله علی اوله و آخره.

[دنا ۵/۴۹۳]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا، احتمالاً خط مؤلف یا استکتاب وی؛ اندازه: ۱۲×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۰۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: زین الدین زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۵۱گ، ۱۵ سطر، اندازه:

۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰ - ۱۹۰]

۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۸۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۰]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۴۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: علی میرزا فتح آبادی، تا: ۱۲۴۸ق؛ ۴۷گ (۱پ-۴۷ر) [ف: ۱ - ۱۱۵]

۵. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲-ذ/۳۰۲

آغاز: برابر ؛ **انجام:** الحمد لله علی اوله و آخره

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد جعفر طباطبائی بهبهانی، تا:محرم ۱۲۶۳ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۵۶گ، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۸۱]

۶. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۸۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد علی اردکانی، تا: دوشنبه ۲۶ ربیع الاول ۱۲۷۹ق؛ تملک: حسین فتوحی اردکانی به سال ۱۳۶۲؛ اهدایی: محمد حائریان اردکانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۹]

۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۷۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن ملا عبدالله نوری دینائی، تا: ۱۳۰۲ق؛ جلد: مقوا زرشکی، ۴۷گ، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳۰۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۹۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ (۴۳۷-۴۸۷)، ۱۷ سطر (۱۳/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۲۸]

● ذخیره نظام شاهی / طب / فارسی

zaxīre-ye nezām-šāhī

گرگانی، رستم، ق۱۰ قمری

gorgānī, rostam (- 16c)

اهدا به: شاه سلیمان پادشاه دکن

تاریخ تألیف: ۹۵۴ق؛ محل تألیف: دولت آباد

مؤلف پزشک خان احمد خان گیلانی است که به دربار نظام شاه دکن راه یافته بود. او رساله طب را در ۹۴۸ ساخته است و از اوست رفیعیه و تحفة الاحباب. در ۹۵۱ در دکن بوده و این کتاب را به نام پادشاه دکن ساخته که تذکره داروها است در بیست «باب» به طریق عشاب و از روی شفاء الاسقام.

آغاز: بسمله. ثناء که حاوی قانون تحمید و شامل کلیات تمجید بود حکیمی را که اصول اوراق اشجار و طبیعت احجار را خاصیت حفظ صحت انسانی و زوال مرض حیوانی داد ... اما بعد بنده جانی رستم جرجانی ... در سنه احدی و خمسین و تسع مائة به دیار دکن افتاد.

[دنا ۵/ ۴۹۳ (۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷۲/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۲۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ در زیبق، از خان زمان در ۱ ربیع الاول ۱۰۱۷ به دیگری رسیده بود؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۸۷گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۷ - ۱۳۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیبق سیماب گرم و خشک بود ... و اختلاط عقل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: قورخانه‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۳۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۸×۳۴/۲سم [ف: ۲ - ۳۸۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۲۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیاشامند منع جریان نماید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● ذخیره نظام شاهی / طب / فارسی

zaxīre-ye nezām-šāhī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۲۰

آغاز: ... و بول سفید و رقیق بود؛ **انجام:** و الله تعالی شافی المریض ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● ذخیرة الواعظین / اخلاق / فارسی

zaxīrat-ol vāʻezīn

عقدائی، ملا ذوالفقار، ق۱۳ قمری

ʻaqdā'ī, mollā zo-l-faqār (- 19c)

در بیست و سه «فصل» کوتاه است در پند و اندرز و مواعظ و آداب اسلامی و امور اعتقادی با ذکر پاره‌ای از احادیث و روایات، و ترجمه شده از کتابی که به عربی بود.

[دنا ۴۹۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۵۷/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۹۵/۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد چنین گوید بنده خاکسار بیمقدار تراب اقدام طلبه علوم دین؛ **انجام:** چون کفار بقصد قتل آنحضرت آمدند گمان کردند مرا که آنحضرتم.

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن حاجی تراب شیرازی، تا: ۱۲۳۹-۱۲۴۰ق؛ جلد: مقوایی، ۳۲گ (۲۱۴پ-۲۴۵پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۸۳]

● **الذخیرة و کشف التوقع لاهل البصیرة** / خوابگزاری / عربی

aḏ-ḏaxīra wa kašf-ut tawaqqu‘ li-ahl-il baṣīra

عراقی، محمد بن علی، ق ۵۱۰ قمری

‘erāqī, mohammad-e-bn-e ‘alī

مؤلف اصول خواب‌گزاری و تعبیر خواب را در یک «مقدمه» و هشت «مقاله» هر کدام در فصل‌هایی، جمعاً سی «فصل» بیان می‌نماید. مؤلف در پایان هر فصل چند بیت درباره موضوع آن فصل با عنوان «قال الناظم» می‌آورد. او در این کتاب از محمد بن سیرین، دانیال، عبدالله بن ابراهیم کرمانی، خلال و جلید اصفهانی (مترجم کتاب دانیال از سریانی به عربی برای مهدی خلیفه عباسی) یاد می‌کند. فهرست مطالب: مقاله ۱. التمهید، چهار فصل؛ ۲. العالم العلوی، سه فصل؛ ۳. العالم العقلی (الحیوان العقلی)، سه فصل؛ ۴. مقالة الاعراض (الافعال)، چهار فصل؛ ۵. الدواب (الحیوان البهیمی)، پنج فصل؛ ۶. الطیر، دارای چند باب؛ ۷. الاصول، سه فصل؛ ۸. العروض، هفت فصل.

آغاز: الحمدلله مبدئ احکام القدرة فی دلائل الفکرة ... اما بعد فانه لما عظمت فایدة هذا الفن و موضعه و جل خطره و موقعه و شهر شرفه و فضله و ثبت فی الشرع اصله ...

[قاهره، فهرست الکتب الموجودة، بالدار ۱۷۷/۶، که مؤلف را ابوالفضل جعفر بن حسین موسوی ذکر نموده است؛ کشف الظنون ۸۲۵/۱؛ دنا ۴۹۳/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی شفاء حفره من النار فانقذکم منها و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [الفبائی: - ۲۷۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسئلة قال ابن سیرین من رأی کان فی یده حبلاً فانه سرور و غبطة و عصمة و یکون لله علی نعمة و یصلح قوماً بینهم عداوة لقوله تعالی و اعتصموا بحبل الله [الآیة] و لاحول ...

خط: نسخ جلی، کا: فضل الله بن محمد محسن، تا: دهه آخر محرم ۱۱۰۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۸۷]

● **ذخیرة یوم الجزاء** / تفسیر / عربی

ḏaxīrat-u yawm-il jazā’

حسنی سمنانی، ابوالقاسم، ق۱۱ قمری

hasanī semnānī, ab-ol-qāsem (- 17c)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۰۷۰ق

تفسیر کوچکی است برای همه قرآن به زبان ساده و عربی متداول علمای ایران دوره صفوی. وی پس از ختم این تفسیر یک دیباچه در صفحه اول کتاب افزوده و در آن به نام خود و نام کتاب اشارت نموده. نگارنده در سرآغاز سبب نگارش این تفسیر را میل به توجه به معنی آیه‌ها در هنگام خواندن قرآن تعیین نموده و بنابراین آن را برای خود نگاشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹

آغاز: دیباچه و کتاب: الحمد لله المتعالی فی جلاله و صلی الله علی محمد و آله و بعدوان اقل خلق الله ... و نعم الوکیل. بسم الله الرحمن الرحیم. اصل الاسم سمو لان جمعه؛ **انجام:** یوسوس فی صدورهم من جهة الجن و من جهة الناس.

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: نیمه ذیحجه ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۱۴۳گ، ۲۰-۳۰ سطر (۹/۹×۱۶/۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۱۶]

● **ذخیرة یوم المحشر فی شرح الباب الحادی عشر** / کلام و اعتقادات / فارسی

ḏaxīrat-u yawm-il maḥšar fī š.-il bāb-il ḥādī ‘ašar

عبدالباقی بن محمد حسین، ق۱۲ قمری

‘abd-ol-bāqī ebn-e mohammad hoseyn (- 18c)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۰۹ق

شارح، شرحی به عربی بر «الباب الحادی عشر» علامه حلی نگاشته بود، ولی چون استفاده از آن برای بعضی فارسی‌زبانان میسور نبود، بنا به درخواست آنان، آن شرح را به فارسی برگرداند. قطعه‌ای از اصل نقل شده و ترجمه و شرح می‌شود.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۰۸

آغاز: بهترین کلامیکه سر دفتر دیوان منشیان بارگاه فصاحت تواند بود حمد واجب الوجود است. نسخه افتاده: المباحث النقلیة جمال الملة و الدین. چنانکه مشتمل است بر اکثر مسائل ضروریات دین نوشته بودم؛ **انجام:** و در احادیث بسیار وارد است که در قیامت هر کسی را باسم مادرش می‌خوانند الا شیعه علی را

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۰۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۳۲۲/۵

تذکر: در فهرست زبان نسخه عربی آمده که اگر همین کتاب باشد باید فارسی باشد؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۸۷]

● **ذخیرة یوم المحشر فی نسب عمر** / تاریخ / عربی

ḏaxīrat-u yawm-il maḥšar fī nasab-i ‘umar

بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری

bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)
تاریخ تألیف: ۱۶ جمادی الثانی ۱۱۰۴ق
در بیان نسب خلیفه دوم عمر بن خطاب و آنچه مورخین درباره این موضوع گفته‌اند، در یک «مقدمه» و نه «فصل» با نقل روایات و گفته‌های بعضی علمای علم کلام از اهل سنت.
آغاز: الحمدلله الذی حبانا بأولی النعم و هی طیب الولادة بشهادة المحبة لاهل البیت (ع) و ابی لنا ان نتجاوز زمرة المنافقین
[دنا ۴۹۴/۵]

شرح و حواشی:
۱- حاشیة الذخیرة یوم المحشر؛ بحرانی، سلیمان بن عبدالله (۱۰۷۵-۱۱۲۱)
۲- فساد نسب عمر؛ محمد علی بن ملک حسن (-۱۳)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۴/۱۹ و ۷۱۳/۱۹ عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد وقع منها فی حقه امر مکروه فکلفه..
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالمطلب المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸گ (۹۵پ-۱۱۲ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۸۱] و [عکسی ف: ۲ - ۳۷۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۸/۱
آغاز: برابر **انجام:** و هذا آخر ما نمليه فی هذه الرسالة ... فرغ من تسویدها مؤلفها عبدالله الفقیر ... الاحدیة الواجبة الصمدیة
خط: نسخ، کا: میر عبدالمطلب کازرونی، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۱۱۹ق؛ محشی با نشان «منه دام ظله» و سایر حواشی؛ جزو کتابخانه مجدالدین بوده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۰گ، ۱۴ سطر [ف: ۳۲ - ۱۳۲]

● **ذرائع الاحلام الی اسرار شرائع الاسلام** / فقه / عربی
ḏarā’i‘-ul aḥlām ilā asrār-i šarā’i‘-il islām
مامقانی، محمد حسن بن عبدالله، ۱۲۳۷ - ۱۳۲۳ قمری
māmaqānī, mohammad hasan ebn-e ‘abd-ol-lāh (1822 - 1905)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)
شرح استدلالی نسبتاً مفصلی است بر کتاب «شرایع الاسلام» محقق حلی در تحریر مقاصد و معانی و کشف مبانی و مدارک آن و اضافه شدن اقوال دیگر فقها در هر مبحث. شارح پس از تألیف دو کتاب «بشری الوصول» و «غایه الامال» شروع به تألیف شرح حاضر نمود و ظاهراً توفیق بر اتمام آن نیافت و به گفته الذریعه از ابتدای مباحث طهارت تا بخشی از مباحث حج از این شرح رؤیت شده است. کتاب الصوم را در شب چهارشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۲۹۹ق در نجف اشرف به پایان رسانده است.
چاپ: برخی از مجلدات آن از سوی فرزند شارح، مرحوم آیت الله حاج شیخ عبدالله مامقانی به چاپ رسیده؛ دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۳۱۹ق، رحلی، ۲۲۱+۳۵۵+۱ص
[الذریعة ۱۶/۱۰ و ۲۴/۱۰؛ دنا ۴۹۴/۵-۴۹۵]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۶۴
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد فیقول العبد الجانی الفانی اسیر الآمال و الامانی محمد حسن بن عبدالله المامقانی. انه لما من الله علی بالتوفیق للبحث فی کتاب الصوم علی وجه یشتمل علی تفصیل الاقوال و مبانیها و یحتوی من الفروع اقاصیها و ادانیها رأیت ان احرر ما اقتضته بالفاظ وافیه؛ **انجام:** فیکون مکروها علی المشهور محرما عند ابی الصلاح و لیس منصوصا علیه بالخصوص و لیکن هذا آخر الکلام فی هذالکتاب
شرح کتاب صوم ؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳ یا ۱۴، جا: نجف اشرف؛ تذکر: در فهرست تاریخ کتابت ۱۰۹۹ آمده است که نادرست است، شاید ۱۲۹۹ درست باشد؛ یادداشت تطبیقی از مؤلف به شرح آتی: «انتهی مقابلته علی ید الاقل محمد حسن بن عبدالله المامقانی جامع هذاالکتاب فی ۱۶ شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۰۱»؛ مهر: «عبدالحسن و الحسین محمد حسن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۲۹۲گ، ۲۲-۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۷۰۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۳۷
آغاز: الحمدلله ... قوله الرکن الثانی فی الطهارة المائیة و هی وضوء و غسل و فی الوضوء فصول الاول؛ **انجام:** و ان قلنا بعدم تحریمها کان اللازم هو الحکم بصحةالوضوء فی الصوریة و لیکن هذا آخر جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ مهر: «حسن الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۲]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۴۹-۳۰/۱۹
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد فیقول ... محمد حسن بن عبدالله المامقانی ان هذا الجزء الثانی من کتابنا الموسوم بذرائه الاحلام الی ... قوله و الواجب ستة اغسال؛ **انجام:** قوله و لایصح طلاقها و غسلها کغسل الحائض ... و هو لایعطی الا التشبیه فی اصل الوجوب ولیکن هذا آخر الجزء الثانی من کتاب ذرائع الاحلام الی ...
جلد دوم، طهارت؛ خط: نسخ خفی و زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی به امضاء «منه ادام الله مجده»؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۹۷۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۹۰
آغاز: الحمدلله الحکیم العلام، الذی قرر الاحکام و کساها حلة الاحکام ... و بعد فیقول: ... انه لما شرفنی الله تعالی بالافاقة عند باب مدینة علم النبی (ص) و مخزن سره الخفی، و معدن حکمه الجلی، ابی الحسن علی، صلوات الله و سلامه علیه ... اخذت فی مذاکرة کتاب شرائع الاسلام، المستغنی عظم خطره عن تجشم البیان؛ **انجام:** فلا یتفاوت الحال ایضا و ان قلنا بعدم تحریمها، کان

اللازم هو الحکم بصحة الوضوء فی الصورتین، و لیکن هذا آخر الجزء الثانی، و سیاتی الکلام فی الجزء الثالث علی الغسل، ان شاء الله تعالی ...

جزء اول و دوم کتاب؛ خط: نسخ، کا: عبدالعلی، تا: حدود قرن ۱۴؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۸گ، ۲۶ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۳۷ – ۳۸۹]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۶۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... کتاب الطهارة و الکتاب مصدر کتب واحد معانیه لغة جمع و غلب عرفا من هذا المعنی فی الخط حتی لا یرتاب فی تبادر عند عدم القرینة وقد یطلق الکتاب؛ **انجام:** و هو خارج عن محل الکلام مدفوعة بان ماکول اللحم داخل فی المستثنی منه ولا سبب لحرمته الا النجاسة العارضة بالموت ... و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و صلی الله علیه سیدنا و نبینا محمد و آله الطاهرین

کتاب طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ جمادی الثانی ۱۳۰۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۷گ، ۲۵ و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۹۶۲]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۲۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الحکیم العلام الذی قرر الاحکام و کساها حله الاحکام ... و بعد فیقول الجانی الفانی ... لما شرفنی الله بالاقامه عند باب مدینه علم النبی؛ **انجام:** و ان قلنا بعدم تحریمها کان اللازم هو الحکم بصحه الوضوفی الصورتین.

جلد اول و دوم شرح از مباحث طهارت؛ خط: نسخ، کا: قوام الدین ابن محمد حسینی گیلانی، تا: ۱۳۱۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۷۱گ، ۲۱سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶ – ۳۴۷]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴۶۱-۳۳/۱۱

آغاز: بسمله الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی وبعد فیقول الجانی الفانی ... محمد حسن بن عبدالله المامقانی انه لما من الله علی بالتوفیق للبحث فی کتاب الصوم ... احرر ما اقتضته بالفاظ وافیة ... کتاب الصوم قوله الاول الصوم هو الکف عن المفطرات؛ **انجام:** فرع لوسافر فی شهر رمضان لداعی الافطار وکان سفر ... ولیس منصوصاً علیه بالخصوص ولیکن هذا آخر الکلام فی هذا الکتاب والحمدلله علی التوفیق ...

صوم؛ خط: نسخ، کا: حاج ملا محمد کاشانی، تا: ۱۳۱۵ق؛ مصحح، با بلاغ قرائت با نسخه مصنف دام ظله در روز سه‌شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۳۱۷؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴۶گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲×۳۱سم [ف: ۴ – ۱۹۷۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۱

جلد اول، از آغاز کتاب طهارت تا مبحث اوانی؛ بی‌کا، بی‌تا، [د.ث. مجلس]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۲

جلد دوم (ظاهرا)، در مباحث طهارت ترابیه تا احکام نجاسات؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۳

جلد سوم، بخشی از اغسال؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۴

مباحث جماعت تا بخشی از صلات مسافر؛ با علامت تصحیح و مقابله شیخ حسین بن احمد رشتی؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۵

جلد پنجم، شامل احکام نجاسات تا پایان احکام اموات؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۶

جلد ششم، صوم تا مبحث صوم مسافر؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۷

کتاب الزکات؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۸

جلد ۶ و ۷، شامل آغاز کتاب الصلات تا پایان مبحث قبله، و جلد ۷ شامل لباس مصلی تا مکان مصلی؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۵۹

جلد ۸، در اذان و اقامه مباحث صلات تا پایان مباحث قرائت؛ کا: عبدالله ممقانی (فرزند مؤلف)، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۶۰

جلد ۹، مباحث تشهد تا مبحث صلات جنائز؛ کا: عبدالله ممقانی (فرزند مؤلف)، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۶۱

جلد سوم، طهارت مائیه (وضو) بخش اول از جلد سوم؛ کا: عبدالله ممقانی (فرزند مؤلف)، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۵۶۲

از اول مباحث خلل تا پایان مبحث سجده سهو؛ کا: عبدالله ممقانی (فرزند مؤلف)، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● ذرائع الاصول / اصول فقه / عربی

d̲arā'i'-ul usūl

رشتی، علیمحمد بن کریم، ق۱۳ قمری

raštī, 'alī-mohammad ebn-e karīm (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۸ ربیع الاول ۱۲۸۴ق

بحث‌های مفصلی است با رد و ایراد بسیار مخصوصاً در گفته‌های متأخرین علمای اصول فقه. نام کتاب از عناوین بحث‌ها «ذریعة، ذریعة» گرفته شده و نام مؤلف در چند جای نسخه آمده است. گویا نسبت کتاب روی برگ اول به ملامحمد رفیع شریعتمدار گیلانی نادرست و نسخه را به خط وی دانستن قطعاً اشتباه می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۳۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ذریعة فی الصحیح و الاعم عنوان المسألة و ان کان مختلفاً فی عبائرهم ...
شامل بحثهای صحیح و اعم، مشتق، استعمال مشترک، علائم وضع، مقدمه واجب، اقتضاء امر نهی از ضد، اجزاء، امر با علم بانتفاء شرط، اجتماع امر و نهی، دلالت نهی بر فساد، منطوق و مفهوم می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۶گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۹ – ۱۳۱]

● **ذرائع الافهام الی احکام شرائع الاسلام** / فقه / عربی
d̲arā'i'-ul afhām ilā aḥkām-i šarā'i'-il islām

اعسم نجفی، عبدالحسین بن محمد علی، – ۱۲۴۷ قمری
a'sam-e najafī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad 'alī (-1832)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶ق)
شرح استدلالی و تحقیقی است بر شرایع الاسلام با بررسی احادیث و اقوال فقها در همه مسائل. مرحوم آقا بزرگ، سه جلد از این کتاب را مشاهده کرده و فرموده است: جلد ۱: از احکام میاه تا اغسال، جلد ۲: از اغسال تا انتهای دماء و جلد ۳: از احکام اموات تا پایان نجاسات که جلد اول و دوم در سال ۱۲۳۹ و جلد سوم در ۱۲۴۳ تألیف شده است.
[دنا ۵/۴۹۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۵۹

آغاز: بسمله، نحمدک اللهم علی سوابغ نعمائک و نشکرک علی ترادف آلائک؛ **انجام:** لخبر غیاث عن جعفر علیه السلام انه کره ان یدخل الخلأ و معه درهم ابیض الا ان یکون مصدوراً تم الجزء الأول ... سنة ۱۲۳۶ علی ید مؤلفه القاصر عبدالحسین الأعسم
ج۱، از ابتدای مقدمه تا پایان احکام خلوت است که در سال ۱۲۳۶ نگاشته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۲۹]

● **الذرائع الی اصول الشرائع** / فقه / عربی
ad̲-d̲arā'i' ilā usūl-iš šarā'i'

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۰۹/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ (۱۰۱-۱۳۵)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳ – ۹۲۴]

● **ذرائع الانام فی شرح شرائع الاسلام** / فقه / عربی
d̲arā'i'-ul anām fī š.-i šarā'i'-il islām

ملایری، احمد
malāyerī, ahmad

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)
شرح استدلالی مزج است بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی، با نقل اقوال بعضی از فقهای معروف. نام کتاب بر فراز صفحه اول و نام مؤلف در برگه‌ای که ملحق به کتاب بود، آمده است

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۹۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... کتاب الطهارة و الکتاب أحد مصادر کتب و أحد معانیه لغة جمع؛ **انجام:** مأکول اللحم داخل فی المستثنی منه و لا سبب لحرمته الا النجاسة العارضة بالموت
کتاب طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ شعبان ۱۳۱۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۹ – ۷۷]

● **ذرة کلام العباد لزاد یوم المعاد** / مقتل / فارسی
zarrat-o kalām-el 'ebād le-zād-e yowm-el ma'ād

از: محمد رحیم. زندگی‌نامه و مقتل امام حسین است که مؤلف در ضمن تاریخ برخی از انبیاء به مناسبتی از امام یاد کرده و مصیبت‌های آن حضرت و خاندانش را بیان می‌کند کتاب حاضر در چهارده فصل به یمن چهارده معصوم نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۳۳

آغاز: الحمدلله الذی عرفنا نفسه و جعل معرفته آل عبا و سمی طاعتهم طاعته و محبتهم محبته و عداوتهم عداوته و الشکر للذی جعل افضل الاعمال و اشرف الخصال بعد ادراک العقاید؛ **انجام:** تا من نشان دهم زتو برای ستم کشان و جعل یشم رائحته یقبله بفمه و یمرغ ناصیته علیه و هو مع ذلک یصهل و یبکی بکاء الثکلی و یقول
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ مهر: «عزت الله» (بیضی) با تاریخ ۱۳۴۴؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۱گ، ۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۱ – ۶۴]

● **ذروه اتقیاء** / مواعظ / فارسی
zorve-ye atqīyā'

روضه خوان، محمد علی بن علی اکبر، ق۱۴ قمری
rowze-xān, mohammad 'alī ebn-e 'alī akbar (- 20c)

مجالس منبری است شامل مواعظ، مباحث تفسیری، احادیث و مناقب اهل بیت و ذکر مصایب حضرت ابا عبدالله الحسین. اولین مجلس در تاریخ غره ربیع الاول ۱۳۴۱ برگزار شده است. نام و نسب مؤلف در اوایل نسخه چنین ثبت شده است: سید محمد نقوی ابن سید علی اکبر بن حسین بن حسن حسینی یزدی، روضه خوان نزیل رفسنجان. گردآوری مجالس و تنظیم آن به صورت کتاب،کار مرحوم سید علی محمد کازرونی بوده است.

شرح حال آیت الله سید علی محمد کازرونی (۱۳۱۷-۱۳۹۹ق) در دانشنامه مشاهیر یزد (ج۲ص۱۱۷۹-۱۱۸۰) درج شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۸عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و العاقبة للخاشعین المتقین، له الحمد و له الشکر؛ **انجام:** خلق خوش حبیبش را فرمود: انک لعلی خلق عظیم وارد شده، عبدالله سلام.

نسخه اصل: کتابخانه شخصی سید علی محمد کازرونی در رفسنجان؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید علی محمد کازرونی (گویا)، تا: ۱۳۹۶ق، مصحح؛ ۳۷۲ص، ۱۷ سطر [عکسی ف:۴-۲۳۳]

● **ذروة التصنیف فی حل غوامض التصریف** / صرف / عربی

ḏurwat-ut taṣnīf fī ḥall-i ġawāmiḍ-it taṣrīf

بارفروشی مازندرانی، حمزه، ق۱۳ قمری

bārforūšī māzandarānī, hamze (- 19c)

شرح توضیحی می‌باشد با عناوین «قوله، قوله» بر «شرح تصریف» سعدالدین تفتازانی، که شارح آن را به درخواست بعضی از شاگردان خود نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۰۱

آغاز: الحمد لله الذی وفقنا علی اقتناء ذخائر فرائدالأبکار و أیدنا علی اقتطاف عواد موائد الاعمار؛ **انجام:** یدل علی أن اتصال الو او بالفعل بعد حذف اللام و هذا باطل لآن الاتصال لیس بعد الحذف.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۳]

● **ذروة السعادة فی نیة العبادة** / فقه / عربی

ḏurwat-us sa‘āda fī nīyyat-il ‘ibāda

خسرو شاهی، مرتضی بن احمد

xosrow šāhī ‹morteza ben ahmad

رساله فقهی مبسوطی است در خصوص نیت در عبادات. وی در این اثر، ضمن بیان معنای لغوی و عرفی نیت، به بیان موضوع و نقل آرای فقهای شیعه پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۰۱

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... کتاب الوضوء و فیه فصول، الاول: فی فروضه و هی ستة، الاول: النیة و هی واجبة فی جمیع العبادات إجماعاً و السر فیه عدم تحقق عنوان العبادة إلا بها کما هو واضح لکل خبیر؛ **انجام:** هذا هو الکلام فی الشک فی نیة الوضوء فی أثنائه و أما الشک فی نیة الغسل و التیمم فی أثنائها فلم أقف علی مصرح بالحکم فیه ... هذا تمام الکلام فیما اعتبروه فی النیة قد عرفت ما هو المعتبر منها و ما لیس منها و ما لیس بمعتبر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۰ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذ أبلق با مقوا، ۲۶گ، ۲۷ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳۹ - ۱۵۶]

● **الذروة الشماء فی مشاهیر الأسماء** / لغت / فارسی

az-zorvat-oš šammā’ fī mašāhīr-el ’asmā’

کرمانی، تاج الزمان، ق۸ قمری

kermānī, tāj-oz-zamān (- 14c)

وابسته به: السامی فی الاسامی = السعیدی؛ میدانی، احمد بن محمد (-۵۱۸)

منتخب کتاب «السامی فی الأسامی» تألیف میدانی است. مؤلف در آغاز می‌گوید: «بدان ای فرزند که کتاب السامی فی الأسامی در فن خویش کتابی کامل است، اما در این عهد همت طالب علم قاصر است ... و من برای تو انتخابی کردم که به آسانی مستعمل است» [یعنی در آن زمان رایج بوده]. نام مؤلف و کتاب را در منابع موجود نیافتیم مگر آنچه در آغاز و انجام رساله آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۸۷/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی نبیه محمد و آله أجمعین چنین گوید مؤلف این کتاب ... بدان ای فرزند که کتاب السامی فی الأسامی میدانی در فن خویش کتابی کاملست؛ **انجام:** و سلام از نامهای خدایست و معنی السلام علیکم یعنی الله علیکم أی علی حفظکم؛ تم الکتاب الذروة الشماء فی مشاهیر الأسماء بحمدالله و حسن توفیقه.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۰۵۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۵۹گ (۱-۵۹)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۰ - ۱۶۳]

● **ذروة العالیة** / شرح دعا / عربی

ḏurwat-ul ‘ālīya

تنکابنی، محمد حسین بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری

tonekābonī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad ja‘far (- 19c)

وابسته به: دعاء کمیل؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰ق)

شرحی است بر دعای کمیل که از حضرت امیر المومنین علی ابن ابیطالب منقول است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۲/۱

آغاز: بسمله - الحمد لنور الانوار الذی لاهو الا هو و لیس بلاهو الاهو؛ **انجام:** انتهت مقالتی و انا العبد الخاطی محمد حسین بن محمد جعفر التنکابنی شرحت الحدیث اجابه لمن الرضی طلبه من الاخلاء ... فی سنه ۱۲۵۸

بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۷×۱۵/۵سم [ف:۱–۲۱۷]

● **ذروة العلیا فی سیرة المصطفی (ترجمه)** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

ḏurwat-ul ʻulyā fī sīrat-il muṣṭafā (t.)

کازرونی، بهاء الدین

kāzerūnī, bahā'-od-dīn

اهدا به: امیر کبیر ناصر جیوش المسلمین علاء الدوله پیر علی مترجم به درخواست دوستی به نام بهاءالدین این کتاب را ترجمه کرده و نامش را در دیباچه پس از نام خویش آورده است. نسخه‌ای از این کتاب در کتابخانه لالا اسماعیل ش ۳۳۰ نیز هست و نسخه دیگر در ایاصوفیه ش ۴۴. استوری می‌گوید مؤلف گمنام است و اصل کتاب به دست نیست.

آغاز: بسمله. الحمدلله خالق العالمین و ربهم و ملیکهم ... اما بعد؛ بدانکه این بنده کمینه گنهکار بهاء الدین کازرونی گوید: که چون به مطالعه کتاب «ذروة العلیا فی سیرة المصطفی» ... موفق شدم در خاطرم بازدید شد که از زبان تازی به زبان فارسی آورم

انجام: نویسنده را معذور دارند. و السلام علی من اتبع الهدی. تاریخی است که از عربی به عجمی آورده و تمت.

[دنا ۴۹۵/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۵۸۷/۳]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۵۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: بهرام بن سهراب، بی‌تا؛ تملک: آقا جهانگیر یوزباشی در سوم شعبان موافق سلخ آبان قدیم ۱۰۶۵ در خانه رئیس طهماسب در دیه «آخا» که ملا اسفندیار و ملا حسن کیقباد و نورالدین جمشید و سهراب کیقباد و خضر جمشید داد و جمشید یوسف پاشا و نظر بوم زاد و سهراب بوم زاد و صالح جمشید و ملا ایرج جمشید و محمد علی تنباکو فروش در آنجا مهمان بودند؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷/۷سم [ف: ۳ – ۴۱۲]

● **ذره و خورشید** / شعر / فارسی

zarre va xoršīd

زلالی خوانساری، محمد حسن، – ۱۰۳۱ ؟ قمری

zolālī xānsārī, mohammad hasan (- 1622)

مثنوی با دیباچه‌ای به نثر و با عنوان‌های مناجات، نعت، شب معراج، مدح شاه عباس، مدح محمد باقر میرداماد، دیدن ذره خورشید را و مکالمه ایشان با یکدیگر، حدود ۲۵۰ بیت. هموزن سبحة الابرار جامی است.

آغاز: از این آیه بیم و امید درفهرست نثر ذره و خورشید فمن یعمل مثقال ذرة خیراً یره، منت و سپاس کریم عادل درست عیاری را با سنگ ترازوی گران مغفرت است ... نام او کرد مرا شعله فروز ×× نتوان گفت به‌آتش مفروز / صفتش را که خموشی عامست ×× پخته تر کن که سخن بس خامست

[دنا ۴۹۵/۵؛ الذریعة ۴۰۴/۹ و ۲۴/۱۰؛ م ۲۸۲۱]

۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۴۳/۵**

آغاز: برابر؛ **انجام:** روزن کوچه دل دام منست ×× گل تسبیح مغان جام منست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۷گ (۲۵۰ر–۲۵۶پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۳×۱۶/۱سم [ف:۸–۱۰۷]

۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۱۴۷**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی در زمینه زر، ۸۵۷گ، سطور چلیپا (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ – ۳۸۹۰]

۳. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۰۳/۳۱**

آغاز: سخنم کرد بنامش جاوید ×× ذره را جوهر تیغ خورشید؛ **انجام:** که لبم چون به دهن باز شود ×× خنده خور شکر انداز شود

خط: نستعلیق ریز، کا: جنونی، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: ترمه رنگارنگ نازک، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱۳۷ر–۱۴۱ر)، چهارستونی، اندازه: ۱۲/۳×۲۲/۸سم [ف: ۸ – ۳۴۰]

۴. **تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۹۳۸/۲**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۴ صفر ۱۱۸۲ق؛ متن و هامش [نشریه: ۷ – ۲۶۳]

۵. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۰/۲**

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱۵ – ۴۰۹۴]

۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۳/۵**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ ۱۶ص (۳۲۶–۳۴۱) [ف: ۳ – ۳۳۷]

۷. **تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۲۶/۶**

آغاز: برابر؛ **انجام:** خنده خور شکر انداز شود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸ص (۶۳۹–۶۶۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲ – ۶۶]

۸. **تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۴۱۴/۶**

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:متن کشمیری، جلد: مقوای روکش تیماج سورمه‌ای، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۲۲/۹سم [ف: ۳ – ۴۹۰]

● **الذریة الطاهرة** / انساب / عربی

aḏ-ḏurrīyat-uṭ ṭāhira

دولابی، محمد بن احمد، ۲۲۴ – ۳۱۰ قمری

dūlābī, mohammad ebn-e ahmad (840 - 923)

چاپ: قم، ۱۴۰۷ ق

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۲عکسی

آغاز: بسمله. رب اعن، نسب خدیجه ابنة خویلد رضی الله عنها اخبرنا الفقیر الی الله تعالی احمد بن ابراهیم
نسخه اصل: کتابخانه کوپریلی در ترکیه شماره ۴۲۸ (فهرس مخطوطات مکتبة کوپریلی ۲۲۱/۱-۲۲۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۵ ذیقعده ۸۵۵ق؛ ۵۸گ (۶۰-۱۱۷)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۴ - ۹۳]

● **ذریعة الابتهال = ادعیة القنوت و السجود** / دعا / عربی
ḏarī‘at-ul ibtihāl = ad‘īyat-ul qunūt wa-s sujūd
کاشانی، احمد بن محسن، - ۱۱۰۷ قمری
kāšānī, ahmad ebn-e mohsen (- 1696)
مجموع دعاهایی است که می‌شود آنها را در قنوت و سجده قرائت کرد. مولف دعاهای گردآوری‌شده‌اش را بر دو گونه می‌داند. یکی مأثور و معین و دیگر دعاهایی که صلاحیت خواندن در هر وقت را دارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۴ ط
آغاز: الحمدلله الذی لایخیب من رجاه و یجیب دعوة الداع ... اما بعد فیقول ... هذه هی ادعیة و اثنیة تصلح لان یدعی بها فی القنوت و السجود؛ **انجام:** واجتهد ان تدمع عیناک ولو بقدر رأس الذبابة فانها من علامة الاجابة هذا آخر ما اردنا ذکره من ادعیة القنوت و السجود
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ چند مهر از خاندان فیض کاشانی با نقش‌های: یا محسن اغفر بمحمد علم الهدی نصیر الدین سلیمان، الراجی محمد مهدی الفیضی، عبدالباقی الفیضی؛ تملک: احتشام الملک مورخ ۱۲۸۶؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۷۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۴/۲ - ۱۶]

● **ذریعة الاخیار** / فقه / فارسی
zarī‘at-ol axyār
استرآبادی، محمد مسیح بن محمد سعید، - ۱۲۶۳ قمری
estarābādī, mohammad masīh ebn-e mohammad sa‘īd (- 1847)
اهدا به: فتح علی شاه قاجار(۱۲۱۲-۱۲۵۰ق)
رساله فتوایی مختصری است در احکام طهارت و نماز و روزه و زکات و خمس و حج و جهاد و امر به معروف و نهی از منکر، در یک «مقدمه» و هشت «کتاب».
آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین ... اما بعد پس این رساله ایست در بیان مسائل عبادات ...
انجام: بمحمد صلی الله علیه و آله البررة الکرم علیهم سلام الله مادارت اللیالی و الأیام

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۰۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۵ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی شکری فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۷×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۶]
مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۵۵
همان نسخه بالا [مؤید: ۳ - ۳۶۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۲۷۲]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۷۳
دارای احکام طهارت و نماز می‌باشد؛خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۴۸گ،۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۸۸]

● **ذریعة الاستغناء فی تحقیق مسألة الغناء** / فقه / عربی
ḏarī‘at-ul istiqnā’ fī taḥqīq-i mas’alat-il ġinā’
کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲ - ۱۳۴۰ قمری
kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e ‘alī madad (1846 - 1922)
این رساله دارای ده «مقدمه» و سه «مقصد» و یک «خاتمه» است. مقدمه‌ها غالباً مباحث اصول است و مقصد اول در بیان ماهیت غنا در لغت و عرف، مقصد دوم در بیان حکم شرعی غناست، و مقصد سوم در مستثنیات غنا، و خاتمه بحثی است در باره «نیاحه» و حکم آن.
آغاز: بسمله. بدیعا انطق عنادل بساتین العرفان بمطربات النغمات و معجبات الالحان و الصلاة علی محمد عندلیب الحق الذی اضطلع بما حمل من اعباء الرسالة فتغنی بافصح الکلمات و احسن البیان ... اما بعد فیقول العبد الفقیر الی الله الصمد حبیب الله بن علی مدد ان هذه رسالة افردتها لکشف الغطاء عن وجه حقیقة مسألة الغناء بمصابیح التحقیق و فتح مقفلات اسرارها بمفاتیح التدقیق و رتبتها علی مقدمات و مقاصد و خاتمة ...
انجام: و فی بعض ما ذکره نظر و لعل ما اشرنا الیه فی تأویل الروایة اظهر وفاقا لبعض المحققین من اهل النظر. فتدبر و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المختصر و قد سمیناه بذریعة الاستغناء فی تحقیق مسألة الغناء فلله الحمد و علی رسوله افضل التحیات و الثناء.
چاپ: در مجموعه میراث فقهی غنا و موسیقی جلد دوم، قم، مرکز تحقیق مدرسه ولی عصر، نشر مرصاد، ۱۳۷۶ش، با تصحیح مرتضی اخوان
[دنا ۴۹۵/۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۹۵/۲]

اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۶۸/۲
انجام: المقدمة الثامنة: اذا استعمل اللفظ فی معینین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ

(۳۸پ–۴۷ر) [سه کتابخانه اصفهان: ف: – ۱۵۰]

● **ذریعة الاعتماد علی احقاق الحق و فهم المراد = حاشیة فرائد الاصول = شرح فرائد الاصول** / اصول فقه / عربی

ḏarī'at-ul i'timād 'alā iḥqāq-il ḥaqq wa fahm-il murād = ḥāšīyat-u farā'id-il usūl = š.-u farā'id-il usūl

لاریجانی، ملا لطف الله، – ۱۳۱۱ قمری

lārījānī, mollā lotf-ol-lāh (- 1894)

وابسته به: فرائد الاصول = الرسائل = رسائل؛ شیخ انصاری انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴–۱۲۸۱)

شرحی قولی بر «فرائد الاصول» شیخ مرتضی انصاری و مشتمل بر تحقیقات و تشریحاتی خوب مؤلف است که از شیخ انصاری استاد خود استفاده نموده است.

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. اما بعد، فقد املی لک لطف الله المازندرانی اللارجانی کتابا یرجو به اخلاص النیة ...

انجام: فعلیه مراجعة کتابنا «الفرائد الغرویة فی اصول فقه الامامیة» فانه قد بلغ ... علی حسب قصدی و نیتی و حیث و فینا بما وعدناه و اتینا بما قصدناه، فلنحمدالله تعالی علی ذلک اولاً و آخراً ...

[الذریعه ۱۶۰/۶ «الحاشیة ... »، همانجا ۲۹/۱ «ذریعة الاعتماد ...»، همانجا ۱۴۰/۱۶ «الفرائد الغرویة فی ... »؛ دنا ۴۹۵/۵–۴۹۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عدم کتابة السیئات اذا بلغوا العلم و ظاهر کلام الفقهاء اشتراط التکلیف بالفروع به و الله العالم الموفق.

خط: نسخ و نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ذیحجه ۱۳۰۳ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۵گ (۱۷۹پ–۴۴۳پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱ – ۱۲۸]

۲. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۷۹

کا: علی بن محمد علی، تا: جمعه ۱۵ ذیحجه ۱۲۹۴ق [ف: – ۱۰]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۱۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: عبدالجواد بن عبدالرحیم، تا: ۱۵ جمادی الثانی۱۲۹۵ق؛ ۱۳۴گ (۲پ–۱۳۵ر) [ف: ۲ – ۱۱۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۲۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق، جا: نجف اشرف؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۱۳۶گ (۸۴پ–۲۱۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲۱ – ۴۰]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۷۱

آغاز و انجام: برابر

مشکامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در سنه ۱۲۹۷ وقف بر این کتابخانه گردیده و به قرینه سال وقف و عبارت ذیل که پشت ورق اول نوشته شده مسلماً در زمان حیات مؤلف تحریر شده و آن این است: «حاشیه سرکار آخوند ملالطف الله مازندرانی که یکی از مبرزین شاگردهای مرحوم شیخ مرتضی است بر فرائد شیخ مرحوم»؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۷۵ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۷۷]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بیان الادلة والاشارة الی کلمات القوم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، واقف: جواد شجیعی، ۲۲ فروردین ۱۳۱۵؛ ۱۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۶ – ۴۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۵۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۱گ (۱پ–۱۱۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ – ۲۳۴]

● **الذریعة الی اصول الشریعة** / اصول فقه / عربی

aḏ-ḏarī'a ilā usūl-iš šarī'a

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ – ۴۳۶ قمری

'alam-ol-hodā, 'alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

تاریخ تألیف:جمعه ۱۱ شوال ۴۳۰ق

مشتمل بر مسائل اصول فقه با گسترش بیشتر در مسائلی که دانشمندان فن در آنها اختلاف نموده‌اند، به دور از بحث‌های کلامی که بعضی آنها را با مسائل اصولی خلط نموده و گفتار را به درازا کشیده‌اند. اول کتاب مفصل و مبوب و جامع در این فن است که مسائل آمیخته این علم را از مطالب استطرادی علم کلام و فن خلاف جدا نموده و در آن روزگاری که این علم را پایه درستی نبود و متداخل با فنون دیگر بود آن را منقح داشت و به خامه توانا و روان محرر فرمود. این کتاب دارای ابوابی است مشتمل بر فصول بدین عناوین: باب: فی الخطاب و أقسامه و أحکامه؛ باب: القول فی الأمر و احکامه و اقسامه؛ باب: فی احکام النهی؛ باب: الکلام فی العلوم و الخصوص؛ باب: فی انواع التخصیص؛ باب: الکلام فی المجمل و البیان؛ باب: الکلام فی النسخ و ما یتعلق به؛ باب: الکلام فی الأخبار؛ باب: صفة المتحمل للخبر و المتحمل عنه و کیفیة الفاظ الروایة عنه؛ باب: الکلام فی الأفعال؛ باب: الکلام فی الاجماع؛ باب: الکلام فی القیاس و ما یتبعه و یلحق به؛ باب: الکلام فی الاجتهاد و ما یتعلق به؛ باب: الکلام فی الحظر و الاباحة؛ باب: فی النافی المستصحب للحال.

در دیباچه پس از توضیح شیوه خاص خود چنین می‌گوید: «فقد تحقق استبداد هذا الکتاب بطریق مجرده لا استعانه علیها بشی من کتب القوم المصنفه فی هذا الباب». در دیباچه از شافی و ذخیره، و جواب مسائل موصلیه اولی و کتاب مسائل خلاف اصول فقه خود یاد می‌کند و می‌گوید درباره اجماع، اخبار، قیاس، اجتهاد و دیگر مسائل اصول فقه، به تفاریق در مؤلفات و نوشته‌های خود سخن گفته‌ام با این حال تألیف این کتاب که اکنون در کار نوشتن آن هستم مورد نیاز فراوان است.

آغاز: بسمله. الحمدالله حمدالشاکرین ... اما بعد فاننی رأیت ان

املی کتابا متوسطا فی اصول الفقه لاینتهی بتطویل الی الاملال و لا بالاختصار الی الاخلال ...
انجام: و لا یخجلنا بشیء مما سطرناه و ذکرناه عند الموافقه یوم الحساب و نشر الکتاب إنه سمیع مجیب
چاپ: با تصحیح ابوالقاسم گرجی، دو جلد، تهران، ۱۳۶۳ش، ۱۰۲۵صفحه

[الذریعة ۲۶/۱۰؛ کتابشناسی اصول فقه شیعه، مهدی مهریزی، ص ۷۵-۷۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۹۴/۲؛ مجمع علمی ۵۷/۱ و ۵۹/۱؛ دنا ۴۹۶/۵-۴۹۷ (۳۷ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۶۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ توسط محمد علی بلاغی مقابله و تصحیح شده؛ تملک: عباس بن حسن بلاغی نجفی مورخ سلخ ربیع الثانی ۱۱۵۴ با نقش «عبده عباس بن حسن البلاغی النجفی»، عبدالله بن سید محمد رضا، میر سید علی دزفولی موسوی؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابو نصر الشریف بن ابی سعید، تا: ۱۴ محرم ۹۶۹ق؛ تملک: محمد رضا؛ یادداشت ابن محمد مهدی هندی و محمد ربیع که تاریخ نخستین ۱۱۶۲ و تاریخ مهر دوم ۱۰۵۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۷۶۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۹۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن احمد الحسینی مدنی احسایی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛واقف:سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن مشکی، ۱۸۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۲۱۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۲۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۱۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد بن علی مشهور به ابن خاتون عاملی به تاریخ ۱۰۲۷ در قزوین، محمد سبزواری، محمد علی بن ابراهیم بن مرتضی بن عبدالمطلب بن محمد رحیم بن محمد جعفر بن محمد باقر بن محمد مؤمن شریف سبزواری؛ جلد: مقوایی، ۲۵۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۱۰۰]

۵. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۲۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، نشانی عاریه از سید رضا بن المهدی (بحرالعلوم نجفی) نزد محمد حسین بن شیخ محمد راضی نجفی عبودی به تاریخ ۱۲۲۱؛ تملک: محمد جعفر بن عبدالنبی کاظمی، سید عبدالحسین طباطبائی، محسن الاعسم به تاریخ ۱۲۱۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۳۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۹۴
خط:نستعلیق،کا:جواد بن سعد کاظمی بغدادی، تا: ۱۰۲۵ق؛ فاضل جواد در کنار آخرین صفحه نوشته که: «این نسخه را با نسخه‌ای دیگر که بر این ابی الحدید قرائت شده (۱) بوده مقابله و تصحیح کرده است»، محشی از فاضل جواد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۳۶۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۹]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: علی کاتب، تا: ۱۱ شعبان ۱۰۴۳ق، جا: قم، نویسانده خلیفه سلطان؛ مهر حاج سید سعید؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱ - ۱۶۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحسن بن عنایت الله خطیب نجفی، تا: رجب ۱۰۴۵ق؛ تملک: محمد مؤمن شمس الدین اصفهانی؛ ۳۴۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۶ - ۳۹]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۶۹
نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: محمد بن فرج حمیری، تا: جمعه از دهه اول ربیع الثانی ۱۰۴۸ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ عاریه بودن آن نزد اسدالله، مطالعه «علی بن سید نقی (یا تقی) حکیم»، یادداشت مطالعه محمد حسین کاشف الغطاء؛ تملک: جعفر بن شیخ خضر، والد موسی بن شیخ جعفر بن مرحوم شیخ خضر، والد محمد حسین بن شیخ علی (بن شیخ محمد رضا بن شیخ موسی) بن شیخ جعفر کبیر (کاشف الغطاء) در ۲۴ ذیقعده ۱۳۱۱، محمد رضا بن مرحوم شیخ موسی؛ ۴۶۱ص [عکسی ف: ۵ - ۳۳۱]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۶۶
نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: اسحاق بن معتوق حویزی، تا: ۱۰ صفر ۱۰۹۷ق؛ کاتب نسخه را در مجالس متعدده مقابله کرده با نسخه‌ای قدیمی و قابل اعتماد که آخرین جلسه ۹ جمادی الثانی ۱۰۹۸ بوده؛ ۲۳۲ص [عکسی ف: ۵ - ۳۲۹]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبد الوهاب بن محمد بن عبد الوهاب احسانی، تا: یک‌شنبه ۱۱ صفر ۱۰۹۸ق؛ مصحح، محشی؛ جعفر بن کمال الدین بحرانی می‌نویسد که نسخه را از فرزند کاتب شیخ ابراهیم امانت گرفته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۱۳]

۱۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۶۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ تملک: قوام الدین محمد حسینی قزوینی که بعد به ورثه منتقل شده و نیز عبارت «امانت ملایوسف اردبیلی در نزد حقیر محمد اسماعیل کزازی»؛ مهر: «شجاع الدین» (بیضی) که احتمالا مهر کاتب باشد؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۴۹]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۳۵

خط: نسخ، کا: عبدالرشید بن عبدالمحسن، تا: پنج‌شنبه ۱۱ شعبان ۱۱۱۰ق؛ مهر: «الله اکبر» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵ - ۳۴]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۹۴

خط: نستعلیق، کا: سید محمد کاتب، تا: ۷ رجب ۱۱۱۱ق، جا: قزوین؛ تملک: ثقةالاسلام تبریزی به تاریخ ربیع الاول ۱۳۲۱؛ جلد: مقوایی، ۲۷۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم[ف:۲۶-۳۲۷]

۱۵. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه:۱۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول۱۱۲۳ق؛ مقابله شده در جمادی الاول ۱۱۲۳ [نشریه: ۶ - ۳۴۳]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۵۹

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد بن علی خوئینی، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۱۷. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۲۷۱

خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن عبدالکریم، تا: قرن ۱۳، برای آقا محمد صادق؛ ۱۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف:۱-۱۵۷]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۴

انجام: لأنا قد بینا ان نفس هذه الصیغة قد تستعمل فی غیر الأمر و ان ارادوا غیر ما ذکرناه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۱۳۴]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۹۰

آغاز: برابر

نسخه اصل:کتابخانه مسجد چهل ستون-زنجان؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن حاجی علی بن کربلائی ملک محمد خوئینی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: مولی علی قزوینی قارپوزآبادی در ۱۱ ربیع الاول ۱۲۸۹؛ تاریخ وقف: ۱۳۳۵؛ ۲۲۴ص [عکسی ف: ۲ - ۱۸۱]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۹۵/۱

خط: نسخ، کا: علی محمد ریزی لنجانی، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۲۲۶ق، برای ملا علی محمد طهرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ (۲پ-۸۹ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۸۴]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۳۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد قاسم راثی کاشانی، تا: شوال ۱۲۲۸ق؛ جلد: روغنی، ۱۷۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۴۸]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۶۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۷ صفر ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۰گ، ۱۵ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۸۴]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: عبدالله خوانساری، تا: شنبه ۱۷ شهر شعبان ۱۲۳۱ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۳۰گ، ۲۲ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۲۳۴]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۴-۲/۱۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن رجب خونساری، تا: سه‌شنبه رمضان ۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۷۸]

۲۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۸۲

کا: غلامعلی بن رمضان کربلایی، تا: ۱۲۳۵ق [اوراق عتیق: ۱- ۲۴۵]

۲۶. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۳۹ق [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۱۹]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه از جمادی الاول ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۸۸]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۶

آغاز: الرسول علیه السلام و الفرق بین خطابیهما بحیث یفترقان او یجتمعان الی غیر ذلک من الکلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ شعبان ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۷۴]

۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۸۹-۱۳/۶۹

آغاز: الکلام فی الخطاب واحکامه واقسامه. اعلم ان الکلام فی اصول الفقه انما هو علی الحقیقة کلام فی ادلة الفقه یدل علیه انا اذا تاملنا ما یسمی بانه اصول الفقه؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۷۸]

۳۰. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا:مصطفی بن احمد خوئینی،تا:چهارشنبه۱۶صفر۱۲۴۷ق[ف:-۱۵]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد رضوی موسوی حسینی، تا: جمعه ۱۱ شوال ۱۲۴۹ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۱۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۶۸]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید علی بن سید احمد حسابی، بی‌تا؛ مصحح؛

یادداشت خرید نسخه به سال ۱۲۸۳ق در نجف اشرف؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۲گ، ۲۱سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۴۰۱]

۳۳. قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه:۱۷

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شوال ۱۲۸۵ق [ف: ۲۷]

۳۴. مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: عبدالعلی بن محمد حسن بسطامی، تا: ۱۳۱۲ق [تراثنا: س۵ش۳ - ۱۰۰]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج محمد بن فرج الله بن اسمعیل بن علی النقی تبریزی غروی، تا: پنج‌شنبه ۷ ربیع الثانی۱۳۱۳ق؛ ۱۷۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲×۱۶سم [ف: ۶ - ۴۰]

۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۵۵-۳۴/۱۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای «علی اکبر عفی عنه»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۷۸]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شریف بن محمد صادق، تا: دوشنبه ۱۸ رجب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۱۷گ، ۲۳ سطر (۱۵×۲۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷ - ۲۷۱۵]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و وافق الفراغ من اتمام هذا الکتاب یوم الجمعة الحادی عشر من شهر شوال سنة ثلاثین و اربعمأة و الحمدلله وحده و صلی الله علی محمد النبی بعده.

خط:نسخ،کا:ابوالمظفر خلیل الله بن غازی قزوینی،بی‌تا؛جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۷۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۵ - ۳۱۶]

● الذریعة إلی تصانیف الشیعة / فهرست / عربی

ad̲-d̲arī'a ila taṣānīf-iš šī'a

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ - ۱۳۸۹ قمری

āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876 - 1969)

فهرست مفصلی است به ترتیب حروف اوایل اسامی کتاب‌های مذهب شیعه که مؤلف در روز دحو الارض (۲۵ ذیقعده) ۱۳۲۹ق شروع به تألیف آن نموده و به سبب آن مسافرت‌های بسیاری به کشورهای مختلف اسلامی و غیره کرده و با مشاهده کتابخانه‌های بزرگ و کوچک آنچه مقصود وی بوده، جمع‌آوری می‌نموده و به ترتیب فهرست می‌کرده است. مسوده کتاب در یک مجلد به سال ۱۳۳۱ پایان یافته و سپس ترتیب و اضافات آن تا سال ۱۳۳۴ در شش مجلد انجام شده است. این کتاب مورد توجه کتاب‌شناسان و نسخه‌پژوهان قرار گرفته و راهگشای محققان در زمینه تألیفات شیعی گشته است.

[دنا ۴۹۷/۵؛ الذریعه ۱۰/۲۶-۲۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۶

آغاز: آب حیوة رسالة فارسیة فی اصول الدین الخمسة و فی کل اصل خمس مقامات اولها الحمدلله؛ **انجام:** تعلیقة کشف الغمة للشیخ الاجل تقی الدین ابراهیم بن علی بن الحسن الکفعمی الجبعی المتوفی کما فی کشف الظنون سنة خمس و تسعمائة ذکرها فی الروضات.

جلد اول از مبیضه مؤلف است و از «آب حیات» تا «تعلیقة کشف الغمة»؛خط:نسخ،کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف، یادداشت مؤلف درباره کتاب حاضر و دو تقریظ از صدرالدین موسوی و سید حسن صدر به تاریخ‌های یک‌شنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۴۵ق و ۸ ذیحجه ۱۳۳۴ق به خط خودشان آمده است؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵۴گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۷۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۳۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۵۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذه فهرست کتب المصنفین من علماءالفرقة الناجیة الشیعة الاثنی عشریة رضوان الله تعالی اجمعین حرف الالف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۳۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۷

آغاز: ثابت نامه بلسان الاردو طبع فی دهلی من بلاد الهند کما فی فهرسه؛ **انجام:** دیوان الغسانی ... نسخه عند الشیخ محمد حسن بن الشیخ محسن بن شریف الجواهری.

جلد دوم از مبیضه مؤلف است و از «ثابت نامه» تا «دیوان الغسانی»؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف؛ جلد: مقوا، ۱۳۶گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۴ - ۷۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۳۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۸

آغاز: دیوان المدایح ثمانیة و عشرین قصیدة بعدد الحروف فی رویها کلها فی مدح امیرالمؤمنین علیه السلام؛ **انجام:** ریگستان نجف دیوان فارسی مختصر لطیف للسید الجلیل السید محمد بن جمال السالکین العلامة الحاج سید مرتضی الکشمیری طاب ثراه طبع فی لاهور و هو من الهدایا و التحف.

جلد سوم از نسخه مبیضه مؤلف است از دیوان المدایح تا ریگستان؛خط:نسخ،کاتب=مؤلف،تا:قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۱گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۲۳۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۹
آغاز: الزائریه فی المزار فارسی للمیر مهدی الرضوی ألفه للشاه طهماسب؛ **انجام:** صافی نامه منظوم فارسی ... فیض ایزدی در پاسخ احمدی (طبع فی ۵۵ ص طبع ۱۳۶۹)
جلد چهارم از مبیضه مؤلف است و از زائریه تا صافی نامه؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵۸گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۴۴ – ۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۲۳۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۰
آغاز: صاعقة الآراء فی رد الاصولیین فارسی لبعض الاخباریین المتأخرین؛ **انجام:** لیلی و مجنون لخضرشاه الاسترآبادی ... و قال انه فی وزن لیلی و مجنون لکنه باسم زید و زینب.
جلد پنجم از مبیضه مؤلف است و از صاعقه الآراء تا لیلی و مجنون؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف؛ جلد: مقوا، ۲۰۶گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۴ – ۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۲۳۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۱
آغاز: المآب فی شرح الآداب ای اداب البحث و المناظرة؛ **انجام:** میوه شیرین مثنوی بلغة اردو للسید مجاهد حسین المروهوی الملقب بجوهر مطبوع بالهند.
جلد ششم از مبیضه مؤلف است شامل حرف میم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۲۸گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۴ – ۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۲۳۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۸۰۲
آغاز: النابغة من الرواة فی الرابعة من المآت هو الجزء الاول من الأحد عشر جزءاً من الکتاب الموسوم بطبقات الاعلام؛ **انجام:** الیونسیة فی شرح الرسالة التکلیفیة الشهیدیة ... و الظاهر ان الکاتب من تلامید البیاض.
جلد هفتم (جلد آخر) از مبیضه مؤلف است و از النابغة من الرواة تا یونسیه؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ با اضافات از مؤلف؛ با یادداشتی از علی نقی منزوی (فرزند مؤلف) که نوشته: «پاکنویس آخرین مجلد ذریعه روز یک‌شنبه ۱۶ آبان ۱۳۵۵ در کتابخانه باستانشناسی در تجربش پایان یافت»؛ جلد: تیماج سرخ [ف: ۴۴ – ۷۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۹۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۲۳۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۴۷
جلد اول، با تقریض شیخ محمد حسین کاشف الغطاء با خامه خود او؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● الذریعة الی حافظ الشریعة / مراثی / عربی، فارسی

ad-ḏarī‘a ilā ḥāfīẓ-iš šarī‘a

گیلانی، محمد بن محمد مؤمن، ق۱۱ قمری

gīlānī, mohammad ebn-e mohammad mo’men (- 17c)

مرثیه‌ای است به نظم و نثر در مصیبت امام حسین (ع).

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۳۹
آغاز: هو الطاهر الطهر المطهر ذاته ×× من الطاهرین الطیبین ذوی التقی؛ **انجام:** و صدور قوم مؤمنین تمت المرثیة الموسومة ... و سماعها و اسماعها طلبا لمرضات الله و تقرباً الی ابن رسول الله (ص) ففی امالی الصدوق طاب ثراه ... فتباکی فله الجنه صدق ولی الله تمت ...
در آخر نسخه قطعه شعری است از همو به عربی در مرثیه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ، ۱۱ سطر (۵×۹/۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳ – ۹۹۹]

● الذریعة الی مکارم الشریعة (ترجمه) / اخلاق / فارسی

ad-ḏarī‘a ilā makārim-iš šarī‘a (t.)

وابسته به: الذریعة فی مکارم الشریعة؛ راغب اصفهانی، حسین بن محمد (-۵۰۲)

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹
آغاز: الحمدلله والصلاة والسلام علی نبیه مصطفاه و علی آله و اصحابه مصابیح الدجی و مفاتیح الهدی و سلم تسلیما کثیرا، حکیم فاضل متشرع و عارف متورع ابوالقاسم ... که ضمیر انورش مبین خفایا
ترجمه فارسی الذریعه راغب اصفهانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اندازه: ۱۴×۲۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ – ۱۲۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۳۸
آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلوة و السلام علی نبیه مصطفاه و علی آله و اصحابه؛ **انجام:** رجحان او تواند بود
تذکر: نام کتاب به استناد نسخه ش ۱۳۴۹ کتابخانه علامه طباطبائی تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «سلام علی ابراهیم»؛ اهدایی: عباس موفق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۳۵۲گ، ۱۹ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۵ – ۱۶۸۸]

● ذریعة الامة / مواعظ / فارسی

zarī‘at-ol omma

بفروئی، ابومحمد بن رجبعلی، ق۱۳ قمری

bafrū’ī, abū-mohammad ebn-e rajab-‘alī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۱ق

در مواعظ و آداب و وردهاست.
[دنا ۴۹۸/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۵۷/۶]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۴۳

آغاز: بسمله، حمد بیحد و ستایش بیمر مر خداوند خالق اکبر ... اما بعد برهر صاحب عقلی و شعوری؛ **انجام:** لمعة، بدانکه به اتمام رسید و به انجام پذیرفت باسعی تمام ... در هر حال این رساله در قریه بفروئیة

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۲۶۸گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۶۲۱]

● **ذریعة البکاء فی مجلس العزا** / مقتل / فارسی

zarī‘at-ol bokā’ fī majles-el ‘azā

محمد هادی بن محمد مهدی، قمری

mohammad hādī ebn-e mohammad mahdī

رساله‌ای است در عزاداری و مصایب اهل بیت عصمت و طهارت (ع) به نثر و نظم که در یک مقدمه و چند مجلس و خاتمه، نگاشته شده است. مؤلف در مقدمه می‌گوید: بیشتر مطالب را از کتاب جلاء العیون علامه مولی محمد باقر مجلسی آورده و عناوین موضوعات: مقدمه: در فواید تعزیه‌داری و ثواب گریه و سوگواری؛ مجلس ۱. ذکر وفات سید المرسلین (ص)؛ مجلس ۲. ذکر بعضی از احوال حضرت فاطمه (س) در مصیبت پدر و قصه بیعت خواستن اهل نفاق و شقاق؛ مجلس ۳. ذکر اذان گفتن بلال به جهت رفع تکدر و ملا سیدة النساء؛ مجلس ۴. ذکر وفات حضرت فاطمه (س)؛ مجلس ۵. ذکر خبردار شدن امام حسن و امام حسین (ع) از وفات مادر و ...
[دنا ۴۹۸/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۷۲/۱

آغاز: بسمله، حمد بیحد و شکر بیعد، مر حی احد و قیوم صمدی را شاید وباید که فنای لقای او ... اما بعد، قلم سیاه رقم این واقعه نویس کتاب ناشادی و خامه سربریده این کاتب نامه نامرادی ... بر صفحات خاطر پریشانی اصحاب مصایب و بر اوراق؛ **انجام:** با او دل تو به عیش و شادی ×× بی او دل ما به نامرادی / ای پیر سعید بخت یاور ××گردید چه بی طلب میسر ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ واقف: واعظ بن سید مهدی، ۱۳۲۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸گ (۱پ-۱۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۳۶۴]

● **ذریعة الحیاة = ترجمه وسیلة النجاة** / فقه / فارسی

zarī‘at-ol hayāt = t.-ye vasīlat-on nejāt

موسوی جزائری، علی اصغر بن حسین، ق۱۴ قمری

mūsavī jazā’erī, ‘alī asqar ebn-e hoseyn (- 20c)

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۳۴۶ق

ترجمه رساله عملیه وسیلة النجاة مرحوم سید ابوالحسن اصفهانی است که به فارسی روان ترجمه شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۰

آغاز: ... یعنی آن مال، مال مشتری می‌شود و قیمت آن مال بایع می‌شود؛ **انجام:** و نیز همین مثال هرگاه به عوض زوج زوجه باشد ربع برای زوجه و ثلث برای کلاله و باقی برای دو خواهر ابوینی.

بخش معاملات است. که شامل کتب و فصول بیع، اجاره، مزارعه، مساقات، جعاله، مضاربه، ودیعه، دین، رهن، ضمان، حواله، وصیت، نکاح، طلاق و میراث است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۰]

● **ذریعة الراجین و سفینة الناجین** / تاریخ معصومین / فارسی

zarī‘at-or rājīn va safīnat-on nājīn

فشندی قزوینی، محمد تقی بن محمد علی، ق۱۳

fašandī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e mohammad ‘alī (- 13c)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۲۸۸ق

در حالات امام حسین علیه السلام و شهادت آن حضرت در کربلا و بسیاری از اشعار عربی و فارسی که درباره آن حضرت گفته، مشتمل بر چند «ذخیره» و هر کدام دارای چند «کنز»، آن را پس از تألیف شرح دیوان امیرالمومنین (ع) ساخته و این کتاب را در چند مجلد در فضایل و مناقب وتاریخ زندگانی ائمه اطهار است و آن را «ذریعة الراجین» نامیده است.

۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۹۲

آغاز: الحمد لله ... ثم اشکر الله الذی تفصل و من علی و وفقنی علیتألیف عدة کتب؛ **انجام:** حتی بعث المختار رأس عبیدالله بن زیاد الالعنة الله علی القوم الظالمین

جلد دوم از آن کتاب است که در تاریخ امام حسین (ع) و با نام خاص «سفینة الناجین» تنظیم شده تا کنز سوم از ذخیره شانزدهم سرگذشت ورود آل رسول الله به مدینه را دربردارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ نسخه موجود در مکتبه مرعشی جلد اول کتاب عنوان شده و در رمضان ۱۲۸۸ق به پایان رسیده است. نسخه حاضر جلد دوم و تتمه همان مطالب و علی الظاهر به خط مؤلف می‌باشد؛ مهر: «عبده محمد تقی ۱۲۹۰» (بیضی)؛ واقف: فشندی قزوینی، محمد تقی بن محمد علی؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۳۱۱گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۴۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۴۶

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی معرفة وحدانیته بالبینة و البرهان و أتقن عقائدنا لعرفان فردانیته ببعث الرسل و التبیان؛ **انجام:** چون نوحه او تمام شد چنان شیونی در مردم افتاد که گویا قیامت قائم شد و این نیز از معجزات آنحضرت است.
جلد اول کتاب؛ خط: نستعلیق، عبارات عربی نسخ، کاتب = مؤلف، تا: رمضان ۱۲۸۸ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۰۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۷ - ۲۲۶]

● **ذریعة الرشاد فی المبدأ و المعاد** / فلسفه / فارسی

zarī‘at-or rešād fe-l mabda’ va-l ma‘ād

حسینی عریضی، علی بن محمد، ق۱۱ قمری

hoseynī ‘arīzī, ‘alī ebn-e mohammad (- 17c)

وابسته به: الاشارات و التنبیهات؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸ق)
در ترجمه اشارات و التنبیهات ابن سیناست، و جز ترجمه عبدالسلام فارسی.
[نسخه‌های منزوی ص ۶۵۲ و ۷۵۵؛ دنا ۴۹۸/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۰۳۱

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمد لواجب الوجود المبدع للحکمة ... و بعد چنین گوید ... سید علی الحسینی العریضی الامامی غرض از این ترجمه کتاب اشارات شیخ ... ابی علی حسین بن عبدالله سینا تحریر حاصل معنی کلام اوست در هر فصلی با تحقیق و فوائدی که از قوم و خود به نوع خاصی مناسب هر فصلی دانسته به عبارت فارسی بر سبیل اختصار؛ **انجام:** اگر خللی به رساد به هم رسان و به خللی که دریابی در پوشان. قد تمت ذریعة الرشاد من المبدء و المعاد و لله الحمد اولا و آخرا ... فی بلد اصفهان سنة الف و تسع و سبعین من الهجرة الف التحیة
خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۷۹ق؛ تملک: ابوالقاسم در ۱۲۰۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۵۴گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۲ - ۳۸۶]

● **ذریعة الرضوان** / دعا / فارسی

zarī‘at-or rezvān

قزوینی، اسدالله بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری

qazvīnī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)

منتخبی است از کتاب «رضوان اکبر» خود مؤلف که در اعمال و دعاهای روزها و هفته‌ها و ماه‌های سال تنظیم شده بود، به جهت آسانی کار آنان که می‌خواهند بدانها عمل کنند، در یک مقدمه و چند فهرست.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این ذریعه شریفه و وثیقه منیفه نخبه ایست از کتاب مستطاب رضوان اکبر
[دنا ۴۹۸/۵، فهرستواره ۳۶۸/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۵۴/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این ذریعه شریفه و وثیقه منیفه نخبه ایست از کتاب مستطاب رضوان اکبر
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۲گ (۲پ-۱۱۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۹۴]

● **ذریعة الرضویة** / شعر / فارسی

zarī‘at-or razavīyya

گوهری هروی، محمد ابراهیم بن آقابابا، ق۱۴ قمری

gowharī heravī, mohammad ebrāhīm ebn-e āqā-bābā (-20c)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۰ق

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۵۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۳سم [ف: ۸ - ۱۰۹]

● **ذریعه سلیمانیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

zarī‘e-ye soleymānīye

حسینی، مرتضی بن محمد، ق۱۱ قمری

hoseynī, morteza ebn-e mohammad (- 17c)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق)
تاریخ تألیف: ۱۰۷۸ق
اصول اعتقادی دینی را به روشی نسبتاً مفصل در مقدمه‌ای در اصطلاحات این فن و پنج «مقصد» در اصول پنج‌گانه دین گزارش داده و مؤلف به کتاب دیگر خود «عقاید عباسیه» در چند جا حوالت می‌دهد.
[دنا ۴۹۸/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۸/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۲۵

آغاز: ریاض الفکر الثاقب و خلاله و لا تیسر له ذلک من غیر حاجة و افتقار الی سبب وصاله؛ **انجام:** بعد از آنکه بدستور گفتم که سر مبارک خود را
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تاریخ وقف: ۱۷ جمادی الثانی ۱۲۴۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱۸ - ۱۹۰]

● **ذریعة الضراعة** / دعا / عربی

ḏarī‘at-uḍ ḍarā‘a

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

تاریخ تألیف: بین سال‌های ۱۰۵۰ تا ۱۰۶۰ق
مناجات‌های ائمه طاهرین علیهم السلام را از کتب معتبره مانند صحیفه سجادیه و کافی و مصباح المتهجد و مهج الدعوات و انیس العابدین گردآورده است، اول آنچه در صحیفه سجادیه و ملحقات آن در این موضوع بود جمع نموده پس از آن مناجات‌های باقی امامان را می آورد و هر دعایی دارای عنوانی است مانند «للمفتقرین، للمکروبین، للمستعدین» و امثال اینها، و در حاشیه‌ها کتابی که از نقل نموده است نام می‌برد و ضمناً دعای ابوحمزه ثمالی و دعای کمیل بن زیاد و مانند اینها را نیز ذکر کرده است.
آغاز: الحمدلله الذی یسمع الدعاء و یجیب النداء و یری من یقف بین یدیه و یرحم من یشکو و یتضرع الیه
انجام: للراهبین اللهم انی منک الیک افر ولیس ذلک الا من خوفی عدلک ... انک علی کل شیء قدیر لختم الدعاء اللهم انی وجهت وجهی الیک واقبلت بدعائی الیک راجیاً اجابتک ... واستجب دعائی یا ارحم الراحمین هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الصحیفة المبارکة والحمد لله اولاً و اخراً و ظاهراً و باطناً و الصلوة علی محمد و اهل نبیته الطاهرین وسلم تسلیماً.
چاپ: در سال ۱۳۸۷ش در مدرسه عالی شهید مطهری
[الذریعه ۳۰/۱۰؛ کشف الحجب و الاستار ص ۲۲۰؛ ایضاح المکنون ۵۴۳/۱؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ فهرست‌های خودنوشت فیض ۱۷۴؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۹۶/۲؛ دنا ۴۹۸/۵-۴۹۹ (۲۴ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۲۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱، در عصر مؤلف؛ مصحح، محشی با نشان «منه و منه سلمه الله»، مجدول، دارای سرلوح مختصر؛ تملک: حسین موسوی با مهر «حسین الموسوی» (مربع)؛ جلد:تیماج مشکی،۲۰۹گ،۱۵سطر،اندازه:۱۲×۱۹سم[ف:۲۲- ۲۶۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با یادداشتی از سیدحسن کشمیری؛ مهر: «لاله الاالله الملک الحق المبین عبده محمد جعفر الشریف» (مربع)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۶۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۹۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراد ما فی هذه الصحیفه المبارکه ... و فرغ منه مولفه ... محمد بن مرتضی بن المدعو بمحسن ... و کان الفراغ فیما بین الخمسین و الستین بعد الالف هجرة.
خط: نسخ، کا: علم الهدی، مرتضی بن داعی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج شکی، ۳۸۵ص (۱-۳۸۵)، ۱۴-۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۱۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۹۴
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، محشی با نشان «منه دام عزه، منه دام فیضه»؛ تملک: حاجی شرف الدین حسین بن محمد تقی بن محمد باقر شریف یزدی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۲گ، ۱۴ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۶۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۶۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: نورالدین محمد بن مرتضی، تا: ۱۰۸۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۴ص (۳۴-۳۱۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۵۰ - ۲۱۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا سیما فی الاحوال التی کانت مظاناً للاجابة و محالا للانابة؛ و کان الفراق فیما بین الخمسین و الستین بعد الالف الهجری
خط: نسخ معرب، کا: هدایت الله، تا: سلخ صفر ۱۰۸۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» و غیر آن؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۱۸۹]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** التی کانت مظانا فلاجابه و مجالا للابانه و کان الفراغ فیما بین الخمسین و الستین بعد الف هجری.
خط: نسخ، کا: محمد مدعویه به سنجر، تا: ۱۰۹۱ق؛ با سر لوح مذهب؛ کاغذ: بخارائی، جلد: ساغری مشکی مذهب، ۱۹۰گ، ۱۵ سطر(۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷ - ۳۰۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۳ و ۱۹۵۶ عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا سیما فی الاحوال التی کانت مظاناً للاجابة و محالا للانابة؛ و کان الفراق فیما بین الخمسین و الستین بعد الالف الهجری
خط: نسخ معرب زیبا، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق، استکتاب عبد الله بن صدر الدین شیرازی (نوه ملا صدرا) و دختر زاده فیض کاشانی، وی نسخه را با نسخه اصل که به خط فیض بود مقابله و تصحیح کرده و این کار سلخ ماه شوال همان سال پایان یافته؛ محشی، مجدول، خط سید نور الدین حسینی شیرازی، در پایان دعاء سماء و قاموس القدرة افزوده شده؛ کتاب را محمد باقر تمامی (شیخ الاسلام شیرازی) به تاریخ ذیحجه ۱۳۴۹ به فرزندش شیخ عبد النبی بخشیده پس از آن عوض کتاب را به وی داده و به تاریخ ۱۸ صفر ۱۳۶۵ به حاج میرزا نورالدین (شیرازی) بخشیده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۷۸] و [عکسی ف: ۵ - ۴۱۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد ابراهیم زور آبادی، تا: جمعه ۱۸ ذیقعده ۱۱۲۷ق؛ مجدول مذهب، دارای یک سرلوح

کوچک؛ واقف: فهرستی؛ ۲۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶ - ۲۳۸]

۱۰. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۷۹

خط: نسخ، کا: لطف الله بن محمد مهدی، تا: رمضان ۱۱۳۰ق؛ مجدول؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۱]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان بجتنب الذنوب بعد دعا به حتی تقضی حاجته. ان شاء الله تعالی و صلی الله علی سیدنا محمد و اله سلم تسلیماً کثیرا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۰ق؛ اهداء به شمس الدین احمد بن هادی عثمان، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن تریاکی، ۲۳۰گ، ۱۳سطر(۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۹ - ۱۴۴]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۷۱

خط: نسخ معرب، کا: محمد کاظم بن محمد رضا، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۱۸۵ق، به درخواست مولانا نوروز علی؛ مجدول، مصحح؛ تملک: نوروز علی بن ملا محمد بتاریخ ۱۱۸۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۵ - ۱۸۶]

۱۳. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۴

انجام: و قلبی عما یغنیه ساهیا لاهیا و رسول المنایا علی اشباهی

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام [ف: - ۱۰]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۱۱

آغاز و انجام: برابر

حاوی ۱۴۶ مناجات است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه: صدر نسخه ضمن ۳ برگ عباراتی منقول از ضیاء القلوب فیض کاشانی و در آخر آن در دو صفحه نقل اجازه مولانا محمد بن محمد حسین قزوینی شیرازی به عبدالجواد بن یوسف علی معروف به خطیب‌علی خادم روضه رضوی درباره قرائت حرز یمانی، تاریخ اجازه: رمضان ۱۲۹۳ هنگام تشرف به مشهد رضوی؛ واقف: حاج احمد آقا فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۵ص (۱۰+۱۹۵)، ۱۵و۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۲۱۳]

۱۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله فرزند محمد حسینی رضوی، تا: شنبه ۸ رمضان ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: روغنی، ۴۰۰ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۹۶]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا سیما فی الاحوال التی کانت مظاناً للاجابة و محالا للانابة؛ و کان الفراق فیما بین الخمسین و الستین بعد الالف الهجری

خط: نسخ معرب، کا: محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، تا: چهارشنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۴۱ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: علی نقی بن محمد حسن رضوی حسینی به تاریخ ۵ محرم ۱۲۹۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸ - ۴۳]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا سیما فی احوالهم التی کانت مظاناً للاجابة و کان الفراغ فیما بین الخمیس و الستین بعد الف هجری

خط: نسخ زیبا، کا: محمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۶۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره» و غیر آن، یادداشت عبدالحمید به سال ۱۳۱۲ق در مشهد مقدس رضوی؛ مهر: «یا اعلی من کل علی» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۳گ، ۲۳سطر(۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۴ - ۲۸۹]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۲۳

ذریعه و ...؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۹۰گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [رایانه]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۹۵/۲-۳۱/۷۵

آغاز: اهل الفاقة من سعة تلک الکنوز بالعائدة علیهم والنظر لهم یا الله ... للمصابین یا ممتنا علی اهل الصبر ... للمستحفظین یاذاریء ما فی الارض فیها لعلمک بما یکون مما ذرات لک السلطان علی کل من دونک؛ **انجام:** للراهبین اللهم انی منک الیک افر ولیس ذلک الا من خوفی عدلک ... انک علی کل شیء قدیر لختم الدعاء اللهم انی وجهت وجهی الیک واقبلت بدعائی الیک راجیاً اجابتک ... واستجب دعائی یا ارحم الراحمین هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الصحیفة المبارکة والحمد لله اولاً و اخراً و ظاهراً وباطناً والصلوة علی محمد واهل نبیته الطاهرین و سلم تسلیماً.

تذکر: نام کتاب و مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد:تیماج مشکی،۸۶گ،۱۸سطر،اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱ - ۱۷۹]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا ظمعا بعده یا ارحم الراحمین

شامل ۱۴۶ دعای مناجاتی است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این ضمن ۲۹ برگ در عنوان: «دعوات متفرقات» ۳۳ دعاهایی از صحیفه کامله و دیگر کتب معتبره نوشته شده و سپس در ۳۹ برگ جمله از زیارت‌ها در عنوان: «زیارات چهارده معصوم علیهم السلام» نوشته شده؛ مجدول مذهب، دارای سرلوح؛ واقف: نائینی؛ ۲۸۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۲۳۹]

۲۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۳۲۵]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی بامضای «منه»، با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده، مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: روغنی، ۲۳۸گ، ۱۵ سطر (۷/۲×۱۳/۹)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱ - ۱۱۷]

● **ذریعة الطعام** / آداب و سنن / عربی

d̲arī‘at-uṭ ṭa‘ām

انطاکی، عبدالرزاق بن محمد، ق۱۲ قمری

antākī, ‘abd-or-razzāq ebn-e mohammad (- 18c)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ذیقعده ۱۱۰۸ق

در آداب خوردن، در یک «مقدمه» و هفت «فصل» و «خاتمه».

[دنا ۴۹۸/۵]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۱۳/۸

آغاز: بسمله. کیف نحمد المقدس عن جمیع الکدورات و النقصان. و نحن منغمر فی الشهوات و العصیان و کیف لا نحمده؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر ما قصدنا جمعه من الفوائد حامداً لله تعالی علی التوفیق لاتمامه و شاکراً علی صرفه عن العوایق عن اختتامه

خط: نسخ، کا: مصطفی بن احمد قروی، تا: یک‌شنبه شعبان قرن ۱۲؛ محشی با نشان «علی، تحفة الملوک»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ (۳۰پ-۵۶ر)، ۱۵ سطر (۸/۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۲۳۹]

● **ذریعة العاصین** / گوناگون / فارسی

zarī‘at-ol ‘āsīn

کجوری، محمد بن اسماعیل، - ۱۳۵۳ قمری

kajūrī, mohammad ebn-e esmā‘īl (- 1934)

در ۸ «ذریعه» در پند و اندرز و تفسیر و تاریخ و فضائل و مناقب اهل بیت.

[دنا ۴۹۸/۵؛ الذریعه ۳۱/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۴۵۷/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۳۴/۴

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۵۰گ (۲۰۸پ-۲۵۷پ)، ۱۲ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۴۴۷]

● **ذریعة العباد** / دعا / فارسی

zarī‘at-ol ‘ebād

مدرس چهاردهی، محمد علی بن محمد نصیر، ۱۲۵۲ - ۱۳۳۴ قمری

modarres-e čahārdehī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad nasīr (1837 - 1916)

تاریخ تألیف: شب جمعه نیمه شوال ۱۳۲۳ق

رساله مختصری است در ادعیه وارده در قضاء حوائج و مرتب بر یک مقدمه «ذکر دعاء وسائل» و سه «باب»: ۱. ادعیه امراض و ایمنی از سحر و شیاطین و سلاطین؛ ۲. ادعیه دیون و طلب ارزاق و طلب ولد و نماز حوائج؛ ۳. رقاع استغاثات؛ خاتمه در ادعیه کنوز النجاح.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۵۶

آغاز: پس از خطبه مختصر: فبعد چنین عرض نماید بنده دور افتاده از وادی هدایت؛ **انجام:** و اذا دعوتک اجتبنی یا سیدی ارضی عنی فقد ارضیتنی تمت بالخیر

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: مرتضی مدرسی چهاردهی، فروردین ۱۳۴۴؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا مشکی، ۳۴گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۲۱۴]

● **الذریعة فی مکارم الشریعة** / اخلاق / عربی

ad̲-d̲arī‘a fī makārim-iš šarī‘a

راغب اصفهانی، حسین بن محمد، - ۵۰۲ قمری

rāqeb-e esfahānī, hoseyn ebn-e mohammad (- 1109)

کتابی در احوال و خصوصیات انسان با استفاده از آیات قرآن و احادیث منقول از پیامبر (ص) و حضرت علی (ع) در هفت «فصل»: ۱. احوال انسان؛ ۲. عقل و علم و نطق؛ ۳. قوای شهوانی؛ ۴. قوای غضبی؛ ۵. عدالت و ظلم؛ ۶. صناعات و مکاسب؛ ۷. افعال. کشف الظنون آورده است که غزالی این کتاب را پسندیده بود و همواره با خود می‌داشت. او در الذریعه به روش علمی آمیخته با دین از اخلاق و سیاست گفتگو نمود و پیداست که غزالی در احیاء از او گرفته است. گفته شده که غزالی دائماً این کتاب را با خود داشته و بسیار می‌پسندیده است. فخر رازی در «تأسیس التقدیس» مؤلف را همانند غزالی و از پیشوایان سنت به شمار آورده و شیخ حسن بن علی طبرسی در «اسرار الامامه» او را از فرزانگان شیعی امامی پنداشته است.

آغاز: نسئل الله بجوده الذی هو سبب الوجود نوراً یهدینا الی الاقبال و یمیل بنا الی الاصغاء الیه ... قال ابوالقاسم ... کنت قد اشرت فیما املیته ...

انجام: فقد حان حصادی و لیم یصلح فسادی و صل علی خاتم النبیین و آله أجمعین و اجعل لی من الشافعین برحمتک یا أرحم الراحمین؛ تمت.

چاپ: مصر، مطبوعات الوطن، ۱۷۰و۳ص، ۱۸۹۹م و۱۷۰ص، ۱۳۰۸ق؛ الشرقیه، ۱۳۲۴ق.

[الذریعة ۲۸/۱۰؛ أعیان الشیعة ۱۶۰/۶؛ الذریعة ۲۸/۱۰؛ ریحانة الأدب ۲۹۲/۲؛ سیر أعلام النبلاء ۱۲۰/۱۸؛ قاموس الأعلام ۲۲۴۷/۳؛ کشف الظنون ۸۲۷/۱و ۱۷۷۳/۲؛ معجم المؤلفین ۵۹/۴؛ الوافی بالوفیات ۴۵/۱۳؛ معجم المطبوعات ۹۲۲/۱؛ بروکلمان، ذیل ۶/۱ و ۵۰۵؛ دنا ۴۹۹/۵ (۱۳ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- الکنوز الودیعة من رموز الذریعة = ترجمه الذریعة الی مکارم الشریعة؛ ابن ظافر، ابن شمس الدین حسن (-۸)

۲- الذریعة الی مکارم الشریعة (ترجمه) (۲ عنوان)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۲۲۴

آغاز: کتاب الایمان من الصحاح المصابیح ... اذا طلع علینا رجل

سدید بیاض الشباب الشدید **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۷ق [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** الی فاعل یصدر عنه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام [الفبائی: – ۲۷۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۰۸ق [الفبائی: – ۲۷۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۲عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه ملت، استانبول، ش ۵۶۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۸؛ مصحح؛ تملک: فیض الله افندی به تاریخ ۱۱۱۱ق؛ ۲۰۶گ، ۱۸سطر [عکسی ف: ۲ – ۲۱۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: فهرستی؛ ۱۰۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۶ – ۴۱۷]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۹۱/۱
آغاز: ما لاجله اوجد الانسان من حیث ما هو انسان فکل واحد کالاخر فالارض من تربة و الناس من رجل؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن محمد قاسم، تا: ۱۰۱۲ق؛ افتادگی: آغاز، و بین برگ‌های ۸ و ۹ افتادگی دارد؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹گ (۲پ–۸۰پ)، ۱۶ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۰۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۵
خط: نسخ، کا: طهماسبقلی، تا: نیمه ربیع الثانی ۱۰۵۰ق؛ تملک: جلال الدین بن مؤیدالدوله در ۲۴ رجب ۱۲۸۷؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۱گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۳ – ۶۶۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: فیض الله افندی، استانبول ش ۱۲۴۰؛ خط: نسخ، کا: محمد الزیادی، تا: ۱۰۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۸۱گ، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۱ – ۱۳۵]

۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۱
خط: نسخ، کا: محمد جعفر رضوی، تا: ۲۱ شوال ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، [نشریه: ۱۱ – ۸۹۸]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۲۹۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۲۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: محمد تقی بن ابی الحسن، تا: ربیع الاول ۱۱۰۲ق، جا: آران کاشان، برای نوه برادر فیض کاشانی، به نام محمد هادی بن شاه مرتضی ثانی إبن محمد مؤمن إبن شاه مرتضی اول کاشانی؛ مصحح، محشی به خط همان محمد هادی با نشان «ص»، یادداشت کوتاهی در مورد کتاب به خطی شبیه به خط مولی محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی با نشان «۵»؛ مهر: «محمد مهدی لسنة ۱۱۰۲» (مستطیل) (این مهر ممکن است از محمد مهدی فرزند همان محمد هادی کاشانی باشد)؛ کاغذ: شرقی، ۹۴گ (۱–۹۴)، ۱۸سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴ – ۳۰۶]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: محمد فرزند ابی العسکر، تا: شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: سید جلال سجادی به سال ۱۳۸۰ق، عبدالکریم با مهر «عبدالکریم» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زیتونی، ۱۴۲گ، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۰ – ۴۳۵]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قرب ایام مماتی.
خط: نسخ، کا: ابوتراب موسوی گلپایگانی، تا: یک‌شنبه ۹ جمادی الاول ۱۳۲۰ق، جا: مشهد رضوی؛ واقف: نائینی؛ ۶۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۶ – ۴۱۸]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۱۲۷
آغاز: والثانیة حسیة یدرکها اولو الابصار من العامة فالاولی ما لهم من اصولهم الزکیة و صورهم المرضیة و علومهم الباهرة ودلایلهم المتقدمة علیهم؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، ۶۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۷۸]

← ذریعة المآب ← ذریعة المآرب

● ذریعة المآرب = ذریعة المآب = شرح دوازده امام خواجه نصیر / دعا / فارسی

zarī'at-ol ma'āreb = zarī'at-ol ma'āb = š.-e davāzdah emām-e xāje nasīr

اصفهانی، عبدالمطلب بن حسن، ق۱۱ قمری

esfahānī, 'abd-ol-mottaleb ebn-e hasan (- 17c)

وابسته به: دوازده امام = مناقب؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷–۶۷۲ق)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۰۸۸ ق

رساله کوتاهی است در بیان آثار و خواص و فضایل دعای صلواتیه خواجه نصیر طوسی همراه با متن دعا و اختتامیه آن. مؤلف اقوال بزرگان از علمای شیعه را در تجلیل از این دعا نقل می‌نماید. به همراه سفارشات علماء اعلام «میر داماد، شیخ بهایی، مقدس اردبیلی، سید نعمت الله جزائری، معین الدین اصفهانی و دیگران» درباره فوائد و اثرات آن.

آغاز: حمد و سپاس و شکر بیقیاس حضرت امیری را که آیات شریفه و ادعیه منیفه را اجابت دعوات گردانیده مخلصان درگاه را بتکرار تلاوت ... اما بعد قبله حکما وقدوة علما محب الصالحین
انجام: السلام علي خير خلقه محمد وآله و عترته اجمعين وسلم تسليماً كثيراً كثيراً
[دنا ۴۹۹/۵–۵۰۰؛ طبقات اعلام الشیعة، قرن ۱۲، صفحه ۴۷۵؛ تلامذة العلامة المجلسی، ص ۱۵۰ الذریعة ۲۶۱/۱۳ و ۳۱/۱۰ و ۱۴۰/۷ با عنوان ختم دوازده امام]

۱. **اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۳**
آغاز: برابر
خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح زرین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۳۵۶]

۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۹/۳**
آغاز: چنین گوید عابد زاهد نصیر المله و الدین خواجه طوسی که در زمان دولت معتصم خلیفه دوازده سال رنج بردم و از فنون علوم کتابی تألیف کردم؛ **انجام:** و ارزاقنابهم مبسوطة برحمتک یا ارحم الراحمین.
خط: نسخ، کا: ابوطالب بن رجب بن تقی الدین حسن بن داود، تا: پنج‌شنبه غره جمادی الاول ۱۱۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ با مناجات علوی (ع) و احراز و ادعیه متفرقه دیگر منقول از کتب: مهج الدعوات، جمال الاسبوع، حرز الامان و زاد المعاد، آغاز موجود نسخه: «قالوا حدثنا ابوالفضل محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب الشیبانی»، انجام نسخه: «کل شی قدیر و بکل شی محیط»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۵ - ۱۶]

۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۹۴/۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و دعای اعتصام دعائیست که پیش از دوازده امام قلمی شد و اختتام در آخر آن و السلام
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان تبریزی ، تا: اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۷۱-۱۷۲ مورب)، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۳۴ - ۶۰۸]

۴. **قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۳۲/۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف مخ: ۱ - ۲۲۲]

۵. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۵۸/۶**
آغاز: می‌فرماید که درروزگار معتصم خلیفه بغداد دوازد سال ریاضتها کشیدم و به رسم تحفه نزد خلیفه بغداد بردم زمانی برسیدم که خلیفه در کشتی نشسته بود به تفریح شط مشغول عشرت بود؛ **انجام:** به اعتقاد خالص و اخلاص درست هر حاجتی که او را بوده باشد از امور دنیا و آخرت بر آورده به خیرگردد و مداومت کننده را لازم است که درهر نوبت دعای اعتصام و افتتاح بخواند
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ فوائدی در سؤال صالح جزایری از شیخ بهایی، کرامات فاطمه علیها السلام، معنی متشابه، معنی حیاة، حدیث «نادی اصحاب النار اصحاب الجنة، تفسیر بعضی ازآیات و حدیثی از العیون؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، اندازه: ۹×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۹۸]

۶. **قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۰/۳**
آغاز: برابر؛ **انجام:** تتمه، و بهتر آنکه هر روز که ختم را تمام کند در آخر ختم روساء اهل ضلالت را لعنت کند
خط:نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ(۱۱۷پ-۱۳۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: - ۴۵]

۷. **مشهد؛ اصغر زاده؛ شماره نسخه:۳۵**
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۷۷۰]

● **ذریعة المؤمنین و وسیلة العارفین** / کلام و اعتقادات / عربی
d̲arī‘at-ul mu’minīn wa wasīlat-ul ‘ārifīn
بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟ - ۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1665 - 1710)
تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۱۰۱ق
رساله بسیار مختصری در اصول دین به روش عقلی در شش «نمط».
آغاز: الحمدلله حمدا یلیق بجلاله و الصلاة علی سیدنا محمد و آله الناسجین علی منواله فی اقواله و افعاله ...
[دنا ۵۰۰/۵]

۱. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۴/۱۰ و ۷۱۳/۱۰ عکسی**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الذی یظهر لی التوسط و شرائط وجوبهما مشهورة فی مظانها ...
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالسلام المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۵۴ر-۵۶ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۷۷] و [عکسی ف: ۲ - ۳۶۹]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۰۲/۷**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما أردنا تحریره و حاولنا تقریره من هذه الرسالة ...
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عباس بن حسن بن عباس بن محمد علی بلاغی نجفی، تا: ۱۱۵۷ق، جا: بهبهان؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۲۳ر-۱۲۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۳ - ۸۲]

← ذریعة المعاد ≻ ذخیرة المعاد لیوم المعاد
← ذریعة المعاد ≻ ذخیرة المعاد

● **ذریعة النجاة** / کلام و اعتقادات / فارسی

zarī'at-on najāt

حسینی مشهدی، ابوالمفاخر بن محمدبدیع، ق۱۱ قمری

hoseynī mašhadī, abol-mafāxer ebn-e mohammad badī' (- 17c)

اهدا به: میرزا عبدالمومن موسوی

تاریخ تألیف: ۱۰۹۵ق

رساله مفصلی است در یک «مقدمه» و هشت «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه شامل سه نکته:۱) تعریف امامت، ۲) بیان اینکه قول به امامت از اصول دین است، ۳) ذکر اختلافات انام در باب وجوب وجود امام؛ باب ۱. محتوی بر چهار فصل؛ ۲. ذکر اختلاف انام در خصوص امام و اثبات خلافت علی علیه السلام؛ ۳. ابطال نص بر امامت عباس؛ ۴. ابطال نص بر امامت ابی بکر؛ ۵. مطاعن خلفاء ثلاثة؛ ۶. ذکر اموری که اهل سنت از فضایل خلفا دانسته‌اند و جواب آن؛ ۷. ابطال اجماع بر امامت ابی بکر و بطلان خلافت عمر و عثمان و ذکر شوری؛ ۸. مطاعن معاویه و عایشه.

آغاز: بسمله طراوت گلبن مقال از زلال جدول شکر و سپاس منعمیست که تازه نهال شریعت مصطفوی درجویبار اعتبار سبز کرده باغبان فرمان اوست

انجام: اللهم اسعدنا بنیل خدمته واسقنا من کأس محبته وجنبنا عن الالحادفیه و وفقنا لانقیاد اوامره ونواهیه واجعلنا من جملة ناصریه واحشرنا فی زمرة موالیه تم.

[دنا ۵۰۰/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۸/۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۹۱-۲۶/۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، ۱۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۹۷۶]

● **ذریعة النجاة** / فقه / فارسی

zarī'at-on najāt

نراقی، ابوالقاسم بن محمد مهدی، - ۱۲۶۵ قمری

narāqī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad mahdī (- 1849)

در مهمات مسائل و احکام عبادات دارای یک «مقدمه» و چند «مقصد» و در آغاز بحثی در اصول اعتقادات آورده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین می‌گوید ... که چون ترقی نوع انسان از حضیض ضلالت و شقاوت به اوج هدایت و سعادت موقوف به عبادت پروردگار ...

[دنا ۵۰۰/۵]

۱. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه:۳۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: پارچه‌ای خاکستری، ۷۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: - ۴۱]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** هرگاه در وقت عادت خونی ببیند خواه به صفت حیض باشد یا نه به مجرد دیدن خون او را حیض قرار می‌دهد ...

فقط کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

● **ذریعة النجاة** / تاریخ معصومین / فارسی

zarī'at-on najāt

خاتون آبادی کرهرودی، محمد رفیع بن قهرمان، - ۱۳۳۰ ؟ قمری

xātūn-ābādī karahrūdī, mohammad rafī' ebn-e qahramān (- 1912)

وابسته به: الدمعة الساکبة فی المصیبة الراتبة و المناقب الثاقبة و المثالب العائبة؛ بهبهانی، محمد باقر بن عبدالکریم (-۱۲۸۵)

تاریخ تألیف: ۳ ذیقعده ۱۳۰۲ق

خلاصه جلد دوم کتاب «الدمعة الساکبة» است که به حوادث کربلا پرداخته و به فارسی ترجمه شده است؛ در یک «مقدمه» و سیزده «فصل» و «خاتمه»: فصل ۱. فی ما جری علیه صلوات الله علیه بالمدینة و کیفیة خرجه منها الی مکة؛ ۲. بیان ارسال الحسین (ع) ابن عمه مسلم بن عقیل الی الکوفة؛ ۳. خروج سید الکونین ابی عبدالله الحسین (ع) من مکة إلی نزول بکربلاء؛ ۴. فی ما وقع بعد نزوله فی کربلاء إلی حین محاربته (ع)؛ ۵. مقاتلة اصحابه (ع) و کیفیة شهادتهم رضوان الله علیهم؛ ۶. مقاتلة اقاربه و اهل بیته و کیفیة شهادتهم رضوان الله علیهم؛ ۷. المصیبة العظمی و الواقعة الکبری و مقاتلته بنفسه الشریفة و شهادته صلوات الله علیه؛ ۸. فی ما جری علی اهل بیته بعد قتله صلوات الله علیه من احراق خیامه و نهب امواله و ما وقع فی ذلک الأیام من رض الخیل جسده الشریف و غیره مما یذکر فی هذا الفصل؛ ۹. فی ما وقع دخول اهل البیت الکوفة إلی خروجهم منها إلی الشام و إخبار قتل سید الکونین أبی عبدالله الحسین صلوات الله علیه لیزید؛ ۱۰. کیفیة شهادة ولدی مسلم بن عقیل علیه الرحمة؛ ۱۱. فی ما وقع من خروج اهل البیت (ع) من الکوفة إلی الشام؛ ۱۲. فی ورودهم سلام الله علیهم إلی الشام؛ ۱۳. بیان بعض المنامات و المحاورات و الامور التی صارت سببا لاطلاق یزید اهل البیت زائدا علی ما مر و خروجهم من الشام إلی المدینة ورجوعهم من طریقها ذلی کربلاء؛ خاتمة: در چند «امر»: ۱) عدد المقتولین معه من اهل بیته، ۲) عدد اولاده، ۳) مدة عمره، ۴) فضل زیارته، ۵) فضل البکاء علیه.

آغاز: احمدک یا من جعل عبرات الباکین ذریعة للتانق فی ریاض رضوانه وصیر حزن الصالحین وسیلة للوصول الی روحه و ریحانه

چاپ: در ایران به چاپ رسیده است.
[الذریعة ۳۲/۱۰؛ دنا ۵۰۰/۵؛ مشار فارسی ۲۴۰۵/۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۴۳-۱۳/۲۲۳
آغاز: به سنه معتبر وارد گردیده که من بکی علی الحسین او تباکی وجبت له الجنه یعنی بر حسین هر کس بگرید بهشت بر او واجب می‌شود؛ **انجام:** اشک خونین بر چهره ببار تا تونیز درثواب شهدا شریک باشی واز درجات عالیه ایشان بهره مند باشی وفقنا الله وایاکم البکاء
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۱گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۹۷۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۶۹۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** فتهرب النار عن الباکی علی الحسین مسیرة ستین الف فرسخ قال مؤلف الاوراق محمد رفیع بن قهرمان الگرمرودی مولدا و التبریزی مسکنا ... و العن علی اعادیهم و ظالمیهم و غاصبی حقوقهم اجمعین.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ مهر: «الواثق بالله الغنی بن عبدالکریم محمد علی» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۱۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۳۳
همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۳۴]

● ذریعة النجاة فی اصول الاعتقادات / کلام و اعتقادات / فارسی

zarī'at-on najāt fī osūl-el e'teqādāt

هزار جریبی، عبدالرزاق بن محمد علی، ق۱۴ قمری
hezār-jarībī, 'abd-or-razzāq ebn-e mohammad 'alī (-20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۷ق
[دنا ۵۰۰/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۸/۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۶۲
آغاز: بسمله، الحمدلله الحنان المنان؛ **انجام:** و اعیه واعین
خط: نستعلیق، کا: آقا جان، تا: ۱۳۱۰ق [الفبائی: - ۲۷۳]

● ذریعة النجاة من الف عقبات / اصول فقه / عربی

d̲arī'at-un nijāt min alf-i 'aqabāt

وابسته به: شرح مختصر الاصول؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶ق)
حاشیه‌ای است بر شرح مختصر اصول عضدی. محشی را حاشیه‌ای است بر کافی به نام «ذخیرة النجاة» که در دیباچه از آن نام میبرد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۳
آغاز: بسمله ... نحمدک اللهم حمد الامنتهی لعدده و امده ذخیرة للنجاة من العقبات. فقد کنت منذ الایام راجیا من ان تبقی منی آثار للنجاة من العقبات ... حتی ساقنی التوفیق الی تحریر نبذة من معضلات شرح المختصر ... و سمیتها بذریعة النجاة من الف عقبات؛ **انجام:** القسم الثالث الی هذا بیان لوجوه الترجیح اذا تعارض المنقول مع المعقول ... الاستدلالات المعارضة للاخبار.
خط: نستعلیق،کا: = مؤلف ، بی‌تا؛ خط خورده و به حاشیه رفته؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: تیماج زرد، ۴۶۲گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸ - ۴۲۹]

● ذریعة النجاة من مهالک تتوجه بعد الممات / کلام و اعتقادات / عربی

d̲arī'at-un najāt min mahālik-in tatawajjah ba'd-al mamāt

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری
xājū'ī, mohammad esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1760)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۱۴۰ق
رساله‌ای در افضلیت حضرت امیرمؤمنان علی (ع) بر جمیع انبیاء و مرسلین به جز پیامبر خاتم (ص)، و این‌که حکم بقیه ائمه علیهم السلام چگونه است، با مقدمه‌ای در فضایل حضرت امیرمؤمنان علی و اوصیاء آن جناب علیهم السلام. در این کتاب به پاره‌ای از آیات و روایات استدلال شده است.
آغاز: ... احمدالله علی آلائه و اشکره علی جزیل نعمائه ... اقول و انا العبد المذهب الکئیب ... لما اختلفوا فی ان مولانا و امامنا ...
چاپ: در مجموعه اولی رسائل اعتقادی مؤلف چاپ شده است
[دنا ۵۰۰/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** صلاة مقرونة بالتمام و النماء باقیة بلا فناء و انقضاء
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمائم نسخه در آغاز نسخه: جدول تواریخ معصومین علیهم السلام، دعای قاف و فضایل آن، اشعاری بدین مطلع: «یا مولعاً بالغضب ×× و الهجر و التجنب / فی جده و اللعب ×× حبک قد برح بی»، سپس دعای صنمی قریش با ترجمه‌اش، در پایان هم ترجیع‌بند سید رضی کاشانی - زید فضله و دام مجده - بدین مطلع نقل شده: «جنونم کرد باز آغاز طغیان ×× برون برد از سرم سودای سامان / بحالن نکته دان دهر عاجز ×× بکارم فیلسوف عقل حیران / نه فرهادم که سازم کوه منزل ×× نه مجنونم کاورم رو در بیابان»؛ مهر: «عبده الراجی ابوالقاسم بن محمود الحسینی» (مستطیل)؛ جلد: تیماج

مشکی، ۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴۳ – ۴۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۵۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی عترته النجباء صلاة مقرونة بالتمام و النماء باقیة بلافناء و انقضاء.
خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن محمد باقر اصفهانی، تا: اواسط ذیقعده ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ (۲پ–۵۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۶ – ۵۵]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۴۲/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل بن محمد مهدی، تا: رجب ۱۳۷۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ قرمز، ۱۸ص (۱۸–۳۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ – ۱۷۷۷]

● **ذریعة النجاح** / دعا / فارسی

zarī‘at-on najāh

حسینی خاتون آبادی، محمد صالح بن عبدالواسع، ۱۰۵۸ – ۱۱۲۶ ؟ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad sāleh ebn-e ‘abd-ol-vāse‘ (1648 - 1714)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷–۱۱۰۵)
تاریخ تألیف: ۵ ذیحجه ۱۰۸۸ق
مشتمل بر اعمال و دعاهای ایام سال، که در مراتب اسانید در اعلا درجه اعتماد و اعتضاد باشد، و ترجمه فضایل و آداب آنها به فارسی برای فارسی‌زبانان که از کتاب‌های عربی بهره ندارند. در یک مقدمه و دوازده باب و خاتمه: مقدمه در فضیلت دعا و آداب و شرایط و اوقات استجابت آن؛ باب ۱. اعمال ماه رجب، شامل هفت فصل؛ ۲. اعمال ماه شعبان، در پنج فصل و تتمه؛ ۳. اعمال ماه رمضان مشتمل بر چهارده فصل و تتمه؛ ۴. اعمال ماه شوال در سه فصل؛ ۵. اعمال ماه ذیقعده؛ ۶. اعمال ماه ذیحجه؛ ۷. اعمال ماه محرم؛ ۸. اعمال ماه صفر؛ ۹. اعمال ماه ربیع الاول؛ ۱۰. ماه ربیع الاخر؛ ۱۱. جمادی الاول؛ ۱۲. جمادی الآخر؛ خاتمه در فضیلت و شرافت روز نوروز و آداب و اعمال آن. صاحب «روضات الجنات» (ص۱۹۸) در ذیل ترجمه میرمحمد حسین خاتون آبادی فرزند دانشمند مؤلف که ترجمه او را آورده و آثارش را برشمرده است می‌فرماید: منقول است که وقتی مردم از علامه مجلسی خواهش تألیف «زاد المعاد» نمودند فرمود: به «ذریعة النجاح» عمل کنید که شما را کفایت است.
آغاز: ذریعه نجاح سرگشتگان گرداب عصیان حمد و ثنای مجیب الدعواتیست که ببادبانی دست دعا پیشه و هر نفس صد هزار کشت تن را از چهار موجه بحر معصیت بساحل نجات کشانیده ... و بعد، بر رای طالبان منهج رشاد و سالکان مسلک سداد مستور و مخفی نماناد که باعث بر ایجاد بنی نوع انسان ... بر وفق طغرای غرای «و ما خلقت الجن و الإنفس إلا لیعبدون» مداومت بر طاعات و اشتغال بعباداتست ... و چون اکثر کتبی که علمای کبار – رضوان الله علیهم – درین باب تألیف نموده‌اند بلغت عربی است و اکثر خلق را از آن بهره کاملی وحظ شاملی نیست، و بعضی از أعمال که از طرق مخالفش منقول شده و أدعیه که خود تألیف نموده‌اند نیز در آن کتب مسطور گردیده، و با وجود أعمال معتبره و أدعیه مأثوره و احتیاج بآنها نمیشود؛ بنابرین این غریق بحر معاصی این میر عبدالواسع: محمد صالح الحسینی – عفی الله عنهما – خواست که کتابی درین باب تألیف نماید که مقصور باشد بر ذکر بعضی از أعمال و أدعیه مشهوره که در مراتب أسانید در أعلای درجات اعتماد و اعتضاد باشد، و فضایل و آداب هر یک را بلغت فارسی ترجمه نماید، تا اکثر شیعیان این بلاد ازین رساله بهره‌مند گردند، و اطلاع بر فضایل آن أعمال موجب مزید رغبات ایشان گردد، و در هر مقامی بعضی از فوائد و مسائل را که مناسب باشد ایراد نماید تا نفعش عظیمتر باشد و عمل کننده باین کتاب از رجوع بکتب دیگر مستغنی باشد. و چون این سعادت عظمی و موهبت کبری از ثمرات امن و أمان و برکات عهد و أوان سلطان ... سلیمان الحسینی الموسوی الصفوی بهادرخان ... برای این گمنام میسر گردیده بود، لهذا جرأت نموده این هدیه ... را بپایه سریرا علی مرفوع گردانید ... او را به «ذریعة النجاح» مسمی گردانید، و مرتب ساخت بر مقدمه و ۱۲ باب و خاتم ...
انجام: که خداوند رحیم و رحمان از زلات و سیئات این کثیر الذنب و الخسران درگذرد و عفو کند انه عفو کریم و قد وقع الفراغ
[الذریعة ۳۲/۱۰؛ ریحانة الادب ج ۳۶۸/۱ و ۱۰۲/۲؛ دائرة المعارف تشیع ۱۵/۷؛ دنا ۵۰۰/۵ (۲۷ نسخه)؛ فهرستواره ۳۶۸/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۱۴
آغاز: کبوتر ستایشی که از بروج مشیده افواه حاملان آهنگ در و بام صوامع قدسیان را شاید ... و بعد، بر طالبان منهج رشاد و سالکان مسلک سداد؛ **انجام:** وحی باو رسید که آب بریشان بریزد پس مقتضای ...
خط: نسخ زیبا، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه عفی عنه»، برگ آغاز نونویس شده و همان آغاز کتاب تحفة الزائر علامه مجلسی است، مجدول مذهب، دارای کمند؛ یادداشت شاهرخ در سال ۱۳۱۳ق همراه مهر «شاهرخ ۱۳۱۳» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۲۹۶گ، ۱۶ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۴ – ۶۵۴]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۶۵۰
آغاز و انجام: برابر؛ و قد وقع الفراغ ... لمؤلفه ... محمد صالح الحسینی فی خامس ذیحجة ۱۰۸۸ق ... ابدالابدین
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد کاظم اصفهانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۳۱۸گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه:

۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۴ – ۵۵۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۸۹

آغاز: امیداور است که از برکات این نام نمایان وسیله فلاح و نجاح کافه مؤمنان گردد

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد سعید، تا: یک‌شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با عناوین «منه عفی عنه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۴]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است و الله یعلم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۸ق؛ محشی با امضای «منه عفی عنه»، مصحح؛ تملک: زین العابدین ولد علی نقی؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۰ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۹۴۶]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۶۹

انجام: و اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: محمد طاهری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۳۱گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۰۴۸]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۶۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۴ – ۳۸۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۳۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۲۴۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱۵ – ۲۱۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۷

همان نسخه بالا [اهدائی ف: – ۱۲۷]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** آنروز روز نوروز است و اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است.

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با عناوین «منه رحمه الله»؛ تملک: سید محمد بن حسن موسوی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۴]

۸. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** که روز دهم ایاذ است و بعضی گفته اند که روز

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۹۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: – ۱۱۹]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۷۲۷

آغاز: علیهم ذریعة الی اجابة الدعوات و التوسل الیهم وسیلة لنیل الدرجات؛ **انجام:** وغصب کرد فدك را و راضی ساخت یهود و نصاری را.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۲۳۳گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: ۲ – ۶۱۶]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۸۱-۲۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ شکسته و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملك: محمد علی رقی تونی خراسانی به تاریخ ۱۱۸۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ – ۱۹۷۷]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۸۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا بتها را از بام کعبه و اطراف کعبه در انداخت و بر طرف ساخت

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ اهدایی:رهبری،اردیبهشت۱۳۸۶؛کاغذ:حنایی،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۳۰۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۶ – ۲۸۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، مصحح، محشی با نشان «ص»، «مجمع البحرین»، «الصحاح»، «علل الشرائع و ... »، نیز «منه» به نقل از مولف، آن‌گونه که در برگ ۸۹پ آمده چند حاشیه با رقم «من افادات استادی م ق ... مدظله العالی» آمده و ممکن است از مؤلف بوده باشد که در این صورت نسخه در حیات مولف نگاشته شد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۳۹گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳۵ – ۱۰۴]

۱۳. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه:۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و باید دانست که مشهور میان منجمان آنست که اگر تحویل پیش از زوال واقع شود آنروز روز نوروز است، و اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است.

خط: نسخ و نستعلیق،کا: عنایت الله حسینی نهاوندی، تا: ۱۰ رجب ۱۱۰۱ق، حسب اشاره مهدی خان بیکا؛ ۱۷۶گ، ۲۱ سطر در متن (۷/۵×۱۹)، اندازه: ۱۲×۲۵سم [فهرست روضاتی: – ۸۷]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مشهور میان منجمان آن است که اگر تحویل پیش از زوال واقع شود، آن روز، روز نوروز است و اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است ...

خط: نسخ، کا: محمد مهدی حسینی، تا: جمادی الاول ۱۱۰۲ق؛ مصحح و نسخه‌بدل‌ها با نشان «ح ل» در حاشیه، محشی اندکی با نشان «منه عفی عنه»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۹گ، ۱۳ سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳۷ – ۵۵۴]

۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بن ابی القاسم کاتب نیشابوری، تا:

غره ذیقعده ۱۱۰۹ق، برای آقا رفیع بن محمد صالح بیک؛ مصحح، مقابله شده، مجدول، دارای سر لوح، صفحه آخر مولف می‌نویسد که کتاب با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده با مهر «محمد صالح الحسینی» (بیضی)؛ تملک: محمد حسین بن سید محمد طباطبائی به تاریخ سلخ رمضان ۱۲۴۰ با مهر «الیس الله بکاف عبده محمد حسین الطباطبائی» (مربع)، محمد صالح بن محمد رضا بیکدلی شاملو؛ وقف‌نامه کتاب به تاریخ شوال ۱۲۵۳ با مهر«الخاطی الراجی محمد حسین الطباطبائی»(بیضی)؛ جلد: تیماج روغنی، ۲۲۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۲ - ۴۲۰]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۹۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** روز دیگر نوروز است ... سنه ۱۱۵۱

خط: نسخ، کا: قزوینی، علی بن حسن، تا: ۱۱۵۱ق [رایانه]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۹۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب زیبا، کا: محمد علی، تا: یک‌شنبه ۲۸ شوال ۱۱۸۳ق؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب، محشی با نشان «منه رحمه الله تعالی»، رکابه‌دار؛ تملک: محمد بدیع همدانی در رمضان ۱۲۴۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۱ - ۱۵۴]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** (پس از یک برگ کسر نویسی که مربوط به تحفة الزائر است): حاجات نواخته،رحمی که صیام نهار را جنت واقیه و قیام لیل را جنت باقیه برای متعبدان قرار داده

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد صادق ابهری اصفهانی الجی، تا: سه‌شنبه ۱۱ محرم ۱۱۸۹ق؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه: مذیل است به ۳ برگ ادعیه به خط حاج زین العابدین حافظ در ۱۲۹۱ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۷۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۶-۲۸۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۸۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ - ۳۱۵]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۱۶

آغاز: بلائی که بر بنده مومن نازل شود؛ **انجام:** چهارم آنکه سنت است که ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۰۶-۲۳/۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مشهور میان منجمان است که اگر تحویل پیش از زوال واقع شود آن روز روز نوروز است و اگر بعد از زوال واقع شود رو زدیگر روز نوروز است والله تعالی یعلم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: روغنی با زمینه قهوه‌ای، ۳۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۴ - ۱۹۷۷]

۲۱. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۱۰۰

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا، نزدیک عصر مولف؛ چند برگ آخر را محمدمهدی به سال ۱۲۲۴ نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: - ۹۳]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۴۹

آغاز: نیکوتر کلامی که ذریعه النجاة [کذ] تواند و بهتر مرامی که وسیلة السعادات تواند نمود؛ **انجام:** و اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است.

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد کرمانی، تا: ۱۲۴۶ق؛ با کمند لاجوردی، مجدول؛ واقف: علی اکبر کرمانی، ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: روغنی با زمینه سبز، ۲۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۵ - ۲۱۵]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۹۶

آغاز: ... لطفی که زبان عندلیبان گلشن توحید را به ذکر گلهای رنگارنگ اسامی سامی خویش مترنم ساخته ... و بعد، بر رای طالبان منهج رشاد؛ **انجام:** و هر مقدار از قرآن که ممکن باشد بخواند، خصوصا دعای مکارم الاخلاق در صحیفه سجادیه و دعای ندبه و روزهای این شب، کمتر از شب نیست باید حرمت داشت و عبادت و قرائت هر قدر که ممکن شود بخواند و السلام

خط: نسخ معرب، کا: محمد صادق بن مهدی صباغ اصفهانی، تا: ذیقعده ۱۲۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: رضا استادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۶گ، ۱۱ سطر(۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۵۳۴]

قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم

همان نسخه بالا [صد و شصت نسخه: - ۴۸]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در روز بیست و ششم این ماه بنا بر قول کلینی حضرت امام علی نقی از دنیا رحلت کرد ...

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۲۲۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱ - ۴۱۳]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۹

آغاز: گلشن توحید را بذکر گلهای رنگارنگ ... خویش مترنم ساخته مفتاح ابواب هر گونه فیض و فلاح گردانیده

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۷۱]

۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص؛ ۸۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲ - ۶۰]

۲۷. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۴۰

آغاز: بر رای طالبان منهج رشاد و سالکان مسلک سداد مستور نماند که مقصود از خلقت بنی نوع انسان و اختراع این زبده نتایج ارکان و برگزیده عالم امکان؛ **انجام:** اگر تحویل پیش از زوال واقع شود آن روز روز نوروز است اگر بعد از زوال واقع شود روز دیگر روز نوروز است. و السلام

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۱۹-۱۶ سطر، اندازه:

۱۴×۲۰سم [ف: - ۵۶]

۲۸. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: نزدیک عصر مولف [مخطوطات مرتضوی: ف: - ۱۷]

● **ذریعة الوداد** / تفسیر / فارسی

zarī‘at-ol vedād

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵-ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

تاریخ تألیف: ۲۰ محرم ۱۲۵۶

رساله کوتاهی درباره سوره یوسف و بعضی از پرسش‌ها و پاسخ‌های مربوط به آن، در یک «مقدمه» در فضایل قرآن و بابی در وجه نزول سوره یوسف و خاتمه در بعضی از سؤال‌ها و جواب‌ها.

آغاز: لالی گوهر حمد و سپاس مر کریم خداوند و خالق بی شبه و مانند و قیاس راست که خلاق ارض و سماست

انجام: بیا بستان که بعد از من نکرده هیچ پیغمر ×× بیک ساعت دو قربانی یکی اصغر یکی اکبر

[دنا ۵۰۱/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۶۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در آن تجدید نظر شده و افزودگی دارد؛ جلد: مقوایی، ۱۴گ (۱۳۲پ-۱۴۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۸۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالجواد بن ملا لطفعلی، تا: ۳ محرم ۱۲۸۱ق، جا: کربلا؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۶۸]

● **ذریعة الوداد فی منتخب نجاة العباد = رسالة عملیة** / فقه / عربی

d̲arī‘at-ul widād fī mn.-i najāt-il ‘ibād = r.-un ‘amalīyya

خلیلی، حسین بن خلیل، ۱۲۳۰ - ۱۳۲۶ قمری

xalīlī, hoseyn ebn-e xalīl (1815 - 1908)

وابسته به: نجاة العباد فی یوم المعاد؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶)

فتوایی و انتخاب‌شده از کتاب «نجاة العباد» شیخ محمد حسن نجفی صاحب جواهر.

چاپ: طهران، سنگی، ۱۳۱۲، خشتی، ۱۱۲+۱صص

[الذریعة ۳۳/۱۰؛ اعلام الشیعة ۵۷۳/۱؛ مشار ۳۹۳؛ دنا ۵۰۱/۵]

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۶۲۳۸

از طهارت تا صوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۹۴گ، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۱۲۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۷۰/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد سألنی بعض الاخوان من أهل الورع و الایمان ممن لا یسعنی عدم اجابتهم

در احکام طهارت و صلاة و جز اینها؛ خط: نسخ، کا: رضا بن یعقوب بن ابو تراب بن علینقی بن جواد بن محمد، تا: سه‌شنبه ۲۲ رجب ۱۳۱۹ق؛ ترجمه فارسی زیر سطرها به شنگرف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۲۰۹پ-۲۳۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶- ۷۲]

● **ذریعة الهداة** / لغت - عربی

d̲arī‘at-ul hudah

آل عصفور، حسین بن محمد، - ۱۲۱۶ قمری

āl-e ‘osfūr, hoseyn ebn-e mohammad (- 1802)

به درخواست: محمد جعفر پسر محمد حسین کازرونی

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۲۱۳ق

در بیان معانی الفاظ صلاة.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل اسرار الصلوه فی معانی الفاظها و کلماتها و جعل ملاحظه تلک المعانی من ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی الضرر و النفع و البلیه و النعمه اذعانا بان کل ما یصل ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۱۷۸۱۴ [رایانه]

۲. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۱۵]

● **الذکاء المفرط** / تاریخ / عربی

ad̲-d̲akā’-ul mufraṭ

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۷/۹

حکایتی است در باب منصور دوانیقی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی،تا:قرن۱۳؛ ۱گ (۱۸ر- ۱۸پ) [مختصر ف: ۱۱۵]

← ذکر ← آداب ذکر

← الذکر ← بیان الذکر

← الذکر ← وجوب الذکر فی سجدتی السهو

● **ذکر = رساله ذکر** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr = r. zekr

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ – ۴۸۱ قمری

ansārī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006 - 1089)

ذکر چگونگی بند خلق، ذکر نواخت حق، ذکر امید و فنا در توحید، ذکر نشان یکتا بودن، ذکر ترک هوا، ذکر زاهد مزد و رد عارف و صوفی، ذکر درویشان، ذکر تصوف، ذکر نشان مرشد، ذکر حیرت، ذکر حسنی، ذکر تفاوت مقام ذکر وجد، ذکر شناختن زبان، ذکر گویندگان، ذکر علماء، ذکر توصیه، ذکر عشق، ذکر صحبت، ذکر خلط، ذکر نیک و بد، ذکر برآوردن کمال و حال، ذکر صحبت، ذکر ایمان، ذکر علم و ورع، ذکر دوستی، ذکر عتاب المرید، ذکر صورت بی معنی.

چاپ: در مجموعه رسائل فارسی خواجه عبدالله انصاری، تهران، انتشارات توس، ۱۳۷۷ش چاپ دوم

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳/۶–ف

نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۷۹۶. نام رساله به استناد مجموعه رسائل فارسی خواجه عبدالله انصاری تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۲ق؛ ۱۹گ (۲۱۵–۲۳۳) [فیلمها ف: ۱ – ۴۹۱]

● **ذکر** / فارسی

zekr

عطار، محمد بن ابراهیم، ۵۳۷؟ – ۶۲۷ ؟ قمری

‘attār, mohammad ebn-e ebrāhīm (1143 - 1230)

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۶/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق [نشریه: ۷ – ۳]

● **ذکر = حقیقة الذکر = الکلمات** / عرفان و تصوف / عربی

ḏikr = ḥaqīqat-uḏ ḏikr = al-kalamāt

حموی، محمد بن مؤید، ۵۸۶ – ۶۴۹ ؟ قمری

hamavī, mohammad ebn-e mo’ayyed (1191 - 1252)

گفتاری است عرفانی، کوتاه و بخشبندی نشده، درباره ذکر.

[ریحانة الادب ۲۵/۳؛ بغدادی، هدیه العارفین ۱۲۴/۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۳۲۲/۲ «کلمات» از همو]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۱۸/۵

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. هذه الکلمات من کلام شیخ الشیوخ قطب العالم ... سعد الحق و الملة و الدین (س)، ان الذکر معنی له صورتان فی الاقوال و الافعال و هو شامل لصورتیه و اف و کاف و شاف؛ **انجام:** منسوختان فی النبی و الولی من حیث الحقیقة و الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله اجمعین.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ به دنبال «حقیقة النفس» از همو؛ ۲گ (۱۳پ–۱۴پ) [ف: ۳ – ۱۴۸]

● **الذکر = فضائل الذکر** / عرفان و تصوف / عربی

aḏ-ḏikr = faḍā’il-uḏ ḏikr

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ – ۷۸۶ قمری

hamadānī, ‘alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

در دو «فصل»: ۱. فی فضائل الذکر ...؛ الخاتمة فی اقسام الذکر.

آغاز: رب انعمت فزد فضلک. الحمدلله المذکور بکل لسان المشکور بکل نطق و بیان، المعروف بمجامع الافضال و الاحسان ... اما بعد، فهذه عجالة تتضمن فضائل الذکر و خواصة و حقایقة و کیفیة ...

انجام: الذکر و الذاکر و المذکور و هو ذکر الحق نفسه. و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۲/۱–عکسی و ۱۶۳/۱–عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۴۴۰۹ (گنج ۶۴۶/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱ق؛ در مجموعه رساله‌های او؛ ۱۸گ (۳–۲۰) [عکسی ف: ۲ – ۱۳۱]

● **ذکر** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ – ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۸۷

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۱۲۵پ) [ف: ۷ – ۱۹۰]

● **الذکر** / دعا / عربی

aḏ-ḏikr

سندی مدنی، ابوالحسن، ۱۱۱۶؟ – ۱۱۸۱ قمری

sendī madanī, ab-ol-hasan (1705 - 1768)

رساله در ذکر به طریق صوفیه است و منقسم به خفی بوده و جلی و بسیار مختصر می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۴/۲۴

آغاز: حامدا و مصلیا و مسلما و بعد فیقول الفقیر الی الله ابو الحسن النقشبندی: ان من احب الامور الی الله تعالی ذکره سبحانه؛ **انجام:** اللهم وفقنا لما تحب و ترضی و حل بیننا و بین ما تکره آمین و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین

خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱گ (۲۷۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۸ – ۴۹۳]

● **الذکر** / اخلاق / عربی
ad̲-d̲ikr

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۷۶
خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: ۷۲۳ق؛ ۱ص (۳۴۰ر) [مختصر ف: - ۳۸۳]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۷۶/۳
آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد، فیقول المفتقر ... محمد رضا ... اعلم ان الذکر فی الاصل یقال بالاشتراک علی معنین؛ **انجام:** فویل للقاسیة قلوبهم من ذکر الله الا الذین آمنوا و عملوا الصالحات و ذکرو الله کثیراً و قلیل ما هم ...
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲گ (۱۹۰ر-۱۹۱ر)، اندازه: ۱۰/۷×۱۹/۸سم [ف: ۱۶ - ۳۷۶]

● **ذکر** / عرفان و تصوف / فارسی
d̲ikr

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۹۱/۳
آغاز: باب الذکر قال الله تعالی و اذکر ربک اذا نسیت نفسک ... چونگه بی نسیان غیر حقیقت ذکر میسر نیست؛ **انجام:** پیش از آنکه تطهیر این خساست کنند میسر نیست.
خط: نستعلیق، کا: محمود بن نظام الدین بن علی خراسانی، تا: آغاز رمضان ۸۹۶ق، جا: مکه مکرمه مسجد الحرام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۷پ-۱۸پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۷۰۰]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۳/۱-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 968 (بلوشه ۱۱۳). فصل اخیر رساله‌ای در ذکر؛ بی‌کا، تا: ۸ رمضان ۱۰۰۹ق، [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۴]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۶۶/۶
از وصل پنجم آغاز می‌شود تا وصل هشتم که پایان آن است؛ بی‌کا، تا: ۱۱۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸گ (۱۳۴ر-۱۴۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۸۶۳]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۲۷
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۲۳۷ر - ۲۳۸ر) [ف: ۷ - ۱۹۳]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۹۱/۶
آغاز: چون مقصود از ذکر به حقیقت وجدان مذکور است ذکری که ذاکر وجد مذکور نباشد آن ذکر پیش این طایفه از درجه اعتبار خارج است؛ **انجام:** و استغفار از هرچه شاغل است از نسبت اهل حق باید که شعار خود ساخته شود تا دین به سلامت ماند و السلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۵۷ر-۷۴پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۷۰۱]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۸/۶
آغاز: لابد من امور اربعة: التوبة من جمیع المعاصی و العهد مع الشیخ یعنی امتثاله من اوامره و نواهیه و الذکر و الفکر ... سه مرتبه توحید بر ارواح ائمه طاهرین و استادان سلسله و بعد از آن زیارتین علیهما السلام تمت علیکم السلام و التوفیق ... بجهت کشف علمی الاتی چند قرار داده اند ذکر و فکر و مراقبه و رابطه؛ **انجام:** صاحب العصر و الامر و الزمان صلوات الله و سلامه علیه و علیهم اجمعین علویه اجمالیة یا علی یا ایلیا ... کلمه جبرئیل لافتی الاعلی سرمکنون اسم حضرت ولایت است.
گفتار کوتاه در ذکر و ورد و به روش عرفان شیعی می‌باشد؛ خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۵۳پ-۱۵۴پ) [ف: ۳ - ۴۳۷]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۸/۷
آغاز: لابد من امور اربعة: التوبة من جمیع المعاصی و العهد مع الشیخ یعنی امتثاله من اوامره و نواهیه و الذکر و الفکر ... سه مرتبه توحید بر ارواح ائمه طاهرین و استادان سلسله و بعد از آن زیارتین علیهما السلام تمت علیکم السلام و التوفیق ... بجهت کشف علمی الاتی چند قرار داده اند ذکر و فکر و مراقبه و رابطه؛ **انجام:** صاحب العصر و الامر و الزمان صلوات الله و سلامه علیه و علیهم اجمعین علویه اجمالیة یا علی یا ایلیا ... کلمه جبرئیل لافتی الاعلی سرمکنون اسم حضرت ولایت است.
خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۵۳پ-۱۵۴پ) [ف: ۳ - ۴۳۷]

● **ذکر ۵۵ تن از صوفیه** / تراجم / فارسی
zekr-e 55 tan az sūfīye
بطور اجمال از ذوالنون (متوفی ۱۶۱ق) تا ملاعبدالرحمن جامی.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۵/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با یادداشتی به خط و مهر محمد مهدی تفنگدار محلاتی متخلص به فدائی مورخ ۱۳۱۴؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۴۹۴]

● **ذکر الآلات الاسطرلاب و الاسماء الواقعة علیها** / اسطرلاب / عربی
d̲ikr-ul ālāt-il usṭurlāb wa-l asmā'-il wāqi'a 'alay-hā
خزرجی، عبدالله بن محمد، - ۶۲۶ قمری
xazrajī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1230)
کتاب در نام آلات اسطرلاب است کتاب دارای ۳۵ «باب» و چهار «فصل» است چنین می‌نماید که به آخر نرسیده.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۶/۳

آغاز: بسمله قال الفقیه العالم ابوالقاسم عبدالله بن محمد بن ابی بکر الخزرجی الصفار رحمه الله تعالی ذکر آلات الاسطرلاب والاسماء واقعه؛ **انجام:** وانظر ای درجة من البروج وقعت علی خط وتد الارض فهی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱گ، ۲۴-۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۵]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۶۶/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۸۸]

● ذکر آن عاشق معراج حسین منصور حلاج / عرفان و تصوف، تراجم / فارسی

zekr-e ān ʻāšeq-e meʻrāj hoseyn mansūr-e hallāj

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۵۳/۹

داستان آخرین ساعات زندگی اورا آورده است؛ خط: نستعلیق، کا:حسین بن علیمحمد رشتی،تا:۱۲۲۶ق، جا: تهران [ف: ۷ - ۴۰۷]

● ذکر ابوالحسن الخرقانی / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e ab-ol-hasan al-xaraqānī

ابوالحسن خرقانی، علی بن جعفر، ۳۵۲ - ۴۲۵ قمری

ab-ol-hasan xaraqānī, ʻalī bn-jaʻfar (964 - 1035)

آغاز: و هو شیخ الاجل السید السند السعید الشهید

[فهرستواره منزوی ۳۶۹/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱۸-ف

نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۷۹۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۲ق؛ ۱۷گ (۳۴۳-۳۵۹) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۲]

● ذکر ابی الفضل محمد بن الحسین بن العمید / - عربی

ḏikr-u abi-l-faḏl muhammad ibn-il ḥusayn ibn-il ʻamīd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۱۲/۱۰-ف

نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۶۴۶۱۴-۴۵۵۹؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق؛ کاغذ: سمرقندی [فیلمها ف: ۱ - ۶۱۶]

● ذکر احوالات غازی ملا آواری / تاریخ / ترکی

zekr-e ahvālāt-e qāzī mollā āvārī

دربندی، جبرئیل بن اسرافیل، ق۱۴ قمری

darbandī, jebreʼīl ebn-e esrāfīl (- 20c)

تاریخ تألیف: ۲۵ ذیقعده ۱۳۱۰ق

در باب الابواب در بند به اتمام رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۶/۳عکسی

آغاز: در ذکر احوالات غازی ملای آواری بومقدمه دن دورت ایل کچن صنکره بیر نفر غازی محمد افندی نام؛ **انجام:** اوزره حکم الونوب انجامتا پدی.

نسخه اصل:آکادمی علوم آذربایجان، باکو، شماره ۶-۳۳۳-۱۴۱۳۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۳۱۰ق، جا: دربند؛ رکابه‌دار، مصحح؛ ۲۱ص (۸۰-۱۰۰)، ۱۵ سطر [عکسی ف:۴-۵۳۸]

← ذکر احوال حکمرانان خراسان ⟵ حکمرانان خراسان (ذکر احوال)

● ذکر احوال المریخ و زحل / هیئت / عربی

ḏikr-u aḥvāl-il mirrīx wa zuḥal

به نوشته مؤلف هرگاه دو ستاره نحس مریخ و زحل جمع شوند و در قرانشان که برج سرطان است قرار بگیرند. اتفاقی رخ خواهد داد. بنابراین وی اتفاقاتی که در این موقعیت نجومی روی داده را از سال ۲۷۱ق تا چهارشنبه ۲۹ ربیع الاول ۶۹۹ق (هنگام جنگ سلطان ملک ناصر در دمشق و حمص با ملک غازان و شکست ملک غازان) ذکر می‌کند. بیشتر وقایع ذکر شده مربوط به قرن ۷ و دولت ممالیک بحری (۶۴۸-۷۹۲ق) در مصر و شام است که نشان می‌دهد نویسنده در سال‌های پایانی قرن ۷ و آغاز قرن ۸ در مناطق تحت تسلط مملوکیان می‌زیسته است. این رساله از لحاظ تاریخی پر اهمیت است.

تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه:۳۹/۳

آغاز: ذکر احوال المریخ و زحل. اعلم هدیت ان زحل و المریخ هما النحسان و لهما قران فی السرطان بعد کل ثلاثین سنة یدل علی عجایب لان السرطان هبوط المریخ و وبال زحل و اذکر ذلک هاهنا. کان لهما قران فی السرطان الدال علی العراق؛ **انجام:** بعد ذلک توجه السلطان الملک الناصر الی دمشق ثم توجه الی حمص و نزل بها و التقی بالعدو المخذول فی یوم الاربعاء التاسع و العشرین من شهر ربیع ااول سنة تسع و تسعین و ستمائة بالملک غازان و کانت الکسرة علی غازان و عساکره و کانت عساکره عظیمة ثم بعد ذلک تأخرت عساکر المسلمین و توجه السلطان الملک الناصر سالماً الی الدیار المصریة و الله تعالی اعلم بما کان و ما یکون و هو علام الغیوب سبحانه لا الی الا هو رب العرش العظیم و هو حسبنا و نعم الوکیل و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم.

خط: نسخ کهن، کا: علی بن محمد بن علی دلاجی شافعی، تا: قرن ۸؛ ۵گ (۳۳ر-۳۷پ)، ۱۷ سطر [ف: ۷۲]

● ذکر ازواج النبی و الحسن و الحسین / تاریخ / عربی

ḏikr-u azwāj-in nabī wa-l ḥasan wa-l ḥusayn

ابن ابی خصال، محمد بن مسعود، ۴۶۵ - ۵۴۰ قمری
ebn-e abī-xesāl, mohammad ebn-e mas'ūd (1073 - 1146)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۵/۴عکسی
آغاز: بسمله ... ذکر ازواج النبی صلی الله علیه و سلم و الحسن و الحسین رضی الله عنهم قال ابن ابی الخصال
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، ش ۱۷۴۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ ۱۵ص (۶۲-۷۶)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۷۴]

● ذکر اسامی حکماء یونان و فرس و بیان طریق آنها / تراجم / عربی

zekr-e asāmī-ye hokamā'-e yūnān va fors va bayān-e tarīq-e ānhā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۰/۳
آغاز: اسامی الحکماء المتقدمین اولهم هو والد الحکماء هرمس الهرامسه المصری و هو المعروف بادریس النبی علیه السلام و الرحمه و قیل هرمس کان یقراء الحکمه عنه جده
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ پس از آغاز به ترتیب این مباحث آمده است: ذکر حکماء اسلام، معنای یونان تفسیر اسامی بعض الحکماء بالیونانیة، الحکمة من ای الاقالیم ظهرت یقال ان سبع نفر من الحکماء اجتمعوا فی بیت الذهب بالهند، در زمان سلطنت شاه سلطان حسین صفوی بین سالهای ۱۱۰۵-۱۱۳۵ق کتابت شده (برگ ۱۰۳ر)؛ کاغذ: فرنگی نخوی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۹۲پ-۹۵پ)، اندازه: ۱۳/۷×۱۹/۷سم [ف: ۲۹/۲-۷۱۵]

● ذکر اسامی عشق و عاشق و معشوق / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e asāmī-ye 'ešq va 'āšeq va ma'šūq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱/۹-ف
نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۱۹. در ۵۲ پراکنده‌ها است؛ بی‌کا، تا: قرن ۹ [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۴]

● ذکر اسامی و انساب ائمه معصومین علیهم السلام / تاریخ اسلام / فارسی

zekr-e asāmī va ansāb-e a'emme-ye ma'sūmīn 'alay-hem-os-salām

مجتهد تبریزی، یوسف، ۱۲۷۹ - ۱۳۳۷ قمری
mojtahed-e tabrīzī, yūsof (1863 - 1919)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ تاکنون چاپ نشده؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۴]

● ذکر الاسباط الاثنی عشر من ولد الحسنین (ع) / حدیث / عربی

ḏikr-ul asbāṭ-il iṯnā 'ašar min wuld-il ḥasanayn

مسوری، احمد بن سعد الدین، - ۱۰۷۹ قمری
mesvarī, ahmad ebn-e sa'd-od-dīn (- 1669)

در این مختصر به ذکر سند روایتی از ابی الغنائم درباره دوازده سبط از فرزندان حضرت امام حسن و امام حسین علیهماالسلام پرداخته سپس اصل روایت را بیان کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۷۱/۷
آغاز: سند حدیث ابی الغنائم فی الاسباط من ولد الحسنین علیهم السلام قال القاضی العلم العلامة شمس الدین
کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۴ روسی ۳۳۵؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۰۸ق؛ ۵گ (۳۴۷-۳۵۱) [عکسی ف: ۲ - ۶۸]

● ذکر الاسرار فی معارج الاسفار / فلسفه ، بهائیت / فارسی

ḏikr-ul asrār fī ma'ārij-il asfār

عبدالبهاء، عباس بن حسینعلی، ۱۲۶۰ - ۱۳۴۰ قمری
'abd-ol-bahā', 'abbās ebn-e hoseyn-'alī (1844 - 1922)

رساله‌ای است در موضوع حکمت که مولف آن عبدالبهاء است.
[دنا ۵۰۳/۵، فهرستواره منزوی ۳۷۰/۷]

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۷۲
آغاز: ذکر الاسرار فی معارج الاسفار لمن یران یسافر الی الله المقتدر الغفار - بسمله - الحمد الله الذی اظهر الوجود من العدم و رقم علی لوح الانسان من اسرار القدم؛ **انجام:** در حدیث قدسی مشهور مذکور است اخبار و آیات آفاقی و انفسی در این رتبه بسیار و لکن بدو حدیث اکتفا می‌رود.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا با کاغذ ساغری، ۴۲گ، ۱۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۳۵۳]

● ذکر اسماء باری تعالی / کلام و اعتقادات / فارسی

zekr-e asmā'-e bārī ta'ālā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴/۷-ف
نسخه اصل: عاطف افندی ش ۲۲۴۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲ ذیقعده ۸۲۸ق؛ ۴گ (۵۳۲-۵۳۵)، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۹]

● **ذکر اشیایی که خسرو پرویز به آن از ملوک عجم ممتاز بود** / تاریخ / فارسی
zekr-e ašyāyī ke xosrow parvīz be ān az molūk-e ʻajam momtāz būd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۲۷
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل رجب ۱۰۹۸ق، جا: دوزال قراجه داغ؛ کاغذ: نخودی؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۲۱۹ص)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱ – ۱۲۷]

● **ذکر اصول قراءة ابی عمرو** / شعر، تجوید / عربی
d̲ikr-u usūl-i qirā'at-i abī-ʻamr

زین الدین ابو علی خاطر
zayn-od-dīn abū ʻalī xāter

منظومه‌ای در تجوید و این مباحث در آن مطرح است: ذکر الاستعاذة و البسملة، سورة ام القرآن، ذکر میم الجمع، ذکر ادغام المثلین فی کلمة و فی کلمتین، ذکر ادغام الحرفین المتقاربین، ذکر ادغام حروف قربت مخارجها ... ذکر المد و القصر، ذکر الهمزتین المتفقتین، ذکر الهمزتین المختلفتین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۵۴/۱
آغاز: بسمله. رب زدنی علماً ذکر اصول فی قراءة ابی عمرو رحمه الله، تألیف الشیخ زین الدین ابو علی خاطر؛ **انجام:** فان ضم او کسراتی بعد فتحة فسهل و قبل الفتح بادره مبدلا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۹؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲پ-۴پ)، ۱۴–۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۵۳]

● **ذکر الأعلی** / دعا / فارسی
zekr-ol aʻlā

قزوینی، اسدالله بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری
qazvīnī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)

کتاب دعایی است شامل برخی اذکار، ادعیه و ختوم با عناوین کرامت، که شامل ۲۵۰ کرامت می‌باشد. مؤلف تألیف دیگری نیز در این موضوع دارد که در مقدمه به برخی از آنها اشاره کرده است، از جمله: الفیه قدسیه، فیض کامل، فیض أقدس، صحیفه قدسیة، مفتاح الفرج، غرائب الاسرار و شوارق الأنوار، سر الأسرار و مبدأ الأنوار، حبل المتین و العروة الوثقی للمتمسکین، الحجة البالغة و البراهین القاطعة، مرآة الأحکام فی بیان الحلال و الحرام مصباح السالکین و ولایت مطلقه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۵۵
آغاز: بسملة، الحمدلله الذی له الذکر الأعلی و المجد و المجد و العلی و الکبریاء و الألاء ... و بعد، بنده جانی ... به عرض سالکان طریق هدی و طالبان لقاءالله می‌رساند که بعد از فداغ کتاب الفیه قدسیه و به خاطر فاتر رسید که دعواتی جمع و تألیف نمایم در اذکار کامله؛ **انجام:** کرامت ۲۵۰ ایضاً به جهت قطع دابر الظالمین مداومت کردن بر دعای صنمی قریش است ... از مرحوم مبرور شیخ محمد حسن عالم که ساکن نجف اشرف بود منقول است که سالی عرب وهابی که آن را عرب ءنیزه می‌گویند آمدند و به دور نجف اشرف محاصره نمودند ... ختم را خواندند صبح که شد اثری از آن اعراب نمانده بود و همگی رفته بودند
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۷ق؛ مصحح، محشی؛ با قلم خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۶۱گ، ۱۹ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۶ – ۵۷۱]

● **ذکر الاقالیم و المدن** / جغرافیا / عربی
d̲ikr-ul aqālīm wa-l mudun

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۱۶۴-ف
نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷. در هامش است؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۳]

● **ذکر الله الصمد** / علوم غریبه / فارسی
zekr-ol lāh-es samad

کازرونی، محمد نبی بن رضا
kāzerūnī, mohammad nabī ebn-e rezā

از کتاب‌های «دعوات» و مجربات خود، وردهایی که دشواری‌ها را می‌گشاید و آرزوهایی را برآورده می‌سازد، گرد آورده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۲/۳
آغاز: بسمله، حمدله، صلات. اما بعد، چنین [گوید] بنده خاطی محمد نبی بن الرضا الکازرونی که مختصری است در بیان ذکر الله الصمد؛ **انجام:** عزیز گردد، مداومت به ورد الله الصمد نماید، اگر مداومت نماید مطالب دنیا و آخرت او برآورده شود. و شرح ورد مبارک الله الصمد بسیار بود ...
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ ۴گ (۱۱۵ر–۱۱۸پ) [ف: ۱ – ۱۱۶]

● **ذکر الهیه** / عرفان و تصوف / فارسی
zekr-e elāhīye

عزلتی خلخالی، ادهم، – ۱۰۵۲ قمری
ʻozlatī xalxālī, adham (- 1643)

رساله‌ای در فضیلت ذکر حق تعالی و شرایط تأثیر و خاصیت مداومت بر آن، مخصوصاً کلمه طیبه «لا اله الا الله»، بر پایه نظرات عرفا با نقل بعضی از آیات و احادیث، و پس از مقدمه‌ای

طولانی، موضوع ذکر در پنج «مقصد» گزارش شده است: ۱. فضیلت ذکر؛ ۲. انواع ذکر؛ ۳. آداب و شرایط ذکر؛ ۴. نصیحت سالکان و منکران ایشان؛ ۵. فضیلت همت و گذشت.
آغاز: هو الاول و الآخر و الظاهر ... سپاس با اساس و ستایش بی قیاس الله سبحانه تعالی و تقدس شانه را سزد که رحمتهای او را غایت و نعمتهای او را نهایت نبود
[دنا ۵۰۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۷۰/۷]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** عزلتی، ای عاقلان ای عاقلان
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۳۷گ (۲۶پ-۶۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۳۹۶]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۱۱/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** آن درخت را دیدند که خود بخود افتاده بود. پادشاه تفکر مینمود و چون چشمش بآن ...
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۵گ (۱۱۸ر-۱۴۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۲سم [ف: ۹-۲۶۹]

● **ذکر الامجاد من آباء نبینا و الاجداد** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی
ḏikr-ul amjād min ābā'-i nabīyyinā wa-l ajdād
یمنی، احمد بن یحیی، ۷۷۵ - ۸۴۰ قمری
yamanī, ahmad ebn-e yahyā (1374 - 1437)
دو کتاب نخست مقدمه کتاب است و اصل غرض از این بخش آغاز می‌گردد درباره نسب پیامبر اسلام صلی اله علیه و آله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۰/۳-طباطبائی
آغاز: کتاب ذکر الامجاد ... فصل فی نسبة؛ **انجام:** فاذا ولدتیه فسمیه محمد اوا کتمی شانک
کا: شیخ صلاح بن احمد بن محمد حسین حولانی، تا: ۱۰۳۲ق؛ ۵گ (۲۶ر-۳۰پ) [ف: ۲۳ - ۵۳۴]

● **ذکر اولاد امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع)** / انساب
ḏikr-u awlād-i amīr-il-mu'minīn 'alī ibn-i abī-ṭālib

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۳/۲-ف
نسخه اصل: کتابخانه آقای دکتر یحیی مهدوی؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن جعفر بن علی مشهدی، تا: ۵۹۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، ۲گ (۱-۲پ)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [فیلمها ف: ۱ - ۶۹۳]

● **ذکر ایام الاسبوع المعروف (فائدة فی)** / دعا / عربی
ḏikr-u ayyām-il usbū'-il ma'rūf (fā'idat-un fī)
کفعمی، ابراهیم بن علی، ۸۴۰ - ۹۰۵ قمری
kaf'amī, ebrāhīm ebn-e 'alī (1437 - 1500)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۵۴/۲۲
بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص (۲۷۴-۲۷۸) [ف: ۱۰ - ۸۴۱]

● **ذکر ایام مشهوره** / تاریخ / فارسی
zekr-e ayyām-e mašhūre

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۵۵/۱
آغاز: ذکر ایام مشهوره تاریخ عرب، غره سال محرم است؛ **انجام:** و مطالبتها می‌کردند و الله اعلم
و تاریخ عرب و یهود و فرس به فارسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۴ص، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۶۰]

● **ذکر ائمه معصومین (ع)** / تاریخ معصومین / فارسی
zekr-e a'emme-ye ma'sūmīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۷۱/۳۲
خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛پس از آن(شماره۳۳مجموعه) ذکر چند تن از حکمای کهن (۶۴پ-۶۶پ) شامل اسلینوس حکیم، سولون حکیم، فیثاغورث حکیم، سقراطیس زاهد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۳گ (۶۲ر-۶۴پ)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۰۴]

● **ذکر برخی شاهان عثمانی** / تاریخ پادشاهان / فارسی
zekr-e barxī šāhān-e 'osmānī
بیان فصایل و ویژگی‌های شاهان آل عثمان حاکم بر سرزمین آنا طولی «عثمانی» است که به روش ادبی و سجع متکلفانه نگارش یافته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۱/۱
آغاز: ... چنانچه صاحب احکام و سلطانی را هم از ارتکاب و مواظبت بر نوافل عبادات پر مشتاق؛ **انجام:** زیرا که این بیان بسیار فوائد تاریخی را متضمن استو اکثر شروح فتوح و غزوات او را مبین است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۴ص (۱-۶۴)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۶۵]

● **ذکر البشارة بالجنة و درجاتها** / کلام و اعتقادات / عربی
ḏikr-ul bišāra bi-l-janna wa darajāt-i-hā

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری
ebn-e jawzī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ‘alī (1115 - 1201)
رساله‌ای است مشتمل بر مطالبی در بیان منزلت ایمان در اعتقادات برای ورود به بهشت، شرایط ورود به بهشت، تعداد بهشت‌های مذکور در قرآن و وصف هر یک از آنها.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۷۴/۳
آغاز: ذکر البشارة بالجنة قال الله تعالی و بشرالذین آمنوا و عملوا الصالحات ان لهم جنات؛ **انجام:** و هی التی وارد اعظم من الدنیا کلها من الجنة و الناس اجمعی اعاذناالله تعالی منه.
کاتب: محمد بن قوام الدین بیدگلی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۱۴ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۴ - ۸۴]

● ذکر بعضی از حکماء و اقوال آنان / تراجم / فارسی
zekr-e ba‘zī az hokamā’ va aqvāl-e ānān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۹۵/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد میانجان، تا: ۱۲۷۵ق؛ ۲۰گ (۳۸ر-۵۷پ) [مختصر ف: - ۳۸۴]

● ذکر البیوت و ما ینسب الیها / رمل / عربی
ḏikr-ul buyūt wa mā yunsab ilay-hā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۷۸/۴
آغاز: فالبیت الاول هی بیت النفس و الحیاة و الروح و النطق و الصحة و الحرکة؛ **انجام:** و الشمس من بعد الغروب طلوع
فصلی است ناقص از یک رساله و شامل شرح ۱۶ خانه رمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۳ص (۳۱۷-۳۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ - ۲۲۴]

● ذکر تحریم المسکر / فقه / عربی
ḏikr-u taḥrīm-il muskir
مقدسی، محمد بن عبدالواحد، ۵۶۹ - ۶۴۳ قمری
moqaddasī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-vāhed (1174-1246)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۹/۴عکسی
آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام العالم العلامة الزاهد ... محمد بن عبدالواحد بن احمد بن عبدالرحمن المقدسی ذکر تحریم المسکر روینا
نسخه اصل:کتابخانه چستربیتی، ش ۳۸۵۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴ص (۴۸-۵۱)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۲۲]

● ذکر ترتیب ما نزل بمکة و المدینة و ما نزل مرتین / علوم قرآن / عربی
ḏikr-u tartīb-i mā nuzzil-a bi-makka wa-l madīna wa mā nuzzil-a marratayn

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۵۲/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶ص [ف: ۶ - ۱۹۴]

● ذکر حالات و کلمات عرفاء / عرفان و تصوف، تراجم / عربی، فارسی
zekr-e hālāt va kalamāt-e ‘orafā’

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۳۱
و داستانی از برادر یحیی بن معاذ با اشعار به فارسی؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۲۴۲ ر) [ف: ۷ - ۱۹۳]

← ذکر حال اولیا ← تذکرة الاولیای منظوم

● ذکر حوادث ایران و ابتدای ظهور طهماسب قلی خان / تاریخ ایران / ترکی
zekr-e havādes-e īrān va ebtedā-ye zohūr-e tahmāsb qolī xān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۹۵/۶
خط: نستعلیق ترک، کا: محمد سعید، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱۰۹ر-۱۱۷ر)، ۲۹ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۴۵۳]

● ذکر الحیوانات و ذکر الخطا (گناهان) / اخلاق / فارسی
zekr-ol heyvānāt va zekr-ol xatā (gonāhān)
مؤلف در این رساله ابتدا مفهوم کلام طیور را ذکر نموده و پس از آن استفاده‌های اخلاقی از آن نموده و پس آن توضیحی در بیان گناهان و انواع گناهان آورده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۴۱۵۴-۲۱/۷۴
آغاز: بسمله حدیث چند درذکر حیوانات که به زبان بی زبانی به درگاه قاضی الحاجات ... چون کر کس فریاد می‌کند می‌گوید ای فرزند آدم به هر روش که زندگی می‌کنی آخرش مرگ است؛ **انجام:** از شر شیطان مکار وحب دنیای بی اعتبار پناه خود حفظ نماید. بحق محمد وآله الطاهرین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۲۷گ، ۱۸

سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۷۹]

← الذکر الخفی ⟵ جلاء القلوب

● **ذکر خفی** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e xafī

شاه محمد خاموش، - ۸۶۰ قمری

šāh mohammad-e xāmūš (- 1456)

گزیده‌ای است در آداب ذکر خفی، منسوب به «شاه محمد خاموش» که این نسبت در سرلوح برگ آغازین رساله، در داخل شکل بازوبندی نوشته شده است.

[ریحانة الأدب ۲۰۳/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۷۱/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۳/۵

آغاز: فرمودند که حضرت خواجه بزرگ رحمة الله روح الله روحه در ذکر خفیه وقوف عددی فعلی است؛ **انجام:** و دیگر اشارت بود بنمازهای نافله در اوقات شریفه کذا فی المنقولة إلی مولانا یعقوب رحمة الله علیه.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای سرلوح زیبای کتیبه‌ای مکتب خراسان، مجدول؛ تملک: عبدالله؛ مهر: «عبده الراجی محمد علی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۳۹- ۴۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۲۹ - ۲۷۴]

● **ذکر خفی = ابحاث عشره** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e xafī = abhās-e ʻašare

قراگزلو همدانی، محمد بن عبدالله، ق۱۳ قمری

qarāgozlū hamadānī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-lāh (-19c)

فاضلی از علمای عصر که از اهل مراغه بوده از مؤلف جواب با صواب از راه انصاف خواسته و نوشته، مراد تحقیق حق است نه طعن و دق و چون سؤالات مستشکل در ده مقام به شرح ذیل بوده کتاب را موسوم به ابحاث عشره نموده. بحث ۱. آنکه طریقه که اهل طریقت در ذکر مذکور ساخته‌اند و ذکر خفی اسمش را گذاشته‌اند هیچیک از ادله اربعه ... به جواز آن قائم نیست ...؛ ۲. آنکه اگر در مقام جواب تسامح در ادله سنن نمایید و در ادای بیان احادیث ضعف و جهالت را مضر ندانند گوئیم جز از ایت تسامح وقتی است ...؛ ۳. آنکه مقصود اصلی از بعث رسل و انزال کتب هدایت ناس ...؛ ۴. آنکه اگر کسی در مقام اعتذار و بیان سبب عدم اشتهار متمسک بمضمون سخن معاشر الانبیاء ...؛ ۵. آنکه بر فرض بودن این طریقه از اسرار شریعت تعلیم و اظهار به نسوان و اطفال مخالفت صریح باشد ...؛ ۶. آنکه این طریقه را افضل عبادات شمردن خرق اجماع اصاب و ممانعت صریح با سنت و کتاب است ...؛ ۷. آنکه باتفاق اهل طریقت و سلوک اقدام باین عمل بی اجازه مرشد کامل غلط و باطل است ...؛ ۸. آنکه بعضی از ارباب طریقت را اعتقاد آنست که هنگام ذکر صورت مرشد را بنظر خیال آرند ...؛ ۹. آنکه در باب مخامصه با خصم از بعضی از اهل سلوک مسموع گشته که برای ما اطمینان نفس و یقین تمام از راه کشف و شهود درباره عمل مزبور حاصل است و احتیاج بدلیل نداریم ...؛ ۱۰. آنکه اهل طریقت اشخاصی را که مرشد کامل می‌دانند مخالفت او را در هیچ امری جایز نمی دانند و اکثر ایشان از مرشدین عوام و عاری از معرفت مسایل دین و احکام شرع مبین می‌باشند ...

آغاز: حمد و ثنای لایعد و لایحصی صانعی را روا و سزا ... اما بعد چنین عرضه دارد بنده پر گناه محمد بن حاج عبد الله قراگزلو من قبیله الحاجیلو که فاضلی از علمای عصر در مشروعیت ذکر خفی بطرزی که معهود و متداول بین اهل معارف و توحید است ... و چون خلاصه مقال ایشان مشتمل به ده مقام بود بابحاث عشره موسوم و بصراط الحق مختوم گردید و مقدمه را نیز به بیان اجمال ابحاث و ترتیب قواعد کلیه مرتب

[دنا ۵۰۴/۵؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۵۱/۲ که نشانی ۱ نسخه آن را داده؛ فهرستواره منزوی ۳۷۲/۷ از محمد فرزند عبدالله]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۴۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشت شاهزاده محمدرضا میرزا مورخ ۱۲۷۶ق، با فاصله یک برگ سفیدی «خاتمه»ای است در ۳ «باب» که در آن زمستان ۱۲۳۷ و شهر همدان سخن رفته و زندگی‌نامه چند تن از صوفیان؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرد، ۹۳گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۱۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیچاره عوام باور می‌نمایند.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۴ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۳/۲سم [ف: ۸ - ۱۳]

۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۰۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیچاره عوام الناس غافل از راه حق از ایشان که ظاهر بصلاح آراسته اند باور کرده و عناد اولیای خدا را در دل گرفته اند و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم تم بعون الله الملک الوهاب فی یوم احدی فی شهر محرم الحرام ۱۲۶۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۶۱]

۴. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه:۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۵ - ۳۷۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۱

از محمد بن عبدالله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۴]

● **الذکر الخفی المستجلب للاجر الوفی** / عرفان و تصوف / فارسی
d̲ikr-ul xafī-yil mustajlab li-l-ajr-il wafī
علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹-۷۳۶؟ قمری
'alā'-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)
مؤلف طریق حصول معرفت حق تعالی و وصول به حضرتش را ذکر خفی دانسته و برای آن ۱۲ وجه عقلی نقلی ذکر کرده است.
آغاز: ۱: بسمله و بحمده اتوسل الی الحق المبین ... (لس آنجلس)
۲. بسمله حمد بی حد و ثناء بی عد و نهایت حضرت مطلقه نور الانوار را ... (دانشگاه)
انجام: ۱. و به هیچ خلق شان باز نگذارد و بحق محمد و اله و صحبه اجمعین امین(لس آنجلس)
۲. و جمیع عارفان را مظهر کشف و عیان گرداناد بحرمة کمل اولیائه من الاقطاب و الافراد. (دانشگاه)
[دنا ۵۰۴/۵؛ سرگذشت سمنانی ص ۱۰۲ و ۱۰۶؛ فهرستواره منزوی، ج۷، ص۳۷۲ (۱نسخه)؛ کشف الظنون، ج۱، ص۸۶۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۶۳/۴
آغاز و انجام: برابر۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷گ (۲۸۲پ-۳۰۸ر)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۶/۱۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** یعنی نفس باید که عنان اختیار را به دست باز ندهد تا از رحمت خدای تعالی باز نماند و سلام علی من اتبع الهدا و ترک الهوا و سلم.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۲۲۸-۲۳۲)، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۳۳]

● **ذکر الخلاف بین ابن عامر و عاصم** / قرائت / عربی
d̲ikr-ul xilāf bayn-a ibn-i 'āmir wa 'āṣim

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۹۰
آغاز: بسمله، ذکر الخلاف بین ابن عامر و انه ابن ذکوان طریق الاخفش عنه و بین عاصم بن ابی النجود و انهابی بکر بن عیاش طریق یحیی بن ادم القرشی ... فاتحه الکتاب ملک تغیر الف سوره البقره؛ **انجام:** حمع مشددا عمد تصح ...
نام مؤلف در متن نیامده است. در برگ اول رساله، سلسله قرائت مؤلف تا پیامبر اکرم (ص) از طریق: «ابو العز محمد بن الحسین بن علی بن بندار المقری القلانسی رضی الله عنه و اخبرنی انه قراتها علی ای علی ابی الحسن بن القسم بن علی المقری الواسطی رحمة الله و اخبره انه قراتها علی ابی الحسن علی ابن عحمد بن عمر بن حفص الحمامی ببغداد و علی ابن الفرج عبدالملک بن بکران بن العلا النهروانی فی مسجد سوق الطعام ...» آورده شده است و نیز در برگ منضمه صدر نسخه، به خط مغایر، حدوداً قریب به زمان تحریر نسخه آمده است: «نظر فی هذا العبد الفقیر المقر به ذنبه المستغفر من ربه محمد الن الرضی العلوی الحسینی المعروف بالنیلی رحم الله من قراه و عاله بالغفران و جمع شمله مع اهله انه ولی ذلک و القدر علیه و صلی الله علی سید نا محمد و اله الطیبین الطاهرین» بنابر این مسلم آنکه مؤلف و جامع از قاریان اواخر قرن ۶ و اوایل قرن ۷ بوده است. رساله بیان و تشریح اختلافات در قرائت عاصم بن ابن النجود کوفی و ابن عامر که به ترتیب سوره‌های قرانی ذکر شده است موجودی نسخه: موارد اختلاف دو قاری در مبحث ادغام از سوره فاتحه تا سوره تکاثر؛ خط: نسخ کم اعجام، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با بخشی از کتابی در مقتل و زیارت اباعبدالله (ع) با آغاز موجود: «شعث مغبر جایع عطشان فان الحسین علیه السلام قتل حزینا» از جمله کتب بازیافتی؛ کاغذ: گل بهی بغدادی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۳ - ۹۹]

● **ذکر الخلاف بین عاصم و حفص** / قرائت / عربی
d̲ikr-ul xilāf bayn-a 'āṣim wa ḥafṣ
سمرقندی، محمد بن محمود بن علی، ق۱۰ قمری
samarqandī, mohammad ebn-e mahmūd ebn-e 'alī (-16c)
رساله مختصری است در اختلاف قراآت به ترتیب سور قرانی بین عاصم و اتباع وی با حفص چنان‌که بعد از خطبه و نام مؤلف آمده است: «انی قد ذکرت فی هذا الجز الخلاف بین ابی بکر شعبه ابن عباس ابن سالم الکوفی الاسدی علی الطریق الشاطبیه و انهما اخذ القرآة عن عاصم بن ابی النجود الکوفی التابعی و هو اخذ عن عبدالله بن حبیب السلمی عن علی (ع) و ابی کعب و زید بن ثابت، عبدالله بن مسعود و قراء عن النبی صل الله علیه و اله و ایضا اخذ عاصم عن ابی ذر بن حبش عن ابن مسعود عن النبی صل الله علیه و اله ثم انی جعلت علامة قراءة حفص بالسواد للایجاز». مؤلف در ادامه مبحث اختلاف قراءات در سور قرانی به ذکر آراء و نظرات درباره حروفات قرآن به زبان فارسی پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۴۵
آغاز: من بینهم من بینا من بعد مثل تنوین بابا بالمن و الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** منه المیراث و هو مناقب الزاهدین
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۱۷ق؛ مصحح، خط: نستعلیق

خوب دفتری؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: نخودی سمرقندی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۰۰]

● **ذکر خواجه عبدالله انصاری** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e xāje ʻabd-ol-lāh-e ansārī

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ قمری

ansārī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006 - 1089)

آغاز: الهی این درویش از آن است که اگر بانگ کند گویند رزاق است و اگر خاموش بود

[فهرستواره منزوی ۳۷۰/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱۷-ف

نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۷۹۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۲ق؛ ۱۶گ (۳۲۷-۳۴۲) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۲]

● **ذکر دار الکتب التی کانت بمصر ایام العبیدیین** / تاریخ / عربی

d̠ikr-u dār-il-kutub-il latī kānat bi-miṣr ayyām-al ʻubaydīyīn

مقریزی، احمد بن علی، ۷۶۶؟ - ۸۴۵ قمری

maqrīzī, ahmad ebn-e ʻalī (1365 - 1442)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۵گ، قطع: ربعی [نشریه: ۶ - ۶۷۲]

● **ذکر دایرة سیدی الشیخ ابی الحسن الشاذلی** / ریاضیات / عربی

d̠ikr-u dāyirat-i sayyidī aš-šayx abi-l-ḥasan aš-šād̠ilī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: نصرالله بن ابوالقاسم کاشانی در ۱۲۵۰، عبدالحی بن عبدالرزاق رضوی؛ ۴ص [ف: ۵ - ۱۷]

● **ذکر ذوالاصبع العدوانی (فائدة فی)** / تراجم / عربی

d̠ikr-u d̠u-l-iṣbaʻ al-ʻadwānī (fā'idat-un fī)

جرفادقانی، محمد بن علی اصغر، ق۱۳ قمری

jorfādeqānī, mohammad ebn-e ʻalī asqar (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۹/۱۷

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۱گ (۱۵۵ر- ۱۵۵پ) [مختصر ف: - ۵۷۵]

● **ذکر راتب** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e rāteb

عیدروس، شیخ بن عبدالله، ۹۱۹ - ۹۹۰ قمری

ʻaydarūs, šeyx ebn-e ʻabd-ol-lāh (1514 - 1582)

به نثر و نظم

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۰۳/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۷ص (متن و هامش ۷۵-۸۱) [سنا: ف: ۲ - ۲۱۷]

● **ذکر الرد علی اهل التأویل** / کلام و اعتقادات / عربی

d̠ikr-ur radd ʻalā ahl-it ta'wīl

ردی است بر گروهی از اهل تاویل که در پوشش‌های مختلف دینی قائل به تعدد اله شده‌اند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۱/۷

آغاز: یقال لهم الاله عادل ام جائر ظالم، فمن قولهم انه عادل یقال لهم کیف یوجب توحیده علی جمیع بریته و معرفته

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۹۱۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۹ص (۱۳۰-۱۳۸) [عکسی ف: ۴ - ۴۰۹]

● **ذکر الرموز و الاشارات فی تفسیر الصادق (ع)** / تفسیر / عربی

d̠ikr-ur rumūz wa-l išārāt fī tafsīr-iṣ ṣādiq

در این رساله به روایت از امام علی طبرسی با وسایطی از حضرت صادق رموز و اشارات موجود در قرآن چون حم و عسق و یا پاره‌ای از آیات شرح می‌شود و نشان داده می‌شود که حضرت مقاصد این کلمات را چه دانسته است.

آغاز: فی روایة الامام علی الطبرسی عن القاضی موفق بن عبدالله العارف النوقانی عن الشیخ الحافظ ابی محمد الحسن بن احمد السمرقندی عن الحاکم الزقی عن عبدالله بن عبدالرحمن بن محمد بن جعفر النیسابوری عن الشیخ ابی بکر محمد بن عبدالله بن عباس البلخی الواعظ المعروف بالصفار عن ابی نصر محمد بن عبدالله عن ابیه عن عبدالله بن احمد بن عامر عن ابیه عن الرضا (ع) عن ابیه موسی عن ابیه جعفر بن محمد الصادق (ع) قال فی قوله تعالی حم عسق حاحلمه میم ملکه عین عظمته ...

انجام: عنه علیه السلام فی قوله تعالی لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون، قال البر الهدایة ثم المجاهدة ثم المشاهدة لن تنالوا الحق حتی تنفصلوا مما دون الحق.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۴۳/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مفید بن محمد تقی حسینی، تا: ۱۰۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۲ص (۳۹پ-

۴۰پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۶۱۹]
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۸/۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۴۶۵]

● **ذکر سقراط حکیم** / تراجم / فارسی
zekr-e soqrāt-e hakīm

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۶۰
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱ص (۱۴۳ پ) [ف: ۷ - ۲۱۷]

● **ذکر سلاطین آل سلجوق = سلجوق نامه** / تاریخ / فارسی
zekr-e salātīn-e āl-e saljūq = saljūq-nāme
نیشابوری، محمد بن محمود، ق۶ قمری
neyšābūrī, mohammad ebn-e mahmūd (- 12c)
تاریخ سلجوقیان بزرگ و عراق تا رویدادهای ۵۷۳ق است. برخی از مؤلفان پس از او آن تهذیب کرده در تاریخ خود آورده‌اند و نیر راوندی در «راحة الصدور» خود. (احمد منزوی)
چاپ: تهران، به کوشش حمید الملک همراه با ذیل ابوحامد محمد فرزند ابراهیم، ۱۳۳۲ش.
[دنا ۵۰۵/۵؛ استوری ۲۵۹/۱؛ بریگل ۷۴۳؛ نسخه‌های منزوی ۴۳۳۷؛ مشار ۹۷۱؛ فهرستواره منزوی ۸۷۱/۲]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۷۷/۴
از سطر ۲۰ به بعد با متن راحة الصدور چاپی از س۱۵ ص ۶۸ یکی است با انداختن شواهد شعری و نثری؛ خط: نسخ، کا: محمد شاه بن علی بن محمود بن شاد بخت معروف به شیخ حافظ اصفهانی، تا: نیمه ذیقعده ۶۹۸ق، جا: محله کران؛ جلد: تیماج عنابی [نشریه: ۶ - ۶۷۹]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۲۵/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۴]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۰۲
آغاز: بسمله، سپاس و ستایش خداوندی را که موصوفست ذات بقدم و منزه است صفات او از نقص حدوث؛ **انجام:** از لب و دلبران لبت خوش باد روز تیره شد بهشت خوش باد و الحمدلله رب العالمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، [رایانه]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۶۹-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 1556 با تملک آدینه ۷ شوال ۱۲۵ (۱۲۰۵) در یزد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ شاید نسخه علی گره باشد که در فهرست سبحان الله ص ۵۹ س ۹۸۵ یاد شده [فیلمها ف: ۳ - ۳۹]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۴-عکس
آغاز: الحمدلله المبدع العجائب و الشکر لمنشی الغرائب
نسخه اصل: فیلم ۹۹ از ادرنه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۴گ، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۳ - ۲۲۱]

● **ذکر سلطان ابی سعید ابوالخیر** / عرفان و تصوف / فارسی
zekr-e soltān abī-sa‘īd ab-ol-xayr
ابوسعید ابوالخیر، ۳۵۷ - ۴۴۰ قمری
abū-sa‘īd-e ab-ol-xayr (969 - 1049)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱۹-ف
نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۷۹۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک به پایان شوال ۸۷۷ق؛ ۱۶گ (۳۶۰-۳۷۵) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۲]

● **ذکر شیخ الاسلام احمد جام** / عرفان و تصوف / فارسی
zekr-e šeyx-ol-eslām ahmad-e jām
ژنده پیل، احمد بن ابی الحسن، ۴۴۱؟ - ۵۳۶ قمری
žende-pīl, ahmad ebn-e abe-l-hasan (1050 - 1142)
آغاز: آغاز نسخه ترکیه: خواجه فقید عالم سدیدالدین محمد بن موسی بن یعقوب الترمذی ره گفت چون نیت حجاز کردم
[دنا ۵۰۵/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۶۹/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳/۲۰-ف
نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۷۹۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۲ق؛ تملک: محمد بن عبدالله هروی در ۹۲۱ق؛ ۱۴ص (۳۷۶-۳۸۹) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۲]

● **ذکر ظهور مزار بهشت نشان حضرت شاه مردان ...** / عرفان و تصوف / فارسی
zekr-e zohūr-e mazār-e behešt nešān-e hazrat-e šāh-e mardān ...
ذکر ظهور مزار بهشت نشان حضرت شاه مردان در قریه خواجه حیران در ۸۸۵ق.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۵۹
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱ص (۱۰۰ پ) [ف: ۷ - ۲۱۷]

● **ذکر العالم العلوی و السفلی** / عرفان و تصوف / عربی
d̲ikr-ul ‘ālam-il ‘ulwī wa-s suflī

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۷۸/۴
کا: مصطفی بن نورالدین، تا: ۱۵ جمادی الاول ۹۷۰ق، جا:

قسطنطنیه [نشریه: ۲ - ۱۰۳]

● **ذکر عدد ما لکل واحد من الصحابة من الحدیث /** حدیث / عربی

ḏikr-u ʻadad-i mā li-kull-i wāḥid-in min-aṣ ṣaḥāba min-al ḥadīṯ

قرطبی، بقی بن مخلد، - ۲۷۶ قمری

qortobī, baqī ebn-e moxalled (- 890)

مطالبی است به نقل از مسند قرطبی که در آن اشاره به تعداد روایات مشایخ حدیث به ترتیب اعداد و به روایت ابوعبدالله محمد بن ابی نصر بن عبدالله حمیدی و ابوالفتح محمد بن عبدالباقی بن احمد بن سلمان از قرطبی می‌باشد.

[دنا ۵/۵۰۵؛ الاوقاف العامة بغداد ۲۳۴/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۱۱/۱۶

آغاز: أخبرنا أبو الفتح محمد بن عبدالباقی بن احمد بن سلمان بقرائتی علیه فی سنة إحدی و ستین و خمسمائة قال أخبرنا أبو عبدالله محمد بن أبی نصر

نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهریة (مدرسه عمریه)- دمشق ۳۷۶۸؛ خط: نسخ نازیبا، کا: موفق الدین ابو محمد عبدالله بن احمد بن محمد بن قدامه مقدسی، تا: ۵۶۱ق؛ با علامت سماع و قرائت وی؛ ۲۲گ (۴۸۲-۵۰۳) [عکسی ف: ۲ - ۲۱۹]

● **ذکر عرفانی** / سیر و سلوک / فارسی

zekr-e ʻerfānī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۲۲

بندی درباره ...؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۲۲۴پ - ۲۲۵پ)[ف:۷-۱۹۳]

● **ذکر الفرق** / ادیان و مذاهب / عربی

zekr-ul faraq

منقول از شرح مواقف، بخشی از شرح المواقف است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۵۹۱/۶

آغاز: تذییل فی ذکر الفرق التی اشار الیها الرسول ص بقوله ستفرق؛ **انجام:** هذا ما تیسر لنا بعون الله و حسن توفیقه من کشف مشکلاته ... قال الشارح قد اتفق الفراغ من تالیه یوم السبت قریب العصر من اوائل شوال سنة سبع و ثمانمائة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۱۸گ، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۵۱ - ۵۲]

● **ذکر قلبی** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e qalbī

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۲۱/۹

خط:شکسته نستعلیق،کا:محمود بن عبدالعلی بیک قراگوزلو طایفه حاجیلو، تا: ۱۲۸۳ق؛ ۳گ (۲۰۰پ-۲۰۲ر)، ۱۵ سطر [ف: ۲۳۶]

● **ذکر قلبی و تلقین = رساله ذکر** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e qalbī va talqīn = r.-ye zekr

خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، - ۹۴۹ قمری

xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn (- 1543)

در ذکر و آداب سلوک برای مبتدی و متوسط و منتهی. وی در این رساله از چند رساله دیگر خود: تنبیه السلاطین، آداب السالکین، شرح کنت کنزاً مخفیاً یاد می‌کند. همچنین از عبید خان اوزبک و یک رباعی او به ترکی و نیز از امیر سید شریف، امیر قاسم و خواجه علاء الدین عطار و عبیدالله احرار یاد می‌کند. وی دست کم دو رساله در ذکر دارد: ۱. بیان ذکر قلبی و تلقین؛ تلقین به حضرات خواجگان است نه ذکر و اوراد و نیز بیان زنجیره طریقت و ذکر خود است، به نثر آمیخته به نظم و آغاز می‌شود از انتقال تلقی ناز پیامبر به ابو بکر، سلمان فارسی، قاسم بن محمد بن ابی بکر، جعفر صادق، بویزید بسطامی، ابو الحسن خرقانی ... و پس از خواجه محمد پارسا می‌گوید: «تا اینجا از خط حضرت خواجه محمد پارسا نقل کرده شد». این گفتار جز «بیان سلسله» و «سلسلة الصدیقین» اوست. ۲. رساله ذکر؛ در باره اهمیت ذکر به نثر آمیخته به نظم این یکی نیز «اذکار و اوراد» نیست در آغاز یک رباعی ترکی «خان عظیم الشأن عبید الله خان سلمه الله» را یاد می‌کند، سپس به ذکر می‌پردازد و سالکان را به سه گروه مبتدی، متوسط و منتهی رده‌بندی می‌کند و برای هر یک شیوه‌هایی را گزارش می‌کند. (احمد منزوی)

آغاز: ۱: بیان ذکر قلبی حضرت خواجگان. بدان ای طالب صادق که تلقین ذکر حضرت رسول ص در ابتدا از ابدال حضرت ابوبکر صدیق

۲: الحمدلله الذی اظهر عیون الحکمه ... فاما بعد قوله تعالی و اذکر ربک اذا نسیت ای اذا نسیت غیرک ثم نسیت نفسک ثم نسیت وصفک یعنی فراموش کردن وصفی را که آن بیخودی و غیبت است.

[فهرستواره منزوی ۳۷۲/۷؛ مشترک پاکستان ۱۴۶۶/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۶۰/۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بنده حلقه بگوش ار بنوازی برود ×× لطف کن لطف که بیگانه حلقه بگوش

خط: نستعلیق هندی، کا: بابا گلکار، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۲ گ (۷۱پ-۸۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم

[ف: ۳۳/۱ – ۹۸]

۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۸۷/۹

تذکر: در فهرست این رساله بدون نام مؤلف آمده است؛ خط: نستعلیق،کا:حسن خان جوهر،تا:۱۰۵۴ق؛کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [نشریه: ۳ – ۲۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۵/۳-فیروز

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** شربت الحب کا سا بعد کاس ×× فما نفد الشراب و ما رویت / بنده حلقه بگوش ار ننوازی برود ×× لطف کن لطف که بیگانه شود حلقه بگوش

خط: نستعلیق هندی، کا: محمد جمیل بن عبدالرحمن، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۱گ (۳۴پ-۴۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۱ – ۳۰۷]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۶۷/۱۴-عکسی

آغاز: برابر۲ ؛ **انجام:** از کتاب و نامه و پیغام نگشاید ترا ×× آنچه او را از زبان عارفی باید شنید. تمت ...

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۴۰۱ (گنج ۶۱۷/۲، ۶۸۸)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۱۱گ (۱۵۷-۱۶۷) [عکسی ف: ۲ – ۱۳۱]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۶۷/۵-عکسی

آغاز: برابر۱ **انجام:** هر که کشتش (؟) غلام شاه شود ×× ملک انس را پناه شود.

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۴۰۱ (گنج ۶۶۵/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۵گ (۷۲-۷۶) [عکسی ف: ۲ – ۱۳۲]

● ذکر القوی و ذکر الفواید المقترنة بکل واحد منها / عربی

d̲ikr-ul quwā wa d̲ikr-ul fawāyid-il muqtarina bi-kull-i wāḥid-in min-hā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۳/۵-ف و ۲۸۳۰/۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه علومی ش ۶۳۰. آخرین عنوان موجود چنین است «فی السئوال عن الشخص کونه و فساده و ایهما اشرف» و ناتمام و افتاده و باید از قدما باشد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱ – ۶۸۳]

● ذکر کلمه شهادت (لا اله الا الله) / کلام و اعتقادات/ عربی

zekr-e kalame-ye šahādat (lā elāh-a ellā lāh(

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۴۴/۵

خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالله موسوی بن میرزا حسینعلیخان بن سید محمد علی معروف به میرزا نصرالدین حیدر همدانی، تا: ۱۱۹۴ق؛ جلد: چرم مشکی، ۳ص(۳۸-۴۰)، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۴۵ – ۳۴]

● ذکر ما روی فی نسب ابی حنیفه و نبذة من اخباره / فقه، تراجم / عربی

d̲ikr-u mā ruwīya fī nasab-i abī-ḥanīfa wa nubd̲at-un min axbār-i-h

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۶۰/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۷۶ر-۸۰ر)، ۲۵سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۵ – ۳۴۶]

● ذکر ما وقف رسول الله / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

d̲ikr-u mā waqafa rasūl-ul-lāh

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۳/۵

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۱۱ – ۹۳۲]

● ذکر مجلس ابن بابویه مع رکن الدوله / کلام و اعتقادات / عربی

d̲ikr-u majlis-i ibn-i bābawayh ma‘a rukn-id-dawla

گفتاری است از شیخ ابی جعفر محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه قمی با امیر ابی علی حسین بن بابویه قمی رکن الدوله در خصوص امامت.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۱۲/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد قاسم بن محمد هاشم دامغانی مورخ ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۹گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ – ۵۹]

● ذکر مذاهب فرق الاسلام و اسمائها و ذکر علل اختلافها / ادیان و مذاهب / عربی

d̲ikr-u mad̲āhib-i firaq-il islām wa asmā’-i-hā wa d̲ikr-i ‘ilal-i ixtilāf-i-hā

نوبختی، حسن بن موسی، – ۳۱۰ ؟ قمری

nowbaxtī, hasan ebn-e mūsā (- 923)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۷۵/۶-ف

نسخه اصل: کتابخانه شیخ آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)؛ کا: آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)، تا: سه‌شنبه ۱۱ صفر ۱۳۲۰ق، جا: نجف اشرف [فیلمها ف: ۱ – ۶۷۷]

● ذکر مستحقی الزکوة / فقه / عربی

ḏikr-u mustaḥaqqī-yiz zakāt

ابن ابی جمهور، محمد بن علی، ۸۳۸؟ - ۹۰۶ ؟ قمری
ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e ʻalī (1435 - 1501)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۷۴/۵

بی‌کا،تا: ۸۸۹ق؛ از روی خط مؤلف؛ ۴ص، قطع: رقعی، [ف: ۳۲۱]

● **ذکر مشایخ** / عرفان و تصوف / فارسی

zekr-e mašāyex

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۳/۲-ف

نسخه اصل: عزت بك قويون ش ۲-۹؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۶۳ق؛ ۲گ (۲۹-۳۰)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۵۶]

● **ذکر المعاد و الرد علی من عبر عنه بالغلط و الالحاد** / کلام و اعتقادات / عربی

ḏikr-ul maʻād wa-r radd ʻalā man ʻabbara ʻan-hu bi-l-ġalaṭ wa-l ilḥād

ردی است بر شیخ نصرة الدین که قائل شده: نفس انسان پس از مفارقت از جسم به عالم لطیف و روحانی خویش بر می‌گردد و دیگر احتیاجی به جسم ندارد همان‌گونه که در خواب چنین اتفاقی می‌افتد. مؤلف در کتابی دیگر به‌طور مفصل به رد وی پرداخته و در این رساله نیز به‌گونه‌ای مختصر به ابطال این قول می‌پردازد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۱/۲

آغاز: الحمد لله الذی جعل لاولیاء دینه الفلج و الغلب و جعل دائرة السوء علی من نکص علی عقبیه و انقلب

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۹۱۳. خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷ص (۱۹-۳۵) [عکسی ف: ۴ - ۴۰۷]

● **ذکر المعارف** / گوناگون / فارسی

zekr-ol maʻāref

وفائی استرآبادی، ابن قاسم
vafā'ī estarābādī, ebn-e qāsem

کتابی است که خود گفته «جامع الحکایاتی است بر مسائل حکمت و انواع فواید و مواعظ در آن درج نموده تا خردمندان روزگار به مطالعه رغبت نمایند ... بعضی امثال و حکایات و نقل روایات که از حوادث روزگار در افواه عقلای زمان معروف و مشهور بود با روایات متقدمین در این جامع الحکایات در سلک تحریر آورد و ذکر المعارف نام نهاد و به مقدمه و دوازده مقاله و هر مقاله به ابواب و فصول و خاتمه در رشته انتظام کشید ... چون چندین حکایات و روایات را در یک مجلد گنجایش نبود در شش دفتر که هر یک از سی هزار بیت زیاده است جمع نمود و این دفتر اول است که از کنز المعارف، دفتر دویم انیس العارفین مسمی به روضة العارفین، دفتر سیم حقایق العارفین، دفتر چهارم مرات العارفین، دفتر پنجم مصباح العارفین، دفتر ششم اسرار العارفین» که در این نسخه تمام آن ذکر نگردیده است و نیز فهرست منابع و مآخذ مورد استفاده را نیز بیان نموده که جالب توجه است. می‌گوید: «کتب و رسائلی که در حالت تحریر در نظر این نامراد بود بدین تفصیلست اول ...» و هشتاد و چند کتاب را نام برده است و در انتهای کتاب، مؤلف مسائل نجومی در فصول مختلف در مورد حاکمیت سیارات مختلف و پیش‌بینی‌ها، آفرینش موالید ثلاثه در ذکر قرانات سبعه، ذکر آفرینش دیوان و جن آدمی، در ذکر ادوار سبعه، آورده است. در خاتمه می‌گوید: «اما بعد بر ارباب دانش و اهل بینش پوشیده نماند که راقم این اوراق سرگشته وادی نامرادی وفائی منجم استرآبادی قریب هفتاد سال در اطراف و اکناف عالم خصوصاً هند روزگار گذرانید».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۹۹

آغاز: لمؤلفه در جنب محبط جبروتش بود افلاک مانند حبابی؛
انجام: گفت بنویس آنچه در علم من مقدر است در شأن مخلوقات من.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، ۱۰۸گ، ۹ و ۱۰ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۱۷ - ۲۶۳]

● **ذکر معجزات انبیاء و کرامات اتقیاء** / فضایل و مناقب / فارسی

zekr-e moʻjezāt-e anbīyā' va kerāmāt-e atqīyā'

در آن ابتداء معجزات حضرت سلیمان برشمرده می‌گردد بعد معجزات عیسی و سپس معجزات حضرت نبی علیه الصلوات ذکر می‌شود؛ از کرامات اولیاء و مقامات اصفیاء سخن می‌رود. ابتداء داستانی از ابراهیم ادهم بعد از ذوالنون مصری و سری سقطی و بشر حافی و داود و شقیق بلخی و ابویزید بسطامی و سهل تستری و ابوسلیمان دارانی و حاتم اصم آورده می‌شود. در همه این داستان‌ها شرح به خرقه گراییدن صوفیانه مزبور نیز نشان داده می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۰/۱۴

آغاز: معجزات حضرت سلیمان، آورده‌اند که سلیمان علیه السلام در صغر سن نیز؛ **انجام:** چند روز یک نوبت بسامره میرفت باز ببغداد مراجعت میکرد چناچه در زمستان چهل مرتبه آمده و شد فرمود.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صادق بن ملا عبدالمحمد، تا:

۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۹ص (۲۷۸-۲۹۶)، ۱۷سطر(۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۶ - ۶۶]

● **ذکر معرفة الامام و اسماء الحدود العلوية** / ادیان و مذاهب / عربی

ḏikr-u ma‘rifat-il imām wa asmā’-ul hudūd-il ‘alawīyya

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ‘alī (- 1042)

در این مختصر به معرفی رهبران دینی درزی پرداخته و درجه هر یک را بیان کرده است.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۶/۱۶

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۸؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۸۸-۱۹۱) [عکسی ف: ۲ - ۴۵۷]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۹۴/۱۶

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۱۳۳۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ۳ص (۱۳۴-۱۳۶) [عکسی ف: ۳ - ۳۷۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۴/۱۶

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ ۳گ (۱۳۵-۱۳۷) [عکسی ف: ۲ - ۴۷۱]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۵/۱۶

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۹۳۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳ص (۱۱۳-۱۱۵) [عکسی ف: ۳ - ۲۱۰]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۶/۱۶

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۱۳۳۷؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ ۵ص (۱۳۶-۱۴۰)، [عکسی ف: ۳ - ۲۹۷]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۰/۱۴

آغاز: توکلت علی مولانا ... الاسماء الواقعة علی مولای قائم الزمان الاول منها علة العلل و الثانی السابق الحقیقی

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ یا قرن ۱۴؛ ۲گ (۸۰-۸۱) [عکسی ف: ۲ - ۴۲۵]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶۲/۱۰

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۳۸؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵ص (۲۲۹-۲۳۳) [عکسی ف: ۴ - ۲۸۹]

● **ذکر معرفة اوقات التهجد الثلثة بحسب علم النجوم** / هیئت / عربی

ḏikr-u ma‘rifat-i awqāt-it tahajjud-iṯ ṯalāṯa bi-ḥasab-i ‘ilm-in nujūm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۸۳-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۷]

● **ذکر المهاجرین من قریش و خلفائهم و موالیهم** / تاریخ / عربی

ḏikr-ul muhājirīn min qurayš wa xulafā’-i-him wa mawālī-him

دمیاطی، عبدالمؤمن بن خلف، ۶۱۳ - ۷۰۵ قمری

demyātī, ‘abd-ol-mo’men ebn-e xalaf (1217 - 1306)

دمیاطی به درخواست بعضی از دوستان، اسامی کسانی که ترک دیار خود کرده و در زمان پیغمبر (ص) مهاجرت نموده‌اند را جمع‌آوری نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۱۲/۸

آغاز: الحمدلله نحمده و نستعینه و نستغفره و ... أما بعد فقد التمس منی بعض الفقراء و الأعیان و أفاضل علماء هذا الزمان أن أجرد له اسم المهاجرین

نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهرية (مدرسه عمریه)، دمشق ۳۷۷۱. این نسخه فقط برگ اول آن را داراست؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۰۱ق؛ خط خود مؤلف بر روی آن مشهود است. در ابتدای رساله سماع مفصلی به سال ۷۰۱ از مؤلف آن؛ ۲گ (۲۶۲-۲۶۳) [عکسی ف: ۲ - ۲۲۲]

← ذکر منازل القمر > منازل القمر

● **ذکر من اشتهر بکنیته من الأعیان = المشهورین بالکنی** / رجال / عربی

ḏikr-u man ištahara bi-kunyat-i-hī min-al ’a‘yān = al-mašhūrīn bi-l-kunā

ذهبی، محمد بن احمد، ۶۷۳ - ۷۴۸ قمری

zahabī, mohammad ebn-e ahmad (1275 - 1348)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷/۳عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله غاية الحمد و أقصاه و أشهد أن لا اله إلا الله ... فی المشهورین بالکنی ابو ابراهیم؛ **انجام:** و لا حول و لا قوة إلا بالله و صلی الله علی محمد و آله فرغته عام عشرین و سبعمائة.

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۴۵۸؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۷ ربیع الثانی ۸۱۳ق؛ رکابه‌دار، محشی؛ ۲۱ص (۲۱-۴۱)، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۴ - ۲۸۶]

● **ذکر النبی و اهل بیته علیهم السلام (رسالة فی)** / تاریخ / عربی

ḏikr-un nabī wa ahl-i bayt-i-h ‘alay-him-us-salām (r.-

un fī)

علی بن حماد

'alī ebn-e hammād

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۵۹/۸

آغاز: بسمله ... الحمدلله الذی فضلنا بحب آل محمد علی البشر و رزقنا من الطیبات لنشکره فیمن شکر و قضی ...

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی؛ اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱- ۲۳۴]

● **ذکر النساء (مقالة فی)** / تاریخ اسلام / عربی

d̲ikr-un nisā' (mq.-un fī)

حکیم بیگلر، جعفر بن حاج آقا، ق۱۴ قمری

hakīm bīglar, ja'far ebn-e hāj āqā (- 20c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۳۹/۵

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ ۵ص (۱۴۶-۱۵۰) [مختصر ف: - ۷۸۷]

● **ذکر النص علی امیرالمؤمنین فی الغدیر** / حدیث / عربی

d̲ikr-un naṣṣ 'alā amīr-il-mu'minīn fi-l ġadīr

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۰۳/۲

آغاز: بسمله. فی ذکر النص علی امیرالمؤمنین فی الغدیر و ملخصه ما رواه الشیخ الامام العلامة ابو جعفر محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی حذو النعل بالنعل الی النبی؛ **انجام:** فلعن الله من یعادیک و من ینادیک و الحمدلله حق حمده و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

روایت از کتاب ابن بابویه قمی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۷گ (۸۱پ-۸۷پ) [ف: - ۲۰۴]

← ذکر نفی و اثبات ⟵ معرفت

● **ذکر و دعاء** / دعا / فارسی

zekr va do'ā'

بحرینی، محمد بن عبدالنبی، ق۱۳ قمری

bahreynī, mohammad ebn-e 'abd-on-nabī (- 19c)

نگارنده محمد پسر عبدالنبی پسر نعمة الله بحرینی صاحب وسیلة النجاة است. وی در دیباچه این کتاب می‌گوید پس از نگارش وسیله، در اندیشه شد که کتابچه‌ای در دو مطلب ذکر و دعا و شرایط و آداب آنها بنگارد. پس این کتاب را ساخت. تاریخ نگارش وسیلة النجاة در پایان کتاب پنج‌شنبه ۲۹ شعبان ۱۲۹۵ق یاد شده است (گ ۲۳۰ نسخه دانشگاه) این کتاب در حدود ۲۲۰۰ بیت نوشته دارد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید بنده خاطی ... مطلب اول در ذکر است و در آن چند فصل است؛ **انجام:** و مسلمین همگی بگذشتند بر طوائفی که غیر ایشانند و الحمدلله الذی

خط: نسخ، کا: ملا حسین معلم ماهانی، تا: ۱۲۹۶ق؛ در دفتری جا دارد که وسیلة النجاة از همین نگارنده در برگ‌های ۲۳۱ تا ۲۴۹ آن جای گرفته است؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۸گ، ۳۴ سطر (۱۲/۵×۲۴)، اندازه: ۲۱×۲۴سم[ف:۲-۷۰۵]

● **الذکر و الدعاء** / دعا / عربی

ad̲-d̲ikr wa-d du'ā'

این رساله که گویا قطعه‌ای از شرحی بر یکی از کتاب‌های فقهی اهل سنت است، درباره ذکر و دعا و مستحبات آن گفتگو می‌کند و احادیثی و اقوال بسیاری از علمای مذاهب مختلف را آورده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۷۹/۱

آغاز: قال فی الاستیعاب ... فرع یسن للمصلی اذا کان منفرداً أو مأموماً کما فی المجموع عن النص؛ **انجام:** و قیل ان أمن الغلط فهو أولی و الا فهی الاولی و هو الاقرب لبعده عن مواطن الریاء - انتهی

خط: نسخ، کا: عمر بن علی بن عمر الهندوان، تا: ۱۱۱۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۱پ-۱۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۷ - ۳۳۵]

● **ذکر ورود ایلچی دولت بهیه روس به دربار ایران** / اسناد / فارسی

zekr-e vorūd-e īlčī-ye dowlat-e bahīyye-ye rūs be darbār-e īrān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۱۸/۱۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۷ - ۳۴۱]

● **الذکر و المجاهدة (فصول فی)** / عرفان و تصوف / عربی

ad̲-d̲ikr wa-l mujāhida (fuṣūl-un fī)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۸/۲-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۵گ (۹ر-۱۳ر)، ۲۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۴]

● **الذکر و الورد = کتاب الدعاء** / دعا / عربی
ad-dikr wa-l wird = k.-ud du'ā'
رودباری، مولانا احمد، ق۱۳ قمری
rūdarbārī, mowlānā ahmad (- 19c)
رساله مختصری در بعضی از اذکار و اوراد و تعقیبات کوتاه نمازها از طریق اهل سنت با بعضی از گفته‌های عرفا و صوفیه گرد آورده شده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین حمداً کثیراً طیباً مبارکاً فیه کما یحب ربنا و یرضی و أشهد أن لا اله الا الله الأحد الصمد الغنی الذی الیه یفتقر کل ما فی الکون ...
انجام: اللهم بنورک اهتدیت و بفضلک استغنیت و بنعمتک أصحبت و أمسیت - انتهی، سبحان ربک رب العزة عما یصفون

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۸۲/۱
آغاز و انجام: برابر
نام مولف به استناد نسخه مرکز احیاء ج ۱۹۱/۵ تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۷ق، به دستور شیخ مصطفی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱پ-۱۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۹ - ۶۹]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۷۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: صدر الدین غفاری، تا: ۲۰ محرم ۱۲۱۷ق، جا: قریه جوزیبان، هنگام حکومت امان الله خان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۳۰پ-۴۲ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۹۱]

← ذکره عرفا ﴿ گزیده خزینة الأصفیاء

● **الذکری** / فقه، تفسیر / عربی
ad-dikrā
دشتکی شیرازی، صدرالدین ثانی محمد بن منصور، ق۱۰ قمری
daštakī šīrāzī, sadr-od-dīn-e sānī mohammad ebn-e mansūr (- 16c)
تاریخ تألیف: ۲۴ربیع الاول ۹۶۱ق؛ محل تألیف: شیراز (مدرسه منصوریه)
او این کتاب را پس از توبه از شراب‌خوارگی در تفسیر آیه خمر نگاشته است و در آن از میگساری و کشیدن بنگ ملقب به «خمر العجم» بدگویی کرده است. سپس در شطرنج، سپس در تنبور و دیگر تغنیات. در روضات (ص ۱۴۰ و ۶۷۰) داستانی از میخوارگی مؤلف دیده می‌شود. در سه «مقصد» و یک «خاتمه».
آغاز: بسمله. استغفرالله العظیم ... فان العبد المسرف الخاطی الجانی ابانصر ... یقول انی لما رایت اکثر اهل زمانی ... مولعین منهمکین فی هذا الشراب الذی الی الشرآب..
[الذریعة ۳۸/۱۰؛ مجله دانشکده ادبیات ش ۱ س۱؛ دنا ۵۰۷/۵؛ ریحانه الادب ۲: ۴۶۵؛ طبقات اعلام الشیعه ق ۲۱۹/۱۰-۲۲۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۷۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال مؤلف الکتاب ... اللهم فهذا الاشارات املت البشارات ... ختم یقول مؤلف ... صدر الدین ... الحمدلله علی تیسیر هذا التفسیر، و لنختم الرسالة بخاتم الختم، بمناجات من انشاء الاستاد الوالد: اللهم یا واهب الحیاة حقاً ...
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛۴۵گ (۱۸۸پ-۲۳۲ر) [ف: ۱۴ - ۱۷]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۱۶
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ تملک: سعید کتاب فروش که کتاب را به ملا محمد سعید بن محمد فروخته، ابن علی عسکر بفروئی؛ ۱۴۴ص [عکسی ف: ۷ - ۳۱۱]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۱۷۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** المنصوریة حفت بالفیوص النوریة و غمرت الی النفخة الصوریة. و فرغت من تصنیفها و نقلها من المسودة الی هذه الاوراق رق اوراق وفتق اوقاق. صدرنهار یوم الغدیر من سنة ۹۶۲ الهجریة. و انا مؤلفها الغریب المهجور؛ صدربن منصور جعلهما الله علی النور
خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۹ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار قدیم؛ ۷۲گ (۲۱۸پ-۲۸۹پ) [ف: ۴ - ۵۵۶]
۴. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
آغاز: پس از خطبه: و بعد، فان العبد المسرف الخاطی الجانی ... بقبل الله توبته، لما رأیت اکثر اهل زمانی ... منهمکین فی هذا الشرب ...
بی‌کا، بی‌تا؛ اکنون نزد سید محمد علی روضاتی است [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۱۴۹]

● **ذکری ذوی النهی فی حرمة حلق اللحی** / فقه / عربی
dikrā dawi-n nahy fī ḥurmat-i ḥalq-il laḥy
حسن صدرالدین، ق۱۳ قمری
hasan sadr-od-dīn (- 19c)
تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۲۴۳ق
[دنا ۵۱۱/۵؛ الذریعه ۳۹/۱۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۱۸/۲
کاتب می‌گوید که پیش از این آن را به فارسی نوشته بودم؛ خط: نسخ، کا: اصفهانی، تا: ۱۳۴۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۲۷]

● **ذکری الشیعة فی احکام الشریعة** / فقه / عربی

d̲ikra-š šī‘a fī aḥkām-iš šarī‘a

شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴ - ۷۸۶ قمری

šahīd-e avval, mohammad ebn-e makkī (1334 - 1385)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۱ صفر ۸۷۴ق

این کتاب از کتب استدلالی فقه شیعه امامیه می‌باشد و مصنف در ابتداء هر باب و مطلبی ادله مأثوره و مستنبطه آن را نقل نموده پس از آن به نقل فروع مبادرت کرده‌اند. چنان که مؤلف در دیباچه بدان تصریح کرده‌اند نام آن را «ذکری الشیعه فی احکام الشریعه» گذارده و اینک مشهور به ذکری می‌باشد تألیف این کتاب نیز تمام نشده و بیش از مجلد اول آن که مشتمل بر مقدمه و کتاب صلوة است تألیف نگردیده (مباحث طهارت با عنوان مقدمه صلوة در این کتاب نوشته شده) و مؤلف بنا داشته کتاب را در یک مقدمه و چهار قطب تنظیم نماید بدین تفصیل: مقدمه در مباحث مقدماتی مشتمل بر هفت «اشاره»: ۱) تعریف فقه، ۲) وجوب فقه، ۳) سیزده چیز در فقه معتبر است، ۴) وجوب تقلید برای عامی، ۵) به فتوای مجتهد، شفاهاً و روایتاً می‌توان عمل کرد، ۶) اصول مهمه، ۷) به هفت دلیل واجب است که تمسک به مذهب امامیه نمود؛ قطب ۱. عبادات؛ قطب ۲. معاملات؛ قطب ۳. ایقاعات؛ قطب ۴. سیاسات و احکام.

آغاز: الحمد لله الذی شرع الاسلام فسهل شرائعه للواردین و اوضح اعلامه للمرتادین ...

انجام: اذ لاصفوف فی الماء الافی مثل السفن، و یمکن ان یرید بالتحدید المنفی نفس الثلاثمائة فیکون انتفا الزائد بطریق اولی صورة خط المصنف و لیکن هذا أخر المجلد الاول من کتاب ذکری الشیعه و یتلوه انشاء الله تعالی المجلد الثانی کتاب الزکوة و فرغ منه یوم الثلثاء لتسع بقین من صفر ختم بالخیر و الظفر سنه اربع و ثمانین و سبعمائه و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی افضل المرسلین محمد و آله الطیبین و الطاهرین صلوة نامیه باقیه الی یوم الدین

چاپ: این کتاب در سال ۱۲۷۱ق در تهران چاپ شده؛ مشار عربی، ص۳۹۵؛ طهران، سنگی، ۱۲۷۱ق، رحلی

[الذریعة ۴۰/۱۰؛ ریحانة الأدب ۲۷۷/۳ و ۲۷۶/۳؛ کشف الحجب و الاستار ۷: ۲۲۱ ؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۹۷/۲؛ دنا ۵۰۷/۵-۵۱۱ (۱۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۰۶

خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بن محمود، تا: جمعه ۸ ربیع الثانی ۷۸۴ق؛ محشی، با بلاغ قرائت، با خط یحیی بن محمد شفیع درباره کتاب و خط و مهر حجة الاسلام شفتی که نسخه در خزانه او بوده؛ تملک: محمد بن سید خلیفه موسوی در ۱۲۳۷، سید محمد باقر موسوی (شفتی) در ۱۲۷۰، محمد شفیع اصفهانی در ۱۳۲۰، محسن اعسم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۶گ، ۲۷ سطر (۱۴×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۸ - ۵۲۱]

۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱۱۵

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: علی بن علی فقعانی، تا: سه‌شنبه ۹ ربیع الثانی ۸۴۷ق؛ یادداشت تصحیحی – ظاهراً به خط کاتب – در ۱۰ ذیقعده ۸۴۹ق با دو واسطه از خط مؤلف، محشی، یادداشتی به خط سید عزالدین زنجانی در تاریخ تألیف و کتابت نسخه حاضر و نام کتاب و مؤلف به سال ۱۳۹۱ق؛ تملک: حیدر علی (مجلسی) با مهر «عبده حیدر علی بن عزیزالله» (بیضی)، حسین بن عبدالله؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ مهر: «محمد بن قاسم الحسینی» (بیضی) با تاریخ ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۱گ، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۷۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۱۲۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۲

آغاز: بسمله و به نستعین رب یسر و وفق لاتمامه و الحمد لله رب العالمین علی کل حال؛ **انجام:** برابر

جلد اول و از طهارت و نجاست و سپس به صلوة می‌رسد و انواع نمازها را شرح می‌دهد و بعد از اجزاء نماز بحث می‌نماید و در آخر شرایط آن را باز می‌گشاید؛ خط: نسخ، کا: حسن بن عباس، تا: ۸۸۳ق؛کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، تیماج عنابی، ۲۴۷گ، ۲۸ سطر(۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۲۱]

۴. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۳۶

خط: نسخ، کا: احمد بن علی بن حیدر، تا: ۸۸۳ق، جا: دامغان؛ خط عبدالله بن حسین جبعی حایری و پدرش حسین جبعی و شیخ حسین عاملی پدر بهائی (وقف‌نامه مورخ ۹۵۲ که او نوشته پاره‌ای از آن را پاک کردند) و شیخ بهایی (که همین وقف را تایید کرده) و محدث قمی در ۱۳۴۷ (گواهی او بر درستی وقف شیخ حسین عاملی) و سید محمد باقر مدرس رضوی (گواهی او بر درستی خط شیخ بهائی)، مصحح، مقابله شده با نشان بلاغ؛ واقف: شیخ حسین عاملی، قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسنی کاشانی، حسین بن مرتضی، تا: ۸۹۴ق [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المکروه یصدق علیه ذلک و نحن نقول به جمعا بین الاخبار.

از ابتدای کتاب تا «حکم الحایض و النفساء»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ، محشی؛ تملک: شیر احمد بن عمیدالملک تونی در ۹۸۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۹۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [رایانه]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۷۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۴۹گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۹ – ۹۶۸]

۹. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** العشرون قال الشیخ فی الخلاف لاتبطل الصلوة بتقدم سفینة المأموم علی سفینة الامام لعدم الدلیل و الظاهر انه یرید به اذا انفرد ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مهر: فاضل بسطامی «المتوکل علی الله الغنی عبده نوروز علی» (بیضی)؛ واقف: فاضل بسطامی، شنبه ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۸۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۳گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: – ۲۴۰]

۱۰. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ یادداشت عاریه عبدالله بن سید محمد رضا شبراز سید محمد خراسانی و نیز عاریه سید مهدی بن حسن حسینی از سید محمد؛ واقف: قنبر علی قاری ابن سلیمان رستمداری نوری، شوال ۱۱۶۴ق؛ مهر: واقف «بنده شاه ولایت قنبر» (بیضی)؛ کاغذ: صیقلی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۴گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: – ۲۷۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۳۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با رمز «ع ل» و عنوان «حسین»، مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۲۹۸]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلو زالت بعد التیمم انسحب الوجهان فی الطهارة المأئیة و الله الموفق

تمام طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۳۹]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۲۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ تملک: هادی بن سید احمد عطار و مهر «هادی العطار» (هشت گوشه)، محمد حسن نوری و مهر «محمد الطباطبائی» (بیضی)؛ مهر: «علی بن محمد علی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۷ – ۱۹۹]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۵۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ مهر: «محمد ابن عبدالمطلب المدعو بالرضا» (دایره)، «انه من سلیمان و انه بسم الله الرحمن الرحیم» (بیضی)، «عبده محمد تقی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۸گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۷ – ۴۸]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۸۰–۵۷/۵۰

آغاز: الاستراحة او قلنا بان القیام یقوم مقام الجلسة و الا خلص له رکعة الا سجدة قیم بسجده

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ ۸۵گ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۹۸۰]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۰۸

انجام: یراد به مع اتصال الصفوف فی الماء الا فی مثل السفر ویمکن أن یرید

از آغاز تا اواخر کتاب الصلاة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالکریم بن شمس الدین محمد قاری با مهر «لا اله الا الله الحلیم الکریم» (بیضی)، سید احمد بن مرتضی حسینی تبریزی میلانی در سال ۱۲۶۳ با مهر «احمد بن مرتضی الحسینی» (بیضی)، محمد بن احمد حسینی طالقانی»؛ مهر: «الواثق بالله الغنی منصور الحسینی» (بیضی)، «الواثق بالله الغنی احمد الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳۱۳گ، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۵]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۴۰

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بن حسن انصاری استرآبادی، تا: دوشنبه ۵ رمضان ۹۰۹ق؛ مهر: «بابا»؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۳×۳۲سم [ف:۱–۲۳۳]

۱۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۵

ج ۱ از طهارت تا پایان صلاة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۸ شوال ۹۰۹ق؛ تملک: محمد جعفر با تاریخ ۱۲ شعبان ۱۲۸۸؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸۷گ، ۲۹ سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: – ۵۵۱]

۱۹. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۵۸

خط: نسخ، کا: نور الدین بن عبد الکاظم کاظمی، تا: سه‌شنبه ۱۴ شعبان ۹۳۹ق، جا: نجف اشرف؛ مقابله شده، مصحح توسط صالح بن عبد الکریم بن حسن بن صالح بن احمد بن ابراهیم بن کمال الدین بحرانی اوالی کرزکانی در ۱۳ رمضان ۱۰۹۴، صورت نوشته سید عز الدین حسن بن حمزة بن محسن حسینی از خط ابوعبدالله مقداد سیوری در چگونگی و تاریخ شهادت شهید اول آمده؛ تملک: عبدالحسین بن حاج منصور نجفی به تاریخ ۱۰۸۵، ابراهیم بن محمود بن محمد بن محمود بن علی بن محمد بن علی بن محمود بن حسین بن سید شاه بن ملکشاه بن محمد شاه بن المرتضی بن محمد بن علی المحسن بن محمد بن حسین بن علی بن محمد بن علی بن محمد بن قاسم بن محمد الدیباج بن جعفر الصادق (ع)، محمد قاسم بن تاج الدین محمود بن شمس الدین محمد؛ ۳۹۵گ، ۲۳سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۴۵]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** وتوقف فی اعادة القراءة من حیث عدم وقوعها

فی محلها وصدق القراءة والاولی اعادتها
از آغاز تا اواخر صلاة العیدین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ رجب ۹۵۴ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: عبدالله مارصی در ۱۰۰۰ با مهر «قام عبدالله تدعو» (بیضی)، محمد صادق بن شرف المسیح یزدی در ۲۴ جمادی الثانی ۱۱۱۷ با مهر «انه کان صادق الوعد» (بیضی)، جعفر بن خضر؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۷۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۵]

۲۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۱۷۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد بن حسین، تا: سه‌شنبه رمضان ۹۵۴ق؛ نسخه با نسخه مقروء بر مسوده اصلی توسط اسدالله اصفهانی مقابله شده، مجدول، دارای سرلوح مزدوج زرپوش منقش مرصع به سبک صفوی، محشی با نشان «م ق= میرداماد» با رمز «دام ظله العالی»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۷۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: - ۱۱۹]

۲۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۹۳۲

جلد اول از کتاب الطهارة تا اول کتاب الزکوة؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن شریف ابن حبیب اله، تا: سه‌شنبه ۱۰ شوال ۹۵۷ق؛ ۵۳۴ص، ۲۵ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۴۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۹۹

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: پیر علی، تا: جمعه ۱۱ جمادی الثانی ۹۶۵ق، جا: قزوین؛ محشی، مصحح؛ تملک: خداوردی، جعفر بن داوود طالقانی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۶۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۷]

۲۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۷۹۶

جلد یکم و ساخته ۷۸۴ است؛ خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالرحیم رستمداری، تا: ۹۶۵ق، مقابله شده، مصحح، از روی نسخه منقول، نزد نواده شهید بوده؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ - ۱۵۱]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹ خوئی

انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، نوشته محمد جعفر بن حاج جعفر خان قرا گزلو مورخ ۱۲۰۱، یادداشت میرزا محمد امین خویی درباره شهید اول مؤلف کتاب و درباره تاریخ کتابت نسخه؛ تملک: حسین رضوی قمی؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۸۶۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۷ - ۱۲۴]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۰

آغاز: بارتفاع حدثه استباحة الصلوة و ان الجنابة لم تبق مانعة منها ... التاسعة فاقد الماء لو کان علی محاله جبائر و تعذر نزعها مسح علیها (دنباله ش ۷۱۹)؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: حیدر بن علاء الدین سبزواری، تا: ۱ ذیحجه ۹۷۹ق؛کاغذ: ترمه سرخ، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۹۳گ، ۱۸سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۸۸۳]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۶۱

آغاز و انجام: برابر
هر دو مبحث را دارد؛ خط: نسخ، کا: علی بن فتح الله شریف، تا: ۱۴ ربیع الاول ۹۷۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۱]

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۴۲

همان نسخه بالا [تراثنا: س۶ش۱ - ۱۱۹]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۹۸۰ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۴۴گ، ۲۷ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۳۳ - ۵۷]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: تقی الدین محمد بن شرف الدین علی حسینی، تا: چهارشنبه ۲۷ ذیحجه ۹۸۰ق، جا: مدرسه مجدیه؛ مصحح؛ تملک: صدرالدین محمد بن احمد بن محمد اصفهانی، زین العابدین، محمد باقر تبریزی؛ وقف‌نامه کتاب که علی قلی چوله بن میرزا علی نوشته با مهر «بمحمدالله العلی عبده علقلی چوله» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۱۲۱گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۲۵]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۲۱۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۱ صفر ۹۸۴ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده، دارای بلاغ؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۴۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۵]

۳۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۹۹

بی‌کا، تا: ۹۸۴ق؛ تملک: رضی الدین محمد الحسینی بن جمال الدین محمد حسینی در ۱۰۸۲؛ قطع: وزیری [ف: - ۱۳۷]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ شعبان ۹۸۶ق؛ مجدول؛ تملک: محمد حسین شیرازی با مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده حسین» (مربع)، عبدالعلی بن عبدالغفور بیابانکی در اصفهان با مهر «الواثق بالله العلی عبدالعلی» (بیضی)، جلال الدین محمد بن حبیب الله طوسی با مهر «الملك لله» (دایره)؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۷۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۲ - ۱۸۷]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۸۷

آغاز و انجام: برابر
جلد ۱، کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ محرم ۹۸۷ق؛ مصحح، مقابله شده توسط «حبیب الله بن علی» در رمضان سال ۱۰۰۰ق و سپس توسط «محمود بن محمد» انجام گردیده، با عبارت «بلغ» و «ثم بلغ سماعاً وفقه الله تعالی»؛ تملک: محمد علی

قمی کربلائی، عبدالله بن عبدالله در ۱۱۸۳ق، ابوالقاسم بن حسن؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۴گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۳۰ - ۶۹۰]

۳۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۱۹

از آغاز تا پایان کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۸۸ق؛ مصحح، یادداشتی که کتاب با نسخه «احمد بن حسن بن محمود مشهور به ابن النجار» از شاگردان مؤلف مقابله شده که آن را بر مؤلف خوانده و خود حواشی بر آن با رمز «ج» آورده بوده و مقابله در آخر رجب ۹۸۸ به پایان برده؛ جلد: تیماج، ۳۳۸گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۵]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد مکی، تا: دوشنبه ۱۷ رجب ۹۸۸ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ و انهاء از شیخ محمد بن محمد لاهیجانی؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۴۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۲]

۳۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و توقف فی اعادة القراءة من حیث عدم و قوعها فی محلها و صدق القراءة و الاولی اعادتها.

خط: نسخ، کا: سعدالدین، تا: شنبه ۱۵ رجب ۹۸۸ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا رفیع الدرجات» (مربع)؛ تملک: احمد محسن بن علی بن زین العابدین بن محمد قاسم عاملی در کربلا به سال ۱۱۵۴ با مهر «العبد احمد محسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۰۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۱۵]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن ابوالمعالی، تا: ۱۵ جمادی الاول ۹۹۲ق؛ در کربلا توسط ابوالمعالی تصحیح و مقابله شده؛ تملک: محمد حسن مدرس در مشهد؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۹۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۸]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۹۹

آغاز و انجام: برابر

کتاب الطهارت و کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سبز، ۷۸۲ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۷۳]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عند الفراغ لاتمکن من استعمال الماء لانه المقدر.

از ابتدای مقدمه تا اواخر کتاب طهارت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (دو برگ)؛ محشی اغلب با رموز «ابو مح عفی عنه»؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۷۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳/۶سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۵]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۹۰

آغاز: قبل الشیخ ابو جعفر روایة الموثقین مع فساد مذاهبهم الأصل الرابع دلیل العقل؛ **انجام:** و اما مواظبة النبی (ص) فهی اعم من الوجوب و العام لا یستلزم.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف، آبان ۱۳۹۶؛ کاغذ: حنایی، ۱۹۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۲۸/۲سم [ف: ۲۱/۱- ۶۳۶]

۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۷

آغاز: المزاحمة المذکورة مشروطة بأن لاتزید علی نصف قدم فی الظهر بعد القدمین و لا علی قدم فی العصر بعد الأربع؛ **انجام:** هذا اذا لم یتخلل مقام عشرة یعید لأنها سفرة واحدة متصلة حسا و ان انفصلت شرعا و من ثم لم یذکر الاصحاب الاحتمال ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «یا رفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۶]

۴۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۶

آغاز: برابر

مقدمه را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا روکش کاغذ آبی، ۴۳۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱ - ۱۷۶]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ واقف: امیر جبرئیل؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۳۹۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۲]

۴۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۵۶

جزء اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی برخی با عناوین «لمحرره مرتضی الحسینی»؛ تملک: محمد رحیم بن سید مرتضی در ۱۱۶۵ با مهر «بسمله» (مربع)، مرتضی بن روح الامین حسینی مختاری به سال ۱۱۲۶؛ واقف: آیة الله صادقی، جلد: تیماج قرمز، ۳۷۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵سم [ف:۲-۳۲۸]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۵۷

جلد ۱، ساخته روز سه‌شنبه ۲۱ صفر ۷۸۴؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۳۱۲گ، ۲۱ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۵۴]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۵۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با بلاغ، مقابله کرده محمد علی نجفی با اصل، خوانده شده بر مؤلف؛ تملک: محمد صادق حسینی؛ وقف برای شیعه اثنا عشری از محمد صالح بن عبدالواسع حسینی در جمادی الاول ۱۱۱۸؛ مهر: محمد صالح، محمد حسینی، یحیی بن محمد شفیع اصفهانی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:

تیماج تریاکی، ۳۲۰گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۳۳۲]

۴۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۶۶

انجام: روی منصور عنه ع و ساله عن صلاة المغرب و العشاء

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ تملک: محمد جعفر؛ ۵۰۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۴۴]

۴۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳-ذ/۵۹۱

آغاز: و الدابة و الصلوة و مجاز و هو اللفظ المستعمل فیما لم یوضع له فی اصطلاح التخاطب؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: وجیه الدین بن اسماعیل بن عباس، تا: شعبان ۱۰۰۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳۱۷گ، ۲۵ سطر(۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: ۲ - ۱۸۱]

۴۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۶۲

آغاز: برابر

جلد اول تمام؛ خط: نسخ، کا: حامد بن فرخ جزایری، تا: یک‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۰۱۸ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۲۴۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ - ۵۵۸]

۵۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد طاهر بن حکیم علاءالدین محمد، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۱۰۲۹ق؛ با نسخه‌ای که با نسخه علی بن عبدالعالی «محقق کرکی» مقابله شده بوده، مقابله شده، تملک محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی بوده و برخی از حواشی نسخه نیز به خط اوست، محشی با نشان «ق، ۵، ۱۲» و غیر آن، مصحح، یادداشت محمد جعفر بن محمد ابراهیم کاشانی مشهور به علامه فیضی در سال ۱۳۲۷ش؛ تملک: علم الهدی با مهر «بمحمد علم الهدی علم الهدی علم الهدی» (بیضی)، صدرالدین محمد بن ابی تراب فیضی کاشانی با مهر «صدرالدین محمد بن ابی تراب الفیضی» (بیضی)، عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی با مهر «عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی» (بیضی)؛ مهر: جمال الدین اسحاق بن محمد علم الهدی «جمال الدین اسحق» (بیضی)، «... مؤید علم الهدی محمد» (مستطیل)، «عبدالباقی الفیضی» (مستطیل)، عبدالباقی بن صدرالدین محمد الفیضی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۰گ، ۲۲ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳۴ - ۵۱۵]

۵۱. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۰۵

جزء اول ؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن معین الدین هاشمی نسبا و مکی مولدا و شیرازی اصلا و شافعی مذهبا، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ احمد بن صالح بن بحرانی از ابتدا تا انتها را مقابله کرده که آخرین جلسه در ۲۸ ذیقعده سال ۱۱۰۳ در جهرم بوده؛ ۳۲۲گ، ۲۹ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ - ۴۵]

۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۹۴-۲۰/۱۴

آغاز و انجام: برابر

از اول کتاب تا اول کتاب زکات؛ خط: نسخ، کا: حسن بن احمد بن شنیعه عاملی، تا: شنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۰۳۱ق، جلد: مقوا، ۳۷۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۴ - ۱۹۷۹]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۲۱۵

آغاز: الأصل او بالتقریر علیه فیدخل فی ذلک ما علم بالدلیل؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن پیر احمد اصفهانی، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۰۳۳ق، به تقاضای مقصود بن زین العابدین استرآبادی؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۳۸۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۶]

۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۵۰

جلد ۱؛ کا: محمد بن وفادار، تا: ۱۰۴۵ق؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۵۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۰۰

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: ۱۸ صفر ۱۰۵۰ق، جا: اصفهان مدرسه قطبیه؛ محمد بن مکی از نواده شهید آن را دیده است [نشریه: ۲ - ۱۵۱]

۵۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن ناصر بن محمد بن فخرالدین بن عبدالحمید عباسی کرکی جباعی، تا: ۱۲ شعبان ۱۰۵۳ق؛ مهر: «الواثق بالله محمد جعفر بن محمد صالح» (بیضی)؛ تملک: محمد بن محمد طاهر شریف طرقی نطنزی در ۱۱۸۷ق، علی بن محمد بن حسن با مهر «عبده علی بن محمد» (بادامی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۳۱ سطر (۱۰/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۳۷]

۵۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۹۳۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین بن خضر نائینی، تا: شنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۵۷ق؛ ۶۸۰ص، ۲۴ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱ - ۲۴۵]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۹۹

آغاز و انجام: برابر

کتاب‌های طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، بی کا، تا: رمضان ۱۰۵۸ق؛ مصحح، با نشان «بلغ العرض و القبال بعون الله المتکرم المفضال» به سال ۱۱۱۵ق با دو نسخه مصحح قدیمی مقابله و تصحیح شده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز، ۴۴۲گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۳۹ - ۱۵۰]

۵۹. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۹۸

تا پایان کتاب الصلوة؛خط:نسخ،بی کا،تا:۱۴شعبان۱۰۶۴ق؛ تملک: عبدالله بن عبدالعظیم خوانساری در ۱۱۸۵ [چند نسخه-ف: - ۳۲۳]

۶۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۱۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر
خط:نسخ،کا: محمد شریف سرکانی، تا: ۵ جمادی الثانی ۱۰۶۴ق؛ جلد: مقوای، ۴۱۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: - ۱۸۴]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۵۰
آغاز: حیث ان الضروری یقابل الاستدلال اوان العلم بها و حدها لا یکون فقهاً؛ **انجام:** و کان اقرأهم افقهم (کذا) و جوابه متعبدات الصلاة محصورة و لابد من کون القاری عالماً بها و جعل الأعلم مرتبة بعد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: علی اصغر احمدی، آبان ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، ۳۰۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰/۴×۲۹/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۸]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شریف بن فرخی حسین، تا: ۱۰۷۲ق؛ مجدول، یادداشتی از سید محمد مهدی طباطبایی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱گ، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲۴ - ۱۰۹]

۶۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۹۳
آغاز و انجام: برابر
از طهارة تا آخر صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۸ رجب ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵۸گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: - ۲۴۵]

۶۴. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۶۰۱
آغاز: ما من دلیله اعنی الکلام و الاصول و العربیة و مسائله
خط: نسخ، کا: محمد هادی بن ابی تراب کنکوری از قرای اصفهان،تا:سه‌شنبه۱۶محرم ۱۰۹۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ - ۳۷۷]

۶۵. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۸۶
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: ابن عبدالفتاح محمد فاضل قهفرخی، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۰۹۶ق؛ ۳۲۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: - ۱۲۰]

۶۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: بنیاد علی بن لطف الله شیرازی، تا: ۱۰۹۹ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، ۵۰۰ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۷۴]

۶۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۷۱۳
ج ۱؛ خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن ملا محمد قاینی، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۰۹۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۲ - ۱۴]

۶۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۳۸۱
آغاز: برابر
از آغاز تا مبحث قرائت مأموم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ وقف از ثلث کاتوزیان، تاریخ وقف: ۱۳۵۵ق؛ کاغذ: اصفهانی نخدی، جلد: تیماج سرخ، ۲۷۲گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۴ - ۵۵۸]

۶۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۸۱ - ب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ وقف مدرسه بیرون دروازه حسن آباد شده بود؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۵۸۸گ، ۱۹ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: - ۳۴۰]

۷۰. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** التشهد للمسبوق مع الامام رواه اسحاق بن یزید عنه علیه السلام حیث قال ... .
از ابتداء تا صلاة بین الامام و المأموم و فروع آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، دارای علامت بلاغ؛ تملک: محمدامین بن عبدالوهاب، اشرف الشریف قائنی؛ جلد: تیماج نارنجی، ۳۹۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۴۱]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۴۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** لتحریم تقدیم العصر علی الظهر متعمد اسواء کان اماما
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵ق؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای ساخت استاد جواد رفوگران، ۳۴۰گ، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۷]

۷۲. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۱۶/۵
اشاره ششم از مقدمه ذکری؛ کا: زین الدین ابوالقاسم محمد جعفر بن سید حسین موسوی، تا: ۱۱۰۹ق [چند نسخه-ف: - ۳۸۴]

۷۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۸۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۱۳ق؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده اسمعیل»، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ...»، «حسبنا الله و کفی»؛ اهدایی: رقیه شکوهی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۹۹گ، ۳۰ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۴۶۱]

۷۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۵۸
جلد ۱؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد باقر یزدی، تا: سه‌شنبه ۱۷ ذیقعده ۱۱۲۸ق، برای محمد علی بن ابی الحسین حسینی؛ واقف: دختر میرزا محمد علی بر طلاب یزد با تولیت ابوالهادی بن محمد مهدی حسینی، رجب ۱۱۸۲؛ مهر: علی نقی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶۹گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۳۵۴]

۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۰۷/۳
اقسام دلیل العقل؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۶- ۶۸۰]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۴ کر

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: ساغری مشکی، ۲۱۱گ، ۲۹ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۲۰۹]

۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۳۷-۳۹/۱۷
آغاز و انجام: برابر
جلد اول، طهارت تا صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: محمد قاسم در ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۴ - ۱۹۸۰]

۷۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۶۱
از مبحث «میت»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۲۲ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۵۵۸]

۷۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۹۱/۳
دیباجه اصولی آن است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۸گ (۴۰ر-۴۷ر)، ۱۹ سطر [ف: ۵-۴۶۰]

۸۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۹
آغاز و انجام: برابر
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: حسن خوانساری، تا: دوشنبه ۲۳ محرم ۱۲۰۶ق؛ مهر: «این کتاب از متملکات وجزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است۱۳۲۲» (مربع) (حاج آقا محسن اراکی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴ سم [ف مخ: ۲-۹۶۳]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۳۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق [رایانه]

۸۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۳ مشیر
آغاز: برابر
از آغاز تا پایان جلد نخستین (صلاة)؛ خط: نسخ، کا: محمدصالح بن قاسم فحام، تا: پنج‌شنبه ۱۸ جمادی الثانی۱۲۳۱ق؛ مهر: مشیرالسلطنه؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸۵گ، ۳۱ سطر (۸/۵×۲۰)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۴ - ۵۵۷]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۷ رجب ۱۲۳۳ق؛ توسط محمد رسول بن عبدالعزیز در عصر پنج‌شنبه سیزدهم شعبان ۱۲۳۳ تصحیح و مقابله شده؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوای روغنی، ۳۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۳۴]

۸۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۴۷
آغاز: برابر
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن احمد، تا: ۱۲۳۴ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۲۲۲ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۰۷]

۸۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۵۹
آغاز و انجام: برابر
کتاب‌های طهارت، صلاة و صوم؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی بن معصوم، تا: شعبان ۱۲۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۸۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۸۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ واقف: حاجی عبد العلی، شعبان ۱۲۳۷؛ جلد: روغنی، ۱۹۸گ، ۳۲ سطر [ف: ۱ - ۱۲۶]

۸۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۹۶
آغاز و انجام: برابر
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۶ق؛ مجدول مذهب محرر، دارای کتیبه مذهب زیبا، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۶۵]

۸۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهدی بن الحسین بن عبدالرزاق بن اسماعیل بن عباس بن حمزه حسینی اصفهانی، تا: شعبان ۱۲۳۷ق؛ مهر: کاتب «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد مهدی» (مربع)؛ تملک: محمد کریم کرمانشاهی؛ تاریخ وقف: ۱۲۷۵؛ جلد: مقوایی، ۲۵۱گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳ - ۳۵۳]

۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۳۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۸]

۹۰. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۸۲
آغاز و انجام: برابر
کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی معروف به آقاجانی، تا: شوال ۱۲۴۴ق، ؛ مصحح؛ واقف: آیة الله شیخ یحیی مفیدی معاصر، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲ - ۳۸۴]

۹۱. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه:۳۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق [ف: - ۵۷]

۹۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۴۴
کا: محمد بن سید زین العابدین موسوی، تا: ۱۲۴۸ق؛ یک ربع نسخه کهن است؛ قطع: رحلی [ف: - ۱۳۷]

۹۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۲
جزء اول؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم یزدی، تا: ۱۲۴۹ق؛ محشی؛ تملک: ابن ملارضا اردکانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۱۹]

۹۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۹۲۱
خط: نستعلیق، کا: حسین بن علی، تا: چهارشنبه ۱۴ شوال ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ، ۲۵۶گ، ۳۲ سطر، اندازه:

۱۵/۵×۲۷/۹سم [ف: ۱ – ۲۳۳]

۹۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۰۱/۱۴

مقدمه ذکری است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ ۷گ (۲۶۳ر – ۲۶۹پ) [ف: ۶ – ۱۰۸]

۹۶. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ نسخة قدیمی، اوراق اخیر در ۱۲۵۵ق نوشته شده [دلیل المخطوطات: ۱ – ۱۰۸]

۹۷. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

جلد اول؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [ف: – ۱۵]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد خوانساری، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ یادداشت امانت بدین عبارت: «امانت جناب شیخ شامخ الالقاب آقا شیخ محمد همدانی عند الاقل الاحقر محمدحسین همدانی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۵۴ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۴۵ – ۱۸۴]

۹۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۴۸

آغاز: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۲۹ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰ سم [ف: ۱ – ۴۰۷]

۱۰۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم ابن محمد هادی، تا: سه‌شنبه ۱۹ شعبان ۱۲۶۵ق؛ مهر: وقف ملا محمد جعفر طهرانی (چهارگوش)؛ اهدایی: ناصر کاتوزیان؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶۱گ، ۲۸ سطر (۸۵/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۹ – ۱۲۵]

۱۰۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۷۹

خط: نسخ، کا: محمد بن غلامعلی، تا: سلخ ربیع الاول ۱۲۶۵ق؛ ۲۴۸گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۲ – ۲۴]

۱۰۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثانیة التیمم لایرفع الحدث ... فیجب علیه استعماله و لایجزیه تیممه و یمکن ان یرید.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: حسن بن سید عبدالله حسینی، محمد معصوم بن محمد مهدی حسینی، حیدر بن سید ابراهیم، فضل الله بن محتشم حسنی حسینی، عبدالستار بن علی بن ابی الحسن حسنی حسینی کاظمی در ۱۲۶۲؛ کاغذ: ترمه سرخ، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۳گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ – ۱۸۸۲]

۱۰۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۸۹

آغاز: بسمله، اما المقدمه ففیها اشارات سبع الاولی الفقه لغة الفهم و هو العلم اوجودة الذهن من حیث؛ **انجام:** و کان الرواه عنهم اکثر عدد فهم بالاختلاف اولی تمت مقدمه الذکر

تنها مقدمه که دارای هفت اشاره در مباحث اصولی می‌باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمد تقی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۱۵–۱۱۷)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رایانه]

۱۰۴. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره

جلد یکم؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۵۳۵]

۱۰۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۰۷۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ – ۳۶۲]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۰۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۴۳

آغاز: بقوی ذلک و قرینته ستة أو سبعة فان هذه الأغلبیة لاتختص بنسائها دون غیر هن. الرابع حکم ابوالصلاح برجوع المضطربة؛ **انجام:** التاسعة عشر أوجب ابن حمزه أن یکون اقرا القوم لظاهر المشهور انه علی الاستحباب الا أن یکون من دونه لایردی الواجب فی القراءة و أوجب الانصاف لقراءة الامام علی ظاهر الایة و حمله علی الندب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، رکابه‌دار، محشی به امضای «محسن احسن حاله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۴ – ۳۸]

۱۰۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۴۰۲

خط: نسخ، کا: احمد بن حاجی نورالدین محمد، بی‌تا؛ مهر: «عبده الراجی محمد جواد موسوی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۷گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲ – ۱۲]

۱۰۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «محمد معصوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف مخ: ۲ – ۹۶۳]

۱۱۰. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۶

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ تملک: محمد بن محمدرضا بن محمد نمازی؛ واقف: ام کلثوم بنت ملا عبدالله خوئی، ۱۲۶۶، تولیت آشیخ محمدرضا بن محمد رضا پیشنماز با مهر «سلام قولا من رب رحیم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: – ۴۶]

۱۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای علی موسوی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۴گ، ۲۱ و ۲۲ سطر (۱۲/۵×۳۲)، اندازه: ۲۲×۳۲/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۸۸]

۱۱۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۳۵

آغاز: الاشارة الثانیة یجب التفقه متوقف معرفه التکلیف الواجب

علیه ولا یرد الندب والمکروه والمباح علی عموم وجوب التفقه لان امتیاز الواجب والحرام انما یتحقق بمعرفه کل الاحکام او التکلیف؛ **انجام:** المطلب الثالث فی اللواحق وفیه مسایل یجوز الاستخلاف عند علمائنا اجمع للامام اذا احدث او عرض له مانع للاصل ولما روی عن علی علیه السلام ...

کتاب صلوة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور آبی، ۳۱۰گ، ۲۱ سطر [ف: ۱ - ۱۲۷]

● **ذکریه = رساله ذکریه** / عرفان و تصوف / فارسی

zekrīye = r.-ye zekrīye

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

رساله‌ای در معارف و توحید و بیان غرض خلقت انسان و طوائف سه گانه نفوس انسانی (ظالمان، مقتصدان، سابقان صنوف ولایت و مقربان) و پستی دنیا وکمال انسانی در معرفت توحید و ذکر شریف لا اله الا الله و بیان ارکان چهارگانه سلوک (طهارت، توکل، توبه، عدل) است.

آغاز: بسمله، حمد و سپاس پروردگاریرا که حقایق اثمار ارواح قدسی را در حدایق اشجار اشباح ... بدان این عزیز که ایزد تعالی چون خواست که اظهار قدرت بیغایت و احصاء ...

انجام: و اگر در صوم عزیز التماس افطار کند منع نکند که ثواب این بسیار است ... این دعا که مرویست از حضرت علیه السلام میخواند ... من کل بلیة صوریة و معنویة و ان توفیتنی فتوفنی الیک مسلما غیر مفتون و الحقنی بالصالحین برحمتک یا ارحم الراحمین و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی تمت الرسالة.

چاپ: به کوشش محمد ریاض، در احوال و آثار و اشعار میر سید علی همدانی با شش رساله وی (پاکستان، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان: بی تا)

[نسخه‌های منزوی ۱۱۵۲/۲؛ احوال میر سید علی همدانی /۱۱۷-۱۲۰؛ فهرستواره منزوی ۳۷۳/۷ باعنوان ذکریه = ذکر امیریه و ۸۳۸/۸ با عنوان «محمودیه = ذکریه» با همین سرآغاز ولی ناشناس آمده و به استناد سخن فهرست‌نگار شاهچراغ شیراز به احتمال از راز شیرازی دانسته که هر دو خطاست؛ دنا ۵۱۱/۵ (۲۳ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۵۳/۶

انجام: طاعت او موجب سعادت قربت گردد و اگر از سر رسم و تقلید و غفلت بود ...

خط: نستعلیق، کا: علی بن فخرالدین بن علی حسینی سبزواری خراسانی، تا: اواسط ذیقعده ۸۶۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۹۴پ-۱۱۸پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۱- ۲۱۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۲۷/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً محمد بن شیخ علی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ص (۳۸۸-۴۰۳)، ۱۷ سطر(۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۹×۱۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۴۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۵۰/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله سبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۲گ (۳۱۹پ-۳۳۰ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۸سم [ف: ۷ - ۲۹۷]

۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۳۶۱/۵

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «عرفان» و از نورالدین جعفر بدخشی دانسته سرآغاز و انجام آن با رساله ذکریه تطبیق دارد. نسخه حاضر کامل است؛ بی‌کا، تا: ۲ شوال ۹۴۰ق، جا: کوالپار هند؛ مجدول؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف مخ]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۲۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷گ (۱۴-۴۰)، ۱۵ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۵۵۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۴/۱۶

آغاز: بسمله. الحمدلله المذکور بکل لسان، المشکور بکل نطق و بیان ... اما بعد فهذه عجالة یتضمن فضایل الذکر؛ **انجام:** الذاکر و المذکور، و هو ذکر الحق، و الحمدلله وحده، و السلام من اتبع الهدی.

در دو فصل به نظم و نثر؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سرخ، ۹۶گ (۹۲ر-۹۷پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۵/۵سم [ف: ۷ - ۳۱۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۱۵/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم و محمد مهدی طباطبایی، تا: ۱۰۶۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۴ص (۲۴۵-۲۷۸)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۹۰۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۸۰/۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ ۱۰گ (۴۴۵-۴۵۴) [ف:۱۵-۳۴۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، کا: محمد یوسف همدانی، تا: ۱۰۷۳ق، به نام میرزا آقا بیگ؛ متن و حاشیه؛ واقف: نائینی، ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶ - ۴۱۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۰۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد فرزند عبدالحسین، آل حسینی نجفی نخعی، تا: حدود ۱۰۷۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲گ (۳۶-

۴۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۲۹ - ۳۳۶]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۹۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۱۰گ (۱۳۹پ-۱۴۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۶]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۵/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش۷۵۳ (تسبیحی ۵۰۴/۳). تذکر: در فهرست به عنوان دو رساله عرفانی آمده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱- ۱۲؛ ۱۲گ (۸۲-۹۳) [عکسی ف: ۲ - ۱۳۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰/۵ خوئی

آغاز: ای عزیز بدانکه ایزد تعالی انسان را سعادتی وعده کرده است که آنرا لقاء الله خوانند و جانهای جمیع طالبان صادق و کاملان محقق از پی این سعادت؛ **انجام:** عارفی روزی بدیهی میگذشت ×× واله و مدهوش چون میخوار گان / دید گورستان و سرگین دان بهم ×× بانگ بر زد گفت هین نظار گان / نعمت دنیا و نعمت خواره بین ×× اینت نعمت و آنت نعمت خوارگان

خط: نسخ تحریری، کا: دوست محمد قاینی نهار جانی فرزند حسین علی، تا: ۱۱۲۰ق؛ ۶ص (۱۷۹-۱۸۴) [ف: ۷ - ۱۲۵]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۵/۳۰۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۰۶۳-۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۴۵۱-۴۵۳)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۸۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۹/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۶۷۷]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۴/۷

آغاز: و انجام: برابر

کا: مهدی، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی،۱۰گ (۱۷۲ر-۱۸۱پ)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰ - ۱۱۲]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرمود مرید را سخ نشانه است

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق [رایانه]

۱۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا ویشلقی، تا: ۱۳۱۹ق، ؛کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۶۱ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۳۲]

۱۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۲۳ص، مختلف السطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۰۹]

۲۰. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۶۶/۲

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۱۹]

۲۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۸۷/۱۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۲۷پ-۱۴۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۵۲]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۹۹/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۲گ (۲۱-۵۲)، ۱۵ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۵۹۳]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۴/۳۰

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶ص (۵۵۵-۵۷۰) [عکسی ف: ۳ - ۲۰۲]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۴/۸-ف

نسخه اصل: پاریس P. 39 (بلوشه ۱۵۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۸]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق هندی،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:ترمه، جلد: رویه میشن سرخ، ۸گ(۳۷پ-۴۴ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۵/۵سم [ف: ۷ - ۳۱۵]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول بلاجورد و شنگرف؛ واقف: شمس الدین پرویزی، مرداد ۱۳۳۲؛ ۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۶ - ۴۱۸]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ - ۴۱۸]

← ذم التقلید ﴿ تقلید المیت

● ذم الجاه و الریا / اخلاق / عربی

damm-ul jāh wa-r rīyā

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۸۰۸/۵

آغاز: الحمدلله علام الغیوب المطلع لاسرار القلوب؛ **انجام:** و سهل علیه الصبر بمنه وجوده. تم کتاب «ذم الجاه والریا» بحمدالله.

رساله‌ای است عرفانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی نخدی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۵۴پ-۷۴ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۵۵۸]

● ذم دنیا / اخلاق / فارسی

zamm-e donyā

واعظ گیلانی، عبدالوحید بن نعمت الله، ق۱۱ قمری

vā'ez-e gīlānī, 'abd-ol-vahīd ebn-e ne'mat-ol-lāh (-17c)

در صدر نسخه نوشته شده: «باب در بیان حقیقت دنیا که دار اعمال است و سرای اکتساب اسباب نقصان و کمال»، با مطالعه در مضامین و مطالب کتاب و اسلوب عبارتی دانسته شد که این همان «کتاب ذم دنیا» است که در مؤلفه دیگرش موسوم به «سر العالمین» مکرراً آن را یاد کرده و این را تکمله مطالب آن کتاب قرار داده است. در دیباچه در تعریف کتاب آورده است: «اکثر قرآن مشتمل است بر ذم دنیا و صرف خلق از آن و دعوت ایشان به سوی آخرت بلکه مقصود از ارسال رسل و بعثت انبیاء همین است و مبعوث نشده‌اند مگر برای همین پس از غایت ظهور این معنی احتیاج به استشهاد به آیات قرآن نیست اما بعضی از اخبار که وارد شده در مذمت او گفته می‌آید» مؤلف در ضمن تمثل به اشعار زهدیه بلغاء نموده. جمله از عناوین کتاب نوشته نشده است به این جهت تبویب صحیح آن دانسته نشد. جملات اول مطالب کتاب: «... بدان که دنیا سرهمه شرها است الخ ... بدان که یکی از جادوئی دنیا آنست که خود را به تو مینماید الخ ... دیگر از غرور مردمان بدنیا و سحر وی بدان که احوال بر سه گونه است الخ ... دیگر در لین ماخذ او و خشونت مصدر او الخ ... بدان که اهل دنیا در لذتی که می‌یابند الخ ... در غره شدن خلق بدنیا الخ - فصل اگر بر اوصاف واقف شوی تو را یقین میشود که او خورده فروشی است کهدر دکان او جز متاع غرور نیست الخ ... بباید دانست که دنیای تو و آخرت تو عبارتند از دو حالت الخ ... همانا گوئی که می‌خواهیم که انچه در دنیاست و خدایراست بدانم الخ. باب در بیان سبب اشتغال خلق باشغال دنیویه. فصل این ملعونه که صفت او از هزار یکی الخ ... ای عزیز بدان که ایزد نوع انسانرا سفری الخ ... نقاشان قضا و قدر که مهندسان اشکال وجودند هیچ رقم الخ. فصل بدان که قافله ارواح انسانی درین منزل الخ. فصل جمیع مرابت و منازل شریفه الخ.»

آغاز: حمد و سپاس و شکر بی قیاس خدایرا که اولیاء خود را بغوایل دنیا.

انجام: و سعادت وصال بر دوام کن یا ذالجلال و الاکرام.

[فهرستواره منزوی ۴۵۸/۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۳۰

آغاز: حمد و سپاس و شکر بی قیاس خدایرا که اولیاء خود را بغوایل دنیا؛ **انجام:** و سعادت وصال بر دوام کن یا ذالجلال و الاکرام.

خط: نسخ، کا: محمد امین بن ملامیر بن ملا روح الله سالکدهی لاهجانی، تا: صفر ۱۰۷۲ق، برای میرزا آقا بیک وزیر گیلان فرزند میرزا نظام الملک؛ نسخه مغلوط، متن و حاشیه، مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۱۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۴۳سم [ف: ۶ - ۴۵۶]

● **ذم زنان** / متفرقه، شعر / فارسی

zamm-e zanān

اصفهانی، محمد طاهر، ق۱۳ قمری

esfahānī, mohammad tāher (- 19c)

پاره‌ای از مکر زنان و داستان زنی که شوهرش مرده و به دیگری دل بسته، در این بحر طویل که یازده بند است بازگو می‌شود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۸۷/۲۳

آغاز: خواهم ز بهر زفیقان و شفیقان و عزیزان سخن سنج برون آورم از خانه ویرانه بلکه یکی گنج؛ **انجام:** فکر همین است که در خانه دهد بر تو گهی فحش و گهی قهر نماید و بگوید که خدا مرگ دهد شوهر مارا

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۸ق؛ جلد: روغنی، ۲گ (۱۳۱ر-۱۳۲ر)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۱۳]

● **ذم فن الکلام و أهله** / حدیث / عربی

ḏamm-u fann-il kalām wa ahl-i-h

عجلی، عبدالرحمن بن احمد، ۳۷۱ - ۴۵۴ قمری

'ajjalī, 'abd-or-rahmān-e-bn-e ahmad (982 - 1063)

روایت‌هایی است که مقری از مرویات شیخ خود ابوعبدالرحمان محمد بن حسین سلمی انتخاب نموده و آنها در این مجموعه گردآوری نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۰۷/۱۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أخبرنا الشیخ الامام الاجل السید سیف السلف امام الحرمین ... قال رسول الله (ص): تفکروا فی خلق الله و لا تفکروا فی الله

نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهریة (مدرسه عمریه) -دمشق ۳۷۷۲؛بی کا،تا:باتاریخ ۵۱۱ق؛۳۷گ(۳۸۴-۴۲۰)[عکسی ف:۲-۲۰۳]

● **ذم القضاء** / حدیث / عربی

ḏamm-ul qaḍā'

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

احادیث و روایاتی را از طریق اهل سنت مبنی بر نکوهش قضاوت و خطر فساد دین قاضی گرد آورده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۹۵

آغاز: بسمله، قال الشیخ الامام ... الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی هذا جزء فی الاحادیث و آثار الواردة فی ذم القضاء و تقلد الاحکام؛ **انجام:** فلینظر الی حفص و حفص یبکی حتی دخل المسجد

خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: پنج‌شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۰۶۰ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۱۱]

● **ذم القواد** / متفرقه / عربی

d̲amm-ul qawwād

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ – ۲۵۵ قمری

Jāhez, ʻamr ebn-e bahr (768 - 870)

چاپ: بغداد، محقق: داود الجلبی، مجلة لغة العرب، جلد۹، ۱۳ص، ۱۹۳۱م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷/۱۱–ف

نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱۱۲پ–۱۱۸پ) [فیلمها ف: ۱ – ۴۹۵]

● **ذم اللواط و ما روی فی التشدید و النهی عنه** / حدیث / عربی

d̲amm-ul lawāṭ wa mā ruwīya f-it tašdīd wa-n nahy ʻan-h

دوری، هیثم بن خلف، – ۳۰۷ قمری

dūrī, heysam ebn-e xalaf (- 920)

روایات مختلفی است که مؤلف به نقل از مشایخ خود در مذمت لواط و نهی از آن جمع‌آوری نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۷۵/۷

آغاز: لاتأسوا علی ما فاتکم و لاتفرحوا بما آتاکم، أخبر نا المشایخ الثلاثة المسندون المعمرون المکثرون الامام العالم الحافظ الناقد البارع

نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهریه (مدرسه عمریه) – دمشق ۳۷۴۶؛ کا: حسن ابن علی بن عمر اسعردی، تا: ۸۰۸ق؛ در ابتدای رساله نشان سماعی از «عمر بن محمد بن ممد بن ابی الخیر محمد بن فهد هامی علوی ملک شافعی» در ۴ ذیحجه ۸۳۶ آمده که رساله هفتم و هشتم را «نور الدین ابی الحسن علی بن حسین به عروة شرقی دمشقی حنبلی» خوانده به همراهی چند تن؛ ۱۸ص (۳۱۲–۳۲۹) [عکسی ف: ۳ – ۳۴۳]

← ذم المجتهدین ⟵ المسح علی الرجلین

● **ذم المعاندین للحق و التبری منهم** / کلام و اعتقادات / عربی

d̲amm-ul muʻānidīn li-l-ḥaq wa-t tabarrā min-hum

رضوی، میرزا جان بن محمد رضا، ق۱۰ قمری

razavī, mīrzā jān ebn-e mohammad rezā (- 16c)

تاریخ تألیف: غره صفر ۹۴۸ق

در ذم بزرگان دشمنان اهل بیت علیهم السلام با اشاره مختصر به برخی از اعمال نادرست آنان با استفاده از مصادر آنان. این کتاب در اوایل دولت صفویه تألیف شده و در اواخر کتاب برای بقای آنان دعا کرده است.

آغاز: الحمدلله حمدا کثیرا یوا فی نعمه التی لا تحصی و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله الطاهرین ملاذ الخق فی الآخرة و الاولی ...

انجام: فهؤلاء الذین اثبتناهم فی هذه الرسالة اکبر رؤساء الغی و رؤوس المبطلین و اما الاتباع و الاذناب فلانهایة لهم و لامطمع فی حصرهم و فیما ذکرناه غنیة و کفایة لمن أراد طریق الرشاد و رغب فی النجاة یوم المعاد و الحمد ...

[دنا ۵۱۲/۵؛ الذریعه ۴۲/۱۰]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۲/۳

آغاز و انجام: برابر؛ و الحمدلله ... فرغت من تحریر هذه الرسالة الشریفة و النسخة اللطیفة فی مکان حسن علی سبیل الاستعجال ... و انا العبد المذنب ... ابن محمد میرزا جان الرضوی ... غرة صفر ۹۴۸ ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ شاید به خامه مؤلف و در همان تاریخ ۹۴۸ق؛ ۹گ (۸۵پ–۹۳پ) [ف: ۱ – ۳۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۱/۲۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۲۳۱پ–۲۴۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۵۹/۱۴

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه و به استناد نسخه دائرة المعارف تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: سید محمد مقیم موسوی، تا: شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۰۶۳ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۸ص (۳۵۱–۳۶۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۸سم [ف: ۴۳ – ۴۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۷۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد سعید خوانساری، تا: ۱۲۳۳ق؛ مصحح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱۶۷ر–۱۷۴ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۷ – ۱۵۷]

۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۱۴/۸

نام مؤلف به استناد نسخه دائرة المعارف تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا:۱۲۳۸ق؛۶گ(۶۶ر–۷۱پ)،اندازه:۱۷×۲۷سم[ف: ۳ – ۶۸۲]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۴۹/۲۵

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب از الذریعة (۴۲/۱۰) گرفته شد. تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «قاموس، مهذب»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۳۹پ-۲۴۶پ)، ۲۵ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: - ۳۸۱]

● **ذم المکس (رسالة فی)** / حدیث / عربی

d̲amm-ul maks (r.-un fī)

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

مختصری است مشتمل بر احادیثی در مذمت مالیات‌گیرندگان، که به طریق اهل سنت از پیامبر (ص) روایت شده. سیوطی صحت و سقم احادیث و مصادر آن را نیز ذکر کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۰۱

آغاز: بسمله. اخبرنی شخینا الامام العلامه تقی الدین احمد بن محمد ... انبأنا عبدالله ... سمعت رسول الله (ص) یقول لایدخل الجنة صاحب مکس؛ **انجام:** فان خیر الخلق اوهن [کذا] بأن اذا لقیتم عاشراً فاقتلوه تم بحمدالله و عونه ...

خط: نسخ، کا: غلام محیی الدین، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، کمند کشی به لاجورد؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۱۱]

● **ذم الملاهی** / حدیث / عربی

d̲amm-ul malāhī

ابن ابی الدنیا، عبدالله بن محمد، ۲۰۸ - ۲۸۱ قمری

ebn-e abe-d-donyā, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (824 - 895)

چاپ: لندن، مطبعة ستیفن اوستن واولاده، ۶۲ص، ۱۹۳۸م.

[دنا ۵۱۲/۵؛ بروکلمان ۱۵۳/۱؛ ذیل ۲۴۷/۱؛ ترجمه عربی ۱۲۹/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۶۱/۱-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۴ص (۲۰۸-۲۸۱) [فیلمها ف: ۳ - ۵۰]

← ذم الموسوسین والتحذیر من الوسوسة ≻ ذم الوسواس

● **ذم الوسواس** / اخلاق / عربی

d̲amm-ul waswās

ابن قدامه، عبدالله بن احمد، ۵۴۱ - ۶۲۰ قمری

ebn-e qodāma, ʻabd-ol-lāh ebn-e ahmad (1147 - 1224)

رساله‌ای در ذم وسواس‌های شیطانی در تمام کارها به‌خصوص در عبادات که با استفاده از احادیث نبوی و در ضمن شش «فصل» بیان شده: ۱. نیة الطهارة و الصلاة؛ ۲. تردید کلمات من الفاتحة ...؛ ۳. اسراف فی الوضوء و الغسل؛ ۴. الزیادة علی الغسلات الثلاث؛ ۵. انتقاض الوضوء بخروج خارج منه؛ ۶. اشیاء سهل الشرع فیها و شدد ...

آغاز: الحمدلله الذی بنعمة و شرفنا بحمد صلی الله علیه و سلم و برسالته و وفقنا للاقتداء ...

انجام: وفقنا الله تعالی لذلک و جنبنا البدع و المهالک برحمته و فضله و صلی الله علی محمد النبی و آله و حسبنا الله و نعم الوکیل و الحمد لله رب العالمین

چاپ: قاهره، مطبعة العربیة، ۲۰ص، ۱۳۴۳ق و مکتبة ابن تیمیة، چاپ ۱، ۹۵ص، ۱۴۰۱ق.

[الاعلام ۶۷/۴؛ هدیة العارفین ۴۵۹/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، کا: محمد بن احمد بن علی، خطیب شافعی، تا: ۷۳۶ق؛ مصحح، محشی، در تطبیق با نسخه چاپی، آغاز کتاب حاضر اندکی اضافه دارد و نسخه در برگ ۲۷۱ افتادگی دارد؛ کاغذ: خانبالغ، ۱۲گ (۲۰-۳۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲۸ - ۴۲۱]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن خضر، تا: ۲۱ شعبان ۱۱۰۴ق، جا: عرفی؛ مصحح؛ ۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۳]

● **ذم الیهود** / کلام و اعتقادات / فارسی

zamm-ol yahūd

قزوینی، حاج بابا بن محمد اسماعیل، ق۱۳ قمری

qazvīnī, hāj bābā ebn-e mohammad esmāʻīl (- 19c)

رساله‌ای است کوتاه بر رد برخی عقاید «دین یهود» که در ذیل بیشتر نسخه‌ها با عنوان «ملحقات» آمده است که با استفاده و بهره‌گیری از آیات قرآن کریم و نقل عبارات و مطالب از تورات و نیز سایر اقوال و ذکر ادله به نقد آن پرداخته است.

آغاز: بر هیچ خبیر بصیر پوشیده و مخفی نخواهد بود که طایفه یهود را عناد و لجاج و تعصب بچه مرتبه است بلکه میتوان گفت که طبیعت ایشان مجبول بر انکار و جحود است ...

انجام: حدیث قدسی که:خلقت الجنة لمن أطاعنی و لو کان عبداً حبشیاً و خلقت النار لمن عصانی و آیه وافی هدایه:(إن أکرمکم عندالله أتقیکم) بجهت رفع استهزاء عوام نوشته شد و السلام علی من اتبع الهدی.

[دنا ۵۱۲/۵؛ الذریعه:۱۵۲/۲۰؛نسخه‌های منزوی ۲/۱: ۹۴۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۰۹/۲

آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،آیات معرب،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ: فرنگی رنگی، ۶گ (۱۷۵پ-۱۸۰پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱/۵سم [ف: ۳۵ - ۶۳]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۸۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۸۱پ-۸۳پ)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۲۲۵۲]

● **ذنوب الکبائر = منظومة فی تعداد الکبائر** / طب، شعر، اخلاق / عربی
ḏunūb-ul kabā'ir = manẕūmat-un fī ti'dād-il kabā'ir
ترکستانی، علاءالدین علی
torkestānī, 'alā'-od-dīn 'alī
ارجوزه‌ای در تعداد گناهان کبیره و موارد آنها است و در اثنای آن حدود شرعی برخی از آنها بر اساس فقه حنفی بیان گردیده است.
[دنا ۵۱۲/۵؛ فهرس المخطوطات العربیة و الترکیة و الفارسیة فی مکتبة الغازی خسروبک بسراییقو فی البوسنة و الهرسک، ۴۱۱/۳؛ فهرس مخطوطات مکتبة الأوقاف العامة فی الموصل، (الطبعة الثانیة) ۲۵۴/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۸۸/۱۱
آغاز: قال الشیخ الامام الفقیه الزاهد العالم ... :یا صاحب السمع عد الکبائر ×× من الذنوب ماسوی الصغائر / تعدادها سبعون بالحساب ×× فاعلها بشره بالعذاب؛ **انجام:** ناظمه العاصی یسمی بعلی ×× ختم خطایا خلیف الذلل / و مرتج من ربه غفرانه ×× و طاب تحیة رضوانه
خط: نسخ، کا: یوسف بن ملا کریم، تا: ۱۱۶۶ق، جا: اخلی صوفیلوی پادار ترکیه؛ در انجام چهار بیت شعر فارسی در بیان امارت خلفای راشدین، روایاتی منقول از حضرت رسول و مطالبی با عناوین: «فصل فی قطع الثوب، ضابطة فی معرفة لیلة القدر، مسألة عجیبة، تفسیر الثناء المنقول عن التنبیه ابواللیث فقیه سمرقندی، دعای قنوت، آداب شب زفاف (سفارش‌های پیامبر اکرم (ص) به امام علی (ع)) ذکر رجال الغیب حول العالم، اشعاری به ترکی از ملاوجهی در طواف کعبه شریف به جهت مناجات (۷۳-۷۴)، حکایة دهریای و اوراقی در ادعیه و اسماء حسنی ۷۸-۷۹» به چشم می‌خورد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۳گ (۶۱-۶۳)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۰سم [ف: ۳۰ - ۳۲۰]

● **ذوائب الحور علی اللآلی المنتظمة بالنحور = الزند الواری فی حل منطق السبزواری** / منطق / عربی
ḏawā'ib-ul ḥūr 'ala-l la'āli-l muntaẕama bi-n-nuḥūr = zand-ul wārī fī ḥall-i manṭiq-is sabziwārī

علامه حائری مازندرانی، محمد صالح بن فضل الله، ۱۲۹۷ - ۱۳۹۱ قمری
'allāme hā'erī māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e fazl-ol-lāh (1880 - 1971)
وابسته به: غرر الفرائد = منظومه سبزواری؛ سبزواری، هادی بن مهدی (۱۲۱۲-۱۲۸۹)
با بیانی استوار و مثال‌های جالب مطالب پیچیده متن را توضیح داده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۲۷۰۲۱
آغاز: لا قوة الا بالله بسمله الحمدلله معلم المنطق و منزل المیزان و خاتم النبوة لمحمد بالحجة و البرهان صلی الله علیه و علی آله ورثة القران اما بعد فهذه خلاصة حل منطق منظومة العلامة السبزواری تصدی لها محمد صالح بن فضل الله الحائری المازندرانی؛ **انجام:** و قد وفقنا للشرح و اکمال ما بقی من حل المتن فی ساعات قلیلة من ایام قلائل لم تتجاوز عشرة ایام و اتفق الفراغ من تسویدها لمؤلفه المحتاج ... من سنه الف و ثلثمائة و خمس من الهجرة النبویة و الحمدلله اولا و آخرا
خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اهدایی: کتابخانه آیة الله شیخ محمد صالح علامه حائری، تیر ۱۳۵۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۵گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۸۱]

● **ذوات الاذناب (رساله)** / هیئت / فارسی
zavāt-ol aznāb (r.)
ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری
malkam (1834 - 1908)

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۶۳/۶
آغاز: ذو ذنب یعنی ستاره دنباله دار ذو ذوابه یعنی ستاره گیسودار
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ در پنج برگ؛ کاغذ: فرنگی سفید و سبز، جلد: مقوا [ف: ۳ - ۱۲۳۳]

● **ذوات الاذناب و بلید** / هیئت / فارسی
zavāt-ol aznāb va balīd
نجم الدوله، عبدالغفار بن علی، ۱۲۵۹ - ۱۳۲۶ قمری
najm-od-dowle, 'abd-ol-qaffār ebn-e 'alī (1843 - 1908)
تاریخ تألیف: ۱۲۹۸ق
مؤلف این رساله که از تحصیل‌کرده‌های مدرسه دارالفنون و از عالمان هیئت جدید و قدیم و ریاضی است، در این رساله ضمن دو «باب» از ذوات الاذناب و بلید (= کرات آتشی) صحبت کرده است: باب ۱. ذوات الاذناب؛ باب ۲. معرفت احوال بلید که کرات آتشی می‌باشد. هر یک از این دو باب نیز خود به فصولی چند تقسیم می‌شوند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۱۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالیمن و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و بعد این مختصری است؛ **انجام:** سرعت سیر بعضی از کرات آتشی بیشتر است از سرعت حرکت انتقالی زمین در حول آفتاب تم بالخیر و السعادة.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲ رمضان ۱۲۹۸ق؛ با سرلوحه مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: ابره زری سبز، ۲۷گ، ۱۲ سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۵۳]

● **ذوارف اللطائف فی شرح عوارف المعارف** / عرفان و تصوف / عربی

ḏawārif-ul laṭā'if fī š.-i 'awārif-il ma'ārif

پیرو گجراتی، علی

peyrow gojarātī, 'alī

وابسته به: عوارف المعارف؛ سهروردی، عمر بن محمد (۵۴۲-۶۲۲)

در شرح «عوارف المعارف» شیخ شهاب الدین عمر سهروردی است. تاریخ نوشته نسخه دائرة المعارف نشان می‌دهد که شرح، پیش از ۸۱۸ق به انجام رسیده است.

آغاز: بسمله و نستعین. لله الحمد علی ان جمع فی الانسان بین فصوص تجلیات الذات و نصوص اسرار الاسماء و الصفات و بین فتوحات تنزلات ظهوره فی اعیان الکائنات لاحیاء علوم معرفته الاجمالیة و التفصیلة التی لایبلغها النهایات ...

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۸۵-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قبول النور الالهی فی ارض النفوس و بالله العون و العصمة و التوفیق لهذا المقام الشریف. و الحمدلله رب العالمین. هذا آخر کتاب ذوارف ...

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۰۴۶۵ فهرست چاپ نشده؛ تذکر: نام مؤلف از رایانه آستان قدس ذکر شد؛ خط: نستعلیق کهن، کا: نجم الدین بن محمد فاضل، تا: ۳ محرم ۸۱۸ق، جا: راولپندی؛ ۴۴۴گ [عکسی ف: ۲ - ۱۳۲]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۷۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن الناس فلا یرید التکبر علیهم و لا التعلم.

تذکر: نام مولف از رایانه آستان قدس ذکر شد؛ خط: تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۲ - ۱۵۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۵۷

آغاز: و کان فیغیه الصفا ثم حجبوا عن ذلک بالغواشی؛ **انجام:** و التوفیق لهذا المقام الشریف و الحمدلله علی اتم هذا الکتاب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **ذوب العسجد فی الأدب المفرد** / شعر / عربی

ḏawb-ul 'asjad fi-l adab-il mufrad

عماری، عبدالله بن احمد، ق۱۳ قمری

'ammārī, 'abd-ol-lāh ebn-e ahmad (- 19c)

دیوان اشعار سید محسن بن عبدالکریم حسنی صنعانی (-۱۲۶۶) در این کتاب جمع آوری شده است.

[مؤلفات الزیدیة ۴۹۹/۱؛ دنا ۵۱۳/۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۸/۱

آغاز: نعم نعم شکری لمولی النعم ×× فی کل حاله فرض لا ترم

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۰۶۸؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۰۴ق؛ ۵۶گ (۳-۵۸) [عکسی ف: ۲ - ۴۳۳]

● **ذوب القلوب فی مصیبة آل الرسول و الصحوب** / تاریخ معصومین / فارسی

zawb-ol qolūb fī mosībat-e āl-er rasūl va-s sohūb

طبرسی، عنایت الله بن ملک محمد، ق۱۴ قمری

tabarsī, 'enāyat-ol-lāh ebn-e malek mohammad (- 20c)

اهداء به: ناصر الدین شاه

نویسنده که صاحب کتاب «الهدیة الناصر» است می‌گوید جلد چهارم آن کتاب در شرح روایتی آوردم که صدوق در امالی آورده و آن در بیان شهادت مولینا ابوعبدالله الحسین است و این کتاب می‌بایست در جزء اربعین الهدیه الناصریه باشد ولی از آنجا که مطلب آن اهمیت خاص داشت آن را به رساله مستقلی تبدیل کردم و حاصل آن این کتاب شد. او در ابتداء روایت مورد بحث را می‌آورد و سپس جریان کربلا را شرح می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۸۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی رفع درجات الانبیاء المرسلین و الاولیاء الاوصیاء المرضیین؛ **انجام:** و التحیة من خالق السمویه و السفلیه ما دامت الارض تحت الثری و السماء و الخضراء علی الغبراء

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق؛ با سرلوح، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج قهوه‌ای، ۲۳۰گ، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۶ - ۵۷۲]

← ذوب النضار فی شرح الثار ← اخذ الثار فی احوال المختار

● **ذوالفقار** / کلام و اعتقادات / فارسی

zo-l-faqār

نقوی نصیرآبادی، دلدار علی بن محمد معین، ۱۱۶۶ - ۱۲۳۵ قمری

naqavī nasīr-ābādī, deldār-'alī ebn-e mohammad mo'īn (1753 - 1820)

شاه عبد العزیز دهلوی (-۱۱۷۶ق) کتابی به نام «التحفة الاثنی

عشریة» در رد شیعه تألیف نموده که دارای دوازده باب می‌باشد؛ گروهی از دانشمندان شیعه بر ابواب آن کتاب پاسخ‌های فراوانی نوشتند، و از آنها چند کتاب است که سید دلدار علی نوشته است، یکی از علمای اهل سنت پاسخی بر یکی از کتاب‌های سید دلدار علی نوشت به نام «استیعاب الکلام» و کتاب حاضر پاسخ به گفته‌های استیعاب الکلام می‌باشد. در الذریعه (۴۴/۱۰) کتاب را در رد باب دوازدهم «التحفة الاثنی عشریة» معرفی می‌نماید، ولیکن از خواندن مقدمه مؤلف برمی‌آید که این کتاب رد تحفه نیست بلکه پاسخ به گفته‌های دانشمندی سنی است که سید دلدار علی را رد کرده است. (سید احمد اشکوری)

آغاز: بسمله، الحمد لمثبت الحق و مزیل الباطل و الصلوة علی الدعاء الی سبیل النجات محمد وعترته الذین خصو بالمناقب سیما علی هادی المضلین ... امیر المومنین ...

انجام: تا آنها را در ضلالت انداخته هرایت نمائی توبه تو مقبول نیست ... لمن دخل بیتی مومنا و للمومنین وامومنات ولا تزد الظالمین الاتبار

[دنا ۵۱۳/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ رجب ۱۲۱۹ق؛ مصحح؛ مهر: «هاشم علی جعفر» (مربع)، کتابخانه سید ابو جعفر؛ جلد: مقوایی، ۱۹۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۱۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۲۸

آغاز: ... و عدم حیا از اطلاع نقادان و ارباب بصیرت شرم ناکرده بر اثبات تصور خویش سجلی نوشته و اوراقی چند مانند نامه اعمال خود تیره و سیاه کرده؛ **انجام:** و ها نختم بالدعا تلک الرسالة و منا الدعا و علی الله الاجابة فاقول کما قال نوح النبی ... (و لا تزد الظالمین الا تباراً)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ذیقعده ۱۲۲۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲» و «منه دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی بنفش، ۱۰۵گ، ۱۵ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۵ - ۴۹۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۴۴

خط: نستعلیق، کا: علی رضوی، تا: ۷ جمادی الاول ۱۲۶۲ق، به دستور حکیم میرزا محمد جعفر صاحب؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۹۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۷ - ۴۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۹۵

خط: نستعلیق، عبارات عربی نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: «محمد علی خان» (مربع)، «زین العابدین خان»؛ جلد: مقوایی، ۱۴۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۶ - ۱۱۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۸۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** منقدم چگونه محیط این عمل تو ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● ذوالفقار / متفرقه / فارسی

zo-l-faqār

نورعلیشاه ثانی، علی بن سلطان محمد، ۱۲۸۴ - ۱۳۳۷ قمری

nūr-ʻalī-šāh-e sānī, ʻalī ebn-e soltān mohammad (1868 - 1919)

مؤلف از شیوع معاصی و فساد در کشورهای اسلامی ناراحت بوده و یکی از علل رواج فساد را قلیان و تریاک می‌دانست؛ لذا رساله حاضر را در حرمت قلیان و تریاک پرداخته و از دولت خواسته آن را قدغن نماید. این رساله مشتمل بر یک «مقدمه» و چهار «فقره» و یک «خاتمه» است: مقدمه: در تحریر مبحث؛ فقره ۱. مضار شرب افیون (تریاک)؛ ۲. حرمت تریاک کشیدن به دلیل عقلی و اتفاق؛ ۳. حرمت کشیدن تریاک به عمومات آیات قرآن؛ ۴. عللی که مستنبطه اند از کتاب و سنت.

آغاز: بسمله حمد سزاوار کامل جامع مبرا از عیوب و حکیم رؤف ساتر العیوب است ... و بعد چون باغواء شیطان معصیتی در عموم بلاد خصوصا ایران انتشار یافته و باعث خرابی ابدان و ادیان مردم سیما ضعفاء اهل ایمان گردیده ...

انجام: و در ایران بعکس قهوه خانه ها مقرر است که محل این گونه ها و باعث اتلاف مالها و گرسنگی عیالهاست.

چاپ: تهران، ۱۳۱۹ق، سنگی، جیبی، ۱۵۲ص؛ تهران، ۱۳۳۴ش، سربی، رقعی، ۱۲۳ص.

[دنا ۵۱۳/۵؛ مشار فارسی ۲۴۰۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷۲/۵ و ۴۵۸/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ شعبان۱۳۱۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۳گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۶ - ۴۷]

● ذوالفقار اکبری = حوادث و وقایع کابل / تاریخ / فارسی

zo-l-faqār-e akbarī = havādes va vaqāyeʻ-e kābol

ذوالفقار علی (حامد)، ق۱۳ قمری

zo-l-faqār ʻalī (hāmed) (- 19c)

مؤلف، از ورود لشکر انگلیس به نواحی کابل سخن می‌گوید و وقایع قرن سیزدهم آن ناحیه را توضیح می‌دهد.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۱۳۹عکسی

بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق؛ ۲۴۰گ [جنگ: ۱ – ۴۵۸]

● **ذوالفقاریه** / طب / فارسی

zo-l-faqārīye

تنکابنی، احمد بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

tonekābonī, ahmad ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

مؤلف، باید همان پزشک معاصر فتحعلی شاه قاجار و مؤلف تحفه شاهی در ترجمه برء الساعه باشد. مؤلف پس از اینکه در روزنامه‌ها خوانده که دانشمندان اروپایی گردش خورشید را بر گرد زمین که قول بطلمیوس است انکار کرده و قائل به حرکت زمین شده‌اند، این رساله را در رد آنان و اثبات عقیده بطلیموس ساخته است و چون رساله دارای مقدمه و هشت فقره و سه مطلب و خاتمه است از این روی آن را ذوالفقاریه نام داد. در پایان فقره هشتم سه مطلب دارد: ۱. بیان فاعل مختار بودن انسان؛ ۲. بیان سبب جسارت جهلاء بر بعضی از اقوال حکماء که مستلزم است رد قول انبیا را و ذکر سبب خاموشی علما در جواب اکثرناس و مطلب؛ ۳. ذکر بقیه ادله مذکوره (و تنها در این مطلب سخن متناسب با مقصود از تألیف رساله دارد)؛ خاتمه در بیان حقیقت احوال و اوصاف ... ایران و اهل آن ... و اثبات شاهنشاهی برای شاه ایران.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۴۹/۴

آغاز: بسمله الحمدلله العزیز ... مخفی نماند که باعث بر تحریر ... این کلمات تامات ... آن شد که در این روزها روزنامه ای دیدم مخرب دین اسلام بل مخرب کل ادیان بدین مضمون که هر شل حکیم فرنگی قول بطلیموس را باطل کرده و شمس را ثابت ... و سایر کواکب و کرات ... متحر کند در مرکز شمس؛ **انجام:** چون رساله مشتمل است بر فقار ثمانیه نامش چون ذوالفقار ... ذوالفقار گردید ... قد تمت الرساله ... فی شوال ۱۲۸۵، حمدلله قادر سبحان ×× که باقبال خسرو دوران / زد رقم خامه عزیز به نثر ×× همه بر وفق حکمت و ایمان / ... فقره اش هشت و مطلبش سه بود ×× خاتمه در حقیقت ایران

خط: شکسته نستعلیق متوسط، کا: احمد بن محمد حسین بن احمد شریف تنکابنی طبیب، تا: ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲۷ص (۵۸-۸۴)، ۱۶سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۳۶]

● **ذو القرنین= داستان ذو القرنین= اخبار ذو القرنین** / تاریخ / فارسی

zo-l qarneyn = dāstān-e zo-l qarneyn = axbār-e zo-l qarneyn

قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی، ق۱۲ قمری

qazvīnī, ʻabd-ol-karīm-e-bn-e mohammad yahyā (-18c)

رساله کوتاهی است درباره داستان ذوالقرنین. این داستان در هامش برخی از نسخه‌های کتاب نظم الغرر و نضد الدرر عبدالکریم بن محمد یحیی قزوینی آمده از جمله نسخه موجود و نسخه شماره ۵۴۸۹ و ۱۵۰۰ کتابخانه مرعشی.

[الکواکب المنتشرة [المنتشرة] ۴۴۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۷۹/۳

آغاز: بدانکه خلافست در میان مفسرین و ارباب سیر که آیا ذوال قرنین، اسکندر رومیست یا غیر او؟ در تفسیر بهایی مذکور است که همان اسکندر رومیست؛ **انجام:** و ملوک آفاق را مملوک خود ساخت، چگونه خوابید که بیدار نمی گردد و چون خواموش شد که هیچگونه سخن نمیگوید

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پایان نسخه، عبارت «منه سلمه الله تعالی» آمده که نشان می‌دهد نسخه، در حیات مؤلف کتابت شده و مؤلف آن نیز عبدالکریم بن محمدیحیی قزوینی می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم زرشکی، ۸گ (۱۱-۱۸)، سطور مورب، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۴۰ – ۶۷۴]

● **ذوق الفقاهة و منهج العبادة** / فقه / عربی

ḏawq-ul fiqāha wa minhaj-ul ʻibāda

شوندی قزوینی، کلبعلی بن عباس، – ۱۳۰۴ قمری

šavandī qazvīnī, kalbʻalī ebn-e ʻabbās (- 1887)

فقه استدلالی مفصلی است به‌طور حاشیه بر کتابی شناخته نشده با عناوین «قوله، قوله»، بسیار آشفته و قطعه‌هایی از کتاب طهارت و صلاة و نکاح و بیع، و گویا در صحافی تنظیم نشده است. نام کتاب در سرآغاز مؤلف و نام مؤلف در یادداشت تازه‌ای است که بین برگ‌ها گذاشته شده، و از سرآغاز برمی‌آید که کتاب نظرات شخصی مؤلف است ولی روی جلد نوشته شده «تقریرات خودم از حاجی میرزا یحیی قزوینی استادم در اوایل تحصیل در قزوین ...» و در آغاز چهار برگ آبی رنگ که میانه کتاب گذاشته شده این عبارت آمده است: «تقریرات ملایوسف از استاد خود آقا سید ابراهیم صاحب ضوابط» و همچنین روی برگی دیگر این عبارت دیده می‌شود: «تقریرات مجتهد العصر و الزمان ملاعبدالکریم ایروانی». اما تمام این کتاب با یک خط و یک روش نگارش یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۹۵

آغاز: اما بعد فانی بعد ما فرغت من تحصیل العلوم العربیة و الرسوم الادبیة صرفت العمر نحو الاصول مدة سنین؛ **انجام:** و هل الاتصال و الاستقامة معتبر ان فی المسح فیه احتمالان و الظاهر الاخذ بالاطلاقات

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، مصحح، با خط خوردگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۴گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۷ – ۸۴]

● **ذوق و شوق** / طب / فارسی
zowq va šowq
براری امی، محمد بن محمد جمشید، ق۱۱ قمری
barārī ommī, mohammad ebn-e mohammad jamšīd (-17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۹۶ق
در هفت «شوق» هر یک چند «ذوق»: ۱. معرفت قیافه زنان و آنچه مناسب بدیشان دارد، در نه ذوق؛ ۲. تکمیل نطفه مرد و آنچه بدو تعلق دارد، در شش ذوق؛ ۳. اصول جماع، در یازده ذوق؛ ۴. تدبیر حمل، در هفت ذوق؛ ۵. حراست اسقاط حمل و آنچه بدان مناسبت دارد، در نه ذوق؛ ۶. علاج امراض زهدان و حیض، در پنج ذوق؛ ۷. بستن مرد یا عورت و بازداشتن آنها از فعل، در پنج ذوق.
[دنا ۵۱۳/۵؛ دیباچه یواقیت؛ العلوم؛ استوری ۱۲۴۲/۱؛ مشار ۱۱۲۵؛ فهرستواره منزوی ۳۵۲۳/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۹۶/۱۳
آغاز: جوانی چون نسیم نو بهار است ×× ولی بر رنگ و بوی گل سوار است / اگر دریافتی بردانشت بوس ×× وگر غافل شدی افسوس افسوس. اما بعد این رساله ایست که محمد براری قاقشال ... در عالم شباب از لذة النساء و کام شاستر هنود در شهور سنه هزار و نود و شش هجری انتخاب نموده مسمی به ذوق گردانیده که جوانان را شایدو هم پیران را بکار آید؛ **انجام:** جزا و غیری قادر نگردد.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۲۶ صفر ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰گ (۲۹۵ر-۳۱۴پ)، ۱۴ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۶ – ۷۰۴]

● **ذوق و شوق** / شعر، شرح حدیث / فارسی
zowq va šowq
[دنا ۵۱۳/۵؛ الذریعه ۹۲۳/۹ و ۱۸۴/۱۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۲۲/۴]

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۶
آغاز: الله الله مالک الملکی روا ×× نیست جز رب علی الاطلاق را / من چه گویم وصف آن فرد صمد ×× گر نخواهم قل هو الله احد؛ **انجام:** می‌نماید کوثر از روشندلان ×× نور مهر شاه مردان شاهد است
از کوثر یا کوثر علیشاه. مولف در این مثنوی همچون مثنوی مولوی بعضی از آیات و احادیث و اخبار را عنوان قرار داده و به شرح و تفسیر آنها پرداخته است. احادیث عنوان شده از قبیل «الرفیق ثم الطریق»، «ان لله شرابا لاولیائه»، «العبودیة جوهرة کنهه الربوبیة» می‌باشد که اغلب مشتمل بر مضامین عرفانی است. مجموع ابیات مثنوی حدود ۲۵۷۶ بیت است و در پایان تفسیر هر حدیثی یک غزل به عنوان خاتمه آورده و مثنوی را چنین آغاز می‌کند: «گوش هوشت گر بود بر حرف نو ×× نکته ای از ذوق و شوق دل شنو /کز جهان لامکان نام آمده است ×× عالم آرا گشته با کام آمده است / صورتم معنی ذوق و شوق را ×× مظهرم آن عشق فوق الفوق را». پس از شرح احادیث معراج‌نامه‌ای دارد که ضمیمه همین مثنوی می‌باشد و در پایان آن چنین گفته است: «این من و معراج پابوسش مدام ×× کوثر اینجا می‌کند ختم کلام»؛
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ دارای یک سرلوح، دارای کمند، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۲۷۸ص (۱۸۴ صفحه آن نوشته شده است)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۳۴]

● **ذوقیات = لطیفة فی الذوقیات** / عرفان و تصوف / فارسی
zowqīyyāt = latīfat-on fe-z zowqīyyāt
عراقی، ابراهیم بن بزرگمهر، ۶۱۰ – ۶۸۸ ؟ قمری
'erāqī, ebrāhīm ebn-e bozorgmehr (1214 - 1290)
چاپ: به کوشش محمد اختر چیمه، معارف، ۸ (۱۳۷۰): ۱۱۴–۱۲۸.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۴۴-ف
نسخه اصل:قاهره،مجامیع طلعت۱۱؛بی‌کا،بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۲۸۶]

● **ذوقیات = ذوقیه = انهار اربعه** / عرفان و تصوف / فارسی
zowqīyyāt = zowqīye = anhār-e arba'e
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)
رساله‌ای عرفانی است در شناخت صفات باری تعالی و انسان با عناوین «ذوق، ذوق»، مؤلف چندین رساله در ذوقیات دارد. شامل ۲۹ «ذوق» است به نظم و نثر. سرآغاز نسخه‌ها گوناگون است.
آغاز: ۱: الحمدلله الذی نور عیون العارفین بنور معرفته و الصلاة و السلام علی مظهر ... بیت: سخن ذوق عاشقان بشنو ×× بشنو ای جانم از جنان بشنو
۲: اللهم انی اعوذ بوصالک عن فراقک، بل اعوذ بک منک ... صورتش جام است می‌بنوش
۳: نحمد الله علی نعمائه و نشکره علی آلائه و نصلی علی نبیه محمد ... سخن از موحدان بشنو ×× گر تو هستی موحد آن بشنو
[دنا ۵۱۳/۵ –۵۱۴ (۲۶ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۵۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۷۴/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۹۸/۱۲
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** لو ظهر لبطلت الاحکام. شعر: محرم اسرار

باش و حافظ اسرار هم ×× نقطه باش و می‌نگر این دایره پرگار هم. و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل. تمت.
خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز منقش، ۳گ (۱۰۳ر-۱۰۵پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸ - ۲۶۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۹۸/۳۰

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** مثمر مطلق غناست. بیت: نهر هر فقری که میدانی چنین است ×× فقیریم و غنای ما همین است
خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز منقش، ۹گ (۱۶۸پ-۱۷۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸ - ۲۷۴]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۴/۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** دائره آنجا شود او را تمام ×× اول و آخر بداند و السلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج سبز، ۱۲گ (۵۱پ-۶۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲/۴۹

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: قرن ۱۱؛ ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲/۶۴

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۳۳سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۸۲

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۸گ (۴۱۸پ-۴۲۵پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۸]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۹۶

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۱۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۲گ (۵۰۸ر-۵۰۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۹]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۹۹

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۱۱۱۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۷گ (۵۲۰پ-۵۲۶ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۰۳/۱۰

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۱۲۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۵۴-۵۵)، ۲۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۳۱۰]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۳۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۷ص (۳۲۶-۳۳۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۵۲۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۷/۱۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** نقطه باش و مینگر این دایره پرگار هم ×× و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل هم
خط: نسخ، کا: محمد ابن فاضل سبزواری، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۶۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۷/۲۸

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** این لطیفه بشنو از سید تمام ×× بندگی سید است این و السلام.تم بمنه و جوده
خط: نسخ، کا: محمد ابن فاضل سبزواری، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۶۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۰۳/۲۳

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۹۰-۹۱)، ۲۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۳۱۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۴۹

آغاز: برابر۱
خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۲ص (۲۸۱-۲۸۲)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۱۴۹]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۱۵۰

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۵ص (۳۲۰-۳۲۴)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۱۵۰]

۱۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۵۰ عکسی

آغاز: برابر۱
نسخه اصل: آستان قدس ش ۵۳۰؛ خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲گ (۱۴۵-۱۴۶)، ۲۹ سطر، اندازه: ۴۰×۲۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۳۱۰]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۶۶ عکسی

همان نسخه بالا [ف: ۳ - ۱۳۱۳]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۶۳

آغاز: برابر ۳؛ **انجام:** فقیریم و غنای ما همین است.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۲۱۹-۲۲۴)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۶۰۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۴۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و الله یقول الحق و یهدی السبیل.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۷۷-۱۷۹)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۹۸]

۱۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۶۲/۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** نقطه باش و می‌نگر این دائر و پرگارهم ... السبیل.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرشکی، ۵ص (۱۹۴-۱۹۸)، اندازه: ۱۷×۱۷سم [ف: ۲-۲۱۰]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۸/۴
خط: نسخ، کا: شیخ محمد باقر گلپایگانی، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا رویه ابری، ۳ص (۳۸-۴۰)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵ - ۵۲]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۸/۱۹
خط: نسخ، کا: سید محمد باقر گلپایگانی، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا رویه ابری، ۳ص (۱۳۳-۱۳۵)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵ - ۵۳]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۱/۱۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱ص (۲۲۶) [ف: ۱۰ - ۱۶۷۲]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۱/۲۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴ص (۳۱۹-۳۲۲) [ف: ۱۰ - ۱۶۷۳]

۲۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۳۶/۱۰
آغاز: نحمدالله علی نعمائه و نشکر علی آلائه
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۵۸]

← الذوقیات العقلیه ← ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی

● **ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی = ذوقیه = الذوقیات العقلیه** / عرفان و تصوف / فارسی
zowqīyyāt-e ʻaqlī va maʻqūlāt-e zowqī = zowqīye = az-zowqīyyāt-ol ʻaqlīye

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ - ۱۰۱۶ قمری
fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

گفتاری است عرفانی ــ فلسفی در یک «بنیان» در ذوقیات عقلی در ده ذوق، و چند «رکن»: ۱. رؤیت و شهود و مشاهده؛ ۲. معنی اتحاد؛ ۳. وحدت وجود؛ ۴. وجود به مانند کلی طبیعی؛ در دیباچه چنین توصیف شده: «این چند کلمه ایست برسم انموذج از ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی بطریقی که مطابق مشرب صافی صوفیه و متکلمین نیز باشد و مبین قصد ایشان از آن مطالب تا معترض بر جهل خود اعتراف نماید»؛ در آن از اشارات ابن سینا و اوصاف الاشراف و شرح حکمة الاشراق و کتاب توحید بندهایی آورده است. در الذریعة با دو عنوان ذوقیات عقلی و وحدت وجود آمده است.

آغاز: بسمله. لک الحمد و انت اهل له، حمداً یعلوا حمد الحامدین ... خامه لسان بر صفحه زبان چه سان ثنا بتوان کرد ... اما بعد، چنین گوید: عبید الاحرار محمد دهدار که این چند کلمه ای است ...
انجام: و مهر گسترش منور و محفوظ بحق النبی و آله. و الحمدلله رب العالمین، و صلی الله ...
چاپ: تهران، ۱۳۷۵ش، میراث مکتوب، به کوشش محمد حسین اکبری ساوی، در رسائل دهدار، ش ۵، صص ۱۵۳-۱۷۲ با عنوان «رساله ذوقیات یا ذوقیه یا ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی» چاپ شده
[نسخه‌های منزوی ۱۱۵۴/۲؛ الذریعة ۴۵/۱۰؛ دنا ۵۱۴/۵-۵۱۵ (۲۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۰۷۴/۸ با عنوان «وحدت وجود»]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۹۶۵ق؛ با نشانی بلاغ؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۶گ (۴۷پ-۵۲پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۳۳/۱ - ۲۰۰]

۲. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۷۹/۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۸۳پ-۹۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: - ۹۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۱۳-ف
نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹۳/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «۵»، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۱۲۴-۱۳۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۴۰ - ۳۴۰]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۰/۱۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲ص (۱۱۸-۱۲۹)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱ - ۶۶]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲/۴
خط: نستعلیق، کا: ملا محمد مهدی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۲۰پ-۱۲۸ر)، ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۲۵۸]

۷. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه:۵/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۲۵ر-۳۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۸۰]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۳۲/۳
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ همراه با وجدانیات و ذوقیات او؛ ۹گ (۲۷پ-۳۵پ) [ف: ۱ - ۱۱۶]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۲۷/۱۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۹گ (۷۸ر-۸۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۵/۷سم [ف: ۷ - ۱۵۰]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۹۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ جلد: میشن مشکی، ۴گ (۱پ-۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۲۶سم [ف: ۶ - ۷۵۵]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۱۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن، تا: ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۲۳]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۶۴/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۴]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۶۵/۴

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱ص (۶۵)، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ - ۵۲۲]

۱۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۷

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «در یتیم» آمده که خطاست؛ بی‌کا، تا: ۱۲۱۷ق؛ ۷گ، قطع: خشتی [ف: - ۳۰۱]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰/۱۳۱۰-۸/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی زند، تا: ۱۲۳۳ق؛ فتحعلی زند (کاتب و جامع جنگ) مطالبی را در توضیح رساله افزوده به عنوان «یقول مؤلف هذا الکتاب جامع هذه الابواب»؛ جلد: مقوای زرد، ۳گ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۸۰]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۲۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۹/۹

خط: نستعلیق خوش، کا: مهدی بن جعفر، تا: ۲۸ شوال ۱۲۸۹ق [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۲۸]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۱۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۸۶ر-۹۵پ)، ۲ سطر(۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶ - ۲۲۶۱]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۰۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط:تحریری متوسط،کا: محمد حسین بن عبدالمجید تفرشی فقیر نعمة اللهی، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن خرمایی، ۱۷ص (۸۹-۱۰۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۶۵۷]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۱۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس همیشه و مخلد باشد.

کامل؛ کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۷گ (۱-۷)، ۱۶سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۴۳۵]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۷۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۱۸پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۱۶۸]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۰۲]

۲۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۴۷/۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۵۱۴]

۲۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۴/۲ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۵پ-۷ر) [ف: ۱ - ۲۷۹]

۲۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۱۲

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: - ۳۰۲]

۲۶. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه:۱۰/۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۲۶۸]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۲۲۱-۲۲۶)، ۲۶ و ۲۷ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

● ذوقی اردستانی / تراجم / فارسی

zowqī ardestānī

شفیعی اردستانی، مرتضی بن احمد، ق۱۴ شمسی

šafī'ī ardestānī, morteza ebn-e ahmad (- 20c)

رساله کوتاهی است در شرح حال ملا علی شاه اردستانی متخلص به ذوقی (-۱۰۴۵ق). این رساله در ۲۵ آذر ۱۳۸۲ش در تهران به انجام رسیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۹۰/۸

آغاز: ملا علی شاه متخلص به (ذوقی) از شعراء اواخر قرن دهم و اوایل قرن یازدهم هجری قمری است در اردستان به دنیا آمده

است؛ **انجام:** در پایان، از برادر عزیزم مهدی شفیعی اردستانی ... سپاسگزارم و از خداوند متعال توفیق روز افزون برای ایشان خواهانم.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۸۲ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: جدید، ۳گ (۶۱-۶۳)، ۲۳-۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳۸ - ۸۱۴]

↩ ذوقیه > ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی
↩ ذوقیه > ذوقیات

● **ذوقیه** / عرفان و تصوف / فارسی

zowqīye

برکی، عثمان بن حداد

barakī, 'osmān ebn-e haddād

توصیه‌های عرفانی است با سربندهای «ای عزیز – ای عزیز» به نثر آمیخته به نظم و حکایت‌ها و روایت‌هایی، با سروده‌هایی از حافظ، عراقی و مؤلف رساله. در مقدمه می‌گوید: «بیدار باش که خوش نکت‌های نفیس از عالم تقدس برای طالبان شوق و ذوق درین مختصر نامه که نامش ذوقیه است جمع کرده شد تا از مطالعه این طلب طالبان ترقی نماید و ذوق شوق ترنم افزاید». روزگار مؤلف و شرح احوال وی بدست نیامد. دو نسخه از این رساله شناخته شد. یکی در کتابخانه دانشگاه بنارس و دیگری در کتابخانه ندوة العلماء لکهنو که تصویر حاضر برگرفته از نسخه اخیر است.

[فهرستواره کتابهای فارسی ۳۷۵/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۱۸

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی لا اله الا هو، الأول بالأزلیة و الآخربالأبدیة الباطن بالأحدیة و الظاهر بالو حدانیة، لا کیف لذاته و لا وصف لصفاته ... پس بعد ازین می‌نماید ذره و خاکسار بی اعتبار ... عثمان ابن الهداد برکی؛ **انجام:** در کار و عمل آوری که انشاءالله تعالی از شر شیطان نفس نجات یابی و مراد هر دو جهان حاصل کنی. تمت.
نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلما، لکهنو، هند، شماره ۱۰۸ (ردیف ۱۹۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۶ صفر سنه ۴۸ جلوس والا؛ نسخه مغلوط است؛ ۱۲۶ص، ۱۴ سطر [عکسی ف: ۵ - ۱۵۳]

● **ذوقیه** / عرفان و تصوف / فارسی

zowqīye

رساله‌ای است کوتاه در ۳۲ «ذوق».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۵۶

آغاز: بسمله، نحمده علی نعمائه و نشکره علی آلائه و نصل علی محمد و آله. سخن موحدان بشنو ×× گر تو هستی موحد، آن بشنو؛ **انجام:** دائره انجام تمام شود او را تمام اول و آخر بداند و السلام تمت و الحمدلله اولاً و آخراً.
اول و آخر رساله در صحافی پس و پیش شده و نسخه از ذوق چهارم شروع و در ذوق سوم پایان می‌یابد، ولی مجموعاً نسخه کامل است؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۲ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۲سم [ف: ۴۵ - ۴۱]

↩ ذهابیه > سفرنامه قم

● **الذهب = کتاب الذهب** / کیمیا / عربی

aḏ-ḏahab = k.-uḏ ḏahab

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

یکی از رسائل السبع الجابریة. از آغاز آن بر می‌آید که این یکی را پیش از دیگر رساله‌ها ساخته است.

[دنا ۵۱۵/۵؛ الذریعه ۲۶۴/۱۷]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۷/۷

آغاز: بسمله. الحمدالله علی احسانه و الشکر له علی انعامه الذی ابتدأ ... و بعد، قدمنا هذا الکتاب من کتب السبعة قبل جمیع الکتب السبعة و نحن نذکر فی هذا الکتاب من امر الذهب؛ **انجام:** الصدر و البطن و الشفاء من الغیر. انشاء الله تعالی
خط:نسخ پخته،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛۱۱گ(۶۰پ-۷۰پ) [ف: ۱ - ۱۱۶]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۹/۵

آغاز: قد قدمنا هذا الکتاب من هذه الکتب السبعة و نحن نذکر فی هذا الکتاب من امور الذهب مثل ما ذکرنا فی کل کتاب
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۱۱سطر،اندازه:۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۶۲]

● **الذهب** / کیمیا / عربی

aḏ-ḏahab

جلدکی، علی بن ایدمر، - ۷۶۲ قمری

jeldakī, 'alī ebn-e aydamor (- 1361)

گوید: زر به آتش ذوب شود اما نسوزد. این رساله در هفت فصل است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۸۷/۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نحمدک کثیرا و نشکره شکرا یوجب لنا منه المزید؛ **انجام:** طریق مده و لکنها محموده العاقیه و بما ذکرنا تم کتاب الذهب و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج، ۷گ (۵۵ر-۶۱ر)، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۷×۱۹/۲سم [ف: ۱۷ - ۱۳۶]

● **الذهب الابریز فی غریب القرآن العزیز = غریب القرآن** / علوم قرآن / عربی

aḏ-ḏahab-ul ibrīz fī ġarīb-il qur'ān-il 'azīz = ġarīb-ul qur'ān

ثعالبی، عبدالرحمن بن محمد، ۷۸۶؟ - ۸۷۵ قمری

sa'ālebī, 'abd-or-rahmān ebn-e mohammad (1385 - 1471)

کتابی است در توضیح و تفسیر کلمات غریب قرآن به ترتیب الفبا.

آغاز: یقول الفقیر الی الله سبحانه عبدالرحمن بن محمد الثعالبی ... الله به. الحمد لله الذی ... کل امر ذی شأن و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اما بعد ... هذا المختصر فلا بد ان یکتب معه هذه الاوراق التی فی الغرایب اذبها یتم مقصور الکتاب باب الهمزه ...

انجام: و اصلح دنیای التی فیها معاشی اصلح آخرتی التی الیها معادی ... و غفر الله العظیم لنا و لوالدینا و لمن سبقنا و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹۸۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مغربی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترکی بغدادی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰ سطر، اندازه: ۲۳×۳۱ سم [ف: ۳۴ - ۱۱۱]

● **الذهب الابریز المحمر فی اقتناء علم الرمل و الاثر** / رمل، ادبیات / عربی

aḏ-ḏahab-ul ibrīz-il muḥammar fī iqtinā'-i 'ilm-ir raml wa-l aṯar

ابن زینل رمال، احمد بن علی

ebn-e zeynal-e rammāl, ahmad ebn-e 'alī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۶۲

آغاز: بسمله. و به التوفیق و منه الاغاثة. الحمد الله رب العالمین العالم بما یحتاج فی الظنون الی یوم الدین المحیط بما کان و ما یکون و ما هو کائن الی یوم الدین ... و بعد یقول ... علی بن احمد المحلی الشهیر بابن زینل: اعلم یا اخی ... انی لما نظرت فی علم الرمل وجدته من اجل العلوم و یظهر امورا لم تظهر بعلم النجوم فبحثت فیه بحثا جسیما و اجتهدت فیه اجتهادا عظیما فلم اجد فیه الا کتاب لا یلیق الا للمبتدی اللبیب و لم اجد ما یعتمد علیه المنتهی الا ریب فاحببت ان اضع فیه کتابا قیما و اجعل فیه علما محکمافوضعت هذا الکتاب العزیز و سمیته بالذهب الا بریز المحمر فی اقتناء الرمل و الاثر و طرزته باحسن تطریز فجاء کما ارید و اشتهی یصلح ان یکون عند الملوک للمنتهی ... فقلت فیه من احکام النجوم اشیاء کثیرة و معان غزیرة عن الاحکام للحکماء المتقدمین و اساطین المنجمین و قلیل من الرمالین و رتبته علی ابواب و فصول و قواعد و اصول و اعلم انه لا یصل الی کتابنا هذا الامن کان عالما و له ید فی المعانی و البیان و یکون حکیما فاضلا ذو عقل کبیر و فهم کثیر یفهم رموز الحکماء و اشارات العلماء؛

انجام: و انظر الشکل ۴۰ فان تکرر فی برج ذی جسد فان الارض حجارة و جبال و الله تعالی اعلم و الحمد الله وحده. تم.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۹و۱۰؛کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸۳ص، ۲۵ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۳-۳۴۱۷]

● **الذهب المسبوک فی ذکر من حج من الخلفاء و الملوک** / تاریخ / عربی

aḏ-ḏahab-ul masbūk fī ḏikr-i man ḥajja min-al xulafā' wa-l mulūk

مقریزی، احمد بن علی، ۷۶۶؟ - ۸۴۵ قمری

maqrīzī, ahmad ebn-e 'alī (1365 - 1442)

چاپ: قاهرة، لجنة التألیف و الترجمة، ۱۹۵۵م، نشره: جنال الدین الشیال، المقدمة ۳۴ص + المتن ۱۶۴ص + الفهارس

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۶۴/۳

آغاز: بسمله و هو حسبی و نعم الوکیل الحمد لله و به المستعان علی کل ما غزوهان و هان و صلی الله علی نبینا محمد خاتم النبیین ... و عبد فاسال الله مبتهلاالیه؛ **انجام:** فکان آخر العهد به قتل حنقا و الله اعلم

خط: نسخ عربی، کا: محمد بن احمد قاضی، تا: ۱۴ محرم ۱۰۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۷گ (۴۵ر-۷۱پ) [ف: ۱۰ - ۱۷۰۷]

● **الذهب المسکوک فی اللباس المشکوک** / فقه / عربی

aḏ-ḏahab-ul maskūk fī libās-il maškūk

ایروانی، علی بن عبدالحسین، ۱۳۰۱ - ۱۳۵۴ قمری

īravānī, 'alī ebn-e 'abd-ol-hoseyn (1884 - 1935)

رساله مفصل فقهی است درباره لباس که شک کنیم که آیا جزئی ازآن از حرام گوشت است می‌شود در آن نماز خواند یا نه؟

چاپ: کتاب درسال ۱۳۶۷ ق با «عقداللئالی فی فروع الاجمالی» درتهران چاپ شده است

[دنا ۵۱۵/۵؛ الذریعة ۴۵/۱۰؛ «مقدمه ای بر فقه شیعه» حسین مدرسی ص ۳۶۹؛ مشار، عربی ص ۳۹۶]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۲۳

آغاز: فی اللباس المشکوک: المشکوک کونه جزء ممالا یؤکل لحمه هل یجوز الصلاة فیه او لایجوز اویجوز فی مثل المتلطخ او الملصق بالثوب او البدن ولایجوز فی غیره؛ **انجام:** اما علی المختار من ان المانع هوعنوان البینة فبان ذلک الاستصحاب ایضا منه کانسداد باب باقی الاصول الموضوعیه وینحصر الامر بالاصل الحکمی الذی عرفت ما فیه

خط: نستعلیق، کا: آیت الله میرزا علی اکبر مرندی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۰گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۴]

↩ الذهبیات ⪢ الذهبیة

↩ الذهبیة ⪢ شرح الرسالة الذهبیة

● **الذهبیة** / حدیث / عربی

ad-dahabīyya

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری

(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb ،emām-e avval (- 661)

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۸۵/۲

خط: نسخ، کا: شیخ عبد محمد، تا: سه‌شنبه ۲۵ رمضان ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۶/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [نشریه: ۳ - ۲۳۱]

● **الذهبیة = وصیة فیثاغورس المسماة بالذهبیة** / اخلاق / عربی

ad-dahabīyya = waṣiyyat-u fīṯāġūris al-musammā bi-d-dahabīyya

فیثاغورس، ۵۷۰؟ - ۴۹۵ قبل میلاد

fīsāqūres (-570 - -495)

آغاز: قال فیثاغورس: أول ما اوصیک به بعد تقوی الله عز و جل تبجیل الذین لا یحل بهم الموت من الله و اولیائه و اکرامهم بما توجبه الشریعة و توق الیمین

انجام: و اجعل القسم المشرف علی ذلک التمییز الصحیح فانک عند ذلک اذا فارقت هذا البدن حتی تصیر مخلدا یکون عند ذلک سائحا غیر عائد الی الانوسة و لا قابل الموت. تمت وصایا فیثاغورس و الحمد لله حق حمده

چاپ: در مقالات فلسفیة لمشاهیر المسلمین و النصاری، به کوشش لویس شیخو (دارالعرب)

شرح و حواشی:

۱- الذهبیة = الذهبیات = تفسیر امیلخس = وصیة فوثاغورس فی آداب النفوس الروحانیة؛ ایامبلیخس (۲۴۵-۳۲۵)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۱۴/۲

وصیة فیثاغورس المسماة بالذهبیة کان الیونانیون یقرؤنها فی هیاکلهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق [ف: ۶ - ۳۰]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۲۱/۱ض

خط: نسخ، کا: قوام الدین بن حبیب الله، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۰۷۶ق؛ اندازه: ۱۴×۲۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۷۲]

● **الذهبیة = الذهبیات = تفسیر امیلخس = وصیة فوثاغورس فی آداب النفوس الروحانیة** / اخلاق - عربی

ad-dahabīyya = ad-dahabīyyāt = tafsīr-u amīlxus = waṣiyyat-u fūṯāġūris fī ādāb-in nufūs-ir rawḥānīyya

ایامبلیخس، ۲۴۵؟ - ۳۲۵ ؟ میلادی

ayāmblīxos (245 - 325)

وابسته به: الذهبیة = وصیة فیثاغورس المسماة بالذهبیة؛ فیثاغورس (۵۷۰-۴۹۵)

اندرزهایی است منسوب به فیثاغورس حکیم یونانی که در آداب نفوس روحانی گفته است؛ این اندرزها در این رساله شرح شده‌اند و عناوینش «قال فوثاغورس قال المفسر» می‌باشد.

آغاز: شرح مجموع ... قال فوثاغورس اول ما اوصیکم به تبجیل الذین لایحل بهم الموت.

انجام: فیلحقها ایضاً الموت بل یبقی علی التبری من الجسد غیر قابل للتغییر.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۲۵عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله ان نلت منها خطاً من الحظوظ یعنی انک ان اشرفت علی.

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ ۶ص (۳۰۴-۳۰۹) [عکسی ف: ۴ - ۳۱۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: شوال ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج، ۵گ (۳۱۲ر-۳۱۶ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۴۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱۱/۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۵گ (۷۰پ-۷۴پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۸۸]

● **الذهبیة** / فقه / عربی

ad-dahabīyya

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری

xājū’ī, mohammad esmā‘īl ebn-e hoseyn (- 1760)

رساله در این که آیا طلا به دست کردن یا پوشیدن جامه زراندود جایز و نماز با آن صحیح است؟ و آیا به کاربردن

ظروف طلا و نقره حرام است؟ در پنج «فصل» می‌باشد.
آغاز: بسمله. الحمد الذی جعل لباس الذهب زینة لنا فی الدار الآخرة و حرمه علینا فی هذه الحیوة الدنیا لحکمته هی علینا ساترة ... فقد سألنی بعض اخوانی فی الدین ... عن جواز لبس الذهب و اللباس المذهب و الصلوة فیه و عدمه فاجبته بماحضرنی وقت السئوال فالتمس منی الاشارة الی مأخذ الحکم و مدرکه و ما علیه اصحابنا فی المقامین فبادرت الیه امتثالا لامره ... فالفت هذه الرسالة الموسومة بالذهبیه و اهدیتها لتلک الحضرة العلیة ... فاقول و انا العبد الانس بمولاه الجلیل محمد بن الحسین بن محمد بن (؟) رضا المشتهر باسمعیل ...
انجام: فان کان یحصل منه شیء بالعرض علی النار حرم استعماله و الا فاشکال ازال الله عنی و عنک الاشکال و اصلح لی و لک البال و احسن الی و الیک فی الحال و المآل بنبیه محمد و آله خیر آل صلی الله علیه و آله ما بقی الغدوو الآصال.
چاپ: در مجموعه ثانیه از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛۲۱گ(۳۷پ-۵۷پ) [ف: ۵ - ۱۸۸۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۹۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۸۷]
۳. تهران؛ شهشهانی، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۶۰۶]

← الذهبیة الطبیة ⩾ الرسالة الذهبیة

● **الذهبیة فی علم الفرائض** / فقه / عربی
aḏ-ḏahabīyya fī ʻilm-il farā'iḍ

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۶۴
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

● **الذهبیة فی مسألة الوضوء من اوانی الذهب (الرسالة)** / فقه / عربی
aḏ-ḏahabīyya fī mas'alat-il wuḍū' min awāni-ḏ ḏahab (ar-r.)
نقوی نصیرآبادی، دلدار علی بن محمد معین، ۱۱۶۶ - ۱۲۳۵ قمری
naqavī nasīr-ābādī, deldār-ʻalī ebn-e mohammad moʻīn (1753 - 1820)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۰۳۲
آغاز: بسمله حمدله ... و بعد فاعلم انه قال صاحب المدارک فی ذیل قول المحقق صاحب الشرایع؛ **انجام:** فتعم جمیع افرادها بلا فرق فی ذلک هذا ما یخطر بالبال و الله یعلم بحقیقة الحال
خط: نسخ، کا: ابی القاسم بن نجف موسوی، تا: ربیع الاول ۱۲۸۶ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن ماشی، ۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۸]

● **الذهیب فی شرح التهذیب** / منطق / عربی
aḏ-ḏahīb fī š.-it tahḏīb
کرباسی، محمد مهدی بن محمد ابراهیم، - ۱۲۷۸ قمری
karbāsī, mohammad mahdī ebn-e mohammad ebrāhīm (- 1862)
وابسته به: تهذیب المنطق؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
شرحی است بر «تهذیب المنطق و الکلام» مسعود بن عمر تفتازانی با حذف مباحث بی‌فائده، و پرهیز از نقل اقوال مختلف.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۱۷
آغاز: الحمد لله الذی میز الانسان عما یشارکه بالنطق والبیان و جعل المنطق ألة تعصم مراعاتها الذهن عن الخطاء فی الاذهان؛
انجام: و ذلک بان یستعمل الالفاظ الغریبة الغیر الظاهرة الدالة عند من ...
جزء اول؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ دارای خط خوردگی، مصحح، یادداشت سید حسین آل بحرالعلوم طباطبائی در سال ۱۳۰۷ با مهر «حسین بن جعفر الطباطبائی ۱۳۰۷» که نسخه را از عمویش سید محمد صادق گرفته؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۷×۱۵/۵سم [ف: ۴۳ - ۱۷]

← ذی الرأسین ⩾ مسائل ذی الرأسین

● **ذیل الابحاث المسددة و حل مسائلها العقدة** / کلام و اعتقادات / عربی
ḏayl-ul abḥāṯ-il musaddida wa ḥall-u masā'il-i-ha-l ʻuqda
امیر صنعانی، محمد بن اسماعیل، ۱۰۹۹ - ۱۱۸۲ قمری
amīr-ol sanʻānī, mohammad ebn-e esmāʻīl (1688 - 1769)
وابسته به: الابحاث المسددة فی فنون متعددة؛ مقبلی، صالح بن مهدی (۱۰۴۷-۱۱۰۸ق)
این کتاب ذیل و تکمله‌ای بر «الابحاث المسددة فی فنون المتعددة» تألیف ضیاءالدین صالح بن مهدی مقبلی (-۱۱۰۸ق)

است که طی مباحث، برخی عبارات مشکل و پیچیده را شرح داده است. مؤلف از معمرین بوده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله بلاحصر و لانهایة و صلوته و سلامه علی رسوله نبی الهدایة ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۶۷۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فتح علی من کان المسبب فی تنسیخ هذا الکتاب بالعلم و العمل به ... اثنین و ثمانین و مائه و الف
خط: نسخ تحریری، کا: اسماعیل بن احمد یمانی، تا: ۱۱۸۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوای، ۱۴۴گ، ۲۷سطر [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۱۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۷۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم ابحاث الایات الکریمه و الاحادیث النبویه ... ماته والف
خط: نسخ تحریری، کا: اسماعیل بن احمد، تا: ۱۱۸۲ق [رایانه]

● ذیل اربعین النووی / شرح حدیث / عربی

ḏayl-u arba'īn-in nawawī

نووی، یحیی بن شرف، ۶۳۱ – ۶۷۶ قمری

navavī, yahyā ebn-e šaraf (1234 - 1278)

وابسته به: الاربعون حدیثاً = الاربعین النبویة؛ نووی، یحیی بن شرف (۶۳۱–۶۷۶ق)
ذیلی است که نووی بر اربعین حدیث خود نگاشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۹۹/۹
آغاز: قال مصنف هذه الاربعین الامام محیی الدین بن شرف النووی قدس الله روحه و نور ضریحه فهذا آخر ما قصدته منه بیان الاحادیث التی جمعت قواعد الاسلام؛ **انجام:** و اغفرلنا ربنا انک انت العزیز الحکیم ربنا اتمم لنا نورنا و اغفره لنا إنک علی کل شی قدیر.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۵ص (۱۳۷–۱۴۱)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۵ – ۴۴۷]

← ذیل اسرار الوجود ← تاریخ شاه اسماعیل صفوی

● ذیل الاسطقس الثالث / کیمیا / عربی

ḏayl-ul usṭuqus-iṯ ṯāliṯ

جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

وابسته به: اسطقس الاس الثالث = اسطقس الاس علی رأی اهل الصناعة؛ جابر بن حیان (۱۲۰–۱۹۸)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱/۶
آغاز: هذا ذیله و شرحه. اعلم انما قطعت هذا الباب من الکتاب، لانی ترکت ذکره فی اول الکتاب، فجعلته تابعا لیتم لک به؛ **انجام:** تم کتاب الاسطقس الاس الاول و الثانی و الثالث الفلسفی و الدیانی و العملی، بحمدالله و عونه و حسن توفیقه و یتلوه تفسیر اسطقس الاس.
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا،جا:حیدرآباد؛۱گ(۶۱ر و پ)[ف: ۴ – ۱۰۲۲]

● ذیل اسناد المصفی، او المشیخة / تراجم / عربی

ḏayl-u asnād-el muṣaffā, awi-l mašīxa

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳ – ۱۳۸۹ قمری

āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876 - 1969)

وابسته به: المشیخة = الاسناد المصفی الی آل المصطفی؛ آقابزرگ طهرانی، محمد محسن (۱۲۹۳–۱۳۸۹ق)
«اسناد المصفی الی آل المصطفی» (الذریعه ۷۰/۲) زنجیره مشایخ ایشان است، بیرون کشیده از «مصفی المقال فی مصنفی علم الرجال» (الذریعه ۱۳۰/۲۱) می‌باشد که معمولاً نسخه‌هایی از آن را امضا کرده به شاگردان و مجیزان خود می‌داند و این اجازت را، برای بار دوم به میرزا نجم الدین شریف عسکری فرزند میرزا محمد تهرانی، که در سامره می‌زیسته‌اند داده‌اند و مشایخ ایشان از اهل سنت را دربردارد. (احمد منزوی)
چاپ: ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر چهاردهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۴ش، تصویر این ذیل که در هفت صفحه است با تقدیمی از سید محمد رضا حسینی جلالی چاپ شده
[الذریعه، پیشگفتار: واژه «منتخب من کتاب مصفی المقال»؛ دنا ۵۱۶/۵]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۵۷/۱
آغاز: بسمله. الحمدلله و کفی، و الصلوة و السلام علی ... و بعد، فقد کتبت قبل سنین اجازة فی آخر (الاسناد المصفی) للشیخ؛ **انجام:** اولهم الشیخ محمد علی المکی المالکی المتوفی قرب ۱۳۷۰ و آخرهم ثلاثیات البخاری.
خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۲ صفر ۱۳۷۲ق؛ اهدایی: دکتر علینقی منزوی؛ ۴گ (۱ر–۴پ) [ف: ۲ – ۱۱۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۸
آغاز: الحمدلله و الصلاة و السلام ... و بعد فقد کتبت فی سنة ۱۳۶۸ [ق] فی آخر مشیختی الموسوم بالاسناد المصفی ... للسید السند ... السید احمد الروضاتی ... و لخو الاسناد المذکورة عن بیان طرقی الی سایر علماء الاسلام القاطنین فی القاهره او المدینة او البیت الحرام. کتب السید الی کرراً ان، اشرح له تلک الطرق مستقلا، فبادرت الی انجام مأموله بتألیف ذیل المشیخة ... و اقتصرت بذکر خمسة منهم ... او لهم العلامة الشیخ محمدعلی ... المکی المولد و المنشأ حدود سنة ۱۲۸۰ق؛ **انجام:** حرره الفانی

المدعو به آقا بزرگ الطهرانی فی جهة الاخیر من شهر شعبان سنة سبعین و ثلاثمائة و الف. و قد استنسخت هذه النسخة عن نسخة خط المجیز دام ظله فی تاریخ یوم الجمعه الموافق ۱۵ من شوال ۱۳۷۰ق. ثم اهدیت نسختی هذه الی الفاضل المحتر ... المیرزا علینقی المنزوی ... و انا الاقل السید مهدی المدرسی.
خط: نسخ خوش، کا: سید مهدی مدرسی، تا: ۱۵ شوال ۱۳۷۰ق، برای علینقی منزوی؛ همراه است با یادداشت بلند دکتر علینقی درباره این اجازه؛ اهدایی: دکتر علینقی منزوی؛ ۱۲ص، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۴۸]

● ذیل الاصول للطوسی / - عربی

ḏayl-ul usūl li-ṭ-ṭūsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۵۹/۱۴-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Ad. 23570. اقامة البرهان علی الحکم المذکور فی ۱۵ من الثانیة من الاصول؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۱۴ق؛ ۲گ (۸۶-۸۷) [فیلمها ف: ۱ - ۶۰۴]

← ذیل اکمال الکمال ⩾ الاستدراک

● ذیل تاریخ الاسلام / تاریخ / عربی

ḏayl-u tārīx-il islām

ذهبی، محمد بن احمد، ۶۷۳ - ۷۴۸ قمری

zahabī, mohammad ebn-e ahmad (1275 - 1348)

وابسته به: تاریخ الاسلام و طبقات مشاهیر الاعلام؛ ذهبی، محمد بن احمد (۶۷۳-۷۴۸ق)

ذیلی است بر «تاریخ الاسلام و طبقات مشاهیر الأعلام» تاریخ الاسلام ظاهراً تا حوادث سال هفتصد هجری را متضمن است. این ذیل مشتمل است بر حوادث بعد از هفتصد، تا ظاهراً هفتصد و چهل و سوم هجری. این ذیل از خود ذهبی است، و با مراجعه به شرح حال «جمال الدین ابو الحجاج یوسف بن الزکی ... المزی» و «ابن تیمیه» در اینجا و تطبیق آن با ترجمه این دو نفر در دیگر مؤلفات ذهبی، هیچ‌گونه جای تردید نیست؛ الا اینکه در آخرین ترجمه‌ای که در این ذیل آمده، یعنی ترجمه «تاج الدین علی بن سنجر ... البغدادی الحنفی، المعروف بابن السباک» تاریخ درگذشت وی در سنه ۷۵۰ق آمده که با تاریخ در گذشت مؤلف، در ۷۴۸ق سازگار نیست.

[دنا ۵/۵۱۶؛ بروکلمان /۲(۴۶)۵۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۶عکسی

آغاز: ... علی بن احمد ... البعلی الشافعی ... توفی فی صفر سنة ثلاث و سبعمایه، سمعت خطابته ... ببعلبک؛ **انجام:** ابن السباک ... الامام تاج الدین علی بن سنجر ابن السباک ... و هو آخر الکتاب.

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۴۱۰۰ (اربری، فهرست خطی عربی ۳۲/۵)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، قبل از کتاب آمده: که ابو حفص عمر بن عبد العزیز ... ابن الفارقی از قرائت این ذیل بر مؤلف در روز پنج‌شنبه هفدهم رمضان ۷۴۳ق فراغت یافته و مؤلف به او اجازه داده است؛ ۱۴۳گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۶۷]

← ذیل تاریخ بغداد ⩾ تاریخ مدینة الاسلام فی الذیل علی تاریخ الخطیب

● ذیل تاریخ بغداد / تراجم / عربی

ḏayl-u tārīx-i baġdād

بنداری، فتح بن علی، ۵۸۶ - ۶۳۴ قمری

bondārī, fath ebn-e ʻalī (1191 - 1237)

تاریخ بغداد یا تاریخ مدینة السلام اثری بسیار مهم در شرح حال عالمان و محدثان و بزرگان بغداد، تألیف خطیب بغدادی احمد بن علی (-۴۶۳ق) است که با مقدمه‌ای مفصل در وصف تاریخی و جغرافیایی و آثار تمدنی بغداد آغاز می‌شود. پس از آن، شرح حال ۷۸۳۱ تن از بزرگان بغداد از زمان بنای آن (۱۴۵-۱۴۶ق) تا سال ۴۶۳ق با نگاه ویژه به محدثان و عالمان دینی و تاریخ فرهنگی بغداد آمده است. خطیب بغدادی زندگینامه ها را به ترتیب الفبایی نام شخص و پدر او تنظیم کرده و گاه در حرف واحد یا حتی اسم واحد، ترتیب طبقاتی را اعمال کرده است. در تاریخ بغداد، زندگی‌نامه‌ها با شرح حال پنجاه تن از صحابه‌ای که به مدائن وارد شدند، آغاز شده است، و پس از آن، برای تبرک جستن به نام پیامبر، به شرح حال کسانی که نامشان «محمد» است، پرداخته و سپس نام دیگران را به ترتیب حروف الفبا آورده است. بر تاریخ بغداد ذیل‌هایی نگاشته‌اند؛ از جمله ذیل‌های ابوالبرکات سقطی (-۵۰۹ق) سمعانی (-۵۶۲ق) و ابن نجار (-۶۴۳ق) بر برخی از ذیل‌های تاریخ بغداد نیز ذیل نوشته شده است؛ از جمله، ذیل ابن دبیثی (-۶۳۷ق) بر ذیل سمعانی. همچنین تلخیص‌های متعددی از تاریخ بغداد و از برخی ذیل‌های آن نوشته شده است. تاریخ بغداد و ذیل‌های آن با مقدمه و تحقیق مصطفی عبدالقادر عطا، در ۲۴ جلد، شامل چهارده جلد با عنوان تاریخ بغداد و هشت جلد با عنوان ذیول تاریخ بغداد و دو جلد با عنوان فهارس، در بیروت به چاپ رسیده است. یکی از ذیل‌نویسان بر تاریخ بغداد، قوام الدین ابوابراهیم فتح بن علی بن محمد بنداری اصفهانی، مورخ ایرانی قرن هفتم است. از زندگی او که ظاهراً در شام و عراق سپری شده، اطلاعات زیادی در دست نیست. شهرت اصلی او به سبب تلخیص و تهذیب کتاب زبدة النصرة و نخبة العصرة، در تاریخ سلجوقیان تألیف عمادالدین اصفهانی است، که آن را در ۶۲۳ق به شرف الدین عیسی ایوبی هدیه کرد (چاپ هوتسما، در

تاریخ آل سلجوق، ج۲). به گفته خودش، تاریخ صلاح الدین ایوبی به نام البرق الشامی، تألیف عمادالدین اصفهانی، را تلخیص کرده، و بر تاریخ بغداد ذیلی نگاشته است. وی شاهنامه فردوسی را به عربی برگردانید و در ۶۲۴ق به الملک المعظم تقدیم کرد (چاپ عبدالوهاب عزام، قاهره، ۱۳۵۰). کتاب حاضر که در فهرست آربری و بلوشه با عنوان ذیل تاریخ بغداد معرفی شده است، شامل شرح حال نامیده‌شدگان به «محمد» است، به ترتیب الفبایی اسامی پدرانشان، برگرفته از تاریخ بغداد خطیب بغدادی و ذیل سمعانی بر آن و ذیل دبیثی بر ذیل سمعانی. نام کتاب در نسخه حاضر «محمدیه» ثبت شده است. اما به سبب افتادگی طرفین نسخه و عدم دستیابی به قرینه‌ای خاص در تشخیص نام مؤلف، راقم سطور اطمینان ندارد که این اثر از بنداری اصفهانی باشد و روشن نیست که آربری و بلوشه با تکیه بر چه قرینه‌ای، این کتاب را از بنداری دانسته‌اند. همچنین مشخص نیست ذیلی که بنداری نگاشته، تا چه اسمی پیش رفته است؛ آیا تنها نامیده‌شدگان به «محمد» را نوشته یا بیش از آن هم نوشته و نسخه‌ای از آن باقی نمانده است. (حافظیان، ابوالفضل)

[دنا ۵۱۶/۵؛ الأعلام، زرکلی: ۱۳۴/۵؛ اعیان الشیعة: ۳۹۳/۸؛ اثر آفرینان: ۷۶/۲؛ بروکلمان، ذیل: ۳۲۹/۱و ۵۵۴ و ۵۶۳؛ دانشنامه جهان اسلام: ۲۵۹/۴ و ۲۰۵/۶-۲۰۸؛ فهرست نسخه‌های خطی عربی جدید کتابخانه ملی فرانسه، بلوشه: ۱۹۳، نسخه شماره ۶۱۵۲؛ کشف الظنون ۲۸۸/۱؛ معجم المؤلفین: ۴۸/۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۱عکسی

آغاز: محمد بن احمد بن خالد بن شبر ... محمد بن احمد بن أبی دواد أبوالولید الایادی القاضی و هو أخو حریز بن احمد. قال و ولاه أمیرالمؤمنین المتوکل علی الله القضاء بعد ان فلج أبوه؛

انجام: محمد بن عبدالرحمن بن جعفر ابوالحسن الدقاق سمع أبابکر عبدالله بن زیاد النیسابوری و ابراهیم بن حماد القاضی و الحسین بن اسمعیل المحاملی قال حدثنی عنه عبدالعزیز بن علی الأزجی و کان ثقة ...

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۷۵۴؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، نام کتاب «کتاب محمدیه» درج شده است و در توضیح آمده که تلخیصی از نامیده شدگان به «محمد» از تاریخ بغداد است؛ تملک: نجم الدین بن ملا عبدالغفور رشکانی سیویدی در ۱۱ رجب ۱۳۳۹؛ ۲۰۰ص، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۳ - ۱۲۹]

● ذیل تاریخ بغداد / تاریخ / عربی

ḏayl-u tārīx-i baġdād

ابن دبیثی، محمد بن سعید، ۵۵۸ - ۶۳۷ قمری

ebn-e dobaysī, mohammad ebn-e sa'īd (1164 - 1240)

آن را ذیلی بر «تاریخ بغداد» ابی سعد سمعانی قرار داده است، که ذیلی بر «تاریخ بغداد» خطیب بغدادی است که آن در چهار مجلد است. سلم منه بعض أجزاء تنتهی الی نهایة حرف العین، تفرقت بین خزائن کتب دیار الشرق و الغرب.

چاپ: بغداد، وزارة الاعلام، محقق: بشار عواد معروف، چاپ اول، ۳۶۵ص، ۱۳۹۳ق.

[دنا ۵۱۶/۵؛ فهرست المخطوطات التاریخ ش ۲۴۹؛ مجمع علمی ۲۶۱/۱ و ۲۶۳/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۱-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۸۷۰. جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن عبدالخالق بن محمد بن هبة الله بن احمد بن هشام اموی مقری شافعی دمشقی، تا: دوشنبه ۱۷ جمادی الاول ۶۳۵ق؛ ۲۴۵گ، ۲۴ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۰]

● ذیل تاریخ تیموری / تاریخ / فارسی

zeyl-e tārīx-e teymūrī

خواجه تاج سلمانی

xāje tāj salmānī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴-عکسی

نسخه اصل: از ترکیه کتابخانه ولی الدین؛ بی‌کا، تا: ۹۸۸ق [نشریه: ۲ - ۲۷۵]

● ذیل تاریخ جهانگشای جوینی = واقعه بغداد / تاریخ ایران / فارسی

zeyl-e tārīx-e jahāngošā-ye joveynī = vāqe'e-ye baqdād

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

وابسته به: تاریخ جهانگشا؛ جوینی، عطا ملک بن محمد (۶۲۳-۶۸۱ق)

تاریخ جهانگشای جوینی تا سال ۶۵۱ هجری بیش نوشته نشده و با آن که خود عطا ملک جوینی در واقعه فتح بغداد حضور داشته و به چشم خود آن را دیده است، ظاهراً به واسطه مشاغل بسیار و سرگرمی به امور دیوانی مجال نوشتن بقیه تاریخ و ذکر آن واقعه را نیافته و خواجه آن را نگاشته و ضمیمه تاریخ جهانگشا کرده است. ابن العبری آن را ترجمه کرده و در کتاب مختصر الدول آورده است و دانشمند محترم سید مصطفی طباطبائی آن را به عربی ترجمه نموده و در یکی از شماره‌های مجله المرشد نشر کرده است.

آغاز: سپاس مر خدای را که خداوند هر دو جهان است ... و بعد گوید: به وقت آن که پادشاه جهان ماده امن و امان هلاکوخان عزم دخول بلاد ملاحده کرد جهت استیصال آن قوم، ایلچی به خلیفه فرستاد که گفته ای من ایلم نشان ایلی آن باشد که ما چون

به یاغی بر نشینیم ما را به لشکر مدد دهی ...
چاپ: این تاریخ با اصلاح مرحوم میرزا محمد خان قزوینی طاب ثراه در دنباله جلد سوم تاریخ جهانگشای جوینی در لیدن ره طبع رسیده است. ابن العبری آن را ترجمه کرده و در کتاب مختصر الدول (از ص ۴۷۳ سطر ده تا آخر ص ۴۷۵ چاپی) آورده است.
[دنا ۵۱۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۹۶۹/۲]

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۷۷/۲
خط: نسخ، کا: محمد شاه بن علی بن محمود بن شاد بخت معروف به شیخ حافظ اصفهانی، تا: نیمه ذیقعده ۶۹۸ق، جا: محله کران؛ جلد: تیماج عنابی [نشریه: ۶ - ۶۷۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۴۹/۴
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۵۱-۵۸)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۹ - ۱۱۷۱]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴۸/۲ ـ ج
بی‌کا،تا:شنبه۸محرم۱۳۰۳ق؛ ۴گ (۲۸۵پ - ۲۸۸ر) [ف: ۱ - ۲۸۰]

۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۲۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کوفه و بصره لشکر نرفته ... و آله الطاهرین.
در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن میرزا احمد مستوفی تفرشی، تا: ۲۲ شوال ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۷۲۷-۷۳۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۱۸۳]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۳۸/۲ ـ ج
خط: نستعلیق، کا: مینوی، تا: ۲۳ رمضان ۱۳۴۳ق؛ ۶ص (۱۱۵-۱۲۰) [ف: ۱ - ۲۸۰]

← ذیل تاریخ زندیه ≻ ذیل تاریخ گیتی گشای

● ذیل تاریخ گزیده / تاریخ جهان / فارسی

zeyl-e tārīx-e gozīde

مستوفی، زین الدین بن حمدالله، ق۸ قمری

mostawfī, zayn-od-dīn ebn-e hamd-ol-lāh (- 14c)

وابسته به: تاریخ گزیده = شرفنامه؛ حمدالله مستوفی، حمدالله بن ابی بکر (-۷۵۰)

تاریخ گزیده حمدالله مستوفی قزوینی، تاریخ جهان است تا سال ۷۴۴ق که به نام خواجه غیاث الدین بن رشید الدین فضل الله همدانی در یک فاتحه و شش باب و چند فصل تألیف شده است. زین الدین، فرزند حمدالله مستوفی، ذیلی بر کتاب پدرش نگاشته و اخبار سال‌های ۷۴۲ تا ۷۹۴ (مدت ۵۲ سال) و حوادثی را که به‌طور خاص در آذربایجان و اران (این سو و آن سوی رود ارس) پیش آمده، گزارش کرده است. مطالب ذیل تاریخ گزیده اطلاعاتی هستند درباره دوره‌هایی که جلایریان و چوپانیان در آذربایجان و اران و بخش‌هایی از سرزمین روم تا شهر بغداد حکومت می‌کردند. زین الدین ذیل را بر اساس اطلاعات شخصی خود و آنچه از اشخاص دیگر شنیده بوده، به رشته تحریر درآورده است. یکی از جنبه‌های ارزشمند ذیل تاریخ گزیده اطلاعاتی است که از آن در زمینه جغرافیای تاریخی دو منطقه آذربایجان و اران به دست می‌آید.
چاپ: به کوشش ایرج افشار در تهران، به سال ۱۳۷۲ش ضمن مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی موقوفات دکتر محمود افشار یزدی
[فهرستواره منزوی، ج۱، ص ۵۸۶ -۵۸۸؛ مقدمه ایرج افشار بر تصحیح ذیل تاریخ گزیده؛ آکیمو شکین، کوشف میکلوخو و ماکلای، نسخه‌های خطی فارسی و تاجیکی فرهنگستان علوم اتحاد شوروی، ج۱، ص ۹۶؛ دنا ۵۱۶/۵؛ نسخه‌های منزوی مؤسسه خاورشناسی فرهنگسان علوم روسیه، ترجمه عارف رمضان، ص ۵۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۲
نام کتاب و مؤلف به استناد فهرست عکسی مرعشی ۷۱/۳ تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در برابر چاپی که برون از آن کرده است افزوده دارد در ص ۲۱۸-۲۳۴ که گزارش زندگی خود مستوفی است و رفتن او به شیراز و گله او از فرمانروایان و دزدیده شدن اموال او و بازگشت او به قزوین و سرگذشت او تا سال ۷۳۹، با ذیل که حوادث سال ۷۴۰-۷۹۵ در آن آمده است (۲۳۴-۲۸۷)، از پایان افتاده است و می‌رسد تا به سال ۷۹۵، نسخه در ۱۲۷۰ در کتابخانه فتحعلیشاه بوده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۸۶گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۹ - ۱۰۲۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۰عکسی
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و سلم تسلیماً کثیراً چون مرحوم سعید پدرم طاب ثراه تاریخ گزیده را تا اول زمان ملک اشرف رسانیده بود بنده کاتب این حروف زین الدین بن حمدالله القزوینی؛ **انجام:** سایه معدلت و آفتاب مکرمت بر سر عالمیان پاینده و تابنده داراد و دست حوادث زمان و مکاره دوران از ذات این دولت دور الی یوم النشور بمحمد و آله الطیبین الطاهرین و سلم تسلیماً کثیراً.
نسخه اصل: مؤسسه خاورشناسی لنینگراد روسیه، ش ۵۰۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۲۴ق؛ مجدول؛ مهر: «من کتب الفقیر علی غفرله» (چندضلعی)؛ تملک: ابوالخیر احمد؛ ۴۲ص، ۱۹سطر [عکسی ف: ۳ - ۷۱]

● ذیل تاریخ گزیده / تاریخ / فارسی

zeyl-e tārīx-e gozīde

شرف الدین علی یزدی، - ۸۵۸ قمری

šaraf-od-dīn ʻalī-ye yazdī (- 1454)

وابسته به: تاریخ گزیده = شرفنامه؛ حمدالله مستوفی، حمدالله بن ابی بکر (-۷۵۰)
کتاب «تاریخ گزیده» حوادث تاریخی را تا سال ۷۳۰ ق شامل است. بعد از آن دو ذیل بر این کتاب در وقایع سال‌های بعدی نوشته شده. ذیل زین الدین بن حمد الله مستوفی و این ذیل با این خصوصیات: این ذیل شامل دو بخش است: بخش اول: که قطعاً ادامه اصل تاریخ گزیده است و در نسخه چاپی دیده نمی‌شود شامل ادامه وقایع سال‌های ۷۳۴ تا ۷۳۹ است. مؤلف در آن شرح حال خود را نیز آورده و مسافرتش به شیراز و دزدیده شدن اموالش و بازگشت به قزوین، را در این بخش ذکر نموده است عده‌ای با استناد به همین بخش این ذیل را تألیف خود حمدالله مستوفی می‌دانند. بخش دوم: شامل وقایع سال‌های ۷۴۰ تا ۷۷۸ق در این بخش این موضوعات و اسامی به چشم می‌خورد: شرح حال بغداد خاتون، طغا تیمورخان برادرزاده چنگیز خان، شمه‌ای از حالات مؤلف، امیر حسن چوپانی از امرای سربداران، خواجه مسعود دامغانی منشی خوشنویس، ابواسحاق بن محمود شاه شیرازی ممدوح خواجه حافظ، سلمان ساوجی، وبای تبریز، قلعه ری و اهمیت آن، پیرانشاه گورگانی. مؤلف در پایان ذیل، باقی تاریخ را به کتاب ظفرنامه خود حواله می‌دهد و قطعاً منظور از آن ظفرنامه حمدالله مستوفی (نسخه‌های منزوی ۴: ۲۹۹۶ و ۶: ۴۱۸۳؛ الذریعة ۱۵: ۱۹۹؛ بریگل ۱: ۸۲) نمی‌تواند باشد زیرا ظفرنامه مستوفی در سال ۷۳۵ق سروده شده و معقول نیست حوادث سال‌های ۷۷۸ ق را به آن حواله دهند. گویا منظور از آن همان ظفرنامه شرف الدین یزدی معمائی است که وقایع سال‌های ۷۳۳ تا ۸۰۷ق را دربردارد. (فهرستواره منزوی ۲: ۱۰۱۷)
آغاز: و هم در این سال فصل تابستان سنه اربع و ثلثین و سبعمائه هجری بود خبر به سلطانیه رسانیدند که پادشاه اوزبک خان از نسل موسی خان بن چنگیز خان از دشت خزر آهنگ این ملک داد و سلطان ایران به حکم آنکه به تدارک و تلافی خلل‌های ملک پیش از تمکین خصم مبادرت نماید و این معنی از فرائض احکام جهان داری است و دفع آن فتنه از لوازم امور بود با خود گفت بیت: دست زمانه بازوی شاهی برون کند ×× از بازویی که آن نکشیده است بار تیغ
انجام: امیر عباس و جمعی امرا به سلطان احمد رسیدند و خواتین و پسر او را علاءالدوله بگرفتند ... بعد از آن بندگی حضرت اعلی از بغداد متوجه قلعه تکریت شد و باقی احوال در کتاب ظفرنامه بندگی حضرت اعلی مذکور است تم.
چاپ: گنجینه بهارستان، بخش تاریخ ۱، به کوشش سید سعید میر محمد صادق، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، بهار ۱۳۸۴ش، به کوشش عبدالحسین نوائی صص ۲۳- ۱۴۵ و از مؤلفی ناشناس.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۱/۲
آغاز و انجام: برابر
تا وقایع سال ۷۷۸ شامل است؛ خط: نستعلیق، کا: جمال الدین محمد بن ابو اسحاق نیریزی، تا: ۱۰ صفر۹۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۶گ (۲۷۹پ-۳۵۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم
[ف: ۳۸ - ۱۱۷]

● ذیل تاریخ گلشن خلفا / تاریخ / فارسی

zeyl-e tārīx-e golšan-e xolafā

افندی، رسول

afandī, rasūl

از رسول افندی کاتب مصرف خانه بغداد درگذشته ذیقعده ۱۲۴۸ که دنباله این تاریخ را از ۱۱۵۹ق پس از مرگ نادر تا به سال ۱۲۳۷ق رسانده است. خود گلشن خلفا از مرتضی ناظم زاده یا نظمی زاده است که در ۱۱۳۳ یا ۱۱۳۶ درگذشته است. او آن را در ۱۱۰۰ برای عمر پاشا ساخته و تاریخ بغداد را آغاز خلافت عباسیان تا سال ۱۱۳۰ در آن گذارده است و در قسطنطنیه به سال ۱۱۴۳ چاپ شده است. گلشن خلفا را شوکه در دو جلد به فرانسه در آورده است (بلوشه ۷۳/۲ ش ۲-۸۳۱). ریو در فهرست ترکی از دوحة الخلفاء یاد می‌کند که ذیل گلشن خلفاء است از ۱۱۳۲ تا ۱۲۳۷ و میرزا محمد باقر تفلیسی برای داود پاشا آن را ساخته. آن هم در بغداد در ۱۲۴۶ چاپ شده است. (دانش پژوه)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۸/۲-ف
نسخه اصل: اسعد افندی ۲۱۷۸؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۲]

● ذیل تاریخ گیتی گشای = ذیل تاریخ زندیه = تاریخ زندیه / تاریخ ایران / فارسی

zeyl-e tārīx-e gītī-gošāy = zeyl-e tārīx-e zandīye = tārīx-e zandīye

شیرازی، عبدالکریم بن علی رضا، ق۱۳ قمری

šīrāzī, ʻabd-ol-karīm ebn-e ʻalī rezā (- 19c)

وابسته به: تاریخ گیتی گشا؛ نامی اصفهانی، محمد صادق (۱۲۰۴ق)
ذیلی است بر تاریخ گیتی‌گشای نامی اصفهانی در تاریخ زندیه که تا حوادث سال ۱۲۰۹ق را دارد. وی حوادث و وقایع خاندان زندیه را از تاریخ درگذشت نامی مؤلف تاریخ گیتی‌گشای (۱۲۰۴) تا انقراض این خاندان (۱۲۰۹) نوشته است.
آغاز: بسمله، طوطی شیرین زبان قلم فصاحت و بلبل ملیح البیان خامه بلاغت شیخ ...
چاپ: این کتاب بچاپ رسیده است
[استوری به روسی ۹۳۷؛ نسخه‌های منزوی ۴۲۶۶/۶؛ الذریعة ۵۳/۴؛ دنا

[۵۱۷/۵

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۷۴/۲-۳۵/۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** در بیان مقدمه قتل و نهب و اسر اهالی کرمان و خرابی آن مملکت بهشت نشان بعد از رفتن جهانبان به سمت سیستان و وقایع آن هنگام طلوع صبح که قهرمان قهرآلود ... حضرت آقا محمد خان و تمامی سپاه را از خورد

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید کاظم علوی تفرشی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۵۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۹۸۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۹۹-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 24703؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق [فیلمها ف: ۱ - ۳۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اسم و رسمی باقی است، فاعتبروا یا اولو الابصار، تمت الکتاب بعون الملک الوهاب ...

خط: شکسته، نستعلیق، کا: باقر بن محمد، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۱/۸×۳۳سم [ف: ۲ - ۸۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۵۱

آغاز: و معدلتش به اصلاح آید؛ **انجام:** از دارالملک شیراز.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ از تاریخ ۱۱۴۲ به نقل از جهانگشای نادری تا دادن ایالت فارس و کوهگیلویه به حاجی ابراهیم خان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۶۲گ، ابعاد متن: ۱۳×۲۱/۵، اندازه: ۷/۵×۱۳/۵سم [ف: ۱۷ - ۸۹]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۸۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و موسوم به جلوس ثانیش خواهد ساخت. تم

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن متخلص به «دبیر» فرزند ابوالحسن شیرازی، تا: جمعه ۲۴ جمادی الاول ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۰۲ص(۳۰۶-۴۰۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۶۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۲۶-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۳۵]

● ذیل تاریخ نیشابور / تاریخ / فارسی

zeyl-e tārīx-e neyšābūr

فارسی، عبدالغافر بن اسماعیل، ۴۵۱ - ۵۲۹ قمری

fārsī, ʻabd-ol-qāfer ebn-e esmāʻīl (1060 - 1135)

چاپ: تهران، محقق: محمد کاظم المحمودی، میراث مکتوب، ۲۰۰۵م.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۳-عکسی

نسخه اصل:از ترکیه نسخه آنقره۱۵۴۴؛بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۲۷۵]

● ذیل تذکره استرآباد و گرگان / تراجم / فارسی

zeyl-e tazkere-ye estarābād va gorgān

گلچین معانی، احمد، ۱۲۹۵

golčīn maʻānī, ahmad (1295 -)

وابسته به: تذکره استرآباد و گرگان؛ برهان استرآبادی، محمد صالح بن محمد تقی (قرن ۱۴)

مشتمل بر شرح حال ۶۳ نفر از دانایان. تفصیل این تذکره و ذیل آن را در تاریخ تذکره‌های فارسی (۱: ۱۷۲-۱۷۴) می‌توان دید.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۳۷۹/۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: مشقی خط دار، جلد: مقوا سبز، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۶۵۳]

● ذیل تذکره نصرآبادی / تراجم / فارسی

zeyl-e tazkere-ye nasrābādī

وابسته به: تذکره نصرآبادی؛ نصرآبادی، محمد طاهر (۱۰۲۷-۱۰۸۳ق)

درباره ۱۴۱ سراینده فارسی چنین است نام شاعران: آقا رضا کاشی صبا تخلص، میرزا نورس دماوندی، میرزا اسماعیل ایما تخلص، مجید شوشتری، عبدالله شعف تخلص، میرزا شجاع الدین محمد مستوفی شیشه، حاج عابد آفرین تخلص، عرفی شیرازی، شاه اسمعیل صفوی، بهرام میرزای صفوی، محمد میرزای صفوی، سلطان حسن والی گیلان، سلطان حسین میرزا بن منصور، بدیع الزمان میرزا، حیدر میرزا، شاه غریب میرزا، مومن میرزا، بابر بن عمر شیخ، همایون شاه، عسکری میرزا، سلطان یعقوب، سلطان سلیم بن سلطان بایزید، سلیمان بن سلیم، شیبک خان، عبید خان، شاه عادل، امیر بیک بن امیر ذو النون، میرزا عبدالباقی، میر قوام الدین حسین، میر قوام الدین، میر محمد یوسف، میر تقی الدین محمد، میرزا شرفجهان، میر حسین کربلائی قدسی تخلص، شاه صفی الدین نور بخش صفی تخلص، میر هادی، میر حاج، میرزا قاسم قاسمی تخلص جنابدی، میرزا اصغر فنائی، امیر سید شریف، شاه طاهر دکنی ، قاضی روح الله، قاضی جهان، قاضی روح الله بن قاضی روح الله، میر سید شریف، میر عبدالکریم، امیر حسین، میر علی، میرزا باقی اسفراینی، میرزا محمد تربتی، میر سید احمد، میر سید احمد تبریزی، میر عزیز الله، قاضی احمد ورامینی، قاضی عطاء الله، امیر کمال الدین، سید حسن قاضی استرآباد، میر حسن فندرسکی، میر خانزاده هاشم طبلباز، قاسمعلی واقفی عراقی، امیر عبدالباقی اصفهانی، امیر عاشقی تربتی، میر علی اکبر بن میر هادی، امیر فصیح الدین محمد، میر سیری، امیر واقفی نیشابوری، سید مایلی کاشی، سید مرتضی ولد مایلی، امیر رازی اسفراینی، میر ابو الفتح جنابدی، امیر صدرالدین محمد مسکویی، عطائی کاشی سید عبدالصمد، امیر و الهی قصاب استرآبادی، میر عزیز قلندر

کاشی، سید محمد عوامل متقی، سایلی امیر نورالله قزوینی، میر علی هروی خطاط، منطقی قاضی میر حسین میبدی، جلال دوانی، حسین اردبیلی، میر فیض الله بغدادی، قاضی شمس الدین لاهیجی، مولانا شرف الدین علی، عبدالعلی منجم کاشی، میر شاه حسین اصفهانی، خواجه جلال الدین محمد تبریزی، محمود خان دیلمی، خواجه غیاث الدین، خواجه سیف الدین محمود رجائی ، خواجه عبدالله مروارید، خواجه امر مورخ نبیره خواند میر، شیخزاده لاهیجی ولد شیخ محمد لاهیجی، فخر الدین علی پسر مولانا حسین کاشفی، فقیه دولتخواجه، سلطانعلی خطاط، قاضی میرک قزوینی، خواجه سهراب برادر امیدی، خلیفه سرمد، شیخ احمد خلخالی، جامی، هلالی، هاتفی، آصفی، بنائی، نظام استرآبادی، امیدی طهرانی، بابا فغانی، اهلی شیرازی، لسانی، حیرتی تونی، خواجه مسعود قمی، شهیدی ملک الشعراء، درویش دهکی، قاضی علاء کرهرودی، نوائی، سهیلی، وحشی بافقی، محتشم کاشی، محرمی طهرانی، نجیبای استرآبادی نورالدین که سپس متخلص بخالصا شده، میر نجات اصفهانی، طاهر شاکر تخلص و تهرانی، مخلصای کاشی، شفیعای اثر، نجیبای کاشی، مهدی سواد تخلص، شاعران کهگیلویه، سید محمد بن شاه حسن از سادات رضا توفیقی، علینقی بهبهانی ناطق تخلص، محمد مقیم بهبهانی حامد تخلص، قانعای کوهگیلویه‌ای، آخوند صدرای گازر صدرا تخلص، آخوند ملا حسینی جاذب تخلص، آخوند ملا محمد زمان، مسرت رضا قلی بیک ولد حیدر قلی بیکدلی، حاج لطفعلی بیک ولد محمد مومن بیک آقا جری، علی رضا بیک بن صفی قلی بیک، میرزا حبیب الله ولد شاه منصور بهبهانی، آخوند محمد زکی بن ملا عبد الصمد دهدشتی، ملا جهانگیر بن ملا سعید کرائی سفیلی تخلص، حکیم محمد خان عرفان تخلص، مولانا علیخان دهدشتی، ملا احمد جنونی تخلص (یا محمد شریف) کرائی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴۲/۲

گویا در ۱۱۳۴ ساخته شده چه در هامش ص ۴ در سرگذشت ملا عرفی از سال۱۱۳۴یاد شده؛خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ص (هامش ۱–۱۵ و ۸۶–۸۸)،۲۴سطر (۹/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۲۳۳۰]

● ذیل التوحید / کلام و اعتقادات / عربی

ḏayl-ut tawḥīd

حسینی کاشانی، هاشم بن مهدی، - ۱۴۱۲ قمری

hoseynī kāšānī, hāšem ebn-e mahdī (- 1992)

وابسته به: التوحید = توحید صدوق = التوحید و نفی التشبیه و الجبر؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱–۳۸۱)

شرح و تعلیق و توضیح برخی از مطالب غامض و مشکل توحید است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۰۰

آغاز: الباب الاول التوحید فی اصطلاح المتکلمین اسم للعلم الذی یبحث فیه عن الله تعالی و صفاته و افعاله؛ **انجام:** و الربض ماحول المدینة من بیوت و مساکن یقال نزلوا فی ربض المدینة.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا، واقف: مکتبةالامام امیرالمؤمنین (ع)، ۱۳۶۵ش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶۶گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۲۵۹]

← ذیل توزک جهانگیری ⟵ جهانگیرنامه

● ذیل جامع التواریخ = مجمع التواریخ = مجموعه حافظ ابرو / تاریخ ایران / فارسی

zeyl-e jāme‘-ot tavārīx = majma‘-ot tavārīx = majmū‘e-ye hāfez abrū

حافظ ابرو، عبدالله بن لطف الله، ۷۶۳؟ - ۸۳۴ ؟ قمری

hāfez abrū, ‘abd-ol-lāh ebn-e lotf-ol-lāh (1362 - 1431)

وابسته به: جامع التواریخ رشیدی = تاریخ مبارک غازانی = جامع رشیدی؛ رشید الدین فضل الله همدانی (۶۴۸–۷۱۸)

اهدا به: شاهرخ (۸۰۷–۸۵۰ق)

تاریخ تألیف: ۸۱۹ یا ۸۲۰ق

به گمان بسیار از حافظ ابروست. دنباله «جامع التواریخ» رشیدالدین است. در دو بخش: بخش ۱. تاریخ اولجایتو، در سه قسم: ۱) نسب اولجایتو و شرح حال او و تا هنگام بر تخت پادشاهی نشستن غازان، ۲) تاریخ اولجایتو از روزگار غازان تا بر تخت نشستن و مرگ او، در دو فصل، ۳) اخلاق و صفات اولجایتو و گزارش رویدادهای جهان به زورگار پادشاهی او؛ بخش ۲. در تاریخ ابوسعید، در سه قسم: ۱) زایش و کودکی ابوسعید و زنان او، ۲) تاریخ ابوسعید از آغاز تا مرگ، ۳) اخلاق و صفات ابو سعید و گزارش جهان در آن سال‌ها.

آغاز: بسمله حمد و سپاس و شکر بی حد و قیاس سلطانی را سزاست ... راقم این کلمات پریشان ... وارث سریر شاهی جالس اورنگ پادشاهی

[یادداشتهای قزوینی ۱۲۰/۳؛ دیباچه دکتر خانبابا بیانی بر ذیل جامع التواریخ چاپ ۱۳۱۷ در تهران؛ مجله یادگار س ۴ش۹ و ۱۰ ص ۷۱–۱۷۶؛ الذریعه ۴۹/۱۰؛ استوری ۸۶/۱ و ۲۷۹ و ۶–۱۲۳۵؛ دنا ۵۱۷/۵؛ فهرستواره منزوی ۶۱۷/۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳–عکسی

نسخه اصل: از ترکیه کتابخانه جارالله ۳۲۷۱؛ بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۹؛ وقف سلطان عثمان خان به گواهی نوشته حاج ابراهیم حنیف [نشریه: ۲ - ۲۷۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۸۶

جلد ششم است، آغاز افتاده و از داستان «مآثر امیر قزغن و نیابت

کار او» است تا پایان مجلد ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: ابوالحسن شریف بن محمد صالح تفرشی مورخ ۱۱۵۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۸گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۹ – ۱۲۵۶]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:1/1 ـ ب

از حوادث پس از مرگ غازان است تا مرگ صاحب قران و شامل پنج بخش نخستین آن با ظفرنامه شامی وذیل حافظ ابرو بر آن و بخش هفتم را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۴۰۸ص، ۲۱ سطر (۲۱×۲۸/۵)، اندازه: ۳۱×۴۲سم [ف: ۱ – ۲۷۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۵-طباطبائی

آغاز: بسمله حمد و سپاس و شکر بی حد و قیاس سلطانی را سزاست ... راقم این کلمات پریشان ... وارث سریر شاهی جالس اورنگ پادشاهی؛ **انجام:** در همان شهر کینمت ساکن باشد و السلام و الاکرام الحمدلله اولاً و اخراً

مشتمل است بر ربع یکم مجمع التواریخ که خود دو بخش را در بردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ شایان ذکر اینکه عبارتی را آقای احمد منزوی به عنوان خطبه قسم دوم یاد می‌کند که در آغاز جزء یکم آمده است و در آغاز قسم دوم اثری از خطبه یاد شده قسم دوم در فهرست منزوی یافت نمی شود، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۵۲۱گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۲۴ – ۱۸۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۰۷۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی رسوله و خیر خلقه محمد و آله اجمعین. اما بعد بندگی حضرت با رفعت پادشاه اسلام سلطان سلاطین زمان؛ **انجام:** امرا که بر سر آن می‌بودند و هر یک تصرفی می‌نمودند و چون او زان چنان می‌دیدند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مجدول، پس از برگ ۲۱۷ افتاده؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۴۰۸]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۶۴/۲

خط: نسخ، کا: آقا بابا شهمیرزادی، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: ساغری سیاه، ۴۳ سطر، اندازه: ۲۶/۵×۴۱/۹سم [ف: ۷ – ۲۲۲]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲/۲ ـ ب

آغاز: حمدله. عاقبت. صلات. اما بعد، چنین گوید مؤلف این تألیف شعر: بنده کمترین دولتخواه- کاتب العبد]، عبد لطف الله؛ **انجام:** متوجه قلعه تکریت شد. و باقی احوال در کتاب ظفرنامه بندگی حضرت مذکور است. و السلام تمت..

بخش۷ذیل جامع التواریخ با عنوان«تاریخ حضرب سلطنت شعاری میرزا شاهرخ بن امیر تیمور گرکان بتصنیف حافظ ابرو موسوم به لطف الله»؛ بی‌کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ ۳۰گ (۱۴۰-۱۶۹) [ف: ۱ – ۲۸۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۴۰/۲-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۳۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۲۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۴۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳۲-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۲۰۵]

← ذیل جهانگیرنامه ≻ جهانگیرنامه

← ذیل حبیب السیر ≻ تاریخ شاه اسماعیل و شاه تهماسب

● ذیل الحواشی / ادبیات / عربی

ḏayl-ul ḥawāšī

دانش تبریزی، لطفعلی بن محمد کاظم، ۱۲۶۸ – ۱۳۵۰ قمری

dāneš-e tabrīzī, lotf-‘alī ebn-e mohammad kāzem (1852 - 1932)

وابسته به: دمعة الباکی و لوعة الشاکی = لوعة الشاکی و دمعة الباکی؛ صفدی، خلیل بن ایبک (۶۹۶-۷۶۴)

مقدمه و دیباچه بسیار ادیبانه و زیبا که به‌منزله تقریظی بر کتاب «لوعة الشاکی و دمعة الباکی» شیخ صلاح الدین خلیل بن ایبک صفدی نوشته شده است، پس از آن متن چاپی کتاب مزبور که در مطبعة الجوائب استانبول در سال ۱۳۰۱ق به طبع رسیده قرار داده شده و حواشی دقیق و ادیبانه‌ای به خط وی در هامش کتاب آورده شده و در آخر فهرستی از جاهایی که حاشیه زده شده آورده شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۷۰

آغاز: اقول بعد الاستفتاح باسمه الکریم، والاستنجاح بحمده العظیم، والاستمناح بشکره الفخیم علی رفده الجسیم، واستماحة غمائم الجود والفضل بالصلوة علی النبی وامتراء اخلاف؛ **انجام:** واقبل الرواح و ناح القمری وفاح القماری و یصغی البیغا فیحاکی ویواسی اویسلی او یتوجع لدمعة الباکی ولوعة الشاکی

خط: نستعلیق زیبا، کاتب = مؤلف، تا: آخر جمادی الثانی ۱۳۱۰ق؛ محشی با امضای «لطفعلی» یا «ل» نام شعرای اشعار که نامشان در کتاب چاپی نیامده به خط مولف به شنگرف؛ جلد: تیماج، ۴۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۹۶۶]

● ذیل الحیوان = حیاة الحیوان (تکملة) / طبیعیات / عربی

ḏayl-ul ḥayawān = ḥayāt-ul ḥayawān (takmila)-

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

وابسته به: حیاة الحیوان الکبری؛ دمیری، محمد بن موسی (۷۴۲–

۸۰۸ق)
تاریخ تألیف: ذیقعده ۹۰۱ق
تکمله‌ای است بر کتاب «حیاة الحیوان» کمال الدین دمیری ــ ذیل «سر الحیاة» ــ که در آن اسامی و ترجمه حیواناتی که دمیری در کتاب خود نیاورده را به ترتیب حروف معجم نگاشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۲۰۵

آغاز: بسمله. الحمدالله علی ما انعم و صلی الله ... هذا ما وقع الوعد به من افراد الحیوان الزائد علی ما فی کتاب الشیخ کمال الدین الدمیری ... و سمیته ذیل الحیوان؛ **انجام:** الیم و الیمم الیمام الیعنة البقرة ثم رأیت فی کتاب الامتاع و المؤانسة لابی حیان ... من الحیوان ما لا شبه الوالد کالذبیة و النحل و الدیک آخر ما انتقاه المصنف من کتاب دیوان الحیوان و الحمدالله وحده و صلی الله ... تم ذیل الحیوان و یتلوه کتاب عنوان الحیوان فی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «یا باسط ۱۱۲۲» (مربع)؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج دارچینی، ۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۸سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۴۷۶]

● ذیل دول الاسلام / تاریخ / عربی

ḏayl-u duwal-il islām

سخاوی، محمد بن عبدالرحمن، ۸۳۱ - ۹۰۲ قمری

saxāvī, mohammad ebn-e ‘abd-or-rahmān (1428 - 1497)

وابسته به: تاریخ دول الاسلام علی الولاء و خلفاء الامة و ملوکها و اعلامها؛ ذهبی، محمد بن احمد (۶۷۳-۷۴۸ق)
تاریخ وقایع از خلافت عمر به بعد از «ذهبی» و ذیل آن از سال ۷۱۶-۷۴۴ از «سخاوی».
[دنا ۵۱۸/۵؛ کشف الظنون ۷۶۲/۱؛ معجم المطبوعات ۹۱۱، ۱۰۱۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۶۱

آغاز: بسمله. الحمدلله العلی الکبیر، علی الحمدله فانه نعم المولی و نعم النصیر،احمده علی ما من علینا بالاسلام و لزوم السنة و الجماعة ، و صلی الله علی محمد عبده و رسوله ... و قد صنف العلماء فی سیرة هذا النبی الکریم و مبعثه و ... کتباً کثیرة وقد ذکرت من ذلک جملة وافرة فی کتابی الکبیر الملقب بتاریخ الاسلام؛ **انجام:** و فی جمادی الاخرة قتل ابراهیم بن یوسف ... و شهد علیه بشتم الصحابة لارضی الله عنهم و قذف عایشه (رض) و وقع فی حق جبرییل علیه السلام و الله اعلم و حکمه احکم
بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه به تاریخ ۱۲۹۸ وارد کتابخانه «محمد حسن خان صنیع الدوله» گردیده؛ مهر: «حاج سید نصرالله تقوی»؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا، ۲۴۱گ، ۱۷ سطر (۱۲/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۲/۵×۳۴سم [ف: ۱۴ - ۲۵۱]

● ذیل ذیل لب اللباب فی تحریر الانساب / انساب / عربی

ḏayl-u ḏayl-i lubb-il lubāb fī taḥrīr-il ansāb

صاحب العلم، ابوتراب، ق۱۳ قمری

sāheb-ol-‘elm, abū-torāb (- 19c)

وابسته به: ذیل لب اللباب فی تحریر الانساب؛ عجمی، احمد بن احمد (۱۰۱۴-۱۰۸۶ق)
برخی از نسبت‌ها را که احمد بن احمد عجمی وفایی مصری (-۱۰۸۶ق) در «ذیل لب اللباب فی تحریر الانساب» نیاورده، مؤلف در حاشیه نسخه موجود به ترتیب حروف نگاشته است. حواشی و ذیل وی به صورت پراکنده و با نشان «اتحاف» آمده که مشخص نگردید کدام «اتحاف» می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۱۰/۳

آغاز: الحمدلله والصلوة والسلام علی سیدنا محمد المصطفی، اما بعد، الآتشگاهی بفتح الفوقیة و سکون الشین المعجمة و گاف فارسیة الی آتش گاه؛ **انجام:** یوسی بضم التحتیة و سکون و او و سین مهملة الی یوس ... بالمغرب یسکنون قرب ... اتحاف.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ(۱۰۲-۱۳۱)،اندازه:۱۵×۲۱/۵سم[ف:۳۸-۶۱۶]

● ذیل رسالة تکلیف الکفار بالفروع / فقه / عربی

ḏayl-u r.-i taklīf-il kuffār bi-l-furū‘

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1861 - 1915)

وابسته به: تکلیف الکفار بالفروع؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳ق)
رساله‌ای است مختصر در تکمیل «رسالة تکلیف الکفار بالفروع» تألیف همین مؤلف که در آن می‌افزاید: در صورتی که کفار مکلف به فروع دین نباشند پس کتاب آنان چه فلسفه‌ای دارد؟ مؤلف در این ذیل با ارائه آیات و روایاتی، اقوال اخباریان را رد کرده و مکلف بودن کفار به فروع را به اثبات می‌رساند.
آغاز: لو لم یکلف الکفار بالفروع فای وجه للکتاب لهم و قد قال تعالی «و تری کل أمة جاثیة کل أمة تدعی إلی کتابها ...
انجام: کیف یحتمل اختصاص الاحکام الی غیر ذلک مما لا یخفی علی البصیر بالاخبار فکیف یدعی الاخباری ما ادعی
[دنا ۵۱۸/۵؛ معجم المؤلفین ۹۲/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۸۲/۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱ رمضان ۱۳۲۹ق؛ مصحح؛

کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آجری، ۴گ (۳۸-۴۱)، ۱۴ و ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۳۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۳۰ رمضان ۱۳۲۹ق؛ در دهم ماه شوال سال ۱۳۲۹ق مبیضه گردیده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۶گ (۴۱-۴۶)، ۱۴-۱۵ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۱ - ۲۲۲]

● **ذیل رسالة موضع النار** / فلسفه / عربی

ḏayl-u r.-i mawḍi'-in nār

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، - ۹۴۷ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad

وابسته به: موضع النار؛ دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد (-۹۴۸ق)

نویسنده که مؤلف کتاب موضع النار است می‌گوید چون رساله موضع النار را پرداختم و گفتم موضع النار فوق مواضع سایر عناصر است و موضع را نیز سطح جسم حاوی مماس بر جسم محوی آوردم کلام را کشاندم که مقصود سطح مقعر فلك قمر می‌باشد و در این مورد رساله خود را پرداختم بر این قول ایراد شد: «و شبهه فقد انکر النقل من الشارح العلامه رأسا و انکر النقل من المتن بوجه و اعترف بوجه حسب اعترف انه کان نقلا بالمعنی». پس از بیان این عبارت نویسنده می‌گوید انکار در نقل از موارادی است که مرضی صاحب عقل سلیم و قلب مستقیم نیست. لذا به شرح نقل می‌پردازیم و رأی علامه (= قطب الدین شیرازی) را می‌آوریم. پس او شروع به بیان مقصود می‌کند و آن را توضیح رساله موضع النار خود می‌نامد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۲/۶

آغاز: بسمله و به نستعین اما بعد حمد الله المستعان الکریم و الصلوة علی نبیه الذی و هو بالمؤمنین؛ **انجام:** یکفی فی دمع بالطلب فیه لانصاف و الله علی ما یقول وکیل و الصلوة علی محمد و آله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴ص (۵۲-۶۵)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۵۲۵]

← ذیل رساله القاب ⋗ القاب
← ذیل رساله معینیه ⋗ حل مشکلات المعینیه
← ذیل رفع الإصر عن قضاة مصر ⋗ بغیة العلماء و الرواة

● **ذیل سرور المؤمنین** / تاریخ معصومین / فارسی

zeyl-e sorūr-ol mo'menīn

اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم، ۱۱۷۵-۱۲۳۸؟ قمری

ārdakānī, ahmad ebn-e mohammad ebrāhīm (1762 - 1823)

وابسته به: سرورالمؤمنین فی مناقب امیرالمؤمنین = کفایة الطالب فی مناقب علی بن ابیطالب؛ اردکانی، احمد بن محمد ابراهیم (۱۱۷۵-۱۲۳۸)

در امامت و سرگذشت امامان که می‌خواسته در ده مجلد بسازد و هفت جلد آن را ساخته و پیش از آنکه سه جلد دیگر را تألیف کند به نگارش مجلدات دیگر به مثابه ذیلی برای سرور المؤمنین کرده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعلنا من المتمسکین بولایة المرضیین من اولیائه من بقی منهم و من مضی ...

[نسخه‌های منزوی ۴۵۲۲/۶ و۹۵۶/۲؛ الذریعة ۱۷۶/۱۲و ۱۷۷ و ۱۷۶/۱۳ و ۵۴/۴؛ فهرستواره منزوی ۱۶۸۳/۳؛ دنا ۵۱۸/۵]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۳۱/۳

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: شوال ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۷۸ص (۲۳-۱۰۰)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۷۲۹]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۳۰/۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل ولایة اولیائه المکرمین سبیلا الیه

احوالات حضرت امام موسی بن جعفر؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۶۳ص (۱۰۹-۱۷۱)، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳- ۱۰۹۸]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۳۰/۳

آغاز: برابر

احوالات حضرت امام علی بن موسی الرضا (ع)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۶۰ص (۱۷۱-۲۳۰)، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۰۹۸]

● **ذیل سیر العباد** / شعر / فارسی

ḏayl-u siyar-il 'ibād

طبیب رازی، اوحدالدین

tabīb-e rāzī, awhad-od-dīn

وابسته به: سیر العباد الی المعاد؛ سنایی، مجدود بن آدم (۴۷۳-۵۲۵)

چاپ: به کوشش عباس اقبال، مجله دانشکده ادبیات، ج۲ ش۳: ۸-۱۶.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۱/۱۲-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۵۳۸؛ خط: نستعلیق ریز و خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۲۶ق؛ ۴گ (هامش ۵۱۲پ-۵۱۵ر)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴/۴-ف

نسخه اصل: اونیورسیته کتابخانه سی لاله لی ش ۲۰۱۰؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۳]

● **ذیل سیر العباد** / شعر / فارسی

ḏayl-u siyar-il ‘ibād

وابسته به: سیر العباد الی المعاد؛ سنایی، مجدود بن آدم (۴۷۳-۵۲۵)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۴/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۳۲۴۱؛ خط: نستعلیق، کا: گلشنی هروی، تا: ۸۸۵ق؛ ۶گ (۸۷-۹۲)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۲]

● **ذیل سیر النبوی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / ترکی

zeyl-e sīyar-on nabavī

ویسی کتاب «ریاض السیر» را در حالات پیامبر اسلام (ص) نگاشته و تا غزوه بدر کبری گزارش کرده و به رحمت ایزدی می‌پیوندد، مؤلف «ذیل سیر نبوی» را در تکمیل «ریاض السیر» تألیف و از غزوه بنی قینقاع تا آخر را گزارش می‌کند. مؤلف کتابش را به چندین مقاله مرتب کرده است.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۲۲/۱

آغاز: یا رب سبحات فیضی باران ایله ×× اول فیضله کشت کامی ریان ایله / ایدم هوس نیت تکمیل سیر ×× سلطان رسل عشقنه آسان ایله. گهر جنبان معادن اثاده نمایاند رکه یکه تاز سرزمین انشاء مرحوم ویسی شیرین سخن پاکیزه ادا ریاض سیر معتبر خیر البشر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: - ۲۱۱]

← ذیل شد الإزار ≻ المزاریة

● **ذیل شفاء القراء (منتخب)** / - عربی

ḏayl-u šifā’-il qurrā’ (mn.)

عبدی خوارزمی، یوسف بن محمد

‘abdī xārazmī, yūsof ebn-e mohammad

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۹/۱۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۶گ (۱۷۳-۱۷۸)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۲]

← ذیل الشمسیة ≻ ذیل شمسیة الحساب

● **ذیل شمسیة الحساب = ذیل الشمسیة = المسائل الست** / ریاضیات / عربی

ḏayl-u šamsīyat-il ḥisāb = ḏayl-uš šamsīya = al-masā’il-us sit

آذری طوسی، حمزة بن علی، ۷۸۴ - ۸۶۶ قمری

āzarī tūsī, hamzat-ebn-e ‘alī (1383 - 1462)

وابسته به: الشمسیة فی اصول الحسابیة = شمسیة الحساب؛ نظام الاعرج، حسن بن محمد (-۷۲۸)

تاریخ تألیف: ۲۱ رمضان ۷۹۹ق

متن نیکویی است در قواعد حسابی با مثال‌های تطبیقی مفید برای متعلمین. این کتاب مشتمل بر دو «مقاله» است: مقاله ۱. دارای مقدمه و دو «باب»: المقدمة: فیما یحتاج الیه من التعریفات و نحوها، باب ۱) اعمال الصحاح، ۲) اعمال الکسور؛ مقاله ۲. المساحة، المقدمة: فی التعریفات، باب ۱) مساحة السطوح، ۲) مساحة الاجسام. نظام اعرج در پایان رساله خود شش مسئله در جبر عنوان نموده و پاسخ نداده است، سعد بیهقی که این رساله را برای طلاب تدریس می‌نموده، در رساله حاضر جواب آن شش مسئله و طریق حل آنها را ذکر و رساله شمسیه را تکمیل کرده است: مسأله ۱. مسألة یخرجها بالاولی من المفردات؛ ۲. مسألة یخرجها بالثانیه من المفردات؛ ۳. مسأله یخرجها بالثالثة من المفردات؛ ۴. مسألة یخرجها بالثانیه من المقترنات؛ ۶. مسألة یخرجها بالثالثه من المقترنات.

آغاز: یقول الفقیر الی رحمة ربه ... لما ساعد القدر علی بلوغ الأمل من اتمام جماعة من الطلاب قراءة هذا المختصر ...

نجام: و ثلث حصلت عشرة هذا آخر ما اردنا الحاقه بالمختصر حامدین لله تعالی مفیض الجود و مصلین علی نبیه محمد افضل الناس فی الجود ... الرحمین

[دنا ۵۱۸/۵-۵۱۹ (۲۱ نسخه)]

۱. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۲

آغاز: و القسمة و ما یتعلق بهما و الثانیة فی المساحة؛ **انجام:** برابر

نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ معرب، کا: علی بن الحسن بن محمد بن عبدالسلام بن عبداللطیف اصفهانی ملقب به علاء الدین رجائی، تا: قرن ۹، جا: مصر جامع ازهر؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمود بن علی اصغر بن محمد تقی حسنی حسینی به تاریخ ۱۲۵۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: - ۴۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۴۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حیدر ابرقوهی، تا: ۸۶۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۷۹پ-۸۳پ)، ۱۵

سطر(۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۳۳ - ۶۰۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۲۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن احمد ساوی، تا: ۸۹۱ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۲/۸سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۶۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۰/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مظفر بن محمد قاسم منجم، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۲۲۸-۲۳۱)، ۱۱و ۱۶ و ۱۴سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۳ - ۲۸]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۴۵۵]

۶. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۸۳/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۳۱ق؛ ۴گ (۲۷۳-۲۷۶)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۱۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوذر سلمان بن احمد شریف فالی، تا: ۹۴۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا با پارچه، ۳گ (۴۴ر-۴۶ر)، ۱۹ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۹ - ۱۴۹۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۷۴/۲

خط: نستعلیق، کا: معین الدین محمد بن احمد، تا: ۹۵۹ق؛ تنها سه مسئله آورده در نسخه افتاده، فاقد دیباچه و خطبه است؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج زرشکی، ۳ص (۹۶-۹۸)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۶۰]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۴۳/۳-۲۷/۱۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابی القاسم شیرازی حسینی دشتکی، تا: ۳۰ رجب ۹۷۲ق، جا: نظامیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۸ - ۴۵۳۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳/۲

آغاز: سمی زوج الزوج و الفرد و ان ینصف مرة واحدة فقط؛

انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رساله در حساب» و مجهول آمده؛ خط: نسخ، کا: صدر الاسلام بن ابو الموالی، تا: ۱۷ رجب ۹۸۲ق، جا: شیراز؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، ۵۷گ (۷۲ر-۱۲۸ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۷۴]

۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۶۳/۴

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالرزاق بن مکی، تا: جمعه ۱۵ جمادی الاول ۹۹۱ق؛ ۲گ (۱۷۲-۱۷۳) [ف: ۳ - ۶۲]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، کا: عبدالعلی شیعی بن عبدالله، تا: ۹۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶ص (۱۰۲-۱۰۷)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۶۳۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۶۶/۲

خط: نسخ، کا: بهاء الدین (محمد) بن حسین بن عبدالصمد جباعی حارثی همدانی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۸۸پ-۹۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم[ف:۲۰-۱۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲۱/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۹]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۷۳/۲-۹/۱۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۰ رمضان ۱۰۰۳ق؛ محشی از «بهاءالدین»؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۷۱۵]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۴۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ناخوانا، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۱۲پ-۱۱۵)، ۲۰ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۲۰/۳سم [ف: ۱۹ - ۱۸۰]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۴۱/۲

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن محمود، تا: ۱۰۸۱ق؛ با اشکال هندسی، مجدول؛ مهر: جلال الدین؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰ص (۱۶۵-۱۸۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۰۹]

۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: اواخر شعبان ۱۰۸۳ق، جا: دلیجان اصفهان؛ با اشکال ریاضی، محشی؛ تملک: محمدهاشم بن زین العابدین مولوی خوانساری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴گ، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۲/۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ - ۳۱۰]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۱۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن احمد لیمانی گیلانی، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴گ (۹۷پ-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۱۱۵]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدحسین بن محمد محسن، تا: جمعه ۵ جمادی الاول ۱۱۲۴ق؛ مصحح؛ ۸گ (۹۳پ-۱۰۰ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۲۷۵]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۲۰

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴ - ۲۲۷]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۴۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید محمد، بی‌تا؛ ۵ص (۲۶-۳۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۶سم [ف: ۴۵ - ۳۸]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۱/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج خاکستری، ۵گ (۶۷پ-۷۱پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۸ - ۷۱۴]

● ذیل صوان الحکمة / تراجم / عربی

ḏayl-u ṣiwān-il ḥikma

وابسته به: صوان الحکمة؛ ابویعقوب سجستانی، اسحاق بن احمد (-۳۸۶)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶-عکس
نسخه اصل: لیدن ۵۴۱۳۹ (۱-۵۵۵ ف ۹۵۸)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۱۹]

● ذیل الطبقات / تراجم / عربی

ḏayl-uṭ ṭabaqāt

ابن بکیر، حسین بن احمد، - ۳۸۸ قمری
ebn-e bakīr, hoseyn ebn-e ahmad (- 999)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۹۲/۴-عکسی
آغاز: و هذا الزیادة من کلام ابی عبدالله الحسین بن احمد بن عبدالله بن بکیر و وجدت فی هذا الفصل بخط ابی الفضل الطبسی (رح): سمعت ابا صلح یقول، سمعت حمزة السهمی یقول، سمعت ابا حلیم یقول. قال ابوعبدالله الحسین بن احمد بن عبدالله بن بکیر الحافظ عرفت ان بعض الحافظ انکر [وا] ان یکون ابوبکر احمد بن هارون البرذعی برذعیاً؛ **انجام:** المحاذی و غیره کوفی. تمت الزیادات لابی عبدالله بن بکیر الحافظ و الحمدلله وحده و صلواته علی سیدنا محمد ...
اصل نسخه: گویا در ترکیه و عکس آن نزد بدیع الزمان فروزانفر بوده است؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۲ یا ۳ ربیع الاول ۶۲۲ق؛ به دنبال متن آن «الاسماء المفردة» (عکس)؛ ۵ص (۳۴۶-۳۵۰)، [عکسی ف: ۲ - ۱۳۲]

● ذیل طبقات الحنبلیة / تراجم / عربی

ḏayl-u ṭabaqāt-il ḥanbalīyya

ابن رجب، عبدالرحمن بن احمد، ۷۳۶ - ۷۹۵ قمری
ebn-e rajab, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1336 - 1393)

وابسته به: طبقات الحنابلة؛ ابن ابی یعلی، محمد بن ابی یعلی (۴۵۱-۵۲۶ق)

اصل کتاب «طبقات الحنبیلة» از آن: قاضی ابو الحسین محمد بن محمد بن الحسین بن خلف بن احمد بن الفراء حنبلی معروف به ابی یعلی می‌باشد. ابن رجب، این ذیل را بر آن نوشته و تا سال ۷۵۱ق آن را به ترتیب وفیات تکمیل نموده است.

چاپ: دمشق، محقق: هنری لاووست و سامی الدهان، مکتبة الکاثولیکیة، ۱۳۷۰ق؛ القاهرة ۱۹۵۲-۱۹۵۳

[کشف الظنون ۱۰۹۷/۲؛ هدیة العارفین ۵۲۷/۱؛ بروکلمان /۲ (۱۰۷) ۱۲۹؛ دنا ۵۱۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۱عکسی
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذا کتاب جمعته و جعلته ذیلا علی کتاب طبقات فقهاء اصحاب الامام احمد، للقاضی ابی الحسین محمد بن ابی یعلی؛ **انجام:** فان کنت لا تدری فتلک مصیبة ×× و ان کنت تدری فالمصیبة اعظم
نسخه اصل: سلطان احمد سوم - استانبول ش 2838 A (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۳/ ۴۹۸)؛ خط: نسخ، کا: عبد القادر ابن عبد الوهاب قرشی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۸۷۵ق، جا: مکه مکرمه؛ مصحح؛ ۳۲۵گ، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۱ - ۱۷۴]

● ذیل طبقات الشافعیة / رجال / عربی

ḏayl-u ṭabaqāt-iš šāfi‘īya

وابسته به: طبقات الشافعیة؛ ابن قاضی شهبه، ابوبکر بن احمد (۷۷۹-۸۵۱)

کتاب به عنوان تتمیم و تکلمه بر کتاب «طبقات الشافعیة» اثر قاضی تقی الدین ابوبکر بن احمد بن شهبه دمشقی اسدی نگاشته شده است. در طبقات، ابن شهبه تنها به معرفی رجال مشهور بسنده کرده ولی نویسنده ذیل، مقید به این امر نشده و به ترجمه کلیه افراد اعم از مشهور و غیرمشهور پرداخته است. و در شش قسم تنظیم و در هر کدام رجال به ترتیب حروف هجا معرفی گردیده است: قسم ۱. من اشتهر باسم او لم یشتهر باسم و لاکنیة و لانسب و لاتصنیف؛ ۲. من اشتهر بکنیة او نقل عنه الرافعی او غیره و عرفه بکنیته؛ ۳. من اشتهر بلقب؛ ۴. من اشتهر بنسبه الی قبیلته او بلده؛ ۵. من اشتهر بابن؛ ۶. من اشتهر لمؤلف. در کشف الظنون (ج۲ص۱۱۰۱) از ذیل شریف عز الدین حمزه بن احمد دمشقی شافعی (۸۷۴ق) یاد شده که نمی‌دانیم همین نسخه است یا خیر.

آغاز: بسمله، حمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف المرسلین ... و بعد فهذه اوراق تدخل منها الی کتاب الطبقات و هو مرتب علی ستة اقسام القسم الاول من اشتهر باسم
انجام: صاحب الهادی قطب الدین مسعود بن محمود بن مسعود

النیسابوری فی السادسة عشرة و صاحب الهادی ایضا محمد بن عبدالرحمن الکندی المصری فی الثامنة عشرة.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: عبدالقادر بن محمد بن جبریل بن موسی بن فرج عجلولی غوری، تا: سلخ ربیع الاول ۸۵۸ق؛ مصحح، با این یادداشت‌ها به خط کهن: قصیده بستی، نوشته‌ای از غزالی، فایده‌ای درباره زندگی حلاج، اشعار پراکنده از بستی و بثینه و ابن وکیع و نجم الدین بن عبدالظاهر؛ مهر: «الکتاب مما وقفه بابتغاء وجه ربه العلی سبحانعلی ۱۳۵۴» (مستطیل)؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۳؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا با رویه کاغذی آبی، ۱۱گ (۱پ-۱۱ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۱۹] و [ف: ۲۷-۱۴۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۲۷۹۰۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با روکش کاغذی قرمز، ۱۰گ (۳پ-۱۲پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۲۰]

● ذیل طبقات القراء / تراجم / عربی

ḏayl-u ṭabaqāt-il qurrā'

ابن مکتوم، احمد بن عبدالقادر، ۶۸۲ - ۷۴۹ قمری
ebn-e maktūm, ahmad ebn-e 'abd-ol-qāder (1284 - 1349)

وابسته به: طبقات القراء المشهورین؛ ذهبی، محمد بن احمد (۶۷۳-۷۴۸ق)
ذیلی است بر طبقات القراء ذهبی که همراه با متن اصلی به چاپ رسیده است.
چاپ: قاهره، محقق: محمد سید جاد الحق، دار الکتب الحدیثة، مطبعة دار التألیف، ۱۹۶۹م.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۰/۲عکسی
آغاز: بسمله. الحمد لله حق حمده هذه اسماء جماعة قلیلة من الشیوخ القراء المقربین اهمل ذکر هم فی هذه النسخة
نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های استانبول ترکیه؛ خط: نسخ، بی‌کا،تا:قرن۹یا۱۰؛۷ص (۱۲۲-۱۲۸)، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۴ - ۹۹]

● ذیل ظفرنامه / تاریخ ایران / فارسی

zeyl-e zafar-nāme

حافظ ابرو، عبدالله بن لطف الله، ۷۶۳؟ - ۸۳۴ ؟ قمری
hāfez abrū, 'abd-ol-lāh ebn-e lotf-ol-lāh (1362 - 1431)

وابسته به: ظفرنامه = شرفنامه تیموری؛ نظام تبریزی، علی بن محمد (۷۴۰- قرن۹)
به دستور: شاهرخ ۸۰۷-۸۵۰ق
تاریخ تألیف: ۸۱۴ق
متن از نظام تبریزی، دنباله از حافظ ابرو. نخستین کارش «ذیل جامه التواریخ» رشیدالدین فضل الله و دومین کارش «ذیل ظفرنامه» بود که هر دو را به دستور شاهرخ (۸۰۷-۸۵۰ق) ساخته است. «ظفرنامه» تاریخ تیمور است تا پایان ۸۰۶ق و دنباله آن می‌رسد به مرگ تیمور. (احمد منزوی)
چاپ: چک اسلواکی، پراک، ۱۹۳۲م؛ تهران، به کوشش بهمن کریمی، ۱۳۲۸ش
[دنا ۵/۵۱۹؛ فهرستواره منزوی ۹۷۰/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۶۴/۵
خط: نسخ، کا: آقا بابا شهمیرزادی، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: ساغری سیاه، ۴۳ سطر، اندازه: ۲۶/۵×۴۱/۹سم [ف: ۷ - ۲۲۲]

← ذیل علی المقنع ≻ الغیبة

● ذیل علی ذیل تاتاریة شهاب الدین / تاریخ / عربی

ḏayl-un 'alā ḏayl-i tātārīyat-i šahāb-id-dīn

شیخ شهاب الدین مکنی بابی شامه تذکره السنین گونه‌ای نوشته که در نسخه موجود در این کتابخانه وقایع آن از سال ۵۸۷ق شروع می‌شود. این تذکره السنین به‌وسیله علم الدین برزانی ذیل خورده و سپس ذیل او به‌وسیله مؤلف این کتاب با ذیل ثانوی به حوادث تا سال ۷۵۱ق کشیده است. در این تاریخ علاوه بر وقایع، تاریخی از رجال چندی نامبرده شده که از بزرگان تمدن اسلامی بوده‌اند. جمله تاتارها و جنگ‌های صلیبی این تاریخ بسیار جالب توجه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷
آغاز: الجهاد حتی نقتل عن اخرنا و بالله المستعان فلما کان وقت الظهر؛ **انجام:** من لدن خلق ادم علیه و علی نبینا افضل الصلاة و السلام ... نعم الوکیل.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن احمد الخشاب، تا: ۸۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه با نسخه‌ای مقابله شده که در ۸۲۵ق به‌وسیله ابوعبدالله محمد بن محمد بن حسن بن یحیی حنبلی کتابت شده و آن نسخه نیز از روی نسخه‌ای کتابت شده که کاتب آن شهاب الدین ابوالعباس احمد بن ابی بکر بن خلیل بن علی بن عبدالله بن عبدالرحمن طبرانی کابلی بوده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یشمی، ۳۰۵گ، ۲۷ سطر (۱۳/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۹ - ۳۰۲]

● **ذیل عوارف المعارف** / عرفان و تصوف / فارسی و عربی
zeyl-e ‘avāref-ol ma‘āref
شیرازی، جنید بن فضل الله، – ۷۹۱ قمری
šīrāzī, jonayd ebn-e fazl-ol-lāh (- 1390)
وابسته به: عوارف المعارف؛ سهروردی، عمر بن محمد (۵۴۲–۶۲۲)
تاریخ تألیف: ۷۷۵ق
تعلیقی است توضیحی بر «عوارف المعارف» با عنوان «قوله» که بیشترش به عربی است. برای شناسانیدن کتاب سطوری از دیباچه آن نقل می‌گردد: «از زمان صبی و عنفوان نشو و نما تخم محبت مساکین و فقرا در حبة القلب و سویداء دل کاشته و مهره مهر ایشان در درون جان مضمر و مخمر و مرکوز و مقرر داشته و عنایت بی علت سابق و طلب و ارادت لاحق قاید و سایق گشت تا به خدمت و صحبت شیوخ کبار و علماء نامدار رفع الله درجتهم و اعلی رتبتهم مشرف و مزین گشت و از غرر درر ایشان فراید فواید حاصل کرد و چون بقدر وسع و طاقت و جهد و استطاعت خویش در بحار مواج کلمات آن افواج سیاحت و در بیدائی که حدود آن نابیذا سیاحت افتاد و بر کنوز رموز و جواهر معادن اشارات و مبهمات ایشان اطلاع یافت هیچ تصنیفی شافی تر و تألیفی وافی‌تر از کتاب عوارف المعارف ندید و از شروح آن شرحی جامعتر از ترجمه جد خویش شیخ شیوخ الاسلام مقتدی الانام نقاوة الایام مرشد الخلق الی الحق هادی الحق للخلق ظهیر الحق و الحقیقة والدین ابی النجاشی عبدالرحمن» تا آنجا:«و شیخ قدس الله سره در مبدأ کتاب ترجمه شرط کرده که سخنان مصنف را روح الله روحه هم بر منوال و نسق آن لفظاً بلفظ ترجمه فرماید. و هیچ بر آن نیفزاید. و در آخر کتاب فصلی جامع جداگانه محققانه در حل مشکلات و دفع معضلاتی که در ضمن عوارف مسطورست (کذ) و در مطاوی آن مزبور مرقوم فرمایند. و آن انعام باتمام نرسیده در خاطر فاطر این ضعیف آمد که خود را بر فتراک دولت ایشان بندد تا گر داخل من تشبه بقوم فهو منهم نگردد باری از قبیل و کلبهم باسط ذراعیه بالوصید باشد» آنجا: «و کتاب ترجمه را ذیلی در بیان حقایق و تبیان دقایق آن رموز و اشارات بنویسد و آنرا ذیل معارف العوارف نام نهد». (مهدی ولائی)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۱
آغاز: و عوایق مظهر و بحلیه و صقاله فکر و ذکر متحلی و منجلی و مزین و منور داشت؛ **انجام:** و یوضع له لقبول فی الارض.
خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابی الفضل بن یحیی بن ابی بکر بن الحسخه، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه اصلی نوشته، تاریخ نسخه اصلی چهاردهم صفر ۷۷۵ بوده و آن را نزد مؤلف خوانده، مؤلف گواهی قرائت و اجازه روایت کتاب را نگاشته و ناقص است؛واقف: نائینی؛ ۱۸۰گ،۱۵سطر،اندازه:۱۲×۱۸سم[ف:۶- ۴۱۹]

● **ذیل عیون الحساب** / ریاضیات / عربی
ḏayl-u ‘uyūn-il ḥisāb
یزدی، محمد باقر بن زین العابدین، ق۱۱ قمری
yazdī, mohammad bāqer ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (- 17c)
وابسته به: عیون الحساب؛ یزدی، محمد باقر بن زین العابدین (قرن ۱۱)
گفتاری است از محمد باقر یزدی مؤلف عیون الحساب در بیان برهانی که برای به دست آوردن اعداد متحابه بعداً دریافته است. حفید مؤلف که کفایة الالباب در شرح عیون الحساب نوشته و می‌گوید: «جد من در مسائل حساب برهان نیاورده» به این ذیل اشارتی نکرده است. یزدی در آغاز این ذیل می‌گوید: «حساب‌دانانی مانند مؤلف مفتاح الحساب و کنه المراد در تحصیل عددین متحابین بر خطا رفته‌اند و ثابت بن قره نیز در رساله‌ای که در این باب (عدد استخراج عددین متحابین بدون برهان) دارد، از ذکر شرط آن غفلت کرده است». یزدی سپس برهان خود را که دارای دو مقدمه است یاد می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۴۸/۲
آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده ... و بعد فهذه مقاله خطر ببال اقل العباد ... محمد باقر بن زین العابدین ... فی البرهان علی تحصیل العددین المتحابین اذا ضرب و زوج ما من تضاعیف الاثنین فی واحد و نصف و فی الثلثه و نقص من کل حاصل واحد فبقیا فردین؛ **انجام:** هذا ما خطر بالبال و الحمدلله المتعال و الصلوة علی النبی و آله خیر آل.
خط: نستعلیق، کا: ملاغازی بن بدیع الزمان انصاری، تا: ۱۰۸۸ق؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۵ص (۳۱۴–۳۱۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۶سم [ف: ۱۹ – ۲۱۸]

● **ذیل غایة البیان بحل شرب الدخان** / فقه / عربی
ḏayl-u ġāyat-il bayān bi-ḥall-i šurb-id duxān
اجهوری، علی بن محمد، ۹۶۷ – ۱۰۶۶ قمری
ojhūrī, ‘alī ebn-e mohammad (1560 - 1656)
رساله‌ای استدلالی در جواز شرب دخان و بیان فرق بین مفسد و مسکر و مرقد است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۷۸
آغاز: بسمله. قال سیدنا و مولانا و شیخنا ... الحمدلله الذی هدانا بهدایته؛ **انجام:** رضی الرحمن یجری الدهر ملحق
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۲۹۹]

● **ذیل الفوائد البهائیة = استخراج المسائل بالخطائین**

/ ریاضیات / عربی

d̲ayl-ul fawā'id-il bahā'īya = istixrāj-ul masā'il bi-l-xaṭā'ayn

آذری طوسی، حمزة بن علی، ۷۸۴ – ۸۶۶ قمری

āzarī tūsī, hamzat-ebn-e 'alī (1383 - 1462)

وابسته به: الفوائد البهائیة فی القواعد الحسابیة؛ حربوی، عبدالله بن محمد (۶۴۳–۷۲۴)

مؤلف شاگرد نظام نیشابوری است که شمسیه را درس می‌داد. این رساله در «استخراج المسائل بالخطاین» است که پس از «شمسیة الحساب» نظام نیشابوری نگاشته است.

[دنا ۵۲۰/۵؛ بروکلمان ۱۰۲۰/۲ ش ۳۴؛ فهرستواره منزوی ۲۵۹۶/۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۶۴/۵–ف

انجام: در پایان آمده است: به شش پنجی چگویی منع اشرف کاندرین سودا ×× شعارش جمله از هو بود اگر پنج و اگر شش زد

نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی. تذکر: ظاهراً شعر پایان متعلق به کاتب (اشرف المراغی) است؛ خط: نستعلیق، کا: اشرف المراغی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۸۳۶ق، جا: هرات؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرکوب، ۴گ (۱۲۰–۱۲۳ر)، ۱۹سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [فیلمها ف: ۲ – ۱۸۵]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ – ۹۳۶]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۶/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۰۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۳۸/۳–ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۶۹]

← ذیل القراء الکبار علی الطبقات والعصار ← ذیل طبقات القراء

← ذیل کتاب الدعوة الحسینیة ← تکملة الدعوة الحسینیة الی مواهب الله السنیة

● **ذیل کتاب العلائم لاهتداء الهوائم = تکملة کتاب العلائم** / کلام و اعتقادات / عربی

d̲ayl-u k.-il 'alā'im li-ihtidā'-il hawā'im = takmilat-u k.-il 'alā'im

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ – ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861 - 1915)

مؤلف گوید: «وقتی که کتاب العلائم را می‌نوشتم کتاب عقد الدرر فی اخبار المنتظر (تألیف یوسف بن یحیی، مقدس شافعی سلمی از علمای سده ۷) نزد من نبود؛ اما بعد از تألیف کتاب العلائم این کتاب پیدا شد و احادیث مناسبی از آن استخراج کردم و به کتاب العلائم اضافه کردم.»

[عقد الدرر فی اخبار الإمام المنتظر: چاپ بیروت ۱۴۰۳ق، ص ۴۳؛ دنا ۵۲۰/۵؛ الذریعة ۵۰/۱۰ و ۳۰۸/۱۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۰۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول العبد العاصی ... لم یکن حضرنی وقت تألیقی کتاب العلائم؛ **انجام:** و لا بأس بان یکون ختامه مسکاً و فی ذلک فلیتنافس المتنافسون فنقول

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴، اوایل قرن ۱۴؛ مصحح؛ تملک: محمد رضا فرزند محمدجعفر بهاری برادر مؤلف به سال ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۹۷–۱۰۷)، ۱۹–۲۱ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۳۱ – ۱۷۳]

● **ذیل کتاب النور فی الامام المستور (عج)** / کلام و اعتقادات / عربی

d̲ayl-u k.-in nūr fī imām-il mastūr

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ – ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861 - 1915)

وابسته به: النور فی الامام المستور (عج)؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷–۱۳۳۳ق)

تاریخ تألیف: ۲ صفر ۱۳۱۶ق

مؤلف پس از نگارش کتاب النور فی الامام المستور گویا مورد نقد قرار می‌گیرد، این کتاب در واقع پاسخ آن ایرادات است و در یک «مقدمه» و چند «مقاله» نگاشته شده است. مؤلف همچنین کتاب دیگری به نام «بسط النور فی ترجمة کتاب النور» به فارسی نگاشته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول الراجی ... لما عثرت علی بعض کلمات علی الأحادیث ...

انجام: فلاحظ ذلک بعین البصیرة فلیکن هذا آخر ما نملیه فی هذه الرسالة ففیه کفایة و الحمدلله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً علی نعمه و آلائه و الصلاة علی نبیه محمد و آله

[دنا ۵۲۰/۵؛ معجم المؤلفین ۹۲/۹؛ الذریعة ۵۱/۱۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:شکسته نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۱رجب۱۳۲۱ق، جا: همدان؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ (۱۴۸–۱۹۹)، ۲۱–۲۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۱–۱۸۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱ رجب ۱۳۲۱ق، جا: همدان؛ مصحح، با نشان بلاغ، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، ۶۹گ (۱۵۴-۲۲۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۱ - ۱۲۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۰۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴ شعبان ۱۳۲۱ق، جا: همدان؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۶۸گ (۱-۶۸)، ۲۰-۲۲ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۱ - ۱۷۷]

● **ذیل لب اللباب فی تحریر الانساب** / انساب / عربی

d̲ayl-u lub-il lubāb fī taḥrīr-il ansāb

عجمی، احمد بن احمد، ۱۰۱۴ - ۱۰۸۶ قمری

ʻajamī, ahmad ebn-e ahmad (1606 - 1676)

وابسته به: لب اللباب فی تحریر الانساب = الالباب فی معرفة الانساب فی العرب؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)

عجمی بر نسخه‌ای که از لب اللباب سیوطی داشته حواشی و تعلیقاتی نوشته است، سپس عبد الرحمن بن عبد العظیم بن عبد الرحمن اشمونی شافعی، از شاگردان عجمی آن حواشی را از نسخه عجمی جمع و مرتب نموده است. (محمد علی حائری)

آغاز: الحمدلله رب العالمین و افضل الصلوة و اتم التسلیم علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین، اما بعد، فیقول الفقیر الی الله عبدالرحمن الاشمونی، هذا ما جردته من خط شیخنا شیخ الاسلام ... احمد العجمی من هامش نخته لب اللباب للسیوطی بعد اذن نجله مولانا شیخ الاسلام الشیخ محمد العجمی ابی العز حفظه الله ...

انجام: هذا آخر ما وجد بخط خاتمة الحفاظ والمحدثین و عمدة المحققین ... احمد بن العجمی الوفایی الوفوی رحمه الله تعالی ... ثم ألحقت اکثر ما نقل من خط الداوودی، و لله الحمد والمنة.

[دنا ۵/۵۲۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۱۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۱۷۷ق؛ با حواشی و ذیل سید ابوتراب مشهور به صاحب العلم، در حاشیه، مصحح، مجدول مذهب؛ مهر وقف با نشان «لا اله الا الله محمد رسول الله، وقف فی سبیل الله اکثر من الخیرات؛ واقف: «عبدالستار الصدیقی الحنفی ۱۳۰۶»؛ کاغذ: فرنگی، ۳۰گ (۱۰۲-۱۳۱)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۸ - ۶۱۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۵۱۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: رقعی، کا: محمد صالح بن عبد الفتاح بن ابراهیم الجارم حنفی حسنی رشیدی، تا: شنبه ۴ جمادی الاول ۱۳۲۳ق، جا: دمنهور مصر؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۴۱گ (۱۴۱پ-۱۸۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۹۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۴/۲عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: چستربیتی ش ۳۹۷۵؛ خط: نسخ، کا: عبد الرحمن اشمونی، بی‌تا؛ در پایان کتاب آمده: «بلغ مقابله باصله، کتبه الحقیر ابو العز محمد ابن احمد بن العجمی»؛ ۳۳گ (۱۲۷-۱۵۹)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۱ - ۴۱۴]

● **ذیل مرآت الجنان** / تاریخ / عربی

d̲ayl-u mir'āt-il jinān

قطب الدین بعلبکی، موسی بن محمد، ق۸ قمری

qotb-od-dīn-e baʻlabakī, mūsā ebn-e mohammad (-14c)

وابسته به: مرآة الزمان فی تاریخ الاعیان؛ ابن جوزی، یوسف بن قزاوغلی (۵۸۱-۶۵۴)

شیخ یوسف بن قزاوغلی معروف به سبط ابن جوزی کتابی در تاریخ پرداخت به نام «مراة الزمان فی تاریخ الاعیان»، این کتاب بعدها مورد نظر موسی بن محمد بعلبکی (نویسنده ذیل) افتاده او ابتداء آن را مختصر کرد و سپس ذیلی بر آن نوشت و در آن ذیل حوادث بعد از سال ۶۵۴ق، یعنی سال وفات شیخ یوسف، را آورد حاصل کار او این کتاب شد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۱۹

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه سلم مسلما السنة الرابعه و الستون و ستمائه؛ **انجام:** یوم السبت الحادی و العشرین من صفر اثنین و ثلاثین و سبعمائة.

جزء دوم، در آن حوادث از سال ۶۶۴ می‌آید تا سال ۷۳۲ق و نویسنده در آن از آنچه شنیده و دیده می‌آورد؛ خط: نسخ، کا: یعقوب بن عبدالحق بن محمد، تا: ۷۳۲ق؛ کاغذ: بخارایی، جلد: مقوایی، ۲۲۱گ، ۱۷ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۹-۱۱۲]

● **الذیل المشتبه** / رجال / عربی

d̲ayl-ul muštabah

سلامی، محمد بن رافع، ۷۰۴ - ۷۷۴ قمری

salāmī, mohammad ebn-e rāfeʻ (1305 - 1373)

وابسته به: المشتبه من الاسماء و الانساب = مشتبه النسبة؛ ذهبی، محمد بن احمد (۶۷۳-۷۴۸)

نام‌های مشتبه یا نسبت‌هایی را که ذهبی در کتاب سابق نیاورده یا در آنها اشتباه کرده در این رساله با عناوین «فاته، وفاته» استدراک شده است.

چاپ: بیروت، دار الکتاب الجدید، محقق: صلاح الدین المنجد، چاپ اول، ۵۶ص، ۱۳۹۳ق.

[دنا ۵۲۰/۵]

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۷/۲-ف**
نسخه اصل: حراجچی اوغلی ش ۳۲۱؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد بن خلیل حلبی طرابلسی ابن العجمی، تا: ۱۰ شوال ۷۸۵ق؛ با قرائت و سماع همین کاتب؛ ۶گ (۱۸۵-۱۹۰)، ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۵۸]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۴۱/۲**
آغاز: الحمدلله علی افضاله و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله، أما بعد فانی ظفرت باسماء مشتبهة لم أرها فی کتاب شیخنا الحافظ؛ **انجام:** و محمد بن هارون التغلبی و غیرهما، آخر ما تیسر جمعه.
خط: نسخ معرب، کا: محمد بن ابراهیم بن محمد سلامی، تا: سه‌شنبه ۱۷ ذیحجه ۸۳۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۲۶۳ر-۲۷۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۶ - ۲۲۷]

← ذیل المغرب ⩾ النحو

● ذیل مفتاح التفاسیر / تفسیر / عربی

ḏayl-u miftāḥ-it tafāsīr

زنجانی، احمد بن عنایت الله، ۱۳۰۸ - ۱۳۹۳ قمری
zanjānī, ahmad ebn-e ‘enāyat-ol-lāh (1891 - 1973)

فهرست مطالب دو تفسیر مشهور شیعی: مجمع البیان طبرسی و روض الجنان ابوالفتوح رازی است.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۱۱۷
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ تحریر مولف در کناره برگهای مفتاح التفاسیر؛ ۲۹۶ص [چند نسخه-ف: - ۲۴۱]

● ذیل مقامات حمیدی / داستان / فارسی

zeyl-e maqāmāt-e hamīdī

زنگی بخاری، محمد بن محمود، ق۸ قمری
zangī boxārī, mohammad ebn-e mahmūd (- 14c)

وابسته به: مقامات حمیدی؛ حمیدالدین بلخی، عمر بن محمود (-۵۵۹)

کاتب بعد از تعریف از اصل کتاب «مقامات حمیدی» و مؤلف آن، آورده است که ولی نعمتش «شمس الدین بحیر الاسلام و المسلمین جاجرمی» او را به نوشتن اصل کتاب امر نموده، ولی چون نسخه‌ای که آورده بودند دارای اغلاط بسیار یافته در این اندیشه بوده که باید کتابی صحیح کتابت کند تا اینکه به ذهنش رسیده که خود مقامی بر کتاب بیفزاید و لذا مناظره مسافر عالم صورت و مسافر عالم معنی را بر آن افزوده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۳/۵
آغاز: اما بعد چنین گوید کاتب این مقامات مشهور و ناقل این مقالات مذکور که به درر و لئالی فصاحت و بلاغت آراسته است و به زواهر و جواهر عبارت و استعارت پیراسته
نسخه اصل: کتابخانه توبینگن ـآلمان ۱۶۷۵؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: با تاریخ ۷۱۳ق؛ ۱۷ص (۳۲۰-۳۳۶) [عکسی ف: ۳-۲۹۳]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۵۱/۵بخش۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: - ۷۷]

← ذیل نزهة الحدائق ⩾ الالحاقات العشرة

● ذیل نظام التواریخ بیضاوی / تاریخ / فارسی

zeyl-e nezām-ot tavārīx-e beyzāvī

وابسته به: نظام التواریخ؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (-۶۸۵)

ذیل نظام التواریخ بیضاوی به فارسی که اصل با ذیل روی هم در پنج قسم است از آدم تا شاه تهماسب و ذیل آن از چنگیز خان است تا شاه تهماسب از سال ۶۰۰ تا ۹۴۰ق، هر قسمی در چند طایفه است.

[دنا ۵۲۱/۵؛ فهرستواره منزوی ۶۶۶/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۱۵
آغاز: بسمله.حمدله ... اما بعد چون مؤلف کتاب نظام التواریخ ... بیضاوی؛ **انجام:** هشت سال و پنج ماه
بی‌کا، تا: قرن۱۰؛ در پایان نسخه حوادث تاریخی تا ۹۸۸ یادداشت شده به خط دیگر؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری، ۱۲ص (۱۹۵-۲۰۶)، اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹ - ۸۲۳]

● ذیل نفثة المصدور = تاریخ وزرا = تاریخ الوزرا / تاریخ ایران / فارسی

zeyl-e nafsat-ol masdūr = tārīx-e vozarā = tārīx-ol vozarā

نجم الدین ابورجای قمی، ق۶ قمری
najm-od-dīn abū-rajā-ye qomī (- 12c)

بر منوال نفثة المصدور وزیر شرف الدین انوشروان بن خالد وزیر طغرل سلجوقی در ذکر وزرای اصحاب مناصب که بعد از او بوده‌اند، از احوال قوام الدین ابوالقاسم در وزارت سنجر و وزارت عراق در کرت دوم تا پیش از انقراض سلجوقیان و زمان طغرل و سنجر.

آغاز: الحمد لله ذی الحکمة البالغة و النعمة السابغة و صلوته علی نبیه محمد و آله الابرار و اصحابه الاخیار نفاذ حکم دوستان در طریق مروت و فتوت زیادتر از حکم پادشاهان جبار است و فرق ظاهر است میان رغبت و رهبت. غرض از تسبیب آن است که دوستی عزیز بر من اقتراح کرد که بر منوال نفثة المصدور تألیف

وزیر ...
انجام: ختم این کتاب به ذکر مبارک سلاطین این خاندان کرده آمد دیگران همه چون حاجبانند که در پیش روند دولت ایشان را ختم مباد و سایه ایشان تا قیام الساعه پاینده باد بمحمد و آله.
چاپ: تهران، ۱۳۶۳، با عنوان «تاریخ الوزراء، توسط محمد تقی دانش پژوه؛ تهران، ۱۳۸۸، با افزودها و تجدید نظر، رونویسی حسین مدرسی طباطبائی، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۳۶۰ص

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۹۰-ف

نسخه اصل:قاهره۷تاریخ فارسی طلعت.در فهرست با عنوان «تاریخ الوزراء» و بدون نام مؤلف آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ شوال ۷۷۲ق؛ ۲۳۲گ، ۱۶ سطر (۱۶×۲۵)، [فیلمها ف: ۱ – ۳۹]

● **ذیل نفحة الریحانة و رشحة طلاء الحانة** / ادبیات / عربی

d̲ayl-u nafḥat-it rayḥāna wa rašḥat-i ṭilā'-il ḥāna

محبی، محمد امین بن فضل الله، ۱۰۶۱ – ۱۱۱۱ قمری

mohebbī, mohammad amīn ebn-e fazl-ol-lāh (1651 - 1700)

وابسته به: نفحة الریحانة و رشحة طلاء الحانة؛ محبی، محمد امین بن فضل الله (۱۰۶۱–۱۱۱۱)

ذیلی است که مؤلف بر کتاب «نفحة الریحانه» نوشته، شامل سه فصل: ۱. فیمن نشأ من بلغاء دمشق الشام و عجائب شعرهم؛ ۲. فیمن نشأ من بلغاء المدینة المنورة و نوادر شعرهم؛ ۳. فی نبهاء حلب الشهباء و رقیق اشعار هم ایضا.
آغاز: یقول المتمسک بذیل الادب و الفرع الباسق من جرثومة العرب الراجی لطف ربه الموجود محمد بن محمود بن محمود قد ظفرت یدی بدرد فی مسودات المرحوم ... السید محمد المحبی ...
چاپ: قاهره، عیسی البابی الحلبی، محقق: عبدالفتاح الحلو، چاپ اول، ۵۵۰ص، ۱۳۹۰ق.

[فهرست الکتب العربیة الموجودة بالدارلغایة آخر سنة ۱۹۲۶، ۱۵۵/۳؛ دنا ۵۲۱/۵؛ ریحانة الادب ۴۷۷/۳؛ ذیل چلبی ۶۰۵/۱؛ دارالکتب ۱۵۵/۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد یسرالله جمع ما وجد ... اواخر شهر شوال سنة احدی عشر و مائة و الف ... و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، کا: محمد بن عبداللطیف حنبلی، تا: چهارشنبه ۵ ذیحجه ۱۱۳۴ق؛ مجدول؛کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۹۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۸سم [ف: ۱ – ۲۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۴۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فعلیه رحمة ربنا طول المدا ×× و سحایب الرضوان تهطل هامیه / ما ناحت الاطیار فوق غصونها ×× او اسبلت دمعا سحاب باکیه
خط: نسخ، کا: محمد بن محمود سوالاتی حنفی عثمانی، تا: اواخر شوال ۱۲۱۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳۶گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۲۶ – ۲۳۵]

● **الذیل و التکملة لکتابی الموصول و الصلة** / تراجم / عربی

ad̲-d̲ayl wa-t takmila li-kitābay-il mawṣūl wa-ṣ ṣila

ابن عبدالملک، محمد بن محمد، – ۷۰۳ قمری

ebn-e ‘abd-ol-malek, mohammad ebn-e mohammad (- 1304)

کتاب، ذیلی است بر دو کتاب «الموصول فی تاریخ علماء الاندلس» تألیف ابن فرضی (۳۵۱–۴۰۳ق) و کتاب «الصلة» تألیف ابن بشکوال (۴۹۴–۵۷۸ق) که در آن به شرح حال بزرگان و مشاهیر اندلس از آغاز فتح اسلامی تا اواخر قرن هفتم هجری پرداخته است. مؤلف در مقدمه می‌نویسد: «أما بعد فانی قصدت فی هذا الکتاب الی تذییل صلة الرایة أبی القاسم بن بشکوال تاریخ الحافظ أبی الوالید بن الفرضی – رحمهما الله فی علماء الاندلس و الطارئین علیها من غیرهم، بذکر من أتی بعده منهم و تکمیلها بمن کان حقه أن یذکراه فأغفلاه». بنابراین کتاب حاضر تتمه‌ای نسبت به شرح حال علمایی است که پس از ابن بشکوال تا عصر مراکشی می‌زیسته‌اند و استدراکی است بر کتاب ابن فرضی و ابن بشکوال نسبت به عالمانی که در عصر آن دو و یا پیش از آن دو بوده‌اند و در الموصول و الصلة نامی از آنها به میان نیامده است. این کتاب یکی از مآخذ عمده ابن خطیب در الاحاطة و مقری در نقح الطیب و دیگران بوده است. این اثر شامل جزءهای متعددی بوده که بخشی از آنها به شرح ذیل باقی مانده است: جزء اول دو نسخه، جزء چهارم یک نسخه، جزء پنجم سه نسخه، جزء ششم دو نسخه و جزء نهم یک نسخه. نسخه‌های موجود از الذیل و التکملة در کتابخانه‌های خزانه قرویین فاس و خزانه قصر ملکی رباط در مراکش و متحف بریطانی در انگلستان و کتابخانه ملی پاریس در فرانسه و کتابخانه اسکوریال در اسپانیا و چند کتابخانه شخصی دیگر نگهداری می‌شود. خصوصیات نسخه‌های مذکور در مقدمه تحقیق جزء چهارم کتاب به قلم دکتر احسان عباس درج شده است. جزء اول کتاب در دو مجلد در ۱۹۶۹م به کوشش محمد بن شریفه در بیروت چاپ شده است و باقی مانده جزء چهارم و جزءهای ۵ و ۶ آن در ۱۹۶۵م و ۱۹۷۳م به کوشش احسان عباس در بیروت به چاپ رسیده است.
چاپ: بیروت، محقق: محمد بن شریفة، دار الثقافة، مطابع دار الکتب، ۱۹۶۴م.

[الأعلام، زرکلی ۳۲/۷؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۱۹۹/۴ – ۲۰۰؛ الذیل و

التکملة لکتابی الموصول و الصلة، مراکشی، مقدمه دکتر احسان عباس؛ بقیة السفر الرابع من کتاب الذیل و التکملة، صفحات د–ن؛ مجموعه مختاره لمخطوطات عربیه نادره من مکتبات عامه فی المغرب ۱۷۲–۱۷۴؛ معجم المؤلفین ۱۱۷/۱۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۶

آغاز: بسمله. صلی الله علی سیدنا محمد و آله، السین سابق بن عبدالرحمن بن یحیی سرقسطی أبو یحیی، روی عن أبی عبدالله بن منظور و أبی الحسن بن عابدل و أبی سراج، و له رحلة إلی المشرق؛ **انجام:** قال المصنف عفاالله عنه: و سلک فی قوافیها ما تری: یا ایها الناس اشکروا ربکم ×× لم یک لا خسف و لا ریح ... / یرسلها بین یدی غیثه ×× بشری لنا یا حبذا الریح.

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، ش ۱۶۸۲. بخشی از جزء چهارم کتاب را در بردارد و تراجم حروف «س – ش – ص – ض – ط – ظ و قسمتی از ع» از سابق بن عبدالرحمن بن یحیی سرقسطی تا عبدالله بن رشیق قرطبی، شرح حال ۳۸۸ تن را شامل است؛ خط: مغربی، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان چنین ثبت شده: «من تکملة ابن عبدالملک المراکشی فیه من الحروف السین الشین الصاد الضاد الطاء الظاء چل العین»، برگ‌های نسخه مشوش است؛ ۱۲۲ص، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۵ – ۱۱]

● **ذیول و ملحقات البسامة الغراء** / تراجم / عربی

d̲uyūl wa mulḥaqāt-ul bassāmat-il ġarrā’

ابیاتی است در ذیل و الحاق «البسامة الغراء»، که در آنها اسامی امامان بعدی زیدیه درج شده است. سرایندگان ذیل‌ها: ۱. داود بن هادی (۱۰۳۵ق) (نک: اعلام المؤلفین الزیدیة ۴۲۱–۴۲۲؛ مؤلفات الزیدیة ۵۰۱/۱)؛ ۲. احمد بن محمد شرفی (۱۰۵۵ق) (نک: اعلام المؤلفین الزیدیة ۱۷۱–۱۷۳؛ مؤلفات الزیدیة ۵۰۰/۱)؛ ۳. مهدی بن محمد ابن مهلا (۱۰۷۰ق) (نک: اعلام المؤلفین الزیدیة ۱۷۱–۱۷۳؛ مؤلفات الزیدیة ۵۰۰/۱).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۸/۲

آغاز: بسمله. و به نستعین و الصلوة ... و بعد فانه لما طلع سیدی العلامة داود بن الهادی المؤیدی رحمه الله تعالی علی القصیدة المسماة بالبسامه ... ذیلها بهذه الابیات تضمنت ذکر سبعة أئمة هداة للامة، قال رحمه الله مادحاً لصاحب البسامة: لله درک من علامة علم ×× ازری نظامک بالیاقوت و الدرر؛ **انجام:** مؤیداً ببنیه الاکرمین و من ×× و الاهم و کفی بالله من وزر. انتهی مانظمه هولاء البلغاء الأمجاد فی ذکر ائمة الهدی نجوم الاقتدی المرشدین ... اقتداء بصاحب البسامة الفائقة و تذییلاً لمانظمه فیها من السلوک الرایعة ... و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و سلم آمین.

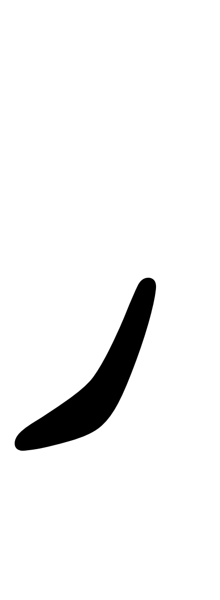
خط: نسخ، کا: یحیی بن صالح بن حسین بن علی سراجی صنعایی یمنی، تا: ۵ جمادی الثانی ۱۳۹۵ق، با مساعدت علامه قاسم بن محمد الکل؛ از روی نسخه مورخه پنج‌شنبه رجب ۱۲۴۱ نقل شده؛ ۵ص (۱۳–۱۷)، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۳ – ۵۵۱]

● **ذی الید** / فقه / عربی

d̲i-l yad

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۲/۱۰

بندی است در این خصوص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ابراهیم بن محمد رضوی با مهر «العبد المذنب ابراهیم بن محمد الرضوی» مورخ ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲گ (۱۷۱–۱۷۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۷۰۱]

راپورت

← راپورت > گزارش مجروحین جنگ جنوب
← راپورت > تلگرافها

● **راپورت** / اسناد / فارسی
rāport

راپورت راجع به سرحد کرناوه کلات که ترکمانان قهقهه در آنجا حفر قنات و سایر احداثات کرده‌اند: (فارسی) به تاریخ رمضان ۱۳۰۶ و امضای محمد علی مهندس، مذاکراتی است با مأموران مرزی روسیه، با یک نقشه رنگی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۲۶/۴۱
آغاز: چون برحسب حکم مبارک مقرر شده بود جان نثار؛ **انجام:** ده خانوار در آنجا سکنی دارند. بتاریخ رمضان ۱۳۰۶، چاکر جان نثار محمد علی مهندس (همراه با نقشه سرحدات رنگی)
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن سبز، اندازه: ۲۱/۹×۲۵سم [ف: ۷ - ۳۵۳]

● **راپورت اصلاح مالیات** / اسناد / فارسی
rāport-e eslāh-e mālīyāt

در این راپرت سبب کسر بودجه دولت ایران از پیش از سال ۱۸۹۸م گزارش شده و راه اصلاح مالیات (و اضافه آن) نشان داده می‌شود و توصیه می‌کند که مالیات را اضافه کنند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۳۱
آغاز: متجاوز از بیست است که جمع و خرج دولت کسر دارد و این کسر که در اوایل جزئی بود
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نستعلیق با امضاء مؤلف که گویا ایرانی نباشد و احتمالاً این نسخه ترجمه باشد؛ جلد: مقوایی، ۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲۰ - ۱۰۳]

● **راپورت اوضاع محمره و دعوای انگلیس به ناصرالدین شاه** / اسناد / فارسی
rāport-e owzā‘-e mohammere va da‘vā-ye engelīs be nāser-ed-dīn šāh

میرزا فضل الله، ق۱۳ قمری
mīrzā fazl-ol-lāh (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۲/۴
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵گ (۴۲ر-۵۶ر) [مختصر ف: - ۳۸۵]

● **راپورت جنگ انگلیس در جنوب** / تاریخ / فارسی
rāport-e jang-e engelīs dar jonūb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۲/۱
از حکیم باشی؟ (قرن ۱۳)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۰گ (۱ر- ۱۰پ) [مختصر ف: - ۳۸۵]

● **راپورت سرحدات عثمانی و ایران** / اسناد / فارسی
rāport-e sarhaddāt-e ‘osmānī va īrān

موسی بن علی، ق۱۴ قمری
mūsā ebn-e ‘alī (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۰
آغاز: بسمله. سه سال است بر حسب قرار دارد وات؛ **انجام:** و بتجربه رسید که این گربه مطلقا کر است.
خط: شکسته تعلیق، کا: موسی بن علی، بی‌تا، [رایانه]

● **راپورت سیاحت مصر و بیان هرمان** / سفرنامه، جغرافیا / فارسی

rāport-e sīyāhat-e mesr va bayān-e hermān

مهندس، محمد میرزا، ق۱۳ قمری

mohandes, mohammad mīrzā (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۶ق

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۸۸

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** رای اولوالالباب الی الله المرجع و الماب

خط: شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۶ق [الفبائی: - ۲۷۴]

● **راپورت سیاسی و جنگی در باب آسیای مرکزی** / تاریخ / فارسی

rāport-e sīyāsī va jangī dar bāb-e āsīyā-ye markazī

لوائی، محمد علی، ق۱۴ قمری

lavā'ī, mohammad 'alī (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۲۳

آغاز: عرایضی است که بوزارت جلیله خارجه عرض شد؛ **انجام:** که زود ترفندی را نجات دادند

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۲۱ق [رایانه]

● **راپورت سیاسی و جنگی در باب آسیای مرکزی** / تاریخ / فارسی

rāport-e sīyāsī va jangī dar bāb-e āsīyā-ye markazī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۲۳

بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **راپورت فراموشخانه** / حکومت و سیاست / فارسی

rāport-e farāmūš-xāne

نویسنده که نام او به دست نیامد از جمله ایرانیانی است که به فراموشخانه وارد شده و به قول خود دو درجه آن را دیده است. در این راپرت که قسمتی از وسط آن افتاده ابتداء به صورت (اجمال) مطالب کلی می‌آید و سپس گریزی به فراموشخانه می‌زند، منتها نویسنده در کمال زیرکی مطالب خود را به وجهی اداء می‌کند که خواننده را چیزی عاید نمی‌شود. ظاهراً او بعد از مدتی از فراموشخانه خارج می‌شود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۹۷

آغاز: بسمله، سپاس بی قیاس معبود بحق و مالک الملک مطلق را سزاست؛ **انجام:** نموده اند در طرف چپ نگاه میدارد.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج، ۸گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۴۵۷]

● **راپورت فوج فیروز جنگ** / اسناد / فارسی

rāport-e fowj-e fīrūz-e jang

مصطفی قلیخان، ق۱۴ قمری

mostafā qolī-xān (- 20c)

اهداء به: مظفرالدین شاه

تاریخ تألیف: ۱۳۲۲ق

این رساله گزارشی است که فرمانده فوج فیروزکوه، مصطفی قلی منتصر لشکر، به مظفرالدین شاه می‌دهد و در آن از خدمات خود و فوج مزبور در ظرف یک سال صحبت می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۴۷

آغاز: در راپورت فوج پیروز جنگ در موقع جشن عید سعید مولود مبارک بندگان اعلیحضرت قدر قدرت همایون شاهنشاه؛ **انجام:** بقای دولت جاوید آیت قاهره را از حضرت واجب الوجود رب العزه و المعبود مسئلن مینماید. پایان نسخه: چاکر جان نثار و فدوی بی مقدار مصطفی قلی منتصر لشکر سرباز فیروز کوهی برادرزاده مرحوم سردار مکرم شهر جمادی الثانی قوی ئیل ۱۳۲۲.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الثانی ۱۳۲۲ق، جا: تهران (احتمالا)؛ با سرلوحه شیر و خورشید، مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مخمل آبی، ۳گ، ۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۸۲]

● **راپورت قومسیون دولت علیه** / اسناد / فارسی

rāport-e qoesīyon-e dowlat-e 'ellīye

راپورت قومسیون دولت علیه که به جناب وزیر امورخارجه به تاریخ ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۸۷ داده شده است، در مورد تقسیم آب‌های سرحدی با دولت عثمانی، همراه با چندنامه و سند و گواهی اشخاص و صورت چند مقاوله‌نامه در این باره.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۲۶/۱۹

آغاز: در اصل نسخه کتابچه خسارت باغهای محل زراعت هر جوقه و هرتیره؛ **انجام:** (گویا ناتمام) شرح دیر شده. (نیم صفحه سفید گذارده شده)

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ارقام سیاق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن سبز،۲۵گ (۶۱ر-۸۵پ)، اندازه: ۲۱/۹×۲۵سم [ف: ۷ - ۳۴۹]

● **راپورت کلات نادری** / اسناد / فارسی

rāport-e kalāt-e nāderī

راپورت مسافرت این بنده (که معلوم نیست کیست) از ارض

اقدس به سمت کلات نادری.

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۸۶

آغاز: روز دوشنبه نوزدهم شهر شوال الکرم ۱۳۰۹ سه ساعت به غروب مانده از صحن مقدس سوار شده؛ **انجام:** و تمام ایام مسافرت به کلات شانزده روز بود.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ به انضمام یک قطعه تصویر از کبود گنبد مشهور به بقعه نادری عمل محمد علی بن لطفعلی خان شیرازی؛ جلد: ابری، ۲۴ص، قطع: رقعی [نشریه: ۲ - ۲۶۰]

● راپورت گردش در کوهستان‌های قزوین - گیلان

/ اسناد، جغرافیا / فارسی

rāport-e gardeš dar kūhestān-hā-ye qazvīn - gīlān

سلیمان خان مهندس، - ۱۳۱۶ قمری

soleymān-xān-e mohandes (- 1899)

راپورت گردش در کوهستانات ما بین قزوین و گیلان به جهت انتخاب راه شوسه.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۳۵ - ج

آغاز: راپورت گردش در کوهستانات ما بین قزوین و گیلان که حسب الامر خانه زاد سلیمان مهندس مامور بود بجهت انتخاب راه شوسه معروض میدارد بتاریخ بیست و پنجم جمادی الثانی ۱۲۹۸ تفصیل راهها و امتدادات مختلفه در کوهستانات ما بین قزوین و گیلان. راه خزران که اول عبور شد راهی است کوهستانی؛ **انجام:** اطلاعات مهندس خانه زاد بعد از گردش سی و شش روز در کوهستانات ... و ... خزران را رجحانی است بر سایر راهها

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۰گ، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: - ۱۱۷]

● راپورت مأمور سلطنتی ایران به مصر و کانال سوئش

/ اسناد / فارسی

rāport-e ma’mūr-e saltanatī-ye īrān be mesr va kānāl-e sū’eš

طباطبائی، محمد حسن بن میرزا باقر، ۱۲۴۹؟ - ۱۳۰۸ قمری

tabātabā’ī, mohammad hasan ebn-e mīrzā bāqer (1834 - 1891)

این رساله یادداشت‌های منشی اسرار سلطنتی ایران در عهد ناصری، محمد حسن طباطبایی تبریزی است که در ذیقعده ۱۲۸۱ق برای بازدید از عملیات حفر و عریض کردن کانال سوئش (سوئز) و به دعوت رئیس کمپانی حفر کانال، مسیو لسپس فرانسوی با صد نفر مهمان همتای آسیایی و اروپایی‌اش به مصر رفته و عمده این یادداشت‌ها را به شکل روزنامچه نگاشته است. البته او صفحات پایانی را بعدها به جزوه‌اش افزوده و در خلال سال‌های ۱۲۸۶ق تا ۱۳۰۲ق (سال رقم پایانی) آن را با اطلاعات جدید درباره کانال مزبور تکمیل کرده است. این رساله بر خلاف آنچه در شناسنامه کتاب نوشته شده، «راپورت ژنرال قونسول ایران در مصر» نیست، بلکه راپورت مأمور سلطنتی ایران است در بازدید از کانال سوئش. توضیح آنکه محمد حسن طباطبائی خود به چند نفر از قونسول‌های ایران در شهرهای مصر و نیز قونسول جنرال دولت ایران (میرزا حسن خان مؤتمن السلطان) و نایب او (میرزاعلی) اشاره دارد. از طرفی او خود را در شمار «مأموران محترم» که به مهمانی دعوت شده‌اند قرار می‌دهد که منظور از «مأمور» همان مأمور سلطنتی باید باشد. از آنجا که نویسنده این یادداشت‌ها، در صفحه ۳۴ به نوشتن گزارش سفرش و فرستادن آن به وزارت امور خارجه دولت ایران اشاره دارد، یقیناً این صورت گزارش دولتی او نیست. به علاوه او به وقایعی که پس از سفرش اتفاق افتاده مانند دریافت مدال‌های یادگاری چدنی که از طرف مسیو لسپس، رئیس کمپانی حفر کانال سویش برایش ارسال شده اشاره دارد. پس این یادداشت‌ها را باید یادداشت‌های شخصی محمد حسن طباطبائی تبریزی دانست که تا سالیانی بعد یعنی تا ۱۲۸۷ق (تاریخ نقل مطلب از جریده‌ای چاپ شده در اسلامبول) و ۱۳۰۲ (رقم پایانی نسخه) هم مطالبی بدان افزوده است. نحوه توضیحات هامش نسخه و نیز آراسته نبودن آن نیز دلایل دیگری است که باعث می‌شود نسخه را، یادداشت‌های شخصی و نسخه اصل فرض کنیم. آنچه از این جزوه که به خط اصل (مولف) است باقی است شامل صفحه اول آن است که شماره خورده و بلافاصله پس از آن به صفحه ۲۲ می‌رسد که نشان می‌دهد حدود بیست صفحه‌ای از این میان افتاده است. در آغاز گزارش محمد حسن طباطبائی، منشی اسرار ناصری مقدمه‌ای درباره وضع جغرافیایی مملکت مصر و بعد مسافت ما بین بندر اسکندریه و بندر سویش (= سوئز) و علت ایجاد و عریض کردن کانال سوئز به دست دولت فرانسه نگاشته تا معلوم شود که به چه دلیل کمپانی دولتی فرانسه بدان اقدام کرده است. از این مقدمه فقط یک صفحه باقی است و پس از آن می‌رسیم به صفحه ۲۲ تا آخر کتاب که شرح وقایع سفر (مأموریت) به شکل روز شمار بیان شده است. از آنجا که این رساله تا کنون چاپ نشده چکیده‌ای از اطلاعات عرضه شده ذیل هر روز آورده می‌شود:

ــ دوشنبه ۱۴ ذیقعده / دهم آوریل: بازدید از رأس الوادی که نهری دارد از احداثات مرحوم محمد علی پاشا، حکمران قدیم خطه مصر و جد اسماعیل پاشا. کمپانی از همین محل شروع به احداث نهر (کانال) کرده است. کمپانی، کنار آن عمارتی بنا کرده که هنگام چالبرداری به سه قطعه تصویر باستانی از فراعنه با خطوطی عبارت از اشکال وحوش و طیور [همان خط باستانی مصر] رسیده‌اند که مؤلف آنها را دیده است. وی می‌گوید که

این فراعنه همانهایی هستند که در لشکرکشی داریوش از جانب لهراسب به مصر، به قتل رسیده‌اند. از آنجا به شهر جدید اسماعیلیه رفته‌اند. اسماعیلیه دقیقاً در نقطه مابین بحر احمر و دریای مدیترانه واقع شده است. علت نامگذاری شهر، به دلیل اقدام اسماعیل پاشا، حکمران مصر به رساندن نهری از آب شیرین به این منطقه است. به آبادانی شهر از سوی کمپانی فرانسه نیز در این چند سال اخیر اشارات دقیقی دارد.

ــ چهارشنبه ۱۶ ذیقعده / ۱۲ آوریل: بازدید از قصر اسماعیل پاشا که مشرف به «لاک تمساح» و متصل به کانال است. و سپس بازدید از «الیقویس» که تل ریگی است به ارتفاع بیست ذرع و کمپانی قصد هموار کردن آن را دارد. و بازدید از وسایل حفر کانال که صندوقچه‌هایی است به شکل خاک انداز و بسیار بزرگ (شاید بیل مکانیکی‌های امروز) که روزانه در عوض پانصد نفر عمله کار می‌کند. در الیقویس کارخانجات آهنگری و نجاری هم دایر کرده‌اند. پس از آن هنگام عصر، رفتن به شهر قنطره که کمپانی آن را در عوض سه سال بنیاد و آباد نموده، و شام خوردن با یکصد و بیست نفر بر سر میز.

ــ یک‌شنبه ۲۰ ذیقعده / ۱۶ آوریل: حرکت از اسماعیلیه به بندر سویش (سوئز) از طریق کانال شیرین که مانند جدول مستقیم است و اطرافش را نی‌زار و بوته‌های گز نشانده‌اند و نیز خانه‌های زارعان در کنارآن قرار دارد. عصر هنگام بازدید از نهر مخروبه‌ای مشهور به «نهر فرعون» که از آثار قدیمه فراعنه است. سفر این روز که قبل از طلوع آفتاب آغاز شده بود، چهار ساعت از شب رفته به نیم ساعتی بندر سویش انجامید. بیتوته در هتلی در نزدیکی آنجا موسوم به هتل سویش و صرف غذا بر سر میزهای آراسته به همراه یکصد نفر مهمان که شانزده نفر آنها از اعضا کمپانی بوده‌اند. نگارنده در اینجا توضیح داده که: «بندر سویش هنوز حالت آبادی و شهریت ندارد. بعدها بواسطه اتصال این دو دریا از جمله بنادر معروف خواهد شد ... شیخ نقادی که از تجار معتبر و معروف مصر است به سمت قونسولی دولت علیه ایران مقیم است».

ــ دوشنبه ۲۱ ذیحجه: حرکت از مصر تا طنطا با راه آهن به همراه مؤتمن السلطان میرزا حسین خان قونسول جنرال دولت ایران و مقرب الحضرة الخاقانیه میرزا علی نایب جنرال قونسولگری و برادرزاده وی. و وداع با جنرال قونسول و ورود به اسکندریه به همراه میرزا علی نایب. و شب هنگام رفتن به تماشاخانه‌ای که قونسول جنرال دولت بلجیک (بلژیک) و یوسف زغیب، قونسول دولت علیه ایران ساخته‌اند و بهتر از تماشاخانه‌ای است که در اسلامبول قرار دارد و موسوم به «نعوم» است.

ــ شنبه ۱۷ ذیحجه: ورود به اسلامبول. پس از آن گزارش سفر و بازدید از کانال سویش نوشته و به وزارت امورخارجه دولت ابد مدت فرستاده شد.

قطع گزارشات و اشاره به وقایع سالها بعد که حفر کانال تمام شده به این وصف:

ــ اتمام حفر کانال و حضور چند نفر از سلاطین و ولیعهدان و شاهزادگان فرنگستان در اسلامبول به منظور تبریک به اعلیحضرت سلطان عبدالعزیز خان و رفتن به مصر برای دیدن نتیجه کار و ترتیب جشنی ده روزه از طرف خدیو مصر برای آنها به همراه پنجاه هزار مهمان دیگر و گشایش کانال در روز چهارشنبه ۱۲ شعبان ۱۲۸۶ق مطابق با ۱۷ نوامبر ۱۸۶۹ مسیحی و ورود آب بحر مدیترانه به بحر احمر.

ــ رفع کدورت عبدالعزیز خان اعلیحضرت دولتی عثمانی و خدیو مصر به وساطت امپراطریس (امپراطور) فرانسه.

در این رساله گزارش مانند، نگارنده هر جا لازم بوده در متن و یا حواشی ــ که حکم پاورقی را دارد ــ به توضیح یا تشریح اصطلاحات غربی مانند کیلومتر، لی (معادل ۵۵۵۰ متر)، متر، تن، فرانق، هوتل (= مهمانخانه) و غیره پرداخته است. نکات دیگری که از خلال متن گزارش، ارزنده به نظر می‌رسد اینهاست:

ــ اشاره گزارش‌نویس به طاق نصرت دروازه شهر اسماعیلیه و اینکه به طرز دروازه طاق نصرت شهر پاریس است که دیده بوده است (ص ۲۳)

ــ ذکر این نکته که چند نفر از قونسول‌های دولت‌های اطراف مصر، در بندر سویش اقامت دارند از جمله قونسول دولت ایران که شخصی است موسوم به شیخ نقادی از تجار معتبر و معروف مصر (ص ۲۹)

ــ اشاره به نام و بیان برخی ویژگی‌های رئیس کمپانی حفر کانال، مسیو لسپس (صص ۳۱-۳۲)

ــ اشاره به هزینه مهمانی حفر کانال که پنجاه میلیون فرانق معادل ده کرور تومان ایرانی باشد (ص ۳۵).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۱۵

آغاز: بسمله تبارک و تعالی. قبل ازشروع بمقصود لازم است که وضع جغرافی مملکت مصر و بعد مسافت ما بین بندر اسکندریه و بندر سویش براً و بحراً معلوم و سبب اقدام دولت فرانه بانجام این امر عمده و اهم نوشته شود تا زمان مطالعه مطلب، مجهول نماند. بر ارباب معرفت جغرافی مبرهن است که مملکت مصر از سمت شمال بحر مدیترانی؛ **انجام:** عرض: باختلاف مکان از چهل متر الی یکصد متر. عمق: ۹ ذرع. بتاریخ شهر ذی القعدة الحرام ۱۳۰۲ در دارالسلطنه تبریز نوشته شد. اقل السادات و الخلایق محمد حسن طباطبایی تبریزی، منشی اسرار.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیقعده ۱۳۰۲ق، جا: تبریز؛ دارای رکابه، مجدول، اصطلاحات و واژگان فرنگی در حاشیه معنی شده توسط خود مولف، همچنین در صفحه عنوان، این نام برای رساله توسط خود او نوشته شده است: «هو. شرح راپورت مأموریت بنده درگاه برای رسیدگی بعضی مطالب متعلقه

بجنرال قونسولگری دولت علیه در مصر و معاینه و مشاهده عمل کانال سویش و نفع و ضرر آن بدولت علیه ایران در سنه ۱۲۸۱ هجری مطابق سال ۱۸۶۵ میلادی»، در حاشیه صفحه ۳۵ محمد حسن طباطبایی ماده تاریخی برای گشایش کانال ساخته به این صورت یادداشت کرده: «لراقمه: دو دریا با هم اتصال یافت ۱۲۸۶»؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۴/۲سم [ف: ۲۷/۱ – ۲۰۲]

● **راپورت محلات طهران** / اسناد / فارسی

rāport-e mahallāt-e tehrān

اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق [میراث اسلامی: ۵ – ۵۸۹]

● **راپورت مملکت خراسان** / جغرافیا / فارسی

rāport-e mamlekat-e xorāsān

مهندس، محمد میرزا، ق۱۳ قمری

mohandes, mohammad mīrzā (- 19c)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۸۱ق

جغرافیا و خصوصیات منطقه استان خراسان را از شهر شاهرود، به دستور ناصرالدین شاه قاجار و به نام سپهسالار اعظم، با اختصار در این کتابچه تنظیم نموده و در آغاز اشاره مختصر به تاریخ خراسان نیز می‌کند. این کتاب برای شناخت قرا و قصبات و شهرهای مختلف این منطقه و مسافت بین هریک از آنها مفید است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد حسب الأمر اعلیحضرت گردون رفعت شاهنشاه اسلام پناه ولی نعمت کل ممالك محروسه

انجام: در این مسافت بارگاهی است که گویند مقبره شیخ عمادالدین است انشاء الله تعالی راپورت مفصل از شاهرود الی مشهد مقدس من بعد عرض خواهد شد

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، به کوشش قدرت الله روشنی

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۸ جمادی الثانی ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۱ – ۳۰۹]

۲. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۶۴عکسی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۳گ [جنگ: ۱ – ۴۵۸]

● **راپورت میانکاله** / جغرافیا / فارسی

rāport-e mīyān-kāle

مهندس، محمد میرزا، ق۱۳ قمری

mohandes, mohammad mīrzā (- 19c)

میانکاله شبه جزیره‌ای است به طول دوازده فرسنگ در دریای مازندران که از حدود روستای زاغ مرز شروع و در نزدیکی بندر گز خاتمه می‌یابد عرض این شبه جزیره بین سه تا شش کیلومتر می‌باشد. در دوران صفوی محل شکار جرگه‌ای و دارای ساختمان‌هایی بود که ویرانه گردیده و در یکی از نقاط شبه جزیره تپه‌ای خاکی وجود دارد که به نام «قبر شاه» اشتهار دارد و تصور می‌شود که محل دفن اولیه «سلطان محمد خوارزمشاه» بوده و بعداً استخوان‌های او را جلال الدین خوارزمشاه از آن مکان خارج ساخت. در زمان سلطنت ناصرالدین شاه دو قلعه نظامی مستحکم به نام‌های «پلنگان» و «سرتک» در آنجا احداث شد که در سنوات اخیر به دست مردم عامی به کلی خراب گردید. در سال ۱۲۹۹ حاج میرزا مهندس طهرانی مسافرتی به این شبه جزیره نمود و اوضاع جغرافیایی و تاریخی آن را به رشته نگارش در آورده و به عنوان «راپورت میانگاله» معنون ساخته است. (طاهری شهاب)

ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۱۰

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲ص، ۱۷ سطر (۱۷×۲۲) [نشریه: ۶ – ۶۲۲]

● **راپورت نظامی اصفهانی** / اسناد / فارسی و انگلیسی

rāport-e nezāmī-ye esfahānī

واکنر، ق۱۴ قمری

vākner (- 20c)

گزارش بازدیدهای سرتیپ واکنر از اماکن و قوای نظامی اصفهانی در ایام حکومت صارم الدوله امیر تومان بر آن شهر می‌باشد که برای شاه تهیه نموده است. متن این گزارشان به انگلیسی آمده و بعد به فارسی ترجمه شده است. عنوان گزارشات چنین است: راپورت سربازخانه‌ها، راپورت انبارهای قشون، راپورت انبار ذخیره، راپورت توپخانه، راپورت اسبهای توپخانه، راپورت مشق ژیمناستیک، راپورت موزیکایخان، راپورت دفترخانه نظامی، راپورت پر کردن فشنگ، راپورت اعمال حفظ الصحه، راپورت مشق بچه سربازان، راپورت تیراندازی، راپورت مشق جنگی. مؤلف در خاتمه از بازدید خود از قشون اصفهان در عهد ظل السلطان اظهار رضایت نموده و از صارم الدوله امیر تومان نیز تعریف می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۹۱

آغاز: راپورت سربازخانه ها رژیمانهای پیاده نظام و سوراه و توپخانه، هر کدام سربازخانه خوبی و باشکوهی؛ **انجام:** اطوار پسندیده نظامی به شخصه به جهت تمام صاحب منصبان و کلیه قشون اصفهان سرمشق خوبی هستند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «سرتیپ واکنر

۱۳۰۳» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲۶ - ۱۸۶]

● **راپورتهای کمیسیون بانک استقراضی** / اسناد / فارسی
rāport-hā-ye komīsīyon-e bānk-e esteqrāzī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۹
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۴۵گ، اندازه: ۱۷/۳×۲۱/۳سم [رایانه]

● **راپورتی در باب تصرفات در رود نیل (ترجمه)** / جغرافیا / فارسی
rāportī dar bāb-e tasarrofāt dar rūd-e nīl (t.)

منوچهر، ق۱۳ قمری
manūčehr (- 19c)

از: ون سان هوف، مترجم: منوچهر
این رساله ترجمه فارسی راپورتی است که در سه شماره روزنامه سنت پطرزبورغ مورخ ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ سپتامبر ۱۸۸۵ مسیحی طبع شده است. مطالب آن راجع به رودخانه نیل و بستر آن در نقاط مختلف مصر و طرز استفاده از آن و محاسبه میزان آب موجود آن در مناطق مختلف بستر این رودخانه می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۳۲
آغاز: تواریخ قدیم و جدید مملکت مصر اختلافات واضح دارند وقتیکه ملاحظه کنیم؛ **انجام:** چیزی غیر از ساختن نهرهای عدیده لازم ندارند. امضای ون سان هوف. پایان نسخه: ترجمه راپورتی که در باب تصرفات در رود نیل ... ترجمه خانه زاد جان نثار منوچهر.
خط: نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: اواخر قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج قرمز، ۱۸گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۷۱]

← راپورت یک سیاح به اعتماد السلطنه ← سیاحت نامه خراسان بعد از اتصال به متصرفات روس

● **الراتب العظیم و الورد الکریم** / علوم غریبه / عربی
ar-rātib-ul ‘aẓīm wa-l wird-ul karīm

واسعی یمانی، عبدالواسع بن یحیی، - ۱۳۷۹ قمری
vāse‘ī yamānī, ‘abd-ol-vāse‘ ebn-e yahyā (- 1960)

ادعیه‌ای است در تسخیر جن و حفظ از جن و انس.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۶۵/۴
آغاز: اللهم انی امسیت یا رب اسبحک و احمدک و اهللک و اکبرک و امجدک
نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۹ روسی ۳۳۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۸ق؛ ۵گ (۸۶-۹۰) [عکسی ف: ۲-۲۹۲]

● **راجاتر نگینی از کلهن پندت** / تاریخ / فارسی
در تاریخ کشمیر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۶۵/۲-ف
نسخه اصل: دیوان هند ش ۲۴۴۲؛ خط: نستعلیق، کا: ملاعبدالقادر بن عبدالله عرف براجی، تا: دوشنبه ۲۳ ذیحجه ۱۲۰۳ق، جا: اسلام آباد؛ ۱۴۴گ (۴۹پ-۱۹۲پ) [فیلمها ف: ۲- ۲۷۲]

● **راجا ولی** / تاریخ / فارسی
rājā valī

منشی بهوانی داس ولی
monšī bahvānī dās valī

در سرگذشت راجگان و شاهان دهلی از شهاب الدین غوری تا شاه عالم با جدول پادشاهان اسلام.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۰۳/۱-ف
نسخه اصل:موزه بریتانیاOr. 1764؛بی‌کا، بی‌تا، [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۹]

● **راج ترنگینی** / تراجم / فارسی
rāj tarnegīnī

در سرگذشت راجه‌های هند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۶۸-ف
نسخه اصل: انجمن آسیایی هند ش ۱۶۸۹؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۷گ [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۵]

● **راجحة المیزان فی معرفة الاوزان** / فقه / عربی
rājiḥat-ul mīzān fī ma‘rifat-il awzān

نجفی، عیسی بن محمد
najafī, ‘īsā ebn-e mohammad

تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۰۸۱ق
در شناختن وزن و کیل و مساحت در مسائل شرعی و نسخه‌های طبی، گرفته شده از کتاب‌های معتبر، به نام نواب دانشمند خان، مشتمل بر یک «مقدمه» و «فصل» و «خاتمه»: المقدمه: فی بیان جمل من المقصود؛ الفصل: فی أصول الاوزان الاثنی عشر؛ الخاتمة: فی بعض الفوائد المناسبة لمعرفة بعض الاحکام.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق کل شیء فقدر تقدیراً ... و بعد فیقول ... عیسی بن محمد النجفی هذه رسالة وجیزة فی معرفة

الوزن و الکیل ... خدمت بها خزانة النواب ... دانشمند خان و سمیتها براجحة المیزان فی معرفة الاوزان ... و رتبتها علی مقدمة
انجام: و أصلی علی نبیه المبعوث الی الخاص و العام و حجج الله علی الانام.
[دنا ۵۲۶/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۱۳۷]
۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۱۴۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا اردت ان تزن من درهم الی ماة در هم فتجمع الاوزان الخسمة علی هذا المنوال و هم.
خط: نستعلیق، کا: عبد العظیم بن محسن بن حاج محمد طاهر، تا: ۱۲۶۱ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۸۸]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محسن بن مهدی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۲۸۳۱]

● **راح الارواح** / طب / فارسی

rāh-ol arvāh

اردستانی، آقا محمد حسین، - ۱۲۷۲ قمری

ardestānī, āqā mohammad hoseyn (- 1856)

اهداء به: فتحعلی شاه قاجار
تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۶ صفر ۱۲۴۷ق
رساله‌ای در منافع و فواید می و آداب و شرایط می‌گساری به نقل از بزرگان پزشکان، و در پایان اهمیت و فایدت مالش بدن (دلک) و چگونگی آن، دارای سه «فصل»: ۱. منافع آن نیر اعظم؛ ۲. وزن و زمان خوردن؛ ۳. آداب مجلس راح و اغذیه و تنقلات.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۵
آغاز: حمد و ثنا مختص ذاتی است که اضداد را بقدرت کامله ارتباط داده و اخلاط اربعه را در میان اختلاط نهاده؛ **انجام:** بال مگسی نزد سلیمان بردن ×× عیب است لکن هنر است از موری
خط: نستعلیق خوش، کا: غلامحسین کرمانی، تا: ۱۲ شوال ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۲۷]

← راح الافراح ⪢ الراح القراح المزین لمنهل النجاح

● **راحة الارواح** / داستان / فارسی

rāhat-ol arvāh

همای مروزی، محمد صادق، ق۱۳ قمری

homā-ye marvazī, mohammad sādeq (- 19c)

افسانه‌ای است درباره الغ سلطان پادشاه مشرق و فیروزشاه سلطان مغرب، مشتمل بر یک «افتتاح» و بیست و هشت «راحت» و یک «اختتام» که با نثری منشیانه آمیخته به اشعاری از خود و دیگران برای فتحعلی شاه قاجار نوشته تا در بستر راحت بر بالین او خوانده شود. مؤلف در سبب نگارش کتاب می‌گوید: «چون از قلت خواب وجود مبارک را بیم گزند بود و گزند وجود مبارک جهانیان را ناگوار و ناپسند طبع اقدس و خاطر مقدسش را به مشغول ساختن نفس و آسایش روح این پسند آمد که به ترتیب رساله به ذکر حکایات شگرف داده شود ... لاجرم خامه برداشتم و همت گماشتم و حکایتی چند نگاشتم.»
آغاز: راحت ارواح و سرور قلوب دو ترانه ایست که نی خامه را در آهنگ ثنایش از دل بر آید.
[دنا ۵۲۷/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۱۰/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا دعاء لایرد لانه ×× دعاء لاصناف البریة شامل.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ صفر ۱۲۲۵ق؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی، ۱۸۵گ، ۱۲ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۸/۷×۲۹/۳سم [ف: ۷ - ۸۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲ - ۴۳۵]

● **راحة الارواح** / داستان / فارسی

rāhat-ol arvāh

نام نویسنده این کتاب از متن آن به دست نیامد ظاهراً یکی از زهاد است که در ضمن بیان داستان‌های اخلاقی و دینی و عرفان پند می‌دهد و موعظه می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۷۲/۹
آغاز: روایت: آورده اند که در آنوقت که ملک الموت؛ **انجام:** پایان:سه روزه بروزه باشد خدای تعالی هزار سال
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۸۳ص (۳۴۰-۴۲۲)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶ - ۳۹۴]

● **راحة الارواح** / داستان / فارسی

rāhat-ol arvāh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۶۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عبدالله ناصری [رایانه]

● راحة الارواح فی سرور المفراح = بختیارنامه /

داستان / فارسی

rāhat-ol arvāh fī sorūr-el mefrāh = baxtyār-nāme

دقایقی مروزی، محمد بن علی، ق۶ قمری

daqāyeqī marvazī, mohammad ebn-e ʻalī (- 12c)

تحریری است از بختیار نامه در سمرقند برای محمود بن محمد بن عبدالکریم در ده «فصل» و ده «باب».

[دنا ۵۲۷/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۱۱/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۲-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1562 تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ بی‌کا، تا: ۲۳ ذیحجه ۶۶۳ق؛ ۱۵۶گ، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۳]

● راحة الارواح و مونس الاشباح / تاریخ معصومین / فارسی

rāhat-ol arvāh va mūnes-ol ašbāh

شیعی سبزواری، حسن بن حسین، - ۷۹۵ قمری

šīʻī sabzevārī, hasan ebn-e hoseyn (- 1393)

اهدا به: نظام الدین یحیی پسر شمس الدین خواجه کدانی (کرائی، کرانی، کرامی)

تاریخ تألیف: ۵ ربیع الثانی ۷۵۳ق

در سرگذشت پیغمبر و امامان در پانزده «باب» و هر باب شامل چند «فصل»: باب ۱. احوال حضرت محمد (ص) در شش فصل؛ ۲. وقایع بعد از رحلت حضرت محمد (ص) در امر خلافت، شامل چهار فصل؛ ۳. احوال حضرت فاطمه (س) در چهار فصل؛ ۴. ذکر امام علی (ع) در شش فصل؛ ۵. ذکر امام دوم امام حسن (ع) در چهار فصل ...؛ ۱۵. ذکر امام دوازدهم (ع) در سه فصل.

آغاز: بعد بسمله و به نستعین. حمد و سپاس بی قیاس مالک الملکی را که عظمت و کبریا از صفات کمال و خواص جلال اوست و ... از ادی ملک و پادشاهی انکس را دهد ... فصل اول در بیان احوال مهتر عالم و بهتر آدم و شاه عرب و عجم و ماه یثرب و حرم ... و این باب مشتمل است بر چند فصل، فصل اول در نور محمد ص

انجام: پرسید که: عمر او چند باشد، گفت: ششصد و هفتاد سال بود، محمد بن ابی زید سوالهای بسیار کرده است، اما بدین قدر که نوشته شده اختصار کردیم

چاپ: به کوشش محمد سپهری، تهران، ۱۳۷۵ش

[نسخه‌های منزوی ۴۴۶۵/۶؛ الذریعة ۵۵/۱۰؛ دنا ۵۲۷/۵-۵۲۸ (۱۶ نسخه)؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۱۱/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۶۵۲/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو ان ما فی الارض من شجرة اقلام و البحر یمده من بعده سبعة ابحر مانفدت کلمات الله این کلمات چیست و این اقلام بدرستی که خدای تعالی ... قلم بودی و دریاها مداد کردیدی و هفت دریای دیگر مداد دادی آنرا تا از زمین چشمها

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶۳گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۰ و ۱۸×۲۷)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [سنا: ف: ۲ - ۲۲۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۸۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۸گ، ۱۵ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۵ - ۴۲۲۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط (در فصل پنجم افتاده)؛ مهر: کتابخانه شیخ فضل الله نوری؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف:۳-۴۰۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۸۰/۳

خط: نسخ، کا: محبعلی بن ملا کاسبی شوشتری، تا: ۲۶ ذیقعده ۱۰۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ (۱۱۳پ-۲۲۰ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۵ - ۳۵۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۰۵/۱

آغاز: ... ظغاهر گردانیده و رسم ظلم و بدعت برداشته لاجرم خواص و عوام ... خواست که این ضعیف و نحیف کم سرمایه و پیمانه، العبد الاقل المحتاج الی رحمة الله تعالی الباری حسن الشیعی السبزواری؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: امیر ملک بن شاه حسین، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ مهر: «عبدالراجی محمد حسن» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۱۸۶گ (۱-۱۸۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۰۵]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۶۹-۲۶/۱۴۹

آغاز: که حضرت رسول صلعم گفت حق تعالی نور من ونور برادرم علی را پیش از عالم و آدم پانصد هزار سال بیافرید و همیشه ما هر دو به تسبیح و تهلیل بودیم؛ **انجام:** روایت کرد خواجه ابوجعفر قمی ... پس شبی در خوابگاه خود خفته بودم یکی را دیدم که می‌گفت یا علی بن ابراهیم بدرستی که خدای تعالی دستوری داد در حج پس آنشب را زنده داشتم و نخسبیدم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴-۱۹۸۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۹ جمادی الثانی ۱۱۰۵ق؛ واقف:

نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۱۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ - ۱۵۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۲

آغاز: ... دوام دولتش خواهان و برغبتی تمام و صدق مالاکلام گویان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۴۲گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۸ - ۴۷۶]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۳۲-۳۹/۱۲

آغاز: ... و هر که خود را به گریه بدارد بهشت برای اوست باب اول در بیان ولادت و وفات اشرف کاینات ... و مشتمل است بر شش فصل فصل اول دربیان نسب شریف و اسم و کنیت و لقب آنحضرت؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: شاه حسن بن میرزا علی قیصری پسکوهی، تا: شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۱۲۰ق، حسب الامر حاجی محمد باقر بن حاج محمد کاظم دنیاراتی؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج سبز، ۴۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۴ - ۱۹۸۲]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۱۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برزخ راستش خالی بود سپاه خدای تعالی شرف خدمت او روزی گرداند و کرمه و الحمدلله

بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ص (۷۵-۹۷)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۶ - ۶۳۶]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۳۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس از وی علی بن ابیطالب و موالات ائمه طاهرین از فرزندانش و دشمنی با دشمنان ایشان بماند.

بخشی از نخستین کتاب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید و آبی و زرد، جلد: تیماج مشکی، ۲۲ص (۲۹-۵۰)، ۱۹ و ۱۶ و ۱۵ و ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۳۶]

۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۵ رجب ۱۲۴۰ق، جا: قزوین؛ یازده برگ ضمیمه شامل نصیحت و حکایت و مواعظ به همان خط و اندازه در اواخر شعبان ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۴-۱۹۱۴]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فرغ مؤلفه من تألیفه فی الخامس من شهر ربیع الآخر سنة ثلاث و خمسین و سبعمائة و صلی الله علی خیر خلقه ... و آله و عترته اجمعین ...

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن حاجی آقا بابای کاشانی، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۲۴۳ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۵/۳سم [ف: ۳ - ۴۰۱]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳ - ۲۳۹]

۱۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۷۶۷/۹ر

آغاز: ظاهر گردانید در سوم ظلم و بدعت برداشت لاجرم خواص و عوام و وضیع و شریف در ریاض امن و امان او خرم و خرامان شدند و از حضرت رحمان دوام دولتش خواهان ... این ضعیف نحیف کم سرمایه بی پایه العبد الداعی ... الحسن الشیعی السبزواری ... تألیف کند در ولادت پیغمبر ماصلی ... و ولادت ایمه معصومین علیهم السلام و طرفی از معجزات ... بر پانزده باب هر بابی مشتمل بر چند فصل و نامش راحت الارواح و مونس الاشباح نهاد چون دانست که از خواندن آن جانها راحت یابند؛ **انجام:** آنجا نشسته از شیعه امیر المومنین علیه السلام آن حضرت بر ایشان سلام گفت انگه بایشان گفت که من ...

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرمی، قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۲۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۴۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تحت لوائه و احشرنا فی زمرته امین رب العالمین برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۶ص (۱۵-۳۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳۵ - ۲۳۷]

● راحت افزا / ادبیات / اردو

rāhat afzā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۰۲۱

آغاز: بسمله. اکنون حمد ... که ابی فرات؛ **انجام:** عجب لطف صحبت او ... مؤمن نور ... اتفاق

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

← راحت انسان ≻ راحة الانسان
← راحة الانسان ≻ پندنامه انوشیروان

● راحة الانسان / طب / فارسی

rāhat-ol ensān

غزنوی، ابراهیم بن محمد، ق۸ قمری

qaznavī, ebrāhīm ebn-e mohammad (- 14c)

اهدا به: سلطان محمد خدابنده

در مقدمه رساله عنوان شده که شاه سلطان محمد جمیع علما و حکمای خود را طلب کرد و دستور داد که از برای من کتابی اختیار کنید که در سفرها به من فایده دهد و مؤلف این کتاب را از گفتار حکیمان قبل از اسلام انتخاب و نقل نموده است. در الذریعه آمده که کتابی بدین نام در پزشکی در حاشیه «تحفة

حکیم مؤمن» چاپ شده است.
آغاز: ۱: بسمله ... اما بعد آورده‌اند که چون خلافت بپادشاه سلطان محمد خدا بنده رسید جمیع حکمای خود را طلب نموده فرمود از برای من کتابی اختیار کنید چنانچه در سفر و حضر فایده آن بمن برسد پس، شیخ ابراهیم محمد غزنوی این کتاب را انتخاب نمود و نامش را راحت الانسان نهاد، کسی را از الو در حلق بماند سرکه تند را با خردل داخل نموده چنددفعه غرغره نماید بیرون آید ...
۲: بسمله؛ این رساله ایست که اکثر حکماء متاخرین معالجه نموده اند و صحت تمام دارد در بعضی مزاجها ...
[نسخه‌های منزوی ۵۴۳/۱؛ الذریعة ۵۵/۱۰؛ کشف الظنون ۸۳۰/۱؛ کتابشناسی نسخه خطی پزشکی ایران / ۱۳۲؛ دنا ۵۲۸/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷۸/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰۷/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ رمضان ۸۹۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۷۰۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۶۴/۱-۱۷/۴۴
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** جهت زنی که دایم به خون رفته هرصبح ... داخل کرد سه روز بخورد وقطع خون می‌شود.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲۸۷گ، ۲۳-۲۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۴ - ۱۹۸۴]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۴/۵۳
آغاز: بسمله روایت کرده اند که چون حضرت امیرالمومنین علی بخلافت نشست ... فرمود یک کتابی به اختیار طلب من از جمیع کتابها اختیار کنند تا فایده باشد؛ **انجام:** با همدگر آمیزد و در سر مالد نیک شوی و موی برآرد
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، ۳ص، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۵۴۳]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۳۶/۱۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷ - ۲۳۴]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۹۷/۱۱-۳۶/۱۹۷
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** واگر معلوم بود که کدام زهر بود بآنچه مخصوص آنست معالجه کنند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۹۸۴]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۳۷/۳
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** اگر کسی مغز سر زاغ را بر پنبه گرفته در جراحت نهد و در حال پیکان بیرون آید کسی را دندان درد کند عاقر قرحا را در زیر زند آن نهد نافع بود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۴۵ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۹۶۷]

۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۸۴/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۴۸ق، جا: شیراز؛ ۷گ (۱-۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۵۱]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰۴۵/۱-۱۶/۵۵
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** کسی را که علت بود درکمر ×× خورد کاسنی وبر بخش دگر / از این هر دو شربت خورد یک دو روز ×× شود فارغ از علت ودرد وسوز
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق، جا: مشهد رضوی مدرسه عباس قلی خان؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۹۸۳]

۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۰۷۰/۲
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** اکتفا فرماید. (خوانده نمی شود)
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن احمد کتابفروش، تا: ۱۲۶۹ق، جا: لاهیجان مدرسه اکبریه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۹پ-۲۲ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [مؤید: ۳ - ۷۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۷۵۹
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** اهل دنیا کسی استکه بسیار خورد و بسیار خندد و بسیار خوابد ... هذا کله صحیح مجرب کذا فی النسخة المعتبرة
خط: نستعلیق تحریری، کا: ابوالقاسم بن احمد کلارئی، تا: ۱۲۶۹ق، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۲۸۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۵۸/۵
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** زهر بروی کار نکند این مجرب است و بجای تریاک است.
خط: نستعلیق، کا: یعقوب بن مشهدی باقر سیاهدهی، تا: ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۱۴۲ر-۱۴۲پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۱۵۹]

۱۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۱۷/۲
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** در سقف خانه قایم کند مجرب است انشاء الله قدتم بحمدالله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۹۰ق، کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶-۱۸ سطر [ف: ۱ - ۲۵۹]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۱۷/۲
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۷۶]

۱۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۱۸۶/۲
آغاز: برابر۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴گ (۱۴پ-۵۷پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۹۵]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۵۸/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده الراجی محمد تقی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۱۷]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۶۵/۲-۵۳/۷۵
آغاز: برابر۲

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۹۸۴]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۰۲/۲

آغاز: برابر۱

خط:شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: از دوره صفوی؛ این رساله فقط دو برگ و شامل سه صفحه است بقیه آن افتاده است؛کاغذ:اصفهانی، جلد: تیماج، ۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۳۱۰]

● راحة الانسان / طب / عربی

rāḥat-ul insān

بدخشی، سیف الدین بن قطب الدین، ق۱۰ قمری

badaxšī, sayf-od-dīn ebn-e qotb-od-dīn (- 16c)

در پزشکی در چند «فصل».

[دنا ۵۲۸/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷۷/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰۵/۱

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی ارسل بالهدی من قال العلم علمان ... چنین گوید ... سیف بن قطب الدین البدخش ... که علم طب شریف است؛ **انجام:** حیض او بسته شود انشاء الله العزیز القوی العلیم الحکیم الکریم (تمت رسالة راحة الانسان علی ید ... حاجی علی ابن محمد شفیع شیروانی)

خط: نستعلیق، کا: حاجی علی بن محمد شفیع شیروانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۳۱۸۲]

● راحة الانسان / طب / فارسی

rāhat-ol ensān

طباطبائی اصفهانی، محمد علی بن عبدالکریم

tabātabā'ī esfahānī, mohammad 'alī ebn-e 'abd-ol-karīm

رساله‌ای در طب است در ادویه مفرده و مرکبه و در ۶۶ «باب» نگاشته شده است.

آغاز: بسمله. حمد له. و الصلوة و السلام علی اشرف المرسلین و علی آله و اصحابه المنتجبین الطاهرین. و بعد بر ضمایر کیمیا اثر در باب دین و اصحاب ملک و ملت پوشیده نماند ... مدت مدید بوده که در طب سرگشته آفاق و بسی دیارها طی کرده ...

انجام: از اسقاط محفوظ ماند

[نسخه‌های منزوی ۴۳/۱؛ دنا ۵۲۸/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷۷/۵]

۱. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۱۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ به مرکب بنفس نوشته: «مالک این کتاب داکتر اردشیر ایرج شاه حکیم ایرج شاه بلدنگ کوب بمبئ»؛ ۴۶ص (۱-۴۶)، ۱۵ سطر (۵×۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۸/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۲۵]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۶۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۸گ (۱-۴۸)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳ - ۹۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۷۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هفت روز هر روز چهل رطل با یک رطل شکر آمیخته بدهند بیحد بود هرگاه لگد زند و دندان گیرد از هر دو شقیقه ... ناتمام

خط: نستعلیق، کا: محمود بن یزدان بخش بن آزاده، تا: ربیع الثانی ۱۳۱۳ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۲۸ر-۴۰پ)، ۹ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۱سم [ف: ۳۳ - ۶۴۳]

● راحة الانسان / طب / فارسی

rāhat-ol ensān

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۹۵/۳

آغاز: این نسخه ای است از گفته حکیمان سلف از هر باب ذکر کرده شده و بر دوازده باب آورده اند اندر صفت و لقب استادان؛ **انجام:** و دیگر پاره پیهاست از مغز بیرون آمده است و یکی به زهره و یکی به جگر و یکی به دل و چهارم به سپرز.

این رساله در دوازده باب ترتیب یافته که این عناوین در آن آمده است: ۱. صفت فرزندان آدم و کیفیت خلق آنان، ۲. اندر مثال مردم به آسمان، ۳. اندر مثال مردم به زمین، ۴. اندر مثال مردم به سال، ۵. اندر شناختن پول، ۶. اندر شناختن رگ‌ها، ۷. اندر بریدن رگها در تن، ۸. اندر طعم دهان، ۹. اندر صفت استخوانهای مردم، ۱۰. اندر صفت بیماری‌ها که در رگها پیوسته، ۱۱. اندر خاصیت علم استادان؛ خط: نستعلیق خوش، کا: تاج الدین بن یوسف کاتب، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، متن و حاشیه؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۷۳پ-۸۴پ)، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲۰ - ۲۶۳]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۸۳/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست بدانکه مامون خلیفه باطراف و اکناف عالم فرستاد و حکما و اطبا راجمع کرد و درخواست نمود که کتابی درطب جمع کنید؛ **انجام:** و بر علت خود نهد نیک شود هر که زهره مرغ سیاه بر کلف مالد نیک گردد هر که سم خرگوش بر جراحت نهد که خونش نایستد باز ایستد

در مقدمه رساله آمده که مأمون خلیفه عباسی برای نوشتن و تنظیم رساله‌ای در صحت و سلامتی بدن حکما و اطباء عالم را مأمور ساخت و نظرات آنها را جمع‌آوری کرده و آنها را در این رساله جمع‌آوری ساخت. در فهرست نسخه‌های خطی فارسی رساله به

نام «راحة الانسان» که مؤلف آن به دستور سلطان محمد خدابنده مطالبی را در صحت و سلامتی جمع آوری کرده، آمده است، شاید نسخه در دست تغییر داده و دستبرد شده آن باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۹۶۸]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۸۷/۹

خط: نسخ، کا: مهدی بن حاج علی اکبر، تا: ۱۲۵۲ق؛ ۴گ (۲۳۱-۲۳۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۰]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۰۳/۸

آغاز: بدانکه این کتابی است از گفتار بقراط و جالینوس حکیم ... که ایشان وضع نموده اند برای سلطان محمود غزنوی

در خواص حیوانات از رهگذر پزشکی و جز آن؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ناتمام؛ ۷گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۲۰]

● **راحة الانسان** / اخلاق / فارسی

rāhat-ol ensān

آغاز: بسمله. سپاس بر آفریدگار هر دو جهان باضعاف ریگ بیابان و برگ درختان موی چهارپایان گفته می‌شود این کتاب براحت الانسان از شرف مردان و گفتار شریفان و لفظ حکیمان و کتاب وزیران و نامه بزرگان و صنعت مردان و نصیحت عالمان و تجربه پادشاهان و سرگذشت دانایان و گفتار اندک و خاصیت فراوان بامر خالق یزدان هر کس که بخواند و بداند و فایده آنرا یاد گیرد تنش در راحت و جانش در سعادت بود ... حکیم فارسی گوید که چهار چیز پادشاهی را نگاه دارد.

انجام: و طمع محال داشتن. اینست آنچه از روی حکمت حکما ترجبه کرده و آزموده اند هر که این پندها را در گوش گیرد و بدان عمل کند هرگز خسته و بسته و بی آب روی و بی وقار نگردد و در نظر همه کس پسندیده باشد. این بود که گفته شد، و بالله التوفیق و العصمة.

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۰۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** دایم بکار باید داشت، دوست با خود کردن.

خط: نسخ و شکسته، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۶ ربیع الثانی ۹۸۲ق؛ هفت صفحه اوراق درهم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی پارچه قهوه‌ای، ۴گ (۱۵-۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۶۷۷] و [نشریه: ۴ - ۳۹۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۵/۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص (۶۶-۷۲) [عکسی ف: ۳ - ۲۷۹]

● **راحة الانسان** / اخلاق / فارسی

rāhat-ol ensān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۵۷/۲-ف

آغاز: اندر شرف مردان و گفتار شریفان و لفظ حکیمان و کتاب زیرکان و وصیت مردان و نصیحت عالمان و تجربت پادشاهان و سرگذشت وزیران از بهر شجاع دولت سلطان و سیف ملت ایران. نوشته روز چهارشنبه ۲۶ ربیع الثانی تنگوزئیل ۹۸۲

نسخه اصل: کتابخانه وزیری جامع یزد، ش ۵۲۹۳. جز آنچه که در نشریه (۳۲۵/۳) آمده؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۹۶]

● **راحة الانفاس** / عرفان و تصوف / فارسی

rāhat-ol anfās

نقشبندی، محمد رفیع الدین بن محمد شمس الدین، ق۱۲ قمری

naqšbandī, mohammad rafī'-od-dīn ebn-e mohammad šams-od-dīn (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۵ق؛ محل تألیف: حیدر آباد دکن

رساله مختصری است در بیان دستوراتی که برای مبتدیان راه سیر و سلوک لازم می‌باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۵۲/۲

آغاز: الحمدلله الذی علم الانسان مالم یعلم و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه و سلم اما بعد معروض می‌دارد که کمترین خاکپای سالکان طریق مبین فقیر حقیر محمد رفیع الدین بن محمد شمس الدین بن محمد تاج الدین عفی الله عنهم اجمعین؛ **انجام:** و نام هر که از طرف دم بسته اول گیرد آن کس را هزیمت بود انتهی کلامه و الله اعلم بالصواب ... در دم بوجه اختصار گفته شد باقی موقوف بر ارشاد است و الله الهادی الی سبیل الرشاد.

خط: نستعلیق، کا: فتح الله، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ،۸گ (۶۷ر-۷۴ر)، ۱۵ سطر [ف: ۲۵ - ۳۳۰]

● **راحت بعد از رنج** / گوناگون / فارسی

rāhat ba'd az ranj

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۵۵

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العلمیهن الصلوه والسلام علی خیر خلقه ورسوله و علی آله اجمعین؛ **انجام:** ساعتی از عمر به تمام رولت دنیا ارزش دارد و السلام

خط: نستعلیق، کا: طبیب قوچانی، نصرت، تا: ۱۳۱۷ق [رایانه]

● **راحت جان = مفرده ابن کثیر** / قرائت، شعر / فارسی

rāhat-e jān = mofrade-ye ebn-e kasīr

قاری، محمد رضا بن محبعلی، - ۱۰۵۵ قمری

qārī, mohammad rezā ebn-e moheb-'alī (- 1646)

تاریخ تألیف: ۲۷ صفر ۱۰۴۶ مطابق کلمه: «خاتم چپ».
منظومه‌ای است در ۴۱۴ بیت به بحر مثمن مخبون. در قرائت ابن کثیر (۴۵–۱۲۰ق) به روایت بزی (۱۷۰–۲۵۰ق) و قنبل (۱۹۵–۲۹۱ق). ناظم این منظومه از قاریان امامیه در قرن یازدهم است. از آنچه در پشت صفحه اول نسخه حاضر نوشته شده برمی‌آید که مؤلف حاج محمد رضا (بن حاج محبعلی سبزواری) قاری است که نواده عمادالدین علی شریف قاری است و حافظ روضه منوره رضوی بوده است. مؤلف این منظومه را هنگام پادشاهی شاه صفی صفوی سروده است و بعداً به شاه عباس صفوی دوم اهداء نموده و در این ابیات با به کار بردن براعت استهلال (و ملاحظه تاریخ ختم تألیف) این نکته را رسانیده: «در زمان شه خورشید مکان فخرسلاطین ×× شاه عباس دوم حامی دین خسرو دینا» تا آنجا که گفته: «چونکه منظومه شد این نسخه پر فیض و کرامت ×× تحفه شاه صفی (راحت جان) گشت مسمی». سراینده این منظومه می‌خواسته هر یک از قراآت مشهوره را افراد به نظم نماید و مفرده‌های منظوم برای هر یک از قراآت بسراید و پیش از این (مفرده منظومه) دیگر نیز سروده است. چنان‌که در خاتمه این منظومه گفته: «مفرده پنج دگر مانده ز حق یافته توفیق ×× که بنظم آورم آن پنج رسانیده بتحقیق». این منظومه مفرده دوم است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۶۲۰

آغاز: اول نظم بنام ملک عالم دانا؛ **انجام:** داده توفیق مرا حق گهر نظم تمام است

خط: نسخ، کا: محمد مراد بن محمد علی هزار جریبی، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۰۷۵ق؛ واقف: محمد رضا فراشباشی، ۱۱۶۴ق؛ ۳۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۶ – ۱۶۵]

● راحة الروح فی شرح حدیث «مثل اهل بیتی کمثل سفینة نوح» / شرح حدیث / فارسی

rāhat-or rūh fī š.-e hadīs-e «masal-o ahl-e baytī ka-masal-e safīnat-e nūh»

نهاوندی، علی اکبر بن محمدحسین،۱۲۹۲–۱۳۶۹قمری
nahāvandī, ʻalī akbar ebn-e mohammad hoseyn (1875 - 1950)

تاریخ تألیف: ۱۱ ذیقعده ۱۳۴۱ق
شرح حدیث «مثل اهل بیتی کمثل سفینة نوح» است که به بیست مشابهت خاندان پیامبر به کشتی نوح پرداخته است.
چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۲۴۱۹؛ طهران، سنگی، ۱۳۵۰–۱۳۵۱ (تاریخ فراغت از تألیف ۱۳۴۱)، خشتی، ۳۲۴+۴صص
[دنا ۵۲۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۹/۹؛ الذریعه ۵۶/۱۰]

قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۵۳۳

کاتب = مؤلف، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۳۴۱ق [ف: – ۱۳]

● راحة الصالحین / فقه / عربی

rāḥat-uṣ ṣāliḥin

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ – ۵۰۵ قمری
qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۶۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی علمنا الشرایع؛ **انجام:** یوما من الایام بالخیر

منسوب به غزالی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۲۷۴]

● راحة العقل / کلام و اعتقادات / عربی

rāḥat-ul ʻaql

کرمانی، احمد بن عبدالله، – ۴۱۲ ؟ قمری
kermānī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 1022)

نویسنده که از داعیان اسماعیلی به جزیرة العراق بود چون معاشران دعاة را مخاطب قرار می‌دهد می‌گوید بر آن شدم که بسط کلام در مبادی موجودات و مراتب آنها در وجود دهم تا با آموزش آن عقل ارتقاء یابد و قابل مجاورة با ملاء اعلی گردد و سعادت درک معانی مرموزات پیدا کند. لذا این کتاب را در هفت سوره نگاشته که هر سوره خود شامل مشارعی است بدین شرح: سوره ۱. در صدر کتاب و بیان آنچه بیان آن واجب است در هفت مشرع؛ ۲. در توحید که آن تاج عقول است در هفت مشرع؛ ۳. مشرع قلم که آن موجود نخستین است در هفت مشرع؛ ۴. در موجود از ابداع یعنی موجودی که مبدع اول است از انبعاث از قلم و لوح در هفت مشرع؛ ۵. در موجود از مبادی شریفه ایکه آن حروف علویه است یعنی طبیعت و اجسام عالیه در هفت مشرع؛ ۶. در موجود از اجسام عالیه و سفیله (اجسام سفیله و احوال آن در هفت مشرع؛ ۷. در موجود از اجسام عالیه و سفلیه یعنی موالید و احوال انسان در هفت شرع.
چاپ: به کوشش مصطفی غالب (بیروت: دار الاندلس)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۳۵

آغاز: بسمله عونک و تسهیلک یا رب قال حمید الدین احمد بن عبدالله الداعی؛ **انجام:** و رآها ... من کان اخانا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۲۶۸گ، ۱۴ سطر (۱۵×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۰ – ۴۱۶]

● راحة الفردوس / طب / فارسی

rāhat-ol ferdows

میان عزیزالله محمد مراد بیک نانبای پسر اسماعیل، ق۱۲ قمری

mīyān ʻazīz-ol-lāh mohammad morād beyk nānbāy pesar-e esmāʻīl (- 18c)

در پزشکی و صنعت و رنگ‌های تحریر و کوزه‌چینی و هنرهای دیگر.

[دنا ۵۲۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۸۵۴/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷/۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۶۹ق، جا: شاه جهان آباد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۱ص (۴۰-۲۸۰)، ۱۷ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۸۰]

● راحة القلوب = ملفوظات شیخ فریدالدین گنج شکر / عرفان و تصوف / فارسی

rāhat-ol qolūb = malfūzāt-e šeyx farīd-od-dīn ganj-šekar

دهلوی، نظام الدین محمد، ق۷ قمری

dehlavī, nezām-od-dīn mohammad (- 13c)

در سخنان فرید الدین گنج شکر چشتی مسعود اجودهنی.

آغاز: بعد سپاس و منت آفریدگار و درود بر سور آفرینش ... این جواهر گنج الهام ربانی و این زواهر فضل علوم سبحانی ... راحت القلوب نام نهاد

[نسخه‌های منزوی ۱۱۵۵؛ دنا ۵۲۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۷۷/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی کلکته، کتابخانه امپراطوری بهار buhar (ف ۳۵۲۲)؛ خط: نستعلیق، کا: فتح الله شیخ محمد فاروقی، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۰۲۰ق؛ ۱۱۹گ [فیلمها ف: ۲- ۲۴۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۲-ف

نسخه اصل: دانشگاه پنجاب لاهور؛ خط: نستعلیق، کا: امرالله بن میرموسی مودود، تا: پنج‌شنبه ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ ۹۹گ [فیلمها ف: ۲ - ۱۶۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۳/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۶۷۱ و ۲۶۷۸ وینفیلد ۵۶؛ کا: مبارک بن شیخ برهان، تا: ۱۹ شوال ۱۱۱۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۴۳/۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۳ص، ۱۹سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۷ - ۴۷۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** جوان را کسی در عروسی نخواند ×× مگر وقت از (...) هیزم نماند

خط: نستعلیق، کا: غلام بهاء الدین بن غلام شاه چشتی، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۲۲۱ق، جا: امرسه؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۷۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۴۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۰۳

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۵۶-ف

فیلم فهرست نامهای تذکره الاولیاء چاپی هم همراه همین نسخه است؛خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛۶۵گ(۷۶-۱۴۰)[فیلمها ف:۳- ۱۰۲]

● راحة القلوب / شعر / فارسی

rāhat-ol qolūb

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ - ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

مثنوی است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۳۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم خطبه قدس است بملک قدیم؛ **انجام:** مرغ که در اصل بود خار خور ×× خار خورد بر سر خرمای تلخ. پایان اشعار نونویس: چرخ کهخورشید جنابش نوشت ×× مطلع انوار خطابش نوشت. تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب بتاریخ شهر صفر سنه ۱۲۱۲.

خط: نستعلیق، کا: عزیز محمد بن خواجه عوض محمد، تا: سلخ ذیقعده ۱۰۲۴ق، جا: هرات؛ مهر: حسین بن هدایت الله، محمد رضا حسینی، مشیر السلطنه ۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار؛ مجدول زرین،یک سرلوح مذهب ممتاز؛کاغذ:خانبالغ،جلد:مقوای روکش تیماج عنابی، ۲۴۷ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۳ - ۴۶]

● راحة القلوب = صد مسأله / فقه / فارسی

rāhat-ol qolūb = sad mas'ale

تجیری، عبدالله بن احمد، ق۹ قمری

tajīrī, ʻabd-ol-lāh ebn-e ahmad (- 15c)

یکصد مسئله است در احکام شرعی واجبات و سنن و آداب و حلال و حرام، مشتمل برده و هزار مسئله که از کتاب‌های معروف فقهای اهل سنت انتخاب شده و در ماه رمضان ۸۵۰ در تصنیف آن شروع کرده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۴۲/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... این رساله ایست مشتمل بر صد مسئله و در ضمن این صد مسئله ده هزار مسئله بیان می‌گردد؛ **انجام:** تو فنی مسلماً و الحقنی بالصالحین برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ ۱۰۸گ (۳۷پ-۱۴۴پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۴ - ۱۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۸۹۳ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **راحة القلوب = هجو حکما** / طنز / فارسی
rāhat-ol qolūb = hajv-e hokamā
عالی شیرازی، محمد، - ۱۱۲۱ قمری
ʻālī-ye šīrāzī, mohammad (- 1710)
رساله‌ای است طنزگونه در هجو حکما که با عبارات ادبی و با نثری آمیخته به نظم به رشته تحریر درآمده، اشخاصی که بدانها پرداخته شده عبارتند از: اسدخان، روح الله خان، میرعبدالوهاب، اعتماد خان و جعفرخان. مؤلف از شاعران و نویسندگان مقیم هند بوده که از جانب اورنگ زیب، لقب نعمت خان و پس از مرگ وی از سوی فرزند وی، عالمگیر محمد بهادرشاه به دانشمندخان ملقب گردیده و «عالی» تخلص او بوده است. وی تألیفات دیگری نیز دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۴/۲
آغاز: بسملة، آفرین سخن آفرین را که در صلای ثنایش زبان ما بسم الله شده و نتیجه مقدم و تالی جسم و جان است و چون موجبه حیات انسانی به دلالت فیض ربانی بدیهی الإنتاج إدراک کلی گردد. اما بعد: بر تماشائیان عرصه وجود و نظارکیان عالم نمود؛ **انجام:** اگر چه مسافت بعید است وعده بعید است و این وعده است نه وعید اللهم ربنا أنزل علینا مائدة من السماء تکون لنا عیداً لأولنا و آخرنا
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «۱۲» دارد؛ کاغذ: شرقی، ۳۹گ (۴۷پ-۸۵پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۳۹ - ۴۷۵]

● **راحة القلوب = راحة الواعظین = منهاج الابرار = تنبیه الغافلین = سراج الابرار و منهاج الانوار** / اخلاق / فارسی
rāhat-ol qolūb = rāhat-ol vāʻezīn = menhāj-ol abrār = tanbīh-ol qāfelīn = serāj-ol abrār va menhāj-ol anvār
سنامی، مبارک بن فیض الله
sanāmī, mobārak ebn-e feyz-ol-lāh
نام مؤلف در منابع فیض الله سنامی، سنائی، شامی، مبارک بن فیض الله سنامی و ... ثبت شده است. رساله مفصلی است در اخلاق و اعتقادات که مؤلف به درخواست بزرگی در نوزده (برخی نسخه‌ها بیست) «باب» تألیف نموده: ۱. بیان قیامت؛ ۲. بیان خوف قیامت؛ ۳. بیان صفت دوزخ؛ ۴. بیان صفت بهشت؛ ۵. بیان حق مادر و پدر؛ ۶. بیان خوردن ربا و دادن ربا و گرفتن ربا؛ ۷. بیان نماز گزاردن و زکات مال دادن؛ ۸. بیان منع کردن از خمر و مناهی؛ ۹. بیان فضیلت نمازگزاردن؛ ۱۰. فضیلت قرآن خواندن؛ ۱۱. فضیلت روزه ماه رمضان؛ ۱۲. حق شوهر بر زن؛ ۱۳. منع کردن از دروغ گفتن؛ ۱۴. منع کردن از غیبت؛ ۱۵. منع کردن حسد و عجب؛ ۱۶. منع کردن از کبر و عجب؛ ۱۷. بیان خلق نیکو و خشم فرو خوردن؛ ۱۸. بیان نصیحت و حکایت؛ ۱۹. بیان قصه ابوشحم فرزند عمر؛ ۲۰. زشتی نوحه کردن بر مردگان.
آغاز: الحمدلله رب العالمین و طوبی للفائزین ... اما بعد می‌گوید بنده ضعیف مبارک بن فیض سنامی که هیچ کاری بزرگتر از ایمان نیست زیرا که حیوة ابدی و دولت سرمدی ...
انجام: و هیچ کس دستگیری نمی‌کند مگر رحمت حق تعالی الهی ما را و جمیع مسلمانان را از رحمت خویش ناامید مگردان آمین یا رب العالمین
[نسخه‌های منزوی ۱۱۵۵/۲؛ مشترک پاکستان ۲۳۴۳/۴؛ دنا ۵۲۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۶۰/۶ و ۳۷۷/۷]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۸۸
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۱۳/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس از گور و قیامت خوف و ترس همیشه باید و غافل شدن از این نشاید کما قال الله تعالی یا ایها الناس اتقوا ربکم و اخشوا ... و لا یغرنکم بالله الغرور.
در فهرست با عنوان «راحة الواعظین» و از فضل الله سنائی (؟) دانسته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ (۱۲۳ر-۱۴۴پ)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۸ - ۲۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** پرسیدند که چه عمل داری که شتر برای تو گواهی داد گفت درود بسیار میخوانم.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ مجدول، برگ‌های پایانی شهادت‌نامه‌ای است به سبک اعتقادات اهل سنت، در برگ آخر تعویذی گلوبند درج شده که در آن استغاثه به حضرت شیخ محمدصادق ابن حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد سرهندی شده؛ جلد: مقوایی با روکش ابر و باد، ۶۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴۱ - ۳۳]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۰۶-۱۷/۸۶
آغاز: میل به سوی عقبا نمایند و به طاعت و خداجویی راغب شوند چند ابواب از تفاسیر تألیف نموده و در این اوراق نوشته شد ... باب اول در بیان و رد حول ان قوله تعالی اعلموا؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: میر شمس الدین، تا: سه‌شنبه ۱۴ محرم ۱۲۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ ۶۹گ، ۱۱-۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۸۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۳۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: جمال الدین بن علی عرف کولالو، بی‌تا؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج، ۴۵گ (۵۵پ-۹۹پ)، ۱۶ سطر (۱۰/۴×۱۵/۴)، اندازه: ۱۶×۲۰/۷سم [رایانه]

● **الراحة الکبیر** / کیمیا / عربی

ar-rāḥat-ul kabīr

جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در آن از کتاب خود «کتاب الرحمة» یاد کرده و این کتاب را «الراحة الکبیر» می‌نامد. در دو جزو است.

[دنا ۵۳۰/۵؛ سزگین ۲۵۶/۴]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۱۲۵/۲

آغاز: الحمدلله فاطر السموات و کاشف البلیات و ضاعف الحسنات ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۳۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۶/۸

آغاز: [جزء یکم]، بسمله، الحمدلله فاطر السماوات و کاشف البلیات و ضاعف الحیاة، غافر الذنوب و السیئات ... اما بعد فانه من کان عارفاً بکتبنا و تألیفنا علم انا قد جعلنا کتبنا اخیار ... آغاز: [جزء دوم]، الحمدلله کثیراً و صلی الله علی محمد و آله و سلم تسلیماً، قد مضی لنا فی الجزء الاول من الکلام علی الفن الذی تکلمنا علیه ما فیه کفایة؛ **انجام:** و عجزهم من استنباطها و ذلک غیر بل الاجابة فی ذلک، حسبنا الله و نعم الوکیل، و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۴۷گ (۷۳پ–۱۱۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۲سم[ف:۶–۳۳۰]

● **راحة المحبین** / عرفان و تصوف / فارسی

rāhat-ol mohebbīn

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ – ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

سخنان سلطان المشایخ نظام الدین اولیاء محمد بدائونی را در آن گرد آورده است. از ۲۰ رجب ۶۸۹ تا ۹ محرم ۶۹۱ق این سخنان گفته شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۰۳-ف

نسخه اصل: بانکی پور ش ۱۶۴۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [فیلمها ف: ۲ – ۹۸]

← راحة الواعظین ← راحة القلوب

● **الراح القراح المزین لمنهل النجاح = راح الافراح** / بدیع / عربی

ar-rāḥ-ul qarāḥ-ul muzayyan li-manhal-in najāḥ = rāḥ-ul afrāḥ

سبزواری، هادی بن مهدی، ۱۲۱۲ – ۱۲۸۹ قمری

sabzevārī, hādī ebn-e mahdī (1798 - 1872)

رساله مختصری است در فن بدیع که انواع محسنات بدیعی را با بیانی متقن و استوار ذکر نموده و برای هر نوع استشهاد به آیه یا آیاتی از قرآن کریم و گفتار نبی اکرم (ص) و امیر مؤمنان (ع) و سروده‌های شعرای بنام عرب کرده و با عناوین «الشرح» نیز به توضیح ابیات پرداخته است. به عنوان مثال در تعریف علم بدیع می‌نویسد: «علم البدیع هو علم یعرف به وجوه تحسین الکلام التابعة للبلاغة ... التمثیل نحو و تحسبهم ایقاظا و هم رقود و نحو یحیی و یمیت و نحو قول سید الفصحاء ... امیر المؤمنین و قیمة المرء ما قد کان یحسنه و الجاهلون لاهل العلم اعداء ... و منه المشاکلة و هی ذکر الشیء بلفظ غیره لو قوعه فی صحبته تحقیقا او تقدیرا فالاول قوله تعالی تعلم ما فی نفسی و لا اعلم ما فی نفسک و الثانی نحو قوله تعالی صبغة الله ...». (براتعلی غلامی مقدم)

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه بدائع المعانی و عجایب البیان و جعل خلقته غایة المتضادات و الأرکان ... و سمیته بالراح القرح المزین لمنهل النجاح ... علم البدیع و هو علم یعرف به وجوه تحسین الکلام التابعة للبلاغة

انجام: ابلت بتشدید اللام ابرئت من المرض یقال بل الرجل من مرضه برء.

[دنا ۵۳۰/۵؛ الذریعه ۵۴/۱۰ شماره ۱۲]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۰۴

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:انجام؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج سرخ، ۱۳۵گ، ۱۴ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: – ۵۵۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۴۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شیخ علی حیدر کربلائی-قم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۴۵ص [عکسی ف: ۵ – ۸۵]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۹۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن نصرالله، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱۷گ (۴۵–۱۶۱) [ف: ۵ – ۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۵ – ۹۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۸۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو توکید للعهد الاول و توثیق له بالزام احکام الربوبیة و التزامها و مطلع انواره

خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۵ – ۹۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۹۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی قدم متعلق بقمت عن خطها متعلق بتخطت ای تجاوزت.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۷۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۵/۸سم [ف: ۲۵ - ۹۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ به احتمال شماره بازیابی ۱۶۳۵ است گرچه در کتاب ۱۶۳۴ آمده؛ ۲۶۷ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۳۳۴]

۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۲۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لم تسواه او لم ابذلها الروح (کذا).
خط: نسخ، کا: عبدالکریم خبوشانی، تا: دوشنبه ۲۹ رجب ۱۳۰۱ق، جا: سبزوار مدرسه فصیحیه؛ کاغذ: شکری، ۹۴گ، ۱۴-۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۳۰۹]

۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۱۲۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۱ - ۳۵۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۳۵]

● **راحق القلوب** / ترکی

rāheq-ol qolūb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۴۵/۳
آغاز: بسمله. محمد مصطفی (ص) بیورر ایدر که ملك الموت برف ... در که حق سبحانه و تعالی ... خلقك جانن امغا موکل قلمشدن؛ **انجام:** رحمتن بوله سن اجمغنه کره سن انشاء الله و الله اعلم بالصواب.
این مختصر تنها باب ملك الموت از کتاب مذکور است؛ خط: نسخ خوش، کا: حسن شکری، تا: ۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۳گ (در حاشیه. پیش از برگ شمار نسخه)، ۳۲ سطر ۶ سانتی، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴۷/۱ - ۶۴]

● **راحله توفیق** / حیوان شناسی / فارسی

rāhele-ye towfīq

اهدا به: شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷ ق)
این رساله از روی خبرهای شیعی که ترجمه به فارسی می‌شود درباره اسب نوشته شده و یک «مقدمه» (سبب رام شدن اسبان) و دو «مقاله» (سود اسب‌ها، نشانه خوبی و بدی آنها) و «خاتمه» (آداب سوار شدن اسب) دارد.
[دنا ۵۳۰/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۸۵۵/۵ از فیض کاشانی دانسته است]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۸/۴
آغاز: بسمله. سمند باد پای اندیشه را که بهمعنانی ادهم قلم از قید و امکان جسته مطلق الیمین در ساحت عزت و وجوب جولان نماید؛ **انجام:** هرگاه این کلمات را بگوید محفوظ خواهد بود نفس او و چهارپای او تا وقتی که فرود آید. و السلام علی من اتبع الهدی.
خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق؛ از روی نسخه نگارنده نوشته شده، در پایان دارد: «بلغ من اوله الی آخره من نسخة بخط مؤلفه رحمه الله بقدر الواسع و الطاقة»؛ ۴گ (۳۴پ-۳۷ر) [ف: ۳ - ۲۶۴]

● **راحلة المعاد** / دعا / فارسی

rāhelat-ol ma'ād

موسوی شیرازی، محمد رضا بن اسماعیل، ۱۲۲۳ - ۱۳۰۲ قمری

mūsavī šīrāzī, mohammad rezā ebn-e esmā'īl (1808 - 1885)

مجموعه‌ای است در دعا شامل: نافله شب، دعای مجیر، دعای کمیل، زیارت عاشورا، دعای علقمه، زیارت اربعین، دعای هر روز ماه رجب، دعای نامه نوشتن، هفت آیه، استغفار ماه رجب، اعمال شب عید فطر، اعمال دهه اول محرم، اعمال روز مباهله، اعمال ام داود، دعای روز عاشورا، دعای دیگر روز عاشورا، دعای برآمدن حاجات و نماز روز عید غدیر.
آغاز: احمدلله الذی جعل السعادة للموحدین دثارا و الشقاوة للذین لایرجون لله وقارا ... اما بعد چنین گوید این غریق عصیان
چاپ: ایران، تهران، ۱۲۷۷ ق، سنگی، خشتی

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۶/۳
آغاز: احمدلله الذی جعل السعادة للموحدین دثارا و الشقاوة للذین لایرجون لله وقارا ... اما بعد چنین گوید این غریق عصیان
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی است؛ ۴۸گ (۳۶ر-۸۳ر)، ۱۸سطر [ف: - ۵۷]

● **راحلة المؤمنین** / کلام و اعتقادات / فارسی

rāhelat-ol mo'menīn

توسرکانی، مایلعلی بن ابی القاسم، ق۱۴

tūserkānī, māyel-'alī ebn-e abe-l-qāsem (- 14c)

تاریخ تألیف: شب پنج‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۳۲۸ق
رساله‌ای در اصول دین پنج‌گانه و امور اعتقادی طبق مذهب

شیعه، برای فارسی‌زبانان و با عناوین «ای مؤمن».
آغاز: حمد سزاوار خدائی است یگانه و عادل که راه خود را واضحتر از آن نمود که بر کسی مخفی ماند
انجام: و علی الله توکلت و ما توفیقی الا بالله و علیه اتوکل و انیب.
[دنا ۵۳۰/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۹/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۹۵
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسن خان، تا: پنج‌شنبه ۱۰ شعبان ۱۳۳۰ق؛ با تقریظی شعری به تاریخ ۱۳۳۱ و تقریظی نثری به تاریخ ۱۳۳۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۹۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسن خان، تا: پنج‌شنبه ۱۱ رجب ۱۳۳۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹ - ۱۲۸]

● **راز پیچیدگی آیات متشابه قرآن مجید** / متفرقه / فارسی

rāz-e pīčīdegī-ye āyāt-e motašābeh-e qor'ān-e majīd

خرسان، طالب، ق۱۵ قمری

xarsān, tāleb (- 21c)

دلیل آمدن آیات متشابه در قرآن مجید را مرحوم سید طالب خرسان در رساله‌ای مشتمل بر ۱۰ وجه ایراد نموده که مترجم به ترجمه آن پرداخته و در ۱۰ شعبان ۱۴۱۸ق از ترجمه آن فارغ شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۲۰
آغاز: خواننده عزیز امروز که آثار صنایع غرب و حکومت نیروی طبیعت و فعل و انفعالات شیمیائی در تمام شئون زندگانی مردم نفوذ نموده است
نسخه اصل: کتابخانه مولف - قم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۵؛ ۳۸ص [عکسی ف: ۶ - ۱۴۴]

← راز عشاق ⋟ الفیه و شلفیه

● **راز گل** / شعر / فارسی

rāz-e gol

صحیحی، محمود، ق۱۰ قمری

sahīhī, mahmūd (- 16c)

تاریخ تألیف: ۹۲۰ق
مثنوی عرفانی است که مؤلف در بیان حالت‌های عارفان و اشارت‌های ایشان سروده و در پایان آن می گوید: «هم بکن ... آن سلطان مست ×× که ز هجرش سال نهصد بیست هست» و در بیان نام خود و نام کتاب می گوید: «آن چنان که بر صحیحی فقیر ×× کرد اشارت که قلم کاغذ بگیر / راز گل نامش که این راز آمدست ×× با هزاران پرده درساز آمدست». در آن از فخر رازی و مناظره‌اش با شیخ نجم الدین کبری، شمس تبریزی، مولانا، امام علی (ع) و امام صادق(ع) حکایت‌هایی نقل شده است. هم چنین داستان‌هایی از ملاقات بابا طاهر عریان و خواجه حافظ و حکایت‌های از شیخ احمد جامی آورده شده است. مؤلف از شاگردان خواجه محمد پارسا نقشبندی (متوفای ۸۶۵ق) است و در این کتاب ایمان حضرت ابوطالب را نفی نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۰۵
آغاز: جواب گفتن حضرت شیخ نجم الدین کبری قدس سره در فروماندن امام فخر رازی: فخررازی چون فرو ماند از دلیل ×× شد زبانش بسته از برهان قیل / آنچنین فرمود آن شیخ جهان ×× چو دلیلت گشت باطل این زمان؛ **انجام:** ای خدای قوتی ده بنده را ×× شیب پای نفس این افکنده را / تا شود صحن دلم مأوای عشق ×× نی غلط گفتم کجا پروای عشق / هستی ام ر هست کن با هست حق ×× در گروه و اصلان مست حق / نیستی را هست کرد انعمام تو ×× خاک گوهر می‌شود ازنام تو / مدح تو از گفت ما گستاخی است ×× شاه عالم ما شکرنا گفت درست / کرده ام توفبق کارم را به تو ×× داده ام هم اختیارم را به تو / آنچنان کن که شوم در هر دو دار ×× در گروه اولیای رستگار / هم بکن ... آن سلطان مست ×× که زهجرش سل نهصد بیست هست / ویل(ویس) محمود اسرک از یقین ×× خادمی بر اولیای راه بین / قوت جانش دوستی اولیا ×× در دلش نی جز تمنای خدا
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در نسخه ما نام شاعر در چند جا «صحیحی» نوشته شده؛ جلد: مقوا، ۸۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۷ - ۵]

← رازنامه ⋟ العینیة

● **رازنامه** / ادبیات / ترکی

rāz-nāme

کفوی، حسین بن رستم، - ۱۰۱۰ قمری

kafavī, hoseyn ebn-e rostam (- 1602)

محل تألیف: استانبول
از حسین کفوی دانشمند و شاعر زمان سلطان محمد سوم پسر مرادخان پسر سلیمان (۱۰۰۳-۱۰۱۲ق) که در صد و سی و نه حکایت و قصه مثل است و عباراتی در آن از دیوان حافظ و قرآن و مثنوی و جامی آمده است. چلبی در زیر عنوان دیوان

حافظ و رازنامه از رساله ترکی در تفألات دیوان حافظ آمیخته با داستان‌ها که کفوی ساخته است یاد نموده و باید همین کتاب ما باشد. در الذریعه (۵۸/۱۰) از همین کتاب به نام رازنامه نسخه بهمینار (گویا همین نسخه ما) یادشده است. در فهرست وین (فلوگل ۵۸۲/۲) از آن با نام «کتاب تفؤلات و حل مشکلات دیون حافظ شیرازی» یادشده است. در فهرست ترکی موزه بریتانیا (A133) ازتحریر دیگر همین کتاب که به نام فرمانروای دیگری است و «رازنامه» خوانده می‌شود یاد گردیده. در فهرست ترکی قاهره (ص ۲۰۳) آمده است که «رازنامه فی مناقبت العلماء و المشایخ و الفظلاء» از حسین کفوی است و این گویا جز کتاب ما است. او این کتاب را به نام محمد گرای خان و عادل گرای سلطان و غازی گرای سلطان ساخته و در حکایت چهارم (۱۵ر) از سال ۹۸۵ یاد کرده است.

«دانش پژوه»

[دنا ۵۳۰/۵؛ الشقائق النعمانية - عثمانلی مؤلفلری ۲۷۶:۱ - خدیویه ص ۲۰۳- فلوگل ۵۸۲:۲ - بلوشه S۱۱۵۵ - ریو ۱۳۳- رسی ۷۷ واتیکان - قرطای ۱۱۷۶]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷ ـ د

آغاز: عنوان جریده آمال اولان مقاله فرخنده فال حمد فرد متعال و ثنای خدای بی زوالدز که؛ **انجام:** بس نه حد مدرسنی مدح انمک ای فخر کدام ×× بردعای خیر در انجق مرادم و السلام

خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۲۸۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۶گ، ۱۷ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۱]

● **راز و نیاز** / شعر، دعا / فارسی

rāz va nīyāz

از ناشناس، شاید محمد تقی بن میر مؤمن قزوینی (-۱۲۷۰ق / ۱۸۵۶م). مثنویی است کوتاه، با سربندهای فصل: در آداب دعای مقبول، توبه مقبوله، اقسام دعا، استغاثه، مناجات و مسائل دینی. در پایان ستایش‌ها و فهرست‌گونه‌ای از صحیفه سجادیه.

[دنا ۵۳۰/۵؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۲۳/۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷۶/۸

آغاز: بسمله. به حمد داور دادار بنده پرور باز ×× دهم صحیفه راز و نیاز را آغاز / مقدری که به تقدیر عالمی آراست ×× مدبری که به تدبیر او جهان بر پاست؛ **انجام:** زبور آل محمد بجو صحیفه بخوان ×× که فرد کامل هر گونه از دعاست در آن

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ همراه چند منظومه از محمد تقی حسنی قزوینی و یادداشت دارنده نسخه که دیگر منظومه ها نیز از قزوینی است؛ ۳گ (۵۱پ-۵۳ر) [ف: ۱ - ۱۱۷]

● **راز و نیاز** / عرفان و تصوف / فارسی

rāz va nīyāz

رساله عرفانی کوتاهی است به نظم و نثر که در پایان رساله به عنوان کتاب راز و نیاز معرفی شده.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵/۵۰۴-۳/۱۲۴

آغاز: بسمله شکر وسپاس معشوقی را که عاشق وار نامه عشق را بعاشق خود فرستاد ... اما بعد چنین معروض می‌دارد منشی حقیقی مجنون رفیقی چون سبب خلقت انسان عشق و محبت است؛ **انجام:** بیزار شد بیت: آنکه شد یار کسان من چه طمع دارم ×× گر همه یوسف مصر است که بیزارم از او. تمت کتاب راز و نیاز.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ رمضان ۱۲۷۷ق؛ ۲۵گ، ۱۱ سطر [ف: ۴ - ۱۹۸۵]

● **راز و نیاز** / شعر، دعا / فارسی

rāz va nīyāz

در شش «فصل» به نظم

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۹/۱۴

آغاز: بحمد داور داد ار بنده پرور باز ×× دهم صحیفه راز و نیاز را آغاز؛ **انجام:** زبور آل محمد بجو صحیفه بخوان ×× که فرد کامل از هر گونه از دعاست دران

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۰۹-۱۱۳)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۰۶۵]

← الرازیة ≻ اجوبة المسائل الرازیة

● **الرازی فیما یوجب التراضی** / کلام و اعتقادات / فارسی

ar-rāzī fīmā yūjibu-t tarāḍī

حسن بن محمد

hasan ebn-e mohammad

در دارالسلطنه تهران، به خواهش برخی دوستان، در چند «فصل» به نام بالا نگاشته است (دیباچه). با دید شیعی و رد صوفیان. در دوازده «فصل» به شماره: ۱. وجود صانع، در سه «مطلب»؛ ۲. معرفت تکلیف؛ ۳. چون به برهان ثابت شد وجود نبی پس ...؛ ۴. کیفیت حصول علم به نبوت؛ ۵. اثبات شخص نبی نسبت به زمان ما ...؛ ۱۰. مراتب بعد از موت؛ ۱۱. اثبات حشر جسمانی؛ ۱۲. کیفیت اعاده ماده. در الذریعه از آن یاد نشده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۸۷/۱

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. اما بعد، چون بحث در میان فرق مختلفه متخالفه، در عقاید خلفا و سلفا، مکرر جاری گردیده؛ **انجام:** و حقیر بر آن مثاب و ماجور و مؤمنان و کافه طالبان حق را به آن منتفع سازد. و الحمدلله و الصلوة علی نبیه و آله الاطهار.

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ سپس «جام جم» از همو؛ ۵گ (۱پ-۵پ) [ف: ۲ - ۱۱۹]

● **الرأس باشیه** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-ra's bāšīya

خصیبی، حسین بن حمدان، - ۳۵۸ قمری

xasībī, hoseyn ebn-e hamdān (- 970)

در این کتاب سعی شده تا عقاید نصیری‌ها را که حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام را تا منزلت خدایی بالا می‌برند، تثبیت کند و بدین جهت به آیات بسیار استشهاد نموده و آنها را به مرام خود تفسیر و تأویل می‌نماید. ضمناً به اعتقادات دیگر این گروه اشاره می‌کند و مخصوصاً درباره ابواب و مراتب علویه و سفلیه و اکوان هفت‌گانه و تطبیق ماه‌ها و روز و شب ماه رمضان به سی مرد و سی زن و نام مستودعین و مستحفضین نیمه دوم این کتاب ملحقی است برای بیان فقه نیمه اول آن و فقه در اینجا به معنی لغوی آن فهم می‌باشد و سعی شده تا معانی خفی را بفهماند و توضیح دهد و بیشتر به صورت پرسش و پاسخ می‌باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۴۰/۱ و ۲۴۱۷/۱ عکسی

آغاز: من عبد انعم الله علیه و جعل له نورا یمشی به فی الناس و الناس هم الذین انسوا بمعرفتة الله و الشاهد به من الکتاب قول الله تعالی ثم افیضوا من حیث افاض الناس؛ **انجام:** و یجعلنا من الحامدین الشاکرین و حسبنا الله و نعم الوکیل و صلی الله علی انوار قدسه و محل انسه محمد و من آل الیه و سلم تسلیما

خط: نسخ، کا: یوسف بن علی بن خلیل بن صالح بن غنام خزرجی انصاری معروف به خیاط نسطویری، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۲گ (۱-۳۳۲)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۳۰۰] و [عکسی ف: ۷ - ۱۹]

● **رأس التدابیر انبیا** / کیمیا / فارسی

ra's-ot tadābīr-e anbīyā

دستوراتی است در کیمیا.

[دنا ۵/۵۳۰؛ فهرستواره منزوی ۳۹۵۴/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۳/۹

آغاز: بسم الله تیمناً بذکره الأعلی قبل از تفصیل تطهیر ماؤه لابد کرد از اجتناب غبار و آنچه بدو لا حق شده؛ **انجام:** و تقطیر کند تا آب در قابله ثانی و عنقا در قابله اول مصب مثل ملح طبر زد برستد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۰۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۹۳ر-۱۹۶پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۸۲]

● **راسخ العقاید** / کلام و اعتقادات / فارسی

rāsex-ol 'aqāyed

حسینی کیانی، نادر شاه

hoseynī kīyānī, nāder šāh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۳۱۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از بانو سهیلا چاره‌دار [رایانه]

● **رأس مال الندیم** / تاریخ / عربی

ra's-u māl-in nadīm

قاشی، ابوالعباس احمد بن علی (ابن بابه)، - ۵۱۰ قمری

qāšī, ab-ol-'abbās ahmad ebn-e 'alī (ibn-i bābih) (- 1117)

اهداء به: امیر رئیس سعد الملک ابوالفتح محمد بن بهرام بن علی
تاریخ تألیف: ۱۰ شوال ۵۰۱ق

در آن از امامان شیعی و باطنیان و پادشاهان دیگر مانند غزنویان یاد شده است. در دیباچه می‌گوید: «جمعت فیه احاسن الاخبار و عیون الاحادیث و الاشیاء المتشابهة و المتضادة و الاتفاقات العجیبة و الغریبة». تاریخ است و نکات برای ندیمان، با عناوین: ذکر النبی (ص) و امهات الخلفاء المشبهون برسول الله (ص) اسلاف رسول الله (ص)، مغازی رسول الله (ص)، اسماء من اعتق ابوبکر، النسورة المتمنیات موت رسول الله، ذکرمن حرم الخمر فی الجاهلیة و من حکم فیها بحکم الاسلام و من صنع صنعا فی الجاهلیة فجعلة سنة فی الدین، فکان للعرب ست متاقب قبل الاسلام ...

[دنا ۵/۵۳۱؛ بغدادی، ایضاح ۵۴۶/۱؛ کحاله ۳۱۹/۱]

شرح و حواشی:

۱- رأس مال الندیم (منتخب)؛ ابن حبیب، محمد بن حبیب (-۲۴۵)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۳-عکسی

آغاز: حمدله. و صلی الله علی النبی محمد و آله الطیبین الطاهرین اجمعین. هذا کتاب جمعت فیه احاسن الاخبار و عیون الاحادیث؛ **انجام:** و سمیته رأس مال الندیم، و اذا کان التاجر کیساً ... و کتب ذلک فی شهر رمضان من سنة احدی و خمسمایة و وقع الفراغ فی العاشر من شوالها و الحمدلله ... تم کتاب رأس مال الندیم، من جمع الشیخ الامام لاجل ابی العباس احمد بن علی بن بابو (رح) علی ید صاحبه ابی بکر عبیدالله بن ابی سعید الشریف فی یوم السبت (۹ ذیحجه ۵۳۹ق)

اصل نسخه: نور عثمانیه، ش ۳۳۹۶؛ خط: نسخ خوش، کا: ابوبکر عبیدالله بن ابوسعید شریف، تا: شنبه ۹ ذیحجه ۵۳۹ق؛ ۳۲۸ص، ۱۹سطر، [عکسی ف: ۲ - ۱۳۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۰]

● **رأس مال الندیم (منتخب)** / تاریخ / عربی
ra's-u māl-in nadīm (mn.)

ابن حبیب، محمد بن حبیب
ebn-e habīb, mohammad-e-bn-e habīb

وابسته به: رأس مال الندیم؛ قاشی، ابوالعباس احمد بن علی (ابن بابه) (-۵۱۰)

منتخبی است از تاریخ «رأس مال الندیم» ابوالعباس احمد بن علی بن بابه در تواریخ و نسب پیامبر اکرم (ص) و اولاد و اصحاب آن حضرت و تاریخ خلفاء و امثال لطیفه و اتفاقات عجیبه. نسبت این منتخب به محمد بن حبیب بغدادی عجیب است زیرا در تراجم یک نفر بدین نام دیده شد که متوفی ۲۴۵ است و کتابی به نام «مختلف القبائل» دارد، به احتمال زیاد نام مؤلف منتخب اشتباه است، گرچه فهرست‌نگار تاریخی برای مؤلف آن ذکر نکرده است.

[ایضاح المکنون ۵۴۶/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۱/۵

آغاز: الحمدلله وحده وصلی الله علی محمد خیر خلقه ... و هو کتاب یحتوی علی شیء من التواریخ

نسخه اصل: کتابخانه لینچی-رم ۴۱ roosi ۳۴۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۳ ذیحجه ۱۰۶۹ق؛ ۱۱۴ص (۱۷۰–۲۸۳) [عکسی ف: ۱ - ۳۸۰]

● **الراءات و اللامات** / شعر، تجوید / عربی
ar-rā'āt wa-l lāmāt

موصلی، محمد بن احمد، - ۶۵۶ قمری
mūselī, mohammad ebn-e ahmad (- 1259)

به قافیه الف در ۸۰ بیت.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۰۹/۶

قصیدة فی ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۶۲ر–۶۶پ)، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۲۱۸]

← رأفتعلی صاحب ⪢ جواب رأفتعلی صاحب

● **الرأفتیة (رسالة)** / عربی
ar-ra'fatīyya (r.)

مغربی، عبدالکریم
maqrebī, 'abd-ol-karīm

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۶۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از منصوره تألهی معین الدین [رایانه]

● **رافع الاختلاف من الفرقة الناجیة** / کلام و اعتقادات / فارسی
rāfi'-ul ixtilāf min-al firqat-in nājīya

اصفهانی، عبدالرحیم بن کرمعلی، ق۱۴ قمری
esfahānī, 'abd-or-rahīm ebn-e karam-'alī (- 20c)

مؤلف می‌گوید: قریب چهل سال است که اختلاف و تنازع در بین فرقه ناجیه واقع شده و جماعتی خود را شیخیه می‌نامند و جماعتی دیگر خود را بالاسری می‌نامند و هر یک دیگری را تکفیر می‌کنند و حقیر هم با دو طائفه کمال معاشرت را نموده و اطلاع کامل و به عقاید طرفین پیدا نمودم، لهذا نمودم که اختلاف را رفع نمایم و سبب تألیف این کتاب دو چیز شد، اول خواب، دوم استخاره و مسمی نمودم این کتاب را به رافع الاختلاف من الفرقة الناجیة و مشتمل است بر یک «مقدمه» و سه «فصل».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۴۴-۳۸/۱۶۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعلنا من امة محمد ومحبی ذریته الائمة الطاهرین ... اما بعد چنین گوید مجرم درگاه رب الارباب عبدالرحیم بن کرمعلی الاصفهانی که چون قریب به چهل سال است که اختلاف و تشاجر؛ **انجام:** در اختلاف درجات ایمان از آنجمله عن عبدالعزیز القراطیسی قال قال لی ابوعبدالله (ع) یا عبدالعزیز ان الایمان عشر درجات بمنزلة السلم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۹۸۵]

← رافع الاستار ⪢ الحروف و الجفر
← رافع الاشتباهات ⪢ جامع الرواة و ازاحة الاشتباهات عن الطرق و الأسناد

● **رافع البغض و العداوة فی جواب عرایض مدرس پاوه** / کلام و اعتقادات / فارسی
rāfe'-ol boqz va-l 'edāva fī javāb-e 'arāyez-e modarres-e pāve

مدرس حائری، محمد، ق۱۴ قمری
modarres-e hā'erī, mohammad (- 20c)

تاریخ تألیف: ۲۳ رمضان ۱۳۰۵ق

مؤلف کتابی به نام «الفوائد النوریة فی الرد علی ما فی الرسالة اللاهوریة» در پاسخ اعتراضات سید محمود شکری آلوسی نوشته بود، چون این کتاب به دست ملا احمد مدرس پاوه رسید نامه‌ای به محمد حسین خان امیر تومان والی کرمانشاه نوشت و در آن نامه تهمت‌ها و اعتراضاتی به شیعه داشت که مؤلف در این رساله به آنها پاسخ می‌گوید. این کتاب مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «فصل» و یک «خاتمه» می‌باشد: مقدمه در صورت عریضه

مدرس پاوه؛ فصل ۱. بیان نصب امام؛ فصل ۲. معنی اصحاب؛ فصل ۳. نظر شیعه نسبت به اصحاب پیغمبر؛ خاتمه در پاسخ استدلال به بعضی آیات. (سید احمد اشکوری)

آغاز: بسمله، شکر و سپاس بیرون از وهم و قیاس و حمد و ثنای خارج از ادراک و حواس ... اما بعد چون این بنده فانی محمد طهرانی از تألیف رساله موسومه بالفوائد النوریه در رد رساله لاهوریه ... شنیدم که جناب ملا احمد مدرس پاوه عریضه ایفاد و عرضه داشته

انجام: استدعا اینست که انشاء الله بعد التاریخ بر خلاف ماضی رسم مودت و اتحاد معمول دارید ... و قد وقع الفراغ من تسویده علی ید مولفه الفقیر محمد الحایری الطهرانی

[دنا ۵۳۱/۵؛ الذریعه ۶۰/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۳۰۰/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بنگارش مراسلات و اعلام احوال سلامتی و مهمات لازمه مسرور فرمائید، و الحمدلله و الصلاة علی رسوله ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۵گ (۱پ-۷۵ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۵۷

آغاز و انجام: برابر؛ و قد وقع الفراغ من تسویده علی ید مولفه الفقیر محمد الحایری الطهرانی

خط: نسخ، کا: محمد حایری طهرانی، تا: ۲۵ رمضان ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی، ۱۰۴گ، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۲۳۸]

۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد حسن حسینی ابن محمد اسمعیل حسینی منجم کرمانشاهی، تا: شنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۳۰۶؛ محشی با عبارات «و السلام علی من اتبع الهدی منه»، «و الله اعلم منه» و ...؛ کاغذ: آبی آسمانی، جلد: تیماج قرمز، ۶۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۹۷]

● رافعة الادناس فی الحیض و الاستحاضة و النفاس / فقه / عربی

rāfi‘at-ul adnās fi-l ḥayḍ wa-l istiḥāḍa wa-n nifās

عاملی، محمد علی، ق۱۳ قمری

‘āmelī, mohammad ‘alī (- 19c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۲۸۵ق

رساله‌ای فقهی است در بیان احکام دماء ثلاثه‌ای که نسوان می‌بینند از حیض و نفاس و استحاضه شامل مقدمه و سه فصل، مقدمه در نجاست خون ذی نفس سائلة و هر فصل مربوط به یکی از دماء مذکور است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل الرجال قوامین علی النساء وزان النساء بالحیاء ... و بعد: فهذه جملة رافعة الادناس عن ذوات الحیض والاستحاضة والنفاس

انجام: و بهذا تفارق الحائض و تساویها فی بقیه الاحکام، و الله اعلم باحکامه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۹عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: واتیکان، ش ۱۶۹۱؛ خط: نسخ، کا: علی نجل موسی شمس الدین عاملی، تا: چهارشنبه ۲۵ ذیحجه ۱۲۸۵ق؛ مصحح؛ ظاهراً نسخه خطی تحت این شماره در کتابخانه واتیکان مجموعه‌ای است که این رساله از برگ ۱۲۳ تا ۱۵۲ آن است؛ ۳۰گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۸۳]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۳۱۳-۳۲/۱۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۴ - ۱۹۸۶]

● رافعة التوهم / شرح حدیث / فارسی

rāfe‘at-ot tavahhom

هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، - ۱۲۳۴ ؟ قمری

hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī‘ (- 1819)

چهار وجه درتوجیه کلماتی است که به امام علی (ع) منسوب است که حضرت فرمود: من خلق می‌کنم و من روزی می‌دهم و ...، که از این کلمات برخی خواسته‌اند برداشتی غلوآمیز ارائه دهند. این رساله همانند تکمله‌ای بر کتاب او «کاشف الغلو» است.

[دنا ۵۳۱/۵؛ الذریعة ۶۱/۱۰]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۰۷/۷

آغاز: بسمله حمدله و صلی الله علی خیر خلقه ... اما بعد بدانکه آنچه مردم اسناد میدهند که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده است که من خلق می‌کنم و من روزی می‌دهم و من زنده می‌گردانم ... اول آنست که مانند این الفاظ در خطبهای نادره و شاذه است ... دویم آنکه اینها اخبار آحاد است؛ **انجام:** این کارهای خدا را آنحضرت کرده باشد یا کند و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم وبه نستعین

خط: نسخ، کا: ابن شیخ محمد ارومیه‌ای، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۲۲۲]

● رافعة اللجاج و المخاصمة فی تحقیق حال الخراج و المقاسمة / فقه / عربی

rāfi‘at-ul lijāj wa-l muxāṣima fī taḥqīq-i ḥāl-il xarāj wa-l muqāsima

بدیع درب امامی، - ۱۳۱۸ قمری

badī‘-e darb emāmī (- 1901)

رساله فقهی مختصری است در موضوع «خراج» مطابق با فقه شیعه و از رساله محقق ثانی در این باره که موسوم به «قاطعة اللجاج» است نقل می‌کند در الذریعة (۲۳۱/۲۱) نامی از مؤلف به میان آمده است.

[الذریعة ۲۳۱/۲۱؛ دنا ۵۳۱/۵؛ رجال اصفهان ص۳۰]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۶۱/۱-۳۸/۱۸۱

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام ... و بعد فیقول الاقل ... محمد المدعو ببدیع بن السید مصطفی الموسوی الاصفهانی ... هذه رسالة رافعة اللجاج و المخاصمة فی تحقیق حال الخراج و المقاسمة مشتملة علی فوائد زائدة؛ **انجام:** فهو احق لها و ان کان لها مالک فعلیه طبقها قال بلاخلاف فی جواز احیائها مع عدم معر وفیة صاحبها

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ جمادی الثانی۱۲۷۹ق (شروع به تحریر)؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۹۸۶]

● **رافع الخصاصة الی تبیین الفاظ الخلاصة** / نحو / عربی

rāfi‘-ul xaṣāṣa ilā tabyīn-i alfāẓ-il xulāṣa

خالدی صفدی، احمد بن محمد، - ۱۰۳۴ قمری

xaledī safadī, ahmad ebn-e mohammad (- 1625)

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

شرحی است بر الفیه و در مقدمه آن شارح سلسله رواة این اشعار را تا برسد به ابن مالک می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۴۸

آغاز: بسمله و به ثقتی سبحان من رفع ... السماء بلا عماد بقدرته؛ **انجام:** نسخه: علی الاستدلال ... قیل انه التحقیق و انه ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی فستقی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰۵گ، ۲۹۸ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۸ - ۴۴۲]

● **رافع للنصاب و دافع للحجاب** / لغت / عربی

rāfi‘ li-n-niṣāb wa dāfi‘ li-l-ḥijāb

احمد بن فقیه محمد، ق۹ قمری

ahmad ebn-e faqīh mohammad (- 15c)

وابسته به: نصاب الصبیان؛ ابونصر فراهی، مسعود بن ابی بکر (- ۶۴۰)

تاریخ تألیف: ۸۱۸ق

شرح نصاب الصبیان ابونصر فراهی است. در مدارک کتاب‌شناسی ذکری از این کتاب نرفته است.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۲۴/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین حمداً یوافی نعمه و یکافی مزیده؛ **انجام:** و آدم ابو البشر واصله بهمزتین لانه افعل الا انهم لینوا الثانیة و حوا ام البشر علیهم الصلوة و السلام تم الکتاب ولله الحمد

خط: نسخ، کا: سعدی بن یوسف بن فاضل، تا: ۸۵۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور، ۲۵گ، ۲۳-۲۲سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۷۰۷]

● **رافع النکبات** / اخلاق / عربی

rāfi‘-un nakabāt

کتابی است در علم اخلاق به زبان عربی که مؤلف آن معلوم نیست.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹-الف/۴۲۶

آغاز: و لا تتبعوا عوراتهم فانه من یتبع عورة اخیه تتبع الله عورته و من تتبع الله عورته؛ **انجام:** فرغ منه آخر یوم جمادی الثانی من شهور سنه الف و مأته و تسعین و اربع حامداً مصلیاً داعیاً.

خط: نسخ بدخط، بی‌کا، تا: ۱۱۹۴ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۱۳۰ص، ۳۱ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۲ - ۲۱]

● **راکا - فاریا = جنگهای سری آلمان و فرانسه** / داستان / فارسی

rākā - fārīyā = jang-hā-ye serrī-ye ālmān va farānse

ترجمه کتاب داستانی است درباره جنگ‌های سری آلمان و فرانسه.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۱۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۹۱گ،۱۹سطر(۱۱/۸×۱۸/۷)،اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [رایانه]

● **راگ درپن = آیینه راکها = مانکتوهل** / موسیقی / فارسی

rāg derpen = āyīne-ye rākhā = mānkotūhol

گوالیاری، فقیر الله فقیر سیف خان، قرن ۱۱ قمری

govālīyārī, faqīr-ol-lāh faqīr sayf xān (- 17c)

آغاز باب یکم از خود به «فقیر الله» یاد می‌کند و می‌گوید: در ۱۰۷۳ق کتاب کهنه‌ای «مانکتوهل» نام، از روزگار راجه

مانستکهـ (بایستی راجه مان ینکهـ باشد) که مرزبان گوالیاری می‌بوده، به دستم آمد و درباره نگارنده متن می‌گوید: نایک (معلم) بهنو و نایک بخشو و نایک پاندوی، که از دیار تلنگ جهت غسل کور کهیت آمده بود[ند]، برای راجه کتابی و در موسیقی گرد آورده بود، و من آن را ترجمه کرده «راگ درین» (Rag-darīn) نامیدم. راجه مان ینکهـ (Man singh) درگذشته نزدیک ۹۲۴ق، زمیندار کالینجار، به روزگار بهادرشاه گجرات (۹۳۲-۹۴۲ق) بوده است. در ده «باب»: ۱. سبب تألیف؛ ۲. در دانستن راگها؛ ۳. در تعیین هر موسم که در آن موسم کدام راک خوانند و حرفهایی که منع کرده‌اند که در اول تصنیف نباید و تعیین اوقات گرامها؛ ۴. در دانستن سرها و تصانیفی که در نغمه می‌بندند؛ ۵. در دانستن سازها و نایک و نایکه و سکهی؛ ۶. در دانستن عیوب گوینده؛ ۷. در شناختن آوازها و رؤیت حنجره‌ها؛ ۸. در دانستن اوستاد کامل؛ ۹. در دانستن برنده و فایده برنده نمودن؛ ۱۰. در باب گوینده‌ها و سازنده‌ها که در زمان ما بودند و هستند. در این باب زندگی‌نامه موسیقی‌دان‌های روزگار خود را آورده است: نخستین آنان شیخ بهاء الدین برناوه‌ای که در سال دوم پادشاهی شاهجهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸ق) در گذشته ... و از آن میان «میرعماد» [۱۰۲۴ق] از سادات که پدرش از «ولایت» (ایران) آمده، که تا حال در قید حیات است. از این باب زندگی‌نامه مترجم و سفرهایش به دست می‌آید. از سویی در اینجا از سال‌های ۱۰۷۶-۱۰۸۲ق به‌گونه سال نگارش یاد می‌شود و سروده‌هایی از عبدالرحمان جامی و عطار نیشابوری، و از خود می‌آورد و می گوید: «در کشمیر اصلاً نغمه هندی نیست، جز فارسی»، و نیز از نغمات فارسی که با هندی موافق است نام می‌برد. (احمد منزوی)

[دنا ۵۳۲/۵؛ موسیقی نامه ۱۶۲؛ نسخه‌های منزوی ۳۸۹۵]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۲۱

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس مر آفریدگاری را سزد که از حمد و سپاس بیرون است ... این زبانها زبان قال من است - بی زبانی زبان حال من است؛ **انجام:** ای سوخته ضبط این نفس کن ×× بس کن ز حدیث عشق، بس کن

توضیح: نام مؤلف از نام کتاب و کتاب‌شناسی معلوم گردیده؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیحجه ۱۲۱۹-۱۱۱۹ق، جا: حیدرآباد؛ به عمل نواب سکندر جاه بهادر، از کتاب سرکار میر عالم بهادر نقل شده؛ کاغذ: نخودی هندی، ۳۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۱۴۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲۹-ف

نسخه اصل: دیوان هند ۲۰۱۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان جمادی الثانی ۱۱۹۶ق [فیلمها ف: ۳ - ۸۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۱۸

آغاز: بسمله، قوله فاذکرالله قیاما و قعودا وعلی جنوبکم بدانکه سماع عوام دل عاشقان و سرشته صادقان و سرود سینه عارفان و دوای درد سالکان است زیرا که روح پاک به نغمات حسن موسیقی ملتفت معانی شده به شوق و ذوق یحبهم و یحبونه اشتغال نماید؛ **انجام:** و خصایل نایک ها و مالی بیشتر نایک و جترو هرو کهت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۴۳گ، ۱۳سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۸]

● راگ مالا (منظومه) = راگهای هندی / موسیقی / اردو

rāg mā lā (manzūmeh) = rāghāy-e hendī

منظومه‌ای است مشتمل بر شش مثنوی که هر یک به معرفی یکی از راگ‌های شش‌گانه هندی اختصاص یافته: ۱. راگ بهیرون؛ ۲. راگ مالکوس؛ ۳. راگ هندول؛ ۴. راگ دیپک؛ ۵. سرپراگ؛ ۶. راگ میگهه. این منظومه که عنوان آن در ترقیمه آمده احتمالاً ترجمه‌ای از یکی از منظومه‌های راگ مالا است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۱۲۷

آغاز: بسمله. سارنک مدهم سده ملا را ×× کر هندول بلاول دها را؛ **انجام:** کارنت بت منحری سده نانپ یاهار ×× کاو نیبی کاونت نت ما بجهه برج سکسار. تمام شد راگ مالا بتاریخ چهارم ربیع الثانی روز پنج‌شنبه سنه ۱۲۲۵ هجری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الثانی ۱۲۲۵ق؛ نسخه مذیل است به هفت سطر در احوال راگنی به نظم اردو؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱/۴×۳۴/۷سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۵۱۶]

● رامایانا / ادبیات

rāmāyānā

بدائونی، ملاعبدالقادر، - ۱۰۰۴ قمری

badāūnī, mollā ʻabd-ol-qāder (- 1596)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴۶-ف

نسخه اصل: دانشگاه پنجاب لاهور Acc N. 294/55؛ بی‌کا، بی‌تا؛ (نیز ف ۳۵۱۳) [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۲]

● رامایانا / شعر

rāmāyānā

والمیکی، ۳ قبل میلاد

vālmīkī (-3c -)

گزیده ای است به وزن مثنوی سروده گردهرداس (Girdhar-Dās).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۱۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 1251؛ بی‌کا، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۸۰۴م؛ جا: بنارس [فیلمها ف: ۲ – ۱۵۸]

← رامایانا (ترجمه) ← رامه اوتار

● **راماین (ترجمه منظوم)** / ادبیات / فارسی

rāmāyn (t.-ye manzūm)

ترجمه از امرسنگهه. رامایانا حماسه ملی هندوان است در سرگذشت دو شیدا یعنی راما و یستا که به فارسی ترجمه شده از جمله توسط مترجم مذکور.

چاپ: ایران، تهران، ۱۳۵۰ شمسی، این ترجمه در لکهنو و نیز در سال ۱۳۵۰ش در تهران به کوشش عبدالودود اظهر دهلوی به چاپ رسید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۲۳

آغاز: بنام رام کو آرام جانهاست ×× که خاص و عام را ورد زبانهاست؛ **انجام:** ز می‌یکبار گردانم سیه مست ×× که کردم ... وارتست

سرایده منشی موهن سنگه (سده ۱۹)؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم؟، تا: ۱۸۸۵یا ۱۸۹۵م؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۶۲۵ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۵۰ – ۲۲]

● **رامچه نامه** / شعر / فارسی

rāmče-nāme

حکایتی است در قالب مثنوی در ذکر شاهان هند و چین و قصه نظام الملک وزیر و مطالب دیگر از پیامبر اسلام (ص).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۰۳/۲

آغاز: بشنو ای آشنای بیگانه ×× قصه شمع راز پروانه / دل تهی کن زفکر گوناگون ×× چند باشی چومرغ بوقلمون؛ **انجام:** پس به کاخ گلبنش باید خفت ×× جزز ثالث ثلاثه نتوان گفت / هست چون درد شرک بی بهبود ×× بشنوید از بقیه مقصود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۵۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۳ – ۹۶۸]

● **الرامزة = خزرجية = الرامزة الوافية = قصیده رامزه** / عروض و قافیه، شعر / عربی

ar-rāmiza = xazrajīyya = ar-rāmizat-ul wāfīya = qasīde-ye rāmeze

خزرجی، عبدالله بن محمد، - ۶۲۶ قمری

xazrajī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1230)

منظومه مشهوری است در علم عروض شامل ۹۶ تا ۹۹ بیت و معروف به عروض خزرجیه، و شروح متعددی بر آن نگاشته شده است.

آغاز: و للشعر میزان یسمی عروضه ×× بها النقص و الرجحان یدریهما الفتی / و ابوابه قل خمسة عشر کلها ×× یولف من جزئین فرعین لاسوی ...

انجام: و قد کملت ستا و تسعین فالذی ×× توسط فی العلم توسعة جنا / و یسئل عبدالله ذالخزرجی من ×× مطالعها اتحافه منه بالدعا

چاپ: استانه، ۱۶۱۲م؛ رومه، ۱۲۶۲م.

[کشف الظنون ۸۳۰/۱ و ۱۳۳۷/۲؛ دنا ۵۳۲/۵؛ الأعلام زرکلی ۱۲۴/۴؛ فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهرية، علوم اللغة العربية ۴۰۰–۴۰۳؛ الاوقاف العامة موصل۱۰۶/۲ و ۱۳۱/۳]

شرح و حواشی:

۱- شرح الرامزة = شرح عروض الخزرجية؛ غرناطی، محمد بن احمد (۶۹۷–۷۶۰)

۲- العیون الغامزة علی خبایا الرامزة = شرح الرامزة الخزرجية؛ ابن دمامینی، محمد بن ابی بکر (۷۶۳–۸۲۷)

۳- حل الرامزة فی علمی العروض و القافیة؛ بصری، محمد بن خلیل (- ۸۸۹)

۴- شرح الخزرجية فی العروض و القافیة؛ شیخ بخاری، محمد بن محمد (-۹)

۵- رفع حاجب العیون الغامزة عن کنوز الرامزة = شرح الخزرجية؛ دلجی، محمد بن محمد (۸۶۰–۹۴۷)

۶- الجواهر السنیة فی شرح الخزرجية = شرح الرامزة = شرح قصیدة خزرجية؛ عباسی، عبدالرحیم بن عبدالرحمن (۸۶۶–۹۶۳)

۷- شرح قصیدة الخزرجية = شرح الرامزة؛ مرشدی، عبدالرحمن بن عیسی (۹۷۵–۱۰۳۷)

۸- شرح الرامزة = شرح عروض الخزرجية

۹- الشرح العطافی علی المنظومة الخزرجية؛ عبدالحسین بن عبدالمولی

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۹/۹

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۴۸۶؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۷۱ق؛ ۴ص (۵۲–۵۵) [عکسی ف: ۳ – ۳۷۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۱۷/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: قطب الدین نعمة الله بن اسماعیل حسینی دشتکی، تا: چهارشنبه ۲۰ جمادی الاول ۹۸۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ، ۱۳گ (۱پ–۱۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۶ – ۳۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۹۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۸گ (۴پ–۱۱پ)، ۲۱ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۳۶۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۶۱/۲

آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۵گ (۱۴۸پ-۱۵۲پ)، ۱۲سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۳۳۳]

۵. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۷۰/۱
آغاز: اصابت بسهمیها جوار حنا قدا ×× رکومی بهمة کوقعیهما سوی؛ **انجام:** برابر
کا: خیرالدین محمد بن محمد قاسم قاری عاملی مشهور به کاشی نزیل الغری بمحروسة حیدر آباد، تا: یک‌شنبه ۲۷ رجب ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سیاه،۱۰گ (۲پ-۱۱پ)، ۹ و ۱۸ سطر [ف: - ۷۷]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۹۳۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ حرعاملی، تا: ۱۰۹۷ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۰ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۲۸۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا [رایانه]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۷۷۹
آغاز: بسمله لمولای حمدی و الصلوة مع السلام؛ **انجام:** من شهر شوال سنه ۱۱۱۱م.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۷۷/۲
خط: نسخ، کا: عبدالاحد بن عبدالغفور نیریزی، تا: رجب ۱۱۱۶ق؛ مصحح؛ ۴گ (۲پ-۵)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۲۷]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ابره کاغذی، ۱۰ص (۱-۱۰)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۲۷۰]

۱۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۵۶/۴ - ج
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا،تا:۱۵شوال ۱۱۷۹ق؛ در صفحه عنوان عبارتی است از عبدالله بن محمد بن عبداللطیف شافعی درباره عروض و ضرب مذیل، نیز دو بیتی به عربی و دو بیت دیگر درباره بحور به عربی؛ محشی با نشان «هـ شرح، شیخ الاسلام»؛ ۳گ (۴۲ر-۴۴پ) [ف: - ۳۴۱]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۴۱/۴
خط: نستعلیق، کا: عمر بن عمر بن ابی بکر کریدی حاینوی معروف به سعید، تا: ۱۱۸۶ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۶۴پ-۶۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۰۹]

۱۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۸۵/۸
آغاز و انجام: برابر
نام کتاب و مؤلف با تطبیق آغاز به دست آمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه نرم، ۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۹۰/۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۷۴]

۱۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۸۵/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یسأل عبدالله ذالخزرجی من ×× مطالعها اتحافه منه بالدعا ... / و والی علی خیر الانام صلاته ×× و تسلیمه فی الابتداء و الانتها ...
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۲۸۱ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ سطر (۴/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۱۴۹۹]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۱۵/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۶۰پ-۱۶۵ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۷ - ۳۵]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴/۱۷۶-۷۰۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تولنا حسن الخواتیم إنها ×× لحلیة اعلام الوری حین تجتلی / و والی علی خیر الانام صلاته ×× و تسلیمه فی الابتداء و الانتهاء
خط: نسخ معرب، کا: عبدالحسین بن احمد واعظ یزدی، تا: چهارشنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۳۲۱ق؛ ۸گ، ۱۴ سطر [ف: ۶-۳۲۱۳]

۱۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۳۲۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مصطفی بن ابراهیم بن محمد، بی‌تا، جا: دارالحدیث سلیمانی؛ جلد: تیماج بنفشه‌ای رنگ، ۷گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۳۹۰]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۴۸ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۴۴۷]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۶۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۲۰گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۱سم [رایانه]

← الرامزة الوافیة ← الرامزة
← رامز تذکره سی ← تذکره شعرا

● **الراموز فی اللغة العربیة = راموز اللغة** / لغت / عربی
ar-rāmūz fi-l luġat-il ‘arabīyya = rāmūz-ul luġa
محمد بن حسین بن علی، - ۸۶۶ قمری

mohammad ebn-e hoseyn ebn-e ʻalī (- 1462)
گزیده‌ای است از صحاح و تاج اللغة با افزوده‌هایی از مغرب وفائق و نهایة و جز اینها. مواد به ترتیب حروف آخر کلمه ترتیب داده شده در بیست و هشت «باب» و هر باب دارای فصولی است به ترتیب حروف اول کلمه.
آغاز: بسمله، الحمدلله حق حمده و الصلاة علی سیدنا محمد ... اما بعد فیقول ... السید بن السید حسن ... ان کتاب الصحاح کتاب فاخر ...
انجام: و اعلم أنی ادرجت ذکر باب الالف اللینة فی باب المعتل اعتباراً لجانب اللفظ و طویت منه ما یذکر فی الکتب المستعملة روما للاختصار. هذا آخر ما اردنا ایراده و الحمدلله فی البدو و الاعادة ... اولا و آخراً و ظاهراً و باطناً.
[الذریعة ۶۱/۱۰؛ بروکلمان ۲۲۳/۲ و ذیل ۱۰۷/۱؛ دارالکتب ۱۴/۲؛ دنا ۵۳۳/۵ (۴ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۵ رجب ۱۰۹۳ق؛ مصحح؛ مهر: «العبد المذنب الواثق بالله المعین زین العابدین» (مربع)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده نجفعلی»، «عبده الراجی عبد الرسول» (بیضی)؛ تاریخ وقف: محرم ۱۲۵۹؛ جلد: تیماج، ۳۸۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۳۰×۱۸سم [ف: ۷ – ۴۶]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ ربیع الثانی ۱۰۹۷ق؛ با یادداشتی از علم الهدی محمد کاشانی مورخ ذیحجه ۱۰۹۷؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی زمینه نارنجی، ۴۳۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱ – ۲۳۶]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۵
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد. جلد اول و دوم؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴–۱۲۸۵ق؛ ۴۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ – ۲۷۴]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۶
آغاز: برابر
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد. جلد اول و دوم؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴–۱۲۸۵ق؛ ۴۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ – ۲۷۴]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سر لوح کوچک رنگین، مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن مصطفی و محمد صادق بن ابوالقاسم حسینی؛ مهر: محمد صادق بن مصطفی حسینی (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۳۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲ – ۴۰۵]

← راموز اللغة ⟩ الراموز فی اللغة العربیة

● **رامه اوتار = ترجمه حماسه رامایانا** / شعر، ادبیات / فارسی
rāme ūtār = t.-ye hemāse-ye rāmāyānā
ترجمه رامایانا در دیباچه نام «اویانمه رامایں» آمده است.
[دنا ۵۳۳/۵؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۲۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۴۹–ف
نسخه اصل: بادلیان ۲۷۰۰، ind. ist. pers. 100. به وزن مثنوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۳]

● **رام یشت** / داستان / فارسی
rām yašt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۵/۳–ف
نسخه اصل: بادلیان اوزلی ۲۸ (۵۰۹)؛ خط: نستعلیق، کا: حسن بن ملامهدی لنگرودی، تا: سه‌شنبه ۳ رجب ۱۲۴۰ق، به دستور یعقوب مچل انگلیسی؛ ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۶۰]

● **راوق الاخلاق** / اخلاق / فارسی
rāveq-ol axlāq
گیلانی، علی بن حسین، ق۱۱ قمری
gīlānī, ʻalī ebn-e hoseyn (- 17c)
اهدا به: میرزا آقا بیگ
محل تألیف: لاهیجان
از شیخ زین الدین گیلانی که برای میرزا آقا بیک که به لاهیجان آمده بود نوشته است در ۸ «مثال» و ۸ «مفتاح» و عنوان‌های آن «تکلمه تکلمه»، «تلمیح تملیح»، «تسفیر تفسیر» و «ترشیح تشریح» است. نام کتاب و میرزا آقا بیک و فهرست اجمالی و نام مؤلف در دیباچه آمده است.
آغاز: رساله رواق الاخلاق من تصانیف شیخ زین الدین. یا رب نفسی ده که ثنا پردازم ×× وین نغمه بآهنگ نوا پردازم / دیباچه علم خویش در پیشم نه ×× کز حمد تو نقش آشنا پردازم
انجام: تا بمیامن آن بترتیب شرح چهل حدیثی پردازد انه خیر موفق و معین
[فهرستواره منزوی ۴۶۱/۶ و ۴۴۳/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۴/۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج

مشکی، ۳۹ص (۷۱۸-۷۵۶)، سطور چلیپایی (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹ - ۱۲۰۵]

● **راه آهن و مقررات آن** / متفرقه / فارسی

rāh-āhan va moqarrarāt-e ān

شفیقی، ارسلان، ق۱۴ قمری

šafīqī, arsalān (- 20c)

گزارشی است در امتداد خطوط آهن و چگونگی احداث راه‌های شوسه و ساختمان بنادر و وظایفی که انجام آنها در عهده وزارت راه می‌باشد. با نقشه‌هایی جغرافیایی و فنی مناسب بخش‌های مختلف کتاب، تنظیم شده بنگاه راه آهن دولتی ایران ــ دایره آموزش فنی به سال ۱۳۲۰ ش.

این عناوین در آن دیده می‌شود: جغرافیای ایران؛ چگونگی ایجاد راه‌آهن در ایران؛ راه‌آهن؛ راه‌آهن سراسری ایران؛ خطوط سه‌گانه که در دست ساختمان است؛ فصل اول: بهره‌برداری راه‌آهن؛ فصل دوم: شرایط بهره‌برداری سودآور؛ آئین نامه علامات راه‌آهن؛ مقررات عمومی حرکت راه‌آهن.

قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷

در این نسخه برگ‌هایی سفید مانده و گویا بخش‌های مختلف موضوع‌هایی است که کمبود دارند و نگارنده می‌باید تکمیل می‌کرد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با نقشه‌ها؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۲۷سم [ف: - ۱۸]

● **الراهب** / کیمیا / عربی

ar-rāhib

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در ص ۵۲۸ چاپ کراوس دارد که دانشم با دانش سیدم آمیخته است و تنها از اوست که می‌آورم و من و او در دانش به مانند فرزند و پدریم. او معنی‌ها را با لفظهای گوناگون بر من می‌خواند و به زیورهای گوناگون برای من می‌آراید بدان‌گونه که جز در امرهای نادر چیزی برای دیگران نمی‌ماند چنان‌که در ششصد باب الضمیر و در الامامة و مانند آنها یاد کردم. چون دیدم که این راهب هم چنین تدبیر دارد و جز از او نشنیده بودم نزدیک بود در سیدم بدگمان کردم بدو گفتم که چنین و چنان را به من نیاموختی. پاسخ داد مگر آنچه به تو سپردم فراموش کرده‌ای؟ گفتم یاد ندارم. استاد گفت به التجميع و التدابير المتحدة بنگر. من بدانها نگریستم دریافتم که چیزی نیست که سیدم نداند و او را مانندی نیست و از هر چیزی آگاه است. من می‌خواهم این تدبیر را از گفته راهب هم در اینجا یاد کنم تا کتابم کامل باشد و کسی از آن نتواند خرده گیرد. پس از آشنایی با استادم حربی (حمیری) قدس الله آوازه این راهب بگوشم رسید و خواستم او را ببینم چه او جانشین مریانوس بوده است و مریانوس هم کسی است که خالد بن یزید در جستجویش بود و از راه بیت المقدس او را نزد خود خواند و سالانه برای او زری می‌فرستاد. حربی که درگذشت شیفته راهب شدم و در یکی از بیابان‌های شام بدو رسیدم و این گونه تدبیر درباره حجر را از او آموختم. او بسیار دانا و در این تدبیر بی‌مانند بود. به سیدم سوگند که دستور او را دست‌نخورده در اینجا یاد کردم. او در همان بیابان با نداشتن افزار چنانکه هرمس مثلث برای پسر خود طاط در دفتر خویش نوشته بود در مغازه‌ای که جایگاهش بود برای من عمل نمود. جابر در اینجا کاری را که راهب درباره سیم ساختن جیوه کرده بود یاد کرد. نام کتاب در دیباچه آمده است.

آغاز: الحمدلله النافذ المشير الماضي القضية. و صلى الله على سيدنا محمد خيرالبريه و آله و صحبه. و سلم. اعلم يا اخى انى خصصت كتابى باسم الراهب لأن فى شأنى انسب كل الى صاحبه، اذ كان مخصوصاً به ...

انجام: هذا الراهب، فلنقطع الكتاب و لنأخذ فيما يليه انشاءالله تعالى، و بالله توفيقنا و عصمتنا. و هو حسبنا و نعم الوكيل. تم كتاب الراهب بحمدالله و عونه و حسن توفيقه.

چاپ: الراهب در گزیده کراوس ص ۵۲۸-۵۳۱ چاپ شد.

[سزگین ۲۵۱/۴؛ بغدادی، هدیه ۲۴۹/۱؛ که این در میان آنها نیست]

۱. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۸۸/۷-عکسی**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ در مجموعه رساله‌های او؛ ۵ ص (۱۰۴-۱۰۸) [عکسی ف: ۱ - ۱۷۶]

۲. **تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۵۷**

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱ص (۲۷۳ر)، ۲۴ - ۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: - ۱۴۷]

۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۸۱/۱۹**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۴۱۶-۴۲۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۱۸]

۴. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۶/۸**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳ص (۱۴۴-۱۴۶)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹ - ۲۵۶]

۵. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۵۵**

آغاز: صفة المسلك، تاخذ من الاملج المنزوع النوى ما شئت و مثله شاه ترنج؛ **انجام:** فاز من حبة بغيرها فاتن حسن ان شاء الله.

بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲گ (۱۸۱پ-۱۸۲پ ر) [ف: ۵ - ۱]

۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۷/۲**

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۳ص (۶۷-۶۹) [ف: ۳۶ - ۱۲۱]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۱/۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جا: حیدرآباد؛ ۲گ (۱۳۶ر-۱۳۷پ) [ف: ۴ - ۱۰۲۹]
۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۳۰
آغاز: برابر
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۲۸۱ر-۲۸۳ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۹۰]

← راه خدای شناختن ⩤ توحید

● **راه راست** / کلام و اعتقادات / فارسی
rāh-e rāst

طبیب، محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۲ قمری
tabīb, mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 18c)

در چند «مطلع»: مطلع ۱. اثبات واجب الوجود؛ ۲. احدیت واجب الوجود؛ ۳. توحید واجب؛ ۴. اثبات صفات واجب؛ ۶. اشاره به دیگر صفات ثبوتیه؛ ۷. ذکر نود و نه نام خدا؛ ۸. حث بر تفکر ...؛ ۱۲. معاد.
آغاز: بسمله. حمد و سپاس بی قیاس و ثناء و ستایش بلند اساس شایسته بارگاه کبریائیست
انجام: انا اطعنا سادتنا ... خروج من سبیل غیر ذلک من الایات هیهنا. تتمة
[دنا ۵۳۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۴۷/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: فتح الله؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۷۸گ، ۱۷سطر [ف: ۱۶ - ۴۰۵]

● **راه رستگاری** / فارسی
rāh-e rastgārī

کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890 - 1945)

۱۳۱۶ و ۱۳۱۸ش.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۴۴-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۰]

● **راه رستگاری** / کلام و اعتقادات / فارسی
rāh-e rastgārī

رقمی، احمد، ق۱۴ قمری
raqamī, ahmad (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱ رمضان ۱۳۷۸ق
در شناخت خداوند متعال و تشویق به بندگی اله و معرفت حقیقت عبودیت، و پندهائی دینی آموزنده با روایتهائی کوتاه و اشعاری مناسب موضوع.
آغاز: اولین وظیفه هر انسان شناخت خداوند متعال و فرمانبرداری از او می‌باشد
[دنا ۵۳۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۰۱/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۲۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه را حسن اثنی عشری طهرانی به آیة الله العظمی نجفی هدیه کرده؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۱۸ - ۲۳]

● **راه روشن** / ادبیات / فارسی
rāh-e rowšan

داعی شیرازی، نظام الدین محمود، ۸۱۰ - ۸۷۰ قمری
dā‘ī-ye šīrāzī, nezām-od-dīn mahmūd (1408 - 1466)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۴۹/۷
خط: نستعلیق متوسط، کا: سلطان علی شیرازی، تا: ۸۷۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روغنی، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۴۸۲]

● **راه روشن** / اخلاق / فارسی
rāh-e rowšan

قاجار، فخر الملوک بنت ابوالحسن، ق۱۴ قمری
qājār, faxr-ol-molūk bent-e ab-ol-hasan (- 20c)

دستورات اخلاقی اجتماعی است که در تربیت نوباوگان مؤثر و رعایت آنها بر همه لازم می‌باشد، و همچنین وظیفه مردمان در زندگانی دست جمعی نسبت به یکدیگر تا اجتماعی سالم بوجود آید و آرامش حکمفرما شود، با این عناوین: در تکالیف ابوین و ترتیب رفتار آنها؛ در تکالیف اطفال نسبت به پدر و مادر؛ در قانون رفتار و تکالیف زناشوئی؛ در تکالیف و وظایف انسانیت. در آغاز مقدمه‌ای است از شیخ الرئیس که دختر خود را بسیار می‌ستاید و نسخه بازخوانی شده و تصحیحاتی در آن به سال ۱۳۵۳ انجام داده‌اند و احتمالاً از نگارنده باشد و نام کتاب از «منهج باهر» به «راه روشن» تغییر داده شده است. (احمد حسینی اشکوری)
آغاز: ستایش و پرستش خداوندی را که وصف جلوات جمالش

از حد عبارت افزون.
[دنا ۵۳۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۶۱/۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۸ و ۱۷۳۵ عکسی
آغاز: برابر
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۸۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۳۳] و [عکسی ف: ۵ - ۱۹۰]

● **راه سیاست** / حکومت و سیاست / فارسی
rāh-e sīyāsat
کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890 - 1945)
در ۱۳۲۴ش.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۴۰-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۰]

● **راه صواب** = **سؤال و جواب** / کلام و اعتقادات / فارسی
rāh-e savāb = so'āl va javāb
فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری
feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

تاریخ تألیف: ۱۰۴۱ق
دوازده پرسش و پاسخ است در چگونگی اختلاف مسلمانان و باعث بر تدوین علم کلام و اصول فقه و بیان معنی اجماع، و در حقیقت فیض می‌خواهد که گفته‌های علمای کلام و اصول فقه را بی‌ارزش نشان دهد و مردم را به کتاب و سنت سوق نماید. سؤال‌ها: ۱. چون الله و پیغمبر و کتاب این امت یکی است پس این همه اختلافات از چیست؟؛ ۲ . اول مخالفت که اهل ضلالت نسبت به خدا و رسول اظهار کردند کدام بود؟؛ ۳. آنان که متابعت قرآن و اهل بیت نمودند و به امت ائمه اثنی عشر گرویدند و از اعدای ایشان تبری ورزیدند باز در میان ایشان چرا اینهمه اختلاف پیدا شد؟؛ ۴. در ظواهر قرآن و اخبار اهل بیت اختلاف بسیار است ... توفیق میان آنها چگونه است؟؛ ۵. بسیاری از مسائل دینیه هست که در قرآن و احادیث یافت نمی‌شود از کجا استنباط شود؟؛ ۶. هر گاه رأی فقهاء اعتماد را نشاید و اختلاف ایشان به خلاف رضای خدا باشد و حکم به رای در دین جایز نباشد پس حفظ اقوال مجتهدین و مصنفات ایشان چه فایده دارد؟؛ ۷. اجماع چه معنی دار و مساله اجماعیه کدام است؟؛ ۸ اجماع اگر مستندی از قرآن یا حدیث دارد آن مستند حجت است پس اجماع چه فایده دارد و اگر مستندی ندارد چرا حجت است؟؛ ۹. اهل هدایت و ضلالت را به چه نشان می‌توان شناخت؟؛ ۱۰. نشان اهل هدایت در کم کسی یافت می‌شود پس لازم می‌آید که اکثر مردم بر ضلالت باشند؟؛ ۱۱. هر گاه ایمان منحصر در این فرقه قلیله باشد پس سایر مردم را کافر می‌توان خواند؟؛ ۱۲. حد ایمان کامل چیست و مراتب هر یک از ایمان و کفر چند و کدام است؟ فیض خود آن را به نام «شرایط الایمان» تلخیص کرده است.
آغاز: منت بی پایان خدای را که شأنه که راه صواب را بأنواع حکمت و فصل خطاب روشن گردانیده ...
انجام: و پسندیده خدای عزو جل شد که إلی الدین الخالص و الحمدلله رب العالمین
چاپ: تهران، ۱۳۲۹ش، به اهتمام محمد بن جعفر موسوی زرندی، ۳۲ص؛ در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به اهتمام رسول جعفریان، اصفهان، مرکز تحقیقات علمی و دینی امیرالمؤمنین علی، ۱۳۷۱ش، صص ۱۴۶-۱۱۵
[الذریعة ۴۴/۱۳؛ کشف الحجب ۲۲۲، نسخه‌های منزوی ۹۶۳/۲؛ فهرست‌های خودنوشت فیض کاشانی ص۱۷۵؛ دنا ۵۳۳/۵-۵۳۴ (۱۲ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۰۲/۹]
شرح و حواشی:
۱- شرایط الایمان = شرایط ایمان؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۴۳/۹۱
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور سرخ، ۲۲ص (۴۶۶-۴۸۷)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۶ - ۳۸۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۹۷/۵
آغاز: ... به ایشانست و فرقه ناجیه عبارت از ایشان و باقیان هوا پرستانند و از شراب ضلالت مستانند؛ **انجام:** برابر
از سوال یازدهم به بعد را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۵۰ق، جا: مسجد قمصر؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۱۰۲ر-۱۲۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۶۹۷]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۱۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۶ق؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ (۴۰پ-۵۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۱۹]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ به چلیپا، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۲پ-۱۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲ - ۲۸۱]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۷۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، آیات معرب، کا: سید محمد فرزند حسین طباطبائی،

تا: سه‌شنبه ۲ جمادی الاول ۱۱۰۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲۳گ (۲۷-۴۹)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۰ – ۴۶۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۷۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۴ صفر قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱۹۷-۲۱۸)، ۱۶ سطر(۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲۹ – ۱۰۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد علی حسنی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۰گ (۲۴ر-۵۳پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۱۴ – ۲۷۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۱۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد بن مرتضی مدعو به علم الهدی، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ(۲۶ر-۴۱ر)،۱۷-۱۸سطر،اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۳-۲۲۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۴/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۱ق؛ ۱۴ص (۲۵۴-۲۶۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲ – ۱۵۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد رضا تفریشی، تا: ۱۲۴۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱پ-۱۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۶ – ۱۸۸]

۱۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۳۳/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد قاسم فیروزآبادی، بی‌تا، جا: فیروزآباد؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: – ۱۳۸۱]

۱۲. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۵۸۹]

● **راه عملی تقریب بین مسلمانان جهان** / کلام و اعتقادات / فارسی

rāh-e ʻamalī-ye taqrīb beyn-e mosalmānān-e jahān

علامه حائری مازندرانی، محمد صالح بن فضل الله، ۱۲۹۷ – ۱۳۹۱ قمری

ʻallāme hā'erī māzandarānī, mohammad sāleh ebn-e fazl-ol-lāh (1880 - 1971)

رساله‌ای است مختصر در اتحاد مسلمین.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۱۹

آغاز: یکی از بهترین آثار ادبی و علمی که همانا مجله رسالة الاسلام است و دار التقریب بین المذاهب آن را منتشر می‌کند؛ **انجام:** از این دو موضع که بگذریم [...] مراعات و [...] را در ترجمه امیدواریم به کار برده باشیم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۳۷۵ق؛ جلد: مقوا، ۳۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۹۶۹]

● **راه نجات** / فقه / فارسی

rāh-e nejāt

بهشتی رشتی، محمد علی بن حسین، ق۱۳ قمری

beheštī raštī, mohammad ʻalī ebn-e hoseyn (- 19c)

مسائل فتوایی احکام طهارت و صلاة و زکاة را، از شرح نافع استادش سید علی طباطبائی (ریاض المسائل) و افادات محضری وی، گرد آورده، و بنا به گفته الذریعه (۶۴/۱۰) آن را به سال ۱۲۳۰ق به پایان رسانده است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۸۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۲۸ق؛ مصحح؛ جلد:تیماج قرمز،۱۵۸گ،۲۰سطر،اندازه:۱۴×۲۱سم [ف: ۱۷ – ۲۴۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۷۰

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... در برخی از مسائل مهمه شرعیه مأخوذ از فتاوی جناب مستغنی الالقاب؛ **انجام:** این بود مسائل مأخوذه از فتاوای جناب سیدی و آقائی ...

خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد رضا، تا: دوشنبه ۲۶ ربیع الثانی ۱۲۳۷ق،جا:رشت؛ با چند برگ سؤال و جواب از صاحب ریاض؛ جلد: مقوایی، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳ – ۳۷۵]

● **راه نجات** / فارسی

rāh-e nejāt

صنیع الدوله، مرتضی قلی بن علی قلی، ۱۲۷۳ – ۱۳۲۹ قمری

sanīʻ-od-dowle, morteza qolī ebn-e ʻalī qolī (1857 - 1911)

چاپ: تهران، چاپ سنگی، ۲۴ رمضان ۱۳۲۵ مطبعه فاروس و تهران در ۱۵ ص

[دنا ۵۳۴/۵؛ مشار ۷۸۶؛ تاریخ موسسات تمدنی محبوبی ۷۴/۲ و ۳۳۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۵۰-ف

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۱۷۹]

● **راه نجات** / شعر / فارسی

rāh-e nejāt

قرابیان، علی، ق۱۴ قمری

qarābīyān, ʻalī (- 20c)

مثنوی کوتاهی است در ۱۱۳ بیت به بحر متقارب مشتمل بر پند و اندرز از علی قرابیان که به سال ۱۳۱۷ش سروده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۲۰

آغاز: ستایش کسی از سزاوار شد ×× کزو نیستی هست و هشیار شد؛ **انجام:** بتوفیقش این نامه ناپسند ×× نوشتم که بخشد بمن مستمند

خط: نستعلیق، کا: علی قرابیان، تا: ۳۱۷/۱۱/۷ش؛ واقف: علی قرابیان؛ کاغذ: سفید مشقی، جلد: پارچه‌ای، ۶گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۷ - ۵۵۰]

● راهنما الهادی / کلام و اعتقادات / فارسی

rāhnamā al-hādī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۹۸

بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● راهنمای اداره ایلات / قانون / فارسی

rāhnamā-ye edāre-ye īlāt

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۲/۴۰

خط: نستعلیق تحریری، کا: افضل الملک، تا: قرن ۱۴؛ ۲ص (۱۷۳۱-۱۷۳۲) [مختصر ف: - ۳۸۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۵۰/۵۷

از جناب آقا؟؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ ۲ص (۳۸۴ – ۳۸۵) [مختصر ف: - ۶۴۵]

● راهنمای بازرگانان /

rāhnamā-ye bāzargānān

بارتو لمئوای پاکسی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶۶-ف

نسخه اصل: ملی ونیز ش ۵۹؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۴]

● راهنمای تهران / جغرافیا / فارسی

rāhnamā-ye tehrān

اخضر علی شاه، ق۱۴ قمری

axzar ʻalī šāh (- 20c)

به دستور: مختار السلطنه

تاریخ تألیف: ۱۳۲۰ق

راهنمای شهر کهن تهران است و اخضر علی شاه در زمان میرزا علی اصغرخان آن را نوشته است. در آن آمده که این شهر (دارالخلافه مظفری) نزدیک به سی و شش کرور ذرع مربع است و مساحت محیط آن ۱۸۴۸۰ ذرع و پنج کوی (محله) دارد: دولت و سنگلج و بازار و چاله میدان و عودلاجان. هر کویی چند پاتوق دارد و یک کدخدا و هر پاتوقی را یک نایت است با چند پلیس. یک رساله نزدیک به رساله ما درباره آمار شهر تهران از عبدالغفار سپاهانی منجم باشی معلم دارالفنون که به دستور اعتضاد السلطنه نوشته است در کتابخانه مدرسه سپهسالار (ش ۲۷۶۳) هست.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۰ ـ ب

آغاز: بسمله. الحمد لله الواد الاحدالذی لم یلد ولم یولد ... و بعد این خاکپای گدایان بی سروپا ... اخضر علیشاه ... اظهار میدارد که پس از استرشاد حضرت استادم ... سنه ۱۳۱۷ فقیر را پیش آمد؛

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۳گ، ۱۲ سطر (۱۵/۵×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱ - ۲۸۲]

● راهنمای جوانان / شعر / فارسی

rāhnamā-ye javānān

شهابی، علی محمد

šahābī, ʻalī mohammad

تاریخ تألیف: ۱۳۵۷ق

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۷۰

آغاز: بسمله، برجوانان جهان از من درود؛ **انجام:** مینما و خیر خواهش از خدا ... علی محمد شهابی

خط: نستعلیق، کا: ناظم، تا: ۱۳۵۷ق [الفبائی: - ۲۷۴]

● راهنمای زبان پهلوی به آلمانی / ادبیات / آلمانی

rāhnamā-ye zabān-e pahlavī be ālmānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۲۷-ف

نسخه اصل:از روی چاپ شده؛بی‌کا،بی‌تا؛۲۶۵ص[فیلمها ف:۲- ۹]

● راهنمای سفرا / حکومت و سیاست / فارسی

rāhnamā-ye sofarā

؟ امین الدوله، علی بن محمد، ۱۲۶۰ – ۱۳۲۲ قمری

amīn-od-dowle, ʻalī ebn-e mohammad (1844 - 1904)

دستورالعمل‌هایی است برای سفیران؛ مؤلف در آن قوانین و آداب سفارت و سفارتخانه‌ها را بیان نموده است. این کتاب دو جلد و هر جلد شامل چند باب است. ترتیب ابواب و فصول کتاب در نسخه حاضر مشوش است. کتابی با عنوان راهنمای سفرا، ترجمه میرزا عبدالرسول منشی تبریزی در سال ۱۳۰۱ق در ۱۶۷ ص در بمبئی به چاپ رسیده که باید ارتباطش با کتاب

حاضر مورد بررسی قرار گیرد.
فهرست مطالب کتاب: باب ۱. وزارت امور خارجه؛ ۲. سفرا و مأموریتهای دیپلوماتیکی عموما؛ ۳. درجات و ترتیب طبقات مشخصه مأمورین دیپلوماتیکی؛ ۴. ارسال سفرا و ترتیب هیئت رسمیه آنها؛ ۵. حقوق و امتیازات مأمورین خارجه؛ ۶. تشریفات دیپلوماتیکی؛ ۷. (در نسخه موجود نیست)؛ ۸. تکالیف و مأموریت مأمورین خارجه؛ ۹. (در نسخه موجود نیست)؛ ۱۰. (در نسخه موجود نیست)؛ ۱۱. تشریفات بحریه. جلد اول شامل هفتاد فصل می‌باشد. جلد دوم که نسخه ما فقط یک باب از آن را شامل است با این عنوان: باب ۱. مراتب قونسول‌ها شامل چند فصل. مؤلف به احتمال زیاد همان امین الدوله علی بن محمد مجدالملک می‌باشد که کتاب حماریه محمد حسین جمل المصری را ترجمه نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۹۴

آغاز: فصل ۱ در مراودات و مناسبات خارجیه وزارت امور خارجه قبل از قرن شانزدهم ملت اروپا بواسطه انقلابات داخلیه و یا ظلم و ستم دائما در زد و خورد بودند؛ **انجام:** هرگاه قونسول وفات کند اجزای قونسولگری صورت ترکه او را برداشته مهر نمایند و پس از آن شاگرد قونسول صاحب منصبی که نائب مناب موقتی شمرده میشود مراتب را معجلا بحکومت محلیه و سفارت دولت متبوعه خود مستقیم و نایب مملکتی و وزارت خارجه دولت خود اطلاع میدهد.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پارچه مخمل سبز، ۱۱۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲۶ - ۴۸۰]

● **راهنمای عشرت** / فارسی

rāhnamā-ye ʻešrat

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۱۴۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

● **راهنمای عقده گشای** / فارسی

rāhnamā-ye ʻoqde-gošāy

قائنی هروی، جلال بن محمد

qā'enī heravī, jalāl ebn-e mohammad

چاپ: به کوشش مارین موله، فرهنگ ایران زمین، ۶

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۶۵/۱-عکس

نسخه اصل:از روی نسخه آقای سید محمد محیط طباطبائی و نسخه بادلیان اکسفوردE48مورخ۱۲۲۴به نام طریقه اولیای نقش‌بند در فهرست (۵۱/۳ س ۲۶۹۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳- ۲۳۱]

● **راهنمای فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی ره** / فهرست / فارسی

rāhnamā-ye fehrest-e nosxe-hā-ye xattī-ye ketabxāne-ye āyat-ol-lāh marʻašī-ye najafī

تهیه شده در: مجمع الفکر الاسلامی؛ فهرست الفبایی عناوین کتاب‌های معرفی شده در فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی (از جلد اول تا شانزدهم) است؛ شامل: نام کتاب، نام مؤلف، آدرس فهرست به جلد و صفحه، و آدرس الذریعة به جلد و صفحه. این راهنما به همت مجمع الفکر الاسلامی در قم تنظیم شده و گویا در تألیف موسوعة مؤلفی الامامیة مورد استفاده بوده است. گفتنی است کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی برای ۳۰ جلد از فهرستهای خود ۳ جلد راهنما به چاپ رسانده است. کتاب حاضر شباهت به جلد اول راهنمای کتابخانه دارد با این تفاوت که در اینجا نام مؤلفان اضافه شده و به شماره جلد و صفحه فهرست ارجاع شده و آدرس الذریعة نیز ثبت شده است، ولی در راهنمای چاپ کتابخانه، ارجاع به شماره نسخه‌ها شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۶عکسی

آغاز: آیینه حکمت، ج ۱۶، ص ۳۴۵ میرزا حسن بن عبدالرزاق اللاهیجی ذریعة، ج ۱، ص ۵۶؛ **انجام:** الیوم و اللیلة،ج ۱۰، ص ۳۰؛ الیوم و النهار، ج ۱۳، ص ۲۸۴.

نسخه اصل: کتابخانه مرعشی، شماره ۱۹۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۶۷ص [عکسی ف: ۴ - ۴۴۲]

● **راهنمای قطغن و بدخشان** / سفرنامه / فارسی

rāhnamā-ye qatqan va badaxšān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۸۰-ف

یعنی ملخص سفرنامه سنه ۱۳۰۱ سپهسالار غازی سردار محمد نادرخان وزیر خزینه، مرتبه جناب مولوی برهان الدین خان کشککی، اول جدی سنه ۱۳۰۲، در مطبع سنگی وزارت حربیه بدار السلطنة کابل طبع گردید، پنجصد جلد، به قلم غلام محمد کاتب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ غلط نامه با ۲۹ نقشه؛ ۴۵۶+۴ ص، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۸]

● **راههای خراسان** / جغرافیا / فارسی

rāh-hā-ye xorāsān

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۴۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۲ - ۹۶]

● **راههای سیستان و کرمان** / جغرافیا / فارسی

rāh-hā-ye sīstān va kermān

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۴۶/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۲ - ۹۶]

● راههای کرمان و سیستان تا هرات و قندهار /
جغرافیا / فارسی
rāh-hā-ye kermān va sīstān tā harāt va qandehār

به دستور: ناصرالدین شاه
این رساله هنگام وزارت میرزا آقا خان تألیف شده است و در آن ۲۱ منزل راه کرمان و نیز آب و هوای آنها گزارش شده است.
آغاز: منزل اول ماهان راه این منزل هموار ودرشکه رو و ریگ دار اگر باد حرکت کند ریگ
[دنا ۵/۵۳۵، فهرستواره منزوی ۲۲۰/۱]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۷۱
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رقمها سیاق است؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۶؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: ترمه، ۲۴گ، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ - ۱]

● راههایی که به مدینه منتهی می‌شود / جغرافیا / عربی
rāh-hā-yī ke be madīne montahī mī-šavad

کتاب بسیار عزیز الوجود و نفیس و کهنسالی است به نثر و نظم در ذکر راه‌هایی که به مدینه منتهی می‌شود، با توقیعات رسول اکرم و وضع مسجد پیغمبر. متأسفانه چون ناقص الاول است نام اصلی آن معلوم نیست و مؤلف شناخته نمی‌شود. سمهودی (سید نورالدین علی بن عبدالله حسینی شافعی قاهری - ۹۱۱ق) در کتاب الوفاء الوفاء بعضی عبارات که از ابن زباله نقل کرده است با عبارت این کتاب برابرست و دور نیست که این همان کتاب اخبار المدینه (یا کتاب المدینه و اخبارها) تألیف ابن زباله باشد. مؤلف در ذیل نام هر ناحیتی از رجال حدیث روایت می‌کند که چند فقره ازآن ذکر می‌شود: حدثنی عبدالله بن عمرو بن بشر البلخی، حدثنی عبدالله بن ابی سعد الوراق اخبرنی یحیی بن حسن ابوالحسن العلوی، اخبرنی ابراهیم بن اسحق بن محمد بن زکریا بن طلحة بن عبدالله بن عبدالرحمن ابن ابی بکر الصدیق (ابواسحق البکری)، حدثنی ابوثوبه صالح بن محمد دراج، حدثنی عبدالله بن محمد بن سیار السعدی حدثنی عبدالله بن شبیب.حدثنی ابومحمد وراق، و ... و ... عناوین کتاب و اسامی مواضع از «طریق لینه» آغاز می‌شود و به «تسمیه البرد من الکوفه علی الجاده» پایان می‌پذیرد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۵۱
آغاز: و عبر ذات التنانیر میل یودی الی امیال الی طریق؛ **انجام:** فلم یرمکه بعد ذلک حتی مات
خط: برزخ میان کوفی و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۵؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «حسن بن علی بن عبدالعالی ۹۵۷» (مدور)، در کنار مهر به خط شیخ بهائی مرقوم است: «هو، انتقل الی»؛ در پایان نسخه به خطی تعلیق مانند نوشته شده: «من عواری الزمن علی ید اضعف عبادالله [استاد امیرعلی نقاش] فی تاریخ غره محرم الحرام ۸۹۹»؛ واقف: شیخ بهائی؛ کاغذ: حنایی بغدادی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶گ، ۱۹-۲۰سطر(۱۴/۵×۱۷)،اندازه:۱۸×۲۳/۲سم[ف: ۸ - ۴۷۵]

● رائحة الکبیر / کیمیا / عربی
rā'iḥat-ul kabīr

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در مسائل مختلف کیمیاست.
شرح و حواشی:
۱- رائحة الکبیر (منتخب)؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۰/۱۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳ص (۸۶-۸۸)، ۱۶ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۵۵۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۹۵
منسوب به جابر؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق، جا: تهران [الفبائی: - ۲۷۴]

● رائحة الکبیر (منتخب) / کیمیا / عربی
rā'iḥat-ul kabīr (mn.)

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)
وابسته به: رائحة الکبیر؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۲۳
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲گ (۱۱۷پ-۱۱۸پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۳]

● رایض نامه / حیوان شناسی / فارسی
rāyez-nāme

معین نخشبی

mo'īn-e naxšabī

رساله‌ای در شناخت اسبان و بیماری‌های آنان و شیوه معالجه آنهاست. که در ابتدا گوید دارای چهل باب است همراه با مقدمه و خاتمه که در نسخه معرفی شده از آن فقط سی و یک باب آن موجود است به همراه مقدمه و خاتمه. عناوین چهل باب

در فهرستی در مقدمه آن آمده است که در متن دارای تفاوت و بعضاً آشفتگی است. نام مؤلف در متن چنین آمده: «و این ضایع روزگار، معین المخاطب نخشبی ...» که از نشانی نیافتیم.
آغاز: رساله رایض نامه در بیان خیل مشتمل بر چهل باب مقدمه و خاتمه. الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین الی یوم الدین. حمد و سپاس و شکر بی قیاس آفریدگاری را که هر چند فارسان فضای بلاغت و چابک سواران معرکه فراغت مرکب تیز رفتار وهم و خیال در بوادی معرفت او بتازند جز عجز چیزی نیابند ... بعده بر رای ارباب دانش ... مخفی نماند که بعد از انسان حق سبحانه و تعالی هیچ جانوری به شرف و شکل و هیئت و خاصیت اسبان خلق نفرموده
انجام: و تازیانه بی ضرورت به اسب نزند و اگر زدن ضرور باشد اورا محکم بزمد از یک نوبت بسیار پای نجنباند. و الله اعلم. تمت
چاپ: ضمن گنجینه بهارستان، علوم و فنون–۳، فرسنامه –۱، مسلسل ۱۶، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۷ش، با تصحیح نیکی ایوبی زاده

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۴۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۹گ (۱۰۰پ– ۱۰۸ر) [مختصر ف: – ۳۸۵]

● **رائقات الاشعار من مدائح النبی و اهل بیته الاطهار علیهم السلام** / شعر / عربی
rā'iqāt-ul aš'ār min madā'iḥ-in nabī wa ahl-i bayt-i-hi-l aṭhār 'alay-him-os-salām

موسوی، محمد بن معصوم، – ۱۲۹۶ قمری
mūsavī, mohammad ebn-e ma'sūm (- 1879)

به درخواست: سید محمد علی
تاریخ تألیف: دهه سوم ربیع الثانی ۱۲۵۲ق
اشعاری است منتخب از شعرای بزرگ و بعضی معاصرین خود نظیر سید صادق فحام و سید محمد قطیفی و ... در مدح پیامبر اکرم و اهل بیت طاهرین وی علیهم السلام یکی بعد از دیگری، و به ترتیب حروف قوافی. بیشتر بخش دوم این مجموعه از اشعار خود مؤلف می‌باشد.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول ... انه قد التمسنی جناب سلالة الاماجد ... ان اجمع له مجموعا یشتمل علی رائقات الاشعار.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۲۸ و ۲۱۹۰ عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما یصنع المرء بعز الغنی ×× والعز کل العز للمتقی
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دهه سوم ربیع الثانی ۱۲۵۲ق؛ بعد از پایان کتاب در صفحه ۱۲۳ اشعاری از جامع به خط وی و اشعاری از شعرا به خط علی بن محمد قراچه‌داغی متخلص به انصار در سال‌های ۱۳۱۹ و ۱۳۴۴ در رشت و در صفحه ۱۹۲ کتاب اجازه‌ای از منیرالدین آل بیت المحقق الجیلانی به علی ملقب به نجم الادبا، و مکنی به ابی المحاسن در ۲۳ رمضان ۱۳۳۹ (که ظاهراً همان مذکور در فوق است) و اشعار دیگر؛ جلد: کاغذی مشکی، ۱۰۰گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۸] و [عکسی ف: ۶ – ۲۳۶]

● **الرائق فی ترصیف لغات الفائق** / لغت / عربی
ar-rā'iq fī tarṣīf-i luġāt-il fā'iq

اردکانی، محمد علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
ārdakānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad hasan (-19c)

وابسته به: فائق اللغات فی غریب الحدیث = الفائق فی غریب الحدیث؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷–۵۳۸)
تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۸ شوال ۱۲۳۳ق
شرحی است بر کتاب «الفائق» زمخشری در لغات غریب حدیث که نسخه حاضر مشتمل بر نصف اول و از حرف الف تا پایان صاد را داراست.

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۳۷
آغاز: ککتاب فهو ان یغیب العبد من الصر و یهرب و فعله کسمع و ضرب و منع ابل ذهبت ابلته و یحرک ای وباله و مأثمه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ظاهراً به خط مولف تصحیح شده؛ ۲۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱–۲۲۴]

● **الرائیة (القصیدة ...)** / شعر / عربی
ar-rā'īya (al-qaṣīdat-u ...)

مدرس، عبدالرحمن بن نصر الله، ۱۲۶۸ – ۱۳۳۸ قمری
modarres, 'abd-or-rahmān ebn-e nasr-ol-lāh (1852 - 1920)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۹۳
آغاز: جاء البشیر بما هویت فکبرا ×× طوباک اذ القی الکتاب و بشرا؛ **انجام:** لازالت الافلاک خاضعة و مذ ×× عنة لامرک ما تدور علی الثری
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۳۰۰ق؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه سرخ، ۳گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۳/۷سم [ف: ۱ – ۲۳۵]

● **رؤوس اجزاء القرآن و الاحزاب** / علوم قرآن / عربی
ru'ūs-u ajzā'-il qur'ān wa-l-aḥzāb

شیخ جوباره مغربی
šayx jobāre maqrebī

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۸۰/۳
بی کا، بی تا، قطع: ربعی [نشریه: ۴ – ۴۰۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۲۰/۳–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۶۸۰]

● **الربا** / فقه / عربی
ar-ribā

کاشانی، محمد بن مرتضی، – ۱۱۱۵ ؟ قمری
kāšānī, mohammad ebn-e morteza (- 1704)

ضمن دو صفحه گفتاری فقهی در مسئله بیع. رساله در تحقیق مسئله تخلص از ربا، وی این رساله را در جواب یکی از معاصرینش نگاشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۸/۴
آغاز: لا خلاف بین الاسلامیین فی حرمة الربا بالکتاب و السنة و الاجماع انما الکلام فی انه هل یجوز التخلص منها فی بعض الوجوه ام لا؛ **انجام:** فلیس کلامه لایقا للجواب و لا هو اهلا للخطاب هذا ما خطر بالبال فی دفع الاشکال.
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۵ – ۲۱۹]

● **الربا** / فقه / عربی
ar-ribā

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ – ۱۲۰۵ قمری
vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

مؤلف ضمن مطالب، رساله فارسی ابوطالب حسینی در حرمت ربا را به‌عینه نقل کرده است.

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۷۶/۱
آغاز: النفع اص و مما یدل ایض ان غیر المصرحین؛ **انجام:** من دون شرط و الله عالم باحکامه و رسوله المطهر و خلفاء الاثنی عشر صلوات الله علیهم صلوة
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۱۷۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۱ص (۱–۲۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: – ۱۳۰]

● **الربا** / فقه / عربی
ar-ribā

موسوی خوانساری، محمود بن عبدالعظیم، ق۱۳ قمری
mūsavī xānsārī, mahmūd ebn-e ‘abd-ol-‘azīm (- 19c)

رساله‌ای در جواز حیل در ربا که خوانساری با یکی معاصران خود در این زمینه گفتگو نمود و او نپذیرفت و حیل را ناروا پنداشت. این بود که خوانساری این رساله را نوشت و روشن نمود که حیل در ربا روا می‌باشد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۱۴
آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین ... و بعد یقول ... محمود بن عبدالعظیم الموسوی الخوانساری ... فقد تداول فی العصر الاسترباح و استجلاب النفع و طلب الزیادة فی الربوبات بحیل مخرجة للمعاملة عن کونها ربا و انکر بعض المعاصرین جواز الحیلة و الاسترباح فی الربویات مطلقا ... و لما اعتقدت الجواز و باحثت فیه و تکلمت معه ... فقلت له اکتب ما خطر ببالی مختصرا؛ **انجام:** فلا یثبت بالاصل المجعول الشرعی فتأمل.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۸گ (۱۷۳پ–۱۸۰ر) [ف: ۵ – ۱۸۹۳]

● **الربا** / فقه / عربی
ar-ribā

موسوی کشمیری، کاظم، ق۱۳ قمری
mūsavī kešmīrī, kāzem (- 19c)

وی با استدلال به آیات و روایات حرمت ربا را اثبات نموده و آن را از گناهان بزرگ دانسته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۲۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی احل البیع و رغب الیه بالتجارة و حرم الربا؛ **انجام:** و انت لا تبکی علی نفسک العاصیة و افعالک المذمومة.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: گل بهی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۷گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۴۰]

● **الربا** / فقه / عربی
ar-ribā

تبریزی، صادق بن محمد، – ۱۳۵۱ قمری
Tabrīzī, sādeq-e-bn-e mohammad (- 1933)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۵ ربیع الثانی ۱۳۲۸ق
رساله استدلالی نسبتا مفصلی است با رد و ایراد در گفته‌های بعضی از فقها.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... وبعد فالربا علی مافسره اهل اللغة الزیادة و هو تفسیر لفظی لوضوح عدم کل زیادة ربا
انجام: و جعل نفسه المقدسة مستریحة عن الاشکال، والله الموفق

و المسدد

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۵۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۳گ (۷۱پ–۱۶۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۳۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۲۴/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۳۴۲]

● **ربا** / فقه / فارسی
rebā

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۰/۱۰
آغاز: ما قولهم رضی الله تعالی عنهم در صورتی که در دیار هند بلکه؛ **انجام:** ربا بین المسلم و الحربی نمودن خالی از اخلاط نیست و الله المستعان
رساله فقهی است درباره ربا و حرمت آن در شریعت اسلام، این رساله به صورت سؤال و جواب برگزار شده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۴گ (۹۷پ–۱۲۰ر) [ف: ۳۷ – ۴۲۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۰۸
آغاز: ما ندانیم این معنی در سایر مواضع جایز نیست زیرا که دانستی کتاب از غیر ... دلیل قطعی باشد مثل قول حضرت رسول(ص) پس حمل کردن جز آحاد بر آن؛ **انجام:** و دادن را شرط حکم گردانیدن رشوه.
رساله‌ای است استدلالی در عدم جواز حیله‌های شرعی در ربا؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲– ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح؛ جلد: گالینگور مشکی، ۹۴ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۵۰ – ۱۱۳]

● **الربا و الصرف (رسالة فی)** / فقه / عربی
ar-ribā wa-ṣ ṣarf (r.-un fī)
تبریزی، حسن بن تقی، ق۱۴ قمری
Tabrīzī, hasan-e-bn-e taqī (- 20c)
رساله مختصر استدلالی است مشتمل است بر دو «قول»: ۱. القول فی الربا؛ ۲. القول فی الصرف.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۴
آغاز: القول فی الربا لا کلام فی عدم جواز بیع احد المتجانسین بالاخر مع زیادة فی احدهما؛ **انجام:** لایجوز سواء کان من المکیل والموزون ام لا ... بکونها مکیلاً او موزوناً فی المعاوضات لا القروض.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰ – ۱۹۰]

● **ربائیه** / فقه / فارسی
rebā'īye
خراسانی، محمد هاشم بن محمد علی، – ۱۳۵۲ قمری
xorāsānī, mohammad hāšem ebn-e mohammad 'alī (-1934)
رساله عملیه‌ای است در مسائل ربا مطابق فتوای آخوند ملا محمد کاظم خراسانی و سید اسماعیل صدر.
چاپ: این رساله چاپ شده است.

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان ۱۳۱۸ق، جا: کربلا؛ هامش صفحه اول مصدر است با اجازه سید اسماعیل موسوی با مهر «عبده اسماعیل الموسوی»؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۱۸ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲ – ۶۹۷]
۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۰/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان ۱۳۱۸ق، جا: کربلا؛ با اجازه آخوند خراسانی با مهر «محمد کاظم»؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲ – ۶۹۷]

● **رباب نامه** / شعر / فارسی
rabāb-nāme
سلطان ولد، احمد بن محمد، ۶۲۳ – ۷۱۲ قمری
soltān valad, ahmad ebn-e mohammad (1227 - 1313)
مثنوی است که پس از ولد نامه به‌خواهش بزرگی از اهل دل به نظم درآمده است و بر وزن مثنوی معنوی پدرش «مولوی» است صاحب الذریعة رباب نامه را بخشی از ولد نامه دانسته است.
[الذریعة ۶۷/۱۰؛ فرهنگ سخنوران ص ۲۷۴؛ دیوان سلطان ولد مقدمه، هفت؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۲۴/۳؛ دنا ۵۳۶/۵ (۱۱ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۹۷/۲-ف
نسخه اصل: آلمان Or oct 2131؛ خط: نسخ، کا: حسن بن عثمان مولوی، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۷۲۲ق، [فیلمها ف: ۳ – ۷۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۹۸/۴-ف
نسخه اصل: آلمان Or. oct 3179؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد ملطی، تا: یک‌شنبه ۲ ربیع الثانی۷۲۴ق [فیلمها ف: ۳ – ۷۷]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶-ف
نسخه اصل:موزه قونیه ش۲۱۴۲؛خط: نسخ، کا: بهاء الدین استوائی مولوی عادلی، تا: اواخر ربیع الثانی ۷۵۱ق [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۳]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۳۱
خط: نستعلیق، کا: حسن مذهبی، تا: ۱۲ صفر ۸۴۹ق؛ با پیشانی

زرین، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا رویه مخمل سبز، ۱۱۵گ، ۱۵سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۷ – ۳۹]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۹۴/۴

گزیده دیباچه رباب نامه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۷ – ۱۳۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۳۲

خط: نستعلیق، کا: محمد شمس الدین (مامور خدمت مشیخت مولوی خانه قاسم پاشا)، تا: ۱۲۴۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوای سبز، ۲۸۰گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۷ – ۳۲۶]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۴۵/۲

آغاز: سبب تألیف این مثنوی معنوی اسرار انوار آن بود که بزرگی از اهل دل ... بشنوید از ناله وبانگ رباب ×× نکته‌های عشق درهر گونه باب / با فغان ونوحه گویان دایما ×× نقشها بر وی کشیدی دلربا؛ **انجام:** تا درست این همچو درجهان ×× نادری داند رموز این زبان / دو ولد خامش کمش این سر دراز ×× زانکه کوته خوش تر است اسرار وراز / شدتمام از داد داور این کتاب ×× بس کنم والله اعلم بالصواب

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: منور علی شاه شاه ایازی، تا: ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۳۲ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۳ – ۹۶۹]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۴۵/۳

آغاز: حق سبحانه وتعالی اساس قرآن مجید را که کلام اوست بر این ترتیب نهاد که موعظه ... می‌کنم با نام حق آغاز باز ×× نکته‌های نادره پر راز باز / زانکه این گفتار و وعظ نظم ما؛ **انجام:** تا رسد هر کس به مقصود خودش ×× تا بود سالم از آفات روشن / زین دعا بهتر نباشد خود دعا ×× چون شود مقبول یابندان عطا /شد سوم دفتر به فضل حق تمام ×× تا رود رهرو دراین ره والسلام

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: منورعلی شاه شاه ایازی، تا: اواسط جمادی الثانی ۱۳۳۲ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۳ – ۹۶۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۷-ف

نسخه اصل: موزه قونیه ش ۲۱۴۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶۸گ، ۱۷ سطر، [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۳]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۳-ف

نسخه اصل: حالت افندی ش ۴۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۵۹گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۹۸/۳-ف

نسخه اصل: آلمان Or oct 2594. دفتر دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۷۷]

● **رباعیات** / شعر / فارسی

robā'īyyāt

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۱/۱۷

شامل رباعیاتی از: مولوی معنوی، یحیی خان قزوینی، شیخ نجم الدین کبری، شیخ ابوسعید، میرزا جلالای اردستانی امیرخسرو دهلوی، بابا افضل کاشی، عباس بن احنف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۱۰ر–۱۰پ)، مختلف السطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰ – ۳۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۷/۱۱۰

اشعار این قسمت که بخش ویژه‌ای با جدول‌بندی مخصوص دارد اغلب بدون نام سراینده است و بسیاری از آنها اصلا رباعی نیست بلکه گزیده‌های در دو بیت است که رباعی نامیده شده. از این میان آنچه عنوان دارد چنین است: خواجه عصمت، عرفی، صادق، زرگر پسر، حلواگر پسر، مسگر پسر، سراج پسر (این چهار مورد اخیر موضوع رباعی هاست نه نام شاعر)، ملا عمر خیام، فضولی و غیره؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ (۲۱۸–۲۲۸ر)، اندازه: ۱۲/۹×۱۹/۸سم [ف: ۲۷/۱ – ۴۲۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۶۱/۸

آغاز: رباعیات متفرقه: ای عشق تو کشته عارف و عامی را ×× سودای تو گم کرده نکونامی را / شوق لب میگون تو آورده برون ×× از صومعه بایزید بسطامی را؛ **انجام:** محوی همدانی: محوی به هوای دل نوائی نزنی ×× در کوچه کس در سرائی نزنی / بیگانگی تمام عالم دیدی ×× زنهار که حرف آشنایی نزنی؛ انجامه: به تحریر این رباعیات پرداخت اقل خلیقه مهدی بن محمد شیرازی المتخلص به صابر فی سنه ۱۲۵۷.

از این کسان: سلمان ساوجی، صافی اصفهانی، مهستی گنجه‌ای، حالتی ترکمان، فدائی گیلانی، خیام، شیخ نجم الدین کبری، مقصود هروی، سلطان ابوسعید، ابوالفرج، سعدی شیرازی، راهب، وجهی اصفهانی، بزمی، مجد همگر، ملا مومن، خواجه شمس الدین حافظ، مایل، غیاث الدین یزدی، سعدالدین حموی، فضولی بغدادی، کمال اسماعیل، شمس الدین کرت، حکیم ثنائی، امیر خسرو، صاحبی کاشانی، فردوسی طوسی، بابا افضل کاشانی، ملا جامی، زین الدین ساعد خبوشانی، شاه سبحان، ابن یمین، یحیی بن محمد، شیخ ابوعلی سینا، مهری، میرزا جعفر صافی، عذری شاملو، هاتف اصفهانی، امام قلی خان، پیر جمال، شوخی خوانساری، شاه طاهر، سید محمود پوریای ولی، رشید کرمانی، شیخ ابوالحسن خرقانی، سید محمد نجفی، آهی جغتائی، نصرالله شیرازی، مولوی معنوی، درویش شاهکی، علاء الدین سمنانی، محوی همدانی؛ خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد شیرازی متخلص به صابر، تا: سه‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۵۷ق، برای مهر علی خان نوری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱۸۲پ–۱۸۹ر)، ۲۱ سطر (۷/۳×۱۵/۹)، اندازه: ۱۱/۹×۲۰/۷سم [ف: ۲۹/۲ – ۶۸۸]

● **رباعیات ابوسعید** / شعر / فارسی

robā‘īyyāt-e abū-sa‘īd

ابوسعید ابوالخیر، ۳۵۷ – ۴۴۰ قمری

abū-sa‘īd-e ab-ol-xayr (969 - 1049)

صاحب الذریعة می‌گوید: مریدان شیخ ابوسعید عقاید خاصی نسبت به رباعیات و تأثیر آن دارند و هر رباعی را با عدد مخصوص بعد از تطهیر و رو به قبله قرار گرفتن و بعد از خواندن سوره حمد و صلوات، برای حاجت خاصی می‌خوانند و آن‌گونه که نوه‌اش محمد بن منور در کتاب اسرار التوحید فی ترجمة ابی سعید گوید، شیخ یک رباعی بیشتر نسروده است و آنچه مشهور است اشعاری است که شیخ از مشایخ خویش شنیده و از منشات خودش نیست.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۲۵۱۱ و ج۴، ص۴۵۷۰؛ بمبئی، ۱۲۷۶ق؛ ایران، ۱۳۱۰ق، سنگی، رقعی، ۳ص؛ ایران، تهران، ۱۳۷۰ق، سنگی، جیبی، ۴۹ص (صص۲–۵۱)؛ ایران، تهران، ۱۳۵۹ق، سنگی، جیبی، ۱۲ص (ص۱۰۰–۱۱۲)؛ ایران، تهران، ۱۳۳۳ق، وزیری، ۱۷ص (صص۵۲–۶۸)؛ ایران، تهران، مطبعه کربلایی حسین، ۱۲۹۱ق، سنگی، جیبی، ۵۷ص (صص۱–۵۷) در هامش؛ ایران، تهران، چاپخانه اسلامیه، ۱۳۵۹ق، سنگی، جیبی، ۵۶ص (صص۵۷–۲) در هامش

[نسخه‌های منزوی ۲۸۲۴/۴؛ الذریعة ۶۸/۱۰ و ۴۱/۹: دیوان، ۶۷/۱۰؛ مشار فارسی ۲۵۱۱/۲: نشانی ۱۳ چ؛ مشترک پاکستان ۱۴۲۲/۳–۱۴۲۳: حورائیه، شرح یکی از رباعیهای او، ۱۳/۷ و ۱۹۷۵/۹–۱۹۷۷؛ دنا ۵۳۶/۵–۵۳۸ (۶۴ نسخه]

شرح و حواشی:

۱- حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر؛ نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله (۷۳۰–۸۳۴)

۲- حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر؛ احرار، عبیدالله بن محمود (۸۰۶–۸۹۵)

۳- حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷–۸۹۸)

۴- حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی ابوسعید ابوالخیر؛ شیخ زاده، احمد بن قطب الاسلام (–۹)

۵- شرح رباعیات ابوسعید ابوالخیر؛ عبیدالله بن محمود

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۶/۱۶–طباطبائی

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۲۴پ–۲۲۵ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۲ – ۷۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۲۴

بیت‌هایی از ابوسعید ابی الخیر میهنی؛ خط: نستعلیق، کا: امام قلی ایمانی غلام، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱گ (۴۳۵)، ۲۰ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸ – ۱۰۱]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۶۷/۱۱

خط: نستعلیق تحریری، کا: داود بن محمد شفیع یزدی، تا: ۱۰۷۵ق [ف: ۵ – ۱۷۰۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴۳/۴۷–ف

شعر؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۲۷۴پ)، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲ – ۲۴۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۷/۴

آغاز: شوریده دلی و غصه گردون گردون ×× هر غصه ز کوه قاف افزون افزون / کاهیده تنی و شعله خرمن خرمن ×× گریان چشمی و اشگ جیحون جیحون؛ **انجام:** گر در عملم آنچه تو را شاید نیست ×× اندر کرمت آنچه مرا باید هست

تعداد شصت و شش رباعی است از ابوسعید ابوالخیر؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مناسبتهای قرائت رباعی‌ها با قرمز نوشته شده؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۱۱ر–۱۵پ) [ف: ۳۹ – ۱۱۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۶۰/۹

با ذکر آثار؛ خط: نسخ معرب زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج روغنی [ف: ۳۰ – ۲۲۲]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۱۹/۷

رباعیات و آداب و خواص جادویی آنها؛ خط: شکسته نستعلیق تحریری خوش، بی‌کا، تا: ۱۱۳۶ق؛ ۲گ (۴۳ر–۴۴ر) [ف: ۳–۱۴۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۳۴/۲۰

خط: نستعلیق، کا: قزوینی کلوسجودی، محمد معصوم، تا: ۱۱۶۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۸۷–۹۱)، ۱۳ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۶ – ۶۱۳]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۱۴/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۹ص (۲۱۱–۲۱۹)، ۱۴ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲ – ۲۷۹۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۲۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۴۹ر–۵۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸ – ۵۶۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۷ – ۵۲۸]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۰۶۹

آغاز: بسمله. بدان ایدک الله فی الدارین که این رباعیات حضرت سلطان السالکین و مرشد العارفین؛ **انجام:** این چشم چه چشمت چه چشمت چه چشم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در متن و حاشیه [الفبائی: – ۲۷۵]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۱۲/۶

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۸ – ۲۰۹]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۹۴/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

تیماج حنایی، ۲۱گ (۲۱۲-۲۳۲)، ۱۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۷/۵×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۶۴۶]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۱۰/۶

آغاز: بدان ایدک الله که این رباعیات سلطان السالکین ... رباعیها: آنکس که به کوی ظلم خرگاه زند ×× خود را به دم آه سحرگاه زند

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با دیباچه‌ای به نثر در خواص جادویی این رباعی‌ها، سپس رباعی‌ها و به دنبال هریک خاصیت ویژه آن؛ ۷گ (۳۱پ-۳۷پ) [ف: ۱ - ۱۱۷]

۱۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۸۰/۱

تعدادی رباعی که هر یک برای رفع حاجتی ذکر شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸گ (۲۸پ-۳۵)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۱۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۴۴/۲۸

آغاز: این رباعیات از ابوسعید ابوخیر است خراسانی به جهت حصول مدعیات تأثر تمامی دارد؛ **انجام:** بی منت بندگانت ای بنده نواز ×× کار من بیچاره و سرگشته بساز یا کهف الراجین یا قاضی حوائج السائلین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۴۵ و ۱۴۶)، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۶۲۳]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۵۰/۴

آغاز: گر در یمنی چو با منی پیش منی ×× در پیش منی چو بی منی در یمنی؛ **انجام:** فیضی بدلم ز عالم غیب رسان ×× تا محو شود خیال فاسد زدلم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۳۰۹]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۰۶/۱۷

آغاز: هر آنکه این رباعیات شیخ ابوسعید قدس سره که گوگرد احمر است و درین رباعیات؛ **انجام:** پایان: یا بی خبرش کن که نداند خود را یا آنکه ز حال من خبردارش کن

بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۱۴-۱۱۹)، ۲۷ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۳۰۰]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۶۶/۳

آغاز: بسمله، بدانکه توفیق دهد خدا ترا که این رباعیات سلطان السالکین؛ **انجام:** مستغنیم از هر دو جهان کن ز کرم ×× جز یاد تو هر چه باشد از دل بریا

خط: نستعلیق خوش، کا: محتملاً مرتضی الحسینی، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ در صدر هر رباعی مطالبی نگاشته است مبنی بر اینکه خواندن این رباعی چگونه دفع بلا کند و به چه وجه رفع ناهنجاری نماید و یا به چه منظور به کار آید؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰ص (۱۵۶-۱۶۵)، ۲۱ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۲ - ۵۱۱]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۴۲/۳-۳۵/۲۲

آغاز: بسمله بدانکه توفیق دهد خدای راکه این رباعیات سلطان السالکین شیخ ابو سعید ابوالخیر خراسانی ... رباعی: آنکس که به کوه ظلم خرگاه زند ×× خود را بدم آه سحرگاه زند؛ **انجام:** یارب زکرم دری برویم بگشا ×× راهی که درآن نجات دارد بنما / مستغنیم از هردوجهان کن زکرم ×× جزیاد تو هرچه باشد از دل بربا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج زرشکی، ۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۹۸۸]

۲۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۲۵/۲

با دیباچه و خواص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی، [نشریه: ۷ - ۲۷۱]

۲۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۸

خط: نستعلیق، کا: میرزا موسی حکیم، تا: قرن ۱۳؛ فاقد جلد، ۳۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۳۸۳]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۷/۲-ف

نسخه اصل: فهرست ۲۳۴. آکادمی علوم شوروی A 97؛ بی‌کا، تا: پایان ربیع الثانی۱۲۰۴ق، جا: کابل [فیلمها ف: ۱ - ۷۴۳]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۰۶۹

آغاز: رباعیات خواجه ابو سعید ابوالخیر که هر رباعی برای مطلبی ... در مملکت وجود فرمان از تو؛ **انجام:** رباعیات شیخ ابوسعید در توقف نهاوند تحریر شد(کذا)

خط: نستعلیق، کا: نوری، علی محمد، تا: ۱۲۳۳ق [رایانه]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۹۰/۱

آغاز: بسمله بدان ایدک الله التعالی فی الدارین

رباعیها است و خواص آنها؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ ۹گ (۱پ-۹پ) [ف: ۳ - ۱۴۹]

۲۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵۶/۹

آغاز: گر در یمنی، چه با منی، پیش منی

خط: شکسته خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ چلیپا، ۲۱ رباعی است با ذکر خواص هریک از آنها؛ ۲گ (۸۱پ-۸۲ر)، [ف: ۱ - ۱۱۷]

۲۸. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۳/۲

آغاز: بسمله - بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که رباعیات حضرت سلطان السالکین و مرشد العارفین و قطب الاقطاب شیخ ابوسعید خراسانی؛ **انجام:** نظام کار دو عالم به یک اشارت توست ×× به کار ما چه درنگ است یا علی مددی

ابتدا مقدمه‌ای دارد به نثر درباره رباعیات ابوسعید ابوالخیر و بعد از آن رباعیات شیخ با شرحی درباره آنها (از فراهم آورنده نسخه) آمده است؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: میرزا محمد تفرشی، تا: پنج‌شنبه ۶ ربیع الاول ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷ص (۸۹-۱۱۵)، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: - ۲۲]

۲۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷۴/۶

آغاز: ای کرده خدا تو را ولی ادرکنی ×× ای خوانده تو را نبی،

وصی ادرکنی
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ با ذکر خواص جادویی رباعیها در مجموعه؛ ۳گ (۹۸ر-۱۰۰ر) [ف: ۱ - ۱۱۷]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۵۰/۴

آغاز: شرح رباعیات شیخ ابوسعید ابوالخیر رحمه الله، در اخبار صحیحه متواتر است که شیخ ابوسعید ابوالخیر از هفت سلطان است و در مجلس از هر که داخل شد البته بآن چیزی میرسید و از آن جهت او را ابوالخیر میگفتند؛ **انجام:** یا قاضی الحاجات یا مجیب الدعوات یا غافر الخطیئات
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۳ ذیقعده ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۵گ (۲۲پ-۲۶پ)، اندازه: ۱۰/۴×۱۵سم [ف: ۹ - ۳۴۹]

۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۲۵

آغاز: بسمله، رباعیات خواجه ابوسعید ابوالخیر مطابق اسماء الله الحسنی است بجهه رفیق و قطاع الطریقباسم یا حافظ یا حفیظ بیست مرتبه این رباعی را بخواند؛ **انجام:** غمناکم و از کوی تو با غم نروم جز شاد و امیدوار و خرم نروم
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳۷۰ص، ۱۵ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳/۶×۲۱سم [رایانه]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۴۳/۶

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۶۹ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲گ(۹۳-۹۴)،۱۱سطر(۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۲۱۴]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۴۳/۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶گ (۱۶۲-۱۸۷)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۲۱۵]

۳۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۰۶/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم تبریزی، تا: ۱۲۷۰ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۰]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶۴/۴

آغاز: بسمله. بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که این رباعیات حضرت سلطان العارفین؛ **انجام:** که موجب شفا خواهد شد انشاءالله تعالی
خط:نسخ و نستعلیق،کا:محمد حسن،تا:۱۲۷۰ق؛کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی،۳ص(۵۱-۵۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۴۴۸]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۹۹

آغاز: بسمله، بدان ایدک تعالی فی الرارین که این رباعیات حضرت سلطان و مرشد العارفین؛ **انجام:** این مرتبه مقربان در تست یا رب بچه خدمت این چنینم کردی. تم
خط: نستعلیق، کا: مسکین، عبدالرحیم، تا: ۱۲۷۱ق [رایانه]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۷۵/۷

آغاز: رباعیات شیخ ابوسعید ... بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که رباعیات حضرت سلطان السائلین؛ **انجام:** رباعی: آن کرده خراب خوانها را ×× بر همزده آشیانها را / از بهر تو صد هزار صیاد ×× آراسته دام و دانها را
خط: نستعلیق و عناوین نسخ، کا: محمد کاظم بن ملا امیر علی بن موسی خان بن محمد باقر، قزوینی ساکن سیارستاق، تا: رجب ۱۲۷۲ق، جا: رحیم آباد؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۲۴گ (۱۰۴-۱۲۷)، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۶۲۹]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۲۹/۷۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۲گ (۹۶۱-۹۸۲)، ۱۶ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸ - ۳۵]

۳۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۸/۳

خط: نستعلیق، کا: ثریای کاشانی سید حسن پسر احمد حسینی، تا: ۱۲۷۶ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۳۵پ-۳۷پ) [ف: ۵ - ۲]

۴۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۴۰۰

آغاز: بسم الله، بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که این رباعیات حضرت؛ **انجام:** خواهم که تمام عمر در برگیرم ×× آن تب که تو را دمی در آغوش گرفت
خط: نسخ زیبا، کا: غلامرضا حیران یزدی، تا: ۱۲۸۰ق؛ ۳۷گ، اندازه: ۹×۱۳سم [نشریه: ۱۳ - ۳۹۷]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۷۵/۳

آغاز: آنکس که بکوی ظلم خر گاه زند ×× خود را بدم آه سحر گاه زند؛ **انجام:** حاش لله که جفای فراموش کند ×× سخن مصلحت آمیز کسان گوش کند.
خط: شکسته نستعلیق و نستعلیق تحریری، کا: علیقلی بن محمد ابراهیم، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، ۹ص، ۱۱ سطر(۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۴۳۳]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۹/۳

آغاز: یا رب بمحمد علی و زهراء ×× یا رب بحسین حسن آل عبا؛ **انجام:** مفروش مرا به بخش و ازادم کن ×× من خواجه یکی دارم و تو بنده بسی
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابراهیم کرمانی، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ص (۹۳-۱۱۵)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۶۴۲]

۴۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۳۶/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ رمضان ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۵۲پ-۵۵پ)، ۱۶ سطر [ف: - ۱۸۰]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۳/۲۱

آغاز: بسمله. هذا رباعیات شیخ ابوسعید ... مشهور و خفی چو گنج دقیانوسم ×× پیدا و نهان چو شمع در فانوسم؛ **انجام:** در آب اندازند مجرب است. رباعی (!) یا کریم الله بسی درمانده ام ×× دست بر سر پای در گل مانده ام / بیکسان را کس تویی در هر

نفس ×× یا محمد یا علی فریاد رس
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۹۱ق؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۱۷۰ر-۱۷۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۸/۳سم [ف: ۸ - ۱۹۳]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۴۵

آغاز: بسمله. بدان ایدك الله که این رباعیات سلطان السالکین؛ **انجام:** فیقطع المحیط نصف ما قطعته منه
شماره بازیابی با توجه به رایانه تصحیح شد؛ کا: حاج سید حسین محلاتی خراسانی، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۵ص (۴۱-۴۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۸ - ۳۸۴]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۷۶

آغاز: بسمله، رباعیات شیخ ابو سعید ابوالخیر بران ایدك الله تعالی فی الدارین که این رباعیات سلطان؛ **انجام:** از تنگی و نازکی که دارد دهنت ترسم نفسم لب تو افکار کند تمام شد رباعیات شیخ الشیوخ قطب الاقطاب شیخ ابو سعید ابوالخیر
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۹۶ق؛ ضمیمه نصخه ش ۱۶۴۲۳ [رایانه]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۸۳

آغاز: من کیستم آتش به دل افروخته ای ×× بر خرمن عشق چشم خود دوخته‌ای؛ **انجام:** از زاری وصل تو درین بزم کسی ×× یک لحظه نخندید که عمری نگریست.
مجموعه‌ای است از رباعیات منسوب به شیخ مهنه ابوسعید ابوالخیر که طبق تحقیقات استاد شفیعی کدکنی، جز اندکی شعر نگفته است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۲۵۲-۲۵۳)، اندازه: ۱۳/۴×۲۱سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۴۱]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۲۱

آغاز: بدان ایدك الله فی الدرارین که رباعیات حضرت سلطان السالکین؛ **انجام:** آن خال سیه بران رخان مطرب (کذا) ×× ابدال زبیم چنگ بر مصحف زد
خط: نستعلیق مغلوط، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۲۱گ، ۱۱سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳/۸×۲۱سم [ف: ۷ - ۵۵۱]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۵۲۶/۴

آغاز: بدان ایدك الله تعالی فی الدارین که این رباعیات حضرت؛ **انجام:** آه دل درویش بسوهان ماند ×× گر خود نبرد برنده را تیز کند
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۵ص (۷۹-۹۳)، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۳سم [ف: ۷ - ۷۷۰]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۸

آغاز: در دفتر ایجاد دبیر دانا ×× آنروز که کرد نقش هستی پیدا؛ **انجام:** این چرخ در انگشت تو چون خاتم بود ×× افشاندی از آن دست بهنگام سجود
خط: نستعلیق، کا: محمد آشتیانی، تا: قرن ۱۴؛ با سرلوح مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز، ۷گ، ۹سطر(۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۶ - ۱۳۲]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۹۷/۳

خط: نستعلیق، کا: بیدل تبریزی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴گ (۱۵۸ر-۱۶۱پ)، ۹ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۹ - ۸۷۸]

۵۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۶۱/۲

آغاز: بسمله. بدان ایدك الله تعالی که این رباعیات سلطان السالکین ... گوگرد احمر است و بسیار عزیز در وصول سعادات و حصول مدعیات
با شرح خواص وکیفیت و آداب خواندن آنها؛ خط: نستعلیق، کا: غلامعلی پسر ملاجعفر بن محمد حاجی افشار، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و سفید، جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۳۷ر-۴۲پ)، ۱۴-۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۲سم [نشریه: ۱۳ - ۱۴۶]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷-فیروز

خط: نسخ، کا: رضا قلی ادیب شیرازی، تا: ۱۳۰۹ق؛ مجدول؛ تملك: معتضدالدوله مورخ ۱۳۳۶؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ص، ۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۱ - ۱۰۶]

۵۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۷۱

با خواص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۳۱۲ق [نشریه: ۲ - ۷۹]

۵۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۵۶۰۶/۸

آغاز: بسمله: آنکس که بکوی ظلم خرگاه زند ×× خود را بدم آه سحرگاه زند / وی راهزن از روز مکافات بترس ×× راهی که زدی ترا همان راه زند؛ **انجام:** یا رب ز کرم دری به رویم بگشای ×× راهی که در آن صلاح باشد بنمای / مستغنیم از هر دو جهان کز بکرم ×× جز یاد تو هر چه هست از دل بر بای
خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد علی، تا: دوشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۱گ (۹۵ر-۱۰۵ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۳۵]

۵۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۱۴/۴

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۳۳۵ق؛ ۴گ (۱۰۰پ-۱۰۴ر)، ابعاد متن: ۱۰×۱۷، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۴۹]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۷۱/۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱۵۳-۱۶۹)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۶۶]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۶۷-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۵]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۰۱/۵

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین؛ تملك: رضا قلی ادیب در۱۳۲۹؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۹۱-۱۰۴)، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۴۵۱]

۶۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۷۶/۲
بی‌کا، بی‌تا، در این نسخه رباعی‌ها و خواص و فوائد هر رباعی به نثر آمده است، پس از این تا ۱۱۶ دعا است؛ ۴گ (۱۱۱ر-۱۱۴پ) [ف: ۵ - ۲]

۶۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۶۱۸/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۱۸]

۶۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۱/۲ ـ ج
با دیباچه و خواص و ناقص است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۳۷پ-۱۳۹پ) [ف: ۱ - ۲۸۲]

۶۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۰۲/۳
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۶پ-۱۸پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۴۵۵]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۳/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول شنگرف و لاجوردی محرر؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۹گ (۱ر-۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۴۲۷]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۰-ف
نسخه اصل: بادلیان ۲۵۴۶ وینفیلد ۴۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۴گ [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۳]

۶۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۷۸/۱۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، در متن و هامش، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۲۴]

۶۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۳۱/۳
با ذکر خواصی برای هر یک از رباعیات در بالای آن؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۶۴-۶۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [نشریه: ۱۳ - ۲۶]

۶۸. همدان؛ آرامگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۶۰۰۱
آغاز: بسمله. بدان ایدک الله تعالی فی الدارین ایدک الله تعالی فی الدارین که رباعیات شیه ابوسعید ابوالخیر ((قدس سره)) به جهت حصول؛ **انجام:** خود فرمودی که نا امیدی کفر است فرمان تو بردم و امیدوارم تمام شد رباعیات ابوسعید ابوالخیر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۵]

۶۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۱۲۴-۵۰۴/۴
آغاز: بسمله بدان أیدک الله تعالی که این رباعیات سلطان السالکین و قدوة العارفین قطب الاقطاب شیخ الشیوخ ابوسعید ابوالخیر خراسانی؛ **انجام:** یا رب زکرم دری به رویم بگشا ×× راهی که درآن نجات باشد بنما / مستغنیم ازهر دو جهان کن زکرم ×× جز یاد تو هر چه هست از من بربا یا علی مدد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ، ۱۱ سطر [ف: ۴ - ۱۹۸۷]

۷۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۵۸/۹
آغاز: بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که این رباعیات ... که گوگرد احمر است و بسیار عزیز در وصول به سعادات و حصول مدعیات و جلب روزی و تسخیر قلوب و رفع عاهات؛ **انجام:** ای درخم چوگان تو دل همچون کوی ×× بیرون نه زفرمان توام یک سرموی / ظاهر که بدن است ما شستیم تمام ×× باطن که به دست تست آن را تو بشوی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۰]

۷۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۳۶/۴
آغاز: بسمله. ای خالق ذوالجلال ای بار خدا ×× تا چند ... در به در و جای بجا / یا خانه امید مرا در دربند ×× یا قفل مهمات مرا در بگشا؛ **انجام:** یا علی یا علی مرا دریاب ×× که فرو مانده ام بدین گرداب / ... ×× بخدا یا علی مرا دریاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰گ (۱۷۲پ-۱۹۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۲۱سم[ف:۸-۴۱۴]

۷۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۷۶/۱
آغاز: بدانکه ایدک الله ... که رباعیات حضرت سلطان السالکین و مرشد العارفین و قطب الاقطاب شیخ ابو سعید ...
بی‌کا، بی‌تا [رشت و همدان: ف: - ۱۲۰۹]

۷۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۶/۴۰
آغاز: آنها که محیط فضل و آداب شدند؛ **انجام:** در باطنشان بوی مسلمانی نه
حدود نود رباعی است. در بالای برخی از رباعیات خواص آنها نوشته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی سیر، ۳گ (۲۶۹پ-۲۷۱ر)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷ - ۲۰۶]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۴۵/۵
همراه با خواص آن؛خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۱۴۷-۱۵۹)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۴-۱۵۰]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۹/۶
آغاز: گر مهر خدا می‌طلبی دلخوش باش ×× اندر پس و پیش خلق نیکوگر باش؛ **انجام:** خصمان مرا مطیع من گردان تو ×× بی رحمان را رحیم من گردان تو
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۳/۱ - ۸۰]

● رباعیات اخضر / شعر / فارسی

robāʿīyyāt-e axzar

مظهر علیشاه، علی، ق۱۴ قمری

mazhar ʿalī-šāh, ʿalī (- 20c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۰۵/۹
آغاز: ببوی موی آن یار یگانه ×× بجنبانم دلا زنجیر یا نه / برای صحبت زنجیر مویان ×× به از دیوانگی نبود بهانه؛ **انجام:** فلک سرگشته افسون عشق است ×× ملک هم در فلک مفتون عشق

است / مگر باور نداری این سخن را ×× که وقتی عقل کل مجنون عشق است
در آن ۴۶ بند رباعی با مضامین عرفانی آمده است. متأسفانه به شرح حال سراینده در منابع موجود دست نیافتیم جز در فرهنگ رجال و مشاهیر تاریخ معاصر ایران (۲۷۳/۱) که شاعری ساعت ساز به نام میرزا حسن اخضر همدانی متوفی ۱۳۴۶ معرفی گردیده است؛ خط: نستعلیق، کا: سیدالحکماء یحیی بن حاجی میرزا علی محمد حسینی لاریجانی، تا: ذیحجه ۱۳۲۲ق، جا: تهران؛ در پایان چهار بیت از ابیات سروده شده کاتب (سید الحکماء) آمده که در هامش نسخه به صورت چلیپا نگاشته شده؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۶۷ر-۶۹پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۵سم [ف: ۳۵ - ۳۷]

● **رباعیات اوحدی (منتخب)** / شعر / فارسی

robā'īyyāt-e awhadī (mn.)

حاج بله تبریزی، امین الدین، - ۷۲۰ قمری

hāj bale tabrīzī, amīn-od-dīn (- 1321)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۳۲

آغاز: الباب الاول فی التوحید و ما یناسبه. التوحید: نه عقل بسرحد کمال تو رسد ×× نه جان بسراچه جمال تو رسد؛ **انجام:** من مرد خودم چنانک هستم هستم
انتخاب امین الدین حاج بله از رباعیات اوحدی کرمانی؛ خط: نسخ،بی کا، تا: دوشنبه ۲۵ جمادی الاول ۷۲۱ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای،۱۲ص(۵۸۱-۵۹۲)،۴۱سطر،اندازه:۱۹×۳۲سم[ف:۴۱ - ۹۷]

● **رباعیات بابا افضل** / شعر / فارسی

robā'īyyāt-e bābā afzal

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

نزدیک به سیصد رباعی منسوب به افضل کاشانی.
چاپ: به کوشش سعید نفیسی به چاپ رسیده است
[مشار ۷۹۸؛ الذریعه ۹: ۱۱۶؛ نسخه‌های منزوی ۲۵۲۶؛ دنا ۵۳۸/۵-۵۳۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۶/۴۵

آغاز: ای بر حذر از معصیت هرناکس ×× وای با خبر از منفعت طاعت کس؛ **انجام:** دنیا چه گلیست ای پسر بر لب جوی ×× تا چشم بهم زنی، نه رنگست نه بوی
پیرامون ۱۲۸ رباعی است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۳گ (۲۷۸پ-۲۸۰پ)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷ - ۲۰۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۶۴/۱۴۳

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی، ۸۴۳گ، سطور چلیپایی (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴ - ۳۸۹۰]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۱۰/۷

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۱۳۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۹۶/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۱۷ سطر [ف: ۷ - ۳۸۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۷۰/۶

بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۸۷-۱۲۵)، ۱۱ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۵۸۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۳/۲-ف

نسخه اصل: دانشگاه کمبریج نسخه برون D. 19 (۱۰) (ص ۳۸ فهرست نیکولسون)؛بی کا،تا:۱۱۶۱ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۶/۹

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج حنایی، ۱ص (۴۱۰)، ابعاد متن:۱۰×۱۹، اندازه: ۲۰×۲۹سم [سنا: ف: ۲ - ۵۷]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۱۲/۴۱

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۸ - ۲۱۰]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۲۵/۹

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ نیم صفحه [نشریه: ۷ - ۲۴۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۲

آغاز: رباعیات: ای ذات تو سر دفتر اسرار وجود ×× نقش قلمت بر در و دیوار وجود / در پرده کبریا نهان گشته ز خلق ×× بنشسته عیان بر سر بازار وجود؛ مثنوی (۱): ویحک ای نقش بند بی خامه ×× قاصد رایگان بی مایه / فلک از بهر ناخوشی و خوشی ×× کرده در بام تو خریطه کشی؛ مثنوی (۲): این چنین گفت راوی همه دان ×× که به عهد قدیم در همدان / دو برادر به یکدگر بودند ×× که خدایان معتبر بودند؛ **انجام:** رباعیات:ما و می‌و معشوق در این کنج خراب ×× جان و دل و چشم نیز در رهن شراب / فارغ ز امید رحمت و بیم و عذاب ×× آزاد ز خاک و باد و از آتش و آب؛ مثنوی (۱): تا جهانست در جهان او باد ×× قالب و روح را روان او باد / تیر احداث را نشانه مباد ×× قبله عارضه زمانه مباد؛ مثنوی (۲): چشم اگر از خدای بر بستی ×× به خدا اگر تو آدمی هستی / هر که او از خدای ترسان نیست ×× شک میاور در این که انسان نیست
در فهرست ناشناس آمده. دارای سه بخش ۱. رباعیات، ۲و۳. مثنوی؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید و حنایی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۳گ، ۱۲-۱۰ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۵۶]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۹۲/۲۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۱]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۶۷۵/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد علی حسینی حسنی، تا: ۱۲۰۹ق؛ با یک سرلوح باریک زرین؛ ۲۴گ (۱۴۷ر–۱۷۰ر) [ف: ۵ – ۲]

۱۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۵۵/۱۰

کا: عبدالرحیم بن کریم قمی کهکی، تا: ۱۲۲۰ق، جا: شیراز و مشهد [نشریه: ۷ – ۱۳۴]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۰/۲

در حساب. از بابا افضل کاشی محمد بن حسین رباعیاتی در مفردات و مقترنات (= جبر و مقابله) نقل شده که در حاشیه برخی از مجموعه یکم تا سوم مفردات نقل کند و گوید «رباعیات بابا درباره مسائل مقترنات در نسخه اصل نوشته نبود من نیز آنرا نیاوردم و من وجد فعلیه بالکتابه». رباعی نخستین (درباره مفردات درجه یکم): «هر گاه که عدد معادل اشیا شد ×× راهی ز برای معرفت پیدا شد / تقسیم عدد چونکه بر اشیا کردی ×× مطلوب توزان میانه پا برجا شد». در ذیل رباعیات یک فائده ریاضی است در استخراج مجهول (در اوزان)؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر بن قربانعلی مازندرانی،تا: ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۴۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۹ – ۳۵۹]

۱۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۳۲/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۵۴ق؛ با چهار سرلوح، مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۵۵]

۱۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۱۳/۲

آغاز: بسمله. ای آنکه تو طالب خدائی بخدا ×× از خود بطلب کز تو خدا نیست جدا / اول بخودآ چون بخود آئی بخدا ×× کاقرار نمائی بخدائی خدا؛ **انجام:** حق با تو بهر زبان سخن می‌گوید ×× سر تا قدمت منم کرامی طلبی

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد علی حسنی حسینی، تا: ۱۲۵۹ق؛ مجدول زرین، دو سرلوح مذهب؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: قطعه نخودی، جلد: مقوا بوم گل ماشی، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۸سم [ف: ۳ – ۲۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۵۹/۱

رباعیات او؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: حسین حسنی طبیب کاشانی، تا: دوشنبه آخر ربیع الاول ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۸ سطر چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۶ – ۴۳۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۶

آغاز: ای آنکه دوای دردمندان دانی ×× درمان علاج مستمندان دانی

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۹ق؛ مجدول؛ ۳۴گ، ۹ و ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ – ۲۳۱]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۱/۷

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب لاجورد محرر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۸۴پ–۱۹۱ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷ – ۵۵]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۸/۴-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۴۲۱ فارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۵گ (۷۲–۱۰۶)، ۱۱ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۴۱]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۳/۲-ق

نسخه اصل: موزه قونیه ش ۲۶۱۵؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶گ (۳۶–۶۱)، ۱۲ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۵۳]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۹۶/۲

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۰ص (۴۱–۶۰)، ۱۶سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۴ – ۳۶۴۲]

۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۳/۳۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خواص هر رباعی هم در این نسخه آمده؛ ۳ص (۵۲۱–۵۲۳) [ف: ۵ – ۲]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۰۶/۲-۱۰/۱۶

آغاز: ای ذات تو سردفتر اسرار وجود ×× نقش رقمت بر در دیوار وجود / درپرده کبریا نهان گشته زخلق ×× بنشسته عیان بر سربازار وجود؛ **انجام:** ای دل بچه غم خوردنت آمد پیشه ×× وزمرگ چه ترسی چو درخت از تیشه / وآنکه بنا خوشی برندت زینجا ×× خوشباش که رستی از هزار اندیشه

۳۸ قطعه رباعی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در نسخه با عنوان «رباعیات بابا افضل کوهی» ثبت شده و اولین بیت آن برابر است با دیوان غنی کشمیری (نک: فهرست مشترک پاکستان ۸۹۷/۷)؛ جلد: مقوای آبی، ۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴ – ۱۹۸۸]

۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۱۲

آغاز: رو خانه برو که شاه ناگاه آید – ناگاه بنزد مرد آگاه آید؛ **انجام:** نام نیکست یادگار بشر – نام نیکت بخیر به که بشر

خط: نستعلیق، کا: فضل الله شادیابادی، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ با سرلوحه رنگین، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۴۳گ، ۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۵- ۱۸۰۶]

۲۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۳۵/۵

آغاز: نی عقل به غایت کمال تو رسد×× نی فکر به کنه لایزال تو رسد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: امین پناهنده؛ جلد: تیماج مذهب، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۳۹۵]

۲۷. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۹۹/۲ و ۲۰۰ بخش۳

نسخه اصل: تربت مولانا ش ۲۶۱۵ (فهرست قونیه ۳: ۱۹، ۲۰ ش ۲۵۹۹)؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: – ۱۲۴]

● **رباعیات بابا طاهر عریان** / شعر / فارسی

robā‘īyyāt-e bābā tāher-e ‘oryān

بابا طاهر، – ۴۱۰ قمری

bābā tāher (- 1020)

سرودههایش بیشتر، دوبیتی (ترانه) است، با لهجه‌ای خاص از گویش‌های غرب ایران که از آن به مهلویات نام می‌بردند. شمار بیت‌ها در نسخه یکسان نیست. چه می‌دانیم شماری از سروده‌های سراینده‌ای گمنام نیز در نسخه‌های دستنویس و سپس جایی آن راه یافته است.

چاپ: ایران، ۱۳۱۰ق، سنگی، رقعی، ۶ص (صص۶۸-۷۳)؛ ایران، تهران، ۱۳۲۹ق، سنگی، جیبی، ۱+۲۸ص (صص۵۱-۷۸)؛ ایران، تهران، ۱۲۹۳ق، سنگی، جیبی؛ ایران، تهران، ۱۲۹۵ق، سنگی، جیبی؛ ایران، تهران، ۱۳۷۰ق، سنگی، جیبی، ۴۰ص (صص۵۲-۹۲)؛ ایران، تهران، ۱۳۷۰ق، سنگی، جیبی، ۵۵ص (صص۴۶-۱۰۰) ؛ایران، تهران، کارخانه مشهدی محمد تقی، ۱۳۰۳ق، سنگی، جیبی، به درخواست آقا محمد زمان، در هامش، مصور؛ ایران، ۱۳۱۳ق، با تصحیح و مقابله میرزا محمد شیرازی، سنگی، رقعی، ۹۲ص، به سعی و اهتمام مشهدی محمد علی بن محمد سعید خوانساری (۱۰۱-۱۰صص) در هامش؛ ایران، تهران، مطبعه کربلائی حسین، ۱۲۹۱ق، سنگی، جیبی، ۴۳ص (صص۵۷-۹۹) در هامش؛ ایران، ۱۳۰۷ق، سنگی، جیبی، به درخواست آقا میر شریف کتابفروش؛ ایران، تهران، چاپخانه اسلامیه، ۱۳۵۹ق، سنگی، جیبی، ۴۳ص (ص۹۹-۵۷) در هامش [نسخه‌های منزوی ۲۸۲۷/۴؛ مشار فارسی ۷۹۸ و ۲۵۱۳/۲-۲۵۱۵: نشانی ۳۶ چ؛ مشترک پاکستان ۱۵/۷ و ۲۰۰۳/۹-۲۰۰۴؛ دنا ۵۳۹/۵-۵۴۱ (۶۲ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۷/۵

آغاز: نگارینم دل و جانم ته داری ×× همه پیدا و پنهانم ته داری / نمی دانم که این درد از که دارم ×× همی دانم که درمانم ته داری؛ **انجام:** کی بود که سر زلف تو بر چنگ زنم ×× صد بوسه بر آن لبان گلرنگ زنم / بر شیشه کنم مهر و وفای همه را ×× در پیش تو ای نگار بر سنگ زنم

مشتمل بر ۴۳ رباعی که همراه یک غزل؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در حاشیه و به صورت چلیپا؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۶ر-۱۸پ) [ف: ۳۹ - ۱۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۸۱/۲۱

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن محمد، تا: ۱۴ صفر ۱۱۹۲ق، جا: شیراز (آستانه شاهچراغ)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۳پ-۷۴پ)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۲۳۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۴۳/۳

آغاز: مگر شیر و پلنگی ایدل ایدل ×× بمو دایم بجنگی ایدل ایدل؛ **انجام:** می‌ترسم از آنکه از دل آزاری تو ×× دل خون شود و تو در میانش باشی

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۶-۷)، سطور چلیپا (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۲۱/۵×۱۴سم [ف: ۱۲ - ۴۸]

۴. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۱-۲)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [صد و شصت نسخه: - ۶۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۲۷/۵

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۵۵پ-۵۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸ - ۵۶۳]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۴۲/۱۱-۳۵/۲۲

آغاز: مدامم دل پرآه ودیده تربی ×× شراب عیشم از خون جگر بی؛ **انجام:** من از مادر چنین طاهر بزادم ×× از آن روز نام بابا طاهر ستم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۹گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۹۸۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۹۱۷

آغاز: برینی تو که مهر از ما برینی ×× برینی روزگار اشتاب مکه / بوالله و به بالله و به نالله ×× بحق سوره نصر من الله؛ **انجام:** بته هر کس که ... بیشتر بی ×× دلش از دوری ته ریش تر بی

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن مشکی، ۱۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۸/۶×۱۴/۳سم [ف: ۱۷ - ۲۶۶]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۰/۳

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح مزدوج و مذهب، مجدول مذهب، دارای ۱۱ مجلس تصویر؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی، ۹ سطر، اندازه: ۸/۶×۱۰/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۶۲]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۶۶/۱۲

خط: نستعلیق خوش، کا: محتملاً مرتضی الحسینی، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۰گ (۲۵۱-۲۷۰)، ۲۱ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۲ - ۵۱۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰۷/۳

آغاز: غم عالم نصیب جان ما بی ×× برای ما فراغت کیمیا بی / رسد آخر به درمان درد هر کس ×× درد ما بی که درمانش بلابی؛ **انجام:** صدای ناله چون بر هم آید ×× فغانی از دل پر دردم آید / همی ترسم بمیرم در غریبی ×× صدای یار یار از غیرم آید

بخشی از دوبیتی‌های وی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۹۶پ-۹۷پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۳۷۲]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۵۱/۳

آغاز: دلم تا راز چون دلبر ستم ×× بر تن عود و به سینه مجمر ستم / مرا از غم لارویان سوته دیلم ×× و از ایشان در برگ جان نشتر ستم؛ **انجام:** بهار است و بهار است و بهار است ×× گل سرخ و سپید و لاله زار است / بهار مردمان عید است و نوروز ×× بهار عاشقان دیدار یار است

درباره ۸۲ «رباعی» و با غزلی آغاز می‌شود با جدایی‌هایی از ص

۹۲ مهدی قمشه‌ای؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲–۱۳؛ اهدایی: دکتر صادق کیا؛ ۱۹گ (۸۳پ–۱۰۱ر) [ف: ۳ – ۱۵۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۷/۱–ف

نسخه اصل:فهرست آکادمی ص۲۳۶آکادمی علوم شوروی A97؛ بی‌کا، تا: پایان ربیع الثانی ۱۲۰۴ق، جا: کابل [فیلمها ف: ۱ – ۷۴۳]

۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۶۲/۴

آغاز: مگر شیر و پلنگی ای دل ای دل ×× بمو دانم بجنگی ای دل ای دل؛ **انجام:** بیاید کندش از بیخ و از بن ×× اگر بارش همه لعل و گهربی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۲۲ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۹۱پ–۹۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [مؤید: ۳ – ۳۷۴]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۶۱/۷

۳۶ دوبیتی؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: فضلعلی بن اسماعیل خان قاجار قوانلو، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۲سم [ف: ۸ – ۴۲۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸/۱ طباطبائی

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ در پایان دیوان شمس [ف: ۲۲ – ۴۸]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵۶/۵

آغاز: دلا در عشق تو صد دفتر ستم

۴۴ دوبیتی؛ خط: شکسته خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ ۹گ (۶۰پ–۶۸پ) [ف: ۱ – ۱۱۷]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۷۵۷

آغاز: عشق آن بی که دایم در بلایی؛ **انجام:** دلا راه تو خارو خسک بی گذرگاه تو براوج فلک بی

کا: علی رضا منصور، تا: ۱۲۵۵ق [الفبائی: – ۲۷۵]

۱۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۷۴/۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۳ص، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱ – ۵۲۲]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۷۴/۱۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۹۴]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۲۵/۸

آغاز: بصحرا بنگرم صحرا ته وینم ×× بدریا بنگرم دریا ته وینم؛ **انجام:** بشادی بی تو هر کس لو گشاید ×× لوش از خون دل هرگز مبود یاد

سی دو بیتی اوست؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد حسن حسینی، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۴گ (۱۰۱ر–۱۰۴ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۴/۵سم [ف: ۸ – ۲۲۰]

۲۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۷۴/۷

آغاز: ز صحرای دلم جز غم نرویی ×× به باغم جز گل ماتم نرویی

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۴گ (۱۰۱پ–۱۰۴ر) [ف: ۱ – ۱۱۷]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۸۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۲–۳)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۴ – ۲۴۱]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۱۶/۴

آغاز: بسمله. ز کشت خاطرم جز غم نروید ×× ز باغم جز گل ماتم نروید؛ **انجام:** بباید کندنش از بیخ و از بن ×× اگر بارش همه لعل و گهر بی

شامل ۵۴ بیت از دوبیتی‌های او؛ خط: نستعلیق خوش، کا: موسوی خویی، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۷۹ر–۸۲ر)، ۱۱ سطر [ف: ۸ – ۴۱۱]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۴۳/۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴گ (۱۵۹–۱۶۲)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ – ۳۲۱۵]

۲۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۰۶/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم تبریزی، تا: ۱۲۷۰ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۷۰]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶۴/۳

خط:نسخ و نستعلیق،کا:محمد حسن،تا:۱۲۷۰ق؛کاغذ: نباتی، جلد: تیماج خرمایی،۴ص(۴۸–۵۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۷ – ۴۴۸]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳/۹ معیری

کا: سید محمد، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۱۶ص (۵۸۱–۵۹۶) [ف: ۱۸ – ۹]

۲۷. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۸/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۷۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج روغنی، ۲گ (۳۰پ–۳۱ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: – ۱۴۰]

۲۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۸/۶

خط: نستعلیق، کا: ثریای کاشانی سید حسن پسر احمد حسینی، تا: ۱۲۷۶ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵گ (۵۰–۶۴) [ف: ۵ – ۲]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۹/۳

خط: نستعلیق ریز و خوش، کا: ابراهیم بن احمد، تا: ۹ ذیقعده ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۸ص (۱۱۳–۱۲۰)، اندازه: ۱۴/۶×۲۳/۳سم [ف: ۵ – ۸۹]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۰۴/۵

چاپی صنیع الملک؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۳ق [ف: ۶ – ۲۶]

۳۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۵۰/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۵گ (۲۵پ–۲۹)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نشریه: ۱۳ – ۳۸]

۳۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۴۵/۳

آغاز: ز کشت خاطرم جز غم نروئی؛ **انجام:** یکی را نان جو آورده در خون.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۷ رمضان ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی،

جلد: تیماج زرد، ۶ص (۳۱۷-۳۲۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۳۷]

۳۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۳۶/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ رمضان ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۴۲ر-۴۶پ)، ۱۶ سطر [ف: - ۱۸۰]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳۸/۲

آغاز: ز کشت خاطرم جز غم نرویی ×× ز باغم جز گل ماتم نرویی؛ **انجام:** بسازم خنجری نیشش ز فولاد ×× زنم بر دیده تا دل گردد آزاد

خط: نستعلیق خوش جلی، کا: ابراهیم بن احمد تجریشی، تا: ۳ ذیحجه ۱۲۸۹ق، واقف: محمد باقر عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۳ص (۷۸-۹۰)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۵۱۳]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۹/۱۴

آغاز: ز کشت خاطرم جز غم نرویی ×× ز باغم جز گل ماتم نرویی / ز صحرای دل بیچاره ما ×× گیاه نا امیدی هم نرویی

خط: نستعلیق، کا: سیف الدین بن شمس الدین، تا: ۲۱ شعبان ۱۲۹۱ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۹۰پ-۹۵پ)، ۱۲ سطر (۶/۹×۱۴/۴)، اندازه: ۱۲/۹×۱۹/۳سم [ف: ۲۹/۱-۲۶۶]

۳۶. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴۸/۲ فرخ

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ ذیحجه ۱۲۹۲ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا، ۱۲ص (۱۲-۲۳)، ۱۴ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۱۸۳]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹۵۹/۲

خط: نستعلیق شکسته، کا: حسین حسنی طبیب کاشانی، تا: دوشنبه آخر ربیع الاول ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۸ سطر چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۶ - ۴۳۳]

۳۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۰۶/۳

آغاز: عالم ز لباس شادیم عریان یافت؛ **انجام:** به ملک عشق روح بی نشانم به شهر دوست یک ...

حدود ۱۳۹ دو بیتی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه شوال ۱۲۹۷ق؛ ۱۴گ (۱۴۴پ-۱۵۷پ) [ف: ۳ - ۱۴۹]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۲۷/۱۲

خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمدحسن هزار جریبی، تا: ۱۲۹۵-۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۲۰۴ر-۲۰۵پ) [ف: ۳۷ - ۲۵۴]

۴۰. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۶۳/۳

آغاز: ز کشت خاطرم جز غم نروئی ×× ز باغم جز گل ماتم نروئی؛ **انجام:** من از روز ازل طاهر بزادم ×× از آنرو نام باباطاهر ستم

خط: حمایلی، کا: علی اکبر، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۲ص (۱۶۰-۱۷۱)، ۱۱ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۱۰۳]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۲۷/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۱گ (۴۱۶-۴۲۶)، اندازه: ۱۱×۱۷/۹سم [ف: ۸- ۱۲۷]

۴۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۷۴/۲ر

خط: نستعلیق، کا: ملا علی جان گویا، تا: ۱۳۰۰ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۹]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۳۶

آغاز: الاله کوهساران هفته ئی بی ×× بنفشه جو کناران هفته ئی بی؛ **انجام:** یکی صوفی شویم اندر مناجات ×× یکی جاروکش می‌خانه باشیم.

تعدادی دو بیتی از باباطاهر که عنوان «رباعی» گرفته و خلط این عنوان در نسخه‌های خطی رایج است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۹۲-۹۳، ۲۷۱-۲۷۳)، اندازه: ۱۳/۴×۲۱سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۲۸]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۹۷/۴

خط: نستعلیق، کا: بیدل تبریزی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴گ (۱۶۲ر-۱۶۵پ)، ۹ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۹ - ۸۷۸]

۴۵. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۶۷/۳

خط: نستعلیق، کا: آقا احمد اصفهانی، تا: ۱۳۰۳ق، جا: رشت؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۷پ-۷۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [مفتی الشیعه: ف: - ۷۲]

۴۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۷۶۱/۳

خط: نستعلیق، کا: غلامعلی پسر ملاجعر بن محمد حاجی افشار، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و سفید، جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۴۲پ-۴۷پ)، ۱۴-۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۲سم [نشریه: ۱۳ - ۱۴۷]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۹۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ جزو تذکره طرب المجالس آمده است؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۱۳ص (۱۴۸-۱۶۰)، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۲۶۶]

۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۸

در این نسخه نزدیک یکصد و پنجاه رباعی نوشته شده و کاتب می‌گوید که نزدیک یکصد و بیست رباعی مانده؛ خط: نستعلیق خوش، کا: محمد تقی کمال السلطنه پیشخدمت حضور، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۵ق، برای شاهزاده محمد حسین میرزا؛ جلد: تیماج نیلی، ۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۴۵]

۴۹. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۲۶/۲

آغاز: مگر شیر و پلنگی ای دل ای دل ×× بمو دائم بجنگی ای دل ای دل / اگر دستم فتی خونت ریختم ×× بوینم تا چه رنگی ای دل ای دل؛ **انجام:** نگار تار خیز ما کجایی ×× بچشمان سرمه ریز ما کجایی / نفس بر سینه طاهر نرسیده ×× دم رفتن عزیز ما کجایی

خط: نستعلیق، کا: سید احمد بن فخرالدین حسینی تویسرکانی، تا:

دوشنبه ۲۸ ربیع الثانی۱۳۱۷ق، مجدول؛ در ۲۰ ذیقعده ۱۳۱۹ به معتمد الدوله هبه شده؛ جلد: تیماج، ۱۳گ (۱۵۹پ–۱۷۱پ)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: - ۱۱۰]

۵۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۰۶/۷

آغاز: بسمله. ز عشق سینه ای غمناك دیرم ×× ز هجرت سینه ای غمناك دیرم / چه گل تا گیرمت روزی در آغوش ××گریبان تا بدامن چاك دیرم؛ **انجام:** اگر جز مهر تو اندر دلم بی ×× بهفتاد و دو ملت کافرستم / من از روز ازل طاهر ... ×× از آنرو نام بابا طاهرستم

خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد علی، تا: ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۵گ (۸۰پ–۹۴پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۴۳۵]

۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۷۹

در این نسخه ۳۵۵ رباعی آمده با مقدمه‌ای به نثر در آغاز و چهار غزل لری و اشعاری پراکنده در پایان از محمد حسین تدریسی که به سال ۱۳۶۵ افزوده شده؛ خط: نستعلیق، کا: علی محمد افشار قاسملر، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۷۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۳گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۵ – ۹۳]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۳۶/۳

آغاز: بسمله. الا تا زار چون ته دلبر ستم ×× سرا پا همچو سوته مجمر ستم؛ **انجام:** نفس بر سینه طاهر رسیده ×× دم مردن عزیز مو کجائی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱گ (۱۳۲پ–۱۶۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۲۱سم [ف: ۸ – ۴۱۴]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۸۵

آغاز: بسمله. بی ته یا رب ببستان گل نرویا ×× اگر رویا کسش هرگز مبویا؛ **انجام:** مو از روز ازل طاهر بزدام ×× از آن رو نام بابا طاهرستم

مشتمل بر ترانه‌ها و غزلیات اوست به لهجه لری و لی بر اثر کثرت اشتهار و تداول در میان عامه فارسی‌زبانان در آنها تصرفاتی صورت گرفته است، چنانکه غالباً از هیأت اصلی لهجه لری برگشته و به پارسی دری نزدیک شده؛ خط: نسخ خوش، کا: عبرت مصاحبی نائینی، تا: صفر ۱۳۴۴ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مخمل گلی، ۲۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۹–۱۷۵]

۵۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۱۴/۳

آغاز: ز کشت خاطرم جز غم نروئی ×× ز باغم جز گل ماتم نروئی؛ **انجام:** نفس بر سینه طاهر رسیده ×× دم رفتن عزیز ما کجائی

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۵۵ق؛ جلد: مقوا مشکی، ۷گ (۹۲پ–۹۸پ)، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ – ۱۵۰]

۵۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۰۱/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ رباعیات به قلمی متأخرتر، نسخه مهم و ارزنده‌ای است [اوراق عتیق: ۱ – ۲۵۵]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۹۲/۱۳

بی‌کا، بی‌تا، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۰ص (۱۸۷–۱۹۶)، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۴۵ – ۲۰۸]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۴/۶-۳/۱۲۴

آغاز: رباعیات بابا طاهر عریان: زکشت خاطرم جز غم نرویی ×× زباغم جز گل ماتم نرویی / زصحرایی گل بی حاصل من ××گیاه نا امیدی هم نرویی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، ۱۱ سطر [ف: ۴ – ۱۹۸۷]

۵۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۳/۳۶

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۵۵۳) [ف: ۵ – ۲]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۶۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۶۰. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۶/۴

کا: علی اکبر، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۳]

۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۳/۸

رباعیات او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳۸ – ۳۶۶]

۶۲. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۳۷/۶

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۲۵]

۶۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۵۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۵۱]

۶۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۵۳/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۵۱]

۶۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۱۹/۲

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ (۴۷پ–۵۷پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۰۹]

۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۹۳/۱۰

آغاز: مگر شیر و پلنگی ای دل ای دل ×× همیشه و امو جنگی ای دل ای دل / اگر دستم فتی خونت بریخم ×× بوینم تا چه رنگی ای دل ای دل

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز این رباعی غزلی نیز از بابا طاهر آمده؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱۱۴پ–۱۱۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۴ – ۳۴۷]

۶۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۳۱/۲

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۵۹پ–۶۳)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [نشریه: ۱۳ – ۲۶]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۸/۱۴

۴۸ رباعی از بابا طاهر است؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کبود، ۵گ (۱۱۲ر–۱۱۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۴ – ۲۰۸]

۶۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۴۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۱ر–۷۲پ

و ۹۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۰۰]

↩ رباعیات خیام ⟩ طربخانه

● **رباعیات خیام** / شعر / فارسی

robā'īyyāt-e xayyām

خیام، عمر بن ابراهیم، - ۵۱۷ ؟ قمری

xayyām, 'omar ebn-e ebrāhīm (- 1124)

رباعیات خیام منظومه بسیاری مشهور است که به جهت شخصیت فرهیخته و برجسته خیام و نیز مفاهیم بسیار بلند اشعار و رباعیات نغز او، مورد عنایت و توجه بسیاری از دانشمندان و شخصیت‌های دینی و فرهنگی جهان قرار گرفته است و تاکنون بیش از ۷۰ ترجمه از رباعیات خیام به نظم و نثر به زبان‌های زنده جهان منتشر شده است. در برخی مصادر تا ۸۰۰ دوبیتی به او نسبت داده شده است! لیکن نسبت تعداد صحیح رباعیات به او در میان دانشمندان زبان و ادبیات فارسی، محل بحث و بررسی است. (حسین متقی)

آغاز: آمد سحری ندا ز میخانه ما ×× کی رند خراباتی دیوانه ما / برخیز که پر کنیم پیمانه ز می×× زان پیش که پر کنند پیمانه ما

چاپ: ایران، ۱۳۱۰ ق، سنگی، رقعی، ۱-۶۸ص (۱-۶۸)؛ ایران، تهران، ۱۲۹۳ق، سنگی، جیبی؛ ایران، تهران، ۱۲۹۵ق، سنگی، جیبی؛ هند، ۱۳۱۱ق، سنگی، خشتی، ۲۷۵+۲۸ص، جیبی؛ ایران، تهران، ۱۳۲۲ق، سنگی، رقعی، ۱۰۲ص؛ ایران، ۱۳۱۳ق، با تصحیح و مقابله میرزا محمد شیرازی، سنگی، رقعی، ۹۲ص، به سعی و اهتمام مشهدی محمد علی بن محمد سعید خوانساری، (۱۰۱-۱۰صص)؛ ایران، تهران، ۱۳۰۶ق، سنگی، رقعی

[مشار فارسی ۲۵۱۶/۲-۲۵۲۴؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۲۹/۴-۲۸۳۲؛ الذریعه ۶۹/۱۰؛ دنا ۵۴۱-۵۴۴ (۱۱۰ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- مقدمه ترکی رباعیات خیام (ترجمه)؛ زنجانی، ابراهیم (-۱۴)
۲- شرح رباعیات خیام نیشابوری؛ زنجانی، ابراهیم (-۱۴)
۳- رباعیات خیام (ترجمه)
۴- رباعیات خیام (ترجمه)؛ فاضل، عبدالحق

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۳۳/۳-ف

نسخه اصل: دانشگاه کمبریج Or. 1724. دارای گزیده؛ خط: نسخ، کا: غیاث الدین محمد بن یوسف بن علی، تا: رجب ۶۰۴ق؛ ۴۳گ (۴۹-۹۱)، ۱۸ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸-عکس

نسخه اصل: گویا از روی نسخه ساختگی عباس مزدا. دارای ۱۲۵ رباعی؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابی الطیب خادم، تا: شوال ۶۵۳ق؛ ۳۰گ، ۱۶ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۵ و ۳ -۲۲۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۹۴/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** از بوی شراب من شود مست و خراب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱۵ص (۵۹-۷۳) [ف: ۳۷ - ۳۳۸]

۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۹۶

آغاز: در تاریخ قدما مسطور است که وفات حکیم عمر خیام نیشابوری در سنه سبع و عشر و خمسائه بوده و او در حکمت یگانه و عالم زمانه خود بود و خواجه نظامی عروضی سمرقندی که یکی از شاگردان اوست حکایت می‌کند که در بغداد با امام الحکماء حکیم عمر خیام اتفاق ملاقات افتاد و در اثناء سخن می‌گفت قبر من در موضعی باشد که هر بهار باد شمال برو گل افشان شود مرا از آن سخن تعجب آمد و دانستم که او گزاف نگوید ... ای سوخته سوخته سوختنی ×× وی آتش دوزخ از تو افروختنی / تا کی گوئی که بر عمر رحمت کن ×× حق را تو کی برحمت آموختنی؛ **انجام:** دنیا نفسی و من درو در قفسی ×× اندر قفسی چند توان زد نفسی / شکرانه آنکه زنده خوش می‌باش ×× کین عالم بیوفا نماند کسی

پس از ذکر مقدمه و شرح حالی از حکیم عمر خیام نقل از چهار مقاله نظامی عروضی سمرقندی تعداد ۳۴۵ رباعی منسوب به عمر خیام نیشابوری به قلم جلی و محکم سلطانعلی مشهدی کتابت شده است به ترتیب حروف قافیه ابیات؛ خط: نستعلیق، کا: سلطانعلی کاتب مشهدی، تا: قرن ۹؛ مجدول مذهب؛ مهر: حسین بن هدایت الله، محمد رضا حسینی، مشیرالسلطنه ۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار ۱۲۷۴؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای روکش چرم عنابی، ۸۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۲۸×۴۳/۵سم [ف: ۳ - ۴۷۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۴۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۴۴

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ دارای سرلوح مرصع مذهب، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ، ۱۲ سطر راسته و چلیپا، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲۸ - ۱۰۰]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰/۱۹-ف

نسخه اصل: پاریس P. S. 1777 (بلوشه ۱۶۴۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۲ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰/۲۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۳/۲-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ش ۲۸۸۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیقعده ۸۷۶ق؛ ۴۲گ (۳۹-۸۰) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۷]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۷۵

آغاز: در تاریخ قدما مسطور و مذکور است که وفات امام الحکما مولانا عمر الخیام به نیشابور در سنه سبع و عشر و خمسمایه؛ **انجام:** کاش از پی صد هزار سال از دال خاک چون سبزه امید بر دمیدن بودی

خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین بن ولی قاسمی، تا: ۸۸۰ق؛ با شمسه

مذهب، کتیبه و لچک مذهب مرصع مکتب تیموری، مجدول، یک مینیاتور؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۳۲۷پ–۳۵۱)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [رایانه]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۸۵–ع

نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی (؟)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الاول ۸۹۲ق؛ افتادگی: آغاز [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۵]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۳۴/۱۹

دارای ۱۲۱ رباعی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹گ (۳۶۲پ–۳۷۰پ هامش)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵ – ۳۱۷]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۴۹

آغاز: آنها که خلاصه جهان ایشانند؛ **انجام:** بیچاره مرا هم بدعا یاد کنید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۲ق؛ مذهب، مجدول؛ کاغذ: ختائی، جلد: تیماج تریاکی، ۹گ، اندازه: ۳۳×۵۱/۵ سم [ف: ۶ – ۵۴]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۵۷

خط: نستعلیق، کا: محمد قوام کاتب شیرازی، تا: ۹۵۸ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۱گ، ۱۲سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۹ – ۸۵۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۵۳/۲

آغاز: چون ابروزیده رخ آن لاله بشست ×× برخیز و بجام باده کن عهد درست؛ **انجام:** چون دانستم که می‌عدوی دین است ×× والله بخورم خو عدو را که رواست

خط: نستعلیق، کا: محمود بن حسن اصفهانی، تا: ۹۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۶۶پ–۷۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۱ – ۳۴]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۴–ف

نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی B. 2290؛ کا: عبدالحلیم بن عبدالحیی تهانیسری، تا: ۹۹۱ق [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۴]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۰۸

آغاز: ساقی قدحی که کار ساز است خدا ×× در رحمت خود بنده نواز است خدا؛ **انجام:** او ز شب و مشغله حالی که بود ×× قصه برون زد ز وبالی که بود

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۹۹۳ق؛ افتادگی: وسط؛ چلیپایی دوستونه در حاشیه، دارای سرلوح مذهب و منقش، مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن عنابی، ۱۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۶سم [ف: ۱۷ – ۲۶۷]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۷/۶–عکسی

آغاز: ای آنکه گزیده جهانی تو مرا ×× خوشتر ز دل و دیده جانی تو مرا

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۲۶۸۷ فهرست نشده. ۵۴ رباعی؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۷۴–۱۷۷) [عکسی ف: ۲ – ۱۳۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۰۲/۴

آغاز: چون نیست مقام ما درین دیر مقیم ×× بی باده و معشوق عذابیست الیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ مهر: «... محمد حسین» (چهارگوش)؛ خریداری از هدایت ارشادی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۴ر–۱۳۶پ)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۶×۱۷/۹سم [ف: ۲۹/۱ – ۱۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۰۴/۱۹

آغاز: با تو بخرابات همی گویم راز ×× به زانکه بمحراب کنم بی تو نماز؛ **انجام:** مقراض اجل طناب عمرش ببرید ×× دلال امل برایگانش بفروخت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲گ (۲۱۴ر–۲۱۵ر)، سطور چلیپا و معمولی (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۱سم [ف: ۲۹/۲ – ۶۰۱]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۲۱

آغاز: سودا زده را باده پر و بال بود ×× می‌بی رخ شاهد خرد جال بود؛ **انجام:** کاش از پی صد هزار سال از دل خاک ×× چون سبزه امید بر دمیدن بودی

مشتمل بر ۲۴۷ رباعی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب، با سرلوح مذهب مرصع؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن قرمز، ۱۰۳ص، ۱۰ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۸ – ۲۱۲]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۲۴/۲–ف

نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی C. 112؛ کا: عوض محمد بن شیخ ندر، تا: ۱۰۶۰ق [فیلمها ف: ۱ – ۶۱۴]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۴–ف

نسخه اصل: تاشکند ش ۳۶۴؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ با مقدمه‌ای نیز برگ ۱۱۸–۱۹۴ و ۲۹۱–۳۰۷ با همان مقدمه [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۴]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۹۵

خط: نستعلیق هندی، کا: سید قاسم، تا: ۲۷ شوال ۱۰۹۱ق، برای شیخ اسماعیل؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور، ۱۲۷ص، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۱۹۶]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۳–ف

نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی A. 877؛ کا: محمد ابراهیم، تا: دوشنبه ۱۷ شعبان ۱۰۹۷ق [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۴]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰/۶ معیری

آغاز: برابر؛ **انجام:** از بوی شراب من شود مست و خراب

۱۴ رباعی؛ خط: شکسته نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سیاه، ۳ص (۶۹–۷۱)، ۳۰سطر، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۱۸ – ۲۶]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۳۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جدول زر و لاجورد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ، ۱۶ سطر (۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۲۶]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۲۷

آغاز: از لطف تو هیچ بنده نومید نشد ×× مقبول تو جز مقبل جاوید نشد / لطفت بکدام ذره پیوست دمی ×× کانذره به از هزار [...] نشد

خط:نستعلیق خوش،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۷ - ۲۴۸]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۶/۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۶۵۸-۶۵۹)، ابعاد متن: ۱۴×۲۴، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۹ - ۱۲۳۵]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷۳/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۰۱)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۹ - ۱۲۴۲]

۲۹. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه:۱

خط: رقاع، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۱ - ۸]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۵۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، در پایان چند بند است به نثر که در آن آمده که نظامی عروضی سمرقندی از مؤلفان اخوان الصفاء است و در بلخ خیام را دیده است، نیز داستان شکار باره بودن خیام و رفتن به استرآباد و داستان غزالی و خیام و ناصر خسرو و خیام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج گلی، ۵۸گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۲۶]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۴۵/۲۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴گ (۳۲پ-۳۵پ)[ف:۳۸-۱۷۸]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۷/۶

آغاز: آن خواجه که خویش را هلاکو می‌گفت ×× وز کبر سخن به چشم و ابرو می‌گفت / بر کنگره سرای او فاخته ای ×× دیدم که نشسته بود کوکو می‌گفت؛ **انجام:** بیگانه اگر وفا کند خویش من است ×× ور خویش جفا کند بداندیش من است / گر زهر موافقی کند تریاک است ×× ور نوش مخالفت کند، نیش من است

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ صورت چلیپا در حاشیه؛ کاغذ: شرقی، ۸گ (۲۲ر-۲۹پ) [ف: ۳۹ - ۱۱۸]

۳۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۷۰/۲

آغاز: تابو رسم زینشب سفلی نواز ×× باز بوزم بریده از عالم راز (کذا)؛ **انجام:** زان پیشتر ای صنم که در رهگذری ×× خاک من تو کوزه کند کوزه گری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ شوال ۱۱۸۱ و ۱۱۹۵ق؛ واقف: غیاثی، بهمن ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱×۱۶/۵ سم [ف: ۵ - ۴۵۹]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۲/۱۷ کر

آغاز: ای دلبر عیسی نفس ترسائی ×× خواهم که بنزد من توئی بی ترس آئی / که خشک کنی ز آستین چشم ترم ×× که بر لب خشک من لب ترسائی؛ از می نمکی داشت لب بانمکش ×× رفتم که ز بوسه خشک سازم نمکش / گردید لب او بشکر خنده و گفت ×× یک بوسه ترا حلال، اما نمکش!؛ **انجام:** گویند که ماه رمضان گشت پدید ×× من بعد بگرد باده نتوان گردید / در آخر شعبان بخورم چندان می ×× کاندر رمضان مست بخسبم تا عید!

تعداد ۱۶ بند از رباعیات خیام؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه نازک سبز، ۳گ (۹۳ر-۹۵ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۳/۵سم [ف: ۴۰/۲ - ۱۳۵]

۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۷-۳/۴۷

آغاز: بسمله گر گوهر طاعت است نسفتم هرگز ×× گر دف کهنه از چهره نرفتم هرگز / نومید نیم زبارگاه کرمت ×× زیرا که یکی را دو نگفتم هرگز؛ **انجام:** چون آب حیات درسیاهی می‌باش ×× با خاک سر کوی تباهی می‌باش / یعنی با ما مخواه غیر مارا ×× با ما چونه بهر که خواهی می‌باش

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۸۸]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۵۶

خط: نستعلیق، کا: مهجور، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ در متن و هامش؛ جلد: میشن سیاه، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۸/۶سم [ف: ۸ - ۲۰۰]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۶۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۵۷گ، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۹۰]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۳۴/۳

کا: علیمردان مکری، تا: ۱۲-۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۳۱پ-۱۳۲ر)، ۱۰ سطر [ف: ۱۶ - ۲۴۷]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۱۴/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۷ص (۱۰۴-۱۵۰)، ۱۴ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۷۹۵]

۴۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۴۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ (۲۶۱ر - ۲۶۴پ) [ف: ۷ - ۱۹۴]

۴۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۷۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷۶گ (۱پ-۷۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۵۲]

۴۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۱۲/۱۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۸ - ۲۰۹]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۵۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** سنة بکن و فرضه حق بگذار ×× وان لقمه که

داری ز کسان باز مدار
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ص (۱۸۱–۱۹۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ – ۴۰]

۴۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۱۰/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** من می‌خورم و عیش کنم نوشم باد ×× گر تو نخوری من چه کنم سنگ بخور
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۸گ (۳۷پ–۵۴پ) [ف: ۱ – ۱۱۷]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰۴-ف
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی C. 115 ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۴ق؛ در ص ع آمده «دیوان کاتبی»؛ [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۴]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۲۵-ف
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی A. 67؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۴ق، جا: کابل؛ ۲۷گ [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۴]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰۰-ف
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی A. 18؛ بی‌کا، تا: ۱۲۲۱ق [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۴]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۰۸/۶
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: سید محمد صادق، تا: ۱۲۳۳ق [ف: ۸ – ۹۹]

۴۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۶۱/۶
۲۸ رباعی؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: فضلعلی بن اسماعیل خان قاجار قوانلو، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۲سم [ف: ۸ – ۴۲۰]

۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۲۵/۳
خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد ولی مراغی، تا: ۱۲۴۲ق؛ در متن و هامش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۱۸۲]

۵۱. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۳/۱
آغاز: ای واقف اسرار ضمیر همه کس ×× در حالت عجز دستگیر همه کس؛ **انجام:** حقا که من از ستیزه جرعه او ×× چون جرعه به خاک ریزم این باقی عمر
خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: میرزا محمد تفرشی، تا: پنج‌شنبه ۶ ربیع الاول ۱۲۵۲ق؛ در این نسخه رباعیات خیام بدون فاصله بین آنها در پی هم آمده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۳ص (۱–۸۳)، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۲۱]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰/۶
۱۳۷ بند؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم ابن محمد، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۶ص (۱۷۳–۱۸۸)، ۱۸سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [سنا: ف: ۱ – ۴۹]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۵-ف
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی C. 462؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۴]

۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۳۴
آغاز: یا رب بگشای بر من از رزق دری ×× بی تهمت مخلوق رسان ما حضری؛ **انجام:** از یاد هوا آتش کین بر مفروز ×× ما را بسر قبر رسول الله بخش
۲۹۷ رباعی منسوب به عمر خیام؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن الحاج رستم، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۹ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲ – ۳۶۷]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** او ز شب و مشغله حالی که بود ×× قصه برون زد ز وبالی که بود
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ دارای کمند، مجدول؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۲/۵سم [ف: ۱۷ – ۲۶۸]

۵۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۸/۲
خط: نستعلیق، کا: ثریای کاشانی سید حسن پسر احمد حسینی، تا: ۱۲۷۶ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱گ (۲۵–۳۵) [ف: ۵ – ۱]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۲۱
آغاز: ای واقف اسرار ضمیر همه کس ×× در حالت عجز دستگیر همه کس / یا رب تو مرا تو به ده و عذر پذیر ×× ای توبه ده و عذر پذیر همه کس؛ **انجام:** آزار دل خلق مجو بی سببی ×× تا بر نکشند یار بی نیم شبی / برمال و جمال خویشتن تکیه مکن ×× کانرا بشبی برند و این را به تبی
خط: نستعلیق، کا: میر علی شیرازی ملقب به شمس الادبا، تا: ۱۲۷۷ق؛ با سرلوح، مجدول؛ تقدیم به مهد علیا مادر ناصر الدین شاه قاجار شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۸گ، ۸ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴ – ۱۴۶]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۱۶/۱۰
خط: نستعلیق، کا: صادق شیرازی، تا: ۱۲۸۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸ص (۱۹۷–۲۲۴)، ۹ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۴ – ۳۶۶۴]

۵۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۷ حکمت
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج سبز بک لا، قطع: جیبی، [ف: ۲ – ۲۲]

۶۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۶۰/۲
خط: نستعلیق، کا: میرزا اسماعیل مشرف، تا: ۱۲۸۲ق؛ در متن و هامش [نشریه: ۷ – ۲۴۷]

۶۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۴۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** که صد هزار کسری دیده است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۷ رمضان ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۹۹ص (۲۱۸–۳۱۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۱۳۶]

۶۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۶۰/۲

آغاز: برابر
۲۳ رباعی است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۲۶ شوال ۱۲۸۶ق؛ ۴گ (۹ر-۱۲ر) [ف: ۲ - ۱۱۹]

۶۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه:۳۳۶/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ رمضان ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۳۵پ-۴۲ر)، ۱۶ سطر [ف: - ۱۸۰]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴/۱-فیروز
۴۷۷ رباعی است با عنوان (رباعیات خیام)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ در کنار رباعی نخست «آمد سحر این ندا ز میخانه ما ...» نوشته‌اند که از سلمان ساوجی است و پشت برگ اول همین نویسنده می‌نویسد «چهل رباعی بیشتردر این کتاب از خیام نیست باقی از شعراء دیگر است»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۹۴ص (۲-۹۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۲۴۹]

۶۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۶۳/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ای سوخته سوخته سوختنی ×× وی آتش دوزخ از تو افروختنی / تا کی گویی که بر [...] رحمت کن ×× حق را تو کجا مرحمت آموختنی
کاتب: مقصود علی بن حسینقلی کلاردشتی، تا: ۱۲۹۷ق، جا: مدرسه دون کوه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۱×۱۸سم[ف:۱۷۵]

۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۶۴ و ۲۶۶۹ عکسی
آغاز: برابر
خط:نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر متخلص به گلشن، تا: یک‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۲۹۹ق، برای آقا علی بن محمد آقا شیر علی همدانی و توسط اقا سید جعفر؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲ - ۳۲۷] و [عکسی ف: ۷ - ۲۶۷]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۰۷
آغاز: از هیچ کسی نیز دو گوشم نشنود ×× کاوردن و بردن من از بهر چه بود؛ **انجام:** ای بار خدای خلق را غافل ساز ×× تا پندارند ماه شوال امد
خط: نستعلیق متوسط، کا: میرزا خانی آشتیانی، تا: ۱۲۹۹ق، حسب الامر آقا میرزا خان خلف مقرب الخاقان مؤتمن السلطان آقا محمد تقی خان در سن ۷۰ سالگی کتابت شده؛ کاغذ: فرنگی کلاسیک، جلد: تیماج آلبالویی، ۷۶گ، ۶ سطر مورب و چلیپا (۹×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ - ۱۵۹]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۷۴
آغاز: گر باده خوری تو با خردمندان خور ×× یا با صنم نوش لبی خندان خور؛ **انجام:** این باده که کرده ام به مخلوق حرام ×× بر پخته حلالست و بناپخته حرام
خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۴۱-۲۴۳)، اندازه: ۲۱×۱۳/۴سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۳۸]

۶۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۷۴/۱ر
خط: نستعلیق، کا: ملا علی جان گویا، تا: ۱۳۰۰ق؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۹]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴۷/۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۹۰۵]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۸۰
آغاز: ایواقف اسرار ضمیر همه کس ×× در حالت عجز دستگیر همه کس / یا رب تو مرا توبه ده و عذر پذیر ×× ای توبه ده و عذر پذیر همه کس؛ **انجام:** ای سوخته سوخته سوختنی ×× وی آتش دوزخ از تو افروختنی / تا کی گوئی که بر عمر ... کن ×× حق را تو کجا و رحمت آموختنی
خط: نستعلیق شکسته، کا: محمود قاجار، تا: ۱۳۰۰ق، به دستور شاهزاده بنجر میرزا؛ جلد: تیماج زیتونی، ۹۴گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۷۶]

۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۶۶-ف
نسخه اصل: تاشکند ش ۹۵۸؛ بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق [فیلمها ف: ۱-۱۰۵]

۷۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۴۱۹/۱
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه از محرم ۱۳۰۳ق؛ ۴۷گ (۱پ-۴۷ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۰۹]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا کی گوئی که بر عمر رحمت کن ×× حق را تو کجا و رحمت آموختنی
منتخب رباعیات عمر خیام؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی همدانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۶ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۲۱/۲سم [ف: ۱۷ - ۲۶۸]

۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۸۳-۳۶/۱۸۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ایدل می‌ومعشوقه مکن دریاخی ×× سالوس رها کن مکن ذرانی / گر پیر واحمدی خوری جام شراب ×× زآن حوض که مرتضاش باشد ساقی
خط: نستعلیق، کا: علی اعتصام، تا: ۲۰ محرم ۱۳۰۶ق، جا: زنجان؛ مجدول، مصحح؛ ۵۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم[ف:۴-۱۹۸۹]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۴۹/۱
خط: شکسته نستعلیق، کا: حبیب الله همدانی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل سبز، ۳۴ص (۲-۳۵)، ۱۸ سطر سه ستونی، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۹۰]

۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۹۲/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ جزو تذکره طرب المجالس آمده ؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۳۵ص (۱۶۱-۱۹۵)، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۲۶۶]

۷۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۸-ف
نسخه اصل: تاشکند ش ۹۵۷؛ بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق، [فیلمها ف:۱-۱۰۵]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۹-ف
نسخه اصل: تاشکند ش ۹۶۱؛ بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق [فیلمها ف: ۱-۱۰۵]

۸۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۶-ف
نسخه اصل: تاشکند ش ۹۵۹؛ بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق [فیلمها ف: ۱-۱۰۵]
۸۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۵-ف
نسخه اصل: تاشکند ش ۹۶۲؛ بی‌کا، تا: ۱۳۱۹ق [فیلمها ف: ۱-۱۰۵]
۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۲-ف
نسخه اصل: تاشکند ش ۹۶۰؛ بی‌کا، تا: ۱۳۱۹ق [فیلمها ف: ۱-۱۰۴]
۸۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۴۳۳/۱ش
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: میرزا محمد شیرازی، تا: ۱۳۲۰ق؛ از روی نسخه کتابخانه سلطانی؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۹]
۸۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۶۰۶/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** از باده چنان مست نگهدار مرا ×× کز بیخبری نباشدم درد سری
۳۱۵ رباعی است؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد علی، تا: ۴ رجب ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۳۹گ (۱۰۹پ-۱۴۷پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۳۶]
۸۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۴۷۶د
خط: نستعلیق، کا: رضای شاد قزوینی رشتی خوش نویس معلم آزاد با فرهنگ گیلانی، تا: ۱۳۲۸ق؛ از روی نسخه تصحیح شده محمد علی فروغی؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: - ۱۱۲۴]
۸۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۱ ـ د
۱۷۵ رباعی؛ خط: نستعلیق، کا: شمس الدین نبوی نوری، تا: ۱۳۳۱ق؛ نسخه در ۱۳۳۱/۵/۴ به دکتر مصدق اهدا شده بود و او آن را به این کتابخانه بخشیده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۲گ، ۱۲سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۲]
۸۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۱۴/۱
آغاز: (دیباچه): پس از سپاس خدا و درود پیغمبر ×× که هست زینت دیوان زیور دفتر. بر مشجران احادیث حقایق از ازوات اذواق هدی الله و ... (رباعیات): برابر؛ **انجام:** گر پیرو احمدی خوری جام شراب ×× ز آن حوض که مرتضاش باشد ساقی
به ترتیب حروف تهجی؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: شوال ۱۳۳۵ق؛ ۸۳ص، ۱۵ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۰]
۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۲۸/۲
آغاز: بسمله گر گوهر طاعت است نسفتم هرگز ×× گر دف کهنه از چهره نرفتم هرگز / نومید نیم زبارگاه کرمت ×× زیرا که یکی را دو نگفتم هرگز؛ **انجام:** چون آب حیات درسیاهی می‌باش ×× با خاک سر کوی تباهی می‌باش / یعنی با ما مخواه غیر مارا ×× با ما چونه بهر که خواهی می‌باش
۱۰۰ رباعی است که از خیام دانسته شده؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: علی اصغر تهرانی، تا: ۱۴۲۰ق؛ دارای یک سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۸۰ص (۳۴-۱۱۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۷ - ۳۱۸]
۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۷۷/۲۱
بی‌کا، بی‌تا، ۴گ (۱۱۵ر-۱۱۸پ) [ف: ۱۵ - ۴۵]
۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۰۴۸/۲
آغاز: با تو به خرابات اگر گویم راز ×× به زانکه به محراب کنم بی تو نماز؛ **انجام:** گویند بهشت و عارض حور خوشست ×× من می‌گویم که آب انگور خوشست / این نقد بگیر و دست از آن نسیه بدار ×× کاواز دهل شنیدن از دور خوشست
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب مرصع، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: مقوا آبی، ۹۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۷۱]
۹۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۱/۱
آغاز: بسمله - من رباعیات حکیم عمر خیام علیه الرحمه: امشب می‌جام یکمنی خواهم کرد ×× خود را بدو جام می‌غنی خواهم کرد / اول سه طلاق عقل و دین خواهم گفت ×× پس دختر زر را بزنی خواهم کرد؛ **انجام:** گر دست دهدز مغز گمدم نانی ×× از می‌دو منی ز گوسفندی رانی / با ماه رخی نشسته در بوستانی ×× عیش آن بودنه حد هر سلطانی
تعداد ۸۲ رباعی از رباعیات خیام؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۲۱۴]
۹۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۷۰
آغاز: چون فوت شوم بباده شوئید مرا ×× تلقین ز شراب و جام گوئید مرا؛ **انجام:** هر کس که بخویشتن دمی در نگریست ×× وز آینه قیامتش جلوه گریست
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه کهنی است؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۲۶۵گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰ سم [ف: ۲ - ۷۰۸]
۹۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۶-ف
نسخه اصل: کتابخانه راجه در رامپور ۹۹۱ دیوانها ۳۱۶۷ فارسی؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با مقاله‌ای به زبان اردو چاپی درباره نسخه نادر رباعیات خیام از «معارف نمبر ۵ و ۶ جلد ۲۶» سپس خود نسخه رباعیات با مقدمه در یک صفحه از تاریخ قدما درباره خیام [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۳]
۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۹۴-ف و ۴۲۴۹-ع
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: عبدالمجید، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۴]
۹۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰۱-ف
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی C. 1698؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱ص [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۴]
۹۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰۲-ف
نسخه اصل: آکادمی علوم شوروی D. 197؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۴]
۹۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۷-ف
نسخه اصل: تاشکند ش ۱۷۵؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۵]
۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۸/۱۵

۴۴ رباعی از خیام؛ بی‌کا، بی‌تا؛ راسته و چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۸ر و ۸پ، ۳۵ب و ۳۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۱ سم [ف: ۱۴ - ۲۰۸]

۹۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا کی گوئی که بر عمر رحمت کن ×× حق را تو کجا و رحمت آموختنی

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در هامش دو رساله عروضیه و جهادیه قائم مقام نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۳۰گ (۱پ-۳۰ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۲۰۳]

۱۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۹۳

آغاز: بسمله، یارب بگشای بر من از برزق دری بی منت مخلوق بیان ما حضری؛ **انجام:** با ساده رخی نشین و بگذار از خویش پیراهن کبد و هستی از من درکش.

خط: نستعلیق، کا: عشرت لکهنوی، تاج الدین، بی‌تا [رایانه]

۱۰۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۳/۳۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰ص (۵۳۳-۵۴۲) [ف: ۵ - ۱]

۱۰۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۷۴/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در برگ ۱۷۵ر تا ۱۷۹ر اشعاری از کرام و امید و گمنامان دیگر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۱و ۱۳ سطر (۶/۵- ۷×۱۳/۵- ۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۰۹]

۱۰۳. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۰۰/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا که گویی که بر عمر رحمت کن ×× حق را تو کجا و رحمت آموختن

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی حنایی و شکری، جلد: گالینگور زرشکی، ۸گ (۲۳۲ر-۲۳۹پ)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴/۵سم [ف: - ۱۸۴]

۱۰۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۶/۴۴

حدود ۴۰ رباعی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۱ص (۲۷۸ر)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷ - ۲۰۷]

۱۰۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۲۴/۲

آغاز: ای در حرم ذات تو عقل آگه نی ×× وز معصیت و طاعت ما مستغنی / مستم ز گناه و از رجا هوشیارم ×× امید برحمت تو دارم یعنی؛ **انجام:** از ما بر مصطفی رسانید سلام ×× وان گاه بگویید با عزاز تمام / کی سید هاشمی چرا دوغ ترش ×× در شرع حلال است و می تلخ حرام. الله مالک السموات و الارض.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای ابره تیماج زنگاری، اندازه: ۱۴/۲×۲۲/۸سم [ف: ۴ - ۱۱۵۲]

۱۰۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۵۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ هامش [نشریه: ۷ - ۲۴۷]

۱۰۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۵۳/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان تاریخ ۱۸ شوال ۱۲۹۴ آمده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۵۱]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۴

خط: شکسته، کا: مهدی علی آبادی، بی‌تا؛ ۱۹ص (۲۳۶-۲۵۴) [ف: ۳ - ۴۸۳]

۱۰۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۶۳/۲

خط: نستعلیق، کا: عباس اقبال، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، قطع: بیاضی ربعی [ف: ۱۷ - ۱۸۹]

۱۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۹۳

رباعیات است. منسوب به خیام، گردآوری سعید نفیسی با سی و هفت برگ دیباچه نشان دهنده روش کار او با ارجاع به مدارک، از روی ۱۰۴ نسخه خطی و مؤلفات دیگر و ۱۲۰ چاپ از رباعیات روی هم ۲۲۴ شماره (۵ برگ جدول تطبیقی شماره‌های منابع)؛ خط: نستعلیق، کا: سعید نفیسی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۵۲گ، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۲۲]

۱۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۵۳/۲

در ۳۳۰ بند؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۶۹ص (هامش ۷۳۴-۸۰۲)، ۲۱ سطر (۹×۱۷) [ف: ۱۲ - ۲۶۵۹]

۱۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** از جمله ذرات جهان دیده می‌شود ممکن نبود که در کمال تو رسد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با کمنداندازی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱ص (۷۶-۱۱۶)، سطور چلیپا (۶×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۸ سم [رایانه]

۱۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۶۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۸۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۷۲۴]

۱۱۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۳۱/۱

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ در آغاز (گ ۱-۴) شرح حال عمر خیام است، ترجمه شده از زبان فرانسه (چنان که در پایان این بخش آمده)، در برگ ۴۴ و ۴۵ قسمتی از رباعیات در حواشی نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، ۵۹گ (۱-۵۹ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [نشریه: ۱۳ - ۲۶]

● رباعیات خیام (ترجمه) / شعر / عربی

robāʻīyyāt-e xayyām (t.)

فاضل، عبدالحق

fāzel, ʻabd-ol-haqq

وابسته به: رباعیات خیام؛ خیام، عمر بن ابراهیم (-۵۱۷)

ترجمه سیصد و هفتاد و هشت رباعی منسوب به عمر خیام است هر کدام در یک دو بیتی که در این نسخه موضوعی تنظیم شده و مجموعاً دوازده موضوع می‌باشد، با مقدمه منثوری مفصل در

فلسفه خیام و تاریخ زندگی و افکار وی در رباعیاتی که سروده و تحلیل دوازده موضوع انتخاب شده در این مجموعه. عناوین موضوعات: ۱. ثورة علی المجتمع، ۲. ثورة علی الدجالین، ۳. ثورة علی الدین، ۴. ثورة علی السماء، ۵. ثورة علی الدهر و الافلاک، ۶. هل من منازل ؟ الغاز الوجود، ۷. ثورة علی العقل، ۸ الموت فی المیدان. فناء البقاء، ۹. فشل الثورة، مآسی الحیاة، ۱۰. فرار الثائر، عدم الوجود، ۱۱. فی المنفی، ۱۲. ستار الخیام.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۶

آغاز: مقدمه: الترجمة، یضم هذا الکتاب بین دفتیه اکبر عدد من رباعیات الخیام ترجم الی العربیة قط نظما او نثرا. رباعی اول: فصلت اسرار دنیاکم لدینا فی الدفاتر ×× قدطویناها ففی النشر و بال و مخاطر / لم نجد فی الناس فی الناس من یعقل من اهل البصائر ×× فغذا یعجزنا اظهار ما تخفی الضمائر؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تقدیمی مولف به استاد احمد ترجانی مدرس؛ جلد: مقوایی، ۲۲۹گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۳۴۳]

● رباعیات خیام (ترجمه) / ادبیات / روسی

robā‘īyyāt-e xayyām (t.)

وابسته به: رباعیات خیام؛ خیام، عمر بن ابراهیم (–۵۱۷)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۳–ف

نسخه اصل: چاپ ۱۹۲۶؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۴]

← رباعیات سته متصله ≻ دیوان محتشم کاشانی
← رباعیات سته متصله ≻ مرقع

● رباعیات سرمد / ادبیات / فارسی

robā‘īyyāt-e sarmad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۱۴

آغاز: بسمله، شهور شدی به دلربائی همه جا بیمثل شدی در آشنائی همه جا؛ **انجام:** یاران همه رفتند تو هم در راهی بر هستی موهوم نداری نظری.

ناظم: سرمد؛ خط: نستعلیق، کا: عشرت تاج الدین، تا: ۱۳۴۰ق؛ ۱۵۰گ، ۵ سطر [رایانه]

← رباعیات فکری ≻ دیوان فکری
← رباعیات گنجفه ≻ گنجفه

● رباعیات مظفر حسین کاشی و ملازکی / شعر / فارسی

robā‘īyyāt-e mozaffar hoseyn-e kāšī va mollā-zakī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۱/۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۹۰پ–۹۱ر)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۹/۵، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم[ف:۲۰–۵۱۵]

● الرباعیات من کتاب السنن المأثورة / حدیث / عربی

ar-rubā‘īyyāt min k.-is sunan-il ma’t̲ūra

نسائی، احمد بن علی، ۲۱۵ – ۳۰۳ قمری

nesā’ī, ahmad ebn-e ‘alī (831 - 916)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۵/۱عکسی

آغاز: بسمله. لا اله الا الله عدةللقایة أخبرنا الامام الحافظ ابو طاهر احمد بن محمد

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۸۴۹ (فهرس المخطوطات العربیة فی مکتبة تشتربیتی، ترجمه محمود شاکر سعید ۴۹۴/۱–۴۹۸)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱گ (۴–۲۴)، ۱۶ سطر [عکسی ف: ۴ – ۱۱۱]

● ربط الحادث بالقدیم / فلسفه / عربی

rabṭ-ul ḥādit̲ bi-l-qadīm

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

خواجه در این رساله از عقاید حکما درباره ارتباط حوادث به زمان و ارتباط علل و معلول یاد کرده و اعتراضاتی را که به این آراء آنان شده یا ممکن است بشود بیان داشته و بدانها از جانب حکماء پاسخ گفته و یکی از این اعتراضات از استاد او فرید الدین داماد است که از او بدین‌گونه یاد کرده: «و قد اعترض فی هذا الموضع علیهم استادی الامام السعید فرید الدین محمد الداماد النیشابوری رحمه الله»؛ این فرید الدین ابومحمد بن حیدر یا محمد بن حیدر فریومدی شاگرد فخر رازی است و رساله اثبات صانع او را (که تنها تألیف اوست که اکنون در دست است) آقای مدرس رضوی در آثار و احوال خواجه (ص۱۰۰–۱۰۱) چاپ کرده است. (عبدالحسین حائری)

آغاز: قالت الحکماء العلة التامه لاینفک عن معلولها بتمامه و العلة الاولی هی المبدأ الاول لجمیع الموجودات و هی واجبة الوجود لذاتها ای وجودها ممتنع الرفع فهو سرمدی لا بدایة له و لا نهایة و لا شک فی وجود موجودات مسبوقة باعدامها سبقا زمانیا قالوا لولا موجود غیر قار الذات ممتد من الازل الی الابد کحرکات الافلاک السرمدیة ...

انجام: حتی اذا تم اعدا اللاحق زلل اعداد اللاحق معلول لوجود السابق و هو الکزیل الاعداد وجود السابق فهو علة للعدم اللاحق بالسابق بالعرض و ذلک العدم شرط فی وجود اللاحق لا فی اعداد وجوده فلا یکون دورا و علی هذا الوجه یتم صدور الحوادث عن المبدأ الازلی علی مذهبهم و تأخر حادث عن

حادث انما لزم من تعاندهما و کون کل حادث علة لزواله بالعرض و لوجود آخر بعده بالذات و هذا آخر ما تقرر عندی من مذهبهم فی هذا الموضع. و الله الموفق للخیر و هو الملهم للصواب

چاپ: کل این رساله در احوال و آثار خواجه مدرس رضوی چاپ جدید چاپ شده ص ۵۴۲ تا ۵۴۵. و در آخر تلخیص المحصل نیز همراه با چند رساله دیگر چاپ شده.

[دنا ۵۴۵/۵ (۵ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷۶/۱۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «عدم انفکاک العلة ...» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۵۸پ-۱۶۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۳۶ - ۶۱۹]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۸۷/۵

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه دانشگاه ش ۳۷۴/۳ تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سرلوح‌های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۱گ (۶۱)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: - ۱۴۶۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۵۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۲ص (۱۶۳-۱۶۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۴۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۶/۱۵

آغاز و انجام: برابر

در فهرست این نسخه به نام «عدم انفکاک العلة ...» آمده است که با توجه به آغاز آن تصحیح شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۹۵-۹۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۷۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۳۸/۱۸

آغاز: و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۱۳۴-۱۳۶)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۳۵۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:ذیل ۵۱۰۱/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، تا: ۱۰۵۷ق، جا: اصفهان؛ بر اساس فهرست اصلاح شده کتابخانه؛ کاغذ: شرقی نخودی، ۳گ (۵۶پ- ۵۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۷۳/۱۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد بن عبدالحسین نخعی جزائری نجفی، تا: ۱۰۸۴ق؛ جلد: چرم مشکی، ۳ص (۱۲۰-۱۲۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۴۵ - ۱۹۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط:شکسته تعلیق،بی‌کا،تا:۱۰۸۵ق؛۳گ(۵۸پ-۶۰ر)[ف:۳- ۲۶۴]

۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۷۵/۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام رساله در فهرست اثبات واجب الوجود آمده؛ خط: نستعلیق، کا: غیاث الدین ابومحمد سلیمان بن محمد قاری، بی‌تا؛ ۳ص، ۱۹ سطر [ف: ۳ - ۱۲۳۸]

● ربط الحادث بالقدیم / فلسفه / فارسی

rabṭ-ul ḥādiṯ bi-l-qadīm

مشهدی، ملا محمد تقی، ق۱۲ قمری

mašhadī, mollā mohammad taqī (- 18c)

آغاز: الحمدلله لواهب العلم و الحکمة و الصلوة علی واسطة الرحمة و آله الائمة چون مقرر است پیش فلاسفه که تخلف معلول از علت تامه محالست

انجام: و فهمیدن این را تأمل بسیار باید و تعمقی در معنی حرکت، هدانا الله و ایاک سبل الرشاد.

[دنا ۵۴۵/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۴۷/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۶۷/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی بن محمد، تا: ۲۷ محرم ۱۰۸۵ق، به حسب امر امیر کلب علی میرزا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۳۳ر - ۲۳۴پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳ - ۵۳]

۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** عمرها باید و وقتهای مساعد تا بر سبیل اجمال این قدر گفته شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۲۰ق؛ ۸گ (۱-۸) [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۰۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۳۱/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۲۱]

● ربط الحادث بالقدیم / فلسفه / عربی

rabṭ-ul ḥādiṯ bi-l-qadīm

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۱۷/۲۵

آغاز: الشبهة المسماة بشبهة ربط الحادث بالقديم وهی مما تفاخر بها العظماء من المتکلمین فالوا فی للاستدلال علی جواز التخلف؛

انجام: ولایلزمهم تتالی الآنات فان الآن وهمی تکلموا به لضرورة افادة المراد فتدبر.

بنابر استحاله تخلف معلول از علت، در چگونگی پیدایش حوادث مختلف اشکال پیش می‌آید، چراکه لازم می‌آید یا حوادث قدیم باشند یا واجب الوجود حادث باشد و یا تسلسل در علل، درباره این مسأله در رساله حاضر گفتگو شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۳۷پ–۲۳۸پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۱۹]

← ربط حادث به قدیم ⊳ ربط الحادث بالقدیم
← ربع جامع ⊳ ربع مجیب
← ربع دستور ⊳ ربع مجیب
← ربع دستور ⊳ مفتاح المنجمین
← ربع الدستور ⊳ ربع مجیب

● **ربع صائب = اسطرلاب = رساله در ربع** / اسطرلاب / فارسی

rob‘-e sā’eb = ostorlāb = r. dar rob‘

کاشف یزدی، محمد بن محمد، – ۹۱۰ قمری

kāšef-e yazdī, mohammad ebn-e mohammad (- 1505)

رساله‌ای است شامل یک «مقدمه» و هجده «باب» و یک «خاتمه» در نقد ربع مجیب عبدالقادر رویانی: مقدمه در معرفت القاب ربع زیادی؛ باب ۱. ارتفاع گرفتن ربع؛ ۲. معرفت دائره و ساعات؛ ۳. معرفت تعدیل النهار و مطالع؛ ۴. معرفت طالع از ارتفاع؛ ۵. معرفت غایت ارتفاع؛ ۶. معرفت ساعات صبح و شفق؛ ۷. تسویة البیوت؛ ۸ استخراج تقویم؛ ۹. معرفت اقلیم؛ ۱۰. معرفت عرض بلد؛ ۱۱. معرفت طالع؛ ۱۲. معرفت سمت از ارتفاع؛ ۱۳. معرفت طالع؛ ۱۴. معرفت ظل از ارتفاع؛ ۱۵. معرفت ارتفاع کوه‌ها و عرض رودها؛ ۱۶. عمل کردن به ربع آفاقی؛ ۱۷. امتحان ربع؛ ۱۸. صفت ستاره چند از ثوابت؛ خاتمه در بیان آنکه اعمالی که از ربع مخترع خواجه عبدالقادر، شامل شش «فصل» است.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و بعد چنین گوید احقر عباد الله کاشف الدین محمد اردکانی چون اعمال نجومی که استعلامش از اسطرلاب ممکن است از ربع نیز ممکن بود لیکن استعلامش از اسطرلاب به غایت اسهل بود و به این سبب علماء ماضی کسی در ربع تصنیفی نکرده و اگر کرده مشهور نیست. اما جناب خواجه عبدالقادر گیلانی رساله‌ای در ربع تصنیف نموده و بعضی از اعمال اسطرلاب را در آن رساله ذکر کرده و بعد از آن گفته ... «پس بدان که تسویة البیوت و مطلع بروج ببلده و استواء ... و موالید و غیره در ربع ممکن است. بنابراین ۲ نیم دائره در ربع زیاده شد ... و این رساله را ربع مخترع نام نهاد. پس اعمال مذکور به اسهل وجه حاصل آید ... انتهی کلامه. چون این کلام مخالف کلامی بود که مذکور شد ... جمعی از اخیار از این فقیر التماس کردند که رساله‌ای تدوین نمایم ... که مسمی به ربع صائب است ... و مرتب ساختم بر مقدمه و ۱۸ باب و خاتمه. مقدمه در معرفت القاب ...

انجام: باب شانزدهم در معرفت ارتفاع قطب فلک البروج از ربع ... در آن وقت انتهی کلامه بالخیر و الحمد لله اولا و آخرا

[الذریعة ۷۱/۱۰ و ۳۰۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۶۸۷/۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۴/۱؛ ریاض العلماء ۴:۳۹۳؛ دنا ۵۴۵/۵ (۷ نسخه)]

۱. **تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۹/۲۱ حکمت**
آغاز و انجام: برابر
نسخه شانرده باب بیش نیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد:تیماج تریاکی،۵گ(۳۸۴ر–۳۸۸پ)،قطع:وزیری [ف: ۲ – ۴۶]

۲. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۶/۲**
آغاز: فرموده و بعضی از عمال اسطرلاب در آن رساله ذکر کرده؛
انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۳گ (۳۴ر–۶۶ر) [ف: ۱ – ۱۱۸]

۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۲/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: امیر بیک پسر مرتضی پسر صنع الله پسر سرالله پسر روح الله پسر حجة الله پسر عطاءالله پسر لطف الله پسر روح الله پسر سلام الله حسینی عریضی احدی سلامی، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۷ سطر [سنا: ف: ۲ – ۲۹۵]

۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۶/۷–طباطبائی**
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا،تا:۱۱۵۱ق؛کاغذ:اصفهانی نخودی، جلد: تیماج نیلی، ۱۲ص (۶–۱۷ حاشیه)، ۱۵و ۲۸سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲۳ – ۵۱]

۵. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۱۰/۱–۳۴/۱۸۰**
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: جمعه سلخ ذیحجه ۱۲۰۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ – ۱۹۹۱]

۶. **قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۹۶/۴**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۸۴ر–۱۸۹پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۶]

۷. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۴/۲**
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: در زمان حیات مؤلف؛ با امضاء: «ذره بیمقدار شرف الدین»؛ مهر: حاج سید سعید ؛ جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۲۳ سطر (۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱– ۱۷۴]

← الربع الکامل ⊳ هدایة العامل بالربع الکامل

● **الربع الکامل و المقطوع = وضع ربع کامل و معرفت اصول وضع الارباع** / هیئت / عربی

ar-rub'-ul kāmil wa-l maqṭū' = vaz'-e rob'-e kāmel va ma'refat-e osūl-e vaz'-ol arbā'

کتاب در معرفت حساب اصول وضع ارباع است و منقول از کتاب شرح العمل بالربع، تألیف شیخ محمد بن عطیه حنبلی می‌باشد شامل ۱۸ باب.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۶/۲۳

آغاز: بسمله الحمدلله ... وبعد فهذه ابواب فی معرفة حساب اصول؛

انجام: الشمالی بنفی بعد المرکز والله اعلم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج سبز، ۸گ، ۲۴–۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۳۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۶۶/۲۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۹۰]

← الربع المجیب ⟵ العمل بالربع المقنطر (فی ...)

← الربع المجیب ⟵ العمل بالربع المجیب

← الربع المجیب ⟵ مختصر فی معرفة استخراج اعمال اللیل و النهار

● **الربع المجیب = الفتحیة فی الاعمال الجیبیة = العمل بالربع المجیب (رسالة فی)** / هیئت / عربی

ar-rub'-ul mujīb = al-fatḥīya fi-l a'māl-il jaybīya = al-'amal bi-r-rub'-il mujīb (r.-un fī)

سبط ماردینی، محمد بن محمد، ۸۲۶ – ۹۰۷ قمری

sebt-e mārdīnī, mohammad ebn-e mohammad (1423 - 1502)

گفتار مختصری است برای استخراج اعمال شب و روز که برای کمک به افراد مبتدی نگاشته شده، دارای «مقدمه» و بیست «باب» و «خاتمه»: المقدمة: فی تسمیة رسومه؛ باب ۱. معرفة أخذ الارتفاع؛ ۲. معرفة جیب القوس و عکسه؛ ۳. معرفة الظل من الارتفاع و عکسه؛ ۴. معرفة المیل الأول من درجة الشمس؛ ۵. معرفة العرض من المیل و الغایة؛ ۶. معرفة الأصل و بعد القطر؛ ۷. معرفة نصف الفضلة و نصف القوس؛ ۸ معرفة الماضی و الباقی من النهار؛ ۹. معرفة الدائر بین الظهر و العصر؛ ۱۰. معرفة حصنی الفجر و الشفق؛ ۱۱. معرفة سعة المشرق؛ ۱۲. معرفة الارتفاع الذی لا سمت له؛ ۱۳. معرفة السمت؛ ۱۴. معرفة سمت القبلة؛ ۱۵. معرفة اخراج الجهات الأربع؛ ۱۶. معرفة المطالع؛ ۱۷. معرفة العمل بالکواکب؛ ۱۸. معرفة حال الکواکب؛ ۱۹. معرفة کل قائم علی بسیط الأرض؛ ۲۰. معرفة سعة الأنهار و عمق الآبار؛ الخاتمه: فی اختبار صحة رسوم الربع.

آغاز: بسمله. الحمد لولیه و بعد فهذه الرسالة فی العمل بالربع المجیب مشتملة علی مقدمة و عشرین باباً و خاتمة فالمقدمة تسمیة رسومه فاولها المرکز و هو الحزم الذی فیه الخیط ...

انجام: فان ساوی الباقی حصة الفجر توسط اول الفجر و الله سبحانه و تعالی اعلم

[دنا ۵۴۵/۵–۵۴۷ (۴۳ نسخه)؛ مخطوطات الفلك والتنجیم فی المحتف العراقی ص ۸۹ ۱۰۶–۱۰۸ و ص ۱۷۲–۱۷۴]

شرح و حواشی:

۱- شرح الربع المجیب = شرح رسالة الجیب = شرح رسالة فی العمل بالربع المجیب؛ سنباطی، احمد بن احمد (–۹۹۵)

۲- شرح الربع المجیب؛ تاجوری، عبدالرحمن بن محمد (–۹۹۹)

۳- حاشیة الرسالة العمل بالربع المجیب (۲ عنوان)

۴- نظم الضیاء اللامع فی عمل المجیب الصینی للسبط الماردینی؛ قطری، محمد

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با اجاره روایت این کتاب که در جامع ازهر در ۸۶۱ به خط مؤلف نوشته شده در پایان نسخه هست و کلیشه همین اجازه در ریحانة الادب (۲۹۳/۶) به چاپ رسیده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۷۲گ، ابعاد متن: ۹×۱۲، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۸ – ۲۹۵]

۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۳۷۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وقع الفراغ وقت الزوال یوم الجمعه ... من رمضان المعظم سنه ۹۴۳ فی المدرسه الخواجکیه الشهابیه فی القاهره المعزیه

خط: نسخ تحریری،کا: حسین بن عبدالصمد جباعی حارثی همدانی (پدر شیخ بهائی)، تا: جمعه ۲۷ رمضان ۹۴۳ق، جا: قاهره مدرسه خواجکیه شهابیه؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، ۵۹ص (۲۲۸–۲۳۶)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۲/۵سم [ف: ۱ – ۳۴۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۹/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۸۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۷۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد بن علی بن حمزه لاهیجی گیلانی، تا: شنبه ۱۴ ربیع الثانی۹۵۹ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۴۱پ–۴۴ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۴۲۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۸۷/۱۵۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده در جمادی الاول ۱۰۰۹؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴گ (۶۸۷–۶۹۰)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶ – ۵۳۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۱۲/۲

آغاز: و رتبتها علی مقدمة و خمسة عشر بابا فالمقدمة رسومها و تسمیتها و ما یتعلق بها؛ **انجام:** و کذا تفعل بمطالع طلوعه و بمطالع مغیبه.

در ۱۵ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۶گ (۲۲پ-۲۷ر)، ۱۹-۲۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۵۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۴۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فما بقی فهو عمق ذلک بالاجراء الذی جربت بها قطر فم البئر، و هذا القدر فیه کفایة للمبتدی.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۱۴۵پ-۱۴۹ر) [ف: ۲۲ - ۲۸۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۵۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من آخر القوس هو نصف قوس النهار ان کان المیل مخالفاً و الا فهو نصف قوس اللیل فزد نصف الفضله.

بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری اصفهانی، جلد: تیماج زرشکی، ۲ص (۱۲۲-۱۲۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۴۰]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۰/۱۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: علی بن عثمان، تا: قرن ۱۱؛ ۷گ (۱۳۶پ-۱۴۲ر) [ف: ۵ - ۳]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۴/۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ضربت بها قطر فم البئر و فی هذا القدر کفایة للمبتدی و نسال الله ان ینفع بها کل من یشغل بها و جمیع المسلمین و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۸۲۰-۸۲۶ حاشیه یکم)، سطور چلیپا (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹ - ۱۲۰۶]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۰۶/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اجمعها مع جیب السعة فی الجنوب و أخذ الفضل بینهما فی الشمال فما حصل أو بقی فهو تعدیل السمت تنبیه تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد. از آغاز تا اواخر باب پانزدهم را داراست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با یادداشتی از کاتب در شروع به خواندن این رساله در غره ربیع الاول ۱۱۳۰ آمده؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۷۱پ-۷۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۰]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۱۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱ر-۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۳۷ - ۲۵]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۸۴/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ (۷۴ر-۷۸پ)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۵، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۰۷۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۸۴/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فطر فی البئر و هذا القدر فیه کفایة و الحمدلله وحده و صلواته علی سیدنا ... و اصیلا.

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۷۸پ-۸۳ر)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۵، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۰۷۸]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۴۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «محمد دارندی»؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱۰۱-۱۰۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۳/۵سم [ف: ۴۰ - ۸۰]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۹۰/۸

خط: نسخ، کا: حافظ عثمان (بن حاج عمر) آمدی، تا: ۱۱۶۳ق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۱۰۸پ-۱۱۰پ) [ف: ۲۱ - ۹۴]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۰۰/۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن ابراهیم، تا: ۵ ذیحجه ۱۱۷۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه کاغذ سبز، ۵گ (۶۴پ-۶۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۲/۲سم [ف: ۶ - ۲۱۴]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۳۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۷گ (۴۶- ۵۲)، ۱۰ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۲۸ - ۵۴۸]

۱۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸۵/۲

در یک مقدمه و بیست باب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۲۷]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: مغربی، بی‌کا، تا: ۴ محرم ۱۲۰۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۸۷پ-۹۲ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۸ - ۷۱]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۳۹/۲

خط:نسخ،کا:محمد بن میرزا علی شیرازی،تا: ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۴۵پ-۵۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۱۰۰]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۱۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد رضای یزدی، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۳ق، جا: کرمان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳گ (۲۷ر-۲۹پ)، ۱۹-۲۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۵۷]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۰۶/۳-۳۳/۱۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ شعبان ۱۲۵۷ق؛ مصحح، محشی با

امضای «محمد علی عفی عنه»؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه، ۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۶ - ۳۰۰۸]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۶۶/۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید اسماعیل بنابی، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۵۲ر-۱۵۷ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۳۱]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۵۷/۵

آغاز و انجام: برابر

کا:نصرالله بن حاجی غفار شیرازی،تا:حدود ۱۲۶۲ق [ف: ۵ - ۲۲۱]

۲۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۱/۵

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، کا: عبدالجواد بن یوسفعلی خادم و خطیب روضه رضویه، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سبز، ۶گ، ۱۷ سطر (۸/۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱ - ۴۷۰]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۱۹/۲

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن ابوالفتح زنجانی، تا: ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۴پ-۷پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۰-۳۴۴]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۰۸/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد ابراهیم کازرونی شیرازی، تا: شوال ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۹۷پ-۱۰۱پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۲۷ - ۱۵۵]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۴۱/۲

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی بن ابی القاسم کرمانی، تا: ۱۳۱۳ق؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۸۴پ-۹۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۲۳]

۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۹۵/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن ابراهیم بن علی چلبی بن حاج سید احمد، تا: ۱۲۰۳-۱۲۰۷ق، در خدمت ملا عبدالله افندی مدرس؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: مقوا، ۷گ (۵۴-۶۰)، ۱۰-۱۴ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۷۱۳]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۸۰/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۸ص (۱۰۳-۱۱۰)، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۷×۲۳/۵ سم [ف: ۱۴-۲۰۴]

۳۱. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۳۸۹/۲

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ کا: حسن بن محمد مقیم ایروانی، بی‌تا؛ ۷گ (۱۷پ-۲۳پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۷]

۳۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۰۴/۷-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذا توسط لیلاً فالق مطالع الغروب من مطالعه فالباقی هو الماضی من اللیل عند توسط، تمت و السلام.

خط:نسخ تحریری،بی‌کا،بی‌تا؛۵ص(۱۱۵-۱۱۹)[عکسی ف:۱-۱۷۶]

● ربع مجیب = ربع الدستور = رسالة فی معرفة الجیب = ربع دستور / هیئت / فارسی

rob‘-e mojīb = rob‘-od dastūr = r.-on fī ma‘refat-el jayb = rob‘-e dastūr

؟ قاضی زاده رومی، محمود بن محمد، - ۹۳۱ قمری

qāzī-zāde-ye rūmī, mahmūd ebn-e mohammad (- 1525)

رساله‌ای است در معرفت اعمال ربع مجیب (= ربع دستور)؛ نسخه‌های یکسان نیست (۱۲، ۱۶، ۱۸، ۱۹ و ۲۰ و ۲۵ و ۵۵ باب) و در نسبت آن به قاضی زاده نیز تردید وجود دارد. در دیباچه «ربع الدستور» خوانده شده است. فهرست بیست و پنج «باب»ی آن: ۱. معرفت ارتفاع گرفتن از آفتاب و ماه و دیگر ستارگان؛ ۲. معرفت وضع خیط بر درجه شمس؛ ۳. معرفت استخراج تقویم آفتاب از غایت ارتفاع و معرفت فصول اربعه؛ ۴. معرفت میل اول و غایت ارتفاع؛ ۵. معرفت تعدیل النهار و قوس النهار و قوس اللیل وسعت مشرق؛ ۶. معرفت ساعات مستوی و معوج و اجزاء آن و معرفت اجزاء ساعات معوج از ساعات و دقائق مستوی و عکس؛ ۷. معرفت ساعات مستوی از خطوط ساعات؛ ۸. ساعات معوج از خطوط ساعات؛ ۹. معرفت قسی ساعات زمانیه؛ ۱۰. معرفت اجزاء ساعات از خط اجزاء ساعات معوج؛ ۱۱. معرفت اجزاء ساعات زمانی هر روز و شب؛ ۱۲. معرفت دایر و فضل دایر و ساعات ماضی و باقی از روز و سمت از ارتفاع و ارتفاع از سمت و معرفت ارتفاع از دایر و فضل دایر سمت؛ ۱۳. معرفت مطالع البروج بفلک مستقیم محسوب من اول الجدی و ببلد و بخط استوا و تحویل مطالع البروج بدرج السوا؛ ۱۴. معرفت اوتاد اربعه و تسویه خانهای دوازده‌گانه؛ ۱۵. معرفت عرض بلد؛ ۱۶. معرفت طول بلد از غایت ارتفاع؛ ۱۷. معرفت جهات اربعه؛ ۱۸. معرفت سمت قبله و دیگر بلاد و مسافت میان شهرها؛ ۱۹. معرفت نصب (کذا) قبله؛ ۲۰. معرفت ظل و اقسام آن و استخراج ظل از ارتفاع و ارتفاع از ظل؛ ۲۱. معرفت اوقات صلوة و بیان اول هر وقتی به مذهب ائمه؛ ۲۲. معرفت عمل به کواکب؛ ۲۳. معرفت بالاء اشخاص مرتفع از زمین؛ ۲۴. معرفت ارتفاع آن شخص که به مسقط الحجر او توان رسید؛ ۲۵. معرفت ارتفاع شخصی که به مسقط الحجر او نتوان رسید. دو نسخه از آن در فهرست آستان قدس (۳۳۱/۳) نشان داده شده که در آنجا آمده: گویا از محمود بن محمد بن قاضی زاده رومی (- ۹۳۱ق) است، ولی در بسیاری از نسخه‌ها، نامی از قاضی زاده رومی نیامده است. به هر حال این قاضی‌زاده، غیر از صلاح الدین موسی بن محمد (- ۸۱۵ق) است که در ساختن زیج الغ بیگ شرکت داشته است. این قاضی زاده همان کسی است که آن زیج را به نام دستور العمل در ۹۰۴ق شرح کرده است (مشترک ۲۶۷/۱).

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل العلم شمساً حرس من الکسوف شعاعه ... اما بعد فانی الفت هذه الرسالة مختصرة مندرجة الفایدة فی معرفة اعمال ربع مجیب ... و این رساله را بر مقدمه و بیست و پنج باب و خاتمه و فهرست ابواب ترتیب نمود و بالله التوفیق، مقدمه در معرفت عمل ربع مجیب آفاقی که ربع دستور نیز خوانند و این آلتی است از آلتهای رصدیه خفیف الحجم کثیر الفواید که اکثر اعمال نجومی و امور حسابی بطریق تناسب ازین آلت روشن و مبرهن میگردد و نیز صنعت این آلت آسانست و منفعتش بی پایان

انجام: ... از محل معین تا محل معین بهمان طریق استخراج توان نمود، و الله اعلم بحقایق الامور

[الذریعه ۷۱/۱۰؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۴/۱: نشانی ۶ نسخه؛ مشترک پاکستان ۲۶۷/۱: نشانی ۲ نسخه دیگر؛ دنا ۵۴۷/۵ (۱۳ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۶۸۶/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۲۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف است. در این نسخه آمده: «و این رساله را بر مقدمه و بیست و نه باب و خاتمه ترتیب نموده شد و محتوی آن مقدمه است و یازده باب و خاتمه»؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن جمال الدین محمد بن عثمان، تا: قرن ۱۰؛ خطبه و دیباچه این نسخه عیناً برابر است با نسخه شماره ۶۷۰۵ ولی تعداد ابواب و مندرجات آنها با هم اختلاف دارد؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۴گ، ۱۹ سطر (۵×۹/۲)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۱سم [ف: ۸ – ۱۵۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۰۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل العلم شمساً حرس من الکسوف شعاعه ... اما بعد فانی الفت هذه الرسالة مختصرة مندرجة الفایدة فی معرفة اعمال ربع مجیب ... و این رساله را بر مقدمه و پنجاه و پنج باب و خاتمه و فهرست ابواب ترتیب نمود و بالله التوفیق، مقدمه در معرفت عمل ربع مجیب آفاقی که ربع دستور نیز خوانند و این آلتی است از آلتهای رصدیه خفیف الحجم کثیر الفواید که اکثر اعمال نجومی و امور حسابی بطریق تناسب ازین آلت روشن و مبرهن میگردد و نیز صنعت این آلت آسانست و منفعتش بی پایان؛ **انجام:** وتر زاویه قائمه است که حبیب ارتفاع و حصة السمت

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نسخه ما فهرست ابواب را ندارد و نام مؤلف نیز در آن مذکور نیست؛ کاغذ: حنایی سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۸سم [ف: ۸ – ۱۵۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۲/۱۲

آغاز: بسمله، حمدی که خیط اوهام از سعت مشرقش متقاصر اید و مقنطرات افهام از تقدیر او قاصر؛ **انجام:** بر حاصل ضرب افزائیم مجموع مثل قامت آن شخص بود در معرفت ربع این قدر کفایت باشد

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد هادی بن محمد تقی سهروردی مشهور به شولستانی، تا: ۱۱۰۴ق، جا: شیراز مدرسه صالحیه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱۰ – ۱۷۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۰۲/۶

آغاز: الحمدلله الذی جعل العلم شمساً حرس من الکسوف شعاعه و قدر الازمان سموت الرؤس ارتفاعه ... اما بعد فانی الفت من هذه الرسالة مختصرة فی معرفة اعمال ربع مجیب یقال له «ربع الدستور»؛ **انجام:** برابر

در یک مقدمه و نوزده باب و یک خاتمه: مقدمه در تعریف ربع، باب ۱. گرفتن ارتفاع، ۲. معرفت قوس و جیب و سهم و وتر، ۳. ارتفاع آفتاب، ۴. معرفت میل اول و میل ثانی، ۵. عرض بلد، ۶. معرفت ظل، ... ۱۹. معرفت طالع و عاشر بروج، خاتمه در معرفت اشیاء متفرقه در دو فصل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد ربیع سمنانی، تا: ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۰گ (۱۱۰پ–۱۱۹پ) [ف: ۶ – ۳۹۷]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۷۴/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد نصیر هزار جریبی، تا: جمعه دهه دوم رمضان ۱۲۲۹ق؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵ – ۱۹۴]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۸۷۷/۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل العلم شمسا آمن الکسوف و شعاعه و قدر ... فانی الفت هذه الرسالة ... فی معرفة اعمال ربع مجیب یقال له «ربع الدستور» ... و این رساله بر مقدمه و ۱۲ باب و خاتمه ترتیب نموده؛ **انجام:** بدین طریق استخراج نمائم.

در فهرست بدون نام مؤلف است. یک مقدمه و هجده یا دوازده باب و یک خاتمه دارد؛ بی‌کا، تا: دوشنبه شعبان ۱۲۲۹ق، جا: مشهد رضوی؛ ۸گ (۵۳پ–۶۰ر) [ف: ۵ – ۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۳۴/۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۲۵]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۱۳/۱-۷/۱۱۳

آغاز: بسمله ... جعل العلم شمساً حرساً من الکسوف شعاعه ... اما بعد فانی ألفت هذه الرسالة المختصرة مندرجة الفائدة ... رتبتها علی مقدمة و ثمانیة عشر باباً و خاتمة؛ **انجام:** برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:یک‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۶گ،۲۷سطر،اندازه:۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۱۹۹۱]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل العلم شمساً حرس من کسوف شعاعه ... اما بعد، فانی الفت فی هذه الرسالة المختصرة، مندرجة الفائدة، فی معرفة اعمال ربع مجیب، یقال له ربع الدستور ... این

رساله را بر مقدمه و نوزده باب و خاتمه ترتیب نمود؛ **انجام:** برابر
تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است. در یک مقدمه و نوزده باب و یک خاتمه است: مقدمه، در تعریف ربع و القاب، باب‌ها: ۱. گرفتن ارتفاع، ۲. معرفت قوس و جیب و سهم و وتر، ۳. معرفت ارتفاع آفتاب، ۴. معرفت میل اول و میل دوم، ۵. معرفت عرض بلد، ۶. معرفت ظل، ۷. معرفت ارتفاع از ظل، ۸. معرفت تعدیل النهار و قوس النهار و ساعات، ۹. معرفت دوایر، ۱۰. معرفت ارتفاع از دایر، ... ۱۵. ساعات صبح و شفق، ... ۱۷. سمت قبله، ... ۱۹. معرفت طالع و عاشر بروج، خاتمه، در اشیاء متفرقه، در دو فصل: ۱. معرفت بلندی اشخاص، ۲. معرفت عرض رودها و جویها و مانند آن؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ ۱۰گ (۲۵۲پ–۲۶۱ر) [ف: ۱ – ۱۱۸]

۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۵۷/۲

آغاز: الحمدلله الذی جعل العلم شمسا ... اما بعد، فانی الفت من هذه الرسالة ... مقدمه در تعریف ربع و القاب و تسمیه؛ **انجام:** برابر

دارای یک مقدمه، دوازده باب و یک خاتمه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۳ص (۳۴-۷۶)، ۱۴ و ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲ – ۸]

۱۰. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:الف-۲۳

آغاز: بسمله، الحمد الله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** و حاصل را بر محفوظ قسمت کنیم از خارج قسمت مقدار قامت خود نقصان کنیم باقی عمق چاه بود و الله تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بنا به نوشته فهرست‌نویس کتابخانه که در پشت صفحه اول نگاشته مؤلف آن خواجه نصیرالدین طوسی است. ولی مدرکی ارائه نداده و با مراجعه به ماخذ و مراجع اعلام موجود و کتاب احوال و آثار خواجه نصیر به قلم آقای مدرس رضوی استاد دانشگاه تهران این نسخه جزو آثار و تألیفات خواجه طوسی نیامده؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوای چرمی مذهب، ۱۶۲ص، ۱۳ سطر(۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: - ۶۶]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۹۵/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل العلم شمساً امن من الکسوف و شعاعه و قدر ... اما بعد فانی الفت هذه الرسالة فی معرفة اعمال ربع مجیب یقال له ... مقدمه در تعریف ربع مجیب و القاب؛ **انجام:** برابر

در فهرست بدون نام مؤلف است. مقدمه و هیجده باب و خاتمه؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: قورخانه‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۴گ (۶۱پ–۸۴ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۶×۱۷/۸سم [ف: ۶ – ۲۸۴]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۹۸/۶

آغاز: الحمدلله الذی جعل العلم شمسا آمن الکسوف و شعاعه و قدر ... اما بعد فانی الفت هذه الرسالة فی معرفة اعمال ربع مجیب یقال له ربع الدستور ... و رتبتها علی مقدمة و ثمانیة عشر باباً و خاتمة ... مقدمه در تعریف ربع مجیب و القاب آن؛ **انجام:** برابر
یک مقدمه و هجده یا دوازده باب و یک خاتمه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۱۲۳–۱۳۷) [ف: ۵ – ۲]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۷۱/۱۰

آغاز: هو الموفق. بسمله. الحمد الله الذی جعل العلم شمسا حرس من الکسوف شعاعه و قدر الازمان سمت الروس ارتفاعه ... اما بعد فانی الفت من هذه الرسالة رسالة مختصرة مندرجة الفائدة فی معرفة اعمال الربع المجیب یقال له الربع الدستور علی التماس بعض الاخوان ... و این رساله را بر مقدمه و بیست باب و یک خاتمه ترتیب نموده شد؛ **انجام:** در معرفت اشیاء متفرقه و آن دو فصل است اول در معرفت اشخاص دوم در عرض رودها و السلام (ناقص)

در فهرست بدون نام» مؤلف است. در یک مقدمه و بیست باب و یک خاتمه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱۸۹–۱۹۷)، ۱۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۱ – ۲۳۷۱]

● الربع المجیب / هیأت / ترکی

ar-rub‘-ul mujīb

موقت، مصطفی بن علی، - ۹۷۹ قمری

movaqqet, mostafā ebn-e ‘alī (- 1572)

به ترکی در ۲۱ «باب».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۸۲/۵

آغاز: بسمله. و به ثقتی. الحمدلله عالم الغیب ... و بعد بو ... مصطفی بن علی الموقت بالجامع الخاقانی السلیمی ... ایدر دیله مکه ربع مجیب؛ **انجام:** زراع اولمش اولدی.

خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۰گ (۳۳پ–۵۲پ)، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۸ – ۵۹۲]

● ربع مجیب = عمدة الاوقات / هیئت / فارسی

rob‘-e mojīb = ‘omdat-ol owqāt

نور سراج

nūr-e serāj

در معرفت اعمال ربع حسب آفاق که ربع دستور نیز خوانند، به خواهش دوستان در یک «مقدمه» و ۱۹ «باب» و ۱ «خاتمه». (احمد منزوی)

آغاز: بسمله، حمد بی نهایت علیمی را و ثناء بی غایت حکیمی را که ربع مسکون بعلم علما و حکمت حکما مشرف و مزین از علم و حکمت اوست

انجام: و بعد مسافت از محلی معین هم بدین طریق استخراج

نمائیم و الله اعلم بالصواب
[دنا ۵۴۷/۵ (۳ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۶۸۹/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۲۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی، ۲۱گ (۳۹پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۵ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۳۳]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۶۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اندازه: ۱۴×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۷]

● الربع المجیب / هیئت / ترکی

ar-rub‘-ul mujīb

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۷۷/۴
در یک مقدمه و هفده باب و خاتمه؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن ابی الخیر، تا: با تاریخ ۱۲۷۷ و ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن لایی سیاه، ۱۹ سطر [ف: ۵ - ۲۹۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۵۴/۲
آغاز: بسمله، حمدله و بعد معلوم اوله که ربع دائرنک جیب ظرفندن ارتفاع اخذا و لنوب نفعی عام اولمق؛ **انجام:** زیاده وقت لازمدر ولکن هذا آخر الکلام والحمد لله علی الاختتام ... در شهر خوی فی شهر ذی الحجة الحرام ۱۳۰۰ سمت تحریر یافت حرره الحقیر الفقیرنعمت الله.
مختصر است از مولفی مجهول که بسال حسرغ (= ۱۲۶۸ق) تألیف شده و مشتمل است بر مقدمه و دوازده باب به شرح زیر: ۱. معرفة درجة الشمس، ۲. معرفة الجیب من القوس و القوس من الجیب، ۳. معرفة المیل، ۴. معرفة عرض البلد و غایة الارتفاع، ۵. معرفة بد القطر، ۶. معرفة نصف الفضله و نصف القوس، ۷. معرفة اخذ الارتفاع، ۸. معرفة وقت الظهر، ۹. معرفة عصر الاول و عصر الثانی، ۱۰. معرفة حصة الشفق، ۱۱. معرفة حصة الفجر، ۱۲. معرفة الامساک؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا محبعلی خان ناظم الملک مرندی، تا: ذیحجه ۱۳۰۰ق، جا: خوی؛ اشکال فیزیکی به سیاهی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۲سم [ف: ۱۰ - ۱۴۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۵۴/۱
آغاز: بسمله، حمدله و بعد معلوم اوله که مربع دائره نک جانب مقنطر ندن اسهل طریقه اخذ ارتفاع ایچون بو رساله ترجمه اولنوب بر مقدمه اون اوچ باب؛ **انجام:** قوسک آخرند اون اوچ درجه قطع ایلیوب ساعت زمانیه لیلی درجه لری معلوم اولدی، تمت
مختصری است مجهول المولف، مشتمل بر مقدمه و سیزده «باب» به تفصیل ذیل: ۱. معرفة درجة الشمس، ۲. معرفة نصف الفضله، ۳. معرفة اخذ الارتفاع من هذا الالات، ۴. معرفة المیل و الغایة، ۵. معرفة استخراج عرض البلد، ۶. معرفة وقت الظهر، ۷. معرفة عصر الاول و عصر الثانی، ۸ معرفة اول وقت المغرب و حصتی الشفق و الفجر، ۹. معرفة وقت الامساک، ۱۰. معرفة صلوة العیدین، ۱۱. معرفة القبله، ۱۲. معرفة وقت الضحوة، ۱۳. معرفة ساعات الزمانیة؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا محبعلی خان ناظم الملک مرندی، تا: ۱۳۰۰ق؛ اشکال فیزیکی به سیاهی، محشی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۲سم[ف:۱۰-۱۴۰]

● الربع المجیب / هیئت / عربی

ar-rub‘-ul mujīb

ظاهرا غیر همانند:

۱. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۳
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۴/۱
آغاز: الحمدلله الذی تقدس فی جمال صفاته عما خطر فی الاوهام ... اما بعد فانه یقول الفقیر لربه محمد بن محمد بن احمد بن محمد المعروف بابن بنت الماردینی الموقت بالجامع الازهر اعلم انه لیس فی الآلات الفلکیه اشرف من الربع المجیب ... و سمیتها المطلب فی الربع المجیب و ذکرت فیها غالب الطرق المشهوره مع زیادات کثیره ... و جعلت فی اول کل زیاده فصلا ... و رتبتها علی مقدمه و قن بابا و خاتمه و جعلت فی اول کل زیاده فصلا ... و رتبتها علی مقدمه و قن بابا و خاتمه و جعلت الابواب الابواب یشتمل علی اعمال الظلال و ما یتعلق بالماضی و الباقی و القبله ... و مقدمتین فی الهندسه و الحد و الخاتمه فی حدود الا ابواب؛ **انجام:** و مطالع طلوع الکواکب و مغیبه والحمدلله الذی هو فاتحة کل خطاب ... و السلام ... علی سیدنا و حبینا ... محمد (ص) ... و ختم لنا بخیر فی عافیه و سلامة فی دین و دنیا. تمت بحمدالله ... علی ید کاتبها ... یحیی بن عبدالغنی بن علی الامام.
کتاب المطلب فی الربع المجیب دارای ۱۵۰ باب و خاتمه است و برخی از ابواب دارای یک یا چند فصل. باب اول فی معرفة جیب القوس و قوس الجیب و باب ۱۵۰ معرفة دائره وسط سماء المطالع و خاتمه در تعریفات. باب ۱۱۹ و ۱۲۰ در استخراج قبله است. در باب ۱۱۴ از کتاب الروض الازهر استادش ابن المجدی و قطب شیرازی و رساله مقنطرات شمس الدین مزی و رساله بزرگ ابوالبقاء بن قاصع و از استادش طیبغا بطلمشی و نیز از جمال الدین ماردینی یا ماردانی و رساله بزرگ او به تکرار یاد می‌کند و در

استخراج قبله ابتکارات به او منسوب می‌دارد. مؤلف در پایان باب ۱۳۶ می‌گوید: «تمت اعمال رساله و لنشرع الان فی ذکر مقدمتین فی الهندسه یستعان بهما علی حدود الابواب و براهینها ... و السید جمال الدین المارديني قدمهما فی رسالته الکبری ... ذکر الحدود فی اول الابواب»؛ خط: نسخ، کا: یحیی بن عبدالغنی بن الامام، تا: قرن ۹؛ کاغذ: چینی ضخیم، جلد: تیماج، ۱۳۷ص (۲-۱۳۸)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۷۰]

۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۵

خط: نسخ خوش، کا: محمد جعفر بن محمد طبسی، تا: ۱۰۹۷ق؛ مجدول؛ جلد: چرمی، ۵گ (۶۰ر-۶۴پ)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۲×۱۹سم [رشت و همدان: ف: - ۱۲۳۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۸۴/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی تقدس فی جمال صفاته عما یخطر فی الاوهام و تنزه کمال ذاته عن مشابهة الجواهر فی الاجسام؛ **انجام:** وختم لنا وللمسلمین بخیر فی عاقبة و سلامة فی الدین و الدنیا والاخرة یا رب العالمین. تم و نقلها من نسخة و نقلت من خط مولفها فقیر رحمه الله المعترف بذنبه فی اوائل الصفر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۲سم [ف: ۱۰ - ۱۵۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۹۵۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سیدنا محمد و آله و أصحابه و بعد فهذه رسالة فی معرفة العمل بالربع مشتملة علی عشرین بابا؛ **انجام:** و عشرها و عشیره یخرج لک ما ترید و الله أعلم.

مؤلف شناخته نشد. رساله مختصری است مرتب بر بیست باب: فی تسمیة الرسوم، فی جیب القوس الجیب، فی سهم القوس و قوس السهم، فی ظل الاول و الثانی، فی المیل الاول و الثانی، فی عرض البلد، فی غایة ارتفاع الشمس، فی تعدیل نهار الشمس، فی نصف قوس النهار، فی الدائر من الفلک فی سعة مشرق الشمس، فی الارتفاع التی لاسمت له، السمت من الارتفاع، فی معرفة الارتفاع من السمت، فی معرفة خط نصف النهار، فی سمت القبلة، فی معرفة اوقات الصلوة، فی معرفة مطالع البروج، فی معرفة ارتفاع کل مرتفع علی بسیط الارض، فی معرفة الضرب و القسمة و استخراج الجذر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: حاج سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی، ۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۸ - ۶۴]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۲۵/۷

آغاز: بسمله. اما بعد الحمدلله الذی خلق السماوات و الارض ... فقد سألنی من یجحب علی اجابته ان اجمع له رسالة مشتملة علی المهم من اعمال الربع المجیب الافاقی ... و علی عشرة ابواب رتبتها؛ **انجام:** و ها انا قد فتحت لک الباب ولیکن هذا آخر الکتاب و جدیراً بان یکون باول الابواب و الله الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب و الحمدلله وحده.

در ده باب است به عربی؛ بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۷۲ق؛ ۱۶ص (۱۱۳-۱۲۸) [ف: ۵ - ۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۴/۳

آغاز: الحمدلله الذی جعل اللیل و النهار آیتین لتعلموا عدد السنین و الحساب الذی جعل فی السماء بروجاً؛ **انجام:** و قد وضعوا لذلک جداول عدیدة کما فی الزیجات و هذا الجدول متکفل بالمهم من ذلک.

این رساله را مؤلف از چند کتاب برگزیده و به‌طور مختصر به‌جهت مبتدئین مسائل مهم را آورده است در یک مقدمه و پانزده باب و یک خاتمه؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم المفتی، تا: ۱۱۲۶ق، جا: قواف ترکیه؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۸گ (۲۰پ-۲۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۹۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۰۹۰/۳

انجام: ارتفاع الشمس فی ذلک الیوم تسعین درجة.

خط: نسخ، کا: حافظ عثمان (بن حاج عمر) آمدی، تا: ۱۱۶۳ق؛ جلد: مقوایی، ۱۳گ (۱۶پ-۲۸ر) [ف: ۲۱ - ۹۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۹۸/۵

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۱۴۷ر-۱۶۳ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴ - ۸۹]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۲۵/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در اینجا آمده که من در خانه خود در پایان تابستان در ۲ جمادی الثانی ۱۲۸۵ آن را نوشتم و در این هنگام حاج میرزا علی ترک فرمان روا است و میرزا محمد صادق و آقا محمد امین و میرزا هادی و آقا محمد اسماعیل از مجتهدان اند و مردم را نمی گذارند که به عتبات بروند چون پادشاه اندیشه جنگ دارد. در یک مقدمه و هفده باب؛ کاغذ: رنگارنگ استانبولی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۱۱۶ر-۱۱۸ر)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۴، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۴۹۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۲۱/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله مانح الانعام علی الدوام و کاشف الاسقام و الالام و مقدر اللیالی و الایام لا اله الاهو الملک القدوس السلام ... اما بعد فانه لما کان علم الوقت مندوب الیه؛ **انجام:** فهو ظل مبسوط للارتفاع المطلوب

مجهول المولف و مشتمل است بر ۳۹ باب؛ خط: نسخ، کا: اسدالله منجم مازندرانی دو دانگه، تا: ۸-۱۳۰۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۲۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۲۱/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله فالق الاصباح و جاعل اللیل سکنا والشمس والقمر حسبانا؛ **انجام:** فان قطع المری منه مثل ذلک العدد فهو صحیح والله سبحانه اعلم وهذا آخرما اردت اختصاره

مشتمل است بر مقدمه و هفده باب که آن را شخصی بنام یحیی بن محمد بن عمر بن الخطاب از رسائل ابوعبدالله محمد مارديني ترتیب داده است؛ خط: نسخ، کا: اسدالله منجم مازندرانی

دودانگه، تا: ۸-۱۳۰۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۲۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۲۱/۴

آغاز: بسمله، هذه رسالة فی عمل الربع و هو عشرة ابواب الباب الاول فی معرفة خطوطها؛ **انجام:** وهذه صورة الربع فاعلم واحفظ صورت ربع در ظهر صفحه است

مختصری است مجهول المولف در عمل به ربع مجیب، مشتمل بر ده باب به شرح زیر: ۱. معرفة خطوطه، ۲. اخذ الارتفاع فی ای وقت، ۳. معرفة میل الشمس، ۴. معرفة الماضی من النهار من الساعات الزمانیة و الظهر و العصر فی کل زمان، ۵. معرفة الظل المبسوط و المنکوس، ۶. معرفة ارتفاع نصف النهار و ارتفاع اول العصر فی کل وقت، ۷. معرفة الظل المبسوط لاول وقت الظهر و اول وقت العصر، ۸. معرفة ظل الاقدام من الاصابع، ۹. معرفة عرض البلد، ۱۰. معرفة کیفیة العمل بالمجرة؛ خط: نسخ، کا: اسدالله منجم مازندرانی دو دوانگه، تا: ۸-۱۳۰۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۲۹]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۲۱/۶

همان رساله چهارم از این مجموعه است، و معلوم نیست کاتب آن را چرا دوبار نوشته. مختصری است مجهول المولف در عمل به ربع مجیب، مشتمل بر ده باب به شرح زیر: ۱. معرفة خطوطها، ۲. اخذ الارتفاع فی ای وقت، ۳. معرفة میل الشمس، ۴. معرفة الماضی من النهار من الساعات الزمانیة و الظهر و العصر فی کل زمان، ۵. معرفة الظل المبسوط و المنکوس، ۶. معرفة ارتفاع نصف النهار و ارتفاع اول العصر فی کل وقت، ۷. معرفة الظل المبسوط لاول وقت الظهر و اول وقت العصر، ۸. معرفة ظل الاقدام من الاصابع، ۹. معرفة عرض البلد، ۱۰. معرفة کیفیة العمل بالمجرة؛ خط: نسخ، کا: اسدالله منجم مازندرانی دو دانگه، تا: ۸-۱۳۰۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۳۰]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۹۸/۷

آغاز: الحمدلله خالق الاصباح و جاعل اللیل سکناً و الشمس و القمر حسباناً المنعم علی جمیع خلقه بفضله الدائر تفضلاً منه؛ **انجام:** فان قطع المری منه مثل ذلک العدد فهو صحیح، و الله أعلم بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۱۷۵پ-۱۸۲پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴ - ۸۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۹۸/۱۰

آغاز: الحمد لله الذی جعل اللیل و النهار آنتین لتعلموا عدد السنین و الحساب الذی جعل فی السماء بروجاً؛ **انجام:** وقد وضعوا لذلک جد اول عدیدة کما فی الزیجات و هذا الجدول متکفل بالمهم من ذلک.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۲۰۵ر-۲۱۰پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴ - ۹۲]

● **الربع المجیب** / هیئت / عربی

ar-rub‘-ul mujīb

همانند:

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۳۶۰/۷

انجام: بالاجزاء التی جزئت بها قطر فم البئر.

در یک مقدمه و بیست باب به عربی و یک خاتمه است، گویا جز متن شرح ربع مجیب است که در فهرست دانشگاه (۹۱۳/۴) شناسانده شده؛ خط: نسخ، کا: حسن بن علی منجم شیرازی، تا: ۱۲۵۶ق؛ ۴گ (۲۶ر-۲۹پ) [ف: ۵ - ۳]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۵/۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هو فی ملکه قدیم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و اصحابه و سلم التسلیم کثیر التکریم اما بعد فهذه مشتمل علی مقدمة و ابواب فی معرفة العمل بالربع المجیب. فی معرفت رسومه و هو ربع

رساله موجزی است. مشتمل بر یک مقدمه و چند باب، مقدمه در معرفت رسوم باب اول در معرفت میل اول. باب دوم در معرفت سمت مشرق ... باب آخر در معرفت ارتفاع قائم ...؛ خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن احمد حسینی موسوی، تا: رجب ۱۰۷۴ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی سرخ، ۲۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۴۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۴۹/۱۰

آغاز: الحمدلله الذی هو فی ملکه قدیم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و أصحابه و سلم تسلیماً کثیراً التکریم؛ **انجام:** فما وجدت من أجزائه أسقط منه أذرع ما بین بصرک و الارض فما بقی فهو عمق البئر.

این مختصر در یک مقدمه و نوزده باب کوتاه است در شناختن عمل به ربع مجیب؛خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۶۹پ-۷۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۷ - ۳۰۵]

● **الربع المجیب = علم وقت نماز = بیست باب** / هیئت / عربی

ar-rub‘-ul mujīb = ‘elm-e vaqt-e namāz = bīst bāb

مختصری است در ربع مجیب برای وقت‌شناسی به جهت نماز در یک «مقدمه» و بیست «باب» کوتاه: مقدمه در معرفت رسوم و جیب ...؛ باب ۱. معرفت میل اول هر روز باب دوم در معرفت بعد قطر؛ ۳. معرفت نصف فضل و نصف قوس النهار؛ ۴. معرفت اصل معدل؛ ۵. معرفت دایر؛ ۶. معرفت ارتفاع ...؛ ۲۰. معرفت هر ایستاده بر روی زمین.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلواة و السلام علی محمد و آله و صحبه اجمعین اما بعد فانه لما کان علم الوقت مندوبا الیه و توقفت صحة الصلواة الفریضة علیه و کان افضل الآلة الربع المجیب شرعت فی رسالة تکشف مقاصده و مبانیه و تطلع فی

الامد الاقصی علی معامله و معاینه متشمل علی مقدمة و عشرین بابا فالمقدمة فی معرفت رسومه و الجیب من القوس..
انجام: لکان ما بین الارتفاعین سدس طول القائم و الله اعلم بالصواب تمت.

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شمس الدین محمد بن احمد حسینی موسوی، تا: ۸ جمادی الاول ۱۰۷۴ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۲۲ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۴۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۴۹/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۶۴پ-۶۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۷ - ۳۰۴]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۶۹/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و خط المشرق و المغرب و خط نصف النهار.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در (ص ۷۵-۷۲) نسخه دوایر و جداول و فوایدی در معرفت قبله و طول و عرض بلد و غیره آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص (۵۲-۵۶)، ۱۶ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۲۱۹]

● ربع المجیب / هیئت / فارسی

rub‘-ul mujīb

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۲۸
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل العلم شمسا حرس من الکسوف و شعاعه؛ **انجام:** مسافت از محل معین ... تمت الرساله سنه خمس و الف ... تحیه بید سید عزیز محمد بن عبد الرحیم الحسینی
خط: نسخ، کا: سید عزیز بن محمد بن سید عبدالرحیم حسینی، تا: ۱۰۰۵ق؛ آغاز و انجام برابر با نسخه ۶۷۰۵ ولی محتوی آن چنین مذکورست: «و این رساله را بر مقدمه و دوازده باب و خاتمه ترتیب نمود.»، مقدمه و ابواب موجود برابر است با نسخه شماره ۵۳۲۷ ولی مشتمل است بر نوزده باب و خاتمه؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۲۳گ، ۱۵ سطر (۵×۹/۷)، اندازه: ۹/۷×۱۵/۹سم [ف: ۸ - ۱۵۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۳۰
آغاز: بسمله، فصل - در القاب خطوط ربع آنچه از مرکز ربع در کشیده اند خیط است. و عقده دور آن که بر خیط بسته اند مری گویند؛ **انجام:** و خواستیم که همین مثال را از زیج عمل کنیم و دستور عمل زیجی برین وجه است.
خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج عمر بیگ، تا: اواسط رجب ۱۰۹۶ق؛ خطبه و دیباچه ندارد؛ واقف: حاج عماد فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: پارچه‌ای، ۱۹گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۴سم [ف: ۸ - ۱۵۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۰۴
آغاز: حمدله. والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین و أصحابه الأکرمین أما بعد این رساله ایست در بیان ربع مجیب، مشتمل بر مقدمه و بیست و پنج باب. مقدمه در بیان رسوم ربع مجیب، بدانکه ربع مجیب عبارت از ربع دائره ارتفاع است که از چوب و غیره باشد؛ **انجام:** آنچه حاصل شود بعد قائم باشد. والله اعلم و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و أصحابه أجمعین.
نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۱۱ (ردیف ۲۵). از: مؤلفی ناشناخته. رساله‌ای است در بیان اعمال ربع مجیب مشتمل بر مقدمه و بیست و پنج «باب»: مقدمه: در بیان رسوم ربع مجیب، باب ۱. معرفت احراز ارتفاع، ۲. معرفت جیب قوس و جیب تمام قوس و وتر آن، ۳. معرفت جیب قوس و عکس آن، ۴. معرفت میل اول و میل ثانی و غایت ارتفاع، شامل نه فصل، ۵. معرفت عرض بلد، ۶. معرفت قطر مدار و ارتفاع آن، ۷. معرفت اصل حقیقی که به آن اصل مطلق نیز گویند، ۸. معرفت نصف تعدیل، در دو فصل، ۹. معرفت دائر و فضل آن، ۱۰. معرفت ارتفاع از فضل دائر، ۱۱. معرفت ظلین، در شش فصل، ۱۲. معرفت دائر فیمابین ظهر و عصر، ۱۳. معرفت حصه شفق، ۱۴. معرفت سعت مشرق و سعت مغرب، ۱۵. معرفت ارتفاع لا سمت له، یعنی ارتفاعی که سمت ندارد، ۱۶. معرفت حصه سمت، ۱۷. معرفت سمت هر ارتفاعی که مطلوب باشد، ۱۸. معرفة استخراج سمت قبله، ۱۹. معرفت استخراج جهات اربعه، ۲۰. معرفت قطب ...؟، ۲۱. معرفت مطالع فلکیه و بلدیه، ۲۲ ... ؟، ۲۳. معرفت اعمال بکواکب ثابته بوقت شب، ۲۴. معرفت طول اشیای مرتفعه و سعت انهار و عمق آبار، ۲۵. معرفت بعد اصل قائم. مؤلف در توضیح مطالب از جدول‌های متعددی استفاده کرده است. این رساله در تعداد ابواب و برخی عناوین با رساله‌ای که به همین نام به قاضی زاده رومی نسبت داده شده هماهنگ است ولی آغاز و انجامی جز این دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ رجب ۱۱۶۱ق؛ ۵۰ص، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۵ - ۱۳۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۰۳/۳
ممکن است همان کار احتمالی قاضی زاده باشد؛ خط: نسخ، کا: صادق بن استاد علی نقی بناء اصفهانی، تا: ۱۲ شوال ۱۱۸۶ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۴۹پ-۶۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۶۹]

● ربع مجیب آفاقی / هیئت / عربی

rob‘-e mojīb-e āfāqī

ابن خجندی، حامد بن خضر، - ۳۹۰ ؟ قمری

ebn-e xojandī, hāmed ebn-e xezr (- 1001)

رساله‌ای است در علم هیأت شامل ابواب مختلف که در نسخه

حاضر تا باب شصت موجود است. مؤلف که خود را حامد بن خضر معروف به ابن خجندی معرفی نموده، می‌گوید: «ان اول مایحتاج الیه من العمل بالصحیفة الافاقیه بعد معرفة الاصطرلاب معرفة الجیب المستوی والمعکوس اللذین مستخرجان من ظهر الاسطرلاب المجیب». عناوین «باب»ها: ۱. معرفت جیب مستوی؛ ۲. معرفت جیب معکوس؛ ۳. معرفت قوس جیب مستوی؛ ۴. معرفت قوس جیب معکوس؛ ... ۵۹. معرفت جزئی که کوکب با آن به جریان می‌افتد؛ ۶۰. معرفت رؤیت هلال.

[فهرستواره منزوی ۲۶۸۹/۴ و ۲۶۹۰ دو رساله دراین باره به فارسی معرفی شده است؛ دنا ۵۴۸/۵]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۴/۱-۴/۱۶۴

آغاز: بسمله الحمدلله علی نعمه المتظاهرة آیاته الطاهرة وصلاته علی خیر خلقه محمد واله یقول الفقیر حامد بن الخضر المعروف بابن الخجندی ان جمیع مایعلم بالمقنطرات وبخطوط الساعات؛

انجام: وان کانت الشمس فی اربعة ابراج وهی من اول الاسد الی آخر العقرب وزال المری عن موضعه اربع اربع عشر جزءاً فان الهلال یری تلك اللیلة وان لم یکن مانعاً ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ این رساله در آغاز نسخه با عنوان «الرسالة الافاقیة» و در برگ یادداشتی ضمن نسخه با عنوان «اسطرلاب ابن الخجندی» معرفی شده؛ ۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۹۹۲]

● **الربع المجیب فی معرفة الاستخراج** / هیئت / عربی

ar-rub'-ul mujīb fī ma'rifat-il istixrāj

حطاب، یحیی بن محمد، ۹۰۲ - ۹۹۵ قمری

hattāb, yahyā ebn-e mohammad (1497 - 1587)

دارای هفت «باب» و «خاتمة»: باب ۱. معرفة سعة المشرق و المعرب؛ ۲. معرفة الارتفاع الذی لاسمت له؛ ۳. معرفة حصة السمت؛ ۴. تعدیل حصة السمت؛ ۵. معرفة السمت لکل ارتفاع؛ ۶. معرفة استخراج سمت القبلة؛ ۷. معرفة استخراج الجهات الاربعة.

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۷/۶

بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۲۲۷]

● **ربع مجیب مخترع = القاب ربع = معرفت ربع (رساله در)** / اسطرلاب / فارسی

rob'-e mojīb-e moxtare' = alqāb-e rob' = ma'refat-e rob' (r. dar)

رویانی لاهیجی، عبدالقادر بن حسن، ۸۴۴ - ۹۲۵ قمری

royānī lāhījī, 'abd-ol-qāder ebn-e hasan (1441 - 1519)

مختصری است در معرفت ربع مخترع که در هجده «باب» ترتیب یافته است: ۱. معرفت القاب ربع؛ ۲. معرفت ارتفاع گرفتن از ربع؛ ۳. معرفت ساعات از ربع؛ ۴. معرفت طالع از ربع؛ ۵. معرفت ارتفاع از طالع؛ ۶. معرفت میل آفتاب و غای ارتفاع و بعد کواکب از معدل النهار و ارتفاعش از ربع؛ ۷. معرفت صبح و شفق از ربع؛ ۸. معرفت ظل از ارتفاع و ارتفاع از ظل؛ ۹. معرفت عرض بلد و تحقیق آن در ربع؛ ۱۰. معرفت تقویم آفتاب از ربع در شهری که باشیم و عرض آن معلوم بود؛ ۱۱. معرفت طالع از ربع مخترع؛ ۱۲. معرفت ارتفاع از طالع از ربع مخترع؛ ۱۳. معرفت تسویة البیوت از ربع مخترع؛ ۱۴. معرفت مطالع البروج به بلد؛ ۱۵. معرفت طالع سال مستقبل از سال ماضی در ربع مخترع؛ ۱۶. معرفت ارتفاع قطب فلك البروج از ربع مخترع؛ ۱۷. معرفت طالع زمان شهری که عرض آن در ربع نباشد؛ ۱۸. معرفت سمت از ارتفاع و ارتفاع از سمت.

آغاز: بسمله این مختصریست در معرفت ربع مشتمل بر هجده باب که بنده جانی عبدالقادر رویانی برسم مطالعه عزیزان در قلم آورده متوقع که اگر برخطایی ... باب اول در معرفت القاب ربع زیادتی که بر دو طرف ربع بود

انجام: پس نظیر درجه مهتاب را برافق شرقی نهند و به قدر دایر حرکت دهند آنجا که منتهی شود نظر کنند بر کدام دایر افتاده است از دوایر سموت سمتش چندان بود و الله اعلم بالصواب

[فهرستواره منزوی ۲۶۸۶/۴و ۱۷۳؛ الذریعة ۲۵۶/۲۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۳/۱؛ دنا ۵۵۰/۵ (۱۴ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۶۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: ۳ ربیع الاول ۱۰۱۹ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۲۳۹]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۹۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۹ق؛ در پایان رساله سه جدول نجومی ساعات نصف النهار به عرض هرات قرار دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ:۱-۲۲۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۱۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ شوال ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۹گ (۵۱پ-۵۹ر)، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۲ - ۲۵۳۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۸۳ق، جا: مدرسه مقصود بیگ؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۳۵ر-۳۹پ)، ۲۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۴۰]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۷۱/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سرخ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۱/۳سم [ف: ۶ - ۳۴۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۲/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد هادی بن محمد تقی سهروردی مشهور به شولستانی، تا: ۱۱۰۴ق، جا: شیراز مدرسه صالحیه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱۰ - ۱۸۰]

۷. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱
بی‌کا، تا: ۱۱۷۹ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۴]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۳۷
آغاز: برابر **انجام:** و آن را رجل الجوزاء خوانند
خط: نسخ، کا: هادی بن مهدی، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن سیاه، ۳۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۷۶۰]

۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۱۳/۴ حاشیه
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰ص، قطع: پستی [ف: ۲ - ۱۱۰]

۱۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۴۶۲/۳
خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد بن محمد رضا، تا: ۱۲۹۹ق [نشریه: ۲ - ۱۱۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۲۱/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** که بر چند جزو افتاده است از مقنطرات چون آنرا از نور
خط: نسخ، کا: اسدالله منجم مازندرانی دو دانگه، تا: ۸-۱۳۰۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۳۰]

۱۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۸۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با صورت زایچه مرکب از اصل و انتها و تحویل و جدول وضع و تحویل موالید ترسیم شده؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، ۳۵ص (۱۵۷-۱۹۱)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۱۵۸]

۱۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۱۰/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۱۴۷پ-۱۵۴پ)، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: - ۳۶۹]

۱۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۹۶/۳
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۴۵]

● ربع مخترع / هیئت / فارسی

rob‘-e moxtare‘

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۲/۸
آغاز: بسمله، فایده در دانستن ربع مخترع است که از ارتفاع حمل و میزان؛ **انجام:** که در تحت نوشته شده
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد هادی بن محمدتقی سهروردی مشهور به شولستانی، تا: ۱۱۰۴ق، جا: شیراز مدرسه صالحیه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱ص، اندازه: ۱۴×۲۶سم[ف:۱۰-۱۷۵]

● الربع المربع (الف) / هیئت / عربی

ar-rub‘-ul murabba‘

رساله‌ای است در عمل ربع مربع در ده «باب»: ۱. معرفت اسماء خطوط آن؛ ۲. اخذ ارتفاع؛ ۳. معرفت میل شمس؛ ۴. معرفت ماضی از نهار و ساعات زمانیه؛ ۵. معرفت ظل مبسوط و مبکوس؛ ۶. ارتفاع نصف النهار؛ ۷. ظل مبسوط در اول وقت ظهر و عصر؛ ۸. ظل اقدام؛ ۹. معرفت عرض بلد؛ ۱۰. معرفت کیفیت عمل بالمجره.
آغاز: هذه رسالة فی عمل ربع المربع و هو عشرة ابواب ... الباب الاول فی معرفت اسماء خطوطها. اعلم ان الربع ربع الدایرة تامة؛
انجام: الباب العاشر فی معرفة کیفیة العمل بالمجرة ... علی الیوم المعدل لذلک البلد، و هذه صورة الربع فاعلم

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۹۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲گ (۱۷۳ر-۱۷۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۳سم [ف: ۹ - ۲۴۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۴۳/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: اسدالله منجم دو دانگه هزار جریبی، تا: ۱۳۰۶ق؛ در جلد ۱۷ فهرست ص ۴۷۹ با شماره ۱۲۲۴۳/۸ معرفی شده؛ واقف: جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: حنایی فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۴ص (۱۲۸-۱۳۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۶۳]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۷-۸/۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۹۹۰]

← ربع مسکون ≻ کیفیت عمارت ربع مسکون

● ربع مسکون و عجایب وقایع جهان / تاریخ / فارسی

rob'-e maskūn va 'ajāyeb-e vaqāye'-e jahān
گویا خاتمه حبیب السیر یا روضة الصفاء.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۳۶/۲۱–ف و ۱۳۳۸/۲۱–ف
نسخه اصل: بادلیان Add. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱). بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۰۰ق [فیلمها ف: ۱ – ۵۸۳]

● **الربع المعمور** / هیئت / عربی
ar-rub'-ul ma'mūr
رساله‌ای است در هیئت ربع مسکون.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۴
آغاز: بسمله، فی الربع المعمور. من الارض اقالیم سبعة طولها من المشرق الی المغرب و عرضها من الشمال مدار جدی الی جنوب مدار السهیل؛ **انجام:** و کان ابتداء خلق ذلک من یوم الاحد الی یوم الجمعة. و سمی یوم الجمعة، لاجتماع تکامل اصول الخلق فیها
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۳۲پ–۳۲پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ – ۵۹]

● **ربع مقطوع (ب)** / هیئت / عربی
rob'-e maqtū'
کتاب در ۱۰ «فصل» و یک «فائده» است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۶/۷
آغاز: بسمله فصل فی معرفة وضع الربع المقطوع وطریقه ان؛ **انجام:** المستعملة الکثیر وان تخرج عن طرف الرحام والله الموفق للصواب
مولف شناخته نشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ، ۲۴–۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۲۶]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۶۶/۶
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۸۹]

● **ربع مقنطر** / هیئت / فارسی
rob'-e moqantar
نظام الاعرج، حسن بن محمد، – ۷۲۸ ؟ قمری
nezām-ol-a'raj, hasan ebn-e mohammad (- 1328)
رساله‌ای است در اسطرلاب و طرز عمل با آلت ربع مقنطر مشتمل بر «مقدمه» و ده «باب» و «خاتمه». منزوی (۱: ۱۷۵) از نظام الدین حسن بن محمد نیشابوری مفسر معروف به نظام اعرج دانسته است.
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد میگوید اضعف عبادالله الصمد حسن محمد بن راجی محمد که مختصریست در معرفت اعمال ربع مقنطر بلدی که مشتملست بر جمیع فواید عرضی که از اعمال اسطرلاب آنچه در کارست ازین آلة ازان بهتر و آسان تر. **انجام:** بین الموقفین بگز پیماییم و در هفت قدم ضرب کنیم و قدر قامت خود بر آن افزاییم آنچه شود سربلندی آن شخص باشد، والله اعلم بالصواب
[دنا ۵۵۱/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۶۹۰/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید محمود بن جلال بن داود الحسینی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۲گ، ۲۱ سطر (۱۴/۵×۵/۲)، اندازه: ۱۱/۲×۲۰/۳سم [ف: ۸ – ۱۶۱]

● **الربع المقنطر** / هیئت / عربی
ar-rub'-ul muqanṭar

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۷۳/۶–ف و ۳۷۷۴/۶–ف
نسخه اصل: پاریس P. S. 1769 (بلوشه ۱۰۶/۴ ش ۲۱۴۹)؛ در یک مقدمه و هشت بند در شناخت قبله و وقت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۶ق [فیلمها ف: ۲ – ۲۴۷]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۴/۲
آغاز: الحمدلله علی کل حال ... و بعد فهذه رسالة فی الربع المقنطرات سهلة لمن أراد أن یبتدیء فی علم المیقات؛ **انجام:** ثم أبعد عن خط المشرق و المغرب بقدر سمت مکة من قوس الارتفاع وضع الخیط علیه فیکون موضوعاً علی سمت القبلة و طرفه الذی یلی طرف الربع هو القبلة.
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم المفتی، تا: ۱۱۲۶ق، جا: قواف ترکیه؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۵گ (۱۵پ–۱۹پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۹۸]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۹۸/۴
بی‌کا، بی‌تا، جلد: مقوایی، ۱۵گ (۱۳۱پ–۱۴۵ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۴ – ۸۹]

← ربع مقنطرات > ربع مجیب
← ربع المقنطرات > العمل بربع المقنطرات

● **ربع المقنطرات** / هیئت / عربی
rub'-ul muqanṭarāt
وفائی، عبدالعزیز بن محمد، ۸۱۱ – ۸۷۶ قمری
vafā'ī, 'abd-ol-'azīz ebn-e mohammad (1409 - 1472)
از میان دو رساله ربع المقنطرات شمس الدین محمد مزی و جمال الدین عبدالله ماردینی جمع کرده و هم از خود و دیگران

بر آن دو افزوده است. در بیست و پنج «باب» است.
[دنا ۵/۵۵۱]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۰۰/۳

آغاز: بسمله، الرسالة الربع المقنطرات، قال الشیخ الامام العالم العلامة وحید دهره و فرید عصره عز الدین عبدالعزیز المرحوم زین الدین محمد الوفای الموقت بالجامع المؤیدی فسح الله مدته و لطف به، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و التسلیم علی سیدنا محمد خاتم النبیین و المرسلین و علی آله و صحبه اجمعین، اما بعد فهذه رسالة مختصر نافعة ان شاء الله تعالی اجمع فیها بین رسالتی المقنطرات؛ **انجام:** و کط فی الکبیسة و الله اعلم، یتلوه الجداول، و لله الحمد و المنة و الصلوة علی رسوله محمد نبی الرحمة الشفیع فی الامة و سلم تسلیماً کثیراً

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن ابراهیم، تا: ۱۹ ذیحجه ۱۱۷۷ق، جا: جزیره قبرس؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه کاغذ سبز، ۱۹گ(۳۲پ-۵۰پ)،۲۱سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۲/۲سم [ف: ۶-۲۱۳]

● **ربع المقنطرات = رسالة فی معرفة الاوقات بالربع المقنطرات** / هیئت / عربی

rub'-ul muqanṭarāt = r.-un fī ma'rifat-il awqāt bi-r-rub'-il muqanṭarāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۰۰/۷

آغاز: بسمله، هذه رسالة ربع المقنطرات، الحمدلله الذی زین السماء الدنیا بزینة ان الکواکب بالنجوم الزهرات و جعلها ... فهذه رسالة فی معرفة الاوقات بالربع المقنطرات ینتفع بها المبتدی ان شاء الله تعالی ناولها المرکز و هو البخش الذی ضد الخیط؛ **انجام:** و انه مساوی الباقی حصة الفجر توسط اول وقت الفجر، و الله اعلم و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیماً کثیراً دائما الی یوم الدرج

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن ابراهیم، تا: ۶ ذیحجه ۱۱۷۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه کاغذ سبز، ۳گ (۶۹ر-۷۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۲/۲سم [ف: ۶ - ۲۱۴]

● **ربنسون کروزه** / داستان / فارسی

robenson kroze

دفو، دانیل، ۱۶۶۱؟ - ۱۷۳۱ میلادی

defo, dānīyel (1661 - 1731)

مترجم: منشی، محسن، ق۱۴ قمری

اهدا به: شعاع السطنة

تاریخ تألیف: ۱۳۱۱ق

این رساله داستان سرگذشت مردی است به نام روبنسون که بر اثر طوفان‌زدگی در جزیره‌ای دورافتاده سرگردان شده است تا آنکه پس از سال‌ها رنج و مرارت از آنجا نجات می‌یابد و غرض نویسنده در آن شرح زندگی فردی و مجزا از زندگی جمعی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۴

آغاز: بسمله، فصل اول در تولد روبنسون و ابتدای تحصیل او و مفارقت کردنش در انگلستان و گرفتاری او بطوفان دریا و نوکری او؛ **انجام:** بایام گذشته که از این عیش و سرور بسبب ناتوانی. و جهالت خود محروم شده بودم تأسفها خوردم و حسرتها بردم.

پایان نسخه: بر حسب امر مبارک زمان حضرت مستطاب اشرف ارفع امجد اسعد والا آقای شعاع السلطنه روحنا فداه در روز سه‌شنبه بیست و دوم شهر ربیع الاول هزار و سیصد و یازده باتمام این نسخه سیاحت و قضایای روبنسون مشرف گردید انا العبد الاحقر محسن منشی.

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: محسن منشی، تا: سه‌شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ابره مخمل قرمز، ۹۲گ، ۱۱ سطر(۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲ - ۲۰۰]

● **الربو و ضیق النفس (رسالة)** / طب / عربی

ar-rabw wa ḍīq-un nafs (r.)

مصری، داود

mesrī, dāvūd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۶/۱۲

آغاز: فی الربو الربو ثملة ای حادثة فی الریة؛ **انجام:** و علاجه علاج تلک الاورام علی ما سیجی ان شاء الله تعالی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۷ص (۲۸۶-۲۹۲) [ف: ۱۰ - ۱۶۸۰]

● **ربیع الابرار** / طبیعیات / فارسی

rabī'-ol abrār

بدلیسی، ادریس بن حسام الدین علی، - ۹۳۰ ؟ قمری

bedlīsī, edrīs ebn-e hosām-od-dīn 'alī (- 1524)

اهدا به: سلطان یعقوب

کتابی در طبیعت هر یک از فصول سال و حقیقت فضل فصل بهار بر سایر فصول، یا انشائی ادبی در چهار «فصل» مانند فصول اربعه سال با تکمله‌هایی برای هر کدام، بدین تفصیل: ۱. بیان علل حدوث فصل اربعه؛ ۲. طبایع فصول؛ ۳. فضل فصل بهار بر سایر فصول؛ ۴. سبب حدوث کائنات جو. (سید احمد اشکوری)

آغاز: صفیر بلبل خوش تقریر زبان که از شعب افنان نطق بمقام بیان در آید و نوای عندلیب نیک الحان لسان.

انجام: و ترویح ارواح و قوی در این اوقات بشهادت شهود و احساس بر جمیع فصول راجح است.

[دنا ۵۵۱/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۸۵۵/۵]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۴۶/۱۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روی پارچه‌ای، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵ سم [ف: ۱ - ۳۷۵]

۲. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۳۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۷۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۳۲پ-۴۵ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۳۸۰]

● ربیع الابرار فی المزار و الاعمال / زیارات / عربی

rabī‘-ul abrār fi-l mazār wa-l a‘māl

حلی، درویش بن محمد

hellī, darvīš ebn-e mohammad

کتابی است در زیارات ائمه اطهار علیهم السلام با استفاده از «تحفة الزائر» و «مصباح المتهجد» و کتب ادعیه دیگر در یک «مقدمه» و دو «مقصد» و یک «خاتمه»: مقدمه در آداب الزائر؛ مقصد ۱. الفاظ الزیارات؛ مقصد ۲. اعمال ایام و لیالی؛ خاتمه در بعض نمازهای مرغوب مانند نماز امام علی (ع)، فاطمه زهرا (س) و جعفر طیار. در برخی نسخ این کتاب به شیخ درویش علی فطیم نسبت داده شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل مشاهد اولیایه مناراً للعباد ... و بعد فهذ المزار سمیته بربیع الابرار مشتمل علی مقدمة و مقصدین و خاتمه: فالمقدمة فی آداب الزائر و المقصدان الاولان فی الفاظ الزیارات و الثانی فی اعمال ماورد فی ایامها و لیالیها. و الخاتمة فی بعض الصلوات المرغبات. الفصل الاول فی زیارت رسول الله (ص) من قرب او بعد ...

[الذریعة ۷۳/۱۰؛ دنا ۵۵۱/۵ (۵ نسخه)]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۸۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** السلام علیك یا امیرالمؤمنین علیك منی سلام الله ابداً ما بقیت وبقی الیل والنهار والسلام علیك یا مولای ورحمة الله وبرکاته
نام مؤلف به قرینه نسخه مرعشی ج ۲۹۲/۲۳ تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ تملک: علی بن محمد حسین با مهر «عبده علی الحسینی ۱۲۵۶» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۰]

۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل العاشر فی زیارة سلمان فارسی قال الشهید فی مزاره ... یا من جوزیت عنه.
نام مولف به استناد نسخه مرعشی جلد ۲۹۲/۲۳ تعیین شد. مؤلف در آغاز نسخه می‌گوید این کتاب مشتمل بر یک مقدمه و دو مقصد و خاتمه است، مقدمه در آداب زائر و مقصد اول در الفاظ زیارت ها و مقصد دوم در اعمال روزها و شبها، خاتمه در برخی نمازهای مستحب. لکن عناوین مذکور را نیاورده و مطالب را با «فصل» به شرح زیر است شروع کرده: ۱. زیارت پیامبر، ۲. زیارت حضرت فاطمه (ع) از نزدیک یا دور: به نقل از سید بن طاووس، ۳. زیارت‌های جامعه دیگر امامان (ع) به نقل تز صدوق و تهذیب و فقیه ...، ۴. زیارت‌های مطلقه حضرت علی بن ابی طالب (ع) به نقل از مزار شهید و مصباح شیخ و بحارالانوار مجلسی و تحفة الزایر مجلسی، ۵. زیارت‌های امام حسسین (ع) به نقل از مزار شهید. مزارحیدرعلی، مزار آخوند، ۶. باب فی ثواب من زار الحسین (ع) فی النصف من شعبان، حدثنی ابی و جماعة مشایخی، ۷. باب ثواب زیارة الحسین (ع) فی اول یوم من رجب، به نقل از کامل الزیارات، ۸. باب ثواب زیارة الحسین (ع) فی لیلة الفطر و عید الاضحی از مزار شهید و ...، ۹. باب ثواب زیارة الحسین (ع) یوم عرفه. از پدرش و ...، ۱۰. فصل ششم در زیارت کاظمین (ع) به نقل از مزار سید بن طاووس و ...، ۱۱. فصل هفتم در زیارت علی بن موسی الرضا (ع)، از تحفة الزایر و ...، ۱۲. فصل هشتم در زیارت ابی الحسن علی بن محمد هادی (ع) و العسکری از مار شهید و ...، ۱۳. فصل نهم در زیارت حضرت صاحب الزمان (ع) به نقل از تحفة الزایر مجلسی و ...، ۱۴. فصل دهم در زیارت سلمان فارسی، به نقل از مزار شهید ...، تنها نه سطر از این فصل موجود و بقیه آن کسر است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده الراجی داوود الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۲گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۳۴]

۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۶۲
آغاز: سید الأنبیاء و المرسلین اللهم صل علیه محمد و آله محمد ... الفصل الثانی فی زیارة فاطمة علیها السلام علی قرب أو بعد قال ابن طاوس؛ **انجام:** و افعل بی ما أنت أهله یا أرحم الراحمین انتهی ما أردناه و صلیالله علی محمد و آله الطاهرین.
خط: نسخ معرب زیبا، کا: حسن بن محمد حسین دزفولی، تا: ۱۲۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ با یادداشتی درباره تأسیس کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم در ۱۳۱۴؛ واقف: رضا مصطفوی تفرشی، ۱۳۶۸/۱۰/۸؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۲۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۱ - ۲۶۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** باقراری بذنبی و عزک و خضوعی بذلی صلی الله علی محمد و آل محمد و افعل بی ما أنت أهله یا أرحم الراحمین، بمحمد و آله.
خط: نسخ معرب، کا: محمد حسین بن حاج نزر علی، تا: ۴ ذیقعده ۱۲۳۴ق؛ مصحح، محشی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج

قهوه‌ای، ۲۴۴گ (۶پ-۲۴۹پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۳ - ۲۹۲]

۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فتجاوزت بما جری علی من ذالك بعض حدودك وخالفت بعض اوامرك فلك الحمد علی فی جمیع ذلك ولاحجة لی فیما

نام مؤلف به استناد نسخه مرعشی ج ۲۹۲/۲۳ تعیین شد؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا کرم، ۱۳۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ - ۲۲۴]

← ربیع الابرار فی سیرالخواطر و الافکار ≻ ربیع الابرار و نصوص الاخیار

← ربیع الابرار و جنة الابصار ≻ ربیع الابرار و نصوص الاخیار

● ربیع الابرار و نصوص الاخبار (المنتخب من المنتخب) / ادبیات / عربی

rabī'-ul abrār wa nuṣūṣ-ul axbār (al-muntaxab min-al muntaxab)

وابسته به: ربیع الابرار و نصوص الاخیار = ربیع الابرار و جنة الابصار = ربیع الابرار فی سیر الخواطر و الافکار؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)

اصل از زمخشری معتزلی مفسر است و در محاضرات (چلبی ۵۳۳/۱) و برخی آن را نود و دو باب کردند و محیی الدین محمد بن خطیب قاسم (- ۹۴۰ق) از آن گزین نموده و چیزهایی بر آن افزود و «روض الاخبار المنتخب من ربیع الابرار» نامیده و پنجاه روضه در آن گذارده و در ۹۲۲ (جاء بفضله) به پایانش رساند (ادبیات ۱۶۳ و ۲۹۷). دیگری هم آن را به نام «انوار الربیع» گزیده ساخت. بروکلمان (۲۹۲/۱ پیوست ۱۹۳/۱ و ۵۱۲) از نسخه‌های آن و از شرح آن به نام نفحات ازهار ربیع الابرار یاد کرده است. این کتاب به فارسی ترجمه شده و فیلم نسخه‌ای از آن در دانشگاه هست. نسخه ما گزیده‌ای است از گزیده‌ای از این کتاب.

آغاز: هذا نکات انتخبتها من منتخب کتاب ربیع الابرار بجار الله العلامة الزمخشری قیل لبعضهم الربیع طیب ام الخریف ...

انجام: و یدخل فیه کراث فلا یبقی فیه عقرب الا تبعته تمت اختیارات نکات المنتخب من کتاب ربیع الابرار

[دنا ۵۵۲/۵؛ الذریعة ۲۹۷/۲۴]

۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۶۲/۲۰ - ب

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ صفر ۱۰۷۷ق؛ ۳۶گ (۲۶۷پ-۳۰۲ر) [ف: - ۳۴۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲۴/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸گ (۴۵-۶۲)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۰×۲۲سم [ف: ۲۸ - ۳۲۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۵۲/۲

آغاز و انجام: برابر؛

بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۵۷گ (۳۲۷-۳۸۳)،۱۵سطر(۱۰×۲۱/۵)،اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۰-۱۸۴۷]

● ربیع الابرار و نصوص الاخیار = ربیع الابرار و جنة الابصار = ربیع الابرار فی سیر الخواطر و الافکار / ادبیات / عربی

rabī'-ul abrār wa nuṣūṣ-ul axyār = rabī'-ul abrār wa jannat-ul abṣār = rabī'-ul abrār fī sayr-il xawāṭir wa-l afkār

زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷ - ۵۳۸ قمری

zamaxšarī, mahmūd ebn-e 'omar (1075 - 1144)

کتابی است در ادب و تاریخ و طبیعی که سخنان بزرگان و داستان‌ها در آن آمده است و یک بخش آن درباره موسیقی است، مشتمل بر نود و هشت باب. ولی حاجی خلیفه در کشف الظنون گوید که برخی ربیع الابرار را به ۹۲ باب تقسیم کرده‌اند و مؤلف در هر باب آنچه مناسب موضوع است از احادیث و اقوال و اشعار می‌آورد. باب اول آن در وقت و دنیا و آخرة و باب نود و هشتم آن در حشرات و هوام و امثال آن که دواب الارض می‌باشد.

آغاز: الحمد لله الواحد العدل، الحمد لله الذی استحمد الی عباده بموجبات المحامد، مما اسبغ علیهم من نعمه البوادی العوائد ...

چاپ: بغداد، رئاسة دیوان الاوقاف، محقق: سلیم النعیمی، چاپ اول، ۸۷۸ص، ۱۳۹۵ق؛ طبع بتحقیق بهیجة الحسنی (معجم المؤلفین العراقیین ۲۰۲/۱) و طبع أخیراً بتحقیق محمد سلیم النعیمی ببغداد من قبل وزارة الأوقاف فی أربعة مجلدات من سنة ۱۹۷۶-۱۹۸۰م

[کشف الظنون ۸۳۲/۱؛ فهرس المخطوطات المصورة ۴۶۸/۱؛ بروکلمان ۲۱۹۲:۱ و ذیل ۵۱۲:۱، ترجمه عربی ۲۳۴:۵؛ مفتاح الکنوز الخفیة ۱۹۸:۱ ش ۱۷۷۹؛ پیشاور ۲۱۱؛ الاوقاف العامة موصل ۹۶/۲؛ دنا ۵۵۱/۵ (۲۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- ربیع الابرار و نصوص الاخیار (منتخب)؛ طبیب، محمد بن جلال (- ۱۱)

۲- ربیع الابرار و نصوص الاخبار (المنتخب من المنتخب)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۴-ف

نسخه اصل: کوپرولو احمد ش ۱۲۷۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۶۵ق؛ ۲۸۱گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۱۴

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ با یادداشت فتح الدین محمد رضا در ۵ ربیع الاول ۱۲۹۹؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، رمضان ۱۲۳۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷۵گ، ۲۳ سطر (۱۲×۳۱)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۷ - ۱۵۰]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۵۵

آغاز: بسمله، قال عبدالله الفقیر الیه محمود بن الزمخشری، الحمدلله الذی؛ **انجام:** بطیبة المشرفه علی مساکنها افضل الصلوة و السلام.

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم خجندی، تا: محتملاً قرن ۸؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، شکری، جلد: تیماج سرخ، ۱۹۲گ، ۳۱ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۹ - ۵۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاسود ابن علقمه: دخلنا علی علی رضی الله عنه و بین یدیه طبق منخوص علیه قرص او قرصان من شعیر وان سطاره النخاله فی الخبز و هو یکره علی رکبته و یا کله بملح جریش فقال

نسخه اصل: کتابخانه ناصریه ــ لنکهو. مشتمل است بر تمام کتاب، و دارای نود و هشت باب است که در این فهرست در دو قسمت و طی دو شماره معرفی می‌شود. قسمت اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۷۶۰ق، جا: مصر؛ واقف: محمد قلی پدر صاحب عبقات الانوار، ۲۸ شوال ۱۲۵۹ق؛ ۲۲۹گ، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۱ - ۶۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵عکسی

آغاز: قلنا الحاجه له سودا اسمها فضه الانخلت، و هو الدقیق لامیر المومنین، البته بنظر میرسد عبارت از نظر ادبی غلط باشد، و شاید صحیح آن چنین باشد: قلنا لجاریه له سودا اسمها فضه؛ **انجام:** هناک صید العقرب ان تشک جرادة فی طرف عود و یدخل فی حجرها فتتعلق بها و یدخل فیه فی خوط کرات فلا یبقی فیه عقرب الا تبعته

نسخه اصل: کتابخانه ناصریه - لکنهو. قسمت دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۷۶۰ق، جا: مصر؛ مصحح؛ واقف: محمد قلی پدر صاحب عبقات الانوار، ۲۸ شوال ۱۲۵۹؛ ۲۱۵گ، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۱ - ۶۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۷۱

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح؛ روی برگ اول ابیاتی است که علی بن حسن بن محمد ابن حسن بن عبد الرحمن النعمی نوشته؛ مهر: «محمد جعفر بن محمد باقر الشریف السبزواری» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۴۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۶-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا یبقی فیه عقرب الا (ناخوانا)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۹ق؛ تملک: میرزا محمد بن معتمد خان با مهر «یا محمد»، محمد بن حاجی کریم؛ با فرم چاپی الصاق شده با عنوان «داخل کتابخانه صنیع الدوله محمد حسن خان شد»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۵۲]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۱۸

آغاز: بسمله، رب یسر و تمم بالخیر قال جار الله العلامه استاد العرب و العجم؛ **انجام:** فیلا یبقی فیه عقرب الاتبعته.

خط: نسخ ریز خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق؛ مهر: محمد باقر مجلسی به صورت محمد باقر العلوم (مستطیل)؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۴۶گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۹ - ۲۰۴]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۷۴

خط: نسخ، کا: محمد امین بن ملامیر سالکده، تا: جمعه ۱۹ ربیع الاول ۱۰۵۸ق؛ مصحح، محشی؛ یادداشتی از قطب الدین محمد بن علی الشریف؛ تملک: فضل الله زنجانی؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۰۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۳۰ - ۲۳۱]

۱۰. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۷/۲۴

بندی از ربیع الابرار؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۴ق [نشریه: ۵ - ۲۸۸]

۱۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۲

خط: نسخ، کا: عبدالله پسر عبدعلی پسر حسین پسر یحیی پسر علی پسر خلف کروز جزایری، تا: ۱۸ محرم ۱۰۸۸ق؛ مقابله شده با نسخه فرج الله فیاض؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۸۹۸]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۹۹]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فتتعلق بها و یدخل فیه خوط کراث فلا یبقی فیه عقرب الا تبعته.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه اوایل شعبان ۱۰۹۱ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ کتاب را شرف الدین علی سید الحکماء حسینی مرعشی نجفی حائری بخشیده است به شمس الدین محمود حسینی مرعشی حائری (پدر آیة الله مرعشی) به تاریخ ۱۲ شوال ۱۳۰۵؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۱۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۱ - ۲۹۴]

۱۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** لیث عفرین نوع من العناکب

تا اواخر باب هشتاد و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی از مراجعین نظر داده‌اند که این مجموعه «روض الاخبار منتخب ربیع الابرار است» ولی پس از تطبیق و تحقیق معلوم گردید که خود ربیع الابرار می‌باشد منتها ترتیب ابواب از شخصی نامعلوم دیگری است چنانکه مقدمه نسخه نیز مؤید این نظر می‌باشد؛ وقف‌نامه‌ای را نوشته‌اند که به موجب آن «خان اعظم، دستور الوزرا مرتضی قلی خان» کتاب را به مدرسه‌ای که به نام خود ایشان بوده است «ظاهراً مرتضویه» وقف نمود و بر غاصبین و ناقلین کتاب از محل وقف لعن و نفرین فرستاده است و دو طغرا مهر با سجاع «الواثق بلطف الله لطف الله ۱۰۹۷» و «مهر وقف مرتضی قلی خان بابا ۱۰۹۴» در ذیل وقف نامه؛ تملک: یار محمد ناصری افغان» با مهر

«العبد یار محمد»؛ جلد: چرمی، ۲۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵ سم [ف: ۲ - ۷۰۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۰۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۷۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۸۷

آغاز: بسمله. الباب الاول فی الوقات و ذکر الدنیا و الاخره؛ **انجام:** تنتقل الجنه الی حجرها ... و حشره مع الیهما

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق [رایانه]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۷۳

خط: نسخ، کا: عبدالجلیل بن ملا عبدالجمیل بغدادی شامی حنفی قادری، تا: پایان رجب ۱۱۶۲ق؛ مجدول، با سرلوح طلا فرنگی؛ مهر: فرهاد میرزا مورخ ۱۲۵۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۲۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۳/۲سم [ف: ۱ - ۲۳۶]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۰۲/۱

آغاز: بسمله. هذه نکات انتخبتها من منتخب کتاب ربیع الابرار لجارالله العلامه الزمخشری؛ **انجام:** لم یخطی صید العقارب ان تشک جرارة فی طرف عود و یدخل فیه کرات ... تمت اختیارات نکات منتخب من منتخب کتاب ربیع الابرار.

منتخب ربیع الابرار است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۳۲ص (۱-۳۲) [ف: ۱۳ - ۱۹۵]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** رجب من شهور سنه ۱۳۱۶ تمت بالخیر تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق، [رایانه]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۲۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تدخل فی حجرها فتتعلق بها و یدخل فیه خوط کرات فلا یبقی فیه عقرب الا تبعته.

خط:نسخ،کا:فضل الله بن اسحاق،تا:ذیحجه۱۳۲۲ق؛مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۵۲گ،۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۲۹۱]

۱۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۲۸۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم - و هو حسنی و نعم الوکیل و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم؛ **انجام:** والحمدلله حق حمده کما ینبغی لجلال وجهه و عظیم سلطانه و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم تسلیما کثیرا دایما ابدا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، یک شمسه مذهب؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوای روکش چرم یشمی، ۳۷۷ص، ۳۳ سطر، قطع: وزیری [ف: ۱ - ۵۵۷]

۲۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد خدم بکتابته اقل الداعین. محمد جعفر. م

خط: نسخ خفی خوش، کا: محمدجعفر، بی‌تا؛ مجدول زرین، با یک سرلوح؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا حسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ تملک: خلیل بن محمد زمان قزوینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی، ۶۳۸ص، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۹سم [ف: ۱ - ۵۵۹]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۳۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** تحتج النحاه بتراکیب الفاظه یعون الله تعالی ... و علی اله و صحبه و سلم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۶]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** کان الموت اهون

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۶]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نحن متوجهین الی ... ایام خلون من شهر ذی القعده المبارک سنه ستین وسبع مائه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۶۷

آغاز: بسمله، الباب الاول فی الاوقات و ذکر الدنیا و الاخره؛ **انجام:** الجنه الی حجرها و تعدها فی مستقرها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۸-ف و ۱۰۹۸-ف

۹۸ باب. جزو یکم در چهارده باب و اندکی از جزو دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰۰گ [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۰]

● ربیع الابرار و نصوص الاخیار (منتخب) / ادبیات / عربی

rabī'-ul abrār wa nuṣūṣ-ul axyār (mn.)

طبیب، محمد بن جلال، ق۱۱ قمری

tabīb, mohammad ebn-e jalāl (- 17c)

وابسته به: ربیع الابرار و نصوص الاخیار = ربیع الابرار و جنة الابصار = ربیع الابرار فی سیر الخواطر و الافکار؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۸/۸ ـ ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ محرم ۱۰۴۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۳۷پ-۱۵۰ر)، ۲۲ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۶۳]

← ربیع الاحزان الموضح لکلمات القرآن ⟵ نزهة الخاطر و سرور الناظر و تحفة الحاضر و متاع المسافر

● ربیع الأزهار / اصول فقه / عربی

rabī'-ul azhār

بهبهانی، احمد بن محمد علی، ۱۱۹۱ - ۱۲۳۵ ؟ قمری

behbahānī, ahmad ebn-e mohammad 'alī (1777 - 1820)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۲۲۶ق؛ محل تألیف: عظیم آباد از توابع بهار
در قواعد کلی اصول فقه و آنچه بدانها تعلق دارد، با استدلال و نقل نظرات دانشمندان اصول و گفتگو در آنها، با عناوین «زهرة، زهرة» و مجموع زهره‌ها «فحٍ» (۸۸) زهره می‌باشد. این کتاب اثناء سیاحت مؤلف در هند تحریر شده است در حالتی که جز «معالم الأصول» کتابی در اختیار نداشته است و در ۱۷ رجب ۱۲۲۶ق بر سید اشرف حسین بن سید احمد حسین قرائت کرده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله الملک القهار الذی ارسل الرسل بالبشارة و الانذار ... اما بعد فیقول المفتقر
انجام: مع انی بواد غیر ذی کتاب و لم یکن یحضرنی اوان التألیف و التدوین من کتب الاصول غیر معالم الدین قد وقع الفراغ ... و أسأله ان یجعلها خالصة لوجهه الکریم فانه المنان ذوالفضل العظیم ... و اصحابه المنتجبین الی یوم الدین

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۷۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ رجب ۱۲۲۶ق؛ محشی با رموز «منه مد ظله العالی و منه سلمه الله»، با یادداشتی به خط مؤلف که این کتاب و برخی دیگر از کتاب‌های فقهی را بر سید اشرف حسین بن سید احمد سین قرائت کرده است؛ مهر: مؤلف «لا اله لا الله الملک الحق المبین عبده احمد بن محمد علی»؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرد، ۸۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۶۹]
۲. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۴۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید نوازشعلی حسینی عریضی، تا: ۲۰ رجب ۱۲۲۶ق؛۷۷گ(۴پ-۸۰ر)،۲۳سطر،اندازه:۱۷×۲۷سم[ف: ۱ - ۱۱۹]
۳. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱
بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۲ش۴ - ۵۲]

● ربیع الاسابیع / دعا / عربی و فارسی

rabī'-ul asābī'

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

اهداء به: شاه سلیمان صفوی
تاریخ تألیف: ۲۲ جمادی الاول ۱۰۹۹ق
کتابی در ادعیه و آداب و اعمال ایام هفته و آنچه که در هریک از این روزها یک بار انجام داده می‌شود؛ دارای ۱۴ «فصل» و یک «خاتمه» می‌باشد؛ فصول در اعمال شب‌ها و روزهای ایام هفته و خاتمه در فضیلت نماز جمعه و متفرقات دیگر، و بیشتر کتاب مربوط به آداب شب و روز جمعه می‌باشد.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل یوم الجمعة لعبادة المقربین ... اما بعد احقر عبادالله محمد باقر بن محمد تقی ... بر الواح صافیه ارواح زاکیه اصحاب
انجام: و غفران سیئات و رفع درجات دستگیری نمایند و برخطا و نسیان مؤاخذه ننمایند و الحمدلله اولاً و آخراً ... و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین
چاپ: ایران، تبریز، ۱۲۷۲ق، سنگی، ربعی، ۱۵۲+۶ص؛ ایران، تبریز، ۱۳۱۲ق، سنگی، جیبی، ۱+۳۸۳ص، به سعی و اهتمام و نفقه (اهدائی) میرزا رفیع خان مستشار الملک، به درخواست (صوابدید) حاجی میرزا حمد حسین شریعتمدار
[کتابشناسی مجلس / ۲۳۵؛ الذریعة ۷۵/۱۰؛ مشار، فارسی ۱۶۷۸/۲؛ دنا ۵۵۳/۵-۵۵۴ (۳۹ نسخه)؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۱۲/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۷۹/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کلینی بسند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که چون امام در روز جمعه خطبه خواند سزاوار نیست کسی را که سخن گوید تا پیشنماز از خطبه فارغ شود پس از خطبها فارغ شود سخن میتوان گفت تا وقتی که اقامه بگویند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح، با یادداشتی به خط خود مؤلف حاکی از اینکه مخارج این نسخه از نماء موقوفه حمام نقش جهان (که تولیت آن با خود او بوده و مجلسی مخارج کتابت نسخه‌های زیادی را از محل در آمد آن پرداخته) بر شیعیان امامیه وقف موبد کرده است. تاریخ تحریر وقف‌نامه بر پشت کتاب ربیع الاول ۱۱۰۲ق است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج چرمی قهوه‌ای، ۳۲ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۰- ۲۱۱]
۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ مجدول؛ تملک: حیدر قلی بن محمد خان کابلی در دوشنبه ۵ شعبان ۱۳۲۱؛ مهر: محمود بن محمود؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز، ۱۹۲گ، ۱۷ سطر (۸×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۶۳]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۰۳۲
نسخه کامل؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:۲۲جمادی الاول ۱۰۹۹ق؛ مجدول؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۲۱۴گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۸۲۸]
۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۳۸
آغاز: برابر
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: احمد شریعت عقدائی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۷۷گ، ۱۷ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۰۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۹۴

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ وقف اولاد؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۷۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۴/۲سم [ف: ۳ - ۴۰۲]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ واقف: حاج الحرمین سید محمد بن میرمحمد علی، ۱۲۵۲؛ جلد: مقوایی خاکستری، ۲۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۷سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۲۱]

۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ادعیه نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۱۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف مخ: ۱-۲۲۴]

۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۱۱

آغاز: کننده ای هست که توبه او را قبول کنم آیا استغفار کننده ای که گناهان او را بیامرزم؛ **انجام:** یک آمنت و لک اسلمت و علیک توکلت.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۲۱]

۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** باینجا ختم کردم این کتاب جامع ... علی اعدائهم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۷۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۵ - ۲۱۶]

۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۱۵ ـ ج

خط: نسخ، کا: حسن بن سلطان محمد قومشی سپاهانی، تا: جمعه ۵ ذیقعده ۱۱۰۹ق؛ مجدول زرین، با سرلوح زرین؛ تملک: سید علی بن سید مرتضی بن سید علی بن خلیفه سلطن حسینی، ضیاء لشکر تقی دانش؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۸۳گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۷۳]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۵

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن شیخ اسماعیل قهپائی، تا: ۸ جمادی الثانی ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱۸۶گ، ۲۱ سطر (۷×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۱۸]

۱۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۱۹۳

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن تونی، تا: ۱۱۲۶ق [ف: - ۱۳]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۲۶-۳۴/۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** وشبها به عبادت بایستند باینجا ختم کردم این کتاب جامع الفصول وفاقد الفصول را در بیست و دوم شهر جمادی الاولی سنه هزار و نود ونه هجری ... والحمدلله اولا واخرا والصلوة علی سید المرسلین ...

خط: نسخ، کا: علی نقی بن علی حسین مهابادی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۱۲۷ق؛ مصحح؛ تملک: محمد کریم بن محمد شریف مراغی مورخ ۱۱۹۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۳گ، ۳۰-۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۹۹۳]

۱۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس هر دعا خواهی بکن که مستجاب است.

خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، تا: ۱۱۲۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی، ۱۶۷گ، ۱۱ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: - ۷۱]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۰۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ عالی، کا: محمد [یار محمد]، تا: ۱۱۲۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۸۴]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۶۹

همان نسخه بالا [مؤید: ۳ - ۲۲۴]

۱۷. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۸۹

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن عباس قاری، تا: چهارشنبه ۷ ذیحجه ۱۱۳۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [نشریه: ۳ - ۱۸۰]

۱۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۰۸

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد طاهر طبیب تبریزی، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۳۳ق؛ مجدول زر و لاجورد، با سرلوح؛ تاریخ وقف: ۱۲۰۸ [نشریه: ۷ - ۱۶۸]

۱۹. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۰۲گ، ۱۹ سطر [ف: ۱ - ۱۲۸]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۸

خط: نسخ، کا: محمد حسن اصفهانی، تا: ۱۱۴۲ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۶سم [ف: ۳ - ۴۰۲]

۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۶۴

خط: نسخ، کا: علی بن میرزا خان، تا: ۱۱۵۳ق؛ ۳۵۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۶۰]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۴۰

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن محمد اشرف طباطبائی، تا: پنج‌شنبه ۱۳ جمادی الاول ۱۱۵۴ق، جا: اصفهان؛ تملک: حیدرقلی بن نور محمدخان کابلی در ۱۴ رجب ۱۳۱۴؛ جلد: تیماج مشکی،

۲۱۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۲۱]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۸-۴/۱۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول محرر، با سرلوح مزدوج، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۹۳]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۰۰-۲۱/۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** یک سال عبادت برای او نوشته شود که روزها روزه باشد وشبها به عبادت بایستدبه اینجا ختم کردم ... محمد وعترته الاطهرین الاقدسین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمد علی بن عبدالرحیم قزوینی در ۱۲۶۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۴ - ۱۹۹۳]

۲۵. اراک؛ موزه چهار فصل؛ شماره نسخه:۱۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** شب ها به عبادت بایستد باین جا ختم کردم این کتاب جامع الفصول و ... این غریق بحر خطا را در حال حیات و بعد از وفات ... لعن الله علی اعدائهم اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «الواثق بالله الغنی عبده علی الحسینی»، «محمد حسن محمد ... ؟»؛ یادداشت «انتقال کتاب از طرف علی اکبر بن حاجی محمدرفیع طاب ثراه در دارالخلافه طهران مورخ دوازدهم رمضان ۱۲۷۴ با دو نشان چهارگوش محمد ...»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [دو کتابخانه اراک: - ۲۱۳]

۲۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: مومن سید علی دایوئی مازندرانی حسینی، تا: صفر ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۴]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۰۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۹]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۸۵-۳۸/۱۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ادعیه معرب، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۴۴ق؛ مجدول محرر مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب، مصحح، با بلاغ مقابله؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۹۹۳]

۲۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۳۱

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۴۹ق؛ ۱۴۹گ، ۱۷سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲ - ۶۰]

۲۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۹ق؛ دارای سرصفحه رنگین، مجدول به مذهب؛ مهر: «علی اکبر الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۶۹]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۲۸

خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن محمد رضا حسینی، تا: پنج‌شنبه ۶ رمضان ۱۲۶۳ق؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۱]

۳۱. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۳۰

خط: نسخ، آیات معرب، کا: محمدرحیم بن محمد تقی همدانی، تا: چهارشنبه از ربیع الثانی ۱۲۷۲ق، جا: شیراز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۳۶گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۴۰]

۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۹۸۱

خط: نسخ، کا: عبدالصانع علوی سبزواری، بی‌تا؛ اهدایی: تقی رسولیان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۱۵۸گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۴۹۴]

۳۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۷۵۶۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۵۴]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: روغنی، ۲۴۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۳ - ۱۲۶]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۶۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مولف؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۲۱۶]

۳۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا عبدک ای یا سیداه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی مشکی، ۳۱۴گ، ۱۲ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۵۵]

۳۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۳۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۲گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۶۰]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۶۰۵

آغاز: که شب و روز جمعه از میان سایر لیالی و ایام بمزید رفعت و کرامت و شرافت و نباهت ممتازاند؛ **انجام:** در وقت قبله و رو از قبله نباید گردانید مگر بقدری که در نماز توان گردانید.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام (صفحه اول و بخشی از فصل و چهاردهم و خاتمه این نسخه ناقص است)؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۹۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۱۷]

۳۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۲۵۴

آغاز: الرؤف بمن رجاه لتفریج همه القریب ممن دعاه لتنفیس کربه و غمه و لا اله الا الله الحلیم عمن الحد فی آیاته و الحرف عن بیناته؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «این کتاب جزو

کتاب خانه احقر فضل الله النوریست ۱۳۱۱» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۲۴]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵

خط: نسخ عالی، بی‌کا، بی‌تا؛ بنا به گفته نویسنده از روی نسخه‌ای که با نسخه خط نگارنده مقابلت گردیده نوشته شده، مجدول مذهب،دارای یک سرلوح خوب؛کاغذ:ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۶گ، ۱۹ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۱۸]

● ربیع الشیعة / تاریخ معصومین / عربی

rabī'-uš šī'a

؟ ابن طاوس، علی بن موسی، ۵۸۹ - ۶۶۴ قمری

ebn-e tāvūs, 'alī ebn-e mūsā (1194 - 1266)

این کتاب با تغییر مختصری در مقدمه همان «اعلام الوری» فضل بن حسن طبرسی است که به ابن طاوس نسبت داده شده. در چهار «رکن».

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله اللطیف الخبیر السمیع البصیر الواحد الاحد الفرد الصمد ... اعلم وفقک الله تعالی ان سبب تألیف هذا الکتاب انه التمس جماعة من الشیعة محبون للعترة فی ذکر مناقبهم و خصائصهم و اسامیهم و وقت مولدهم اعمارهم و فی طرف فمن اخبارهم و آثارهم و النصوص التی تدل علی امامتهم و علامات تدل علی انهم یتمیز و من الخلایق ... و سمیته ربیع الشیعة ... و رتبت هذا الکتاب علی اربعة ارکان ...

[الذریعة ۷۳/۱۰؛ دنا ۵۵۴/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۹۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اسفاد الفهد المبینة من حلک ابوابه.

خط: نسخ، کا: محمد، تا: گویا ۹۶۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۲۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹/۴×۲۵/۸سم [ف: ۱ - ۲۳۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۴۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ شعبان ۱۰۵۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۱ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۶سم[ف:۱۶-۳۲۴]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۸۰

آغاز: برابر

نسخه کامل؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد طبیب شیرازی، تا: ۱۰۷۵ق؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۵۲گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۰۸۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن حاجی احمد تونی، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۱۰۱ق؛ تملک: ابوالقاسم بن کاظم الموسوی زنجانی سال ۱۲۵۵ق، شرف الدین محمد مکی بن محمد ضیاءالدین من ذریة الشریف ابی عبدالله الشهید محمد بن مکی مطلبی حارثی خزرجی عاملی در سال ۱۱۶۹ق، علی بن محمد بن شمس الدین بن زین الدین من سلالة الشریف أبی عبدالله الشریف الشهید ابن مکی احمد بن محمد بن حامد المطلبی در سال ۱۱۵۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: وزیری، [میراث شهاب: س۶ش۴ - ۱۹]

● ربیع الصبیان / نحو / فارسی

rabī'-os sebyān

طبیب فراهانی، هدایت الله بن مهدی، ق۱۴ قمری

tabīb-e farāhānī, hedāyat-ol-lāh ebn-e mahdī (- 20c)

وابسته به: الانموذج؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)

اهداء به: یحیی خان فرزند حاج محمد قلی خان آصف الدوله

تاریخ تألیف: ۱۲۹۳ق؛ محل تألیف: نجف و کربلا

این کتاب که فی الواقع ترجمه انموذج زمخشری و ترجمه شرح آن است با زیاداتی و چنان که در مقدمه کتاب آمده، ابتدا در نظر داشته کتاب را به فواید جلیله مسمی کند اما بعد به علتی موسوم به ربیع الصبیان نموده، می‌گوید: «بین النوم و الیقظه بسروش غیبی ملهم شدم که فرمودند فوایدها جلیله و بجهت این الهام غیبی من خواستم اسم این رساله را فوائد جلیله گذارم و لیکن از بسکه مطالب نحویه در این رساله درج شده گویا که بهاری است از برای صبیان از جهت شبیه بودن مطالب این رساله بگلهای رنگارنگی که در فصل بهار روید لهذا اسم این رساله را تغییر ندادم.». تألیفات دیگر او عبارت است از شرح شرایع محقق موسوم به هدایة الطالبین و شرح لمعه و ترجمه شرح باب حادی عشر و غیره.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۵۳۶

آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله الاتقیاء (ص)؛ **انجام:** ولیکن مراد شارح بنحر تمام سینه است.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن، ۳۴۱گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۱۰۰]

● ربیع الفؤاد فی ترتیب صلوات الطریق و الاوراد / دعا / عربی

rabī'-ul fu'ād fī tartīb-i ṣalawāt-iṭ ṭarīq wa-l awrād

شرقاوی، عبدالله بن حجازی، ۱۱۵۰ - ۱۲۲۷ ؟ قمری

šarqāvī, 'abd-ol-lāh ebn-e hejāzī (1738 - 1812)

تاریخ تألیف: ۱۲۰۲ق

در آداب و احکام نماز و سایر صلوات مندوبه و ذکر اوراد است.

چاپ: چاپ سنگی، ۱۲۸۶ق.

[دنا ۵۵۴/۵؛ ایضاح المکنون ۵۴۸/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۴۹/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی افضل المرسلین و علی آله و صحبه و التابعین الی یوم الدین؛ **انجام:** و ترتیب ذکر هذا لا سیما علی حسب ترتیبها وضعه الجنید بطریق الکشف و تبعه من بعده من المشایخ و الله الهادی للصواب و الیه المرجع والمآب

خط: نسخ، کا: مصطفی مزین منشاوی احمدی، تا: چهارشنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۱۲ق؛ با ابیاتی در وقوف نبویه از علی بن محمد حسینی جرجانی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۶۱- ۷۱)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۸ – ۲۱۸]

● **ربیع القلوب** / حدیث / عربی

rabī‘-ul qulūb

عبدالخلیل

‘abd-ol-xalīl

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۵۶

آغاز: این نو رسیده نوبر بستان فیض قدس؛ **انجام:** و صلی لله علی انبی الاسی و الولی الوصی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۶ق [رایانه]

● **ربیع قلوب المریدین (منتخب)** / عرفان و تصوف / عربی

rabī‘-u qulūb-il murīdīn (mn.)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۴۲

آغاز: بسمله، الحمدلله ... هذا منتخب من ربیع؛ **انجام:** و یصیر کانه له الجنه و الله المنعم المحسن المنعم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

● **ربیع المتقین** / فقه / عربی

rabī‘-ul muttaqīn

کوبنانی، محمد معصوم بن ابی الحسن، ق۱۲ قمری

kūbanānī, mohammad ma‘sūm ebn-e abe-l-hasan (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۴ق

رساله‌ای روایی اخلاقی مشتمل بر سه «لمعه» و سی «فصل» در فضیلت علم و مجالست علماء و نکوهش جهل و نادانی و یک «خاتمه»؛ برخی فصول سی‌گانه: ۱. فضیلة الصلوة و ثواب المصلین و عقوبة تارکیها؛ ۲. فضیلة شهر رمضان و ثواب الصائمین و ما یتعلق به؛ ۱۲. ذکر غیبة المهدی عجل الله فرجه؛ ۱۹. ذکر النار و احوالها؛ ۲۱. عقوبة الزنا و اللواطة؛ ۳۰. فضیلة صلاة اللیل و القیام فیها؛ الخاتمة فی ثواب الصلوة علی النبی و الاذکار المأثوره.

[دنا ۵۵۴/۵]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۵۴۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی توحد بالوحدانیة و تفرد بالالهیة و فطر العباد علی معرفته؛ **انجام:** و نهی عن ضرب وجوه البهائم ... غرة ربیع الاول سنه ۱۱۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با بلاغ مؤلف؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج، ۱۶۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۱۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۳۲۴

همان نسخه بالا [مؤید: ۱ – ۲۸۰]

● **ربیع المرسوم** / ادبیات / فارسی

rabī‘-ol marsūm

عالی، مصطفی بن احمد، ۹۴۸ – ۱۰۰۸ قمری

‘ālī, mostafā ebn-e ahmad (1542 - 1600)

در آن از مولانا ابوالفتح محمد مالکی مصری و شیخ الاسلام مفتی مولانا محیی الیمین بستانزاده رومی یاد می‌کند و شعرهای خود او در آن هست با تخلص (عالی) دارای یک «مقدمه» در سرگذشت خیام که در آن از رساله تبریزی مولانا احمد بن حسین الرشید تبریزی مؤلف رساله ده فصل یاد کرده است و سرگذشت خود را نیز می‌آورد که از قسطنطنیه است و از سلطان سلیم خان بن سلطان سلیمان یاد می‌کند و شعری به فارسی در مدح او می‌آورد و همچنین از شاه مراد بن سلیم بن سلیمان می‌نویسد که در ۱۰۰۳ نزدیک به پنجاه و سه سال دارم و پیش از آن از ۱۰۰۲ یاد نموده است، و یاد می‌کند از مولانا یحیی رومی و رحمی و باقی و فردوسی و هاتفی و خاقانی و قصیده‌ای می‌آورد به نام ناظم الجواهر از خود و نیز از کاتبی و سلمان و ظهیر و محتشم و شرف الدین شروانی سپس فصلی است در رباعیات ده‌گانه در توحید باری که پنج تا از اوست و پنج دیگر از خیام سپس رباعیات ملمع از نظام الدین اصفهانی و خود (عالی است). باز رباعیات او و خیام است و مستزاد او و خیام بود فصل سوم در رباعیات خمریات خیام و اوست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۲۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن، ۴۰گ، ۱۳ سطر (۴×۱۰/۵)، اندازه: ۱۵×۸/۵ سم [ف: ۱۱ – ۳۱]

● **ربیع المعجزات** / فضایل و مناقب / عربی

rabī‘-ul mu‘jizāt

خادم، ابو البرکات بن محمد اسماعیل، ق۱۲ قمری

xādem, abo-l-barakāt ebn-e mohammad esmā‘īl (- 18c)

مشتمل بر ۱۴ «مقصد» هر مقصد در معجزات یکی از ۱۴ معصوم.
چاپ: این کتاب چاپ شده است.
[دنا ۵۵۴/۵]

۱. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۶۱
کا: محمد ابراهیم، تا: شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: انجام [ف: - ۱۱]
۲. مشهد؛ مدرسه عباسقلی خان؛ شماره نسخه:۲۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۹۵گ، ۲۶ سطر [نشریه: ۷ - ۷۶۷]
۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۷۱۴
خط: نسخ، کا: علی اکبر بن محمد مقیم، تا: سه‌شنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۳۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ تصحیح، مقابله شده؛ جلد: میشن مشکی، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۴]

● **ربیع الملک و آداب سلوک الملوک** / حکومت و سیاست / ترکی

rabī'-ol molk va ādāb-e solūk-el molūk

رومی، علی فاضل، - ۱۰۷۶ قمری

rūmī, 'alī fāzel (- 1666)

اهدا به: عثمان ثانی سلطان و خلیفه عثمانی
مؤلف، که خود از علمای وابسته به دستگاه خلافت عثمانی بوده این کتاب را درباره اخلاق، آداب و نحوه سیاستمداری و مملکت داری به نام عثمان ثانی سلطان و خلیفه عثمانی به ترکی تألیف، و در دو «باب» مرتب نموده است.
[دنا ۵۵۴/۵؛ هدیة العارفین ۷۶۱/۱؛ عثمانلی مؤلفلری ۱۱۲/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۸عکسی
آغاز: حضرت خداوند خلاق و مالك الرقاب علی الاطلاق جلت کلمته و عظمت حکمته منشور دولت سلطان المرسلین؛ **انجام:** و الحمدلله علی نعمة الاکمال و الاتمام ... و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه اجمعین آمین.
نسخه اصل: نور عثمانیه - استابول، ش ۲۳۸۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ ۷۸گ، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۸۲]

● **ربیع المنجمین فی شرح الفصول الثلاثین = شرح سی فصل** / هیئت / فارسی

rabī'-ol monajjemīn fī š.-e fosūl-es salāsīn = š.-e sī fasl

میرزا رضی بن محمد شفیع، ق۱۱ قمری

mīrzā razī ebn-e mohammad šafī' (- 17c)

وابسته به: المختصر فی معرفة التقاویم = ثلاثون فصل = سی فصل = مختصر در معرفت تقویم؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)
اهدا به: شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷)
تاریخ تألیف: ۱۰۶۹ق
نویسنده پس از حمد و ثنای خداوند و پیغمبر می‌گوید یکی از علوم معتبر علم هیئت است و «گروهی از راصدان درجات کمال سلالیم افکار بر بام این طارم زرنگار گذاشته نسخه مواضع ثوابت و سیاره و اوضاع افلاک کلیه و جزئیه را از ممثلات و حوامل و تداویر و متممات که نقش بند حکمت صانع عالم بر کارگاه فطرت کشیده بر داشته‌اند و بر صفحات زیجات مرقوم ساخته و حرکات شبانروزی راه پیمایان منازل اطاعت قادر ذوالجلال را که بعضی از غرب به سوی شرق روانند و برخی بر عکس آن در مضمار امر پویان». نویسنده سپس می‌گوید بهترین کتاب در این رشته رساله سی فصل خواجه نصیر الدین طوسی بود منتها چون واجد مشکلاتی بوده بر آن شدم که کشف غوامض آن کنم و لذا این کتاب را در شرح آن پرداختم که حاوی سی فصل خواجه بود به اضافه یک مقدمه به نام مشرق و یک خاتمه به نام مغرب؛ مشرق شامل مباحث مقدماتی است که خوض در آن باعث زیادت در بصیرت می‌شود. این مشرق نیز حاوی دو نیر است که بجای فصول به کار می‌رود، نثر کتاب بسیار متکلفانه و حاوی ترادفات زیاد است که ظاهراً قراءت آن متشکل از سی فصل می‌باشد. (عبدالله انوار)
آغاز: نطق سخندانی که مستخرج تقاویم کواکب معانی و بیان است ...
انجام: لیکن باین تفصیل دلیلی نتوان گفت مگر بتجربه متوسل شوند و الله اعلم بحقایق الامور و هذا آخر ما فی ... الشریفة و التکلان علی الله.
[نسخه‌های منزوی ۲۹۳/۱؛ الذریعة ۷۷/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۲۹۲۶/۴؛ مدرس ۲۲۷؛ دنا ۵۵۴/۵-۵۵۵ (۸ نسخه)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۲۶
آغاز: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ تملك: احتشام الدوله خانلر میرزا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن یشمی، ۳۲۷گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰/۸×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۴۰۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۲۸
آغاز: ... و پیراهن حریر مشکی شب با گریبان گوهر نشان صبح بر اندامشان نارسا و قرطه زرکش روز بر تنشان تنگ و از نیم تاج زر دوزی خورشیدشان ننگ است. دوخته و در حریم خود ستایی شمع خود بینی افروخته. نظم: چون فال زنان ناخردمند ×× گرد آوردست مهره یی چند / شاید نظر خجسته فالی ×× افتد بچنین شکسته حالی؛ **انجام:** دگر هم باشد در روز و جز در (ناقص)
نسخه ما تا آخر کوکب ثالث از مغرب که خاتمه کتابست بیشتر ندارد، و در ذیل کوکب مزبور شش شعشعه مذکورست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی به عبارت: «منه و منه سلمه الله» و امضای «رضا»؛ کاغذ: سرکه‌ای، جلد:

چرمی، ۴۹۵گ، ۲۵ سطر (۱۹/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۸ - ۱۵۳]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز،۵۱۸گ،۲۳سطر(۱۳×۲۲)،اندازه:۲۱×۲۹سم [ف: ۵ - ۳]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اشرف بن زین الدین علی اصفهانی، تا: رجب ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغری سیاه، ۴۶۵گ، ۲۵ سطر (۱۷/۵×۲۴)، اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [ف: ۵ - ۲۴]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۶۰

آغاز و انجام: برابر

تنها فصل‌های ۲ تا ۶ در آن هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۷۴گ، ۲۴ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۵ - ۳]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۵۴/۴-۹/۴

آغاز: نجوم که چیست آن فرموده علمی است از علوم گفتم علی بن ابی طالب علیه السلام می‌دانست فرمود که او اعلم مردمان بود به آن؛ **انجام:** واما فخرالدین رازی را عقید آنکه هر فلکی را دونفسی است یکی مجرده ویکی منطبعه ... انجم آرانیش از امراض مصونندوخلوت نشینانش از استعام آلام محروس

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۴ - ۱۹۹۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲ - ۹۴]

● **ربیعه** / ادبیات / فارسی

rabī'īye

جلال عکاشه، ق۸ قمری

jalāl-e 'okāše (- 14c)

یکی دیگر از نثرهای ادبی فریدون است در ستایش پادشاه و قصیده نائیه ملمعی در پایان آن.

آغاز: الحمد لله العلی الأسماء محیی نبات الأرض و السماء ... تعالی و تقدس مسبب الاسبابی که عقل اول را؛

انجام: چنان باد حکم قران کواکب ×× که صد سال دیگر چنین بگذرانی

[دنا ۵۵۵/۵؛ الذریعة ۱۰۰۰/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۳۶/۱۵

آغاز و انجام: برابر

کا: نور الدین محمد، تا: چهارشنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۰۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۵۸ر-۲۵۹ر)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۷۱]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۶۸/۴

خط: نسخ، کا: مسیح کمره‌ای، تا: ۱۲۹۴ق [نشریه: ۲ - ۱۰۰]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۲۱۳ر-۲۱۶ر) [ف: ۵ - ۴]

● **ربیعه** / نامه‌نگاری / فارسی

rabī'īye

محمد بن یحیی

mohammad ebn-e yahyā

نامه تهنیتی است از محمد بن یحیی برای میرزای عالمیان که به وزارت رسیده بود و تهنیت نوروز.

آغاز: الحمد لله خالق الأشیاء و رافع اطباق السماء ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۳۶/۲۵

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۶۴ر-۳۶۵ر)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۷۶]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۶/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** که صد سال دیگر چنین بگذرانی.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۲۱۶ر-۲۲۰ر) [ف: ۵ - ۴]

● **ربیعه و رحیقیه = رحیقیه و ربیعه** / ادبیات / فارسی

rabī'īye va rahīqīye = rahīqīye va rabī'īye

نظام تبریزی، علی بن محمد، ۷۴۰ق۹ قمری

nezām-e tabrīzī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 15c)

آغاز: آغاز ربیعیة: لاح الربیع و اظهر الاسرارا ×× ابکی السحاب و اضحک الازهارا / فاح النسیم و طاب الروض مبتسما ×× احیی الاریاض و اطلع الانوارا / کنون که از فیضان سحاب دریا دل ×× جمن چو خلد برین رونق و طراوت یافت؛ آغاز رحیقیه: تمم دوانی بحَمیا الکأس یا ساقی×× فالیًم سمی و صرف الراح تریاق / انحو باک فهات الکأس ضاحکة×× و الدهر فان فخذ من عمرک الباقی

انجام: انجام ربیعیه: گلزار دولت تو که دارد نسیم خلد ×× آسوده باد تا ابد از آفت خزان؛انجام رحیقیه: بر بساط کامرانی باده خواه و نوش کن ××از کغ سیمینبران ماه رخ در بام و شام

چاپ: تهران، میراث بهارستان، دفتر اول، ۱۳۸۸ ش، تصحیح بهروز ایمانی، ص ۲۱ - ۸۴؛ رساله ربیعیة در نامه انجمن، سال ششم، شماره ۳، (پیاپی ۲۳)، پائیز ۱۳۸۵، صص ۶۷-۸۰

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۱/۳-ف

نسخه اصل: قونیه ش ۲۵۴۶؛ خط: نستعلیق، کا: بهاءالدین بن سعید تاج الدین حاجی حسن بن بهاء الدین بن حسن بن عبدالملک (علی) حافظ حکایت قمی خطیب، تا: دوشنبه ۲۱ ربیع الاول ۸۴۸ق؛ ۱۰گ (۶۲-۷۱)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۵۳]

● **رپوبلیک** / - فارسی

repoblīk

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۱۱۵۳۶

رونژ برو که ترجمه فارسی است؛ بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۳۲۲ق [نشریه: ۵ - ۳۱۷]

● **رتبة الحکیم و مدخل التعلیم** / کیمیا / عربی

rutbat-ul ḥakīm wa madxal-ut ta'līm

مجریطی، محمد بن ابراهیم، ق۵ قمری

majrītī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 11c)

تاریخ تألیف: ۴۴۲ق

مؤلف رسائل بسیاری در انواع علوم ده‌گانه فلسفی نگاشته بود ولی چون آن رساله‌ها پراکنده بودند بر آن شد که خلاصه‌ای از آنها را در این کتاب فراهم آورد و این کار را در اوایل سال ۴۳۹ شروع کرده و سال ۴۴۲ به پایان برده است. نویسنده می‌گوید اهل زمان را می‌نگرم که فلسفه و حکمت را وهم می‌انگارند و چون ابواب حکمت را پیش خود بسته می‌یابند در وادی حیرت سرگردانند پس بر آن شدم که این کتاب را در چهار مقاله بپردازم. این کتاب در اسرار طبیعی و منافع و مضار اشیا بحث کرده و دستور کیمیاگری و چگونگی استفاده از احجار و معادن و ترکیب اکسیر را با رموز و اشاره مانند روش قدمای فلاسفه در چهار مقاله بدین تفصیل: ۱. فیما یقرأ من کتب الاوائل و کیف تقرأ؛ ۲. حجر العمل؛ ۳. عمله اکسیرا؛ ۴. الارتیاض فی رموز القوم و التسبب الی فکها.

آغاز: الحمد لله العزیز الوهاب المسبب للأسباب المفتح للأبواب الملهم للألباب مالك الرقاب و منشیء السحاب ...

انجام: و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و امام المرسلین و علی آله الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما

[هدیة العارفین ۴۳۲/۲؛ اعیان الشیعة ۷۰/۳؛ ریحانة الادب ۱۹۰/۵؛ طبقات اعلام الشیعة قرن ۳۱۶/۴؛ معجم المؤلفین ۲۳۴/۱۲؛ الذریعة ۱۰/۷۷-۱۱/۱۶؛ کشف الظنون ۸۳۳/۱؛ سزگین ۴۹۴/۴-۴۹۷؛ ترجمه عربی ۴۳۸-۴۴۲؛ سلیمانیه بشیر آغا ۵۰۵/۱ مورخ ۷۵۶؛ انجمن تدقیق اسلام ۲/۲-۴؛ ص ۳۲۸؛ چندین نسخه دیگر؛ زرکلی ۲۲۴/۷؛ هدیة العارفین، ۴۳۲/۲؛ دنا ۵۵۵/۵ (۱۷ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۶۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و امام المرسلین و علی آله الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۳گ (۱پ-۸۳پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۷ - ۱۱۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۴۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاحتفظ بما القیت الیك من هذه الوصایا و حسبنا الله ... الی یوم الدین. قد کتب بقیة هذه الکتاب ... ابن فتح الله المعروف بحاجی ... بحسب ارشاد ... المخاطب من قبل السلطان بسید احمد حسین خان فی تاریخ العاشر من شعبان ۱۱۵۳ چهار مقاله. نام نگارنده و کتاب و سال نگارش ۳۳۹ در دیباچه آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن سرخ، ۱۱۶گ (۱پ-۱۱۶ر)، اندازه: ۱۶/۷×۲۹/۶سم [ف: ۸ - ۳۰۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۲۵

آغاز: ... اللوح الاول فی الادویة التی ینفع من جمیع انواع ... البنفسج ینفع من جمیع انواع الصداع الحار؛ **انجام:** علی الجروح مدارا بانه یوقع الدود باذن الله تعالی.

خط: نستعلیق کم نقطه، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم مشکی،۴۶گ،۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۸سم [ف: ۴۳ - ۲۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۴۴

آغاز:عند الناس فهو الناس عظیم؛ **انجام:** فی کل ما قلته خلف. تم الکتاب المبارکة بحمد الله ... سنه سبع و ستین و الف.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۱

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم تسلیما کثیرا قال الحکیم الجلیل؛ **انجام:** قد ذکرت الحجر و انت لاتعلم شیئا و الله اعلم بالصواب.

کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۳ص (۷ -۵۹)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۶۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۳۹

آغاز: بسمله. الحمدلله ... قال الحکیم ... ابوالقاسم مسلمة بن احمد بن رضا القرطبی المجریطی رحمه الله تعالی؛ **انجام:** و انهدم الذی کان فیه من القوة و تلاشی بخلطه مع تلك الاشیاء الاخر (کذا) التی لم یحتج الیها ثم یقول لك قد ذکرت الحجر و انت لاتعلسم شیی والله اعلم بالصواب

خط: نسخ، کا: محمد بن سید ماجد حسینی، تا: ۱۰۹۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ، ۱۵ سطر [ف: ۱۶ - ۲۵۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۲۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی فارسی و عربی محمد رشید بن محمد تقی امیر در ۱۲۶۴، در ص ۱۹۴ از میرزا کنعان بن علی اصغر یاد شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۷۶گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۶۱۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۲/۵۳

آغاز: فی المعادن و تکوینها و بخاصة الاجساد السبعة التی علیها مدار المعادن و الیها قصد اهل الصنعة؛ **انجام:** فلذلک استحق اسم الروح و القول علی الزیبق ضیق جداً عند جمیع الحماء.
خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۱۳۵-۱۳۷)، ۶۴ سطر، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۳۲ - ۱۰۲]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۶۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** انی اختصرت هذا الکتاب و لخصته و جعلته عاریا من الحشو ... و ادیت الفریضة الواجبة علی، ذلک بانی لم ادع شبهة تشتبه علیک. تمت
خط: نسخ پخته، کا: محمد حسن، تا: ۱ جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ پرلغزش، در نسخه در دست، نام مؤلف ابوالقاسم مسلمة بن احمد بن وضاح و تاریخ تألیف ۴۳۹ق آمده است که با تاریخ مرگ مؤلف ناسازگار است. در چهار مقاله: ۱. فیما یقرأ من کتب الاوائل و کیف تقرأ،۲. فیما منه العمل، ۳. فی عمل الاکسیر، ۴. فی الارتیاض و فی رموز القوم؛ ۱۰۹گ (۱پ-۱۰۹پ) [ف: ۱- ۱۱۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۲۱۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق [الفبائی: - ۲۷۶]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۹۲/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیماً کثیراً قال الحکیم الجلیل الاستاد الاوحد؛ **انجام:** ثم نقول لک و قد ذکرت لک الحجر و انت لایعلم شیئاً و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق شکسته، کا: هادی تبریزی، تا: ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۷۶ص (۱-۷۶)، ۲۰ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۹ - ۸۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۹۴/۱ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** و احتفظ بما القیت الیک من هذه الوصایا حسبنا الله و نعم الوکیل لا رب غیره ... ابدا الی یوم الدین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۰ص (۱-۱۲۰)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۳ - ۵۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۹۸

خط: نستعلیق، کا: محمد سمنانی، تا: ۱۲۷۸ق [الفبائی: - ۲۷۶]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۵۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا اله الا هو رب العرش العظیم
خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا محمود بن میرزا بابای گرگانی، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۷۹گ (۱پ-۷۹ر)، ۱۶ سطر محشی، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۷سم [ف: ۶ - ۳۸۳]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ ترجمه اخوان الصفا از مجریطی و مصابیح الحکمة از طغرائی و المصباح فی اسرار المفتاح از جلدکی و حشیشیه و طبیعیات از جابر و تدبیر حجر المکرم و کشف الرموز و هادی المضلین و زاد المتقین و رساله بهیه و حجر مکرم و سراج الظلمة از نجفی و رساله حجر و سر المصون از جلدکی و ترجمه اخوان الصفا از مجریطی ضمیمه می‌باشند؛ اهدایی: محمد ایرانی [الفبائی: - ۲۷۶]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله الموفق لنا ... و تمامه لا إله الا الله محمد رسول الله و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم.
خط: نسخ،کا: محمد عریف ابن المرحوم اسماعیل، تا: ۱۶ صفر ۱۳۰۳ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۹۴گ، ۲۵ سطر(۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۳۲ - ۹۴۵]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۳۹/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم یقول لک قد ذکرت الحجر و انت لا تعلم شیئا و الحمدلله رب العالمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۵۲/۲

آغاز: بسمله، قال رحمه الله تعلی بعد الخطبة و المقدمات النی یطول بذکرها
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اوراق مشوش؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۰ص (۱۲۶-۱۷۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۱۷۸۱]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۵۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیکون ذلک تدربا لذهن الطالب ثم یکون آخر الکتاب بحمدلله و منه تم الکتاب و هو مدخل التعلیم و زینة الحکیم للفیلسوف مسلمة الاندلسی القرطبی صاحب رسائل اخوان الصفاء الحمدلله علی نعمه ... و سلم تسلیما کثیرا.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶ص (۳۴-۵۹)، ۲۵ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۵۹۹]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۷۸

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** لکن بعد نقص الاکثر ... بدون اختلاف و نقصان و السلام خیر الختام.
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: محمد الحسینی جلال الدین طهرانی [الفبائی: - ۲۷۶]

● **رتبة الحیاة** / عرفان و تصوف / فارسی

rotbat-ol hayāt

همدانی، یوسف بن ایوب، ۴۴۰ - ۵۳۵ قمری

hamadānī, yūsof ebn-e ayyūb (1049 - 1141)

گفتاری است عرفانی در اینکه زندگی چیست و ارزش آن، بخش‌بندی ندارد، برخی از مطالب را با پرسش و پاسخ پی‌گیری می‌کند. (احمد منزوی)

آغاز: الحمد لله الحامد بمجد حمده، الازلی الماجد بحمده ... که زنده کیست و زندگانی چیست. الجواب و بالله التوفیق. بدانک

زنده بر اهل بصایر و یقین آسود است
انجام: جواب داد که درین راه نه نعما بود نه بلا نه بیماری نه تن درستی نه درویشی نه توانگری نه نیکوی نه زشتی سایل گفت این را. و الله اعلم بالصواب.
[دنا ۵۵۵/۵ (۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۸۰/۷]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴-عکسی
نسخه اصل: از کتابخانه ایاصوفیه؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۲۷۵]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۹۴/۳-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** من عمل صالحا من ذکر او انثی ... عمل صالح عمل تنی است و آن ذکر است حیوة طیبه فتح باب فکر است و برخواستن.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ عکس از زنده یاد فروزانفر بوده؛ ۳۶گ (۲۳۷-۲۷۲) [عکسی ف: ۲ - ۱۳۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۲/۱عکسی
آغاز: ظلمت هوا و شهوتست که صفت بهیمی است؛ **انجام:** برابر
نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیه در ترکیه، شماره ۲۹۱۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۷]

● الرتبة فی الحسبة / فقه / عربی

ar-rutba fi-l ḥisba

ابن الرفعة، احمد بن محمد، ۶۴۵ - ۷۱۰ قمری

ebn-or-raf'a, ahmad ebn-e mohammad (1248 - 1311)

مؤلف به درخواست یکی از دوستانش که به منصب «حسبه» رسیده بود کتاب حاضر را در هشتاد و سه «باب» در این موضوع گرد آورده: ۱. الحسبة علی نفس الانسان و ذکر عیوبها و ما یجب علی الانسان أن یعتمده مع نفسه؛ ۲. فیما ورد علی الامر بالمعروف و النهی عن المنکر من الکتاب و السنة و الاجماع؛ ۳. المحتسب و ذکر صفته و شروطه و أعوانه؛ ۴. المحتسب فیه و ذکر شروطه؛ ۵. المحتسب علیه و ذکر شروطه؛ ۶. ذکر الاحتساب؛ ۷. انواع المنکرات؛ ۸ الملوک؛ ۹. الوزراء و الکتاب؛ ۱۰. القضاة و الحکام؛ ۱۱. الولاة و نوابهم و رسلهم؛ ۱۲. الامراء و المقدمین و الاجناد؛ ۱۳. الحسبة علی الشهود و الوراقین؛ ۱۴. الحسبة علی الخطباء و الوراقین؛ ۱۵. الحسبة علی الفقهاء و المدرسین؛ ۱۶. الحسبة علی المحدثین و طلب الحدیث؛ ۱۷. الحسبة علی الصوفیة و ذکر طریقتهم؛ ۱۸. الحسبة علی المشایخ و الفقراء؛ ۱۹. الحسبة علی الائمة و المؤذنین؛ ۲۰. الحسبة علی المصلین و احکام الصلاة؛ ۲۱. الحسبة علی من وجبت علیه الزکاة؛ ۲۲. الحسبة علی المصائمین؛ ۲۳. الحسبة علی الحجاج و احکام الحج؛ ۲۴. الحسبة علی معلمین المکاتب؛ ۲۵. الحسبة علی کتاب القصص و الرسائل؛ ۲۶. الحسبة علی الاطباء و الطبایعیین؛ ۲۷. الحسبة علی الاطباء المجبرین؛ ۲۸. الحسبة علی الکحالین؛ ۲۹. الحسبة علی الجرائحیین؛ ۳۰. الحسبة علی الرایات و القوابل؛ ۳۱. الحسبة علی البیاطرة؛ ۳۲. الحسبة علی العطارین و باعة العطر و العقاقیر و الادویة؛ ۳۳. الحسبة علی الشرابیین و عمل الاشربة؛ ۳۴. الحسبة علی الحمامات و القوام و الحمامی و الحارس؛ ۳۵. الحسبة علی النسوان؛ ۳۶. الحسبة علی المنجمین و ذکر بعض احوالهم؛ ۳۷. حسبة علی التجار و البزازین؛ ۳۸. الحسبة علی الخیاطین؛ ۳۹. الحسبة علی الرفایین و ما یعتمد معهم؛ ۴۰. الحسبة علی القصارین و تدلیسهم؛ ۴۱. الحسبة علی الحاکة و القزازین؛ ۴۲. الحسبة علی الجوهریین؛ ۴۳. الحسبة علی الکتنانیین و باعة اللقانط و المغازل؛ ۴۴. الحسبة علی القطانین و الندافین؛ ۴۵. الحسبة علی الوکلاء و رسل الشرع؛ ۴۶. الحسبة علی السجانین و امر السجن؛ ۴۷. الحسبة علی الغرفاء بالاسواق؛ ۴۸. الحسبة علی السماسرة و الدلالین؛ ۴۹. الحسبة علی دلالین العبید و الجوار؛ ۵۰. الحسبة علی دلالین القصار؛ ۵۱. الحسبة علی الشوارع و الطوقات و الاسواق؛ ۵۲. الحسبة علی الصیارف و صرف الذهب بالفضة؛ ۵۳. الحسبة علی المکاییل و الموازین و القبانین؛ ۵۴. الحسبة علی تجار القمح و الحبوب؛ ۵۵. الحسبة علی الطحانین؛ ۵۶. الحسبة علی الغرانین و العجانین؛ ۵۷. الحسبة علی الخبازین؛ ۵۸. الحسبة علی الجزازین و العشابین؛ ۵۹. الحسبة علی الطباخین و المراقین؛ ۶۰. الحسبة علی طباخین الهریسة و الکشاکان؛ ۶۱. الحسبة علی الرواسین و الاکارع؛ ۶۲. الحسبة علی الشوابین و غشهم؛ ۶۳. الحسبة علی النقانقیین و السحقات و غشهم؛ ۶۴. الحسبة علی الزلبانیین و ما یعتمد من حالهم؛ ۶۵. الحسبة علی السماکین؛ ۶۶. الحسبة علی السمانین و الریانین و باعة الاغسال؛ ۶۷. الحسبة علی الشرائحیین؛ ۶۸. الحسبة علی اللبنیین و عمل الالبان؛ ۶۹. الحسبة علی الحلوانیین؛ ۷۰. الحسبة علی طباخین العدس؛ ۷۱. الحسبة علی سلاقین الحمص و الفول؛ ۷۲. الحسبة علی السکردانی و المخللاتی؛ ۷۳. الحسبة علی السقایین؛ ۷۴. الحسبة علی متغابین البرام الحجارة؛ ۷۵. الحسبة علی الاساکفة و الاخفافیة؛ ۷۶. الحسبة علی البنایین و النجارین و النشارین؛ ۷۷. الحسبة علی الصباغین؛ ۷۸. الحسبة علی الصاعیة؛ ۷۹. الحسبة علی النحاسین و الحدادین و السباکین؛ ۸۰. الحسبة علی الجبارین؛ ۸۱. الحسبة علی الغرابلیین؛ ۸۲. الحسبة علی اهل الذمة و ما یلزمهم و ما یلزموا به؛ ۸۳. الحسبة علی المغسلین و المعربین علی الجنائز و الحمالین و الحفارین.
[دنا ۵۵۵/۵؛ المکنون ۵۴۹/۱؛ معجم المؤلفین ۱۳۵/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۲۷
آغاز: الحمدلله علی ما أنعم و استعینه فیما الزم و أشهد أن لا اله الا الله وحده لا شریک له شهادة تبلغ قائلها آماله
نسخه اصل: کتابخانه اولی الدین - ترکیه ۱۴۴۲؛ خط: نسخ ترکی، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۵۷ص [عکسی ف: ۷ - ۳۲۰]

● رتن و پدم / شعر / فارسی

ratan va padam

بزمی دهلوی، ۱۰۰۱ - ۱۰۷۳ قمری

bazmī dehlavī (1593 - 1663)

اهداء به: ابوالمظفر نورالدین محمد جهانگیر

تاریخ تألیف: ۱۰۲۸ق

این مثنوی حدود دو هزار بیت و در آن افسانه هندی «رتن و پدم» به نظم کشیده شده است. بزمی، این مثنوی را بدستور پدرش منور خان سروده است.

[دنا ۵۵۶/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۹۰

آغاز: ای نام تو نقش لوح جانها ×× در مانده بوصف تو زبانها / وصف تو به هیچ سر نگنجد ×× کنه تو بعقل در نگنجد؛ **انجام:** بربند لب از فسانه گفتن ×× کامد بغریب وقت مردن / این رز که تو بر کشیدی از خاک ×× بدهاد رواجش ایزد پاک

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۴ رمضان ۱۲۱۲ق، به دستور جودهری صاحب لعل زاده؛ مهر: «قائم آل محمد مهدی» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۱۰۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۸ - ۹۲]

● **رثاء الفاطمية** / شعر / فارسی

resā'-ol fātemīyya

گوهری هروی، محمد ابراهیم بن آقابابا، ق۱۴ قمری

gowharī heravī, mohammad ebrāhīm ebn-e āqā-bābā (-20c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۸۵۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۳سم [ف: ۸ - ۱۰۹]

← رجاء الحق ⩤ جاء الحق

← الرجال ⩤ رجال نجاشی

● **الرجال = كتاب الابواب = رجال شیخ طوسی /** رجال / عربی

ar-rijāl = k.-ul abwāb = rejāl-e šeyx-e tūsī

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ قمری

šayx-e tūsī, mohammad-e-bn-e hasan (996 - 1069)

رساله مشهور و مهمی در بیان نام اصحاب پیامبر اکرم و ائمه هدی است. از آن جا که اصحاب هر یک از معصومین در باب جداگانه‌ای گرد آمده‌اند کتاب به نام «الابواب» نیز نامبردار شده است. در پایان هم نام کسانی که از هیچ یک از ائمه روایت نکرده‌اند و باب الکنی و باب النساء آمده است. شیخ طوسی آن را به درخواست شیخی فاضل تألیف کرده ولی از او نام نبرده که احتمال دارد وی قاضی عبدالعزیز بن نحریر بن براج طرابلسی (۴۸۰ق) باشد که مؤلف چند کتاب دیگر نیز به نام وی نگاشته است. در دیباچه می‌گوید کسی از هم‌مذهبان ما کتاب بزرگ در این باره نساخت که همه راویان را فرا گیرد جز ابن عقده که همه راویان از صادق را گرد کرد و او نیز به یاران دیگر امامان نپرداخت.

آغاز: الحمدلله حق حمده و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین و عترته و سلم تسلیما و بعد فانی قد اجبت الی ما تکرر سؤال الشیخ الفاضل فیه من جمع کتاب یشتمل علی اسماء الرجال ...

انجام: باب النساء فاطمة بنت هارون بن موسی بن الفرات روی عنها التعکبری قالت سمعت جدی موسی بن الفرات یقول حدثنی محمد بن ابی عمیر بکتاب عبدالله بن علی الحلبی ولم یسمع منها غیر هذا الکتاب قد تم.

چاپ: نجف، مطبعه الحیدریه، ۱۳۸۱ق، با تصحیح سید محمد صادق آل بحرالعلوم، ۵۲۸ ص. قم، موسسه النشر الاسلامی، تحقیق جواد قیومی اصفهانی، ۱۴۱۵ق، ۴۵۲ص

[االذریعة ۱۲۰/۱۰ رقم ۲۴۶ و ۱۴۴/۱۰؛ دنا ۵۵۸/۵-۵۵۹ (۳۴ نسخه)؛ مصفی المقال ص ۴۰۲-۴۰۳؛ مشار عربی ۴۰۱؛ فهرستگان حدیث ۲۷۵/۱-۲۷۸]

شرح و حواشی:

۱- ترتیب رجال الطوسی؛ طباطبائی بروجردی، محمد حسین (۱۲۵۳-۱۳۴۰)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۸۹

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه موزه بریتانیا - لندن ۷۹۶۵؛ خط: نسخ، کا: محمد بن سراهنگ بن مرتضی حسینی، تا: جمعه ۲۱ رجب ۵۳۳ق؛ کتاب را قریش بن السبیع بن المهنا العلوی الحسینی المدنی بر فقیه (ابوالبرکات) الغیداق بن جعفر بن محمد بن علی المدائنی (الدیلمی) در چند مجلس خوانده که آخر آنها سه‌شنبه ۲۵ ربیع الاول ۵۸۴ بوده، در آغاز قریش مدنی صورت سماع و قرائت غیداق بن جعفر را بدین صورت نقل کرده: «قرأت جمیع کتاب الرجال للفقیه ابی جعفر الطوسی (ره) علی الفقیه ابی عبدالله الحسین بن هبة الله المعروف بابن رطبة السورایی بحق سماعه من الفقیه ابی علی الحسن ابن المصنف (ره) عن والده و سمعه معی الفقیه علی بن فرج السورایی و ذلک فی سنة خمس و ستین و خمس مئة فی شعبان»، با اجازهایی بدین عبارت: «اجزت قراءة السید الشریف النسیب فخر آل الرسول محیی المنسب ابی حامد محمد بن السید النقیب محیی الدین ابی الحسن علی بن السید الطاهر النقیب شمس الدین ابی علی الحسن بن زهرة العلوی الحسینی ایده الله روایة کتاب الرجال الرواة عن النبی و الائمه (ع) عنی عن والدی عن الحسن بن (الغروی؟) عن الحسین بن رطبة السواری عن المعبد ابی علی الحسن عن والده مصنف لها»، در

آخر نسخه قریش بن السبیع نوشته که سید نظام الدین ابو عبدالله محمد بن هاشم بن ابراهیم هاشمی غرافی ساکن مشهد کاظمی در چند مجلس کتاب را نزد وی شنیده که آخر آنها روز پنج‌شنبه ۲۵ صفر سال ؟ بوده، در آغاز تاریخ وفاتی در روز چهارشنبه ۱۸ محرم ۷۲۱ ثبت شده؛ ۲۳۱ص [عکسی ف: ۲ - ۱۷۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۵عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۲۵]

۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۴۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: - ۱۲۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۵۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء - نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: علی بن ادریس، تا: ۱۶ جمادی الاول ۹۷۳ق؛ مصحح؛ ۱۴۴ص [عکسی ف: ۶ - ۳۰۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ شعبان ۹۷۶ق؛ مصحح؛ واقف: خواجه شیر احمد تونی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۱۲و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۷ - ۱۵۸]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۰۴/۲

خط: نسخ، کا: نعمت الله بن حمزه عمیدی حسینی نجفی، تا: ۱۷ ربیع الاول ۹۸۲-۹۸۳ق؛ ۱۳۳گ (۹۱-۲۲۳)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۰۶]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد، تا: ۹۸۴ق؛ کاعذ: دولت آبادی، جلد: تیماج یشمی، ۸۱گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۹ - ۲۶۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۳۴/۴

آغاز: قال الشیخ ... اصحاب أبی الحسن موسی [بن جعفر الکاظم] باب الهمزة، ابراهیم عثمان الیمانی له کتاب روی عن أبی و أبی عبدالله [علیه السلام] ایضاً؛ **انجام:** باب المیم، مسافر: مولاه علیه السلام، محمد بن سعید بن کلثوم المروزی ... محمد بن یحیی یکنی أبا یحیی ...

خط: شکسته نستعلیق، کا: ملا عبدالله شوشتری، تا: ۹۸۸ق، جا: حیع شام؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج حنایی، ۶گ (۲۰۷پ-۲۱۲پ)، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳ - ۴۴۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۴۵/۲

خط: نسخ، کا: علی بن شاه محمد طبسی نجفی، تا: ۹۹۳ق؛ در نیمه‌های ربیع الثانی ۹۹۳ مقابله نمود؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۸گ (۹۳-۲۱۰)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۲۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۸۱/۲

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن یوسف کلیب السبط الثانی، تا: ۱۰۱۰ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۰۷گ (۲۴۴پ-۳۵۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۷۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن احمد عاملی، تا: اواخر رمضان ۱۰۱۲ق؛ واقف: اسدالله بن محمد مؤمن مشهدی معروف به ابن خاتون عاملی، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه خاکستری، ۱۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۱۵۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۱۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۸۱]

۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۷۰۷/۲

خط: نسخ، کا: صالح بن محمد بن عبدالله سلامی نجفی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ رجب ۱۰۱۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۵۷۸]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۹۵/۲

خط: نسخ، کا: صالح بن حسن بن فضل بن محمد بن فضل عباسی مطلبی جزائری، تا: سه‌شنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۰۱۷ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: مقوایی، ۷۷گ (۳۳پ-۱۰۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ - ۳۵۹]

۱۳. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۴۶۵/۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن سعد الدین غفاری، تا: پنج‌شنبه ۳ شوال ۱۰۲۶ق؛ ۹۶گ (۱پ-۹۶ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۲۹۴]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۵۳

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۸ق؛ مهر وقف: «معز الدین الحسینی» (دایره)؛ واقف: معز الدین الحسینی؛ جلد: مقوایی، ۱۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۴۸]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۸/۲

آغاز انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۴گ (۶۴پ- ۱۲۷پ)، ۲۱ و ۲۵ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۴۰]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۷۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی بعضا از «حسن الموسوی عفی عنه»؛ ۳۴گ (۷۵پ-۱۰۸ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۴]

۱۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۸/۱ ـ ج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶گ (۱پ-۱۱۶پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۱]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ تملک: یحیی پسر محمد شفیع اصفهانی در ۱۳۱۶؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۸۴گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ - ۵۷۹]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۵۸/۱

خط:نسخ،بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۴ ذیحجه ۱۲۱۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۶گ (۱پ-۹۶ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۶۰]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۰۱/۱-۲۲/۱۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمدتقی خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۴ شعبان ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۹۶]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۷۴/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد اسمعیل بن حاجی خداداد بن کربلایی اسمعیل استرابادی، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ (۲پ-۶۷ر)، ۲۲ سطر (۱۲×۱۵)، اندازه: ۱۹×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۲۲۵]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وغیرهما فی احادیث کثیرة فتغیر الاحکام المتنبطة سابقاً من تملک المؤمنات ایضاً اذا علی ما لایخفی

خط: نسخ، کا: حسینعلی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ شعبان ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ (۵۴ر-۱۶۹ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۴]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۵/۲

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن علی نجفی، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۴۷۶]

۲۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۷۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق [نشریه: ۲ - ۱۳۶]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ صفر ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۷۹گ(۱-۷۹)، ۲۱ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۲۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۵۸۱]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: دوشنبه مفتتح ذیحجه ۱۳۳۰ق؛ مصحح، مذیل به فایده‌ای در بیان چند روایت با عنوان اشارة و بشارة به قلم ابوالقاسم بن سید حسین موسوی در یک صفحه (۲۳۱ر)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۵۰گ (۱۸۲پ-۲۳۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۹۲] و [ف: ۲۷-۱۵۶]

۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۰۰۶

خط: نسخ، کا: علی بن محمد نوری، تا: ۱۳۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۶۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۲۸]

۲۸. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۳۹۰

خط: نسخ، کا: حاج احمد بن علی اکبر خادمی بروجردی، تا: ۱۸ رمضان ۱۳۶۴ق، جا: مشهد رضوی، به دستور آیة الله بروجردی؛ از روی نسخه محمد بن اسماعیل بن احمد عاملی که در اواخر رمضان ۱۰۱۲ نوشته بود؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۴۰]

۲۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۰۵/۲

کا: حسن بن حسین بن ... مهدی نجفی خفاجی، بی‌تا؛ محشی از میر داماد؛ قطع: وزیری [ف: - ۲۸۰]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۱۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۶گ (۳۹۹پ-۴۳۴ر) [ف: ۱۵ - ۷۲]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۴ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۴۴]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

عاملی، عبداللطیف بن علی، - ۱۰۵۰ قمری

ʻāmelī, ʻabd-ol-latīf ebn-e ʻalī (- 1641)

مشتمل بر نام روات حدیث که نام آنها در کتابهای کافی و من لایحضره الفقیه و تهذیب و استبصار آمده و آنچه در کتابهای رجال کشی و نجاشی و شیخ طوسی و علامه حلی نسبت به جرح یا تعدیل آنان گفته شده است. نامها به ترتیب حروف تنظیم شده و گفته‌ها با علامت‌های اختصاری نقل می‌شود.

آغاز: الحمدلله الذی شرع لنا الاحکام و جعلها مسندة الی ذوی ... اما بعد فیقول العبد ... جعل الله یومه خیرا من امسه و وفقه للتوبه قبل حلول رمسه.

انجام: الیعقوبی اسمه داود بن علی الهاشمی تم بحمدالله و حسن توفیقه

[دنا ۵۶۱/۵؛ تذکره شوشتر: چاپ کلکته، ۱۹۲۴ م، ۴۸ و چاپ اهواز، ۶۲؛ الذریعة ۱۲۸/۱۰ و ۳۷/۵؛ طبقات اعلام الشیعة: قرن ۱۱، ۶۲؛ مصفی المقال ۴۳۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ محشی، مصحح؛ تملک: حسن بن محمد باقر مقامی جزایری؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم مشکی، ۱۱۶گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳۱ - ۳۰۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن هاشم حسینی عمیدی، تا: ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و نباتی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۵۳ص (۵۸-۲۱۰)، ۱۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۰۱]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۴۵/۲

خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن هلال بغدادی، تا: ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۱۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۱

آغاز: بین کتب السابقین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن علی، تا: ربیع الثانی ۱۱۵۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳ - ۸۷۰]

۵. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۵۶۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن خضر نجفی، تا: شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۲۳۲ق، جا: نجف اشرف؛ ۹۰گ (۲پ-۹۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۵۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۵۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ نازیبا، کا: حسین بن قاسم بن محمد بن حمزة دلیزی نجفی، تا: جمعه ۱۸ صفر ۱۲۳۹ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ مهر: کاتب «حسین منی و انا من حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۲گ (۱پ-۷۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم[ف:۸-۳۸۹]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

کاشانی، محمد مؤمن بن شاه مرتضی، - ۱۰۶۰ قمری

kāšānī, mohammad mo'men ebn-e šāh morteza (-1650)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۲۰ق

رساله مختصری است در بیان رجال مقبولین و مردودین به ترتیب حروف.

آغاز: الحمدلله ولی الحمد ومستحقه والصلاة علی خیر خلقه محمد و آله اما بعد فیقول راجی عفو ربه المهیمن ...

انجام: و علی هذه التقدیر علی أحوال الرواة المقبولین و المردودین نختم الکلام حامدین لله مصلین علی رسوله محمد و آله اجمعین و فرغ من ...

[دنا ۵۶۱/۵ (۲ نسخه)؛ الذریعة ۱۵۱/۱۰ و۱۵۲ برقم ۲۷۴]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۵۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملکی با مهر «عبده محمد باقر» (بیضی) که کتاب را آقا محمد اسماعیل در قزوین به وی بخشیده؛ مهر: «محمد ابراهیم» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۱۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۹۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۵ محرم ۱۰۳۳ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد رسول الله» (مربع)؛ تملک: محمد رسول بن عبدالعزیز قاشانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ (۱پ-۱۰۱ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۳]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

ابن عذاقه، ابراهیم بن خلیفه، ق۱۱ قمری

ebn-e 'azāqe, ebrāhīm ebn-e xalīfe (- 17c)

به ترتیب تهجی با رموز. رجال شیعه را از کتاب‌هایی چون: الرجال و فهرست شیخ طوسی، رجال نجاشی، خلاصة الاقوال علامه، رجال ابی داود، رجال ابن غضائری، المعالم سید جمال الدین و ایضاح الاشتباه علامه جمع‌آوری و به ترتیب حروف تهجی تنظیم کرده و در آخر کتاب رجال مشهور به کنیه و لقب و زنان راوی را ذکر کرده است. او برای کتاب‌ها و نیز هر امام رمزی قرار داده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۱

آغاز: بسمله، حمدله ... و بعد فهذا کتاب جمعه شیخ ابراهیم بن الشیخ خلیفة الشهیر بابن عذاقة من کتب الرجال و جعل لکل کتاب رمز و لکل امام رمز؛ **انجام:** ام هاشم بنت حارث رل

خط: نسخ، کا: حسن بن عبدالله فتال حسینی نجفی، تا: ۹۸۷ق؛ مقابله شده با نسخه اصل در جمعه پایان جمادی الاول ۹۸۷، دیباچه مورخ ۱۰۰۲ و به خط طعمة بن علی الحسینی است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۲۸۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۲سم [ف: ۶ - ۴۷۹]

● **الرجال = الرواة الصادقون** / رجال / عربی

ar-rijāl = ar-ruwāt-uṣ ṣādiqūn

عاملی، نجم الدین بن محمد، ق۱۱ قمری

'āmelī, najm-od-dīn ebn-e mohammad (- 17c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه غره ذیحجه ۱۰۱۱ق؛ محل تألیف: قزوین

کتاب مختصری است شامل ۷۲۹ تن از روات که از کتب معتبر اختیار و انتخاب کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۱۲

آغاز: الحمدلله رب العالمين و الصلوة على محمد و آله الطيبين الطاهرين و بعد فهذا دفتر اجمع فيه اسماء من يرجح عندى صدقهم من الرواة للاحاديث و انما جمعته لارجع اليه عند الحاجة و اما غيرى فلا نفع له به الا ان يكون موافقالى على رأيى فى العمل بخبر الراوى الراجح الصدق من قسمى الحسن و الموثق و الموفق و الهادى الى طريق الحق (كذ) باب الهمزة ابراهيم بن نعيم العبدى ابو الصباح الكنانى نزل فيهم فنسب اليهم ثقة روى عن ابى ابراهيم «ع»؛ **انجام:** ابو شعبه ۷۲۹ الحلبى كوفى ثقة هذا آخر ما اختاره جامعه من الخلاصه و من كتاب النجاشى و من كتابى الشيخ ره الفهرست و الرجال.

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه غره ذیحجه ۱۰۱۱ق، جا: قزوین؛ واقف: ملامحمد علی تونی ایسیکی، ربیع الاول ۱۱۵۳؛ ۴۸گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۶۰۲]

● الرجال = نبذة الرجال = تراجم الرجال / رجال / عربی

ar-rijāl = nubḏat-ur rijāl = tarājim-ur rijāl

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری

horr-e ʻāmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

تاریخ تألیف: **۱۰۷۳**ق

گفتاری مختصر در ممدوحین و مذمومین روات احادیث شیعه است که به ترتیب حروف اوایل اسامی افراد، همراه با رموز مصادر مرتب شده است. این تألیف غیر دو کتاب دیگر رجالی مؤلف به نام‌های «رسالة فی الصحابه» و «امل الإمل» است.

آغاز: الحمدلله على افضاله و الصلوة والسلام على محمد و آله، بعد فهذا نبذة من احوال الرجال الممدوحين و المذمومين مرتبة على الحروف ...

انجام: و ما فيه من وصية اميرالمؤمنين لابن الحنفية حسن الا انه من مراسيل حماد بن عيسى و الله تعالى اعلم تم مالخصناه من احوال الرجال و الله المستعان على كل حال.

چاپ: این کتاب با تصحیح مرحوم دانش پژوه توسط انتشارات دانشگاه تهران به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱۴۴/۱۰ رقم ۲۶۹؛ دنا ۵۶۲/۵ (۱۶ نسخه)]

۱. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۷۹/۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ش ۱ [نشریه: ۴ - ۴۰۸]

۲. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۳۰/۱

خط: نسخ، کا: محمد فاضل بن محمد مهدی شاگرد حر عاملی، تا: ۱۰۷۹ق؛ در ص ع آمده «رسالة فى الرجال من مجموعات شيخنا الشيخ محمد الحر العاملى دامت ايامه و انا العبد اقل تلامذته محمد فاضل» در زیر آن آمده «كان شروعى فى كتابة هذا الكتاب طلوع الشمس من يوم الجمعة الحادى عشر من شهر المحرم فى ۱۰۷۸»؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۲۰]

۳. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۱۱۵/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد فاضل بن محمد مهدی مشهدی شاگرد شیخ حر، تا: محرم ۱۰۷۹ق؛ از روی اصل مولف؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۱۹]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۰۱/۳ و ۲۱۹۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبداللطیف هاشمی جزائری مشهور به ابن الکیال، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۰۸۴ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح؛ ۶۳گ (۱۳۳پ-۱۹۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۳] و [عکسی ف: ۶ - ۲۴۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن حسن موسوی، تا: محرم ۱۰۸۵ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «اللهی بحق شه نشئتن ببخشی بلطفت گناه حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ (۱۴۷ر-۲۲۷ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۷ - ۸۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۱۸/۱

آغاز: و لاصحاب العسكرى عليه السلام دى و لمن لم يروعنهم عليهم السلام لم و لرجال ابن داود؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن حسن جویری مشهدی، تا: یک‌شنبه ۴ رمضان ۱۱۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، با امضای بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۷گ (۱ر-۹۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۴]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن علی عاملی، تا: نیمه‌های محرم ۱۱۰۶ق؛ مجدول، خود نویسنده در اصفهان در اواخر ربیع الثانی ۱۱۰۸ به شیخ محمد باقر مکی بخشیده بوده است؛ تملک: محمد باقر بن حسین؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۷گ، ۱۹ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۴۳۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۰۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:شنبه۱۶ربیع الثانی ۱۱۰۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ (۱پ-۵۷پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۲۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۵۰/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۳۴۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۵۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن عبدالله شبستری تبریزی اصفهانی، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۱۱۸ق، جا: جزیره تاروت قطیف؛ محشی؛ واقف: شیخ محمد رضا فیض سمنانی، مهر ۱۳۷۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۵۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم

[ف: ۲۷ - ۱۴۷]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۹/۱

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شیخ محی الدین مامقانی -قم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۸ جمادی الثانی ۱۱۷۷ق؛ مصحح، محشی به نقل از مؤلف؛ ۷۸ص (۲-۷۹) [عکسی ف: ۱ - ۲۵۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۱/۱عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۱۸۷]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۸۹

آغاز: برابر؛ ضمیمه دوم: (انتخاب الجید) بسمله، کل احمد بن محمد بعد المفید فهو ابن الحسن الولید؛ **انجام:** برابر؛ انجام: و من اوشک ان یشک و یرتاب فلینظر فی تضاعیف الکتاب هذا الکلام الشیخ الفاضل الکامل ... من تنبیهات السید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ جمادی الاول ۱۱۸۵ق؛ هشت صفحه درباره رجال مؤثق که علما بالاتفاق آنها را ثقه دانسته و روایات آنها را پذیرفته اند و همچنین تعداد کتب و مؤلفین آنها که در هدایة الأمة از رجال میرزا محمد استرآبادی نقل شده با گروهی از رجال معروف دیگر حدیث و همچنین توضیحاتی درباره اسامی راویان به نقل از کتاب «انتخاب الجید من تنبیهات السید» نوشته حسن بن محمد دمستانی ضمیمه است؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۵گ (۴+۷۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۷ - ۱۴۸]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۸۰۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم ما خصصناه من احوال الرجال.والله المستعان علی کل حال.

خط: نستعلیق، کا: قنبر علی بن سید رحیم علی، تا: ۱۲۰۶ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵۶گ (۱۹-۷۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۶۷۴]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۱۶/۴

خط: نسخ، کا: عبدالحسین شرارة، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۲۶۹پ-۳۰۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳-۱۳]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۲۰-۸/۱۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فائدة للمتعاصران قدیتعارضان الروایة ویسمی المدیح فی اصطلاح اهل الدرایة ... فلینظر فی تضاعیف الکتاب. هذا کلام الشیخ الفاضل ... حسن بن محمد الدستانی قدس الله نفسه ونور رمسه فی کتابه انتخاب الجید فی تنبیهات

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، در پایان نسخه در دو برگ فوائدی به نقل از تنقیح و فایده‌ای در اصحاب اجماع از شیخ حر عاملی و مطالب رجالی بنقل ازانتخاب الجید من تنبیهات السید شیخ حسن بن محمد دمستانی آورده شده؛ تملک: محمود بن محمد رضا بیدگلی؛ جلد: مقوا، ۶۲گ، ۱۵-۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۹۹۴]

● الرجال / رجال / عربی

ar-rijāl

کشمیری، محمد

kešmīrī, mohammad

نام روات و رجال را به ترتیب حروف اوایل نامها و رمزهای اختصاری برای منابع رجالی، در این کتاب تنظیم شده، و در آخر کتاب خاتمه‌ای است مشتمل بر چند فائده رجالی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۱۹

آغاز: الحمدلله علی افضاله ... و بعد نبذة من احوال الرجال الممدوحین و المذمومین مرتبة علی الحروف؛ **انجام:** هذا ما لخصناه من احوال الرجال و الله المستعان

خط: نسخ، کا: یوسف بن نور الدین بن یونس حسینی، تا: دو شنبه ۲۷ ذیحجه ۱۱۲۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۸۹]

● الرجال (منظومة فی) / شعر، رجال / عربی

ar-rijāl (mnẓ.-un fī)

بحرانی، محمد بن عبدالله، ق۱۲ قمری

bahrānī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 18c)

کتابی است به شعر عربی در باب احوال رجال.

[دنا ۵۶۲/۵؛ الذریعه ۱۰۸/۲۳شماره ۸۲۳۴]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۴۸/۲

کا: حسین بن عبدالله ماحوزی بحرانی، تا: ۱۳ شعبان ۱۱۷۳ق؛ ۷۹گ (۱۴پ-۹۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۱۲]

۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:/۴۱۷ع-۵

آغاز: بسمله. الحمدلله العلی العدل ×× ذی المجد و الافضال ثم الفضل / و افضل الصلوة تفشی احمداً ×× فی مدحه التنزیل قد ابد الندا

خط: نسخ، کا: عبداللطیف ابن محمد، تا: ۱۱۷۹ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۹۷ص، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۱۴]

● الرجال = الفوائد الرجالیة / رجال / عربی

ar-rijāl = al-fawā'id-ur rijālīya

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟-۱۲۰۸ قمری

qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)

فوائد رجالی مهمی است که بعنوان مقدمه کتاب فقهی مفصل مؤلف «معارج الأحکام فی شرح شرائع الاسلام»، نگاشته شده و در آن مباحث نیکوئی آؤرده است. این کتاب بنابر تقسیم مؤلف مشتمل بر شش «مبحث» و یک «خاتمه» می‌باشد: مبحث ۱.

مفاتیح مقاصد الکتاب، در سه «مطلب»: ۱) توضیح الرموز المعتبر بها للاختصار من الکتب المعتبرة المتداولة بین الطلبة ...، ۲) الاشعار بنبذة من کلیات تفاریق الاخبار و خصوصیتها و نوادر الاثار ...، ۲) الملتقطات الاخیار فیما ذکره العلماء الاعلام فی تراجمة الرجال مما له مدخل فی الاحکام ...؛ مبحث ۲. تعریف التفقة و اصوله و ما یترتب علیه من فصوله؛ مبحث ۲. ذکر الطائفة من القوانین القویمة و الفوائد الانیقة ... التی هی بمنزله الاصول الاصلیة؛ مبحث ۴. نبذة مما یتعلق بخلاصة علم الرجال و توضیح ما تحقق لهم من الوثاقة، در سه «فصل»: ۱) کلیات علم الرجال و یتبع بخلاصة مصطلحات الدرایة، ۲) تحقیق رجال اشتبه لغیر المتمهر الممراس حالهم فی مجاری کلامهم و کیفیة مقالهم، ۳) فیما به یمتاز مشترکات الاسماء مما نبه به مهرة العلماء او ظهر بممارسة الاثار؛ مبحث ۵. بیان الاعتماد علی مولفی الکتب المنتزعة منها اللالی الثمینة و الدراری الوزینة فی هذا الشرح؛ مبحث ۶. بیان طرق ثقة الاسلام الکلینی و الصدوق و شیخ الطائفة و المجلسی و الحر العاملی و فیض الکاشانی و ...؛ الخاتمة فی نصائح نافعة و مواعظ ذائقة واصله عن العترة الطاهرة بوساطة روساء الدین.

آغاز: نحمدک علی فواضل الاحکام و فضایل الکرم و اصلی علی ملائکتک و انبیائک سیما خاتمهم فخر ولد آدم محمد الداعی الی شرایع الاسلام کافة الامم و آله المستحفظین سالک الافهام و مدارک الافهام ...

انجام: و هذا الطریق من أقرب طرقی و من الله العصمة فی کل مدارجی و مرافقی و من جنابه استدعی فتح الطرق الی قربه و رضوانه.

[دنا ۵۶۲/۵-۵۶۳ (۶ نسخه)؛ الذریعه ۱۱۱/۱۰و۴۰/۲۱؛ فهرستگان نسخ خطی حدیث و علوم حدیث ۲۶۶/۱-۲۶۸؛ مأخذشناسی رجال شیعه ۱۴۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۹ خوئی

آغاز: الفصل الثالث فیما یمتاز مشترکات اسامی الرجال مما نص به جماعة من جهابذة العلما و مهرة الفضلاء ممن له قدم راسخ فی تشخیص الحال و تحقیق المقال و قد جمعهما شیخنا الجلیل و الحبر النبیل الشیخ فخرالدین الطریحی رحمة الله علیه و التقطها مما ذکره العلماء الکرام و الفضلاء الاعلام فی تراجمة احوال الرجال و هذبها الشیخ العالم الفاضل المولی محمد امین الکاظماوی رمه الله تعالی بعض التهذیب مع زیادات انتقاها من المنتقی و استقصاها المولی الالمعی الحاج محمد الاردبیلی من تلامذة الفاضل المجلسی النازل بالغری ثم صار الحایری فی تألیفه المسمی بجامع الروات و دافع الاشتباهات اخذا من تفاصیل اسانید الاخبار و اعتمدت غالباً علیه بعد ما جربته مرارا بمراجعة الاصول و الاجواب فی اسانید الروایات الواقعة فی کتب الاصحاب الثقات و المنقول عنه ره انه الف ما جمعه فی رجاله فی خمس و عشرین من السنین شکر الله مساعیهم الجمیله بحق الائمة المعصومین صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین و بقی فی الزوایا خبایا تطلع علیها باجمعها فی تضاعیفها ثم تذکر فی ذیله ما نبه به صاحب المنتقی مما اشتبه من اسانید المشایخ العظام فی تضاعیف ثم نذکر فی ذیله ما نبه به صاحب المنتفی مما اشتبه من اسانید المشایخ العظام فی تضاعیف الکتب الاربعة انشاء الله تعالی و کان الباعث لهم علی الاطلاق حتی احتیج الی تتبع الممیزات ما نبه به بعض الفضلاء و هو ان القدماء کانوا یوردون فی مؤلفاتهم ما وصل الیهم فی المعانی المختلفة بطریق و احد فیذکرون المسند مفصلا فی اول امر بحیث لایبقی فیه التباس للناس تم یحملون الباقی اعتماد اعلی ماسبق منهم حذر امن مطویل الکلام و تضییع المرام و لما ظفر طائفة من المتأخرین بها و و فرقوها علی ماراوا فی المؤلفات لمناسبات العنوانات غفلوا عن الدقایق الملحوظة و الفواید المکنونة لظهور الامر فی اول الوهله عندهم فاثمر ذلک حصول الشبهة علی من ورائهم من المعتنین بشانهم و المقتفین بآثار هم کسایر نظایره من الارسال و الانقطاع و الاضمار و سقوط الواسطه و حدوث التعلیق بلا ضرورة ملجئة و قریباً من ذلک ذکر المحقق المدقق شیخنا الجلیل النبیل الشیخ الحسن بن الشهید الفاضل المنقی و عمدة الغرض الارشاد الی نیل البغیة لا اظهار التهمة فانهم قدس الله اسرار هم قد بذلوا جدهم و جهدهم فیما و سعهم و تیسر لهم من جدهم بفضل ربهم فطریق التخلص من تلک الورطات کما نبه علیه فی المنتقی تتبع تلک الاساتید فی تضاعیف الابواب فانها لا محالت یوجد مفصلا فی عدة مواضع یکون الناقل لها قد اخذها فیها بالصوره التی کانت علیها فی الکتاب الاول فبالممارسة التامة یعلم ان اکثر الطرق متحدة فی الاصل و ان التعدد طار علیها فیستعان ببعض فیستعان ببعض علی بعض فی مواضع الشک و محال اللبس و یتبین ذلک ایضاً من مراجعة کتب الرجال کالفهرست و النجاشی و مشیخة الفقهیه و التهذیبین و لملاحة الطبقات اثر عظیم فی هذا المعنی فینبغی لطالب الاستبصار عدم المساهلة فیما ذکر من المعیار کی یحصل قوة الظن فی اعتبار ما یحتاج الیه من الاخبار فان تحصیل اقوی الظون من فرایض الفون و ستطلع فی البحث الرابع و تضاعیف الکتاب بما فیه بغیة الطلاب فی کل باب انشاء الله الوهاب ثم اعلم ان الاشتراک الواقع فی الروات اما ان یکون فی مجرد اسم الراوی او مع ابیه او فی الانساب و الالقاب کل ذلک علی الترتیب المالوف الی فیذکر اولا ما اشترک فیه مجرد الاسم فقط او مع ابیه ثم یردف بعد الاتمام و اشباع الکلام بما اشترک من الاسماء فی الانساب و الالقاب کل ذلک علی الترتیب المالوف؛ **انجام:** و مما یشتبه علی بعض الناس جیحان و جیحون. فجیحان نهر بالشام و جیحون نهر بلخ وراء بلاء ما وراءالنهر و سیحان و سیحون فالاول ممره من الشمال الی الجنوب و اما جیحون فیخرج من بلاد بدخشان و یجری الی حدود بلخ. و الشعیری نسبة لعبدالله بن محمد الشعیری الیمانی من اصحاب الکاظم ع و یقال ایضاً لاسماعیل بن ابی زیاد السکونی الشعیری الیمانی المشهور من اصحاب الصادق (ع) نسبة الی موضوع ببلاد هذیل من بنی مضر و قد یکون نسبة

الی اقلیم ببلاد اندلس، و یکون ایضاً نسبة الی محلة ببغداد و الز عفرانی نسبة الی زعفرانمه ببغداد التی منها الحسن بن محمد صاحب الشافعی و قد یقع النسبة الی زعفرانیه همدان، الیه ینسب القسم بن عبدالرحمن شیخ الدار قطنی و السلمی بالسین المهمله و اللام المخففه قال فی المغرب السلم بفتحتین من العضاد هی کل شجر معظم و له شوک و بواحدته سمی سلمة بن صخره، و کنی ابو سلمه زوج ام سلمه قبل النبی و قد یکون بفتح السین و کسر اللام نسبة الی بطن من انصار بنی سلمه کما قاله فی المغرب و الصحاح و قد یکون بضم السین و فتح اللام نسبة الی سلیم قبیلة من الیمن منهم محمد بن مسعود العیاشی السلمی و قدیاتی للدلالة علی النسبة بادخال اللفظه فی باب التفعل فیقال تمعدد الرجل اذا نتسب الی معدا بی العرب و تقیس اذا نسب الی قیس و هو ابو قبیله و تلقمن اذا تزی بزی لقمن و تسلمن اذا تزی بزی سلمان و تمقدد اذا تزی بزی مقداد انتهی ما تیسر علی العجال مما نسج فی هذا المنوال و الحمد لله المتعال فی المبدء و المال و فی جمیع الاحوال.

در فهرست با عنوان «مشترکات» و ناشناس آمده. فقط فصل سوم از مباحث چهارم را دارد؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۲۵ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۷ - ۴۲۶]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۲

خط: نسخ، کا: حسن بن علی، تا: ربیع الثانی ۱۱۵۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد:تیماج مشکی،۱۸سطر(۶×۱۴)،اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳-۸۷۰]

۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** انتهی ما تیسر من المقال بمقتضی الحال بعنایت الرب المتعال من لب الباب لخلص الأصحاب و یتلوه فی المجلد الثانی من کتاب التجارة و ما یلیها انشاءالله بالعنایة ابتغاء لوجه الله تعالی و فوز النشأتین فی مجالس آخرها سلخ شهر محرم الحرام من شهور سنة اثنتین بعد الألف و مأتین من الهجرة ... سلام و تحیة فی الدارین تم نعمائه عم.

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۳۱ سطر [ف: ۱ - ۱۲۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۷۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۳۰۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۳۶/۱۷

در فهرست با عنوان «طرق روایت» و ناشناس آمده. طرق روایت سید حسین قزوینی از فصل تمیز مشترکات کتاب او و سید نعمة الله جزایری از شرح استبصار او و شیخ صفی الدین از شرح او بر فخریه پدر او؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۹ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۳۷۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۲۶

از «الفصل الثانی» مبحث چهارم مقدمه آغاز می‌شود و در مشترکات الرجال است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۲۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۱/۸سم [ف: ۱ - ۵۰۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا الطریق من أقرب طرقی و من الله العصمة فی کل مدارجی و مرافقی و من جنابه استدعی فتح الطرق الی قربه و رضوانه.

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد تقی جبل عاملی قزوینی، تا: دوشنبه ۱۷ ذیقعده ۱۲۹۶ق، به اهتمام حاج سید مرتضی؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۷گ، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۳۷]

● الرجال / رجال / عربی

ar-rijāl

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری

ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

مؤلف به جمع‌آوری ثقات و ممدوحانی که به روایات آنها عمل شده پرداخته و رجال را به ترتیب حروف الفبا آورده سپس کنی و القاب را متذکر شده و در پایان کتاب مشیخه تهذیب و فقیه و فوائدی دیگر را افزوده است. این مختصر، اضافه‌ای بر کتب رجالی قدماء ندارد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... آدم بن اسحاق بن آدم بن عبدالله بن سعد الأشعری قمی صه و کذا غیر واحد عن جش.

انجام: و لم نجد فیه ایضا یکون تلک الفتوی حجة معتبرة للقطع العادی بوصول نص معتبر الیهم للقطع الغادی.

[مصفی المقال ۴۵۶؛ الذریعة ۱۵۰/۱۰ شماره ۲۷۵؛ زندگانی انصاری ص ۱۳۲؛ دنا ۵۶۴/۵]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۹

آغاز: آدم بن اسحاق بن آدم بن عبدالله بن سعد الأشعری قمی ثقة صه

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قبل از ۱۲۸۱ق؛ ۱۶۸ص [عکسی ف: ۱ - ۴۰۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حشین بن محمد قاسم قمشه‌ای، تا: ۱۴ رمضان ۱۲۸۱ق (حدود ۸۶ روز پس از رحلت مؤلف ره)؛ کاتب: این نسخه را از روی نسخه اصلی که به خط شریف شیخ مرتضی بوده استنساخ و با آن مقابله نموده، محشی؛ واقف: سید حسین یزدی؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن زرشکی، ۶۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۷ - ۱۵۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن جعفر قراغی، تا: چهارشنبه ۱۴ شوال ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ، ۱۲۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۰/۹سم [ف: ۱ - ۲۳۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۰۸/۲
خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۱۵
آغاز: لما یرویه فقیهاً بصیراً بالحدیث و الروایة صه و کذا غیر واحد عن جش وزادانه أستادنا و شیخنا و من استفدنا منه؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی بعضاً از سیدحسن صدر، نام کتاب و مؤلف و تاریخ ولادت و وفات وی از «سیدحسن بن هادی موسوی عاملی کاظمی» به سال ۱۳۰۵ با مهر وی «حسن الطباطبائی» (بیضی) و در دو برگ آخر فوائدی رجالی از وی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ ۱۴ جمادی الاول ۱۳۲۰ و مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)، محمود حسینی مرعشی نجفی به تاریخ ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۱۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، در پایان چند برگ مشتمل بر فواید و روایات افزوده شده؛ مهر: «سلطان العلماء جعفر بن محمد» (مربع)، کتابخانه محمد امین نجفی خوئی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۱۰۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذا قال علی بن محمد فالظاهر انه الکلینی الرازی المعروف بعلان کل ذلک یظهر من ملاحظة کتب الرجال، و الحمدلله رب العالمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «إن الله یحب المحسنین» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۳۴گ (۹۹پ-۱۳۲پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۹ - ۶۳۸]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

لویمی، عبدالمحسن بن محمد، ق۱۳ قمری

lovaymī, ʻabd-ol-mohsen ebn-e mohammad (- 19c)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۸۷۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

موسوی اصفهانی، محمد مهدی، ق۱۳ قمری

mūsavī esfahānī, mohammad mahdī (- 19c)

شرح حال برخی از رجال و علما را در جداولی که به همین منظور تنظیم کرده نگاشته. در روی هر صفحه و در بالای آن در نیم دایره نام عالم و در ذیل آن در جداولی که به لاجورد کشیده نسب،کنیه، لقب، ولادت، وفات، مدفن، مناقب، مشایخ، پادشاهان عصر وی، معاصرین و مسلک وی نگاشته شده. در ظهر صفحه نیز در سه ستون خصائص، مؤلفات و وقایع ایام مؤلف ثبت شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۲۸
آغاز: الفایدة الاولی فی کشف القناع عن وجوه الرموز المصطلحه در آغاز نسخه ص۱-۲ چند فایده رجالی تحریر شده؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ برخی به شیوه چلیپا؛ مصحح، محشی به نشان «منه»، مجدول؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۳۵ص، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۹۳]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

شریف نائینی، محمد بن محمد هادی، - ۱۳۰۵ قمری

šarīf-e nāʻīnī, mohammad ebn-e mohammad hādī (- 1888)

فوائد رجالی است که از کتاب‌های مختلف اهل فن انتخاب شده همراه با تعلیقات مؤلف آن، و چند رساله جداست که هر کدام خطبه‌ای جدا دارد: ۱. «المراشح» که از رواشح سماویه میر داماد انتخاب شده؛ ۲. رساله در تحقیق احوال ابی بصیر؛ ۳. رساله در محمد بن اسماعیا؛ ۴. در ابان بن عثمان و اصحاب اجماع؛ ۵. در ابراهیم بن هاشم؛ ۶. عدة الکافی که تلخیص رساله شفتی است؛ ۷. در سهل بن زیاد آدمی که تلخیص رساله شفتی است؛ ۸. در محمد بن خالد برقی تلخیص رساله شفتی؛ ۹. در ابراهیم بن هاشم تلخیص رساله شفتی؛ ۱۰. در اسحاق بن عمار تلخیص رساله شفتی؛ ۱۱. در حماد بن عیسی تلخیص رساله شفتی؛ ۱۲. در عمر بن یزید. این کتاب در ماه‌های مختلف سال ۱۲۶۵ در اصفهان تألیف شده و رساله آخر در روز پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الاولی همان سال به پایان رسیده است.
چاپ: در میراث حدیث شیعه، دفتر یازدهم، «المراشح» آن، با تحقیق سید محمد صادق اشکوی چاپ شده است.

مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... هذه تحقیقات رائقة و نکت فائقة افتلذتها من مصنفات الافاضل من الاصحاب رضوان الله علیهم
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۲۶۵ق، جا: اصفهان؛ مصحح [مخطوطات مرتضوی: ف: - ۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۸۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ – ۱۷۱]

● **الرجال** / رجال / عربی
ar-rijāl
رضوی، محمد علی بن صادق، ۱۲۳۹ – ۱۳۱۱ قمری
razavī, mohammad ʻalī ebn-e sādeq (1824 - 1894)
این رساله استدلالی در بیان اصول و اثبات احتیاج به این فن است در یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۹۰
آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین و بعد فاعلم یا اخی ان الانسان یکون موضوعا لعلوم متعدده باعتبارات مختلفه؛ **انجام:** صفة للمتکلم فلا دور فتأمل جیداً والله العالم.
شامل مقدمه (در تعریف و موضوع و فائده شرطیه علم رجال در فقه. کیفیت توثیق و جرح)؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: تقی مدرس رضوی، شهریور ۱۳۲۳؛ ۱۹گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶ – ۶۱۱]

● **الرجال** / تراجم / فارسی و عربی
ar-rijāl
شیرازی، محمد حسین بن فخرالدین، ق۱۴ قمری
šīrāzī, mohammad hoseyn ebn-e faxr-od-dīn (- 20c)
تاریخ تألیف: اواسط جمادی الثانی ۱۳۱۸ق؛ محل تألیف: تهران
شرح حال برخی از رجال مشهور در علوم مختلف را بدون هیچ ترتیب خاصی جهت مراجعه خود گرد آورده است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴
آغاز: زبان بن العلاء بن عمار بن عبدالله المازنی النحوی اللغوی المقری المعروف به ابی عمرو بن العلاء البصری أحد القراء السبعة المشهورین
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ از کتابهای عبدالحسین سپنتا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۷گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ – ۵۲]

● **الرجال** / رجال / عربی
ar-rijāl
؟ موسوی خوانساری، مرتضی، ق۱۴ قمری
mūsavī xānsārī, morteza (- 20c)
گویا از مرتضی خوانساری که در سرگذشت حسن بصری از خود یاد کرده است. رساله کوتاهی است که رجال شیعه را به ترتیب نام و حروف تهجی تنظیم نموده و در نهایت باب کنی را نیز آورده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۲/۱۱
آغاز: بسمله. ابراهیم بن ابی سماک ثقة واقفی له کتاب نوادر عنه به محمد بن حسان جش ملخصا و فی ست له کتاب؛ **انجام:** ابویحیی الحناط و فی ست الحناط له کتاب، جماعة عن ابی المفضل ... عن ابن محبوب عنه (ص ۲۸۹) تا اینجا رجال شیعی است بر حسب نام و بترتیب تهجی و در پایان «باب الکنی» است در ده سطر پس از این سرگذشت اصمعی و صولی و ابوحیه نمری و جاحظ و حسن بصری و عمرو بن عبید و نظام و نابغه و واصل با چند دانشمند و شاعر دیگر در میانه آمده و باید جزو همین رساله باشد چه همه به یک خط است؛ کا: مرتضی موسوی خوانساری، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۲۸۴–۲۸۹)، ۱۹ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱–۲۱۱۰]

● **الرجال** / رجال / عربی
ar-rijāl
همدانی، حسین بن محمد حسن، ق۱۴ قمری
hamadānī, hoseyn ebn-e mohammad hasan (- 20c)
مؤلف قبلاً کتابی در علم رجال به اختصار تألیف نموده بود که نسخه‌هایی از آن موجود است. نسخه حاضر کتاب مبسوط مؤلف است در علم رجال، مقدمه در کنیه‌های ائمه (ع) و به ترتیب حروف الفبا اسامی روات را ترتیب داده در باب‌های مختلف و سپس فائدة فی آداب الروایة، در ضمن چند فایده مطالب درایه‌ای و قواعد رجالی را آورده است. مؤلف در یکی از فواید آخر کتاب طرق اجازه خود را بیان داشته است و میر محمد هاشم موسوی خوان ساری و سیدمحمد باقر موسوی خوانساری و ملا حسینعلی تویسرکانی و شیخ حسن بحرانی و شیخ محمد طاهر از مشایخ اجازه خود برشمرد است. از حسین بن محمد حسن همدانی نسخه‌های کتب «جراب الحکمة» و «الدروس» و «شرح تبصرة المتعلمین» در کتابخانه آیة الله مرعشی موجود است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۰–۳/۶۰
آغاز: بسمله و به نستعین حمدله صلاة و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین و بعد فیقول الجانی حسین بن محمد حسن الکرمانشاهانی المشهور بالهمدانی انی قد صنفت سابقا مختصرا فی الرجال و قواعدها الکلیة و لابأس به الا انه ... فاردت ان اؤلف وجیزة اخری ابسط منه ... مقدمة فیها امور الاول فی کنی الائمة هذا الجند لیس فمن یحارب الله
از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شوال ۱۳۰۸ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی؛ وقف شده از مؤلف که ساکن مدرس جده بزرگ اصفهان بوده است؛ تاریخ وقف: ۱۳۲۴ق؛

جلد: تیماج، سرخ، ۳۰۶گ، ۲۳–۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴ – ۱۹۹۵]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

حسینی شیرازی، مصطفی

hoseynī šīrāzī, mostafā

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: محمد حامد بن محمد حسن خراسانی قاینی، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۵۹۸]

● **الرجال** / رجال / عربی

ar-rijāl

ظاهرا غیر همانند:

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۷۹

آغاز: الکلام فی محمد بن سنان قد یترائی فی بادی النظر ان محمد بن سنان الذی قیل فیه انه محمد بن الحسن بن سنان؛ **انجام:** و الذی کان موجوداً فیها محکوم بالفطحیة فالمحکوم بالفطحیة غیرموجود غیر محکوم بالفطحیة ثم نقول ...

اسامی برخی از روات احادیث را آورده و درباره آنان مفصلاً به بحث پرداخته و راویان و مرویان از او را با ذکر مأخذ آورده، سپس متذکر برخی از کنی و القاب شده، و در پایان فوائد مهمی را متذکر شده است. نسخه حاضر مسوده مؤلف است و ظاهراً از علمای قرن سیزدهم است چراکه از مرحوم بحرالعلوم وحید بهبهانی نقل می‌کند؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ باخط خوردگی و اضافات؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۱گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۷۹۵

کاتب = مؤلف، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۵

آغاز: غض و للایضاح ضح و لکتاب؛ **انجام:** جزاءهم عن الاسلام و اهله خیر الجزاء بمحمد و آله ... سبع و اربعین و الف من الهجره و الحمدلله رب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: – ۲۷۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۰۷/۲

آغاز: باب الالف، آدم ابوالحسین النحاس الکوفی ق و فی جش وصه ای الحسین و فی ست ابن المتوکل ابوالحسین کمایاتی؛ **انجام:** فرغ منه مؤلفه الراجی عفو ربه الهادی محمد بن علی الاسترابادی عاشر شهر جمادی الآخره سنة ثمان و ثمانین و تسعمائه حامدا الله مصلیا علی رسول الله مستغفرا تائبا و الحمدلله وحده.

کتابی است در رجال، به شیوه جامع الرواة اردبیلی و بنظر میرسد تحریفی است از آن کتاب، فوائد پایان کتاب اردبیلی را نیز سر و دست شکسته دارد و نسخه تا پایان فائده‌هایی است که اردبیلی از کتاب میرزا محمد استرآبادی نقل کرده و پس از آن را ندارد؛ خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن میر علی، تا: ۴ صفر ۱۰۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲۲ص (۳–۵۲۴)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۷ – ۲۹۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۴

آغاز: باب الدیباجه و فیه احد عشر رجلا احمد بن ابی عبدالله البرقی و هو احمد بن محمد بن خالد البرقی؛ **انجام:** یعقوب بن یزید فی باب اجل الله عزوجل من النکاح. الحمد لله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا قد وفقنی الله تعالی بفضله و احسانه لاتمام تألیف هذا الکتاب فی لیلة الخمیس رابع شهر رمضان المبارک لاتمام تألیف هذا الکتاب فی لیلة الخمیس رابع شهر رمضان المبارک سنه ۱۰۷۴ من الهجره المقدسه النبویه صلوات الله علیه و آله.

از: مولانا بهاء الدین، (شاید شیخ بهائی؟) این کتاب اسامی و مختصر احوال ناقلان حدیثی را اورده که بیان یک امر فقهی کرده‌اند و بر حسب ابواب فقه تدوین شده و سپس در هر باب حدیث مرویه با نام راوی و شرح حال او بیان آمده و نیز ذکر گردیده این حدیث از چه محل و چه دعا اخذ و راوی در آن محل که بوده است در مطاوی کتاب احاله‌های چندی به کتب معروف رجال شده است نام نویسنده و نام کتاب به دست نیامد و آنچه نام بهاء الدین از پشت صفحه اول اخذ شد و نویسنده نیز در آخر کتاب خود را معرفی نمی‌کند و فقط می‌گوید: «قد و فقنی الله تعالی بفضله و احسانه لاتمام تألیف هذا الکتاب ...» نخستین کس که درینجا نام او آمده احمد بن ابی عبدالله البرقی و آخرین کس یعقوب بن یزید می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: بهاء الدین، تا: ۱۰۷۴ق [مسلم شیخ بهائی (–۱۰۳۰ق) نیست]؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه میشن مشکی، ۴۴۹گ، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱۰ – ۵۰۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۸۶۸

چاپ نشده که تا قسمتی از حرف میم را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق [د.ث. مجلس]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۷۹/۳

آغاز: الحمدلله الحمید المجید المعید الاقرب الینا من حبل الورید الباسط یدیه بالرحمة علی کل شقی و سعید ... فلا یخفی ان بعد المعرفة معرفة رواة آثار اهل بیت العصمة صلوات علیهم من اهم المطالب؛ **انجام:** و لو وفقنی الله تعالی علی غیر ذلک لالحقته به انشاء الله و هو الموفق للصواب و الیه المرجع و المآب

رساله‌ای است کوتاه در بیان رجال مشترکات و مشتبهات کتاب تهذیب و استبصار شیخ طوسی و در اول محرم سال ۱۰۵۴ق به پایان رسیده است و در چند مورد از «استادنا الاستناد قدس سره

العالی» و از میرداماد استرآبادی (-۱۰۴۰ق) با عنوان قدس سره و نیز از سید محمد بن علی موسوی صاحب کتاب مدارک الاحکام (-۱۰۰۹ق) با عنوان قدس سره یاد کرده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ مطالبی در رجال به نقل از الاصول الاصیلة فیض کاشانی در پایان نسخه آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱۱-۱۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴ - ۷۹۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۴۳/۶

به نقل از کتب مختلف رجالی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲گ (۸۶ ر- ۹۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۸سم [مختصر ف: - ۵۹۷]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۴۳/۴

فوائد رجالی است؛ خط: نسخ، کا: میر سید حسین، تا: حدود ۱۱۲۵ق؛ ۶گ (۸۱پ- ۸۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۸سم [مختصر ف: - ۵۷۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۸۸۲

آغاز: بسمله، اسماء رجال الصحیح و هم الموثقون عند الأصحاب مع صحة العقیدة آدم بن اسحاق بن آدم بن عبدالله بن سعد الاشعری القمی؛ **انجام:** زکریا بن آدم القمی.

در این کتاب که متأسفانه مؤلف شناخته نشد؛ اسامی بیست‌گانه رجال حدیث گردآوری و هر یک در ۲۸ باب به ترتیب حروف هجا تنظیم شده و عناوین آنها چنین است: اسماء رجال الصحیح (و هم الموثقون عند الأصحاب مع صحة العقیدة)، اسماء رجال الحسن (و هم الممدوحین من اصحابنا عن غیر توثیق)، اسماء رجال الموثق (و هم المصرح بتوثیقهم مع فساد العقیدة)، اسماء رجال الضعیف، اسماء رجال المجروحین، رجال الفتحیة، رجال الزیدیة، رجال الواقفة، الناووسیة، رجال الغلاة، الرجال الذین هربوا الی معاویة (و الذین کانوا اصحابه المتعصبین علی علی (ع))، الاشاعثة، اسماء من انکر علیهم بشیء ما، آل شاذان، اسماء الممدوحین (الذین لم یطعن بشایبة طعن ابداً)، السکونیون، آل اعین، الاشعریون القمیون، البرقیون، اسماء الاکابر من الخاصة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۴۹]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۸۸۴

آغاز: بسمله، الحمدلله السند و الصلاة علی محمد و آله العمد و علی رجالهم حدیث الابد و بعد هذا ما تعطشتم من نکت فی احوال الرجال تکون زهرة فی اصل ما قرروه و دره فی بحر ما سطروه؛ **انجام:** فقد اوردنا فی ترجمة علی بن الحسن بن الحجاج خبراً تضمن اجتماع الشیعة عنده لتهنیته فراجعه ین الضریرة الزیات البصری بقی.

متأسفانه مؤلف که نامی از خود و کتاب نبرده: رجال و راویان حدیث را به ترتیب حروف هجا گرد آورده و در آغاز به گفته سید مصطفی تفرشی در «نقد الرجال» که هر که آن را مطالعه کند از کتب دیگر بی نیاز می‌شود اشاره کرده و گفته از عیب‌های بزرگ این کتاب آن است که از ذکر تاریخ بسیاری از رجال خودداری کرده و از افراد مجهول الحال به دلیل بی فایده بودن هیچ بحث ننموده در حالی که تاریخ در طبقات رجال و شناخت افراد مجهول در تمیز و تشخیص مشترکات سهم بسزا دارد و نیز برخی از عامه که از مذهب و احوال امامیه بی بهره‌اند، گفته‌اند تصنیف در رجال از ابداعات شیخ طوسی و نجاشی و تقسیم حدیث به صحیح و ناصحیح از ابتکارات علامه است و حال آن که قبل از نامبردگان عده زیادی مانند علی بن حسن بن فضال، فضل بن شاذان، احمد بن علی بن محمد علوی، سعد بن عبدالله بن ابی خلف اشعری و دیگران دارای تألیف بوده اند. مؤلف قبل از رجال به عنوان تیمن به ترجمه ائمه اطهار علیهم السلام پرداخته است. موجودی نسخه تا اواسط حرف میم باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: استاد محمود شهابی، آبان ۱۳۶۶؛ کاغذ: فستقی و آبی، جلد: تیماج مشکی، ۹۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۶سم [ف: ۲۷ - ۱۵۰]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۴۱/۳

آغاز: باب الالف آدم بن الحسین النخاس بالنون و الخاء المعجمة المشددة ... ضا؛ **انجام:** ان جمیع بضم الجیم و اسکان الیاء ... الازدی البصری ضا.

در این رساله رجال از کتابهای علامه حلی و شهید ثانی یاد شده و تنها نام‌های روات درآن ضبط شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۵گ (۱۱۴ر-۱۷۸پ) [ف: ۵ - ۴]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۲۲

آغاز: متن: بسمله. باب الالف، آدم بن اسحاق بن آدم بن عبدالله بن سعد الاشعری، قمی، ثقة، جش، صه، ست. آدم بن الحسین النحاس، ثقة، جش، صه. آدم بن المتوکل ابوالحسین بیاع اللؤلؤ، ثقة، حسن؛ **انجام:** علی بن یحیی بن الحسن، ثقة. علی ...

الرجال (منتخب) ناشناخته. سلطانی گویا به استناد عبارتی که در آغاز نسخه آمده، مؤلف را شیخ بهایی دانسته است. از بیان رموز و اختصارات آغاز نسخه، به دست می‌آید که از اصول کتاب‌های رجالی گزیده شده؛خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا،تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی،۱۶گ، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۴۶]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۵]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۸۳/۱

آغاز: و انه ابن محمد البجلی المعروف بالسندی الثقه بروایه احمد بن محمد القلانسی عنه و روایه محمد بن علی بن محبوب عنه و روایه الصفار عنه و روایه احمد بن ابی عبدالله عنه؛ **انجام:** و طریق الحارث بن المغیره فهذا ما اوردنا ایراده من الالفاظ التی یقع فیها الالتباس علی کثیر من الناس و فیه کنایه لمن دام الاطلاع علی روایه هذه الاوضاع و الحمدلله اولا و اخرا و ...

خط: نسخ، کا: ابوطالب بن عبدالله یزدی طباطبایی، تا: ۱۲۳۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰ص (۱-۵۰)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۱۲۵]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۶۶/۴

خط: نستعلیق خوب، کا: ابوالقاسم احمد بن محمد حسنی حسینی اصفهانی،تا:جمادی الثانی۱۲۴۸ق؛ ۲گ (۸۳ر-۸۴ر) [ف: ۶ - ۴۹۴]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۵/۱

آغاز: فی من روی عن النبی ... من اولاده و اقاربه، باب الجیم جعفر بن ابی طالب بن عبدالمطلب؛ **انجام:** محمد بن سالبیر (؟) ابی محمد الحسن بن علی العسکری ... سمعت فیه من دار علی بن همام

در آن از تل عکبری و سال ۳۷۰ و ۳۲۷ تا ۳۵۵ و ۳۲۸ و ۳۵۰ و از شیخ مفید و سال ۳۲۸ نام برده شده و به ترتیب طبقات روایت از ائمه است و هریک به ترتیب تهجی؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن علی نجفی، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۲۶۲ق؛کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۵سم [ف: ۶ - ۴۷۶]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۹۱/۵

آغاز: قال محمد بن الحسن بن علی الطوسی کنا شرطنا فی اول هذا الکتاب ان نقتصر علی ایراد شرح ما تضمنه الرسالة المقنعه

ضمیمه سلسله اسناد کتاب تهذیب الاحکام؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا (بن محمد اسماعیل قاری) طوسی مشهدی، تا: محرم ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۲۰]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۴

آغاز: الفصل الاول فی نسبه قد اختلف الناس فی نسب رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم بعد اتفاقهم انه من اسماعیل؛ **انجام:** منسوب الی جریر من عباد بن ضبیعه بن قیس.

از کتاب استفاده می‌شود که مولف از فضلاء امامیه در نیمه اول قرن ۱۱ و از شاگردان شیخ بهائی و شیخ عبدالنبی جزایری (صاحب حاوی الاقوال فی معرفة الرجال. - ۱۰۲۱ق) است. در ترجمه حمزة بن یزیع و داود بن زرنی و محمد بن عبدالحمید شیخ بهائی (- ۱۰۳۰) را با عنوان «شیخنا البهائی»، «ادام الله. ادام الله یامه» یا دو دعاء کرده و در ترجمه محمد بن عبدالله بن زراره و محمد بن الحناط الکوفی شیخ عبدالنبی جزائری مذکور را با عنوان: «شیخنا العالم العامل عبدالنبی الجزایری ادام الله ایامه - شیخنا شیخ عبدالنبی حفظه الله» تعبیر کرده. علی هذا این کتاب پیش از سال ۱۰۲۱ق تألیف شده [شیخ محمود بروجردی تهرانی (مذکور در ص ۳۶۱) این نسخه را دید، و در پشت صفحه اول آن به خط خود یادداشتی در معرفی کتاب (به تاریخ ۲۹ شعبان ۱۳۱۹) نگاشته و احتمال داده که این کتاب تألیف و خط شیخ جابر بن عباس نجفی است] اسلوب کتاب: اسامی رواة بترتیب حرفی دقیق و در عنوان باب آورده. گاهی نخست طبقه آنان را معین داشته و سپس به نقل مدرک پرداخته. چون «محمد بن عبدالله الطیار، رجال الصادق (ع) کشی الطیار محمد بن مسعود» و نوبتی پس از ذکر اسم به نقل مدرک پرداخته چون، «محمد بن الحسن بن زیاد المیثمی. نجاشی الاسدی مولاهم ابوجعفر ثقة عین روی عن الرضا (ع) سپس باب کنی و خاتمه (مشتمل بر فوائد) است. مدارک و اصول رجالی (که از آن ها نقل کرده صریحاً به نام ذکر کرده و چنانکه رسم است) برای آن ها رمزی وضع نکرده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق؛ کاتب، دیباچه و خاتمه را ننوشته است؛ کاغذ: حنایی، ۱۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۶۰۳]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۵

آغاز: (حرف الشین) و یشتمل علی اربعة فصول. الفصل الاول فی الاسماء و فیه قسمان القسم الاول و فیه ثلثة فروع. الفرع الاول فی الصحابه و هو شبرمه؛ **انجام:** و قیاس النسبة الیها یمنی هذا آخر الباب الرابع من الفن الثانی من الرکن الثالث.

در مجموعه لبه فوقانی اوراق این نسخه (یعنی در روی سطحی که از بستن مجموع اوراق کتاب به هم می‌رسد) نوشته شده: «یافعی» ترتیب این نسخه بر نهج نسخه ۷۶۶۴ است و می‌نماید که متمم آن نسخه و بخش آخر کتاب است. از حرف الشین تا آخر حرف الیاء را دارد. جملات آخر نسخه می‌رساند که کتاب مرتب بر ارکان و هر رکنی شامل فنون و هر فنی مشتمل بر ابواب است. گمان می‌رود به خط کاتب نسخه شماره پیش باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، ۲۱۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۶۰۴]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۴۴/۴

بندی در رجال؛ خط: نستعلیق، کا: موسی، تا: ۱۲۷۸ق، جا: اصفهان؛ ۴گ [ف: ۶ - ۴۸۰]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۸/۳

آغاز: بسمله حمدله ... و بعد فان من جاری قلم القضاء و القدر ... ان اکتب منهجا لطیفا فی احوال الرجال؛ **انجام:** فاحالتهن الی الکتب المبسوطة الاولی، و الله الهادی

به ترتیب تهجی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن زرد و قرمز، ۱۹ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۳سم [ف: ۶ - ۴۷۹]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۸۱/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... هذه جملة من احوال بعض الرجال قال العلامة ره فی (صه): ان اسحاق بن عمار

نسخه اصل: کتابخانه شخصی. رساله‌ای است مختصر در احوال بعضی از روات با استشهاد به اقوال بزرگان این فن در مدح یا قدح آنان؛بی‌کا،تا:با تاریخ۱۳۲۹ق؛۷ص(۱۰۸-۱۱۴)[عکسی ف:۵- ۴۳۵]

۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۸۹/۲

آغاز: احمد بن الحرث روی عنه المفضل بن عمر ... احمد بن الحرث بن ابی؟ صالح عامی ولم اجده فی ... ولاغیره؛ **انجام:**

احمد بن بشیر البرقی واحمد بن الحسین بن سعید روی عنهما احمد بن محمد بن یحیی ضعیفان ذکر ذلک ابن بابویه ثم قاله الشیخ الطوسی.
بخشی از یک کتاب رجالی که به ترتیب الفبا تنظیم شده و به کتاب‌های رجال نیزاشاره کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، با، قلم خوردگی؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۱گ (۷۳ر-۱۰۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۱]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۴۴/۲

آغاز: ... و ضرب و عذب و قتلوا؛ **انجام:** غیر مضرفی ما نحن فیه کما لا یخفی، و لله الحمد علی اتمامه
به ترتیب حروف تهجی و یادداشت مانند است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۱۱ و ۲۰ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۱×۲۲/۸سم [ف: ۶ - ۴۸۰]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۲۷۸ض

بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه ضمیمه انوار الریاض شهشهانی است؛ قطع: رحلی، [اهدائی ف: - ۱۲۹]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۰۳

آغاز: بسمله، علم الرجال یعرف الرواة به المزیفون و الثقات؛ **انجام:** و رجح التصحیح فی روایته جمهور هم ان صح ...
منظومه‌ای است به عربی در تعریف علم الرجال که به علت ناقص بودن انجام، تنها ۷۵ بیت را دربردارد؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۵گ(۹۸پ-۱۰۲)،۱۱سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰/۶×۱۶/۵سم [رایانه]

۲۸. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

آغاز: فائدة فی اسباب المدح و القوة؛ **انجام:** و لم تذکر المزنی و ابن میثم لجهالتهما.
خط: نسخ تحریری، کا: سید مرتضی بن میرزا سید محمد علی مدرس، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۷۶-۸۲)، ۲۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [میراث اسلامی: ۸ - ۴۵۳]

۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۹۵/۴

آغاز:علی ظهر هذا الکتاب ماصورته هذا الکتاب من تصانیف السید السعید ... ؛ **انجام:** والراوی عنه ابو علی محمد بن محمد بن الاشعث الکوفی بمصر کما فی کتب الرجال
بخشی از کتابی است در رجال شیعه و آثارشان و در آن از شیخ مرتضی انصاری (- ۱۲۸۱ق) و ملااحمد نراقی و سید مهدی طباطبائی و ... یاد شده است، چیزی شبیه خاتمه مستدرک الوسائل علامه نوری (-۱۳۲۰ق) می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: ۳ - ۱۶۵۸]

۳۰. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۳۲۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: فرنگی [تراثنا: س۶ش۴ - ۱۰۰]

۳۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۶۰/۵

آغاز: طبرستان بفتح اوله و ثانیه و کسر الراء المهملة، الطبر هی فارسیة معربة و هو الذی شقق به الاحطاب و اما فی العربیه؛ **انجام:** عاصم بن ضمرة السلونی الکوفی التابعی سمع علی بن ابی طالب روی عنه الحکم بن عتیقة بالمثناة فوق.
روات و اشخاصی که به بلدی و شهری منسوب هستند و به آن نسبت مشهور می‌باشند توضیح و محل آن بلد و وجه تسمیه آن را بیان می‌نماید و معمولاً از معجم البلدان نقل می‌کند و به طور الفبایی غیرمرتب می‌باشد و از اول و آخر ناتمام است. ترتیب قمستی از مطالب کتاب به قرار زیر است: طبرستان، طبریه، تأویل آیه و یبقی وجه ربک، سراء، صهرستی، ارمنیه، شروان، قبه، قطربل، قلمون، القلیس، سجستان، سمندر، سمهری، سمندل، سرخس، الطف، طوس، طابران، نجف، نخیله، شوشه، نجران، سلیمه، مامطیر، مرعش، کس، کش، ارم، ممطیر، آمل، شلمغان، شمشاها، شعران، سوسنجرد، همانیه، عقرقوف، عکبرا، عبر ...
ظاهراً این نسخه، پیش‌نویس مؤلف می‌باشد که از منابع مختلف جمع‌آوری کرده و موفق به ترتیب و پاک‌نویسی آن نشده است با اینکه ناقص و غیر منظم می‌باشد لکن در موضوع خود بی نظیر است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۷ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۳۰سم [ف:۱۳۱]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۲۴/۴

آغاز: بسمله. باب الهمزة آدم ابوالحسین النحاس آدم بن اسحق بیاع اللؤلو آدم بن الحسین؛ **انجام:** الجلاب البجلی الدهنی اختف علماؤ نافیه، فقال الشیخ الطوسی رحمه الله انه ثقة مولی شهد له و عدله فی عدة مواضع
از مجلسی و شیخ طوسی نیست؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آبی، ۵۲گ (۷۳ر-۱۲۴پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۴۶۶]

۳۳. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۴۷/۷

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذه رسالة فی تحقیق مطالب الرجال و هو تستدعی رسم مقدمه و تقریر مقامات و خاتمه. اما المقدمه ففیها امور الاول؛ **انجام:** و لکل واحد منها مراتب بالتأمل و تنفع فی صورة التعارض فیما تکون حجه فیه.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی و نباتی، جلد: مقوا، ابعاد متن: ۷×۱۲، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۱۱۶]

۳۴. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه:۲۴

آغاز: بسم ... الحمدلله خالق الکائنات، رافع درجات الرواة بمقدار علو الدرجات، حمداً یملأ الأرض و السموات، و الصلوة و السلام عل محمد أشرف البریات و علی آله سیما ابن عمه، افضل التحیات، و بعد فهذه وجیزة فی تشخیص أحوال الروات و تمییز الضعاف و غیرهم من الثقات؛ إکتب فیه ما رجح فی النظر، و أمیز سقیمهم من المعتبر، و أبین منازلهم (انشاءالله) بقدر. أسئل الله العصمة من الزلل، و التوفیق للاتمام بدفع الموانع و رفع العلل. باب

الالف – آدم بن اسحق بن آدم؛ **انجام:** میمونة زوجة النبی صل الله علیه و آله و سلم فیها أنها أفضل أزواجه بعد أم سلمة، و فی أم سلمة أنها أفضل أزواجه بعد خدیجة. هذا آخر ما أردنا ایراده، و الحمدلله وحده. تم فی یوم الأحد من العشر الثانی من شهر رجب المرجب من السنة الأولی من العشر التاسع من المائة الثالثة من الألف الثانی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [فهرست روضاتی: – ۸۰]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۸۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۸۹۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۳۷. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۱۸

آغاز: ... ننقل منه انه قال له کتب لاجل الخلاص عن التطویل و مثل ان الشیخ قدس سره ذکر جماعه فی رجاله فی باب اصحاب الصادق ع و لم یذکر فی شان کل واحد منهم؛ **انجام:** و قد یطلق علی جعفر بن داود و ... ایضاً باب ذکر النساء اسماء بنت ابی بکر ... اسماء بنت عمیس ... اخت عمر

کتابی در رجال است. برخی ابواب بدین ترتیب است: باب الهمزة: آدم بن اسحیق بن آدم بن عبدالله بن سعد الاشعری قمی ثقة له کتاب، باب الباء: بابس مولی حمزة بن الیسع الاشعری ثقة ضاخج بحاث من ثعلبة، باب التاء: تقی بن نجم الحلبی ثقة له کتاب قراء علینا و علی المرتضی یکنی ابا الصلاح، باب الثاء: ثابت بن ابی ثابت سیجیء بعنوان ثابت بن عبدالله، باب الجیم: جابر بن الحر النجفی الکوفی الاصبهانی ق حح جابر بن اسامة، باب الحاء: حاتم بن اسمعیل المدنی مولی بنی عبدالدار بن قصی، باب الشین: شاذان بن الخلیل والد الفضل بن شاذان النیشابوری رضح من اصحاب یونس شارئیس ابو عبدالله الکندی قال نصر بن الصباح من الغلات الکبار الملعونین فی وقت علی بن محمد العسکری، باب الهاء: هارون بن ابی خالد الکابلی ق ضح هارون بن ابی سلمه مولی بنی هاشم ق صح هارون الجبلی مجهول قد صح هارون بن الجهم بن الجهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ اهدایی: نجفی، ۳۷/۷/۲؛ جلد: مقوایی، ۱۳۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف مخ]

۳۸. فردوس؛ قائم؛ شماره نسخه:۷

آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی باب الالف آدم ابوالحسین النکاس الکوفی ق و فی جش وصه ابن الحسین و ثقاو فی جش ابن المتوکل ابوالحسین ایضاً کما یأتی ادم؛ **انجام:** عن والده عن السید عمید الدین عبدالمطلب و الشیخ فخرالدین ابن العلامه حسن بن یوسف عنه قدس الله روحه و نور صریحه و عنه علی ما ذکره للی المشایخ قدس الله ارواحهم و جزاهم عن الاسلام

کتابی است در رجال که نخست راویان مشهور با اسم را از الف تا یاء ذکر می‌کند، سپس مشهورترین با کنیه (از ابو ابراهیم بصری تا ابو یعقوب المقری) و آنگاه مصدرین به ابن (از ابن ابی الاسود الدوئلی تا ابن وضاح)، سپس فصلی در نسب و القاب می‌آورد. فصل بعد در ذکر زنان (از اسماء بنت ابی بکر تا نضرة) و خاتمه در ذکر فواید نافعه (ده فایده)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۸۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف مخ]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۶

آغاز: باب بشاره بشار الشعیری الکشی ۵ حمدویه قال حدثنا یعقوب عن ابن ابی عمیر عن علی بن یقطین عن المداینی عن ابی عبدالله «ع» قال قالی لی یا مرازم؛ **انجام:** فی بعض الاخبار عن ابن القاسم و المراد معویة بن عمار الفایدة الثالثه.

این نسخه از باب «بشار» تا آخر فایده دوم از خاتمه را دارد. فهرستگان حدیث این نسخه را «نظام الاقوال» محمد بن کمال الدین حسین قرشی دانسته؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ وضع مغشوش نسخه می‌رساند که دستنویس مسوده مؤلف است، مصحح؛ ۲۷۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ – ۶۰۴]

۴۰. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه:۱۸

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۵گ [اندیشه حوزه: س۲، ش۷ – ۲۱۲]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۹۸

آغاز: و ایضا روی فی الکافی کما عن الصدوق؛ **انجام:** قال ابن البراح و ابن المکاوی قد و الله ... نفسه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۸۸/۳

آغاز: ابوالفرج بن الندیم بن عثمان بن ابی زیاد، ابوالفرج السندی یظهر من بعض الروایات تشیعه و له کتاب مضی فی فرج السندی و الظاهر بعد ثبوت الفرج السندی و الظاهر بعد ثبوت الفرج السندی کونه والد عیسی؛ **انجام:** ابن نهیک عبدالله و اخوه عبدالرحمن ابن الولید محمد بن احمد و یحتمل أن یطلق علی ابنه احمد بن محمد و علی بن محمد بن الخزاز.

رجال شیعه را به‌گونه‌ای بسیار مختصر و به ترتیب حروف الفبا و کنی و القاب گرد آورده است و ظاهراً مؤلف در پی آن بوده که رجال مختصری جهت مراجعه خود تنظیم نماید و در پایان به برخی از اصطلاحات رجالی پرداخته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۹۵ر–۱۳۴ر)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳/۵سم [ف: ۲۸ – ۲۶۴]

● الرجال / رجال / فارسی

ar-rijāl

رساله فارسی درباره رجال، خبر است.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۳۵/۱۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۷ - ۲۳۰]

← الرجال (ابن داود) ⟵ رجال ابن داود

● **رجال ابن داود = الرجال (ابن داود)** / رجال / عربی
rijāl-u ibn-i dāwūd = ar-rijāl (ibn-i dāwūd)
ابن داود حلی، حسن بن علی، ۶۴۷ - ۷۴۰ قمری
ebn-e dāvūd-e hellī, hasan ebn-e ‘alī (1250 - 1340)
تاریخ تألیف: ذیحجه ۷۰۷ق؛ محل تألیف: نجف اشرف
مؤلف ــ که از شاگردان محقق نجم الدین حلی و سید جمال الدین بن طاووس بوده ــ کتاب حاضر را در علم رجال و در دو قسم: بیان راویان موثق و بیان راویان مجروح، با استفاده از دیگر کتب معتبر در این علم همچون: رجال و فهرست شیخ طوسی، رجال کشی، نجاشی، برقی و غضایری نگاشته است. به نقل از روضات الجنات، امیر مصطفی رجالی مؤلف کتاب «النقد»، در شرح حال «ابن داود حلی»، کتاب رجال ایشان را همراه با اشتباه و غلط دانسته که منظورش اشتباهات متشتت ایشان در اوصاف رجال و ضبط اسماء و القاب و اقوال بوده. همین‌طور، ملا عبدالله شوشتری در برخی از حواشی خود بر کتاب «تهذیب» شیخ طوسی، کتاب مذکور را ــ به لحاظ اشکالات زیادی که در نقل اقوال پیشینیان دارد ــ قابل‌اعتماد ندانسته است. این کتاب به جهت حسن ترتیب بر مؤلفات متقدمین برتری دارد چه در مؤلفات قدیم این فن در ترتیب ذکر اسامی راویان تنها رعایت حرف اول نام راوی می‌شده. در این کتاب ترتیب هجایی در نام راویان و هم پدرانشان به طور دقیق رعایت شده و دیگر آنکه به ملاحظه اختصار برای هر یک از اسامی مبارکه معصومین (علیهم السلام) و هم برای اصول مؤلفات این فن رمزی معین داشته، بالجمله این کتاب در میان کتب رجال امامیه نخستین تألیفی است که آن دو جهت در آن رعایت شده و متأخرین از آن پیروی کرده‌اند. در آخر کتاب پس از حرف «ی» فصولی درباره جمله از رواة فاسد العقیده و ضعفاء آورده است. وی آن را پس از «خلاصة الأقوال» علامه حلی تألیف کرده و گاهگاه متعرض اشتباهاتی که در آن رخ داده می‌شود.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی وفقنی للتخلی عن الحرکات الدنیویة و النظر فی المهمات الاخرویة ... و بعد فانی لما نظرت فی اصول الفتاوی الفقهیة و فروعها النظریة.
انجام: ابو هرون المکفوف قرکش طعن فیه طعناً عظیماً ابو یعقوب المعری کش زیدی
چاپ: تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۴۲ ش، به اهتمام جلال الدین محدث ارموی، ۵۷۰+ ۴۷ص؛ نجف، مطبعة الحیدریة، ۱۳۹۲ ق، تحقیق سید محمد صادق آل بحرالعلوم؛ قم، منشورات شریف الرضی، افست چاپ نجف.
[الذریعة ۱۵۴/۱۰ و ۱۵۵ و ۱۶؛ مشار ۶۸۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۰۰/۲؛ دنا ۵۵۹/۵-۵۶۱ (۸۵ نسخه)؛ فهرستگان حدیث ۲۸۳/۱-۲۹۰]

شرح و حواشی:
۱- حاشیة رجال ابن داود؛ شوشتری، عبدالله بن حسین (-۱۰۲۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۳۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۸۲۹ق؛ با اجازه‌ای که علی بن الحسن بن محمد استرآبادی به تاریخ ۱۴ رجب ۸۲۹ برای سید عزالدین حسن بن حمزه حسینی، با بلاغی که حسن بن حمزة ابن محسن حسینی موسوی به تاریخ جمعه ۱۹ شوال ۸۲۹ در مسجد سید جلال بن شرفشاه حسینی (ظاهراً در نجف اشرف) نوشته؛ تملک: محمد مقیم لاهیجی، خلیل بن محمد باقر؛ جلد: مقوایی، ۱۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۸ - ۲۳۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۱۳
آغاز: الحمدلله الذی وفقنی للتخلی عن الحرکات الدنیویه و النظر فی المهمات الاخرویة و صرف عزمی ... و بعد فانی لما نظرت فی اصول الفتاوی الفقهیة و فروعها؛ **انجام:** المکفوف قر کش طعن فیه عظیما [ابو یعقوب] المعمری کش زیدی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ با انهائی با عبارت «انهاه ایده الله تعالی قراءة و ضبطا و تحریراً فی مجالس آخرها یوم الاربعا رابع شهر ذی الحجة الحرام عام ثلث و خمسین و تسعمائه و انا العبد الفقیر الی عفو الله تعالی و کرمه زین الدین بن علی بن احمد الشامی العاملی حامداً لله تعالی مصلیا علی رسوله ...» آمده و نیز عبارت «ثم بلغ قراءة ایده، الله تعالی» در چند جای نسخه به خط مبارک شهید ثانی، مصحح، محشی، با نشان «بلغ» و عبارت «ثم بلغ قراءة ایده الله تعالی» به خط شهید ثانی مقابله گردیده؛ تملک: محمدمهدی قاینی با مهر «افوض أمری الی الله عبده محمد مهدی ۱۰۷۸» (بیضی)؛ مهر: «عبده محمد موسی الحسینی ۱۲۱۶» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع مشکی، ۱۵۴گ، ۱۵ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۳۵ - ۶۵۴]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۷۶
از الیسع القمی در جزو یکم تا محمد بن بشیر در جزو دوم؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حاجی جواد، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه، ۱۰۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۸×۲۳/۴سم [ف: ۱ - ۲۳۷]
۴. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه:۱۰
بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۴۴ق؛ ساخته در ۷۰۷، مقابله شده در ۹۶۹ با تاریخ ۹۴۴ [نشریه: ۵ - ۲۷۲]
۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۱۳/۲ حکمت
خط: نسخ، کا: زین الدین بن علی بن احمد عاملی، تا: نیمه ذیحجه ۹۵۳ق؛ تاریخ وقف: ۱۰ صفر ۱۳۲۸؛ جلد: تیماج تریاکی، قطع: وزیری [ف: ۲ - ۵۲]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۸۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد بن حسین شهیر به ابن معال، تا: ۴ رمضان ۹۵۷ق؛ ۱۲۱گ، ۱۹-۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ - ۶۰۵]

۷. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: محمد بن عبد علی اوالی، تا: ۹ ربیع الاول ۹۶۴ق، جا: مشهد رضوی [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۰۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۷۷/۲
خط: نستعلیق، کا: علاء الملک بن عبدالقادر حسینی مرعشی، تا: پنج‌شنبه اواخر جمادی الثانی ۹۶۴ق؛ از روی نسخه‌ای که حسین بن عبدالصمد حارثی عاملی نزد شهید دوم زین العابدین علی عاملی خوانده بود، مقابله شده، محشی بعضی از آنها با نشانی «عش» از کاتب نسخه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ (۷۱پ-۱۳۲ر)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۸ - ۷۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۸۵/۲
خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن عبدالنبی قطیفی خطائی طائی، تا: ۱۸ رمضان ۹۶۶ق، برای استاد خود ملا عبدالله شثتری؛ محشی با نشان «بخطه ز، ز بخطه» و جز اینها، مقابله و تصحیح شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ (۱۳۳پ-۲۵۹ر)، ۱۹ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۵ - ۴۲۳۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۱۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ابویعقوب المعمری (لش) زیدی. علی ید العبد ... مرتضی بن الحسین بن ...
خط: نسخ، کا: مرتضی بن حسین بن مرتضی حسینی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ جمادی الاول ۹۶۶ق؛ تملک: محمد ابراهیم بن الحاج احمد؛ کاغذ:ترمه،جلد:تیماج قهوه‌ای،۳۳سطر(۱۸/۵×۲۶/۵)[ف:۱۶ - ۴۷]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شریف پسر بهاء الدین علی رامدی حسنی، تا: جمعه ۱۷ شوال ۹۶۷ق، جا: قزوین؛ مصحح، همراه با درایه حسین عبدالصمد پدر بهائی (گ۱-۳۶) و درایه شهید (گ۳۷-۴۲) و این کتاب (۴۳-۱۰۱) و فهرست طوسی (۱۰۱-۱۴۱)، گویا نویسنده شاگرد شیخ حسین بن عبدالصمد پدر شیخ بهائی بوده و کتاب درایه استاد خویش و این کتاب را دنبال یکدیگر نوشته و سپس بر استاد خوانده و مقابلت و تصحیح کرده و استاد در پایان کتاب درایه اجازه‌ای برای او نگاشته؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۵۸گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲ - ۵۷۳]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۴
آغاز و انجام: برابر
ج۲-۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ شوال ۹۷۳ق؛ محشی؛ واقف: خواجه شیر احمد بن عمیدالملک تونی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۷ - ۱۵۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید رضا ملقب به میر مخدوم بن عبد الوهاب، اوجی، تا: ذیحجه ۹۷۶ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ کاغذ: شرقی، جلد: کاغذ کرمی، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۸ - ۲۳۸]

۱۴. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه:۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد معروف به ابن معتوق، تا: ۲۹ شوال ۹۷۷ق؛ مقابله شده با نسخه مقرو بر شهید ثانی توسط سید علی بن حسین بن صایغ از شاگردان شهید ثانی در ۹۷۸ق، با حواشی از شهید ثانی با رمز «ز» و حواشی از علی بن حسین بن صایغ؛ تملک: آیة الله آقا میرزا سید محمد هاشم موسوی چهارسویی به تاریخ ۱۲۷۶، محمد بن یعقوب الغریفی مورخ اوایل شوال ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۸گ، ۱۵ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [فهرست روضاتی: - ۱۲۷]

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره
همان نسخه بالا [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۱۴۹]

۱۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵
خط: نسخ، کا: حبیب الله شریف بن کمال الدین محمود سبزواری، تا: ۹۷۹ق، جا: خراسان مدرسه امیرافضل؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشانه «ایضاح، صد، صحاح، قاموس، س، هـ جامع الاصول، مغرب اللغة، نجاشی»، دوبار مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: - ۵۵۲]

۱۶. شیراز؛ دستغیب، بدرالدین؛ شماره نسخه:بدون شماره
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۹ق، جا: کلکنده؛ قطع: وزیری [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۶۱]

۱۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۴ ـ د
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوطالب بن عنایت الله تویسرکانی، تا: سه‌شنبه ۳۰ رجب ۹۸۰ق؛ از روی نسخه سید علاءالملک مرعشی نوشته کمال الدین حسین بن عبدالصمد حادثی، و آن نسخه را هم همین حارثی نزد زین الدین بن احمد شامی عاملی خوانده و عامل بدو در روز ۵ ذیحجه ۹۵۰ اجازه قرائت داده بوده است و این اجازه را تویسرکانی از روی خط مرعشی در نسخه ما نوشته؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰۶گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۳۵/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسین طالقانی، تا: دوشنبه ۱۲ جمادی الاول ۹۸۲ق؛ از روی نسخه‌ای که از خط مؤلف نقل شده بود، مصحح، مقابله شده توسط طالقانی؛ جلد: مقوایی، ۱۲۷گ (۷۵پ-۲۰۱ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲۵ - ۸۷]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۰۱/۱
خط: نسخ، کا: حسن بن حسین بن علی خفاجی ملقب به غرابات

و مجاور نجف اشرف، تا: پنج‌شنبه ۱۷ شوال ۹۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ (۱پ-۱۴۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۷ - ۸۹]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود طهرانی، تا: ۹۹۰ق، جا: کلکنده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۴گ، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۴۴۴]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۴۵/۳

خط: نسخ، کا: اصفهانی، تا: ۲۶ شعبان ۹۹۲ق؛ مقابله شده با نسخه شهید که در ۹۵۳ مقابله کرده بود در ۱ ربیع الثانی ۹۹۳؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۹گ (۲۱۲-۳۳۰)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۲۹]

۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۳۷۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابیطالب محمد بن عنایة الله، تا: ۶ ربیع الثانی ۹۹۷ق؛ در سال ۹۹۷ق با نسخه مصحح دیگری مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف:۲-۲۳۱]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۹۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای بلاغ مقابله؛ تملک: محمد امین شریف استرآبادی در ۱۰۹۴، مظفر حسینی خادم در ۹۸۹؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۵سم [ف: ۶ - ۴۵۹]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۸۵

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۰؛افتادگی:آغاز وانجام؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۲ - ۷۲]

۲۵. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه:۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مقابله شده با نسخه خوانده شده بر شهید ثانی؛ مهر: «عبده رفیع الدین محمد الحسینی ۹۹۶»، «عبده محمد صادق ۱۱۵۶»؛ تملک: میرمحمد حسین موسوی چهارسویی (متوفای سلخ جمادی الآخره ۱۳۰۸) فرزند مرحوم حاج میر سید محمد، محمد شفیع حسینی در ۲۳ ربیع الاول ۱۰۷۵؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۴گ، ۱۹ سطر در متن (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [فهرست روضاتی: ۱۳۴]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۹۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کامل شده روز چهارشنبه ۱۸ محرم ۱۳۲۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۱۲۷گ، ۲۰ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۱۳۴]

۲۷. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اوراق آخر آن را زین العابدین خوانساری کامل کرده است، در ابتدای آن ترجمه ابن داود است نوشته سید مرتضی نجومی (صاحب کتابخانه) به خط خود او به تاریخ ۱۳۷۱ [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۳۲]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۴۰

آغاز: و غیرهم و بیانات الموثقین و أخرت المجروحین لیکون الوضع بحسب الاستحقاق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۱۳۸]

۲۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۴۷

انجام: و علی بن حنان و علی بن اسماعیل و یعقوب به یزید و الحسن بن علی بن النعمان و محمد بن اسلم الجبلی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم[ف:۲-۴۷۶]

۳۰. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۲۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۶]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۰۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملک: محمود رضوی، حسن بن محمد زمان رضوی، محمد زمان رضوی و مهر «العبد الراجی داود الحسینی» (مربع)، داود بن محمد جعفر ازغدی حسینی از ۱۱۹۶ق؛ مهر: «العبد محمد زمان بن محمد جعفر الرضوی» (بیضی) و تاریخ تولد محمد زمان رضوی در ۸ صفر ۹۹۰ق، «عبده الراجی عبدالحسین» (مربع) با تاریخ ۱۲۹۳ق؛ با یادداشت امانت شیخ محمد مازندرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۸ - ۷۵]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۶۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با استفاده از کتب لغت همچون: نهایه و صحاح و قاموس و با نشانه «۱۲»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ (۲۲۶پ-۳۰۹پ)، ۱۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۸۶]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۲۳/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نیمه اول آن نسخ قرن ۱۱ مصحح و محشی و نیمه دوم به خط معاصر با تصحیح آیة الله مرعشی؛ مهر: «عبده عبدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۸گ (۲۶۳پ-۳۶۰پ)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۳۵]

۳۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۱۵/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۸۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۶۳/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۵۱]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۳

آغاز: المخالف بالکلیة رایت من لوازم هذه القضیة النظر فی الاحادیث الامامیة؛ **انجام:** و موسی بن القاسم البجلی و یونس بن الحسن بن عمار الفیض الصیرفی.

ج۲–۱؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۷۶گ، ۱۳–۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷ – ۱۵۳]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۴۴۸

آغاز و انجام: برابر

تنها فرق در پایان «ابو یعقوب المقری» است که در نسخه قبل «ابویعقوب المعری» می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشانه‌های «ع سلمه الله»، «عبدالله شوشتری»، «ع ره»، «ع س» و «القمی عبدالله»، مصطفی خوانساری این یادداشت‌ها را از عبدالله شوشتری استاد مجلسی اول دانسته؛ تملک: مصطفی خوانساری در رمضان ۱۳۵۲ق و مهر «مصطفی الحسینی ۱۳۴۲» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: خراسانی نخودی، جلد: مقوا، ۲۳۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۹۱] و [ف: ۲۷–۱۵۴]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۲۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن علی طالقانی، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۱۲ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز، ۱۰۸گ (۱پ–۱۰۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸ – ۲۱۷]

۳۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۲۷/۱

آغاز: و یجوز ان یخرج شاهدا ربیع بن محمد بن عمر بن حسان الاصم المسلی؛ **انجام:** احمد بن الحسین بن سعید بن حماد بن مهران احمد بن بشیر البرقی جش احمد بن علی ابوالعباس الرازی ... غض احمد بن علی بن کلثوم السرخسی.

خط: نسخ، کا: ظاهرا سلیمان طالقانی، تا: ۱۲ ذیقعده ۱۰۱۸ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، مقابله شده توسط سلیمان مزبور نزد سید محمد طالقانی یکی از علمای وقت، محشی بعضی به فارسی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۵ – ۳۷]

۳۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۶۰/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۲۰ق؛ مصحح، محشی؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۲۹ص (۱–۱۲۹)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۳۰سم [ف: – ۱۳۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۰/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۲۶]

۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۷۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۲۱ق؛ مصحح، محشی؛ ۱۱۰گ (۲۰پ–۱۲۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۲۵]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۲

خط: نسخ، کا: احمد مکی، تا: ۱۰۲۱ق، جا: کلکنده [الفبائی: ۲۷۶]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۲

آغاز و انجام: برابر

ج ۲–۱؛ خط: نسخ، کا: احمد بن علی مکی شیرازی، تا: غره ربیع الاول ۱۰۲۱ق، جا: حیدرآباد؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوای روغنی، ۱۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲۷ – ۱۵۱]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۶

آغاز: الامامیة و رجالها المرضیة و غیر المرضیة فصنفت هذا المختصر

خط: نستعلیق،کا: جزء اول سراج الدین بن احمد شوشتری (جزء اول) در غره جمادی الاول ۱۰۲۱ق، نظام الدین علی ابن غیاث الدین محمد بن نظام الدین علی شوشتری (جزء دوم)، تا: شنبه ۱۷ صفر ۱۰۲۴ق، جا: مشهد رضوی و کربلا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۱گ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲ – ۷۳]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۳۰

آغاز و انجام: برابر

جلد ۲–۱؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ابوالفتوح، تا: جمعه دهه اول ذیقعده ۱۰۳۷ق، محشی؛ واقف: فخرالدین صدرعاملی، خرداد ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۵۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۷ – ۱۵۲]

۴۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۲۷/۱

خط: نسخ، کا: معین الدین اشرف بن محمد بن علی حسینی خادم استرآبادی، تا: ۹ محرم ۱۰۳۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ نزد محدث تونی مقابله شده، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ – ۹۸۷]

۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۰۴/۲-۳۳/۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۰۴۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۹۹۷]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۹۳/۲

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن احمد بن شهاب یشکری، تا: ۱۶ صفر ۱۰۵۲ق، جا: گلپایگان (جربادقان)؛ مصحح، محشی؛ تملک: ضیاءالدین محمد بن محمدعلی، عبدالصانع بن میرسمیع علوی، عبدالله بن ترکی به سال ۱۲۴۲؛ ۱۵۷گ (۱۲۶پ–۲۸۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۲۶]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین، تا: ۱۰۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۱۷گ (۱۴۶پ–۲۶۲پ)، ابعاد متن: ۷/۵×۱۵، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱۳ – ۴۰۹]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۴۲/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ – ۲۳۰]

۴۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۷۳

خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد رضا سبزواری، تا: پنج‌شنبه نزدیک پایان رمضان ۱۰۷۲ق؛ محشی با نشان «صه، منه، هم، س، ایضاح، ذکری»؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۱۴۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۳۷]

۵۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۶۶

خط: نسخ، کا: عادل بیک بن قلیچ بیک برلاس، تا: پنج‌شنبه ۱۱ ذیقعده۱۰۷۴ق؛ مصحح، محشی به خط بهاء الدین محمد لاهیجی و از خودش؛ تملک: محمد بن معز الدین محمد حسینی با مهر «العبد معز الدین الحسینی» (مربع)؛ واقف: معز الدین، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۵۵]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۸۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۱۱گ (۱۸۵پ-۲۹۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۷۵]

۵۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: پنج‌شنبه ۱۶ رمضان ۱۰۹۱ق؛ مصحح؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۸۴گ (۹۲-۱۷۵)، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم[ف:۱-۱۸۸]

۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۰۳

آغاز: الجواد و علی بن محمد الهادی و الحسن بن علی العسکری کر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: سلطان محمد حسینی دامغانی، تا: ۱۰۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی، ۲۰۹گ، ۱۶ سطر (۴×۱۱)، اندازه: ۸×۱۶/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۸۷]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۵

خط: نسخ زیبا، کا: محمد امین، تا: محرم ۱۰۹۶ق؛ اندازه: ۱۱×۲۰سم [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۴]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۶۶/۳

آغاز: بسمله، باب الهمزه ابراهیم بن نعیم العبدی الکتانی یکنی ابا الصالح کان یسمی المیزان ثقه له اصل؛ **انجام:** ابوبصیر بن یحیی من اهل سمرقند ثقة و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: سعد بن خزعل حویزی حلی الاصل، تا: ۱۰۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ در سرآغاز نسخه نوشته «جمله من وثقة الشیخ الطوسی رحمه الله فی کتاب الرجال»؛ کاغذ: اصفهانی سفید، جلد: مقوایی مشکی، ۸ص (۱۶۰-۱۶۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۵۳۱]

۵۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۶۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ (۷۲پ-۱۶۰پ)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲۰ - ۶۲]

۵۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: داود بن علی مازندرانی، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید، «المتوکل علی الله محمد باقر بن محمدباقر» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۴گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳ - ۱۱۳۴]

۵۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۲۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ تملک: ملک محمد حسین فراهی؛ ۹۹گ (۱۵۳پ-۲۵۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۶]

۵۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۶]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۸۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل فی ذکر جماعة اطلق علیهم الضعف ... خج محمد بن هرون. حج محمد بن یحیی.

کاتب چند فایده و فصل پایانی کتاب را ننوشته است. وی نابهنگام به کتابت خود خاتمه داده و علامت «تمت» نهاده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ فایده درباره عدة من اصحابنا در اسناد کافی از کتاب وافی، نام‌های کنایی ائمه (ع) در زمان تقیه به نقل از وافی و چند فایده رجالی دیگر از زبدة الرجال و رجال شیخ ابوعلی، با یادداشت‌های توضیحی از الشیخ ابوعلی (ره)، رجال شیخ ابوعلی، آقاباقر ره، میر مصطفی، خلاصة، وافی، جش، صدرالدین و ایضاح؛ تملک: صدرالدین موسوی لاریجانی شاهاندشتی در ۱۲۴۴ق با مهر «هبده صدرالدین الموسوی ۱۲۲۶» (بیضی)، حاج شرف الملک فلسفی در آبان ۱۳۲۴ش، یادداشت انتقال کتاب به علی مدرس در سال ۱۲۸۸ق با مهر «هو العلی ۱۲۶۷» (بیضی)؛ مهر: «حسن ابن علی الحکیم (؟)» (بیضی)؛ واقف: سیده بیگم خانم؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۲گ (۱پ-۶۲پ)، ۲۱ و ۲۵ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۴۰]

۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۴/۲

خط: نسخ، کا: محمد تقی شریف یزدی، تا: ۱۲۸۱ق؛ از روی نسخه نجف گویا نوشته بیرجندی، محشی، با نقل اجازه انهاء قرائت زین الدین [بن] علی بن احمد شامی مورخ در روز یک‌شنبه ۵ ذیحجه ۹۵۰، نوشته حسن طباطبائی از روی نوشته ابوطالب بن عنایة الله تویسرکانی، با خط عبدالله بن فتح الله بسطامی در میانه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۴۴]

۶۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۸گ، ۱۸ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۳ سم [ف: ۱۳ - ۱۸۵]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۱۴

آغاز و انجام: برابر

ج۲-۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۷ رجب ۱۳۱۶ق، جا: نجف

اشرف؛ نونویس‌ها در دوشنبه ۲۷ رجب ۱۳۱۶ق به خط احمد بن محمد شریف در حرم شریف غروی مرتضوی، مصحح؛ تملک: مصطفی صفایی خوانساری در محرم ۱۳۷۳ ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: کشمیری نخودی و فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۹۲] و [ف: ۲۷-۱۵۳]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۳

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۶]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۴

بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۶]

۶۶. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۵]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱۶۲

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶/۳ خوئی

آغاز و انجام: برابر

این نسخه تنها دیباچه و ۲ قسمت از پایان بخش دوم رجال این داود است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۴ص (۱۵۱-۱۷۴) [ف: ۷ - ۱۲۶]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۴۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن ملا عبدالحسین بیدگلی کاشانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ (۳۳ر-۱۱۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۵]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ۱۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۶ - ۶۰۶]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۷گ، ۲۵ و ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ - ۶۰۶]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۵۵

انجام: و محمد بن اسلم الجبلی و محمد بن الحسین بن ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، با نشانی بلاغ؛ تملک: علی بن حسین حسینی شبری، حسین بن محمد تقی نوری، ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ محرم ۱۳۲۴ با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۳۱۶]

۷۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ، ۲۹۲ص (۲۵۷-۵۴۸)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۸ - ۳۶۶]

۷۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۸۰

آغاز: و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده توسط سلطان محمد حسینی دامغانی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج، ۲۶۱گ، ۱۴ سطر (۱۲/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۲ - ۶۷۴]

۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۲-۲/۱۸۲

آغاز: والفضل بن شاذان فش وابن عبدون عب والغضائری غض ومحمد بن بابویه به وابن فضال فض ... باب الهمزة آدم بن الحق بن آدم بن عبدالله الاشعری؛ **انجام:** واما الحسن من طریق ابن بابویه وطریقه الی سماعة بن مهران وسماعه واقفی والی محمدبن النعمان والی الاغر الناس والرمان بن الصلت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۱۹۹۷]

۷۶. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۶۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده؛ ۶۰گ (۱پ-۶۰پ)، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، [چند نسخه-ف: - ۲۱۱]

۷۷. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۰/۱

آغاز: بن مهربان بالکسر المعروف با بن خانبه بالخاء؛ **انجام:** و منهم من یقول الازدی و لیس.

خط: نسخ درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضا «ص، س، ه، ح، ۱۲، جش، صحیح بخاری، صه ...»؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۷ سطر(۱۱×۱۷) [ف: - ۷۰]

۷۸. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۶۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ ۵۹گ (۱۳۸پ-۱۹۶پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۹۸]

۷۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۹۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سبز، جلد: رویه کاغذ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶ - ۴۵۹]

← رجال أبی علی الحائری ⋟ منتهی المقال فی احوال الرجال
← رجال استرآباد ⋟ تذکره استرآباد و گرگان

● رجال استقصاء الافحام / رجال / عربی و فارسی

rijāl-u istiqṣā'-il ifḥām

کنتوری، حامد حسین بن محمد قلی، ۱۲۴۶ - ۱۳۰۶ قمری

kantūrī, hāmed hoseyn ebn-e mohammad qolī (1831 - 1889)

وابسته به: استقصاء الافحام و استیقاء الانتقام فی نقض منتهی الکلام؛ کنتوری، حامد حسین بن محمد قلی (۱۲۴۶-۱۳۰۶)

وی رجال «استقصاء الافحام» خویش را با ضبط تلفظ صحیح و همچنین شهر یا منطقه‌ای که به آن منسوبند، به طور اجمال و

فهرست وار آورده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۷۱۷

آغاز: اول حجة الله البالغة این است الحمدلله الذی فطر الانام علی ملة الاسلام و الاهتداء و جبلتهم علی الملة الحنیفیة السمحة السهلة البیضاء؛ **انجام:** ابو سالم عبدالله مغربی عیاشی.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۷۲گ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲۷ - ۱۵۴]

← رجال اصفهان ⟵ تذکرة القبور

● رجال بحرالعلوم = الفوائد الرجالیة / رجال / عربی

rijāl-u baḥr-ul-'ulūm = al-fawā'id-ur rijālīya

بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵ - ۱۲۱۲ قمری

bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742 - 1798)

این کتاب که از مدارک متأخرین است شامل ترجمه جمله‌ای از رواة امامیه است: نخست خاندان‌ها و اشخاصی که با عنوان «آل، ابن، بنی» شناخته می‌شوند (مانند آل ابی رافع، آل ابی شعبه، بنو عبد ربه بنوایی شبرة) پس از آن جمله از راویان را به ترتیب هجائی آورده، سپس به فواید رجالی پرداخته که چاپ شده آن، شامل ۳۳ فایده است که اولین آن رجال ارشاد و آخرین آن رجال برقی است که احمد بن محمد بن خالد است. در نسخه‌ها برخی هر دو با هم و برخی جدا آمده است و در نامگذاری نیز تفاوت‌هایی دیده می‌شود. به نظر می‌رسد هر دو با هم یک کتاب است و به رجال بحرالعلوم و یا فوائد الرجالیه موسوم است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله اجمعین صلاة دائمة الی القیامة قائمة. باب ما صدر بالآل (آل ابی رافع) من ارفع بیوت الشیعة و اعلاها شأنا و اقدمها اسلاما ...

آغاز فوائد: فائدة فی رجال الرشاد: قال المفید فی (الارشاد) فی الفصل الذی عقده فی النص علی موسی بن جعفر عن ابیه جعفر علیهما السلام: فمن روی صریح النص بالامامة عن ابی عبدالله ...

انجام: رجال: قال فی الوجیزة فی یزید: و ابو خالد الکناسی ممدوح، من جملة المشاهیر المتکررین فی الاسانید و هذا یقتضی حسنا فیه و الحمد لله و سلام علی محمد و آله.

فوائد: یعنی منه و هو صریح فی ان الکتاب له لا لابیه. و الحمد لله علی الاتمام و الصلاة علی نبیه و آله الکرام الذین یکمل بهم الدین و یختم بهم المرام و لعنة الله علی اعدائهم الی یوم القیام.

چاپ: نجف اشرف، سنگی، ۱۳۴۹ق، رحلی، ۱۵ص (صص۱۲۳-۱۳۷)؛ تهران، انتشارات مکتبة الصادق، تحقیق سید محمد صادق بحرالعلوم، ۱۳۶۴ش،۴ج

[الذریعه ۹۹/۱۰ شماره ۲۰۳؛ دنا ۵۶۳/۵ (۲۵ نسخه)]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱/۱۸۹۶

آغاز: برابر فوائد

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء -نجف اشرف. فقط فوائد آخر کتاب آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۸ص (۱-۲۸) [عکسی ف: ۵ - ۳۵۴]

۲. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از محمد علی و عنایت الله بن عیسی لاریجانی؛ ۸۸گ (۴۲-۱۲۹)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [صد و شصت نسخه: - ۵۸]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱/۲۵۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یونس بن یعقوب و معاویة بن حکیم و عدة من اجلة الفقهاء العلماء و الحمدلله علی الاتمام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، از نسخه‌ای که کتاب از آن استنساخ شده از «محمد تقی بن محمد رضا طباطبائی» و «حسین بن رضا طباطبائی» و «علی بن محمد رضا طباطبائی» و «کاظم بن رضا طباطبائی» در شهادت به صحت نسخه اصلی منقول می‌باشد، محشی از «محمد موسوی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۹گ (۱پ-۱۳۹ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۱۰۷۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۵۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن زرد، ۱۹۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۱سم [ف: ۱ - ۲۳۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی بن اسباط و بنو الحسن بن علی بن فضال علی و اخواه و یونس بن یعقوب و معاویة بن حکم وعد عدة من اجلة العلماء و الفقهاء و الحمد لله علی الاتمام و الصلوة علی نبیه و آله الاکرام الذین یکمل بهم الذین ویختم بهم المرام ولعنة الله علی اعدائهم الی یوم القیامة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با بلاغ مقابله؛ تملک: مصطفی حسینی صفایی خوانساری در ذیقعده ۱۳۷۵ق، محمد تقی طباطبائی از نوادگان بحر العلوم با مهر «عبده محمد تقی بن محمد رضا الطباطبائی ۱۲۳۶» (بیضی)، حسین طباطبائی با مهر «حسین بن رضا الحسنی الحسینی» (بیضی)، کاظم طباطبائی که نوشته صحت نسخه فوائد رجالیه جدم و مقابله آن با دو واسطه کتاب و مقابله بر من ثابت شد با مهر «عبده علی بن محمد رضا الطباطبائی ۱۲۴۳» (بیضی)؛ مهر: «علی نقی بن محمد» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳۴گ (۱پ-۱۳۴پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۱۰۳] و [ف: ۲۷-۲۱۶]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱/۳۳۳۱

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۱۲ق؛مصحح،با علامت بلاغ؛ ۱۳۸گ (۱پ–۱۳۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲– ۱۰۷۵]

۷. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۶-۴/۶۶**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بنو الحسن بن علی بن فضال، علی و اخواه یونس بن یعقوب و معاویة بن حکیم وعد عدة من اجلة الفقهاء العلماء و الحمدلله علی الاتمام والصلوة علی نبیه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق؛ جلد: تیماج زرد، ۱۲۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۶ – ۳۱۱۰]

۸. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۴۳**

آغاز: برابر فوائد

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در عراق؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق؛ محشی به نقل از مولف، در چند بر گ آخر کتاب مجموعه اجازات اساتید مولف به خط کاتب؛ ۲۱۷ص [عکسی ف: ۶ – ۲۹۲]

۹. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۷۹**

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن رضا حایری، تا: سه‌شنبه ۲۳ رمضان ۱۲۳۵ق؛ در پایان اجازه‌های محمد باقر بهبهانی و محمد باقر بن محمد باقر هزار جریبی در نجف در جمادی الثانی ۱۱۹۵ و شیخ یوسف بحرانی و ابوصالح محمد مهدی بن بهاءالدین محمد فتونی عاملی نجفی و عبدالباقی بن محمد حسین بن محمد صالح حسینی در ۱۱۹۳ و حسین بن محمد ابراهیم حسینی در ربیع الاول ۱۱۹۶ است به بحرالعلوم و اجازه‌های او به سید عبدالله بن سید نورالدین بن سید نعمة الله موسوی و به حیدر بن حسینی بن علی موسوی یزدی در ۱۰۲۹ و به عبدالنبی قزوینی یزدی در ۱۷ ذیحجه و محمد بن محمد صالح لاهیجی و سید دلدار علی بن محمد حسین هندی نصیرآبادی و حاج محمد حسن بن حاج معصوم قزوینی در ۱۲۱۱ است؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۲سم [ف: ۱ – ۲۳۸]

۱۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد ذکر احمد بن ابی عبد[الله] البرقی ینقل عن علی بن الحکم یعنی و هو بن صریح فی ان الکتاب له لا ابیه.

از دیباچه تا «باب ما صدر» نانویس و همچنین در آخرین فوائد ترتیب رعایت نشده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ واقف: محمود شهابی، آبان ۱۳۶۶؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۷گ، ۱۶– ۲۰سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۶سم [ف: ۲۷ – ۲۱۷]

۱۱. **قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۴۸**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مقتضی کلام الشیخین فی الکتب الثلاثه ان الباعث علی حذف الوسائط قصد الاختصار مع حصول الفرض.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک ۱۲۴۸ق، و تملک: مهدی نجف ابن شیخ محمد رضا نجف با مهر «مهدی النجف» (شش گوش)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۳۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۴ – ۱۴۸۶]

۱۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۰۳/۱**

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن جواد موسوی، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۷۰ق؛ روی برگ اول صورت نام چند تن از خانواده بحرالعلوم آمده که دارای نسخه اصل بوده و این نسخه از روی آن نوشته شده، در پایان صورت چند اجازه به بحر العلوم و صورت چند اجازه وی به دیگران آمده است بدین ترتیب: ۱. اجازه آقا محمد باقر وحید بهبهانی به بحر العلوم، ۲. اجازه آقامحمد باقر هزارجریبی به وی، ۳. اجازه شیخ یوسف بحرانی به وی، ۴. اجازه شیخ مهدی فتونی به وی، ۵. اجازه شیخ مهدی موسوی به وی، ۶. اجازه میر عبد الباقی خواتون آبادی به وی، ۷. اجازه سید حسین قزوینی به وی، ۸. اجازه بحر العلوم به سید عبد الکریم موسوی، ۹. اجازه به سید حیدر موسوی، ۱۰. اجازه به شیخ عبدالنبی قزوینی، ۱۱. اجازه به ملا محمد لاهیجی، ۱۲. اجازه به سید دلدار علی هندی، ۱۳. اجازه به ملا محمد حسن قزوینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۲۰ – ۱۶۳]

۱۳. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۶۴**

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن جواد موسوی، تا: سه‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۷۰ق؛ با اجازه‌های محمد باقر بهبهانی و محمد باقر هزار جریبی در نجف در جمادی الثانی ۱۱۹۵ و شیخ یوسف بحرانی و سید حسین خوانساری و عبدالباقی بن محمد حسین بن محمد صالح حسینی در شعبان ۱۱۹۳ و حسین بن محمد ابراهیم حسینی در ربیع الاول ۱۱۹۴ به بحرالعلوم و اجازه‌های او و به سید عبدالکریم بن محمد موسوی و سید حیدر موسوی یزدی در ۲۷ رمضان ۱۲۰۹ و مولی عبدالنبی قزوینی یزدی در ۱۷ ذیحجه و محمد بن محمد صالح یزدی در ۱۷ ذیحجه و محمد بن محمد صالح لاهیجی و سید دلدار علی و محمد حسن بن حاج معصوم قزوینی؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن تریاکی، ۱۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۷سم [ف: ۱ – ۲۳۸]

۱۴. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۴۵/۱**

خط: نسخ، کا: محمد تقی حسینی یزدی، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۲ق؛ در ص ع که آرزو می‌کند سوم بار هم به نجف برود و از روی آنها این نسخه را تصحیح کند، مقابله کرده علی بن محمد جعفر تویسرکانی در نجف در صفر ۱۲۸۲ برای آقا بزرگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶ – ۳۷۹]

۱۵. **اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۳۷/۱**

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذین یکمل بهم الدین و یختم بهم المرام و لعنة الله علی اعدائهم الی یوم القیام فی سنة ۱۲۱۲ و قد فرغت من نقله الی السواد فی یوم الجمعه من الخمس الثانی من العشر الاول من الشهر الخامس من السنة الرابعة من العشر السابع من المائة الثالثه من الالف.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲ جمادی الاول ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج عنابی، ۳۶۵گ (۱پ–۳۶۵ر)، ۱۷ سطر،

اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۷۰]

۱۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ ۱۰۱گ (۱۴۰-۲۴۰)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۷۳]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۱

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱۹گ (۱پ-۲۱۹پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۳۹]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی بن اسباط و بنو الحسن بن علی بن فضال علی و اخواه و یونس بن یعقوب و معاویة بن حکم و عد عدة من اجلة العلماء و الفقهاء والحمد لله علی الاتمام و الصلوة علی نبیه و آله الاکرام الذین یکمل بهم الدین و یختم بهم المرام و لعنة الله علی اعدائهم الی یوم القیامة.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: یک‌شنبه ۱۹ رجب ۱۳۲۹ق؛ مصحح، محشی به امضای «منه قدس سره» و «منه قد»؛ تملک: مصطفی حسینی صفایی خوانساری به تاریخ ۱۳۶۰ق با مهر «مصطفی الحسینی ۱۳۴۲» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۱گ (۱پ-۱۰۱ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۱۰۴] و [ف: ۲۷-۲۱۶]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۷۳

از ابورافع تا یزید کناسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ شعبان ۱۳۳۷ق؛ در پایان فوائدی است که در چاپ شده نیست، و اجازه‌های سید محمد باقر هزارجریبی در جمادی الثانی ۱۱۹۵ در نجف و شیخ یوسف بحرانی و شیخ محمد مهدی فتونی عاملی و سید ابوالقاسم موسوی قزوینی و میر عبدالباقی بن میر محمد حسینی در شعبان ۱۱۹۳ و نگارنده معارج الاحکام فی شرح مسالک الافهام و شرایع الاسلام در ربیع الاول ۱۱۹۴ به بحرالعلوم و اجازه سید حسین بن محمد ابراهیم به او و سید حیدر بن سید حسین بن سید علی لؤلؤیی یزدی در ۷ رمضان ۱۲۰۰ و اجازه‌های خود بحرالعلوم به شیخ عبدالنبی قزوینی یزدی در ۱۷ ذیحجه و به آقا محمد صالح لاهیجی و سید دلدار علی بن سید محمد معین نصیرآبادی در ۱۶ شعبان ۱۲۱۱ به خط محمد صادق بن محمد تقی حسینی سدهی اصفهانی در یک‌شنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۳۳۵ با اجازه بهبهانی به همان بحرالعلوم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۸۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۳۸]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلاة علی نبیه و آله الذین یکمل بهم الدین و یختم بهم المرام و لعنة الله علی أعدائهم الی یوم القیام.

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد حسینی، تا: ۱۳ رجب ۱۳۶۲ق؛ مقابله شده در ۲ شعبان ۱۳۶۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۳گ (۲پ-۲۲۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۷۴]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد ذکر احمد بن ابیعبدالله البرقی ینقل عن علی بن الحکم یعنی منه و هو صریح فی ان الکتاب له لالابیه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ تملک: شیخ مامقانی صاحب تنقیح المقال؛ ۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۶ - ۶۱۷]

۲۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فایدة: الفطحیة قال ابوعمر الکشی محمد بن الولید الخزاز

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۸۸]

۲۳. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۸۱/۳

آغاز: برابر فوائد؛ **انجام:** و هو صریح فی ان الکتاب له لا لابیه فلاحظ و تأمل حتی لایذهب علیك و هذا آخر الفواید.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ص (۲۹-۵۳)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۶۱]

● رجال البرقی = طبقات الرجال / رجال / عربی

rijāl-ul barqī = ṭabaqāt-ur rijāl

برقی، احمد بن محمد، - ۲۷۴ قمری

barqī, ahmad ebn-e mohammad (- 888)

رساله مهم و مختصری در طبقات رجال است. برقی در این رساله نام اصحاب پیامبر و ائمه و نام رجال را بدون ترتیب و ذکر خصوصیتی گرد کرده است. پس از ذکر اصحاب ائمه تا امام حسن عسکری باب دوازدهم هم به راویان زن و باب سیزدهم به «اسماء المنکران علی ابی بکر» اختصاص یافته است.

آغاز: اصحاب رسول الله (ص) ابو عبدالله سلمان بن سلام مولی رسول الله (ص) ابو المقداد (کذا) بن عمرو

انجام: و معاذ بی جبل و عبیدة شاهرون سیوفهم حتی اخرجوا ابابکر و اصعدوه المنبر

چاپ: دانشگاه تهران، ۱۳۴۲ ش، با تصحیح کاظم موسوی میاموی و سید جلال الدین محدث ارموی؛ قم، مؤسسة النشر الاسلامی، با تحقیق جواد قیومی اصفهانی، ۱۴۱۹ق، ۱۹۰ ص.

[الذریعة ۱۰/۹۹؛ دنا ۵/۵۵۶]

۱. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۴۵۷

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد شریف، تا: چهارشنبه ۱۲ شوال ۸۸۹ق؛ ۱۵۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۸۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۳۰/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: شجاع بن علی حسینی در ۹۵۸ق، ابوالفضل ساروی در ۱۱۷۲، عبدالرسول بن ... بن ابی الفضل بن محمد بن ابی الفضل بن

عبدالله؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۶ص (۲-۱۷)، ۱۹-۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۴۷/۱ – ۴۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۵۵/۱۸

خط: نستعلیق، کا: احمد بن صالح درازی بحرانی، تا: قرن ۱۱؛ مقابله شده با اصلی که از روی آن این نسخه نوشته شده و آن هم از روی نسخه‌ای نوشته شده بود که محمد بن منصور بن ادریس بن مظفر بن شاذی عجلی در روز جمعه ۲۰ رجب ۵۷۰ نوشته و آن دومی هم با اصل در دهه سوم جمادی الثانی ۷۵۰ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۶ – ۴۱۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۴۵/۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸گ (۵۳پ-۶۰ر)، ۳۴ سطر [ف: ۸ – ۳۸۷]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۰۷۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۲۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ تملک: عبدالحسین صاحب الداری در ۱۳۴۶؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای و بنفش، ۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۹۳] و [ف: ۲۷-۲۰۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۷۸

همان نسخه بالا [اهدائی ف: – ۱۲۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۹-۲۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۳۱ – ۲۰۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۸۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی، تا: ۱۳۳۶ق؛ کاغذ الوان؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳گ (۱۵۹پ-۱۷۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۲۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نجم الدین شریف عسکری، تا: ۲۲ شوال ۱۳۶۵ق؛ نقل از خط پدرش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۲۶۹ر-۲۸۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۷۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۴۵۷

خط: نسخ زیبا، کا: عبدالرحیم بن ابی الفضل افشاری زنجانی، تا: ۱۳۸۴ق؛ از روی نسخه نجم الدین شریف عسکری؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۴ – ۲۳۹]

← رجال البهاری > الرسائل الرجالیة (مختصر)

● رجال تنکابنی / رجال / فارسی

rejāl-e tonekābonī

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

در این کتاب شرح حال عده‌ای از علماء شیعه و به ترتیب حروف تهجی گردآوری و در پایان، مشیخه خود را یاد کرده است. این رجال با سرگذشت آقا سید ابراهیم قزوینی استاد مؤلف آغاز شده و با سرگذشت ابو نصر فارابی (و سپس مشایخ اجازه مؤلف) پایان یافته است.

[دنا ۵۶۴/۵؛ الذریعه ج ۱۰- ۱۴۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱/۲ خوئی

آغاز: احمد و اصلی ... و بعد چنین گوید ... محمد بن سلیمان الطبیب تنکابنی ... باب الالف آقا سید ابراهیم موسوی اعلی الله مقامه استاد مؤلف کتاب است؛ **انجام:** و ابن قولویه اجازه دارد از عمده فضلاء و قدوه علماء و مبوب احکام ثقة الاسلام محمد بن یعقوب کلینی ... از مشایخ خودشان خلفا عن سلف الی الامام علیه السلام.

خط: شکسته، کا: ابوالقاسم ابن آبابای طالقانی، تا: ۱۲۸۴ق؛ ضمیمه آن نسخه چاپی الدره البهیه است از همین مؤلف در اصول فقه؛ مهر: محمد بن جعفر سلطان العلماء (مربع)؛ کاغذ: فرنگی سفید، ۲۹۱ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۷ – ۱۲۹]

● رجال الجامعی / رجال / عربی

rijāl-ul jāmi‘ī

جامعی، محیی الدین بن عبد اللطیف

jāme‘ī, mohyī-d-dīn ebn-e ‘abd-ol-latīf

نسخه‌ای است به ترتیب حروف الفبا، که در پایان باب، کنی، صفت و نسب و القاب بر آن افزوده شده.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۷۹

آغاز: ذو العصمة علیهم السلام [پاره شده] اللیالی و الایام و بعد فیقول ... عبداللطیف بن علی بن احمد بن ابی جامع الحارثی الشامی العاملی؛ **انجام:** الیعقوبی اسمه داود بن علی الهاشمی و الحمدلله رب العالمین تم و کمل ... فی غرة شهر صفر ختم بالخیر و الظفر سنة ۱۰۵۰ و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، کا: عزالدین بن محی الدین بن عبداللطیف جامعی، تا: ۱۰۶۰ق؛ از روی نسخه پدرش (محیی الدین) کتابت کرده و در پایان نسخه عین اجازه جدش به پدر خود را آورده، تاریخ اجازه سال ۱۰۵۰؛ ۱۰۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۲۳۷]

● **رجال الحديث** / رجال / عربی

rijāl-ul ḥadīṯ

رساله‌ای است در بیان احادیثی که به طور عموم الفاظی در آنها به‌کار رفته نظیر «اتی رجل، قال رجل» و مراد از آن معلوم نیست که مؤلف با استفاده از مسانید و صحاح نام آن رجال را آورده و آن را به ترتیب حروف الفبا تنظیم کرده. و سپس احادیثی که متضمن رجال مشهور به کنیه با اختلاف در نام آنهاست را متذکر شده، و سپس قصصی که در تعیین اصحاب آن اختلاف است یا مشتمل بر دو اسم یا بیشتر از اسماء مبهمه می‌باشند بیان کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۰۷/۵

آغاز: ... الی النبی رجل فقال له یا رسول الله انی ذرب اللسان، الرجل حذيفة بن اليمان العبسی فی مسند الطيالسی

نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهرية (مدرسه عمريه) –دمشق ۳۷۷۲. نسخه از اواخر حرف (ح) را دربردارد؛ بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۶؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۸گ (۱۰۶–۱۳۳) [عکسی ف: ۲ - ۲۰۰]

← رجال الخاقانی ⋗ شرح تعليقة منهج المقال

● **رجال زفره** / تراجم / فارسی

rejāl-e zefre

رجایی زفره ای، محمد حسن، ۱۳۱۰ شمسی

rajāyī zefre-ī, mohammad hasan (1931 -)

شرح حال و ذکر آثار چند تن از رجال و علما و شعرای زفره را، به سال ۱۳۴۸ش مؤلف با اختصار گرد آورده است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۱۱

آغاز: بسمله. زفره (ز ف ر ه) جزو بخش کوهپایه؛ **انجام:** میر عادل اسمش سید ابوالقاسم بود.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، [الفبائی: – ۴۰۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۴۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۸ق؛ تملک: سید مصلح الدین مهدوی اصفهانی؛ جلد: مقوایی، ۳۵گ، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۵۰]

← رجال السيد محمد طاهر ⋗ الشجرة المباركة

← رجال شيخ طوسی ⋗ الرجال

← رجال الشيخ محمد باقر الهمدانی ⋗ روح الجوامع

● **رجال الصدوق** / رجال / عربی

rijāl-uṣ ṣadūq

مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۳۲۰/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ [تراثنا: س۶ش۴- ۱۰۰]

← رجال صغير ⋗ توضيح المقال

● **رجال الصوفية و مناقبهم** / تراجم / عربی

rijāl-uṣ ṣūfīya wa manāqib-u-hum

طرازی، مسعود بن محمود، ق۶ قمری

tarāzī, mas'ūd ebn-e mahmūd (- 12c)

ترجمه و مناقب و شرح حال تنی چند از رجال معروف صوفیه از جمله: حسن بن حسنی اندقی، حسن بن علی ابوعلی الدقاق، حسن سمنانی، حسن بن ابوعلی الاسود، ابوسعد عبدالله بن عبدالکریم بن هوازن قشیری، عبدالله بن حسنویه بن اسحاق الساوی، عبدالله بن علی طوسی، عبدالله بن سنجی، اسماعیل بن احمد بن محمد و دیگران است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۰۱

آغاز: بسمله، ذكر بعض المشايخ من المتأخرين و مقاماتهم و ذكر بعض احوالهم؛ **انجام:** و يروى عن عايشة رضى الله عنها انها قالت رأيت قائد الفيل و سائسه بمكة ... مقعدين سيعظمان الناس اورده الحصينى فى تواريخ الانبياء عليهم السلام.

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۶۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ پیش از شروع کتاب این یادداشت‌ها را دارد: گفته‌هایی از قشیری و سهل بن عبدالله تستری و نجم الدین کبری و حضرت ابراهیم (ع)، مقامات الخوف اربعة، معنای توکل، تاریخ وفات مولانا عبدالله معظم در ۱۵ شعبان ۷۰۹ق و جایگاه دفن او و وفات علاء الدین در ۷۱۱ق، ۴ بیت فارسی درباره ۴ گروه از مرغان درباره آیه «فخذ اربعة من الطير»، تاریخ وفات نجم الدین رازی در سال ۶۰۶ق یوم النحر، نقل قولی از مفاتیح الاقبال، وفات مولانا سراج الدین شب چهارشنبه ۹ رمضان ۷۱۴ق، تاریخ وفات سلطان المحققین حجة الاسلام محمد بن محمد بن محمد المنتسب الی دهقان در ضحوه یک‌شنبه ۱۰ ذیقعده ۷۰۶ق و دفن او در روضه سید امام ناصر الدین ابوالقاسم شهید؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذ قرمز، ۲۳گ (۸۷پ–۱۰۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۲۱] و [ف: ۲۷–۹۹]

← رجال الطوسی ⋗ الرجال

← رجال عبدالنبی الجزائری ⋗ حاوی الاقوال فی معرفة الرجال

● **رجال الغيب** / علوم غریبه / فارسی

rejāl-ol qeyb

آق شمس الدین، محمد بن حمزه، ۷۲۹ – ۸۶۵ ؟ قمری

āq šams-od-dīn, mohammad ebn-e hamze (1329 -

1461)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۱۹۹

آغاز: بسمله در معرفت رجال الغیب؛ **انجام:** خانمهای سعادت رمل است تمت ...

خط: مختلف، کا: علی اکبر، تا: ۴ رمضان ۱۲۵۵ق [الفبائی: – ۲۷۷]

● **رجال الغیب** / عرفان و تصوف / عربی

rijāl-ul ġayb

محمد تقی الدین، – ۱۱۸۳ قمری

mohammad taqī-yod-dīn (- 1770)

رساله کوتاهی در رجال الغیب و نیز بیان روزهای ماه و حضور آنان در جهات چهارگانه جغرافیایی است. باید دانست که این رساله بر اساس رساله معرفة الغیب محیی الدین محمد بن علی اشبیلی اندلسی «ابن عربی» (– ۶۳۸ق) نوشته شده است. با موضوع رجال الغیب رساله‌های چندی به زبان عربی، از شمس الدین محمد بن حمزه فناری (– ۸۳۴ق)، محمود بن عثمان لامعی چلبی (– ۹۳۸ق)، محمد تقی الدین (– ۱۱۸۳ق) و دیگران تألیف گردیده است که دقیقاً دانسته نشد این رساله کدامیک از رساله‌های مذکور است؛ لیکن بر اساس قرائن و حجم رساله، به نظر می‌رسد این رساله بایستی تألیف محمد تقی الدین بوده باشد و نسخه‌ای نیز از آن در کتابخانه شهرداری استانبول به شماره «۵۹/۱۰ عثمان ارکین» موجود است؛ به هر تقدیر نیاز به بررسی بیش‌تری دارد. باید دانست که بر اساس برخی مصادر رجال الغیب، هفت تن اند از مردان خدا که از نظر مردم دنیا پوشیده‌اند و جهان به ایشان قوام دارد. بحث مربوط به رجال الغیب را گویا نخستین بار محیی الدین ابن عربی (–۶۳۸ق) در کتاب الفتوحات المکیة مطرح کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۰/۴۳ کر

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله أجمعین؛ اعلی أسعدك الله فی الدارین و إیانا أن الشیخ محیی الدین العربی قدس الله سره العزیز فصل سیر رجال الغیب و قال أن رجال الغائب یسیرون کل شهر و یمرون منه علی طرف من أطراف العالم من الشرق من الغرب و غیر ذلك؛ **انجام:** أغیثونی و احمونی و احصلوا و قوموا علی حوائجی بحق حقکم و بحرمة النبی صلی الله علیه و سلم سلمکم الله تعالی فی الدارین و بعده أصلی علی النبی عشر مرات؛ تمت»

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱ص (۱۶۲ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴۰/۲ – ۳۷۳]

● **رجال الغیب** / گوناگون / فارسی

rejāl-ol qeyb

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱/۵-ف

نسخه اصل: نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۱۹. با پراکنده‌های دیگر به نظم و نثر به فارسی؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۲گ (۴۵-۴۶)، [فیلمها ف: ۱ – ۴۷۳]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۵۷/۸

آغاز: بسمله حمدله اما بعد بر خاطر وقاد و طبع نقاد ارباب فهم و دانش پوشیده؛ **انجام:** مغرز و مکرم باشند انشاء الله تمت

خط: نسخ، کا: حسین بن حسینی، تا: ۹۱۸ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۴ص، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۴۹۱]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۸۶۷/۴

گفتاری است کوتاه در توضیح درباره رجال الغیب و قطب و قطب الاقطاب و ابدال و مسیر ایشان در این عالم. این گفتار دائره‌ای نیز دارد (برای تعیین زمان و مکان حضور رجال الغیب) که در نسخه حاضر نیست. در این گفتار آمده: «شیخ محیی الدین عربی در دو دفتر از فتوحات مکیه و در چند کتب دیگر از تصانیف خود ... شرح احوال ایشان را مبسوط بیان فرموده»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای کرم، اندازه: ۹×۱۹/۵سم [نشریه: ۱۳ – ۲۳۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹/۱۲

در احکام نجومی با جداول و مقالات مانند «تقسیمات کره زمین و سعد و نحس اوقات و ایام منحوسه از ماههای رومی و عربی و نسبت ساعات و جدول معرفت اختیارات و بودن ماه در بروج ۱۲ گانه و زجر الفال و اسامی الابالسه که از تقویم شاه طهماسبیه قدیمه گرفته شده و مورخ ۱۱۴۳ است»؛ بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۲۷ق؛ فیلم آن در دانشگاه تهران به شماره ۳۳۷۰ موجود است؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۴۸ص (۱۶۵-۲۱۲)، ۲۵-۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [سنا: ف: ۱ – ۴۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۹۹/۲۵

نخست شرحی مبسوط درباره رجال الغیب و در اطراف جدول (یا دائره) صورت زیارت و سلام بر آنان نوشته است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۷۶)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹ – ۵۱۹]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۳/۸

آغاز: بسمله در احکام وجدول رجال الغیب بر خاطر و طبع وقاد ارباب فهم؛ **انجام:** واگر چهار بماند بسیار خوب است من کشکول

رجال الغیب (در احکام)؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید منجم، تا: ۱۳۰۴ق؛ مجدول؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج عنابی، ۸گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ – ۴۷۵]

۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۸۵۵/۳

آغاز: فصل در بیان رجال الغیب و کمیت ایشان

فصلی است (گویا از کتابی) درباره رجال الغیب با دائره‌ای در

شناخت مسیر آن در جهات عالم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۲۹پ-۳۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۶سم [نشریه: ۱۳ - ۲۲۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۲۱/۱۲

آغاز: مقدمه: چون عارف بداند که رجال الغیب در هر ماه عربی در کدام فصل اند

جدول تعیین مسیر سکزیلدوز است (نزدیک به جدول خواجه نصیر) به منظور شناختن جهات رجال الغیب. در آغاز این جدول نیز مقدمه‌ای است متضمن توضیح درباره «ستاره وهمی بطلیموس» و چند وجه که برای این تسمیه و نیز صورت دعوت رجال الغیب و توسل به آنان؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۱۳۵دفتر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۳۱۷]

● رجال الغیب (ترجمه) / عرفان و تصوف / ترکی

rejāl-ol qeyb (t.)

وابسته به: الفتوحات المکیة فی معرفة اسرار المالکیة و الملکیة؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰-۶۳۸)

ترجمه‌ای است از مبحث رجال الغیب، محیی الدین عربی در کتاب فتوحات مکیة، مترجم برای استفاده اشخاصی که از زبان عربی بی‌بهره‌اند، این بحث را ترجمه نموده است و در توضیح عبارات مطالبی را به تفصیل بررسی نموده است. در خصوص رجال الغیب، برخی صوفیان عقیده دارند که هفت طایفه‌اند و جهان به بودن آنها پایدار است لیکن در نسخه حاضر هشت گروه آمده که عبارتند از: ۱. اقطاب؛ ۲. ائمه؛ ۳. اوتاد؛ ۴. ابدال؛ ۵. نقبا؛ ۶. نجباء؛ ۷. حواریون؛ ۸. رجبیون.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰۸/۲

آغاز: الحمد لله علی نعمائه و الشکر له لآلائه و الصلوات علی حبیبه محمد و آله، اما بعد، بلکل که بر عزیز رجال اللهی نقدر و ارایسه، شیخ الشیوخ محیی الدین عربی سره نک فتوحات مکی ادلو؛ **انجام:** و هر روحک بر مقامی واردر هر مقامک برحالی و بر مرتبه سی واردر حق سبحانه و تعالی جمیع طالبلری مرادنه ارشدورب بو ذکر اولان لرک همتندن محروم قلمیه ... تم.

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱۵پ-۲۲پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۳ - ۲۲۰]

● الرجال (فائدة فی) / رجال / عربی

ar-rijāl (fā'idat-un fī)

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۰۸/۲

آغاز: اعترض شیخنا البهائی ان من المشکلات انا لا نعلم مذهب الشیخ فی العدالة و انه یخالف مذهب العلامة و کذا مذهب بقیة الاصحاب؛ **انجام:** الاجماع علی توثیقهم بخلاف الباقین فتأمل فان المقام یلیق به وجد فی ظهر نسخة مرقومة فی اوله اللهم اغفر لکاتبه علی محمد الحسینی

خط: نسخ، کا: علی محمد حسینی، تا: ۱۲۷۹ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی،۲گ (۱۹پ-۲۰ر)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶۳]

← الرجال الکبیر > منهج المقال فی تحقیق احوال الرجال

← رجال الکشی > اختیار معرفة الرجال

● رجال کشمیری / رجال / عربی

rijāl-u kišmīrī

کشمیری، محمد مراد بن محمد صادق، ق۱۱ قمری

kešmīrī, mohammad morād ebn-e mohammad sādeq (-17c)

از ملا مراد کشمیری مؤلف دلیل قاطع و نور ساطع (شرح‌های بدایة الهدایه شیخ حر عاملی) و شاگرد شیخ حر (م -۱۱۰۴ق). وی نسب خود را (در ذیل یک نسخه از این رجال که متعلق به کتابخانه شیخ عبدالحسی تهرانی بوده و صاحب الذریعه دیده‌اند) بدین‌گونه آورده: «محمد المشتهر بملا مراد الکشمیری بن محمد صادق بن حمد عل بن حیدر عفا الله عنهم». در نجوم السماء از کشمیری و مؤلفات او یاد گردیده اما از رجال او یاد نشده است. در این کتاب، اسماء رجال ممدوح و مذموم روایات شیعه به ترتیب الفبا گرد آمده و در تمام حروف نامهای رجال و نام‌های پدران ایشان رعایت ترتیب الفبایی شده. در پایان کتاب مشهوران به کنیت را در یک باب و سپس مشهوران به نسب و لقب را در بابی دیگر آورده. خاتمه کتاب دارای چهار فائده و در فائده آخر طرق روایتی صدوق را آورده. کشمیری این کتاب را پیش از ۱۰۷۸ق تألیف کرده زیرا تاریخ کتابت نسخه‌ای که صاحب الذریعه دیده‌اند ۱۰۷۸ بوده و آن نسخه در ۱۱۰۱ به وسیله مؤلف تصحیح شده بوده است.

[دنا ۵۶۱/۵؛ الذریعه ۱۰: ۱۴۱، ۶: ۲۲۵، ۸: ۲۵۹، ۱۳: ۱۲۵؛ نجوم السماء ص ۲۲۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶/۴ خوئی

آغاز: الحمد لله علی افضاله و الصلوة و السلام علی محمد و آله اما بعد فهذه نبذة من احوال الرجال الممدوحین و المذمومین مرتبة علی الحروف مع تقدیم الاول فالاول فی الاسماء و اسماء الآباء ... و علامة الخلاصه ص ... باب الالف آدم بن اسحاق؛ **انجام:** پایان نسخه:و ما فیه من وصیة امیر المؤمنین (ع) لابن الحنفیه حسن الا انه من مراسیل حماد بن عیسی و الله یعلم الصواب. هذا آخر ما بلغ اتماما و اکمالا بعون الله ... و الحمد لله اولا و آخرا ... نمقه العبد العاصی المدعو سبحانعلی ... سنه ۱۲۱۶.

خط: شکسته نستعلیق، کا: سبحانعلی، تا: ۱۲۱۶ق؛ آنچه صاحب الذریعه از پایان نسخه کتابخانه شیخ عبدالحسین تهرانی نقل

کرده‌اند ندارد [ف: ۷ - ۱۲۷]

↩ رجال کشی ⪢ اختیار معرفة الرجال

● رجال مجروحین / رجال / فارسی

rejāl-e majrūhīn

رساله شامل حالات هشام بن الحکم کندی شیبانی، هشام بن سالم جوالقی، ابوبکر حضرمی، اسحق بن عمار صیرفی، معاویة بن عمار دهنی، معلی بن خنیس کوفی، جعد بن هبیره و محض ضبی می‌باشد. علت بررسی حالات اصحاب یاد شده آن است که آنها در برخی موارد از کتب رجال، مورد طعن قرار گرفته‌اند و مؤلف چنین اندیشیده است تا ثابت کند آیا روایات مورد طعن محمل تقیه دارند یا خیر و همچنان سایر وجوه توجیه را بررسی نموده است. نام کتاب بر اساس موضوع نهاده شده است و از نام اصلی و مؤلف آن اطلاعات بیشتری به دست نیامد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۹۲

آغاز: ابو محمد هشام بن الحکم الکندی الشیبانی الکوفی رحمة الله علیه از اعاظم ائمه کلام و ازکیای اعلامست؛ **انجام:** بسا تیر و دیماه واردی بهشت ×× براید که ما خاک باشیم و گل

خط:نستعلیق خوش،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛در آغاز عناوین برخی مطالب چنین اند: نامه أفاضل ماوراء النهر به اهل مشهد مقدس، گفتاری از ابوالقاسم اسمعیل بن ابی الحسن عباد بن احمد بن ادریس الطالقانی در وصف امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام، قصیده‌ای در توسل، قصیده هراس و مماس عرفی و ...؛ تملک: محمد بن اسماعیل الموسوی»؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج زرشکی؛ ۴۷گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۹ - ۳۱۴]

↩ رجال ملا آقا دربندی ⪢ قوامیس القواعد

↩ رجال ملا صفرعلی لاهیجی ⪢ مقدمات الرجال

↩ رجال من لا یحضره الفقیه ⪢ ترتیب مشیخة من لایحضره الفقیه

↩ رجال من لا یحضره الفقیه ⪢ مشیخة من لا یحضره الفقیه

↩ رجال میر مصطفی ⪢ نقد الرجال

● رجال نجاشی = الرجال = فهرست نجاشی / رجال / عربی

rijāl-u najāšī = ar-rijāl = fihrist-u najāšī

نجاشی، احمد بن علی، ۳۷۲ - ۴۵۰ قمری

najāšī, ahmad ebn-e ʻalī (983 - 1059)

مهمترین کتاب رجال مختصر شیعه است که در شناخت اصحاب ائمه علیهم السلام و روات احادیث به گفته‌های وی تکیه شده و او را بر دیگران مقدم می‌دارند. گویند تاریخ اتمام این کتاب پس از ۴۱۹ و پیش از ۴۳۶ بوده است. این کتاب به ترتیب حروف تنظیم شده و ترجمه کوتاه و بیشتر نظر به کتاب‌ها و جرح و تعدیل اشخاص دارد و به درخواست شریفی تألیف شده که گویند مراد شریف مرتضی می‌باشد. به گفته سید بحرالعلوم در کتاب رجال خود، جماعتی از اصحاب امامیه به تقدیم و ترجیح گفته نجاشی در معارضه با گفته‌های دیگر علمای رجال تصریح نموده‌اند. کتاب در دو جزء مرتب شده است: جزء ۱. از ابتدای حرف «الف» تا آخر حرف «ظ»؛ جزء ۲. از ابتدای حرف «ع» تا آخر حرف «ی» و با اضافه کنیه‌هایی که با «ابو» شروع می گردد.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین وصلوته علی سیدنا محمد النبی وعلی اهل بیته الطاهرین وسلم تسلیماً اما بعد فانی وقفت علی ماذکره السید الشریف ...

انجام: و ابو محمد القزاز کتبهما نروی بهذه الاسانید

چاپ: تهران، ۱۳۵۷، ۳۶۰ + ۳۲ص؛ تهران، ۱۳۳۷، ۳۹۲ ص؛ قم، داوری، ۱۳۹۸ق، ۳۴۰ص؛ قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۷ق، ۴۹۰ص با تحقیق آیة الله سید موسی شبیری زنجانی؛ تهران، مرکز نشر کتاب، چاپخانه مصطفوی؛ بمبئی، ۱۳۱۷ ش، سنگی، رقعی، به اهتمام شیخ علی محلاتی، ۳۳۸ص

[مشار عربی ۴۰۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۰۰/۲؛ دنا ۵۵۶/۵-۵۵۸ (۴۹ نسخه)؛ فهرستگان حدیث ۲۹۷/۱-۳۰۱]

شرح و حواشی:

۱- ترتیب رجال النجاشی = ترتیب النجاشی؛ قهپائی، عنایة الله بن علی (-۱۱)

۲- ترتیب رجال النجاشی؛ خادم انصاری، محمد تقی بن ابوالمعالی (-۱۱)

۳- ترتیب رجال طرق النجاشی؛ طباطبائی بروجردی، محمد حسین (۱۲۵۳-۱۳۴۰)

۴- ترتیب اسانید رجال النجاشی؛ طباطبائی بروجردی، محمد حسین (۱۲۵۳-۱۳۴۰)

۵- التعلیقة علی الفهرست؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-۱۵)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال حدثنا حمید عن احمد من میثم قال حدثنا ابو یعقوب بکتابه.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۳ شعبان ۹۶۷ق؛ محشی؛ واقف: خواجه شیر احمد بن عمیدالملک تونی، اوایل قرن یازدهم؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۱۵۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۶۶

خط: نستعلیق، کا: علاء الملک بن عبد القادر بن شکر الله بن عبدالقادر حسینی مرعشی، تا: جمعه ۱۰ جمادی الثانی ۹۶۷ق، جا: قزوین؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه:

۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۲۳۲]

۳. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۴۶۲

خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن عبدالنبی الطائی، تا: جمعه ۱۴ صفر ۹۷۷ق؛ ۱۵۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲ - ۲۹۱]

۴. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:الف-۵۶

آغاز: بن غالب قال حدثنی محمد بن الولید عن یونس بن یعقوب عن عبدالله بن خفته؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: شکرالله بن قوام الدین حسن شیرازی مشهور بخاکی، تا: ۹۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «... الدین محمد بن حسین»؛ کاغذ: کاهی صیقلی زرد، جلد: مقوایی، ۴۵۲ص، ۱۷ سطر(۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۱۰۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۶۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۱]

۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: نعمت الله بن حمزة عمیدی حسینی، تا: ۹۸۱ق؛ با گواهی مقابله با نسخه معتبر تصحیح شده خزانه امیرالمومنین که گویا به خط ابن ادریس بوده و خط او را هم داشته است با خط عبدالکریم ابن طاوس و سید محمد بن معد مولوی، با مقابله از محمد بن علی بن ابی الحسن حسینی در نجف در روز سه‌شنبه ۱۵ صفر گویا ۹۸۲، با حکایت اجازه سماع و روایت به ابن جعفر محمد بن ابوالفتوح حسین بن علی بن محمد خزاعی از پدرش حرس الله فضله از شیخ عبدالجبار بن عبدالله مقری به اجازه از مصنف با قرائت علی بن عبدالله بن الحسین بن الحسین بن بابویه بر او و شیخ امام صفی الدین ابومحمد حسن بن ابی بکر سیار الجبروی که برای آنها صحیح بوده، این اجازه سماع که ابوجعفر محمد و پسرش که کتاب را نزد مجیز که نامش را نمی‌دانیم خوانده است به خط خود مجیز نوشته در ۵۵۱/۱۴ در اصل منقول بوده ؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۳۲۶گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰ سم [ف: ۲ - ۷۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۷۶-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۴۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، کا: حسن بن غالب براقی حسینی، تا: جمعه ۲۷ ذیقعده ۹۸۲ق؛ مصحح، محشی از املاء ابوالمعالی، ابوالهدی، محمد بن علی حیدری، محمد بن نجم حسینی؛ یادداشت‌هایی است از فخرالدین نصیری در خصوص این نسخه و نیز وقف این نسخه بر فقهای امامیه و علمای اثنی عشریه که تولیت آن به عهده حاج محمد ابراهیم و بعد از او به فرزندانش واگذار شده تاریخ شعبان ۱۲۳۶ و در ذیل آن مهری به نشان گویا «عبده محمد ابراهیم بن محمد حسن»، صورت اجازه قرائت و روایت نسخه است که حسین بن علی بن محمد خزاعی (ابوالفتح رازی صاحب تفسیر معروف) به فرزندش در ربیع الاول ۵۵۱ق نگاشته و مالک نسخه نجم بن محمد بن محمد بن محمد بن حسن بن نجم شامی سکیکی در نجف اشرف در سنه ۹۸۲ق این اجازه را کتابت کرده، طبق یادداشتی (گویا از فخرالدین نصیری) از عبارتی که در مقدمه جزء ثانی (در ص۱۱۱) نوشته شده و روی آن را بعداً خط کشیده‌اند معلوم می‌شود که این نسخه از روی نسخه اصل یا از نسخه‌ای در عصر مولف کتابت شده استنساخ کرده‌اند؛ مهر کتابخانه فخرالدین نصیری امینی؛ جلد: تیماج جگری، ۲۴۷ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۷۴]

۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۴۸/۳

بی کا، تا: رمضان ۹۸۲ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده اسدالله» (مستطیل)؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۰۸]

۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۲

خط: نسخ، کا: قاضی ابی الفتح بن مسعود تبریزی، تا: ۹۸۵ق؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۲۵گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۱۵]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۰۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۲۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۳۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ملا عبدالله شوشتری، تا: جمادی الاول ۹۸۸ق؛ از روی نسخه‌ای به خط «ابن طاووس» و آن نیز از روی نسخه‌ای به خط «ابن ادریس»، تحریر یافته، مصحح، مقابله شده با این عبارت: «بلغ مقابلة فصح إن شاء الله تعالی، و کتب المذنب عبدالله بن حسین الشوشتری»، محشی؛ تملک: آیت الله شهید ثقة الاسلام تبریزی با دستخط ایشان مبنی بر هدیه نسخه از سوی میرزا محمد نقی مراغه‌ای، محمد مراغی به سال ۱۲۱۳ق با مهر «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)؛ مهر: «عبدالباقی محمد بن حسین الحسنی الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۱۲۰گ (۱-۱۲۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۴۴۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۱۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عزیز الله بن حبیب الله، تا: ۲۶ صفر ۹۸۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۰۰گ (۱پ-۲۰۰ر) [ف: ۱۵ - ۷۱]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن عبدالعلی بن عبدالحسین بن محمود مازندرانی، تا: ۹۹۶ق؛ مصحح، محشی، توسط ابوالمعانی تبریزی حائری مقابله شده، در برگ پایانی فائده‌ای در رجال به نقل از کتاب «رواشح» میرداماد و فائده‌ای در مضمرات بزرگان حدیث؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۵گ، ۱۷-۲۳ سطر (۷/۵×۹-۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵ سم [ف: ۱۳ - ۴۳]

۱۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۰۵/۳

با حواشی میر داماد شاید به خط خود او؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک: محمد بن رضی الدین هروی؛ قطع: وزیری [ف: - ۲۸۰]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۴۰۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [الفبائی: - ۲۷۷]

۱۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ توسط حسین بن حسن رئیس المحدثین مشغری عاملی در مشهد رضوی به تاریخ اوایل ۱۰۳۷ با نسخه نجم الدین عاملی مقابله و تصحیح شده، در ۱۶ صفر ۱۱۰۵ و ۱۸ شوال ۱۱۳۷ داخل عرض شده و در ۱۱۷۳ در کربلا به عبدالجلیل کرمانشاهی منتقل شده؛ کاغذ: حنایی سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۲۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: - ۱۲۱]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۳۴-۲۲/۱۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** صدقة بن بندارالقمی ابوسهل قدیم السماع وعاش الی ان مات سنه احدی وثلاثمائة حکی ذلک

از الف تاص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۳۰۹۶]

۱۶. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه:۱۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشانه «ابن داود، قاموس ایضاح، ص» و جز اینها، با علامت بلاغ؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: - ۳۹]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۰۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۳۳۰ص (۱-۳۳۰)، ۱۹ سطر (۱۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۲۸۶]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ به سال ۱۰۱۴ق در مشهد مقدس توسط خیر الدین بن عبد الرزاق بن محمد با نسخه‌ای که مصحح بوده مقابله شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۱گ، ۱۷سطر(۸×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۹ - ۶۹]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۸۱/۱

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن یوسف کلیب السبط الثانی، تا: ۱۰۱۰ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲۴۲گ (۱پ-۲۴۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۷۰]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۶۲/۲

آغاز: انه کتب هذا الکتاب عن عبید الله بن الحسن عن علی بن ابی رافع و کان یعظمونه و یعلمونه قال ابوالعباس بن سعید حدثنا عبدالله بن احمد بن مستور قال؛ **انجام:** برابر

دو جزء کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رضا رازی، تا: ۱۰۱۴ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۳۷گ (۲۵-۱۶۱پ)، ۱۹ سطر (۱۳×۷/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۸۵]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فضل بن محمد بن فضل عباسی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۰۲۱ق؛ مصحح، با بلاغی از کاتب آمده که نسخه را از نسخه استادش عبدالنبی بن سعد جزائری ووی از نسخه محمد بن علی بن ابی الحسن حسینی عاملی و وی با نسخه معتبری از خزانه امیرالمؤمنین علی علیه السلام که ظاهراً به خط محمد بن ادریس بوده و خط ابن طاوس و محمد بن معد موسوی بر آن بوده مقابله نموده؛ تملک: محمد ابراهیم قزوینی؛ واقف: جابر بن علی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۱۰۶۷]

۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الله بن فضل، تا: ۱۰۲۴ق، جا: مشهد حجره از عماره شاه عباس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴۰گ، ۲۱ سطر(۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۷ - ۳۲۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۰ رمضان ۱۰۲۴ق؛ سطور آخر نسخه را ننوشته و قبل از «ابو هلال» و «ابویعقوب الجعفی» که جزء کتاب و پایان آن می‌باشند ذکر نکرده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۵/۵سم [ف: ۲۷ - ۱۵۹]

۲۴. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۲۷

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن ظهیر حسینی استرابادی، تا: میانه ذیقعده ۱۰۲۴ق؛ تملک: محمدرضا بن محمد معصوم حسینی قاینی در ۱۱۶ (= ۱۱۰۶)، محمد مهدی حسنی حسینی طباطبائی، سید حسن آل سلمان؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۳۹]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۶ جمادی الثانی ۱۰۲۴ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۳۹]

۲۶. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه:۳۲

آغاز: محمد بن سعید فی تاریخه انه یقال ان اسم ابی رافع ابراهیم

خط: نسخ، کا: محمد امین قمی، تا: ۲۳ محرم ۱۰۵۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۸گ، ۱۷ سطر [جنگ: ۱ - ۵۰۱]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۹۴

خط: نسخ، کا: نورالدین محمد بن محمد مؤمن از قصبه زنور آذربایجان، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۰۵۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، اندازه: ۱۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۱۰۶۸]

۲۸. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۳۲۴/۲

بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۶۱ق؛ ۱۳۴گ (۱۰۵پ-۲۳۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۹۰]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۷۰

آغاز: بسمله. الحمدلله علی ما وهب و الصلوة علی الرسول المنتخب و آله و اصحابه الحجب لما کان کتاب الفهرست للشیخ ... احمد بن علی. النجاشی خالیا عن سمط الترتیب عاریا عن طریق التجیب و انا ... ابن ابی المعافی محمد تقی الخادم الانصاری ... فرتبته علی ترتیب حروف الهجاء؛ **انجام:** ابو یحیی المکفوف ... کتاب ابی یحیی المکفوف (تم ترتیب کتاب النجاشی فی وسط شهر رجب).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ رجب قرن ۱۲؛ در ۱۲۹۸ در کتابخانه صنیع الدوله محمد حسن بوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۰۷گ، ۱۲ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱۴- ۳۹۰۳]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ سماعاً ایده الله تعالی» و «بلغ مقابلة» و «بلغ»؛ مهر: «افوض امری الی الله ...» (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۱۵گ، ۱۹-۳۱سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۴ - ۷۰۹]

۳۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۷۹

آغاز: قدیما بمکة و هاجر الی المدینة و شهد مع النبی (ص) مشاهده؛ **انجام:** برابر

در فهرست، فهرست شیخ طوسی دانسته ولی انجام آن با رجال نجاشی هماهنگ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ - ۱۹۶۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۵۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۰]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۵۴۶

قسمتی از رساله؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [د.ث. مجلس]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله المعصومین من تسوید هذا الکتاب المسما بالنجاش، الحقیر الفقیر تراب اقدام المؤمنین الواثق بالملک الدیان شعبان بن رجب من اهل الرماحیه.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: شعبان بن رجب قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج چرمی سیاه، ۳۴۰ص، ۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۲۱۲]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۴۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال حدثنا حمید عن احمد من میثم قال حدثنا ابو یعقوب بکتابه.

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن شیخ جواد البصیر، تا: ۱۲۴۱ق؛ جواد بن سید کاظم بن سید محسن حسینی اعرجی با یک نسخه صحیح قدیمی در سال ۱۲۴۱ تصحیح و مقابله نموده؛ تملک: محمد مهدی بن علی بن یوسف حسینی در غره رمضان ۱۳۱۶؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۷ - ۱۵۹]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۱۹

خط: نستعلیق، کا: نصرالله بن ابی القاسم، تا: ۲۸ رمضان ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۱/۴سم [ف: ۱ - ۲۳۹]

۳۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۲۷/۱

خط: نستعلیق، کا: غلام علی بن ملاحسین حمصی، تا: ۶ ذیحجه ۱۲۴۴ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمدکاظم» (مربع)؛ ۱۵۲گ (۱پ-۱۵۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم[محدث ارموی مخ:۲-۱۰۶۸]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۸۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن میرزا ابوطالب طباطبایی، تا: چهارشنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۴۴ق؛ مقابله شده از روی نسخه مصحح توسط امین اللاسلام بن محمد اصفهانی در تاریخ ۹ جمادی الاول ۱۳۲۶؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع اصفهانی محرم ۱۳۰۸ با مهر «شفیع یحیی فی الاخرة محمد و العترة الطاهرة» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۳۰۲]

۳۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۸۲/۱ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی رضای قمی، تا: جمادی الاول ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۹۵گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۸۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۰عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۴۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۱۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۰]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۹۷۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: ابراهیم بن ساری، تا: جمعه ۲۱ شوال ۱۳۱۴ق؛ در ابتدای نسخه مشاعره نصر بن سیار با مروان حمار و جواب او؛ مهر: «این کتاب از متملکات وجزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است ۱۳۲۲» (مستطیل)؛ به ضمیمه نامه امام صادق(ع) به عبدالله نجاشی جد هفتم نجاشی صاحب کتاب (۱۳۴پ-۱۳۸ر): آغاز: «روی شیخنا الشهید الثانی قدس سره فی رسالته المسماة بکشف الربیة عن احکام الغیبة باسناده عن شیخ الطائفة»، انجام: «مولای فما عمل احد بها فی هذا الکتاب الانجی قال فلم یزل عبدالله یعمد به ایام حیواته»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد: تیماج زیتونی، ۱۳۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۹۴]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۶۷

همان نسخه بالا [مؤید:۲-۱۷۴]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۳۰/۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ تحریری،بی‌کا،بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۹۱ص (۱۰۴–۳۹۴)، ۱۹–۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۴۷/۱ – ۴۵]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال سمعت من عمر ابن طرخان کتاب ابی یحیی المکفوف.
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه‌ای که شیخ محمد بن خاتون بر شیخ بهائی الدین عاملی (–۱۰۳۰ق) قرائت کرده کتابت شده و یادداشت‌هایی منقول از خط شیخ بهائی، یادداشتی متضمن گواهی بر قرائت محمد بن خاتون؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵۸۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۴ – ۳۰۵]

۴۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۳۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ توسط محمد بن حسن اصفهانی مقابله شده؛ ۹۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۵۱]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** یوسف بن حماد قیراط کوفی ضعیف له کتاب
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشانی «ابوالفضل» (حاج میرزا ابوالفضل کلانتر تهرانی است)، از روی نسخه‌ای که ظاهراً با نسخه نجاشی مقابله شده بود تصحیح شده و این کار را محمد هادی بن محمد حسین خراسانی با مالک نسخه میرزا ابوالفضل انجام داده و در تاریخ ۱۹ رمضان ۱۳۰۷ به پایان برده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۴ – ۳۴]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۶۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتاب الوضوء کتاب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: دکتر حسن شهیدی، مهر ۱۳۲۳؛ ۱۵۴گ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۶ – ۶۰۸]

● رجال النجفی / رجال / عربی

rijāl-un najafī

نجفی، عیسی بن محمد

najafī, ‘īsā ebn-e mohammad

رجال و راویان شیخ صدوق را به ترتیب حروف هجا آورده و با استناد به کتب رجالی به تعدیل و جرح آنها پرداخته و گفته است شیخ صدوق در آغاز «من لایحضره الفقیه» فرموده هدفم در این کتاب نقل احادیث راویانی است که به صدور آنها از امامان معصوم اعتقاد دارم و طبق آنها فتوا می‌دهم، بنابراین مرحوم شیخ به راویان این کتاب اعتماد کامل دارد. مؤلف در ادامه می‌نویسد: «فلا شک انه لم یرو الاماجازت له روایته فلعله رواه فی بعض مصنفاته علی غیر هذه الطریقة او حصل له العلم بصحة ما رواه علی الحقیقة احببت ان اعرضها علی بعض کتب الرجال سیما ما ذکر فی الفایدة الثامنة من خاتمة خلاصة الأقوال فی معرفة الرجال تصنیف الشیخ الجلیل العلامة الحلی طاب ثراه ... و عن بزیع المؤذن السند الیه ضعیف و هو بنفسه کذاب ملعون».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۶۳
آغاز: بسمله، الحمدلله الاول قبل کل حدیث و قدیم و الآخر بعد کل صحیح و سقیم؛ **انجام:** و ما کان فیه من وصیة امیرالمؤمنین علیه السلام لابنه محمد بن الحنفیة فضعیف السند اعراه الارسال فی آخره و ان کان صحیحاً فی الاول.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۸۲ق؛ واقف: شیخ محمد باقر مدرس، ۱۱۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۷ – ۱۶۰]

← رجال وسیط ‹ تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال

● رجال وسیط (ترجمه) / رجال / فارسی

rejāl-e vasīt (t.)

حسینی یزدی، ابوالحسن بن حیدر، ق۱۳ قمری

hoseynī yazdī, ab-ol-hasan ebn-e heydar (- 19c)

وابسته به: تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال = رجال وسیط؛ استرآبادی، محمد بن علی (–۱۰۲۸)
به دستور: شاهزاده محمد ولی میرزا
تاریخ تألیف: دهه اول صفر ۱۲۳۹ق
مترجم کتاب «تلخیص المقال» استرآبادی مشهور به رجال وسیط را ترجمه نموده و در بعضی موارد مطالبی را با عنوان «مترجم گوید» افزوده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۹۷
آغاز: فهرست مجموعه کلام حمد ملک علامی است که نعمای بی منتهایش بر کبیر و صغیر رجال متواتر و خلاصه زبده مرام؛ **انجام:** در سال نهصد و هشتاد و هشت در حالتی که حمد کننده و صلوات گوینده و استغفار کننده و فارغ شد مترجم درعشر اول ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ – ۳۶۷]

● رجالیة (فائدة) / رجال / عربی

rijāīya (fā’ida)

کاظمی، اسدالله بن اسماعیل، ۱۱۸۶ – ۱۲۳۷ ؟ قمری

kāzemī, asad-ol-lāh ebn-e esmā‘īl (1773 - 1822)

بحث کوتاهی است درباره موضوع علم رجال و تفاوت آن با علم تاریخ و چگونگی دخل آن در اجتهاد و ...، گویا بخشی از اوایل کتاب «مقباس الانوار» اسدالله دزفولی کاظمی است که به چاپ رسیده است.

[الذریعة ۳۷۵/۲۱]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۶۶/۲

آغاز: بسمله الحمدلله ... والصلوة والسلام علی محمد وآله الطاهرین فائدة مما یتوقف علیه الاجتهاد من العلوم علم الرجال وهو فی الحقیقة لیس من قبیل سایر العلوم التی هی عبارة عن جملة من المسائل التی تشترک فی البحث عن احوال امر وحدانی یعبر عنه بالموضوع؛ **انجام:** وهو عن درست وایضاً شاهد الخلاف ونظایر ذلک غیر عزیزة فلیتنبه له.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۱ - ۳۴۷]

● الرجالیة (فائدة) / رجال / عربی

ar-rijālīya (fā'ida)

مدرس یزدی، حسن بن محمد علی، - ۱۲۶۲ قمری

modarres-e yazdī, hasan ebn-e mohammad 'alī (- 1846)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۸۳/۴

آغاز: بسمله فایدة من الحسن الحسنی الحسینی بن العلامة المدرس الیزدی ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۴۹-۱۵۱)، ۲۲سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۱۵۴]

● رجالیة (فائدة) / رجال / عربی

rijāīya (fā'ida)

فائده‌ای است رجالی در آن از کتاب رجال میرزا محمد استرآباد و خلاصه علامه یاد می‌شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۰۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۰۲پ-۳۰۳ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۱۰۵]

● رجبیه / دعا / فارسی

rajabīye

قزوینی، محمد مهدی بن علی اصغر، - ۱۱۲۹ قمری

qazvīnī, mohammad mahdī ebn-e 'alī asqar (- 1717)

وابسته به: زیارت رجبیه

تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۱۲۳ق

کتاب شرحی است جامع و مبسوط و روان بر «زیارت رجبیه» مرتب است بر یک مقدمه (در سند زیارت) و دو مقصد: مقصد ۱. ترجمه کلمه به کلمه زیارات؛ مقصد ۲. در توضیح و شرح زیارت از جهات ادبی و کلامی و غیرهما.

آغاز: آغاز پس از دو سطر خطبه و نام مؤلف: «بعد از آنکه بتوفیق حق تعالی بشرف زیارت مقدس حضرت امام رضا علیه و علی آبائه و ابنائه التحیة و الثناء در ماه رجب المرجب میسر گردید بعضی از اخوان صفا و خلان وفا مذکور ساخت که چون زیارت جامعه مخصوصه باین ماه با اینکه کلمات مشکله دارد در هر یک از مشاهد ملائک موارد ائمه معصومین صلی الله علیهم اجمعین خوانده میشود و شک نیست در این که اگر معانی مبانی ادعیه و زیارات مفهوم قاری باشد بمقام ادب انسب و باجابت اقرب مینماید لهذا باید شرحی مبسوط بر آن نوشت و مرموزات آنرا بعبارتی آیان در ان (کذ) سرشت که کافه زوار اخلاص اشعار از آن بهره یابند.

انجام: و بعد این در توجیه مخفی نیست تم ما تیسر ذکره فی هذالمقام بتوفیق الله العلام.

[دنا ۵۶۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۸۰/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد اسمعیل اصفهانی مجاور مشهد رضوی، تا: ذیحجه ۱۱۲۷ق؛ واقف: فهرستی؛ ۶۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۳۹]

● الرجبیة (الرسالة) / دعا / عربی

ar-rajabīyya (ar-r.)

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

شرح مزجی است بر دعایی که بعد از نمازهای فریضه در روزهای ماه رجب خوانده می‌شود: «یا من ارجوه لکل خیر». این شرح بر مشرب عرفانی نوشته شده و روز چهارشنبه دهم شعبان پایان یافته است.

آغاز: الحمد لله الذی جعل الدعاء وسیلة لتقرب الی جنابه و العبادة ذریعة الی انفتاح بابه ... و بعد فیقول بعد ... ان الدعاء المشهور فی الالسنة ...

[دنا ۵۶۹/۵؛ ریحانة الادب: ۳۸۱/۳؛ قصص العلماء؛ چاپ کتابخانه اسلامیه تهران، ۸۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۸۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم اجعل حظنا من عمل تلک الرسالة الرجبیة خیر الدنیا و الاخرة..

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۶۰پ-۷۰ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۳ - ۷۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲۵/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** عدوا ذلک ذنباً و استغفروا منه و من هذا الباب

قولهم حسنات الابرار سیئات المقربین و قیل بغیر ذلک.
خط: نستعلیق، کا: سید احمد بن ابی الحسن تنکابنی، تا: ۱۲۷۸ق، جا: کلامور؛ مصحح، محشی از سید هاشم بن احمد (حسینی تنکابنی سادات محله‌ای، در گذشته قرن ۱۴)؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۸۹-۹۷)، ۱۷-۱۸ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۲ - ۳۵۶]

● **رجحان الكفة فی اخبار اهل الصفة** / تاریخ / عربی
rujḥān-ul kaffa fī axbār-i ahl-iṣ ṣuffa
سخاوی، محمد بن عبدالرحمن، ۸۳۱ - ۹۰۲ قمری
saxāvī, mohammad ebn-e ʻabd-or-rahmān (1428 - 1497)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۶۵/۱-ف
نسخه اصل: انجمن آسیایی بنگال ۱۳۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [فیلمها ف: ۳ - ۳۹]

← رجز الفال ⋟ مختصری در علم رجز الفال
← الرجعة ⋟ جواب مسألة فی الرجعة
← رجعت ⋟ اثبات الرجعة
← رجعت ⋟ علمای امامیه و رجعت
← رجعت ⋟ اثبات رجعت
← رجعت (رساله) ⋟ اثبات رجعت
← رجعت (رساله) ⋟ دجال

● **الرجعة** / حدیث / عربی
ar-rajʻa
گیلانی، سلیمان بن محمد، ق۱۱
gīlānī, soleymān ebn-e mohammad (- 11c)
تاریخ تألیف: ۱۰۸۹ق
در ۳۹ فصل کوتاه است جامع آیات و احادیثی درباره رجعت معصومین علیهم السلام، با شرح بعضی از جمله‌ها که احتیاج به بسط و شرح داشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۲۷/۳
آغاز: الحمد لله الذی جعلنا من الامة المرحومة الذین هم أرباب الكرامة و اعطانا الاستعداد للمراجعة قبل یوم القیامة؛ **انجام:** و هذا بعد انقطاع تعمیر الدنیا و بعد هذا یفعل الله ما یشاء و یصنع ما یرید ...
خط:نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۶۳گ (۱۷پ-۷۹ر)، اندازه: ۱۸×۲۰/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۳۲]

● **الرجعة** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-rajʻa
قمی، حسین بن عبدالعلی، ق۱۲ قمری
qomī, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-ʻalī (- 18c)
تاریخ تألیف: ۱۱۳۷ق؛ محل تألیف: رامهرمز
مطالبی درباره رجعت تحت عناوین پنج‌گانه «المطلع» آورده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۹۵/۲
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین. الله انا نسئلک الثبات عند السؤال والرجعة وان تجعلنا ممن یعنق الی البداء ... حسین بن عبدالعلی بن زعل عامله الله بألطافه؛ **انجام:** ضرورة الدین واجماع المسلمین نافیان للتناسخ وهذا لیس من ذاک وقد قال به المفید وغیره من المتکلمین والمحدثین ونطقت به الاخبار والله العالم
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد باقر طبیب خوئی، تا: جمعه ۴ ربیع الاول ۱۲۳۷ق؛ از روی اصل نسخه مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۳]

● **الرجعة** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-rajʻa
بحرانی، احمد بن صالح، ق۱۳ قمری
bahrānī, ahmad ebn-e sāleh (- 19c)
با دو دلیل نقلی و عقلی اثبات رجعت و بازگشت ائمه طاهرین علیهم السلام به دنیا می‌نماید. بخش نقلی مفصل‌تر و روایات بسیاری از طریق شیعه و سنی به جهت تأیید موضوع نقل می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۵۸/۱۲
آغاز: و لا حول و لا قوة الا بالله ... ان من أنفس ما تصرف فیه الاعمار معرفة صفات الائمة؛ **انجام:** فالقول بها من خواصهم التی انفردوا بها و امتازوا عن جمیع فرق الامة.
خط: نسخ، کا: زرع بن محمد علی بن حسین بن زرع خطی بحرانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۳گ (۱۷۶پ-۲۰۸پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۳۳۸]

● **رجعت** / کلام و اعتقادات / فارسی
rajʻat
بهاء الله، حسینعلی بن میرزا بزرگ، ۱۲۳۳-۱۳۰۹ قمری
bahā'-ol-lāh, hoseyn-ʻalī ebn-e mīrzā bozorg (1818 - 1892)

اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۱۷/۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۵سم [نشریه: ۶ - ۷۵]

● **رجعت** / کلام و اعتقادات / فارسی

raj'at

لاهیجانی، محمد بن محمد علی، - ۱۳۵۴ قمری
lāhījānī, mohammad ebn-e mohammad ʻalī (- 1935)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۷۸

آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده اصطفی؛ **انجام:** فی هذا الکتاب و الله الموفق للصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● **رجعت** / کلام و اعتقادات / عربی

raj'at

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۵/۷

آغاز: بسمله. الحمد لولی الحمد و مستحقه ... و بعد فقد سالت ... عمل رسالة اذکر فیها ادلة الرجعة بعد الموت عند ظهور قائم آل محمد؛ **انجام:** بل لا احمد من المسلمین الا و یجوز ان لایرجع و ذلک یکفی فی باب الرجعة.
به گفته شیخ مفید و سید مرتضی بیشتر دانشمندان امامی به رجعت و برگشتن گروهی از مردم در روزگار امام زمان گفته‌اند و اندکی از آنها آن را به بازگشت دولت شیعی تأویل کردند نه زنده شدن مردگان. خود مفید هم از کسانی است که به رجعت مردگان می‌گوید (اوائل المقالات چاپ دوم ص ۱۳ و ۵۰)، او در اجوبه مسائل سرویه (رسائل ص ۴۲) می‌گوید رجعت آئین خاندان پیامبر است و عامه مخالف آن می‌باشد. در این رساله نیز از روی کتاب و سنت روشن گردیده که رجعت هست. در آن از قطب راوندی و ابوالفضل طبرسی در کتاب کبیر و ابوالقاسم بلخی یاد گردیده است؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالحسین آل حسینی نجفی، تا: سه‌شنبه ۲۳ محرم ۱۰۵۶ق، جا: اصفهان؛ در پایان دارد: «الی هنا وجدت من هذه الرسالة الشریفة یسرالله سبحانه و تعالی شانه علی بقیتها با یسر حال و انا الفقیر الی الله الغنی ابن عبدالحسین محمد آل الحسینی النجفی عفی عنهما بالنبی و الوصی»، چنین می‌رساند که نسخه به انجام نرسید و او همه را نیافته است، محشی با نشان: «م ح» و «م ح ع ل» [ف: ۳ - ۵۷۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق [الفبائی: - ۲۷۷]

● **رجعت** / کلام و اعتقادات / فارسی

raj'at

غیر همانند:

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۵۸/۱

آغاز: بسمله الحمدلله خالق البشر ... اما بعد بدانکه این ترجمه رساله ایست ... مصنف ... بعد از خطبه مذکور فرموده پس این بابیست در ذکر علامات قیام قایم؛ **انجام:** و مختصر از اخبار ایشان کنایت است در آنچه قصد کردیم ما آنرا ... و بیده ازمة التحقیق ... اولا و آخراً.
ترجمه رساله‌ای است عربی در رجعت مردگان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: صاحب جمع در ۱۲۹۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: روغنی، ۲۴گ (۱پ-۲۴پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵ - ۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۰۳/۲

آغاز: بدان ثبتک الله علی الصراط المستقیم که اعتقاد فرقه ناجیه امامیه رضوان الله علیهم در رجعت که عبارت است از مراجعت بدنیا؛ **انجام:** که ذکر آنها مقتضی تطویل است، من أراد الاطلاع علیها فلیرجع الی کتب الحدیث.
چند آیه و حدیث که می‌توان بدانها بر رجعت استدلال نمود، در این رساله گرد آورده شده و ترجمه و تفسیر می‌شوند؛ خط: نسخ، کا: محمود بن محمد رضا بیدگلی کاشانی، تا: ۲۳ صفر ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۴۰پ-۴۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۴۶]

۳. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۵۴

آغاز: ... الله علی الصراط المستقیم که اعتقاد فرقه ناجیه امامیه رضوان الله علیهم در رجعت؛ **انجام:** که در ایام دولت او ظاهر خواهد شد که ذکر آنها مفضی بتطویل است، من أراد الاطلاع علیها فلیرجع الی کتب الحدیث، و السالم علی من اتبع الهدی، تم الحدیث.
موضوع البحث عن الرجعة الی هذا العالم من البرزخ، و هل یجب الاعتقاد بذلک أم لا؟؛ بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۳۸]

● **رجعة الشریفة** / کلام و اعتقادات / عربی

raj'at-uš šarīfa

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۷۶

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۰×۱۷سم [رایانه]

● **الرجعة فی النکاح** / فقه / عربی

ar-raj'a fi-n nikāḥ

بیرجندی، محمدباقر بن محمدحسن، ۱۲۷۶-۱۳۵۲قمری
bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860 - 1934)

رساله‌ای است در این که در سه طلاق دادن رجوع تنها با لفظ کافی است یا اینکه هر یک در طهری باید واقع شود یا عملی سر زند که دلالت بر رجوع کند. در این رساله استدلالی مختصر رجوع تنها را کافی می‌داند

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۱۰/۲

آغاز: الحمدلله ... بعد فهذه مقالة فی الرجعة و التخلل الحاصل فیما بین الطلاقین و انه هل یحصل بقول المطلق رجعت؛ **انجام:** کما جعله المحقق أیضاً اولی فی المسألة ثم أین الاحتیاط فی الفروج. و الله هو العاصم

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۸گ (۱۵پ-۲۲پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۹ - ۱۹۴]

● **رجعت قائم** / کلام و اعتقادات / فارسی

raj'at-e qā'em

زندگی‌نامه حضرت مهدی (ع)، غیبت و ظهور ایشان است، بخش‌بندی نشده با سربندهای در خور.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۷۹/۱

آغاز: بسمله. در بیان ولادت موفور السعاده حضرت صاحب الزمان و خلیفة الرحمان ... در سال دویست و پنجاه و پنجم؛ **انجام:** از آن طولانی تر ات که به این مختصرات گنجایش داشته باشد. و الله اعلم بالصواب ... محرر این گنجینه ... عوض علی بن مشهدی حاتم علی، ساکن قریه شربیان من محال سراب ... (که شاید نگارنده نیز باشد).

نام کتاب بر فراز نسخه آمده است؛ خط: نسخ خوش، کا: عوضعلی بن مشهدی حاتمعلی، تا: ۱۴ محرم ۱۲۵۰ق؛ ۶۶گ (۲پ-۶۷ر) [ف: ۲ - ۱۲۰]

● **الرجعة و الرد علی اهل البدعة = اثبات الرجعة /** کلام و اعتقادات / عربی

ar-raj'a wa-r radd 'alā ahl-il bid'a = iṯbāt-ur raj'a

حلی، حسن بن سلیمان، ق۸ قمری

hellī, hasan ebn-e soleymān (- 14c)

در این دفتر مسأله رجعت و بازگشت مردگان را در همین جهان آن چنان‌که در خبرهای شیعی آمده است روشن نموده و حدیث‌هایی از نگارش‌های پیشینیان از یاران خویش که بدانها می‌توان ارج نهاد (اصحابنا المعول علیها) در آن آورده است. احادیث آن منقول است از کتاب «مختصر البصائر» تألیف سعد بن عبدالله قمی و کتاب «خرائج و جرائح» راوندی و کتاب ابن بطریق و «بصائر الدرجات» محمد بن حسن صفار و غرر الحکم آمدی و کتاب أبوجعفر محمد بن علی شلمغانی و کتاب المشیخه تألیف حسن بن محبوب و کتاب «تأویل ما نزل من القرآن»، تألیف ابن حجام محمد بن عباس بن مروان و کتاب «غیبت نعمانی» و کتاب «التنزیل و التحریف» علی بن فضال کوفی و «احتجاج» طبرسی و کتاب «الغارات» تألیفی ابو ابراهیم بن محمد بن سعید بن هلال ثقفی و کتاب «بشاره» رضی الدین بن طاووس و «علل الشرایع» و «امالی» طوسی و تفسیر علی بن ابراهیم قمی.

آغاز: و الحمدلله رب العالمین نقلت من کتاب مختصر البصائر تألیف سعید بن عبدالله بن ابی خلف القمی رحمه الله عن محمد بن خالد البرقی عن محمد بن سنان او غیره عن بشیر الدهان عن حمران بن اعین عن جعید الهمدانی و کان جعید ممن خرج مع الحسین بن علی علیهما السلم فقتل بکر بلا قال قلت للحسین بن علی علیهما السلم

انجام: فهذه الامور هی من الفواحش داخلة فی جملتها و لکنها اعظم الفواحش لانه ذکرها باسمائها و الحمدلله رب العالمین

[الذریعة ۱۶۳/۱۰؛ کشف الحجب ۲۶۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۰۱/۲؛ دنا ۵۶۹/۵؛ فهرستگان حدیث ۸۴/۴-۸۵]

شرح و حواشی:

۱- الرجعة (منتخب)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۴۸

منتخب آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۴ص (۳۳۵-۳۳۸) [مختصر ف: - ۳۸۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۴/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولم تجدوا فی انفسهم حرجا مما قضیت و یسلموا تسلیما و الحمدلله رب العالمین. بمنه و کرمه تمت هذه الرسالة الموسومة بالکرة

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن احمد طبرستانی آملی، تا: ذیحجه ۱۰۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۹گ (۱۷۲پ-۲۶۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۳۰ - ۱۵۳]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما وجدته بخط ابن ادریس رضوان علیه ...

خط: نستعلیق، کا: یحیی بن احمد، تا: ۱۰۸۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۱ص (۴۶-۱۷۶)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۴۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: بهاءالدین محمد بن علینقی طغائی، تا: محرم ۱۰۸۵ق، جا: حیدرآباد؛ رونویس شده از نسخه مسوده اصلی؛ محشی؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۵۲]

۵. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۵۰۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۵۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۳۲۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۳

آغاز: لهم دوی اذا صلوا کأشد من دوی الریح العاصف منهم جماعة لم یضعوا السلاح منذ کانوا ینتظرون قائمنا؛ **انجام:** فما رأیت من اخیک المؤمن من سوء أوزنی أو شیء مما ذکرت من ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ رجب ۱۳۱۷ و مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)، ملا محمد جعفر قمی به‌تاریخ ۱۲۷۴؛ جلد: تیماج، ۱۲۱گ، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲- ۱۳۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۷۶-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۳۵]

● الرجعة (منتخب) / حدیث / عربی

ar-raj'a (mn.)

وابسته به: الرجعة و الرد علی اهل البدعة = اثبات الرجعة؛ حلی، حسن بن سلیمان (-۸)

احادیثی است در فضیلت امامان شیعه، گزین شده از کتاب «الرجعه» تألیف شیخ حسن بن سلیمان حلی برگرفته شده از کتاب بصائر الدرجات سعد بن عبدالله بن ابی خلف قمی.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۶۵/۳

آغاز: بسمله سعد بن عبدالله عن محمد خالد البرقی عن محمد بن سنان عن بشیر الدهان عن حمران بن اعین؛ **انجام:** و انتم اهل بیت معروف لکم الهذیان فی موتکم الی آخر الحدیث.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، مجدول مذهب؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۵گ (۴۲ر-۴۶پ)، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۷۰]

● الرجعة و ظهور الحجة و الاخبار المأثورة فیها عن آل العصمة = اثبات الرجعة / کلام و اعتقادات / عربی

ar-raj'a wa ẓuhūr-ul ḥujja wa-l axbār-ul ma'ṯūra fī-hā 'an āl-il 'iṣma = iṯbāt-ur raj'a

حسینی استرآبادی، محمد مؤمن بن دوست محمد، - ۱۰۸۸ قمری

hoseynī estarābādī, mohammad mo'men ebn-e dūst mohammad (- 1678)

تاریخ تألیف: پایان رجب ۱۰۶۹ق؛ محل تألیف: مکه

احادیث و روایت‌هایی که درباره رجعت ائمه علیهم السلام وارد شده، بنا به درخواست یکی از دوستان از کتب قدما گرد آورده، و در آغاز روایت‌هایی که درباره تسلیم به ائمه و رجوع به آنان روایت شده نیز می‌آورد.

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نعمائه و الشکر علی آلائه ... اما بعد فقد سئلنی بعض من لایسعنی رده تألیف مختصر مشتمل علی مسائل الرجعة فاستخرجت له من کتب المتقدمین من اصحابنا المعول علیها بعض الاخبار المنقولة عن اصحاب العصمة ... فی الرجعة فذکرت فی اوله من احادیث باب التسلیم و الرد علیهم عما و رد عنهم.

انجام: و الله اعلم بحقیقة المقال. هذا آخر ما اردنا جمعه فی هذا المختصر حامدالله و مصلیا علی نبیه و آله الطاهرین.

[الذریعة ۱۶۳/۱۰؛ کشف الحجب ۲۶۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۰۱/۲؛ دنا ۵۷۰/۵؛ فهرستگان حدیث ۸۴/۴-۸۵]

شرح و حواشی:

۱- الرجعة

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۴۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بن علی بن عمران بحرانی، تا: ۱ شعبان ۱۰۷۱ق، جا: مکه مکرمه؛ مصحح، محشی؛ در برگ آخر یادداشتی در تاریخ فوت مؤلف و دعاء صنمی قریش آمده؛ ۳۸گ (۱۷۸پ-۲۱۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۲۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از آن حسن بن سلیمان حلی دانسته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۵ ذیقعده ۱۰۷۱ق، جا: مکه مکرمه؛ محشی؛ تملک: محمد علی بن سید رضا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۴۶گ، ۱۶سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵ - ۱۰۵۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۶۵/۳

خط: نسخ، کا: میر حسین بن سید امیر مازندرانی، تا: ۱۰۷۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۸گ (۳۷ر-۷۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۳۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۶۲

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بن مسلم، تا: یکشنبه ۲ شعبان ۱۰۷۳ق؛ مصحح؛ تملک: امیر معروف به آقا ملا فرزند نقی سرکانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۳۲۳]

۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۰۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۵ رمضان ۱۰۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ خوانده شده بر مولف؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۳۰]

۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۲۵/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن سالم بن حسن احسائی، تا: چهارشنبه ۸ رجب ۱۰۷۴ق، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف:۳-۷۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۹۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۰۸۰ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۱۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۸۹

آغاز: بسمله. روی عن اسدبن اسماعیل عن ابی عبدالله ع انه قال

حین سئل عن الیوم الذی ذکره الله تعالی مقداره فی القرآن. فی یوم کان مقداده خمسین الف سنة؛ **انجام:** فی خمسة و سبعین الفاً و هو قوله. انا لنضر رسلنا الذین آمنو فی الحیواة الدنیا ... و لهم اللعنه و لهم سوء الدار

در سرآغاز نسخه ما تاریخ نگارش سال ۱۰۶۷ آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۳۲پ–۲۳۹ر)، ۲۵سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم[ف:۱۴–۹۶]

۹. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۰۶/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ مصحح، محشی، مزین است به دستخط مؤلف با این عبارات در آغاز: «قال النبی صلوات الله علیه الا ادلکم علی قوم افضل غنیمة و افضل رجعة، قوما شهدوا صلوة الصبح ثم جلسوا یذکرون الله حتی طلعت الشمس فاولئک اسرع رجعة و افضل غنیمة. وجدت هذا الحدیث بخط عبدالله الصیر فی بتاریخ شهر محرم الحرام سنة ۱۸۵ فی دارالسلطنة التبریز، و کتبه میرزا محمد مؤمن»؛ مهر: «اللهم انی اسئلك الرضا» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۴۱گ (۱۹۳–۲۳۳)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۴۰ – ۳۶۰]

۱۰. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۲۲/۶**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد موسوی، تا: ۳ محرم ۱۰۸۳ق؛ مهر: «عبده محمد تقی محمد بن الموسوی»، «حسین بن سید محمد الحسینی» [ف: ۵ – ۱۳۱۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵۵-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۳۵]

۱۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۵/۷۱**

آغاز: روی عن اسد بن اسمعیل ابی عبد الله (ع) انه قال حین سئل عن الیوم الذی ذکره الله تعالی مقداره فی القرآن؛ **انجام:** الظالمین معذرتهم و لهم اللعنة و لهم سوالدار و اعتراض علی مذهب الحکماء بانه لوجاز

برگزیده‌ای است از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۱۳ص (۴۴۵–۴۵۷)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹ – ۳۷۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۷/۶۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ – ۴۲۰]

۱۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۵۴**

آغاز: الرجعة قلت و استمع یوم یناد المنادی من مکان قریب یوم یسمعون الصیحة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره جمادی الاول ۱۰۸۷ق، به دستور نواب الله ویردی بیک؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح؛ تملك: نجیب دودمانی، میرزا محمد رفیع؛ جلد: مقوایی، ۸۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳ – ۳۶۲]

۱۳. **تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۵۶۸۱/۱**

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس مانده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۸گ (۱پ–۳۸پ)، اندازه: ۱۳/۱×۱۹/۵سم [ف: ۸ – ۴۵۳]

۱۴. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی رویه گالینگور، ۱۰۴ص (۱۷۹–۲۸۲)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹ – ۴۴۴]

۱۵. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۲۰/۱**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله بن نظام الدین الشریف، تا: سه‌شنبه ۱ رمضان ۱۱۰۰ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ (۳پ–۵۰ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱ – ۲۱]

۱۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۸۶/۲**

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن جعفر ین محمد عن کرام قال قال ابو عبدالله علیه السلام لو کان الناس رجلین احدهما الامام و قال ان اخر من یموت الامام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۳۷گ (۱۲۷پ– ۱۶۳پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۷سم [ف: ۲۹/۱ – ۵۶۴]

۱۷. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۸۲/۱-۵۲/۱۲۲**

آغاز: قال الله عزوجل: الذین آمنوا و عملوا الصالحات و اخبتوا الی الله. حدثنا الحسین بن سعد

خط: تحریری، کا: نعیم بن محمد طالقانی، تا: شنبه ۹ رجب ۱۱۰۵ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ – ۵۴]

۱۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۸۹**

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد کاظم حسینی مکی، تا: دهه دوم صفر ۱۱۰۶ق، جا: مکه مکرمه، برای میرزا ابوالمعالی حسینی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۷۶گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۸ – ۵۹۸]

۱۹. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۴/۳**

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد بن شریف خاتون آبادی ملقب به کاظم مدرس، تا: ۱۱۳۱ق؛ کاغذ: بخارایی حنایی و اصفهانی نخودی، جلد: مقوا با روکش، ۴۷گ (۱۳۷پ–۱۸۳پ)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲ – ۵۳۰]

۲۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۴۵**

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: لاهوری، محمد مومن، تا: ۱۱۳۳ق [رایانه]

۲۱. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۶۰/۲**

آغاز و انجام: برابر
در فهرست از آن حسن حلی دانسته؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۷گ (۵۰پ-۸۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۶]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید حسن بن علوان بن علی شاعر شاخوری غریفی، تا: ۱۲۲۴ق؛ از روی نسخه محمود بن محمد حسین شولستانی ۱۰۸۴؛ جلد: مقوایی، ۶۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۸۲]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۲۴
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد حسین بن محمد اسمعیل یزدی، تا:یک‌شنبه۸جمادی الاول ۱۲۶۳ق، برای آخوند ملا محمد حسین بروجردی، مهر: عبدالحسین طهرانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی،۷۶گ،۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۱سم [ف: ۱۶ - ۳۳۰]

۲۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۷ر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۷۰ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۰۸۴]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۷۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن زرشکی، ۳۵گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۲۷۵]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۷۱/۱۸
منتخب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۸ق [ف: ۶ - ۴۵۵]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۸۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** مصلین علی نبی الله و آله الطاهرین.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۲۷۷]

● رجل جراد / دعا / فارسی

rejl-e jarād

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765 - 1817)

اهدا به: فتح علی شاه قاجار (۱۲۱۲-۱۲۵۰ق)
انتخابی است از اسماء حسنی و ادعیه و اذکار و اورادی که سبب توجه به حق و دفع اعادی و گشایش امور می‌شود، در چهار «باب» و «خاتمه» دارای فصول: باب ۱. اذکاری که سبب صفای سریرت است؛ ۲. الواحی چند برای حفظ؛ ۳. تعویذات و افسون‌ها؛ ۴. قواعد و فوائد علم انفاس؛ خاتمه دارای چند مطلب.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد چون ذات مقدس حقتعالی شانه که حقیقت هستی محض است
[دنا ۵۷۱/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۸۰/۷]

شرح و حواشی:

۱- رجل جراد (منتخب)؛ اخباری، محمد بن عبدالنبی (۱۱۷۸-۱۲۳۲)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۲/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** خیانت بوده است. لهذا اظهار نمود. و الحمدلله اولاً و آخراً و صلی الله ...
بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۵۱ق؛ ۱۷گ (۱۱۹پ-۱۳۵پ) [ف: ۱ - ۱۱۹]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۶/۳
منتخب. در فهرست به نام میرزا محمد آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق حمدی گنابادی، تا: ۱ ذیقعده ۱۳۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۶۴ص (۱۹۸-۲۶۱)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: - ۲۲۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۵۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اما کتمان آن مستلزم خیانت بوده است لهذا اظهار نموده
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۱۳پ-۳۶پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۲۹۸]

● رجل کان فی ارض باردة و یحتاج الی غسل (مسألة فی) / فقه / عربی

rajul-un kān-a fī arḍ-in bārida wa yaḥtāju ilā ġusl (mas’alat-un fī)

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری
xājū’ī, mohammad esmā‘īl ebn-e hoseyn (- 1760)

چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵/۲۲ فیاض
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۳ص، ۲۶ سطر (۸×۱۷)، قطع: پستی [ف: - ۲۱۳]

← رجم الشیاطین ⟵ تحفة الاخیار در شرح مونس الابرار

● رجم الشیاطین فی رد الملاعین / کلام و اعتقادات / فارسی

rajm-oš šayātīn fī radd-el malā‘īn

کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲ - ۱۳۴۰ قمری
kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e ‘alī madad (1846 - 1922)

تاریخ تألیف: محرم ۱۲۸۳ق
در رد بیان و گفته‌های علی محمد باب، و اینکه علائم و نشانه‌های حضرت مهدی منتظر علیه السلام و حوادثی که پس از ظهور آن حضرت رخ می‌دهد، در ادعاهای بابیان دیده نشده و همین دلیل دروغ‌پردازی این فرقه می‌باشد.
آغاز: الحمدلله الذی نسخ بشریعة محمد سائر الشرائع الماضیة و

جعلها باقیة الی یوم القیامة ... اما بعد پس چنین گوید بنده راجی.
انجام: زیرا که چندان اسبابی که بکار این مطلب آید مرا ممکن نشد و لهذا بر آنچه نوشته شد فی الجمله اقتصار شد.
چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۲۵۳۰؛ ایران، تهران، ۱۳۲۲ق، سنگی، خشتی، ۱۰۳+۳ص، با تقریظ و سعی و اهتمام و به درخواست آقا میرزا سید علی اکبر شمس الواعظین
[دنا ۵۷۱/۵؛ الذریعه ۱۶۴/۱۰ شماره ۳۰۵؛ فهرستواره منزوی ۳۰۳/۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۶۴ و ۲۶۸۱ عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۲۸۵ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۵۴گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۴۰۶] و [عکسی ف: ۷ - ۲۷۹]

↩ رجم الشیطان ← تیر شهاب در رد باب خسران مآب

● رجم الشیطان / کلام و اعتقادات / فارسی

rajm-oš šaytān

لاهیجانی، محمد بن محمد علی، - ۱۳۵۴ قمری
lāhījānī, mohammad ebn-e mohammad ʻalī (- 1935)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۸۶
آغاز: بسمله، فویل للذین یکتبون بایدیهم؛ **انجام:** الف سلام و تحیه و الحمدلله رب العالمین
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۲۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، [رایانه]

● رجم العزازیل / کلام و اعتقادات / فارسی

rajm-ol ʻazāzīl

مجلسی، محمد رضا بن محمد علی، ق۱۳ قمری
majlesī, mohammad rezā ebn-e mohammad ʻalī (- 19c)
اهدا به: سید محمد مسیح فرمانفرمای مازندران
تاریخ تألیف: ۱۲۷۹ق
مؤلف پس از مسافرت‌های بسیار در بلاد مغرب، یمن، روم، هندوستان و بعضی جزایر فرنگستان به ایران بازگشته و در یزد ساکن شده و پس از رفتن به تهران، روانه مشهد امام رضا علیه السلام شده و در بین راه گرفتار راهزنان شده و به برکت امام رضا (ع) نجات یافته و به چشم درد مبتلا و برای علاج به کرمانشاهان رفته و در آن جا کتاب «سرور العارفین و زبدة الاحادیث» را تألیف نموده، در آن شهر «عبدالرحیم کرکوتی» نامه‌ای پخش نموده و در آن ایراداتی بر مذهب شیعه گرفته و مؤلف در این کتاب با عناوین «قال خوارج الکرکوتی، الجواب» پاسخ آنها را داده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۵۵
آغاز: الحمدلله مظهر الحق بالنصب الأدلة الواضحة و البراهین القاطعة و موصح الایمان عند اولیاء المخلصین؛ **انجام:** و علی وصمه امام الشجاع الباهل و الجواد الباذل نحمد شکراً قد تم هذه الرسالة فی سنة ...
خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن یعقوب علی، تا: ۴ شوال ۱۲۸۲ق، به درخواست مؤلف؛ مصحح، یادداشت‌های متفرقه‌ای بعضاً به خط میر عبدالعظیم هزارجریبی به سال ۱۲۸۴، در برگ آخر ورق اول رساله «هدایة المتشککین فی اجوبة تشکیکات المشککین فی رسالة سید المرسلین» آمده و ناتمام مانده؛ ۹۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۷]

● رجوع الاشیاء الی اصلها (قول من افلاطون فی) / فلسفه / عربی

rujūʻ-ul ašyā’ ilā aṣl-i-hā (qawl-un min aflāṭūn fī)

افلاطون، ۴۲۷؟ - ۳۴۷ ؟ قبل میلاد
aflātūn (-427 - -347)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۴۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۲گ (۱۵۹پ-۱۶۰ر)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: - ۲۰۲]

● رجوع الشیخ الی صباه فی القوة علی الباه / طب / عربی

rujūʻ-uš šayx ilā ṣabāh fi-l quwwa ʻala-l bāh

تیفاشی، احمد بن یوسف، ۵۸۰ - ۶۵۱ قمری
tīfāšī, ahmad ebn-e yūsof (1185 - 1254)
همان که برخی از احمد بن سلیمان مشهور به ابن کمال پاشا (- ۹۴۰ق) دانسته‌اند و برخی گفته‌اند به دستور سلیم خان به ترکی ترجمه کرده یا اینکه کمال پاشا کتاب دیگری به همین نام دارد و یا این که دو تبویب از آن وجود دارد و نام داود مصری نیز به عنوان مؤلف آورده شده؛ برخی ترجمه ترکی آن را از مصطفی بن حسین پاشا دانسته‌اند، ولی چنین به نظر می‌رسد که اصل آن از تیفاشی باشد. مشتمل است بر دو جزء و هر جزء در سی «باب»: الجزء الاول: باب ۱. ذکر مزاج الاحلیل و ما یتعلق بذلک من امر البائه؛ ۲. ذکر مزاح الانثنین و ما یتعلق بذلک؛ ۳. ذکر الضرر الذی یحصل من الاسراف من البائه؛ ۴. تلاحق الحادث عن الافراط فی البائه؛ ۵. فیما یجب ان یستعمل عند الجماع و تدارک خطاه؛ ۶. ذکر منافع البائه و ماالذی نقل عن الحکماء فی ذلک؛ ۷. الاوقات الذی یستحب فیه الجماع و مدد النکاح و احواله و زیادة اشکاله؛ ۸. معرفة مقدمة یلزم معرفتها من اراد

ترکیب ادویة البائه؛ ۹. معرفة الادویة المفردة الزائده فی البائه؛ ۱۰. ذکر الادویة المرکیه الزائده فی البائه؛ ۱۱. معرفة الاذهان الزایدة فی البائه؛ ۱۲. المسوحات الزائده فی البائه؛ ۱۳. الضمادات و الاطلیة الزائدة فی البائة؛ ۱۴. ترکیب الجوارشات الزائدة فی البائه؛ ۱۵. المربیات الزائدة فی البائه؛ ۱۶. السفوفات الزائدة فی البائه؛ ۱۷. ترکیب الحقن الزائدة فی البائه؛ ۱۸. الحمولات و الفتائل الزائدة فی البائة؛ ۱۹. ترکیب المعاجین الزائدة فی الباه؛ ۲۰. ترکیب اللبانات الزائدة فی البائه؛ ۲۱. ترکیب شمومات الزائدة فی الباه؛ ۲۲. الاغذیة الزائدة فی البائه؛ ۲۳. ذکر الاشیاء المنقصه لشهوة الجماع؛ ۲۴. ترکیب مایطول الذکر و یغلطه و یرقیه؛ ۲۵. ذکر الادویة الملذذة للجماع؛ ۲۶. ذکر الادویة المعینه للحبل؛ ۲۷. ذکر الاشیاء المانعة من الحبل؛ ۲۸. ذکر الخواص الزائدة فی البائه؛ ۲۹. ذکر الخواتم و الطلاسم و الاسماء المختصه فی الباه؛ ۳۰. تقاسیم شهوة النساء و اغراضهم. الجزء الثانی: باب ۱. معرفة ما یکون فی النساء من الاوصاف الجمیله؛ ۲. ذکر العلامات التی یستدل علی فراسته النساء والحکم علیهن بقلة الشهوة و کثرتها؛ ۳. معرفة الادویة المحسنه للون البشره من الغسولات و الغمر المحمرة للون و الزائدة فی صفاء البشرة؛ ۴. فی معرفة الادویة التی تسرع نبات الشعر و تطوله و الخضابات التی تحسن لونه و یرجهل و ما الذی یسرع نباته و یمنع نباته و ما یحلق الشعر عن البدن؛ ۵. ذکر الادویة التی یجلوا الاسنان و تزیل النجر و تطیب رایحة الفم؛ ۶. معرفة الادویة التی تسمن البدن و تعبله؛ ۷. خضاب الکف و قموع الانابل؛ ۸ معرفة الادویة التی تطیب رائحة البدن؛ ۹. معرفة الادویة التی تقوی اشفار عنق الرحم و کرسیه ...؛ ۱۰. معرفة الادویة التی تمنع من سیلان عنق الرحم؛ ۱۱. معرفة الادویة التی تزید فی منی المرئه و تقوی ظهرها؛ ۱۲. ذکر الادویة التی تحب السحق التی النساء؛ ۱۳. معرفة الادویة التی تضیق فروج النساء؛ ۱۴. معرفة الادویة التی تطیب رایحة فرج المرئه؛ ۱۵. ذکر الادویة التی تهیج شهوة النساء الی الجماع؛ ۱۶. معرفة الادویة التی اذا استملها النساء اللواتی لم یدرکن لم ینبت علی کراسی ارحامهن شعر البته؛ ۱۷. ذکر الادویة التی اذا استعملها النساء اللواتی قد ادرکن نثر الشعر الذی علی کراسی ارحامهن اماته و منعه من النبات؛ ۱۸. ذکر کیفیة انواع الجماع؛ ۱۹. ذکر الحیل المتعلقة بالبائه و ذکر الدب یحتاج الیه؛ ۲۰. الحکایات التی اذا سمعها الانسان تحرکت شهوته ...؛ ۲۱. ذکر الحکایات التی جائت عن من باشر النساء فی ادبارهن و اسماء کل نوع من ذلک ...؛ ۲۲. ذکر شهوة النساء الی النکاح و ما جاء فی ذلک؛ ۲۳. الاحوال التی یستطاب فیها الجماع و الاوقات التی یکون الجماع نافعة للمرئة؛ ۲۴. فیما یجب النسوان من اخلاق الرجال و ما یحبه الرجال من اخلاق النساء؛ ۲۵. ذکر السفارة و الرسل؛ ۲۶. ذکر قواعد آداب النکاح و وصایا متعلق به؛ ۲۷. ذکر المحادثة و القبل و المزاج و وصا النساء بباتهن؛ ۲۸. ذکر شیئی من احوال غرایز النساء و ذکر تقاسیم شهواتهن؛ ۲۹. ذکر اوقات الجماع و ما لمدة التی تکون بین اوقات الجماع؛ ۳۰. ذکر صفته ادویة تسرع السکر و مرقدات و مخدرات. (ره آورد)

[معجم المؤلفین ۲۰۸/۲؛ برلین ۶۳۸۸؛ پاریس ۳۰۵۶ تا ۳۰۶۰ که این یکی در ۶۰ باب است؛ دنا ۵/، با انتساب به سه نفر؛ ۵۷۲؛ خزانة مفتی ۱۵۱/۵]

شرح و حواشی:

۱- رجوع الشیخ الی الصباوة (ترجمه)؛ طبیب اصفهانی، محمد سعید بن محمد صادق

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۸۷

آغاز: هذا ما وصیت به ابنتها ثم ترکتها و جاءت الی زوجها ... و اعلم ان النیک فی الاست الذ ما یکون بالنهار ... الباب الثامن الخمسون فی شیء من احوال غرایز النساء و ذکر تقاسیم شهواتهن؛ **انجام:** الباب الرابع و الخمسون ما یحبه النسوان من اخلاق الرجال ... (پس از دو برگ) فتطامنی له قبلا ... (زیر کاغذ رفته)

خط: میان نسخ و تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۸ باب در نسخه هست و باب ۵۸ در آغاز آمده بدین‌گونه: باب ۴ فی تلاحق الضرر الحادث عن الافراط فی البائة، باب ۵ فی ما یجب ان یستعمل عند الجماع، باب ۶ فی ذکر منافع الباه ... ، باب ۴۸ فی کیفیة انواع الجماع، باب ۱ فی ذکر الاستلقاء، باب ۲ فی العقود، باب ۳ فی الاضطجاع، باب ۴ فی الانبطاح، باب ۵ فی الانحناء، باب ۶ فی القیام، الباب التاسع و الاربعون فی الباه و احواله، باب ۵۰ فی الحکایات ...، باب ۵۴ فی ما یحبه النسوان من اخلاق الرجال؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۷/۲سم [ف: ۱ - ۲۴۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۶/۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحرکة المزعجة الی أن یفرغا بلذة عجیبة غریبة

بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۳۲۴پ-۳۲۷پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸ - ۲۰۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الجزء الثانی من کتاب رجوع الشیخ الی الصبا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۸۴ص، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۳سم [ف: ۱۹ - ۴۶۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۶۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عجیبة غریبة (ناقص)

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: رضی الدین محمد، تا: اواخر قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف:۱۹-۶۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۶/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فینبغی ان یدمنه من (ناقص)

از داود مصری دانسته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ:

سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۶ص (۱۹۹–۲۸۴) [ف: ۱۰ – ۱۶۷۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۰۳۲

آغاز: بسمله. و الحمدالله رب العالمین ... اما بعد فلنذکر شیئا مما ذکروه الاطباء؛ **انجام:** و من شر جمیع الآدمیین ... و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

شامل ۸ باب برگزیده از ۱۰ باب اول رساله است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۸۹]

۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۷/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هی مع ذلک یعاطیه الشهیق و القنج الرفیق و الحرکة المزعجة إلی یفرغان بلذة عجیبة

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۲گ (۵۸ر–۵۹پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳ – ۶۲۸]

۸. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۱۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ذیحجه ۱۲۸۸ق؛ ۱۸۹ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [نشریه: ۳ – ۳۷۲]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶۱

آغاز: مبرابر؛ **انجام:** فانه ینوم و الله اعلم و احکم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه جمادی الثانی ۱۲۹۰ق؛ محشی مورخ روز ۲۰ جمادی الاول ۱۳۵۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۲گ، ۱۶ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ – ۳۱۳۱]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۹۳/۲

آغاز: برابر؛**انجام:** فان یستعمل من اللحم الذی قد جعل معه شیء من دهن الخروع و السذاب و صفار البیض النمیرشت مع حبة مسک و یطبخ التفاح و اللحم بالشراب بعد أن یعرق اللحم بالبصل

فقط تا باب پنجم از جزء اول را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع زرشکی، ۱۶گ (۲۹پ–۴۴پ)، ۱۶ سطر(۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۹ – ۳۲۰]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعلم ذلک. تم الجزء الثانی من کتاب رجوع الشیخ الی صباه ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، ۳۱گ (۱۷پ–۴۷پ)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷ – ۴۲۳]

● رجوع الشیخ الی الصباوة (ترجمه) / طب / فارسی

rujū‘-uš šayx ila-ṣ ṣibāwa (t.)

طبیب اصفهانی، محمد سعید بن محمد صادق

tabīb-e esfahānī, mohammad sa‘īd ebn-e mohammad sādeq

وابسته به: رجوع الشیخ الی صباه فی القوة علی الباه؛ تیفاشی، احمد بن یوسف (۵۸۰–۶۵۱)

اهدا به: سیدی انصاری

ترجمه فارسی است از کتاب «رجوع الشیخ الی الصباوة» احمد بن یوسف.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین الذی خلق الانسان من ماء معین ثم جعله نطفة فی قرار مکین

چاپ: چاپ شده

[دنا ۵۷۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۴۷۹/۵]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب هشتم در بیان مقدمه که در معرفت ترکیب نمودن ادویه باهیه لازم است.

تا ابتدای باب هشتم از جزو اول را بیشتر ندارد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حاج سید محمد، ۱۳۰۹؛ کاغذ: حنایی،جلد:مقوا با رویه پارچه،۲۶گ،۱۳–۱۵ سطر [ف: ۱۹ – ۲۱۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۱۴/۱–۵۸/۶۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۲گ (۱–۲۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲ – ۸۷۱]

● الرجوع فیما وهبه الزوج لزوجته / فقه / عربی

ar-rujū‘ fīmā wahaba-hu-z zawj li-zawjat-i-h

هزار جریبی، محمد حسن بن محمد باقر، ق۱۳ قمری

hezār-jarībī, mohammad hasan ebn-e mohammad bāqer (- 19c)

اگر مردی در شب عروسی به زن خود «رونما» دهد و بمیرد آیا وارثان وی می‌توانند آنچه را که به عروس داده است پس گیرند. این رساله درباره بحثی نوشته شده که مؤلف با حاج ملا عبدالله بسطامی داشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۱۷/۲

آغاز: نحمده و نصلی علی رسوله و آله، اما بعد فانی أردت أن احرر ما وقع بینی و بین شیخنا و مولانا؛ **انجام:** و التمس من الناظرین الیه ان بلغ عندهم الی درجة القبول الدعاء و الا فالعفو و الاصلاح و الله ولی التوفیق.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۲ رجب ۱۲۶۶ق؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۷پ–۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵ – ۲۹۶]

● رجوم الشیاطین / کلام و اعتقادات / عربی

rujūm-uš šayāṭīn

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: شب دوشنبه ۸ جمادی الثانی ۱۲۶۸ق؛ محل تألیف: لنگر از دهات کرمان

رساله مختصری است در اصول عقاید و اخلاق، به روش شیعیان شیخی در پاره‌ای از مسائل اعتقادی مربوط به توحید و نفس انسانی و تشویق به طرد و راندن راهزنان دینی انسان‌ها، با شواهدی از آیات کریمه و احادیث اهل بیت علیهم السلام؛ در دو «اشراق»: ۱. در عنوان نه آسمان؛ ۲. در هفت زمین.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ان هذه رسالة کریمه و کلمات عظیمة بل هی درة یتیمة و جوهرة ثمینة؛

انجام: فلیکن هذا آخر کتابنا، لیکون ختامه مسکا و فی ذلک فلیتنافس المتنافسون.

چاپ: چاپ سنگی، ۱۸۵ص، بدون تاریخ.

[فهرست احسائی ۱۸۸/۲؛ الذریعه ۱۶۴/۱۰؛ دنا ۵۷۲/۵]

شرح و حواشی:

۱- رجوم الشیاطین و تنبیه الغافلین؛ شیرازی، میرزا ابراهیم (-۱۳۰۶)

۱. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ من تسوید هذه الرساله مولفها فی قریة لنجر (؟) لیلة الاثنین ...

خط: نستعلیق متوسط، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۳ق؛ مصحح، با خط خوردگی، رساله در ۱۲۶۸ به پایان رسیده، ظاهرا در ۱۲۷۳ بار دیگر مولف در آن نظر انداخته، پایان چنین است: «و قد فرغت عن ترقیمه لیلة السبت الخامس و العشرون من شهر ذی القعده سنه ثلث و سبعین بعد الماتین و الالف حامدا مصلیا مستغفرا سائلا»؛ تملک مهدیقلی بن عبدالکریم؛ کاغذ: زرد، جلد: میشن مشکی، ۱۱۲گ، ۱۴ سطر(۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: - ۸۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۵۵/۳

انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۵ رمضان ۱۲۶۷ق، جا: لنگر کرمان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۵۷گ (۷۸پ-۱۳۴ر)، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲ - ۶۸]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۰۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن چترودی، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۲گ، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱ - ۳۰۶]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۰۲

نسخه اصل: کتابخانه شخصی - قم؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد باقر تفتی به درخواست آقا کلبعلی، تا: ۱۱ رجب ۱۲۷۷ق؛ تملک: کلبعلی در ۲۹ ذیقعده ۱۲۸۵، سید محمد حسین اسماعیلیان حسینی اصفهانی در ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۸۰ و تملک نوه وی سید رضا ضیائی در سال ۱۴۱۸؛ ۱۶۴ص [عکسی ف: ۴ - ۶]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ جمادی الثانی ۱۲۸۰ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹۳گ، ۱۷سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳ - ۸۷۸]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۴۳/۲

خط: نسخ، کا: ابوالفضل بن علی طالقانی، تا: ۱۲۸۲ق؛ اندازه: ×۱۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۶۰]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شکر الله بن غلامحسین بیک رفسنجانی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ ربیع الاول ۱۲۸۸ق؛ مصحح، محشی از شخصی که مولف را رد کرده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۱۲۶]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۱۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی ایروانی، تا: ذیقعده ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: تیماج آبی، ۲۳۵گ، ۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۲۲×۵۱سم [ف: ۵ - ۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۶۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق، جا: تهران [الفبائی: - ۲۷۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۳۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۹۰گ، ۱۱ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۲۲۴]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: - ۳۹۰]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۸۷۶

آغاز: مریخ واهمته و فلک زهره و هو متخیلته؛ **انجام:** فیه قال العجب فقال سئلت و ... الحدیث.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۰۸/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن رحیم تبریزی، تا: ۱۳۰۲ق، جا: کرمان؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۰گ (۱۱۴پ-۲۰۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۸ - ۲۶۳]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا طباطبائی، تا: ۱۳۰۵ق؛ واقف: نائینی، ۸۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۰۲]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد:تیماج خرمایی،۸۸گ،۱۶سطر،اندازه:۱۳×۲۱سم[ف:۱۱- ۱۳۶]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۶۹/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم علی آبادی، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۷گ (۶۹–۱۵۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۱۰۹]

● **رجوم الشیاطین و تنبیه الغافلین** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

rujūm-uš šayāṭīn wa tanbīh-ul ġāfilīn

شیرازی، میرزا ابراهیم، - ۱۳۰۶ ؟ قمری

šīrāzī, mīrzā ebrāhīm (- 1889)

وابسته به: رجوم الشیاطین؛ کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم (۱۲۲۵–۱۲۸۸)

رساله مبسوطی است در رد عقاید حاج کریم خان کرمانی رئیس طائفه شیخیه کرمان، مسمی به رکن چهارم شیخیه و علی محمد باب که در یک مقدمه و تعدادی رجوم و تنبیهات و خاتمه نگاشته شده است.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی، رفع اعلام الاعلام علی قلل الاعلام و دفع اصنام الاصنام عن ذلل الاصنام و ارتضی دین نبیه بین الادیان و الامم، کنار علی علم و اصطفی مناهجه بین الانم ...

[دنا ۵۷۳/۵؛ الذریعه ۱۶۴/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۳۰۳/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۸۴
آغاز: برابر؛ انجام: جزاه الله فی الدارین و حباه بکل ما تقربه العین و صلی ...
خط: نسخ، کا: میرزا محمد علی حسینی موسوی شهرستانی حایری، تا: ۷ ذیحجه ۱۲۷۶ق؛ مصحح، محشی، در پایان کتاب سه تقریظ می‌باشد: ۱. از سید علینقی طباطبائی صابر، ۲. شیخ محمد حسین قزوینی حایری، ۳. ناشناس، و از این تقریظ یک برگ اول ناقص است و مورخ است به ربیع الاول ۱۲۷۵؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴۸گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵) [ف: ۱۱–۸۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴۲
آغاز: برابر؛**انجام:** هذا آخر ما اردنا ترسیمه فی الخاتمة و ضممته بکلام مولائی، لیکون ختامه مسک و اقول مقالته بعض الزکیاء، انا عبدالعلی المرتضی مولی الموالی ... و به اکملت دینی و به ختم مقالی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۴؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۱۸ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۸۶]

← الرحبیة ﴾ بغیة الباحث عن جمل الموارث

● **الرحلة (ترجمه) = ترجمه تحفة النظار فی غرایب الامصار و عجایب الاسفار** / سفرنامه / فارسی

ar-riḥla (t.) = t.-ye tuḥfat-un naẓẓār fī ġarāyib-il amṣār wa ʻajāyib-il asfār

زنجانی، ابراهیم، ق۱۴ قمری

zanjānī, ebrāhīm (- 20c)

از روی نسخه مورخ صفر ۷۵۷ ترجمه کرده است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۲۷ حکمت
بخش دوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جلد: مقوا، ۲۵۲ص، قطع: جیبی [ف: ۲ - ۸]

● **الرحلة** / سفرنامه / فارسی

ar-rehla

در زمان ناصرالدین شاه که دولت عثمانی به عنوان اتحاد راه جبل را برای زوار ایرانی انتخاب نموده بود، چون مؤلف کتاب از این راه به حج مشرف شده بود، اوضاع این راه و سختی‌های آن را به تفصیل برای ارکان دولت بازگو کرده تا بدانند حجاج با چه مشکلاتی روبه‌رو هستند و آن را در نوزده اشاره و یک خاتمه تنظیم نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۸۳/۳ و ۲۱۹۴/۳ عکسی
آغاز: أحمد رب البیت موجد الحرم ×× فضلا علی العالم من بعد العدم و الصلاة و السلام علی سید ولد آدم و آله لا سیما من ولد فی الحرم و بعد در اسعد اوقات؛ **انجام:** و امنای دولت علیه ایران قراری بگذارند که مرده و زنده مسلمین آسوده شوند باعث بر دعا گوئی وجود مبارک قبله عالم روحنا فداه خواهد شد.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز، ۳۲گ (۱۹۴پ–۲۲۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۳ - ۱۱۲۶] و [عکسی ف: ۶ - ۲۴۵]

● **الرحلة الانسیة فی الاثار القدسیة** / سفرنامه / عربی

ar-riḥlat-ul unsīya fi-l āṯār-il qudsīya

جناب قندهاری، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۴ قمری

jenāb-e qandehārī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (- 20c)

ابوالقاسم بن احمد جناب قندهاری این سفرنامه را نوشته و آنچه در بیت المقدس و شام دیده در آن آورده است. نکات جغرافیایی و تاریخ دینی در آن هست. مؤلف پس از زیارت قدس شریف به زیارت بیت الله الحرام رفته و سیاحت‌نامه این قسمت را «الرحلة الحجازیة فی آثار الرحاب الحرمیة» نامیده است.

آغاز: قال المفتقر الی الله الاحد الباری ابوالقاسم بن احمد ... و اعلم ان المشهور فی دمشق الشام بین الناس ان السفر الی بیت المقدس برید السفر الی الحج ...

[دنا ۵۷۳/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۰۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کتاب تاریخ جودت پاشا سلمه الله تعالی المطبوع فی بیروت سنة ۱۳۰۸.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۸ق؛ با یادداشت حاج میرزا حسن بن محمد تقی نوری طبری در ۱۳۱۴ در مشهد در ستایش این کتاب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۴۰۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۴۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ مجدول؛ ۲۳۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲ - ۴۴۲]

۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۳۱ - ج
آغاز: برابر؛ **انجام:** ما خوذ من ذلک. تمت. من اراد الاطلاع ... فلیرجع الی الکتب المترجم بالعربی من الیونانی و کتاب تاریخ جودت باشا ... المطبوع فی بیروت سنه ۱۳۵۸ هجری
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ حسین بن محمد تقی نوری در ۷ ذیقعده ۱۳۱۴ در آغاز که قندهاری را ستوده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۱۷گ، ۱۹سطر (۹×۱۵) [ف: - ۳۴۳]

● **الرحلة الی الحج = رحله منظوم** / شعر، سفرنامه / عربی
ar-riḥla ila-l ḥajj = rehle-ye manzūm

ابن مکی، علی بن محمد، ق۱۱ قمری
ebn-e makkī, ʻalī ebn-e mohammad (- 17c)

سفرنامه نجیب الدین علی بن محمد بن مکی عاملی جبیلی شاگرد شیخ بهائی و شیخ حسن صاحب معالم و نویسنده شرح بر رساله اثنی عشریه بهائی جبیلی، داستان گردش خویش را در حجاز و یمن و ایران و عراق در منظومه‌ای حدود ۲۵۰۰ بیت شرح داده و (بنا بر نوشته خود او در مقدمه منظومه و به گواهی سید علیخان مدنی در سلافة العصر) در نظم این سفرنامه شیوه «الصادح و الباغم» را دنبال کرده است. تاریخ سفر او به مکه چنانکه در مقدمه منظومه آمده ۱۰۰۵ق و همراه ستادش شیخ حسن بوده است. در سلافة العصر یکصد بیت از این منظومه نقل گردیده و شیخ حر عاملی ابیاتی از آن را در امل الآمل آورده و می‌گوید: «من خود در جوانی نسخه‌ای از منظومه را رو نویس کرده و در پشت آن از اشعار خویش چند بیت (در تقریظ این رحلة) یادداشت کردم» و سپس تمام آن ابیات را می‌آورد. نسخه‌ای که شیخ حر به آن اشارت کرده نسخه شماره ۳۹۸۴/۱ مجلس است که به خط شیخ حراست و همان یازده بیت به خط شیخ حر بر پشت نخستین برگ آن دیده می‌شود و بالای آن نوشته: «لراقمه محمد بن الحسن الحر». اینک چند بیت از تقریظ شیخ حر: «یا رحلة بدیعه فی فنها ×× کاملة فی لطفها و حسنها / جامعة للوعظ و الامثال ×× بارعة تزهو علی الاقوال / الفها افصح اهل دهره ×× فتی علا عن کل اهل عصره». جبیلی (سراینده این سفرنامه) مناظر و ابنیه و آثاری را که در ایران و عراق و هند دیده یاد و با دقتی تمام وصف می‌کند و گاه به مناسبت، ابیاتی از بحرهای مختلف در آن گنجانده از آن جمله در این ابیات که در مورد سفر به آستانه قدس رضوی و در وصف آن آستان سروده است. از این ابیات که اینکه نقل می‌شود به دست می‌آید در سفری که شاه عباس از اصفهان پیاده به مشهد رضوی رفت جبیلی نیز از ملازمان او بوده: «ثم مضینا نحو مولانا الرضا ×× علیه من ربی السلام و الرضا / صحبة سلطان سلاطین العجم ×× من اصفهام ماشیاً علی القدم / بنذر او عهد له قد سبقا ×× من بعد موجب له اتفقا / و ذلک حیث اتفق المسیر ×× له الیه و جری التقدیر / و کل یوم نتوخی السفرا ×× من قبله و لم یکن میسراً / و عاقنا من ذالک الطریق ×× حتی ضجرنا عدم الرفیق / و لم یکن یخطر فی بال بشر ×× ما یسرالله به من السفر / و کان فی آخر جمادی الاولی ×× قد یسرالله لنا الوصولا». پس از این، جبیلی به وصف بنای ضریح و رواق حرم رضوی و فرش‌ها و تزیینات و کتیبه‌های آن پرداخته و از موزه و مخزن کتابخانه آن که قرآن‌هایی دارد به خط امیر المؤمنین علی (ع) و از ضریح که نوشته‌های مورخ ۶۰۰ دارد یاد می‌کند و ابیات فارسی شیخ بهائی را که در کتیبه نقش کرده‌اند نخست به عربی ترجمه کرده و آنگاه متن آن دو بیت را نیز در بین ابیات عربی درج ساخته: «و فی خلال النقش للبهائی ×× بیتان جائت عن صفا و لاء / بدیعة الالفاظ مولویة ×× لکنما الالفاظ فارسیه / حاصلها وصیة الخدام ×× فی قص شمع حضرة الاسلام / خوفا علی جناح جبرئینا ×× من ضربة المقراض ان یبینا / اذ الملوک کلها العلویه ×× فراش شمع الحضرة العلیه / ... و هذه صورة ما ذکرنا ×× بالفارسی و له فسرنا / بنوشته بود به اعلی علیین ×× پروانه شمع روضه خلد عابرین / مقراض به احتیاط زن ای خادم ×× ترسم ببری شهپر جبریل امین». جبیلی برخی از قصاید و قطعات و مسمطات خویش را که در بحرهای دیگر و با وزن‌های کاملاً متغایر با این منظومه است به مناسبت در آن گنجانیده است. (عبدالحسین حائری)

[دنا ۵۷۳/۵؛ امل الامل (چاپ بغداد) ۱۷۶:۲؛ الذریعه ۱۶۷:۱۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۸۴/۱
آغاز: الحمد لله ولی الحمد ×× و المدح و الآلاء اهل المجد / یقول راجی عفو مولاه العلی ×× نجیب خیر الآل و الصحب علی / المذنب العاصی نجیب الدین ×× سامحه مالک یوم الدین / حججت عام ستة و الف ×× مع عدة من قادة و الف / اجلهم استادنا العلامه ×× و شیخنا المحقق الفهامه / ... من خص بالخلق و بالخلق الحسن ×× استادنا و شیخنا الحبر الحسن / ... و نجله المولی الاجل الامجد ×× اوحد اهل دهره محمد / ... و مذ خلنا مکة

المشرفه ×× و قد افضنا من منی و عرفه / توجه المسیر فیها عندی ×× لقصة تطول نحو الهند؛ **انجام:** نظم منزل من بعد ذاکر فی السفر ×× نجد فی اسحارنا و فی البکر / حتی وصلنا لدمشق الشام ×× و الحمد لله علی التمام / و قد مضت لهجرة اعوام ×× و نقلها تاریخه ختام

خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن حسن حر عاملی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۱ص (۲–۱۳۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ – ۲۱۵۱]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵۰/۱

بنظم؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین علی بن محمد بن الحسن الحر، تا: شوال۱۰۸۳ق [ف: ۳ – ۳۹]

● **الرحلة البدریة فی الحضرة المرویة** / تاریخ، اخلاق/عربی

ar-riḥlat-ul badrīya fi-l ḥaḍrat-il marwīya

بلدی، محمد علی بن عبدالائمه، ق۱۳ قمری

baladī, mohammad ʻalī ebn-e ʻabd-ol-a'eme (- 19c)

کتاب شامل مواعظ و برخی حکایات مربوط به زمان فتحعلی شاه است به نام محمد حسین خان مروی بانی مدرسه و این کتابخانه نوشته است و از خان مروی این طور نام برده: «ملاذ الطائفتین حاج محمد حسین خان بن بیرام علی خان بن شاه قلی خان» و او را بسیار مدح و تمجید کرده است.

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۸

کا: سبزعلی شهریاری، تا: ۱۲۲۹ق؛ ۱۶۰گ، قطع: خشتی [ف:۱۳۷]

● **رحلة الشافعی** / سفرنامه / عربی

raḥlat-uš šāfiʻī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۶/۱

آغاز: من مدینة حران و بین ایدی احمال الدنانیر و الدراهم؛ **انجام:** کتاب السفر لاحد غیری من اصحابه لاحرمله و لاغیره، و الله اعلم. تمت الکتاب رحلة الشافعی رضی الله عنه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن قرمز، ۳گ (۱ر–۳پ)، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۶سم [ف: ۹ – ۳۳۷]

● **رحلة العبدری** / سفرنامه / عربی

rihlat-ul ʻabdarī

عبدری، محمد بن محمد، ق۷ قمری

ʻabdarī, mohammad ebn-e mohammad (- 13c)

سفرنامه ارزشمندی است مشتمل بر نکات سودمند جغرافیایی و تاریخی و رجالی و حدیثی. مؤلف، که از اهالی اندلس و فضلای آن دیار بوده، سفر خود را در بیست و پنجم ذیقعده ۶۸۸ق به طرف مصر و حجاز آغاز نموده است.

چاپ: مغرب، محقق: محمد الفاسی، جامعة محمد الخامس، سلسلة الرحلات۴، حجازیة۱، ۳۵۲ص؛ دمشق، محقق: علی ابراهیم کردی، دار سعدالدین، ۷۲۸ص، ۱۴۱۹ق.

[دنا ۵۷۳/۵؛ کتانی، فهرس الفهارس۸۰۹/۲؛ الاعلام ۲۶۰/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۷عکسی

آغاز: احمد الله حمد عائذ بوجهه الاکرم ... و بعد فانی قاصد بعد استخارة الله سبحانه الی تقیید ما امکن تقییده و رسم ما تیسر رسمه ... فی حین الرحلة الی بلد المشرق؛ **انجام:** و هذه قصیدة نضمتها فی الرحلة رایت ان اختم بها (بعد از پنج صفحه) تم و کمل بحمدالله تعالی و حسن عونه هذا الرحلة المبارکة.

نسخه اصل: اسکوریال –مادرید، ش ۱۷۳۸ (فهرست خطی همانجا، ۲۴۸/۳)؛ خط: مغربی، کا: حاج ابوبکر بن سعید (معین)، تا: اواسط محرم ۹۷۷ق، برای استاد خود سید محمد بن احمد تلمسانی، مصحح؛ ۱۵۰گ، ۲۱سطر [عکسی ف: ۲ – ۳۲۴]

● **الرحلة العراقیة** / نامه‌نگاری / عربی

ar-riḥlat-ul ʻirāqīyya

عاملی، حسین بن عبدالصمد، ۹۱۸ – ۹۸۴ قمری

ʻāmelī, hoseyn ebn-e ʻabd-os-samad (1513 - 1577)

مکتوبی به شهید دوم در بیست فصل است و در آن از آغاز بیرون آمدن خود از شام تا ورود به اصفهان و کیفیت راه و وضع معاشرت برخورد خود با مردم آنجا و آب و هوای اصفهان را برای او شرح می‌دهد. این رساله ظاهراً سفرنامه او و با عنوان «الرحلة العراقیة» است که تتمه آن در جنگ شماره ۱۶۷۲ مجلس آمده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۰۵

آغاز: بسمله، الحمد لله علی ما اسبغ من العطاء و اسبل من الغطاء و کفی بین الاسواء اوشفی بین الادواء واعطی الانسان بفضله النطق ... اما بعد فانه.لما قدر ذو الجلال و الاکرام

در فهرست با عنوان «مکتوب» به شهید ثانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۴۲۱پ) [ف: ۱۵ – ۱۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۷۲ ض

در فهرست تفکیک نشده ولی در فهرست مجلس (۲۹/۱ ص ۵۱۵) آن را تتمه «الرحلة العراقیة» دانسته؛ خط: نسخ، کا: سید حسین بن حیدر بن قمر کرکی عاملی، تا: ۱۰۲۲ق [ف: ۴ – ۴۰۰]

← الرحلة المکیة ≻ تاریخ مشعشعیان

← رحله منظوم ≻ الرحلة الی الحج

● **الرحمة** / کیمیا / عربی

ar-raḥma

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

مقالی است در ۲۲ سطر از جابر بن حیان که وسیله محمد بن منکمیشین گردآوری شده است به منظور رحمة بر طلاب و تقرباً الی الله.

شرح و حواشی:

۱- شرح کتاب الرحمة

۲- کتاب الامن المترجم لکتاب الرحمة لابی موسی جابر بن حیان

۳- شرح کتاب الرحمة

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۳۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۳گ (۳۲-۵۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۵۹]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ ربیع الاول ۱۲۳۴ق؛ از روی نسخه نوشته پایان جمادی الاول ۱۱۵۸ که با آن مقابله هم شده، در ۶۵ر بندی است به فارسی در کیمیا از آقا محمد قندهاری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ (۱۰ر-۶۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: - ۲۵۰]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۷۲/۶

آغاز: بسمله کتاب الرحمة لجابر بن حیان. خذ الحمام و انصبه مستویا و ارم فیه النبات الاسود

کا: محمد موسوی مازندرانی ابن میر مصطفی، تا: ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی،جلد:تیماج مشکی،۱ص،اندازه:۱۹/۵×۲۹/۵سم[ف:۲- ۳۳۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۷۳

کا: ابوالحسن، تا: ۱۲۸۰ق [الفبائی: - ۲۷۸]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۳۱/۸

آغاز: فاقول ان المعرفة بالاشیاء علی وجهین

بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، ۱۳ص (۴۸-۶۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۷۶۸]

● **الرحمة** / کیمیا / فارسی

ar-raḥma

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۲۷/۵

آغاز: حمد و سپاس خدایی که در معانی را در تحت صور بیان عیان میکند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹گ (۸۲پ-۹۰ر هامش)، ۱۹ سطر (۸×۱۶) [ف: ۱۷ - ۲۵۲]

● **رحمة الامة فی اختلاف الائمة** / فقه / عربی

raḥmat-ul umma fī ixtilāf-il a’imma

قاضی صفدی، محمد بن عبدالرحمن، ق۸ قمری

qāzī safadī, mohammad ebn-e ‘abd-or-rahmān (- 14c)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۸۷۰ق

رساله مختصری است که مؤلف اقوال فقهاء را درباره مسائل اختلافی بیان کرده، او ابتدا مسائل مورد اجماع ائمه اربعه را با عنوان «اجمع الائمه، اتفقوا» می‌آورد و سپس مسائل اختلافی آنان را با عنوان «اختلفوا الائمه» بیان می‌کند.

آغاز: الحمدلله الذی اجزل احسانه و انزل قرآنه و قرر فیه قواعد دینه و ارکانه ... اما بعد، فان معرفة الاجماع و اختلاف العلماء من اهم الاشیاء و ذلک امر لازم فی حق المجتهد ...

انجام: و قال مالک لایجوز له ذلک و الله تعالی اعلم.

چاپ: در حاشیه المیزان الخضریه للشعرانی بولاق، ۱۳۰۰ق؛ مصر، درحاشیه المیزان الکبری الشعرانیه، ۱۳۰۴ق

[کشف الظنون ۸۳۱/۱؛ فهرست المخطوطات المصورة، کویت، ۲۵۸/۲؛ سرکیس ۸۸۱/۲؛ سرکیس، معجم ۸۸۱/۱: که تاریخ نگارش را ۱۱ ذیقعده ۷۸۰ آورده و نشانی ۳ چاپ: بولاق، ۱۳۰۰ق؛ مصر، ۱۳۰۴ق؛ دنا ۵۷۳/۵؛ الاوقاف العامة موصل ۹۷/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاج محمد بن شیخ حاجی عمر عباسی بصری، تا: ۱۱۲۵ق، برای شیخ سلیمان رفاعی؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۰۸گ، ۲۷-۲۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۴۰ - ۴۵۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۰۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

در اینجا سربندها «کتاب» و «باب» است (نه فصل)؛ خط: نسخ عربی، بی‌کا، تا: شنبه پایان محرم ۱۱۹۲ق؛ مجدول؛ واقف: حاج محمد کریم قاجار، ۲۸ ربیع الاول ۱۲۸۹ق، بر گروه شیخیان؛ ۲۱۰گ، ۲۳سطر (۹/۵×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف:۱-۱۷۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۳۰

خط: نسخ، کا: قمر النساء دختر قطب الدین، تا: دوشنبه ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۵۸ق؛ مصحح، در پایان نسخه سه اجازه است برای قمر که محمد علوی بن محمد عثمان و دو تای اول را به تاریخ هفتم ربیع الثانی ۱۲۶۵ و سوم را به تاریخ ۲۲ شعبان ۱۲۶۰ نوشته؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۷۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۱۵۵]

۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمد الله الذی هدانا لتألیف اختلاف الائمة و الهمنا لطفا و احسانا بتسمیته رحمة للامة و له الشکر ...

خط: نسخ، کا: آقا موسی بن عبدالله بن محمد صالح بن مصطفی

کلاشی، تا: شنبه ۲۱ رمضان ۱۲۶۰ق؛ مصحح، با علامات بلاغ؛ تملک: محمد بن سید اسماعیل موصلی به تاریخ ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عمر بن عبد الرحمن بن عمر بن محمد باجیر، تا: جمعه ۱۷ جمادی الثانی ۱۲۹۴ق؛ جلد: مقوایی، ۱۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۴ - ۲۹۸]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۸۱-۱۷/۶۱

آغاز: من جرح للطف و الاکرام وهذا ان شاء الله نافع لکثیر من مسائل الخلاف و الوفاق جامع اذکرها ... کتاب الطهارة لاتصح الصلاة الابطهارة متمکنة بالاجماع؛ **انجام:** باب امهات الاولاد و اتفق الاربعة ان امهات الاولاد لاتباع وهذا مذهب السلف و الخلف ... و صلی الله علی سید محمد و آله و اصحابه و ازواجه و التابعین و علی سایر الانبیاء و المرسلین و علی سایر عبادالله الصالحین

خط: تحریری، کا: محمد امین بن مصطفی عمریتی، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۳۰۹ق، جا: کچک سفلی؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۹۹۸]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۳۷/۱

آغاز: و قال الشافعی و احمد الافضل فی قمیص و الاولی عند الشافعی تحت السماء و قبل تحت السقف و املاء البارد اولی الا فی برد شدید او عند وجود و سخ کثیر؛ **انجام:** ألا ما یروی عند الشافعی انه قال لا تقبل شهادة الولد علی والده فی القصاص و الحدود لا تهامه فی المیراث فصل و هل تقبل شهادة الاخ لاخیه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای آبی، ۱۷سطر [ف: ۳۷-۲۶۷]

۸. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره /۲

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [تراثنا: س۲ش۴ - ۴۷]

● رحمة الامتنانية و الوجوبية / فلسفه / عربی

raḥmat-ul imtinānīya wa-l wujūbīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۷۱/۱۹

آغاز: فثم اعلم ان هنا دقیقة متعلقة بالمقصود بعد ذکر الجدول فانه ان الانبیاء و الرسل عم ما کانوا فی حال نبوتهم الانا یبین و خلفاء فی رتبة ربوبیه الحق؛ **انجام:** یا هذا ما نعرفه الا انه عمال مثل هذا فاشار بیده الی الاباریق فما ثم الا هو الذی کان و لم یزل و لایزال فهل اتی علی الانسان حسین من الدهر لم یکن شیاً مذکورا تمت الرسالة ...

در پایان «الرسالة الجلالیة الغربیة الیتیمة» خوانده شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۷۱ص (۵۱۳-۵۸۳)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۲۰۴]

● الرحمة الصغير / کیمیا / عربی

ar-raḥmat-uṣ ṣaġīr

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در ترکیب‌های کیمیایی و موازین صحیح این صنعت، چنان که در دیباچه رساله آمده به دستور امام صادق علیه السلام نوشته شده است.

آغاز: قال جابر بن حیان قال: سیدی جعفر بن محمد الصادق - علیهما اللسلام- یا جابر فقلت: لبیک یا سیدی، فقال هذه الکتب اللتی صنفتها ...

انجام: و اجعل لی فی إکسیرک نصیباً تخرجه عنی لوجه الله تعالی للفقراء و المساکین و الله تعالی خلیفبی و هو حسبی و نعم الوکیل و أعلم أن هذا ملخص کتاب الرحمة الصغیر ...

چاپ: پاریس، مطبعة فول غایتینة، ۱۳ص، ۱۹۲۸م؛ در بمبئی نیز چاپ شده

[دنا ۴۸۹/۸ با عنوان کتاب الرحمة الصغیر (۱۴ نسخه)؛ ریحانة الادب: ۱۱۱/۵؛ الذریعة: ۱۷۱/۱۰؛ تاریخ العربی: ۳۷۲/۴]

شرح و حواشی:

۱- شرح الکتب الثلاثة؛ دمشقی، خالد بن یزید (-۱۸۵)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۸ص (۱۲-۱۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۶ - ۱۸۷]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۶۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۹۹]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۲۷/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۱۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۱۶/۱۳

آغاز و و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۳۶ر-۳۸ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۳۸]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۶/۲۸

آغاز: بسمله. قال جابر بن حیان انی بعد فراغی من کتبی المائة واحدی عشر کتاب و اعراضها الکسیر عملت کتابی هذا، سمیته کتاب التجرید، و سمیت کتابا فی المائة و عشر کتابا بالمجردات، جردت فیه ابوابا انهیها الی اصحابنا من الفلاسفة؛ **انجام:** بین الزیبق و النحاس یعدن شیئا واحدا. و قد تم العمل آخر کتاب التجرید ... (فاهم الزرنیخین بالسویة مذکور فی کتبه)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴ص (۴۰۶-۴۰۹)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹ - ۲۶۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۲/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی (کاظمی)، تا: اواخر قرن

۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، تاریخ کتابتی که به سال ۸۶۲ق در انجام آمده درست نیست و ممکن است تاریخ کتابت نسخه‌ای باشد که این نسخه از روی آن استنساخ شده؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۵۴)، ۷۰ سطر، اندازه: ۸/۵×۹سم [ف: ۳۲ - ۷۷]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۶۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱پ-۳ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹ - ۴۱۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۴۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کرمانشاهی، علی اکبر بن محمد، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۷۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کرمانشاهی، علی اکبر بن محمد، تا: ۱۲۶۷ق؛ واقف: محمد ایرانی؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۵۵ر-۱۵۷ر)، ۱۹سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۲۱]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۴۸

آغاز: منتخبة من کتاب الرحمة الصغیرة لجابر ره (عنوان) و اما هذه الطریقة التی نحن و اصفوها فی هذا الکتاب فهی اوضح ما تقدم و هی طریقة النار وحدها بلا داخل یدخل علیها؛ **انجام:** برابر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ در ۱۴۱ر-۱۴۵پ پاره‌هایی است از کتاب برهان و گفتار طغرائی و مجریطی و کتاب الصفوة جابر و در مکنون حکیم اوزاعی و کتاب خاصیت افلاطون و علل المعادن رازی و گفتار عبدالرحمن شیرازی و سخنان پراکنده دیگر و نه جدول هست و در هامش هم نوشته شده؛ ۲گ (۱۴۰ر-۱۴۱ر) [ف: ۴ - ۱۰۳۶]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۳۱/۱۵

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، ۴ص (۸۷-۹۰)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۷۶۹]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی ذهبی تهرانی، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: میشن سیاه، ۵گ (۷۱پ-۷۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶ - ۲۷۶]

۱۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۵۴/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۳۸۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۳۹پ-۴۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۶۲]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۲۹

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۹گ (۲۷۳ر-۲۸۱ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۸۹]

۱۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۳۴ر-۳۷پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۹۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۱۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۱۶ر-۱۱۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۳۱۸]

● الرحمة الصغیر (ترجمه) / کیمیا / فارسی

ar-raḥmat-uṣ ṣaġīr (t.)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۱۶/۱۴

آغاز: گفت جابر پسر حیان، گفت از برای من آقای من امام صادق ای جابر، پس گفتم بلی ای آقای من، پس گفت این کتابهای آنچنانی که تصنیف کردی؛ **انجام:** و بگردان از برای من از اکسیر خود نصیبی، بیرون کن آن را از برای من محضاً از برای خدای تعالی از برای فقراء و مسکین ها.

ترجمه تحت اللفظی کتاب رحمة صغیر جابر بن حیان (۲۰۰ق) است که به صورت زیرنویس نگاشته شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۳۶ر -۳۸ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۳۳ - ۳۸]

● الرحمة فی اختلاف الامة / عرفان و تصوف / عربی

ar-raḥma fī ixtilāf-il umma

رکن الدین جرجانی، محمد بن علی، ق۸ قمری

rokn-od-dīn-e jorjānī, mohammad ebn-e ʻalī (- 14c)

در این رساله از افلاطون و ارسطو و علم الهدی و غزالی و احیاء و مشکاة الانوار او و نجم الدین دایه رازی و مرصاد العباد او یاد می‌کند و درباره حجب الهی از مشکاة و مرصاد می‌آورد و در پایان می‌گوید که من این رازها را بی آنکه به دفتری بنگرم نوشته‌ام. او این نگارش را در پایان محرم ۷۲۰ق پس از این‌که دوباره در آن نگریست و بر آن افزود و از آن کاست و سامانی بدان داد و پاکیزه‌اش ساخت به انجام رساند.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۲/۱۲

آغاز: و کمال السبب یستلزم المطلوب. هذا فی القابل. و اما بالنسبة

الی الفاعل فلما علم ان کمال الفعل بحسب کمال القابل و نقصانه بنقصانه اذلا نقصان من جهته؛ **انجام:** و عرض اعمال البرایا و النشر و لمثلی قبلی. شعر: و من یک ذافم مر مریض - یجدمراً به الماء الزلالا. فرغ مصنفها الملتجی الی الحرم الغروی ... محمد بن علی بن محمد الجرجانی عن معاودة فکرة فیها بعدوضعها و زیادتها و نقصها و ترتیبها و تهذیبها فی سلخ محرم سنة عشرین و سبعمائة الهجریة حامدا و مصلیا و مستغفرا

این نسخه پاره‌ای است از باب نخستین و باب دوم و خاتمه رساله؛ خط: نسخ، کا: سید حیدر آملی، تا: یک‌شنبه ۳ ذیقعده ۷۶۲ق، جا: نجف اشرف؛ کاتب آن را با نسخه خط گرگانی برابر نموده، در گ ۱۲۸ و ۱۲۹ فهرست نگارش‌های گرگانی دیده می‌شود و در آن از «رسالة الرحمة فی اختلاف الامة و در رسالة الدر الثمین فی السر الدفین» او یاد شد. خود گرگانی هم در پایان همین کتاب در چند جا آن را رساله می‌خواند و از اختلاف امت هم در آن بحث می‌شود؛ ۱۱گ (۱۹۹ر-۲۰۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۴۳۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۹/۲۴

بندی است از کتاب گرگانی و چنین است: «فائدة لاخفاء عند اهل الیقین ان ههنا مهیة مرکبة من جوهرین متضادین احدهما جوهر روحانی نورانی یسمی بالنفس العاقلة و الثانی جوهر جسمانی ظلمانی یسمی بالبدن - فلیت شعری ما اسم المرکب منهما» گرگانی در این بند از رای افلاطون که انسان تنها جان است و رای ارسطو که هم جان است و هم تن و سخن متکلمان که تنها تن است یاد نمود. این بند در نسخه ش ۱۰۲۲/۱۲ دیده نمی‌شود؛ خط: تعلیق، کا: نصیرالدین حسین حر حسینی، تا: ۱۰۷۶ق؛ ۱ص (۷۹پ) [ف: ۳ - ۴۳۷]

● الرحمة فی ان الموت حکمة / اخلاق / عربی

ar-raḥma fī anna0l mawt ḥikma

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

فصل‌هایی است گزیده و اخلاقی در ماهیت مرگ و زندگانی و حکمت مرگ.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۴۳/۲

آغاز: الحمدلله الهادی للصواب تذکرة مبارکة، اعلم وفقک الله سبحانه اذا فکر العاقل العالم فی ترتیب هذا الجسد

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۹ص (۲۳-۳۱) [عکسی ف: ۵ - ۱۹۹]

● الرحمة فی الطب و الحکمة / طب / عربی

ar-raḥma fi-ṭ ṭibb wa-l ḥikma

مهجمی، محمد مهدی بن علی، - ۸۱۵ قمری

mahjamī, mohammad mahdī ebn-e ʿalī (- 1413)

رساله‌ای است در علم طب شامل پنج «باب»: ۱. علم الطبیعة؛ ۲. فی الطبائع الاغذیة و الادویة؛ ۳. ما یصلح للبدن فی حال الصحة؛ ۴. علاج الامراض الخاصة بکل عضو مخصوصة؛ ۵. علاج الامراض العامة المنتقلة فی البدن. این کتاب به چند نفر منسوب است: ۱. احمد بن محمد بدیعی، ۲. سیوطی، ۳. محمد (مهدی) بن علی بن ابراهیم مهجمی (مهجی) مقری یمنی صبیری (صنوبری، صنبری)، ۴. جمال الدین محمد بن ابراهیم مهدوی یمنی.

آغاز: بسم الحمدلله اخترع من العدم الموجودات و اظهر من الموجودات الکائنات و ابدع حکمته فی الطبائع ... فهذا کتاب مختصر وضعته فی علم الطب و هذبت اغراضه ... و جعلته جامعاً لعلم الطب ...

انجام: فانه صحیح مجرب و الله اعلم فهذا ما اوردنا و الیه قصدنا من کتابی هذا الموسومة بکتابنا الرحمة فی علم الطب والحکمة نسأل الله ان یرفعنا به و ینفع جمیع المسلمین و صلی الله علی ...

چاپ: در بیروت از سوی مکتبه علمیه و به نام سیوطی چاپ شده؛ در مصر، سال ۱۳۰۰ ق و ۱۳۰۴ق چاپ شده

[الذریعة ۱۷۲/۱۰؛ فهرس مخطوطات الطبیة المصورة بقسم التراث العربی ص ۸۷-۸۹؛ معجم المطبوعات، سرکیس ۱۱۹۸ و ۱۵۲۵؛ مخطوطات الطب فی مکتبة المتحف العراقی ۱۲۸ و۱۳۴؛ فهرستواره منزوی ۳۳۶۳/۵؛ کتابشناسی نسخ خطی پزشکی ایران ص ۱۳۳ و ۶۰؛ کشف الظنون ۸۳۶/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۰۲/۲؛ دنا ۵۷۴/۵ (۱۳ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح الحکمة فی طب الرحمة؛ اسماعیل بن احمد (-۱۳)

۲- الرحمة فی الطب و الحکمة (ترجمه) = شفاء الامة

۳- شفاء الامه فی ترجمة طب الرحمه احمد بن ملاسلیمان

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذه الدابة اضیق من جلد جمل انتهی و الله اعلم.

خط: نسخ عربی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در آغاز صفحه عنوان «الجامع بین شفاء الاجسام ابی الغیث الکمرانی و الرحمة للحکیم الصنبری» (گردآورده ازرق یمنی مولف نفائس الاحکام در فقه شافعی) است؛ تملک: عبدالله بن احمد بن زین الدین، میرزا ابو طالب بن میرزا محمد حسین در۱۲۴۴؛کاغذ:استنبولی،جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۱۷۳گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۳۲۱۷]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۳۲-۱۴/۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب وجع الاضراس مجرب بسم الله الرحمن الرحیم شمعلونی شمعلونی و له ما سکن فی اللیل و النهار و هو السمیع العلیم هیا هیا. تم الکتاب.

خط: تحریری، کا: حسن برکی، تا: آخر جمادی الثانی (سال نوشته نشده) قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه:

۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۹۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۴۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۲۸گ (۱پ-۲۸پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۷ - ۵۹۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسهل السوداء در همان سناً و الله اعلم و احکم.

خط: نسخ، کا: ابن عبدالله، تا: ۱۰۰۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۵۰گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹ - ۱۶۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۵۳/۱-۱۵/۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یکشنبه ۱۹ ذیحجه ۱۰۶۱ق؛ مصحح، تاریخ تولدی به سال ۱۰۸۶ در ولایت مکریان در ایام سلطنت بوداق سلطان ابن شیرخان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۹۹۹]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۳۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در آخر صفر سال ۱۱۲۲ با نسخه اصل مقابله شده؛ اندازه: ۱۳×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۷]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۰۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۳۸۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳ معزی

آغاز: الثانی من الادویه انشاء الله تعالی زیادة خلط السودا اذاکثر الانسان من اکل الاغذیه الیابسة کاعدس والدخن ولحم البقر و البادنجان؛ **انجام:** صفة المعجون الفلاسفة النافعة من الفضول البلغمیة و یقوی القلب و یفرح و یهضم الغداء و یقطع سلسل البول و یسکن الریح ...

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مرحوم محمد عزیز خلخالی، تا: سه‌شنبه ۲۷ صفر ۱۱۱۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ رکابه‌دار؛ تملک: محمدطاهر معزی؛ جلد: مقوایی، ۴۶گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۹ - ۷۰]

۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۶۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد وقع الفراغ من تحریر هذا الکتاب الموسوم به طب الرحمة من هذا الفقیر علسیر الاناغی فی سنه ۱۱۸۷

در پنج باب؛ خط: تحریری، کا: عابدی اتاغی، تا: ۱۱۸۷ق؛ ۳۳ص (۱-۳۳)، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۱۳)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۳۴۷]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۵

آغاز و انجام: برابر؛ نسأل الله ان ینفعنا به و ینفع جمیع المسلمین و صلی الله علی سیدنا محمد ... هذا من مصنفات الامام الغزالی الی (رح)

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق؛ نام نگارنده در پایانه امام غزالی آمده؛ ۲۴گ (۱۶۰پ-۱۸۳پ) [ف: ۳ - ۱۵۱]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۱۰

آغاز و انجام: برابر

ترجمه فارسی برخی عبارات در حاشیه نگاشته شده، افزودگی‌هایی در طب، به نقل از شرح الکنز ابن نصیر حنفی، متن الاسباب و العلامات سمرقندی، کتاب القانون ابن سینا، طب الائمة و برخی کتاب‌های دیگر پزشکی؛ خط: نسخ، کا: عباسعلی، تا: ۱ ذیحجه ۱۲۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۲۰ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۳۷ - ۵۵۲]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۵-۴/۱۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عثمان بن موسی بن ذکریا، تا: چهارشنبه جمادی الثانی ۱۲۳۶ق، جا: زراثین مشهو به بلخه از قراء قره داغ؛ مصحح، محشی از «طبسی»، در آخر نسخه چهار صفحه مطلبی در طب: «هذا قاعدة فی بحث الدواء یصلح لداء خاصة اعلم ایها الطالب ان رجل الیسری»؛ جلد: مقوا، ۴۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۹۹۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۸۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۴۰۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳/۱

خط: نسخ، کا: شیخ احمد بن محمد جعفر خوانساری ساغز، تا: دهه دوم شوال ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۳۵ص (۱-۳۵)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۷۷]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۴/۷عکسی

آغاز: برابر

کا: عبدالسلام بن عبدالسلام بن محمد، تا: ۱۲۶۶-۱۲۶۸ق؛ ۳۶ص (۱۵۰-۱۸۵)، ۱۹-۲۶ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۷۳]

۱۵. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه:۱۴۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه جمادی الاول ۱۲۸۲ق؛ ۶ص، ۱۷سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: - ۹۹]

۱۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۲۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: - ۳۹۱]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۷۳

آغاز: برابر؛**انجام:** و حمرة العینین و ما یتولد فی الراس من الثقل و کثرة الدم و کثرت حجامة تخفف الدماع و تضعفا البصر و حجامة الاخذعین و الکاهل لثقل الراس و بلادة الحواس و کثرة النوم ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی حنایی، ۳۱گ، ۱۵ و ۱۶ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم

[رایانه]

● **الرحمة فی الطب و الحکمة (ترجمه) = شفاء الامة** / طب / فارسی
ar-raḥma fi-ṭ ṭibb wa-l ḥikma (t.) = šifā'-ul umma
وابسته به: الرحمة فی الطب و الحکمة؛ مهجمی، محمد مهدی بن علی (–۸۱۵)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۲۷۰/۲
آغاز: بسمله بدان ایدک الله این کتاب مشتمل بر پنج باب است ... باب اول در بیان علم طبیعی و آنچه وضع نموده است خدای ... این محتاج ترین بابها و بزرگترین انسان است از جهت فایده برای کسیکه طالب این علم باشد؛ **انجام:** بر قضیب بمالد قوت باه را بیفزاید مجرب است قد تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب و قد فرغ من تسویده الحقیر ... السلمان التومکجی بن ... حاج محمد علی بن حاج میرزا محمد امین بن میرزا محمد عبدالکریم المراغلی ... سنه ۱۲۴۷.
کا: سلمان تومکجی، تا: ۱۲۴۷ق؛ در دیباچه شماره ۲ فهرست باب‌ها نادرست است و موضوع باب چهارم یاد نشده و به جای آن باب پنجم با عنوان چهارم آمده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: گالینگور مشکی، ۱۵۲ص (۴۶۶–۶۱۷)، ۱۴ سطر [ف: ۱۹ – ۲۴۱]

● **الرحمة فی الطب و الحکمة** / فلسفه، طب / عربی
ar-raḥma fi-ṭ ṭibb wa-l ḥikma
زروق، احمد بن احمد، ۸۴۶ – ۸۹۹ قمری
zarrūq, ahmad ebn-e ahmad (1443 - 1494)
گویا گزیده‌ای است از دو کتاب: ۱. شفاء الاجسام جمال الدین محمد بن ابی الغیث فقیه کمرانی (چلبی)؛ ۲. الرحمة فی الطب و الحکمة حکیم مقری جمال الدین مهدی (محمد) بن علی بن ابراهیم صنبری یمنی مهجمی (– ۸۱۵ق) که در پنج باب است.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۲۷
آغاز: الحمدلله المتعالی عن الانداد المقدس عن الاضداد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در ص ع آمده «قرابادین رومی»؛ [نشریه: ۷ – ۱۶۸]

● **الرحمة الکبیر** / کیمیا / عربی
ar-raḥmat-ul kabīr
جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)
از جابر بن حیان است و در وصف آن گفته‌اند به وقت مرگ جابر آن را زیر سر داشت. جابر در این کتاب می‌گوید در کیمیا دو کس داخل شده‌اند یکی خادعین و دیگر مخدوعین من در این کتاب سر آن دارم که رحمت برم به دو گروه و راه حق را به هر دو نشان دهم. او پس از این قول به شرح مباحث کیمیا می‌پردازد و آن را رحمتی می‌داند بر آن دو گروه. (عبدالله انوار)
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد روی ابوالربیع سلیمان ابی موسی عن هشام عن ابیه قال لما توفی ابوموسی جابر بن حیان الصوفی رحمه الله بطوس سنة مأتین من الهجرة فوجد هذا الکتاب تحت رأسه ... و بعد قال رحمه الله فی متنه: فانی رأیت الناس قد انهمکوا فی طلب هذه الصنعة من القمر و الشمس ...
انجام: فان هذا الکتاب ترجمة کل کتاب و عمل و نحن نسئل الله الوداد و الطریق الی الصواب و السداد انه الموفق لما یشاء و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و الحمدلله رب العالمین
شرح و حواشی:
۱- الرحمة الکبیر (ترجمه منتخب)
۲- کتاب الرحمة الکبیر (منتخب)

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۲۷/۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ – ۱۱۱]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۰/۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳ص (۲۸–۴۰)، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۵۵۲]
۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۹۶/۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ – ۷۴۳]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۶۵/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۴۵پ–۵۱پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹ – ۴۲۰]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۸۴/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]
۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی ذهبی تهرانی، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: میشن سیاه، ۱۴گ (۵۸پ–۷۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶ – ۲۷۶]

● **الرحمة الکبیر (ترجمه منتخب)** / کیمیا / عربی و فارسی
ar-raḥmat-ul kabīr (t.-ye montaxab)
وابسته به: الرحمة الکبیر؛ جابر بن حیان (۱۲۰–۱۹۸ق)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۱۶/۶

آغاز: بگیر قر عرا ونصب کن او را راست و بریز در «اشعد را با حجر را و بگردان در زیر قرع آتشی مثل حضانه مرغ تا آنکه مصعد شود از او روح اول؛ **انجام:** و بگذار در زبل چهل روز تا آنکه مداخله کنند و مزاج گیرند پس عقد یکن زیر زمین و آتش زبل به مدت چهل روز و می‌باشد عمل غیر خراج پس در این وقت تمام شد عمل.

ترجمه تحت اللفظی منتخب رحمة الکبیر، تألیف جابر ابن حیان است که به صورت زیرنویس متن عربی نگاشته شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۲۲پ-۲۳ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۳۳ - ۳۳]

● **الرحمة و ابتداء الله سبحانه بالنعمة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-raḥma wa ibtidā'-ul lāh subḥān-a-h bi-n-ni'ma

عیانی، حسین بن قاسم، ۳۸۴ - ۴۰۴ قمری

'ayānī, hoseyn ebn-e qāsem (995 - 1014)

در شناخت واجب الوجود از طریق شناخت ذات و صفات الهی، نگاشته شده بر پایه نظرات اعتقادی امام قاسم و امام هادی (دو تن از ائمه زیدیه) که نگارنده این رساله پیرو مدرسه کلامی آنان است. در چند باب که در هر باب صفتی ذکر شده و با اختصار بر آن استدلال عقلی می‌شود.

قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۵/۲

آغاز: الحمدلله علی ما انعم به علینا و اسداه من الجمیل الینا فکم من نعمة علینا لانحصیها و ایادی منه لانجزیها؛ **انجام:** و اهل بیته الطیبین الاخیار الصادقین الابرار الذین اذهب الله عنهم الرجس اهل البیت و طهرهم تطهیرا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۶۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۷۵پ-۸۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: - ۳۴]

● **الرحموتیة (الرسالة)** / عرفان و تصوف / عربی

ar-raḥmūtīya (ar-r.)

بکری صدیقی، محمد بن محمد، ۸۹۸؟ - ۹۵۲ قمری

bakrī-ye seddīqī, mohammad ben mohammad (1493 - 1546)

وردهایی است عرفانی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۰۵/۲۲

آغاز: بسمله. یقوم ثلث اللیل الاخیر، یقرأ الفاتحة ثلاثاً، ثم یقول؛ **انجام:** و السلام علی المرسلین، و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی المکارم سیوطی شافعی، تا: ۱۰۵۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قرمز، ۲گ (۸۵پ-۸۶ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۷ - ۲۶۸]

● **الرحیق** / بدیع / عربی - فارسی

ar-raḥīq

سبزواری، هادی بن مهدی، ۱۲۱۲ - ۱۲۸۹ قمری

sabzevārī, hādī ebn-e mahdī (1798 - 1872)

مسائل علم بدیع را با ذکر شواهد عربی و فارسی بسیار لطیف و سلیس نگاشته است.

[دنا ۵۷۵/۵؛ الذریعة ۱۷۳/۱۰]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱۳۲

آغاز: نحمدک یا من له الجمال البدیع و نشکرک یا من له الجلال الرفیع، یا من اتفق بین المتضادات و فرق بین المتشاکلات و جنس بین القلب و الجسد؛ **انجام:** و الثانی من الموصل بحروف مثنی و الثالث بثلث و الرابع برباع بالترتیب و قدمر نظیره فی قصیدة سلمان الساوجی. خاتمه: بر ضمیر منیر آفتاب نظیر ارباب دانش وبینش

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه، ۲۸ جمادی الثانی ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۶۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۳]

● **رحیق انهار الندماء من رقیق اشعار القدماء** / شعر / عربی

raḥīq-u anhār-in nudamā' min raqīq-i aš'ār-il qudamā'

علی بن عبدالله

'alī ebn-e 'abd-ol-lāh

جنگی است مشتمل بر اشعاری که مؤلف در موضوعات مختلف از شعرای عرب گرد آورده است. نام بعضی از شعرا چنین است: علی بن احمد بن اسحاق، محمد بن علی بن محمد.، علی بن محمد عنیسی، قاسم بن عبدالرب، حسن بن علی اخفش، محمد بن حسین کوکبانی، علی بن متوکل، اسماعیل مقری، صفی الدین حلی، جمال الدین محمد بن محمد بن نباته، احمد بن علی عماری، علی بن ابراهیم امیری، سید بدرالدین محمد بن مقاطع، عماد کاتب، ابن النبیه، ابن الخیاط، ابن الخیمی، محمود بن سلیمان حلبی، عبدالعزیز قوضی، حصکفی، عمر ابن فارض، ابن مطروح، محمد خلیل سمرجی، حاجری، شریف رضی و ده‌ها تن دیگر.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۴۹

آغاز: و بعد حمدالله حق حمده و الصلاة و السلام ... فهذا کشکول لطیف حاو من أعذب الشعر و الخفیف

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۰۵۳؛ خط: نستعلیق نازیبا، کا: ظاهراً به خط گرد آورنده،بی‌تا،مصحح؛۳۰۵گ[عکسی ف:۲-۴۲۰]

● **رحیق التحقیق** / شعر / فارسی

rahīq-ot tahqīq

غوری، فخرالدین مبارکشاه، ق۷ قمری

qūrī, faxr-od-dīn mobārak-šāh (- 13c)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۲۳-عکس

آغاز: باده عشق درده ای ساقی

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۲؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن احمد بن محمد کاتب، تا: ۸۱۶ق، جا: شیراز؛ از ۷۶۷پ [فیلمها ف: ۳ - ۲۱۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۱/۱۳-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۵۳۸. ۱۰۵۶ بیت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۲۶ق؛ ۱۳گ (هامش ۵۱۵ر-۵۲۷ر)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴/۵-ف

نسخه اصل: اونیورسیته کتبخانه سی لاله لی ش ۲۰۱۰؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۳]

● **رحیق مختوم** / فضایل و مناقب / فارسی

rahīq-e maxtūm

حسینی، یوسف بن صادق، ق۱۴ قمری

hoseynī, yūsof ebn-e sādeq (- 20c)

در یک «مقدمه» و پنج «نجوم» و یک «خاتمه» در زهد و پارسایی علی (ع) برای میرزا محمد علی خان.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۰۹

آغاز: جواهر غوالی ستایش خارج از حیطه خطه مشاعر و حواس ... شایسته نثار بارگاه کبریاء ... است؛ **انجام:** و این وجیزه مختصره مستعجله را لیاقت به ذکر مطولات نباشد، والله العالم ... التحیة و الاکرام ۱۳۰۱

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۱۱۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۱۱/۳سم [ف: ۳ - ۴۰۳]

● **رحیق مختوم** / عرفان و تصوف / فارسی

rahīq-e maxtūm

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۶۱/۳-۵۶/۱۱۱

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد این تحفه ایست راضیة مرضیه من جانب احقر عبادالله الکریم احمد کلیم یکی از ادنی غلامان حضرت قبله و کعبه ... میر غلام حسین احمد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۱۵-۲۳)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۰۰۰]

● **رحیق المختوم فی الاوراد و الاذکار و الختوم** / دعا / عربی

raḥīq-ul maxtūm fi-l awrād wa-l aḏkār wa-l xutūm

یزدی حائری، محمدباقر بن مرتضی، ۱۲۳۹-۱۲۹۸قمری

yazdī hā'erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

در این اثر بسیاری از اذکار، ختوم و دعاهایی که جهت رفع حوایج دنیوی و اخروی مورد استفاده قرار می‌گیرد در یک «مقدمه»، چند «باب» و یک «خاتمه» گرد آورده شده است. با توجه به خطبه آغازین این رساله و رساله نهم این مجموعه (شرح بعض الاحادیث المشکله و اخبار المعضله)، به نظر می‌رسد که مؤلف این اثر نیز همان محمد باقر بن مرتضی یزدی نجفی باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۰۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل الدعاء جنه واقیه لدفع البلاء و خیر الاسماء جنة باقیه لینل النعماء و الآلاء؛ **انجام:** ثم قال اللهم صل علی محمد و ال محمد و ارحمنی و ثبتنی علی دینک و دین نبیک و لاتزع قلبی بعد اذ هدیتنی وهب لی ...

در حاشیه تصحیح شده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۶گ (۱پ-۶)، ۱۹سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۶×۱۶/۵سم [رایانه]

● **الرحیق المختوم لذوی الفهوم** / عرفان و تصوف / عربی

ar-raḥīq-ul maxtūm li-ḏawi-l fuhūm

سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ - ۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, ʻomar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

گزیده‌ای است، در رموز علم پنهانی، بر پایه آنچه در دیباچه کتاب آمده است و در بیان مراتب و منازل نفس که بنا به خواهش دوست مؤلف نگاشته شده است. این رساله در این نسخه و نسخه کتابخانه موزه برلین، به «سهروردی» (عمر بن محمد) نسبت داده شد؛ لیکن در فهرست «ظاهریه» به «رفیع الدین عبدالهادی بن علی همدانی» و درجای دیگر به «ابن عربی» نسبت داده شده است.

[سیر اعلام النبلاء: ۳۷۳/۲۲، فهرست مخطوطات دار الکتب الظاهریة]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۲/۷

آغاز: الحمدلله الذی سبق الأشیاء وجوداً و عمها کراماً و جوداً، حمداً یرتضیه لنفسه؛ **انجام:** لا تیکری جحدی هواک فإنما ×× ذاک الجحود علیک سر مسبل

خط: نستعلیق، کا: علاءالدین قاضی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ (۳۳-۴۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸/۵ سم [ف: ۳۶ - ۲۶۵]

● **الرحیق المختوم و العلوم المکنون** / عرفان و تصوف / عربی

ar-raḥīq-ul maxtūm wa-l ʻulūm-ul maknūn

قشیری، عبدالکریم بن هوازن، ۳۸۶ - ۴۶۵ قمری

qošayrī, ʻabd-ol-karīm ebn-e havāzan (997 - 1073)

رساله‌ای کوتاه در تصوف عملی و بیان اصول آن با عناوین «فصل، فصل» که در آن پس از اتمام مطالب هر فصل، نتیجه‌ای از آن را با عبارت «نتیجه» بیان کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۱۷/۸

آغاز: الحمدلله الذی سبق الاشیاء وجودا و عمها کرما وجودا حمدا یرضیه لنفسه و یقضیه عزة قدسه؛ **انجام:** و اعلم ان الحکمة ام الفضائل و معرفة الله ادلی الادایل الیه یصعد الکلم الطیب و العمل الصالح یرفعه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰ص (۲۰۷-۲۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱/۳۳ - ۱۹۲]

● **رحیقیه** / ادبیات / فارسی

rahīqīye

جلال عکاشه، ق۸ قمری

jalāl-e ʻokāše (- 14c)

نثری است ادبی با ابیاتی در ستایش ابی اسحاق اینجو که در شیراز می‌زیسته است. (سید احمد اشکوری)

آغاز: بسمله. چیست صافی جوهری همچون خرد روشن روان ×× آتشی سیال کآب منعقد دارد روان

انجام: کلک دولت پرورت را ملک و ملت در پناه ×× تیغ نصرت پرورت را دین و دنیا در ضمان

[دنا ۵/۵۷۵-۵۷۶؛ نسخه‌های منزوی ۳۵۷۴/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۶۹

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140؛ خط: نستعلیق راسته و چلیپا، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ ۲ص (۲۲۹-۲۳۰) [عکسی ف: ۳ - ۴۲۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۳۶/۱۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۰۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۵۷پ-۲۵۸ر)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۷۱]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۷۲/۴

بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق [نشریه: ۲ - ۱۰۱]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۶۸/۳

خط: نسخ، کا: مسیح کمره‌ای، تا: ۱۲۹۴ق [نشریه: ۲ - ۱۰۰]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۶/۱۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ در عنوان آمده: «رساله رحیقیه من انشاء فریدون عکاشه»؛ ۳گ (۲۱۱پ-۲۱۳ر) [ف: ۵ - ۵]

← رحیقیه و ربیعیه ← ربیعیه و رحیقیه

● **الرخائم** / هیئت / فارسی

ar-roxāʼem

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

در بیان ساعت‌های آفتابی و کیفیت نصب و تخطیط آنها در یک «مقدمه» و چهار «باب» و «خاتمه».

[دنا ۵/۵۷۶؛ فهرست کتب مشایخ عظام ۴۲۴/۱]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۵۴/۲

آغاز: حمدله، و بعد فیقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم ان هذه رساله وجیزه؛ **انجام:** حتی ینتهی ظله فی جمیع الفصول الی جمیع خطوط فضل الدایر.

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن ابراهیم خراسانی، تا: ۱۳۰۰ق؛ مجدول؛کاغذ: ترمه فستقی، جلد: مقوایی، روکش کاغذی ابری، ۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۵ سم [ف: ۱۴ - ۶۲]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۴۴/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۲۴۰]

● **الرخائم = رسالة فی علم الرخائم** / هیئت / عربی

ar-ruxāʼim = r.-un fī ʻilm-ir ruxāʼim

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

در شناختن وقت و ساعت و کیفیت ساختن صفحه‌ای که آن را دایره هندیه نیز توان گفت، در یک «مقدمه» و چند «باب» و چند «فصل».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۴۸/۵

آغاز: بسمله، حمدله، صلات ... فیقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم. ان هذه رسالة وجیزة شریفة ... فی علم الرخائم و هو علم شریف؛ **انجام:** ینتهی ظله فی جمیع الفصول الی جمیع خطوط فصل الدائر ...

خط:نسخ پخته،بی‌کا،تا:۱۲۷۸ق؛۱۶گ(۵۸ر-۷۳پ) [ف: ۱ - ۱۱۹]

● **الرخامات الافقیة (القول فی)** / هیئت / عربی

ar-ruxāmāt-ul ufuqīyya (al-qawl fī)

ابن هیثم، حسن بن حسن، ۳۵۴ - ۴۳۰ قمری

ebn-e heysam, hasan ebn-e hasan (966 - 1039)

تحقیقی است درباره ساعت آفتابی (= شاخص وقت) و دستور ساختن به کار بردن آن و چنان‌که دیگران گفته و چنان‌که او خود این کار را می‌کند. در پایان رساله می‌گوید در این رساله غرض اشاره به اصول و کلیات و طرز کار و فوائد صحفه ... در خامه است و در کتاب‌های دیگر، تمام استفاده‌هایی که از این صنعت می‌توان برد و نیز راه تکمیل این صفحه را چنان‌که بتوانید بسیاری از نیازهای مربوط به تشخیص زمان را بر آورد به طور مستوفی بیان خواهیم داشت. البتانی محمد بن جابر بن سنان نیز باب ۵۷ کتاب الزیح الصابن را به دستور عمل رخامات اختصاص داده است. حاج خلیفه «کتاب الرخامة الافقیه» از ابراهیم بن سنان الجرجانی الحرانی یاد می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۴/۱

آغاز: قول لابی علی (در نسخه: لابی الحسن) الحسن بن حسن بن هیثم فی الرخامات الافقیه. الرخامه هی سطح معلوم الوضع ذو شخص قائم و خطوط اذا وقعت اطراف الظلال الشخص علی تلک الخطوط دلت علی الساعات الزمانیه الماضیه من النهار ... و قد یتخذ لاغراض اخر اذازید فیها اعمال اخر غیر خطوط الساعات الا ان المتعارف من اغراضها للتداول هو ان یعرف بها وقت مقدار الماضی من النهار و الباقی منه و اوقات نصف النهار والساعة الزمانیه هی الجزء من اثنی عشر جزءاً من مقدار طول نهار الیوم الذی قلب الساعته منه و الساعات الزمانیه تختلف مقدارها فی کل یوم لان زمان النهار یختلف فی کل یوم و الطریق الذی به کان یتخذ اصحاب الاظلال الرخامات فی اول الامر هو انهم کانوا یعدلون سطحاً موازیالافق و یستز جون فیه خط نصف النهار و یقیمون شخصا علی خط نصف النهار قیاما معتدلا ثابتا فاذا وقع ظلله علی خط ... استدلوا بذلک علی ان الشخص قد انتهت الی دایرة نصف النهار ... ثم کانوا یر صدون الشخص فی کل یوم بالاسطرلاب او ما جری مجراه؛ **انجام:** و قد یمکن ایضا ان یزاد فی هذه الرخامات خطوط یدل الساعات المستویه و علی الطالع و وسط و غیر ذلک من فنون الاعمال التی یتخذها اصحاب الاظلال و قد یمکن ایضا تقسیم عمل الرخامات عند کل واحد من الافاق لکن غرضنا فی هذا القول ذکر الجمل و الاصول التی یعتمد علیها فی عمل الرخامات و الاشاره الی کیفیة العمل و مواضع الحاجه ... و سنبتدی من بعد هذا الکتاب لالات الاضلال نستوفی فیه جمع المعان والاغراض و الاعمال التی یقتضی هذه الصناعه و الله المعین علی لک و موفقه و هو حسبنا و نعم الوکیل. تم قول الی علی الحسن حسن بن هیثم فی الرخامات الافقیه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۸ص (۱–۱۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم[ف:۱۰–۲۰۳۷]

● **رخصت = ارشادنامه** / عرفان و تصوف / فارسی

roxsat = eršād-nāme

قطب المحققین رشیدا

qotb-ol-mohaqqeqīn rašīde

از قطب المحققین رشیدا به حضرت شیخ شاه

[دنا ۵۷۶/۵؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۲۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۵۱

آغاز: الحمدلله الذی بیض وجوه العابدین بآثار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یشمی، ۱ص (۷۹ر)، اندازه: ۱۵/۹×۲۹/۵سم [ف: ۷ – ۲۱۷]

● **الرخصة** / اخلاق / عربی

ar-ruxṣa

آیات و احادیثی است در مباح بودن لذات دنیوی و در دوری جستن از امساک.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱۱/۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الرحیم الکریم، و صلی الله علی رسوله الشفیق العمیم و آله و صحبه ... و بعد فهذه رسالة فی بیان الرخصة لجمیع الامة و ترک التشدد فی صورة التزهد فی امر المأکل و المشرب و الملبس علی وجه مرضی و انفس لاعلی وجه اردی و اخسب. قال رسول الله تعالی کلوا و اشربوا لا تسرفوا؛ **انجام:** فهو من الامور المطلوبة و الاشیاء المرغوبة، و بیدالله العون و العنایة و هو ولی التوفیق و الهدایة، الحمدلله علی الاتمام، و الصلاة علی سید الانام (سوده الحقیر الگرجستانی فی مکة المکرمة)

خط: نسخ، کا: گرجستانی، تا: قرن ۱۲، جا: مکه؛ محشی با نشانه «منه رحمه الله»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۵ر–۷۶پ)، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ – ۳۱۷]

← الرخصة العمیمة فی أحکام الغنیمة ≻ حکم الغنائم

● **رخصت ارشاد = ارشادنامه** / عرفان و تصوف / فارسی

roxsat-e eršād = eršād-nāme

شیخ شاه

šeyx šāh

از حاجی شیخ شاه به شیخ ظهیرالدین حاجی محمد خبوشانی

[دنا ۵۷۶/۵؛ منزوی ۱۰۲۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۴۹

آغاز: شکر و سپاس حضرت قدیمی را که باراده کامله ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یشمی، ۱ص (۷۷پ)، اندازه: ۱۵/۹×۲۹/۵سم [ف: ۷ – ۲۱۶]

● **الرخصتیة (الرسالة)** / طب / فارسی

ar-roxsatīyye (ar-r.)

عماد الدین شیرازی، محمود بن مسعود، - ۹۸۴ ؟ قمری
ʻemād-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e masʻūd (- 1577)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۲۶۵

منتخباتی از آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۵۴۰) [مختصر ف: - ۴۰۲]

● **رد اثبات الاین و الحین و الکیف و الماهیة الله تعالی بدعاء المشلول** / فلسفه / عربی

radd-u iṯbāt-il ayn wa-l ḥīn wa-l kayf wa-l māhīyat-il lāh taʻālā bi-duʻāʼ-il mašlūl

سبزواری، محمد رحیم بن محمد جعفر، - ۱۱۸۱ قمری
sabzevārī, mohammad rahīm ebn-e mohammad jaʻfar (- 1768)

بعضی از فضلای معاصرین به این فقره دعای مشلول: «یا هو یامن لا یعلم ما هو و لا کیف هو و لا حیث هو و لا این هو الا هو» استدلال کرده‌اند بر اثبات مقوله این و حیث و کیف و ماهیت برای باری تعالی، و اینکه این مقولات نیز مانند سایر صفات ثبوتیه هستند. مؤلف در این رساله تفصیلاً به رد این نظریه پرداخته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۱۴/۴

آغاز: الحمد لله الذی کیف الکیف و این الاین و الصلاة علی اشرف من بعث لازالة الریب؛ **انجام:** و العجب أنه راها و لم یتفطن بمغزاها هذا ما حضرنا الآن مع تراکم الاحزان فعلیکم بالنظر و الامعان و لقد رقمناه راکبین علی متن العجالة و الحمد لله اولا و آخراً.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دو خط پایانی به خط مؤلف؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۹گ (۴۹پ-۵۷پ)، ۲۰-۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۶سم [ف: ۴۳ - ۱۵]

● **رد اثبات الواجب** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e esbāt-ol vājeb

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری
mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

از اثبات الواجب ترکه خرده گرفته و سخنانی زننده گفته است کسی در دنبال آن عبارتی به عربی آورده و در پایان نوشته است: «بزرگش نخوانند اهل نظر».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۱۲

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۰؛ جلد: مقوا با پارچه زری، ۱ص (۱۲۶)، ۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹ - ۸۲۲]

● **رد الاجتهاد** / اصول فقه / عربی

radd-ul ijtihād

کشمیری، عابد بن داوود، ق۱۲ قمری
kešmīrī, ʻābed ebn-e dāvūd (- 18c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۶۹۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا الی ... بارسال الرسول الحمید؛
انجام: تمت الرساله الموسومه برد الاجتهاد ... ز آنکه من عاصی گنه کارم.

خط: نستعلیق، کا: آملی، نعمت الله بن محمد صادق، تا: ۱۱۴۴ق [رایانه]

● **رد اجماع الصحابة فی السقیفة** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-u ijmāʻ-iṣ ṣaḥāba fi-s saqīfa

رساله کوتاهی است در رد اجماع صحابه در سقیفه، مؤلف به منظور اثبات خلافت حضرت امیر المومنین علی (ع) ضمن اقامه دلیل و برهان قاطع، این اجماع را از دیدگاه خود اهل سنت، فاقد وجاهت شرعی و قانونی دانسته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۵۷/۱۰

آغاز: بسمله،اعلم ان عمدة ما تمسکوا به العامة لاثبات مدعاهم، اجماع الصحابة حتی جعلوا ذلک اهم الواجبات و اشتغلوا عن دفن الرسول و کذا عقیب موت کل امام و روی انه، لما توفی انبی (ص) خطب ابوبکر فقال ایها الناس؛ **انجام:** تابعوا هذا الرجل، اکثر من تابع الرجل الاول، باضعاف کثیرة و لو کان هذا الرجل شاغلا بانواع المعاصی و المناهی الشرعیة، مع ان الاسلام فی عصرنا اقوی، کما لا یخفی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۵۱پ-۵۲ر)، ۴۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳۷ - ۱۲۷]

● **رد الاجماع و القیاس الذی یوسوس فی صدور الناس (رسالة فی)** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-ol ejmāʻ va-l qīyās al-lazī yovasves-o fī sodūr-en nās (r.-on fī)

حزین، محمد علی بن ابی طالب، ۱۱۰۳ - ۱۱۸۰ قمری
hazīn, mohammad ʻalī ebn-e abī-tāleb (1692 - 1767)

قطعه‌ای از رساله‌ای است در مباحث کلامی، مباحث موجود: القول فی المعرفة، القول فی الوجود، القول فی الحسن و القبح، القول فی عصمة الانبیاء، ختام فی عصمة الامام، القول فی الاجماع، القول فی الاجتهاد. در کتاب‌شناسی حزین لاهیجی چنین رساله‌ای از وی معرفی نشده، احتمالاً این رساله را در پاسخ

سؤالی نگاشته است.

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۱۰۸/۴

آغاز: که بنی نوع ناس به سبب اختلاف لیاقت و استعداد و تفاوت عقل و ادراک و تباین سلیقه و تخالف سلوک طرق اکتساب و حلول عوارض و اغراض و امراض متنوعه؛ **انجام:** خداوند متعال دین اسلام را به سبب این اجتهادات از تشنیع و تجهین یهود و نصاری و سایر فرق ضاله حامی و حافظ باد تمت

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسن بخش، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: پارچه سبز، ۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۱ - ۲۳۵]

← رد الاجوبة العراقية على اللاهورية ⇐ الشهاب الثاقب

● **رد اخباریان** / اصول فقه / عربی

radd-e axbārīyān

قطعه‌ای است از مولفی ناشناخته. او از محقق عصر آقا خلیل اصفهانی سلمه الله یاد می کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۸۰۸/۱۸

آغاز: و ایضا قدورد عنهم (ع) فی حدیث تعارض الاخذ بالاحتیاط ... و صرح ابن حمزه فی «غنیه النزوع» بعینیه الاجتهاد و عدم جواز التقلید؛ **انجام:** لما وردت المذمه علی متابعه الظن و الافتاء بغیر علم فی الکتاب و السنه فلا یجوز العمل بظن من الظنون (افتاده برگ ۱۰۹)

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۴گ (۱۰۶-۱۰۹)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۳سم [ف: ۱۷ - ۲۳]

● **رد الاخبارية** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-ul axbārīya

ردی است بر اخباریه در این که استدلال و برهان را در اعتقادات لازم نمی دانند. این قسمت بخشی از کتابی در این زمینه است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۳۴۵/۱

آغاز: المرشد الرابع فی ذکر مباحث عقلية جرت بینی و بین بعض الاعلام فارادوا منی ان اکتبها لیجیبوا عنها فکتبت الی اخر الکلام و بقیت القراطیس لیالی و تردد علی ما کانت علیه من ابیاض فبین ما کان مقدارهم؛ **انجام:** و هو ینافی الغرض الخاص فتیقنا بالبرهان ان التکلیف و طریق التوفیق ینحصر فی العلم و الایقان و لادخل فیها للظن و الحسبان تم البرهان.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، مشکی ۱۳۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳۸ - ۴۷۴]

● **رد الاخباريين** / اصول فقه / عربی

radd-ul axbārīyīn

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۶۵/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۱]

● **رد ادله اصوليين** / اصول فقه / فارسی و عربی

radd-e adelle-ye osūlīyīn

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)

در رد و انکار اجماع و برائت اصلیه و استصحاب و مانند اینها.

[دنا ۵۷۷/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۰۴/۹ «رد اصولیین»]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۱۵/۱۵

آغاز: بسمله، اما الاجماع، پس گوئیم ملخص کلام اخباریین در انکار اجماع مصطلح خاص بچند مناقشه بر می‌گیرد؛ **انجام:** و قال الاغذاف الارخاء طب حاذق عالم استلام لبس اللامة یقول مخاطب عشیقته ان ترخی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱ص (۱۰۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۱۵]

● **رد اسلام** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e eslām

در این رساله یادی از سیر المصطفی گشته و از دین اسلام خرده‌گیری شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۸۹/۱۱

آغاز: هو المحبوب خداوند کریم و رحیمی که جنس حیوان را چشمی جسمانی بخشود ... اما المقدمة چون نظر در هیکل انسان می‌کنیم می‌بینیم دارای سه چیز است؛ **انجام:** و مسلمانش دانند.

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن محمد تقی لاری، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸گ (۱۸۶-۲۰۳)، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۳۵۴]

● **رد «اسلام و رجعت»** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e «eslām va rajʻat»

سردرودی تبریزی، محمد حسن بن محمد حسین، ۱۳۰۶ - ۱۳۷۱ قمری

sardrūdī tabrīzī, mohammad hasan ebn-e mohammad

hoseyn (1889 - 1952)

از ناشناس، با یادداشت کتابدار کتابخانه: «که ظاهراً از مرحوم آقای شیخ حسن سردرودی ست». بی‌دیباچه، با سربندهای «صاحب اسلام و رجعت گفته» که پس از عبارت‌هایی از او با سربند «عرض می‌شود» به پاسخگویی می‌پردازد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۸۹-عکسی

آغاز: بسمله. صاحب اسلام و رجعت گفته، ترجمه روایاتی که مرحوم مجلسی (ع) در باب رجعت در جلد ۱۳ بحار نقل فرموده‌اند ... عرض می‌شود در این یک روایت چن خیانت کرده و بی‌انصافی بکار برده که؛ **انجام:** نمی دانم چه بنویسم جز اینکه گفتارم را در اینجا خاتمه دهم.

خط: نسخ پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۱ص، ۲۴ سطر (۲×۲۵/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۷۷]

● **رد اشکالات بعض المحدثین (شیخ احمد) علی بعض الفلاسفة** / فلسفه / عربی

radd-u iškālāt-i ba‘ḍ-il muḥaddiṯīn (šayx aḥmad) ‘alā ba‘ḍ-il falāsifa

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۷۵/۲۳

آغاز: بسمله، احمد الله الذی اغنانا بمعادن حکمة عن زخارف الدنیا؛ **انجام:** و لیکن هذا آخر ها ما اردت ایراده فی هذا الکتاب ... الی یوم الجزاء

خط: نسخ، کا: محمد در جزینی، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۸گ (۴۱۶-۴۵۳)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۲۳۲]

● **رد اعتراضات جاربردی** / - عربی

radd-e e‘terāzāt-e jārbardī

رد اعتراضات جاربردی از یکی از افاضل، آمیخته با کلمات ناسزا و تحقیر. اینک نمونه‌ای از ناسزاها و کلمات تحقیر آمیز: «فیالله العجب کیف تجرأت علی نظم البعر فی سلک الدرر حتی شهدت فصاحتک بانک لا تعرف الهر من البر و ... تحدیت بکلام المبرسمین و هذیان المجانین لمبارات شجعان البراعة».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۴۶-طباطبائی

آغاز: حمدت الله حین وافت خرافاتک فی قشرة تقشعر لها الجلود و کسرة رق لها الجلود؛ **انجام:** و سارع الی معالجة دابک فانی لک من الناصحین

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص(۱۳۰پ)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۳۲]

● **رد اعتراضات شارح الشرح** / حدیث / عربی

radd-u i‘tirāḍāt-i šāriḥ-iš š.

ملا علی اصغر

mollā ‘alī asqar

به اعتراضات و اشکال‌هایی که در رساله «شرح حدیث: اتفق الجمیع» بر ملا خلیل قزوینی وارد شده، در این رساله با عناوین «قوله-قوله» پاسخ گفته می‌شود.

شرح و حواشی:

۱- رد رد اعتراضات شارح الشرح؛ حسینی قزوینی، محمد بن محمد صادق (-۱۲)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۹۸/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قوله ایده الله و انت خبیر بان هذا لیس بلازم، المشار الیه بهذا صرف الجمیع عن الظاهر؛ **انجام:** و لایتم الدلیل الا بذکره، تم ما اردنا ایراده فی هذا المقام و الحمد لله رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: صدرالدین محمد حسینی، تا: ۱۸ ربیع الاول ۱۱۰۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۳گ (۱۶۷ر-۲۷۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۷۳]

● **رد اعتراض محمد عزیز الله مدارسی** / ادبیات / فارسی

radd-e e‘terāz-e mohammad ‘azīz-ol-lāh-e madāresī

ذکای بلگرامی، میر اولاد محمد بن غلام، ق۱۲ قمری

zokā-ye belegrāmī, mīr owlād mohammad ebn-e qolām (- 18c)

محمد عزیز الله مدارسی نامه‌ای به مؤلف نوشته و در آن پاره‌ای از نامه‌های ادبی وی ایراد گرفته است؛ مؤلف در این رساله نامه مدارسی را «فقره، فقره» آورده و جواب می‌دهد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۲/۳

آغاز: فریاد ز دست جاهلان ناصاف ×× پس متفق علیه ایشانست خلاف / از تیغ جفا دو نیمه کردن دلها ×× بوده است در اصطلاح اینها انصاف؛ **انجام:** غیب مردم فاش کردن بدترین عیب هاست عیب گو اول کندی پرده عیب خویش را خیر الکلام ماقل دو دل فقط

خط: نستعلیق ناخوانا، بی‌کا، تا: ۱۵ رمضان ۱۲۹۴ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۰۱پ-۱۱۴ر)، ۱۱ سطر [ف: ۳۶ - ۴۴۹]

● **رد الاقوال** / متفرقه / فارسی

radd-ul aqwāl

در صفحه اول چنین آمده: «مخفی نماناد مصنف و مؤلف این کتاب رد الاقوال مرحوم مغفور العلماء العظیم اشرف السادات آقای سید محمد صاحب کتاب مدارک و غیره دایی صاحب

معالم شیخ حسن بن زین العابدین صاحب شرح لمعه». این کتاب از آثار صاحب مدارک نیست، زیرا مؤلف در باب سوم نسخه تقریر نموده: «اخبار مذمت او را در کتاب معارف الانوار در آخر جلد دوم ایراد نمودم». از آنجا که معارف الانوار از تألیفات ملامحمد کاظم هزار جریبی است، معلوم می‌گردد این تألیف هم از آثار اوست، ولی به جهت افتادن مقدمه نام آن مشخص نشد، و همان نام درج شده «رد الاقوال» را عنوان نهاده که باید در رد یا قبول آن تحقیق گردد. نسخه دارای یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه است، مقدمه در ترک سخنان ناشایست، باب‌های آن عبارتند از: ۱. بیان رفع شبهات واهیه؛ ۲. بیان وجوب اجتناب از فتن‌های مضله؛ ۳. ذکر فرو گرفتن نعمت‌های حق عز شأنه؛ ۴. عقل؛ ۵. فضیلت علم؛ ۶. تفسیر آیه «لن تمسنا النار الا یاماً معدوده»؛ ۷. بیان بعضی از منازل حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام؛ ۸. ذکر قلیلی از فضایل حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام؛ ۹. در اخبار چند که دلالت بر جلالت و بزرگواری حق تعالی؛ ۱۰. ذکر قلیلی از عذاب‌هایی که بر امم سابقه نازل شده؛ ۱۱. ذکر قلیلی از اوصاف امام علیه السلام؛ ۱۲. ذکر وجوب استعاذه به خداوند مهربان؛ خاتمه: در حقوق.

آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۶۲ بخش یکم

آغاز: که بچشم عیب در ان نظر ننمایند و خطای لفظی و معنوی که در ان یابند، این خاطی را مؤاخذه نفرمایند؛ **انجام:** که خدای عزوجل از ایشان قبول کرده است، یعنی آن عهدی که با خدا و رسول او کردند در جزیه دادن ...

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز و انجام؛کاغذ: شیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۳۵]

← رد امیر محمد تقی ⪢ صلاة الجمعة

● رد انتساب کتاب الفضائل و الروضة بفضل بن شاذان / متفرقه / عربی

radd-u intisāb-i k.-il faḍā'il wa-r rawḍa bi-faḍl ibn-i šāḏān

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861 - 1915)

مؤلف با استناد به تواریخ یاد شده در این دو کتاب کتاب الروضة و کتاب الفضائل و نیز رجال اسناد آنها و زمان حیات شاذان بن جبرئیل قمی، انتساب این دو کتاب را به شاذان بن جبرئیل صحیح ندانسته است. شایان ذکر است که صاحب الذریعه نیز، عدم صحت انتساب این دو کتاب را به مؤلف یاد شده، قطعی می‌داند.

[دنا ۵۷۷/۵؛ فوائد الرضوية ۴۱۸؛ الذريعة ۲۵۰/۱۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۷۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... وبعد فیقول العاصی محمد باقر ... لما رأیت کتاب الفضائل و الروضة الذین یروی عنهما سمینا غواص بحار الانوار؛ **انجام:** فلنقتصر علی ذلک فی هذا المضار و الحمدلله اولاً و آخراً و الصلوة علی نبیه و آله علیهم السلام

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شب دحو الارض (۲۵ ذیقعده) ۱۳۲۰ق، جا: همدان؛ دارای قلم‌گیری‌های متعدد و با تجدید نظر مؤلف، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کرمی، ۵گ، ۱۸-۲۰ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۱ - ۲۶۶]

● رد الانتقاد علی لفظ الامام الشافعی / لغت / عربی

radd-ul intiqād 'alā lafẓ-il imām-iš šāfi'ī

بیهقی، احمد بن حسین، ۳۸۴ - ۴۵۸ قمری

beyhaqī, ahmad ebn-e hoseyn (995 - 1067)

پاسخ به بیست و دو انتقاد بر کلمات شافعی است. فهرست انتقادات قبل از شروع رساله، در نسخه درج شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۹/۲عکسی

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقة للمتقین ... أما بعد فقد انتقد بعض المخالفین علی الامام ابی عبدالله محمد ابن ادریس الشافعی المطلبی رضی الله عنه حروفاً من العربیة زعموا أنه خالف فیها أهل اللغة

نسخه اصل:کتابخانه چستربیتی، ش ۳۸۵۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳ص (۳۱-۴۳)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۲۱]

● رد الانموذج / منطق / عربی

radd-ul unmūḏaj

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

وابسته به: انموذج العلوم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

اهدا به: تاجا حسین

در خرده‌گیری از مسئله نهم انموذج دوانی در منطق که آیا تصور مفید تصدیق است یا علت آن، که برای تاجا حسین (احتمالا همان تاج الدین حسین صاعد بن شمس الدین طوسی صاحب کتاب) نوشته است.

آغاز: قال العلم المحقق الدوانی فی رسالة «انموذج العلوم» المسألة التاسعة من المنطق: «استدل الشیخ الرئیس فی «الشفا» علی أن التصور لایفید التصدیق

انجام: فاندفع الایراد المشهور علی قولهم: «التصورات لاتحتمل المطابقة و لا عدمها» فتأمل و کن علی بصیرة فی أمرک. و هذا

من سوانح الوقت لساطر الأحرف.
چاپ: به اهتمام عبدالله نورانی در منطق و مباحث الفاظ (تهران، موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل با همکاری دانشگاه تهران: ۱۳۵۳)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶/۲۱۴۴/۱
آغاز و انجام: برابر
کاتب=مؤلف،تا:شوال۹۹۲ق؛کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری،۳ص(۲۱۳-۲۱۵)،اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹ - ۸۲۳]

● رد انموذج العلوم لدوانی / فلسفه / عربی

radd-u unmūḏaj-il ʻulūm li-dawānī

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، - ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (-1542)

وابسته به: انموذج العلوم؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۰
آغاز: بسمله. استفتح و بلطفه العمیم استنجح اللهم انصرنا علی القوم الکافرین؛ **انجام:** تشویش و تحریف و کانه یقول ... در مرتبه سیوم نه آنچه مصحف اوست مثل ... غیاث الحافظ.
خط: نستعلیق، کا: غیاث حافظ، تا: ۹۴۶ق، جا: کاشان؛ فواید منصوریه ضمیمه این نسخه می‌باشد [الفبائی: - ۲۷۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۵۵/۴
انجام: یقول کاتب هذه الرسالة الشریفة و ابن مؤلفها قدس الله نفسه المطهره کتبت هذه الرسالة لأجل الحضرة العلیة و السدة السنیة المولودیة الشیخیة السیدیة المحتومة، ضیاء الاسلام و المسلمین، شمس سماء الحقیقة، بدر فلک الشریعة، شمس الضحی، قمر الدجی، علم الهدی، غوث الوری، بحر السخا، غیث الندی، لیث الوغی، معدن الوفاء، منبع الصفاء، الذی اذا وعد وفا، و اذا جنی عفا، له الدعا و علیه السلام و الثناء، و علی عدوه اللعن و العفا، له الدعا و علیه السلام و الثناء و علی عدوه اللعن و العفا، مولانا ابی العلی، سمی رسول الله صلی الله علیه و آله، افضل الوری، و اکمل من ... ابن الحضرة العلیة القدسیة الامامیة الهمامیة، سلطان العلماء العاملین، خاتم المجتهدین، نائب صاحب الزمان علیه صلوات الله شیخنا ... ابن سلیمان قدس الله سره و رضی عنه ... ابونصر ... ابن صدر الحسینی الحسنی، جف القلم عن نسخها فی ۲۶ رجب سنة ۹۶۱
کا: ابونصر بن صدر حسینی، تا: ۲۶ رجب ۹۶۱ق، برای شیخ سلیمان؛ تملک چند تن از علمای بزرگ عصر صفوی آمده، از جمله: نورالدین محمد بن کمالالدین کچوئی، سنه ۱۰۳۷ق، حسین علی واعظ قاری ابن حسن علی مهریجردی، بهاءالدین محمد بن محمد باقر حسینی مختاری، ربیع الثانی ۱۱۰۱ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۹/۱
آغاز: اللهم انصرنا علی القوم الکافرین و ثبتنا علی ما ینفعنا فی الدنیا و الآخرة؛ **انجام:** و اجاب عن ایراداته الشیخ الحکیم ابونصر الفارابی
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۱-۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۷۹]

● رد الایرادات علی الرسالة البرهانیة / اجتهاد و تقلید / عربی

radd-ul īrādāt ʻala-r r.-il burhānīya

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)

وابسته به: البرهان فی التکلیف و البیان = برهانیة؛ اخباری، محمد بن عبدالنبی (۱۱۷۸-۱۲۳۲)
این رساله‌ای است در جواب ایرادهایی که بعضی از فضلا بر مطالب رساله برهانیه گرفته‌اند.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۵۰۹/۳
آغاز: بسمله و به نستعین - الحمدلله رب العالمین و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذه فائدة فی نقل عبارة بعض الفضلاء المعاصرین رد اعلی بعض ما سمحت به اقلامنا فی الرسالة البرهانیه؛ **انجام:** و سانقل عبارته مستوفی و اجیب عنها و ابین وجوه الخطا فیها لفظاً و معنی فی رسالة مفردة انشاءالله و لاسقی اوله بکأس آخره ...
خط: نسخ، کا: عبدالله ابن محمد، تا: ۱۲۱۲ق؛ در پایان مؤلف تصدیق کرده است که محرر آن را طبق نسخه اصل نزد او خوانده است؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۸گ، ۱۶ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵ سم [ف: ۲ - ۲۴۳]

● ردایف الاشعار / شعر / فارسی

radāyef-ol aš‘ār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۵۸
به ترتیب تهجی از الف تا یاء در دو بخش با نام سرایندگان در هامش (فهرست دوشنبه ش ۸۸۲ و ۱۵۰۱ تا ۱۵۰۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۶۷گ، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۲۱۴]

● ردایف الاشعار = جنگ شعر فارسی / شعر / فارسی

radāyef-ol aš‘ār = jong-e še‘r-e fārsī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۸۴
به ترتیب تهجی، مانند تذکره عذری است و نام سرایندگان در آن آمده از عاشق و شاپور و خاقانی تا می‌رسد به مشتاق و مهستی گنجه؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۱۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [سنا: ف: ۲ - ۲۹۷]

← رد باب مرتاب ⟵ الرد علی البابیة

● **رد باب و بهاء** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e bāb va bahā'
؟ آشتیانی، هدایت الله بن محمد حسین، - ۱۳۱۰ قمری
āštīyānī, hedāyat-ol-lāh ebn-e mohammad hoseyn (- 1893)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶/۲ سرود
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق [نشریه: ۱۳ - ۴۲۳]

● **رد باب و بهاء** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e bāb va bahā'
دست‌نوشته و کتاب چاپ نشده یکی از نویسندگان معاصر است که به صورت جزوء درسی و در نقد و رد دیدگاه‌های مذهبی بهائیان طراحی و قرار بوده و در مجالس و بحث به نوجوانان آموزش داده شود. نسخه توسط دو نفر و با دو خط تحریر شده و از نویسنده نام برده نشده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۲۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۳۷]

← رد البابیة ⟵ رجم الشیاطین فی رد الملاعین

● **رد بابیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e bābīye
حسینی قزوینی، محمد تقی
hoseynī qazvīnī, mohammad taqī
رد بر رساله‌ای است که یکی از بابیه در حقانیت باب نوشته، و مخصوصاً در باره امامت و معجزه بیشتر بحث شده، و مشتمل بر سه «مقدمه» و چند «مقصد» است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۱۹/۳
آغاز: الحمد لله الذی جعلنا من أهل التوحید و العرفان و جعلنا من أمة سید الانس و الجان الذی خلقة الله قبل کل ما فی الکون و المکان؛ **انجام:** و بعد امل که غراب بآن متصف و رفعت و مسارعت بهوا که کبوتران بآن موسوم است
خط: نسخ، کا: عبدالوهاب، تا: ۱۹ رمضان ۱۳۰۷ق؛ مصحح، محشی؛ گویا نسخه اصل نامرتب بوده که آثار تشویق بدین نسخه نیز راه یافته؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۵ص (۴۶پ-۲۴۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۲۱]

● **رد بابیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e bābīye
کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری
kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)
شرح و رد اخباری که طایفه بابیه بدان تأویل می‌نمایند. ظاهراً مؤلف دو رد بر بابیه دارد تاریخ اتمام یکی ۱۱ شوال ۱۳۰۴ و دیگری ۱۵ ذیحجه ۱۲۸۹ می‌باشد.
آغاز: ۱: بسمله الحمد لله رب العالمین ... و بعد چنین گوید بنده اثیم محمد بن کریم که چندی قبل یکی از دوستان سوال فرمود از شرح اخباری چند که فرقه ضاله مضله بابیه لعنهم الله تاویل بمزخرفات میکنند
۲: بسمله، حمدله و بعد چنین گوید بنده اثیم محمد بن کریم که در این زمان محنت اقتران شبهاتی و شکوکی چند از طایفه ضاله مضله بابیه لعنهم الله در محروسه ایران
[دنا ۵۷۸/۵؛ فهرست مشایخ ۳۳۱/۲]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۸۳/۲**
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** و لعنته الله علی اعدائهم المبتدعین ... الی یوم القیامة و قد حصل الفراغ من تسوید هذه الاوراق ... و کتب هذه الکراریس محمد بن کریم بن ابراهیم ... علیهم الصلوات الآخرة.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور سرمه‌ای، ۸۲ص (۱۶۱-۲۴۲)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف:۵۰-۲۲۴]

۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۸۳/۱**
آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** بر دین و منهاج خاتم صلی الله علیه و آله و قد حصل الفراغ من تسوید هذه الاوراق فی قریة لنجر حامدا مصلیا مستغفرا تمت.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده، با یادداشتی به تاریخ شوال ۱۳۳۸ق مبنی بر اینکه کتاب در اسلامبول تحصیل شد؛ مهر: کتابخانه فخرالدین نصیری امینی؛ جلد: گالینگور سرمه‌ای، ۱۵۵ص (۱-۱۵۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵۰ - ۲۲۴]

۳. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۸۸/۲**
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و جعلها له سبب المغفرة و وسیلة النجاة و القرب من جور النبی و عترته الطاهرین علیهم الصلوة الذاخرة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۵ ذیحجه ۱۲۹۸ق، به درخواست

دوستی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۴۳گ (۸۲پ-۱۲۴پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ - ۶۲]

۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۳۰/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بردین و منهاج خاتم ... آله

بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج، ۱۸۹ص (۲-۱۶۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۵۴]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۳۰/۲

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** علیهم الصلوات الذاخرة.

گویا مؤلف کرمانی باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج، ۸۹ص (۱۶۲-۲۵۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۵۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۸۸/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و اقدام ما را ثابت دارد بر دین و منهاج خاتم صلی الله علیه و آله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۱ شوال ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۷۸گ (۲پ-۷۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶ - ۶۲]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۳۴/۱-۵۹/۵۴

آغاز: برابر ۲

نام مؤلف با توجه به آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمدحسن چترودی، تا: چهارشنبه سلخ ربیع الثانی ۱۳۰۹ق، جا:کرمان؛۷۳گ(۱-۷۳)،۲۰سطر،اندازه:۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۰۰۰]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۳۴/۲-۵۹/۵۴

آغاز: برابر۱

نام مؤلف با توجه به آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسن چترودی، تا: سه‌شنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۳۰۹ق؛ ۳۹گ (۷۶-۱۱۴)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۰۰۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۱۲/۲

آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباد الذین اصطفی و بعد فقد اتانی کتابکم المکرم و خطابکم المعظم و اطلعت علی جمیع ما فیه و احطت بظاهره؛ **انجام:** اللهم العن اولهم و اخرهم و ظاهرهم باطنهم و السلام علی من اتبع الهدی و اجتنب الغوایة و الهوی.

خط: نسخ، کا: محمد جواد بن محمد علی کرمانی، تا: ربیع الاول ۱۳۱۳ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۶ص (۵۹-۷۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۸]

● **رد بابیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e bābīye

حسینی نجف آبادی، محمد حسین بن محمد، ق۱۴ قمری

hoseynī najaf-ābādī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 20c)

چون یکی از بابیه جزوه‌ای در حقانیت باب نوشته و به حدیث «ذو کتاب جدید و أمر جدید» استدلال نموده بود، مؤلف ما کتاب حاضر را در رد آن جزوه نوشته و طی یک «مقدمه» و چند «مقصد» و یک «خاتمه» به او پاسخ می‌گوید در این نسخه فقط مقدمه و دو مقصد اول این کتاب آمده و ناتمام مانده است بدین تفصیل: مقدمه: در علت خلقت بنی آدم؛ مقصد ۱. شرح حدیث مذکور؛ مقصد ۲. چگونگی استدلال به این حدیث.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۱۹/۲

آغاز: الحمد لله الذی شرح صدور العالمین بضیاء الهدی و حقیقة الایمان و نور قلوب العارفین بنور المعرفة و ظهور الاذعان؛ **انجام:** بر حجت خلق منقطع است و حجت خدا راست بر چنانکه می‌فرماید قل لله الحجة البالغة

ناتمام؛ خط: نسخ، کا: عبدالوهاب، تا: ۱۹ رمضان ۱۳۰۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۰گ (۷پ-۴۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۲۱]

● **رد بابیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e bābīye

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۱

مؤلف ناشناخته؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مصحح؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۸۳

آغاز: بگوش و هوش اخلاء روحانی و برادران ایمانی مذکور میدارد که اس اساس مسلمانی؛ **انجام:** ردیف پهلوی مردهای اجنبی بنشیند بی پرده و بی حجاب با همدیگر بگویند و بخندند

پاسخ کوتاه نیکوئی است از ادعاهای مهدویت و معجزه که در گفته‌های باب یا میرزا ابو الفضل گلپایگانی در کتاب «عقاید الایمان» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، اندازه: ۹×۱۱سم [ف: ۱۶ - ۲۵۵]

● **رد بر تکفیر شیعه** / فلسفه / فارسی

rad bar takfīr-e šī‘e

سلطان العلماء، محمد بن دلدارعلی،۱۱۹۹-۱۲۸۴ قمری

soltān-ol-‘olamā’, mohammad ebn-e deldār ‘alī (1785 - 1868)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۵۲

آغاز: بسمله، رب یسرو تمم بالخیر ... که عزیزی موسوم؛ **انجام:** و السلام علی سیا المرسلین تمام شد ... سنه ۱۲۸۱هجری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق، [رایانه]

● **رد برخی از شبهات** / فارسی
radd-e barxī az šobahāt

دلال، زین الدین
dallāl, zayn-od-dīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۵۵/۳
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲ [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۳۲]

● **رد بر رد باب** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی
rad bar radd-e bāb

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۴
رد بر رساله کریمخان؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا، [الفبائی: – ۲۷۸]

● **رد بر رد شیعه** / کلام و اعتقادات / فارسی
rad bar radd-e šī'e

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۲۳/۲
آغاز: بسمله حمدی بی حد مالک الملکی را سزد که بارسال رسل و انزال کتب و نصب اوصیاء و خلفاء عالم؛ **انجام:** زیرا گفتگو در اینست که از این آیه شریفه فهمیده میشود ... و حمل آیه بر آن خارج از شیوه عقل و نقل باشد چنانچه در حواشی آینده نیز بر وجه آئین مبین خواهد شد انشاءالله تعالی لراقمه عفی عنه.
در هامش رساله شماره ۱ مجموعه پاسخ‌ها و ردی است که از گفته‌های علمای شیعه جمع آوری شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ در هامش؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱ سم [ف: ۱۳ – ۱۵]

← رد بر رد قوانین ◄ الرد علی رد القوانین
← رد بر رساله حیل شرعی ربا (محاباتیه) ◄ رد المحاباتیة
← رد بر رساله نماز جمعه علیرضا تجلی ◄ صلاة الجمعة
← رد بر رساله هدیة النملة الی مرجع الملة حاج محمد رضا الهمدانی ◄ هدایة المسترشد
← رد بر شقاوت نامه ◄ هدایت نامه

● **رد بر مصادره اقلیدس = شرح المصادرات = الرسالة الشافیة عن الشک فی الخطوط المتوازیة /**
ریاضیات / عربی
rad bar mosādere-ye oqlīdes = š.-ul muṣādirāt = ar-r.-uš šāfīya 'an-iš šakk fi-l xuṭūṭ-il mutawāziya

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ – ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

اقلیدس صاحب اصول هندسه در اثناء مصادراتی که ذکر کرده از جمله مبادی موضوعه‌ای که اثبات آن را بر صناعتی فوق آن صناعت احاله نموده این قضیه است: هرگاه خط مستقیمی بر دو خط مستقیم دیگر واقع شود به طوری که دو زاویه داخله آن که در یک جهت واقع است کوچک‌تر از دو قائمه باشد، اگر آن دو خط را در همان جهت امتداد دهند لابد به همدیگر تلاقی خواهند کرد. جماعتی بر اقلیدس اعتراض کرده و گفته‌اند: اگر این قضیه از جمله بدیهیات اولیه و از قبیل الکل اعظم من الجزء و امثال و نظایر آن است، چرا آن را در ردیف آنها نیاورده است. و اگر از آن جمله نیست و محتاج دلیل و بیان است، چرا مانند قضایا برای اثبات آن برهانی اقامه نکرده است. محقق طوسی در اول این رساله می‌گوید: هرچه کتاب‌های صاحبات فن را مطالعه کردم برهان کافی و صحیحی برای اثبات آن نیافتم. جماعتی مدعی بداهت و ظهور آن شده، و بعض دیگر آن را محتاج بیان دانسته به مصادره دیگری که در ظهور و خفا مساوی و برابر اولی است بدل کرده اند. و جمعی برای اثبات آن برهانی مبنی بر مقدمه‌ای که در ظهور و خفا نظیر قضیه اولست آورده، و برخی دیگر در اثبات آن قضیه به مقدمه مغالطی دیگری توسل جسته‌اند. اول قول علی بن هیثم متبحر در علوم ریاضی است که در کتاب خود موسوم به «حل شکوک کتاب اقلیدس» آن را ذکر کرده است. دوم گفته حکیم عالم ابوالفتح عمر الخیامی است که در مقاله اولی از رساله‌ای به نام «شرح ما اشکل من مصادرات کتاب اقلیدس» تألیف کرده، آورده است. و سوم قول عباس بن سعید الجوهری در کتاب «اصلاح کتاب اصول اقلیدس» است. و غیر گفته این سه بزرگ تا کنون به قول دیگری واقف نشدم. خواجه پس از ذکر این مقدمه هر یک از اقوال این سه نفر را ذکر کرده، و اعتراض و ایراد چندی بر هر یک وارد کرده است. سپس برهانی که به تصور خویش خالی از هر گونه اشکال و ایراد است و خود بر آن واقف گشته، در آخر بیان کرده است. کتاب مصادرات اقلیدس را نقدی است به نام «تبیین مصادرة اقلیدس فی الخطوط المتوازیة» از مولی حسام الدین علی بن فضل الله سالار ... و جماعتی دیگر از علماء راجع به مصادره اقلیدس رساله نوشته‌اند از جمله فضل بن حاتم نیریزی ... و رساله دیگری از مردی گمنام در بیان مصادره اقلیدس. (مدرس رضوی)

آغاز: رب انعمت و زد. اقول بعد حمدالله میسر کل عسیر، و جابر کل کسیر و مجیر کل مستجیر و الصلوة علی محمد البشیر النذیر و علی آله اهل کل خیر و جیر. اعلم ان التعلیمات باسرها و خصوصا الهندسیات مع وضوح مسالکها و وثاقة قواعدها لا یشبه سایر العلوم و الصناعات فی ارتباط الاجزاء و اشتباک المقدمات و صیرورة اکثر مسائلها التی هی الامهات مبادی لمسائل تاتی بعدها ...

انجام: و ذلک ما اردنا ان نبین و نتم هذه الاشکال ؟ هو آخر

اشکال الجوهری بعینه فهذا ما تقرر لی فی هذه المسئلة و الحمد لله مفتح الابواب و مسهل الصعاب و واهب العقل و ملهم الصواب و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و سلم.
چاپ: جزء مجموعه ریاضیات خواجه بنام الرسالة الشافية در حیدر آباد در ۱۳۵۹ چاپ شده است.
[یادبود طوسی ص ۱۳۳؛ دنا ۵۷۹/۵ (۱۱ نسخه)؛ الذريعة ۳۳۴/۳ و ۱۸۱/۱۱؛ مدرس ۹۶؛ فهرست طوسی ش ۶۱۵]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۵۹/۱۰
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۸ رمضان ۶۷۱ق؛ در این نسخه نامه علم الدین قیصر که در چاپ حیدرآباد آمده دیده نمی شود؛ ۶گ (۱۰۲پ-۱۰۷ر)، [ف: ۵ - ۱۳۰]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۷۲۷/۱۶
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۶۷۱ق؛ نامه علم الدین قیصر و پاسخ طوسی در این نسخه نیست؛ ۷گ (۱۳۵پ-۱۴۱پ) [ف: ۵ - ۱۳۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۰۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ به دنبال آن نامه علم الدین قیصر بن ابوالقاسم حنفی است که از شام به خواجه نصیرالدین طوسی نوشته، جوابی که خواجه به نامه علم الدین داده، و جواب علم الدین به خواجه، و نامه دوم خواجه درجواب علم الدین (ناقص) تا عبارت: «من الجهتين معاً و ان كان» که مجموع آنها در کتاب احوال و آثار خواجه نصیرالدین طوسی (ص ۲۱۵-۲۱۹) چاپ شده؛ واقف: مرتضی قلی خان طباطبائی نایینی، ۱۳۴۰ق؛ کاغذ: حنایی سمرقندی، جلد: پارچه‌ای، ۱۸۰گ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۸ - ۱۵۶]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۷/۱۷
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۱ رجب ۷۸۴ق؛ با نامه‌های علم الدین قیصر و طوسی؛ ۱۰گ (۱۲۲پ-۱۳۱پ) [ف: ۵ - ۱۳۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۱۶/۱۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی، ۲۱گ (۶۸-۸۸ر)، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۳۲۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۹۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۸ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۷ص (۱۶-۲۲)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۷×۲۵/۸سم [ف: ۸ - ۳۶۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۶۴/۲
آغاز: خطا آب ح ی متوازیان و قد وقع علیهما؛ **انجام:** وهذا آخر ماجری بینهما فی هذا الرسالة، و الحمدلله وحده و الصلوة علی محمد و آله اجمیع
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۸۹۸ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۶ص (۱۱-۲۶)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۷×۲۵/۸سم [ف: ۸ - ۳۶۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۱۵
آغاز: خطا اب ح ی متوازیان و قد وقع علیها؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۹۸ق [رایانه]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۱۷/۱۲-ف
نسخه اصل: نسخه آقای حسن نراقی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲۲گ (۶۹پ-۹۰ر)، قطع: بغلی [فیلمها ف: ۲ - ۱۹۹]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** صلی الله علی محمد و آله الطاهرین ... ما هذه نسخه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [الفبائی: - ۲۷۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱۳/۱۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۰ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۱گ (۲۳۱پ-۲۵۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۲۰-۹۰]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۰۱/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** عند کون رأس المخروط المحيط بالنيرين عند ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۷ص (۵۲-۱۶۸)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴۵ - ۲۱۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۴۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۶ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۸ص (۲-۳۹)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۲۰۷۶]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۰۰/۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** یکون علی سبیل المصادرة فحسب. هذا ما اردت أن اعرضه علی الاراء الشریفة. و هذا آخر ما جری منها فی هذه الرسالة. و الحمدلله ...
نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالله کجوری، تا: ۱۳۳۳ق؛ ۱۱گ (۸۹ر-۹۹پ) [ف: ۲-۱۲۴]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۹۰/۴
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ (۶۷پ-۸۶ر) [ف: ۵ - ۱۳۱]

● رد بر مفتاح السعادة / کلام و اعتقادات / فارسی
rad bar meftāh-os sa'āda

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۳۹۶

آغاز: بسمله، حمد بیحد و ثنای بیعدد یگانه خداوندی را سزد؛
انجام: و توضیح مطلب است الحمدلله رب ... سنه ۱۳۰۱
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق [رایانه]

← رد بر نوح افندی ← الجامع الصفوی

● **رد بعض فتاوی ابن الصلاح** / فقه / عربی
radd-u ba'ḍ-i fatāwī ibn-iṣ-ṣalāḥ
محمد بن عبدالسلام
mohammad ebn-e 'abd-os-salām

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۵۹/۱۵عکسی
آغاز: بسمله. مسئلة ثبت فی الصحیحین عن رسول الله صلی الله علیه و سلم انه قال انما الأعمال بالنیات
نسخه اصل:کتابخانه چستربیتی، ش ۳۸۵۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲ص (۱۴۷-۱۵۸)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۲۳]

● **رد بعض المعاندین** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-u ba'ḍ-il mu'ānidīn
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)
در جواب ایراد بعض معاندین که چرا ایشان در اوایل مصنفات، خود را به لفظ «اثیم» توصیف نموده و این خود اقرار به گناه است.
چاپ: این رساله نیز چاپ شده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۶۶/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و اوایل قرن ۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰۶-۱۰۹)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۸۷۵]

● **رد بهاء** / بهائیت / فارسی
radd-e bahā'
مقاله‌ای است از فرقه بابیه ازلیه در رد حسینعلی بهاء و تعیین مرجعیت به میرزا یحیی صبح ازل.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۲۰
آغاز: حمد و ثناء و تسبیح و تقدیس و تنزیه و تکسیر و تهلیل سزاوار واحد؛ **انجام:** چهره قبیح ننماید و قناع و قاحت نکشاید
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، ۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۵۳]

● **رد بهائیت** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e bahā'īyat

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۲۸۸
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۸۴]

● **رد بهائیت و اثبات اسلام** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e bahā'īyat va esbāt-e eslām
نعمت اللهی، میرزا احمد
ne'mat-ol-lāhī, mīrzā ahmad

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۸۷/۲-ف
کا: ابوالقاسم حسنی استرابادی، تا: دوشنبه ۱ ذیقعده ۱۳۰۸ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۱۴]

← رد پادری ← حجة الاسلام
← رد پادری ← اثبات نبوت خاصه

● **رد پادری** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e pādorī
خاتون آبادی اصفهانی، محمد حسین بن عبدالباقی، ۱۱۶۲ - ۱۲۳۳ قمری
xātūn-ābādī esfahānī, mohammad hoseyn ebn-e 'abd-ol-bāqī (1749 - 1818)
وابسته به: میزان الحق؛ هانری مارتین (۱۸۱۰-۱۸۸۳)
اهدا به: فتح علی شاه قاجار و شاهزاده عباس
این رساله در پاسخ شبهات رساله میزان الحق هانری مارتین کشیش مسیحی است که چند تن دیگر از دانشمندان ایران نیز بر آن رد نوشته‌اند و نیز خواتون آبادی در دیباجه این رساله گویا به آن ردود اشارت دارد و می‌گوید «اقدام نمودن در ملاحظه این نوع سخن (یعنی سخن کشیش هنری مارتین) به طور اجوبه‌نگاری ... جز طریق تضییع اوقات پیمودن ... نخواهد بود ... نهایت چون ندر سوالف ایام بعضی از علماء اعلام و فضلای اسلام طریق اجوبه‌نگاری ... پیمودنه فقرات مکالمات ناصواب ایشان را محمول بر صحت و صواب داشته در مقام جواب شیرازه بند کتابی آمده اند و اولیای دولت گردون عدت ... اعلی حضرت ... فتحعلی شاه ... و سیما نور حدقه سلطنت ... شاهزاده عباس را علیا لظاهر مرغوب طبع ارجمند ... نیفتاده اشارت ... به داعی شرف صدور یافت ... اعنی محمد حسین بن عبدالباقی الحسینی الحسنی». (عبدالحسین حائری)
آغاز: الحمد لله الذی بعث الی عباده رسلا ... اما بعد از حمد حضرت احد و مدح جناب احمد و شکر سید سند یعنی وصی و خلیفه محمد

انجام: فرمود که همان سد است که ذو القرنین ساخت اینست حکایت ذو القرنین

[دنا ۵۷۹/۵؛ الذریعه ۲۱۵:۱۰؛ فهرستواره منزوی ۳۰۸/۹ «رد به پادری» از محمد حسین اصفهانی]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن عبدالکریم نائینی خوراسکانی، تا: چهارشنبه ۲۷ رجب ۱۲۳۰ق؛ محشی با نشان «منه مد ظله العالی»؛ جلد:گالینگور سبز،۷۵گ،۱۷سطر،اندازه:۱۲/۵×۲۰سم[ف: ۲ - ۱۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۲۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد جعفر کهپائی، تا: جمعه ۱۰ ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۴۳گ (۱۹پ-۶۱پ)، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** عمل روز شنبه نمائید مادامی که دین من برپاست ... اختتام و سمت اتمام پذیرفت و السلام.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۳۵ق، جا: مراغه [الفبائی: - ۲۷۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۵۳

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای کتیبه‌ای کوچک، مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱۲ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۲۰۸۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۲۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● رد پادری / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e pādorī

نائینی، محمد هادی بن ابو الحسن، - ۱۲۶۵ ؟ قمری

nā'īnī, mohammad hādī ebn-e abo-l-hasan (- 1849)

وابسته به: میزان الحق؛ هانری مارتین (۱۸۱۰-۱۸۸۳)

شامل هفتاد و دو معجزه از معجزه‌های رسول اکرم (ص) که آن را در پاسخ پادری نصرانی که رساله‌ای مشتمل بر شکوک و شبهات به عباس میرزا نائب السلطنة نوشته بوده، نگاشته است.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۶۱۶

خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ به ضمیمه ۱۴ بند در مرثیه امام حسین از مؤلف؛ ۱۸گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ - ۴۴]

● رد پادری = رد میزان الحق / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e pādorī = radd-e mīzān-ol haqq

تبریزی، نجفعلی بن حسنقلی، ق۱۳ قمری

tabrīzī, najaf-'alī ebn-e hasan-qolī (- 19c)

وابسته به: میزان الحق؛ هانری مارتین (۱۸۱۰-۱۸۸۳)

تاریخ تألیف: ۲۲ ذیحجه ۱۲۸۷ق؛ محل تألیف: قسطنطنیه

مؤلف به درخواست برخی از دوستان این کتاب را در رد بر کتابی که مسیحیان به نام «میزان الحق» درباره اعتراض بر اسلام و مسلمین نگاشته بودند تألیف نموده و آن را در یک «مقدمه» و پنج «میزان» (هر یک مشتمل بر ده معیار) مرتب نموده است.

آغاز: خدای را ستایش آوریم که ذوات جهان آیینه جمال قدرت اوست و ذرات امکان مرآت کمال الهیت او

انجام: در اینجا سخن را بپایان آوریم که سخن خدای بهترین سخنهاست و الحمد لله رب العالمین

[فهرستواره منزوی ۳۱۷/۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحشر تحت ولاء آله الطاهرین

نام مؤلف با توجه به نسخه کتابخانه حسن امام جمعه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن رجب علی کاشانی ملقب به آقا جانی تهرانی، تا: سه‌شنبه دهه سوم جمادی الاول ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۳۱۸ سطر، اندازه: ۲۲/۲×۵/۵سم [ف: ۳ - ۴۰۵]

۲. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه:۲۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: یک‌شنبه ۲۱ شعبان ۱۳۱۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ (۱پ-۹۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۳۱]

● رد پادری = رد عقاید مسیحیان و جواب به اشکالات پادری / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e pādorī = radd-e 'aqāyed-e masīhīyān va javāb be eškālāt-e pādorī

خطیب، عبدالمؤمن (امام جمعه سنندج)، قمری

xatīb, 'abd-ol-mo'men (emām jom'e-ye sanandaj)

وابسته به: میزان الحق؛ هانری مارتین (۱۸۱۰-۱۸۸۳)

رساله مفصلی است در رد الوهیت عیسی علیه السلام و عقاید باطل مسیحیان و جواب به اشکالاتی که پادری انگلیسی به دین اسلام نموده و اثبات حقانیت دین اسلام و نبوت حضرت محمد (ص).

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۹/۷-۲/۵۹

آغاز: بسمله الحمدلله المتوحد بصفات الجلال والمتفرد بسمات الجلال عری عن شوائب الحلول بری عن معایب النزول ... واحدی که انفس موجودات وحدانیتش دلائل ساطعه؛ **انجام:** ولایملکون موتا ولاحیوة ولانشورا، فی الفرقان، انما یدعون من دونه الباطل،

فی لقمان
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با خوردگی فراوان توسط مؤلف [ف: ۴ – ۲۰۹۰]

● **رد پادری = رد رساله نصرانی در رد اعجاز قرآن /** کلام و اعتقادات / عربی و فارسی
radd-e pādorī = radd-e r.-ye nasrānī dar radd-e e‘jāz-e qor’ān

وابسته به: میزان الحق هانری مارتین (۱۸۱۰–۱۸۸۳)
بخش‌هایی است از رساله‌ای به عربی در نقض ردود نصرانی (به فارسی) بر رساله‌ای در اثبات اعجاز قرآن (به عربی). سخنان منقول از نصرانی از رساله کشیش هنری مارتین (پادری) است که رسالات بسیار در رد آن نوشته‌اند و از آن جمله است رساله حجة الاسلام تألیف مولی علی نوری و رساله سیف الامه تألیف مولی احمد نراقی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱/۱۱–طباطبائی
آغاز: بسمله قال المصنف لا یظهر المطلوب الا بامور ثلاثه الاول ان یعلم ان خارق العاده الذی یبتنی علیه المعجزة لا یختص بفن دون فن – و قال النصرانی و اینکه در مقدمه اول گفته شده است که معجزه اختصاص به فنی ندارد بلی چنین است لکن نه مطلقا – اقول من الظاهر بل المقطوع به ان جمیع ارباب الملل و المقالات القائلین بثبوت النبوة بالمعجزات متفقون علی عدم اشتراط المعجزه بکونها من فن دون او بشیء دون شیء؛ **انجام:** ثم انا نقول لو لم یکن عدم نقل المعارضه فی هذا المقام دلیلا علی عدمها لحصل القدح فی جمیع معجزات الانبیاء من موسی و عیسی و غیرهما بالنسبة الی الغائبین.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۵۶گ (۱۷۲ر –۱۶پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ – ۹۳]

● **رد پادری /** کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e pādorī

وابسته به: میزان الحق هانری مارتین (۱۸۱۰–۱۸۸۳)
رد نیکویی است بر رساله «میزان الحق» مارتین پادری نصرانی که در آن اعجاز قرآن کریم و معجزات حضرت پیامبر اکرم (ص) را انکار کرده است. این رساله به نام فتحعلی شاه قاجار و به دستور عباس میرزا نگارش یافته و در آن قطعه‌ای از اصل آمده و از آن پاسخ می‌گوید.
آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... حمد و سپاس و ثنای بیقیاس مر صانع یگانه را سزاست ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس معنی آنست عمل روز شنبه نمائید مادامیکه دین من برپاست
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۸۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶ – ۱۶۸]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۴۲/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ ۹۰گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ – ۸۳]

● **رد پادری /** کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e pādorī
وابسته به: میزان الحق؛ هانری مارتین (۱۸۱۰–۱۸۸۳)

غیر همانند:
۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۴/۳۷
آغاز: ... معجزه چیزی است که خارق عادت باشد، زیرا که غرض از آوردن معجزه آن است که ظاهر گردد که این شخص از جانب خدا است؛ **انجام:** و من همیشه با شما هستم تا به انتهای عالم باید که ندا به مژده ملکوت تمام عالم کرده شود و آن گاه به انجام رسد.
بخشی از پاسخ شبهاتی است که بر رساله «میزان الحق» مارتین پادری نصرانی نگاشته شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۴۱۰پ–۴۱۷پ)، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۷ – ۲۹۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۲۷/۵
آغاز: بسمله و به نستعین و الحمدلله رب العالمین اما بعد پس بدانکه یکی از پادریان مذهب مسیحی چندی قبل ازین بدار العلم شیراز آمده از یکی از اکابر آن حدود ادله نبوت خاصه را طلب نموده بوعده اینکه میخواهم بشرف اسلام فایض شوم و تشخیص آنکه در کتب علماء دیده و فهمیده برای او نوشته و آنملعون پاره ای اعتراضات و ایرادات از جهت تعصب تعسفا بر آنها نوشته و عالیجناب فضایل مآب علامی آخوند ملارضای همدانی جوابی بر اعتراضات و ایرادات او نوشته فرستاده است؛ **انجام:** و ذکر نبوت و رسالت آنجناب.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ (۳۲۸ر–۳۳۵پ)، ۲۹سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۸ – ۴۲۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۳۱/۵
گزارش و خلاصه رد کتاب پادری؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۲ر – ۱۳پ) [ف: ۶ – ۱۶۸]

← رد تبصره المسلمین ⟵ شواهد فدکیه

● **رد تحفه اثنی عشریه /** کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e tohfe-ye esnā ʻašarīye

وابسته به: تحفه اثنی عشریه = نصیحة المؤمنین و فضیحة الشیاطین؛ دهلوی، عبدالعزیز بن احمد (۱۱۵۹-۱۲۳۹)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۹۷۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی فرض موده عتره نبیه؛ **انجام:** و الیه المرجع و المال ... الموسوی دام مجده.

خط: نستعلیق، کا: صفوی، نجفعلی، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

● **رد تریاق فاروق** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e teryāq-e fārūq

وابسته به: تریاق فاروق؛ شهرستانی، محمد حسین بن محمد علی (۱۲۵۵-۱۳۱۵)

سید میرزا محمد حسین بن امیر محمد علی حسینی شهرستانی حائری (- ۱۳۱۵ق) کتابی در پاسخگویی به شیخیان در ۲۳ ربیع الاول ۱۳۰۱ق نوشته به نام «تریاق فاروق» که چاپ شده. این کتاب را یکی از شیخیان جواب گفته است و در آن به حمایت از شیخ احمد احسائی و دیگر پیروانش برخاسته که نسخه حاضر باشد. مطالب تحت عنوان «صاحب فاروق گوید. اجتناب ...» آمده است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۹۷۵/۱

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اسم الله الرضی و وجه المضیئی و جنبه العلی و نفس الله ... و بعد بر الواح خاطر دوستان صافی مینگارد که در این زمان محنت اقتران که از هر سمتی بگمان آنکه میدان خالی است - بتاخت و تازی شروع شده ... صاحب فاروق فرموده اند چنین گوید بنده فانی محمد حسین الشهرستانی عفی الله عنه که بعضی از اخوان دین خواهش نمودند ... اجتناب خلطوا عملا صالحا و آخر سیئا اما عمل صالح اینکه فرموده اند عقائد ارباب مذاهب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۲گ، ۱۹ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۶۴۳]

← رد تصوف ≻ ابطال تصوف

● **رد تصوف** / کلام و اعتقادات – فارسی

radd-e tasavvof

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)

رساله در رد صوفیان نامدار مانند حسن بصری و سفیان ثوری و طاوس یمانی و امثال آنان، با احادیث و اخبار وارده در کتب و آثار.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۷/۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد، جنین گوید خاطی جانی ابو احمد محمد بن عبدالنبی؛ **انجام:** فاختر لنفسک ما محلو و کان الفراغ من تحریر هذه الوجیزة فی الیوم الثانی ...

خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۵۱-۵۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۶۲]

● **رد تصوف (رساله‌ای در)** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e tasavvof (r.-ī dar)

اردبیلی، احمد بن محمد، ق۱۵ قمری

ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 21c)

نویسنده می‌گوید کثیری از شیعیان فریب سنیان خورده‌اند و مسلک صوفی را طریق حق دانسته‌اند در حالی که چنین نباید باشد و من در این رساله سر آن دارم که فساد نظر این قوم را باز گویم او بعد مذهب صوفیان را می‌آورد و فرق آنان را باز می‌شمرد و از آداب و رسوم صوفیان سرشناس شمه‌ای باز می‌گوید و می‌نماید که چگونه آنها راه باطل سپرده‌اند و در این جا برای اثبات رأی خود فتاوی و نامه‌ها و دستورهای آنان را ذکر می‌کند که به چه صورت حقیقت در پس پشت این فتاوی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۰۴/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و اله اجمعین اما بعد؛ **انجام:** باید که کتاب توضیح المشربین و تنقیح المذهبین را مطالعه نماید و السلام علی من ... و اله الائمه النجباء و سلم تسلیماً.

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ماشی، ۱۷۹ص، ۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۹۱]

● **رد تصوف** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e tasavvof

غیر همانند:

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۵۰

آغاز: فضیلتی از فضائل او پیوسته ملایکه از برای او طلب آمرزش می‌کنند

کتابی است که اول و آخر آن ناقص است، در میان، یکجا نویسنده می‌گوید الحال که سال ۱۰۷۵ق می‌باشد. بنابراین احتمال می‌رود که از آن مجلسی دوم، محمد باقر بن محمد تقی (- ۱۱۱۱ق) باشد. اولین عنوان موجود: بعد از سه برگ: «فصل مختصری از فضل علم و علما که بزیور صلاح و دیانت آراسته‌اند»، آخرین عنوان موجود: (حدود ۵۳ برگ به آخر مانده)

«فصل در بیان احوال جماعتی از اکابر اولیای اهل سنت»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹۰گ، ۱۷ سطر (۸×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱ – ۲۱۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۵۱/۱۳

رد است بر رساله آیة النور نور علی شاه (بدون تصریح به نام آن رساله)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۴۷۴-۴۷۹)، اندازه: ۷/۵×۱۱سم [ف: ۱۷ – ۲۶۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۳۸۱ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۷/۷

آغاز: ضایع و رسوا ساختند و مسلمانان را شرمنده کفار گردانیدند و ما در کتاب اربعین و کتاب تحفه عباسی و کتاب تحفة العقل ذکر عقائد قبیحه و فتاوی شنیعه ایشان نموده‌ایم؛ **انجام:** و ملا جامی ضال مضل بنا بر اعتقاد.

شاید از ملا محمد طاهر شیرازی متوفی ۱۰۹۸ باشد، مؤلف رساله رد تصوف و جامع صفوی از همین مجموعه.؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، اندازه: ۵/۱۸×۵/۱۲سم [ف: – ۱۸]

● **رد التصوف** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-ut taṣawwuf

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۶۳/۱۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۶گ (۱۷۵پ-۱۸۰ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱ – ۱۵۵]

● **رد تطبیق سوره یوسف با ائمه (ع)** / تفسیر / عربی

radd-e tatbīq-e sūre-ye yūsof bā a'emme

حسنی کاظمی، حیدر بن ابراهیم، ۱۲۰۵ – ۱۲۶۵ قمری

hasanī kāzemī, heydar ebn-e ebrāhīm (1791 - 1849)

ردی بر تفسیری از سوره یوسف که طبق آن حضرت یوسف را به امام حسین (ع) و شمس را به رسول خدا و قمر را به فاطمه زهرا و یازده ستاره را باقی ائمه تفسیر نموده‌اند. این تفسیر را محمد شفیع اصفهانی محلاتی نزد مؤلف آورده و مؤلف آن را در این رساله رد نموده است.

خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه:۴۷/۲

آغاز: الحمدلله الذی انزل الکتاب با ظهر بینات وابهر حجج، قرآناً عربیاً غیر ذی عوج؛ **انجام:** مما کتبت ایدیهم و ویل لهم مما یکسبون هذا آخر ما اوردناه وخلاصة ما حررناه من النفحة القدسیة فی الأجوبة الحیدریة.

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن شیخ مهدی خمایسی نجفی، تا: ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۷۲-۷۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اوراق عتیق: ۱ – ۱۳۶]

← رد تعلیقة علی رسالة صلاة الجمعة ≻ صلاة الجمعة

● **رد التفتازانی = الجواب عن رد التفتازانی** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-ut taftāzānī = al-jawāb 'an radd-it taftāzānī

از رضی الدین، سلام الله (؟)

گویا فردی بر مبحث «برهان تمانع» از آثار کلامی «تفتازانی» ردی نوشته. مؤلف که چندان آشنایی با اصول تألیف و تصنیف ندارد، با تکیه بر ذهنیات خود، این رساله را پرداخته و کشف ماهیت این رساله، از مطالعه تمامی آن امکان پذیر است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۲/۱۴

آغاز: و به نستعین فی دفع وساوس الشیطان الرجیم إعلم أن للمتکلمبن فی إثبات وحدانیته تبارک و تعالی- طریقین إحدهما: قالوا لو وجد الهان؛ **انجام:** المفبریات المموهات أو من المباحث الفردیه و الوقت اعز من أن یصرف فی أمثال هذه الأبطیل حسبنا الله و نعم الوکیل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ صورت اجازه «نجم الدین کبری» به «سعد الدین حموی» آمده؛ کاغذ: شرفی، جلد: مشمع مشکی، ۷گ (۵۹-۶۵)، ۲۰ سطر(۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۶ – ۲۷۰]

● **رد تفضیل مفضول بر فاضل (رساله در)** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e tafzīl-e mafzūl bar fāzel (r. dar)

سلطان العلماء، محمد بن دلدار علی، ۱۱۹۹-۱۲۸۴قمری

soltān-ol-'olamā', mohammad ebn-e deldār 'alī (1785 - 1868)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۲۰

آغاز: بسمله، در رساله مرسله به رشی الدین خان دهلوی پرو ظاهر است؛ **انجام:** و ما توقیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، [رایانه]

● **رد تقیه** / کلام و اعتقادات / اردو

radd-e taqīyye

برکت علی، ق۱۳

barekat 'alī (- 13c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۰۵

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد پوشیده نرهی که حضرت امیر ... او نکنی ائمه اهل بیت سلام الله؛ **انجام:** او راس رساله کو که نام ... رد تقیة هی مقبول فرمائی ... سنه ... ۱۲۸۷ نویسنده را نیست ز فردا امید.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق [رایانه]

● **رد تنویر الافهام فی مصادر الاسلام** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-u tanwīr-il ifhām fī maṣādir-il islām

کتابی است در دفاع از اسلام و رد مسیحیت که مؤلف سنی آن در ابتدا توضیحاتی درباره اسلام و دیگر ادیان همچون مسیحیت و یهودیت در ده «عقبه» آورده و سپس به نقد فصول کتاب تنویر الافهام فی مصادر الاسلام پرداخته است. وی نویسنده کتاب مذکور را مسیحی می‌داند که در ظاهر اظهار اسلام کرده و این کتاب را بر علیه اسلام نگاشته است. مؤلف از آثار دیگرش یاد کرده از جمله در جایی می‌گوید: «و لقد عرفناها فی کتابنا المسمی بنشر الأسرار البشریة من طوایا الأخلاق المحمدیة» و در جای دیگر می‌نویسد: «ثم بعد ما سبحت أفکارهم فی بحارالعلوم و المعارف حیث شاءالله رجعوا علی أنفسهم مجمعین علی ما دوناه فی کتاب مثبت العقل و الدین من اتحاد الادیان ...»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۴۸/۱

آغاز: و سیعلم الذین ظلموا أی منقلب ینقلبون. الثانیة هل العلم بالقصص الواردة فی القرآن بأنباء الامم الماضیة و رسلهم هو من قواعد الدین و اصوله أم لا؟؛ **انجام:** و أین الابرار اذا لو سألنا هؤلاء الضلال عن خیار الناس.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج فرنگی، ۷۴گ (۱ر-۶۱پ و ۱۲۴ر-۱۳۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۴۰]

● **رد جبر (رساله در)** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e jabr (r. dar)

در معنی تقدیر و تدبیر و تفویض، بدون خطبه و خاتمه.

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۰/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۱۸ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: - ۲۶]

● **رد جذاب القلوب = جذب القلوب** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e jazzāb-ol qolūb = jazb-ol qolūb

نقوی، محمد باقر بن محمد، ۱۲۳۴ قمری

naqavī, mohammad bāqer ben mohammad (1819 -)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۸۳

آغاز: باب ششم از کتاب جذب القلوب در بیان؛ **انجام:** در فردوس برین رسید جزاه الله فی الدارین خیرا
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، [رایانه]

← رد جماعت صوفیه ⟵ رد صوفیه

● **رد جن** / علوم غریبه / عربی

radd-e jen

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۸۰

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶ - ۱۳۶]

● **رد دیباچه آئینه حق نما** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e dībāče-ye āyīne-ye haq-namā

علوی عاملی، احمد بن زین العابدین، - ۱۰۵۴ قمری

ʻalavī ʻāmelī, ahmad ebn-e zayn-ol-ʻābedīn (- 1645)

وابسته به: آیینه حق‌نما؛ پادری زیرونیمو شاوریرست (۹۵۶-۱۰۲۶)

رساله در رد دیباچه‌ای که نگارنده آینه حق‌نما پس از دیدن مصقل صفا نوشته بود.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۳۹۳/۲

آغاز: دولت از مرغ همایون طلب و سایه او ×× زان که با زاغ و زغن شهپر دولت نبود
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳ - ۸۸]

● **رد رد اعتراضات شارح الشرح** / حدیث / عربی

radd-u radd-i iʻtirāḍāt-i šāriḥ-iš š.

حسینی قزوینی، محمد بن محمد صادق، ق۱۲ قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad ebn-e mohammad sādeq (- 18c)

وابسته به: رد اعتراضات شارح الشرح؛ ملا علی اصغر

تاریخ تألیف: ۱۸ ربیع الاول ۱۱۰۹ق

مؤلف، گفته‌های ملا علی اصغر را در رساله «رد اعتراضات ...» با عناوین «قوله، قوله»رد کرده و گفته‌های خود را تقویت می‌کنند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۹۸/۵

آغاز: قوله سلمه الله المشار الیه بهذا صرف الجمیع المشار الیه کون المراد بالمعرفة فی مقام ابطال رؤیة تعالی؛ **انجام:** انت خبیر ممامر بحال ما قال فی هذه الحاشیة فلا حاجة الی الاعادة
خط: نستعلیق، کا: صدر الدین محمد حسینی، تا: ۱۸ ربیع الاول

۱۱۰۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۲۷۹پ-۲۸۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۷۳]

● **رد رد هدیة النملة** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e radd-e hedyat-on namla

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، - ۱۳۲۱ قمری
tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

وابسته به: جواب هدیة النملة؛ کرمانی، محمد بن محمد کریم (۱۲۶۳-۱۳۲۴)

چون مؤلف ردی بر کتاب هدیة النملة از حاج محمد بن کریم خان کرمانی دیده، این کتاب را در رد وی نگاشته و اعتراضاتی بر وی و پدرش نموده است.
[دنا ۵۸۱/۵؛ الذریعة ۱۹۷/۱۰ رقم ۵۰۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۳۸
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد بعضی از مؤمنین در این ازمنه کتابی به نزد این حقیر فرستاده و استدعا نموده بود؛ **انجام:** چنانچه آیه شریفه انما انت منذر و لکل قوم هاد بموجب تفسیر و اخبار شاهد این مطلب می‌باشد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ با یادداشتی از «سیدجلال الدین حسینی» به سال ۱۳۲۱ که کتاب را از مؤلف فوق الذکر دانسته و آورده که شواهدی بر این امر وجود دارد؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۸]

● **رد رساله اشتراک لفظی وجود** / فلسفه / فارسی
radd-e r.-ye ešterāk-e lafzī-ye vojūd

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، - ۱۱۲۵ قمری
āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1713)

وابسته به: اثبات الواجب = اشتراک لفظی وجود (رساله)؛ تبریزی، رجبعلی (-۱۰۸۰)

پاسخ کوتاهی است بر رساله ملا رجبعلی با تحقیق درباره مذاهب مختلف در این موضوع، و گویا پاسخ نامه‌ای باشد که از خوانساری پرسیده‌اند. مطالب آن عبارت است از: اشتراک لفظی میان واجب و ممکن، اشتراک معنوی وجود، مذهب متکلمین در اشتراک وجود، مذهب حکما.

آغاز: بسمله بعرض میرساند که آنچه صاحب رساله اختیار کرده مذهب حکما است و مذهب بعضی متکلمین مثل خواجه نصیرالدین علیه الرحمه و تفصیل مذاهب و نحقیق مقام این است: که جمعی می‌گویند که وجود واجب غیر وجود ممکن است و قائلند به اشتراک لفظی ...

انجام: و این مذهب بغایت باطل است چنانکه مذکور شد و السلام علی من اتبع الهدی.

چاپ: توسط سید جلال آشتیانی در کتاب منتخباتی از آثار حکمای الهی ایران، جلد ۱، ص ۲۲۰-۲۷۱؛ ضمن الرسائل، با تحقیق علی اکبر زمانی نژاد، در سال ۱۳۷۸ش، از طرف کنگره بزرگداشت آقا حسین خوانساری چاپ شده
[دنا ۵۸۱/۵ (۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۴۸/۶ و ۲۵۲/۶]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۴۴ ض
خط: نسخ، کا: محمد رضا حسینی، تا: ۱۱۰۴ق [ف مخ: ۵ - ۲۱۶۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷۰/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مرتضی بن علم الهدی حسینی طالقانی، تا: ۱۱۳۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (هامش ۱۵۸و۱۵۹)، ۳۱ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۳۶۴]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۸۷/۱
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روغنی، ۸گ (۱-۸)، ۱۴ سطر (۴/۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۱۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۴/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۲۰۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۷۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۴گ (۵۰پ-۵۳پ)، اندازه: ۱۰/۴×۱۸سم [ف: ۱۸ - ۶۷]

● **رد رساله جان ولسن عیسوی** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e r.-ye jān velson-e ʻīsavī

اصفهانی، عبدالله، ق۱۳ قمری
esfahānī, ʻabd-ol-lāh (- 19c)

نام مؤلف به صورت کامل در فهرست مختصر مجلس (ص ۳۹۰) آمده است. نویسنده رساله که از علمای قرن ۱۳ بوده و از خود با عنوان «عبدالله» یاد کرده، در سال ۱۲۶۷ق رساله‌ای از «جان ولسن» مسیحی در رد عقاید اسلامی در شهر اصفهان به دستش می‌رسد. کتاب مزبور در بیست و دو باب بوده که نویسنده در این رساله خلاصه و جمع‌بندی شبهات وی را مطرح و در مدت دو شب و یک روز بدانها پاسخ داده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۴۵
آغاز: بسمله و منه الهدایة اما بعد الحمد و الصلاة چنین گوید الی الله عبدالله که درین زمان که یکهزار و دویست و شصت و هفت هجری است رساله از جان ولسن عیسوی بر رد دین اسلام؛ **انجام:** مواضع آیات را از فصول کتب اجمالاض بر او نشان دادیم برجوع به آنها نماید.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۴ق؛ با خط خوردگی و اصلاحات زیاد؛ یادداشتی از سید محمد جزایری در سال ۱۲۸۳ق

در معرفی کتاب؛ جلد: گالینگور نارنجی، ۲۴گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۴۵]

← رد رساله حل اختلاف ⟵ اشرفیه

● **رد الرسالة الشاتمة** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-ur r.-iš šātima

از کسی که از خود به «اسئوکی» یاد می‌کند، و گویا نام مستعار است. در دیباچه می‌گوید: یکی از امیران از «زوراء» (= نجف) رساله محمود بن عبدالله بغدادی آلوسی‌زاده را برایم فرستاده، دربرگیرنده تهمت و شتم بر شیعیان. این رساله را یکی از فرزندان نگارنده، تقی الدین حلبی والی بغداد به چاپ رسانیده بود. انتشار آن آشفتگی به بار آورد و ممکن بود ایران به عثمان لکشر کشد و داستان خواجه طوسی و گشودن بغداد تکرار شود و من این را ساختم. در ضمن از سلطان عبدالحمید خان عثمانی (۱۲۹۳-۱۳۲۷ق) به گونه زنده ستایش می‌کند.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۱۹/۱-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی لم یجعل فی قلوبنا غلا، و الصلاة و السلام ... فیقول حافظ دین الحی و من تبیین بیانه الرشد من الغی، کوی الله تعالی اعدائه اسئوکی. ان بعض الامراء؛ **انجام:** الی غیر ذلک من افعالهم و اقوال بعضهم مع بعض فی الوقایع ممالو استقصیناه لصار الکتاب مشحونا بالفضایح.

خط:نسخ پخته،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛۲۹ص(۲-۳۰) [عکسی ف:۱ - ۱۷۷]

● **رد رساله قراباغی اوغلو** / کلام و اعتقادات -

radd-e r.-ye qarābāqī ūqlū

موغانی، قاسم بن الله ویردی

mūqānī, qāsem ebn-e al-lāh-vīrdī

اهدا به: جعفر قلی خان پسر مصطفی خان والی شیروان

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۹۸/۲

خط: نستعلیق، کا: کربلایی الله یار پسر الله ویردی خیاوی، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ (۱۰-۵۴)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۵۴۵]

● **رد رساله قرائت چاله حصاری تهرانی** / قرائت

radd-e r.=ye qerā'at-e čāle hesārī-ye tehrānī

قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه:نامعلوم/۲

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ناتمام؛ ۱۴گ (۱۷-۳۰)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [صد و شصت نسخه: - ۶۳]

● **رد رساله ماشاءالله انشاءالله** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e r.-ye māšā'-al-lāh enšā'-al-lāh

میرزا آقا خان کرمانی، عبدالحسین، ۱۲۷۰ - ۱۳۱۴ ؟ قمری

mīrzā āqā xān-e kermānī, ʻabd-ol-hoseyn (1854 - 1897)

این رساله (که در برخی از فهرست‌ها و مراجع منسوب است به میرزا آقا خان کرمانی) و اصولاً در رد و نقد بر رساله «انشاء الله ...» تألیف یکی از بزرگان شیخیه و شاید حاج محمد کریم خان و در ضمن در رد و نقد رساله رکن رابع او نوشته شده است، بحث و گفتگویی (یا به تعمیر متن: سؤال و جوابی) است و میان یوسف رضا پاشا از دولتمردان ترکیه و چند تن از علما که میهمان او بوده اند (و نام آنان در دیباچه رساله آمده) درباره مضمون رساله‌ای که از ایران به دست وی رسیده بوده در موضوع «انشاء الله و ماشاءالله» گفتن به هنگام انجام کار و نقد بیانات مؤلف آن رساله و رساله دیگر او به نام رکن رابع. تمام رساله از زبان یوسف رضا پاشاست رشته سخن به دست اوست و طرح‌کننده سؤال نخست و انتقادات بعد اوست. در اواسط رساله پس از پایان تحلیل سید جمال چنین آمده: «حضار پس از شنیدن این کلمات حکمت آیات بر رای بلند ... سید ... آفرین بسیار نموده ... گفتند: حد همین بود سخن رانی و زیبایی را. جناب پاشای میزبان روی به سید برهان الدین نموده گفتند چقدر خوبست اگر شما این سوال و جواب امشب را به زبان فارسی رساله کوچکی بکنید تا بدهم طبع کنند و در ایران نشر نمائیم یا بدهم در اختر چاپ کنند. شاید بدین واسطه قدری تنویر عقول و افکار ملت شده ...». بنابراین و بر طبق مضمون صریح رساله، گزارش این بحث و گفتگو به درخواست یوسف رضا پاشا بر عهده برهان الدین بلخی گذارده شده و به دست او انجام گرفته است نه میرزا آقا خان کرمانی و هر چند بر طبق نقل فریدون آدمیت وی نیز یکی از میهمانان و حضار در آن جلسه بوده است. بر بالای صفحه نخستین نسخه حاضر نیز نام سید برهان الدین بلخی به عنوان مولف یاد شده. از فحاوی این رساله خاصه اواخر آن استفاده می‌شود بخشی از انتقاد تند منتقد متوجه طائفه شیخیه و رساله رکن رابع (تألیف دیگر مولف رساله انشاءالله ...) است و چون مسلم است رکن رابع تألیف حاج محمد کریم خان است بنابراین قطعاً می‌توان گفت مؤلف رساله انشاء الله نیز اوست. از رساله نخستین ــ که رساله حاضر نقد و رد آن است و باید تألیف حاج محمد کریم خان باشد ــ در هیچ یک از مراجع و فهارس نشانی به دست نیامد. در فهرست کتب مشایخ نیز به آن اشارتی نشده است.

[دنا ۵۸۱/۵؛ فهرست کتابهای خطی براون در کمبریج تألیف نیکلسون ص ۶۷ (شماره ۲۸/۴)؛ اندیشه‌های میرزا آقا خان از آدمیت ۵۲-۵۳؛ روزگاری که گذشت از صنعتی زاده کرمانی ۹۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۲/۲-طباطبائی

آغاز: بسمله چنان که معلوم است عثمانیان شب اول ماه رجب را که لیلة الرغائب است قندیل گیجه سی می‌خوانند خیلی محترم می‌دارند ... به رسم مالوف ... شب پنج‌شنبه گذشته ۱۳۱۰ در خانه دولت مآب یوسف رضا پاشا رئیس کمیسیون مهاجرین ... جمعی به شام مدعو بودند ... در اثنای مسامره پاره ای سخنان شیرین ... مسموع شد که درج آن عبارات را خالی از فائده نیافتم ... اجزاء مجلس مزبور عبارت بودند از سید ابوالهدی، احمد اسعد افندی، سید جمال الدین، شیخ ظافر، شیخ الرئیس، ابو المعالی بهجت بیک، سید برهان الدین پسر شیخ سلیمان بلخی صاحب کتاب ینابیع الموده. پاشای صاحب خانه به شیخ الرئیس گفتند دیروز شخصی از اهالی ایران مدیحه مشتمل بر منقبت حضرت رسالت ... آورده بود ... این شخص می‌گفت تخلص من میرزا نصرت و از خواص طائفه شیخیه هستم ... سخنان بی سر و ته بسیار می‌گفت. آخر یک رساله کوچکی از بغل در آورد که از تصنیفات رئیس ماست ... کرارا آن رساله را مطالعه نمودم سر تاپای آن در معنی انشاء الله و ماشاء الله نوشته بود با این که شما می‌دانید خلاصه نوشته ام و احیاء العلوم غزالی و حکمة الاشراق ... را وقتی به ترکی ترجمه کردم مع ذلک هر چه به نظر عبرت و دقت خواستم نتیجه از آن بیرون نیامد ... یا للعجب مردم عوام بیچاره ایران ... گرفتار چه موهومات ... هستند ... جناب شیخ الرئیس ... قدری در رساله نظر کردند و گفتند چند ماه است اعلانی در روزنامه حکمت منطبعه مصر در اوصاف این رساله می‌خوانم آخر نسخه آن را از بمبئی خواستم آوردند؛ دیده ام علاوه ... از حضرات نیز بسیار شنیده ام و به زبانشان آشنا هستم؛ **انجام:** باری گرفتم که آن رساله یا بو تخلص را نفهمیدی این رساله مختصر را با این وضوح عبارات که می‌فهمی ... اگر مقصود صاحب آن رساله این است که نفهمیده قبول کنی مقصود ما این است که ... تو بفهمی ... که عالمی معانی در یک جمله کوچک او منطوی است ... هذا عذب فرات و هذا ملح اجاج باید هر درختی را از میوه شناخت و السلام و الاکرام ۲۲ ذی حجه سیچقان ئیل ۱۳۱۸.

بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۹گ (۹ر-۱۷پ)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۷۳]

← رد رساله محمد رفیع ⟩ صلاة الجمعة

● رد رساله ملا بابا استرآبادی / اصول فقه / عربی

radd-e r.-ye mollā bābā estarābādī

خراسانی، محمد باقر بن ابراهیم، ق۱۳ قمری

xorāsānī, mohammad bāqer ebn-e ebrāhīm (- 19c)

شخصی که استاد محمد ابراهیم خراسانی بوده (که گویا محمد نیشابوری) از فاضل استرآبادی (ملابابا) سؤالی درباره اصول فقه نموده و استرآبادی بدان پاسخ گفته است. در این رساله محمد ابراهیم خراسانی پاسخ استرآبادی را رد می‌نماید. به صورت «قوله» سخن استرآبادی را و به صورت اقول مطالب خودش را می‌آورد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۵/۱-۳/۸۵

آغاز: سئل الاستاد دام ظلاله عن فضلاء العصر ما هذا لفظه الحکم الاجتهادی قابل للتغییر بتغییر ظن المجتهد بالاتفاق وکل حکم قابل للتغییر مباین للشریعة ... قال الفاضل الاسترآبادی ... قوله الحکم الاجتهادی ... اقول فیه نظر؛ **انجام:** ان الإیة لیست دلیلاً بل شاهداً هذا جوابه علی سبیل الاجماع جری علی لسان قلم العبد الجانی محمد ابراهیم الخراسانی ولو اراد التفصیل فلیحضر مجلسنا حتی نتکلم معه ... والمکالمة فی تحقیق الدین والافله دینه ولی دین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۳گ [ف: ۴ - ۲۰۰۲]

● رد رساله ملا رجبعلی / فارسی

radd-e r.-ye mollā rajab-ʻalī

آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، - ۱۱۲۵ قمری

āqā jamāl-e xānsārī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1713)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۲/۵

بی‌کا، تا: ۱۱۶۸ق، قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۸]

← رد رساله نصرانی در رد اعجاز قرآن ⟩ رد پادری

● رد رکن رابع / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e rokn-e rābeʻ

تویسرکانی، حسینعلی بن نوروز علی، - ۱۲۸۶ قمری

toyserkānī, hoseyn-ʻalī ebn-e nowrūz ʻalī (- 1870)

وابسته به: جواب ایرادات ملا حسینعلی تویسرکانی؛ کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم (۱۲۲۵-۱۲۸۸ق)

تاریخ تألیف: محرم ۱۲۷۹ق

این دومین رد تویسرکانی است بر حاج محمد کریم خان به این معنا که چون در سال ۱۲۷۷ق شیخ حسینعلی تویسرکانی کتاب شهاب ثاقب را در رد شیخیه نگاشت، در دوم شوال ۱۲۷۸ق حاج محمد کریم خان رساله‌ای نوشت تحت عنوان «رساله در جواب ایرادات ملا حسینعلی تویسرکانی بر سلسله شیخیه» در چهار مقاله تألیف کرد (این رساله در کرمان به سال ۱۳۸۰ق چاپ شده است) سپس در سال ۱۲۷۹ق شیخ حسینعلی تویسرکانی این رساله را جواب داد که همین نسخه موجود است و هر مقاله‌ای را تحت عنوان «فصل» نقد نموده و پاسخ داده است.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و صلی الله ... و بعد چنین

گوید اقل الناس علما و اکثرهم خطاء ... چون حکایت رکن رابع و لزوم وجود و وجوب معرفت آن در این اوقات شیوعی و انتشاری و اشتهاری پیدا کرد حتی آنکه حاج محمد کریم خان کرمانی کتب و رسائلی در اثبات این مطلب تألیف ...
انجام: و بیان ضلالت و گمراهی او کما فی الحدیث اللهم انک تعلم ... اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً.
[دنا ۵۸۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۱۰/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۴۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اجعله ذخیرة لیوم فاقتی یا أرحم الراحمین و یا غیاث المستغیثین ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۹۹]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۸۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاجی عبدالباقی، تا: جمعه ۲۷ جمادی الاول ۱۲۷۹ق؛ مقابله شده با نسخه اصل توسط حسین موسوی بربری در جمادی الثانی ۱۲۷۹ق با مهر «عبده حسین الموسوی» (بیضی)، در پشت صفحه اول این رساله با خط مؤلف آمده: «این نسخه صحیح است مأخوذ از نسخه اصل است که به خط خود حقیر است حرره العبد فی شهر جمادی الآخر ۱۲۷۹» و مهر مؤلف «عبده الراجی حسینعلی» (بیضی)، باز در همین صفحه آمده: «حسب الخواهش جناب مطاعی زید زید توفیقاته بدقت ملاحظه شد عدد ابیات این تألیف منیف شکرالله سعی مؤلفه الجلیل علی الظاهر دو هزار و چهار صد بیت می‌شود و العلم عندالله» با مهر «حسن بن یار علی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ (۱۱۳-۱۷۷)، ۱۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۹۷۱]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۸۴
خط:نسخ جلی، کا: محمدحسین بن حاجی عبدالباقی، تا: یک‌شنبه ۲۹ شوال ۱۲۷۹ق؛ مصحح، مقابله شده، در آخر آمده «تقریباً دو هزار و سیصد بیت است»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴-۱۹۶۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۷۰/۲
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۳ جمادی الثانی ۱۲۸۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ (۶۰ر-۸۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۹ - ۲۷۴]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۷۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کلماتهم العاطلة و مذاهبهم الهینة و ادلهم اللینة. و صلی الله علی محمد ... ابد الابدین.
خط: نسخ، کا: مسیح بن محمد باقر کمره‌ای، تا: دهه دوم شعبان ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۳ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۵ سم [ف: ۵ - ۶]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۱/۲ و ۲۳۳۱/۲ عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا ظهرت البدع فلیظهر العالم علمه ... الی آخر الحدیث ... و اجعله ذخرا لیوم فاقتی یا ارحم الراحمین و یا غیاث المستغیثین.
خط: نسخ، کا: اسد الله بن علی محمد، تا: ۹ ذیحجه ۱۳۰۶ق؛ مصحح، با نشان بلاغ؛ جلد: تیماج سبز، ۲۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۴۴] و [عکسی ف: ۶ - ۳۸۶]

● رد روافض / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e ravāfez

فاروقی، احمد بن عبد الاحد، ۹۷۱ - ۱۰۳۴ قمری

fārūqī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-ahad (1564 - 1625)

روایاتی در دفاع از خلفای ثلاثه آورده و سعی کرده شیعه را مکتب تعجب جلوه دهد و ناظر به پاسخ محمد مشکک رستمداری به نامه اوزبکان در زمان عبیدالله خان اوزبک .
آغاز: الحمد لله حمدا کثیرا طیبا مبارکا ... اما بعد میگوید کمترین خادمان ... که دیار هندوستان هر چند ازسایر ممالک ...
انجام: مثل سفینة نوح من رکبها نجاء و من یخلف عنها هلک فلیکن هذا آخر.
[ریحانة الادب ۱۷۶/۳؛ معجم المؤلفین ۱۵۰/۱؛ هدیة العارفین ۱۵۶/۱؛ مشار ۲۲۸۹؛ دنا ۵۸۲/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۱سم [ف: ۳ - ۴۰۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد نعیم، تا: ۱۰ جمادی الثانی ۱۲۷۸ق؛ مجدول؛ جلد: گالینگور مشکی، ۹۴ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۰ - ۳۴]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر دعوتم رد کنی ورقبول ×× من ودست و دامان آل رسول / هر که خواند دعا طمع دارم ×× زانکه من بنده گنهکارم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ مجدول، دارای کتیبه زرین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۴]

● رد الروافض / کلام و اعتقادات / عربی

radd-ur rawāfiḍ

مولانا بادی، حسن

mowlānā bādī, hasan

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۳۱۰/۱
آغاز: و اذا تقرر مباحث الایمان فلنذکر تتمة من سالباته
بخشی از کتاب رد الروافض شامل سوالب ایمان و ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ، ۲۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۷۴]

● **رد روافض** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-e ravāfez

صاحب، احمد
sāheb, ahmad

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۷۸
بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

● **رد الروافض** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-ur rawāfiḍ

غیر همانند:
۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۱۷/۶
آغاز: بسمله. نحمدالله علی ان شرح دورنا بنور الاهتداء ... اما بعد، فهذه ابحاث و اقوال مقررة فی تحقیق ما هو عقیدة و صنیعة للشیعة الشنیعة؛ **انجام:** و صحبة العندة اللیام. و الحمدلله علی الاتمام، و علی رسوله الصلاة و السلام ... قد اتممت هذه الرسالة المسماة برد الروافض الذین هم مرکوب اهل الکتاب ...
خط: نسخ و نستعلیق، کا: دوستی محمد ساکن چرند، تا: سلخ رجب ۱۲۶۵ق؛ ۱۵گ (۷۵ر-۸۹ر) [ف: ۲ - ۱۲۰]
۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۱۷/۶
خط: نسخ تحریری، کا: عبدالفتاح الملقب بالمحروم و المهجور، تا: ۱۲۷۰ق؛ ۱۳گ (۱۲۸ر-۱۴۰ر) [ف: ۳ - ۱۵۱]

← رد الزوراء ‹ حاشیة الزوراء

● **رد سنت عید نوروز از المصابیح** / آداب و سنن
radd-e sonnat-e ‘eyd-e nowrūz az al-masābīh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۲/۵-ف
نسخه اصل: یوسف آغا ش ۵۹۰۳/۴۸۷۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۸-۲۰) [فیلمها ف: ۱ - ۴۵۵]

● **رد الشبهات الفقهیة فی التجارة** / فقه / عربی
radd-uš šubahāt-il fiqhīya fi-t tijāra
این رساله درباره بیع و تجارت و ارزشهای رایج است که به صورت «قلت و اقول» آمده است. در این رساله به نوسان ارزش «تومان» به عنوان اینکه در هر شهری مقدار معینی از طلا و نقره است اشاره شده است؛ مؤلف از تومان به خاطر نوسان ارزش آن، به فلك و سمك تعبیر نموده است. مؤلف که در عصر قاجار می‌زیسته است، گویا آمادگی عربی‌نویسی نداشته و خود را به تکلف انداخته و نوشته‌های او باری از دانش را با خود ندارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۹۳/۲
آغاز: الحمدلله الذی جعل السلیقة المستقیمة معیاراً لفهم المسائل و جعل للمسائل براهین؛ **انجام:** گر هیچ گریزی بگریز از هوس خویش ×× زیرا همه رنج از هوس بیهده دیدیم
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛مصحح،محشی؛کاغذ:فرنگی، ۱۴گ (۱۱-۲۴)، ۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۹ - ۱۲۲]

● **رد شبهات کفار** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e šobahāt-e koffār

آقامحمد علی کرمانشاهی، ۱۱۴۴ - ۱۲۱۶ قمری
āqā-mohammad ‘alī kermānšāhī (1732 - 1802)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۸ شوال ۱۲۱۵ق
مؤلف پس از دیداری با فتحعلی شاه قاجار به دنبال سؤالاتی که وی از او کرد در پاسخ آن به نگارش کتابی به نام «ظرائف و لطائف» در رد عقاید نصاری و یهود و اثبات عقاید اسلام نمود و پس از تکمیل آن را که در چند «مقدمه» و سه «بحث» و یک «خاتمه» تنظیم شده بود به نام «راد شبهات کفار» نامگذاری کرد.
آغاز: احمده علی نواله مصلیا علی احمده ... ظرائف طرائف فصحای شیرین مقال ولطایف طوایف اهل دانش وکمال ورغائد غرائد ارباب الباب وبال و نقل مجالس مجالس انجمن بیان ...
[الذریعة ۱۹۸/۱۵؛ دنا ۵۸۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۰۰/۹]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۵۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** وبنی آدم درزیر آن وملائکه آسمان بربالای آن در راحتی شوند که احدی بان راحت نرسیده باشد از ابتدای خلقت دنیا تا آن زمان
خط: نسخ، کا: علی بن آقا جانی شیرازی کرمانشاهی، تا: قرن ۱۳؛ جلد:تیماج سیاه،۶۳گ،۲۴سطر،اندازه:۲۰×۲۹سم[ف مخ: ۳ - ۹۶۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فانظر امیری فی صلاح امری ×× محتسباً فی عظیم الاجر / مکتسباً فی جمیل الشکر ×× من کثر الفاظ و نثر شعر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ تملك: محمد بن میرزا ابراهیم فسائی به تاریخ ۱۳۱۱؛ جلد: مقوایی، ۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۶۷]

← رد شبهات معتزله ‹ عقائد اهل سنت و جماعت

● **رد شبهة ابن کمونة (مقالة فی)** / فلسفه / عربی
radd-u šubhat-i ibn-i kamūna (mq.-un fī)
کشمیری، محمد شریف، ق۱۱ قمری
kešmīrī, mohammad šarīf (- 17c)
اهدا به: میرزا محمد شریف

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۰۰/۵
آغاز: بسمله. و علیک الاعتماد و منک الاستعانة یا کریم الحمد لله و سلام علی عبادة الذین اصطفی ... فهذه مقالة شریفة شریفیة الفها ... محمد شریف الکشمیری ... هدیة لمن هو اشرف نسبا ... میرزا محمد شریف ... و هی مشتملة علی ثلث تحف: التحفة الاولی یذکر فیها اعضال دقیق عن ابن کمونظ مع ما سنح لی فی حله ... ان کل شیء یکون و بحیث لو وجد لا یکون وجوده مستلزما لرفع امر واقعی فهو یکون موجودا ازلا و ابدا؛ **انجام:** فاحسن التدبیر و احفظ ما افاده الاستاد مد ظله العالی فانه من نفایس الافادات و لطایف الاشراقات و الحمد لواهب العطیات و علی نبیه و عترته المعصومین الصلوات الزاکیات و التسلیمات الوافیات التحفة الثانیة
در آن از سید داماد یاد گردید؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۵۵-۵۷)، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۳ - ۳۰۷۹]

● **رد شبهة ابن کمونة** / فلسفه / عربی
radd-u šubhat-i ibn-i kamūna
گیلانی، علی بن فضل الله، ق۱۱ قمری
gīlānī, ʻalī ebn-e fazl-ol-lāh (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۲/۱۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۵۴-۲۵۶)، ۲۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [سنا: ف: ۱ - ۳۸۹]

● **رد شبهة ابن کمونة** / فلسفه / عربی
radd-u šubhat-i ibn-i kamūna
خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری
xājū'ī, mohammad esmāʻīl ebn-e hoseyn (- 1760)
تقریر و تحریری از شبهه ابن کمونه با نظر به تقریر دوانی در رساله توحید که از این شبهه به عمل آورده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۴۱/۵-۵۶/۹۱
آغاز: بسمله قال المحقق الدوانی فی رسالة التوحید، برهان آخر لو تعدد الواجب لذاته ... و قال استادنا العلامة فی حل هذا البرهان و الدلیل

خط: نسخ، کا: احمد بن ابراهیم المظری اصلا الحائری مسکنا، تا: ۱۱۷۶ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴گ (۱۵۵-۱۵۸)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۰۲]

● **رد شبهه ابن کمونه بغدادی** / فلسفه / عربی
radd-e šobhe-ye ebn-e kamūne-ye baqdādī

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۳۵۱/۳
کا: مولوی رضا حسن خان بهادر، تا: ۱۲۶۲ق [اوراق عتیق: ۱- ۲۵۴]

● **رد شبهه ابن کمونه در توحید** / فلسفه / عربی
radd-e šobhe-ye ebn-e kamūne dar towhīd
بحرانی، احمد بن علی، ق۷ قمری
bahrānī, ahmad ebn-e ʻalī (- 13c)

شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه:۱۷/۱۵
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق [نشریه: ۵ - ۲۷۳]

● **رد شبهه ابن کمونه و مسأله علم الهی** / فلسفه / عربی
radd-e šobhe-ye ebn-e kamūne va mas'ale-ye ʻelm-e elāhī
نویسنده می‌گوید محمد جسیم نامه‌ای برای من نوشت و در آن ابتدا شبهه ابن‌کمونه و مسأله علم الهی را طرح کرده بود و بعد شبهه ابن‌کمونه را تأیید نموده بود، ولی با این همه او از من در این باره نظر خواسته بود. من بر اثر تشتت خاطر فرصت جواب نیافتم، پس آن را به شیخ عبدالقادر مهاجر دادم. او چون خاطری آرام داشت به جواب آن پرداخت. پس من این جواب را برای او فرستادم، ولی به ظاهر این جواب مثل آن بود که او را ارضاء نکرد، چه او دوباره این مسأله را با مسأله علم الهی با نظریات خود آمیخت و برای من فرستاد، گر چه در این سال که سال ۱۲۷۵ق است، نامه او به من رسید، ولی باز مرا همان پریشان خاطر بود، اما این بار دیگر صلاح ندانستم که نامه او را بی‌جواب گذارم، لذا این جواب را که در رد قول ابن کمونه و حل مسأله علم الهی است پرداختم و برای او فرستادم.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۳۸/۱۴
خط: نسخ خوش، کا: محمد جسیم، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی، ۱۰ص (۸۶-۹۵)، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۲۲۰]

● **رد شبهة الدور** / اصول فقه / عربی
radd-u šubhat-id dawr
یزدی، محمد حسین بن محمد باقر، ق۱۱ قمری

yazdī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad bāqer (-17c)

وابسته به: شبهة الدور = الرد علی ملا خلیل القزوینی (رسالة فی)؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶–۱۰۹۹)

رد بسیار مختصری است بر رساله فوق الذکر محقق خوانساری.

آغاز: هذا ما کتبه الفاضل المعاصر فی جواب ما کتبنا فی دفع لزوم شبهة الدور. اما بعد فقد راینا فیما کتبتم لدفع شبهة الدور، تدقیقات عجیبة و تحقیقات بدیعة تکل عن تصورها اذهان اولی الالباب ...

انجام: ما یخطر بالبال من المناقشات فی تفاصیل افاداتکم البدیعه و فی اشتمال قیاساتکم علی الشرایط المنطقیه یطال الکلام

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۷۴/۹

آغاز و انجام: برابر؛ آقا حسین به خط خود اینجا می‌افزاید: و انت خبیر بان هذا الکلام العزیز ... لما فیه من ظهور الفساد و وضوح الاختلال غیر محتاج الی التعرض له بالقیل و القال فلنختم هذا المقال.

در فهرست به صورت احتمالی به محقق سبزواری نسبت داده شده؛ کا: فوارس بن ابو المکارم دماوندی، تا: ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مدظله»؛ ۲ص (۳۴۹–۳۵۰) [ف: ۵ – ۱۳۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۱۹۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۹۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۴ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲ص (۳۱۸–۳۱۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [رایانه]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۲۰۸]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۷۰/۷

نسخه اصل: کتابخانه وزیری – یزد ۳۵۶۲؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد صادق الموتی، تا: ۱۱۲۷ق؛ مصحح، با علامت بلاغ در خدمت مؤلف؛ ۳ص (۲۴۸–۲۵۰) [عکسی ف: ۴ – ۲۱۸]

● **رد شبهة زین العابدین الکاشی** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-u šubhat-i zayn-il-‘ābidīn al-kāšī

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶ – ۱۰۱۹ قمری

šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550 - 1611)

رساله‌ای است که قاضی نورالله شوشتری در رد نوشته زین العابدین کاشی که بر علیه شیعه نگاشته، نوشته است. مبنای کتاب بر «قال اقول» گذاشته است.

آغاز: بسمله و به نستعین – احمده و اشکره و اعوذ به من وساوس الشیطان الرجیم ...

انجام: و لقد بقی علیه کلمات اخری طویناها حذراً عن الاسهاب و لظهورها علی ادنی محصل من الطلاب و الله الموفق لنیل الصواب

[دنا ۵۸۳/۵]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۱/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی تبریزی، تا: ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷گ (۳۴۰پ–۳۵۶ر)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: – ۱۲۷]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۸۱۷/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۳۰ص، ۲۱سطر(۱۰×۱۳)، اندازه: ۱۶/۵×۲۹ سم [ف: ۲ – ۲۱۹]

← رد شمس ⟵ پاسخ به شبهه‌ای درباره رد شمس

● **رد شیخیان** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e šeyxīyān

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴۱/۳

آغاز: بسمه الذی یهدی من یشاء الی صراط عز قدیم. لله الحمد. آفاق عالم انشاء از اشراق انوار قلم اعلی؛ **انجام:** عزته. هو الحق لا اله الا هو. کل بامره قائمون

از ناشناس که از خود نام نبرده است؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱گ (۲۴ر–۳۴پ) [ف: ۱ – ۱۱۹]

● **رد شیخیان** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e šeyxīyān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۹۹

آغاز: بسمله. حمدله ... و بعد مقدمه در بیان اجمالی تازگی ابن مذهب و آن که اهل آن غیر فرقه محقه از ۷۳ فرقه مسلمان؛ **انجام:** به حسب حکم چنانکه تحقیق آن بیاید.

خط: نستعلیق، کا: داود بن میرزا محمد تقی همدانی، تا: صفر ۱۳۴۵ق، جا: مشهد رضوی؛ در پایان قصیده قدسیه است به عربی با قافیه هاء در دو صفحه و نیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سرخ، ۱۴۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۶×۲۲/۱سم [ف: ۳ – ۴۰۴]

● **رد شیخیان = رد کیمیاگران** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e šeyxīyān = radd-e kīmīyāgarān

از ناشناس که در دیباچه از خود به «طیر حزین» یاد کرده و به کتاب نامی نداده است. ظاهراً مؤلف از هم روزگاران حاج

محمد کریم خان کرمانی (۱۲۲۵–۱۲۸۸ق/۱۸۱۰–۱۸۷۱م) بوده و در مجلس او شرکت داشته است. وی می‌نویسد: «کسی که در آغاز کتاب‌هایش از خود به «اثیم» یاد می‌کند و خود را رکن اعظم این جهان می‌شمرد و حامل همه علوم، و از علاقه مردمان به کیمیا سود جسته و نابخردان را به دور خود گرد آورده است ...». آنگاه به کیمیا و کیمیاگران پرداخته که روش‌های گذشتگان در این زمینه با دانش‌های امروزی بی بنیاد گشته و به تبیین اصطلاحات و روش کیمیاگران می‌پردازد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴۱/۱

آغاز: بسم ربنا المحبوب. الحمدلله الذی تعالت بدائع رحمته و افضاله و تلاطمت ابحر ... و بعد، چنین گوید این طیر حزین که همیشه در یسار و یمین صد هزار صیاد کین در کمین؛ **انجام:** و در جوار رحمت خود ساکن فرماید. لا ینبغی الدنیا الا لاهلها، ربنا اخرجنا من هذه القریة الظالم اهلها ...

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳–۱۴؛ ۱۳گ (۲پ–۱۴پ) [ف: ۱ – ۱۱۹]

● **رد شیخیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e šeyxīye

تویسرکانی، حسینعلی بن نوروز علی، – ۱۲۸۶ قمری

toyserkānī, hoseyn-ʻalī ebn-e nowrūz ʻalī (- 1870)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۶۴/۳

آغاز: بسمله. این سطور مختصری در بیان بعضی از معتقدات و اقاویل طایفه زایفه شیخیه که تقریباً بیست سال متجاوز می‌باشد که در بلده کرمان یافت شده اند و رئیس ایشان نواب حاجی محمد کریم خان؛ **انجام:** عبارات عامیانه را نمی فهمم علاوه بر اینکه این توجیه و تأویل و جمع.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای فرنگی، ۲۰گ (۳۹ر–۵۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۴ – ۵۱]

● **رد شیخیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e šeyxīye

مراغی، حسن بن عبدالرحیم، – ۱۳۰۰ قمری

marāqī, hasan ebn-e ʻabd-or-rahīm (- 1883)

مؤلف این رساله می‌گوید که این فرقه کسانی را که گفته‌های شیخ احمد احسائی را رد کنند کافر می‌دانند و حال آنکه خودشان گفته‌های خدا و رسول را رد می‌کنند، در این باره مواردی را نشان می‌دهد که اینان بر خلاف قرآن و سنت مطالبی گفته و خود شیخ نیز نوشته‌هایی دارد که با عقاید دینی سازگار نیست. گویا این رساله از مراغه‌ای باشد.

آغاز: الحمدلله الذی جاء بالحق و فرق بینه و بین الباطل تفریقاً ... أما بعد باید دانست که جمهور طایفه شیخیه

انجام: هر کس که خواهد رجوع بآن رسائل باید نمود، و الحمدلله المنان بالغ الحجة واضح البرهان

[فهرستواره منزوی ۳۱۳/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۵۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رستم بن بیجن مراغی، تا: ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قرمز،۸گ(۱۳پ–۲۰پ)،۱۲سطر،اندازه:۱۲×۱۸/۵سم[ف:۱۶–۳۱۵]

● **رد الشیخیة** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-uš šayxīyye

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، – ۱۳۱۳ قمری

hoseynī meybodī, ʻalī ebn-e mohammad ʻalī (- 1896)

تاریخ تألیف: رجب ۱۲۸۵ق؛ محل تألیف: سامراء

شخصی در خواب می‌بیند که مؤلف او را دستور داده است به متابعت عقاید شیخی‌ها (اتباع شیخ احمد احسائی). وی ضمن پند و اندرز به خواب بیننده و بیان اینکه این‌گونه خواب‌ها حجت نیست، بعضی عقاید این فرقه را به اختصار رد می‌کند و بطلان گفته‌های علماء آنان را اثبات می‌نماید.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ایها الأخ الشفیق کأنك اخبرتنی فیما کتبت الی امر رؤیاك و سألت الرأی فیه

انجام: و أسأله الخلوص فی افعالی و أقولی بل فی خطرات قلبی و لحظات عینی و سقطات لسانی انه ولی ذلك

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۵/۶مشهد

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: – ۱۳۳]

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۵/۶

همان نسخه بالا [ف: ۱ – ۲۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۳۷/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ – ۱۷۸]

● **رد شیخیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e šeyxīye

میاموی، محمد مؤمن بن ابی محمد، ق۱۴ قمری

mayāmvī, mohammad mo'men ebn-e abī-mohammad (- 20c)

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۴۵/۵

بی‌کا، بی‌تا، [اوراق عتیق: ۱ – ۲۴۴]

● **رد شیخیه** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-e šeyxīye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۱/۹–طباطبائی
آغاز: المقام الرابع ان الشیخیه قد خالفوا المتشرعه فی مواضع الاول انهم جعلو الائمة عللا اربعه فقال الشیخ احمد فی شرح الجامعه عند قوله علیه السلام و التامین فی محبة الله هکذا فهم العلة الفاعلیه؛ **انجام:** و انا خائف ساهر اتقلقل بین الجبال و البراری ابرء الی الله مما (در ذیل این صفحه این نوشته دیده میشود: تتمه در محل دیگر واقع شده)
در این بخش قسمتی از رساله‌ای است گویا در رد بر شیخیه (مقام چهارم آن رساله) پایان رساله نیز ناقص است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲گ (۵۷–۵۸) [ف: ۲۳ – ۵۷۹]

↩ رد شیعه ← رد روافض

● **رد شیعه** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e šīʻe

عبدالغفار بن خیرالدین محمد
ʻabd-ol-qaffār ebn-e xayr-od-dīn mohammad

آغاز: بسمله. سپاس و ستایش مر واجب الوجودیرا که بموجب حکمت ازلی ... اما بعد میگوید ... عبدالغفار بن شیخ خیرالدین محمد که چون اهم مطالب و مآرب دینیه طریق اسلام است.
انجام: چنانچه از ما قبل و ما بعد آیة روشن میگردد و المسؤل من الله العزیز الحکیم ان یهدنیا صراط المستقیم بحق محمد و آله و اصحابه الاطهار الاخیار.
[دنا ۵۸۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۱۳/۹ مؤلف را عبدالقادر بن خیرالدین محمد ثبت کرده که خطاست]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۲۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهیانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱ سم [ف: ۱۳ – ۱۴]

● **رد شیعه** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e šīʻe

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۴۲
بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق [د.ث. مجلس]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۵
به نام اشرف شاه غازی ساخته شده با حواشی در رد آن در هامش همین نسخه از عبدالنبی، چنین است فهرست باب‌های آنها: ۱. در فضایل عموم صحابه و بزرگی شأن ایشان، ۲. در فضایل شیخین و حقیقت خلافت و امامت ایشان و رفع شبهات روافض، ۳. در فضایل اهل بیت و آنچه از ایشان در مناقب و فضایل حضرت شیخین نقل و به صحت رسیده است، ۴. در لغزش‌ها و سهوها که از روافض صادر شده که دلالت صریح بر بطلان مذهب ایشان دارد خاتمه در تحقیق مذاهب اربعه سنت و جماعت (ترجمه از صاحب نقایض و از خود مؤلف)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه رجب ۱۱۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۸گ، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [سنا: ف: ۱ – ۳۹۲]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۵۸/۱–۷/۵۸
آغاز: بسمله حمدله و صلاة بدانکه در میان اهل سنت و شیعه گفتگو بسیار واقع شده سنیان می‌گویند که مذهب ما برحق موافق قرآن و حدیث است؛ **انجام:** با وجود این همه تصریحات قرآنی بر کسی از آنها اعتراض کند الله هو الهادی علی صراط مستقیم یا مقلب القلوب ثبت قلبی علی دینک بحق اسدالله علیه السلام
کتابی است در رد اعتقادات شیعه و اثبات اینکه مذهب اهل بیت همان مذهب سنیان است نه آنچه که شیعیان ادعا می‌نمایند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ رجب ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۲–۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴ – ۲۰۰۲]

↩ رد الصواعق المحرقة ← البوارق الخاطفة
↩ رد صوفیان ← ابطال تصوف
↩ رد صوفیان ← مذمت صوفیه (رساله در ...)
↩ رد صوفیان ← رد صوفیه

● **رد صوفیان = رساله در رد صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی
radd-e sūfīyān = r. dar radd-e sūfīye

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، – ۱۱۷۳ قمری
xājū'ī, mohammad esmāʻīl ebn-e hoseyn (- 1760)

در موضوع سهو پیامبر اکرم (ص) در نماز و پاسخ به جواب شیخ صفی اردبیلی که آن حضرت در رکعت دوم نماز به کمال قرب حق رسید و لذا سلام نماز داد، و ذکر فرقه‌های صوفیان منحرف از حق. در آن از مجموعه دارای مسائل منسوب به ملا محمد باقر مجلسی و از اینکه چرا جامی در نفحات الانس از شیخ صفی الدین اردبیلی یاد نکرده است گفتگو داشته است.
آغاز: بسمله. بعد از طی مراحل ثنای واجب یکتا و سفارش دعای سید اصفیا ... معروض برای اخوان ... الصفاء ... میدارد ... محمد بن الحسین مشتهر به اسماعیل مازندرانی.
انجام: چنانکه در سلوک از حق بخلق محجوب بود
[دنا ۵۸۵/۵؛ الذریعه ۲۰۴/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۱۴۹/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۶۵/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱۹۲پ-۲۰۸ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۴ - ۳۳۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۱۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۵گ (۱۰۱- ۱۲۵)، ۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۶۰۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۱۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین خوانساری ابن محمد حسن بن علی محمد، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۱۴۶گ، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۵۱ - ۷۰]

● رد صوفیان = رد صوفیه = پاسخ به پرسش عبدالوهاب (نشاط) / عرفان و تصوف / فارسی

radd-e sūfīyān = radd-e sūfīye = pāsox be porseš-e ʻabd-ol-vahhāb (nešāt)

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

رساله مفصلی است از میرزای قمی در پاسخ به پرسش معتمد الدوله میرزا عبدالوهاب نشاط اصفهانی (-۱۲۴۴ق) در خصوص وحدت وجود و موجود و عقاید اهل تصوف که آن موقع در ایران رواج بیشتری یافته بود. مرحوم میرزای قمی با پاسخ تفصیلی، نخست معتقدات اهل تصوف و پیشینه آنان را برشمرده، سپس در خصوص رد نظریه وحدت وجود، استدلالی را ارائه نموده و پادشاه وقت (فتحعلی شاه قاجار) را از نزدیک شدن به این‌گونه اشخاص بر حذر داشته که مبادا عقاید باطل آنان دامن‌گیر عوام مردم شود. مؤلف از «رساله فرعونیه» که آیات و اخبار مربوط به هالک بودن و معذب و ملعون بودن فرعون به خواهش آخوند ملا علی اصغر نوشته، نام می‌برد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین و بعد دعا گوی قدیم صمیم و سعادت جوی در جاده خیر خواهی و اخلاص مستقیم بعد از تجهیز.

انجام: شاید که این باعث توفیق خیری بشود از برای آن جماعت که آن ها هم دست از اطوار و گفتار ناشایسته خود بردارند الباقی عمرکم و سلطانکم و صحته عقایدکم و ایمانکم و المطاع امرکم و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۲۵۷۶؛ طهران، سنگی، ۱۲۷۷ق، (ضمن جامع الشتات)؛ ۱۳۱۱ق، رحلی (جامع الشتات: صص۷۸۶-۷۹۶)؛ ایران، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۹۰ش، حسین لطیفی و سید علی جبار گلباغی ماسوله، وزیری، در ضمن سه رساله در نقد عرفان

[الذریعة ۲۰۴/۱۰؛ نسخه‌های منزوی ۷۸۸/۲؛ دنا ۵۸۵/۵ (۸ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۵۰/۶]

۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۷۳/۴

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج تریاکی، قطع: ربعی [نشریه: ۳ - ۴۰۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۸۲/۴

آغاز: بسمله. حمد له ... دعا گوی بی ریا ابو القاسم بن حسن ساکن قم معروض می‌دارد؛ **انجام:** چه جای طلبه کم مایه و عوام عاری.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶ص (هامش ۷۳-۸۸)، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۲۴۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۴۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عباس حسینی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۸۷گ (۱-۸۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۵۹]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۴-۵/۱۲۴

آغاز: انس و جان و از حضرت حافظ حفیظ دیان برهان سئوال می‌نماید ولیکن از روزی که در اوقات ادراک فیض خدمت وافی؛ **انجام:** در ایام جاهلیت که منتهای عبارت اهل آنزمان این بود که عریان می‌شدند در رودخانه کعبه بر می‌جستند و دستک می‌زدند و

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه رحمه الله»؛ جلد: مقوا آبی، ۴۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۰۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۳۳۸/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: عنایت الله بن محمد نصیر رضوی گلپایگانی، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۲۳۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۳۷گ (۲۴۲پ-۲۷۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۳-۵۹۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خوانساری، محمد بن محمد صادق، تا: ۱۲۳۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳ [رایانه]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۸۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن محمد کاظم کزازی، تا: ۱۲۷۳ق؛ مصحح؛ جلد: روغنی زرد، ۵۵ص (۱۰۵-۱۵۹)،

اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۲ – ۲۹۹]

۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۶۸/۲**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن موسی، تا: ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ (۷۵ر–۱۱۳پ)، ۱۸–۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۸ – ۶۱۵]

۹. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۴۹/۱**

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «بنده آل محمد کاظم» (مربع)؛ جلد: مقوایی با روکش ابر و باد، ۷۲ص (۴–۷۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف:۴۳-۳۸]

● رد صوفیان / عرفان و تصوف / فارسی

radd-e sūfīyān

بعضا غیر همانند:

۱. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۰۳/۲-۲۹/۴۳**

آغاز: مشهور آفاق است و مثل شیخ شهید و شیخ علی در کتاب مطاعن المجرمیه و فرزند او شیخ حسن در کتاب عمدة المقال؛ **انجام:** ای عزیز غرض از ذکر این احادیث که از بسیار به اندکی اکتفا نمودم این بود که ... اگر دانسته طریق اهل بیت را ترک می‌نمایی و راه ضلالت ایشان را اختیار می‌کنی گناه

بخشی از رساله‌ای در رد صوفیه است. مؤلف در آن از مطاعن المجرمیه شیخ علی و عمدة اعقال شیخ حسن نقل می‌کند و نیز مکرر مطالبی را به کتاب لمعات خود حواله می‌دهد که آن هم در رد صوفیه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۴ – ۲۰۰۴]

۲. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۰۴/۴**

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و اله الطاهرین، اما بعد چون دید که بسیاری؛ **انجام:** که بهر چه سر فرود آری بدان محجوب گردی.

در این رساله نویسنده که ظاهراً شیعه ظاهربین بوده آنچه می‌توانسته در رد صوفیان آورده و با دأب ظاهری به آنان تاخته است؛ خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۷ص، ۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۸×۲۱سم [ف: ۵ – ۲۹۳]

۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۲۴/۱**

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، بدانکه از جمله چیزهایی که بر همه خلق لازم و واجب است آنست که احتراز و دوری نمایند از فتنه‌های ضاله مضله اهل بدعت و ضلالت؛ **انجام:** دلیل دیگر بر بدی اعتقاد ملای روم اینکه جایز دانسته اطلاق خدایی بر کسی که کامل شده باشد و از بسیاری از ابیات مثنوی این معنی مستفاد می‌شود ... گفت آری بنده خاص کزین ×× گشت رنجور او منم نیکو به بین ...

رساله‌ای است در رد صوفیه و فلاسفه به ویژه جلال الدین محمد مولوی رومی بلخی، با عناوین «سؤال و جواب». وی مدعی است که ملا احمد [مقدس] اردبیلی، ملا محمد طاهر قمی، علامه مجلسی، شیخ حر عاملی، شیخ یوسف بحرانی، آقا محمد باقر وحید بهبهانی (– ۱۲۰۶ق)، آقا سید مهدی [بحرالعلوم] طباطبایی (– ۱۲۱۲ق) و آقا محمد علی کرمانشاهی ابن وحید بهبهانی (– ۱۲۱۶ق) و سایر عالمان بزرگ اطال الله بقائهم همه قائل به کفر مولوی بوده‌اند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۸۰گ (۱–۸۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۸ – ۳۷۱]

۴. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴۷**

آغاز: بسمله. بدانکه از جمله چیزهایی که بر همه خلق لازم و واجب است آن است که دوری کنند از فتنه‌های مضله اهل بدعت؛ **انجام:** علم علی ما را بس. تم الکتاب ...

از ناشناس، در پایان کتاب تاریخ جمعه ۷ رجب ۱۲۳۰ آمده است که می‌تواند تاریخ پایان تألیف باشد. مؤلف درباره مولوی بلخی می‌گوید: ملا احمد اردبیلی و ملا محمد طاهر قمی و ملا محمد باقر مجلسی و شیخ حر عاملی و شیخ یوسف بحرینی و آقا محمد باقر بهبهانی و آقا سید مهدی طباطبایی و آقا محمد علی خلف آقا و سایر اکابر اطال الله بقائهم حکم به کفر وی کرده‌اند (برگ ۷پ) و درباره ابن سینا گوید: «اگر پرسند که بوعلی که مروج مذهب فلاسفه است و غافلان به کتاب اشارات و شفای او متمسک می‌شوند، از کجاست و پدرش چه مذهب داشته؟ ... گوییم از اهل بلخ است ... و پدرش چنانکه در مجالس المؤمنین آمده، از ملاحده بوده و خودش ... سنی بوده و بسیاری از سنیان او را کافر و ملحد می‌دانسته‌اند ...» (برگ ۹۳پ)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق، شاید مؤلف؛ خطبه‌ای ندارد؛ کاغذ: مغز پسته‌ای و آبی، جلد: تیماج مشکی، ۹۴گ، ۱۵سطر (۱۴×۷/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ – ۱۱۹]

۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۵/۸**

آغاز: و چون عادت اهل این زمان اینست که هر که باطلی گوید به طوع و رغبت متابعت او نمایند و اگر کسی حرف حقی گوید بر اغراض نفسانی محمول سازند لذا؛ **انجام:** آخر بگو در روز جزا بمتابعت کدام یک از روساء ایشان نزد حق تعالی حجت خواهی آورد و بعد از شنیدن احادیث صحیحه و شهادت علماء عظیم الشان این است ...

در مقدمه مختصر شرحی از احوال مقدس اردبیلی است و مؤلف این رساله در ص ۲۱۳ از زبدة البیان و در ص ۲۲۸ از نص جلی در امامت علی (ع) خود نام برده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۳۰ص (۲۰۶–۲۳۵) [سنا: ف: ۲ – ۱۸۱]

← رد صوفیه ≻ الاعتقادات

← رد صوفیه ≻ رد صوفیان

← رد الصوفیة ≻ الفرق بین اهل الحق و الباطل

← رد الصوفیه ﴿ الشهاب الثاقب فی رد الصوفیة

● **رد صوفیه** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

radd-e sūfīye

مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، - ۹۹۳ قمری

moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585)

چند برگی است به نقل از خط علامه مجلسی که از حدیقه الشیعة مقدس اردبیلی نقل نموده و شامل احادیثی در رد صوفیه است. توضیحات به فارسی و احادیث به زبان عربی آورده شده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸/۱ سرود

خط: نستعلیق، کا: حبیب الله طرخورانی، تا: ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قرمز، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳ - ۴۰۶]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۱۱/۶-۶/۱۰۱

آغاز: بسمله منقول من کتاب حدیقة الشیعه من تصانیف افضل المتأخرین و أکمل المحققین و زبدة العلماء المتورعین مولانا احمد الاردبیلی؛ **انجام:** و عملهم عمل الفجار و هم ینازعون العلماء لیس لهم ایمان و هم معجبون باعمالهم لیس من عملهم الا التعب. تم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۰۴]

● **رد صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی

radd-e sūfīye

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، - ۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (- 1687)

مؤلف می‌گوید چون برخی از شیعیان به جهت دوری از اهل علم فریب خورده و نعره کردن و دست زدن و برجستن و چرخیدن را عبادت می‌پندارند بر خود لازم دیدم که ایشان را دستگیری نمایم. آنگاه با ذکر عقاید صوفیان و آوردن احادیثی در رد آنها شیعیان را از پیروی طریق صوفیان باز می‌دارد. مؤلف در خلال مطالب متن از کتب خویش «تحفة الاخیار»، «تحفة العقلاء» و «حکمة العارفین» نام برده و خواننده را به آنها ارجاع داده است. نثر کتاب ساده و بی‌تکلف و کاملا بی‌پرواست. البته این کتاب بی‌پاسخ نماند و ردی همانند خود دریافت کرد و نوشتاری که در محاکمه و داوری میان این دو پرداخت و فیصله آن که تفصیل آن در الذریعه آمده است.

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة علی محمد و آله الطاهرین. اما بعد چون دید که بسیاری از شیعیان و دوستان علی بن ابیطالب (ع) بنابر نادانی و بیگانگی از اهل علم فریب جمعی از غولان راه دین خورده نعره کردن و دست زدن و برجستن و چرخیدن و عشق بازی با امردان را عبادت و طاعت پنداشته ...

انجام: ای دوستان اهل بیت نظر کنید و ببینید که پیروان حلاج چه پیران اختیار کرده اند و طریقه اهل بیت را که علمای دیندار آن را روایت نموده اند واگذاشته اند و طریقه دشمنان اهل بیت پیشی گرفته اند. اعوذ بالله السمیع العلیم من الشیاطین و اعوذ بالله ان الله هوالسمیع العلیم.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر چهارم، به کوشش سید حسن اسلامی، ص ۱۳۴- ۱۵۰

[نسخه‌های منزوی ۷۸۹/۲؛ الذریعة ۴۵۹/۴ و۲۰۶/۱۰؛ دنا ۵۸۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۴۹/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** عشق الهند، بلکه بدمستان نامه سیاهند، انتهی کلامه رفع الله مقامه و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۴گ، ۱۲ سطر (۷×۱۳/۵) [ف: ۱۶ - ۳۷۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۱۴/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مراد بن آقا شاه آشتیانی قمی، تا: ۱۰۶۱ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۷۳پ-۸۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۱۸]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۹/۳-۱/۱۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۰۸۱ق؛ محشی، در نسخه با عنوان «درباب منع اهل تصوف» درج شده، پس از رساله قطعه‌ای ناقص است در ذکر جلی برگرفته از رساله ذکریه میرسید علی همدانی؛ ۲۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۰۳]

۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۷/۳

آغاز: قوث گویند محل نظر حق تعالی است و آن در هر زمان یک شخص است و گفته که؛ **انجام:** و اعوذ بالله ان یحضرون ان الله هو السمیع العلیم، تمت.

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عباسعلی تویسرکانی، تا: ۱۰۸۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: - ۱۷]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۶پ-۲۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۸]

۶. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۶۳/۲

آغاز: در خرابی اسلام و حقتعالی حکم بر کفر و ظلم و فسق اهل بدعت نموده؛ **انجام:** شود ز و طی محارم به عقد صد حافظ ×× به زعم باطل این مفتی خلال شعار

خط: نستعلیق، کا: ملا یوسف رشتی، تا: ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۵گ (۴۰ر-۱۰۴ر)، ۱۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۶۶]

۷. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵ - ۶۰۶]

● **رد صوفیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e sūfīye

جدید الاسلام، علی قلی بن محمد، ق۱۱ قمری

jadīd-ol-eslām, ʻalī qolī ebn-e mohammad (- 17c)

وی در عهد شاه سلطان حسین صفوی می‌زیسته و کتاب خود، هدایة الضالین را در رد بر نصاری و اثبات حقانیت اسلام و تشیع به نام آن پادشاه کرده است. مؤلف در این رساله چند بار از هدایة الضالین خویش یاد می‌کند و علت پرداختن به تألیف رساله حاضر را چنین بیان می‌دارد: «در آن هنگام (هنگام تألیف هدایة الضالین) که این کمترین مشغول رد این اعتقاد فاسد ایشان (اعتقاد نصاری به اتحاد خداوند با عیسی در رحم مریم) بودم جوابی از طرف ایشان به خاطر رسیده ... که هرگاه شما این اعتقادها را ... باطل می‌دانید ... چرا متوجه احوال صوفیه خود نمی شوید ... که به وحدت وجود قائلند و وجود الهی را ساری در جمیع اشیاء می‌دانند بر خود لازم ساختم که شمه ای از احوال صوفیه ... در این رساله به تحریر در آورم که شیعیان ... به زهد و تقوای ظاهری ... به شال پوشی و ریاضت کشی ... به ولایت و پیری ایشان اعتقاد بهم نرسانند و خود را از داخل نصاری شدن محفوظ دارند». در خیراتیه آقا محمد علی بهبهانی کرمانشاهی ــ که در رد صوفیه است ــ آمده که علی قلی پادری مستبصر در هدایة الضالین خویش آورده که صوفیان اسلام مذهب خود را از نصاری اتخاذ کرده‌اند، اما چنانکه دیده می‌شود علی قلی در رساله حاضر ــ رد صوفیه ــ این سخن را به تفصیل آورده و بیان عقاید نصاری را در مورد اتحاد خداوند با عیسی در رحم مریم به کتاب هدایة الضالین خود ارجاع می‌دهد. (عبدالحسین حائری)

آغاز: آغاز ۱:سزاوار حمد و ثنای کثیر خداوند سمیع و بصیر است ...

آغاز۲: بحر پر آشوب وجود و مستغرقان دریای وحدت موجود ... اما بعد چنین گوید تراب اقدام متابعین ائمه هدی علیهم السلام علیقلی جدید الاسلام که بعد از مشرف شدن به دین مبین محمدی صلی الله علیه و آله جمیع عقائد نصاری را که در باب اقانیم ثلاثه دارند ... در کتابی موسوم به هدایة المضلین جمع آورده ... رد و باطل نموده ... در حین رد اصل دوم ... که تعلق به انسانیت دارد یعنی ... به این که حق تعالی داخل رحم مریم شد

انجام: گویند در این طایفه خوبان هستند××خوبی به بلای بد گرفتار شود. امید دارم که خدای تعالی ظهور قائم آل محمد را صلی الله علیه و آله نزدیک گرداند که هر کس به آنچه اختیار کرده است شادمان یا محزون شود.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم، به کوشش رسول جعفریان، ۱۳۷۷ش

[دنا ۵۸۴/۵؛ نسخه‌های منزوی ۷۸۹:۲؛ فهرستواره منزوی ۱۴۸/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۰/۱-طباطبائی

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶ص (۱-۵۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۳ - ۲۳۹]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۴۷/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و تتبع اقوال حکما غوطه خورده ام (شاید ناقص باشد).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی، ۶۱گ (۱پ-۶۱پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۵ - ۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۲۳/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: شیخ علیمحمد شاهرودی، حاج شیخ مهدی، تا: ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن عنابی، ۶۹ص (۲۰۹-۲۷۷)، ۱۴ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۷۹]

● **رد صوفیه (رساله در)** / عرفان و تصوف / عربی

radd-e sūfīye (r. dar)

احسائی، علی نقی بن احمد، - ۱۲۴۶ قمری

ahsāʻī, ʻalī naqī ebn-e ahmad (- 1831)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۰۳۸/۳

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین الذی جل عن التشاکل و التشابه؛ **انجام:** هذا آخر مااردته فی شرح توحید عن الکریم بن ابراهیم الگیلانی وقع الفراغ ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: آخر جمادی الثانی ۱۲۲۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۸۳۰]

● **رد صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی

radd-e sūfīye

؟ اردکانی، محمد علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

ardakānī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad hasan (- 19c)

در رد اعتقادات و بدعت‌های فرق متصوفه مشتمل بر «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه»: مقدمه در بیان حقیقت معنی صوفی و مراد از آن و آنچه در باب پوشیدن پشم وارد شده است؛ باب ۱. بیان

این که دین این فرقه صوفیه بدعت و ضلالت است و مذمت بدعت؛ ۲. بیان تکلیف کردن جناب اقدس الهی خلق را از اوامر و نواهی ... و ذکر اصناف صوفیان و ...؛ ۳. بیان بعضی افعال و برخی اقوال جماعتی از مشایخ صوفیه ...؛ خاتمه: در اموری که موجب دلالت گم گشتگان بادیه ضلالت و ... می‌تواند شد. مؤلف از کتاب مرآة الرائی خویش یاد کرده است. کتابی به نام «مرآة الرائی» از محمد علی بن محمد اردکانی یزدی (قرن ۱۳) که در تعبیر خواب است موجود است که محتملاً کاتب نسخه حاضر به نام زین العابدین بن محمد علی اردکانی فرزند او می‌باشد و این اثر به احتمال قریب به یقین از اوست.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۸

آغاز: مقدمه در بیان حقیقت معنی صوفی و مراد از آن؛ **انجام:** پای لجاجت و عناد و اعتساف در میان آید ... و السلام علیهم الی یوم المعاد.

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد علی اردکانی، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳۲ – ۱۴۷]

● **رد صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی

radd-e sūfīye

رشتی، علی بن محمد، ق۱۳ قمری

raštī, ʻalī ebn-e mohammad (- 19c)

نویسنده پس از آنکه از مقامات ائمه هدی بحث می‌کند می‌گوید جماعت صوفیان با ائمه سر ناسازگاری داشته و از جمله سفیان ثوری است که چه مخالفت‌ها با ائمه اظهار کرد که نمی‌توان ذکر نمود. او بعد می‌گوید این قوم صوفی به نزد امام صادق حاضر شدند و آن حضرت خطای اندیشه آنان را به آنها بنمود و من (نویسنده) همه این مطالب را در کتاب منبع الحیات و مشرع النجات آورده‌ام و سپس در کتاب بیعة الأفاخم نیز تجدید مطلع کرده و در رساله رشحات علویه مفصل مطلب را به شرح گذارده‌ام و در این جا فقط خلاصه آنچه از کتاب و اخبار که در رد این قوم آمده می‌آورم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۰۱/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اضاء بنور وجهه کل شییء و استنار؛ **انجام:** عند کل جریه فی البیان و التبیان و نختم الکلام فی شرح الکتاب حامدین و مصلین و مسلمین

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا اسد الله، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج مشکی، ۴۱گ (۱۲۰–۱۶۰)، ۱۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ – ۶۰۷]

● **رد صوفیه** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

radd-e sūfīye

زنوزی، حسن، ق۱۳ قمری

zonūzī, hasan (- 19c)

مثنوی است مشتمل بر حدود ۱۵۰۰ بیت، که در آن به رد صوفیان پرداخته و در ضمن علاوه بر بیان فرقه‌های صوفیه، احادیثی به نثر نیز در مذهب انها آورده است. نام شاعر بر نسخه «عباس میرزا» مکتوب است و از اشعار وی چنین برمی‌آید که مدتی در بین صوفیه بوده و نام یا تخلص او «حسن» بوده است. این منظومه را در سن ۷۰ سالگی برای فرزند ۷ ساله خود به نظم در آورده و در آن فتحعلی شاه قاجار و عباس میرزا و قائم مقام فراهانی را مدح نموده است.

آغاز: رب یسر لا تعسرنا الیسیر ×× ربنا سه لنا کل العسیر / وافتتح ربی لنا باب السرور ×× انک الفتاح ابواب الامور / واهدنا ربی صراط المستقیم ×× وانصرفنا عن طریق المستقیم / ای خدا از خود بما توفیق ده ×× در ره حقیت تحقیق ده

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۲۹/۴

آغاز: برابر ... در آن آمده: ای زنوزی ای حسن ای جان من ×× فسق شان فخر است ایشان را در زمن / بشنو از من ای جوان ارجمند ×× این نصیحت را زمن بینوش پند / عمر من هفتاد شدعمر تو هفت ×× آید اقبالت، مرا اقبال رفت / باشد آنشاه فلک خرگاه جاه ×× شاه غازی ابوالفتح سپاه / وارث الملک سریر سلطنت ×× آن ولی العهد صاحب معذلت / هست سلطان بن سلطان دین پناه ×× شاه جمجاه است شاه عباس شاه / عمر ده بر آصف الدهر الانام ×× یعنی بر آن حضرت قایم مقام؛ **انجام:** فی صراط الشرع عون و معین ×× عین طریق الکفر فرار مبین / نعم المولی هو نعم النصیر ×× طول الله له عمر القصیر / رب وانصرنا علی اهل الضلال ×× بولی و بنبی و بآل

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۷۶گ (۲۰پ – ۹۵ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [میراث اسلامی: دفتر نهم – ۸۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۶۳/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۳۹۱]

● **رد صوفیه** / عرفان و تصوف / عربی

radd-e sūfīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۳۶۵

آغاز: بسمله، الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی رسوله و آله فهذه عجالة ذکرت فیها نبذا مما یدل علی بطلان؛ **انجام:** و لکل منها مرض و صحة و علاج بالدواء الموجب لرد الصحة او ابقاء ها فلا بد ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴۲۰ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● **رد الصوفیة** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-uṣ ṣūfīya
در رد بعضی از صوفیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۷۹/۷
آغاز: بسمله ... و بعد فقد دعانی داعی الشفقه علی طائفه من الفقراء فی هذه الزمان سموا انفسهم بالصوفیه؛ **انجام:** فلینظر فی بقیه رسایلنا الموضوعه لبیان الآداب المتعلقه بالخلق من الملوک و العلماء و الصلوه و التسلیم علی ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۴۴ص (۳۳۶- ۳۷۹)، ۱۹ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۰۱]

● **رد الصوفیة** / عرفان و تصوف / فارسی
radd-os sūfīye
رساله مفصلی است در رد صوفیه و رد و ایراد بر آنها، در آن از علامه مجلسی مطالبی را نقل می‌کند و به مجذوب علی شاه، کوثر علی شاه، حسین علی شاه، نورعلی شاه و معصوم علی شاه و شاه نعمت الله ولی شدیداً حمله می‌کند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۶۱/۱-۲۹/۲۰۱
آغاز: می‌نمودند هرآینه اولی و انسب بود نقل فرموده که در فصوص گفته که من عرف نفسه بهذه المعرفة فقد عرف ربه فانه علی صورة خلقه بل هو عین هویته و حقیقته؛ **انجام:** به نوعی ذکر کنیم که درکش آسان باشد و محتاج به دانستن اصطلاحات علماء نباشد و از قیل وقال اهل بدعت وضلال خالی باشد انشاء الله تعالی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای سفید، ۳۶گ، ۱۳-۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۰۰۰]

● **رد صوفیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e sūfīye

غیر همانند:
۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۸۹
آغاز: بسمله، ... اما بعد دعاگوی قدیم و صمیم؛ **انجام:** و المطلع امرکم و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۸۱
آغاز: خداوند جل شأنه بعد از خاتم انبیاء صلوات الله و سلامه علیه و آله دو حجت میان امة گذاشت که هر که تخطی کند ... هالک است یکی قرآن و یکی دوازده امام؛ **انجام:** مؤمن خدا ترس باید حدود فرمایشات ائمه را علیهم السلام ملاحظه داشته باشد در این زمانی که این مرض غلو بانواع و اقسام در میان فرقه شیعه هم هست اجتناب کند

مؤلف در آن از بعضی مؤلفات صوفیه مثل اشعة اللمعات و زبدة الحقایق و منتخب جواهر الاسرار و مقصد اقصی نام می‌برد و می‌گوید جمع میان مطالب آنها و قول امامان نمی شود کرد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۳۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۶گ، ۱۵سطر [ف: ۱۶ - ۲۸۸]

● **رد صوفیه گنابادیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e sūfīye-ye gonābādīye
سلطانعلیشاه، سلطانمحمد بن حیدر، ۱۲۵۱ - ۱۳۲۷ قمری
soltān-ʻalī-šāh, soltān-mohammad ebn-e heydar (1836 - 1909)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۶۶
آغاز: فی جواب الطبیعیه ایه شریفه الم نجعل الارض مهادا؛ **انجام:** انک علی کل شی قدیر قدتم من المضف ...
خط: نستعلیق تحریری، کا: عباسعلی بن محمد ابراهیم سرخه، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **رد طریقة النجاة** / عرفان و تصوف / فارسی
radd-e tarīqat-on najāt
بهبهانی، محمد جعفر بن محمدعلی،۱۱۷۸-۱۲۵۹قمری
behbahānī, mohammad jaʻfar ebn-e mohammad ʻalī (1765 - 1843)
گفتاری است در رد صوفیه.
آغاز: بسمله. بعضی از مومنین تجار بلد کرمانشاهان کتاب کوچکی که نام او طریق النجاة عن بعض الشبهات بود و از بعضی روسای اهل تصوف بود نزد حقیر آورده یکی دو شب به او نگاه کردم.
انجام: صاحب حدائق از علمای ما فرموده که چون حسن بصری از ناصبیها بود این کنایه را به ائمه ما زده که تقیه می‌کردند و واقع را همه جا بیان نمی کردند و صلی الله علی محمد و آله و لعنته علی اعدائهم و مخالفیهم.
[دنا ۵۸۶/۵؛ الذریعة ۲۰۶/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۱۵۰/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۲۶۶]

● **رد عقاید صوفیه** / عرفان و تصوف / فارسی
radd-e ʻaqāyed-e sūfīye
؟ اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765 - 1817)
گویا از میرزا محمد اخباری است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۱
آغاز: اتحاد است ثانی صیرورت شی است بشی دیگر بطریق استحاله؛ **انجام:** بانوار الحکمة و الیقین بحق محمد و آله الطاهرین سلام الله علیهم اجمعین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۴۶ص (۱–۴۶) [ف: ۱۰ – ۱۶۸۵]

← رد عقاید مسیحیان و جواب به اشکالات پادری ≻ رد پادری

● **رد عقیده فاسده مولوی سمیع صوفی** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e ‘aqīde-ye fāsede-ye mowlavī samī‘-e sūfī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۷۱۱
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اظهر الحق و ازاج الباطل ... اما بعد بباید دانست که در این ایام؛ **انجام:** و ایاک ممن یذکر فتنفعه الذکری. تمت بالخیر.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، [رایانه]

← الرد علی الآصفیة ≻ جواب الشبهتین

● **الرد علی ابن المقفع** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ‘alā ibn-il muqaffa‘
حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ – ۲۴۶ قمری
hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)
ردی است بر بعضی عقاید کلامی ابن مقفع و بیشتر به مسأله اعتقاد به نور و ظلمت که از معتقدات مجوس می‌باشد، پرداخته است. این پاسخ بر رساله‌ای نوشته شده منسوب به ابن المقفع.
چاپ: روما، مطبعة اکادیمة لینجای، ۲۱۱ص، ۱۹۲۷م.
[دنا ۵۸۶/۵؛ مولفات الزیدیة ۱۴/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۴
آغاز: الحمد لله خالق کل معبود المتسوجب اللحمد فی کل موجود الذی لا یقصر عنه
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۵۸ص (۱۰۶–۱۶۳) [عکسی ف: ۱ – ۸۵]

← الرد علی ابن حجر العسقلانی ≻ القصیدة السردابیة

● **الرد علی ابی الفرج الطیب فی رسالته فی القوی الطبیعیة** / طب / عربی
ar-radd ‘alā abi-l-faraj aṭ-ṭayyib fī r.-i-h fi-l quwa-ṭ ṭabī‘īyya
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)
وابسته به: القوی الطبیعیة؛ عراقی، عبدالله بن طیب (–۴۳۴)
این رساله رد کتاب «القوی الاربعة» ابن الطیب است که به نام‌های «الرد علی الرسالة المتقدمة» و «فی نقض رسالة ابن الطیب» نیز ثبت شده است، که قنواتی آن را به شماره ۱۴۱ و دکتر مهدوی به شماره ۷۶ شناسانده‌اند. در آغاز می‌گوید: «از نگارش‌های ابوالفرج بن الطیب که خدای شکوهش را پاینده دارد آنچه که در پزشکی پرداخته است درست و استوار و به دلخواه ما است مگر اینکه نگارش‌های منطقی و طبیعی وی و مانند آن چنین نیست. سخنانی از وی درباره نیروهای طبیعی بما رسیده که نه آنچه خواست در آن ثابت کند در خور پزشکان است و نه دلیل‌هایی که بر آن آورد درست می‌باشد. مانا این سخنان را پیش از اینکه پزشکی فرا بگیرد فراهم آورده است». آنگاه شیخ رئیس به رد گفته‌های ابوالفرج می‌پردازد و در این گفتار از شفای خود یاد می‌کند. ابوالفرج گفتار خویش را برای شیخ نگاشته و او هم این رد را در پاسخ وی نگاشته است. شیخ می‌گوید: «ما دلیل‌های او را سست نشان داده‌ایم گویا وی پزشکی نخوانده و اینها را گفته یا اینکه اینها از سخنان زشت پزشکی او است و هیچ کاوش و بررسی در آنها نکرده است. وی در این گفتار با اصول علمی ناسازگاری نمود.
آغاز: بسمله، انه قد کان یقع الینا کتب یعملها الشیخ ابوالفرج بن الطیب فی الطب و نجدها صحیحة مرضیة خلاف نصانیفه التی فی المنطق و الطبیعیات و ما یجری معها ثمرة معها قد وقع الینا کلام فی القوی الطبیعیة
انجام: قد صارت فی هذا الفصل عجیبا جدا کانه لایعرف الحار بواحد لسوء مزاج حارة و بعض حاره و ما لم فلیذکر هذا القدر تستریح و من الله التوفیق و له الحمد و العلی
چاپ: در رسائل ابن سینا شماره ۱ چاپ ۱۳۵۳ آنکارا
[دنا ۵۸۶/۵ (۹ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۶۴/۳۸–ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۲۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۲گ (۱۴۹پ–۱۵۰پ) [فیلمها ف: ۱ – ۶۶۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۶۶/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن کمال الدین حسین، تا: یکشنبه ۲۱ صفر ۹۴۴ق، جا: قم؛ جلد: مقوا، ۶ص (۲۹۱–۲۹۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ – ۳۵۴]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۶۰/۵

آغاز: اعتراض علی فیهما وجده الشیخ ابوالفرج من الاختلال؛ **انجام:** ثم لیعلم ان الحزؤین سلمتها عن التعیش اشفاقا من جفاف ما بینهما وجه من وجوه تشوقی القدیم الیه و لوامرت لادیت و لعل الله ییسر المشافهة فیکون التفاوض فیه علی کتمان ان شاء الله تعالی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج زرد، ۱۱ص (۱۰۵-۱۱۵)، ۲۱ سطر [ف: ۱۰ - ۱۸۹۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۶۰/۸

آغاز: برابر

نام مؤلف با تطبیق آغاز تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کاهی نازک، جلد: تیماج، ۸ص (۱۲۸-۱۳۵)، ۲۱ سطر [ف: ۱۰ - ۱۸۹۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۳۷-۴۵)، ۲۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۵۴۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:با تاریخ ۱۰۲۱ق؛کاغذ:اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۲۳ر-۲۶پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۲ - ۲۲۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۹۴/۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۲۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۷۴/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۱ق؛ پس از رساله ابوالفرج در قوای طبیعی نوشته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۱۳۴ر-۱۳۸ر)، ۱۸ سطر (۵/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۷۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۳/۱۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، ۱گ (۷۹ر-۷۹پ)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷ - ۴۲۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه نیز رساله‌ای است که با رساله «القوی الطبیعیة» در یک مجموعه و هم انتقاد و نقض بر موضوع آن رساله است [ف: ۴ - ۲۷۹]

● الرد علی اجوبة الهاوی / فقه / عربی

ar-radd ʻalā ajwibat-il hāwī

میسی، لطف الله بن عبدالکریم، - ۱۰۳۲ قمری

mīsī, lotf-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-karīm (- 1623)

هفت سؤال فقهی است که شخصی به یکی از علما تقدیم داشته و وی از آنها پاسخ گفته است. میسی پاسخ‌ها را نادرست یافته و در این رساله به رد آن پاسخ‌ها با استدلال می‌پردازد. سؤال‌ها با عنوان «قال السائل» و پاسخ‌ها با عنوان «قال الهاوی» و ردها با عنوان «اقول» تحریر می‌شوند.

قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۳۵۵/۹

آغاز: الحمد الله منور قلوب العارفین بنور الیقین الموضح لهم النهج القویم و الصراط المستقیم ... و بعد فانی رایت عند بعض المحبین؛ **انجام:** و الحمد الله وحده اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله اجمعین

خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، دارای خط خوردگی؛ جلد: پارچه‌ای، ۹گ (۱۱۴ر-۱۲۲پ)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۱۱]

● الرد علی الاخباریین / اصول فقه / عربی

ar-radd ʻala-l axbārīyīn

موسوی خوانساری، محمد حسین بن محمد، - ۱۳۲۸ قمری

mūsavī xānsārī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 1910)

اخباری‌ها ظواهر آیات قرآن را حجت نمی‌دانند و بر این رأی استدلال به چند روایت کرده‌اند که مؤلف ما از این روایت‌ها پاسخ گفته و اخباریان را رد می‌کند و ظواهر قرآن را حجت می‌داند. در این رساله به گفته‌های استادش سید ابوتراب خونساری و گفته‌های شیخ مرتضی انصاری بسیار نظر دارد و آنها را نقل می‌نماید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۴۱/۶

آغاز: الکلام فی الجواب عن الاخبار التی تمسک بها الاخباریون لاثبات عدم حجیة ظواهر الکتاب؛ **انجام:** کما یشهد به الطبع السلیم و الذهن المستقیم فعلیک بالتدبر و التفکر کی یظهر حقیقة الحال و صدق المقال

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۸۶پ-۱۰۲ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸ - ۲۴۳]

● الرد علی الاخباریین و الشیخیة / اصول فقه / عربی

ar-radd ʻala-l axbārīyīn wa-š šayxīyya

کجوری مازندرانی، مهدی، ۱۲۱۶ - ۱۲۹۳ قمری

kajūrī māzandarānī, mahdī (1802 - 1876)

رساله مختصری است در رد بر اخباریین و شیخیه که مختصراً به بیان فرق میان گفتار آنها با اصولیین پرداخته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۲۰/۳

آغاز: الحمدلله الذی ارشدنا من غیاهب الظلمات و اسعدنا باستنباط الاحکام من الآیات و آثار الائمة الهداة ثم الحمدلله الذی
نسخه اصل: کتابخانه شیخ ابوالفضل حافظیان - قم؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد بن شاه محمد، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۱۷ص (۲۳۰-۲۴۶)، [عکسی ف: ۷ - ۲۳]

● **الرد علی الاشاعرة فی الجبر** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ʻala-l ašāʻira fi-l jabr
وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری
vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

وحید بهبهانی پس از نقل ابراز عجز میرزاجان باغنوی در این مسئله، خود در مقام حل این معضل کلامی بر آمده است. نخست متن شبهه را از زبان شارح مختصر نقل می‌کند و سپس به بیان حل آن می‌پردازد: «فتوجهت نحو الحل مع فقد البضاعه وضیق المجال و اختلال الاحوال و بلبال البال و انا العبد الاذل و اقل الاقل ابن محمد اکمل راجیا ان یکون ما ذکرت حلاً لها فان کان ما رجوت فمن عجیب الطاف ربی ... و ان لم یکن علی ما رجوت فغیر عجیب من قاصر مثلی ... بل کفی لی فخراً ان یکون فکری نظیر افکارهم». (عبدالحسین حائری)
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... مشکله و مغالطه معضله اوردها الاشاعره علی المعتزله و الامامیه تلحق الی القول بالاضطرار و الاجبار ... قد تصدی لدفعها عقلاء الفریقین ...
انجام: و اعلم ایها السائل الباحث انه لو سلمنا و فرضنا حصول استبعاد من شبهاتک نقول مجرد الاستبعاد لا یضرنا علی ما عرفت
[الذریعة ۱۸۴/۱۰؛ دنا ۵۸۷/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۳/۱۷-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالعظیم بن مشهدی رحیم آجرلو کهکی (من بلوک بلده ساوج)، تا: ۱۲۷۲ق، جا: ساوج؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: تیماج قرمز، ۷گ (۱۶۸پ-۱۷۴ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۳ - ۷۷۲]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۹۰۷/۵
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱۹۵پ-۲۰۱پ) [ف: ۵ - ۳۵]

← الرد علی الاشاعرة فی الرؤیة ← الرؤیة

● **الرد علی اصحاب العدد = الرسالة العددیة = جوابات اهل الموصل فی العدد و الرؤیة = اجوبة المسائل الموصلیة** / فقه / عربی
ar-radd ʻalā aṣḥāb-il ʻadad = ar-r.-ul ʻadadīyya = jawābāt-u ahl-il mūṣil fi-l ʻadad wa-r ruʼya = ajwibat-ul masāʼil-il mūṣilīyya
مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری
mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

یکی از مسائل مورد بحث در قرن چهارم و پنجم این بوده که آیا ماه مبارک رمضان همیشه کامل و سی روز است یا اینکه برخی سال‌ها بیست و نه روز است؟ هر دو نظریه طرفدارانی داشته است که به قائلان قول اول «اصحاب العدد» و به طرفداران نظریه دوم «اصحاب الرؤیة» می‌گفتند. شیخ صدوق از اصحاب العدد بوده و در فقیه (ج۲، ص ۱۷۷) از این نظریه حمایت کرده است. شیخ مفید نیز در آغاز از اصحاب العدد بوده و در حمایت و تایید آن در سال ۳۶۳ق، کتابی به نام «لمح البرهان فی عدم نقصان شهر رمضان» نوشت که ابن طاووس از این کتاب در «الاقبال» مطالبی نقل می‌کند. سپس شیخ مفید از این قول عدول کرده و در تأیید قول دوم کتابی نوشته به نام «مصباح النور فی علامات اوائل الشهور» که این رساله امروز در دست نیست ولی در همین رساله سه بار به آن ارجاع داده است و در کتاب تصحیح الاعتقاد خود نیز از آن یاد کرده است. وی پس از مصباح النور این رساله را در تایید اصحاب رؤیت تألیف کرده و جوانب مختلف این مسأله را کاویده و احادیث مخالف را شاذ دانسته است. این رساله در پاسخ کسی نوشته که اهل موصل از وی خواسته بودند در این زمینه از شیخ مفید سؤال کند و آن شخص سؤالات را به اطلاع شیخ رسانیده است. لذا در برخی منابع با عنوان «جوابات اهل الموصل فی العدد و الرؤیة» آمده است (رجال نجاشی ص ۴۰۱) و نام‌های دیگری هم در منابع به آن داده‌اند. نجاشی چهار کتاب در این موضوع به شیخ مفید نسبت داده که عبارت است از: ۱. کتاب لمح البرهان؛ ۲. کتاب مصابیح النور؛ ۳. جوابات اهل الموصل فی العدد و الرؤیة؛ ۴. جواب اهل الرقة فی الاهلة و العدد. هیچ یک از این چهار کتاب جز این رساله مورد بحث باقی نمانده است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد ... ذکرت ایدک الله ان کتاب اخ من اخواننا اهل الموصل ورد علیک یکلفک سؤالی عن شهر رمضان هل یکون تسعة و عشرین یوما کما یکون ثلاثین یوما؟ و هل اذا کان تسعة و عشرین یوما یکون شهرا کاملا ام لا یطلق علیه الکمال؟ ...
انجام: فدل ذلک علی انه محض الحق و لیس من باب التقیة فی شیئ نسأل الله التوفیق و ایاه نستهدی الی سبیل الرشاد ... و الحمد لله رب العالمین.
چاپ: ضمن مصنفات شیخ مفید و نیز ضمن الدر المنثور (ج۱، ص ۱۲۲-۱۳۴) در سال ۱۳۹۸ق؛ ضمن مجموعه رؤیت هلال، جلد اول، به کوشش رضا مختاری و محسن صادقی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۸۸ش، ص ۱۳۵- ۱۴۸

[ریحانة الادب ۳۶۱/۵؛ مقالات عربی کنگره شیخ مفید، ج۱ص۲۴۵-۲۴۹؛ دنا ۸۰۴/۵-۸۰۵ (۲۲ نسخه)؛ الذریعة ۱۷۷/۵ و ۲۰۱ و ۲۳۵ و ۲۰۹/۱۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸/۱۷ خوئی

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱ص (۲۰۱-۲۱۱) [ف: ۷ - ۱۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵۵/۱۵

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۵۶ق؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۱۱۱پ-۱۱۹پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۸۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۱/۷

نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ خط: نسخ، کا: عزیزالله بن عبدالعلی فراهانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۱۴ص (۴۲-۵۵) [عکسی ف: ۷ - ۲۰۳]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۰/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳گ (۷۰ر-۷۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: گل بهی، جلد: مقوا، ۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۲۵]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰/۳-۸/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی خان زند، تا: پنج‌شنبه جمادی الثانی ۱۲۳۳ق؛ محشی از «فتحعلی عفی عنه»؛ جلد: مقوای زرد، ۳گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۹۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۴۲

خط:نسخ، کا: محمد بن سید محمد صادق موسوی خوانساری، تا: چهارشنبه شوال ۱۲۶۴ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۷۲]

۹. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۴۹۹/۴

خط: نسخ، کا: نصرالله قزوینی، تا: رجب ۱۲۷۹ق؛ ۷گ (۶۱پ-۶۷پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲ - ۳۱۸]

۱۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۲/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی امامی خوانساری نجفی، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۲۹۹ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج شتری، ۹گ (۲۷۰-۲۷۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۱۴/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۰۶]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۹۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ،کا: محمد بن شیخ سلمان سعدی، تا: اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، رکابه‌دار، مقابله شده با نشان «بلغ و الحمد الله» و «بلغ مقابلة تصحیحاً»؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۴۴-۵۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۲ - ۲۷۳]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۹۶پ-۱۰۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۹۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۴۱/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان المجمع علیه لا ریب فیه فان کان فیه اختلاف.

خط:نسخ و تحریری،بی‌کا،تا:قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج عنابی، ۸ص (۶۵۶-۶۶۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۳۰]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۲۵۱

آغاز: انه وقع فی یدی کتاب فیه عدة رسائل ... قوله ان شهر رمضان؛ **انجام:** لقلة وجودها و لما فیها من الفواید.

خط: نسخ، کا: حسین حایری، تا: ۱۳۰۶ق؛ ضمیمه: الرد علی الصدوق فی عدد شهر رمضان از شیخ مفید در ۵ صفحه؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۱۹۱]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۷۵/۳-ف

نسخه اصل: کتابخانه شیخ آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)؛ کا: آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)، تا: پنج‌شنبه عرفه ذیحجه ۱۳۱۹ق [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۶]

۱۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴-۶۲۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن علی رضای قمی، تا: پنج‌شنبه ۲۹ محرم ۱۳۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۰ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۲۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۷/۵عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۶۱]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۷۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء - نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن هادی (کاشف الغطاء)، تا: ۲۸ رمضان ۱۳۲۳ق؛ مصحح؛ ۱۷ص [عکسی ف: ۶ - ۳۱۸]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: جمعه ۸ شوال ۱۳۲۷ق؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۶ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۲۵]

۱۹. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۲/۵

خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم (المحرر) نجفی اصفهانی، تا: ۱۳۳۹ق؛ ۴گ (۱۱۴ر-۱۱۷پ)، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۰]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۲۹/۲

کامل؛ خط: نسخ، کا: جمال الدین بن محمد حسن نجفی نائینی، تا: ۱۳۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۶گ (۸-۱۳)، ۱۸ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۰۹۷]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۳/۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۹۷پ-۱۰۴ر)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱ - ۲۶۸]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۰۵/۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۴گ (۱۳۴ — ۱۳۷)، ۱۸-۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۷سم [ف: ۴۱ - ۲۲]

● الرد علی اصحاب العدد / فقه / عربی

ar-radd ‘alā aṣḥāb-il ‘adad

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری

‘alam-ol-hodā, ‘alī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

ایشان در این رساله استدلالی رؤیت هلال را یکی از دو شرط کمال و انتهای ماه برشمرده و با استناد به اجماع مسلمین و دلایل بسیار دیگر، ضعف گفتار مخالفان را اثبات کرده است. این رساله عمدتاً نقد رساله‌ای است که در تأیید قول به عدد بوده که کسی نزد سید مرتضی فرستاده و سید آن را نقد کرده است. از نسخه شماره **۲۱۵۰۹** کتابخانه آستان قدس استفاده می‌شود که مخاطب سید مرتضی در آغاز رساله شیخ ابوالفتح کراجکی است و وی رساله‌ای در تأیید قول به عدد نزد سید فرستاده است. در آغاز نسخه مزبور آمده: «کتاب النصرة للرؤیة فی ثبوت الاهلة من مصنفات سیدنا المرتضی فی الجواب عما جمعه تلمیذع الشیخ ابوالفتح الکراجکی فی انتصار القول بالعدد.»

آغاز: الحمدلله علی وافر الحباء و باهر العطاء و متواصل الآلاء ... وقفت احسن الله توفیقک علی ما انفذته من الکلام المجموع فی نصرة العدد فی الشهور و الطعن علی من ذهب الی الرؤیة و اعتمدها و لم یلتفت الی ما سواها و انا اجیب مسألتک و انفعک بطلبتک و اعمل فی هذا الباب کلاما وجیزا تقع بمثله الکفایة. فان من طول من اصحابنا الکلام فی هذه المسألة تکلف ما لا یحتاج الیه و الامر فیه اقرب و اهون من ان یحوج الی التدقیق و التطویل

انجام: و لیس بنافع له ان یتغیر مذهب و الی الحرم ... الحجیج العاملین علی الرؤیة فی یوم الوقوف و تعذر استدراک فرضه علیه و هذا کله واضح لمن تأمله بعین الإنصاف.

چاپ: ضمن رسائل شریف مرتضی، المجموعة الثانیة، ص ۱۷-۶۳، ۱۴۰۵ق؛ ضمن مجموعه رؤیت هلال، جلد اول، به کوشش رضا مختاری و محسن صادقی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۸۸ش، ص ۱۵۵-۱۹۰

[الذریعه ۱۸۵/۱۰ شماره ۴۲۰؛ دنا ۵۸۷/۵ (۸ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام: «النصرة لأهل الرؤیة فی ثبوت الأهلة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ ذیحجه ۶۷۶ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ، ۲۰-۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۱۶۰۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۳-ف و ۱۲۵۶/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۸۹]

۲. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۴۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره محرم ۱۰۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶گ (۱۶۵-۱۸۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۲۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۹۰/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۴۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۲۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر بن صفات الله نیستانه نائینی، تا: ۱۰ شعبان ۱۰۹۷ق؛ مصحح؛ ۲۰گ (۱۵پ-۳۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۹]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۳/۴

آغاز و انجام: برابر

رسالة فی نقص الشهور فی العدد و انها برویة الاهلة؛ بی‌کا، تا: حدود ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۰ص (۲۱۸-۲۵۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۸سم [ف: ۵ - ۹۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از روی نسخه مورخه ۶۶۶ق کتابت شده؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱-۸)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۶۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۱۵/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ از روی نسخه‌ای که سال ۶۷۶ نوشته شده بود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۲۰۰پ-۲۱۶پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۲۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۵۰۹

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام: «النصرة لأهل الرؤية فی ثبوت الأهلة»؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: ۱۳۲۹ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ ۲۱ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۷۸۲] و [ف: ۲۰-۵۷۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۰۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی تبریزی، تا: ۱۳۳۶ق؛ با یادداشتی در مورخ ۱۳۳۶ مبنی بر اینکه حسب امر شیخ الاسلام زنجانی قلمی گردید؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای مشکی، ۱۴ص (۴۳-۵۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۶۲/۱۹-ف

نسخه اصل: کتابخانه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۴]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن مولانا مبارک بن ابراهیم بن عبداله بن معین الدین قرشی، بی‌تا [ف: ۳ - ۶۱۲]

● الرد علی الاصولیین (رسالة فی) / اصول فقه / عربی

ar-radd ʻala-l uṣūlīyīn (r.-un fī)

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

نصایحی با عناوین «یا أخی و یا قرة عینی» که فرد را از اقوال اصولیین بر حذر می‌دارد.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۶۴/۱۰

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم محمد رحیم بن ابوالحسن حسینی علوی همدانی، تا: ۱۲۵۳-۱۲۵۶ق؛ جلد: چرم زرد، ۳گ (۱۱۶ر-۱۱۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۱ - ۱۵۹]

● الرد علی اظهار الحق / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻalā iẓhār-il ḥaqq

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad jaʻfar (1861 - 1915)

وابسته به: اظهار الحق؛ دهلوی، رحمة الله بن خلیل الرحمن (- ۱۳۰۶)

تاریخ تألیف: شب ۲۰ رمضان ۱۳۲۰ق

ردی است بر کتاب «اظهار الحق» در طعن بر شیعه در امر صحابه پیامبر (ص).

آغاز: الحمدلله و الصلاة علی نبیه و آله و صحبه الاخذین ... قال فی اظهار الحق ان القرآن ناطق ...

انجام: و لا یعارض الله فیما قضی فی الفریقین فلاحظ ذلک بعین الانصاف

[دنا ۵۸۷/۵؛ الذریعة ۱۸۵/۱۰؛ اظهار الحق، چاپ مصر:۱۳۱۷ق]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۰۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۰ رمضان ۱۳۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، ۷۶گ (۱۷-۹۲)، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۱ - ۱۸۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۳۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۲۰ رمضان ۱۳۳۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۷۰گ (۱-۷۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۱ - ۲۲۲]

● رد علی الاعتراض علی دلیل امتناع انتزاع مفهوم واحد من الحقایق المختلفة / فلسفه / عربی

radd-un ʻala-l iʻtirāḍ ʻalā dalīl-i imtināʻ-i intizāʻ-i mafhūm-in wāḥid min-al ḥaqāyiq-il muxtalifa

قمشه‌ای، محمد رضا بن ابوالقاسم، ۱۲۴۱- ۱۳۰۶ قمری

qomše-ī, mohammad rezā ebn-e ab-ol-qāsem (1826-1889)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۴۸/۶

آغاز: بسمله. و اعلم ان المدعی فی المقام هو عدم جواز انتزاع مفهوم واحد من الحقایق المختلفة المتباینة؛ **انجام:** لا تکلنا الی انفسنا فکرا و ذکرا.

خط: نستعلیق، کا: محمود حسینی ساوجی، تا: ۱۰ شعبان ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۱۷۸]

● الرد علی اهل الجبر و التفویض = الجبر و التفویض / حدیث / عربی

ar-radd ʻalā ahl-il jabr wa-t tafwīḍ

علی بن محمد، امام دهم، ۲۱۲ - ۲۵۴ قمری

ʻalī ebn-e mohammad, emām-e dahom (828 - 869)

حدیث مفصلی است به نقل از کتاب «تحف العقول» که امام هادی علیه السلام مسأله جبر و تفویض را توضیح فرموده‌اند.

آغاز: فی رسالة مولانا علی الهادی صلواة الله و سلامه علیه فی الرد علی اهل الجبر و التفویض و اثبات العدل و المنزلة ...

انجام: قال فوثب عیابه فقبل یدیه و رجلیه انتهی موضع الحاجه بالصواب

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۶۸/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله منه ایات محکمات هن ام الکتاب واخر متشابهات فاماالذین فی قلوبهم زیغ فیتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة و ابتغاء تأویله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ،۱۹سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۲ - ۷۷۳]

۲. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه:۶/۷
کا: محمد کاظم بن شمس الدین دیلمانی، تا: ۷ ربیع الاول ۱۱۲۵ق [نشریه: ۵ - ۳۸۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۵۰۵/۲
خط: نسخ، کا: محمد سعید حبشی، تا: جمعه ۲۴ رمضان ۱۲۲۴ق، جا: بغداد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴گ (۲۷۸پ-۲۸۱پ)، [ف: ۱۶ - ۴۰۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۵۵/۹
خط: تحریری، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۵ق؛ ۹گ (۸۰پ- ۸۸ر) [مختصر ف: - ۲۲۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۳/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۳۰۴]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۷۴/۲
آغاز: بسمله. رسالة ابی الحسن علی بن محمد (ع) ... سئلوه عن الجبر و التفویض. منقولة عن «تحف العقول». سلام علیکم و علی من اتبع الهدی و رحمته و برکاته. فانه و رد علی کتابکم و فهمت ما ذکرت من اختلافکم فی دینکم؛ **انجام:** یستمعون القول فیتبعون احسنه ... ایاکم الی القول و العمل لما یحب و یرضی. و جنبنا و ایاکم معاصیه بمنه و فضله، و الحمدلله کثیراً کما هو اهله و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و حسبنا الله و نعم الوکیل.
خط: نسخ پخته، کا: محمود موسوی، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۱۱گ (۵۷پ-۶۷پ) [ف: ۳ - ۷۰]

← الرد علی اهل الشهود القائلین بوحدة الوجود ⟵ ابطال وحدة الوجود
← رد علی البابیة ⟵ قلع الباب

● **الرد علی البابیة = رد باب مرتاب** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l bābīye = radd-e bāb-e mortāb

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

اهداء به: مرتضی قلی خان حاکم کرمان
تاریخ تألیف: آخر ذیحجه ۱۲۸۹ق

پاسخ به ادعاهای علی محمد باب و حسینعلی بهاست به روش شیخی‌ها؛ در سه «مطلب» و یک «خاتمه» دارای ابواب و فصول: مطلب ۱. الرد علیه بوجه خاص؛ مطلب ۲. فی سائر اسباب کفره؛ مطلب ۳. بعض مذاهبهم و کتبهم؛ الخاتمة: فی نصائح للمومنین.
آغاز: الحمد لله خالق العباد وساطح المهاد و مخصب النجاد و جاعل النور و الظلمات و باسط الارض والسماوات ابتدع خلقا عجیبا من احیاء و اموات
انجام: ثبتنا الله و ایاکم بالقول الثابت فی الحیاة الدنیا و الاخرة ...

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۷۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز، ۷۷گ (۹پ-۸۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن علی محمد شاهرودی، تا: در عصر مؤلف، جا: رفسنجان؛ در پایان نسخه چند لوح از بابیان افزوده شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۷ - ۸۴]

● **الرد علی بعض المعاصرین** / فقه / عربی، فارسی

ar-radd ʻalā baʻḍ-il muʻāṣirīn

رد فقیهی است بر فقیهی به فارسی و عربی در آن از آقا سید صالح و حاج ملاهادی مدرس و میرزا محمد حسن و آقا سید اسمعیل و حاجی ملاعلی سمنانی و سید محمود مؤلف المواهب السنیة فی شرح الدرة الغرویة و صاحب فصول و برادرش و از حواشی مؤلف بر ریاض یاد نشده است، با عنوان‌های «فذلکه و نقل و ایقاظ و قوله و اکمال».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۰۹/۱
آغاز: بسمله. لله الحمد رب العالمین و رب الارض رب العالمین ... تقدیم کلام و ترسیم مرام لتحقیق مقام فی الاول تاسیس و تبیین و فی الثانی ایقاظ و تنبیه؛ **انجام:** و علی هذه الحال و علی کل حال.
خط: نسخ، کا: محمد بن نادعلی سمنانی، تا: دوشنبه رمضان ۱۳۱۹ق، به دستور حاج ملاعلی؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴۹ص (۱-۴۹)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱۲ - ۲۹۹۶]

● **الرد علی التصوف** / عرفان و تصوف / عربی

ar-radd ʻala-t taṣawwuf

در این رساله اعتزال و خلوت صوفیان بدعت شمرده شده است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۰/۳۱ ـ د

آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله ذی الجلال ... امابعد فقدصح باتفاق من الائمة حدیث النبی ... الذی روته عایشة ... من احدث فی دیننا مالیس منه فهو رد؛ **انجام:** بدلیل تفیض خلاف ما اشرت الیه فلیکتب به الی مادنا علی و علی امة محمد صلی الله علیه وسلم
بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۲گ (۱۱۰ر–۱۱۱ر) [ف: ۱ – ۲۸۴]

● الرد علی جالینوس فی الدماع / فلسفه / عربی

ar-radd ʻalā jālīnūs fi-d dimāʻ

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟ – ۳۳۹ قمری

Fārābī, mohammad-e-bn-e mohammad (875 - 951)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۲/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: زردفام، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۲۸۹)، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [سنا: ف: ۲– ۳۷]

● الرد علی جالینوس فی الرد علی ارسطو / فلسفه / عربی

ar-radd ʻalā jālīnūs fi-r radd ʻalā arasṭū

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟ – ۳۳۹ قمری

Fārābī, mohammad-e-bn-e mohammad (875 - 951)

فارابی در این رساله به اشکالاتی که جالینوس بر رأی ارسطو راجع به علت اولی کرده است جواب می‌دهد و به احتمال قوی فارابی این اثر را به تبع رد اسکندر افرودیسی بر جالینوس نوشته است.

چاپ: در رسائل فلسفی به تحقیق عبدالرحمن بدوی (لیبی: ۱۹۷۳)

[کتابشناسی توصیفی فارابی ص ۱۹]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۷۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۳۲۵پ–۳۲۹ر)، ۲۴–۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: – ۱۴۸]

● الرد علی الجبریة / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l jabrīya

ابوحنای مستبصر، قمری

abū-hannā-ye mostabser

ردی است از ابوحنای مستبصر بر جبریه که درآن از شیعه دفاع کرده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۵۵۳/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی رفع بالبرهان حجاب التقلید ... قیل کان رجل من بنی اسرائیل یقال له یوحنا و کان قد اطلع علی جمیع الادیان و العلوم؛ **انجام:** و اشهد بان مذهبی مذهبهم و علیه احیی و علیه اموت و علیه ابعث و آخر دعویهم ... رب العالمین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۱۲۶ق؛ ۱۶گ (۹۶پ–۱۱۱ر) [ف: ۵ – ۵]

● الرد علی الجبریة القدریة فیما تعلقوا به من متشابه آی القرآن الکریم / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l jabrīyyat-il qadarīyya fīmā taʻallaqū bi-h min mutašābih-i āy-il qurʻān-il karīm

خلال، احمد بن محمد

xallāl, ahmad ebn-e mohammad

آیاتی از قرآن کریم را که جبریه برای اثبات مسلک خویش بیان کرده‌اند به ترتیب سوره‌های قرآن آورده و در این مفصل بدان‌ها پاسخ می‌گوید و گاه به شعر شعرای عرب تمسک می‌جوید. قبل از مؤلف دو نفر در این باره نگارش‌هایی داشته‌اند: ابوالفضل جعفر بن حرب و ابوعلی محمد بن عبدالوهاب جبائی. مؤلف با رفع اشکالات و اضافات آن دو کتاب و طرح مباحث جدید و توسعه آن، کتاب حاضر را تألیف کرده است.

[دنا ۵۸۸/۵؛ فهرست کتابهای عربی لینچی ص ۴۰–۴۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۵

آغاز: الحمدلله الواحد القدیم ذی الطول العظیم و المن الجسیم و القوة القاهرة و الصنعة المبتدعة

نسخه تا اوائل سوره جن را داراست و بقیه افتاده؛ نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی –رم۳۱ roosi ۳۳۲؛ خط: نسخ کم نقطه، بی‌کا، تا: قرن ۷ یا ۸ برای عبدالله بن عمر بن علی بن یحیی بن الحسن (الحید؟) ابن ابی عمر تمیمی؛ ۳۴۷ص [عکسی ف: ۱– ۳۸۵]

● الرد علی حاشیة القواعد / فقه / عربی

ar-radd ʻalā ḥāšīyat-il qawāʻid

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ – ۷۲۶ قمری

ʻallāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)

وابسته به: حاشیة قواعد الاحکام؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (–۶۸۵)

قاضی بیضاوی بکتاب قواعد علامه حلی برخورد و بر یک مسئله آن حاشیه نوشت و آن را رد کرد و علامه بدان پاسخ گفت این دو دانشمند سنی و شیعی با احترام از یکدیگر یاد کرده‌اند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۱۴/۲۳

آغاز: فائدة قال العلماء ره فی قواعده فی بحث الوضوء: ولو تیقنهما متحدین متعاقبین ... و الااستصحبه وقف القاضی البیضاوی صاحب المنهاج علی هذه المسئلة فکتب تحت هذه المسئلة بخطه

حاشیة صورتها هذه: یا مولانا جمال الدین ادام الله فواضلك الفت امام المجتهدین فی علم الاصول ... فاجاب المصنف قدس سره بما معناه هذا: وقفت علی افادة مولانا الامام العالم ادام الله فضائله و اسبغ و تعجبت من صدور الاعتراض عنه فان العبد ما استدل بالاستصحاب؛ **انجام:** و العبد انما قال: استصحبه ای بمثل حکمه ثم انفذه الی شیراز فاستحسن الجواب (نقل من خط السید السند الفاضل امیر سید حسن المجتهد العاملی قدس سره)

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص(۲۹۷)، سطور چلیپا (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۲ – ۲۵۲۷]

↩ الرد علی الحکماء و المتکلمین ⪢ العبودیة جوهرة کنهها الربوبیه

● الرد علی دفع شبهة الدور للمحقق الخوانساری = جواب رد الآقا حسین / فلسفه / عربی

javāb-e radd-e āqā hoseyn

قزوینی، خلیل بن غازی، ۱۰۰۱ – ۱۰۸۹ قمری

qazvīnī, xalīl ebn-e qāzī (1593 - 1678)

وابسته به: شبهة الدور؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۹ق)

جواب قزوینی بر رد رساله «شبهة الدور» آقا حسین خوانساری که ردی بر ملا خلیل قزوینی است.

آغاز: اما بعد فقد راینا کتبتم لدفع شبه الدور تدقیقات عجیبة و تحقیقات بدیعة تکل عن تصورها اذهان اولی الالباب ...

انجام: فی تفاصیل افاداتکم البدیعة و فی اشتمال قیاساتکم علی الشرایط المنطقیة لطال الکلام وفات المرام.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۱۰/۶۹

خط: نستعلیق ریز، کا: نصیرالدین محمد رضوی شاگرد آقا حسین خوانساری، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۱ص (۱۹۰ پ)، ۴۲ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶ – ۳۴۲]

۲. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۹۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب بن ابی طالب حسنی حسینی اصفهانی، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ از یادداشتهای بر می‌آید که کاتب شاگرد آقا حسین خوانساری باشد؛ جلد: تیماج سیاه، ۲گ (۱۷۳ر-۱۷۴ر)، ۱۵-۱۹سطر [ف: - ۱۲۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۸۶/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: معین بن احمد، تا: ۱۰۹۰ق؛ جلد: پارچه‌ای، ۱ص (۴۴۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵۰- ۱۵۴]

↩ الرد علی الدوانی ⪢ حاشیة انموذج العلوم

● الرد علی الدوانی / فلسفه / عربی

ar-radd ʻala-d dawwānī

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، – ۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (-1542)

خرده‌گیری سختی است از دوانی در مسئله توحید و تجرید که در زوراء و دیگر کتاب‌ها یاد کرده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۲۸/۶

آغاز: بسمله. اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ... نسالك اللهم التجرید عن غواشی الجلال و التفرید ... و بعد فیقول ... منصور بن محمد الحسینی الشیرازی هذه اشارات هادیة للضالین؛ **انجام:** و اما صاحب الزوراء ... لم یتیسرله تقدیره و اضطرا اضطرار او اصرا اصرارا و هذا دلیل علی انه (تمت الحاشیة النفیسة المنصوریة فی المشهد الرضویة علی ید جمال الدین محمد الحسینی علی سبیل الاستعجال فی تاریخ شهر ذی القعده سنة ۹۴۸ ...)

خط: شکسته نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسینی، تا: ذیقعده ۹۴۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰ص (۷۲-۱۰۱)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۸ – ۵۴۲]

● الرد علی الرادین علی الاحسائی / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-r rāddīn ʻala-l aḥsā'ī

نظام العلماء تبریزی، محمود بن محمد، – ۱۲۷۱؟ قمری

nezām-ol-ʻolamā tabrīzī, mahmūd ebn-e mohammad (-1855)

تاریخ تألیف: شعبان ۱۲۵۶ق؛ محل تألیف: تبریز و تهران

از مطالعه آغاز رساله برمی‌آید که یکی از علماء تبریز (که مؤلف او را آخوند مکرم می‌خواند و بر پشت نخستین برگ یکی از نسخه‌ها آمده که مقصود قراچه‌داغی است) بر شیخ احمد احسائی در مورد ده سخن او اعتراضاتی ایراد کرده و گویا او را تکفیر می کند و مؤلف که از شاگردان و طرفداران احسائی است آن ده عبارت را نقل و شرح و توجیه می‌کند و هر گونه اعتراضی را بر او ناروا می‌داند و گاه با سخنانی تند از معترض یاد می‌کند. در مقدمه رساله نیز مؤلف به ارزش مقام علمی و معنوی شیخ احسائی اشارت دارد و اجازات و تقریظات علمای بزرگی مانند سید مهدی بحر العلوم، وحید بهبهانی، سید علی طباطبائی، میرزا ابو القاسم قمی، شیخ جعفر نجفی، شیخ موسی نجفی، سید رضا و پسرش سید عبدالله شبر (که اینان همه جز بحرالعلوم و وحید بهبهانی استاد مولف بوده اند) را درباره او می‌آورد. مؤلف درباره اعتقاد شیخ احسائی به معاد جسمانی با تفصیل بیشتر بحث می‌کند و از کتابهای خود ریاض العارفین

(که می‌گوید کتاب بزرگی است) و شفاء القلوب (که هر دو در اصول عقاید است) نام می‌برد. در چند جای این رساله از نتایج سوء اجتماعی که بر اثر تفرقه‌های عقیدتی نصیب مسلمانان خاصه طبقه علماء روحانی شده است سخن می‌گوید.

آغاز: الهی تاهت اوهام المتوهمین و قصرت طرف الطارفین ... اما بعد فیقول تراب اقدام المومنین ... محمود بن محمد التبریزی انه قد و جد فی هذا الزمان اقوام استهوا هم الشیطان ... حتی ادعوا علم ما لا یعلمون ... و قد سبق علیهم رجل قد سماه اشباه الناس عالما فتبعه لا حق لا یعرف من الحق دلیلا ... فکتب صحیفة معلونه فیها مسائل مسوله و عبائر مرموزه ... و المسول عنه لیس باعلم من السائل عنها ... فکفره قوم و سکت عنه آخرون فسلطنی الله علی تلک الصحیفة الملعونه کالارضه فمزقتها کل ممزق ... العبارة الاولی قول او ستادی و من علیه استنادی استنادی ... فخر الموحدین الشیخ احمد بن زین الدین ... فی رسالة العلم و غیره و هو قوله ... العلم. قسمان علم قدیم هو ذاته و علم حادث.

انجام: و منعتهم عن التکفیر فلم یجدی بهم نفها بل زادهم شدة و حرصا و لذا زاد غیظی فطویت کشحی عنهم و اعتزلت منهم و کتبت فی ردهم رسائل متعدده و کتبا متکثره لیردعهم عما یعلمون ... و شرعت فی تألیف هذه الرساله فی دار السلطنه تبریز و ختمتها فی دار الخلافة تهران و صینت الحدثان ... و کان ذلک فی الساعة الثالثه من لیلة الاحد من شهر شعبان.سنه ستة و خمسین بعد الماتین و الالف مستعجلا حریصا علی اتمامه. تم فی ثلاثه عشر من شهر شعبان سنه ۱۲۶۳ فی دار الخلافة طهران فی دار النواب الاشرف الو الا شاهزاده کیکاوس میراز طول الله عمره و زاد دولته.

[دنا ۵۸۸/۵ (۷ نسخه)]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۹۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست کتاب به عنوان رد بر شیخیه معرفی شده که با توجه به آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۱ صفر ۱۲۶۵ق؛ محشی از مولف با امضای «منه عفی عنه»؛ فاقد جلد، ۵۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۶۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ گویا از خود مؤلف و متن زیر خط با حاشیه «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۶۳گ (۲پ-۶۴ر)، ۱۵سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۲ - ۲۷۵۷]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۷ ذیحجه ۱۲۵۶ق؛ با یادداشتی از سید حسن مصطفوی و تقریظی از سید احمد حسینی جهان سامی که در تهران در جمادی الاول ۱۲۷۰ در وصف کتاب و مؤلف آن نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۴۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۱۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جواد بن ملاابوالقاسم نایینی، تا: ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۶ص (۱-۴۶)، ۲۱ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: ۸ - ۱۵۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۰/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۱گ (۱-۴۱)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۲ - ۹۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۵۲

آغاز: یعلم و صل اللهم علی حبیبک محمد بن عبدالله خاتم الرسل و علی وصیه علی هادی السبل

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح توسط مؤلف روز سه‌شنبه ۵ ذیقعده ۱۲۵۹ در تهران؛ جلد: مقوایی، ۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۵ - ۴۹]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۶۰گ، ۱۷ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۲۱۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۹۷ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۳۱ص (۷۷+۱۵۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۱۰۹]

● الرد علی الرافضة / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-r rāfiḍa

حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ - ۲۴۶ قمری

hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)

ردی است مختصر بر رافضه (شیعه امامیه) که می‌گویند هیچ قرنی از امام و وصی پیغمبری خالی نیست و همواره در هر زمان باید وصیی از اوصیای پیامبران باشند تا مردم را ارشاد و هدایت کنند. فرازهایی از گفته آنان در این موضوع را می‌آورد و با آیات قرآنی آنها را پاسخ می‌گوید.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۸

آغاز: الحمد لله علی کل حال، زعمت الرافضة انه لم یکن قرن من القرون خلا

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۱۴ص (۲۴۰-۲۵۳) [عکسی ف: ۱ - ۸۷]

● **الرد علی الروافض** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-r rawāfiḍ

حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ - ۲۴۶ قمری

hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)

شیعه را سیزده صنف برشمرده و فقط زیدیه را اهل نجات می‌داند با ذکر شواهدی از آیات کریمه.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۹

آغاز: افترق من ادعی التشیع علی ثلاثة عشر صنفا منهم اثنا عشر فی النار

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۲۷ص (۲۵۴-۲۸۰) [عکسی ف: ۱ - ۸۷]

● **الرد علی رد الشیخیة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻalā radd-iš šayxīyya

کرمانی، محمد رحیم بن محمد کریم، ۱۲۴۸ - ۱۳۰۷ قمری

kermānī, mohammad rahīm ebn-e mohammad karīm (1833 - 1890)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۱ق؛ محل تألیف: قریه لنجر از قرای کرمان

میرزا ابراهیم شیرازی ردی بر حاج کریم خان کرمانی در مورد عقائد شیخیه نگاشت. مؤلف این رساله را برای میرزا ابراهیم و به دفاع ازآراء پدرش تألیف کرد. مجموع اقوال میرزا را بر چند نوع تقسیم کرده و هر نوع را با چند فصل رد کرده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انه قد أتانی فی هذا العام الذی هو سنة ألف و مائتین و ثمانین من هجرة خاتم النبیین ...

انجام: فان الوقت أشرف من التعرض لأمثال هذه الایرادات و الجواب عنها و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴/۷۲۷۳-۳۷/۶۳

آغاز و انجام: برابر؛ وقدفرغ من تسوید هذه الاوراق مصنفها ... محمدرحیم الشریف الکرمانی سنه ۱۲۸۱ فی قریة لنجر من قری کرمان ...

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن حسینعلی جندقی، تا: شنبه ۳ جمادی الاول ۱۲۹۷ق، جا: تهران؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۰۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: یوسف بن علی شیرازی، تا: شوال ۱۳۰۱ق، به دستور ملا علی رضا اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۸ - ۱۴۴]

● **الرد علی رد القوانین** / اصول فقه / عربی

ar-radd ʻalā radd-il qawānīn

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

وابسته به: القوانین المحکمة فی الاصول = قوانین الاصول میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۲۱۵ق؛ محل تألیف: قم

پاسخی است با عنوان «قوله، قوله» بر رد کتاب «قوانین الاصول» که یکی از دانشمندان (از شاگردان میرزا) نوشته است. میرزا با عباراتی نظیر «یا ولدی و قرة عینی» و «فان بعض الفضلاء الاذکیاء من اولاد الدیانیین بل و من احفادنا الروحانیین ...» وی را ستوده است و معلوم می‌شود که وی دارای جایگاه علمی بوده و میرزا برایش منزلت خاصی قائل بوده است. وی به مبحث اوامر احتمالاً قوانین اعتراضی نموده و میرزا این رساله را در پاسخ اعتراض او نگاشته و آن را تحویل شاگردش داده است و او هم به آن حاشیه زده و در مواردی پاسخ استاد را قانع‌کننده ندانسته است. از مقدمه رساله برمی‌آید که میرزا در آغاز قصد پاسخ دادن به اشکالات و نشر آن را نداشته است که مبادا به او اسائه ادب شود، بالاخص اینکه شاگرد در بین کلمات خود، به میرزا نیز توهین کرده است. اما میرزا بعد از تأمل از باب نصیحت و خیرخواهی، پاسخ اشکالات را نوشته و به شاگرد تقدیم داشته است.

آغاز: الحمدلله ملهم الخیر و الصواب و الصلاة علی اکمل من أوتی فصل الخطاب محمد و آله الطاهرین المطهرین و صحبه المرضیین خیر آل و اصحاب. اما بعد فان بعض الفضلاء الاذکیاء من اولادنا الدیانیین بل و من احفادنا الروحانیین ... اقترح علی فی ملاحظة ما کتبته فی طائفة من الاوراق فیما یتعلق بمباحث الامر من مسائل الاصول ... قوله سلمه الله تعالی: التحقیق فی المقام ... اعلم انه قد یکون استعمال اللفظ فی المعانی المصدریة الحدثیة او الصفاتیة و المعانی الجامدة معا ...

انجام: و لکن لیس هذا من باب ترتب الفائدة علی الأمر بل الإخبار بأنه سیجب علیه لو کان کذا - فلیتأمل.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، به کوشش سید مرتضی سیفی

[دنا ۵۹۱/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۵۶]

● **الرد علی رسالة شمس الرشاد لهدایة العباد** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ‘alā r.-i šams-ir-rašād li-hidāyat-il ‘ibād
آل عبدالجبار خطی، محمد بن عبد علی، - ۱۲۵۹ قمری
āl-e ‘abd-ol-jabbār-e xattī, mohammad ebn-e ‘abd-e ‘alī (- 1843)
این کتاب در رد زیدیه و اشکالات آنهاست تألیف یحیی بن عبدالله بن زید.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۵۵۳
آغاز: بسمله، الحمدلله موضح الطریق و مسهله عن المضیق بحکم البراهین ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی کبود و سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۷۴گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۹۸۸]

● **الرد علی رسالة غمزة البرهان** / اخلاق / عربی
ar-radd ‘alā r.-i ġamzat-il burhān
؟احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)
وابسته به: غمزة البرهان لشبهة الوسنان؛ اخباری، محمد بن عبدالنبی (۱۱۷۸-۱۲۳۲)
نامه رد و طعن بر کتاب «غمزة البرهان لنبهة الوسنان» می‌باشد که مؤلف آن میرزا محمد فرزند عبدالنبی نیشابوری اخباری مقتول است که گویا آن را به احمد فرزند زین الدین ارسال داشته و او این نامه را در رد آن به مؤلف نوشته و در آن وارد جزئیات موضوع نشده و صرفاً او را تخطئه نموده و گفته است: «همانطوری که خودت ادعا می‌کنی که بر قتل تو، توطئه می‌شود، تو به دست انسان مجهولی کشته می‌شوی و خون تو هدر می‌رود». از متن نامه برنمی‌آید که نویسنده آن، شیخ احمد باشد و مستند، فقط همان کلمه «کتبه احمد زین الدین» است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فقد کتبتم فی هذه الرسالة المسماة بغمزة البرهان ...
انجام: انهم قد تعاهدوا علی الانتصار و لا القصاص علی قتلک فتفوت علیک الدنیا و الاخرة و الله فی نفسک و السلام

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۵/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۷۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۷]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۵/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** انهم قد تعاهدوا کید الشیطان کان ضعیفا و کل اولئک کان مسئولا، قال فاتق الله فی نفسک، انتهی

خط: نسخ، بی کا، تا: شنبه ۵ ربیع الاول ۱۲۲۹ق؛ از برگ ۸۲ تا ۸۴ مطالب متفرقه‌ای به عربی، با دستخط مرحوم میرزا محمد حسن زنوزی (به تأیید سید علی اکبر شمس العلماء از نوادگان وی، در سال ۱۳۴۳ق) آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۷۶-۸۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۲۸ - ۲۸]

● **الرد علی الزنجانی** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ‘ala-z zanjānī
بحرانی، علی بن عبدالله، - ۱۳۱۹ قمری
bahrānī, ‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1902)
تاریخ تألیف: ۱۵ رجب ۱۲۹۹ق
از جمله پاسخ‌دهندگان بر مسائل پنج‌گانه گذشته بحرانی، شیخ علی بن محمد ولی زنجانی است، و با تمجید از مقام علمی زنجانی بعض موارد پاسخش را بحرانی با استدلال رد کرده شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶/۹ و ۷۱۲/۹ عکسی
آغاز: الحمدلله ... و بعد فقد ورد علینا جواب علی بعض المسائل من مصادر اصدرناها لایراد الجواب عنها من جهابذة النقاد؛ **انجام:** و قد ابتدات بتحریر هذه الاجوبة بعد مطالعة کلام ذلک المولی المبجل و التامل فیه بلافصل ولیکن ذلک معه علی حسب المناظرة.
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴، نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: مخمل نیلی، ۹گ (۶۷پ-۷۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۰۳] و [عکسی ف: ۲ - ۳۵۸]

← الرد علی الزیدیة ≻ جوابات المسائل الجارودیة و الزیدیة

● **الرد علی السوفسطائیة** / فلسفه / عربی
ar-radd ‘ala-s sūfasṭā’īya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۸/۳-ف
نسخه اصل: بادلیان ش ۷۰ فرازر (۱۰۴۸)؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۴]

← الرد علی شبهات الشیطان ≻ شبهات ابلیس

● **الرد علی شبهة الاعلم الاغلب** / فلسفه / عربی
ar-radd ‘alā šubhat-il a‘lam-il aġlab
ظهیرا، ظهیرالدین بن مراد، ق۱۲ قمری
zahīrā, zahīr-od-dīn ebn-e morād (- 18c)
وابسته به: الآصفیة؛ شیروانی ، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۰۹۸ق)
محل تألیف: اصفهان

«الآصفیة» رساله‌ای است از ملا میرزا محمد بن حسن شیروانی (- ۱۰۹۸ق) درباره دو شبهه معروف «شبهة الاعلم الاغلب» و «شبهة عدم المرکب» مشتمل بر مباحثی که بین مؤلف و آصف میرزا وزیر فارس در این موضوع رد و بدل شده است. این رد فلسفی، نظرات هر یک از این دو را آورده و در آنها گفتگو می‌کند. مؤلف آن را به استادش تقدیم داشته تا در آن نظر دهد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۴۷/۳

آغاز: حمدا لک اللهم یا ماحق کل باطل و محق کل حق و یافاتحا بمفاتیح هدایته کل رتاج مغلق صل علی رسولک الصادق المصدق؛ **انجام:** اللهم صل و سلم علیهم الی یوم التناد و احشرنا معهم و فی زمرتهم فی المعاد.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۳ رمضان ۱۰۹۶ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۲گ، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۱۹]

● **الرد علی الشیخ اسماعیل** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-š šayx ismāʻīl

رساله کوتاهی است در رد شیخ اسماعیل، شیخ اسماعیل جزء یکی از سلسله‌های صوفیه بوده و گویا ادعای قطبیت و کشف و کرامات نموده است مؤلف رساله حاضر (که در واقع نامه‌ای به شیخ اسماعیل است) در آن ادعاهای شیخ اسماعیل را رد و نصیحت نموده که از این ادعاها دست بردارد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۸۳/۷-۱۳/۶۳

آغاز: السلام التام والتحیة والاکرام ودوام الصلاح الی الافتتاح علی الملقب عند المخلوقات بشیخ اسماعیل ... وبعد فایها الاخ الشفیق انک تدعی امورا لاینبغی لک ولا للعلماء المعاندة فیه؛ **انجام:** فقال اسمعی قداجبتک بهذا الجواب سبع مرات فابیتَ الإن تسمعیه من الجنید انتهی

خط: نسخ، کا: حسین بن ملاحسن بن ملا قاسم، تا: شوال ۱۳۰۹ق، جا: سید؛ جلد: مقوا سرخ، ۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۰۵]

← الرد علی صاحب المفاتیح ⟵ حاشیة مفاتیح الشرایع

● **رد علی الصواعق** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-un ʻala-ṣ ṣawāʻiq

وابسته به: الصواعق المحرقة علی اهل الرفض و الزندقة؛ ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد (۹۰۹-۹۷۳)

الصواقع الموبقة لاخوان الشیاطین و الضلال و الزندقة = شرح صواعق المحرقة؛ کابلی، نصرالله

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۴۶۹

آغاز: بسمله.قال نصر الله الکابلی فی الصواقع؛ **انجام:** نباشد به آن هیچ باک چه جای آنکه کبیره با کفر باشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حامد حسین [رایانه]

● **الرد علی الصوفیة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-ṣ ṣūfīya

یزدی، حسن بن محمد علی، - ۱۲۴۲ قمری

yazdī, hasan ebn-e mohammad ʻalī (- 1827)

تاریخ تألیف: ۱۷ محرم ۱۲۳۶ق؛ محل تألیف: کربلا

کتابی است در رد صوفیان که به دستور استادش سید محمد مجاهد در یک «مقدمه» و چند «مقام» (یا مقصد) و «خاتمه»: مقدمه در وجوب امر به معروف و نهی از منکر؛ مقصد ۱. بیان مذاهب فاسده آنان شامل هفت «فصل»: ۱) مذاهب صوفیان، ۲) وحدت وجود و مفاسد آن، ۳) دلیل‌های عقلی اثبات آن، ۴) دلیل‌های نقلی آن، ۵) دلیل‌های عقلی بر ابطال وحدت وجود، ۶) آیات برای ابطال آن، ۷) اخبار دال بررد آن؛ مقام ۲. ذکر جمله‌ای از بدعت‌ها و خصایص باطله آنان شامل پنج «فصل»: ۱) وجد و اضطراب، ۲) غنا، ۳) ذکر خفی و جلی، ۴) ریاضت‌ها و اربعینیات، ۵) شیخ و مرشد؛ مقصد ۳. ذکر احوال برخی از شیوخ آنان شامل ده «فصل»: ۱) حسن بصری، ۲) سفیان ثوری و ابوهاشم کوفی، ۳) بایزید بسطامی، ۴) حسین بن منصور حلاج، ۵) ابراهیم ادهم و جنید و معروف کرخی و شبلی، ۶) عبدالقادر، ۷) محیی الدین و کفر و زندقه او، ۸) غزالی (فتوای او در حرمت لعن یزید و سخنانی دیگر از او)، ۹) ملای رومی، ۱۰) فریدالدین عطار، و ازآنان قدح می‌کند؛ خاتمه در بیان معنی کشف. یزدی بسیاری از کتاب‌های صوفیان و ردها که بر آنها نوشته‌اند خوانده و تصوف را سراسر تباه می‌سازد و آبرویی برای صوفیان نمی‌گذارد. گفته‌های او چندان علمی نیست و همان تکفیر و دشنام است و بس. در آن یاد می‌شود از سید اعظم علی بنکپوری و دلدار علی (نصیرآبادی) و تونی (احمد بن محمد) که رساله‌های رد بر صوفیان آنها در کشف الحجب (ص ۲۶۴) یاد شده است همچنین از شیخ علی عاملی نگارنده «الرد علی من یبیح الغناء» (کشف الحجب، همانجا) و میرزای قمی و محمد طاهر قمی و اردبیلی که از صوفیان نکوهش کرده‌اند. گویا از سخنان همه اینها بهره است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نصب الحق و قوی بنیانه و ازهق الباطل و هدم ارکانه و اوضح الهدی و انار برهانه و قلع اصول الکفر و الضلال بافصح بیانه ... و بعد ... و لما کان من اعظم البدع بدع الصوفیة و من اشد الضلال ضلال تلک الطائفة المبتدعة و من اتم المفاسد شبهات تلک الفرقة المضلة الملعونة ... و حیث ان فسادهم فی زماننا تمادی و تعدی و انتشر امرهم فی اقطار الارض و ذراو البحر طغی و الموج طمی ففرق من هوی و هوی

من غوی بحی اشتهر امرهم فی البلاد و اظهر و افسادهم بین العباد و اغتنموا الفرصة لفقدان اساطین العلماء فی دفع الاضلال و الافساد ... و تبعهم فی کل قطر کثیر من الانام بل غفیر من العوام ... و لعمری انهم اعظم ضرراً من مشرکی الهند و الافرنج و معاندی الروم و الزنج فان اخصم الخصماء الذی یلبس الحق بالباطل و اعدی الاعداء الذی یجعل الالحاد فی صورة الاسلام من کونه مختلطاً بین المسلمین و مجاوراً مع المؤمنین ... فحدانی ذلک الی تحریر رساله محتویة علی اظهار بعض عقائدهم الباطلة و اقاویلهم الکاذبة و مزخرفاتهم الفاسدة و فهو اتهم الکاسدة. ح انی کنت مأموراً بذلک من الاستاد الاعظم و شیخنا المعظم ... السید محمد ... فشرعت فیها ... مع ان الکتب عزیزة و ما یرجع الیه فی هذه المطالب فی هذه الاقطار قلیلة مع تراکم الاشغال و اختلال الحال و تغییر الاحوال فاقول فانا الفقیر الخاطی حسن بن محمد علی الیزدی تحقیق المقام یقتضی الکلام فی مقدمة و مقاصد و خاتمة ...

انجام: و من تأمل فی فتوحاته المکیة یراه ناسخاً للآیات الفرقانیة فکیف یکون هذا تابعاً لله و لرسوله فکیف حال من یعده فی الاولیاء بل یقول انه خاتم فص الولایة ختم الله علی قلوبهم ... و لعن الله اولهم و آخرهم و رفع الله عن المسلمین شرهم بمحمد و آله الطاهرین. هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه العجالة ... و کان الفراغ فی یوم الخمیس سابع عشر من شهر محرم الحرام من شهور سنةست و ثلثین و مأتین بعد الف من الهجرة المقدسة فی بلد کربلاء المشرفة المقدسة علی ساکنیها الف الف تحیة و السلام و الحمدلله علی ذلک.

[الذریعة ۲۰۶/۱۰]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۸۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۷ محرم ۱۲۳۶ق، جا: کربلا؛ مصحح، در پایان نسخه منظومه‌ای فقهی است درباره نماز: «ان الصلاة فی افضل القرب ...» احتمالاً قطعه‌ای از «الدرة النجفیة» سید بحرالعلوم است؛ جلد: تیماج سرخ، ۷۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۲۲۶]

۲. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن سید علی خوسفی قائنی خراسانی، تا: پنج‌شنبه دهه سوم ربیع الثانی ۱۲۶۱ق، جا: مدرسه حسین خان سرداب واقع در صحن مقدس حرم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۲۱سطر [ف: – ۱۰۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۷۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد محسن اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۸ جمادی الاول ۱۲۶۲ق، جا: کربلا مدرسه حسن خان سردار؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۰گ (۱پ–۷۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲ – ۳۳۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۱گ (۱۰۳پ–۱۷۳پ) [ف: ۶– ۲۳۷۴]

● الرد علی الصوفیة / کلام و اعتقادات / فارسی

ar-radd ʻala-ṣ ṣūfīya

بهبهانی، محمد جعفر بن محمدعلی،۱۱۷۸–۱۲۵۹قمری

behbahānī, mohammad jaʻfar ebn-e mohammad ʻalī (1765 - 1843)

[الذریعه ۲۰۶/۱۰]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۳۹

آغاز: که واجب ممکن یا ممکن واجب شود و هم چنین هر که از خرد نصیبی؛ **انجام:** که بهفت مرتبه وسیعتر از تمام دنیا باشد و وجود یک نفر عالم دینی بر شیطان دشواتر است از عبادت هزار عابد و چون عالمی بمیرد ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، بعضی اشعار مؤلف و نور علی شاه مکتوب است، نام کتاب و مؤلف به خط «محمد خوانساری» در سال ۱۳۳۴ مکتوب است؛ مهر: «عبده فتح الله بن محمد» (بیضی)، «عبده عبدالله الموسوی» (بیضی)، «عبده الراجی رضا الموسوی» (بیضی)، «الفقیر عبدالقادر بن محمد» (دایره)؛ جلد: مقوایی، ۹۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۱۰۰]

● الرد علی الصوفیة / عرفان و تصوف / عربی

ar-radd ʻala-ṣ ṣūfīya

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ – ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad jaʻfar ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۸ق

رد مختصری است بر بدعت‌های اهل تصوف در یک «مقدمه» و سه «باب» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی بیان وجه توصیفهم بهذا الوصف؛ باب ۱. بیان اصول مذهبهم؛ ۲. (در نسخه نیامده)؛ ۳. نبذ من الادلة الدالة علی بطلان تلک الطریقة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۵۱/۳

آغاز: الحمدلله علی نواله ... ان هذه عجالة ذکرت فیها نبذاً مما یدل علی بطلان طریقة أهل البدع الصوفیة؛ **انجام:** فینتفی النبوة و الامامة و الثواب و العقاب و من اعتقد ذلک فهو کافر نجس کالکلاب

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۳۹ر-۴۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۲۳۸]

● الرد علی طریق النجاة / عرفان و تصوف / فارسی

ar-radd ‘alā tarīq-en najāt

خرده‌گیری از صوفیان است و در آن یاد شده از روضات الجنات از رجال میرزا محمد اخباری و از بستان السیاحه و باید از متأخران باشد. محتملاً ردی است بر «طریق النجاة عن بعض الشبهات» علی بن محمد شیرازی (قرن ۱۲) باشد که در سال ۱۳۲۰ در شیراز چاپ سنگی شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۶۱

آغاز: بسمله. بعض مومنین از تجار بلد کرمانشاهان کتاب کوچکی که نام آن طریق النجاة عن بعض الشبهات بود از بعض روساء اهل تصوف بود نزد حقیر آورده یکی دو شب باو نگاه کردم آنچه بنظر آمد نوشتم؛ **انجام:** که حالشان را خداوند علی اعلی فرموده سواء اعلیهم انذرتهم ... لایومنون فائده ندارد و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۴۷۰]

● الرد علی طریقة میرزا محمد الاخباری / اصول فقه / عربی

ar-radd ‘alā ṭarīqat-i mīrzā muḥammad al-axbārī

ایجی، علی اکبر بن محمد باقر، - ۱۲۳۲ قمری

Ījī, ‘alī akbar ebn-e mohammad bāqer (- 1817)

وابسته به: مصادر الانوار فی تحقیق الاجتهاد و الاخبار؛ اخباری، محمد بن عبدالنبی (۱۱۷۸-۱۲۳۲)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۲ق

ردی است بر نظریات میرزا محمد اخباری و برخی از عبارات رساله‌های او از قبیل «مصادر الأنوار فی تحقیق الاجتهاد و الاخبار» را که مورد برسی و نقد قرار داده است. مقدمه آن به فارسی آمده لیکن در پایان مقدمه عنوان کرده «چون سخن با طلاب علماست و ارباب کمال و معرفت، به زبان عربی ایراد می‌نمایم».

[دنا ۵۹۱/۵؛ أعیان الشیعة: ۱۷۱/۸؛ زبدة المعارف:چاپ ۱۳۳۵ شمسی، ۷۶۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۲۱/۴

آغاز: باید و آن أخذ از دیگریست نه هر که باشد بلکه آن کس که از اخذ از او علم حاصل شود او را که از متابعت او برائت ذمه حاصل می‌شود او را به عنوان جزم؛ **انجام:** الرابع عشر، لو ادعی علی الحاکم المعزول القضاء بشهادة فاسقین قبل تکلیف البینة لاعترافه بنقل المال و ادعائه مزیل الضمان و قیل یقبل قوله بیمینه لان الظاهر من الحکام الاستظهار فی حکمهم فیرجح الظاهر و هو اقوی هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة.

خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد بن محمد صادق خوانساری، تا: ۹ شوال ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی از خود مؤلف با نشان «منه سلمه الله»، مقدمه کتاب به فارسی نگاشته شده؛ مهر: «عبده محمد حسین بن احمد» (بیضی)، «الراجی الی الله محمد تقی بن العابد» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۸۱گ (۱۷۳ر-۲۵۳ر)، ۳۴ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۵۵۴]

● الرد علی الظاهریة و المشبهة و المجسمة / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ‘ala-ẓ ẓāhirīyya wa-l mušabbiha wa-l mujassima

دو فصل دارد نخستین در توحید و دومی در تنزیه انبیا است (به عربی) در آن از مقداد بن عبدالله سیوری و لوامع الهیه او آمده است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۸۷/۲

آغاز: الحمدلله ملهم الحق و التحقیق و دامغ اهل الزیغ و التنمیق ... و بعد فهذه رسالة فی الرد علی الظاهریة و المجسمة و المشبهة ... و فها فصلان؛ **انجام:** فقد ظهر الحق ظهور الصباح و انارلنا کانارة المصباح و الحمد لذی الفلاح و الصلاة ... اولی الفضل و الصلاح؛ بی‌کا، بی‌تا، ۱۳گ (۳۳پ-۴۵ر) [ف: ۵ - ۶]

● الرد علی الغناء / فقه / عربی

ar-radd ‘ala-l ġinā’

رساله کوتاهی در رد غنا و صوفیانی است که بر آن پافشاری می‌کنند. با ذکر احادیثی از پیامبر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۶۶/۳

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان من الما و الطین ثم ماره بحسن الاخلاق و الاعمال و سیئها الی اعلی علیین و اسفل سافلین؛ **انجام:** فجنبوه النسا فان الغنا اعد الزنا. اخرجه ابن ابی الدنیا و البیهقی. و عن علی بن الحسین ما. قدست امة فیها البربط. اخرجه من ابن ابی الدنیا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۳۹پ-۲۴۳ر)، ۳۶ و ۲۸ سطر (۱۱/۵×۲۲/۵ و ۱۴/۵×۲۴)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲۰ - ۱۵۵]

● الرد علی الفلاسفة و الصوفیة (رسالة فی) / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ‘ala-l falāsifa wa-ṣ ṣūfīyya (r.-un fī)

حسنی بهبهانی، محمدعلی بن محمد مؤمن، ق۱۲ قمری
hasanī behbahānī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad mo’men (- 18c)

تاریخ تألیف: جمعه ۵ صفر ۱۲۲۱ق
گویا از همان بهبهانی که در روز دوشنبه ۴ رمضان ۱۲۱۸ بدو الهام شده است؛ گویا همان است که در الذریعه (۲۰۸/۱۰) از آن یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۳۴/۵

آغاز: بسمله و به نستعین، حمد له، صلاة ... اما بعد فهذه ما اطعمنی ربی فی غداة یوم الاثنین رابع شهر رمضان المبارک سنة الف و ماتین و ثمانی عشرة؛ **انجام:** سفید گذارده شده: لیس باذلال بل اعزاز لها.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۲۶ر–۱۲۸پ)، ۳۰ سطر (۱۷×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۶ – ۳۲۱]

● رد علی قاعدة «من ملک شیئا ملک الاقرار به» / فقه / عربی

radd-un ‘alā qā‘idat-i «man malaka šay’-an malaka-l iqrār bi-h»

قزوینی حائری، محمد حسین بن عباسعلی، ۱۲۱۸–۱۲۸۱ قمری
qazvīnī hā’erī, mohammad hoseyn ebn-e ‘abbās-‘alī (1804 - 1865)

ردی است بر قاعده‌ای در فقه «من ملک شیئا ملک الاقرار به» و طی آن مؤلف کوشیده به صورت پرسش و پاسخ این قاعده را رد نماید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۰۱/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... مسألة: هل یقبل اقرار الزوج بطلاق زوجته بالنسلبة الیها و ینفذ فی حقها و حق باقی الازواج؛ **انجام:** جعلها قاعدتین مسلمتین عندهم و فرع لهما فروعاً کثیرة ولکن الحق ما ذکرنا و اخترناه والسلام من خیر ختام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ انجام رساله در پشت برگ ۸۸ آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۷۸ر–۸۸پ)، ۱۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳ – ۳۷۱]

● الرد علی القانون = رساله در نقض کتاب قانون / طب / عربی

ar-radd ‘ala-l qānūn = r. dar naqz-e k.-e qānūn

فرید غیلانی، عمر بن علی، – ۵۸۲ قمری
farīd-e qeylānī, ‘omar ebn-e ‘alī (- 1187)

وابسته به: القانون فی الطب؛ ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰–۴۲۸)

نقض و رد است بر مبحث ادویه مفرده (بسیطه) از کتاب قانون شیخ الرئیس ابوعلی سینا و چنانچه مؤلف در دیباچه تصریح کرده است تناقص‌های بسیاری از ابن سینا در کتاب قانون دیده و یکایک آنچه مربوط به آن فصل بوده در این رساله جمع‌آورده است. مؤلف افضل الدین عمر ابن غیلان بلخی است. ابن غیلان درباره شیخ الرئیس خوشبین نبوده و کتاب قانون را (در دیباچه این رساله) ترجمه و نقل ناشیانه و بدون تحقیقی از کتب قدماء دانسته و در پایان رساله نیز درباره آن سخن گفته و مدعی شده است که اغلاط کتاب قانون در برابر خطاهای ابن‌سینا در علوم حقیقیه (فلسفه) ناچیز است. وی می‌گوید من تألیفی به نام «التوطئه للتخطئه» دارم که موضوع آن تنها بیان غلط‌های منطقی ابن‌سینا و همچنین خطاهای اوست در رساله‌ای که در اثبات حدوث عالم نوشته است. اینک متن عبارت ابن غیلان: «و هو نزر یسیر بالقیاس الی مخطوفات ابن سینا فی العلوم الحقیقیة التی ناقص فیها الحق و خالف بها دین الاسلام و قد ثبت بعض خطاه فی تلک العلوم فی رسالة سمیتها بالتوطیه للتخطئة و هی مقصورة علی بیان ما سهی فیه من اشکال الاقیسه فی مختلطاتها من علم المنطق و فی کتاب صنفه فی اثبات حدوت العالم». (عبدالحسین حائری)
[دیباچه تبصره ساوی ۲۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۸

آغاز: قال الشیخ الامام الفاضل افضل الدین عمر بن غیلان البلخی انی تصفحت کتاب الادویه المفردة من کتاب القانون فی الطب لابی علی بن سینا فوجدت من الاختلاف و التفاوت و التناقض ما یدل علی ان جل ما فیه منقول من کتب متقدمه مختلفه من غیر رویه فی نقله و اعتناء بالتحقیق فیه فاحببت ان انبه الشرکاء فی العلم علی ذلک و اکفیهم مؤنة البحث و تعب الطلب و اقتصرت من جملة ذلک علی اثبات ما یختص بطبائع الادویة؛ **انجام:** فلذلک کان هذا النمط من الکلام یذعن ان یستعمل به و یثبت ان یوجد به مثله لکن لکمال ظهوره صلح تسکیت من یعتمد انه مصعوم من الزلل و ان الخطاء علیه محال

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴ – ۲۶۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۶۶–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۱]

● الرد علی القصیدة النزاریة / شعر / عربی

ar-radd ‘ala-l qaṣīdat-in nizārīya

اسلمی، علی بن سلیمان
aslamī, ‘alī ebn-e soleymān

وابسته به: القصیدة النزاریة؛ محیا بن علیق

این قصیده که یکصد و بیست و چهار بیت است، پاسخ القصیدة النزارية محيا بن علیق میباشد که با همان قافیه و روی نظم شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۱۵/۱۵

آغاز: فخارنا سیوف الهند یکفینا ×× عن فخر کم بآل عدنان و یغنینا؛ **انجام:** استغفرالله من کل الذنوب معاً ×× و نسأل الله للتوفیق یهدینا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۱۳۱پ-۱۳۵ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۲۱۷]

● الرد على قطب الدين / فلسفه / عربی

ar-radd ʻalā quṭb-id-dīn

خوارزمی، علاءالدین نعمان

xārazmī, ʻalā'-od-dīn no'mān

خوارزمی اشکالاتی بر بعضی از قواعد حکما و فلاسفه نگاشته بود و قطب الدین (؟) به آنها پاسخ گفته و این رساله ردی است بر پاره‌ای از گفته‌های قطب الدین که مؤلف به درخواست وی نگاشته است

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۷۰/۴

آغاز: بعد حمد اول الاوائل و الصلاة عل آخر الاواخر محمد و آله، یقول افقر عباد الله؛ **انجام:** و اسأل الله تعالی أن یبلغه مناه فی دینه و دنیاه و یکون سالماً للخیر غانماً

بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۴گ (۷۵پ-۷۸ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۹ - ۱۴۶]

● الرد على القوشچی فی بحث تقديم المسند اليه من الايضاح / معانی بیان / عربی

ar-radd ʻala-l qūščī fī baḥṯ-i taqdīm-il musnad-i ilay-h min-al īḍāh

جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم، - ۹۷۶ ؟ قمری

jorjānī, ab-ol-fath ebn-e maxdūm (- 1569)

وابسته به: حاشية الايضاح = المسند اليه = رسالة ما انا قلت؛ قوشچی، علی بن محمد (-۸۷۹)

حاشیه بر حاشیه مولی علی قوشچی بر بحث «تقدیم مسند الیه» از کتاب ایضاح خطیب دمشقی معروف به رساله ما انا قلت. در آن از قوشچی با عنوان «قال العلامه العلی» یاد می‌کند. در طبقات اعلام الشیعه از رساله «الرد علی القوشچی فی بحث تقدیم المسند الیه من الایضاح فی البلاغة» یاد شده است.

[طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۰ و ۱۱، ۲۴۵-۲۴۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۵۸-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله علی نعمائه و ما انا قلت لا یلیق بکبریائه ... اما بعد فیقول العبد المحتاج ابوالفتح بن مخدوم الحسینی ... هذه فوائد جلیله و فوائد جمیله بل عجاله مورده علی رساله مفرده لفرید الدهر و الزمان ... العلامة العلی علی القوشچی ... فی بحث تقدیم المسند الیه و تسعة اعتراضات اوردها علیه و علی ما کتب بعض المشایخ و العلماء ... قال العلامه العلی ... فیه نظر ...

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۶۴پ-۱۶۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۳۸]

● الرد علی کتاب الحقایق و کشف المحجوب لبعض النصیریین و الدفاع عن مولینا (المستنصر) / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻalā k.-il ḥaqāyiq wa kašf-il maḥjūb li-ba'ḍ-in naṣīrīyīn wa-d difā' ʻan muwlānā (al-mustanṣar)

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ʻalī (- 1042)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۵۳/۱-ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۷]

● الرد على المتعصب العنيد فی الرد علی من لم یجوز اللعن علی یزید / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l muta'aṣṣib-il ʻanīd fi-r radd ʻalā man lam yujawwiz-ul la'n ʻala-l yazīd

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟ - ۵۹۷ قمری

ebn-e jawzī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ʻalī (1115 - 1201)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۹ ذیقعده ۵۸۰ق

دانشمند اخباری حافظ واعظ جمال الدین ابوالفرج عبدالرحمن بن علی بن محمد بن علی بن الجوزی صدیقی بغدادی حنبلی در این دفتر روشن نمود که نفرین و لعن بر یزید پسر معاویه روا است. او در دیباچه می‌گوید که کسی از من در یکی از مجلس‌های وعظ پرسید که آیا بر یزید که با حسین کرد آنچه را که کرد و دستور داد که در شهر مدینه یغما کنند نفرین رواست؟ من بدو گفتم که همین کرده‌های او خود بسنده است و نیازی به نفرین ندارد و خاموشی بهتر است. باز گفت این را می‌دانم مگر اینکه می‌خواهم بدانم بر او می‌توان لعن کرد؟ من گفتم آری دانشمندان پارسا که یکی از آنها احمد بن حنبل است آن را روا بداشتند. این سخن من به خواجه‌ای که حدیث خوانده بود مگر اینکه هنوز از عصبیت عامیانه نرسته بود رسید. آن را نپذیرفته و دفتری بساخت و در آن از یزید یاری نمود. آن

دفتر را یکی از شاگردانم نزد من آورد و درخواست که آن را رد نویسم.
پس دیباچه چهارده فصل است: ۱. شامل حدیث‌هایی که در آنها به کسانی لعن شده که در تبهکاری به یک‌صدم یزید نمی‌رسند؛ ۲ تا ۹. سرگذشت و زندگی یزید و کارهایی که با حسین و سر بریده او و خاندان او و همچنین با مردم مدینه کرده است و به مانند مقتلی است؛ ۱۰ تا ۱۴. رد گفته‌های این شیخ است و او یزید را فرمانروایی می‌داند که مردم بدو بیعت کردند و همه از او خشنود بودند به جز پنج تن. آن هم پیشوا اگر چه ستمکار هم باشد باید از او پیروی نمود گذشته از همه اینها او را معاویه‌ای که درباره اش پیامبر فرمود:«خدایا او را راهبر و راهنما کن و راه بدو بنمای» برای فرمانروایی برگزید و او مردی بخشنده بوده و قرآن می‌خواند و حسین بر همچه فرمانروایی بشورید. ابن جوزی همه سخنان او را در این فصل‌ها به خوبی رد می کند.
در روضات (ص ۴۱۱ و ۶۹۱) نام این دفتر چنان‌که یاد کرده‌ایم آمده است، ولی در خود متن نامبرده نشد. در کشف الظنون (۵۳۷:۱) دارد که «الرد علی المتعصب العنید المانع من ذم یزید» از ابن جوزی است و آغازش چنین است: «الحمدلله کفا اجلاله».
پیش از ابن جوزی عمادالدین ابوالحسن علی بن محمد بن علی کیاهراسی طبری فقیه شافعی (۴۵۰-۵۰۴ق) از بزرگترین شاگردان امام الحرمین جوینی و دوم غزالی بلکه برتر از او در پاسخ پرسشی که از او کرده‌اند درباره یزید گفت که او صحابی نبود و در روزگار عمر زاده شد و احمد و مالک و ابوحنیفه دو گونه سخن درباره‌اش گفته‌اند: تلویح و تصریح و ما تصریح می‌گوییم و آشکارا چه او بود که نرد می‌باخت و با یوز شکار می‌کرد و هماره می می‌خورد و سرودها درباره می‌دارد او در این زمینه داد سخن بداد و نام خویش در پشت برگه پاسخ نوشت. ابو حامد غزالی (۴۵۰-۵۰۵ق) بر خلاف کیاهراسی و در پاسخ پرسندگان لعن بر یزید را روا نداشت و گفتار او و کیاهراسی هر دو در تاریخ ابن خلکان (ش ۴۰۳) و در روضات الجنات (ص ۶۹۱) دیده می‌شود. تفتازانی در شرح مقاصد هم در این زمینه گفتگو نموده و گفت لعن بر یزید رواست و پیشینیان مانند غزالی و دیگران که از آن باز داشته‌اند برای این است که مردم مبادا گستاخ شوند و درباره خلیفه‌های دیگر سخنی بگویند. «روضات» از ابن حجر شهاب الدین احمد هیتمی در الصواعق المحرقة فی الرد علی اهل البدع و الزندقة (چاپ شرفیه مصر در ۱۳۰۸ با تطهیر الجنان و اللسان عن الخطور و التفوه بثاب سیدنا معاویة بن ابی سفیان ص ۱۲۵) گفته که سنیان درباره کفر یزید اختلاف دارند برخی مانند ابن جوزی و سبطش او را کافر می‌دانند و دسته‌ای او را مؤمن می‌پندارند و گروهی از محققان توقف کرده‌اند. ابن جوزی در «الرد علی المتعصب العنید المانع من ذم یزید» سخنان احمد حنبل و قاضی ابی یعلی را آورده است. گروهی می گویند که لعن او روا نیست و از آنها است غزالی. ابن حجر در اینجا خود هم دلیل می‌آورد که نباید بر او لعن کرد سپس می‌نویسد که ابن صلاح هم در فتاوای خود آن را روا نداشت و گفت که بهتر آن است که او را مانند دیگر خلیفه‌های غیرراشد و پادشاهان اسلام بدانیم نه دوستشان بداریم و نه لعن بر آنها بفرستیم. پس از این باز ابن حجر می گوید که غزالی و متولی (ابوسعید عبدالرحمن بن ابی محمد مأمون بن علی شافعی نیشابوری فقیه اصولی مدرس نظامیه م ۴۷۸) و دیگران گفته‌اند که کار یزید با خداست و واعظ و دیگران نباید مقتل حسین را روایت کنند و از جنگ و ستیزهای صحابه بر زبان رانند تا مبادا مردم آنها را دشمن بدارند و بدانها بد گویند چه آنها نشانه‌های دین اند و به گفته ابی صلاح و نووی همه آنها عادلند (نیز بنگرید به روضات). قاضی محدث مفسر ادیب ابن العربی ابوبکر محمد بن عبدالله بن محمد معافری اشبیلی مالکی (۴۶۸-۵۴۳) شاگرد غزالی و ابی بکر چاپی و استاد روایت و اسناد ابو عبدالله محمد بن عیشون و شیخ محیی الدین در فتوحات، می‌گوید که: «لم یقتل یزید الحسین الا بسیف جده ×× ای لانه الخلیفة و الحسین باغ علیه» (روضات ص ۶۹۵؛ زرکلی ۱۱۰:۳؛ معجم المطبوعات ص ۱۷۴). در مقامع الفضل آقا میرزا محمد علی کرمانشاهی (– ۱۲۱۶ق) فرزند محقق بهبهانی (چاپ دوم سنگی نسخ به کوشش آقا میرزا اسحق کتابفروش در ۱۳۱۶ص ۱۲۹) دارد که لعن بر یزید رواست و به سود نفرین‌کننده و به زیان او. (محمد تقی دانش پژوه، با تلخیص)
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نجینا بالعلم من موافقة الضلال و الاهواء و سلمنابه من موافقة الجهال الغوغاء و اشهد ان لا اله الا الله ... و ان محمدا عبده و رسوله ... و علی اهل بیته الطاهرین الفضلاء و علی اصحابه و اتباعه الی یوم الحشر و الجزاء و سلم. سألنی سائل فی بعض مجالس الوعظ عن یزید بن معاویة و ما فعل فی حق الحسین ص و ما امر به من نهب المدینة فقال لی: ایجوز ان یلعن؟ فقلت یکفیه ما به و السکوت اصلح. فقال: قد علمت ان السکوت اصلح ولکن هل تجوز لعنته؟ فقلت: قد اجازها العلماء الورعون منهم احمد بن حنبل. فبلغ کلامی الی شیخ قد قرأ الاحادیث مروية و لم یخرج عن العصبية العامية فانکر ذلک و صنف جزأ ینتصر فیه لیزید فحمله الی بعض اصحابی و سألنی الرد علیه. فقلت: ما ازال اعرف هذا الشیخ بقلة العلم و الفهم و انما یحدث من یفهم ... قال الخلیل بن احمد: الناس اربعة رجل یدری و یدری انه یدری فذاک عالم فخذوا عنه و رجل یدری و لایدری انه یدری فذاک ناس فذکروه و رجل لایدری و یدری انه لایدری فذاک مسترشد فعلموه و رجل لایدری و لایدری انه لایدری فذاک جاهل فارفضوه و هذا الشیخ لایعرف المنقولات و لایفهم المقولات لکنه یقرء الحدیث و لایدری صحیحه من سقیمه و لا مقطوعه من موصوله و لا تابعیا من صحابی؛ **انجام:** قال هذا الشیخ ان قوما دخلوا علی یزید و هو یقرأ المصحف. قلنا علی هذا نقطع (باندازه دو سه

کلمه سفید است) جواب هذه الحجة نسئل الله عزوجل ان یمتعنا بعقولنا و یحفظنا من موافقة اهوائنا انه قریب مجیب. و الحمدلله وحده و صلی الله علی من لانبی بعده و علی اخیه المؤکد له عهده و علی بنیه الذین باهل بهم وفده صلوة یفوت حصر (ه) و عده و تتجاوز وصفه وحده. علقت هذه الرسالة قربا الی الله تعالی و اکراما لنبیه و برابو صیه صلی الله علیهما و علی ذریتهما المعصومین الائمة الطاهرین الکرام المنتجبین.

چاپ: تحقیق محمد کاظم المحمودی، بی جا بی نا، ۱۴۰۳ق.

[مؤلفات ابن الجوزی /۱۰۳؛ بروکلمان، ذیل ۹۱۷/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۳ و ۴۵۲۸-ف

آغاز و انجام: برابر

از ترقیمه این نسخه معلوم می‌شود که ابن جوزی نگارش آن را در روز سه‌شنبه ۹ ذیقعده ۵۸۰ در هفتاد سالگی خود در مدرسه شاطبیه به پایان رساند و نسخه اصل ۸۳۹ سطر و ۳۱ برگ بوده است و نجیب الدین عبدالمحمود بن المبارک المحاور از روی آن نسخه‌ای نوشت سپس عبدالرحمن بن محمد العتائقی از روی آن نسخه برداشت و در ۱۳ ذیقعده ۷۶۲ نوشتن آن را به انجام رساند و آن را با نسخه اصل برابر نمود. چنانکه ابن جوزی خود می‌نویسد پسر و دختر او و چند تن از شاگردانش آن را از زبان او شنیده‌اند. نسخه ما هم گویا بیواسطه از روی نسخه ابن العتائقی نوشته شده است؛ خط: نسخ درشت، کا: مهدی نوری، تا: ۱ محرم ۱۳۰۴ق، جا: نجف اشرف؛ عنوان آن در گ ۱ر چنین است: «هو. هذا الکتاب الموسوم بالرد علی من یجوز اللعن علی یزید لامام المحدثین عبدالرحمن بن الجوزی»؛ مهر: «جزو کتابخانه ضیاءالدین نوری»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۵۷گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۱۳۱۹] و [فیلمها ف: ۳ - ۶۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کازرونی ابوالقاسم، تا: ۱۳۰۹ق؛ احتمال دارد که این نسخه از روی نسخه بالا نوشته شده باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۷گ، ۱۳ سطر [رایانه]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۸عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۴۱۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● الرد علی المجبرة / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l mujabbara

حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ - ۲۴۶ قمری

hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)

ردهایی است بر عقاید مجبره و قدریه با توجه به آیات کریمه.

[مولفات الزیدیة ۲۲/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۲۱

آغاز: الحمد لله المحسن الی جمیع خلقه بما عمهم من فضله و احسانه الذی لم یظلم مثقال ذرة و ان تک حسنة یضاعفها

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۱۲ص (۵۰۱-۵۱۲) [عکسی ف: ۱ - ۹۱]

● الرد علی المجبرة (مقالة فی) / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l mujabbara (mq.-un fī)

همدانی، عبدالجبار بن احمد، ۳۵۹ - ۴۱۵ قمری

hamadānī, ʻabd-ol-jabbār ebn-e ahmad (971 - 1025)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۰۵/۲

آغاز: ذکرت ان المجبرة قد اجترأت فی وقتنا هذا علی التزام اشیاء؛ **انجام:** تمت مقاله القاضی عبدالجبار ... مصلیا مسلما

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۴-۱۳)، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۷]

● الرد علی المجتهدین / اصول فقه / عربی

ar-radd ʻala-l mujtahidīn

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)

تاریخ تألیف: ۴ ذیحجه ۱۲۱۹ق؛ محل تألیف: کربلا

در بیان ادله فروع (کتاب، سنت، عقل، اجماع) به روش اخباری‌ها.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۷۸/۲

آغاز: الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فقد سألنی بعض أجلة الاخوان و سادة الخلان حرسه الله تعالی؛ **انجام:** فالاحتیاط مهما أمکن وهذا ایضاً بالاختیار کما تقلمت انتهی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در حیات مؤلف، جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۱۰۲ر-۱۰۳ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۰]

● الرد علی المجتهدین / متفرقه / عربی

ar-radd ʻala-l mujtahidīn

هندی، میرزا محمد

hendī, mīrzā mohammad

در پاره‌ای از اصلاح را که مجتهدین از آنها استفاده می‌کنند (مانند معنی کتاب و سنت و خطای در اجتهاد). در این کتاب به روش اخباریان بحث شده و در آخر رساله تصریح شده که از

افادات میرزا محمد هندی می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۲۳/۲

آغاز: و العدة انه لا امکان للامرة ایضا فی الاحکام الشرعیة و کلما حسبوه ظنا فهو اعتقاد؛ **انجام:** فما لهؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم

خط: نسخ، کا: یاد علی بن ممتاز علی حسنی باره‌ای، تا: چهارشنبه ۱۰ رجب ۱۲۳۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۳۷ر-۴۰پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۷ – ۱۹۲]

● **الرد علی المحقق الحلی فی اثبات المعدوم** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l muḥaqqiq al-ḥillī fī iṯbāt-il maʻdūm

عودی، حسین بن ابی القاسم، ق۸ قمری

ʻūdī, hoseyn ebn-e abe-l-qāsem (- 14c)

وابسته به: اثبات المعدوم؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

ردیه‌ای است بر رساله جوابیه محقق حلی در مسأله اثبات المعدوم.

آغاز: بسمله. قال الشیخ الامام العالم الفاضل الکامل المتقن المحقق المفنن العلامة شرف الدین ابو عبدالله الحسین بن ابی القاسم بن الحسین بن محمد العودی الأسدی الحلی عفا الله عنه: وقفت علی الجواب الذی أجاب به ابوالقاسم جعفر بن سعید رحمه الله عن معتقد الاثبات هل هن کافر أو مؤمن، فرأیت قد تخطی الصواب و تعداه و تعاما عن الحق و تناساه، فأحببت ان ابین فیه غلطه و اکشف للناظرین سقطه ... قوله فی حکایة مذهبهم و تقریر اعتقادهم القدر و العلوم.

انجام: و هذا النقض أوردناه علی جهة الاختصار، و ان کان قد خرج عن والدی متع الله الکافة بطول بقائه مسألة کبیرة فی المعنی فمن أرادها وقف علیها هناک ذکر فیها جمیع ذلک ... النهایات.

چاپ: این ردیه همراه با متن رساله در میراث اسلامی ایران، دفتر اول، ص ۱۵۷-۱۷۴ به چاپ رسیده

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۴/۹

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه بادلیان در آکسفورد انگلستان F64 عربی (.E 157)؛خط:نسخ،کا:احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی،تا:۷۴۱ق؛۵ص(۱۰۰-۱۰۴)،۱۷سطر[عکسی ف:۳- ۲۱۴]

● **الرد علی المعترض** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l muʻtariḍ

بحرانی، علی بن عبدالله، – ۱۳۱۹ قمری

Bahrānī, ʻalī-ye-bn-e ʻabd-ol-lāh (- 1902)

تاریخ تألیف: ۶ شوال ۱۳۰۶ق

یکی از شیعیان مقیم هند نامه‌ای به بحرانی نوشته و در آن پیرامون شبیه‌سازی که در عزاداری‌ها مرسوم است و همچنین بیان مقام شیخین، چنان‌که در نوشته‌های وی دیده می‌شود، اعتراض کرده او را با استدلال پاسخ می‌گوید.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۶/۱۶ و ۷۱۲/۱۶ عکسی

آغاز: الحمدلله کما هو اهله ... و بعد فقد اتانی کتاب من بعض اخواننا الامامیة القاطنین فی بلاد الهند؛ **انجام:** و لکنی لذلک اکتفیت بما ذکرت من البیان فقیه کفایة لاهل العقول و الاذهان.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مولف؛ جلد: مخمل نیلی، ۵گ (۱۰۷پ-۱۱۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ – ۲۰۶] و [عکسی ف: ۲ – ۳۶۰]

● **الرد علی مقالة ابی الفرج الیمامی = رسالة الی ابی الفرج الیمامی** / طب / عربی

ar-radd ʻalā mq.-i abi-l-faraj al-yamāmī = r.-un ilā abi-l-faraj al-yamāmī

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981 - 1038)

جواب ابن سیناست به اعتراض ابوالفرج ابن ابی سعید الیمامی بر رساله جوابیه او در خصوص چند مسأله طبی در موضوع داروهای مسهل و ابن سینا در این رساله بر ابوالفرج سخت برآشفته و مدعی شده است که اصولاً مطالبی را که ابی الفرج به وی نسبت داده شایسته کودکی نیز نیست. وی چندین بار در اثناء رساله تألیف چنان رساله و نگاشتن چنان دستورات را انکار و آرزو کرده است که با ابوالفرج ملاقات می‌کرد و پرده از این معما برمی‌داشت.

آغاز: بسمله اعترض علی فیما وجده الشیخ ابو الفرج من الاخلال و الاختلاط فی مقالة لی کتبها مجیبا فیما وسطت فیه و ان کان ایضا قد امعن فی القول و الثناء الجمیل کما یلیق بحر مثله مخلوطا بغمزات و لمزات فیما ضرب ممالم یزل اهل الفضل یصون عنه فی المشافهات و الحکایات و لو کان القائل غیره و المقول غیری و قد حکی عنی ما لم اقله و لا اقوله ...

انجام: فیکون التفاوض علی کتمان انشاءالله وحده

چاپ: در رسائل ابن سینا شماره ۱ چاپ ۱۳۵۳ آنکارا

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۰/۱۲-ف

نسخه اصل: اونیو سیته ۴۷۱۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۵۷۶ق؛ مقابله شده؛ ۲گ (۸۰-۸۱)، ۲۴ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۷۶۶/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یکون رقیقة یحتاج ان یقوم. (ناقص)

خط: نستعلیق، کا: محمد بن کمال الدین حسین، تا: یک‌شنبه ۲۱

صفر ۹۴۴ق، جا: قم؛ کاغذ: شکری و نخودی، جلد: مقوا، ۷ص (۲۹۷–۳۰۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ – ۳۵۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲ق، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱ق، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۱۲۴۵؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۲۴۰ر–۲۴۲ر)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶ – ۲۴۱۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۹ – ۲۳۰]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۹۰/۲۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ در آخر آن آمده «کتبه آخوند صدرا»؛ جلد: تیماج خرمایی، ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ – ۲۰۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۳/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** لایسهل غیر الدقیق.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد، ۱ص (۵۷پ)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷ – ۴۲۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴ – ۲۷۹]

← الرد علی ملا خلیل القزوینی (رسالة فی) ≻ شبهة الدور

● الرد علی الملحد / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻala-l mulḥid

حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ – ۲۴۶ قمری

hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)

احتجاجات و مناقشاتی است با یکی از ملاحده که مقیم مصر بوده و هنگامی که مؤلف در مصر مخفی بوده او را دیده است. مسائل مطرح شده درباره خلق انسان، توحید خداوند، بعضی از صفات او و رسالت و غیره می‌باشد، و بیشتر پاسخ‌ها دلیل‌های عقلی است با شواهدی از آیات قرآنی و عناوین «قال الملحد – قال القاسم».

[مولفات الزیدیة ۲۴/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۱۳

آغاز: قیل کان وافی مصر رجل من الملحدین و کان یحضر مجالس فقهائها و متکلمیها فیسالهم عن مسائل الملحدین

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۱۹ص (۳۵۹–۳۷۷) [عکسی ف: ۱ – ۸۸]

● الرد علی من احل جمیع السمک / فقه / عربی

ar-radd ʻalā man aḥalla jamīʻ-is samak

بحرانی، علی بن عبدالله، – ۱۳۱۹ قمری

Bahrānī, ʻalī-ye-bn-e ʻabd-ol-lāh (- 1902)

تاریخ تألیف: ۱۸ ربیع الاول ۱۳۰۸ق

ردی است استدلالی بر آنان که تمام انواع ماهی‌ها را حلال می‌دانند، پاسخ سؤالی است که یکی از زنگباری‌ها پرسیده و بحرانی به آن پاسخ گفته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶/۱۷ و ۷۱۲/۱۷ عکسی

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... فقد سالنی بعض المتشیعین من القاطنین بزنجار عن حکم ما لا فلس له من السمک؛ **انجام:** و لم یهتدوا فی ذلک الی غیرها قصدا منا لتتمیم الفائدة باطلا عکم علی حقیقة المسالة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، نزدیک عصر مولف؛ جلد: مخمل نیلی، ۴گ (۱۱۱پ–۱۱۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ – ۲۰۶] و [عکسی ف: ۲ – ۳۶۱]

● الرد علی من افتی بحرمة تسمیة الامام الثانی عشر باسمه الشریف فی زمن الغیبة (رسالة فی) / کلام و اعتقادات / عربی

ar-radd ʻalā man aftā bi-ḥurmat-i tasmīyat-il imām-iṯ ṯānī ʻašar bi-ism-i-hi-š šarīf fī zaman-il ġayba (r.-un fī)

سلطان العلماء، حسین بن محمد، ۱۰۰۱ – ۱۰۶۴ قمری

soltān-ol-ʻolamā', hoseyn ebn-e mohammad (1593 - 1654)

کسانی در عصر صفویه به حرمت تعبیر از صاحب الزمان (عج) به اسم و کنیه «محمد و ابوالقاسم» در هر زمانی از عصر غیبت و در هر مجمع و مکان حتی در بلاد شیعه اگر چه تقیه و خوفی در میان نباشد، فتوا داده‌اند. در این فتوای خود تا آن حد مبالغه کرده که گفته‌اند کسانی که امام زمان (عج) را با این الفاظ نام گذارند کافر و ملعون می‌باشند و در این مورد رساله استفتائیه نگاشته‌اند. سلطان العلما (از علمای مشهور صفویه و وزیر دربار شاه عباس اول، شاه صفی و شاه عباس ثانی) رساله حاضر را در پاسخ تفصیلی به رساله فتوائیه مذکور نگاشت و در آن احادیث و روایت را بررسی و شرح و تفسیر نمود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۸۴

آغاز: الحمد الخالق البریات و الصلاه علی محمد صاحب الایات و و المعجزات اهل بیته و عترته ائمه الهداه و بعد فقد افتی فی هذا

العصر و هو زمان الدوله القاهره و السلطنه الباهره العباسیه الصفویه؛
انجام: ووری ان التسلیم علی القائم (ع) ان یقال علیک یا بقیه الله فی ارضه. اقول ربط هذا الحدیث و النقل بمدعاه غیر معلوم
خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله جزایری، تا: ۱۰۲۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه ظله العالی»؛ مهر: «رضا موسوی»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۴۲۶]

← الرد علی المنجمین ⟵ ابطال احکام النجوم

● **الرد علی المنجمین** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ʻala-l munajjimīn

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ قمری
ʻalam-ol-hodā, ʻalī ebn-e hoseyn (967 - 1045)

گفتار منجمین و ستاره‌شناسان را که عقیده دارند آثاری از طبیعت ستارگان و نزدیک شدن به یکدیگر پدید می‌آید، رد کرده و این آثار را نسبت به خداوند متعال می‌دهد که آنها را در این مخلوقات علوی قرار داده است. این رساله در کتاب الغرر و الدرر آمده و در بحار الانوار (۲۸۹/۵۸-۲۹۰) به تمامه آورده شده است.

آغاز: مسالة، ما القول فیما یخبر به المنجمون من وقوع حوادث و یضیفون ذلک الی ... الجواب و بالله الوفیق اعلم ان المنجمین یذهبون الی ان الکواکب تفعل فی الارض و من علیها افعالا یسندونها الی طباعها و ما فیهم احد یذهب الی ان الله تعالی اجری العادة ...

انجام: انما هو فی الأحکام الباقیة حتی ان الصواب هو العزیز فیها و ما تبین لعله فیها من الاصابة فقد یتفق فی ... اکثر منه فحمل الأمرین علی الآخر بهت و قلة دین.

چاپ: ضمن الرسائل الشریف المرتضی، قم، دار القرآن الکریم، ۱۴۰۵ق، تحقیق سید مهدی رجائی، الجزء الثانیة، ص ۳۰۱-۳۱۲

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۲۳/۷
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۴۵پ-۴۹پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲-۷۴۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۹۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فالذی ذکرناه أوضح بجزو.
خط: نسخ، کا: قمی، محمد حسین بن محمد علی، تا: ۱۰۴۸ق؛ کاغذ: نخودی، ۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۸ - ۴۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۴۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۱۱۶ق؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۷۱-۷۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲۸ - ۵۶۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۵۴/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۶۸-۶۹)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۶ - ۷۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۸۷/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** کون هذه الطریقة دالة علی المدلول، من یعلم المدلول، فالذی ذکرناه نجزونتم
خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن علی اکبر، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج زرد، ۳گ (۲۵۵ر-۲۵۷پ)، ۳۱ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۱۵/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق؛ از روی نسخه‌ای که سال ۶۷۶ نوشته شده بود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰۲ر-۱۰۵ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۱۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۷/۱۰عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: آستان قدس، شماره ۲۱۵۰۹ض؛ خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی صفایی خوانساری، بی‌تا؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ ۳ص (۱۰۰-۱۰۲)، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۴-۳۸۶]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۶۲/۱۷-ف
نسخه اصل: کتابخانه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۴]

● **الرد علی المنجمین** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ʻala-l munajjimīn

سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری
sammūqī, ʻalī ebn-e ahmad (- 11c)

ردی است بر جماعتی از متفلسفه و جدلیین که فرقی بین نفس موحد صادق و نفس مرتد خبیث قائل نشده‌اند و حال آن‌که منکرین توحید باری و امام هادی از نفوس قسم دوم می‌باشند. سپس مطالبی فلسفه گونه درباره عقل و نفس و جوهر و طبایع ایراد کرده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۱/۱۷
آغاز: علی البار المنزه عن الحد و العدم توکلت و بالهادی القائم اعتصمت و توسلت قال العبد امقتنی الممتحن بفراعنه الدین
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۹۱۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸ص (۲۲۱-۲۲۸) [عکسی ف: ۴ - ۴۱۳]

● **رد علی من حکم و قضی ان المهدی الموعود جاء و مضی** / حدیث / عربی
radd-un ʻalā man ḥakama wa qaḍā anna-l mahdī-yil

maw'ūd jā'a wa maḍā

قاری هروی، علی بن سلطان محمد، - ۱۰۱۴ قمری

qārī heravī, 'alī ebn-e soltān mohammad (- 1606)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۶۷

آغاز: بسمله، الحمدلله ... و بعد هذا رساله سمیتها؛ **انجام:** و هو اعلم بالمهتدین تمت الرسله ... بعون الله و حسن توفیقه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **الرد علی من رد هذه الرسالة** / فقه / عربی

ar-radd 'alā man radda hāḏihi-r r.

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۵۷/۱۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انار المذهب الحق و لوسعی فی اطفائه ... و بعد یقول ... انه لما ورد عن سید البشر (ع) ما هذا الفظة: اذا ظهرت البدع فی الدین فلیظهر العالم علمه؛ **انجام:** لاینفع فیه ولد و لاخلة. تمت الرسالة فی ید ... فی سنة اربع و ثلاثین و مأتین و الف من الهجرة النبویة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۴۷گ (۱۱۱پ-۱۵۷پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۶-۴۸۶]

● **الرد علی من قال «إن الانسان یفنی بعد الموت» = بقاء النفس** / فلسفه / عربی

ar-radd 'alā man qāla «inna-l insān yafnā ba'd-al mawt» = baqā'-un nafs

افلاطون، ۴۲۷؟ - ۳۴۷ ؟ قبل میلاد

aflātūn (-427 - -347)

رساله حاضر در رد کسانی نگاشته شده که می‌گویند: وقتی بدن انسان متلاشی گردیده، فانی می‌شود و از میان می‌رود. مصنف با استدلال فلسفی این گفتار را رد می‌کند.

آغاز: بسملة، افلاطون یقول لمن تخیل أن الانسان إذا فارق هذا العالم باد و تلاشی کما باد سائر الحیوانات ــ إن القوی المجتمعة إذا تفرقت تعود کل واحدة منها إلی جوهرها

انجام: فلذلک صارت غیر واقعة تحت الحواس و الوهم و الفکرة و العقل و النطق. فلیست إذن بمعلومة و لا موصوفة.

چاپ: به تحقیق عبدالرحمن بدوی در افلاطون فی الاسلام (بیروت، دارالاندلس: ۱۴۱۸ق)

[دنا ۵۹۲/۵ (۴ نسخه)؛ فهرست نسخه‌های خطی عربی کتابخانه ندوة العلماء لکنهو۴۴۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۶عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۷۷ق؛ ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۵/۹

آغاز: ثمرة لطیفة فی مقائیسس فلاطن فی أن النفس لایفسد کلما یفسد انما یفسد من ردأته؛ **انجام:** فهو غیر فاسد و غیر مایت فالنفس اذا غیر فاسدة و لا مایته، فافهم ذلک انشاء الله.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۹۱پ-۹۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴۴ - ۲۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۲۱۰پ-۲۱۱ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۳۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۶۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ ۱ص (۱۸۷پ) [ف: ۱۶ - ۱۹۸]

۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۶۰/۳۷

خط:نسخ،کا:اسدالله بن ظهیرالدین علی دوانی،تا:قرن ۱۱ [ف: ۳۵۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۹/۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط:شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در پایان کلامی از ارسطو در خصوص رؤیا و افزودگی‌هایی از کلام ابو العلاء آمده است؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۹۸)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۱ - ۷۰۶]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱ص (یک سوم صفحه) (۵۷ر)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: - ۱۹۹]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۱گ(۲۱۷ر-۲۱۷پ)،۲۲سطر،اندازه:۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۶۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۱۱/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۴ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد، ۲گ (۲۷پ-۲۸ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۸۷]

۱۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵/۲۰ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

سخن افلاطون درباره بقای نفس در آن آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۵۷ر-۵۸ر) [ف: ۱ - ۲۸۴]

● **الرد علی من وقف عند الفلک المحیط من الفلاسفة** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ‘alā man waqafa ‘ind-al falak-il muḥīṭ min-al falāsifa

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۴۲/۲-ف
نسخه اصل: انجمن اسماعیلی بمبئی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۵ص (۲۸-۴۲) [فیلمها ف: ۲ - ۱۰۶]

← الرد علی من یزعم ان النبی یسهو ⊲ سهو النبی (ص)

● **الرد علی المولی جمال الدین بن الحسام** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ‘ala-l mawlā jamāl-id-dīn ibn-il ḥusām
حسینی مدنی، مهنا بن سنان، - ۷۵۴ قمری
hoseynī madanī, mohannā ebn-e sanān (- 1354)
تاریخ تألیف: دهه آخر ۷۲۶ق
جمال الدین ابراهیم بن حسام ابی الغیث در سال ۷۲۶ اشعاری به عنوان وصیت به فرزندش سروده و در آن برخی عقاید و اعتقاد به شرفاء را ذم نموده و این مطلب نزد سید مهنا، درست نبوده، لذا سید مهنا در این رساله اشعار وی را رد نموده است. مقدمه‌ای به نثر و سپس اشعاری در ۲۳ بیت در جواب وی آورده است.
آغاز: بسمله رب یسر و اعن یا کریم یقول العبد الفقیر الی رحمة ربه مهنا بن سنان بن عبدالوهاب ... عفا الله عنه بفضله اننی لما وقفت فی العشر الاواخر من صفر سنة ست وعشرین وسبعمائه علی الابیات ...
انجام: ویمن ان اسدی الیهم منة ×× مبرورة من انفسه الاشیاء / و المن لله الکریم و فضله ×× ورسوله ولاله الشفعاء تم

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۸۷/۲۴-۲۹/۱۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۶-۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۳۱۴]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۹۰/۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۳۰۷ر-۳۰۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۳۰]

← الرد علی النسفی ⊲ المسح علی الرجلین

● **الرد علی النصاری (۱)** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ‘ala-n naṣārā
حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ - ۲۴۶ قمری
hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)
ردهایی است بر نصارا در اعتقاد به فرزند داشتن خداوند و اینکه بعضی از آنها مانند مشترکین قائلند ملائکه پسران و دختران خدایند و جز اینها، با استناد به ادله مسلمان از کتاب و سنت و بدون نقل از کتابهای آنان.
[مولفات الزیدیة ۲۶/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۱۰
آغاز: الحمد لله الذی لم یزل و لایزال و له الکبریاء بدیا و الجلال البری من تغیر و زوال و تبدیل و حرکة و انتقال
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۱۲ص (۲۸۱-۲۹۲) [عکسی ف: ۱ - ۸۷]

● **الرد علی النصاری (۲)** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-radd ‘ala-n naṣārā
حسنی، قاسم بن ابراهیم، ۱۶۹ - ۲۴۶ قمری
hasanī, qāsem ebn-e ebrāhīm (786 - 861)
رد دیگری بر مسیحیان در اعتقاد به اب و ابن و روح القدس که آنها را سه می‌دانند و در عین حال یک طبیعت می‌انگارند، نگاشته شده برای کسانی که از مومنین بخواهند با آنان مجادله کنند و به بحث و گفتگو نشینند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱/۱۱
آغاز: زعمت النصاری کلها ان الله سبحانه ثلاثة اشخاص متفرقه و ان تلک الاشخاص کلها طبیعة واحدة متفقة
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ رجب ۱۰۶۴ق؛ ۲۳ص (۲۹۳- ۳۱۵) [عکسی ف: ۱ - ۸۸]

● **الرد علی نیة الاقامة** / فقه / عربی
ar-radd ‘alā nīyyat-il iqāma
رضوی قمی، محمد بن محمد باقر، ۱۱۰۰-۱۱۶۰؟قمری
razavī qomī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1689 - 1747)
وابسته به: نیة الاقامة فی البلد؛ سماهیجی، عبدالله بن صالح (۱۰۷۶-۱۱۳۵)
تاریخ تألیف: ۱۴ صفر ۱۱۴۹ق
مولف پس از فراغ از تألیف «رساله القصر و الاتمام»، رساله «نیة الاقامة» شیخ عبدالله بحرانی سماهیجی را دیده و چون در برخی از مطالب آن با شیخ اختلاف داشته، رساله حاضر را تألیف کرده است.
آغاز: بسمله حمدله اعلم انی بعد ما فرغت من رسایل التی الفتها فی مسائل القصر و الاتمام ظفرت برسالة لطیفة للشیخ المحقق المدقق الفقیه الفاضل الشیخ عبدالله السماهیجی البحرینی ...

انجام: و جاوز النهایة رزقنا الله الوصول الیه هذا اخر ما اردناه و الحمدلله اولا و اخرا و ظاهرا و باطنا و صلی الله علی نبیه و اله ... و اله الاف السلام و التحیه

۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۱۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ظاهراً مسوده اصلی است، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰ص (۸۷–۱۱۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: - ۲۹۸]

۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۱۲/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۲گ (۱۱۶پ–۱۳۷ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۰۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۶–ف
نسخه اصل: کتابخانه رضوی کاشان؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۲–۲۰۲]

● الرد علی وحدة الوجود / عرفان و تصوف / عربی

ar-radd ʻalā waḥdat-il wujūd

ابن تیمیه، احمد بن عبدالحلیم، ۶۶۱ – ۷۲۸ قمری

ebn-e taymīyye, ahmad ebn-e ʻabd-ol-halīm (1263 - 1328)

رساله‌ای است در شرح عقاید ابن عربی (صاحب فصوص) و ابن فارض و سایر متصوفه (در حد فهم ابن تیمیه) و رد آن. ابن تیمیه در مجلسی در سال ۷۰۴ق با حضور دانشمندانی که در سرآغاز از آنان نام برده شده است، کتاب فصوص الحکم را حاضر کرده و چند فص آن را می‌خواند و سپس شروع در نقد و رد کتاب ابن عربی می‌کند تا به زعم خود اهل بعلبک را به راه صواب و حق رهنمون سازد. عنوان کتاب مشخص نگردید لیکن از آنجایی که موضوع در رد عقیده به وحدت وجود بود، عنوان فوق نوشته شد البته رساله‌ای به نام «ابطال وحدة الوجود» دارد که آن نیست. سر انجام ابن تیمیه تکفیرنامه‌ای می‌نویسد و عده‌ای از علمای ان زمان، ذیل تکفیرنامه را امضا می‌کنند به ترتیب زیر: ابوالقاسم بن عبد الله، محمد بن قوام، هرون بن ابراهیم، احمد بن ابراهیم بن عبد الرحمن، حسین بن ابراهیم، عبد الله بن موسی الجزری، محمود بن عبد الکریم ...

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۰/۴
آغاز: صورة کتاب کتبه شیخ الاسلام و قدوة الانام فرید ... و ذلک بسبب کلام وقع فی الاعتقاد؛ **انجام:** اشهد ان قائل هذه المقالة کفر بها و افترا علی الله عز و جل و حاد عن سواء السبیل و ابرا الی الله تعالی منها و من معتقدها
خط: نسخ کهن، کا: محمد بن احمد بن علی، خطیب شافعی، تا: ۷۳۶ق؛ از روی نسخه‌ای که در تاریخ ۷۰۴ق نگاشته شده، استنتاج و تصحیح شده، اسامی تعدادی از علمایی که در آن مجلس ظاهراً گفته‌های ابن تیمیه را تایید نموده‌اند با عنوان صورت خطوط مشایخ ذیل خط ابن تیمیه آمده است که احتمالاً در همان نسخه‌ای که از روی ان کتابت شده، در پایان آمده بود، این نسخه در ۳ بخش خود کتاب، صورت جلسه و صورت خطوط مشایخ نگاشته شده؛ کاغذ: خانبالغ، ۷گ (۳۵–۴۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۳/۵سم [ف: ۲۸ - ۴۲۳]

● الرد علی یحیی النحوی فی الرد علی ارسطو /

فلسفه / عربی

ar-radd ʻalā yaḥyā an-naḥwī fi-r radd ʻalā arasṭū

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟ – ۳۳۹ قمری

Fārābī, mohammad-e-bn-e mohammad (875 - 951)

فارابی آن را در مقام دفاع از ارسطو نوشته و به‌گونه‌ای آرای کندی را در مرد خلق و ایجاد عالم رد کرده است. یحیی نحوی و کندی هر دو قائل به خلق عالم از عدم بوده‌اند.

آغاز: بسمله. قال ابو نصر محمد بن محمد الفارابی (رض) لیس شیء مما قصد یحیی النحوی ابطاله من اقاویل ارسطو التی فی السماء و العالم قصدبها ارسطاطالیس اثبات ازلیة العالم

چاپ: توسط دکتر محسن مهدی، لیدن، ۱۹۷۲م؛ بیروت، دار الاندلس، ۱۹۸۳م؛ بنغازی، محقق: عبدالرحمان بدوی، منشورات الجامعة اللیبیة، ۱۳۹۳ق.

[دنا ۵۹۲/۵ (۵ نسخه)]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۲/۷۰
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۳۲۷ر–۳۲۸پ)، ۲۴–۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: - ۱۴۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۸۴
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۲۳۲پ–۲۳۴ر) [ف: ۱۶ - ۲۰۴]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۶۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در ۱۹۲پ–۱۹۴ر چند عوذه است از امان الاخطار ابن طاوس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱۹۰–۱۹۲ر)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: - ۲۰۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۴۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۳گ (۲۴۶پ–۲۴۸پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۶۴]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی لا یناله من ذلک ما نال سقراط. تم الصدر، و الحمدلله.
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲گ (۲۲۰-۲۲۱) [ف: ۵ - ۷]

● **رد العیب عن لسان الغیب** / عرفان و تصوف / فارسی
radd-ol ʻayb ʻan lesān-el qayb
سلیم شیرازی، محمد بن محمد، ق۱۳ قمری
salīm-e šīrāzī, mohammad ebn-e mohammad (- 19c)
وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-۷۹۲ق)
در شرح شعرهای دشوار حافظ.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۲۹/۱
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۱۹ق [ف: ۳ - ۵۵]

● **رد الغلاة** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-ul ġulāt
شیروانی تبریزی، شریف بن رضا، ق۱۳ قمری
šīrvānī tabrīzī, šarīf ebn-e rezā (- 19c)
رساله کوتاهی است در رد غلات که به الوهیت ائمه علیهم السلام قائلند مشتمل بر چهار «فصل». این رساله غیر از رساله «مرغم الغلاة» مؤلف است که در همین موضوع نگاشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۴۹۵/۴
آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی سبیل الصواب بارشاد حججه الاطیاب و الصلوة و السلام علی محمد افضل من اوتی فصل الخطاب و علی آله ... و بعد فیقول الاقل الجانی الشریف الشیروانی لما رایت الناس یتنازعون فی مسائل من اوصاف النبی؛ **انجام:** مثل ما ینزل فی تلک المیلة ثم قرأ و لو ان ما فی الارض من شجرة اقلام و البحر ... ما نفدت کلمات الله ان الله عزیز حکیم و لیکن هذا آخر ما اردنا ...
بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۸گ (۴۶ر-۵۳پ)، ۱۸-۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۶۵۰]

● **رد غلاة** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e qolāt
تاریخ تألیف: محرم ۱۲۶۲ق
یکی از امراء نامه‌ای خدمت یکی از بزرگان دین نگاشته و در آن از مسلک غلاة و طریقه ابطال آن استفسار کرده است، عالم مسئول در جواب وی رساله حاضر را پرداخته است.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۴۹/۳
آغاز: «سؤال» بشرف عرض باریفتگان دربار ملایک مدار شرایع انتشار محامد آثار عرش اقتدار آن درة ابرار و غرة اخیار اطال الله بقائه ... جواب بسم الله تعالی این خادم شریعت مطهره و سالک طریقه مقرره گوشزد کافه مسلمین ومؤمنین؛ **انجام:** الحمدلله علی جمیله و جلیله و الصلوة والسلام علی حبیبه و خلیله و نجیبه.
خط: مختلف، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۶۲ق؛ مهر: «مبشربرسول یاتی من بعده اسمه احمد» (مربع)، «حبیب الله ۱۳۳۲» (بیضی)؛ واقف: ساجدی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: - ۱۷۴]

● **رد فخر رازی** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-u faxr-i rāzī
جیلانی، محمد رفیع بن فرج، - ۱۱۶۰ ؟ قمری
jīlānī, mohammad rafīʻ ebn-e faraj (- 1747)
رساله مختصری است استدلالی در رد امام فخر رازی در استدلال به آیه ۱۷ از سوره مبارکه لیل: «و سیجنبها الاتقی» بر افضلیت ابوبکر.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۲۷
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** و نسب فی الکشاف نزولها فی ابی بکر الی قول فتثبت و الحمد ثانیا و ثالثا و رابعا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط محرم ۱۱۲۴ق؛ ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۱سم [ف: ۴ - ۴۴۰]

← رد فرق مسیحیت و حقانیت اسلام ≻ رد نصارا

● **رد فرقه وهابی** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-e ferqe-ye vahhābī
عصار، محمد بن محمود، ۱۲۶۴؟ - ۱۳۵۶ ؟ قمری
ʻassār, mohammad ebn-e mahmūd (1848 - 1937)
تاریخ تألیف: ۱۲ ذیحجه ۱۳۴۳ق

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۳
آغاز: رب اشرح لی صدری و یسرلی امری؛ **انجام:** و دفع هذه الکریهه العظیمة المتضمنة للعواقب الوخیمه لازم علی قاطبة الانام
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: عصار، محمد بن محمود، ۱۳۱۵ش؛ ۳۰گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۲۸]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۴
آغاز: رب اشرح لی صدری؛ **انجام:** ظاهرا لا باطناً و یقصد اثبات
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: عصار، محمد بن محمود، ۱۳۱۵؛ ۲۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۲۸]

● **رد الفضائل الموضوعة** / کلام و اعتقادات / عربی
radd-ul faḍā’il-il mawḍūʻa

روایاتی که در فضایل بعضی از صحابه روایت شده و به پیامبر اکرم «ص» نسبت داده‌اند، از طریق عقلی و نقلی آنها را رد کرده و بطلان آنها را ثابت نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۴۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فقد قال الذین دخلت علیهم الشبهة فی أمرهم بما وصفناه من هذه الابواب؛ **انجام:** فقد شرحنا من فساده و أوضحنا من باطله ما فیه کفایة و مقنع و نهایة

خط: نستعلیق، کا: علی بن میر احمد حسینی، تا: ۱۹ رجب ۱۰۳۱ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۶گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۳۸]

← رد الفوائد المدنیة ← سوانح سفر خراسان

● **رد قادیانی** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e qādīyānī

عصار، محمد بن محمود، ۱۲۶۴؟ - ۱۳۵۶ ؟ قمری

ʻassār, mohammad ebn-e mahmūd (1848 - 1937)

تاریخ تألیف: ۱۳۴۲ق

وجیزه‌ای است در رد مذهب احمد قادیانی و به‌منزله متمم کتاب مواهب الرضویه مؤلف می‌باشد.

آغاز: و نیز ای فرزند ارجمند عزیز و نور دیده رمد کشید باتمیزم

انجام: قابل تعرض و جواب نبود

[فهرستواره منزوی ۳۱۵/۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق و شکسته،کاتب= مؤلف، بی‌تا؛ واقف: عصار، محمد بن محمود، مرداد ۱۳۱۵؛ ۸گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۲۸]

● **رد قاعدة الجمع بین الاخبار** / اصول فقه / عربی

radd-u qā‘idat-il jam‘ bayn-al axbār

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۰۷/۱۸

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۸۱]

● **رد قائلین به وحدت وجود** / فلسفه / فارسی

radd-e qā’elīn be vahdat-e vojūd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۴۷/۱۳

خط: نستعلیق، کا: ملا شکر الله بن ملا رضا قلی مازندرانی شاگرد اشرفی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴گ (۳۱۶-۳۲۹)، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۲۲]

● **رد القسورة** / اصول فقه / عربی

radd-ul al-qaswara

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

وابسته به: القسورة؛ اخباری، محمد بن عبدالنبی(۱۱۷۸-۱۲۳۲ق)

قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۳۱/۱

آغاز: و تذکیر المبدأ و المعاد اللذین دل العقل علیهما و هکذا نصب الامام؛ **انجام:** و لعله ایضاً ناظر إلی کوه دهریاً و قد عرفت الحال فی ذلک

خط: نسخ، کا: علی بن شیخ غلامعلی حائری بهبهانی (عموی والد مؤلف)، تا: جمعه جمادی الثانی ۱۲۹۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۸گ (۱ر-۴۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰ سم [ف: - ۵۵]

● **رد قول الاشاعرة بقدم الصفات (کلام فی)** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-u qawl-il ašā‘ira bi-qidam-iṣ ṣifāt (kalām-un fī)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۸۰/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، ۳گ (۸۶-۸۸ر) [مختصر ف: ۶۸۲]

● **رد قول عالم حنفی** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-e qowl-e ‘ālem-e hanafī

؟ علوی عاملی، احمد بن زین العابدین، - ۱۰۵۴ قمری

‘alavī ‘āmelī, ahmad ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (- 1645)

رساله ارتداد و کفر فقیه عدل امامی بر قول عالم حنفی و رد قول او.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۲۳/۲

آغاز: الحمدلله الذی نزه المومنین عن الکفر بعد الایمان بالردة و الطغیان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۲ سطر [ف: ۵ - ۴۰۹]

● **رد قول عالم حنفی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e qowl-e ‘ālem-e hanafī (t.)

علوی عاملی، احمد بن زین العابدین، – ۱۰۵۴ قمری
'alavī 'āmelī, ahmad ebn-e zayn-ol-'ābedīn (- 1645)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۲۳/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۵ - ۴۰۹]

● **رد کاشف اللثام** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e kāšef-ol lesām

لکهنوئی، ق۱۳ قمری
lakhanū'ī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۰ق
ردی است که مؤلف بر کتاب «کاشف اللثام» ابواسماعیل دهلوی (که در رد شیعه امامیه و دفاع از عمر بن خطاب نوشته بود) نگاشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۴۴
آغاز: الحمدلله العلی الاعلی و الصلوة و السلام علی رسوله سید الوری و آله ائمة الهدی اما بعد بر مرآة ضمائر صفا مظاهر اخلای روحانی منطبع باد که؛ **انجام:** آیا حقیقت مذهب تسنن همین است که امام خود را به هنگام مناظره با فرقه مقابل خود تهجین و تشنیع بی اصل نماید ... هر چه خوانند بنویسد و جوابش بگیرند و هذا آخر ... و السلام علی رسوله محمد و آله اجمعین و لعنة الله علی اعداء الدین المبین.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۵ محرم ۱۲۷۱ق، جا: لکهنو؛ جلد: تیماج، سرخ، ۱۲۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۳۸ - ۳۵۵]

● **رد کتاب الهدایة** / کلام و اعتقادات / فارسی و عربی
radd-u k.-il hidāya

تاریخ تألیف: ۲۴ ذیحجه ۱۳۲۳ق
ردی است بر کتاب «الهدایة» که عده‌ای از مستشرقین امریکایی در سه جلد بر علیه مسلمانان نوشته‌اند. مؤلف که از طرف حوزه عملیه تهران سخن می‌گوید. مؤلف کتابش را در پنج «فصل» قرار داده و در هر فصل به‌طور مختصر قسمت‌هایی از «الهدایة» را آورده و رد نموده است. این ردیه بسیار مختصر و خطابی برگزار شده است.
[دنا ۵۹۴/۵؛ الذریعة ۲۳۱/۱۰-۲۳۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۵۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا و نبینا محمد و علی آله و اهل بیته الطیبین و اصحابه المنتجبین اما بعد پس این لائحه ای است مشتمله بر اظهارات حوزه مقدسه اسلام؛ **انجام:** خود را به عضویت مجلس محترمه معروضه دهد در کمال افتخار خواهد فرود و السلام علی جمیع المسلمین و المؤمنین و رحمة الله و برکاته.
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۲۴ ذیحجه ۱۳۲۳ق؛ جلد: مقوا آبی، ۱۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۳۹]

● **رد کلام ابن ابی الحدید فی صفات الله** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-o kalām-e ebn-e abe-l-hadīd fī sefāt-el lāh

کرهرودی، محمدعلی بن محمدابراهیم، ۱۳
karahrūdī, mohammad-'alī ebn-e mohammad-ebrāhīm (13c -)

مؤلف با نقل قول ابن ابی الحدید معتزلی در دیباچه شرح نهج البلاغه مبنی بر مقدم شدن مفضول بر افضل بنا بر مصالحی از جانب خداوند، یعنی تقدیم خلفای ثلاث بر علی علیه السلام به رد این قول با استناد به آیات و روایات می‌پردازد. سپس ۱۶۹ آیه وارده دال بر تفضیل افضل بر فاضل و تفضیل فاضل بر مفضول از جانب خداوند را برشمرده و بعد از تحریر هفت آیه دیگر نیز به آن می‌افزاید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۳۶
آغاز: فی رد کلام ابن ابی الحدید من قوله فی صفات الله و قدم المفضول علی الافضل و اثبات افضلیة علی ع قال ابن ابی الحدید علیه ما علیه فی اول خطبته و ثنائه علی الله تعالی الحمدلله الذی تفرد بالکمال؛ **انجام:** و قد اخرجنا ما لایجوز لاحد انکاره و اکثر تلک الایات المفضلة واردة فی شأنل مولانا امیرالمؤمنین علی (ع) و السلام (برگ ۱۸۶) ... و دخول الجنان و وصول الرضوان یا حنان یا منان ... صلوات الله علیهم اجمعین ... بان لهم عذابا الیما. (برگ ۱۸۷)
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد ابراهیم کرهرودی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ص (۱۶۸-۱۸۷)، ۱۳-۱۷ سطر (۷-۷/۵×۱۳-۱۳/۸)، اندازه: ۱۱×۱۸/۳سم [رایانه]

← رد کیمیاگران ← رد شیخیان

● **رد کیوان قزوینی** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e keyvān-e qazvīnī

لاهیجانی، محمد بن محمد علی، – ۱۳۵۴ قمری
lāhījānī, mohammad ebn-e mohammad 'alī (- 1935)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۸۵
آغاز: عباس کیوان قزوینی که بشهادت خود؛ **انجام:** علم و قدرت و محبت ... الی آخر مزخرقاته

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **ردلف** / داستان / فارسی

rodolf

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۰۸

آغاز: در اصطلاح و لهجه دزدها و ادمکشیها؛ **انجام:** بنویسم که من دیگر دختر ندارم چاکر شما

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم کاشانی، تا: ۱۳۱۶ق [الفبائی: - ۲۷۸]

● **الرد لما اودعه الزمخشری فی الاعتزال فی الکشاف** / تفسیر / عربی

ar-radd li-mā awdaʿa-hu-z zamaxšarī fi-l iʿtizāl fi-l kaššāf

سکونی، عمر بن محمد، - ۷۱۷ قمری

sokūnī, ʿomar-e-bn-e mohammad (- 1318)

وابسته به: الکشاف عن حقایق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل = تفسیر کشاف؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)

این حاشیه که بر قرآن آمده است حاوی اقوال مهم مفسران می‌باشد و درباره مسائل مهم قرآنی بحث می‌کند یعنی نویسنده جای به جای موارد خلاف بین مفسران را می‌آورد و نظر خود را بیان می‌دارد. او در مقدمه این حاشیه خود را نویسنده «منهج المشرق فی الاعتراض علی کثیر من اهل المنطق» نیز معرفی می‌نماید و سپس می‌گوید مسلک من در تحریر آن منطق مسلک قاضی ابوبکر در کتاب «وفا» ست. مطالعه این حاشیه می‌رساند که نویسنده اطلاع عمیقی بر معارف اسلامی زمان خود داشته است.

[کتاب شیعه ۲۵۱/۱ نام کتاب و مؤلف را به استناد کشاف الفهارس ۴۲۶/۳ - ۴۲۷ آورده؛ نشریه ۴۴۲/۵ با عنوان «الانتصاف فی رد الاعتزال من مذهب الکشاف لعمر السکوتی»]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱

آغاز: بسمله، سمی قوم دلالة اللفظ علی ما وضع له مطابقه و دلالته علی جزء ما وضع له؛ **انجام:** اوا شمامه او مباشره المسحور به فجعل لهذا النوع من السحر.

در فهرست با عنوان «حاشیه بر قرآن»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۱ق؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۶گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۷ - ۴۲]

● **رد المتصوفة** / عرفان و تصوف / عربی

radd-ul mutiṣawwifa

اخبار و روایات معتبری که دلالت بر بطلان اهل بدعت از متصوفه و فلاسفه دارد، از کتاب حدیقة الشیعة انتخاب و در رساله مختصر حاضر نگاشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۶۷/۳

آغاز: بسمله، من کتاب حدیقة الشیعة اخبار المعتبرة الصریحة تدل علی بطلان ... روی محمد بن احمد بن ابی نصر البزنطی و اسماعیل بن بزیع عن الرضا علیه السلام بانه قال من ذکر عنده الصوفیة؛ **انجام:** و علاماته ان یکتفا بالتسمیه و لایقول شیء من عقاید الباطله.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری و حنایی، جلد: تیماج سیاه، ۲گ (۱۰۱-۱۰۲)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۳ - ۳۸۳]

← رد المجتهدین ← المسح علی الرجلین

● **رد مجدد الف ثانی** / عرفان و تصوف / فارسی

radd-e mojadede alef sānī

عبدالحق دهلوی، عبدالحق بن سیف الدین، ۹۵۸ - ۱۰۵۲ قمری

ʿabd-ol-haqq-e dehlavī, ʿabd-ol-haqq ebn-e sayf-od-dīn (1551 - 1643)

نقدی است بر برخی از سخنان مجدد الف ثانی (- ۱۰۳۴ق) در مکتوبات وی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۰۷

آغاز: ما خلق الله نوری و اول ما خلق الله روحی و اول ما خلق الله عقلی و انا من الله و الخلق منی و انا من نور الله؛ **انجام:** الغرض کلام مجدد الف ثانی بسیار متضاد و متخالف و ناسخ و منسوخ است احتیاج برد کردن کسی ندارد خود بخود رد است خدایتعالی هیچ مسلمانی را درین بلا گرفتار نکند آمین رب العالمین.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: دهم ربیع الثانی؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱۴ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۶]

● **رد المحاباتیة = رد بر رساله حیل شرعی ربا (محاباتیه)** / فقه / عربی

radd-ul muḥābātīya = rad bar r.-ye hīyal-e šarʿī-ye rebā (mohābātīye)

حسینی اصفهانی، محمد مهدی بن هدایت الله، ۱۱۵۲ - ۱۲۱۸ قمری

hoseynī esfahānī, mohammad mahdī ebn-e hedāyat-ol-lāh (1740 - 1804)

وابسته به: القرض بشرط المعاملة المحاباتیة؛ وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (۱۱۱۸-۱۲۰۵)

وحید بهبهانی رساله‌ای دارد به نام رساله محاباتیه، در بیان حیل شرعی ربا و آنچه غیر مشروع است و مشروع پنداشته‌اند. کتاب حاضر ردی است بر رساله محاباتیه وحید بهبهانی. در اعیان الشعیه در ضمن ترجمه میرزا محمد مهدی خراسانی (جد خانواده شهیدی مشهد) که از شاگردان وحید بهبهانی بوده است، رساله‌ای از او در رد محاباتیه استاد یاد گردیده است. بنابراین رساله حاضر بدون تردید تألیف میرزا محمد مهدی بن هدایت الله ملقب به شهید رابع است. شیوه مولف این رساله آن است که نخست قطعه‌ای بزرگ که گاه به ۲ صفحه می‌رسد از رساله محاباتیه را با عنوان «قال» نقل کرده و سپس، عنوان «اقوال» به توضیح و رد سخنان وحید پرداخته و همه جا پس از ذکر یا اشاره به نام او «دام عمره» می‌گوید و بنابراین این رساله در سال‌های قبل از ۱۲۰۵ (تاریخ در گذشت وحید بهبهانی) تألیف شده است. غرض شهید از تألیف این رساله تصحیح معامله محاباتیه است به عنوان طریق خروج از ربا و وحید بهبهانی رساله خود را به منظور تحریم همه طرق حتی بیع محاباتی تألیف کرده و این کار را با انواع عبارت‌ها تقبیح کرده است. (عبدالحسین حائری)

آغاز: قال اعلم ان جمعا من علما دهر الزمان ایدهم الله اعتقد و احلبة القرض بشرط المعاملة المحاباته و هو ان یشتری شیئا قلیلا بقیمة کثیره او بیع بعکس ذلک و مرادی منها هنا ان یبع المقرض من المستقرض بازید من ثمن المثل او یشتری منه بانقص منه اویو جر بازید من المثل او یستاجر بانقص منها او یصالح کذلک او یملک منه عینا او منفعة بقصد هبه او یغره و ادعی بعضهم عدم الخلاف من الشیعه ...

اقول یقال حبوت الرجل حباء بالکسر و المداعطیته الشی بغیر عوض و الاسم منه الحبوة بالضم و منه الحبوة لما یعطی الولد الاکبر من مال ابیه و منه ایضا بیع المحابات و هوان یشتری شیئا با کثر من ثمن مثله اویبیع شیئا ...

انجام: اقول مما ذکر تظهران حمل نحو روایت سلسبیل علی الطمع مما لا سبیل الیه و قد مختص ... و الاحوط ترک احد هما فی الاخر و ایقاع القرض و المعاملة علیحدة کما هو متعارف فی هذا الزمان و هذا المکان بل کان متعارفا فی الاعصار الماضیة و الامصار العظیمة و لا یحرم حوله شبهة و المرجوا من الله الهدایة بحق اصحاب العصمة سیما ثامن الائمة الذی شرفنی و کرمنی بمجاورة عتبة العلیة علیه الف التحیة و الثنیة و قد وقع الفراغ فی عزة شهر جمادی الثانی سنه ۱۲۲۶

چاپ: میراث بهارستان، دفتر دوم، با تحقیق صدیقه ابلق دار، صص ۹۷۱ - ۱۰۳۰، تهران، ۱۳۸۸ش، کتابخانه مجلس شورای اسلامی

[اعیان الشیعه ج۴۷ص۲-۸۷؛ نجوم السماء ۳۳۰-۳۳۱؛ مطلع الشمس ج۲ص۳۹۴-۳۹۵؛ دنا ۵۹۴/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۲۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، کا: عبدالجواد بن محمد مهدی حسینی موسوی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن قرمز، ۵۴ص (۶۴-۱۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۸۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۴/۴

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ ۷۳ص (۱۲۰-۱۹۲)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ - ۳۱۸]

← رد محمدکریم خان کرمانی ⩾ احوال محمدکریم خان کرمانی

● **رد مذهب حکما** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e mazhab-e hokamā

مجلسی، محمدتقی بن مقصودعلی، ۱۰۰۳؟-۱۰۷۰قمری

majlesī, mohammad taqī ebn-e maqsūd ‘alī (1595-1660)

مؤلف در این رساله چند مساله فلسفی را مورد بحث قرار داده و در رد فیلسوفان کوشیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۲/۳

آغاز: و من کلان مولانا تقی المجلسی رحمة الله تعالی فی تفسیر قوله علیه السلام ابتدع بقدرته الخلق؛ **انجام:** کل معبود و مقصود درباره ایشان متحققست

خط: نسخ، کا: علی محمد بن محمد حسین اصفهانی، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۱۰۷-۱۱۳)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۱۲]

● **رد مذهب یهود** / کلام و اعتقادات، ادیان و مذاهب / فارسی

radd-e mazhab-e yahūd

این کتاب را به صورت سؤال و جواب در رد مذهب یهود نگاشته است. او با استفاده از مقدمات اسلامی در نسخ مذهب یهود می‌کوشد و نیز با کمک پاره‌ای از آیات تورات ثابت می‌کند با آمدن دین اسلام دین یهود نسخ شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۵۸

آغاز: بسمله، بعد از اثبات واجب الوجود از؛ **انجام:** بعد از قبول کردن اسلام هم چیزی چاره آنرا نمی کند مگر طاعت و بندگی خداوند عالم.

از صفحه ۱۹۴ تا آخر کتاب یعنی صفحه ۲۰۲ تعدادی از عقاید یهودیان و مباحث الهی ایشان برشمرده می‌شود؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حاجی مقیم سمنان و ساکن قریه سرخه، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۰۱گ، ۱۹

سطر(۱۲/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۴۱۸]

● **رد مسئول** / پاسخ پرسشها / فارسی

radd-e mas’ūl

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)

تاریخ تألیف: ربیع الثانی ۱۲۹۳ق

در پی سؤالی که از ملارضا درباره طایفه شیخیه و جواز تبعیت از آنان شد، وی در پاسخ شیعیان را از تبعیت شیخیه نهی نموده است. محمدباقر همدانی این سؤال و جواب را بهانه قرار داده و رساله‌ای در دفاع از شیخیه سامان داده است.

آغاز: بسمله. حمدله وصلاة وبعد چنین گوید این بنده خاکسار محمد باقر که دراین اول محنت توامان سؤال وجوابی بنظر رسید که هوش از سرپرید سپس آن کلمات بعینها ایراد می‌نماید ... سئوال عرض می‌شود ... بر اینکه یک نفر ملا ...

انجام: این آیه شریفه کشف از حال او کرده که فرموده وقفوهم انهم مسئولون و همین قدرها درکشف حال جناب مسئول کافی است و زیاده از این موجب ملال حال خوانندگان نمی شوم.

۱. **اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۰/۵**

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغازهای مشابه ذکر شد؛ کا: عبدالحسین بن عزیز بن حسن بن منصور همدانی، تا: رجب ۱۳۰۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ساغری، ۸۲گ (۸۶پ-۱۶۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۴۸]

۲. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۶۸-۲/۱۸۸**

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رد ملا رضا» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، در اول نسخه ادعا شده که این نسخه بخط مؤلف است؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۷۷گ، ۱۶-۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۰۱]

● **رد المظالم** / فقه / عربی

radd-ul maẓālim

موسوی اصفهانی، حسن بن محمد تقی، ۱۲۰۷ - ۱۲۶۳ قمری

mūsavī esfahānī, hasan ebn-e mohammad taqī (1793 - 1847)

در مسئله وجوب رد مظالم در باب خمس و دین و ودیعه و لقطه و صرف، اقوال و نظرات فقهاء از کتاب‌های آنها گرد آورده شده است، با گفتگوهایی از مؤلف در متن یا حاشیه.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۸۰/۵

آغاز: مسألة فی تحقیق معنی رد المظالم، قال فی القواعد و یشترط فی الممتزج بالحرام الاشتباه فی القدر و المالک؛ **انجام:** ماقتا لاعماله التی یعملها من البر و الخیر لا یثبتها فی حسناته حتی یرد المال الذی أخذه علی صاحبه

خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسن بن محمد تقی موسوی اصفهانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ (۹۱ر-۱۲۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۳۲۰]

● **الرد المعین علی منتقض العارف محی الدین** / عرفان و تصوف / عربی

ar-radd-ul mu‘īn ‘alā muntaqiḍ-il ‘ārif muḥy-id-dīn

نابلسی، عبدالغنی بن اسماعیل، ۱۰۵۰ - ۱۱۴۳ قمری

nābolosī, ‘abd-ol-qanī ebn-e esmā‘īl (1641 - 1731)

تاریخ تألیف: غره جمادی الاول ۱۰۸۳ق

شیخ عز الدین بن عبدالسلام معروف به ابن امام الکاملیه رساله‌ای در نکوهش نظرات تصوفی ابن العربی نگاشته بود. نابلسی در این کتاب سعی می‌کند که اشکال‌ها را پاسخ گوید و عبارات ابن‌عربی را که بر وی انتقاد کرده‌اند شرح و توجیه کند، و در خاتمه‌ای گفته‌های مادحین را می‌آورد تا بین معتقدین توافق دهد. گفته‌های صاحب رساله با عناوین «قال الطاعن» و رد بر وی با عناوین «واقول» می‌باشد، و در پاسخ‌ها بیشتر به نقل گفته‌های ابن‌عربی یا بعضی از اقطاب و بزرگان تصوف می‌پردازد با جمله‌هایی که گاهی از فحاشی خالی نیست.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۶۴/۱

آغاز: الحمدلله الذی وفق من شاء لخدمة اولیائه و ابتلی من اراد بالانکار علی اهل مودته و اصفیائه؛ **انجام:** لم یزل رضوان ربی دائما ×× عنه ماحن اشتیاقاً ذو الهوی

خط: نسخ، کا: احمد الحمزاوی، تا: ۱۳ صفر ۱۳۰۱ق؛ کتاب را نوه مؤلف ابراهیم نابلسی مقابله کرده؛ جلد: تیماج عنابی، ۵۳گ (۱پ-۵۳پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵ - ۲۸۹]

● **رد مغنی قاضی عبد الجبار** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e moqnī-ye qāzī ‘abd-ol-jabbār

حسینی کاشانی، فرج الله بن هاشم، ق۱۴ قمری

hoseynī kāšānī, faraj-ol-lāh ebn-e hāšem (- 20c)

ردی است بر بحث امامت از کتاب المغنی، تألیف قاضی عبد الجبار همدانی معتزلی (- ۴۱۵ق) که مؤلف از مطالب کتاب الشافی، سید مرتضی (- ۴۳۶ق) بهره جسته است. نام دقیق کتاب و مؤلف به علت افتادگی آغاز و انجام کتاب مشخص نشده؛ لیکن به قرینه قلم خوردگی‌های متعدد و همسان بودن کتابت با رساله قبلی مجموعه می‌بایست مؤلف فرج الله فرزند هاشم

حسینی کاشانی باشد.
[دنا ۵۹۴/۵؛ أعیان الشیعة: ۳۹۶/۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۰۴/۲
آغاز: منع کنند و ثابت ندانند که ار هارون پس از موسی علی نبینا و آله و علیهما السلام زنده بود خلیفه وی همیبود با آنکه درست است که این هم از منازل اوست و ما إن شاء الله تعالی قول به یکمنزلت را باطل کنیم؛ **انجام:** و اگر هم به راستی پذیرفته شوند با آن اخبار درست که ما و آنها در کتب خود آورده و طریق آن را تصحیح کرده ایم برابری نکنند فلایسمن و لا یغنی من جوع ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مصحح، محشی از مؤلف، برخی برگها قلم خوردگی بسیار وجود دارد که دلیل بر اصل بودن نسخه می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، ۳۲گ (۹ر–۴۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۳/۵سم [ف: ۳۲ - ۷۱۴]

● **رد ملا رجبعلی** / فلسفه / فارسی
radd-e mollā rajab-ʻalī

مشهدی، ملا محمد تقی، ق۱۲ قمری
mašhadī, mollā mohammad taqī (- 18c)
تاریخ تألیف: ۱۰۸۷ق؛ محل تألیف: مشهد
در اشتراك لفظی وجود، به فارسی. مؤلف شاید همان ملا محمد بن محمد رضا مشهدی قمی صاحب شرح زیارت رجبیه باشد.

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در آخر نسخه فروع کافی است مورخ ۱۰۵۸؛ [نشریه: ۷ - ۵۱۵]

● **رد ملحد** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e molhed

مازندرانی، محمد بن احمد، ق۱۳ قمری
māzandarānī, mohammad ebn-e ahmad (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۹۸ق
نویسنده که صریحاً نام خود را در این کتاب ذکر نکرده و به احتمال نام فوق از چند سطر پایان کتاب به دست آمد. می گوید: «درین زمان یکی از مقرین و معاندین دین مبین ...» کتابی تألیف کرده و در متن بر طبق عقاید استحاقیه بزعم خود خواسته ناطقی واحد و حاکمی منفرد و سلطانی وحید سوای خداوند عالم جل شأنه و سوای مظاهر چهارده گانه اثبات کند و برای اثبات خود کتاب و سنت را سهل التأویل مفید می‌داند لذا چندان در عدم حجیت آن دو اصرار نمی‌ورزد ولی به شدت به «ضرورت» چون قابل تأویل نیست حمله می‌برد و از آنجا که عقاید او کاملاً خلاف شرع است ما در رد او این کتاب را در سه «مطلب» و یک «خاتمه» می‌پردازیم: مطلب ۱. این قول قول ائمه و مشایخ مذهب ما نیست و آن صرف افترائی است که بر آنها بسته‌اند؛ مطلب ۲. در اثبات اینکه این مذهب بدعت است..؛ مطلب ۳. در اثبات حجیت ضرورة؛ خاتمه: در ذکر ایات و اخبار که در رد منکرین ضرورة و بدعت صادر شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۲۴
آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد درین زمان؛ **انجام:** پس ضروریاتست که مبذول همه مکلفین از خواص و عوام و رجال و نساء است فان حجة الله هی الحجة البالغة الواضحة.
خط:نسخ،کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی،۱۵۸گ،۱۷سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶ - ۶۵۰]

● **رد منع از شهادت به ولایت امیرالمؤمنین علی (ع) = شهادت بر ولایت در اذان** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e manʻ az šahādat be velāyat-e amīr-al-mo'menīn ʻalī = šahādat bar velāyat dar azān

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)
به دستور: فتحعلی شاه قاجار
تاریخ تألیف: ۵ جمادی الاول ۱۲۲۳ق؛ محل تألیف: ری
به دستور فتح‌علی شاه قاجار که نامه شخص معروفی را که شهادت بر ولایت را جایز نمی‌دانسته به سوی آن اخباری فرستاد و او پاسخ آن را در چهارده «فصل» نوشت؛ آن شخص معروف شاید شیخ جعفر بن خضر کاشف الغطاء باشد. اخباری در هر فصلی فقره‌ای از نوشته او را را با عنوان «قوله» نقل کرده و سپس به تفصیل به پاسخ آن پرداخته است.
آغاز: (بسمله) اما بعد پس از رسیدن فرمان خاقان زمان و خدیو دوران ... ابوالمظفر فتحعلی شاه خلد الله ملکه ... بسوی بنده خیر خواه مؤمنان محمد بن عبدالنبی ... و محتوی بود ... بر ملفوفه ای که شخص معروفی در خصوص منع از شهادت بر ولایت شاه اولیا تحریر فرموده و در ترویج این امر استعانت از دولت قاهره کرده و خاقان زمان ... جواب کلمات او را از این خاکسار خواهش فرموده بود چون وجوب شرعی مقرون به وجوب عرفی گردید عقلی بهمرسانید
انجام: متذکر شوند و ما اردت الا الاصلاح ما استطعت ... ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطانا ... فهب انی اقول الصبح لیلا - ایعمی الناظرون عن الضیاء.
[دنا ۵۹۵/۵؛ الذریعه ۲۵۸:۱۴؛ فهرستواره منزوی ۳۱۶/۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۱۵/۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه،

۱۱گ (۱۳۳ر-۱۴۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۱۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۹۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، کا: محمد ابراهیم طبسی خراسانی، تا: ۱۲۲۳ق؛ محشی از محمد ابراهیم طبسی و کشف الغطاء شیخ جعفر؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن خرمایی، ۱۹ص (۱۸۱-۱۹۹)، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۷۲]

← رد منکیرین حکمت ⋗ سه اصل در سلوک

● **رد منهاج السنة (دیباچه)** / کلام و اعتقادات / عربی

radd-u minhāj-is sunna (dībāče)

فدا حسین صاحب

fadā hoseyn sāheb

وابسته به: منهاج السنة فی نقض کلام الشیعة و القدریة؛ ابن تیمیه، احمد بن عبدالحلیم (۶۶۱-۷۲۸)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۲۶۹

آغاز: ربنا افرغ علینا صبرا و ثبت اقدامنا؛ **انجام:** و جعل فی الدرک الاسفل من الجحیم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق [رایانه]

← رد میزان الحق ⋗ رد پادری

● **رد ناصب بخاری** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e nāseb-e boxārī

ملتانی، محمد رحیم

moltānī, mohammad rahīm

عبدالرحیم رساله‌ای در رد ناصب (عالم بخاری) نوشته بود، که عبارات آن سنگین بود، در این رساله نوشته عبدالرحیم به صورت روان درآمده و مطالب کتاب با عناوین «قال الناصب، اقول» تنظیم شده است.

[دنا ۵۹۵/۵؛ الذریعة ۱۹۷/۱۰ و۲۹۶/۲۲]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۵۶/۵

آغاز: قال ناصبی بخاری شیعه گمان می‌برند که بزرگی ثلثه وخلافت ایشان بنص قرآنی وحدیث صحیح نبوی ثابت نشده،اقول ناصبی جاهل اول بسم الله غلط کرده؛ **انجام:** خلافت خلفای ثلاثه با وجود اهل بیت معصومین درست نبود وظاهر است پیش آفتاب درجه سها وجود نگیرد

خط:نستعلیق،کا:کربلا محمد مشهور به شیرازی، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۳۳گ،۱۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۱ - ۲۲۷]

← رد نحوست ماه محرم (رساله در ...) ⋗ شهور حرام

● **رد نصارا** / مسیحیت,کلام و اعتقادات / عربی

radd-e nasārā

قائنی اصفهانی، خلیل بن محمد اشرف، - ۱۱۳۶ قمری

qā’enī esfahānī, xalīl ebn-e mohammad ašraf (- 1724)

نقض رساله‌ای است که دانشمندی نصرانی در اثبات مذهب مسیحی ساخته است، در یک «مقدمه» و چندین «فصل» و یک «خاتمه» دراز.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۲/۸

خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل بن عبدالنبی نصیری، تا: قرن ۱۲؛ با تاریخ‌های ۱۰۸۶-۱۰۹۷ و ۱۱۲۴ - ۱۱۳۲ق؛ جلد: تیماج مشکی،۴۰گ (۲۵پ-۶۴پ)، قطع: خشتی [نشریه: ۲ - ۱۲۵]

● **رد نصارا** / مسیحیت، کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e nasārā

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، - ۱۳۱۰ قمری

qarāče-dāqī, mohammad ‘alī ebn-e ahmad (- 1893)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۱۲/۷

آغاز: الفاظ توحید که در تورات است همه جسمانی است، چنانچه بعد خواهید شنید، حال چنین جماعت وصف عالم نفوس و حقیقت ذات انسان را؛ **انجام:** و سبب عذاب مرگ بعزت و اکرام منسوخ شد زیرا که بر خدا لازم بود که او مرگ را بچشد.

خط: نستعلیق، کا: محمدعلی بن احمد انصار قراجه داغی تبریزی، تا: ۱۲۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۲۶ص (۴۵۶-۷۱۱)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۸۸]

● **رد نصارا = رد فرق مسیحیت و حقانیت اسلام** / مسیحیت,کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e nasārā = radd-e feraq-e masīhīyat va haqqānīyat-e eslām

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1861 - 1915)

کتابی است مفصل در رد فرقه‌های مسیحیت و حقانیت دین اسلام و رد شبهاتی که از سوی نصاری بر دین اسلام وارد نموده‌اند، با استفاده از آیات و روایات و دلائل عقلی و نقلی مبرهن در ۱۰ «مقاله»، و در آغاز چندین پرسش و پاسخ اعتقادی آمده است و در آن از کتاب‌های چاپی مسیحیان استفاده فراوان گردیده است.

[دنا ۵۹۵/۵؛ الذریعة ۲۳۲/۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹۱

آغاز: س، نمیدانم خدا مرا مهلت داده تا او را بجویم و بشناسم قبل از مرگ آیا نمیدانم چه بکنم؛ **انجام:** آیا در وعده خود چه طایفه ای را مرجع کرده است یا بهمراه آنها بوده از بازمانده بدین خود دور می کرد

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۳۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آجری، ۱۷۴گ، ۱۴-۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۱ – ۱۵۵]

● **رد نصارا** / مسیحیت، کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e nasārā

رد بر مسیحیت و دفاع از اسلام است در پاسخ به کتابی که یکی از مسیحیان در رد اسلام نگاشته بود. در کتاب حاضر در چند فصل بحث نبوت، رد شبهات، پاسخ به سؤالات، رد ادله مسیحیان، بیان معجزات پیامبر اکرم (ص) مطرح شده با سربندهایی مانند «بدانکه اگر طالب حق و راه نجاتی» مؤلف از دانشمندان شیعی است.

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۱۹/۱

آغاز: بسمله. و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سید سلاسل النبیین محمد و آله سادة الاوصیاء المرضین اما بعد بدانکه در نوع انسان جوهری نبودی که خارج از جنس جواهر اجسام محسوب باشد؛ **انجام:** نسخه: کفار محل عبادت بتهای اهل کفر آیا آن بت خلق کرده باشد او را یا شریک خداوند باشد در خلقت؟

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۲گ (۲پ–۱۴۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۱۷۲]

● **رد نصارا** / مسیحیت، کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e nasārā

رساله‌ای در رد اعتراضات و اشکالات رهبران مسیحی بر دین مبین اسلام است که به روش بسیار متین و با استفاده از متون انجیل‌های چهارگانه و کتب عهد قدیم و دلائل عقلی و کلامی، نگاشته شده است. مؤلف در متن کتاب اشاره به کتاب (فیلیپ پادری) نموده که آن را در پاسخ رد «احمد بن زین العابدین» به لاتین نوشته و سپس آن را به عربی برگردانیده و به ایران فرستاده است. وی می‌افزاید که او ردیه‌ای بر آن رد به زبان لاتین نوشته است که اگر فرصتی باشد، آن را به فارسی ترجمه نماید. پایان این کتاب که نخستین جلد است، در اثبات مهدویت می‌باشد.

[دنا ۵۹۵/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۱۷/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۲۱/۱

آغاز: ... رکوع نمودی و مراد خوب می‌گویی پس بدان که اگر می‌خواهی که از مرگ دایمی جهنم نجات یابی و به زنده گانی ابدی بهشت فایز گردی؛ **انجام:** اللهم اظهر کلمته و اعلی دعوته و انصره علی عدوه و عدوک یا رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین، تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: شکسته نستعلیق، کا: عباس فرزند عبدالحسین، دهدشتی، تا: پنج‌شنبه ۹ شعبان ۱۲۳۴ق، جا: کربلا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با عبارت «بلغ» مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۲۸گ (۱–۱۲۸)، ۱۲ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۰/۵سم [ف: ۳۰ – ۳۷۳]

● **رد نصارا و یهود** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e nasārā va yahūd

در ۱۳۱ «فصل».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۴۱

آغاز: بسمله. اما بعد چون کتابی از شخص نصرانی دیده شد که در او آیاتی از قرآن کریم استخراج نموده است ... پس از آن آیات شریفه را ترجمه نموده است به زبان فارسی؛ **انجام:** عیسی فرمود من نیامده ام که ... (یک کلمه خوانده نمیشود)

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر رمضان ۱۳۲۲ق، گویا اصل مؤلف؛ کاغذ: فستقی و فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۱۷۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۸/۷سم [ف: ۳ – ۴۰۵]

← رد نصاری ◄ اثبات نبوت خاصه

● **رد نفاق شیخین (رساله)** / کلام و اعتقادات / فارسی

radd-e nefāq-e šeyxayn (r.)

رشیدالدین محمد میرزا

rašīd-od-dīn mohammad mīrzā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۷۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل ریاض العلم رابعه الاشجار؛ **انجام:** تحیه مبارکه و الافا السلام علیکم سلامته المبارکه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق، [رایانه]

● **رد النور و نقل النور** / هیأت

radd-un nūr wa naql-un nūr

شرح این دو اصطلاح است به نقل از کفایة التعلیم ابو محامد غزنوی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶۷/۴۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۵۳۷–۵۳۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم

[ف: ۱۹ - ۴۵۲]

↩ رد و تبری از مخالفین ⪢ فضائل الائمة
↩ رد وجوب صلاة الجمعة عینا ⪢ صلاة الجمعة
↩ رد وحدت وجود ⪢ رسالة الحق

● **رد وحدت وجود صوفیه (رساله در)** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e vahdat-e vojūd-e sūfīye (r. dar)
میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری
mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۴۹۷
آغاز: بسمله، الحمدلله ... اما بعدد دعا گوی قدیم صمیم؛ **انجام:** و الثلثمائه بعد الاف بید الاثم احمد بن محمد رضا الحسینی
خط: نستعلیق، کا: صفائی خوانساری، احمد بن محمدرضا، تا: ۱۳۴۰ق [رایانه]

↩ الردود و النقود ⪢ حاشیة شرح مختصر الاصول

● **ردود و نقود** / عرفان و تصوف / عربی
rudūd wa nuqūd
قطیفی خطی، ابراهیم بن عرب، ق۱۳ قمری
qatīfī xattī, ebrāhīm ebn-e ʻarab (- 19c)
وابسته به: الفتوحات المکیة فی معرفة اسرار المالکیة و الملکیة؛ ابن عربی، محمد بن علی (۵۶۰–۶۳۸)
محشی ابراهیم بن عرب آل عرفات قدیجی قطیفی خطی است. ترجمه محشی در جایی دیده نشد و از کتاب شرح کفایة الفقه که به شماره ۶۲۰۲ خطی کتابخانه آستان قدس و به خط محشی است دانسته می‌شود که محشی از مردمان نیمه اول قرن ۱۳ بوده و در صفر ۱۲۳۷ می‌زیسته و شاگرد میرزا محمد مهدی حسینی شارح کفایة الفقه سبزواری است. کتاب حاشیه بر فتوحات المکیه است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۵
آغاز: قوله عن عدم و عدمه کانه اراد بالعدم الاول العدم المخلوق الامکانی الذی لم یخرج بعد من الامکان الی الاکوان؛ **انجام:** راینا ان نذکر المذاهب الستة ابتداء المجلده الثانیه
ج ۱؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پشت نسخه نوشته این حاشیه مختصر است از حاشیه مطولی که بر فتوحات تألیف نموده؛ واقف: عضدالملک، ۱۲۷۶؛ کاغذ: آبی، ۱۱۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۰۳]

● **رد وهابیت** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e vahhābīyat
بدایونی، فضل رسول
badāyūnī, fazl-or-rasūl

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۴۷
آغاز: بسمله، و به نستعین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله؛
انجام: و یا هوجاوین یهه مردود غارت آمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا [رایانه]

↩ رد هدیة النملة ⪢ جواب هدیة النملة

● **ردیة علی نقی احسائی** / کلام و اعتقادات / عربی
raddīyat-u ʻalī naqī aḥsāʼī
احسائی، علی نقی بن احمد، - ۱۲۴۶ قمری
ahsāʻī, ʻalī naqī ebn-e ahmad (- 1831)
شیخ احمد احسائی که در مورد معاد جسمانی صاحب نظر است پس از مرگ از جانب منتسبان خود در معاد جسمانی مورد استیضاح واقع می‌شود و هر یک برای او ایراد می‌گیرند. پسر شیخ احمد که بر مسلک پدر پیشرفته چون ایرادات مخالفان را می‌بیند بر آن می‌شود که ردیه‌ای بر ایرادات مخالفان بنویسد و پدر را تأیید کند. حاصل کار او این رساله است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸/۵
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین الذی خلق الانسان من صلصال؛ **انجام:** فاخلفی امر عن اعداء الدین والحمدلله رب العالمین.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بنفش، ۳۱ص، ۱۹ سطر(۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۳]

● **رد یکی از منجمان** / هیأت / فارسی
radd-e yekī az monajjemān
؟ نجم الدوله، عبدالغفار بن علی، ۱۲۵۹ - ۱۳۲۶ قمری
najm-od-dowle, ʻabd-ol-qaffār ebn-e ʻalī (1843 - 1908)
اهدا به: علی نقی میرزا اعتضاد السلطنه
این رساله به گواهی نسخه کتابخانه سپهسالار از میرزا عبدالغفار منجم باشی است یا از برادر او میرزا عبدالوهاب منجم باشی مهد علیا و پسر ملا علی محمد اصفهانی چنانکه در صفحه عنوان نسخه کتابخانه سپهسالار آمده است و به نام علی نقی میرزا اعتضاد السلطنه ساخته شده است.
آغاز: بسمله. چون این بنده که در سلک خدام آستان ... اعتضاد

السلطنه وزیر علوم می‌باشم.
انجام: و بیش از این تفصیل موجب اطناب است و بآنچه ذکر شد اکتفا نماییم.
[دنا ۵۹۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۲۶/۴]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: کاغذی، ۷گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ - ۷]

● **رد یکی از منکران مسلک شیخیه** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e yekī az monkerān-e maslak-e šeyxīye
همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری
hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)
مؤلف در سبب تألیف آورده است: «در این اوان ... نوشته است به نظر رسید مانند سوال و جوابی ... لکن سائل و مسول هر دو به روش اراذل و اوباش شعرای بی ننگ و نام کلمات خود را جاری کرده‌اند و بنای ناسزا و فحش و هجو و لعن و تکفیر نسبت اخلال را گذارده و چون خواسته‌اند که سببی از برای عمل خود قرار دهند پس اول افترائی چند را بسته‌اند و ناسزاهای خود را معلق بر آنها کرده‌اند و معلوم است که جواب این جور کلمات کلماتی باید باشد که کلوخ انداز را پاداش سنگ است ولکن قواعد و رسوم ایمانی باز می‌دارد شخص مومن را از هرزگی اگر چه شخص مقابل مستحق آن باشد چنانکه می‌فرماید «و لاتسبوا الذین یدعون من دون الله» و می‌فرماید «ادفع بالتی هی احسن» و بهتر این بود که به مقتضای آیه کریمه «اذا مروا باللغو مروا کراما» اعراض از امثال این اشخاص و اقوال ایشان کنم و لکن چون نوشته را نسبت داده بودند به بعضی از علمای اصفهانی که در حوالی آنجا معروف است و مبادا به محض نسبتش به آن شخص محل اعتنای یک جاهلی شود اعراض از الفاظ رکیکه آن کرده و اصل مطلبی را که بجهة آن بنای هرزگی گذارده جواب می‌نویسم دیگر آن شخص هرزه خود داند با هرزگی خود و رسوایی در نزد عقلای خاص و عام در دنیا و بسزای خود رسیدن بعذا بهای خوار کننده در آخرت ...».
این رساله دارای ۴ «مطلب» است.
آغاز: بمسله، حمد میکنم خداوندیرا که نفرستاد بسوی خلق رسولی و نبیی و حجتی مگر آنکه چون دعوت کردند بسوی او، انداخت در آندعوت شیطان رجیم وسوسه خود را با ... بعد چنینی گوید این ضعیف خاکسار که در این اوان محنت اقتران نوشته بنظر رسید مانند سوال و جوابی در حق کسیکه زبان بلغاء و بیان فصحاء ...
انجام: صاحب عبارت دخلی بمطلب که این شخص داشت نداشته و مطالب او از کلام او تمام بود و لکن قد ینکرا لعین ضوء الشمس ... انه حکیم علیم و قد فرغت فی عصر یوم الاثنین ... سنه ۱۲۸۹-

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۶۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن علی اصغر، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوای، ۹۴ص (۱-۹۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۹ - ۱۸۸]

← رد ینابیع الاسلام ≻ ازاحة الاباطیل

● **رد ینابیع الاسلام** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e yanābī‘-ol eslām

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۵۴۱
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** چند سال قبل نوشته بودم ... ۱۳۶۷ عباسعلی شریف الرازی
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۶۷ق [رایانه]

● **رد یهود = اکاذیب یهود** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e yahūd = akāzīb-e yahūd
قزوینی، حاج بابا بن محمد اسماعیل، ق۱۳ قمری
qazvīnī, hāj bābā ebn-e mohammad esmā‘īl (- 19c)
پدر مؤلف که خود از بزرگان و علمای یهود بود پس از کشف انحرافات و کجروی‌های این قوم از آن روی گردانده و مسلمان شد و ردی بر عقاید یهود نگاشت؛ فرزند مؤلف (نگارنده این رساله) نیز در دنباله کار پدر این رساله را به رشته نگارش درآورد. او جز این کتاب دو گفتار دیگر در رد یهود نگاشته است. مؤلف در این کتاب ضمن برشمردن کذب‌های یهودیان از جمله می‌گوید: «... دروغ اول ایشان که می‌گویند ما به شریعت تورية عمل می‌کنیم ممکن نیست عمل کردن ایشان به سوای شهر بیت المقدس و آن هم در حالتی که اصل بیت المقدس آباد باشد و اولاد حضرت هارون در خدمت و آداب آن خانه معین باشند و اولاد حضرت موسی هم از برای خدمات دیگر معین باشند و مکان قربانگاه نیز آماده باشد و هر وقت خواهند قربانی به عمل آورند آتش از آسمان بیاید و آن قربانی را بسوزد که علامت مقبول بودن آن قربانی است با چندین اساس‌های دیگر وقتی که همه موجود شود آن وقت می‌توان به شریعت تورية عمل نمود و إلا ممکن نیست ... آن عبادت نیست معصیت است چون بدون گفته خدا و رسولش بدعت چند بنا

گذارده اند ...».
آغاز: بر ارباب اولوالالباب مخفی نماند که جماعت بنی اسرائیل را داعیه این است که ما به شریعت تورات و به فرموده حضرت موسی عمل می‌نمائیم حال ما در تکذیب ایشان و در بطلان افعال ایشان دلیلی چند می‌آوریم
انجام: هر یک قربانی به خصوص داشتند که آن قربانی کفاره آن عمل را از برای ایشان حاصل می‌نمود نهایت بعد از خرابی بیت المقدس ثانی که آن قربانیها بالمره موقوف و منسوخ شده دیگر چاره کار ایشان را چیزی نمی کند و کفاره گناهان ایشان نمی شود مگر قبول اسلام و بعد از قبول اسلام هم چیزی چاره آن را نمی کند مگر اطاعت وبندگی
[الذریعة ۱۵۲/۲۰؛ نسخه‌های منزوی ۹۴۷/۲؛ دنا ۵۹۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۲۰/۹]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۳۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن عباس، تا: ۱۲۱۳ق؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۸۲ر-۸۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۲۶۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۸۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علم بودن شریعت آن حضرت و ابدی بودن آن هیچیک مخفی نمانده و تمام در این رساله ذکر شده و اسلام
خط: نسخ و نستعلیق، کا: جواد بن سید احمد طباطبائی یزدی، تا: رمضان ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۸۴ ر-۹۰پ)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۲۲۵۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۸۶
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک ۱۲۷۸؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۵گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۶ - ۲۲۵۱]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۳۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین ابن ابراهیم موسوی، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۲۹۸ق؛ جلد: پارچه طوسی، ۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۹۷۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۰۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی، عبارات منقول از کتاب تورات به زبان عبری اما با خط و الفبای عربی نگاشته شده؛ تملک: جمال الدین شهیر بحاجی بابا خلف حاجی ملا هادی با مهر «عبده الراجی حاجی بابا ۱۲۲۹» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۱۸۰پ-۱۹۷پ)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۵ - ۶۴]

۶. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۷۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف مخ]

● **رد یهود** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e yahūd
در اثبات پیامبری محمد (ص) در بیست و سه «فصل» و هریک از کتابی گرفته شده با شمارش از یکم و دوم و جز آن، در هر یک از مطلبی گفتگو شده مانند: «فصل دوم در دلایلی که از کتاب حضرت شعیا استخراج شده، فصل سیم در دلایلی که از کتاب عزیز استخراج شد، فصل چهارم در دلایلی که از کتاب دانیال استخراج شده ...» (نسخه‌های منزوی ۹۴۶). برخی از این عنوان‌ها در محضر الشهود قزوینی هم دیده می‌شود، و آن انباء الانبیاء محمد اسماعیل قزوینی نیست چه آن در ۱۲ فصل است.
[دنا ۵۹۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۰۸/۹ و ۳۲۰/۹]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۴۸
آغاز: در فصل یکم اندکی افتاده: ... با یکدیگر منازعه نمودند ابراهیم اسماعیل و هاهررا به صحراء فاران فرستاد؛ **انجام:** در باب اثبات هریک دلایل متواتره متوافره مذکور شد. مراد ازین اخبارند و آن حضرت خاتم انبیاء است نه غیر اوست. تمت، هذه الرسالة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۴۰۶]

● **رد الیهود** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-ol yahūd

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۷۲۳/۱
آغاز: فصل هفتم، و همچنین پیغمبران که بعد از موسی پدید آمدند
خط: نسخ، کا: عسکر بن محمد جواد طباطبایی، تا: ۱۲۳۰ق؛ ۲۱گ (۱-۲۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۷۲]

← رد یهود و اثبات پیامبری حضرت محمد و ... ⊳ اجوبة مسائل السید حسن الحسینی

● **رد یهود و نصاری** / کلام و اعتقادات / فارسی
radd-e yahūd va nasārā
کرمانی، عبدالعلی بن کریم، ق۱۴ قمری
kermānī, ‘abd-ol-‘alī ebn-e karīm (- 20c)
[دنا ۵۹۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۲۰/۹]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۴۲
خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن عبدالعلی، تا: ۳ ربیع الثانی ۱۳۲۱ق؛

اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۶گ، ۱۲ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۹۰۴]

● **رذایل مردم انگلیس (ترجمه)** / آداب و سنن / فارسی

razāyel-e mardom-e engelīs (t.)

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی، ۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

اهدا به: ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۳۰۲ق

ظاهراً انگلیس‌ها فرانسویان را ذمیم الاداب معرفی می‌کنند این اسناد در نزد فرانسویان بسیار گران می‌آید و سرانجام نویسنده خوش قلم و خرده‌گیری از مردم فرانسه به صدد پاسخگویی به انگلیس‌ها برمی‌آید و با تحریر این کتاب شمه‌ای از اعمال قبیحه مردم انگلیس را در بیست و دو «فصل» ذکر می‌کند که این اعمال عبارتند از شهوترانی‌های زننده و مقاربت با کودکان نابالغ و جوانان کم سن و سال و فروش فرزندان در انگلیس چه در خاندان‌های پایین و چه در خانواده‌های بالا. این کتاب از متن فرانسوی که از اصل انگلیسی برگردانده شده ترجمه گردیده است.

آغاز: بسمله، پالمان کارت که یکی از روزنامه‌های آزادی طلب منطبعه لندن است و هر روز بطبع میرسد.

انجام: اما تلاش باید کرد که در آتیه این قبیل حوادث روی ندهد.

[دنا ۵۹۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۸۴/۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۸۳

آغاز و انجام: برابر؛ پایان نسخه: ... و اصل نسخه بزبان انگلیسی بوده و بعد بفرانسه ترجمه شده بود این خانه زاد از فرانسه بفارسی ترجمه نموده بتاریخ ۲۷ ذی حجه ۱۳۰۲.

خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:ذیحجه ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۵۸گ، ۱۰ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۱۷]

● **رزاقیات** / شعر / فارسی

razzāqīyāt

مفتون دنبلی، عبدالرزاق بن نجفقلی، ۱۱۷۶-۱۲۴۳قمری

maftūn-e donbalī, 'abd-or-razzāq ebn-e najaf-qolī (1763 - 1828)

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۰/۱

آغاز: بسمله - قطعات و قصائد رزاقیات عبارت از نتایج خاطر فاطر ... آغاز رزاقیات: ای عزیزی که مال و جاه ترا ×× به فنا و زوال مشتاقم؛ **انجام:** آخر رزاقیات: سود داد و ستد او همه چون سود قصیر ×× که بیانوی یمن عرضه همیداد بود

این نسخه ابتد ضمن چند سطر نام مؤلف آن مشخص می‌شود و سپس به گفته نویسنده آن: «در ذیل اشعار عبدالرزاق بگ دنبلی آمده» و اشعار مذکور هم بدون رعایت ترتیب حروف تهجی آخر قوافی ضبط گردیده‌اند؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۸۳ص (۱-۸۳)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: - ۴۹]

● **رزق** / فقه / عربی

rezq

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۴۹۷

آغاز: بسمله. حمد له، اما بعد بدانکه رزق در لغت عرب چیزی است که؛ **انجام:** و الا تآویل در دلیل ظاهری متعین خواهد شد

کا: عبدالغنی، حسینی شیروانی، تا: ۱۲۸۷ق [الفبائی: - ۲۷۹]

● **رزق** / کلام و اعتقادات / فارسی

rezq

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۶۵/۹

به گفتار اشعری و معتزلی و در آخر به فتح الباب ارجاع می‌دهد. شاید فتح الباب فی شرح الباب الحادی عشر از عبدالوحید بن نعمة الله گیلانی استرآبادی که در الذریعه (۱۶: ۱۰۵) یاد شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۳/۸×۳۵/۹سم [ف: ۷ - ۲۲۳]

● **رزقیه (رساله)** / متفرقه / فارسی

rezqīye (r.)

اصفهانی، عبدالرحیم بن کرمعلی، ق۱۴ قمری

esfahānī, 'abd-or-rahīm ebn-e karam-'alī (- 20c)

رساله مختصری است در معنای رزق حلال و حرام و چگونگی وسعت یافتن آن.

اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۴۶/۴

آغاز: الحمدلله الذی رزقنا رزقا حلالا طیبا و یبسطه لمن یشاء و یقدر لمن یشاء و أوجب علینا شکر رزقه و نعمه؛ **انجام:** گدای کوی تو از هشت خلد مستغنی است ×× اسیر قیل تو از هر دو عالم آزاد است

خط: نسخ، کا: سید محمود بن محمد مهدی امامی اصفهانی، تا: ۱۲۹۰ق؛ مصحح؛ مهر: «اگر چه مجرم عبدالرحیمم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ (۳۳پ-۵۶ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۴۷۶]

● **رزم بیژن با هومان ویسه** / شعر / فارسی
razm-e bīžan bā hūmān vīse

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۸۳-عکس

که از شاه نامه باید باشد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۸گ [فیلمها ف: ۳ - ۲۶۰]

← رزمنامه ≻ جنگ نامه

● **رزم نامه شاه اسماعیل با سلطان سلیم** / تاریخ ایران / ترکی

razm-nāme šāh esmā'īl bā soltān salīm

سعدالدین، محمد بن حسن، ۹۴۳؟ - ۱۰۰۸ قمری

sa'd-od-dīn, mohammad ebn-e hasan (1537 - 1600)

بخشی از تاریخ عثمانی تألیف سعدالدین خواجه افندی است. این بخش شامل تاریخچه جنگ سلطان سلیم عثمانی و شاه اسماعیل اول صفوی (۹۰۷-۹۳۰ق) است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۵۵/۲۷۴

آغاز: سنه عشرین و تسعمائه محرمنك ایگرمی ابکنجی گونی اوتاق گردون نطاق

بخش شامل تاریخچه جنگ سلطان سلیم عثمانی و شاه اسمعیل اول صفوی (۹۰۷-۹۳۰)؛ کا: احمد غلام عمله خزانه، تا: ۱۰۶۳-۱۱۴۱ق؛ در سال ۹۲۰ احمد غلام کاتب نسخه در صدر این بخش چنین نوشته: «رزم سلطان سلیم پادشاه دیندار و اولاد حیدر کرار شاه اسمعیل از جلد سیم انتخاب نمودم و صاحب تاریخ جدش حافظ محمد اصفهانی است و نام ملعونش سعدالدین خواجه افندی و بسیار از گفتار ناپاکش اسقاط نمودم و قدری برای ایقاظ اهلش اسقاط ننمودم»، در ذیل نسخه چنین نوشته «مولد شاه سلیم ۸۷۵ و جلوس در ۹۱۸ وفوتش در ۹۲۶ ... سلطنت او نه سال از برای نه سال بار گرانی برداشته بود»؛ جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۴۰۳-۴۰۵)، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۷۶]

● **رزمیة** / - عربی

razmīyya

رساله «رزمیة المؤمن مع عدوه» ابن فهد، به عربی و درباره جنگ مؤمن و سپاهیان او است با اهریمن و سپاهیان او و گویا ریشه اوستایی یا مانوی دارد.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۶۴/۱۷

کا: علی بن احمد رشتی، تا: ۱۲۷۰ق، جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲ - ۱۷۹]

← رسائل ≻ مقالات مجیر شیبانی
← الرسائل ≻ فرائد الاصول

تذکر لازم: در فهرستواره دست‌نوشت‌های ایران «دنا» مجموعه‌هایی که دارای چند رساله از یک مؤلف بود با عنوان «رسائل» تغییر نام یافت و فهرست شد، گرچه تمامی رساله‌های آن به صورت مجزا و با نام خود آن رساله و در جای الفبایی آن آمده بود و این تکرار به جهت برخی فوایدی لازم دانسته شد. اما در اینجا بدان جهت که اولاً اطلاعاتی بیش از آنچه در «دنا» آمده وجود نداشت و ثانیاً حجم زیاد آن تکرار بلانتیجه‌ای بود، حذف گردید. بنابراین کسانی که تجمیع این رسائل برای آنها موضوعیت دارد با مراجعه به «دنا» می‌توانند، رفع نیاز نمایند.

● **رسائل (منتخب)** / عرفان و تصوف / فارسی

rasā'el (mn.)

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ قمری

ansārī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006 - 1089)

وابسته به: رسائل؛ انصاری، عبدالله بن محمد (۳۹۶-۴۸۱)

پند و اندرزهای عرفانی به نثر مسجع در چند فصل می‌باشد که احتمالاً برگزیده‌های از رسائل مختلف خواجه عبدالله انصاری می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۲۹

آغاز: فصل. گواه ایمان عطای دوستی است سر میدان دوستی ثمره راستی اندر دوستی مستی است؛ **انجام:** سخن پادشاهی که در بیلخ خانه اشتری من المومنین ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، روکش پارچه ساتن ، ۱۱گ (۷۹پ-۸۹)، ۱۲ سطر (۵/۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [رایانه]

● **رسائل ابن عمید = دیوان رسائل = رسائل الادب** / ادبیات / عربی

rasā'il-u ibn-i 'amīd = d.-u rasā'il = rasā'il-ul-adab

ابن عمید، محمد بن حسین، ۲۹۸؟ - ۳۶۰ قمری

ebn-e 'amīd, mohammad ebn-e hoseyn (911 - 972)

رسایل و منشآتی است منسوب به ابن عمید منشی دانشمند و وزیر رکن الدوله دیلمی.

[رساله شرح احوال و آثار ابن عمید تالیف سید ضیاء الدین سجادی، تهران انتشارات پاژنگ ۱۳۷۰ ش؛ دنا ج۵ ص۷۵۶ و ج ۱۰ص ۱۳۵ با عنوان «منشآت»؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی ج ۴ ص ۳۴۱-۳۴۲؛ بروکلمان ج ۲، ص ۱۱۹؛ معهد المخطوطات ادب، ج ۴، ص ۱۹-۲۰]

۱. تهران؛ ملی ایران؛ شماره نسخه:۲۲۶/۳

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله حق حمده و صلوه علی محمد رسوله و عبده. و سلامه علی اولیائه المعصومین؛ **انجام:** لم یحج کریم الا و انت الطریق الی احاجته و لم ینصب کیدا لا و کنت ناصبه و لم یغمر بانسان الا و کنت.

تعدادی از نامه‌های او به وزیران و پادشاهان و بزرگان و ادیبان زمان است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۸۷ص (۱۳۲–۲۲۹)، ۲۴ سطر (۷×۱۵/۵سم)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷–۱۹۷]

۲. تهران؛ مهدوی ، اصغر (دکتر)؛ شماره نسخه:۶۹۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۳۲ق [نشریه: ۲–۱۵۲]

۳. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۸۹۵۱/۹

آغاز: و تفری فری القواضی القواضب و اصطناع مجد و یدل علی علو هممه و اقبال مجرد یکبب الحاسد لیدیه؛ **انجام:** و نظامه هذا الجاری و ان بقی علی ثبت علی ملازمة الحضرة و الخدمة قدمی و ان عدمته لم امن

خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا علیرضای رشتی مستوفی، تا: ۹ صفر ۱۲۵۰ق، جا: تهران؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۰گ (۵۰پ–۷۹ر)، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۹×۲۸/۶سم [ف ۲۹/۱–۴۵۵]

۴. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۱/۳–طباطبائی

آغاز: بسمله. الحمدلله حق حمده و صلواته علی محمد رسوله و عبده و سلامه علی اولیائه المعصومین اجمعین. اما بعد فهذه رسائل الصدر الامام السعید ... رئیس الوزراء ابی الفضل بن بت العمید ... منها رسالة کتبها الی بعض الاصدقاء تسمی بالمطبخیة ... اولها : یا سیدی و مولای اطال الله بقاک وادام نعمائک؛ **انجام:** و عفواً بسبقه و حالا بعد ماشکوت صالحه و علی ما یحب و یهوی حباریه جاریه (؟) تقدست اسمائه و الشکر.

رسائل و منشآت منسوب به «ابن عمید محمد بن حسین» دانشمند و منشی و وزیر رکن الدوله دیلمی (– ۳۶۰ق) است با این عناوین: ۱. رسالة کتبها الی بعض الاصدقاء تسمی بالمطبخیة کتبها بالرقة، ۲. و له الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری بدمشق و تضمن وصف الثلوج و الامطار، ۳. و له الی ابی علی حسن بن محمد بن ابی الرئیس بن الکوفه و کان بدمشق اشواقه الیه، ۴. وله الی ابی الحسن علی بن الحسین المشهدی یعزیه عن ابیه ابی الفوارس المتوفی ببلاد دیلم و کتب به من الری الیه، ۵. و له رسالة الی الشریف المرتضی علم الهدی یعزیه بموت اخیه الشریف الرضی، ۶. وله الی الشریف القاضی ذی الحسبین ابی الحسن محمد بن الحسین الموسوی، کتب الیه طبرستان (؟) یتشوق الیه، ۷. و له الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری، من تدمرعند خروجه الی بغداد، ۸. و له ابی بعض الاشراف، و قدوعده بکتاب المفسر فی شعر المتنبی، ثم اخلف و استتر بطبرستان، ۹. و له الی صدیق له، یتضمن وصف الشوق، ۱۰. و له الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری یهنئه بالوزارة، من الری عند توجهه الی مصر، ۱۱. و له الی ابی القاسم بن الکروی من دمشق، یتضمن وصف کتاب و الاعتذار من القصور، ۱۲. رسالة وعید الی حسان بن جراح، ۱۳. و له الی ابی الفضل محیی بن سلامة الموصلی من دمشق و کان قایدالقواد للحسین بن موهر، ۱۴. و له الی بعض اولاد الرؤساء فی معماه عملها الیه فی سنة ۰۹۲ (= ۳۹۶) بمصر، ۱۵. و له خاطب بها بعض الرؤساء فی غلام ابق له، ۱۶. و له من الجزیرة الی وزیر قرادش و هو بالموصل، یتضمن شکوی الزمان، ۱۷. وله (ره) الی بعض اصدقائه من طرابلس و هو علی بن احمد، ۱۸. و له الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری من الحضرة فی ۰۹۶ (=۳۹۶)، ۱۹. و له الی بعض اصدقائه جواباً و قد شکی الیه من غلام فارقه عناداً، ۲۰. و له الی بعض اصدقائه بمصر، یتضمن التشوق الیه و یشکو الدهر بسبب فراقه، ۲۱. و له الی صاحب دیوان الخاص، و هو الحسین بن بشر فی العتاب و الاقتضاء بعد الصدر، ۲۲. و له الی بعض الملقبین بالامارة و المتحلین بالکتابه و الوزارة ... و هو شمس الملوک مسعود بن طاهر، ۲۳. لابن عمید کتبها الی ابی العلاء السری؛ خط: نسخ، کا: علی سمونی یا سموتی، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۱۲۳–۱۴۷)، ۱۵۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۲–۱]

۵. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۸۲۷۲

آغاز: بسمله الحمد لله حق حمده ... اما بعد فهذه رسایل الصدر؛ **انجام:** و ابعدهم فی مواخاته من المرایات و المداخلات

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ رجب ۱۲۷۱ق؛ برخی واژه‌ها به فارسی در حواشی؛ جلد: تیماج سبز، ۱۹۲ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷/۲–۴۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۵۷

آغاز: الحمدلله حق حمده ... اما بعد فهذه رسائل الصدر الامام السعید ... فمنها رسالة کتبها الی بعض الاصدقائ تسمی المطبخیة؛ **انجام:** انی اقدر الناس علی المکافات و المجازات و ابعدهم فی مواخاته من المرایات و المداحات انشاءالله.

کتابی است حدود ۸۰ نامه ادبی با نثری فنی و نیکو که در آغاز رساله نخست نویسنده را ابی الفضل بن عمید معرفی نموده است. عناوین شماری از آنها: ۱. رسالة کتبها الی بعض الاصدقا تسمی المطبخیة ...، ۲. الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری بدمشق یتضمن وصف الثلوج و الاطمار، ۳. الی ابی علی حسن بن محمد بن ابی الریس من الکوفة و کان بدمشق یصف اشواقه الیه ...، ۴. کتاب الی ابی الحسن علی بن حسین المشهدی یعزیه عن ابیه ابی الفروس المتوفی ببلاد دیلم و کتب به من الری الیه، ۵. الی الشریف القاضی ذی الحسبین ابی الحسن محمد بن الحسین الموسوی کتب الیه من طبرستان ...، ۶. الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری من تدمر عنه خروجه الی بغداد یتضمن مدحه و وصف مشقه سفره ...، ۷. الی بعض الاشراف و قد وعده بکتاب المسفر فی معنی شعر المتنبی ثم اخلف و استستر عنه بطبرستان، ۸ الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری یهنیه بالوزارة من الرای

عند توجهه الی مصر، ۹. الی ابی القاسم بن الکروی من دمشق ...، ۱۰. الی ابی الفضل یحیی بن سلامة الموصلی من دمشق و کاتب قاید القواعد للحسین بن جوهر، ۱۱. و له ره من الجزرة الی وزیر قراوش و هو بالموصل و الیه تدبیرها یتضمن شکوی الزمان و الصبر علی حوادثه، ۱۲. له ره الی بعض اصدقائه من طرابلس و هو علی بن احمد الصنف، ۱۳. الی ابی الفرج احمد بن محمد القشوری من الحضرة ...، ۱۴. الی صاحب دیوان الخاص و هو حسین بن بشر فی العتاب و الاقتضا، ۱۵. الی بعض الملقبین بالامارة و المتحلین بالکتابة و الوزارة یتضمن معتبة و استخافا به و هو شمس الملك مسعود بن طاهر، ۱۶. الی بعض النصاری و هو المعروف بابن البنان یستخف به شی بلغه عنه، ۱۷. رقعة الی صدیقه له ...، ۱۸. فی اظهار الندامة لایام اللهو و الصبی و التاسف للعمر الذی فیما مضی، ۱۹. رقعة کتبها الی ابن مسلمة و هو بالشام یذکر رکوب امیرالمومنین من القاهرة الی مصر علی الشارع و ترتیبها علی جناح الطایر، ۲۰. رقعة کتبها الی عبدالرزاق الکاتب و هو صدیق له ...، ۲۱. رقعة منه فی معاتبة بعض اصحاب الدواوین و هو حسین بن بسر، ۲۲. الی بعض المستخدمین فی الترتیب بالشام ...، ۲۳. له کتاب الی صدیق له بعد الصدر بالشام یطالعه بما جری، ۲۴. رقعة معاتبة و شکایة الی زئیس من اصدقائه و هو الظهیر بعد الصدر، ۲۵. رقعة الی الشریف ابیطالب ابن بنت الزیدی جوابا عن رقعة وصلت منه، ۲۶. الی الشریف سنی الدولة الباهر ...، ۲۷. الی السید الشریف القاضی و هو ابو علی یسطتببه، ۲۸. الی الامیر ابی القسم بن ولی عهد المسلمین ابی هاشم و هما بمصر یستعیر منه کتابا، ۲۹. الی بعض من کان یوهل بالورازة بالشام یعاتبه بعد الصدر و ابن القشوری ...، ۳۰. الی حسن بن صالح ایام وزارة بعد الصدر، ۳۱. رقعة الی الشیخ ... ابی عبدالله محمد بن احمد عمادالدوله فی باب الاذکار ...، ۳۲. رقعة الی ... هو ابن معقل الجهنة البغدادی، ۳۳. رقعة الی الوزیر الاجل ... تهینیه فیها بانتقاله الی الدار المبارکة المنسوبة الی ابن کلس بعد الصدر، ۳۴. رقعة معماة الی بعض اصدقائه و هو ابوطالب بن حماد، ۳۵. رسالة الی صالح بن مرداس لما ورد الشام و نهب ضیاعها من الوعد و الوعید ... و هی مثل الرسالة الی حسان بن جراح، ۳۶. و له رقعة الی بعض اخوانه و هو ابوسعید عماد بن هرون، ۳۸. کتاب فی المداعبة و هو یعزیه بکلب کان للقاضی ابی علی الحسن بن ابی الدبس فهلك بدمشق، ۳۹. کتاب اعتذار الی صدیق له و هو ابن اللحام، ۴۰. رقعة الی الشیخ ابی القاسم منصور بن محمد بن کثیر و هو العمید بن العمید و هو بخراسان فکتب الیه، ۴۱. رقعة کتب ... بها الی حسن بن صالح الملقب بعمیدالدوله وقت الوزارة و هی اول رقعة کتبها الیه ...، ۴۲. رقعة الی المستخدمین فی الترتیب ... و هو بوالفتح الهروی، ۴۳. رقعة اقتضاء منه الی صدیق له و هو سعد بن عقیل فی باب کسوة مطل بها محسن بن قدوس، ۴۴. زسالة الی صدیق له فی الاذکار، ۴۵. و لحاجة و هو رهب بن صدقة، ۴۶. رقعة الی بعض الشیخ نجیب الدولة یعوده بها وقت علة قبل الوزارة، ۴۷. رقعة منه الی بعض اصدقائة و هو ابوالبیان، ۴۸. رسالة الی الشریف القاضی ابی الحسن بن ابیطالب الزیدی و هما بمصر، ۴۹. رقعة منه الی صدیق له فی معماة و هو ابوالحسن بن المدبر، ۵۰. جواب رقعة ... الی الاستاد ابی اسحق ابراهین بن هلال الصابی ببغداد و قد طلب منه زسائل الاسکافی، ۵۱. رسالة الی الشریف المرتضی علم الهدی یعزیه بموت اخیه الشریف الرضی و کان من ساداتهم، ۵۲. رسالة الی ابی طاهر البهرکی اول دخوله مصر ...، ۵۳. رقعة الی ابی الحسین التمیمی المستخدم بمصر یشکو الیه من انسان ابتر. نسخه دیگری با همین عناوین در فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی ۷۱/۲۶ معرفی گردیده که کاتب آن نیز محمد حسین بن احمد تستری است و مؤلف آن محمد بن حسین بن محمد مشهور به ابن عمید (۳۶۰ق) دانسته شده آنچه مسلم است تمام رساله‌های موجود به قلم ابن عمید معروف نمی‌تواند باشد زیرا در آنها تعزیت مرگ سید رضی (متوفی ۴۰۶ق) به علم الهدی و رساله‌های متعدد به حسین بن بشر طرابلسی (متوفی ۴۴۹ق) و رساله‌ای به صالح بن مرداس (متوفی ۴۲۰ق) و حتی رساله‌ای که در آن سال ۴۰۳ق قید شده وجود دارد لذا برای شناسایی دقیق مؤلف تک تک رساله‌های موجود که احتمال دارد برخی از آنها از ابن عمید باشد به تحقیق و دقت بیشتر نیاز است؛ خط: نسخ زیبا،کا:محمدحسین بن احمد تستری،تا:۲۸جمادی الثانی ۱۲۷۶ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۳۱گ، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۵-۷۲۸]

۷. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۷۵۷۷

آغاز: الحمدلله حق حمده و صلواته علی محمد رسوله و عبده و سلامه علی اولیائه المعصومین أجمعین اما بعد فهذه رسائل الصدر الامام السعید الشیخ الاستاذ تاج الادباء و رئیس الوزراء ابی الفضل بن العمید؛ **انجام:** من الادب و الکمال علی اشرف دعامة و لا برحت احتسبی من القادمین کؤس نقل صفاتك العلیة و الطرق بانوار رسائلکم المضیئة بمحمد و آله الشفعاء للبریة تمت .

رسائل و منشآتی است ادبی که ابن عمید به رفقا و معاصرین خود نوشته است. در فهرست مجلس (۳/۱ طباطبائی) فهرست بیست و دو عدد از این رسائل درج شده که تمامی آنها در ابتدای نسخه حاضر واقع شده‌اند و این نسخه علاوه بر آنها رسائلی اضافه دارد. فهرست بقیه نامه‌ها و رسائل موجود در نسخه حاضر به غیر از آن بیست و دو عدد بدین قرار می باشد: ۲. و له رقعة الی صدیق له یعاتبه و یستعطفه و هو امیر بدمشق، ۳. فی اظهار الندامة لایام اللهو و الصبی و التاسف للعمر الذی فیما مضی، ۴. رقعة کتبها الی ابن مسلمة و هو بالشام یذکر رکوب امیرالمؤمنین من القاهرة الی مصر علی الشارع و ترتیبها علی جناح الطائر، ۵. و له رقعة کتبها الی عبدالرزاق الکاتب و هو صدیق له فی المداعبة و التعریض فیها بابراهیم الحداد، ۶. رقعة فیها رسالة معماة الی صدیق له من الاشراف بمصر، ۷. و له رسالة تعرف برسالة الرؤیا یعرض فیها الجماعة من السفل الذین سعوا فی فساد امره، ۸ رقعة منه فی معاتبة

بعض اصحاب الدواوین و هو حسین بن بشر، ۹. و له الی بعض المستخدمین فی الترتیب بالشام لما انصرف عن خدمة الترتیب و تعریفه السبب فی ذلک، ۱۰. و له کتاب الی صدیق له بالشام، ۱۱. و له رقعة معاتبة و شکایة الی رئیس من اصدقائه، ۱۲. و له رقعة الی الشریف ابیطالب بن بنت الزیدی جوابا عن رقعة وصلت منه، ۱۳. و له رقعة الی الشریف سنی الدولة الباهری یجیبه عما الزمه من التفصیل و التمییز بین کاتبین، ۱۴. و له الی السید الشریف القاضی و هو ابو علی، ۱۵. و له الی الامیر ابی القسم بن ولیعهد المسلمین ابی هاشم و هما بمصر یستعیر منه کتابا، ۱۶. الی بعض من کان یؤهل بالوزارة بالشام یعاتبه بعد الصدر و هو ابن القشوری، ۱۷. و له فی ذم اهل الزمان و هو المعروف بابن عبدالرزاق یعرض بواحد منهم و هو ابن ما اسرع، ۱۸. و له الی حسن بن صالح ایام وزراته بعد الصدر، ۱۹. و له رسالة فی المجون الی قواد معروف بالقیادة علی ید ابی محمد بن عبدالرزاق، ۲۰. و له رقعة الی بعض الامراء، ۲۱. و له رقعة معاتبة و اقتضاء و هی اول رقعة کتب الیه فی الوزارة بعد الصدر، ۲۲. و له رقعة الی الشیخ ابی عبدالله محمد بن احمد عمادالدولة فی باب الاذکار و الاقتضاء و المعاتبة بعد الصدر بمصر، ۲۳. و له رقعة الی صدیق تبشره فیها باطلاق جاریة و یعرفه صورة الحال بعد الصدر و هو ابن معقل الجهند البغدادی، ۲۴. و له رقعة الی الوزیر الاجل صفی امیرالمؤمنین و خالصته تهنیة فیها بانتقاله الی الدار المبارکة المنسوبة الی ابن کلس بعد الصدر، ۲۵. و له رقعة الی صدیق له یتضمن الشکر للوزیر الاجل صفی امیرالمؤمنین و خالصته و هو حسین بن بشر متولی دیوان الخاص بما جری من امر جاریه، ۲۶. و له رقعة الی الشیخ عماد الدولة ابی عبدالله محمد بن احمد فی الاقتضاء و المعاتبة، ۲۷. و له رقعة فی شکایة و معاتبة و معاقبة الی بعض اصحاب الدواوین و هو حسین بن بشر متولی دیوان الخاص، ۲۸. و له رقعة الی الوزیر الاجل فی الشکایة ممن تعذر امر جاریه و شکره علی جمیل ایادیه، ۲۹. و له رقعة الی الشیخ عماد الدولة ابی عبدالله محمد بن احمد و هو بمصر، ۳۰. و له رقعة الی الوزیر فی الشکر و الاقتضاء و المدح و الاسترضاء و الاستزادة فی الصادر، ۳۱. و له رقعة الی متولی دیوان الخاص و هو حسین بن بشر فی اقتضاء و عتاب مولم و عقاب، ۳۲. و له رقعة معماة الی بعض اصدقائه و هو ابوطالب بن حماد، ۳۳. و له رقعة فیها معماة الی بعض اصدقائه المغاربة و هو بمصر، ۳۴. و له رقعة فی العتاب الی بعض اخوانه، ۳۵. و له رسالة الی صالح بن مرداس لما ورد الشام و نهب ضیاعها فی الوعد و الوعید و التوبیخ و التفنید و هی مثل الرسالة الی حسان بن جراح، ۳۶. و له رقعة الی بعضی اصدقائه من الاشراف سنة ثلاث و اربعمائة فی المداعبة، ۳۷. و له رسالة معماة الی بعض اخوانه و هو ابو سعد عماد بن هرون، ۳۸. کتاب نسخة فتح الشام و قتل صالح بن مرداش و هزیمة الفرس، ۳۹. و له کتاب فی المداعبة و هو یعزیه بکلب کان للقاضی ابی علی الحسن بن ابی الدبس فهلک بدمشق، ۴۰. و له کتاب اعتذار الی صدیق له و هو ابن اللحام، ۴۱. و له رقعة الی الشیخ ابی القاسم منصور بن محمد بن کثیر و هو العمید بن العمید بن العمید و هو بخراسان فکتب الیه، ۴۲. و له رسالة الی بعض الاشراف السادة من اصدقائه و هو ابوالحسن بن ابیطالب الزیدی، ۴۳. و له رقعة کتب بها الی حسن بن صالح الملقب بعمید الدولة وقت الوزارة و هی اول رقعة کتبها الیه، ۴۴. و له رقعة فی ذم الحسد یعرض فیها ببعض الرؤساء من الاشراف، ۴۵. و له رقعة الی المستخدمین فی الترتیب یصور تعنیفا له و استخفانا به و هو بوالفتح الهروی، ۴۶. و له رقعة اقتضاء منه الی صدیق له و هو سعد بن عقیل فی باب کسوة مطل بها محسن بن قدوس، ۴۷. و له رسالة الی صدیق له فی الاذکار لحاجة و هو رهب بن صدقة، ۴۸. و له رقعة الی الشیخ نجیب الدولة یعوده بها وقت علته قبل الوزارة، ۴۹. و له رسالة الی عمید الدولة حسن بن صالح فی الاقتضاء و المعاتبة و هی فین الوزارة، ۵۰. و له رسالة فی المعاتبة منه و الاقتضاء و الشکوی تعریضا و تصویحا، ۵۱. و له رقعة فی المعاتبة الی بعض اصدقائه و هو ابو البیان، ۵۲. و له رسالة إلی الشریف القاضی ابی الحسن بن ابیطالب الزیدی و هما بمصر، ۵۳. و له رقعة الی بعض الرؤسا من الخدم، ۵۴. و له رسالة الی حسین بن بشیر و هو صدیق له فی شفاعة و التعریض فیها بانسان ذی رقاعة، ۵۵. رقعة منه الی محسن تکلم فی الحضرة بالقبیح فانفذ هذه الرقعة الیه علی ید عداید الخازن، ۵۶. رقعة منه ایضا الی صدیق له و هو ابوالحسن بنه مدبر، ۵۷. و له فی جواب رقعة وردت علیه من انسان اراد ان یضرب بینه و بین صدیق له؛ ۵۸- کتاب من الشیخ ابی سعد الی بعض المستخدمین بالرملة یستنبیه فی الخدمة و یتحدث بجلالة النعمة، ۵۹. و له رقعه فی الاذکار بحاجة له الی الشریف ابیطالب الحسنی ابن بنت الزیدی، ۶۰. و له رسالة الی بعض الاشراف یعاتبه فیها لانکار حقه بدمشق، ۶۱. و له رسالة جلها من قصیدة اخترعها علیه بعض الرؤساء فی محلته و کتبها ارتجالا، ۶۲. و له رقعه الی ابن بشیر یعرض فیها بانسان، ۶۳. و له رسالة الی صدیق له جوابا عن مسائل سئل عنها تعرض فیها بانسان متکاتب، ۶۴. و له رقعة الی ابی علی الحسین بن بشر، ۶۵. و له رسالة الی صدیق له یصف فیها دعوة انسان بحبل من الکتاب یعرض به و هو بمصر، ۶۶. و له رقعة الی انسان بلغه انه هجاه و اغتابه و هو مخالف ملحد، ۶۷. و له رقعة الی انسان متبطرم من الملقبین بالامارة یدعی علم النجوم و معرفة علم الاوایل و یذکر انه یقوم بالالهیات و الریاضیات و الطبیعیات و لایحسن جزء منها و لا حرفا، ۶۸. و له رسالة الی غلام امر دکان متمرد ایام مرودته ثم تحلی بعد ما التحی لعبودته و زهد فی صحبته و عشرته یعنفه بالکوفة، ۶۹. و له رسالة الی الوزیر یعتذر فیها من تاخره عن حضرته لعلة لحقته و منعته من الرکوب و یهینه بالبرء من علته و الرکوب الی الحضرة علی عادته، ۷۰. و له جواب رقعة الی الاستاد ابی اسحق ابراهیم بن هلال الصابی ببغداد و قد طلب منه رسائل الاسکافی، ۷۱. و له رسالة الی الشریف المرتضی علم الهدی یعزیه بموت اخیه الشریف الرضی و کان من ساداتهم، ۷۲. و له رسالة الی ابی طاهر البهرکی اول دخوله مصر، ۷۳. و له

رقعة الی بعض الشیوخ یعاتبه لتفضیله انسانا علیه حسدا له، ۷۴. و له رقعة الی الوزیر الاجل یهنیه بعید النهر، ۷۵. و له رسالة الی صدیق له یقرب منه و یختص به یهنیه بتطهیر ولده من الکوفه، ۷۶. و له رسالة الی الوزیر یشکو فیها انسانا کان له عنده حوالة من جاریه و یسئله استخلاصه منه، ۷۷. و له رقعة الی ابی الحسین التمیمی المستخدم بمصر یشکو الیه من انسان ابتر، ۷۸. رسالة الثلجیة، ۷۹. [اصول علم بیان] (ص ۲۷۳-۲۷۵)، ۸۰ مما کتب علی بعض الاخلا سلمه الله تعالی من الفقهاء و المجتهدین؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج احمد تستری، تا: پنج‌شنبه آخر جمادی الاول ۱۲۷۷ق، جا: نجف اشرف؛ مهر: «الراجی محمد نورالدین الموسوی» (بیضی) به تاریخ ۱۳۳۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۷۱]

۸. تهران؛ مجلس شورا؛ شماره نسخه:۱۸۵۵۸

آغاز: بسمله، الحمدلله حق حمده و صلواته علی محمد رسوله و عبده و سلامه علی اولیائه المعصومین اجمعین؛ **انجام:** و مواهبه بجوده و کرمه و لطفه وعطفه طالعته بذکر ما جری لیقف علیه و یسکن الیه انشاء الله تعالی.

خط: نسخ، کا: کاتب: بهاء الدین محمد ابن نظام الدوله، تا: قرن ۱۳ یا ۱۴؛ جلد: تیماج کرمی، ۲۰۰گ، ، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۵۱-۳۱]

۹. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه:۴۴۵-عکسی

آغاز: الحمدلله حق حمده و صلواته علی محمد و رسوله ... فهذه رسائل الصدر الامام السعید الشیخ تاج الادباء و رئیس الوزراء ابی الفضل بن العمید تغمده الله ... رسالة کتبها الی بعض الاصدقاء تسمی بالمطبخیة ... یا سیدی و مولای اطال الله بقاك و ادام نعماك و احسن؛ **انجام:** فواصله فثبت مواضع انامله ...

اصل نسخه: گویا اسعد افندی، ش ۳۵۴۲؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۵گ، ۱۶ سطر [عکسی دائرة المعارف: ۲-۱۴۱]

۱۰. مشهد؛ آستان قدس رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۵۸۳

آغاز: رسائل ابن عمید الدوله الی بعض اصدقانه؛ **انجام:** و الشیخ عمید الدوله ... مؤؤنة الله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۱. تهران؛ دانشگاه تهران؛ شماره نسخه:۳۹۱۹-ف

نسخه اصل: قاهره ۹۷۶۰ ادب؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلم‌ها: ف: ۲-۲۸۱]

۱۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۱۲۳۸

آغاز: الملوك احمد بن محمد بن الناقد یقبل الارض عبودیة و طاعة؛ **انجام:** بان محاسن الدنیا جمیعاً بافنیة الراس . تم و کتب هذا الکتاب مشتمل علی قصائد متفرقة و حکایات ابن العمید متنوعة و روایات متبددة من النوادر و الملح المتشتتة .

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا، به دستور طهماسب میرزا و به سفارش حاج ملا محمود و حاج ملا علی از شاگردان شیخ احسائی؛ در کتابخانه محمد کاظم بروجردی که آن را میرزا محمود خراسانی در ۱۳۱۴ خریده بوده؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۳۱۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۹×۳۰سم [ف: ۱-۲۴۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۳

آغاز: هو الله العزیز. منشآت و مکاتیب و مراسلات عربیة بسمله. اعلم انه لاباس بتقدیم شی من الشعر امام السلام و تحت طره الکتاب ان ناسب المقام. سلام تحاکیه ریاض ازاهر ×× و شوق به نامت عیون سواهر؛ **انجام:** وله رقعة الی ابی الحسین التمیمی المستخدم بمصر یشکو الیه من انسان ابتر ... و یتحقق انی اقدر الناس علی المکافاة و المجازات و ابعدهم فی مواخاة من المرایات و المداجات ان شاءالله تعالی تمت الرسالة ...

در چند باب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد هادی قاجار، تا: ۱۲۹۵ق، جا: تهران؛ در ۴۷ بیاض؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۲۴۹]

● رسائل اخوان الصفا و تاریخ یافعی / تاریخ / عربی

rasā’el-e exvān-os-safā va tārīx-e yāfe‘ī

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۸/۱۴ ـ ج

پاره‌ای از؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ محرم ۱۰۴۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۶۵ر-۱۷۴پ)، ۲۲ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۶۴]

● رسائل اخوان الصفاء و خلان الوفاء / فلسفه / عربی

rasā’il-u ixwān-iṣ-ṣafā wa xullān-il-wafā’

تنی چند از حکما در اواسط قرن چهارم هجرت در بصره یا بغداد انجمن شدند و خواستند شریعت اسلامیه را از مفاسد نادانی‌ها و گمراهی‌ها منزه سازند. این مقصود از انضمام و اتفاق فلسفه یونان و آئین اسلام ممکن توانستی شد بنابراین از روی استقصاء و امعان نظر پنجاه و یک رساله تألیف کرده علوم طبیعی و ریاضی و فلسفی و الهی و عقلی را در آن جای دادند و رسائل مذکوره را اخوان الصفا نامیدند. از اعضاء این انجمن نام چهار نفر معلوم است: ۱. ابوسلیمان محمد بن معشر بستی معروف به مقدسی؛ ۲. ابوالحسن علی بن هارون زنجانی؛ ۳. ابواحمد نهرجوری؛ ۴. زید بن رفاعه عوفی. بعضی جمعیت اخوان الصفا را از فرقه باطنیه دانسته و ابوحیان توحیدی را از اعضاء این انجمن شمرده‌اند. اخوان الصفا به مجمل الحکمة نیز موسوم است.

این رسائل حاوی پنجاه و یک رساله است و در تحت چهار بخش تقسیم یافته‌اند: قسم اول: ریاضیه فلسفیه، شامل سیزده رساله؛ قسم دوم: جسمانیه طبیعیه، شامل هفده رساله؛ قسم سوم: نفسانیه عقلیه، شامل ده رساله؛ قسم چهارم: ناموسیه الهیه، شامل یازده رساله. فهرست این رساله‌ها چنین است: ۱. فی العدد و ماهیة ترکیبه؛ ۲. فی الهندسة و بیان ماهیتها؛ ۳. فی النجوم شبه

المدخل فی ترکیب الافلاک؛ ۴. فی الموسیقی؛ ۵. فی الجغرافیا؛ ۶. فی النسب العددیة و الهندسیة؛ ۷. فی الصنایع العلمیة؛ ۸ فی الصنایع العملیة؛ ۹. فی بیان اختلاف الناس؛ ۱۰. فی الایساغوجی؛ ۱۱. فی معنی قاطیقوریاس؛ ۱۲. فی معنی باریر میناس؛ ۱۳. فی معنی اتولوطیقا؛ ۱۴. فی الهیولی و الصورة؛ ۱۵. فی السماء و العالم؛ ۱۶. فی الکون و الفساد؛ ۱۷. فی الاثار العلویة؛ ۱۸. فی تکوین المعادن؛ ۱۹. فی مهیة الطبیعة؛ ۲۰. فی اجناس النبات؛ ۲۱. فی أصناف الحیوانات؛ ۲۲. فی ترکیب الجسد؛ ۲۳. فی الحاس و المحسوس؛ ۲۴. فی مسقط النطفة؛ ۲۵. فی معنی قول الحکماء «الانسان عالم صغیر»؛ ۲۶. فی کیفیة نشو الانفس الجزئیة فی الاجساد البشریة؛ ۲۷. فی بیان طاقة الانسان فی المعارف؛ ۲۸. فی مهیة حکمة الموت و الحیاة؛ ۲۹. فی مهیة اللذة و الالام الجسمانیة؛ ۳۰. فی معرفة علل اختلاف اللغات؛ ۳۱. فی المبادیء العقلیة علی رأی فیثاغورس؛ ۳۲. فی المبادیء العقلیة علی رأی اخوان الصفا؛ ۳۳. فی معنی قول الحکماء «الانسان عالم کبیر»؛ ۳۴. فی العقل و المعقول؛ ۳۵. فی الادوار و الاکوار؛ ۳۶. فی مهیة العشق و محبة النفس و المرض الالهی؛ ۳۷. فی مهیة البعث و القسمة و کیفیة المعراج؛ ۳۸. فی کمیة اجناس الحرکات و کیفیة اختلافها؛ ۳۹. فی العلل و المعلولات؛ ۴۰. فی الحدود و الرسوم؛ ۴۱. فی الاراء و المذاهب و الدیانات؛ ۴۲. فی مهیة الطریق الی الله تعالی؛ ۴۳. فی اعتقاد اخوان الصفا و مذهب الربانیین؛ ۴۴. فی کیفیة عشرة اخوان الصفا؛ ۴۵. فی مهیة الایمان و خصال المؤمنین المحققین؛ ۴۶. فی مهیة الناموس الالهی و شرائط النبوة؛ ۴۷. فی کیفیة الدعوة الی الله و الی صفوة الاخوة؛ ۴۸. فی کیفیة أحوال الروحانیین؛ ۴۹. فی کمیة أنواع السیاسات و کیفیتها؛ ۵۰. فی کیفیة نضد العالم بأسره؛ ۵۱. فی مهیة السحر و العزائم.

استاد محمد تقی دانش پژوه در توصیف آنان آورده: این رساله‌ها گذشته از اینکه فرزانگان اسماعیلی بدانها ارج می‌نهادند دانشمندان شیعی هم آنها را چندان بی‌ارزش نمی‌دانستند. صدرای شیرازی در نگارش‌های خود از سخنان آنان گواه آورده و شاگردش فیض کاشانی در فهرست نوشته‌های خویش گزینی از همین رسائل را یکی از نگارش‌های خود خوانده و چنین گفته: «انتخاب رسائل اخوان الصفا و خلان الوفا الاحدی و الخمسین فی تهذیب النفس و اصلاح الاخلاص من کلام الصوفیة». نواده برادری او نورالدین محمد کاشانی هم در برخی از نگارش‌های خود از اخوان صفا یاد کرده است. دانشمند حکیم سیف الدین مظفر حسین کاشی که با صدرای شیرازی و میرفندرسکی گفتگوی علمی داشته بود هم از این رسایل گزین کرده و در آغاز آن چنین نوشته است: «هذا ما جمعه مظفر حسین بن امین الدین محمد الکاشانی من رسائل اخوان الصفا استخرج منها ما یشتمل علی الفوائد و اسقط ما فیها من الزوائد کتب منها المهمات و حذف عنها المکررات استغنیت بهذه المجموعة عن جمیع ۱۰ فی رسائلها لانک وجدت فیها کلما وجدت فی کلها مع ان استنباط الاصول و المقاصد منها ایسرو اسهل و الظفر علی حل المشکلات و المرموزات بمطالعتها اتم و اکمل. فان المطولات الزائدةکالمختصرات القاصرة فی طرفی الافراط و التفریط فی اداء المعانیو المقاصد فخذالا وسط فان خیر الامور اوسطها».

اخوان صفا که از مردم ایران بوده‌اند خواسته‌اند میان فلسفه و شریعت آشتی دهند و از این راه رخنه‌ای در اندیشه و پندار اشعری دستگاه فرمانروایی بیگانه عربی افکنند. چنانکه ابوسلیمان محمد بن بهرام منطقی سیستانی همین نکته را دریافته و با ابوحیان توحیدی شیرازی و ابوالعباس بخاری دو شاگرد خود گفته بود. اما این دانشمند سیستان چنین روش آنان را نپذیرفت و آن را نکوهید، اگر چه از سخنان او و ابوحیان در سراسر امتاع و مؤانسه و مقابسات پیداست که هر دو آنها از اندیشه و پندار آنان بیگانه نبودند و گویا از ترس نمی‌توانستند خود را همکار و همرأی با آنان نشان دهند. این گونه روش و کار را گویا اخوان صفا آغاز نکرده بودند بلکه از گفتگوی ابوسلیمان محمد بن معشر بستی مقدسی یکی از اخوان صفا و حریری غلام ابن طراره برمی‌آید که پیش از آنها کسانی بودند که می‌خواستند میان فلسفه و شریعت آشتی دهند، اما کاری از پیش نبردند و نومید ماندند. از آنها بود ابوزید احمد بن سهل بخلی شامستیانی فیلسوف جاحظ خراسان (۲۳۴–۳۲۲ق) که بدین کار بپرداخت و از پادشاه خراسان نیز پیروی کرده بود. همچنین ابوتمام نیشابوری که گروه شیعی را یاری نمود و به مطرف بن محمد وزیر مرد آویز گیلی پناه برد. نیز ابالحسن محمد بن یوسف عامری خراسانی (– ۳۸۱ق) شاگرد ابوزید بلخی که او را ملحد و فیلسوف خواندند و هراسان و ترسان از شهری به شهری و گاهی هم به سپهدار نیشابور و گاهی به ابن العمید قمی (– ۳۶۰ق) پناهنده می‌گشت. این سه دانشمند از این کار سودی نبردند و به آنچه می‌خواستند نرسیدند (امتاع و مؤانسه ۴:۱–۲۳؛ نیز فهرست نام‌های هر سه جلد آن و مقابسات؛ الحکمة الخالدة ص ۳۴۷). این هم گفته شود که فارابی نیز در این روش کمی از اخوان صفا نداشت و گذشته از رشته‌ها و بخش‌های دیگر فلسفه که بسیار در آنها به آنان نزدیک است در سیاست و کشورداری هم چنانکه از «مبادی آراء اهل المدینة الفاضلة» و «تحصیل السعادة» و دیگر نگارش‌های او آشکار است و ابن‌رشد نیز بدین گواهی داده مانند همان‌ها پندار ایرانیان باستان و اندیشه فلسفی یونانی و آئین شیعی را با هم بیامیخت. پس می‌توان گفت که اخوان صفا از سخنان او و بلخی و نیشابوری و عامری بهره بردند و دفتر خویش را نگاشتند. از همه اینها پیداست که مردم ایران و به‌ویژه آنها که یکی از آئین‌های شیعی مانند زیدی و اسماعیلی و اثناعشری را داشته‌اند در بنیاد گذاردن این انجمن فرهنگی نهانی کمک بوده‌اند. شاید بتوان گفت که اسماعیلیان مصر و ایران از این‌گونه اندیشه و پندار بیشتر بهره‌مند شدند و تاریخ گواه است

که پیروان سنت و دانشمندان دربار تازی چه اندازه به این گروه و دوستاران آنها شکنجه و رنج روا داشته و نکوهش‌ها کرده‌اند. نمونه خرده‌گیری آنها را در سخن همین حریری هم می‌بنیم که می‌گوید روش اخوان صفا را آنها که باطن و ظاهر می‌گویند و از سلام می‌نکوهند (قداحین) و هجریان (قرمطی‌ها) و آشوبگران قزوین که مردم شهرها را به سوی خود خوانده‌اند پذیرفته‌اند. این را هم می‌دانیم که مشکویه رازی و ابن‌سینا و بیشتر دانشمندانی که در نوشته‌های توحیدی از آنها یاد شده است و همه فیلسوفان اسلام تا برسد به خواجه طوسی که به دست او دستگاه تازیان در بغداد برچیده شده بلکه همه فیلسوفان شیعی همین روش را داشته‌اند. از کتاب‌های سودمند که درباره انجمن‌های نهانی خاور و باختر مانند اخوان صفا نوشته شده «تاریخ الجمعیات السریة و الحرکات الهدامة» محمد عبدالله عثمان (چاپ ۱۹۲۶ مصر) می‌باشد.

چاپ: به کوشش جمیل صلیبا، دمشق، ۱۹۴۹م، دو جلد؛ به کوشش بطرس بستانی، بیروت، دار صادر: ۱۹۵۹م

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۵۵

آغاز: بسمله. و اذ قد عرفنا من ذکر الحاس و المحسوس و بینا ان للمحسوسات کلها اعراض جسمانیة و هی کلها صور؛ **انجام:** فصل فی ماهیة القضاء و القدر و الرضا انه واجب قتلی بشبهة دخلت علی القوم فانقاد سقراط للقتل طبیا نفسه ... (رسالة فی ماهیة الایمان و خصال المومنین)

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: ۱۱ رجب ۶۰۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ، ۱۸۶گ، ۲۰ سطر (۹/۳×۱۴)، اندازه: ۱۳/۲×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۱

آغاز: القسم الرابع من کتاب اخوان الصفا فی الناموسیة الالهیه و یشتمل علی احدی عشرة رساله؛ **انجام:** تمت الرساله الخامسه من القسم الرابع ... و یتلوه الرساله السادسه فی ماهیة الناموس الالهی ... و کتب هذا الکتاب مبارک بن عبدالله الغلام نجیب الدین المزیدی و تم فی یوم الخمیس فی سنة احدی و عشرین و ستمائه من الهجرة النبویه علی صاحبها الصلوة و السلام

قسم رابع رسائل اخوان الصفا = رسائل ناموسیه الهیه، دارای ۱۱ رساله است، این نسخه ۵ رساله از یازده رساله ناموسیه است؛ کا: مبارک پسر عبدالله غلام نجیب الدین مزیدی، تا: ۶۲۱ق؛ مصحح، مقابله شده، در آغاز رساله‌ها و برخی از فصل‌ها «من کلام الصوفیه» دیده می‌شود و نیز در آغاز همه رساله‌ها تکرار گردیده که: این رسائل ۵۱ رساله است. آغاز رساله اول (ص ۲–۱۳۹): «الرسالة الاولی فی الآراء و الدیانات و المذاهب الفلسفیه من جملة احدی و خمسین رساله من رسائل اخوان الصفا فی تهذیب النفس و اصلاح الاخلاق من کلام الصوفیه»، آغاز رساله دوم (ص ۹۷–۲۳۶): «الرسالة الثانیه من القسم الرابع ... من جمله احدی و خمسین رساله ... من کلام الصوفیه ...» و همچنین است تا آخر نسخه که پایان پنجمین رساله از قسم رابع است؛ تملک: عبدالحسین فرهاد معتمد که او آن را به دکتر غنی هدیه داده است در آذر ۱۳۲۱؛ مهر: احتشام الملک؛اهدایی:دکتر غنی؛کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۴ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۵ – ۲۷۳]

۳. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۳۰

آغاز: ای آخرهم وان ذلک الملک سوس تلک المدنیة واصلها علی احسنها من مراعاة امورهم؛ **انجام:** من اصناف التأثیرات وفی قمعها لها وکسر لقولها بما هو مولود مسطور فی الکتب

از الرسالة الرابعة فی ماهیة العشق تا نیمه الرساله فی السحر والعزایم ... و صلی احدی و فمسیی رسالة من کلام خلصا الصوفیه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۶۷۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [اوراق عتیق: ۱ – ۹۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۰۸

آغاز: بسمله. هذه رسائل الفها بعض حکماء الیونان و ماهیة اغراضهم فیها، و هی احدی و خمسون رسالة فی فنون العلوم و غرایب الحکم؛ **انجام:** بالله العلی العظیم، تمت الرسالة الحادیة عشر من القسم الرابع من الرسالة الناموسیة الالهیة فی السحر ... و هی الحادی و الخمسون من رسایل اخوان الصفا.. و الحمدلله ... و افق تحریر هذه الکتاب بمدینة السلام بغداد ... فی خامس رمضان ... من سنة ستة و ثمانین و ستمایة، علی ید..

شامل پنجاه و یک رساله؛ خط: نسخ، کا: خلیل بن یوسف بن سالار بن علی، تا: ۵ رمضان ۶۸۶ق؛ مجدول؛ واقف: فاطمه حاجیه خانم زوجه حاجی مجتهد حاجی محمد علی، رجب ۱۲۵۲ق، با تولیت مجتهد عصر و زمان حاجی نور علی با مهر «بود نور چشم علی فاطمه ۱۲۲» (چهارگوش)؛ یادداشت عاریة گرفتن شیخ نظام الدین ... انصاری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۲گ، ۲۹ سطر (۱۸×۲۷)، اندازه: ۲۵×۳۶/۵ سم [ف: ۱۳ – ۸۹]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۰/۲۹ ـ د

در آن پاره‌ای از این کتاب است؛ بی‌کا، تا: ۷۰۰ق؛ ۱۹گ (۸۱پ–۹۹ر) [ف: ۱ – ۲۸۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۶۹

آغاز: رساله اول: الحمدلله الذی لا یحسن الاشیاء الا بأن یکون بدؤها حمده و کل ناطق و ساکت فهو عبده

جلد اول این مجموعه و پنجاه و یک رساله است که در آنها دانش‌های فلسفی و علوم ریاضی و آنچه تعلق به جهان طبیعت و ماورای طبیعت دارد، تلخیص شده و مؤلفین آنها کوشش کرده اند که انسان را از مراجعه به کتاب‌های دیگر بی‌نیاز کنند؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۴۸ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده الراجی فضل الله صالحی» (مربع)، «ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء» (مربع)، «عبده محمد مهدی بن ابو القاسم» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۲۰۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۸۷۰

جلد دوم مجموعه می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمود بن دولتخان و اهیاری دکوی، تا: غره ربیع الاول ۸۴۸ق؛ ۱۲۰گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۲۰۷]

۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳

شامل ۱۳ رساله از بخش اول؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸ یا ۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۱گ، ۲۲ سطر (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱ – ۱۲۴]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۰۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۵

آغاز: بسمله. به الحول و القوة. الحمدلله الذی لاتحسن الاشیاء الا ان یکون بدوها حمده و کل ناطق و ساکت فهو عبده الذی تاهت الالباب فی عظمته و کلت عقول اهل معرفته عند مشاهدته من عز جبروته و صلی الله علی المنتخب من خلقه من خیرته محمد النبی و عترته. اعلم انه لما کان من مذهبی طالبی العلم (النظر فی جمیع علوم الموجودات التی فی العالم من الجواهر و الاعراض و البسائط و المرکبات ... مانند چلبی)؛ **انجام:** فانتبه یا اخی من نومة الغفلة و رقدة الجهالة ...

دارای چهار بخش است نخستین ۱۳ دومی ۱۷ سومی ۱۰ چهارمی ۱۱ و روی هم ۵۱ کتاب می‌باشد (مانند نسخه ۱۲۷۸ مجلس) و دارد که ۲۵ هزار بیت می‌شود؛ خط: نسخ درشت، کا: محمد بن محمد بن بهاءالدین انصاری هوی، تا: ۱۸ شعبان ۹۶۸ق، جا: قاهره؛ در برخی از کتاب‌ها شماره رساله‌های اخوان صفا پنجاه و یک دانسته شده و در نسخه ما هم ۵۱ است بر خلاف چاپی که ۵۲ است چه اینکه ریاضیات آن که در چاپی ۱۴ رساله است در این نسخه ۱۳ است و این هم برای این است که «باری ارمینیاس» رساله جدایی به شمار نیامده و با قیاس آمیخته شده و گویا کسی در آن دست برده و باید این رساله جداگانه‌ای باشد چنانکه در چاپی آمده است. در این نسخه ما «صورة الارض و الاقالیم» چهارم است و موسیقی پنجم به عکس آنچه که در چاپی دیده می‌شود. در طبیعیات و عقلیات این نسخه با چاپی در شماره رساله‌ها جدایی ندارد. در الهیات هم همان یازده شماره را دارد مگر اینکه ترتیب آن با چاپی یکسان نیست. این نسخه در متن هم در بسیاری از جاها با چاپی یکسان نیست و فهرست آغاز چاپی هم در آن دیده نمی‌شود چنانکه خطبه آغاز آن در چاپی نیامده است؛ تملک: فرهاد میرزا مورخ یک‌شنبه ۱۲ شعبان ۱۲۶۵ هست و عبدالله بن عبدالقادر ساوجبلاغی مکری چنان‌که در همینجا می‌نویسد آن را در ۱۳۲۹ خریده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۴۲۴گ، ۲۹ سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۶ – ۲۲۲۸]

۱۰. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۵۱

یک صفحه‌ای پیش از رساله نخستین هندسه را دارد و می‌رسد به رساله ۹ مجلد ۴؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ از روی نسخه مورخ روز سه شنبه ۷ صفر ۶۶۷؛ قطع: رحلی [نشریه: ۶ – ۶۴۷]

۱۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۵۱

بخش ریاضی است تا پایان رساله سیزدهم در انولوطیقای دوم پایان منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: بغدادی [نشریه: ۲ – ۱۵۲]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۳۰۰

آغاز: رساله اول: الحمدلله الذی لا یحسن الاشیاء الا بأن یکون بدؤها حمده و کل ناطق و ساکت فهو عبده

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۷۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۱۴ – ۸۹]

۱۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۷

از آغاز رساله چهاردهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ – ۸۹۹]

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۲۹۹]

۱۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۰۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح زرین؛ قطع: وزیری [ف: – ۱۳۸]

۱۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۴۱۷

از میانه فهرست تا رساله ۹ فی بیان اختلاف الاخلاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱ [نشریه: ۲ – ۱۵۲]

۱۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۱۶۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق فسوی و الذی قدر فهدی ... ایها الاخ البار الرحیم ایدک الله و ایانا بروح منه؛ **انجام:** و ما تحت الثری. تمت الرسالة الجامعة ذات الفوائد النافعةو بتمامها تم الکتاب من اوله الی آخره و هی اثنتا و خمسون رسالة. الحمدلله ... اجمعین اتفق الفراغ من کتبته بمدینه قونیة فی شهر شعبان سنة سبعین (ثمان و ستمائة) (این دو کلمه بالای کلمه پیش با خط تازه‌تری نوشته شده است).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ تاریخ ساختگی شعبان ۶۷۸ در قونیه دارد. گویا از روی نسخه‌ای نوشته شده که عبارت زیر را داشته و این تاریخ را در آن نوشته بودند؛ جلد: تیماج تریاکی، قطع: رحلی [نشریه: ۳ – ۵۵]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۷۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۴۵۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱ – ۲۴۱]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۰۸/۲

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ربیع الاول ۱۰۰۹ق، جا: جبل کرا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۴گ (۲پ–۵ر)، ۲۶ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲ – ۲۷۱۰]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۰/۹

مقالات من ...؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۹ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عطاءالله؛ جلد: تیماج، ۱۶۹ص، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۳۲ – ۲۳۱]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۳۲

آغاز: آنچه از رسائل اخوان الصفا انتخاب میشود؛ **انجام:** فاذا اجتمعت هذه کلها ... و استانف ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۸ق؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۸۵

تألیف اخوان الصفاء؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق؛ تملک: صالح بن حسین بن عبدالحسین در ۱۱۸۶، صنیع الدوله محمد حسن خان، مولانا محمد بن عبدالجلیل رجبی یمانی بغدادی در ۱۱۷۵؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۲۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۲۷سم [ف: ۱ – ۲۴۱]

۲۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۶۲-عکسی

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی. الله خیر ما یشرکون. فهرست رسائل اخوان الصفا الاصدقاء الکرام یحمل معانیها و ماهیة اعراضهم فیها و هی احدی و خمسون رساله فی فنون العلم و غرایب الحکم و طرایف الآداب ...

رساله یکم: الرسالة الاولی منها فی العدد و هو الارثما طیقی.. الحمدلله الذی لایحس الاشیاء الا ان یکون بدوها و کل؛ **انجام:** فانتبه یااخی من نوم الغفلة و رقدة الجهالة و ایقظ من قدرت علیه من الغافلین لیحصل لک النفع العاجل و الخیر الاجل الواصل فی الدنیا و الدین بلغک الله منازل الاخیار المصطفین و رقاک منازل الملائکة المقربین ... تم کتاب اخوان الصفا و خلان الوفا بعون الله و حسن توفیقه. الحمدلله اولاً و آخر و ظاهراً و باطناً.

در ۵۱ رساله، با فهرست تفصیلی کتاب (ص الف – یا) در آغاز؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۷۵ق؛ با رسم‌هایی ارزشمند در بخش ریاضی، مجدول، در پایان رساله‌ای در «نفس» (بقاء النفس)؛ ۳ص (۸۴۸–۸۵۰)، ۲۵ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۱۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۷

آغاز: دیباچه: ثبت رسائل اخوان الصفا و الاصدقاء الکرام. نسخه: الحمدلله الذی لا یحسن الاشیاء؛ **انجام:** و الحمدلله اولاً و آخراً و نسئله لساناً ذاکراً و قلباً شاکراً الخ

حاوی ۵۱ رساله؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بحرانی، تا: ۱۰۹۷ق، این نسخه دارای دیباچه ایست در ۷ صفحه؛ واقف: نائینی، ۴۳۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۴ – ۱۰۶]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۸۳

آغاز: بسمله و به نستعین، ثبت رسائل اخوان الصفا و الاصدقاء الکرام و ماهیه ... فیها؛ **انجام:** و ایانا منازل الابرار و حشرک مع الازکیاء الاطهار انه هو العزیز الجبار الغافر الستار المنتقم القهار؛ نسخه: تمت الرساله و الحمد کله لواهب الکل و هذا آخر المجلدة الاولی و الصلوة علی محمد و نبی الرحمه و شفیع الامه ... سلم تسلیما

حاوی قسم اول و قسم دوم از رسائل اخوان الصفاست و از رسایل «الریاضیة الفلسفیه» شروع می‌شود و تا داستان مرگ یکی از پادشاهان هند و نصیحت او به فرزندش می‌آید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سرخ، ۳۱۷گ، ۲۷ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۸ – ۲۸۷]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۸۴

آغاز: بسمله، رب انعمت فزد و انت خیر منعم الرساله الاولی من القسم الثالث فی المبادی العقلیه علی رای فیثاغورس؛ **انجام:** و اخفی له ما فی السموات و ما فی الارض و ما تحت الثری و الحمدلله اولاً و نسئله لساناً ذاکراً و قلباً شاکراً و صلی الله ... تسلیماً کثیراً

مجلد دوم اخوان الصفا و خلان الوفا می‌باشد که از قسم سوم شروع می‌شود و از مبادی عقلیه بحث خود را آغاز می‌کند و تا آخر قسم رابع که در «ناموسیه الهیه» است مطالب آن می‌آید؛ خط: نسخ،بی‌کا،تا:محتملاً قرن۱۲؛کاغذ:دولت آبادی،جلد: تیماج سرخ، ۲۲۹گ، ۲۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۸ – ۲۸۸]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۸۵

از «رسالة الهیولی و الصورة و هی الاولی من الرسائل الجسمانیة الطبیعة السبعة عشر من کتاب اخوان الصفاء» تا «الرسالة العاشرة من القسم الثانی فی الطبیعیات فی الحاس و المحسوس من جملة احدی و خمسین رسالة من رسائل اخوان الصفاء فی تهذیب النفس و اصلاح الاخلاق من کلام الصوفیة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۲؛ با یادداشت جمادی الثانی ۱۱۶۳؛ تاریخ نوشتن نسخه در ربیع الاول ۱۱۲۹ در میانه در پایان «الرسالة الثامنة الحیوانیة و عجایب هیاکلها و ضرایب احوالها» دیده می‌شود؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۲گ، ۲۱ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ – ۵۸۸]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۲۲-ع

نسخه اصل: حالت افندی ش ۷۲۶؛ خط: نسخ، کا: عبدالله فتیانی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ رجب ۱۱۶۱ق؛ در پایان آمده که یکی از مؤلفان آن محمد باقر است که در میانه‌های کراسه ۲۸ از او یاد شده و او امام پنجم عباسی است [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۱]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۵۰

آغاز: بسمله، ثلت رسائل اخوان الصفا و الاصدقاء الکرام ... و هی احد و خمسون رساله؛ **انجام:** حیث کانوا فی البلاد تمت الرساله و الحمدلله رب العالمین و الصلوه علی محمد و آله اجمعین و بتمامها تم القسم الاول

قسم اول یعنی ریاضیه فلسفیه است که شامل سیزده رساله می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۸۸گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۸ – ۴۶]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۴۴/۳

آغاز: آغاز رساله اول: «الحمد لله الذی لا یحسن الاشیاء الا بان یکون بدؤها حمده و کل ناطق و ساکت فهو عبده». نسخه: الفصل الثالث فی الرسائل النفسانیة العقلائیة وهی عشر مسائل الاولی منها رسالة فی المبادی
نسخه اصل: کتابخانه فاضل خوانساری ـخوانسار ۲۲۱. ۵۱ رساله آن است؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ ۲۸ص (۱۴۷-۱۷۴) [عکسی ف: ۳ - ۴۲۳]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۶

آغاز: الحمدلله الذی لا یحسن الاشیاء الا ان یکون بداها احمده؛ **انجام:** و بلغنا الی غایة مشیته فینا من الکمال الذی قصدنا فله الحمد منا و من جمیع اخواننا الکرام دائماً ابداً بلا زوال و لا انقطاع کما هو اهله و مستحقه
۵۱ رساله؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی اصفهانی، تا: ۱۲۳۸ق، نسخه در ۱۲۴۱ مقابله شده، کتاب از حیث خط و تذهیب نفیس است، مجدول مذهب، دارای ۵۵ سرلوح مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۴۴۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۴ - ۱۰۵]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۸

آغاز: الحمدلله الذی لا یحسن الاشیاء؛ **انجام:** و یبلغک الله تعالی منازل الاخیار المصطفین الابرار
این مجلد رساله ۱۳ از بخش یکم و ۲ از بخش ۳ کتاب را ندارد؛ خط: نسخ، کا: رجبعلی بن عبدالله اصفهانی، تا: ۱۲۶۵ق، برای شاهزاده امام قلی میرزا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۳۴۹گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۰۶]

۳۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۳۶/۷ حکمت

خلاصه رساله یازدهم در حدود از جمله پنجاه و یک رساله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۷۶ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج حنایی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۶۰]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۲۶

آغاز: بسمله، فهرست رسائل اخوان الصفاء و خلان الوفا و اهل العدل؛ **انجام:** وفقک الله ایانا و جمیع اخواننا المومنین برحمته انه ارحم الراحمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق، جا: اصفهان؛ اهداء به: عباسقلیخان نوری؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۲گ، ۳۱ سطر (۱۳/۵×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۹ - ۲۱۱]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۷۸ط

آغاز: بسمله. فهرست رسائل اخوان الصفا الوفا و اهل العدل؛ **انجام:** و وفقک الله و ایانا و جمیع اخواننا المؤمنین رحمته انه ارحم الراحمین.
نسخه کاملی است، فهرست رسائل در آغاز آمده است (ص۱-۵)؛ خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن احمد کرجی، تا: ۱۲۸۰ یا ۱۲۰۸ق، حسب الامر نظام الملک؛ مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی، ۶۹۱ص، ۳۶ سطر، اندازه: ۱۸×۳۳سم [ف: ۲۴/۳ - ۴۹]

۳۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۶

آغاز: و اعلم یا اخی ان حقیقة هذا الاسم هو الخاصیة الموجودة فی نفوس المستحقین له بالحقیقة لا علی طریق المجاز؛ **انجام:** یحصل لک بذلک النفع العاجل و الثواب الآجل فی الدنیا و الدین و بلغک الله منازل الخیار المصطفین الابرار.
فقط رساله ای در طبایع اشیاء را داراست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۳ جمادی الاول ۱۲۸۸ق؛جلد: مقوایی مشکی، ۲۵گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۲]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱ - ۸۹۹]

۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۵-۳/۳۵

آغاز: بسمله، والحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی الله ... اعلموا الیها الاخوان ایدکم الله و ایانا بروح منه ان الله تبارک و تعالی لاخلق الخلق سوسواه و دبر الامور؛ **انجام:** و ایانا و جمیع اخواننا المؤمنین برحمته انه ارحم الراحمین و لاقوة الا بالله العلی العظیم و هو حسبی و نعم الوکیل تمت الرسالة فی ماهیة السحر ... وهی الرسالة الحادیة والخمسون وتمامها تم الکتاب ...
خط: نسخ، کا: محمد علی حسینی، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۶۶گ،۱۵-۱۷سطر،اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۴-۲۰۰۷]

۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۷/۲-۴/۵۷

آغاز: بلا استکبار و مره الله سبحانه من الملائکة عن السجود لإدم الذین هم العالمون ... و ذکرنا ان فی کتبنا المحکمة و رسائلنا المتقنة انه یجب علی الناظر فیها ان یبدأ فیها؛ **انجام:** واخفی له ما فی السموات و ما فی الارض و ما تحت الثری و الحمدلله اولا و آخرا و نسأله لساناً ذاکراً و قلباً شاکراً و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم تسلیماً کثیراً تمت الرسالة الجامعة
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰۷گ [ف: ۴- ۲۰۰۷]

۳۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۵۱-۳۵/۳۱

آغاز: بسمله الحد لله الذی لا یحسن الاشیاء الا ان یکون بداها احمده و کل ناطق؛ **انجام:** و صارت واحدة و علی هذه الجملة تتولد الصاعقة و هذا ما اردنا الا نبین و من الله التوفیق.
خط: نسخ زیبا، کا: محمد باقر بن محمد حسین محمد آبادی جرقویه اصفهانی، تا: شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۳۳؛ مجدول محرر مذهب، با سر لوح مزدوج مذهب مرصع ، با کتیبه مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳۳گ، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴ - ۲۰۰۷]

۳۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۷۶۱

شامل بخش ریاضیات و طبیعیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ مجدول مذهب، دارای ۱۲ پیشانی زمینه طلا؛ مهر: «داعی امام المتقین هبة الله جمال الدین بن سید عبدالله بن شیخ آدم صفی الدین» (مستطیل)؛ جلد: مشمع قرمز، ۳۷۵گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲ - ۷۲]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۹

آغاز: اعلم ایها الاخ البار الرحیم الکریم ایدک الله ایانا بروح منه

ان علم الناس؛ **انجام:** ثم اوردنا ایضاً ما عرفنا من الاخبار و من جهة السمع
شامل ۸ رساله از بخش دوم است (از رساله ۸ تا ۱۷) و شماره هفدهم آن با نسخه چاپی مخالف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۱۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۴-۱۰۶]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۳۱۹

آغاز: اعلم یا اخی ایدک الله و ایانا بروح منه انه لما کان النظر فی الطبیعیات جزوا من صنایع اخواننا؛ **انجام:** الحمد لواهب الکل.
این نسخه بخش طبیعیات و شامل هفده رساله است: ۱. تهذیب النفس و هیولی و صورت و حرکت و مکان و زمان، ۲. سماء و العالم، ۳. کون و فساد، ۴. آثار علوی، ۵. تکوین معادن، ۶. طبیعت، ۷. نباتات، ۸. حیوانات، ۹. ترکیب جسد و حالات نفسانی انسان، ۱۰. حواس و محسوسات، ۱۱. محل سقوط نطفه و تکوین انسان، ۱۲. انسان عالم صغیر، ۱۳. چگونگی پرورش نفوس جزئی، ۱۴. توانایی انسان در درک معارف و علوم، ۱۵. ماهیة و حکمت موت و حیات، ۱۶. لذات و الم جسمانی و روحی، ۱۷. معرفت اصول لغات؛ خط: نسخ ریز خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: سید جلال الدین طهرانی؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن سبز، ۱۱۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۴۰]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۷۵۹

آغاز: ثبت رسائل اخوان الصفا و الاصدقاء الکرام؛ **انجام:** و ما فی ایدیهم من کتب الانبیاء فرای ان ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۲۰سم [رایانه]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۲۲ تا ۵۲۲۵-عکس

نسخه اصل: حالت افندی ۷۲۶؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۳۳]

۴۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۰۲

مختصر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۲۵۰]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۸/۱

آغاز: بعد بسمله. و اعلم یا اخی ان حقیقه هذا الاسم هو الخاصة الموجوده فی نفوس المستحقین له بالحقیقة لاعلی طریق المجاز و اعلم یا اخی انه لاسبیل الی صفاء النفس الا بعد بلوغها الی حدالطمانیة فی؛ **انجام:** و رایت حقیقة هذا السحر الذی یسحر العقول بانت لک الاشیاء بحقایقها ... و لاحول و لاقوه الا بالله العلی العظیم و حسبنا الله و نعم المعین تمت.
رسالة من جملة رسایل اخوان الصفا با نسبت به مجریطی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۶۱ص (۱-۶۱)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۲۳۳]

● رسائل اخوان الصفا (ترجمه) / فلسفه / فارسی

rasā'el-e exvān-os-safā (t.)

وابسته به: رسائل اخوان الصفاء و خلان الوفاء

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴

آغاز: سپاس و ستایش آن خدایرا که واجب الوجودست و هر چه غیرویست ممکن الوجودست
مقدمه این ترجمه ذکر شده: «و بعد از این بدانید که کتابها بسیار است و بیشتر به لغت تازی است و در آن کتاب‌ها هیچ حظی نیست مانند سرود اختران و کتاب نام بار خدای و مرزبان نامه و انچه بدین ماند و ما هیچ کتابی نیافتیم از انچه در حکمت به کار آید که از ریاضی و منطقی و طبیعی جمله در وی باشد مگر دانش نامه و آن لفظی سخت مشکل است و بیشتر اشارت و بعضی رمز است و کتاب مجمل الحکمة مجموع است ولیکن همچنین مرموز است و در آن حشو بسیارست و ما یک دو جای دیدم که این کتاب را پارسی نقل کرده‌اند و همچنان مرموز گذاشته و حشو بجای مانده پس چنین اتفاق افتاد که این ضعیف را فرمودند که این کتاب را به پارسی دری نقل کند هر چه حشو است از وی دور کند»، اسم ناقل و مترجم دانسته نشد، مترجم معلوم نشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۰۷ق؛ دارای سر لوح، مجدول؛ ۲۴۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۵۱]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۹۰/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ رساله ۴۸ این نسخه مانند رساله ۸ قسم ۴ چاپ مصر (۲۸۲/۴) است سپس رساله‌های دیگر است نه به ترتیب چاپی و هفت صفحه‌ای هم کم دارد و خطبه هم در این نسخه نیست، قسم چهارم به خط نسخ است تا نزدیک به پایان رساله ۴۴ (ناموسیات) که ملا برهان بن ملا محمد خان رشتی در ۲۹ رمضان ۱۰۴۷ نوشته شده، نام نویسنده نسخه در پایان رساله ۴۸ تاج الدین حسن حسینی آمده که در ۱۰۴۷ نوشته و از رساله ۴۵ تا اینجا را او به خط نستعلیق نوشته، نام نویسنده در پایان رساله ۵۱ حکیم حسین بن حکیم نورالدین بن حکیم علی نوربخشی مالکی گیلانی دیلمی یاد شده، از رساله ۴۹ تا اینجا را او به خط نستعلیق ریزتری نوشته و درهمین سال ۱۰۴۷ به انجام رسانده است؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۹۴؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷؛ کاغذ: سمرقندی و سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۴۷۱گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۵ - ۸]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۸۹

آغاز: سپاس خدای را عزوجل که واجب الوجود است و هر که جز اویست ... اما بعد؛ بدانکه کتابهای حکمت بسیار است و بیشتر بلغت تازی است و اندکی بلغت پارسی است ... و کتاب «مجمل الحکمة» مجموعست و لیکن بیشتر مرموز است و در آن حشو بسیار ... قسم اول ... رساله اول؛ بسمله. بدانکه علوم حکمی چهار نوع است اول؛ علم ریاضیات. دوم؛ منطقیات ...
ترجمه‌ای است از مجموعه رساله‌های اخوان الصفا؛ خط: نسخ، کا: فرج الله بن محمد احویزاوی، تا: شنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۰۴۹ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳ - ۴۱۴]

۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۰۹
آغاز: تیمنا باسمه سبحانه، حمد و ثنا مالک الملکی را سزاست که قرص آفتاب نمونه ای از قبه بارگاه کبریای اوست؛ **انجام:** و انتها هم بتدبیر و مشیت الهی و امر و حکم سماوی است فتدبر یا اخی فی هذا الامر و تفکر فی هذه اللتی بلغک الله ایانا و اخواننا الیه بمنه وجوده و کمال کرمه آمین یا رب العالمین لقد سود فی بندر السوریه سنه ۱۰۵۷
ترجمه یکی از رسائل اخوان الصفا است در تقویم به فارسی به اشاره معز الملک معزالدین نامی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق؛ جلد: چرمی زرد نرم، ۱۳گ، اندازه: ۱۱×۱۸/۵ سم [ملی تبریز: ف: ۱ - ۲۵۱]

۵. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۱۳۲
آغاز: هو المستعان بسم ... سپاس و ستایش مرخدایرا که واجب الوجود است و هر چه جزویست ممکن الوجود است؛ **انجام:** و همچنین در شریعت ترک لذت بتقلید می‌کنند و در حکمت بعلم و الله اعلم بالصواب تمت الرسالة المعروفة ... تم تم تم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: زرد، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۶ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: - ۱۰۳]

۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۲۰۹/۱
آغاز: به لغت پارسی است و در آن کتابها هیچ خطی نیست مانند سرود اختران؛ **انجام:** و در شریعت به تقلید بود و در حکمت به علم بود.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۹۹ص (۲-۱۰۰)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف:۱-۲۰۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۱۶/۳
آغاز: سپاس و ستایش آن خدای را که واجب الوجود است و هر چه جز آن ممکن الوجود است؛ **انجام:** و مانند این آیات و اخبار و برهان بسیار است اما بر این اختصار کنیم
نام کتاب در فهرست ارثماطیقی ذکر شده که باتوجه به آغاز نسخه کامل شد. بخشی از آن؛ خط: نستعلیق، کا: صدر الدین محمد حسینی، تا: ۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۷۸پ-۸۷ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۱۱۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۵۳/۱۲
آغاز: بسمله. پس چون عناصر بسبب حرکت فلک و کواکب حرکت کند، لابد در زمین چیزی پیدا شود
خلاصه رساله دهم از قسم دوم در تهذیب نفس؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن علیمحمد رشتی، تا: ۱۲۲۶ق، جا: تهران؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۰۳گ (۱۱۰پ-۲۱۲ر)، اندازه: ۱۴/۶×۲۱/۷سم [ف: ۷ - ۴۰۸]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۲۳/۳
آغاز: اکنون خواهیم که در این رساله باز نماییم که دورهای کواکب و آنچه از وی پدید آید و آنچه در خورد این رساله باشد اکنون بدانکه منجمان را دو لغت باشد؛ **انجام:** و صاعدند در جنوب جدی و دلو و حوت شتوی اند و هابط اند در جنوب سرطان و اسد و سنبله صیفی اند و هابط اند در شمال و الله اعلم.
پنجاه و یک رساله است که توسط جمعی گرد آمده و در مجموعه حاضر خلاصه رساله سی ام در دورهای کواکب (۶۰ر-۶۶ر) و خلاصه رساله پنجم از قسم دوم در طبیعیات و تکوین معادن (۶۶پ-۷۱پ) آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۶۰پ-۷۱پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۰ - ۹۸]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۵۵/۱
کا:هاشم بن حسین عمید،بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۵ - ۸]

● رسائل اخوان الصفاء (مختصر) / فلسفه / عربی

rasā'il-u ixwān-iṣ-ṣafā (mx.)

کاشانی، مظفر حسین بن محمد امین

kāšānī, mozaffar hoseyn ebn-e mohammad amīn

وابسته به: رسائل اخوان الصفاء و خلان الوفاء

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۹۹/۱-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [فیلمها ف: ۱ - ۷۳۱]

● رسائل اخوان الصفا (منتخب) / فلسفه / عربی

rasā'il-u ixwān-iṣ-ṣafā (mn.)

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

وابسته به: رسائل اخوان الصفاء و خلان الوفاء
گزیده‌ای است از رسائل اخوان الصفا در دو هزار بیت و به قرائن سه‌گانه می‌بایست از فیض کاشانی باشد زیرا: ۱. در منابع، به وجود چنین کتابی از فیض، تصریح شده؛ ۲. عناوین این کتاب، همچون عناوین بسیاری از کتاب‌های فیض، بصورت (فصل و وصل) آمده است؛ ۳. این نسخه، نزد نوادگان فیض بوده. شامل گزیده رساله نخست شامل قسم چهارم، رساله خاتمه از قسم چهارم، رساله هشتم از قسم چهارم، رساله نخست از قسم سوم، رساله چهارم از قسم سوم، رساله ششم از قسم سوم و رساله پنجم از قسم دوم می‌باشد. این نسخه، ظاهراً گزیده‌ای از منتخب فیض باشد، چون در پایان آن، چنین آمده: «انتهی کلامه بتلخیص و اختصار». رسائل اخوان الصفا، مجموعه‌ای است شامل ۵۱ رساله، در علوم گوناگون و از سوی گروه اخوان الصفا، در نیمه قرن چهارم هجری نوشته شده، این گروه، در جنوب عراق و خوزستان می‌زیسته‌اند و آرمانشان، آگاهی مردم و نشر علم و

دانش بوده است.
[الذریعة ۹/۸-۱۰؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ فهرست‌های خودنوشت فیض کاشانی ۲۶۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۱
آغاز: الحمدلله و الصلاة علی رسول الله و علی اهل بیت رسول الله، اما بعد، فهذا الملخص الرسالة الاولی من القسم الرابع من کتاب اخوان الصفا؛ **انجام:** و علیها تقع المجازاة و المکافاة من الثواب و العقاب، انتهی کلامه بتلخیص و اختصار، و الحمدلله و الصلاة علی محمد و آله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن قرن ۱۱، احتمالاً نسخه اصل به خط مؤلف باشد؛ مصحح، محشی؛ مهر: نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی «یا محسن اغفر بمحمد علم الهدی، نصیرالدین بن سلیمان ۱۱۱۷هـ» (بیضی)، ابوتراب بن نصیرالدین سلیمان «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابوتراب» (بیضی)؛ وقف‌نامه همان ابوتراب، همراه مهر «ابوتراب الفیضی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ، ۲۵ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۷×۱۷سم [ف: ۳۴ - ۵۲]

← رسائل الادب ⟵ رسائل ابن عمید

● رسائل ارسطو (ترجمه و شرح) / فلسفه / فارسی
rasā'el-e arastū (t. va š.-e)
گویا از: عوض بن حیدر شوشتری (- ق ۱۲). در این نسخه که احتمالاً اوراق جابه‌جا شده برگردان و شرح برخی از رسایل ارسطو از عربی به فارسی است .

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۲۰
آغاز: بزمین و بعضی دورتر است و شمار ستاره‌هائی را که ثوابت اند و تحیر و اختلاف در حرکت ندارند هیچ کس از میان ادراک نمیتواند؛ **انجام:** و جسمانیات صافیه باقیه غیر متغیره که اجرام سماویه باشند زیرا که این امور مذکوره همه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ یا قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۹۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۷۸]

● رسائل الارکان / فقه / عربی
rasā'il-ul-arkān
بحرالعلوم، محمد بن محمد، ۱۱۴۴ - ۱۲۲۵ قمری
bahr-ol-'olūm, mohammad ebn-e mohammad (1732 - 1810)
کتاب استدلالی در شرح حدیث «ارکان الاسلام» مشتمل بر چهار رساله مستقل صلاة و زکاة و صوم و حج که هر کدام دارای آغاز و انجام و خطبه مجزا می‌باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۴۹۷
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الانسان من اطوار مختلفة؛ **انجام:** و لقد اطبنا فی الکلام لما کان قد زل فی هذه المسئلة اقدام المهرة
نسخه حاضر فاقد رساله حج است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۳۷۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶/۳×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۵]

● رسائل اسماعیلی و دروزی / گوناگون / عربی
rasā'el-e esmā'īlī va dorūzī
رساله‌های اسماعیلی و دروزی است: ۱. نسخة السجل الذی وجده معلقا علی المشاهد فی غیبة مولانا الامام الحاکم؛ ۲. سجل النهی عن الخمر؛ ۳. رسالة خبر الیهود و النصاری و سوالهم لمولانا الحکام؛ ۴. نسخة ما کتبه القرمطی الحاکم عند وصوله الی مصر؛ ۵. میثاق ولی الزمان؛ ۶. النفض الخفی؛ ۷. بدو التوحید لدعوة الحق؛ ۸. میثاق النساء؛ ۹. رسالة البلاغ و النهایة فی التوحید الی کافة الموحدین المتمیزین من الملحد؛ ۱۰. الغایة و النصیحة؛ ۱۱. کتاب فیه حقایق مایظهر قدام مولانا جل ذکره من الهزل؛ ۱۲. الرسالة المستقیم فی السیرة؛ ۱۳. کشف الحقائق؛ ۱۴. سبب الاسباب و الکنز لمن اتفق و استجاب؛ ۱۵. الرسالة الدامغة پس از اینها باید این رساله‌ها باشد: ۱. سجل المجتبی؛ ۲. الکدیة؛ ۳. الاجحنة الکائنة؛ ۴. شرط الامام؛ ۵. الرشد و الهدایة؛ ۶. الدعاء المستجاب؛ ۷. الغیبة؛ ۸. الشمعة؛ ۹. شعر للنفس؛ ۱۰. الحدود؛ ۱۱. المناجاة؛ ۱۲. الانصاب؛ ۱۳. الاعذار و الانذار؛ ۱۴. التنزیه؛ ۱۵. المقنی؛ ۱۶. التحذیر؛ ۱۷... . در مجلة المجمع العلمی العراقی (۲۶۰/۴) این نسخه شناسانده است و در پایان فهرست مجدوع (ص ۷-۳۰۶) هم یادی از آن هست. در نسخه شماره ۱۷۸۹ هم چند تایی از اینها آمده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۷۰-ف
نسخه اصل: مکتبة المخطوطات المتحف العراقی ش ۱۲۲۲. با فهرست در آغاز؛ خط: نسخ معرف، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲۲گ [فیلمها ف: ۲ - ۸۸]

● رسائل اعتضاد السلطنه / گوناگون - فارسی
rasā'el-e e'tezād-os-saltana
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819 - 1881)
مجموعه رساله‌ها و یادداشت‌های اوست که بیشتر آنها دستنویس‌های اولیه و ناقص‌اند. جنگ دیگری از او به شماره

۱۴۵۳ در کتابخانه سنا نگهداری می‌شود.
[رک. سنا، ج۲، ص ۲۵۹-۲۶۴. دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج۹، ص ۳۵۰-۳۵۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۵۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با اصلاحات و اضافات فراوان به خط مؤلف در حاشیه و متن، مؤلف بعضی از یادداشتهای افزوده خودش را دوباره خط زده و یا متن آنها را سترده است، برگ ۳پ نقشه رصدخانه مراغه، با یادداشتهای ملك الشعرای بهار؛ یادداشتی از عبدالکریم در پنج‌شنبه ۲ ذیقعده ۱۲۹۲ق حسب الامر سرکار نواب مستطاب اشرف امجد ارفع والا؛ خریداری از کتابهای ملك الشعرای بهار در اسفند ۱۳۴۵ش؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲۰گ، اندازه: ۲۱×۳۵/۲سم [ف: ۲۹/۱ – ۴۶۷]

● رسائل الاعجاز = اعجاز خسروی / انشاء / فارسی

rasā’el-ol-e‘jāz = e‘jāz-e xosravī

امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱ – ۷۲۵ قمری

amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254 - 1326)

در ترسل. در دیباچه از ابوالمظفر مبارکشاه ستایش کرده و فهرست عبارات فارسی که میان اکثر خلایق مصطلح است این‌گونه آورده است: طریقه اول سلوك مشایخ، طریقه دوم علماء محقق، طریقه سیم مترسلان، طریقه چهارم حکما، طریقه پنجم مذکران، طریقه ششم با خصان، طریقه هفتم اصحاب مضاحك عوام، طریقه هشتم اصحاب عمل و شغل و حرفت، طریقه نهم اصحاب مضاحک، طریقه دهم آنچه او گزیده است. مؤلف کتاب را به پنج رساله بدین‌گونه یاد کرده است: ۱. مفردات و مرکبات در ده «خط»؛ ۲. مرتبات در نه «خط»؛ ۳. لطایف در دو «خط»؛ ۴. بدایع معنوی در پنج «خط»؛ ۵. سوابق منشآت در هفت «خط».

چاپ: مشار فارسی ۴۱۵/۱: نشانی ۴ چاپ

[مشترك پاکستان ۵/۵: نشانی ۸ نسخه، ۵۸۷/۵؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۰۶/۳: نشانی ۳ نسخه؛ گنج بخش۱۱۸۱/۲؛ دنا ۷۵۹/۵]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:فیلم

آغاز: بسمله. هذا کتاب بفضل الله ذی الکرم ... حمدی که در سواد آن ابداً سر قلم بگردد و ثنایی که در سودای آن؛ **انجام:** و عقلاً در این تصدیق هستم. تمت الرسالة

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با ۵ سرلوح زر و رنگ‌ها، مجدول، محشی؛ مهر: «اعتمادالدوله عبدالرحیم خان ... ۱۲۴۵» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج عنابی، ۴۲۴گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۱ – ۱۲۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۸۰/۲

آغاز: اکنون چون ضمیر دلاور بر این مهم بزرگ پیوسته، اینك لطیفه برد. ورق کشیدم که مشتری؛ **انجام:** تختهای کشی بر رخهای بی حد. تمت الرسالة الاول من رسائل الاعجاز بعون الله و حسن توفیقه ... بدست حقیر رحمت الله ساکن قصبه رور سلخ شهر رجب سنه ۹ محمد شاه پادشاه خلد الله ملکه.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۷۷گ (۷۲ر–۱۴۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۹سم [ف: ۹ – ۲۱۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۷-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1189؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۰۹ق؛ ۲۴۵گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۳۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۰۲

آغاز: الرسالة الثالثة من رسائل الاعجاز فی اللطائف من المصنوعات یشتمل علی خطین خط اول در صنعت‌های قدیم و تصرف در آن‌ها برسیم جدید بر دوازده حرف؛ **انجام:** و صفوف فرشتگانی را که هر یك جبرئیلی است روحانی از مدخل خطا خالی گردانید از آن فرشته وش خدا خشنود باد

رساله سوم مشتمل بر دو خط با این عناوین: خط اول: در صنعت‌های قدیم و تصرف در انها به رسم جدید مشتمل بر دوازده حرف، خط دوم: در صنعت‌های جدید وضع خسرو مشتمل بر پانزده حرف؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ وجیه الدین، بی‌تا، حسب الامر نواب مستطاب؛ جلد: تیماج زیتونی مذهب، ۱۵۹گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳۷ – ۳۵۰]

۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۴۰۱/۷

شامل پنج رساله مستقل: الرسالة فی المفردات، فی المرتبات من المکتوبات، فی اللطائف من المصنوعات، فی البدایع من المعنویات، فی السوابق من المنشآت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول کمندکشی، با یک سرلوح مذهب مرصع بسیار خوب، با ۲۱ سرفصل مذهب؛ با تاریخ عرض ۱۰۶۴ ، ۱۰۹۷، ربیع الاول ۱۱۰۷، ۱۱۵۱ و ۱۱۶۰ و ۱۱۶۲ با مهرهای «عبده احمد»، «علی بن ابیطالب»، «محمود»، سنوات فوق الذکر مربوط به دوران پادشاهان صفوی است و جمع‌دار کتابخانه آقا مشفق نامی بوده؛ مهر: حسین بن هدایت الله،محمد رضا الحسینی،مشیر السلطنه۱۳۲۲، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳- ۵۲]

● الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) = الرسائل السبعة / کیمیا / عربی

ar-rasā’il ilā aṯāsīyā (uwtāsīya) = ar-rasā’il-us sab‘a

زسیموس حکیم، ق۴ میلادی

zosīmūs-e hakīm (- 4c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۸۶/۴

آغاز: الرسایل السبعة لروسیم الی اوتاسیه. الرسالة الاولی من روسموس الی اوتاسیه. اما بعد فقد اعلمتک ان الحکماء قالو اذ یکون ترکیب بعد ترکیب و اوزان مختلفة و قد لیست الحکما الامر

در فهرست به اشتباه به نام «المسائل السبعة الی اوتاسیه» ثبت شده است در حالی که در نسخه «الرسائل السبعة الی اوتاسیه» آمده. صرفاً رساله اول از بین هفت رساله در نسخه تشخیص داده شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۵ - ۳۳۲]

● **الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الثانیة) = رسالة السر فی الصنعة الروحانیة و تدبیرها و سرها** / کیمیا / عربی

ar-rasā'il ilā aṯāsīyā (uwtāsīya) (ar-r.-uṯ ṯānīya) = r.-tus sirr fi-s ṣan'a-tir rawḥānīyya wa tadbīrihā wa sirrihā

زسیموس حکیم، ق۴ میلادی

zosīmūs-e hakīm (- 4c)

زسیموس رسائلی چند (ظاهراً هفت رساله) را خطاب به زنی اهل کیمیا به نام اثاسیا (اوتاسیه) (Theosebia) که ظاهراً خواهر وی بوده است، نوشته است که رسائل زیر را می‌توان در این بین از هم تمییز داد: رساله دوم معروف به رسالة السر فی الصنعة الروحانیة و تدبیرها؛ رساله سوم (الرسالة فی الصنعة)؛ رساله چهارم (الرسالة فی الاوزان)؛ رساله پنجم (الرسالة فی الطبخ).

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۷/۷

آغاز: من زوسموس المحب للحکمة الذلیل المتواضع المسکین الخائف الوعید الداعی لنیل واهب النعم

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۱. دومین رساله زوسموس در اسرار صنعت کیمیا و تدبیر آن می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: ۱۳۴۲ق؛ ۲۳ص (۱۱۱-۱۳۳) [عکسی ف: ۶ - ۱۶]

● **الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الثالثة) = الرسالة الثالثة فی الصنعة الالهیة** / کیمیا / عربی

ar-rasā'il ilā aṯāsīyā (uwtāsīya) (ar-r.-uṯ ṯāliṯa) = ar-r.-uṯ ṯāliṯa fi-ṣ ṣan'a-til ilāhīyya

زسیموس حکیم، ق۴ میلادی

zosīmūs-e hakīm (- 4c)

رساله سوم: الرسالة فی الصنعة الالهیة

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۷/۸

آغاز: قال زوسموس: انه لا یمنعنی من الکتب الیک بهذه الرسالة التی فیها الصنعة و العمل الواضح

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۱؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: ۱۳۴۲؛ ۲۱ص (۱۳۳-۱۵۳) [عکسی ف: ۶ - ۱۷]

● **الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الرابعة) = الرسالة الرابعة فی الاوزان** / کیمیا / عربی

ar-rasā'il ilā aṯāsīyā (uwtāsīyih) (ar-r.-ur rābi'a) = ar-r.-ur rābi'a fi-l awzān

زسیموس حکیم، ق۴ میلادی

zosīmūs-e hakīm (- 4c)

چهارمین رساله زسیموس به ملکه اوتاسیه می‌باشد که در معرفت اوزان نگاشته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۷/۹

آغاز: اننی لما رایت و نظرت فیما یکون به تمام برک لم ار شیئا الا و هو قلیل لک فی عینی

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۱؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: ۱۳۴۲؛ ۴ص (۱۵۳-۱۵۶) [عکسی ف: ۶ - ۱۷]

● **الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الخامسة) = الرسالة الخامسة فی الطبخ** / کیمیا / عربی

ar-rasā'il ilā aṯāsīyā (uwtāsīya) (ar-r.-ul xāmisa) = ar-r.-ul xāmisa fi-ṭ ṭabx

زسیموس حکیم، ق۴ میلادی

zosīmūs-e hakīm (- 4c)

پنجمین رساله وی و مختصرترین آنها به ملکه اوتاسیه می‌باشد که در اختلاف حکماء در طبخ نگاشته شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۷/۱۰

آغاز: من زسموس (کذا) الی اوتاسیة اخبرک ان الحکماء وضعوا فی الطبخ قولا کثیرا

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۱؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: ۱۳۴۲ق؛ ۲ص (۱۵۶-۱۵۷) [عکسی ف: ۶ - ۱۷]

● **رسائل بهائیان** / بهائیت / عربی و فارسی

rasā'el-e-bahā'īyān

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۷۵-۳۷/۱۶۵

آغاز: بسمه المتعالی السبحان لمن سئل عن تفسیر انا انزلناه وغیره الحمد لله کما هو اهله ومستحقه و له المنة فیملکوت السموات والارض؛ **انجام:** وهی الشمس للافئدة و الارواح و الروح فی الاجساد و الله اعلم بالمبدأ و المعاد ولا حول ولا قوة الا با لله العلی

العظیم الجواد و الحمد لله رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج آبی، ۲۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۰۰۸]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۷۲

آغاز: لک الحمد یآ الهی واله الناس ومقصودی ومقصود العارفین ومحبوبی ومحبوب الموحدین ومعبودی ومعبود المقربین؛ **انجام:** والارکان بان یری الفهم والعلم من الله ویراعی الفقراء بالمال وغیره ویطلب من الله
مجموعه چند نامه ومکتوبات ورساله‌های کوتاه فرقه بهائیت است؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مشمای سیاه، ۱۰۳گ، اندازه: ۹×۱۲سم [ف مخ: ۳ - ۹۸۱]

● **رسائل تسعة عشر** / گوناگون / عربی

rasā'il-il-tis'at 'ašar

اصفهانی، محمد کاظم بن محمد صادق، ۱۲۰۵ - ۱۲۷۳ قمری

Esfahānī, mohammad kāzem-e-bn-e mohammad sādeq (1791 - 1857)

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار
مجموعه نوزده رساله است به عدد حروف بسم الله که یکی از آنها در منطق، دومی در معانی، سومی در اصول فقه، چهارمی در هیئت، چهارده رساله هم در مناقب چهارده معصوم، رسائل اربع عشریات، و یک تتمه. هر یک از این رساله‌ها نام خاصی دارد. سروده محمد کاظم بن حاج محمد صادق بن حاج محمد رضا اصفهانی در سن شصت سالگی.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۳۰

آغاز: این مجموعه: نظم لناظم الکتاب طراً. رسائل الکتاب تسع عشرة؛ **انجام:** این مجموعه:رب علی تین و زیتون و طور و بلد ×× و زهرة صل و تسعة لشبیر ولد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۶۳۳]

● **رسائل جالینوس = ستة عشر** / طب / عربی

rasā'il-u jālīnūs = sitata 'ašar

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

از جمله کتبی که در صناعت طب غالباً بلکه دائما محل توجه و اعتنای جدی عموم اهل فن بوده و مطالعه آن بر کافه کسانی که می‌خواسته‌اند در جمیع موضوعات و اجزاء فنون علم طب اطلاعی وافر حاصل نمایند فرض و واجب محسوب می‌شده یکی مجموعه فوق العاده مشهوری است از تألیفات بسیار مهم و نفیس جالینوس برغامسی در شانزده کتاب که به اغلب زبان‌ها ترجمه و در ازمنه مختلف شروح متعددی از ناحیه فحول علما بر آن نوشته شده است و این مجموعه موسوم است به «ستة عشر» که عبارت باشد از کتب مشروح زیر با حفظ ترتیب و توالی و ذکر تعداد مقالات و اسامی ناقلین آنها: ۱. کتاب الفرق، [این کتاب را ابن سهدا کرخی از عربی به سریانی نقل کرد و در کتابخانه ملی پاریس نسخه به غایت نفیسی از کتاب الفرق منضم به کتاب العلل و الاعراض جالینوس محفوظ است (تحت رقم ۲۸۵۹) که به موجب دستخط بختیشوع و ابن‌سینا در ظهر ورق اول مدتی در ملکیت ایشان بوده است به این عبارت: «فی ملک الفقیر بختیشوع المسیحی المتطبب» و «فی حوز الفقیر حسین بن عبدالله بن سینا المتطبب فی سنة سبع و اربعمائة» (این بختیشوع قطعا همان بختیشوع رابع بن یوحنا بن بختیشوع ثالث بن جبرئیل بن بختیشوع ثانی بن جرجیس بن بختیشوع اول طبیب مقتدر است)]؛ ۲. کتاب الصناعة؛ ۳. کتاب [الی] طوثرون فی النبض للمتعلمین (تا اینجا هر کدام در یک مقاله)؛ ۴. کتاب الی اغلوقن [فی] التأتی لشفاء الامراض (در دو مقاله)؛ ۵. کتاب المقالات الخمس فی التشریح؛ ۶. کتاب الاسطقسات (در یک مقاله) [ایضا محفوظ در کتابخانه پاریس تحت رقم ۲۸۴۷، مورخ سنه ۶۱۴ منضم به کتاب المزاج تالیف جالینوس (هر دو با شرح محمد ملقب به ابن الاشعث متوفی در سنه ۳۶۰). نسخه قدیم‌تر این دو کتاب محفوظ است در یک مجلد ایضاً در همان کتابخانه تحت رقم ۲۸۴۸ که در سال ۴۱۵ کتابت شده و کتاب المزاج آن با شرح ابوالفرج عبدالله بن طیب متوفی سنه ۴۳۵ هجری است]؛ ۷. کتاب المزاج؛ ۸ کتاب القوی الطبیعیة (این دو کتاب هر کدام در سه مقاله)؛ ۹. کتاب العلل و الاعراض؛ ۱۰. [کتاب] تعرف علل [الاعضاء] الباطنة (دو کتاب اخیر هر کدام در شش مقاله، تا اینجا همگی ترجمه حنین بن اسحق)؛ ۱۱. کتاب النبض الکبیر (در شانزده مقاله در چهار قسم، ترجمه حبیش و یک مقاله ترجمه حنین)؛ ۱۲. کتاب الحمیات (در دو مقاله)؛ ۱۳. کتاب ایام البحران (در سه مقاله)؛ ۱۴. کتاب البحران (در سه مقاله، هر سه کتاب ترجمه حنین)؛ ۱۵. کتاب حیلة البرء (ترجمه حبیش به عربی و اصلاح شش مقاله اول آن به دست حنین و هشت مقاله اخیر بدست محمد بن موسی)؛ ۱۶. کتاب تدبیر الاصحاء (در شش مقاله، ترجمه حبیش). (غلامعلی عرفانیان)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۰۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۷؛ در دفاتر ثبت کتابخانه آستان قدس و فهرست الفبائی کتابخانه مذکور (ص ۴۰۴۸) نام این کتاب را العلل و الاعراض (اثر نجم الدین احمد بن اسعد (ابن عالمه)) ضبط کرده‌اند یعنی به محض این که این نام را در صفحه اول نسخه دیده‌اند فوراً بدون ادنی تأملی نام کتاب را «العلل و الاعراض» نوشته‌اند؛ تملک: ملک فرهاد میرزا؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۲۶۱گ، ۳۵ سطر

(۱۳×۱۶/۳)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۹ - ۲۷۴]

● **رسائل جالینوس** / طب / عربی

rasā'il-u jālīnūs

جالینوس، ۱۲۹ - ۱۹۹ میلادی

jālīnūs (129 - 199)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۴۴

شامل: ۱. اسرار النساء، ۲. اسرار الرجال؛ خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن محمد باقر حافظ عاملی، تا: ربیع الاول ۱۰۷۵ق؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه عبده علی نقی الحسینی»، «عبده احمد»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۳۸گ، ۱۲سطر (۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [ف: ۵ - ۱۷۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۹

پاره‌ای از کتب طبی جالینوس است با جوامع علماء اسکندریه (اسکندرانیین). در مجموعه حاضر چند مزیت مهم است که در دیگر نسخ جوامع اسکندرانی وجود ندارد. یکی از مزایا این که: متن کتاب جالینوس با جوامع آن همراه است به این معنی که پس از پایان هر مقاله تلخیص و توضیح آن مقاله (در اصطلاح جوامع آن) با این عنوان آغاز می‌گردد: «تمت المقاله الثالثه ... جوامعها: ...». مزیت دوم: وجود تمام کتاب النبض (در شانزده مقاله) است در این مجموعه بر خلاف دیگر مجموعه‌های جوامع اسکندرانیان است که تنها جوامع چهار مقاله را دارد (نخستین مقاله از هر بخش) و ظاهراً علماء اسکندر جوامع همین چهار مقاله را نگاشته‌اند زیرا اصل مطلب هر یک از چهار بخش نبض (اصناف نبض تعریف نبض، اسباب و تقدمة المعرفه)، در همان نخستین مقاله است و جالینوس در دیگر مقالات به نقض ابرام و بحث درباره اقوال و آراء و خاصه درباره کتاب نبض، تألیف رجیجانس پرداخته وی قسمت بزرگی از این کتاب را به خرده‌گیری از منطقیان و (اصحاب تعریف و حدود) و نقل مباحثان خود با آنان اختصاص می‌دهد. کتاب‌های جالینوس که با جوامع آن از اسکندرانیان در این مجموعه است: کتاب تعریف علل الاعضاء الباطنه (یا الاعضاء الالمه شش مقاله)، کتاب النبض الکبیر (در شانزده مقاله به آن کیفیت که توضیح داده شد)، کتاب اصناف الحمیات (دو مقاله)، کتاب البحران (۳ مقاله)، کتاب ایام البحران (۳ مقاله ناتمام)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۶۸ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۰ - ۲۲۱۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۸۹-طباطبائی

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: موسی بن محمد مهدی پزشک؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۷۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ - ۲۷۶]

● **رسائل جعفریه** / چند دانشی / عربی و فارسی

rasā'el-e-ja'farīya

حکیم بیگلر، جعفر بن حاج آقا، ق۱۴ قمری

hakīm bīglar, ja'far ebn-e hāj āqā (- 20c)

مجموعه هجده رساله مختصر در موضوعات مختلف است که مؤلف همه آنها را جعفریه نامیده است. به این شرح: ۱. جعفریه تذکره تاریخ میلاد و رحلت پیامبر و ائمه؛ ۲. جعفریه تذکرة العلما، شامل شرح حال ۱۸۶ تن به ترتیب الفبا؛ ۳. جعفریه تذکرة الرواة، شامل ۲۲۶ تن به ترتیب الفبا؛ ۴. جعفریه متمم و ضمیمه تذکره فوق فی ذکر النساء من الرواة، شامل نام ۱۵ تن؛ ۵. جعفریه تذکره علماء اهل سنت، شامل ۱۰۶ تن به ترتیب الفبا؛ ۶. جعفریه فی درایة الحدیث و اسناده؛ ۷. جعفریه تذکره انبیاء و حکما و پادشاهان؛ ۸. جعفریه فی المذاهب و الادیان و تعریف صوفیه و فرق آنها؛ ۹. جعفریه فی اقسام العلوم؛ ۱۰. جعفریه فی المقادیر؛ ۱۱. جعفریه در اسامی شهرها؛ ۱۲. جعفریه در اسامی رودخانه‌ها و کوه‌های ایران؛ ۱۳. جعفریه در موضوعات متنوع؛ ۱۴. جعفریه وفیات علماء امامیه و علماء عامه و بعضی معاریف؛ ۱۵. جعفریه در زلزله‌های مشهور و خرابی شهرها؛ ۱۶. جعفریه؛ فی الشعراء؛ ۱۷. جعفریه در تحویل و ابتدای سالهای شمسی و قمری از سال ۱۳۲۴-۱۳۴۱؛ ۱۸. رساله سوال و جواب عاقل و دیوانه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۳۹

آغاز: بسمله، ابوالقاسم محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف صلی الله علیه و آله اسم عبدالمطلب را؛ **انجام:** علم رمل عبارت از اخبار غیبی است و موضوع آن نقطه است که بحث از فرد و زوج می‌شود

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ جلد: تیماج زیتونی، ۲۰۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۰- ۱۳۰]

● **رسائل حروفیه** / گوناگون - فارسی

rasā'el-e horūfīya

ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۲۲

شامل هدایت‌نامه، نهایت‌نامه، رسایل مختلفه، اسکندرنامه می‌باشد، این مجموعه در سال ۱۹۰۹ میلادی توسط کلمنت هوارت در شهر لیدن به چاپ رسیده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۹ص، قطع: خشتی [نشریه: ۶ - ۶۳۰]

● **رسائل الحقایق لدفع الشبهات** / کلام و اعتقادات / فارسی

rasā'el-ol-haqāyeq le-daf'-eš-šobahāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۶۴۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی ... من کل شیء؛ **انجام:** بها کنند که این طبقه اسلامیت ایشان است نه بالعکس
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ [رایانه]

● **رسائل خراجیه** / فقه / عربی
rasā'el-e xarājīya

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۹/۳
آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله الذی اید کلمة الحق بالبراهین القاطعه؛ **انجام:** یاخذه الاوالی او وکیله و یصرفه فی مصالح المسلمین.
حاوی سه رساله خراجیه است: ۱. رساله خراجیه شیخ علی بن عبدالعالی که مفتوحه العنوه و طرز اخذ خراج از آنها را بیان می‌دارد و نیز به تفصیل روایات معتمد علیها را می‌آورد، ۲. رساله خراجیه اخوند ملا احمد اردبیلی فقیه ممتاز و والای عهد صفویست درباره اراضی مفتوحه العنوه و بیان خراج و مقاسمه و طرز اخذ اسلامی آنها، ۳. رساله خراجیه، ایضا از افادات اخوند ملا احمد اردبیلی که در آن انچه در زمان او باسم خراج بغیر اذن امام می‌گیرند تحریم شده البته مظنوناً در صفحات آن اغلب حوای از مؤلف است؛ خط: نستعلیق، کا: نورالدین محمد شفیع، تا: ۱۱۲۱ق، جا: اصفهان خاتون آباد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۳ص (۴۴- ۸۶)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۵۳۳]

● **رسائل الخمسه** / ادبیات / عربی
rasā'il-ul-xamsa
بطلیوسی، عبدالله بن محمد، ۴۴۴ - ۵۲۱ قمری
Batalyūsī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1053 - 1128)
این نسخه جلد ثانی از رسائل خمسه بطلیوسی است که شامل پنج باب در بیان الفاظ قیاسیه، الفاظ سماعیه، تحقیق در فرق فیما بین حروف قریب المخرج و کلمات متشابهه، در بیان کلمات و الفاظی که در وزن و سبک و معنی در نعت عرب نظیری ندارد و ذکر شواهد آنها از کلام و اشعار مشاهیر شعرای عرب زبان است و در بیان الفاظ و کلماتی که عامه به آن تلفظ کرده و معانی این قبیل الفاظ می‌باشد.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۵۴
آغاز: بسمله. قال عبدالله بن محمد بن السید البطلیوسی الحمدلهل الذی باسمه بیدالذکر و یختم و صلی الله علی محمد و آله و سلم هذا کتاب قصدت فیه ذکر الفرق بین الاحرف الخمسه التی یغلط فیها کثیر من خواص الناس فضلا عن عوامهم و هی الظا و الضاد و الذال و الصاد و السین و بوتبه خمسه ابواب اولحصاباب الظاء و الضاد و الذال و الثانی باب الظاء و الضاد و الثالث باب الظاء و الذال و الرابع باب الضاد و الذال باب الخامس باب الصاد و السین؛ **انجام:** تم الکتاب و الحمدلله رب العالمین ... فرغ من کتابته الفقیر الی رحمه ربه المستعفر من ذنبه الغنی بربه عمن سواه لطف به فی آخرته و دنیاه.
علی بن عثمان بن عبدالرحمن المغربی المراکشی نسباً و بلداً الکرکی منشا و مولدا الشافعی مذهباً عفا الله عنه ابدا و وافق فراغه منه عزة یوم السبت لثلاث لیال لمن ذی الحجة عام اربع و عشرین فسبع مائه احسن الله عاقبتهما آمین.
صفحه پایان کتاب از اشعار المعقر چند بیتی مرقوم شده است که کتابت آن با متن متغایر است که بیت آخر آن چنین است: فوارسها منهم کاسادیبشة بایدیهم مغلولة کالعقایق و سمر علیها من رونیه صیغة اسنتها مذوربة کالمطارق و قال المعقر ایضاً فی یوم جبلة.
خط: نسخ، کا: علی بن عثمان بن عبدالرحمن مغربی مراکشی کرکی، تا: ۷۲۴ق؛ تملک: محمد البقا مدرس مدرسه سلیمانیه بوده است، محمد حسن ... در ۸۷۵ق؛ مهر: «محمد بن سعدی ۹۹۶»، محمود «انبعثت ربک عنی مقاماً محمودا»؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی ساغری، ۱۷۵ص، ۱۹-۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۷ - ۳۷۴]

● **رسائل خمسه** / ادبیات / عربی
rasā'el-e xamsa
این رسائل پنج‌گانه در دو جلد آمده است: جلد اول: حاوی دو رساله: ۱. رساله در شرح پاره‌ای از اشعار عرب و حل مشکلات آن و توضیح لغات غریبه و بیان خصوصیات ادبی؛ ۲. رساله‌ای در بیان کلمات مثلثه متفقه المبانی و مختلفه المعانی یعنی الفاظی که با اعراب و حرکات ثلثه تلفظ می‌شود. جلد دوم: حاوی سه رساله دیگر: ۱. رساله‌ای در بیان الفاظ و کلماتی که عامه به آن تلفظ می‌کنند بدون آنکه فرقی بین «طاء» و تاء و «ضاد» و «ظاء» و «زاء» و سین و صاد و غیر آنها از حروف قریبه المخرج گذارند؛ ۲. رساله‌ای در بیان الفاظ قیاسیه و الفاظ سماعیه و تحقیق فیق فیما بین این دو قسم از الفاظ؛ ۳. رساله‌ای در بیان کلمات و الفاظی که در وزن و سبک و معنی که در لغت عرب نظیری ندارند و ذکر شواهد آنها از کلام و اشعار مشاهیر سوای عرب است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۲۸
آغاز: بسمله، صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیما، الحمد الله الذی علمنا ما لم نمکن نعلمه؛ **انجام:** قال الراجز لیس بفر شاح و لا اصر.
خط: نسخ کهن، کا: ابوالحسن علی بن احمد علی بن ابی بکر بن خامول کرکی، تا: ۷۲۵ق، جا: کرک؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم

[ف: ۷ - ۳۶۳]

● **الرسائل الخمسة فی الصنعة = الرسالات المارية فی العمل و الصنعة** / کیمیا / عربی

ar-rasā'il-ul-xamsa fi-ṣ-ṣan'a = ar-risālāt-ul-mārīya fi-'amal-e wa-ṣ-ṣan'a

قبطی، مارية بنت ساما، ق۳ میلادی

qebtī, mārīyet bent sāmā (- 3c)

مجموعه‌ای است شامل پنج رساله از ماریه در کیمیا. عنوان رسالات دوم تا پنجم چنین است: الرسالة الثانية فی العمل و الصنعة؛ الرسالة الثالثة فی صنعة الورق؛ الرسالة الرابعة فی تصدیت النحاس؛ الرسالة الخامسة فی الصفة القوفیر.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۸۶/۹

آغاز: الرسالة الثانية لماريه فی العمل و الصنعة العمل الاخر امرک ان تأخذ جسداً خالصاً مرتفعاً فالغمه بالسم؛ **انجام:** قد وضحت لکم من هذه الاسرار المکتومه بلاحسد وفقنا الله و اياکم لما يرضيه عنا و عنکم

رساله دوم تا پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۵ - ۳۳۳]

● **رسائل الخوارزمی** / گوناگون / عربی

rasā'el-ul-xārazmī

خوارزمی، محمد بن عباس، ۳۲۳ - ۳۸۳ ؟ قمری

xārazmī, mohammad ebn-e 'abbās (936 - 994)

این کتاب مجموعه نامه‌های خوارزمی است که به طبقات مختلف امرا و وزرا و ادبا و شعرا و فقها و شاگردان خود نوشته است و در آن صنایع بلاغت را به حد اعلای خود اعمال کرده است. علاوه بر نصوص تاریخی، در صحت انتساب این کتاب به ابوبکر محمد بن عباس خوارزمی در متن تعداد زیادی از رساله‌ها به نام خود اشاره کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمين، و صلى الله على سيدنا محمد ... ۱- کتب بها الی الحاجب ابی اسحاق لما نکبه الوزير ابن عباد رحمه الله. وفقک الله فی مراجعة الحق لما تستحق به انتهاء محنتک

چاپ: بمبئی، سنگی، ۱۳۰۱ق، رقعی، ۲۰۰+۶ص؛ به تصحیح محمدمهدی پورگل، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: ۱۳۸۴

[رسائل الخوارزمی (محمد مهدی پورگل)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۹۴-ف

نسخه اصل: پاریس A. 6009 (بلوشه عربی ۱۶۰). التی کتب بها الی ابی اسحاق صاحب ابن عباد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴۴ق؛ ۱۱۹گ [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۷]

۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۱/۱ر

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن میرزا محمد علی، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۹۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۷۵/۲-ف

نسخه اصل: از دانشگاه توبینگن MaVI 72؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با تملک‌های عربی یا عثمانی [فیلمها ف: ۳ - ۱۵۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۵۶۷

آغاز: و انا اعيذ بالله هراة ان يجد الشيطان اليها هذا المجاز و اعيذ الشيخ رئيس ان يهتز لهذا الامر اهتزازا يرد الشيطان عی عقيبه؛ **انجام:** و لا يمكننی من بساط ملکه فقد شملتنی علی رغمه اطراف النعم و بلتنی سحايب الهمم و للراغم التراب و للحاسد الحايط و الباب.

مؤلف در این مجموعه، اشعار و نامه‌ها و رسائل خود و معاصرانش را جمع‌آوری نموده است. فهرست مطالب موجود در آن چنین است: ۱. و کتب إليه فی فضل العرب علی العجم و شان شذق و النيروز، ۲. و قال و قد هدی إليه اثواب، ۳. کتب الی ابراهيم بن هلال الصابی سأله اصطرلابين و شيئا من آلات الرصد و الهيئة، ۴. جواب اسحاق بن ابراهيم بن هلال الصابی اليه، ۵. ما کتبه ابواسحاق بن ابراهيم بن هلال الصابی إلی الصاحب کافی الکفاة اسماعيل بن عباد، ۶. [ما] کتبه ابوبکر الخوارزمی الی ابی معد الرستمی فی جواب کتاب جائه عنه، ۷. [رقعة] کتبها الی عدنان رئيس هراة يعزيه بابنته و ابن اخيه، ۸ رقعة کتبها محمد بن عبدالجبار العتبی الی صديق له يستزيره يوم العبد، ۹. له الی الصديق له و قد اهدی اليه سيفا، ۱۰. مساوی شعر ابی الطيب متنبی؛ صاحب بن عباد، اسماعيل بن عباد، ۱۱. و له الی الشيخ ابی جعفر الميکالی، ۱۲- و کتب يعاتب الوحشة، ۱۳. رسالة الرئيس احمد بن ابراهيم الضبی کتبها الی ابی علی و ابی القاسم يعز بهما بوالدهما ابی الحسن بن ابی محمد العلوی، ۱۴. للسيد ابی الحسن علی بن الحسين العلوی الهمدانی ختن الصاحب بابنته يمدح الصاحب، ۱۵. و له يرثی الصاحب، ۱۶. لابی سعيد الرستمی رثی الصاحب، ۱۷. للوزير ابی سعد الابی، ۱۸. مما قاله فی النسب، ۱۹. و مما قاله فی الادب، ۲۰. قال و کتب بها الی بغداد الی بعض اخوانه يتشوق اليه، ۲۱. قال فی الامير ابی الفضل عبيدالله بن الامير الميکال، ۲۲. له فی غلام اسمه بشر و کان يوجع ضرسه، ۲۳. للامام ابی جعفر محمد بن عبدالله بن صالح الزوزنی، ۲۴. لابی الحسن الباخرزی الی بعض من يناويه، ۲۵. له کتب ظهر کتاب صنفه بعض الافاضل من اصدقائه، ۲۶. للامام زين الدين ابن سيدی الزنجانی، ۲۷. ابوالفضل احمد بن الحسن المقلب بالبديع الهمدانی صاحب المقامات، کتبه الی ابيه من سجستان يشکر الملک خلف بن احمد، ۲۸. قصيدة انشدها فی الملک العالم خلف بن احمد السجستانی، ۲۹. ثلاثة ابيات من ابی الفتح السبتی، ۳۰. انشاد ابومنصور ثعالبی فی فتح سجستان، ۳۱. لشمس المعالی قابوس بن وشمگير فی محنته بخراسان، ۳۲. لابی منصور الثعالبی بعد رجوعه الی ملکه، ۳۳. نبذ من امثال الفاظ ابی الطيب سهل بن محمد بن

سلیمان الصعلوکی، ۳۴. رسالة کتبها الی شمس المعالی قابوس وشمگیر، ۳۵. حالات ابو جعفر محمد بن موسی بن احمد بن قاسم بن حمزة بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب و ذکر اشعاری که شعرا در مدح وی سروده‌اند، ۳۶. و من افاضل العلویة ابوالبرکات علی بن الحسین بن علی بن جعفر بن محمد المقلب بالدیباج المدفون بالجرجان ابن جعفر بن محمد الصادق و الباقر بن علی زین العابدین بن الحسین بن علی بن ابی طالب و بعضی از رسایل وی، ۳۷. و من اعیان نجوم الدولة ابو نصر احمد بن محمد بن عبدالصمد الشیرازی الکاتب، ۳۸. مما کتبه بدیع الزمان احمد بن الحسین الهمدانی الی الامیر ابی مضر احمد بن محمد السامانی، ۳۹. للامام العالم رشید الدین تاج الاسلام علامة الزمان محمد بن محمد بن العمری المعروف بوطواط، ۴۰. له کتب الی الامام عفیف الدین، ۴۱. کتاب کتبه الشیخ ابو سعید بن ابی الخیر المیهنی الی الرئیس ابی علی بن سینا، ۴۲. لبدیع الزمان همدانی الی ابی علی بن سیمجور صاحب الجیش بنیشابور. شعرایی که شعرشان در این نسخه آمده عبارتند از: حمد بن الحسین بن عبدالرحمن، ابی الفرج بن هندو، هلال بن المضطر بن محمد بن النجم المعروف بالدیو داری الزنجانی رحمه الله، صاحب بن عباد، ابو جعفر محمد بن عبدالله بن صالح الزوزنی، ابی الحسن الباخرزی، شافعی، ابن معتز، علامه زین الدین بن سیدی زنجانی، بدیع الزمان همدانی، ابوالفتح بستی، سید ابو جعفر موسوی، ابو منصور ثعالبی، شمس المعالی قابوس بن وشمگیر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: روغنی، ۱۰۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۶ - ۵۷]

← رسائل در حکمت ⪢ حکمت
← رسایل الذهبیة ⪢ ترانه زرین

● الرسائل الرجالية / رجال / عربی

ar-rasā'il-u-r-rijālīya

کلباسی، ابوالمعالی بن محمد ابراهیم، ۱۲۴۷-۱۳۱۵ قمری

kalbāsī, ab-ol-ma'ālī ebn-e mohammad ebrāhīm (1832 - 1898)

چاپ: بار اول چاپ سنگی شده؛ در سال ۱۳۸۰-۸۱ از طرف دارالحدیث، ۴ جلد، با تصحیح محمد حسین درایتی چاپ شده.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۳۰

شامل: ۱. مقالة فی باب عبدالله بن محمد، ... ۲۷. رسالة فی الحسین بن محمد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی با نشان «منه سلمه الله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۶۰۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱/۸سم [ف: ۶ - ۴۶۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۳۲

چنین است آنچه در این نسخه هست: ۱. محمد بن جعفر بن عون اسدی، ۲. محمد بن سنان (ساخته شب دوشنبه ۷/۴/ گویا ۱۲۸۸)، ۳. حسین بن محمد، ۴. عبدالله بن محمد، ۵. ابن الغضائری، ۶. تفسیر عسکری، ۷. احمد بن الحسین، ۸. حسین بن عبدالله، ۹. محمد بن ابی عبدالله، ۱۰. محمد بن ابی عمیر، ۱۱. شیخ بهائی که رساله بسیار سودمندی است و گویا نقصی هم ندارد، ۱۲. لفظة ثقه، ۱۳. حفص بن غیاث، ۱۴. سلیمان بن داوود منقری، ۱۵. قاسم بن محمد، ۱۶. محمد بن حسن، ۱۷. علی بن السندی، ۱۸. محمد بن قیس، ۱۹. علی بن محمد، ۲۰. محمد بن فضیل، ۲۱. نجاشی، این یکی بسیار ارزنده است، ۲۲. محمد بن زیاد، ۲۳. ابوداود، ۲۴. ابوبکر حضرمی، ۲۵. علی بن حکم، ۲۶. احمد بن محمد، ۲۷. جامع الصحیفة، درباره صحیفه سجادیه است و بسیار با ارزش، ۲۸. اصحاب الاجماع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۵ق؛ اندکی پس از آن، مسوده چاپ سنگی، محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ کاغذ: فرنگی،۳۷۴گ،۳۳سطر(۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۱۷-۲۰۶]

● الرسائل الرجالية (مختصر) = تلخيص رسائل حجة الاسلام شفتی = رجال البهاری / رجال / عربی

ar-rasā'il-u-r-rijālīya (mx.) = talxīṣ-u rasā'il-i ḥujjat-ul-islām šaftī = rijāl-ul-baharī

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (1861 - 1915)

وابسته به: الرسائل الرجالیة؛ شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی (۱۱۷۵-۱۲۶۰)

تاریخ تالیف: ۱۳۱۳ق

تلخیص رسائل رجالی مرحوم «حجة الاسلام سید محمد باقر شفتی اصفهانی» می‌باشد که در هفده رساله و فصل نگاشته شده است. عناوین این هفده فصل چنین است: ۱. اتحاد معاویة المنسوب إلی شریح مرة و میسرة بن شریح اخری؛ ۲. فی محمد بن الفضیل الراوی عن أبی الصباح الکنانی؛ ۳. فی محمد بن خالد البرقی؛ ۴. فی احمد بن محمد بن خالد البرقی؛ ۵. فی محمد بن احمد عن العمرکی؛ ۶. فی محمد بن اسمعیل عن الفضل بن شاذان فی اسناد الکینی؛ ۷. فی احمد بن محمد بن عیسی؛ ۸ فی شهاب بن عبدربه؛ ۹. فی عبدالحمید بن سالم العطار و ابنه محمد؛ ۱۰. فی عمر بن یزید؛ ۱۱. فی ما جیلویه و أنهم أربعه و أحوالهم؛ ۱۲. فی محمد بن سنان؛ ۱۳. فی محمد بن عیسی بن عبید الیقطینی؛ ۱۴. فی عدة الکافی؛ ۱۵. فی سهل بن زیاد الآدمی؛ ۱۶. فی حماد بن عیسی الجهنی؛ ۱۷. فی أبان بن عثمان الأحمر و أصحاب الاجماع. هر کدام از فصول دارای چند مقام و مبحث می‌باشد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول العاصی ... هذه

تلخیص عدة من رسائل سمینا المرحوم حجة الاسلام اسکنه الله دارالمقام
انجام: و مما یرشد إلی فساد القول بنا و وسیة مضی إلی ما مر روایته عن «ظم» کما فی «حبس» و «دست» انتهی
[معجم المؤلفین ۹۲/۲؛ دنا ۷۶۶/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۸۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی بن أحمد بن موسی و السنانی من محمد بن یعقوب الکلینی انتهی
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۳۱۳ق؛ مصحح از مؤلف، محشی با عنوان «منه»، در تاریخ فوق نسخه از مسوده به مبیضه برگشته است. مؤلف در انجام چنین نگاشته: «انتهی و أظنها ناقصة»؛ کاغذ: فرنگی، ۸۰گ (۱-۸۰)، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۱ - ۱۴۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۸۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۸ رجب ۱۳۱۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه» که در خور توجه می‌باشد، ممکن است تاریخ فوق مربوط به تاریخ تألیف باشد نه نقل به بیاض؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج شکلاتی، ۱۲۶گ (۱۱۱-۲۳۶)، ۱۵ سطر (۴/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۴۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۸۶/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... وبعد فیقول العاصی ... بعد ما فرغت من تلخیص سبع عشر رسائل لسمینا حجة الاسلام؛ **انجام:** علی بن احمد بن موسی و محمد بن احمد السنانی عن محمد بن یعقوب الکلینی انتهی
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف، تا: ۲۲ شوال ۱۳۱۳ق؛ مصحح، محشی با عناوین «منه» و اندکی از حواشی از مرحوم محمد حسین بهاری فرزند مؤلف می‌باشد، این نسخه مسوده است؛ کاغذ: فرنگی، ۶۰گ (۱-۶۰)، ۱۷ و ۱۸ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۱ - ۱۴۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۱۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشیخ فی کتابیهما الفساد عقیدته و مما یرشد الی فساد القول بناووسیة مض الی ما مر روایته عن ظم کما فی جش و ست. انتهی فی ۲۷ شهر رجب المرجب سنة ۱۳۱۳ و بقیت رسائل آخر نفردها ان شاء الله. کتب ذا مؤلفه الفقیر محمدباقر حامداً مصلیاً مسلماً مستغفراً
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۷ رجب ۱۳۱۳ق؛ محشی با نشان «منه»؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن عنابی، ۹۸گ (۱پ - ۹۸ر)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۸×۲۲/۱سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۷۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۱۵/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین. و بعد فیقول العاصی محمدباقر بن محمد جعفر الهمدانی البهاری بعد ما فرغت من تلخیص سبع عشر رسائل سمینا حجة الاسلام احله الله دارالمقام شرعت فی تلخیص اربع اخوله علی هذا المنول و خیالات ذهبی فی الحواشی. الفصل الاول فی ابی بصیر. عن جماعة فی حدیث فی سنده ابوبصیر منهم؛ **انجام:** فقد رویته عن محمد بن محمد بن عصام الکلینی و علی بن احمد بن موسی و السنانی رض محمد بن یعقوب الکلینی انتهی و اظنها ناقصة
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲۷ رجب ۱۳۱۳ق؛ محشی با نشان «منه»، رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی نخودی ، جلد: میشن عنابی، ۴۹ص (۱۰۱پ-۱۴۹پ)، ۱۶ و ۲۱ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۸×۲۲/۱سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۷۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۷/۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول ... بعد ما فرغت من تلخیص سبع عشر رسائل لسمینا حجة الاسلام من تلخیص سبع عشر رسائل؛ **انجام:** فی نقل الرمز بل یقع موقع التلفظ کما ظهر انتهی تلخیص ما کتبه فی الرسالة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲-۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۶۲گ (۴۷-۱۰۸)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳۱ - ۲۰۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۷/۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول العاصی ... هذه تلخیص عدة من رسائل سمینا المرحوم حجة الاسلام؛ **انجام:** و علی بن احمد بن موسی و محمد بن احمد السنانی (رض) عن محمد بن یعقوب الکلینی انتهی
از فصل نخست تا فصل دهم را شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۲گ (۱۰۸-۱۳۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹۱۶/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۱ - ۲۰۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۲۷/۸
آغاز: الفصل الخامس عشر فی سهل بن زیاد الادمی و فیه امور الاول:فی کلمات القادحین؛ **انجام:** الی مامر روایته عن الکاظم کما فی النجاشی و الفهرست انتهی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی، ۲۹گ (۱۹۲-۲۲۰)، ۱۸ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۳۱ - ۲۱۰]

● رسائل الرؤیا و بعض من المسائل / فلسفه / عربی

rasā'il-ur-ru'yā wa ba'ḍ-un- min-al-masā'il

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۲/۱
آغاز: بسمله، حمدله اما بعد فیقول العبد المسکین احمدبن ... انه قد سئل بعض السادة الاجلاء العارفین؛ **انجام:** الاشیاء علی ... ما هی علیه و ... ما لیسم مهی علیه و لایکون الشی له ... علی ما هو

علیه و الا لم یکن
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق [رایانه]

← الرسائل السبع الجابریة ⊳ السبعة
← الرسائل السبعة ⊳ الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه)
← رسائل سعدی ⊳ کلیات سعدی
← رسائل شیخ انصاری ⊳ فرائد الاصول

● **رسائل الصابی** = **منشآت و مکاتیب** / ادبیات / عربی
rasā'il-uṣ-ṣābī = mnša'āt wa makātīb
صابی، ابراهیم بن هلال، ۳۱۳؟ - ۳۸۴ قمری
Sābī, ebrāhīm-e-bn-e helāl (926 - 995)
نامه‌هایی است که صابی به فرمانروایان و شخصیت‌ها در مناسبت‌های مختلف نگاشته است.
چاپ: کویت، محقق: محمد یوسف نجم، مطبعة حکومة الکویت، ۱۱۹ص، ۱۹۶۱م.
[هدیة العارفین ۷/۱؛ بروکلمان، ج۲، ص ۱۱۹-۱۲۰؛ دنا،ج ۵، ص۷۶۶-۷۶۷ و ۶۰۰ و ج ۱۱، ص ۶۶۱؛ معجم التاریخ التراث الاسلامی، ج۱، ص۹۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۸
آغاز: نسخه: کتب ابو اسحاق ... الی عزالدولة ابن معزالدولة فی صفة متصید، من حل محلی من اصطناع الامیر عزالدولة أطال الله بقاه؛ **انجام:** و الانبساط فی اجابتی بأخباره و أحواله و حاجاته و مهماته انشاء الله.
جزء دهم از مجموعه این نامه‌هاست که تا ده سال قبل از مرگ صابی نوشته شده اند؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن الادیب، تا: ۵۳۳ق؛ از روی نسخه‌ای که از روی نسخه محسن پسر صابی نوشته شده، مجدول؛ تملک: احمد بن محمد بن سالم بن صطری، احمد بن حسن بن شریف العباد، احمد بن کتل الرسام، علی ابن محمد بن الحسین، علی الحکیم زاده؛ ۸۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱ - ۲۷۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۲۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۳۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۰۹
آغاز: فصل یتصمن تعریه و فی الآبا عوض عن الأبناء و فی الأس خلف لما یستهدم من شرقات البناء و قد قیل سلامة الجله؛ **انجام:** و حیران لیست الا من الام یکرم راکبها و لا یهاب و ینجو صاحبها فلا یصاب ذات خطی سبق الاوفاز ...
خط:نسخ،بی‌کا،تا:نیمه نخست قرن۶(بین ۵۲۰ تا ۵۵۰ق)؛ افتادگی: آغاز و انجام؛مصحح،محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۹۷گ، ۱۴ سطر(۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳ - ۳۸۴]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۴۸
گزیده ابوابراهیم فتح بن احمد بن هبة الله بن علی بن محمد بنداری اصفهانی است از کتابها و رساله‌های صابی؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حجی، تا: سه‌شنبه ۲۷ ربیع الاول ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۴۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۹×۲۰/۹سم [ف: ۱ - ۲۴۲]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۵
آغاز: علی مذهب ذهب الیه فی التألف و طلب الاصلح لم یدع ان یغیث القاصد لبابه من اهلها ... فان الامیر باذل للغایة من اجتهاده فیما استرعاه الله؛ **انجام:** فان الامر له الجهتین شاء مولینا فان الامر له و هو ولی الجماعة و الیه مرجعنا و علیه معولها باذن الله تعالی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ خریداری از احمد علی عبداللهی؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ آبی، ۱۳۲گ، ۲۶ سطر (۱۰/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۴×۲۹/۲سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۹۲]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۹۹۲
آغاز: کتب ابواسحق الصابی عن الطائع لله الی ولاة النواحی؛ **انجام:** والا جمع لنا طاعة امیر المؤمنین فعل ان شاءالله تعالی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفیدفرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۵۶گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰/۳سم [ف: ۷ - ۸۶۱]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۴/۲
آغاز: صورة کتاب للمطیع الی ابی تغلب فضل الله ... من انشاء ابی اسحاق الصابی ... اما بعد فان امیر المؤمنین اذا تامل؛ **انجام:** و صلاح اعمالک و موقع هذه النعمة المسدادة
تنها رونوشت نامه مطیع به ابوتغلب فضل الله فرزند ناصرالدوله می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ در پایان این رساله ۱ برگ از کلام عبدالله فضل شیرازی، معروف به وصاف، در وصف قلم امده؛ ۳گ (۱۹-۲۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲۸ - ۴۵۹]
۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۴۳۱
آغاز: اما بعد فالحمدلله ناظم الشمل بعد شتاته
بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ قطع: وزیری [ف: - ۱۳۸]
۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۵۶
خط: نسخ، کا: فتح الله بن محمد رضای مرعشی حسینی، تا: ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سرخ، ۲۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۳سم [ف: ۱ - ۲۴۲]
۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۷۲۴
۳۱ جزو و هفت برگ (ص ع) در آغاز در هفت برگ گزیده‌ای است از فروق اللغات فی التمییز معانی الکلمات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۳ محرم ۱۲۳۶ق؛ تملک: حاجی محمد رضا بن موسی تهرانی؛ ۲۵۹گ [نشریه: ۲ - ۱۵۲]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۴۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۱]
۱۰. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۶۰

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. هذه فواید منقوله من کتاب فروق اللغات فی تمیز بین معانی الکلمات. فصل. فی اشیاء مختلفه اسماوها باختلاف احوالها قال ابوعبیدة لا یقال کاس الا افاکان فیها شراب و الا قدح و لایقال مائدة الا اذا کان فیها طعام و الا فهی خوان و لایقال؛ **انجام:** ذلک عینا جمیعاً من المخاطرة ما لا خفاء به فان رای سیدی ان یقدم المسیر من غیر تثبط و لا تاخر و یتامل ما یورده اصحابنا من الرسائل و یوصلونه من الکتب و یعمل فیه الاولی بدینه و مروته و الا عود علی نعمتی ونعمته و الاشبه بما بینی و بینه و الا جمع لنا فی طاعة امیر المومنین فعل انشاء الله تعالی. لسنه سبع و ستین و ماتین بعد الالف من الهجرة النبویه.

تذکر: نام کتاب در فهرست «فروق اللغات» آمده که با توجه به انجام آن معلوم شد رسائل الصابی است، البته آغاز نسخه گویای آن است که در ابتدا فوائدی از فروق اللغات آمده است مانند نسخه شماره ۳۳ مدرسه صادقیه سمنان؛ خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ مجدول؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی یشمی، ۳۶۷ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۷ – ۵۳۵]

۱۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۲۵/۲**

آغاز: کتب ابواسحق الصابی عن الطائع لله الی ولاة النواحی و الاطراف عوده الی داره و زوال الوحشة بینه و بین الامراء سنة اربع و ستین و ثلثمائة. اما بعد فالحمدلله ناظم الشمل بعد شتاته و واصل الحبل؛ **انجام:** الاولی بدینه و مروته والا عود علی نعمتی و نعمته و الاشبه بما بینی و بینه و الاجمع لنا فی ما امیرالمؤمنین فعل ان شاء الله تعالی.

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن زیتونی، ۲۵۹گ (۷پ – ۲۶۵پ)، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۳×۲۰/۴سم [ف: ۲۹/۱ – ۳۵۵]

۱۲. **سمنان؛ مدرسه صادقیه؛ شماره نسخه:۳۳**

آغاز: بسمله کتب ابواسحاق الصابی عن الطایع لله الی ولاة النواحی و الاطراف عند عوده الی داره و زوال الوحشة بینه و بین الامراء سنة اربع و ستین و ثلاثمأته اما بعد فانحمد ناظم الشمل بعد شتاته؛ **انجام:** و الاشبه بما بینی وبینه والاجمع لنا فی طاعة امیر المؤمنین ... تم الکتاب الموسوم برسائل ابی اسحاق الصابی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۴۰ق؛ در اول نسخه فواید متفرقه‌ای به نقل از «فروق اللغات» درج شده؛ واقف: سید محمد حسن حسنی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۳۱**

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: شنبه ۲ شوال ۱۲۷۷ق، به دستور سیف الدوله عباس قلی خان نوری؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج سبز، ۲۴۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۱۴ – ۲۹۷]

۱۴. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۰۲**

آغاز: فصل حتی اذا اشتد المصاع و عظم القراع و زحفت الصفوف و رجعت الصدور و حارت العیون

در این مجموعه پاره‌ای از نامه‌ها یا قطعه‌ای از آنها به ترتیب موضوعات که در نامه‌نگاری به کار آید، گرد آورده شده است و هر موضوع دارای چند فصل است و هر فصل مشتمل بر قطعه انتخاب شده. عناوین این مجموعه چنین است: العهود، البیعات و الایمان، التعازی، الشکر، الاعتذار، صدور الکتب، الدعاء، الهدایا، المودة، القناعة، الشفاعة، الاذکار، الحلم و العفو، عدة معان؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه قدیم و بسیار نفیس و ظاهراً نزدیک عصر صابی، با علامت بلاغ، برگ‌ها در صحافی پس و پیش شده؛ جلد: مقوایی، ۱۶۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۱ – ۲۹۵]

۱۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۴/۲-بهار**

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۶۷۰]

۱۶. **رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۷د**

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [رشت و همدان: ف: – ۱۱۲۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۲۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۱]

● رسائل عبدالباسط حنفی / عربی

rasā'el-e 'abd-ol-bāset-e hanafī

ابن وزیر، عبدالباسط بن خلیل، ۸۴۴ – ۹۲۰ قمری

ebn-e vazīr, 'abd-ol-bāset ebn-e xalīl (1441 - 1515)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۴۹

نسخه اصل: کتابخانه احمد ثالث در ترکیه، شماره ۲۸۰۳/۱؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا، احتمالاً به خط مؤلف؛ مجدول مذهب، دارای دو کتیبه، نام مؤلف در کتیبه پایین بدین صورت درج گردیده: «للفقیر الی الله تعالی عبدالباسط الحنفی» و در شمسه این عبارت دیده می‌شود: «برسم المقر الأشرف الکریم العالی المولوی الأمیری الکبیری العضدی الذخری النصری العالمی الکاملی السیدی المالکی المخدومی الأتابکی السیفی قرقماس أمیرکبیر بالدیار المصریة»؛ ۱۶۲ص، ۹ سطر [عکسی ف: ۳ – ۵۶۰]

● رسایل عرفانی / عرفان و تصوف / عربی، فارسی

rasāyel-e 'erfānī

ناشناخته، گویا نگارنده از گروه شیخیان بوده، با شیوه‌ای نزدیک به بابیان-شیخیان. ۶ رساله عربی است و یکی به فارسی، عربی‌ها در نبوت خاصه و باب و رکن گفتگو دارند و مناجات‌گونه‌های عرفانی، و هفتمین رساله به فارسی در «غنا» است، که در نسخه‌های منزوی (۳۹۰۰/۵) آمده است: گویا از سید کاظم رشتی (–۱۲۵۹ق) است. شاید هر ۷ رساله از همو باشد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶۳

آغاز: (رساله اول): الحمدلله الذی جعل طراز الواح کتاب الاذن طراز النقطة التی عینت بعد ما شئت و قدرت قبل ان قضت و اذنت حین ما اجلت و احکمت فلاح ما یلوح بها جوهریات. (رساله دوم): الحمدلله الذی یهدی من یشاء و یضل من یشاء و الیه کل الخلق یرجعون. و ان الصلاة علی محمد رسول الله و اوصیائه الذین ... و بعد، لما سمعت ان بعض الناس قد عرضوا بحضرة العالی بعض الکلمات التی ینبغی فی ذلک المقام ان نذکرها فی ذلک الکتاب. (رساله سوم): الحمدلله الذی جعل طراز الواح الابداع طراز الالف القائم بین الحرفین الذی لاح و اشرق بما استشفق و استنطق ثم جعله الله ... و بعد، فقد نزل للذاکر ذکر البدیع من ذی الحسب الشامخ الرفیع و ذی الشرف. (رساله چهارم): الحمدلله الذی تقدس بقدس کینونیته عن عرفان اعلی مجردات اللاهوت و من یشابهما. و الحمدلله الذی تعالی بعلو ذاتیه عن تبیان اعلی شوامخ الموجودات. (رساله پنجم): الحمدلله الذی یمن فی الکتاب علی الذین آمنوا بالله و آیاته بان یدخلهم یوم القیامة فی جنات عدن آمین. (رساله ششم): الحمدلله الذی خلق السماوات و الارض سبیلنا بامره ثم الذین آمنوا بالله و آیاته و اتبعوا سبیلنا فاولئک هم الی الله ربک یحشرون. اللهم انی اشهدک الان بما قد شهدت؛
انجام: (رساله اول): و سبحان الله رب العرش عما یصفون. و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین؛ (رساله دوم) و یبلغ احد حکمها باذن حضرة العالی الی العلماء و کفی بالله علی شهیدا؛ (رساله سوم) و عما کان الناس یعملون، و سلام الله علی المرسلین، و الحمدلله رب العالمین؛ (رساله چهارم) و یبطل عمل الذین یریدون ان یطفئوا انوار الله بافواهم. و ابی الله ان یتم نوره و یعلن کلمته و لو کره المشرکون؛ (رساله پنجم) فاسئل الله لجنابک بما هو یجب و یرضی انه هو العزیز الحکیم؛ (رساله ششم) لن یصبنا الاکتب الله لنا هو مولینا و علی الله فلیتوکل المؤمنون

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ با یادداشت «از حضرت اعلی روح ما سواه فداه در اثبات نبوت خاصه که در جواب منوچهر خان معتمدالدوله رح. و نسخ دیگر»؛ مهر: «س، م، ن، در» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۲۱۸گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۸]

● **رسایل عرفانی – کلامی** / کلام و اعتقادات، عرفان و تصوف / فارسی

rasāyel-e ‘erfānī - kalāmī

کردی، عبدالقادر بن محمد سعید، ۱۲۱۱– ۱۳۰۴ قمری
kordī, ‘abd-ol-qāder ebn-e mohammad sa‘īd (1797-1887)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۰۶/۱۱

چند رساله است کوتاه و بی‌نام: ۱. وجود باری نه زمانی است و نه مکانی. آغاز: «بسمله. الحمدلله علی ما هدانا الی رفع الشبهة فی العقاید ... و بعد، فاعلم انه من الواجب انه تع لیس بزمانی کما انه لیس بمکانی، و ذلک لان ...» (گ ۲۶۱پ–۲۶۲ر)، ۲. گفتاری دیگر در همان مسأله، آغاز: «اعلم انه اتفق الحکماء و المتکلمون علی انه تع لیس بزمانی. فعند الحکماء بمعنی انه تعالی لیس فی تصریفه، بل هو مقارن له. و اما عند المتکلمین» (گ ۲۶۲ر)، ۳. در صفات باری. در دیباچه از خود نام برده و نیست «مهاجر» را نیز افزوده است. و در پایان قطعه‌ای به فارسی آورده است: «تو به علم ازل مرا دیدی ×× دیدی آنکه به عیب بخریدی، تو بدان علم و من به عیب همان ×× رو مکن آنچه خود پسندیدی». آغاز: «الحمد لمن لامؤثر فی الموجود الا هو ... و بعد، یقول الفقیر الی غفرانه الباهر، العبد المذنب المهاجر، رجاء عفوه عبدالقادر. لابد لکل عاقل ان یعلم اولاً، ان له صانعاً حیاً عالماً قادراً یفعل ما شیاء و ...» (گ ۲۶۲ر–۲۶۳پ)، ۴. ابطال اللاتناهی. این گفتار در مجموعه‌ای دیگر از نگاشته‌های او در این فهرست (ص ...) نشانی داده شده است. آغاز: «الحمدلله علی حلمه بعد علمه» (گ ۲۶۳پ–۲۶۴پ)، ۵. گفتاری در آنکه کلام الهی لفظی یا نفسی، قدیم یا حادث، واحد یا متکثر، قائم بدو یا به دیگری می‌باشد آغاز: «بسم الله خیر الاسماء و بعد، ایها المحقق انه یمکن ان یجعل الخلائق فی ان کلامه تعالی لفظی او نفسی» (گ۲۶۴ر–۲۶۵ر)، ۶. درباره حدوث و قدوم کلام باری. آغاز: «و اعلم ان المتکلمین اختلفوا فی کلامه تعالی اختلافاً شیاً کون الکلام صفة المتکلم» (گ۲۶۵ر–۲۶۵پ)، ۷. گفتاری درباره وجود باری که نه زمانی است و نه مکانی، چیزی در زمینه ش ۱ و ۲ بالا. آغاز: «اعلم انه تع لیس بزمانی و لامکانی. اما عند المتکلمین فلان کلا من الزمان و المکان امر متوهم» (گ ۲۶۵پ–۲۶۶ر)؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸–۱۳۰۰ق؛ همراه چند رساله دیگر از همو که به نام‌های ویژه‌ای شناسانده شده است؛ ۶گ (۲۶۱پ–۲۶۶ر) [ف: ۳ - ۱۶۰]

← رسائل عزیز نسفی ⟵ انسان کامل

● **رسائل العشرة** / اصول فقه / عربی

rasā’il-ul-‘ašra

کرمانی، محمد علی بن محمد حسین، – ۱۳۸۰ قمری
kermānī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad hoseyn (-1961)

تقریرات درس اصول فقه مرحوم آخوند خراسانی است.

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۵۲

آغاز: بسمله، حمدله، صلاة، و بعد ما فرغنا من معنی للاستصحاب [رغبة] و اقامة البرهان من الاخبار العامه و الخاصه علی طبقه و انه لایتفاوت بالنسبة الی الحکم و الموضوع و کذلک لایتفاوت؛
انجام: و مقتضی الخبر بیان وظیفة الجاهل من حیث انه جاهل نعم

یمکن ان یقال بترجیح دلیل اعتبار الخبر بالیأس و هی خارج عما نحن فیه اذا المفروض ترجیح احد الدلیلین
رساله هشتم،استصحاب؛خط:نستعلیق،کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۸۲گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۹۷۸]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۵۰

آغاز: فصل فی ان النهی عن الشی یقتضی فساده ام لا و توضیح المقال فی هذا المجال یستدعی رسم امور الاول قد عرفت ای بین هذه المسئلة المسئلة المتقدمة فرقان واضح؛ **انجام:** و الحاصل الی النزاع فی صغر ویات هذه المسئلة مما لاطائل تحته بل لابد استظهار کل مورد بحسب نظر المتتبع و المستظهر والله العالم بالسرائر و الضمائر
رساله اول، النهی عن الشی یقتضی الفساد ام لا؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: صفر ۱۳۲۵ق؛ جلد: مقوا، ۳۵گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۹۸۰]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۴۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی اشرف انبیائه محمد و اهل بیته الطیبین الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین القول فی الخمس و هو حق مالی قدجعل الله ایاه فی بعض للاموال لطائفه خاصة؛ **انجام:** ووجه المغایره اوضح من انی [یقرر لدی الکلام فیما مر] کان فی توابع الموجوده بعد الرهن بعد تعیین ماوقع علیه الرهن والکلام فی المقام فی تعیین ماوقع علیه الرهن و بینهما بون بعید الی هنا انتهی
رساله سوم، مسأله خمس و برخی مسائل دیگر؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شوال ۱۳۲۵ق؛ جلد: مقوا، ۸۰گ، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف مخ: ۳ – ۹۸۱]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۵۴

آغاز: بسمله، فلیعلم ان المهم وما هو المقصود فی هذاالمقام بیان الطرق والامارات المسلمه شرعا اوعقلا وذکر القطع کذلک بعض احکامه؛ **انجام:** فلاوجه لعدم العمل بالظن ان محقق قدس سره ذهب الی جواز الترجیح بالظن نظراً الی انه لیس العمل بالظن ای الترجیح لیس عملا بل یکون العمل بالدلیل
رساله چهارم،قطع؛خط:نستعلیق،کاتب= مؤلف، تا: رجب ۱۳۲۵ق؛ جلد: مقوا، ۳۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۹۸۰]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۴۹

آغاز: بسمله، القول فی الرضاع فی هذا المقام یقع فی طی مقدمة ومقصدین اما المقدمة ففی بیان امور مربوطه بالمقام و المجدیة فیما هو المطلوب و المرام و المقصد الاولی فی بیان کیفیة رضاع المحرم؛ **انجام:** و قاعدة الضررلایقتضی جوازرجوع الزوج الی الکبیرة فی [مدة] ارضاعها الاختیاری اذ هما لاتقتضی اثبات الضمان [ ] فی جمیع الموارد
رساله دوم، رضاع؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۳۲۶ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۱۹گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۹۷۷]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۵۳

آغاز: بسمله، حمدله، لعن، فی بیان الاصول العملیه و القواعد الکلیه التی تنتهی الیها الفقیه بعد الفحص و الیأس و عدم الظفر علی الدلیل الاجتهادی فهذا المقصد موضوع لبیان ما یرجع الیه المجتهد؛ **انجام:** ثم لیعلم انه لایجوز دفع الضرر المتوجه الیه بالقائه علی [...] لحرمة اللاضرار من غیر ملاحظة لاقل الضررین و اختیار للاقل منهما و ان امکن ای تنال بذلک لان القاعدة یلاحظ للامة والائمة علیهم السلام و مقتضی ذلک یلاحظ اقل الضررین
رساله پنجم، اصول عملیه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲۶گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ:۳-۹۷۸]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۱۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة والسلام علی محمد وآله الطیبین الطاهرین المعصومین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین القول فی المیاه و تمام الکلام فیها یقع فی ضمن فصول؛ **انجام:** فعلی هذا الاولی تخصیص القاعدتین الاولیین دون الاخیرة وکیف کان [فلا یحصل] للامر عدم ورود ما ذکر من القواعد الثلاثه عل سبیل القاعدة فی ضمن آیة او روایة او مقعد اجماع وعلی هذا لیس فی البین عموم مسلم حتی یلزم التخصیص
رساله ششم، طهارت (میاه)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جلد: مقوا، ۳۳گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۹۷۸]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۱۷

آغاز: الکلام فی احکام الوضوء المترتبه علیه او علی جزئه و البحث فیها یقع فی ضمن مسائل الاولی من تیقن بالحدث و شک فی الطهارة قبل الدخول فی الصلاة تطهر؛ **انجام:** و اما تمکنها من الاحتیاط فلاجل الامر به تتلخص من جمیع ماذکرنا ان ملاحظة اخبار للاستظهار ممایشرف الفقیه علی القطع ... وان المراد متمکنه من الاحتیاط بالترک و العقل غایة الامر ان الشارع رجح للاحتیاط بالترک ... و علی القول بعدم المشمول فالاحتیاط بالعقل ممکن
رساله هفتم، وضوء؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۶۲گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۳ – ۹۷۹]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۱۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و اهل بیته الطاهرین القول فی القضاء و هو فی اللغة لمعانی کثیرة من الحکم کما فی قوله تعالی لایجد و حرجا فی انفسهم مماقضیت؛ **انجام:** و هو ثبوت الملکیة للورثه و انتقال الترکه الیهم یکون الحالف الیها الوارث دون غیره و اما معنی امتناع الوارث عن الحلف فهل للدیان الحلف لتعلق حقهم بالدین علی النحو المقررام لافیه وجهان من تعلق حقهم به فیجوز ومن انه ثبت المال للغیر فلایجوز
رساله نهم، قضا؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ رونوشت اجازه آخوند خراسانی در آخر کتاب آمده؛ جلد: مقوا، ۳۴گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۳ – ۹۸۰]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۵۱

آغاز: الحمدلله رب العالمين و الصلاة و السلام على خير خلقه و اشرف بريته محمد بن عبدالله و على ابن عمه و وصيه و وارث علمه على بن ابيطالب و على آله البررة الكرام و لعنة الله على اعدائهم اجمعين الى يوم الدين؛ **انجام:** و اما ان يكون ذلك على العقل بامتناع الاجتماع و الحاصل لافرق بين تعدد الاضافات و بين تعدد العناوين فما قال فى ذلك المقام قال فى هذا المقام

رساله دهم، الفاظ؛ خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بی‌تا؛ شرح حال مؤلف در پايان اين جزء آمده؛ جلد: قهوه‌ای، ۱۰۷گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۹۷۹]

● **رسائل العلوم** / چند دانشی / عربی

rasā'il-ul-'ulūm

ارونقی، محمد حسين بن سلطان محمد، ق۱۳ قمری

arūnaqī, mohammad hoseyn-e-bn-e soltān mohammad (- 19c)

تاريخ تاليف: ۱۲۲۹ق

خوئی در اين كتاب، هشت كتاب معروف را كه هر يک در علمی خاص بحث می‌كند فرا هم آورده: ۱. زبده الاصول شيخ بهائی در علم اصول؛ ۲. لمعه از شهيد اول در فقه؛ ۳. تلخيص المفتاح قاضی قزوينی در معانی و بيان و بديع (متن مطول)؛ ۴. هدايه در فلسفه مشاء (اثيرالدين ابهری)؛ ۵. الفيه محمد بن مالک در علم نحو و صرف؛ ۶. كتاب شافيه (ابن حاجب) در صرف؛ ۷. رساله شمسيه (كاتبی قزوينی) در منطق؛ ۸. خلاصه الحساب شيخ بهائی در حساب و جبر.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۵۲

آغاز: ای اصل بينی عليه و اولی قول فضل ينمی اليه اولوا الالباب؛ **انجام:** عن اكثر اهل الزمان و احفظ وصيتی اليک و الله حفيظ عليک

خط: نسخ، كاتب = مؤلف، تا: ۱۲۲۹ق؛ رساله اول و دوم ناتمام؛ كاغذ: فرنگی، جلد: تيماج مشكی، ۱۶۷گ، ۱۷ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸ – ۴۷]

● **رسائل فقهية** / فقه / عربی

rasā'il-un fiqhīyya

حسنی طباطبائی، صدرالدين محمد، - ۱۱۵۴ قمری

hasanī tabātabā'ī, sadr-od-dīn mohammad (- 1742)

يزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶

آغاز: فصل قد صح عن الصادق عليه السلام الصلوة؛ **انجام:** فاراد اين يفطر فی بعض النهار لم يكن له ذلک.

رسايل فی فضل الجماعه و صلوة القصر و الزكوة و الخمس و الصوم؛ خط: شكسته نستعليق، كا: محمد سامع ابن محمد نصير (از شاگردان سيد صدرالدين)، تا: ۱۱۳۷ق؛ جلد: تيماج ترياكی، ۹گ (۶۰–۶۸)، ۲۱ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ميراث اسلامی: ۸ – ۴۵۹]

● **الرسائل الفقهية** / فقه / عربی

ar-rasā'il-ul-fiqhīyya

موسوی اصفهانی، حسن بن محمد تقی، ۱۲۰۷ – ۱۲۶۳ قمری

mūsavī esfahānī, hasan ebn-e mohammad taqī (1793 - 1847)

برخی رسائل فقهی است كه در موضوعاتی چون طلاق خلع و شرط ضمن عقد و ... نگاشته شده است.

اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدين؛ شماره نسخه:۱۳۲

خط: نسخ، كا: سيد محمد حسن مجتهد موسوی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تيماج مشكی، ۱۲۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم[ف:۱۳۰]

● **الرسائل الفقهية** / فقه / عربی

ar-rasā'il-ul-fiqhīyya

انصاری، مرتضی بن محمد امين، ۱۲۱۴ – ۱۲۸۱ قمری

ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲۷

مشتمل است بر شش رساله: ۱. كتاب الوصايا، ۲. كتاب النكاح، ۳. المواريث، ۴. كتاب القضاء، ۵. كتاب الشهادة، ۶. كتاب القضاء؛ خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ واقف: رحمت الله شوشتری، آبان ۱۳۵۱؛ كاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تيماج مشكی، ۲۰۴گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۷۳]

۲. قم؛ مركز احياء؛ شماره نسخه:۳۳۶

خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بعضی از رسائل و كتب با خط خوردگی بسيار؛ ۲۲۵ص [عكسی ف: ۱ – ۳۹۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۸۸۰

آغاز: آغاز كتاب الصوم: «بسمله. حمدله. كتاب الصوم الصوم لغة كما عن الجوهری و جماعة الامساک»؛ آغاز كتاب الزكوة: «بسمله. حمدله. كتاب الزكوة و هو فی اللغة بمعنی النمو»؛ آغاز خمس: «بسمله. لاخلاف فی وجوب الخمس فی غنائم دارالحرب و يدل عليه الادلة الثلثة»؛ **انجام:** انجام كتاب الصوم: «بل اكد منها و اصلاح دلالة اخبار آخر ... و الصلوة علی رسوله و آله جميعاً»؛ انجام كتاب الزكوة: «و هو التكليف المطلق باداء الفطرة و فی هذا الوجه هو الحكم الوضعی»؛ انجام خمس: «امتثالاً للادلة العقلية و النقلية الدالة علی وجوب الاجتناب و لو اجمالاً فی امور محصوره»

سه رساله شيخ اجل در صوم، زكات و خمس است كه شيخ در غايت استحكام به ارائه مطلب و استدلال پرداخته؛ خط: نسخ

خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فستقی فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۴۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۱۵

آغاز: کتاب الوصایا: «بسمله. حمدله. کتاب الوصایا جمع وصیة و هی اسم مصدر من اوصاه و وصاه توصیة»؛ کتاب النکاح: «بسمله کتاب النکاح و قد اختلف فی انه حقیقة فی الوطی أو العقد أو فیها او مجاز فیهما علی اقوال»؛ صلاة الجماعة: «بسمله. صلوة الجماعة و قد وجدت اوراقاً بخطه الشریف کتبها قدس سره سابقاً شرحاً علی الرشاد ... فی الجماعة و فضلها عظیم جداً»؛ **انجام:** کتاب الوصایا: «بل ادلة الدین ایضاً بناء علی ان اللازم من اخراج ما نحن فیه من الاصل»؛ کتاب النکاح: «فالمسألة محل التأمل و ان کان ما ذهب الیه المشهور لایخ عن قوة مع انه احوط»؛ صلاة الجماعة: «حکی عن بعض انه قال ان هذا من الموانع التی قیل فیها ان المستحب افضل من الواجب»

مشتمل است بر کتب وصایا، نکاح، میراث، صلاة جماعت، رضاعیه و حاشیه شرایع. آغاز و انجام «وصایا» و «نکاح»؛ خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن محمد امین عاملی، تا: ۱۲۸۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۹۷ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۹۱

مشتمل است بر کتب وصایا، نکاح، مواریث، و صلاة الجماعة؛ خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: رمضان ۱۲۹۸ق؛ واقف: احمد دولت آبادی، آبان ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۷۳]

● **الرسائل الفقهیة** / فقه / عربی

ar-rasā'il-ul-fiqhīyya

مختار گلپایگانی، احمد بن علی، ق۱۳ قمری

moxtār-e golpāygānī, ahmad-e-bn-e ʻalī (- 19c)

تاریخ تالیف:۱۲۳۶ق

مشتمل بر پنج رساله استدلالی و تحقیقی است در مسائل مختلف فقهی به شرح ذیل: رساله ۱. هرگاه زوج مدعی طلاق همسرش باشد و او انکار کند آیا اقرار زوج علیه همسرش پذیرفته می‌شود یا خیر؟، آغاز: «بسمله. الحمدلله و کفی الصلاة علی عباده الذین اصطفی.»، انجام: «لا یقاوم الاصل و استصحاب بقاء الزوجیة و توابعهاتم»؛ رساله ۲. آیا مشتری در زمان خیار بایع حق فروش مبیع را دارد؟، آغاز: «بسمله. هل یجوز للمشتری بیع المبیع فی زمن خیار البایع من غیر توقف»، انجام: «او الوکیل من مال الموکل و رب المال و هذا واضح تمت الکتاب»؛ رساله ۳. همانگونه که رابطه زوجیت با وجود همه شرائط نکاح، برقرار می‌شود در طلاق نیز با فراهم بودن همه شرائط، رابطه زوجیت ملغی می‌گردد، آغاز: «بسمله. حمدله ... اعلم انه کما ان النکاح المستجمع لجمیع شرایط الصحة»، انجام: «فخرجت مستحقه للغیر لذلک ولیکن هذا آخر ما اردناه»؛ رساله ۴. شخصی در حال حیات خود، تمام اموال خود را وقف کند تا منافع حاصل از آن را در امور خیر، نماز و روزه و حج استیجاری خود واقف و ادا کردن دیون واقف از خمس و زکاة و مانند اینها مصرف کنند آیا این وقف صحیح است یا خیر، آغاز: «بسمله. حمدله ... ان اکتب فی مسألة حدثت فی هذا الزمان و هی ان احداً ...»، انجام: «فیکون هذا الوقف باطلا هذا اخر ما اردناه و منتهی ما قصدناه»؛ رساله ۵. در زراعت آیا زکات به هزینه‌های آن نیز تعلق می‌گیرد یا نه؟، آغاز: «بسمله. حمدله ... فی تحقیق حال مسألة مهمة فقهیة عامة البلوی»، انجام موجود: «و خراجها یجری مجری الخراج فیجوز وضعها قبل اخراج ...».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۶۴

آغاز: بسمله. الحمدلله و کفی الصلاة علی عباده الذین اصطفی؛ **انجام:** و خراجها یجری مجری الخراج فیجوز وضعها قبل اخراج

خط: نسخ، کا: تراب بن رضا جرفادقانی، تا: ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۴×۲۲/۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۶۸]

● **رسائل فقهیة** / فقه / عربی

rasā'il-un fiqhīyya

فقیهی گیلانی، عبدالحسین، - ۱۴۱۰ قمری

faqīhī gīlānī, ʻabd-ol-hoseyn (- 1990)

مجموعه‌ای از یادداشت‌های پراکنده مؤلف در مباحث فقهی است که در کنار هم صحافی کرده‌اند. از جمله: بحث نجاسات؛ حاشیة علی المکاسب المحرمه، شروع به نگارش در غره ربیع الثانی ۱۳۸۱ق؛ اللحم المطبوخ؛ العصیر العنبی و الزبیبی؛ الکلام فی تروک الاحرام؛ القول فی التنجیز؛ الکلام فی کفایة غسل الجنابة و سائر الاغسال عن الوضوء، مورخ ۲۱ جمادی الثانی ۱۳۷۴ق؛ الکلام فی الحج، مورخ ۲۲ رجب ۱۳۸۶ق؛ کتاب الصوم، مورخ سلخ ربیع الاول ۱۳۷۹ق؛ حاشیة علی کتاب البیع من مکاسب الشیخ، مورخ ۲۹ رجب ۱۳۸۱ق؛ الکلم المطبوخ؛ العصیر العنبی و الزبیبی؛ الکلام فی تروک الاحرام؛ القول فی التنجیز؛ الکلام فی کفایة غسل الجنابة و سائر الاغسال عن الوضوء، مورخ ۲۱ جمادی الثانی الاغسال عن الوضوء، مورخ ۲۱ جمادی الثانی ۱۳۷۴ق؛ الکلام فی الحج، مورخ ۲۲ رجب ۱۳۸۶ق؛ کتاب الصوم، مورخ سلخ ربیع الاول ۱۳۷۹ق؛ حاشیة علی کتاب البیع من مکاسب الشیخ، مورخ ۲۹ رجب ۱۳۸۱ق؛ الکلام فی الوصیة؛ الکلام فی صلاة الجمعة؛ غنائم الحرب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۷۹۱

آغاز: عرق الابل الجلال. عن جماعة من القدماء نجاسة عرق الابل

الجلال و لعله هو المقصود بينهم؛ **انجام:** و لعل باقى معانى الآية ظاهرة مما سبق فلا نطيل و الله الهادى.
خط: نستعليق تحريرى، كاتب = مؤلف، تا: ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ق؛ جلد: تيماج فرنگى، ۴۳۵گ، اندازه: ۱۴/۵×۱۸سم [ف: ۴۴ – ۶۸]

● الرسائل الفقهية / فقه / عربى

ar-rasā'il-ul-fiqhīyya

مجموعه‌اى است فقهى شامل مباحث حرمت عصير عنبى، احكام تكليفيه و وضعيه، اقسام شرط، مسأله حبوة، ارث زوجه، حكم ملاقى متنجس، نجاست ميته ذى نفس و مشبهه محصوره، طلاق حامل، و رضاع و وكالت. مؤلف اين رساله احتمالاً فائض نائينى است.

اصفهان؛ شفتى، مهدى؛ شماره نسخه:۲۱/۲

آغاز: و اعلم ان الفقه فى اللغة الفهم قال الله تعالى: فهم لايفقهون اى لايفهمون و قال و لكن لاتفقهون؛ **انجام:** نعم ادعى فخر المحققين الاجماع فى هبة الولى على ان المال لو كان فى يد المستودع او يد وكيل الولى ... و الحاصل ان المسألة من المشكلات فلابد من التأمل التام فيه و تعمق النظر فى الفروع.
خط: نستعليق، بى‌كا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تيماج مشكى، ۲۵۹گ (۶۸ر–۳۲۶پ)، ۱۶سطر [سه كتابخانه اصفهان: ف: – ۱۷۲]

● الرسائل الفقهية / فقه / عربى

ar-rasā'il-ul-fiqhīyya

غير همانند:

۱. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمين؛ **انجام:** و لعنه الله على اعدائهم اجمعين ... محمد على قراگوزلو
خط: نسخ و نستعليق، كا: قراگوزلو، محمد على، تا: ۱۲۹۲ق؛ واقف: سيد محمد باقر سبزوارى، محرم ۱۴۰۵؛ كاغذ: نخودى و شكرى، جلد: ميشن قهوه‌اى، ۳۴۵گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۶۹]

۲. اصفهان؛ علامه فانى (ضياء الدين)؛ شماره نسخه:۴۴/۱

آغاز: مسألة: المشهور على ما حكى ان عدم ذكر الاجل نسيانا او قصدا يوجب انقلاب العقد الى النكاح الدائم
رسائل فقهى و اصولى؛ خط: نسخ، كا: حسن بن ابراهيم اصفهانى نجفى، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: مقوايى، ۶۴گ (۱پ–۶۴پ) [سه كتابخانه اصفهان: ف: – ۱۲۸]

۳. اصفهان؛ علامه فانى (ضياء الدين)؛ شماره نسخه:۶۸/۶

آغاز: و هو الذى ربما يستظهر مما حكاه السيد شارح الوافية عن المحقق الخوانسارى فى حاشية له على قول الشهيد
خط: نسخ، بى‌كا، بى‌تا؛ ۱۴۸گ (۱۶۰ر–۳۰۷ر) [سه كتابخانه اصفهان: ف: – ۱۵۱]

۴. تهران؛ ملى؛ شماره نسخه:۲۵۸۵۱

بى‌كا، بى‌تا؛ خريدارى از حوزه علميه ولى عصر كرمان [رايانه]

● رسائل مجريطى / كيميا / عربى

rasā'il-u majrītī

مجريطى، محمد بن ابراهيم، ق۵ قمرى

majrītī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 11c)

نويسنده پس از آنكه از صفاى نفس سخن مى‌گويد و باز مى‌گويد كه صفاى نفس با كسب معارف حاصل مى‌شود و بعد مى‌گويد مردمان در اخذ علوم و معارف بعضى بدان پايه اند كه مثلاً علم حساب مى‌آموزند ولى از علمى كه صلاح اجسام و صلاح نفس آنهاست بيخبرند و يا آنكه علم اجسام مى‌آموزند ولى از صلاح نفس بيخبر. پس از آنكه اين مردمان را برمى‌شمارد بدانجا مى‌رسد كه در اين رساله سر آن دارد كه «نبين فى هذه الرسالة من قسم الصنايع الطبيعية ما ان وصلت اليه و قدت عليه نلت اعلى الحظوظ منها و رقبت الى اعلى درجاتها ...»، چون اين قول را مى‌آورد وارد بحث مى‌شود و يک دوره مختصر كيميا و صنعت را بيان مى‌دارد.

تهران؛ ملى؛ شماره نسخه:۱۸۷۲/۱

آغاز: بسمله، هذه الرساله من جمله رسائل اخوان الصفا للفاضل المجريطى عليه الرحمه؛اعلم يا اخى ان حقيقه؛ **انجام:** پايان: و بلغك الله منازل الاخيار المصطفين الابرار و يوفقك الى جوار المقربين برحمته انه ارحم الراحمين و لا حول و لاقوة الا بالله العلى العظيم و هو حسبنا و نعم المعين.
خط: نستعليق، كا: محمد جعفر بن محمد على سواد كوهى رامكوهى، تا: ۱۲۸۸ق؛ كاغذ: فرنگى، جلد: مقوايى، تيماج ترياكى، ۳۵ص (۱–۳۵)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۴۹۰]

● رسائل المسائل فى احقاق الحق و ابطال الباطل / گوناگون / عربى

rasā'il-ul-masā'il fī iḥqāq-ig-ḥaqq wa ibṭāl-ul-bāṭil

ملا شمسا، شمس الدين محمد، ۱۰۱۶ – ۱۰۹۸ ؟ قمرى

mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608 - 1687)

چند رساله تفسيرى و فلسفى است كه مؤلف طول ساليان دراز آنها را به رشته تحرير درآورده و براى حفظ از گم شدن و پراكندگى در اين مجموعه آنها را گرد آورده است. شامل: ۱. تفسير سورة الاخلاص؛ ۲. مسالك اليقين فى البرهان لعمدة اصول الدين؛ ۳. تحقيق المواد الثلاث.

قم؛ مرعشى؛ شماره نسخه:۱۰۴۲۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج سبز، ۷۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۴۹]

● **رسائل ملخصة فی الحکمة و المنطق** / منطق، فلسفه/عربی

rasā'il-un mulaxxast-un fī-l-hikmat-i wa-l-mantiq

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۴۳

آغاز: ... یعرف ایضا جوهر ذلک الشیء الموضوع الاول، الرابع یخبر فیه ای الاجناس یمکن ان یشترک؛ **انجام:** تم تلخیص المقالة الثانیة من معانی کتاب البرهان لارسطو طالیس بحمد لله تم و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ...

رسائلی در حکمت و منطق است که از متون دیگر تلخیص گردیده ولی ملخص و ملخص عنه مشخص نگردیده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۷گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۸ - ۵۸۲]

● **رسائل نسفی** / عرفان و تصوف / فارسی

rasā'el-e nasafī

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

مؤلف می‌گوید: سالکان طریقت از من خواستند تا آنچه رهروان را در سلوک به کار است جمع کنم، من هم بیست رساله نوشتم که ده تای آنها مورد استفاده مبتدی و منتهی است و ده تای دیگر تنها منتهیان را به کار می‌آید. پیش از رسائل، پنج فصل نوشتم که هر یکی را اصلی است و جمله را در دو جلد جمع کردم و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۰۱/۵

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوات و السلام علی ابنیائه و اولیائه خیر خلقه و علی آلهم الطیبین الطاهرین اما بعد چنین گوید؛ **انجام:** در وقتی که از این عالم خواهد که بیرون برود سخنش این باشد که فزت برب الکعبه و الحمدلله رب العالمین تمت الرساله بعون الله تعالی

هشت رساله است که رساله‌های موجود در این نسخه از این قرارند: ۱. در بیان طریقت و شریعت و حقیقت، ۲. رساله‌ای در معرفت انسان، ۳. رساله‌ای در توحید، ۴. رساله‌ای در آفرینش ارواح و در نزول و عروج ارواح بر قاعده و قانون اهل شریعت، ۵. رساله‌ای در مبدأ و معاد، ۶. رساله‌ای در ملک و ملکوت و عالم جبروت، ۷. رساله‌ای در لوح محفوظ، ۸. رساله‌ای در بیان اینکه مراد از این احادیث یک جوهر است یا مراد از هر حدیثی جوهری جداگانه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج، قرمز، ۲۸ص (۲۱- ۴۸)، ۲۴ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰ سم [ف: ۱ - ۸۸]

● **رسائل نقشبندیه (توقاتی)** / عرفان و تصوف / ترکی

rasā'el-e naqšbandīyya (tūqātī)

نقشبندی، محمد امین بن حسن، - ۱۱۳۷ قمری

naqšbandī, mohammad amīn ebn-e hasan (- 1725)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۰۳۲

آغاز: بسمله. حمد احدی را سزاست که منزه است؛ **انجام:** خیر ایله شهادت ایلیه لر ... سنه ۱۲۳۹

خط: نستعلیق، کا: فنی القارصی، یوسف، تا: ۱۲۳۹ق [رایانه]

● **رسائل و اشعار نقشبندیه = جنگ** / عرفان و تصوف

rasā'el va aš'ār-e naqšbandīyya = joang

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۰۵

رسائل عرفانی طریقه نقشبندیه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ ۵۱گ، اندازه: ۱۳/۴×۲۰/۵سم [رایانه]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۴۳

مشتمل بر چندین رساله منتخب: رساله در ذکر قلب، مسلک العشاق (مثنوی)، از عبدالله افندی، مکاشفه علاء الدوله به نقل از فصل الخطاب، شرح منظوم گلشن راز به ترکی از شمس الدین و اشعاری از جامی، حقی و غیره؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: کتابخانه بار باقر ترقی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۸ - ۱۷۸]

● **رسائل و فوائد** / فقه / فارسی

rasā'el va favā'ed

شوشتری، عبدالله بن حسین، - ۱۰۲۱ قمری

Šoštarī, 'abd-ol-lāh-e-bn-e hoseyn (- 1613)

شخصی، رسائل و فوائد متفرقه مؤلف را جمع‌آوری نموده و آن را به فضلای عصر خود داده تا ترجمه نمایند و آن را در چهارده مقصد با این عناوین تنظیم نموده است: ۱. بیان صیغه نکاح؛ ۲. بیان رضاع و احکام آن؛ ۳. بیان خال کوبی و احکام آن؛ ۴. بیان آنچه یافت شود در مفاوز و خرابات؛ ۵. بیان احکام بنده آبق؛ ۶. بیان ظرفی که تا نصف سرکه باشد و در بالای آن سرکه بریزند تا ترش شود پاک است یا نه؟؛ ۷. بیان مسأله‌ای در ارث؛ ۸. بیان مسأله‌ای در وصیت به حج؛ ۹. بیان جواز صوم مستحبی با وجود روزه واجب؛ ۱۰. کفاره خلف نذر؛ ۱۱. رؤیت هلال؛ ۱۲. وجوب جهر و اخفات در نماز؛ ۱۳. غسل روز جمعه؛ ۱۴. (در نسخه نیامده است).

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۴۳/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه بر اولی الالباب مخفی نماند که چون شنیده بودم که عالم فاضل محقق مدقق؛ **انجام:** فقل اللهم صل علی محمد و آل محمد و الاوصیاء المرضیین بافضل صلواتک و بارک علیهم بأفضل برکاتک و علیهم السلام و علی أرواحهم و اجسادهم و رحمة الله و برکاته.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۲۹گ (۷۰پ–۹۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۳۱]

● **رسائل و فوائد** / فقه / عربی

rasā'el va favā'ed

بهبهانی، عبدالله بن اسماعیل، ۱۲۶۲ – ۱۳۲۸ قمری

behbahānī, 'abd-ol-lāh ebn-e esmā'īl (1846 - 1910)

رسائل و فوائد استدلالی است با استفاده از اقوال علمای بزرگ مانند شهید ثانی، محقق کرکی، صاحب جواهر و ... مشتمل است بر: ۱. رسالة فی الاجارة الفاسدة (تألیف در ۱۳۰۲ق)؛ ۲. رسالة فی جواز البدار لاولی الاعذار؛ ۳. رسالة فی وجوب اعادة الصلاة لغیر المتطهر؛ ۴. رسالة فی لزوم الوکالة المشروطة فی العقد و عدم جواز العزل (مناظره‌ای است به صورت مکاتبه بین «میرزا صالح معروف به داماد» و «سید عبدالله بهبهانی»، تاریخ تألیف ۱۲۹۸ق)؛ ۵. رسالة فی منجزات المریض (تاریخ تألیف ۱۲۹۹ق)؛ ۶. رسالة فی الغصب و ما یتبعه (تاریخ تألیف ۱۳۰۱ق)؛ ۷. فائدة فی الضمان بالغرور (تاریخ تألیف ۱۳۰۵هـ‌ق)؛ ۸. فائدة فی تصرف المالک فی ملکه المضر للجار (تألیف در ۱۳۰۲ق).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۸۰۵

آغاز: بسمله، حمدله ... و لیعلم انه قد لهجت السنة الفقهاء و طفحت عبائرهم؛ **انجام:** فلا ینبغی الاشکال فی الضمان و قدتم ذا بقلم مصنفه ... علی صارعها الاف الثناء و التحیة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، واقف: سید محمد باقر سبزواری، ۱۴۰۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۹۳گ، ۱۵ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ – ۲۱۱]

● **الرسائل و المسائل** / فقه / عربی

ar-rasā'il wa-l-masā'il

رضوی، محمد علی بن صادق، ۱۲۳۹ – ۱۳۱۱ قمری

razavī, mohammad 'alī ebn-e sādeq (1824 - 1894)

مجموعه‌ای است فقهی استدلالی شامل رساله‌های مختصر: رساله در مسأله اجتماع میت و محدث و جنب و بودن آب به مقدار انجام تکلیف یکی از آنها است؛ رساله در ظن مصلی به تنگی وقت برای اداء فریضه ظهر و عصر و پس از خواندن نماز کشف خلاف گردد؛ رساله در بیع فضولی؛ رساله در بیان حکم مرتد فطری؛ احکام خیارات؛ کتاب قضاء و غیرها از رسائل و مسائل و فروع زیادی دیگر از ابواب متفرق فقه با ترتیب مشوش. برخی از این رسائل و مسائل تمام و بعضی ناقص است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۲۵

آغاز: آغاز مجموعه پس از خطبه: و بعد فهذه رسالة شریفه فی تحقیق مسئلة بدیعة منیفة قد افردناها بالذکر لعظیم مالنا فیها من بدایع الافکار فنقول لو اجتمع میت و محدث و جنب؛ **انجام:** مجموعه: فیکون العدالة عبارة عن نفس عدم الفسق

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: میشن خرمایی، ۱۸۵گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵ – ۴۹۱]

● **رسائل و مسائل** = **مسائل و رسائل فی حل غوامض المسائل** / فقه / فارسی

rasā'el va masā'el = masā'el va rasā'el fī hall-e qvāmez-el-masā'el

نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ – ۱۲۴۵ ؟ قمری

narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)

تاریخ تالیف: یوم جمعه ۲۸ ذیحجه ۱۲۳۰ق

مسائل فقهی و اعتقادی که از مؤلف پرسیده شده مؤلف به شاگردش محمد بن محمد یوسف جوشقانی دستور داده آنها را جمع‌آوری نماید و او آنها را در دو جلد جمع کرده است: ۱. مسائل فروع به ترتیب کتب فقهی؛ ۲. اصول عقاید و اصول فقه و حل احادیث و آیات مشکله و مسائل متفرقه.

[دنا ۷۷۰/۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۱۵/۱]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۶۱/۴–۲۵/۱۵۱

آغاز: بسمله الحمدلله المتعالی بجلاله احدیته عن احداق النواظر المتفرد ... اما بعد چنین گوید ... که هنگامی که مستعد بودسعادت عظمی وموهبتی کبرای فیض خدمت؛ **انجام:** از آب غصبی باطل است بتفصیلی که درمقام آن بیان کرده‌ایم خواه آب مباح یافت شود یا نه والله سبحانه هو العالم

بخشی از جلد اول در طهارت و صلاة؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ – ۴۲۹۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۳۷/۱–۲۶/۱۱۷

آغاز: بسمله ... و این مجلد مشتمل است بر مسائل غیر فروعیة از مسائل متفرقه اصولیه و غیر اصولیه و حل مشکلات؛ **انجام:** و می‌خواهی دین را بمعنی اسلام بگیر هم چنانکه عرف متأخر بر این جاریست و بگو اصول دین سه است و بنابر این نزاع راجع بلفظی می‌شود و الله العالم.

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۰۰۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۴۷۳

آغاز: بسمله و به نستعین مجلد دوم از کتاب رسائل المسائل و این مجلد مشتمل است ... مسئله چه میفرمایند در اینکه ماه محرم یک روز کسر دارد ... آیا ما اربعین را بیست و یکم صفر بدانیم یا بیستم؛ **انجام:** چنانچه عرف متاخر بر این جاری است دیگر اصول دین سه است و بنابراین نزاع راجع بلفظی می‌شود و الله العالم.
مجلد ثانی معرفی شده فهرست سوالات با عناوین «مسئله، مسئله» تحریر شده است؛ خط: نسخ، کا: عبدالحکیم بن عبدالرحیم، تا: ۱۲۶۳ق؛ مصحح، محشی از محمد علی (گویا محمد علی نراقی فرزند مؤلف)؛ مهر: کتابخانه فخرالدین نصیرالدین امینی؛ جلد: گالینگور سبز،۱۶۱ص،۲۷سطر، اندازه: ۲۲×۳۲/۵سم [ف: ۵۰-۲۱۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۵۷

جلد۲؛ بی کا، بی تا [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲ - ۲۷]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۹۱۹/۱-۲۵/۹

آغاز: از برای [پاره شده] مرده مسلمی که غسل داده نشده باشد وهم چنین مرده کافر بنابر مشهور؛ **انجام:** اگر چه باعث کمی روشنائی بشود وهرگاه باعث تصرف بشود ایشان را تسلط منع است.
خط: تحریری، بی کا، بی‌تا؛ جلد: روغنی زیتونی، ۲۰۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۲۰۰۹]

● **رسائل و منشئات** / ادبیات / عربی

rasā'el va monš'āt

مجموعه‌ای از صورت نامه‌ها و وکالت‌نامه‌ها و چند اجازه و خطبه نکاح و منشئات دیگری است برای آموزش نامه‌نگاری، در این جنگ گرد آورده شده و مخصوصاً نامه‌هایی که برای ولات حویزه نگاشته شده و در این مجموعه آمده، اهمیت تاریخی دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۳۳

آغاز: قبالة وقف القرآن المجید ... فاتحة کتاب الکلام حمد متکلم حکیم وقف فرق الأنام علی مواقف الفرقان و مفارقه
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ تملک: محمد علی کاشانی با مهر «العبد محمد علی» (هشت گوش)؛ وقف‌نامه کتاب به خط ملا مهدی نراقی به تاریخ ۱۲۰۱ با مهر «یا امام محمد مهدی ادرکنی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۲۱ - ۲۹۴]

● **رسالات التشخیصات** / طب / فارسی

risālāt-it tašxīṣāt

حکیم مؤمن، محمد مؤمن بن محمد زمان، ق۱۱ قمری

hakīm mo'men, mohammad mo'men ebn-e mohammad zamān (- 17c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۷/۶

آغاز: گرفتن حیوانی که معلوم نباشد هر چند که او حقیر نماید و خوابیدن در مواضع قریب به آشیان؛ **انجام:** سی و شش حبه در همی خواهد بود و آن چهار دانگ و نیم در هم است قد تمت التشخیصات بحمدالله واهب العطایا
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابن میرزا محمد عیل صادق ایجی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی و سبز، جلد: مقوا رویه تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۱۸-۱۳۰)، ۱۳ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۷۷]

← الرسالات الماریة فی العمل و الصنعة ⟵ الرسائل الخمسة فی الصنعة

● **الرسالات و المسائل** / پاسخ پرسش‌ها / عربی

ar-risālāt wa-l masā'il

منصور بالله، قاسم بن محمد، ۹۶۷ - ۱۰۲۹ قمری

mansūr-o be-l-lāh, qāsem ebn-e mohammad (1560 - 1620)

پاسخ به مسائل فقهی و اعتقادی که از ایشان سؤال شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۴۷

آغاز: بسمله. حمدله. المنصور بالله ان شاء الله تعالی الی قبائلنا الامجدین و انصارنا المجاهدین بنی عبد کافة اسعدهم الله و حماهم؛ **انجام:** هذه تجری مثلی علی الجواب علیها و الله ولی التوفیق و الحمدلله ... و آله و سلم
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا [تذکر: در فهرست تاریخ کتابت قرن ۹ آمده که نادرست است]؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۲۹۹]

● **رساله** / طب / عربی

r.

بختیشوع بن جبرئیل، ق۳ قمری

boxtīšū' ebn-e jebre'īl (- 9c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۲۷ ض

بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **رساله** / عرفان و تصوف / عربی

r.

حلاج، حسین بن منصور، ۲۳۴ - ۳۰۹ قمری

hallāj, hoseyn ebn-e mansūr (849 - 922)

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۱۴
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۸ر–۸۰ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۲۳]

● **رساله** /

r.

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ – ۳۱۳ قمری
rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866 - 926)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۰۵
بخشی از یک کتاب ناشناخته از آثار محمد بن زکریای رازی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۷ [میراث شهاب: س۸ش۴ – ۴۶]

● **رساله** / طب / عربی

r.

طبری، احمد بن محمد، – ۳۶۶ ؟ قمری
Tabarī, ahmad-e-bn-e mohammad (- 977)

تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه:۲۲/۱۰
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۶۸۷]

● **الرسالة** / تاریخ / عربی

ar-r.

ابن فضلان، احمد بن فضلان، ق۴ قمری
ebn-e fazlān, ahmad ebn-e fazlān (- 10c)

رساله ابن فضلان (احمد بن فضلان بن عباس بن راشد ابن حماد) مولی محمد بن سلیمان هاشمی رسول المقتدر بالله به نزد پادشاه صقالبه در ذکر بلاد ترک و خزر و روس و صقالبه و باشغرد و غیر آن که در ۳۰۹ق بدان نواحی سفر کرده بوده است.
چاپ: سنگی، به اهتمام استاد فراین، با ترجمه آلمانی، پطرز بورغ، ۱۸۲۳

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۲۹/۴
آغاز: هذا کتاب احمد بن فضلان بن العباس بن راشد بن حماد مولی محمد بن سلیمان رسول المقتدر الی ملک الصقالبه، یذکر فیه ماشاهد فی بلد الترک و الخزر و الروس و الصقالبه و الباشغرد و غیرهم من اختلاف مذاهبهم و اخبار ملوکهم و احوالهم فی کثیر امورهم، قال احمد بن فضلان لما وصل کتاب الحسن بن بلطوار ملک الصقالبه الی امیر المؤمنین المقتدر یسئله فیه البعثة الیه ممن یفقهه فی الدین و یعرفه شرایع الاسلام؛ **انجام:** و یدبر امر المملکة و یقوم بها و ینظر و یغزو اوله یذعن الملوک الذین یصافنونه و یدخـ

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: حدود قرن ۶؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۸؛ کاغذ: بغدادی حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۷گ (۱۹۶–۲۱۲)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۲سم [ف: ۸ – ۴۵۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۷/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۸۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۶۰/۸
خط: نستعلیق، کا: عباس اقبال آشتیانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸ص، قطع: ربعی [ف: ۱۷ – ۱۸۸]

● **رساله** /

r.

نجم الدین کبری، احمد بن عمر، ۵۴۰ – ۶۱۸ ؟ قمری
najm-od-dīn-e kobrā, ahmad ebn-e ‘omar (1146 - 1222)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۳/۳
کا: ابراهیم بن علی حفید بکلی افندی، تا: قرن ۱۳، جا: ترکیه عثمانی؛ قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۳۶]

۲. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۶۰۵]

● **رساله** / فارسی

r.

عصمت بخاری، – ۸۴۰ ؟ قمری
‘esmat-e boxārī (- 1437)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۱۰۳
بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **رساله** / عربی

r.

عاملی، حسین بن عبدالصمد، ۹۱۸ – ۹۸۴ قمری
‘āmelī, hoseyn ebn-e ‘abd-os-samad (1513 - 1577)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۸۰/۳
به سال ۹۶۸ هجری آن را نگاشته است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [میراث شهاب: س۸ش۴ – ۶۰]

● **رساله** / عربی

r.

تهانیسری، نظام الدین، – ۱۰۳۵ قمری
tahānīsarī, nezām-od-dīn (- 1626)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹/۲-ف

نسخه اصل: پاریس P. S. 80 (بلوشه ۱۵۷)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۶]

● **رساله** / فارسی

r.

عرفی طالقانی، محمد نعیم بن محمد تقی، ق۱۲ قمری
'orfī tāleqānī, mohammad na'īm ebn-e mohammad taqī (- 18c)

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق [میراث اسلامی: ۵ - ۶۰۵]

● **الرساله** / عربی

ar.

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: ملاعلی نوری، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۸۹]

● **رساله** /

r.

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق [میراث اسلامی: ۵ - ۶۰۵]

● **رساله** / اردو

r.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۰۸

آغاز: بیان کتاب سر کی فارسی سی اردو همین ترجمه هوئی اس تحریرلی محرر و اس کی مصوریون کهتی هین؛ **انجام:** کو کاوریر کانسخه تمام ی

با پنج ۱ مجلس تصویر؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۵گ، ۹ سطر (۲×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۷ - ۴۸۷]

● **رساله** / متفرقه / عربی

r.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۷۶

آغاز: بسمله، الحمد لله ابرز من کنوز الغاية کلمه الالفاظ؛ **انجام:** فی لیله میلاد القائم عجل اله فرجه من شهور غ ش ک ۱۳۲۰

معمائی است که باید از آن نام یک کتاب فقهی کشف شود. در چند صفحه خصوصیات و محتوای آن کتاب یاد شده است؛ خط: نستعلیق، کا: صفایی خوانساری، احمد بن محمدرضا، تا: ۱۳۲۰ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۵گ، ۱۶ سطر [رایانه]

● **رساله** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.

مؤلف در آن از خود بدین‌گونه یاد می‌کند: «مفتقر الی الله و معتصم بحبل آل الله»، و آن را پس از بازگشت از حج در بیان اصلی فارسی در دین و حکم رجوع به اول عالم بالکتاب الاول (ملا حسین) ساخته است با عنوان‌های: باب الثانی فی بیان القسطاس بامر الله، باب الثالث فی معرفة الله و معرفة اولیائه بامر الله، باب الرابع فی بیان المعاد، باب الخامس فی دعاء الاخلاص الیه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۷۷/۱۹

کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره‌ای، تا: جمادی الاول ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۳۳۳ر-۳۳۷ر)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷- ۴۱۱]

● **رساله** / فارسی

r.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۹۱

نسخه بسیار نفیس و ارزشمند؛ کا: مرحوم آخوند ملاحبیب الله کاشانی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲-۱۷]

● **رساله آقا سید علی طباطبائی (منتخب منتخب)** /

فقه / فارسی

r.-ye-āqā seyyed 'alī tabātabā'ī (mn.mn)

خراسانی، محمد باقر بن محمد سمیع
xorāsānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad samī'

منتخب منتخب شیخ ابوعلی از رساله آقا سید علی طباطبائی مشتمل بر چند فصل فقط در مقدمات نماز.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۵۷

آغاز: بسمله، حمد له، اما بعد، چون در ایام ظل افادة اعلم العلماء

... آقا سید علی طباطبائی ... جمعی از فارسی زبانان ... التماس نمودند ...
کامل؛ خط: نسخ، کا: حاج محمد حبیب خراسانی، تا: ۱۲۱۵ق؛ اهدایی: محمد جواد علمیه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ، ۹ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۰۱]

● **رسالة ابراهیم** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-u-ibrāhīm

احسائی، صالح بن زین الدین، ق۱۳ قمری
Ahsāīī, sāleh ebn-e zeyn-od-dīn (- 19c)

در جواب برخی اخوان در ۱۳ باب در کلام و عقاید.

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۶۷/۱
آغاز: الحمدلله الذی اوضح لعباده البیان و صدع بسلطانه الدهور ... الباب الاول یا ایها الذین امنوا لم تقولون ما لاتفعلون ... الباب الثانی فی تأویل الباطن
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: فرزند مؤلف (علی بن شیخ صالح)؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۳۳]

← رسالة ابلیس الی اخوانه المناحیس ≻ رسالة ابلیس الی اخوانه من المجبرة و المشبهة فی الشکایة عن المعتزلة

● **رسالة ابلیس الی اخوانه من المجبرة و المشبهة فی الشکایة عن المعتزلة** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-u iblīs ilā ixwān-i-hī min-al mujabbara wa-l mušabbaha fi-š šikāya ʻan-il muʻtazila

ابن کرامه، محسن بن محمد، ۴۱۳ - ۴۹۴ قمری
ebn-e karāme, mohsen ebn-e mohammad (1023 - 1102)

رساله‌ای از زبان و قول شیطان که در آن عقاید و دیدگاه‌های کلامی معتزله در ضمن شانزده «باب» تبیین و تشریح شده است: ۱. فیما صدر به الرسالة من الشکوی؛ ۲. التوحید و التشبیه؛ ۳. العدل؛ ۴. القضاء و القدر و ذکر القدریة؛ ۵. خلق الاعمال ؛ ۶. الاستطاعة؛ ۷. الارادة و الکراهة؛ ۸. الکلام فی القرآن؛ ۹. النبوات؛ ۱۰. الامامة و الامر بالمعروف؛ ۱۱. الآمال و الاموال و الارزاق؛ ۱۲. جزاء الاعمال و الوعید؛ ۱۳. ذکر السلف؛ ۱۴. المقامات و الحکایات؛ ۱۵. ذکر المذاهب؛ ۱۶. فی القتال.
چاپ: تحقیق حسین مدرسی طباطبایی (بیروت، دارالمنتخب: ۱۴۱۵ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۷/۳
آغاز: بسمله تعمم بفضلک توکلت علی الله و استعنت به،رساله ابلیس الی اخوانه ... الباب الاول فیما صدر به الرسالة من الشکوی، اما بعد یا معاشر اخوانی کثر الله عددکم؛ **انجام:** و ان لم تجیبوا فلا جبر بعد الیوم و لا تشبیه و (...) جنودی اجمعون و کان ذلک امر عظیم و خطب جسیم.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۷۳۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۱۲پ–۴۰ر)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳۳/۱ - ۲۰۵]

● **رسالة ابن زیدون الی ابن جهور = نامه ابن زیدون به ابن جهور** / نامه‌نگاری / عربی
r. ibn-i zaydūn ilā ibn-i jahwar = nāme-ye ebn-e zaydūn be ebn-e jahvar

ابن زیدون، احمد بن عبدالله، ۳۹۴ - ۴۶۳ قمری
ebn-e zaydūn, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (1005 - 1071)

ابن زیدون یکی از خاصان ابن جهور ــ از ملوک طوائف اندلس ــ و مورد اعتماد وی بود، بر اثر کدورتی که بین آنها واقع شد ابن جهور وی را به حبس کشید. ابن زیدون در این رساله ادیبانه با نرمی طلب دلجویی کرده هر چند این کار او را سودی نبخشید و بالاخره از زندان فراری شد. در آغاز این رساله شرح حال مختصری از ابن زیدون نیز نقل شده
آغاز: یا مولای و سیدی الذی ودادی له و اعتمادی علیه و اعتدادی به و من ابقاه الله ماضی حد العزم
[دنا ۷۷۲/۵؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۲۱/۲]

شرح و حواشی:
۱- تمام المتون فی شرح رسالة ابن زیدون؛ صفدی، خلیل بن ایبک (۶۹۶-۷۶۴)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۱/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** لعلی ان القی العصی بذارک ×× و یستقر بی النوی فی فلک
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۶ص (۱۲۰- ۱۲۵)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۱۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۱۳/۱۲
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد بن ابراهیم شریف غروی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۷۵پ–۸۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۷۸]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۷۳/۴
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه کاخ گلستان ـ تهران ۱۷۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ص (۱۶۲–۱۷۸) [عکسی ف: ۳ - ۳۳۵]

● **رساله ابن عکاشه** / ادبیات / فارسی
r.-ye-ebn-e ʻokāše

جلال عکاشه، ق۸ قمری

jalāl-e ‘okāše (- 14c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۰/۹-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5321؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۶]

● **رساله ابوالمعین ناصر خسرو** / تراجم / فارسی

r.-ye abo-l-mo‘īn nāser xosrow

شرح حال ناصر خسرو است.

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۴

آغاز: حمد آن خدای را که اوست رساننده

بی‌کا، بی‌تا، قطع: خشتی [ف: - ۳۰۱]

● **رساله ابوحاد** / معما / فارسی

r.-ye abū-hād

در فن معما، در وجه تسمیه کتاب چنین می‌گوید: چون که این رساله نسبت برسائل اعزه ابوحاد کودکانست ابوحاد نامیده شد. مؤلف شناخته نشد از میرحسینی به تجلیل یاد می‌کند.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۴/۶۴

آغاز: بسمله. بنامی بنا می‌کنم نامه را ×× کزو دیده گردیده بینامرا؛

انجام: لبش همچو شهد است و شیرین بکام ×× طلب می‌کنم ز آن لب او تمام

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۳ص، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۵۴۶]

● **رسالة ابی القاسم عبدالکریم بن هوازن القشیری** / عرفان و تصوف / عربی

r.-u abi-l-qāsim ‘abd-ol-karīm ibn-i hawāzin al-qušayrī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۹/۳

آغاز: ... فصل و انها آداب المرید فی السماع فالمرید لایسلم له الحرکة فی السماع بالاختیار البته فان ورد علیه وارد حرکة و لم یکن له فضل قواه؛ **انجام:** قال الاستاذ الامام رضی الله تعاله عنه فهذه وصیتنا الی المرید ین نسئل لهم التوفیق و ان لایجعلها و بالاعلینا نبذة من آخر ... تمت.

نبذة من آخر رسالة ابی القاسم عبدالکریم بن هوازن القشیری با نقل شده‌ای از میزان الحق در حاشیه ص ۳۳ به ترکی؛ خط: نسخ، کا: بیشتر از عبدالله بن ابراهیم، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی [سنا: ف: ۲ - ۱۹۹]

● **رسالة ابی بکر الصدیق و عمر بن الخطاب الی علی بن ابی طالب و جواب علی عن ذلک** / نامه‌نگاری، تاریخ اسلام / عربی

r.-u abī-bakr aṣ-ṣiddīq wa ‘umar ibn-il xiṭāb ilā ‘alī ibn-i abī-ṭālib wa jawāb-u ‘alī ‘an ḏālik

ابوحیان توحیدی، علی بن محمد، ۳۱۰؟ - ۴۱۴؟ قمری

abū-hayyān-e towhīdī, ‘alī ebn-e mohammad (923 - 1024)

این نامه را ابوحیان توحیدی از قاضی ابوحامد احمد بن بشیر مروزی عامری از عیسی بن دأب به اسنادش از ابوعبید جراح روایت نموده و آن را به ابوبکر و عمر بن الخطاب نسبت داده است. متن نامه که از روایات موضوعه می‌باشد تخویف و تحذیر اهل بیت پیامبر (ص) از ادعای خلافت و تقاضا برای بیعت با ابوبکر است. این نامه مشحون از تملقات ابوبکر به ابوعبید جراح است که از وی درخواست نموده تا نامه را به امیرالمؤمنین برساند، این نامه در شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید (۲۷۱/۱۰) و ... ضبط شده است.

آغاز: و عن ابی حیان علی بن محمد التوحیدی البغدادی قال سرنا لیلة عند القاضی ابی حامد احمد بن بشیر المروزی ...

انجام: و بفضلک عالمون و الی الله عزوجل فی جمیع الاحوال راغبون

[دنا ۷۷۲/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۰۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مسیح بن اسماعیل فسوی شیرازی (به قرینه برگ ۱۲۹)، تا:رجب ۱۱۰۰ق؛ محشی با نشان «ق، ۵، ۱۲ و ... »، مصحح؛ ۸ برگ شامل اشعاری از نظیری، اشعاری از میرزا محمد مخلص نراقی؛ مهر بیضی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده عبدالوهاب الرضوی»؛ در پایان نسخه و احادیثی به خط فیض کاشانی و فرزندش مولی محمد علم الهدی، و دستخط علم الهدی در سال ۱۰۷۵ هـ؛ کاتب در آغاز این رساله چنین آورده:«هذه الرسالة من موضوعات العامة لافتنان العوام و مخترعاتهم لاضلال الانام»؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۲۲-۲۶)، ۲۴سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳۴ - ۴۴۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** «و لا نبتغ الی شیء الا بعد جزع الغصص معه و لا تقوم»

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش ابر و باد پرطاوسی، ۶گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۱۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۲۳-ف

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا،۸گ (۱۲۸پ-۱۳۵ر) [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۸]

● **رسالة ابی بکر الوراق الی بعض اخوانه** / اخلاق – عربی
r.-u abī-bakr-il warrāq ilā ba'ḏ-i ixwān-i-h
ازرقی، ابوبکر بن اسمعیل، – ۵۲۷ قمری
azraqī, ābū-bakr ebn-e esmā'īl (- 1134)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۸۰/۸
خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۵ و قرن ۶،۱ص (۲۱۶) [مختصر ف: – ۳۹۱]

● **رسالة ابی بکر بن بشرون** / کیمیا / عربی
r.-u abī-bakr ibn-i bašrūn
در صنعت کیمیا به نقل از ابن خلدون.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۹۹/۱۱
آغاز: هذه رسالة ابی بکر بن بشرون لابی السمح فی هذه الصنعة..؛
انجام: و الله الرزاق ذوالقوة المبین ... تم ما اردت نقله من الجزء الاول من تاریخ العلامة ابن خلدون
خط:نسخ، کا: علیمحمد اصفهنی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی ضربی سبز، ۱۰گ (۱۵۳ر–۱۶۲پ) [ف: ۱۶ – ۳۹۷]

← رسالة ابی غالب الزراری الی ابن ابنه ≻ آل اعین
← رسالة اثبات وحدة الله جل جلاله ≻ اثبات الواحد الحقیقی

● **الرسالة الاثنی عشریة فی الرد الصوفیة** / فلسفه، حدیث / عربی
ar-r.-ul iṯnā 'ašarīya fi-r radd-iṣ ṣūfīya
حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ – ۱۱۰۴ قمری
horr-e 'āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۶۹۶
آغاز: بسمله، اعلم ان العقلاء اختلفوا فی نسبة الممکن ... الحمد لله الذی وفقنا للتمسک بالعروة الوثقی؛ **انجام:** و یجعله من احسن الذخایر لیوم الحساب و ینفع به اخوان الدین و خلان الیقین
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

← الرسالة الاثیریة فی المنطق ≻ ایساغوجی
← رسالة الاجناس ≻ الاجناس
← رسالة الاجوبة من الاسئلة ≻ الحدود

● **رسالة الاحتجاج** / کیمیا / عربی
r.-ul iḥtijāj

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۳۱/۲۲
ناتمام؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کریم الدین پسر محمد یوسف گلبرگیوی، تا: رمضان ۱۳۲۸ق، جا: کتابخانه آصفیه؛ کاغذ: هندی، ۳۴ص (۳۴۳–۳۷۶)، ۱۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ – ۴۶۸]

← رسالة الاحکام ≻ توضیح المسائل
← رسالة الاحکام ≻ صد فصل
← رسالة احکام الجنائز ≻ مجموعه

● **رساله احکام قران دوم در مثلثه آبی** / هیئت / فارسی
r.ye ahkām-e qerān-e dovvom dar mosallase-ye ābī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره/ج
بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ دارای جداول نجومی [میراث شهاب: س۷ش۱–۲ – ۳۸]

● **رسالة الاحوال** / کلام و اعتقادات، شعر / ترکی
r.-ul aḥwāl
به نظم ترکی در کلام در هشت باب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۹/۵
آغاز: ایتالیم بر خداغه شکر و ثنا ×× عالمی قد رتنین قیلدی بنا؛
انجام: خالص اعمال ایلو قیلوب مخلص ×× طالب اهلیله ایله هم مجلس
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ – ۶۷۷]

← رسالة الاخبار و الاجتهاد ≻ الاجتهاد و الاخبار

● **رسالة اخری** / فلسفه / عربی
r.-un uxrā
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۸-ف
آغاز: و قد قرب الالتقاء لتقضی اربآ و یشفی صدورآ
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹. و قد قرب الالتقاء لتقضی اربا؛ بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۱ص (۳۱ر) [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۶]

● **رسالة اخری** / عرفان و تصوف / عربی
r.-un uxrā
مجدالدین بغدادی، محمد، ۵۴۴؟ – ۶۰۷ قمری
majd-od-dīn-e baqdādī, mohammad (1150 - 1211)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۲۷(آ)-۴۶۳/۲۷(ب)-ف
نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۴ق؛ ۲گ (۴۱۲ر-۴۱۳ر) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۱]

● **رسالة اخری فی القضاء** / فلسفه / عربی
r.-un uxrā fi-l qaḍā'
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۸/۲۰-ف
نسخه اصل: ایا صوفیا ش ۴۸۵۳؛ بی‌کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛ ۵گ (۱۷۸-۱۸۲) [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۳]

● **رساله اخلاص** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye-exlās
همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری
hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)
مشتمل بر روایات، داستان‌های صوفیانه چون بایزید بسطامی و قصه بر صیصای عابد در ترک شهوات دینوی و اخلاص عارفان.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۳۴/۲۲
آغاز: از عزیز خلق عالم دو گروه اند، گروهی به خلق مشغول و گروهی بحق مشغول ...
خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: لیموئی، جلد: مقوا با رویه نایلون صورتی، ۲۷گ (۴۷۰ر-۴۹۶پ)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۵۴]

← رسالة الأخوین لأخیهما فی النسب و الجواب ⟵ جواب رسالة الأخوین (فی رد الأشاعرة)

● **رسالة الادب** /
r.-ul adab

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۵۴/۲
خط: نسخ نازیبا، کا: محمد صالح بن احمد بن علی یزدی، تا: ۱۲۵۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۳]

● **رسالة الادب = حسینی الادب** / -
r.-ul adab = ḥusaynī-yul adab

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۵۴/۳
خط: نسخ نازیبا، کا: محمد صالح بن احمد بن علی یزدی، تا: ۱۲۵۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۳]

← رسالة ادلة الرد علی منکری المتعة ⟵ المتعة
← رسالة الارثیة ⟵ الارث
← رساله ارثیه ⟵ ارث

● **رسالة ارسطاطالیس** / کیمیا / عربی
r.-u arisṭāṭālīs
ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد
arastū (-384 - -322)
در این رساله ارسطو به شاگردان خود خطاب می‌کند و می‌گوید این کتاب آخرین فصلی است که به نام مفتاح در رمزهای کیمیا و در این صنعت پرداخته‌ام. او سپس مطالبی درین قسمت بیان می‌دارد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۹۶/۱۱
آغاز: لما حضر ارسطاطالیس الموت اجتمعت حوله التلامذة
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، ۲گ (۸۶پ-۸۷پ)، ۱۱سطر(۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۷۴۴]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۰/۱۷
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۹۹گ، ۱۶ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۵۵۳]

● **رسالة ارسطاطالیس** / فلسفه / عربی
r.-u arisṭāṭālīs
ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد
arastū (-384 - -322)
در بیان صورت و جبلت ظاهر انسان.

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۳۲۲/۳ج
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، قطع: بغلی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۷]

● **رسالة ارسطاطالیس الی اسکندر** / طب / عربی
r.-u arisṭāṭālīs ilā iskandar
ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد
arastū (-384 - -322)

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۴/۸-عکسی
آغاز: بسمله. رسالة ارسطاطالیس الی الاسکندر فی العالم. اما بعد، فانی رأیت الفلسفة عن الرؤیة و احالة الفکر. ایها الملک امراً شریفاً متعالیا خاصاً؛ **انجام:** واهب العقل، علة العلل لا اله الا هو خالقنا و رازقنا و الیه مصیرنا و صلواته علی سیدنا محمد المصطفی.
خط:نسخ کهن،بی‌کا،تا:۵۵۷ق؛۶گ(۳۹-۴۴) [عکسی ف: ۲ - ۱۳۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۱/۴۱

رساله طبی منسوب به ارسطاطالیس که برای اسکندر نوشته است؛ بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۶۶ق؛ ۳۰گ (۳۹۱پ-۴۲۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۸]

← رسالة ارسطاطالیس الی اسکندر فی السیاسة العامیة ≻ سیاسة الملک

● **رسالة ارسطو الی اسکندر = کلمات ارسطو** / حکومت و سیاست / عربی

r.-u arasṭū ilā iskandar = kalamāt-e arasṭū

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

نامه‌ای است منسوب به ارسطو که می‌گویند در پاسخ به اسکندر نگاشته و در آن از آیین کشورداری و سیاست ملل سخن گفته است. متن موجود در نسخه حاضر به عربی است که باید ترجمه از متن یونانی باشد.

چاپ: برلین، ۱۸۹۱م؛ ماربوغ، ۱۸۹۲م؛ در مجله المشرق، ۱۹۰۷م چاپ شده.

[فهرس مخطوطات مکتبة کوپریلی ۳۴۳/۲؛ نوادر المخطوطات العربیة فی مکتبات ترکیا ۳۲۶/۱]

شرح و حواشی:

۱- رساله ارسطو به اسکندر (ترجمه)؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۵/۴

آغاز: بسمله. أما التعجب من ماقبک فقد فسخه (کذا) تواترها فصارت کالشیء القدیم؛ **انجام:** محبة تبقی بها ذکر مناقبک و شرف مساعیک و السلام علیک، تمت الرسالة.

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، ش ۲۸۹۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۲۴ق؛ ۳۰ص (۱۱۸-۱۴۷)، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۲۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۰۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق [الفبائی: - ۲۷۹]

← رسالة ارسطو الی اسکندر فی العالم و المخلوقات ≻ العالم و المخلوقات

● **رساله ارسطو به اسکندر (ترجمه)** / هیئت / عربی

r.-ye-arastū beh eskandar (t.)

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

در ذکر عالم علوی و عالم سفلی و آثار فلکی و دانستن طبایع کواکب و سعد و نحس قرانات و پی بردن به حوادث از احوال آنهاست و اینکه هر وقتی چه کاری را درخور است، صدر نسخه عنوان «کلمات ارسطو» دارد و معلوم نیست تعریب کیست.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۴۶۱

آغاز: انت ایها الملک بعزه موقعی منی (کذا)؛ **انجام:** القمر اذا فسدی فساد کان وکان صاحب الطالع صالح الحال دل علی البلوی بعدها نعمة المشکورة

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بغایری منجم، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۷۱ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۲۵گ، ابعاد متن: ۸/۴×۱۳/۵، اندازه: ۱۳۰/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸- ۸۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۶۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۱]

● **رساله ارسطو به اسکندر (ترجمه)** / هیئت / فارسی

r.-ye-arastū beh eskandar (t.)

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۹۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۹]

● **رسالة ارسطوطالیس فی التدبیر** / اخلاق / عربی

r.-u arasṭūṭālīs fi-t tadbīr

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

رساله اخلاقی کوتاهی است در بیان آداب معاشرت با مردم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۵/۵

آغاز: بسمله. رسالة ارسطوطالیس فی التدبیر، قال: أما بعد فان حقاً علی العاقل أن ینظر الی محاسن الناس و مساویهم و موقعها منهم فی منافعها و مضارها ثم یلتمس المنافع لنفسه مثل ما نفعهم؛ **انجام:** فان احق الأمرین یجمعهم جمیعاً لک و السلام، تمت الرسالة بحمدالله و منه.

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، ش ۲۸۹۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۲۴ق؛ ۳گ (۱۴۸-۱۵۰)، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۲۰]

● **رسالة ارسلها ارسطاطالیس الی اسکندر من یونان الی الفارس** / فلسفه / عربی

r.-un arasla-hā arisṭāṭālīs ilā iskandar min yūnān ila-l fārs

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384 - -322)

گویند که اسکندر مقدونی نامه‌ای به ارسطو (ارسطاطالیس)

نگاشت و در آن استدعای نوشته‌ای در تدبیر سیاست نمود که سه رکن موضوعات (حقیقت ریاست، فضل تدبیر، چگونگی به‌کار بستن صحیح آن) تشریح شود تا دستورالعملی برای زمامداران امور مملکتی باشد، ارسطو نامه‌ای اخلاقی مشتمل بر پند و اندرزهایی در پاسخ وی نگارش داد که ترجمه هر دو نامه (اصل و پاسخ) در این نسخه آمده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قیل کتب اسکندر الی ارسطاطالیس کتابا یستدعی منه الکتاب الذی فی تدبیر سیاسة العامة.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۸۳/۴۸
آغاز: بسمله. ایها الناس اسمعوا کلامی و اشکروا الله علی نعمه علیکم. واعلموا ان الله عزوجل قد سوا فی مذاهب النعم
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛۵گ (۱۳۰ر-۱۳۴پ) [ف: ۱۶ - ۱۹۳]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** الجهل شر الاصحاب، بذل الوجوه الی الناس هو الموت الاصفر.
خط: نستعلیق، کا: نظام بن شیخ صادق، تا: چهارشنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۰۷۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۸گ (۴۷پ-۷۴پ)، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ - ۲۷۱]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹۳/۳۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۵گ (۱۰۵ر-۱۰۹پ)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: - ۲۰۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۵/۴۵
آغاز: بسمله. ایها الناس اسمعوا کلامی، و اشکر الله علی نعمه؛ **انجام:** الجهد سر الاصحاب یذل الوجوه الی الناس هو الموت الاصغر تم.
خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۵گ (۲۲۱ر-۲۲۵پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۶۳]

● رسالة استثناءات المتکره / ادبیات / عربی
r.-u-istṯnā’āt-il-mutkrira

آل عصفور بحرانی، احمد بن ابراهیم، ۱۰۸۴ - ۱۱۳۱ قمری
āl-e ‘osfūr-e bahrānī, ahmad ebn-e ebrāhīm (1674 - 1719)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۲۳
آغاز: بسمله. الحمدلله سبحانه علی نعمه الفاخرة وله الشکر علی مواهبه الجزیلة العامرة و الصلوه علی محمد و عترته؛ **انجام:** نفی لاخراجه من مثبت و شرح فیلزم الخمسه هو المطلوب و لکن هذا آخر ماجری
خط: نسخ، کا: جامعی، محمد حسین، تا: ۱۱۱۸ق [رایانه]

← رساله استعارات > المجاز و الاستعارة
← رسالة الاستعارة و العقود > الاستعارة
← رسالة الاسطنبولیة فی الواجبات العینیة > الاسطنبولیة فی الواجبات العینیة
← رسالة اسفیدوس الحکیم > الحکمة

● رساله اسلام / -
r.-ye-eslām

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۱۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ اندازه: ۱۰/۷×۱۷/۹سم [رایانه]

← رساله اسماعیلی > شناخت امام
← رساله اشعریة > شرح شواهد الهدایة
← رسالة الاشتقاق > الاشتقاقیة
← رسالة الاشعریة > شرح شواهد الهدایة

● رساله اصول دین / کلام و اعتقادات / فارسی
r.ye osūl-e deīn

در این رساله به صورت مختصر درباره توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد (= اصول خمسه دین اسلام) توضیح داده شده است. مؤلف در انتها مختصری از نماز و مقدمات آن و روزه و مسائل نجاسات، مطهرات را بیان نموده است و رساله شبیه به اصول دین مرحوم میرزای قمی و دیگر فقها است که برای عوام بدون استدلال تألیف نموده‌اند.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۶۲/۲
آغاز: بسمله و حمدله، ... بدانکه اصول دین منقسم می‌شود بر پنج قسم؛ **انجام:** و مطهرات نیز ده است اول آب، دوم خاک، سوم آتش، چهارم آفتاب، پنجم استحاله، ششم انتقال، هفتم انقلاب، هشتم زیاده، نهم نقصان، دهم اسلام، تمت الرسالة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ص (۷۵-۸۵)، ۱۱ سطر [ف: ۲ - ۴۲۳]

● رساله اصول دین(ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
r.-ye-osūl-e dīn(t.)

شریف الحسینی، احمد
šarīf al-hoseynī ،ahmad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۴۲۷

آغاز: بسمله، حمد له اما بعد چنین گوید بنده ضعیف ... الی الله الغنی ابن امرحوم فضلعلی الخراسانی؛ **انجام:** نهنگ آنست کردن پاستیزد و لا حول و لاقوة الا باالله و استغفر الله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و الحمدلله رب العالمین
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **رساله اصول دین و فروع** / کلام و اعتقادات / فارسی
r.ye osūl-e deīn va forū'
در این رساله پنج اصل توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد با صفات ثبوتیه و سلبیه خداوند متعال و مسائلی از نماز ذکر شده است.
[نسخه‌های منزوی ۲۹۴/۲]

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۷

آغاز: دوم عدل یعنی خداند تبارک و تعالی عادل است؛ **انجام:** دوم به پیغمبران خدا، سوم به ملائکه‌ها، چهارم به امامان، پنجم به روز قیامت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ در انتها ۲۴ صفحه فوائد از اسامی ماه‌های عربی و سال‌های ترکی و منشئاتی در مورد نامه‌نگاری و نگارش عقود شرعیه از مصالحه نامه و وقف‌نامه و غیره و همچنین آموزش علم سیاق و اعداد آمده است و یک برگ به خط سید ابراهیم بن محمد معصوم حسینی قزوینی در مورد اختلاف حدیثی از کافی است؛ ۱۷ص (۱۰۰–۱۱۶) [ف: ۲ – ۲۹۴]

← الرسالة الاصولية ⪢ العبادات اسامی للصحیحة أو الاعم

● **رسالة اصولية** / اصول فقه / عربی
r.-un uṣūlīya
بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵ – ۱۲۱۲ قمری
bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742 - 1798)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۵۴/۵

کا: محمد مهدی بن محمد اسماعیل بن خداداد بن کربلایی اسماعیل، تا: با تاریخ ۱۲۴۳ق، جا: استرآباد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، ۳۰ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶ – ۵۰۰]

● **رسالة اصولية** / اصول فقه / عربی
r.-un uṣūlīya

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۸/۳ – ب

آغاز: بسمله. اعلم انه لابد للمستدل بل الناظر فی کل علم من العلوم و مسئلة من المسائل اذا اراد لتحقیق الحق ان یعرف قبل الشروع مقدمات خمسة؛ **انجام:** و اعلم ان المجتهد لابدان یکون اثنا عشر یا بمعرفة اثنی عشر علما و قد نظمها الاستاد دام ظله: شرط است در اجتهاد عالم ×× تحصیل دوازده معالم / چهار علم ادب علی الکفایة ×× میزان، رجال، هم درایة / فقه است، اصول فقه، اخبار ×× تفسیر، کلام، علم اخبار
بی‌کا، بی‌تا، محشی، گویا نسخه اصل باشد؛ ۴گ (۲۱۸ر–۲۲۱پ) [ف: - ۳۵۴]

← رساله اظهار ⪢ اعتقادیه

● **الرسالة الاعتبارية = اثبات امور الاعتباری** / پاسخ پرسش‌ها / عربی
ar-r.-ul i'tibārīya = iṯbāt-u umūr-il i'tibārī
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ – ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)
تاریخ تالیف: ۱۲۳۲ق؛ محل تألیف: کربلا
پاسخ پرسش برخی از طلاب در اثبات امور اعتباری. تألیف آن ناتمام مانده است.
چاپ: دارالسلطنه تبریز، دارالطباعه مشهدی حاجی آقا، سنگی، ۱۲۷۶ق، رحلی (جوامع الکلم: ج۲،صص۲۲۲–۲۳۶)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۶۵/۷

بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق، جا: کربلا؛ در گ ۶۳ افتادگی دارد؛ ۱۹گ (۵۳پ–۷۱پ) [ف: ۵ – ۳۱]

← رساله اعتقاد ⪢ پنجاه موقف
← رساله اعتقادية ⪢ الصحيفة الصفراء
← رساله اعتقادية ⪢ قواعد العقائد
← رساله اعتقادية ⪢ خواص أسماء الله
← رساله اعتقاديه ⪢ اصل العقائد الدينية
← رساله اعتقاديه ⪢ الفلك المشحون فی اصول الدين
← رسالة اعتقادية ⪢ وريقات

● **رسالة اعتقادية** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی
r.-un i'tiqādīyya

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۰۰/۱۵

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. و بعد، فاوصی اصحابی و اخوانی کنفسی الضعفی الخفی و جنانی برعاية کل نفس؛ **انجام:** و یوصیهم الله المدعو بالوفاء. تمت الرسالة بحرمة من له اکمل الفتوح و اجزل الخطوط لاقصصی الصلاح سیدنا محمد (ص). و

صل و سلم و علی کل نبی و ولی و ملك و کل من سلك سبیلهم
خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالله کجوری، تا: ۱۳۳۳ق؛ سپس «النفس» از ابن سینا؛ ۲گ (۹۹پ–۱۰۰ر) [ف: ۲ – ۱۲۰]

← الرسالةالاعتقادیة ⩾ اعتقادیه

● **الرسالة الاعتقادیة فی الامور المعادیة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-r.-ul i'tiqādīya fī-l umūr-il ma'ādīya

سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ – ۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, 'omar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

تاریخ تالیف: جمادی الثانی ۵۸۷ق؛ محل تألیف: لاهیجان
این کتاب را مؤلف برای رفع شبهاتی که در امر معاد و بحث تناسخ و حلول پیش می‌آید، در هشت «باب» تألیف کرده است: ۱. فیما قیل فی النفوس الثلاثة الارضیة: النباتیة و الحیوانیة و الفلکیة؛ ۲. فی ما قیل فی النفوس البشریة من احادها بالنوع اختلافها به؛ ۳. فی ما قیل ن حدوثها و فدمها بالزمان ؛ ۴. فیما قیل من انها غیر المزاج و البدن و اجزائه؛ ۵. فیما قیل فی تجردها اثباتاً و نفیاً؛ ۶. فیما قیل فی بقائها و فنائها؛ ۷. فیما قیل من انهار تنتقل عن بدن الی آخر عنصری؛ ۸. فیما قیل فی سعادتها و شقاوتها بعد خراب البدن.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۳۷۳/۲

آغاز: سبحانک اللهم توجهنا الی جناب جلال قدسک فارزقنا بفضلک العمیم؛ **انجام:** علی افضل من اوتی الحکمة و فصل الخطاب و علی آله و اولاده و اصحابه التابعین الی یوم الحساب و سلم تسلیما کثیرا
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد رضا طبیب، تا: شنبه ۱۶ شوال ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج سبز، ۷۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ – ۶۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۵۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۴۳۷]

← الرسالة الاعتکافیة ⩾ ماء الحیاة و صافی الفرات فی رفع التوهمات و دفع واهی الشبهات

● **رسالة الاعمال** / دعا / فارسی

r.-ol a'māl

گریان شهرابی، محمد حسین بن عبدالله، ق۱۳ قمری

geryān-e šahrābī, mohammad hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (- 19c)

تاریخ تالیف: ۱۲۸۸ق
اعمال، آداب و ادعیه شب و روز ماه مبارك رمضان را از کتاب «زادالمعاد» علامه مجلسی نقل نموده و دعاها را نیز ترجمه تحت اللفظی کرده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۳۱/۲

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد چنین گوید این تراب اقدام حافظان شریعت مطهره محمد حسین التخلیص به گریان؛ **انجام:** که حیات عاریت برقرار و عنصر ظاهری پایدار بماند تا صورت اختتام پذیرفت ... قد فرغ من تألیفه فی سنة ثمان و ثمانون و ماتان بعد الالف و فی (کذا) تحریریه تسع و تسعون.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۹ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ – ۳۱۶]

← رسالة اغاتادیمون الاکبر ⩾ رسالة الحجر
← رسالة افلاطون ⩾ الفهم الثاقب الی الفهم المراقب
← رسالة افلاطون الی فایدروس فی نفی الغم و الهم ⩾ رسالة الی فرفوریوس فی حقیقة نفی الغم و الهم

● **رساله اکبری** / طب / فارسی

r.-ye-akbarī

کتاب بیست و دو باب دارد که باز پسین آن خاتمه است و باب‌های ۱ و ۲۰ و اندکی از باب ۲ در نسخه نیست. این اثر غیر از مجموعه اکبری است (ش ۲۶۳/۲ پزشکی) و ممکن است مجربات اکبری باشد که در فهرست ایوانف (ص۷۲۹ ش ۱۵۷۱) و دیوان هند (ش ۲۳۴۲) و ریو (۴۸۰/۲) یاد شده است. فصول: باب ۳. صداع؛ ۴. درد شقیقه و سرسام و حمق و نسیان و جمود و سهو و سبات؛ ۵. بیان دوار و سدر و جنون و عشق و صرع و سکته و کابوس و مالیخولیا و حذر؛ ۶. بیان فالج و لقوه و اختلاج و رعشه و تشنج؛ ۷. امراض گوش؛ ۸. بیان امراض لب و دهان و دندان و زبان؛ ۹. بیان امراض حلق و خناق و سرفه و تنگی نفس و سینه و شش و ذات الریه الجنب و ذات الصدر و خفقان و غشی؛ ۱۰. علامات امراض معده و صعف قلب و پیچش شکم و فواق و جوع البقر و شهوت الکلیه و فساد الکلیه وهیضه و اسهال و امراض جگر؛ ۱۱. بیان استسقاء که سوء القنه گویند و یرقان و سپرز و قولنج و کرمهای شکم و زحیر و بواسیر و امراض مقعد؛ ۱۲. امراض مثانه و گرده و حرقة البول و سوزاك و سلس البول و بول النوم و بول الدم و اینسون و قضیب و معالجات؛ ۱۳. ضعف باه و در امور مجامعت و سستی قضیب و نقصان شهوت و قدری از امور زنان؛ ۱۴. بیان امراض پشت و گرده و سرین و نقرس و مفاصل و عرق النساء؛ ۱۵. بیان تب‌ها و تب را اقسام می‌باشد در اجناس عالیه حمی یوم و حمی متعفن و حمی دق؛ ۱۶. بیان بیماری‌های سایر اعضا چون سعفه و کری و اورام و خارش و سرخ باد و کلف و جذام و حصبه و نبات اللیل و آبله

فرنگ و جوشش و خشگی‌های ظاهر اعظا که پدید آید و خیارك و سرطان و خنازیر؛ ۱۷. بیان مرض آتشك و داخس و آکله و طاعون و کلف و بهق برص و گند وداء اللحیة و داء الثعلب و سفید شدن مو در جوانی و درهم رفتن مو و لاغری و فربهی بدن؛ ۱۸. بیان تدبیر کحال و امراض چشم؛ ۱۹. فنون جراحت و دمل‌ها و جراحت‌ها و زخم‌ها که بر بدن آدمی از شمشیر و کارد و خنجر و سوختگی آتش و یا سببی دیگر می‌رسد و علاج آنها؛ ۲۰. دانستن فصد و مکان رگها که مکان آنها را بدانند تا سهوی اتفاق نیفتد؛ ۲۱. سمیات و معالجه آنها و مداوا نمودن از ادویه جات در پنج فصل؛ ۲۲. خاتمه در بیان دستور استعمال بعضی از ادویه‌جات چون، چوب چینی عشبه، ماء الجبن، شیر شیر، شاهتره، آب کاسنی، برگ بید، آب کدو، آب خیار کشوث و غیره.

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۱۱۷

آغاز: آن شوری طعم دهان و بدبوئی دهان و تاریکی چشم و تیرگی رنگ رو و رنگ قاروره و شب کوری و سوزش معده؛ **انجام:** و این از اسرار مجربه است ورق طلا زنگار زعفران الحدید بالسویه سحق نموده به آب صمغ سرشته استعمال بکار برند و الله اعلم بالصواب

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۳۵ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [نشریه: ۳ – ۳۱۳]

● الرسالة الی ابن الفقیه الاولی = الرسالة الاولی الی ابن فقیه / تاریخ / عربی

ar-r.-u-ila ibn-il-faqīh-il-ūlā = ar-r.-ul-ūlā ila-ibn-i faqīh

ابودلف خزرجی، مسعر بن مهلهل، ق۴ قمری

abū-dolaf-e xazrajī, mes‘ar ebn-e mohalhel (- 10c)

نامه‌ای از ابی‌دلف به ابن الفقیه که در آن احوال بلاد ترك و هند و چین را از ماحصل سفر خود به آن بلاد شرح داده است.

چاپ: برلن، ۱۸۴۵ میلادی، شلوزر، سنگی، به اهتمام شلوزر، با ترجمه لاتینی، برلین، ۱۸۴۵

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۲۹/۲

آغاز: کتب الینا ابودلف ... بعد الحمد لله و الثناء علی انبیائه یذکر المسالك المشرقیة و اختلاف السیاسة فیها و تباین ملکها و افتراق احوالها و بیوت عباداتها و کبریاء ملوکها و حلوم قوامها و مراتب اولی الامر و النهی؛ **انجام:** و مخدتاه یعمل بذلک ثبت و یسلم الی الزایرا فیستوفیه علی الخازن و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی نبیه و آله االطاهرین

بی‌کا، تا: حدود قرن ۶؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۸؛ کاغذ: بغدادی حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۸گ (۱۷۵–۱۸۲)، ۱۹ سطر (۱۳×۱۷/۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۲سم [ف: ۸ – ۴۵۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۷/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۸۰]

● الرسالة الی ابن الفقیه الثانیة = الرسالة الثانیة الی ابن فقیه / تاریخ / عربی

ar-r.-u-ila ibn-il-faqīh-iṯ-ṯānīya = ar-r.-uṯ-ṯānīya ila ibn-i-faqīh

ابودلف خزرجی، مسعر بن مهلهل، ق۴ قمری

abū-dolaf-e xazrajī, mes‘ar ebn-e mohalhel (- 10c)

نامه دیگری است از ابودلف برای ابن فقیه که در آن شرح سفر خود به بلاد هند و چین را آورده است.

چاپ: برلین، ۴۱ص، ۱۸۴۵م؛ قاهره، محقق: بطرس بولغاکوف وانس خالدوف، مطبعة مخیمر، ۱۰۵ص، ۱۹۷۰م.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۲۲۹/۳

آغاز: الرسالة الاخری التی انفذها الینا بعدالتی کتبناها، اما بعد حمدا لله و الثناء علی اولی مقاماته فی ارضه و سمایه ... جملة من سفری کان من بخارا الی الصین علی خط الوتر و رجوعی منها الی الهند و هو سمت قوسه و ذکرت بعض اعاجیب ما دخلته من بلدانها و سلکته من قبایلها؛ **انجام:** فان اکثرهم کانوا مسخرین من رساتیق ایذج و اصفهان ثلثمایه الف دینار و خمسون الف دینار و فی مشاهدتها و النظر الیها عبرة لاولی الالباب

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: حدود قرن ۶؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۸؛ کاغذ: بغدادی حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۱۵گ (۱۸۲–۱۹۶)، ۱۹ سطر (۱۳×۱۷/۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۲سم [ف: ۸ – ۴۵۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۰۷/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا[فیلمها ف: ۱ – ۷۸۰]

● رسالة إلی ابن معیبد / متفرقه / عربی

r.-un-ila ibn-i mu‘aybid

ادیب محمد بن حمیر

adīb mohammad ebn-e hemyar

رساله‌ای است که مؤلف به عنوان عذرخواهی به ابن معیبد نگاشته و در آن از احادیث و اشعار و نکات تاریخی استفاده نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱۹/۱

آغاز: خلیلی ما جانبت قومی عن قلا ×× و لا عن ملال دار فکری فیه / و لا لی بالقیل الیمانی عایض ×× و أی أب للطفل مثل أبیه

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۹۶۷؛ خط: نسخ نازیبا، کا: یحیی بن احمد قطیفا، تا: با تاریخ ۱۲۷۰ق؛ ۱۶گ (۱–۱۶) [عکسی ف: ۲ – ۳۸۲]

● **رسالة إلی ابن النقیب** / ادبیات / عربی
r.-un-ila ibn-in-naqīb
محیی الدین بن عبدالله، ق۷ قمری
mohī-od-dīn ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 13c)
تاریخ تالیف: ۶۵۳ق
رساله‌ای است ادبی که محیی الدین جهت امیر ناصر الدین کتانی عقیصی معروف به ابن نقیب فرستاده به سبب این‌که شخصی نزد امیر از وی سعایت کرده است. این رساله به تبعیت از سبک ابن زیدون نگاشته شده و صالح الدین صفدی آن را از خط محیی الدین نقل کرده است.
[زرکلی ۹۸:۴ و ۳۱۵:۲]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۹۵
آغاز: فصل و از قد وصل بی العمل الی هنا و فرغت من اللام علی الرساله الزیدونیه فلاباس بایراد الرساله التی انشاءها الامام الفاضل الکاتب محی الدین ابن عبدالله بن عبدالظاهر احدا شیاخ الانشاء لابل امام من ترسل؛ **انجام:** فهب الصفح لایمل منک مولی ذا بنان همام و بر عمیم ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ مهر: «محمد تقی بن علی نقی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی، ۱۱گ (۸۹پ-۹۹پ)، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۱/۷)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [رایانه]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۷۳/۳
آغاز: هذه الرسالة التی ... بلغنی اعزک الله و لابرحت رحیب فناءالفخر قشیب ملبس العمر
نسخه اصل: کتابخانه کاخ گلستان ـ تهران ۱۷۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ص (۱۴۵-۱۶۱) [عکسی ف: ۳ - ۳۳۴]

← رسالة الی ابن یونس ≻ فضائل مکه

● **رسالة الی ابی الریحان البیرونی (الاولی)** / ریاضیات / عربی
r.-un-ila abi-r-rayhān-il-bīrūnī (alūlā)
ابن عراق، منصور بن علی، - ۴۲۵ ؟ قمری
ebn-e ‘erāq, mansūr ebn-e ‘alī (- 1035)
وابسته به: الاصول = فی اصول الهندسه و الحساب = کتاب الاصول؛ اقلیدس (۳۰۶-۲۸۳)
نامه او به ابوریحان بیرونی در حل شبهه‌ای که در مقاله سیزدهم کتاب الاصول اقلیدس برای او پیش آمده بود.
[سزگین ۳۳۹/۴؛ مخطوطات مصوره ۳۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۳۳/۳
آغاز: بسمله رب اعن رسالة ابی نصر منصور بن علی بن عراق الی ابی ریحان محمد بن احمد البیرونی فی حل شبهة عرضت له فی المقالة الثالثة عشر من کتاب الاصول ذکرت ایدک الله انک لما نظرت فی المقالة الثالثة عشر من کتاب اصول وجدت اقلیدس فیها فاوعد عند ما اراد ان یبین کیف یعمل الشکل الملقب بالمایی ان یبین ان ضلعه اصم؛ **انجام:** یحیط به کرة منطقه القطر فهو السادس و ذلک جواب ما سألت عنه و السلام
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۵۵۷ق، جا: مدینة السلام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۱۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۰/۱۳-ف
نسخه اصل: مانیسا گنل ش ۱۷۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۹ق، جا: تبریز؛ ۲گ (۲۳۸ر-۲۳۹ر)، ۱۸ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۲]

● **رسالة الی ابی الریحان البیرونی (الثانیة)** / ریاضیات / عربی
r.-un-ila abi-r-rayhān-il-bīrūnī (at-tānīya)
ابن عراق، منصور بن علی، - ۴۲۵ ؟ قمری
ebn-e ‘erāq, mansūr ebn-e ‘alī (- 1035)
نامه او به ابوریحان بیرونی در جواب به سؤالات هندسی‌ای که ابوریحان از او پرسیده بود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۰/۱۴-ف
نسخه اصل: مانیسا گنل ش ۱۷۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۹ق، جا: تبریز؛ ۷گ (۲۳۹پ-۲۴۵ر)، ۱۸ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۲]

● **رسالة الی ابی الریحان البیرونی (الثالثة)** / هیئت / عربی
r.-un-ila abi-r-rayhān-il-bīrūnī (at-tālita)
ابن عراق، منصور بن علی، - ۴۲۵ ؟ قمری
ebn-e ‘erāq, mansūr ebn-e ‘alī (- 1035)
نام او به ابوریحان در «معرفة القسی الفلکیة بطریق غیر طریق معرفتها بالشکل القطاع و النسبة المؤلفة».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۰/۱۵-ف
نسخه اصل: مانیسا گنل ش ۱۷۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۹ق، جا: تبریز؛ ۵گ (۲۴۵پ-۲۴۹ر)، ۱۸ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۲]

← رسالة الی ابی جعفر یوسف بن حسدای ≻ کلام بعث به لابی جعفر یوسف بن حسدای
← رسالة الی ابی سهل المسیحی ≻ الزاویة

● **رسالة الی ابی عبدالله احمد بن ابی داود الایادی کتبها الیه یخبره فیه بکتاب الفتیا** / نامه‌نگاری / عربی
r.-un-ila abi ‘abd-ul-lāh aḥmad bn abi dāwūd-il ayādī

katabahā ilayhi yxbruhū fīhi bi-k.-il-futyā

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ – ۲۵۵ قمری

jāhez, ‘amr ebn-e bahr (768 - 870)

چاپ: بغداد، محقق: داود الجلبی، مجلة لغة العرب، جلد۸ ۵ص، ۱۹۳۰م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷/۸-ف

نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۹۵پ-۹۷پ) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۴]

← رسالة الی ابی الفرج الیمامی ≻ الرد علی مقالة ابی الفرج الیمامی

← رسالة الی احمد بن سلامة بالموصل ≻ الوعظیة

● **رسالة الی الاخوان** / اخلاق / عربی

r.-un-ila-l-ixwān

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۹۰/۱۹ ـ د

آغاز: و من کلامه ایضا رحمه الله السلام علیکم یا معشر اخواننا انائین عنا و الفائزین بعدنا؛ **انجام:** و یردبکم الی السعادة فی العقبی و الله اعلم

در نسخه ما از ابن سینا دانسته شده است، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۱ص (۵۱ر) [ف: ۱ - ۲۸۸]

● **رسالة الی الادیب علم الدین قاسم بن علی هیتمان** / نامه‌نگاری / عربی

r.-un- ila-l-adīb ‘alam-ud-dīn qāsim bn ‘alī hīytman

ادیب محمد بن حمیر

adīb mohammad ebn-e hemyar

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۰۹۸/۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق [ف: ۵ - ۲۳۳]

← رسالة الی افلاروس ≻ رسالة الی اقلادوس

● **رسالة الی اقلادوس** / کیمیا / عربی

r.-un ilā iqlādūs

اسفیدوس

asfīdos

در این رساله اسفیدروس از حجر صحبت می‌کند و می‌گوید این حجر واجد طبایع است و خواص متعدد دارد ولی عالمان که پی به این برده‌اند آن را از دیگران مخفی داشته‌اند پس او به شرح آن خواص می‌پردازد و از روح زیبق و ارض بیضاء و ماء الحیوة بحث می‌نماید و قوای طبایع و طرز ترکیب آنها را به شرح می‌کشد و در حقیقت یک‌دوره کیمیا را با بیان مختصر ولی واجد همه مباحث آن شرح می‌دهد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۲۶

آغاز: اعلم ان الحکماء قد وضعوا الحق کل اسرار و خلوه و دفنوه بین کلام؛ **انجام:** و اعلم ان عمل الصنعة یسر خفیف المؤنه و ارشد نافیه الفطنة و المفاتیح بید الله تعالی.

کاتب: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۲۳۴-۲۳۵)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۸۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۹۲/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۹۴پ-۹۶ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۶۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۳۱/۱۶

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم الدین پسر محمد یوسف گلبرگیوی، تا: رمضان ۱۳۲۵ق، جا: کتابخانه آصفیه؛ کاغذ: هندی، ۹ص (۲۵۴-۲۶۲)، ۱۳سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۴۶۸]

● **رسالة الی الذین اختار الحکومة و الریاسة** / حکومت و سیاست / عربی و فارسی

r.-un-ila-l-laḏīn-a ixtār-al-ḥukūmaa wa-r-rīyāsa

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۸۲/۵

آغاز: بسمله، خواجه شیرازی علیه الرحمة می‌فرماید: سخن سر بسته گفتی با حریفان ×× خدا را زین معمی پرده بردار. ایضا می‌فرماید: دریس آینه طوطی صفتم داشته اند ×× آنچه استاد ازل گفت بگو می‌گویم. اقول ایها الذین اختار و الحکومة و الریاسة من امة محمد فی هذا الزمان؛ **انجام:** این چه ظلم است و چه بیداد فلک ×× این چه اوضاع و چه کوک است و کلک

محمد جعفر، عربی با شعرهای فارسی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲ - ۲۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۴۶]

← رسالة الی امتوثاسیة ≻ الحکمة

● **رسالة الی امیر بلدة الوجود قاضیها** / نامه‌نگاری / ترکی

r.-un-ilā amīr-i baldat-il-wujūd qāḍīhā

این نام نیز مانند دیگر عنوان‌های یاد شده در این انشا تخیلی و تمثیلی است. در ذیل رساله تاریخ نسخه و نام نویسنده بدین

گونه ضبط شده است: «تحریراً فی اوائل شهر ازل الآزال من شهور ابدالآباد نمقه لاهوت». رساله مختصری است در نصیحت و موعظه و دستورالعمل که به صورت نامه تخیلی و تمثیلی به هدایة الله قاضی شهر وجود نگاشته شده است.در عنوان نسخه نام رساله «صورة الحکم خطاباً لامیر بلدة الوجود و قاضیها» ذکر شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۸۶/۳۰

آغاز: افتحار الامراء الکرام ذوالقدر و الاحترام المختص بمزید عنایة الملک العلام شهر وجود یکی اولان عنایة الله دام اقباله و قاضی قضاة المسلمین اولی ولاة الموحدین؛ **انجام:** و سپاه جلالتم ثنا سنه بالغدو و الآصال اشتغال کوسزه بر و بو امر شریفم روح نام کمنه نک یدنده الی یوم القیام ابقاه ایده سز و علامت شریفه اعتماد ایده سز

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا، ۱گ (۸۸ر–۸۸پ) [ف: ۳۷ – ۴۷۲]

● رسالة الی الامیر شمس الدین سنقر جاه المنصوری / فقه / عربی

r.-un-ila-l-amīr šams-ud-dīn snqur jāh-il-manṣūrī

ابن تیمیه، احمد بن عبدالحلیم، ۶۶۱ – ۷۲۸ قمری

ebn-e taymīyye, ahmad ebn-e ‘abd-ol-halīm (1263 - 1328)

تاریخ تألیف: ۷۰۴ق

نامه‌ای است که ابن تیمیه به والی «صفد» (شهری در جبل عامل لبنان نزدیک حمص سوریه) به نام امیر شمس الدین سنقر جاه المنصوری می‌نگارد و روایات و احکامی را در زمینه‌های حکومتی برای وی می‌آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۰/۵

آغاز: من الداعی ... الی الامیر الامراء ... اما بعد فان الله تعالی قد انعم علی الامیر و انعم به حیث؛ **انجام:** و الله هو المسئول ان یعین ولاة الامور و سایر المسلمین علی مصالح الدنیا و الاخرة و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

خط: نسخ کهن، کا: محمد بن احمد بن علی، خطیب شافعی، تا: ۱۴ رمضان ۷۳۶ق؛ مصحح، از برگ ۴۴ به بعد افتادگی دارد و مشخص نیست افتادگی چند برگ است؛ کاغذ: خانبالغ، ۸گ (۴۱– ۴۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۳/۵سم [ف: ۲۸ – ۴۲۴]

● رسالة الی اهل الجزائر / نامه‌نگاری / عربی

r.-un-ilā ahl-il-jazā’ir

ابن فهد حلی، احمد بن محمد، ۷۵۷؟ – ۸۴۱ قمری

ebn-e fahad-e hellī, ahmad ebn-e mohammad (1357 - 1438)

[الذریعه ۱۱/۱۰۸؛ ش ۱۸۳۸/۱۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۸۳۸/۱۴

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: با تاریخ ۱۰۳۰ق؛ سفارشهای او است بدانها؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۸۵ر و پ) [ف: ۵ – ۳۷۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۴۲/۱۲

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۱۹۸پ–۲۰۰ر)، ۲۱و۳۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵ – ۳۵۵]

● رسالة الی بعض احبائه / نامه‌نگاری / عربی

r.-un-ilā ba‘ḍ-i aḥibā’ih

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ – ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

للغلق باحشای تریح و لینران الافکار فی قلبی قرح.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۰/۶–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۴۹؛ بی‌کا، تا: ۶۹۷ق؛ مقابله شده؛ ۲گ (۲۸–۲۹ر) [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۶]

● رسالة الی بعض اخوانه / نامه‌نگاری / عربی

r.-un-ilā ba‘ḍ-i ixwānih

جنید بغدادی، – ۲۹۷ ؟ قمری

jonayd-e baqdādī (- 910)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۴–ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۳۷۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۲–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۴گ (۱ر–۴ر) [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۹]

● رسالة الی بعض اخوانه فی السیوف / نامه‌نگاری / عربی

r.-un-ilā ba‘ḍ-i ixwānihī fi-s-suyūf

کندی، یعقوب بن اسحاق، ۱۸۵؟ – ۲۵۲ ؟ قمری

kendī, ya‘qūb ebn-e eshāq (802 - 867)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۷/۴۲–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۶گ (۱۷۲–۱۷۷) [فیلمها ف: ۱ – ۴۷۰]

● رسالة الی سعد الدین الحموی / عرفان و تصوف / عربی

r.-un-ilā sa‘d-id-dīn-il ḥamawī

صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷–۶۷۳ قمری

sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)

۱. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه:۲۳۷/۲۶
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ – ۶۹۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۸۲/۲۵
آغاز: بسمله. و هو الفتاح العلیم مسألة کلیة فی الحقایق الذی یمکن ان یبین و یعبر من کیفیة صدور العالم عن الله؛ **انجام:** و المناقضات التی من جاوزها خاص الوصول و الله یقول الحق و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، جلد: تیماج فرنگی، ۲ص (۳۲۰–۳۲۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۴ – ۱۷۳]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۲/۹-عکس
نسخه اصل: آستان رضوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۲۵۴]

● **رسالة الی السید السرخسی** / نامه‌نگاری / عربی
r.-un-ila-s-sayyid-is-sarxsī
فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ – ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ʻomar (1150 - 1210)

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۱
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ – ۱۵۲]

● **رسالة الی الشیخ المحقق سعدالدین الحموی** / نامه‌نگاری / فارسی
r.-un-ila-š-šayx-il-muḥaqqiq saʻd-id-dīn-il-ḥamawī
سیف الدین باخرزی، سعید بن مطهر، ۵۸۶–۶۵۹؟ قمری
sayf-od-dīn bāxarzī, saʻīd ebn-e motahhar (1191- 1262)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۱۱-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۸۰پ–۸۲ر) [فیلمها ف: ۱ – ۵۱۷]

← رسالة الی صدیق فی ابطال ما نسب الیه ‹ الانتفاء عما نسب الیه من معارضة القرآن

● **رسالة الی صنعاء الیمن** / فقه / عربی
r.-un-ilā ṣnʻā’-il-yaman
المتوکل علی الله عزالدین بن حسن
almotavakel ʻala-llāh ʻezz-ed-dīn ebn-e hasan

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰۶/۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۳۲]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۰۷/۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۳۲]

● **الرسالة الی عبدالرحیم بن الیاس = الرسالة الی ولی عهد** / نامه‌نگاری / عربی
ar-r.-u-ilā ʻabd-ur-raḥīm bin ilyās = ar-r.-u-ila walī ʻahd
هادی المستجیبین، حمزة بن علی، – ۴۳۳ قمری
hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ʻalī (- 1042)
نامه مهمی است شامل وعده و وعید از حمزه بن علی به عبدالرحیم بن الیاس (که ظاهراً خویشاوند الحاکم و ولی عهد او بوده و به الوهیت حاکم اعتقاد نداشته و نام خود را در خطب و نوشته‌ها می‌گنجانیده و خویشاوندی خود را با الحاکم اظهار می‌داشته و سلام الله علیه می‌گفته به جای تسبیح و تقدیس او). حمزه در این نامه با صراحت و تهدید از عبدالرحیم بن الیاس می‌خواهد که این رها و اظهار را تکرار نکند. اینک چند جمله از عبارت رساله که جالب دقت است: «و الآن یجب علی ولی العهد التضرع الی مولانا جل ذکره بان یعفو عنه و یمحی اسمه عن الخطب و المکاتبات و المخاطبات و لایقل ابن عم امیر المومنین اذ کان هو سبحانه منزها عن الشبهات و لا یقول هو ایضا فی مخاطبته او مکاتبه سلام الله علیه اذ کان الله عبده (...!!) و انت اول حرف و سلام العبد لایکون علی المولی بل یکون سلام المولی علی العبد» (اهلورث ۴۳۴۴/۱).

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۱۲
آغاز: الرسالة التی ارسلت الی ولی عهد المسلمین عبدالرحیم بن الیاس توکلت علی امیر المؤمنین جل ذکره ... من عبد امیرالمؤمنین و مملو که هادی المستجیبین ... اما بعد فقد حانلولی العهدان یکشف القناع و یعرف لمی تسمی ابن عم امیر المؤمنین و حاشا مولانا جل ذکره من الاب و الابن و الخال لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احدو انما سماک بهذا السلام و لقبک بهذا اللقلب فی الزمن الماضی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ضخیم فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص(۸۲–۸۳)،۱۵سطر، اندازه: ۲۱×۵۰سم [ف: ۱۰ – ۲۲۰۵]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۵۳/۱۲-ف
نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۹۷]

● **رسالة الی غیاث الدین منصور** / نامه‌نگاری / عربی
r.-un-ilā ġīyāṯ-id-dīn manṣūr
ابیوردی، ابوالحسن بن احمد، – ۹۶۶ قمری
abīvardī, ab-ol-hasan ebn-e ahmad (- 1559)
نثر ادیبانه‌ای است از ابیوردی به غیاث الدین منصور دشتکی (–

۹۴۸ق) که در آن به توصیف و تنجید ایشان پرداخته و با نظم و نثر ادبی خاص خود قصه حضرت یوسف با برادرانش و حضرت نوح با امت خود و حضرت سلیمان با معجزاتش را به صورت گذرا بیان می‌نماید. مؤلف از معاصران دشتکی بوده و دارای تألیفاتی است که از جمله آنها، حاشیة شرح الشمسیة، حاشیة شرح المطالع، حاشیة الکافیة و حاشیة حاشیة میر سید شریف علی شرح المطالع می‌باشند که در کتابهای تراجم آمده است.
[دنا ۷۷۷/۵؛ الذریعة: ۷۳/۶، ۱۳۳، ۲۳۰؛ طبقات اعلام الشیعة (قرن ۱۰): ۸-۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۶۹/۲
آغاز: بدوام ملکک یبیح الاسلام ×× و بفیض سیبک یطرد الاعدام / والد هر طلق المجتلی فی دولة ×× لاظلم یکنفها و لا اظلام؛
انجام: فقد تجهر هذا بقوته السلاطین و کلهم لأوامره مطیع و إلی اتباع مراسمه سریع و الله اعلم بالصواب.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۸۶۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: پارچه‌ای زربافت، ۲گ (۱۳۰پ-۱۳۱پ)، ۲۴ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۳۳ - ۱۳۰]

← رسالة الی فخرالدین الرازی ⟵ الی طریق الحق

● **رسالة الی فخرالدین الرازی** / عرفان و تصوف / عربی
r.-un-ilā faxr-ud-dīn-ir-rāzī
سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ - ۶۲۲ ؟ قمری
sohravardī, ʻomar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۱۵-ف
و هی من قلائد الکتب الالاهیة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۹۵پ-۹۶پ) [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۸]

● **رسالة الی فرفوریوس فی حقیقة نفی الغم و الهم** / اخلاق / عربی
r.-un ilā firfurīyūs fī ḥaqīqat-i nafy-il ġamm wa-l hamm
افلاطون، ۴۲۷؟ - ۳۴۷ ؟ قبل میلاد
aflātūn (-427 - -347)
رساله‌ای است که مؤلف آن را به پادشاه زمان خود تقدیم داشته است و دربردارنده رساله افلاطون به فرفریوس می‌باشد، فریریوس ظاهراً یکی از شاگردان افلاطون می‌باشد که پرسش‌های زیادی از افلاطون نموده و او پاسخ داده است. این نسخه در بردارنده یکی از سؤالات او درباره هم و غم و دفع آنها می‌باشد. در این رساله گفته شده است که هر دردی که معروف العلة نباشد، معروف الشفاء هم نیست؛ لذا علل هم و غم را بیان نموده تا شفای آن را تدبیر کند. این کتاب در منابع با عناوین: رسالة أفلاطون إلی فیدروس فی نفی الغم و الهم یا رسالة أفلاطون إلی فایدروس فی نفی الغم و الهم آمده است. (محمود مرعشی).
گویا ترجمه بندی از تاسوعات افلوطینوس است. (دانش پژوه)
آغاز: اما بعد حمدالله سبحانه باتم المحامد و اوفاها ... و الثناء علی مولانا الامام الصدر الکبیر العالم العامل العادل ... قاضی قضاة المسلمین ... فان النفوس قد الفت التلذذ بالامور الغریبة و الاشیاء العجیبة اذا کان کل جدید محبوبا و کل غریب مطلوبا و حین استمرت عادة الملوک فی اختصاصه مولانا فی راس کل عام جدید ... بجزء یضمنه اشیاء قل اشتهارها فطابت للجانی ثمارها عمد الی ما لوف عادته و صنع جزءاً ضمنه رسالة لافلاطون الحکیم الی فرفوریوس فی حقیقة نفی الغم و الهم و اثبات الزهد جوابا الیه عن سؤال کان سبق منه و الله الموفق للصواب المامول یوم المآب الملک الحق الاله الصدق المسمی بلغات الافتراق المقصود بالاتفاق القدیم الازلی ... ورد کتابک ... تسال ان ابین لک ما الغم و الهم العارضان لکثیر من العالم ... فرایت ان اجیبک ... یجب ان تعلم ... ان کل الم غیر معروف الاسباب غیر معروف الشقا ...
انجام: و من تدبر بتدبیر العقل، رشد؛ و من سمع الوعظ و الحکمة ثم لم یعمل بهما کانا شاهدین علیه و محجوباً بهما. و السلام.
چاپ: به کوشش عبدالرحمن بدوی در افلاطون فی الاسلام (بیروت، دارالأندلس: ۱۴۱۸ق)
[دنا ۷۷۷/۵؛ أفلاطون و سیرته، ص ۳۴؛ دوره آثار افلاطون، ج۵؛ کتاب فایدروس او عن الجمال]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۰/۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۰۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۶۴۸ق؛ ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۵]
۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۲۱/۱ض
خط: نسخ، کا: قوام الدین بن حبیب الله، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۰۷۶ق؛ اندازه: ۱۴×۲۵سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۷۲]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۱۹/۳
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با نام «رساله افلاطون الی فریریوس فی نفی الغم و الهم» آمده است؛ خط: نسخ، کا: محمد نصیر فرزند ملا حسن، بالانکابی جیلانی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۱۲-۱۶)، ۲۲ سطر، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۲۹ - ۳۶۴]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۷۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه و بخارایی، جلد: مقوایی تریاکی، ۴ص (۱۴۱-۱۴۴)، ۱۳ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۴۶۶]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۸/۴

آغاز و انجام: برابر
رسالة افلاطون الالهی الی فرفوریوس فی حقیقة نفی الغم و الهم؛
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۳۷-۴۰)، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۹ – ۱۴۸۳]

● **رسالة الی الکاتبی** / فلسفه / عربی
r.-un ila-l-kātibī
ابن کمونه، سعد بن منصور، – ۶۸۳ قمری
ebn-e kamūne, sa'd ebn-e mansūr (- 1285)
نامه سعد بن منصور کمونه است به نجم الدین کاتبی درباره کلامی فلسفی: ان ثبوت الامکان لا یلزم منه امکان الثبوت ...، و پس از آن چند فایده فلسفی است از ابن کمونه و کاتبی و خواجه نصیر طوسی.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۷۹/۱۳-۳۵/۵۹
آغاز: کتب المولی العالم المحقق عز الدولة سعد بن منصور کمونه الی الامام العلامة قدوة الحکماء افضل المتأخرین نجم الملة والدین ... استفاد العبد المخلص سعد بن کمونه من مجلس مولانا ... نجم الملة و الدین ... ان ثبوت الامکان لایلزم منه امکان الثبوت؛
انجام: لان اجتماعهما انما هو مع امکان عدمه اللازم لذاته و لایستلزم ذلک اجتماعهما مع عدمه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۴ – ۲۰۹۲]

← رسالة الی الکیا ابی جعفر محمد بن حسین مرزبان ⪢ اختلاف الناس فی امر النفس و العقل

● **رسالة الی معاویه** / تاریخ / عربی
r.-un ilā mu'āwīya
عمر بن خطاب، – ۲۳ قمری
'omar ebn-e xetāb (- 645)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۷۱۹
خط: نستعلیق، کا: محمد طبسی، تا: ۱۰۸۰ق [الفبائی: – ۲۷۹]

● **رسالة الی الملوک و السلاطین ببلاد التکرور** / عربی
r.-un ila-l-mulūk wa-s-salāṭīn bi-bilād-t-takrūr
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۱۱عکسی
آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله ... الی الملوک والسلاطین ببلاد التکرور عموماً إلی الملک الزاهد محمد بن صطفن ... اما بعد فإنی أحمد الله إلیکم
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۹۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ رکابه‌دار؛ ۴ص (۱۲۲-۱۲۵)، ۱۵-۱۹ سطر [عکسی ف: ۴ – ۳۳۶]

← الرسالة الی ولی عهد ⪢ الرسالة الی عبدالرحیم بن الیاس

● **رسالة الی یحیی بن معاذ الرازی** / نامه‌نگاری / عربی
r.-un-ilā yaḥya-bin-i m'āḏ-ir-rāzī
جنید بغدادی، – ۲۹۷ ؟ قمری
jonayd-e baqdādī (- 910)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۳-ف
نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۳۷۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۹]

● **رسالة الی یوسف بن الحسین الرازی** / نامه‌نگاری / عربی
r.-un-ilā- yūsuf-a-bin-il-ḥusayn-ir-rāzī
جنید بغدادی، – ۲۹۷ ؟ قمری
jonayd-e baqdādī (- 910)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۱-ف
نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۳۷۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، ۹گ (۴۳ر-۵۱ر)، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۷۹]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۸گ (۴۳ر-۵۱ر) [فیلمها ف: ۱- ۵۸۰]

● **رسالة الامام جعفر الصادق لسهلوک** / حدیث / عربی
r.-ul imām ja'far aṣ-ṣādiq li-sahlūk
جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰ – ۱۴۸ قمری
ja'far ebn-e mohammad, emām-e šešom (700 - 766)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۳۱/۷
خط: نستعلیق، کا: محمد کریم الدین پسر محمد یوسف گلبرگیوی، تا: سه‌شنبه رمضان ۱۳۲۸ق، جا: کتابخانه آصفیه؛ کاغذ: هندی، ۴ص (۱۵۳-۱۵۶)، ۱۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ – ۴۶۸]

● **رسالة امام صادق (ع) به اصحابش** / حدیث / عربی
r.-o emām sādeq be ashābaš
جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰ – ۱۴۸ قمری

ja'far ebn-e mohammad, emām-e šešom (700 - 766)

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۷۸/۴

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۹گ (۲۳۶پ-۲۶۴ر)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۷۹]

● **رسالة الامام المهدی للدین محمد ابی القاسم** / - عربی

r.-ul imām al-mahdī li-d-dīn muḥammad abi-l-qāsim

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۳/۲عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق الخلایق و اوضح الطرایق و علم مکنونات الضمایر ... اما بعد فکتابنا هذا الی کافة الاخوان الاعلام و الشیعة الفضل الکرام

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های یمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۲ص (۵۳-۵۴)، ۲۴ سطر [عکسی ف: ۴ - ۵۱۵]

● **رساله (... امام ویردی)** / تفسیر / عربی

r.-ye- (... emam vyrdī)

امام ویردی، عبدالعلی، ق۱۳ قمری

emām veyradī, 'abd-ol-'alī (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۸۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** فمائه بنحو ما ظفر ... محرم الحرام سنه ۱۲۴۲.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای [الفبائی: - ۲۷۹]

● **الرسالة الامامیة (ترجمه)** / پیشگوئی / فارسی

ar-r.-ul imāmīya (t.)

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ قمری

šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)

رساله‌ای است در تفأل که امام رضا (ع) آن را جفر جامع به جهت مأمون خلیفه عباسی تصنیف نموده و محمد عاملی آن را به فارسی برگردانده است. دارای جدول حروفی و عددی و اشکال دایره‌ای مشتمل است بر باب‌های: عصفور، تذرو، غراب، کلنک، لک لک، کرگدن، هدهد، عقیق، شاهین، خروس، کرکس، غراب، باشه، قبره، شب پره، چرخ، عقاب، بط، باز، طوطی، کبوتر، هزار دستان، شتر مرغ، طاوس.

آغاز: بسمله و حمدله ... اما بعد چنین گوید مترجم این رساله فقیر خاطی المشهور به بهاءالدین العاملی که این رساله ایست که امام مظلوم جهت مأمون الرشید ...

[الذریعه ۱۹۱/۲؛ دنا ۷۷۸/۵]

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۴۲/۱۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسن خوانساری امامی، تا: ۱۲۷۶ و ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج شتری، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۰۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۹۶۸/۱۵

ترجمه یک صفحه از رساله فوق است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱ - ۶۱۹]

۳. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۱۲/۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** در این وقت به مراد رسی، تمت ۱۲۷۹

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۲ص، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۸۱]

● **الرسالة الامامیة (ترجمه)** / پیشگویی / فارسی

ar-r.-ul imāmīya (t.)

علی بن الناصر

'alī ebn-en-nāser

در ترجمه رساله‌ای که امام رضا علیه السلام جهت مأمون عباسی در اختیارات ایام و تقویم و نحوست و سعودت ایام نگاشته و آن را «امامیه» نام نهاده‌اند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۶۹/۱۴

آغاز: بعد از سپاس حضرت ایزد تعالی که مبدء کل است و درود بی حد بر سید المرسلین و خاتم النبیین محمد (ص) چنین گوید مترجم این رساله؛ **انجام:** همه در صورت از پس کواکب قنطورس چنانکه کوکب ایشان به هم مختلف باشند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۱۵گ (۱۸۱ر-۱۹۵ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۳۵۹]

← رسالة الامانة > علم (رساله)

● **رساله امانة الله** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye amānat-ol-lāh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱۴/۴

آغاز: حمد می‌گویم بر واحدی که منزه است از غیر و معدم است به نظر و نظر بی نظیر او بکل شی مقر ... بعد این مختصری است در بیان امانت الله و بیان مراتب وجود انسانی ظهور فرموده و هر صفتی از صفات به جزوی از اجزای فاعل شده و وجود قیام بدین صفات یافته؛ **انجام:** و چون درین امانت راست و درست و امین بیرون آید او خلیفه حق باشد و اگر چنانچه نعوذ بالله خاین گردد لعنت الله را هدف باشد. تمت الرساله امانت الله.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی،

جلد: میشن زیتونی، ۷ص (۱۲-۱۸)، اندازه: ۱۲/۳×۲۳/۶سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۱۱]

● **رسالة الامتحان** / معانی بیان / عربی

r.-tul imtiḥān

رساله کوتاهی است که مؤلف در وقت امتحان خود به آنها پاسخ داده و بعد از امتحان آن را جمع آوری و تدوین نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۱۰۰/۳-۵۵/۷۰

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد فهذه اسألة و اجوبة علی قول الخطیب الدمشقی و المحقق التفتازانی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۰ق؛ ۸ص (۷۹-۸۶)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۲۰۶]

← رسالة الامکان ⩽ مفتاح باب الموجهات

● **رسالة الامکان** / منطق / عربی

r.-tul imkān

گلنبوی، اسماعیل بن مصطفی، ۱۲۰۵ قمری

golanbūy, esmā‘īl ebn-e mostafā (-1785)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۱۵/۳

آغاز: الامکان اما امکان خاص و هو سلب الوجوب عن طرفی الوجود؛ **انجام:** لان الاعم من الشیء اعم من ذلک الشیء فاعلم و اضبطه فانه واجب.

پایان نسخه آمده: تمت رسالة الامکان بعون الملک المنان للکلنبوی علیه رحمة الملک القوی.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حاج محمد علوی صفوی نحوی، تا: ۱۲۸۴ و ۱۲۸۵ق؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه، ۱۶گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۱۵۸]

● **الرسالة الامویة** / کیمیا / عربی

ar-r.-ul umawīyya

نویسنده می‌گوید ابوحاتم محمد بن خالد اموی مرا حدیث کرد و گفت بنواعمام من از مشتغلان به علم صباغت بودند و تجارب خود را پسر به پسر و پدر بعد از پدر به سینه‌ها نقل می‌کردند تا آنکه احمد نعمانی اموی خیانت ورزید و از آن علم این رساله را پرداخت و آن را از غیر اهل آن مکتوم نداشت و گفت هر که مالک آن شود باید چنین کند. پس از این قول رساله شروع می‌شود و در آن از اعمالی که لازم کیمیاگری است صحبت به عمل می‌آید و از انواع حجرها سخن می‌رود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۵

آغاز: اما بعد قال الشیخ الامام بن یوسف الشهیر بالاموی حدثنی ابوحاتم محمد بن خالد الاموی؛ **انجام:** اکتمو اما اوضح الحکیم فقد کشف الحجر با مثلة تباین کالشمس و الاله یهدی الی صراط مستقیم.

کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴ص (۷۲- ۷۵)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۰]

← رسالة امیتاوس العظمی فی العلم اللاهوتی ⩽ العلم الالهی (رسالة فی)

← رساله امیریه ⩽ قواعد نظام

● **رساله امیریه در جواب نواب امیر اسمعیل میرزا** / شرح حدیث / فارسی

r.-ye amīrīya dar javāb-e navvāb amīr esmā‘īl mīrzā

جندقی، محمد باقر بن زین العابدین، ق۱۳ قمری

jandaqī, mohammad bāqer ebn-e zeyn-ol-‘ābedīn (-19c)

به خواهش نواب والا امیر اسماعیل میرزا، که از وی شرح حدیث شکستن اصنام را خواسته بود. در چهار «مطلب» و هر یک در چند «فصل»: مطلب ۱. بیان احدیت خداوند، در چند فصل، بی‌شماره، در یکی از فصل‌ها حدیث کمیل «ما الحقیقة» (کمیلیه) را گزارش کرده است؛ مطلب ۲. نخستین آفریده، و اینکه رسول خدا و ائمه هدا «اول ما خلق الله» هستند، چند فصل ...؛ مطلب ۴. در برتری پیامبر بر حضرت امیر. در پایان «اعتقادنامه» خود را آورده است و از اینجا برمی‌آید نگارنده شاگرد حاج محمد کریم خان کرمانی بوده است، که از ایشان به «اعلی الله مقامه و رفع فی الخلد مقامه» یاد می‌کند. (احمد منزوی)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۱۱/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احمد. حمداً لاغایة له؛ **انجام:** و ماکنا تمام شد رساله ... فی هشتم ربیع المولود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۲۱گ (۱-۱۲۱)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۹۵۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۶۸-عکسی

آغاز: الحمدلله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد. لاغایة له و لانهایة ... و بعد، چنین گوید بنده خاسر محمد باقر بن زین العابدین الطباطبائی الجندقی ... که در این اوان که این مستغرق بحار عصیان؛ **انجام:** علی جمیع نعمائه و

آلائه کما هو اهله و مستحقه و لهم الثناء علی ما ادوا من الله، و اعتراف بجرمی و تقصیری و اسرافی علی نفسی و استغفرالله من ذلک کله و اتوب ... و آله سادات الانس و الایمان.
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ ۲۲۰ص، ۱۶ سطر (۱۶/۵×۸/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۴۰]

● **رساله انتقادی** / متفرقه / فارسی

r.-ye enteqādī

غیر همانند:

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۲/۲
درباره روزگار و قاجار مانند نگارشهای ملکم خان است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه:۱۱-۹۴۲]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۶/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۵۰]

● **الرسالة الانزالية** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul inzālīya

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، - ۸۳۶ ؟ قمری

torke esfahānī, ‘alī-ye-bn-e mohammad (- 1433)

در بیان معنای انزال کتاب الهی.
آغاز: بسمله بعد حمدالله المنزل علی عبده الکتاب المنطوی ...
چاپ: سید علی موسوی بهبهانی، سنگی، به کوشش دکتر سید علی موسوی بهبهانی در مجموعه سخنرانی‌ها و مقاله‌ها درباره فلسفه و عرفان اسلامی

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۶/۱۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۸-۸۴۱ق؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز در ۱۰۱۶ق؛ مهر: «عبده علی نوری ۱۱۹۶ هـ» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۲۶-۱۲۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲ - ۲۳۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۹۱۳/۹۱
بی‌کا، تا: ۱۰۸۶ق؛ ۴گ (۱۷۷پ - ۱۸۰ر) [ف: ۴۷/۱ - ۲۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۳۱۹/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تشویقا له الی التشمر عن ساق الجد فی طلبه یسرنا الله ... سنه ۸۲۸ و السلام.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج،۶ص(۶۲۱-۶۲۶)،۲۵سطر،اندازه:۱۷×۲۷/۵سم[ف:۳۲ - ۳۲۱]

← رساله انسابیه ⟵ منشور مبارک

● **رسالتان فی بیان الاقطار** /عربی

risalatan fī bayān-il-aqṭār

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۲/۱۲
بی‌کا، بی‌تا [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۳]

← رسالة الانوار ⟵ الانوار فیما یفتح لصاحب الخلوة من الاسرار

● **رساله انوشیروان** / ادبیات / فارسی

r.-ye anūšīravān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۹۳/۴-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 24413 (ریو ۵۰)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۹ق؛ ۴۹گ، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۸]

● **رساله اوزجندی** / عربی، فارسی

r.-ye ūzjandī

اوزجندی، محمد بن عمر

ūzjandī, mohammad ebn-e ‘omar

پس از مباحثه «مجموع سید الکاتب معین القضا محمود بن احمد بن محمد اوزجندی کاتب» درباره حجج وثائق شرعی و دینی به عربی و فارسی این «روضة الوثائق» را در پایانه آن یکی نوشته و اقرارها را به عربی و فارسی در ۵ ص آورده است. (مینوی ک، دیباچه حسن زاده آملی بر کلیله و دمنه ص ۲۴).

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۱/۴بخش۳
نسخه اصل: مجلس ش ۱۹۱۴؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۰۱]

● **رسالة الاولوية** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ol awlavīyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۲۴۲/۱۲
آغاز: بسمله الحمد لمن فتح علی الطالبین ابواب التوفیق ... ای درویش وسعک الله بدان که مقدمه آفرینش؛ **انجام:** و لا فصلح و اصلح و عفاه الله اعلم بالصواب تمت الرسالة الاولویة.
خط: تحریری، کا: محمد رشید بن جلال الدین عبدالمطلبی بابانکی، تا: ۱۲۴۵ق، جا: قیصریه شیراز؛ جلد: گالینگور قرمز، ۱۷ص (۱۹۳-۲۰۹)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲ - ۲۷۸]

← الرسالة الاولی الی ابن فقیه ⟵ الرسالة الی ابن الفقیه الاولی

● **رساله اولی** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye-ūlā

از رسائل نقشبندیه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۴/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان E 48 (ش ۲۶۹). خط: نسخ، کا: محمد صادق بن مصطفی بن محمد، تا: آغاز شعبان ۱۲۲۴ق؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف:۱-۵۶۹]

● **الرسالة الاهوازیة** / حدیث / عربی

ar-r.-ul ahwāzīya

جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰ – ۱۴۸ قمری

ja'far ebn-e mohammad, emām-e šešom (700 - 766)

دستور العملی است که حضرت امام صادق (ع) در پاسخ نامه ابوبجیر عبدالله بن نجاشی بن غنیم بن سمعان اسدی نصری (جد شیخ نجاشی رجالی معروف) در باب کیفیت کردار و رفتار با رعیت را قلمی فرموده است. این رساله از احادیث معتبره و مشهور است. شیخ طوسی در باب مکاسب تهذیب و شیخ انصاری نیز در کتاب مکاسب و شهید ثانی در کتاب کشف الریبة و غیرهم آن را نقل نموده‌اند و راوی آن عبدالله بن نجاشی در آغاز زیدی بوده و سپس مستبصر گشته و در دوره خلافت ابوجعفر منصور دوانیقی عباسی، والی اهواز بوده و از ممدوحین رواة امامیه به شمار است. (مهدی ولایی)

علاالدین محمد گلستانه اصفهانی (–۱۱۰۰ق) آن را به نام منهج الیقین به فارسی در آورد و مجلسی هم آن را در آداب الولاة خود به فارسی برگردانده است. (دانش پژوه)

[الذریعة ۴۸۵/۲ و ۱۲۴/۱۱ و ۲۰۰/۲۳؛ دنا ۷۷۹/۵؛ نسخه‌های منزوی ۵۱۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۳-ف

آغاز: رساله لمولانا ابی عبدالله جعفر بن محمد الصادق علیهما السلام الی عبدالله بن النجاشی رحمه الله فی مکارم الاخلاق، بسمله. روی الشیخ العدل محمد بن یعقوب رحمه الله قال انا محمد بن جعفر الاسدی رحمه الله ... (یک کلمه خوانده نمی‌شود) ما بنداد قال انا ادریس بن زیاد بن عبید الله بن سلیمان النوفلیل البصری قال کنت عند ابی عبدالله علیه السلام فاذا انا بمولی عبدالله بن النجاشی و ورد علیه بکتابه فسلم علیه و اوصل الکتاب ففضه؛ **انجام:** حدثنا الشیخ الحافظ حاکم الدین زین الحفاظ خادم حدیث رسول الله (ص) ابوعبدالله النطنزی ادام الله نعمائه املاء فی المسجد الجامع بقاسان یوم العشرین من جمادی الاول سنة ... مائة قال اخبرنی القاصی اسفندیار بن رستم الغازی فی ماقرات علیه قال انا ابوالرجاء بندار بن بانی (؟) قال انا ابوسعید الحسین بن علی بن سهلان

نسخه اصل: کتابخانه رامپور هند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۴ محرم ۵۵۴ق، جا: کاشان مسجد جامع؛ گویا ضیاء الدین تاج الاسلام سلطان العلماء ابو الرضا فضل الله بن علی بن عبدالله حسنی راوندی. سپس شعری است که راوندی برای همین نسخه خوانده است و شعر قس بن ساعده و پراکنده‌های او. [فیلمها ف: ۳ – ۱۲۷]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹/۱۴۷-۷۷۶۷/۲

آغاز: من قلبک ممن یعنیک امره فعله موفقا ان شاء الله تعالی ... بسمله حاطک الله بصنعه ولطف لک بمنه ... اما بعد فقد جاءنی رسولک بکتابک قراته وفهمت جمیع ماکتبت؛ **انجام:** وبه الثقة وکان عبدالله النجاشی رحمه الله یعمل بما فیه ایام حیوته تم. والحمد لله رب العالمین

خط: نسخ، کا: فضل بن محمد بن فضل عیاشی، تا: ۱۷ صفر ۱۰۲۱ق؛ افتادگی: انجام؛ با بلاغ تصحیح با نسخه اصل توسط فضل بن محمد بن فضل؛ جلد: مقوا، ۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۰۰۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۳

آغاز: بسمله، اوصیک اولا و ابدء بنفس الجانیه و الخاطئه الاثمه بتقوی الله سبحانه؛ **انجام:** و نحن مقیمون لکم بادعاء علی الاعداء بالهلاک لهم و النصرلکم علیهم و السلام.

در این نسخه ابتدا نامه سؤالیه عبد الله نجاشی آمده است و در انتها جواب حضرت صادق با ترجمه فارسی آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۷ – ۱۰۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۸۳۱

آغاز: رساله: روی شیخنا الشهید الثانی «ره» فی رسالته المسماة بکشف الریبه فی احکام الغیبه باسناده عن شیخ الطائفه «ره» عن مفید ابن قولویه عن ابیه عن سعد بن عبدالله عن احمد بن محمد بن عیسی الاشعری عن عبدالله بن سلیمان النوفلی قال کنت عند ابی عبدالله علیه السلام فاذا بمولی لعبدالله النجاشی ورد علیه و سلم

آغاز ترجمه: روایت کرده است استاد ما شهید ثانی در رساله خودش که نامیده شده؛ **انجام:** فکن معهم یا محمد

با ترجمه فارسی. مترجم شناخته نشد. در آخر، احادیثی با ترجمه آنها در باب تصدی مشاغل دیوانی آورده شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، برای میرزا محمد خان؛ دارای یک سرلوح مزدوج،مجدول؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ، ۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵ – ۷۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۸۹/۲۲

آغاز: بسملة، یقول کاتب هذه الفقیر الی رحمه الله زین الدین بن علی احمد الشامی العاملی عامله الله تعالی برحمته و تجاوز عن سیاته. بمغفرته اخبرنا شیخنا السعید المبرور ... عن عبدالله بن سلیمان النوفلی قال کنت عند ابی عبدالله جعفر بن محمد الصادق فاذا بمولی لعبدالله النجاشی قد ورد علیه فسلم و اوصل الیه کتابه فقصه و قراءه فاذا اول سطر فیه بسم الله الرحمن الرحیم أدام بقاء سیدی و مولای ... فاجابه ابو عبدالله (ع) بسم الله الرحمن الرحیم حاطک الله بصنعه و لطف بک عنه ؛ **انجام:** و قال صدق الله الذی لا اله الا هو مولای فما عمل احد فیه هذا الکتاب الانجی. فلم یزل عبدالله النجاشی یعمل به ایام حیرته، تمت

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی، رویه تیماج عنابی، ۳ص (۱۴۲–۱۴۴)، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۱۱ – ۴۷۵]

● **رساله‌ای از حنین بن اسحق** / عربی
r.-'ī az honayn ebn-e-eshāq
حنین بن اسحاق، ۱۹۴ - ۲۶۰ قمری
honayn ebn-e eshāq (811 - 875)

تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه:۲۲/۷
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۶۸۷]

● **رساله‌ای از خالد بن ولید** / کیمیا / عربی
r.-'ī- az xāled ebn-e-valīd

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۹۲/۱۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۰۶پ-۱۰۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰- ۲۶۱]

● **رساله‌ای از شیخ احمد احسائی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
r.-'ī-az šeyx ahmad-e ahsā'ī (t.)
رشید یزدی، محمد بن علی، ق۱۳ قمری
rašīd yazdī, mohammad ebn-e 'alī (- 19c)
ترجمه فارسی رساله‌ای از استادش شیخ احمد احسائی در اعتقادات شیخیه این رساله در چند فصل و خیلی مختصر و موجز می‌باشد.

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۴۸/۱
آغاز: و بعد این ترجمه رساله‌ای است که جناب عالم ربانی و عارف صمدانی؛ **انجام:** بر کرم آلاء او و رضاء در هر حالی به قدر و قضاء او زیرا که اوست.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد ولی میرزا در ۱۲۳۸؛ واقف: محمد حسین حسینی، ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۰۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۱۷۸]

● **رساله‌ای از شیخ مفید** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-'ī az šeyx-e mofīd
مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶ - ۴۱۳ قمری
mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948 - 1023)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸/۱۴ خوئی
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۱۷۰-۱۷۲) [ف: ۷ - ۲۷۱]

● **رساله‌ای به خط سانسکریت** / -
r.-'ī be xatt-e sanskerīt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۳۰-ف
نسخه اصل: بادلیان Valder 118؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۸۱]

● **رساله‌ای خطاب بوزراء و کتاب** / اخلاق / عربی
r.-'ī xetāb be vozarā va kottab

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۴۳
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به توفیقی. اما بعد حفظلم الله اهل هذه الصناعة و حاطکم و وفقکم لرشدکم فان الله تبارک و تعالی جعل الناس بعد الأنبیا المرسلین صلوات الله علیهم اجمعین و من بعد الملوک المکرمین سوقا و صرفهم فی صنوف الصناعات التی؛
انجام: فذالک جعلته آخره و ختمته به تولانا ... و حسبنا الله و نعم الوکیل
خط: ثلث، بی‌کا، تا: ۹۸۰ق؛ رساله مذکور در فوق با مطالبی متفرقه ادبی، علمی، فقهی و ... در چهل و چهار برگ با خطوط مختلف نوشته شده و خود رساله با شرح فارسی و عربیش در میان سطور و حواشی شامل ده برگ از این مجموعه نفیس و کهن می‌باشد؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: مقوا، ۴۴گ، ۲۷-۵۷ سطر در متن و حاشیه، اندازه: ۱۷×۲۰/۵ سم [ف: ۲ - ۷۲۱]

← رساله‌ای در اخلاق ⟵ تحفة الملوک
← رساله‌ای در اخلاق ⟵ تحفة الوزراء
← رساله‌ای در اخلاق ⟵ ملحقات نصاب الصبیان

● **رساله‌ای در ارث** / فقه / عربی
r.-'ī dar ers

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱/۱۰ معزی
آغاز: بسمله. من المسائل المهمة تحقیق الارث من الثابت بسبب العیب علی تقدیر ثبوته و عدم سقوطه من حیث انه ورد به الشرع؛
انجام: هذا ما اقتضاه الحال من التحقیق فی المسئلة مع تشویش البال و تشتت الحال و الله التوفیق فی جمیع الاحوال تمت
خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۰۸پ-۱۱۰پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵ سم [ف: ۳۹ - ۱۹]

● **رساله‌ای در اصالة البراءة** / اصول فقه / عربی
r.-'ī dar esālat-ol barā'a

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱/۴ معزی
آغاز: بسمله. مسئله فیما بیان ما یجری فیه اصل البراءة مع بیان مورد الاحتیاط الوجوبی؛ اما المراد بالبراءة فهو الحالة السابقة علی ثبوت؛ **انجام:** بانه غیر واجب فی الجملة ایضا عقلا ... اذا اعرفت هذا فالحق تبین انه الحق التفصیل فتدبر.

خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۸ر-۱۰پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵ سم [ف: ۳۹ - ۱۸]

● **رساله‌ای در اصول دین** / کلام و اعتقادات / فارسی
r.-'ī dar osūl-e dīn

شعبان بن محمد مقیم، ق۱۳ قمری
ša'bān ebn-e mohammad moqīm (- 19c)
رساله مختصری است در اصول دین که فقط بحث نبوت و امامت آن در رساله آمده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۶۱/۴
آغاز: باب در نبوت بدانکه حق تعالی فرستاده است محمد صلی الله علیه و آله را به پیغمبری و رسول بر جمیع خلق بشارت دهنده است مومنان را بر جنت و نعیم؛ **انجام:** و به جای والسلام بادی از خود جدا می‌کردند آیا چنین کسان قابل امامتند و اعتماد به ایشان می‌توان کرد
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۲۶پ-۲۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰ - ۲۴۲]

● **رساله‌ای در اصول فقه** / اصول فقه / عربی
r.-'ī dar osūl-e feqh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۰/۱ معزی
آغاز: و الحجوک فی مکانه و التفال بالاستخارة و به انتخاب ابانه للقران او الکتاب لما یناسب ... وحفظ و صحة و نحوها؛ **انجام:** و کذا الحال فی اوامر الاحکام و الموالی و نحوهم فی الوصایا ... و جمیع الخطابات الوضعیات کما لایخفی.
خط:نسخ،بی کا،تا:یک‌شنبه۲۷شعبان۱۲۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج عنابی،۳۲گ(۱ر-۳۲ر)،اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۶۲]

● **رساله‌ای در اوازن و مقادیر شرعی** / فقه / عربی
r.-'ī dar awzān va maqādīr-e šar'ī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱/۳ معزی
آغاز: بسمله. اعلم انه قدمت الحاجة الی ضبط المقادیر التی تعلقت بها الأحکام الشرعیة وزنا و مساحة
خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۵ر-۷ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵ سم ف: ۳۹ - ۱۸]

← رساله‌ای در بیان علت و معلول ← أجوبة مسائل میرزا محمد علی بن محمد نبی خان

● **رساله‌ای در بیع** / فقه / عربی
r.-'ī dar bey'

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱/۵ معزی
آغاز: مسئلة فی بیان تلف المبیع ممن یکون فهنا صور لان البیع اما ان یکون مستقرا؛ **انجام:** دع ما یریبک الی ما یریبک خذ بالحافظة لدینک و اخوک دینک فاحتط لدینک هذا ماوصل الیه النظر و الفکر القاصر و الله العالم، تمت.
خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ۱۶×۲۱/۵، ۲گ (۱۱ر-۱۲ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵ سم [ف: ۳۹ - ۱۸]

● **رساله‌ای در جفر** / جفر / فارسی
r.-'ī dar jafr

جفری رومی، علی، ق۱۰ قمری
jafrī rūmī, 'alī (- 16c)

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۲/۲
آغاز: ذات تو که هر کسی به پا می‌داند ... اما بعد سبب تحریر این رساله آن بود که ظل سبحانی سلطان صاحب قرانی الغ بیگ گورکانی خلد الله ملکه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۲۶پ-۳۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۵۱۳]

● **رساله‌ای در طب** / طب / فارسی
r.-'ī dar teb

موسوی، محمد طاهر بن معزالدین، ق۱۳ قمری
mūsavī, mohammad tāher ebn-e mo'ezz-od-dīn (- 19c)
تاریخ تالیف: ۲۰ محرم ۱۲۳۱ق
رساله‌ای است در پزشکی برگرفته از گفتار متقدمین و متأخرین اساتید این فن، در چند «باب»: ۱. امراض سر؛ ۲. امراض چشم؛ ۳. امراض گوش؛ ۴. امراض انف و نقصان قوت شامه؛ ۵. ذکر امراض وجه و جواری آن؛ ۶. امراض حلق؛ ۷. امراض سینه و پستان؛ ۸. امراض معده؛ ۹. امراض کبد؛ ۱۰. امراض طحال؛ ۱۱. امراض روده؛ ۱۲. امراض کلیه و مثانه؛ ۱۳. امراض زنان؛ ۱۴. امراض مفاصل و وجع ظهر؛ ۱۵. حمیات؛ ۱۶. امراض جلد؛ ۱۷. علاجات. مؤلف این رساله را پس از فوت پدرش و به درخواست یکی از پزشکان سرکار ارفع امجد (؟) و با استفاده از کتاب‌های پزشکی ــ که نام آنها را در پایان کتاب آورده است ــ نگاشته است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۹/۲
آغاز: الحمدلله الذی سکن دائه بدواء و اذاق سقمناه حلاوة الشفاء و الصلاة علی واسطة الارض و السماء و سبب ایجاد الدنیا
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای، ۴۳گ

(۳۵ر-۷۷ر)، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۲ - ۵۳۸]

● **رساله‌ای در طب** / طب / فارسی

r.-'ī dar teb

حکیم تنکابنی، جواد بن ابراهیم، - ۱۳۰۵ قمری

hakīm tonekābonī, javād ebn-e ebrāhīm (- 1888)

رساله‌ای است در پزشکی عمومی در چند باب و فصول که ناهماهنگی‌هایی در تبویب آن به چشم می‌خورد. عنوان باب‌ها: ۱. آفرینش مردم؛ ۲. مقصود از علم طب؛ ۳. اندر بیماری‌هایی که در سر، گوش، چشم، بینی و دهان ...؛ ۴. امراض معده؛ ۵. بیماری‌های جگر؛ ۶. بیماری‌های جگر که از یرقان باشد؛ ۷. استسقاء؛ ۸. سپرز؛ ۹. مرض اسهال؛ ۱۹. عرق النساء؛ ۲۰. تب‌های گوناگون؛ ۲۹. زهر دادن؛ ۳۰. غذاهایی که یک دفعه نشاید خورد؛ ۳۴. تدبیر دارو خوردن؛ ۳۶. طریقه مسافر و اسباب آن و در پایان فصلی در معاجین و خواص برخی گیاهان و میوه‌ها آورده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۲۰/۴

آغاز: حمد مرخداییکه ایجاد گرد انسان را از نطفه گندیده قوله تعالی «یخرج من بین الصلب و الترائب»؛ **انجام:** و سدها کهن را بگشاید و تن را فربه کند و سکنجبین و شراب حماض بخورند دفع مضرات او شود.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ در آخرین برگ نسخه تقسیم ارث و تبیین سهم الارث وارث آمده که احتمالاً مربوط به کاتب باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ (۴۵پ-۱۱۱پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۵ - ۶۷۹]

● **رساله‌ای در طب** / طب / فارسی

r.-'ī dar teb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۷/۱ معزی

آغاز: ییلاق دیگر یافت نمی شود ... باب اول در بیان تحقیق درجات ادویه و معنی مرکب القوی و ذوالخاصیه و رطوبت فضلیه که دانستن این معانی موجب زیادتی بصیرت؛ **انجام:** این بود تمامی قول و کلام و اختتام همگی مقصد و مرام که در مقدمه مقالات و ابواب و فصول این کتاب نموده ... تم بحمدالله تعالی فی احدی و عشرین شهر جمادی ۱۲۴۶.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با امضای مصطفی الموسوی؛ تملک: محمد طاهر بن محسن به تاریخ ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ (۱ر-۵۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۱۴۰]

← رساله‌ای در فشنگ ⟵ آیین قورخانه

● **رساله‌ای در فقه** / فقه / عربی

r.-'ī dar feqh

بخشی از کتاب الطهاره، صلاة، خلل صلاة از کتابی فقهی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴/۵ معزی

آغاز: دارت علیه الابهام و الوسطی عرضا ثم یغسل یده الیمنی من المرفق الی اطراف الاصابع؛ **انجام:** الاول ان یشک بین الاثنتین و الثلاث بعد اکمال السجدتین، الثانی ان یشک بین الثلاث و الاربع مطلقا و یجب البناء علی الاکثر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۴۵ر-۵۰پ)، اندازه: ۱۰×۱۴ سم [ف: ۳۹ - ۸]

← رساله‌ای در کیفیت ... ⟵ قوس و قزح

● **رساله‌ای در هیئت** / هیأت / فارسی

r.-'ī dar hey'at

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۲/۱ معزی

آغاز: علویین باد کنند بر اطلاق از آن زحل و مشتری را خواهند ... ضرب اول در حرکات سیاره؛ **انجام:** فایده بدان که هر یکی را از کواکب متحیره در برجی حدی بود ... و اصح حدود مصریان است چنانکه در این جدول مرقوم است.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ دارای اشکال، مصحح، پس از پایان رساله حرزی از خواجه نصیر طوسی؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابر و باد، ۱۱گ(۱ر-۱۱پ)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳۹-۲۳۴]

● **رساله‌ای در هیئت** / هیأت / فارسی

r.-'ī dar hey'at

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۲/۲ معزی

آغاز: بسمله. در صفت کره و دوایر و رسوم و علامت آن کره شکلی بجسم است به روی سطح است مدور در داخل وی نقطه باشد؛ **انجام:** فصل در دانستن معد النهار ... تعدیل النهار مضاعف را از صد هشتاد آنچه بماند یا برآید قوس النهار کوکب بود والله اعلم بالصواب.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابر و باد، ۸گ (۱۲ر-۱۹پ)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳۹ - ۲۳۴]

● **رساله‌ای در هیئت** / هیأت / فارسی

r.-'ī dar hey'at

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۲/۳ معزی

آغاز: اتفاق است مر خداوندان این علم را که ضمیر خداوند

مسئله از دلیل طالع بدید آید و دلیل طالع؛ **انجام:** کس سلطانیست یعنی پیوسته سلطان است و از آن که زهره بیا عطارد ... دبیر سلطانست و از آن که عطارد اندر شرفست ...
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای اشکال مربع؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۱۹پ–۲۵پ)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳۹ – ۲۳۴]

← رسالة الایراد < الایراد (رسالة)
← رسالة الإیمان < ایمان و اسلام رساله سی

● **رساله‌ای مانند مجلس شهرستانی** / فارسی
r.-’ī mānand-e majles-e šahrestānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۲۵–ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ (۱۳۵پ–۱۴۷پ) [فیلمها ف: ۱ – ۵۱۸]

● **رسالة بابن العربی** / عرفان و تصوف / عربی
r.-un bi-ibn-il-‘arabī
حموی، محمد بن مؤید، ۵۸۶ – ۶۴۹ ؟ قمری
hamavī, mohammad ebn-e mo’ayyed (1191 - 1252)
نامه‌ای است از اسعد الدین حموی به محیی الدین ابن العربی که بعد از ارسال نامه چون ابن عربی پاسخ نامه را نداده، از این رو، قاصد، نامه را برگردانده است. گفته شده ابن عربی در توجیه عدم پاسخ اشاره کرده که سائل از سه حالت خارج نیست، یا عالم‌تر از مسئول عنه است، یا بر عکس، یا مساوی اند، در هر سه صورت پاسخ دادن توجیه ندارد.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۴/۶
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۶۵۳ق؛۱۷سطر،اندازه:۱۵×۲۰/۵سم[ف:۲ – ۳۵۲]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۲۱/۸–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۷۲۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۴۹/۸
آغاز: یذکرنی وردی یفتحه مهجتی ×× اذا هیجت فی القلب شوقی و حرقتی ... الحمد لله الذین جعل المسعود محموداً و الشاهد مشهوداً؛ **انجام:** و هل یوجد هذا السر فی قوله تعالی بتمامه و اشرقت الارض بنور ربها و من هو و له بالعدل تمام الاستنطاق فی علم الانطاق، تمت.
خط: نسخ، کا: محمد بن حصار بک، تا: ۸۵۵ق؛ با افزودگی‌هایی منظوم از اشعار«فخر الدین عراقی»بعد از انجام آمده؛کاغذ: شرقی، ۳گ (۴۴پ–۴۶ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۳ – ۲۸۶]

● **الرسالة الباعثة علی النظر فی دلائل الاعجاز** / معانی بیان / عربی
ar-r.-ul bā‘iṯa ‘ala-n naẕar fī dalā’il-il i‘jāz
جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن، – ۴۷۱ ؟ قمری
jorjānī, ‘abd-ol-qāher ebn-e ‘abd-or-rahmān (- 1079)
تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۳۸۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۵ و ۶؛ ۴گ (۲پ–۵ر) [مختصر ف: ۳۹۲]

← رساله بداء < بداء

● **رسالة البدر المنظومة** / نحو / عربی
r.-ul badr-il manẕūma
بصری، حافظ خلیل
basrī, hāfez xalīl
رساله‌ای است به نظم در (۲۸۰ بیت) در عوامل نحوی که به وزیر اعظم اهدا گردیده است.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۸۶/۲
آغاز: قال الخلیل الحافظ البصری ×× معترفاً بالعجز تو التقصیر / الحمدلله الذی قد رفعا ×× مقدار من سعی الیه و دعا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۴گ (۳۱۰ر–۳۴۳ر)، اندازه: ۱۵×۳۱سم [ف: ۱ – ۲۴۷]

● **رساله براکلیوس** / عربی
r.-ye beraklīyūs
پاراسلسوس، ۱۴۹۳ – ۱۵۴۱ میلادی
pārāselsūs (1493 - 1541)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۳۹/۳
از ضیاء الدین شاگرد مولی علی سبزواری؛ کا: ابوالقاسم قاضی، بی‌تا؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴ – ۶۹]

● **رسالة البررة** / فقه / فارسی
r.-ul barara
ابن حداد، عبدالسلام بن عبدالعزیز، قمری
ebn-e haddād, ‘abd-os-salām ebn-e ‘abd-ol-‘azīz
در مباحث متفرقه دینی مشتمل بر: باب اول فی ذکر الانبیاء، باب دوم الاکل، فصل دوم ذکر الصوم، فصل سوم در غیب ... فصل پنجم اذان ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۹۲/۴
آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین خالق الماء و الطین مالك السموات ... و بعد فیقول ... سمیت هذا الرسالت العجیبة ... الباب الاول فی ذکر الانبیاء؛ **انجام:** یقول لامرته وهب نفسی فقالت وهبت و قال الزوج قبلت.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور مشکی، ۵۶ص (۲۱۶-۲۷۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۵۰ - ۵۳]

← رسالة البرهان ⟵ البرهان فی کیفیة تسطیح الکری

● **رسالة البرهان** / ریاضیات / عربی

r.-ul burhān

مقاله اول از رسالة البرهان است در بیان اوسعیت شکل مستدیر و مؤلف آن معلوم نیست.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۳۳

آغاز: بسمله، هذه مقالة الاولی فی بیان اوسع الاشکال شکل المستدیر فنقول کل اشکال المتساویة الاضلاع؛ **انجام:** تمت المقالة الاولی من تسطیح بسیط الکرة و هی رسالة البرهان

خط: نستعلیق، کا: حسین موسوی دزفولی همدانی مسکن، تا: ۱۴ شعبان ۱۲۸۷ق؛ مباحث این مقاله با عبارت: «اقول، برهان، فاقول، مثال» آغاز می‌شود و کاتب آن را از روی نسخه‌ای که به خط قاضی زاده رومی (صلاح الدین موسی) (-۸۴۵ق) بوده نوشته، در صفحه هشتم حاشیه‌ای است به خط و امضای محمد علی القاینی؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۸گ، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳/۷×۲۰/۲سم [ف: ۸ - ۱۵۸]

← الرسالة البرهانیة ⟵ علم الواجب

● **الرسالة البسیطة فی نفس الانسانیة** / فلسفه / عربی

ar-r.-ul basīṭa fī nafs-il insānīyya

قمی، اسدالله، ق۱۴ قمری

qomī, asad-ol-lāh (- 20c)

مشتمل بر چند «مقام» و «خاتمه»: مقام اول در ماء شارحه اسمیه است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۷۸۱

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی جعل النفس الانسانیة مجردة لتکون دلیلا علی تجرده؛ **انجام:** مثلا حرکت منشاء حرارت بدن است لکن خودش متصف باین کیفیت نیست.

ان التصورات للامور ×× تنشاء کحرار عن الحرور. انجامه:قد فرغت عن تصنیف الرسالة البسیطیة فی العشر الثانی من الربیع الاول و مضی من الهجرة المحمدیة ص ۱۳۴۴ من الاحقر اسد الله الحسینی سبط علامة القمی.

نسخه بسیار نادر؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۳۴۴ق؛ بر روی دو برگ اول صورت اجازه روایت حدیث از شیخ عبدالنبی نوری برای مؤلف (سید اسد الله قمی) در نیمه جمادی الثانی ۱۳۴۱؛ جلد: مقوایی، ۸۲گ، ۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵۱ - ۱۴۴]

● **رسالة بعض الافاضل الی علماء مدینة السلام** / فلسفه / عربی

r.-u ba‘ḍ-il afāḍil ilā ‘ulamā’-i madīnat-is salām

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981 - 1038)

نامه‌ای است که ابن سینا به دانشمندان بغداد نوشته است. استاد محمد تقی دانش پژوه در توصیف آن آورده: در فهرست نگارش‌های شیخ رئیس که ابن ابی اصیبعه در عیون الابناء فی طبقات الاطباء آورده است (در ج ۲ص۲۰س ۴-۶) دو رساله از شیخ بدین دو نام: «رسالة الی علماء بغداد یسألهم الانصاف بینه و بین رجل همدانی یدعی الحکمة» و «رساله‌ای صدیق یسأله الانصاف بینه و بین الهمدانی الذی یدعی الحکمة» آمده است و در نامه دانشوران (ج ۱ص۸-۸۲) در سرگذشت شیخ الرئیس این رساله یاد گردیده: «جواب مسائل علماء بغداد که سئوال کرده بودند از کسی که در همدان مدعی حکمت بود». پس پیدا شد که ابن سینا چنین نگارشی دارد گر چه در برخی نسخه‌ها این رساله چنین نامیده شده: «رسالة بعض الافاضل الی علماء مدینة السلام فی مقولات الشیخ» و گویا شیخ نخواسته است نشان دهد که این نگارش از اوست و از خود به نام «مردی از بخارا» در دیباچه یاد کرده است و در نامه دانشوران می‌نویسد که این رساله را شیخ در سپاهان نوشت. رساله دیگری هم در تاریخ حکماء قفطی (ص ۲۷۲) و بیهقی (ص ۱۸۸) و ابن ابی اصیبعه (ج ۲ ص ۱۹ س ۳۰) از شیخ دانسته شده بدین نام: «رسالة فی ان علم زید غیر علم عمر» و در این نسخه ما هم این عبارت آمده است: «انسانیة کانت فی خیال زید و اخری کانت فی خیال عمر» ولی بسیار دور است که این دو رساله یکی باشند زیرا مسئله علم خود در فلسفه و کلام طرح می‌شده و بر سر آن گفتگوها بوده است گرچه دو مبحث وجود و علم در مورد کلی طبیعی با یکدیگر بستگی دارند.

باری در دیباچه این رساله می‌گوید: «درود بر خواجگان دانشمند بغداد بدانید که مردی بخاری دانش را دوست داشته و آنچه می‌توانست در اندوختن آن کوشید تا این‌که گذارش به این شهرها افتاد و به پیروان شما برخورد و آنان وی را از دانشمندان به شمار آوردند و او از آنها چیزهایی می‌شنید که به گفته‌های استادانش مانند نبود تا اینکه به شهر همدان رسید. خواجه‌ای بزرگوار و نیکمرد و فرزانه و دانای همه دانش‌های فلسفی و دینی در آنجا بدید که دانسته‌های وی با دانش پیشینان همانند نبود و می‌گفت که آن را از شما فرا گرفته است و من گفتار او و سخن خودم را در خرده‌گیری‌ها که از او کرده‌ام برای شما فرستادم. وی می‌گوید که در جهان هستی یک «مردمی» جداگانه‌ای هست که گاهی بریخت این و گاهی به ساخت آن

درمی‌آید و خود به خود پایدار است و تنها ریخت‌ها و ساخت‌های آن دیگرگون می‌گردد.»
می‌دانیم که در این دفتر سخن از وجود کلی طبیعی می‌رود و خواجه همدانی همانا به رأی افلاطون رفته است و شیخ که مشائی پیرو ارسطو است می‌خواهد آن را نپذیرد و همدانی را نزد بغدادیان شرمنده سازد. اکنون ببینیم که خواجه همدانی کیست؟ می‌دانیم که شیخ در فصل ۱۲ مقاله ۱ فن ۱ منطق و فصل ۱ مقاله ۵ الهی شفا از بود کلی گفتگو کرده و در الهی شفا این شبهه و شک را به دسته‌ای از فیلسوف‌منشان بسته است و از آنها چنین تعبیر نمود: «طائفة ممن یتشحط فی التفلسف» ولی کسی را نام نبرد مگر اینکه دانشمند احمد بن زین العابدین عاملی شاگرد و داماد میر داماد (- میان ۱۰۵۴ و ۱۰۶۰) در حاشیه خود بر شفا در همین جا می‌گوید: «و فیه کنایة الی ابی القاسم الکرمانی». از سرگذشت کرمانی جز آنچه که در قفطی و ابن ابی اصیبعه آمده است این را هم در بیهقی (ص ۳۲) می‌نگریم که مردی دانشمند بوده و میان او و شیخ رئیس گفتگویی شده و کار به ستیزه و دشنام کشید و شیخ او را گفت که به منطق کم می‌پردازی و او به شیخ گفت تو هم فریب می‌خوری و هم فریب می‌دهی و این گفتگو را شیخ به وزیر امین ابی سعد همدانی نوشته است و روزی کرمانی به شیخ گفته است که حق روشن است و انصاف از میان نرفت چرا سخنان دیگران را خوار می‌داری تا گفته‌های خود را ثابت سازی.
باز در مباحثات شیخ می‌بینیم که یکی از پرسندگان همین کرمانی است و باز می‌بینیم ده پرسش است که همین کرمانی از شیخ کرده و پاسخ گرفت و در مجموعه آثار کیوان قزوینی در تهران به سال ۱۳۰۸ خورشیدی (ص ۱۶۲-۱۷۱) به چاپ رسید. نیز می‌دانیم که خرده‌گیری‌هایی که دانشمندان شیراز از «المختصر الاصغر فی المنطق» یا منطق نجات کرده‌اند نزد کرمانی فرستاده‌اند تا به شیخ برساند و پاسخ گیرد و در اینجا ابن ابی اصیبعه از گفته ابوعبید می‌نویسد که وی یا ابراهیم بن بابای دیلمی بوده و به علم تناظر (یا به گفته قفطی، علم باطن) می‌پرداخت. پس چنین به دست آمد که کرمانی با شیخ گفتگوها داشت و خرده‌گیری‌ها از وی می‌کرد و اگر سخن عاملی درست باشد همو است که این رأی را داشته و سخنان او در نزد شیخ شگفت‌انگیز می‌آمد و شیخ دانشمندان بغداد را از گفته‌های وی که با آراء دانشمندان ناسازگار بوده است آگاه ساخت. گرچه عاملی در این‌که او را ابوالقاسم کرمانی دانسته سندی نشان نداده ولی تا مدرک دیگری به دست نیاید سخن او ارزشی خواهد داشت.
اکنون باید دید که جنگ و ستیز این دو بر سر چیست؟ از این رساله پیداست که همه گفتگوهای شیخ و مرد همدانی درباره بود کلی طبیعی بر روی این نکته است که آیا می‌شود یک چیز در چند جا باشد و به چند گونه درآید؛ شیخ می‌گوید چنین چیزی نمی‌شود. پس از شیخ هم حاشیه‌نگاران و شارحان و دانشمندان دو دسته شدند: برخی مانند محقق خوانساری در حاشیه الهیات شفا، پیرزاده محمد رفیع شاگرد رجبعلی تبریزی در «المعارف الالهیه» و ابوالحسن تنکابنی در «البضاعة المزجیة» معتقدند که کلی می‌تواند در چند جای باشد؛ دسته دوم از جمله بهمنیار در «التحصیل»، ابن رشد اندلسی در کتاب «مابعدالطبیعه» و «تفسیر مابعدالطبیعه»، خواجه طوسی در «وجود واجب» و سبزواری در حاشیه الهیات شفا، کلی را موجود خارجی نمی‌دانند و روا نمی‌دارند که یک چیز در دو جا باشد یا دو صفت ناسازگار پذیرد. (محمد تقی دانش پژوه، با تلخیص)
آغاز: بعد بسمله سلام الله علی مشایخ العلم و الحکمة بمدینة السلام ... و بعد ان رجلا من من اهل بخارا احب الفلسفة و جهد فیها بمقدار ما اوتی من المقدور و لما عرضت له السفرة الی هذه البلاد لقی قوما ممن اخذ و اعنکم ...
انجام: صورة المسئلة التی جرت بین هذاالشیخ فی اثبات مذهب نفسه مقالة انفذت الی مدینة السلام فی یوم الجمعة و الحمد لواهب الفضل و العقل بلانهایة ...
چاپ: در فرهنگ ایران زمین، جلد اول، به کوشش یار شاطر، ۱۳۲۲ش؛ در رسائل، جلد اول (قم، انتشارات بیدار: ۱۴۰۰ق)
[دنا ۷۸۰/۵ (۸ نسخه)]

۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۴/۳۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق بی‌نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، تا: قرن ۱۱، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴گ (۲۰۸پ-۲۱۱پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸ - ۴۷]

۲. **تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۶**
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۳۰پ-۳۱پ)، ۲۴-۳۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: - ۱۴۴]

۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲/۱۰**
منسوب به ابن سیناست؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق؛ ۳گ (۵۱پ- ۵۳ر) [مختصر ف: - ۳۹۱]

۴. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۹۵/۴**
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس با این توضیح: در این نامه که به دانشمندان بغداد نوشته شده، اختلاف‌های فلسفی بین صاحب نامه و یکی از فلاسفه همدان که در همه چیز با فلاسفه دیگر اختلاف داشته، درباره عوارضی که بر وجود انسانی عارض شده بحث کرده و سؤال می‌کند که پس از مرگ چه می‌شوند؛ خط: نسخ، کا: میر محمد سلیمان بن میر معصوم حسینی، تا: رجب ۱۰۴۵ق، جا: اصفهان مدرسه ملا عبدالله؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۱ر-۱۴ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۸ - ۸۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۸۰/۶۱
آغاز: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مذهب، ۳گ (۱۲۷ر-۱۲۹ر)، ۲۱-۳۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸ - ۴۰۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،کا:محمد بن نعمت الطبسی،تا:۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۶ص (۱۶۴-۱۶۹)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۹۰]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۲۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴ص (۱۱۲-۱۱۵) [ف: ۵ - ۹]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۲/۶۰
بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲گ (۲۶۸ر-۲۶۹ر) [ف: ۵ - ۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی دو نسخه‌ای که در دو مجموعه شماره ۱۲۱۶ و ۲۹۱۲ مدرسه سپهسالار تهران هست رونویس شده و با هر دو برابر گردیده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۶ص، ۷ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۴۷]

● رسالة بکر / کیمیا / عربی

r.-un bakr

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱ - ۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866 - 926)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۱۶
آغاز: الحمدلله الواهب الفضایل لذوی عقول
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۲گ (۲۰۹پ-۲۱۰ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ - ۴۸۸]

← رساله بلند اختر ◁ داستان بلند اختر

● رسالة بنی ابی حمار / کلام و اعتقادات / عربی

r.-u banī abī ḥimār

سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری

sammūqī, 'alī ebn-e ahmad (- 11c)

رساله‌ای است در رد کسانی که قائلند صورت حاکم به صورت علی منتقل شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱۸/۴
آغاز: اعلموا معاشر الاخوان ان الصورة الظاهرة لعبادة الوجود کانت تظهر من حیث النظر الجسمانی
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۱؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۹گ (۶۷-۷۵) [عکسی ف: ۲ - ۳۷۸]

← رسالة بودشیر ◁ رسالة السر

● رساله بوذر جمهر / اخلاق

r.-ye-bvzar jomehr

بزرگمهر

bozorgmehr

همان سخنانی که برای نوشیروان گردآورده است.

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲۱
بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۴۳پ-۴۵ر)، قطع:ربعی [نشریه: ۷ - ۵۵۲]

● رساله به اصحابش / حدیث / عربی

r. be ashābaš

جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰ - ۱۴۸ قمری

ja'far ebn-e mohammad, emām-e šešom (700 - 766)

رساله‌ای که حضرت امام صادق علیه السلام به اصحابش نوشته و امر کرده که به آن عمل کنند.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۳۹/۵
آغاز: هذه رسالة ابی عبدالله علیه السلام المرویة فی الکافی قال قدس سره حدثنی علی بن ابراهیم ... انه کتب بهذه الرسالة
خط: نسخ، کا: علی محمد بن اسماعیل قره ضیاءالدینی، تا: ۱۲۸۵ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: - ۳۴۶]

← رساله بهائی ◁ نقطه اولی
← رساله به حضرت شامیان ◁ روحیه
← رسالة البهشتیة ◁ الحساب و الجبر و المقابلة
← رسالة البهشتیة ◁ الحساب
← رسالة البهشتیة ◁ استخراج و تعدیل نصف النهار

● رسالة بهیة / کیمیا / عربی

r.-un bahīyya

بستان، مصطفی بن پیرمحمد، ۹۰۴ - ۹۷۷ قمری

bostān, mostafā ebn-e pīrmohammad (1499 - 1570)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۷۲/۲
آغاز: بسمله حمداً لمن من بنیل المراد و بلغ المقصود فضلا ... قد اظهر الله تعالی سر الکاف الکامن فی خزینة اسرار ... علی ید الفقیر المحتاج ... بان یکتب رسالة بهیة مشتمله بنکات عجیبة و حکایات غریبة
خط: نسخ، کا: محمد موسوی مازندرانی ابن میر مصطفی، تا:

۱۲۵۴ق؛ کاغذ فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۲۶ و ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲ - ۳۳۶]

● **الرسالة البهیة** / کیمیا / عربی

ar-r.-ul bahīyya

مصطفی بن پیر محمد، - ۹۹۵

mostafā ebn-e pīr mohammad (- 995)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۷۹/۷

آغاز: بسمله، حمدا لمن نبیل المراد و بلغ المقصود مفضلا و زاد ثم صلاة و سلاما لمن؛ **انجام:** علی نار الهادیة فانه یتشمع و یصیر بالغا الی اشده و یتولد منه الوالد الرشید علی الوجه السعید فافهم اساس الکتاب بل هو فصل الخطاب و الله اعلم بالصواب تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق [رایانه]

● **الرسالة البهیة** / فقه / فارسی

ar-r.-ul bahīyya

زواره ای اصفهانی، حسین بن مرتضی، ق۱۳ قمری

zavvāre-ī esfahānī, hoseyn ebn-e morteza (- 19c)

تاریخ تالیف: ۲۱ صفر ۱۲۹۱ق

در وجوب تقلید مجتهد در عباداتی که انسان انجام می‌دهد در اثر گفتگویی با بهاء الملک که در راه مکه با مؤلف همسفر بوده و از بعضی عدم وجوب تقلید را نقل کرده این رساله نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۵/۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چون بعضی که ابهت و عظمت و نجابت و اصالت و برتری از جبین ایشان ظاهر؛ **انجام:** نسأل الله التوفیق للجد و الاجتهاد فی استنباط الاحکام و العمل فی العبادات بحق محمد و آله

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۵۳ر-۵۸پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۲۷۲]

● **الرسالة البهیة** / حدیث / عربی

ar-r.-ul bahīyya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۳۶/۶

آغاز: حدثنا ابوطالب الابی ایده الله ... قال حدثنا ابویوسف القاضی قال حدثنا ابوبکر المقری ... قال لما قبض نبی الله و ولی الناس ابابکر کنا ذات یوم علیها فی مسجد رسول الله؛ **انجام:** عن بن ابی طالب فلم یر احد

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالکریم مروزی، تا: ۱۲۳۶ق [ف: ۵ - ۲۵۰]

● **الرسالة البهیة المشتملة بنکات عجیبة و حکایات غریبة** / گوناگون / عربی

ar-r.-ul bahīyya al-muštamila bi-nukāt-in ‘ajība wa ḥikāyāt-in ġarība

قمری، محمد، ق۵ قمری

qomrī, mohammad (- 11c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۶/۴

آغاز: بعد بسمله و حمد ... و بعد فهذه الرسالة البهیة مشتملة بنکات عجیبة و حکایات غریبة عبقریة الالفاظ؛ **انجام:** فلا تعتبر بالظواهر و کن علی بصیرة من کلامی و کلامه و صلی الله علی سیدنا محمد و آله تمت الکتاب بعون الله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید و گل بهی، جلد: تیماج تریاکی [سنا: ف: ۲ - ۲۵]

● **الرسالة البهیة فی الصلوات الیومیة** / فقه / عربی

ar-r.-ul bahīyya fi-ṣ ṣalawāt-il yawmīyya

طریحی نجفی، حسام الدین، - ۱۰۹۶ قمری

torayhī najafī, hosām-od-dīn (- 1685)

کتاب مشتمل بر واجبات و مستحبات نماز است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۷۸۴

آغاز: بسمله. الحمدلله وحده و الصلاة علی من لا نبی بعده و علی آله الطیبین الطاهرین الذین اذهب الله عنهم الرجس بنص القرآن المبین؛ **انجام:** ثم ارفع رأسک و تشهد خفیفاً و سلم وانصرف.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با لفظ «منه»؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۰ - ۱۹۱]

← رساله بی الف در احوال پیامبر و امامان ⟵ عترت نبی

● **رسالة البیان = بیانات** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ol bayān = bayānāt

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

رساله‌ای کوتاه در معنی وجود و مراتب آن به صورت نظم و نثر که بر اساس مشرب مکتب نعمه اللهیه نگاشته شده است؛ با عناوین «بیان»: بیان در حقیقت محمدیه: قطب عالم سید هردو سرا مظهر ذات و صفات کبریا ... بیان وجود وعلم نور، بیان اقسام معدومات، بیان انسان کامل، بیان آتش عشق، بیان مراتب دل، بیان ابتدای وحی ... .

آغاز: حمد له، صلات، بیت: ابتدای سخن بنام یکی×× در دو

عالم یکی است نیست جز یکی
[فهرستواره منزوی ۳۸۷/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۵۰
نام کتاب به استناد فهرستواره ۳۸۷/۷ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۸گ (۳۰۱ر-۳۰۸ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۶/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** نعمت الله مرید حضرت اوست ×× شیخ عبدالله است او فافهم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۱ر-۲۸ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۶۸]

● **رسالة البیان الهادی الی حال المهدی (مختصر)** / تاریخ معصومین / فارسی

r.-ol bayān-el hādī elā hāl-el mahdī (mx.)

قاضی، سافر بن حسین

qāzī, sāfer ebn-e hoseyn

در نه «باب» و یک «خاتمه»: باب ۱. اثبات ائمه و وجود قایم علیه السلام ...؛ ۲. تاریخ ولادت و غیبت و کنیت و اسم و لقب و مدت خلافت ظاهری آن حضرت ...؛ ۳. تمثیل عمر وی علیه السلام ...؛ ۴. دلایل و علامات ائمه سیما صاحب الامر ...؛ ۵. معنی غیبت صاحب الامر ...؛ ۶. ظهور و علامات و تاریخ ظهور او علیه السلام و خروج سفیان و دجال ...؛ ۷. علامات قیامت و مدت خلافت قایم علیه السلام ... و بعد از نقل ۱۶ حدیث در باب هفتم بابی از کتاب ملا احمد نقل شده و سپس حکایت دجال ذکر گردیده و مابقی ابواب افتاده و ناقص است.
آغاز: این مختصر نوشته شد از رسالة البیان الهادی الی حال المهدی و مصنف او سافر بن حسین القاضی است و مشتمل است بر نه باب و یک خاتمه ... باب اول در اثبات ...
[فهرستواره منزوی ۱۵۸/۹]

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۸۰۴۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقول انا له الارض و من تنحی عن طریقی یسلم منه. مدینة النبی (ص) استقبله الملائکة فتنفع وجهه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۸۱]

● **رسالة البیبرسیة** / متفرقه / عربی

r.-ul biybarsīyya

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۹۸
آغاز: بسمله و به نستعین و هو حسبنا و نعم الوکیل ان ارید الاصلاح؛ **انجام:** ووکلت الامر الی الله المستعان
خط: نسخ، کا: غلام محی الدین، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

← رساله بیرکلی ⟵ وصیت
← رسالة بیون البرهمی ⟵ الاکسیر

● **رساله بی نقطه** / ادبیات / فارسی

r.-ye bī-noqta

رساله‌ای ادبی و کوتاه که به صورت هنری و با استفاده از کلمات بدون نقطه نگاشته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۴/۴
آغاز: صدر مصلح دروس مدرس کل رسل و مطلع صدر لمعه علوم گوهر کل؛ **انجام:** سواد کلام را در مصرع دوم در سر او ملهم اسرار کرد روح مرا کلک عطار مدار معلوم دارد.
بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۱۷۹-۱۸۳)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۶]

● **رساله پیرکیا** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye pīrkīyā

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری

nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393 - 1465)

چندین گفتار فارسی و عربی از وی یاد شده است و دانسته نشد این کدامین آنها است.
[دنا ۷۸۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۸۷/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۵۷۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۷۹]

● **رساله پیریه** / ادبیات / فارسی

r.-ye pīrīya

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۲۳
آغاز: رساله پیریه - ای سالک راه حق تو را هر گاه این درد دین و محبت پیدا شود که بجبهم و یحبونه؛ **انجام:** یگانه شود در راه احد یکتا باش یار احمد شود مولای خداوند عزیز
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد جعفر، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **الرسالة التبوکیة** / تفسیر / عربی

ar-r.-ut tabūkīya

ابن قیم جوزیه، محمد بن ابی بکر، ۶۹۱ – ۷۵۱ ؟ قمری

ebn-e qayyem-e jawzīye, mohammad ebn-e abī-bakr (1293 - 1351)

در تفسیر آیه «و تعاونوا علی البر و التقوی».

چاپ: با تصحیح سلیم بن عید الهلالی السلفی در ۱۴۱۹ق، مکة المکرمة، ۱۳۴۷ق؛ قاهره، محقق: سید ابراهیم، دار الحدیث، ۵۲ص، ۱۹۹۱م

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۶/۲

آغاز: بسمله قال الشیخ محمد بن ابی بکر المعروف بابن القیم؛ **انجام:** فاذا اجتمعت فیه هذه الخصال الثلاثة ... آخر ما وجد من الرسالة ... و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ، کا: حمد بن محمد بن سلمان، تا: ۱۲۳۲ق؛ ۵۶ص (۷۳ – ۱۲۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۲ – ۷۶]

← رساله تجوید ⟵ رساله قرائت

● **رسالة تحتوی احد و عشرین حدیثا** / حدیث / عربی

r.-un taḥtawī aḥada wa ʻišrīna ḥadīṯā

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ – ۶۳۸ قمری

ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166 - 1241)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۷۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: – ۱۴۶۴]

← رساله تسبیح ⟵ تسبیح

● **رسالة تسع و خمسین فی الماء الحی = نامه پنجاه و نه درباره آب زنده** / کیمیا / عربی

r.-u tisʻa wa xamsīn fi-l mā'-il-ḥayy = nāme-ye panjāh-o-noh darbare-ye āb-e- zende

زسیموس حکیم، ق۴ میلادی

zosīmūs-e hakīm (- 4c)

زسیموس حکیم دارای کتابی است به نام المفاتیح فی الصنعة که مجموعه‌ای است متشکل از تعدادی از کتب و رسائل که به صورت رساله اول، دوم، سوم و ... نگاشته شده است و به هفتاد رساله (سبعین رسالة) نیز معروف است (نک ابن ندیم، الفهرست، المقالة العاشرة). بعید نیست که اثر حاضر رساله پنجاه و نهم از این کتاب باشد.

[دنا ۷۸۱/۵؛ سزگین ۴: ۷۵]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۰/۳۲

آغاز: قال سمیت هذه الابواب الکباریت لأنه إنما یکون السر النفیس منها

آغاز نسخه به استناد سزگین (۴: ۷۵) افزوده شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ – ۱۰۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۹۵/۶

آغاز: قال الحکیم سمیت هذه الابواب الکباریت

با عنوان باب و «تفسیر کتاب الرابع» (نام کتاب با استناد به سزگین (۴: ۷۵) تعیین شد)؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد جعفر استرابادی، تا: ۱۳۱۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۱۵ – ۴۲۳۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۱/۵

آغاز: بسمله. رسالة تسعة و خمسین فی ماء الحی لزوسم من الخاصة. سالتنی عن الماء الحی ایتها المرأة؛ **انجام:** و اعلمی انی اقمتک علی الطریق المستقیم فاشکری فان فهمت فقد ظفرت. و السلام

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۹ر–۲۱ر) [ف: ۴ – ۹۸۵]

● **رساله تسویه (ترجمه)** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye tasvīye (t.)

در متن از فص یوسفی فصوص نقل شده است و رساله‌ای عرفانی در توحیدست.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۴۰/۳

آغاز: ادعیه ثنا راجع اند به سوی حق غیور ... بدان که فقیر به مسئله بعضی اخوان با صفا ... مکه در حل عبارت عربی محتاج بودند به سوی ترجمه فارسی خود را در قید آورد که رساله تسویه را ترجمه فارسی بنویسد ... الحمد لمن وجد بکل ما وجد و سجد بکل ما سجد، یعنی ثنای لسانی محبت و اخلاص جنانی؛ **انجام:** ... بل قالوا آمنا، و این مباحث طالب علمانه است و چندان به کشف و مکاشفه تعلق ندارد ... پس ازین مضایقه و مناظره نکنیم.ها انتمها اولائه حاجتم ... و انتم لاتعلمون.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۲/۵سم [ف: ۷ – ۱۵۹]

● **رسالة التشریف = تقریر الاستعارة = حاشیة علی شرح العصام الاستعارة للیثی** / ادبیات / ترکی و عربی

r.-ut tašrīf = taqrīr-ul istiʻāra = ḥāšīyat-un ʻalā š.-il ʻiṣām-il istiʻāra li-layṯī

کوزی بیوک زاده، ابراهیم بن محمد، – ۱۲۵۳ قمری

kūzī bīyūk-zāde, ebrāhīm ebn-e mohammad (- 1838)

وابسته به: شرح رسالة الاستعارة؛ عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد (۸۷۳–۹۵۱)

تقریر، ترجمه و حاشیه‌ای با عنوان «قوله، قوله» بر شرح عصام الدین ابراهیم بن محمد بن عربشاه اسفراینی سمرقندی مشهور به «ابن عربشاه» بر رساله «فرائد الفوائد» تألیف ابوالقاسم ابراهیم بن محمد لیثی سرقندی در بلاغت (بیان) و استعارات و اقسام آن است. این رساله، به نظر می‌رسد از نسخ نادر الوجود باشد، چنان‌که بر پایه تفحص، تنها دو نسخه دستنویس دیگر از این رساله در ترکیه، یکی در کتابخانه وزارت دیانت در آنکارا و دیگری در کتابخانه راشد افندی در قیصری موجود است.
چاپ: استانبول، ۱۳۲۶ قمری، سنگی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۴/۳ کر

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی نبیه و آله أجمعین و بعد فأقول لان فی جملة و الصلوة علی خیر البریة اعتراضاً منشاؤه کون الواو عاطفة و مورد عطف هذه الجملة علی الجملة السابقة ... اما الجواب من هذا الاعتراض ... و اعلم أن الإبهام ینقسم إلی قسمین ... قول الشارح و لایخفی أن المعانی ... قوله علی وجه نطق به کتب المتقدمین فیه استعارة ... ناطقین تشبیه اولندی نده ایصالده و افاده معناده ... قول الشارح نطقت الحال؛ **انجام:** تعبیر الاستعارة فی لام التعلیل فی قوله تعالی فالتقطه آل فرعون لیکون لهم عدواً و حزناً فعلندن مطلوب اولمیان شیء ... لام تعلیل ذکر اولندی التفاتدن مطلوب اولمیان حزن عداوتک التفات اوزرینه ترتب مفهوم مراد اولندی استعاره تبعیه اولدی؛ تمت بعون الله الملک الوهاب

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی سفید و نخودی، ۱۱گ (۶۲پ-۷۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۶سم [ف: ۴۰/۲ - ۵۰]

← رسالة التشکیک ⟵ شرح حدیث الفرجة
← رسالة التصورات و التصدیقات ⟵ تصور و تصدیق
← رساله تشکیک در ماهیت ⟵ شرح حدیث الفرجة
← رساله تشکیک در ماهیت ⟵ التشکیک (رسالة فی تحقیق مسألة ...)
← رساله تشکیکیه ⟵ التشکیک
← رساله تطبیقیه ⟵ التطبیقیة

● **رسالت تعریب** / لغت / عربی

r.-u-ta‘rīb

منشی، محمد بن بدر الدین، - ۱۰۰۱ قمری

monšī, mohammad ebn-e badr-od-dīn (- 1593)

نویسنده می‌گوید چون در کتب لغت تصفح کردم دیدم بین لغات عربی اصیل از لغات اعجمی فرقی گذارده نشده است لذا برای رفع التباس و فوائد اقتباس بر آن شدم که بر ترتیب صحیح بین آنها فرق گذارم تا اهل تحقیق را نافع آید. او سپس یک یک لغات را بر می‌شمارد و اصل آنها را نشان می‌دهد. متأسفانه رساله بیش از آنکه چند صفحه از آن نوشته شده باشد به پایان می‌رود.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۶/۵

آغاز: بسمله، زدنعما جدت بهایا کریم حامدا لمن علم آدم الاسماء و عد اختلاف؛ **انجام:** الا سفست هی الرطبه معرب سپست ... قال الجوالقی.

بی‌کا،بی‌تا،جا:تهران؛کاغذ:فرنگی،جلد:ابره کاغذی نخودی، ۳ص (۲۲۵-۲۲۷)، ۲۳ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۲۸۸]

● **رساله تعفیریه** / فقه / فارسی

r.-ye ta‘fīrīye

صدرالاسلام، علی اکبر بن محمد، ۱۲۷۰؟-۱۳۲۵قمری

sadr-ol-eslām, ‘alī akbar ebn-e mohammad (1854 - 1907)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۱۳۷/۲

آغاز: بعد الحمد له و البسمله ... بعدها این اوقات مسموع شد که در میان بعضی از اعلام اختلاف افتاده که آیا بوسیدن و سجده نمودن با عتاب عتبات عرش درجات ائمه اطهار ... جائز است یا نه؛ **انجام:** و این قسم فعل از تخضع که لغة او را سجده و بعبارة اخری خضوع می‌نامند بسته به نیت ساجد است. هر کرا در وجود آوردم ×× از برای سجود آوردم تمت ... جمعه ۱۴ جمادی الاول سنه ۱۳۱۱ از روی خط مؤلف و فقه الله نوشته شد.

خط:نسخ خوش،بی‌کا،تا:۱۳۱۱ق؛ از روی نسخه مؤلف به روزگار او کتابت شده؛ اندازه: ۱۷×۲۲سم [رشت و همدان: ف: ۱۵۸۷]

● **رساله تعلیم ذکر** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye ta‘līm-e zekr

منقول از قول حسن عطار

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۹۵/۴

آغاز: بسمله، تعلیم ذکر منقولیست از حضرت الاولیا و الخیار المشتهر بحسن العطار؛ **انجام:** چنانکه حضرت حق جل و جلاله میفرماید که فاکهة مقطوعته تمت الرسالة

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۴۷/۱ - ۲۲۱]

← رساله تغییرات ⟵ اکمال الاصلاح (ترجمه)
← رسالة التکلیف ⟵ التکلیفیة

● **الرسالة التمرینیة** / منطق / عربی

ar-r.-ut tamrīnīya

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، - ۱۳۱۰ قمری

qarāče-dāqī, mohammad ʻalī ebn-e ahmad (- 1893)

دارای یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه» است.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۹۲

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانسان، علمه البیان و میز نوعه بالمنطق الفصیح؛ **انجام:** وسمیته بعد اتمامه و ابرامه برسالة التمرین و وجه المناسبة واضح لمن امعن النظر فیها من المشتغلین و الحمد لله رب العالمین ... الطاهرین.

خط: نستعلیق، کا: بابا فرزند حاجی محمد کریم بهربکی قراچه داغی، تا: ۱۳۰۵ق؛ کتاب تبیان التقویم چاپی تالیف عبدالعلی بن احمد جاوجانی ضمیمه این نسخه است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۸۸ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۱۷]

● **رساله تنبیه و تعلیم** / فلسفه / فارسی

r.-ye tanbīh va taʻlīm

رساله‌ای است کوتاه در آفرینش جهان و تعیین عرش و افلاک و منازل سماوی، با عناوین «تنبیه و تعلیم»: ... خامس در تعیین عرش؛ سادس در معرفت قدمین؛ سابع در معرفت ایجاد فلک اطلس و بروج و دور ایشان؛ ثامن در ایجاد فلک منازل؛ و در متن، صور و دوایری در توضیح متن آمده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۴۶

آغاز: و او را ظهور نیست الا باجسام و وجود او بعد از قلم و لوح و طبیعت بود و بوساطت ایشان لاجرم؛ **انجام:** و صورت دایره کلیه جامعه اینست که نمودیم و الله اعلم.

نسخه حاضر از تنبیه و تعلیم پنجم تا آخر رساله را داراست؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن رفیع الدین (فناری)، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۰۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۲ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۶×۱۹/۵سم [ف: ۴۵ - ۳۵]

● **رسالة تنکلوشا** / کیمیا / عربی

r.-u tanaklūšā

قراگوزلو، محمد ابراهیم بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

aarāgūzlū, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad hasan (- 19c)

رساله تنکلوشا پانزده کتاب است: کنوز سبعه در هفت کنز هر یک چند فصل، انوار در هفت نور هر یک چند فصل، مصابیح انوار سبعه در هفت مصباح نور، مفاتیح اسرار سبعه در هفت مفتاح سر، اسرار سبعه کامله در هفت سر، عمل لوح بلور که یک عمل است، عمر کمرزر که یک عمل است، عمل طوق ذهب در سه فصل، مفتاح کنز المواقیت که یک عمل است، مفتاح کنزاللآلی که یک عمل است، کنز اللآلی در سه کنز، کنز الیواقیب در چهار کنز، گنج گهر در دو فصل، گهر گنج در شش فصل، مفاتیح کنوز سبعه در هفت مفتاح کنز.

آغاز: رساله تنکلوشا الکبیر البابلی قدس سره الحمد الله الذی تفرد بالکمال فکل کامل سواء منقوس ... اما بعد چنین گوید ... محمد ابراهیم ابن محمد حسن قراگوزلو.

انجام: و کشف کند و ما عمل بها الا و یعلم بصحة ذلک کلها و ما وضعتها فی الا کاسیر عنها محمرا او مبیضا یوب الی ذلک کلها مجربا کاملا و الله الموفق و المستعان و الیه یرجع الامر کلها و علیه التکلان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۹۶/۴

آغاز: رساله تنکلوشا الکبیر البابلی قدس سره الحمد الله الذی تفرد بالکمال فکل کامل سواء منقوس ... اما بعد چنین گوید ... محمد ابراهیم ابن محمد حسن قراگوزلو؛ **انجام:** و کشف کند و ما عمل بها الا و یعلم بصحة ذلک کلها و ما وضعتها فی الا کاسیر عنها محمرا او مبیضا یوب الی ذلک کلها مجربا کاملا و الله الموفق و المستعان و الیه یرجع الامر کلها و علیه التکلان تمت الکتاب فی التاریخ ۱۲۶۹ و کان هذا العمل من ملحقات رسالة الحکیم تنکلوشاه الکبیر قدس سره.

خط: نسخ، کا: احمد بن حاج عبدالقادر تبریزی، تا: ۱۲۶۶ق، جا: همدان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳گ (۱۲۴پ-۱۸۶ر)، ۱۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۰۷۵]

← الرسالة التوبلیة ≻ لوامع الوسائل فی اجوبة جوامع المسائل
← رسالة التوحید ≻ خلاصة التوحید

● **رسالة التوحید** / کلام و اعتقادات / عربی

r.-ut tawḥīd

جنید، احمد، قرن ۱۰ قمری

jonayd, ahmad (16c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۱۵/۱

بی کا،تا:رمضان ۹۵۸ق،در عصر مؤلف[میراث شهاب: س۸ش۴- ۵۵]

← الرسالة التوحیدیة ≻ التوحید

● **رساله توحیدیه** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye towhīdīye

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۹۵/۳

آغاز: الحمد لله الذی تنزهت احدیة ذاته عن شایبة الاعداد و الابعاد؛ **انجام:** گستاخی و جسارت و طول عبارت بذیل عاطفت

مرجوست و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین و صلوات الله و سلامه علی سید المرسلین و آله و اصحابه اجمعین. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب. تم تم تم
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱/۴۷ - ۲۲۰]

● **رساله تولدیه حضرت مهدی (ع)** / تاریخ معصومین
r.-ye tavallodīyye-ye hazrat-e mahdī
جعفری طیار، عبدالحسین
ja'farī tayyār, 'abd-ol-hoseyn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۶۲/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۱۵]

● **رساله ثالث** / شعر / فارسی
r.-ye sāles
خواجوی کرمانی، محمود بن علی، ۶۸۹ - ۷۵۳ قمری
xājū-ye kermānī, mahmūd ebn-e 'alī (1291 - 1353)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۳۳۶/۱۰
خط: نستعلیق، کا: خلیفه صفرشاه، تا: ۹۲۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش تیماج، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۳- ۴۷۴]

● **رساله ثالثه** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye sālese

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۴/۴-ف
نسخه اصل: بادلیان E48 (ش ۲۶۹). از رسائل نقشبندیه؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن مصطفی بن محمد، تا: آغاز شعبان ۱۲۲۴ق؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۹]

← الرسالة الثالثة فی الصنعة الالهیة ⟵ الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الثالثة)

● **رساله ثانیه** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye sānīya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۴/۳-ف
نسخه اصل: بادلیان E48 (ش ۲۶۹). از رسائل نقشبندیه؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن مصطفی بن محمد، تا: آغاز شعبان ۱۲۲۴ق؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۹]

← الرسالة الثانیة الی ابن فقیه ⟵ الرسالة الی ابن الفقیه الثانیة
← رسالة الثانیة فی بیان الزیبق الغربی ⟵ الزیبق الغربی
← رساله ثلاثه اول ⟵ کلیات سعدی

● **الرسالة الثلجیة** / عربی
ar-r.-uṯ ṯaljīyya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۳۳/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ [ف: ۷ - ۳۳]

● **رسالة جابر بن حیان** / کیمیا / عربی
r.-u jābir ibn-i ḥayyān
جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)
رساله مختصری است در چگونگی ساختن برخی از رنگ‌ها، مؤلف هنگامی که نزد فضل بن یحیی بوده مردی از خراسان نامه‌ای از عباس (؟) آورده که در آن طریقه ساخت رنگ‌ها ذکر شده بود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۴۳/۱
آغاز: قال جابر انی کنت حاضرا عند الفضل بن یحیی فجاءه رجل من خراسان بکتاب العباس فوصف له هذه الطریقة فاعطاه فیها عشرة الاف دینار
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۸۶؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: سه‌شنبه ۱۰ شوال ۱۳۴۱ق؛ از روی نسخه اصل در دار الکتب المصریه به شماره ۱۴؛ ۱۰ص (۲-۱۱) [عکسی ف: ۶ - ۶۶]

← رسالة جالینوس فی النبض الی طوثرون ⟵ النبض الصغیر

● **رسالة جاماسب الحکیم** / اخلاق / عربی
r.-u jāmāsb-il ḥakīm
جاماسب بن لهراسب، ق۳ میلادی
jāmāsb farzand-e lahrāsb (- 3c)
رساله‌ای است که گویند جاماسب حکیم برای اردشیر پادشاه ایرانی نگاشته و در آن پندها و اندرزها می‌آورد که به کار پادشاهان آید و در ملک داری و رعیت پروری مفید باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۳۰۰/۴
آغاز: اعلم انی اسألک الصدق قولا و فعلا و تمام النعماء و التبرک، اعلم أیها الملک المؤید بالخیرات انک لست ببالغ شیئاً مما تطلبه من العلم و العمل؛ **انجام:** و قلت ما لم یختبر علیه أحد و أخاف أن اکون ملعوناً عند الحکماء

خط: نستعلیق، کا: محمد رفیع قراکوزلو، تا: جمادی الاول ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۷۳پ–۱۷۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۲۶۸]

● **رساله جاماسب حکیم به اردشیر پادشاه** / کیمیا / عربی
r.-ye jāmāsb-e hakīm be ardešīr-e pādešāh
جاماسب بن لهراسب، ق۳ میلادی
jāmāsb farzand-e lahrāsb (- 3c)
رساله مختصری است در کیمیا که گویند اصل آن تألیف جاماسب حکیم است که برای اردشیر بن بهمن ملک نگاشت.
آغاز: البسملة ... هذه رسالة جاماسب الحکیم الی اردشیر الملک ابن بهمی الملک. قال: من الضعیف المسکین ابن المساکین جاماسب الذی اختص بالفطنة و العطیة وفق العلوم الکریمة الغامضة و رتقها من الآیات و الامثال، و ذلک بتأیید الله عزوجل..
انجام: و لقد بنیت العمل تاما وقلت فیه قولا مالم یقل احد قبلی و لم یجتری علیه ابدا قط. و قد اخاف ایها الملک ان اکون ملعونا عند اهل الحکمة و السلام. تمت الرسالة بحمدالله و عونه

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۸۶/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذایبا غایصا لایحترق و لایحرق
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه ابری، ۳ص، ۲۰ سطر [ف: ۵ – ۳۳۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۳
آغاز: بسمله، من جاماس الحکیم الی اردشیر الملک المتوج؛ **انجام:** و الحمد لله وحده و صلواته علی نبیه محمد و آله الطاهرین و حسبنا الله و نعم الوکیل.
کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی،۲۵سطر(۸×۱۵/۵)،اندازه:۱۶×۲۳/۵سم[ف: ۱۰–۴۶۹]

۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۳۴/۳
آغاز: اللهم انی أسألک الصدق قولاً و فعلاً و تمام النعماء و تمام الشکر اعلم ایها الملک المؤید بالخیرات اندلست بالغ شیئاً مما تطلبه من العلم و العمل الذی جعله الله تعالی سراً الحکماء من مفاتیح الخزاین؛ **انجام:** و قد شرحت لک أیها الملک عمل الحکماء تاماً و فککت ما لم یخبر علیه أحد و أخاف أن أکون ملعوناً عند الحکماء و لله الحمد قد تمت الرسالة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ صفر ۱۲۸۳ق؛ ۱۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱ – ۲۶۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۱۵/۱۷
آغاز: اللهم انی اسألک الصدق قولا و فعلا و تمام النعما و تمام الشکر اعلم ایها الملک المؤید بالخیرات انک لست تبالغ شیئاً؛ **انجام:** و الله ولی الرحمة و یسهل الخیر و هو الجواد المنان و الحمدلله رب العالمین.
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای؛ ۴گ (۷۱ر–۷۴پ) [ف: ۳۶ – ۳۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۲۸
آغاز: بسمله، من جاماسب الحکیم الی اردشیر الملک المتوج بالحکمة ... اعلم ایها الملک المؤید بالخیرات
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۲۶۹ر–۲۷۲پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۴۸۹]

● **رساله جاماسب حکیم به اردشیر پادشاه** / کیمیا / فارسی
r.-ye jāmāsb-e hakīm be ardešīr pādešāh
جاماسب بن لهراسب، ق۳ میلادی
jāmāsb farzand-e lahrāsb (- 3c)
با عناوین «اعلم» در علوم غریبه و کیمیا.
[دنا ۷۸۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۹۶۸/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۸۰/۱۰
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد از جاماسب حکیم ره به سوی اردشیر پادشاهی که تاج حکمت داشته، خداوندا به درستی که سؤال می‌کنم تو را راستی در قول و فعل در تمام نعمت؛ **انجام:** و می‌ترسم از ملعون بودن در نزد حکماء و الله تعالی رحیم است و ولی رحیم ست
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالحسن اخوی، تا: جمعه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۶۵ر–۶۹پ)، ۱۶ سطر محشی، اندازه: ۱۶/۳×۲۰/۸سم[ف:۶–۳۵۰]

← رساله جامعه ≻ مدارج کمال
← رساله جامعه ≻ مدارج الکمال الی معارج الوصال

● **الرسالة الجامعة = خلاصة رسائل اخوان الصفا** / فلسفه / عربی
ar-r.-ul jāmi‘a = xulāṣat-u rasā’il-i ixwān-iṣ ṣafā
مجریطی، مسلمة بن احمد، ۳۳۸ – ۳۹۸ قمری
majrītī, moslemat ebn-e ahmad (950 - 1008)
وابسته به: رسائل اخوان الصفاء و خلان الوفاء
افاضات استاد عبدالحسین حائری در توصیف آن: در مقدمه رسائل اخوان الصفا و نیز در جای‌های بسیاری از متن رسائل، اخوان الصفا از «الرسالة الجامعه» یاد کرده و نوید داده‌اند که کلید رازهای مگو و اسرار نهانی خود را که در ۵۱ رساله بازگو نکرده و به رعایت سطح فکر عامه از تصریح بدان خودداری ورزیده‌اند، در رساله جامعه به دست خواهند داد. در فهرست تفصیلی که در آغاز رسائل است از «الرسالة الجامعه» چنین یاد شده: «و تلیها الرسالة الجامعه لما فی هذه الرسائل المتقدمه کلها المشتملة علی حقائقها باسرها». سپس در وصف آن گفته‌اند: مقصود از رساله جامعه آن است که حقایقی که در این رسائل

بدانها اشارتی رفته است به طور کامل و با ذکر دلایل یقینی و اقناعی روشن گردد و تنها کسی به دریافت مطالب جامعه توفیق خواهد یافت که بر این ۵۲ رساله احاطه کامل یابد و یا کتاب‌هایی مشابه آنها را فرا گیرد زیرا این رسائل همچون مدخل و مقدمه و یا خود نمونه‌ای است از مطالب جامعه و مشکلات جامعه جز با احاطه کامل بر این رسائل حل نگردد. رساله جامعه غرض اصلی و نهایت مقصود ماست هنگامی که طالب علم با فراگرفتن یکایک رساله‌ها با حکمت انس تام حاصل کرد و معانی حکمی در فکر او پای گرفت و نیک استوار گردید و برای تحصیل مراتب عالیه یقین و بصیرت آمادگی یافت، سزاوار این خواهد بود که رسالة الجامعه را که نهایت مراد و سعادت معاش و معاد است مطالعه کند و از زندگی جاویدان برخوردار گردد. در آغاز رساله ۹ از رسائل ناموسیه شرعیه آمده: ما در هریک از رساله‌های خود فصلی شامل مغز و خلاصه و زبده مطالب آن رساله یاد کردیم که درک آن موجب سعادت جاویدان است و تمام مطالب این پنجاه و یک رساله را در رساله‌ای جداگانه که آن را «جامعه» نام داده‌ایم خلاصه ساخته‌ایم. در «جامعه» تا آنجا که امکان دارد خلاصه و تمام سخنان خود را ضبط می‌کنیم اما توصیه می‌کنیم که رساله الجامعه را پس از فراگرفتن این ۵۱ رساله بخوانند، زیرا در این صورت است که مشکلات این رسائل حل خواهد گشت.

در رسالة الاخلاق و برخی دیگر از رساله‌ها نیز سخن از جامعه و الرسالة الجامعه گفته‌اند و بهر حال هیچ‌گاه در این نکته تردید نبوده که رسائل اخوان الصفا دارای ذیل و متممی است که همه مطالب رسائل را به‌طور خلاصه داراست و نام آن «جامعه» یا «الرسالة الجامعه» است و تفاوت این با آن رسائل آن است که اخوان الصفا در «جامعه» پرده از اسرار خود برداشته و بی‌پرده سخن گفته‌اند، و نیز برای برخی از مطالبی که در «رسائل» خود به صورت خطابی و اقناعی گفته و توضیح و استدلالی نیاورده‌اند، در «جامعه» برهان و توضیح یاد شده. اما متأسفانه در هیچ یک از نسخ رسائل، رسالة الجامعه ضمیمه نشده و در کتب تراجم و فهرست نسخه‌ای بدین نام یاد نشده و ماهیت و مسلک اخوان الصفا همچنان در استتار باقی بود و اهل تحقیق همان‌گونه که درباره مؤلف یا مؤلفان رسائل اخوان الصفا نظرهای مختلف داده‌اند درباره مسلک و هدف و حقیقت منظور آنان نیز عقاید گوناگون ابراز داشته‌اند از آن رو که از وجود رسالة الجامعه آگاه نبوده‌اند و به عبارت دیگر آن را نشناخته بوده‌اند تا آنجا که دکتر طه حسین در مقدمه رسائل چاپ قاهره مصحح زرکلی می‌گوید: رسالة الجامعه که غاية الغايات و هدف غائی این جمعیت است به دست ما نرسیده و اگر به دست ما می‌رسید ما اکنون از حقیقت جمعیت اخوان الصفا و هدف‌ها و روش‌های آنان آگاه بودیم. بنابراین به طور مسلم با اینکه نسخ رسالة الجامعه در دست بوده، تا عصر حاضر ناشناخته ماند. نگارنده فهرستی مقدم بر کشف الظنون ندیده است که از این کتاب یاد کند. حاجی خلیفه در کشف الظنون این کتاب را تألیف مجریطی (مسلمه بن احمد مکنی به ابوالقاسم) و موسوم به رسائل اخوان الصفا دانسته و می‌گوید: «مجریطی آن را شبیه به رسائل اخوان الصفا پرداخته». پس از حاجی خلیفه نیز این کتاب همچنان ناشناخته ماند و در فهرست‌ها هر جا نسخه‌ای از آن معرفی گردیده به نام رسائل اخوان الصفا و تألیف مجریطی آمده است تا آنجا که جرجی زیدان در تاریخ آداب اللغه (ج ۲ ص ۳۴۳) درباره این کتاب چنین گفت: «اخوان الصفا رسائل خود را در تطبیق شریعت با فلسفه نگاشته‌اند و مجریطی در این کتاب خود کوشیده است فلسفه را با شریعت سازگار سازد». ادوارد براون در فهرست کتب اسلامی کتابخانه کمبریج آن را جزئی از رسائل اخوان الصفا دانسته اما گویا کاملاً آن را نشناخته، زیرا به نام رسائل اخوان الصفا آورده و از رسالة الجامعه ذکری نکرده. جمیل صلیبا این کتاب را به نام رسالة الجامعه از مجریطی چاپ کرده و در مقدمه‌اش در این باره تردید کرده و به احتمال آن را همان «جامعه» اخوان الصفا دانسته و برای تأیید این احتمال قرائنی یاد کرده که قطعیت و صراحت ندارند. اما مطالعه کتاب، مسلم می‌دارد این همان «رساله الجامعه» است که در رسائل اخوان الصفا نوید آن داده شده که رازهای خود را در آن فاش سازند و حقائق را بی‌پرده گویند. در بیشتر صفحات کتاب از «۵۲ رساله که در فلسفه و ریاضیات و علوم متداول نوشته و به‌منزله مقدمه برای این «رسالة الجامعه» قرار داده‌اند» یاد شده و مقایسه یکایک رساله‌های جامعه با رسائل اخوان الصفا صریحاً نشان می‌دهد که این جامعه دنباله آن رسائل و متمم و مفتاح آنها است. در رساله ۴ از قسم اول آمده: «و اما العلوم المتقنه المحكمه التى هى موضوعات حقائق موجبات الحكمة الالهيه التى تكلم بها و اعتمد عليها الحكماء الالهيون فانا نريدان نذكر فى هذه الرسالة منها طر من فامعانيها على طريق الاشارة باوضح الدلالة و العبارة مما تقدم القول فيه فى رسائلنا المؤلفه و كتبنا المصنفه لما قد منافيه من الشرط لهذه الرسالة انها المفتاح لما انغلق و الفتق لما ارتتق و اعلمنا لك ما لابد لك منه و لا غنالك عنه و لا يسعك جهله». در جای دیگر از جامعه آمده: «در رساله‌های پیشین با اشارت و رمز سخن گفتیم و یاد کردیم که آنها مقدمات اند مطالبی را که در این رساله قصد بیان داریم. این رساله به‌منزلت غرض و هدف است. آنچه در آن رسائل بالقوه بود در این رساله بالفعل است و از آن رو که تمامیت هر چیز به خروج از «قوت» به «فعل» است، گفتیم که این رساله که رسالة البراهين است، صورت تمام و کمال و خاتمه است و هم چنانکه خاتم در پایان جای دارد، صورت تمام و فعلیت نیز در نهایت و آخر است». «این فن در رسائل نیز آمده اما چون شرط کرده‌ایم که در آنچه رسائل پنهان داشته‌ایم در این رساله بیان داریم، اکنون در این باره به تفصیل سخن گوئیم، زیرا این رساله جامع

همه مقاصد است» (رساله ۹ بخش اول). «این رساله منتهای سخن و جامع اغراض و مقاصد همه آن رسائل است زیرا این رساله خاتمه است و رسائل پیشین یاد آوریهاییست برای بیدار ساختن».. در رساله ۲ از بخش ۱ فصلی ویژه بیان تسمیه رسالة الجامعه گردیده: «فصل فی تسمیة الجامعه و لما سمینا هذه الرسالة جامعة وجب علینا ان نجمع فیها ما اخفینا فی غیرها من الرسائل المتقدمه بین یدیها و اودعنا فی کل رساله صنفناها فی معنی یختص بها من العلوم الشریفه ... و جعلنا فیها فصلا هو الغرض و المراد من الرساله کلها و هی مبنیه علیه و هو الاساس ... و نریدان نبین فی هذه الرساله واضح الدلاله ما اشرنا الیه من الاغراض المطلوبه ... لیکون هذه الرساله موازنه لما تقدم علیها و سبق بین یدیها من الرسائل». همان‌گونه که ملاحظه گردید در بیشتر صفحات نظیر این سخنان دیده می‌شود و به خصوص مقایسه بسیاری از رساله‌ها و فصول، روش اخوان الصفا و تفاوت هدف آنان را از این دو کتاب و سنجش به خوبی نمایان می‌سازد و به‌خصوص در رساله مسقط النطفه و رسالة الدعوة.

اخوان الصفا در رسالة الجامعه هر چند به صراحت از مذهب و عقاید اسماعیلیه یاد نکرده‌اند اما سعی کرده‌اند با اشارات و تعبیراتی نزدیک به صریح عقاید آنان را بیان دارند مثلا: از روساء سبعه یاد کرده‌اند و آدم را رئیس و رسول اول و محمد (ص) را رئیس و رسول ۶ شمرده و گفته‌اند هر رئیس به منزلت جسد است برای رئیس بعد. در ذیل رساله ۶ از بخش چهار (رسالة فی الناموس الالهی ...) درباره رسول ۶ چنین گفته‌اند: «رسول ششم فرزند صلبی مذکری نداشت که وارث مقام او گردد، مقام او از میان فرزندان دینی او به نخستین کسی رسید که به پذیرفتن دعوت او مبادرت ورزید. هفتم نیز هر چند فرزند داشت اما به درجه او نرسید و منزلت او را حائز نشد». در رساله «فی کیفیة الدعوة الی الله» از «هفتم» بدین گونه یاد کرده‌اند: «السابع المالك للنفوس سلمه الله علی ذکره العظیم ذکرنا ... هو المالك للنفوس فی وقت ملك السادس مالك الاجساد قبل مجیء السابع فلما جاء السابع ملك النفوس و الاجساد لان من ملك النفوس فقد ملك الاجساد و من ملك الاجساد فلا یملك النفوس».

اخوان الصفا در رسالة الجامعه نیز مانند رسائل از مدینه فاضله سخن گفته‌اند اما در این رساله آن را «مدینه رئیس هفتم» خوانده‌اند و طبقات و مراتب و منازل مدینه مذکور را با طرزی دیگر بیان داشته و تشکیل «دولت اهل خیر» را نوید داده‌اند. در ذیل رساله ۱۱ از آخرین قسمت، فصلی چند در توصیه به مفید و مستفید آورده و از جمله وظائفی که برای مفید و مبلغ، خطاب بدو بیان داشته‌اند این است که: «انجمنی تشکیل ده که اعضاء آن در هر جا که هستند در هر ۱۲ روز یک بار گرد هم آیند و هیچ گونه عذری مانع اجتماع آنها نگردد آنان را چنان تربیت کن که در راه انجام اوامر و خواسته‌های تو از بذل مال و جان و ترک خویشان و نزدیک ترین کسان دریغ نورزند، و چون تربیت کامل یافتند و از عهده همه آزمایش‌ها بر آمدند، علوم و اسرار «رساله جامعه» و دیگر مؤلفات ما را که نزد تو به ودیعت نهادیم مانند «مدارس چهارگانه و کتب هفتگانه و ۲ جفر و ۲۵ رساله و ۵۲ رساله» بدیشان بیاموز. این ۵۲ رساله و رساله جامعه وثیقه ماست نزد تو زنهار از خیانت در آن بپرهیز».

اخوان الصفا در رسالة الجامعه لغتی برای بیان اسرار و رموز خود وضع کرده‌اند و برخی از حقائق مقاصد خود را با حروف و علامات خاص بیان داشته‌اند. در رساله مسقط النطفه (رساله ۱۱ از بخش دوم = جسمانیات طبیعیات) در چند مورد علامات مزبور را به کار برده و در مقدمه آن چنین گفته‌اند: از آنجا که برای ما مسلم گردیده که این رساله به دست نااهلان و جاهلان خواهد افتاد ناچار از آن شدیم که برای بیان اسرار و علوم خود علائم مخصوصی به کار بریم که جز برای آشنایان، ناآشنا و غیرقابل فهم باشد بدین صورت که حروف و کلمات خاص را به طرزی خاص مرکب ساختیم و مفتاح آن را در آغاز گذاردیم». سپس یک صورت از حروف و علائم مذکور را نوشته و در فصل بعد چنین گفته‌اند: «حروف ا ب ت ث را می‌توان به صورت‌های گوناگون درآورد و ما این صورت را برای نمونه آوردیم و همان نیاز و عاملی که لغت‌های مختلف را به وجود آورد و به همان گونه که هر قومی برای مکالمات و محاورات خود اصطلاحات خاصی وضع کرده‌اند، اخوان الصفا نیز لغتی ویژه خود دارند که دیگران بدان آشنا نیستند و ما در اینجا تنها نمونه‌ای از این لغت آوردیم وگرنه هنوز وقت افشای تمام آن نرسیده. اینک در این فصل قسمتی از مقاصد پنهانی خود را با لغت خاص می‌نگاریم». پس از این سخن «فصل فی معرفة کیفیه سریان النفوس الجزوية من النفس الکلیه» آغاز و در چندین موضع، مطالب با حروف و علائم مخصوص بیان شده.

الرسالة الجامعه ۵۲ رساله است عیناً به همان ترتیب رسائل و اولین رساله «رسالة العدد» و آخرین رساله «رسالة فی ماهیة السحر و العزائم» است جز آنکه بسیاری از رساله‌ها با اختصار بسیار آمده چنانکه گاه چهار رساله در یک ورق جا گرفته و نیز رساله «عشرة اخوان الصفا» علاوه بر این که در جای خود (رساله ۴ از بخش ۴) آمده در رسالة الجامعه بار دیگر در پایان کتاب و پایان رساله ۱۱ «فی ماهیه السحر ...» با عنوان «شرح رسالة عشرة اخوان الصفا» تکرار شده و در همین فصل که به‌منزله خاتمه است، چنین آغاز شده: «در بیان ختم رساله چون سخن ما در ۵۲ رساله و این رساله جامعه ذوات الفوائد النافعه بدینجا رسید، آن را با شرح رساله عشرة اخوان الصفا و خلان الوفا خاتمه می‌دهیم». (عبدالحسین حائری)

آغاز: الحمدلله الذی خلق فسوی و الذی قدر فهدی ... أیها الأخ البار الرحیم ایدك و ایانا بروح منه.

انجام: له ما فی السماوات و ما فی الارض و ما بینهما و ما تحت

الثری. تمت الرساله الجامعه ذات الفواید النافعه تاج رسائل اخوان الصفا و خلان الوفا بکمالها و الحمدلله رب العالمین
چاپ: دمشق، محقق: جمیل صلیبا، المجمع العلمی العربی، مطبعة التدقی، ج ۱-۲، ۱۳۶۸ق.
[آداب اللغه جرجی زیدان ۳۴۲/۲ مقدمه رسائل اخوان الصفا چاپ مصر مصحح زرکلی ص ۱۲و ۳۲-۴۴؛ بروکلمان ۶۹۵؛ کشف الظنون ج ۱ فهرست خدیوی و دارالکتب ۱۹۶۲؛ نسخ عربی کتابخانه ملی پاریس ص ۴۰۴؛ دنا ۷۸۳/۵؛ ذیل فهرست کمبریج ص ۱۱۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۴۳۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۱ جمادی الاول ۵۹۶ق؛ افتادگی: وسط (جزو ۱۱ و ۱۲ افتاده)، هر جزوی هشت برگ؛ تملک: محمد بن یعقوب شهیر به میرزا جان لاهیجی؛ مهر: عبدالله ابن محمد علی بن عبدالجبار الثمن؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۱۸/۷سم [ف: ۱ - ۱۴۷]
۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۰۰
آغاز و انجام: برابر؛ وقع الفراغ من نسخه یوم الخمیس ثالث شعبان المبارک من سنة اربعة و ثمانین و ستمائة هجریة علی ید ... نسخه ما در ۲ «جزء» و هر جزء در ۲ «ربع» روی هم ۴ ربع می‌باشد؛ خط: نسخ کهن، کا: محمد بن محمد متطبب دمشقی، تا: پنج‌شنبه ۳ شعبان ۶۸۴ق؛ در پایان هر ربع شناسنامه آن ربع آورده شده؛ مهر:: «القلب بالقضاء و ذوالرضا محمد بن محمدعلی» (چهارگوش)؛ تملک: محمد علی رشتی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۶گ، ۲۹ سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۳ - ۱۵۲]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۶سم [ف: ۱ - ۱۴۷]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان الجنة لیست هی الأکل و شرب و نکاح مع جوار و غلمان و ولدان ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: کاظم بن جعفر بن خلیل بن محمد اسماعیل بن محمد مهدی به تاریخ ربیع الثانی ۱۲۲۵؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۳۷۲]
۵. تبریز؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸
بی‌کا، تا: جمعه ربیع الاول ۱۰۳۷ق [نشریه: ۴ - ۳۲۳]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دو برگ اضافی آخر نسخه ترجمه فارابی و ابوسلیمان مقدسی و دیگر مؤلفان معروف اخوان الصفا؛ پایان نسخه: «و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین و خاتم النبین و علی امام المتقین و اشرف الوصیین ... و سلم تسلیما کثیرا»؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۲۵ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۵ - ۲۶۰]

● رسالة الجامعة للفضایل فی معرفة البروج و المنازل
/ هیئت / عربی
r.-ul jāmi‘a li-l-faḍāyil fī ma‘rifat-il burūj wa-l manāzil
بونی، احمد بن علی، - ۶۲۲ قمری
būnī, ahmad ebn-e ‘alī (- 1226)

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۴۳/۹
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۶۰]

● رسالة جبل السماق / نامه‌نگاری / عربی
r.-u-jabal-is-sumāq
سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری
sammūqī, ‘alī ebn-e ahmad (- 11c)
نامه‌ای است که برای اهالی جبل سماق ارسال شده محتوی دستورات مختصر دینی، نگاشته شده در ماه ربیع الاول سال ۲۱ از سنین قائم الزمان.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۱/۳۰
آغاز: توکلت علی مولانا ... من العبد المقتنی الناصح لمن سمع و ابصر الی جمیع اهل الحق بالجبل الطاهر الانوار اعنی جبل اهل الفضل
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۹۱۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲ص (۲۶۰-۲۶۲) [عکسی ف: ۴ - ۴۱۷]

← رسالة جدیه ≻ شرح الرسالة الشرطیة
← رسالة جعفر الصادق (ع) ≻ الکیمیاء
← الرسالة الجعفریة ≻ اجوبة مسائل جعفر بن میرزا احمد النواب
← رسالة الجفریة ≻ شرح ولی الله
← رساله الجفریة ≻ الجفر
← رساله جفر کبیر ≻ جفر ابیض

● رساله جلال الدین محمد بن علی خوافی / ریاضیات / فارسی
r.-ye jalāl-od-dīn mohammad ebn-e ‘alī-ye xāfī
جلالی خوافی، محمد بن علی، ق۸ قمری
jalālī xāfī, mohammad ebn-e ‘alī (- 14c)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۴۵/۳ تا ۲۴۷ بخش۳
نسخه اصل: کتابخانه خدیوی مصر؛ کا: فرصت غریب، تا: ۸۲۳ق [ف: ۱۲۹]

← الرسالة الجلالیة > حاشیة لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار

● **رسالة جلالیة** / فلسفه / عربی

r.-u-jalālīya

؟ دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ – ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)

گفتار بسیار کوتاهی است در اثبات صانع به روش متکلمین که استدلال به حدوث جوهر و عرض است. در این رساله گفتار کسانی که می‌گویند طریقه ابراهیم خلیل (ع) در اثبات صانع آنجا که می‌گفت «لا احب الافلین» همان استدلال به حدوث جوهر و عرض باشد، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. بر فراز رساله در نسخه حاضر عنوان رساله «جلالیه» نوشته شده و در ابتدای نسخه رساله حاضر به جلال الدین دوانی نسبت داده شده که صحت نام رساله و نسبت آن به دوانی چندان معلوم نیست.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۹/۶

آغاز: باسمه سبحانه و به نستعین قال المتکلمون فی اثبات الصانع ان العالم اما جوهرا و عرض؛ **انجام:** و ان کان اول الکلام موجبا للانتقال الی ان الکوکب لیس ربا تدبره.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با اشعاری عرفانی از محمد البکری الصدیقی و محمد بن محمد بن عبد الرحمن البکری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۱ص (۳۰)، ابعاد متن: ۹/۵×۱۵/۵، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲ – ۴۱۳]

● **رساله جنونیه** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye jonūnīyya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۸۴/۱

آغاز: بسمله، حمدله، بعد خدا میگوید پابسته حرص و هوا گرفتار ما سوا که روزی نشسته بود یار موافق و محب صادق؛ **انجام:** بوالعجب سوره ایست سوره عشق ×× چار مصحف درو یک آیت نیست

خط: نستعلیق هندی، کا: سید عطاء الله، تا: ۱۲۷۱ق، جا: وند واسی، حسب الحکم سید اسحاق صاحب قبله؛ محشی از احمد و غلام حسن؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۸ص(ص۲۳–۳۰)، ۱۱ و ۱۳ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۱۹/۸سم [ف: ۴۵ – ۶۴]

← الرسالة الجنیة > الجنیة

← رسالة جواب الشیخ عن سؤال ابی حسین احمد السهیلی > علة قیام الارض فی حیزها

← الرسالة الجوابیة > تاریخ پادشاهان أوده

← الرسالة الجوابیة > النکت الاعتقادیة

← الرسالة الجوابیة > النکت فی مقدمات الاصول

← رساله جوابیه > اجوبة مسائل بعض العلماء

← رساله جوابیه > شرح خطبة الزوراء (الصلوة منه علی المرتبة الجامعة)

← رساله جوهریه > تنسوقنامه ایلخانی

← رساله جهادیه > جهادیه صغیر

← رساله جهادیه > احکام الجهاد و اسباب الرشاد

← رساله چای > چای نامه

● **الرسالة الحائریة فی بیان العبادات الشرعیة علی شریعة اشرف البریة المنتخبة من فقه الامامیة** / فقه / عربی

ar-r.-ul ḥā'irīyya fī bayān-il 'ibādāt-iš šar'īyya 'alā šarī'at-i ašraf-il barīyyat-il muntaxaba min fiqh-il imāmīya

حسینی، محمد بن حارث، ق۹ قمری

hoseynī, mohammad ebn-e hāres (- 15c)

تاریخ تالیف: ربیع الثانی ۸۸۵ق؛ محل تألیف: استرآباد

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۴۵

خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن محمد بن شیخ علی ماکان بونویسی، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [نشریه: ۳ – ۱۸۰]

← الرسالة الحائریة فی تحقیق المسألة السفریة > الحائریة

● **الرسالة الحاتمیة فی ما وافق المتنبی فی شعره کلام ارسطو فی الحکمة = مضاهات الحکیم ارسطاطالیس و المتنبی** / ادبیات / عربی

ar-r.-ul ḥātamīyya fī mā wāfiqa-l mutannabī fī ši'r-i-h kalām-a arasṭū fi-l ḥikma = muḍāhāt-ul ḥakīm arisṭāṭālīs wa-l mutannabī

حاتمی، محمد بن حسن، – ۳۸۸ قمری

hātamī, mohammad ebn-e hasan (- 999)

مؤلف در آن به بیان آن چیزهایی پرداخته که شعر متنبی در آنها با آراء فلسفی و منطقی ارسطو مطابقت دارد.

چاپ: آستانه، در ضمن التحفة التهیه، ۱۳۰۲ق؛ سوریه، مجله رائد، ۱۸۶۸م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۸۴/۹

آغاز: بسمله. و به نستعین علی القوم الکافرین الحمدلله رب العالمین ... الدین اما بعد فان احق ما احکمت الیه نفوس اهل النظر ... قلوب المعتبرین؛ **انجام:** کفایة المفرط فی حربه.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹گ (۱۵۰ر–۱۵۸پ)، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۵ – ۴۱۰۸]

● **رساله حاکم بالله (ترجمه)** / کیمیا / فارسی

r.-ye hākem-o be-l-lāh (t.)

ترجمه رساله‌ای است که حاکم بالله برای فرزند خود در صفت اکسیر فراهم آورده و کتاب واجد مسائل متعدد راجع به اکسیر است گرچه در ترجمه نام مترجم به دست نیاید ولی سیاق عبارات نشان می‌دهد که او را دستی در زبان فارسی نیست.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۷۷/۲

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و اله اجمعین اما بعد این رساله ایست؛ **انجام:** درباب اکبر بکار بر آید

خط: نسخ و نستعلیق، کا: میر اسماعیل حسینی قزوینی، تا: قرن ۱۳، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۶۴ص (۱۵۳-۲۱۶)، ۱۵سطر(۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۴۹۷]

← رسالة الحث علی الذکر ⩽ الحث علی الاشتغال بالذکر

← رسالة الحج ⩽ واجبات الحج و العمرة

← رسالة الحج ⩽ الحجیة الموجزة

← رساله حج ⩽ مناسک حج

● **رسالة الحجر** / کیمیا / عربی

r.-ul ḥajar

آغاثاذیمون

āqāsāzīmūn

رساله‌ای است در معرفت حجر که اغاتادیمون در اواخر عمر برای شاگردانش القا کرده تا پس از وی متحیر نمانند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۰۰۷/۴

آغاز: قال اغاتادیمون لتلامیذه: اننی لما حضرتنی الوفاة خفت عقوبة الدیان و اظهرت لکم سر الصنعة

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۹۱؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: ۱۳۴۲ق؛ ۱۵ص (۷۵-۸۹) [عکسی ف: ۶ - ۱۵]

← رسالة الحدود ⩽ الحدود

← رسالة الحدود ⩽ حدود المنطق

● **رسالة الحرز** / کیمیا / عربی

r.-ul ḥirz

آغاثاذیمون

āqāsāzīmūn

این نامه در کیمیا و به نام «رسالة الحرز» و از آغاثاذیمون دانشمند افسانه‌ای یونان دانسته شد و در آغاز آن دارد که او آن را در دم مرگ به شاگردان گفته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۱/۷

آغاز: بسمله. رسالة آغاثاذیمون الاکبر التی تلکم بها عند موته لتلامیذه و تعرف برسالة الحرز. قال آغاثاذیمون لتلامیذه اننی لما حضرتنی الوفاة خفق الامان؛ **انجام:** کان الموت اخیر لکم من ان تنظروا فی کتاب فیلسوف فان فیها العمل مخفی. و الله المهدی للحکمة بمنه و کرمه. تمت مقالة آغاثاذیمون.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ ۲۲ر-۲۴پ) [ف: ۴ - ۹۷۳]

← الرسالة الحرفیة ⩽ تقسیم الفاظ

← الرسالة الحرفیة ⩽ حرفیه

● **رسالة الحسن بن ابی الحسن البصری الی عبدالملک بن مروان** / نامه‌نگاری / عربی

r.-ul ḥasan ibn-i abi-l-ḥasan al-baṣrī ilā ʻabd-ul-malik ibn-i marwān

حسن بصری، ۲۱ - ۱۱۰ قمری

hasan-e basrī (643 - 729)

جوابا الرسالته فی تبطیل من ذکران الفواحش قدرت علینا و نسبها الی الله تعالی و بریء نفسه و نسب الظلم الی ربه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۴۴(آ)-۴۶۲/۴۴(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۴ق؛ ۴گ (۴۲۸پ-۴۳۱پ) [فیلمها ف: ۱ - ۴۸۲]

← رساله حسنیة در بیان اعتقادات عقلیه و ذکر عبادات شرعیه نقلیه ⩽ الحسنیة فی اصول الدین و الفروع العبادیة

← الرسالة الحسینیة ⩽ آداب البحث و المناظرة

● **الرسالة الحسینیة** / اصول فقه / عربی

ar-r.-ul ḥusaynīyya

حسینی قائنی، ابوطالب بن ابی تراب، ۱۲۳۰؟-۱۲۹۳؟ قمری

hoseynī qā'enī, abū-tāleb ebn-e abī-torāb (1815 - 1876)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۶۴ق

چون مؤلف به آستان‌بوسی حضرت سیدالشهداء علیه السلام مشرف شده قصد نموده تا مسأله‌ای از معضلات اصول را تحریر نماید و بعد از نظر مسأله جواز اجتماع امر و نهی در شیء واحد و عدم آن را در نهایت سختی و اشکال یافته، و چون مسأله مبتنی بر مقدمات عقلیه محضه دقیقه‌ای است که افهام ظاهری به فهم آن نرسیده‌اند لذا شروع در تألیف آن نموده و آن را در یک «مقدمه» و چند «مقام» و یک «خاتمه» تنظیم کرده است. به اقوال

علمای بزرگ جون مرحوم خوانساری و فاضل قمی و صاحب اشارات و صاحب وافیه اشاره می‌کند و به رد و ایراد آراء آنان نیز می‌پردازد.
آغاز: بسمله، نحمدک اللهم علی اجتماع النعماء و نقدسک علی توجیه الاوامر و النواهی لحصول الآلاء و نشکرک علی توهیب الجواز علی الصراط بشفاعة الامناء الذین بهم قامت السماء ...
[دنا ۷۸۴/۵]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۸۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فلا یتعقل اجتماعهما من المامور ضرورة عدم قدرته علی احداثهما فی شئ و الجزارة من دون حدوث من الامر کیف و ان الامر فرع.
خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۶۵۲]

۲. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۶۹/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن کربلایی اسماعیل، تا: ۱۸ شوال ۱۲۶۵ق؛ مصحح؛ جلد: ۵۸-۹۷، ۷۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۶۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۹۳/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا[عکسی ف: ۵ - ۱۴۸]

۳. قائن؛ حسینی قهستانی؛ شماره نسخه:۲۵/۱
خط: نسخ، کا: جحی بن میرمعصوم حسینی قائنی، تا: ۲۶ ذیقعده ۱۲۷۴ق، جا: مدرسه جعفریه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۱ر-۴۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [مدرسه جعفریه زهان: ف: ۱۳۶]

۴. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۶۶/۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین بن عبدالله خوانساری، تا: ۳ شوال ۱۲۸۳ق، جا: دولت آباد ملایر؛ مصحح، محشی با نشان «منه ادام الله ایام افاضته»؛ واقف: رضا قارنی، ۱۳۵۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱گ (۵۱-۹۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۵۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۲۰/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۷۵]

۵. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۹۸/۴
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۹۱ق؛مصحح، محشی؛ با یادداشتی از «حسین بن حاجی محمد خراسانی قائنی» در سال ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج، ۴۵گ (۵۲-۹۶)، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۸۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۱۸/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۷۳]

● **الرسالة الحسینیة** / اصول فقه / عربی
ar-r.-ul ḥusaynīyya

حسینی مشهدی، مصطفی بن داود، ق۱۴ قمری
hoseynī mašhadī, mostafā ebn-e dāvūd (- 20c)
نام مؤلف در متن نیامده است اما قرائن و شواهد موجود می‌نمایاند که نگارش سید مصطفی الحسینی خراسانی صاحب «ذخائر المحققین» باشد که به هنگام سفر کربلا آن را به رشته تحریر درآورده است و آن رساله‌ای است مفصل و استدلالی در مسأله جواز اجتماع امر و نهی و عدم آن و مشتمل بر یک «مقدمه» (حاوی ۱۴ امر) و «مقامات» و «خاتمه».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۹۰
آغاز: نحمدک اللهم علی اجتماع النعماء و نقدسک علی توجیه الاوامر و النواهی لحصول الالاء؛ **انجام:** و کذا حکم ماذا تعلق الامر و النهی بجزئیین باقسامها الثلاثة تذنیب قال بعض افاضل المتاخرین
این نسخه شامل مقدمات، مقام اول و بخشی از مقام دوم است؛
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از مؤلف؛ ضمیمه: پشت برگ اول، گفتاری است با عنوان مذاکره راجع به علامه حلی از ابوطالب الحسینی قاینی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۲۳۹]

● **الرسالة الحشرية** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-r.-ul ḥašrīya

؟ علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ قمری
ʻallāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251 - 1326)
پاسخ سؤال‌هایی است راجع به ایمان و کفر و عالم برزخ و قیامت و حشر و نشر و جز اینها از مباحث اعتقادی به روش فلسفی که در برخی نسخه‌ها با عنوان «حشر الاجساد» علامه طوسی، معرفی شده، ولی درآثار خواجه نصیر طوسی به چنین رساله‌ای برخورد نشده؛ و برخی گفته‌اند از «امام شهید نصیرالدین محمد بن محمد حسن رصدی طوسی» (؟) است نه خواجه نصیر طوسی. در برخی نسخه‌ها عنوان «اجوبة المسائل العمادیة» آمده که بیشتر به عماد طالقانی نظر داشته‌اند. ولی قراین انتساب آن به علامه را بیشتر به ذهن می‌زند گرچه نمی‌توان مطمئن بود. موضوع سؤالات درباره معاد جسمانی، حشر اجساد، شبهه آکل و مأکول، موت روح، طعم حیات، حشر حیوانات، فرق بین روح و نفس و عقل و بعضاً با عناوین «مسأله» و گاهی «فصل» می‌باشد. این رساله باید تألیف یکی از علمای شیعی باشد که قول به منع معاد جسمانی را کفر می‌داند، سائل در سؤال دوم به گفته خواجه نصیر طوسی استناد می‌کند و نویسنده پاسخ‌ها از سائل در جایی چنین یاد می‌کند: «و لو لا ان الامام الافضل الاکمل بدرالدین محمود بن محمد بن علی بن یوسف اللورتی الانزانی کره الاطناب ... طولت الکتاب». شرح حال محمود بن محمد بن علی بن یوسف طبری مجد الاکابر بدرالدین

ابوالمحاسن انزانی که شاگرد علامه حلی بوده و مجدالدین عباد حسینی «توضیح الوصول» را به درخواست وی نگاشته، در طبقات اعلام الشیعة (قرن ۸ ص ۲۱۱) آمده است. این رساله، با همین آغاز و انجام، در فهرست کتابخانه آیة الله مرعشی با عنوان «الرسالة الحشریة» یا «اجوبة المسائل العمادیة» از سید عماد حسنی طالقانی دانسته شده که در دروز دوشنبه سلخ محرم ۱۰۱۳ به انجام رسانده است! ولی همان‌طور که اشاره رفت، نام بدرالدین محمود بن محمد ... در متن یکی از جواب‌ها به عنوان سائل آمده و او از شاگردان علامه حلی است. فهرست‌نگار محترم در التراث العربی (۱۰۴/۳) این رساله را بدون نام مؤلف معرفی نموده و افزوده: در بعضی نسخ این رساله به علامه حلی نسبت داده شده است. در التراث، سید عماد طالقانی را به عنوان کاتب نسخه معرفی کرده است.

آغاز: رب تقربنا الیک و أنبنا الی ما بک مستعینین من فضلک مستمدین من لطفک.

انجام: و العقل ما به یعلم حقایق الاشیاء کالتوحید و العدل و النبوة و الامامة و أحوال المعاد و حشر الاجساد ... یوم ینادی المنادی و انه تعالی لبالمرصاد و بصیر بالعباد

[دنا ۷۸۴/۵ (۱۳ نسخه)؛ الذریعة ۴۹۹/۴]

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۸۲/۳

آغاز و انجام: برابر

با توجه به آغاز از علامه حلی می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: اسکندر بن حسین بن اسکندر استرآبادی، تا: پنج‌شنبه اوایل شعبان ۸۷۳ق؛ ۳۲گ (۶۰پ-۹۱پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [مؤید: ۲ - ۸۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۴۴ص (۳۲۰ — ۳۶۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۲ - ۱۳۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۷۲/۱

آغاز: برابر **انجام:** من کان له ... علی حقو واحد ... لیس له ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ توضیحات به عربی و یا فارسی در زیر سطور و حواشی، بخش پایانی اعتقادات شیخ صدوق تحریر شده؛ جلد: مقوایی با روکش ابر و باد بنفش، ۳۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۰۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۶/۱۶۴

منتخب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۳۵۰ و ۳۵۲) [مختصر ف: - ۳۱۱]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۴۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یتکلم و یحدث من الحاضرین و یجیب کلامهم و لا یسمعه (ناتمام)

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ محشی با نشانه «علی اکبر عفی عنه»، در ۴۲پ و ۴۳ر چگونگی انقراض حکومتها از زمان بنی امیه تا زمان صفویه دیده می‌شود؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۱۸پ-۴۲ر)، ۱۸ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: - ۳۷۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۷۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یلزم منه اختلاف الاوانی فی الساعة الواحدة و اختلاف الموت و الحیاة و الارادة و الکراهة و الشهوة و النفرة و العلم و الجهل ...

در فهرست الاعضالات میرداماد دانسته شده ولی سرآغاز غیر آن را می‌رساند و همان رساله حشریه است که به چند نفر نسبت داده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۶۷پ-۸۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۶۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسنی طالقانی، عماد، تا: دوشنبه سلخ محرم ۱۰۱۳ق؛ مصحح؛ ۹گ، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۳۴۶]

۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۹۶/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: مومن بن عزیز تولمنی، تا: ۱۰۶۷ق؛ ۲۷گ (۲۱پ-۴۷)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۹۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۳۲۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل هاشمی گرگی، تا: جمعه ۱۲ صفر ۱۰۷۷ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۱۳۹پ-۱۶۶ر) [ف: ۱۲ - ۱۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۵/۲۴

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۸ص (۳۳۸-۳۴۵)، ۱۸ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۲۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۳/۶-۲/۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از «یحیی عفی عنه»؛ ۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۱۱]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۲۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛در پایان نسخه حاضر به علامه حلی نسبت داده شده؛ تملک: شکرالله بن میر احمد؛ جلد: مقوایی گالینگور مشکی، ۳۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۹-۱۰۰]

۱۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۲۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان یخلف وعده و یکذب نفسه و رسله و کتبه و یخیب عبده عما و عده و هذا عقلی محض و انضم الیه النقل الصرف.

در فهرست ناشناس آمده. چند سؤال در مورد قبر، روح، معاد، کفر و ... را به طریق متکلمین جواب گفته است، سؤالات را به صورت متن و جوابات را به صورت شرح قرار داده است؛ خط:

نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۹سم
[ف: - ۳۹۲]

← رساله حضرت دانیال علیه السلام ← رمل و طالع بینی
← رسالة الحق ← نسخة الحق
← رسالة الحق ← اعتقادات مجذوبیه

● رسالة الحق = رد وحدت وجود / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ol haqq = radd-e vahdat-e vojūd

؟ اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸ - ۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765 - 1817)

رساله در رد وحدت وجود و توجه صوفیان در نماز و دعا به مرشد گویا از میرزا محمد اخباری است. در آن از مجلسی و شرح فارسی من لایحضره الفقیه او و مفتاح الاسرار الحسینیه عبدالرحیم دماوندی و شرح کافی ملا محمد صالح مازندرانی و شیخ بهائی و پدر مؤلف یاد شده و رساله در این است که به نظر آوردن مراد و مجیز در خیال خود در هنگام عبادت درست نیست و صوفیان شیعی چنین کاری را نمی‌کنند و اگر چه مرید مبتدی باید هماره صورت مجیز را در نظر بیاورد ولی نباید او را بپرستد.

آغاز: بسمله. بعد از اتمام رساله عقاید و تزییف آرای متصوفه ملاحده متفطن شدم که در بعضی السنه و افواه افتاده است که اهل ذکر صورت آن شخص صاحب اجازه را در خیال خود نگاه میدارند

انجام: تفکر نمایی در هر باب حق بر شما ظاهر میشود و الله یهدی ... اولا و آخرا انتهی ما اردنا نقله من کلمات و باین ختم می‌نماییم رساله را

[فهرستواره منزوی ۶/۱۵۰]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲ص (۴۷-۴۸) [ف: ۱۰ - ۱۶۸۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس و با عنوان «رسالة الحق» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا:۱۲۳۷ق،جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۲گ،۱۴سطر [ف:۳۳/۱- ۱۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۲۱/۳

آغاز و انجام: برابر

این رساله گویا از همان مشتاقعلی باشد. در فهرست با عنوان «عرفان» آمده و ناشناس مانده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد باقر تویسرکانی، تا: یکشنبه ۲۹ محرم ۱۲۹۸ق، به دستور آمیرزا سید رضا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵گ (۵۸پ-۷۲ر)، ۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۰۱۴]

← رساله حق نما ← آیینه حق نما
← رساله حقوق ← قضاء حقوق المؤمنین

● رساله حقوق / حدیث / عربی

r.-ye hoqūq

علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ قمری

ʻalī ebn-e hoseyn, emām-e čahārom (659 - 714)

مجموعه احادیثی است از امام همام زین العابدین علی بن الحسین علیهما السلام که درآن انواع حق در رابطه با خدا و بنده و بندگان نسبت به یکدیگر بیان شده است

چاپ: مشار عربی، ص۴۳۰؛ تهران، سنگی، ۱۳۰۳ق، رحلی، ۵ص (تحف العقول: ۶۱-۶۵)

شرح و حواشی:

۱- رساله حقوق (ترجمه)؛ حسینی خاتون آبادی، محمد باقر بن اسماعیل (۱۰۷۰-۱۱۲۷)
۲- المائدة السماویة فی شرح الرسالة السجادیة = مائده آسمانی؛ حسینی قهستانی، معصوم بن رضی (-۱۳۵۳)
۳- شرح رساله حقوق حضرت سجاد (ع)؛ میر تقی، مصطفی
۴- رساله حقوق (ترجمه)

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۰۹/۷

آغاز: روی اسمعیل بن الفضل عن ثابت بن دینار عن سید العابدین علی بن الحسین بن ابی طالب علیهم السلام قال حق الله الاکبر؛

انجام: فلایکون الجنة بعد النبیین والصدیقیین ارفع درجة منه و الوصیة طویلة اخذ نامنها موضع الحاجة ولاقوة الابالله العلی العظیم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۹۹۲]

● رساله حقوق (ترجمه) / حدیث / فارسی

r.-ye hoqūq (t.)

وابسته به: رساله حقوق علی بن حسین (ع)، امام چهارم (۳۸-۹۴)
ترجمه‌ای است از رساله حقوق که به حضرت امام زین العابدین (ع) نسبت داده شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۰۵/۵-۲۹/۲۴۵

آغاز: بسمله روایت است ازحضرت امام زین العابدین آنکه حق خدای تعالی بر تو آن است که او را بپرستی و هیچ چیز را در عبادت با او شریک نگردانی؛ **انجام:** وحق آن کس که از تو بخواهد گذشتن از گناه او آن است که از گناه او بگذری.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۲ - ۸۷۲]

● **الرسالة الحقوقية** / حدیث / عربی
ar-r.-ul ḥuqūqīya
بحرانی، یحیی بن حسین، ق ۱۰ قمری
bahrānī, yahyā ebn-e hoseyn (- 16c)
رساله در بیان حقوقی که خداوند متعال بر انسان و بر هر عضو از اعضای وی قرار داده، در چند باب که این ابواب در نسخه آمده: باب ۱. حقوق المؤمنین؛ ۲. الحقوق الخاصة؛ ۳. رسالة الحقوق للامام زین العابدین (ع)؛ ۴. الفروض علی الجوارح. تاریخ تالیف این رساله معلوم نیست ولی مؤلف این رساله را همراه با رساله «بهجة الخاطر و نزهة الناظر» در حاشیه نسخه مرعشی تحریر نموده است و بهجة الخاطر را در ربیع الاول ۹۶۷ به پایان برده است و پس از آن رساله حاضر را تحریر نموده لذا تاریخ تالیف این رساله بعد از ربیع الاول سال ۹۶۷ق و شاید هم در همین سال بوده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة فی بیان الحقوق و الفروض التی أوجبها الله تعالی علی عبده المؤمن و علی کل جارحة کم جوارحه وضعتها تقربا الی رب العباد و ذخرا لیوم التناد انه کریم جواد فاقول و بالله التوفیق ...
چاپ: ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر نوزدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۸ش، با تصحیح مرتضی وفائی
[دنا ۵/ ۷۸۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۹۶/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال و ان تبدو ما فی أنفسکم أو تخفوه یحاسبکم به الله فیغفر لمن یشاء و یعذب ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱۷۱ر-۱۷۶پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷ - ۳۶۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۵/۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۶۸]

● **رسالة الحکماء** / کیمیا / عربی
r.-ul ḥukamā'

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۳/۵
آغاز: بسمله، هذا رسالة الحکما ... اعملوا ان راس التدبیر و زمام الامر حبس الدخان ... منع الریح من دخول الانیة؛ **انجام:** و دبره کتدبیر الذهب لا زیادة و لا نقصان و بالله التوفیق و حسبنا الله ...
کاتب: محمد کریم الدین محمد بن یوسف گلبرگوی، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی، ۳ گ (۴۲-۴۴پ)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵ سم [ف: ۱۲ - ۳۲۰]

← رسالة الحکمة ⟵ ینبوع الحکمة فی زجر النفس
← رساله حکیم ⟵ مناظره نفس و عقل

● **رساله حکیم تنگلوشاه** / کیمیا / عربی
r.-ye hakīm tangalū-šāh
تنگلو شاه بابلی، قرن ۱؟ میلادی
tangalū-šāh-e bābelī (1c)

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۶۱/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق [نشریه: ۲ - ۹۹]

← رساله حل الطلسم ⟵ حل الطلسم

● **رسالة حل الطلسم (مختصر)** / علوم غریبه / عربی
r.-u-ḥal-iṭ-ṭilism (mx.)
بونی، احمد بن علی، - ۶۲۲ قمری
būnī, ahmad ebn-e 'alī (- 1226)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۸/۵
آغاز: بسمله، نصر من الله و فتح قریب. اعلم ایها الواقف علی هذه الرسالة الشریفة انی لما کنت تائها فی بحر هذا العلم الشریف فاوفقنی الله سبحانه و تعالی علی اصله؛ **انجام:** یکون شمساً ابریزاً احسن من المعدنی، و الله الموفق و المعین و تمت الرسالة الملخصة من الاصل
خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی ذهبی، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی آبی فلفل نمکی، جلد: میشن سیاه، ۴گ (۷۸پ-۸۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۹سم [ف: ۶ - ۲۷۸]

● **الرسالة الحمدية فی القواعد المنطقية** / منطق / عربی
ar-r.-ul ḥamdīya fī-l qawā'id-il manṭiqīya
قطب‌الدین شیرازی، محمود بن مسعود، ۶۳۴-۷۱۰قمری
qotb-od-dīn šīrāzī, mahmūd ebn-e mas'ūd (1237 - 1311)
به نام ابوالمظفر حمد بن ابی الفتح محمد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۴۵/۴-ف
نسخه اصل: درالکتب المصریه ش ۱۶۲؛ خط: نسخ، کا: محمود بن فقیه محمد بن شرفشاه، بی‌تا؛ ۱۶گ (۷۰۶-۷۲۱) [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۷]

← الرسالة الحملية ⟵ حملية

← الرسالة الحملية ≻ مباحث الحمل (رسالة فی)

● **الرسالة الحنفية فی علم الآداب = شرح آداب البحث = حاشية آداب البحث = آدابيه** / منطق / عربی

ar-r.-ul ḥanafīyya fī ʻilm-il ādāb = š.-u ādāb-il baḥṯ = ḥāšīyat-u ādāb-il baḥṯ = ādābīye

حنفی تبریزی، شمس الدين محمد، ق ۱۰ قمری

hanafī tabrīzī, šams-od-dīn mohammad (- 16c)

وابسته به: آداب البحث و المناظرة؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰–۷۵۶)

شرح مزجی مختصری است بر «آداب البحث» قاضی عضدالدین ایجی که فقط جنبه توضیحی دارد و در آن رد و ایراد و استدلال نشده است. این رساله در برخی نسخه‌ها به میرسیدشریف گرگانی و در برخی به کمال الدین مسعود شیروانی نسبت داده شده است.

آغاز: آغاز متن: بسمله. لک الحمد و المنه و علی نبیک الصلوة و التحیة. اذا قلت بکلام ... آغاز شرح: لک الحمد جعل الله تعالی مخاطبا تنبیها علی القرب و لان اللائق بحال الحامد ان یلاحظ المحمود اولا حاضراً و مشاهدا ثم یحمده و استبان منه ...

انجام: انجام متن: شعر:ان الکلام لفی الفوائد و انما ×× جعل الکلام علی الفؤاد دلیلاً؛ انجام شرح: اعلم ان الحواشی المنسوبه الی المحقق الشریف العلامه قدس سره لهذا الرسالة لما لاحظتها فی نسخ متعدده فوجدت بعضها سقیماً و لم یبق اعتماد علیها ... فان وجدته حقاً فاتبعه و الا فاصلحه فان الله لا یضیع اجرالمحسنین.

[مخطوطات جامعه صلاح الدین ۵۸۵؛ کشف الظنون ۴۱/۴؛ ۴۱/۱؛ هدية العارفين (ذيل کشف) ۲۱۸/۲؛ الاوقاف العامة موصل ۱۳۵/۲؛ دنا ۷۸۶/۵–۷۸۸ (۷۷ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱– حاشية شرح آداب البحث = حاشية شرح الحنفی لآداب البحث؛ تاج السعیدی، محمد بن ابی سعید (–۹۵۰)

۲– حاشية شرح آداب البحث = شرح آداب المناظرة؛ عضدی جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم (–۹۷۶)

۳– حاشية حاشية آداب البحث؛ فخرالدین حسینی، محمد بن حسین (–۹۸۴)

۴– حاشية شرح آداب البحث و المناظرة؛ افندی، ملاعبدالرحمن (–۱۱)

۵– حاشية حاشية شرح آداب البحث؛ کفوی، محمد بن حمید (–۱۱۷۴)

۶– حاشية شرح آداب البحث (۲عنوان)

۷– حاشية الرساله الحنفية؛ شاه حسین

۸– حاشية شرح آداب البحث مبارکشاه

۹– حاشية حاشية آداب البحث؛ کردی حسین آبادی، محمد بن حسین

۱۰– حاشية حاشية شرح آداب البحث؛ کردی حسین آبادی، محمد بن حسین

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۵۲۸/۴

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن سلطان علی، تا: ربیع الثانی ۹۳۳ق؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۱۱گ (۱۵۰پ–۱۶۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۰ – ۱۰۲]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۱۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لنختم الکلام علی هذا القدر لئلا ینجر الی الاملال.

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تغییر یافت؛ خط: ثلث نازیبا، بی‌کا،تا:ربیع الاول۹۴۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۵گ، ابعاد متن: ۷×۱۲، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ – ۹۲۴]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳۸۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن شاه میر حسینی، تا: رمضان ۹۵۷ تا جمادی الاول ۹۵۹ق، جا: اردبیل؛ مصحح، محشی با امضاء «منه سلمه الله تعالی»؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۳ سطر (۳/۵×۸)، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۲ – ۴۴۷]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۳۵/۲

خط: نستعلیق، کا: عبد السمیع بن عبد الصمد نور، تا: ۹۷۱ق؛ اهدایی: احمد شریعت عقدائی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج ماشی، ۶گ (۱۱–۱۶)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ – ۱۲۱۲]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۹۸۱ق؛ ۶گ (۹۳پ–۹۸ر) [ف: ۲ – ۱۵۵]

۶. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۲۱/۲

خط:نستعلیق،کا: نورالله بن محمد، تا: شعبان ۹۹۳ق، جا: احمد نگر دکن هند؛ ۵گ (۱۶پ–۲۰ر)، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۱–۱۷۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن مولی حاجی محمد بن مولی علی بن حسن حسینی خزائی، تا: ۹۹۸ق، جا: کرند؛ مصحح، محشی با نشان‌های «۱۲» من کلام «محقق الشریف» او «منه»؛ کاغذ: شرقی، ۵ گ (۵۷پ–۶۱پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۲/۵سم [ف: ۳۵ – ۷۷]

۸. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه:۷۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: – ۸۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۱۰۱پ–۱۰۷پ)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۳ – ۲۴۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۹۵/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر بن کامران تبریزی، تا: ۱۰۲۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱پ-۸پ)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۱۵۶]

۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۳۶ق؛ محشی از عبدالرحیم، محمد امین، میر ابوالفتح، فیض الله، ابراهیم و منه رحمه الله؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۱ و ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۴۷۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۶۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح حاجی سرور، تا: ۱۰۵۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه، شرح آداب مسعودی» و جز آن، مطلبی درباره حایض و نفساء از محقق ثانی، علی بن عبدالعالی عاملی در پایان نسخه آمده، متن رساله آداب البحث عضدالدین ایجی، قبل از این شرح آمده، عبارت «وقف و وقف عام» در تمام برگها آمده؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۱۰۷-۱۱۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۳۸ - ۱۵۸]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۵/۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن بابکر، تا: ۱۰۶۰ق، جا: بدلیس؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۲۳-۳۱)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۷۸]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۱۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۵ سطر [ف: ۵ - ۴۰۸]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۰۰/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الثانی بالمعنی المشهور ولما کانت هذه المسالة من غوامض علم الکلام وماخوذه هیهنا علی سبیل الاجمال التمثیل وکان تفصیلها غیر مناسب لهذا الرسالة اقتصرنا علی تقریر مافیها وتوضیحه ولم نورد امراً زایداً

خط: نسخ، کا: شیخ محمد بن شیخم بابا، تا: ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ:۳-۱۱۴۳]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۰۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۴ - ۱۹۲]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۶۷۶

خط: نسخ، کا: ولی بن احمد قرنی سرجانی، تا: ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی با امضای ابوالفتح، احمد و ...؛ مهر: «فخرالاطبا ۱۲۷۸» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۹پ-۲۷پ)، ۹ سطر (۴×۹)، اندازه: ۱۳/۶×۱۸/۲سم [رایانه]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۵۱/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: سید بن حاجی جبرئیل نزد شیخ شمس الدین، تا: ۱۰۹۷-۱۰۹۸ق، جا: قیره بیلوه از ناحیه بانه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۵۱ - ۱۷۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶۲۳/۴

آغاز و انجام: برابر

نسخه حاضر اندکی از خطبه و پایان رساله را ندارد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن محمد صالح گیلانی، تا: ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۱۳ص (۱۷۸-۱۹۰)، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۷۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۹۷/۱۸-طباطبائی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۱۷-۱۲۰)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ - ۵۵۱]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۲۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق دو خط، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۵۶پ-۶۱ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳ - ۱۱۵]

۲۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۰۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ایضاً اللزوم معتبر فی مطلق الدلیل المتناول لهما فکیف یکون العقلی ملزوماً و النقلی غیر ملزوم و بالجملة الفرق لیس علی ما ینبغی و النختم الکلام علی هذا القدر

خط: نستعلیق، کا: احتمالاً یوسف بن احمد شاهوی، تا: قرن ۱۱؛ محشی از مؤلف با امضای «منه رحمه الله»؛ ۱۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۴۳]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکیف العقلی ملزوما و النقلی غیر ملزوم و بالجملة الفرق لیس علی ما ینبغی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۵۲پ-۵۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۸۳۹]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۱؛ محشی؛ واقف: ابن‌خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۶گ، ۱۳-۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱ - ۳۱۹]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۴۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالجملة الفرق لیس علی ما ینبغی و لنختم الکلام علی هذا القدر لئلاً ینجر الی الملال و الی الله المرجع و المآل

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی کشمیری، تا: شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۱۰۰ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۳۱پ-

۳۷ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۵×۱۰سم [ف: ۳۶ - ۵۵۸]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۲۸/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نباتی، جلد: تیماج سیاه، ۱۲ص (۱۳۸-۱۴۹)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۲۸۹]

۲۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۴۳/۲

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲گ (۶۵ر-۷۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۸۴]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۸۹/۱

خط: نسخ، کا: میرزا محمد سعید بن ملاخلیل عرب شروانی، تا: قرن ۱۲؛ به نسخه‌های بسیاری برخورده و همانگونه که بود نوشته است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن کبود، ۸گ (۲پ-۹پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۲۲/۳سم [ف: ۵ - ۱۷۶]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن شمس الدین بن حیدر افندی، تا: قرن ۱۲؛ محشی از عبدالرحیم، محمد امین، میر ابوالفتح «منه ره»، واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴ - ۱۹۱]

۳۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۴۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمد الله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ صفر ۱۱۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰۰پ-۱۰۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۱۳]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۹۵/۳

کا: علی بن دوست محمد بن حاجی علی قراباغی، تا: ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۲۹گ (۳پ-۳۱پ، محشی)، ۱۱ سطر (۴×۱۰)، [ف: ۱۷ - ۱۶۹]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۵/۶-ف

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ عبدالمناف ابن ملا مومن، تا: ۱۱۳۳ق؛ جا: مدرسه ملا صدر الدین [فیلمها ف: ۲ - ۱۴]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۵/۵-ف

آغاز: برابر **انجام:** علی ما فی الفواد دلیلا

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۹ق [فیلمها ف: ۲ - ۱۳]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۵۹/۳-۹/۱۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۱۹۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۳۹۵]

۳۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۳۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمدولد حاجی امیرخان سعدانی، تا: ذیحجه ۱۱۹۸ق؛ مهر: «یاعلی الاعلی» (مربع)؛ محشی از میرابوالفتح و عبدالعلی؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۴۲]

۳۶. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۲۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عنایة الله بن ملاعبدالکریم بن ملا نعمة الله گله سرایی جیلانی، تا: ۱۱۹۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۴پ-۲۶پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۰۴]

۳۷. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۳۸۲/۱

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ (۱پ-۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۲ - ۸۱]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۶۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا، ۹گ (۱پ-۹پ)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۷۴]

۳۹. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۲۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن یعقوب بن حسین بن عمر، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۸گ (۲۹پ-۳۶ر)، ۱۵ سطر [ف: - ۲۳۷]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۳ر-۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۳۳ - ۶۶۰]

۴۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۶۳/۲

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۰ق، جا: سنندج؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۶۷]

۴۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: عیسی بن مولانا عبدالله، تا: ۱۲۱۷ق؛ محشی؛ ۸گ(۲ر-۹پ) [ف: ۳ - ۱۸۰]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۹۷/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: مقوا پارچه‌دار، ۶گ (۱۲۴پ-۱۲۹پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۴)، قطع: خشتی ربعی [ف: ۱۷ - ۱۷۰]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۴۰/۲

خط: نسخ، کا: هاشم موسوی، تا: با تاریخ ۱۲۲۴ق، جا: خبوشان؛ کاغذ: قورخانه‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۴۶۷]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۵۹۵/۶-۱۴/۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد بن نیاز محمد بلخی، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۱۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف:

۵ - ۲۳۹۵]

۴۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن حاج یوسف آقا، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۷گ (۳۷پ-۴۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۲۶۷]

۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۰۳۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ در پایان نوشته است: من حاشیه محقق شریف را بر این رساله، به علت سقیم بودن اصلاح کردم، پس گاهی عبارت موافق است و گاهی مخالف آن؛ محشی «منه» میرابوالفتح، و شرح عبدالعلی، و عبدالرحیم، و شاه حسینی»؛ جلد: تیماج زرد، ۸۷گ، ۱۹ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۳۸]

۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۴۱۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بدخط، کا: محمد بن ابراهیم ملا حسینی، تا: ۱۲۳۴ق؛ محشی با امضای منه، عصام الدین، عبد الرحمن و ...؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۵۴پ-۱۶۲پ)، ۹ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۷سم [ف: ۱۹ - ۳۰]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۶/۱۰

خط: نسخ، کا: عبدالعزیز بن نظام الدین سلیمانی، تا: ۱۲۳۴ق، جا: ساوجبلاغ؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۲۸۰پ-۲۹۱ر)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۳ - ۲۴۴]

۵۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۱

خط: نسخ پخته، کا: عبدالرحیم، تا: شعبان ۱۲۳۷ق، جا: مسجد میرزا عبدالکریم، به روزگار امان الله خان (افغان)؛ ۱۱گ (۱پ-۱۱پ) [ف: ۳ - ۱۸۰]

۵۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۸۴/۹

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ محشی؛ ۱۶گ (۸۵پ-۱۰۰پ) [ف: ۳ - ۱۸۰]

۵۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۷۹/۶

خط: نسخ تحریری، کا: فتح الله بن سلیم الفاوچی، تا: ۱۲۵۴ق، جا: سنندج؛ در پایانه آمده است «تمت الرسالة المسماة بالحنفية»؛ ۷گ (۱۶۶پ-۱۷۲پ) [ف: ۳ - ۱۸۰]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۷۵/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۹ق؛ در آغاز این رساله کسی به اشتباه نام آن را شرح آداب البحث میر سید شریف نوشته است؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سرخ با مهر صحاف «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۷گ (۱۵۸ر-۱۶۴پ)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۱۰]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۲۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید موسی بن فضل الله حسینی کلانتری همدانی، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه، احمد» و جز آن؛ مهر: «اهدایی سید کاظم کمالی الحسینی همدانی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱-۷)، ۱۳ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۴۰ - ۵۷۰]

۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۲۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ محشی با نشان «منه»، «احمد بن حیدر» و «محمد بن حسین» دارد؛ کاغذ: نخودی، فرنگی، جلد: مقوایی، رویه تیماج سبز تریاکی، ۷گ (۸۴پ-۹۰پ)، ابعاد متن: ۹×۱۶، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۱ - ۳۶۰]

۵۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶۷/۸

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۷۵ق؛ محشی با نشانی «عصام الدین»، «منه» و جز آن؛ ۷گ (۹۰پ-۹۶پ) [ف: ۳ - ۱۸۰]

۵۷. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۵۱/۱۰

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد جواد بن محمد صادق استرابادی حائری، تا: ۱۲۷۷-۱۲۷۹ق؛ ۱۴گ (۹۳پ-۱۰۶ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: - ۱۱۴]

۵۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۶۰/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ ۶گ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳ - ۱۷۵]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۴۰ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق [د.ث. مجلس]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۱۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حاج محمد علوی صفوی نحوی، تا: ۱۲۸۴-۱۲۸۵ق؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه، ۱۶گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۱۵۸]

۶۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۵۳۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: پارچه توسی، ۱۰گ (۵۷پ-۶۶پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۴۶۱]

۶۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۲۶۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا الی السند الا اذا کان مساویا للمنع فیتوجه علیه الابطال فقط الحمدلله اولا و آخرا تمت

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن مولی علی ترجانی، تا: ۱۲۹۳ق، جا: ترجان؛ جلد: گالینگور زرد، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۳۹]

۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بن احمد حسینی، تا: شنبه غره جمادی

الثانی ۱۲۹۸ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۷۰-۷۵)، ۱۷- ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۲ - ۳۵۳]

۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: رمضان ۱۳۰۰ق؛ محشی [ف: ۳- ۵۹]

۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۱۷/۳

کا: شیخ محمد بن حاج علی اصغر سمنانی فانی صوفی پیرو گونابادیها، تا: قرن ۱۴؛ در ص ۷۰ تفسیر «عینان عینان لم یکبتهما قلم» از آغاز قبسات هست؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸گ (۶۲-۶۹)، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۳۴۶۹]

۶۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۶/۴ ـ د

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: نوروز ۶ رجب ۱۳۰۵ق؛ ۱۵ص (۲-۱۶) [ف: ۱ - ۳۲۵]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۰۹/۲-۵۹/۲۹

آغاز: المنعم علیه و ایضا الخطاب مخصوص بغیرالله تعالی ... و علی نبیک الصلوة و التحیة، سلک ههنا فی التقدیم علی الطریقة السابقه

خط:نسخ،کا:عبدالقادر بن حاج کریم کوی، تا: ۱۳۲۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲گ (۹-۲۰)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۳۹۶]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۳/۴

آغاز: برابر

در فهرست حاشیه سید شریف بر رساله حنفیه دانسته که خطاست؛ خط: نسخ، کا: علی بن عبدالکریم السنتی، تا: با تاریخ ۱۳۲۲ق، جا: سنندج؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی کرم، ۱۳ص (۲۴۶ – ۲۵۸)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷/۴×۲۲/۸سم [ف: ۴۳ - ۱۲۰]

۶۹. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۰۷/۱

کا: محمد امین بن عبدالحمید دولابی، تا: محرم ۱۳۲۵ق؛ ۱۰گ (۱پ-۱۰ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۹۱]

۷۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۹۵/۵-۵۹/۱۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح البیژوی، تا: ۱۳۴۶ق؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ (۹-۱۶)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۴ - ۲۰۱۱]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۴۹/۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۳۴پ-۴۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۷ - ۳۰۳]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۱۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری، ۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۳۸۲]

۷۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۴۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ اصفهانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲ سطر ۱۰/۵ سانتی، قطع: جیبی [ف: ۱ - ۴۲۹]

۷۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۵۵/۱

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با رمز «فتح سلمه الله» و محمد باقر الحسینی؛ جلد: مقوا روکش پارچه‌ای، ۱۰گ، ۱۱ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۵۵]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۹۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لنختم الکلام علی هذا المقدار لئلا ینحو الی الاملال.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶ص (۱-۱۶)، ۱۵سطر(۴/۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۹ - ۱۸۰]

۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲/۴

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ بی‌کا، بی‌تا، جا: مدرسه ملا صدر الدین؛ کاغذ: ترمه، جلد: ابره کاغذی، ۱۹ص (۲۳۲-۲۵۰)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷ - ۲۲۲]

۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲/۵

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ بی‌کا، بی‌تا، جا: مدرسه ملا صدر الدین؛ در صفحه ۲۷۳ آمده: «تمت الرساله الشریفه المنسوبه الی الفاضل المدقق و العالم المحقق مولانا نقی الله اباغی رحمه الله ...»؛ کاغذ: ترمه، جلد: ابره کاغذی، ۲۳ص (۲۵۱-۲۷۳)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷ - ۲۲۳]

۷۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۴۵/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه» و حواشی بسیار دیگر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۱ - ۲۷۶]

۷۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۷۶۴/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکیف یکون عقلی ملزوما و النقلی غیرملزوم و بالحمل الزق لیس علی ما ینبغی و ضم الکلام علی هذا المقدر لئلا ینجر الی الاملال

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۱۴۳]

۸۰. قم؛ حافظیان، ابوالفضل؛ شماره نسخه:۳۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن یعقوب بن حسین بن عمر، تا: ۴ ذیحجه؟؛ مجدول، محشی با نشان «منه» و حواشی دیگر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۹پ-۳۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ]

۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۳۸/۲
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم حسینی تاپحوزی، بی‌تا؛ محشی با نشانه‌های «منه»، «احمد الجندی»، «شریف»، «یوسف»، «یوسف الاصم»، «شروانی»، «عبدالله»، «رسول»، «حسن چلبی»، مصحح با نشان «صح»؛ ۹ص (۲۰–۲۸) [ف: ۱۱ – ۳۸۳]

۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۵۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای کمنداندازی، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۸گ (۱۸پ–۲۵)،۱۴سطر(۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۶–۳۸۸]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۲۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای «منه»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۲پ–۸پ)، ۱۶ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۸ – ۲۹۵]

۸۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۰۰/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۷×۱۶/۷سم [ف: ۷ – ۳۸۳]

۸۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۱/۵-عکسی و ۴۷۸/۵-عکسی
اصل نسخه: ملی، ش ۱۵۵۶ [این رساله از مجموعه فهرست نشده] و فیلم آن دانشگاه، ش ۳۸۴۷ (فیلمها ۲۵۷/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۱۳ر–۱۱۴ر) [عکسی ف: ۲ – ۱۶۹]

۸۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۸/۱-طباطبائی
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱پ–۴پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۳ – ۷۶۲]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۳۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لنختم الکلام علی هذا القدر لئلا ینجر الی الاملال و الی الله المرجع و المآب.
خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن حاج علی اصغر قزونی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۳پ–۸ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۲ – ۱۹۴]

۸۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۵گ (۱۰پ–۱۴ر)، ۲۰ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ – ۱۵۵]

۸۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶/۵
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۱ – ۹۳۲]

۹۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۸۸ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۹۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴۶/۹
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱۵۸–۱۶۶)، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۲۳۴۳]

۹۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۹۷/۱۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۰۶پ–۱۱۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ – ۷۹]

۹۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۱۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ مقابله؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۵۵پ–۵۸پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۷۷]

← الرسالة الحنيفة الحنيفة ⟵ معنی العلم و اقسامها

● رساله حنین بن اسحاق / طب / عربی

r.-ye honayn ebn-e eshāq

حنین بن اسحاق، ۱۹۴ – ۲۶۰ قمری

honayn ebn-e eshāq (811 - 875)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰/۳ معزی
آغاز: الجزیل من الله عزو جل و هو المعین فاقول و بالله التوفیق اولی کم جزء ینفسهم الطب الی جزئین و هما حفظ الأصحاب علی صحتهم بالأشیاء المشابهة لهم؛ **انجام:** و اما الخصی فیطلی بالقیمولیا و الاسفیداج بالسویه و یعجن بما الاس و البنج و بطلی فی الشهر صوات فیدفع علی صغره زمانا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: باتاریخ۱۲۷۹ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۹ – ۱۰۳]

← رساله حورائیه ⟵ حورائیه

● الرسالة الحیدریة (ترجمه و منتخب) = رساله عملیه / فقه / فارسی

ar-r.-ol heydarīya (t. va montaxab) = r.-ye ‘amalīye

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ – ۱۲۵۹ قمری

raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

از رساله حیدریه و مسائل فقهیه شیخ احمد احسائی انتخاب و ترجمه کرده است.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۳۶
آغاز: اما بعد این کلماتی است چند منتخب و مترجم از رساله حیدریه و مسائل فقهیه از فتاوای
خط: نستعلیق، کا: میرزا ابراهیم اصفهانی، تا: ۱۲۴۲ق؛ با قسمتی از فتاوای سید کاظم رشتی در ۹ برگ؛ ۷۳گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲ – ۶۲]

● **رساله حیدریه (ترجمه)** / فقه / فارسی
r.-ye heydarīyya (t.)
مترجم قسمتی از رساله حیدریه استادش شیخ احمد احسائی که پیرامون مسائل فقهی بوده انتخاب نموده و به فارسی برگردانده است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۸۹/۲
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد پس این کلماتیست چند منتخب و مترجم از رساله حیدریه در مسائل فقهیه؛ **انجام:** عبادت او شرعی است پس نیت وجوب می‌کند هرگاه پیش از وقت بیرون رفتن بالغ شود همان نماز کفایت می‌کند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ (۷پ–۶۲پ)، مختلف السطر (۹×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ – ۳۲۹]

● **الرسالة الحيدرية (ترجمه و منتخب)** / فقه / فارسی
ar-r.-ol heydarīya (t. va montaxab)

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳/۳۷/۴-۶۰۲۱
منتخب و مترجم از رساله حیدریه در مسایل فقهیه در فتاوای شیخ احسائی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۶ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۲۰۸]

● **رسالة الحی فی اسألة الکی = اجمال الکی** / فقه / ترکی
r.-ul ḥay fī as'ilat-il kay = ijmāl-ul kay
مستقیم زاده، سلیمان بن عبد الرحمن، – ۱۲۰۲ قمری
mostaqīm-zāde, soleymān ebn-e 'abd-or-rahmān (-1788)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۰۳/۵
آغاز: شیخ حسن شرنبلالی و شیخ عبدالغنی ابن النابلسی، قدس أسرار همانک باقی خصوصنده مفصلاً جمع ایلدکلری رساله لری؛ **انجام:** و سنتک درجه سی واجبدن دون اولدیغن فعلاً افاده یاله مقلدلری ... ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنک رحمة و هی لنا من أمرنا رشداً.
خط: نستعلیق تحریری، کا: مترجم، تا: ۱۱۹۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۷۲–۷۴)، ۲۴ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۶سم [ف:۳۰–۵۳۳]

● **الرسالة الحينية المفيدة للناظرين فی حکم الصوم المنذور المبقية بالسفر للمسافرين** / فقه / عربی
ar-r.-ul ḥīnīyat-il mufīda li-n-nāẓirīn fī ḥukm-iṣ ṣawm-il manḏūr-il mubqīya bi-s-safar li-l-musāfirīn
شیرازی، عبدالنبی بن محمد مفید، – ۱۱۹۲ قمری
šīrāzī, 'abd-on-nabī ebn-e mohammad mofīd (- 1778)
شامل ۵ «فصل»، یک «تنبیه»، «تبصره»، «فایده» و «خاتمه».

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۷۰/۳
آغاز: الحمدلله الذی و فی بما وعد و هو کریم ...
بی‌کا، تا: ۱۱۶۵ق؛ تصحیحات به خط مؤلف؛ ۳۱گ (۴۷–۷۷)، اندازه: ۱۶×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۱ – ۴۰]

← الرسالة الخادمية > تربية السالکين
← رساله خاقانیه > کلام الملوک ملوک الکلام

● **رسالة الخاقانية = علم الالهی = علم الله تعالی** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-ul xāqānīya = 'ilm-ul ilāhī = 'ilm-ul lāh ta'ālā
سیالکوتی، عبدالحکیم بن شمس الدین، – ۱۰۶۷ قمری
sīyālakūtī, 'abd-ol-hakīm ebn-e šams-od-dīn (- 1657)
به دستور: ابوالمظفر شهاب الدین محمد شاه جهان
تاریخ تالیف: ۱۲ ربیع الاول ۱۰۵۷ق
رساله فلسفی استدلالی است در علم باری تعالی با نقل گفته‌های بعضی از بزرگان، دارای سه «بحث»: ۱. اثبات علمه تعالی؛ ۲. فی ان علمه ما هو و کیف هو؛ ۳. تکفیر الفلاسفة فی هذه المسألة.
آغاز: اللهم باسمک أبتدی و بنور قدسک أهتدی لا إله إلاأنت سبحانک لا علم لنا إلا ما علمتنا و لا دراية إلا ما ألهمتنا صل و سلم علی نور الماحی الظلمات الغواية و علی آله و أصحابه نجوم الهداية ... القول فی علم تعالی و فيه أبحاث الأول فی إثباته
انجام: و لذا قال العلماء لابد فی الإيمان بالنبی صلی الله عليه و آله و سلم من معرفة نسبته إلی أجداده الأربعة ليتميز عن ما عداه تميزاً تاماً و ليكن هذا آخر ما قصدنا إيراده فی هذه الرسالة الخاقانية
[دنا ۷۸۸/۵ (۸ نسخه)؛ خلاصة الأثر ۳۱۸/۲؛ فهرس المخطوطات العربية فی مكتبة الأوقات فی بغداد ۲۷۴/۲]
شرح و حواشی:
۱– شرح علم الالهی؛ عبدالقادر بن محمد سعید

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳ رجب ۱۰۹۲ق؛ جلد: پارچه، ۷گ (۴۵پ–۵۱ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱ – ۴۰۴]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۹/۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در سال ۱۰۷۱ مقابله و در تصحیح شده، افزودگی‌هایی در خصوص «روح انسانی» در انجام آمده؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۴۷ر–۵۰ر)، ۳۲ سطر، اندازه:

۱۴×۲۸/۵سم [ف: ۳۱ - ۶۸۸]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۶/۳

آغاز و انجام: برابر

کا: شیروانی، تا: قرن ۱۱؛ ۹گ (۴۹-۵۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۷۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳۸/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما اذا کان عبارة من حضور الموجودات بخصوصیاتها علی مراتبها الاربع عند ذاته کما مر، فلا یتم کما لا یخفی ...

خط:نسخ،کا: اسماعیل حلبی، تا: نیمه دوم قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۶۲پ-۶۸پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۷×۱۶سم [ف: ۳۷ - ۷۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد فخرالعلماء کردستانی، تا: قرن ۱۳؛ واقف: ابوالوفاء معتمدی کردستانی؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ، ۱۶و۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۴۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۳۸

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «نجوم الهدایة» آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۹ - ۱۱۵]

● الرسالة الخاقانية فی القواعد الميزانية / منطق / عربی

ar-r.-ul xāqānīya fī-l qawā‘id-il mīzānīya

اهدا به: خان احمد میرزا

مختصری در اصول منطق مرتب بر مقدمه و دو باب: ۱. تصورات؛ ۲. تصدیقات، هریک دارای چند «لوح».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۴/۲

آغاز: بسمله خان احمد میرزا لشکر ما انعم الله من الآلاء و اصلی علی الصفی ... و بعد فهذه عجالة نافعة لجمل من علم المیزان جامعة لاصول المنطق؛ **انجام:** نحو الانسان وحده ضاحک ... وحده حیوان ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳ص (۳۰-۴۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۳۵]

● الرسالة الخاقانية فی شکر الآلاء الربانية و ذکر الانساب العلية و الآثار الجلية = کلام الملوک و ملوک الکلام / تاریخ ایران / فارسی

ar-r.-ol xāqānīya fī šokr-el ālā’-er rabbānīya va zekr-el ansāb-el ‘ellīya va-l āsār-el jalīyya = kalām-ol molūk va molūk-ol kalām

در شرح احوال فتح علی شاه، برای برادرش ضیاء الدین محمد بن احمد حکیم تنکابنی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۱۷

آغاز: لک الحمد یا ذالجود و المجد و العلی ... و درود مر نخستین صدور ورود عرصه شهود احمد محمود؛ **انجام:** کما احسنت الی فیما مضی منه.

خط: نستعلیق، کا: مجد الدین محمد ابوالفضل بن فضل الله ساوجی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۸گ، ۱۰ سطر (۱۸×۲۸)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۴۷]

← رساله خالد > شرح حدیث «أخبرنی عن الاسلام»

● رساله خالد بن يزيد / کیمیا / عربی

r.-ye-xāled-e bn-e yazīd

خالد بن یزید، - ۸۵ قمری

xāled ebn-e yazīd (- 705)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۲۸

آغاز: قال خالد لولده اننی اعرف اعمل بعمل هذا؛ **انجام:** و هذه الاسماء التی من لم یعرفها ضل فی العمل فقف علیها بالکلیه یرشد.

کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۲۳۳- ۲۳۴)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۸۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۲۹

آغاز: انی رایت الناس طلبوا صنعة الحکمة فی عصر و رایت الحکماء؛ **انجام:** فخذ منه النصف و من الارض و الماء النصف ثم اعقد هما فی القریم.

کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ ۲ص (۲۴۰-۲۴۱)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۸۶]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۸

رساله اول؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۳۳پ-۳۷ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۲]

۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۹

رساله دوم؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ ۴گ (۳۷پ-۴۰پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۳۱/۳

لولده بدفترات؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کریم الدین پسر محمد یوسف گلبرگیوی، تا: سه‌شنبه ۱ رمضان ۱۳۲۸ق، جا: کتابخانه آصفیه؛ کاغذ: هندی، ۱۲ص (۱۰۲-۱۱۳)، ۱۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷ - ۴۶۸]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۲۷

آغاز: بسمله، قال خالد لولده یا بنی اعرف اعمل بعمل هذا کل من

الشعره حتی تأکل
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۶گ (۲۵۳ر–۲۶۸پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۴۸۹]

● **رساله خامسه** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye xāmese

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۴/۵–ف

نسخه اصل: بادلیان E48 (ش ۲۶۹). از رسائل نقشبندیه؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن مصطفی بن محمد، تا: آغاز شعبان ۱۲۲۴ق؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۶۹]

↩ الرسالة الخامسة فی الطبخ ≻ الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الخامسة)

● **الرسالة الخرگاهیة** / شعر / عربی

ar-r.-ul xargāhīya

کمال اصفهانی، اسماعیل بن محمد، ۵۶۸؟–۶۳۵ قمری

kamāl-e esfahānī, esmā'īl ebn-e mohammad (1173 - 1238)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۹۴

آغاز: رسالة الخرگاهیة من انشاء الامام السعید ... کمال الملة و الدین اسمعیل بن جمال الدین محمد بن کمال الدین عبدالرزاق اصفهانی تغمده الله بغفرانه؛ **انجام:** لله در تنار المجد و الدول ×× یأوی الیه قصاری بغیة الامل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۶ صفر ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۷۱۱)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۱۰۸]

↩ رسالة الخط ≻ آداب المشق
↩ رسالة الخط ≻ اصول خط
↩ رساله خط ≻ اصول خط
↩ رساله خط ≻ آداب النفس
↩ رساله خط ≻ آداب خط
↩ رساله خط ≻ آداب المشق
↩ رساله خط ≻ خط (رساله در)

● **الرسالة الخطیة** / خط / عربی

ar-r.-ul xaṭṭīya

بصری، احمد بن عبدالرضا، ق۱۱ قمری

basrī, ahmad ebn-e 'abd-or-rezā (- 17c)

رساله کوتاهی درباره رسم الخط زبان عربی است. بخش‌های این رساله با نام میوه‌ها عنوان‌گذاری شده است: سفرجلة، نارنجة، اترنجة، رمانة: و ما خولف فیه الاصل منه اربعة اقسام ظرفاً (الاول: الزیادة، الثانی: النقص، الثالث: الوصل، الرابع: البدل) و سمسمة.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۲۲/۲۸

آغاز: احمدک یا من علم آدم سایر الاسماء واصلی علی نبیک سید الانبیاء و علی آله المعصومین ... اما بعد فیقول ... هذه الرسالة الخطیة افردتها بالتماس بعض الطالبین بعد ان مشقتها فی ظرفیة النحوی واخیه لبعض الراغبین ... سفر جلة. الخط ترکیب اللفظ تصویرآ من الحروف المعروفة جدیرا؛ **انجام:** و یغز و ویرمی و غزوة ورمیة و غزوت ورمیت. وقع الفراغ من مشقة مشقها یوم البید من شهر الدال من السنة الاد بالتحدید من العشر الدد بعد مضی غین غد من الهجرة النبویة ... فی قریة طیبة مبارکة رخیة تسمی بالخادر من توابع المشهد المقدس الرضوی شرف بساکنه المعین الناصر.

خط: نسخ، کا: محمد بن ملک محمد مصعب بیگی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ:نخودی و حنایی،جلد:میشن مشکی،۳گ (۳۶۰پ–۳۶۲پ)، ۲۵ سطر (۱۱/۷×۲۲/۷)، اندازه: ۱۸×۳۱/۷سم [ف: ۲۹/۱–۳۵۱]

● **الرسالة الخلخالیة** / فقه / عربی

ar-r.-ul xalxālīya

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ – ۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as'ad (1427 - 1503)

دوانی در این رساله از گفتار فقیهان درباره اندازه شرف زن که خلخال دویست درهمی یا صد درهمی است یاد نمود و سخن خود را هم آورد و گفته اوزاعی را در اینکه شرف در دسته‌های گوناگون یکسان نیست.

آغاز: اعلموا ایها الطلاب وفقکم الله لنیل الصواب انه قد شک مثل اکثر الفقهاء حد الشرف فی المراءة بخلخال و زنه مائتا در هم و مثله بعضهم بخلخال ...

انجام: فلذلک اختل الاحکام و ضعف مراسم الاسلام.

۱. **شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۹/۲**

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱ص (۴ر)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۷۲]

۲. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۹/۳۵**

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله در ۹۶۲، خلیفه سلطان در ۱۰۴۱، محمد طاهر پزشک تفرشی در ۱۱۳۵، محمد ابراهیم قزوینی در ۲ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ ۱ص (۲۶۸ر) [ف: ۶ – ۲۲۴۴]

↩ رساله خلسه ≻ خلسه
↩ الرسالة الخلعیة ≻ الخلعیة الاولی

← رساله خلوت ← آداب الخلوة

● **رسالة خمار بن جيش السليماني العكاري** / نامه‌نگاری / عربی

r.-u xammār ibn-i jayš-is sulaymānī al-ʻakkārī

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، - ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ʻalī (- 1042)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۱۳

آغاز: رساله خمار بن جيش ... توكلت على امير المؤمنين جل ذكره من عبد امير المؤمنين ... هادی المستجيبين ... الى ابليس الا بلاس و معدن الشرك و الوسواس النغل اللعين ... اما بعد يا خمار كان اسمك فى الاصل حارث ابليس؛ **انجام:** تم نبتدى بمن هو مثلك فنتلهم قتل الكلاب ... حتى يؤدون الجاليه و هم صاغرون و ذلك بقوة مولانا ... و هو حسبی و نعم النصير المعين.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛کاغذ:ضخیم فرنگی،جلد:تیماج مشکی، ۲ص (۸۴-۸۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۵۰ سم [ف: ۱۰-۲۲۰۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۵۳/۱۳-ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۷]

● **رساله خمسه** / فقه / عربی

r.-ye xamse

مؤلف این رساله ظاهراً تحت تأثیر تقدیس عدد پنج است، که از روزگار باستان در قدمای خمسه مانوی تا خمسه غلات و پنج تن اصحاب کسا ادامه داشته است. وی در آغاز از پنج تنبیه گفتگو می‌کند که هر تنبیه شامل پنج حدیث و هر حدیث پنج فایده دارد: نمازها پنج است و توابع پنج مسأله است، شرایط نماز جمعه پنج، و شرایط صحت بیع نیز پنج است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۵۸/۴

آغاز: و رتبته على افتتاح و خمسة مسائل و خمسة فوائد و اختتام، و كل مسئلة مشتملة على خمسة حوائج؛ **انجام:** فتراكا السواد (چنین) و البياض و ما اشبه ذلك و هى مغيبة لا تعرف الا بمعرفة علام الغيوب عز و جل

بی‌کا، بی‌تا؛ اوراق این رساله ظاهراً در اول و آخر مجموعه پراکنده گردیده. چنانکه برگ ۳ در آغاز و برگ ۱۵۸تا ۱۶۰ در پایان مجموعه مربوط به همین رساله می‌باشد رساله در برگ ۸۸ به طور ناقص آغاز می‌گردد و در حاشیه برگ ۹۵ عنوان کتاب «فی الخمسه» به چشم می‌خورد. پایان این رساله ظاهراً برگ ۱۰۱ مجموعه است و پس از آن مطالب پراکنده‌ای در عقومات و حروف ده‌گانه، در قیافه‌شناسی گ ۱۰۶ آمده تا ۱۰۸ پراکنده‌هاست؛ کاغذ: فرنگی آبی و نخودی، جلد: مقوایی قرمز، ۱۴ص (۸۸-۱۰۱)، ۱۳-۲۱ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۲۰۷]

← رسالة خمسية ← الخمس فى حال الغيبة و حكمة غيبة الامام

● **رساله خمسین** / اخلاق / فارسی

r.-ye xamsīn

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۴/۵۰

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ فرنگی و فستقی، جلد: تیماج عنابی، ۲ص، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۵۴۲]

● **رساله خواجه عبدالله انصاری** / عرفان و تصوف / ترکی

r.-ye xāje ʻabd-ol-lāh-e ansārī

از رساله ابوعبدالله دمرداشی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۹/۲

آغاز: بعد بسمله و حمد. اما بعد بلکل که بوبرقج کلمه طیبه و موعظه حسنه سلطان العارفین ... شیخ عبدالله انصاریدن منقولدر؛ **انجام:** فهولاء شاهد و الحق عين كل شىء و نطقوا بحقية الحال على ما هو عليه بعد ما تجلى لهم الحق بحقيقة من رسالة ابى عبدالله الموعو بدمرداشى.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی، ۳ص (۳۱-۳۳) [سنا: ف: ۲ - ۱۹۹]

● **رساله خواجه محمد پارسا** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye xāje mohammad-e pārsā

پارسا، محمد بن محمد، ۷۳۹؟ - ۸۲۲ قمری

pārsā, mohammad ebn-e mohammad (1339 - 1420)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۲۲۷

بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

● **رساله خواجه معین الدین چشتی** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye xāje moʻīn-od-dīn-e čaštī

معین الدین چشتی، حسن بن غیاث الدین، ۵۳۶؟ - ۶۳۳ قمری

moʻīn-od-dīn-e čaštī, hasan ebn-e qīyās-od-dīn (1142 - 1236)

رساله عرفانی کوتاهی است در بیان اسرار خلقت انسان و چگونگی پیمودن راه کمال بر اساس تشریح بدن انسانی می‌باشد. همچنین در بیان کیفیت دم از گفتار خواجه معین الدین حسن سجزی چشتی که از اقطاب صوفیه بوده است، در این رساله از کلمات و اصلاحات هندی استفاده شده است. از حسن سجزی آثار بسیاری باقی مانده که بخشی از آن در فهرست مشترک پاکستان معرفی شده است و سخنان خواجه معین الدین چشتی به نام «دلیل العارفین» و دیوان منسوب به او نیز بارها چاپ شده است.

[مشترک پاکستان ص۵۰۴ و ۲۰۰/۷؛ فهرست چاپ سنگی گنج‌بخش ۱۶۳/۱و۱۶۴]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۹۸۷/۷-۵۴/۷۷

آغاز: بسمله؛ رساله خواجه معین الدین چشتی سنجری رحمة الله علیه، بیان رگها که در وجود او می‌اند اول سکشمان بعده انکلا و نیکلا؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۰۵۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۴/۴-۳/۱۳۴

آغاز: بسمله این رساله خواجه معین الدین حسن سجزی قدس الله سره العزیز به زبان معجز بیان عالم سلوک وبیان اول سکمنا بعده انکلا وینکلا بعده از سه رک نونا یک شده؛ **انجام:** ومقام خود میم ساخت واز میم نون شد. تمت تمام شد. من عرف نفسه فقد عرف ربه من عرف نفسه فهو کافر فقد عرف ربه فهو مشرک.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۶گ، ۱۱ سطر [ف: ۴ – ۲۰۵۸]

← رساله خواص ≻ نزهة الملوک

● **رسالة الخواص = اسرار الحروف** / علوم غریبه / عربی

r.-ul xawāṣ = asrār-ul ḥurūf

جمال الدین زعفرانی

jamāl-od-dīn-e za‘ferānī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۲/۷-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۵گ (۲۲۵پ-۲۲۹پ)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۱۰]

● **رسالة الخواص فی ازالة الحرام** / - عربی

r.-ul xawāṣ fī izālat-il-ḥarām

منقول از مجموعه حکیم عماد الدین محمود.

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۲۶۳/۲م

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۱ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [رشت و همدان: ف: – ۱۲۳۶]

← رساله خیالیه ≻ منامیه

● **رسالة الخیل (منظومة)** / شعر / عربی

r.-ul xayl (mnz.)

نظام الدین صدر قاضی اصفهانی

nezām-od-dīn sadr qāzī-ye esfahānī

مدیحه است ظاهراً درباره شمس الدین صاحب دیوان شامل ۶۲ بیت. در آن این بیت آمده است: «ثقلت علی باصفهان اقامتی ×× طوبی لمنطلق خفیف الحاد».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۹۵

آغاز: یا حادی الابل؛ **انجام:** اهدیم سبل الرشاد مکرراً ×× من اصفهان افر الی بغداد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۷ صفر ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۷۱۲)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۱۰۸]

● **الرسالة الدامغة للفاسق** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-r.-ud dāmiġa li-l-fāsiq

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، – ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ‘alī (- 1042)

در رد بر رساله «الحقائق و کشف المحجوب»، که تألیف یکی از نصیریه است (برلین اهلورث شماره ۴۳۲۵). قسمتی از مطالب این رساله توصیه‌هایی است به زنان (خواهران ایمانی) که به سخنان گمراه‌کننده نصیریه و دعوتی که در رساله الحقائق به پرده‌دری و اباحه مطلق شده التفات نکنند و دیگر مطالب آن رد بر عقائد نصیریه (که در حقائق ابراز شده) و بیان معتقدات پیروان الحاکم است. مؤلف این رساله از: اسم و صفت، سابق تالی، جد، فتح، خیال، ناطق و اساس، امام، حجت و داعی یاد می‌کند و می‌گوید: «کلهم عبید لمولانا جل ذکره موجودون فی عصرنا هذا مشخصون و کذلک ابوبکر و عمر و عثمان و غیرهم موجودون معنا». از جمله عقاید نصیریه ــ که در این رساله نقل شده ــ چنین است: «فاول ما قال هذا الفاسق النصیری لعنه المولی بان جمیع ما حرموه من القتل و السرقه و الکذب و البهتان والزنا و اللیاطه فهو مطلق للعارف و العارفه بمولانا جل ذکره فقد کذب بالتنزیل و التاویل و حرف و ما جازله ان یسرق مال الناس». در ضمن رساله‌های دروز، چند رساله دیگر با نام دامغه دیده می‌شود یکی «الاسرائیلیه الدامغه لاهل اللدد و الجحود اعنی الکفره من اهل شریعة الیهود» و دیگر: رساله «الدامغه للفاسق النجس فی توبیخ ابن البربریه». (اهاورث شماره ۴۳۱۲/۲ و ۴۳۱۴/۲) (عبدالحسین حائری)

آغاز: توکلت علی مولانا البار العلی سبحانه اما بعد ایدکم المولی

بتاییده انه ورد الی کتاب الفه بعض النصیریه الکافرین بمولانا جل ذکره المشرکین به الکاذبین علیه الغاوین للمؤمنین و المؤمنات و سماه کتاب الحقائق و کشف المحجوب ... فلما قراته وجب علی الاحتیاط علیکم معاشر الاخوان ... فکتبت هذه الرساله رداً علی ما الفه هذا الفاسق النصیری ...

انجام: فاسمعوا و اطیعوا ما امرکم به عند مولانا جل ذکره وصفیه هادی المستجیبین المنتقم من المشرکین سیف مولانا ... و السلام علی المؤمنین و المؤمنات و الموحدین لمولانا جل ذکره والموحدات و الحمد و الشکر لمولانا وحده و هو حسبنا و نعم النصیر المعین.

[دنا ۵/۷۹۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ص (۱-۱۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۵۰سم [ف: ۱۰- ۲۱۹۸]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۹۴/۱

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۱۳۳۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۶ص (۱-۲۶) [عکسی ف: ۳ - ۳۷۴]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۶/۱

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۸؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۲گ (۴-۳۵) [عکسی ف: ۲ - ۴۵۷]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۱/۱

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۱؛ خط: نسخ درشت معرب کهن، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [عکسی ف: ۲ - ۴۲۸]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۵/۱

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۹۳۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۹ص (۵-۲۳) [عکسی ف: ۳ - ۲۰۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۴/۱

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی۱۱۰۹ق، عناوین بیشتر درون کتیبه و منقوش؛ ۲۲گ (۳-۲۴) [عکسی ف: ۲ - ۴۷۰]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۶/۱

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم۱۳۳۷؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ ۲۳ص (۲-۲۴) [عکسی ف: ۳ - ۲۹۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۰/۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ یا قرن ۱۴؛ ۱۴گ (۳-۱۶) [عکسی ف: ۲ - ۴۲۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۱۱/۱

خط: نسخ، کا: عبرت، تا: دوشنبه ۲۰ محرم ۱۳۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵ص (۲-۱۶)، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی[ف:۱۷-۱۷۵]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶۲/۱۴

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۳۸؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۶ص (۲۷۹-۳۲۴) [عکسی ف: ۴ - ۲۸۹]

← رساله در ... > بداء

← رساله در ... > تخییر (رساله در)

← رساله در ... > فرق میان امر و اراده

← رساله در ... > ترکیب

← رساله در ... > معما

← رساله در ... > عرفانی (رساله)

← رساله در ... > سهو و شک

← رساله در اثبات دین اسلام > تحریف انجیل و تورات

● رساله در اجل محتوم و اجل مسمی / کلام و اعتقادات / فارسی

r. dar ajal-e mahtūm va ajal-e mosammā

اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۵۳/۹

آغاز: آغاز موجود: بعد رفیقی از ارباب سیف و قلم و شفیقی از اصحاب لطف و کرم

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن احمد، تا: با تاریخ ۸۹۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۷گ (۲۳۹-۲۷۵پ)، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [دو کتابخانه اراک: - ۸۱]

← رساله در احکام > بساط

← رساله در احکام حج > مناسک حج

← رساله در احوال مصروع > دانستن احوال مصروع

● رساله در اخلاق آدمیت / اخلاق / فارسی

r.-dar axlāq-e ādamīyat

توصیه‌های اخلاقی برای رسیدن به مقام «آدمیت» است. بر این کلمه تأکید فراوانی شده چنان که برای مثال در خاتمه می‌نویسد: «ای صاحب شعور اگر این رساله را به دقت ملاحظه نموده‌ای الان تو یکی از اجزای اتفاق آدمیت هستی. شخصی که معنی و مقصود آدمیت را فی الجمله درک کرده باشد محال است که مال و جان و تمام هستی خود را وقف خدمت آدمیت ننماید» (بند اول و دوم خاتمه). در ابتدا نوشته این رساله مشتمل است بر سی و پنج «فصل»، اما آن چه در نسخه دیده می‌شود بیست و پنج فصل است که در دو جزء تدوین شده‌اند: جزء اول: در تکالیف آدمیت: فصل ۱. بیان معنی آدمیت؛ ۲. تکالیف آدمیت؛ ۳. بیان تکلیف اول که اجتناب از بدی است؛ ۴. بیان تکلیف دوم که اقدام به نیکی است؛ ۵. بیان تکلیف سیم که دفع ظالم است؛ ۶. بیان تکلیف چهارم که اتفاق است؛ ۷. بیان تکلیف پنجم که طلب علم است؛ ۸. بیان تکلیف ششم که ترویج است؛

۹. بیان تکلیف هفتم که حفظ نظام است؛ جزء دوم: در قواعد نظام؛ فصل ۱. معنی قواعد نظام؛ ۲. شرایط آدمیت؛ ۳. بیان ارتباط؛ ۴. بیان اقرار؛ ۵. بیان تعهد؛ ۶. طریق ترویج؛ ۷. طریقه تربیت؛ ۸. طریقه تقویت؛ ۹. طریقه مساعدت؛ ۱۰. بیان جامع؛ ۱۱. ورود انسان به عالم آدمیت؛ ۱۲. بیان اجازه سعادت؛ ۱۳. شناختن آدم؛ ۱۴. انکار آدمیت؛ ۱۵. تکالیف و شرایط امانت؛ ۱۶. خاتمه. بندهای هر فصل شماره‌گذاری شده و نسخه با سبک و سیاقی خاص کتابت شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۹۳۲/۲

آغاز: ستایش باد بر انسان که جویای علم و طالب آدمیت است. معنی هستی نیست مگر در علم. معنی انسان نیست مگر در آدمیت؛ **انجام:** زمین و آسمان به تو مژده سعادت می‌دهند. ادارک سعادت میسر نخواهد بود مگر از برای آدمی

خط: نستعلیق و نستعلیق شکسته، کا: آقا سید حسن، تا: شنبه ۲۶ رجب ۱۲۸۸ق، جا: تبریز، بنا به فرمایش آقائی آقا سید حسن قلمی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۵پ-۱۸ر)، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۵۱۷]

● **رساله در ادعیه و عبادات** / دعا / عربی و فارسی

r. dar ad'īye va 'ebādāt

شامل ادعیه مختلف و زیارات معصومین علیهم السلام و مسائل شکیات نماز و اوراد و اذکار مأثورة و زیارات جامعه و برخی از فروع دین است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۵۲

آغاز: أن یرزقنی طلب ثارك مع امام منصور من اهل بیت محمد علیهم السلام

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۰گ، اندازه: ۷×۱۶سم [ف: ۲ - ۴۴۹]

← رساله در ارث ⟵ ارث

● **رساله در ارث** / فقه / فارسی

r.-dar ers

حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر، ۱۰۸۰؟ - ۱۱۴۰؟ قمری

hoseynī nā'īnī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1670 - 1728)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۶۰

آغاز: درام و زوجین پس جایز نباید نقص میراث ایشان از نصبب ادنی. صنف دویم آنکه نصیب او مختلف شود و گاه زاید و گاه ناقص شود لیکن همیشه صاحب فریضه نیست

نسخه نیمه دوم باب یکم است تا پایان رساله؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۶گ، ۱۶سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۴۶۱]

● **رساله در استصحاب** / اصول عملیه / عربی

r.-dar esteshāb

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۹۴

آغاز: بسمله. الحق ادراك العقل الحسن و القبح بطریق الایجاب الجزئی و تفصیله ان الحسن یطلق علی ما یوافق الغرض؛ **انجام:** رجع الله حسناتنا علی سیئاتنا و رفع فی الآخرة درجاتنا بحق محمد و آله الطاهرین

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ سالم و کامل؛ جلد: چرم سرخ،۱۵۸ص،۱۳سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱/۴۷-۲۲۰]

● **رساله در اسطرلاب** / هیئت / فارسی

r.-dar ostorlāb

منجم، حیدر بن محمد

monajjem, heydar ebn-e mohammad

رساله مختصری است در معرفت اسطرلاب مشتمل بر سی «باب». این اثر را مؤلف برای یکی از بزرگان نوشته که جای نامش در این نسخه خالی و نانوشته مانده.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۲۸ط

آغاز: والمسلمین قاهر الکفرة المشرکین؛ **انجام:** باید که بر شش جزو و نیم بود یا بر هفت و اگرنه چنین باشد قسمت ظل خطا بود و الله اعلم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز جلد: تیماج سرخ، ۴۳ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲۴/۳ - ۱۲۲]

← رساله در اصول دین ⟵ عقائد
← رساله در اصول عقائد ⟵ اصول عقائد

● **رساله در اصول معارف** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

r.-dar osūl-e ma'āref

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

مشتمل بر «مقدمه» و «خاتمه» و چهار «باب»: ۱. ساقط؛ ۲. فی ان الجنة و النار انما تنشآن من النفس الانسانیة؛ ۳. الاشارة الی معانی بعض ما فی الجنة و النار؛ ۴. اصناف اللذات و الآلام و اهلیهما؛

خاتمة: و الموت عبارة عن هلاك الناس. مؤلف تحقیق بیشتر را به کتاب «عین الیقین» خویش ارجاع داده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۶۵/۳

آغاز: و کان عمره سبعین سنة فقال رسول الله صلی الله علیه و آله الله اکبر فعلمت علماء الصحابة ان هذا الحجر هو ذلک؛ **انجام:** و اتفق لتاریخ تألیف هذه المسفورة بالتعمیة رفت گذر ز آینه آخرت و الله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۰ صفر ۱۱۵۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۷سم [ف: ۵ - ۴۵۰]

● **رساله در اصول و فروع دین** / کلام و اعتقادات / فارسی

r. dar osūl va forū‘-e dīn

رساله‌ای است که به طور مختصر توحید و صفات ثبوتیه و سلبیه خداوند را ذکر می‌نماید و بسیار موجز درباره تقریر عدل و نبوت و امامت و معاد می‌پردازد، در پایان مسائلی فقهی از کتاب اصلاح العمل در فروع دین و اقسام واجب تا بخشی از احکام روزه را دربردارد.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۰۰۱/۱

آغاز: بسمله و حمد له فصل اول بدان مکلف که اصول دین واجب است بر هر؛ **انجام:** ولکن احتمال صحت روزه بر مساوی بودن کمال قوت است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مطالبی پراکنده در اول و آخر نسخه وجود دارد از جمله وجود حاکمی ظالم در سال ۱۲۷۰ در شهر قزوین که به بهانه بابیگری مسجد و مدرسه ملاصالح را بسته و عده‌ای از طلاب را به حبس و ضرب کشانیده بود تا اینکه آنان به تهران شکایت می‌برند و پس از مدت‌ها دوندگی خود را ثابت و به شهر قزوین برمی‌گردند گزارش از فردی ناشناس به نام و امضا نظر علی است؛ جلد: جلد تیماج مشکی، ۳۳ص (۶-۳۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۰۱]

← رساله در اکسیر ⟵ کیمیاء
← رساله در امتناع ⟵ سهو و نسیان نبی و ائمه (ع)

● **رساله در امراض جلد** / طب / فارسی

r.-dar amrāz-e jeld

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۴۵/۲

آغاز: بدانکه جلد نیز مانند سایر آلات مبتلا بامراض کثیر شود؛ **انجام:** یا قطعه ای از آن در جرمش خراب شده آنست تمام.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۵ص (۹۶-۱۷۰)، ۱۷-۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۴۵ - ۱۶۶]

● **رساله در امر معاش و معاد** / اخلاق / عربی

r. dar amr-e ma‘āš va ma‘ād

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱/۱۱ معزی

آغاز: بسمله. مما ینبغی صرف الهمة فیه والدقة فی معانیه الاشارة الی ما ارادته من العباد مما یتعلق بامر المعاش و المعاد و بیان الطریق الی ذلک؛ **انجام:** و هذا التحقیق مما له یسبقنی الیه احد، علی هذا الوجه ... و اما بالنسبة الی المجتهدین فینبغی أیضا تجدید المقال فی ذلک المجال لبیان الحال الزوال ... انه کریم متعال متوسلا بمحمد (ص) و الآل

خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۱۴پ-۱۱۹پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵ سم [ف: ۳۹ - ۲۰]

← رساله در اورام ⟵ اورامیه

● **رساله در باب معرفت ایجاد حق تعالی در موجودات** / فلسفه / فارسی

r. dar bāb-e ma‘refat-e īǰād-e haq ta‘ālā dar mowjūdāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۰۵/۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم اجمعین و بعد این کلماتی است چند در باب بیان معرفت ایجاد حق تعالی موجودات از نسبت خود و بیان سلسله موجودات در دقت آنها و مسئله اختیار و بیان سر منزل اشیاء؛ **انجام:** کمالات اند آن کس تمام شیعه نیست بلکه منکر ضروری دین است هدانا الله و ایاکم بحق محمد و آله.

خط: نستعلیق، کا: سید محمد کاظم تفرشی، تا: اواخر رمضان ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۹۵پ-۱۰۰پ)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۵۴]

● **رساله در باه** / طب / فارسی

r. dar bāh

محمد بن اردشیر

mohammad-e bn-e ardešīr

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۳۹

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد چنین گوید هبه الله ابوالمضفر محمد بن اردشیر کیقباد بن اهراس بن جاماس که چون خدا؛ **انجام:** هرگز بارنگیرد دیگر سر خشخاش در زیر بالین وی نهد بارنگیرد

تم الکتاب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۴ق [رایانه]

↩ رساله در بیان موضوع و حکم ⋗ موضوع و حکم

● **رساله در بیماری‌های چشم و برخی امراض دیگر** / طب / فارسی

r. dar bīmārī- hā-ye češm va barxī amrāz-e dīgar

در این رساله ابتدا امراض مختلف چشم را ذکر نموده سپس به مداوای آنها می‌پردازد در انتها امراض مختلف از قبیل نزله و زکام و آتشک و علاج نازائی و سستی باه و غیره.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۷۱/۲

آغاز: باب اندر بیماری چشم ... رمد آماس طبقه ملتحمه است؛ **انجام:** در هاون چندان بر هم زنند که تا خوب مرهم شود، شفا یابد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۵ص (۲۰۲–۲۱۶)، ۱۵ سطر [ف: ۲ – ۵۰۰]

↩ رسالة الدرة ⋗ الفرائض النصیریة علی مذهب اهل البیت
↩ رساله در تجوید ⋗ الدر الفرید فی معرفة التجوید
↩ رساله در تجوید ⋗ تجوید
↩ رساله در تحقیق ایام و روزهای مبارک و مسعود و منحوس ⋗ اختیارات الایام
↩ رساله در تحقیق درجات طلوع و غروب و ممر کواکب ⋗ هیئت
↩ رساله در تحقیق عده شهر رمضان ⋗ العدد فی شهر رمضان

● **رساله در تصوف** / عرفان و تصوف / فارسی

r. dar tasavvof

داروغه، حسین خان بن حسن خان، ق۱۴ قمری

dārūqe, hoseyn xān ebn-e hasan xān (- 20c)

در مقدمه می‌گوید که مؤلف «در سال ۱۳۴۳ق مشرف به فقر الله گردید و اتصال به سلسله جلیله جلالی که سر حلقه آنها و پیر طریقت اول درویش علی فرزند سلطان محمود باطلی و او طالب حضرت سلمان فارس و او در طریقت فرزند روحانی امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع) بود، واصل گردید» و این نسخه، منظومه‌ای است از داروغه در برخی از نکات اخلاقی و مفاهیم عرفانی با مقدمه‌ای کوتاه به نثر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۵۷/۲

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد بر جمیع فقرا اله که دارای سیر و سلوک و ارکان و احکام هستند ... ز نقطه بسمله طلب کند راه را ×× ز ارحم الراحمین بجویم اسرار را؛ **انجام:** خدیو کشورگشای کشورگیر ×× اسکندر این داراب شهیر ...

خط: عبارات عربی نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی،۱۵ص(۷۰–۸۴)،۱۵سطر،اندازه:۱۳/۵×۲۰سم[ف:۴۵- ۱۸۰]

↩ رساله در توحید ⋗ توحیدیه
↩ رساله در توکل ⋗ توکل
↩ رساله در جفر ⋗ جفر

● **رسالة در جواب حاج امیر علی رفسنجانی** / پاسخ پرسشها

r. dr javāb-e hāj amīr ʻalī rafsanjānī

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ – ۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

[فهرست کتب مشایخ ج ۲ ص ۳۸۷]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۶۰/۴

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن حسن خوئی، تا: ۱۲۹۶ و ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴ص (۶۹–۸۲)، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۵ – ۱۸۲۴]

↩ رساله در جواب شبهات ⋗ شش فصل

● **رساله در حرمت علم نجوم و رمل و جفر** / فقه / فارسی

r. dar hormat-e elm-e nojūm va raml va jafr

محدث، میرزا حسنعلی

mohaddes, mīrzā hasan-ʻalī

سؤال و جوابی است درباره حکم علم نجوم، رمل و جفر و اعتقاد نمودن بر آنها و عمل نمودن بر قواعد آنها در شرع شریف. در این رساله درباره شانه‌بینی نیز بحث شده است و از آیات، روایات و اقوال علمای اهل سنت استفاده شده است. در پایان آمده است: «تمام شد رساله میرزا حسن علی محدث درباره حرمت علم نجوم و رمل و جفر و غیره بتاریخ نهم جمادی الاول روز جمعه سنه ۱۲۷۷ هجری».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۶۴

آغاز: بسمله. چه می‌فرمایند علمای دین و مفتیان شرع متین اندرین صورت که علم نجوم و رمل و جفر و اعتقاد نمودن بر آنها و عمل نمودن بر قواعد آنها در شرع شریف جایز است یا نه؟ بینوا توجروا. جواب: این هر سه علم و امثال آن مثل شانه بینی و علم نظیر و قیافت و کهانت و مانند آنها داخل حرمت اند؛ تفصیل آنها

این است که؛ **انجام:** ممنوع است این. بخیر باد خاطر فقیر (کذا) است و زیاد و تفصیل را فرصتی می‌طلبد و العلم عندالله. تمام شد رساله میرزا حسن علی محدث ... الحمدالله علی ذلك ... و جمیع عبادالله الصالحین برحمتك یا ارحم الراحمین.
نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۹۴ (ردیف ۷۰)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۹ جمادی الاول ۱۲۷۷ق، جا: لکهنو؛ مصحح، پس از اتمام رساله، فایده‌ای است در تحقیق حلت و حرمت الوان محرمه در سه صفحه؛ ۱۰ص، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۵ - ۲۱۲]

↩ رساله در حساب ⟵ حساب ضرب

● رساله در حساب / ریاضیات / فارسی

r. dar hesāb

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۳۴

آغاز: و ان کان غیر مضاف بکله فهو صحیح فان کان له احد الکسر و التسعه او؛ **انجام:** فی کتاب و لا تسمعه من خطاب و صلی الله علی محمد و آله الاطیاب قد تمت فی ید مصنفها
خط: نسخ، کا: محمد جعغر بن ملا حسن، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

↩ رساله در خاصیت و مواضع ⟵ جواهر نامه
↩ رساله در خیارات ⟵ الخیارات

● رساله در دانستن حدیث صحیح و اسامی فقها / درایه / فارسی

r.-dar bayān-e dānestan-e hadīs-e sahīh va asāmī-e foqahā

با آن که در ابتدا نوشته شده این رساله یک مقدمه و ۳ فایده دارد اما در متن هیچ عنوانی به چشم نمی‌خورد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۶/۱۲

آغاز: این رساله مشتمل است بر مقدمه و سه فایده در بیان دانستن حدیث صحیح و اسامی فقها. طریق نجات و صراط مستقیم که انسان را از بادیه ضلالت و تیه غوایت نجات می‌دهد و به معموره هدایت و راه راست حق می‌رساند ... مجملی از صحت و ضعف احادیث و جمعی از مجتهدین و قلیلی از رموز فقها را سخن که درین مختصر گنجایش داشته باشد مرقوم می‌شود ... و اما بعد و در بیان دانستن حدیث صحیح و حسن و موثق و ضعیف و مستند و مرسل؛ **انجام:** «و معاندین از ترس منصب او بدو ضرری به او نمی‌توانستند رسانیدن. اکثر آن خلق به دولت او به مذهب شیعه عمل می‌نمودند.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۲ص (۱۶۸-۱۷۹)، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۱سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۳۳]

● رساله در دایره / عرفان و تصوف / فارسی

r.-dar dāyera

در این رساله دایره‌ای ترسیم شده و یک نیمه آن به اسماء حسنی و نیم دیگر به حروف به هجی اختصاص یافته است. در ادامه رساله، توضیحاتی درباره آن داده شده است. یادآوری می‌شود که در ضمن آثار «شاه نعمت الله ولی» رساله‌ای به نام «رسالة فیه دوایر» آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۹۰/۵

آغاز: ... بس بتعیین دیگر تجلی کرد و این تجلی از متجلی از متجلی بر طریق نفس منبث از باطن متنقش ظاهر گشت؛ **انجام:** و سخن درین دایره و اسرار آن نهایت ندارد بر همین اختصار کردیم که وقت عزیز است و کار بهتر ازین در پیش و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۹؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۹۲-۹۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸×۱۱/۵ سم [ف: ۳۶ - ۳۲۳]

● رساله درر الجلالیة / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye dorarr-ol jalālīya

ماموستا محمد باقر
māmūstā mohammad bāqer

از مقدمات و امور عامه و ماهیت و نوع شروع نموده و به امامت و ریاست عامه در امور دین ختم می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۳۲

آغاز: بسمله. اما بعد حمدالله ... فأنی مجیب الی ما سئلت من تحریر مقاصد الکلام آتینا بالحق الصریح؛ **انجام:** و اطنبا ما یتهم به من المسائل الخلافه التی لا یشفی واحد من الکتب فیها، و صلی الله علی سیدنا محمد (ص) و ... انجامه: قد تم التبییض یوم الاحد السادس من محرم الحرام سنه الف و ثلثماه و اربعه و سبعین، الحقیر الفقیر الراجی الی لطف ربه القدیر محمد العباسی الافشاری الساکن فی القریه داشبلاغ در شب سه‌شنبه در قریه بالك در خدمت استاد معظم ماموستا ملا باقر ادام الله عمره الشریفه در تاریخ ۴ / ۷ / ۱۳۸۶ق. مقابل ۲۵ / ۷ / ۲۳۴۵ ش. مقابل ۱۷ / ۱۰ / ۱۹۶۶م. و السلام علی من اتبع الحق و الهدی، محمود العباسی الافشاری.
خط: نسخ تحریری، کا: محمود العباسی الافشاری ساکن قریه

داشبلاغ، تا: ۱۳۸۶ق، جا: بالک؛ محشی از مؤلف؛ کاغذ: خط دار چاپی، جلد: مقوا با روکش چرم قهوه‌ای، ۲۶۳ص، ۸ سطر (۱۲×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ – ۱۶۶]

↩ رساله در ربع ⩤ ربع صائب
↩ رساله در رد صوفیه ⩤ رد صوفیان
↩ رساله در رد نصاری و یهود ⩤ تحریف انجیل و تورات

● **رساله در رفع تعارض بین دو حدیث نبوی** / شرح حدیث / عربی

r. dar raf'-e ta'āroz beyn-e do hadīs-e nabavī

اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۱۱۷/۲۴

آغاز: اعلم ان هنا مرسلتین معضلتین دائرتین علی الالسنة و ان لم ارهما مستند فی کتاب من کتب الاصحاب بل الی اصحاب العصمة احدیهما معاضده لما قلنا و الاخری معارضة و یعجنی الان التعرض لهما بعون الله المنان و نبینهما فی شرق و برق و شرق روی عن النبی انه قال انا اولی بشک من ابی ابراهیم و فیه شک و شبهه من جهتین من جهة المفضل و المفضل علیه

خط:نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: نخودی، ۱۴گ(۳۲۵ر–۳۳۸پ)،اندازه:۱۱×۱۷سم [دو کتابخانه اراک: – ۱۴۷]

● **رساله در رمل** / رمل / فارسی

r. dar raml

رموزی، فریدون

romūzī, fereydūn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۷۸

آغاز: بسمله، ... بدانکه قبل ازین ذکر رفته بود که هرگز شکل فرد در میزان نمی‌نشیند اما درین رمل که رمل نوروز است؛ **انجام:** ... و جمله خانها برین طریق که نموده شد حکم باید کرد و الله اعلم بالصواب، تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: کاهی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۸۲ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۱/۵سم [ف: ۴۵ – ۲۵۷]

↩ رساله در شرح کمال عقل و عشق ⩤ شرح کمال عقل و عشق (رساله در)
↩ رساله در شکیات ⩤ شک و سهو
↩ رساله در صلح ⩤ احکام صلح
↩ رساله در ضرب ⩤ قاعده ضرب
↩ رساله در عروض ⩤ معیار الاشعار

● **رساله در عروض** / عروض و قافیه / فارسی

r. dar orūz

محتسب، جنید جمال الدین، ق ۱۰ قمری

mohtaseb, jonayd jamāl-od dīn (- 16c)

بدون قید ابواب یا فصولی به بحور عروض فارسی به ترتیب زفاف آنها پرداخته است. در صفحه ۱۰ مؤلف به کتاب دیگرش سفینه الشعور ارجاع داده است. سپس می‌گوید: در دواوین فارسی آنچه فقیر حقیر جنید جمال الدین محتسب به نور جامع این کلمات را در این مدت که ما را وقت عیش است سن از نهصد و نود و سه سال پیش است یافته است هر بحر را در هر عبور نشیب و فراز زحاف به آن گذر بیتی بیارم به ترتیب مذکور تا بر طالب آسان شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۰۰

آغاز: بسمله، سپاس بیقیاس مر منشئی را که انشا کرد عروض عالم را بدو شی سبب ثقیل جسم و سبب؛ **انجام:** مسدس مفاعل فاعلات مفاعیل مرتین اخرب مسدس.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۴۰ص، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴۵ – ۷۷]

● **رساله در عقاید** / کلام و اعتقادات / فارسی

r. dar 'aqāyed

حسینی خاتون آبادی، محمد بن محمد حسین، – ۱۲۹۲ قمری

hoseynī xātūn-ābādī ‹mohammad-e bn-e mohammad hoseyn (- 1875)

رساله کوتاهی است راجع به اثبات صانع مشتمل بر دو دلیل آفاتی و انفسی که بخش اصلی رساله مربوط به دلیل نخست می‌باشد در انجام چند سطر راجع به پیامبری حضرت محمد (ص) آمده است. احتمال می‌رود که رساله ناتمام مانده یا کاتب تنها بخشی از آن را در این مجموعه تحریر نموده باشد.

[الکرام البررة ۳۹۳/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۲۰/۱

آغاز: اما بعد در اثبات واجب الوجود عالم و آن بر همه چیز ظاهرتر است بر چند دلیل دلیل اول آفاتی است؛ **انجام:** غالب معجزات آن حضرت قرآن مجید است که تا روز قیامت باقی است از بابت فصاحت و بلاغت است عرب از آن عاجز شدند.

خط: نستعلیق، کا: سید جواد بن ابراهیم تنکابنی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۱پ–۸پ)، اندازه: ۷×۱۳/۵سم [ف:۳۵–۶۷۷]

↩ رساله در علم ⩤ تحفه
↩ رساله در علم حروف ⩤ حروف
↩ رساله در علم حساب ⩤ حساب

↩ رساله در علم حساب ⪢ فارسی هیئت
↩ رساله در علم حساب ⪢ النحو
↩ رساله در علم رجال ⪢ الرجال
↩ رساله در علم شیمی ⪢ شیمی

● **رساله در علم ماسه = ماسه بندی = آداب ماسه بستن** / علوم غریبه / فارسی

r.-dar ʻelm-e māse = māse-bandī = ādāb-e māse bastan

رساله‌ای است در نحوه عمل ماسه مشتمل بر ۲۱۹ شکل و اسرار و اخبار آن، اشکال مذکور از دفن هفت رشته پشم شتر یا گوسفند در بین ماسه پدید می‌آید و بر هر شکلی حدسیاتی از قبیل فال و قرعه مترتب می‌گردد. در آغاز این عمل می‌بایست از اویس قرنی استمداد جست. میرزا علی مردان خان بن حسین الورانی کرمانی رساله‌ای در این باب به امر محمد ابراهیم بن سلطان فتحعلیشاه حاکم بلوچستان تالیف نموده که به «ماسه بلوچیه» و «اسرار الغیب» معروف است و حاج کریم خان کرمانی نیز رساله‌ای در این باب نگاشته است.

آغاز: در باب آداب ماسه بستن باید هفت رشته از پشم شتر یا بره قربانی یا قوچ قربانی باشد و اگر اینها ممکن نشود

[الذریعة ۵۳/۲، ۵۵ و ۳۷۴/۱۵ و ۲۱/۱۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۸۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ولایت می‌کند که اگر بر دشمن غالب نشود دشمن هم بر آن کس غالب نخواهد شد والله اعلم.

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۵۶گ(۱پ-۵۶پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۵ - ۵۸۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** سفر و شکار می‌شود در خاک غالب است معامله می‌شود حامله نباشد اگر یک گره و پنج هم داشته باشد حامله هم می‌شود.

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا حسین منشی، تا: قرن ۱۴؛ ترقیمه: «یادگار مقرب الحضرة میرزا حسین منشی دیوان عدلیه است از روی نسخه مقرب الخاقان خسروخان والد ارشد مغفور ابراهیم خان معروف کرمانی و برادر حاجی محمدکریم متهم معروف»، نسخه‌ای است نفیس در بخش درونی جلد چند حساب به سبک سیاق نوشته شده و در برگ نخست عبارت کاتب «خط مقرب الحضرة میرزا حسین منشی دیوانی که به حسب خواهش ... نسخه شریفه در علم ماسه که اختصاص بخانواده ابراهیم خان کرمانی و اقل السادات از خسرو آقا برادر حاج محمدکریم خان معروف ... اجازه گرفته و تکرار تحریر کرده‌ام»؛کاغذ:فرنگی،جلد: پارچه‌ای، ۳۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۵ - ۵۷۹]

↩ رساله در علم مساحت ⪢ علم مساحت

↩ رساله در علم نحو ⪢ شرح العوامل المائة

● **رساله در عمل تجیب** / علوم غریبه / فارسی

r.-dar ʻamal-e tajīb

منجم، محمد علی بن قربانعلی، ق۱۳ قمری

monajjem, mohammad ʻalī ebn-e qorbān-ʻalī (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۵۶

آغاز: بسمله، در بیان عمل نجیب صحیح اقل عبادالله محمد علی شهید بمجم می‌گوید که در مدت چهل سال کردیم؛ **انجام:** چراغ بر فرزند چنان نماید که خانه پر از مار است و السلام

خط: نسخ، کا: خراسانی، محمد حسین، تا: ۱۲۷۷ق [رایانه]

↩ رساله در فقه ⪢ رساله عملیه
↩ رساله در قاعده ضرب ⪢ حساب ضرب و قسمت
↩ رساله در قافیه ⪢ مختصر الوافی فی علم القوافی
↩ رساله در قبله ⪢ القبلة
↩ رساله در کر ⪢ مسائل
↩ رساله در کلام ⪢ اثبات الواجب

● **رساله در کلام** / کلام و اعتقادات / عربی

r. dar kalām

برخی از مطالب کتاب رساله عبارتند از: فصل فی عدله سبحانه و تعالی؛ فی وجه التسمیه المعتزله بالقدریه؛ فصل فی تکفیر القوم و بیان الاختلاف منه؛ فصل فی ذکر شبه المخالفین و الجواب عنها.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰/۲ معزی

آغاز: الی انفسهم فلهذا اضاف الی نفسه ولهذا قیل فی المثل ... جناح الطالب و ایضا هو ان القوم علموا ان درجة موسی عندالله اعظم من درجتهم؛ **انجام:** و من المرجئة من قال بدخل فساق اهل الملة النار و یعذیهم بمقدار ذنوبهم ثم ... والیه ذهب بعض الاشعریه ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ (۳۱ر-۸۴پ)، اندازه: ۱۲×۱۷ سم [ف: ۳۹ - ۳۴]

↩ رساله در کیفیت مرض طاعون ⪢ طاعون
↩ رساله در کیمیا ⪢ کبریت و زیبق
↩ رساله در لغت ⪢ لغت نامه
↩ رساله در مراتب حساب ⪢ حساب ضرب
↩ رساله در مساحت ⪢ مساحت اشکال
↩ رساله در مشارکت حد و برهان ⪢ مشارکة الحد و البرهان
↩ رساله در معرفت اوقات ⪢ الاسطرلاب
↩ رساله در معرفت ساختن پرگار ⪢ پرگار

● **رساله در معرفت عالم** / عرفان و تصوف / فارسی
r. dar ma'refat-e 'ālam

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۸۸/۲
آغاز: بسمله الحمدلله هو الحامد و المحمود و الصلواة علی رسوله محمد و آله اجمعین هو الشاهد و المشهود بدانکه سخنی در معرفت عالم از دانش فهم خود در قید کتابت آرم و بگویم که اتفاق جمله سالکان آنست که وجود عالم و بدایت عالم؛ **انجام:** ... قدم گو محمدش خوان استغفرالله استغفر الله من الذل و الخلل و الله اعلم بالصواب این بود بیان معرفت عالم و السلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۰۶ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور مشکی، ۸ص (۱۸–۲۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴۷/۲ – ۶۲]

⤚ رساله در معما ⟩ معمای منظوم
⤚ رساله در معما ⟩ معما

● **رساله در معنای جوهر و عرض** / فلسفه / عربی
r. dar ma'nā-ye jowhar va 'araz

ازبکه ای، ابوالحسن بن صالح، ق۱۴ قمری
ozbake'ī, ab-ol-hasan ebn-e sāleh (- 20c)

در معنای جوهر و عرض و تبیین معنای فعل و انفعال و کیف و کم و زمان و اضافه. عبارات تألیفی سست است مگر آنکه کلیه اشکالات از کاتب نسخه باشد، در عین حال مؤلف نسخه را دیده و پنج سال پس از تألیف در سال ۱۳۰۱ حاشیه‌ای بر یکی از صفحات نگاشته، بنابراین تألیف رساله در سال ۱۲۹۶ بوده است. او در پایان، تفصیل مطالب را به رساله‌اش در توحید ارجاع می‌دهد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۲۹/۶
آغاز: الحمدلله الذی جل ثناؤه و عظم وصفه لانه اکبر من ان یوصف ...
خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۹۴ق؛ محشی از مؤلف؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۸گ (۶۳پ–۷۰ر)، اندازه: ۱۱/۲×۱۸/۴سم [ف: ۴۳ – ۲۵]

⤚ رساله در منافع و خواص اشیاء ⟩ خواص و منافع اشیاء
⤚ رساله در منسوبات بیوت رمل ⟩ زبدة الرمل
⤚ رساله در موسیقی ⟩ الادوار فی معرفة النغم و الاوتار (ترجمه)
⤚ رساله در نجوم ⟩ تازک
⤚ رساله در نسب آل عثمان ⟩ سعادة المأة الثامنة بطوع القیاصرة العثامنة
⤚ رساله در نقض کتاب قانون ⟩ الرد علی القانون
⤚ رساله در نکاح ⟩ صیغ النکاح

● **رساله در نماز شب** / فقه / فارسی
r. dar namāz-e šab

طباطبائی، محمد، ق۱۲ قمری
tabātabā'ī, mohammad (- 18c)

بالای صفحه اول آمده: بسمله، این نسخه‌ای است در باب نماز شب از تالیفات عالیجناب مقدس القاب جامع جمیع کمالات منبع العلم و الفضل علامی فهامی مجتهد الزمانی سلالة السادات العظام السید السند میر سید محمدا طباطبائی دام فضله العالی که بجهت یکی از مریدان بخط شریف خود نوشته بتاریخ غرة شهر شعبان سنة ۱۱۵۵.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۵۰۷/۲
آغاز: بعد از گذشتن نصف شب وقت نماز شب داخل می‌شود؛
انجام: و هر دعای که خواهی می‌خوانی و هر حاجت که داری می‌طلبی.
خط: نسخ، کا: محمد مهدی خطیب، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۶۷ق؛ جلد: تیماج بنفش، ۸۹گ، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۵۱ – ۵]

⤚ رساله در وضع ⟩ الوضعیة
⤚ رساله در هاله و قوس و قزح ⟩ قوس و قزح

● **رسالة الدعا** = **کتاب الدعا** / کیمیا / عربی
r.-ud du'ā = k.-ud du'ā

جابر بن حیان، ۱۲۰ – ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

مؤلف در ابتدا فرمایش امیر المومنین علی (ع) در مورد دعا «الدعا یزید اربعا: الاخلاص فی السریرة و البصیرة فی الدیانة و المعرفة بالوسیلة و الانصاف فی الملة» را بیان نموده و با استناد بدان دعا را «سوال حاجت و فتح عمل» و «عمل» را همان صنعت (کیمیا) دانسته. پس از آن به تبیین و بررسی موضوعاتی در علم صنعت (کیمیا) پرداخته است.
آغاز: بسمله، قال امیر المومنین (ع) الدعا یزید اربعا الاخلاص فی السریرة ... و صلی الله علی سیدنا المصطفی محمد و آله الطاهرین
[دنا ۷۹۱/۵؛ الذریعه ۱۸۲/۸؛ سزگین ۳۷۷/۴ ش ۱۸]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۹۶/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، ۳گ (۵۴–۵۶پ)، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ – ۷۴۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۰۰/۲۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۱۱۷– ۱۱۹)، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۵۵۴]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۳/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یخرج من واحد اثنان و من اثنین یخرج ثلثة ثم اربعة ثم یصیر کله واحدا انشاء الله تعالی
کا: محمد عبد اللطیف، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی، ۲گ (۷۲-۷۳پ)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵ سم[ف:۱۲-۳۲۳]

۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۳۲/۱
آغاز: بسمله، علیه علمنی هذا الدعاء و من جنس دعاء الفلاسفه هی هو و تلک واحد اذا قرات جمیعا و لکن له فیه اختیار و زیادات و قال لی لم یتم لک الامر؛ **انجام:** و ایاک و اللجاج تحمد امرک و سیر بمنقلبک و تحمد امر کلامی ویرزقک الله ذلک قریبا انشاء الله تعالی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱پ-۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۹۵]

← رسالة الدعوة الی طریق العلم ≻ الی طریق الحق

● **الرسالة الدفترية** / ادبیات / عربی
ar-r.-ud daftarīyya

قنالی زاده
qanālī-zāde

این مقاله به روش مقامه دوانی انشاء شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۲/۵
آغاز: لک الحمد یا من اکرم الانس بعد ا هداه الی التقوی و علم بالقلم تولف بین الکاف و النون امرا؛ **انجام:** لولاه لم یخلق اللوح و القلم و لم یعلم الانسان ما لم یعلم صلی الله تعالی علیه و سلم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۷۳پ-۷۷ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۲۳]

← رساله دقیقه ≻ دقائق

● **الرسالة الدمشقية فی ترجیز الآجرومية (رسالة الاعراب)** / نحو / عربی
ar-r.-ud dimašqīya fī tarjīz-il ājurrūmīyya (r.-ul i'rāb)

انطاکی، داود بن حسن، ق۱۰ قمری
antākī, dāvūd ebn-e hasan (- 16c)

وابسته به: الآجرومية = مقدمة الآجرومية؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲-۷۲۳)
تاریخ تالیف: شنبه ۸ صفر ۹۶۱ق
متن اجرومیه را در ۱۷۶ بیت به نظم آورده است.

یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۱۶/۴
آغاز: الحمدلله مبید من کفر ×× رافع قدر من اطاع و شکر؛ **انجام:** ترجیز داود الفقیر بن حسن ×× عامله الله بلطفه الحسن / ختامها بالحمد و الصلاة ×× علی النبی و آله الثقات
کا: محمد ناصر ... شامی دمشقی، تا: ۹۶۶ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۸۰پ-۸۷ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۹۶]

← رسالة الدواء ای التریاق ≻ الی طریق الحق
← رساله دهدار ≻ نقطه
← رساله ذکر ≻ ذکر قلبی و تلقین
← رساله ذکر ≻ ذکر
← رساله ذکریه ≻ عرفانی (رساله)
← رساله ذکریه ≻ ذکریه
← الرسالة الذهبية ≻ الذهبية

● **الرسالة الذهبية = طب الرضا = الذهبية الطبية = الرسالة المذهبة** / طب، حدیث / عربی
ar-r.-ud ḏahabīyya = ṭibb-ur riḍā = aḏ-ḏahabīyyat-uṭ ṭibbīya = ar-r.-ul muḏhaba

علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳ - ۲۰۳ قمری
'alī ebn-e mūsā, emām-e haštom (771 - 819)

منسوب به حضرت رضا (ع) که برای مأمون عباسی، در بهداشت تندرستی، از راه خوراک و نوشیدنی‌ها، پوشاک، دارو، فصد، حجامت، مسواک، گرمابه و جز آنها ساخته است. در الذریعه (۶۴:۱۰) دارد که آن را نخستین کتاب پزشکی و بهداشت در اسلام پنداشته‌اند و برای همین بود که مأمون دستور داده بود آن را به آب زر بنویسند و «ذهبية» نامیده شد. دانشمندان شیعی از قرن چهارم تاکنون بر آن گزارش نوشته یا آن را به فارسی و اردو درآورده‌اند. یکی از دانشمندان سید فضل الله بن علی راوندی است که گزارشی بر آن به نام «ترجمة العلوی للطب الرضوی» دارد. محقق کرکی هم این را ذهبیه خوانده و نامه‌ای دانسته که امام به مأمون نوشته است. سید داماد در راشحه ۲۹ رواشح (ص ۹۹ چاپ ۱۳۱۱ تهران) می‌گوید: «فاما الصحيفة الكريمة السجادية فاعلی رتبة و اجل خطبا من ان تعد و تدخل فی الکتب المصنفة و الاصول المدونة المروية و كذلك الصحيفة المباركة الرضوية و كذلك الرسالة المقدسة الرضوية المعروفة بالذهبية»؛ راوی این رساله محمد بن حسن بن جمهور است. نوری در مستدرک می‌گوید که سست و ضعیف دانستن نجاشی و ابن الغضائری و علامه و ابن طاوس محمد بن جمهور را چیزی نیست چه این‌که پسر او و راستگویان دیگر از او روایت دارند و بسیاری از روایت‌های او را کلینی و صدوق آورده و بدو گرویدند و طوسی هم به خبرهای بی‌غلو و تخلیط او گرایشی نشان داده است و در فهرست طوسی و معالم ساروی از همین ذهبیه و در فهرست قمی از ترجمه راوندی یاد گردیده است. پس آنچه در پایان امل الآمل عاملی آمده که گردآورنده

«ذهبیة» ناشناخته است و در هدایه او هم دارد که ما بدان نمی‌گراییم بی‌پایه است با اینکه او توحید مفضل و اهلیلجه را در همان هدایه پذیرفته است. (دانش پژوه)
همه آن را مجلسی در «السماء و العالم» بحار آورده است. در «فهرست» و «معالم العلماء» از کتاب‌های شیخ محمد بن الحسن بن حیدر دانسته شده است.
آغاز: الرسالة الذهبیة فی الطب التی بعث بها الامام ... الی المأمون العباسی فی حفظ ... صحة المزاج و تدبیره بالأغذیة و الأشربة و الادویة. قال انام الاتام ... علی بن موسی الرضا ... اعلم یا امیرالمؤمنین ان الله تعالی لم یبتل العبد المؤمن ببلاء حتی یجعل له دواء یعالج به.
انجام: لکونه شرف القمر و من عمل فیما و صفت فی کتابی هذا و دبربه جسده امن باذن الله تعالی من کل داء و صح جسمه بحول الله و قوته فان الله تعالی یعطی العافیه لمن یشاء و یمنحها اياه و الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین
چاپ: بغداد، مطبعة المعارف، ۱۹۵۳م.
[الذریعة ۱۴۱/۱۵و ۳۶۴:۱۳ و ۴۶/۱۰–۴۷؛ رقم ۲۶۶؛ منهج المقال استرابادی و حاشیه بهبهانی بر آن ص ۲۸۹؛ تنقیح المقال ممقانی ۳۰۶/۱ و۹۶/۲؛ و خاتمه مستدرک الوسائل از حاجی نوری؛ الإمام الصادق و المذاهب الأربعة، اسد حیدر، ۴۷/۶؛ تحف العقول، ص ۶۴۵، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۷ش؛ فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث ۷۲/۴–۸۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۳۰/۲؛ دنا ۷۹۱/۵–۷۹۵ (۱۱۴ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ سلماسی، حسن بن ابراهیم (–۶۲۴)
۲– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ رامهرمزی، محمد بن علی (–۹)
۳– الرسالة الذهبیة (ترجمه)؛ محقق کرکی، علی بن حسین (۸۹۰–۹۴۰)
۴– تحفه شاهیه عباسیه در شرح رساله رضویه ذهبیه = تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ کاشف یزدی، محمد نصیر بن قاضی (–۱۱)
۵– تحفة الرضا لذخیرة الملوک النجباء = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ واعظ اصفهانی، محمد بن ابی القاسم (–۱۱)
۶– شرح الرسالة الذهبیة = ترجمه رساله ذهبیه = ترجمه طب الرضا؛ طبیب تهرانی، محمد هاشم بن محمد طاهر (–۱۱)
۷– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ حسینی مدنی، ضامن بن شدقم (–۱۱)
۸– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ عصاره شوشتری، فیض الله (–۱۱)
۹– هدیه سلیمانی = شرح و ترجمه رساله ذهبیه؛ قمی، محمد مهدی بن عنایت الله (–۱۱)
۱۰– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ قزوینی الموتی، محمد مومن (–۱۱)
۱۱– شرح الرسالة الذهبیة؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷–۱۱۱۰)
۱۲– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷–۱۱۱۰)
۱۳– عافیة البریة فی شرح الذهبیة؛ شیرازی، محمد هادی بن محمد صالح (–۱۲)
۱۴– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ تونی، عبدالواسع بن علامی (–۱۲)
۱۵– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ خاتون آبادی، محمد شریف بن محمد صادق (–۱۲)
۱۶– تدبیر الابدان؛ عاملی فتونی، عبدالمنعم بن عبدالعزیز (–۱۲)
۱۷– شرح الرسالة الذهبیة؛ موسوی فخاری، بشر بن محمد (–۱۲)
۱۸– الفوائد الرضویة فی شرح الرسالة الذهبیة؛ طوسی مشهدی، محمد بن حسن (–۱۲۵۷)
۱۹– کنز الذهب؛ طوسی مشهدی، محمد بن حسن (–۱۲۵۷)
۲۰– رساله محمودیه = شرح الرسالة الذهبیة؛ موسوی زنجانی، ابوالقاسم بن محمد کاظم (۱۲۲۴–۱۲۹۲)
۲۱– شرح الرسالة الذهبیة؛ طباطبائی رضوی، میرزا ابوالحسن (–۱۳)
۲۲– الرسالة الذهبیة (ترجمه)؛ قمی، محمد بن جمهور (–۱۳)
۲۳– مذهب نامه؛ تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین (–۱۳۷۴)
۲۴– شرح الرسالة الذهبیة؛ کلاتی، زین الدین حسین
۲۵– الرسالة الذهبیة (ترجمه)؛ محمد قاسم بن حکیم
۲۶– شرح الرسالة الذهبیة؛ غلام مکنون، محمد باقر بن محمد حسین
۲۷– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه؛ نظام ملکی، حاتم بن نظام الملک
۲۸– تحفة الرضا = ترجمه طب الرضا = ترجمه رساله ذهبیه (۷ عنوان)
۲۹– الرسالة الذهبیة (ترجمه) (۹ عنوان)
۳۰– الرسالة الذهبیة (ترجمه) = ترجمه طب الرضا (ترجمه)
۳۱– الرسالة الذهبیة (ترجمه) = ترجمه طب الرضا = معرفت بدن و حفظ صحت (۵ عنوان)
۳۲– شرح الرسالة الذهبیة
۳۳– الرسالة الذهبیة (ترجمه) = ترجمه طب الرضا = معرفت بدن و حفظ صحت

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۶۹؛
نسخه اصل: کتابخانه در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن عبدالحی بن عبدالله الدجی، تا: ۱۹ ذیحجه ۷۱۵ق؛ ۱۲ص [عکسی ف: ۷ – ۸۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۳/۲؛
آغاز: بسمله و به نستعین أخبرنا أبومحمد هارون بن موسی التلعکبری رضی الله عنه قال حدثنا محمد بن همام بن سهل رحمة الله علیه قال حدثنا الحسن بن محمد بن حمود (؟) قال حدثنی أبی

و کان عالما بأبی الحسن علی ابن موسی الرضا صلوات الله علیهما خاصاً به ملازماً لخدمته و کان معه ... فکتب الیه ابوالحسن (ع) کتاباً هذه نسخته بسم الله الرحمن الرحیم اعتصمت بالله أما بعد فانه وصل کتاب أمیرالمؤمنین

نسخه اصل: کتاب اول از کتابخانه شخصی مؤلف در قم؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن عبدالله، تا: ۱۹ ذیحجه ۷۱۵ق؛ ۱۱ص (۲۴۵-۲۵۵) [عکسی ف: ۳ - ۱۶۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۳۰

آغاز: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۱۱گ (۷۶پ-۸۶پ)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۷۶۷]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۷۵-۲۰/۱۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** وامر ان تکتب بالذهب وان تترجم بالرسالة المذهبة کتبها احمد بن السهروردی حامداً لله تعالی ...

خط: نسخ زیبا معرب، کا: علاء الدین محمد بن محمود جهرمی، تا: ۹۷۷ق، از روی نسخه به خط احمد بن سهروردی؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۶گ، ۷ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۴ - ۲۰۱۳]

۵. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۸/۹

آغاز: بسمله و به نستعین - الرسالة المذهبة فی حفظ الصحة و تدبیر البدن لعلی بن موسی الرضا (ع)؛ **انجام:** الحمدلله خالق الانسان ملهم البیان - فرغ من تعلیقها لنفسه العبد یحی بن احمد عریف سنه احدی و ثمانین و تسعمائة

کا: یحی بن احمد عریف، تا: ۹۸۱ق؛ محشی؛ ۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱ - ۲۲۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۱۶/۲

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: عمادالدین بن عبدالسمیع، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۳۶پ-۳۹ر)، اندازه: ۱۷/۳×۲۵/۵سم [ف: ۴۱ - ۱۷۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۵۸

آغاز: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱) M 140؛ خط: نستعلیق راسته و چلیپا، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ مجدول به خط محمد تقی در ۱۰ ذیقعده ۱۱۰۵ (یا ۱۱۱۵ یا ۱۰۱۵) به امر مخدومه الناظم لهذه الاوراق ...؛ ۴ص (۱۶۸-۱۷۱) [عکسی ف: ۳ - ۴۲۶]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳ /۷۹۴۷-۵۴/۳۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۴ - ۲۰۱۳]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۶/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۹گ (۴۷ر-۵۵پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۵۵۹]

۱۰. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۰۹/۳

آغاز: قال الامام الانام غرة وجه الاسلام ... یا أمیرالمؤمنین ان الله تعالی لم یبتل العبد المؤمن ببلاء حتی جعل له دواء یعالج به

خط: نستعلیق، کا: سید مراد بن محمد نبی قائنی، تا: قرن ۱۱، به امر عبدالخالق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۷۳-۱۷۹)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۹۶]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۴۳/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۷گ (۱۴۰پ-۱۴۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۲]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۵۹۶/۳

آغاز: بسمله قال الامام الانام و عزة وجه الاسلام؛ **انجام:** تمت هذه الرساله الشریفه علی ید اضعف عبادالله الودود ابن عمادالدین محمود صلاح الدین مسعود اللطیفی عفی الله عنهما و غفر و ستر ذنوبهما مطابق عشر الثالث من شهر صفر ختم بالخیر و الظفر سنه ۱۰۹۲.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن تریاکی، ۶ص (۳۹-۴۴)، سطور چلیپایی، اندازه: ۲۱×۳۰ سم [ف: ۹ - ۲۶۶]

۱۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۱۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۱۳۸پ-۱۵۷ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۷۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۶/۱۵

خط: نسخ، کا: محمد سعید، تا: قرن ۱۱؛ این نسخه ظاهراً از نسخه شیخ علی بن عبدالعالی کرکی رونویس شده، بر پشت نخستین برگ رساله ذهبیه، سند روایت رساله و مقدمه آن از مقدمه شرح قاضی بن کاشف الدین (که تحفه شاهی نام دارد) نقل شده و در صفحه پس از نسخه ترجمه عبارت سند و مقدمه - نقل شده از تحفه شاهی - به فارسی است با همان قلم و از همان ناقل، مؤلف تحفه شاهی را استاد خویش می‌خواند؛کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ص (۳۵۷-۳۸۱)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۰۵۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۹۶/۱۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۳۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ پس از پایان رساله بر دو برگ دو تصویر بدن انسان رسم شده و وظایف هر یک از اندامهای درونی و بیرونی را در داخل تصویر با قلم ریز نستعلیق نوشته‌اند؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۹۴پ-۹۸پ)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۲۵]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۸۲/۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۸۶ر-۹۰پ) [ف: ۵ - ۴۴۴]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۰۸۴

انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [الفبائی: - ۲۷۳]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۴۴/۳
ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [ف: ۷ - ۴۰۲]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۱۰/۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۸گ (۱۹۱پ-۱۹۸پ)، اندازه: ۱۲/۲×۱۷/۷سم [ف: ۶ - ۱۱۲]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۶/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۵پ-۸ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸ - ۱۹۷]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۳۵/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۱۷۳پ-۱۷۵پ)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۲۰ - ۲۶۰]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۳/۸
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ص (۳۳۸-۳۷۰)، ابعاد متن: ۵×۱۴، اندازه: ۹×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۳۹۰]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۷/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۳ص (۲۱۵-۲۳۷) [ف: ۵ - ۲۸۷]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۲۳/۱۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مع صورة نسخه کتبها المامون علی ظهر رسالة الامام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹ص (۳۴۰-۳۵۸)، ۱۷ سطر (۶×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۶ - ۱۵۵]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۰/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۸ ربیع الاول ۱۰۰۴ق، جا: یزد؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱ - ۱۸۶]

۲۶. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۲۳/۳
آغاز و انجام: برابر ... قد تشرفت بکتابة هذه الرسالة المبارکه التی ظهرت من ذرة بحر الرساله و الامامة علیه السلام ... العبد المذنب علی بن عبدالعالی فی تاریخ عشرین شهر ذی القعده الحرام سنه تسع عشرة و تسعمائه
خط: نسخ جلی معرب، کا: حاجی بن سید میرزا حسین حسینی استرآبادی مولداً و اصلاً تبریزی، تا: شنبه ۲۲ شعبان ۱۰۱۲ق؛ محشی به حاشیه «ع ل و دیگران»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳ص (۱۰۳-۱۱۵)، ۸ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: - ۲۳۸]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۳۶/۱۲
بی‌کا، تا: ۱۰۱۶ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۲۵۲پ-۲۵۵ر)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۷۰]

۲۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۸۶/۲
خط: نسخ، کا: عبدالقادر رفاعی حسینی حسنی، تا: سلخ عاشورا ۱۰۵۴ق، جا: مکه مکرمه؛ محشی با نشان «ا.م.ن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۶۴پ-۷۴پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۵۶۰]

۲۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۸۹/۲ق
خط: نستعلیق، کا: ملا داود، تا: ۱۰۵۵ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۲۱۲]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۱
آغاز: بسمل. الامام علی بن موسی الرضا علیه السلام؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: شریف قمی، تا: ۱۰۵۹ق [الفبائی: - ۲۷۳]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق، واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی و فستقی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۸گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۵ - ۱۴۹]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۹/۵
آغاز: بسمله. و به نستعین. قال موسی بن علی بن جابر السلامی اخبرنی الشیخ الاجل العالم الاوحد سدید الدین یحیی بن محمد بن علیان الخازن ادام الله توفیقه قال اخبرنی ابو محمد (الحسن بن محمد بن جمهور و قال) هرون بن موسی التلعکبری (التلفوی در نسخه ما) قال حدثنا محمد بن هاشم (هشام) بن سهل رحمه الله قال حدثنا الحسن بن محمد بن الجمهور قال حدثنا ابی و کان عالما بابی الحسن علی بن موسی الرضا (ع) خاصة به ملازما لخدمته و کان معه جین حمل من المدینة الی المأمون الی ان سار الی خراسان و استشهد (ع) بطوس و هو ابن تسع و اربعین سنة و قال کان المأمون بنیسابور و فی مجلسه ابوالحسن الرضا (ع) و جماعة من المتطببین و الفلاسفة مثل یوحنا بن ماسویه و جبرئیل بن بختیشوع و صالح بن عبدالله (سلهمة - بلهمة) الهندی و غیرهم من منتحلی العلوم و ذوی البحث و النظر فجری ذکر الطب و ما فیه صلاح الاجسام و قوامها فاغرق المأمون و من بحضرته الکلام و تغلغلوا فی علم ذلک ... (مانند بحار و مستدرک ۳۳۵:۳) در اینجا چنانکه در مستدرک یاد شده دو سند آمده است: یکی از سلامی از سدید الدین یحیی از حسن از پدرش محمد بن جمهور؛ دیگری از تلعکبری از محمد بن هاشم یا هشام از همان حسن (نسخه ما با آنچه در بحار و مستدرک آمده یکنواخت نیست و کم دارد چنانکه در میان دو کمانه نموده شده است)؛ **انجام:** و اعلم انه من عمل بما وصفت فی کتابی هذا و دبربه جسده و لم یخالفه سلم ... و صح جسمه بحول الله و قوته و الله تعالی یرزق العافیة من یشاء و یمنح الصحة بلا دواء. فلا یجب ان یلتفت الی قول من قال ممن لایعلم و لا ارتاض بالعلوم و الآداب و لایعرف ما یأتی و یذر ظالما اکلت کذا فلم یوذینی و سرت کذا فلم یؤذینی و شربت کذا فلم یضرنی و فعلت کذا فلم ارمکروها و انما هذا القائل فی الناس کالبهیمة البهماء و الصورة المثلة لایعرف ما یضره مما ینفعه و لواصیب اللص اول مرة یسرق فعوقب لم تعاود لکانت عقوبته اسهل و اکمل لکنه یرزق الامهال و العافیة فیعاود ثم یعاود

حتی یؤخذ علی اعظم السرقات فیقطع و یعظم التنکیل و ما اورده عاقبة طمعه. و الامور کله بیدالله سیدنا و مولانا جل و علا و الیه نرجع و نصیر و هو حسبنا و نعم الوکیل و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم. قال ابو محمد الحسین القمی فلما وصلت هذه الرسالة من ابی الحسن علی بن موسی الرضا (ع) الی المأمون قراها و فرح بها و امر ان یکتب بماء الذهب و ان تترجم بالرسالة المذهبة (والحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و آله و سلم. تم بالحسنی. تم بتاریخ جمادی الثانی سنة ۱۰۶۱- تم).
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۶۱ق؛ ۱۵گ (۹۶پ - ۱۱۰ر) [ف: ۵ - ۱۳۱۶]

۳۳. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه:۹۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلها بید الله و الیه ترجع و تصیر ... قال ارح الی ابی علی بن عبدالله من خزانة المأمون بعد وفاته
کامل است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن مقصود علی طالقانی، تا: ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۱گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۱۸۶]

۳۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۶/۲/۱-۵۹۸۲

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن حاجی محمد معلم شهمیرزادی، تا: ۱۰۶۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: - ۱۸۹]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۲۱/۲

خط: نسخ، کا: نوروز علی، تا: ۱۰۶۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲۵گ (۱۱پ-۳۵ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۳- ۱۷۳]

۳۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۳۶/۱-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ من تحریر هذه الدرر النفیسة و اللئالی الثمینة الموسومة بالمذهبة، سلام الله علی ناظمها سلاما دائماً ابداً و صلواة الله علی ابائه ... محمد مفید بن تقی الحسینی غفرالله بهم لهما ... فی ثلث الثانی من الشهر السادس من سنة ثمان و سبعین و الف.
خط: نسخ خوش، کا: محمد مفید بن محمد تقی حسینی، تا: ۱۰۷۰ق؛ ۱۴ص (۴-۱۷) [عکسی ف: ۱ - ۱۷۴]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۴۹/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد شریف الحامد بن محمد نصیر سرکانی، تا: ۱۰۷۰ق؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱پ-۶ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۴ - ۳۱۲]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله اولا و آخراً و ظاهرا و باطنا برحمتک یا ارحم الراحمین.
خط: نسخ، کا: احمد بن شاهجان هزارجریبی، تا: ۱۰۷۱ق؛ مصحح، مقابله شده در سال ۱۳۴۲ق، توسط ابوتراب موسوی خونساری، ضمیمه نسخه ش ۷۸۰۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۹۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۱۹/۳سم [ف: ۱۴ - ۳۴۰]

۳۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۲۳۰/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن مظفر الدماوندی، تا: اواخر دهه سوم ربیع الاول ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۲۴۳پ-۲۵۱ر) [ف: ۱ - ۲۰۴]

۴۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۷۰/۶ـ د

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ شوال ۱۰۷۳ق؛ ۱۴گ (۵۸پ-۷۱پ) [ف: ۱ - ۲۷۹]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق؛ مجدول، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷ص (۱۰-۲۶)، ۱۸سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۸۵]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۴۸/۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۲۳۴]

۴۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۴۳/۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرسالة البهیة الشریفة ... المنسوبة الی الامام الهمام الثامن ... علی ابائه الطهر الکرام شریف الصلواة و کرایم الثنا.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: حدود ۹ ربیع الثانی ۱۰۸۰ق؛ ۲ص (۳-۴) [عکسی ف: ۱ - ۱۷۵]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۷۷/۱

خط: نسخ زیبا ادعیه معرب، کا: محمد محسن بن علی رضا شیرازی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ ذیحجه ۱۰۸۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۱۰ر-۱۱۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۶ - ۱۷۶]

۴۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۷۷۳/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۴ق، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۴۴]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۴۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: خضر بن زیارة بن فرج آل حسینی جزایری اصفهانی، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه،۱۲گ،۱۷سطر،اندازه:۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۱۵۰]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۳/۸

آغاز: پس از نام خدا و ستایش و درود. قال الشیخ الکبیر الحسن بن حسین بن بابویه حدثنی جعفر بن عبدالله الدوریستی عن الثقاة - انه لا یظفر به احد و الامور بیدالله تعالی و الیه المرجع و المصیر. قال ابو محمد (الحسن القمی - بحار) راوی هذه الرسالة فلما بلغ هذه الرسالة الی المأمون فقرأها و فرح بها فرحا شدیدا و امر ان یکتب بماء الذهب و ان یترجم بالرسالة الذهبیة (المذهبة) (فی العلوم الطبیعة.خ.ل.) و السلام علی من اتبع الهدی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۹گ (۱۷پ-۲۵پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۷۶۷]

۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۵/۶-۱/۱۵۵

آغاز: بسمله. اما بعد فانه وصل إلی کتاب مأمون فیما امرنی به من توقیفه علی ما یحتاج الیه مما جربته وسمعته فی الاطعمة والاشربة واخذ الادویة ... اعلم یا مأمون ان الله عزوجل لم یبتل؛ **انجام:** قال ابو محمد قال لی أبی لما وصلت هذه الرساة من أبی الحسن الرضا علیه الصلوة والسلام إلی المأمون وقرأها فرح بها فرحاً عظیماً وأمر أن یکتب بالذهب و یترجم بالرسالة المذهبة الحمدلله رب العالمین و الصلوة ...

کا: محمد باقر حسینی، تا: ۱۰۸۸ق، جا: کرمان؛ مصحح؛ ۱۳گ، ۱۵ سطر [ف: ۴ - ۲۰۱۳]

۴۸. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۴۶۵/۲

آغاز: بسمله قال الامام الانام غرة وجه الاسلام مظهر الغموض بالرؤیة ... علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه و آبائه النجباء الکرام الاتقیاء. اعلم یا امیرالمومنین ان الله تعالی لم یبتل العبد المومن ببلاء؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: دوشنبه ۷ شعبان۱۰۹۱ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۵ سطر(۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: - ۳۸۲]

۴۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۰۰/۱۱

کا: محمد حسین بن سیف الدین اصفهانی، تا: ۱۰۹۸ق، برای مولانا محمد حسینا ابن العلامه مولانا شاه محمدا؛ قطع: خشتی [ف: - ۳۰۸]

۵۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۹۸/۲-عکسی

آغاز: اما بعد، فانه وصل الی کتاب امیرالمؤمنین ادام الله فیما امرنی من؛ **انجام:** اصحاب الکفر و العناد و الجحود و الکنود لنعمة ربهم المعبود بجاه محمد الاحمد المحمود ...

دیباچه راندارد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با تاریخ حدود ۱۲۴۱ق در مجموعه، یادداشت مقابله نسخه با آنچه در مجلد سماء و عالم «بحار الانوار» آمده [عکسی ف: ۱ - ۱۷۵]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱ص (۱ -۱۱)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۵۲۲]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۵۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۴گ (۱۲پ-۲۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۱۷/۹سم [ف: ۹ - ۷۳]

۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۰۳/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن حمدان الجزائری، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶ص (۱۱۰-۱۲۵)، ۱۸ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۴۰]

۵۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۸۵/۱ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج تریاکی، قطع: جیبی [ف: ۲ - ۵۸]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۹۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، ۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۷۶]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۶۹۷۱

آغاز: [فی الرسالة المذهبة المعروف بالذهبیة وجدت بخط الشیخ الاجل الافضل العلامة الکامل ... علی بن عبدالعالی الکرکی ...] الرسالة الذهبیة فی الطب التی بعث بها الامام علی بن موسی الرضا علیه السلام؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، کاتب نونویس اصغر بن ابراهیم اصغرزاده در ذیقعده ۱۴۱۱؛ کاغذ: نخودی و شکری، ۶گ، ۱۵و۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۶ - ۲۷۷]

۵۷. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۷۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین تم بالخیر تمت.

با دیباچه ای بفارسی از شرح محمد نصیر بن قاضی بن کاشف الدین محمد یزدی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۹ص (۲۴۹-۲۶۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نشریه: ۳ - ۳۵۲]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۰۱/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مسیح بن اسماعیل فسوی شیرازی، تا: اواخر قرن ۱۱ یا اوایل قرن ۱۲؛ مهر: «عبد راجی عبدالباقی الحسینی» (مستطیل)، مکتوب کوتاهی از سید محمد بحرانی، اشعاری از کلیم، اشعاری از کاتب نسخه، و مکتوبی از آقا حسین خوانساری؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۶۲-۱۶۵)، ۲۷ سطر مورب، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳۴ - ۴۵۸]

۵۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۶۹/۱۶

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقبة للمتقین و لاعدو ان الاعلی الظالمین ... حدثنا ابوالحسن خلف بن محمد الماوردی فی شهر ربیع الاخر سنة اثنین و ستین و ثلثمائة قال اخبرنی ابوعلی ... اما بعد فانه وصل الی کتاب المامون فیما امرنی به من توقیفه علی ما یحتاج ... اعلم یا مامون ان الله لم یبتل البدن بداء حتی جعل له دواء؛ **انجام:** قال ابومحمد، قال لی ابی لما وصلت هذه الرسالة من الحسن الرضا (ع) الی المامون و قراها فرح بها عظیما و امر ان یکتب بالذهب و یترجم بالرسالة الذهبیة

خط:نسخ،بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۹گ (۱۷۹پ-۱۸۷پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹ - ۲۱۱]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۹۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن ملاعلی استرآبادی، تا: ۱۱۰۶ق؛ تملک: محمد بن اسماعیل واعظ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ

(۱پ–۱۹ر)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۰ – ۲۰۹]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۶۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین، مازندرانی، تا: پنج‌شنبه شوال ۱۱۱۳ق، جا: اصفهان؛ در آغاز نسخه یک دعا و تعویذ همراه با جدول وفق و همچنین در پایان نسخه یک تعویذ از شیخ بهائی رحمة الله و یک روایت از رسول الله (ص): «علمنی ربی شیئاً لا احتاج إلی طبیب ... » دیده می‌شود؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ (۶۰–۶۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۲۹ – ۲۵۵]

۶۲. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه:۵۱/۲

خط: نسخ، کا: مخدوم بن نورالله حسینی، تا: جمعه ۲۳ شعبان ۱۱۱۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۷۹پ–۸۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: – ۴۸]

۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۷۵/۱–۲۳/۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۳ صفر ۱۱۲۱ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۵گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۰۱۲]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: ابوالقاسم سبزواری، تا: ۱۱۳۱ق؛ مجدول مذهب، دارای یک سرلوح؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۴۸گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ – ۱۵۰]

۶۵. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۸۰

آغاز: بسمله باب آخر فی الرساله المذهبة المعروفة بالذهبیة ... قال و کان المأمون بنیسابور و فی مجلسه سیدی ابوالحسن الرضا و جماعة من المتطببین؛ **انجام:** ان یقراء علی بناء المجهول علی الحذف و ایصال تمت ۱۱۴۵

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۱۴۵ق؛ تملک: محمد جواد بن جلال الدین در ۱۳۱۴ که از میرزا مهدی صحاف خریده شده؛ کاغذ: نباتی کشمیری، جلد: مقوا، ۴۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: – ۱۲۰]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۳۳/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۵۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰گ (۷۶ر–۸۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰ – ۱۳۰]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۲۲۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول مذهب؛ واقف: سیدمحمد باقرسبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج عنابی، ۲۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۶/۷سم [ف: ۱۴ – ۳۳۷]

۶۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ از جلد ۱۴ بحارالانوار کتاب السماء و العالم نگاشته شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۱پ–۲۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۳۲]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۹۶/۳

آغاز: قال الامام الانام، غرة وجه السلام مظهر الغموش بالروية اللامعة، کاشف الرموز فی الجفر الجامعة من قضی بعد جده المصطفی صلوات الله و سلامه علیه و آله و سلم؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم فرزند میرزا عزیز، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۸ر–۱۱ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳۳ – ۱۶۹]

۷۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵/۹

بخشی از بحار مجلسی است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: مفید بن محمد نبی، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «ابواب الجنان، خلاصة الحکمة، منتهی المقال مجمع، تحفه، حقایق الطب، طب یوسفی، مخزن الادویه، شفایی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱۳۰پ–۱۴۶ر)،۱۱سطر(۸×۱۴)،اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲۰]

۷۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۳۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن یشمی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۷سم [ف: ۷ – ۴۰۰]

۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۵/۱–طباطبائی

خط: نسخ و ثلث، کا: ملا سلمان بن ولی محمد، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شکری و سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۱پ–۲۱پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲۲ – ۱۹۰]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۰۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن قهوهای، ۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۹ – ۲۸۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۰۲/۱

همان نسخه بالا [اهدائی ف: – ۲۹۵]

۷۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۷۰/۴–۱۴/۱۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ضیاءالدین گیلانی، تا: ۱۲۲۸ق، جا: کربلا؛ بعد از پایان رساله در چند صفحه مطالبی درباره سند و صحت انتساب کتاب به امام رضا (ع) آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۰۱۲]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۰/۱–طباطبائی

آغاز: بهذین السندین قال موسی بن علی بن جابر السلامی اخبرنی الشیخ ... یحیی بن محمد بن علیان الخازن ادام الله توفیقه؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۲ – ۳۴۳]

۷۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۵۵۲/۱۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید بشیر موسوی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰-۲۴ سطر چلیپا (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۶۱]

۷۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۲۹
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد باقر شریف یزدی، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۲۴۳ق؛ مقابله کرده او با نسخه نوشته علی بن حسین بن عبدالعالی محقق کرکی و نسخه دیگر که به چند واسطه از خط شیخ بهائی نقل شده بود، او دیباچه را ننوشته است، نواده او میرزا عبدالحسین در پایان نسخه در ۲۱ محرم ۱۳۵۳ نوشته است که متن و حاشیه‌ها به خط همان یزدی است و قبر او در گورستان پهلوی در غربی مسجد امیر چقماق بوده و او در ۱۲ شعبان ۱۳۰۷ در گذشته است، در ۱۳۵۲ که می‌خواستند خیابان پهلوی در آنجا بکشند این قبر را ویران کردند و پاره‌ای از آن مانده است، محشی با نشان «شرح»، با آنچه که مامون بر پشت آن نوشته بوده؛ مهر: کاتب در ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ، ۱۰ سطر (۵×۸)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۴۶۱]

۷۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۶/۶-عکسی
انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۴۴ق، جا: کربلا؛ آغاز و انجام و مطالب درون رساله با نسخه‌های دیگر جدایی‌هایی دارد؛ ۲۸ص (۲۳۹-۲۶۶) [عکسی ف: ۱ - ۱۷۵]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۸۴/۳
خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۹گ (۱۰۹ر-۱۱۷پ)، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸ - ۵۹۳]

۸۰. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۶۷/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد موسوی عاملی، تا: عید اضحی ۱۲۴۸ق، برای آخوند ملا محمد؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۵۴پ-۶۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۵۱]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۵۱۴
خط: نسخ، کا: علی، تا: ۱۲۵۳ق [الفبائی: - ۲۷۳]

۸۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۶/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** لما وصلت من مولانا ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام الی المأمون و قرأها فرح بها فرحا شدیدا وامر ان یکتب بماء الذهب ویترجم بالرسالة المذهبه اقول انها لقد وصلت الینا من فیض ائمتنا سلام الله وتحیاته وبرکاته علیهم
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن ملا میرزا حسین خوانساری، تا: ۱۲۵۷ق؛ از روی نسخه مورخ ۱۰۸۴ کتابت شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۵]

۸۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۳۶۸/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلاة و سلام بر بهتر خلق او که محمد است و اهل بیت معصومین.
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن حاج علی خوانحودی، تا: ذیقعده ۱۲۶۰ تا ۱۲ صفر ۱۲۶۲ق، جا: مشهد رضوی مدرسه صالحیه؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۵ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: - ۳۰۷]

۸۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۳۶/۲
آغاز: بسمله و به نستعین- الحمدلله رب العالمین و الصلوه علی النبی محمد و آله اجمعین - رساله علی ابن موسی الرضا علیه السلام الی المامون؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواسط ربیع الاول ۱۲۶۳ق؛ ۱۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱ - ۲۱۰]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸۰۲/۲
آغاز: بسمله ... اما بعد فهذه رسالة الح هبية قد استنسنحتها من المجلد الرابع عشر من کتاب البحار المسمی بکتاب السماء و العالم للعلامه المجلسی ... باب آخر فی الرسالة الذهبیة المعروفة بالذهبیة اقول وجدت بخط الشیخ الاجل الافضل العلامة الکامل فی فنون الادب ... علی بن عبدالعالی الکرکی ... فکتب الرضا (ع) کتابا نسخته بسم الله الرحمن الرحیم اعتصمت بالله اما بعد فانه وصل الی کتاب امیر المؤمنین فیما امرنی؛ **انجام:** و فی بعض النسخ آخر الرسالة هکذا و اعلم ان من عمل بما و صفت فی کتابی هذا و دبر جسده و لم یخالفه. لم باذن الله تعالی من کل داء وصح جسمه بحول الله وقوته ... و ما اورده علی المعلوم عطفا علی الشکیل ای یعظم ما اورده علیه عاقبة طمعه تمت الرسالة بعون الله تعالی
خط: نستعلیق، کا: محمد قدیر بن علی اصغر سمنانی، تا: ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۳ص (۳۷-۷۹)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۸۲]

۸۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۳۰/۱۶
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: علی رضا قاینی خراسانی، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: روغنی، ۸گ (۱۵۴پ-۱۶۱پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۲۸]

۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۹۰/۱
این رساله در این مجموعه دو بار کتابت شده؛ خط: نستعلیق، کا: مرتضی قلی بن میرزا بابا، تا: ۱۲۶۶ و صفر ۱۲۸۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ (۱پ-۱۰پ و ۱۱ر-۲۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۰۴]

۸۸. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۱۵/۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسین بن محمد نقی موسوی خوانساری، تا: ۱۲۸۱ق؛ ۲۱گ (۲۶پ-۴۶ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۸۷]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۳/۳-طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۱۲۰-۱۳۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۲ - ۷۱]

۹۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۸۶/۱-۱۱/۱۸۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه شعبان۱۳۲۴ق، جلد: مقوا، ۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۱۲]

۹۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹۴۱/۴-۱۵/۱۸۱
آغاز و انجام: برابر
اندکی از آغاز نگاشته نشده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن آغائی، تا: ۱۳۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۰۱۲]

۹۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۲۷/۲-۱۲/۱۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالنبی بغولی، بی‌تا؛ ۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۱۲]

۹۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۹۲۱/۶
آغاز: هذه الرسالة الذهبية فی المسائل المذهبية ... اخبرنی الشیخ جعفر بن محمد بن الروری قال اخبرنی ابوعبدالله محمد بن وهبان بن محمد بن بشیر البصری الازدی المعروف ... اما بعد؛ **انجام:** فانما هذا القائل فی الناسی کالبهیمة و الصورة المهملة و لا یعرف ما یضره مما ینفعه و وصل الی کتاب المأمون فیما امرنی من توقیعه علی ما یحتاج الیه مما جربته و سمعته ... لواجیب اللص فی اول ... وامر ان یکتب بالذهب وان یترجم بالرسالة المذهبية
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ - ۹۶۵]

۹۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۳۴/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: شهید؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: - ۲۷۳]

۹۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۴۵۰۶/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز، ۸گ (۲پ-۹ر)، ۱۸سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۴ - ۵۵۹]

۹۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۳۳/۳-۳۲/۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن فهنا کربلایی احسایی بحرینی، تا: ۸ ذیقعده، جا: ساری؛ این نسخه عکسی است؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۰۱۳]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا، به طور چلیپا در سه ستون؛ مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۸گ، اندازه: ۲۵/۵×۴۲/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۱]

۹۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۰/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** کلها بیدالله و الیه ترجع و نصیر ... قال ارح الی ابی علی بن عبدالله من خزانة المأمون بعد وفاته.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۲۱۰پ-۲۱۷پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۳ - ۱۸۵]

۹۹. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۸۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۲۰-۳۱)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۹۰]

۱۰۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۷۲/۵
خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷گ (۷۳-۸۹)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۵سم [ف: ۳ - ۹۴۱]

۱۰۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۶۱/۴
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲گ (۱۴۷پ-۱۶۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۷ - ۳۲۲]

۱۰۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ایاک و الحمام اذ احتجمت فان الحمی الدائمة یکون فیه فاذا (برابر با س ۲ از پائین ص ۵۵۷ ج ۱۴ بحار مجلسی)
باندازه نیمی از ذهبیه را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از «ا م ن»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج خاکستری، ۸گ (۱پ-۸پ)، ۱۵سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۱۳۱۸]

۱۰۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۹/۲
آغاز و انجام: برابر
از آغاز است تا «اما صلاح المسافر» (و کم دارد)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۵گ (۱۹۳پ-۲۱۷پ)، ۱۱ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۷۶۳]

۱۰۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۸/۲۰
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۲۵۲-۲۵۷)،۲۳سطر(۱۱/۵×۲۲)،اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۹ - ۱۴۸۶]

۱۰۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۱۷/۱۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در برگ ۱۲۲ قرابادین است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۶گ (۱۲۲پ-۱۲۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۴۱۶۱]

۱۰۶. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۱۱۴/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ (۹۲پ-۱۰۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۱۶۸]

۱۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من اراد ان یکون صالحا خفیف الجسم و اللحم فلیقلل من عشائه بالیل و من اراد ان لاتشتکی سر ته فید هنها متی
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۱پ-۴۰پ)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۴×۱۷/۳سم [رایانه]

۱۰۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۶۴/۳
از روی جلد چهاردهم بحار مجلسی دوم (سماء و عالم) استنساخ شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ،

۱۴گ (۷۲پ-۸۵پ)، ۱۶ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: - ۳۸۸]

۱۰۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۸۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن مشکی، ۹گ (۱۱۸-۱۲۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۸سم [ف: ۵ - ۲۱۳]

۱۱۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۵۶/۳

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۵۷]

۱۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۸۵/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: ۳ - ۲۷]

۱۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۷۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اجزاء من الجسد علی الراس و الصدر و الشراسیف و اسفل البطن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۸۱-۱۸۴)، ۱۶ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۹ - ۳۴۲]

۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۰/۸

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲ص (۷۱-۸۲)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۲۱۲]

۱۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۷/۳عکسی

آغاز: بسمله ... قال الامام غرة وجه الأنام مظهر المغموص بالروية اللامعة ... سلطان علی بن موسی الرضی صلی الله علیه و آله و سلم النجباء الکرام ان الله لم یبتلی العبد المؤمن ببلاء حتی جعل دواء یعالج به؛ **انجام:** فان الله یعطی العافیة لمن یشاء و یمنحها ایاه، یا أرحم الراحمین، تمت الذهبیة المبارکة ...

نسخه اصل:کتابخانه واتیکان در رم، شماره ۱۷۶۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹ص (۲۸-۳۶)، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۵۶]

۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۲۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی الوقوف علی الحد و هذا بالقاصد اشبه تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

● الرسالة الذهبیة (ترجمه) / طب، حدیث / فارسی

ar-r.-ud̲ d̲ahabīyya (t.)

قمی، محمد بن جمهور، ق۱۳ قمری

qomī, mohammad ebn-e jomhūr (- 19c)

وابسته به: الرسالة الذهبیة = طب الرضا = الذهبیة الطبیة = الرسالة المذهبة؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)

ترجمه‌ای است از «الرسالة الذهبیة» منسوب به حضرت امام رضا علیه السلام با گزارش‌های کوتاهی بیشتر درباره توضیح الفاظ و اصطلاحات پزشکی که در اصل به کار برده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۷۴

آغاز: الحمدلله الذی هدانا سواء الطریق ... اما بعد محمد بن جمهور قمی که از خواص خدام لازم الاحترام امام همام؛ **انجام:** لاجرم بعد از آن بقطع عضو و عقوبت میکنند و الامور کلها بیدالله

خط:نسخ،کاتب = مؤلف، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۷ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۳۱گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۵ - ۷۰]

● الرسالة الذهبیة (ترجمه) / طب / فارسی

ar-r.-ud̲ d̲ahabīyya (t.)

محمد قاسم بن حکیم

mohammad qāsem ebn-e hakīm

وابسته به: الرسالة الذهبیة = طب الرضا = الذهبیة الطبیة = الرسالة المذهبة؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۳۹/۲

آغاز: بسمله و به ثقتی - جواهر زواهر حمد و سپاس و انفاس لآلی شکر بیقیاس؛ **انجام:** اکل در حین امتلاء معده مورث.

بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۹گ (۱۵-۲۳)، ۱۷ سطر(۶/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: - ۱۷۶]

● رساله ذهبیه (ترجمه) / طب / فارسی

r.-ye zahabīya (t.)

حسینی، نعمت الله بن محمد

hoseynī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e mohammad

وابسته به: الرسالة الذهبیة = طب الرضا = الذهبیة الطبیة = الرسالة المذهبة؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۸۲/۳

آغاز: تحصیل حقایق گر اجتهاد بسته اند و اصنام مناهی به تایید الهی شکسته اند و ابواب عنایت سرمدی بر روی مبتدی و منتهی گشوده؛ **انجام:** آنگاه تاسف خورد و سود ندارد و فایده ندهد ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: پارچه‌ای آبی، ۴۳گ (۲۲۹ر-۲۷۱پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۰۰]

● الرسالة الذهبیة (ترجمه) / طب، حدیث / فارسی

ar-r.-ud̲ d̲ahabīyya (t.)

وابسته به: الرسالة الذهبیة = طب الرضا = الذهبیة الطبیة = الرسالة المذهبة؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)

آغاز: بسمله. بر ضمایر آگاه دلهای ارباب هوش پوشیده نیست که نزهت طلبان ریاض معانی را شکفته چمنی باین طراوت مشام ارا و تمام فیض گلشنی باین شادمانی نزهت پیرا نبوده ...

انجام: و نفس خود را در مرض نیندازی.

همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح زرین زیبا، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۸گ، ۱۰ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۵ – ۴۱۹۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، برای صاحب جمع؛ مجدول، دارای سرلوح؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۸/۲سم [ف: ۲ – ۱۳۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۰۷

آغاز: برابر **انجام:** به امراض مبتلی و گرفتار نسازی.

خط: شکسته، نستعلیق، کا: غلامحسین بن علی یزدی، تا: ذیحجه ۱۳۰۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سیاه، ۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۷سم [ف: ۲ – ۱۳۴]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۹۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدولی آقا بزرگ، تا: محرم ۱۳۲۴ق؛ جلد: مقوا، ۲۰گ، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف مخ: ۳ – ۱۳۴۸]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹-۹/۱۳۹

آغاز: بسمله بر ضمایر آگاه دلهای ارباب هوش پوشیده نیست که نزهت طلبان ریاض معانی را شکفته چمنی به این طراوت؛ **انجام:** بدان ای مأمون که در ذاکر به خیانت اول عقوبت یابد دردی کم نماید اما هر گاه عقوبت نیابد ... پس باید که بدین منوال طریقه صحت نگاه داری ونفس خود را درمرض نیندازی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح مزدوج زرین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ – ۸۷۳]

● الرسالة الذهبية (ترجمه) = ترجمه طب الرضا = معرفت بدن و حفظ صحت / طب، حدیث / فارسی

ar-r.-oz zahabīyya (t.) = t.-ye tebb-or rezā = ma'refat-e badan va hefz-e sehhat

وابسته به: الرسالة الذهبية = طب الرضا = الذهبية الطبية = الرسالة المذهبة؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳–۲۰۳)

غیر همانند:

۱. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه:۲/۳۰

آغاز: بسمله ... این رساله‌ای است مشتمل بر معرفت بدن و حفظ صحت و شناختن علت و تدبیر علاج و شرح آنچه موثر است در تعدیل مزاج؛ **انجام:** و نفس خود در تلف اندازد آنگاه تاسف خوردن سودی ندارد. والله اعلم بالصواب

در فهرست با عنوان «رساله» آمده. رساله مشتمل بر معرفت بدن و حفظ صحت؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۵۵ق؛ ۸گ (۲۴۳پ–۲۵۰پ)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [نشریه: ۵ – ۱۴۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸/۱۹

منسوب به امام رضا (ع) که برای مأمون نوشته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد، ۷ص (۲۳۵–۲۴۱)، ۲۲ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [سنا: ف: ۱– ۲۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۵۰/۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد ظاهر باشد که روزی مأمون از امام الجن و الانس ... در باب صحت و حفظ رساله التماس نمود؛ **انجام:** پس باید که بدین منوال طریقه صحت را نگاهداری و نفس خود را در مرض نیندازی.

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق جامی، تا: دوشنبه غره صفر ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۲۳ر–۱۲۵ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۸ – ۵۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۷۸/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، این رساله‌ای است مشتمل بر صحت بدن و حفظ مزاج و شناختن علت و تدبیر علاج و آنچه مؤثر است در تعدیل مزاج، مقدمه، این رساله آنست که روزی مأمون خلیفه با جماعتی ائمه و حکما و فضلاء نشسته بود و صخنان ایشانرا استماع می‌نمود؛ **انجام:** حالت آدمی بدین منوال است که چون نعمت صحت از دست دهد آنزمان تأسف سود ندارد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۵۰–۵۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۸ – ۱۹۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۱۶۵/۲-۱۶/۱۷۵

آغاز: بسمله الرسالة الذهبية فی الطب التی بعث بها الامام الهمام علی بن موسی الرضا علیه السلام ... یعنی رساله ذهبیه است درعلم طب آن چنان رساله که فرستاد این رساله را امام بزرگ کریم؛ **انجام:** وستایش از برای پروردگار عالمهاست وصلوة وسلام بربهترین خلق او که محمد است صلی الله علیه وآله واهل بیت او که معصومین اند بالتمام تمت.

ترجمه مزجی است از رساله ذهبیه منسوب به امام رضا (ع)؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۲۴ ربیع الاول ۱۰۸۴ق؛ جلد: مقوا، ۹۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ – ۸۵۶]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۳۸/۳

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعد مر واجب الوجودی را سزاست که هر ذره از ذرات گواه و شاهدند بر وحدانیت و احدیت او؛ **انجام:** پس بدرستیکه می‌دهد خدایتعالی عافیت هر که را می‌خواهد و محو می‌کند هر که را نمی‌خواهد

این ترجمه را مترجم پس از بازگشت از سفر هند به تاریخ دهم ماه محرم ۱۰۷۴ به درخواست حاجی علی رضا طالقانی الاصل اصفهانی المسکن انجام داده است و با عنوان «قوله» فرازی از اصل را نقل می‌کند و ترجمه تحت اللفظی می‌نماید؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید هاشم بن حسن موسوی، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج

قهوه‌ای، ۷گ (۱۲۵ر–۱۳۱ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۷۴]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۴۸/۱

آغاز: نمایم تا کافه انام از آن بهره ور گردند اجابة لمسؤلهم عنان بیان به ترجمه رساله مذکوره معطوف ساختم؛ **انجام:** بواسطه آنکه خدای می‌بخشد عافیت را بهر کسی که می‌خواهد و الحمد لله رب العالمین ...

ترجمه تحت اللفظی نیکویی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سفید، ۳۱گ (۱ر–۳۱پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ – ۳۰۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۷/۷

آغاز: بسمله، این رساله ایست مشتمل بر معرفت بدن و حفظ صحت و شناختن علت و تدبیر علاج و شرح آنچه موثر است در تعدیل مزاج و مقدمه این رساله آن است که؛ **انجام:** سفر در شب زیان دارد کسی را که لاغر باشد و سودمند بود کسی را که فربه بود و باید که آب هر منزلی به منزل دیگر برد و آب ... ناتمام

ترجمه ای است از کتاب مشهور طب الرضا(ع) یا «رساله ذهبیه» اصل این رساله منسوب به حضرت امام رضا (ع) است و ترجمه‌های گوناگونی از آن در دست می‌باشد، نام مترجم در رساله نیامده و در منابع موجود نیز یافت نگردید؛ خط: نستعلیق، کا: محمود بن علی طبسی، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۲۳۳پ–۲۳۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۵سم [ف: ۳۷ – ۲۱۲]

۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۱۸۸/۳۵

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد این رساله ایست مشتمل بر صحت بدن و حفظ مزاج؛ **انجام:** چون نعمت صحت از دست دهد آن زمان تأسف سود ندارد و الله اعلم بالصواب.

مترجم شناخته نشد؛ خط: نسخ خوش، کا: معز الدین محمد بن سلطان محمد قاری نیریزی، تا: ۱۰۸۵ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول؛ واقف: محمد حسام واعظی، ۱۳۹۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۵ – ۵۶۵]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۳۵

آغاز: الرسالة الذهبیة فی الطب التی بها بعث الامام الهمام علی بن موسی الرضا علیه السلام الی المامون العباسی فی صحة المزاج وتدبیره بالاغذیة و الاشربة و الادویة یعنی این رساله ذهبیة؛ **انجام:** هرکس را که می‌خواهد ومی بخشد عافیت را باو وستایش از پروردگار عالم هاست وصلوة وسلام بر بهترین خلق او که محمد است واهل بیت او که معصومین اند

ترجمه تحت اللفظی «رساله ذهبیه» منسوب به امام علی بن موسی الرضا (ع) که برای حفظ صحت بدن به مأمون فرستاده بود؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر خرم آبادی، تا: شوال ۱۰۹۱ق؛ مصحح؛ مهر: «وقف اولاد» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی اسلیمی، ۵۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف مخ: ۱ – ۴۱۶]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۶۸

آغاز: طب الرضا: بسمله اما بعد این رساله ایست مشتمل بر معرفت بدن و حفظ صحت؛ **انجام:** وانگاه تأسف خوردن سودی ندارد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۴ص، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۳سم [ف: ۱۹ – ۴۶۵]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۶۹

آغاز: اندوه خانه شادی کرده؛ **انجام:** آنگاه تأسف خوردن سودی ندارد

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۲۹ شعبان ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۹ص، ۱۶ و ۱۷سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۵ – ۷۳]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۴۲۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، ۱۱ سطر [ف: ۷ – ۳۹۷]

۱۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۴۷

متن حدیث رضوی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۲ – ۶۸]

۱۵. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۰۷/۴

آغاز: بدان که رساله مبارکه ذهبیهت مشهور است نزد علما و منقول است از محمد بن حسن بن جمهور بصری؛ **انجام:** پس از چشیدن ... بدعای مغفرت و رفع درجات دستگیری نماید و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلق محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با رویه کاغذی، (۹۰–۱۵۳)، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: – ۱۴۷]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۱۵/۴

آغاز: بسمله. حمد له ... بدانکه حق ... هیچ بنده ای را بلائی و درد مبتلا نکند الا آنکه دوائی باشد او را؛ **انجام:** دزدی کند تا هلاک شود و السلام.

خط: نسخ، کا: علی بن حسن، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۳۹پ–۴۳ر)، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۲۴۱۹]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۱۶۸

آغاز: اما بعد این رساله ایست مشتمل بر معرفت بدن و حفظ صحت و شناخت علت و تدبیر علاج و شرح آنچه منسوب است بحضرت امام علی ابن (کذا) موسی الرضا علیه السلم که از برای مأمون نوشته اند بدان یا ماموم (کذا) که ایزد سبحانه و تعالی هیچ درد نیافرید که در مقابله آن درمانی ننهاد؛ **انجام:** آنگاه تأسف خوردن سودی ندارد

مترجم شناخته نشد. مترجم فقرات راجع به فصول سال و ماه‌ها و آداب جماع و غیرهما را ترجمه نکرده و اختلافی در تقدیم و تأخیر برخی فقرات از عبارت متن نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، کاغذ نخودی، واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳ص، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۵-۷۳]

۱۸. **اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره**
آغاز: این رساله‌ای است مشتمل بر معرفت بدن، و حفظ صحت، و شناختن تدبیر علاج، و شرح آن چه مؤثر است در تعدیل مزاج
بی‌کا، بی‌تا؛ نزد سید محمدعلی روضاتی در اصفهان در ضمن مجموعه ای با کتابت ۹۲۸ موجود است [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۱۵۹]

۱۹. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۳/۲**
آغاز: بسمله ... اما بعد این رساله ایست مشتمل بر معرفت بدن و حفظ صحت و شناخت علت و تدبیر علاج و شرح آنچه منسوبست بحضرت امام ... که برای مأمون نوشته اند. بدان یا مأمون؛ **انجام:** ... در معرض تلف اندازه، آنگاه تأسف خوردن سود ندارد.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد، ۲گ (۱۶پ-۱۷پ)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷ - ۴۲۳]

۲۰. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۵۲۰/۲**
آغاز: بدان ای مامون که حق سبحانه و تعالی هیچ دردی نیافرید که در مقابل آن درد درمان ننهاد؛ **انجام:** بدین فواید و حکمت که نوشته شد اعتقاد نماید تا بهره مند گردد و الله اعلم بالصواب
از مترجمی ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۶ر-۱۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۱۹۰]

← الرسالة الرابعة فی الاوزان ⪢ الرسائل الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الرابعة)
← الرسالة الرابعة فی علوم البلاغة ⪢ معالم الارب فی درایة لسان العرب

● **الرسالة الرابعة من کتاب الوسائل فی الخطب و الرسائل** / ادبیات / عربی
ar-r.-ur rābi‘a min k.-il wasā’il fi-l xuṭab wa-r rasā’il

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۱۲/۲۶-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۶۴۶۱۴-۴۵۵۹؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای [فیلمها ف: ۱ - ۶۱۹]

← الرسالة الرجالیة ⪢ المنهج اللطیف فی احوال الرجال
← رساله رجالیه درباره تفسیر (عده) کلینی ⪢ اصحاب العدة
← رساله رجعت ⪢ اثبات رجعت
← رساله رجعت ⪢ دجال

● **رساله** [**رسائل**] **عمادالدین الکاشی** / ریاضیات / عربی
r.-ye [rasā’el] ‘emād-od-dīn-el-kāšī

کاشانی، عماد الدین یحیی بن احمد، - ۷۶۶ قمری
kāšānī, ‘emād-od-dīn yahyā ebn-e ahmad (- 1365)
گفتارهای کوتاهی است در مسایل ریاضی و استخراج ضمیر، با سربندهای «رسالة اخری له».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۸۶/۶-عکسی
آغاز: ۱: رساله عمادالدین الکاشی. بسمله. ان قیل کان شخصان مع کل منهما مالا و اصابا سیما فعال؛ ۲: اربعة اسفر کان مع کل منهم ما لا و اراد و ان یشتر و اسلعه؛ ۳: اقر شخص ان لزبد علیه الفا و نصف ما لعمرو؛ **انجام:** ۱: و لایفیده لظهور علی من عرف احوال تلک النسب؛ ۲: فبسطنا هذا الاعداد و خرجت کما اردنا.۳: و هو مال بکر فقد صح ما ذکرناه.
اصل نسخه: از سید جلال الدین تهرانی بوده، اکنون به شماره ۲۵۱/۶ (۱۲۲۹۷) [با عنوان استخراج المجهولات العددیه آمده]؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۳گ (۲۲-۲۴) [عکسی ف: ۲ - ۱۳۹]

● **الرسالة الرشتیة = اجوبة اسئلة ملا علی بن میرزا جان الجیلانی** / علوم غریبه / عربی
ar-r.-ur raštīya = ajwibat-u as’alat-i mullā ‘alā ibn-i mīrzā jān al-jīlānī

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)
مسائلی در معارف و اعمال و معتقدات صوفیه و پاسخ شیخ احسائی به صورت «قال و اقوال»، مؤلف در این رساله با رد رابطه مرید و مراد، نزدیکترین راه به سوی خدا را آن راهی می‌داند که شراع آن را تأسیس کرده از اعتقادات و صلوات مفروضات و مندوبات و اسباغ طهارت و جز آن.
چاپ: دارالسلطنه تبریز؛ سنگی؛ ۱۲۷۳ق؛ رحلی (جوامع الکلم: ج ۱؛ قسم۲؛ صص۶۸-۱۱۴)
[معجم مؤلفی الشیعة ۱۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۴/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی؛ **انجام:** و لا ینکره الا اهل الشقاوة و من ختم الله علی قلبه و سمعه و جعل علی بصره غشاوة
خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۳گ (۱۰۷- ۱۱۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۴۷۹]

● **رساله رشید الدین وطواط** / عربی
r.-ye-rašīd-do-dīn vatvāt

رشید وطواط، محمد بن محمد، - ۵۷۳ قمری

rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۰۹/۲
آغاز: بلغنی ان فلانا یقرع ابدا مروتی؛ **انجام:** فقد افسدت دواتی و قلمی و اطلت عنائی و المی و السلم.
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا، نستعلیق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای ابره چرم ساغری، اندازه: ۱۳/۳×۲۲/۴سم [ف: ۴ – ۱۱۸۳]

● **رسالة رشیدالدین الوطواط الی بعض المتکلمین = جواب اعتراضات علی البصائر النصیریة** / منطق / عربی
r.-u-rašīyd-ud-dīn-il-wṭwāṭ ilā ba‘ḍ-il-mutakallimīn = jawāb-u-i‘tirāḍāt-in-‘ala-l-baṣā’ir-in-naṣīrīya

رشید وطواط، محمد بن محمد، – ۵۷۳ قمری
rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)

رساله کوتاهی است در پاسخ شخصی که یک صفحه از «بصائر النصیریة» قاضی عمر بن سهلان ساوجی را مطالعه نموده و چندین اعتراض بر آن وارد کرده و از رشیدالدین وطواط استفسار نموده است. البته متن اشکالات در نامه نیامده و پاسخ نیز کلی می‌باشد در این رساله از تهافت الفلاسفه غزالی نام برده شده است.
[ریحانة الادب ۳۱۰/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۹/۴
آغاز: وصل مکتوبک العزیز ادام الله فضلک فشاهدت من حسن خطک و لطف عبارتک روضة حزن بل جنظ عدن؛ **انجام:** فان الاعتراض علیه سهل یسیر و الجواب اسهل و ایسر عصمنا الله من ان نحبط الظلماء و العمیاء و لله الحمد بلانهایة کما یستحقه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۷ر–۱۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۵×۱۴سم [ف: ۳۵ – ۶۱۲]

← الرسالة الرشیدیة ﻫ الرشیدیة

● **رسالة الرشیدیة** / طبیعیات / فارسی و عربی
r.-ur rašīdīya

نجم الدین شیرازی، محمود بن الیاس، – ۷۳۰ قمری
najm-od-dīn-e šīrāzī, mahmūd ebn-e elyās (- 1330)

در چهار مقاله درباره زیست و زندگی و گیاهان و جانوران، به عربی با شعر فارسی در دیباچه.
[دنا ۷۹۶/۵؛ نسخه‌های منزوی ۴۷۲]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۳۳/۲
آغاز: الحمدلله الخالق الانام و مبدع اللیالی و الأیام و مقدر الشهور و الاعوام و جاعل النور و الظلام و مخرج الثمر من الأکمام و رازق الاجنة فی الارحام؛ **انجام:** فیبیض سریعاً و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المأب تمت الرسالة
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با «اسرار النکاح» از همان مؤلف در یک مجلد؛ جلد: مقوا، ۳۳گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵ سم [ف: ۲ – ۷۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۸۲/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۶۲]

● **الرسالة الرشیدیة فی مسایل العددیة** / ریاضیات / فارسی
ar-r.-or rašīdīya fī masāyel-el ‘adadīya

مورخ، عبدالله بن علی
movarrex, ‘abd-ol-lāh ebn-e ‘alī

از ابوالقاسم عبدالله بن علی بن محمد المورخ، به نام «سلطان المشارق و المغارب ... رشید الحق و الدوله و الدین عماد الاسلام و المسلمین ... لازالت الایام متجملة بوزارته ... به رسم خزانه حضرتش معنون ... و نام آن رسالة الرشیدیة فی مسایل العد[دیه] نهاد». آن مرتب است بر یک «مقدمه» و پنج «مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه در یک باب: باب در ماهیت حد و علم حساب و موضوع و اقسام و خواص آن؛ مقاله ۱. کیفیت سیاقت ضرب حساب، در هشت «باب»: ۱) معرفت ضوابط اعداد و مراتب و منازل و عقود آن، ۲) تعریف سیاقت ضرب و کمیت و کیفیت اقسام وی، ۳) کیفیت معرفت ضرب اعداد مفرده، ۴) کیفیت سیاقت ضرب اعداد مرکب، ۵) ایراد طرق اختصار مشهوره، ۶) کیفیت سیاقت ضرب به طریق نسبت، چند فصل، ۷) کیفیت سیاقت ضرب به طریق قسمت، چند فصل، ۸) معرفت موازین ضرب؛ مقاله ۲. معرفت سیاق ضرب کسور و مخارج و کیفیت اقسام آن سی و نه است، در باب هایی: باب ۱) معرفت مقدمات و اقسام اصول ضروب ...، ۱۰) کیفیت سیقات ضروب درج و اجری آن ...، ۲۰) معرفت سیاقت قسمت درج و دقاق و اجرای آن ...، ۳۹) که واپسین باب از این مقالت است، در تحصیل جذر درج و اجرای آن؛ مقاله ۳. معاملات است که سربند ندارد و آغاز می‌کند با اندازه‌ها در بیوعات عراق که مشتمل بر مثقال، دینار، دانک، طسوج، جو، حبه، ارزه ... سپس باب ۲) معرفت اصول بیوعات و قوانین مقادیر اربعه متنابسه ...، ۵) معرفت کمیت رفع عیارات ...، ۱۰) کیفیت معرتف قسمت ترکات (ارث) ...، ۱۵) معرفت استخراج و کیفیت استدراک اعداد مضمرات، ۱۶) خطاین، که واپسین باب از مقالت سوم است؛ مقاله ۴. استدراک انواع مساحات، در سیزده «باب»: ۱) حد مساحت و اقسام آن و معرفت آلات مساحت، ۲) معرفت قدمات و آنچ از آن مرتکب شود، ۳) کیفیت معرفت مساحات انواع مثلثات و تکسر آن، چند فصل، ۴) معرفت مساحات انواع مربعات، ۵) مساحت ذی الاضلاح الکثیرة. که نسخه افتادگی می‌یابد و آغاز می‌شود به جدول‌هایی در اختربینی که بایستی کتابی جدا باشد. تا به اینجا

از نسخه دیگر آن نشانی به دست نیامد.
[دنا ۷۹۶/۵؛ فهرستواره منزوی۲۶۹۲/۴]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۳۹-عکسی
آغاز: حمد و سپاس [...] واحدی را کی ا زوحدت وهمی کثرت [...]ست و اضداد و امثال ... اما بعد، بر خواطر ارباب بصیرت پوشیده نماند که چون باری تعالی ... این عالم مختل و متکثر آفریده است ... پس از جهت مناجح و نظم مصالح علم حساب و تحلیل و ترکیب اعداد پیدا کرد
املای واژه‌ها به روش دیرین (چ=ج، گ=ک، آنچه = آنج، که = کی ...) در میانه و انجام افتادگی دارد؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ بایستی دو کتاب باشد: رشیدیه (ص ۱-۱۴۶)، اختیارات ناشناخته (ص ۱۴۷-۲۱۴)؛ ۲۱۴ص، ۲۳ سطر دوم چلیپا (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۸۲]

← رسالة الرضا الی المامون ≻ اصول الدین
← رساله رضاع ≻ رضاعیه
← رساله رضاعیة ≻ رضاعیه
← رساله رضاعیه ≻ الرضاع
← الرسالة الرضاعیة ≻ الرضاع

● رسالة رضاعیة للحدائق الناضرة / فقه / عربی

r.-un riḍ‘īya li-l-ḥadā’iq-in nāḍira

بحرانی، یوسف بن احمد، ۱۱۰۷ - ۱۱۸۶ قمری

bahrānī, yūsef ebn-e ahmad (1696 - 1773)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۵۱/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی تیره، قطع: رقعی بزرگ [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۲]

● الرسالة الرضویة / فقه / عربی

ar-r.-ur raḍawīyya

میرزا رضای تبریزی

mīrzā rezā-ye tabrīzī

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)
رساله استدلالی است و مانند شرحی بر شرایع می‌باشد.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۵۳ - ج
آغاز: کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة من الارجاس المعنویة و الرذائل الخلیقة و النظافة عن القذارة الحسیة؛ **انجام:** فلاحظ کتابه المسند حتی یتضح لک حقیقه الامر. هذا آخر ما ساعدنی التوفیق فی تحریر المباحث المتعلقة باحکام المیاه مع غایة الایجاز و الاختصار و یتلوه الکلام فی الطهارات الثلث و ما یتعلق بها من البحث عن النواقض ... مستمدا من الله التوفیق لاتمام ما یتلوه من الابواب انه هو الهادی و الموفق للصواب
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۷۷گ، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۵۵]

● رسالة الرضویة فی المسائل الحکمیة / فقه / عربی

r.-ur raḍawīyya fi-l masā’il-il ḥikmīyya

علوی سبزواری، اسماعیل بن عبدالکریم، ۱۲۷۱- ۱۳۳۷ قمری

‘alavī sabzevārī, esmā‘īl ebn-e ‘abd-ol-karīm (1855 - 1919)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۳۶۳
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و اله الطاهرین و المعصومین و لعنه؛ **انجام:** الارض متساویه و المالیه للارتعاع الجهالیه عن المبیع فی هذه اذکان محدود ابا لاذرع
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [الفبائی: - ۶۴۵]

● الرسالة الرضویة فی شرح اللغات العربیة / لغت / فارسی

ar-r.-or razavīyya fī š.-el loqāt-el ‘arabīyya

وابسته به: نصاب الصبیان؛ ابونصر فراهی، مسعود بن ابی بکر (-۶۴۰ق)
شرحی است مختصر بر «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی.

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۳
آغاز: بسم الله بنام خداوندی که بخشنده و مهربان است الله اسم ذاتی است که مستجمع صفحات و کمالات است
خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید کاظم بن احمد بن اسماعیل حسینی مجدآبادی، تا: ربیع الاول ۱۱۲۱ق؛ مصحح؛ با یادداشتی که علی خان آن را در خدمت میرزا کاظم جهت یادگاری نگاشته؛ ۷۸گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۶۰]

۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۷۸
آغاز: بسمله الله علم اسم ذاتی است که مستجمع جمیع صفات است؛ **انجام:** این شش بیت از ملحقات است.
خط: نستعلیق، کا: تقی بن زین العابدین، تا: چهارشنبه ۱۴ ذیحجه ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج تریاکی [نشریه: ۳ - ۲۰]

← رساله رملیه ≻ اسرار النقاط
← الرسالة الروحیة ≻ روحیه

● رساله روزنامه / ترکی

r.-ye-rūznāma

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۷۵/۱۱
دارای جداول و دوایر؛خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ بسیار نفیس، زیبا از آب طلای ناب؛ قطع: رحلی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۴۱]

● **رساله روسومس** / کیمیا / عربی
r. rūsūmos

زسیموس حکیم، ق۴ میلادی
zosīmūs-e hakīm (- 4c)

زوسیموس در زمان افلوطین می‌زیسته و از کاهنان مصر کیمیا آموخته است. نامش را در نسخه‌ها چند گونه نوشته‌اند: دوسموس، ریسموس، رسیموس، ریشموش، روسومس، ذوسم، ذیسموس، ارشموس. ابن ندیم (ص ۴۹۶) او را مانند اوسطانس و نگارنده المفاتیح فی الصنعة که ۷۰ رساله است خوانده است. او را عبری و گراینده به آئین موسی نیز خوانده‌اند.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۱/۳
آغاز: بسمله من کلام روسومس. قال: فلعل هذا الملتمس ان یکون اخصر و ایسر من ان یبعد هذا البعد؛ **انجام:** و جماعة هذه واحدة و ثلثین صنفا قد بیناها و وصفناها فافهموا و الله الملهم الصواب.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴ - ۹۸۴]

● **رساله ریاضی** / ریاضیات / فارسی
r.-ye rīyāzī

جلالی خوافی، محمد بن علی، ق۸ قمری
jalālī xāfī, mohammad ebn-e ʻalī (- 14c)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۴۴/۳بخش۳
بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۲۹]

← رسالة ریسموس الحکیم ⪢ تفریق الادیان و تفرق العبادات و الدیانات و الاعتقادات
← الرسالة الزاجرة ⪢ الزاجرة للصغار عن معارضة الکبار
← الرسالة الزاهرة فی فساد مقدمات مستعملة فی الجدل ⪢ الزاهرة

● **رسالة الزبدة فی شرح اللغز** / اخلاق / عربی
r.-uz zubda fī š.-il luġaz

شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳ - ۱۰۳۰ قمری
šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547 - 1621)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۴۲/۱۹
بی‌کا، بی‌تا [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۳]

← الرسالة الزنجیة ⪢ الزنجیة

● **رسالة سالیدس الملک** / کیمیا / عربی
r.-u-sālīydus-il-malik

ارمیوس حکیم
ermīyūs-e hakīm

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳/۹عکسی
آغاز: بسمله. و به نستعین رسالة سالیدس الملک مع ارمیوس الحکیم حمدله. و الصلوة ... قال ارمیوس الحکیم سلام سلمت ایها الملک بطول السعادة و دوام الکرامة
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۲۳۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ ۶ص (۱۳۵-۱۴۰)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۲۱]

● **رسالة السایر الحایر الواجد الی الساتر الواحد السایر الواحد** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-os sāyer-el hāyer-el vājed ela-s sāter-el vāhed-es sāyer-el vāhed

نجم الدین کبری، احمد بن عمر، ۵۴۰ - ۶۱۸ ؟ قمری
najm-od-dīn-e kobrā, ahmad ebn-e ʻomar (1146 - 1222)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۵۰۵
آغاز: بسمله. سپاس مر خداوندی را که خلق را از عدم بوجود آورد؛ **انجام:** و از مشغله ایشان فارغ باشد ان شاءالله تعالی
خط: نستعلیق، کا: گوهرین،صادق، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

← رساله سپهسالار ⪢ زندگینامه جلال الدین ولد

● **رسالة السر = رسالة بودشیر = رسالة الکاهن = رسالة هرمس الی امتوثاثیة** / کیمیا / عربی
r.-us sirr = r.-u būdšīr = r.-ul kāhin = r.-u hirmis ilā amtūṯāṯīya

هرمس
hermes

در این نامه آمیخته از کیمیا و طبیعی و عرفان و ستاره‌پرستی گزارش پاسخ‌ها و دستورهایی است که اوریوس راس الشماسین پروردگار (روحانیت) آسمان به هرمس داده است و کارهایی که او به گفته اوریوس در پرستشگاه (هیکل) کرده است یاد گردیده و در چند جا از اوریوس نامبرده شد.

شرح و حواشی:
۱- رسالة السر (ترجمه) = رسالة هرمس الی امتوثاثیة (ترجمه)؛ گرگانی، محمد علی (-۱۳)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۳/۵عکسی
آغاز: حمدله. و الصلوة و السلام علی سیدنا و نبینا محمد و آله و أصحابه أجمعین هذه رسالة هرمس بود شیردی قسطانس بن ارامیس المعروفة برسالة السر الی امتو ثاسیه ابنة اشنوس ام هون الکاهن
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۲۳۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۰۷ق؛ محشی؛ ۷ص (۲۸–۳۴)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴ – ۳۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۹۹/۷
خط: نسخ، کا: علیمحمد اصفهانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی، ۵گ (۱۱۷پ–۱۲۱پ) [ف: ۱۶ – ۳۹۶]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۶/۵
آغاز: فهذه رسالة هرمس بودشیری قسطاس ابن ارنیس المعروف برسالة الی متوثانیة ابنة اشتوس ام هورة الکاهن و هذه الرسالة اصیبت فی الاجسم الداخلة تحت لوح مرمر؛ **انجام:** و السلام علیک بقدر منزلتک من الحکمة علی من حفظه نفسه و صفی سریرته و هذب اخلاقه و هو حسبی فیک و السلام.
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۸۴ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۵گ (۲۹پ–۴۳ر)، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۵ – ۴۶]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۰۵/۵
آغاز: بسمله. حمدله ... فهذه رسالة هرمس بودشیروی قسطاس بن ارئیس اصیبت فی الاخمیم الداخلة تحت لوح مرمر فی قبر امرئة میتة؛ **انجام:** بقدر منزلتک من الحکمة و علی حفظ نفسه و صفی سریرته و هذب اخلاقه و هو حسبی فیک والسلام
خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا محمد علی گرگانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸گ (۵۵پ–۶۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ – ۱۸۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۳۴/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ – ۴۶۶]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۱/۱۱
آغاز: بسمله. رب تمم و یسر بکرمک قال هرمس فی رسالة السر: بسم الله قبل کل شیء اقول انه من دامت خدمته للنور الاعلی جرت الاشیاء بمحبته و انی اخبر کم یابنی الحکمة انی اخذت الشمس الحارة الیابسة فقذفتها فی القمر البارد الرطب؛ **انجام:** و صرت راس الحکماء و معلم الحکمة و معدن الاسرار الالهیة ... و النعیم الباقی و السلام علی من طهرت سجیته ... و عمل الحق فی شریعته و قدم الخیر لمعاده و الحمدلله علی احسانه هو نعم الوکیل. و رزقنا الله مهم مافیها و العمل بها.
بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۴۵پ–۴۷ر) [ف: ۴ – ۹۸۱]

● رسالة السر (ترجمه) = رسالة هرمس الی امتوثاثیة (ترجمه) / کیمیا / فارسی

r.-us sirr (t.) = r.-u hirmis ilā amtūṯāṯīya (t.)

گرگانی، محمد علی، ق۱۳ قمری

gorgānī, mohammad ‘alī (- 19c)

وابسته به: رسالة السر = رسالة بودشیر = رسالة الکاهن = رسالة هرمس الی امتوثاثیة؛ هرمس

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۰۵/۱۴
آغاز: این رساله هرمس بودشیروی قسطاس ارئیس معروف به رساله امتو ثاثیه؛ **انجام:** پاکیزه کند اخلاق خودش را و او نگهدارنده است تو را والسلام
خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا محمد علی گرگانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹گ (۱۷۰ر–۱۷۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ – ۱۸۷]

← رساله سر حدیث من عرف نفسه فقد عرف ربه ⟵ شرح حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه»

● رساله سرخای خان / تاریخ / عربی

r.-ye-sorxāy xān

سرخای خان

sorxāy xān

این رساله که قسمت اول آن افتاده است از ابوتمام شروع می‌شود و سپس مقایسه‌ای بین ابوتمام و متنبی به عمل می‌آید. بعد از ابوسهل محمد بن سلیمان بن حمد که متوفی در خلاف الطائع بالله است سخن می‌رود و چون این داستان به پایان آمده بر حسب ترتیب حروف الفبایی اسماء متوفیان برشمرده می‌شود چون: ابوزید محمد بن احمد بن عبدالله ... و ابوبکر محمد بن عمر بن عبدالعزیز ... و ابوالمغیره خطاب ... تبویب کتاب چنان است: هر خلیفه‌ای علیحده ذکر می‌شود و در ضمن حوادث ایام او و وفیات دوران او می‌آید که البته غیر از خلیفه پادشاهان بزرگ ایرانی یا خلفای اندلس همگی می‌آیند. آخرین امیری که در این نسخه از او سخن رفته طغرل بک بن ارسلان بن محمد بن ملکشاه بن آلب ارسلان بن داود بن میکائیل بن سلجوق پادشاه سلجوقی است و نیز واپسین فرد که از او سخن رفته ابوالعباس خضر بن نصر بن عقیل بن نصر اربلی شافعی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۷
آغاز: علی الا طلاق و هو عندهم کالمتنبی عند المشارقه؛ **انجام:** و السادة القائمین بالسنة و احکام الدین افتی بمصر علی مذهب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی، ۲۰۲گ، ۲۱ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۱۲۶]

← رسالة السر فی الصنعة الروحانیة و تدبیرها و سرها ⟵ الرسائل

الی اثاسیا (اوتاسیه) (الرسالة الثانیة)

● **الرسالة السعدیة فی الحکمة العلمیة و العملیة** / فلسفه / عربی

ar-r.-us sa‘dīya fi-l ḥikmat-il ‘ilmīyya wa-l ‘amalīyya

شریف استرآبادی، محمد بن حسن

šarīf-e estarābādī, mohammad ebn-e hasan

رساله‌ای در اخلاق علمی و عملی بر پایه‌های فلسفی عقلی و شنیده‌های اجتماعی، تالیف شده به نام سعدالدین مسعود، در سه «قسم» دارای ابواب و هر بابی مشتمل بر چند «فصل»: ۱. الاخلاق؛ ۲. ترتیب الاهل و المنزل؛ ۳. ترتیب المدینة.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۳/۱

آغاز: حمد الله الملک القدیم المنزه عن التجسیم و التشبیه الذی خلق الانسان فی احسن تقویم و هداهم الی الصراط المستقیم؛ **انجام:** و یلزم العادات فی التهانی و التعازی و یظهر الغم لغمهم و الفرح لفرحهم و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب..

خط: نستعلیق، کا: نظام بن شیخ صادق، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۴۷گ (۱پ–۴۷ر)، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱ – ۲۷۰]

← رساله سفریه ⟵ مرآة الاخیار فی احکام الاسفار

● **رسالة السکین** / ادبیات / عربی

r.-us sikkīn

ابن حجة، تقی الدین بن علی، ۷۶۷ – ۸۳۷ قمری

ebn-e hejja, taqī-yod-dīn ebn-e ‘alī (1366 - 1434)

مقامه ایست ادبی به تقلید از «رسالة القوس» و «رسالة السیف و القلم» شیخ جمال الدین ابن نباتة، که حموی به مناسبت اهداء چاقویی به وی نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۶۳/۴

آغاز: قال مولانا ... قد أهدی لی بعض المخادیم من أهل الأدب سکینا برسم الدوات تقبل الأرض التی قامت حدود مکارمها؛ **انجام:** و هل یعاند السکین صورة لیس لها من ترکیب النظم الا ما حملت ظهورها أو الحوایا أو ما اختلط بعظم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۳ق، جا: قسطنطنیه مدرسه سودلجه؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۸۵پ–۸۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۲ – ۵۳]

● **رسالة السلام فی احادیث المتعلقة بدخول الحمام** / حدیث / عربی

r.-us salām fī ahādīs-il muta‘alliqa biduxūl-il hammām

رساله‌ای است در احادیث مربوط به حمام، همراه با شرح ألفاظ مشکل و معرفی راویان آن.

همدان؛ مرتضوی، هادی؛ شماره نسخه:۱۵۹۱۰/۴

آغاز: الحمدالله العلی العظیم و الصلوة علی نبیه محمد الحلیم و علی آله و صحبه اهل الاعزاز و التکریم، و بعد، فهذه احادیث انتخبتها لمن سألتی عن جواز دخول الحمامات للرجال و النساء فی جمیع الامکنة و الازمنة و الاوقات مع شرح الفاظها المغلقة علی سبیل الایجاز و تعریف رواتها المصححین للمنع و الجواز؛ **انجام:** الحدیث الرابع: اف للحمام حجاب لایستر ... غیر قوله ماء لایطهر، فان فیه بحث لابد من ذکره، فقه الحدیث ... نوشته نیست.

تا بخشی از جدیث چهارم به انجام رسیده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۷۹–۸۰)، اندازه: ۸×۲۵سم [ف: ۴۰ – ۳۶۹]

● **رساله سلطان حسین بایقرا** / تاریخ / ترکی

r.-ye soltān hoseyn-e bāyqarā

حسین بایقرا، ۸۴۲ – ۹۱۱ قمری

hoseyn-e bāyqarā (1439 - 1506)

در این مقدمه مؤلف از اوضاع عصر خود اظهار رضایت نموده و عبد الرحمن جامی و امیر علیشیر نوائی را می‌ستاید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۲۴/۶

آغاز: حمد و ثنا اول پادشاهلار پارشاهینه کیم اندین عظیم راق بولماغای انینک سراپرده عظمت

فقط مقدمه آن موجود است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۴گ (۱۰۷ر–۱۱۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۷ – ۲۷]

← الرسالة السلطانیة ⟵ الخاقانیة

● **الرسالة السلطانیة الاحمدیة فی اثبات العصمة النبویة المحمدیة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-r.-us sulṭānīyyat-il ahmadīyya fī iṯbāt-il ‘iṣmat-in nabawīyyat-il muḥammadīyya

ابن شرفشاه، جلال الدین بن عبدالله، ق۹ قمری

ebn-e šaraf-šāh, jalāl-od-dīn ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 15c)

اهدا به: سلطان احمد بهادرخان

رساله‌ای در اثبات عصمت انبیا و پیامبران از ولادت تا هنگام مرگ و پاسخ از شبهاتی که در این موضوع گفته شده است بر پایه‌های ادله عقلی و آیات قرآن کریم که در اثر بحثی که بین مؤلف و یکی از دانشمندان در نجف اشرف پیش آمده نوشته شده و به سلطان احمد بن اویس تقدیم شده؛ مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «فصل» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی معرفة النبی و

النبوة؛ فصل ۱. معنی العصمة و مفهومها و ثبوتها للانبیاء؛ فصل ۲. الجواب عن الشبه فی عدم العصمة؛ الخاتمة: فی ذکر المرغبات الی فعل الخیرات.
آغاز: الحمد لله المتفرد بالقدم و الدوام بالذات المتوحد بالمبدأیة و الاولویة و ابدع المهیات القادر علی جمیع الممکنات ... و بعد فلما وفقنی ربی واجب الوجود و المتفضل بالکرم و الجود للشرف بالحضور فی حضرة مولانا و سیدنا نفس رسول الله (ص) ... بین یدی السلطان الاعظم ... صاحب السلطنه بالاستحقاق السطان ابن السلطان احمد بهادرخان ... اوردت شیباً من المسائل العلمیه فی تلك الحضره لما عرفته من رغبة السلطان و لما حصل بینی و بین بعض العلماء مناظره ...
انجام: و الحمد لله الذی هدانا من الحیرة و الضلالة و الصلاة علی سیدنا محمد المخصوص بالرسالة و علی آله الموصوفین بالعدالة
[دنا ۷۹۸/۵؛ الذریعه ۱۱: ۱۹۹ و ۲۳: ۱۹۳؛ ریاض العلماء ۳: ۲۲۰– ۲۲۱ و ۶: ۲۲؛ امل الآمل ۲: ۵۶؛ اعیان الشیعه ۲: ۲۶۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ (۱پ–۴۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۷ – ۲۶۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۵-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نبهناه علی ما صدر منه فاستغفر ربه ای سأل الله سبحانه المغفرة و خر راکعا ای ساجداً و عبر عن السجود.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه ناتمام است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۶ص (۶۶–۸۱)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳ – ۱۵۷]

● الرسالة السلطانیة فی شرح کتاب النورانیة / علوم قرآن / عربی

ar-r.-us sulṭānīya fī š.-i k.-in nūrānīya

طوسوی، ابراهیم بن عبدالکریم، - ۹۰۰ ؟ قمری
tūsavī, ebrāhīm ebn-e ʻabd-ol-karīm (- 1495)

در شناخت حقایق اعراب در قرآن کریم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۸۲
خط: نسخ، کا: سلیمان بن پروانه الموروی، تا: ۲۵ رجب ۱۰۱۲ق، مجدول؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲ – ۱۵]

● الرسالة السلطانیة و التحفة الغیاثیة فی بیان مذهب العدلیة و الرد علی الجبریة القدریة / کلام و اعتقادات / عربی

ar-r.-us sulṭānīya wa-t tuḥfat-ul ġīyāṯīya fī bayān-i maḏhab-il ʻadlīya wa-r radd ʻala-l jabrīyat-il qadarīya

قرشی، احمد بن ابی طالب
qorašī, ahmad ebn-e abī-tāleb

اهداء به: شاه غیاث الدین اولجایتو معروف به سلطان محمد خدابنده (- ۷۱۶ق)
این رساله مانند دیگر رساله‌های کلامی همزمان با نهضت کلامی شیعه امامیه، توسط خواجه نصیرالدین طوسی و علامه حلی رضوان الله تعلی علیهما، از سوی فرق اسلامی به سلطان محمد خدابنده که در حال تحول مذهبی بوده، اهداء گردیده است و سرانجام او مذهب شیعه را پذیرفت. دارای یک «مقدمه» و چندین «رکن» و هر کدام دارای چندین فصل می‌باشد که در این نسخه از انجام افتادگی دارد و مشخص نیست که همین چهار رکن است یا بیشتر به احتمال قوی این رساله در سلطانیه نگاشته شده است: مقدمه: فی بیان حقیقة مذهب أهل التوحید و العدل؛ رکن ۱. الأفعال؛ رکن ۲. فی أن الله تعالی لا یفعل القبیح و لا یحل بالواجب؛ رکن ۳. فی الارادة و ما یتعلق بها؛ رکن ۴. التکلیف و توابعه. مؤلف کتاب که دعوی تألیف مشهوره از جمله، رساله قرشیة نموده، در هیچ منبعی شناخته نشد و همچنین نام این اثر نیز در هیچ یک از فهرست‌های موجود یافت نگردید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۹۶
آغاز: الحمدلله الذی اخترع و أبدئ و أنشأ و خلق فسوی و قدر و هدی و أمات و أحیا؛ **انجام:** الرکن الرابع فی التکلیف و توابع و فیه فصول: فصل، التکلیف فی اللغة مأخوذ من الکلفة و هو..
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ نام مؤلف از آغاز کتاب گرفته شده است؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۱۱ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳۰ – ۳۳۱]

● رساله سلمان فارسی / اخلاق / فارسی

r.-ye-salmān-e fārsī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱۶/۱
آغاز: بسمله، اما حدیث بساز بروشی که علمای امامیه کثرهم الله ذکر کرده‌اند؛ **انجام:** و اظهار اسرار حقایق امیرالمؤمنین علی علیه السلام تألیف شیخ العارف الحافظ البرسی، تمت الرسالة سلمان فارسی.
خط: نسخ ممتاز، کا: عبدالعظیم بن عبدالله نیشابوری، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۱۰۵ق؛ جلد: تیماج پسته‌ای، ۱۹ص(۲–۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۳۱سم [ف: ۴۵ – ۸۷]

● رسالة سلم (سالم) الحرانی / کیمیا / عربی

r.-u-silm (sālim)-il- ḥarānī

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۱۵/۱۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۲ – ۱۱۱]

← رساله سلوک ≻ دعای توحید

● الرسالة السلیمانیة فی بیان الآیات و الرسوم القرآنیة

/ علوم قرآن / عربی

ar-r.-us sulaymānīya fī bayān-il āyāt wa-r rusūm-il qurānīya

قاری کاظمی، محمد بن شمس الدین، ق۱۲ قمری

qārī kāzemī, mohammad ebn-e šams-od-dīn (- 18c)

اهداء به: شاه سلیمان صفوی

تاریخ تالیف: ۱۰۸۸ق

کتابی است در آیات و رسوم قرآنی، که آن را به خواهش برادر و بازو و نور چشمش شیخ مهدی قاری تألیف نموده است؛ شامل سی و سه «باب» و یک «خاتمه» است. چهارده باب اول در اختلاف قرائت کوفیین و بصریین و اهل مدینه است و بقیه ابواب به ترتیب در ناسخ و منسوخ، اعداد سور متفق، نیز سور متفق، سور مکی و مدنی، دو رایت بر قرائت عاصم، خمس و عشر و رئوس سور، اجزاء و آیات و نصف‌ها و حزب‌ها و نصف حزب‌ها، تقسیم قرآن رسم خط موصول و مقطوع، واو و هاء زائد و الف‌ها، یاء هاء مرسومه، تاء هاء مطوله، وقف لازم، وقوف، رموز وقوف، و خاتمه، کتاب در ظاء مختلفه است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد التمس منی أخی و عضیدی و نور عینی الأخ شیخ مهدی القاری ...

انجام: و العظم و الظفر أظمی فی ظهیرتنا×× و اظعن بظل ظلام ظلت توقظه

[دنا ۵/۷۹۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ محرم ۱۰۸۸ق؛ مهر: «محمد باقر العلوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج، ۱۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم

[ف: ۱۶ – ۲۵۹]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره شعبان ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: ترمه، ۸۹گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۱۵۱]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۵۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۳۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۵۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن ملامراد نهاوندی، تا: سه‌شنبه ۵ رجب ۱۰۹۷ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم

[اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۲۰۱]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲

همان نسخه بالا [مؤید: ۱ – ۴۹]

● الرسالة السماحیة فی الاخلاق / اخلاق / عربی

ar-r.-us samāḥīya fi-l axlāq

ابن هندو، علی بن حسین، – ۴۲۰ ؟ قمری

ebn-e hendū, ‘alī ebn-e hoseyn (- 1030)

رساله‌ای است مختصر مشتمل بر ده فصل کوتاه در سیاست نفس و ریاضت‌های اخلاقی.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی شرفنا بمزیة العقل و اقدرنا علی قنیة الفضائل وعرضنا لبلوغ السعادة بادراک الحق

انجام: و انا اسئل الله ان یعینک علی فهمها و یوفقک العمل بمراشدها و یسعدنا و ایاک فی الدارین و الحمد لله رب العالمین و هو حسبنا و نعم الوکیل.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۹۰/۵

آغاز و انجام: برابر

کا: بهاء الدین علی حسینی، تا: چهارشنبه ۸ جمادی الاول ۱۰۲۵ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۹۹پ-۱۰۵ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم

[محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۳۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۷۰۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر ابراهیمی زاهدی، تا: ۱۰۶۰ق، جا: الطیبه؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ (۱۳۳-۱۹۹)، ۱۸ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۹×۱۷/۵سم [ف: ۱۹ – ۳۷۱]

← الرسالة السمرقندیة ≻ الاستعارة
← الرسالة السمنانیة ≻ اجوبة مسائل ملاکاظم بن علی نقی سمنانی
← رساله سهله در شرح قبله ≻ قبله و وقت
← رساله سهیلیه ≻ موجز القانون (ترجمه)

● رساله سیاسیه / حکومت و سیاست / فارسی

r.-ye sīyāsīye

در نقد یکی از آثار میرزا ملکم خان ارمنی است که آن را برای ناصرالدین شاه نوشته و او را در آداب مملکت‌رانی و ملت‌پروری پند داده و در دل شاه نیز اثر کرده است. تألیف این کتاب در سال‌های آغازین پادشاهی ناصرالدین شاه انجام گرفته است؛ چنان که در دیباچه از وی با وصف «پادشاه تجربه نیندوز» یاد کرده و شیوه‌های جدیدی در سیاست مدن به شاه عرضه می‌کند و جالب اینکه از میرزا ملکم به وصف «ترسابچه» یاد کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱ ط

آغاز: بسم الله العزیز الجبار المتکبر. نموده میشود که یکی از طبیعت ستایان خردمند نمایان پیرایان (کذا) شرحی برای ارشاد پادشاه ایران نگاشته؛ **انجام:** الهی پادشاه ما را محبت رسول و آل ده و به عز اقبال سلطنت چهل و هشت سال ده و مملکت را بکام شاه دار، و سلطنت در اولاد حضرتش نگاهدار، و السلام خیر ختام.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۳۳۱ق؛ در هامش ص۷۹ نسخه تعلیقه‌ای است با امضای «اسدالله» که بر نویسنده خرده گرفته؛ تملک: سید محمد بن صادق حسینی طباطبایی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، با روکش ابر و باد، ۴۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۴/۲ – ۱۵۷]

● **رساله سید احمد کبیر** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye seyyed ahmad-e kabīr

سید احمد کبیر

seyyed ahmad-e kabīr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۷/۲-ف

نسخه اصل: نافذ پاشا۳۹۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۳۳ر) [فیلمها ف: ۲-۲]

● **رسالة السید جمال الدین نجم الاسلام شرف الحکماء** / فلسفه / عربی

r.-us sayyid jamāl-id-dīn najm-il-islām šaraf-il-ḥukamā’

پاسخ و پرسش فلسفی است درباره صدور کثیر از واحد و وجود ذاتی و عرضی و تعلق وجود عالم به اول و تحدید و ترسیم و جواهر افراد و خلیط و بی‌نهایت بودن نفوس.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴/۱۰-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ۳۷۲۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۵۰-۵۷)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۰۷]

← رساله سید شریف ≻ الکیمیاء

● **رساله سید علی طباطبائی (منتخب)** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye seyyed ‘alī tabātabā’ī (mn.)

طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱-۱۲۳۱ قمری

tabātabā’ī karbalā’ī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (1748 - 1816)

شامل دو «باب» است: باب اول در معرفت حق سبحانه و تعالی و اصول دین و باب دوم در احکام مجمل نماز و متعلقات آن و هر باب نیز مشتمل بر دو فصل می‌باشند.

چاپ: چاپ شده

تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۲۱/۱

آغاز: نافع هر چند در این باب علمای اهل بیت شکرالله مساعیهم چیزیرا فرو گذاشت ننموده‌اند؛ **انجام:** بیرون نرفتن از موضع اعتکاف مگر از برای ضرورت تمام شد رساله شریفه که از کتاب اقامه سید علی طباطبایی دام ظله العالی انتخاب شد

کا: محمد نصیر خوانساری، تا: ۱۲۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی مایل به حنایی و آبی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ، ۲۴گ (۱-۲۴پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: – ۱۸]

● **رساله سید کاظم رشتی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye seyyed kāzem-e raštī (t.)

محیط کرمانی، محمد حسین بن علی اکبر، ق۱۳ قمری

mohīt-e kermānī, mohammad hoseyn ebn-e ‘alī akbar (- 19c)

وابسته به: دلیل المتحیرین = اعتقادیة؛ رشتی، کاظم بن قاسم (۱۲۱۲-۱۲۵۹)

گویا ترجمه «دلیل المتحیرین» می‌باشد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۳۷/۷-عکسی

آغاز: سپاس افزون از حیز و هم و قیاس و خارج از حوصله ادراک عقل خردشناس پیشگاه کبریایی داور داد سزاست که مظهر ظهورات؛ **انجام:** و مرجعان لاهل الاسلام خیر من علما.

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵ص (۱۹۶-۲۱۰) [عکسی ف: ۱ – ۷۰]

● **رساله سیفی** / - عربی

r.-ye-sayfī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳۹/۲

کا: ابوالقاسم قاضی، تا: ۱۲۴۱ق؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴ – ۶۹]

● **الرسالة السیفیة** / ادبیات / عربی

ar-r.-us sayfīyya

جزائری، نورالدین محمد بن نعمة الله، ۱۰۸۸ – ۱۱۵۸ قمری

jazā’erī, nūr-od-dīn mohammad ebn-e ne‘mat-ol-lāh (1678 - 1745)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۷/۲

آغاز: بسمله. و أنزلنا الحدید فیه بأس شدید و منافع للناس و لیعلم الله من ینصره و رسله بالغیب

نسخه اصل: کتابخانه شخصی آیت الله سید محمد علی روضاتی در اصفهان. از روی دستخط بهاءالدین محمد بن عبدالله بن نورالدین بن نعمت الله موسوی جزایری تستری مورخه ذیحجه ۱۲۰۰؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: سید محمد علی بن سید محمد هاشم روضاتی، بی‌تا؛ ۱۳ص (۳۳-۴۵)، ۱۴سطر [عکسی ف: ۳-۲۷]

● **الرسالة السیفیة فی اصول الاحکام الشرعیة علی مذهب السادة الحنفیة** / اصول فقه / عربی

ar-r.-us sayfīyya fī usūl-il aḥkām-iš šar‘īyya ‘alā maḏhab-is sādat-il ḥanafīyya

صفی الدین ارموی، محمد بن عبدالرحیم، ق۸ قمری

safī-yod-dīn-e ormavī, mohammad ebn-e ‘abd-or-rahīm (- 14c)

اهداء به: امیر قاهری ناصری منصوری سیفی
تاریخ تالیف: ۷۱۲ق

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۷۵-ع

نسخه اصل: توبینگن Orient qu 2008. مقابله شده با اصل مصنف؛ خط: نسخ، کا: عمر بن ابراهیم واسطی شافعی، تا: یک‌شنبه ۱۳ رمضان۷۱۴ق [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۱ و ۳-۲۲۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:عکسی بدون شماره

نسخه اصل: همان نسخه بالا [نشریه: ۳ - ۱۰۳]

● **رسالة شافعیة** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

r.-un šāfi‘īya

مؤلف شناخته نشد. گفتاری است در عقاید و فقه شافعی بی‌ذکر دلیل. مطالب در عناوین «فصل. فرع» آمده است. در مقدمه آمده: «فهذه رسالة شافعیة تهدیک من ظلام النفس لنور العقل اطغی و اظلم و تذکرک امور الدین فلا تعرض عنها و انما الصحة بعد العلم فایاک و کلام الجاهل بالله تندم».

آغاز: بسمله حمد واجب الوجود و البقا و القدم ... و بعد فهذه رسالة شافعیة تهدیک من ظلام النفس لنور العقل ...

انجام: فالزم التعلم الموصل الی الله ان اردت السلامة والا فالندامة و الملامة و الا فالطور یوم القیامة و صلی الله علی سیدنا محمد المشفع فی القیامه و اهله و صحبه اهل التقی و الاستقامه و سلم تسلیما دائما الی یوم الدین.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۹۲/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوبکر بن رجب طولونی، تا: چهارشنبه ۲۴ رمضان۱۰۸۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۴/۳×۱۹/۷سم [ف: ۱۱ - ۴۹۸ و ۱۲-۴۱۰]

↲ الرسالة الشافیة عن الشک فی الخطوط المتوازیة ↞ رد بر مصادره اقلیدس

● **رساله شاهی** / فارسی

r.-ye-šāhī

شربتدار اصفهانی، ابراهیم بن محمد، ق۱۲ قمری

šarbatdār-e esfahānī, ebrāhīm ebn-e mohammad (- 18c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۰۴/۱

آغاز: هذا کتاب عروض. بسمله. قال اقل المقلین محمد ابراهیم ره حمدی که مشعر بر تهمید تحمید کردگار و لایق بارگاه آفریدگار حضرت بار تواند بود از این بنده بی مقدار و فقاع شربت دار جز عجز و انکسار نیست ... این مکتوب ... مرتب شده است بمطلع و حسن مطلع و فاتحه و اساس این رساله ... مزین است بحسن مقطع و مقطع و خاتمه ... مطلع متفرق می‌شود بچهار رکن رکن اول در بیان شعر؛ **انجام:** و خود را نسبت کردن بکسی در خورد من غیر المصادر هکذا وجدته فی الکنز و الله اعلم بالصواب (تمت الرسالة الشاهی)

خط: شکسته نستعلیق، کا: خلیل بن اسمعیل حسینی تفرشی، تا: جمعه۴ رجب ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۹گ (۱-۶۹)، ۱۵ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۴۱۱]

↲ رساله شباح حکیم ↞ الکیمیاء

● **رسالة الشبکة** / فارسی

r.-oš-šabaka

ابوحاتم اسفزاری، مظفر بن اسماعیل، - ۵۱۵ ؟ قمری

abū-hātam-e esfazārī, mozaffar ebn-e esmā‘īl (- 1122)

چاپ: به کوشش آلبرت ناپلئون کمپانیونی، مجله دانشکده ادبیات، ج۵ ش۳: ۳۹-۵۲.

[دنا ۷۹۹/۵؛ منزوی ۳۹۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۸۳/۳

بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۶ جمادی الثانی۵۴۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه کاغذ زرد، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۶ - ۲۶۵]

● **الرسالة الشبهاتیة** / فقه / عربی، فارسی

ar-r.-uš-šubahātīya

طریحی، فخرالدین بن محمد، ۹۷۹ - ۱۰۸۷ ؟ قمری

torayhī, faxr-od-dīn ebn-e mohammad (1572 - 1677)

رساله‌ای کوتاه در بیان لزوم احتراز از شبهات و حسن احتیاط به‌طور عقلی و نقلی و اجتناب از تمام شبهات که در پایان رساله بخشی از مثنوی نان و حلوای شیخ بهایی را در لزوم احتیاط آورده است.
[دنا ۷۹۹/۵؛ الذریعة ۲۰۱/۱۱]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۰۲/۳

آغاز: الحمدلله حمداً کما یحب ویرید و اشکره شکراً یوجب لی من فضله المزید و اصلی علی محمد و آله صلاة توازن عرشه المجید و بعد ... قد جری بینی و بین الافاضل البحث عن الشبهات فبالغ فی الاحرار علی نفیها؛ **انجام:** عاقبت خاصیتش ظاهر شود ×× نفس ازآن لقمه ترا قاهر شود / در ره طاعت ترا بیجان کند ×× خانه دین ترا ویران کند.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شعبان ۱۰۹۲ق، جا: کربلا؛ ماده تاریخ شیخ فخرالدین طریحی جمله «ویخلفه بعده صفی الدین» و نیز «ویطوف علیهم ولدان مخلدون» آمده، دو یادداشت از محمد بن حسن بن احمد ابی سمنان به خط خود او در تاریخ ۱۰۹۶ و ۱۰۹۸ق، محشی ازمؤلف؛ ۱۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۹۸۲]

← رساله شرح فاتحة الکتاب ⋗ تفسیر سوره فاتحه

● **الرسالة الشرفیة فی تقاسیم العلوم الیقینیة** / متفرقه / فارسی

ar-r.-oš-šarafīyya fī taqāsīm-el ʻolūm-el yaqīnīya

سلماسی، حسن بن ابراهیم، - ۶۲۴ ؟ قمری

salmāsī, hasan ebn-e ebrāhīm (- 1228)

اهداء به: ابوالحسن علی بن حاج اسمعیل

رساله‌ای در تقسیم علوم.

چاپ: به کوشش محمد تقی دانش پژوه، تحقیقات اسلامی، ۶ (۱۳۷۰): ۱۱۴-۱۴۳.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷/۱-ف

نسخه اصل: فاتح ش ۵۲۹۷؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: با تاریخ ۶۲۴ و ۶۲۵ق؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۰۳]

● **رسالة الشریف = آداب البحث و المناظرة** / منطق / عربی

r.-uš šarīf = ādāb-ul baḥṯ wa-l munāẓira

رومی، عبدالسلام بن نعمان، ق ۱۰ قمری

rūmī, ʻabd-os-salām ben noʻmān (- 16c)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶/۸۱۰۰-۵۵/۷۰

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی منحنا خطا من دقائق المعانی و البیان ... و بعد فیقول العبد القاصر العلیل عبدالسلام بن نعمان بن خلیل: حررت ما سنح لخاطر الفاتر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص (۱۲۱-۱۲۳)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۲۰۶]

● **رساله شریفه** / فارسی

r.-ye-šarīfa

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۳۱/۶

آغاز: بسمله خداوند اهل کمال را از جرعه وصال؛ **انجام:** و صحت انسب و العلم عند الله تبارک و تعالی ...

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی با رویه کاغذ لاجوردی، ۴۲گ (۱۲۱ر-۱۶۲ر)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۱۳]

● **الرسالة الشریفة و الفوائد المنیفة** / اصول فقه / عربی

ar-r.-uš šarīfa wa-l fawā'id-ul munīfa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۲۹

آغاز: و لزوم التمسک فیهما به اهل البیت و القرآن و سنبطل انشاء الله تعالی ما سول لاخوانه الشیطان من الاعتماد علی الاراء؛ **انجام:** کحمار الطاحونة یدورو لما یبرح. ولیکن هذا آخرما اردنا ایراده فی هذه الرسالة الشریفة و الفوائد المنیفة راجیا ...

کمی از اول مقدمه کتاب افتاده است سپس دوازده فایده است در علم اصول فقه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: مقوایی سفید، ۵۴گ [ف: ۱۶ - ۲۳۸]

← رساله شریفیه ⋗ الرسالة المرآتیة

← الرسالة الشریفیة ⋗ اعراب القرآن

← الرسالة الشریفیة ⋗ مراتب الموجودات

● **الرسالة الشریفیة = لغات عربی** / لغت / عربی

ar-r.-uš šarīfīyya = loqāt-e ʻarabī

بخش کوتاهی از باب الف و باء از یک فرهنگ‌نامه عربی از نگارنده‌ای ناشناس است بدون هیچ‌گونه توضیح و اشاره به دیگر زبان‌ها تنها در سرآغاز آن به نام «الرسالة الشریفیة» اشاره گردیده است. در مصادر موجود نام این اثر وجود ندارد که نیاز به بررسی و تحقیق بیشتر دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۷/۲

آغاز: بسملة الرسالة الشریفیة، انبیاء، اجرل، امطا، اجتدا، انطا، اخفا، ابداء التجا، احیا، ادعا، اصعب، استعانت؛ **انجام:** بکا، بلا، باب، نبوت، بیعت، بینت، باعث، بر، بصر، بعیر، بربط، بسیط ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۲۵پ)، ۱۰ سطر (۸×۱۰)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵ سم [ف: ۳۵ – ۸۹]

← رسالة الشعاع ≻ انعکاس الشعاع (ترجمه)
← رسالة الشعاع ≻ انعکاس الشعاعات و انعطافها
← رسالة الشعاع ≻ قوس و قزح

● **رساله شعربافی و گرفتن قبض ماکو** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye-ša‘rbāfī va gereftan-e qabz-e mākū

رساله عرفانی در تفسیر هر یک از اجزای ماکو و شعربافی به یکی از مطالب عرفانی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۶۲۲/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد در بیان رساله شعربافی و گرفتن قبضه ماکو نقل است که ایوب پیغمبر علیه السلام مال بسیار داشتی؛ **انجام:** خبر داده که در قیامت از جمیع بندگان خواهند پرسید که در دنیا چه کسب کردی و به چه کار مشغول بودی قوله تعالی کل نفس بما کسبت رهین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی۱۰۱۵ق، جلد: تیماج زرشکی، ۱۰گ (۱۷پ–۲۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۸ – ۱۶۸]

● **رسالة الشعر فی طریق الحق** / کیمیا / عربی

r.-uš ši‘r fī ṭarīq-il ḥaqq

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۱۸

آغاز: اعلم ایها الحکیم العاقل انی ارید اوضح لک سر الله الاعظم و هو الحجر المکرم

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۲۱۲ر–۲۱۴ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۴۸۸]

● **رسالة شكازية و هو مقنطرات خط الاستواء** / هیئت / عربی

r.-un-škāzīya w huw muqanṭarāt-i-xaṭ-il-isitwā’

طیبغا، علاءالدین، ق۱۲ قمری

tībaqā, ‘alā’-od-dīn (- 18c)

در این رساله از تاریخ ۱۱۱۵ که زمان طلوع ستاره شعری در مصر است، یاد شده. این رساله دارای ۱۵ فصل است (که در دیباجه به غلط ده فصل ضبط شده).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۳/۱۱–طباطبائی

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله ... الحمدلله حمدا یلیق جلاله ... اما بعد فقد تقدم وضع الاسطرلاب المغنی فی الاعمال النجومیه بکل العروض الافاقیه المستنبط من الزر قاله و الشکازیه فلما وقف علیه علماء زمانه و اقروا بفضله علی اقرانه ... فقد یسرالله تعالی فی الاعمال الآفاقیه؛ **انجام:** پایان: و اذا کانت الشمس فی درجات من الاسد تطلع الشعری بمصر المحروسه سنه ۱۱۱۵ و حکمها فی تلک السنه فی موضع القمر من برجه فی ذلک الیوم و هو اول سنتها

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سفید فرنگی و ترکی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۱۴۱–۱۴۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۳ – ۱۰۶]

● **رسالة الشمس = شمسیه** / کیمیا / فارسی

r.-oš šams = šamsīye

علی حسن

‘alī hasan

در قواعد کیمیاگری، برای سلطان شمس الدین محمد بن ابی بکر کرت از عربی به فارسی برگردانده شده و دارای هفت «باب» است: ۱. معرفت اصل این علم و صحت او به روایات؛ ۲. معرفت ارواح و اجساد و احجار؛ ۳. معرفت اهل این صناعت؛ ۴. معرفت تدابیر این صناعت؛ ۵. اعمال شمسی و کیفیت آن؛ ۶. اعمال قمری و شرح آن؛ ۷. تدابیر اسباب و مفردات. مؤلف از دانشمندان شیعه است و از امام صادق و علی (ع) نقل بسیار کرده.

آغاز: نورالله. بسمله. سپاس بی قیاس مبدعی را که صفایح تقدیر بدایع و انواع عرایس صنایع را از کتم عدم بر صورت گاه وجود بریخت ... اما بعد. این مقاله و مجرب این صناعه علی حسن اعلی مرقیات از ایجاد اطراف هندوستان به اقصای اکناف طبرستان واقعه باو رسید داعی را دواعی دولت رهنمونی کرد.

انجام: و از این معقود، در می‌بریم من سیماب گرم کرده طرح کند عقد گردد و از این معقود در می‌برنیم من رصاص مذاب طرح کنند یصیر مثل الفضه. تمت الرساله الشمس (کذا) بحمدالله و منه.

[دنا ۸۰۰/۵؛ نسخه‌های منزوی۶۲۴؛ فهرستواره منزوی: ۳۹۵۹/۵]

۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۸۲۲/۱

آغاز: برابر

تا باب چهارم را دارد؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۱۸۶ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۳پ–۲۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ – ۹۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در عمل هفتم باب ششم: و این رالبن الغدراء گویند، نوراله رحمة الله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۴۴ص (۱–۴۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱ – ۲۱۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۱/۲

آغاز: برابر؛**انجام:** این قرص را نگاه دار درمی از این قرص بر ۵ درم زهره صقی مذاب طرح کند ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (باب‌های ششم و هفتم با بخشی از باب پنجم)؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۴۰-۶۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۶ - ۱۸۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۰۱

آغاز: گردد بدین سبب بحضرت شمسی قرار کردن تمنی برد که اگر بلغای عالم و فصحای اقالیم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۰۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۸۳/۹

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن خرمایی، ۷ص (۱۵۱-۱۷۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳]

● رساله شمس الدین محمد جعفری (منتخب) / رمل / فارسی

r.-ye-šams-od-dīn mohammad-e ja‘farī (mn.)

یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۶۳/۳

آغاز: در تسکین ابدح و تسکین اصل و تسکین عنصر و تسکین دانیال و تسکین طم طم هندی و این اشرف تسکیناتست

رساله مختصری است در انتخاب از رساله شمس الدین محمد جعفری چنانچه در برگ اول رساله آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ ۱۴گ (۱۱۵ر-۱۲۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۶۷]

← الرسالة الشمسیة ⪢ طغری فی ترجمة الصغری
← الرسالة الشمسیة ⪢ الشمسیة فی القواعد المنطقیة

● رسالة الشمعة / کلام و اعتقادات / عربی

r.-uš šam‘a

الرسالة الموسومة برسالة الشمعة و مثلها فی التوحید و مثل حدودها علی المسلک الثالث و رفعت الی الحضرة اللاهوتیة و اطلقت بامر مولانا الحاکم الحکیم عرفنا حقیقته.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۱۱/۲۴

خط:نسخ،کا: عبرت، تا: دوشنبه ۲۰ محرم ۱۳۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۵ص (۹۹-۱۰۳)، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۷۶]

● الرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة / طب / عربی

ar-r.-uš šahābīya fi-ṣ ṣanā‘at-iṭ ṭibbīya

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۶/۱۳

آغاز: بسمله.حمد لله الذی خلق المخلوقات بقدرته و علم الانسان مالم یعلم بحکمة ... و بعد فهذه رسالة فی الصناعة الطبیعة الف برسم الخزانه العالیة المولویة الاجلیة المحزمیه خزانة مولانا و سیدنا شهاب الملة و الدین احمد بن عیسی صاحب المحروسة ... و هی تشتمل علی نکت و نوادر من امرالمعالجات ... و سمیتها بالرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة و فهرست ابوابها ثمانین بابا؛ **انجام:** فلیس ینفعنی علمی و لاعملی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۹۷ص (۲۹۲-۳۸۸) [ف: ۱۰ - ۱۶۸۰]

● الرسالة الشهابیة فی الصناعة الموسیقیة / موسیقی / عربی

ar-r.-uš šahābīya fi-ṣ ṣanā‘at-il mūsīqīya

مشاقه، میخائیل بن جرجیس، ۱۸۰۰ - ۱۸۸۸ میلادی

mošāqe, mīxā’īl ebn-e jerjīs (1800 - 1888)

در یک «مقدمه» و دو «باب» و هر باب در چند «فصل»، روی هم هجده فصل: باب ۱. مبادی اللازمة معرفتها، در هفت فصل؛ ۲. تعریف الالحان، در یازده فصل. (احمد منزوی)

آغاز: الحمد لله جعل قانون الطرب ضلعا من دائرة العلوم الادبیة ... اما بعد فان فن الطرب قد ضربتة ایدی سیاق هذا العصر ...

انجام: و خص بمواهبه من یشاء و کان الفراغ من تسویدها ...

چاپ: بیروت، ۸۰ص، ۱۸۹۹م.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۹۷/۳-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: از کتابخانه دانشگاه ییل آمریکا، ش ۸۸؛ کا: احمد عبد ربه، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۲۷۵ق؛ ۱۹گ (۱۳۳پ-۱۵۱ر) [فیلمها ف: ۳ - ۱۳۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۴/۳-عکسی و ۴۳۵/۳-عکسی و ۴۳۶/۳-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۸۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۸۸/۲-ف

نسخه اصل: برای کتابخانه عبدالغنی ابی اکمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۴۲]

← رسالة الشهودیة ⪢ الشهودیة

● رساله شیخ ابو سعید ابوالخیر / فلسفه / عربی

r.-ye-šeyx abū sa‘īd ab-ol-xayr

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۳۹۲

آغاز: بسمله رب اغفر برحمتک الحمدلله ... هذه الرساله کتبها الشیخ؛ **انجام:** انه قریب مجیب و الحمدلله رب العالمین و واهب

العقل.
خط:نسخ، بی کا، تا: ۷۰۰۰ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای [رایانه]

● **رساله شیخ انصاری (مختصر)** / فقه / فارسی
r.-ye šeyx-e ansārī (mx.)
مختصری است از رساله مبسوط شیخ انصاری که از واجبات نماز و روزه ضروری است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۱۲۰/۴
آغاز: الحمدلله ... اما بعد این مختصری است از رساله مبسوط سرکار حجة الاسلام علم التقی شیخ مرتضای الانصاری دام ظله العالی که از واجبات نماز و روزه ضرور است؛ **انجام:** فرمود هر کس بعد از عصر جمعه این دعا بخواند شانزده هزار گناه کبیره او را عفو کند دوم چهار هزار ثواب در نامه عملش ثبت کند سیم چهار هزار درجه از بهشت از برایش بلند کند.
خط: نستعلیق، کا: کریم بن علی، تا: جمعه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۷۷ق؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۸گ (۶۳ر–۸۰پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف مخ: ۵ – ۱۹۵۵]

● **رساله شیخ حسین خوارزمی** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye šeyx hoseyn-e xārazmī
کمال خوارزمی، حسین بن حسن، – ۸۳۹ ؟ قمری
kamāl xārazmī, hoseyn ebn-e hasan (- 1436)

اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۷/۲
کا: محمد بن عیسی حافظ مولوی قونوی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۶ – ۶۷]

● **رسالة الشیخ محی الدین عربی** / عرفان و تصوف / عربی
r.-uṣ šayx muḥy-id-dīn-e ‘arabī
ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ – ۶۳۸ قمری
ebn-e ‘arabī, mohammad ebn-e ‘alī (1166 - 1241)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۲/۱۶
آغاز: بسمله ... اعلم ایها الکریم ان الطرق شتی و طریق الحق مفردة و مع اتحاده فتختلف وجوهه باختلاف احوال سالکه
خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۷ – ۴۵۳]

← رساله شیخ موسی ‹ الفقه

● **الرسالة الشیخیة فی بعض امراض الدماغیة** / طب / عربی
ar-r.-uṣ šayxīya fī ba‘ḍ-i amrāz-id dimāġīya
طبیب، درویش علی، ق ۱۰ قمری
tabīb, darvīš ‘alī (- 16c)
در علاج نسیان و فالج و آنچه به این دو تعلق دارد.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵۳/۶
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ – ۴۰]

← الرسالة الشیرازیة ‹ الشیرازیة

● **رساله شیرازیه = اجتهاد و تقلید** / اصول فقه / فارسی
r.-ye šīrāzīye = ejtehād va taqlīd
مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵–۱۲۳۸ قمری
majzūb-‘alī-šāh, mohammad ja‘far ebn-e safar (1762 - 1823)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۴۳
آغاز: بسمله. رو سیاه درگاه خداوندی (نام مغلوطی از نگارنده) عرض می‌نماید، که چون جناب شیخ المشایخ و قدوه ارباب المنایح سرکار شرع مدار، اقدس العلما؛ **انجام:** سی ام که عمود خصال است نیت خالص ... و باقی خصال را در کتاب «مرآ[...]» ذکر نموده ایم.
خط: نسخ پخته، بی کا، تا: سلخ صفر ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: دکتر مهدی روشن ضمیر؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۰گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۵۴]

● **رساله صاحب جواهر (ترجمه)** / فقه / فارسی
r.-ye-sāheb javāher (t.)
حسینی، حسن بن علی، ق۱۳ قمری
hoseynī, hasan ebn-e ‘alī (- 19c)
اصل عربی رساله از شیخ محمد حسن ابن شیخ محمد باقر ابن شیخ عبدالرحیم اصفهانی صاحب جواهر است که به وسیله یکی از طلاب به نام سید حسن بن سید علی حسینی اصفهانی بفارسی ترجمه شده است. فصول و ابواب: مسائل شرعیه است از طهارت تا مقدمات نماز.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳ر۳۲۰۸
آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة علی اشرف الاولین و الاخرین محمد ابن عبدالله خاتم النبیین و آله الطاهرین چون جمعی از مؤمنان عجم استدعا کرده بود؛ **انجام:** کسیکه دو رکعت نماز جمعه را بجا آورده باشد کفایت میکند آن از نماز ظهر بر او واجب نخواهد بود و اما صلوة وسطی
خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با هفت رساله دیگر در

یک مجلد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، ۵۳گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۶×۲۲ سم [ف: ۱ - ۲۵۱]

← رساله صاحب قرانی > تاریخ ذوالقرنین
← رساله صاحبک > حقائق الاستشهاد
← رساله صاحبک > الاصول العشرة من درر الانوار

● **رساله صداعیه** / طب / فارسی

r.-ye sodā'īya

نوری مازندرانی، مرتضی قلی بن میرزا بابا، ق۱۳ قمری

nūrī māzandarānī, morteza qolī ben mīrzā bābā (- 19c)

تاریخ تالیف: ۱۲۷۰ق

مؤلف پس از فراغ از تالیف رساله وبائیه، به درخواست یکی از عزیزان رساله حاضر را در بیماری صداع نگاشته و آن را در یک «مقدمه» و دو «باب» تنظیم کرده: مقدمه: در بیان شناختن معنی صداع؛ باب ۱. بیان انواع صداعی که از سوء مزاج ساذج بلا ماده حاصل گردد و علامات و معالجاتش؛ باب ۲. بیان انواع صداعی که از سوء مزاج مادی حاصل گردد و علامات و معالجات آن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۹۰/۴

آغاز: شکر و سپاس حکیمی را سزاست که صحت و مرض موجودات درید حکمت اوست و درود و سلام خاتم انبیاء و سید اصفیاء محمد مصطفی را رواست که اشرف موجودات ما فی الارض و السماست؛ **انجام:** و هرگاه سایر اخلاط را سبب دانند استفراغ به مسهلات مختصره به ایشان نمایند و شفا را از خدا خواهند.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۰ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۴۲پ-۶۲ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۰۴]

● **رسالة صدر العلماء** / کلام و اعتقادات / عربی

r.-u-ṣadar-il-'ulamā'

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۱۲

آغاز: بسم الله خیر الاسماء، یا من لا یعزب نه مثقال ذرة فی الارض و لافی السماء؛ **انجام:** ولنقتصر علی هذا القدر، حامد الله و مصلیا علی خیر البشر فالحمدلله اولا و آخرا و الصلوة و السلام علی حبیبه باطنا و ظاهرا

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضاء «منه»؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۳ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: - ۱۲۳]

← رساله صغیر > معما

● **رساله صغیره** / تجوید / فارسی

r.-ye-saqīyra

حسینی قاری، جمال الدین محمد

hoseynī qārī, jamāl-od-dīn mohammad

گزیده‌ای است از «فصول جمالیه» خود مؤلف که مفصل بوده و در این رساله در دوازده «باب» مختصر شده است. عناوین آن چنین است: بیان استعاذه، بیان بسمله، مدو قصر، حروف لین، مخارج حروف، صفات حروف، بیان ادغام، بیان راءات، وقف بر آخر کلمه، تلاوت قرآن، وقف و ابتداء به آن.

آغاز: سپاس بی عدد و ثنای بی حد شایسته معبودی است که انسان را بخلقت کریمه و لقد کرمنا ممتاز گردانید ...

انجام: و ابتداء بآن نیکو مثل وقف برمن مرقدنا و ابتداء بهذا کافیست و اگر وقف نماید بر من از ابتداء به من و الله أعلم بالصواب ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۷/۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۲۷۲پ-۲۷۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴سم [ف: ۳۹- ۴۳۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۴۶/۶

آغاز: اما بعد چنین گوید: محمد الحسینی القاری که چون قبل ازین رساله مبسوطه در تجوید قرآن مرقوم شده بود موسوم به فصول جمالیه چون فی الجمله طولی داشت بعضی از اخوان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۵ص (۲۰۸-۲۴۲) [سنا: ف: ۲ - ۱۸۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۱۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد فرزند شاه محمد، کاسکر، تا: ۱۱۱۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲۴گ (۱-۲۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۰ سم [ف: ۲۹ - ۱۵۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۹۰/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سمیع جنیدی شیرازی، تا: ۱۱۱۷ق؛ جلد: مقوایی، ۵گ (۹۷ر-۱۰۱ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۷۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب یازدهم، در بیان وقف در آخر کلمه، بدانکه وقف را اقسام متعدد است ... پس در مثل نستعین وقف ثلاثه جایز باشد و در مثل العالمین اسکان فقط باشد ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۳۶ر-۴۵پ)، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۴۸۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۲۲۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید حسن بن محمد باقر نائینی، تا: ۲۵ رجب ۱۳۱۳ق؛ جلد: مقوایی، ۱۶گ (۴۰پ-۵۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۶ - ۲۱۵]

● **رسالة صغيره** / اجتهاد و تقلید / فارسی

r.-un-ṣaġīra

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۶۷/۵

آغاز: حمدله. صلاة. بدانکه مقدمات نماز شش است. اول طهارت؛ **انجام:** احوط اعتبار است. تمام شد ...

«من قول حاجی محمد صالح» (سر عنوان). در نماز، بخش‌بندی نشده، با سربندهای در خور مطلب؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۶۶ق؛ ۳ص (۱۱۷-۱۱۹) [ف: ۲ - ۱۲۱]

↩ رسالة الصفات ⪢ عشق

● **رساله صفويه فی المواعظ** / مواعظ / فارسی

r.-ye-safavīya fī-l-mavā'ez

واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد، ۹۸۷؟ - ۱۰۸۲ قمری

vā'ez-e estarābādī, soltān hoseyn ebn-e soltān mohammad (1580 - 1672)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۸۰

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **رسالة الصلاة (ترجمه)** / فقه / فارسی

r.-uṣ ṣalāt (t.)

محمود بن محمد، ۱۳ قمری

mahmūd ebn-e mohammad (19c -)

چون رساله صلاتیه آخوند ملا محمد باقر (؟) به زبان عربی بوده، مترجم به درخواست جمعی از دوستان آن را به فارسی ترجمه نموده است. در طهارت و صلاة و صوم.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بر طالبان مطالب فروع دین و سالکان مسالک شرع سید للمرسلین مخفی و مستور نماند ...

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۲۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در حال تکبیرة الاحرام استقبال می‌کند و باقی را به هر طرف که باشد می‌گذارد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملکی به سال ۱۲۹۲ با مهر «محمد رضا بن علی اکبر» (بیضی)؛ ۲۰۸گ (۱پ-۲۰۸ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۳۶۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الا پس داده میشود چنانچه وسعت داشته باشد و ممکن شود

خط: نسخ، کا: فرج الله بن محمد علی حسینی زنوزی، تا: ۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۳۰۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۱۳

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

↩ رساله صلوتیه ⪢ صلاة

↩ رسالة الصناعة ⪢ الاکسیر

● **رسالة صوفية** / عرفان و تصوف / عربی

r.-un-ṣūfīya

ظهیرالدین حنفی، حسام بن احمد

zahīr-od-dīn hanafī, hesām ebn-e ahmad

در سه «فصل»: ۱. بیان طریق اهل التصوف علی منهج الشریعة و ما یناسبه؛ ۲. بیان احوال الذاکرین و ما یناسبه؛ ۳. بیان احوال المبتدعین و ما یشابهه. در آن آمده «و سمیتها برسالة صوفية لکونها باحثه عن احوال اهل التصوف من حیث الصحة و الفساد».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۱۶/۱۹-ف

نسخه اصل: آغاز و انجام چند نسخه از کتابخانه‌های یوگسلاوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۳۷]

↩ الرسالة الصومية ⪢ صومية

↩ رساله صومیه ⪢ اجوبة مسائل حاج ملاعبدالکریم کوه بنانی

↩ رساله صیدیه ⪢ خواص الحیوان

● **الرسالة الطاعونية** / حدیث / عربی

ar-r.-uṭ ṭā'ūnīya

بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی،۱۱۵۵-۱۲۱۲قمری

bahr-ol-'olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742 - 1798)

رساله‌ای در سبب بروز ظهور طاعون، مرگ مؤمن با طاعون و حکم فرار از آن است که در سه «مبحث» تنظیم گردیده: ۱. ذکر السبب فی حدوث الطاعون و الوباء و العله فی الابتلاء بذلک؛ ۲. ان المومن یموت فجائة وی یموت بالطاعون و الوبا؛ ۳. حکم الفرار من الطاعون و القدوم علیه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۹۳۳

آغاز: بسمله، اما بعد حمدالله و سلامه علی عباده الذین اصطفی محمد و آله فقد سئلنی جماعة من الاخوان؛ **انجام:** و الرواية معتبرة و سندها فی غاية الارتفاع والصحة

خط: نسخ، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: ۲۶ رجب ۱۳۴۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری و نخودی، جلد: مقوا، ۱۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲ – ۴۸۷] و [ف: ۲۶–۲۷۸]

← الرسالة الطاهرية ⟩ الطاهرية

● **الرسالة الطایقانیة** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-uṭ ṭāyiqānīya

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ – ۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

در احوال و مقامات طائفه عارفان و فضل فقر و حالات فقرا، در پایان آن مشیخه او هست از نجم الدین محمد بن احمد اذکانی اسفراینی تا برسد به امیر مؤمنان علی. آن را به‌جهت بعضی از اهالی طایقان به رشته تحریر درآورده، و احوال و مقامات صوفیه را ذکر می‌کند و از آیات کریمه و احادیث حضرت پیغمبر اکرم (ص) و مخصوصاً گفته‌های عرفا و بزرگان تصوف را نقل می‌نماید.

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله الملک الحمید ذی العرش المجید فعال لما یرید الذی اخرج الخلق من مضیق العدم الی فضاء الوجود ... اما بعد فقد سالتنی ... ان اکتب لک ما ینبهک من سنة الغفلة و یحذرک الوقوع فی تیه الحیرة

انجام: و هو صحب اباه الامام الوصی ... علی بن ابی طالب ... و الحمدلله رب العالمین و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۰۰/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان محرم ۱۰۸۷ق، جا: کرمان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور زرکوب، ۱۶گ (۱۳۰– ۱۴۵)، ابعاد متن: ۸/۵×۲۷/۵، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۶ – ۵۹۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۱/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذه وصیتی لهم و لمن قصد سبیل النجاة و فرغ قلبه لذکر الله بالعشی و الغداة ...

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی الحسن بن کتاب الله، تا: ۱۱۵۴ق؛ ۴گ (۲۳پ–۲۶ر)، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۳ – ۳۳۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۵۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی عسکر بن مؤمن تولمی، تا: ۱۲۲۲–۱۲۲۴ق، برای آقا محمد علی پسر حاجی حسین رشتی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۱پ–۲۵ر)، ۲۹ سطر (۱۲×۲۳) [ف: ۱۲ – ۲۶۶۰]

← رسالة طبریة بالاجوبة الجلیة ⟩ المسائل الطبریة

← رساله طبی ⟩ منافع امینی

← رسالة طبیة فی تدبیر الصحة ⟩ تدبیر الصحة

● **رسالة الطرد** / شعر / عربی

r.-uṭ ṭard

زوزنی، محمد بن ابی الفتح، ق۹ قمری

zūzanī, mohammad ebn-e abe-l-fath (- 15c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۸/۴-ف

نسخه اصل: احمد ۳ ش ۲۶۴۳؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابی الفتح بن عمر زوزنی، تا: ۸۴۷ق؛ ۵گ (۳۵۳–۳۵۷)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۵]

● **رساله طرماح به معاویه در دمشق** / تاریخ اسلام / عربی

r.-ye-teremmāh be moʻāvīya dar damešq

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۲۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالاقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ ۲ص (۲۳۱–۲۳۲) [ف: ۶ – ۱۳۳]

● **رسالة الطغرائیة فی علم الحجر نثرا و نظما** / کیمیا / عربی

r.-uṭ ṭuġrā'īya fī ʻilm-il ḥajar naṯr-an wa naẓm-an

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۱۹۱/۴

آغاز: بسمله ... فصل و اذا عرفت الحجر المکرم فانهض الیه و قطره

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی از کتب مختلف و بعضی با عبارت «محمد حسین المتخلص به الهی» در سال ۱۲۷۰؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۱۳۸]

← الرسالة الطلائعیة ⟩ الطلائعیة

← رسالة الطوسی الی الکاتبی فی الطعوم ⟩ مکاتبات الکاتبی و الطوسی(فی الطعوم)

● **رساله طیبی (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye tayyebī (t.)

وابسته به: الجزیرة الخضراء؛ طیبی، فضل بن یحیی (قرن ۷)

ترجمه رساله‌ای از فضل بن یحیی بن علی طیبی کوفی در احوال دیدار صاحب الزمان (عج).

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۷۲/۴

آغاز: منقول است که یافته شد در خزانه امیرالمؤمنین و سید

الوصيين و حجة رب العالمين علی بن ابيطالب عليه السلام نوشته به خط شيخ فاضل و عالم عامل شيخ فضل بن يحيی بن علی طيبی کوفی؛ **انجام:** اين است آخر آن چه شنيدم از شيخ فاضل صالح و عامل عالم شيخ زين الدين ادام الله افضاله انتهی المضمون المنقول عن الرساله و الله العالم بحقايق الامور

خط: نستعليق، بی‌کا، بی‌تا؛ فوائدی درچند حکايت در حقانيت فرقه ناجيه شيعه و احاديث جهنم، ملاقات مهزيار با حضرت صاحب عليه السلام و قصيده حميری و اشعار و غزليات فارسی؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۹گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۱ – ۴۱۷]

← رسالة الطير ≻ الطير

● **رسالة الطير** / عرفان و تصوف / عربی

r.-uṭ ṭayr

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ – ۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

رساله‌ای کوتاه عرفانی در اجتماع پرندگان مختلف برای برگزيدن رئيس و پادشاهی برای خودشان و ذکر نتيجه اين اجتماع هم به عربی و هم به فارسی است که در مؤلف آن اختلاف است. برخی آن را از سهروردی، برخی از عين القضاة همدانی، و برخی از محمد غزالی و برخی متن عربی و فارسی آن را از احمد غزالی دانسته‌اند. نسبت آن به سهرودی و عين القضاة همدانی و محمد غزالی مورد ترديد بسيار است و محتملاً متن عربی و فارسی آن هر دو از آن احمد غزالی باشد، زيرا نثر آن به آثار احمد غزالی اشبه از محمد غزالی است و عرفانی بودن محض اين رساله، آن را از آثار محمد غزالی دورتر می‌کند. نوع نگارش، ابيات و استشهادات شعری اين اثر به آثار شناخته شده احمد غزالی هماهنگ‌تر است. جز آنکه چهار بيت از اشعار عربی در اين رساله در آثار ديگر احمد غزالی وارد شده است. لذا ممکن است احمد غزالی ابتدا «رسالة الطيور» را به عربی نگاشته و سپس خود او يا ديگری آن را به فارسی برگردانده است. جز اين که چندان معلوم نيست که اصل رساله عربی است که بعد به فارسی درآمده و يا بالعکس است. ما نيز بدان جهت که بيشتر نسخه‌ها و فهارس متن عربی آن را از محمد غزالی و متن فارسی را از احمد غزالی دانسته‌اند، به همين شکل آورديم گرچه انتساب هر دو را به احمد غزالی قوی‌تر می‌دانيم. ولی بدون ترديد اين اثر در کار منطق الطير عطار مؤثر بوده و آن را با اضافاتی در منطق الطير خود آورده است.

آغاز: اجتمعت اصناف الطيور علی اختلاف الوانها و انواعها و تباين طبائعها و طباعها و زعمت انه لابد لها من ملک و اتفقوا انه لا يصلح لهذا الشأن الا العنقاء و قد وجدوا الخبر عن استيطانها فی مواطن العز و تقررها فی بعض الجزائر ...

انجام: انقذک الله بالتوفيق و هداک الی التحقيق و طوی لک الطريق انه بذلک حقيق و الحمد لله رب العالمين و صلی الله علی سيدنا محمد و آله اجمعين.

چاپ: بيروت، سال ۱۹۱۱م، ضمن «رسائل لقدماء الفلاسفة العرب»؛ قاهره، ۱۳۲۸ق، ضمن مجموعه «رسائل»؛ ضمن مجموعه آثار فارسی احمد غزالی، به اهتمام احمد مجاهد، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۶ش، صص ۸۱–۸۵

[دنا ۸۰۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۵۲/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۳/۴

منسوب به غزالی است و همين گونه به چاپ رسيده اما در عنوان نسخه حاضر با خط کهن نوشته: «للشيخ شهاب الدين المقتول»؛ خط:نستعليق،بی‌کا،تا:قرن۸؛کاغذ: سمرقندی، جلد: تيماج مشکی، ۳۸ص (۳۶–۷۳)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰–۱۹۷۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۷۸/۱۱–ف

نسخه اصل: کتابخانه توبينگن MaVI 90؛ بی‌کا، تا: قرن ۸ [فيلمها ف: ۳ – ۱۵۸]

۳. قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه:۲۳۴۳/۱۱

آغاز: اجتمعت اصناف الطيور علی اختلاف الوانها و انواعها و تباين طبائعها و طباعها

نسخه اصل: کتابخانه ملی بريتانيا –لندن ۵۳۲۱؛ بی‌کا، تا: ۹ شعبان ۷۹۷ق؛ مجدول به شنگرف، مصحح؛ ۶ص (۲۸۲–۲۸۷) [عکسی ف: ۶ – ۴۴۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۰/۳۱–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فيلمها ف: ۱ – ۵۲۷]

۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۳۹/۸

آغاز: برابر

خط: نستعليق، بی‌کا، تا: چهارشنبه شوال ۸۳۱ق، جا: کرمان مدرسه رکنيه؛ در برگ آخر تنبيهی به نقل از شرح خطبه ابو علی محمد بن عبدالواحد تبريزی آمده با روايتی از عکرمه؛ جلد: تيماج قرمز، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۲۰۱]

قم؛ مرکز احياء؛ شماره نسخه:۱۸۶/۱۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ – ۲۰۹]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۳۱

آغاز و انجام: برابر

کا: معين الافاضل محمد صاعد، تا: قرن ۱۰؛ مقابله شده؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری، ۴ص (۴۰۹–۴۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹ – ۸۲۷]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۵۲/۵

آغاز: برابر

در صدر نسخه به غلط نوشته شد: «رسالة الطيور للشيخ شهاب الحق و الدين عمر الشهيد بمقتول» در جلد چهارم فهرست آستان قدس استظهار شده که از آثار شيخ اشراق است. اين رساله در کشف الظنون نسبت داده شده به غزالی؛ خط: نستعليق، کا: شهاب

الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۰۱۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۳۰۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸/۶ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابرو باد، ۴گ (۸۰پ-۸۳ر)، ۱۷ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۳۱]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۷۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** سیماهم فی وجوههم من اثر السجود. تمت ...

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: یدالله، تا: ۱۲۵۷ق، جا: تهران؛ بر فراز نسخه از «شیخ شهاب الدین مقتول» دانسته شده؛ ۵ص(۴۰-۴۴) [ف: ۳ - ۲۲۰]

۹. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۲/۱۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۳۰۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۱۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از شیخ اشراق دانسته؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از آن ضمن ۳ صفحه مقاله در اقوال راجع به نفس اختصار از گفتار ارسطو ضمیمه است؛ واقف: نائینی؛ ۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۳۲]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۷

آغاز: بسمله رساله الطیر من املا الامام ابی حامد محمد بن محمد الغزالی الحمد لواهب العقل؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی نبینا محمد اجمعین

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۳۹۷]

۱۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۱/۳

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۱ - ۹۳۷]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۷۷/۶-ف

نسخه اصل: لیدن Or. Cod. 177؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۶۲۶]

● رسالة الطیر / عرفان و تصوف / فارسی

r.-uṭ ṭayr

غزالی، احمد بن محمد، - ۵۲۰ قمری

qazālī, ahmad ebn-e mohammad (- 1127)

آغاز: کتاب رسالة الطیر، الحمدلله رب العالمین ... گفتا اگرچه مرغان بسیار بودند و خوی و سرشت و آواز ایشان مختلف بود و هر یک از ایشان را کشش به آشیانه دگر و منزل گاه دیگر بود لیکن همگنان با یک دیگر یاور شدند و اتفاق کردند که ما را لابد پادشاهی باید که هر وقت بدرگاه وی رویم و حاجت خویش بر وی عرضه داریم ...

انجام: و بر راه راست و حقیقت کار هدایت دهد یوم لاینفع مال و لا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم. تمت الرسالة بعون الله و توفیقه

چاپ: ضمن مجموعه آثار فارسی احمد غزالی، به اهتمام احمد مجاهد، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۶ش،

[دنا ۸۰۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۵۲/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۲۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۱۱ق [الفبائی: - ۳۹۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۷۸/۱۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه توبینگن MaVI 90؛ بی‌کا، تا: قرن ۸ [فیلمها ف: ۳ - ۱۵۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۸۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۰ محرم ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص(۶۸۶-۶۸۷)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۱۰۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۷-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷. در فهرست با عنوان «داستان مرغان» آمده؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۰ تا ۸۱۱ق [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۸/۴

خط: نستعلیق شکسته، کا: صدر الافاضل تبریزی، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۹۵ر- ۹۷ر) [مختصر ف: - ۴۰۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۱/۴

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعین. امام ربانی و عالم الهی قطب وقت و ولی عهد ابوالفتح احمد بن محمد بن محمد بن الغزالی رحمة الله علیه گفت مرغان اگرچه بسیارند و خوی [ی و] سرشت ایشان مختلف بود؛ **انجام:** تا مادام که شما در قفص قالب باشید و رسن تکالیف بر پای شما بود بدیشان نرسید.

این نسخه قسمتی از انجام رساله را ندارد (برابر با ص ۷۸-۸۰ چاپ احمد مجاهد)؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷ص (۳۵۴-۳۶۰)، ۱۵-۱۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲/۴سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۴۷]

● رسالة الطیر / عرفان و تصوف / فارسی

r.-uṭ ṭayr

نجم رازی، عبدالله بن محمد، ۵۷۰ - ۶۵۴ قمری

najm-e rāzī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1175 - 1257)

عرفانی با انشائی مصنوع

[دنا ۸۰۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۱۳/۱ و ۱۵۲/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۲/۱۱(آ)-۴۶۳(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۵۱ق؛ ۴گ (۲۳۲ر–۲۳۵پ) [فیلمها ف: ۱ – ۴۸۰]

● **رسالة الطير و السير** / متفرقه / عربی

r.-uṭ ṭayr wa-s sayr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۱۲۸–ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ۷۵۵ق، درهامش است. [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۰]

← رسالة الطيف ⪢ طيف الخيال

← رسالة الطينية ⪢ شرح حديث «هل رأيت رجلا»

← رسالة الطيور ⪢ رسالة الطير

● **رسالة الظل** / هندسه / عربی

r.-uẓ ẓil

خواجه میر حسینی

xāje mīr hoseynī

یکی از «اعیان» از او سؤال کرده که فاصله بین عکسی که در آب دیده می‌شود با بیننده، مساوی با سایه شخصی (بیننده) به نظر می‌رسد، آیا این درست است یا از اشتباهات حس مشترک؟ خواجه در پاسخ می‌گوید: «برای دفع شک و وسوسه به کتب هندسه مراجعه کردم و دریافتم که تخیل تساوی اشتباهی است که از شدت نزدیکی بین دو خط عارض چشم می‌گردد و نیز دریافتم سر تقارب این دو را».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۸/۲۲

آغاز: بسمله، على الله اتوكل و بالنبى و آله اتوسل و صلى الى من بعض الاعيان ان ظل من وقف على شط النهر و راى شيخ الشمس فى الماء، مساولبعد قدميه عن ذلك الشيخ فرصد الحسن المشترك فى مرصد العين بالعصبتين المجوفتين القائمين مقام ذات الشعبيتن و ترا آى كما وصف فرجعت الى الهندسه؛ **انجام:** و انما اطنبت الكلام فى هذا المرام تشحيذا للطبع و التوكل على خالق الارض و السموات السبع تم فى خامس من شهر شعبان المعظم سنه ثمان و ثمانين و ثمانمايه على يدى الحقير الفقير ... محمد بن ابى بكر الثناة شيرينى غفرالله له و لجميع المؤمنين و المؤمنات و المسلمين و المسلمات آمين يا رب العالمين.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابی بکر قناة شیرینی، تا: ۵ شعبان ۸۸۸ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ص (۲۰۵–۲۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ – ۶۱۴]

● **رسالة العاشق الى المعشوق** / عرفان و تصوف / عربی

r.-ul ʻāšiq ila-l maʻšūq

نجم رازی، عبدالله بن محمد، ۵۷۰ – ۶۵۴ قمری

najm-e rāzī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1175 - 1257)

رسالة العاشق الى المعشوق در شرح «کلمات الصوفی غیر مخلوق» از کلام شیخ ابوالحسن خرقانی.

آغاز: بسمله. و به نستعين الحمدلله الواحد الاحد القديم الوهاب الصمد الكريم ... اما بعد فقد التمس منى بعض من الزمتنى حقوقه اجابته فى اسعاف ملتمسه.

انجام: اكثر من ان يحصى و بعد فاقتصرنا على هذا المقدار و الحمدلله رب العالمين ... و نعم النصير.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۸/۵–عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: در ترکیه مراد بخاری ش ۳۱۸؛ خط: نسخ پخته، کا: محمد بن حسین شیخ خرقانی، تا: اواخر صفر۶۹۱ق، جا: تبریز؛ ۱۱ص (۱۰۷–۱۱۷) [عکسی ف: ۲ – ۱۳۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶۷/۵–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۶۷۵]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۴۳/۷بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: – ۱۴۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۵۴/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی عسکر بن مؤمن تولمی، تا: ۱۲۲۲–۱۲۲۴ق، برای آقا محمد علی پسر حاجی حسین رشتی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۵۳پ–۵۴ مکرر)، ۲۹ سطر (۱۲×۲۳) [ف: ۱۲ – ۲۶۶۵]

● **رسالة عبدالله** / فقه / عربی

r.-u ʻabd-ul-lāh

حسینی بخاری، محمد بن برهان، ق۹ قمری

hoseynī boxārī, mohammad ebn-e borhān (- 15c)

اهدا به: عبدالله بن علی اشقر (جد دهم مؤلف)

وجیزه‌ای در فضیلت صلاة ظهر، آداب استخاره و کیفیت ذکر الهی در سه «فصل» است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۱۷۳/۱۴

آغاز: بسمله. اللهم اجعلنى من الذاكرين الخاشعين الحمدلله الذى امر رسولنا بصلوة الضحى؛ **انجام:** ذكرته فى ملاء خير رواه الشيخان

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج فرنگی، ۳ص (۵۱–۵۳)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱– ۳۲۴]

● **رساله عبدالله بن جعفر** / عربی
r.-ye ‘abd-ol-lāh ebn-e ja‘far
موسوی بحرانی، عبدالله بن جعفر
mūsavī bahrānī ،‘abd-ol-lāh-e bn-e ja‘far

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۷۹۹
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **رساله عبدالله دهلوی** /
r.-ye ‘abd-ol-lāh-e dehlavī
دهلوی غلام صاحب، عبدالله
dehlavī qolām sāheb, ‘abd-ol-lāh

رساله عبدالله دهلوی غلام صاحب (رسایل سبعه سیاره شاه غلام علی صاحب).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۲۴/۷
خط: نستعلیق ترک، کا: محمود شافعی شیرازی، تا: ۱۲۹۸ق؛ مجدول شنگرف؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷۰ص (۴۲۳-۵۹۲)، ۱۴ سطر (۷×۱۶)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۱۷۹]

● **رساله عبدالرزاق کاشانی** / عربی
r.-ye ‘abd-or-razzāq-e kāšānī
عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، - ۷۳۶ ؟ قمری
‘abd-or-razzāq-e kāšī, ‘abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336)

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۲۱۵/۵
کا: محمد باقر، بی‌تا؛ ۱۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۳ - ۲۳۲]

● **رساله عبری** / عبری، فارسی
r.-ye ‘ebrī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۴۱۸
بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

← الرسالة العثمانية [السخاوية] ≻ الحساب
← الرسالة العددية ≻ الرد على اصحاب العدد

● **الرسالة العددية** / ریاضیات / فارسی
ar-r.-ol ‘adadīya
جلالی خوافی، محمد بن علی، ق۸ قمری
jalālī xāfī, mohammad ebn-e ‘alī (- 14c)
تاریخ تالیف: صفر ۷۱۹ق
[فهرستواره منزوی ۲۶۹۱/۴]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۴۴/۴ تا ۲۴۷ بخش۳
نسخه اصل: کتابخانه خدیوی مصر ش ۱۴۲۸؛ کا: فرصت غریب، تا: ۸۲۳ق [ف: - ۱۲۹]

← رسالة عدلية ≻ العدالة

● **رسالة عديمة النظير فی تحقيق احوال ابی بصير** /
رجال / عربی
r.-un adīmt-un naẓīr fī taḥqīq-i aḥwāl-i abi-baṣīr
موسوی خوانساری، محمد مهدی بن حسن، - ۱۲۴۶ قمری
mūsavī xānsārī, mohammad mahdī ebn-e hasan (-1831)
تاريخ تأليف: ۱۲۳۵ق
رساله مفصلی است در ترجمه أبی بصیر از روات مشهور، مشتمل بر یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی بيان اسماء من قيل انهم كانو يكنون بأبی بصير ليعرف اشخاصهم فيمكن استعلام احوالهم؛ فصل ۱. فی يوسف بن الحارث؛ ۲. حمد بن عبدالله؛ ۳. فی عبدالله بن محمد الاسدی؛ ۴. فی ليث بن البختری، در ده «مبحث»؛ ۵. فی أبی بصير يحيی، در دوازده «مبحث»؛ الخاتمة: فی ان أبا بصير الواقع فی الروايات من دون بيان ينصرف الی يحيی بن القاسم.
آغاز: الحمدلله الذی كرم بنی آدم و فضلهم علی كثير ممن خلق و كان بهم بصيرا و أنشأهم من نفس واحدةو خلق منها زوجها و بث منهما رجالا كثيرا.
انجام: فلا اجمال فيه هناک و قد عرفت وجهه فلا نعيده و ههنا نختم الرسالة حامدين لله تعالی علی نواله مصلين علی خاتم الرسالة محمد و آله ...
چاپ: ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر سیزدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۸۴ش، با تصحیح مهدی هوشمند؛ تهران، سنگی، ۱۲۷۶ق، رحلی (ضمن الجوامع الفقهية)، ۴۳ص
[مصفی المقال ۴۶۹؛ الذريعه ۴: ۱۴۸و ۱۵: ۲۳۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۵/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۶۰ص (۱-۶۰)، ابعاد متن: ۹×۱۴، اندازه: ۱۷×۲۱سم [سنا: ف: ۱ - ۱۰۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۸۴/۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۳۳]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۸۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد سعید، تا: سه‌شنبه ۱۶ ذیقعده ۱۲۴۳ق؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات در حاشیه ظاهراً برخی به خط مؤلف؛ تملکی در خوانسار به سال ۱۳۱۳ با مهر «الواثق بالله الصمد محمد باقر بن محمد» (بیضی)؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ – ۳۳۴]

● **الرسالة العراقية** / نامه‌نگاری / عربی
ar-r.-ul ʻirāqīya
بیتوشی کردی، عبدالله بن محمد، ۱۱۶۱ – ۱۲۲۱ قمری
beytūšī kordī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1748 - 1806)

تاریخ تألیف: ۱۲۱۷ق
نامه‌ای است از احساء به بغداد از عبدالله بن محمد کردی بیتوشی، به عبیدالله افندی بن صبغة افندی، در شکایت و گله از روزگار به نظم و نثر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۰۱/۳
آغاز: انی احق الی العراق و لم اکن ×× لامن رصافیه و لامن کرخه؛ **انجام:** و لیعذر من ابتلاه ادام الله تعالی لنا مکارمه التی غمت و لم اسئل زیادتها فقد تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۵۹ر–۱۶۱پ)، اندازه: ۱۹×۲۹ سم [ف: ۱۱ – ۲۱۶]

● **رسالة العرب** / متفرقه / عربی
r.-ul ʻarab
سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری
sammūqī, ʻalī ebn-e ahmad (- 11c)
تاریخ تالیف: رجب ۴۲۲ق
دعوت‌نامه‌ای است دینی خطاب به امیران و رؤسای عرب در شامین (یثرب و دمشق)، صعید مصر، حجاز، یمن، جزیره، عراقین و بعضی از افراد و عشایر که نام آنها را در مقدمه آورده است از جمله: حسان بن مفرج، زماخ، جابر، رافع بن ابی اللیل، جامع بن زائده، دفاع بن نبهان، عمیرة بن جابر، شبیب بن وثاب، اولاد مسیب یعنی قرواش و رافع، امیر آل ثمال، و عشایر اینها. در این رساله به ذم دیگر فرق پرداخته، و بشارت به قائم دروز می‌دهد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۲/۴
آغاز: توکلت علی المولی الاله الحاکم المنزه عن العدم ... من العبد الطائع الخاضع النذیر و مملوک الامام القائم علی الامم بالحدود و النکیر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۹۱۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲گ (۵۶–۶۷) [عکسی ف: ۲ – ۴۶۵]

➥ رساله عرفانی > ریاض العاشقین
➥ رساله عرفانی > ریاض العارفین
➥ رساله عرفانی > حقایق
➥ رساله عرفانی > عرفان
➥ رساله عرفانی > وصول
➥ رساله عرفانی > تنبیهات
➥ رساله عرفانی > مراتب فناء و وصول الی الله (رساله در بیان)
➥ رساله عرفانی > روح محمدی (ص)

● **رساله عرفانی = گفتار کاشغری** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye ʻerfānī = goftār-e kāšqarī
کاشغری، سعدالدین، – ۸۶۲ قمری
kāšqarī, saʻd-od-dīn (- 1458)
سعدالدین کاشغری از مشایخ صوفان نقش‌بندی خراسان و هرات است و استاد جامی (– ۸۹۸ق) و شاگرد خواجه نظام الدین خاموش و جلال الدین ابویزید می‌باشد (نفحات الانس جامی؛ خزینة الاصفیاء ۵۷۳/۱؛ ریحانة الادب ۱۹۴/۲). گفتاری که در زیر آمده به کاشغری منسوب شده است بر خلاف گفتارهای نقش‌بندیان غربی (ترکیه) کمتر محتوی عقاید حروفیان می‌باشد گویا حروفیان در عقاید نقش بندیان غربی بیشتر نفوذ کرده‌اند تا نقشبندیان شرقی
آغاز: من انفاس قدسیه مولانا سعدالدین کاشغری قدس سره: بدانکه مبنای طریقه مشغولی این عزیزان آنست که می‌گویند هوش دردم و خلوت در انجمن.
انجام: متوجه مراقب این معنی می‌باشد مانند کسی که چشم بر چیزی گذاشته است و می‌بیند و از دیدن به تعقل نمی‌پردازد والله اعلم بالصواب
[فهرستواره منزوی ۷: ۲۳۹ (توحید) و ۶۴۰ (طریقه خواجگان نقشبند)؛ مشترک پاکستان، ج۴،ص۱۶۸۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۴۴/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن مشکی، ۲ص (۳۶۴–۳۶۵)، مختلف السطر (۱۰/۵×۱۲)، اندازه: ۱۵/۷×۲۸/۶سم [ف: ۲۹/۱ – ۴۱۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۸۹۸/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمود بن محمد طبیب، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۹ص (۱–۵۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۰ – ۱۹۲۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۴۰/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** جامی که نه مرد خانقاه است و نه دیر ×× نی با خبر از وقف و نه آگاه ز سیر / هم فاتحه هم خاتمه اش جمله توی ×× فا فتح بالخیر ثم و اختم بالخیر
آغاز آن با رساله عرفانی سعدالدین کاشغری هماهنگ است و انجام آن با شرح رباعیات جامی. در فهرست «تهلیلیه» جامی دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۷۸-۱۸۰)، ۱۹سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱ سم [ف: ۱۳ - ۲۶۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۱/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان نسخه یک دوبیتی منقول از کتاب فصل الخطاب خواجه پارسا و در کنار این صفحه صورت نوشته لوح قبر محیی الدین ابن العربی هر دو به خط کاتب دفتر؛ کاغذ: شکری و سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱ص، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۱۹۶۹]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۹۳/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۳۱پ-۳۲ر) [ف: ۵ - ۴۶۱]

● **رساله عرفانی** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye ʻerfānī

هفشوی، محمد مقیم بن نور الدین، ق۱۱ قمری
hafšavī, mohammad moqīm ebn-e nūr-od dīn (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۵/۵
آغاز: هو بسمله الحمد لله الذی خلق الانسان من صلصال؛ **انجام:** که ما را از مرتبه جمادی و نباتی و حیوانی نجات داد و به مرتبه انسانی رسانید.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ ۵ص (۱۳۱-۱۳۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۵۹]

● **رساله عرفانی** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye ʻerfānī

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی. این باغ که هر گلشن دلی بفریبد ×× صاحبنظر از نظاره اش نشکیبد / چون روضه بروضه پر کل معرفت است ×× هم نام ریاض عارفینش زیبد. اما بعد بر رأی معرفت دانایان سیر و آگاهان خبر پوشیده و مستتر نماناد ... بعضی از اجله اصحاب و اعزه احباب این فقیر ضعیف بیمقدار را ترغیب و تحریص فرمودند که چه باشد که تذکره بجهة تبصره اهل بصیرت مشتمل بر اطوار و اشعار و سلسله طریقت و قایدان حقیقه این طبقه شریفه جمع نماید که طالبان و راغبان طریقه حقه طریقت را از حالات و مقالات این قوم استحضاری و اعتباری و آیندگان را تذکاری از خاکساری حاصل آید ... فقیر ... باعدم بضاعت و قلت استطاعت مصمم گردید که بعون الله همت بر گمارد و تذکره مشتمل بر مختصری از احوال و برخی از اشعار عرفا و حکما و معاصرین بطریق تهجی و ملاحظه حرف اول قرار داد و نام این کتاب را ریاض العارفین نهاد ... الی آخر.
انجام: هر چند که ماهی شده غرق اندربحر ×× از بحر چگونه باشدش آگاهی. تمت الکتاب المستطاب و هو تذکرة للعارفین ... موسوم بریاض العارفین ... مانند کتاب حق که شد ختم بناس ×× ابیات تو این کتابرا خاتمه شد الحمدلله ...

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۶۷/۱ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۴۷]

← رسالة عرفانیة ⪢ العلة و المعلول
← رسالة عرفانیة ⪢ منهاج السالکین و معراج الطالبین
← رسالة عرفانیة ⪢ العلة و المعلول

● **رساله عرفانیه** / عرفان و تصوف / عربی

r.-ye ʻerfānīye

با سربندهای «باب»: باب الرباعی، باب الخماسی، باب السداسی تا باب العشاری، در هر یک چهار، پنج، شش تا یازده صفت و یا کار شایسته و یا ناشایسته را بر پایه حدیثها و سخنان پیران آورده است. برای نشانی: باب الخماسی. روی عن النبی (ص) انه قال من اهان خمساً، خسر الحیاة. و عن النبی (ص) النحر تحصین الاقوال و الصدقة تحصین الاموال و الاخلاص تحصین الاعمال و الصدق تحصین الاسرار و المشورة تحصین الرأی. و قال (ع) ان فی جمع المال خمسة اشیاء.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۷۶/۳
آغاز: اخذها کلها و ترکا فی اخذها و اخذها فی ترکه و عن ابراهیم بن ادهم (رح) قیل له بما وجدت الزهد فقال له به ثلاثة اشیاء رأیت القبر موحشاً و لیس هی مونس، و رأیت الطریق طویلاً و لیس معی زاد
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۴گ (۱۱۴ر-۱۳۷پ) [ف: ۳ - ۱۵۵]

← رساله عروض ⪢ فرهنگ الفاظ پهلوی در شاهنامه
← رساله عروض و قوافی ⪢ قافیه

● **الرسالة العرویة فی علم العربیة** / نحو / عربی

ar-r.-ul ʻurawīyya fī ʻilm-il ʻarabīyya

محمد بن شجاع

mohammad ebn-e šojā‘

رساله‌ای است درفهم کلام عرب به روشی نو مشتمل بر «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه»

آغاز: الحمدلله رافع الدرجات انعاماً و ناصب الهداة اعلاماً و الصلاة علی اکرم الموجودات اکراماً و افصح البریات کلاماً.

قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۳۷/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ مهر: «العبد المذنب محمد علی» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۲۳گ(۴۶-۶۸)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۱۱۶]

← الرسالة العزية > اجوبة المسائل العزية الثانية

← الرسالة العزية > اجوبة المسائل العزية

● رسالة العزية / ریاضیات / عربی

r.-ul ‘izzīyya

در دوازده «فصل»: ۱. معرفة الحساب و العدد و المراتب و العقود؛ ۲. اصول الحساب؛ ۳. الکسور؛ ۴. القسمة؛ ۵. قسمة الکسور علی الکسور؛ ۶. النسبة؛ ۷. المخارج؛ ۸. المیزان؛ ۹. الاعداد المتناسبة؛ ۱۰. جمع الاعداد؛ ۱۱. استخراج الضمیر؛ ۱۲. الخطائین. در پایان از بحر الفوائد فی علم الحساب و القواعد خود مؤلف یاد و بدان بازگشت داده شده.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۷/۴-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 11313؛ خط: نسخ، کا: ابوالمظفر حاجی محمد بن شاه تفرشی، تا: ۹ جمادی الاول ۷۵۱ق؛ ۸گ (۸۹پ-۹۶ر)، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۱]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۴۲/۲

آغاز: کلام منقول من الرسالة العزیة فی الحساب الفصل ۹- اذا تناسب اربعة اعداد بان؛ **انجام:** وخمسه و ثلثه و ثلث اعنی ۸ و ثلث فتخرج الجواب والله اعلم

بندی از کتاب «الرسالة الغریة فی الحساب»؛ شامل فصل های: ۹. در تناسب، ۱۰. در جمع اعداد، ۱۱. در استخراج مضمر، ۱۲. در خطا؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالقائم بن علی بن حیدر بن حسن بن علی،تا:۱۳جمادی الثانی ۸۳۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوا با روکش، ۴ص، ۱۹ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۳۸۱]

← رسالة العسکری إلی علی بن بابویه القمی > توقیع العسکری

← الرسالة العشرينية > شرح الاعضالات

← رساله عشق > لوایح

← الرسالة العشقية > السوانح فی العشق

● الرسالة العصيرية / فقه / عربی

ar-r.-ul ‘aṣīrīya

موسوی شفتی، اسدالله بن محمد باقر، ۱۲۲۷؟-۱۲۹۰؟ قمری

mūsavī šaftī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad bāqer (1812 - 1873)

تاریخ تالیف: ۷ رجب ۱۲۸۲ق

رساله‌ای است فقهی در احکام عصیر عنبی، زبیبی و تمری که در سه «مقصد» نگارش یافته است.

۱. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۳۱/۲

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۸گ (۴۸ر-۸۵ر)، ۲۰سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۷۸]

۲. اصفهان؛ شفتی، مهدی؛ شماره نسخه:۳۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۵گ (۶۰پ-۱۲۴پ)، ۱۹سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۷۸]

← الرسالة العضدية > الرسالة الوضعية

← رسالة العقائد > الاعتقادات

● رساله عقاب / کیمیا / عربی

r.-ye ‘oqāb

رساله عقاب از مراکشی در شرح قصیده عقاب در کیمیا.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۳/۱۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالنبی شافعی و عزیزالله قادری، تا: ۱۱۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن تریاکی، ۵ص (۵۰-۵۴)، ۲۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۹/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۴۸]

● الرسالة العقودية / ادبیات / فارسی

ar-r.-ol ‘oqūdīya

کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد، - ۱۰۷۵ قمری

kāšef-e yazdī, qāzī ebn-e kāšef-od-dīn mohammad (-1665)

تاریخ تالیف: ذیحجه ۱۰۶۲ق؛ محل تألیف: قم

شرحی است بر بیت منسوب به فردوسی در هجو سلطان محمود غزنوی: «کف شاه محمود عالی تبار ×× نه اندر نه است نه اندر چهار»؛ با مقدمه‌ای در حساب عقود که با انگشتان انجام می‌گیرد و بیان روایت معروف «أسلم ابوطالب بحساب الجمل وعد بیده ثلاثة و ستین».

آغاز: بسمله. بعد الحمد و الصلوة. از افصح الشعراء و المتکلمین بنده باخلاص خاندان طیبین و طاهرین حکیم فردوسی ... در

بسیاری از نسخ معتبره
انجام: بلکه در دو دست زیاده از عدد صد استنباط نکند.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۹۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: رجب ۱۰۷۰ق، به دستور صاحب مجموعه محمد طالب؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۸پ-۱۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۹۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۴/۵
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ خط: نستعلیق، کا: داود بن محمد شریف، تا: ۱۰۹۳ق؛ ۵گ (۷۳ر-۷۷ر) [ف: ۴ - ۸۳۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۹۹/۳۰
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد ابراهیم نصیری، تا: ۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۴۹۳پ-۴۹۵ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۲۷ - ۲۲۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۴۹/۱۸۷-ف
نسخه اصل: کتابخانه ملی تهران. مؤلف شاگرد شیخ بهائی بوده است و از شاه صفی به مانند مرده یاد می‌کند؛ خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۱۶۷پ-۱۶۸-۱۷۲ر) [فیلمها ف: ۲ - ۲۵۸]

● رسالة العقول / فلسفه / عربی

r.-ul ‘uqūl

وجیزه‌ای است که پس از تنزیه حق از کثرات و شرح اسم باری تعالی در اثبات بودن عقل مبدء اول و بیان اطلاقات سه گانه آن نزد فلاسفه است رساله در ذیل نسخه به نام مذکور ضبط شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۱۶
آغاز: زعموا ان الله تعالی لاحد له و لا رسم له لان لا جنس له و لا فصل له؛ **انجام:** و یصح ذلک بطریق البرهان و ما ذکرناه شرح الاسم
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این ضمن ۸ صفحه ۱۰ پرسش و پاسخی است در مطالب فلسفی، که پس از تسمیه بدین پرسش آغاز گشته: «العلة الاولی لما فارقت العلل النفسها ام لغیرها»؛ واقف: نائینی؛ ۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۱۳۶]

← رسالة العقیدة ⟵ المبدا و المعاد

● الرسالة العلائیة فی المسائل الحسابیة / حساب / عربی

ar-r.-ul ‘alā’īya fī-l masā’il-il ḥisābīya

سغدی، صاعد بن محمد، ق۸ قمری

soqdī, sā‘ed ebn-e mohammad (- 14c)

به دستور: علاء الدین محمد بن محمود فریومدی غزنوی رساله‌ای است در مسائل حساب، در دو «مقاله»: ۱. الضرب و القسمة و ما یتعلق بهما، در یک «مقدمه» و دو «باب»: المقدمة: فیما یحتاج الیه من التعریفات و نحوها، باب ۱) اعمال الصحاح، باب ۲) اعمال الکسور؛ ۲. المساحة.
آغاز: الحمدلله علی نعمائه و الصلاة علی محمد خیر انبیائه ... و بعد فلما اتصلت بخدمة الصاحب الاعظم الدستور المعظم نظام العالم ناشر البر و الاحسان ...
انجام: بقیت ستة و ثلثان و اذا زید علیها خمسها و در همان و هو ثلثة و ثلث حصلت عشرة هذا آخر ما اوردنا ایراده فلنختم الکتاب حامدین لله.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۷/۲-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 11313. در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، کا: ابوالمظفر حاجی محمد بن محمد شاه تفرشی، تا: ۹ ذیقعده ۷۴۸ق؛ مقابله شده در جمادی الاول ۷۵۸؛ ۲۱گ (۲۳پ-۴۳پ)، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۴۲۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالسلام بن باقر صاحبی حسینی استرآبادی، تا: ۲۶ رمضان ۹۸۵ق؛ از روی نسخه‌ای به خط علی بن حسن بن محمد بن محمد بن عبدالسلام بن عبداللطیف اصفهانی ملقب به علاء الدین رجائی کتابت دوشنبه ۲۱ رمضان ۷۹۹ق، مصحح، محشی با رمز «۱۲»، در پنج برگ آغازین چند بیت شعر عربی و یک رباعی فارسی از آصف خان، دو رباعی از نواب میر محمد معصوم ایلچی؛ تملک محمد یوسف بن زین العابدین رضوی، امین الدین بن قاسم علی سمنانی؛ مهر: کتابخانه «مجدالدین نصیری»؛ جلد: تیماج زرشکی، ۵۸گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۷]

← رساله علل اربعة ⟵ اجوبة مسائل محمد علی الرشتی
← رساله علم ⟵ علم (رساله)

● رسالة العلم / کلام و اعتقادات / عربی

r.-ul ‘ilm

بحرانی، احمد بن علی، ق۷ قمری

bahrānī, ahmad ebn-e ‘alī (- 13c)

احمد بن سعاده بحرانی در مسئله علم تحقیقی کرده و اصلی ساخته و بر اصل مذکور ۲۴ مسئله متفرع گردانیده و این ۲۴ مسئله را در آخر رساله خود فهرست‌وار یاد کرد ولی خود نتوانست آن مسائل را توضیح دهد و توفیق نیافت و پس از درگذشت او اسماعیل بن سلیمان بحرانی ملقب به جمال الدین

که خود شاگرد احمد بن سعاده و استاد کمال الدین بن میثم بحرانی بود، نوشته استاد را عیناً به نزد خواجه نصیر طوسی فرستاد تا وی درباره تفریعات مذکور تحقیق کند و برای آن ۲۴ مسئله شرح نویسد. خواجه نامه جمال الدین بحرانی را با نامه‌ای مبسوط پاسخ گفت و صاحب رساله را در ابتدای شرح خود ستوده و از او با احترام و بزرگی یاد می‌کند و سپس به شرح و تعلیق بر تمام رساله علم بحرانی پرداخت (و به نوشتن تفصیل ۲۴ مسئله مزبور بسنده نکرد) و به شیوه «قال، اقول»، و با سربندهای «المسئلة الاولی، المسئلة الثانیة ...» مبوب ساخت و در برخی موارد نظرات ابن سعادة را رد کرد. جمال الدین علی بحرانی کتاب استاد خود را به ضمیمه پاسخ خواجه به نامه خود و رساله خواجه در شرح رساله علم، به صورت یک رساله (کتاب مورد سخن) در آورد و بر آن دیباچه‌ای نوشت. در بسیاری از نسخ، در آغاز رساله و یا در آغاز شرح خواجه، به جای قال جمال الدین علی بن سلیمان «قال کمال الدین علی بن میثم» است و آن موجب آن شده است که برخی مانند صاحب کشف الحجب (ص ۳۳۵) مؤلف رساله العلم را کمال الدین بن میثم بحرانی شاگرد جمال الدین بن سلیمان تصور کنند. (عبدالحسین حائری)

آغاز: الحمدلله علی ما اولانا من ملامح مناهج التوفیق و هدانا من مطارح مدارج التحقیق ... اما بعد فان الله تعالی وفقنی فیما مضی

انجام: الرابعة والعشرون فی ان جمیع صفاته حقیقته اوکلها سلبیة ... صحة ما ذکرناه من ان هذه المسائل یتفرع علی الاصل الذی قدمناه ولله التوفیق

[الذریعه ۲۸۷/۱۳ و ۳۱۵/۱۵، ۳۱۵/۱۶ «رسالة العلم»؛ دنا ۸۰۶/۵، ج۶، ص۷۳۸-۷۳۹؛ احوال و آثار خواجه نصیر، ص۴۷۵-۴۷۹]

شرح و حواشی:

۱- شرح رسالة العلم = کیفیة علم الواجب = اجوبة مسائل البحرانی؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

۱. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۸۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۹۴۹ق، جا: اصفهان؛ مقابله شده با اصلی که از روی نسخه آن نوشته شده است؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۱۱]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۹۰/۲-۳۳/۱۴۰

آغاز: بسمله اعلم ادام الله هدایتک ان المتکلمین اطلقوا القول بان العلم مانع للمعلوم واطبقوا علی صحة هذا الحکم؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد، تا: ۹۹۳ق؛ رساله فی علم باری تعالی، خواجه نصیر طوسی؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۰۱۵]

۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۸۷/۶۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سر لوح‌های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۴گ (۲۶۹-۲۸۲)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: - ۱۴۷۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** المکتسب الذی باستدلالی ما حصل عن تذکر النظر فانه عندهم لا یسمی استدلالا و سیاتی الکلام علی ذلک فی باب مفرد

خط: نستعلیق، کا: محمد بن بن عبد الکریم تفرشی، تا: ۱۲۷۴ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱۳- ۱۵)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۸ - ۱۶۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۴/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و معلوم ان الامر لیس علی هذا فثبت ان الاعتقاد الذی هو جنس ...

از این رساله فقط یک برگ از سر آغاز و اندکی از متن رساله موجود می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دفتری، ۱گ (۴۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۸ - ۴۴۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۲/۱

کا: مرتضی موسوی خوانساری، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۳گ (۱-۱۳)، ۱۹ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۰۸]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی هذا الباب مستعن عن ایراد هذه المسایل و انما اوردت هذه المسائل اقتضاء الکلام اهل البحث عن هذه المسائل و لنختم الکلامها هنا و الله ولی التوفیق ... و صحبة الکلام المنتجبین ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● رسالة العلم / کلام و اعتقادات / عربی

r.-ul 'ilm

حنفی تبریزی، شمس الدین محمد، ق۱۰ قمری

hanafī tabrīzī, šams-od-dīn mohammad (- 16c)

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۸۸۷/۲

در شش بحث؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۸۳ق، جا: گوالیار؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۶۱]

● رسالة العلم / کلام و اعتقادات / عربی

r.-ul 'ilm

ملا شمسا، شمس الدین محمد، ۱۰۱۶ - ۱۰۹۸ ؟ قمری

mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608 - 1687)

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۲۲۲/۲

خط: شکسته نستعلیق، کاتب=مؤلف، بی‌تا [رشت و همدان: ف: ۱۴۰۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۷۳/۵

خط: نسخ، کا: محمد کاظم طالقانی، تا: ۱۰۵۲ق؛ جلد: تیماج

تریاکی، ۱۱گ (۱۸۳پ-۱۹۳ر)، قطع: ربعی [ف: ۱۵ - ۴۱۰۵]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۲/۱۱

خط: نستعلیق، کا: عماد الدین حسینی، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۲۲۲]

← رسالة العلم الالهی ⩤ علم الله تعالی

← رساله علمیه ⩤ علم امام

● **رسالة علمیه = علم الله تعالی** / فلسفه / عربی

r.-un- ilmīya = ilam-ul-lāh-i-ta'ālā

مرندی، علی اکبر بن معصوم، ق۱۳ قمری

marandī, 'alī akbar ebn-e ma'sūm (- 19c)

به دستور استادش «سمی نبی الله محمد» که بایسی نامش محمد باشد. درباره علم و علم خداوند، در آنچه از سخنان آن استاد بهره برده بود، با دید شیخیان با سربندهای «فصل» بی‌شماره: فصل فی اقول العلماء (در تعریف علم و علم پروردگار)، فصل اذا عرف اضطراب الاقوال و تشتت الاحوال فی بیان علم الله، فاذکر ما هو حقیقة الحال، فصل فلیعلم اولاً ان التکلم فی الذات لیس من مذهب آل محمد. فصل فلیعلم أن کل مدرک بفتح الراء حقیقة و هو هو. (احمد منزوی)

آغاز: الحمدلله الذی عجز الاوهام ان تنال لد وجوده، و حجب العقول ان تخیل ذاته و تقدس فی ان تدرک ... و بعد، فیقول العبد الحقیر المتعرف بالقصور علی اکبر بن معصوم بن علی اکبر المرندی.

انجام: و هی ذات الانوار فی جمیع الدیار و صلی الله علی محمد و آله الاطهار و شیعتهم الابرار و لعنة الله القهار علی اعدائهم الفجار مادام اللیل و النهار. قد حصل الفراغ من تصنیف هذه الرسالة فی قریة لنجر فی یوم الاحد من شهر ربیع الثانی فی سنة ۱۲۹۷ق. حامداً مصلیاً مستغفراً.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۱۵/۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ربیع الثانی ۱۲۹۷ق، جا: لنگر کرمان؛ با یادداشتی که بایستی از همان استاد باشد که به وی دستور نگارش را داده است: «ماشاءالله بسیار خوب نوشته‌اید، همه اش را مطالعه نکردم، قدری از اوایل را نگاه کردم بسیار خوب نوشته‌اید» (ص ۷۱)، در انجامه تاریخ به پایان رسیدن یک‌شنبه ربیع الثانی ۱۲۹۷ ق آمده، با خط خوردگی‌هایی از نگارنده؛ ۷۰ص (۲-۷۱) [عکسی ف: ۱ - ۲۶۸]

← الرسالة العلویة ⩤ شرح حدیث الاسماء

● **رساله علمیه در کشف عقوبات اخرویه** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye 'elmīye dar kašf-e 'oqūbāt-e oxravīye

زنوزی، عبدالله بن بیرمقلی بابا خان، - ۱۲۵۷ قمری

zonūzī, 'abd-ol-lāh ebn-e bayramqolī bābā xān (- 1841)

اهدا به: علی شاه ظل السلطان.

تاریخ تالیف: ۱۲۳۹ق

مؤلف می‌گوید: در محضر علی شاه ظل السلطان بودم از من سؤال کردند: آیا تعذیب جناب اقدس الهی بندگان را به عذاب اخروی مانند تعذیب سطان ظاهری به دو قسم است که یکی از راه غیظ و غضب است و دیگری از راه انتقام و دادخواهی بدون غضب، و یا آنکه منحصر در قسم آخر است. صورت مسأله را قلمی نمایید که عند الحاجه حجت شود. او می‌گوید پس از طرح این سؤال این رساله را در جواب آن پرداختم. زنوزی در این رساله جوابیه خود بیشتر تکیه بر شق دوم از عقوبت می‌کند.

آغاز: بسمله، حمد و ثنای نا محدود واجب الوجودیرا سزاست که دامن کبریای جلالش از لوث تغییر و زوال منزه.

انجام: که باین تفصیل و بیان و باین بسط و تبیان در غیر این وجیزه نخواهی رفت.

[دنا ۸۰۷/۵؛ فهرستواره منزوی ۳۲۳/۹]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر جهرمی شیرازی، تا: پنج‌شنبه ۲ رجب ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۱گ، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲ - ۱۷۹]

● **الرسالة العلیة فی الاحادیث النبویة** / حدیث / فارسی

ar-r.-ol 'ellīye fe-l ahādīs-en nabavīye

کاشفی، حسین بن علی، - ۹۱۰ قمری

kāšefī, hoseyn ebn-e 'alī (- 1505)

اهدا به: عبدالله نقشبندی و برای ابوالمعالی علی مختار نسابه عبیدی

تاریخ تالیف: ۸۷۵ق

کتابی است بسیار مفید و آموزنده، شامل اصول دین، عبادات، مکارم اخلاق و محاسن عادات با استناد به آیات کریمه و احادیث شریفه، امثال و حکم و ابیات و حکایات، در هشت «اصل» و هر یک با پنج «وصل»: ۱. توحید و ایمان و اسلام و نعت ذکر اولیاء؛ ۲. عبادات؛ ۳. فضایل قرآن و وردها؛ ۴. مکارم اخلاق و فضایل انسانی؛ ۵. اوصاف ردیه ورذایل اخلاقی؛ ۶. سلطنت و امارت ارباب علم و اصحاب ثروت و پیشه‌وران؛ ۷. ازمنه و امکنه و البسه و اطعمه و اشربه؛ ۸. احادیث متفرقه.

آغاز: الحمدلله الذی زین سماء شرف السیادة بأنوار آثار السید السند الأمین و جعل مصابیح احادیثه العالیة مطلع انوار شمس الملة و السیادة و الدین ... اما بعد به فحوای این حدیث شریف ...

انجام: به هر ساعتی دولتی تازه ده ×× چو دولت دهی بیش از اندازه ده

چاپ: تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۵ش.

[الذریعة ۲۱۱/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۶۱۳/۲: نشانی ۱۱ نسخه؛ کشف الظنون ۸۷۸ و ۸۷۹ قاهره (طرازی) ۲۲۰/۱ و ۳۱۳؛ دنا ۸۰۷/۵- ۸۰۸ (۳۵ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۴۶۵/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۵۵

آغاز: مشتمل بر پنج وصل هر اصل منطوی بر حدیثی و نکته ای چند و مؤید هر حدیث؛ **انجام:** نکته می‌گوید غنیمت شمر جوانی پیش از پیری که وقت جوانی مشغله ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی یکی به خط «حسن خوانساری» و یکی به خط «عباسعلی بن مصطفی قلیخان قزوینی» به سال ۱۲۸۸، با یادداشتی از علاء الدوله حسینی موسوی بسال ۹۸۶ در قزوین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۵گ، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۹

آغاز: ... اشتغال نموده‌اند؛ **انجام:** عروس تجلی روح که در پرده

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز (چند سطری از دیباچه) و انجام (کمی از خاتمه)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۸۷گ،۱۷سطر(۷×۱۱/۵)،اندازه:۱۳×۱۹سم[ف:۱ - ۱۲۰]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۹۹

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شریعتی - قم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ روی برگ اول پایان دعای سمات به خط حیدر بن یادگار کربلایی به سال ۹۹۳ و یادداشتی به نقل از ابن عربی؛ ۲۰۸ص [عکسی ف: ۷ - ۲۹۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن ابراهیم خیوقی شریف حسینی، تا: دوشنبه جمادی الثانی۹۳۴ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمد صالح» (بیضی)، کاتب «المعتصم بحبل الوصی التقی علی اکبر بن محمد الخیوقی» (دایره) و «المعتصم بحبل الوصی التقی علی اکبر بن محمد الشریف الحسینی» (دایره)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۸۷]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ ربیع الاول ۹۵۵ق؛ از روی نسخه‌ای نوشته شده که تاریخ چاپ روز پنج‌شنبه ۵ ربیع الاول ۹۵۵ داشته (گویا همین نسخه ما) نه این که خود آن در این تاریخ نوشته شده باشد، چنان که محدث ضبط کرده؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۱۳۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۱۹/۶سم [ف: ۳ - ۴۰۷]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۳۸۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۲۰ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۵ - ۲۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۵/۲ط

آغاز: علی المختار النسابه العبیدلی خلد الله ضلال؛ **انجام:** باوراد پیران نیکو نهاد ×× بفیض جوانان پاک ...

خط: تحریری، کا: محمد بن مفضل حسینی، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۱۷۶ص (۱۴۶- ۳۲۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۴/۳ - ۹۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۳گ، ۲۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۵۷]

۹. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۰۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۴ق؛ واقف: نرجس خاتون بنت خالو کاظم، ۱۲۷۰؛ ۱۷۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۰۱]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۸۰/۱

خط: نسخ، کا: محبعلی بن ملا کاسبی شوشتری، تا: ۲۶ ذیقعده ۱۰۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ (۱پ-۱۰۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۵ - ۳۵۶]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۶۹۶

آغاز: الی الشحر نماید اما نکته واضحه ان الهدایا علی مقدار مهدیها ... مسمی شد به الرساله العلیه ... این است فهرست اصولات؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۱ق؛ افتادگی: آغاز (اندکی از دیباچه)؛ ذیل رقم کاتب تاریخ ۱۱۶۵ الحاقی است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۳۵۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۱۵۲]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عنایة الله بن خلیفه ملک حسینی سلامی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ رمضان ۱۰۵۶ق؛ تملک: محمد مقیم حسینی، معتضد الشریعه به تاریخ ۱۳۲۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲ - ۱۰۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۵۶

خط: نسخ، کا: جلال الدین حسن حسینی، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۹ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۲۶۴]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۹۱

آغاز: کی شناسی خدای راهرگز ×× چون تو درنفس خود زبون باشی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا یک‌شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۰۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ جلد: پلاستیکی قرمز، ۷۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۴]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۵۹۴/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** قدم صدق در راه نهد بدو گام بمنزل نرسد که خطوتین و قد وصلت مولوی معنوی میفرماید.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: قنبر علی بن ابراهیم بید هندی، تا: ۱۰۷۵-۱۰۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۰گ، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۵۵]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۷۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۳۷ق، نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح، با نشانی‌های بلاغ؛ نام کتاب و مؤلف به تاریخ ۱۱۳۷؛ تملکی بدون نام بتاریخ ۱۱۳۹ با مهر «هو الکریم و انی عبد الکریم» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۱۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۱۹۰]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۶۰-۵/۱۵۰

آغاز: هر دهری باستخراج اربعینات اشتغال نموده اند ... وبواسطه این کتاب بمطالعه ملازمان آن عالی جناب مسمی شد برسالة العلية فی احادیث النبوية ... این است فهرست وصول

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «محمد بن زین العابدین ۱۲۵۸» (بیضی)، «یا امام زین العابدین ۱۱۹۵» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۱۶]

۱۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۱/۵ سم [ف: - ۷۰۵]

۱۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و گور منزل اول است از منزل آخرت و این سفر درازتر از سفر دنیا و چنانکه روح را در سفر دنیا مرکب ... (وصل چهارم) قال تزوجوا فانی بعثت مکاثراً اما من رجل من للمسلمین یتخلف من بعده ذرية یعبدون الله

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سبز، ۱۲۱گ، ۱۵ سطر (۱۳×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: - ۴۰۳]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۸۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: تیماج زرد، ۳۴۸ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۲۷۹]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۹۲/۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: بسطام شاهرود؛ مصحح، محشی؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۹]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ ۱۱۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۴۲۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد مفاد این حدیث شریف معتبر و مضمون این حدیث صحیح میمون الاثر؛ **انجام:** وادخلنا الجنه و زوجنا من الحور العین برحمتك یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و اله الطاهرین الطیبین.

خط: نستعلیق، کا: حسن معلم، تا: یک‌شنبه ۸ شعبان ۱۲۵۴ق؛ دو رساله به نام‌های: ۱. کنزالسالکین، از خواجه عبدالله انصاری در عرفان، ۲. منتخب تحفة العالم، از میرعبداللطیف شوشتری در موضوع تاریخ، ضمیمه است؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ماشی، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۰/۷سم [ف: ۱۴ - ۲۶۳]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۳۱۲/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق، برای سرکار شاهزاده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۴ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱۶ - ۲۴۰]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی بن یوسف هاشمی کرکی عاملی فراهانی، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۵۵ق، جا: یزد؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۱گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۴]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۹۰/۳-۲۴/۱۹۰

آغاز: الی الشجر نماید اما نکته واضحه ان الهدا یا علی مقدار مهدیها بر زبان حال تمهید مقدمات اعتذار می‌کند ... اصل اول در توحید وایمان واسلام ونعت ووصف اولیاء؛ **انجام:** این است که بنهی نفس از هوا و بمنع او از شهوات اشتغال نموده ایم برضایت واین فرض است و به سبب مشغولی این فرض از سنت بازمانده‌ایم.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۰۱۶]

۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۳۷

خط: نستعلیق، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه ۱۰۱۸؛ تا ۱۸۷ر، پس از این شعرهایی است و دو لمعه در سرگذشت چهارده معصوم و خبر طاوس یمانی و نام‌های چهارده معصوم و نماز شب و بندی از لطایف کاشی به همین خط؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج، ۲۰۱گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۵ - ۲۰]

۲۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۲۹

آغاز: برابر **انجام:** بکن در دعا اختصار سخن.

بی‌کا، تا: چهارشنبه ۷ رجب ۱۳۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۳۲۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

۲۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** وجوه یومئذ ناظرة الی ربها ناظرة.

کا: مهرگان، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۴۰ص (۲۴۱–۲۸۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ – ۸۲]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۳۵

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۳۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۰۶/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج حنایی، قطع: رحلی [نشریه: ۳ – ۳۹۹]

۳۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۹۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد تمت الرساله العلیه من فواید افضل الواعظین و اکمل الداعین الی الله مولانا الحسین الواعظ السبزواری المشتهر بکاشفی علیه رحمة ربه الکافی فی اواخر شهر جمادی الاول من شهور سنه خمس و ثمانین و تسعمائة

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا حسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: مقوای روکش تیماج لاکی، ۴۴۴ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱ – ۵۶۳]

۳۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۵۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کشتی اهل بیتی کمثل سفینة نوح اینجا راست آید ... بهر ساعتی دولتی تازه ده ×× چو دولت دهی بیش از اندازه ده

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، مجدول؛ جلد: چرمی زرد، ۹۱گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵ سم [ف: ۲ – ۸۵۴]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰/۱

آغاز: ... می‌نماید. ع. و العذر عند کرام الناس مقبول و بواسطه آنها این کتاب بمطالعه ملازمان آن عالی جناب مسمی شد بالرسالة العلیة فی الاحادیث النبویة و الله المفیض الجواد و منه المبدء و الیه المعاد؛ **انجام:** این بود کلمه چند چون مرقع درویشان هر پاره از جائی اندوخته و رشته مناسبت بر یکدیگر دوخته. نظم: بدین گونه کین نخل تو بسته ایم ×× نگوئی که از خویش بربسته ایم / ز هر گوشه توشه برده ایم ×× ز هر خرمنی خوشه بوده ایم / ز هشتصد فزون بود هفتاد و پنج ×× که گشتیم ازین نقد گنجینه سنج / در این بارگاه نقابت پناه ×× پسندیده کوشد زهی عز و جاه / ببازار لطفش که دار الوفا است ×× قبول اگر یابد اقبال ما است / بیا کاشفی خودنمائی مکن ×× بکن بر دعا اختصار سخن / الهی باسرار مردان دین ×× بانوار پاکان راه یقین / بحق النبی و اولاده ×× بسر الولی و احفاده / باوراد پیران نیکو نهاد ×× بفیض جوانان پاک اعتقاد / که شمس معالیش تابنده دار ×× بسی ظل عالیش پاینده دار / دل و دینش آباد دار از کرم ×× زجان و تنش دور کن درد و غم / بهر ساعتی دولتی تازه ده ×× چو دولت دهی بیش از اندازه ده

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۰گ (۱ر–۱۴۰ر)،۱۸سطر(۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵–۱۳۲۸]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** چو دولت ز پیش از اندازه ده.

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه کهنه‌ای که در روز شنبه ۵ ربیع الاول ۹۵۵ وقت چاشت به پایان رسیده است نقل کرده و شرحی را که در پایان آن نسخه بوده است ایراد کرده، در حاشیه صحایف ۲۴۸–۲۵۴ مطالب متفرقه به زبان عربی به خط کاتب دیگری نوشته شده سپس در صحایف ۲۵۵–۲۵۶ باز به خط دیگر قصیده‌ای در مدح امام اول (قصیده در مدح جناب مولا) شامل ۴۱ بیت نوشته شده که مطلع آن این است: «چه حاصل زآنکه خوانی زحکمت‌های یونانی ×× زحکمت‌های یونانی چه حاصل ز آنکه می‌خوانی» و پیداست که گوینده این قصیده فیضی تخلص می‌کرده زیرا که در اواخر قصیده می‌گوید: «حکیمان شعرها گفتند در وصف علی لیکن ×× همه کس را مسلم نیست چون فیضی در افشانی» و قصیده به این بیت به پایان می‌رسد: «شعار خود مکن غیر از ثنا خوانی و مداحی ×× که مدحش بس بود ما را از لذتهای روحانی»، در پایان نسخه در صحایف ۲۶۵–۲۶۶ برخی مطالب متفرق بخط کاتبی که اصل نسخه را نوشته ثبت شده و پس از آن در ص ۲۶۷ چهار بیت از ناصر خسرو آمده که مطلع آن این است: «ای خورده زایام فریبنده دمی چند ×× ای عمر تلف کرده برای درمی چند» و به این بیت بپایان می‌رسد: «این پند اگر بشنوی از ناصر خسرو ×× بهتر بود از ملك ری و گنج دماوند»؛ کاغذ: فرنگی سفید دار، جلد: میشن سیاه، ۲۶۷ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۶ – ۳۲]

● الرسالة العلية فی شرح الرسالة النفلية / فقه / عربی

ar-r.-ul ʻillīya fī š.-ir r.-in naflīya

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۴۹/۲

خط: نسخ، کا: علی بن ناصر بن احمد رضی بن مرتضی عبدالله بن سلیمان بحرانی، تا: سه‌شنبه ۱۷ شعبان ۹۸۴ق؛ مقابله کرده علی بن عبدالهدی در آغاز محرم ۹۸۵ [نشریه: ۷ – ۲۳۱]

● رسالة العلية فی معرفة النية / فقه / عربی

r.-ul ʻillīya fī maʻrifat-in nīyya

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰ – ۱۱۱۲ قمری

jazāyerī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1641 - 1701)

مؤلف رساله را در خواهش «محب خان» جمع آوری و در پنج گروه نیت واجبه، مستحبه، مباحه، حرام و مکروه تنظیم کرده است.

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۲۹/۲

آغاز: الحمدلله الذی امر بفعل الطاعات و حث علی المحافظة علیها بالغدوات و العشیات و فی الساعات المتبرکات؛ **انجام:** و صیغة

المتعة صیغة الدوام الا انه هنا یعین المدة و یجوز متعتک موکلتی المدة المعلومة بالمبلغ المعلوم فیقول قبلت هذا ما اردنا ایراده فی هذه الصفحات
خط: نسخ جلی، کا: گداعلی بن محمد زمان اصفهانی، تا: با تاریخ ۱۱۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۲سطر [ف: - ۲۴۴]

↩ رساله عمادیه ⪢ العمادیة

● **رسالة عمر بن الخطاب الی ابنه عبدالله** / عربی
r.-u ūmar ibn-il xaṭāb ilā ibn-i-h ‘abd-ul-lāh

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۹/۵
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۴۸۶؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۷۱ق؛ ۱ص (۴۶)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۳-۳۷۳]

● **رساله عملیات** / فقه / فارسی
r.-ye ‘amalīyāt

حسین، اسحق موسی
hoseyn, eshāq mūsā

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۱۲۴
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۸/۳×۲۸/۷سم [رایانه]

● **رساله عملی مسیحی = کاتشیسم** / ادیان و مذاهب / فارسی
r.-ye ‘amalī-ye masīhī = kātešīsm
در آداب ورود به آیین مسیح است و رفتار کشیشها در این مورد با عنوان‌های: ۱. عشای ربانی؛ ۲. میلاد مسیح؛ ۳. نماز تعمید اطفال.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۰۲
آغاز: ... (چند کلمه ای پاره شده) یعنی شرکت مقدس همه آنانیکه اراده دارند در شرکت مقدس شریک شود باید نامهای خود را اقلا تا روز قبل به کشیش اعلام دارند؛ **انجام:** دین دار سالک باشیم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۸۱گ، ۱۰ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۱۲۹]

↩ رساله عملیه ⪢ اکمال العبادات
↩ رساله عملیه ⪢ الرسالة الحیدریة (ترجمه و منتخب)
↩ رساله عملیه ⪢ الرسالة العملیة
↩ رساله عملیه ⪢ المصباح لطریق الفلاح
↩ رساله عملیه ⪢ الوجیزة فی الصلاة
↩ رساله عملیه ⪢ بدر الدجی فی احوال الشریعة الغرا
↩ رساله عملیه ⪢ تحفة الابرار (مختصر)
↩ رساله عملیه ⪢ جامع عباسی
↩ رساله عملیه ⪢ ذخیرة المعاد
↩ رساله عملیه ⪢ رساله عملیه
↩ رساله عملیه ⪢ سؤال و جواب
↩ رساله عملیه ⪢ سؤال و جواب فقهی
↩ رساله عملیه ⪢ صراط النجاة
↩ رساله عملیه ⪢ صلاة و صوم
↩ رساله عملیه ⪢ مرشد العوام
↩ رساله عملیه ⪢ مرشد النساء
↩ رساله عملیه ⪢ منهاج الاعمال
↩ رساله عملیه ⪢ منهج المسترشدین الی احکام الدین
↩ رساله عملیه ⪢ نجاة العباد (ترجمه و تلخیص)
↩ رساله عملیه ⪢ واجبات نماز
↩ رساله عملیه ⪢ وجیزه
↩ رسالة عملیة ⪢ رسالة وافیة و نبذة کافیة
↩ رسالة عملیه ⪢ ذریعة الوداد فی منتخب نجاة العباد
↩ رساله عملیه ⪢ الفقه الشیعی

● **رساله عملیه = رساله در فقه** / فقه / فارسی
r.-ye ‘amalīyya = r. dar feqh
جرجانی، محمد بن علی، - ۸۳۸ قمری
jorjānī, mohammad ebn-e ‘alī (- 1435)
رساله مختصری در بیان واجبات زکوة و خمس و روزه مشتمل بر ۳۷ فصل است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۱۲۰
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین؛ **انجام:** و مغفرت و الدین این عاصی طلب نماید و جائیکه سهو فقط افتاده باشد درست نماید بمنه
خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: محمد بن سید محمد، تا: ۱۱۵۹ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی و فستقی، جلد: میشن عنابی، ۳۰گ، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۰]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-‘amalīyya
مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، - ۹۹۳ قمری
moqaddas-e ardabīlī, ahmad ebn-e mohammad (- 1585)
در احکام شرعی و فروع دین، بگواهی شیخ بهائی در همین نسخه از مقدس اردبیلی است. رساله‌ای است فتوایی، شامل ابواب طهارت و نماز و روزه و هر بابی شامل عناوین «مقصد» و

فصول است.
آغاز: پس از خطبه: اما بعد این رساله‌ای است مختصر در طهارت و صلوة و صوم و در این یک مقدمه است و سه مقصد و یک خاتمه
[دنا ۸۰۹/۵ (۱۳ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۹۸/۱گ
آغاز: و محل مسح کشیدن خصوصاً در وضوی نماز صبح و بعد از آن؛ **انجام:** و اگر نه در مقابل کتب اصحاب و بیان ایشان با عدم استطاعت چه توان نوشت امید که عذر مقبول افتد. انشاء الله تعالی و الحمدلله رب العالمین صلوات علی محمد و آله الطاهرین.
از مسائل وضو تا آخر را دارد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: احتمالاً ۹۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ(۷۹- ۱۰۴)، ۱۲-۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۰ – ۱۹۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۵۹۷
آغاز: ابن ابی طالب علم امام حق نص من قبل الله ... و سنت است که غاسل بیش از تکفین و بعد از غسل، خود غسل کند یا وضو سازد یا دستها را تا به دوش بشوید؛ **انجام:** و اگر چه آن خط نزد او محفوظ بوده باشد و همچنین است گواهی و چون که قاضی.
از احکام میت تا آداب قضا است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۹۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۸سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۵۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۴۰
آغاز: و واجب و مرتب ساختیم آنرا به دو مطلب، مطلب اول در اصول ایمان است؛ **انجام:** بنابر قول اقوی و احوط جمع است در آن و در سفر سیم البته عود می‌کند به اتمام و اگر بعد از سی روز (کذا).
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۱۹۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۰۳
آغاز: ظنی که حاصل شود به طریق تقلید یا حدس و تخمین و اصول ایمان پنج چیز است؛ **انجام:** و مقدار یک رکعت از آخر وقت را دریابد با شرایط گویا که تمام وقت را دریافته است.
از مبحث «شناختن حق سبحانه و تعالی» تا «مقصد نهم در بیان اوقات نماز» می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۴۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۱۹۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۴۹
آغاز: در زکاة مال و بدن و خمس و سایر انواع صدقات و در آن یک مقدمه و سه مبحث و یک خاتمه است؛ **انجام:** و اگر مرتد شود معتکف در بین اعتکاف، باطل می‌شود اعتکاف او، واجب است بیرون رود از مسجد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۴۱گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۲۰۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۸۶
آغاز: بسمله، مبحث اول در زکات و در آن چند باب است باب اول در شرایط زکات؛ **انجام:** فلا یستقیم امرهم بل و لا امر غیرهم ممن بلغ الی مرتبة التکلیف و لا مرافعاتهم الی غیر ذالک.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ موقوفه آل عصفور در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن عنابی، ۵۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۳سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۵۶]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۵۱
آغاز: یا خوک یا گربه یا گوسفند یا آهو یا خرگوش یا روباه یا هر حیوانی؛ **انجام:** بیرون از مکه یک درهم که نیم مثقالی صیرفی و چهل و یک مثقال نقره است تصدق کند.
از احکام «آب چاه» تا پایان «حج»؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حاج رحیم متخلص به وفائی، تا: چهارشنبه ذیقعده ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: حاج شیخ غلامعلی فائقی، آذر ۱۳۲۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۹۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۲۰۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۸۹۰
آغاز: بسمله، اول در کیفیت وضو است و در آن چند مطلب است؛ **انجام:** نداند که آن فعل مفسد روزه هست یا نه و ممکن نباشد او را تحصیل علم و مرتکب آن فعل شود. احوط قضاء و کفاره است.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ واقف: خانم سریه افتخاری، شهریور ۱۳۴۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۸۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰ – ۱۹۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس جایز است افطار پیش از ظهر و بعد از ظهر
خط: نسخ، کا: محمد صالح، تا: ۱۲۶۷ق، جا: نجف اشرف؛ تصحیح، مقابله شده، محشی فتوایی به امضای «ض»، ظاهراً شیخ انصاری باشد و هم به امضای «ق»؛ واقف: نظر علی اسدی، مهر ۱۳۲۷؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۵۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ – ۵۲۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۷۵۶
آغاز: و آب جاری چون نجس شود به مجرد اتصال به جزء طاهر از آن آب که نزد منبع است پاک می‌شود؛ **انجام:** و هرگاه پیش از وقت بیرون رفتن بالغ شود همان نماز کفایت کند.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید علی اصغر اصغر زاده، ظاهراً ۱۳۳۸؛ کاغذ: شکری فرنگی، ۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۵۷]

● **رساله عملیه = معرفت احکام شرعیه** / فقه / فارسی
r.-ye ʻamalīyya = maʻrefat-e ahkām-e šarʻīyya
محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن، ۱۰۱۷ - ۱۰۹۰ قمری
mohaqqeq-e sabzevārī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mo'men (1609 - 1679)

اهداء به: شاه عباس ثانی
رساله‌ای متوسط به صورت فتوایی که برای مقلدین فارسی زبان نگاشته شده است در ابتدا همانند شیوه قدماء اصول دین و اعتقادات نیز آمده است.
آغاز: بسمله حمدله اما بعد درین اوان سعادت نشان که از میامن اشراقات انوار اقبال ... شاه عباس الثانی الحسینی الموسوی الصفوی ... فقیر محمد باقر السبزواری رسید که کتابی در معرفت احکام شرعیه ضروریه بعبارت فارسی بنویسد ...
انجام: و خلاف است در آنکه کفاره واجب می‌شود در اعتکاف بسبب موجب کفاره مخیرات چون کفاره رمضان یا نه و اشهر اقرب اول است.
[الذریعة ۲۱۳/۱۱؛ امل الآمل چاپ بغداد ۲۵۰/۲؛ دنا ۸۰۹/۵ (۷ نسخه)]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۹۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد جعفر»؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۷گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۸۸۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۵
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی زین قلوب خواص؛ **انجام:** برابر
ج۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ ذیحجه ۱۰۸۷ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول؛ واقف: سید محمد شوشتری؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۰ - ۱۹۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲ معزی
آغاز: السلطان بن السلطان بن السلطان مورد عنایات ربانی مظهر فتوحات و فیوضات سبحانی شاه عباس الثانی الحسینی الموسوی الصفوی ... مقدمه: چون مکلف در وقتی که در نماز یا در عبادتی دیگر از عبادات شرعیه شروع می‌نماید. پس باید که خدای عزوجل را بشناسد؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۱۴۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ با علامت مقابله با این عبارت: «قوبل من اوله الی آخره»، رکابه‌دار، مصحح، محشی؛ تملک: محمدطاهر که ظاهراً شیخ محمد طاهر معزی دزفولی باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۳۹ - ۲۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق شکسته،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۰ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۲۷۴]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۲۳۶
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد برهر مکلفی لازم است معرفت اصول دین و فروع آن و این رساله ایست در عقاید موجزه آنها بدانکه چیزیکه بذهن یعنی بتصور و اندیشه درآید قطع نظر از امور خارجه؛ **انجام:** بیان دو قاموس است لقاه الشئی القاه الیه و جایز است قدم گذاشتن بقبر مؤمن و منافق و مکروه است ضحک میانه قبور و بر جنازه و تطلع دور و مستحب است رفق بمیت و توسط درمشی بجنازه
تا اواخر احکام دفن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط و انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۹۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۹۹۷]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۲۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی با امضاء «ع ل» و «س»؛ مهر: «عبده الراجی نجفعلی»؛ کاغذ: اصفهانی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۳گ، ۲۰ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۸۶۲]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۳۹
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye ʻamalīyya
بافقی، علی بن محمود، ق۱۱ قمری
bāfqī, ʻalī ebn-e mahmūd (- 17c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۲۳۶
آغاز: بسمله. اما بعد حمد الله الذی جعلت الحمد ثمنا؛ **انجام:** قال سمعت ابا عبدالله یقول فی بعلی.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: مشمع [الفبائی: - ۲۷۹]

● **رساله عملیه = کتاب العبادات** / فقه / فارسی
r.-ye-ʻamalīyya = k.-ol-ʻebādāt
بحواری، محمد بن محمود، ق۱۱ قمری
bahvārī, mohammad ebn-e mahmūd (- 17c)

رساله عملی فتوایی است درباره احکام طهارت و صلات. مؤلف عبادات را به هفت قسم: نماز، روزه، اعتکاف، زکات، خمس، جهاد و حج تقسیم نموده ولی به جز طهارت و صلات را ننوشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۶۴۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله‌ای است که تصنیف کرده است؛ **انجام:** اگر آن جا یاد کرده آید کتاب دراز گردد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۳۸ق، واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۲۹گ، ۱۳و۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۵۹]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-'amalīyya

عاملی، مصلح الدین محمد

'āmelī, mosleh-od-dīn mohammad

مسائل وضو، غسل، تیمم، نماز، زکات، حج و غیره را فتوی‌گونه با عنوان‌های «فصل، فصل» بیان کرده، گاهی گفته‌های بزرگان را می‌آورد. هر جا مناسب باشد دعاها را بیان می‌کند.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۴۴

آغاز: گوشت آن مکروه است، خواه کراهیت شدید باشد مثل استر و خواه کراهیت قلیل مثل اسب؛ **انجام:** اما میانه مجتهدین خلافست، بعضی برآنند که در این وقت کل مبلغ که وجه اجاره است به ورثه او دهند.

خط: نستعلیق خوش، کا: میرعزت الله بن میر حبیب الله، تا: ۱۱ ذیحجه ۱۱۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ مهر: «عبده الراجی محمد صادق» (بیضی)؛ جلد: تیماج حنایی، ۱۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱ – ۱۶۶]

● **رساله عملیه** / فقه / عربی

r.-ye-'amalīyya

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ – ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

رساله عملیه است که از اول طهارت تا مبحث نصاب از کتاب الزکوه را شامل است. مؤلف: در نسخه نامبرده نشده ولی مسلماً و به طوری که از مطالب آن نیز استفاده می‌شود آقا باقر بهبهانی است.

چاپ: رساله عملیه متاجر: ایران، سنگی، ۱۳۱۱، خشتی، ۱۴۶ص (صص ۲–۱۴۷)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۰۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین صلوة دائمة الی یوم الدین و ایاه نستعین؛ **انجام:** بل کل اربعین درهما نصاب و ان بلغ الاف الوف الی ما لایحصی.

کا: عبدالعظیم بن مشهدی رحیم ساوجی، تا: ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۳۰سم [ف: ۴ – ۷۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-'amalīyya

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ – ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۵۸

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد حسین یزدی، تا: ۱۱۹۲ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۵گ، ۱۵سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳ – ۹۳۸]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸/۱

تجارات و عبادات تا مناسک حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷۸گ (۱پ–۱۷۸پ)، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: – ۲۲۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-'amalīyya

حسینی اصفهانی، محمد مهدی بن هدایت الله، ۱۱۵۲ – ۱۲۱۸ قمری

hoseynī esfahānī, mohammad mahdī ebn-e hedāyat-ol-lāh (1740 - 1804)

رساله‌ای است حاوی فروع مسائل صلواة.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۶۸۸

آغاز: بسمله بعد چنین گوید تراب اقدام متشرعین شرح مصطفوی

خط: نسخ، کا: عبدالجلیل، تا: ۱۲۱۸ق؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۶۳]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye 'amalīyya

طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱–۱۲۳۱ قمری

tabātabā'ī karbalā'ī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (1748 - 1816)

رساله فتوایی نسبتاً مفصلی است از کتاب طهارت تا خمس، در هر یک از کتاب‌ها چند باب و با عناوین «مسألة، مسألة» می‌باشد.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۹۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله‌ای است در احکام

شرعیه که جمع آوری شده از اول کتاب طهارت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ با چند یادداشت بعضی به تاریخ ۱۲۴۱؛ مهر: «عبده محمد حسین الحسینی» (مربع)، «ناصر بن احمد المیبدی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۵۱]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye ʻamalīyya

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱ - ۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739 - 1816)

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۲۰

از آغاز مقدمات نماز تا مستحبات زیارت اهل قبور؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: مقوا، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۲]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye ʻamalīyya

طباطبائی، محمد بن علی، ۱۱۸۰؟ - ۱۲۴۲ قمری

tabātabā'ī, mohammad ebn-e ʻalī (1767 - 1827)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۰ق

آن را ملا حسین واعظ شوشتری به دستور سید گرد آورده و در آن فتاوی جدید او را پس از تألیف اصلاح العمل و اکمال الاصلاح گذرانده است؛ در طهارت و صلوة و زکوة و خمس و صوم.

[دنا ۸۱۰/۵؛ اعلام الشیعه - قرن ۱۳:۳۸۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱/۵

گزیده‌ای از آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۶۱ص (۲۰۸-۲۶۸)، ۱۳ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۲ - ۸۵]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۷۳ - د

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله از جناب مجتهد الزمانی مولانا آقا سید محمد بن المغفور آقا سید علی ره بر ظهر رساله‌ای که از آن این نسخه نوشته مکتوب است که تغییرات و زیادات که در اکمال الاصلاح شده متمم رسایل سابقه و امینی از جانب داعی آن را تصحیح نموده پس عامل باین از طرف داعی ماذون میباشد و جناب سید سلمه الله پای آن ممهور و مزین فرموده و دیباچه در اول رساله بود بجهت اختصار اول مطلب شروع شد. و الله الموفق و المعین. و آن مشتمل است بر چند باب باب اول در وضو و احکام آنست و در آن چند مسئله است؛ **انجام:** و اگر دوایی بخرد که بجهت آن خواب رود ضرر ندارد. تم بالخیر و العافیة فی یوم الاحد عشر شهر ذی القعدة الحرام من شهور سنة احدو اربعین و ماتی سنة بعد الف ... بالعجلة ۱۲۴۱.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ در آغاز (گ ۸ر-۱۵ر) مبحث نماز جمعه است از مرشد العوام میرزای قمی (ره) و اذکار نمازست از همانجا (۱۵پ) و مبحث اجتهاد و تقلید بفارسی از روی «فتوای صاحبی ام جناب آقا سید محمد دام ظله» (۱۶ر-۲۱پ) سپس «فضائل علی» به نظم فارسی (۲۱پ-۲۱پ) و پراکنده‌های دیگر؛ کاغذ: فرنگی کبود و سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۲۳گ (۲۴ر-۱۴۶ر)، ۱۹سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: - ۱۲۳]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۴۴/۲

آغاز: بسمله. حمدله. عاقبة صلاة. اما بعد چنین گوید ذره بیمقدار خاکسار ... که این سئوال و جوابی است از رأی عالیجناب ... آقا سید محمد طباطبایی دام ظله العالی ... «سئوال» چه می‌فرمایند درباره شخصی که به مسایل شک و سهو عالم نباشد

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ افتادگی: انجام؛ سپس «عقاید» است، بی دیباچه؛ اهدایی: دکتر مهدی رشن ضمیر؛ ۴۰گ (۵۳ر-۹۲ر) [ف: ۳ - ۱۵۵]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۸۲/۲

آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، این چند مسئله ای است از فتوای آقای سید محمد سلمه الله تعالی، در این رساله عجالة التحریر شد؛ **انجام:** و در صورت مفروضه قضاء صلوات لازم است ... و الله سبحانه هو العالم. تمام شد در یوم سه‌شنبه.

خط: تحریری، کا: نوروز علی بن غلامعلی، تا: ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۵۷گ (۷۹پ-۱۳۵پ) [ف: ۲ - ۱۲۲]

۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۰۳/۶

از طهارت تا صیام، ناتمام مانده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ و ۱۲۴۳ [ف: - ۱۲۲]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵؟ - ۱۲۴۵ ؟ قمری

narāqī, ahmad ebn-e mohammad mahdī (1772 - 1830)

رساله فتوایی مختصری است در احکام طهارت و صلاة و روزه و زکاة و در آغاز آن مختصری در اصول دین، که به جهت عمل مقلدین در پنج مقصد نگاشته شده و تفصیل احکام را به کتاب خود «وسیلة النجاة» حوالت می‌دهد.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱/۵۰۶۱-۲۵/۱۵۱

آغاز: حقیقت روزه ووقت روزه و آداب آن و در وی شش فصل است ... دربیان فضیلت روزه وثواب آن بدان ای طالب سعادت جاودانی که شک وشبهه نیست؛ **انجام:** اینقدر خمس می‌توان که

بولایت خود برسد زیادتر دادن جایز نیست ... وختم رساله بدینجا شد

احکام روزه و زکات؛ خط: تحریری، کا: محمدرضا بن نادعلی سلیمانی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۱۸/۱

خط: نستعلیق، کا: حاجیه فاطمه مشهور به حاجیه سید خانم فرزند سید جواد نوربخشی حسینی حسنی بروجردی، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۶گ (۲پ-۹۷پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۸ - ۱۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۴۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این مختصری است بر قدر واجب از مسائل طهارت و صلاة و روزه و زکاة فطره؛ **انجام:** و سائر مسائل زکاة فطره و خمس و حج در وسیلة النجاة مذکور است

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ ابو القاسم بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۴۸]

● **الرسالة العملیة** / فقه / عربی

ar-r.-ul ʻamalīyya

آل کاشف الغطاء، علی بن جعفر، - ۱۲۵۳ قمری

āl-e kāšef-ol-qetā', ʻalī ebn-e jaʻfar (- 1838)

مؤلف گوید که چون سید محمد قاضی تبریزی از جناب شیخ علی تقاضا نمود که واجبات اصول دین را برای استفاده عموم مکلفین که اعتقاد به آن لازم است بیان کند و او نیز از مؤلف که شاگرد وی بوده درخواست نموده و مؤلف این رساله را در سه «مطلب» نگاشته است با این عناوین: مطلب ۱. اصول ایمان شامل پنج فصل؛ مطلب ۲. بعضی احکام تقلید در هفت فصل؛ مطلب ۳. نماز درچند فصل.

[دنا ۸۱۰/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۹۶/۹ «ذخیره»]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۸۳

خط:نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۲ ذیقعده ۱۲۴۴ق؛ در هامش هفت برگ پرسش و پاسخ فارسی است؛کاغذ:فرنگی سفید،جلد: تیماج مشکی، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۵ - ۲۱]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۹۸۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اسس قواعد الاحکام و رفع دعائم الاسلام؛ **انجام:** بعد کل فریضة بقوله سبحان الله ... او بعده.

خط: نسخ، کا: محمد رضا پسر اکبر گلپایگانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۸۳گ، ۱۵ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۲۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۴۸/۱

آغاز: منها ثلاثة متی جحدا واحداً منها أو شک فیه فقد کفر فی غیر محل النظر، الأول معرفة الله؛ **انجام:** و الحمدلله علی التمام و الاکمال و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ (۱ر-۵۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۰۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye ʻamalīyya

حائری اصفهانی، محمد حسین بن عبد الرحیم، - ۱۲۵۴ قمری

hā'erī esfahānī, mohammad hoseyn ebn-e ʻabd-or-rahīm (- 1838)

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۷۱۷

آغاز: بسمله، حمدله و سلام علی عباده الذین اصطفاهم علی العالمین ... اما بعد چنین گوید محتاج رحمت رب کریم محمد حسین بن محمد رحیم که این رساله ایست بر سبیل اختصار در مسائل طهارت و صلات حسب الخواهش جمعی از برادران ایمانی به تحریر آن پرداخت و در آن دو باب است. آغاز صلات: بسمله، در بیان کتاب صلات است و صلات عبادتی است مستقله مشروط با امکان به استقبال قبله. آغاز صوم: بسمله، حمدله اما بعد ... این رساله مختصری است در بیان مباحث صوم ... و در آن چند فصل است؛ **انجام:** انجام صلات: در اثنای قرائت در تکبیرة الاحرام شک نماید التفات نمی‌کند بآن شک. انجام صوم: در حکم مذکور میان زوجه دائم و منقطعه فرقی نیست والسلام.

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن عبدالعلی یزدی، تا: ۱۲۵۳ق؛ محشی از آقا صدرالدین به قلم خودش که در آغاز صفحه اول مرقوم فرموده: «بسمله، عمل به رساله شریفه مرحوم خلد مقام علم العلام صاحب فصول طاب ثراه با حواشی که این احقر ملحق نموده جائز و موجب اجر و ثواب ...»؛ مهر: «عبدالحسین بن محمد حسین» (بیضی)؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۰۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۳۶]

● **رساله عملیه = سؤال و جواب** / فقه / عربی و فارسی

r.-ye ʻamalīyya = so'āl va javāb

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

مجموعه سؤالات فقهی که از حجة الاسلام شفتی شده و متفرق بوده به دستور وی، توسط محمد ابراهیم بن ابوالحسن موسوی به همراهی شاگردان شفتی جمع‌آوری و مرتب گشته در یک مقدمه که سؤالات مربوط به اصول است و کتاب‌های فقهی از

صلاة تا حدود و متفرقات را دارد. او چندین کتاب فارسی و عربی در رجال و اصول و فقه دارد و در برابر پرسش‌ها که از او کرده‌اند، پاسخ‌ها داده و آن دو جلد می‌شود. جلد یکم آن از طهارة تا ودیعه دو بار به چاپ رسیده یکی سربی به سال ۱۲۴۷ به نام سئوال و جواب در ۳+۱۶۲ برگ دیگری سنگی در تهران به سال ۱۲۵۴ که افزوده هم دارد. جلد دوم از عاریه است تا حدود و خاتمه‌ای در متفرقات. نسخه‌ها با هم جدایی دارد.

[الذریعة ۵۹/۵؛ مشار فارسی ۱۴۹۶/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۰۰/۵؛ دنا ۸۱۰/۵]

۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۷۸/۲

آغاز: بسمله. کتاب الصوم من جواب السؤال المجتهد آقا سید محمدباقر سلمه الله تعالی سؤال زن در ایام صوم میتواند در آب فرو رود بدون آنکه سر داخل آب کند جواب داخل شدن زن در ایام صوم؛ **انجام:** و مؤونه تزویج و حج واجب در عام استطاعت کل آنها از جمله مؤونه محسوب میشود پس اخراج خمس ... شرعا و زکاة هم بذمه آنها قرار ...

کتاب صوم و طهارت و صلاة که کتاب صوم مقدم بر طهارت تحریر شده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۳۹گ (۵۳پ-۹۱پ)، ۱۶سطر [ف: - ۱۹۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۰۳۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸۰گ (۱ر- ۸۰ر) [مختصر ف: ۴۳۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۶۱/۱

خط: نسخ، کا: حسن بن علی محمد رفیع، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۷۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۳۹/۲

بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۴گ (۱۲۱-۱۷۴)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۶۱۸]

۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۳۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۱ق؛ ۱۸۶گ (۱پ-۱۸۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۲۰]

۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۷۹/۱-۵۹۵۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی کبود، ۱۳ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: - ۲۱۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۴۸

آغاز: بسمله، و الصلاة ... تفکر ایها العبد المخلوق فی خلقک و بعثک؛ **انجام:** ذکرناها فی شرح الشرایع و لم یسع الوقت ... واخراً.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق، واقف: رمضان مقدسی نوروزی، آذر ۱۳۶۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۰ - ۳۵۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۴۸

آغاز: بسمله، و الصلاة و السلام علی أشرف خلقه و آله الطاهرین تفکر ایها العبد المخلوق فی خلقک و بعثک و فی فنائک و نشرک؛ **انجام:** فجواز الافطار مع عدم التضیق حتی بعد الزوال قوی و ان کان الأحوط ترکه و ههنا احکام آخر ذکرناها فی شرح الشرایع و لم یسع الوقت لأزید من ذلک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۰ رمضان ۱۲۷۳ق؛ پس از آن هشت مسأله از مسایل مربوط به صوم طبق فتوای نامبرده در دو صفحه آمده، محشی به لفظ «منه دام ظله العالی» [با این جملات دعایی، مؤلف بودن نامبرده مشکوک به نظر می‌رسد. و اگر منظور از بیدآبادی محمد بن ملا رفیع گیلانی معروف به بیدآبادی اصفهانی درگذشته به سال ۱۱۹۸ باشد امر مشکل‌تر خواهد شد وانگهی ارباب رجال تألیفی برای وی ضبط نکرده‌اند.]؛ واقف: رمضانعلی مقدس نوروزی، آذر ۱۳۶۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف:۲۱/۱-۶۵۳]

۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۹۱

آغاز: بسمله والصلوة والسلام علی اشرف خلقه و آله الطاهرین تفکر ایها العبد المخلوق فی خلقک؛ **انجام:** حتی بعد الزوال قوی و ان کان الاحوط ترکه و ههنا احکام آخر ذکرناها فی شرح الشرایع و لم یسع الوقت لازید من ذلک فرغ منه ظهر یوم الثلثا العاشر من شهر رمضان ۱۲۷۳ اللهم اجعله خالصا لوجهک الکریم والصلوة علی محمد و آله اولا و آخرا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ محرم ۱۲۷۶ق؛ محشی با امضاء «منه مدظله العالی»؛ مهر: «محمدحسن الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۱/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۰۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۴۷/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... تفکر أیها العبد المخلوق فی خلقک و بعثک و فی فنائک و نشرک و لا تجعل همک الدنیا؛ **انجام:** و لم یسع الوقت لازید من ذلک

در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن ملا محمد طاهر جوشقائی میمه‌ای، تا: دوشنبه ۷ شوال ۱۲۷۸ق، جا: اصفهان مدرسه جده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۷گ (۴۲پ-۱۶۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸ - ۲۶۳]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۰۸گ

آغاز: بسمله، والصلاة و السلام علی اشرف خلقه و آله الطاهرین تفکر ایها العبد المخلوق فی خلقک و بعثک؛ **انجام:** فجواز الافطار مع عدم التضیق حتی بعد الزوال ... فی ۱۱ شهر رجب المرجب ۱۲۷۵هـق (پس از آن هشت مسأله از مسائل مربوط به صوم برابر فتوای ایشان در دو صفحه آمده.)

خط: نسخ خوش، کا: سید محمد حسینی اصفهانی، بی‌تا؛ از روی نسخه اصلی که بین سالهای ۱۲۶۸-۱۲۶۲ق تحریر یافته بود با تحریر ۱۱ رجب ۱۲۷۵ق؛ مصحح، دارای بلاغ؛ واقف: سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۴۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۹۷]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۴۲۳/۴

آغاز: بسمله. سوال زن د رایام صوم میتواند در آب فرو رود مو بدون آنکه سرا را داخل آب کند؛ **انجام:** عدم طلاق علاقه زوجیت بر فراز است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۱۳. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۶۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ ۳۳۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۲ - ۳۷۹]

● رساله عملیه / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

علی اکبر بن ابراهیم

‘alī akbar ebn-e ebrāhīm

رساله مفصلی است در اعمال و واجباتی که انجام آنها بر مکلفین لازم است و با انجام آن امید رستگاری حاصل می‌شود. مؤلف این رساله را در یک «مقدمه» و سه «مقصد» تنظیم نموده با این عنوان‌ها: مقدمه شامل چند مطلب مقصد اول در طهارت شامل ۵ باب.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۶۸-۲۲/۱۸۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین اما بعد چون در این اوان سعادت نشان که اکثر خلایق به طاعات و عبادات و اقامت صلوات و جماعات اشتغال دارند؛ **انجام:** وروایتی وارد شده است درجواز به جهت نقل میت به سوی یکی از مشاهدمقدسه ... پس احوط ترک عمل به آن است مگر در صورتی که موجب هتک حرمت آن مثل آنکه رمیم شده باشد تمت.

مقصد اول در طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۰۲]

● رساله عملیه / فقه / ترکی

r.-ye-‘amalīyya

لاهوری، عبدالسلام بن محمد عزیز

lāhūrī, ‘abd-os-salām ebn-e mohammad ‘azīz

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۶۰

به ترکی به روش پیروان سنت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ [نشریه: ۷ - ۱۷۰]

● رساله عملیه / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر، ۱۲۱۴ - ۱۲۶۲ ؟ قمری

qazvīnī, ebrāhīm ebn-e mohammad bāqer (1800 - 1846)

رساله‌ای است فتوایی به زبان فارسی شامل مباحث طهارت و صلوة و صوم.

آغاز: بسمله الحمدلله ... بعد چنین گوید خادم شریعت نبوی و چاکر مذهب علوی ابراهیم بن تاجر موسوی که بسبب اجابت التماس بعضی از اخوان

انجام: و کفاره هم واجبست بشرط علم بحرمت افطار و هر گاه معلوم شود که افطار در شب بوده بغیر معصیت چیزی نیست

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۲۶/۷-۷/۱۲۶

آغاز و انجام: برابر

از طهارت تا صوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۹ رمضان ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۱۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۵ - ۳۷۹]

۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۴۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: شهید؛ ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: - ۳۴۸]

● الرسالة العملیة / فقه / عربی

ar-r.-ul ‘amalīyya

قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر، ۱۲۱۴ - ۱۲۶۲ ؟ قمری

qazvīnī, ebrāhīm ebn-e mohammad bāqer (1800 - 1846)

رساله‌ای است به عربی و فتوایی و بی استدلال در طهارت و صلاة و الصوم و الزکاة از سید ابراهیم پسر محمد باقر قزوینی نگارنده ضوابط الاصول و نتائج الافکار و دلائل الاحکام فی شرح شرائع الاسلام.

آغاز: بسمله و به نستعین قال سیدنا و مولانا الامام العلامة حجة الاسلام ... السید ابراهیم القزوینی ... الحمدلله رب العالمین و الصلوة والسلام علی اشرف خلقه محمد و آله الطاهرین کتاب الطهارة و فیه فصول فصل یجب الوضوء للصلوة الواجبة اصلا او عرضا عدا صلوة المیت.

انجام: المطلب الخامس مستحق الفطرة هو مستحق زکوة المالیة.

[الذریعة ۲۱۲/۱۱؛ دنا ۸۱۱/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد صالح حائری، بی‌تا؛ دومین نسخه‌ای است که کاتب نوشته و عبدالسمیع بن محمد علی رازی

آن را با نسخه خط مصنف مقابله نمود و در روز ۲۳ رمضان ۱۲۴۵ از آن بیاسود؛ تملک: سید محمد باقر با مهر محمد باقر حسینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۶۳گ، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ - ۱۸۸۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۱۶۲

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ:فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۳گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵ - ۳۷۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۵۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۸سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۰]

۴. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ توسط حسن بن محمد ابراهیم تصحیح و مقابله شده؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۹۰]

۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۵۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد بن حاجی محمد علی بافقی، تا: عصر مؤلف؛ مصحح، با علامت بلاغ، با نوشته‌ای در آخر نسخه از محمد تقی حسینی موسوی مبنی بر مقابله نسخه از روی نسخه اصل به خط مؤلف در زمان حیات مؤلف و همچنین تغییراتی که مؤلف در مراجعه به کتاب اعمال کرده‌اند را لیست نموده است، در اول نسخه نوشته‌ای از مؤلف در تایید صحت نسخه با مهر وی؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۷۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف مخ: ۱ - ۲۳۱]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

کرباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن، ۱۱۸۰؟ - ۱۲۶۲ ؟ قمری

karbāsī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad hasan (1767 - 1846)

گزیده‌ای است از نخبه محمد ابراهیم کلباسی اصفهانی. در آن آمده که «این رساله مختصر و منتخب از نخبه کلباسی است که عده‌ای بر آن حاشیه نوشته‌اند».

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۴۸/۳

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۰۰-۱۰۵)، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۱۵۸۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۴

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین شیرازی، تا: ۱۳۷۴ق، برای میرزا آقا خان نوری؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: ساغری، ۳۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۹سم [ف: ۳ - ۴۰۷]

● **رساله عملیه = احکام نماز و روزه و ... = دستورالعمل** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya = ahkām-e namāz va rūza va ... = dastūr-ol-‘amal

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

در احکام فتوایی طهارت و نماز و روزه و حج و زکات و خمس با مقدمه مختصری در اصول دین به جهت عمل مقلدین دارای چند «حدیقه» و هر کدام دارای چند «باب» ساخته شده.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این رساله‌ای است در بیان واجبات نماز از مقدمات و مقارنات و احکام خلل واقع در نماز

[دنا ۸۱۱/۵]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر در یک روز سبب کفاره متعدد واقع کفاره متعدد بدهد و الله العالم باحکامه.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴۸گ، ۹ سطر (۱۳×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲ - ۳۶۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۶۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ناتمام: زیاد کردن رکنی از رکنهای نماز را بخواهش خود یا بفراموشی و مانند اینها

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۵پ-۱۲ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸ - ۲۹۴]

۳. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۱۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** گویند و آن پارچه گوشتی است آویخته میان حلق و دهان ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ از موقوفات «شیخ الاسلام دامغانی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف مخ: - ۸۶]

۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه:۲۸۱

خط: نسخ، کا: عباس بن علی اکبر مجد دامغانی، تا: شنبه ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۴۳ق، جا: دامغان مدرسه فتحعلی بیگ؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۱گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف مخ: - ۸۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس ظاهر بعضی ازاخبار این است که جائز است که آن را در مصلحتهای دین صرف نمایند و الله العالم

بالاحکام و له الحمد علی الدوام ...
خط: نسخ زیبا، کا: عبدالحمید، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۲ق، جا: ساری؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: شرقی، ۵۰گ (۳۲پ-۸۱پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۱۰۳]

۶. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۵۲/۵**
خط: نسخ، کا: اسدالله موسوی، تا: ۹ ذیحجه ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ (۴۴پ-۶۵ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۴۱]

۷. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۴۸/۱-۳۹/۱۲۸**
آغاز: تمام داده باشند چنانکه به سبب وضو نیز نمی‌شود چنانکه گذشت ... فصل ششم دربیان حکم غسل میت بدانکه مردن انسان باعث غسل دادن می‌شود وتفصیل آن خواهد آمد ... باب پنجم دربیان واجبات وضو است؛ **انجام:** پس ظاهر بعضی از اخبار این است که جایز است آن را درمصلحتات دینی صرف نمایند والله العالم بأحکامه والصلوة والسلام علی محمد وآل محمد تمام شد رساله جامی ملا جعفر استر آبادی
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد ابراهیم ملقب به منصور سمنانی، تا: ۱۲۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۳۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۹۹]

۸. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۳/۴**
آغاز: بسمله، الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی رسوله اما بعد پس میگوید خادم بساتین مذاهب جعفری از مذاهب شرع محمدی محمد جعفر استرآبادی که این رساله ایست.؛ **انجام:** روزه بگیرد و الله العالم بالاحکام.
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالعظیم انجدانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سیاه، ۴۵ص، ۱۳ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۲۱۱]

۹. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۷۱/۲**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، ۱۳ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۵۰۲]

۱۰. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۴۵/۴**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و احوط اینست که بدون عذر بعد از یک ماه یکروز نیز افطار نکند بلکه مجموع دو ماه متوالی روزه بگیرد
خط: نستعلیق، کا: غلامحسین بن علی اصغر خان، تا: رمضان ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۳۹پ-۶۲ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۳۰۶]

۱۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۶۱**
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پاره‌ای از برگ‌ها به خط مؤلف یا تصحیح و اضافه کرده؛ جلد: مقوایی، ۲۲گ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۸ - ۲۸۲]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

نوری، محمد تقی بن علی محمد، ۱۲۰۱ - ۱۲۶۳ قمری
nūrī, mohammad taqī ebn-e ‘alī mohammad (1787 - 1847)

قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۴۴۴/۳
طهارت و صلاة؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ قطع: خشتی [ف: - ۱۰۸]

● **رساله عملیه = مسلک النجاة = کتاب الصلاة و الصوم** / فقه / فارسی

r.-ye ‘amalīyya = maslak-on najāt = k.-os salāt va-s sawm

برغانی، محمد تقی بن محمد، ۱۱۸۴ - ۱۲۶۴ قمری
baraqānī, mohammad taqī ebn-e mohammad (1771 - 1848)

تاریخ تألیف: ۲۵ شعبان ۱۲۲۶ق (کتاب الصلاة)
فقه فتوایی است شامل کتاب الصلاة و کتاب الصوم که برای هر کدام خطبه ای قرار داده و هر یک شامل فصول و فوائد است.
آغاز: حمدله. و الصلوة ... اما بعد بر ناهجین منهج رشاد و سالکین مسلک سداد مخفی و مستور نماناد که صلاة افضل اعمال فرعیه است

۱. **تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۴۰۵**
آغاز: برابر؛ **انجام:** کراهت سفر کردن منتفی می‌شود و کراهتی نیست هر چند سفر بغیر ضرورت باشد و الحمد لله رب العالمین ...
خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن زین العابدین اشتهاردی، تا: شنبه ۱۱ رمضان ۱۲۲۸ق؛ مصحح؛ تملک: کاتب در مدرسه حسین خان قزوین به تاریخ ۱۲۳۳ق؛ واقف: علی حمیدی، ۱۳۳۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۷۱]

۲. **قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۰۲**
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: سید علی بن میر حیدر برغانی، بی‌تا، جا: اشتهارد؛ با وقف‌نامه به خط ملا محمد ابراهیم قشلاقی که در آن نام کتاب منهج الراشدین دانسته شده (با اینکه در برگ ۴ خود کتاب مسلک النجاة خوانده شده است)؛ ۲۹۰گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۲ - ۹۹]

۳. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶/۴-۷/۶**
آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل هفتم هرگاه کسی بعد از اتمام اذان وقبل اقامه بخواند جایز است ... اقوی جواز بناء است بر آن گذشته ولازم نیست.
کتاب صلاة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، مشکی، ۸گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴-۲۰۲۰]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

مجتهد تبریزی، احمد بن لطفعلی، - ۱۲۶۵ قمری

mojtahed-e tabrīzī, ahmad ebn-e lotf-‘alī (- 1849)

رساله عملیه در بیان مسائل ضروری طهارت و صلاة در یک مقدمه و چند باب.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست در بیان مسائل ضروریه طهارت و صلاة

چاپ: دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۵۸ق، وزیری کوچک

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۹۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** پنجم سفر کردن برای زیارت قبر مبارک حضرت سیدالشهداء ابی عبدالله الحسین صلوات الله و سلامه علیه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۲ رجب ۱۲۵۳ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده الاقل محمد کریم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸ - ۱۱۳]

۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یوم لا یشفع احد احدا الا باذنک یا رب العالمین

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد خیابانی، تا: ۱۰ شعبان ۱۳۳۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۸۹]

● **رساله عملیه** / فقه / عربی

r.-ye-‘amalīyya

صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر، ۱۲۰۰؟ - ۱۲۶۶ قمری

sāheb javāher, mohammad hasan ebn-e bāqer (1786 - 1850)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۹۸

بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی عربی قدیمی از صاحب جواهر، با حواشی خطی مرحوم آیت الله شیخ محمد حسن بن عبدالله مامقانی آمده که عمل به این رساله را جایز دانسته‌اند، همچنین دستخط مرحوم حاج میرزا محمد حسن حسینی «میرزای شیرازی» آمده و ایشان نیز عمل به این رساله را جایز دانسته‌اند، دارای حواشی دستنویس، مصحح، مقابله شده؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۶۹]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

تبریزی ممقانی، محمد بن حسین، - ۱۲۶۹ قمری

tabrīzī mamaqānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1853)

مؤلف این رساله عملیه بنا بر تصریح در خود کتاب محمد بن حسین تبریزی ممقانی است و در سبب تألیف گوید: «جمعی از برادران ایمانی و اخلاء روحانی از بنده فانی محمد بن الحسین التبریزی الممقانی التماس نمودند که مختصری مشتمل بر کیفیت و آداب عبادات واجبه و مستحبه و محتوی بشرائط و احکام بلغت فارسی به سلک تحریر درآورم». مندرجات این رساله عبارت است از مقدمه‌ای در اصول عقاید و آداب و کیفیت عبادات واجبه و مستحبه و صفاتی که فقیه مقلد شیعه بایستی دارا باشد و احکام طهارت و صلوة و در آن بسیار اشاره و تصریح به نام شیخ احمد مرحوم و سید کاظم رشتی نموده و از آنها مطالبی را نقل کرده و تمام رساله در حدود ۴۰۰۰ بیت است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۴۱

آغاز: بسمله الحمدلله العزیز المنان ... اما بعد بر قلوب صافیه ارباب عقول و اصحاب شعور

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ پشت صفحه نخستین نوشته: «رساله آخوند ممقانی الان زنده است در نجف اغلب تقلید ایشان میکنند»، ولی چنان‌که زیر این سطرها معرفی می‌شود مراد از ممقانی عالم معروف (شیخ محمد حسن بن عبدالله) که در نجف مرجعیت داشته‌اند نیست و نویسنده اشتباه کرده، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، ۱۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۶۸]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

یزدی، محمد علی

yazdī ،mohammad ‘alī

در مقدمه و چند فصل و خاتمه و مسائل طبق فتوای شیخ مرتضی انصاری است.

چاپ: ایران، سنگی، ۱۲۹۱، رقعی، ۱۲۸ص

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۰۲

از اجتهاد و تقلید تا حج؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن میر عبدالرضا، تا: ۱۵ رمضان ۱۲۸۱ق؛ محشی با نشان «میرزا محمد حسن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشکی، ۱۹۲گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: - ۶۵]

● **رساله عملیه = سؤال و جواب** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya = so’āl va javāb

استرآبادی، محمد یوسف، - ۱۲۸۶ قمری

estarābādī, mohammad yūsof (- 1870)

این رساله فتاوی فقهی از شیخ مرتضی انصاری در قالب سؤال و جواب است که استرآبادی آن را ضبط و جمع نموده و در حین تحریر به طریق سؤال و جواب درآورده، کتاب در یک «مقدمه»

و چندین «کتاب» است.
آغاز: بسمله، ... اما بعد چنین گوید ... محمد یوسف استرآبادی ... که علاوه بر اجابت التماس جمع از اخلاء ایمانی و احباء یقینی به جهت انتفاع وبهره مند شدن عامه مومنین و مومنات اثنی عشریه از دور نزدیک مسائل شرعیه متفرقه ...
چاپ: ایران، تهران، ۱۲۷۱ قمری، سنگی، خشتی
[دنا ۸۱۲/۵؛ اعیان الشیعة: ۱۰۰/۱۰، چاپ بیروت]

۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۸۲ر
آغاز: برابر؛ **انجام:** پشت به قبله بر جانب چپ در قبر بخوابانند که روی طفل به طرف قبله واقع شود. چنانچه گذشت و اله العالم.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ ۲۲۲ص، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۱۲۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۵۸/۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: یعقوب بن مشهدی باقر سیاهدهی، تا: ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۱۴۱پ-۱۶۰پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹ - ۱۶۱]

۳. تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۲-۵۵
کا: ملا میر اسد، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج زیتونی مذهب، ۳۷۰گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: - ۶۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۸۸۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا این ناخوشی از او بر طرف شود.
خط: نستعلیق، کا: ملا ابراهیم، تا: ۱۲۹۵ق؛ واقف: شیخ عباس کمالی، بهمن ۱۳۳۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۷۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۵۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بلکه گذشت ثبوت استحباب در نعل عربی، فی مکان المصلی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغت المقابلة علی النسخة الصحیحة بقدر الوسع و الطاقة»، و مقابله تأیید شده با این عبارت: «شهد بعض الثقات مقابلتها لدی الاحقر»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۲۶۲]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۷۱/۴
بی‌کا، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۹گ (۱۱۳-۱۳۱)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۰۱۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۵۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۷۱ق [الفبائی: - ۲۷۹]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۶۷۷/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۰۱۸]

۹. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۳۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اموریکه مشروط به غسل است و غسل از برای آنها لازم می‌شود چندچیز است اجمالاً تمت
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: تیماج زرشکی، ۵۷گ (۹۷پ-۱۵۳پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: - ۱۲۳]

● رساله عملیه / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

تویسرکانی، حسینعلی بن نوروز علی، - ۱۲۸۶ قمری
toyserkānī, hoseyn-ʻalī ebn-e nowrūz ʻalī (- 1870)

رساله مختصری فتوایی است در چند «باب» دارای مقاصد، در احکام طهارت و نماز و زکات و روزه، و در پایان به «کشف الاسرار» خود حوالت می‌دهد. این رساله را برای استفاده مقلدین فارسی زبان خود در مسائل شرعیه نگاشته است.
آغاز: بسمله حمدله و بعد چنین گوید اقل الناس علماً و عملاً و اکثرهم زللاً و خطأً حسینعلی التوی سرکانی که این مختصریست درمهمات احکام و مسائل شرعیه ...
[دنا ۸۱۲/۵]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۲۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۱۷گ، ۱۷ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۸۹۸]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۴۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۱۰۸]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۹۳-۲۵/۱۸۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** چهاردهم ساقط می‌شود کفاره در آنچه ذکر شد از ناسی و جاهل و مجنون مگر در صید کردن که درآن کفاره ثابت است اگر چه درناسی و جاهل بوده باشد. تمت.
خط: نسخ، کا: سید اسماعیل بن سید ابراهیم طباطبایی، تا: سه‌شنبه ۷ جمادی الثانی ۱۲۶۷ق؛ مجدول مذهب محرر؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۴ - ۲۱۰۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۴۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۳۰ صفر ۱۲۷۴ق؛ دیباچه مؤلف در این نسخه نیامده؛ نسخه را محمد رضا حسینی با نسخه معتبری مقابله کرده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۵ - ۹۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۹۴
آغاز: لؤلؤ حمدی که از کثرت افراد در دوری سیمین لیل و طبق زرین نهار نگنجد؛ **انجام:** لازم بر او هر سه چیز بنابر احوط و اقوی و سایر کفارات را بتفصیل در کشف الأسرار ایراد نموده‌ایم.
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن علی بن محمد علی خونساری، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۸۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۱۸ سطر، اندازه:

۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶۵]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۲

آغاز: لؤلؤ حمدی که از کثرت افراد در دوری سیمین لیل و طبق زرین نهار نگنجد و جوهر ثنائی که از بسیاری جوهری اعداد عقلش بمیزان ازمنه و اعصار نسنجد؛ **انجام:** و سایر کفارات را بتفصیل در کشف الأسرار ذکر نموده ایم.

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد بن محمد حسن هرندی، تا: اواخر دهه دوم ۱۲۸۲ق؛ محشی به خط محمد تقی بن محمد باقر (آقا نجفی اصفهانی) با مهر: «عبده محمد تقی بن محمد باقر» (بیضی)، یادداشتی به تاریخ ذیحجه ۱۲۹۱ (گویا از فرزند کاتب) و یادداشت حاج ملا علی مشهور به حاجی آقا (فرزند کاتب) که کتاب را به تاریخ دوم شوال ۱۲۹۳ در اختیار آخوند ملا محمد باقر گذاشته با مهر «المتوکل علی الله عبده محمد علی بن محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج نیلی، ۴۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵ - ۲۱۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴۴۸

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۸. اصفهان؛ کتابخانه‌های اصفهان؛ شماره نسخه:۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سایر کفارات را بتفصیل در «کشف الأسرار» ذکر کرده ایم، و الله الهادی الی الصواب. تم الکتاب فی سنه ۱۲۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان رساله در هامش این شرح دیده می‌شود که به خط مؤلف است: «مقابله شد با نسخه معتبره من البدو الی هنا، انشاءالله خالی از غلط است»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۷۴گ، ابعاد متن: ۶×۱۱، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [فهرست روضاتی: - ۱۹۱]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

رساله کوتاهی است که مؤلف به مریدان شیخ احمد احسایی و سیدکاظم رشتی نوشته و آن را توصیه نموده که اعمال خود را طبق این رساله انجام دهند.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین اما بعد چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم عفی الله عن جرائمهما که این رساله‌ای است از من به سوی یک یک از ...

انجام: وامتنعت بذی القدرة واللاهوت من کل ما اخاف واحذر علی دینی و نفسی و ما خلونی ربی من شر نفسی و شرکم علی و صلی الله علی محمد و آله اجمعین و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷/۱۷۱-۸۵۰۱/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲گ (۱-۱۲)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۰۴]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۵۷/۲

در چهار فصل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ ربیع الاول ۱۲۶۹ق [ف: ۳ - ۵۷]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱/۱۹۱-۲۰۹۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی روضه خوان، تا: ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۰۴]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

کجوری مازندرانی، مهدی، ۱۲۱۶ - ۱۲۹۳ قمری

kajūrī māzandarānī, mahdī (1802 - 1876)

مجموعه احکام و فتوای شرعی که بر مبنای فقه امامیه توسط مؤلف که از تلامذه شیخ مرتضی انصاری (۱۲۸۱ق) بوده برای استفاده عموم نگاشته شده است. در ابتدای رساله اصول عقاید نیز برای آشنایی مقلدین آمده است.

چاپ: مشار فارسی، ج۵، ص۵۴۶۱؛ دارالعلم شیراز، سنگی، ۱۲۸۱ق، رقعی کوچک، ۲۱۱ص

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲عکسی

آغاز: بسمله ... و بعد هر عاقلی در خود نعمتهای زیاد و بحسب مرتبه ادراک و مقام فهم در بدو نظر دریابد از آلات و جوارح و قوای ظاهر و باطنه؛ **انجام:** و یکی دیگر در بقیع و مستحب است نمازگزاردن در مسجد حضرت خصوص ما بین قبر و منبر که روضه ای است از ریاض بهشت رزقنا الله جمیع ذلک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۲۶۷ق؛ در برگ آخر تقریط و اجازه استفاده کتاب به خط مؤلف آمده است: «مسائلی که در این مختصر از اصول و فروع ایراد شده از اقل خدام شریعت مطهره است در صورت مقابله و اطمینان بصحت نسخه انشاء الله تعالی جایز العمل است و هو العالم» با مهر «... محمد مهدی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۴۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: - ۳۳۲]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

اصفهانی، احمد بن محمد علی

esfahānī, ahmad ebn-e mohammad ‘alī

فتاوی حاج میرزا سید حسن شیرازی در سر من رأی (سامرا) را گرد آورده با حواشی شیخ محمد تقی معروف به آقا نجفی در

دو مقصد، مقصد اول در واجبات نماز مقصد دوم در مستحبات نماز و هر یک در چند باب.
آغاز: بسمله حمدله اما بعد چون واجب بود بعد از اصول دین دانستن مسائل نماز بر همه مکلفین ...
انجام: تمام کند نماز را هر چند احتیاط در به جا آوردن نماز قصر است با او.
چاپ: هند، بمبئی، مطبع گلزار حسنی، ۱۳۱۸ قمری، سنگی، وزیری بزرگ، ۲۲۲+۱ص، به درخواست اقا محمد حسین صاحب بن حاجی عباس تاجر لاری (در هامش).

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۹۷
آغاز و انجام: برابر
معلق به حواشی آقا نجفی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۱۹۸۲]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۹۷گ
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، واقف: سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۹۷]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-'amalīyya
اصفهانی، محمد تقی
esfahānī, mohammad taqī
آقا بزرگ آداب الصلاة از آقا نجفی معرفی کرده که به ضمیمه جامع الانوار چاپ شده که احتمالاً همین رساله است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲ معزی
آغاز: بسمله. حمدله و الصلوة والسلام ... اشرف المصطفین محمد واله و عترته ... اما بعد این رساله‌ای است وجیزه ... واجبات نماز و روزه ... و نماز اموات و سنتی بسیار است افضل آنها نوافل یومیه است؛ **انجام:** و در سجده نیز چند امر مستحب است ... ششم آنکه انگشتان خود را رو به قبله گذارد هفتم آنکه سجده بر زمین
واجبات نماز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تاریخ شروع مطالعه روز دوشنبه ... ربیع الاول ۱۲۵۷؛ محشی به امضای «محمدطاهر عفی عنه»؛ مهر: محمدطاهر بن محسن معزی دزفولی (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۴گ، ۱۲ سطر(۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۳۹ - ۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-'amalīyya
اصفهانی، محمد تقی بن محمد رحیم، ق۱۳ قمری
mohammad taqī ebn-e mohammad rahīm (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۸۲۸
آغاز: در همان رختش با خونش دفن می‌کنند؛ **انجام:** بعد سفری پیش آمد و مقدور نشد که باقی رساله تمام بشود ... سنه ۱۲۶۵
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-'amalīyya
بروجردی طهرانی، محمد حسین، ق۱۳ قمری
borūjerdī tehrānī, mohammad hoseyn (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۷۳/۱
آغاز: بسمله، الحمد لرب الارباب و مسبب الاسباب و غافر الذنوب فی یوم الحساب ... چنین گوید احقر ... که چون توفیق اختصار رساله جنت آرامگاه سید علی طاب ثراه؛ **انجام:** واجبات عظیمه و از ارکان ایمان و اسلام است تمت.
خط: نستعلیق مغلوط، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۱۶ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴۵ - ۲۵۵]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-'amalīyya
تبریزی، محمد شفیع بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری
tabrīzī, mohammad šafī' ebn-e mohammad ja'far (- 19c)
مختصری در احکام طهارت و صلات. مؤلف پیش از این رساله استادش سید کاظم رشتی (۱۲۹۵ق) را به عربی حاشیه زده، سپس همان حاشیه‌ها را بر ترجمه رساله مزبور به گزارش آخوند ملا حسن مشهور به گوهر، به فارسی برگردانده است و با عناوین «قال - اقول» آن را در یک «مقدمه»، سه «باب» و یک «خاتمه» به انجام رسانده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۶۱
آغاز: بسمله، حمد له، اما بعد چنین گوید بنده احقر محمد شفیع ... که چون به جهت اجابت امر و قبول التماس جمعی از اخوان دین؛ **انجام:** و چون به صد سالگی رسد شفاعت او قبول می‌شود در حق هفتاد نفر از اهل خانه و همسایگان و آشنایان.
خط: نسخ، کا: عبدالله بن ملا ابراهیم، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده با عبارات: «مقابله کرده در یوم پنج‌شنبه فی شهر رمضان المبارک بید اقل الناس عباس بن علی محمد الزنوزی»، ملاحظه رساله از طرف مؤلف به تاریخ ۱۲ رمضان ۱۲۶۸؛ اهدایی: عباسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲ - ۲۲۶]

● **رساله عملیه = سؤال و جواب** / فقه / فارسی
r.-ye-‘amalīyya = so’āl va javāb

حسینی، حسین بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری
hoseynī, hoseyne-bn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)

پاسخ به سؤالات اعتقادی و فقهی است که مؤلف به تدریج به آنها پاسخ و در کتاب حاضر به ترتیب کتب فقهی گرد آورده است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... این چند کلمه ایست که درجواب بعضی از مسائل بالتماس بعضی از اخوان دین ...
انجام: و احوط اجتناب مطلق مصالحه است با جماعت مزبوره بقدر امکان و الله العالم.

۱. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۸۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: والده حاج میرزا محمد سریزدی؛ ۲۰۲گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۱۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۸۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد مهدی حسینی، تا: رمضان ۱۲۱۷ق، جا: قزوین؛ تملک: جمال موسوی به تاریخ شوال ۱۳۲۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۳ - ۱۷۹]

● **رساله عملیه=طهارت و صلاة** / فقه / فارسی
r.-ye ‘amalīye = tahārat va salāt

حسینی، موسی بن فضل الله، ق۱۳ قمری
hoseynī, mūsā ebn-e fazl-o-llāh (- 19c)

رساله عملیه مؤلف است در طهارت و صلاة.
[مرآة الشرق ۱۳۳۷/۲؛ اعیان الشیعة ۱۹۳/۱۰؛ موسوعة طبقات الفقهاء ۸۶۱/۱۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۳۳/۱
آغاز: الحمدالله رب العالمین ... اما بعد، چون جماعتی از متدینین خواهش نمده اند از اقل خلیفه، موسی ... آنکه مسائل مهمه در طهارة و صلوة را بنویسم از برای آنها که عمل کنند لهذا اجابة لسئوالهم نوشتم این رساله را؛ **انجام:** و تأخیر این غسل تا روز هفتم، خلاف احتیاط است.
شامل کتاب طهارت است و با مسائل غسلهای مستحب، به پایان رسیده؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اواخر قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ قلم خوردگی دارد، مصحح؛ مهر: «اهدایی سید کاظم کمالی الحسینی همدانی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱۲گ (۱-۱۱۲)، ۱۴-۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۴۰ - ۵۸۰]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-‘amalīyya

حسینی ساوجی، علی بن ابراهیم، ق۱۳ قمری
hoseynī sāvajī, ‘alī ebn-e ebrāhīm (- 19c)

رساله عملیه‌ای است که مؤلف برای عمل مقلدان از جواهر الکلام شیخ محمد حسن نجفی استخراج و به فارسی ترجمه نموده است

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۶۵-۲۰/۸۵
آغاز: بسمله حمدله اما بعد این چند کلمه ایست که حقیر خاطی ... از کتاب ... جواهر الکلام ... و مشتمل است بر چند کتاب کتاب الطهارة و در آن یک مقدمه و سه مقصداست؛ **انجام:** مثل مسافر و نحو آن وفرق نیست دراین حکم میان جاهل وناسی تمت از اول تا پایان کتاب الصوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ جمادی الثانی ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۰۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۶۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی است به تاریخ ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۹۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۴ - ۳۲۲]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-‘amalīyya

رشتی، محمد باقر، ق۱۳ قمری
raštī, mohammad bāqer (- 19c)

گزیده یکی از شاگردان او است.

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۵۵۹
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی، ۹۲گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۹/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۱۳۴۳]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۴۷۱
آغاز: محمد باقر رشتی سمله الله که مشتمل است بر سه فصل؛ **انجام:** که اول قدری فکر کند
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری؛ ۲۲گ، ابعاد متن: ۶×۱۲، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۶۶۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی
r.-ye-‘amalīyya

سمنانی، محمد علی بن حاج بابا، ق۱۳ قمری
semnānī, mohammad ‘alī-ye-bn-e hāj bābā (- 19c)

رساله عملیه‌ای است که مؤلف به جهت عمل مقلدین نوشته و در آغاز آن مقدمه‌ای در اصول اعتقادات به صورت کوتاه آورده است.

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۵۶۶-۲۷/۲۳۶

آغاز: حمدله بدان وفقک الله لتحصیل العلم والعمل وشوقک لتفضیل الاحکام والمسائل که چنین گوید ... که این رساله ایست مختصر مشتمل بر عبادات واضحة الدلات؛ **انجام:** که محل آن باقی نیست ظاهر این است که بنا را بر این گذارد که ازهمین رکعة است اگر چه احوط اعاده نماز است واجب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۷۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۰۰]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

عبدالرزاق بن حمد الروی، ق۱۳ قمری

ʻabd-or-razzāq ebn-e hamd-or-ravī (- 19c)

مسائل فقهی را به گونه فتوایی گرد آورده، بعضاً گفته دیگران را نیز بیان می‌کند.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۲۱/۱

آغاز: باب سیم: در صوم است، و در آن چند مطلب است، مطلب اول در فضیلت روزه داشتن است؛ **انجام:** و بر ذوی العلم و العالم، خاصة فقرای ایشان بر هر یکی هزاران یعنی هزار هزار عوض است.

مسائل روزه، زکواة، خمس و به دنبال آن صدقات است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دهه اول ذیقعده ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۷گ (۱ر-۵۷پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۲۸]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

مجتهد، محمد باقر، ق۱۳ قمری

mojtahed, mohammad bāqer (- 19c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۰۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه‌ای، ۱۵ سطر [ف: ۵ - ۴۶۲]

● **رساله عملیه** / فقه / عربی

r.-ye-ʻamalīyya

محمد رضا بن ابوالقاسم، ق۱۳ قمری

mohammad rezā ebn-e ab-ol-qāsem (- 19c)

تاریخ تالیف: ذیقعده ۱۲۷۶ق

این اثر را به اشاره جلال الدین میرزا نوشته و در آن خاتمه رساله یکی از شاگردان شیخ احمد احسائی را شرح و بسط کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۶

آغاز: التقدیس بجلالك اللهم یا قدوس یا باری العقول و النفوس طهر؛ **انجام:** هم الصم صسطوا البکم الذین اقربهم ... و آله الاطهار المعصومین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۷۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳۲ - ۳۵]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye ʻamalīyya

مشهدی، محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

mašhadī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

رساله فتوایی مختصری است به جهت عمل مقلدین در احکام طهارت و نماز دارای چند باب و هر باب مشتمل بر چند فصل.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۴۳/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... به التماس بعضی اخوان و خواص مسأله عبادات مرقوم می‌گردد؛ **انجام:** و مستحب است که نجوا ؟ باشد اهل هر قبیله در مزار خودشان

خط: نسخ، کا: غلام حسین ابوالحسن قنادی، تا: ۱۲۷۷-۱۲۸۲ق؛ جلد: مقوایی، ۳۱گ (۵۱ر-۸۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ - ۱۱۹]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

موسوی قزوینی، علی اکبر بن عبدالکریم، ق۱۳ قمری

mūsavī qazvīnī, ʻalī akbar ebn-e ʻabd-ol-karīm (- 19c)

ترجمه رساله عملیه فتوایی مطابق با فتاوای حجة الاسلام شفتی است و این قسمتی از ترجمه آن است که نزد مترجم موجود بوده از کتاب طهارت تا زکات و در ۱۲۵۹ تمام کرده است.

قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۹ق [ف: - ۱۶]

● **رساله عملیه** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

نجفی، محمد حسین، ق ۱۳ قمری

najafī, mohammad hoseyn

اهداء به: محمد شاه

تاریخ تالیف: ۱۲۶۲ ق

نویسنده می‌گوید: در روز پنج‌شنبه شهر شوال ۱۳۶۲ق که تازه مرض وبا رخت از این دیار بر بسته بود، حضور محمد شاه قاجار شرفیاب شدم و به عرض رساندم که جسد دو کس در قبر نمی‌پوسد: یکی «امیر عادل» و دیگر «عالم عامل». کلام من در

نظر شاه خوش آمد و موجب مباحثه طویلی با شاه در این زمینه شد و سپس درباره شبیه‌سازی و آوردن تربت از ارض اقدس کربلا و وضع آن در مصلی و ساختن ضریح و زیارت آن شد. بعد از این گفتگوها معترضی رساله‌ای در رد قول من پرداخت و به شاه تقدیم کرد. شاه چون آن را خواند به من امر کرد که بر رد او چیزی بنویسم. من هم این رساله را در رد آن معترض پرداختم که در خاتمه آن تفسیر چند حدیث مشکل، که محمد شاه از من سؤال کرده می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۵/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نور ظلمات الارض بضیاء بقاء بقاع الائمه الکرام و انار صدور اولیائه باشراق شمس ولایة الامام علیه السلام؛ **انجام:** یا در خیل الذین شقوا پس با وجود این ایام محنت انجام دار و مرا بهبودی ندارد. تمت

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق، جا: تهران (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم زیتونی، ۱۴۰ص (۱-۱۴۰)، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۳۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

بروجردی، محمد رحیم بن محمد، - ۱۳۰۹ قمری

borūjerdī, mohammad rahīm ebn-e mohammad (-1892)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۶سم [ف: ۳ - ۴۰۷]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

حائری مازندرانی، زین العابدین بن مسلم، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۹ قمری

hā’erī māzandarānī, zayn-ol-‘ābedīn ebn-e moslem (1812 - 1892)

منتخبی است فتوایی از «زینة العباد» مازندرانی در احکام عبادات و معاملات و جز اینها، با مقدمه‌ای در احکام تقلید، مشتمل بر یک مقدمه و چند مقصد. این رساله جز «سؤال و جواب» مازندرانی است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این چند سطریست در ضروری مسائل و روش احکام طهارت و صلاة و صوم و سایر عبادات

چاپ: دارالخلافه ناصره طهران، ۱۲۸۷ق، خشتی؛ ۱۲۸۱ق، ۲۲۵ص؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۶، جیبی؛ در سال ۱۳۲۳ با حواشی مرحوم آخوند خراسانی

[الذریعة ۹۳/۱۲؛ دنا ۸۱۳/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بلکه در اخبار ثواب افطار در منزل برادر مسلم هفتاد یا نود مقابل ثواب روزه داشتن میباشد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه اول ربیع الاول ۱۳۰۲ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۱۱۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۸۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذوی الحقوق ما را بیامرز و حق ایشان را از گردن ما ادا فرما و شفعاء ما را از ما راضی کن و ما را نیز از خود راضی گردان

خط: نستعلیق، کا: کلبعلی شرندی، تا: ۱۳۰۴ق؛ جلد: مقوایی، ۹۳گ (۱۲۶پ-۲۱۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴ - ۳۵۵]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۶۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ،۴۴گ،۸سطر(۷/۵×۱۴)،اندازه:۱۱/۵×۱۹/۵سم[ف:۵- ۱۷۴۳]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، - ۱۳۱۰ قمری

qarāče-dāqī, mohammad ‘alī ebn-e ahmad (- 1893)

رساله فتوایی شیوایی است که به تفصیل، احکام نماز و روزه را بیان نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۳۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد انی مسائل لازمه ایست در آداب نماز و روزه که احقر عبادالله ... باب اول در آداب نماز بدانکه مقدمات نماز؛ **انجام:** و حکم نماز عید فطر و کیفیت آن با تفصیل، احکام نماز و روزه را بیان نموده است.

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، ۱۱۵گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۶ - ۲۲۷]

● **رساله عملیه = شصت مسأله شرعیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya = šast mas’al-ye šar‘īyya

میرزای شیرازی، محمد حسن بن محمود، ۱۲۳۰-۱۳۱۲ قمری

mīrzāy-e šīrāzī, mohammad hasan ebn-e mahmūd (1815 - 1895)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۰/۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن مفید شیرازی، تا: ۱۳۰۶ق؛ محشی با نشانه «میرزا»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۳۷پ-۴۲پ)، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: - ۲۴۳]

● **الرسالة العملیة** / فقه / عربی

ar-r.-ul ‘amalīyya

رشتی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۳۴ – ۱۳۱۲ قمری

raštī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad ‘alī (1819 - 1895)

فتوایی مختصر می‌باشد در احکام تقلید و طهارت و صلاة و صوم، نگاشته شده برای عمل مقلدین و احکام زکاة فطره در این نسخه ناتمام مانده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۳۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة عملیة مشتملة علی ضروریات مسائل الطهارة و الصلاة و الصوم؛ **انجام:** و الأحوط ألا یدفع الی الفقیر اقل من الفطرة، الصنف الثانی

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۵۵گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۵ – ۲۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

؟ همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ – ۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)

رساله عملیه‌ای است که مؤلف برای عمل مقلدان خود در سه «مقصد» تنظیم نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۸۵۳-۲۴/۱۵۳

آغاز: بسمله الحمدلله و لعنة الله علی اعدائهم أبد الابدین و بعد چنین گوید اضعف و افقر از ذره کمتر المحتاج المحتاج الی الغنی الاکبر محمدباقر بن محمد جعفر؛ **انجام:** بنا را بر چهار گذارد و بعد از نماز دو رکعت نماز ایستاده و دو رکعت نشسته بجا آورد هشتم

کتاب صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۸۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ – ۲۱۰۴]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

کاشانی، محمد تقی بن حسین، ۱۲۳۶ – ۱۳۲۱ قمری

kāšānī, mohammad taqī-ye-bn-e hoseyn (1821 - 1903)

تاریخ تالیف: شوال ۱۲۷۱ق

فقه فتوایی نسبتاً مفصلی است بدون استدلال ولی گاهی به بعضی از اقوال اشاره می‌کند مؤلف همان‌طور که در این کتاب نام برده کتاب عربی دارد به نام سفینة النجاء که بعضاً به آن ارجاع می‌دهد.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۰۰۱

آغاز: جاری و آب ایستاده و آب حمام و آب مستعمل یعنی آبی که استعمال در ازاله نجاست یا رفع حدث شده باشد؛ **انجام:** مستحب است تیمم کردن از برای نماز میت با وجود اینکه آب یافت بشود وقدرت بر استعمال آن هم داشته باشد ولکن با این تیمم هم می‌تواند سایر نمازها را اقامه کند

کتاب طهارت؛ خط: نسخ، کا: محمدتقی بن عبدالرزاق ساوجی، تا: ۲۲ رجب ۱۲۸۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۶۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۳ – ۹۹۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

نوری، فضل الله بن عباس، ۱۲۵۹ – ۱۳۲۷ قمری

nūrī, fazl-ol-lāh ebn-e ‘abbās (1843 - 1909)

گردآوری فضل الله نوری از فتاوی استادش مشهور به «میرزای بزرگ»، «میرزای مجدد» و «میرزای شیرازی».

چاپ: ایران، سنگی، ۱۳۰۶، جیبی، ۱۲۴ص ایران، ۱۳۰۵ق، سنگی، جیبی، ۶۸ ص

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۳۰/۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن مفید شیرازی، تا: ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ (۲۸پ–۳۷ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: – ۲۴۳]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

آقا نجفی، محمدتقی بن محمدباقر، ۱۲۶۲–۱۳۳۱؟قمری

āqā najafī, mohammad taqī ebn-e mohammad bāqer (1846 - 1913)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸ معزی

آغاز: بر زمین نماید خصوصا بر تربت حضرت سید الشهداء و از حضرت صادق مرویست که سجده بر کل قبر امام حسین نورانی می‌نماید تا زمین هفتمین را؛ **انجام:** مسئله. مستحب است که به جهت دو رکعت که از مفصوره کم شده در تعقیب آن نماز سی بار بگوید سبحان الله و الحمدالله و لا اله الا الله و الله اکبر تا آن دو رکعت را که گم شده گرفته تلافی آنرا نموده باشد تا ثواب چهار رکعت باو عطا شود.

شامل مسائل و فروعات نماز است؛ خط: نسخ درشت، کا: غلامرضا بن ملا آقا گپ (گپ به لهجه دزفولی به معنای بزرگ)، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: محمد طاهر؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ، ۱۲ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳۹ – ۱۱]

● **رساله عملیه** / فقه / عربی

r.-ye-‘amalīyya

شیرازی، محمد تقی بن محبعلی، ۱۲۵۶؟ - ۱۳۳۸ قمری

Šīrāzī, mohammad taqī-ye-bn-e moheb-‘alī (1840 - 1920)

رساله‌ای است فتوایی مشتمل بر سه کتاب و یک خاتمه بدین ترتیب: کتاب طهارت، نماز، روزه و خاتمه در اعتکاف، که هر کتاب مشتمل بر چند فصل و هر فصل شامل چند مبحث می‌باشد.

چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۴۱ق، خشتی، ۱۸۸+۸ص؛ بمبئی، سنگی، ۱۳۳۷-۱۳۳۸، رقعی، ۱۷۶+۸صص

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۹۰

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه و اله الطاهرین کتاب الطهارة و فیه فصول الفصل الاول و فیه مباحث؛ **انجام:** و هی مثل کفارة شهر رمضان و احوط مراعات الترتیب فیها کالکفارة فی الظهار و الله العالم ...

خط: نسخ خوش، کا: محمد بن محمد تقی تفرشی، تا: ۱۳۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۸۸گ، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۳سم [ف: ۱۴ - ۲۹۸]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

طباطبائی بروجردی، محمد حسین،۱۲۵۳-۱۳۴۰ شمسی

tabātabā’ī borūjerdī, mohammad hoseyn (1874 - 1961)

فتوایی است با عنوان «سؤال و جواب» و گویا پیش‌نویس «توضیح المسائل» می‌باشد.

۱. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۵۳۰

آغاز: الحمد الله الذی من علینا بدینه الحنیف ... س اجتهاد واجب عینی است یا کفائی

شامل احکام طهارت تا امر به معروف و پس از آن مسائل متفرقه‌ای آمده و بعضی بخش‌ها ناتمام مانده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۳گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۳۷]

۲. قم؛ مؤسسه آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه:۵۳۱

برگ‌هایی از ابواب مختلف و دنباله نسخه سابق (شماره ۵۳۰) است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۳۷]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

دیلمقانی، بخشعلی، قمری

daylamaqānī, baxš‘alī

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۴۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین اما بعد پس داعی بر وضع این رساله مختصرة التماس بعضی از مؤمنین است و مشتمل است بر دو مقصد و خاتمه مقصد اول واجب است برهر مکلف؛ **انجام:** فرق است درمرضع بین الام و غیرها متبرعه باشد یا مستأجره و شرط است ممکن نباشد غیر قائم مقام آن باشد و الا جایز نیست بر او افطار علی الاظهر و الله اعلم

شامل کتابهای طهارت، صلاة، زکوة، خمس وصوم می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۴ق؛ افتادگی: وسط؛ مهر بیضوی با سجع «عبده بخشعلی»؛ درصدربرگ اول محمد بن علی مرندی رساله را معرفی نموده؛ جلد: تیماج سیاه، ۶۸گ، ۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۹۹۷]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

روضه خوان، محمد علی بن علی اکبر، ق۱۴ قمری

rowze-xān, mohammad ‘alī ebn-e ‘alī akbar (- 20c)

در سه «باب».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۱/۴

گزیده‌ای از رساله عملی آقا سید محمد مجاهد؛ کا: صدر بن نوح الدین، تا: قرن ۱۳، نوشته در ۳۹=(۱۲۳۹)؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳۱ص (۷۷-۲۰۷)، ۱۳ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۲ - ۸۵]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

اشرفی، ملامحمد

ašrafī, mollāmohammad

در احکام اجتهاد و تقلید و مسائل نماز و روزه و زکات، و در پایان فصلی است در کیفیت نماز شب، نسبتاً مختصر و نگاشته شده برای عمل مقلدین.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... این مختصر رساله ایست از جناب حجة الاسلام و نخبة العلماء العظام و الفقهاء الکرام؛ **انجام:** فخذ لنفسک الرضا من نفسی حتی ترضی لک العتبی لا اعود لا اعود لا اعود و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۶۱]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-‘amalīyya

مازندرانی، محمد کاظم

māzandarānī, mohammad kāzem

رساله فتوایی است در احکام طهارت و نماز و روزه، گاهی به نقل قول و ذکر دلیل نیز پرداخته است و عناوین آن «فصل، فصل» است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۹۸/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد پس می‌گوید خادم العلماء و المجتهدین ... که بنا بر التماس جمع کثیری از مومنین صلاح و تقوی کیش؛ **انجام:** و اگر بعد از غروب باشد تا ظهر روز عید پس مستحب است که بدهند و اگر حین زوال و بعد از زوال باشد ساقط است.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ (۱پ-۱۳۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲ - ۸۰]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

حسینی، ابوالقاسم بن محمد حسن

hoseynī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan

شامل مسائل مهم طهارت و صلات که در هفت مقصد و هر مقصد در چند مطلب برگزار شده، که عبارتند از: ۱. وضو و موجبات و اسباب آن؛ ۲. اغسال؛ ۳. تیمم؛ ۴. باقی مقدمات نماز؛ ۵. واجبات نماز؛ ۶. منافیات نماز؛ ۷. خلل و اخلائی که به اجزاء و شرایط نماز برسد.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۰۴/۱

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی اشرف الانبیاء ... اما بعد این رساله ایست مشتمل بر مسائل مهم طهارت و الصلاة؛ **انجام:** و هر گاه نماز احتیاطی از بابت شکوکی که ذکر شد لازم شده باشد مقدم بر سجده سهو و موخر از اجزاء فراموش شده بجا آورد.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴۸گ (۱پ-۴۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۶۶]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

درویش، محمد باقر، قمری

darvīš, mohammad bāqer

رساله‌ای مفصل در احکام شرعی که برای استفاده مقلدین فارسی زبان نگاشته شده است.

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۹۴

آغاز: ... دوم ترتیبی مرکب از ترتیب و ارتماس است مثل اینکه سر را بر وجه مذکور بشوید و جانب راست را احتیات سه کف آب بریزد و به آب فرو ببرد و بیرون بیاورد بقصد غسل و همچنین جانب چپ را و؛ **انجام:** مطلب چهارم دربیان بعضی از احکام اقسام بیع است و دراین مطلب چند فصل است فصل بیع صرف عبارت است از بیع طلا بطلا ...

مباحث غسل تا احکام اقسام بیع را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سیاه، ۱۴۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: - ۷۷]

● **رساله عملیه** / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

سید علی

seyyed ʻalī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰/۱ معزی

آغاز: بسمله. حمدله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و بعد این مختصری است که حقیر مذنب عاصی سیدعلی منتخب نموده از رساله ... حجة الاسلام و المسلمین الحاج سید اسدالله ادام الله ضلاله؛ **انجام:** مگر دود غلیان و امثال آن از برای کسی که عادت داشته باشد و لذت ببرد که در این صورت به منزله ماندن قوت خود قرار دادن است. دهم باقی ماندن بر جنابت تا به صبح و تفصیلش ذکر شد.

شامل طهارت، صلات، صوم است. منتخبی از رساله عملیه حجة الاسلام حاج سید اسدالله؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی ظاهراً از محمد طاهر، این نسخه شامل یک رساله چاپ سنگی و دو رساله خطی است؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ(۱-۳۰)، اندازه: ۱۲×۱۷ سم [ف: ۳۹ - ۳۴]

● **رساله عملیه** / فقه / ترکی

r.-ye-ʻamalīyya

با مثنوی ترکی در آغاز در ستایش خدا و پیامبر سپس نثر ترکی در نماز و روزه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۲۲

آغاز: تیریلما کار افری بولور موسنا ×× یالوجما خد جولان قلور مسنا / قوباش ایدی قیندین امان تورمادیم ×× اوجما خذین برزره یا روق گورمادیم؛ **انجام:** بی بیگدان بورغن دبدبلار

خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ، ۱۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۵۷]

● **الرسالة العملیة = اصول و فروع دین** / فقه / عربی

ar-r.-ul ʻamalīyya = osūl va forūʻ-e dīn

رساله عملیه‌ای است مانند نجاة العباد ولی غیر آن، مؤلف برای

هر کتاب خطبه جداگانه ای قرار داده است.
آغاز: بسمله المطلب الثانی فی فروع الدین و اصولها خمسة الصلوة و الصوم و الزکوة و یتبعها الخمس و الحج ... مقاصد المقصد الاول فی الوضوء و ما یتعلق به و فیه مباحث البحث اول فی بیان ما یشترط به و هو شرط فی الصلوة الواجبة و المندوبة ...

۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** یقول سبحان الله و الحمدالله و ال اله الا الله و الله الکبر ثلاثین مره قبل التسبیح او بعد و الله ولی التوفیق
مطلب دوم در فروع دین آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۶گ (۱۱ر–۶۶ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱ – ۴۴]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۷۸-۲۰/۱۹۸
آغاز: برابر؛ صوم: الحمدلله الذی خلق الانام و اوضح لهم مبهمات الاحکام ومیزالهم الحلال من الحرام؛ احکام جنایز: الحمدلله علی ما انعم وصلی الله علی محمد وآله وسلم وبعد فانه قد کثر علی الالحاح من بعض؛ **انجام:** انجام: ولو تاذن للرجال فاقوی عدم قبول فعلها وکذا فی تشییع البحث الحادی عشر فی حکم من کان صورة
کتاب طهارت و صلوة و صوم و احیاء اموات؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبدالکریم، تا: غره محرم ۱۲۱۶ق؛ مقابله شده، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۴ – ۲۱۰۷]

۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۵۱/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** وعلیه شیء من الصلوة الواجبة موداة او مقضیات سوی ما استثناه من فعل الروایت
طهارت و صلاة آن موجود است و شامل مقاصد ومباحث است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف مخ: ۱ – ۲۳۲]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۲۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثلاثین مرة من قبل التسبیح او بعده والله ولی التوفیق
رساله‌ای مرتب بر شانزده مقصد، که در آنها احکام نماز و مقدمات آن بیان شده است، ظاهراً جزئی از کتابی بوده است چرا که در ابتدای آن آمده: «المطلب الثانی فی فروع الدین»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم مشکی، ۶۲گ (۱۲پ–۷۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [مؤید: ۲ – ۲۷۱]

● الرسالة العملية / فقه / عربی

ar-r.-ul ʻamalīyya

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۹/۸
آغاز: و هذا کتاب یشتمل علی ستة فصول الفصل الاول فی بیان الکسب و انواعه، الفصل الثانی فی احکام الذکر و قراءة القرآن، الفصل الثالث فی احکام الاکل و الشرب، الفصل الرابع فی الاحکام التی یتعلق بالنساء، الفصل الخامس فی احکام الجنازة و القبور، الفصل السادس فی المسائل المتفرقة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ – ۶۷۷]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۳۱/۲
آغاز: المنتخب من الطهارة و ... الوضوء عبارة عن ثلاث غسلات و ثلاث مسحات؛ **انجام:** قد نظرت فی هذه الرسالة الشریفة من أولها إلی آخرها و أضفت فی بعض مسائلها ما ساقنی إلیه نظری ... أحقر خدام الشریعة مرتضی الأنصاری ... فی شعبان سنة ۱۲۶۶.
منتخب طهارت و صلات شیخ محمد حسن نجفی با حواشی شیخ مرتضی انصاری؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن عبدالحسین، تا: ۱۲۶۷ق؛ ۱۲گ (۳–۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳ – ۹۳]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۳۱
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۱۰
آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی اشرف خلقه محمد و آله الطاهرین، فصل یجب الوضوء للصلوة الواجبة اصلا و عرضا؛ **انجام:** و له ان یعطی بعض الواجب عینا و بعضه قیمة و لو لراس واحد المطلب الخامس مستحق الفطرة.
رساله فتوایی است که احکام فقهی بخشی از عبادات را با عنوان «فصل» به ترتیب ذیل دربر دارد: کتاب الطهارة، کتاب الصلوة، کتاب الصوم، رساله در نسخه کامل نبوده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۱۰۱گ، ۱۹ سطر(۹×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲ – ۳۷۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۸۲
میرزا صدرا یا صدرالدین محمدا، کسی فتواهای او را در این رساله گرد آورده و عنوان‌های آن «باب، مساله، الجواب» است و از بیع آغاز می‌شود و می‌رسد به احیاء موات، در آخر رساله فتوایی است از محمد باقر مجلسی و شیخ بهائی و محمد خلیل تبریزی و محمد تقی مجلسی و محمد محسن کاشی (فیض) و میرزا محمد سلیم (دوتا یکی به خط خود او و مولانا محسنا (همان فیض) و سید نورالدین علی مفتی اصفهان و جوابهای استفتاء به خط چند فقیه با مسائل فقهی پراکنده)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: محسن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۶۵گ، ۱۴ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۴۷۷]

● رساله عملیه / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīyya

غیر همانند:
۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۳۹/۴-۱۳/۱۹

آغاز: الحمدلله حق حمده والصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین اما بعد نموده می‌شود که بعضی اکابر دین دار که انقیاد حکم ایشان لازم بود استدعا کردند که بعضی مسائل شرعیه که در عبادات و معاملات؛ **انجام:** خاتمه اگر حیوان کسی در زراعت خرابی کند ... و اگر حیوان را از میان زراعت اخراج کرده وبی تعدی او نقصان یابد وآن نقصان لازم نیست. الحمدلله الذی وفقنا الاتمام.

کوتاه است دارای چند کتاب و هر کتاب درچند فصل؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۴ - ۲۱۰۶]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۵۷

آغاز: از هیچکس وضو ساختن جایز نیست و تیمم لازم است؛ **انجام:** و طواف و دو رکعت نماز آن را و سعی ما بین صفا و مروه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۹۰گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ - ۷۸۹]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۱

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ:فرنگی[نشریه: ۱۱ - ۸۹۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۴۳

آغاز: کتاب القضا قاضی باید مردی بود مکلف مؤمن عدل که اهلیت فتوی داشته باشد؛ **انجام:** و بعد از آن هرگاه خواهد تمام بدارد.

رساله عملی فتوایی است این رساله اگرچه حاوی اکثر ابواب فقهی می‌باشد ولی از جهت ترتیب مانند کتب معمول فقهی نیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، ۴۷گ، ۱۳ و ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۶۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۶۷/۲

آغاز: موجبات وضو نه چیز است بول و غایط و ریح؛ **انجام:** پس اگر در این حال ترک کند عاصی درگاه اله باشد، و الحمدلله أولا و آخر ...

فتوایی مختصر با عناوین «مسئله، مسئله» از احکام طهارت تا جهاد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۲۴ صفر ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۵گ (۲۴ر-۷۸ر)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۳۶۶]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۸۸۶۶

آغاز: اولین عنوان موجود رساله عملیه در صفحه ۲: ششم هرگاه شخصی مشغول الذمه بمشروط بالطهارة بوده باشد مثل نماز و طواف و اراده کردن آن داشته باشد طهارت ... آغاز رساله عقاید: بسمله بدانکه واجب عینی است بر هر بالغ و عاقل بنده و آزاد مرد و زن را دانستن اصول دین که اثبات واجب الوجود؛ **انجام:** انجام رساله عملیه: اعتکاف بیدغدغه و کفاره میدهد احتیاطاً تمت الکتاب بعون الملک الوهاب بتاریخ عاشر شهر ذی القعده الحرام من سنة ثمان و ثمانین بعد الالف من الهجره النبویه المصطفویه علیه و علی آله و اولاده آلاف الصلوة و التحیه. انجام: و غرض بیان اصل و ترجمه اذکار آن بود در تفاصیل احکام شرایط خوضی ننمود و الله اعلم بحقایق الامور.

رساله عملیه ایست که برای عمل مقلدین نگاشته شده است شامل سه باب: ۱. طهارت و نجاست، ۲. نماز شامل چند فصل و پنج مطلب و سیزده بحث، ۳. زکوه، شامل چند فصل. در پشت صفحه اول کتاب مالک قبلی نسخه نگاشته است که مؤلف این رساله محمد بن احمد است شاید علت این امر آن باشد که در بحث تلقین آمده است و بهتر آن است که نام میت و پدر میت را بگوید به این عنوان که یا محمد بن احمد هل انت علی العهد الذی ...؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالصانع بن عبدالغفور بن موسی، تا: ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ در آخر نسخه رساله مختصری است در عقاید شیعی در شش صفحه در ۹ ذیحجه ۱۰۸۸ق، در پشت صفحه آخر این نسخه فقط صفحه اول از کتاب ترجمه قصه سلمان آمده است مترجم عبدالجلیل بن واثقی جنابدی؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۴۵گ، ۱۵و۱۹سطر(۱۱/۵×۱۷و۱۲×۱۸)،اندازه:۱۶/۵×۲۲/۵سم[ف:۲-۲۷۵]

۷. مشهد؛ اصغر زاده؛ شماره نسخه:۲۵

کا: محمد بن احمد ملقب به سلطان ۱۰۸۸ق؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق [نشریه: ۷ - ۷۷۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۸۹۸/۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطیبین الطاهرین. اما بعد این رساله‌ای است که به اشارة بعضی از مخادم مخدوم مولانا المعظم افضل العرب ... محمد بن محمد داسجانی (؟) تالیف کرده است ... کتاب العبادات. بدان که عبادات شرع هفت است نماز و روزه و اعتکاف ... اما نماز و در و چند باب است. اول در طهارت و درو چند فصل است. فصل اول در آن چه بدو طهارت کنند؛ **انجام:** و برای سگی که کشت نگاه دارد یک فقیز گندم و در جنین بهیمه عشر قیمت او لازم بود قاعده. تمت

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد امین بن محمدقاسم، تا: یک‌شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶ص (۳۴۷-۴۰۲)، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶/۸×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۶۲]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۵۳-۲۰/۱۷۳

آغاز: از واجبات زکوة است و باب ششم در بیان واجبات حج است و باب هفتم در بیان بعضی ازاحکام تجارتست ... بدانکه اصول دین پنج است. اول توحید است؛ **انجام:** مال امام را در زمان غیبت امام بمجتهد عادل برساند که او بسادات بر وجه تتمه اخراجات برساند و الله تعالی بالاحکام وله الحمد علی نبیه وآله السلام

رساله کوتاهی است در بیان و اجبات احکام که برای عمل مقلدین تألیف شده است. این رساله شامل یک مقدمه در اصول

دین و دوازده باب است رساله الواجبات ملاعبدالله شوشتری در شماره ۱۳۰/۱۷ معرفی گردید که غیر از رساله حاضر است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ – ۲۱۰۸]

۱۰. **قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۵۲**

آغاز: نجس نمی‌شود تا آنکه یکی از اوصاف مذکوره او تغییر نماید هر چند کمتر از کر باشد بنا بر اقوی و اما آب کثیر و مراد از آن آبی است که یك کر باشد؛ **انجام:** یا نحو آن افطار نماید بعد از بر طرف شدن عذر بنا میگذارد و روزه را تمام می‌کند و احوط آن است که مخصوص این به روزه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۱۸۷]

۱۱. **تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۰۲۹**

طهارت و صلاة است؛ کا: صفر بن عبدالحمید کاشانی، تا: ۱۱۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: خشتی [ف: – ۱۳۹]

۱۲. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۵۶/۱-۲۱/۱۷۶**

آغاز: ... و شخص سلسلة البول یا مطبون که شکمش غایط یا باد حفظ نمی‌کند اگر از ... متصل باشد به یك وضو اکتفا می‌کند؛ **انجام:** روزه می‌گیرم قربة الی الله نیت تمام ماه دراول آن کافی است وهرگاه فراموش کند نیت را تاصبح شود تجدید

رساله کوتاهی است در بیان واجبات که برای عمل مقلدین تنظیم شده است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای سرخ، ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ – ۲۱۰۸]

۱۳. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۷۶۵-۲۹/۱۰۵**

آغاز: که آدم گوش دار بشنود و هرگاه جمعی باشند که بر آنها سلام کنند یکی که جواب گفت از دیگران ساقط است ... مطلب پنجم سنت است از برای مصلی هرگاه عطسه کند؛ **انجام:** مطلب هفتم جایز نیست کردن نماز واجبی در حال سواری و راه رفتن ... و ظاهر این است که دررق معلق میان دو رخت که برحال.

بخشی از رساله عملیه ای است فتوایی که برای عمل مقلدین تألیف شده است. بخش موجود، قسمتی از طهارت و صلوة است و عنوانهای آن «باب – باب» و هر باب در چند مطلب است. گویا بخشی از مرشد العوام میرزای شیرازی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۱۰۰]

۱۴. **تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۷۴**

آغاز: به ضرورت عقل ونقل واجماع وضرورت جمیع مسلمین بلکه جمیع ملیین ثابت شده وبه هر عاقلی معلوم است که خداوند عالمان؛ **انجام:** بنابر احوط واقرب واگر سید صغیر باشد حکمش مثل حکم زوج صغیر است تمت

رساله مفصلی است که برای عمل مقلدین نوشته شده است. شامل احکام طهارت، نماز، زکات، خمس و روزه، مؤلف درابتدا به تفصیل درباره شرایط مجتهد و تقلید بحث نموده و می‌گوید که سید استادش اجازه داده که مستحبات و اذکار را مقلدین از کتاب‌های علامه مجلسی و شیخ بهایی و دیگران اخذ نمایند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اوراق عتیق: ۱– ۱۰۵]

۱۵. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۶۸**

از مبطلات وضوء تا اجزاء منسیه نماز را دارد رساله فتوایی است و دانسته نشد از کدام فقیه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی زرد، ۹۸گ، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ – ۲۱]

۱۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۸۰**

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد این رساله‌ای است مختصر در طهارت و صوم و صلاة؛ **انجام:** پس جایز است افطار پیش از ظهر و بعد از ظهر.

رساله‌ای فتوایی از مؤلف نامعلوم. مشتمل بر مقدمه و خاتمه و سه مقصد؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح، تا: ۱۲۶۷ق، محشی؛ واقف: نظرعلی اسدی، مهر ۱۳۲۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۵۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۰ – ۱۹۳]

۱۷. **کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره**

منتخبة من فتاوی الشیخ محمد حسن صاحب کتاب «جواهر الکلام» فی الطهارة و الصلاة و الصوم؛ کا: علی اکبر بن عبد العلی کرمانی، تا: ۱۲۶۸ق [دلیل المخطوطات: ۱ – ۲۷۵]

۱۸. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۱۶/۱**

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... امابعد این چند کلمه ای است در تحقیق عقائد حقه بجهت تذکر و تذکار در حیز تحریر درآورده؛ **انجام:** مثل کسی است که قی کند و بعد از آن عود کند بقی خود و آنرا بخورد والحمدلله رب العالمین.

رساله عملیه‌ای است با عناوین «باب، مطلب، مبحث، فصل» در بیان مختصری از اصول دین و سپس اجتهاد و تقلید و بعد از احکام طهارت تا پایان خمس را داراست و در آن از سید محمد طباطبائی نقل می‌کند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ تملك: «خلیل الله حسینی لواسانی به سال ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ (۲ر–۱۳۳پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۴۶]

۱۹. **خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه:۳۱/۶**

آغاز: اسلام است که هرگاه انکار کند یکی از آن سه چیز را یا شك درآن آورد کافر گردد؛ **انجام:** بر طرف شدن عین نجاست است از حیوانی اناً خواه از نظر غایب شوند

بخشی از رساله عملیه است که برای عمل مقلدین تألیف شده است. مؤلف در مقدمه آن به صورت کوتاه اصول دین را نیز بیان نموده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ (۱۲۶–۱۵۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۶۸
آغاز: و مثل خاك و نحو آن از چیزهائی که به جهة انفصال اجزای آن نجاست را برنمی دارد؛ **انجام:** و اقرب این است که بدون قسمت نیز می‌توان تصدق نماید.
احتمالاً از شیخ محمد تقی (۱۳ق). موجودی از مبحث «ازاله نجاست تا خمس» می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حاج عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۶۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲۰ – ۱۹۸]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۰۲۵
آغاز: و دهان او خالی از شراب باشد و اگر در آب قلیل بمیرد حیوانی که خون جهنده دارد؛ **انجام:** مخاطب بجمعه نیستند و برای آنها تأخیر.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: مولوی رکن آبادی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی ابری، ۲۵۱گ، ۱۸ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۵/۵×۳۱/۵سم [ف: ۳ – ۸۲۶]

۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۷۴
آغاز: آب ممکن باشد واجب است
خط: نسخ، کا: علی رضا کفاش، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۷۸گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ – ۹۴۲]

۲۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۹
از طهارت تا صوم با مسائل متفرقه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: محمد ابراهیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۴۳گ، ۹ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۶۵]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۱-طباطبائی
آغاز: کس شود ناقص است و الا نه در ریح غیر مخرج ... غیر از احداث ثلثه؛ **انجام:** غیر انسان است سایر حیوانات هر چند مگس و پشه بوده باشد خواه بشود از نظر و خواه غایب نشود
بخشی از کتاب طهارت است از یک رساله عملیه شامل مباحث مبطلات وضو تا نجاست؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲۴ – ۲۴۸]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۷۸۸
آغاز: در مرد کافی دانسته اند، و بعضی بداخل شدن در سال چهارده اکتفا کرده اند، و قول اول اقوی است؛ **انجام:** (در مطلب نهم در احکام جنائز افتاده است).
از مقدمات نماز تا نماز نافله است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه فرنگی، جلد: تیماج، ۱۲۳گ، ۱۹سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰ سم [ف: ۱۳ – ۱۸۳]

۲۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۴
آغاز: که زنان را می‌باشد در حین ولادت و اکثر ایام آن ده روز است و اقل آن را هیچ حدی نیست؛ **انجام:** در بنده نیز موجب کمال قیمت اوست مثلاً اگر زبان غلامی قطع کرده غلام را کمال قیمت بدهند لیکن مولای غلام ... .
در بیان مسائل فقهی به ترتیب کتاب‌های این علم از طهارت تا دیات و هر کتاب مشتمل بر ابواب و فصول و اقسام و مباحث؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با بیع‌نامه‌ای به سال ۱۲۲۰ و صلح‌نامه‌ای به سال ۱۲۵۸ و بیع‌نامه‌ای به سال ۱۲۶۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۲۴۱]

۲۷. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۸۰
آغاز: لیکن احوط و اظهر آن است که زاید بر قدر واجب را بدون اذن کبار ورثه نکند
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۹گ، ۱۳سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: – ۷۸]

۲۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی [نشریه: ۱۱ – ۸۹۹]

۲۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی [نشریه: ۱۱ – ۸۹۹]

۳۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۴۹/۴–۵۸۳۱
در پاکی نماز؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: ابوطالب قمی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۶گ، ۱۶ سطر، قطع: بغلی [آستانه قم: – ۱۲۰]

۳۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۴۸
آغاز: داخل شدن درمسجد مدینه ... بیست وششم غسل جهت داخل شدن به خانه کعبه؛ **انجام:** چون از مشعر الحرام متوجه منی شود ودر راه بموضعی رسد که آن را وادی تحسر گویند سنت است که در آن موضع.
مناسک حج؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۴۵گ، ۱۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۲ – ۴۶۹]

۳۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۲۰
آغاز: تا علم به نجاست آنها حاصل شود پس هرگاه بعد از آن نجاستی داخل آن شود نجس نخواهد شد هرگاه به قدر کر باشد مگر آنکه متغیر شود به نجاست؛ **انجام:** مسأله هشتم هرگاه دو نماز آیات ... که مدت عمر توان آن را به جا آورد باید دیگری را تقدیم نمود و اگر هر دو غیر زلزله باشند چون کسوف و باد سرخ
رساله عملیه مفصلی است که برای عمل مقلدین نگاشته شده، شامل طهارت، صلاة و هر قسم دارای فصول و مسائلی، گویا تحفة الابرار حجة الاسلام شفتی باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۶۰گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۱۸۶]

۳۳. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۶۷
آغاز: از واجب بعمل آورد تا یقین بآنچه بر او لازم است بعمل

آید پنجم از واجبات ترتیب است با اینکه اول دستها را بر زمین زند پس پیشانی را مسح نماید؛ **انجام:** که صاحب آن را به صلح یا غیر آن راضی نماید و اگر راضی نشود بصلح یا غیر آن بقدریکه علم دارد که از حق او در آن مالست.

رساله‌ای است برای عمل مقلدین مشتمل بر دو مقصد که مقصد اول در طهارت (که نسخه حاضر بخش اعظم آن را ندارد) و مقصد دوم در نماز است و مشتمل بر چند فصل که هفده فصل آن در نسخه ما موجود است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۰۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۱۸۷]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۳/۲-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... این رساله در بیان مقدمات و مقارنات نماز است بر وجه اجمال؛ **انجام:** و مکروهست افطار نمودن بعد از زوال در غیر قضاء رمضان و در آن حرام است ... معین است اتمام آن.

مطالب این رساله بیشتر منقول از رساله حاج محمد ابراهیم (کلباسی) است و شامل شکیات و سهویات نماز است و سپس اندکی از احکام روزه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شده، جلد: تیماج قرمز، ۱۱ص (۱۰۱-۱۱۱)، ۱۴ و ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۳۲]

۳۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۴۰

رساله عملیه در صلاة؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳، نسخه ناقص؛ اهدایی: قطبی زاده خباز؛ جلد: مقوایی کاغذ مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۴۱]

۳۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۶۸۲/۳

آغاز: بسمله این مسائلی است در مجمل از احکام صلوات خمس؛ **انجام:** قنوت بخواند و به سجده رود و تمام کند.

مجملی است در احکام نمازهای پنجگانه از فتاوی شیخ مرتضی انصاری دام ظله که حسب الامر ملا میرزا محمد برای حشمت الملک تحریر شده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۵۴۰]

۳۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۴۷/۱

آغاز: چه چیز است حجت بر این پس حضرت فرمودند بجهت آن که؛ **انجام:** هشتم بعد از تشهد گفتن نهم موالات دهم ترتیب.

جامع نامعلوم؛ فتاوی آیة الله سید باقر و حاج ابراهیم را در مورد اصول دین، طهارت و صلات گرد آورده و به موارد اختلاف آنها نیز اشاره نموده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه پر غلط؛ آغاز موجود پس ازبرگ اول: «... پس بدان بر مکلف سه چیز واجب است اول اصول دین دوم فروع دین سوم اخلاق»؛ کاغذ: نخودی، ۱۲سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف:۵- ۴۲۵]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۲۹

آغاز: اگر صاحب جامه راضی شود بدفن کردن او بان جامه آیا واجب است دفن کردن او در آن؛ **انجام:** اگر آنرا طول دهد آنقدر که او نماز گزار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۷/۱ معزی

آغاز: در چند موضع خلاف کرده اند چنانچه بعضی گفته اند که اگر کسی جاهل باشد بحرمه پوشیدن چیزی در نماز که پشت پا را بپوشاند و ساق نداشته باشد و در چنین چیزی نماز کند او صحیح است؛ **انجام:** پنجم آنست که نماز را با جماعت بجا آورد ... حق تعالی جمیع مؤمنان را در سایر احوال از شر او محفوظ دارد بمحمد و اله الطاهرین باینجا ختم شد این رساله عجاله در مشهد منور امام المؤمنین ... در روز دهم ماه ذی القعدة الحرام از سال هزار و هشتاد و پنجم از هجره و الحمدالله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله المقدسین.

رساله با مبطلات نماز شروع شده، پس احکام سهو و شکیات بیان شده، آنگاه احکام سجده سهو و وجوب آن سپس کیفیت آن گفته شده و خاتمه‌ای در بیان علاج کثرة شک و سهو پایان بخش رساله است. تاریخ فراغت از تألیف دهم ذیقعده ۱۰۸۵ق است؛ خط: مختلف، کا: ابن آخوند حاج علی حسین مشهور به نجار، تا: ۱۲۱۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ بعد از رساله دوم دو برگ (۳۶-۳۷) افسون عقرب زدگی برای طلب حاجات آمده بین صفحات منظومه‌ای در فقه یک صفحه (۱۲۸گ) از اکمال الاصلاح حسین بن حسن شوشتری معروف به واعظ آمده؛ جلد: ایماج مشکی مجدول، ۱۶۰گ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹ - ۹۹]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۶/۲-طباطبائی

آغاز: در حال غفلت آن را بجای آورد باطلست. قربت یعنی واقع ساختن آن فعل قربة الی الله پس اگر از برای خدا بجا نیاورد بلکه به جهت ریا و سمعه و نحو آن بوده باشد عملش فاسد است و معصیت نیز کرده است؛ **انجام:** و آیا اقتداء یومیه به جمعه جائز است یا نه. ظاهر علماء جواز آن است ... و شرط نیست اتحاد در سبب پس اقتداء کسوفین به زلزله و عکس آن جائز است بلکه (ناتمام مانده است).

طهارت و صلوة است با فروع بسیار و دقیق. در مبحث جماعت در واجبات غیر یومیه (ص ۲۷۴ نسخه حاضر) مؤلف می‌گوید: و اما در نماز طواف واجب جد و والد مرحومین در جواز جماعت در آن اشکال می‌فرمودند لکن اقوی در نظر فقیر جواز جماعت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اوراق آن مشوش و شاید ناقص نیز باشد؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۵۱گ (۹۰ر-۱۴۰پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲ - ۳۴۱]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۹۶-۶۰/۳۶

آغاز: روز پنج نوبت نماز کند بر وی گناه نیمی ماند بتفضل الهی و در حدیث صحیح از حضرت امام همان ابی عبدالله جعفر بن محمد الصادق صلوات الله وسلامه علیه منقولست

از اول طهارت و صلوة تا آخر صوم.رساله عملیه ایست که به صورت فتوایی برای عمل مقلدان ساخته شده است. این رساله

شامل چند باب و هر باب در چند مقصد و هر مقصد در چند فصل است؛ خط: نسخ، کا: میرحسین بن سید محمد شیرازی، تا: شنبه غره جمادی الاول ۱۲۱۷ق؛ افتادگی: آغاز (مختصری از اول مقدمه)؛ ۱۸۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۱۰۳]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۹۹۵

آغاز: یعنی نزدیکی به نجسی و شرط است؛ **انجام:** و الله اعلم باحکامه و رسوله و اهل بیته ... سنه۱۲۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۴۱

خط: نسخ، کا: ملا رجب بن امیر، تا: ذیحجه ۱۲۲۰ق؛ اهدایی: نور الله مهدوی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۷گ، ۱۸سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴ – ۱۱۷۷]

۴۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴/۳۷/۱-۶۰۲۱

از «فتاوای جناب سیدی و استادی آقا میر سید علی طباطبائی دام ظله العالی» در پاکی و نماز و زکات و کفارات و روزه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۷ ذیقعده ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۶ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۲۰۸]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۷۷-۱۳/۱۵۷

آغاز: از روی بصیرت بوده باشد. پس کتاب مشتمل میباشد بر مقدمه ومطالبی چند ... بدانکه بضرورة عقل و نقل و اجماع و ضرورة جمیع مسلمین بلکه جمیع ملین؛ **انجام:** و اگر ممکن نباشد که آنرا بفقیه و مجتهد مزبور آیا در این حال جائز است که غیر مجتهد آنرا مباشر شود یانه بعضی تجویز کرداند. دران اشکال و نظر است و الحمدلله ...

رساله عملیه فتوایی است که برای عمل مقلدین، تنظیم گردیده است. این رساله در یک مقدمه و چند مطلب تنظیم گردیده و مؤلف در آن نظریات وحید بهبهانی را با عبارت «آنچه استاد وحید علامه دام ظله العالی میفرمایند» نقل می‌کند وگویا این را کلاً از نظریات وحید جمع‌آوری نموده است. شامل طهارت، نماز، خمس، زکات، صوم، حج گویا همان تحفه حسینه وحید بهبهانی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ رجب ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۱۰۶]

۴۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۶۲/۱

آغاز: فصل پنجم در احکام وضو است بدانکه واجب است در وضو مباشرت ... فصل در بیان غسل جنابت و کلام آن دو مقام است اول در جنابت و احکام آن است دوم درکیفیت غسل

رساله فتوایی است به صورت سوال و جواب که گمان می‌رود «اکمال الصلاح» ترجمه اصلاح العمل سید مجاهد باشد، این رساله شامل بحث عبادات و معاملات که در مبحث عبادات به تفصیل سخن گفته است، مطالب تحت عنوان فصل آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۹ رجب۱۲۳۵ق، جا: مدرسه مادرشاه مشهور به حاجی عبدالله خواجه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۳۲۸]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۱۰۸/۱

تالیف قرن ۱۳؛ خط: نسخ، کا: عینعلی بن محمد ماراکانی، تا: ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۳۶ق؛ ۶۶گ (۲ ر – ۶۷پ) [مختصر ف: – ۴۰۴]

۴۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۰۴/۱

بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۲۳۸ق [ف: ۳ – ۴۵]

۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۶۷۹

آغاز: از قوت نیست و لکن افضل

مشتمل بر دو مقصد و هر مقصدی چند فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: اکبر شاکر؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۵۹گ، ۲۰ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۳۸۷]

۵۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۲۶

آغاز: طهارت از حدث که عبارت از وضوء و غسل و تیمم باشد و در آن سه باب است باب اول در وضوء و در آن چند فصل است فصل اول در اموری که واجب است؛ **انجام:** و در ... مجموع آنها به قدر هست فرسخ نباشد ... تمام نماید احوط علاوه نمودن قصر است بر او ولیکن هذا آخر الکلام فی ما اردناه

رساله مفصلی است در مسائل نماز در دو مقصد (طهارت و نماز) و هر مقصد در چند مبحث و هر مبحث در چند باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۰۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۱۸۸]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۱۴۱

آغاز: شود ر چند مضغه باشد هر گاه علم بهم رسد که آن بمضغه ماده انسانیست و مضغه شبیه بپارچه گوشت انسان؛ **انجام:** اما جنب و بخوابد با نیت غسل و بیدار نشود تا صبح روزه او صحیح است چون منظور احتضار بود ختم شد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۵۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۴۵۱/۱

خط: نسخ، کا: عبدالکریم پسر معصوم قزوینی، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۲۴۵ق؛کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی، ۷۸گ (۱–۷۸)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ – ۹۶۲]

۵۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۲۴۸/۱

مسائل طهارت، نماز، زکوة، و صوم (به گونه سوال و جواب)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۸۸ص (۱–۸۸)، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ – ۱۵۸۶]

۵۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۱۷/۲

خط: نسخ، کا: عباس بن ملا محمد رضی ملقب به فیروزان شهمیرزادی، تا: ۱۲۵۱ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ – ۱۴۹]

۵۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۱۷/۳

خط: نسخ، کا: عباس بن ملا محمد رضی ملقب به فیروزان

شهمیرزادی، تا: ۱۲۵۱ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۴۹]

۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۰۴

از طهارت تا احکام سهو در نماز با عنوان «هذه مسائل من فتاوی جناب خیر الحاج حاجی سید محمد باقر»؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد رضا، تا: ذیحجه ۱۲۵۲ق؛ مهر: «عبده محمد حسن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۷گ، ۱۴-۱۹ سطر (۷×۱۳ و ۱۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۴۵۵]

۵۷. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۲۸/۸

برابر فتاوی حاج سید باقر که توسط هاشم قزوینی گردآوری شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج، ۴گ، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: - ۲۰۴]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۹۷

آغاز: بسمله، ورد الورد حمد الله الاول و الاخر و طیب التعقیب صلواته علی الذکر الداعی الیه محمد و خلیفته؛ **انجام:** میم از خارج و باء از داخل و او از میان داخل و خارج تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق [رایانه]

۵۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۶۷

آغاز: آن است فصل سوم در واجبات و محرمات

طهارت، صلوة، زکوة، خمس، صوم؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر بن عبدالعلی بن ملا عبدالله خراسانی، تا: جمادی الاول ۱۲۵۴ق؛ افتادگی:آغاز؛اهدایی:وزیری؛کاغذ:اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۶گ، ۱۴ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۱۳۰۶]

۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعدا مکلف اصول دین واجب است بر هر عاقلی و بالغی که بدلیل عقل بباید دانست که خالقی است که جمیع عالم را آفریده؛ **انجام:** و اگر امر بعکس باشد افطار جایز است و اگرمساوی باشد مخیراست لکن احتمال صحت دارد روزه در کمال قوة است

مجموعه احکام و فروعات نماز و روزه که به صورت فتوایی برای استفاده مقلدین نوشته شده و در ابتدا عقاید و اصول دین نیز آورده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ رجب ۱۲۵۸ق؛ در بالای برگ اول رساله آن را به آخوند ملاکاظم خراسانی نسبت داده که با سال تحریر درست درنمی‌آید؛ ۲۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۹۹۸]

۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲ خوئی

آغاز: نماز یومیه، نماز جمعه و نماز عیدین ... اما یومیه پس در آن چند مطلب است ... آنکه اول وقت نماز ظهر، زوال شمس است بمقدار چهار رکعت؛ **انجام:** و همچنین است حال در تشهد منسی در رکعت آخر، اللهم اغفر لمن کتب هذه الرساله ... تمام شد در ۱۲۵۸.

متن فتاویست با اشاره به دلیل و اقوال فقهاء شیعه در برخی از جایها. مؤلف این رساله مجتهدی شیعی و از متأخران است. آغاز کتاب صلوة است تامسئله سهو در سجود (از مسائل خلل). از آغاز نسخه اندکی افتاده و معلوم نیست که اصلا کتاب طهارة را داشته؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۳ص، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۱۳۱]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۷۶۶

آغاز: واجب است و شرط است درصحة هر یک؛ **انجام:** مگر آنکه قادر نباشد بر واجب که جایز است ... محمد چعفر ۱۲۵۸

خط: نسخ، کا: محمد جعفر، تا: ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۵۸ معزی

آغاز: و اجر و حذف شدن مطهر نیست و خواه به غیر آتش باشد چون سک و امثال هرگاه در معدنی افتد از قبیل آن شود؛ **انجام:** و کفاره اعتکاف مثل کفاره شهر رمضان است. بنابر اصلح و احوط مراعات ترتیب است در او مثل کفاره ظهار که پیش دانستی.

شامل بخشی از کتاب طهارت و کتاب الصلوة و کتاب الصوم است؛ خط: نسخ، کا: محمدتقی بن محمدقلی، تا: سه‌شنبه ۱۷ محرم ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، ۱۱۷گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۹ - ۱۶۱]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰/۱ معزی

آغاز: پس مسح سر است و مسح دو قدم اما رو پس حد آن از رستنگاه موی سر است تا طرف دفن و بحسب عرض آنچه را فراگیرد انگشت ابهام و وسطی؛ **انجام:** دهم مسمای قی عمدا و هرگاه چیزی در شب بخورد که واجب باشد قی کردن آن در روز روزه او باطل است.

شامل احکام و مسائل طهارت و نماز و روزه؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در پایان مجموعه پنج برگ درباره ماهیت علم به عربی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ (۱ر-۷۷ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۶]

۶۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۹۰/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این کلمه ای است سودمند و فقراتی است بهره مند که از رساله مطوله وحید العصر و الزمان؛ **انجام:** و همچنین هر گاه مسجد را بخاک غصبی فرش کرده باشند بحیثیتی که تحرز آن ممکن نباشد و هر گاه ...

منتخبی است از رساله محمد حسن نجفی صاحب جواهر الکلام به اضافه زیادت‌هایی که شیخ مرتضی انصاری بر حاشیه آن افزوده و مؤلف ما آن فتواها را داخل مسائل نموده است. این رساله مختصر و مشتمل بر احکام طهارت و صلاة و صوم و اعتکاف می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: حسن بن غلامحسین سیستانی، تا: ۱۲۶۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ (۲پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۱۰۵]

۶۶. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۴۸۰

در احکام نماز. از: محمد بن محمد علی، گویا سید مجاهد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی اصفهانی، تا: ۱۲۶۸ق، ۲۰گ، قطع: خشتی [ف: - ۱۴]

۶۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۵۱/۳

فقه حنفی، همانند مهمات المسلمین؛ خط: نستعلیق، کا: ملاتاج ولی ابن خواجه نیاز بن اورازعلی، تا: رمضان ۱۲۶۸ق، جا: استرآباد؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۳۶]

۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۴/۲

آغاز: کتاب اول در بیان احکام و مسائل طهارت است و در آن چند باب است. باب اول در ذکر آبهاست. بدان که آب بر دو قسم است؛ **انجام:** مستحب است برای مسافر عقب هر نماز قصری، سی مرتبه تسبیحات اربعه گوید تا جبران نقص آن نماز و تلافی آن تقصیر کرده شود خداوند عالم به رحمت کامله خود جبر نقصان‌های ما فرماید

طهارت وصلاة را در بردارد. رساله فقهی فتوایی است که با عناوین « باب، مسأله» به فارسی روان وبدون استدلال نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۹ ربیع الاول ۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲گ، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۱]

۶۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۸۰-۲۰/۲۰۰

آغاز: موی سر تا ابرو وطرف بالای دماغ سیم مسح کردن تمام پشت دست راست را از بند دست تا سرانگشتان؛ **انجام:** هشتم باقی ماندن بر جنابت عمداً تا صبح ... اما درصورت فراموش شدن یا خواب بردن تفصیلی در آن هست نهم اماله کردن دهم قی کردن. تم

رساله کوتاهی است در بیان احکام طهارت و مسائل نماز که برای عمل مقلدان به صورت کوتاه تحریر شده است؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر اصفهانی برای حاجی محمد بن ابراهیم، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ، ۹ سطر، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۴ - ۲۱۰۷]

۷۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۷۷

آغاز: اما دو شستن یکی شستن روی است از رستنگاه موی سر تا آخر زنخ بحس طول و در عرض آنچه را فراگیرد؛ **انجام:** و مخصوص است حکم اینها بشهر رمضان نه بغیر آن حتی قضای شهر رمضان هر چند احوط عدم بقای بر احداث مذکوره است ... بلکه خالی از قوت نیست، تمت الرسالة

رساله کوتاهی از احکام طهارت و صلاة و صوم که در سه مقصد و هر کدام در چند مبحث و باب و فصل تنظیم و برای عمل مقلدین نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول مرصع؛ ۴۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۱]

۷۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۳۶

آغاز: حمدله ... العاقبة ... اما بعد چنین گوید

در نماز و زکات و روزه به فارسی در سه باب و خاتمه هر یک در چند فصل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۷۸ق [نشریه: ۷ - ۱۷۰]

۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۵۹-۲۷/۱۲۹

آغاز: وچاره نیست الا باجتهاد یا تقلید پس تکلیف منحصر است در اجتهاد یا تقلید و هیچ عبادتی صحیح نیست بدون یکی از آنها ... مقصد اول در طهارت و در آن چند مبحث است؛ **انجام:** الان تعلق بصاحب الامر دارد و ایشان اذن داده اند مجتهدین جامع الشرایط را بتصرف نمودن در آن و هرگاه کسی بغیر اذن

مؤلف ابتدا در مقدمه درباره لزوم تقلید از مجتهد و چگونگی آن بحث نموده و پس از آن در چند مقصد (۱. طهارت، ۲. نماز، ۳. صوم، ۴. زکات، ۵. خمس) و هر کدام در چند فصل و مطلب و مبحث، مطالب را بیان نموده است؛ خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: جمعه ۱۳ محرم ۱۲۸۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور، ۸۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۰۱]

۷۳. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۵۴

فقه فتوایی است در احکام طهارت تا احکام حج است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۸۱گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۳۸]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۱۴

آغاز: اولا تعیین نماز باید کرد که کدام نماز است اداست واجبست یا سنت بعد از آن قصد؛ **انجام:** دررفتن بمنی از مشعر الحرام وبیان افعال تمتد مناسک منی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۷۵. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه:۱۳

آغاز: ... هفدهم قصد مجامعت کردن بعد از آنکه مجامعت کرده باشد هیجدهم نشستن حاکم شرع در مجلس قضا نوزدهم داخل شدن عروس و داماد در یکدیگر در شب عروسی بیستم؛ **انجام:** مسئله شانزدهم بدانکه ماموم بر چهار قسم است. قسم اول مامومیکه برکعت ... پس ای عزیز اگر می‌خواهی که در دنیا از بلاها و مرگ مبرم نجات یابی تصدق بده و دستگیری کن فقرا و ضعفا را و در روز قیامت با امن امان ...

کتابی مفصل در بیان فروعات شرعی و احکام فقهی که برای مقلدین فارسی زبان نگاشته شده است. نسخه جلد اول و دوم بوده و از انتها نیز ناتمام مانده است؛بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۵۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ]

۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۸۶۳-۱۵/۱۰۳

آغاز: بسمله. الحمدلله العزیز المنان. الذی خلق الانسان. علمه البیان. انزل علی عبده الفرقان و جعل فیه تبیان کل شی. واظهر آیاته فی کل نور؛ **انجام:** پس افضل در این صورت گذاردن نماز است در آن و سنت است برای امام نشستن در محل نماز بعد از اتمام آن تا مأموم مسبوق باقی نماز خودش اتمام کند. تم باب الطهارة.

احکام نماز روزه زکوة و خمس و حج و جهاد امر به معروف و نهی از منکر را در چند باب بیان نموده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۴گ، ۱۹–۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۱۰۴]

۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۴۳۱/۲–۸/۱۴۱

آغاز: بر آن جبیره می‌باید شست یکی از طرقی که گذشت باید آنرا شست ولیکن احوط اینست که اگر تواند او را بکند ... باب دویم در بیان غسل هاست در آن چند فصلست فصل اول در بیان غسل جنابتست و در آن سه مقام است اول در بیان جنابت است؛ **انجام:** مریض اگر به جهت روزه گرفتن متضرر شود جایز است او را افطار بلکه او را حرامست روزه و روزه اش باطل است بنابر اقوی خواه روزه واجب باشد یا سنت خواه رمضان

فقه فتوایی است در بیان احکام طهارت، صلاة، زکاة و خمس و صوم. شامل اقسام، فصول، ابواب و مقامات و تذنیب‌ها و تنبیه ها. احتمالاً ترجمه‌ای است از رساله عملیه سیدمجاهد (سید محمدطباطبائی حائری) موسوم به «اصلاح العمل» در فهرست الفبایی آستان قدس رضوی (ص ۵۳) ترجمه اصلاح العمل ازحسن بن محمد علی یزدی معرفی شده است. و در الذریعة ۲۸۱/۲ از آن با عنوان «اکمال الاصلاح» یاد شده است وگفته شده که یزدی کتاب مذکور را تلخیص نموده و«مصباح طریق» نامگذاری کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از «اکمال»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ – ۲۱۰۷]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۹۸–۳۸/۲۱۸

آغاز: دو ظرف با هم مشتبه شوند و یکی از آنها آب طاهر داشته و یکی آب نجس واجب است اجتناب از هر دو و فرق نیست ... کتاب الصلوة واجب است در شبانه روز پنج نماز در حضر هفده رکعت؛ **انجام:** گفت که اگر تمام اجزا را به همین طریق که گفتیم نیت نداشته باشد همین قدر

کتاب الصلوة و بخشی از میراث و صیام از آن موجود است عناوین کتاب «مطلب – مطلب» و «فصل» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ جلد: مقوایی، ۹۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ – ۲۱۰۰]

۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۹۰–۳۹/۱۷۰

آغاز: چنین کند کافر نمی‌شود. فصل چهارم در کیفیت و آداب وضو است و واجبات آن هفت چیز است اول نیت است؛ **انجام:** و منفرد و احوط اخفات است و قضای نمازهای یومیه در جهر و اخفات مثل ادای آنهاست و اگر جهر و اخفات را از روی

فقه فتوایی است شامل چند مقصد دارای ابواب و فصول در احکام طهارت ونماز؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای سفید، ۴۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۱۰۱]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۰۷۵

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۸۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۵۶–۳۸/۱۷۶

آغاز: بگیرند واهل مشرق برعکس ایشان کنند واگر علامات بهیج وجه معلوم نتوانند کرد هر نماز را بچهار جانب بگذارند ... مسأله اگر بر مصلی ظاهر شود که نماز قبله نبوده؛ **انجام:** فصل پنجم درجهاد است جهاد مقاتله با کفار است اگر حربی باشند ... خاتمه بدانکه امر بمعروف و نهی از منکر از توابع جهاد است ومعروف

فقه فتوایی است شامل احکام نماز و روزه و حج و جهاد دارای فصول و به صورت «مسأله، مسأله» مطابق با فقه شیعی، متأسفانه افتادگی نسخه مانع از شناسایی دقیق کتاب و نام مؤلف شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا، ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ – ۲۱۰۲]

۸۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۴۸/۲

آغاز: الحمدلله ... اما بعد دربیان مسائل متعلقه است چون که باب نجات از برای ما مفتوح می‌شود به تقلید مجتهد و عمل عامی ملتفت غیرمحتاط بی تقلید باطل است؛ **انجام:** مسألة: دست چرب هرگاه نجس شود با بقاء چربی به آب قلیل یا کثیر پاک می‌شود.

احکام شرعی را جهت استفاده مقلدین از باب تقلید تا دیات را به اختصار آورده و در آخر رساله باز چند مسأله در مورد احکام طهارت و نماز ذکر کرده است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «لطف الله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف مخ: ۳ – ۹۹۹]

۸۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۹۴۰

آغاز: و اگر خواهد نکند و عالم است یعنی دانااست و چیزها [] و ظاهر و هویدا است و متصف است به این صفات [] نفس ذات خودنه از جهت امر خارج از آن؛ **انجام:** و کسی که در حضر قصر کند در همه حال اعاده و قضا می‌کند و کسی که از روی نسیان در سفر تمام کند لازم است که اعاده آن کند در وقت و قضا نمی‌کند آن را بعد از خارج وقت و هر گاه مسافر به حاضر اقتدا کند یا به عکس در دو رکعت اول با هم نماز گذارند و در دو رکعت آخر جدا شوند و سنت است که

اصول دین تا نماز مسافر. ابتدا اصول دین را مختصراً بیان کرده و آنگاه از فروع دین نماز را در چند مقصد که هر کدام از آن دارای مباحثی است توضیح می‌دهد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «عبده محمد اسماعیل» (مربع)؛ جلد: گالینگور سبز،۱۲۶گ،۱۳سطر،اندازه:۱۱×۱۵سم[ف مخ:۳– ۱۰۰۰]

۸۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۱۱

آغاز: این حکم خالی از اشکال نیست وکسی که در روز پنج‌شنبه بترسد که در روز جمعه آب نایاب بشود از برای غسل جایز است تقدیم غسل در روز پنج‌شنبه؛ **انجام:** سنت است تلقین میت در حال احتضار به شهادتین واقرار به ائمه اثنا عشر علیهم السلام یکی یکی ... و هرگاه جان کندن بر او دشوار باشد او را ببرند به آن محلی که اکثر اوقات در آن جانماز میکرد یاروی فرشی که جای

نماز او بود
فقه فتوایی و استدلالی است برای عمل مقلدین فارسی زبان اغسال تا احکام احتضار را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۰]

۸۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۹۱

آغاز: تألیفات وترجیحات او این نوع شناختن مخصوص کسی است که خود رتبه تمیز مرتبه اجتهاد را داشته باشد و غیر او می‌شناسد مجتهد را به شیوع؛ **انجام:** بل که در مجموع این چهار شهر بلی چون آخر شهر کونه حال معلوم نیست به قدر یقینی باید اکتفا کرد یعنی به هرجا که یقین داشته باشد که داخل شهر کوفه بوده و مستحب است اتمام کردن نماز در این مواضع و هم چنین به جا آوردن نافله های

کتاب اول را دارد. رساله فتوایی است ظاهراً در دو جلد که جلد اول آن که کتاب اول است شامل مسائل طهارت می‌باشد که آن نیز مشتمل بر چهار باب است و هر باب دارای چند فصل. یک جا از یکی از علما به «شیخ محقق» تعبیر کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۱]

۸۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۱۸

آغاز: به خدمت مجتهد حی آیا جایز است تقلید مجتهد فوت شده نمایند یا نه جواب ظاهر درنظر حقیر عدم جواز بقاء آن تقلید است بلکه لازم است عدول نماید؛ **انجام:** درصورت وجود عمه و خالو پسرعمو و دختر عمو را حظی و بهره از ارث نخواهد بود پس وارث متوفی در صورت مفروضه منحصر خواهد بود در زوجه و عمه و خالو ربع ترکه متعلق به زوجه متوفی است که غیر مدخول بها بوده باشد و ثلث مختص به خالوی او است و بقیه مال عمه خواهد بود

غسل تا ارث را دربردارد. رساله احکام فقهی با عناوین «سوال - جواب» است، مؤلف در این رساله به برخی از سوال‌ها مستدلا و مستندا به برخی از کتب متقدمین جواب داده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۲]

۸۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۵۳/۲

آغاز: ... پس منحصر شد راهی که به آن پی تکالیف واحکام الهیه توان برد به کتاب الهی و اخبار و احادیث اهل بیت (علیهم السلام) که حجج الهی اند؛ **انجام:** و آنچه مذکورشد که باید جواب مطابق سلام باشد در آن چهار صیغه مذکوره آن مختص به نماز است و اما در غیر نماز واجب نیست که مثل آن گوید..

احکام شرعی مکلفین و ملقدین را در عناوین «فصل - فصل» به بیان ساده به نگارش درآورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۷۱گ (۱۱۳ر-۱۸۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۲]

۸۸. فردوس؛ دبیرستان شهید بهشتی؛ شماره نسخه:۶

آغاز: بلند نباشد از جای با و این احوط است و اما ما بین محل سجدها هرگاه بلندی باشد پس آن باکی نیست هر چند از مقدار خشت هم بیشتر باشد؛ **انجام:** مساوی محل پا شود ضرر ندارد و بعضی اعتبار کرده اند از سایر مساجد یعنی دستها و زانوها هم که زیاده از یک خشت بلند نباشد.

با عناوین: فصل، مطلب، مسئله؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۱۷۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ]

۸۹. فردوس؛ دبیرستان شهید بهشتی؛ شماره نسخه:۷

آغاز: در طهارت است و دو آن چند مبحث مبحث اول در طهارت از حدث که آن عبارت از وضو و غسل و تیمم است؛ **انجام:** قصد منافی داشته باشد مثل ریاء و قبل از تلف عین نیت نماید کفایت می‌کند بلکه با علم گیرند

رساله ی عملیه ای است که به سبک مرسوم رساله‌های عملیه از کتاب طهارت آغاز و به دیات ختم می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ مهر: «هو العلی الاکبر» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ]

۹۰. قوچان؛ سلطان ابراهیم؛ شماره نسخه:۴۷

آغاز: نکرده و بول ممکن نبوده اقوی اعاده غسل است ... فصل در حکم حیض و استحاضه و نفاس خون خیض خونیست معروف خدای تعالی در زنان قرار داده بحسب طبیعت ایشان؛ **انجام:** سئوال هرگاه شخصی عادل باشد و بظلم کردن مضایقه نکند ...

از احکام حیض تا صوم. به صورت «سئوال و جواب فصل، فصل و مسئله و مسئلة» برگزار شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۹۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ]

۹۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۳۲۸/۳

آغاز: و کمترین اوطلا و مسح است؛ **انجام:** رکوع را فراموش

از فصل ۵ غسل جنابت تا فصل ۱۰ باب دوم مقدمات نماز در ۷ فصل و باب ۳ مقارنات که ۱۵ فصل دارد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در گ ۱۳۱ یک رباعی در اصطلاحات غلیان هست؛ ۲۵گ (۱۰۵پ-۱۲۹پ) [ف: ۵ - ۲۰]

۹۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۴۴-۵۸/۱۹۴

آغاز: شرط است در صحة هر یک بلکه در صحت نماز مستحبی نیز و مشهور وجوب وضو ء است

طهارت و صلوة. بخشی از رساله عملیه است که برای عمل مقلدان نگاشته شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۸۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۴ - ۲۱۰۳]

۹۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۶۸/۴-۶۰/۱۰۸

آغاز: بر نماز نباشد اما هرگاه عازم بر عدم نماز در آن حین بوده باشد نماز به این وضو مشکل است

بخشی از رساله عملیه‌ای است به صورت فتوایی؛ خط: نستعلیق،

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۰گ (۵۱-۷۰)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۰۸]

۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۳۰

چاپ سنگی. برگ‌هائی است از دو رساله عملیه به چاپ سنگی در احکام طهارت و صلاة و زکات و صوم، با حواشی مخطوط میرزا محمد علی چهاردهی. چون این برگ‌ها پراکنده و از دو رساله ناتمام فراهم آمده معلوم نشد که چیست؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛محشی؛جلد:مقوایی،۱۰۰گ،اندازه:۱۵/۵×۲۲سم[ف:۲۰ - ۳۴]

۹۵. مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه:۱۲

چند برگی از رساله‌ای است شامل احکام میت و بعضی از غسلها؛ خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ ۸گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۲]

۹۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۱۹

آغاز: بول باآب در صفات ثلاث؛ **انجام:** در حال فراموشی سبب تمام، بلی اگر مسافر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۲۰۲گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۳۹]

۹۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۵۱

نسخه ناقص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷۰گ، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۱۱۸۱]

۹۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۵۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۳۰گ، ۱۷ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۹۷]

۹۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۱۶

آغاز: بسنگ شاهی شانزده عباسی

طهارت - صلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: احمد شریعت عقدایی؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، ۱۲ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴-۱۲۴۶]

۱۰۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۶۶

آغاز: و پشت‌های چپ را بر زمین نهاده؛ **انجام:** و بنده خود سازد.
خط: نسخ مایل به ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: حسین مصاحبی؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی، ۲۲۴گ، ۱۷سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۲۶۵]

۱۰۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۱۱

طهارت تا خمس. نگارنده آن از جواهر الکلام یاد می‌کند و از صاحب جواهر به عنوان «بعض مشایخنا» نام می‌برد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۲ - ۶۱]

۱۰۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۵۱/۱

با عنوان سئوال و جواب؛ کا: صالح بن محمد صالح بن خواجه محمد بن سلطان محمود مودی قاینی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ در برگ ۶۵ر تا ۶۹ر صوری که زن بر مرد حرام می‌شود و اشعار فارسی از جامی و جدول چهارده معصوم و شکیات نماز از میرزا مهدی دیده می‌شود؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۶۴گ (۲ر-۶۵ر)، ۱۵ و ۱۷ سطر (۵- ۶/۵×۱۱/۵- ۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: - ۳۲۵]

۱۰۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۵۵/۲

در مشهد ساخته شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [ف: ۳ - ۵۷]

۱۰۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۶۴/۲

مسائل پراکنده میراث است و دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۷۰پ-۹۵پ)، ۱۹ سطر (۷×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: - ۶۱۸]

۱۰۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۸۳

آغاز: آن عمل صحیح است مثل اینکه در حین نماز ذکریرا بقصد تعلیم غیر و قصد نماز بگوید صحیح است؛ **انجام:** و غلاف خنجر و کارد و شمشیر و ظرف اینها مثل جعبه و آنچه خطهای طلا و نقره بر آن

رساله فتوایی برای عمل مقلدین است. نسخه حاضر بخشی از میانه کتاب را شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۲۹]

۱۰۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۴۱۲

آغاز: حکایت از آن نیز جایز است که بیکراهت و اما مستحبات بدانکه مستحب است اختیار کردن و جستن مکان مناسب؛ **انجام:** اگر رجوع ایشان بر وجه جایز باشد و هم چنین واجب است قصر بر سلطان اگر چه سفر او حرام نباشد

این رساله در چند مطلب و هر مطلب در چند فصل تنظیم شده است. در نسخه حاضر بخش طهارت و صلاة موجود است. فصل پنجم تا نهم از مطلب چهارم و مطلب پنجم - که در صلاة است - از آغاز تا فصل بیستم در بیان نماز مسافر را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۳۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۴۴]

۱۰۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۸۳

آغاز: دو قول شاذ و نادر است و آنچه مشهور است دو قول است ... متقدمین بر آنند که با ده شیر کامل محرمست؛ **انجام:** اگر کسی خوکی از ذمی بکشد و پنهان در خانه خود نگاه دارش باشد قیمت آن را.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روکش پارچه سرخ، ۹۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۴۷]

۱۰۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۹۸

آغاز: آن قدر بمالد که آنچه از بول در مخرج باقی مانده بیرون آید خواه کمتر از سه دفعه حاصل شود یا زیادتر؛ **انجام:** شرط نیست در رجوع به قصر بعد از رجوع ازاقامه این که باقی سفر به قدر مسافت شرعیه باشد و شرط ...

شامل مباحث طهارت و صلاة می‌باشد و ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۳۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۶۰]

۱۰۹. قم؛ شریعتی، محمد حسین (کتابخانه)؛ شماره نسخه:۵
آغاز: و متوسط نیز واجب باشد و زیاده بر آن برای نماز صبح باید غسل کرد؛ **انجام:** اما مشهور آن است که باب السلام در مسجد محاذات آن باب واقع شده است پس از باب السلام در مسجد در آید.
در چندین فصل تدوین شده و مشتمل بر فصل اول در طهارت و نماز دوم در روز سوم در زکاة چهارم در حج و عمره است، و شاید رساله صغیره وسیلة النجاة ملا احمد نراقی باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ از کتب مرحوم سید محمد باقر امامی؛ ۵۳گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۳۸]

۱۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۹۹۶
آغاز: بدانکه غسل دو نوع است غسل ترتیبی و غسل ارتماسی و غسل ترتیبی آن است که سر را با گردن بشوید و بعد از آن؛ **انجام:** بدانکه اندک اختلافی هست در میان نسخه‌ها کافی و فقیه و تهذیب در بعضی الفاظ این دعاها و آنچه نقل کرده شده
رساله علمیه مختصری است در مباحث غسل، نماز و وضو با عناوین «بدانکه»؛ خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ خریداری از مشیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۸۱–۹۶پ)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۴سم [رایانه]

۱۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۲۰۵
بی‌کا، بی‌تا، مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی؛ خریداری از منصور تألهی معین الدین [رایانه]

۱۱۲. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۷۸/۱
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سید المرسلین ... اما بعد این مختصری است از عبد مستهدی؛ **انجام:** سمع الله لمن حمده و از برای هر سجود نیز درست است مستحب است به روسی معروف و الله اعلم.
در چند باب: ۱. طهارت، در چند فصل، ۲. بیان مسائل متعلقه ...؛ خط: نستعلیق پست، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ و ۱۷ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: – ۵۹]

۱۱۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۳۲۹/۱
آغاز: بسمله – الحمدلله رب العالمین و العاقبه للمتقین و للصلوه و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** و چهار موضع است که مخیر است در آنها ما بین قصر و اتمام و آن عبارت است از مسجد الحرام – مسجد النبی – مسجد کوفه و جلو جناب سید الشهداء علیه السلام و اتمام در اینها افضل است – تمت الکتاب و صل علی محمد و آله
در باب طهارت و نماز و روزه است و شامل یک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه است؛بی‌کا،بی‌تا؛۴۸ص،۱۵ سطر [ف: ۱-۳۰۹]

۱۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۳۳/۴
آغاز: بسمله ... بدانکه روزه در عرف شرع عبارتست از نگاه داشتن خود از خوردنیها؛ **انجام:** و واجب در اول تیمم نیست.
در روزه و پاکی و دومی که رساله جدایی را می‌ماند در ۱۳ مصباح است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰گ (۲۰۹پ–۲۱۸پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱ – ۲۴۴۶]

۱۱۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۴۴۰
انجام: که نصف غیر امام را هم مجتهد می‌تواند تبدیل به قیمت نماید، قدتمت الرسالة بید الاثم عبدالمطلب القاسانی فی المشهد المقدس ۱۲۷۱
از طهارت تا خمس؛ کا: عبدالمطلب قاسانی، بی‌تا، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز [ف: – ۱۳]

۱۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۲۹۱
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۷/۴×۲۸/۴سم [رایانه]

۱۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۴۰
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۲۱۳گ، ۱۵سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵ – ۱۷۳۳]

۱۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۶۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۱۳۰گ، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۵ – ۱۷۳۳]

۱۱۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۰۹
آغاز: اتیان بتکبیرة الاحرام نماید
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، ۶۲گ [ف: ۴ – ۱۲۴۴]

۱۲۰. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۴۵
آغاز: خواه از زن باشد و مفعول مثل فاعل است و مرده مثل زنده است؛ **انجام:** چنانکه تصریح کرده است به این مطلب شیخ صدوق و شیخ مفید.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: – ۱۸۸]

۱۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۶۸
آغاز: که خداوند بندگان خود را عبث و بی فایده خلق نفرموده بلکه ایشان را بجهت بندگی و عبادت خود خلق فرموده؛ **انجام:** بعضی گفته اند که بلی و آن مشکل است و اولی تکرار است.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حسینعلی فقیهی ابرند آبادی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۹۴گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۱۱۴۷]

۱۲۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۳۴
نسخه‌ای مفصل در ابواب فقه به صورت سؤال و جواب، شامل کتاب های: صلوة، زکوة، خمس، تجارت، شقوق نکاح و طلاق، باب در نصاب حیوانات، کتاب میراث، کتاب فضة الرمل، و بعضی از مسائل متفرقه که به فتوای جناب میرزا ابوالقاسم قمی

رسیده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا، (سه کاتب) گویا در عصر مؤلف تحریر شده، چون در آغاز نسخه جمله «سلمه الله» دارد؛ ۱۲۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۱۷]

۱۲۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۵۷

آغاز: در غسل ارتماسی نیست اما تیمم بدل وضو؛ **انجام:** و اگر بعد از نماز عصر متوسطه شود از برای نماز.

شامل مسائل طهارت از غسل، تا بخشی از احکام استحاضه را دارد و مسائل مبتلا به مقلدین را آورده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۲گ، ۱۰ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: - ۱۴۴]

۱۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۲۸۱

آغاز: بلکه می‌تواند بشوید اگر بعد از بول کردن یا خواب کردن باشد و بعد از بادی که جدا شده باشد؛ **انجام:** و احتیاط آن است که رحمه و برکاته نیز بان ضم شود و سنت است که پیش ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۰۴۶

آغاز: پس اگر مقصودش الله نباشد و یا قصد ریا داشته ویا اینکه ریا و نه الله باشد عمل او باطل خواهد؛ **انجام:** ملاقات آنها با رطوبة نداشته باشیم کتاب الصلوة

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۲۳۲

آغاز: بپرسد که اگر دو فرسخ بیرون رفتن بیمار شوی هم خواهی رفت پس در آن وقت؛ **انجام:** که ... آن نیز واجب باشد مبحث نهم کفن میت از اصل او ...

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳/۲ معزی

آغاز: بسمله. کتاب طهارت و در آن چند باب است باب اول در وضو و در آن چند فصل است؛ **انجام:** و تکبیرات این است الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر و لله الحمد الله اکبر علی ما هدینا الله اکبر علی ما رزقنا فی بهیمة الانعام

دارای چند فصل در طهارت و صلات و صوم و زکات و خمس و اعتکاف و حج؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۰گ (۲۰ر-۹۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۶ سم [ف: ۳۹ - ۱۳]

۱۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۷/۳ معزی

آغاز: عصر تا بقدر ادا کردن عصر باقی ماند از اخر وقت متصل بغروب پس اگر چهار رکعت بغروب قرص مانده کسی نماز ظهر بجا آورد باطل است؛ **انجام:** باید ملاحظه کرد در وجوب حج کردن بر او و در شرط بودن اینکه در مراجعت بان کفایة کند و الله اعلم بحقایق احکامه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [ف: ۳۹ - ۱۳۴]

۱۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۴ معزی

آغاز: الهی نمیشود الا باطاعة آنچه فرموده بنهجی که خواسته باطاعة اداء فاسده و خواهشهای نفسانیه و بالضروره که کیفیت بندگی خود را و آنچه خواسته و نخواسته؛ **انجام:** میتواند روزه را بگیرد تا تزویج معلوم گردد (بنابر اقوی و ظن بتزویج حکم شک دارد بنابر اقوی ولکن ثابت می‌شود تزویج بشهادة عدلین و باستقصاء ...

مقدمه ای در باب تقلید و سپس با مسائل وضو ادامه پیدا کرده، و با احکام روزه به پایان رسیده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ رکابه‌دار، محشی؛ جلد: تیماج، ۱۳۷گ، ۲۳ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۱۳۹]

● رساله عملیه (ترجمه) / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīye (t.)

گوهر قراجه داغی، حسن بن علی، - ۱۲۶۶ قمری

gohar qarāje dāqī, hasan ebn-e ʻalī (- 1850)

ترجمه رساله فتوایی سید کاظم بن قاسم رشتی (۱۲۱۲-۱۲۵۹ق) است؛ مشتمل است بر یک «مقدمه» و دو «باب»: مقدمه: در فضیلت نماز؛ باب ۱. مقدمات نماز، شامل چهارده فصل: ۱) طهارت، ۲) نماز با جامه نجس ...، ۱۴) تیمم؛ باب ۲. نمازهای یومیه و شامل شش فصل: ۱) واجبات، ۲) محرمات ...، ۵) شکیات، ۶) نماز احتیاط؛ خاتمه: در احکام نماز جماعت.

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد چنین گوید بنده احقر افقر بن علی حسن شهیر بگوهر که بعضی از مخادیم کرام و اجلاء ذوی الاحترام ...

انجام: و چون بصد سالگی برسد شفاعت او قبول می‌شود در حق هفتاد نفر از اهل خانه و همسایگان و آشنایان ... فی شهر رجب المرجب یوم الاثنین سنه ۱۲۵۸.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۹۵

آغاز و انجام: برابر

تألیف: ۱۲۴۷ق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، ۱۴۰۵ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۱۹۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۸۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملاسبز علی حیدر، تا: ۱۲۵۸ق؛ واقف: آقای حاج قطب المحدثین، سنه ۱۳۳۸ش؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۶۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۰ - ۱۹۴]

● رساله عملیه (ترجمه) / فقه / فارسی

r.-ye-ʻamalīye (t.)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۲

ترجمه رساله عملیه شیخ محمد حسن نجفی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کامل و مقابله شده؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی

با تیماج مشکی،۲۹ص (۲۲-۵۰)، ۱۹سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۲۲]

● **رساله عملیه (ترجمه)** / فقه / فارسی
r.-ye-‘amalīye (t.)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۸۰۸/۳
آغاز: و الحرام بین المؤمنین؛ **انجام:** و همچنین نذر مطلق
رساله عملیه علی بن عبدالعالی (ترجمه)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۴۵ص (۴۷-۹۱)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۸۰۴]

● **رساله عملیه در بیان احکام اجمالیه** / فقه / فارسی
r.-ye-‘amalīye dar bayān-e ahkām-e ejmālīya
همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹ - ۱۳۱۹ قمری
hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824 - 1902)
در پاکی و نماز و روزه در سه مقصد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۵۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۳ شعبان ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ، ۱۱ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۳۵]

● **رساله عملیه شیخ احمد احسائی (منتخب)** / فقه / فارسی
r.-ye ‘amalīye-ye šeyx ahmad-e ahsā‘ī (mn.)
رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۵۰۷/۳
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی حسینی، تا: ۱۳ محرم ۱۲۴۳ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۱۵]
۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۵۰۷/۴
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این کلماتی است چند منتخب و مترجم از رساله حیدریه و مسائل فقهیه از فتاوی جناب خاتم المجتهدین ... شیخ احمد بن المرحوم شیخ زین الدین احسائی بقلم شکسته کاظم بن قاسم حسینی رشتی؛ **انجام:** معتبر در حفظ موالات و ترتیب عدم جفاف عضو سابق است پس بنابراین هر گاه روی را در جائی بشوید و دست راست را در جای دیگر و دست چپ را جای دیگر ضرر نمی‌رساند بشرط عدم جفاف سابق قد تمت.
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی حسینی، تا: ۱۲۴۳ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۱۶]

● **رساله عملیه شیخ محمد حسن نجفی (ترجمه)** / فقه / فارسی
r.-ye ‘amalīye-ye šeyx mohammad hasan-e najafī (t.)
تهرانی، علی بن خلیل، - ۱۲۹۶ قمری
tehrānī, ‘alī ebn-e xalīl (- 1879)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کامل و مقابله شده؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۸۰ ص (۵۲-۱۳۱)، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۱۶۲۳]

← رساله عهد ≻ رساله میرکا
← رساله عین ≻ عینیه
← رساله عین القضاة ≻ العینیة
← رسالة العینیة ≻ العینیة

● **الرسالة الغائية** / - عربی
ar-r.-ul ġā’īya
جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری
jorjānī, ‘alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۹۰/۳
خط: نستعلیق، کا: خواجه زاده کاتب محمد از نویسندگان دولت عثمانی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج تریاکی، ۴ص (۱۷-۲۰)، ۱۳ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۵۰۱]

← رسالة غدیریة ≻ غدیریة
← رساله غدیریه ≻ خیرات الکوثریة من فضائل الحیدریة فی شرح قصیدة الحمیریة
← رساله غراء فی شرح اسماء الحسنی ≻ خواص اسماء الله

● **الرسالة الغروية = المسائل الغروية = اجوبة مسائل الشيخ محمد صالح** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-r.-ul ġarawīyya = al-masā’il-ul ġarawīyya = ajwibat-u masā’il-iš šayx muḥammad ṣāliḥ
رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ - ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)
تاریخ تالیف: ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۵۳ق؛ محل تألیف: کاظمین
سؤالات چندی است در تحقیق معانی حروف که شیخ محمد صالح از سید پرسیده و وی به روش خود بدانها پاسخ داده است:

۱. استفسار از مراد بعض سالفین در قوامش درباره حرف کان موجوداً مثل وجد السماوات و الارضین و الافلاک؛ ۲. استفسار از معنی حدیث شریف ان الله تعالی لما خلق اللوح؛ ۳. استفسار از معنی قول آصف بن برخیا وجود الحرف؛ ۴. استفسار از قول اندلیسین و زماطره؛ ۵. معنی فرمایش آصف بن برخیا و ... ؛ ۱۶. یعنی اینکه زهره فیض میدهد باجسام حرارت و رطوبت را؛ ۱۷. مراد از فیض دادن عطارد قوای ناریه را و سایر تاثیراتی که برای آن شمرده اند چیست.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انه قد وردت من العالم العامل ... مسائل کلت دون تحقیقها بصائر الافهام.

انجام: و ما فرغنا علیها من الفروع الحقیقیة یتبین حال القمر منها لدقیق النظر و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و کان ذلک فی ...

[دنا ۸۲۱/۵؛ فهرست کتب مشایخ ۳۰۰-۳۰۲ «رساله غرویه»: که می‌گوید چاپ شده است]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: رجبعلی بن کربلا عباسعلی خوئی، تا: ۱۲۵۳ق، چهارده روز بعد از تألیف کتاب از نسخه مؤلف؛ مصحح، در دو برگ اول رساله سوال و جوابی از حاج کریم بن ابراهیم کرمانی و یادداشتی به نقل از منتخب طریحی و تاریخ ولادت و وفات شیخ احمد احسائی آمده؛ ۲۴گ (۱۵۳پ-۱۷۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۵۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۲/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید حسین شیرازی -قم؛ کا: محمد علی بن عبدالعلی،تا:ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛۴۸ص(۲۶-۷۳) [عکسی ف: ۵ - ۶۸]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۱۳/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: احمد بن اسماعیل خراسانی ترشیزی نامقی، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۴۷ص (۱۴۷-۲۱۳) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۵۲

آغاز و انجام: برابر

جزئی اشعار عربی در حواشی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق همدانی، تا: شنبه شعبان ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی حنایی، ۴۲گ (۳پ-۴۴پ)، ۱۹ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۷سم [رایانه]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۴۹/۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۲۹گ (۹۶ر-۱۲۴ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [مؤید: ۲ - ۲۸۵]

۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۵۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن أبی الحسن علوی همدانی، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۲۷گ (۱پ-۲۷پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۱ - ۳۶۷]

● **رسالة الغزوات** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

r.-ul ġazawāt

سندی، محمد بن عبدالهادی، ۱۱۱۶ - ۱۱۳۸ قمری

sendī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-hādī (1705 - 1726)

تاریخ مختصر ۳۰ غزوه‌ای است که پیامبر در آنها شرکت داشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۳۱۰۸

آغاز: الحمد لله خالق القدر و القوی المنعم علی من اراد سعادته بالاهتداء والتقوی ... اما بعد فیقول الفقیر الی مولاه القدیر ابوالحسن السندی ... ان الغزوات التی خرج فیها نبینا و سیدنا محمد؛ **انجام:** و اتباعه الی یوم الدین وادا منا فی کمال اتباعه و جعلنا من کل اتباعه الغر المحجلین اللهم آمین یا رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ربیع الثانی۱۱۴۵ق، جا: لکهنو؛ معنای فارسی بعضی از لغات زیر آنها نوشته شده؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛کاغذ:کشمیری نخودی،جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۴۴ر-۱۵۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸- ۲۲۲]

← الرسالة الغوثیة ⟵ الغوثیة

● **الرسالة الغیاثیة فی عمدة الصوفیة** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul ġīyāṯīya fī ʻumdat-iṣ ṣūfīya

بیهقی، حسن بن ابی طالب

beyhaqī, hasan ebn-e abī tāleb

اهداء به: غیاث الدین بن الرشید محمد

در اثبات واجب تعالی و بحث در توحید باری و مراتب تنزلات و اسرار کائنات، بروش فلاسفه و عرفا با نقل گفته‌ها و اشعار بزرگان صوفیان.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۳/۵

آغاز: ما احسن وجهک الکریم یا واجب الوجود انت الثابت المستقر فی عرصة العلماء قبل ظهورک فی المظهر الاول المسمی بالدرة البیضاء؛ **انجام:** و انفعلت بحال من الاحوال مقال و فعال.

خط: نستعلیق نازیبا، کا: عبدالنبی عثمانی شطاری، تا: یک‌شنبه ۸ رمضان۱۰۰۷ق، جا: بهادری؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰گ (۹۷پ-۱۰۶ر)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۳۳۵/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۳۹۳]

← رساله غیبیه ⩤ کتابچه غیبی
← رساله غیبیه ⩤ پنج غزل در مدح فرخ خان حاکم کاشان

● **الرسالة الغیر المنقوطة** / ادبیات / عربی
ar-r.-ul ġayr-ul manqūta

مولانا عبدالصمد

mawlānā ʻabd-os-samad

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۴۲

آغاز: هو الواحد الاحد و رد الصادر الاکرم و انوارد المکرم؛ **انجام:** و وصل حلول السلام و السلام
کاتب می‌گوید که هفت سال پیش در اکره هندوستان به دیار اکبر شاه رفتم و دانشمندانی مانند ابوالفیض فیضی بن مبارکشاه را دیدم و رساله‌ای بی نقطه به برهان پور نزد مولانا عبدالصمد فرستاده بودند و او در برابر این یکی فرستاده است؛ کا: ابوالفتح فتح الله بن نصرالله حسینی، تا: پایان ربیع الثانی ۹۹۵ق، جا: کازرون؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا با پارچه زری،۲ص (۶۶۵-۶۶۶)، اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹ – ۸۲۹]

● **الرسالة الغیر المنقوطة** / ادبیات / فارسی
ar-r.-ul ġayr-ul manqūta

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۰/۲۴-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5321. به نظم و نثر فارسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۰۱ق؛ ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۲۷]

● **الرسالة الفاطمیة** / متفرقه / عربی
ar-r.-ul-fāṭimīyya

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ – ۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

تاریخ تالیف: ربیع الثانی ۱۲۸۳ق؛ محل تالیف: تهران
در فضایل و کرامات و کیفیت زیارت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام، هنگام سفر به قم نوشته شده است در اثر دیدن برکات و کرامات از آن حضرت. این رساله مشتمل بر سه «فصل» می‌باشد: ۱. نسبها و مولدها و وفاتها؛ ۲. فضیلتها و فضل زیارتها؛ ۳. کرامات تلک الصدیقة الطاهرة.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۱۳/۳ و ۲۵۳۶/۳ عکسی

آغاز: احمدک اللهم یا من من منه المتتالیة المتوالیة المتوافرة المترادفة المتکاثرة علی عبده الضعیف الفانی بولایة آل الله؛ **انجام:** و الحاصل ان کرامتها وافرة کثیرة و فیما ذکرناه الکفایة ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۰پ-۱۶ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ – ۲۳۷] و [عکسی ف: ۷ – ۱۲۸]

● **رسالة فتح الوهاب** / عربی
r.-u-fatḥ-ul-wahhāb

حسن پاشازاده، محمد

hasan-e pāšāzāde, mohammad

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۵۴/۱

خط: نسخ نازیبا، کا: محمد صالح بن احمد بن علی یزدی، تا: ۱۲۵۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ – ۲۳]

← رسالة الفتحیة ⩤ طبی

● **الرسالة الفتحیة** / هیئت / عربی
ar-r.-ul fatḥīya

قوشچی، علی بن محمد، – ۸۷۹ قمری
qūščī, ʻalī ebn-e mohammad (- 1475)

این کتاب در هیئت بسیطه است و آن را هنگامی تألیف کرده که در سلک در باریان سلطان ابوالفتح سلطان محمد خان در آمده و کتابش را به نام او معنون داشته است.
چاپ: تهران، ۱۲۸۰ق

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۴۶

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق السموات لیتفکر فی عجایبها اولوالالباب ... و بعد ... الی ان اسعدنی بدولة الانخرافی سلک خدم حضرت السلطان ... ابوالفتح سلطان محمد خان ... بعد از یک صفحه: سمیته بالرسالة الفتحیه قرنه الله تعالی بفتح سایر البلاد ... المقدمه فیما یحتاج الی تقدیمه قبل الشروع؛ **انجام:** لما عرفت بعد راس مخروط الظل عن مرکز الظل مأة و سبعة و تسعین میلا تا اواخر باب سوم از مقاله سوم را دارا است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ با دوایر و اشکال نجومی؛ تملک: هاشم منجم باشی مورخ ۱۲۹۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج آلبالویی، ۷۰گ، ۱۱ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱ – ۲۰۹]

● **رساله فتحیه در لغت عربیه** / لغت / فارسی
r.-ye fathīya dar loqat-e ʻarabīya

حجازی، ابوالفتوح

hejāzī, abo-l-fotūh

رساله مختصری است در تعلیم لغت عربی و فارسی مانند نصاب الصبیان فراهی. مؤلف در مقدمه می‌افزاید: چون نصاب صبیان بر بعضی اخوان سبب اشتباه حروف اوایل کلمات دشوار بود، چند بیتی بر ترتیب حروف تهجی به نظم کشیده شد، و برای هر حرفی شش بیت ذکر شد، دو بیت مفرد مفتوح الاوایل، دو بیت مفرد مضموم الاوایل و دو بیت مکسور به جهت آسانی تعلیم

سی و دو بیت دیگر بر آن اضافه گردید. به نام رساله «فتحیه» در لغت عربیه در بحر رمل پرداخته شده، جمعاً ۳۵۶ بیت است.
آغاز: حمدله اما بعد چنین گوید ابوالفتح حجازی و قاه الله تعالی من شر المجازی که چون نصاب الصبیان بر بعضی اخوان به سبب اشتباه حروف اوایل کلمات دشوار بود. بهتر است از بحرها بحر رمل در اتفاق ×× بیش باشد طبع ما را سوی نظمش اشتیاق
انجام: نیست اندر یاء مکسوره بجز لفظ یسار ×× کسر بر یا ثقل دارد از کرم معذور دار تمام شد کتاب نصاب.
چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۴-۱۳۱۵، جانمازی، ۳۰ص (صص۱۶۸-۱۹۷)؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۴، جانمازی
[دنا ۸۲۲/۵؛ الذریعة ۱۱۱/۱۶]

۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۸۶/۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: داعی الاسلام عباس بن حسین موسوی همدانی، تا: یک‌شنبه۲رمضان۱۳۱۶ق؛۸گ(۱۷۴ر-۱۸۱ر)،۱۵سطر [ف: - ۱۵۱]
۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد نبی، تا: ۵ رمضان ۱۳۴۰ق، جا: قم؛ ۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۷]

← رساله فخریه ⟵ حاشیة شرح تجرید الاعتقاد
← الرسالة الفردة لعاصم ⟵ الاختلاف فی روایة قرائة عاصم

● **رسالة الفرض فی معرفة النبض** / طب / عربی
r.-ul-farḍ fī maʻrifat-in-nabḍ
طبیب، فرج الله بن محمد
Tabīb, faraj-ol-lāh ebn-e mohammad

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۶/۸
آغاز: بسمله و حمله. و عبد فهذه لطیفة کالفرض فی معرفة النبض و صفتها اجابة لبعض الاخوان؛ **انجام:** فنبضهم صفیر متفاوت قال المؤلف فرج الله بن محمد ... هداما اردت اثباته فی هذه الاوراق من احوال النبض
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۶ص [ف: ۱۰ - ۱۶۷۹]

● **الرسالة الفضیلة** / کلام و اعتقادات / فارسی
ar-r.-ul-faḍīla

تاریخ تالیف: شنبه ۷ ربیع الاول ۹۵۱ق
رساله‌ای در عقاید در پنج فصل موافق با اصول دین پنج‌گانه.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۱۶/۴
آغاز: ایجاب می‌دهد و ایشان را همین بعینه در فعل واجب لازم؛
انجام: و اگر زبان و دست قدرت نداشته باشد بدل منکر باشد و الحمدلله علی توفیق الاتمام
خط: نستعلیق، کا: امة الفاطمة شهربانو دخت ملاخدابخش، تا: ۱۰۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: چرم زرد، ۲۱گ (۴۸پ-۶۸پ)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [مؤید: ۲ - ۱۹]

● **رساله فقهی** / اصول فقه / عربی
r.-ye-feqhī

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۷۹/۴
بی‌کا، بی‌تا [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۴]

● **رساله فقهی** / فقه / فارسی
r.-ye-feqhī

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۷۹/۵
یکی از شاگردان سید علی طباطبایی صاحب ریاض؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۴]

← الرسالة الفقهیة ⟵ فقه شیعی

● **رساله فقهیه رشتی (ترجمه)** / فقه / فارسی
r.-ye feqhīye-ye raštī (t.)
حکم آبادی، محمد علی بن محمد حسین
hokm-ābādī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad hoseyn
متن از حاجی سید کاظم رشتی و شرح از محمد علی بن محمد حسین حکم آبادی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۹۳/۱
آغاز: بسمله. حمدله ... چنین گوید ... محمد علی بن محمد حسین حکم آبادی حسب اشاره ... جناب سلیمان خان ... رساله فقهیه ای که از قلم ابن حاجی سید قاسم الحسینی الرشتی در جواب سئوال عز صدور یافته بترجمه آن اقدام کرده بنحوی که فهم بر خواص و عوام آسان باشد سئوال سائل و جواب آن فخر الافاضل را بفارسی نقل نموده؛ **انجام:** ضامن نمیشود (تمت الکتاب بعون الملک الوهاب)
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرد، ۱ص (۷۲)، ۲۱ سطر (۱۲×۱۹) [ف: ۱۲ - ۲۹۸۵]

● **رسالة الفقیر (المختصر الکبیر)** / عرفان و تصوف / عربی
r.-ul-faqīr (al-muxtṣr-ul-kabīr)
سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ - ۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, ‘omar ebn-e mohammad (1148 - 1226)
در معنی حلیه و زیور فقیر، در پاسخ کسی است و عرفانی است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۵
آغاز: بسمله. حمدله قال الشیخ شهاب الدین ابوحفص ... اما بعد سألتنی وفقک الله عن حلیة الفقیر الصادق اجعل یا اخی زادک الله؛ **انجام:** نفسی ابلیس حربتها / تعوذ و امن شرابلیسی
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱۹پ–۲۳پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۶سم [ف: ۷ – ۱۳۶]

← رساله فلسفی ≽ اسکندریه

● **رساله فلسفی و اجتماعی (ترجمه)** / فلسفه / فارسی
r.-ye falsafī va ejtemā‘ī (t.)
حسینی اصفهانی، حسین بن عبدالعظم
hoseynī esfahānī, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-‘azam
حسین بن عبدالعظیم حسینی اصفهانی که سفری به انگلستان و فرانسه و پرتقال و مصر کرده و به هند بازگشته بود و مولوی عبدالقادر باو نامه نوشته و درخواست که او درباره مذاهب تازه فیلسوفان فرنگی در هیئت عالم رساله‌ای بنویسد، او در این رساله از وضع اجتماعی آنجاها هم چیزکی نوشته است، با ترجمه آمیخته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۱۶
آغاز: بسمله، و به نستعین، الحمدلله کفاء افضاله، ستایش علی الاطلاق برای حق تعالی است برای احسان او؛ **انجام:** تمام گرفته شود رساله به تحیت و سلام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۶۸گ، ۱۱ سطر (۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۷ – ۳۴]

← رسالة فلسفية ≽ فلسفی (رسالة)

● **رساله فلسفیه** / فلسفه / فارسی
r.-ye falssfīye
فضل بن احمد بن خلف، ق۶ قمری
fazl ebn-e ahmad ebn-e xalaf (- 12c)
رساله‌ای از فضل بن احمد بن خلف در دانایی خدا و حرکت و سکون و عقل و نفس.
[فهرستواره منزوی ۱۵۴/۶ «رساله فلسفی»]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴/۴–ف
آغاز: مسئله اگر کسی پرسد کی حدوث نفس با جسم چگونه باشد؛ **انجام:** و این هر چهار خواص کمی گفتیم درین مکان کی دارد او را حد گفتیم ظاهر و حاصل است. والله اعلم واحکم و لواهب العقل الحمد و الشکر کما هو اهله و الصلوة علی نبیه محمد و آله و اصحابه و عترته
نسخه اصل: ایاصوفیا ۳۷۲۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ (۲۷–۳۹)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۰۶]

● **رسالة الفلسفية** / فلسفه / عربی
r.-ul-falsafīya
قیصری، داود بن محمود، – ۷۵۱ قمری
qeysarī, dāvūd ebn-e mahmūd (- 1351)
رساله‌ای است در حکمت، شامل: مقدمه در دو «فصل»: ۱) موضوع علم، ۲) اصطلاحات اهل این علم؛ مقصد ۱. در چند «فصل»: ۱) وجود الهی و اسما و صفات او، ۲) مراتب وجود، ۳) عالم مثال؛ مقصد ۲. طریق وصول به اصل، در چند «فصل»: ۱) نبوت، ۲) ولایت، ۳) طریق اکتساب ولایت؛ مقصد ۳. جمع و توحید، در چند «فصل»: ۱) جمع و نتایج آن، ۲) توحید و مراتب آن، ۳) خلافت؛ خاتمه در ختم خلافت.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۷۹/۱۲
آغاز: بسمله. المقدمة. فیها فصلان. الفص الاول فی موضوع هذه العلم و مبانیه و مسائله. اعلم و ایدنا الله و ایاک ان الوصول الی الله سبحانه قسمان؛ **انجام:** فمن اراد ذلک فلیطلب من شرح الفصوص الذی لنا. فقد بینا هاهنا ... و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق بی نقطه، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی،۱۱گ(۱۴۷ر–۱۵۷ر)،۲۳سطر، قطع: بیاضی [ف: ۱۶ – ۱۰۳]

● **رسالة الفلسفية** / فلسفه / عربی
r.-ul-falsafīya
ابیوردی، ابوالحسن بن احمد، – ۹۶۶ قمری
abīvardī, ab-ol-hasan ebn-e ahmad (- 1559)
شاید از ابوالحسن شریف قاینی باشد، که نسخه همراه است با دو کار دیگر او (روض الجنان، المعارف الالهیة). گفتاری است فلسفی، بخش‌بندی نشده. برای نشانی: «و قد بقی فی هذه الرسالة امور خمسة آخر. احدها تحقیق العلاقة بین الهیولی و الصورة، و بیان انها اتحادیة لا ارتباطیة، کما هو المشهور، و ثانیها بیان بقیة ... و ثالثها ذکر ما قاله صاحب الاشراق فی الهیولا ... و رابعها ذکر بقیة براهین الهیولی، و خامسها ذکر الخواطر التی خطربالی القاصر ...» (ص ۶۱)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۱
آغاز: امر بالشخص محفوظا بشخصه بالمتحرک مع تغییر حالاته و هو الحرکة؛ **انجام:** و اما الصورة فهی محتاجة الی ذات الهیولی المشخصة بعلة وجود ثانی فی التشخیص و تعیین الشکل. و لکن

هذا آخر ما قصدته فی هذه الرسالة. و الحمدلله علی افضاله، و الصلاة علی محمد و آله بعون الله و حسن توفیقه.
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: میرزا یدالله نظرپاک، تا: ۱۳۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۳۰ص(۱۶-۱۴۵) [ف: ۳ - ۱۵۶]

● **رساله فلسفیه - کلامیه** / فلسفه / عربی
r.-ye falsafīye - kalāmīye

از ناشناس، آغاز و انجام افتاده، درباره اقسام وجود، صفات باری، مقولات عشر. سربندها نانویس مانده، چنین به دست می‌آید که سربندهای «فصل» و «مبحث» نیز دارد. برای نشانی: [...] فی الاعراض، قدمها علی الجواهر، مع تقدم الجوهر بالطبع. لانه قد یستدل باحوال الاعراض علی احوال کما یستدل باحوال الحرکة و السکون علی حدوث الاجساد و یقطع المسافة المتناهیة و فیه فصول [...] فی مباحث [...] فی تقسیم الموجود.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۳۱/۱
آغاز: لدوام المعلول بدوام العلة؛ **انجام:** مقدور احال التکلیف کایمان.
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: حنایی روشن، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۶]

● **رساله فلسفیه - کلامیه** / عرفان و تصوف / عربی
r.-ye falsafīye - kalāmīye

از ناشناسی که بایستی یکی از مشایخ شیخیان باشد. بی دیباچه، بخش‌بندی نشده، با سربندهای «قاعده» بی شماره ۱. قاعدة ان الخلق کلهم من السرمدیات و الدهریات و الربانیات کلهم من التعینات؛ ۲. قاعدة اعلم ان الامکان من حیث انه امکان فقیر محض؛ ۳. قاعدة اعلم ان الاثر قسمین، اثر متصل و اثر منفصل.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۳۳/۴
آغاز: قاعدة. اعلم ان الخلق کلهم من السرمدیات و الدهریات و الربانیات کلهم من تعینات. اول الخلق و ظهورات آثاره و اشراقات؛ **انجام:** فقرلوا و الا فلا فافهم و الافها، فافهم. و ثبت ثبتک الله بالقول الباب، و هداک الله و ایانا الی صراط مستقیم. و صلی الله علی محمد و آله.
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد رفیع قراگزلو، تا: ۱۲۷۰ق؛ ۵گ (۱۰۱ر-۱۰۵ر) [ف: ۳ - ۱۵۶]

← رساله فلکیه ⟵ سعادت نامه
← رسالة الفواید ⟵ قلع الاثار

● **رساله فوائد** / فلسفه / فارسی
r.-ye favā'ed

زنوزی، علی بن عبدالله، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۷ قمری
zonūzī, 'alī-ye-bn-e 'abd-ol-lāh (1819 - 1890)

آغاز: فرق است در میانه برزخ شرع و برزخ وجود، و اما فرق است در میانه آخرت شرع و آخرت وجود
چاپ: در مجموعه مصنفات حکیم موسس آقا علی مدرس طهرانی (تهران، انتشارات اطلاعات: ۱۳۷۸)، جلد سوم، به تصحیح محسن کدیور

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۸۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و متکلم قائل به اصالت ماهیت است که یکی می‌گوید الانسان موجود و دیگری می‌گوید الموجود انسان و هکذا.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اطلاعات نسخه با رجوع به مجموعه مصنفات آقا علی مدرس ج۳، ص ۲۰-۱۹ تکمیل شد؛ ۱گ(۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴ - ۳۵۳]

← رسالة الفوز ⟵ الفوز

● **الرسالة الفوزیة** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-r.-ul fawzīya

جمال الدین بن عبدالطاهر
jamāl-od-dīn ebn-e 'abd-ot-tāher

در اول این رساله پاره‌ای از امور اعتقادی و اخلاقی را شرح می‌دهد، پس از آن بعض مطالب فقهی را به‌طور بسیار مختصر می‌آورد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۵/۶
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة فوزیة مجموعة من کتب معتمدة أخذاً من الحدیث و الکلام و التفسیر و غیره من الفقه؛ **انجام:** مع تعمیم الاخرین لجازله أن یأخذه و التفضیل جائز فی العطاء.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۸۱پ-۱۰۹ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۲۷]

← رسالة فی ... ⟵ علم التصریف
← رسالة فی ⟵ شروط النکاح (الف)
← رسالة فی ... ⟵ الاکسیر
← رسالة فی ... ⟵ مقنطرات (رسالة فی ...)
← رسالة فی الآداب ⟵ آداب البحث
← رساله فی ... ⟵ المواسعة و المضایقة

● **رسالة فی آداب السفر = آداب السفر** / آداب و سنن /

عربی
r.-un fī ādāb-is safar = ādāb-us safar
گزیده‌ای است، در سنن و آداب سفر که مؤلف آن، شناخته نشد؛ رساله‌ای به این نام از «یحیی بن احمد بن سعید حلی» آمده؛ ولی نمونه ای از آن در دست نیست. این رساله دارای ۵ «فصل» است: ۱. إختیار اوقات الخروج؛ ۲. فیما یستحب للمسافر فعله عند الخروج؛ ۳. حال المسافر؛ ۴. فیما یستحب للمسافر فی السفر؛ ۵. ذکر الادعیة المتعلقیه بالسفر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۸/۲

آغاز: رسالة فی آداب السفر و هی مرتبة علی مقدمة و فصول، المقدمة اعلم الدعاء؛ **انجام:** برحتمك یا أرحم الراحمینو صلی الله علی محمد و آله أجمعین

خط: نسخ تحریری، کا:، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، در پایان فایده‌ای در آداب سفر آمده که به درستی ندانستیم، آیا آن فایده جزء رساله است یا کاتب، خود آن را افزوده است؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۶–۱۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۱/۵سم [ف: ۳۶ – ۱۵۱]

← رسالة فی اثبات النفس و بقائها بعد مفارقة البدن ⪢ النفس

● رسالة فی اثبات الواجب و توحیده و صفاته / کلام و اعتقادات / عربی

r.-tun fī iṯbāt-il wājib wa tuwḥīduh-uw wa ṣifāt-u-h

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۲/۷ معزی

آغاز: بسمله. الحمدالله الاحد الصمد و الصلاة علی سیدنا الانبیاء محمد و آله ... فهذ رسالة فی اثبات الواجب و توحیده وصفاته اقول و بالله التوفیق جمیع الممکنات؛ **انجام:** بتقییدات اعتباریه یترانی منه التهیات؟ المغایرة التی یتوهم ههنا تعدد الذات.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، ۱گ (۱۷۲ر–۱۷۲پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۹ – ۸۰]

← رسالة فی الاجماع ⪢ الاجماعیة

● رسالة فی احکام الطلاق / فقه / عربی

r.-un fī aḥkām-iṭ-ṭalāq

حسینی طهرانی، محمد، – ۱۳۱۷ قمری

hoseynī tehrānī, mohammad (- 1900)

فقه استدلالی در مورد برخی از احکام طلاق است که موجز تنظیم شده و مباحث در ایام تعطیلی حوزه نزد استاد که مظنوناً حاج میرزا حبیب الله رشتی است قرائت شده است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۳۹/۴

آغاز: ههنا مسائل: المسئلة الاولی فی اشهاد الرجلین عند الطلاق؛ **انجام:** هی اعم من الصغیرة و البالغة التی لم تحص مثلها عادة

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، منظونا به خط مؤلف است؛ مصحح؛ ۱۵ص (۲۰۸–۲۲۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ – ۵۳]

← رسالة فی احکام النجوم ⪢ طلسمات

← رسالة فی احوال الشیخ الانصاری ⪢ مقدمة شرح او حاشیة المکاسب

← رسالة فی اختلاف القراآت و دفع شبهة التحریف ⪢ اشارة و بشارة

← رسالة فی الادلة الاربعة ⪢ حجیة ظواهر الکتاب

← رسالة فی الارث ⪢ الارث

← رسالة فی الاستخارة ⪢ المقارعة

← رسالة فی الاستصحاب ⪢ الاستصحاب

● رسالة فی الاسطرلاب الخطی / اسطرلاب / عربی

r.-un-fi-l-usṭurlāb-il-xaṭṭī

طوسی، شرف الدین

tūsī ،šaraf-od dīn

در فهرست آربری این رساله از خواجه نصیرالدین طوسی معرفی شده که بالعلاء ترکی آن را تنقیح کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۹/۴عکسی

آغاز: قال شرف الدین الطوسی فی رسالة فی الاصطرلاب الخطی المعروف بعصاة الطوسی ان من اعجب ما وصل الینا من عقول القدما و نتایج افکارهم الاسطرلاب المسطح

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۰۳۵؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن ابراهیم بن ابی المکرم، تا: ۲۶ ربیع الاول ۶۶۹ق؛ ۳ص (۱۴۹–۱۵۱)، ۳۱ سطر [عکسی ف: ۴ – ۳۱۳]

← رساله فی اشتراط ... ⪢ العصمة فی الامام

← رسالة فی اصول الدین ⪢ حیاة النفس فی حظیرة القدس

● رسالة فی اصول الفقه / اصول فقه / عربی

r.-un-fī usūl-il-fiqh

اصفهانی، محمد کاظم بن محمد صادق، ۱۲۰۵ – ۱۲۷۳ قمری

esfahānī, mohammad kāzem ebn-e mohammad sādeq (1791 - 1857)

این رساله مشتمل است بر ۱۴ قلاده با عناوین «لؤلؤة».

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۴۳/۳

آغاز: حمداً لمن ینأی عن القیاس ×× و العقل و الادراک

بالحواس
کا: محمد مؤمن بن محمد مهدی اصفهانی هرندی، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۶۱گ (۸۴ر-۱۴۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۹]

← رسالة فی الاعتقاد الذی لابد لکل مکلف منه ← الاعتقادات
← رسالة فی الاکسیر ← تبدیل اکسیر و معرفت کیمیا
← رسالة فی الامامة ← مناظرة مع بعض علماء الحلب
← رسالة فی امر النضج ← نضج الاخلاط

● **رسالة فی ان الجزء غیر المتجزی موجود بالفعل فی الاجسام** / فلسفه / عربی
r.-un fī anna-l juz'-a ġayr-al-mutijazzā mwjūd-un bi-l-fi'l fi-l-ajsām

رشید وطواط، محمد بن محمد، - ۵۷۳ قمری
rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)

رساله‌ای است در پاسخ به پرسش فردی به نام شهاب الدین در مورد این‌که جسم از اجزا لایتجزی تشکیل شده است یا خیر. منشأ این اشکال کلام اقلیدس در مقاله ثالثه کتاب هندسه است که می‌گوید: «مماسة الکرة بالکرة انما یکون بنقطة واحدة». بیان اشکال این است که نقطه عارض بر جسم می‌شود اگر نقطه لایتجزی باشد محل آن هم لایتجزی خواهد بود و اگر متجزی باشد محل آن متجزی خواهد بود. رشید وطواط در این رساله به این شبهه پاسخ داده است.
[ریحانة الادب ۳۱۰/۲؛ دانشنامه ادب فارسی ۴۲۵/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۹/۲
آغاز: الحمدلله خالق کل شی و رازق کل حی و الصلوة علی نبیه ... قد اکتسب شهاب الدین مخفرة اصحت قص علیها کل مفخر؛ **انجام:** جزء غیر متجزی موجود بالفعل اللهم اعطنا عینا مبصرة لوجوه الحقایق و نفسا مدرکا للغوامض و الدقایق و الحمدلله کما هو اهله ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۴پ-۱۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۵ - ۶۱۰]

← رسالة فی ان الرابطة بدعة ام لا ← اثبات رابطة

● **رسالة فی «ان لا»** / عربی
r. fī «an lā»

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۳/۶
شیخ ابوالحسن رازی؛بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سمرقندی [نشریه:۱۱- ۹۳۲]

← رسالة فی انواع الدلالة ← التعلیقات

← رسالة فی انواع المجاز المرسل و انواع الاستعارات و الکنایات ← المجاز و الاستعارة

● **رسالة فی أهل الیمن** / - عربی
r.-un-fī ahl-il-yaman

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۹عکسی
آغاز: بسمله. الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی قال ابو سعید السیرافی فی طبقاته
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۹۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۷ص (۹۹-۱۰۵)، ۱۵-۱۹ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۳۵]

← رسالة فی الباه ← الباه (رسالة فی ...)

● **رسالة فی بعض کلمات القرآن** / علوم قرآن / عربی
r.-tun fī ba'ḍ-i kalamāt-il qur'ān

رساله کوتاهی است در بیان برخی از کلمات قرآن که چند بار در قرآن تکرار شده و چگونگی کتابت آنها. مؤلف از کتاب النشر و از محمد [بن محمد] بن جزری (-۸۳۳ق) نقل کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۸۱/۱
آغاز: الخطر الذی بمعنی المنع و الحجر بالظاء و لم یأت فی القرآن بهذا المعنی الا حرفان، الاول فی سورة سبحان، و ما کان عطاء ربک محظورا؛ **انجام:** و ذوالعرش و ذوالفضل و ما کان مثلها فی جمیع القرآن و الله اعلم
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمدعلی استرآبادی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «عماد و ۱۲»، دارای سرلوح مرصع، مجدول پنج خطی، دارای کمند، مطالبی به نقل از رساله رسم القرآن عمادالدین علی شریف قاری استرآبادی، مطالبی درباره معانقات قرآن از رساله ملایار محمد قاری، توضیحی درباره لفظ «آتینا» و «اتینا»، علائم وقف و گزارشی درباره جمع قرآن، منقول از «رسم القرآن» عمادالدین قاری در پایان؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۱-۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۵/۵سم [ف: ۴۰ - ۶۸۰]

← رساله فی بیان آداب المبتدی ← بیان آداب المبتدی

● **رسالة فی بیان الاخلاق و تهذیبها** / اخلاق / عربی
r.-un fī bayān-il axlāq wa tahḏīb-i-hā

مؤمن، محمد بن عبدالغفور

mo'men, mohammad ebn-e ʻabd-ol-qafūr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴/۵ معزی

آغاز: بسمله. الحمدالله خالق النفس وقوا ... و بعد هذه رسالة فی بیان الاخلاق و تهذیبها علی سبیل الایجاز الفها محمد بن عبدالغفور الملقب بمؤمن ... فصل ان الخلق عبارة؛ **انجام:** فصل الاخلاص اخلاصان ... و هو الاخلاص حقا ... و یخرج العمل عن القبول و الآجز هذا آخر ما اردنا ذکره فی تلک الرسالة اللهم اجعلنا من المؤمنین الموقنین المتوکلین المخلصین الصدیقین بحرمة محمد و آله الطاهرین.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳گ (۱۱۷پ–۱۳۹پ) [ف: ۳۹ – ۲۲]

← رسالة فی بیان ان المترادفین ... < رفع النزاع و الجدل

← رسالة فی بیان قول مجدد الایمان < الشک فی الایمان

● **رسالة فی بیان ما ادعاه المنطقیون من انحصار الجزء المفرد المحمول علی الماهیة فی الجنس و الفصل** / منطق / عربی

r.-un fī bayān-i mā iddaʻā-h-ul manṭiqīyun min inḥiṣār-il juz'-il mufrad-il maḥmul ʻala-l māhīya fi-l jins-i wa-l faṣl

محمد مصلح الدین

mohammad mosleh-od-dīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۷/۱ معزی

آغاز: بسمله. بک نعتصم یا کریم. بعد تمهید فصل من جنس الحمد للمفصل المنعام ... یقول الفقیر الی الله المتین محمد المدعو بمصلح الدین ان هذا رسالة فی بیان ما ادعاه المنطقیون من انحصار الجزء المفرد المحمول؛ **انجام:** فیکون فصلالها مکان فصلا ... و هکذا الی ان ینتهی الی تمام مشترک یکون هذا البعض مختصابه اذ یلزم تمام مشترکات غیر مشاهیة ... بتعین الاول.

خط: نسخ، کا: عبدالحی بن عبدالملک، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۹۶۰ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱پ–۱۰ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۹ – ۷۴]

← رسالة فی بیان المعاد الجسمانی < المعاد الجسمانی

● **رسالة فی تجدید الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی

r.-un fī tajdīd-il-īmān

فقهی عینی، محمد بن عبدالله، – ۱۱۴۷ قمری

feqhī ʻeynī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 1735)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳/۷عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی یعلم حقایق الامور من غیر التباس و یحکم بمقتضی علمه و ان جهل الناس ... هذه نبذة یسیرة و ضعتها لا بطال قول من اجترأ علی تضلیل عامة المؤمنین فیما یعتاد و نه فی تجدید الایمان؛ **انجام:** کما ذکره غیر واحد من علمائنا و الله أعلم نجزت الرسالة ...

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۴۰۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار، محشی با امضای «منه»؛ از تاریخ ۱۱۱۴ق به عنوان این مجموعه یاد شده؛۲ص(۹۵–۹۶)،۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ – ۱۷۰]

● **رسالة فی تجوید** / تجوید / عربی

r.-un- fī tajwīd

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۶۴

آغاز: بسمله، حمد له، اما بعد انه لابد لقاری القرآن من معرفه مخارج الحروف و رعایه ادابها و مراعات قواعد؛ **انجام:** ع حمزه ف خلف ض خلاد ق کسایی ر ابو الحارث س دوری ت تم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق [رایانه]

← رسالة فی تحدید الکر و کمیته < الکر

← رسالة فی تحریم ذبایح اهل الکتاب < ذبائح اهل الکتاب

← رسالة فی تحقیق الامکان و الضرورة < مفتاح باب الموجهات

● **رسالة فی تحقیق الالفیة** / فقه / عربی

r.-un fī tahqīq-el alfīya

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ – ۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506 - 1558)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۸۳

آغاز: بسمله، هذه نقلتما من خط المرحوم المغفور المبرور شیخ مشایخ المسلمین زین المله والدنیا و الدین؛ **انجام:** علی قوله فیه بدل قول قربه الی الله فی الجمیع ثم الکل

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن نجم الدین بن محمد، تا: ۹۹۹ق؛ جلد: تیماج، ۲۷ سطر، قطع: رقعی [رایانه]

← رسالة فی تحقیق الحرف < حرفیة

← رسالة فی تحقیق القیاس < القیاس

← رسالة فی تحقیق المدعی و المنکر < المدعی و المنکر

← رسالة فی تحقیق المظنة < حجیة الظن و حکم الله

← رساله فی تحقیق معنی نفس الامر < حاشیة اثبات العقل

← رسالة فی تحقیق کلمة التوحید < شرح کلمة التوحید

← رسالة فی تحقیق مسالة جواز اخذ الاجرة علی العبادات و الشعائر الاسلامیة < حکم اخذ الاجرة علی العبادات و الشعائر الاسلامیة

● **رسالة فی تحلیل الزانیة علی زانیها حال الزوجیة او حال العدة الرجعیة** / فقه / عربی
r.-tun fī taḥlīl-iz zānīya ʻalā zānīhā ḥāl-iz zawjīyya aw ḥāl-il ʻidda-tir rijʻīyya
بختیاری حویزی، یعقوب بن ابراهیم، - ۱۱۵۰ قمری
baxtīyārī hovayzī, yaʻqūb ebn-e ebrāhīm (- 1738)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۳/۳ معزی
آغاز: بسمله. الحمدالله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فالذی حملنی علی تحلیل الزانیة علی زانیها حال الزوجیة او حال العدة الرجعیة عموم الایات او عموم الروایات؛ **انجام:** اما من باطل فیجیز علی الانفاق او الطلاق تمت علی ید مؤلفها ابن ابراهیم ابوعلی یعقوب البختیاری عفا الله عنهما.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا [ف: ۳۹ - ۲۱۴]

⟵ رسالة فی تشخیص الصبح الصادق من الکاذب ⟩ صبح کاذب
⟵ رسالة فی التصور و التصدیق ⟩ التصور و التصدیق
⟵ رسالة فی التصوف ⟩ مذهب ارباب السلوک
⟵ رسالة فی التصوف ⟩ والدیه
⟵ رسالة فی التکلیف ⟩ التکلیفیة

● **رسالة فی تناهی الاجسام** / فلسفه / فارسی
r.-on fī tanāh-el ajsām
رشید وطواط، محمد بن محمد، - ۵۷۳ قمری
rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)
رساله کوتاهی است در اثبات تناهی اجسام که چنین آمده: «خداوند عالم پادشاه اسلام خوارزمشاه خلد الله ایامه و نفد بالحق احکامه می‌فرماید که من بنده ... از جهت ملازمان خضرت و مجاوران خدمت او مختصری در علم ربوبیت که سرمایه اولیا و پیرایه انبیا است فراهم آرم ... اینک مثال را امتثال نموده آمده و فرمان را به انقیاد پیش رفته ... در اثنا اشاره مجلس شریف زادالله شرفا می‌رفت که مباحثه خداوند عز نصره بت خواجه بهاءالدین ابو مخمد خرقی ادام فضله به بیان تناهی اجسام رسیده است ... اکنون من بنده برهانی بر تناهی اجسام استنباط کردم و نخست آن پی مجلس شریف زاده الله شرفا فرستادم ...»
[دانشنامه ادب فارسی ۴۲۵/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۹/۵
آغاز: زندگانی مجلس سامی در روضه لذات و حدیقه راحات دراز باد هزاران سال و ایزد عزوجل در همه احوال یاروار همه؛ **انجام:** و مدد خیر ارزانی دارد چه همه اعنماد بر مکارم اخلاق و لطایف نطق است.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۸ر-۲۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۵ - ۶۱۳]

⟵ رسالة فی التوبه ⟩ النصوحیة الموجزة علی حقیقة التوبة
⟵ رسالة فی التوحید ⟩ اقاویل قدمای فلاسفه
⟵ رسالة فی التوحید ⟩ التوحید
⟵ رسالة فی التوحید ⟩ عینیة الوجود

● **رسالة فی التوحید** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-un fi-t tawḥīd
جندی، احمد، ق ۱۰ قمری
jondī, ahmad (- 16c)
رساله‌ای است در توحید باری تعالی مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «مقصد» و یک «تکلمه»: مقدمه در چند «مبحث»: ۱) بیان التسمیة بکلمة التوحید، ۲) حرف التنزیه ...؛ مقصد ۱. اقامة الادلة علی اصل المتکلمین من مسئلة الاختیار علی التوحید؛ مقصد ۲. ادلة الحکما المشائین الذین یبنی مطالبهم علی البراهین العقلی؛ مقصد ۳. بیان الرسول و النبی و النسبة بینهما؛ در تکلمه می‌گوید چون اصل در توحید نفی آلهه و شریک است و بدان اشاره کردیم در اینجا به ادله اثبات به روش متکلمان و حکما می‌پردازیم و چند دلیل در اثبات توحید مثل دلیل حدوث العالم متکلمین و وجود واجب حکما آورده است. در چند مورد تعبیر «قال قدس سره فی حاشیة الکشاف، قال قدس سره فی حاشیة المطول» به کار رفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۲۱/۱
آغاز: فهذه رسالة مشتملة علی تحقیق ما هو اساس قواعد الاسلام ... مرتبة علی مقدمة و ثلاثة مقصد اما المقدمة ففیها مباحث الاول؛ **انجام:** کما اشرنا الیه لکن ظاهر کلامه قدس سره یدل علی ان دلیل ابطال سبق الجزئیة فی الصورتین هو الوجهان المذکوران.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۹۵۸ق؛ محشی با نشان «منه» و «منه سلمه الله، مصحح؛ تملک: بهاءالدین محمد الحسینی با مهر «العبد بهاء الدین محمد بن جمال الدین الحسینی» (مستطیل)، ابراهیم حسینی با مهر «صراطه علی حق نمسکه عبده ابراهیم الحسینی» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، ۳۶گ (۲پ-۳۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۱/۵سم [ف: ۳۵ - ۶۸۰]

⟵ رسالة فی جفر ⟩ الجفر

● **رسالة فی الجمع بین الأخبار** / اصول فقه / عربی
r.-tun fi-l jamʻ bayn-al axbār
[نک: الذریعه ۱۳۵/۵، ش۵۵۷]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۰/۳ معزی

آغاز: (خطبة مختصره) هذه رسالة فی الجمع بین الأخبار ... فیحمل علی الاستحباب بناء علی المقدمة المشهورة عندهم میزان الجمع اولی من الطرح والی الان ما اطلعت علی دلیل لها؛ **انجام:** یستحب ان تفعل کذا ویجب من ذلک ان یق ینقض الوضوء فان نقض الوضوء یستدعی اللهادة التی بین ... علیها الواب فیکون ...

خط: نسخ، کا: حسین بن حاج علی حوزاوی، تا: ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج عنابی، ۹گ (۹۱ر-۹۹پ)، اندازه: ۲۱/۵×۱۶سم [ف: ۳۹ - ۱۶۳]

↩ الرساله فی جواب بعض السئوالات ➢ السؤال و الجواب

↩ رسالة فی جواب دبیران الکاتبی ➢ مکاتبات الکاتبی و الطوسی (الحرارة و البرودة)

↩ رسالة فی حال زینب و رقیة ➢ تزویج النبی زینب و رقیه من عثمان

↩ رسالة فی حسن الوجه ➢ تعریف حسن

↩ رسالة فی الحسن و القبح ➢ شبهة الحسن و القبح

↩ رسالة فی الحسن و القبح ➢ الحسن و القبح

↩ رسالة فی حکم اذا کان الملک فی تصرف خالد و یدعی عمرو علی زید ان هذا ملکی ➢ الملکیة و التصرف

● رسالة فی حکم التتن و القهوة / فقه / عربی

r.-un fī ḥukm-it tutun wa-l qahwa

فقهی عینی، محمد بن عبدالله، - ۱۱۴۷ قمری

feqhī 'eynī, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1735)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳/۶عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی أنزل الفرقان مبینا للحال و الحرام و الحرام و شرفنا علی سائر الأمم؛ **انجام:** و لم یتعد طوره خوفاً من رب العباد و الحمد لله علی الاتمام و صلی الله علی سید الأنام محمد و آله الطیبین و رحمة الله علی عباده الصالحین.

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۴۰۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ رکابه‌دار، محشی با امضای «منه»؛ از تاریخ ۱۱۱۴ق به عنوان این مجموعه یاد شده؛ ۵ص (۹۰-۹۴)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴ - ۱۷۰]

↩ رسالة فی حکم سوق المسلمین ➢ سوق المسلمین

● رسالة فی «حل کلام ملغز و مرام مرمز» / شرح حدیث / عربی

r.-un fī ḥall-i kalām-il mulġaz wa marām-in murmaz

رساله‌ای در حل کلامی ملغز و مرامی مرمز منسوب به امام علی (ع) که مؤلف مدعی است در هیچ کتابی ندیده و از هیچکس نشنیده و این «اجابت» را به خاطر برخی دوستان نموده است.

همدان؛ سیرلو، حمید؛ شماره نسخه:۱۲/۱۶

آغاز: بسمله، الحمد لله باعث الوسایل و معطی النوایل و؛ **انجام:** و لو اطلع لوحدة الوجود او الموجود علی معنی آخر سوی الخمسة فان کان فلیبین حتی تنظر فیه.

بی‌کا، بی‌تا؛ پس از آن فقراتی دیگر منسوب به علی به عبارت «انه سئل رجلا هل رایت رجلا فی الدنیا ...» و خبر مشکل منسوب با همان عبارت و «حدیث مشکل فی الکافی و الفقیه عن عمار الساباطی عن الصادق: انه سئل عن المیت هل یبلی جسده ...» (ضمن اشاره به «مشکلات العلوم» ملا مهدی نراقی) و فقره روایت «انه قال انا النقطة انا الخط ...» از علی. و در پایان این بخش عبارت «من کتاب زهر الربیع للسید النعمة الله (جزایری)» مسطور است و آنگاه «فائدة» به آغاز: «ما ینقل عن الصوفیة من الحضار الوجود او الموجود فی الواحد لا یتصور الا باحد وجوه ...»؛ ۱۵گ (۱۰۹ر-۱۲۳پ) [رشت و همدان: ف: - ۱۷۱۱]

↩ رسالة فی الخطاب الشفاهی ➢ حجیة ظواهر الکتاب

↩ رسالة فی الداء الخفی ➢ ابنه (رساله)

↩ رسالة فی الداء الخفی (منتخب) ➢ ابنه (رساله)

↩ رسالة فی دقائق الحکمة ➢ دقائق الحکمة

● رسالة فی ذم الشیعة الاثنی عشریة = رسالة فی رد الشیعة الاثنی عشریة = رد الشیعة الاثنی عشریة = ذم الشیعة الاثنی عشریة / کلام و اعتقادات / عربی

r.-un fī ḏamm-iš šī'at-il iṯnā 'ašarīyya = r.-un fī radd-iš šī'at-il iṯnā 'ašarīyya = radd-uš šī'at-il iṯnā 'ašarīyya = ḏamm-uš šī'a-til iṯnā 'ašarīyyat

رساله کوتاهی است در مذمت مذهب شیعه اثنی عشریه در ۳ «باب» و «خاتمه». مؤلف، حدیثی را یک بار در حلب به سال ۱۰۰۷ق و بار دیگر به سال ۱۰۲۷ق از شیخ عبدالقادر، محمد بن محمد بن قضیب البان نقیب الاشراف نقل کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۱۰/۱۵

آغاز: حمد لمن حبا منافع النبا اکراما لما اطاع ... و بعد، فهذه رسالة تقرع اهل البدعة ... و یتمیز اهل النار من اهل الجنة؛ **انجام:** و کذا مع من یترک الصلوة مع الجماعة اذا اتفق اهل یلدة علی ترک الصلوة بالجماعة نوشته نیست

تا بخشی از باب دوم به انجام رسیده و نانوشته مانده؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ محمود بن علی چاوش قرمانی غسانی، تا: اواسط قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۲۰۸-۲۰۹)، ۴۹ سطر، اندازه: ۸×۲۵سم [ف: ۴۰ - ۳۷۸]

↩ رسالة فی ذم المال و الجاه ➢ شرح حدیث «ماذئبان جائعان»

● **رسالة فی رد القول بان الانسان یعاقب علی فعل لم یعمله** / کلام و اعتقادات / عربی

r.-un- fī rad-il-qawl-i bi-ann-al-insān-a yu'āqab 'alā fi'l-in-lam ya'mahu

مؤلف در پایان به نام خود «عمر» اشاره کرده است اما اطلاع بیشتری درباره او نداریم. وی در برگ ۱۲۲ را از شهاب الدین احمد بن حجر هیتمی (-۹۷۴ق) به مانند زندگان یاد می کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۳۱/۷۲

آغاز: الحمد لله وحده والصلوة و السلام علی من لا رسول بعده و علی آله و اصحابه و من تابعه و نصر جنده. اما بعد فهذا ما سنح فی البال علی القول بان الاسنان یعاقب علی فعل لم یعمله لما تکلم بعض من یدعی المعرفة و سیتضح بیان فضله و صحبة نقله و کمال عقله و المأمول فمن اطلع علی کلامنا من العماء ان یتکلم فان اهل الحق یحیون اظهار الحق والحق احق این یتبع ... فنقول و بالله التوفیق اتفقت العلماء کافة علی ان العمل لا یکتب علی العبد الا بعد فعله؛ **انجام:** وان یسامحنا عما صدر منا بفضله و کرمه امین. هذا ما صدر من تراب اقدم الخالصین عمن و ما خوطب به و المأمول ممن اطلع علی هذا الکلام من العلماء ورای فیه خلافاً لیصلحه بحدسه و عقله و الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله و علی آله و صحبه اجمعین آمین تمت.

کامل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴گ (۱۱۹پ-۱۲۲پ)، ابعاد متن ۱۰/۵×۲۳، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۷۱]

← رسالة فی الرضاع ⇐ رضاع

← رسالة فی الرطوبة و الیبوسة ⇐ الکیمیاء

● **رساله فیروزشاه** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye fīrūzšāh

فیروز بن رجب غلام محمد شاه

fīrūz ebn-e rajab qolām mohammad šāh

هنگامی که دید هندوستان را بدعت فرا گرفته این رساله را برای احیای سنن سنیه و قلع بدعات نگاشت. وی از اهل سنت است و در رساله خود از «احمد بهاری» یاد می کند که مریدانش در دهلی و گجرات او را مهدی آخر الزمان می‌خوانند و به آداب و رسوم هندوان می‌تازد. در آن از خدمات خود در بازسازی ساختمان‌های تاریخی و دینی و خانقاه‌ها سخن می گوید. بخش‌بندی نشده.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۴/۲

آغاز: حمد بی حد و شکر بی عد مر خالق غفور شکور را که من بی چاره مسکین فیروز بن رجب غلام محمد شاه بن تغلق شاه را به احیای سنن سنیه و قلع بدعات و دفع منکرات و منع محرمات ... اما بعد، چون اظهار شکر نعمتی که از معطی حقیقی؛ **انجام:** به عمل خود مثاب گردند و ما به دلالت این خبر مأجور ... و الموفق هو الله تعالی.

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: ۷ ربیع الاول ۱۰۲۲ق؛ مجدول؛ ۱۳گ (۴۱پ-۵۳ر) [ف: ۳ - ۱۵۶]

← رساله فیروزیه ⇐ فیروزیه (رساله)

← رسالة فی الرؤیة ⇐ الرؤیة

← الرسالة فی الریاضة ⇐ طریقة الریاضة

← رسالة فی الزاویة ⇐ تعلیقة علی تحریر اقلیدس

● **رسالة فی الزکاة** / فقه / عربی

r.-un fi-z zakāt

قزوینی، علی اکبر بن محمد مهدی، - ۱۳۳۱ قمری

qazvīnī, 'alī akbar ebn-e mohammad mahdī (- 1913)

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۹۱/۳

آغاز: بسمله و حمدله کتاب الزکاة و هی لغة الطهارة و النمو و الزیادة اما علی؛ **انجام:** اتجه الحکم بضمان المالک ح لاضمانهم لانهم غیر مأذونین فی دفعها بالفرض

فقهی استدلالی از کتاب زکاة و ناتمام است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳ یا قرن ۱۴؛ ۵۸ص (۲۰۶-۲۶۳)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۴۷]

● **رسالة فی الزیج = شرح اللمعة فی حل السبعة** / هیئت / عربی

r.-un fi-z zīj = š.-ul lum'at-i fī ḥall-is sab'a

مهتدی موصلی، محمد طبیب

mohtadī mūselī, mohammad tabīb

وابسته به: اللمعة فی حل الکواکب السبعة؛ ریشی، احمد بن غلام (-۸۳۶ق)

شرحی است بر کتاب «اللمعة فی حل الکواکب السبعة» از شهاب الدین احمد بن غلام ریشی، مؤلف «نزهة الناظر فی تلخیص زیج ابن الشاطر»، که گزیده‌ای از آن نیز می‌باشد. اللمعة شرح دیگری نیز دارد از شمس الدین محمد بن احمد خضری شافعی (ز: ۹۰۷ق) که نسخه‌ای از آن در میشیکان (دانشگاه آن آیر) موجود است (نشریه ۲۰۹/۱۰).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۲۳۸/۲

آغاز: رسالة فی الزیج فی شرح اللمعة ... و وضعه لطول الموصل و هو طول سط درجه و الحقه الی رسالته؛ **انجام:** ما بین الطولین ساعات و زده علی وقت التحویل ببلدک ان کان المطلوب ...

خط: نسخ مایل به نستعلیق، کا: عمران بن حمد بن زیدان، تا: ۱۱۸۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج تریاکی، ۴۶ص(۴۰-۸۵)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۵ - ۱۰۴]

● رسالة فی السلوك / عرفان و تصوف/ فارسی

r.-tun fi-s solūk

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۹۸/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه تعلیم دادن شیخ مر سالك را درین طریقه علیه نقشبندیه بدین نوع است؛ **انجام:** دامن پیر مغان از کف مده ×× خادمی استادان میخانه باش

خط: نسخ، کا: آخند ملا محمد گل، تا: رجب ۱۳۲۳ق، جهت آخند ملا ابراهیم؛ جلد: گالینگور، ۲۱۰گ، ۱۵ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۵۱ - ۱۹۹]

← رسالة فی السؤالین ⟩ حکم المخالفین فی عقودهم و ایقاعاتهم

← رسالة فی سورة التوحید ⟩ تفسیر سورة الاخلاص

← رسالة فی السهو و الشك فی الصلاة ⟩ خلل الصلاة

← رسالة فی السیاسیة ⟩ السیاسة

← رسالة فی شرح خواص الاهلیلج ⟩ خواص هلیله

← رسالة فی شرح کتاب السبعین الموازین فی تراکیب الاجساد و الاکسیر فی علم الصنعة ⟩ شرح کتاب السبعین الموازینیة

← رساله فی شرح نقطه باء بسم الله ⟩ النقطة

● رسالة فی الشك علی قیاس الخلف / منطق / عربی

r.-un fi-š šakk-i alā qīyās-il xulf

رشید وطواط، محمد بن محمد، - ۵۷۳ قمری

rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)

رساله کوتاهی است در عکس قضایایی که موجب خلف میشود وی در مقدمه این رساله می‌گوید: «فقد عرض لمحرر هذا المکتوب فی تغیین عکس القضیة و تصحیحه شك اقامه و اقعده و ادناه وابعده فکم من لیلة احیاها فی حاه و سدیده و قاساها فی کشفه و لم یتیسر ...»

[ریحانة الادب ۳۱۰/۲؛ دانشنامه ادب فارسی ۴۲۵/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹۹/۱

آغاز: الحمد لله علی سوابغ نعمائه و لواحق آلائه و الصلوة علی نبیه ... فقد عرض لمحرر هذا المکتوب فی تعیین عکس القضیة و تصحیحه؛ **انجام:** ینعکس هذا ایضا کلیا فقد یکون الخلف مستمرا و لا یکون العکس صحیحا کما رایت من الامثله فی هذه الرسالة و الله اعلم بحقایق الاشیاء.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱پ-۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۵×۱۴سم [ف: ۳۵ - ۶۱۰]

← رسالة فی الصرف ⟩ التصریف

← رسالة فی الصلاة ⟩ احکام الصلاة

← رسالة فی الصلح ⟩ الصلح

← رسالة فی صلوة الجمعة ⟩ صلاة الجمعة

● رسالة فی الصلوة و الصوم و مقدماتها / فقه / عربی

r.-tun fi-ṣ ṣalāt wa-ṣ ṣawm wa muqaddamātihā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱/۹ معزی

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی خلق الانام ... و بعد فیقول الاقل خادم العلوم ... ان اکتب رسالة وجیزة فی بیان الصلوة و الصوم و مقدماتها و لواحقهما؛ **انجام:** هذا ما اردت فی الطهارة بقسمها مقتصرا علی ما هو الاهم الواضح الدلیل ... و نسئله ان یوفقنا لاتمام الصلوة و باقی مقدماتها و مقارناتها و لواحقهما و کتاب الصوم بحوله و قوته آمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، کا: نعمت بن عبدالله، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۹۸ر-۱۰۴ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵ سم [ف: ۳۹ - ۱۹]

← رسالة فی الصنعة ⟩ الکیمیاء

← رسالة فی الصوم ⟩ الصومیة

← رسالة فی الطب ⟩ الاصول الشافیة

● رسالة فی الطهارة = رسالة فی المسائل الفقهیة العامة البلوی من کتاب الطهارة / فقه / عربی

r.-un fi-ṭ ṭahāra = r.-un fi-l masā'il-l fiqhīyat-il 'āmmat-il balwā min k.-iṭ ṭahāra

منشار، علی بن احمد، - ۹۸۴ قمری

menšār, 'alī ebn-e ahmad (- 1577)

رساله‌ای است کوتاه با عناوین «مسئلة، مسئلة» مشتمل بر مسائل طهارت که بنا به فرموده صاحب ریاض در سال ۹۶۹ق و به فرمان یکی از سلاطین صفویه تألیف شده است. مؤلف در آغاز یکی از مسائل چنین آورده: «قال شیخنا رحمه الله فی شرح القواعد ...» و از زین الدین بن علی عاملی به عنوان شهید ثانی رحمه الله یاد نموده و مشخص می‌شود وی این رساله را بعد از شهادت زین الدین عاملی تألیف نموده و خود از شاگردان محقق کرکی صاحب جامع المقاصد فی شرح القواعد بوده است.

[ریحانة الادب ۱۴/۶؛ریاض العلما ۲۸۳/۴؛احیاءالداثر من القرن العاشر ۱۶۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۸۱/۴

آغاز: الحمد لولیه و الصلوة علی نبیه محمد و آله و بعد فقد اشار

واجب الاشارة فی جمیع ما لابد منه لمن کثر له السهو و صار کالطبیعة الثانیة له بل الثابتة؛ **انجام:** بل اذا اتصل بها و غلب علیها لا کاتصال الجاری و غلبته فی حصول الطهارة و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.
خط: نسخ، کا: محسن بن محمد سلیمی مازندرانی، تا: ۱۰۴۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «عب ک»، با علامت بلاغ: «خلصت من عناء مقتلة هذه الرسالة التی کانت فی غایة ... بحسب الطاقة الا ما زاغ عنه البصر فی سنة ۱۰۵۲ لکن لا یخلوا لتنسیخ من الغلط»؛ کاغذ: شرقی، ۲۱گ (۳۵پ-۵۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۱۰سم [ف: ۳۵ - ۲۵۶]

● **رسالة فی الظروف** / عرفان و تصوف / عربی
r.-tun fī-ẓ ẓurūf
نودشی، احمد بن عبدالرحمن، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۲ قمری
nudašī, ahmad ebn-e ʻabd-or-rahmān (1812 - 1885)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۷۲/۱۱
آغاز: الحمدلله الذی ملاء ظروف قلوب العرفاء بانوار معارقه، و الصلاة و ... و بعد، فهذا مختصر فی بعض احوال الظروف حسب ما یلیق المبتدی من اصحاب التحصیل؛ **انجام:** وقوع الحدث فیه و لاجله. هذا آخر ما ارد ایراده علی مذاق المحصلین من الصبیان، احمد بن المرحوم عبدالرحمان ... و الحمدلله اولاً و آخراً و باطنا و ظاهراً.
خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن شکرالله، تا: ۱۳۲۳ق، برای اسماعیل؛ ۷گ (۱۵۴پ-۱۶۰پ) [ف: ۳ - ۲۲۱]

● **رسالة فی العدالة** / فقه / عربی
r.-tun fī-l ʻidāla
دزفولی، عبدالکریم بن محمد باقر
dezfūlī, ʻabd-ol-karīm ebn-e mohammad bāqer

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۴۸/۲ معزی
آغاز: بسمله. الحمدالله الذی اعندل شرایع الاسلام و شوارع الایمان و اقام معالم الدین ... و بعد فیقول العبد الواقف علی باب سیده الرحیم ابن محمدباقر عبدالکریم ... هذه رسالة شریفة و مقالة منیفه تحریک مباحث العدالة و تنقیح کسائلها الغامضة المقصد الأول فی معنی العدالة؛ **انجام:** و مع ذلک فی النفس و حشة و للقلب خشیة فی الرضا بامامة الفاسقین و لا یحجبنی القول بجواز وقوفهم فی منازل المقربین هدانا الله الی معارج العلم و الیقین و بلغنا بمنه وجوده إلی اشرف عمل المکرمین. ربنا لاتزع قلوبنا ... دائما ابدا سرمدا الی یوم الدین.
خط: نستعلیق، کا: سید علی بن محمد صادق موسوی آهو قلندری، تا: با تاریخ ۱۲۶۶ق؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۱۲۶گ (۲۵ر-۱۵۰پ)، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۵۴]

⟵ رسالة فی عصمة الائمة ≻ إثبات عصمة الأنبیاء و الائمة الطاهرین
⟵ رسالة فی العصیر ≻ العصیر التمری و الزبیبی
⟵ رسالة فی العقد للمحرمیة فقط ≻ تزویج الصغیرة لأجل محرمیة أمها
⟵ رسالة فی العقل الاول ≻ المبدا و المعاد
⟵ رسالة فی العقل و المعقول ≻ معانی العقل
⟵ رسالة فی العقیدة ≻ الاعتقادات

● **رساله فی العقیده** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-tun fī-l ʻaqīda

اراک؛ کتابخانه مدرسه حاج محمد ابراهیم؛ شماره نسخه:۵۳/۲
آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله القدیم الازلی الباقی السرمدی واهب العقل لبریة و مکلفهم السلوک ... اما بعد فهذه عقیده یحب علی کل عاقل؛ **انجام:** علی انه تعالی سمیع بصیر لانه عالم بالمسوعات و المیصورات و هذا
این نسخه پنج صفحه موجودی دارد و شامل هفت باب بدین عناوین است: ۱. وجوب معرفه الله تعالی و ما ینصل الیها، ۲. معرفه الصفات الثبوتیه، ۳. الصفات السلبیه، ۴. العدل و ما ینصل الیه، ۵. معرفه النبوه، ۶. الوعد و الوعید، ۷. الامامه؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن احمد، تا: با تاریخ ۸۹۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرم مشکی، ۵گ (۷۷پ-۸۱پ)، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [دو کتابخانه اراک: - ۷۹]

⟵ الرسالة فی علة الکون و الفساد ≻ العلة الفاعلة القریبة للکون و الفساد
⟵ رسالة فی علة تکبیر المکیین من آخر والضحی الی آخر القرآن ≻ التکبیر (رسالة فی)
⟵ رسالة فی العلم ≻ تقسیم العلم

● **رسالة فی علم الحقیقة** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-un fī ʻilm-il ḥaqīqa

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۸۸/۱
آغاز: بسمله برادرم اختیار الدین را روشن باد که این رساله در بیان سر حضرت ذات تقدس و تعالی است قال النبی صلی الله علیه و سلم اول ما خلق الله درة البیضاء ای یاقوت الحمراء؛ **انجام:** بدرستی و راستی که خدای تعالی مواخذه نکند عاشقانرا آنچه صادر شود از ایشان.

خط: نستعلیق، کا: مظفر حسین، تا: ۸ جمادی الاول ۱۲۰۶ق؛ مصحح، در آغاز نسخه تحریر شده: «سید السادات حضرت شیخ عبدالحی زنده دل و شیخ کبار الدین بطول بقائه»؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۳ص(۱–۱۳)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲/۴۷ – ۶۲]

← رسالة فی علم الرخائم < الرخائم
← رسالة فی علم الصناعة و الحجر المکرم < الکیمیاء
← رسالة فی علم سر الخواص فی الاسماء الحسنی < ترتیب الدعوات فی تخصیص الاوقات علی اختلاف الارادات
← رسالة فی العمرتین < اقل المدة بین العمرتین
← رسالة فی عمل آلات الرصدیة < کیفیة الارصاد
← رسالة فی غسل الجنابة < وجوب غسل الجنابة و غیرها لغیرها
← رسالة فی الفصد < العروق المفصودة
← رسالة فی فضل الحمد < السر فی عظمة سورة الفاتحة
← رسالة فی فضل مکة < فضائل مکه
← رسالة فی الفقه < الخلاصة
← رسالة فی قاعدة من ملک < مبلغ النظر و نتیجة الفکر
← رسالة فی القبلة < معرفة الوقت و القبلة
← رسالة فی قول:«اگر بندن کفر صادر اولدیسه» < الاعتقادات و ألفاظ الکفر (رسالة فی ...)

● **رسالة فی قول مولانا خیالی** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-un fī qawl-i mawlānā xayālī
جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ – ۸۱۶ قمری
jorjānī, ʻalī-ye-bn-e mohammad (1340 - 1414)

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۳۰/۴
آغاز: هذه الرسالة من مخدومنا المحشی محمد شریف فی قول مولانا خیالی فان قلت اولا ان العقائد من الکلام و کون الکلام اساس، اساسها یقتضی کون شیء اساساً لنفسه یعنی ان العقائد
بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ [ف: ۲۷۵]

← رسالة فی القوی الانسانیة و ادارکاتها < القوی الانسانیة و ادراکاتها
← رسالة فی الکر < تحدید کر
← رسالة فی الکلام < المعتمد من مذهب الشیعة الامامیة

● **رسالة فی کلام المحققین** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-un-fī kalām-il-muḥaqqiqīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۳۸–ف
نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ – ۵۶۹]

← رسالة فی لا اله الا الله < التهلیلیة

● **رسالة فی اللحیة** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-un fī-l liḥya
دهلوی، عبدالعزیز بن احمد، ۱۱۵۹ – ۱۲۳۹ قمری
dehlavī, ʻabd-ol-ʻazīz ebn-e ahmad (1746 - 1824)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۶۵/۵۹
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان من ماء دافق یخرج من بین؛ **انجام:** الرجال المرتفعین الی ذروة الکمال.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۲ص (۹۴۱–۹۵۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۴۵ – ۵۰]

← رسالة فی اللغز < مصباح الالغاز
← رسالة فی ما لابد فی الدین < نامه نورالدین عبدالرحمن علاء الدوله
← رسالة فیما یتحقق به الایمان < تحقیق الایمان (رسالة موجز فی)
← رسالة فی ما یتعلق ببیان الاعتقادات و الاخلاق و الاعمال < الاعتقادات
← رسالة فی المجاز و الاستعارة < الاستعارات
← رساله فی مسائل فقهیة متعددة < خلافیات الصلاة
← رسالة فی المسائل المتفرقة < اجوبة المسائل الفلسفیة

● **رسالة فی مسألة هیوی** / هیأت، علوم غریبه / عربی
r.-un-fī mas'alat-in hayawī
حسینی قزوینی، محمد ابراهیم بن محمد معصوم، – ۱۱۴۹ ؟ قمری
hoseynī qazvīnī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad maʻsūm (- 1737)
تاریخ تالیف: رمضان ۱۱۰۵ق؛ محل تالیف: اصفهان مدرسه جده

نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۲۳/۴
آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة علی محمد و آله اجمعین. اعلم ان المحقق الطوسی ره و غیره من محققی علم الهیئة ذکروا ان الاناء المملو ماء یحوی منه و هو أقرب الی مرکز العالم کقعر البئر مثلاً أکثر مما یحویه و هو أبعد منه کرأس المنارة مثلاً؛ **انجام:** و لعله هو المراد للمحقق الطوسی ره فی التجرید حیث ذکر هذه المسئلة بعد ذکره ان لکل جسم مکاناً طبیعاً (کذا) یطلبه عند الخروج علی أقرب الطرق. هذا ما سنح بالبال و الله یعلم حقیقة الحال، تم بیمین مؤلفه ... محمد ابراهیم بن محمد معصوم الحسینی ... من شهور سنه ۱۱۰۵
کا: ابوالخیر بن عبدالله، تا: چهارشنبه دهه دوم ربیع الاول ۱۱۴۶ق؛

محشی به امضای «منه مد ظله السامی»؛ ۹گ (۲۱پ-۲۹ر)، اندازه: ۱۵/۵×۱۷سم [ف: - ۵۱]

← رسالة فی المعاد ← حجة الکلام لایضاح محجة الزام الخصام و افحام معانی عقائد الاسلام
← رسالة فی معرفة الاقدار ← اوزانیه
← رسالة فی معرفة الاقدار ← صیغ عقد المتعة و الطلاق
← رسالة فی معرفة الاوقات بالربع المقنطرات ← ربع المقنطرات
← رسالة فی معرفة الجیب ← ربع مجیب
← رسالة فی معرفة الیقینیة و الوسائل المؤدیة الیها ← الی طریق الحق

● **رسالة فی معنی الشبهة** / درایه / عربی

r.-tun fī ma'na-š šubha

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۴/۴ معزی

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علیه و اله الطاهرین فان قال قایل ایها السالکون فی طریق الاعمال بدلالة الحدیث و الجاعلون بناء امورکم؛ **انجام:** و قد طال به لئلا یخفی علی ذی العلم و طالبه و نرجو من الله ان لا یجعلنا و ایاکم ممن یماری و یعمل ... و یجعلنا ممن یتأسی بمحمد و آله صلی الله علیه و آله

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: پارچه‌ای، ۲۰ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۹ - ۱۴]

← رسالة فیمن صدر عنه الکفر ثم تاب هل یصح ذلک أم لا؟ ← الاعتقادات و ألفاظ الکفر (رسالة فی ...)
← رسالة فی مهیة العلم و العالم و المعلوم ← العلم اللدنی و الکسبی
← رسالة فی المعیة ← متفرقات
← رسالة فی المناظرة ← آداب البحث و المناظرة
← رسالة فی المناظرة ← جمع الفرائد
← رسالة فی المواریث ← الارث
← رسالة فی الموجود ← الضیاء العقلی فی موضوع العلم الکلی
← رسالة فی الموعظه ← العینیة
← رسالة فی المیراث ← الزاهرة الجامعة فی مسائل المیراث الباهرة اللامعة

● **رسالة فی المیراث** / فقه / فارسی

r.-tun fi-l mīrāṯ

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸ - ۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784 - 1847)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۰۳/۲ معزی

آغاز: مطلب اول از مطالب باب ارث در بیان حقیقه میراث وارث است. بدانک ارث و میراث عبارتست از حقی که منتقل شود از میت حقیقی؛ **انجام:** و اما خاتمه پس در آن چند فصل است فصل اول در بیان احکام ضروریه هبه است.

خط: نسخ، کا: محمد صادف بن علی موسوی، تا: پنج‌شنبه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ (۱۶۹-۱۷۶)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۲۶]

● **رسالة فی النحو** / نحو / عربی

r.-un-fi-n-naḥw

یک دوره مسائل امهات نحو بسیار موجز و مفید از اقسام کلمه شروع تا باب الاسماء المخفوضة ختم می‌شود.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۵۹/۲

آغاز: بسمله الکلام هو اللفظ المرکب المفید بالوضع؛ **انجام:** نحو قولک ثوب خز و خاتم حدید و ما اشبه ذلک

خط: نسخ، کا: حمزة بن شیخ نجم مسعودی، تا: ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ محشی؛ ۷۵ص (۹۲-۱۶۶)، ۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ - ۱۲۹]

● **رسالة فی النحو** / نحو / عربی

r.-un-fi-n-naḥw

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷/۳ معزی

آغاز: بسمله. اعلم ان الکلمات عرب لاتخلو عن ثلاثة اقسام اسم و فعل و حرف؛ **انجام:** باب افعنلل یفعنلل افعنلالا نحو احر نجم یحرنجم احر نجاما ... باب افعلل یفعلل افعلالا نحو اقشعر یفشعر اقشهرارا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۷۳ق؛ ۵گ (۵۵پ-۵۹پ)، ۱۲ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۵۲]

← رسالة فی نسب آل اعین ← آل اعین
← رسالة فی نقص الشهور فی العدد و انها برؤیة الاهلة ← الرد علی اصحاب العدد

● **رسالة فی النیة** / فقه / عربی

r.-un fi-n nīyya

فیجانی، محمد حسین بن عبدالحامد، - ۱۳۱۴

fījānī, mohammad hoseyn ebn-e 'abd-ol-hāmed(-1314)

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۵۲/۸

آغاز: الثالث فی کیفیة الوضو و المراد بالکیفیة؛ **انجام:** من اجزاء

متعددة متکثرة محتاجة فی
عنوان «المقام الثانی فی ملاحظة الوجوب و الندب، المقام الثالث: فی ان من کان من نية حين وقوعه» را در بردارد؛ خط: نسخ و نستعليق، کا: حسين بن حاج عبدالحامد فيجانی، تا: ۱۲۸۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۷۳گ (۲۶۶ر-۳۳۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲- ۳۴۸]

← رسالة فی الواجب و الممتنع ⋗ اثبات الواجب
← رسالة فی الوجود ⋗ وحدت الوجود
← رسالة فی الوجود ⋗ وجودية

● **رسالة فی الوجود** / فلسفه / عربی
r.-tun fi-l wujūd
خيام، عمر بن ابراهيم، - ۵۱۷ ؟ قمری
xayyām, 'omar ebn-e ebrāhīm (- 1124)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸/۱۰ معزی
آغاز: بسمله. سبحان الله جل جلاله و تقدست اسماءه اعطی کل شیء خلقه ثم هدی واحفی کل شیء عددا و الصلوة علی سيده المصطفی ... الاوصاف علی ضربين، ضرب يقال له الذاتی؛ **انجام:** و هی کلما خيرات لاشر فيها يوجه من الوجوه انما الشر الذی هو الذم او لاذمه يحصل من ضرورة التضاد علی ما عرفت تفصيله تعالی الله عنا يقول الظالمون الملحدون علوا کبيرا و لا حول و لا قوة الا به وحبی و نعم المعين و الحمدالله الذی هو المبدأ الأول.
خط: نستعليق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوايی با روکش کاغذی ابر و باد، ۱۷ سطر(۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۳۲]

● **رسالة فی الوجود** / عرفان و تصوف / عربی
r.-un fi-l wujūd
کردی، عبدالقادر بن محمد سعيد، ۱۲۱۱- ۱۳۰۴ قمری
kordī, 'abd-ol-qāder ebn-e mohammad sa'īd (1797 - 1887)
گفتاری است کوتاه، بخش‌بندی‌نشده، که با تقسيم وجود به واجب و ممکن آغاز می‌گردد.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۹۶/۱۳
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا الی دين الاسلام و وفقنا علی تدوين عقايد التی بها الانبياء ... و بعد، يقول العبد ... عبدالقادر بن محمد سعيد التختی ... ان العقل الموهوب الذی هو اولی نعمه؛ **انجام:** بکل ما يصح الاسناد، کما لايخفی. هذا آخر ما اردته ههنا و الحمدلله و الصلاة علی رسول الله و علی آله و صحبه و سلم.
خط: نسخ تحريری، بی‌کا، تا: ۱۳۴۰ق؛ همراه است با چند رساله ديگر از همو؛ ۲گ (۷۱ر-۷۲ر) [ف: ۳ - ۱۵۷]

← رسالة فی الوضع ⋗ العضدية
← رسالة فی الوضع ⋗ الرسالة الوضعية
← رسالة فی وضع المفردات ⋗ الوضعية
← رسالة فی ولد الزنا و احکامه ⋗ المولود من الزنا

● **رسالة فيها رسالة رويوس ابن افلاطون من ارسطاليس و تلاميذه و اجوبتهم له** / - عربی
r.-un fī-hā r.-u rūyūs ibn-i aflāṭūn min arasṭālīs wa talāmīḏ-ih wa ajwibat-u-hum

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۰۷/۷
خط: نستعليق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: سفيد سمرقندی، جلد: تيماج آلبالويی، ۱۵ص (۲۹-۴۳)، ابعاد متن: ۱۰×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۳۹۳]

← رسالة فی الهندباء ⋗ الهندباء
← رسالة فی الهندسة ⋗ الهندسة
← رسالة الفياض ⋗ الحاشية علی خطبة لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار
← رسالة الفياض فی شرح خطبة حاشية لوامع الاسرار ⋗ الفياضية
← رساله قاضی زاده ⋗ عقائد رساله سی
← رساله قبله ⋗ معرفت کره
← رساله قبله ⋗ قبلة الآفاق
← رسالة القدر ⋗ القدر
← رساله قدريه ⋗ جبر و اختيار
← رسالة القدس لاهل الانس ⋗ قدسيه

● **رساله قدسی** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye qodsī
غزنوی، عبدالقدوس بن اسماعيل، - ۹۴۴ ؟ قمری
qaznavī, 'abd-ol-qoddūs ebn-e esmā'īl (- 1538)
رساله‌ای است در بيان معنی گرسنگی و انواع آن در معانی معنوی و مادی.

مشهد؛ شيخ علی حيدر؛ شماره نسخه:۱۳۷۵/۳
آغاز: حمدی که حامد را از حمد ستاند و ثنائی که وجود مثنی را از قيد کثافت؛ **انجام:** و هو السميع البصير و صلی الله عليه خير خلقه محمد و آله أجمعين
خط: نستعليق، کا: محمد سلطان بابری قادری پيشاوری، تا: ۱۹ شعبان ۱۲۷۹ق؛ ۲۲گ (۲۵ر-۴۶پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [مؤيد: ۳ - ۳۱۱]

● **الرسالة القدسية** / زيارات / عربی

ar-r.-ul qudsīya

علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد،۶۵۹-۷۳۶؟ قمری

'alā'-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

در فایده زیارت

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۰۸/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه و فرنگی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۱۹سم [ف: ۷ - ۲۷۲]

● **الرسالة القدسية = المعارف اللدنية** / عرفان و تصوف / فارسی

ar-r.-ul-qudsīya = al-ma'ārif-il-ladunnīya

فاروقی، احمد بن عبد الاحد، ۹۷۱ - ۱۰۳۴ قمری

fārūqī, ahmad ebn-e 'abd-ol-ahad (1564 - 1625)

از تألیفات مجدد الف ثانی شیخ احمد سرهندی نقشبندی است، با سربندهای «معرفت» در آشتی شریعت و طریقت و مسایل الهی و اسرار و رموز تصوف، به ویژه در وحدت وجود. با بحث در لفظ «الله» آغاز می‌کتد، و در پایان ویژگی‌ها و برتری‌های گروه نقشبندیان را آورده و به مخالفان پاسخ گفته است. جمعاً شامل ۴۱ «معرفت» است.

آغاز: بسمله. الحمدالله و سلام علی عباده الذین اصطفی و علی نبیه المجتبی و رسوله المصطفی محمد ... هذه علوم الهامیة و معارف لدنیة سودها الفقیر الی رحمة الله الغنی الولی احمدبن الاحد الفاروقی النقشبندی ... معرفت لفظ مبارک الله مرکب از الف و لام است ...

انجام: و ارگ با وجود ان راه تقلید آن جماعت پیش گیرند خجسته برین تمام شده باشد الحمدالله سبحانه اولا و آخرا ...

چاپ: این اثر همراه با ترجمه اردو از حافظ سید زوار حسین شاه نقشبندی مجددی در کراچی و بجنور به چاپ رسیده است.

[فهرستواره منزوی ۹۰۳/۸؛ مشترک پاکستان ۱۹۴۰/۳-۱۹۴۲؛ فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانه گنج بخش ۱۴۸/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا علی امتیاز کده یی ادهولی، تا: ۳ رمضان ۱۲۵۸ق؛ یادداشت سید ریاض الدین علی در ربیع المنور ۱۳۶۱؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۳۷گ، ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۱۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۰۹

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۲۳۵ (ردیف ۳۱۰)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ جمادی الاول ۱۲۶۹ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج؛ ۱۵۸ص، ۱۲ سطر [عکسی ف: ۵ - ۱۴۲]

● **رسالة قدسية بغدادية فی الزيارة** / زیارات / عربی

r.-un qudsīyyat-un bġdādīya fi-z zīyāra

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۲/۶-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ در دنباله خاتمه آن از اوحدالدین چند بیتی آمده است؛ ۷گ (۲۱۹پ-۲۲۵ر)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۰]

← رساله قدسیه بهائیه > قدسیه

● **الرسالة القدسية فی اسرار النقطة الحسية = اسرار النقط** / عرفان و تصوف، شرح حدیث / عربی

ar-r.-ul-qudsīya fī asrār-in nuqṭat-il ḥissīya = asrār-in nuqaṭ

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

رساله‌ای در اسرار حروف و نقطه واستنباط مسایل غیبی و معارف لاریبی از آنها به سبک و سیاق عرفای حروفیه آمده است. در الذریعه (۵۶/۱ و ۱۷۰/۱۲ و ۱۵۰/۱۷) به همین نام و به نام اسرار النقطه از همدانی و به نام سرالنقطه از صدرای شیرازی دانسته شده است. در بیان مقصود از این رساله عرفانی آورده: «و لما کان معرفة اسرار الحروف مربوطة باصول هذا العلم الشریف و حقایق اسرار النقطة احدی المدارات التی تدور علیها دقایق علم التوحید اردت ان اعلق بعض ما ورد علی سری من اسرارها و خصایصها و بروزاتها بصور الاعیان الحروفیة و تصاریفها المشیرة الی شئون التجلیات الاصلیة». در کشف الظنون این رساله به نام «الرسالة القدسیة فی اسرار النقطة الحسیة» ضبط شده است.

آغاز: الحمدلله الذی ظهر بما شاء لمن شاء بمشیته الازلیة و استتر عمن شاء باستتار عزته السرمدیة وجعل خصائص النقطة بقدرته ... اما بعد فلما شاع بین اهل العلم ان ارفع العلوم واشرفها علم التوحید

انجام: و یسمی طوله یوم تبلی السرار و هذا غایة سیر السائرین و نهایة درجات کمال العارفین المحققین و بها یختم الرسالة القدسیه فی اسرار النقطة الحسیه المشیره الی اسرار الهویة الغیبیه.

چاپ: تهران، ۱۳۱۳، در هامش المبدء و المعاد، با انتساب به صدرای شیرازی؛ شیراز، ۱۳۴۳/۶ شیراز در مجموعه انهار جاریه نشر شده در مطبع احمدی به وسیله عارفان ذهبی با انتساب به به میر سید علی همدانی

[الذریعة ۲۲۱/۱۱؛ مشار عربی ۴۸۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۸۸/۲؛ دنا ۸۲۵/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱/۱۱-ف

نسخه اصل: بایزید ولی الدین ش ۱۸۱۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ در ۶۸-۷۳ پراکنده‌ها است [فیلمها ف: ۱ - ۴۷۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۲/۱۷-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۴۴۰۹ (گنج ۶۵۱/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱ق؛ در مجموعه رساله‌های او؛ ۳۱گ (۴۳۳-۴۶۳) [عکسی ف: ۲ - ۱۴۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۱۱گ (۶۴پ-۷۴پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۲۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۶۰

خط: نستعلیق زیبا، کا: معین بن حسین، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ تملک: قاسم ایروانی، فضلعلی بن عبد الکریم بن ابوالقاسم ایروانی؛ ۳۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۴۲]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۵۰/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله سبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۱۳گ (۵۶پ-۶۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۸سم [ف: ۷ - ۲۹۵]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۷۴/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سرخ، ۸گ (۸۴پ-۹۱ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۵/۵سم [ف: ۷ - ۳۱۸]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۴۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۱۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۰/۶سم [ف: ۱ - ۲۴۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۳/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۷ص (۸۶-۹۲)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۲ - ۱۲۸]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۱۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدحسن بن کاظم طباطبایی زوارِیی، تا: ۱ جمادی الثانی ۱۲۴۹ق؛ ۲۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۹۸۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۶۹/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۳ صفر ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۳۴ص (۱-۳۴)، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۵۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲۴/۲۷

بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۲۷۰پ-۲۷۸پ)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰ - ۱۲۰]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سلماسی، میرزا آقا، تا: ۱۲۹۸ق [ف: ۱۱ - ۱۵]

۱۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۵۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نسخ، کا: محمدرضا ویشلقی، تا: ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۲۶ص، ۱۷ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵ سم [ف: ۲ - ۳۳۶]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۳۹/۱۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۱۶ص (۴۶۹-۴۸۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۱۶سم [ف: ۱۰ - ۲۰۶۶]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۱۲ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۷۶/۸-۱۹/۲۰۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۰۱۷]

۱۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۵۷/۵

بی‌کا، بی‌تا؛ پنج صفحه ناقص [نشریه: ۷ - ۲۵۶]

● الرسالة القدسية فى الالهامات الانسية / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul qudsīya fi-l ilhāmāt-il onsīya

ابراهیم بن ابی الصفا بن ابی الوفا

ebrāhīm ebn-e abe-s-safā ebn-e abe-l-vafā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۳/۲

آغاز: بسمله. رب یسر ... الحمدلله الذى فتق رتق وجود الموجودات بقدرته ... و بعد فقد سألنى بعض الاخوان فالله ... ان ارسم رسالة الى الاخوان فى ساير البلدان؛ **انجام:** و المكالمة و المشاهدة بغير حجاب و هو كريم الوهاب.

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۳/۳سم [ف: ۷ - ۱۷۱]

● الرسالة القدسية فى المعارف الالهية فى المبدأ و المعاد / کلام و اعتقادات / عربی

ar-r.ul-qudsīya fi-l-ma‘ārif il-ilāhīyya fi-l-mabda’i wa-l-ma‘ād

مؤلف با تکیه بر این عبارت مشهور بین اهل الله «منه بدء و الیه یعود» در چگونگی تکوین موجودات غور می‌کند و اشاره

می‌نماید که در این تکوین بار امانت «انا غرضنا الامانة» بر دوش چه کسی گذارده شده است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۲۷/۱۳

آغاز: بسمله، سبحان من اقود مصابیح الانوار فی قلوب العارفین و اوقع مفاتیح الاسرار فی صدرو السالکین؛ **انجام:** و لما کان الفیض ابد یا قد ینقضی الامانة

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً محمد بن شیخ علی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۲۹۳-۲۹۶)، ۱۷ سطر(۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۹×۱۰/۵سم [ف: ۲ - ۲۳۹]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۶/۸

در هامش آن برهانی است بر اثبات واجب و اشکال و حل شبهه ابن کمونه؛ کا: محمد تقی دزفولی، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱ - ۵۱۷]

● **الرسالة القدسیة فی لوامع الادلة البرهانیة** / فلسفه / عربی

ar-r.-ul qudsīya fī lawāmi‘-il adillat-il burhānīya

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059 - 1112)

در چهار رکن هریک ده «اصل» است: ۱. ذات؛ ۲. صفات؛ ۳. افعال؛ ۴. سمعیات (معاد)؛ ۲۶ بیت.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی میز اصابة السنة بانوار القین و آثرد رهط الحق بالهدایة الی دعائم الدین.

انجام: و یهدینا الی للحق و تحقیقه بمنه وسعة لطفه و الحمدلله مستحق الحمد ... و اصحابه اجمعین.

[چلبی ۵۶۰/۱؛ معجم المطبوعات ص ۱۴۱۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰/۳-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: چهارشنبه ۲۲ ذیحجه ۶۸۶ق؛ ۲۰گ (۳۵-۵۴)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۴۴/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵گ (۴۰۳پ-۴۱۷ر) [ف: ۵ - ۲۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۲/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۱۸۱۶؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن فتح خیامی، بی‌تا؛ ۱۱گ (۵-۱۵)، ۲۶ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۹/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۶]

● **رساله قرائت = رساله تجوید** / قرائت / اردو

r.-ye qerā’at = r.-ye tajvīd

منظومه‌ای است حدود ۱۰۰ بیت در قرائت که در پایان آن عبارت «فقد تمت رساله قرائت» دیده می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۴۸/۱۱

آغاز: پهلون حمد خدای نون کیتا جس قرآن ×× نازل اپر مصطفی و چه تجوید بیان؛ **انجام:** جان نوله نوته تریا نصله جان ×× نال یوده بجه تون هوی سبه بیان

از: ناشناخته؛ خط: نستعلیق، کا: عمر، بی‌تا؛ در ظهر برگ پایانی مطلبی در اختیارات ایام راجع به استفاده از پوشاک در ایام هفته از رساله زند ویسی نقل شده و در پایان آن عبارت «کاتبه الحروف عمر» آمده که با احتمال قوی کاتب تمام رساله‌های مجموعه بوده؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۲۰۵ر-۲۰۹ر)، سطورچلیپایی در هامش [ف: ۳۵ - ۳۹۰]

← الرسالة القزوینیة ⟵ اجوبة مسائل السید مقیم

● **الرسالة القشیریة** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul qušayrīya

قشیری، عبدالکریم بن هوازن، ۳۸۶ - ۴۶۵ قمری

qošayrī, ‘abd-ol-karīm ebn-e havāzan (997 - 1073)

تاریخ تألیف: ۴۳۸ق

قشیری، که خود از مشایخ صوفیه است، بعد از آنکه انحراف از آداب و سنن مشایخ پیشین را در بین مدعیان طریقت مشاهده نمود، این رساله را که مشتمل بر عقاید صوفیان و احوال آنان و اثبات کرامات اولیا و وظایف مرید و مراد و مطالب دیگر می‌باشد تألیف نموده و برای صوفیان دیگر بلاد فرستاده است. وی آن را در فصول و ابوابی چند مرتب نموده است.

آغاز: بسمله قال الامام الاستاذ الاجل جمال الاسلام ... ابوالقاسم عبدالکریم بن هوازن القشیری رحمه الله تعالی الحمدلله الذی تفرد بجلال ملکوته و توحد بجمال جبروته و تعزز بعلو احدیته و تقدس بسمو صمدیته ...

انجام: و قد نجز لنا املاء هذه الرسالة فی اوایل ثمان و ثلاثین و رابع مایة، نسال الله الکریم ان لا یجعلها علینا حجة و بالاً، فان الفضل منه مألوف و هو بالعفو موصوف.

چاپ: در ۱۳۶۱ در دکن چاپ شده است؛ قاهره، دار الکتب الحدیثة، محقق: عبد الحلیم محمود و محمود بن الشریف، چاپ جدید، دو جزء، ۱۳۹۳ق.

[ریحانة الادب ۴۶۱/۴؛ کشف الظنون ۸۸۲/۱؛ معجم المطبوعات العربیة و المعربة ۱۵۱۳/۲؛ بروکلمان ۱/(۴۳۲) ۵۵۶؛ دنا ۸۲۶/۵]

شرح و حواشی:

۱- احکام الدلالة علی تحریر الرسالة؛ انصاری، زکریا بن محمد (۸۲۶-۹۲۶)

۲- الرسالة القشیریة (منتخب)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۹۹-ف
نسخه اصل: کتابخانه موزه عراق (مجمع العلمی العراقی الشعبة الفنیة)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۴۸۴ق؛ مقابله شده در شوال ۴۸۴؛ ۲۱۳گ [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۴ تا ۶۸۷عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. در چهار قسمت [عکسی ف: ۲ – ۱۶۷]

۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۲۳۱
خط: نسخ، کا: ابونصر هلال معروف به کاتب ابن ابی الحجاج بن ابی الحسین رکانی، تا: جمعه ۲۱ ذیحجه ۵۴۴ق؛ ۱۹۸گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ – ۲۱۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و شرح هذه الجملة باثباته فی الکتب متعدد و من أحکام المرید اذا لم یجد من ...
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: ساغری مشکی، ۲۷۹گ، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۳۰ – ۶۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۴-ف
نسخه اصل: تکلر محمد مراد بخاری ش ۱۶۸؛ خط: نسخ، کا: حسین بن همام بن مرتضی بن عبدالله، تا: سه‌شنبه ۲۳ شعبان ۶۵۰ق؛ با اجازه قرائت مورخ روز شنبه ۲۹ ذیقعده ۶۵۰؛ ۲۲۲گ، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۰۴
خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن احمد بن الیاس مدعو به عبدالرحمن للاینکی گویا وابکنتی، تا: پایان محرم ۷۶۸ق؛ با فهرست ۳ تن عارف از باب ۳۱ در آغاز، با اجازه صدر الخاص کیدری به علاءالدین عبدالسلام بن عبدالرحمن در روایت دو حدیث و کتاب احادیث و تفاسیر با خطی کهن، با تاریخ مرگ امیر حسن ذاکر و ابکنتی در روز ۱۰ دی ۸۳۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز، ۲۹۸گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۵×۱۷سم [ف: ۱۷ – ۵۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۱
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن ابراهیم،خریداری عیسی؛کاغذ:سفید،جلد:تیماج مشکی، ۲۵۸گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [سنا: ف: ۲ – ۱۱۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۳
آغاز: ابن عبدالله یقول سمعت محمد بن حامد یقول کنت جالساً عند احمد بن خضرویه؛ **انجام:** و هو حسبنا و نعم المعین و صلاته علی سیدنا محمد و آله أجمعین و له الحمد علی ما یسر.
خط: نسخ معرب نازیبا، کا: احمد بن عیسی بن احمد بن محمد کنجی، تا: ۲ جمادی الاول ۸۹۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با نسخه‌ای که با نسخه اصل مقابله شده بود ظاهراً خود ناسخ مقابله نموده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۹۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲۶/۲
آغاز: الحمد لله هذه کلمات یسیره من باب الولایه و کرامات الاولیاء من رسالة القشیری؛ **انجام:** پایان: و اعلم ان الفرق بین الولی و القطب و الغوث و البدل و الصدیق و نعوهم.
الولایة و کرامات الاولیاء. بابی است از رساله قشیریه؛ خط: نسخ به شیوه ترکی، کا: ابراهیم بن ابراهیم بن بلبل، تا: ۹۱۰ق؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۶ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۳۷سم [ف: ۱۰ – ۱۷۰۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۲۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد عسکری طوسی بن محمد زمان، تا: ۳ صفر۱۰۰۵ق؛کاتب در پایان می‌نویسد:«نقل هذا الکتاب من کتاب عتیق کان تاریخ کتابتها (۵۶۲) و قوبل به ...»، یادداشت صادق بروجردی در صفر ۱۲۹۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳ص، ۲۰ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵ سم [ف: ۱۱ – ۲۵۱]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۹۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۹/۴×۱۶/۱سم [ف: ۱ – ۲۴۳]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۴۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اخیبة الآمل ان اقصیتنی ×× عن بابهم و اخیبه الآمال
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۰۱ق؛ مصحح، با فهرستی از واژه‌های عرفانی و تصوف با عنوان «هذا فهرست الفاظ دائرة بین ارباب التصوف و الصفا» و فهرست دیگری که ابواب الرسالة القشیریه در آن تحریر شده، در برگ پایان اشعاری از «الشیخ عامر الخطاب شیخ شیخنا الشیخ حسن بن محمد المدنی العمری الازهری ...» و «الشیخ علی بهایم من اخوان شیخنا الشیخ حسن و تلمیذ الشیخ عامر الحطاب ...»؛ تملک: محمد بن حسین بن سلیمان، محمد حسین بن سلیمان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸۲ص (۳-۴۸۴)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴۷/۲ – ۳۴]

۱۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۷۷۱/۲
خط: نستعلیق ترک، کا: سید مصطفی بن سید حاج احمد شهیر با شیخی زاده، تا: ۱۵ محرم ۱۱۶۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی [نشریه: ۲ – ۱۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۴۶/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۶۰۸]

● **رساله قشیریه (ترجمه)** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye qušayrīya (t.)
خواجه امام ابوعلی احمد عثمانی، نسختی از ترجمه این رساله را

در زمان ابوالفتوح عبدالرحمن بن محمد نیشابوری از خراسان به کرمان آورده بوده‌اند. شیخ احمد بن ابراهیم پارسا خواست تا نسختی از آن خود داشته باشد دید که آن سقیم و نادرست است از ابوالفتوح نیشابوری خواستند تا بدان بنگرد و او خواسته بود که خود آن از نو به پارسی درآورد و درگذشت.
[دنا ۸۲۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۲۰۴/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۸۴-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 4118؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عمر قزوینی، تا: ذیحجه ۶۰۱ق، جا: بغداد؛ ۲۹۱گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۱-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [نشریه: ۲- ۲۷۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۵۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا، ش ۲۰۷۷؛ بی‌کا، تا: شوال ۸۵۹ق؛ ۱۶۰گ (۱۱۳پ-۲۷۲) [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۶]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴۲بخش۳
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: - ۹۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۵-ف
نسخه اصل: لالا اسماعیل سلیمانیه ش ۱۲۰؛ بی‌کا، بی‌تا، نوشته برای وزیری؛ ۱۹۶گ، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۶]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴۳بخش۳
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: - ۹۶]

● **الرسالة القشيرية (منتخب)** / عرفان و تصوف / عربی
ar-r.-ul-qušayriya (mn.)
وابسته به: الرسالة القشیریة؛ قشیری، عبدالکریم بن هوازن (۳۸۶-۴۶۵)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۴۳
آغاز: کتاب فی المحبة الحقیقیة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ ذیحجه ۷۲۲ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۲۳۳)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۸۰]

● **الرسالة القفطية** / کیمیا / عربی
ar-r.-ul-qifṭīya
مجریطی، مسلمة بن احمد، ۳۳۸ - ۳۹۸ قمری
majrītī, moslemat ebn-e ahmad (950 - 1008)
مؤلف این رساله را در ایامی که به قفط از سرزمین‌های مصر مسافرت کرده بود، تألیف نموده است و به همین جهت به «الرسالة القفطية» مشهور شده است.
[الذریعه ۱۵۹/۱۷ با عنوان «الرسالة القفطیه فی الکیمیا المرموز»؛ سزگین ۲۹۸/۴؛ نسخه‌های خطی، دفتر دوم، ص ۴۶۴ هر دو با عنوان «مقالة فی الکیمیاء»؛ دنا ۸۲۷/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۷/۹
آغاز: الحمدلله الموصوف باحمد الصفات رازق الاحیا بکرمه و باعث الاموات؛ **انجام:** و لا یؤمن بها غضبه کملت الرسالة و قیل الحجر هو ما یخرج من ینابیع الوجوه الحسان تمت الرسالة المعروفة بکلام الشیعی و حسبنا الله ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا سبز، ۶ص (۱۰۰-۱۰۵) [ف: ۳۶ - ۱۲۳]

● **الرسالة القلمية = قلمیه** / ادبیات / عربی
ar-r.-ul-qalamīya = qalamīya
دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰ - ۹۰۸ ؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427 - 1503)
در آن به روشی مرموز از قلم وصف نموده است.
آغاز: بسمله. ن و القلم و ما یسطرون ان هذه تذکرة لقوم یعقلون یا من فاق فی البراعة سالتنی عن وصف البراعة فاستمع لما یتلی علیك.
انجام: و هدی الحائرین الی اقوم اللقم بعد ما وقب غواسق الظلم صلی الله علیه و سلم.
چاپ: سال ۱۳۸۳ ش در مجموعه نسخه پژوهی دفتر نخست به کوشش سید محمد عمادی حائری به چاپ رسیده است.
[دنا ج ۵، ص ۸۲۷؛ کتاب‌شناسی آثار جلال الدین دوانی، ص ۱۰۵]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵۳/۱۵ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، قطع: بغلی [ف: ۲ - ۵۷]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۶۲/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۱۴ر-۱۱۴پ)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲ - ۴۰۸]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۱۹/۱۲ حکمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۴۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۶/۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱۴۲-۱۴۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۸۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مقابله شده: «قد قوبلت هذه النسخة القلمیة مع نسخة کاتب بخط سید المجتهدین محمدباقر الداماد الحسینی غفرالله له»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج

عنابی، ۳ص (۳۸-۴۰)، اندازه: ۱۱/۳×۲۱/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۷۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ و نستعلیق،کا: عبدالله کرمانی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۳ص (۱۰۴-۱۰۶)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۴۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۲۶

آغاز و انجام: برابر

کا: ساروی، تا: آغاز ذیحجه ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۹۷ر-۹۸پ)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷ - ۲۶۷۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۹/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی اقوم القسم بعد ما وقت ... و آله و سلم.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق؛ ۴ص (۱۷۹-۱۸۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۸۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: کاهی فرنگی، جلد: مقوایی، ۲گ، اندازه: ۱۴/۸×۲۳سم [ف: ۷ - ۵۶۱]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۶۹پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۲۳]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۸۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد ... الظلم صلعم تم الرساله العلمیه للعامه ... خلاله علی البریه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۴۹۵؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۸۳/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، ۳گ (۱۵۳پ-۱۵۵ر)، ۴ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷ - ۳۱۴]

۱۳. اصفهان؛ روضاتی، سید محمد علی؛ شماره نسخه:۴/۱۷

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان آن «تم فی سنة ۱۱۲۵» قید شده؛ کاغذ: اصفهانی، ۳گ (۹۵پ-۹۷پ حاشیه)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۵ - ۱۵۱]

● **الرسالة القلمية** / ادبیات / عربی

ar-r.-ul-qalamīya

ام الولد زاده

omm-ol-valad zāde

رساله‌ای است مانند رساله سابق با شعر و عناوین «نثر، شعر».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۲/۲

آغاز: نحمدک اللهم یا من عجز اقدام الاقلام فی تحریر مدائحه الجمیلة و کل لسان الانسان فی تقریر منائحه الجزیلة؛ **انجام:** الذی باشارة اقلام انامله الشریفة انشق القمرصلی الله علیه و علی آله و اصحابه و اتباعه و احبابه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۶۳پ-۶۷ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۲۲]

● **الرسالة القلمية** / ادبیات / عربی

ar-r.-ul-qalamīya

قریشی کازرونی، ابوالفضل

qorayšī kāzerūnī, ab-ol-fazl

مقامه ادبی است درباره قلم که به نام ابوالنظر مظفر شاه بن محمود شاه انشاء شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۲/۱

آغاز: الحمدلله الذی جعل اول ما خلقه القلم ثم امر بنسخ الکوائن الی یوم القیام و الصلاه و السلام علی من لا یفی بنعت کماله القلم؛ **انجام:** خلد الله ظلاله علی الموافق و جلاله علی المخالف ما رقم علی البیاض و ارجو من الله الاجابة انه المبدأ الفیاض.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۵۷پ-۶۲پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۲۲]

● **الرسالة القلمية** / ادبیات / عربی

ar-r.-ul qalamīya

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۲/۱۳

آغاز: حامدا لمن علم القلم علم الانسان ما لم یعلم و مصلیا علی نبی امی لم یتعلم قط و ما درس و ما خط؛ **انجام:** و ثلثه من صدره شوری لم یزل و ههنا جف القلم و الله اعلم من حکم.

به پیروی از رساله شخصی که لغزی برای قلم مقاله ای ساخته و در آغاز این رساله از وی تجلیل می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۵گ (۱۳۶پ-۱۴۰پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۲۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۲/۶

آغاز: الحمدلله الذی خلق اللوح و القلم و اخرج وجود الانسان من کتم العدم و صورة باحسن التقویم فی صحائف العالم؛ **انجام:** لما تم هذا العلم المعلم باحسن الترتیب المسلم قلت تاریخا له اجمل رسالة القلم.

در اوصاف قلم و به نام مولانا دفتردار مصر و در پایان نامهای قلم و القاب و صفات آن در سه بخش آمده و به سال ۹۶۶ موافق جمله «اجمل رسالة القلم» و «هی عین المعرفة» نگاشته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۴گ (۷۷پ-۸۰پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۲۴]

← رساله قل هوالله ⩤ اخلاص
← رساله قل هو الله احد ⩤ تفسیر سورة التوحید

● **رسالة القمر فی الصنعة الالهیة** / کیمیا / عربی
r.-ul-qamar fī-ṣ-ṣan'at-il-ilāhīyya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۱۴
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و قال الشیخ ان اردت علم الکاف صدقاً
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۲۰۳ر–۲۰۵ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۴۸۸]

← الرسالة القمیة ⩤ پاسخ پرسشهای نذر علی

● **رساله قواعد** / سیر و سلوک / فارسی
r.-ye-qavā'ed
وجدی ازغدی، اسماعیل
vajdī azqadī, esmā'īl
به فارسی در سلوک.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۱۷۰
آغاز: حمد و ثنای بی منتها پروردگاری راست که تزکیه نفوس را معراج سالکان درجات ملکوتی؛ **انجام:** این چنین خلوتی مبارک باد ×× یا چنین حضرتی مبارک باد
خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: اواسط رجب ۱۲۵۰ق، جا: لاهیجان؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۳۰۷پ–۳۰۹ر)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ – ۱۹۷]

● **رساله قواعد فارسی** / دستور زبان / فارسی
r.-ye qavā'ed-e fārsī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۷۹/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی رسوله ... اما اهل ترتیب را باید که مبتدیان اول در اثنای خواندن شمار سه زمانه که ماضی و مستقبل و حال است؛ **انجام:** چنانچه شخصی که بود ششم زاید چنانچه یکی و بسی نسخه قواعد فارسی ... باتمام رسید.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای روشن ساده، ۷ص(۱۳۹–۱۴۵)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۳/۸سم [ف: ۴۵ – ۶۰]

← الرسالة القوسیة ⩤ القوسیة الکمالیة

● **الرسالة القیاسیة** / منطق / عربی
ar-r.-ul qīyāsīyya
پهلوانی، موسی
pahlavānī, mūsā

اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۷۲۰۹
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۶۰ر–۶۱ر)، ۱۵ سطر (۱۶×۲۱) [اوراق عتیق: ۱ – ۴۴۹]

← رساله قیافه ⩤ کشاورزنامه
← رسالة الکاهن ⩤ رسالة السر
← الرسالة الکبری فی المنطق ⩤ کبری در منطق

● **رسالة کتابیة** / خط / ترکی
r.-un kitabīya
نفس زاده، ابراهیم بن مصطفی، – ۱۰۶۰ قمری
nafas-zāde, ebrāhīm ebn-e mostafā (- 1650)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۰۰/۸-عکس
نسخه اصل: علی امیری ش ۸۱۲؛ کا: مصطفی حلمی حکاک زاده، تا: ۱۲۶۶ق [فیلمها ف: ۳ – ۲۳۳]

● **رسالة کتب الی ابی الفرج بن نجاح الکاتب** / نامه‌نگاری / عربی
r.-un kataba ila ab-il-faraj ibn-i najāḥ al-kātib
جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ – ۲۵۵ قمری
jāhez, 'amr ebn-e bahr (768 - 870)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷/۹-ف
نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۹۸پ–۹۹پ) [فیلمها ف: ۱ – ۴۹۴]

← رسالة کتبها الشیخ الرئیس الی تلمیذه الجوزجانی ⩤ امر النفس

● **رسالة کتبها الی محمد بن عبدالملک فی الاخلاق المحمودة و المذمومة** / اخلاق / عربی
r.-un kataba-hā ila muḥammad ibn-i 'abd-ul-malik fi-l-axlāq-il maḥmūda wa-l maḏmūma
جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ – ۲۵۵ قمری
jāhez, 'amr ebn-e bahr (768 - 870)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷/۲-ف
نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ

(۲۱پ–۳۴ر) [فیلمها ف: ۱ – ۴۹۴]

● **رسالة كتبها بعض الكبراء الى بعض ائمة الدين (فی الجمع بين المعارف الروحانية و المباحث الفلسفية)** /
فلسفه / عربی
r.-un kataba-hā ba‘ḍ-ul kubarā’ ila ba‘ḍ-i a’immat-id dīn (fī-l-jam‘ bayn-il ma‘ārif-ir rawḥānīyya wa-l mabāḥiṯ-il falsafīyya)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۵۹/۶–ف
آغاز: نعم السوط سوط الله؛ **انجام:** انه علی ما یشاء قدیر تمت الرسالة و الحمدلله وحده
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۶۳۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۵۶پ–۵۷پ)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴) [فیلمها ف:۱–۶۱۱]

● **رساله کحالین** / طب / فارسی
r.-ye kahhalīn
شامل دو موضوع است: قسمت ۱. مطالبی در خواص اشیا و گیاهان و بیان حکمت از قول حکما از زبان لقمان حکیم جاماس، جالینوس، بقراط و ارسطالیس و مواردی در دفع سم و گزیدن مار عقرب و سپس باب به جهت بواسیر و خاصیت بعضی از گیاهان نافع مانند: شلغم، کنده نا، سداب، کرفس، گشنیز، اسفناج، ترخان، ریواس، زیره کرمانی و ...؛ قسمت ۲. در کحالی و چشم‌پزشکی است که در آن بیماری‌های چشم و روش معالجه به صورت «فصل – فصل» به طور ناقص آمده، برخی از عناوین آن: در علاج قرحه و بیماری‌های چشم، در بیان بریدن سبل در بیان علت ماق، در بیان علت غرب و صفت شیاف و ساختن معجون و معجون اذارقی.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۴۱
آغاز: قسمت اول: «به سند دیگر روایت کرده اند که فرعون بنی اسرائیل ... و زهر در طعام، ایشان داخل کرد ...»؛ قسمت دوم: «درد را و درشتی وی را بر طرف می‌سازد ...»؛ **انجام:** شیاف بر یوما بلعاب خطمی که شیر دختران گرفته باشد باید حکانید و در انتها بشیاف ...
خط: تحریری، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۴۰گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ – ۳۲۹]

↩ رساله کرامیه ⩤ کرامیه دوره
↩ الرسالة الکرمانیة ⩤ اجوبة مسائل ملاحسین الکرمانی
↩ رسالة الکشفیة ⩤ الکشفیة فی أصول الحقیقة

● **رساله کلامی = پاسخ به شبهات نبوت** / کلام و اعتقادات / عربی
r.-ye kalāmī = pāsox-e be šobahāt-e nabovvat
زنجانی، ابراهیم بن ابو الفتح، – ۱۳۵۱ قمری
zanjānī, ebrāhīm ebn-e ab-ol-fath (- 1933)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۶۶۷/۳
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعلنا من المومنین بالغیب الذی طهره آله و ابابه و امهاته ... اما بعد فیقول العبد الجانی ابراهیم بن ابی الفتح الزنجانی؛ **انجام:** فعلیك بالامعان فی اطراف المطلب فانظر الی ما قیل و لاتنظر الی من قال فان الناقصین یعرفون الاقوال بالرجال و الکاملین الرجال بالاقوال و الله هو الهادی
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ، ۷گ (۱۳۶–۱۴۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۴ – ۳۷]

↩ رسالة الکلیات ⩤ تحقیق الکلیات
↩ رساله کمالیة ⩤ سلم السماء

● **الرسالة الكمالية فی الحقايق الالهية** / فلسفه / فارسی
ar-r.-ul kamālīya fī-l-ḥaqāyiq-il ilāhīyya
فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ – ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ‘omar (1150 - 1210)
اهدا به: کمال الدین محمد بن میکائیل
کشف الظنون این کتاب را به نام «الرسالة الکاملیة فی الحقایق الالهیة» ضبط نموده است. کتاب از مختصراتی است که حاوی فنون منطق و حکمت الهی و طبیعی است و مرتب است بر ده «مقاله»: ۱. منطق، در ده فصل؛ ۲. مقولات، در ده فصل؛ ۳. معرفت ذات باری تعالی و تقدس، در بیست فصل؛ ۴. صفات واجب الوجود، در ده فصل؛ ۵. افعال باری تعالی، مرتب بر سه فصل؛ ۶. احوال اجسام و حرکات و آنچه بدان تعلق دارد، در ده فصل؛ ۷. بیان صفت افلاك، در ده فصل؛ ۸. ارکان و عناصر، در ده فصل؛ ۹. علم نفس، در ده فصل؛ ۱۰. علم هیئت، در شش فصل.
چاپ: تهران، به کوشش استاد سید محمد باقر سبزواری، ۱۳۳۵ش، ۱۲۷+۵۶ص.
[دنا ۸۲۸/۵؛ نسخه‌های منزوی ۶۶۸؛ ایضاح المکنون ۵۶۸/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۱۲/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۳
آغاز: اول در ایساغوجی دوم در تعریفات؛ **انجام:** و چون سخن بذین موضع رسید اولیتر ان دیذیم کی سخن منقطع کنیم
خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن ابو محمد گرجی، تا: ربیع الاول ۶۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: نائینی؛ ۹۳گ، ۱۵ و ۱۶

سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۲۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲۰-ف و ۲۰۵۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۹۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: وسط و انجام (نیمه دوم فصل پنجم و همه فصل ششم مقالت دهم را در پایان ندارد)؛ تملک: فرهاد میرزا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن کبود، ۹۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۴×۲۱/۷سم [ف: ۳ - ۴۰۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۴۹۸/۲

آغاز: ... کنیم و چیزهایی که کسانی که پیش از ما بوده اند و در آن استقصا نکرده‌اند؛ **انجام:** فصل ششم در هیأت ... بتقریب همه ستارگان را طلوع و غروب بود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در حاشیه کل صفحات آن اشعاری ثبت شده از جمله شعرهایی از خواجه نصیر، میر قاسم انوار، نظامی در شرح حال مجنون در عشق لیلی، آذری و سلمان؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۶گ (۱۶ر- ۲۱پ)،۲۳ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۳سم [ف: ۴۳ - ۱۲۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۸۸/۱۵

تنها مقاله ششم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۶گ (۲۱۹پ-۲۲۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۴سم [ف: ۵ - ۱۵۰]

۵. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۶۰۸/۲

قسمت منطق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: - ۱۱۶]

● الرسالة الکمالیة فی الحقایق الالهیة (ترجمه) / فلسفه / عربی

ar-r.-ul-kamālīya fi-l-ḥaqāyiq-il-ilāhīyya (t.)

وابسته به: الرسالة الکمالیة فی الحقایق الالهیة؛ فخر رازی، محمد بن عمر (۵۴۴-۶۰۶ق)

امام رازی رساله‌ای در فلسفه به فارسی در ده مقاله دارد به نام «الرسالة الکمالیة فی الحقائق الالهیة» که قفطی (ص ۱۹۱) از آن نام برده و خزرجی (۳۰/۲) می‌نویسد که این رساله به فارسی است و رازی آن را برای کمال الدین محمد بن میکائیل نوشته است و من یافتم که شیخ ما تاج الدین محمد ارموی آن را در دمشق به سال ۶۲۵ به عربی درآورد. چلبی (۵۶۳/۱) از این کتاب به نام «الرسالة الکاملیة فی الحقائق الالهیة للامام فخر الدین الرازی مختصرة فارسیة فی المنطق و الحکمة» یاد کرده است. در ایضاح المکنون (۵۶۸/۱) دارد: «الرسالة الکمالیة فی الحقائق الالهیة تالیف عبدالله بن محمود الحسینی». در فهرست بروکلمان نامی از این رساله نیست. در کتابخانه ملک متن فارسی این رساله به همین نام «الرسالة الکمالیة فی الحقائق الالهیة» (ش ۱۲۹۳) هست ولی نیمه دوم فصل پنجم و همه فصل ششم مقالت دهم را در پایان ندارد و از روی همین تنها نسخه است که در دانشگاه تهران به سال ۱۳۳۵ش به چاپ رسیده است. نسخه‌ای که اکنون می‌شناسیم ترجمه عربی این رساله است و از آغاز اندکی کم دارد و پیدا نیست که مترجم آن همان ارموی است یا حسینی.

آغاز: وجدنا فیها امورا کثیره لا یوافق القانون العقلی و المعیار المنطقی و صنفنا فی هذا الباب کتبا عدیدة فکتبنا هذه الرسالة علی سبیل الاختصار مرتبا علی مقالات العشر و فی المقالة الاولی یتبین علم المنطق و نذکر نکات لا توجد فی کتب المتقدمین و فی المقالة الثانیة شرح قاطیغو ریاس و فی المقالات الاخر شرح اصول علمی الالهی و الطبیعی و فی المقالة الاخیرة بعضا من اصول علم الهیئة و فی الجملة لا یعرف قدر هذا المختصر الا من یطالع فی هذه العلوم کتبا کثیرة لیعلم التفاوت و لکن بحمدالله ان من صنفنا هذا المختصر له مطلع علی الکتب و واقف علی دقائقه.وسمیته بالرسالة الکمالیة فی الحقائق الالهیة.

انجام: و لا یکون ذلک الفصول متساویة فی المدة بل یکون مختلفة و لما وصل الکلام الی هذا المقام فاولی ان نقطع الکلام (تمت بحمدالله و حسن احسانه)

[دیباچه اعتقادات فرق المسلمین و المشترکین از ی ص ۳۱ - ایران امروز ش ۵ و ۶ س ۱ تاریخ مرداد وشهریور ۱۳۱۸ خ گفتار آقای سعید نفیسی]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۳۹-ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ ۲۳گ (۲۳۵-۲۵۷) [فیلمها ف: ۱ - ۴۲۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی عربی و فارسی، در گ ۶۹ر-۷۰ر دو فصل است از کتابی در هیئت؛کاغذ:ترمه،جلد:تیماج زرد، ۵۹گ(۳ر-۶۹ر)،۱۸سطر(۸×۱۲)، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۷ - ۲۶۳۴]

← رسالة الکندی الی محمد بن جهم ← الابانة عن وحدانیة الله و تناهی جرم العالم

● رسالة الکنی / عربی

r.-ul kunā

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۱۰عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی اخرج عبدالرزاق فی ... قال رجل لیس علی المجوس جزیة

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، ش ۱۷۹۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۱۸ص (۱۰۵-۱۲۲)، ۱۵-۱۹ سطر [عکسی ف: ۴ - ۳۳۵]

↩ رسالة گلنبوی ⩾ آداب البحث و المناظرة
↩ رسالة گلنبوی ⩾ آداب البحث
↩ رساله لا اله الا الله ⩾ تهلیلیة

● **رسالة لابن اثیر** / ادبیات / عربی
r.-un li-ibn-i aṯīr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۵۴۷۵/۵–ف
نسخه اصل: دانشگاه توبینگن MaVI 70؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۱۵۶]

● **الرسالة لابن الجداد** / کیمیا / عربی
ar-r.-u li-ibn-il jidād
ابن الجداد، علی بن عبدالله، ق۶ قمری
ebn-ol-jedād, ‘alī-ye-bn-e ‘abd-ol-lāh (- 12c)
به جهت: محمد بن حسا دمشقی
تاریخ تألیف: ۵۶۹ق
مطالبی در علم کیمیا در چهار «بطاقة» (ورقه) نگاشته و مجموع این مطالب در خلال پنج سال به دست محمد بن حسا می‌رسد. عناوین عبارتند از: ۱. صفت حجر و کیفیت آن؛ ۲. علم بیضه و استخراج آن؛ ۳. تدبیر بیضه و تزریق آن؛ ۴. حجر مکرم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۳/۳
آغاز: بسمله، رسالة کتبها الفقیه ابوالحسن علی بن عبدالله ... البطاقته الاولی فی صفة الحجر و لونه و کیفیة واحدة و نعته؛ **انجام:** و طرح مما جف منه الیسیر علی التصدیر یقیمه خیر من المعدن و بالله التوفیق و الحمد لله رب العالمین..
کاتب: محمد کریم الدین محمد یوسف گلبرگوی، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی، ۱۰گ (۳۱–۴۰)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۲ – ۳۱۸]

● **رسالة لاضرر** / اصول فقه / عربی
r.-u lā-ḍarar
در این رساله که درباره قاعده لاضرر به صورت استدلالی بحث شده است از مرحوم شیخ انصاری با تعبیر «قدس سره» نقل قول دارد و در مقابل آن از استاد خود (نامشخص) با تعبیر «مد ظله» نقل قول می‌نماید. قاعده لاضرر که به اتمام می‌رسد بحثی اصولی عنوان شده که آغاز آن مفقود است. در خلال این قسمت، ارجاعی به کتاب ذخائر النبوة داده که صاحب الذریعة آن را شیخ هادی تهرانی نسبت داده است. بعید نیست که تمام این ابحاث از تألیفات شیخ هادی مزبور باشد.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۸۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، احتمال خط مؤلف می‌رود؛ ۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲ – ۴۰۳]

↩ رساله لاهوتیه و مقاله ملکوتیه ⩾ اسرار الانوار فی مناقب ائمة الاطهار

● **الرسالة اللبادیة** / ادبیات / فارسی
ar-r.-ol-lobādīya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۶۳/۶
آغاز: حمد و ثنایی که سیحه طرازان حظایر جبروت زمزمه آن در عالم جان اندازند؛ **انجام:** سخن را گرفتم که بر عرش بردم ×× همان به که فرش سخن در نوردم
به نثر و نظم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن مطهر بن یوسف بن ابوسعید القاضی النیشابوری، تا:۸۲۹ق، جا:هرات؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۹×۲۴/۴سم [ف: ۹ – ۱۱۴]

● **رسالة لبعض الحکما** / کیمیا / عربی
r.-un li-ba‘ḍ-il ḥukamā
رساله مختصری است در حجر مقدس مطهر و بیان تدبیر نشادر و ماء الحیاة و حجر احمر.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۳/۴
آغاز: بسمله رسالة لبعض الحکما تاخذ علی برکة الله و عونه الحجر المقدس المطهر و بعزل کل ما بناحیة؛ **انجام:** فکلما حللته و عقدته تضاعف طرحه انشاء الله تعالی و الله الموفق للصواب.
کا: محمد کریم الدین محمد یوسف گلبرگوی، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی، ۳گ (۴۰–۴۲)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۲ – ۳۱۹]

● **رسالة لبعض الصوفیة** / عرفان و تصوف / عربی
r.-un li-ba‘ḍ-iṣ ṣūfīyya

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۰/۲
آغاز: رسالة لبعض الصوفیة کتبت ایها السید الیک و انا غایب عن شهادی لفرط شوقی الیک بارزقی کمونی لشدة أسفی علیک؛ **انجام:** فانک الجواد اذا لم تسأل فکیف اذا سئلت و المنعم اذا لم تطالب فکیف اذا طلب منک فلا اله الا أنت یا أرحم الراحمین.
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۸۸۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۸؛ ۲ص (۲۰۷–۲۰۸)، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۳ – ۲۵۰]

● **رسالة لقطب الدین الشیرازی** / ریاضیات / عربی
r.-un li-quṭb-id-dīn-iš šīrāzī

قطب‌الدین شیرازی، محمود بن مسعود، ۶۳۴-۷۱۰قمری
qotb-od-dīn šīrāzī, mahmūd ebn-e mas'ūd (1237 - 1311)

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۲۰/۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ شوال ۷۰۰ق، جا: تبریز؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی،۲۳سطر(۸×۱۵)،اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [نشریه: ۳- ۲۲۹]

● **رسالة للاسکندر فی الفصل خاصة** / فلسفه / عربی
r.-un- lil iskndar fi-l-faṣl-i-xāṣṣa

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴/۱۰-ف

نسخه اصل: حسین چلبی ش ۸۲۳ همه رسائل این مجموعه از عبداللطیف بغدادی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۲۲ق؛ ۳گ (۱۳۷-۱۳۹)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۵۸]

← الرسالة اللدنية ≻ العلم اللدنی

● **الرسالة اللزومية** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-r.-ul-luzūmīya

شیروانی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۰۹۸ قمری
Šīrvānī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1687)

وابسته به: حاشیة لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار؛ محقق خوانساری، حسین بن محمد (۱۰۱۶-۱۰۹۹)

حاشیه ایست بر مبحث لازم شرح مطالع. ردی است بر حاشیه خوانساری بر همین رساله و آنچه پس از «قیل» آمده است از خوانساری است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۶۲/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه ره»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۴۴پ-۱۵۷ر)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۴۷۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۸/۵ط

آغاز: بسمله. اعلم انه قد استدل فی شرح المطالع فی بحث اللازم علی ان اللازم ینقسم؛ **انجام:** ای شیء هو لکنا لم نفصل التفصیل الذی ذکرنا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده با خط مؤلف؛ تملک: محمد علی بن محمد حسین؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۳ص (۱۸۳-۲۷۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۱۰۱]

● **رسالة للشیخ العارف الربانی** / عرفان و تصوف / عربی
r.-un li-š-šayx-il 'ārif-ir rabbanī

بابا طاهر، - ۴۱۰ قمری
bābā tāher (- 1020)

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۹۳/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الاول الظاهر الباطن الذی ذکره فاتحة کل کلام و خاتمة کل مرام ... و بعد فهذه کلمات مشیرة الی معان یجدها اهل القلوب فی مطاوی الغیوب مرویة عن الشیخ العارف الربانی المعروف بباطاهر الهمدانی قدس الله روحه قال العلم دلیل و الحکمة ترجمان فالعلم دعوة معموة و الحکمة دعوة مخصوصه؛ **انجام:** و قال من اراد العلم تسلی بالطلب و من اراد الحقیقة تسلی بالعطب و من اراد الحق تسلی بالهرب تم و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد المصطفی و آله اجمعین الطاهرین علی یدی العبد الضعیف الراجی عفور به الاحد ابی المحاسن محمد بن سعد بن محمد یعرف بابن ساوجی غفرالله له و لوالدیه و لمن قال آمین یا رب العالمین یوم الجمعة فی اواخر من شعبان سنة خمس عشرة و سبعمائة بمدینة اصفهان.

خط: نسخ، کا: ابن ساوجی ابی المحاسن محمد بن سعد بن محمد، تا: ۷۱۵ق، جا: اصفهان؛ محل اصفهان [نشریه: ۲ - ۱۲۶]

● **رسالة للشیخ نجم الدین الکبری** / عرفان و تصوف / عربی
r.-un li-š-šayx najm-ud-dīn-il kubrā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۱۱/۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی لایزیده فی ملکه طاعة المطلیعن و لاینقص من ملکه معصیة العصات ... اما بعد فان هذه الاختیارات مشتملة علی ثلاث فصول الفصل الاول فی الشریعه مع شرایف الشوقیات الفصل الثانی فی الطریقه مع لطایف الذوقیات الفصل الثالث فی الحقیقه مع اسرار المشاهدات.؛ **انجام:** فظهر اسم اللطیف و غلب علی القهر بلطفه تعالی فلابد من اشغال اسم الطیف بیا لطیف لطیف بعاده حتی یحصل الکمال و الملل بلافناء و لازوال بعون ذی الجلال و الجمال و الکمال و هو الله ... بعون الله الملک رفیع الدرجات

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: یحیی معرفت، ۱۳۶۵؛ ۱۰گ (۶۴-۷۳)، ۲۳ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۴ - ۵۲]

● **رسالة للصابی الی ابی سهل الکوهی** / ریاضیات / عربی
r.-un li-ṣ-ṣābī ila abi sahl-il kūhī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۷/۲۴-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲. سئله فی شکوك عرضت له و جوابها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۱۳گ (۱۲۱-۱۳۳) [فیلمها ف: ۱ - ۴۶۹]

● **الرسالة اللطيفة = الجفر = الطالب و المطلوب** / جفر / عربی

ar-r.-ul-laṭīfa = al-jafr = aṭ-ṭālib wa-l-maṭlūb

مقدسی جهرمی، عبدالصمد

mogaddasī jahromī, ʻabd-os-samad

رساله بسیار گزیده ای است در فواید بعضی از قواعد بسط و تکسیر بر پایه علم جفر.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۱/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه عمل لطیف ربانیه من الحضرة الروحانیة للمطالب الإنسانیة فی علم الحروف؛ **انجام:** و الملائکة علی ما هو و هکذا طلسم العمل و العزیمة فلا حظ تم الکتاب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ دارای جداول و مثال‌های تکسیر؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۹۲-۹۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۳۶ – ۴۴۳]

↩ الرسالة اللعنیة ⋗ تبرانامه

↩ رسالة المأمون فی الاحتجاج ⋗ المناظرة المأمونیة

↩ رسالة لم ⋗ لم (رسالة)

● **رسالة لمحمد صادق خان فی السلوک** / عرفان و تصوف / عربی

r.-un li-muḥammad ṣādiq xān fī-s sulūk

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

رساله‌ای کوتاه است که مطالب تحت عنوان «اعلم یا اخی – اوصیک» آمده است.

آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد اعلم یا اخی و قرة عینی ان الظاهر و عاء الباطن و کل و عاء لابد ان یناسب ما اودع فیه و کل مودع لابد و ان یکون ...

انجام: و عسی الله ان یأتی من بعد ذلک امراً و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۹۹/۴-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و السلام علیکم و علی من قبلکم من اهل الهدایة و الاستبصار و رحمة الله و برکاته. کتبه العبد الاثیم کریم بن ابراهیم، و قد فرغ من تسویده یوم السبت العشرین من شهر جمادی الثانی من شهور سنة [۱۲۶۰] ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ ۲۰ص (۱۴۵-۱۶۴) [عکسی ف: ۱ – ۴۰۴]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۷۶۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و اوایل قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۱۷۷-۱۷۸)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲ – ۸۷۵]

↩ رسالة لم صار ⋗ الاسئلة و الاجوبة

↩ رساله ما انا قلت ⋗ حاشیة الایضاح

● **رساله ماتریدی** / کلام و اعتقادات / عربی

r.-ye mātorīdī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۲/۸-ف

نسخه اصل: حسین چلبی ش ۱۱۸۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۵۶ق [فیلمها ف: ۱ – ۴۲۰]

↩ رساله ماریه ⋗ کیمیاء

● **رسالة ماریة** / کیمیا / عربی

r.-u mārīya

قبطی، ماریة بنت ساما، ق۳ میلادی

qebtī, mārīye bent-e sāmā (- 3c)

از ماریة بنت ساما (سابة) قبطی، از مردم اورشلیم فلسطین. به دانشجویان رشته حکمت در مصر. در کیمیا. گفتاری در کیمیا به فارسی نیز از وی در دست هست.

آغاز: بسمله. رسالة ماریة بنت ساما، و امها ثقلا من اهل مدینة اورشلیم من کوزة فلسطین. الی تلامذة حکماء مصر. قالت انی قد وضعت لکم کتاباً سترته عن الجهلة. و سمیتها باسماء کثیرة شتی لئلا علیه من لیس للحکمة باهل ...

انجام: فیکون صبغ ارفع من صبغ فرفیر الملوک و ان انت فطنت و فهمت ما امرتک به علمت عملا و صیغا مرفعا. انتهی.

[الذریعه ۱۹۹/۱۸ «الکیمیا»: از همو به فارسی]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۵۸/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: قرمز، ۲گ (۱۳پ-۱۴پ)، ۳۹ سطر، اندازه: ۱۰/۶×۲۱/۳سم [ف: ۹ – ۲۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۳۷/۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ ۵ص (۷۲-۷۶) [عکسی ف: ۱ – ۱۸۵]

● **رسالة ماریة الی ارس** / کیمیا / عربی

r.-u mārīya ilā aras

قبطی، ماریة بنت ساما، ق۳ میلادی

qebtī, mārīye bent-e sāmā (- 3c)

مختصری است به صورت پرسش و پاسخ، میان ماریه دختر سابه قبطی که زنی دانشمند بوده و ارس حکیم، در دانش و صنعت کیمیا.

آغاز: هذه رسالة مارية بنت ساية الملک القبطی ان ارس و سواله و جوابها له ذکر و ان ارس سال مارية الحکيمة لما اجتمع بها فقال ايتها الملکة انی سمعت تطعمين الضيف فی يومک قالت نعم.

[سزگین ۶۸/۴ و ۷۰ و ۷۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۸۶/۱۹

آغاز:برابر؛ **انجام:** و قبول بعضها لبعض و ألوانها اذا امتزجا کما وصفنا لک انشاء الله تعالی

خط:نستعلیق،کا:علی اکبر کرمانشاهی،تا:۹صفر۱۲۶۸ق؛جلد:تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۶۷پ–۱۶۸ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹ – ۱۷۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۸۰/۵

آغاز: برابر **انجام:** يتم فی يومين لان تقطيرها فی يوم و تعريفها فی يوم فافهم و اکتم

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالحسن اخوی، تا: ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲گ(۱۶ر–۲۷پ)، ۱۶ سطر محشی، اندازه: ۱۶/۳×۲۰/۸سم [ف: ۶ – ۳۴۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۹۵/۴

آغاز:برابر؛ **انجام:** ان اکون معلوما عند الحکماء و الله ولی الرحمة و تسهيل الخير و هو الجواد الکريم و الحمدلله وحده ... و نعم الوکيل.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد جعفر استرابادی، تا: جمادی الاول ۱۳۱۳ق؛ از روی نسخه مورخ ۱۸۷ (=۱۰۸۷)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۱۵ – ۴۲۳۶]

۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۵۴/۶

آغاز:برابر؛ **انجام:** و قبول بعضها لبعض و الوانها اذا امتر زجا کما وصفنا لک ان شاء الله

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۳۴پ–۳۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۶۱]

● **رسالة «ما مثال؟»** / طب / عربی

r.-u «mā miṯāl?»

حنین بن اسحاق، ۱۹۴ – ۲۶۰ قمری

honayn ebn-e eshāq (811 - 875)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۶۰/۴۸

خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، تا: جمعه پایان جمادی ۱۱۰۰۹ق، جا: یزد؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱ – ۱۹۰]

← رسالة مایزة بین الفرقة الناجیة و غیرهم فی الامامة ← میزة الفرقة الناجیة عن غیرهم

← الرسالة المبارکشاهیة ← جواب سوال

● **الرسالة المبقلة** / کیمیا / عربی

ar-r.-ul mubqila

مشتمل بر دو «مبقله» در حجر است: مبقله اول را ابو الحسن جنید از ابو تراب نقل کرده است؛ مبقله دوم را یحیی فرطی از صاحب «الشذور» نقل نموده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۷۳/۸

آغاز:بسمله، مبقلة قريبة نقلها ابو الحسن ... و صلت اليه هذه النکته الکريمة و الفضيلة العظيمة لا تعلمها السلطان الجابر؛ **انجام:** ان تمس هذا الدهن بيدک او بوجهک فانه کان فی رجل بمدينة الاسکندرية الی هنا کانت فی النسخة.

کا: محمد کریم الدین محمد یوسف گلبرگوی، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی، ۲گ (۵۵–۵۷پ)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۲ – ۳۲۱]

● **رسالة مبقلة شریفة** / کیمیا / عربی

r.-un mubqilat-un šarīfa

جلدکی، علی بن ایدمر، – ۷۶۲ قمری

jeldakī, ʻalī ebn-e aydamor (- 1361)

مؤلف در این رساله فائده‌ای در تدبیر مکتوم را که از مباقل «محمد امیل» استخراج نموده بیان کرده و در بخشی از رساله، گفته شمس الدین سرحانی و عبارت جابر در کتاب «الخالص من اسرار الصنعة» را نقل نموده است. نام رساله بر فراز آن در نسخه حاضر «رسالة مبقلة شریفة» نوشته شده و چندان بعید نیست که رساله حاضر منتخبی از دیگر رسائل جلدکی در کیمیا باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۵/۸

آغاز: بسمله – قال الفاضل الجلدکی الذی يستفادان المباقل للحکيم محمد اميل و نقل ان جابر بن حيان وضع هذه الفائدة؛ **انجام:** و تنقية و اصلا ما للاشياء الکثيرة فاعرف ذلک و اکتمه الاعن اهله.

خط: نستعلیق، کا: میرزا قاسم بیک اخگر، تا: ۱۳۲۸ق، جا: حیدرآباد؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی، ۲گ (۵۱پ–۵۲)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۲ – ۲۹۹]

● **رسالة المتباحية (التاجية) فی القوانين الجماعية** / طب / فارسی

r.-ul mutabāḥīya (at-tājīya) fī-l qawānīn-il jimaʻīya

طبیب، علی بن حسین

tabīb, ʻalī ebn-e hoseyn

فرزند مؤلف از کودکی علاقه وافری به علم طب داشته خصوصاً جد مادری او سعید بن محمد بن ابی نصر از پزشکان نامی دوران خود بوده است و به همراه وی برای معالجه بیماران می‌رفته تا در این کار تجربه حاصل نموده است و پس از وفات جد، خود به معالج پرداخته تا آنکه به خدمت تاج الدین ابوحسن بن ابی القاسم بن المرتضی الکبیر تاج الدین مطهر بن علی رفته است و به درخواست وی رساله حاضر را در یک «مقدمه» و شانزده «فصل» در احکام جماع و قوه باه نگاشته است. عناوین چنین است: مقدمه: در آنچه باید در ابتدا دانست؛ فصل ۱. ذکر تولید منی از خون لطیف؛ ۲. ذکر منافع جماع؛ ۳. مضار جماع؛ ۴. معرفت اوقات مباشرت؛ ۵. وصیت‌های حکما در این باب؛ ۶. معرفت غذاهای مفرده که منی را زیاد کنند؛ ۷. ذکر غذاهای مرکب؛ ۸. ذکر داروهای مفرده که قوت جماع را زیاد کند؛ ۹. ذکر داروهای مرکب که صاحب مزاج حار را سود دارد؛ ۱۰. علاج آنکه از کثرت مباشرت ضعیف شده باشد؛ ۱۱. اسباب سیلان منی و احتلام و علاج آن؛ ۱۲. ذکر روغن‌هایی که بر قضیب مالند تا قوت انعاظ را زیاده کند؛ ۱۳. قوی نمودن قضیب و انعاظ و جلوگیری از سرعت انزال؛ ۱۴. ذکر داروهایی که لذت مرد و زن را زیاد کند؛ ۱۵. بزرگ گردانیدن قضیب؛ ۱۶. شیافات.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۲۴/۳

آغاز:الحمدلله علی الائه الجسام (الاجسام) ... به حکم آنکه بنده بنده زاده ... را از عنفوان شباب شعفی بود به علم طب و جد او من قبل الام؛ **انجام:** ایزد تعالی اسباب سعادت جاودانی و انواع تعلیم آن جهانی که ورای همه سعادات است خداوند را مسیر کناد بمنه و فضله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۳۰ر–۱۴۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۳۴۷]

● **الرسالة المثالیة فی ذم الدنیا الدنیة** / اخلاق / عربی

ar-r.-ul miṯalīa fi ḏam-id dunya-d danīyya

ابن مقری، علی

ebn-e moqrī, ʻalī

رساله‌ای است در اخلاق که با عنوان‌های «اشاره» و «مثل» و «توضیح» بیان شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۹۸/۱

آغاز:له کن فیکون. خلق عباده من الانس و الجن واسکنهم فی ارضه لیعبدوه ... الاشارة الاولی اعلم ان الله تعالی خلق الانسان من نطفة و هی؛ **انجام:** جعل منکم قویاً و ضعیفاً و دنیاً و شریفاً و کبیراً و صغیراً و غنیاً و فقیراً و بصرکم بما لم تکونوا تبصرون.

بیاض؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۵۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف مخ: ۳ – ۹۸۸]

← رساله مجاهده > طریق حقه

● **الرسالة المجدولة فی الاستثناءات المسلسلة** / نحو / عربی

ar-r.-ul mujadwala fi-l istiṯnā’āt-il musalsala

؟ قزوینی، عمر بن عبدالرحمن، ۶۸۳ – ۷۴۵ قمری

qazvīnī, ʻomar ebn-e ʻabd-or-rahmān (1285 - 1345)

رساله‌ای است مختصر در نحو که طبق اطلاعات مندرج در خود نسخه نام مؤلف آن سراج الدین عمر صاحب کشف است. مؤلف در آغاز رساله مذکور می‌گوید که در برخی از مجالس بحث و گفتگوی خود که در آذربایجان و عراق با عده‌ای از علما داشته، از وی خواسته شده که در موضوع استثناءات رساله‌ای بنگارد و او این رساله را بنا به درخواست آنان و برخی از شاگردان خود نگاشته است. او در این رساله اشاره می‌دارد که قبل از وی سکاکی (–۶۲۶ق) در «مفتاح العلوم» و اسفراینی (۳۴۴–۴۰۶ق) در «لب اللباب فی علم الاعراب» به این موضوع پرداخته‌اند. سراج الدین عمر صاحب کشف الکشاف، سراج الدین عمر بن عبدالرحمن فارسی است. بنابراین مؤلف کتاب، نامبرده خواهد بود.

آغاز:بسمله و به نستعین، الحمدلله علی تتابع نعمائه و تواتر منحه و آلائه و الصلوة علی نبیه محمد خاتم انبیائه ... اما بعد فقد وفقنی حسن الاتفاق فی بعض مجالس بآذربایجان و عراق لمحاورة فئة حنکتهم العلوم الحقیقیة ...

انجام: و المسئول من الناظر فیه اصطلاح خطاء یحیویه فان لکل با ترکلة و لکل خاطر زلة، و الله اعلم بحقایق الامور و هو حسبنا و نعم الوکیل، تم الاوراق بعون الملک العزیز الوهاب

[الذریعه ۲۲۴/۱۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۰/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۰۳۰ق، جا: شیراز؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰گ (۵۹پ–۶۸پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۸سم [ف: ۶ – ۱۵۱]

۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۱۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره رمضان ۱۰۴۶ق؛ ۱۱ص (۲۱۹–۲۲۹)، ۱۰ سطر [ف: – ۲۶۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد سهلت طریق معرفة المسئلتین بان صورتهما فی هذا الجدول لیظهر المعقول من المحسوس و هذه

صورته ...
خط: نسخ، کا: میر صالح حسنی مازندرانی، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۶گ (۱۳۷پ-۱۴۲)، ۱۳ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۴ - ۱۱۴]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۱۷/۲۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن بدوی جزائری عسکری، تا: پنج‌شنبه از دهه دوم ربیع الاول ۱۱۱۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۲۳پ-۲۳۰ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۵]

↩ رساله مجدیه ⟵ کشف الغرائب

● **رسالة المجذوب** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ol-majzūb
مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵ - ۱۲۳۸ قمری
majzūb-‘alī-šāh, mohammad ja‘far ebn-e safar (1762 - 1823)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۱۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق [مختصر ف: - ۴۱۵]

↩ رساله مجلی ⟵ مرآة الحقایق و مجلی الدقایق
↩ رساله محبت ⟵ الفت نامه
↩ رساله محمد سعید ⟵ منتخب محمد سعید

● **الرسالة المحمدية** / حساب / عربی
ar-r.-ul-muḥammadīyya
قوشچی، علی بن محمد، - ۸۷۹ قمری
qūščī, ‘alī ebn-e mohammad (- 1475)
اهدا به: سلطان محمد فاتح عثمانی
در قواعد کلی حساب و مساحت با مثال‌هایی برای مسائل و جدول‌های توضیحی، مختصر و به نام سلطان محمد فاتح عثمانی هنگامی که قوشچی از طرف حسن الطویل به رسالت نزد وی آمده بود تألیف شده است. این رساله در دو «فن» و هر کدام دارای چند «مقاله» مشتمل بر ابواب و فصول می‌باشد بدین تفصیل: فن ۱. علم الحساب، در یک «مقدمه» و پنج «مقاله»: المقدمة: فی التعریفات، مقاله ۱) حساب اهل الهند، ۲) طریق حساب المنجمین، ۳) الجبر و المقابلة، ۴) استخراج المجهولات بطریق الخطأین، ۵) قواعد شتی من علم الحساب؛ فن ۲. علم المساحة، در یک «مقدمه» و سه «مقاله»: المقدمة: فی التعریفات، مقاله ۱) مساحة الخطوط و السطوح المستوية، ۲) مساحة السطوح المستديرة، ۳) مساحة الأجسام.

آغاز: الحمدلله الأحد الصمد المنزه عن الشريك و العدد
انجام: ثم يمسح المخروطين و ينقص الاول من الاكثر ليبقى مساحة ما اردناه
[کشف الظنون ۸۸۹/۱؛ چلبی - استوری ۹:۲، ۷۵؛ بروکلمان ۲۳۵:۲ ذیل ۲؛ ۳۳۰]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۱۸۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: در ربیع الثانی ۱۱۹۹؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۹ - ۱۶۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۲۶/۲
همان نسخه بالا [مؤید: ۱ - ۲۱۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۲۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ تملک: محمد تقی با مهر «الهی بحق علی ... محمد تقی» (مربع)، محمد صادق بن محمد یوسف حسنی حسینی طباطبائی تبریزی به تاریخ ۱۲۲۶ با مهر «الراجی محمد صادق الحسینی » (مربع)، ابوالبقا بن محمد یوسف مطیعی اردبیلی به تاریخ ۱۷ شعبان ۱۰۵۴؛ ۱۰۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۲۵ - ۲۰۹]

● **الرسالة المحمدية** / ریاضیات / عربی
ar-r.-ul muḥammadīyya
تبریزی، محمد جعفر بن حاجی اخی جان، ق۱۱ قمری
tabrīzī, mohammad ja‘far ebn-e hājī axī jān (- 17c)
اهداء به: سلطان محمد خان.
در دو فن: علم الحساب (مقدمه و ۵ مقاله)، علم المساحه (مقدمه و ۳ مقاله)؛ همان رساله که از قوشچی دانسته شده و در بالا معرفی شد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۷۵/۱
کاتب=مؤلف،تا:۱۱ ربیع الثانی۱۰۹۳ق، جا: لنکران؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۸۷ص (۱-۸۷)، ۱۸ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۵۶]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۷۰/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۲۳۶]

● **الرسالة المحمدية** / تجوید / فارسی
ar-r.-ul muḥammadīyya
اهداء به: شاه سلیمان صفوی
رساله مفصلی است درتجوید که مؤلف برای فرزندش در یک «مقدمه» و چهارده «فصل» تألیف نموده است. نام رساله در مقدمه قاسمیه ذکر شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۴۶/۷-۱۴/۱۹۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمدوآله المعصومین اما بعد چنین گوید اقل الخلیقة و احوجهم الی الله الغنی محمد ... که بر رای ارباب اولوا الالباب؛ **انجام:** درمؤمن فطرة الله در روم ولعنت درآل عمران فنجعل لعنة الله ان کان من الکاذبین. تمت

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کا: محمد علی بن محمد شریف اموئی نجفی، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۰۱۹]

● رساله محمدیه ابراهیمیه / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ye mohammadīye-ye ebrahīmīye

محمد بن عیدی محمد

mohammad ebn-e ʻeydī mohammad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۸۰۵

آغاز:بسمله. حمدله ... اما بعد این عید محمد، محمد میگوید که چون نه سال از سال(کذا)؛ **انجام:** توفیق نوشتن احکام فروع دین و اخلاق را که در اول وعده داده شد کرامت فرماید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق [رایانه]

● الرسالة المحمدیة الطیبة / - عربی

ar-r.-ul-muḥammadīyyati-t-ṭayyiba

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۴۷/۳

آغاز:الحمدلله الذی زین قلوب العارفین لمعرفته

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲ص (۳-۴)، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۷۹]

● الرسالة المحمدیة فی احکام المیراث الابدیة = المواریث / فقه / عربی

ar-r.-ul muḥammadīya fī aḥkām-il mīrāṯ-il abadīya = al-mawārīṯ

بحرانی، یوسف بن احمد، ۱۱۰۷ – ۱۱۸۶ قمری

bahrānī, yūsef ebn-e ahmad (1696 - 1773)

اهدا به: محمد بن احمد بحرانی

سال تألیف: سلخ رمضان ۱۱۵۵ق؛ محل تألیف: شیراز

رساله‌ای است فتوایی و گاهی دارای اشاراتی به ادله در احکام ارث، که به نام برادرش شیخ محمد بن احمد بحرانی در یک «مقدمه» و شش «فصل» و یک «خاتمه» نوشته است و به نام همو «محمدیه» موسوم داشته است. در پایان بعضی نسخ اشاره شده که در کربلا پایان یافته ولی در الذریعه می‌گوید در شیراز به تاریخ سلخ رمضان ۱۱۵۵ تألیف شده است. عناوین چنین است: المقدمة فی موجبات الارث و موانعه؛ فصل ۱. میراث الإباء و الاولاد؛ ۲. میراث الاجداد و الاخوة؛ ۳. میراث الاعمام و الاخوال؛ ۴. میراث الازواج ؛ ۵. میراث الولاء؛ ۶. اللواحق (مسئله میراث غرقی و مهدوم علیه و خنثی و حکم ترکه میت در صورت قرض داشتن و میراث جنین و ولد الزنا و مفقود و مرتد و حکم دیه مقتول)؛ الخاتمة: فی تقسیم الترکة.

آغاز: بسمله، بعد حمد الله الملک المانح بماله من المحامد و الممادح و الصلاة علی ابوابه الذین بهم یصعد الکلم الطیب و العلم الصالح

انجام: هذا آخر ماجری به القلم فی هذه الرسالة ... و ان یجعل ما جری به قلمی فی جملة المسائل و الرسائل ذخراً الی یوم لایغنی الوسائل

[الذریعة ۲۲۴/۱۱؛ کشف الحجب ۲۲۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۷-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** افاض الله علیه و عی والدیه و اخوانه رواشح جوده حامداً مصلیاً مستغفراً و الحمدلله وحده ... من سنه ست و ثمانین و مائة بعد الالف و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج جگری، ۱۰۸گ (با احتساب ملحقات)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲۴ – ۲۳۳]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۳۵۱/۲

آغاز:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۳۶-۳۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳ - ۲۷۵]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۹۶/۴

آغاز:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، در زمان حیات مؤلف؛ محشی با نشان«منه دام ظله العالی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مشمع مشکی، ۵۲۰گ(۲۴-۷۵)،۲۲سطر(۶/۵×۱۸)،اندازه:۱۰×۲۱سم [ف: ۲-۸۰۵]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۴۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن ... تونی، تا: پنج‌شنبه ذیحجه ۱۱۸۳ق؛ مصحح، محشی بعضاً با عنوان «ع م د سلمه الله»، در برگ آخر خط مؤلف در تاریخ تألیف آمده است؛ تملک: یحیی بن ابوالمعالی حسینی رضوی؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ (۱پ-۵۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۶۰/۲-۱۹/۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۱۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۱۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۲۲/۱ و ۲۱۷۰/۱ عکسی

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۱۸۶ق؛ مصحح، با علامت مقابله‌ای در ۱۶ جمادی الاول ۱۱۸۶، محشی با عنوان «منه مدظله»؛ مهر: «یاابوصالح» (مربع)؛ ۵۳گ (۱پ-۵۳ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۶] و [عکسی ف: ۶ - ۲۱۲]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۳۴۵/۱۰
آغاز: برابر ؛ **انجام:** افاض الله علیه وعلی والدیه واخوانه رواشح جوده حامدا مصلیا مستغفرا والحمدلله وحده.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۸۶ق؛ از موقوفات حاج محمد رضا است؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۹۸۹]

۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۲۷/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۶ شوال ۱۱۸۸ق، برای علی بن حسن ماحوزی؛ مصحح؛ تملک: اسماعیل بن علی ماحوزی بحرانی؛ اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۵۰]

۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۷۵/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۵گ (۳۴پ-۷۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۸۰]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: موسی علی، تا: حدود قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «م ق»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی قرمز، ۶۷گ (۱۴۷پ-۲۱۳ر)، ۲۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷ - ۲۷۳]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۹/۶-طباطبائی
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالخالق خراسانی، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان مدرسه چهار باغ؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۵۵گ (۹۸-۱۵۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۲ - ۸۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۱۲/۵
کا: محمد مهدی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: بتیماج مشکی، ۳۲ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱۶ - ۶۸۲]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۲۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی محروسة دارالعلم شیراز صانها الله تعالی عن الاعواز بتاریخ سلخ الشهر المبارك شهر رمضان من السنة الخامسة و الخمسین بعد المائة و الالف حامداً مصلیاً مستغفراً
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۰۸ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۹۸۹]

۱۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ ذیحجه ۱۲۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۹۱گ، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۹۳]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۹۵/۳
خط: نسخ، کا: علی بن زائد بن عبدالله بحرانی، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۲۲۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ (۶۶پ-۱۳۲پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۸ - ۲۷۱]

۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۱۸۶/۱
آغاز: اما المقدمة ففیها مباحث الاول موجبات الارث علی ما ذکره اصحابنا وعضدته اخبارنا اما نسب اوسب و الاول منها ینقسم الی مراتب ثلث الاولی الاباء و الاولاد الثانیة؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: اسمعیل بن ابراهیم حسین شوشتری، تا: ۲۱ رجب ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «لا اله الله الملك الحق المبین ابوالقاسم بن محمد حسین» (مربع)؛ جلد: تیماج سرخ، ۸۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۹۸۹]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۹/۲ معزی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین بن عبادالله فریدنی، تا: دهه دوم جمادی الاول ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ (۴۲پ-۷۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۸۹]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۴۱/۲
آغاز:برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین فی جوار سید الشهداء و خامس ال العباء قد تمت الرسالة المحمدیة بعون الله واهب العطیه فی یوم الاثنین عشر شهر جمادی الاولی من سنة ست و ثمانین و مائه بعد الالف تم صورة ما کتبه المصنف و قد فرغت من تسویده ...
خط: نسخ تحریری، کا: محمد علی بن حاج ابوالحسن نائینی، تا: ۱۶ شوال ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۱ سطر [ف: ۱۰ - ۱۱۳۹]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** سیدالشهداء و خامس ال العباء. قدتمت ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ ذیحجه ۱۲۴۱ق؛ صحافی حسن خطیبی؛ واقف: دکتر محمد زهرایی، تیر ۱۳۵۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۱۶۹]

۲۰. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه:۲۲
کا: محمد مومن شیرازی، تا: ۱۲۴۱ق، جا: شیراز [نشریه: ۵ - ۲۸۹]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد جعفر جهرمی شیرازی، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۱۱۶۸]

۲۲. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه:۱۱۸/۶
آغاز:برابر؛ **انجام:** فنبتها منه یکون بالربع فیکون حاصله الضرب ثلثه من اثنی عشر وهی ربعها
خط: نستعلیق، کا: محمدتقی بن علی محمد، تا: چهارشنبه ۱۵ شعبان ۱۲۴۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف مخ: - ۹۱]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۵۲۲۳
آغاز:برابر؛ **انجام:** امرت به نصوص اهل الخصوص و الله سبحانه اسأل أن یوفقنی للعلم و العمل ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۴ق، جا: شیراز؛ واقف: جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۵۳۲]

۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۶۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** افاض الله علیه و علی والدیه و اخوانه رواشح جوده حامدا مصلیا مستغفرا و الحمد لله وحده
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸گ (۵۷پ-۱۲۴ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۸۸]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۷۰/۱
آغاز: برابر ؛ **انجام:** أفاض الله علیه و علی والدیه و اخوانه رواشح جوده حامدا مصلیا مستغفرا، و الحمدلله وحده ...
خط: نستعلیق، کا: حاجی بابا بن ملاحسین باشی، تا: دوشنبه صفر ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۵گ (۱ر-۵۵ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۶۷]

۲۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۴۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** سلخ الشهر المبارک شهر رمضان من السنة الخامسة و الخمسین بعد المائة و الالف. حامداً مصلیا ...
خط: نسخ پخته، کا: علی میرزا فتح آبادی، تا: ۱۲۴۸ق؛ ۷۰گ (۴۸پ-۱۱۷ر) [ف: ۱ - ۱۲۱]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۰۴/۲
در نسخه بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، کا: محمد بن احمد آل عصفور، تا: ۱۲۵۰ و شیخ علی بن عباس کرزکانی بحرانی به سال ۱۲۷۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۱]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۷۲۴۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد علی هزارجریبی، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۴۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۷سم [ف: ۲۰ - ۱۹۲]

۲۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۲۳]

۳۰. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۶/۴
انجام: قال للعمة الثلثان و للخال الثلث و فی روایة ابی مریم عن الباقر
کا: زین العابدین گلپایگانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج کرمی، ۸گ (۱۶۰ر-۱۶۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۷۸]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: صدرالدین موسوی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ رجب ۱۲۶۴ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۲گ، ۱۵ سطر(۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۸ - ۱۴۸]

۳۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۱۵۲/۱
آغاز:برابر؛ **انجام:** کتب بیمینه ... یوسف بن احمد بن ابراهیم الدرازی البحرانی ... فی محروسه دار العلم شیراز ... بتاریخ سلخ الشهر المبارک شهر رمضان من اسنه الخامسه و الخمسین بعد المائه و الالف حامدا مصلیا ... تمت الرساله علی ید ...
کا: میرزا علی اکبر شیرازی، تا: رجب ۱۲۶۸ق، جا: شیراز؛ ۷۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۱ - ۱۳۱]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۱۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما جری به القلم فی هذه الرسالة و سمحت به القریحة الی مدة فی هذه العجالة و قد جائت بحمدالله و فضله مشتملة علی تحقیقات فائقة و تدقیقات رائقة أنیفة ...
خط: نسخ، کا: علی بن عباس بحرانی، تا: ۱۲۷۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۵۵گ (۱۵ر-۶۹ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۹۲]

۳۴. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۱۶/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن آخوند ملا محمد محسن هزار جریبی اصفهانی، تا: پنج‌شنبه ۲۸ صفر ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴گ (۴۹پ-۸۲ر)، ۲۳سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۲۱]

۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۰۴/۱-۳۴/۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ مقابله، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۲۰]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۵۰/۷
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳گ (۲۰۱پ-۲۶۳پ)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۹ - ۲۴۴]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۴۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** افاض الله تعالی علیه رواشح جوده ... فی محروسه دارالعلم شیراز صانها الله تعالی عن الاعواذ ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ (۲۲۲پ-۲۵۳پ)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۳۱۰]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من امثلة الثانی ایض اذا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۷۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۵۲۶]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۶۸۰
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۳۴/۲

آغاز:برابر؛ **انجام:** یذهب لک رجحان القول.
ناتمام؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۵ر-۱۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۳۵]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۴۰۴/۱

آغاز:المقدمه ففیها مباحث الاولی موجبات الارث علی ما ذکره اصحابنا رضوان الله علیهم و عضدته اخبارنا؛ **انجام:** فیکون حاصل الضرب ثلثه فی اثنی عشر و هو ربعها و هذا آخر ما جری به القلم فی جملة المسائل ذخراً فی یوم لا تغنی الوسائل.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ فاقد خطبه مؤلف است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۵ - ۳۸۵]

● **الرسالة المحمدية فی ترجمة قواطع الاسلام الاحمدية** / فقه / فارسی

ar-r.-ul muḥammadīyya fī t.-i qwāti'-il islām-il-aḥmadīyya

اردلانی، ابوالحسن، ق۱۰ قمری

ardalānī, ab-ol-hasan (- 16c)

اهداء به: محمد پاشای اکراد
تاریخ تألیف: ۹۴۲ق

شیخ احمد بن شیخ شمس الدین محمد بن شیخ علی حجر هیتمی انصاری می‌گوید به سال ۹۴۲ق در مکه معظمه از من فتوی طلبیدند مبنی بر اینکه: «اگر کسی زنی بالغه را عقد کرد پس شاهد بر او حاضر کرد که مهر او را حالة تسلیم نموده آیا این شهادت درست است و آیا وصی زوجه را می‌رسد که دعوی نماید و طلب مهر را بکند و آیا وصی را می‌رسد اگر چه حاکم باشد به زوج بگوید ای سگ و ای بی دین از این سخن بر وی چه لازم آید من در جواب نوشتم که اگر زن بالغ شده و رشیده باشد قبض او درست و شاهد او نیز صحیح است و نمی‌رسد وصی را که دعوی قهر او بکند و آن دو لفظ حرامند حرامی شدید بلکه لفظ بی‌دین گفتن کفر است پس او را باید تعزیر دادن تعزیری شدید». این نوشته به دست جماعتی افتاده و بر آن اعتراض کردند لذا شیخ احمد در جواب اعتراض آنها این رساله را پرداخت. این رساله چون به زبان عربی بود و خلق فارسی‌دان از مطالبش آگاه نمی‌شدند پس محمد پاشا بن خالد از ابوالحسن اردلانی ترجمه فارسی آن را می‌خواهد و او هم این ترجمه را فراهم می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۰۲

آغاز: بسمله، حمد بیحد حکیمی را رواست که سالکان راه هدا را بحکم؛ **انجام:** تا بود دنیا بود او حکم ران عدل جو ×× ملک در زیر نگینش چون سلیمان بامثال
خط:نسخ خوش،کا:شیخ عبدالله،تا:۱۱۸۳ق؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج،۷۳گ،۱۹سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۶ - ۴۱۹]

● **رساله محمودیه = شرح الرسالة الذهبية** / طب / فارسی

r.-ye mahmūdīyya = š.-ur resalat-ez zahabīyya

موسوی زنجانی، ابوالقاسم بن محمد کاظم، ۱۲۲۴ - ۱۲۹۲ قمری

mūsavī zanjānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad kāzem (1809 - 1875)

وابسته به: الرسالة الذهبية = طب الرضا = الذهبية الطبية = الرسالة المذهبة؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)
به درخواست: محمود خان کلانتر
تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۱ رجب ۱۲۴۳ق

مؤلف رساله معروف «طب الرضا» منسوب به علی بن موسی الرضا را به فارسی برگردانیده و مطالب بسیاری در آداب خوردن و آشامیدن و ... از تجربیات خود و دیگر طبیبان را به آن افزوده است و آن را به روایات دیگری از امامان معصوم کمال بخشیده است. در یک «مقدمه» و بیست و نه «قانون» و یک «خاتمه» و جدول‌های بسیاری در آن هست و به نوشته خود شارح شرحی است شگفت و علل مطالبی که او می‌پندارد از امام است در آن آمده است. بدین تفصیل: مقدمه: در بیان سبب املاء و انشاء این رساله؛ قانون ۱. بیان حاجت به طب و طبیب و کیفیت ترکیب ادویه و استعمال آن؛ ۲. ایراد ترجمه تمثیلی که مبین علم حفظ صحت است؛ ۳. بیان رعایت طبایع اغذیه به حسب فصول و ازمنه و کیفیات آن؛ ۴. بیان چیزهایی که فعل و ترک آن سزاوار است در فصول سال؛ ۵. بیان شراب زبیب؛ ۶. بیان بعضی از قواعد حفظ صحت که خارج از ترتیب طعام و شراب است؛ ۷. بیان کیفیت خوابیدن؛ ۸. آداب بیت الخلا رفتن؛ ۹. آداب مسواک نمودن و منافع آن؛ ۱۰. بیان معالجه دندان‌ها و محافظت کردن از آنها؛ ۱۱. بیان سفید ساختن دندان‌ها؛ ۱۲. بیان حالاتی که به آدمی رو می‌دهد به اعتبار اقتضاء طبیعت؛ ۱۳. بیان حجامت کردن؛ ۱۴. بیان مواضع حجامت و بیان منافع و مضار آن؛ ۱۵. بیان چیزهایی که بعد از حجامت استعمال باید نمود؛ ۱۶. بیان اموری که استعمال و خوردن آن بعد از حجامت محمود است در فصل تابستان؛ ۱۷. بیان اموراتی که استعمال یا خوردن آن بعد از حجامت در سردی هوا محمود است؛ ۱۸. بیان فصد کردن و تناول بعد از فصد؛ ۱۹. بیان مواضع فصد؛ ۲۰. بیان اشیاء چندی که جمع کردن آن فیما بین آنها موجب مفاسد کثیره است؛ ۲۱. بیان حمام و بیوتات و طبایع بیوتات؛ ۲۲. بیان استحمام و آداب آن؛ ۲۳. بیان تنویر نمودن و اجزاء و آداب آن؛ ۲۴. بیان ایمن شدن از سوزش نوره؛ ۲۵. بیان قواعد عظیمه و فوائد جلیله کلیه؛ ۲۶. بیان لوازمات مهمه مسافر؛ ۲۷. بیان اصلاح آبها از برای مسافر و دفع اذیت آنها؛ ۲۸. بیان آداب و احکام مباشرت نمودن با زنان؛ ۲۹. بیان بعضی از آداب جماع؛ خاتمه: در بیان عسل و اقسام آن

آغاز: حمد غیر محدود و ثناء نامعدود مر حکیمی را سزاست که

مشت خاکیرا باشاره «خلق الانسان ضعیفاً خلعت وجود بخشید» **انجام:** و کان الافتتاح و الاختتام بهذه الرساله علی العجالة فی بیت العالی بالجاه الذی سبق ذکره زاد الله فی عزه و عمره و دولته و شوکته و اولاده آمین یا معین
[فهرستواره منزوی ۳۶۸۹/۵]

۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۶۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۵ شعبان ۱۲۴۳ق، جا: ترکمان‌چای؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۴۵گ (۱پ–۴۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ – ۵۶۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محب علی بن کربلایی حسینعلی، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰گ، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ – ۱۶۹۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۷۸۷
خط: نسخ، کا: آقا بابا بن ملامحمد مهدی شاهمیرزائی، تا: سه‌شنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۸۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۰ – ۲۵۵]

● الرسالة المحمودية فی الحواشی علی الفوائد الصمدية / نحو / عربی

ar-r.-ul-maḥmūdīyya fī-l-ḥawāšī ʻala-l-fawā’id-iṣ ṣamadīya

بهبهانی، احمد بن محمد علی، ۱۱۹۱ – ۱۲۳۵ ؟ قمری
behbahānī, ahmad ebn-e mohammad ʻalī (1777 - 1820)

وابسته به: الفوائد الصمدية = صمديه؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳–۱۰۳۰)
حاشیه الفوائد الصمدية شیخ بهائی است.
[الذریعة ۱۵۹/۲۰]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۳۶۸
آغاز:مسند الیه و اما السادس لیس بصحیح لانه لیس فی احدهما ان اخذت الاسم فی المثال مسند الیه و المسند محذوف ... (قوله) و التشبیه و الجمع الخ
ان قلت لم یختصان بالاسم والحال انهما وجدا فی فعل نحو ضرب وضربا و ضربوا قلت؛ **انجام:** قال المؤلف هذا اواخر ما تیسر ایراده فی هذا التالیف ... و علی آله الهادین و اصحابه الذین شایعون لنا قواعد (پاره است) و مناهج التمسک الی ذیل سید ... (پاره شده است) تسلیما کثیرا قد فرغ
فهرست‌نویس نام محشی را در فهرست محمد بن علی خراسانی آورده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۴ صفر ۱۲۰۸ق؛ تملک: حیدر قلی؛ مهر: محمد بن احمد موسوی، احمد بن محمد علی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ، ۱۴ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: – ۵۵۴]

● رساله محی الدین عربی به یکی از مریدانش (ترجمه) / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye mohy-ed-dīn-e ʻarabī be yekī az morīdānaš (t.)

داعی شیرازی، نظام الدین محمود، ۸۱۰ – ۸۷۰ قمری
dāʻī šīrāzī, nezām-od-dīn mahmūd (1408 - 1466)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۲۴۹/۳
آغاز:سپاس خدایی را که جان موجودات را بر وجود خویش دلیلی، و روشن ساخت از برای سائران به جناب اقدس خود سبیلی
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ ۳گ (۵۸–۶۰)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۴۲]

← الرسالة المحیطة ⋗ تشکیکات القواعد المنطقیة

● الرسالة المخترعة فی بیان الاجسام المبدعة / فلسفه / عربی

ar-r.-ul muxtaraʻa fī bayān-il ajsām-il mubdaʻa

خدا شاهی، محمد بن عثمان
xodā šāhī, mohammad ebn-e oʻsmān

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۸۷/۸۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سر لوح های زرین؛ کاغذ: اصفهانی، ۴گ (۳۸۲پ–۳۸۵پ)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: – ۱۴۸۲]

← رساله مختصر در طب ⋗ علم ابدان
← رسالة مختصرة فی الخراج ⋗ الخراجیة الثانیة

● رسالة مختصرة فی فقه الصلاة / فقه / عربی

r.-un muxtaṣara fī figh-iṣ ṣalāt

سبط الشهید، محمد بن حسن، ۹۸۰ – ۱۰۳۰ قمری
sebt-oš-šahīd, mohammad ebn-e hasan (1573 - 1621)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۸ معزی
آغاز:بسمله و به نستعین و لعنه الله علی القوم الظالمین الحمدالله ولی الحمد و اهله ... اما بعد فهذه رسالة مختصرة فی فقه الصلوة بعثنی علی املائها التماس بعض الاصحاب و راجبا الفوز بجزیل الثواب؛ **انجام:** انجام: إنه قادر علی ما یشاء و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله و صحبه تم الکتاب بعون الملک الوهاب انه

المنجی من یوم الحساب. انجامه: و کتبه بیده الفانیة محمد بن الحسن بن زین الدین العاملی، عامله بلطفه و عفی عن سیئاته بمنه و کرمه. واتفق بتوفیق الله البذل فی کشف مغمض هذه الرسالة فی مکة المشرقة فی سنی المجاورة بها، إلی أن یسرالله الاتمام، و المسؤل من الاخوان إصلاح الخلل و المسامحة فی الزلل. هکذا صورة خطه بیده أیده الله و وفقه لما یحبه و یرضاه، و بلغه ما یتمناه و یسر له ما یهول، و یرجعه علی نظرله[؟] و یسر له امور اخراه و دنیاه و یحفظ له [...] و یجعله فی رفقاء سیدنا و مولانا محمد و آله و صحبه و یجب أوله [؟] و ینصره علی أعداه، و یجعلهم تحت قدماه، إن القادر علی ما یشاء، و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه. تم الکتاب بعون الملک الوهاب، انه المنجی من یوم الحساب و سوء العذاب بحق محمد و آله الأطیاب فی الیوم السادس من شهر رمضان المبارک من شهور سنة الثانی و العشرین بعد الألف علی ید أقل العباد عملا و أکثرهم زللا الراجی رحمة ربه المنان الفقیر الحقیر سلمان بن حسن بن أحمد [نعمة؟] حاملا مصلیا مسلما مستغفرا.

کا: سلمان بن حسن بن احمد، تا: ۶ رمضان ۱۰۲۲ق؛ مصحح، با نشان مقابله با نسخه خط مؤلف با امضای محمد بن حسن ابن أبی الحسن حسینی عاملی به سال ۱۰۲۲ق؛ مهر: «العبده الراجی الموسوی ...» (مربع)، شیخ محمدعلی اویس (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۰گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۳۵]

← الرسالة المذهبة ⇐ الرسالة الذهبیة

● الرسالة المرآتیة = العلم بالوجه و العلم بالشی من وجه = رساله شریفیه = المفهوم المستقل و التبعی = العلم الاستقلالی و التبعی = العلم بالشیء و بوجهه = فائدة فی العلم / منطق، فلسفه / عربی

ar-r.-ul mir'ātīya = al-'ilm-u bi-l-wajh wa-l-'ilm-u bi-š-šay' min wajh = r.-ye šarīfīye = al-mafhūm-ul mustaqil wa-t taba'ī = al-'ilm-ul istiqlālī wa-t-taba'ī = al-'ilm-u bi-š-šay' wa bi-wajh-i-h = fā'idat-un fī-l-'ilm

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری

jorjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

رساله‌ای است بسیار مختصر درباره «مرآة» به همان صورت که تصویر مرآتی در ذهن نقش می‌بندد، در پایان می‌کند. در پایان رساله، نام مؤلف «سید المحققین» آورده شده است.

آغاز: بسملة ... و له الحمد فی الاول و الآخر الناظر فی المرآة ربما کان متوجهاً الی الصورة المرتسمة فیها و مشتغلاً بها باحثاً عن احوالها بحیث یغفل ...

انجام: و هو باطل اتفاقاً قابل ضرورة.

[کشف الظنون ۸۸۹/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۰۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابن محمد شیخو، تا: محرم ۸۹۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲گ (۱۲۹ر-۱۳۰ر)، ۱۷ سطر (۴/۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۸ - ۱۴۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۳۰/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۱۴-۳۱۵)، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۲۴۴۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۸۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۸-۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۱/۵سم [ف: ۳۱ - ۳۰۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۸۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۳۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۶ - ۲۴]

۵. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۴۷/۲

آغاز: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲ص (۲-۳)، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۷۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۳۶-۳۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶ - ۲۸۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۷۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: صدرای شیرازی، تا: ذیحجه ۱۰۰۵ق، جا: قزوین؛ محشی «منه دام ظله، منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوای پوشیده با مخمل، ۲گ (۲۳پ-۲۴ر)، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۸ - ۳۱۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶/۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: تیماج، ۱ص (۳۹۸پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲ - ۱۵۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۴۳/۸

خط: نسخ و نستعلیق، کا: کرم الله بن عطاء، تا: دوشنبه ۱۸ شوال ۱۰۸۳ق، جا: مکه مکرمه؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۷۱پ)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۱۲۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۶۹/۸

خط: نستعلیق، کا: رجبعلی، تا: ۱۰۸۴ق، جا: پتنه هند؛ جلد: تیماج

مشکی، ۳گ (۹۸پ-۱۰۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۸ - ۶۳]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۵۵/۳۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: در فهرست نام مؤلف سید شریف شیرازی آمده و با توجه به آغاز و انجام به جرجانی تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۲ص (۲۶۳-۲۶۴)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲ - ۱۹۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۷۸/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: میشن زرد، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۸۰]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۲۱۶/۳۳

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۵ - ۶۳۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۷۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: سمرقندی، ۲گ (۷-۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۲۸ - ۱۱۵]

۱۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۱۱۳/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۱ص (۱۸۴-۱۸۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۴۰]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۰/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۴۰پ-۱۴۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۷۰]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۱۵/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلیستحیل ان یعلم الشیء منفردا من علم آخر و هو باطل

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۲گ (۴۳پ-۴۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۹ - ۳۷۶]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۹۱۸/۲۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۳۰-۲۳۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹ - ۶۱۵]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۳۴/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۳۴۷]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۶۳/۱-عکس

نسخه اصل: آستان رضوی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۵۶]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۴/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷ص (۱۰۳-۱۲۹)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۲۳]

● **رساله مرشدیه** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye moršedīyye

قدوسی، شاه محمد اکرم بن محمد علی

qoddūsī, šāh mohammad akram ebn-e mohammad ʻalī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۴۱/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدینا لهذا ... بدان ای سعادت مند اجماع مشایخ طریقت که آن اسرار الالوهیة مقید به نقش الرشد نخستین انسان کامل را صورت و معنی تصور کند طریقه شغل مرشد یازده نوع است ...

الجزء الاول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۳گ (۵۱پ-۵۳پ)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۵۰۸]

← رسالة مرموزة ‹ رمزیة
← الرسالة المرموزة ‹ شرح قصة حی بن یقظان
← الرسالة المرموزة ‹ خاصیت آحاد اشکال در اعداد اوفاق
← الرسالة المرموزة فی وصف ... ‹ الطیر

● **رساله مستقیم** / مواعظ / فارسی

r.-ye-mostaqīm

رساله‌ای در مواعظ و نصایح منقول از انجیل

[نسخه‌های منزوی ۱۶۱۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۴۶۷/۶]

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ، ۱۰ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم، قطع: ربعی [ف: ۱ - ۱۲۸]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۱۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۱]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۶/۶

آغاز: ای آدمی زاد فکر و اندیشه کن و بدیده بصیرت ببین که ایام زندگانی انسانی کوتاه و رشته عمرها قصیر است بعد از مدت چند سال یا چند ماه یا چند روز به مقراض اجل منقطع و بریده خواهد شد؛ **انجام:** واستدعا نما که چشمهای عقل تو را منور و قلب مصفی گرداند تا آن که معنی هر کلمه که در آن نامها نوشته شده است بفهمی واراده ی خدای و خداوندت را دریابی ودرراه او رفته بنده ی مقبول درگاه اله شوی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ چند فائده در اخلاق و مواعظ در آخر رساله آمده است؛ جلد: گالینگور سبز، ۲گ، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۴]

● **الرسالة المشقية فی الظنون الاجتهادية** / اصول فقه / عربی

ar-r.-ul mašqīya fi-ẓ ẓunūn-il ijtihādīya

لاهیجی، عبدالکریم بن محمد رضا، ق۱۳ قمری

lāhījī, ʻabd-ol-karīm ebn-e mohammad rezā (- 19c)

اهداء به: منوچهر خان حاکم اصفهان

این کتاب را در باب ظنون اجتهادی از مباحث علم اصول فقه به تفصیل تمام نگاشته و در آن از مرحوم شیخ محمد تقی اصفهانی صاحب «هداية المسترشدين، حاشيه معالم» (متوفای پانزدهم شوال ۱۲۴۸) یاد کرده و او را استاد خود خوانده، چنان‌که در «مقام سادس- مشترکات» می‌گوید: «فقول شيخنا الاستاد – نورالله مضجعه – يرتقي إلى عشرين» و در حاشیه می‌گوید: «شيخنا الاستاد محمد تقی. ره». در آغاز کتاب، فهرست مطالب آن را بصورت مستقل به دست داده و مقدمه‌ای نیز برای فهرست نگاشته است. مباحث این کتاب مفصل و با رد و ایراد بسیار می‌باشد و مشتمل بر چهار «سفر» است، بدین ترتیب: ۱. معرفة الاجتهاد و المجتهد و حجية ظنه؛ ۲. الادلة الاربعة؛ ۳. المشترکات؛ ۴. العالم و الخاص.

آغاز: آغاز مقدمه فهرست: باسم ربی الأجل الأعظم، أحمده حمداً لذاته العلى الأقدم، أشكره شكراً على ما أنعم، و علم من الأصول مالم نعلم ...؛ بسم ... أحمده حمداً لايفی الطاقة بأدائه، أشكره شكراً لايسع القلم بإحصائه؛ لا احصی ثناء عليك كما أثنيت على نفسك و اصلی و اسلم على صفوة أنبيائك و سيد أوصيائك، و على آله الذی هم امنائك الذين جعلتهم مشكوة لعبادك و مصباحاً لمعرفة عبادتك؛ كأنهم كوكب دری يوقد من شجرة مباركة زيتونة ... أما بعد، فيقول المحتاج الجانی و بفضل ربه الملتجی: عبدالكريم الحسينی اللاهجی: لما رأيت فی كتب الاصوليين متقدميهم و متأخريهم أن الظنون الإجتهادية تكون حجة، ولاح عن بعضهم أنها بقول مطلق ليست بحجة، بل الخاصة منها حجة، و شاع عن الأخباريين أنها بقول مطلق ليست بحجة؛ و الحال أنهم فی كتب الفروع و الإستدلال عاملون بالظنون من حيث لايشعرون! حتى صرح بعضهم بأن النزاع بيننا و بين الأصوليين لفظی – كما فی «الفوائد الحايرية» ... فبقی الكلام مع الاصوليين فی هذا الأصل الأصيل ... لكن الإقدام فی هذا الأصل و الخوض فيه لم أكن أنا أهلا [له] لأن كل واحد من الفريقين يكونون أساتيد الفن و المهرة، و محبين للشريعة و الملة. لهذا وقع الخوض فی عهدة التعويق و التسويف، حتى خطر ببالی الفاتر و قلبی القاصر أن أرضت النفس بالمجاهدة و المشاقة، لعل تنبهت بما هو الحق. فإذن تنبهت بما رووه مستفيضاً: مشقتان لا ثالث لهما: «المشق بالأقلام و المشیء بالأقدام». فشرعت فی المشق و المشی فی ذلك الأصل على اسلوبهم. فسميته بـ «الرسالة المشقية فی الظنون الإجتهادية». و تحقيق الحق ينوط على المشق فی الصفحات العديدة

انجام: انجام فهرست: فی ذکر الحجة على ما هو المختار. انجام رساله: و منها: ما فی أيدی المخالفين من الجلد و اللحم. فالمشهور بين الأصحاب أنه طاهر مطلقاً.ما لم يحكم بكفر من بيده منهم، و به نصوص كثيرة مؤيدة لظاهر حال المسلم، من تجنبه للمحرم و النجس و المشتبه، و لذلك فروع كثيرة أكثرها فی «التمهيد» مذكورة .

۱. اصفهان؛ کتابخانه های اصفهان؛ شماره نسخه:۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ دو برگ آخر «مقاله‌ای در علم مناظره، للقاضی الامام عضدالدين، رحمه الله» و «رساله‌ای در علم مناظره، من مصنفات ملاحنفی فی سنه ۱۰۵۳» و نیز رساله‌ای دیگر در همین فن از عبدالرزاق که پایان آن چنین است: «قد فرغ من تأليفه أضعف عبادالله: عبدالرزاق، فی ۶ شهر شوال سنة ۹۹۶ فی المكة المعظمة، حرسها الله تعالى. مشقه العبد المذنب الجانی، ابن محمدرضا الحسينی: عبدالكريم اللاهيجانی»، مصحح، محشی از مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۴گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [فهرست روضاتی: - ۳۶۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پایان رساله آداب البحث و شرح عبدالرزاق بر آن که در ششم شوال ۹۹۶ در مکه انجام شده به خط لاهیجی نیز نوشته شده؛ تملک: شمس الدین هرندی به تاریخ ۱۳۳۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۳ – ۲۳۷]

← رسالة المشية ≻ مشیت

● **الرسالة المشيخة** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul-mašīxa

درباره رتبه و مقام و آداب و صفات و کمالات شیخ و پیرو آداب مرید در برابر شیخ و تکالیف آنها، از «الباب الثانی فی رتبة المشيخة» آغاز می‌شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۲/۲۲-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۱۷گ (۲۶۰ر-۲۷۶ر)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۱۱]

● **الرسالة المصطفويه** / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

ar-r.-ul muṣṭafawīya

طولی، حسین بن صدرالدین، ق۱۱ قمری

tolī, hoseyn ebn-e sadr-od-dīn (- 17c)

در تحقیق معنای خیر و شر در یک «مقدمه» و «مقصد» و «خاتمه» همراه با حواشی «منه قدس سره» به فارسی و عربی. شیخ آقا بزرگ نسخه ای از آن را به تاریخ ۱۰۵۰ق دیده و معتقد است که وفات مؤلف قبل از این تاریخ بوده است.
[الذریعه ۲۷۴/۲۱ و ۲۷۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۱۰/۵

آغاز:الحمد لله الذی قدس الارواح بمزیة الاستعداد؛ **انجام:** ویتضح من التحقیقات المسفورة و التدقیقات المسطورة ... الاصفی
خط: نستعلیق و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۵۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ص (۲۰۰–۲۱۸)، ۱۷–۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۲۲/۵سم [ف: ۳۲ – ۲۵]

● **الرسالة المصنوعة علی المسألة الشعيرية** / هیئت / عربی
ar-r.-ul maṣnū‘a ‘ala-l mas’alat-iš ša‘īrīya

عمادی، احمد بن محمد
‘emādī, ahmad ebn-e mohammad

متن از شیخ بهائی است در مبحث «نسبة ارتفاع اعظم الجبال الی قطر الارض» از شرح قاضی زاده رومی بر ملخص چغمینی که با عنوان «رسالة فی تضاریس الارض» در پایان شرح چغمینی به سال ۱۳۱۱ق در تهران به چاپ سنگی رسیده است، و شرح از احمد بن سید محمد عادی است با حواشی محیی الدین.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۳۵۱

آغاز:بسمله و به نستعین، قوله: ان نسبة ارتفاع اعظم الجبال و هو فرسخان و ثلث فرسخ کما سیأتی؛ **انجام:** و لایخرجه الی التقریب کما لایخفی علی المتأمل الصائب، هذا ما وفقنا لتنقیح المقام فعلیک بمطالعته و ملازمته فانه مما یخفی علی کثیر من ذوی الافهام تمت هذه الرسالة المصنوعة علی المسئلة الشعیریة للمولی المحقق سید احمد بن سید محمد العمادی
خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن ملامحسن تبریزی خطیبی، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۷۸ق، جا: ساوجبلاغ؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: مقوایی، ۵گ، ۱۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷/۲×۲۱/۵سم [ف: ۸ – ۱۷۲]

● **رساله مظفر علیشاه** / تاریخ معصومین / فارسی
r.-ye mozaffar ‘alī-šāh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۹۰۹

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی – مجموعه نوازی؛ ۱۸گ، اندازه: ۱۱/۸×۱۹/۵سم [رایانه]

● **الرسالة المظفرية** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-r.-ul muẓaffariya

انباری، محمد شفیع بن محمد امین، ق۱۴ قمری
anbārī, mohammad šafī‘ ebn-e mohammad amīn (- 20c)

اهداء به: مظفر الدین شاه قاجار
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۰ شوال ۱۳۱۰ق
رساله‌ای است مفصل در بیان اثبات الواجب باری تعالی که آن را برای مظفر الدین شاه قاجار در حین ولایتعهدی وی و رفتن به دیدار او نگاشته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۵۵

آغاز: الحمدلله الذی تحیرت العقول فی کبریاء ذاته و تعامت الاذهان و الاوهام فی بیداء عظمه صفاته؛ **انجام:** و ان للحجر الاسود عینین و فماً و لساناً انتهی الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۳۶]

← رسالة المعانی ≻ ینبوع الحکمة فی زجر النفس

● **رساله معراج = معراج نامه** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
r.-ye me‘rāj = me‘rāj nāma

داستان معراج حضرت رسول اکرم (ص) است که بدون ذکر منابع، بیان شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۰۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد، بدانکه در اخبار آمده که حضرت حق جل جلاله و عظم شأنه میخواست که حبیب خود محمد مصطفی را نزد خود؛ **انجام:** پس پیغمبر زنی از انصار بآن گازر داد خدمت فرزندان او کنند و الله أعلم بالصواب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ مهر: «احمد بن حسین الموسوی» (بیضی) با تاریخ ۱۳۲۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با زمینه قهوه‌ای، ۹ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۶ – ۱۳۹]

← رساله معرفت ≻ والدیه
← رسالة معرفت ≻ معرفت

● **رساله معضله** / فلسفه / فارسی
r.-ye mo‘zala

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ – ۸۱۶ قمری
jorjānī, ‘alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۷۶

آغاز: نتوان گفت که جمیع امراض و آلام از حضرت عزت احقست؛ **انجام:** میان این دو دلیل تعارض نباشد اولیتر بود تمت هذه الرساله

خط: نستعلیق، کا: تربتی، حسین بن عبدالصمد، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: خانبالغ چینی، جلد: مقوا [رایانه]

← رساله معما ⩾ معما

● **رساله معما صنعت در آفاق و انفس** / معما / فارسی

r.-ye mo‘ammā san‘at dar āfāq va anfos

در این نسخه آمده: «چون نقل می‌کنند که حکمای هند چند کلمه‌ای به عبارت معما تصنیف کرده‌اند و التماس جواب آن نموده‌اند عزیزی این سخنان را که مذکور می‌شود ترجمه نو کرده و هویذا».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۷ط

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین ... اما بعد قال الله تبارک و تعالی و تلک الامثال نضربها؛ **انجام:** نامیست زمن بر من و باقی همه اوست و الحمد لله ... اجمعین.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۳ص (۶۱-۶۳)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳ - ۷۵]

← رساله معمائیه ⩾ حلیه حلل

● **رساله المعمولة = شرح البیتین** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ol-ma‘mūla = š.-ol-beyteyn

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

شرح دوبیت ابتدای مثنوی.

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۹۴/۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی و فستقی، جلد: تیماج عنابی، ۳گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۵۳۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۷۹/۵

بی‌کا، بی‌تا؛ این رساله در فهرست نیامده است؛ ۲گ (۳۰۷ر-۳۰۸ر) [ف: ۱۴ - ۲۷۳؛ فهرست رایانه‌ای ص ۴۹۹]

← الرسالة المعینیة ⩾ معینیه

● **رساله مغربی** / کیمیا / عربی

r.-ye maqrebī

ابن مغربی، احمد

ebn-e maqrebī, ahmad

فرزند سید احمد مغربی اندلسی در این رساله اقوال و عباراتی در علم کیمیا از پدرش و از دیگر علمای این فن همچون سید امین الملک حسینی مغربی و عزت الله محمد حسینی مغربی و جابر و ابوالحسن بن منصور و شیخ محمد بن شیخ محمد عاملی نقل کرده سپس به توضیح آن عبارات می‌پردازد. از مطالب و گفته‌های مؤلف در رساله چنین برمی‌آید که اجداد و نیاکان ایشان در این فن مهارت داشته اند. مباحث رساله عبارتند از: تدبیر ماء کراث نبطی، تحمیر عبد از ماء الکراث، تحویل فضه، تعدیل ذهب در عیار، تکمیل ماء الکراث، حل المشتری، تکلیس مشتری، تکلیس فضه و نحاس، حل الحدید، صنعة شمسیة، فایده‌ای در تلوین.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۶۵/۱۱

آغاز: بسمله، الاعانة منک ... یا لطیف هذه طریقة شمسیة صحیحة مجربة عن والدی؛ **انجام:** حتی یضمحل البرادة و یقطر بالقرع و یستعمل ذلک.

خط: نستعلیق، کا: میرزا قاسم بیک اخگر، تا: ۱۳۲۸ق، جا: حیدرآباد؛ کاغذ: هندی، جلد: پلاستیک ابری مشکی، ۲گ (۵۵پ-۵۷)، ابعاد متن: ۱۴×۲۶، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۲ - ۳۰۱]

● **رسالة مفردة فی قراءات الشاذة** / قرائت / عربی

r.-un mufrada fī qirā’āt-iš šāḏḏa

بحرانی سماهیجی، حسن بن هاشم

bahrānī samāhījī, hasan ebn-e hāšem

۱. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۱۸۰/۲۳

آغاز: الحمد لله الذی انزل القرآن هدی للعالمین و جعله دلیلا علی نبوة اشرف الانبیاء و المرسلین محمد و عترته الغر المیامین

خط: نسخ، کا: جلال قاری، حسین بن حسین، تا: چهارشنبه ذیحجه ۹۱۸ق؛ مصحح، محشی؛ ۲۳ص (۴۴۶-۴۶۸)، قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۲۰/۲۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۸۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۹۰/۱۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۳۳۵]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۷۲/۱۷

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی انزل القرآن هدی للعالمین ... فهذه رسالة فی القراءات الشاذة عن الائمة الطاهرین اجابة لالتماس بعض اخوانی المؤمنین

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۱۲ص (۲۲۵-۲۳۶)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۱۱۲]

● **الرسالة المفصحة = المفاوضات** / فلسفه / عربی

ar-r.-ul mufṣiḥa = al-mufāwiḍāt

صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷–۶۷۳ قمری

sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)

وابسته به: اجوبة المسائل القونوی = المفاوضات = المفصحة؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷–۶۷۲)

درباره وجود و ماهیت. اختلاف صفات مردم و وجود واجب. با سربندهای «فصل» بی‌شماره. خواجه طوسی درباره این رساله گفتاری دارد.

آغاز: الرسالة المفصحة عن منتهی الافکار و سبب اختلاف الامم ... مما انشدها سیدنا و قدوتنا ... صدرالحق و الدین ابوالمعالی محمد بن اسحاق بن یوسف ... بسمله. الحمد لله المنعم علی الصفوة من عباده بمزید الاجتباء الباذل لهم جزیل المنح و سوابغ

[الذریعه ۳۱۲/۲۱ «المفاوضات»؛ مدرس رضوی احوال و آثار ۴۸۳ «المفاوضات»؛ فهرستواره منزوی ۱۰۱۹/۸ «نامه های قونوی» اعلام ۱۸۷۱/۳ قونوی؛ طبقات ۱۵۲/۷ محمد]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۰/۲–ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** مسئلة ما حقیقة الفیض الصادر من الحق و ما المتعقل ...

نسخه اصل: ترکیه، اسعد افندی، ۳۷۱۷؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: مصطفی بن محمد واداری، تا: با تاریخ ۹۵۵ق، جا: قسطنطنیه؛ ۵۸ص(۱–۵۸) [فیلمها ف: ۱ – ۴۹۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۵۲/۲–عکسی و ۳۸۰/۲–عکسی

اصل نسخه: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۲ – ۲۶۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۷۶/۱–عکس

نسخه اصل: احتمالاً همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۳ – ۲۶۳]

● **رساله مفصله** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye mofassale

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ – ۴۸۱ قمری

ansārī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006 - 1089)

در چهل و دو فصل در تصوف (در حکایات مشایخ و نکات عرفانی).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۳/۱–ف

نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۷۹۶؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن شهاب الدین عطار، تا: آغاز صفر ۸۵۲ق؛ ۱۶۰گ (۱–۱۶۰) [فیلمها ف: ۱ – ۴۹۰]

● **الرسالة المفیدة لبیان حجیة اجماع أهل البیت علی الحقیقة** / اصول فقه / عربی

ar-r.-ul mufīda li-bayān-i ḥujjīyat-i ijmāʻ-i ʼahl-il bayt ʻala-l ḥaqīqa

رساله مختصری است در بیان حجیت اجماعاتی که از ائمه زیدیه نقل شده است، به صورت رد و ایراد و با عناوین «ان قلت– قلت»، با عنایت به گفتار محمد بن اسماعیل الأمیر (–۱۱۸۲ق) در کتاب «المسائل المرضیة فی بیان اتفاق أهل السنة و الزیدیة» (نک: مؤلفات الزیدیه ۹/۳). بنابراین احتمال می‌رود مؤلف از دانشمندان زیدیه در قرن سیزدهم هجری باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۶

آغاز: بسمله. فائدة اذا قال قائل ان هذه الاجماعات التی نقلها علما الزیدیة بعیدة لأن أهل البیت علیهم السلام تفرقوا فلم یخل منهم قطر و کذلک اجماعات الامة، قلنا قد نبه علی هذا فی حق أهل البیت علیهم السلام السید محمد ابن اسمعیل الأمیر فی المسایل المرضیة؛ **انجام:** لما و ثقنا بشیء لامن شریعة و لاغیرها و لالحقنا بالسوفسطائیة و الله یختم لنا بالحسنی و الحمدلله رب العالمین ...

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم ایتالیا، شماره ۹۶۷ رساله دوم مجموعه؛ خط: نسخ، کا: یحیی ابن احمد القطفا، تا: سه‌شنبه ۲ شوال ۱۲۷۰ق، به عنایت مولانا امیر المنصور بالله؛ مجدول؛ ۷ص، ۳۶ سطر [عکسی ف: ۳ – ۲۲۲]

➥ رساله مقداریه ≻ اوزان و مقادیر

➥ الرسالة المقصرة ≻ اوراجه

➥ الرسالة المقصره ≻ ذخیره

● **رسالة المکاتیب فی رؤیة الثعالب و الغرابیب** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-ol-makātīb fī roʼyat-es-sʻāleb va-l-qarābyb

فیض آبادی، حیدر علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

feyz ābādī, heydar ʻalī ebn-e mohammad hasan (- 19c)

از همین مؤلف «منتهی الکلام» در رد عقاید شیعه در هند به چاپ رسیده است.

[فهرست چاپ سنگی گنج بخش ۶۵/۱]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۶۴۴/۱

آغاز: بسمله حمدله و الصلوة علی حبیبه محمد خیر البریة اجمعین و علی آله و اصحابه الطیبین الطاهرین اما بعد میگوید کمترین انام حیدرعلی ... در وقتیکه کتاب منتهی الکلام را بعد از تهذیب؛ **انجام:** این قسم تأویلات را همی‌سوزد و پیکان آبدارش لبهای مسولین را همی دوزد کما لایخفی علی المتتبعین والحمدلله رب العالمین

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: احمدالله، تا: ۱۲۶۵ق؛ مصحح، دارای علامات بلاغ؛ جلد: مقوا، ۱۴۳گ، ۱۷ سطر، اندازه:

۱۶×۲۷سم [ف مخ: ۱ - ۲۴۰]

↩ رساله مکالمه ⩤ کتابچه جمع و خرج بسطام
↩ رساله مکالمه ⩤ رفیق و وزیر

● **الرسالة المكية فی الخلوة الصوفية** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul makkīya fi-l xalwat-iṣ ṣūfīya

اسپهبدی، عبدالله بن محمد امین، ق ۵۹۱ قمری

espahbadī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad amīn

رساله‌ای در بیان معتقدات کلامی، اخلاقی و عرفانی بر روش اهل سنت که در شهر مکه مکرمه تحریر و در شهر دمشق تکمیل شده است و نسخه نهایی آن در شهر بندر چناپتن هندوستان تحریر شده است.

آغاز: الحمدلله العظيم شأنه القوی سلطانه الباهر برهانه الظاهر احسانه المتحجب بالعظمة و الجلال و المنفرد بالكبرياء و الكمال ... اما بعد فقد الفت هذا التاليف فی مكة شرفها الله تعالی. ثم استدركته بمدينة دمشق وزدت فيه فوائد ...

انجام: ثم جاءهم ما كانوا يوعدون ما اغنی عنهم ما كانوا يمتعون نبهنا الله تعالی و اياكم عن نومة الغافلين

[کشف الظنون: الرسالة المکية، بروکلمان، ذيل ۲۸۲/۲ – م ۷۰۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۲۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد بن الشیخ عبدالباقی الاسکلبی مرید شیخ حسن افندی، تا: ۱۰۰۵ق، جا: تکیه مصطفی پاشا؛ جلد: ابری، ۱۰۶گ(۱پ-۱۰۶پ)،۱۵سطر،اندازه:۱۱/۵×۱۹/۵سم[ف:۹- ۲۸۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق هندی، کا: محمد موسی بن نورالدین، تا: ۸ ذیقعده ۱۱۶۶ق؛ با نشانه بلاغ؛ جلد: گالینگور آبی، ۷۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۶۱]

● **الرسالة المكية فی طريق السادة الصوفية** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul makkīya fī ṭarīq-is sādat-iṣ ṣūfīya

یافعی، عبدالله بن اسعد، ۶۹۸ – ۷۶۸ قمری

yāfeʻī, ʻabd-ol-lāh ebn-e asʻad (1299 - 1367)

تاریخ تألیف: ۷۵۵ق

رساله‌ای است در کیفیت سیر و سلوک و آداب مجاهده و ریاضت و تهذیب نفس جهت وصول به حق و حقیقت که از چندین فصل و باب تشکیل شده است. مؤلف در این رساله با استفاده از بعضی از آیات و احادیث و نیز سخنانی از مشایخ و عرفا به بیان مطلب پرداخته است. در دیباچه می‌گوید: «ألفت هذا التألیف فی مكة ثم استدركته فی دمشق». مؤلف در این کتاب می‌کوشد تا میان طریقت و شریعت جمع کند، عارفان گنوسیست را به سوی تسنن و قشرگرایی بکشاند. از ابوسلیمان دارانی نقل آورده که آن عمل که در دنیا نتیجه ندارد در آخرت نیز پاداشی نخواهد داشت؛ نیز نخستین علم که بر آدمی واجب است پس از علم معرفت، فقه نماز و روزه باشد؛ از رفتار جاهلان چون تراشیدن ریش و پوشیدن دست ابرنجن آهنین پرهیز می‌دهد؛ اعمال و پرستش‌های اندامی در هیچ مرتبه و مقامی حذف شدنی نیست. او می‌گوید: علم فقه و علم کلام و علم حقایق (عرفان) لازمه یکدیگرند و جامع هر سه علم امام کامل و قطب و حجت و داعی است. مؤلف این کتاب، اصول عقاید عرفان اسلامی را که از دیدگاه اهل سنت بدعت و باطل است، با همان اصطلاحات عرفانی و به روایت از افرادی چون کمیل بن زیاد و حذیفه یمانی از حضرت علی (ع) نقل می‌کند مانند حدیث «هیچگاه زمین از حجت خدا خالی نخواهد بود» و در عین حال آنها را سنی‌پسندانه تفسیر می‌نماید و گاه به عکس، روایات سنی را می‌آورد و آنها را با عینک عرفانی تفسیر می‌کند، در نتیجه به شنونده سفارش می‌دهد که با حسن ظن بشنود و از تخطئه و تکفیر بپرهیزد. بابی ویژه اثبات پیر و مرید از روی کتاب و سنت و اجماع (بدون ذکر عقل) دارد؛ باب تصحیح البداية علی ما يخصها ... جنيد ... و هو ثمان شرايط ... باب الشرط الاول: الوضوء؛ باب الشرط الثانی: دوام الصوم؛ باب الشرط الثالث: دوام السكوت؛ باب الشرط الرابع: دوام الخلوة؛ باب الشرط الخامس: دوام الذكر؛ باب الشرط السادس: دوام نفی الخواطر ... فصل: و من علوم الصوفية معرفة الخواطر، الخطوات أربعة كلها من الله، فصل فی المشيخة، الشيخ هو الذی يقرؤ الدين و الشرع؛ باب الشرط السابع: ربط القلب بالشيخ؛ باب الشرط الثامن: دوام ترك الاعتراض فائدة الشروط الثمانية، فصل و من يواظب علی الشرايط الثمانية، باب فی لبس الخرقة، باب فی التصوف، قيل اركان التصوف فی الظاهر خمسة ... و از دان باطنه ايضاً خمسة، فصل ان قيل: ما الايمان يقال: هو تصديق الرسول. (علینقی منزوی)

آغاز: بسمله الحمدلله العظيم شانه القوی سلطانه الظاهر احسانه الباهر برهانه المحتجب العظمة و الجلال المتفرد بالكبرياء و الكمال ... اما بعد فقد الفت هذا التأليف فی مكه شرفها الله تعالی ثم استدركته بمدينه دمشق و زدت فيه فوايد حتی ...

انجام: تمت الرساله المكيه التی الفت فی مكه سودها الله تعالی و لكن استدركت المحرسه وزدت فيها مسايل و فوايد نذكره من واعظها ... و اعننا علی كل خير و اعاذنا من كل شر و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظيم و الحمدلله رب العالمين و صلواته علی محمد و آله و اصحابه الجمل نعم الولی و نعم النصير و الله اعلم بالصواب.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۱۲
آغاز: فیقول یا غیاث المستغیثین اغثنی فیحمله ذلک علی سلوک طریق التحقیق؛ **انجام:** برابر
در بیان شرایط و کیفیت سیر و سلوک؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الاول ۹۹۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، ترجمه و توضیح برخی واژگان به فارسی و عربی در حواشی و ذیل سطور، در پایان نسخه مثنوی با مطلع: به نام او که دلها رام شد ×× جهان ماده از جام او شد (در ۵ صفحه)؛ جلد: گالینگور نقره‌ای، ۲۱۹ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۵۰ – ۱۱۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۱۹/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال بعضهم بلسان الحال: و لوانی ظهرت بلا حجاب ×× (لمات) به الخلایق اجمعینا / و لکن الحجاب لطیف معنی ×× به یحیی قلوب العاشقینا ... و الحق سبحانه وراء کل توحید، قائم بذاته موصوف بصفاته (پایان گ ۱۲۵پ افتاده است).
در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ در بخش‌های عربی مجموعه حاشیه‌هایی به فارسی دارد مانند: النفاذ روان شدن (گ۹۶) (با دال نقطه دار)، العرم بند آب (گ۱۱۳پ)، الافتراس ربودن (گ۱۱۵پ)، المتخلی خلوت گیرنده (گ۹۹) و الاسلام فروگذاشتن (گ۹۸پ)؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: مقوایی، ۳۴ص (۹۲–۱۲۵)، ابعاد متن: ۹/۲×۱۶/۳، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۱۱ – ۵۶۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۵۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ (۱۲۱پ–۱۷۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ – ۳۵۸]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۱۵۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ریز متوسط، کا: عبدالکریم بن محمد هاشم، تا: ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی، ۸۱گ (۳۵پ–۱۱۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۴ – ۲۶۷]

● الرسالة الملحقة بالهداية / - عربی
ar-r.-ul mulḥaqa b-il hidāya

قزوینی، نصرالله، ق۱۳ قمری
qazvīnī, nasr-ol-lāh (- 19c)
وابسته به: الهدایة؛ خصیبی، حسین بن حمدان (–۳۵۸ق)
تاریخ تألیف: ۱۲۸۰ق
سرگذشت جنبلانی را در آن آورده و از چگونگی استنساخ نسخه الهدایة گفتگو داشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۳۴/۲
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی خراسانی، تا: رجب ۱۲۸۴ق؛از روی نسخه مؤلف در۴ ص؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴ص، ۱۹ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۴۰۵]

● الرسالة الملحقة بكتاب تتمة صوان الحكمة / تراجم / عربی
ar-r.-ul mulḥaqa bi-kitāb-i tatimmat-i ṣiwān-il ḥikma
وابسته به: تتمة صوان الحکمة؛ بیهقی، علی بن زید (۴۹۹–۵۶۵)
متن «صوان الحکمه» از ابوسلیمان منطقی، محمد بن طاهر سجستانی و «تتمه صوان الحکمه» از ابو الحسن علی بن ابوالقاسم زید بیهقی است. از «اتمام التتمة» نیز یاد شده است. در این رساله عنوان «ملحق کتاب تتمه صوان الحکمة» یاد می‌شود و مؤلف آن معلوم نیست.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۴۷/۳–ف
نسخه اصل: مراد ملا ش ۱۴۳۱؛ بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۶۳۹ق؛ مهر: محمد مراد مورخ ۱۱۹۳ [فیلمها ف: ۲ – ۲۰۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۳۵/۳–ف
آغاز: هذه الرسالة الملحقة بکتاب تتمه صوان الحکمة التی وعدنا فی اول الجزء المختصر من کتاب صوان الحکمة، و اوردت فیه بعض فواید الحکماء و اشعارهم اللایقة بهذین الاصلین، لیکون الکتاب اجمل و انفع و اتم و اکمل بعون الله و حسن توفیقه. و ابتدات بذکر المعلم الثانی ... الفارابی؛ **انجام:** و تولت و سرت. هذا آخر الکتاب. و الحمدله رب العالمین و صلی الله علی رسله المصطفین خصوصاً علی سید المرسلین محمد و آله ...
نسخه اصل: بشیر آغا ش ۴۹۴؛ خط: نسخ،کا: ابوالحسن علی بن الموفق المتطبب، تا: پایان رمضان ۶۸۹ق؛ ۳۴گ (۱۴۱ر–۱۷۴ر)، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۵۵۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۲/۴–عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۴۸/۳–ف
نسخه اصل: کوپرولو ش ۹۰۲؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۲۱۰]

← رسالة الملک ﴿ الملک فی تدبیر الملوک

● رساله ملک شمس الدین تازی کوی / - فارسی
r.-ye malek šams-od-dīn-e tāzī kūy

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۹۶/۶
آغاز: در زمان ملک عادل خواجه شمس الدین تازی کوی سپهسالار شهر خرمایی که تسعیر اندک داشت به بهای گران به بقالان شهر شیراز طرح کردند؛ **انجام:** و مشهور گردید که شمس الدین تازی کوی از بهر خاطر شیخ سعدی رحمة الله علیه خرمایی که به بقالان طرح داده بودند بخشیده است و الله اعلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: روغنی، درون

کتیبه غزلی از حافظ نوشته شده با تاریخ: «در یوم چهارشنبه هشتم شهر جمادی الاخری مطابق اودئیل فی سنة ۱۲۵۷» در هر دو دفه جلد. در دفه اول این این غزل حافظ نوشته شده: «سرو بالا بلند خوش رفتار ×× دلبر نازنین دل رخسار» و در دفه دوم این غزل: «دل شوق لبت مدام دارد ×× یا رب ز لبت چه کام دارد»، ۲گ (۱۶پ-۱۷ر)، اندازه: ۱۶×۲۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۴۷۲]

← رساله ملکوتیة ﴿ حدوث العالم

● **الرسالة الملكية** / فلسفه / عربی

ar.r.-ul malakīya

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۴۷/۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه رایلند منچستر، شماره P. 97 (۶۸۶)؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [فیلمها ف: ۳ - ۱۳۱]

← رساله ممکن و واجب ﴿ صدور موجودات

← الرسالة المنبهة ﴿ منتخبات

← الرسالة المنبهة ﴿ المنبهة فی شرح حدیث «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا»

● **الرسالة المنبهة** / اخلاق / عربی

ar-r.-ul-munabbiha

جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴ - ۵۳۱ قمری

jorjānī, esmā'īl ebn-e hasan (1043 - 1137)

رساله‌ای است اخلاقی در سفارش به شخصی درباره تربیت جسد و امور دنیا و حوائج حسنه انسان نسبت به اشیاء و حوائج رذیله وی و غیره ...

آغاز: ما لی أراك یا أخی أیدك الله و إیانی بتوفیقه شدید السكون إلی هذه الدنیا الزائلة و الدار الفانیة كثیر المیل إلی تربیة هذه الجسم المظلم الكثیف

انجام: أرخ علتك و قصر أملك و طهر خلقك و أوضح طرقك تبلع و تسلم و لا تذق و لا تندم و السلام و الحمد لولیه و الصلوة علی نبیه

[تاریخ الحکماء قفطی۴۲۲-۴۲۴]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۵/۱۴۵-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱ - ۴۳۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۹۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۱۰ر-۱۰پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۱ - ۷۶۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۲۰/۷

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه احمد ثالث ـ ترکیه ۳۰۳۶؛ خط: نسخ ریحان، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۴ص (۹۵-۹۸) [عکسی ف: ۳ - ۲۷۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴/۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۴۳۶]

● **رساله منتخبات پزشکی** / طب / فارسی

r.-ye montaxabāt-e pezeškī

صائغ زاده، محمد طاهر، - ۱۳۳۷ قمری

sā'eqzāde, mohammad tāher (- 1919)

رساله‌ای پزشکی است برگزیده از کتب طبی مانند «برء الیوم» «برء الساعه» و ... که به خواهش یکی از دوستان خود جمع‌آوری کرده است؛ در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه»: مقدمه در بیان سلوک طب و خلق و طوار و کیفیت سؤال از بیمار و ... تشخیص احوال سابق و طریق معالجه اکابر و قانون معالجات متفرقه و سایر آنچه تحقیق امراض موقوف بر آن است؛ باب ۱. معرفه ادویه بطریق ایجاز و کیفیت ترکیب آن و طریق ساختن معاجین و اقراص و طبخ اشربه و اتخاذ ادهان و مراهیم و اطلیه و امثال آن؛ ۲. معالجات امراض دماغی که اسباب و علامات آن در کتب طبیه مدون است و نسخ تراکیب که مستعمل این عصر است و سبب حرک بعضی معاجین که مستعمل پیشانیان است؛ ۳. امراض عین از تدبیر و تنقیه و اکحال و سایر اعمال؛ ۴. امراض اعضاء وجه و ما تحت آن از مری و حلق؛ ۵. اعضاء تنفس؛ ۶. آلات غذا؛ ۷. آلات نقض؛ ۸ اعضاء تناسل؛ ۹. اعضاء اطراف؛ ۱۰. امراض جلد و آنچه متعلق به زینت دارد؛ ۱۱. اورام و بثور؛ ۱۲. حمیات؛ خاتمه: در دستور چوب چینی، و جلاب و ... آنچه مخصوص متأخرین است دستورات طبی و یادداشت‌های پراکنده پزشکی با عنوان احوال نبض، منی زن و مردف سفوف، حب الرمان، حب قابض، و چند یادداشت درباره نماز غفیله و دعاء و غیره.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۸

آغاز: بسمله، این رساله مشتمل است بر مجربات اطبا از تراکیب مشهوره و بالجمله دستور الطب از برء الیوم و برء الساعه تحریر یافت با وجود قلت بضاعت و عدم استطاعت ... بحکم المامور معذور رد ملتمس عزیزی ننمود شمه ای از دستور العلاج و غطی از مجربات مذکوره از انفر ابدات انتخاب شد. بیان نمود و بالله التوفیق و این مختصر مشتمل است بر مقدمه و دوازده باب و خاتمه؛ **انجام:** قند سفید یکرطل بقوام آرند شربتی از پنج مثقال تا

هفت مثقال بنوشند.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۶ق؛ برافزوده‌ها: ۱. دستورات طبی و یادداشت‌های پراکنده در متن و حاشیه با عناوینی چون احوال نبض، روغنی که فالج را نافع بود، مجرب لآتشک، قلیان کوفت، چوب چینی (۱۰۴پ)، چگونگی خلقت جنین (۱۰۴پ-۱۰۵ر)، غبار چشم، در دانستن هر علتی که چند روز می‌کشد، درد پشت و کمر (۱۰۶ر) حب قابض، حب الرمان، انواع سفوف برای بیماریها، مرهم کافوری (۱۰۶-۱۰۷ر) حب مسهل از میرزا حسین طبیب باشی که از ارثی ابا و اجداد اوست. ضماد مجرب برای اسهال (۲۰۹پ) دستور نماز غفیله، اشعار پراکنده دستور استفاده انواع شیاف، ۲. چند دعا جهت رفع تب و بیماری (۱۱۰پ-۱۱۱ر)، ۳. دو روایت از حضرت علی و امام صادق (۱۱۲ر)، ۴. دعای هنگام ختنه منقول از امام صادق (۱۱۳پ)، ۵. رباعیاتی از فتحعلی خان ملك الشعرا و چند فایده دیگر (۱۰۴پ-۱۱۲پ)؛ مهر: ملا محمد طاهر نوری (چهارگوش و بیضی)، ملا محمد جعفر مجتهد طهرانی (چهارگوش)؛ اهدایی: ناصر کاتوزیان؛ یاداشت وقف ملا محمد طاهر نوری با تاریخ ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۲گ، ۱۸ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۹ – ۴۲]

← الرسالة المنتخبة فی معالم حقیقة النفس و ما یتصل بذلك ⪢ علم النفس
← الرسالة المنتخبة من الفتاوی الفقهیة ⪢ الفتاوی الفقهیة (منتخب)

● رساله منتخب مسائل (ترجمه) / فقه / فارسی

r.-ye montaxab-e masā'el (t.)

موسوی زنجانی، ابوالقاسم بن محمد کاظم، ۱۲۲۴ – ۱۲۹۲ قمری

mūsavī zanjānī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad kāzem (1809 - 1875)

در ترجمه کتاب شیخ مفید (؟) و پرسش و پاسخ فقهی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۱۹/۱

آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد اقل الطالبین ابو القاسم بن محمد کاظم الموسوی الحسینی العلوی که چون رساله منتخب کتاب مسائل از تصنیفات ... شیخ المفید ... بلغت عرب بود ... آقا سید هادی ... امر فرمودند که آن را بزبان فارسی ترجمه نمایم؛ **انجام:** برادر پدر خود می‌باشند.

کا: میرزا محمد علی شریف یزدی شاهرودی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱-۱۵)، ۱۲ سطر (۱۲×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۳ – ۳۳۸۱]

← رسالة من زیدون الی ابن عبدوس ⪢ الرسالة الهزلیة
← رساله منسوب به امام جعفر صادق (ع) ⪢ الکیمیاء
← الرسالة المنصوریة ⪢ تجوهر الاجسام
← رساله منظوم طب ⪢ طب منظوم
← رساله منظوم موشک ملا مشکی ⪢ باغچه گل

● رساله منظوم نود و نه نام خدا / دعا / فارسی

r.-ye manzūm-e navad va noh nām-e xodā

در این رساله منظوم مؤلف که شناخته نشد خواص ذکر اسامی جلاله خدا را طی دو تا پنج بیت ذکر می‌کند. ابتدای آن هم مقدمه کوتاهی دارد. این غیر از رساله منظوم نود و نه نام خدا از حسین بن محمد حسینی نیشابوری است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۰۹۲

آغاز: بسمله. صدر هر کاری به بسم الله کن/تا شود کارت بسامان در جهان؛ **انجام:** در مصیبت هر کرا امری رسد ×× گر نباشد طاقت و صبر مدام / گر بخاند الصبور یکهزار ×× حق از ان صبرش ببخشد و السلام.

خط:تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق، جا: شبه قاره (احتمالا)؛ مجدول؛ جلد: چرم مشکی، ۱۰گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ – ۲۱۹]

● الرسالة المنفذة الی القاضی / نامه‌نگاری / عربی

ar-r.-ul munfiḏa ila-l qāḏī

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، – ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat ebn-e 'alī (- 1042)

حمزه در این نامه تهدیدآمیز به قاضی القضاه احمد بن عوام تذکر می‌دهد که بر سیرت ابوبکر و عمر برود نه سیرت عثمان و نیز از او می‌خواهد که در کار موحدان داوری نکند و قضاوت در مرافعات آنان را به او واگذراد تا خود حکم شریعت روحانی و دستور حاکم را درباره آنان اجرا کند. پیداست که پیش از این نیز نامه‌ای به قاضی نوشته و پاسخ دریافت نداشته است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۱۴

آغاز: الرسالة المنفذة الی القاضی توکلت علی امیر المؤمنین ... بسم الله الرحمان الرحیم من عبد امیر المؤمنین و مملو که حمزه بن علی بن احمد ... الی احمد بن محمد بن عوام الملقب بقاضی القضاة اما بعد فقد تقدمت لنا الیك رساله فقصرت عن الاجابه قلة علم منك؛ **انجام:** و ایاك ثم ایاك ان تنظر لموحد فی حکم لا انت. لا عادلتك ... و من جلس بین یدیك علم حکم فتسال عنه ان یکن موحداً فترسله الی مع رجالك و لا حکم انا علیه بحکم الشریعة الروحانیه ... فقد اعذرتك مرة بعد اخری و انذرتك و کتب فی شهر ربیع الاول الثانی من سنة عبد مولانما و مملو که هادی المستجیبین ... نعم النصیر المعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ضخیم فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۸۶-۸۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۵۰سم[ف:۱۰-۲۲۰۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۵۳/۱۴-ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۷]

● **الرسالة المنيرة** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul munīra

ابن کمال پاشا، احمد بن سلیمان، - ۹۴۰ قمری

ebn-e kamāl pāšā, ahmad ebn-e soleymān (- 1534)

در پند و اندرز عرفانی، با عنوان‌های: «اعلم، اعلم».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۱۱/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اعلی معالم العلم و اعلامه، و اظهر شعایر الشرع و احکامه ... فبعد جمعت هذه الرسالة مختصرة لیکون للراغبین مفیدة و سمیتها المنیرة. ثم اعلم؛ **انجام:** و لاعن التابعین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین

خط: نستعلیق، کا: صالح بن احمد، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۱۲۹ق، جا: توقات؛ در هامش از «احیاء العلوم» نقل شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۱۸پ-۵۷پ)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ - ۳۱۵]

← الرسالة المنیرة فی الاعتقاد ⟵ الرسالة المنیرة

● **الرسالة المنيفة حول كلمات أميرالمؤمنين** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul munīfa ḥawl-i kalimāt-i amīr-il-mu'minīn

مرعشی، شهاب الدین، ۱۲۷۶ - ۱۳۶۹ شمسی

mar'ašī, šahāb-od-dīn (1897 - 1990)

رساله کوتاهی است در خصوص بیانات حضرت امام امیرالمؤمنین علی (ع) که برخی را شریف رضی در نهج البلاغه آورده. آیت الله مرعشی نجفی این رساله را برای مؤلف کتاب مستدرک نهج البلاغه موسوم به مصباح البلاغة، مرحوم آیت الله سید حسن میرجهانی طباطبائی اصفهانی، نگاشته و به بیان منابعی پرداخته که کلمات مولی امیر المؤمنین را نقل نموده‌اند و نهج البلاغه را بخش بسیار اندک از کلمات حضرت امیرالمؤمنین دانسته‌اند، و در پایان از مرحوم میر جهانی به نیکی یاد کرده و از تألیف وی در برگ ۸ نسخه حاضر چنین یاد نموده‌اند: «وممن وفقه المولی سبحانه فی زماننا هذا بالتقاط ما لم یذکره الشریف الذی ولا الآمدی فی کتابیهما من الخطب و الرسائل، هو العلامة الجلیل برکة العصر، صاحب الاثار النفیسة، و الکتب النافعة، الورع التقی، ناشر أخبار الأئمة، و المجاهد فی سبیلها، حجة الإسلام و المسلمین، زین الخطباء و المحدثین، فضیلة الحاج السید محمد حسن الطباطبائی المیرجانی الاصفهانی الجرقویه المحمد آبادی، فانه دام مجده، وفاق سعده قد جمع من الکتب المعتمدة و الزبر المعتبرة مالم یذکراه، و ساعد تنی سواعد التوفیق بسرح اللخط فی شطر منه، فرأیته کان الله له فیکل حال، قد اتعب نفسه النفیسة، و بذل جهده الجهید، و وسعه البالغ الوسیع اقتطاف تلك الأزهار من ریاض الکتب».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۸۸

آغاز: الحمد لله علی ما انعم و علم من البیان مالم نعلم و الصلاة والسلام علی اشرف البریة وافصح من نطق بالضاد ... و بعد: غیر: غیر خفی علی منالقیالسمع و هو شهید؛ **انجام:** فالمرجو من فضل الله عر شانه و بهر برهانه أنیمد فی أیام المؤلف النبیل حتی یأتیناکل عام باضراب هذه الزواهر و الجواهر ... حمدا مصلیاً مسلماً مستغفراً.

خط: نسخ درشت، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، ۱۱گ، ۱۳ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۳ - ۳۵۵]

● **رساله موزون** / - عربی

r.-ye mowzūn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۳/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حصار بکری، تا: ۸۵۵ق؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۸]

● **الرسالة الموسومة بالملی** / شعر / عربی

ar-r.-ul mawsūma bi-l-malī

ابوالحسین سعجمه(؟) خوارزمی

ab-ol-hoseyn-e sa'jame-ye xārazmī

به نظم عربی به ترتیب تهجی حرف اول بیت.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۰/۲۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5321؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۲]

● **رساله مولانا تقی الملة و الدین** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye mowlānā taqī-yol-mellat-e va-d-dīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۰/۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5321؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۲۶]

← رساله مؤیدیه ⟵ مؤیدیة

● **الرسالة المؤیدیة** / شرح دعا / عربی
ar-r.-ul mu'ayyidīyya
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ – ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۱ق
رساله‌ای است در پاسخ به سؤال مؤید الدولة که شرح دعای منسوب به شیخ احمد احسایی را طلب نموده بود. وقتی شارح از کرمان عازم کربلا بود، در کرمانشاه با مؤید الدوله دیدار نمود و او برگی را که شامل دعایی به انشاء شیخ احمد احسایی بود به شارح نشان داد و از او خواست شرحی بر دعای مذکور بنویسد و کرمانی رساله حاضر را در شرح دعای احسایی نگاشت.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۷۳/۳-۳۷/۶۳
آغاز: بسمله الحمدلله العلیم الخبیر السمیع البصیر مجیب الدعوات و معطی السئوالات سامع السر و النجوی و موضع الشکوی ... اما بعد فیقول الجانی ... رحیم بن کریم بن ابراهیم؛ **انجام:** ولذا قال اعلی الله مقامه غائباً عن نفسک و حاجتک و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین قد فرغ من تصنیفه ... حامداً مصلیاً مستغفراً
خط: نستعلیق، کا: علی اصغر بن حسینعلی جندقی، تا: ۱۲۹۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۰۱۸]

← رسالة المهدی ⊱ القول المختصر فی علامات المهدی المنتظر (ع)
← رسالة المهدی ⊱ جواهر الصرف

● **رسالة المهدی الی بعض الطاغین علیه** / متفرقه / عربی
r.-ul mahdī ila ba'ḍ-iṭ ṭāġīn-i 'alayh
مهدی لدین الله حسن بن مطهر
mahdī li-dīn-il-lāh hasan ebn-e motahhar
نامه‌ای است از مؤلف که به مخالفین خود در پند و اندرز به آنان و دفاع از خود نگاشته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۷/۲
آغاز: و لما تقلدنا قلائد الزعامظ و تحملنا اثقال الامامة سار العلماء الینا أو سائلا خفافا و ثقالا من کل فج عمیق و مکان سحیق قیاما بمایلزمهم
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۰۱۸؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۸۶ق؛ ۶گ (۱۷۰-۱۷۵) [عکسی ف: ۲ – ۴۳۲]

← الرسالة المهدیة ⊱ اثبات الواجب

● **الرسالة المهدیة فی وجوب اتباع مذهب الامامیة** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-r.-ul-mahdīyya fī wujūbi ittbā'i maḏhab-il-imāmyya
نویسنده می‌گوید: اهم علوم بعد از معرفت حق تعالی معرفة فرقه ناجیه شیعه است تا اینکه با شناخت آن، مردمان راه حق بپویند و بر سبیل آنها روند و از انوار آنها هدایت شوند لذا در این رساله به تفصیل در اصول و فروع این مذهب مطلب آوردم و امید دارم که با این ترتیب بتوانم حق خود را ادا کرده باشم و سپس مسائل اصلی فقه شیعه را برمی‌شمارد و در تحت وجوهی می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۱۹/۱۱
آغاز: بسمله وفق باکماله بمحمد و کرام آله، الحمد لله الذی رفع منازل الاولیاء الی اعلی المقامات؛ **انجام:**هوالفارق فانه لایجمع هذه الامور المذکورة لغیر الصوم و هذا واضح انتهی کلامه.
خط: نسخ، کا: علی بن محمد عاملی، تا: ۹۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷گ (۱۹۰-۲۰۶)، ۱۷ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۰ – ۵۸۴]

● **رساله مهربانی** / ادیان و مذاهب / فارسی
r.-ye mehrabānī
در آیین مسیحی.

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۷۷۷ر
آغاز: هر قوم ولایت و عادات و دین خود را دوست می‌دارند هر چند خودشان از اینها شکایت می‌کنند. اگر کسی دیگر که بایشان غریب باشد قصد ملامت مملکت یا رفتار یا اعتقاد ایشان را بکند فی الحال او را سر زنش می‌کنند بلکه حالاتی می‌شود که بی تامل او را بکشند. اگر قومی هست که وطن خود را دوست نمی‌دارد چرا به ولایت دیگر نمی‌رود اگر قواعد خودشان را؛ **انجام:** نام و ستایش رب العالمین از طالع تا به غروب آفتاب یک باشد تمام شد رساله مهربانی.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: – ۱۱۲۷]

← رسالة میتاوس العظمی فی العلم الالهی ⊱ العلم الالهی (رسالة فی)
← الرسالة المیراثیة ⊱ الفرائض النصیریة علی مذهب اهل البیت
← الرسالة المیراثیة ⊱ الارث
← الرسالة المیراثیة ⊱ شرح مقدمة الفوائد الضیائیة

● **رساله میرکا** = **رساله عهد** = **عهد** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye mīrkā = r.-ye ʻahd = ʻahd

در پایانه آن آمده: «رساله میرکا ۸۵۵ق». شاید از سید محمد نوربخش (۷۹۵–۸۶۹ق) معروف به پیرکیا باشد، که رساله را در ۸۵۵ ق به انجام رسانده باشد. گفتاری است درباره «عهد» که بر چهارگونه دانسته است: ۱. عهد اول عهد خداوند است به هنگام آفرینش؛ ۲. عهد نبی با امت؛ ۳. عهد امت با نبی؛ ۴. عهد اخوت است میان مردمان که بخش بزرگی از گفتار را دربر می‌گیرد: مؤمن با هر که عهد کرد مؤمن و یا کافر کند.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۲/۳۷-عکسی و ۱۶۳/۳۷-عکسی

آغاز: بسمله ... ثنا مر خدای را جل جلاله که توفیق بخشید مؤمنان را بر وفاداری عهد، و درود بر حبیب الله محمد ... اما بعد، بدانک عهد و بیعت چهار قسم است: قسم اول عهد خداوندی است؛ **انجام:** کاملیت بین یدی الغسال. و بدانک اولیا بسیارند، تا بحدی که بیرون از شمارند. الی آخره از رساله میرکا و الله، اعلم ۸۵۵ق.

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۴۴۰۹ (گنج ۶۵۷/۲). سپس بندی نیز درباره «عهد» و «بیعت»؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱–۸۹۹ق؛ در مجموعه رساله های میر سید علی همدانی [عکسی ف: ۲ - ۱۴۰]

● **رساله میزان** / کیمیا / عربی

r.-ye mīzān

در این رساله ابتداء خواص اجساد معدنیه آمده و سپس قول استاد ابو موسی درباره تکلیس و تشمیع و عقد و ذهب و خمیر جسد و مسائل درباره فضه و آهن و کبریت اصغر و سپس صفة میزان طبیعی بیان شده و در این باره اقوال جابر و رازی و عبدالرحمن آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۸

آغاز: بسمله، قال وجدت فی کتاب قدیم جدا قال اعلم ان الاجساد المعدنیه ابخرة تکاثفت؛ **انجام:** حتی یستقیم التقابل علی ما ذکرناه هذا آخر ما وجدته تمت بفضل العلیم الحکیم.

کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص (۸۲– ۸۶)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۱]

● **الرسالة المیمونیة فی التوحید** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-ul maymūnīya fi-t-tawḥīd

ابن میمون، علی بن میمون، ۸۵۴ – ۹۱۷ قمری

ebn-e maymūn, ʻalī ebn-e maymūn (1451 - 1512)

وابسته به: الآجرومیة = مقدمة الآجرومیة؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲–۷۲۳)

تاریخ تألیف: ۹۱۵ق؛ محل تالیف: مدرسه صالحیه دمشق

شرحی است بر «المقدمة الاجرومیة» در نحو. در این شرح الفاظ و قواعدی که مؤلف در بیان موضوعات نحوی آورده، آنها را بر اساس تصوف و عرفان شرح کرده و در نتیجه کتاب را به نوشته‌ای عرفانی در توحید برگردانده است با استفاده از احادیثی که از پیامبر اکرم (ص) روایت شده است. انجام کتاب دارای سه «فصل» است: فصل: فی بیان کلمة التوحید؛ فصل: فی شروط الشیخ؛ فصل: فی ذکر ما یجب علی المرید.

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۳۶

انجام: هذا بعض ما یجب علی الشیخ و المرید من الشروط و الاداب فی السلوک و لقد شاء الله قبل هذا التاریخ بذکر شیء من الشروط فی الکتاب المسمی بتذکرة السالکین من اراد ذلک فلینظره ... انتهی کتاب الرسالة المیمونة فی توحید ...

خط:نسخ،کا:محمد حمیم ابن کبای معنکرس البخاری،تا:قرن ۱۱؛ افتادگی:آغاز؛۵۴گ،اندازه:۱۶/۵×۲۲/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۳۲/۷

آغاز: یقول العبد الفقیر ... کان من أمر الله تعالی الاجتماع مع بعض الفقراء من الاخوان بالصالحیة المذکورة؛ **انجام:** و سواء کان مریداً او غیره و یتأکد الامر فی حق المرید لانه اکفر ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۶۹گ (۱۶۳پ–۲۳۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۱]

← الرسالة المئونیة > الزکاة

● **رسالة النابتة = رسالة الی ابی الولید محمد بن احمد بن ابی داود فی النابتة** / نامه‌نگاری / عربی

r.-ul nābita = r.-un ilā abi-l-walīd muḥammad ibn-i aḥmad ibn-i abī dāwūd fi-n nābita

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ – ۲۵۵ قمری

jāhez, ʻamr ebn-e bahr (768 - 870)

چاپ: در رسائل الجاحظ، الرسائل الکلامیة (بیروت، دار و مکتبة الهلال: ۱۹۸۷م)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۱۷/۱۲-ف

داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ(۱۱۹پ–۱۲۴ر) [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۵]

● **الرسالة الناصحة** / اخلاق / عربی

ar-r.-un nāṣiḥa

زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷ – ۵۳۸ قمری

zamaxšarī, mahmūd ebn-e ʻomar (1075 - 1144)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۲۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی یوسف عمر، تا: پنج‌شنبه پایان رجب و شعبان ۵۸۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۵ سطر [ف: ۵ - ۳۱۱]

● **الرسالة الناصحة بالادلة الواضحة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-r.-un naṣiḥa bi-l-adillat-il wāḍiḥa

مؤید، یحیی بن حمزه، ۶۶۹ – ۷۴۹ ؟ قمری

mo’ayyed, yahyā ebn-e hamze (1271 - 1349)

[الذریعة ۲۲۶/۱۱]

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۳۴/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۲۱پ–۳۱)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۴]

● **الرسالة الناصحة بالبراهین الواضحة** / اخلاق / عربی

ar-r.-un nāṣiḥa bi-l-barāhīn-il wāḍiḥa

حابس صعدی، احمد بن یحیی، - ۱۰۶۱ قمری

hābes-e sa‘dī, ahmad ebn-e yahyā (- 1651)

پندها و اندرزهایی است به اهل یمن و مخصوصاً ساداتی که حکمفرما می‌باشند، در یادآوری نعمت‌های الهی و دعوت به وحدت کلمه و قرار گرفتن در زیر پرچم امامت، با بیان شروط امامت و کسانی که صلاحیت این منصب را دارند.

آغاز: بسمله الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی ... الحمدلله مالک الملوک ومذهب الشکوک القادر علی ما یشاء

[مؤلفات الزیدیة ۴۲/۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۷۱/۱۲

آغاز: برابر

کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۴ روسی ۳۳۵؛ کاتب = مؤلف، تا: رمضان ۱۰۵۴ق؛ ۱۴گ(۴۱۶–۴۲۹) [عکسی ف: ۲ - ۷۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۳۷۴/۱-۳۲/۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** احد اکرم من محمد فسکنت قال رسول الله صلی علیه وآله وسلم وکتبها حتی انتهیت تم ذلک بحمد الله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه عکسی است، مصحح؛ جلد: مقوای سفید، ۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۴ - ۲۰۲۰]

● **الرسالة النافعة الهادیة الی طریق المطالعة** / متفرقه / عربی

ar-r.-un nāfi‘at-il hādīya ilā ṭarīq-il muṭāli‘a

هندی، علیم الله بن عبدالرزاق

hendī, ‘alīm-ol-lāh ebn-e ‘abd-or-razzāq

محل تألیف: مکه مکرمه

رساله کوتاهی است در شرح رساله‌ای در آداب مطالعه مشتمل بر یک مقدمه و شرح و خاتمه و تنبیهات شارح در مقدمه آورده: «انبعثت علی تحصیل کتاب صنف فی الفن المتین ... و بعد اللتیا و التی ظفرت بالرسالة صغری فی بیان تلک الطریقة الکبری لکنها لم تکن کافیة بالاهمال و لاوافیة بالاجمال فاردت ان اشرحها شرحاً یبین مهملاتها و یفصل مجملاتها و اضیف الیها مقدمة و الحق بها خاتمة». وی در این شرح از جلال الدین دوانی و عبدالرحمن جامی و میر سید شریف نام برده و در ششم شوال آن را به انجام رسانده است.

[ایضاح المکنون ۵۷۰/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۷۰/۷

آغاز: الحمد لله الذی جعل مطالعة الافکار مطالع انوار الاسرار و الصلوة علی نبیه المختار ... اما بعد فمذ عرفت من الاستاذین المحققین المتادبین طریق المطالعه؛ **انجام:** فان ذلک من سوالب الادراکات و مورثات البلادات و الاعوجاج فی الطبائع والله هو الهادی الی طریق المطالعة.

خط: نسخ زیبا، کا: احمد بن حسن موسوی، تا: ۱۳۰۶ق؛ مصحح؛ در انجام رساله عبارت «۱۲ عضدیة» آمده که معنی دقیق آن مشخص نگردید؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۱۸۳پ–۱۹۲پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۲/۵سم [ف: ۳۵ - ۵۶۷]

← رساله ناظم مناظم ⪢ عشق

← رساله نائیه ⪢ شرح بیت امیر خسرو «ز دریای شهادت ...»

← رساله نائیه ⪢ نی نامه

← رساله نائیه ⪢ سعد و نحس ایام سی روزه ماه

← رسالة النجاة ⪢ النجاة

← رسالة النجاة ⪢ خمس و زکات

● **رسالة النجاة** / کلام و اعتقادات، فقه / فارسی

r.-on najāt

نجار شوشتری، حسین بن حسن، ق۱۳ قمری

najjār-e šūštarī, hoseyn ebn-e hasan (- 19c)

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۸۴/۴

آغاز: بسمله، حمدله و بعد این چند کلمه ایست که کمترین خلق الله حسین ... در تحقیق اسلام و ایمان و واجبات نماز و روزه بر سبیل اختصار، موافق فرموده ... جناب آقا میر سید محمد الطباطبائی دام ظله العالی به خواهش برادران ایمانی نوشته شده تا از آن نفع یابند؛ **انجام:** قسم سیم در صفات سلبیه جناب.

موجودی تنها مبحث اصول و آن نیز ناقص می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن میر سهراب، تا: ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم

[ف: ۵ - ۴۷۵]

↩ رساله نجفیه ◁ نجفیه
↩ الرسالة النجفية ◁ نجفیه

● **الرسالة النجفية فی سهو الصلاة اليومية** / فقه / عربی
ar-r.-un najafīyya fī sahw-iṣ ṣalāt-il yawmīya
صیمری، مفلح بن حسن، - ۹۰۰ ؟ قمری
saymarī, mofleh ebn-e hasan (- 1495)
در یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه».
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اصطفی محمد علی ساير الانبياء ... و بعد فانی لم اقف لاصحابنا علی مؤلف يضبطه السهو المتعلق بالصلاة ... و سميتها الرسالة النجفية فی سهو صلاة اليومية و رتبتها علی مقدمة و بابين

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۴۰۵/۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اصطفی محمد علی ساير الانبياء ... و بعد فانی لم اقف لاصحابنا علی مؤلف يضبطه السهو المتعلق بالصلاة ... و سميتها الرسالة النجفية فی سهو صلاة اليومية و رتبتها علی مقدمة و بابين
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۵گ(۱ر-۵پ)، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۳۰۹]

● **الرسالة النجفية فی سهو الصلاة اليومية** / فقه / عربی
ar-r.-un najafīyya fī sahw-iṣ ṣalāt-il yawmīya
قطیفی بحرانی، ابراهیم بن سلیمان، - ۹۵۰ ؟ قمری
qatīfī bahrānī, ebrāhīm ebn-e soleymān (- 1544)
مؤلف چون دید که کسی از علمای شیعه درباره سهو در نماز رساله مستقلی ننوشته و رساله‌ای که محقق کرکی با نام «الرسالة السهوية» (الذريعة ۲۶۷/۱۲) تألیف نموده وافی به مقصود نبود، رساله حاضر را در یک «مقدمه» و دو «باب» و «خاتمه» ای تألیف نمود.
[الذریعه ۲۲۷/۱۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۲۶۹/۲
آغاز: الحمدلله الذی فضل بمعرفة احکام السهو خاصة من العباد ... فانی لم اقف من اصحابنا علی مؤلف يضبط السهو المتعلق بالصلوة علی الانفراد مع دعاء الضرورة اليه من جميع العباد؛ **انجام:** فهو حافظ علی المأموم فيجب عليه الاتيان معه برکعة و المأموم حافظ عليه الثلاث فيسقط الاحتياط و ... هذا آخر ما اردنا ايراده فلنقطع القول حامدين مصلين مستغفرين ...
خط: نسخ، کا: عیسی بن ابراهیم بن عبدالله، تا: ۹۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ(۵۵ر-۱۰۵پ)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۵-۲۶۶]

↩ رساله نجم الدين کبری ◁ مريد و مريدی

● **رساله نجم الدين کبری (ترجمه)** / عرفان و تصوف / فارسی
r.-ye najm-od-dīn kobrā (t.)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۶۳۱۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۰]

↩ الرسالة النجمية (ترجمه) ◁ النجمية (ترجمه)

● **رسالة الندامة فی زاد القيامة (ترجمه) = سوانح عمری = سرگذشت** / تراجم / فارسی
r.-on-ndāma fī zād-el-qīyāma (t.) = savāneh-e ʻomrī = sargozašt
حسینی کاشانی، محمد بن علی، - ۱۰۲۴ قمری
hoseynī kāšānī, mohammad ebn-e ʻalī (- 1615)
ترجمه رساله «الندامة فی زاد الآخرة» است که ناصرخسرو قبادیانی (۳۹۴-۴۸۱ق) در سرگذشت خود نگاشته است. مترجم در آغاز شرح حال کوتاهی از مؤلف آورده، سپس ترجمه رساله را شروع نموده است. این ترجمه را حسینی در «خلاصة الاشعار» رکن یکم مجلد یکم شاعر پنجم آورده است. نام نخستین را آقای تقی زاده در سرآغاز دیوان ناصر خسرو برای این کتابچه به کار برده گوید: کهن ترین جا که از این کتابچه نام برده شده؛ تذکره «خلاصة الاشعار» (ن-۹۸۵-۱۰۰۰) می‌باشد که می‌گوید اصل آن به عربی بوده و وی آن را به فارسی گردانیده است. پس از وی امین احمد رازی در هفت اقلیم (ن-۱۰۰۲ق) آن را کوتاه کرده و سپس لطفعلی آذر نیز آن را در آتشکده از روی خلاصة الاشعار کوتاه کرده ولی از هفت اقلیم مفصل‌تر آورده است. این کتابچه گزارش ساختگی است از زندگانی ناصر خسرو و پر است از افسانه‌های سحر آمیز دیوان و پریان و طلسم‌ها و تسخیرها و کارهای شگفت‌انگیز که به ناصر نسبت داده شده و داستان‌های تاریخی را نیز با تناقض‌ها و اشتباه‌ها و دروغ‌های آشکار آورده است، مانند آنکه ناصر را به پیغامبری از طرف دربار خلافت بغداد (القادر بالله) به پیش ملاحده گیلان به‌الموت فرستاده است.
اته می‌گوید: کتابچه «سرگذشت» در قرن دهم هجری ساخته و به ناصر نسبت داده شده، ولیکن به نقل آقای تقی زاده از مستر براون [سرآغاز دیوان (چ-۱۳۰۷ ص سا)] قسمت زیادی از مطالب این کتابچه در مجموعه‌ای که اشعار ناصر و جز او را دربردارد و به تاریخ ۷۱۴ نوشته شده در کتابخانه دیوان هند در

لندن هست؛ و بنابراین تاریخ کتابچه سرگذشت از پندار اته کهن‌تر می‌باشد، به‌ویژه که برخی داستان‌های آن مانند حمام‌های اسرارآمیز در کتاب آثار البلاد (ن-۶۷۴ق) زکریا پسر محمد قزوینی نیز آمده است. در تذکره دولتشاه (ن-۸۹۲ق) نیز افسانه‌های سحر و طلسم‌بندی و تسخیر به ناصر نسبت داده است. نسبت سحر و تسخیر و طلسم‌بندی به ناصر پیشینه بسیار دارد تا آنجا که در زمان خود وی نیز از این گفتگوها بوده است و خود بدانها اشارت کرده [دیوان ناصر (چ ۱۳۰۷س ص ۷۲)] می‌گوید: «افسانه‌ها به من بر چون بندی ×× گوئی که من به چین و به ماچینم / بر من گذر یکی بیمگان در ×× مشهورتر از آذر بر زینم» [= نام ششمین آتشکده نامبردار ایران در زمان ساسانیان].

آغاز: بسمله و به نستعین - حقیقت حال او نسبا و حسبا بنگارش رساله که خود در وقایع احوال خود نوشته این است. چنین گوید کمترین خلق الله، ناصر ابن خسرو علوی ابن فارس ابن عیسی بن حسن بن محمد علی بن موسی الرضا علیه السلام که در ریعان عمر مشعوف بودم بتحصیل علوم و کمالات تا مشرف شدم بحفظ کتاب الهی و سیر تنزیل سماوی که نازل گردیده است بر پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم در سن نه سالگی و بعد از مدت پنجسال دیگر بعلم لغت و صرف و نحو و عروض و قافیه **انجام:** در ساعت درب آن غار بهم بر آمد و با سایر جرات آن کوه یکسان شد. این است رساله که حکیم ناصرخسروی علوی براحوال خود نبشته. اللهم اغفر للمومنین و المومنات و المسلمین و المسلمات. [رقم:] تم تم.

چاپ: این ترجمه را حسینی در خلاصة الاشعار رکن یکم مجلد یکم شاعر پنجم آورده، هم چنین در آغاز دیوان ناصرخسرو در سال ۱۲۸۰ق در تبریز به چاپ رسیده است

[نسخه‌های منزوی ۷۶۱/۲ که سه نسخه از این ترجمه را معرفی نموده است مقدمه زبدة التواریخ عبدالله کاشانی (۷۳۶ق) از محمد تقی دانش پژوه ص ۲۰ که در آن اظهار شده این ترجمه از صاحب خلاصة الاشعار نیست؛ فهرستواره منزوی ۲۱۸۴/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۴۴۳/۶۹

آغاز: اصحاب سیر و ارباب خبر را در تحقیق حالات وی اقوالست قوم اعظمه و اعلی فی تعظیمه و قوم کفره و اعلی فی تکفیره ... و فقیر حقیر اعنی تقی الدین محمد الحسینی ترجمه آن رساله را در ذیل بیان حالات وی ایراد می نماید ... چنین می‌گوید بنده مغفرت طلبنده مر گناهان کبیره خود را و امیدوار از کرم سبحانه و تعالی

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب؛ جلد: گالینگور سرخ، ۱۷ص (۳۵۵-۳۷۱)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۶ - ۳۸۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۶۷/۱

آغاز: مجملا که مذکور شد از رساله وی مسمی به الندامة فی زاد القیامة نیکو معلوم میشود صدق این تعریف ... و آن رساله ایست که در آخر عمر تصیف کرده و وقایع احوال خود را ... بمنصه عرض نهاده و فقیر ... تقی الدین محمد الحسینی ترجمه رساله را در ذیل بیان حالات وی ایراد می‌نماید، تا حقیقت مذهب و حالات وی بر ناظران این دلگشای به واضح ترین وجه لایح و ظاهر گردد؛ **انجام:** تا او را در قبر نهادم، و همان لحظه کتابها را از آغاز بیرون آوردم ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: ترمه مغز پسته‌ای، جلد: میشن گلی، ۱۹گ (۱ر-۱۹پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۴×۲۰/۲سم [ف: ۸ - ۴۲۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۵

آغاز: حکیم ناصر خسرو علوی. حقیقت احوال او حسباً و نسباً بنگارش رساله که خود در وقایع احوال خود نوشته اینست: اما بعد: چنین گوید کمترین خلق الله ناصر الدین خسرو بن حارس بن عیسی بن حسن بن محمد بن موسی بن علی بن موسی الرضا (ع) که در ریعان عمر مشعوف بودم بتحصیل؛ **انجام:** در حال درب غار بهم برآمد و با سایر اجزای آن کوه یکسان شد. اینست رساله که بر احوال خود نوشته بود

خط: نستعلیق زیبا، کا: حافظ بن عبدالکریم کرمانی، تا: ۱۲۷۱ق؛ دارای یک سرلوح خوب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: روغنی زمینه سبز، ۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۳سم [ف:۲-۱۰۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۴۷

آغاز: حکیم ناصرخسرو علوی حقیقت احوالش ... این رساله این است که ثبت شد: چنین گوید کمترین خلق الله ناصر خسرو بن حارث بن (ابی ؟) علی بن حسن ... که در ریعان عمر مشغوف بودم به تحصیل علوم کمالات

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: میشن سیاه، ۸گ (۵۸ر-۶۵پ هامش سوم)،۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۸/۶سم [ف: ۸ - ۱۹۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۲۸/۲

آغاز: بسمله و به نستعین - حقیقت حال او نسبا و حسبا بنگارش رساله که خود در وقایع احوال خود نوشته این است. چنین گوید کمترین خلق الله، ناصر ابن خسرو علوی ابن فارس ابن عیسی بن حسن بن محمد علی بن موسی الرضا علیه السلام که در ریعان عمر مشعوف بودم بتحصیل علوم و کمالات تا مشرف شدم بحفظ کتاب الهی و سیر تنزیل سماوی که نازل گردیده است بر پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم در سن نه سالگی و بعد از مدت پنجسال دیگر بعلم لغت و صرف و نحو و عروض و قافیه؛ **انجام:** در ساعت درب آن غار بهم بر آمد و با سایر جرات آن کوه یکسان شد. این است رساله که حکیم ناصرخسروی علوی براحوال خود نبشته. اللهم اغفر للمومنین و المومنات و المسلمین و المسلمات. [رقم:] تم تم.

خط: نستعلیق ریز و خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج زیتونی، ۶گ (۴۴پ-۴۹پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۴سم [ف: ۲۷/۱ - ۲۴۲]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹/۱

آغاز: آغاز: در آن رساله نوشته شده که چنین گوید بنده مغفرت طلبیده. آغاز: بسمله، دیباچه دیوان حکمة بنیان حکیم فاضل تحریر ناصر خسرو علوی رحمة الله علیه این مجموعه ایست از قصاید محقق زاهد و سید مرتاض مجاهد سید ابو معین حکیم ناصرین خسرو علوی؛ **انجام:** بیرون جستم ز قید هر مکر و دغل ×× هر بند گشاده شد جز بند اجل. الحمد لله الذی له الملک الدائم السرمد القدیم القادر هو الاول و الاخر و الظاهر و الباطن هو علی کل شیء قدیر و صلی الله علی ید المرسلین و الاولین و آخرین و آله الطاهرین الاخیار و اولاده الابرار الی یوم القیامة.

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۷۷گ، ۲۲ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۲۲۲]

● رسالة النشأتین فی التفسیر / تفسیر / عربی

r.-un naš'atayn fi-t tafsīr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۳۵-ف

فصل للشیخ ابی الحسن من ...؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۱۸۰ر-پ) [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۹]

● الرسالة النصیریة / فلسفه، اخلاق / عربی

ar-r.-un-naṣīrīya

؟ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

رساله‌ای است اخلاقی فلسفی از خواجه طوسی که در این گفتار روشن می‌سازد که حکیم چندان به خوشی‌های تن نمی‌پردازد و این که چه اندازه از آنها در زندگی می‌باید و می‌بایست از ثروت و ریاست چشم پوشد اگر طالب علم است و توجه به تن را مانع درک و حکمت حقیقی می‌داند.

آغاز: بسمله. ان کان الرجل الحکیم غیر حریص علی اللذات البدنیة ... و انما یلتمس منها بالمقدار الذی یضطر الیه فبالحری ان یبعد عن الاهتمام للریاسة او للمال و خصوصا اذا اولع باستقرار العلوم و قد ایقن انه متی حاول ذلک لزمه ان یجرد له الرویة و الفکر و ان یصیر النفس النطقیة کانها مباینة للجسد و لما یتعاطاه الجسد ...

انجام: و یکون لها لذات ضعیفة بحسب ادراکها لذاتها و لما لابد منه لها و الله تعالی اعلم.تمت الرسالة النصیریة حشره الله تعالی مع خیر البریة

چاپ: در آخر تلخیص المحصل همراه با چند رساله کوتاه دیگر خواجه به چاپ رسیده

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۴۶/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: رجبعلی بن جواد علی مازندرانی، تا: ۱۰۶۱ق؛ ۲گ (۶۱ر-۶۲ر) [ف: ۳ - ۶۶۴]

● الرسالة النصیریة الی عین الزمان الجیلی / فلسفه / عربی

ar-r.-un naṣīrīya ilā ‘ayn-iz-zamān al-jīlī

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

نامه گزیده‌ای است، حاوی سه پرسش فلسفی، از سوی خواجه نصیر طوسی، به عین الزمان جیلی (گیلی). خواجه طوسی از شیخ علامه جمال الدین عین الزمان جیلی سه پرسش کرد یکی این که چیزی که امکانش را حاملی نیست باید قدیم باشد و همیشگی و این قانون با حدوث نفس نمی‌سازد، همین پرسش را طوسی از خسروشاهی نیز کرده بود و در اینجا کوتاه‌تر است. دیگر این که ادراک چیست، سوم از «توحید اسقاط اضافات است» چه می‌خواهند و مراد از این اضافات چیست؟ و بدون این که ذات اقتضای آن را داشته باشد این اضافات چگونه حاصل می‌شود؟ خواجه در اینجا بسیار از جیلی می‌ستاید و گویا او به خواجه پاسخ نداده است.

آغاز: سلام علیکم و رحمة الله و برکاته تحیة مشاهد معاین بالبصیرة ... فهذه اسئولة قد تداولتها النظار ... الاول لما ثبت ... ان کل ما لا حامل لامکان وجوده و عدمه غیر ذاته فانه بالضرورة اما ان یوجد دائما او لایوجد دائما ... السؤال الثانی: قد طول المتقدمون و المتأخرون فی تحقیق حقبقة الادراک و لن یرجع اکثر بیاناتهم ایاها بطائل ... السؤال الثالث: ما المراد من قول القائلین « التوحید اسقاط الاضافات من الذات» و ما تلک الاضافات و من این حصلت ان لم یقتضیها الذات ...

انجام: و لسنا من ان یتم اجتماع الشمل بنیل حلاوة الوصل بآیسین و هو حسبنا و نعم المعین سبحان ربک رب العزة ... رب العالمین.

چاپ: در اجوبة المسائل النصیریة (تهران، پژهشگاه علوم انسانی: ۱۳۸۳)، به اهتمام عبدالله نورانی

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۲۲/۶

آغاز و انجام: برابر

۳ گفتار است در این که عین ثابت در علم ازلی یا ماهیت، آفریده نیست و معقول و محسوس یکی نخواهند شد و جدائی میان حکمت و غرض؛ خط: تعلیق، کا: سید حیدر آملی، تا: با تاریخ ۷۶۲ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۱۲۴پ- ۱۲۵پ)، اندازه: ۱۲×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۱۹۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فإن السؤال رأس مال من طلب قال تعالی: «و اسئلوا الله من فضله» حیث علی السؤال من المتخلفین بأخلاق الله بارک الله لنا و لکم و فتح أبواب الخیر علیکم و علینا ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۲۳)، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶ – ۲۷۵]

۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۱۸۷/۶۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ با سر لوحهای زرین؛ کاغذ: اصفهانی نازک، ۱گ (۲۶۸–۲۶۸پ)، ۲۴ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [رشت و همدان: ف: – ۱۴۷۹]

● **الرسالة النطنزیة** / فقه / عربی

ar-r.-un naṭanzīya

زواره ای اصفهانی، حسین بن مرتضی، ق۱۳ قمری

zavvāre-ī esfahānī, hoseyn ebn-e morteza (- 19c)

در حکم بیع شرط و اینکه آیا پس از گذشت زمان خیار با وجود عین مالی که فروخته شده در دست فروشنده باشد فروشنده هنگام اقامه دعوی مدعی است یا خریدار. این رساله استدلالی در نطنز ششم ماه محرم ۱۲۸۱ نگاشته شده و به تاریخ غره ربیع الثانی ۱۲۸۸ در زواره استنساخ شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۵۵/۱۴

آغاز: الحمد لله الذی دلنا بالدلیلین المحکمین کتاب الله الباقی المتین و سنة محمد سیدنا و سید المرسلین لاستنباط احکام الدین؛ **انجام:** اما بر حسب قواعد تفاوتی نیست که یکی از آنها باشد یا هر دو باشند ...

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱۵۳ر–۱۵۸)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۷ – ۲۷۵]

● **رساله نظام شاه** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye nezām-šāh

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ – ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۱۲-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ – ۵۶۸]

● **الرسالة النظامیة فی العلوم الحسابیة** / حساب / فارسی

ar-r.-un-niẓāmīya fī-l-‘ulūm-il-ḥisābīya

اهداء به: وزیر نظام الدین ابو نصیر فرزند اصیل الدین محمد

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲۵ صفر ۶۷۰ق

قواعد علم حساب و ریاضی عالی را با روشی ادیبانه، در یک فاتحه و چهار مقاله دارای اقسام و منقسم بر ابواب مشتمل بر فصول و یک خاتمه گزارش داده است. فهرست اجمالی کتاب چنین است: فاتحه: در مقدماتی که فراخور این فن بود؛ مقاله ۱. تهیه قواعد راتماطیقی؛ ۲. تقریر ضوابط علم حساب؛ ۳. تمهید قواعد علم مساحت؛ ۴. تقریر ضوابط جبر و مقابله؛ خاتمه: در بیان انواع مسائل نوادر.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۱۷

آغاز: ... و مخالط و کثرت منافع آن در امور دنیوی و اخروی از تعداد مستغنی است؛ **انجام:** که بی شک دویست و هفتاد و شش باشد و چون این را بر عدد نام

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۷؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مجدول؛ مهر: «عبده مرتضی الحسینی ۱۱۳۰» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج آجری، ۱۴۳گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه:۱۹×۲۰سم [ف: ۲۹ – ۲۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۹۹۱

آغاز: سپاس و ستایش نامتناهی حضرت اعلی و جناب کبریا مبدأ اول و مبدع ابداً عز سلطانه؛ **انجام:** مگیر خورده بزرگی کن ای ملک الملوک بدفع جرم خلایق زنند دستانرا

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن پیرداد، تا: یک‌شنبه ۲۸ ذیحجه ۱۰۶۷ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ مهر: «رجب علی نبرد التجا بغیر علی» (بیضی)، «بنده ... نجف قلی» (مربع)؛ جلد: مقوایی، ۱۷۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱۵ – ۳۶۴]

← رساله نفس ⟵ مختصر کتاب النفس (ترجمه)

← رساله نفس ارسطوطالس ⟵ مختصر کتاب النفس (ترجمه)

← رسالة نفس الامر ⟵ اثبات الجوهر المفارق

← رساله نفسیه ⟵ علم النفس

← رساله نفسیه ⟵ مرآة النفوس

← رساله نفسیه ⟵ نفسیه

← رساله نقطه ⟵ معنی «انا نقطة التی تحت الباء»

← الرسالة النفلیة ⟵ النفلیة فی مستحبات الصلاة

← الرسالة النقشبندیة ⟵ تربیة السالکین

● **الرسالة النقشبندیة** / عرفان و تصوف / عربی

ar-r.-un naqšbandīya

مهدی الزمان، تاج الدین بن محمد باقی

mahdī-yoz-zamān, tāj-od-dīn ebn-e mohammad bāqī

در ذکر و شیوخ طریقت نقشبندی‌ها و پاره‌ای از اصطلاحات آنان و اعمالی که صوفیان بدان طریقت باید انجام دهند.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد

و آله و صحبه اجمعین اعلم وفقک الله تعالی أن معتقد السادة النقشبندیة هو معتقد اهل السنة و الجماعة
انجام: فعابد اصنام لعمری جنابک و جملة سر الخواص و العوام قد ذکر و الله الموفق

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۴۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ نازیبا، کا: حاج محمد ظاهر بن اسحاقی شافعی، تا: جمعه ۱۳ شوال ۱۲۳۳ق، جا: مکه مکرمه؛ کاغذ: فرنگی، ۴۲گ (۱۱۴-۱۵۵)، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۲۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۳۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۱گ (۲۷پ-۳۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۳۸]

← رساله نماز < ترجمة الصلاة
← رسالة نور انا انزلناه فی لیلة القدر < تفسیر سورة القدر
← رساله نورانیه < لمعات
← رساله نورانیه < لغز الزبدة
← رساله نوریه < نوریه

● **الرسالة النوریة** / عرفان و تصوف / فارسی
ar-r.-un nūrīyya
علاء الدوله سمنانی، احمد بن محمد، ۶۵۹-۷۳۶؟ قمری
'alā'-od dowle-ye semnānī, ahmad ebn-e mohammad (1262 - 1336)

در بیان نور و مراتب آن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۸۳/۷ط
آغاز: بسمله. ای عزیز بدانکه نور چیزیست که او را خود را می‌بیند و همه چیز را بیند و داند و؛ **انجام:** موافق بیقین صادق رساند بحق خاتم ... تمت الرسالة النوریه لشیخ الاعظم علاء الدوله قدس الله روحه.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۴ص (۱۰۶-۱۰۹)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۴/۳ - ۵۴]

← رساله نوریه مثالیه < النوریة المثالیة
← رساله نیر نجات < نیر نجات ترجمه
← رسالة الواجب < النبذة المفترضة فی علم اصول الدین
← رساله واجبات و مستحبات < آداب بندگی

● **رسالة الوادی** / متفرقه / عربی
r.-ul wādī
سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری
sammūqī, 'alī ebn-e ahmad (- 11c)
رساله‌ای است که جهت داعیان به توحید در بلد وادی ارسال شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۱۸/۱۲
آغاز: توکلت علی المولی العال لعلة العلل ... من العبد المقتنی بهاءالدین ... تذکرة لدعاة التوحید بالبلد المیمون الطاهر الوادی
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۱؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱گ (۱۲۷-۱۳۷) [عکسی ف: ۲ - ۳۸۱]

● **رسالة الواسی** / کیمیا / عربی
r.-ul wāsī
اخی زاده، علی، ق۱۳ قمری
axī-zāde, 'alī (- 19c)
در اکسیر و کیمیا.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۶۷/۱
آغاز: بسمله، یا فتاح یا علیم نور قلوبنا بنور معرفتک و علمک و طهر نفوسنا من ادناس الطبیعة بجودک و کرمک؛ **انجام:** و تدابیرها باسمائها المذکورة بین العوام فان لم تفهم من هذه الرسالة فانت من الجاهلین
خط: نسخ، کا: احمد بن خانگلدی، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (۲پ-۱۵پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۵۲]

● **الرسالة الواصلة الی الجبل الانور** / نامه‌نگاری / عربی
ar-r.-ul wāṣila ila-l jabal-il anwar
نامه‌ای توسط ابوالحسن محلی به شیخ مقتنی رسیده، ابوعبد الله در حضور مؤلف آن را خوانده و شرح داده، و مؤلف آن را تصدیق کرده است. در این نامه دستوراتی دینی به فرستنده نامه داده شده است و کتابت ان در ماه رمضان سال ۲۶ از سال‌های قائم الزمان بوده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۱/۴۱
آغاز: وصل کتابک یا اخی و العزیز علی اطال الله فی عز الطاعة بقاک و اوام حراستک فی دینک و دنیاک
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۹۱۳. خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶ص (۳۰۴-۳۰۹) [عکسی ف: ۴ - ۴۲۲]

● **الرسالة الوافیة فی علم العروض و القافیة** / عروض و قافیه / فارسی
ar-r.-ol vāfīya fī 'elm-el 'orūz-e va-l qāfīya

الهی، سعد بن ابی بکر

elāhī, sa‘d ebn-e abī-bakr

مختصری است در قواعد عروض و قافیه که به نام یکی از شاهان تألیف شده و با اینکه مؤلف در سر آغاز کتاب تجلیل فراوان از وی نموده نام او را نیاورده و به کلمه «فلان» از او یاد می‌کند. این کتاب دارای یک «مقدمه» و دو «باب» می‌باشد مشتمل بر فصول بدین تفصیل: مقدمه: در دانستن آنچه لابد است معرفت آن در این علم؛ باب ۱. قواعد عروض و دوائر و تقریر اوزان و بحور؛ باب ۲. قافیت و حروف و حرکات و انواع آن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۳۳/۱

آغاز: بعد از تأسیس ارکان اصناف تقدیس و تحمید حضرت صمدیت پادشاهی را که اسرار حکمت بی نهایتش؛ **انجام:** و حسن مطلع و حسن مقطع را رعایت کردن بر خود لازم شمرند و الله أعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «انی عبدالله آتانی الکتاب» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده محمد هادی» (مربع)؛ جلد: مقوایی،۶۱گ(۱پ–۶۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۰–۳۲]

← الرسالة الوافية فی علم القافية ≻ مختصر الوافی فی علم القوافی

● **رسالة وافية و نبذة كافية = رسالة عملية** / فقه / عربی

r.-un wāfīya wa nubḏat-un kāfīya = r.-un ‘amalīya

آل كاشف الغطاء، محمد بن علی، ق۱۳ قمری

āl-e kāšef-ol-qatā’, mohammad ebn-e ‘alī (- 19c)

فقه فتوایی مختصری است. مؤلف خود درآغاز هر کتاب فقهی کتابش را رساله‌ای وافیه و نبذه‌ای کافیه می‌نامد، یعنی که یک دوره فتواهای مؤلف بدون استدلال و استناد به کتب. در احکام طهارت و صلاة و روزه و حج، فتوایی و به جهت مقلدین نگاشته شده و هر یک از کتاب‌ها دارای مقاصد و مطالب می‌باشد.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانام و اوضح لهم مبهمات الاحکام و صلی الله علی محمد و آله المبعوث الی الخاص و العام

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و منها ما یجعل للامام بخصوصه دون غیره و الله العالم بحقایق احکامه

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن شیخ جعفر عمری، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ خط خوردگی دارد؛ جلد: مقوا، ۹۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۱ – ۴۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی لو صدر من غیر مکلف لزم علی الولی الاداء من ماله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ شوال ۱۲۶۶ق؛ در صفحه آخر گواهی صحت نسخه به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۳ – ۱۲۹]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۴۶

آغاز: العالم و الجاهل جهلا غیر معذور فیه سواء علما بالتحریم او جهلا جهلا غیر معذور فیه و اطلاقه و طهارته و یشترط اباحة الاناء و اباحة الاستعمال فلایجوز بانیة فضه او ذهب؛ **انجام:** و عدم الجلوس تحت الظلال حال التخلی مع المندوحه و عدم مباشرة المشاعل خارج المسجد مع وجود من یقضیها غیره و لو بالاجرة و عدم صعود المکان الکثیر الارتفاع و عدم الهبوط الی کثیر الانخفاض فی المسجد و الحمدلله رب العالمین.

طهارت، صلاة، زکات، خمس و حج و صوم را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده به وسیله سید محمد نجل سید حسن طباطبایی و داماد کاشف الغطاء، عبارتی در پایان نسخه با عنوان «قد شهدوا بصحتها فلاباس بالعمل بها وانا الجانی» که احتمالاً به خط خود مؤلف است؛ مهر: «محمد بن علی ۱۲۴۲» (مربع)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۶۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۳ – ۹۹۰]

● **رساله وبائیه** / طب / فارسی

r.-ye vabā’īya

نوری مازندرانی، مرتضی قلی بن میرزا بابا، ق۱۳ قمری

nūrī māzandarānī, morteza qolī ebn-e mīrzā bābā (- 19c)

رساله مختصری است در وبا و چگونگی پیش‌گیری و ادویه‌ای که در آن به کار آید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۶۹۰/۵

آغاز: پس از حمد خدا و درود بر سید انبیاء و ائمه هدی چنین گوید این بنده روسیاه ... که چون جمعی از اخوان کرم و مخادیم ذوالعز و الاحترام از این حقیر خواهش کردند؛ **انجام:** و در قسم چهارم با شراب استعمال نمایند و دست توسل بر دامن شافی مطلق زده و استشفا از حکیم علی الاطلاق جویند

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۶۳پ–۶۸پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۰ – ۲۰۴]

← رساله وجود ≻ دستور معما

← رساله وجود ≻ وجوديه

← الرسالة الوجودية ≻ وجودية

← الرسالة الوجودية ≻ وجيزه فی المنطق

● **الرسالة الوجهية** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-r.-ul wajīha

شرح دو جمله «لا اله الا الله» و «أشهد ان لا اله الله» که معروف به کلمه طیبه و کلمه شهادت می‌باشند، برای بیان توحید باری تعالی و اثبات واجب الوجود، نوشته شده به نام غیاث الاسلام وجیه الدین صاحب دیوان (؟).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۵۳/۴

آغاز: الحمدلله الذی حلی بحلیة التوحید المؤمنین و شرف تشریف الاسلام و المسلمین و تفرد بالأزلیة و القدم؛ **انجام:** اللهم اجعلنا من العباد الذین رضی الله عنهم و رضوا عنه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۷۱پ-۱۷۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۵۸]

● **رساله وجیزه (ترجمه)** / فقه / فارسی

r.-ye vajīza (t.)

حسینی خلخالی، عزیزالله بن عنایت الله، ق۱۰ قمری

hoseynī xalxālī, ‘azīz-ol-lāh ebn-e ‘enāyat-ol-lāh (- 16c)

تاریخ ترجمه: ۹۵۳ق

رساله وجیزه که به زبان عربی در نماز و لوازم آن نوشته شده حاوی یک «مقدمه» و سه «فصل» و یک «خاتمه» است. در این نسخه ترجمه فارسی آنها که از طریق مترجم فوق به فارسی برگشته است می‌آید و نحوه ترجمه نیز چنین است که عبارات عربی رساله در ابتداء آمده و روی آن با مرکب قرمز خط کشی شده و سپس ترجمه همان قدر عبارت عربی به فارسی درج گردیده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۵/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین یعنی شکر و سپاس مرخدایرا که پروردگار

خط: نستعلیق، کا: احمد بن سیدی الکججی، تا: ۹۵۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۱۳۸ص (۱-۱۳۸)، ۱۰ سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۴ - ۴۲۲]

● **رسالة وجیزة** / اصول فقه / عربی

r.-un wajīza

قزوینی، عبدالوهاب بن محمد علی، ق۱۳ قمری

qazvīnī, ‘abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad ‘alī (- 19c)

رسالة وجیزة و تذکرة کاملة فی اصالة عدم حجة المظنة فی الاحکام الشرعیة بمقتضی الحکم الاصلی الاولی عند الامامیة و حجیتها عند الضرورة. در پنج «مقام».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۳۲/۴

آغاز: الحمد الله الذی هدانا الی الطریق الموصل الی الیقین؛ **انجام:** سفید گذارده شده: و اما الاقوال و الاحتمالات

بی کا، تا: قرن ۱۳؛ دنباله این یکی یک بخش است که ش ۵ باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۴گ (۱۱۳پ-۱۱۶پ)، ۱۸ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶ - ۱۶۰]

← رساله وجیزه در علم کلام ⟵ اصول الدین

● **رساله وجیزه فی بیان صیغ النکاح و الطلاق** / فقه / عربی

r.-un wajīza fī bayān-i ṣīyaġ-in nikāḥ wa-ṭ ṭalāq

خوئینی، علی محمد

xū’īnī, ‘alī mohammad

رساله ایست دربیان صیغه‌های مختلف نکاح و طلاق در ۱«مقدمه» و ۳ «فصل».

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۵

آغاز: اما بعد فیقول المحتاج الی الله الغنی علی محمد الخوینی هذه رسالة وجیزه فی؛ **انجام:** أن تقرء الصیغة بالفارسی ایضا بان یقال زوجه موکله من یله ورها است

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ص (۵۶-۷۸)، ۱۴ سطر [ف: ۲ - ۲۹۴]

← رسالة وجیزة فی الغیبة ⟵ الغیبة

← رسالة وجیزة فی تعیین طریقة الاخباریین و الاصولیین ⟵ وجیزة فی تعیین طریقة الاخباریین و الاصولیین

● **رساله وجیزه (منتخب)** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye vajīza (mn.)

ساقی خراسانی، محمد زمان بن کلبعلی خان، - ۱۲۸۶ قمری

sāqī xorāsānī, mohammad zamān ebn-e kalb-‘alī xān (- 1870)

این کتاب را شیخ محمد علی حزین لاهیجی توضیح و محمد زمان آن را گزین کرده است.

[نسخه‌های منزوی ۱۰۶۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۷/۳۳

آغاز: منتخب تعلیقه و ذیل رساله وجیزه اسوة الاولیاء سید نعمت الله ولی که شیخ محمد علی بن حزین لاهیجی او را توضیح کرده ... بدانکه صوفیه بر آن رفته اند که صادر شدن معلول از علت نیست، مگر عبارت از تنزل علت بمرتبه وجود معلول؛ **انجام:** و این مقام مسلم کل است و تشنیع متوجه است به لحاظ اثنینیت و وجود غیر. نمقه بیمناه الداثرة محمد المشتهر بعلی بن ابیطالب بن

عبدالله بن علی اللاهیجی الزاهدی فی محروسة دهلی.
خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۶۴ر و پ)، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۷ - ۱۸۵]

↩ رسالة وحدة الوجود ⩤ وحدت الوجود مع کثرة تجلیاته
↩ الرسالة الوضع ⩤ الوضعیة
↩ الرسالة الوضعیة ⩤ الوضعیة

● **الرسالة الوضعیة = الرسالة العضدیة = رسالة فی الوضع** / بلاغت / عربی
ar-r.-ul waḍʻīyya = ar-r.-ul ʻaḍudīya = r.-un fi-l-waḍʻ
عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد، ۷۰۰؟ - ۷۵۶ قمری
ʻazod-od-dīn-e ījī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1301 - 1356)

متنی است در کیفیت الفاظ برای معانی خاص، و فرق میان دلالت اسم و فعل و حرف، دارای «مقدمه»، «تنبیه»، «تقسیم» و «خاتمه» در ۱۲ تنبیه. این متن مورد توجه علماء بلاغت بوده و برای تدریس از آن استفاده می‌شده و شروح بر آن نگاشته شده است. این کتاب در کشف الظنون با عنوان «رسالة فی الوضع» یا «الرسالة العضدیة فی الوضع» آمده است.
آغاز: هذه فائده یشتمل علی مقدمة و تنبیه و تقسیم و خاتمه اما المقدمة اللفظ قد یوضع لشخص بعینه و قد یوضع باعتبار امر عام
انجام: الثانی عشر، لایریبک تعاوض الالفاظ بعضها مکان البعضها مکان اذ المعتبر هو الوضع.
چاپ: مشار عربی، ص۴۳۶، مصر، سنگی، ۱۲۸۱ق.، رقعی، ۳ص (صص ۱۷۳-۱۷۵)
[کشف الظنون ۸۹۸/۱ و ۸۷۷/۱؛ ریحانة الادب ۱۴۲/۴؛ سرکیس، معجم ۱۳۳۱/۲-۱۳۳۳ «الرسالة العضدیة» یک چاپ]

شرح و حواشی:
۱- شرح الرسالة الوضعیة الایجیة؛ عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (۷۰۰-۷۵۶)
۲- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)
۳- حاشیة الرسالة الوضعیة؛ سمرقندی، علی بن یحیی (-۸۶۰)
۴- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة = شرح رسالة فی الوضع؛ قوشچی، علی بن محمد (-۸۷۹)
۵- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة؛ لیثی سمرقندی، ابو القاسم بن ابی بکر (-۸۸۸)
۶- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷-۸۹۸)
۷- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة = شرح رسالة فی الوضع؛ عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد (۸۷۳-۹۵۱)
۸- شرح الرسالة الوضعیة؛ اشرفی جرجانی، عبدالحی بن عبدالوهاب (-۹۵۹)
۹- حاشیة شرح الرسالة الوضعیة؛ شیرانشی، محمد (-۱۱)
۱۰- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة؛ یزدی هروی، مظفرالدین
۱۱- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة؛ قاضی عسکر، عبدالاول
۱۲- حاشیة شرح الرسالة الوضعیة ابوالبقاء
۱۳- حاشیة شرح الرسالة الوضعیة کروی، محمد
۱۴- حاشیة شرح الرسالة الوضعیة حفناوی، محمد
۱۵- حاشیة الرسالة الوضعیة
۱۶- حاشیة شرح الرسالة الوضعیة (۶ عنوان)
۱۷- شرح الرسالة الوضعیة العضدیة (۱۰ عنوان)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۱۳/۴
خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن عبدالفتاح الوافی، تا: شنبه ۱۵ رجب ۸۴۵ق، جا: سمرقند خانقاه خواجه عبدالاول؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۶۸پ-۱۷۱پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۱۲۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳۴۹/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا: سعد الله بن فضل الله بن محمد بن لطف الله سروی مفلح، تا: ۸۷۲ق، جا: بدلیس مدرسه حاج بیک؛ محشی از میر سید شریف؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۳۲۴-۳۲۶)، قطع: خشتی [ف: ۱۹- ۳۸۹]

۳. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:۲مجموعه بدون شماره
کا: رضی الدین بن افضل الله حسینی استرابادی، تا: ۳۰ ربیع الثانی ۸۸۸ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۵۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۷۱۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: ابراهیم بن علی حاجی یوسف الخانیساری، تا: ۹۲۴ق؛ محشی با نشان «س سره» شاید از میر سید شریف؛ جلد: تیماج زرد، ۴ص (۵-۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۹ - ۴۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۵۷/۶
آغاز: ... فاعلم ان الفعل کضرب مثلا یدی علی معنی مستقل بالمفهومیة و هو الحدث؛ **انجام:** و ایراد الضمیر الدال علی ارادة الارتباط الذی تستحیل وجوده مع الاتباع و الله ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۳۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۴ص (۱۵۷-۱۶۰) [سنا: ف: ۲ - ۲۳۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۸۸/۴
خط: نسخ، کا: نور الله الحسینی، تا: ۹۵۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۹۲پ-۹۴پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۹۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۲۳/۴

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن عبدالله استرآبادی، تا: ۹۶۵ق، جا: دمشق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۷۳پ-۷۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۲۷]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۳۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غالب ابن سالم بر ابی حسنی، تا: شعبان ۹۸۱ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوایی، رویه تیماج سبز، ۴گ (۲پ-۵)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۳۶۵]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۵۹/۷

خط: نسخ، کا: شریف محمد شریف بن باباجان حسینی مالک نسخه، تا: ۹۷۱-۹۸۹ق، جا: رامجین ساوجبلاغ؛ محشی از میر سید شریف؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۵۷-۵۹)، ۲۳ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۱ - ۲۴۶۷]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۳۸۷۸/۷

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ در پایان دفتر دارد «نظر فیه ... حسین العمیدی الحسینی غفر عنه ...» گویا عمید الرؤساء باشد؛ ۲گ (۱۱۱پ-۱۱۲ر) [ف: ۵ - ۷۵۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۲۲

بی کا،تا:قرن۱۱؛محشی با نشان «۵» و «شرح»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷ - ۲۶۷۱]

۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۵۲/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۹۹]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۹۲۴/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با علامت «شرحه رحمه الله، ش قدس سره»؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی، ۴گ (۱۱۶پ-۱۱۹ر)، ۸ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ - ۷۸۹]

۱۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۵۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با امضاء «س»؛ در صفحه آخر مطلبی منقول از « سید السادات امیر عبد الوهاب» و دستخط میر حسن میر قطب الدین؛ تملک: محمد شفیع؛ جلد: تیماج روغنی، ۳گ (۱۴۴پ-۱۴۶پ)، ۱۹ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۸۹]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۱/۲۳-طباطبائی

خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۴پ-۷۵ر)، اندازه: ۱×۲۶سم [ف: ۲۳ - ۸۲۰]

۱۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۱۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۲۲۸]

۱۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۳۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:تحریری،کا:یوسف بن ابراهیم بن حسن(حسین)بن کاکور بن حسن مشهور به برزنجی،تا:قرن۱۱؛۲گ(۲پ-۳پ) [ف: ۲ - ۲۶۶]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۶۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۱۹-۲۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶ - ۲۷۳]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۷۱/۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «رسالة فی المنطق» و مؤلف با احتمال محمد مقیم تبریزی که کاتب بوده ثبت شده که هر دو اشتباه است و آغاز و انجام کاملاً با رساله وضعیه ایجی هماهنگ است؛ خط: نسخ، کا: تبریزی، محمد مقیم بن محمد حسن، تا: ۱۰۱۱ق، جا: قمصر کاشان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۷۰پ-۷۳)، ۸و۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۹۵]

۲۰. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۳۲۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ شعبان ۱۰۵۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: - ۲۳۰]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۵/۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن بابکر، تا: ۱۰۶۰ق، جا: بدلیس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۲-۲۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۷۸]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۶/۵

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۹۷-۱۰۲)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۴۸۶]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۲۳/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۱۲۸]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۲۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: ۲۶ شعبان ۱۰۷۲ق؛ واقف: رضا نائینی؛ کاغذ: شکری، جلد: پارچه، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۵۲]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۱۴/۷

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴گ (۴۳پ-۴۶ر)، ۱۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸ - ۷۴۹]

۲۶. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: صدرالدین محمد بن محمد صادق حسینی، تا: با تاریخ ۱۰۸۱ق [ف: - ۳۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۰۹/۱۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۵ص (۳۸۴–۳۸۸) [عکسی ف:۷–۱۹۸]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۵۴۳/۱۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: کرم الله عطاء، تا: دوشنبه ۱۸ شوال ۱۰۸۳ق، جا: مکه مکرمه؛ جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۸۵پ)، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۲۷]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۸۵۱ ض

بی کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۷ق [د.ث. مجلس]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۶/۶–طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۰۰پ–۱۰۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲۲ – ۲۴۷]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۳۵/۳

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱گ (۲۳ر–۲۳پ) [مختصر ف: – ۴۱۷]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۵۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱گ (۶ر–۶پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۳۷]

۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۵۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ محشی با نشان «شرح، حاشیه المطول»؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه کاغذ مغزی میشن، ۱۲ص (۱۳۳–۱۴۴)، ۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۲سم [ف: ۵ – ۸۲]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۷۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛مصحح،محشی با نشان «سید»؛ کاغذ: سمرقندی، ۱گ (۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۲۸ – ۱۱۶]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۶۷۶/۶

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «تحقیق اللفظ» آمده، حواشی از «سید» بر این رساله درج شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق؛ محشی از «سید»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۱۳–۱۱۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۵سم [ف: ۴۳ – ۲۳۴]

۳۵. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:ج–۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بدخط، کا: محمد بن یوسف بن حیدر بن اسماعیل بن بهلول،تا:۱۱۲۸ق؛محشی؛ کاغذ: کاهی سفید، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۲ص، ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: – ۲۲]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۴۶/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید احمد بن مصطفی بن علی حنفی، تا: ۱۱۹۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «علی قوشچی»؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۶۸–۶۹)، ۲۲ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۴سم [ف: ۴۰ – ۷۸]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۲۴/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ محشی با نشان «سید»؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۳۳۴ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۳۷ – ۲۸۷]

۳۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۳۳/۴ و ۲۶۷۱/۵ عکسی

آغاز و انجام: برابر

کا: محمدرضا بن موسی انصاری، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۷۱پ–۷۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ – ۳۶۸] و [عکسی ف: ۷ – ۲۷۱]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۴۲/۵ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، ۲گ (۴۷پ–۴۸پ)، ۲۱سطر، اندازه: ۶/۵×۱۵سم [ف: ۴۰/۲ – ۱۶۷]

۴۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۰۲/۷

خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۹۱پ۱۹۴ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲ – ۳۹۳]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۰/۱۲

خط: نسخ مایل به رقعی، کا: ابراهیم بن محمد، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۱۳۹ر–۱۴۰پ)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۹۱]

۴۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۱۴/۵

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان –رم ۱۰۷۸؛ خط: نسخ، کا: هاشم بن محمد بن هاشم شامی، تا: دوشنبه ۲۷ شعبان ۱۲۰۲ق؛ ۳ص (۱۴۲–۱۴۴) [عکسی ف: ۵ – ۳۹]

۴۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۴۸/۴

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق؛ محشی؛ ۱گ (۲۸ر–۲۸پ) [ف: ۳ – ۳۴۰]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسین کرهرودی، تا: ۱۲۲۸ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «سید نعمت الله، شرح سمرقندی، حاشیه شرح، شرح مفتاح و جز آن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۸۲پ–۸۵پ)، ۱۱ سطر (۴×۹)، اندازه: ۱۰/۴×۱۵/۳سم [رایانه]

۴۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۶۷/۱

خط: نسخ پخته، کا: محمود بن احمد، تا: ۱۲۴۳ق؛ ۳گ (۳پ–۵پ) [ف: ۳ – ۳۴۰]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۲۰/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۸۶پ–۸۷ر)، ۲۸ سطر (۸×۲۰)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱۳ – ۳۱۹۶]

۴۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۸۶/۱
خط: نسخ پخته، کا: شیخ عبدالغفار الکانیمشکانی، تا: محرم ۱۲۹۴ق، جا: مدرسه بوکان؛ ۲گ (۱ر-۲ر) [ف: ۳ - ۳۴۰]

۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۳۰۰ق؛ محشی با رمز «س سره» و گویا از میر سید شریف [ف: ۳ - ۵۷]

۴۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۷۳۹/۲
خط: تحریری، کا: علی بن عبدالخالق خوئینی، تا: ۱۳۵۳-۱۳۵۴ق؛ ۳گ، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۲۶]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۱۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** الخاتمه تشتمل علی تنبیهات: الاول، الثلاثه المشترکه ... الثانی، الاشاره العقلیه لا یفید التشخص. فان تقید الکلی بالکلی لایفید.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (به مقدار ده تنبیه از دوازده تنبیه خاتمه)؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۱۳۰-۱۳۱)، ۱۱-۱۹ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۲۳]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۹۳/۵
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «رسالة الدلالة» آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۷ص (۲۹۱-۲۹۷)، ۱۵ سطر (۴/۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۹ - ۱۸۲]

۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۴۴/۴-۵۹/۶۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۳۴-۱۳۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۲۲]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۵۲پ-۶۱ر)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱ - ۵۸]

۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۶۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۰۷پ-۱۰۸ر)،۲۴سطر(۹×۱۷)،اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۳-۳۵۰۶]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۹۸/۲-۸/۱۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از «سید رحمه الله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۰۲۱]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۸۹/۳-۳۳/۱۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** الالفاظ بعضها مکان بعض اذا لمعیة الوضع
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، محشی با امضای «س»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۰۲۲]

۵۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۲۴۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به نقل از «سید شریف»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: ۱ - ۲۴۱]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۶۵۵/۷
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا، مجدول؛ جلد: مقوا، ۱ص (۸۴ر) [ف: ۳۶ - ۲۲۳]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۲۱/۱
آغاز: لشخص بعینه و قد یوضع له باعتبار امر عام؛ **انجام:** برابر
در فهرست با عنوان «رساله در منطق» و ناشناس آمده انجام با این رساله همانند است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴گ (۱-۱۴پ)، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [ف: ۱۲ - ۴۴]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۹۷
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین هذه الایماء الی المعانی؛ **انجام:** الالفاظ بعضها مکان لبعض آخر تمت الرساله
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۶۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۳۰/۵
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ [ف: ۲۷۵]

۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۹۰/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن مصطفی، بی تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج تریاکی، ۵ص (۱-۵)، ۱۳سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۵۰۱]

۶۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۴۳/۲
خط: نسخ پخته، کا: محمد بن [دست برده شده]، بی‌تا؛ ۹گ (۹پ-۱۷پ) [ف: ۳ - ۳۴۱]

● الرسالة الوضعیة الابهریة / صرف - عربی
ar-r.-ul-waḍʻīyyat-il-abharīya

قزوینی، محسن بن محمد طاهر، - ۱۱۵۰ قمری
qazvīnī, mohsen ebn-e mohammad tāher (- 1738)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۳ ذیحجه ۱۱۴۱ق
رساله مختصری است که آیا حروف مقطعه قرآنی داخل در وضع حروف می‌باشند یا خیر. در پاسخ به سؤال برخی از علمای ابهر نگاشته شده است.
آغاز: الحمدلله الواضع الرافع منزل الکتاب الجامع بالنور الساطع ... اما بعد فیقول ... ایها الاخ فی الله قد سألتنی ان تعریف الوضع کیف یشمل وضع الحرف سیما الحروف المقطعة فاستمع ...
انجام: و سمیتها بالرسالة الوضعیة الابهریة لأنه کان سبب تألیفها سؤال بعض علماء ابهر و الحمدلله أولاً و آخراً و باطناً و ظاهراً ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۷۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۳ ذیحجه ۱۱۴۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۸ر-۴۰ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۶۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۰۷۰/۲
خط: نسخ، کا: مهدی بن ملازین العابدین نجف آبادی، تا: ۴ ذیحجه ۱۲۶۰ق، جا: مدرسه ذقالیه و الکلیه؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۹ سطر [ف: ۵ - ۲۲۹]

۳. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا:محسن بن حسین حسینی،تا:پنج‌شنبه ۳ ذیحجه ۱۲۶۰ق [ف: ۲۹]

↩ رسالة وعائية ⋗ اجوبة مسائل السید ابی القاسم لاهیجی
↩ الرسالة الوعظية ⋗ الوعظية

● **رسالة الولاء** / عربی و فارسی

r.-ul-wilā'

ملا خسرو، محمد بن فرامرز، - ۸۸۵ قمری
mollā xosrow, mohammad ebn-e farāmarz (- 1481)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۳/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حصار بکری، تا: ۸۵۵ق؛ قطع: جانمازی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۳۷]

↩ الرسالة الولدية ⋗ آداب البحث

● **رسالة الوهية (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

r.-o olūhīya (t.)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۰۷
آغاز: نظام عالم چیزی را که بسیار بلند مرتبه تر است از آنچه پادشاه؛ **انجام:** همچنانکه آن ذات اهل آن صفات است و صلوات و رحمت خدا بر بهترین خلایق که بزرگ و نام او محمد است و بر عترت طاهرینش خیر المرسلین باد.تمت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: محمد احمدی رشتی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۹گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۱۲۵]

● **رساله ویرانی بابا** / ترکی

r.-ye vīrānī bābā

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۳۸
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

● **رساله‌ها** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-hā

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۷/۱۲
آغاز: الحمدلله الذی نور وجه حبیبه بنور وجهه و خلق العالم من نور حبیبه؛ **انجام:** هر چند کتاب عالمی بنوشتیم ×× پوشیده ز لوح کایناتم مدام
خط: نسخ، کا: محمد ابن فاضل سبزواری، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۵۱ - ۶۱]

● **الرسالة الهادية = پاسخ قونوی به طوسی** / فلسفه / عربی

ar-r.-ul hādīya = pāsox-e qūnavī be tūsī

صدرالدین قونیوی، محمد بن اسحاق، ۶۰۷ - ۶۷۳ قمری
sadr-od-dīn qūnīyavī, mohammad ebn-e eshāq (1211 - 1275)

وابسته به: اجوبة المسائل القونوی = المفاوضات = المفصحة؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

صدرالدین قونوی پس از نگریستن به رساله مفاوضات یا اجوبة المسائل خواجه طوسی که در آن به پرسش‌های فلسفی او پاسخ گفته است رساله‌ای نوشته و در آن از سخنان او خرده گرفته است. این رساله قونوی «رساله هادیه» نام دارد و طوسی به خواهش او در رساله‌ای بدانها پاسخ گفته که مؤاخذات نام دارد. قونوی در آن همه سخنان خواجه را با دقت و تحقیقی شگفت‌آور و با ادب و تواضع کامل مورد بحث و نقد قرار داده و بر آنها خرده‌گیری می‌کند.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ابان بمستقرات الهمم مراتب علم الیقین و عینه و حقه و درجاته و اوضح لسکون قلق الطالبین حال الوصول الی منتهی شاو نفوسهم بفاوت حصص عقولهم و اختلاف رتب حقایقهم فی منازل معرقة سبحانه و آیاته المودعة فی حضراته القدسیة و ارضه و سمواته ... و بعد فانه لایخفی علی الالباب ان فلک العبارة بالنسبة الی فلک المعانی المجردة و الحقایق البسیطة من حیث تعینها فی الاذهان ضیق جداً و هکذا فلک التصورات و التعینات الذهنیة بالنسبه الی عرصة التعقلات النفسیة و التصورات البسیطة و هکذا الامر ...

انجام: ثم اقول و کان من شرط الادب الاقتصار علی فواید مولانا نفع الله به لکن ربما او هم ان الموجب لذلک اهمال ما فذکر الداعی هذه الالماعات ظناً فی استدامتة المفاوضة المولویه و

الاستزادة من فوایده و ماسکت عنه و لم یذکر علیه شیاً فسببه احد الامرین امالان البحث فیه یحتاج الی فضل بسط یفضی الی التطویل و الابرام و اما الاستشراق الداعی علی کمال التحریر المولوی و تقریره و وجوب الوقوف عند ذلک لحصول الری الذی لایبقی احتیاجاً الی مزید بیان و الله سبحان نزل بنور ارشاده ظلم الشکوک الدواهی و بیعة رکناً یلجاً الیه و یقول فی کشف معضلة علیه و السلام معاد علیه و رحمه الله و حسبناالله و نعم الوکیل.

[مدرس رضوی ۲۷۷ و ۳۴۵]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۵۲/۴-عکسی و ۳۸۰/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: اسعد افندی، ش ۳۷۱۷؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: مصطفی بن محمد وادرایی، تا: ۹۵۵ق، جا: قسطنطنیه؛ ۳۵ص (۸۳-۱۱۷) [عکسی ف: ۲ - ۱۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۰/۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۴۹۷]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۳/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۳۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۴۸ص (۱۱-۵۸)، ۱۷ سطر (۴×۹)، اندازه: ۹×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۲۷۹]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۰۸/۷

خط: نستعلیق شکسته بی نقطه، بی‌کا، تا: ۲۵ صفر ۱۰۲۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ فرنگی، ۱۴گ (۷۱پ-۸۴ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶ - ۲۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۷۶/۳-عکس و ۵۰۲/۳-ف

نسخه اصل: حاجی بشیر آغا ۳۵۵، در ۱۱۵۸ از آن او بوده و به گواهی مفتش اوقاف الحرمین وقف کرده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰گ (۵۰-۶۹)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۳ - ۲۶۳ و ف: ۱ - ۴۹۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۷۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا عبدالله مازندرانی ریاضی، تا: ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۹ص (۷۷-۱۰۵ دفتر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۷۶۵]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۲۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۶ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار؛ ۲۶گ (۱۵۲پ-۱۷۷رپ) [ف: ۳ - ۲۸۴]

۸. اصفهان؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۲/۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۳۰۵]

۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۵/۵

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: - ۲۹۹]

● **رساله هاشمیه** / ادبیات / فارسی

r.-ye hāšmīyya

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

حسنی حسینی به نظم و نثر فارسی؛ خط: نستعلیق، کا: غلام رضا پسر کربلایی محمد گرگانی تهرانی، تا: پنج‌شنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۳۲۵ق؛ جلد: مقوا ربعی [نشریه: ۷ - ۵۵۰]

● **رساله‌ها و منظومه‌های جداگانه** / گوناگون / فارسی

r.-hā va mnz.-hā-ye jodāgāna

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۵۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۸ - ۱۴۳]

← رساله‌های پزشکی > کلیات

● **رساله‌های خوانساری** / اصول فقه / عربی

r.-hāye xānsārī

خوانساری نجفی، موسی بن محمد، - ۱۳۲۲ شمسی

xānsārī najafī, mūsā ebn-e mohammad (- 1943)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۹

خط:نسخ پخته،کاتب=مؤلف، تا: ۱۳۴۵-۱۳۴۸ق؛ اهدایی: محسن خوانساری فرزند آیت الله خوانساری؛کاغذ:فرنگی خط دار، جلد: مقوا گالینگور قهوه‌ای، ۲۳۸گ، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳ - ۱۵۷]

● **رساله هدایت** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye hedāyat

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۷/۳۴

آغاز: الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه خیر الاصحاب یا ولدی ایدک الله بروح الارواح معلوم فرما که عین حقیقت انسانیه؛

انجام: در تجارت سود باید بیشمار ×× یادگار نعمة الله یاد دار

خط: نسخ، کا: محمد ابن فاضل سبزواری، تا: ۱۲۲۲ق، حسب فرموده محمد حسن خان خلف مرحوم فتحعلی خان بختیاری؛

جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۲۳ سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۲۱×۱۳/۵سم [ف: ۵۱ – ۶۴]

← رساله هرمس > الکیمیاء
← رسالة هرمس الی امتوثاثیة > رسالة السر
← رسالة هرمس الی امتوثاثیة (ترجمه) > رسالة السر (ترجمه)
← رسالة هرمس الی امتوثاثیه > رسالة السر

● **رساله هرمس حکیم** / علوم غریبه / فارسی
r.-ye hermes-e hakīm

هرمس

hermes

ترجمه رساله هرمس حکیم است در علوم غریبه و اوفاق و تسخیرات و دعوات عجیبه ملك و موکلین کواکب و تسخیر روحانیات و پریان و تسخیر انس و جن. چند رساله از هرمس در فهرست دانشگاه تهران (۹۶۲/۴–۹۸۳) معرفی شده است.
[سزگین ۳۱/۴–۴۵؛ دایرة المعارف فرید وجدی ۵۰۳/۱۰]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۱۷۷–۳۶/۱۷۷
آغاز: بسمله حمد له و الصلوه ... اما بعد این رساله در علوم غریبه و اوفاق در تسخیرات و دعوات عجیبه ملك و موکلین کواکب وتسخیر روحانیات وپریان و تسخیر انس وجن از حکیم هرمس الهرامسه و بتأیید و ترتیب بزرگان ... بمانند. ابو یعقوب سکاکی و قطب اعظم شیخ صفی الدین اردبیلی و شیخ کبیر عباس تونی؛ **انجام:** با الواح عمل از اعمال آصف بن برخیا است که استاد بزرگوار سکاکی نیز بدان عمل می‌کرده تمام شد رساله حکیم هرمس الهرامسه المصری.
خط: نستعلیق، کا: سید مرتضی الموتی اسماعیلی، تا: پنج‌شنبه رجب ۱۲۵۶ق، جا: الموت؛ تملک: میر منصور بیك حسینی موسوی ۱۲۶۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۱۴سم [ف: ۴ – ۲۱۱۵]

● **رسالة هرمس و بطرش الی حجمی = الحجر هرمس و بطرش** / کیمیا / عربی
r.-u hirmis wa baṭraš ilā ḥajmī = al-ḥajar-u hirmis wa baṭraš

هرمس

hermes

در این رساله از قول هرمس آمده: در صحف و نوشته‌هایی که بر آدم نازل شد یافتم که این حجر را طبایع چهارگانه است و این طبایع در صناعت همواره مورد توجه واقع می‌شوند و نیز در نامه دیگر یافتم که صنعت حجر واحد با آدم از بهشت به زمین و با آدم در قبر او جای گرفت. پس از آن قبر و خاك آن طبایع چهارگانه پدید آمد. بعد هرمس اسماء ماء اول را می‌آورد و به اسماء ماء ثانی می‌پردازد و در آخر مطالبی از صنعت ذکر می‌کند که مسائل کیمیاست. عنوان رساله عبارت است از: رساله هرمس و بطرش الی جحمی لولده سورس.
آغاز: بسمله، قال سیدنا هرمس انی وجدت فی الصحف التی انزلت علی آدم هذا الحجر له طبایع اربع ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۲۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و استخرج ما کان علیه ثم رده الی الطبخ حتی تکمل اثنین و اربعین یوما.
کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۲۳۳– ۲۳۴)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۲۳/۵×۱۶سم [ف: ۱۰ – ۴۸۳]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۶۱/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ – ۹۹]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۰/۳۹
بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ – ۱۰۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۴۰/۲۵
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ با چند شکل هندسی که در آنها با عدد و حروف نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۳گ (۲۴۸ر–۲۵۰ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۴۸۹]

● **رسالة هرمس و بطرش الی حجمی = الحجر هرمس و بطرش** / کیمیا / فارسی
r.-o hermes va batraš elā hajmī = al-hajar-o hermes va batraš

هرمس

hermes

ترجمه فارسی همان رساله قبلی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد گفت هرمس که یافتم من در صحفی که نازل شده بود بر آدم این حجر را که از برای او بود طبایع هفتگانه مثل طبایع بنی آدم؛ **انجام:** پس رد کن بسوی طبخ تا تمام شود چهل و دو روز.
خط:نسخ،بی‌کا،تا:با تاریخ۱۲۸۹ق؛۳گ (۸پ–۱۰ر) [ف: ۴ – ۹۸۳]

● **الرسالة الهزلیة = رسالة من زیدون الی ابن عبدوس** / نامه‌نگاری / عربی
ar-r.-ul hazlīya = r.-un min zaydūn ilā ibn-i ʻabdūs

ابن زیدون، احمد بن عبدالله، ۳۹۴ – ۴۶۳ قمری
ebn-e zaydūn, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh (1005 - 1071)

رساله مشهوری است که ابن زیدون از جانب ولاده دختر مستکفی بالله محمد بن مستظهر بالله عبدالرحمن الاموی به ابوعامر بن عبدوس وزیر که از رقیبان وی بود، نوشته و او را مورد تهتک و استهزاء و هجو بسیار قرار داده است. از آنجا که نویسنده خود اهل فضل و ادب بوده و سخن خود را با امثال و اشعار فراوان و تلمیحات تاریخی و آیات قرآنی آمیخته، عده‌ای بر این اثر شروحی نوشته‌اند.

آغاز: بسمله و به نستعین، اما بعد، ایها المصاب بعقله المتورط بجهله البین سقطه الفاحش غلطه ...

انجام: و تری میزان قدرک فمن جهلت نفسه قدره رأی غیره منه ما لایری.

چاپ: این اثر به سال ۱۷۷۰ در وین همراه با ترجمه آن به لاتین به چاپ رسیده

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۱/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۸ص (۱۱۲-۱۱۹)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۱۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۰۹/۱

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد صادق حسینی، تا: ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۵گ (۱پ-۵پ)، ۱۷-۱۹ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۷سم [ف: ۱۴ - ۱۱۸]

● **رساله هفتم** / عرفان و تصوف / فارسی

r.-ye haftom

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۶۰/۷-ف

نسخه اصل: کتابخانه رضا رامپور ش ۷۸۷ (۱ و ۲) و ۸۶۶ (۳ تا ۱۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۱۰]

← رسالة الهلالية ← رؤية الهلال

← الرسالة الهلالية ← الهلالية

● **رساله همدانیه** / پاسخ پرسشها / فارسی

r-ye hamedānīye

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳ - ۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847 - 1906)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۳ رمضان ۱۲۹۵ق؛ محل تألیف: کرمان

در پاسخ یکی از دوستان همدانی است که نوشته بود، گروهی از مردم همدان سخنانی به وی نسبت می‌دهند و خرده‌هایی می‌گیرند و از او پاسخ به آنان را خواسته بود. در دیباچه از «هفتاد جلد کتاب بلکه بیشتر خود» یاد می‌کند و به این کار خود نام ویژه‌ای نمی‌دهد. سؤالات: ۱. می‌گویند شما شخص کامل را در هر زمان منحصر به یک فرد می‌دانید و باقی تابع آن باشند، که پاسخ می‌دهد «این حرف افترا و دروغ است»؛ ۲. نظر شما درباره «نقیب» و دیگر مردم؛ ۳. ضروریات «حجت»؛ ۴. «عالم کامل» و «نقیب» کیانند؛ ۵. شیطان در این زمان؛ ۶. می‌گویند فرموده‌اید عوام عقلشان قاصر است، باید به علما رجوع کنند؛ ۷. درباره «احسن ظنک ولو بحجر».

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۱۲/۸

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. و بعد، چنین گوید بنده اثیم محمد ابن کریم، که یکی از دوستان ... از بلاد طیبه همدان مراسله نوشته؛ **انجام:** و ما را اسباب جمع قرار بدهد، بمحمد و آله (ص). فارغ شد از تصنیف این اوراق بنده اثیم محمد بن کریم در سحر یکشنبه (۳ رمضان ۱۲۹۵ در کرمان) با کمال کسالت و ملالت از حوادث دوران و بی وفایی دوستان. متوکلا علی ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۸گ (۶۵پ-۱۰۲ر) [ف: ۳ - ۱۵۸]

● **رسالة الهند (التذکار و الکمال)** / متفرقه / عربی

r.-ul hind (at-tiḏkār w-al kamāl)

سموقی، علی بن احمد، ق۱۱ قمری

sammūqī, ‘alī ebn-e ahmad (- 11c)

رساله‌ای است مشتمل بر دستورات دینی که به شیخ رشید ابن سومر راجبال و موحدین هند و هندوستان ارسال نموده و او را از افرادی همچون عبدالله بن لیث که از نزدیکان راجبال است بر حذر داشته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۲/۶

آغاز: توکلت علی المولی الاله ... الی الشیخ الرشید ... السلام علیک و علی حزب الهدایة قبلک الموحدین

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱گ (۷۸-۸۸) [عکسی ف: ۲ - ۴۶۶]

● **الرسالة الهندسیة** / فقه / فارسی

ar-r.-ol hendesīya

تستری، محمد بن حسن، ق۱۳ قمری

tostarī, mohammad ebn-e hasan (- 19c)

چون معرفت و قبله یکی از مباحث بسیار مشکل و مبتلا به طلاب بوده مؤلف رساله حاضر را در یک «مقدمه» و چند «باب» تنظیم نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۴۵

آغاز: اما بعد بر مرآت مصفای خاطر دقیقه یابان حقیقت بین و اکسیر نگاران رموز صدیق ویقین کالشمس فی رابعة السماء؛ **انجام:** و بلادی که در جنوب شرقی مکه واقع شوند از آن بلاد شمالی غربی خواهد بود وعلی هذا القیاس.

خط: نستعلیق، کا: حاج میرزا محمد علی فارسی ملقب به سرهنگ، تا: ۲۴ محرم ۱۲۹۶ق؛ با اشکال هندسی؛ با یادداشت‌هایی در معرفت بعد مسافت میان دو بلد و جدول تفاوت درجات طول به میل جغرافیایی و استخراج خط نصف النهار و غیره؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۳۷]

⟵ رساله یائیه ⟩ یائیه ابن کمال پاشا

● **رسالة الیمن و هدیة النفوس الطاهرات** / متفرقه / عربی

r.-ul yaman w hidīyat-un nufūs-iṭ ṭāhirāt

سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری

sammūqī, ‘alī ebn-e ahmad (- 11c)

تاریخ تألیف: دهه اخیر شوال سال ۱۷ ظهور = ۴۲۵ق

نصایح و مطالبی است دینی خطاب به اهل یمن، و ضمناً از آنها می‌خواهد که به مواعظ شیخ طاهر ابوالفتح منصور خطیب گوش فرا دهند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۲/۵

آغاز: توکلت علی المولی الاله ... السلام علی من عرف هادیه و امامه و تبرأ الیه من مقدمات خطایاه و آثامه

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲گ (۶۷-۷۸) [عکسی ف: ۲ - ۴۶۵]

⟵ رساله یمینیه ⟩ العینیة

⟵ رساله یوحنا ⟩ یوحنائیه

⟵ رساله یوحنای ذمی ⟩ یوحنائیه

⟵ رسالة یوحنا الذمی ⟩ حدیث الجمجمة عن عیسی بن مریم (ع)

● **رسالة یوحنا الذمی** / داستان / عربی

r.-u yūḥannā aḏ-ḏimmī

آقابزرگ آن را همچون رساله حسینیه می‌داند و تحریرهای فارسی آن را بر می‌شمارد.

[الذریعه ۲۹۶/۲۵، ش۱۸۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۶۷/۳ معزی

آغاز: الحمدالله الذی انقذنی من الملل الباطلة و بخانی من ... و بعد فیقول یوحنا بن اسرائیل الذمی انی ... للفنون العقلیة؛ **انجام:** ورویتموه فی الجمع بین الصحیحین و قال فیه انت بمنزلة هارون ... ثم الحسن العسکری علیه السلام ثم الخلف الحجه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: باتاریخ ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، ۲۲گ (۵۹پ-۸۰پ)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۱۶۸]

⟵ الرسالة الیوسفیة ⟩ المعمرة

● **رساله یوشع** / کیمیا / عربی

r.-ye yūša‘

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۱۴/۲

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۴ر-۱۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۲۱]

⟵ الرسالة الیونسیة فی شرح المقالة التکلیفیة ⟩ الیونسیة

● **رساین اهل الهند (المقالة فی)** / طب / عربی

rsāyin-u ahl-il-hind (al-maqālat-u fī)

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۹۴/۳

آغاز: و قد کانت له شرح طویل ... الاول رساین دب؛ **انجام:** من امرأة عملت فصحت بالتجربة.

خط: نستعلیق، کا: کریم الله، تا: ۷ ذیقعده ۱۱۷۳ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹ص (۸۹۲-۹۱۰)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲ - ۱۰۷]

● **رستاخیز** / فارسی

rastāxīz

تولستوی، لی یف نیکالایویچ، ۱۸۲۸ - ۱۹۱۰ میلادی

Tolstoy, līf nīkālāīvīč (1828 - 1910)

مترجم: حکمت، علی اصغر، ۱۲۷۱ - ۱۳۵۹ شمسی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۴۴

آغاز: فصل اول خلایق در آرایش و پیرایش؛ **انجام:** از روی مبادی اخلاق پسندیده و شایسته است.

خط: نستعلیق، کا: حکمت، علی اصغر، تا: ۱۲۹۲ق [الفبائی: - ۲۸۲]

● **رستم التواریخ = قانون السلطنه** / تاریخ ایران / فارسی

rostam-ot tavārīx = qānūn-os saltana

آصف هروی، محمد هاشم، ۱۱۸۰ق-۱۳ قمری

āsef-e heravī, mohammad hāšem (1767 - 19c)

اهدا به: فتح علی شاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۷ق

به سال‌های ۱۱۹۳ تا ۱۱۹۹ق نگاشته و در ۱۲۴۷ق، به روزگار فتحعلی شاه پاکنویس کرده است. رویدادهای روزگار شاه سلطان حسین (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق) و یورش افغان‌ها، روزگار محمد اشرف، نادرشاه، کریم خان زند و جنگ‌های فتحعلی خان و محمد حسین خان قاجار و محمد خان و فتحعلی شاه را دارد. به ویژه تباهی سازمان‌ها و تبهکاری فرمانروایان را روشن‌تر از معمول گزارش می‌کند. اینک چند عنوان از آن: داستان جهانبانی شاه سلطان حسین، شمایل شاه، تفصیل باشیان، ذکر اسامی پهلوانان، فساد اطرافیان شاه سلطان حسین، خیانت امرا، حسادت امرای فتحعلی خان قاجار، نرخ اجناس، صورت مالیات دیوانی، داستان خراباتیان، نام والیان ... (احمد منزوی)

آغاز: بشارت بر ارباب اقبال باد ... بر ارباب دانش و بینش معلوم و بر الوالالباب پاکیزه آفرینش ...

چاپ: به کوشش محمد مشیری، تهران، ۱۳۴۸ش

[دیباچه دستور الملوک چاپ دانش پژوه؛ راهنمای کتاب سال ۱۳۴۹ ص ۱۰۹؛ فهرستواره منزوی ۹۷۳/۲؛ تراجم الرجال ۷۹۷/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۰۸

آغاز: به سر پنجه قدرت کامله از مقراض تقدیمی بریده؛ **انجام:** و به نغمه کل شیء هالک الاوجهه مترنم گردید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: کاغذ فستقی آبی، جلد: میشن تریاکی، ۲۴۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۶سم [ف: ۳ - ۴۰۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۳۹۴

آغاز: ... که حقوق دیوانی را براستی و درستی و قسط و انصاف کلا جزءاً حتی دینار؛ **انجام:** بهمه لغتها آشنایی با تعارفی باید که بسیار خوش قریحه و ...

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۳۸گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۴۳ - ۶۸]

● **رستم نامه** / داستان / ترکی

rostam-nāme

[فهرست آذربایجان شوروی ۴۱۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۹۷۴

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ناتمام؛کاغذ:فرنگی سفید،جلد:تیماج مشکی، ۳۵۲ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۱۷-۳۵۴]

● **رستم نامه** / شعر، داستان / فارسی

rostam-nāme

با این فهرست: داستان مسلمان شدن رستم به دست حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام؛ تصویر مجلس مشورت کردن ایرانیان در خصوص حضرت سلیمان؛ تصویر سوار شدن رستم با پهلوانان و روانه شدن؛ تصویر مجلس حضرت سلیمان که وحوش و طیور و انس و جن و پری جمعند؛ تصویر آمدن قاصد پیش رستم و خبر کردن او را؛ تصویر سر راه گرفتن امیر مؤمنان بر رستم دستان و گفتگو کردن ایشان؛ تصویر مجلس حضرت سلیمان علیه السلام و به زمین زدن رستم دیو را و بیهوش شدن دیو؛ تصویر گرفتن حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام رستم را از هوا؛ تصویر مجلس سلیمان و احوال و پرسیدن سلیمان از رستم؛ معجز نامه مولای متقیان جناب امیرالمؤمنین و امام المتقین علی علیه السلام. (جای تصاویر سفید است)

آغاز: هزاران درود و هزاران سلام ×× ز ما بر محمد علیه السلام / بنام برازنده آب و خاک ×× کریم احد فرد دانای پاک / فرازنده گنبد اخضری ×× پدید آور انس و جن و پری

انجام: پس آنگه رو بسوی مکه بنهاد ×× پیمبر شد ز دیدارش بسی شاد ×× صلاة حق بجان هر دو شان باد

[فهرستواره منزوی ۱۶۵۳/۳]

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ با دو سرلوح رنگین، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۳گ، ۱۲ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۶۷]

● **رستم نامه** / داستان / فارسی

rostam-nāme

به نثر فارسی و افسانه رزمی و حماسه است.

[نسخه‌های منزوی ۳۷۱۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۲۴

آغاز: بسمله. اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان ... چنین روایت کرده اند که فریدون پادشاه امیران بود جناب اقدس الهی؛

انجام: فرستاده راوی می‌گوید که رستم دیگر جنگ نکرد بکوهی رفته غیب شد.

خط: شکسته، نستعلیق، کا: جعفر مازندرانی، تا: ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۳۳سم [ف: ۳ - ۴۱۰]

● **رستم نامه** / داستان / فارسی

rostam-nāme

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۰۳۶

آغاز: چون چند روزی بر این گذشت ضحاک منجمان را طلب کرد که در طالع او؛ **انجام:** پای پهلوان بوسیده برگشتند، از آنجا متوجه ایران شدند. و الله اعلم بالصواب. حسب الفرموده مرضیه مکان خداوندگاری جناب آقا سید عباس نجف العبد المذنب عاصی خدا کرم زاده محمد شریف نایگلی قلمی شده در وقت مطالعه حقیر را بدینعمل خیر باد

خط: نستعلیق ریز، کا: محمد شریف نایگلی، تا: ۲۴ رجب ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای ۳۴ تابلوی نقاشی شده، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی مخملی بنفش، ۷۶گ، ۲۲ سطر (۱۵/۵×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۹ سم [ف: ۱۱ – ۴۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۹۶

آغاز: لشکر بجای خود رسیدن با ضجه بیکبار در پیش تهمورث ابن سیامک؛ **انجام:** اجاره کرفته سر راه بر اسلم گرفت و پرسید. با بقیه نسخه‌ها متفاوت است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: احتمالاً ۱۳–۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای چند تصویر نقاشی شده با مداد و مرکب رنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۸ص، ۲۲–۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۴۷/۲ – ۶۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۹۶

آغاز: که ای فرزند ... طفلی این کارها مکن مبادا چشم زخم خانه خراب کند پس زال در خفیه به رستم فرمود که منادی ندا کند؛ **انجام:** پس فرمود که سر و بدن افراسیاب را به گلاب شستند و در تبریز دخمه ساختند و برفراز تخت زبر جد نگارجای دادند بعد از آن شاه کیخسرو به عدل و داد در پیوست ...

خط: نستعلیق، کا: ابوالفتح بن نصرالله قاجار، تا: شنبه ۶ جمادی الاول ۱۳۲۱ق، به دستور حاج علی آقا کتاب فروش تبریزی؛ افتادگی: آغاز؛ با پنجاه و نه مجلس تصویر سیاه قلم؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج سرخ، ۲۱۵گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [سنا: ف: ۲ – ۸۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۰-ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 1028؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۷گ، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۶]

● **رستم نامه** / شعر / فارسی

rostam-nāme

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۷۷/۶-ف

نسخه اصل: گنج بخش ش ۱۰۰؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۲۰۶]

● **رستم و اسفندیار** / داستان / فارسی

rostam va esfandīyār

نثر شاهنامه برای نقالان به زبان عامیانه نگاشته شده است. آغاز و انجام نسخه حاضر افتاده است. باید تطبیق شود، شاید هفت لشکر باشد که در قرن سیزدهم ساخته شده یا تاریخ دلگشای شمشیر خانی که در قرن یازدهم پرداخته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۷

آغاز: ... تو از پسر ضحاک کمتری تو برادر خود را کشته ترا می‌رسد سخن بگویی؟ سلم چون این سخن را شنید؛ **انجام:** افراسیاب گفت کار جهان بخش را چه کردی؟ گفت:ای امیر هرگز ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۸۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۴×۲۰/۵سم [ف: ۴۳ – ۱۶۵]

● **رستم و اسفندیار** / شعر / کردی

rostam va esfandīyār

داستان رستم و اسفندیار را به زبان کردی به نظم کشیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۴۹/۲

آغاز: یا استای قدیم یا استای قدیم ×× یا استای کارساز کاران قدیم؛ **انجام:** چه نیکی دنیا نیک احسان ×× احسان صوابن پرت آسانن

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمدرضا بن میرزا فریدون اسدآبادی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۲۹۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۳۵پ–۵۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰ – ۳۰۲]

← رستم و شغاد ⟵ شقال و رستم

● **رسخ البیان و فتح التبیان** / عرفان و تصوف / عربی، فارسی

rasx-ol bayān va fath-ot tebyān

پسیخانی، محمود، – ۸۳۱ قمری

pasīxānī, mahmūd (- 1428)

رساله‌ای در عقاید نقطویان در ۶۷ بیان و در آن این عبارت‌ها دیده می‌شود: و بعضی از یشان اهل کلمه اند مثل فرقه متصوفه قابل خیال و اهل باطن ... صاحب شرک و تقلیداند و از جمله حروفی نگشتند؛ صورت نقطویه؛ خط نسخ و رقاع و تعلیق و غبار؛ و آن چشم به دور که بنفس و محمود یافته می‌شود خود او است؛ شهاب الدین در نقطه مائیه است؛ تا مقرر گردد تا به خلاف تصور متقدمین ... که تصور کرده‌اند که دور کاتب وقتی که حشر اجساد گردد ... ازین عالم ختم می‌شود حاش لله؛ هر چه ال است مرکبست ...؛ پس دور کاتب را آغاز و انجام نباشد؛ که عبارت از هیزترابی تواند بود؛ و خود را به محمودیت به کلیت نفس خویش به خود نموده‌ام و این خبر من نداده‌ام که شیخ شهاب مقتول داده است که بسم الله است؛ وانکه بجز صادق

فرمود که خدا را به صوت امرد دیدم؛ و آنچه در رمل دانیال و کتب انبیا نموده شد؛ پس فرقه ناحیه از امت احمد و اصحاب او که برانند که محمد هست حروفی باشند؛ هر چه طلوع محمود است به برج عقرب است که برج تواند بود؛ و آنکه دانیال سی رمل ظاهر کرد؛ دائره مطلع محمودی برج عقرب به اظهار نقطوی؛ ظهور صاحب آخر زمان عبارت از ظهور ... محمود است؛ داستان موسی و فرعون و آتش و خرما؛ مثل جنید که نقطه ترابیه است؛ تا هرگاه که نفس محمد لا اله الا الله گوید نفس محمود لا الله مرکب مبین گوید؛ که نفس محمود بی احصاء مکررات ... نفس الله است؛ هر چه فرقت میان طلوع من که عبارت از مدت حیات من است و میان غروب من که عبارت از بقاء کتاب من است بعد از نوبت شخص من ؛ کنایه از فتنه دجال ... هر یکی خود را مجتهدی نام نهاده و هوای نفس خویش که به هیچوجه کتاب محمد راست نیاید ... ناطق گشته و عالم را پر از فتنه و فساد و اختلاف کردند؛ تا از آن خبر که صدر صفه در حق مسیح الدجال داد؛ که در عهد محمود که صاحب عهد آخر است؛ اما وقتی که آن دائره نقطویه که صورت اول و آخر و ظاهر و باطن است؛ به چندین صور متخلق محمود ظهور کرد؛ هر که آن‌چنان‌که از سر حصاب (حساب) من آمدم و بی تفتیش ... به مقام حرفیت اقامه کردم و به دو دیده نقطوی ... استخراج کردم بکند؛ بیان هر چه لفظ و نطق و صوت و تکلم است یکی نطق و یکی نطق حیوان دیگر نطق نبات؛ و سپس بیانها.

آغاز: بسمله. استعین بنفسک الذی لا اله الا: الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب: لیکون للعالمین بشیرا و موهبته جزیلا و سراجا منیرا ... اقراء کتابکم ... فی رسخ البیان و فتح التبیان عن ید الکاتب المعروف بالپسیخان حکم مطلق و برهام موجه: و مراتب مکرر: و ظهور مکمل: و بیان مفصل.

انجام: بسر وعده خود آمد کما ترا ال له م ح و و م ح ت د سبحانه عما یشرکون تم بتوفیق.

[فهرستواره منزوی ۴۳۴/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خواجه نجیب عجمی ثروی ابن میرزا خان رستم داری صالحانی، تا: پنج‌شنبه ۸ ربیع الاول ۱۰۵۸ق؛ مجدول، نام نویسنده در پایان با حروف آمده و هر یکی جدا از هم است، در ۲۷۹ص؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۴گ، ۱۶ سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۰ – ۱۷۸۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۰

آغاز: چنان تواند بود که اگر پرسیده شود که تو کدام خواهی؛

انجام: دایره کامل آید و خفا ظهور گردد ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [مختصر ف: – ۴۱۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۰۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، در پایان آمده: «حرره الحقیر ب ۱ ک ح ل ۱ ص ابدال ۱۲. ی و در ف الواقع فی شهور ربیع الاخر سنة ۹۸۸ عن هجرت الهلالیه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۱۰۰گ، ۲۸سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۱۷ – ۲۷۸]

← رسلة فی المسائل الفقهیة العامة البلوی من کتاب الطهارة ≻ رسالة فی الطهارة

● **رسم اسطرلاب (رساله در ...)** / اسطرلاب / فارسی

rasm-e ostorlāb (r. dar)

منجم باشی، عبدالباقی بن محمد مهدی، ق۱۳ قمری

monajjem bāšī, ‘abd-ol-bāqī ebn-e mohammad mahdī (- 19c)

تاریخ تألیف: اواخر رجب ۱۲۴۷ق؛ محل تالیف: مشهد رضوی

رساله مختصری است در کیفیت و چگونگی رسم اسطرلاب نوشته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۲۹۰/۲

آغاز: بسمله بحول و قوه خداوند شروع می‌نمایم در کیفیت و چگونگی رسم اسطرلاب و میگویم بهر عظمی که خواهند پرگار را فتح داده بر صفحه مدار راس جدی کشند؛ **انجام:** و نتیجه را ایراد نموده تا باندک مطالعه طلابی سر رشته باشد و انا الفقیر عبدالباقی ابن محمد مهدی ... قد فرغت من تألیف هذه المختصر فی مشهد حضرت الرضا ... سنه ۱۲۴۷ ... و هو الموفق و المعین.

خط: نستعلیق و شکسته، کاتب = مؤلف، تا: اواخر رجب ۱۲۴۷ق، جا: مشهد الرضا (ع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲–۱۳ سطر، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۴۷/۲ – ۱۲۳]

● **رسم البراعة فی علم البلاغة** / معانی بیان / عربی

rasm-ul barā‘a fī ‘ilm-il balāġa

جعبری، ابراهیم بن عمر، ۶۴۰ – ۷۳۲ قمری

ja‘barī, ebrāhīm ebn-e ‘omar (1243 - 1332)

در سه نوع: المعانی، البیان، البدیع و خاتمه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۴۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ (۲۵ر–۸۳پ)، ۱۹ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۴۳۸]

● **رسم الخط** / خط / فارسی

rasm-ol xatt

مجنون مشهدی، - ۹۴۰ ؟ قمری
majnūn-e mašhadī (- 1534)
اهدا به: سلطان مظفر از خاندان چنگیز
تاریخ تألیف: ۹۴۰ق
منظومه‌ای است در ۴۰۷ بیت در آداب رسم و چگونگی نوشتن حروف مفرده و مرکبه. عناوین آن عبارتند از: مقدمه، مناجات، مدح حضرت محمد (ص)، منقبت امیرالمؤمنین علی (ع)، سبب تألیف کتاب، که در این قسمت درباره وجه تسمیه کتاب می‌گوید: «چو از رسم خطش تاریخ دادم ×× از آتش نام رسم خط نهادم»، مدح پادشاه عصر (مظفر). تعریف مرکب، در تنقیح و پاکیزگی دوات، تعریف کاغذ، تعریف قلم، قرار قد و قط قلم، تعیین وقت کتابت، تعیین مکان کتابت، تعریف نقطه، بیان کتابت حروف: حرف الا لف، حرف البا، حرف الجیم، جیم چقماقی، و غیره.
آغاز: بیا ای خامه انشایی رقم کن ×× به نام کاتب لوح و قلم کن / رقم ساز همه اشیا کما هی ×× به دیدار سفیدی و سیاهی
چاپ: به کوشش نجیب مایل هروی، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲ ش، همراه دو رساله «سواد الخط» و «آداب المشق» از همین مؤلف در ضمن «کتاب آرایی در تمدن اسلامی»، ص ۱۶۱-۲۳۶
[نسخه‌های منزوی ۱۹۱۲/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۷۲
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، ۱۱گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷ - ۱۹۱]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** اصول آن دو خط زینگونه یابد ×× که مثل دال معکوسی نماید
خط:نستعلیق،کا:اسمعیل کاشی، تا: ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ(۱۷پ-۲۶ر)، ۱۷سطر (۶×۱۱) [ف: ۱۲ - ۲۵۳۸]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** خداوندا که این نظم روان بخش ×× مبارک باد بر شاه جهان بخش
خط: شکسته نستعلیق و ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۱۷-۲۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲۸ - ۱۵۶]
۴. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۱۳۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷ - ۶۹۹]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۴۲۲
آغاز: بسمله ثنای بیحد و عد ایزدیراست ×× که از حرف کنش کونین بر پاست؛ **انجام:** بیامرز انکه بی روی و ریایی ×× کند مجنون و کاتب را دعایی
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن زین العابدین، تا: دوشنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۲۷ق؛ مذیل است به رساله رسم الخط نستعلیق به نثر در شش برگ، آغاز: «قال امیرالمؤمنین و امام المتقین اسدالله الغالب علی ابن ابی طالب علیه السلام اعلم ان حسن الخط فی تعلیم الاستاد و قوامة ... یعنی بدانکه نیکویی خط مخفیست در تعلیم استاد و در بسیار کردن مشق»، انجام: «که ایشان را مدور نویسند اما حرف دال و ذال همین حال دارد دیگر بایشان متصل تواند شد. تمت هذه الرساله ...»؛ واقف: حسین کی استوان، اردیبهشت ۱۳۶۲؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۴سم [ف: ۱۷ - ۲۶۹]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۶۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** بیامرز آنکه پی روی و ریائی ×× کند مجنون و کاتب را دعائی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق، به دستور حسینقلی خان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱۹پ-۴۱ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۲۸]
۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۸۷/۲۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** بیامرز ز آنکه بی روی و ریائی ×× کند مجنون مسکین را دعائی؛ انجام نسخه ناتمام: چنین داد اوستا خرده دان پند ×× که حرف لا دو نوع است ای خردمند
خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۸-۱۳۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: روغنی، ۷گ (۱۳۷ر-۱۴۳پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴]
۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۷
بی‌کا،بی‌تا؛جلد:تیماج سبز،۱۱گ،اندازه:۱۳×۲۰/۵سم[ف:۱- ۱۲۸]
مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کند مجنون مسکین را دعایی
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۹۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۷۷]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۱۷۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** در شکل میم: چنین می‌گفت استاد سخنور ×× که شش نوع است میم ای طرفه منظر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، با سرلوح مزدوج؛ ۲۰گ (۲پ-۲۱پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۸ - ۲۲۰]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۵۹۶۳/۲
آغاز: امام و پیشوای جمله خلقان ×× بروز حرب جبریلش ثنا خوان؛ در سبب نظم کتاب و باعث بر ترتیب این ابواب: شبی چون خط خوبان راحت انگیز ×× سوادش مشک و خالش عنبر آمیز؛ **انجام:** چون ختم نامه این نظم کردی ×× همان بهتر که کاغذ در نوردی / خداوندا که این نظم روان بخش ×× مبارک باد بر شاه جهان بخش
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ رکابه دار؛ جلد: تیماج

سرخ، ۱۷ص (۹-۲۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۱۶۰]

● **رسم الخط (رسالة فی)** / خط / عربی

rasm-ul xaṭṭ (r.-un fī)

اجهوری، علی بن محمد، ۹۶۷ - ۱۰۶۶ قمری

ojhūrī, ‘alī ebn-e mohammad (1560 - 1656)

شرح منظومه (به بحر رجز شامل ۶۷ بیت) اثر طبع علی اجهوری [پنداشته می‌شود که ناظم این منظومه همان محدث و فقیه مالکی ابوالرشاد نورالدین علی بن زین العابدین محمد بن ابی محمد زین الدین عبدالرحمن بن علی اجهوری مصری (۹۶۷-۱۰۶۶) باشد (خلاصة الاثر ۱۵۷,۳)] است. شرح نیز احتمالاً از همو است.

شرح و حواشی:

۱- شرح رسم الخط

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۷۹۲/۵

آغاز: یقول ذوالعجز و التقصیر- علی الشهیر بالاجهوری؛

خط: نسخ، کا: ابوبکر بن رجب الطولوین، تا: شب چهارشنبه ۲۴ رمضان۱۰۸۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی ضربی کهنه، اندازه: ۱۴/۳×۱۹/۷سم [ف: ۱۱ - ۴۹۷]

● **رسم الخط** / علوم قرآن / فارسی

rasm-ol xatt

غیاث الدین حاجی

qīyās-od-dīn hājī

نام مؤلف در متن رساله نیامده است. «رساله رسم الخط من تألیفات غیاث الدین حاجی رحمه الله علیه» از قاری مذکور اطلاعات خاصی به دست نیامد اما به ضبط همو در آخر رساله، مباحث آن را به نحو اختصار از قصیره رائیه ابوالقاسم شاطبی به هنگامی که عازم زیارت مکه مکرمه بوده است در ضیق وقت و نهایت پریشانی اخذ کرده و تفصیل آنها را به همان مأخذ ارجاع می‌دهد. رساله موجز و مختصری است بدون ابواب بندی شامل آداب رسم الخط در بیان هاء تأنیث در آیات شریفه از ابتداء تا انتهاء قران، مواضع لفظ لعنت در آیات شریفه، کلمات دیگر مرسوم به تاء مطول، کلماتی که قطع و وصل در آنها خلاف است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۹

آغاز: چون متابعت رسم الخط ضروریست بنوعی که اهل بیت صلوات الله علیهم قرار داده اند لازم نمود؛ **انجام:** وقیاس آن بود ک جدا باشد هر که طالب رسم باشد زیاده از آنچه مذکور شده رجوع کند بقصیده رائیه شیخ العالم الفاضل العلامه ابی القاسم بن فیرة بن خلف بن احمد الشاطبی رحمت الله که مجموع آداب در آنجا مذکور است چون این بیچاره بر جناح سفر مکه معظمه بود در ضیغ وفت و نهایت پریشانی ... بنابراین در اختصار آن کوشید التماس از ناظرین انکه ... اکر سهوی یا خطایی شده باشد بقلم عفو در ... سنه سبع و ستین و الف ...

خط: نستعلیق خوانا، کا: زمان بن جعفر علی، تا: ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با روکش گالینگور، ۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۳ - ۱۰۱]

● **رسم الخط** / خط / فارسی

rasm-ol xatt

خراسانی، محمد باقر، ق۱۱ قمری

xorāsānī, mohammad bāqer (- 17c)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۱۰/۲

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۷گ (۱۱-۱۷ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۲]

● **رسم الخط** / خط / فارسی

rasm-ol-xatt

طاهر اصفهانی، زین العابدین، ق۱۱ قمری

tāher-e esfahānī, zayn-ol-‘ābedīn (- 17c)

شامل رسم الخط کلمات قرآن است به ترتیب سوره‌ها از آغاز تا انجام قرآن.

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۵۷/۳

خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن محمد قاسم شاهرخی، تا: ۱۰۰۸ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۹۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹۹۴/۱

آغاز: سورة فاتحة الکتاب بسمله. الحمدلله رب العالمی الرحمن ملک. الضالین. سورة البقرة ذلک الکتب الا چهار موضع که به اثبات الف است؛ **انجام:** عن صلوتهم سهون و اگر خواهی ساهون. اعطینک شانئک. یا ایها الکفرون عبدون و رایت حمالة الحطب. کفوا. النفثت. اله. تمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴گ (۱-۵۴)، ۱۴ سطر(۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۴ - ۱۱۴]

● **رسم الخط** / خط / فارسی

rasm-ol xatt

اصفهانی، محمد رضا، ق۱۲ قمری

esfahānī, mohammad rezā (- 18c)

رساله مختصری است در کیفیت اصول و فروع خط و حروف و تجوید هیات و ترکیب‌های آن و زیادی و نقصان حروف در خط

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۹/۵

آغاز: پس مساله چند از خط و مساله چند از کتابت یاد کرده آید و از خط کیفیت اصول و فروع

نسخه اصل:کتابخانه شیخ حسن شریعتی-قم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف،تا:۱۱۰۷-۱۱۰۸ق؛۹ص (۱۵۷-۱۶۵) [عکسی ف: ۱ - ۱۶۵]

● **رسم الخط (قواعد در)** / خط / عربی

rasm-ol-xatt (qvā‘ed dar)

شعری اصفهانی، طاهر بن زین الدین، ۱۲۱۴ - ۱۲۷۴ ؟ قمری

še‘rī esfahānī, tāher ebn-e zeyn-od-dīn (1800 - 1858)

رساله‌ای است در رسم الخط قران به زبان عربی که مؤلف آن مولانا زین الدین طاهر اصفهانی است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۳۸۶/۲

آغاز: بسمله - الحمدلله رب العالمین و العاقبه للمتقین و الصلوه علی رسوله محمد اله اجمعین؛ **انجام:** سوره الکافرون - الکفرون عبدون (گذشته گذشته بکرات) سوره الفلق النفثت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ، ۱۵ سطر [ف: ۱ - ۳۶۴]

● **رسم الخط** / خط / فارسی

rasm-ol-xatt

احمد علی، ۱۲۵۵ - ۱۲۹۰ قمری

ahmad ‘alī (1839 - 1873)

تهران؛ بانکی پور؛ شماره نسخه:بدون شماره

از آقا احمد علی معلم مدرسه کلکته (جلد ۱۷ فهرست)؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۶۲۷]

● **رسم الخط (رساله در)** / خط / فارسی

rasm-ol-xatt (r. dar)

خطیب، ملاحسن

xatīb, mollā-hasan

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۶۱/۸

آغاز: بسمله، بدان ابدک الله تعالی که کلمات قرآنی بنحوی تحریر باید نمود که به ائمه سلف

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۵ص (۳۳۳-۳۳۷)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۵ - ۱۵۵۴]

● **رسم الخط** / شعر، خط / فارسی

rasm-ol-xatt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۹۶۶/۲

آغاز: از واضع خط نسخ تعلیق ×× حرفی بشنو ز روی تحقیق

شامل ۴۷ بیت در رسم الخط نستعلیق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، اندازه: ۱۴×۲۰/۸سم [ف: ۱۸ - ۱۴۵]

● **رسم الخط** / خط / فارسی

rasm-ol-xatt

غیر همانند:

۱. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه:الف-۵

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی جزی بامرء القلم؛ **انجام:** سلام علی واقفیه و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و اصحابه اجمعین.

مشتمل است بر یک مقدمه و دو باب، در زمان فرهاد میرزا تألیف شده و فاوجی کاتب یا مؤلف شاگرد شیخ محمد یوسف بوده و در ظهر آن نوشته شده رساله در رسم الخط؛ خط: نستعلیق، کا: فتح الله فاوجی، تا: ۱۲۸۹ق؛ اهدایی: محمد حسن بن مسعود مهاجر؛ کاغذ: کاهی سفید، جلد: چرمی یشمی، ۱۱ سطر(۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۸۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۸۳/۸

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی در ۱۲۶۲، ۲۵۹-۲۹۰؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی [سنا: ف: ۲ - ۲۸]

● **رسم الخط آخوند زاده** / انشاء / فارسی

rasm-ol-xatt-e āxūnd-zāda

آخوند زاده، فتحعلی بن محمد تقی، ۱۲۲۶؟ - ۱۲۹۵ قمری

āxūnd-zāde, fath-‘alī ebn-e mohammad taqī (1811 - 1878)

زبده آثار آخوندزاده الفبای اختراعی اوست که به‌جای الفباء حاضره اسلامی در سال ۱۲۷۴ از ترتیب و تألیف آن فراغت یافته و دو رساله دیگری هم در تاریخ خطوط و معائب الفبای حاضره و محاسن الفبای اختراعی خود در سنوات ۱۲۸۰ و ۱۲۸۵ به زبان ترکی و فارسی تصنف نموده است. در اول رساله ثانی شماره (۷۶۳ ذیل) چنین گفته است: «بنا بر قصورات الفبای اسلام به سیاقی که در دیباچه کتاب اول خود تصریح کرده‌ام من الفبای جدیدی بر وضع خط قدیم اختراع و نقطه‌ها را کلاً ساقط و اعراب را در پهلوی حروف صامته مرقوم نمود، اول این رسم جدید را به واسطه قنسول دولت علیه ایران در تفلیس میرزا حسینخان به نظر اولیاء دولت علیه ایران معروض داشتم و بعد یک جلد دیگر از آن رسم جدید برداشته در سنه ۱۲۸۰ عازم اسلامبول شدم ...». آخوند زاده در تاریخ مزبور که به شهر اسلامبول سفر کرده است پیشنهادی در این باب که مورخه ۲۰ صفر از همان سال می‌باشد به فؤاد پاشا صدراعظم دولت عثمانی تقدیم داشته و این در شماره ۱۴ مجموعه فنون جمعیت عثمانی

منتشره در این تاریخ چاپ شده است. از قرار معلوم میرزا حسینخان مرحوم که در آن وقت سفیر ایران در پایتخت عثمانی بوده است این اقدامات آخوندزاده را در دربار عثمانی عقیم گذارده و آن مرحوم بدون اخذ نتیجه به قفقاز برگشته، مثنوی هجوآمیزی قریب به هشتاد بیت راجع به این مسافرت خود منظوم ساخته و در آنجا چنین گفته است: «که ناگاه یک مردک زرد چهر ×× بجام مرادم بر آمیخت زهر / به پیش وزیران ورا راه بود ×× مرا دشمن دین و دولت نمود / ازو هیچ شد رنج ده سالهام ×× شنید آسمان از زمین نالهام / بناچار برگشتم از خاک روم ×× که ماندن در آنجا مرا بود شوم».

از کتاب ثانی آخوندزاده چنان مفهوم میشود که پس از مراجعت از اسلامبول به واسطه فوت پسرش مدتی پریشان حال گشته و دیگر به پیشرفت الفبای خود اقدامی نکرده است تا آنکه در آن اوان نسخهای از الفبای اختراعی میرزا ملکم خان که در پاریس به طبع رسانیده و آن را به آخوندزاده فرستاده بوده است دوباره او را به حرکت انداخته و رساله الفبای اختراعی خود را با دو رساله دیگر که یکی از آنها پیشنهاد اولی و صورت خطابه منیف پاشا و فرمان سلطان عبدالعزیز بوده و دیگری عبارت از تاریخ مختصر خطوط قدیمه و محاسن الفباء اختراعی خود او میباشد همه را با خط و امضای شخصی در سنه ۱۲۸۵ به وزارت معارف ایران تقدیم داشته است که الحال این نسخهها عیناً در ضمن کتب موقوفه اعتضادالسلطنه مرحوم که به کتابخانه سپهسالار (دانشکده معقول و منقول) افزودهاند که موجود بوده و قابل استفاده است.

[دانشمندان آذربایجان، تربیت ص ۲تا ۸]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۷۸

آغاز: به وزارت علوم اعلیحضرت شاهنشاه ایران خلدالله ملکه – از مترجم السنه شرقیه در خدمت حضرت افخم جانشین قافقاز میرزا فتحعلی آخوند زاده – معروض – نامه است بنابر قصورات الف باء اسلام بسیاقی که در دیباچه کتاب اول خودم تصریح کرده ام الخ

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۵ق؛ از قرائن به دست میآید که خط خود آخوند زاده است و در آخر امضاء او را دارد و مشتمل بر کاغذ و مکتوبی است که آخوند زاده از تفلیس در خصوص تغییر خط به وزارت علوم آن عصر نگاشته؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۰ص، ۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۲ – ۲۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۷۹

آغاز: به وزلرت علوم اعلیحضرت شاهنشاه ایران خلدالله ملکه – از مترجم السنه شرقیه در خدمت حضرت افخم جانشین قافقاز میرزا فتحعلی آخوند زاده – معروض – نامه است بنابر قصورات الف باء اسلام بسیاقی که در دیباچه کتاب اول خودم تصریح کرده ام الخ

کاتب = مؤلف، بیتا؛ این نسخه مشتمل بر اشکال حروف جدید و ترکیبات آن میباشد، کاتب از خود و سال کتابت نام نبرده ولی پیداست که نویسنده همان کاتب نسخه سابق میباشد و در سال ۱۲۹۲ داخل کتابخانه اعتضادیه شده و چند ورق کاغذ ننوشته در اول و آخر دارد ولی این نسخه دارای مقدمهای که در مقدمه نسخه قبل بدان اشاره نموده نیست و اگر چه بایستی این نسخه را مقدم ذکر نمود چرا که مؤلف این را کتاب اول معرفی نموده اما نظر به این که نسخه فوق مقام مقدمه این نسخه را دارد مقدم گردید؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۷ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۲ – ۲۷]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۷۷

آغاز: به وزارت علوم اعلیحضرت شاهنشاه ایران خلدالله ملکه – از مترجم السنه شرقیه در خدمت حضرت افخم جانشین قافقاز میرزا فتحعلی آخوند زاده – معروض – نامه است بنابر قصورات الف باء اسلام بسیاقی که در دیباچه کتاب اول خودم تصریح کرده ام الخ

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بیتا؛ کاتب آن نویسنده دو نسخه پیش است مشتمل بر سواد تقریر مطبوع جمعیت علمیه عثمانیه در خصوص الف باء و رسم الخط آخوند زاده و سواد فرمان سلطان عبدالعزیز پادشاه عثمانی و سواد شرحی که مؤلف به جمعیت علمیه عثمانیه در جواز شرعی تغییر خط اسلام و تاریخچه مختصری از خطوط اسلامی است میباشد و در ذیل سواد تقریر مذکور سرتیپ دوم علیخان ژنرال قنسول دولت ایران در تفلیس مطابق بودن آن را با اصل به خط خوب خود نگاشته و در آخر نسخه میرزا فتحعلی آخوندزاده امضاء کرده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۲ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۲ – ۲۷]

● رسم الخط جدید / ادبیات / فارسی

rasm-ol-xatt-e jadīd

ملکم، ۱۲۴۹ – ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۵۴۸-عکس

نسخه اصل:از نسخه چاپی سپهسالار؛بیکا،بیتا[فیلمها ف:۳ – ۲۵۸]

● رسم الخط فی القرآن / علوم قرآن / عربی

rasm-ul-xaṭṭ fi-l qur'ān

رساله کوتاهی است در بیان چگونگی رسم الخط قرآن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۳۹/۲

آغاز: الوسطی بالیاء قانتین بالحذف فرجالاً بالالف رکباناً بالالف ازواجاً بالالف لازواجهم بالالف متاعاً بالالف؛ **انجام:** شفا جرف هار بالالف فانهم بالحذف لایزال بالالف بنیانهم بالالف.

خط: نسخ، بیکا، بیتا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج

قهوه‌ای،۲۵ص(۱۲۱-۱۴۵)،۱۰سطر،اندازه:۱۳×۱۷سم[ف:۳۵ - ۵۵]

● **رسم خط القرآن** / علوم قرآن / فارسی

rasm-o xatt-el qor'ān

در این گفتار بسیار کوتاه گفتگو در این است که چگونگی نوشتن الفاظ قرآنی در قرائت دخلی ندارد. در این گفتار از حاجی محمد رضا قاری حافظ روضه متبرکه بهشت نشان و سید جلیل القدر میر محمد زمان رضوی نقل می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۲/۶

آغاز: براهل علم و دانش مبرهن است که رسم الخط را دخلی چندان در قرآن نیست؛ **انجام:** هشتم ویل لکل همزة نهم سوره تبت یدا

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد یوسف حسینی طالقانی، تا: ۲۰شعبان۱۱۳۲ق،جا: مدرسه خلیلیه؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۰۹ر-۱۱۰پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۵ - ۷]

● **رسم خط القرآن** / علوم قرآن / عربی

rasm-u xaṭṭ-el qur'ān

رساله‌ای مختصر و موجز در اصول و قواعد قرائت قرآن که مطابق روش قرآء نوشته شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۴۶/۵

آغاز: بسمله، الحظر الذی بمعنی المنع والحجر بالظاء ولم یات فی القرآن بهذا المعنی الاحر فان الاول فی سورة سبحان <وما کان عطاء ربک محظوراً> الثانی فی القمر کهشیم المحتظر وما عداهما؛ **انجام:** والتی هی علامة الرفع فی الاسم المفرد المصاعف نحو قوله عزوجل لذوعلم، لذوفضل، ولذو مغفرة وذوعقاب وذوالعرش وذوالفضل وکان مثلها فی جمیع القرآن، والله اعلم بالصواب

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدبن قربانعلی نیجکرستان، تا: ۱۲۳۳ق، جا: مدرسه دینا؛ محشی با امضای عمادالدین، در ادامه تا پایان نسخه از رساله رسم عمادالدین علی شریف استرآبادی مباحث متفرقه‌ای ذکر شده؛ ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۸]

● **رسم الخط قرآن = قواعد ...** / علوم قرآن / عربی

rasm-ol-xatt-e qor'ān = qavā'ed ...

تحریر نسخه اصلاح شده یعقوب بن اسحاق کندی است که به روزگار مأمون عباسی ترجمه شده است. در کره متحرکه بحث شده و مشتمل بر دوازده شکل می‌باشد.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۱۲/۷

آغاز: بسمله حمدله و بعد فهذه الرسالة مسئلة علی قواعد رسم خط القرآن و فیه ابواب. الاول فی بیان کلمات التی کتبت فی الرسم مقطوعة

خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید محمد بن محمد باقر بن قوام الدین محمد بن مفید موسوی استرآبادی، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ فستقی؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۷۰پ-۷۴پ)، ۱۵ و ۱۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳ - ۷۸۱]

● **رسم خط القرآن** / علوم قرآن / عربی

rasm-u xaṭṭ-el qur'ān

رساله کوتاهی در بیان کیفیت رسم به ترتیب سور قرآن کریم.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۳۵/۲-۱۷/۱۱۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین اما بعد المقدمة فی ذکر الحروف التی کتب بعضه علی خلاف بعض فی المصحف و هی فی الاصل واحدة فاول ذلک بسم الله کتب بحذف الالف؛ **انجام:** و فی الکهف مال هذا الکتاب و فی الفرقان مال هذا الرسول و فی الواقع فمال الذین کفروا اللام مع ما مقطوعة عما بعدها فی تفسیر نیشابوری و قد تمت الرسالة بحمد الله تعالی مع تفرق البال و اختلاف الاحوال

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ربیع الثانی ۱۳۱۱ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۱۹]

● **رسم الخط قرآن کریم** / خط / عربی و فارسی

rasm-ol-xatt-e qor'ān-e karīm

رساله‌ای است کوتاه حاوی رسم الخط برخی از کلمات سوره‌های قرآن کریم که از سوره بقره آغاز و تا سوره مرسلات به انجام می‌رسد نشانی در مصادر و منابع موجود از این اثر نیافتیم ممکن است گزیده‌ای از اثری دیگر بوده باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۹/۴

آغاز: ... بخلاف رسم الخط متعارف ضبط شده در بعضی اتفاق جمیع مصاحف و در بعضی اختلاف مصاحف لیکن ترجیع نیافته در میان قراء معمولست درین جدول ثبت افتاد بترتیب سورتا بر مراعی آسان باشد سورة البقرة (فأینما تولوا)؛ **انجام:** سوره المعارج (فمال الذین)، سوره ن (أن لا یدخلنها)، سوره القیمة (ألن نجمع)، سوره المرسلات (جمالت صفر)

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ با قلم خوردگی‌هایی در متن و ممکن است این اثر به خط مؤلف باشد؛کاغذ:شرقی، ۲گ(۹۸پ-۹۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۳۵ - ۱۵۶]

● **رسم الخط قرآن مجید** / علوم قرآن / فارسی

rasm-ol-xatt-e qor'ān-e majīd

اصفهانی، محمد جعفر بن محمد مؤمن، ق۱۲ قمری
esfahānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad mo’men (- 18c)
مؤلف محمد جعفر بن محمد مؤمن اصفهانی از قاریان اواخر قرن یازدهم و اوایل قرن دوازدهم است. رساله در بیان رسم الخط قرآن و تبیین شیوه نگارش واژه‌های قرآنی خصوصاً کلماتی است که دارای حرف «ظ» می‌باشند.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۴۶۷/۶
آغاز: الخطر الذی بمعنی المنع و الحجر بالظاء و لم یات فی القرآن بهذا المعنی الاخر فان الاول فی سوره سبحان و ما کان عطاء ربک محظورا؛ **انجام:** در القارعة عاصم و اکثر قراء را اثبات هاء سکت است در این کلمات در حال وقف و وصل و بعضی قراء را حذف ها است در این کلمات در حال وصل از لفظ یه از راه رسم تمت الرساله بعون الله بتارک وتعالی بیدالحقیر محمد جعفر بن محمد مؤمن الاصفهانی
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دهه آخر صفر ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۳ - ۱۵۳]

← رسم خط المصحف ‹ القرائة

● **رسم خط المصحف** / علوم قرآن / عربی
rasm-u xaṭṭ-el-muṣḥaf
یکی از فصول تفسیر نیشابوری در بیان حروفی است که برخی از آن بر خلاف برخی دیگر در مصحف نگاشته می‌شود و آن در اصل، یکی است. این فصل از تفسیر یاد شده انتخاب و در رساله حاضر نگاشته شده تا قاریان و نویسندگان، این رسم را در خط قرآن کریم تبعیت نمایند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۴۵/۱
آغاز: بسمله، فصل فی ذکر الحروف التی کتب بعضها علی خلاف بعض فی المصحف و هی فی الاصل واحده. فاول ذلک بسم الله کتب بحذف الالف التی قبل السین؛ **انجام:** و کذلک سیعلم الکفار لمن عقبی الدار و سیعلم الکفر بغیر الف قبل الفاء و لا بعدها لیدل علی قرائتین و الله اعلم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۸گ(۲پ-۹پ)،۱۷سطر(۸×۱۴)،اندازه:۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۳۷۱]

● **رسم خط المصحف** / علوم قرآن / عربی
rasm-u xaṭṭ-el-muṣḥaf
نسخه قدیم از کتاب نفیسی است درباره رسم الخط مصحف شریف، متضمن بیان موارد اختلاف و علل انتخاب قرائت و رسم خط فعلی. مؤلف درباره رسم الخط هر یک از حروف قرآن، با اسناد مخصوص روایتی خویش، تعلیمی داده و دستوری روایت کرده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۴
آغاز: قال الحافظ ابوعمرو عثمان بن سعید بن عثمان المقری رضی الله عنه و ارضاه الحمدلله الذی اکرمنا بکتابه المنزل و شرفنا بنبیه المرسل ... الی ... هذا کتاب اذکر فیه ما سمعته من مشیختی و رویته عن ائمتی من مرسوم خطوط مصاحف اهل الامصار المدینة و المکة و الکوفة و البصرة و الشام ... الی ... و ما انتهی الیه بن الیمان قال لعثمان بن عفان ما کنت صابعا اذا قیل؛ **انجام:** ثم الحرکة آخرا فهذا بین و بالله التوفیق.
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قرمز، ۱۹۲ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۴۱۶]

● **رسم الخط نسخ** / خط / فارسی
rasm-ol-xatt-e nasx

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۳۴/۲
آغاز: ذال حکم دال دارد هیچکس در علو رأس رأء ثلث بنقاط دو نیم تا سه اختلاف نکرده اند و در انحراف بیک نقطه؛ **انجام:** با مثل فی چنانکه در تعریف الف مذکور گشت که اول و آخر حروف یکی است خالق و راحم و رؤف یکیست
بی کا، تا: قرن ۱۰و قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۸گ (۲۶ر-۴۳ر)، ۱۱ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: - ۳۲۰]

● **رسم دوایر زرقالی (فایده در)** / ریاضیات
rasm-e davāyer-e zarqālī (fāyede dar)

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۷/۵
بی کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۲۲۷]

● **رسم دوایر سموت بر صفایح اسطرلاب (فایده در)** / اسطرلاب
rasm-e davāyer-e samūt bar sfāyeh-e ostorlāb (fāyede dar)

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۷/۳
بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نشریه: ۳ - ۲۲۷]

● **رسم العبادة** / دعا / عربی
rasm-ul-'ibāda
گیلانی، محمد بن حسن، ق۱۲ قمری
gīlānī, mohammad ebn-e hasan (- 18c)
رساله کوتاهی است در بیان دعا و فضیلت آن و فضل قرآن و حقیقت عبادت و آداب و شروط آن و بیان توبه و شروط آن، با توجه به آیه شریفه «قل ما یعبؤابکم ربی لولادعاؤکم» در آخر سوره فرقان.
[الذریعة ۲۳۲/۱۱]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۸۳۷/۶
آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الجن والانس لیعبدوه و جعلها ذریعة لان یعرفوه و وعد اعلی درجات الذین اتبعوه ... و بعد فیقول احوج الخلائق الی عفو ربه الغنی محمدبن حسن الجیلانی اللاهجانی لما کان المقصد الاقصی ... عبادة الله و اطاعته؛ **انجام:** بمعنی انه یلزم کل عامل عمله من خیرا و شر و الله اعلم بحقیقة کلامه و الحمدلله علی توفیقه لاتمامه و الصلوة علی اشرف انامه الذی ارسل لبیان حلاله و حرامه و آله الذی اوصی الیهم لادامة امره و السلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف مخ: ۱ - ۲۴۱]

← رسم القرآن ◄ اختلافات هجاء قرآنی
← رسم القرآن ◄ تجوید القرآن
← رسم القرآن ◄ رسم کلمات القرآن علی ترتیب السور

● **رسم القرآن (فائده)** / تجوید / فارسی
rasm-ol-qor'ān (fā'ede)
اعمی اصفهانی، مختار، ق۱۰ قمری
a'mā-ye esfahānī, moxtār (- 16c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۱/۴
خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالله بن احمد، تا: سه‌شنبه ۲۰ رمضان ۱۲۴۵ق؛ جلد: مقوا، ۳ص (۴۷-۴۹)، ۱۲ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۵ - ۲۱۳]

● **رسم القرآن** / علوم قرآن / عربی
rasm-ul-qur'ān
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)
رساله بسیار مختصری است در رسم الفاظ قرآن به ترتیب سوره‌ها و در پاره‌ای از الفاظ قواعد را به طور کلی می‌آورد.
چاپ: دارالسلطنه تبریز:دارالطباعه مشهدی حاجی آقا، سنگی، ۱۲۷۳ق، رحلی، (جوامع الکلم: ج ۱؛ قسم۲؛ صص۲۴۸-۲۵۲)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۰۴/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انی قد جمعت الی هذه الرسالة کلمات تشتمل علی کثیر من رسم الفاظ القرآن؛ **انجام:** و ما لم أذکر من السور لم یکن فیها ما لم اذکره قبل و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، کا: احمد بن ابوالقاسم مازندرانی، تا: سلخ ربیع الاول ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۹۴ر-۱۰۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۹۴]

● **رسم القرآن** / علوم قرآن / عربی
rasm-ul-qur'ān
کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)
تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۶۱ق
رسم الخط قرآن کریم را که بنا به گفته مؤلف دارای اسراری می‌باشد طی چند «باب» نگاشته است. فهرست اجمالی آن چنین است: باب: الاثبات و الحذف و غیرهما مرتباً علی السور؛ باب: ما یحذف من کلیة الکلمات؛ باب: ما یزاد من الحروف فی الرسم؛ باب: حذف الیاء و اثباتها؛ باب: حذف الواو و زیادتها؛ باب: حروف من الهمز وقعت علی غیر القیاس؛ باب: رسم الالف واواً؛ باب: رسم بنات الیاء و الواو؛ باب: حذف أحد اللامین؛ باب: کیفیة رسم الکلمات فی الفصل و الوصل؛ باب: هاء التأنیث التی تکتب تاء؛ باب: المضافات و المفردات.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۰۴/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ان هذه وجیزة فی رسم القرآن المجید و الفرقان الحمید و هو علم شریف؛ **انجام:** و یرسم مرضات بالتاء اینما وقع لشباهته بالجمع.
خط: نسخ، کا: احمد بن ابوالقاسم مازندرانی، تا: سلخ ربیع الاول ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۶۹پ-۹۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۹۳]

● **رسم القرآن** / تجوید / عربی، فارسی
rasm-ul-qur'ān
از ابوالحسن منتخبی است از چند رساله و رساله «رسم القرآن» عماد الدین علی الشریف قاری استرآبادی گرگانی.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۸۹/۲
آغاز: بسمله، الحظر الذی بمعنی المنع و الحجر بالظاء و لم یات فی القرآن بهذا المعنی الا حرفان؛ **انجام:** دعاء شروع تلاوت

قرآن.
خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن مرحوم ملا ابوالقاسم بن ملا علی اشرف، تا: ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ (۱۴۳پ-۱۶۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲ - ۷۰]

● **رسم قسی العصر** / هیئت / فارسی و عربی
rasm-u qusī-yal-‘aṣr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۳/۲۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱ص (۲۰۱)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف: ۱ - ۳۳]

● **رسم کلمات القرآن علی ترتیب السور = رسم القرآن** / علوم قرآن / عربی
rasm-u kalamāt-il qur‘ān ‘alā tartīb-is suwar = rasm-ul qur‘ān

شریف استرآبادی، علی بن علی، ق۱۰ قمری
šarīf-e estarābādī, ‘alī ebn-e ‘alī (- 16c)
تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۹۸۲ق؛ محل تألیف: جعفرآباد قزوین
در این کتاب، رسم الخط کلمات قران کریم با استفاده از دیگر کتاب‌های نگاشته شده در این موضوع جمع‌آوری شده است، مؤلف، مطالب کتاب را به شیوه قاریان دیگر در کتب اختلافات، در دو قسم اصول و مسائل الفرش مرتب نموده تا به راحتی در تصحیح مصاحف و استخراج مسائل مورد استفاده قرار گیرد. قسم اصول مشتمل بر یک مقدمه در چند فصل و بر چندین باب است و در بخش مسائل الفرش، رسم کلمات قرآن به ترتیب سوره‌ها آمده است.
آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوه و ... و بعد فیقول العبد المفتقر الی رحمه المهیمن الهادی ... لما طال الحاح الاحباء و مبالغه الاصدقا زین الله مجلسهم بجمع کتاب فیه رسم کلمات القرآن..
انجام: سوره الناس مکیه و هی ست ایات مدنی عراقی و سبع مکی شامی خلافها ایه کلمها عشرون کلمه، حروفها تسعه و سبعون حرفا، فواصلهاس ملک ف تمت الرساله..

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما اردنا جمعه فی هذه الاوراق فی القسم الاول من هذه الرسالة فی مسائل الاصول و الحمدلله علی اتمامه و الصلوة و السلام علی رسوله و آله و کتب مؤلفه عماد الدین علی الشریف القاری
نسخه شامل قسم اول کتاب است ساخته؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۶گ (۲پ-۴۷پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۶ - ۱۵۵]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۴۴
انجام: خلافها آیة کلمها خمس و ثلاثون کلمة و حروفها مائة فواصلها هام یومئذ یومئذ ...
خط: نسخ، کا: نورالدین بن بدرالدین بن نورالدین دزفولی، تا: غره جمادی الاول ۱۰۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ قسم اول این کتاب در سلخ جمادی الثانی ۹۸۲ در جعفر آباد قزوین به پایان رسیده؛ ۶۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۹۴]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۵۴/۷
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد، تا: ۱۱۱۵ق؛ مصحح، محشی، در برگ ۱۱۱ دعای ختم قرآن به سال ۱۱۵۰ به خط علی بن محمد بن احمد بن ملا محمدی
کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سیاه، ۵۵گ (۵۶پ-۱۱۰پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۱۷ - ۳۷۴]

● **رسم کیفیات الاجساد** / کیمیا / عربی
rasm-u keyfīyāt-el ajsād

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۳۳/۷
آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی سیدنا محمد ... و بعد هذه وجیزة فی رسم کیفیات الاجساد. یکون اربعة الی الارتقاء الی تعدیلها
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد تقی طبیب نوری، تا: ۱۲۹۲ق؛ جلد: میشن زرد، ۴گ (۲۳۶پ-۲۳۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۲سم [ف: ۹ - ۲۸۸]

● **رسم مجسمات متشابه و قطع زائد (رساله در)** / هندسه / فارسی
rasm-e mojasmāt-e motašābeh va qat‘-e zā’ed (r. dar)
بیات، حیدر قلی بن حسین قلی، ق۱۴ قمری
bayāt, heydar qolī ebn-e hoseyn qolī (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۲۹۴ق
در هندسه، به انضمام رساله قبله‌نما و جدول طول و عرض بعضی از بلاد معروفه.
[فهرستواره منزوی ۲۶۹۲/۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶
آغاز: اما بعد این رساله ایست در معرفت قطع زاید و تحصیل دو خط وسط بین دو خط معلوم که هر چهار خط متناسب و متوالی باشند
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۲ - ۹۶]

● **رسم المصاحف = کتاب الرسم** / علوم قرآن / عربی
rasm-ul maṣāḥif = k.-ur rasm

اصفهانی، محمد بن عیسی، - ۲۵۳ ؟ قمری
esfahānī, mohammad ebn-e ‘īsā (- 868)

رساله‌ای در بیان رسم الخط معمول ۵۳ کلمه از کلمات قرآن مجید در بلدان کوفه و مدینه و بصره و شام و بغداد است و در آن شهرستان‌ها آن نحو رسم کتابت متفق علیه بوده است. کلمات مورد نظر را در عنوان ۵۳ باب با رعایت ترتیب سوره‌ها آورده است. این رساله از مدارک معتبره قدیمه این فن است که در بعضی ازکتب تراجم به نام «کتاب فی الرسم» ضبط شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۸۱۲

آغاز: باب الرحمة و جمیع ما فی القرآن من الرحمة فهو بالهاء الاسبع مواضع فانها بالتاء اولها فی البقرة اولئك یرجون رحمت الله و فی الاعراف؛ **انجام:** و یهیی لکم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۱۱گ، ۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۶ - ۱۷۰]

● **رسم المصاحف** / خط / فارسی
rasm-ol-masāhef

رساله‌ای است در بیان چگونگی نگارش کلمات و حروف قرآنی با اشاره به اختلافات صاحب نظران در این فن خصوصاً با التزام به نظرات شاطبی دارای ابواب و فصول، برخی از عناوین موجود چنین است؛ باب در ذکر آنچه جمیع مصاحف متفق اند، باب در ذکر آنچه مصاحف مختلف اند با ثبات و حذف آن از لغات، باب در ذکر کلماتی که الف را در آن اثبات کرده‌اند در خط از برای معنی، باب در بیان کلماتی که به سبب تعدد و اختلاف ایشان تعدد مصاحف واجب بود ... باب المقطوع و الموصول، خاتمه شامل دو فصل: ۱) ذکر چیزی چند که کاتب مصاحف را سزاوار است رعایت آن.

[نسخه‌های منزوی ۱۱۵/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۸۰/۱-۳۸/۲۰۰

آغاز: گفت که هر گاه شما وزید اختلاف کنید در لفظی آن را به لغت قریش بنویسید که در عرضه اخیره بر این قوله گر فته تا اختلاف کردند در کتابت التابوت که آنرا بها نویسند یا بتاء زید گفت بها؛ **انجام:** و در الفاظی که منقلب از یا باشند مثل هدی و رمی وسخر و اتی و الزنی ... در بعضی احوال منقلب به یا می‌شوند مثل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۴۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۲۰]

● **رسم المصاحف (منظومة فی)** / شعر، تجوید / عربی
rasm-ol maṣāḥif (mnẓ.-un fī)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:بدون شماره

مجموعه چند رساله در تجوید، از جمله منظومه فی رسم المصاحف، از مؤلف مجهول؛ بی‌کا، تا: ۷۷۶ق [میراث شهاب: س۴ش۲ - ۹۲]

● **رسم المصحف** / فارسی
rasm-ol moshaf

در خود کتاب نامی برای آن دیده نشد، این نام را از روی موضوع کتاب به آن داده‌اند، پس از اینکه رسم کلمات سور را (از حمد تا ناس) معین و به شرح آن پرداخت کلیه کلماتی را از قرآن که حرف «ظاء» را داراست، با سوری که در آن می‌باشد معین نموده است. با مراجعه به فهرست‌ها مؤلف این کتاب و نام اصلی آن شناخته نشد، ولی نگارنده احتمال می‌دهد که این نسخه «رسم المصحف» تألیف محمد بن محمود سمرقندی مؤلف « المبسوط» باشد. انشاء کتاب به شیوه قرن هشتم و مؤلف از مفردات مولانا طاهر نام که استاد وی بوده و تا هنگام تألیف این کتاب هم زنده بوده و نیز از شرح شاطبیه جعبری (شیخ برهان الدین ابراهیم بن عمر متوفی به سال ۷۳۲) مکرر یاد می کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۰

آغاز: بسمله سورة الفاتحه در این سوره چهارده همزه وصل (کذا) در وصل محذوف است، بابسمله و در ابتدا ثابت سیزده مفتوح است و یکی مکسور الخ

بدین نام در دفتر کتابخانه ثبت شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ظاهراً قرن ۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۰۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳ - ۲۴]

← رسم و آئین پادشاهان قدیم ⟩ دخل و خرج پادشاهان

● **رسم و آئین پادشاهان قدیم = دخل و خرج پادشاهان** / اخلاق / فارسی
rasm va ā’īn-e pādešāhān-e qadīm = daxl-o va xarj-e pādešāhān

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

اهدا به: هلاکو خان مغول

دستورهایی است که پادشاهان را به کار آید و با به کار بستن آنها می‌توانند از خطاهای پادشاهان گذشته مصون باشند. در باب وصول مالیات و خراج و مصارف آن. در ابتدای آن به اصول

کلی زمامداری و پایه‌های پادشاهی پرداخته و شرایط هرکدام را به اختصار آورده است و آنچه در باب قلمداران به عنوان پایه‌ای از پادشاهی آورده جالب است و قسمت عمده آن به دخل و خرج زمادران است که چگونه تحصیل و چگونه مصرف گردد. مدرس رضوی نسبت آن به خواجه را مسلم دانسته در حالی که در ضمن مصنفات او نیامده است.

آغاز: پادشاه جهان مایه امن و امان از ... حجة الاسلام و المسلمین محمد بن محمد الطوسی قدس الله روحه العزیز در خواست کرد که آنچه رسم و راه پادشاهان قدیم بوده است در این ولایتها که عالم آبادان داشته اند و لشکر و رعیت را آسوده، برجائی بنویس و بما عرضه دار بحکم اشارت نافذه این فصل تقریر کرد ... اما درین ولایتهای عجم چون پادشاهان زود بزدود بدل میشده اند ...: اما آنچه پادشاهان قدیم و دانایان این ولایتها گفته اند و رسم ایشان بوده است این است که نوشته می‌آید. گفته اند که بنیاد پادشاهی بر دو چیز است: یکی به شمشیر و دیگر قلم ...

انجام: خدای تعالی پادشاه و پادشاه زاده را قوت و دولت فرستاد تا بهر راه که نیکو باشد پادشاهی میکنند و بندگان را آسوده میدارد و این در جهان نام نیکو بحضرت باری مزد و ثواب بسیار حاصل می‌کنند سالهای نامتناهی پاینده باد بمنه منة حکمه

چاپ: آقای مینوی و مینورسکی این رساله را به چاپ رساندند. در مجموعه رسائل طوسی (ص ۲۸-۳۵) به سال ۱۳۳۵ هم به چاپ رسید.

[احوال و آثار نصیرالدین، مدرس رضوی، چاپ جدید، ص ۵۳۶؛ فهرستواره منزوی ۴۶۸/۶]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۵۱۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۷۵۷ق؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۵گ (۷۷پ-۸۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۵ - ۵۳]

۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴۹/۱۵

خط: نستعلیق کهن، کا: محسن بن مصطفی ساوجبلاغی، تا: قرن ۹؛ درست مانند یک برگی از آن که در مجموعه شماره ۳۸۳۱ کتابخانه ملک هست؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ - ۶۷۶]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۰۷/۶

آغاز: این رسالت مولانا ... در قوانین جهانداری به حکم آنکه چون هلاکو بخشی کمترین بندگان تقصیر را فرمود که آنچه رسم و راه پادشاهان پیشین درین ولایتها بوده است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۶ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد باقر کاشانی، تا: ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۹۳پ-۹۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۲۰۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۷۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لاجرم مردم ایشان از رعیت و لشکر مرفه و معمور بوده است، و نام نیکو از ایشان مانده. و خرج از دخل کمتر مقرر میکرده‌اند، و خزانه‌های پر مال و گنجها جهت ذخیره روزگار و دفع دشمن مینهادند. ایزد تعالی ایام سلطنت پادشاه بر دوام دارد، و بندگان درظل امر مرفه گرداند. بحق محمد ...

خط: نستعلیق، کا: علیرضا شمیرانی، تا: ۱۳۳۱ق؛ یادداشتی از: محمد حسین گرگانی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ (۴۱۶پ-۴۲۹)، ۱۲ سطر [ف: ۱۴ - ۴]

۶. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۴۹/۱۴

خط: نستعلیق، کا: محسن بن مصطفی ساوجبلاغی، تا: جمعه ۲۹ ربیع الاول ۱۳۴۷ق؛ از روی نسخه محمد حسین گرگانی شمس العلماء نوشته در ۱۳۳۱ به خط علی رضای ازگلی تهرانی از روی نسخه قرن نهم که مغلوط بوده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ - ۶۷۶]

● رسوایی لندن / متفرقه / فارسی

rosvāyī-ye landan

اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، ۱۲۵۹ - ۱۳۱۳ قمری

e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

به دستور: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: ۲۲ ذیحجه ۱۳۰۲ق

ترجمه گزارشی است مفصل از اوضاع اخلاقی و نابسامانی‌های اجتماعی ساکنین لندن، که در روزنامه انگلیسی «پالمال کازت» در روزهای دوشنبه و چهارشنبه و پنج‌شنبه مرتب چاپ می‌شده، تا همکیشان ما (ایرانیان) بدانند که سرزنش‌های اروپائیان نسبت به ما جز غرض‌ورزی چیزی نیست و خودشان دارای فساد و گرفتاری‌های بیشتر می‌باشند. این کتاب دارای بیست و سه فصل می‌باشد که گویا ترجمه بیست و سه مقاله است؛ که از انگلیسی به فرانسه و از فرانسه به فارسی ترجمه و در مجله سخن نشر شده است. ترجمه است از محمد حسن گویا اعتماد السلطنه.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۱۸

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد حسن شریف کاشانی، تا: ذیحجه ۱۳۰۲ق، به دستور ناصرالدین شاه؛ گویا اصل، مجدول؛ کاغذ: آبی، جلد: پارچه زرد، ۵۸گ، ۱۲سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [سنا: ف: ۲ - ۱۷۰]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۴۴۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۱۷۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۱
آغاز: پالمال کازت که یکی از روزنامه‌های آزادی طلب منطبعه لندن است و هر روز بطبع می‌رسد؛ **انجام:** اما تلاش باید کرد که در آتیه این قبیل حوادث روی ندهد.
خط:نستعلیق،کا:حبیب الله افشار خرقانی،تا:۱۴محرم۱۳۰۳ق؛ جلد: تیماج سبز، ۷۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱ - ۲۶۸]

● **الرسوخ فی علم الناسخ و المنسوخ** / علوم قرآن / عربی
ar-rusūx fī ‘elme-en nāsix wa-l mansūx
بغدادی، عبدالقاهر بن طاهر، - ۴۲۹ قمری
baqdādī, ‘abd-ol-qāher ebn-e tāher (- 1038)
در شمارش ناسخ و منسوخ از آیات قرآن کریم در هشت «باب» با بیان شروطی در هر باب. عناوین ابواب: باب فی معنی النسخ و حده و حقیقته؛ باب فی بیان شروط النسخ و احکامه؛ باب فی تفسیر الآیة الدالة علی جواز النسخ و ذکر قراءتها و وجوهها؛ باب فی ذکر الآیات التی اتفقوا علی نسخها و ناسخها؛ باب فی ذکر الآیات التی اختلفوا فی نسخها؛ باب فی ذکر الآیات التی اتفقوا علی نسخها و اختلفوا فی ناسخها؛ باب فی ذکر سنن منسوخة و سنن ناسخة؛ باب فی بیان معرفة الناسخ من المنسوخ فیما تشتبهان فیه.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۳/۳
آغاز: الحمد لله العالی حده الواجب حمده و الصلاة و السلام علی الظاهر مجده الوافر جده محمد و آله
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کا: منصور بن اسعد التونسی الجرائری (؟)، تا: آخر صفر ۶۵۵ق [عکسی ف: ۱ - ۱۳۴]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۲/۳عکسی
آغاز: بسمله. الحمد لله تعالی جده الواجب حمده و الصلوة و السلام علی الظاهر مجده
نسخه اصل:کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: آخر صفر ۷۵۵ق (۶۵۵ هم خوانده می‌شود ؟)؛ ۸۰ص (۴۱۸-۴۹۷)، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۴ - ۵۵۱]

● **رسوم اهل الحساب** / حساب / عربی
rusūm-u ahl-il-ḥisāb

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۰۵/۹
آغاز: الحمدلله الذی عرفنا حمده و رغبنا فیما عنده؛ **انجام:** و تصدق بدرهم ثم ربح للدرهم درهما و تصدق بدرهمین ثم ربح للدرهم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۹۶گ (۱۷۷پ-۲۷۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۵۲]

● **رسوم اهل الیوم** / دعا / عربی
rusūm-u ahl-il-yawm
جلالی یزدی، علی بن اکبر
jalālī yazdī, ‘alī ebn-e akbar

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۴۰۹/۱
کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه: ۱۳ - ۳۹۸]

● **رسوم جاهلیت** / آداب و سنن / اردو
rosūm-e jāhelīyat
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
e‘tezād-os-saltane, ‘alī-qolī ebn-e fath-‘alī (1819 - 1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۴۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹ - ۱۹۷]

● **رسید حقوق و مواجب اشخاص** / اسناد / فارسی
rasīd-e hoqūq va mavājeb-e ašxās

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۴۷
خط: شکسته نستعلیق و سیاق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کلاسور پلاستیکی، ۱۹گ [ف: ۳۴ - ۷۶]

● **رسید مخارج و مواجب اشخاص و ...** / اسناد / فارسی
rasīd-e maxārej va mavājeb-e ašxās va ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۸۹۳
مشتمل بر دو کلاسور؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ و ۱۲۶۶ و ۱۲۶۷ و ۱۳۲۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کلاسور پلاستیکی، ۹۶گ [ف: ۳۴ - ۸۲]

● **الرشاد فی بیان احوال المعاد** / اخلاق / فارسی
ar-rašād fī bayān-e ahvāl-el ma‘ād
ابوالفتوح، لطف الله
abo-l-fotūh, lotf-ol-lāh
برای: ابوالمظفر یعقوب بهادر خان
رساله کوتاهی است در بیان معاد که مؤلف در یک «مقدمه» و یک «باب» و یک «خاتمه» تألیف نموده است. مقدمه در بیان معنی معاد؛ باب در تبیین احوال معاد و اختلاف طوایف امم در اثبات؛ آن خاتمه در ذکر جنت و نار و ثواب و عقاب.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۱۰۱/۴-۲۱/۲۱
آغاز: بسمله و به نستعین مبدا کلام درر انتظام ارباب رشاد و معاد

مقال حکمت فرجام اصحاب استعداد که به مقتضای ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین؛ **انجام:** و در حدیث صحیح وارد است که حضرت پیغمبر علیه وآله من الصلوة ... شفاعتی لاهل الکبائر من امتی اللهم ارزقنا شفاعة نبینا محمد صلی ... واجعلنا فی ظله یوم القیامة یوم الحسرة و الندامة ولیکن هذا آخر ... ومن النبی الشفاعة انه ولی الاجابة.

خط: نستعلیق، کا: محمد لژف کاخکی، تا: ۶ ذیقعده ۱۱۱۳ق، جا: شاه جهان آباد؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۴ – ۲۱۲۱]

● **الرشاد فی بیان المعاد** / کلام و اعتقادات

rašād fī bayān-el ma‘ād

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

دو رساله در اعتقادات. برای رستم بهادر آق قوینلو؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۶۰۶]

● **الرشاد فی شرح الارشاد = شرح ارشاد الهادی** / نحو / عربی

ar-rašād fī š.-il iršād = š.-u iršād-il hādī

جرجانی، محمد بن علی، – ۸۳۸ قمری

jorjānī, mohammad ebn-e ‘alī (- 1435)

وابسته به: ارشاد الهادی فی النحو؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲–۷۹۲ق)

تاریخ تألیف: ۱۰ جمادی الاول ۸۲۳ق؛ محل تألیف: شیراز (کنار مرقد پدرش)

شرح مزجی نیکویی است بر «الارشاد الهادی نحو الرشاد» تألیف سعدالدین تفتازانی. بر ارشاد الهادی شروح چندی نوشته شده که عمده آنها عبارت است از شرح علاءالدین علی بن محمد بن مسعود بسطامی معروف به مصنفک (۸۰۳–۸۷۵ق) و شرح شمس الدین محمد بن محمد بخاری موسوم به «المرشد» و شرح امیرجان تبریزی مسمی به «توضیح الارشاد لارشاد العباد» و همین شرح حاضر از تألیفات شمس الدین محمد فرزند میر سید شریف جرجانی عالم معروف، که علاوه بر آن دو رساله از تألیفات پدرش را در منطق موسوم به صغری و کبری به عنوان الغرة و الدرة تعریب نموده است. متن در یک «مقدمه» و سه «قسم» است. او شرح دیگری هم بر همین کتاب به نام «المرشد» دارد. او در دیباچه تفتازانی را می‌ستاید.

آغاز: نحوک تصریف النواظر الناظرة و شطرک توجیه الوجوه الناضرة یا من حقق الکلمة الحسنی بکلامه ... اما بعد فیقول ... محمد بن شریف الحسینی ... ان مختصر الارشاد الهادی نحو الرشاد المنسوب الی ... المدعو بسعد التفتازانی ... قد فصل فیه لباب الاعراب لبه ... فحدانی ذلک الی ان اشرحه ... و سمیته بالرشاد فی شرح الارشاد

انجام: حولا تخرجن او استفها ما نحو هل یذهبن اوعرضا نحن الا ینزلن او تمنیا نحو لبیک یخرجن ولکن هذا آخرما اردنا ایراده فی شرح مختصر الارشاد؛ و قد تیسر فی الفراغ من تسویده فی العاشر من جمادی الاول سنة ثلاث و عشرین و ثمان مائة من الهجرة النبویة ... بشیراز المحفوظ فی القبة الشریفة الشریفیة الوالدیة سلام الله علی من حل فیها

[کشف الظنون ۶۷/۱–۶۸؛ الذریعة ۲۳۴/۱۱و ۸۱/۱۳؛ ریحانة الادب: ۲۴۶/۳؛ طبقات أعلام الشیعة: ۱۲۰/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۸۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حاجی بابا بن محمد، تا: ۸۸۵ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۰گ (۱۰۱پ–۱۸۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۴ – ۳۵۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۵۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مبارک شاه بن موافق الدین بغدادی، تا: آخر رمضان ۸۹۵ق، جا: قم؛ مصحح، محشی با نشان « مذنب ؟»، « ۱۲» و غیر آن؛ مهر: «محمود بن علی نقی الحنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۶۴گ (۲–۶۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۲ – ۱۳۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۱۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی المطهر، تا: ۱۰ شعبان ۹۰۰ق، جا: سبزوار خانقاه شیخ بابا علی خوشمردان؛ ۱۰۲گ، ۹و ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۲ – ۱۸۳]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۵۱/۳-۲۵/۱۰۵-۵

آغاز: شرحا متینا وافتح مغالیق ابوابه فتحا مبینا ابین فیه الفاظه ومعانیه وامهد قواعد ... وسمیته بالرشاد فی شرح الارشاد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: سلطان بن علی بن بطال، تا: پنج‌شنبه ۸ رجب ۹۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۱۲۱]

۵. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۸۱/۵

بی کا، تا: جمادی الاول ۹۰۷ق [ف: – ۲۲]

۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۰۳/۱ – ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ضیاء الدین بن محمد صادقی، تا: ۲۹ جمادی الاول ۹۷۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۷۰گ (۲پ–۷۱ر)، ۱۷سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: – ۳۵۷]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۸-۲/۱۹۸

آغاز: اسقطهما وجعل نصبه وجره بالفتحة علی القیاس؛ **انجام:**

برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ مهر: «ابوالمعالی من یحیی حسینی رضوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۴ – ۲۱۲۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۷۸۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۱۰۱۸ق [رایانه]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۱۲۵/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** او تمنیا نحولیتک تخرجن.
خط: نستعلیق ممتاز، کا: جان محمد بن جلال الدین، تا: شعبان ۱۰۴۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۵گ (۱۰۴–۱۵۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۴/۲سم [ف: ۱۲ – ۳۹۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۷۰
خط: نسخ، کا: عزیزالله، تا: ۱۰۸۸ق؛ تملک: محمد بن محمدعلی حسینی فروشانی به تاریخ محرم ۱۲۵۹، علی نقی بن محمد بن روح الامین حسینی مختاری؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۳ – ۱۳۸]

۱۱. همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه:۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۰ق [نشریه: ۵ – ۳۸۳]

۱۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۹۴/۱
آغاز: الله اسم للذات المتصف بجمیع الکمالات الممکنة فی انفسها؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: حسن، تا: رمضان ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۴گ (۱ر–۱۳۴ر)، ۱۲ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲ – ۱۱۱]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۹/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۲سم [ف: ۶ – ۱۵۸]

● الرشاد فی شرح الارشاد / نحو / عربی

ar-rašād fī š.-il iršād

حسینی خجندی، محمد بن محمود

hoseynī xojandī, mohammad ebn-e mahmūd

وابسته به: ارشاد الهادی فی النحو؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲–۷۹۲)
تاریخ تألیف: ۷۷۸ق؛ محل تالیف: خوارزم
شرح مزجی مختصری است بر رساله «ارشاد الهادی» سعدالدین تفتازانی و مشتمل برحل الفاظ و بیان مراد مؤلف می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۶۱
آغاز: الحمد لله الذی أرشدنا الی معرفة کلامه بعلم الاعراب و أوضح لنا طریق ادراک نکات البلاغة و الاعراب؛ **انجام:** و القسم نحو بالله و التعدیة نحو خرجت بزید و الظرفیة نحو جلست بالمسجد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۵۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲ – ۲۴۸]

● الرشتیه = اجوبة مسائل ملا علی بن میرزا جان الجیلانی / علوم غریبه / عربی

ar-raštīya = ajwibat-u masā’il-i mullā ‘alī ibn-i mīrzā jān al-jīlānī

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ – ۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā’ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۶ق
پاسخ پرسش‌هایی است که ملا علی فرزند میرزا جان گیلانی درباره مرام عرفا و صوفیه و این‌که آیا این گروه بر حقند، پرسیده و شیخ احسائی به شدت آنان را با عناوین «قال – اقول» نکوهش می‌کند. السؤال عن: أن المرید یقطع الطریق بمقتضی الرفیق، ثم الطریق لابد له من رفیق للایصال و مراد للاکمال، و لایتیسر الوصول من دونه غالباً، أهر شیء تفوهوا به و تقولوا علی الله رب العالمین و أسسوا من الأساس فی مقابل المعصومین (ع) من وجوب اطاعة المریدین، أو له أصل فی الحقیقة، و ان اختلط فی الآخرین الغث بالسمین.
آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین اما بعد فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسایی ان المختوم الاکرم العلی الملا علی بن المیرزا ان الجیلانی. قد ارسل الی بمسائل عظیمة و انا و ان لم اکره اهلا لذلک ...
انجام: و لم یکن للمحب معرفة تامة بالعلم و یحتاج الی الله فی کتب اهل الفن و الی تجربة فی الاستعمال و القلب غیر مجتمع قطعت الکلام ... و کتب احمد بن زین الدین فی سنة ست و عشرین بعد المأتین و الف من الهاجرة الشریفة علی مهاجرها افضل الصلوة و السلام.
چاپ: در «جوامع الکلم» تبریز، ۱۲۷۳ق
[فهرست کتب مشایخ، ۲۶۰–۲۶۲]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۱۳–عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ثلث، کا: کاظم بن علی نقی سمنانی، تا: ۱۲۲۷ق؛ ۱۵۰ص (۳۲۶–۴۷۵) [عکسی ف: ۱ – ۱۸۲]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۵۵۷/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ شعبان ۱۲۳۴ق، جا: کرمانشاه؛ ۵۳گ (۹۳پ–۱۴۵ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [مؤید: ۲ – ۶۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر
کا: عبدالرحیم بن ولی محمد اردبیلی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۷۷ص (۱۹۰-۲۶۶)، ۳۰ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸ - ۲۲۰]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۲۸/۲۷-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری،کا: کاظم بن علی نقی سمنانی، تا: ۲۶ محرم ۱۲۴۲ق، جا: نجف اشرف صحن مطهر؛ ۴۴۹ص (۳-۴۵۱) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۲]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۹/۸-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و المزدوجة مثل حروف ا. ب. ت. ث علی الطریقة المعلومة علی ترتیب العناصر.
خط: نسخ خوش، بی کا، تا: حدود ۱۲۴۳ق؛ ۸۵ص (۲۴۳-۳۲۷) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۲]

۶. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۵۰
کا: ابوالقاسم واعظ حسینی یزدی، تا: ۱۲۵۳ق [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۳۶]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۳/۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** کررت العبارات للذکری فان الذکری تنفع المومنین و لاحول و لاقوة ... و صلی الله ...
خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا بابا سواد کوهی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن مشکی، ۱۸گ (۸۷پ-۱۰۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۴سم [ف: ۵ - ۱۲۲]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۳۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لقد کررت العبارات للذکر فان الذکری تنفع المؤمنین ...
خط: نسخ، کا: محمد بن حسن حسینی خوزانی، تا: دوشنبه ۷ ذیقعده ۱۲۷۶ق؛ جلد: مقوایی، ۳۰گ (۵۷ر-۸۶پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵ - ۴۲]

۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۵۰/۱۵
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: چرم زرد، ۲۳گ (۱۶۰پ-۱۸۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۲ - ۲۸۸]

← رشحات ⩾ امامت
← رشحات ⩾ آداب طریقت

● **الرشحات** / گوناگون / عربی

ar-rašahāt

همدانی، محمد حسین بن محمد حسن، ق۱۴ قمری
hamadānī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad hasan (- 20c)

در چند موضوع به بحث گسترده پرداخته با عناوین «فن»: الفن الاول: فی الاشارة الی مصطلحات علم الدرایة و فیه مقامات و خاتمة؛ الفن الثانی: فی جملة من القواعد المهمة الرجالیة و غیرها؛ الفن الثالث: فی بعض المسائل الاصولیة المهمة؛ الفن الرابع: فی بعض المسائل العرفانیة و وفیه اشراقات.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷۰/۲
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... بعد فیقول: لما کان فی عصرنا هذا علم الدرایة و مصطلحات الرجال و فوائده المهمة للفقه مهجورة؛ **انجام:** و البحر المسجور هو الهیولی المملوة بالصور التی یظهر علیها جمیع ما اثبت فی الالواح المذکورة و قسمه تعالی بها فی الحقیقة قسم بانوار المحمدیة صلی الله علیه و اله و جلواتها.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج خردلی، ۲۵۲گ (۶پ-۲۵۷پ)، ۱۸ سطر(۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۳ - ۳۳۲]

● **رشحات** / اخلاق / فارسی و عربی

rašahāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۸۹
آغاز: ترجمه رشحات، خواجه علاء الدین ... تقلید ایلیوب و الان دخی؛ **انجام:** دنیوی و اخروی مرادته و مقصودته ...
خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **رشحات الاقلام فی شرح کفایة الظلام** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

rašaḥāt-ul aqlām fī š.-i kifāyat-iẓ-ẓalām

نابلسی، عبدالغنی بن اسماعیل، ۱۰۵۰ - ۱۱۴۳ قمری
nābolosī, ʻabd-ol-qanī ebn-e esmāʻīl (1641 - 1731)

شرحی است مزجی و کوتاه بر منظومه «کفایة الظلام فی ارکان الاسلام» خود مؤلف.
چاپ: مطبوعات شرف، ۱۳۰۸ق؛ دمشق، ۱۲ص، ۱۲۸۳ق.
[ایضاح المکنون ۵۷۳/۱؛ هدیة العارفین ۵۹۰/۱؛ معجم المؤلفین ۲۷۱/۵؛ فهرس مخطوطات مکتبة الاوقاف العامة فی الموصل ۱۰۴/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۰۴/۱
آغاز: الحمدلله الذی جعل دارالسلام مبنیة علی ارکان الاسلام ... اما بعد، فیقول العبد الفقیر ... هذا شرح لطیف العبارة؛ **انجام:** و ذکر الثیاب ترشیح للمشبه به لانه مما یلایمه و الله اعلم بالصواب
خط: نسخ، بی کا، تا: اواخر جمادی الاول ۱۱۷۵ق یا ۱۱۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: بکر بن محمد بن صفر؛ کاغذ: فرنگی، ۵۳گ (۱-۵۳)، ۲۳سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳۴ - ۶۲۳]

● **رشحات ذوقیة و سبحات شوقیة** / ادبیات / عربی

rašaḥāt-un ḏawqīya wa sabḥāt-un šawqīya

بسطامی، عبدالرحمن بن محمد، – ۸۵۸ قمری

bastāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad (- 1454)

رساله خطابی و ادبی است از مؤلف به بزرگی که نامش مشخص نشد. در این رساله از این شخص به بزرگی یاد شده و از اشعار زیبای مؤلف یا دیگران در مدح وی استفاده شده. او از شیخ شمس الدین محمد بسطامی (گویا پدر نگارنده باشد) نام برده که مدتی در محضر این شخص بوده و کمالات او را ترویج کرده است. نام این رساله بر اساس مقدمه آن برگزیده شد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۶۸/۲

آغاز: الله احمد حمد من جمع مثانی سور الاذواق و رفع مبان صور الاوفاق ... اما بعد، فهذه رشحات ذوقية و سبحات شوقية فواتح اخبارها مكية و فوايح ازهارها مسكية؛ **انجام:** فلا تردنها يا رب حايبة فبحر جودك يروى كل من يرد

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن نظام الدین محمود انصاری، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۱–۱۴)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۵ سم [ف: ۳۸ – ۱۷۱]

● **رشحات علویه = شبهة الآكل و المأكول** / کلام و اعتقادات / فارسی

rašahāt-e ‘alavīye = šobhat-ol ākel va-l ma’kūl

رشتی، علی بن محمد، ق۱۳ قمری

raštī, ‘alī ebn-e mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۶ق

مسأله شبهه آکل و مأکول مبنی بر اینکه اگر کافری از طریق صالحی خورده شد یا صالحی به وسیله کافری خورده شود و جزء جسم صالح یا کافر گردد در صورتی که روز قیامت کافر به عذاب رسد صالح جزء جسم مثل جسم او نیز به رنجوری می‌افتد و عذاب می‌کشد و یا بالعکس کافر خورده شده مثل صالح راحتی و جناب نعیم می‌بیند. نویسنده می‌گوید این سؤال از عالمان رشت شد و هر یک پاسخی به آن گفتند من نیز به آنها پاسخ دادم و در ضمن نیز چون مسأله به معاد می‌کشد مسأله معاد را هم در این جا باز گشودم و حاصل آن این کتاب شد.

شرح و حواشی:

۱– رشحات علویه (منتخب)؛ رشتی، علی بن محمد (–۱۳)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۱۳

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمين و صلوة و السلام على محمد و على و آلهما الطيبين الطاهرين؛ **انجام:** اهل جنت بماتشتهی الا نفس گسترده شد. ختم کلام بمحمد بمقتضای قول خدای عزوجل و آخر دعویهم ان الحمدلله رب العالمین نموده

خط: نسخ، کا: مهدی بن ملاابراهیم، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۲گ، ۱۳ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۶ – ۶۳۳]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۱۳۵/۴–۵۸۴۲

خط: نسخ، کا: مهدی بن ابراهیم گیلانی، تا: سه‌شنبه ۱۱ محرم ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۰گ، ۱۴ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: – ۱۲۹]

● **رشحات علویه (منتخب)** / کلام و اعتقادات / فارسی

rašahāt-e ‘alavīye (mn.)

رشتی، علی بن محمد، ق۱۳ قمری

raštī, ‘alī ebn-e mohammad (- 19c)

وابسته به: رشحات علویه = شبهة الآكل و المأكول؛ رشتی، علی بن محمد (–۱۳)

تاریخ تألیف: شب یک‌شنبه ۲۶ محرم ۱۲۳۷ق

مؤلف سابقاً رساله‌ای به نام «رشحات العلویه بلانار» را حسب الامر شاهزاده محمد رضا میرزا در بیان بعضی شبهات کلامی تألیف نموده بود که بنا به درخواست بعضی دوستان آن را در این رساله در دو شب خلاصه نموده است.

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۹۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد پس چنین می‌گوید ... که لسان حال وحال لسان مقال بعضی از اخوان و اصدقاء روحانی؛ **انجام:** فنختم الكلام عليه حامداً لله ومصلياً على رسول الله واهل بيته الهداة عليهم اشرف العلويات وانمى التحيات.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، در چند برگ آخر مطالبی در مبطلات صوم آمده است؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳ – ۱۵۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۳۰/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد چنین گوید اقل متعطشین زلال فیوضات سبحانی فی المقدار و اکثر هم فی الاحتیاج و الافتقار؛ **انجام:** و ادراک جنانش بزکام عصبیت و عناد و لجاج و لداد مزکوم و مأوف نباشد، فتختم الكلام عليه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ (۸۹پ–۱۲۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۴ – ۲۸]

● **رشحات عین الحیات** / عرفان و تصوف / فارسی

rašahāt-e ‘ayn-ol-hayāt

فخرالدین صفی، علی بن حسین، ۸۶۸ – ۹۳۹ قمری

faxr-od-dīn safī, ‘alī ebn-e hoseyn (1464 - 1533)

تاریخ تألیف: ۹۰۹ق

این کتاب از صفی الدین علی واعظ کاشفی بیهقی است و به پدرش کمال الدین حسین بن علی (–۹۱۰ق) نسبت داده شده

است. شامل یک «مقدمه» و سه «مقصد» است: مقدمه در طبقات سلسله نقشبندیان؛ مقصد ۱. مناقب خواجه احرار؛ ۲. سخنان شنیده در محضرش؛ ۳. کرامات وی. هر مقصد در سه فصل و با عناوین «رشحه»؛ خاتمه در مرگ خواجه. ترجمه اردو و ترکی آن گزارش شده است. همچنین از شرح فانی دهدار، محمد بن محمود بر این کتاب یاد شده است که البته در ایران نسخه‌ای از آن معرفی نشده است.

آغاز: بسمله. الحمد لله لمن رش رشحات الحقایق و الحکم علی قلوب العارفین بفیضه الاقدس الاقدم و الصلوة علی المظهر الاتم و مظهر اوتیت جوامع الکلم ... امل بعد چنین گوید ... علی بن حسین الواعظ الکاشفی المشتهر به صفی

انجام: یابند محاسباتی سنجیده صفات ×× تاریخ تمامش از حروف رشحات

چاپ: بارها به چاپ رسیده؛ مشار فارسی، ج۲، ص۴۶۱۳؛ گانپور، سنگی، ۱۹۱۲م (چاپ هفتم)، وزیری، ۴+۳۶۴+۲صص

[الذریعة ۲۳۵/۱۱؛ کشف الظنون ۹۰۳/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۱۴۶/۳؛ مشترک پاکستان ۱۴۹/۱؛ ریحانة الادب ج ۱۹۶/۳]

شرح و حواشی:

۱- رشحات عین الحیات (ترجمه)؛ افندی، محمد معروف بن محمد شریف (-۱۰۰۲)

۲- رشحة من رشحات عین الحیاة

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۲۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن مبارکشاه، تا: قرن ۱۰؛ مجدول مذهب، مصحح، با سرلوح مذهب و مرصع، در حاشیه برخی صفحات به ویژه صفحات آخر اشعاری از سعدی، ملای رومی، جامی و یادداشت‌های متفرقه، در روی برگ اول مطلبی است عرفانی در یک صفحه که گویا بخشی از یک کتاب یا رساله‌ای باشد که از باب هفتم در علم لدنی آغاز شده و با عبارت «المؤمن مرآة المؤمن» پایان می‌یابد و یادداشتی که بخشی از آن محو شده با این عبارت: «میرزا خلیل این کتاب رشحات را در میان اقربایان خود به فقیر هدیه گویان داده و ما به فرزند خود میرزا مسعود دادیم ...»؛ جلد: تیماج عنابی، ۳۴۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۱۴سم [ف: ۲۷/۲ - ۹]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۱ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، با سرلوح؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲ - ۲۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۶۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۵۹ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۶۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حبیب بن یوسف گیلانی، تا: جمادی الاول ۹۷۷ق، برای مولانا محمد چلبی افندی؛ مصحح، کار مقابله را محمد معروف بن محمد شریف در اوایل ذیحجه ۹۸۳ به پایان برده؛ تملک: اسماعیل بن هلوخان بیک بن قباد بیک، علیمراد خانقاه و محمود صادقیان؛ مهر: «و اذکر فی الکتاب اسماعیل» (مربع)، «لا اله الله الملک الحق الجلیل عبده اسماعیل»؛ جلد: روغنی، ۳۳۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۰ - ۲۶]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱-۳۵۱۰-ع

نسخه اصل: فیلم کتابخانه ملی. اسکوپیه OIII - 168 Skopje؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۹۲گ [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:عکسی بدون شماره

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا: Drzarnav Arhiva Na Nrm (Skopje) [نشریه: ۳ - ۱۰۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۹۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ با سرگذشت مؤلف از فکری سلجوقی در آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۸۲گ، ۱۷ سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۸×۱۹/۵سم [ف: ۱۶ - ۷۵۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۶۰۲

بی کا، تا: قرن ۱۱ [د.ث. مجلس]

۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۴۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ رمضان ۱۰۳۳ق؛ ۱۳۵گ، ۱۷-۲۱سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲ - ۶۲]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: با یزید بن محمد قریشی، تا: ۱۰۴۳ق، جا: قصر مو؛ کاغذ: بخارایی، ۲۸۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۶ - ۷۰]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۶۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مولی محمد یعقوب، تا: رمضان ۱۰۷۳ق؛ تملک: میرمحمد صدیق واعظ با مهر «کفی بالموت واعظاً» (دایره) و سجع حاشیه «میر محمد صدیق الهاشمی ۱۱۲۳»؛ جلد: گالینگور، ۲۱۰گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۵۴]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۸۴-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 212؛ خط: نسخ، کا: محمد شادی بن حاجی یحیی، تا: ۲۲ رجب ۱۰۷۴ق، جا: سمرقندی؛ ۲۲۲گ [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۶]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حضرت امیر کبیر عالیقدر رفیع مرتبه آن روشن ضمیر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، روکش پارچه خاکستری، ۲۷۶گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۶ - ۸۲۳]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۸۸گ، ۱۵سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۷ – ۴۸۶]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶-۱/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبداللطیف بن شیخ یونس شوشی، تا: جمعه ۱۶ ذیحجه ۱۲۱۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴ – ۲۱۲۴]

۱۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۰۴

آغاز: رب تمم ... اما بعد، چنین گوید فقیر بی بضاعت؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: شکرالله عثمانی، تا: ۱ رمضان ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نیلی، ۶۰۴ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۲۴۷]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۵۸۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امان الله [رایانه]

۱۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مضمون این سخن که فرمودند درین قطعه نظم کرده شد قطعه: مکن در کارها زینهار تأخیر ×× که در تأخیر آفتهاست جان سوز / بفردا افکنی امروز کارت ×× زکند یهائی (از اقدام امروز)

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نیلی، جلد: مقوا، ۱۰۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵ سم [ف:۲– ۷۷۷]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا بنده محاسبان سنجیده صفات، تاریخ تمامش از حروف رشحات ... کاندم که دمم باخر آید آن دم، از من نظر رحمت خود باز مگیر.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج زرشکی [رایانه]

۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۶۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن مکائیل، بی‌تا؛ مهر: «عبده محمد امین» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۴۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۰۸]

۲۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۵۵

در ملفوظات و مناقب خواجه عبیدالله احراراست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج تریاکی، ۳۴۲گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ – ۱۲۹]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۹۱/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش ش ۳۴۵؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ – ۲۰۸]

● **رشحات عین الحیات (ترجمه)** / عرفان و تصوف / ترکی

rašahāt-e ‘ayn-ol-hayāt (t.)

افندی، محمد معروف بن محمد شریف،– ۱۰۰۲ قمری

afandī, mohammad ma‘rūf ebn-e mohammad šarīf (- 1594)

وابسته به: رشحات عین الحیات؛ فخرالدین صفی، علی بن حسین (۸۶۸–۹۳۹)

اهداء به: سلطان مراد بن سلطان سلیم بن سلطان سلیمان

تاریخ تألیف: ۲۷ ذیحجه ۹۹۳ق

متن از فخرالدین علی بن حسین واعظ کاشفی مشهور به صفی که در ۹۰۹ تألیف کرده است. ترجمه ترکی از محمد معروف بن محمد شریف عباسی قاضی ازمیر. در پایان آمده: «بحمدالله صفای و قیله بو نامه نامی طقو زیور طقسان اوج ذی الحجه سنده بولدی اتمامی»

چاپ: دو بار چاپ شده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۱۶

خط: نستعلیق، کا: موسی بن شیخ امیر خریدتی، تا: جمعه نیمه‌های رجب ۱۰۳۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۸۴گ، ۲۳ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱۵ – ۴۲۰۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۳

خط: نستعلیق، کا: درویش حسن رشحاتی، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۲۰/۱سم [ف: ۱ – ۶۰۳]

● **الرشحات الغیبیة فی تحقیق طریق الصوفیة** / عرفان و تصوف / فارسی

ar-rašahāt-ol qeybīya fī tahqīq-e tarīq-es sūfīya

بهبهانی، یوسف علی بن حسین، ق۱۲ قمری

behbahānī, yūsof ‘alī ebn-e hoseyn (- 18c)

کتاب مفصلی است در اثبات اصول دین به طریق ارباب مکاشفه و با استفاده از روایات و شامل «مقدمه» و پانزده «فصل» دارای «رشحات» و «خاتمه»: مقدمه: در بیان تعریف وجود و شیء؛ فصل ۱. وحدت وجود، شامل دو رشحه؛ ۲. حدوث عالم و نحوه صدور و ترتیب آن، حاوی یازده رشحه؛ ۳. نبوت و امامت، در پنج رشحه؛ ۴. معاد، در آن چهار رشحه؛ ۵. معرفت الله، در سه رشحه؛ ۶. بدا و قضا و قدر، در پنج رشحه؛ ۷. مبدء اشتقاق لفظ صوفی، در سه رشحه؛ ۸. واصلان به حق و طالبان حق، در سه رشحه؛ ۹. علت انکار منکران، در سه رشحه؛ ۱۰. اوصاف مرید و اقسام علماء، در چهار رشحه؛ ۱۱. ترتیب رجوع و اخذ ادب و علم طریقه، در سه رشحه؛ ۱۲. مدح و فضیلت و تقلیل اکل طعام و انزواء، در سه رشحه؛ ۱۳. امر به ذکر و مدح و فضل اهل ذکر و مجالس آن، در سه رشحه؛ ۱۴. اقسام ذکر و

حرکات صادره از اهل آن در حین آن، در سه رشحه؛ ۱۵. آداب سلوک و ریاضت در ایام اربعین و غیر آن، در سه رشحه؛ خاتمه: مختصری است از منازل السایرین.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۴۶

آغاز: بسمله، کتاب رشحات الغیبة فی تحقیق طریق الصوفیه من کلام شیخ المحققین شیخ؛ **انجام:** در بیان مبدء اشتقاق این لفظ و زمان وضع ان و لمن وضع و سبب انکار نکران ایشان باقی افعال و ادراکه بران مواظبت می‌نماید.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۷گ، ۱۹ سطر (۱۸/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۴۰۷]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۳۶۵-۸/۷۵

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. این مختصری است در اثبات اصول دین و متعلقات آن به طریق ارباب مکاشفه و بعضی از اعمال و افعال متداوله میان فرقه صوفیه رضی الله عنهم مؤید بآیات و احادیث و قول اهل نظر مشتمل بر مقدمه و چند فصل است؛

انجام: هر چند تکلم در آن بیشتر خفاء آن بیشتر و از این است که در حدیث وارد شد که من عرف الله کل لسانه. تم الکتاب بعون الله الملک الوهاب

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کا: محمد علی بن حبیبت الله حسینی، تا: اوایل رمضان ۱۱۱۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۱گ، ۲۴-۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۲۳]

● رشحات الفنون / چند دانشی / فارسی

rašahāt-ol fonūn

حسینی هروی، امین الدین بن ابی المکارم، - ۱۱۲۷ قمری

hoseynī heravī, amīn-od-dīn ebn-e ab-el-makārem (- 1715)

تاریخ تألیف: ۱۱۲۳ق

در مختصر دانش‌ها مختلف اسلامی و مقدمات آنها که برای هر طالبی لازم و هر دانشمندی باید این اندازه را مستحضر باشد، این کتاب دارای ۱۸ رشحه است با عناوین: علم تفسیر، علم حدیث، شعب ایمان، عقاید و کلام، اصول فقه، فروع فقه، علم تصوف، حکمت و منطق و قسام آن، علم طب، حکمت عملیه، علم نحو، صرف، معانی، بیان و بدیع، تاریخ، سیر النبی. در دیباچه آمده: «رشحات الفنون بود نامش ×× بامسما است اسم این مرقوم / چون سرجهل از و بریده شود ×× سال تاریخ از این شد معلوم.»

آغاز: سپاس بی قیاس آن معبود مطلق و آن مسجود بر حق است

انجام: که به عمل تقلید نماید العاقبة للخیر ... کثیرا

[فهرست منزوی ۱/ ۶۶۸؛ دیباچه یواقیت العلوم ص ی]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۱۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه سربی، جلد: میشن سیاه، ۲۴۲ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۶ - ۱۵۲]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۸ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی،۱۸۷گ،۱۵سطر(۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۲۹۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۵۹ق؛ تملک: محمد حسن این حاجی میرزا شفیع جهان شاهی در ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۵۹؛ کاغذ: فستقی قهوه‌ای، ۱۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۵سم [ف: ۳ - ۴۱۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۴۲۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعنی دانستن حالی که میان او و خداوند بود و اویی که به آن حال مخصوص باشد ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۱۷پ-۲۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۱۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مذهب، ۱۷۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۶ - ۲۴۷]

● رشحات الفیوض فی علم العروض / عروض و قافیه/ عربی

rašaḥāt-ul fuyūḍ fī ʻilm-il ʻarūḍ

جواهری بروجردی، علی بن احمد، - ۱۴۱۵ قمری

javāherī borūjerdī, ʻalī ebn-e ahmad (- 1995)

تاریخ تألیف: ۱۹ ربیع الثانی ۱۳۵۰ق

در آغاز این رساله قواعد کلی علم عروض با اختصار بیان شده پس از آن منظومه احمد بن عبد ربه در عروض و دوائر پنج‌گانه آن پس از آن توضیحات مؤلف درباره آنها پس از آن مثال‌های تطبیقی بحرهای عروضی و تقطیع وزنی آنها با توضیحات لازم آمده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۵۳

آغاز: الحمد لله الذی اکمل خلق الانسان بعد العدم و بسط له الرزق و وفر علیه النعم و أمده بسرعة الادراک و عالیات الهمم؛

انجام: و املی ممن یطالع هذه الاوراق ان ینظرها بعین الرضا و القبول و ان یسامحنا اذا ما رای هفوة

خط: نسخ معرب، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با تقریظ شیخ قاسم بن

الحسن محیی الدین نجفی به تاریخ ۵۲/۱۰/۱۵ و شیخ محمد رضا مظفر به تاریخ ۵۳/۶/۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲ - ۱۸۴]

← رشحات القدس در شرح نفحات الانس ≻ رشحة النفحات

● **رشحات القدس فی شرح نفحات الانس** / تراجم / فارسی

rašahāt-ol-qods fī š.-e nafahāt-ol-ons

بوزجانی، درویش علی، ق ۱۰ قمری

Būzajānī, darvīš ʻalī (- 16c)

وابسته به: نفحات الانس من حضرات القدس؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷-۸۹۸ق)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۰ رمضان ۹۵۶ق

شرحی است بر نفحات الانس جامی. بوزجانی می‌گوید: «چون اطلاع بر کشف دقایق معنویه و حل کلمات ابیات عربیه کتاب نفحات هر کس را به سهولت دست نمی‌داد لاجرم هر لحظه احتیاج می‌شد به ملاحظه حاشیه‌ای که مولانا عبدالغفور بر آن کتاب تعلیق کرده و اکثر مشکلات آن را در آن حاشیه بیان فرموده و چون کتاب و حاشیه هر یک علیحده در مجلدی بود به خاطر فاتر می‌رسید که کتاب و حاشیه به هم ممزوج شود و هر شبهه به شرح خود ملاقی گردد». وی علامت متن کتاب را «م» نهاده و نشانه حواشی منقول از مصنف را «مص» و نشانه حاشیه مولا عبدالغفور «ح» و آنچه خود بر آن افزوده است با «ش» نشان می‌دهد. نویسنده این شرح بیشتر به توضیح و شرح کلمه مشکله پرداخته است و در برخی از موارد که تاریخ مشایخ آورده شده و معاصرین آنان بدون تاریخ ذکر شده‌اند، وی تاریخ معاصران را نیز یادآور می‌شود.

آغاز: باسمه نبدأ فی کل کتاب و کلام و به نختم فی کل خطاب و مقام حمد و ثنا و منتهای بی منتها خدایرا که روایح نفحات ... و بعد چنین گوید ... درویش علی بوزجانی الجامی ... که کتاب نفحات الانس ...

انجام: گفتم خواهم چرا نخواهم گفت هر وقت که در خلوت باشی این گوی و بیش از این مگوی: بی تو جا ناقرار نتوانم کرد ...؟ ×× احسان تو را شمار نتوانم کرد / گر بر تن من زبان شود هر موئی ×× یک شکر تو از هزار نتوانم کرد

[فهرستواره منزوی ۲۱۴۸/۳؛ راهنمای کتاب سال ۱۰، ۳۹۴-۳۹۶؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۷۶/۲؛ الذریعه ۳۲۳/۲۲]

۱. قم؛ علامة طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: ابوالقاسم بن محمد قاسم بن حسین الجامی، تا: غره صفر ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز [تراثنا: س۲ش۳ - ۱۵۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۷۵/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** هست تاریخش چو فیاض ابد ×× نام نیکش تا ابد فیاض باد.تمام شد کتاب رشحات القدس در شرح نفحات الانس به توفیق و یاری حضرت باری عز و علا در روز جمعه بیستم شهر رمضان المبارک در سال نهصدو پنجاه و شش از هجرت حضرت رسالت پناه علیه من الصلوات اتمها و من التحیات اعمها و در تاریخ اتمام آن گفته شده. رباعی: این نسخه شد زغیب نامش رشحات ×× در شرح دقایق کتاب نفحات / در نهصد و پنجاه و شش گشت تمام ×× از هجرت مصطفی علیه الصلوات. و الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله و عترته الطلبین الطاهرین.

خط:نستعلیق،کا:مهر علی،تا:نیمه ذیقعده۱۲۲۴ق،جا: مراغه؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: میشن مشکی، ۱۴۱گ (۶۲۵پ-۷۶۵ر)، سطور چلیپا (۱۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۶×۳۱/۳سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۰۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۹۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ شوال ۱۲۴۲ق؛ در آغاز نسخه فهرستی از نام‌های یاد شده در کتاب نوشته شده و آغاز این فهرست افتاده، مجدول، محشی؛ مهر: «حبیب الله خان فدای تو باد ۱۲۲۲»، «عبده عطاء الله» (بیضی)، فکری سلجوقی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳۸ص، ۱۷سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۰- ۴۰۷]

● **رشحات القدسیه** / کلام و اعتقادات / عربی

rašaḥāt-ul qudsīya

آل عصفور، محمد علی بن محمد نقی، ۱۲۸۹-۱۳۵۰ قمری

āl-e ʻosfūr, mohammad ʻalī ebn-e mohammad naqī (1872 - 1932)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۹۸۵

آغاز: بسمله. الحمدلله مبدع الارکان و الاصول و واهب النفوس؛ **انجام:** علی وجه مخصوص ... او اتلاف ماله انتهی.

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: مشقی، جلد: مقوا [رایانه]

● **رشحات ملا حامد خلیفه** / شعر / فارسی

rašahāt-e mollā hāmed xalīfa

در پنج رکن اسلام و شش اصل ایمان به زبان بومی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۲۳/۲۶

آغاز: جدمای ثنا و صلوة و سلام ×× نزانه او سر طایفه اسلام / واجین ز انامی بی مسلمانی ×× رکن اسلام و دین و ایمانی؛ **انجام:** من و یم بی بخشش لایق هر چند ×× تو بخشم بعشق شاه نقشبند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج

تریاکی، ۱۲گ (۲۳۴-۲۴۵)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۲۱۶]

● **رشحات نشاط** / ادبیات / فارسی و عربی

rašahāt-e nešāt

نشاط اصفهانی، عبدالوهاب بن محمد رحیم، ۱۱۷۵ - ۱۲۴۴ قمری

nešāt-e esfahānī, ‘abd-ol-vahhāb ebn-e mohammad rahīm (1762 - 1829)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۰۰۶/۲

آغاز: بسمله: ناظم العلوم بربع المناظم احتبس الهوا و احتر الماء و الکاد علیه و بعث ثم استوی و جلس؛ **انجام:** اطراب با ادب حسب الفرموده سرکار عظمت خدا و خداوندگاری ولی النعمی آقای میرزا آقا خان وزیر لشکر صانه الله تعالی عن الحدثان بتحریر و تسوید این نسخه پرداخت بنده درگاه ذوالفقار نوری.

خط: شکسته نستعلیق، کا: ذوالفقارنوری، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح نقاشی شده، مجدول مذهب، دارای کمند؛ کاغذ: فرنگی شیری، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۸ص (۱۰۳-۲۲۰)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۴۵۶]

● **رشحات نوریه** / عرفان و تصوف / فارسی

rašahāt-e nūrīyya

ذهبی دزفولی، عین الدین حسین، ق۱۴ قمری

zahabī dezfūlī, ‘ayn-od-dīn hoseyn (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۵ق

مؤلف تاریخ و سبب تالیف این رساله را در دیباچه چنین بیان می‌دارد: «در این شب جمعه بیستم شهر جمادی الاولی من شهور ۱۳۰۵ هجری اسلامی که شب نیاز و عرس جمیع فقراء اسلام خصوصا سلسله رضویه است فرزند جانی ارجمند روحانی امیر نور الدین علی رضا الحسینی که به شرف هدایت مشرف شده و هم چنین فرزند سعادتمند مشتاق علی ... میرزا محسن خان ... خواهش نمودند از این فقیر حقیر عین الدین که در سلسله علیه ذهبیه به شرف اکمال و تکمیل مشرف ... و موفق است که رساله مختصره در طریقه ین سلسله علیه که اصل سلاسل فقر اسلام و امامیه است نوشته کنم و در آن یاد کنم از آداب و اعمال اجمالیه این طریقت بود که چراغی برای گور حقیر و تقریبی برای هر سالگی دلیر آماده شود». مؤلف در خاتمه این رساله (که زندگی سلسله مشایخ طریقتی خویش را می‌آورد) از کتاب هدایة السالکین سید صدرالدین دزفولی (که مؤلف آن درباره پیر خویش آقا محمد بید آبادی سخن دارد) و از رساله برهان المرتاضین شیخ علی نقی شیرازی پیر قطب الدین محمد شیرازی (که از پیر خود نجیب الدین رضا و تشرف خویش در ۱۱۰۲ به فقر سخن می‌آورد) یاد می کند. این رساله دارای یک «مقدمه» و هشت «رشحه» و یک «خاتمه» است.

آغاز: بسمله. هو الفتاح العلیم لولا رشحات سحاب الکرم من فیض فضل القدم ... فرزند جانی ارجمند روحانی فضائل مآب عمدة السالکین امیر نورالدین علی رضا الحسینی که به شرف هدایت مشرف شده و همچنین فرزند سعادتمند مقرب الخاقانیة مشتاق علی میرزا خان ادام الله عزمها خواهش نمودند از این فقیر حقیر عین الدین حسین که در سلسله ذهبیه به شرف اکمال و تکمیل مشرف و به کهف کنف لطف الهی موثق و موفق است که رساله‌ای مختصر در طریقه این سلسله علیه که اصل سلاسل فقر اسلام و امامیه است نوشته کنم ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷/۲۷-فیروز

آغاز: برابر

کا: میر سید علی تفرشی لشکر نویس ملقب به موثق لشکر، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹ص (۲۴۸-۲۵۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۱۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۷/۲۸-فیروز

کامل؛ کا: حافظ الصحه بروجردی، تا: ۱۳۰۵ق؛ یادداشت از موثق لشکر (که بیشتر اوراق این دفتر به خط اوست) دیده می‌شود: «این کتاب رشحات نوریه که به خط جناب حافظ الصحه بروجردی می‌باشد این اقل السادات سید علی خلف مرحوم میرزا عنایت الله تفرشی در هذه السنه ۱۳۱۹ در ماموریت لشکرنویسی بروجرد و لرستان در وقتی که آقا میرزا هادی خان کلانتر به بروجرد رفته بود از ایشان گرفت که نور چشمی میرزا سید علی اکبر همشیره زاده از رویش بنویسد. مشار الیه در نوشتن مسامحه ورزد آقا میرزا هادی خان عین این کتاب را محض یادگار به این جانب مرحمت فرمودند ...»؛ با یادداشتی از سید علی اکبر یاد شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۶ص (۲۶۴-۲۹۰)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۱۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** انک رئوف رحیم. شب یکشنبه بیست و دوم از شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۰۵ ختم شد. ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم آمین کتبه بیده الجانیة عین الدین الموسوی الذهبی فی الملایر لازال علیها العز دائر.

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۷۴۰]

● **رشح اذواق الحکمة الربانیة فی شرح اوفاق اللمعة النورانیة** / علوم غریبه، دعا / عربی

rašḥ-u aḏwāq-il ḥikmat-ir rabbānīya fī š.-i awfāq-il lum‘at-in nūrānīya

بسطامی، عبدالرحمن بن محمد، - ۸۵۸ قمری

bastāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad (- 1454)

وابسته به: اللمعة النورانية فی الاوراد الربانية؛ بونی، احمد بن علی (–۶۲۲)
تاريخ تأليف: ۸۴۱ق
رسالهای نفيس در شرح «اللمعة النورانية فی الاوراد الربانية» نگاشته به صورت «قال، اقول» به رشته تأليف در آمده است. اين كتاب درباره ادعيه و نيايش‌های ساعت روز و هفته است و در هر دعا خواص و اسرار و رموزات آن نيز آورده شده است.
[كشف الظنون ۱۵۶۶/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۱۳
خط: نسخ، كا: احمدبن محمد بن عبدالله بن محمد بن احمد بن ابی القاسم بيرمی، تا: دوشنبه ۲۷ ذيقعده ۸۴۲ق (كه بايد تاريخ تأليف باشد)؛ كاغذ: سفيد، جلد: مقوايی، ۱۴۱گ، ۱۳ سطر (۹×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [سنا: ف: ۱ – ۲۴۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۶۸/۳
آغاز: الحمدلله اللطيف بعبده حمداً يليق بعزه و بمجده ... هذا كتاب قلت ان طالعته هدی اللآلی نظمت فی عقدة ادخلته زهر النجوم؛ **انجام:** فهو فی هذا الشأن لقيط الطريقة لا اب فی الحقيقة فافهم ذلک و الله يقول الحق و هو يهد السبيل.
تنها دارای مقدمه است؛ خط: نستعليق، كا: محمد تقی بن نظام الدين محمود انصاری، تا: قرن ۱۱؛ كاغذ: شرقی، ۴گ (۱۴–۱۷)، ۱۲ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۸ – ۱۷۲]

۳. كاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۲۶
آغاز: ... و بعد فيقول الحقير فی عيون العقلاء و الفقير الفضلا من الله تعالی ... اسرار الملكوتية فی ضياء ... انواره ... علی كتاب اللمعة النورانية والاوراد الربانية ... ما من عارف ابكار فوائدها ولا جس كاشف اسرار فرائده؛ **انجام:** والصلوة علی الدرة الزاهرة الفاخرة ما فاح خرام و ناح حمام قال المؤلف مد الله علينا طلاله وكان الكمال هذا السر المكنون والدر المصون فی يوم الثلاثا قبل العصر ... آمين رب العالمين
خط: نسخ، كا: سيد حسن بن رضا قمی نجفی (ساكن غُری)، تا: ۱۵ رمضان ۱۰۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «عبده الراجی محمد باقر الموسوی» (بيضی)؛ جلد: تيماج قهوه‌ای، ۱۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف مخ]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۹۰۶
آغاز: بسمله، الله احمد حمد جمع مثانی؛ **انجام:** فدعاالله باسمه الاعظم ... فی سنه ۱۱۸۱.
خط: نسخ، كا: محمد خوانساری، تا: ۱۲۸۱ق؛ كاغذ: كاهی، جلد: ميشن [الفبائی: – ۲۸۲]

● رشحة الأدب / شعر / فارسی

rašhat-ol-adab

حسينی علوی، علی بن محمد علی، ق۱۴ قمری

hoseynī ‘alavī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (- 20c)
ديوان اشعار سيد علوی رفيعی پور اصفهانی است كه به «دلشده» تخلص می‌كند. شامل نصايح، مدايح، غزليات، دوبيتی، رباعيات، مقطعات و مثنويات و مراثی.

تهران؛ عبدالعظيم؛ شماره نسخه:۶۵۰/۲
آغاز: الحمد لله الذی له ما فی السموات و ما فی الأرض و ما بينهما ... اول ديوان بنام خالق يكتا ×× آنكه نه او را مشابهست و نه همتا؛ **انجام:** در اين مصيبت جانسوز قلب دلشدگان ×× تمام خون شد و از ديده شد بدامانی. تمام شد بيد ناظم و قائلش ابن محمد علی، علی الحسينی العلوی ...
خط: نستعليق، كاتب = مؤلف، تا: ۲۲ محرم ۱۳۹۰ق؛ ۷۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ – ۲۷۵]

● رشحه دهم از كلمات قدسيه حضرت خواجه /

عرفان و تصوف / فارسی

rašhe-ye dahom az kalamāt-e qodsīye-ye hazrat-e xāje

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۷
آغاز: كه بنای طريقت انسان بر آنست و آن هشت كلمه است اول هوش دردم؛ **انجام:** بيت: گهی بگريه در آيند و گاه خنده كنند ×× چه شعله ها است كه آزاده خاطران دارند
خط: نستعليق، بی كا، تا: قرن ۱۱؛ كاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱گ (۳۲ر و پ)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف:۸-۶۰۶]

● الرشحة لاطفاء القبسة المضلة / – عربی

ar-rašḥa li-iṭfā’-il qabsat-il muḍilla

جاپلقی اصفهانی، محمد جعفر بن حسينعلی، ق۱۳ قمری

jāpalaqī esfahānī, mohammad ja‘far ebn-e hoseyn-‘alī (- 19c)

تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۱۸/۷
قسمتی از اين كتاب است و در كنار برگ‌های رساله پيش نوشته شده؛ بی كا، بی تا [چند نسخه–ف: – ۳۸۶]

● رشحة من رشحات عين الحياة / عرفان و تصوف / فارسی

rašhat-on men rašahāt-e ‘ayn-ol-hayāt

وابسته به: رشحات عين الحيات؛ فخرالدين صفی، علی بن حسين (۸۶۸–۹۳۹)
اين رساله گزيده‌ای است از رشحات عين الحياة فخرالدين صفی
آغاز: هذه رشحة من رشحات ... فرمودند كه وصيت ميكنم ترا ای پسرک من بعلم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۷۳/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و آن وقوف زمانی و وقوف عددی و وقوف قلبی است.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۷۰)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۹ - ۲۷۷]

● **رشحة النفحات = تعلیقات نفحات الانس = رشحات القدس در شرح نفحات الانس** / تراجم / فارسی
rašht-on nafahāt = ta'līqāt-e nafahāt-ol-ons = rašahāt-ol-qods dar š.-e nafahāt-ol-ons

لاری، رضی الدین عبدالغفور، - ۹۱۲ ؟ قمری
lārī, razī-od-dīn 'abd-ol-qafūr (- 1507)

وابسته به: نفحات الانس من حضرات القدس؛ جامی، عبدالرحمن بن احمد (۸۱۷–۸۹۸)
به خاطر: ضیاءالدین یوسف استاد زاده خود
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۵ شعبان ۹۱۲ق
شرحی است که مولانا رضی الدین عبدالغفور لاری که از شاگردان بنام مولانا جامی بوده بر مشکلات کتاب «نفحات الانس من حضرات القدس» نوشته و در خاتمه آن ترجمه حال جامی را هم به تفصیل ذکر کرده است. در این کتاب شرح حال صوفیان بزرگ چندی نیز ذکر گردیده است. تمام این حاشیه در حدود ۷۰۰۰ بیت می‌باشد.
آغاز: بسمله، سپاس و ستایش خدایی را که آیینه دل دوستان خود را جلوه گاه جمال ذات کریم خود گردانید.
انجام: و همیشه این دو صفت جلال و جمال در کارند علماً و عیناً.
[فهرستواره منزوی ۲۳۲۸/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۱۱۶ ض
بی کا، تا: قرن ۹ و ۱۰ [د.ث. مجلس]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۶۲۳
در پایان سرگذشت و سخنان جامی است از همین لاری؛ خط: نستعلیق ریز، کا: محمود بن خواجه احمد، تا: ۱ شعبان ۹۲۹ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۳۳گ، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۱۷ - ۴۳۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴-ف
نسخه اصل: قونیه ش ۵۶۱۱؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم، تا: جمعه ۲۳ شعبان ۹۴۳ق؛ واقف: یوسف کتخدای؛ ۱۰۰گ، ۲۲ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۵۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ شوال ۱۰۱۵ق؛ واقف: اسدالله بن شیخ محمد مؤمن شهیر به ابن خاتون، ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج جگری، ۱۸۱گ، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۷ - ۱۳۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۱۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسن بن ایوب خان، تا: ۱۰۳۶ق، به نام زینل بیک بن زکریای عباسی نوشته شده و از القاب نگارش یافته بدست می‌آید که از امراء آن عصر بوده و نویسنده او را افتخار آل عباس خوانده و در ص ۲۸۳ مهر اسم وی که بدین سجع: «عبده زینل بن زکریای عباسی ۱۰۲۹» می‌باشد؛ کاغذ: کاهی، جلد: میشن، ۱۷۶گ، ۱۷سطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۳ - ۱۵۷]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و خدای تعالی بحقیقت حال داناتر است شیخ نجم الدین. تمت الکتاب.
خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۸۷گ، ۲۴ سطر (۷×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۳۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۶۹/۳
خط: نسخ خوش، کا: محمود البانی، تا: ۵ ربیع الاول ۱۲۲۵ق؛ با یک سرلوح مرصع [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۲۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۱-ف
نسخه اصل: بادلیان ۷۳ والکر ۹۶۰ اته؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۲گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۷۳]

● **رشح الزلال فی شرح الالفاظ المتداولة بین ارباب الاذواق و الاحوال** / عرفان و تصوف / عربی
rašḥ-uz zilzāl fī š.-il alfāẓ-il mutadāwala bayn-i arbāb-il aḏwāq wa-l aḥwāl

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، - ۷۳۶ ؟ قمری
'abd-or-razzāq-e kāšī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (- 1336)

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۱۶/۶
خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن محمد بن نظام حسینی بخاری، تا: ۸۴۳ق؛ ۱۶گ (۶۵پ–۸۰پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۹۷]

● **رشح السحاب فی شرح نظم الحساب = شرح خلاصة الحساب** / ریاضیات / عربی
rašḥ-us saḥāb fī š.-i naẓm-il ḥisāb = š.-u xulāṣat-il ḥisāb

قزوینی، محسن بن محمد طاهر، - ۱۱۵۰ قمری
qazvīnī, mohsen ebn-e mohammad tāher (- 1738)

وابسته به: نظم الحساب = نظم خلاصة الحساب حسینی سیفی،

محمد بن محمد مهدی (–۱۱۵۰)
تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۱۲۸ق؛ محل تألیف: قزوین
کتاب خلاصة الحساب تألیف شیخ بهائی را قوام الدین محمد بن محمد مهدی سیفی حسنی قزوینی در اوایل قرن دوازدهم هجری به نظم آورده و به «نظم الحساب» تسمیه کرده و میرزا محسن بن محمد طاهر که از دانشمندان معاصر وی بوده آن را شرح کرده و «رشح السحاب فی شرح نظم الحساب» نامیده و تاریخ شرح را در بیتی چنین آورده است: «بلطف هادی الوری شرحت نظم الحساب ×× قلت لتاریخه: شرحی رشح السحاب» (۱۱۲۸)

آغاز: الحمدلله الواحد الاحد الذی قسم بین عباده ضروب نعمائه الجلیلة المتوافقة وجمع شملهم بصنوف ألطافه الخفیة ... اما بعد فیقول العبد المستضیء بنورالله الباهر المدعو بمحسن ... آتاهما الله کتابیهما بأیمانهما.

انجام: و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطیبین و اصحابه الاکرمین و قد تیسر لی تألیف هذا الشرح ... و مفاتیح الهدی و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.

[الذریعة ۲۳۶/۱۱؛ فهرستواره منزوی ۲۶۹۲/۴]

۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۶/۵
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ نسخه بسیار منظم و مرتب نگاشته شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۲۰ سطر [ف: ۱ – ۳۲۶]

۲. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً ۱۲۲۸ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۹۹ص، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: – ۱۹۳]

۳. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۶۱/۳
بی کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ – ۶۳۹]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۹۷-۱۱/۹۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۱۲۲]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۹۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه ره»؛ تملک: شیخ عبدالحسین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۶گ، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۴–۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: – ۵۵۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۱۲۲
آغاز: برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲یا اوایل قرن۱۳؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷ص، ۲۷سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۹ – ۱۱۳]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۲۸۹-۱۲/۱۷۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** ویسئل الله أن یرحمنا برحمته التی وسعت کل شیء وأن یجعلنا مع الذین انعم علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین ورحمة الله علیهم اجمعین.
خط: نستعلیق، کا: ملا علی کرم وردی بن رضا علی بیک تهرانی، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ – ۲۱۲۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۰۵ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۲۶ق؛ محشی با امضای «منه»، با گواهی بلاغ قرائت؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۴/۲ – ۳۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۶۹۳۵/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۹گ (۶۳ر–۱۷۱پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ – ۳۵۳]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۵۰
خط: نسخ، کا: محمدعلی، تا: اواخر صفر ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۸ – ۱۳۴]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: غلامحسین بن محمد علی ساوجی، تا: پنج‌شنبه دهه آخر صفر ۱۲۵۷ق، جا: قزوین مدرسه پیغمبریه؛ جلد: مقوایی، ۸۴گ، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲ – ۲۲۳]

مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه:۵۶
همان نسخه بالا [اندیشه حوزه: س۲، ش۷ – ۲۱۶]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۴۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۷گ، ۱۷ سطر(۹×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۰ – ۶۸]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۱۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد محسن، تا: اوایل جمادی الاول ۱۲۵۷ق؛ واقف: محمود فرخ، اسفند ۱۳۲۷؛ کاغذ: فستقی، جلد: چرمی، ۱۲۴گ، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۲سم [ف:۸–۱۷۳]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن عبدالله بن اسدالله، تا: ۱۲۷۰ق؛ محشی با نشان «منه» و جز آن، مصحح؛ تملک: عبدالله بن محمدحسین سلمانی همراه مهر «یا اباعبدالله ادرکنی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۵۱گ، ۱۵ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۰ – ۴۱۳]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۱
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: اواسط رجب ۱۲۷۲ق؛ تملک: حاج میر محمد صادق بن میرزا ابوالقاسم شیرازی و مهر «محمد صادق الحسینی البهشتی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳ - ۲۴۸]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۲۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین بن علی ملقب به ملاعلی دوست الکجدیین، تا: غره جمادی الاول ۱۲۸۷ق، جا: قزوین مدرسه صالحیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۲۰۷]

۱۷. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۶۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن حسن قائنی خراسانی ملقب بعلم الهدی، تا: ۹ رمضان ۱۲۹۷ق، جا: مشهد رضوی مدرسه عباسقلی خان؛ مصحح، محشی؛ ۱۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [کتابخانه‌های قائن: ف: - ۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۱۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۶۵]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹۷

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد مهدی بن رمضان تنکابنی، تا: ۱۳۰۴ق، جا: قزوین مدرسه مولا وردی خان؛واقف: محمد وجدانی، اسفند ۱۳۵۹؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۸ - ۷۲]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۲۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج ماشی، ۱۷۳ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۸۷۶]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۰۹/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۳۵ص، ۱۶ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۱۴۵]

۲۱. مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۵۷]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۸۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج [رایانه]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بهروجهی که باشد علت غایی او خواهد بود.

خط: نستعلیق، کا: تنکابنی، محمد مهدی بن رمضان، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

● **رشح الولاء فی شرح الدعاء** / شرح دعا / عربی

rašḥ-ul wilā'-i fī š.-id du'ā

اصفهانی، اسعد بن عبدالقاهر، - ۶۳۵ قمری

esfahānī, as'ad ebn-e 'abd-ol-qāher (- 1238)

وابسته به: دعاء صنمی قریش = دعاء الصنمین؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

کتاب شرحی است مزجی با عناوین «قوله» شامل بیان اشارات و مبهمات دعای صنمی قریش مروی از امیرمومنان حضرت علی علیه السلام. وی در مقدمه به بررسی سلسله اسناد دعاء پرداخته است. جهت معرفی بیشتر کتاب بخشی از آن به‌عینه نقل می‌گردد: «قوله علیه السلام و اثر انکروه اشار الی استیثار رسول الله ص علیاً من بین افاضل و اقاربه و اکابر اصحابه و اتخذه اخا و وصیاً و اماما هادیا و علما بادیا و جعله بعله اولی الناس بالناس حتی قال له عمر ذات یوم بخ بخ لک یا ابن ابیطالب اصبحت مولای و مولا کل مؤمن و مومنة ثم بعد ذلک انکروا ذلک و غیروا قوله علیه السلام و شر اثروه اشاره الی قوله الله تعالی اولئک هم خیرالبریه و قول رسول الله ص علی خیرالبشر فمن ابی فقد کفر فایثار غیره علیه یکون ایثار الشر المتروک المجهول علی الخیر الماخوذ المعلوم». (وفادار مرادی)

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدینا بنبوة محمد و وفقنا بمودة علی نور قلوب المؤمنین بهدایة محمد وشرح صدور المتقین بولایة علی اقر عیون قلوب المسلمین ببهجة محمد ... وبعد فان الدعا مما یتوصل به الی معارج الدرجات ... اعلم ان هذا الدعاء من غوامض الاسرار وکرایم الاوراد لامیر المؤمنین ...

انجام: هذا شرح الدعاء وروی انه یقول انه یقول بعد الدعاء هذه الایات وجعلنا هم ائمة یدعون الی النار ... تم الدعاء المبارک مشروحاً بحمدالله وحسن توفیقه صلوات الله وسلامه علی مؤلفه ومن هو منسوب الیه وعلی اولاده ... ورضوانه علی شارحه وعلی المؤمنین من آبائه وابنائه ... بحق محمد وآله الطاهرین صلوات الله علیهم اجمعین

[الذریعة۱۳/۲۵۶ و ۲۳۶/۱۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۲۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول به زر و مشکی و لاجورد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۳۵۴ر-۳۶۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲۴ - ۱۹۱]

۲. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: جمعه ۲۰ محرم ۱۰۶۹ق؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [نسخه‌پژوهی: ۱ - ۵۵]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۴۸۶/۲-۳۳/۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: متن دعا نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۳ رجب ۱۰۷۹ق؛ مجدول مذهب، مصحح، با یادداشتی دال بر اتمام مقابله از محمد رفیع بن محمد هاشم در ۱۱۹۵ ق؛ مهر: «الواثق بالله الغنی ابوالحسن بن محمد الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج، ۳۱گ، ۲۰ سطر، اندازه:

۱۶×۲۵سم [ف: ۴ - ۲۱۲۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۹۵/۳

خط: نسخ، کا: حبیب الله ابن میرزا محمد محسن حسینی اصفهانی، تا: دوشنبه ۱۸ محرم ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۱۴۹گ (۵۵پ-۲۰۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۶۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۸۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نعوذ بالله من الضلالة بعد الهدی.

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: ۱۸ صفر۱۳۳۳ق؛اهدایی:رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا، ۳۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۲۰]

● **رشد الهی فی کشف تجلیات نامتناهی** / عرفان و تصوف / فارسی

rošd-e elāhī fī kašf-e tajallīyāt-e nāmotnāhī

بایزید بسطامی، طیفور بن عیسی، ۱۸۸؟ - ۲۶۱ قمری

bāyazīd-e bastāmī, tayfūr ebn-e ‘īsā (805 - 876)

از سلطان بایزید بسطامی چنان‌که در عنوان رساله آمده ولی به‌گواهی خود رساله که در آن آمده «از مشرب شطار است و از تلقین ... سلطان بایزید بسطامی» از خود او نیست.

[فهرستواره منزوی ۴۳۵/۷ ناشناس]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۸۹/۴

آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد بدان ای فرزند ارجمند چون خواهی که واصل حق گردی و عارف او شوی ترا رشدی گویم و راهی نمایم که قریب تر باشد؛ **انجام:** در حالت بآن واحد جمع کردند و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن محمد تقی لاری، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۳۳-۳۶)، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۳۵۲]

● **رشد اللبیب الی معاشرة الحبیب** / اخلاق / عربی

rušd-ul labīb ilā mu‘āšarat-il ḥabīb

ابن فلیته، احمد بن علی، - ۷۳۱ قمری

ebn-e falīte, ahmad ebn-e ‘alī (- 1331)

در آداب و معاشرت و زناشویی در چهارده «باب»: ۱. فضل النکاح و الترغیب فیه؛ ۲. ذکر النکاح و اختلاف مذاهب الناس فیه؛ ۳. فیما یدل علی عظم قدر النکاح؛ ۴. فیما تحب النساء من الرجال و ما یکرهن؛ ۵. فیما یحب الرجال من النساء و ما یکره؛ ۶. اختلاف الرجال و النساء فی الشهوات؛ ۷. ذکر ابواب النکاح و ما یتعلق به؛ ۸. فیما یجب معرفته من منافع الباه و مضاره المجربة؛ ۹. ذکر السحاق و المساحقات؛ ۱۰. فضل الغلمان علی الجواری الحسان ؛ ۱۱. فضل الجواری علی الغلمان و ما یتعلق به؛ ۱۲. ذکر القیادة و اهلها؛ ۱۳. فیما یجب فیه الحرم من قبل النساء؛ ۱۴. نوادر و اشعار شذت عن الابواب المتقدمة.

آغاز: بسمله. الحمد لله اعترافا بربوبیته و استغفره استعاذة من النعمة ... و بعد فقد نظرت فی کثیر [من] کتب الباه ... فاحببت ان اجمع مختصر الطیفا ... و سمیته رشد اللبیب الی معاشرة الحبیب و قسمته اربعة عشر بابا یحتوی علی فنون ...

انجام: یا رب لا تخزنی یوم الحساب یا قاری الخط قل بالله آمینا.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۵۶۵

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود بن یوسف بن عبدالنبی، تا: آغاز ذیحجه ۱۰۹۸ق؛ تملک: خلیل صحفی حاج احمد بن محمد نظیف در ۱۱۲۵؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۷۴گ، ۲۱ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷ - ۱۶۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۲۲۴ق؛ کاغذ: استنبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۳۱۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** وابک قتیلا لک بالباب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ رجب ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۲سم [ف: ۱- ۲۴۴]

● **رشد المجالس** / فقه، اخلاق / فارسی

rošd-ol-majāles

افغان، موسی بن محمد شوون

afqān, mūsā ebn-e mohammad šovūn

چند «فصل» است در نصایح دینی و دستورات شرعی با نقل بعضی از احادیث و روایات از طریق اهل سنت، و بیان احکام طهارت و نماز که بسیار مختصر و کوتاه نگاشته شده: فصل در بیان گناهی که تعلق به ظاهر تن دارد، فصل در بیان گناه فاحش، فصل در غیبت، در دروغ، در سخن چینی، بهتان، آنچه گفتن آن حرام و شنیدن آن نیز حرام است، بوسه حرام، فضیلت نماز، غسل، وضو، ... آداب سنتهای نماز ...

[فهرستواره منزوی ۴۶۸/۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۶۱۸

آغاز: الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه و آله اجمعین، بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که می‌گوید مؤلف این مختصر ... موسی بن محمد افغان؛ **انجام:** روا نیست مادام که حصه خواهران جدا نکنند، و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: عبدالقادر عشق الله، تا: سه‌شنبه ۲۳ ذیحجه ۱۰۹۹ق؛ جلد: مقوایی، ۳۱گ، ۱۳ سطر، اندازه:

۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۱۷]

● **رشد نامه** / عرفان و تصوف / فارسی

rošd-nāme

غزنوی، عبدالقدوس بن اسماعیل، - ۹۴۴ ؟ قمری

qaznavī, ʻabd-ol-qoddūs ebn-e esmāʻīl (- 1538)

رساله‌ای است در توحید و سیر و سلوک با استفاده از آیات و روایات و اشعار، مؤلف از مریدان شیخ احمد عبدالحق بوده است. در فهرست مشترک پاکستان (۱۲۹۷/۳ و ۱۵۲۰) «رشدنامه» از عبدالقدوس گنگوهی معرفی شده است. از نخستین کارهای اوست که در جوانی ساخته و دوبیتی‌های شیخ احمد عبدالحق ردولوی که به وی ارادت می‌ورزیده در آن آمده در ۷ «فن». در دیباچه می‌گوید: کلمه‌ای چند در بیان توحید در این «رشد نامه» منسلک کند و چند سخن از راه سلوک ... در سلک ضبط آید و سخن هر طایفه در عشق در بیان سپارد.

چاپ: چاپ شده

[فهرستواره منزوی ۴۳۵/۷]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۱۴/۱۰-۳/۱۳۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی بدأ الخلق بعدمه و صور بصورته و نور بنوره ... اما بعد می‌گوید احقر عباد آستانه حضرت علیا و خاکروب خانقاه قطب الاقطاب شیخ العالم شیخ احمد عبدالحق قدس سره عبد القدوس اسماعیل فانی در ذرات بیر باقی ... در دل این بیچاره گذشت که کلمه چند دربیان توحید درین رشدنامه منسلک کند؛ **انجام:** واین سر عظیم است قال النبی صلی الله علیه وسلم حاکیاً من الله تعالی یا احمد عندنا شراب لاولیائی اذا شربوا ... وصلوا تصلوا تمت.

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین، تا: ۲۰ محرم سنه۹۲۷ق، ۲۹گ، ۱۱ سطر [ف: ۴ - ۲۱۲۴]

● **الرشد و الهدایة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-rušd-u wa-l-hidāya

تمیمی، اسماعیل بن محمد، - ۴۲۰ قمری

tamīmī, esmāʻīl ebn-e mohammad (- 1030)

رساله‌ای است از مؤلف که در رتبه نفس کلیه و صفوة المستجیبین می‌باشد و از دیدگاه درزی‌ها ادریس الزمان و هرمس الهرامسه است. در این رساله وی خود را معرفی کرده و دعوت به خویش و مذهب خود کرده و در ضمن وصایای اخلاقی نیز می‌نماید.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۲۵

آغاز: الموسومه بالرشد و الهدایه نص المجتبی اخنوخ الاوان و ادریس الزمان هر مس الهرامسه النفس الکلیه ... حجة الامام قائم الزمان ... الحمد لمولانا الحاکم؛ **انجام:** فاسمعوا معاشر الاولیا نص هذه الرسالة التی وضعتها و سمیتها الرشید والهدایه یستر شد بها الطالبون و یهتدی بها المؤمنون ... بعون مولانا سبحانه و افاضله امام زمانه ... والشکر لقائم الزمان عبده.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ضخیم فرنگی، جلد: تیماج مشکی،۹ص(۱۶۲-۱۷۰)،۱۵سطر،اندازه:۲۱×۵۰سم [ف: ۱۰-۲۲۱۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۹۴/۲۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۱۳۳۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ۸ص (۲۰۱-۲۰۸) [عکسی ف: ۳ - ۳۷۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۶/۲۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۸؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۵گ (۲۹۰-۳۰۴) [عکسی ف: ۲ - ۴۵۸]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۵/۲۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۹۳۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۰ص (۱۷۱-۱۸۰) [عکسی ف: ۳ - ۲۱۱]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۴/۲۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی۱۱۰۹ق؛ ۱۲گ (۲۱۲-۲۲۳) [عکسی ف: ۲ - ۴۷۱]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۶/۲۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم۱۳۳۷؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ ۱۱ص (۲۰۸-۲۱۸) [عکسی ف: ۳ - ۲۹۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۱۶/۲۵

الرسالة الموسومة بالرشد و الهدایة؛ خط: نسخ، کا: عبرت، تا: دوشنبه ۱۵ اردیبهشت ۱۳۱۳ش؛ کاغذ: فرنگی،۶ص (۱۰۳-۱۰۸)، ۱۸سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۱۷۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۰/۲۱

آغاز: نص المجتبی اخنوخ الزمان ... الحمد لمولانا الحاکم بذاته المنفرد عن مبدعاته الذی ارشد بطاعته عباده الموحدین و هدی بمعرفته اولیاءه المخلصین

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ یا قرن ۱۴؛ ۷گ (۱۲۲-۱۲۸) [عکسی ف: ۲ - ۴۲۷]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۵۳/۲۴-ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۸]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶۲/۱۳

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۳۸؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲ص (۲۵۸-۲۷۹) [عکسی ف: ۴ - ۲۸۹]

● **رشدیه در خصوص اصلاح الفبای اسلامیه (رساله)** / خط / فارسی

rošdīye dar xosūs-e eslāh-e alefbā-ye eslāmīye (r.)

دانش تبریزی، ارفع الدوله، ۱۲۷۰؟ - ۱۳۵۷ قمری
dāneš-e tabrīzī, arfa'-od-dowle (1854 - 1938)
پرنس ارفع میرزا رضای دانش تبریزی نایب و مترجم قونسولگری دولت ایران در تفلیس و آجودان ولیعهد دولت ایران مؤلف این رساله است.
چاپ: استانبول، ۱۸۷۹م

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۹۹/۴ - ج
آغاز: بسمله. مدتی بود که این جان نثار ملت و طالب ترقی دولت؛ **انجام:** مصدر جمیع معایب اینست که ما را بعقب انداخته و السلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ گویا از روی چاپی نوشته شده است؛ ۵گ (۱۴۲پ-۱۴۶ر) [ف: - ۱۲۱]

● **رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ = شرح الالفاظ = اصطلاحات صوفیان** / عرفان و تصوف / فارسی
rašf-ol-alhāz fī kašf-el-alfāz = s.-ol-alfāz = estelāhāt-e sūfīyān

خالدی، حسین بن احمد، ق۸ قمری
xāledī, hoseyn ebn-e ahmad (- 14c)
رساله در بیان مراد برخی از استعارات و مجازات و رموز مصطلحه نزد عرفا و صوفیه است و مرتب است بر سه «فصل»: ۱. اسامی معشوق و آنچه متعلق به اوست الخ؛ ۲. اسامی میان عاشق و معشوق دائر و مشترک است؛ ۳. کلمات چند که مخصوص به عاشق و احوال او است.
آغاز: بسمله و به نستعین حمد و سپاس خدای را که درر معانی را در تحت صور بیان عیان میکند ... اما بعد ... حسین ابن احمد التبریزی الخالدی ... میگوید.
انجام: جست و جوی خورده گیری را گویند که تقصیر در وجود آمده بود و منازعت عاشق و معشوق را نیز گویند و الله اعلم بالصواب.
چاپ: به کوشش نجیب مایل هروی، ۱۳۶۲ش
[فهرستواره منزوی ۷ /۴۳۵؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۷۶/۲ که نام رساله بر حسب منابع و نسخه‌ها به چهار گونه آمده است (۹ نسخه)؛ مشترک پاکستان ۱۵۲۱/۳ (۵ نسخه)؛ پیشگفتار چاپ نجیب مایل هروی ۱۳۶۲خ]
شرح و حواشی:
۱- رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ (منتخب) = اصطلاحات صوفیه

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمود رومی، تا: قرن ۹؛ واقف: نائینی؛ ۱۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۵۵]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۲/۳-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش۲۶۲۰؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۷۴ق؛ ۱۵گ (۴۰-۵۴)، ۱۲ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۱۱]
۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۶۴/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹-۱۰؛ با شیوه فارسی کهن (ک -گ -ج-چ ...)؛ اهدایی: دکتر صادق کیا [ف: ۳ - ۱۶۰]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۵۶/۳
آغاز: ... نشود او را ادراک و تمیز نباشد؛ **انجام:** برابر
فصل اول در اسامی معشوق و آنچه متعلق به اوست، فصل دوم در اسامی که میان عاشق و معشوق دایر و مشترک است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن، ۷گ (۲۶پ-۳۲پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷ - ۱۷۳]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۲۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، کا: محمد بن الشیخ عبدالباقی الاسکلبی مرید شیخ حسن افندی، تا: ۱۰۰۵ق، جا: تکیه مصطفی پاشا؛ جلد: ابری، ۱۵گ(۱۰۶پ-۱۲۰ر)،۱۵سطر،اندازه:۱۱/۵×۱۹/۵سم[ف: ۹- ۲۸۰]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۸۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۰۱۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: گالینگور، ۱۰گ (۲۱۶پ-۲۲۵پ)، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵) [ف: ۱۷ - ۳۱۲]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۶۴/۷
آغاز و انجام: برابر
بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۲۹-۱۳۶)، ۲۳ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف:۱۲-۲۸۴۳]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۲۹/۴-عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۴۴]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۰۵/۳-طباطبائی
آغاز: برابر ؛ **انجام:** علف شهوات و مشتهیات و هر چه نفس را در آن حظی باشد و الله اعلم بالصواب.
تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر بن محمد یونس واعظ همدانی، تا: ۱۱۱۰ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۶ص (۲۰۷-۲۱۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۳ - ۱۸]
۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۷۰۵/۱۰
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: شیخ عبدالکریم بن شیخ بدر، تا: ۱۱۱۴ق؛ کاغذ فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۵۷۵]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۵۱۲/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** شوق انزعاج دل را گویند در میلی کلی و طلب تمام و عشق مدام بحیثیتی که ... نه دریافت ساکن شود نه در

نایافت زیادت گردد بلکه حالی باشد سرمدی الی الابد.
کا: سید محمد رضوی قمی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۲ص (۳۶-۳۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۴۶۵]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۹/۱۸

بی کا، تا: ۲۷ رمضان ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۸ص (۳۳۳-۳۴۰)، ۲۵-۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [سنا: ف: ۱ - ۴۲]

۱۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۸۲/۳

آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاشانی، تا: جمادی الاول ۱۲۶۴ق؛ در پایان این رساله تفسیر بعضی از اصطلاحات اشعار حافظ ضمیمه شده؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج نیلی، ۳ص (۱۰۲-۱۰۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم[ف:۲-۱۶۰]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۵۳۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا که این جمله باشد که ختامه مسک و فی ذلک فلیتنا فس المتنافسون.
نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام تغییر یافت. در فهرست به سهروردی اسناد داده شده؛ کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۳گ (۱۷۱پ-۱۸۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۴۲]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۳۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا که از این جمله که ختامه مسک و فی ذلک فلیتنافس المتنافسون
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۴۰پ-۱۵۰پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۰ - ۳۱۰]

۱۵. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۲۳/۲

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۶۵ر-۷۱پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: - ۲۱]

● رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ (منتخب) = اصطلاحات صوفیه / عرفان و تصوف / فارسی

rašf-ol alhāẓ fī kašf-el alfāẓ (mn.) = estelāhāt-e sūfīye

وابسته به: رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ = شرح الالفاظ = اصطلاحات صوفیان؛ خالدی، حسین بن احمد (قرن ۸)

[ایضاح المکنون ۵۷۳/۱؛ الذریعه ۱۲۱/۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۷۶/۱-۱۱۷۷]

گزیده‌ای است از کتاب «رشف الالحاظ فی کشف الالفاظ» تألیف شرف الدین حسین بن احمد فتی خالدی تبریزی از علمای قرن هشتم. در آغاز از حس و عقل سخن گفته، سپس به شرح الفبائی الفاظ می‌پردازد که در کلام متصوفه بیان می‌شود، این رساله در انجام نسخه از میر سید علی همدانی دانسته شده که صحت ندارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۳۹/۱

آغاز: بسمله، حمد و ستایش خدایرا که در معانی را در تحت صور بیان عیان می‌کند و طراز حقایق را در پس پرده دقایق مجازی نهان می‌گرداند ... اما بعد، بباید دانستن؛ **انجام:** یار صفت الهی را گویند که ضروری کافه موجوداتست موافق تر از ین نیست مر سالک را زیرا که کلمه توحید برین اسم دایر است یگانگی موجود استغنای عالم الوهیت و هیچ اسم گویند که بهیچ چیز مماثلت و مشابهت ندارد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه نخست قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۲پ-۴پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۳۷ - ۳۱۷]

● رشف الحقیقة فی کشف العقیقة = العقیقة / آداب و سنن / ترکی

rašf-ol-haqīqa fī kašf-el ʻaqīqa = ʻaqīqa

مستقیم زاده، سلیمان بن عبد الرحمن، - ۱۲۰۲ قمری

mostaqīm-zāde, soleymān ebn-e ʻabd-or-rahmān (- 1788)

رساله مختصری در عقیقه و آداب قربانی هنگام تولد کودک و مطالبی دیگر درباره آن است.

[هدية العارفین ۴۰۵/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۰۳/۶

آغاز: عقیقه، لغتده آنا قرنندن طوغان ذیروح ایله معاً خارج اولان تویدر؛ **انجام:** حضرت فاطمه زهرا رضی الله عنها جنابنه خطاباً صادر اولان امر نبوی ایله ثابتدر دیو شرح شرعه و غیری محلله مصرحدر، قدتم.
خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۹۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه» دارد که گویا بعداً به نقل از مؤلف نگارش یافته؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۷۴-۷۶)، ۲۲ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۵۳۴]

● رشف الرقیق فی وصف الحریق / ادبیات / عربی

rašf-or raqīq fī vasf-el harīq

صفدی، خلیل بن ایبک، ۶۹۶ - ۷۶۴ قمری

safadī, xalīl ebn-e ībak (1297 - 1363)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۷۵/۱/۴-ف

نسخه اصل: از دانشگاه توبینگن MaVI 70؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۵۶]

● رشف الضرب فی شرح لامیة العرب / ادبیات / عربی

rašf-uḍ ḍarb fī š.-i lāmīyat-il ʻarab

سویدی، عبدالله بن حسین، ۱۱۰۴ - ۱۱۷۴ قمری

sovaydī, ʻabd-ol-lāh ebn-e hoseyn (1693 - 1761)

وابسته به: لامية العرب؛ شنفری، ثابت بن اوس (-۵۱۰ میلادی)
لامية العرب که از قصاید معروف عرب جاهلی است و سراینده آن شنفری از صعالیک عرب می‌باشد از دیرباز مورد توجه ادیبان عرب بوده و بر آن شرح‌ها نوشته‌اند از آن‌جمله است این شرح سویدی. سویدی در این شرح خود سه کار کرده: ۱. تفسیر لغات خفیه؛ ۲. بحث در اعراب ابیات؛ ۳. حل معانی و کشف مقاصد گوینده.

آغاز: الحمد لله الذی فتق بالفصاحة السنة العرب و رتق امیتهم بان رسل منهم النبی ... فشرحتها شرحا الاختصار اهابه ... و جعلته مشتملا علی ثلاث تراجم الاولی فی تفسیر اللغة الخفیه و الثانیه فی اعرابه ... و الثالث فی حل معناه ... و ذیلت هذه التراجم فی الغالب برابعة ... و سمیتها بالتکمیل ... فصارت کالشرح الثانی لما اعانی ...

انجام: و هذا آخر ما قصدنا ایراده فی حل المعانی و فک المعانی و الحمد لله اولا و آخرا ... و صلواته التامات و تسلیماته الزاکیات ... کملت بقلم الاقل مکی بن علی بن الهاشم الموسوی الخطی فی قریة بصره.

[مجمع العلمی العراقی ۳۷۰/۲]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا علی بن عبدالله، تا: ۱۱۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۴گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹ - ۴۳۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۰۴

آغاز: القلائد رایقة المبانی فایقة المعانی، اشتملت علی نواصع حکم و بوارع همم و مکارم شیم و مزایا کرم خلت عنها القصاید الطنة المشهورة؛ **انجام:** برابر

از ابتدا به اندازه یک صفحه متن را ندارد که برای اطمینان از هویت کتاب، آن را با نسخه ۱۷۴ از مجموعه طباطبایی مجلس - که نسخه کاملی از همین کتاب است و مؤلف نام خود را در دیباچه به تمامی آورده - مقایسه کردم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ، ۱۴ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۶سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۸۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۴/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مکی بن علی بن هاشم موسوی خطی، تا: ۱۲۳۶ق، جا: بصره؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بنفش، ۲۷گ (۱-۲۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۳۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج سبز، ۸۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۱۶۶]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج خرمایی، ۹۶گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم، قطع: وزیری [ف: ۱ - ۱۲۹]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۱۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۱]

● رشف المعین / کلام و اعتقادات / فارسی

rašf-ol moʻīn

مجد الادباء خراسانی، اسماعیل بن محمد باقر، - ۱۳۲۱ قمری

majd-ol-odabā' xorāsānī, esmāʻīl ebn-e mohammad bāqer (- 1903)

وابسته به: کشف الیقین فی فضائل امیرالمؤمنین؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶ق)
اهداء به: رکن الدوله (محتملاً)
به روزگار الجایتو علامه حلی مأمور می‌شود تا کتابی در فضایل حضرت علی (ع) بپردازد و او کتاب «کشف الیقین» را تألیف می‌کند که آن متن این کتاب است. مترجم پس از ترجمه آن کتاب نام آن را عوض می‌نماید و «رشف المعین» می‌گذارد مطالب آن هم در منقبت حضرت علی (ع) است. از سخن مترجم معلوم می‌شود که مستوفی دیوان اعلی بوده و مدت‌ها با شاهزاده رکن الدوله حاکم خراسان آشنایی داشته است. او می‌گوید: پس از به دست آوردن نسخه‌های متعدد چاپی و خطی این کتاب، به این ترجمه دست زدم. او در ترجمه تا حد زیادی پای‌بند ترجمه لفظ به لفظ می‌باشد.

آغاز: بسمله، حمد و سپاس فزون از وهم و قیاس خداوند یگانه و پیوند بخش دلهای آشنا ...

انجام: سلام و رحمت ایزد بهر حال×× هدیت بر محمد باد و بر آل

[فهرستواره منزوی ۱۶۵۴/۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۸گ، ۱۷ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲ - ۵۲۰]

● رشف المعین من شرح بحر الیقین / عرفان و تصوف / عربی

rašf-ol moʻīn men š.-e bahr-el yaqīn

رساله‌ای کوتاه در تفسیر و شرح معنی نبوت و اشکال آن و توضیح حکم ولایت و اسرار آن که به روش عرفانی و انشاء

متکلفانه ادبی تدوین شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۴۸۷/۷

آغاز: الحمدلله الذی هطلت دیم عنایته لمن شام برق ولایته فسألت اودیة منها و احتملت تعمی الحیاة؛ **انجام:** و هو فی نصب عزه المنیع علی مهیع العبودیة المحضة مشیراً الی مرصدة الاعلی و موقفه الاسنی باشارة لیس وراء عبادان قریة.

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول، با سرلوح؛ مهر: «العبد المذنب محمدباقر ۱۱۰۸» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ص (۵۱۳-۵۳۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳/۱ - ۵۳]

● رشف المنهلین / شعر / عربی

rašf-ul munhilīn

ابن حجة، تقی الدین بن علی، ۷۶۷ - ۸۳۷ قمری

ebn-e hejja, taqī-yod-dīn ebn-e ʻalī (1366 - 1434)

حموی تخمیس شیخ بدرالدین ابن الصاحب بر قصیده لامیه محیی الدین عبدالقادر گیلانی را که در عرفان و تصوف می‌باشد، دیده و نپسندیده است و مدعی است که تخمیس وی موافق مراتب عرفانی ابیات اصل نیست، بنابراین خود حموی همان قصیده را به روشی که مناسب مبانی عرفانی باشد تخمیس نموده و در این رساله هر دو تخمیس آمده است. در پایان این رساله تخمیس قصیده عینیه ابوالقاسم عبدالرحمن ابن الخطیب سهیلی نیز آمده است. آغاز تخمیس شیخ بدرالدین: «قال العواذل اننی لمعذب ×× فی حبهم و علی الجحیم أقلب/ کذبوا بما نموا علی و أطنبوا ×× ما فی المناهل منهل مستعذب ××× الا ولی فیه الألذ الأطیب»؛ آغاز تخمیس ابن الحجه حموی: «قالوا و سری فی الغرام یشیب×× لک منهل فی العشق منه یشرب / فأجبتهم و اللفظ منی یطرب ×× ما فی المناهل منهل مستعذب ××× الا ولی فیه الألذ الأطیب».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۶۳/۷

آغاز: قال مولانا ... الحمدلله الذی أعذب مناهل الصبابة للعارفین من أهل المحبة و سقاهم الألذ الأطیب کلما شربوا بکأس المحبة شربة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۳ق، جا: قسطنطنیه مدرسه سودلجه؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۱۰۳پ-۱۰۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۲ - ۵۴]

● رشف النصائح الایمانیة و کشف الفضائح الیونانیة / عرفان و تصوف / عربی

rašf-un naṣā'iḥ-il īmānīya wa kašf-ul faḍā'iḥ-il yūnānīya

سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲ - ۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, ʻomar ebn-e mohammad (1148 - 1226)

نگارش شیخ شهاب الدین عمر سهروردی است که در روزگار الناصر لدین الله عباسی (۵۷۵-۶۲۲ق) نوشته و از شاهکارهای صوفیان پیرو سنت است که در آن همه دانش‌های فلسفی نکوهیده به شمار آمده و دین ثابت گردیده است. سهروردی می‌گوید: «با اینکه در سایه این فرمانروا بازار دین رواست برخی از جوانان به فلسفه که با دین نمی‌سازد می‌پردازند. این است که من این دفتر را از روی حدیث‌هایی که خودم روایت می‌کنم نوشتم و آنچه از مسانید به یادم آمد بر آن افزودم». در پانزده «باب»: ۱. فی التمسک بالکتاب و السنة؛ ... ۵. فی ذکر الخلق و الامر و الخلقه و الفطرة؛ ... ۱۰. فی ذکر عظیم خلق الله فی عالم الغیب؛ ... ۱۵. فی ذکر احوال نخبة هذه الملة الحنیفة.

آغاز: الحمد لله المنقذ من الضلال و الملهم من العلم النافع ما تبلغ غایات الآمال ...

انجام: نزعت امل الدنیا و الفقر من بین عینیة و ملات خوفه حکمة و الحمد لله و صلواته علی سیدنا محمد نبیه و آله و سلم تسلیما.

[الاوقاف العامة موصل ۵۱/۴؛ الذریعه ۲۳۸/۱۱ «رشف النصایح»؛ کحاله ۳۱۰/۷؛ زرکلی ۶۲/۵]

شرح و حواشی:

۱- رشف النصایح (ترجمه)؛ معین الدین یزدی، علی بن محمد (-۷۸۹)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۵

آغاز: النبویة بعوارف فضلها و عدلها فحنت الی جوار اعتاب السدة الشریفة ارواح العلما فشدو الیها الرحال؛ **انجام:** قولهم ان لایوجد من الواحد الاواحد ارتقوا الی اوائل العلم بان لایوجد من الواحد الاواحد و لکن (غفلوا) ان ذلک الواحد هو الروح الاعظم فسموه

خط: نسخ معرب، کا: محمد پسر ابی المعالی ابی بکر پسر محمد ابرقوهی، تا: ۶۲۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: حسنعلی واعظ ایروانی به سال ۱۲۵۵؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج، ۱۲۱گ، ۲۱ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۰×۸۸سم [ف: ۳ - ۴۴۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۷-ف

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: ترکیه، رئیس الکتاب ش ۴۶۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با یادداشت ۶۶۵ و ۶۳۶ق؛ مصحح، مقابله شده، خوانده شده بر سهروردی با سماع مورخ ۶۶۷ (ص ع)؛ ۱۱۱ص، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۳/۱-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۴۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۹۱/۲

خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن حسن بن محمد هروی، تا: ۷۶۲ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۱۰۲ص (۴۴-۱۴۵)، ۲۱ سطر

[سنا: ف: ۲ – ۲۱۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۳۴/۲

آغاز: (افتاده در خطبه) ... مقتضب المثوث فی المجامح الاستتار ... و بوبته خمسة عشر باباً و ختمته بخاتمتین – الباب الاول فی بیان ان التمسک بالکتاب و السنه توفیق و سعادة ... الباب الخامس عشر فی ذکر احوال نخبة هذا الملة الحنیفیه ... الخاتمة الاولی فی ذکر الروح ... الاخری فی کشف الغطا عن کنه ذکر العطا؛ **انجام:** ... فهو حجة المؤمنین و حجة من الله ... من متابعة النبیین و اتباعه اجمعین.

خط:نسخ،کا:محمد بن احمد علوی اردکانی،تا:قرن۹؛کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۳سم [ف: ۷- ۱۵۴]

● **رشف النصایح (ترجمه)** / عرفان و تصوف / فارسی

rašf-on nasāyeh (t.)

معین الدین یزدی، علی بن محمد، – ۷۸۹ قمری

mo‘īn-od-dīn-e yazdī, ‘alī ebn-e mohammad (- 1388)

وابسته به: رشف النصائح الایمانیة و کشف الفضائح الیونانیة؛ سهروردی، عمر بن محمد (۵۴۲–۶۲۲)

برای: نصرة الدین شاه یحیی پسر شاه ولی آویجی پسر شرف الدین شاه مظفر پسر مبارزالدین محمد پسر منصور ششمین فرمانروای خاندان مظفری

تاریخ تألیف: ۷۷۴ق

اصل عربی «رشف النصایح الایمانیه و کشف الفضایح الیونانیه» از شهاب الدین عمر سهروری و ترجمه از معین الدین علی بن جلال الدین محمد معلم یزدی است. مترجم می‌گوید که تألیف کتاب در حدود سال ۶۲۱ق بوده است. نسخه‌ای نیز از این ترجمه فارسی در فهرست فارسی خدیویه (ص ۵۱۷ ن ع ۶۳۲۳) شناسانده شده است.

آغاز: بسمله. و استغفر الرحمان و اتوب الیه ... قولا و فعلاً و خاطراً. حمد و ثنایی که روح قدس از املای صحایف آن به لطائف اسرار ...

انجام: و به استکانت و خضوع می‌گویم: الهی هرچه رفت از سهو کاری ×× بیامرز از کرم کامرزگاری. استغفرالله العظیم ... رب العالمین.

[نسخه‌های منزوی ۱۰۸۴؛ فهرستواره منزوی ۲۰۵/۷]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۷

آغاز و انجام: برابر

کتبه و ذهبه العبد الضعیف المذنب مجد المذهب غفرالله له و لوالدیه و لجمیع المؤمنین و المؤمنات به بلدة یزد صانها الله عن الافات.

خط: نستعلیق و ثلث، کا: مجدالدین المذهب یزدی، تا: ۸۵۱ق، جا: یزد؛ با شمسه مذهب مرصع، مذهب منقش، با کتیبه مذهب، مجدول مذهب؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ تملک: عبیدالقاده مستقیم در ۱۰۹۴ق، اسمعیل عاصم در ۱۱۵۵ق؛ کاغذ: بخارایی، جلد: مقوای روکش چرم سرمه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۷–۲۸۲]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح ابن محمود بن برهان، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۰۲۵ق؛ با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۰گ(۱–۳۲۰)،۱۷سطر،اندازه:۱۷×۲۷/۵سم[ف:۳- ۴۱۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۱۸/۱–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۲۷/۱–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ – ۱۶۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۹۵/۱–ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23580؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ – ۶۰۷]

● **رشک بهشت = کاشف الاسرار** / کلام و اعتقادات / فارسی

rašk-e behešt = kāšef-ol-asrār

گیل گیلانی، اسدالله بن عبدالغفار، ق۱۳ قمری

gīl gīlānī, asad-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-qaffār (- 19c)

اهدا به: فتح علی شاه قاجار(۱۲۱۲–۱۲۵۰ق)

مؤلف در آغاز، شرح زندگی خود را ــ هنگامی که به تشویق میرزا محمد یوسف اشرفی مازندرانی (مستوفی دیوان) جهت تحصیل علوم عازم عراق بوده و مبتلای صوفیان بدآیین و درویشان بی‌دین شده و در زمره آنان درآمده ــ بیان می‌دارد. پس از پی بردن به اسرار ایشان این کتاب را در رد تصوف و آشکار نمودن کردار زشت آنان (بی پرده) نگاشت. مؤلف از کتاب دیگرش «زشت و زیبا» نام می‌برد.

[فهرستواره منزوی ۳۲۸/۹]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۵۳

آغاز: صاحب صیانت عطارد نظیر، مستوفی دیوان قدر توامان ... میرزا محمد یوسف؛ **انجام:** اللهم اجعل سلطنته متصلة بسلطنة قائم آل سید المرسلین علیه و علی آبائه.

خط: نستعلیق خوانا، کاتب = مؤلف، تا: آخر محرم ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۵۵]

← الرشیدیة ‹ ما یلحن فیه العوام

● **الرشیدیة = اجوبة مسائل ملا رشید** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-rašīdīya = ajvebat-o masā’el-e mollā rašīd

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753 - 1826)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۹ شعبان ۱۲۲۵ق

رساله بسیار مختصری است که در پاسخ به سه سؤال ملا رشید. سؤالات او چنین بوده: ۱. آیا ائمه علیهم السلام از وجود مقیدند یا وجود مطلق، و معنای حدیث «إن روح القدس فی جنان الصاقورة ذاق من حدائقنا الباکورة»؛ ۲. اینکه حقیقت محمدیه علی صاحبها چگونه نفس مشیت است و اسامی وجود حق مثل ذات بحت و مجهول النعت و «عین کافور» و «ذات ساذج» چگونه به آن حقیقت اطلاق می‌شود؛ ۳. این که ائمه علیهم السلام چگونه مقامات الله و ذات ظاهره به صفاتند.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ان ذا الرای السدید الملا رشید قد عرض علی مسائل طلب منی الجواب عنها و القلب غیر مجتمع.

انجام: و اعصمنا فیما بقی من اعمارنا برحمتك یا ارحم الراحمین

چاپ: دارالسلطنه تبریز: دارالطباعه مشهدی حاجی آقا، سنگی، ۱۲۷۳ق، رحلی (جوامع الکلم: ج۱؛ قسم۲؛ صص۲۳۳-۲۳۴)

[الذریعه ۱۸۱/۵؛ مکتبة امیرالمومنین ۴۸/۱]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۱۰ق؛ ۲گ (۴۰ر-۴۱ر) [ف: ۳ - ۱۵۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۱۱-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ثلث، کا: کاظم بن علی نقی سمنانی، تا: سه‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۲۲۵ ق؛ ۶ص (۳۱۶-۳۲۱) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۶۲۲/۱۵

بی کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۱۶۵-۱۶۷)، ۱۸ سطر (۹×۱۵) [ف:۱۲-۲۶۲۵]

۴. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه:۲۹/۲

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد خان خوانساری، تا: ۱۲۳۶ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۹-۱۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۳۹]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن رستم استرآبادی، تا: ۱۲۳۷ق، جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۷۵پ-۱۹۹پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۸۴]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵۵/۴۶

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالرحیم بن ولی محمد اردبیلی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۴۰۳-۴۰۴)، ۳۰ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۸ - ۲۵۳]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۲۸/۷-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۲ق؛ ۵ص (۷۲-۷۶) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۷۸/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سبز، ۶گ (۳۴پ-۳۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۳۶۳]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۶۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسن عظیم آبادی، تا: جمعه ربیع الثانی ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فستقی، ۲گ (۱۲۳ر-۱۲۴پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۱سم [ف: ۹ - ۱۳۰]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۶۵/۳

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد فیقول ... احمد بن زین الدین ... ان محمد وآله ... هل هم من الوجود المطلق ام المقید

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ ۳گ (۱۲پ-۱۴ر) [ف: ۵ - ۳۱]

۱۱. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۴۹

کا: ابوالقاسم واعظ حسینی یزدی، تا: ۱۲۵۳ق [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۳۵]

۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۴۹/۹

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۱]

۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۶۴/۱۳

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم محمد رحیم بن ابوالحسن حسینی علوی همدانی، تا: ۱۲۵۳-۱۲۵۶ق؛ جلد: چرم زرد، ۲گ (۱۲۰ر-۱۲۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۱ - ۱۵۹]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۰۳/۶

خط: نستعلیق، کا: نعمة الله بن محمد مهدی اصطهباناتی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۸۴-۸۶)، ۲۰سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ - ۸۹۵]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۳/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا بابا سواد کوهی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن مشکی، ۳گ (۸۲ر-۸۴ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۴سم [ف: ۵ - ۱۲۱]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۴۱/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن نجفعلی همدانی یا محمد علی، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۸۸ر-۱۸۹پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۱۹۹]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۵۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ربیع الثانی ۱۲۶۳ق، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۸ر-۳۲ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۹۸]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۳۲/۱۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: عباس بن علی محمد زنوزی، تا: پنج‌شنبه جمادی الثانی ۱۲۶۵ق؛ ۴ص (۳۴۰-۳۴۳) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۲]

۱۹. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۷۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن هادی، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۴گ (۱۹۷ر-۲۰۰ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۲۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله وحده و صلی الله علی محمد النبی و آله و اصحابه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

۲۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۶۱/۵

خط: نستعلیق، کا: علی بن احمد بن حسن موسوی همدانی، تا: ۱۲۶۸ق، جا: همدان؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۴]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۱۰۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۶ شوال ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۵ص(۲۹۰-۲۹۴)،اندازه:۱۳×۲۰/۵سم[ف:۴۷/۲- ۱۱]

۲۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۱۵/۲

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد علی، تا: دهه سوم ذیقعده ۱۲۷۱ق؛۲گ(۱۶۸پ-۱۷۰پ)،اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۸۸]

۲۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۲۳۷/۶

بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ (۳۷-۶۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۲۱۴]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الازل الممتنع من الحدث و قال علیه السلم فیها اسمائه تعبیر و صفاتة تفهیم و قال ایضاً فیها.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ شعبان ۱۲۸۸ق؛ در برگ ۷۱ مطلبی از حمد و سپاس خدا و صلوات بر پیامبر (ع) اهل بیت و نیز توصیه به ازدواج با استفاده از آیه و احادیث و نیز در برگ ۷۲ مبحثی راجع به صفات خداوند و سپس مطلبی راجع به ازدواج آمده؛ اهدایی: بینا؛ کاغذ: فرنگی حنایی، ۴گ (۶۷پ-۷۰پ)، ۱۹ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۷سم [رایانه]

۲۶. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۷/۲۰

آغاز: برابر

کا: زین العابدین گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۲۴۲ر-۲۴۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۱۲]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳۶/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با اصل نسخه مقابله گردیده؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۵۶-۶۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۰ - ۷۶]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۵گ (۱۷پ-۲۱)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۶۳]

۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۴۲/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نشیر الآلات الی نظایرها.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن عنابی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۶۱۶]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۷۹/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱۴۴-۱۴۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم[ف:۴۰-۱۲۷]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۱۲/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۹۱ر-۱۹۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۶۳]

۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۸۵/۱۰

بی کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ(۵۲-۵۴)،۱۹سطر(۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۸۵]

۳۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۲۸۲/۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۱۴۵پ-۱۴۸ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۰۳]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۱/۳

کا: محمد بن صالح، بی‌تا؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: مشکی، ۲گ (۱۳پ-۱۴پ)، ۲۸ سطر (۲۵×۳۰)، اندازه: ۳۴×۴۰سم [ف: ۱۷ - ۵۲۸]

۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۲۰/۲-۹/۱۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱ - ۱۰۶]

۳۶. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه:۷۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوای، ۳گ (۱۷ر- ۱۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ]

● الرشیدیة / آشپزی / عربی

ar-rašīdīya

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۸۲/۵

غذای معروف رشته، اشعار عربی با حواشی لغوی «ق = قاموس»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۲۱ر) [ف: ۵ - ۴۴۳]

● **الرشیدیة** / عربی

ar-rašīdīya

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۳۱۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از صالح نوبخت [رایانه]

← رشیدیه ⩾ الرسالة الرشیدیة فی مسایل العددیة

← رؤیا ⩾ اجوبة مسائل عزیزخان

← الرؤیا ⩾ حقیقة الرؤیا

← رؤیا ⩾ خواب

← الرؤیا ⩾ احکام النوم و الرؤیا

← الرؤیا ⩾ تعبیر الرؤیا

← رؤیا ⩾ احکام رؤیا

← الرؤیة ⩾ ابطال الرؤیة (رسالة)

← رؤیت خدا ⩾ رؤیت باری

← رؤیة الهلال ⩾ رؤیت هلال پیش از زوال

← رؤیة الهلال ⩾ خلاصة الاقوال فی معرفة الوقت و رؤیة الهلال

← رؤیة الهلال ⩾ الهلالیة

← رؤیة الهلال ⩾ طومار (دعاء رؤیة الهلال)

← رئیس الشعرا ⩾ انیس الشعراء

← رصاص ⩾ القلعی

← الرصاصین ⩾ المشتری

← الرصد ⩾ مقالة فی الرصد

● **رصد الاقالیم** / هیئت / فارسی

rasad-ol-aqālīm

بطلمیوس، کلاودیوس، ش، ۱۰۰؟ - ۱۷۸ میلادی

batlamīūs, kelāvdīūs, š (100 - 178)

گفتاری کوتاه به نقل از بطلمیوس.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۳۲۱/۳۰

آغاز: زمین بشکل کره ایست در میان عالم چون توهم کنیم که سطح دایره معدل النهار عالم را قطع کند دایره بزرگی بر بسیط زمین بر موازات معدل النهار توهم کرده میشود

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۱ص (۴۸۳)، قطع: بیاض رقعی [ف: ۱۰ - ۹۹۲]

● **رصد خانه مراغه** / هیئت / فارسی

rasad-xāne-ye marāqe

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی،۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری

e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819 - 1881)

تاریخ تألیف: ۲۷ صفر ۱۲۷۶ق

مؤلف مشاهدات خود را از آثار رصدخانه مراغه در روز ۲۸ صفر ۱۲۷۶ق در سفری که به همراه ناصرالدین شاه و به معیت فرهاد میرزا و ملا علیمحمد اصفهانی و میرزا احمد حکیم باشی کاشی به مراغه رفته است شرح داده است. علت تمایل ناصرالدین شاه برای بازدید از رصدخانه مراغه این بوده است که در خلال بازگشت از تبریز، ضمن صحبت از این محل مطلبی راجع به دخمه‌ای که در خرابه‌های رصدخانه است و علامت دو مقبره قدیمی است به میان آمده، شاه مایل می‌شود که از آن بازدید کند و این رساله نتیجه بازدید اعتضاد السلطنه و همراهان او از خرابه‌های رصدخانه مراغه است که اکنون به رصد داغی معروف است.

آغاز: بسمله. سزاوار حمد ذات خداوندیست که گوهر معرفت خود را در خزاین آفاق و انفس به ودیعت نهاد و تحصیل آن جوهر نفیس را موقوف فرمود به مسافرت در طرق نفوس و بلاد

انجام: معلوم نیست زیج ثاون اسکندرانی است و زیج کوشیار و زیج صفایح و زیج ویجن بن رستم مکنی بع ابی سهل قوهی.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر دوم، به کوشش علی رفیعی علامرودشتی، ص ۴۵۵- ۴۷۴؛ چاپ ایرج افشار در سلسله انتشارات کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و بعداً در کتاب «مراغه» تألیف یونس مروارید

[فهرستواره منزوی ۲۹۲۹/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اعتقاد منجمین را محل ایراد کرده باشند. در شب دهم شهر (ربیع الاول ۱۲۹۲) هجری در باغ خانی آباد قلمی شد. اعتضاد السلطنه وزیر علوم و معادن است.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول [ف: ۹ - ۱۹۴]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۵۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵گ (۱پ-۵پ)، اندازه: ۲۱×۳۵/۲سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۶۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: ۱۲۷۶ق، جا: تهران (احتمالاً)؛ حاوی نقشه؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۱۰گ، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۵۸]

← رصدخانه و زیج مراغه ⩾ رصد خانه مراغه

● **رصد کسوف** / هیئت / فارسی

rasad-e kosūf

گفتاری است گویا از خواجه طوسی.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۵۵/۴
آغاز: من افادات استاد البشر و العقل الحادیعشر: قدماء حکماء در کیفیت رصد کسوف وجوهی افاده فرموده اند که اقدام می‌نماید و بصحت اقرب، ذات الشعبتین است؛ **انجام:** چون سیاهی از دائره نور ذائل شود وقت انجلا باشد. و الله اعلم
بی کا، بی تا؛ ۱گ (۴۹ر-۴۹پ) [ف: ۵ - ۵۴]

← رصد کسوف با ذات الشعبتین < کیفیت رصد کسوف با ذات الشعبتین

● **الرصد المحقق** / هیئت / عربی
ar-raṣad-ul muḥaqqaq
فصولی است در اخترشناسی و رصد ستارگان و در پایان به نام «الرصد المحقق» نامیده شده است. فهرستی از فصول آن چنین است: فصل فی الطریق الذی به عرف ان الذی یتحرک ...؛ فصل فی الطریق الذی به عرف ان حرکة الجسم المحرک ...؛ فصل فی الطریق الذی به عرف ان حرکات الکواکب علی دوائر حقیقة ...؛ فصل فی الطریق الذی به توصل القدماء الی استخراج خط نصف النهار ...؛ فصل فی قسمة دایرة البروج و تسمیة اقسامها و علة اسامی الصور؛ فصل فی الطریق الذی به عرف ان للکواکب الثابتة حرکة ... .

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۵۷
آغاز: عونک اللهم و توفیقک، بیان معانی کیفیة الرصد المحقق ۱: فی الطریق الذی به عرف ان الذی یتحرک من السماء جسم مشتمل علی جمیع الکواکب؛ **انجام:** لانه موافق لما وجدوه بالرؤیة و الرصد من حرکاتها و ملائم للامور البعیدة عن الفساد
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابر و باد، ۲۸گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۴ - ۷۵۱]

● **رصدهای عالم** / صنعت / فارسی
rsdhāy-e ʻālam
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
eʻtezād-os-saltane, ʻalī-qolī ebn-e fath-ʻalī (1819 - 1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۵۱/۳۶
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹ - ۱۹۶]

● **الرضا** / عربی
ar-riḍā
نیشابوری علوی، محمد بن علی
neyšābūrī ʻalavī, mohammad ebn-e ʻalī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۴
خط: نسخ، کا: علی بن عباس بحرانی، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲ - ۲۴]

● **الرضا** / اخلاق / عربی
ar-riḍā

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۶۳
خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: ۷۲۳ق؛ ۱ص (۳۳۹پ) [مختصر ف: - ۴۱۸]

← رضاع < مسائل الرضاع
← الرضاع < أحکام الرضاع
← الرضاع < الرضاعیة

● **الرضاع** / فقه / عربی
ar-riḍāʻ
رسی یمنی، یحیی بن حسین، - ۲۹۸ قمری
rasī yamanī, yahyā ebn-e hoseyn (- 911)
[اعلام المؤلفین الزیدیه ۱۱۰۸؛ مصادر التراث الیمنی فی المتحف البریطانی ۱۳۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۲/۲
آغاز: بسمله. قال یحیی بن الحسین صلوات الله قال الله تبارک و تعالی حرمت علیکم امهاتکم ... و امهاتکم اللاتی ارضعنکم و اخواتکم من الرضاعة؛ **انجام:** و لم نترک من فروعه لمن عقل ... فرعاً واحداً و لله الحمد علی توفیقه ...
خط: نسخ، بی کا، تا: سلخ رمضان ۱۲۱۵ق؛ ۳۹ص (۱۶-۲۲)، ۳۳ سطر [عکسی ف: ۳ - ۵۱۴]

● **الرضاع = الرضاعیة = رساله رضاعیه** / فقه / عربی
ar-riḍāʻ = ar-riḍāʻīya = r.-ye riḍāʻīya
محقق کرکی، علی بن حسین، ۸۹۰ - ۹۴۰ قمری
mohaqqeq-e karakī, ʻalī ebn-e hoseyn (1486 - 1534)
تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۱ ربیع الثانی ۹۱۶ق
شامل سیزده مسأله است در قواعد و مسائل رضاع، سپس به سه مسأله در این موضوع می‌پردازد که فقها در آن اختلاف نظر دارند و پس از نقل آراء آنها به مناقشه می‌پردازد. شیخ ابراهیم قطیفی در رد بر این رساله کرکی رساله‌ای تألیف کرد. این رساله به والد شیخ بهائی نیز نسبت داده شده است؛ در الذریعه (ج ۱۹۲/۱۱) این رساله از محقق کرکی دانسته شده و تاریخ

تألیف آن ۹۱۶ و در همان جلد ص ۱۹۱ این رساله از آن شیخ عزالدین حسین حارثی والد بهائی دانسته شده است.
مسائل مزبور بدین شرح است: ۱. ان ترضع المراة بلبن فحلها الذی هی فی نکاحه حین الارضاع اخاها او اختها لأبویها او لاحدهما؛ ۲. ان ترضع ولد أخیها؛ ۳. ان ترضع ولد أختها؛ ۴. ان ترضع ولد ولدها ابنا او بنتا ...؛ ۵. ان ترضع عمها أو عمتها؛ ۶. ان ترضع خالها أو خالتها؛ ۷. ان ترضع ولد عمها او ولد عمتها؛ ۸. ان ترضع ولد خالها او ولد خالتها؛ ۹. ان ترضع اخ الزوجه او اختها؛ ۱۰. ان ترضع ولد ولد الزوج؛ ۱۱. ان ترضع ولد اخی الزوج او ولد اخته؛ ۱۲. ان ترضع عم الزوج او عمته؛ ۱۳. ان ترضع خال الزوج او خالته ... . مسائل سه گانه مورد اختلاف عبارتند از: ۱. جدات المرتضع بالنسبة الی صاحب اللبن هل یحل له ام لا قولان للأصحاب ...؛ ۲. اخوات المرتضع نسباً او رضاعاً بشرط اتحاد الفحل هل یحللن له ام لا قولان ایضا؛ ۳. اولاد صاحب اللبن ولادة و رضاعا ... .
آغاز: الحمدلله کما هو اهله و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و آله و اعلم وفقک الله انه قد اشتهر علی ألسنة الطلبة فی هذا العصر تحریم المرأة علی بعلها بارضاع بعض من سنذکره
انجام: و ذلک غیر مقتض للتحریم بوجه من الوجوه و الله اعلم بالصواب
چاپ: در جلد یکم کلمات المحققین (ص۲-۱۴) و در هامش درر الفوائد خراسانی (ص ۲۸۳-۳۱۸) به چاپ رسیده است؛ [تهران]، سنگی، ۱۳۱۹، وزیری، ۳۶ص (صص۲۸۳-۳۱۸)
[الذریعة ۱۹۲/۱۱ و ۱۹۱/۱۱ -۱۹۲؛ ریحانة الادب ۲۴۴/۵؛ امل الامل چاپ بغداد ۱۲۱/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۰۶/۲]

شرح و حواشی:

۱- الرضاعیة؛ قطیفی بحرانی، ابراهیم بن سلیمان (-۹۵۰)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۳۱۰/۱
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم شیخ کشتایی، تا: ذیحجه ۹۰۹ق، برای مولانا محمد بن فضل الله آملی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۱ - ۳۰۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۰/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علیجان بن سلطان بایزید کوکدی، تا: ۹۳۹ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۲۰۶پ-۲۲۷ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۲ - ۲۷۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۷۳/۲
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲ رجب ۹۴۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۰گ (۱۷۶پ-۱۹۵ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۷ - ۳۳۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۵۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۹۴۴ق؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، ۲۸ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۴]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۰/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی کا، تا: ۹۳۳ -۹۴۵ق؛ ۷ص (۲۰۰-۲۰۶)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲ - ۹۲]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۴۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: یک‌شنبه ۱۰ صفر ۹۴۸ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قرمز، ۵گ (۱۱۶ر-۱۲۰ر)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۴۹]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۵۶۶/۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیس هذا رعوعا عما سلف من قوله و نحتمل قویا عدم التحریم ... و کذا النواهی فلا یلتبس احدالناس بالاخر ع ل رحمه الله.
خط: نستعلیق،بی کا،تا:با تاریخ ۹۶۰ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۸۹پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۶۴]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۷۹/۶-۳۳/۱۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: معدد بن قسم، تا: یک‌شنبه ۱۱ جمادی الثانی ۹۷۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۲۵]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۱۶۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محب علی بن حسینی سبزواری، تا: ۹۸۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: گالینگور با روکش کاغذی، ۱۱گ (۱پ-۱۱)، ۱۷ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱۸ - ۸۴]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۲۴۰/۱
همان نسخه بالا [نشریه: ۷ - ۲۳۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۷۲/۶
آغاز: عن درجة الاستنباط ان یکون دلیلا بشیء من هذه المسائل او شاهدا علیها و سنبین المسائل التی نحن بصددها؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ ۱۲گ (۹۵ر-۱۰۶پ)، ۱۹ سطر [ف: ۵ - ۱۹۰۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲/۶عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۳۲۰]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۰۶/۵
آغاز و انجام: برابر
بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۱۱گ (۶۰پ-۷۰پ)، اندازه: ۱۳/۳×۱۹/۱سم [ف: ۹ - ۵۰]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۷۴۸

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ تحریری، کا: علی بن ابی الفتح، تا: دهه اول قرن ۱۰؛ ارسالی رایزنی فرهنگی ایران در دمشق در اردیبهشت ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۹گ، ۱۹ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۷سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۳]

۱۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۹۲۲/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** یقتضی ثبوت الاخوة لاولاده لا ثبوت الاخوة لاخوة اولاده و ذلک غیر ...

خط: نسخ، کا: خضر بن شیخ خان همدانی، تا: قرن ۱۰، جا: تبریز؛ ۱۴گ (۱۵۶-۱۶۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲ - ۴۰۱]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۱۲۸-۱۳۲)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۲/۵سم [ف: ۳۶ - ۳۵۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن ابی الفتح، تا: قرن ۱۰ [رایانه]

۱۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۳۱۷/۳

خط: نسخ، کا: حاجی بن محمد بوانی، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱گ (۱۴۹-۱۵۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۹۱]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۳۵/۲

آغاز: برابر

بی کا، تا: قرن ۱۱؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۲۰]

۱۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۴۹۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مقابله شده با نسخه اصل؛ تملک: عبدالله بن حسین بحرانی در ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۵۱ص (۴-۵۴)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۵۰]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۹۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ترقیمه: «تمت الرسالة صبح یوم الاثنین اواسط الرمضان المبارک سنة خمس و عشرین و الف»؛ مصحح، محشی با نشان «۵»، بخش پایانی نسخه، نونویس شده و تاریخ ۱۰۲۵ق که در پایان آن آمده صحیح نیست؛ تملک محمد موسوی کاشانی به سال ۱۳۱۸ق در اصفهان؛ مهر: «الراجی محمد بن نصرالله الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۱۲گ (۱-۱۲)، ۲۰سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۴ - ۸۳۴]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۲گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ - ۵۲۹]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۲۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۸گ (۱پ-۸پ)، ۱۹ سطر (۹×۱۳) و ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۵۴]

۲۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۴/۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۷۲پ-۱۸۳ر)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: - ۲۶۳]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۸۷/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۲۱۸پ-۲۳۰پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۴۹]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۷۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۸ق؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۳۹پ-۵۰پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۳۱۲]

۲۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۰۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علیخان بن قاسم، تا: ذیحجه ۱۰۱۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۰گ (۱۹۳پ-۲۰۲پ)، ۱۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۱×۱۸/۹سم [ف: ۲۹/۲ - ۵۸۷]

۲۶. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: سه‌شنبه ۲۸ رمضان ۱۰۲۵ق، جا: اصفهان مدرسه مبارکشاه؛ ۹ص (۱۸-۲۶) [ف: - ۱۲۲]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۰۴/۹

خط: نسخ، کا: عطاء الله بن ابراهیم بن عداقع، تا: یک‌شنبه پایان جمادی الاول ۱۰۲۶ق، برای پسر عمش شیخ احمد بن محمد بن بدرالدین عداقه؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابره، ۱۲گ (۱۰۷پ-۱۱۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۴سم [ف: ۵ - ۱۸۳]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۸۲/۸

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد غدیر بن میر فتح الله حسنی حسینی، تا: ۱۰۲۷-۱۰۲۹، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱۳۶پ-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۵ - ۸۲]

۲۹. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۳۵/۲

خط: نسخ، کا: سالم بن حاجی بن عامر صیمری جزائری، تا: ۱۰۲۹ق؛ ۴گ (۱۴۸پ-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲- ۷۰]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۹۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد علی مازندرانی، تا: ۱۱ شوال ۱۰۳۵ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۸ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۲۱/۱

– ۶۴۵]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۱۳/۱

خط: نسخ، کا: منصور بن ناصر مفخری، تا: رمضان ۱۰۳۸ق، از روی نسخه میرزا ابراهیم قمی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی سیر، ۱۴ سطر [ف: ۵ – ۳۰۷]

۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۰۲/۲-۶/۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمدزمان تونی، تا: اواخر رجب ۱۰۴۰ق؛ مصحح؛ ۹گ، ۲۱-۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۱۲۵]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۲۱/۲

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالحسین آل حسینی نجفی، تا: ۷ ربیع الثانی ۱۰۵۰ق؛ محشی مورخ ۷ ربیع الثانی ۱۰۵۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۴ص (۳۴-۴۷)، ۱۹ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹ – ۱۴۹۶]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۳۸/۱

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن سالک الدین یزدی، تا: ۱۵ رجب ۱۰۵۳ق؛کاغذ:سپاهانی،جلد:مقوا،۱۱گ(۲پ-۱۲ر) [ف: ۸ – ۵۵۴]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۱۷۹/۲

خط: نسخ، کا: صالح بن ابراهیم موسوی حسینی قطیفی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۰۵۵ق؛ جلد: مقوایی، ۹گ (۱۴۵پ-۱۵۳پ)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۸ – ۴۰۳]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۷۷/۱

خط: نستعلیق چلیپا، کا: هدایت حسین بن غیاث الدین علی زینائی، تا: جمادی الثانی ۱۰۵۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۰گ (۳پ-۱۲ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶ – ۴۷۵]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۴۰/۱

خط: نسخ، کا: امیر بهاء الدین محمد، تا: ۵ رمضان ۱۰۷۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۶پ-۲۴پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ – ۲۰۸]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۶

خط: تعلیق نزدیک به نسخ، کا: محمد حسن حر عاملی، تا: اواخر جمادی الثانی ۱۰۷۸ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۱۱گ، ۱۷ سطر راسته و چلیپایی، اندازه: ۱۳/۲×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۴۴]

۳۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۷۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سعید بن درویش گجراتی احمد آبادی، تا: با تاریخ ۱۰۸۲ق، برای خزانه سید علی خان مدنی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۹گ (۱۶۶پ-۱۷۴ر)، ۲۵ سطر (۷/۲×۱۶/۳)، اندازه: ۱۲/۶×۲۳/۴سم [ف: ۲۹/۱ – ۵۱۲]

۴۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۴۴۴/۴

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۵۸پ-۶۵پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰ – ۲۸]

۴۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۸۱/۲

آغاز: و غیرذلک من عمومات الکتاب و السنة الدالة علی التزوج من غیر تعیین فانها بعمومها یتناول محل النزاع و هی کثیرة جداً بل لا تحصی و ظاهر العموم حجة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عبداللطیف بن عبدالعالی الخادم، تا: سه‌شنبه ۴ ربیع الثانی ۱۰۸۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف مخ: ۱ – ۲۴۳]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۷۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم حسینی، تا: سلخ ذیحجه ۱۰۸۴ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۷ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۴۶]

۴۳. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۳۳۰/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الدال علی المراد عموم آیات الکتاب العزیز الدالة علی الاباحة

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۸۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ص (۴۴-۴۵)، ۱۶ سطر [ف: – ۲۶۴]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۳۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۶-۲۲)، سطور حمایلی، اندازه: ۸/۵×۲۳سم [ف: ۱۹ – ۲۸۴]

۴۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن بابا محمد خبوشانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۸ص (۱۹۳-۲۱۰)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰ – ۱۱۴۷]

۴۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۷۸ ـ ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** انتهت المسئلة مستوفاة و الحمد لله رب العالمین ... یا ارحم الراحمین

خط: نسخ، کا: مراد علی بن قدیم، تا: ۲۱ صفر ۱۰۹۴ق؛ شعر عربی و فارسی میرزا طاهر وحید وزیر قزوینی یا تبریزی با عنوان «لراقمه وحید» در گ۲ر هست و احمد بیان در ۳ جمادی الثانی ۱۳۵۹ بدین گواهی نوشته؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۸گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۹۴]

۴۷. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۶۵/۲۳

آغاز: برابر

کا: محمد معصوم بن محمد قاسم کشمیری، تا: ۱۰۹۸ق، جا: اصفهان؛ ۵گ (۱۴۷پ-۱۵۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: – ۱۱۰]

۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۱۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خیرالله بن حاجی علی بن حاجی علی بن سعد

جزایری، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ از روی خط ابومحمد البایزید البسطامی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳گ (۱۵۰پ-۱۶۲ر)، ۱۹ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۶۹]

۴۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ شیرین، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱-۹)، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۰۳]

۵۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۵۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۹۴-۱۰۳)، ۱۵سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۶۰۳]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۷۹/۳-۲۶/۱۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی کا،تا: پنج‌شنبه دهه آخر جمادی الثانی ۱۱۰۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴- ۲۱۲۵]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۹۶۵/۴

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۲گ (۵۴پ-۶۵ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۴سم [ف: ۶ - ۱۷۴]

۵۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۲۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد یوسف، تا: ۱۱۰۱ق؛ ۷گ (۲۱پ-۲۷ر) [ف: ۱ - ۱۲۳]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۳۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن زین الدین بن محمد بن حسن المصنف، تا: ۱۱۰۴ق؛ واقف: عباس فخیمی، آذر ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۵]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۳۶/۱۰

خط: نسخ، کا: محمد حسین علاء الدین درزی مازندرانی، تا: ۱۷ ذیقعده۱۱۰۵ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی [ف:۱۰-۱۵۱۳]

۵۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۰۲/۲

آغاز و انجام: برابر

توضیح: نام مؤلف از آغاز و انجام معلوم گردیده؛ خط: نسخ پخته، کا: محمد شفیع بن ملا رجب علی، تا: ۷ ربیع الثانی ۱۱۰۷ق، که در شیراز می‌زیسته؛ رکابه‌دار؛ ۱۶گ (۱۳۳پ-۱۴۸ر) [ف: ۳ - ۱۶۱]

۵۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۵۸۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱ ربیع الاول ۱۱۱۰ق؛ ۱۶گ (۱۰۱پ-۱۱۶پ)، ۱۱ سطر (۸×۱۴) [ف: ۵ - ۵۴]

۵۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۱۴۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: تقی بن محمد رضا موسوی، تا: ۱۱۱۱ق؛ با حاشیه ای منقول از خط شیخ حرعاملی و نیز حاشیه‌ای مشتمل بر خرده‌گیری با نشان «م د حم» که ظاهر از همان شیخ محمد حرعاملی است و چنین پیداست که حرعاملی بر این رساله رضاعیه حاشیه‌ای دارد؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص (۲۶۵-۲۷۸)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۷۲۴]

۵۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۹/۳ فیاض

خط: نسخ، کا: محمد بن محمدشریف خاتون آبادی، تا: ۲۷ ربیع الثانی ۱۱۱۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: - ۱۹۳]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۵۱/۱۵

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۱۶ق؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۳۵۷پ-۳۶۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۶۱]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۹۰/۹

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سمیع جنیدی شیرازی، تا: ۱۱۱۶-۱۱۱۷ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۱۳۴پ-۱۳۷پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۷۸]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹/۷

خط: نسخ، بی کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۲۸ق؛ جلد: تیماج سبز، ۹گ (۵۸پ-۶۶ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۸۷]

۶۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۸۳/۳

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن رضی حصاری بحرانی، تا: ۴ ربیع الاول ۱۱۴۷ق [نشریه: ۲ - ۱۱۷]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۵۷/۱۱

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۸۷ق؛ تملک: معصومعلی بن علی عسکر به تاریخ شعبان ۱۱۸۷؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۱۷۹پ-۱۸۱پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۵۶]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۹گ (۴۹-۶۷)، ۱۲ سطر، اندازه: ۶×۱۰/۵سم [ف: ۳۰ - ۵۸۶]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۱۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین شریف بن محمد باقر، بفروئی یزدی، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۲۵-۳۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲۸ - ۱۷۱]

۶۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۱۳/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۷ر-۲۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۲ - ۳۲۲]

۶۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۰۱۷/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۸ص (۲۳۰-۲۳۷)، ۱۴ - ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲ - ۲۸]

۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۱۴/۲۵
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۹۹]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۸۱۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۵]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۹۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: شکری، ۲۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۸سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۴]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۷۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد باقر، تا: جمعه ۴ رجب ۱۲۱۱ق، واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوا، ۱۱گ، ۱۷ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۶]

۷۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۳۰/۲-طباطبائی
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۲۳ق؛کاغذ:فرنگی سفید،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۹۸پ-۱۱۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۳-۸۰۸]

۷۴. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۲۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهدی بن ملازین العابدین نجف آبادی، تا: ربیع الثانی ۱۲۳۲ق؛ ۱۴ص (۵۱-۶۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۶]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۳۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد فرزند صافی، بغدادی نجفی، تا: ۲ رجب ۱۲۴۷ق، جا: نجف اشرف؛ مهر: «محمد الموسوی الجزائری» (مستطیل)؛ فهرست مجموعه به خط نوادگان سید نعمت الله جزایری شوشتری است و کتابخانه شخصی نفیسی داشت؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱-۶)، ۳۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [ف:۲۹-۳۹۹]

۷۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۹/۳
خط: نسخ، بی کا، تا: سه‌شنبه ۲۱ ربیع الاول ۱۲۵۰ق؛ اندازه: ۱۰×۱۴سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۷۵]

۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۱۹/۴
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد موسوی، تا: جمعه ۱۸ رمضان ۱۲۶۴ق، جا: خوانسار؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ (۵۰پ-۵۹ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۳۲۰]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۶۷ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۴ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۲]

۷۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۴۳۴/۱
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ کا: مهدی دامغانی، تا: چهارشنبه جمادی الاول ۱۲۷۱ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱پ-۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۳۴]

۸۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۳۶۱/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ نزدیک به تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۱۳۷-۱۴۹)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۴۰]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۶۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۱۴ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۴]

۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۸۳/۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن قفطانی، تا: چهارشنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۸۱ق؛ مصحح؛ تملک: آیة الله شیخ محمد امین صدرالاسلام إبن حاج میرزا یحیی امام جمعه خویی با مهر «من کتب الاقل محمد امین النجفی الخویی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ۷گ (۲۹۷-۳۰۳)، ۲۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۴ - ۸۱۲]

۸۳. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه:۷۳/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید حسین موسوی تونی، تا: ۱۲۹۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۸۴ر-۹۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ]

۸۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۴۴۳/۲
خط: نسخ، کا: مصطفی بن حسن، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی حنائی، جلد: تیماج کبود، ۳۰ص (۴۹-۷۸)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۶۵۶]

۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۰۷۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۶گ (۲۰-۲۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۱]

۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۷۱/۳-۵۳/۸۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: غلامحسین، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۳۱۲ق؛

۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۲۵]

۸۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۱/۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: موسوی حسینی، تا: ۱۳۱۸ق؛ ۲۵ص (۲۴۹-۲۷۳) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۷]

۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۶۳۲

آغاز: برابر؛ آغاز ذیل: قوله اذا حصل الرضاع المحرم انتشرت الحرمة من المرضعة و فحلها الی المرتضع؛ **انجام:** برابر

نسخه کامل و مذیل است به مبحث رضاع از شرح شرایع الاسلام در سه صفحه؛ خط: نستعلیق، کا: سید احمد بن محمد رضا حسینی علوی، تا: ۱۳۲۱ق؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۶]

۸۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۴۲/۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۱۴۰پ-۱۴۷پ) [ف: ۵ - ۵۴]

۹۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۵۳۳/۱۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این ده صفحه‌بندی است از تبیان طوسی درباره تحریف قرآن و گفتاری از شیخ حسن درباره اجتهاد و تقلید و اعتراضی که برخی بروی کرده‌اند؛ ۹گ (۲۳۳ر-۲۴۱ر) [ف: ۵ - ۵۴]

۹۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۳۱۵/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف مخ: ۱ - ۲۴۳]

۹۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۵۵۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد، ۱۵گ (۳۶پ-۵۰ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۰ - ۲۱۷]

۹۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۲/۲ معزی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فقد ارتکب العمل لقیاس وصرح عن اصول المقدرة و ذلک باطل قطعا وقول فی الدین بغیر عمل الثانی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ (۸۳ر-۱۰۹)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۹ - ۷۰]

۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۱/۵

خط: نسخ، کا: طالب علی بن حسین سرکانی، تا: ۲۵ شوال، جا: نجف اشرف؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴ - ۵۰]

۹۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۳۸/۳

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۱۳]

۹۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۴۳۰/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱گ (۲۱۰-۲۲۰)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳ - ۹۱]

۹۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۹۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امیر قلی بن هیر بهاء الدین ایوری، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۱۲گ (۳پ-۱۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ - ۶۳]

۹۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۸۰/۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱گ (۶۹پ-۷۹پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۸سم [ف: ۶ - ۱۵۲]

۹۹. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۵مجموعه بدون شماره

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۲۶۶]

۱۰۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۱۶۸/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۵ - ۳۰۵]

۱۰۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۲۱۲/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سفید، ۱۹گ (۱۰۵پ-۱۲۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۶]

۱۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۲۱پ-۳۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۲۵۸]

۱۰۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۸۱۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۵گ (۱۷پ-۱۳۱پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۵ - ۲۰۶]

۱۰۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۹۲/۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۲۴۵-۲۵۰)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۹۴]

● الرضاع = الرضاعیة = رساله رضاعیه / فقه / عربی

ar-riḍā‘ = ar-riḍā‘īya = r.-ye riḍā‘īya

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ‘alī (1506 - 1558)

رساله‌ای است استدلالی با ذکر اقوال فقهای مشهور و رد و ایراد درباره کسانی که رضاع موجب حرمت آنها می‌شود. این رساله از محقق کرکی دانسته شده و ضمن رسائل او چاپ شده است.

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۰/۱۵

خط: نستعلیق، کا: کمال الدین عطاء الله بن مسیح آملی، تا: سلخ رجب ۹۳۸ق؛ ۱ص (۲۰۰پ) [مختصر ف: - ۴۰۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۳۱

آغاز: خلاف الاصحاب علی انه لوادعا انتفاء التحریم فیما بغیر خلاف امکن نظر الی الخوف الرضاع المشکوک؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری،

خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۳۱

آغاز: خلاف الاصحاب علی انه لو ادعا انتفاء التحریم فیما بغیر خلاف امکن نظرا الی الخوف الرضاع المشکوک؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۹]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۹۳۱/۳

آغاز: بسمله. رساله رضاع للشیخ زین الدین. الحمدلله کما هو اهله. و الصلاة علی محمد و آله. اعلم وفقک الله انه قد اشتهر علی السن الطلبة فی هذا العصر تحریم المراة علی زوجها بالرضاع؛ **انجام:** برابر

در فهرست باحتمال آمده؛ خط: تحریری، کا: محمد رفیع بن حبیب الله الحسینی، تا: یک‌شنبه جمادی الثانی ۱۲۵۷ق؛ به دنبال «نتایج الافکار» شهید دوم؛ ۱۵گ (۵۰پ-۶۴ر) [ف: ۲ - ۱۲۴]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā'

شیبانی، ماجد بن فلاح، ق ۱۰ قمری

šeybānī, mājed ebn-e fallāh (- 16c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۴۳/۷

کا: محمد بن عبدالحسین نجفی، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۱ص، ۷۱ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۴۳۷]

● **رضاع** / فقه / فارسی

rezā'

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

۱۲ مورد از مواردی که زن به واسطه شیر دادن به نزدیکان خود، بر شوهرش حرام می‌شود، نخست به صورت فهرست آورده آنگاه به‌گونه‌ای مختصر علت حرمت را در هر مورد توضیح داده است. این رساله در نسخه چاپی، به علامه محمد باقر مجلسی نسبت داده شده است. این رساله در ضمن کلمات المحققین به چاپ رسیده است.

آغاز: رساله وجیز است در بیان مسائلی که زن به شوهر حرام میشود، هر رضاع متحقق شود و این از دوازده مسئله ایست ...

انجام: دوازدهم آنکه زن مادر خالو یا مادر خاله شوهر می‌شود مادر خالو یا مادر خاله بمنزله جده است، تمت هذه الرسالة بالخیر.

[الذریعة ۱۸۹/۱۱؛ کلمات المحققین ۱۴۷]

۱. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۱۴۰/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۹۰ق [نشریه: ۷ - ۶۹۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ این رساله در هامش رساله منتخب کشکول بهائی نگاشته شده؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۳۱و۳۳)، سطور چلیپایی [ف: ۳۰ - ۴۰۹]

۳. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۵/۱

خط: نستعلیق خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [نشریه: ۵ - ۶۰۳]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā'

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ قمری

horr-e 'āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1693)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۲۷/۳

آغاز: اعلم انه قد اجمع علماء الاسلام قاطبة علی انه اذا تحقق الرضاع الشرعی بالشروط یحرم کل واحد من الرضیعین علی الاخر و یصیر ان اخوین کما هو صریح قوله تعالی و اخوانکم من الرضاعة فنقول قد روی المخالف و المؤلف؛ **انجام:** و کذلک المفروض فی الاخیرین ان زوج المرضعة اعنی والد او الا بن جد المرتضع اما و ابا نسبا و فی تحریم هذین الجدین علی المرضعة التی هی هنا زوجة الجد ذالک الخلاف بعینه و المسئلة محل نظر و تردد.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۳۵]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā'

مازندرانی، محمد هادی بن محمد صالح، -۱۱۲۰ قمری

māzandarānī, mohammad hādī ebn-e mohammad sāleh (- 1709)

به دستور: مولا کمال الدین محمد همدانی

تاریخ تألیف: صفر ۱۱۰۸ق

رساله استدلالی مفصلی است در احکام رضاع و مسائل متعلق به مصاهرة؛ در «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه»: المقدمة: مدة الرضاع شرعاً، فصل: شرائط نشر الحرمة بالرضاع (هشت شرط)؛ فصل: ما ینشر الرضاع تحریمه؛ فصل: هل تعتبر المنزلة فی الاصناف السبعة ام لا؛ فصل: ما یحرم بالمصاهرة؛ فصل: نشر الحرمة قبل العقد و بعده؛ خاتمة: استحباب ارضاع الام ولدها.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فهذه رسالة فی معرفة

أحكام الرضاع لا سيما المحرم منه و هی مشتملة علی مقدمة و فصول و خاتمة
[الذریعة ۱۹۴/۱۱رقم ۱۱۹۳]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و علیك الاحتیاط فی العمل علی ما هو المقرر فی المسائل المختلف فیها و حسبنا الله و نعم الوکیل و کتب بیمناه الداثرة مؤلفها ... فی شهر ربیع الثانی سنه ۱۱۰۷.
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ تملك: محمد علی بن سید علی نقی موسوی از علمای وقت در یك‌شنبه چهاردهم ذیحجه ۱۱۶۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۴۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۶۹۸]

۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۳/۱
آغاز: برابر **انجام:** صیرورة ولادة ولدها ایضاً طیبة بذلك الاحلال. هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة. و علیك بالاحتیاط من الاخذ بمسایلها و العمل بها علی ما هو المقرر من المسایل المختلف فیها ...
خط: نستعلیق، کا: میر محمد هاشم بن میر طالب، تا: شنبه ۴ ذیقعده ۱۱۰۸ق، جا: نجف آباد اصفهان؛ محشی با امضاء «منه عفی عنه» و «منه دام ظله» و «منه دام ظله العالی» و «منه سلمه الله»؛ مهر: «عبده الراجی رفیع بن محمد جابر» (بیضی)، «یا سلطان علی بن موسی الرضا» (چهارگوش)؛ واقف: سلیمان شاه والی خراسان، رمضان ۱۱۴۵؛ جلد: تیماج سبز، ۳۳ص (۱-۳۳)، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: - ۴۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۹/۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما أردنا ایراده فی هذه الرسالة و علیك بالاحتیاط فی الاخذ بمسائلها و العمل بها ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۲۸ق؛ جلد: تیماج سبز، ۳۰گ (۱۷۳ر-۲۰۲ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۴ - ۱۹۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۱۹/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد مهدی هرندی، تا: ۱۱۸۰ق؛ جلد: مقوایی، ۲۶گ (۴۳پ-۶۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۱۹]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۴۸/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بل ظاهر حسنة محمد بن مسلم المتقدمة صیرورة ولدها ایضاً طیبة بذلك هذا آخرما اردنا.
خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن احمد بن علی بن عبدالجبار، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۱۹۴ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۱۲۹ر-۱۴۷ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۴۷]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا فی الحقیقة استبعاد محض مع ورود النصوص الکثیرة.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۵گ، ۱۶ سطر چلیپایی، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۵۳]

۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۲۷/۱
آغاز: برابر **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و علیك (بالاحتیاط) فی الاخذ
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۵۰ص (۱-۵۰)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۶]

● الرضاع = الرسالة الرضاعیة / فقه / عربی

ar-riḍā‘ = ar-r.-ur-riḍā‘īya

فتونی اصفهانی، ابوالحسن بن محمدطاهر، -۱۱۳۸ قمری
fotūnī esfahānī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad tāher (- 1726)

تاریخ تألیف: نیمه دوم دهه سوم ماه اول ۱۱۱۰ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

رساله استدلالی مبسوطی است مشتمل بر «مقدمه» و پنج «باب»: المقدمة: فی تحقیق معنی مستند هذه الابواب و بیان اشتباه متأخری الاصحاب؛ باب ۱. بیان شرایط الرضاع المحرم و بیان حده؛ ۲. بیان اقارب حال الرضاع و المرتضع نسبا فی نشر التحریم و عدمه عند تحقق الرضا المحرم؛ ۳. بیان اقارب کل من الرضیع و المرتضع رضاع فی نشر التحریم و عدمه عند تحقق الرضاع المحرم؛ ۴. بیان سایر الاحکام المرتبة علی الرضاع المحرم؛ ۵. ذکر نبذ من الصور المبطلة للنکاح السابق بسب الرضاع.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی او جد بقدرته غرایب و دایع بدایع الزمان، و اکمل بحکمته ... و بعد اعلم ان المسائل الرضاع مع کثرة وقوعها فی الاصفاع و شدة الحاجة ...

انجام: انه اعظم من سئل فجاد و لیس المعصوم الا من عصمه و لا حول و لا قوة الا به و قد فرغ من تسویده المؤلف الذلیل ... ابوالحسن العاملی الاصفهانی الشریف ... فی النصف الاخیر من اواخر العشر الاخیر من الشهر الاول من العشر الاخیر من احاد العشر الاول من عشرات المایة الثانیة من الالف الثانی من الهجره النبویة ...

[الذریعه ۱۸۸/۱۱ «الرسالة الرضاعیة»؛ اعلام، ۵۶۹/۲: ابوالحسن الشریف الفتونی (۱۰۷۰-۱۱۳۸ق)]

۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۳۸
آغاز: مع کثرة وقوعها فی الاصقاع وشدة الحاجة فیها لتعلقها بالفروج الی الاحتیاط و الاتقطاع مما اختلف فیه الاقوال و الاراء
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با عناوین «منه دام ظله»، در چند برگ پایانی چندین مفتاح از کتاب مفاتیح الشرایع فیض کاشانی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱ - ۴۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۶۷/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی، ۱۴ سطر [ف: ۹ - ۳۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۵۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبد عون حریری حویزی، تا: غره جمادی الاول ۱۱۳۴ق؛ تملک: علی نقی بن محمد علی موسوی زنجانی، محمد صادق موسوی زنجانی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۴۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۸۸/۲

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۳۳۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد مهدی هرندی، تا: ۱۱۸۰ق؛ تملک: جواد بن مرتضی الطباطبائی به تاریخ شوال ۱۱۹۷ و مهر «جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۴۲گ (۱پ-۴۲پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۱۸]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۶۰-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: رمضان ۱۱۸۵ق؛ تملک: سید کاظم رشتی؛ مهر: «اللهم صل علی محمد و آله محمد و عجل فرجهم» (بیضی)؛ ۱۵۵ص، ۱۸ سطر [عکسی ف: ۱ - ۱۸۷]

۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۶۹

خط: نستعلیق، کا: علی حسینی نجف آبادی، تا: ۲۳ رمضان ۱۳۹۵ق، جا: اصفهان مسجد قطبیه؛ ۳۴گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱ - ۵۸]

۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۲۷/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان ذلک هو المعتمد علیه من الدلیل من غیر ان یتبع الاخبار او یتدبر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۸ص (۱۵۳-۲۲۰)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۸]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۳۵

آغاز: دلت کلمة ما ولد الجمع المحلی باللام و کذا سیاق الکلام علی العلوم؛ **انجام:** حامدا مصلیا مسلما و الحمد الله رب العالمین.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه» رحمه الله، مقابله کرده عزالدین علی بن علی شریف در ۱۰۵۵؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۷گ، ۱۷ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۴۶۳]

● **رضاع** = **رضاعیة** = **محرمات رضاعی (رساله در)** =

رسالة فی الرضاع / فقه / فارسی

rezā‘ = rezā‘īya = moharramāt-e rezā‘ī (r. dar) = r.-on fe-r rezā‘

خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین، - ۱۱۷۳ قمری

xājū’ī, mohammad esmā‘īl ebn-e hoseyn (- 1760)

مؤلف ابتدا تمام محرمات ازدواج را شمرده و سپس محرمات رضاعی را بدانها ملحق نموده و توضیح مبسوطی در شقوق و احکام آنها داده است.

آغاز: بعد از سپاس بی قیاس وستایش بی آلایش خدا ورسول علیه وآله السلام الی یوم القیام را قم حروف فقیر دست وپا شکسته تارو پود ازهم گسسته عبد جانی ... گوید که درشرع اسلام ...

انجام: ویرا در نسبی یکی خواهد که آن دیگریرا بزنی بگیرد هیچ دلیلی بر حرمتش نیست پس به حکم اباحه اصلیه حلال باشد چنانکه از حدیث سابق الذکر نیز دانسته شد وبالله التوفیق.

چاپ: در مجموعه اولی از رسائل فقهیه مؤلف چاپ شده است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۱۹۸/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه سرمه‌ای، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۶۸۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۱۳/۸

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۳۰گ (۱۴۶-۱۷۵)، ۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱۶ - ۶۰۵]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۸۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۵ - ۱۹۴۵]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۰۶/۳

خط: نسخ، کا: محمدکاظم پسر میرزا محمد، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سرخ ضربی، ۱۵ سطر [ف: ۵ - ۳۰۴]

۵. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۵/۳ فیاض

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج عنابی، ۲۱گ، ۲۶ سطر (۸×۱۷)، قطع: پستی [ف: - ۲۱۲]

● **الرضاع (مسائل)** / فقه / فارسی

ar-riḍā‘ (masā’il)

خراسانی، محمد جعفر بن محمد طاهر، ۱۰۸۰ - ۱۱۷۵ ؟ قمری

xorāsānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad tāher (1670 - 1762)

رساله‌ای است در بیان مسائل رضاع و فروعات مختلف آن، در

یک مقدمه و سه فصل که مؤلف آن را جهت فرزندش عبدالکریم نگاشته است.
[الذریعة ۱۹۰/۱۱ رقم ۱۱۶۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۸۳۰/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بعد این رساله‌ای است مسمی به مسائل الرضاع که به جهت فرزند ارجمند عبدالکریم ایده الله بروح منه تحریر یافته؛ **انجام:** صلاحیت ندارد برای حکم به تحریم، این است آنچه در این مقام مناسب بود ذکر آن الحمدلله أولاً و آخراً
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، در سه برگ اول یادداشتی درباره جهر در نماز ظهر و عصر و جواب آن به خط مؤلف و چند یادداشت متفرقه و هبه کتاب از مؤلف به فرزندش عبدالکریم، در سه برگ آخر یادداشتی از مؤلف درباره رضاع محرم آمده؛مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری (بیضی)؛ ۱۱گ (۳پ-۱۳ر)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳ - ۱۴۳۰]

● **الرضاع** / فقه / عربی
ar-riḍā‘
طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱-۱۲۳۱ قمری
tabātabā’ī karbalā’ī, ‘alī ebn-e mohammad ‘alī (1748 - 1816)
چنان‌که در صفحه عنوان نسخه ما آمده این رساله از سید علی طباطبائی می‌باشد ولی در الذریعه (۱۹۲/۱۱) از او چنین رساله‌ای یاد نگشته است.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۳۴/۳ - ج
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... القول فی الرضاع و لا اشکال فی کونه من الاسباب الموجبة لتحریم النکاح فی الجملة؛ **انجام:** و لو کان الامر کما ذکر لاتجه التزامه فیما نحن فیه و الله العالم بحقایق الامور و علیه التکلان انه حسبی و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر ...
خط: نسخ، بی کا، تا: دوشنبه جمادی الاول ۱۳۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۶۶گ، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۳۵۸]

● **الرضاع = منظومة فی الرضاع** / فقه،شعر / عربی
ar-riḍā‘ = manẓūmat-un fī-r-riḍā‘
اعسم، محمد علی بن حسین، - ۱۲۳۳ ؟ قمری
a‘sam, mohammad ‘alī ebn-e hoseyn (- 1818)
۱۳۶ بیت است در رضاع و مسائل مربوط به آن.
آغاز: الحمدلله علی افضاله ×× بالرزق للطفل لدی استهلاله / و من الی الرضاع قد هدی الولد ×× لولاه لم یقدر علی ذالک احد
انجام: ثم لنصل بعد ذا المقال ×× علی النبی المصطفی و الآل
[الذریعة ۱۱۱/۲۳ و ۴۷۶/۱ شماره ۲۳۶۷]
شرح و حواشی:
۱- شرح الأرجوزة فی الرضاع؛ اعسم نجفی، عبدالحسین بن محمد علی (-۱۲۴۷)

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۶۶۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: لطفعلی صدر الافاضل؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۸ص (۱۵۲-۱۶۹)، ۱۰ و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۳سم [ف: ۴۳ - ۲۲۵]
۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۷۹۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،بی کا،تا:نیمه اول قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۲۲پ-۱۲۴پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۶۵]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۷۴۹/۴-۱۴/۱۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی کا، تا: جمعه ۱۸ جمادی الثانی ۱۳۰۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸ - ۴۶۳۹]
۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۰۸/۲
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: حسن بن شیخ علی حلی نجفی، بی‌تا؛ ۱۰ص (۲۲-۳۱) [عکسی ف: ۷ - ۳۰۴]

● **الرضاع** / فقه / عربی
ar-riḍā‘
کاظمی، اسدالله بن اسماعیل، ۱۱۸۶ - ۱۲۳۷ ؟ قمری
kāzemī, asad-ol-lāh ebn-e esmā‘īl (1773 - 1822)
رساله‌ای استدلالی است در مورد مسأله رضاع، به نظر می‌رسد بخشی از «مقابس الانوار» اسدالله دزفولی کاظمی باشد که به طبع رسیده است.
[الذریعة ۳۷۵/۲۱]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۷۶۶/۱
آغاز: ثم ان کونه سبباً فی التحریم یتوقف علی الامور الاول ان یکون اللبن عن وطی صحیح فلوکان عن وطی بالزنا لم ینشر علی المعروف بین الاصحاب وحکی علیه الاجماع فی المدارک؛ **انجام:** الثالثة عشرة لم یحصل بالرضاع الاعلاقة الامومة بین المرضعة ... لا دخل لها فی التحریم ولو حصلت من جهة النسب الی هنا جف قلمه الشریف قدس الله اللطیف.
خط: نسخ، کا: ملا حسین بن مرحوم ملا حسن، تا: جمعه ۲۲ ذیقعده ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۴گ، ۱۱ سطر، اندازه:

۱۱×۱۶سم [ف مخ: ۱ - ۲۴۲]

● **رضاع** / فقه / فارسی

rezā‘

شریعتمدار رشتی، رفیع بن علی، - ۱۲۹۲ قمری

šarī‘atmadār-e raštī, rafī‘ ebn-e ‘alī (- 1875)

رساله استدلالی در احکام شیر دادن و محرم و نامحرم شدن، و در آغاز رساله فضیلت نکاح را بیان کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۴۲/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... استحباب نکاح در شریعت مطهره در حق عامه است؛ **انجام:** و بمسئله بر نخورده اطلاع از واقع و نفس الامر ندارند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۰۵پ-۱۱۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۳ - ۳۴۷]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā‘

اصفهانی، محمد باقر بن محمد محسن، ق۱۳ قمری

esfahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mohsen (- 19c)

تاریخ تألیف: ۲۲ رجب ۱۲۷۲ق؛ محل تألیف: قریه لنجر

در این رساله استدلالی مسائلی متعلق به رضاع (شیردادن) بیان شده با نقل بعضی از گفته‌های فقهای مشهور، در سه لمعه: ارکان، شرائط، احکام.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۷۲/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... انی لما صنعت فی الأصول الذرائع و شرعت فی کتابی فی الفقه المسمی باللوامع؛ **انجام:** اختصرت هذه الرسالة بقدر الامکان مع عدم الأسباب و الکتب، و صلی الله علی محمد و آله.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای، ۲۷گ (۳۹پ-۶۵ر) [ف: ۱۹ - ۱۷۷]

● **الرضاع** / فقه / فارسی

ar-riḍā‘

تربتی، محسن بن محمد اسماعیل، ق۱۳ قمری

torbatī, mohsen ebn-e mohammad esmā‘īl (- 19c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۳ ربیع الاول ۱۲۵۶ق

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۴۱/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام ... و بعد این چند کلمه ایست که این فقیر در تحقیق مسائل رضاع مکتوب می‌نماید؛ **انجام:** آنانکه بعد بیایند از اهل تحقیق برحل مسئله، و کتب المصنف ره و کتب بیمناه الفانیة الداثرة مؤلفه المحتاج الی رحمة ربه الغنی

خط: نسخ، کا: علی بن سلمان، تا: قرن ۱۳ و ۱۴، جا: خراسان؛ کاغذ: ترمه، ۲۰گ (۹۶پ-۱۱۵پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۲×۱۵/۴سم [ف: ۹ - ۱۲۱]

● **رضاع** / فقه / فارسی

rezā‘

حسینی، موسی بن فضل الله، ق۱۳ قمری

hoseynī, mūsā ebn-e fazl-ol-lāh (- 19c)

تاریخ تألیف: ذیقعده ۱۲۹۲ق؛ محل تألیف: همدان

رساله کوتاهی است در چند فصل، درباره احکام رضاع و شیردان.

[مرآة الشرق ۱۳۳۷/۲؛ اعیان الشیعة ۱۹۳/۱۰؛ موسوعة طبقات الفقهاء۸۶۱/۱۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۶۴/۲

آغاز: الحمدالله رب العالمین ... این رسالتی است در رضاع، محررها موسی بن فضل الله الحسینی ... نشر حرمت برضاع موقوف است بر شروط چند؛ **انجام:** یا آنکه یک زن دیگر و مردی به او ضم شود. [ضم] الله سیئاتنا بالمغفرة و [زین] مذامیم اخلاقنا بالحمدة، فرغ مؤلف هذه الرسالة موسی بن فضل الله الحسینی فی سلخ ذی قعدة ۱۲۹۲ فی همدان

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۲ق، جا: همدان؛ مصحح، با قلم خوردگی؛ مهر: «اهدایی سید کاظم کمالی الحسینی الهمدانی» (بیضی)؛ اهدایی: سید کاظم کمالی حسینی همدانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۲گ (۱۶۴-۱۸۵)، ۱۴-۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۰ - ۴۵۹]

● **رضاع** / فقه / فارسی

rezā‘

تویسرکانی، محمد نبی بن احمد، - ۱۳۲۰ ؟ قمری

toyserkānī, mohammad nabī ebn-e ahmad (- 1902)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۰ق

مسائل چندی است در احکام شیر دادن کودکان و این‌که چقدر از آن نشر حرمت می‌کند نسبت به کودکانی که از شیردهنده نباشند؛ با اشاره به پاره‌ای از ادله.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۳۹/۴

آغاز: بدانکه اگر چه اصل اولی فساد معاملات و انکحه است چه احکام شرعیه توضیفیه اند؛ **انجام:** و جمع بین اختین رضاعی ظاهر است محتاج به بیان جدید نخواهد بود، و الله العالم بحقائق احکامه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۳۴ر-۴۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۴۰]

● **الرضاع = رساله رضاعیه** / فقه / عربی

ar-rerzā' = r.-ye rzā'īya

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، - ۱۳۲۱ قمری

tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

آغاز: بسمله الحمدلله کماینبغی لکرم وجهه وعز جلاله والصلواة ... فبعد فیقول المسکین المستکین محمدهادی بن محمد امین حشرهما الله مع الائمه المعصومین سلام الله علیهم اجمعین ان هذه رسالة وجیزة فی بیان حقیقة تنزیل الرضا منزلة انتسب ...

انجام: الالتزام بالتعمیم کما صنعه البعض و بما حققنا ظهر فساد ما اورده ثانی المحققین قده علی الشهید نور الله تعالی ضریحه فی استفاده حکم ام الولد من روایه ابن مهزیار المشتملة علی حکم اخت الولد من انه قیاس نعم الواجب علیه الی هنا.

۱. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:۷۵

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۳۸ق [نشریه: ۷ - ۶۹۷]

۲. همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه:۳۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ یک کراسه بدون جلد؛ کاغذ: نخودی [رشت و همدان: ف: - ۱۶۷۷]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۱۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوای مشکی، ۲۰ص (۳۳-۵۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۹]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۲۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالرحمن، تا: ۱۳۲۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۳۳ص(۱۳۹-۱۷۱)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۰۵]

۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۳

آغاز: برابر

کا: حسین بن علی سنقری، تا: سه‌شنبه ۲۰ جمادی الثانی۱۳۲۳ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۴۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۵۱۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی (شاگرد مؤلف)، تا: ۱۳۳۵ق، جا: نجف اشرف، به جهت میرزا محمد امین صدر الاسلام خوئی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸گ (۱پ-۱۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ - ۹۷]

۷. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۵۶ فیاض

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن حسین موسوی، تا: ۶ رجب ۱۳۳۸ق، جا: نجف اشرف؛ در آخر نسخه خواب‌نامه‌ای است به خط شیخ محمد تقی قمشه‌ای اصفهانی؛ کاغذ مشقی خط‌دار، جلد: مقوا، ۲۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: - ۹۴]

۸. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز و انجام: برابر

کا: حسین بن محمد زنجانی، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۳۵۰ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۰۹]

● **رضاع = سؤال و جواب در باره مسئله‌ای در رضاع** / فقه / عربی

rezā' = so'āl va javāb dar bāra-ye mas'ale'ī dar rezā'

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، - ۱۳۲۱ قمری

tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۲۷۹/۱

آغاز: هذه مسئلة نفیسه من بعض تلامذة شیخنا ... بسمله ما یقول علامة الزمان ... الشیخ هادی ... فی جواز نکاح اولاد ابی المرتضع؛

انجام: (حاشیه): او انه یحرم منه ما یحرم من النسب و من القرابه تم بعون الله.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ در پایان نسخه و درون جلد این ابیات به خط سید هادی خسرو شاهی نوشته شده: «و ها انا یونس فی بطن حوت ×× ببلدة تبریز فی ظل الغمام / فبینی و الفواد و یوم نجن ×× ظلام فی ظلام فی ظلام»؛ جلد: مقوایی، ۱ص (۱)، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ - ۱۱۵]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā'

اشکوری، ابوالقاسم بن معصوم، - ۱۳۲۵ قمری

aškevarī, ab-ol-qāsem ebn-e ma'sūm (- 1907)

فقه استدلالی است در بررسی احکام رضاع که به نظر می‌آید بخشی از کتاب مفصلی باشد در فقه.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۹۵۰/۲

آغاز: بسمله. و به نستعین الثالث من اسباب التحریم الرضاع و الاصل فیه قبل الاجماع بل الضرورة قوله یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب؛ **انجام:** هذا بعض الکلام فی مسئلة الرضاع و قد حققنا فی تلک الرسالة امهات مسائل الرضاع ... العلم و العمل بحق محمد وآله الاجل الاکمل

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۶گ (۴۸۰ر-۵۳۵ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۱ - ۱۴۶]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā'

حجت کوه کمری، محمد بن علی، ۱۳۱۰-۱۳۷۲قمری
hojjat-e kūh-kamarī, mohammad ebn-e ʻalī (1893 - 1953)

تاریخ تألیف: رجب ۱۳۳۴ق
رساله‌ای است در این که آیا رضاع قائم مقام نسب می‌شود یا نه در این رساله از جهت اخبار و روایات مورد بررسی قرار گرفته با استفاده از دروس اساتیدش.
آغاز: لا شبهة بمقتضی تواتر الاخبار و توافق کلمات الاخیار فی قیام الرضاع مقام النسب فی نشر الحرمة.

قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه:۴۸/۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۷ص (۲۵۲-۲۶۹) [ف: ۴۸]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۵/۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۰۵]

● **الرضاع** / فقه / عربی
ar-riḍāʻ
اصفهانی، ابوالقاسم بن عبدالرزاق، - ۱۳۸۴ قمری
esfahānī, abo-l-qāsem ebn-e ʻabd-or-razzāq (- 1965)
تاریخ تألیف: ۲۵ ربیع الاول ۱۳۳۶ق
رساله کوتاهی است در مسئله رضاع و شیردادن، در یک «مقدمه» و چهار «مسئله».

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۹/۲
آغاز: الحمد لله الذی هدانا الصراط المستقیم و جعل لنا الدین القویم ذلک هو الفوز العظیم ... و بعد، فیقول المفتقر الی ربه الغنی ... ان هذه وجیزة الفتها فی بیان حقیقة تنزیل الرضاع منزلة النسب و ما یتحقق به فانه من اهم الواجبات؛ **انجام:** هنا مسائل، الاول، هل یجوز لابی المرتضع ان ینکح فی اولاد الفحل صاحب اللبن ام لا ... منهم الشیخ رحمه فی المبسوط الی الجواز نظراً الی القاعدة المتقدمة ... [نوشته نیست.]
تا بخشی از فائده چهارم از مقدمه را دارد و از پایان، نانوشته مانده؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱۲-۱۷)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳۸ - ۶۸۹]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۹/۱
آغاز: الحمدلله الذی هدانا الصراط المستقیم و جعل لنا الدین القویم، ذلک هو الفوز العظیم ... وبعد، فیقول المفتقر الی الله الغنی ... ان هذه رسالة الفتها فی بیان ما یتحقق به الرضاع و بیان حقیقة تنزیل الرضاع منزلة النسب؛ **انجام:** فتحکم بحصول المیزان بعد تحقق خمس عشر رضعة متوالیات، والسلام علی من اتبع الهدی، فی ۲۵ ربیع الاولی [سنة] ۱۳۳۶.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۶ق؛ با قلم خوردگی، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۱-۱۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۸ - ۶۸۸]

● **الرضاع** / فقه / عربی
ar-riḍāʻ
تبریزی، حسن بن تقی، ق۱۴ قمری
tabrīzī, hasan ebn-e taqī (- 20c)
رساله‌ای استدلالی است در مبحث رضاع، ایشان در هر مورد از مباحث با استناد به آیات و روایات و اقوال فقهای بزرگ به اثبات آن پرداخته است و رد و ایراد نیز دارد. او می‌گوید از شرایط نشر رضاع حیات مرضعه است بنابراین اگر کودک از پستان زن فوت شده شیر بنوشد موجب حرمت نخواهد بود چون او به‌منزله جماد است و عنوان مادر رضاعی بودن بر وی صدق نمی‌کند.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۳۵۱/۱
آغاز: بسمله، القول فی الرضاع و قبل الشروع فی المقصود لا بد من تأسیس اصل فی المقام حتی یکون هو المرجع و المعول فی الموارد المشکوکة؛ **انجام:** فات قلت بعد ان فرضت کون اولاد الفحل اخوة لاولاداب المرتضع کما هو مقتضی هذا التقریر و التقریر السابق یلزم ان یکون.
خط:نسخ،بی کا،تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۶۹۹]

● **الرضاع = التقریرات** / فقه / عربی
ar-riḍāʻ = taqrīrāt
حسینی کاشانی، محمد علی بن احمد، ق۱۴ قمری
hoseynī kāšānī, mohammad ʻalī ebn-e ahmad (- 20c)
تقریرات فقهی مرحوم آخوند ملا محمد کاظم خراسانی (- ۱۳۲۹ق) در باب رضاع است که با عناوین گوناگون به بحث پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۸۹/۵
آغاز: بسمله، الحمد لله المبدء بالنعم قبل استحقاقها و المرضع من در رحمته مناول الازل الی آخر الابد ... و بعد، فان من جملة اسباب التحریم للنکاح، الرضاع فی الجملة و لنذکر فیه مطالب، الاول فی تاسیس الاصل فیه؛ **انجام:** و قیل یعزم نصفه کالطلاق کما حکی عن الشیخ و جماعة و قال الشیخ الانصاری.
عناوین در حاشیه آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: سید محمد علی بن احمد حسینی کاشانی، تا: ۱۳۲۵ق؛ کاغذ: دفتری خط‌دار، ۲۸گ (۸۸ر-۱۱۵ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۸×۱۶/۵سم [ف: ۳۷ - ۶۷۲]

● **رضاع** / فقه / فارسی

rezā‘

فارسی، محمد رضا بن عبدالعلی، ق۱۴ قمری

fārsī, mohammad rezā ben ‘abd-ol-‘alī (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۴۲۳ق

در آغاز این رساله بسیار مختصر، زنانی که بر مرد حرام می‌باشند از جهت نسب یا سبب، یاد شده پس از آن به احکام رضاع و شیر دادنی که سبب حرمت پسر و دختر می‌شود می‌پردازد.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۶۲۵

آغاز: مسائل رضاع - در شرع اسلام به حسب و نسب، خداوند متعال هفت زن را حرام کرده

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول، با مقدمه‌ای در معرفی رساله و نگارنده آن از سید ناصر حسینی میبدی (مؤسس کتابخانه) به تاریخ ۵ ذیقعده ۱۴۲۶؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۲گ، اندازه: ۳۰×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۱۰]

● **رضاع** / فقه

rezā‘

اشرفی مازندرانی، احمد

ašrafī māzandarānī, ahmad

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۴۷/۱

خط: نستعلیق، کا: ملا شکر الله بن ملا رضا قلی مازندرانی شاگرد اشرفی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۰گ (۱-۵۰)، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۲۱]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā‘

به دستور: شاه طهماسب

رساله‌ای است مختصر در بیان رضاع و احکام آن، مشتمل بر «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه»: المقدمة: فی بیان التحریم بالرضاع من الکتاب و السنة و الاجماع؛ فصل ۱. الشروط؛ ۲. الاحکام؛ ۳. اللواحق؛ الخاتمة: فی ان تحریم الرضاع کتحریم النسب.

آغاز: احمدک یامن جعل الحمد ذریعة للفوز یوم لقائه واشکرک یامن جعل الشکر رضاعاً لمزید نعمائه؛

انجام: فان کان صارفاً فی الاول حرمت باطناً و ظاهراً و ان کان کاذباً حرمت ضاهراً خاصة وهذا آخرما اردناه ...

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۸۲/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن حسین خطیب رازی، تا: شنبه ۱۲ شعبان ۹۷۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرمه‌ای، ۳۵ص (۷۹-۱۱۳)، ابعاد متن: ۹×۱۲، اندازه: ۱۲×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۱۴۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۰۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۲۱ شوال ۱۰۸۴ق؛ مصحح؛ ۹گ (۱۶۵پ-۱۷۳پ)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۴۸]

● **الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā‘

ظاهراً غیر همانند:

۱. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی کا، تا: ۱۰۹۸ق [میراث اسلامی: ۵ - ۶۰۳]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۴۴۲/۳

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین ... و بعد فقد استفاض من طریقنا و من طریق الجمهور انه یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب و اطبق العامة ...

خط: تحریری، کا: محمد بن محمد زمان و مهدی بن محمدحسین حسنی حسینی و احتمالاً دیگران، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵۰ - ۲۰۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۷۲/۵

آغاز: قد رسم المحقق الثانی فی رضاعیته مسائل قد اشتهرت فی ألسنة الطلبة فی عصره من تحریم المرأة بحصول الرضاع فیها و قد حکم حافده العماد السید الداماد فی الجمیع الا واحدة منهها بالتحریم؛ **انجام:** و الجواب ان حرمة أم الحافد لیس م أجل کونها أماً لحافد بل لأجل دخولها تحت قول تعالی و حلائل ابنائکم و تحققه فیما نحن فیه واضح و بالجملة الاجود عدم الحرمة فی کل هذه الفروض.

رساله کوتاهی است در احکام رضاع، مؤلف در مقدمه می‌گوید: محقق ثانی رساله‌ای در تحریم زن به واسطه رضاع نگاشته که میرداماد در همه به جز یکی قائل به تحریم شده است که بیست مورد در این رساله آمده است؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن صحاف، تا: ۲۸ رمضان ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری قهوه‌ای، ۹گ (۱۳۵پ-۱۴۳ر)، ۱۰ سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۲ - ۶۵۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۵۸۹/۴

آغاز: کتاب رضاع بخواهش بعضی از دوستان قدری از احکام رضاع که معنی آن شیر خوردن است نوشتیم؛ **انجام:** و طفل دو سالش تمام نشده بود، در اینجا رساله را ختم نمودیم و الحمدلله اولا و آخراً

مسائل فتوائی رضاع (شیر دادن) را به اختصار در چهار فصل کوتاه گزارش کرده است؛ خط: نستعلیق، کا: کلبعلی شرندی، تا: پنج‌شنبه رجب ۱۳۰۴ق؛ جلد: مقوایی، ۴گ (۲۱۹ر-۲۲۲ر)،

اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴ - ۳۵۶]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۱۶۹/۱

آغاز: الرضاع کالنسب فی انه یوجب تحریم النکاح کتاباً و سنةً بلاخلاف بل اجماعا و الاخبار به مستفیضة بل متواترة اجمالاً و هی بین ما دل علی تحریم النکاح به بالخصوص؛ **انجام:** فان الضمان مع وجوب الارضاع خلاف الامتنان و قد نفی الضرر فی الاسلام منة علی الانام بعون الله الملک العلام.

مباحث استدلالی است در رضاع با رد و استدلال‌های بسیار، این کتاب غیر از کتاب الرضاع شیخ انصاری است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱ محرم ۱۳۳۱ق؛ جلد: مقوا، ۱۴گ (۱پ-۱۴ر)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶ - ۲۵۹]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۷۷/۱-عکسی

آغاز: الحمدلله الموق المسدود و هادی المرتاد المسترشد المجاهد ... و بعد، فهذه کلمات کتبتها فی مسئة الرضاع تمریناً لنفسی؛ **انجام:** من خلاف جمیع المسلمین ان لایرتضع الولد من الاجنبیة اصلاحتی المضة الواحدة.

از ناشناس، هنگامی که نزد استاد خود «کتاب نکاح» را می‌خواند، که از خود نام نبرده و از استاد خود به «... سید ... طال الله بقائه» یاد می‌کند. در رضاع، سربندهای «قسم» (دوازده قسم): ۱. ما یدل علی کفایة اقل المسمی من الرضاع فی التحریم، ۲. ما یدل علی کون الرضیعة التامة محرماً، ۳. ما یمکن ان یستدل ببعضها علی ان الرضعتین ...، ۴. ما یدلعلی اعتبار العشر، ۵. ما یدل علی انه لابد فی القدر المحرم عند الاعتبار بالعدد ان یکون خمس عشرة رضعة متوالیة، ... ۱۲. ما یدل علی حصر التحریم فیما ینبت اللحم و یشد العظم؛ خط: نسخ پخته، کا: محمد علی بن زین العابدین، بی‌تا؛ ۴۲ص (۲-۴۳)، ۱۹ سطر (۱۴/۵×۱۷) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۸]

● رضاع / فقه / فارسی

rezā‘

ظاهرا غیر همانند:

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۸/۳

پرسش و پاسخ در رضاع؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ابعاد متن: ۷×۱۹، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱ - ۱۳۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۱۴/۱

رساله‌ای است مختصر در بیان رضاع و احکام آن؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن سید حمزه حسینی، تا: ۱۱ صفر ۱۱۱۸ق، جا: کرهرود؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز [ف: ۵ - ۴۶۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۷۶/۲

آغاز: مقدمه در بیان محرمات بدانکه سبب تحریم یا نسب و قرابت است یا مصاهرت و آنچه ملحق است باو؛ **انجام:** یعنی هر طفلی را که شیر ندهند که مبادا رضاع محرم بعمل آید و ایشان فراموش کنند.

در احکام شیر دادن و آنان که به واسطه آن بر شخص حرام می‌شوند و جز این از احکام رضاع، در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه، و سرآغاز مؤلف در نسخه نیامده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد هاشم منجردین جی، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۱۲۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۱۰پ-۴۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۸۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۱۰/۴

آغاز: بنا بر گزارش این سطور میمنت دستور آن است ثقة الاسلام ابوجعفر محمد ابن یعقوب کلینی در جامع کافی باسناد خود از یونس ابن عبدالرحمن نقل فرموده عبارت از وطی است که مترتب شود بر نکاحی؛ **انجام:** او الثانیة دون الاولی و ... اصالة عدم الهدم اصح.

رساله‌ای کوتاه است در مسئله رضاع و شرایط آن با نقل اقوالی از علماء و از میر محمد باقر داماد حسینی مرعشی استرآبادی و شیخ بهاء الدین عاملی که با عبارت «رحمه الله» از آن نام برده است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۱۷گ (۱۷۰-۱۸۶)، ۱۵ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۸ - ۳۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۸۲/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد جناب حضرت سید المرسلین محمد خاتم النبیین فرمود که الرضاع لحمة کلحمة النسب؛ **انجام:** باز بدستور هر سه زن بر آن شوهر حرامند

احکام شیر دادن به کودک که سبب بار شدن حکم خویشی بر وی می‌شود و هر کدام را بر دیگر حرام می‌نماید طی چند مسئله و با اختصار گزارش شده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن میرزا احمد، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۳۸پ-۴۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۱۲۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۱۳/۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: غره ربیع الثانی ۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱۷۸پ-۱۹۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۳۱۵]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۵۵۲/۲

رساله مختصری است در یک صفحه درباره حدیث نبوی (ص): «یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب» از مولا محمد طاهر قمی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۹ ربیع الاول۱۲۷۶ق؛ با یادداشتی به تاریخ جمعه۲۵ رمضان ۱۲۷۵ق از عبدالوهاب با مهر «عبدالوهاب» (چهارگوش)؛ تملک: محمدرضا مورخ اوایل ربیع الاول ۱۲۳۹ق با مهر «افوض امری الی الله عبده محمدرضا» (هشت ضلعی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۰۷]

۸. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱۶۶

آغاز: الکلام فی الرضاع، لا اشکال فی أن الرضاع کالنسب یوجب تحریم النکاح کتابا و سنة بل اجماعا و الأخبار به مستفیضة؛ **انجام:**

و الأولى هو التصرف الأول وحينئذ يرتفع الاشكال كما لا يخفى.
فقه استدلالی است در احکام رضاع (شیر دادن به کودک). تقریر بحث‌های مرحوم شیخ ضیاء الدین عراقی است که در ماه رمضان ۱۳۴۵ق تدریس می‌نموده و در این رساله توسط یکی از شاگردانش تحریر شده است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن قرن ۱۴، از عصر نگارنده؛ ۲۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [اوراق عتیق: ۲ - ۳۲۱]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۲۲۶

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد حضرت سید المرسلین و خاتم النبیین و شارع قواعد شرع متین و مقنن قوانین دین مبین؛ **انجام:** و آن قول که جاهل مسئله مغرور است قولی ضعیف و مهجور و غیر ملتفت الیه تمه

رساله مختصری است در احکام رضاع با عناوین «مسئله - مسئله»؛ خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، در برگ ۵۹ حکایتی در مورد یکی از مسائل نکاح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۹گ (۵۰-۵۸)، ۱۳ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۶×۲۲سم [رایانه]

۱۰. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه:۱۰۱/۱

آغاز: بسمله بدان که ظاهر آن است که خلافی نیست در میان علما و ما در این که بعد از تحقیق شرایط رضاع چنان چه در مقامش بیان می‌شود، مرضعه ام رضیع و فحل پدر او می‌شود؛ **انجام:** در غایت ضعف است بلکه ظاهر آن است که مخالف اجماع می‌باشد.

از علامه مجلسی اول و محقق کرکی و تویسرکانی نیست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: - ۸۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۱۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۲-۳)، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۵۴۹]

● الرضاع (ارجوزة) / فقه، شعر / عربی

ar-riḍā‘ (urjūza)

عاملی غروی، جواد بن محمد، ۱۱۵۲؟ - ۱۲۲۶ قمری

‘āmelī qaravī, javād ebn-e mohammad (1740 - 1811)

ارجوزه‌ای در یکصد و یک بیت، به یمن استاد ناظم سید محمد مهدی بحر العلوم و به نام محمد حسن خان والی لرستان نظم شده و ناظم بر آن حواشی توضیحی مفیدی نوشته است.

آغاز: الحمدلله و صلی الباری ×× علی النبی الطاهر المختار / و آله الاطهار ما دار فلک ×× و سبح الله مدی الدهر ملک

انجام: و ان حکی قرائن الأحوال ×× ردت بلا ریب ول ا اشکال

۱. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۲۳۶/۳

خط:نستعلیق،کا:ابن جلال مهرجردی یزدی،تا:۱۲۳۵ق؛جلد:تیماج مشکی، ۴گ (۱۲۰ر-۱۲۳پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۱۹۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۹۸/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر وی؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۶۲ر-۶۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۲۹۴]

● رضاعة النبی / تاریخ / عربی

riḍā‘t-un-nabī

رساله ادبی مختصری است به نثر و نظم در کیفیت تولد و شیر خوردن نبی گرامی اسلام محمد مصطفی و غرائبی که در اوان شیرخوارگی آن حضرت اتفاق افتاده، همراه با اشعاری مناسب با موضوعات.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۶۲

آغاز: ولد الحبیب و خده متورد ×× و النور من و جناته یتوقد / ولد الذی لولاه ما کان النقا ×× کلاً و لا ذکر الحما و المعهد

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ معرب، بی کا، تا: احتمالاً قرن ۱۴؛ ۴۷ص [عکسی ف: ۵ - ۳۲۵]

← الرضاع (رسالة فی) > رضاعیة
← رضاع و میراث (رساله در) > خمسه ضروریه
← الرضاعیة > أحکام الرضاع
← الرضاعیة > الرضاع

● الرضاعیة / فقه / عربی

ar-riḍā‘īya

قطیفی بحرانی، ابراهیم بن سلیمان، - ۹۵۰ ؟ قمری

qatīfī bahrānī, ebrāhīm ebn-e soleymān (- 1544)

وابسته به: الرضاع = الرضاعیة = رساله رضاعیه؛ محقق کرکی، علی بن حسین (۸۹۰-۹۴۰)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۹۲۶ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

این رساله ردی است بر رساله رضاعیه محقق کرکی و مشتمل است بر «مقدمه» و سه «مبحث» و خاتمه: المقدمة: تشتمل علی فوائد؛ بحث ۱. قدر الرضاع المحرم؛ ۲. شرائط الرضاع المقتضی للتحریم؛ ۳. اصول الرضاع. وی در مقدمه چنین می‌نویسد: «یقول المعترف بقلة بضاعته ... ابراهیم بن سلیمان القطیفی المجاور بالغروی انی وقفت فی تاریخ شهر الحج الحرام آخر شهور سنة ست و عشرین و تسعمائة علی رسالة لبعض المعاصرین الفها فی الرضاع و اورد فیها مسائل زعم ان علیها الاجماع ...».

آغاز: یا من فطرنا بفطرته و خلق ابینا آدم علی صورته و جعل منه الانس بزوجته و صورها فی الأرحام کیف یشاء فی قدرته

انجام: و هذا الاحتمال یجری فی کل موضع یحتمله اذا لم یکن علیه نص او اجماع فتأمل

[الذریعه ۱۸۸/۱۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۴۳/۸

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالحسین نجفی، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۷۱ سطر (۴×۱۲)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۶ – ۴۳۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۴۰/۲

خط: نسخ، کا: امیر بهاء الدین محمد، تا: ۵ رمضان ۱۰۷۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸گ (۲۴پ-۹۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۷ – ۲۰۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۵۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۱۶ق؛ جلد: مقوایی، ۵۷گ (۲۵۷ر-۳۱۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳ – ۳۵۸]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۳۹/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالخالق خراسانی، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان مدرسه چهار باغ؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲۲گ (۷۲-۹۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۲ – ۸۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: اواسط ربیع الاول ۱۲۷۰ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح؛ مقابله شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۴۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۹۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۴۱گ (۱۴پ-۵۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶ – ۶۳]

● الرضاعیة = ضوابط الرضاع / فقه / عربی

ar-riḍā'īya = ḍawābiṭ-ur-riḍā'

میرداماد، محمد باقر بن محمد، - ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1632)

تاریخ تألیف: ۷ رمضان ۱۰۲۸ق

این رساله مشتمل بر اکثر اقوال علماء امامیه و اخبار راجعه به رضاع است و می‌توان این رساله را که در حدود ۴۸۵۰ بیت انشاء گردیده بهترین رساله در این مسئله دانست و مراجعه به آن شخص را مستغنی از مطالعه به رسائل رضاعیه و سایر کتب فقه در این موضوع می‌نماید چرا که دارای مطالب آنها و تحقیقات دقیقه کامله‌ای است. در مقدمه رساله بیان کرده‌اند که پیش از این نیز رساله‌ای در رضاع نوشته ولی اینک چون جمعی که از حلیه علم و دانش در این موضوع تحقیقاتی می‌کنند بر خود لازم دانسته که این رساله را به ترتیب یک «مقدمه» و سه «استباثه» و هر استباثه‌ای شامل چند ضابطه و مسأله و یک «خاتمه» تألیف نماید: المقدمة: اصل تحریم النکاح بالرضاع و انتشار الحرمة فی الجمله؛ استباثه ۱. افرادی که بر اثر رضاع بر یکدیگر حرام می‌شوند در چند مسئله؛ ۲. دلایل حرمت بر اثر رضاع در چند مسئله؛ ۳. آیا بعضی از اعمال شهوانی موجب تحریم مصاهرت می‌شود؛ التختمه: نصاب رضاع. عناوین آن واژه‌های چون «بسط و تشیید»، «ضابطة و تحصیل»، «ضابط و فیصل»، «ضابطة تلخیصیة»، «ذیالة فیها مقالة»، «ضابط و تثبیت» «ذباة» و ... می‌باشد.

آغاز: الحمد کله لله رب العالمین ولی کل رشح و مهیمن کل فیض حق حمده و الصلاة سلسالها علی سید سلاسل النبیین

انجام: و اذ بلغ برق التوفیق بنا هذا المقام فلنختم علیه باذن الله سبحانه بارقة الکلام ...

چاپ: در سال ۱۳۱۵ق ضمن کلمات المحققین؛ در سال ۱۳۱۳ق، ضمن مجموعه کلمات الرضاعیات و الخراجیات

[الذریعة ۱۸۹/۱۱ و۱۲۰/۱۵؛ مشار عربی ۶۰۰؛ ریحانة الادب، ۵۶/۶، ۶۱؛ حکیم استرآباد ۱۵۹]

شرح و حواشی:

۱- رضاعیة = ضوابط الرضاع (ترجمه)؛ واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد (۹۸۷-۱۰۸۲)

۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۴۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شعبان ۱۰۲۸ق؛ در مجموعه مذکور رسایلی بسیار جالب از محقق کرکی، مجلسی، شیخ ابراهیم قطیفی و سید ماجد شیبانی آمده است؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج و ماهوت، ۳۲۲ص، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۴۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۲/۶عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: چستربیتی، شماره ۳۱۱۲؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، متن خط خوردگی دارد، با یادداشت سماع به خط میرداماد در ابتدای رساله، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ ۱۶ص (۱۳۸-۱۵۳)، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۴ – ۲۷۸]

۳. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۷۸

خط: نستعلیق، کا: کمال الدین حسین بن محمد شاه کوه گیلوی، تا: شنبه ۷ جمادی الاول ۱۰۲۴ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»، با دعا برای صاحب و مالک نسخه الشیخ الورع الفاضل حسن بن محمد جبل عاملی، برگ اول فتوکپی نسخه اصل می‌باشد و این برگ را از نسخه برداشته‌اند؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: - ۸۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالمطلب بن یحیی طغانی، تا: ۱۰۲۹ق؛ مقابله شده، محشی از مؤلف، گمان می‌رود که نسخه نزد مؤلف خوانده شده و جمله «ثم بلغ سماعا ایده الله تعالی» که در مواضع متعدده نوشته شده، اثر دستخط مؤلف باشد؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۵ - ۵۶۶]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۴/۱

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد جنابدی، تا: پنج‌شنبه ۲ ربیع الاول ۱۰۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۰گ (۲ر-۱۷۱ر)، ۲۲ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: - ۲۶۳]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۵۰۹/۲

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد حسینی، تا: دوشنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۰۲۹ق، جا: اصفهان؛ اندازه: ۱۳×۲۰سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۰۲]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۹۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین الدین علی حسینی خفری، تا: چهارشنبه ۱۸ محرم ۱۰۳۲ق؛ با علامت بلاغ، محشی به امضاء «منه مدظله العالی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۴۰۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۷۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذین لاخوف علیهم و لاهم یحزنون ... من هجرته المقدسة حامداً مصلیاً مستغفراً.

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمود خادم حسینی مشهدی، تا: سه‌شنبه ۲۳ رجب ۱۰۳۲ق؛ محشی با جمله دعایی «منه دام ظله العالی»، مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ از مصنف؛ تملک: صاحب روضات الجنات، محمد تقی بن محمد رضای رازی در سال ۱۰۴۳ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۳سم [ف: ۲۱ - ۹۴۱]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۶۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مومن بن جلال الدین محمد شاگرد مؤلف، تا: ۱۲ محرم ۱۰۳۶ق؛ محشی با نشان «منه مدظله العالی، ص حسن عفی الله عنه»، در هامش خط مصنف «انهاه افاض الله تعالی علیه»؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۲۶۲ص (۴-۲۶۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۳سم [ف: ۵ - ۱۳۶]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** سعت هی الیها ممکنتها من الارتضاع و لم ترضعها عنه

خط: نسخ تحریری، بی کا، تا: ۱۰۴۰ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه دام ظله، منه عفی عنه»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، ۳۹گ، ۱۸-۲۱ سطر (۹×۱۵/۵ و ۹/۲×۱۴/۷)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۳۰۳]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۴۴/۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: ثلث، بی کا، تا: حدود ۱۰۴۶ق؛ محشی با نشان «منه»، «ص» و «هـ»؛ ۲۲۸ص (۲۴۱-۴۶۸) [عکسی ف: ۱ - ۲۵۲]

۱۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۳۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد بن احمد جیلانی، تا: اواخر ذیقعده ۱۰۶۰ق؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ تملک: عطاء الله بن شیخ محمد جیلانی؛ مهر: محمد بن رضی الدین هروی «یضییء بالله نفسی عبده محمد مهدی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۲ص (۲-۳۵۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: - ۱۶۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۶/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۵۰]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۰۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذین لاخوف علیهم و لاهم یحزنون ... من هجرته المقدسة حامداً مصلیاً مستغفراً.

خط: نسخ، کا: تقی بن علی، تا: محرم ۱۰۶۲ق؛ محشی به لفظ «منه قدس سره»؛ واقف: احمد طاهری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۱۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۱ - ۹۴۲]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۶۸۲/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن شاه ولی، تا: ۸ ذیقعده ۱۰۶۸ق؛ با یادداشت انتقال این کتاب به ارث به محمد تقی بن محمد کاظم ساروی مازندرانی در جمادی الثانی ۱۲۴۰ق، با مهر «عبده الراجی محمد تقی» و یادداشت خریداری ابوالفضل ساروی مازندرانی؛ کاغذ اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۰گ (۱-۱۱۰)، ۲۵ سطر (۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۰×۲۴/۵سم [ف: ۳ - ۸۳۱]

۱۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۹۰۰/۱۹

آغاز: ضابطة. تحرم علی الاب حلیلة الابن و لو بمجرد العقد من دون الوطی؛ **انجام:** انما تحرم علی والده من النسب لاعلی ابیه من الرضاع. فلنتبه

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۵ر-۳۷پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴ - ۶۱]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۱۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد عبدالمطلب العلای، تا: غره صفر ۱۰۸۸ق؛ محشی منقول از محقق طوسی و محمد بن علی و ابن بابویه، حمزه بن علی بن زهره الحسینی جعفری و ... نشانه‌های «منه رحمة الله علیه»، با دو مطلب در رضاع و محرمیت و انواع آن (۵۶ر) مطلبی با عنوان فایده: عدد المحرمات من النساء علی الرجل

اثنان و خمسون و توصیف هر یک به نقل از منتهی المطلب علامه حلی (۵۷پ) و پراکنده‌هایی به نقل از ایضاح در باب احکام رضاع؛ مهر: ملا محمد طاهر نوری (بیضی) به تاریخ ربیع الاول ۱۲۵۱، مهر وقف ملا محمد جعفر مجتهد طهرانی (چهارگوش)؛ واقف: محمد طاهر نوری؛ اهدایی: ناصر کاتوزیان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹گ، ۲۳ سطر (۱۸/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۹ - ۱۲۷]

۱۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم، تا: ۱۰۹۲ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۹ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۹ - ۵۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۰۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ختم الله فی نشأتیه بالحسنی دعجاء شهر رسول الله الکریم ...

خط: نسخ، کا: مهدی قلی بن خلیفه بایندر جدید الاسلام، تا: سلخ محرم ۱۰۹۴ق؛ از روی نسخه شیخ محمد جنابذی که به تاریخ اواسط جمادی الاول ۱۰۲۹ برای شیخ محمد خاتون نوشته بود، مصحح، محشی از مؤلف؛ تملک: محمد حفیظ بن محمد اشرف حسینی؛ جلد: مقوایی، ۱۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۳ - ۲۰۸]

۱۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۲۴۰

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: - ۴۱۸]

۲۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۲۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** وجوبا عینیا ام له اسقاط عقد.

خط:تحریری،بی کا،تا:اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۴۷/۲ - ۸۰]

۲۱. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه:۱۱۰

آغاز: ... فی الحکم المنصوص علی علة لا محیص عن الحکم علیه بالحجیة، و قد انصرح بصرائح للنصوص أن الصیرورة فی موضع من الحرمة بالنسب؛ **انجام:** فلا یلزم بالجواب فالاقوی عندی ما هو الاقرب عند المصنف قلب ما قواه ضعیف و الاقوی خلافه ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: - ۸۶]

۲۲. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه:۵۰/۱

بی کا، تا: قرن ۱۱ [اندیشه حوزه: س۲،ش۷ - ۲۱۶]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** نسخه: کالمصاهرة اللاحقة لأمثالهم بحسب المنزلة الحاصلة من جهة الرضاعة ثم لیکن من.

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140؛ خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ ۱۲ص (۹۹-۱۱۰) [عکسی ف: ۳ - ۴۲۰]

۲۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۹

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج ماشی، ۲۱۶گ، ۱۲-۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۳۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۱۹

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۲]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۴۴

آغاز: استحفاء الفحص و استفصاء الغور فی تقدمة و استثباتات ثلاث و تختمة؛ **انجام:** برابر

خط:نسخ،بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه‌ای که مؤلف آن را خوانده بوده، مصحح، محشی، با نشانی بلاغ؛ جلد: گالینگور قرمز،۱۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۴۰۳]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۰۰

آغاز: احمد ابویک او احد اجدادک او احدی جداتک

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی به لفظ «منه دام ظله»، مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۹۰گ، ۱۵-۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۱ - ۹۴۳]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۷۸۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ختم الله فی نشأتیه بالحسنی دعجاء شهررسول الله الکریم ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۵۲گ (۱پ-۵۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۰]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۱۷/۱

خط: نسخ، کا: خیرالله بن حاجی علی بن حاجی علی بن سعد جزایری، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۰گ (۱پ-۱۴۰پ)، ۱۹ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۳۶۸]

۲۹. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۵۹/۲ فیاض

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد شریف خاتون آبادی، تا: ۲۷ ربیع الثانی ۱۱۱۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: - ۱۹۳]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۲۵۵/۱

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه دارای خط مؤلف به یک واسطه در روز یک‌شنبه شعبان ۱۱۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ (۷۸-۱۴۵ر)، ۲۲ سطر (۷×۱۸/۵)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۷ - ۳۳۲]

۳۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۳۸/۲

آغاز: برابر

بی کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۱۳]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۱۴/۶

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد شفیع بن بهاءالدین محمد حسینی، تا: شنبه ۱۴ صفر تا ربیع الاول ۱۱۶۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱۱ص (۸۲-۱۹۲)، سطور چلیپایی (۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۴ - ۳۵۴۸]

۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۶۴/۵

انجام: ان الحالف علی نفی فعل الغیر انما سبیله أن یحلف علی نفی العلم و الحالف علی اثبات فعل الغیر أو اثبات فعل ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، در چندین برگ ما قبل رساله حاضر «۱۷۲ر–۱۷۸پ» یادداشتی به نقل از حاشیه خفری بر شرح تجرید با حواشی «نوری دام ظله» آمده، در دو برگ پایانی کتاب یادداشتی در فرق بین اشراقیین و صوفیه و مشائین و متکلمین آمده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ (۱۷۹پ–۲۳۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۵۰]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۱۵۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۶۵۸
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: صالح، تا: ۱۲۴۴ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۲۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۴۱۵]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۳۰/۱
خط: نسخ، کا: محمد موسوی، تا: ۲۰ ذیحجه ۱۲۵۲ق؛ مصحح، محشی، با نسخه‌ای که به خط مؤلف تصحیح شده بود مقابله شده؛ و در پایان صورت اجازه میرداماد به سید محمد مشهدی به تاریخ محرم ۱۰۳۴ داده؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۸گ (۲پ–۸۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۵ – ۳۰]

۳۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۵۸۳/۶
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن عبدالعظیم، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۲۴گ (۲۸۲پ–۳۰۵پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ – ۳۶۷]

۳۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۲۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: رضا بن میرزا محمد نجف آبادی اصفهانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ محشی با نشان «منه دام ظله العالی»، در پشت برگ ۱۲ بندی منقول از مولی محمد طاهر قمی به فارسی درباره قاعده «یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب»؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۶۷گ (۱۲–۷۸)، ۲۱ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۲۰۰۳]

۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کتب بیمناه الجانیة الفانیة المربوبین الی رحمة ربه الحمید الغنی محمد بن محمد یدعی بباقر الداماد الحسینی ... ۱۰۲۸ من الهجرة المقدمه. مقابلة مع المصنف رحمه الله نفسه ... محمد جعفرالخوزانی.
خط: نسخ، کا: محمد جعفر خوزانی، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶۸ص (۱ –۱۶۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰ – ۱۲۸]

۴۰. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۸۰/۲
آغاز: بسمله من کلام السید الافضل الاکرم محمد باقر قدس الله روحه اذا رضعت امرأة الرجل من لبنه ولد اختها حرمت علی زوجها لان المرتضع تصیر ولداً له من الرضاعة ... مسألة اذا ارضعت؛ **انجام:** لان الزوج اب المرتضع وزوجته من اولاد صاحب اللبن ابتدات بتاییده جمعت بتوفیقه والسلام
گویا چند مسأله منتخب از مسائل کتاب ضوابط الرضاع میرداماد است که با عنوان «من کلام السید الافضل محمد باقر قدس الله روحه» در این نسخه آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۱ – ۲۴۲]

۴۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۹۰۷/۵
آغاز: اذا رضعت امراه الرجل من لبنه ولد اختها حرمت علی زوجها لان المرتضع تصیر ولدا له من الرضعه فیکون امه فی النسب بمنزله زوجه فیلزم الجمع بین الاختین؛ **انجام:** حرمت البنت علی زوجها لان الزوج اب المرتضع و زوجه من اولاد صاحب الملبن ابتدأت. و السلام علی المهدی.
گویا از رساله رضاعیه میرداماد است، با ترجمه در حاشیه به خط ریزتر تحریری؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، ۳گ (۱۷۹پ–۱۸۱پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۴۷/۱ – ۱۵]

۴۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۱۸۷
آغاز: الرجوع حیث لم یحکم بالفرقة؛ **انجام:** قال الشیخ فی الاستبصار الوجه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۲۰۰گ، ۱۱ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ – ۱۱۹۶]

● رضاعیة = الرضاع / فقه / فارسی

rezā'īya =ar-rezā'

مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی، ۱۰۰۳؟ – ۱۰۷۰ قمری

majlesī, mohammad taqī ebn-e maqsūd 'alī (1595-1660)

رساله مختصری است در احکام و آداب شیردادن و نشان دادن و روش نیکو که خالی از افراط و تفریط بوده باشد. در نهایت به ۲۸ فرع از فروع رضاع می‌پردازد. مؤلف درباره فرق بین ولد السفاح و ولد الزنا می گوید ولد سفاح کسی است که از جهتی حلال و از سویی دیگر حرام زاده باشد ولی ولد الزنا از هر جهت حرام زاده است با این وصف اگر کسی ولد سفاح را قذف نماید و به او ولد الزنا گوید حد قذف بر او واجب است و نیز هشت شرط برای تحقق رضاع و ۳۹ مسأله درباره احکام و متعلقات آن و همچنین سه مسأله در خاتمه کتاب مبنی بر حکم شیر دختر، مصاهره و مسائل دیگر را برشمرده است. برخی به فرزندش محمد باقر مجلسی نسبت داده‌اند.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید احوج المربوبین الی رحمة رب الغنی محمد تقی بن مجلسی الاصفهانی که چون

در این عصر، افراط و تفریط بسیار در امر رضاع واقع شده بود در میان طلبه این رساله را نوشت تا آنچه که صراط مستقیم است ظاهر شود
انجام: از حضرت معصوم علیه السلام که زنی بزغاله را شیر داده بود مدتی تا استخوانش سخت شده وگوشت روییده وبزرگ شده ونر بر اوکشیده وزائیده است آیا شیر او را می‌توان خورد یا گوشت او را می‌توان خوردحضرت فرمودند که این فعل مکروه است وشیر وگوشت آن باکی ندارد
چاپ: در هامش درر الفوائد آخوند خراسانی در ۱۳۱۹ به چاپ رسیده؛ لکهنو، سنگی، وزیری، ۲۵ص (صص ۷۱–۹۵)؛ [تهران]، سنگی، ۱۳۱۹، وزیری، ۴ص (صص ۲۸۰–۲۸۳)
[الذریعة ۱۹۰/۱۱؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ۲۳۸؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۷۲/۱ ؛ دنا ۸۶۳/۵؛ کتاب‌شناسی مجلسی ۲۴۱–۲۴۲]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۲۷۱/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۷گ (۳۲پ–۴۸پ) [مختصر ف: – ۴۱۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۷۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۵گ (۹۳پ–۹۷ر)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۴۹]

۳. کرمانشاه؛ مبیدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۷۰/۵
خط: نسخ، کا: خدابخش، تا: ۱۰۸۸–۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۷۸ر–۹۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: – ۵۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۴/۱۰
آغاز و انجام: برابر
کا:محمد شریف،تا:۱۰۹۴ق؛۱۵گ(۱۰۷ر–۱۲۲پ) [ف: ۵ – ۱۹۰۱]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۱۶۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مرتضی قلی بن پیر احمد، تا: ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ ۱۸گ (۱۸پ–۳۵پ) [ف: ۱۵ – ۳۰۵]

۶. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه:۱۸۵/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۶ شوال ۱۰۹۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹گ (۱۱۵پ–۱۳۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [اوراق عتیق: ۲ – ۳۴۰]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۰۹/۴-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
بی کا، تا: ۱۴ شعبان ۱۰۹۸ق؛ به خط نویسنده که شاگرد مجلسی بوده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا با روکش پارچه سبز، ۳۳گ (۳–۳۵)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۲ – ۹۸]

۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۹۸/۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید الانبیاء و المرسلین و اشرف الاولین و الآخرین محمد و عترته الاقدسین؛ **انجام:** برابر
انجامه: تمت هذه الرسالة سنه ۱۰۹۸
کامل؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد قاسم، تا: ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ص (۳۱۵–۳۳۱)، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۶/۸×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۱ – ۲۶۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا بیک قارزیه ابن فیض الله جوینی، تا: غره ذیحجه ۱۰۹۸ق، جا: مشهد رضوی مدرسه صدریه؛ ضمیمه: ۱. ضمن ۲۸ ترجمه اخبار راجع به احوال موت و محشر، ۲. مقاله‌ای ضمن شش صفحه در اوزان و مقادیر شرعیه که کاتب نسخه از رساله «میزان المقادیر» مجلسی و غیره انتخاب و افراد در تألیف نموده، ۳. مقاله‌ای فارسی در دو صفحه منسوب به ارسطو در بیان تعیین غالب و مغلوب؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۱ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵ – ۵۳۰]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۱۷۳/۷
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸گ (۷۶پ–۸۳پ) [ف: ۵ – ۵۴]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۷۵۲
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: کاغذ میشن، ۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۴سم [ف: ۳ – ۴۱۱]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۶۰/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ با یادداشتی در استکتاب کتاب از «سید محمد بن محمد رحیم رضوی» با مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد الموسوی» (مربع)؛ تملک: علی اصغر بن محمد کاظم مبارکه‌ای لنجانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱۷۵پ–۱۸۹پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۵۰]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۱۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: امیر بیگ بن سلطان میرک، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۵۱]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۳۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۵۲]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۰۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوای، ۲۸ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۱۱]

۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۲/۱

آغاز: برابر
در آخر بیست و هشت فرع از فروع رضاع را آورده؛ خط: نسخ، کا: بنی عامری، تا: سه‌شنبه ۲۷ جمادی الثانی ۱۱۰۰ق؛ دارای دو سرلوح کمکار، مجدول مذهب؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری، ۱۳گ (۱–۱۳)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱ – ۱۶۴]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۳۹/۷ و ۱۱۸۶/۱۴ عکسی

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۲۷پ–۱۳۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۳ – ۲۷] و [عکسی ف: ۳ – ۴۴۰]

۱۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۶۸/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۲۷۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی از جمله حاشیه مرحوم میرزا مهری نایب الصدر اصفهانی در آن آمده، در پایان نسخه یک صفحه خط مرحوم حاج سید حسین بروجردی، صاحب تفسیر الصراط المستقیم آمده؛ کاغذ: شرقی، ۲۵گ (۱–۲۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۲سم [ف: ۳۶ – ۲۵۸]

۲۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۱۹/۵ ط

خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تاری، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷ص (۲۴–۴۰)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳ – ۱۱۸]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۹۲/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شمس الدین محمد بن محمد حسین اصفهانی، تا: یکشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۱۰۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۴۵پ–۷۳ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۵۰]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۸۵۳/۲۵-۳۵/۳۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۱۰۲ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۹سم [ف: ۴ – ۲۱۲۶]

۲۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۹۶/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۱۲–۱۱۰۲ق؛ ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳ – ۳۴]

۲۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۹۰۳/۱۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن علینقی باکی، تا: ۱۱۱۱ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۶گ (۱۶۴پ–۱۶۹پ)، ۴۸ سطر (۹×۲۳)، اندازه: ۱۴/۵×۳۰سم [ف: ۱۴ – ۱۲۵]

۲۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۳/۳۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۶ص (۳۳۰–۳۶۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲ – ۲۲۰]

۲۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۹۲/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن حبیب الله، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۱۵ق؛ پس از پایان دو صفحه در اوزان شرعیه به تقدیر شیخ محمد و تقدیر محمد محسن در ۱۴ رجب ۱۱۱۵ نگارش یافته؛ مهر: «یا امام زین العابدین» (مربع)؛ ۶گ (۱پ–۶ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱ – ۳۶۹]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۸۰۷

خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: ۱۱۱۸ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۱۱]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۸/۳

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد سمیع، تا: ۱۱۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی، ۲۴ص (۶۸–۹۱)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸ – ۶۲۰]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۰۳۴/۴

خط: نسخ، بی کا، تا: غره رجب ۱۱۲۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲۷گ (۵۶پ–۸۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸ – ۲۲۵]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۱۹۶

خط: نسخ، کا: محمد صادق، تا: ۱۱۲۴ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۱۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۸/۳

آغاز و انجام: برابر
همان نسخه بالا؛ ۱۳گ (۸۱پ–۹۳پ) [مؤید: ۱ – ۶۱]

۳۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۵۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن میرعبدالله حسینی دریاباری، تا: ۱۱۲۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۱۳۶پ–۱۵۵ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۳۰ – ۱۸۸]

۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۸۴۰/۳

آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ،کا: عبدالله بن غلام رضا خوسفی، تا: ۱۱۲۵ق؛ با فوائدی به صورت جدول در اوزان از میرزا قاضی و شکیات علی عبدالعالی،احادیثی از خاندان طهارت علیهم السلام با حاشیه‌ای به نقل از «صلاح الایمان فی محاربة النفس و الشیطان» در چند سطر، عمل میرزا قاضی در دراهم به صورت جدول، استخاره از قرآن؛ جلد: مقوا، ۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۱۰]

۳۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۵۵/۴

انجام: حضرت فرمود که زن رانگاهدرد و تازیانهای چند بر پشت

او زند که پشت او رابدر آودر که چنین عملی کرده است.
خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن حاجی ظهیر، تا: ۱۱۲۵ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰گ (۱۴۳پ-۱۵۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۵۱]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** انک علی کل شی ء قدیر قدتم المصنف ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق [رایانه]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶/۶۷۴۷-۳۴/۱۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بقصد اینکه مرا از کنیز محروم کند حضرت فرمود که بدرد آورد پشت ویرا بتازیانه و الحمدلله رب العالمین ... تمت
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛مصحح؛با یادداشتی به تاریخ ۱۱۴۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۲۶]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۹۵/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ضیاء الدین محمدبن محمد علی، تا: ۴ ذیقعده ۱۱۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۶۵پ-۷۹پ)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۱۸۸]

۳۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳/۲۹/۲-۶۰۵۴

با خطبه‌ای از پسرش محمد باقر مجلسی دوم به نام پادشاه صفوی؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۵ شوال ۱۱۷۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه مشکی، ۱۹ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم: - ۱۹۲]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۱۹/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد مهدی هرندی، تا: ۱۱۸۰ق؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۶۹پ-۸۰ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰ - ۱۱۹]

۳۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۲۲۸/۵

خط: نسخ، کا: حاج محمد شیرازی، تا: ۱۱۹۵ق؛ ۲۲گ (۱۱۳-۱۳۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۸۴]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۶۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خوف ابتهال باشد مجملاً با ضرورت ...
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۱۸گ (۹۶ر-۱۱۳پ)، ۱۶ و ۱۹سطر [ف:۵-۴۱۸]

۴۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۰۳/۳

بی کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۲۸]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۲۱۴/۲-۲۱/۱۳۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: کاغذی، ۱۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۲۶]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۷۸۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۳۰ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱/۲۱ - ۶۵۲]

۴۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۴۰۴/۳

خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل بن علی اکبر، تا: قرن ۱۳؛ پس از آن بخشی از حق الیقین مجلسی است، سپس بخشی درباره جهر و اخفات در تسبیحات از «مطالع الانوار و تحفة الابرار» سید محمد باقر و «غرایب الاخبار» سید نعمت الله جزایری و پراکندهای دیگر است تا گ ۲۰۸؛ ۱۴گ (۱۸۷ر-۲۰۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۵۴]

۴۴. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۶۷/۳

خط: نستعلیق، کا: یوسف بن علی اکبر، تا: ۱۲۰۶ق؛ جلد: تیماج، اندازه: ۱۶×۱۶سم [ف: - ۲۵۵]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۴۸۰۶

خط: نستعلیق، بی کا، تا: شنبه ۷ جمادی الاول ۱۲۱۲ق، جا: لکهنو؛ مهر: کتابخانه سید ابوجعفر؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۳۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۱۲]

۴۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۱۲/۱۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر
بی کا، تا: ۱۲۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۳۰۱ر-۳۰۹ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲۲ - ۲۲۷]

۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۳/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن مشهدی علی، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۲۲۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۲۹پ-۴۷ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۰]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۲۰۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد شفیع معلم دهدشتی، تا: سه‌شنبه ۲۳ رمضان ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۱۴]

۴۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۸۱۲/۵

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ ۱۵گ (۸۶پ-۱۰۰ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳ - ۱۱۹]

۵۰. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۲۶۸/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: غلامرضا بن محمد علی آرانی کاشانی، تا: ۵ ذیقعده ۱۲۲۵ق؛ با فواید و اطلاعات پراکنده بسیاری از تفسیر و فقه و کلام و اصول و حل مشکلات علمی؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۶گ، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف مخ: - ۷۸]

۵۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۶۳/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید علی حسینی، تا: شنبه ۱۵ محرم ۱۲۲۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی صیقلی، جلد: پارچه‌ای، ۴گ (۱-۴)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱ - ۲۹۹]

۵۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۷۱/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۲۳۰ق [ف: ۳ - ۴۲]

۵۳. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۱۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد خوافی، تا: ذیحجه ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ، ۱۸ - ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۷۸۰]

۵۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۴۹/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** بحدی که حد ندارد و درباب حرام خوردن و حرام تحصیل کردن
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج لاکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۳۲]

۵۵. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۴۱۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: شکری فرنگی، ۹گ آخر، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: - ۱۴۰]

۵۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** زن من دوشید شیر خود را در طاس آب خوری آن را آشامند بکنیز من بقصد آنکه مرا از کنیز محروم کند حضرت فرمود که بدرد آور پشت زن را بتازیانه، تمت
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۳۹ق؛ ۲۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۰]

۵۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۱۷/۲
بی کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: - ۲۷۱]

۵۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۱۶۶/۲
آغاز: پدر و مادر پدر مادر و مادر مادر پس در مرتبه اول؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: ۱۲۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ص (۱۲۳-۱۴۳)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۵۰ - ۴۲]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۶۱/۴-۳۴/۱۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ذیقعده ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۲۶]

۶۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۹۸۴/۷-۲۰/۱۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۲۶]

۶۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۳۴۶/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳ - ۹]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۷۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوالقاسم فرزند محمد باقر، تا: ۱۷ محرم ۱۲۶۲ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۲۱-۳۳)، سطور مورب، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۲۹ - ۹۵]

۶۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۲۵/۷
بی کا، تا: رجب ۱۲۶۳ق؛ ۸گ (۵۵ر-۶۲ر) [ف: ۵ - ۵۴]

۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۴۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۳۳ر-۱۴۰ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۲۷۶]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۵۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: قربانعلی بن محمد مامقانی، تا: ذیقعده ۱۲۷۱ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا، ۱۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۱۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۳۲/۲
همان نسخه بالا [مؤید: ۳ - ۲۷۴]

۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۸/۳
آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سید الانبیاء و المرسلین و اشرف الاولین؛ **انجام:** و التمس من الناظرین الدعا فی الجلوات و اناء الا ستجابات کی یغفرلی الخطئیات.
خط: نسخ، کا: محمد جعفر خورانی، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی، ۲۸ص (۲۳۷-۲۶۴)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۲۹]

۶۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۶۴/۳
خط: نسخ، کا: محمد صابر بن ابوالقاسم ورنوسفادرانی، تا: ۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۶۶پ-۸۲پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۵ - ۴۰۰]

۶۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۷۵۶/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۳ صفر ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۹-۱۳)، ۱۵ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳ - ۸۸۷]

۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۲۸۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: گوناگون، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، ۱۳گ (۱۴۰پ-۱۵۲ر)، اندازه: ۱۷×۲۲ سم [ف: ۱۱- ۷۲۴]

۷۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۶۲۲۰/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۳ق؛ ۲۴گ (۷۶ر-۹۹ر) [ف: ۵ - ۵۴]

۷۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۰۷۰/۳
خط: تحریری، کا: فرج الله بن کربلایی مرتضی مامقانی، تا: ۱۳۰۸ق؛ تملک: غلامحسین بن فرخ؛ جلد: چرم سبز، ۴۳ص

(۴۱۷-۴۵۹)، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱/۴۷-۲۰۸]

۷۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۵۱/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، کا: موسوی حسینی، تا: ۱۳۱۸ق؛ ۳۸ص (۲۱۱-۲۴۸) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۸]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۹۲۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی، تا: ۱۳۲۸ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۶ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۱۲]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی تصحیحی با امضای «م ی»، ضمیمه: یک صفحه از رساله‌ای در نکاح و هم یک صفحه انشاء است که صدر آن نوشته: «تمسک نامه که مجنون از لیلی گرفت»؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۵ - ۵۳۱]

۷۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۳۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف مخ: ۱ - ۲۴۳]

۷۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۴۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۰]

۷۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۲۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۰]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۸۴۹/۳-۲۹/۱۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوای سفید، ۵۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۱۲۶]

۷۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۹۶/۱۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سرخ [ف: ۵ - ۲۶۳]

۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۹۹۰/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** نهم هر گاه زن شیردهد برادر شوهر خود یا خواهر شوهر را.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: محمد جواد علمیه؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۱۰]

۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد مؤمن طالقانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۷۶پ-۹۳ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱ - ۸۴]

۸۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۵۳۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۸۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۳۹۷ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۸۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۷مجموعه بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۳۳]

۸۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۰۳/۷

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳ - ۳۳]

۸۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۲/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۳سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۰۰]

۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اهل بیت خودم را و برکت از هم جدا ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۶پ-۳۰پ)، سطور چلیپایی (۹×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [رایانه]

۸۸. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۱۸/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** حضرت فرمود که بدرد آور پشت زن را بتازیانه.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۸۴پ-۱۹۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: - ۹۱]

● رضاعیة = ضوابط الرضاع (ترجمه) / فقه / فارسی

ar-riḍā'īya = ḍawābiṭ-ur riḍā' (t.)

واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد، ۹۸۷؟ - ۱۰۸۲ قمری

vā'ez-e estarābādī, soltān hoseyn ebn-e soltān mohammad (1580 - 1672)

وابسته به: الرضاعیة = ضوابط الرضاع؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (-۱۰۴۱)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۷ تا آغاز ربیع الثانی ۱۰۷۸ق

متن از میر محمد باقر داماد استرابادی که در شعبان ۱۰۲۸ ساخته است، ترجمه و شرح از سلطان حسین واعظ استراباد که در نود سالگی در دوازده هزار بیت نگاشته با اینکه چشمش ناتوان شده و نتوانست نسخه را اصلاح نماید.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۷۲

آغاز: بسمله. سرخط قرآن خدای کریم. الحمدلله الذی بصر عیوننا بخطوط القرآن و نور صدورنا بمحبة آل العمران ... بعضی از برادران مؤمن پاکیزه اعتقاد خواهش نمود از کمترین عباد سلطان

حسین واعظ ... استراباد ... که کتاب ... ضوابط الرضاعیة ... از جمله تصنیفات ... محمد بن محمد الحسینی الملقب بباقر استرابادی و المشهور بداماد احسن الله حاله یوم التناد را بفارسی ترجمه نماید ... بنا بر این ... در عشر نود در سال هزار و هفتاد هفت ... اراده نمود؛ **انجام:** استدعا از منصفان صاحب خرد آنکه در اصلاح آن کوشند و از جمله یحبون ان تشیع الفاحشة نباشند و السلام علی من اتبع الهدی.
خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نیمه دوم بی نقطه؛ مهر: زین العابدین؛ وقف حظیره مترجم به گواهی خود او در ص ع و پایان نسخه در ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۱۵سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۵ - ۴۲۲۴]

● **رضاعیه** / فقه / فارسی

rezā'īya

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628 - 1699)

رساله‌ای است در موضوع رضاع. در همین موضوع پدر مؤلف نیز رساله‌ای به فارسی دارد که بسیاری به اشتباه به فرزندش نسبت داده‌اند. نسخه‌های زیر به محمد باقر مجلسی نسبت داده شده ولی یا سرآغاز آنها متفاوت است و یا فاقد سرآغاز و انجام است. باید بررسی کرد.
آغاز: مسائلی که زن بر شوهر حرام شود اول آنکه هرگاه برادر یا خواهر خود را شیر دهد، دوم آنکه زن برادر زاده خود را شیر دهد ...
انجام: هرگاه زن برادرزاده شوهر را شیر دهد زن زن مادر برادر زاده شوهر است مادام که برادر زنده است زن برادر بر او حرام است و اگر خواهر زاده او را شیر دهد زن مادر خواهر زاده می‌شود دوازدهم به جهت آن که زن مادر خالو یا مادر خاله شوهر می‌شود و مادر خالو یا مادر خاله به منزله جده است

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۶۴/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شمس الدین محمد حسین بن میر محمد یوسف، تا: ۱۱۳۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۲۷۲-۲۷۳)، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲ - ۱۹۹]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۵۷/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: شرقی، ۳گ (۶۷-۶۹)، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۲/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۷۸]
۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۲۲۶/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۳گ (۵۴پ-۶۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۷۷]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۸۴
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد این رساله‌ای است در بیان رضاع و معنی محرمات؛ **انجام:** به طریق ملکیت باو (کذا) وطی کند بر شوهر اول بار دیگر حلال نمی‌شود چهارم (ناقص).
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۰ - ۲۱۴]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۴/۳
خط: نستعلیق، کا: فضل علی بن ابوطالب اصفهانی، تا: یکشنبه ۸ رجب ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۶ص (۲۹۲-۳۳۷)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۱۵۰]
۶. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره
کا: محمد لنکرکنانی، تا: محرم ۱۲۴۴ق [دلیل المخطوطات: ۱-۲۸۲]
۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۷۱/۷
خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۵۸پ-۶۸ر)، ۲۳ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۳۵۹]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۴۹۰
خط: نسخ، کا: رشید شوشتری، تا: ۱۲۶۲ق [الفبائی: - ۲۸۳]
۹. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۱۴/۲
خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر ۱۲۷۵ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۰۴]
۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۴۹/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین اما بعد بدان که به صحت رسیده که حضرت سید المرسلین صلی الله علیه و آله فرموده اند که یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۰]
۱۱. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۹۰/۷
بی‌کا، بی‌تا [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۳]
۱۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۱۸/۲
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: - ۲۰۷]
۱۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۲۵/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی، ۲۶ص (۱۲۴-۱۴۹ در هامش) [سنا: ۱ - ۱۰۶]

● **الرضاعیة = فیمن یحرم بالرضاع** / فقه / عربی
ar-riḍā'īya = fī-man yuḥaram-u bi-r-riḍā'

سماهیجی، عبدالله بن صالح، ۱۰۷۶؟ - ۱۱۳۵ قمری
samāhījī, 'abd-ol-lāh ebn-e sāleh (1666 - 1723)

رساله مختصری در بیان مسایلی که شخص به سبب رضاع به دیگران حرام می‌شود. رساله حاضر مشتمل بر ۱۸ مسأله می‌باشد.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۶۳۲

آغاز: بسمله. من کلام السید الافضل الاکرم محمد باقر قدس الله روحه اذا ارضعت امراة الرجل من لبنه؛ **انجام:** اب المرتضع و زوجته من اولاد صاحب اللبن ابتدات بتاییده جمعت بتوفیقه و السلم

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۷سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۱۳]

● الرضاعیة / فقه / عربی

ar-riḍā'īya

بحرانی، عبدالنبی بن احمد، ق۱۲ قمری

bahrānī, 'abd-on-nabī ebn-e ahmad (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۵۰ق

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۳/۲

خط:نسخ،کا:حسن بن عبدالله ماحوزی، تا: ۲۶ ربیع الثانی ۱۱۷۶ق؛ از روی نسخه خط مؤلف؛ محشی با نشان «منه قدس سره»؛ ۶گ (۱۲۱پ-۱۲۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۸۲]

● الرضاعیة = ارجوزة فی الرضاع / فقه / عربی

ar-riḍā'īya = urjūzat-un fi-r-riḍā'

عاملی اصفهانی، محمد بن صالح، - ۱۲۶۳ قمری

'āmelī esfahānī, mohammad ebn-e sāleh (- 1847)

ارجوزه‌ای است در ۹۷ بیت [تعداد ابیات در نسخه‌ها یکسان نیست] سروده شده در فروعات مختلف رضاع؛ عناوین آن عبارت است از: فی شروط الرضاع، فی نسب الرضاع، کیفیة اتحاد الفحل، فی ذی عموم المنزلة، فیما خرج عن عموم المنزلة بالدلیل، احکام المصاهرة فی الرضاع، فی رضاع کل من الزوجتین من ذوی الآخر، فی رضاع بعض الازواج من بعض. خود او نیز شرحی بر آن نگاشته است.

آغاز: الحمد لله الذی ادر اخلاف طوله ان احرز الرضاع شرطه نشر ×× تحریم تزویج و تحلیل نظر

انجام: بعد انفساخ عقدهن جمعا ×× مرتبات ارتضعن اومعا / وفی انتفا الامرین و المعاقبه ×× ما فی سوی الاولی نفسح شایبه ... / ومثله الرضاع من اولادها ×× لامن اخ و اخت او اجدادها

[کرام البررة ۶۷۰/۲؛ الذریعه ۴۷۶/۱؛ تکملة امل الآمل ۲۳۵-۲۴۴؛ مکتبة امیر المومنین ۸۳/۱]

شرح و حواشی:

۱- شرح الرضاعیة = شرح ارجوزة الرضاعیة؛ عاملی اصفهانی، محمد بن صالح (-۱۲۶۳)

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن مشیخة الامام ثقة الاسلام محمد بن یعقوب الکلینی.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا، ۲۶گ، ۱۹-۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۵۴۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۶۸/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فربها یلزم حق صاحبه ×× و لم یجز لزومه المطالبة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۴گ (۸۸ر-۹۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم[محدث ارموی مخ:۱-۱۰۶]

۳. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۲۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** من اعمام الکبری و اخوالها و وضوح هذا القسم اغنی عن التنبیه علیه فی

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ در ادامه مطالبی درباره رضاع آمده که به محمدباقر مجلسی نسبت داده شده؛ ۵۲ص (۶۵-۱۱۶)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۷]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۸۹

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۷]

۵. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر

کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: ۱۲۴۲ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ ۸ص (۲۲۲-۲۲۹) [ف: - ۳۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۲/۱۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۲۱۵]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فربما یلزم حق صاحبه ×× و لم یجز لزومها المطالبة

بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج حنایی، ۴گ (۷۳پ-۷۶پ)،۱۸سطر(۷/۵×۱۳)،اندازه:۱۵×۲۱/۵سم[ف:۱۲-۴۰۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۸۸ق، جا: همدان؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۱۳۶-۱۳۹)، اندازه: ۱۲/۵×۱۳/۹سم [ف: ۳۶ - ۱۹۶]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۴۶/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: اسماعیل بن شیخ محمد تقی دزفولی، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی شکری و حنایی، جلد: مقوایی رویه تیماج حنایی، ۱۳گ (۱۳۷پ-۱۴۹)، اندازه: ۱۲×۱۹ سم [ف: ۱۱ - ۴۰۶]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۶۶/۱ معزی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: نظر علی بن ابوالقاسم و محمدرضا معزی ذیحجه ۱۳۲۲؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱پ-۷ر)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۶۷]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۶/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۵ - ۲۱۵۷]

● الرضاعية / فقه / عربی

ar-riḍā‘īya

انصاری، مرتضی بن محمد امین، ۱۲۱۴ - ۱۲۸۱ قمری

ansārī, morteza ebn-e mohammad amīn (1800 - 1865)

رساله استدلالی بسیار متین و استواری است در بحث رضاع و نشر حرمت آن. شیخ معتقد است: به حکم قوت دلالت مطلقات بر اطلاق و ضعف دلالت مقیدات بر اختصاص، شیر جنین و وطی به شبهه نیز موجب حرمت است. از سوی دیگر تخصیص «لبن» به مرأة مغایر با اجماع فقها است چه آنان بالاتفاق قائل به نشر حرمت در ارتضاع از مملوکه و محلله اند پس همان‌گونه که در الحاق وطی به شبهه به نکاح تردیدی وجود ندارد لاجرم در رضاع هم چنین است. (براتعلی غلامی مقدم)

آغاز: بسمله، حمدله، اجمع علماء الاسلام ظاهرا علی ان من جملة اسباب تحریم النکاح الرضاع فی الجملة ...

انجام: فلا یحکم بالحرمة فی الرضاع الا اذا حصلت هذه العلاقة لا علاقة مستلزمة لها لا دخل لها فی التحریم و لو حصلت من جهة النسب.

چاپ: مشار عربی، ص۴۶۱؛ تهران، سنگی، ۱۲۹۹ق، رحلی، ۱۵ص؛ در ضمن چند رساله فقهی او به پیوست کتاب مکاسب و سپس به مناسبت کنگره بزرگ شیخ انصاری در قم به چاپ رسیده

شرح و حواشی:

۱- حاشیة الرسالة الرضاعیة؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۲۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مرتضی بن ابی الحسن حسینی یزدی، تا: شوال ۱۲۸۱ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: شیخ محمد باقر مازندرانی، ۱۳۴۹؛ کاغذ: نخودی، ۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۰]

۲. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۶۰/۲

خط: نسخ و نستعلیق، کا: مرتضی بن ابی الحسن حسینی یزدی، تا: شوال ۱۲۸۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۲۱۴پ-۲۲۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: - ۶۰]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۶۹/۶

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف با تطبیق آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد حسنی، تا: رجب ۱۲۸۲ق؛ مصحح، مقابله شده با نسخه اصل مؤلف به سال ۱۲۸۴ ق در صحن شریف امیر المؤمنین علیه السلام؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۳گ (۱۸۳پ-۲۰۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۱ - ۳۴۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۷۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن محمد امین عاملی نجفی، تا: صفر ۱۲۸۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۰۹۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن محمد امین عاملی نجفی، تا: صفر ۱۲۸۳ق،اهدایی:رهبری،خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۱]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۰۱/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبد الحسین بن شیخ محمد امینی شراره عاملی، تا: ۱۲۸۳ق؛ از نسخه‌ای کتابت شده که چهار ماه پس از فوت شیخ مرتضی در ۱۲۸۱ به دست سید مرتضی یزدی حسینی - یکی از شاگردان شیخ انصاری - از نسخه اصل خط شیخ که بر اثر حک و اصلاح مؤلف بسیار مغشوش بود و استفاده از آن میسر نبوده، نسخه‌برداری و پاکنویس شده بوده، نسخه دارای دیباچه و خطبه‌ای است از سید جمال الدین بن محمد مهدی لواسانی (شاید فرزند کاتب نسخه) که بر حاشیه آن (گویا به خط او) افزوده شده، آغاز دیباچه لواسانی: «بسمله الحمد لله خالق العباد وساطح المهاد ... اما بعد فیقول العبد الجانی جمال الدین بن محمد مهدی الحسینی الطهرانی اللواسانی ... ان هذا تصنیف شریف و تألیف منیف فی مسئلة الرضاع من جمله تصانیف العالم الکامل الذی رتبه العلوم بحجرها و معذبه من افاویق درها ... شمس الفقهاء و المجتهدین ... الشیخ مرتضی الانصاری اسئل الله ان یحشرنی و اياه فی الدروة العاليه ... و فی الغرف فوق الغرف قال قدس سره»؛ ۲۴گ (۵۸-۸۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۳ - ۷۱۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن حسین بن تقی بن نقی بحرانی، تا: سه‌شنبه ۱۳ ذیقعده ۱۲۸۶ق؛ مصحح؛ مهر: «عبده محمد تقی بن محمد جعفر بن محمد علی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴ - ۲۳۹]

۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۴۸/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالرسول ساروی، تا: سه‌شنبه ۱۱ شوال ۱۲۹۶ق، برای افقه الفقهاء شیخ جعفر سلمه الله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۱۶۶-۲۰۷)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۷۰]

۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۷۲۷/۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۳۵]

۱۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۶۷۲
به ضمیمه بحث غضب و مشتق و وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۵۸]

● **الرضاعیة** / فقه / عربی، فارسی
ar-riḍā'īya
بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم، ۱۱۹۶ - ۱۲۸۱ قمری
bārforūšī māzandarānī, mohammad ebn-e moqīm (1782 - 1865)
رساله‌ای است در رضاع که در جواب سؤالی در مورد آن به عنوان جواب نگاشته شده است.
آغاز: سؤال التماس این است که مسأله رضاع را به تفصیل بیان فرمایند ...
انجام: و منزله را من حیث هی هی اعتباری نیست ولی چون مسأله محل خلاف است مخصوصا در بعض صور احوط اجتناب است در آن بعض بلکه مطلق و السلام علی من اتبع الهدی.

۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۷۳/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: یعقوب بن مقیم بارفروشی مازندرانی (برادر مؤلف)،تا:یک‌شنبه ۲ محرم ۱۲۵۸ق؛ مهر: «عبده یعقوب» (بیضی)؛ واقف: یعقوب بن مقیم بارفروشی مازندرانی، صفر ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۹۵]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۱/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۶۰]
۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۷۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با اضافات در حاشیه؛ واقف: یعقوب بن مقیم، ۱۱ محرم ۱۲۶۲؛ ۳۶ص (۲۸۵-۳۲۰)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۱۹۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۲/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۶۱]

● **رضاعیه = رساله رضاع** / فقه / فارسی
rezā'īya = r.ye rezā'
استرآبادی، محمد یوسف، - ۱۲۸۶ قمری
estarābādī, mohammad yūsof (- 1870)
رساله‌ای فقهی است در بیان مسائل رضاع، که به جمع‌آوری با آرای شیخ مرتضی انصاری پرداخته؛ شامل سه «فصل» و «خاتمه»: ۱. رضاع از اسباب تحریم و محرمیت است؛ ۲. شرایط رضاع محرم؛ ۳. احکام رضاع. این کتاب پس از تألیف به رأی و رؤیت شیخ انصاری رسیده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ... که این چند کلمه ای است در بیان مسائل رضاع و احکام آن از رأی جناب شریعتمدار شیخ مرتضی
انجام: و مظنه تحقیق رضاع نیز کافی نیست در ثبوت رضاع محرم لکن رعایت احتیاط طریق سداد است.
چاپ: ایران، تهران، ۱۳۰۵ق، سنگی، خشتی، ضمن مجموعه هفت رساله؛ ایران، تهران، ۱۲۷۷ق، سنگی، خشتی، ۲۲۸+۱۴۴+۱۳۰ص، ضمن مجموعه هفت رساله؛ ایران، ۱۲۷۱ق، سنگی، رقعی

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۲۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** هر اگر این دعوی مزبوره بعد از عقد و قبل از دخول باشد، پس اگر تصدیق کند منکوحه او را در این دعوی عقد باطل خواهد بود ...
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۰۹]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۶۹/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۷گ(۱۲۹ر-۱۳۵ر)،اندازه:۱۱×۱۵/۵سم[محدث ارموی مخ:۲- ۷۵۱]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۷۸/۳
خط: نستعلیق چلیپا، بی کا، تا: ۲۶ صفر ۱۲۸۱ق؛ راسته و چلیپا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۶۶۹]
۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۲۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمدتقی بن میرزا جان نراقی، تا: ۶ رجب ۱۲۹۳ق؛ مصحح، محشی، مجدول؛ جلد: مقوا، ۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ]
۵. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۱۹/۳بخش یکم
آغاز: برابر؛ **انجام:** صورت دوم این که مدعی رضاع محرم زوجه نباشد.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: احتمالاً قرن ۱۴؛ کاغذ: فستقی، ۳۵گ (۱۷۲پ-۲۰۶پ)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۵۲]
۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸۸۱/۷-۱۰/۱۹۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۳۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۱-۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۲۶]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۶۷۰/۲ - ۵۲/۱۰
آغاز: برابر
فقط برگ اول رساله را دارد از آخر ناتمام مانده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (فقط برگ اول رساله مانده)؛ ۱گ، ۳۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۴ - ۲۱۲۷]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۸۳-۳۸/۲۰۳
آغاز: رضاع را به ترتیبی که آن مرحوم نوشته اند و بیان اقوال علما را نموده اند و فتوی داده اند؛ **انجام:** مسئله بیست و دویم هر گاه مردی دخول بنماید بر پسری یا مردی تمام حشفه ... که لواط قبل از عقد بوده باشد و الحمد لله اولا و آخراً فارغ شدم از ترجمه و شرح نساء محرمات از جهت رضاع وغیره که مرقوم فرموده اند ... شیخ مرتضی رفع الله درجاته
خط: نسخ، بی کا، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۳۱۱؛ چاپ سنگی است؛ جلد: مقوا، ۳۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۲۷]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۶۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸گ (۸۵پ-۱۰۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۳ - ۱۵۹]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۲/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۹۵پ-۱۰۴پ)، ابعاد متن: ۹/۵×۱۶/۵، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: - ۲۲۵]

۱۱. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۷۸۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: - ۴۱۹]

۱۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۰۴/۱
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: - ۳۰۵]

● **الرضاعية** / فقه / عربی

ar-riḍā'īya

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

رساله مختصر استدلالی و تحقیقی است در مبحث رضاع و نشر حرمت آن، با اشاره به ادله مسائل و ذکر بعضی از روایات .
آغاز: بسمله، حمدله و بعد فیقول العبد الأثیم کریم بن ابراهیم ان مسألة الرضاع مسألة صعبة عویصة و کثیراً ما تقع الحاجة فیها و قد سألنی جمع کثیر من الاخوان عن بعض فروعها
انجام: فی شروط الرضاع المحرم و هی امور ... ان یکون الرضاع من امرأة عن نکاح صحیح و یکون لبنها عن ولادة.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۹۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ واقف: بنیاد مستضعفان، شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۷/۲سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۴۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۵۹۴۲ [رایانه]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۹۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی اصغر بن محمد صادق موسوی، تا: سه‌شنبه غره ذیحجه ۱۲۷۷ق، جا: لنگر؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده در سه‌شنبه غره ذیحجه ۱۲۷۷ در قریه لنکر؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۰۵پ-۱۱۱پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۸ - ۹۲]

● **الرضاعية** / فقه / عربی

ar-riḍā'īya

آرانی کاشانی، ابوطالب بن محمد حسن، ق۱۳ قمری
ārānī kāšānī, abu-tāleb ebn-e mohammad hasan (- 19c)

رساله‌ای متوسط در مباحث مربوط به رضاع که با توجه به نظرات و درخواست استادش سید علی طباطائی حائری (-۱۲۳۱ ق) نگاشته است؛ در سه «مقام»: ۱. تشخیص الماهیة؛ ۲. اقسامه؛ ۳. احکامه و لواحقه.
آغاز: الحمدلله علی نواله و الصلوة و سلم علی رسوله و اله اما بعد فهذه رسالة فی بیان بعض احکام الرضاع اقرعت بها الاسماع امتثالاً لامر من طاعته حتم واجابته غنم ... اعلم ان الاثاث علی قسمین الاول من حل نکامها ...

آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۷۱/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کیف کان فالاحتیاط لایترک عند الامکان مع ان لان الکلام فی الفروج و تحریمها و تحلیلها و الاحتیاط فیها اشد من الاموال و نحوها و اما تحصیل ترک التناکح.
ظاهراًکامل است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹ص (۲۰۶-۲۵۴) ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: - ۷۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۹۸/۱۰
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۳۵۵]

● **الرضاعية** / فقه / فارسی و عربی

ar-riḍā'īya

صاحب، باقر، ق۱۳ قمری

sāheb, bāqer (- 19c)

رساله‌ای در موضوع رضاع است که مؤلف در جواب رساله سلامت الله نوشته و بر طعن‌های او نسبت به شیعه و برخی فتاوی مراجع این مذهب پاسخ گفته است. ظاهراً این رد و بدل با استحضار راجه سید غضنفر حسین صاحب و نیز به اشاره سید سبحان علیخان صاحب بوده است. مطالب کتاب به روش «قوله، اقول» آورده شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۹۲۹

آغاز: بسمله. الحمدلله (کذا) علی ما اباح لنا بتحصیل صنفی النکاح؛ **انجام:** و عین عنایت حرکت حضرت موسی را پسندیده ... و کتب معتمد تابعان سید المرسلین ... احسن التحیات و التسلیمات نیست ... ان الحمدلله رب العالمین

خط:نستعلیق،کا:شیخ غلام علی سرایمیری؟،تا:۲۴ذیقعده ۱۲۹۹ق؛ رهبری (اهدائی)، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: حنایی، جلد: گالینگور، ۷۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۰۸]

● **رضاعیه** / فقه

rezā'īya

محمد تقی، ق۱۳ قمری

mohammad taqī (- 19c)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۸۰۷/۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۵۶۵]

● **الرضاعیة** / فقه / عربی

ar-riḍā'īya

آخوند خراسانی، محمد کاظم بن حسین، ۱۲۵۵ - ۱۳۲۹ قمری

āxūnd-e xorāsānī, mohammad kāzem ebn-e hoseyn (1839 - 1911)

تاریخ تألیف: ۲۷ شوال ۱۳۲۴ق

[الذریعه ۱۹۳/۱۱]

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۱۸۲/۲

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... الرضاع کالنسب فی انه یوجب تحریم النکاح

خط: نسخ، کا: مرتضی بن ابو تراب محلاتی شیرازی، بی‌تا؛ کاتب یکی از شاگردان آخوند خراسانی بوده؛ ۱۳گ (۴۱-۵۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۹۸]

● **رضاعیه** / فقه / فارسی

rezā'īya

خراسانی، محمد هاشم بن محمد علی، - ۱۳۵۲ قمری

xorāsānī, mohammad hāšem ebn-e mohammad 'alī (- 1934)

رساله عملیه است در مسائل رضاع برابر فتوای آخوند خراسانی و سید اسماعیل صدر.

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد علی خوانساری، تا: ۱۰ شعبان ۱۳۱۸ق، جا: کربلا؛ مصحح؛ با اجازه و مهر سید اسماعیل صدر؛ جلد: تیماج سبز، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۶۹۷]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۰۰/۴

تحریر دیگری از رساله بالا؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بروجردی، تا: ۱۰ شعبان ۱۳۱۸ق؛ ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲ - ۶۹۷]

● **الرضاعیة** / فقه

ar-riḍā'īya

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه:۱۹/۲

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد فراهانی، تا: ۱۲۷۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۰۵]

● **الرضاعیة = الرضاع** / فقه / عربی

ar-riḍā'īya = ar-riḍā'

غیر همانند:

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۹۰

آغاز: عن الرضاع فقال لاتجبر الحرة علی رضاع الولد و تجبر ام الولد؛ **انجام:** فکتب علیه السلام فعل مکروه و لا بأس به ولیکن هذا آخر ما اردناه ... و طهرهم تطهیراً اللهم اغفرلی و لوالدی و لجمیع المؤمنین و المؤمنات

رساله‌ای است استدلالی و تحقیقی در مبحث رضاع. متأسفانه گرچه به علت ناقص بودن اول نسخه مؤلف شناخته نشد ولی استدلال و تحقیقات استوارش بسیار قابل توجه و مثمر ثمر است [وی از محقق کرکی به عنوان «شیخنا الشیخ علی (ره)» یاد می‌کند.] ارکان رضاع در نظر او سه چیز است: ۱. المرضعة، ۲. اللبن، ۳. المحل و هو معدة الصبی الحی. و شرایط آن پنج چیز: ۱. ان یکون اللبن صادراً عن نکاح صحیح، ۲. ان یکون المرضعة حیة فی المشهور بین الأصحاب، ۳. المقدار و هو ما انبت اللحم و شد العظم او رضاع یوم و لیلة او خمس عشرة رضعة، ۴. ان یکون رضاع المرتضع واقعاً فی الحولین، ۵. ان یکون اللبن لفحل واحد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، واقف: سید علی اصغر اصغرزاده موسوی، اردیبهشت ۱۳۳۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۷۷گ، ۱۴

سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۴۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۰۵۰/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوه علی محمد و آله الطاهرین، اعلم ایدک الله تعالی انه قد صح عن المعصومین علیهم السلام انه یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب و اتفق اصحابنا علی العمل به؛ **انجام:** و نسب الی جماعه من الاصحاب اعتبار نقص سن الرضیع و المرتضع و الاحتیاط هو سبیل النجاه تمت

رساله بسیار مختصری است در احکام رضاع و شیر دادن به نوزاد که سبب نشر حرمت می‌کند با بیان ۱۳ مسئله آن و ذکر خاتمه در شروط رضاع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سیاه، ۳گ (۲۲۲-۲۲۴)، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷ – ۳۶۳]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۰۵/۱-طباطبائی

آغاز: بسمله القول فی الرضاع و ثبوت الحرمه به فی الجمله اجماعی بل ضروری و یدل علی ذلک ... عمومات و اطلاقات کثیره؛ **انجام:** ثم انه بما ذکرنا من الفروع و الاحکام تقدر انت باستنباط فروع کثیره و احکام غیر عدیده. تمت الرسالة الرضاعیه بالتوفیق و العنایه من الله سبحانه. و فرغ من کتابته فی یوم الخمیس ثانی شهر جمادی الاولی من مشهور تسع و خمسین و ماتین بعد الالف ... کاتبها مهدی بن زلفعلی السنجانی التمس من قاربها ... الدعاء الخیر.

رساله‌ای است در سه مقام که از تألیفات نیمه دوم قرن دوازده به نظر می‌رسد: ۱. قدر الرضاع المحرم، ۲. الشروط، ۳. اللواحق و الاحکام. مؤلف در مقام سوم در مسئله تنزیل به بحث مفصل می‌پردازد و قول به تنزیل را از متأخران مقارب عصر خویش مانند فاضل شریف مولی ابو الحسن بن محمد طاهر عاملی نقل می‌کنند و از آنجا که شریف عاملی رساله رضاعیه خود را در ۱۱۳۸ پرداخته است. بنابراین دور نیست مؤلف از فقهای نیمه دوم قرن ۱۲ و شاید برادر صاحب حدائق – که رضاعیه‌ای دارد – باشد. مؤلف از صاحب حدائق نیز یاد می‌کند؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن زلفعلی سنجانی، تا: جمادی الاول ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۱گ (۱پ-۲۱پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲ – ۳۰۵]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۵۲/۴

در این رساله از شیخ علی نام برده شده است؛ خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: ۱۳۰۴ق؛ ۱۹گ (۱۴۶پ-۱۶۴پ) [ف: ۵ – ۵۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۸۳۸

مؤلف آن را در ۱۱۵۲ق به سفارش عبدالغفور نوشته است؛ بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۲۸۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۸۹

آغاز: عن الرضا (ع) فقال لایحیر الحره علی رضا ع الولد؛ **انجام:** فکتب فعل مکروه و لاباس به ... و لجمیع المومنین و المومنات.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: – ۲۸۳]

● رضاعیه / فقه / فارسی

rezā'īya

رساله‌ای است در سه «فصل» و یک «خاتمه».

آغاز: بسمله رساله فی الرضاع و مرتب است بر سه فصل و خاتمه. فصل اول بدانکه از جمله اسباب تحریم و محرمیت رضاع است ... و محرمات از رضاع نیز مثل محرمات نسبیه هفت صنفند اول مادر رضاعیست

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۸۷/۱

آغاز: برابر **انجام:** پس رعایت احتیاط بعدم نکاح او و عدم نظر محرمانه را نجاة است. شرط هفتم آنکه شیر آدمی باشد.

نسخه موجود بیش از یک فصل آن را ندارد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: کتابخانه مجدالدین، «محمد علی بن محمد باقرالموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۴ص، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳ – ۱۶۴۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷گ

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس رعایت احتیاط بعدم نکاح او و عدم نظر محرمانه راه نجات است. شرط هفتم آن که شیر آدمی باشد.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۲۰ – ۲۱۳]

● الرضاعیة / فقه / فارسی

ar-riḍā'īya

غیر همانند:

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۷۲/۱۸

آغاز: حمد بی حد وسپاس بی قیاس پروردگار یکتای بی همتا و یگانه عدیم المثل بلا بدایت و انتهایی را سزاوار است که به قدرت نافذه و حکمت بالغه خود موالید عالمیان را؛ **انجام:** یعنی طلب رضاع از زن احمق نادان کودن مکنید و او را دایه فرزند خود مگیرید چه به درستی که شیر بر طبعها غالب است یعنی طبع طفل شیر خواره را بر مقتضای خود بر می‌گرداند و مقتضای خود را که اوصاف زن صاحب لبن است از نیک و بد در طبع آن شیرخواره احداث می‌نماید و آن را به حالت خود نمی‌گذارد

این رساله در یک «مقدمه» و دو «فصل» و یک «خاتمه» برگزار شده: مقدمه در بیان تعداد محرمات رضاعیه، فصل ۱. شرایط رضاع، فصل ۲. احکام رضاع، خاتمه در گواهی دادن به رضاع؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۸۹ق؛ جلد: مقوا، ۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۲×۲۶سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۰۹]

۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۲۷/۴

آغاز: بسمله، الحمد لمن خلق من الماء بشرا و جعله صهرا و نسبا ... و بعد این رساله؛ **انجام:** پس اگر کسی فرزند خود را شبیه خود نیابد نگوید که این فرزند شبیه من و شبیه هیچ یک از خویشان من نیست و الحمدلله رب العالمین تمت.

رضاعیه ای است مشتمل بر «مقدمه» و چهار «مطلب» و «خاتمه»: مقدمه در بیان پانزده صنف از زنان که بر مردان حرام هستند، مطلب ۱. حقیقت رضاع، ۲. شرایط چهارگانه رضاع، ۳. احکام رضاع، ۴. توابع احکام متعلق به رضاع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۲ص (۱۲۱–۱۵۲)، ۲۱ سطر [ف: ۲ – ۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۴۹۰

خط: نسخ، کا: رشید شوشتری، تا: ۱۲۶۲ق [الفبائی: – ۲۸۳]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۶۴/۷-۳۱/۴۴

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... این رساله‌ای است دررؤس مسایل رضاع نگاشته کلک تراب اقدام علما ... عفی عنهما به جهة برادران مؤمن قلمی می‌شود ... بدانکه ارحام آدمی یا از اصول اویند یا از فروع؛ **انجام:** اما سنت است که دختر تا شوهر نکرده از مادر مفارقت نکند والله اعلم بحقایق احکامه. تمت الرسالة والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین.

رساله‌ای مختصر است در احکام شیر دادن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛جلد:مقوایی،۸گ،۱۸سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۱۲۷]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۲۲/۱

آغاز: ... اما بعد این رساله‌ای است در رؤوس مسائل رضاع

شاید ترجمه رساله رضاعیه صاحب جواهر باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳ – ۱۶۶]

۶. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۸۰

رساله‌ای است در مسئلة رضاع به فارسی در هشت صفحه که از مؤلف و نویسنده نامی داده نشده؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: – ۴۲]

● رضاعیه و احکام مواریث / فقه / فارسی

rezā'īya va ahkām-e mavārīs

موسوی بهبهانی، اسماعیل بن نصرالله، – ۱۲۹۵ قمری

mūsavī behbahānī, esmā'īl ebn-e nasr-ol-lāh (- 1878)

دو رساله کوتاه فقهی است در احکام رضاع و احکام مواریث، آن‌گونه که در مقدمه آمده، مؤلف جهت استفاده قاطبه مردم این دو رساله را ترتیب داده است. وی در رساله اول اصناف محرمات نسبی و سببی را بیان نموده و سپس به بیان احکام فقیهان، در صور گوناگون پرداخته و آنگاه شرایط تحقق رضاع را تشریح نموده است، در رساله دوم ضمن بیان اقسام وارث به توضیح طبقات و فرایض هر طبقه پرداخته و در پایان، موانع ارث را بیان داشته است.

[طبقات اعلام الشیعه قرن ۱۳: ۱۴۶/۱ – ۱۴۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۳۹/۱

آغاز: بسمله، در بیان احکام رضاع است، چون تحریم رضاع تابع است از برای تحریم نسب لاغیر، پس مناسب است که پیش از شروع در مطلوب بیان نمائیم؛ **انجام:** محتمل است هیچ یک از دیگری ارث نبرند، هرگاه احتمال مقارن موت باشد بلکه احتمال ثانی در غایة قوة است، هر گاه زمان موت هیچ یک معلوم نشود و الله العالم ...

خط: نسخ، کا: علی بن محمد، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۳۱۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۹گ (۲۱پ–۳۹پ)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷ – ۵۹۱]

● الرضا و التسلیم / کلام و اعتقادات / عربی

ar-riḍā wa-t-taslīm

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، – ۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e 'alī (- 1042)

اهدا به: حضرت لاهوتی

رساله مختصری است در سفارش به رضای الهی و تسلیم اوامر مولا. مؤلف در ضمن می‌گوید نامه‌ای به برذعی فرستاده و او را به توحید دعوت کرده، وی در جواب قسم یاد کرده که در این مذهب وارد نمی‌شود مگر توقیعی (امضایی) از مولا به او برسد و نیز مؤلف نامه‌ای اعتقادی به نشتکین درزی نوشته است. نسخه این کتاب را مؤلف به حضرت لاهوتی در دوم ربیع الثانی سال دوم غیبت تقدیم کرده است.

آغاز: الرسالة الموسومة بالرضا و التسلیم الی کافة الموحدین و الی جمیع من شک فی مولانا جل ذکره و فی ولیه قائم الزمان من عبد مولانا ... لما رای من امور المستجبین بخلاف ما شرطه علیهم من الوصا یا بالرضا و التسلیم ... فکتب الیهم کتابا ... و هذه نسخته حرفا حرفا ... توکلت علی مولانا جل ذکره و به استعین ... معل علة العلل صفات العله بسم الله الرحمان الرحیم الحمدلله جد الصمد الازل معل علة اللعل ... لم یلد من العقل الاول ... و لم کن کفوا فی العوالم و المحل بذاته المنفرد عن مبدعاته ...

انجام: رفعت نسختها الی الحضرة اللاهوتیه فی شهر ربیع الاخر الثانی من سنة عبد مولانا و مملو که حمزة بن علی بن احمد هادی المستجیبین ... و الحمد لمولانا وحده فی السراء و الضراء و الرخاء و هو حسبی و علیه توکلت.

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۹۹۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ضخیم فرنگی، جلد: تیماج مشکی،۱۴ص(۱۹–۳۲)،۱۵سطر، اندازه: ۲۱×۵۰سم [ف: ۱۰–۲۱۹۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۶/۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۱۳۴۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۶گ (۳۵–۶۰) [عکسی ف: ۲ – ۴۵۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۹۴/۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۱۳۳۲. در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ۲۰ص (۲۷-۴۶) [عکسی ف: ۳ - ۳۷۴]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۱/۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۱؛ خط: نسخ درشت معرب کهن، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [عکسی ف: ۲ - ۴۲۸]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۶۵/۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم ۹۳۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶ص (۲۳-۳۸) [عکسی ف: ۳ - ۲۰۹]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۸۴/۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی۱۱۰۹ق؛ ۱۷گ (۲۵-۴۱) [عکسی ف: ۲ - ۴۷۰]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۳۶/۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم۱۳۳۷؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ ۲۰ص (۲۴-۴۳) [عکسی ف: ۳ - ۲۹۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۵۰/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ یا ۱۴؛ ۱۰گ (۱۶-۲۶) [عکسی ف: ۲ - ۴۲۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۱۱/۲

خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی ملقب به عبرت نائینی، تا: دوشنبه ۲۰ محرم ۱۳۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰ص (۱۸-۲۷)، ۱۸سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۱۷۵]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۶۲/۴

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۳۳۸؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۵ص (۱۰۰-۱۳۴) [عکسی ف: ۴ - ۲۸۸]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۵۳/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۷]

● رضوان / ادبیات / فارسی

rezvān

میرزا آقا خان کرمانی، عبدالحسین، ۱۲۷۰ - ۱۳۱۴ ؟ قمری

mīrzā āqā xān-e kermānī, ʻabd-ol-hoseyn (1854 - 1897)

اهداء به: عبدالحمید خان غازی

تاریخ تألیف: ۱۳۰۴ق؛ محل تألیف: سعدآباد عثمانی

کتابی است به نظم و نثر در معارضه گلستان؛ در تسمیه و تاریخ کتاب و ترتیب ابواب می‌گوید: «لاجرم این روضه شیوای دل‌فزا که فصول ربیع و خریفش توام و اثمار شتا وصیفش با هم است، چنانکه گویی همواره خوان یغمایی از فواکه الوان در بساط سبزه و ریاحین گسترده دارد،گل و میوه را با هم به بازار آورده به چهار موسم مقسوم گشت، و به اسم رضوان موسوم. مثنوی: دران سالی که رضوان مختتم شد ×× هزار و سیصد و چارش رقم شد / همه مقصود ما پند و ادب بود ×× نه اظهار کمالات و حسب بود / چه حکمتهای یونانی که گفتیم ×× چه گوهرهای عمانی که سفتیم / اگر ناید بگوش رغبت کس ×× زما ابلاغ حکمت باشد و بس». در یک «مقدمه» و چهار «موسم» و یک «خاتمه»: مقدمه در سعادات نفوس و انقلابات روزگار؛ موسم ۱. بیان عشق و حسن و مقتضیات جوانی؛ ۲. تهذیب اخلاق و نتیجه فحص و طلب؛ ۳. سیرت بزرگان و آداب ملوک؛ ۴. لطایف محاضرات و نوادر مفاکهه؛ خاتمه در مطالعات حکمت آیات و عبارات عبرت اشتمال.

آغاز: بنام ایزد متعال ذات لم یزل که وحدتش منشاء کثرت است و به وصف اندرش مزید حیرت بر تنزیه که خوانیش تعطیل ذات است و چون تشبیه سرابی تجدید صفات

انجام: آدمی را جنبه حیوانی بخوردن و جنبه انسانی بخواندن برپاست تمت الکتاب ...

[نسخه‌های منزوی ۳۵۷۵/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه ساغری پارچه‌ای، ۱۶۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۳سم [ف: ۳ - ۴۱۲]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۳۷ق، به نام سلطان عبدالحمید غازی عثمانی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۱۵۸گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۲ - ۶۴]

۳. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۳۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۶۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۸۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۱۱

آغاز و انجام: برابر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ رجب ۱۳۲۶ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۱۵۷گ، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴/۷×۲۲/۲سم [ف: ۷ - ۵۶۳]

۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع ۱۳۲۷ق [نشریه: ۷ - ۱۷۰]

۶. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۵۶

خط: نستعلیق، کا: مجتبی مینوی، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ – ۶۴۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۹۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۲۴۲ص [عکسی ف: ۷ – ۹۴]

۷. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳

خط: نستعلیق، کا: مهندس علی آقای کاظمی، بی‌تا؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶ – ۶۴۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۹۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۳۰۸ص [عکسی ف: ۷ – ۳۹۷]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۸۷/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: روزگار نگارنده؛ ۸۶گ (۴۳ر–۱۲۸ر) [ف: ۲ – ۱۲۵]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۸۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۱۶۲]

● الرضوان / فقه / عربی

ar-riḍwān

تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، – ۱۳۲۱ قمری

tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

رساله‌ای است در احکام صلح با استدلال و رد و ایراد و خطبه را به شعر در یازده بیت سروده و در آن کتب مشهور فقهی و خبری را به عنوان براعت استهلال آورده است.

آغاز: بسمله، حمداً لمن بالفقه اکمل النعم ×× نعمته علی عباده أتم. فانه معالم الارشاد روض الجنان غایة المراد ... الصلح فی الوضع هو الرجوع الی الموافقة و قطع الخصومة

انجام: و هذا الحکم لا ینافی ما افاده هنا من اشتراک السبب و الاختصاص مع عدمه هذا آخر ما یسرالله جل جلاله ایراده فی هذه الرسالة ... بعون الله الملک الوهاب

[الذریعه ۲۳۹/۱۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۱۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان الحکم فی المسالة الارث قبل قبض الوارثین صحیح لامهر من ترکة قبل القبض هو المحسوب ترکة

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن زرشکی، ۱۹۴گ، اندازه: ۱۵×۲۰/۸سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۱۳]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۹۵۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فایدة، کل سلطان للشخص علی غیره یصلح للاسقاط بجنب ذاته ... اما الحکم فاندلیس الا الاستیلاء علی ... اجمعین من الان الی یوم الدین آمین.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۱۹۸ص (۱–۱۹۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹ – ۶۶۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ محشی با نشان «منه دام ظله العالی»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۷۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الذی یقتضی النظر ان الحکم فی المسألة الارث قبل قبض الوارثین صحیح لأن محصل من الترکة قبل القبض هو المحسوب ترکة

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن زرشکی، ۱۷۵گ، ۹–۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۱/۱ – ۶۷۶]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۵۳۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ بر برگ اول، کتاب از شیخ آقاخان کرمانی دانسته شده!؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۶۴گ، ۲۸سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۷سم [ف: ۴۱ – ۳۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۶۹۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ماشی، ۹۱گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۳۱۴]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۲۷۶/۳

آغاز: برابر **انجام:** فمن جهة قوة احتمال کون التبعیة فی الجملة ذاتیة ... لما فیه من الاستقلال.

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: تیماج ارغوانی، ۱۲۲ص(۳۴۲–۴۶۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم[ف:۴۷/۲–۱۱۱]

۸. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه:۳۳

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان « الصلح» آمده؛ خط: نسخ، کا: میرزا جواد بن مرحوم مغفور ملاابوالقاسم نائینی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۱ق، جا: نجف اشرف؛ ۹۱گ، ۲۱ سطر، قطع: ربعی [چند نسخه–ف: – ۲۸]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۷۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۰۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۸۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۲ – ۳۱۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۳۴

خط:نسخ،کا:میرزا حسین کازرونی،تا:جمادی الثانی ۱۳۱۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۲ – ۲۶۹]

۱۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۱۳۸/۴

آغاز و انجام: برابر

کتاب الصلح؛ خط: نسخ، کا: احمد چرائی عراقی، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۳۱۶ق؛ در پایان نسخه دو فایده فقهی که احتمالاً از خود محمد هادی طهرانی است، رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: میشن عنابی، ۴۷گ (۱۵۳پ-۱۹۹پ)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۹×۳۱/۶سم [ف: ۲۹/۲ – ۷۹۸]

۱۲. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

آغاز: الحمدلله حق حمده ... لایخفی علیك یا قرة عینی و ثمرة فؤادی

کا: حسین بن علی سنقری، تا: سه‌شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۲۳ق [تراثنا: س۲ش۴ – ۴۰]

۱۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۴مجموعه بدون شماره

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ رسالة کبیرة فی الفرق بین البیع و الصلح؛ کا: محمد کاظم مقلب به محقق قزوینی، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۳۲۹ق [دلیل المخطوطات: ۱ – ۱۳۶]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۱۰

خط: نسخ، کا: عبدالله بن اشتردی تبریزی، تا: ۱۳۳۴ق، به جهت کتابخانه میرزا محمد امین صدر الاسلام خوئی؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳ – ۸]

۱۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۳۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، بی کا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱گ (۱پ-۶۱پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳۸ – ۵۰۹]

۱۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۸۱ص (۱-۸۱)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۳سم [ف: ۹ – ۱۳۸]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۸۵/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۲گ (۲ر-۷۳ر)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲۴ – ۷۱]

۱۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از مؤلف به لفظ «منه ادام الله ظله»؛ واقف: ساجدی، جلد: تیماج سرخ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: – ۱۴۰]

۱۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۵۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یحتمل عدم صلوح الصلح لجعلها لما فیه من الاستقلال و الحمدلله تعالی شأنه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»؛ جلد: چرم سبز، ۸۸گ (۱پ-۸۸پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [مؤید: ۲-۲۹۸]

۲۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لأن یحصل من الشركة قبل القبض هو المحسوب ترکة ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرم قرمز، ۱۹۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۳ – ۵۵۰]

● **رضوان** / تاریخ معصومین / فارسی

rezvān

بارفروشی، عبدالجلیل بن محمد رفیع، ق۱۴ قمری

bārforūšī, ‘abd-ol-jalīl ebn-e mohammad rafī‘ (- 20c)

وابسته به: اسرار الشهادة؛ دربندی، آقا بن عابد (-۱۲۸۵ق)

اهدا به: مظفر الدین شاه (۱۳۱۳-۱۳۲۴ق)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۸ جمادی الاول ۱۳۱۹ق

ترجمه‌ای است بر «اکسیر العبادات فی اسرار الشهادت» مولی آقا دربندی معروف به «اسرار الشهادة» مشتمل بر یک «مقدمه» و سی و شش «مجلس» که مترجم موفق به ترجمه سی مجلس آن گشته و گاه مطالبی نیز از خود با عنوان «مترجم گوید» افزوده است.

[فهرستواره منزوی ۳۲۸/۹]

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۳

آغاز: الحمدلله الذی شهد ذاته بذاته و احتجب عن الابصار لفرط نوره و شده ظهوره و فطر العقول بتوحیده و هو اول فروضه؛

انجام: پس چگونه حزن و غم و اندوه من تمام می‌شود و گریه من کم می‌شود.

خط: نستعلیق، کا: میرزا احمد حسینی لاله آبادی، تا: ذیحجه ۱۳۲۲ق؛ مصحح؛ تملک: صبیه مترجم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: – ۱۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۳۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ – ۵۸]

● **رضوان الآملین فی حاشیة القوانین = حاشیة القوانین** / اصول فقه / عربی

riḍwān-ul āmilīn fī ḥāšīyat-il qawānīn = ḥāšīt-ul qawānīn

حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد، – ۱۲۸۷ قمری

hoseynī šahšahānī, mohammad ebn-e ‘abd-os-samad (- 1870)

وابسته به: القوانین المحکمة فی الاصول = قوانین الاصول؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱)

یادداشت‌های تحقیقی و مفصلی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «قوانین الاصول» تألیف میرزای قمی؛ برخی از این یادداشت‌ها در حواشی قوانین چاپ شده است. خطبه این کتاب را یکی از شاگردان مؤلف انشاء نموده است.

آغاز: جلد ۱: بسمله الحمدلله الذی هدانا الی الاصول الثابتة و

الفروع النامیة بتعلیق قوانین المحکمه و ارشدنا الی معالم ... هدانا الی اصول الفروع آه کان فیه من باب البراعة تعریضا علی من اعرض عن ...
جلد ۲: بسمله، الحمدلله الذی ارشدنا الی قواعد الدین و قوانین الاسلام و هدانا الی معالم الیقین و مدارک الاحکام و سددنا لتمهید قواعد الشرع ... و بعد فهذا مجلد الثانی من ... قوله: قانون - اختلق الاصولیون فی ان الامر بالشیء، هذا هو القانون السابع من القوانین السبعه عشر
انجام: جلد ۱: من قبیل التقیة بالزمان لانه من کیفیات الاتیان و الکیفیة غیر مغنی من المقولات فتدبر.
جلد ۲: فسئل عن اجتماع احدهما کلیهما و فقد الآخر فی احدهما دون الآخر و بعبارة اخری الخبران مشترکان فی احد الشرطین و مفترقان فی الآخر و الحمدلله اولاً و آخراً.
[الذریعة ۲۴۰/۱۱ و ۱۷۸/۶؛ ریحانة الادب ۳۶۴/۲ و ۲۷۵/۳]

۱. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۷۸
جلد اول؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات در حاشیه؛ واقف: حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد؛ ۴۷۳گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶۲]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲۱۵
آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۹ق؛ جلد: چرم سبز، ۲۰۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [مؤید: ۱ - ۲۰۵]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۴۲۶/۲
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۶۰ق؛ مصحح، محشی برخی با عنوان «عبدالکریم»؛ جلد: تیماج شکلاتی، ۱۹۲گ (۴۶پ-۲۳۷ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۸ - ۳۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۰۵۰۰
آغاز: قوله کما لو تعدد الواضعون المراد ما فوق الواحد و لو قال الواضع کان احضر و اوضع. قوله؛ **انجام:** قوله المبسوطة اصولا و فقهاء السنة و کیف کان فتفریع الحکم هذه المراحل مما لا ینبغی فیما ذکر لا احسبک تفترن الی شرح العبارة ایضا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش مشمع آبی، ۱۳۴گ، ۲۱-۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۸۰]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۹۰
همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۳۱]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۴۵۳
آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲
جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد هادی خوانساری، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۵۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۳۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۹۶۴
آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** ان القریب آیة الصدقات علی ما فی التهذیب و الزبدة و البعید تاویل ستین مسکینا بطعامهم و لو بواحد ستین یوما و خیر غیلان امسک اربعا اه بابتداء النکاح او الاول.
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۷۷ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه مدظله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سورمه‌ای، ۱۴۶گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۷ - ۶۱۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۱۷
آغاز: المقام الثانی فی وجوب ترک الضد لکونه مقدمه و هذا ایض نکره جماعه؛ **انجام:** غیر متفاوته فی ذلک فان قلت سلمنا ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا [رایانه]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۱۸۶
آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱
جلد ۱؛ خط: نستعلیق تحریری خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ مصحح، محشی با رموز «منه دام ظله، صح»، یادداشت امانت گرفتن نسخه توسط محمد شوشتری از سید میرزا اردستانی؛ تملک: محمد حسین کلباسی در ۱۳۸۴ق؛ اهدایی: رهبر، شهریور ۱۳۸۷؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۳سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۸۱]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۵۵۰
جلد اول؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق، جا: اصفهان مدرسه حاجی شهره؛ محشی به امضاء «منه دام ظله»؛ مهر: «رب محمد و علی نجنی ۱۲۸۲» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۴۶]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۲
آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** و کیف کان فتفریع الحکم علی هذه المسألة علی سبیل الإطلاق من دون تحقیق ذه المراحل مما لاینبغی کما أشرنا الیه سابقاً و افهم و اغتنم ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۸۵ق؛ مصحح، با عبارت «قد فرغت من مقابلته فی الیوم الرابع و العشرین من شهر محرم الحرام سنة ۱۲۸۸» در پایان مقابله، محشی با نشان «منه» از مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۴گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۹ - ۳۰۳]

۱۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۴۶۲
آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲
جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی خوانساری، تا: چهارشنبه ۲۴ رجب ۱۲۸۸ق، جا: اصفهان مدرسه حاجی؛ جلد: تیماج زیتونی، ۲۴۰گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۴۳۵]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۲۹
مجلد دوم از امر تا تراجیح. با دیباچه‌ای گویا از نویسنده نسخه، با عنوان «قوله»؛ خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد حسینی موسوی، تا: شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد:

تیماج تریاکی، ۱۲۷گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۷ – ۶۳]

۱۳. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه:۱۷

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق؛ واقف: حاج محمد کاظم و آقا عبدالباقی و آقا محمد صادق اوصیاء ثلاثه مؤلف، ۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف مخ]

۱۴. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۴۰

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد هادی محمد آبادی جرقویه‌ای، تا: پنج‌شنبه ۴ رجب ۱۲۹۰ق؛ مصحح؛ وقف‌نامه کتاب با مهر «محمد کاظم» (بیضی) و «عبدالباقی» (بیضی)؛ واقف: محمد کاظم و عبدالباقی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۸گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: – ۲۹]

۱۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۱۲

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ واقف: حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد، ۱۲۹۱؛ ۲۰۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳ – ۶۸۱]

۱۶. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۵۱

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۹۰ق؛ ۱۶۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: – ۴۶]

۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۴۲

آغاز: برابر جلد ۱

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ ۱۶۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱ – ۱۱۲]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۸۴۱

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ مهر: «عبده الراجی عبدالحمید الحسینی»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: هندی زرد، جلد: تیماج، ۲۰۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۱۱ – ۲۷۹]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۸۱

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد علی حسینی، تا: ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز، ۱۹۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۸ – ۷۹۶]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۲۴۳

آغاز: نفس المشارق و المغارب و بعبارة اخری لم یتحقق علی یمین؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: آیة الله دادمهر، تیر ۱۳۷۱؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۱۷۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۲۵۶]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۶۵

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: میرزا احمد، تا: جمعه ۱۲ ذیقعده ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۹ – ۲۶۴]

۲۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸-ح/۱۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه المراحل مما لا ینبغی کما اشرنا الیه سابقا و افهم و اغتنم ... تمت ۱۲۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۱۹۱گ، ۲۲ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۲۸]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۱۳

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن رجبعلی، تا: رمضان ۱۲۹۲ق؛ مصحح، با عبارت «بلغ» مقابله شده، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳۷ – ۲۶۰]

۲۴. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه:۱۴۶

جلد اول؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۲۹۳ق؛ ۱۷۸گ، ۲۹سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: – ۹۱]

۲۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۱۷۳

جلد دوم؛خط:نسخ،کا:میرزا جان،تا: شعبان ۱۲۹۳ق؛ واقف: محمد کاظم و عبدالباقی و آقا محمد صادق اوصیای، ۱۲۹۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱ – ۱۲۵]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹۸

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر فرزند محمد کاظم طباطبائی، تا: ۲۲ رجب ۱۲۹۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۹گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۰ – ۱۷۹]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۸۳۱

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول، از ابتداء کتاب تا قانون ششم از مبحث اوامر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۹۴ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج سورمه‌ای، ۲۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۶ – ۲۵۳]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۷۶

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد تقی بن محمد حسن خوانساری، تا: ۱۲۹۵ق؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۱۷۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱ – ۲۸۰]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۷۰

همان نسخه بالا [اهدائی ف: – ۱۳۱]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۸۵۹

خط: نسخ، کا: میرزا جان، تا: رجب ۱۲۹۵ق، به دستور آقا محمد

صادق وصی مؤلف؛ مصحح، باعلامت بلاغ؛ جلد: تیماج نیلی، ۲۲۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۱۳ - ۴۸]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۹۹

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد۲؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۷ جمادی الاول ۱۲۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۳گ، ۲۳ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳۰ - ۱۷۹]

۳۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۷۳۵

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

خط: نسخ، کا: میرزا جان مشهور به محرر، تا: محرم ۱۲۹۵ق، به خواهش آقا محمد صادق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۸۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲ - ۳۲۵]

۳۲. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۵۳

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد؛ ۱۷۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم[ف:۴۸]

۳۳. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۶۷

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: - ۵۴]

۳۴. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۷۵

جزء اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد؛ ۳۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: - ۶۰]

۳۵. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه:۱۰۳

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با عناوین «منه دام ظله»؛ واقف: حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد؛ ۲۶۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: - ۷۸]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۱۳۲

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** کما فی المتزوجات البراية [قوله] المدلول علیه

جلد اول و از اول کتاب تا آخر «مره و تکرار» یا قانون ۴ از اوامر را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، در حیات مؤلف؛ محشی به حواشی مؤلف؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۲۵۴]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۵۱۷

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد دوم؛خط:نسخ خوش،بی‌کا،تا:قرن۱۳،درحیات مؤلف؛رهبری (اهدائی)،خرداد۱۳۷۳؛کاغذ:فرنگی نباتی،جلد:تیماج لاکی، ۲۰۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۸۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۴۰

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۱۳۱]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۶۴

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** فعند الفرد تحقق المصلحة و تحصلت المساقة القهرية كما فى المنزوحات البئرية قوله المدلول عليه

خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با خطوط مؤلف در آغاز و حواشی صفحات؛ دستخط صحاف، همراه با مهر بیضی او: «عبده الراجی، ابوالحسن بن علی» که این کتاب را به «۱۵» شاهی جلد و شیرازه نموده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ۱۸۰گ، ۲۲ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۳۵]

۳۹. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه:۶۴/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [اندیشه حوزه: س۲،ش ۷ - ۲۱۷]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۹۴

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** حيث انها حصول الاثم بمازاد لا مجرد عدم الامتثال كم يرشد به استدلاله و صريح ما تقدم فى تقريره للاقوال الا ان يقال ... [نوشته نیست]

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه ادام الله ظلاله»، «منه زید فضله»، «منه مد ظلله العالی»، «منه دام ظله العالی»، «منه زید فضله و شرفه»، «محمد حسینی الموسوی رحمه الله»، «۱۲» و غیر آن؛ تملک: حسین موسوی و در پایین آن عبارت «از جمله کتابهای مرحوم آقای شاه آبادی (وفات: ۱۳۶۹ق)» به تاریخ ۱۳۷۱ آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۸گ، ۲۳ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳۸ - ۸۲۶]

۴۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۴۳۰

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲ - ۳۱۴]

۴۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۶۱

آغاز: ... و بعد، هذا مجلد الثانى من رضوان الاملين فى تعليقات القوانين من مصنفات شيخنا و مولانا الاعظم و سيدنا ... السيد محمد بن عبدالصمد الحسينى الشهشهانى الاصفهانى زيد مجده؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد ۲؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۸گ، ۲۷ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲ - ۱۲۵]

۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۴۷

آغاز: الغموض و الاشکال حتی صار مفخرا للقاصرين عن نهج التدقيق و الحائدين عن فجج فى تعداد الايرادات الغير الواردة غالبا على كل سطر من اسطره

نسخه اصل:کتابخانه مدرسه نمازی ـ خوی ۵۲۳/۱. جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با حواشی از مؤلف با عناوین «منه دام ظله» تصحیح شده و در بعضی از صفحات نشانی بلاغ مشهود است؛ ۵۷۸ص [عکسی ف: ۳ - ۳۸]

۴۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۲۳

آغاز: برابر جلد ۲

جلد دوم؛ خط: ثلث، بی‌کا، قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با عبارت «منه مد ظله العالی»، مقابله شده با نسخه اصل؛ جلد: تیماج روغنی،

۵۱۱ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۲×۱۱/۵سم [ف: – ۲۶۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۴۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۳۹]

۴۵. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه:۱۵۰

آغاز: من تشبث بعروته الوثقی جامع السعادة من ساعد جامع سعادته؛ **انجام:** و هذا من باب رفع الخاص و بقاء العام قوله و ان کان الظاهر خلافه یعنی یکتفی بالمنع الاجمالی لان ...

جزء دوم و از مبحث دلالت امر بر وجوب تا بحث اجتهاد و تقلید را داراست و خطبه‌ای در آغاز ظاهراً از شاگرد مؤلف افزوده شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [کتابخانه‌های قائن: ف: – ۱۲۹]

۴۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۵۵۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ناتمام؛ ۶۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۰۰]

۴۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۹۴

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، در زمان حیات مؤلف؛ محشی با امضای «منه دام ظله العالی»؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج زرد، ۱۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۰۶۰]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۸

آغاز: الباب الاول فی الاوامر و النواهی قد ذکر فی الدیباچه انه رتب کتابه هذا؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول و موجودی: از اول مبحث اوامر تا انتهای جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی حنایی، ۸۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۲۵۴]

۴۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۴۵۶

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳/۲ – ۱۳۶]

۵۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۵۲

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن کربلائی محمد علی چاپلقی المسکن، تا: ۱۳ ربیع الثانی ۱۳۰۴ق، جا: اصفهان مدرسه الاسیه؛ جلد: مقوا، ۲۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۱۱]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۵

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد دوم و شامل تعلیقات مؤلف بر قانون هفتم از اوامر (امر به شی) تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۳۸۸ق، جا: نجف اشرف؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: میشن زرشکی، ۲۸۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۲۵۵]

۵۲. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه:۱۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱ سطر (۱۴×۸/۵) [تراثنا: س۶ش۱ – ۱۲۱]

۵۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۷۰

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز، ۲۰۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۱۱]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۷۲۵-۳۹/۱۰۵

آغاز: المتأخرین کما یأتی و نحوها من کلم المجازاة و النفی و الاستفهام و الاستثناء کغیر و سوی المرکبات باضافتها علی المشهور المنصور ... و نحن قد استوفیناها فی الغایة القصوی؛ **انجام:** کیف و امتثال المندوبات طاعة و لیس ترکها معصیة و اما البقیة فراجعة الی منع الا خیرة تلویحاً او تصریحاً قوله

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۶۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۲۱۲۸]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۵۱۱-۱۸/۳۱

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد دوم؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «محمد کاظم» (بیضی)، «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی»، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)؛ تاریخ وقف: ۱۲۸۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۴ – ۲۱۲۸]

۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۴۶

آغاز: برابر جلد ۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

جلد دوم از قانون هفتم از مقصد اوامر تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: ابوالقاسم انصاری به سال ۱۳۳۰؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سرخ، ۲۷۰گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۳ – ۳۵۶]

۵۷. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه:۲۵

آغاز: برابر جلد ۱

جلد اول و می‌رسد به اوامر؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد تقی بن محمد حسن خوانساری، بی‌تا؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد- ف: – ۱۲]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۲۳

آغاز: طالبیها و الراغب فی الاخرة ... قوله اختلف الاصولیون ... هذا هو القانون السابع من القوانین السبعة عشر؛ **انجام:** و عن صاحب المدارک التوقف کما عن الاسترابادی فی الجملة قوله الثانی الکلینی و الشیخ و غیرهما

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵ – ۱۱۱]

۵۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۹۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۳۰]

۶۰. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۲۵ر

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۱۲۷]

۶۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۰۳/۳

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۶گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۵۵]

۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۰۷

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** و هو قولنا اذا علق الامر بشرط او صفه فهل بتکرر من حدیث هو یتکرر

جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای «منه دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۷۱گ، ۱۹ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۷]

● **رضوان العاملین** /

reḍwān-ul ʻāmilīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۹۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● **رضوان فریب** / داستان / فارسی

rezvān-e farīb

تألیف یکی از درباریان واجد علی شاه از امیران اوده هند در اواسط قرن ۱۳.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۵۹۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس]

● **رضوان المتعلمین** / نحو - فارسی

rezvān-ol-mota‘allemīn

کازرونی، محمد تقی بن محمد شفیع، ۱۳۰۵ق۱۴ قمری

Kāzerūnī, mohammad taqī ebn-e mohammad šafī‘ (1888 - 20c)

وابسته به: العوامل فی النحو = عوامل ملامحسن؛ قزوینی، محسن بن محمد طاهر (-۱۱۵۰)

تاریخ تألیف: ۲۴ شعبان ۱۳۱۷ق

شرح متوسطی است بر کتاب «العوامل» ملا محسن که در یک «مقدمه» و چهارده «باب» و یک «خاتمه» برگزار شده است. شارح این شرح را در سال‌های آغاز تحصیل و در سن ۱۲ سالگی نوشته است. شارح در آغاز در انتساب شرح عوامل و این که ملا محسن کیست مختصری بحث کرده است.

۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۵۴۹

آغاز: الحمدلله الذی هدانا سبیل الصواب ... اما بعد پس می‌گوید این ذره بی مقدار؛ **انجام:** کتبت هذا الشرح فی اوائل تحصیلی و اوان عمری ... و کان ذلک فی لیلة الثلثا اثنی و عشرون من شهر شعبان المعظم

خط:نسخ،کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۲۲ شعبان ۱۳۱۷ق؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۱۳۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۴۷۴]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۴۳

آغاز: الحمدلله الذی هدانا ... اما بعد پس می‌گوید این ذره ... چون از تفضلات اله در حداثت سن مشغول بخواندن علم نحو بودم؛ **انجام:** لغیره گفت مثل این از غیره از برای آخرة است عمل کند عاملون و الحمد الله الذی وفقنی علی اتمامه ... و الحمد الله رب العالمین و به ثقتی.

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۲۲ شعبان ۱۳۱۷ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۸گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲ - ۲۸]

← الرضویات ≻ صحیفة الرضا

● **الرضویة** / حدیث / عربی

ar-raḍawīyya

حسینی بخاری، محمد بن برهان، ق۹ قمری

hoseynī boxārī, mohammad ebn-e borhān (- 15c)

اهداء به: امام رضا (ع) (جد پانزدهم مؤلف)

وی در این رساله احادیث صحیحه از طریق اهل سنت را در مبحث بکاء و خوف، توکل، صبر و رضا گردآوری نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۱۷۳/۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل الخوف فی قلوب المحبین سبب دخولهم الجنة؛ **انجام:** قفی الله له رواه احمد و الترمذی

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: تیماج فرنگی، ۳ص (۳۸-۴۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱- ۳۲۳]

← الرضویه ≻ لغز الزبدة
← الرضویه ≻ لمعات

● **رضویه (رساله)** / تاریخ ایران / فارسی

razavīya (r.)

محمد تقی خان، ق۱۳ قمری

mohammad taqī xān (- 19c)

شرح بنا و تعمیر بقعه امام رضا (ع) و بقعه‌های اطراف و صدمات وارده برآنها به وسیله اوزبکان و نام متولیان.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۵۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ذیحجه ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: سفید، جلد:

تیماج زرد، ۵۰ص (۱–۵۰) [سنا: ف: ۲ – ۱۴۴]

● **رضویه** / اسماء الله / فارسی

razavīya

در خواص اسماء الهی.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۶۷۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹ق [الفبائی: – ۲۸۴]

● **الرضیة الحسینیة فی شرح العریضة المهدویة** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-raḍīyya-ul-ḥusaynīyya fī š.-i ʻarīḍat-il-mahdawīya

تفرشی، مراد بن علی، ۹۶۵ – ۱۰۵۱ قمری

tafrešī, morād ebn-e ʻalī (1558 - 1642)

وابسته به: العریضة المهدویة؛ تفرشی، مراد بن علی (۹۶۵–۱۰۵۱)

اصل و شرح کتاب از خود مؤلف است که با عناوین «قوله، قوله» برگزار شده است. آن را به امام حسن مجتبی (ع) هدیه نموده است.

آغاز: اللهم مالک الملک تؤتی الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء و تعز من تشاء و تذل من تشاء بیدک الخیر انک علی کل شیء قدیر تولج اللیل فی النهار و تولج النهار فی اللیل و تخرج الحی من المیت و تخرج المیت من الحی ... اما بعد فهذه فوائد عقلها اقل الخلیفة بل اللاشی فی الحقیقة ... علی تألیفه المسمی بالعریضة المهدویة ...

[الذریعة ۲۴۱/۱۱؛ طبقات اعلام الشیعة ۵۵۹/۵؛ جامع الرواة ۲۲۳/۲]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عنه علیه السلام ایضا حین سئل بای شی علم المؤمن انه مؤمن قال بالتسلیم لله و الرضا فیما ورد علیه من سرور او سخط و عنه علیه السلام ایضا قال [...] رسول الله صلی الله علیه و آله یقول لشیء قد [...] کان غیره.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۹ق؛ مصحح؛ واقف: سید مهد جزائری، ۴۳/۱/۱۵؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۲۵۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۱۱]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۳۶۰/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور ... اما بعد فهذه فوائد لابد فیها من الاجتهاد

کا: نورالدین محمد جبل عاملی، تا: شعبان ۱۰۴۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۳۶ص (۱۴۱–۱۷۶)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵ – ۱۶۲۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۹۶۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الرابعة ورع الصدیقین و هو الاعرض عن ما سوی الله ... قال لم یکن رسول الله صلی الله علیه وآله یقول لشیء قد مضی لو کان غیره کا.

خط: نستعلیق، کا: کمال الدین حسن بن محمدشاه ابوعلی کفه کیلوی [کهه کیلوی]، تا: ۱۰۴۴ق؛ مصحح، محشی با نشان «هـ» و «منه دام ظله»؛ کاغذ: شرقی، ۲۵۲گ (۱پ–۲۵۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۵ – ۴۱۲]

← رطب اللسان ⟵ تاریخ جهان آرا

● **رطل عراقی** / فقه / فارسی

retl-e ʻerāqī

بندی به فارسی درباره رطل عراقی از خط علامه شیخ علی گویا کرکی.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۰۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۳۸]

● **رعایة التجوید** / تجوید / ترکی

reʻāyat-ot-tajvīd

رساله‌ای مختصر در بیان تجوید در پنج «باب»: ۱. استعاذه و بسمله بیان ایدر؛ ۲. مد و قصر و سکون و وقف و روم و اشمام بیان ایدر؛ ۳. اظهار و ادغام و اذک ذل و قدک دال و تاء تأنیث و مثلک و لک و قلک لا من بیان ایدر؛ ۴. نون ساکنله تنونک کلمه لرن بیان ایدر؛ ۵. رانک تفخیم و ترقیق بیان ایدر.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۲۶/۱۳ کر

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین؛ اما بعد بلکل که در ستکلا فاضلرق و شریفرک و متفعتلورق علم لردن اعلم کلام الله رب العالمین در دخی آدم ... اما تجوید بیان اتمک لکه چوق کتاب لر تصنیف اتمشلر عربی و پارسی منظوم و منثور، اما بو ضعیف بو مختصری قلدی تا مبتدی سهل وقتده نسنه فهم ایلیه؛ **انجام:** بندن ارتق یردا لکن الله لفظنوک لام تغلیظ اولور تعظیم چون، تمام اولدی رعایه التجوید الله کی عنایه برله و الله أعلم بالصواب و إلیه المرجع و المآب

خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۳گ (۱۱۲ر–۱۱۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۴۰/۲ – ۱۰۰]

● **الرعایة فی شرح البدایة فی علم الدرایة = شرح البدایة فی علم الدرایة = الرعایة فی شرح الدرایة = شرح بدایة الدرایة** / درایه / عربی

ar-riʻāya fī š.-il bidāya fī ʻilm-id dirāya = š.-ul bidāya fī ʻilm-id dirāya = ar-riʻāya fī š.-id dirāya = š.-u bidāyat-

id dirāya

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ – ۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ʻalī (1506 - 1558)

وابسته به: البدایة فی علم الدرایة = بدایة الدرایة؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱–۹۶۵ق)

تاریخ تألیف: شب سه‌شنبه ۵ ذیحجه ۹۵۹ق

شرح مزج مختصری است بر رساله مختصر «بدایة الدرایه» خود مؤلف؛ در یک «مقدمه» و چهار «باب»: مقدمه در بیان اصول و اصطلاحات این علم؛ باب ۱. اقسام حدیث؛ ۲. تمییز بین صحیح و ضعیف حدیث؛ ۳. شرائط و طرق نقل حدیث؛ ۴. اسماء و طبقات رجال.

آغاز: نحمدک اللهم علی حسن توفیق البدایة فی علم الدرایة و الروایة و نسألک حسن الرعایة ... و بعد الحمدلله بما هو اهله و الصلاة علی مستحقها فهذا کتاب مختصر وضعناه فی علم درایة الحدیث. و هو علم یبحث فیه عن متن الحدیث و طرقه من صحیحها و سقیمها و علیلها و ما یحتاج الیه من شرائط القبول

انجام: و من اراد الاستقصاء فیها مع ذکر الامثلة الموضحة لمطالبه فعلیه بکتابنا غنیة القاصدین فی معرفة اصطلاحات المحدثین فانه قد بلغ فی ذلک الغایة ... و هو حسبنا و نعم الوکیل

چاپ: با اصل متن، تهران، ۱۳۱۰؛ در مجموعه رسائل فی درایة الحدیث، قم، دارالحدیث، الجزء الاول، ۱۳۸۲ش، با تصحیح غلامحسین قیصریه‌ها با عنوان «الرعایة لحال البدایة فی علم الدرایة»؛ قم، کتابخانه آیة الله مرعشی، تصحیح عبد الحسین محمد علی بقال، ۱۴۰۸ق، ۴۰۶ص؛ قم مرکز الابحاث و الدراسات الاسلامیة، قسم احیاء التراث الاسلامی، ۱۳۸۱ش، ۲

[أعیان الشیعة ۱۵۶/۷؛ ریحانة الأدب ۲۸/۳ و ۲۸۰/۳؛ الرعایة فی علم الدرایة چاپ: قم ۱۴۱۳ق؛ الذریعه ۵۸/۳ «بدایة الدرایة»، همانجا ۲۴۱/۱۱ «الرعایة» ؟ همانجا، ۱۲۴/۱۳ «شرح بدایة الدرایه»؛ اعلام ۱۱۰۹/۲؛ طبقات ۹۰/۱۰؛ فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث ۳۹/۱–۴۹؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۰۹/۲ و ۶۱۰/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۹۳/۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۹۷۶ق؛ کاغذ: سبز، جلد: رویه کاغذ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶ – ۴۵۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** حامدا مصلیا مسلما.

خط: نستعلیق، کا: صنع الله بن محمد، تا: شوال ۹۶۱ق؛ واقف: صنع الله بن محمد؛ ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۶ – ۶۱۲]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۷۴۸

خط: نسخ، کا: محی الدین بن احمد بن تاج الدین میسی عاملی، تا: ۲۰ رجب ۹۶۲ق؛ مصحح، در برگ پایانی یادداشت مقابله و تصحیحی از احمد بن ... (که بقیه نام و تاریخ مقابله در ترمیم از بین رفته) آمده؛ مهر: «محمد تقی بن محمد حسین الحسینی» (مربع)؛ وقف‌نامه کتاب در ۱۳۰۹ق با مهر «... عبدالکریم الرضوی» (مربع)؛ جلد: تیماج عنابی، ۵۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۸ – ۲۴۳]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۷۵/۷

خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد بن علی بن حمزه لاهیجی گیلانی، تا: دوشنبه ۵ ربیع الثانی ۹۶۵ق، جلد: مقوایی، ۴۱گ (۱۰۵پ–۱۴۵ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۴۲۹]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۶۲۷/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد آقا خانی بن حیدر قزوینی، تا: چهارشنبه آخر ماه ۹۷۲ق، جا: قزوین؛ با امضای بلاغ، توسط شیخ بهائی اعلی الله مقامه نیز تصحیح شده و در پایان آن (۲۰۲ر) به خط مبارکش درج شده: «انهاه ایده الله تعالی سماعا فی مجالس آخرها یوم الاحد خامس شهر رمضان المبارک من الف و ست (۱۰۰۶) حرره الفقیر بهاء الدین محمد العاملی عفی عنه»، امضای مطالعه در همان صفحه بدین عبارت: «قد وفق بمطالعة هذه الرسالة باعانة خیر الفاضلین محمدالمدعو بآقاجانی فی بلدة قم و کان خاتمها فی شهر ربیع الاول ...»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ (۱۵۱پ–۲۰۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۲سم [مختصر ف: – ۴۷۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۴

آغاز و انجام: برابر

کا: محمود بن حسین خطیب رازی، تا: ۱۴ ذیحجه ۹۷۳ق؛ مصحح، مقابله شده، محشی؛ واقف: نصرة الملک (علیمردان خان الحسینی) تیموری، ۱۵ شعبان ۱۳۳۱؛ ۵۷گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ – ۶۱۲]

۷. شیراز؛ دستغیب، بدرالدین؛ شماره نسخه:بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۹ق، جا: کلکنده؛ قطع: وزیری [نسخه‌پژوهی: ۱ – ۶۱]

۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۳۲/۱

خط: نستعلیق، کا: فتح الله خادم، تا: ۹۷۹ق؛ ۱۰۱گ (۱–۱۰۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [نسخه‌پژوهی: ۳ – ۱۲۵]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۹۸۴ق، جا: قزوین؛ مصحح، مقابله شده، محشی با رمز «۱۲ و ۲۱»؛ تملک: محمد صادق فرزند محمد جعفر، سید محمد حسین درچه پیازی و فرزندش؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج آجری، ۶۱گ، ۱۹ سطر(۸×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۲ – ۷۰۳]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۵۲/۱

خط: نستعلیق، کا: حسن بن احمد بن راشد بن عیسی عریفی اوالی، تا: ۲۷ رمضان ۹۸۷ق؛ مصحح، با علامت بلاغی از «محمد مشهور به صدرالدین فسوی» و نیز یادداشت مقابله کتاب با نسخه اصل توسط «حسین بن حسن بن احمد بن سلیمان بن حسن بن

جعفر بن مرتضی حسینی» در ۲ شوال ۹۸۷؛ تملک: فضل الله دست غیب حسنی حسینی که کتاب از مولی محمدامین استرآبادی به وی رسیده، شیخ حسین مشهدی به سال ۱۳۵۹؛ ۳۹گ (۱پ-۳۹پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۲]

۱۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۶۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۹۸۹ق؛ مصحح؛ مهر: «اقل العباد محمد حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج نارنجی، ۵۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۱۲]

۱۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۸۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین الدین بن علی بن محمد بن حسن بن شهید ثانی، تا: قرن ۱۰ [کاتب این نسخه مشهور به زین الدین صغیر نواده شهید ثانی است و پدرش شیخ علی در کتاب الدر المنثور به تفصیل از او سخن می‌گوید، از جمله آنکه وی با وجود کمی سن تعداد معتنابهی از متون را خوانده بود و اغلب کتاب‌هایی که می‌خوانده و برخی از آثار پدرش را نیز کتابت کرده. وی در سن ۲۳ سالگی به سال ۱۱۰۰ مرحوم شده است (اعیان الشیعه ۱۵۸:۷). بر برگ پایان، صورت اجازه‌ای است که پدر کاتب به او داده است و از نسخه‌ای که نسخه حاضر با آن مقابله شده نقل گردیده. عین عبارت چنین است: صورة الاجازة علی المقابل بها هکذا: «هو أنها قراءة الولد الاعز علی زین الدین ... و قد اجزت له روایته و روایة کل ما صح لی روایته بطرقی الی مصنفیها رحمهم الله و کتبه الفقیر الی الله تعالی علی بن محمد بن الحسن بن مؤلف الکتاب عفی الله عنهم بمنه و کرمه»، گواهی مقابله دیگری نیز به این عبارت: «مقابلتها مع نسخة علیها اجازة بخط ابن المصنف (ره) مع ذلك ما خلت عن سقم و اشتباه فی بعض المواضع و هذه هی هدیة من ... سید محمد الحسینی اللاهیجانی الی المولی ... السید المرتضی ... ذی القعده سنه ۱۱۲۹»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۴ - ۳۱۶]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۸۰

خط: نستعلیق، کا: صادق بن قاسم خولنجانی، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان «ع ب، م، هـ ق س، لمحرره م هـ العلوی عفی عن جرائمه»، پاره‌ای از حواشی به خط «مولانا محمد هادی» است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۷گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ - ۵۹۰]

۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ و ۱۹ سطر (۶×۱۲/۵-۱۳/۵) [ف: - ۷۷۲]

۱۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۴۶/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ - ۳۹]

۱۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۵۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ از روی نسخه به خط مؤلف، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۸۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۰۳]

۱۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۱۷۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ مهر: «حسین منی و انا من حسین» (بیضی)؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳ - ۱۶۲۷]

۱۸. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۹

آغاز: بمعنی واحد و هو اصطلاحاض کلام یکون لنسبته خارج فی أحد الأزمنة الثلاثة أی یکون بینهما فی الخارج نسبة ثبوتیة أو سلبیة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با نسخه‌ای که از نسخه اصل منقول بوده مقابله شده؛ مهر: «العبد عماد الدین علی القاری» (دایره)؛ تملک: اسماعیل بن محمود کربلائی» با مهر «رب ارزقنی صبر اسماعیل» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۴گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۷۲]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۸سم [ف: ۱۶ - ۴۰۹]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۲۸۹/۱

آغاز: یشترط ظهور عدالة الراوی و لایکتفی ظاهر الاسلام أو الایمان

خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۶۰گ (۱ر-۶۰پ)،۱۵سطر،اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۳]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۴۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، در پایان کتاب سه برگ شامل این یادداشت‌ها: بندی در رد وحدت وجود صوفیه، تفسیر آیة الکرسی از کشاف، دو حدیث از پیامبر و امیر المو منین درباره قران و صفات خداوند، غزلی از امیة بن ابی الصلت، یادداشتی به نقل از ابن عساکر؛ مهر: «یا محسن قد اتیک المسیء ۱۲۳۰» (مربع)؛ تملک: مرتضی حسینی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: احتمالاً خراسانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۸/۸×۱۹/۸سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۳]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۴۷/۲

خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۸۶گ (۱۳۴ر-۲۱۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۶۳]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۲۵۰/۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴گ (۴۱پ-۹۴ر)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱۱ - ۲۵۰]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۲/۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «۱۲، ع ب دام ظله» و جز آن، مقابله شده با نشان «بلغ سماعا ایده الله تعالی و ثم بلغ سماعا وفقه الله تعالی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۳گ(۱۵۹-۲۰۱)،۲۱سطر(۹×۱۵)،اندازه:۱۵×۲۱سم[ف:۴۰- ۲۱۵]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱۷۱
آغاز: ابواب سائلین من الله تعالی الهام الحق ... فالمقدمة فی بیان اصوله و اصطلاحاته؛ **انجام:** برابر
موجودی از «المقدمة فی بیان اصوله» تا پایان کتاب است و مذیل به روایت ابن الصلاح درباره ماجرای زهری با عبدالملك بن مروان می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ اهدایی: کاظم، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۸۰گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۸سم [ف: ۲۷ - ۳۰۳]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۵۸۰۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ اهدایی: رایزنی فرهنگی ایران در سوریه، خرداد ۱۳۶۷؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۳سم [ف: ۲۷ - ۳۰۵]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۹۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با انهاء سماع علی بن محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مخمل سرخ، ۶۹گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۲۳۶]

۲۸. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۶۱۳
خط: نسخ، کا: معزالدین محمد موسوی، تا: ۱۰۰۶ق؛ با رقم شیخ بهایی؛ مهر: محمد علی؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه ابری فرنگی، ۱۰۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۰/۸سم [ف: ۱ - ۲۴۴]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۹۸۸۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لکنه بضم الباء ضعیف لعنه الصادق علیه السلام و الثانی بفتحتها الجزری کان خیرا فاضلا فمع الاشتباه توقف الروایة و مثل خان.
از ابتدای کتاب تا اواخر باب چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن فتح الله بسطامی، تا: جمادی الاول ۱۰۱۰ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ واقف: عباسقلی واعظ چرندابی، اسفند ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۳۰۲]

۳۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۴/۷ ـ د
خط: نسخ، کا: سیف الدین بن محمد قاینی، تا: ۱۷ رجب ۱۰۱۱ق؛ ۶۰گ (۳۱۶پ -۳۷۵ر)، ۲۰ سطر (۷×۱۴) [ف: ۱ - ۲۹۵]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۸۸۹
خط: نسخ، کا: محمد بسطامی، تا: ۱۰۱۲ق [الفبائی: - ۳۲۷]

۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: قربان علی پسر قربان علی، تا: صفر ۱۰۱۵ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۰۰گ، ۱۵سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳ - ۹۳۰]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۶۹۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسن بن فخرالدین، تا: چهارشنبه ۹ ذیحجه ۱۰۱۹ق، جا: حویزه؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۳۰۰]

۳۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۰۰۴/۱
آغاز و انجام: برابر
به دو واسطه از خط مؤلف کتابت شده که حائز اهمیت است؛ خط: نسخ، کا: علی بن شاه حیدر مشهدی، تا: ۲۱ رمضان ۱۰۲۳ق؛ رکابه‌دار، مصحح، محشی با نشان «منه» و «لابنه رحمهما الله»، در برگ ۲۸پ و ۲۹ر دو فایده منقول از خط شهید ثانی نقل شده، در پایان یکی آمده: «منقول خط الشهید الثانی قدس سره و برد مضجعه بمحمد و آله الاطهار» و در پایان دیگری: «نقل ایضا من خطه الشریف قدس سره». فایده اول نقلی از ابن الصلاح در کتابش به نقل از زهری که ماجرایی را حکایت می‌کند که بر اساس آن، عبدالملك بن مروان پس از پرسش و پاسخی مفصل از زهری در مورد بزرگان بلاد مختلف چنین می‌گوید: «و الله لیسوذن الموالی علی العرب حتی یخطب لها علی المنابر و العرب تحتها ...»، فایده دوم از «کتاب الخلاصة فی علم الحدیث للشیخ شرف الدین الطیبی شارح الکشاف» است که حکایتی را بیان می‌کند در مورد وضع و جعل حدیث قصاص جاعل و ماجرای یکی از آنها با احمد بن حنبل و یحیی بن معین. این احتمال هم هست که فایده دوم که در پایانش عبارت «نقل ایشاه من خطه الشریف قدس سره» نوشته شده به نقل از خط همان شرف الدین طیبی باشد؛ جلد: مقوایی با روکش حنایی، ۲۹گ (۱پ-۲۹ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۹×۲۵/۵سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۲]

۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۸۰/۳
خط: نسخ، کا: محمد بن علی عقدائی، تا: رجب ۱۰۲۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: پارچه‌ای قرمز، ۹۴گ (۱۷۳پ-۲۶۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۲]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بن علی بن احمد بن محمد حسینی حسابی، تا: ۱۰۳۲ق؛ واقف: آیه الله شبیر زنجانی، ۱۱ رجب ۱۴۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۸۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۷ - ۳۰۱]

۳۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۲۷/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: معین الدین اشرف بن محمد بن علی حسینی خادم استرآبادی، تا: ۹ محرم ۱۰۳۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:

تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳ – ۹۸۸]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۲۸/۲

خط: نسخ، کا: احمد بن سید علی بن سید حسن بن سید غیاث حسینی جبیلی نجفی، تا: ۱۰۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ – ۴۰۳]

۳۹. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه:بی شماره/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد شامی، تا: ۱۰۴۳ق [نشریه: ۷ – ۷۰۰]

۴۰. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۴/۱ فیاض

خط: نستعلیق، کا: محمد بن احمد بن عمران ملقب به شامی نسبا و نجفی مسکنا، تا: ۱۴ رمضان ۱۰۴۳ق؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: – ۱۷۱]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۴/۱۲عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه فخرالدین نصیری امینی در تهران؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۵ق؛ با نسخه خط مؤلف مقابله و تصحیح شده در رمضان ۱۰۴۵، یادداشت مطالعه و مقابله و تصحیح با نسخه خوانده شده بر مؤلف در شنبه ۸ جمادی الثانی ۹۷۴ در دارالحدیث قزوین؛ ۶۸ص (۸۹–۱۵۶)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۴ – ۴۸۱]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۵۰ق؛ مصحح، با عبارت «بلغ» مقابله شده، محشی با نشان «م د»؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع قهوه‌ای، ۳۷گ (۱۸۹پ–۲۲۵پ)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۳۷ – ۳۴۹]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۸۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد محسن فیض کاشانی معروف به علم الهدی (فرزند ملا محسن فیض)، تا: ۱۰۵۸ق؛ محشی؛ واقف: سلیمان بن نصیرالدین بن علم الهدی ابن محمد محسن؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ، ۱۶سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۲۷ – ۳۰۱]

۴۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۰۶۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خیرالله بن علی جزایری، تا: ۲۵ شعبان ۱۰۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ (۲پ–۷۸ر)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۴ – ۲۳۲]

۴۵. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۳۲۴/۳

بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۶۱ق؛ ۴۱گ (۲۳۸ر–۲۷۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱ – ۱۹۰]

۴۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۷۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۶۳ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: عبدالرحیم بن نعمة الله موسوی قزوینی، ۱۲۳۶؛ ۱۳۶ص (۱۴۶–۲۸۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ – ۱۴۰]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۸۶۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۵ق، نیمه دوم این نسخه را سلیمان بن حسین بن محمد ابن احمد بن سلیمان به تاریخ جمعه ۲۶ ذیحجه ۱۰۶۵ تکمیل کرده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲گ (۶۰پ–۱۴۱ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۸ – ۴۹]

۴۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۸۰/۱–عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: یوسف بن محمد علی حصری حلی، تا: شعبان ۱۰۶۷ق؛ ۸۷ص (۲–۸۸) [عکسی ف: ۱ – ۲۲۱]

۴۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۱۱/۲–طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:علی رضا بن محمد غیاث شولستانی، تا: ۱۰۶۸ق؛ محشی علاوه بر تعلیقات از مؤلف، منقولاتی است از ابن صالح، ملاعبدالواحد، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۷۳ص (۱۳–۸۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۳ – ۲۵]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۸۱/۵–۶/۷۱

آغاز: و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۷۰ق؛ مصحح، با علامات بلاغ با عبارت «بلغت قرائة ایده الله تعالی»؛ ۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ – ۲۱۲۹]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۷۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ محرم ۱۰۷۲ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره»، پس از کتاب سه فایده درباره کتابت حدیث و اسناد احادیث، در نسخه به اشتباه نام مؤلف زین الدین بن احمد بن علی شامی نوشته شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، روکش پارچه‌ای آبی، ۱۳۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۲۳] و [ف: ۲۷–۳۰۲]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۲/۱

خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین بن علی بن احمد بن جمال الدین عاملی، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۰۷۴ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۷گ (۱پ–۹۷ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ – ۲۴۱]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۰۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن نورالله بیابانکی، تا: سه‌شنبه ۱۸ ذیحجه ۱۰۷۶ق، جا: اصفهان مدرسه حاج باقر؛ محشی؛ واقف: حاج شیخ مرتضی امامی تلارمی، تیر ۱۳۴۱؛ ۱۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ – ۶۱۲]

۵۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۸۷/۲

بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق [ف: ۳ – ۴۴]

۵۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۲۸

خط: نسخ، کا: معین الدین بن شرف الدین حسینی، تا: ۱۰۷۸ق؛ مصحح، محشی از شهید و دیگران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۱۵۶]

۵۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۳ شوال ۱۰۷۹ق؛ مصحح؛ تملک: ملا زین العابدین، محمد بن علی بن خلف بحرانی، یادداشتی در عاریه کتاب نزد محمد باقر البقمچی؛ مهر: «بسم الله الرحمن الرحیم» (بیضی)، «محمد حسن بن احمد احسن الله حاله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۴گ (۱پ-۷۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۲]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۹۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالعالی میسی عاملی، تا: چهارشنبه ۱۱ رمضان ۱۰۷۹ق؛ مصحح، مقابله شده با این عبارات: «بحمدالله تعالی قد بلغ قبالاً بنسخة الاصل قدس الله روح مصنفها و ذلک بحسب الجهد و الطاقة الا ما زاغ عنه المنظر و حسر عنه البصر و صلی الله علی محمد و آله خیر البشر»، با نشان «بلغ»، محشی با نشان «شیخ حسن رحمه الله، منه رحمه الله، م د ر ه» و غیر آن؛ کاغذ: شرقی، ۵۶گ (۴۳-۹۸)، ۱۹-۲۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۴ - ۸۲۷]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن سیف الله اصفهانی، تا: دوشنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۰۸۶ق؛ با یک واسطه از روی نسخه به خط مؤلف نوشته شده، از سوی کاتب مقابله شده، مصحح، محشی؛ تملک: سید ریحان الله موسوی با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش کاغذ آبی، ۴۸گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴۰ - ۸۴]

۵۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۸۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسینی اصفهانی ابن سیف الله، تا: جمادی الثانی ۱۰۸۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد سعید، تا: چهارشنبه سلخ صفر ۱۰۸۷ق؛ از نسخه اصلی است و کاتب آن را نزد شیخ علی بن شیخ محمد بن صاحب معالم خوانده و مقابله کرده و وی گواهی را در مواضعی از نسخه نوشته؛ ۱۵۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۶ - ۶۱۲]

۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۷۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسین شهرستانی، تا: سه‌شنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۰۸۷ق؛ با اجازه انهاء کتاب از علی بن محمد بن حسن بن مؤلف به خط خود او، محشی با نشان «ع ل مد ظله»؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۲گ (۱-۱۳۲)، ۱۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۲۰۱۶]

۶۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۸۹/۴

خط: نسخ، کا: کامران بن محمد اردکانی، تا: غره ربیع الاول ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۳گ (۶۲پ-۱۲۴ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۷۵]

۶۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۳۶-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن محمد بن تقی اصفهانی، تا: ۱۰۹۱ق؛ از نسخه خط مصنف رونویس شده، در پایان نسخه مطلبی است به خط کاتب به نقل از خط شهید در اقسام احادیث موضوعه و اقسام واضعین به نقل از کتاب الخلاصة فی علم الحدیث شیخ شرف الدین طیبی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۰۴گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۴ - ۲۸۸]

۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۰/۲-۵/۱۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه دهه دوم شوال ۱۰۹۲ق؛ مصحح، محشی از «نهایه علامه» و «شرح رضی» و «ق» از ابن اثیر؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۲۹]

۶۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: اصفهانی [نشریه: ۱۱ - ۹۲۹]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۱۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه رمضان ۱۰۹۴ق، جا: مشهد رضوی؛ مصحح، محشی به رمز «س ع د»، مقابله شده؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن عنابی، ۱۲۲گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۷ - ۳۰۴]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۱۴

آغاز: کما سیرد علیک انشاء الله تعالی جعلنا وضعه علی وجه الایجاز و الاختصار دون الاطناب و الاکثار؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن علی اکبر تبریزی، تا: چهارشنبه اواخر صفر ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ محشی به حواشی عبدالواحد و دیگران؛ واقف: احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۷ - ۳۰۴]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: حیدر ابن نظام الدین به تاریخ ۱۱۲۰، مقبل بن حسن؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۲۲ - ۲۵۳]

۶۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۶۲۹/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد ابراهیم، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶ - ۷۷]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۵۷/۳۹

آغاز و انجام: برابر

کا: ساروی، تا: رجب ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۲۰۷پ-۲۳۱پ)، ۲۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷ - ۲۶۷۸]

۷۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۵۳۵/۱

خط: نستعلیق، کا: میر عبدالغنی حسینی تفرشی، تا: قرن ۱۲، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸ص (۱پ-۵۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۱ - ۳۶]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ کاغذ: فرنگی، ۷۷گ (۱-۷۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۳سم [ف: ۲۸ - ۳۵۳]

۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۳۹/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۸۰-۱۰۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۳ - ۲۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۶/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۴۳۹]

۷۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۵۵/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حسین شمس اردکانی، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۱۰۱ق؛ از موقوفات رمضانیه آقا ابراهیم ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج روغنی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: - ۳۵۳]

۷۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۴۳۲/۲

خط: متن نسخ و شرح نستعلیق، کا: محمد زمان بن محمد قاسم، تا: شنبه نیمه جمادی الثانی ۱۱۰۲ق؛ محشی با نشان «خلاصه، ابن داود»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱۸گ (۱۶۵پ-۲۸۲ر)، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۵ - ۵۵]

۷۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۱۱/۱

کا: عبدالله بن محمد قائنی، تا: ۱۱۰۳ق؛ قطع: خشتی [ف: - ۳۱۱]

۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۱۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن امیر عبداللطیف حسینی کدکنی، تا: ۱۱۰۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۵گ (۱۲۶-۲۱۰پ)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۸×۱۷/۳سم [ف: ۱۴ - ۱۲]

۷۸. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۱۶/۱

کا: زین الدین ابوالقاسم محمد جعفر بن سید حسین موسوی، تا: سه‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۱۰۸ق [چند نسخه-ف: - ۳۸۴]

۷۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۵۰/۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شخصی - قم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن کاظم کاظمی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۱۱۵ق؛ مصحح، مقابله شده؛ ۱۹۴ص (۱-۱۹۴) [عکسی ف: ۲ - ۴۵]

۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳/۱۴۳-۵۲۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد حسن اصفهانی خاتون آبادی، تا: ۲۴ رمضان ۱۱۱۵ق، جا: اصفهان؛ ۴۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۲۱۲۹]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۳۳

آغاز: و هو الصدق و الایطابقه؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۱۲۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶ - ۶۱۳]

۸۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۲/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۶ ربیع الاول ۱۱۲۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ (۳۹پ-۷۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۷۴]

۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۶۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن محمد شریف مازندرانی، تا: ۱۱۲۴ق، جا: مدرسه سلطانی؛ محشی از شیخ حسن بن شهید ثانی به لفظ «شیخ حسن رحمه الله»؛ واقف: شکرالله فقیه نیا، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۹۳گ، ۱۷ و ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۷ - ۳۰۲]

۸۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۸۲۱/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالمطلب رازی، تا: ۱۱۳۵ق؛ ۳۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۳ - ۲۷]

۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۷۳۳/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۵۰ق؛ مجدول، مصحح، محشی به خط محمد حسینی که در دارالخلافه جهان آباد (هند) به تاریخ هفدهم ربیع الاول ۱۱۵۰ به پایان برده؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲گ (۱۸۶پ-۲۳۷ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰ - ۱۳۰]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۴۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ ذیحجه ۱۱۵۲ق؛ مصحح، مطالبی در مورد قسم چهارم از الفاظ مقید و نام «حاج سقازاده واعظ» و مطالبی از «علی بن جعفر موسوی» به خط «غلامحسن بن غلامعلی» آمده؛ تملک: اسدالله بن محمد صادق موسوی حسینی؛ کاغذ: شرقی، ۶۸گ (۱-۶۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۲/۵سم [ف: ۳۰ - ۴۰۶]

۸۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۲۸

خط: نسخ، کا: عبداللطیف بن محمد حسینی شیبانی، تا: ۵ ذیحجه ۱۱۷۲ق؛ کاتب کتاب را نزد سید علی بن احمد حسینی لحسائی خوانده، با صورت اجازه علامه مجلسی به عبدالرضا که با نسخه خط علامه مجلسی مقابله شده؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۴سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۷]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۹۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی سپید، جلد: کاغذ کلفت زرد، رویه پارچه، ۵۲گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷ - ۱۶۱]

۸۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۲۱/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ۶۲گ (۱۶۴-۲۲۶)، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۹ - ۱۳۱۸]

۹۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۴۴/۳-طباطبائی

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۷۷پ-۸۲)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۲ - ۱۱۵]

۹۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۹۷/۱

انجام: ویقول فیها کتب الی فلان او أخبرنا مکاتبة لا حدثنا ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: محمد هاشم بن میرزا محمد صادق حسنی حسینی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۱پ-۱۶پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۳]

۹۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۶۳/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ ۴۵گ (۱۱۹پ-۱۶۳ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۲]

۹۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از روی نسخه علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین نگاشته شده و در پایان صورت انهاء وی برای فرزندش زین الدین علی آمده؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۲]

۹۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ(۱پ-۵۰ر)،اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۵۲]

۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بل ربما صار الحدیث إبتداء متواتراً بعد ذلک لکن ...

ناتمام؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۶۱-۶۳)، ۲۴ سطر، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۳۶ - ۴۴۷]

۹۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۱۱ - ۹۳۲]

۹۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۲۳۲/۱

خط: نستعلیق شکسته، کا: مسیح بن میرعبدالحمید بن سید علی بن میرمحمد علی بن میر محمد رضا موسوی، تا: قرن ۱۳؛ ۶۵گ (۱-۶۵)، اندازه: ۹×۱۳/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۸۴]

۹۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۹۸/۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه، شیخ حسن»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۱گ (۱۴۲پ-۲۰۲پ)، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۶۷۶]

۹۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۶۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن عبدالباقی حسینی سماکی استرآبادی، تا: ربیع الثانی ۱۲۱۶ق؛ واقف: صدرالدین بن علی محمد استرآبادی؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۳۴۹]

۱۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۳۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فضل الله یزدی عقدائی، تا: شنبه ۲۴ محرم ۱۲۱۶ق، جا: تهران؛ مهر: «عبده الراجی محمد محسن » (بیضی)، «المتوکل علی الله الراجی عبدالجبار» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد علی» (بیضی)؛ واقف: غلامحسین محمدی گلپایگانی (اهدایی)، مهر ۱۳۷۵؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۸۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۵/۸سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۳] و [ف: ۲۷-۳۰۳]

۱۰۱. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

کا: عبدالحسین بن عبدالله صویلاوی کعبی، تا: جمعه ربیع الأول ۱۲۱۹ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۵۴]

۱۰۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۴۰

آغاز: ای من الحدیث المسلسل ما ینقطع تسلسله فی وسط اسناده کالمسلسل ...

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد مقیم موسوی، تا: ۱۵ صفر ۱۲۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ سماع و قرائت، در برگ آخر امضای بلاغی در شهر اصفهان در ماه ذیحجه ۱۳۶۶، در بدرقه آخر کتاب این جمله آمده: «در مدرسه شریفه ذوالفقار در ماه رجب ۶۶ تصحیح و مقابله گردید برای طبع»؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوایی، ۳۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۰۶]

۱۰۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۲

خط: نسخ، کا: عباس بن عبد بن حسین بن فارس السلومی، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن آلبالویی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۹/۵سم [ف: ۶ - ۴۶۰]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۹۳۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد ابن صادق شفتی جیلانی، تا: دوشنبه شوال ۱۲۲۶ق؛ مصحح، محشی، پس از پایان کتاب چند فایده رجالی: ذکر کنیه‌های پیامبر و ائمه به نقل از ملا عنایت رحمة الله، فایده معروف رجالی شیخ بهای: کل حمید حمید کل جمیل جمیل ... الی آخره، و فایده رجالی از فخر الدین نجفی (۴۰پ-۴۱ر)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴۰گ (۱پ-۴۰ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۳]

۱۰۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۹۲۰/۲
خط: نسخ و نستعلیق، کا: نوروز علی بن گلمحمد، تا: شنبه ۱۷ محرم ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۱گ (۳۹پ-۹۹ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۵ - ۲۰۶]

۱۰۶. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه:۲۵/۲
خط: نستعلیق، کا: میرزا بابا بن حسینقلی اردبیلی، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ (۹۲پ-۱۲۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۶]

۱۰۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی نقی بن اسماعیل موسوی، تا: سه‌شنبه ۵ ربیع الثانی ۱۲۳۱ق،جا:اصفهان محلة بیدآباد؛جلد:تیماج قهوه‌ای، ۴۵گ (۱۰۳پ-۱۴۷پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱- ۱۴۳]

۱۰۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۰۷/۱
بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق، جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۸۰]

۱۰۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۶۴/۱
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد علی، تا: غره شعبان ۱۲۳۲ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۹۶گ (۳پ-۹۸پ)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۱ - ۲۲۱]

۱۱۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۳۸۲/۳
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد علی بن عبدالرحیم، تا: پنج‌شنبه دهه آخر رمضان ۱۲۳۴ق؛ مهر: «یا محمد صح؟» (قطره‌ای)؛ جلد: تیماج زرشکی، ۷۵ص (۱۶۱-۲۳۵)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۵ - ۲۰۲]

۱۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۶۶۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن ملا احمد خوینی، تا: ۱۲۳۴ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی روکش مشمع قهوه‌ای، ۲۹گ (۱-۲۹)، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۳۳۱]

۱۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۱۴۳/۷
آغاز: برابر
کا: محمد مهدی بن محمد حسین رشتی، تا: ۱۲۳۴ق؛ ۴۳گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳ - ۵۹]

۱۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۳۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۳۸ق، جا: یزد؛ مهر: اسدالله؛ خریداری از موقوفه ثلثی حاج رمضان کرمانی در ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۶۹ به گواهی محمد باقر در آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۶گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۶۴]

۱۱۴. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق [مخطوطات دزفول: - ۲۰]

۱۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۹۰/۱-۱۳/۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد صادق قمیرانی، تا: ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۲۹]

۱۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۴۷۳/۱-۲۲/۱۹۳
آغاز: جازان یختلف ذلک باختلاف الاحوال فیحصل للسامع اذا لمن یکن قد اعتقد نقیض ذلک ... <واستناد المخبرین الی احساس> بان یکون المخبر عنه محسوسا بالبصر؛ **انجام:** برابر
خط: تحریری، کا: علی بن محمد رضا ابرقوهی، تا: غره محرم ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: مقوای کرم، ۷۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۲۹]

۱۱۷. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه:۹۵/۱
بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۲۴۵ق [ف: - ۲۸]

۱۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۷۱۴/۶-۳۴/۸۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد کاظم موسوی حسینی زنجانی، تا: شنبه ۲۷ صفر ۱۲۴۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۲۹]

۱۱۹. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۶۵/۷
قطعة من الرعایة فی شرح البدایة؛ خط: نسخ، کا: سید محمد بن سید حسین موسوی، تا: ۱۲۵۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۷۷پ-۱۷۹ر)، ۲۴ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۱۴۷]

۱۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۲۴
نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: یار علی از طایفه مافی، تا: ۱۵ شوال ۱۲۵۱ق؛ ۱۱ص [عکسی ف: ۷ - ۳۱۸]

۱۲۱. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره۲/
کا: محمد بن حسین بن محمد علی خراسانی، تا: جمعه ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۵۳ق [تراثنا: س۲ش۴ - ۵۵]

۱۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۶۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ (۹۶پ-۱۴۸ر)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۸۶۷]

۱۲۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۳۰/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا محمد محسن هزار جریبی، تا: ۱۲۵۴ق، ۴۹گ (۵۸-۱۰۶)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم[ف:۳-۴۰]

۱۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۵۰۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الساکن بقریة بلدنا حیة اقلیم ینسب الی ایهما شاء من القریة و البلد و الناحیه و الاقلیم فمن هو من اهل جبع مثلا له ان یقول فی نسبه الجبعی و الصیداوی او الشامی ولواراد الجمع بینهما فلیبدء بالاعم فیقول الشامی الصیداوی الجبعی

خط: نسخ، کا: اسدالله بن عبدالله، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ]

۱۲۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۰۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۴۵ص (۱-۱۴۵)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۸۹]

۱۲۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۵۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: تقی بن حاجی محمد علی پیشنماز، تا: پنج‌شنبه ۳ صفر ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۳/۲ - ۱۸۶]

۱۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۶۳/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۳۱گ (۱۸پ-۴۸ر)، ۳۱ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۹ - ۹۶۵]

۱۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۳۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن میرزا محمد مبارکه، تا: پنج‌شنبه ۱۳ صفر ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «م ح ق»، «شیخ حسن»، «ص»، «ح س ی»، «ع ل»، «منه»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: ساغری مشکی، ۴۷گ (۵۵پ-۱۰۱پ)، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۵ - ۱۳۳] و [ف: ۴-۱۱۹]

۱۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۱۵۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: غلامعلی، تا: شعبان ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۱-۳۵)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۰ - ۶۴۱]

۱۳۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۶۳/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن صادق شفتی جیلانی، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۷۳گ (۲پ-۷۴پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۱ - ۳۷۴]

۱۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۷۸۳/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا:مهدی بن حسن قفطانی، تا: شنبه ۱۴ رمضان ۱۲۷۸ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه قدس سره، ع ل»؛ کاغذ: فرنگی، ۳۷گ (۲۶۰-۲۹۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴ - ۸۱۱]

۱۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۴۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود موسوی تونی، تا: یک‌شنبه ۱۸ شوال ۱۲۸۳ق؛ ذیل صفحه آخر شش بیت فارسی از ممتحن موسوی فردوسی، با این مطلع: «اگر دل از غم دنیا جدا توانی کرد ×× نشاط و عیش بباغ بقا توانی کرد» و نیز دو صفحه توضیحاتی درباره برخی از رجال حدیث؛ واقف: سید خلیل الله امام جمعه قدسی نیا، خرداد ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی فرنگی، ۳۶گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۷ - ۳۰۵]

۱۳۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۸۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله بن عبدالغفور موسوی، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۶۳گ (۴۵-۱۰۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۰۴]

۱۳۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۵۳۴۴/۲

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد رضا بروجردی، تا: جمعه صفر ۱۲۸۶ق؛ اندازه: ۱۲×۱۸سم [رشت و همدان: ف: - ۱۵۷۴]

۱۳۵. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۱۲۶/۱ - ج

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح، تا: دوشنبه ۱ جمادی الاول ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۵۳گ (۳پ-۵۵پ)، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: - ۳۵۸]

۱۳۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۸۱۷/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حاج محمد باقر بن حاج ملا احمد بن حاج ملا سلیم، تا: ۱۲۹۷ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۳گ (۵۹-۱۱۱)، ۱۷ و ۱۸ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۱۱۱۱]

۱۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۹۷۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۲۹۸ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۸ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۷ - ۳۰۵]

۱۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۵۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه‌ای، ۱۷ سطر [ف: ۵ - ۴۷۳]

۱۳۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۲۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد جواد بن عباس، تا: رجب ۱۳۰۱ق؛ تملک: ابوالقاسم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۹۴گ، ۱۳ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۹۱۴]

۱۴۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۰۹۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:سیدحسن بن ابی طالب حسنی حسینی، تا: رمضان ۱۳۰۲ق؛ از روی نسخه‌ای که به خط سید نعمت الله جزائری بوده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۵۰۶]

۱۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۳۴
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن امیر علی طبرسی سوادکوهی، تا: چهارشنبه دهه آخر شوال ۱۳۰۴ق، جا: تهران مدرسه عبدالله خان؛ از روی نسخه‌ای به خط محمد زمان بن محمد نقی اصفهانی که در تاریخ ۲۲ جمادی الاول ۱۰۹۱ از روی نسخه مؤلف نگاشته، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۳]

۱۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۹۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسن بن میرزا عبدالرحیم نهاوندی، تا: ربیع الاول ۱۳۰۷ق؛ واقف: حاج میرزا ابوالفضل نهاوندی، خرداد ۱۳۴۱؛ ۹۹گ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶ - ۶۱۳]

۱۴۳. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه:۱۰/۱
خط: نسخ، کا: محمد بن حسن حکم آبادی تبریزی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۸ق؛ ۹۵گ (۱پ-۹۵پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۸۶]

۱۴۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۴۷/۳
انجام: و الطبقة فی الاصطلاح عبارة عن جماعة اشترکوا فی السن و لقاء المشایخ فهم طبقة ثم بعدهم طبقة اخری و هکذا، و من المهم ایضا ...
نسخه اصل: کتابخانه‌ای شخصی - بحرین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲۸ص (۱۶۰-۲۸۷) [عکسی ف: ۶ - ۱۹۱]

۱۴۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: مرتضی محسنی؛ جلد: چرم زرد، ۷۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۹/۵سم [مؤید: ۱ - ۳۴۳]

۱۴۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۹۳۰/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۸۶ص (۳۹۸- ۴۸۳)،۱۹-۲۱سطر(۱۰×۱۶)،اندازه:۱۷×۲۳سم[ف:۴۷/۱-۴۵]

۱۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۰/۱
خط: نسخ، کا: عبدالواحد کاتب دولت آبادی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۶۲گ (۱پ-۶۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف:۱-۲۳۹]

۱۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۵۲/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی؛ ۱۷گ (۲۹ر-۴۵ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۶ - ۵۴]

۱۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۲۵
انجام: ابی شعبه الحلبی ثقات فاضلون.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در صدر نسخه از خط مؤلف نقل شده که نام این کتاب «الرعایة لحال البدایة فی علم الدرایة» است، مقابله شده، محشی بعضا با امضای «ع ل مدظله» و «حسن ره»؛ واقف: شیخ حسین امامی، شهریور ۱۳۲۹؛ ۸۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۶ - ۶۱۳]

۱۵۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۷۱۴/۳
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲ - ۵۸۴]

۱۵۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۲۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فهل یعود ولایة اتعاض او جرحه مسلمین تم ارتد المجروح ثم عاد بعد حدوث سرایة فی زمان الردة او قبله.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۴۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۲]

۱۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۰۶۲/۲-۲۰/۱۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۱۲۹]

۱۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۲۳/۱-۱۹/۱۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵ - ۲۵۰۹]

۱۵۴. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در اول کتاب فوائد متفرقه رجالی شامل: فوائد منتخبه من کتاب الرجال للشیخ عبدالنبی رحمه الله (۵ ورق)، فایدة یشتمل علی معرفة مشایخ کلینی نقل از خط السید قائنی (۱ صفحه)، اصحاب اجماع نقل از حواشی شیخ حسن صاحب منتقی (۱ صفحه) و فوائدی ایضا در علم رجال؛ تاریخ وقف: شعبان ۱۲۷۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۱۷۱]

۱۵۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۸۸۷/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه اصل با یک واسطه؛ ۸۳گ (۵-۸۷)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۴۴]

۱۵۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۸۷/۳-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «ع» یا «ع ع» که شاید اشاره به حواشی شیخ عبد الواحد عاملی باشد؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج، ۲۷گ (۳۹پ-۶۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۴۳]

۱۵۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۷/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۴۲گ (۱۰۶پ-۱۴۷پ)، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۳۷ - ۶۲]

۱۵۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹/۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۵۱]

۱۵۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۵۶/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: - ۳۱۶]

← الرعایة فی شرح الدرایة ≻ الرعایة فی شرح البدایة فی علم الدرایة

● **الرعاية لتجويد القراءة** / تجويد / عربی
ar-ri'āya li-tjwīd-il-qirā'a
مکی بن حموش، ۳۵۵ - ۴۳۷ قمری
makkī ebn-e hammūš (967 - 1046)
چاپ: دمشق، دار الكتب العربيه، محقق: احمد حسن فرحات، چاپ اول، ۲۵۴ص، ۱۳۹۲ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۱/۲عکسی
آغاز: بسمله. قال ابو محمد مكى بن ابى طالب بن مختار القيسى المقرئ رضى الله عنه أقول الحمد لله المنعم بآلائه المتفضل بنعمائه الذى لم يزل بصفاته و اسمائه الذى أنزل الكتاب على عبده و رسوله محمد
نسخه اصل: چستربیتی، شماره ۳۴۵۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با بلاغ قرائت‌های متعدد از جمله به تاریخ ۵۹۵ق؛ ۵۱ص (۹۲-۱۴۲)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۴ - ۲۹۷]

↩ الرعاية لحال البداية فى علم الدراية ← الرعاية فى شرح البداية فى علم الدراية
↩ رعد ← احکام رعد

● **رعد** / هیئت / فارسی
ra'd
بندی در احکام رعد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۶۵۴/۱۱
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱-۱۶ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۷۶۵]

● **رعد و برق** / طبیعیات / فارسی
ra'd va barq
تبریزی، عبدالغفار بن عبدالشکور، ق۱۲ قمری
tabrīzī, 'abd-ol-qaffār ebn-e 'abd-oš-šakūr (- 18c)
ساخته گویا در ۱ شعبان ۱۱۶۵. در آن آمده «سمی به رعد و برق شده و سحاب فقراتش بر شحه ریزی پنج بارش و یک طوفان انجلا یافت: بارش ۱. تشاجر حمار؛ بارش ۲. مکالمات کرم پیله؛ بارش ۳. مناظرات خر؛ بارش ۴. مقالات غنم؛ بارش ۵. معاتبات طلا؛ طوفان در مجاب ساختن فقیه مدعیان را. در پایان نسخه به خط عدل الملک آمده که «مؤلف این رساله ... حاجی غفار ... جد مادری این فقیر است». مانند محاکمه انسان و حیوان رسائل اخوان صفا است.
آغاز: بسمه. نحمدک یا من بدا جمالک فی کل ما بدا و نقد سک دائما ابدا ... محامد لاتعد و لا تحصی خدایرا سزاست ... اما بعد این حقیر ... عبدالغفار بن عبدالشکور تبریزی ... بجهت تنبیه کلاب نفوس و آگاهی قلب غافل و معکوس این اوراق را نوشت.
[فهرستواره منزوی ۴۳۶/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۵۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و با طایفه مخلوط بجن همجلیس بودم تحریر گشته فی تاریخ غره شعبان المعظم سنه ۱۲۶۵
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱ شعبان ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۴۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۴۱۲]

● **الرعد و البرق** / هیئت / عربی
ar-ra'd wa-l-barq

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۴۵/۱۱-ف
نسخه اصل: دانشگاه پرینستن شماره ۳۵۵۹. من كتاب المخلص (قول فى)؛ بی‌کا، تا: قرن ۷؛ در ص ع آمده است: «فيها خط الطوسى» در راهنمای کتاب (۶۴۹/۱۶-۶۵۷) شناسانده شده [فیلمها ف: ۳ - ۴۸]

● **رعنا = نظم دقایق** / شعر / ترکی
ra'nā = nazm-e daqāyeq
تاریخ تألیف: ۱۲۰۵ق
مثنوی ترکی است درباره داستان قبیله بنی درد و جانان. قزوینی در پایان نسخه ما یادداشتی نوشته و در آن شک می‌کند که «نظم دقایق» ماده تاریخ است یا هم نام و هم تاریخ آن. در آغاز کتاب پس از دیباچه آمده: سبب تنظیم این منظومه رعنا.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۵ ـ د
آغاز: يا موفق يا هادى يا مستعين. هذا كتابنا ينطق بالحق. درتوحید باری. بسلمه. وبه نستعين عز شأنه حمداوله قدیم حقه هردم ×× کیم حادث خاکی قلیدی آدم / هم ایلدی لطف نور ایمان ×× هم جوهر عقلی قیلدی احسان / بوعبد رفیع زاده ای شاه ×× طفکله شفاعت ایله لله؛ **انجام:** دمدارک ایله هم ایله مسرور ×× مغفور بیور امان مغفور. تاریخ و نام این منظومه: بیل نظم دقایق اسم رعنا ×× تاریخ ختامیدرهم اما
خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ یادداشت ۲۸ اوت ۱۹۳۳ قزوینی دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۷۳گ، ۱۷ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ - ۲۹۵]

↩ رعنا و زیبا ← محبوب القلوب

● **رعنا و زیبا** / شعر / فارسی
ra‘nā va zībā
شعله گلپایگانی، محمد، ق۱۲ قمری
šo‘le-ye golpāygānī, mohammad (- 18c)
مثنوی مفصلی است در داستان رعنا و زیبا؛ این مثنوی غیر از دو مثنوی رعنا و زیبای حسین ثمر انصاری (مشار فارسی ۲۶۱۹/۲) و ظهیر الدوله صفا علیشاه (الذریعه ۲۴۱/۱۱؛ مشار فارسی ۲۶۱۹/۲) و رعنا و زیبای میرزا برخوردار ترکمان فراهی (مشار فارسی ۲۶۱۹/۲) است. خود شاعر در خاتمه غزل‌ها و ضمن مثنوی، خود را «شعله» می‌نامد: «... سر گردم ز حال شعله شیدا چه میپرسی ×× ز چشم یاری افتاده ز عمر خویش بیزاری ...»، «... این غزل شعله شکسته زبان ×× از برای من و تو کرد بیان ...»
آغاز: خداوندا به رعنا قامتانت ×× به شوخی‌های زیبا گل رخانت / به ریحان خط خورشید رویان ×× به چینی کاکل زنجیر مویان / به سیاحان صحرای خیالت ×× به ملاحان دریای ملاحت / که آتش در دل بیتابم افکن ×× چو خس در دامن سیلابم افکن / ره باد خزان د رباغم انداز ×× شرر در پنبه زار داغم انداز / ربی دردی دلم بسیار بشکست ×× برای من دل بی عشق تنگ است / اگر یکدم نخوانم نامه عشق ×× بخونم غرقه گردد جامع عشق / شنیدند و گرفتند و کشیدند ×× عجب زهری از آن ساغر چشیدند.
[الذریعه ۳۱۸/۹ و ۱۹۶/۱۹]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۶۹۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** هنوز از زورق می‌بی قرارند ×× ز مستی تا قیامت در خمارند / تو هم خواهی کشیدن شعله این می ×× کند این نشأه راه هستیت طی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۰۰ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۸گ (۱ر-۲۸پ) [ف: ۳۷ - ۲۲۴]
۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۸۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** تو هم خواهی چشیدن شعله زاین می ×× که این نشاه راه هستیت طی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۵۷]
۳. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۲۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** که چاشت چون کاشت روز دگر ×× بیاید برهمن ز کاژه بدر / ز یزدان همی خواست پوزش نخست ×× جای مصراع در نسخه خالی است
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۰۵]
۴. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۲۲۰
آغاز: برابر ؛ **انجام:** توهم خواهی چشیدن شعله زان می×× کند این نشئه راه هستیت طی
در حدود دو هزار بیت می‌باشد و اول آن این بیت است و در آخر کتاب حکایت افسانه بهرام و گلندام به نثر نوشته شده؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: - ۱۸۱]
۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۳۶
آغاز: ... در دل جان اهل چشم کمال ×× قامتش چونکه بود سرو مثال / کرده بودند ازین قد و بالا ×× نام شهزاده را ملک رعنا؛
انجام: عدالت را بلند آوازگی داد ×× اساس مملکت را تازه گی داد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی نرم تریاکی، ۷۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵ سم [ف: ۳ - ۱۲۰۳]

● **رعنا و زیبا** / ادبیات / ترکی
ra‘nā va zībā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۷۸۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ تا ۱۲۵۹ق [الفبائی: - ۲۸۴]

← رغائب الرضویة ‹ الرغائب الرضویة

● **الرغائب الرضویة** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-raġā’ib-ur raḍawīya
تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819 - 1885)

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۵۴۰/۳-۵۷/۲۱۰
آغاز: بسمله، الحمدلله الودود المتعال ذی الاکرام و الجلال ... غب ذلک یقول العبد المجرم محمد بن سلیمان التنکابنی انی لما رجعت من زیارة بضعة الرسول
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه دهه آخر صفر ۱۲۸۲ق؛ ۸گ (۵۳-۶۰)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴ - ۲۱۳۰]

● **رغاید و غراید با ظرایف** / کلام و اعتقادات / فارسی
raqāyd va qrāyd bā zarāyef
آقامحمد علی کرمانشاهی، ۱۱۴۴ - ۱۲۱۶ قمری
āqā-mohammad ‘alī kermānšāhī (1732 - 1802)
در چند «مقدمه» و سه «بحث» و «خاتمه» در لطایف ابحاث ملل ثلث اعنی یهود و نصاری و اسلام و دفع و رفع شکوک و اوهام و تحقیق مطالب و مآرب آنها به نقض و ابرام، دو سه جزوی از آن را پیش از رساله خیراتیه نوشته و دنباله آن را پس از این کتاب در ۱۲۱۵ به نام فتح علی شاه به انجام رسانده است. او نخست آن را ظرائف نامیده بود و تاریخش را «هی ظرایف» قرار داده بود (الذریعه ۲۴۱/۱۱ و ۱۹۸/۱۵) گویا همان‌که در سرگذشت بهبهانی (ص۳۷۹) به نام «رغایب» آمده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۰۰

آغاز: اوج سپهر جلالت عندلیب هزار دستان گلستان بلاغت و فصاحت؛ **انجام:** من نثر الفاظ و نثر شعر. انتهت الرسالة و الصلوة علی منتهی الرسالة محمد و صحبه و آله التابعین فعله و قاله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: محمد تقی بن محمد جعفر؛ مهر: علی اکبر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ترنجی، ۱۲۲گ، ابعاد متن: ۸/۵×۱۵/۵، اندازه: ۱۹/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۵۲]

● **الرغبة** / کیمیا / عربی
ar-raġba

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۷/۲۹

آغاز: بسمله، حمدله. و صلی الله علی محمد ... قد مضت لنا کتب فی النبات و انا اذکر فی هذا الکتاب حلولات تلک الاشیاء النباتیة؛ **انجام:** و هودون النار و الامر فیهما یقرب حداً فاعرفه
مقاله بیست و نهم است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۲گ (۵۵پ-۵۶ر)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶ - ۴۴۸]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۲۹

آغاز: الحمدلله اوجب ما بدی به الله تبارک اسمه و تعالی و ان کان حمداً بآله علانیة و اضمار علیه سواء ... ثم انه قد مضی لنا من کتبنا هذه ثمانیة و عشرون کتاباً ... و انا ذاکر فی کتابی هذا و هو التاسع و العشرون من تدابیر النبات جمیع حلولات هذه الاشیاء المستعملة فی النبات حلولات لا یبعد عن مدبرها و یسهل عملها؛ **انجام:** علی ان الزیبق صعب التدبیر و لکنه دون الکبریت و القول فیه و فی الکبریت یقرب جداً فاعرفه ان شاء الله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷۸ر-۷۹پ)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۱۵]

← رفائق الحقایق فی حساب الدرج و الدقایق > رقایق الحقایق فی حساب الدرج و الدقائق

● **رفتن ادریس به بهشت** / تاریخ پیامبران / فارسی
raftan-e edrīs be behešt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۴۷

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۶ - ۱۳۵]

● **رفتن امام رضا به شهر طوس** / شعر / فارسی
raftan-e emām rezā be šahr-e tūs

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۹۵۱/۹

آغاز: چه این گفتنی از بهر نازک دلان ×× شنیدند احسنت گفتند بر آن
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۱۳ر-۱۱۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۴۸]

● **رفتن امیرالمؤمنین به شهر عجایب** / شعر / فارسی
raftan-e amīr-al-mo’menīn be šahr-e ‘ajāyeb

سرباز بروجردی، اسماعیل، ق۱۳ قمری
sarbāz-e borūjerdī, esmā‘īl (- 19c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۹۵۱/۸

آغاز: غریبا بخوان فرصت خواندن است ×× که بر جای شاعر غزل ماندن است
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا؛ بی‌تا، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۰۹ر-۱۱۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۱ - ۱۴۷]

● **رفتن زرتشت به درگاه یزدان** / شعر / فارسی
raftan-e zartošt be-dargāh-e yazdān

رفتن زرتشت به درگاه یزدان و باز آمدن او به دعوی پیغمبری و نمودن او معجزات‌های از دین و آتش و رهرام.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۲/۲۷

آغاز: یکی سر میکنم از قصه نغز ×× که موبد را شود آسوده زو مغز
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق؛ جلد: مقوایی آبی، ۸گ (۱۶۹ر-۱۷۶پ)، ۱۸سطر [ف: ۳۷ - ۴۰۶]

● **رفتن هارون برای زیارت دختر انوشیروان** / داستان / فارسی
raftan-e hārūn barāye zīyārat-e doxtar-e anūšīravān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۹۳/۵-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 24413 (ریو ۵۰)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۹ق؛ ۵۸گ، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۹]

← رفع آفات و دفع بلیات > یادداشتها و فواید متفرقه
← رفع آفات و دفع بلیات > الرفع و الدفع

● **رفع الاختلاف = فقه اهل سنت** / فقه / عربی
raf‘-ol- extelaf = feqh-e ahl-e sonnat

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۳۵۳

آغاز: بسمله، الحمدلله بعث الانبیاء و المرسلین مبشرین و منزرین للامم و ختمهم نبینا و سولنا محمد صل الله علیه و آله و السلم؛ **انجام:** و تماثله من اعتقد هذا القدر ... مطابقا للواقع صحیحا عندالله فاکتفینا علی هذه القدر لان الوقت لایقضی الاطناب و الله اللهم بالصواب.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

● رفع الاختلاف عن کلامی القاضی و الکشاف / تفسیر / عربی

raf'-ul ixtilāf 'an kalāmy-il-qāḍī wa-l-kaššāf

نابلسی، عبدالغنی بن اسماعیل، ۱۰۵۰ - ۱۱۴۳ قمری

nābolosī, 'abd-ol-qanī ebn-e esmā'īl (1641 - 1731)

رساله‌ای است در رفع اختلاف در فهم عبارت قاضی بیضاوی و زمخشری در کشاف، درباره «لیبلوکم ایکم احسن عملا» در سوره هود و سوره ملک.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۵۶/۲عکسی

آغاز: الحمدلله الملهم للحق و الصواب ... اما بعد فیقول ... عبد الغنی اخذ الله بیده و امده بمدده؛ **انجام:** فلا تناقض فی کلامیه و لا تنافی و لا اضطراب ... وصلی الله علی سیدنا محمد سید الاحباب و الحمدلله علی کل حال.

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۲۶۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲ص (۲۶۲-۲۷۳)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۲ - ۴۳۷]

● رفع الاسل فی ضرب المثل / حدیث / عربی

raf'-ul-asal fī ḍrb-il-maṯal

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری

soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۹۴

آغاز: بسمله فما لهو لا القوم لایکادون یفقهون حدیثا؛ **انجام:** فاجابه الصاحب بن عباد ... و الله سبحانه و تعالی اعلم بالصواب و الحمدلله وحده

خط: نسخ، کا: غلام محی الدین، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا [رایانه]

● رفع الاشکال عن الحدیث المنقول فی البصائر / شرح حدیث / عربی

raf'-ul-iškal 'an ḥadīṯ-il-manqūl-i fi-l-baṣā'ir

رفع اشکال از حدیث منقول در البصائر: «لیس من امام الا و اوتی الذی من بعده مثل ما اوتی و زیاد خمسة اجزا».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۱۷/۱

آغاز: بسمله. حمدا یرتقی به الی رضا و یبلغ به الحامد الی غایه ما یتمناه؛ **انجام:** و ان تدبرتها تقدر علی استخراج اشیاء اخری. و الحمدلله اولا و آخرا

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین، تا: صفر ۱۲۱۶ق، با سرلوح گل و بوته و جدول رنگارنگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن لاجوردی، ۱۹گ (۱پ-۱۹پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۴سم [ف:۵-۱۹۴]

● رفع الاشکال فی مساحة الاشکال / هندسه / عربی

raf'-ul iškal fī masāḥat-il aškal

اموی اندلسی، ابوعبدالله یعیش

omavī āndolosī, abū-'abd-ol-lāh ya'īš

[مخطوطات مصوره ۵۳؛ بروکلمان ذیل ۳۷۹/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۱۸/۲

آغاز: بسمله، المساحة عبارة عن تجزیة الشیئی المجهول بشئی معلوم و التکسیر ضرب طول المساحة؛ **انجام:** و ضرب ارتفاع سمکه فی محیط احد سطحیه المتماثلین المتوازیین من جمیع الجهات علی زاویة قائمة خرج تکسیر ماله من السطوح ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۵گ (۲۸پ-۳۲پ)، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۱/۱سم [ف: ۶ - ۴۰۲]

● رفع الاشیاء الثقیلة / صنعت / عربی

raf'-ul-ašyā'-iṯ-ṯaqīla

ایرن بن کسطینیوس، قمری

īren ben kostīnīūs

مقاله دوم از یک کتاب بزرگتر در جرثقیل و ابزارهای آن است، با شکل‌های ارزشمند. (احمد منزوی)

چاپ: مجله Asiatique Journal، ۱۸۹۳

۱. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه:۶۴/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳ صفر ۵۵۷ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۴۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۴/۷-عکسی

آغاز: بسمله. المقالة الثانیة من کتاب [...] فی رفع الاشیاء الثقیلة. انه لما کانت القوی التی تحرک الثقل المعلوم بالقوة المعلومة خمسة؛ **انجام:** مرکز الثقل المؤلف من الجمیع. تمت المقالة الثانیة من کتاب ایزن(؟) فی حیل رفع الاشیاء الثقیلة. و الحمدلله وحده و صلی الله علی ...

نسخه اصل: همان نسخه بالا؛ ۱۷گ (۲۲-۳۸) [عکسی ف: ۲ - ۱۴۴]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۹۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ - ۳۳]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۸۲۸

انجام: فاذا اخذنا فی کفة المنقلة ستة و ثلاثین فیعاد له الکفة الیمنی بتسعة دراهم فینقص منها الاربعة المذکورة.
خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با اشکال هندسی،مصحح؛مهر:کتابخانه «جعفر سلطان القرائی»؛ جلد: تیماج مشکی،۱۰۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۰ - ۲۹۰]

● **رفع اعتراض از شیخ رجب برسی** / متفرقه / عربی، فارسی

raf'-e e'terāz az šeyx rajab-e borsī

خوئی، محمود بن محمد نصیر، ق۱۳ قمری
xū'ī, mahmūd ebn-e mohammad nasīr (- 19c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۱۹/۹
آغاز: الحدیث ان الاعمال تعرض علی النبی و الولی ثم ترفع الی رب العلی مع عرضها و ان کان لا یعلمها الا بعد العرض؛ **انجام:** گر فیض تو یک لحظه به عالم نرسد ×× معلوم شود بود نبود همه کس
خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن جلال الدین محمد نصیر قلندرشاه خویی، تا: ۱۹ صفر ۱۲۸۶ق، جا: دولت سرای حاجی آقا میرزا رحیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱گ (۲۲ر-۲۲پ)، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۵سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۳۰]

● **رفع الالتباس** / تاریخ / عربی

raf'-ul-iltibās

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟-۱۲۰۸ قمری
qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714 - 1794)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۸۵
آغاز: بسمله و به نستعین. بعد التحمید ... فهذه نبذه مما نیسر من المقال؛ **انجام:** یبدلها بالحسنه فانه قریب مجیب بفضل منه و رحمه تمت بخیر.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۶۹ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج [رایانه]

● **رفع الالتباس عن احکام الناس** / کلام و اعتقادات / عربی

raf'-ul-iltibās 'an ahkām-in-nās

تاریخ تألیف: ۱۱۶۹ق
بحث‌هایی است مبتنی بر احادیث منقول از اهل بیت و آراء دانشمندان بزرگ شیعه، درباره نواصب و آنان که خاندان پیامبر اکرم (ص) را دشمن دارند، در یک «مقدمه» و هشت «مسئله» و یک «خاتمه». فهرست کتاب چنین است: المقدمة: معنی الناصب و من هم النواصب؛ مسأله ۱. حالهم فی الکفر و الاسلام؛ ۲. حکم دمائهم و ذراریهم و ازواجهم؛ ۳. بیان حکم اموالهم؛ ۴. حالهم فی الطهارة و النجاسة؛ ۵. بیان حکم المناکحة معهم؛ ۶. حکم ذبائحهم؛ ۷. احکام الموارثة؛ ۸. حالهم فی الطلاق والعدة و سائر الاحکام؛ الخاتمة: حکم المستضعف و نوادر احوال المخالفین.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۶۵
آغاز: و ضروری المذهب عندنا هو ما بلغ ذلک الحد فی المذهب الحق و قد تصدی بعض الاصحاب لاحصاء ذلک؛ **انجام:** و لنختم الکلام حامدین لله علی اتمام النعمة و مصلین و مسلمین علی من تحلی بوجوده خاتم النبوة..
خط: نسخ، کا: محمد هادی بن احمد، تا: سه‌شنبه ۳ شعبان ۱۱۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه تصحیح شده و افزودگی‌هایی دارد، پس از کتاب تقریظی است که احمد بن محمد ابراهیم حسینی به تاریخ ۱۱۶۹ نوشته است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵ - ۳۳۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۵۷۸/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، در پایان آن تقریض احمد بن محمد ابراهیم حسینی و قطعه ای در تاریخ کتاب از محمد شفیع حسینی (قانع) نیز آمده؛ جلد: مقوایی، ۶۷گ (۱پ-۶۷پ)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۹ - ۳۸۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۱۵/۱
آغاز: بعد التحمید لجناب قدس ذی الجلال و غب الصلاة و التسلیم علی النبی فهذه نبذة مما تیسر من المقال؛ **انجام:** و الحاصل ان جلالة شأنه تمنع من أن یظن به مخالفته علیه السلام و یؤیده عدم انکاره.
دارای مقدمه و مقداری از مسأله اول می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: پارچه آبی، ۳۲گ (۷۶پ-۱۰۷پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۲۶]

● **رفع الالتباس عن اذهان الناس** / کلام و اعتقادات / فارسی

raf'-ol eltebās 'an azhān-en nās

رساله‌ای کلامی و اعتقادی است در رد عقاید وکلمات مولوی محمد مرتضی صاحب جونپوری که در کتاب «فضل الصمد فی استفهام ما فی القول الاسد» به چاپ رسیده است.
[الذریعة ۲۴۲/۱۱ و۲۰۹/۲۵ و۲۶۹/۱۶]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۰۶
آغاز: بسمله الحمدلله وکفی و سلام علی عباده الذین اصطفی واللعنة الدائمة علی من تمادی فی الغی ... و بعد این اوراقی است چند درجواب فضل الصمد مولوی محمد مرتضی صاحب جونپوری ... قوله چه می‌فرمایند جناب سرکار سید کاظم طباطبایی و؛ **انجام:** پس منظومه اعتقادیه ایشان که مسمی بدلائل الخیرات است ... وغیر از این محصلی حاصل نخواهد نمود و

السلام علی اخواننا المؤمنین الذین ینصرون الحق واهله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، با علامات بلاغ؛ جلد: مقوا زیتونی، ۵۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۱ – ۲۴۴]

● **رفع الالتباک فی حکم تعاطی شجرة التنباک و حکم مائها** / فقه / عربی
raf'-ul iltibāk fī ḥukm-i ta'āṭī šajarat-it tanbāk wa ḥukm-i mā'-i-ha
پیری زاده، ابراهیم بن حسین، ۱۰۲۳ – ۱۰۹۶ ؟ قمری
pīrī-zāde, ebrāhīm ebn-e hoseyn (1614 - 1685)
این رساله در پاسخ به سؤالاتی درباره حکم داد و ستد تنباکو و آب تنباکو است به شیوه «قوله، قلت» نگاشته شده است. نظر برخی که آب تنباکو را به‌واسطه طعم و بوی بد و فاسد شدن آن نجس دانسته‌اند. مؤلف را به نوشتن این رساله برانگیخته است. نظر عده‌ای از علماء در اثنای رساله آمده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۷۷
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا للاتباع و حفظنا من الابتداع؛ **انجام:** و ظاهر کلام الاصحاب یفید ذلک و هذا ما ظفرنا به ... و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسلیما
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۶گ (۲۰۴-۲۰۹)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳ – ۱۵۱]

● **رفع البأس و کشف الالتباس فی ضرب المثل من القرآن و الاقتباس** / علوم قرآن / عربی
raf'-ul ba's wa kašf-ul iltibās fī ḍarb-il maṯal min-l-qur'ān wa-l iqtibās
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری
soyūṭī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
چاپ: قاهره، مطبهة المنیریة، ۲۶ص، ۱۳۵۳ق، در جزء اول کتاب الحاوی للفتاوی چاپ شده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۰/۱۷عکسی
آغاز: بسمله ... مسألة استعمال ألفاظ القرآن فی المحاورات و المخاطبات و المجاوبات و الانشائات و الخطب والرسایل و المقامات
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در مادرید اسپانیا، ش ۱۵۴۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ ۴۸۸ص، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴-۳۳۳]

● **رفع البدعة فی حل المتعة** / فقه / عربی
raf'-ul bid'a fī ḥall-il mut'a
حسینی عاملی، حسین بن محمد
hoseynī 'āmelī, hoseyn ebn-e mohammad
رساله مختصری است در اثبات و مشروعیت عقد منقطع و ترغیب به آن مرتب بر یک «فاتحه» و چند «منهج» و «خاتمه» که به ضبط «الذریعه» جهت کمال الدین اویس نگاشته است.

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۸۹/۳
آغاز: رب اشرح لی صدری و یسر لی امری و احلل عقدة من لسانی؛ **انجام:** ان یوکلها الزوج فی القبول و توکل هی شخصاً آخر فی الایجاب
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (چند برگ)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: – ۳۲۰]

● **رفع التعسف فی اخوة یوسف** / – عربی
raf'-ut-t'ssuf fī ixwat-i yūsuf
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ – ۹۱۱ قمری
soyūṭī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
آغاز: بسمله. مسئلة فی رجلین قال أحدهما اخوة یوسف کانوا أنبیا و قال آخر لیسوا بأنبیاء فمن أصاب الجواب فی اخوة یوسف علیهم السلام قولان للعلماء ...
انجام: عظیمة هذا کلام ابن تیمیة و الله تعالی اعلم بالصواب.
چاپ: هند، لاهور، مطبع محمدی، با تصحیح مولوی محمد حسین صاحب هزاروی و مولوی غلام حسین صاحب لاهوری، سنگی، وزیری، ۳ص، به سعی و اهتمام فقیر الله (تاجر کتب)، (۲۲-۲۴صص)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶/۸عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل:کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۰۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، رکابه‌دار؛ ۴ص (۲۶۳-۲۶۶) [عکسی ف: ۴ – ۱۷۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۸۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد و علی اله و صحبه و سلم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا [رایانه]

● **رفع التناقض بین مسألتین اصولیتین** / اصول فقه / عربی
raf'-ut tanāquḍ bayn-a mas'alatayn uṣūlīyatayn
آرانی کاشانی، محمد علی بن محمد حسن، ۱۱۷۷ – ۱۲۴۴ قمری
ārānī kāšānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad hasan (1764 - 1829)
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۷ شعبان ۱۲۳۷ق

اصولی‌ها در بحث تخصیص عام به صفت و شرط و غایت، حکم به تخصیص نموده‌اند و حال آنکه در بحث مفهوم وصف قائل به عدم حجیت آن شده‌اند. مؤلف هنگام نوشتن «تلخیص العمدة» در شرح «زبدة الاصول» شیخ بهاءالدین عاملی (-۱۰۳۰ق) به این تناقض پی برده و در این رساله مستقل به رفع آن پرداخته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۲۱/۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول المترصد للفیض الربانی ... انی قد تنبهت عند کتابة بحث تخصیص العام

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی-تهران؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۷ق؛ ۹گ (۲۸۰-۲۸۸) [عکسی ف: ۲ - ۲۴۳]

● رفع حاجب العیون الغامزة عن کنوز الرامزة = شرح الخزرجیة / عروض و قافیه / عربی

raf'-u ḥājib-il 'uyūn-il ġāmiza 'an kunūz-ir rāmiza = š.-ul xazrajīyya

دلجی، محمد بن محمد، ۸۶۰ - ۹۴۷ قمری

daljī, mohammad ebn-e mohammad (1456 - 1541)

وابسته به: الرامزة = خزرجیة = الرامزة الوافیة = قصیده رامزه؛ خزرجی، عبدالله بن محمد (-۶۲۶)

کتاب زامره از جمله کتبی است که در دو علم عروض و قافیه از طریق امام ضیاء الدین ابی محمد عبد الله الخزرجی نوشته شده است. نویسنده آن کتاب به صورت مختصر مطالب عروضی و قوافی را تحریر کرده چون اختصار او موجب درک کامل مطالب نمی‌شد لذا محمد الدلجی الشافعی آن را شرح کرده است.

آغاز: بسمله و به ثقتی - اللهم ان فیما فتحنی من بسیط جودک الوافی و خصصتنی من مدید نوالک الکامل المتواتر ...

۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۹-ع/۴۷۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفراغ من تألیف هذا الکتاب المبارک بعون الله و جعله خالصاً ... سادس عشر ربیع الاول شهور سنه ثمان و ثمانمائة بجامع حلب علی ید مؤلفه محمد بن محمد بن محمد الدلجی العثمانی علی ید شیخ محمد بن یوسف خطی.

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد بن یوسف خطی، تا: ۸۰۸ق، جا: حلب جامع اموی؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۳۷ص، ۲۷ سطر (۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲ - ۶۹]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۴۳۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان یحشرنا فی زمرة خیر الانام محمد علیه الصلوة و السلام اتفق الفراغ من تألیف هذا الکتاب ... علی ید مؤلفه محمد بن محمد بن محمد الدلجی العثمانی الشافعی عفی الله عنهم اجمعین.

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد رضا نبریزی، تا: ۱۱۰۷-۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج جگری، ۷۸ص (۱۲۷-۲۰۴)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵۰ - ۱۹۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۶۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان ینفعنا بما علمنا و ان یحشر نافی زمرة خیر الانام محمد (ص)، اتفق الفراغ ... نهار یوم الاثنین سنة تسع و ثمانمائة بجامع الحلب الکبیر علی ید مؤلف محمدبن محمد الدنجی الثمانی الشافعی عفی الله عنهم اجمعین

خط: نسخ، کا: حسن علی بن محمد نصیر نیریزی، تا: ۱۶ جمادی الثانی ۱۱۱۱ق، جا: نیریز مدرسه عباسیه؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۷۲گ (۱پ-۷۲پ)، اندازه: ۱۴/۹×۲۰سم [ف:۵-۱۶۸]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۷۷/۴

خط: نسخ، کا: عبدالاحد بن عبدالغفور نیریزی، تا: رجب ۱۱۱۶ق؛ مصحح؛ ۵۴گ (۱۴۱پ-۱۹۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۱۲۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی میادین القرطاس و نشف راسه عن بله المداد حیث تم به المراد ...

خط: نسخ، کا: عبد الصمد بن عبد القاهر بن عبد الصمد حسینی موسوی بحرانی، تا: ۱۱۲۳ق، جا: شیراز؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶ص (۱-۱۱۶)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۷ - ۷۵]

● رفع الحاجب فی شرح اثبات الواجب / کلام و اعتقادات، فلسفه / عربی

raf'-ul ḥājib fī š.-i iṯbāt-il wājib

کردی، عبدالقادر بن محمد سعید، ۱۲۱۱-۱۳۰۴قمری

kordī, 'abd-ol-qāder ebn-e mohammad sa'īd (1797-1887)

وابسته به: اثبات الواجب؛ دوانی، محمد بن اسعد (۸۳۰-۹۰۸)

اهداء به: سلطان عبدالمجید خان (پادشاه عثمانی)

نویسنده می‌گوید مسأله اثبات واجب الوجود یکی از مسائل مهم فلسفی و کلامی است که درباره آن بزرگان زیادی از جمله ملاجلال دوانی مطلب نوشته‌اند. چون گفتار او در این باب بسیار مغلق بود و حاجت به تبیین داشت پس من کتاب اثبات واجب الوجود او را برداشتم و این رساله را در شرح آن پرداختم. در این رساله ابتدا قول دوانی می‌آید و سپس قول شارح.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۳۸/۱۵

آغاز: بسمله - الحمدلله الذی لم یکن له شریک فی الملک؛ **انجام:** تم شرحه بتوفیقه تعالی و هو متم النور و نسئله حسن الخاتمة و جوار الحور بالسرور آمین.

خط: نسخ خوش، کا: محمد جسیم، تا: ۱۲۷۴ق؛ محشی؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: مقوایی رویه کاغذی، ۱۳۷ص (۹۶-۲۳۳)، ۱۵ سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۲۲۰]

● **رفع الحجب المستورة فی محاسن المقصورة** / ادبیات / عربی

raf'-ul ḥujub-il mastūra fī maḥāsin-il maqṣūra

غرناطی، محمد بن احمد، ۶۹۷ - ۷۶۰ قمری

qarnātī, mohammad ebn-e ahmad (1298 - 1359)

شرح «قصیده مقصوره» ابوالحسن حازم بن محمد بن حسن بن حازم قرطاجی انصاری است. در معانی بیان.

[حاجی خلیفه ۱۸۰۷/۲ «مقصوره ابن حازم» و «شرح» آن، از آن میان همین «شرح» جز آنکه لقب نگارنده ابو عبداله و نسبت او را سبتی آورده است]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۳-عکسی

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا و مولانا محمد و آله و صحبه ... قال الشیخ الامام القاضی ابوالقاسم محمد بن ... الحمدلله الذی علم بالقلم. و هدانا من البیان الی نهجة الامم ... اما بعد، فانی لما تأملت مقصورة الامام؛ **انجام:** و اقول نیت المؤمن ابلغ من العمل. کمل بحمدالله تعالی و حسن عونه و صلی الله علی سیدنا و مولانا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیما.

عکس از نسخه چاپ سربی مصر. در ۲ مجلد: ۱. (ص۱-۱۹۹)، ۲. (ص۱-۱۸۴)؛ بی‌کا، تا: ۱۳۴۴ق [عکسی ف: ۲ - ۱۴۵]

● **رفع الخصائص عن طلاب الخصائص** / کلام و اعتقادات / عربی

raf'-ul xaṣā'iṣ 'an ṭullāb-il xaṣā'iṣ

ابن علان، محمد علی بن محمد، ۹۶۶ - ۱۰۵۷ قمری

ebn-e 'allān, mohammad 'alī ebn-e mohammad (1559 - 1647)

مؤلف این کتاب، «انموذج اللبیب فی خصائص الحبیب» جلال الدین سیوطی را که در خصائص حضرت پیامبر اکرم (ص) بود، در ارجوزه‌ای به نام «فتح القریب المجیب فی نظم خصائص الحبیب» به نظم کشیده است با افزودگی‌هایی که در اصل آن نبود و پس از آن ارجوزه خود را در این کتاب گزارش داده است. وی چند بیت از ارجوزه را آورده و شرح می‌کند.

[کشف الظنون ۵۷۸/۱؛ هدیة العارفین ۲۸۳/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۷۴

آغاز: الحمدلله الذی شرف نبیه علی سائر من خلق و أطلعه فی سماء السعادة بدراً منیراً فی دیاجی الغسق؛ **انجام:** و الحمدلله علی الحال حمداً مستغفراً للایام واللیال و صلی الله علی سیدنا محمد و جمیع الصحب و الال

خط: نسخ، کا: محمد بن مصطفی مالکی فیومی، تا: ۸ ربیع الاول ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: وسط؛ مجدول؛ جلد: مقوایی، ۲۲۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۹ - ۲۷۲]

● **رفع الخفا عن ذات الشفا فی سیرة المصطفی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

raf'-ul xafā' 'an ḏāt-iš šifā fī sīrat-il muṣṭafā

ابن الحاج، محمد بن حسن، - ۱۱۸۹ قمری

ebn-ol hāj, mohammad ebn-e hasan (- 1775)

وابسته به: ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و من بعده من الخلفاء؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)

تاریخ تألیف: ۱۹ محرم ۱۱۷۸ق

شرح مزجی مختصری بر ارجوزه «ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و من بعده من الخلفا» شمس الدین محمد بن محمد جزری است با استناد به احادیث اهل سنت.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی من علینا بخلیفة الاکبر نبیه الی عامة الاسود والاحمر لیهدیهم فی مهامه الحیرة والغیر الی احسن الهدی واکمل السیر ...

چاپ: بیروت، ۱۴۰۷ق

[ایضاح المکنون ج۱ ص ۵۷۸ -۵۷۹؛ اوقاف موصل ج۲ ص ۶۸؛ التراث العربی المخطوط ج ۶ص۱۹۶-۱۹۷؛ معهد المخطوطات، تاریخ ج۴ ص ۲۰۴-۲۰۵؛ مخطوطات التاریخ و التراجم و السیر فی مکتبة المتحف العراقی ص ۲۱۳-۲۲۰؛ معجم التاریخ التراث الاسلامی ج۴ص ۲۶۸۳؛ الاوقاف العامة موصل ۷۶/۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان لی ذمة منه بتسمیتی و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، دو برگ آخر بتاریخ ۱۳۲۴ نوشته شده؛ جلد: مقوایی سیر، ۲۲۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۴۰]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۷۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عیسی بن عبدالله، تا: ۱۲۳۹ق، هنگام تدریس در مسجد علانیه؛ محشی با نشان «منه»؛ اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۸]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** باکمال هذا الشرح المحررة ... تاسع عشرة من شهر ذی القعدة سنة (۱۱۸۷ق) و انا جامعة الحقیر الشهیر بابن الحاج من کل تعسف فی هذا الشرح و سؤنیة فیه ... و ان یجعله خالصاً لوجه العظیم ...

خط: نسخ تحریری، کا: عبدالصمد بن محمد سنندجی حسینی پیر خضری شاهوی، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۲۶۶ق؛ ۱۵۲گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳ - ۱۹۳]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲
خط: نسخ، کا: مصطفی، تا: ۱۲۷۷ق، به دستور ملا عبدالحکیم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۴۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** إنما یغیره النساخ حتی یصیر إلی المسخ و الإنفساخ فمن بدله بعد ما سمعه فأنما اثمه علی الذین یبدلونه و السلام
خط: نسخ، کا: فصل الله، تا: ۱۲۹۵ق؛ لیکن همان‌گونه که مؤلف در پایان کتاب می‌گوید: «اجازه نمیدهم به کسی از روی کتاب من نسخه‌ای بنویسد، مگر اینکه آن را تصحیح نموده و با اصل آن مقابله کند، زیرا جز این نیست که تألیف را نساخ تا حد فسخ و نسخ تغییر می‌دهند ...» نسخه موجود نیز از گزند تحریف و تصحیف در امان نمانده و نام کتاب در آغاز «رفع الخفا علی ذات الشفاء» و در پایان «رفع الخفا من ذات الشفا» آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم خردلی، ۲۳۰گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۶ - ۳۹۶]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۴۷/۴
آغاز: نسب نبینا محمد صلی الله علیه و آله فهو محمد بن عبدالله الذبیح ابن عبدالمطلب بتشدید الطاء بوزن اسم الفاعل و اسم عبدالمطلب شیبه؛ **انجام:** ابن کلاب ابن مره من اجداده صلی الله علیه و آله و سلم ... من جهة ابائها فی کلاب قد تم بیان النسب الشریف من کتاب رفع الخفاء.
تنها بخش مربوط به نسب پیامبر اکرم (ص) را دارا می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: علی اشرف بن عبدالله المراغی، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۱۸۳ر-۱۸۷پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۵ - ۵۲۲]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۲۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** انجام بخش سیره نبوی: لانه الذی اتی بالدین لسائر الادیان صلی علیه الله کل حین. فیه حسن الختام حیث ختم ما یتعلق بسیرته ... باتمام سیرة الخلفاء منها انه علی ما یشاء قدیر و المن بذلک علیه یسیر.
شامل بخش سیره پیامبر(ص) است. پس از انجامه کاتب نصف صفحه از آغاز زندگانی و خلافت ابوبکر کتابت شده و نسخه ادامه داشته اما بقیه آن افتادگی دارد؛ خط: نسخ، کا: رسول بن ابراهیم بانی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی به امضای «منه»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: چرم مشکی، ۸۵گ، ۲۰-۲۹ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۷×۲۲/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۳۵۶]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۳۹-۳۸/۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی یصیر الی المنح و الانفساخ فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه علی الذین یبدلونه و السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه جمادی الاول ۱۳۰۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه» و دیگر حواشی؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۹۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۱۳۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** الا أن یصححها و یقابلها بأصلها لان التألیف انما یغیره النساخ حتی الی المسخ و الانفساخ.
خط: نسخ، کا: معروف کوکی شافعی، تا: جمعه ۷ ذیحجه ۱۳۳۹ق؛ مجدول، مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۲۲۵گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۱۱۰]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۵۱/۹
در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، کا: صالح، تا: ۱۳۵۸ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۵۸]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۸۱-۱۹/۱۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و یقابلها بأصلها لان التألیف انما یغیره النساخ حتی یصیر الی المسخ و الانفساخ ضمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه علی الذین یبدلونه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۱۳۰]

● رفع الخلاف فی عمل دقایق الاختلاف / هیئت / فارسی
raf‘-ul-xilāf fī ‘amal-i daqāyiq-il-ixtilāf

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۳/۲۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۲۰ص (۲۳۰-۲۴۹)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف:۱-۳۳]

● رفع الستور و الأرائک عن مخبئات أوضح المسالک
/ نحو / عربی
raf‘-us sutūr wa-l arā’ik ‘an muxbi’āt-e awḍaḥ-il masālik

انصاری، عبدالقادر بن ابی القاسم، ۸۱۴ - ۸۸۰ قمری
ansārī, ‘abd-ol-qāder ebn-e abe-l-qāsem (1412 - 1476)
وابسته به: اوضح المسالک الی الفیة ابن مالک؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱ق)
حاشیه بر کتاب «أوضح المسالک» در شرح الفیة ابن مالک از ابن هشام نحوی.
[کشف الظنون ۱۵۵/۱]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۳۴
آغاز: أما بعد حمداً لله ذی الجلال و الاکرام و السلام علی سیدنا محمد الداعی الی دارالسلام و علی آله؛ **انجام:** والل بفتح الهمزة و کسر اللام معناه تغیرت رائحته
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۰۰ق؛ تملک:

علیرضا حسینی خاتون آبادی؛ ۲۳۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [مؤید: ۱ - ۳۵۰]

● **رفع شأن الحبشان** / عربی
raf'-u ša'n-il ḥabašān
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
[دلیل مخطوطات السیوطی ۱۲۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۲/۲
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی فضل بعض الأجناس علی بعض ... هذا کتاب وضعته فی فضل الحبش مرتب علی مقدمة و سبع فصول و خاتمة
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال،مادرید اسپانیا، شماره ۱۷۶۴؛ خط: نسخ،بی‌کا،بی‌تا، ۱۱۰ص (۳۸-۱۴۷)، ۱۳سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۵۷]

← رفع الشبهات ← اغلاط مشهوره
← رفع شبهات اهل کربلا ← شش فصل

● **رفع الشبهة = الشبهات و رفعها** / اصول فقه / عربی
raf'-uš šubha = aš-šubahāt wa raf'-u-hā
گفتار استدلالی کوتاهی است در تعریف شبهه و چگونگی رفع و دفع آنها با استناد به روایات.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۹۹۳۳
آغاز: رفع شبهة فی تحقیق الشبهة وجد لبعض الاصولیین قد ثبت بالرویات المتظافرة عن اهل العصمة الطاهرة علیهم السلام ان الامور ثلاث و کذا الحلال و الحرام فما استبان من سده (کذا) و غیه و حلاله و حرامه لم یجز لنا الا العمل بمقتضاه و اما الشبهات فورد الامر فیها بالاجتناب عنها و فی بعضها ... روی عن امیرالمؤمنین (ع) انما سمیت شبهة لانها تشبه الحق؛ **انجام:** فربما بترجح حینئذ حمل الاخبار المطلقة علی الاحکام القاء بأنها علی عمومها من هذه الجهة فتأمل هذا فانه قد یجاب (کذا) و الله یعلم
مؤلف شناخته نشده، با توجه به اینکه اکثر رسایل مجموعه از آقا وحید بهبهانی است، به احتمال مؤلف این رساله نیز همو باشد؛ خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن اسماعیل [شوشتری]، تا: قرن ۱۲ق یا اوایل قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبر، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱گ (۲۱۹)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۱۹/۷سم [اهدائی رهبر: ۱۱ - ۲۸۱]

● **رفع شبهة الجبر و الاختیار = جبر و اختیار** / کلام و اعتقادات / عربی
raf'-u šubhat-il jabr wa-l ixtīyār = jabr wa ixtīyār
سبزواری، هادی بن مهدی، ۱۲۱۲ - ۱۲۸۹ قمری
sabzevārī, hādī ebn-e mahdī (1798 - 1872)
[نسخه‌های منزوی ۲۷۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۴۹/۱
خط: شکسته نستعلیق، کا: مصطفی اصفهانی حسینی، تا: ذیقعده ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰گ (۳پ-۱۲پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۱]

● **رفع شبهه ابن کمونة** / کلام و اعتقادات، فلسفه / فارسی
raf'-e šobha-ye ebn-e kamūna
شیروانی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۰۹۸ قمری
šīrvānī, mohammad ebn-e hasan (1624 - 1687)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۲۰۴۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۴]

● **رفع شبهه ابن کمونه** / فلسفه / عربی
raf'-e šobha-ye ebn-e kamūna

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۳۸
آغاز: هو الواحد الاحد حاصل ما نقل عن بعض الافاضل فی دفع شبهة المنسوبة الی ابن کمونة و هی انه لم لایجوز ان یکون منها واجبا
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج جگری، ۱ص (۱۰۸)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۲ - ۴۰]

● **رفع الصوت بذبح الموت** / کلام و اعتقادات / عربی
raf'-uṣ ṣawt bi-ḏibḥ-il mawt
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)
شرح روایتی است که می‌گوید چون روز قیامت شود مرگ را به صورت گوسفندی به وادی محشر می‌آورند و او را سر می‌برند.
چاپ: قاهره، مطبعة المنیریة، ۲ص، ۱۳۵۳ق، در جزء اول کتاب الحاوی للفتاوی چاپ شده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۶/۸
آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی، مسألة فی الحدیث اذا دخل أهل الجنة الجنة و اهل النار النار؛ **انجام:** و مشاهدتهم ذبح الموت أقوی و أشد فی انتفائه من تقدم علمهم لان العیان أقوی من الخبر.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۶۸پ-

۶۹پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۱۹]

↩ رفع غم الموت ⩤ دفع الخوف من الموت
↩ رفع الغوایه ⩤ رفع الفتنه

● **رفع الفتنه = رفع الغوایه** / اخلاق / فارسی
raf'-ol fetna = raf'-ol qavāya

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری
feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

اهدا به: شاه عباس دوم (۱۰۵۲-۱۰۷۷ق)
در دیباچه می‌گوید چون برخی به طعن مشایخ دین زبان دراز کرده، کلمه‌ای چند در بیان حقیقت حال علم و عالم و اصناف ایشان و معنی زهد و عبادت درویشان می‌نویسم. در سه «مقصد»: ۱. حقیقت حال علم و علما و اصناف ایشان؛ ۲. شمه‌ای از معنی زهد و عبادت درویشان، ۳. منع قدح و طعن از عامه اهل اسلام و همکیشان.
آغاز: منت خدای را عزوجل که راه حق روشن و احکام شریعت غرا مبین است کتاب خدای در میان و آثار اهل بیت نبوت سلام الله علیهم فراوان ... اما بعد چون شنیده می‌شود که بعضی از منسوبان باهل علم که ایشان را از معرفت اسرار دین بهره ای نیست و بزینت صورت ظاهر و پوست علم از حلاوت معنی باطن و مغز آن محروم مانده در فتنه باز کرده و زبان بطعن مشایخ دین و اکابر اهل معرفت و یقین دراز کرده اند ... بخاطر این بنده کمترین بندگان رسید که چند کلمه بر سبیل اختصار در بیان شمه از حقیقت حال علم و علما و اصناف ایشان ذکر و بنویسد و آنرا تحفه مجلس سامی نواب اشرف ... نوباوه بوستان صفوی مؤید بتأییدات ربانی شاه عباس ثانی و صل الله دولته بدولة القایم سلام الله علیه گرداند شاید بیمن توجه با برکات ایشان این فتنه فرو نشیند پس این کلمات را فراهم آورده موسوم برفع الفتنه گردانید.
انجام: هیچ دانستی چه آمد رفته رفته بر زبان ×× آنچه اخفا خواستش اظهارش خاموش شو / خواست تا رمزی بگوید شد عنان از دست فیض ×× گفتمش ناگفتنی بسیار شد خاموش شو
[فهرستواره منزوی ۴۶۹/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: محمد هادی بن مرتضی، تا: قرن ۱۱، برای محمد هادی بن شاه مرتضی ثانی بن محمد مؤمن کاشانی، نوه برادر فیض کاشانی؛ این نسخه ظاهراً از سوی همین محمد هادی مقابله شده با نشان «بلغ بحمده»، مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۵۳پ-۶۲ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۰۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۳۱/۱۹
خط:نستعلیق،کا:سلیمان،تا:با تاریخ ۱۱۲۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ابعاد متن: ۹×۱۹، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۶۵]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۵۱۰/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۷ - ۳۸۰]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۰۰۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الاول ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱پ-۹ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۵ - ۸]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۶۱/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شکرالله بن میرزا محمد باقر طباطبایی، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه، ۱۸ص (۱۵۵-۱۷۲)، ۱۲سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۸۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۶۲/۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۰۳
آغاز: بسمله. یا مبدع الارکان و الاصول و یا مفیض القلوب و الارواح؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: جمعه ۸ جمادی الثانی ۱۳۲۲ق، جا: باغ اوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۲۲۹۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و الشکر له.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۴۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

↩ رفع القلم ⩤ ابراز الحکم من حدیث رفع القلم

● **رفع اللثام عن الآیات الواردة فی الصیام** / فقه / فارسی
raf'-ol lesām 'an-el āyāt-el vāreda fe-s sīyām

وابسته به: اماطة اللثام
این اثر چنان‌که از الذریعه و فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار و مطالب خود کتاب استفاده می‌شود ترجمه «اماطة اللثام» است که هم متن و هم ترجمه تألیف یکی از فضلای عصر شاه صفی حسینی صفوی (۱۰۳۸-۱۰۵۲ق) می‌باشد. در این دو تألیف، به ویژه ترجمه، آیات و روایات و اقوال و فتاوای فقها

که در صوم و مسائل آن وارد گردیده بررسی شده است. مؤلف در آغاز سه فصل در اخبار وجوب روزه، وجه تسمیه ماه روزه به رمضان و نقل اخباری که درباره شب قدر وارد شده آورده و آن را به شاه صفی اهدا نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۸۵

آغاز: بسمله، شایسته تقدیم در هر کتابی و سزاوار تصدیر در هر خطابی حمد واجب الوجودی است که کمیت خاصه فصحا در میدان بیان حقایق ... قاصر است؛ **انجام:** و ادام ملکه علی ممر الازمان متوج و مزین باد ... و آله الطهر الکرام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۰۴۶ق؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجداول؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۱/۱ - ۶۷۶]

↩ رفع المضار ⊳ دفع المضار الکلیة عن الابدان الانسانیة

● رفع المنازعة و الخلاف لتخلیص بعض الناس عن الانحراف / کلام و اعتقادات / عربی

raf'-ul munāza'a wa-l xilāf li-taxlīṣ-i ba'ḍ-in nās 'an-il inḥirāf

آملی، حیدر بن علی، ۷۲۰ - ۷۸۲ ؟ قمری

āmolī, heydar ebn-e 'alī (1321 - 1381)

به دستور: فخرالمحققین

کتاب در اثبات عدم عجز بر انبیاء و ائمه علیهم السلام است و شامل سه «مقدمه» و سه «رکن» و یک «خاتمه»: مقدمه ۱. علت غایی وجود پیغمبر و امام؛ مقدمه ۲. در اینکه وجود امام لطف است؛ مقدمه ۳. صفات امام؛ خاتمه در بیان اعتقادات امامیه. در آن از فخرالدین محمد حلی یاد شده است. آن را به دستور استادش، فخرالمحققین نگاشته است. پس از اتمام این کتاب، استادش در پشت آن اجازه‌ای به خط خود نگاشته است.

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی کلف عباده بمعرفة الایمان و ارکانه و وعدهم بذلک الخلود فی الخلد و جناته ... اما بعد فهذه رسالة مشتمله علی بیان ان الانبیاء و الائمه علیهم السلام هل یصدق علیهم لفظ العجز الذی ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۰۰/۲-ف

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: شکرالله بن محمد بن المرتضی شهر به معزالدین حسن حسینی یزدی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (انجام در فصل چهارم رکن سوم افتاده است)؛ از روی خط قاضی شوشتری از روی نسخه نوشته ظهیرالدین عبدالرحمن بن العتایقی که می‌نویسد که در پشت نسخه اصل به خط فخرالدین محمد حلی پسر علامه حلی دیده‌ام که خود آملی نوشته است که همه این رساله از من است و به اذن من است؛ مهر: محمد ابراهیم شریف؛ تملک: ملا محمد گیلانی؛ جلد: تیماج سبز، ۴۸گ، ۱۸ سطر، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲ - ۲۹۲]

۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۱۹۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مالایسعنی المقام معه فلم أر بحمدالله الا خیرا و معلوم ان.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده، صورت خط فخرالمحققین در صحت این رساله؛ تملک: ملا محمد گیلانی با مهر «و ما محمد الا رسول» (دایره)، «المتوکل علی الله اللطیف عبده محمد ابراهیم الشریف» (بیضی)، امیرتیمور؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز، ۱۸ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: - ۱۸۲]

۳. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه:۱۴۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل الرابع فی کلام العلماء و المشایخ ... بعد از دو برگ: ما لا یسعنی المقام معه فلم ار بحمد لله الا خیرا و معلوم ان مثل هذا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سبز، ۴۷گ، ۱۸ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۵سم [رشت و همدان: ف: - ۱۷۹۴]

● رفع النزاع و الجدل / اصول فقه / عربی

raf'-un nizā' wa-l jadal

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

در این رساله بسیار مختصر جواب این دو سؤال آمده است: ۱. آیا بین دو لفظ مترادف، تحقق نسبت عموم و خصوص مطلق یا من وجه تصور می‌توان کرد؛ ۲. بین دو لفظی که در یک معنی مترادفند می‌توان تصور عموم و خصوص مطلق یا من وجه کرد در مورد غیر آن معنی که این دو لفظ نسبت به آن مترادف دارند.

آغاز: بسمله - بعد الحمد الملک القادر یقول المفتاق الی الکریم الغافر المستغرق فی بحار الجرم و العاثر، ابن محمد نقی الموسوی، محمد باقر ... هذه قد وصل الی سؤالان لا یکاد ...

انجام: و بینهما لا بالنسبة الی ذلک المعنی بل بالنسبة الی غیره، و هذا مما لا شک فیه و لا ریب یعتریه

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۴۷۹/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۴۸]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۹/۲

خط: نسخ، کا: حسن بن ملا زین العابدین نجف آبادی، تا: ۱۲۰۶ق [ف: ۳ - ۳۰]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۰۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد صادق از نوادگان آخوند ملا محمد مهدی هرندی، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش تیماج مشکی، ۱گ (۱۴۰ر-۱۴۰پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۱/۴سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۱۳]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۱۹۴/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵ سم [ف: ۱۱ - ۲۰۹]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۷۹ط (ض)

آغاز: بعد حمد الله الملک القدر یقول ... قد وصل الی سؤالان لا یکاد یقول ما لهما الی شئ واحد بل بناؤهما علی التفارق

خط: نسخ، کا: محمد باقر گلپایگانی، تا: ۱۲۹۷ق؛ مصحح در ۱۲۹۷ق جلد: تیماج سبز، ۲ص (۵۵۵-۵۵۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۸سم [ف: ۲۴/۳ - ۵۰]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۸۸۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد باقر گلپایگانی، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سبز، ۲ص (۳۷۳-۳۷۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۲۴۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۹۸/۱۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۳۸۲]

← الرفع و الدفع ← رفع آفات و دفع بلیات

● **الرفع و الدفع = رفع آفات و دفع بلیات** / دعا / فارسی

ar-rafʿ va-d-dafʿ = rafʿ-e āfāt va dafʿ-e balīyyāt

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶ - ۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598 - 1680)

رساله‌ای کوتاه در ادعیه و اذکار مربوط به دفع بلیات و آفات با استفاده از آثار ائمه هدی که در ده «باب» تنظیم شده است: ۱. دفع امراض و علل رفع هر علتی؛ ۳. در دفع اوجاع و علل اعضاء؛ ۴. رفع علل مشوهه و مستکره؛ ۶. در دفع و رفع شرور و بلا و دفع هر شری و بلیتی؛ ۸ در رفع غموم و دفع غم و اندوه؛ ۹. در دفع ضرر دواب و هوام؛ ۱۰. در رفع آلایش جامه و غیر آن. از باب دهم از کتاب «قلع الاثار» محمد بن اسحاق کندی نقل شده است. مؤلف آن به درستی شناخته نیست، اکثراً آن را از فیض کاشانی دانسته‌اند ولی برخی به حسینی قهفرجی نسبت داده‌اند.

آغاز: الحمدلله و سلامه علی عباده الذین اصطفی الله خیر أم ما یشرکون ... اما بعد این رساله‌ای است در رفع آفات و دفع بلیات از خود و مال و زنان و اطفال به قرآن و دعا و عوذه ورقی و علاج و دواء منقول از ائمه معصومین علیهم السلام و اکابر دین و حکمای پیشین مشتمل بر ده باب ...

انجام: و مجموع آنچه در این باب مذکور شد از محمد بن اسحق کندی منقولست که در رساله قلع آثار آورده

[الذریعة ۲۴۵/۱۱؛ فهرست‌های خودنوشت فیض کاشانی ص ۱۷۹-۱۸۱؛ نسخه‌های منزوی ۵۳۷/۱؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۳۷/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** دفع زنگ از کارد و نحو آن ... تمام شد رساله دفع آفات و رفع بلیات و الحمدلله و صلی الله علی محمد و آله.

پس از برگ هفتم باب پنجم و ششم افتاده اند؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله العالی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱پ-۱۵پ)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱ - ۳۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۸۳۴/۳

آغاز: افتاده از دیباچه: ان خیر هاد الی الله عزوجل نبینا محمد المصطفی؛ **انجام:** و لاینتظر صلاحک ...

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد کاظم رازی، تا: ۲۷ رمضان ۱۰۸۶ق؛ محشی با نشان «منه دام فیضه»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۸گ (۳۲ر-۱۳۹ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۲۸۲۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۴۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ زیبا،بی‌کا،تا:اوایل قرن۱۲؛مصحح،محشی؛کاغذ:فرنگی، ۲۰گ (۱۴۲-۱۶۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳۴ - ۲۲۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۶۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۱-۱۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۳۴ - ۵۴۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۲/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۴۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۲/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۲گ (۴۳-۶۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۶×۱۱/۵سم [ف: ۳۶ - ۱۹۰]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۴/۳

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷گ (۴۴پ-۶۰ر)،

۱۸سطر (۱۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: - ۱۷۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۳۶۴]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۳۹۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** به سرکین خر و نوره اول بشویند وبمالند پس باشنان وصابون بشویند رفع زعفران ازجامه بنوره وصابون وآب گرم بشویند پاك شود البته تمام شد رساله دفع ورفع امراض وعلل ملامحسن فیض رحمة الله

خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، مصحح، محشی با امضای «محمد شفیع الموسوی»، با علامت بلاغ؛ فاقد جلد، ۲۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۳]

۱۰. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: محرم ۱۱۲۵ق؛ ۶۴گ، ۱۰ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۵۵]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۸۴/۳

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صادق قودجانی، تا: ۱۱۴۳ق؛ مصحح، محشی، در بیست برگ آخر ادعیه و طلسمات و نسخه‌های پزشکی متفرقه‌ای کتابت شده؛ جلد: روغنی، ۲۱گ (۵۹ر-۷۹پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۳]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محسن، تا: ۲۹ جمادی الثانی ۱۱۵۳ق؛ ضمیمه: دعا اداء دین منقول از پیامبر اکرم (ص)؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۳۷]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۶۰۴

آغاز و انجام: برابر

این رساله در حاشیه زاد المعاد است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۵۷ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، الحاقی، ۵۵ص (۳۵-۸۹)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [رایانه]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۲۰۵/۳-۳۶/۲۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ عبارات عربی معرب، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۸ ذیحجه ۱۱۸۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۴ - ۱۸۴۱]

۱۵. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۹۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر فاضل بن میر باقر اسفرازی، تا: محرم ۱۱۹۸ق؛ جلد: مشکی، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲ - ۱۵]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۳۸۴-۱۳/۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** واگر فلفل وآب سداب وانگبین معجون بسازند وبخورند سستی از اندام ببرد اگر غنچه گل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۸۴۱]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۵۶/۳-۲۵/۱۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** واگر در کشتی با خود داشته باشد از غرق شدن ایمن باشد بامرالله تعالی دیگر اگر اعدا بر دور

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۸۴۱]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۴۶۲-۱۷/۲۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ به ضمیمه: صیغ نکاح متعه، اختیارات کواکب و دعاهای کوتاه دیگر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۱۰-۱۶ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۴ - ۱۸۴۰]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۲۰۶/۴

آغاز: مغلوب و صوارم اوامر و نهاوی؛ **انجام:** گواه راست آسان کنند مشکلها، نیکو نعمتها.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواسط قرن ۱۳؛ ضمیمه: شرح و خواص و فوائد دعای سیفی با اختتام و اعتصام آن، دعای احتجاب، ختومات سور شریفه، شرح دعای صباح علوی (ع)، مستشیر، ادعیه سجادیه (ع) «اذا اقتر علیه الرزق، رؤیت هلال، طلب حوائج»، دعای سمات که در وسط رساله دفع آفات نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۷×۲۰/۷سم [ف: ۱۵ - ۴۳۹]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۹۰/۱۷

آغاز: برابر **انجام:** کذلک تخرجون. رفع آلایش جامه و غیره در جزو بعد از زاد المسافرین نوشته شده در آنجا مطالعه باید کرد و فایده حاصل باید ...

تا باب ۹ را دارد و باب دهم را کاتب آن‌گونه که وعده داده در پایان زاد المسافرین در همین نسخه آورده؛ خط: نستعلیق، کا: هادی تفرشی ؟ ، تا: اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲گ (۲۲۵ر-۲۲۶پ)، سطور مورب دو ستونی، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۸۱]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۲۲۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** السلام علی القاسم و الطاهر اولاد النبی و رحمه الله و برکاته و علی جمیع الشهداء و رحمة الله و برکاته

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: میشن زرشکی، ۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۷۱]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۷۷/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۱۰۴-

۱۱۳)، ۲۶ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۶۴]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۴۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: شوال ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۱گ (۱۸پ-۲۸پ) [ف: ۱۰- ۱۶۹۳]

۲۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۶۸/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۲۸گ (۱۲۶-۱۵۳)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۷۵]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۴۱ق، به دستور ملا احمد ذاکر؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۸۱ر-۹۲پ)، ۲۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۲ - ۲۷۷]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۸۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم مشهدی، تا: شوال ۱۲۴۹ق، به حسب اشاره مطلب خان؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی نخودی سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۱پ-۴۲ر)، ۱۰ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۵۰۰]

۲۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه:۴۳۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد تقی بن ابوطالب بن ملا مقیم بن ملا طاهر یزدی بندر آبادی، تا: شوال ۱۲۵۸ق؛ جلد: مقوا، ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف مخ: ۱ - ۲۴۴]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۷۶۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد علی تفریشی، تا: چهارشنبه غره جمادی الاول ۱۲۶۱ق، به دستور سرکار میرزا ابوالقاسم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۲۴پ-۶۵پ)، ۱۲-۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۱۵ - ۱۵۰]

۲۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۰/۳ معزی

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۱۳۳پ-۱۸۰ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۷]

۳۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۹۹/۴

آغاز: برابر ؛ **انجام:** رفع زعفران از جامه بنوره و صابون و آب گرم بشویند پاک شود.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۷۴ق؛ دارای سرصفحه رنگین و زیبا، مجدول و مذهب؛ جلد: شمیز روغنی، ۸گ (۳۱۴پ-۳۲۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۴]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۲۰/۲-۵۹/۱۴۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد رضا حسینی قزوینی، تا: یک‌شنبه ۱۸ ذیقعده ۱۲۸۹ق، جا: قزوین؛ ۲۳گ (۷۵-۹۷)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۱۸۴۱]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۸۵-۱۸۷)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲ - ۳۱۷]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۸۳-۱۱/۱۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** در اندک زمانی دشمن هلاک شود یا چنان به خود گرفتار شود که تو را فراموش کند وهیچ ضرری به تو نرسد بعون الله تمت الرسالة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۷۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۱۸۴۱]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۴۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** السلام علی القاسم و الطاهر اولاد النبی و رحمه الله و برکاته و علی جمیع الشهداء و رحمة الله و برکاته

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مذیل است به پنج برگ رساله‌ای در ۸ باب مشتمل بر ختومی چند به جهت توسعه رزق و توانگری، دفع فقر و اعدا و سحر و اداء دیون و شفاء بیمار و محفوظ ماندن از بلیات و استخلاص از حبس و ...؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، ۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۶ - ۲۷۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۹۷/۱

همان نسخه بالا [اهدائی ف: - ۳۸۶]

۳۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۳۳۳/۲

آغاز: ... ایضاً این دعا را به مشک و زعفران بر کوزه ای نو بنویسند؛ **انجام:** برابر

فقط مقداری از آخر آن است. در نسخه نام کتاب را «رفع آفات و دفع بلیات»ذکر کرده؛خط:نستعلیق، کا: حاج میرزا محمد کاشانی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۳ق، جا: کاشان؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۴۲ر-۵۷پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [مؤید: ۳ - ۲۷۵]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۳۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: محمد تقی بن غلامحسین دزفولی، تا: ربیع الاول۱۳۱۵ق؛مصحح؛مجدول؛کاغذ:شرقی،جلد:تیماج سورمه‌ای، ۶۱گ، ۹ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۳ - ۶۴۱]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۹۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کار در ابیالایند.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملک زاده کوثر؛ ۱۸گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۶ - ۲۴۰]

۳۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۹۱/۱-۶۰/۱۳۱

آغاز: به اخلاص بخواند و بر موضع علت مسح کند و ننزل من

القرآن ما هو شفاء
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۵گ (۱–۳۵)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ – ۱۸۴۱]

۳۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۷۱

آغاز: ایضاً حرز عمامه را با خود داشتن از جهت ایمن ازجمیع مکاره و شر اشرار و حصول محبت در نظر خلایق از خاص و عام اثر عظیم دارد و مجرب است؛ **انجام:** ایضاً گفته اند که اگر کسی سامان کار خود نداند این حروفات را بر برگ بید نویسد و در زیر سرگذارد و به خواب رود، در خواب صلاح کار خود ببیند
در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سبز، ۸۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۲ – ۸۹۳]

۴۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۴۱۸/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۴گ (۵پ–۱۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۸ – ۵۵۲]

۴۱. اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر
در ده باب، در فهرست با عنوان «کتاب الدعوات» و ناشناس آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در ۶۵ص کوچک، نزد سید محمدعلی روضاتی در اصفهان [نسخه‌پژوهی: ۱ – ۱۵۴]

۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۸۶۷-۱۹/۱۹۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ ۲۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ – ۱۸۴۰]

۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۶۳/۲-۳۴/۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب دهم دردفع ورفع آلایش جامعه و غیر آن به علاج ... دفع روغن از خامه وکاغذ به استخوان سوخته زایل شود
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴ – ۱۸۴۱]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۳۳/۱-۱۱/۱۳۳

آغاز: هذه النسخة الشریفة من مولانا الاجل ملا محسن رحمة الله علیه منقول از ائمه المعصومین ... مشتمل بر ده باب اول در دفع امراض وعلل دفع هر علتی ومرضی به اخلاص بخواند وبرموضع علت مسح کند وتزل من القرآن؛ **انجام:** وعلما کثیرا و ادباً با رعاً واجعل ذلک کله لی ولاتجعله علی برحمتک یا ارحم الراحمین وصلی الله علی محمد وآله اجمعین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، در پایان آن دعای صباح حضرت علی (ع) که قطب الدین نیریزی از خط امام علی نقل نموده و هر قطعه را به یک رباعی به فارسی ترجمه نموده است، و دوازده امام خواجه نصیر ضمیمه شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۸۴۱]

۴۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۹۰/۵

بی‌کا، بی‌تا [اوراق عتیق: ۱ – ۲۵۳]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۷۰۴

آغاز: الشهاده بعد شهاده ان لا اله الا الله محمد رسول الله؛ **انجام:** که حضرت در سفر بود ناگاه نظر مبارکش ... حضرت از آن
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: شکری [رایانه]

● رفع الیدین فی الصلاة (رسالة فی) / فقه / عربی

raf‘-ul yadayn fi-ṣ ṣalāt (r. fy)

اتقانی، کاتب بن عمر، ۶۸۵ – ۷۵۸ قمری

etqānī, kāteb ebn-e ‘omar (1287 - 1358)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۳۶۶۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۴۷ق [الفبائی: – ۲۸۴]

۲. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۵۳۹]

● رفقای قصه گو / داستان / فارسی

rofaqā-ye qesse-gū

سپهری، منوچهر

sepehrī, manūčehr

سرگذشت ده رفیق است که برای پسر پادشاه داستان می‌گویند.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۹۹

آغاز: شبی از شبها، در یک شهر کوچک دور افتاده ای در فرانسه، پنج از شب گذشته، صدای هیاهوی زیاد به گوشم رسید، از خواب بیدار شده؛ **انجام:** پس از خداحافظی از قصر بیرون آمده به خانه هایشان رفتند. این بود سرگذشت ده رفیق که برای پسر پادشاه داستان میگفتند.
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: صفر ۱۳۶۷ ق؛ مهر: «کتابخانه سپهر»؛ جلد: مقوا، روکش ابری سرمه‌ای، ۱۱۲ص، ۲۹ سطر (۱۷×۱۹) سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳ – ۱۶۱]

● رفیع الدرجات / فارسی

rafī‘-od darajāt

حسینی کیانی، نادر شاه

hoseynī kīyānī, nāder šāh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۳۱۷

بی‌کا، تا: ۱۳۷۶ق؛ خریداری از بانو سهیلا چاره‌دار [رایانه]

● رفیع الذری و حمید الذری فی تخمیس ام القری

/ ادبیات / عربی
rafī‘-uḏ ḏurā wa ḥamīd-uḏ ḏarā fī taxīms-i umm-il qurā

ابن خطیب، عبداللطیف بن علی، - ۹۳۲ ؟ قمری
ebn-e xatīb, ‘abd-ol-latīf ebn-e ‘alī (- 1526)

وابسته به: القصیدة الهمزیة فی المدایح النبویة؛ بوصیری، محمد بن سعید (۶۰۸-۶۹۶ق)

تخمیس قصیده همزیه بوصیری است، در مدح حضرت ختمی مرتبت و اهل بیت و یاران آن حضرت. اصل قصیده همزیه که به نام «ام القری فی مدح خیر الوری» نیز شناخته می‌شود، اثر ابوعبدالله، محمد بن سعید، بوصیری مصری (-۶۹۴ق) است.

[هدیة العارفین ۶۱۷/۱؛ تاریخ الادب العربی، بروکلمان ۱۰۱/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۹۳/۵

آغاز: انت فی الحشر عدة و رجاء ×× و الی الداء من یدیک دواء / و اذا کان من یدیک شفاء ×× کیف ترقی رقیک الانبیاء / یا سماء ما طاولتها سماء؛ **انجام:** جئت بالمعجزات بین البرایا ×× باقیات و فی یدیک المنایا

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد، شویکی بحرانی، تا: ۱۲۷۲ق؛ نسخه دیگری از این تخمیس منحصراً بر پایه یافته‌ها در کتابخانه برلن موجود است؛ کاغذ: فرنگی، ۵۳گ (۱۵۰-۲۰۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۷/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۷۹]

● **رفیعیه** / طب / فارسی

rafī‘īa

گرگانی، رستم، ق ۱۰ قمری
gorgānī, rostam (- 16c)

محل تألیف: بندر قشن

در یک «مقدمه» و چهارده «باب» و یک «خاتمه» در بیان کیفیت حرکت شرائین و غیر آن به در خواست دوستی ساخته است.

آغاز: بسمله و به ثقتی سپاس بی قیاس حکیمی را که شرایین را از لحم صنوبری رویانید.

انجام: به حسب اراده حیوانی و الله اعلم بالصواب.

[نسخه‌های منزوی ۴۸۶؛ اونس ۲۷؛ فهرستواره منزوی ۳۴۸۶/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۴۵/۱

آغاز و انجام: برابر

بی کا، تا: ۸ محرم ۹۸۹ق، جا: احمد نگر؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۵گ (۱-۱۱۵)، ۱۵ سطر (۴/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶ - ۶۲۰]

● **رفیعیه = پرگار اربعه متناسبه** / ریاضیات / فارسی

rafī‘īye = pargār-e arba‘e-ye motanāseba

رفیع الدین، محمد
rafī‘-od-dīn, mohammad

این رساله در توضیح پرگار و مسائل راجع به آن آمده است البته اشتباه نشود مقصود از مسائل پرگار در اینجا آن مسائل درجه دوم هندسه نیست که در نزد هندسه‌دانان به نام مسائل پرگار مشهور است بلکه یک سلسله مسائل مقدماتی مقاله دوم و سوم کتاب اقلیدس می‌باشد که در حل آنها معمولاً از خط‌کش و پرگار استفاده می‌شود. در آخر کتاب چند مساله هندسه فضایی نیز آمده که عبارات از تبدیل مکعب به مکعب مستطیل و تبدیل اسطوانه به مخروط و امثال آن می‌باشد. در دو سه صفحه آخر کتاب مسائل نجومی و تعریفات راجع به آن از قبیل تشخیص منطقه البروج وافق و امثال آن می‌باشد. . تعداد مسائل در نسخه‌ها متفاوت آمده و تا ۱۲۷ مسأله که به صورت «عمل» آمده و هر عمل شامل حل آن مسأله نیز می‌باشد.

آغاز: این لوح مستطیل که پرگار نسبت است ×× تجذیر و ضرب و تقسیم و قسمت را نیک آلت است/ و ز بهر قوس و جیب و وترظل و قطرظل ×× ز آن کشف می کند اگر اهل بصیرت است / در شرح آن فقیر محمد رفیع را ×× باشد رساله که ز اسرار صنعت است / شرحی که بر مداد رفیع است نسبتش ×× چیزی کزو کسی نگرفته است سبقت است / یوسف به حسن این عمل ار آرزو کند ×× کتمانش ای عزیز تو را جای حجت اسن / پی نسبت است وضع اسطرلاب و مطلع ×× انوار هم که این همگی را کنایت است

انجام: چنانکه اول یافتیم. شکل این است (شکل را ندارد) و الله اعلم.

[الذریعة ۱۹۵/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۷۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۶۹۳/۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۹۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز ذکر شد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ شامل اشکال هندسه؛ جلد: تیماج ماشی، ۱۰۴گ، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۵۴۳]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۳۹۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۷۳گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۶۹]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۵۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج حنایی، ۴۴گ (۱۶۷پ-۲۱۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۳ - ۲۸۶]

۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۱۶۴/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳ - ۹۶]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاید مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (شاید)؛ حاوی اشکال هندسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای مقوایی، ۴۸گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۱۷]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۰/۵-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید حسین ساوجی، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۴۱گ (۱۵۰پ -۱۹۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲۲ - ۱۲۶]

۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۴۶/۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۱۱۳ص (۱۰۶-۲۱۸) [عکسی ف: ۱ - ۵۶]

۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۴۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲ - ۹۶]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۸۳۶۰/۱۰

آغاز: پرکار متناسبة ا، ج، ف، ا، ک، ل، آلتی است مشتمل بر دو ستاره؛ **انجام:** پس می‌گوئیم که مساحت مستطیل ف.ج، ۱۳۳.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ فقط ۵۴ عمل برای پرکار عنوان کرده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۶۰ ر-۷۹پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۲۸۷]

۱۰. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۰۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، قطع: خشتی [نشریه: ۵ - ۳۰]

● الرفیق = آداب السفر / آداب و سنن / فارسی

ar-rafīq = ādāb-os-safar

قزوینی، محمد رضی بن محمد نبی، - ۱۱۳۷ ؟ قمری

qazvīnī, mohammad razī ebn-e mohammad nabī (-1725)

شرح و حواشی:

۱- حواشی الرفیق؛ قزوینی، محمد رضی بن محمد نبی (-۱۱۳۷)

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۹۶۹/۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شوال ۱۱۲۳ق [مختصر ف: ۴۱۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۸۳

آغاز: الحمدلله الذی هدانا بلطفه العمیم ... و بعد قاصد سبک سیرخامه بعد از طی طریق عمیق شکرگذاری؛ **انجام:** و در حرز و امان خدای تعالی باشند تا شب و بحمد الله تعالی که این رساله باتمام رسیده پیرایه اختتام یافت.

خط:نسخ زیبا،بی‌کا، تا: ۲۷ ربیع الثانی ۱۱۱۴ق (شاید تاریخ تألیف باشد)؛ مجدول؛ تملک: محمد موسوی جزائری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۷ - ۷۳]

● رفیق الاولیاء = هدایت نامه / عرفان و تصوف / فارسی

rafīq-ol owlīyā’ = hedāyat-nāme

ذهبی دزفولی، عین الدین حسین، ق۱۴ قمری

zahabī dezfūlī, ‘ayn-od-dīn hoseyn (- 20c)

مثنوی است حاکی از کشف باطنی او در ۱۹۵ بیت برابر با شماره ابجد «صادق» و در مقدمه آن می‌گوید: «جمعی از محققان صادق عاشق از این شکسته هوای نفسانی حسین بن محمدرضا رزقه الله الشهود العیانی خواسته‌اند که چند کلمه موزون به اقتضای حال گفته سازد، و از راه معنی طالب حراثت بذری از علم وراثت شدند که رهرو را طلب و رهبر را طرب فزاید». این مثنوی به سال ۱۳۰۷ هجری قمری ساخته شد و مرتبط با مثنوی سیر السائر و طیرالنادر عارف بالله شاه مقصود صادق بن مولا میر قطب الدین محمد عنقا است که برخی از ابیاتش در مقدمه گلزار امید به چاپ رسیده است. این کشف معنوی منضم اشارات و مستنداتش در رساله‌ای به قلم آقای دکتر مرتضی سرافراز شرح شده و باز از همین کشف‌های کریم کسروی در مثنوی کرسی نامه اویسی یاد کرده است و نیز در تذکره نوادر آقای محمود اویسیان به تفصیل آمده.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶

آغاز: بنام آفتاب ملک جانها ×× که از نامش روان شد این روانها؛

انجام: دلیل جانت نور اولیا باد ×× رفیقت دائماً لطف خدا باد

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ - ۷۴۰]

● رفیق بیست ساله / گوناگون / فارسی

rafīq-e bīst sāla

ثابت جنگ، محمد خان بن غلامحسین خان، ق۱۳ قمری

sābet jang, mohammad xān ebn-e qolām-hoseyn xān (- 19c)

مؤلف، پس از اینکه سال‌ها در خدمت دولت بود و اموال فراوان و کتاب‌ها و تابلوهای نفیس در آن مدت فراهم کرده بود، به‌جهت کینه‌توزی که بعضی از ارباب مناصب با وی داشتند تمام اموال او را در مقابله قرض‌هایی که داشته، با قیمت ناچیزی فروختند و زحمات پنجاه ساله او را هدر دادند. در اثر این پیش‌آمد بر آن شد که اقسام نسخه‌جات صحیحه مجربه و بعضی از صنایع و بدایع و تواریخ و اشعار متقدمین را که در گنجینه

سینه مخفی بود به سفینه بنگارد، بنابراین کتاب حاضر را پراکنده یا به صورت رساله به رشته تحریر درآورد. عناوین مهم این مجموعه چنین است: در حساب جمل و معرفت کواکب و تواریخ هندی و اسلامی (۱۴پ-۲۷پ)؛ «محک الامتحان» رساله ایست در استخراج خواص و کیفیات موالید ثلاثه، به ارشاد مولانا مفتی شرف الدین، در چند فن مشتمل بر فوائد. آغاز: «سپاس بیقیاس مرحکیمی را سزاست که کارخانه جهان را به طلسمات گوناگون و نیز نجات بوقلمون آراسته» (۲۸ر-۳۴ر)؛ «معیار الایقان» رساله ایست در خواص مغناطیس آهن که در رساله سابق ذکر نشده، مشتمل بر ده فصل در ده قسم از مغناطیس. آغاز: «حمد وافر و ثنای متکاثر مرخالقی را سزاست که عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات یعنی هجده هزار عالم» (۳۴ر-۳۵ر)؛ نسخه‌های دارو بعضی آنها از کتاب «تألیف شریف» حکیم محمد شریف خان (۳۶ر-۴۲ر)؛ چند طلسم و جادو و چرم سازی و دعا (۴۳پ-۶۶ر)؛ «خمسه محتجبه» رساله‌ای است در کیمیا و لیمیا و هیمیا و سیمیا و ریمیا، در چند باب. آغاز: «الحمد و الثناء لولیه ... اما بعد بدانکه علوم خفیه پنج علم است که آنرا خمسه محتجبه گویند اول کیمیا که اهل آن صفت فلزات را» (۶۶پ-۷۲ر)؛ «وفق اعداد و تکسیر اسماء» رساله مختصری است. آغاز: «الحمدلله و الصلاة علی عباده الذین اصطفی ... اما بعد چنین گوید احقر عبادالله الصمد محمد که بالفعل بخاطر فاتر رسید» (۷۲پ-۷۷ر)؛ «حفظ صحت» در این رساله مختصر کلیات پزشکی با چند دستور نگاشته می‌شود بدون فکر یا مسوده. آغاز: «بعد حمد قادر دادار و صلوات بر رسول مختار و آله الاطهار و اصحابه الکبار چنین گوید احقر عباد الله الصمد میرزا محمد» (۷۷پ-۸۷ر)؛ چند دستور کیمیایی (۸۷پ-۱۰۶پ)؛ دستورهای پزشکی (۱۰۷ر-۱۱۹ر)؛ بیوگرافی میرزا مقیم وزیر الممالک ابوالمنصورخان بهادر صفدر جنگ و بیوگرافی‌های دیگر و سوانح تاریخی (۱۲۰ر-۱۵۷پ)؛ دستورهای کیمیایی و پزشکی (۱۵۸پ-۱۷۰پ)؛ جدول‌های تاریخی و نجومی (۱۷۲پ-۱۸۰ر)؛ منتخب از لب التواریخ انگریزی (۱۸۱پ-۱۹۲ر)؛ صورت صلحنامه شاه شجاع و مهارجه رنجیت سنکه بهادر (۱۹۶پ-۱۹۸پ)؛ وقایع تاریخی (۱۹۹ر-۲۳۱ر)؛ دستورهای پزشکی (۲۳۱ر-۲۴۶پ).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با تاریخ ۱۶ جمادی الاول ۱۲۵۶ پشت برگ ۱۰۵ و ماه صفر همان سال روی برگ ۱۰۷؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۲۴۶گ، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۱ - ۱۲]

● **رفیق توفیق = آداب علیه** / اخلاق / فارسی

rafīq-e towfīq = ādāb-e ʻellīye

نامی قزوینی، محمد علی، ق۱۲ قمری

nāmī qazvīnī, mohammad ʻalī (- 18c)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۴ق

در آن از اخلاق ناصری و جلالی و محسنی و طهارة الاعراق ابن مسکویه بهره برده است. در یک «اتصال» است در تهذیب اخلاق و تنزیه اعمال و دو «حرف» در اوضاع خادم و اوضاع مخدوم و «تتمه» در معاش و مسلک هر یک از بنی نوع انسان. در آن از رساله دیگر خود به نام «لباب در آداب زناشویی» یاد کرده است و در آن از غلیان و قهوه و افیون یاد شده است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. رفیق توفیق سالکان طریق رسوم و آداب و انیس شفیق ساکنان مجامع اولوالالباب وفای عهود و مواثیق ربوبیت پروردگار انفس افاق و ادای فروض و سنن عبودیت مخدوم بالاستحقاق.

انجام: بر دیگری آن پسند که بر خودپسندی بدین کلمه جامعه ختم سخن شد.

[نسخه‌های منزوی ص ۱۶۱۵؛ فهرست موسیقی ص ۱۶۹؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۱۲۵۶/۱؛ فهرستواره منزوی ۴۶۹/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۵۰

آغاز و انجام: برابر

نخست دو اتصال است و سپس حرف نخستین که عنوان‌های بابت رسم دارد و از حرف دوم نشانی نیست. تذکر: نام مؤلف با توجه به آغاز و انجام نسخه ذکر گردیده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نام کتاب در آغاز (گ۱۴ر) آمده و در نسخه بدل در نسخه ما «رفیق توفیق» هم خوانده شده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۵۷گ، ۱۷ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۸ - ۱۱۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الصلوة و السلم علی النبی العربی و الرسول المکی المدنی و آله و اولاده الطاهرین و المعصومین و سلم تسلیما کثیراً کبیراً مبارکاً

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، ۲۱۵گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۱ - ۴۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۸۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی انقضاء الزمان و انتهاء المقال و سلم تسلیماً کثیراً کثراً طیباً مبارکاً

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۰گ، ۱۷ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۵ - ۴۷۱]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۷۵

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۳ق، جا: اصفهان؛ ۱۰۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۲ - ۳۳۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۱۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۷]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۲

خط: نسخ، کا: محمد جواد بن ابی القاسم، تا: ۱۲۲۳ق؛ مذهب، مجدول، با کمند زر و مشکی؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: ساغری، ۳۳۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۳ - ۴۱۲]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خود را از درگاه قرب او بعصیان و طغیان دور مگرداند و لله الحمد علی بلوغ آلائه و له الشکر علی سبوغ نعمائه

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حاجی محمد رسول نمکی، تا: ۱ جمادی الاول ۱۲۷۹ق، در زمان ناصرالدین شاه به نام آقا میر قاسم؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۸۶گ، ۱۷ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۹ - ۱۳۸۶]

● **رفیق التوفیق** / منطق / فارسی

rafīq-ot-tawfīq

آرانی کاشانی، حسن بن آقا بابا، ق۱۴ قمری

ārānī kāšānī, hasan ebn-e āqā bābā (- 20c)

رساله کوتاهی است شامل چند «فصل» درعلم منطق.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۱۵۶۷-۹/۱۱۷

آغاز: بسمله الحمد لولیه والصلوة علی نبیه وبعد این مختصریست از علم منطق ... مسمی شد برفیق التوفیق ... بدانکه باید دانست که آنچه درذهن انسانی درمی آید منحصر است به تصور وتصدیق وتصدیق آنست که؛ **انجام:** دربرهان که مقدمات آن تمامی یقینی باشد برخلاف غیر آن از اقسام مذکوره، مؤلف گوید که بعضی از مطالب دیگر دراین فن به نظر این قاصر رسیده که ذکر اینها موجب تطویل این نسخه مختصر است لهذا به همین قدراکتفا شد ... ومن الله افاضة التوفیق و بیده ازمة التحقیق

خط:تحریری،کاتب= مؤلف، بی‌تا؛ مصحح از مؤلف؛ جلد: تیماج نارنجی، ۱۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۳۱]

● **رفیق العاشقین** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

rafīq-ol ʻāšeqīn

اصفهان؛ جابری انصاری؛ شماره نسخه:۱/۲

منظوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۶ - ۵۹۳]

← رفیق و شفیق > مناظره مادی و الهی

● **رفیق و وزیر = رساله مکالمه** / حکومت و سیاست / فارسی

rafīq va vazīr = r.-ye mokāleme

ملکم، ۱۲۴۹ - ۱۳۲۶ قمری

malkam (1834 - 1908)

گفتگویی است با عناوین «رفیق» و «وزیر». در این گفتگو از اوضاع نابسامان آن روزگار انتقاد شده است. وی در آغاز، گوید: «این مکالمات را با این خیال مسوده کرده بودم که برای یکی از وزراء بفرستم، به ملاحظه یکنوع ادب و ترحم مانع خیال آمد ولی چون همت و اغماض بندگان اقدس همایون شاهنشاهی را قالب همه قسم صداقت و دولت خواهی می‌دانم و ابراز این مکالمه را محض تفنن اوقات شاهنشاهی جسارت می‌نمایم».

آغاز: بسمله. این مکالمه را باین خیال مسوده کرده بودم که برای یکی از وزراء بفرستم ملاحظه یک نوع ادب و ترجمه مانع خیال بنده آمد ولی چون همت و اغماض بندگان اقدس همایون شاهنشاهی را قابل هر قسم صداقت و دولتخواهی میدانم ابراز این مکالمه را محض تفنن اوقات شاهنشاهی جسارت مینمایم

انجام: رفیق: حرف همین است که فرمودید این نوع فضولیها از جانب من محض دیوانگی است و از امروز در خدمت شما شرط می‌کنم که این قسم جسارتها نکنم. و السلام

چاپ: تهران، ۱۳۲۷ش، در «کلیات» او، به کوشش محیط طباطبائی، صص ۵۳-۷۱؛ ایران، تهران، نشر نی، ۱۳۸۱ش، حجت الله اصیل، ۱

[نسخه‌های منزوی ۱۶۱۵/۲؛ مشار فارسی ۲۶۲۱/۲؛ اصول تمدن ۷۰]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۶۰/۲

آغاز و انجام:برابر
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج مشکی، ۱۳گ (۲۳ر-۳۵پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹ - ۱۳۵۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۶۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴ سطر [ف: ۵ - ۲۱۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵۳۷

آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق، جا: تفلیس؛ از روی نسخه شیخ الاسلام آنجا؛ جلد: مقوا ته پارچه، ۲۸ص، ۱۲ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۳]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۰۸۰/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۷ شوال ۱۲۸۹ق، جا: تفلیس؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج عنابی، ۱۳گ (۸۷ر-۹۹پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۷/۱ - ۱۴۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۰۲۱

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: غره جمادی الثانی۱۲۹۷ق، جا: مشهد رضوی؛ ۱۲گ، ۱۱-۱۳ سطر (۱۳/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۰ – ۵۸]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۲۳۰/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا هادی خان، تا: قرن ۱۴؛ جلد: گالینگور قرمز،۱۳گ(۱-۱۳)،۱۵سطر،اندازه:۱۴/۵×۲۲/۵سم[ف: ۲۷/۲ – ۲۰]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۰۱۷/۳

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج فرنگی، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۴۴ – ۲۰۱]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۹/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در همین دو سه سال خود را از این عالم پستی بلندی فرنگستان برسانیم یا از این حال خود را غرق و مدیون سیل فرنگ بدانیم تمت الرساله بعون الله تبارک و تعالی

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۳۶ص (۲۰۵-۲۴۰)، ۱۶ سطر(۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱ – ۱۴۹]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۱۵۴/۱

آغاز و انجام:برابر

بی‌کا، تا: دوشنبه ۶ رمضان ۱۳۰۴ق؛ ۸گ (۱پ-۸ر) [ف:۱۵-۲۲۳]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۰۴/۳

آغاز و انجام:برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: غلامحسین بن معصوم الشریف، تا: ۱۳۰۸ق، جا: قریه آدران [آدران] از قراء شهریار تهران؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۲۷-۳۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۴۰ – ۱۷]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۳۹/۱۲

تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۱۳ق [ف: ۵ – ۲۸۶]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۴۵۵/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۳ق [ف: ۶ – ۱۹]

۱۳. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه:۱۳/۴بخش یکم

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق، کا: مرتضی ابن مرحوم میرزا صادق، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: خارجی، ۱۴گ (۵۵ر-۶۸ر)، اندازه: ۱۸×۳۳سم [ف: - ۴۱]

۱۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۹۷۹/۲

آغاز: برابر

خط: تحریری، کا: محمد حسین تفرشی، تا: ۶ جمادی الاول ۱۳۴۱ق؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۸گ (۹۸-۱۰۵)، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۴سم [ف: ۲۶ – ۴۶۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۵۷/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۱گ (۵۱-۷۱)، ۱۳ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۱ – ۲۲۱۳]

۱۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر؛ ... و اگر تو بدین سیاق روزنامه بنویسی عدد خوانندگان تو بمرور زمان بده هزار بلکه زیاده خواهد رسید ... خداحافظ تو باد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با رساله مجدیه در یک مجلد است و پیش از آغاز مکالمه وزیر و بعد از اتمام بدون فاصله مطالبی در همان مقوله آمده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۵گ، ۱۹-۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳ – ۱۱۹۱]

● رقابت و همچشمی دول اروپا در ... / حکومت و سیاست / فارسی

reqābat va hamčešmī-ye doval-e orūpā dar ...

رقابت و همچشمی دول اروپا در احداث کلنی یعنی ممالک مهاجر نشین انگلیس و روس.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۵۰

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۰گ، ۱۶ سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۲۶۸]

● الرقاع و المقالات / گوناگون

ar-ruqā' va-l-maqālāt

مدرس گیلانی، مرتضی بن شعبان، ق۱۴ قمری

modarres-e gīlānī, morteza ebn-e ša'bān (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۶۴۵

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● رقایق الحقایق / عرفان و تصوف / فارسی

raqāyq-ol-haqāyeq

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ – ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

نام کتاب به خطا در برخی منابع «دقایق الحقایق» آمده است. رساله‌ای است در مبحث وحدت وجود، در یک «فتح» و هفت «رقیقه» و یک «ختم»: رقیه ۱. عقل انسانی را دریافت اشیاء از خصایص است؛ ۲. مذهب حکما و متکلمین وجود اعرف اشیاء و بدیهی است؛ ۳. وجود حقیقتی است واقعی نه امری اعتباری نه عارض و نه معروض چیزی؛ ۴. اعتقاد به اصل وحدت وجود؛ ۵. تلویح بر مقدمات که مشعر بر مذهب اهل وحدت است؛ ۶. تمثیلی که رافع اعتراضات و مشعر بر مقصود است؛ ۷. مقرر است که به غیر از ذات حق پروردگار و فیض صفات او هیچ نیست.

آغاز: بسمله و به نستعین، تبارک اسمک اللهم یا من کل یوم هو

فی شأن و جل ذکرک ... سپاس آن خدای را که کرد سپاس او ... اما بعد چنین گوید عدم نمودار نقش دیوار محمد بن ...
انجام: و تصاعد درجات منزلین شاداب و بارور. بحق الحق و اهله، و الحمدلله رب العالمین.
چاپ: تهران، نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۵ش، ضمن رسائل دهدار، به کوشش محمد حسین اکبری ساوی، صص ۱۷۳–۲۱۲
[نسخه‌های منزوی ۷۹۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۸/۶]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۳/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۹۶۵ق؛ با نشانی بلاغ؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۱۳گ (۱۰۹ر–۱۲۱ر)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۳۳/۱ – ۲۰۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹۳/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با نشان «۵» و «لکاتبه الفقیر»؛ مهر: «یا ابوالحسن ادرکنی» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، ۱۶گ (۸۴–۹۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۴۰– ۳۳۷]

۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۸/۱۹ فرخ
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۱۱ق؛ کاغذ سپاهانی؛ جلد: تیماج، ۳۶ص (۲۹۸–۳۳۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: – ۲۱۰]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۴۵/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵ص (۴۵–۶۹)، ۲۶سطر(۶×۱۶)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۴ – ۳۷۰۳]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۱۰–ف
نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ – ۵۶۷]

۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲/۱۲
خط: نستعلیق، کا: ملا محمد مهدی، تا: ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۲۱۱ر–۲۳۰پ)، ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: – ۲۵۸]

۷. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه:۵/۱۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ جلد: مقوایی، ۱۹گ (۱۰۵پ–۱۲۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۱۸۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۸۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** جمال نوعروسان امانی و آل قریب را به زیور قبول حصول آراسته با آنکه اقامت استقامتش مدام استقامتش مدام چون شمع بزم افروز انجمن جهانست صورت ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، دارای سر لوح زرین، مجدول مذهب؛ مهر: «محمد حسین بن محمد الفاضل» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۱۲پ–۲۹پ)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۶– ۶۴۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۳۶۵/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱ص(۱۶۰)، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶ – ۵۲۲]

۱۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۱۶/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۲۷۶]

۱۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۳۲۳/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** فیاض مطلق وجود او بحق واثق است که نهال نامی نامشرا در روضه خلود و دوام سبز و تر دارد و نخل باسق دولت ... بحق الحق و اهله و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه و محمد و آله اجمعین و سلم تسلیماً کثیرا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و کرمی، جلد: تیماج نارنجی، ۲۵ص (۲۲۰–۲۴۴)، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۱۰ – ۱۰۸۶]

۱۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۱۰۲/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله اجمعین و سلم تسلیما کثیرا کثیرا.
خط: تحریری متوسط، کا: محمد حسین بن عبدالمجید تفرشی فقیر نعمة اللهی، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: رقعه‌ای فرنگی سفید، جلد: میشن خرمایی، ۳۳ص (۲۷۶–۳۰۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰ – ۶۶۰]

۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۱۰/۱۰
آغاز و انجام: برابر
کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۱۷گ (۹۲–۱۰۸)، ۱۶سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴ – ۱۴۳۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۰۰ق، جا: تهران؛ واقف: فهرستی؛ ۲۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴ – ۱۵۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۷۰/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴گ (۸۲ر–۹۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۹ – ۱۷۲]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم بن محمد حسینی تفرشی، تا: ۶ صفر ۱۳۱۱ق؛ با مقابله مرتضی فرهنگ و یادداشت‌هایی از او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن زرد، ۱۷گ (۶۱پ–۷۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۲سم [ف: ۷ – ۴۷۲]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۷۲/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۲۵پ–۴۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۳ - ۱۳۹]

۱۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۴۷/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: - ۱۵۱۴]

۱۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۱۹/۹

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ، قطع: خشتی [ف: - ۳۰۱]

● رقایق الحقایق فی حساب الدرج و الدقائق /

ریاضیات / عربی

raqāyiq-ul ḥaqāyiq fī ḥisāb-id doraj wa-d daqā'iq

سبط ماردینی، محمد بن محمد، ۸۲۶ - ۹۰۷ قمری

sebt-e mārdīnī, mohammad ebn-e mohammad (1423 - 1502)

در ۱«مقدمه» و ۱۰ «باب». نام کتاب و نگارنده در دیباچه آمده و از استادش شهاب الدین احمد و کتاب او «کشف الحقایق فی حساب الدرج و الدقایق» یاد می‌کند، که دشوار بود و خواست پوشیده‌هایش را روشن سازد.

آغاز: الحمدلله حمد الشاکرین و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له شهدة المخلصین ... و بعد فیقول فقیر رحمة ربه محمد سبط الماردینی ...

انجام: و وضحت مشکلاته و تهذبه ابوابه و تنقحت طرفه و تحررت مثله. فله الحمد علی جمیع النعم و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد سید العرب و العجم و علی آله و اصحابه اولی الفضل و الکرم و حسبنا الله و نعم الوکیل. تمت

[معجم المؤلفین ۱۸۸/۱۱؛ هدیة ۲۱۸/۲؛ الخدیویة ۲۴۷/۵؛ الاوقاف العامة ۱۴۲/۳؛ کحاله ۱۸۸/۱۱؛ سرکیس، معجم ۱۰۰۱/۱؛ کحاله ۲۲۱/۱ برای استادش شمس الدین ابن مجدی و کتاب پیشگفته]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۹۵-عکسی

آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه ... الحمدلله حمد الشاکرین و اشهد ان لا اله الا الله ... و بعد، فیقول فقیر رحمة ربه محمد سبط الماردینی؛ **انجام:** و وضحت مشکلاته و تهذبه ابوابه و تنقحت طرفه و تحررت مثله. فله الحمد علی جمیع النعم و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد سید العرب و العجم و علی آله و اصحابه اولی الفضل و الکرم، و حسبنا الله و نعم الوکیل. تمت ...

اصل نسخه: ترکیه (؟)؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ص، ۳۰ سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۴۴]

● الرقائق و الحکایات / حدیث / عربی

raqā'iq wa-l ḥikāyāt

قرشی طرابلسی، خثیمة بن سلیمان، - ۳۴۳ قمری

qorašī tarābolosī, xosaymat ebn-e soleymān (- 955)

این جزء شامل کلمات انبیاء و متقین و حکایات آنهاست. در صفحه عنوان آمده است: «الجزء العاشر من الرقائق و الحکایات لخثیمة بن سلیمان بن حیدرة الطرابلسی روایة أبی محمد عبدالرحمن بن عثمن بن أبی نصر العدل عنه، روایة أبی القسم علی بن محمد بن علی بن أبی القدر المصیصی عنه، روایة أبی الفتح نصرالله بن محمد بن عبدالقوی الفقیه و أبی محمد هبة الله بن أحمد بن طاوس المقری کلاهما عنه، روایة أبی المحاسن محمد بن السید بن فارس الصفار عنه، روایة أبی المعالی أحمد بن اسحق بن محمد بن المؤید الأبرقوهی عنه، روایة القاضی رئیس الشام عمادالدین أبی الفضل محمد بن القاضی تاج الدین احمد بن محمد بن محمد بن هبة الله بن الشیرازی عنه».

[تاریخ نگارش‌های عربی ۲۷۵/۱-۲۷۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۶/۲

آغاز: بسمله. رب یسر أخبرنا الشیخ ... شهاب الدین أبوالمعالی احمد بن الشیخ الحافظ رفیع الدین أبی محمد اسحق بن محمد بن المؤید بن علی بن اسمعیل الهمذانی الأصل الأبرقوهی المولد قراءة علیه و أنا أسمع فی یوم الأربعا لثلاث عشرة لیلة ... من جمادی الاولی سنة تسع و تسعین و ستمئة بالجامع الذی عمره أحمد بن طولون بین القاهرة ومصر المحروستین بالدیار المصریة ... قال أنا أبوالحسن خثیمة بن سلیمن بن حیدرة الاطرابلسی ... قال عیسی ابن مریم (ع) لاتکثروا الکلام بغیر ذکر الله؛ **انجام:** سمعت عبید بن عمیر یقول ان الدنیا أمد و ان الآخرة أبد. آخر الجزء و لله الحمد.

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۴۹۵؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۳۸ق؛ ۵ص (۱۰-۱۴)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳ - ۳۹۳]

● رقص صوفیه و الجهر بالذکر (رساله در) / عرفان و تصوف / فارسی

raqs-e sūfīye va-l jahr-o be-z-zekr (r. dar)

چلبی، علی، ق۱۱ قمری

čalabī, 'alī (- 17c)

تاریخ تألیف: ۹۹۲ق

نویسنده که یکی از مردان دین است در این مختصر می‌آورد که آیا رقص صوفیان حرام است یا حلال؟ او در ابتدا قول قائلین به حرمت و دلایل آنها را ذکر می‌کند و بعد مسأله دوران سامری را طرح و آن را از عداد رقص خارج می‌نماید و سپس رأی خود را از یک تقریر پیغمبر اخذ شده و آن نشان دادن رقص حبشیان به عاشیه است بیان می‌دارد و با آن عدم حرمت رقص را اعلام می‌کند و درباره جهر در ذکر نیز پس از بیان آراء دیگران اجهار ذکر را بی اشکال می‌داند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۱۷/۲

آغاز: بسمله الحمدلله ملك المنان العزيز المقتدر الديان الذى فصلنا بالعرفان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۲ص (۷-۸)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۴۰]

← رقعات > نامه ها

● **رقعات = نامه به جامی** / عرفان و تصوف / فارسی

roqa‘āt = nāme be jāmī

احرار، عبیدالله بن محمود، ۸۰۶ - ۸۹۵ قمری

ahrār, ‘obeyd-ol-lāh ebn-e mahmūd (1404 - 1490)

چاپ: در احوال و سخنان خواجه عبیدالله احرار، به تصحیح عارف نوشاهی (تهران، نشر دانشگاهی: ۱۳۸۰)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۷۲۲

عنوان جامی؛ خط: نستعلیق، کا: عارف غزنوی، تا: ۱۰۷۲ق [الفبائی: - ۵۷۵]

● **رقعات** / نامه‌نگاری / فارسی

roqa‘āt

علامی، ابوالفضل بن مبارک، ۹۵۸؟ - ۱۰۱۱ ؟ قمری

‘allāmī, ab-ol-fazl ebn-e mobārak (1551 - 1603)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۵۲۵

آغاز: بسمله، بعد از انشای حمد و ثنا حضرت خداوند واهب العطایا که بخشنده روزی این انسان و حیوان بحساب؛ **انجام:** جود و افضال و ارشاد آن محزومی قبله گاهی مخلد باد آمین یا رب العالمین.

خط: نستعلیق، کا: احمد علی، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

● **رقعات** / ادبیات / فارسی

roqa‘āt

اورنگ زیب بابری، امپراتور هند، ۱۰۲۷ - ۱۱۱۸ قمری

owrang-zīb-e bāberī, emperātūr-e hend (1618 - 1707)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۸۲۱

آغاز: بسمله. مکشوف دانشوران عالی فطرت؛ **انجام:** مستحسن استخراج کرده خواهد شد

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **رقعات** / نامه‌نگاری / فارسی و ترکی

roqa‘āt

قتیل لاهوری، محمد حسن بن درگاهی مل، - ۱۲۴۰ قمری

qatīl-e lāhūrī, mohammad hasan ebn-e dargāhī mal (- 1825)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۶۲

آغاز: بسمله، قرم مادی جعا فرفنون عجیبه و غطریف را رعی جعا فر معانی غریبه امروز؛ **انجام:** فکر تاریخ ولادت کردم و تا که سروش گفت با عمر دارالحسن به علو اقبال باد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور [رایانه]

● **رقعات = منشآت** / نامه‌نگاری / فارسی

roqa‘āt = monša’āt

برهان، ق۱۳ قمری

borhān (- 19c)

مجموعه‌ای از رقعات و منشآت است در چند باب (۳۵ رقعه و چند تفضل‌نامه، مرحمت‌نامه، کرامت‌نانه، عنایت‌نامه، نوازش نامه، ...) که مؤلف شیعی پس از ثنای الهی و مدح نبی اکرم حضرت محمد مصطفی (ص) و حضرت امیرالمونین علی (ع) و امامان دوازده گانه معصومین (ع) از نواب حسام الملک اعتمادالدوله محمد عبدالله خان بهادر هژیر جنگ و همچنین از معین الامرا معین الملک أسدالدوله غلام محمد مظفر علیخان بهادر ذوالفقار جنگ به نیکی یاد کرده و او را ستوده است. مؤلف دلباخته اهل بیت (ع) بوده و در این اثر خود را «برهان» نامیده و در مدح حضرت امیرالمونین علی (ع) چنین نگاشته: «منقبت و بلاغت آشفته نوای طرز کلام طراز مدح عالمی که فرمان علمش از طغرای غرائی أنا مدینة العلم و علی بابها بر کشور احاطت همه أشیا شرف نفاد یافته و خورشید خلافتش از مشرق خطبه من کنت مولاه فعلی مولاه بر قلم او یقین مومنین تافته مدبر امور تقدیر مظهر قدرت قادر قدیر محرز منشور قدر دستور دیوان قضا منشی بلیغ فیض تبلیغ احکام خدا سید الاوصیا علی مرتضی علیه السلام و الثناء ...»

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۸۴۲/۲

آغاز: جمعیت پراکنده اوراق نسخه بیان حمد مؤلفی که اجزائی منتشره کتاب موجودات را بحسن ترتیب نظم تألیف داده ... أما بعد منظور نظر عالی نگاهان رتبه معانی و مقبول خاطر فصاحت دستگاهان روشن بیانی باد ... چون این ناتمام برهان را اکتساب سعادت حضور نواب مستطاب ... بتعهد این خدمت با سعادت پرداخت و بترتیبش بر چند مراسلات مقسوم ساخت باب اول در

قوانین عرایض؛ **انجام:** تمهید نسبت نور نظر حبیب النسا با سید غلامرضا أطال الله عمرهما دیه آرزو روشن و دماغ تمنا گلشن نموده تشریح مراتب ...

خط: نستعلیق آمیخته با نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: هندوستان؛ افتادگی: انجام؛ در آغازین برگ این مجموعه از این اثر با عنوان «کتاب رقعات ناتمام» نام برده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش آبی، ۱۰گ (۷۳ر–۸۲پ)، ۱۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۳۵ – ۱۷۱]

● **رقعات** / ادبیات / فارسی

roqa‘āt

محمد تقی، ق۱۳ قمری

mohammad taqī (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۹۹

آغاز: فیما بین محمد تقی چون عالیحضرت مرحمت و غفران پناه، وزیر سابق؛ **انجام:** در مزاج عافیت وجود گرامی گوارا و شیرین باد برب العباد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

● **رقعات امیر کمال الدین** / نامه‌نگاری / فارسی

roqa‘āt-e amīr kmāl-od-dīn

کشمیری، امیر کمال الدین

kešmīrī, amīr kmāl-od-dīn

چند رقعه و نامه ادیبانه است به نثر و نظم و به شیوه منشیان که برای افراد مختلف و به مناسبت‌های گوناگون نوشته است. از جمله نامه به خواجه هاشم به طریق تمسخر. مؤلف در بیتی از سلطان محمد اکبر (شاه جهان آباد) با دعای «حفظه الله سبحانه عن الآفات» یاد می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۰۱

آغاز: رقعات امیر کمال الدین: امروز بشارتی بجان می‌آید ×× روحی بدل منزویان می‌آید / عیسی نفسی آمده کز مقدم او ×× جانی به تن مرده دلان می‌آید

دعاگوی دیرین کمال الدین که از چند سال در گوشه کشمیر عزلت گزین است، نظر بر اشفاق و الطافی که از خان غفران نشان دیده؛ **انجام:** عنان سمند قلم معطوف راسته التماس نمایم که زود تشریف آرند و در قالب فرموده مخلصان.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۳۰ (ردیف ۱۱۰)؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۴ص، ۱۴ سطر [عکسی ف: ۵ – ۱۳۲]

● **رقعات بلگرامی** / نامه‌نگاری / فارسی

roqa‘āt-e belegrāmī

بلگرامی، محمد احمد، ق۱۳ قمری

belegrāmī, mohammad ahmad (- 19c)

مجموعه‌ای از چند مکتوب است از نوع کار نامه‌نگاران و دبیران. در دیباچه آمده است: «بنده هیچمدان قصیر بیان محمد احمد بلگرامی – غفرالله سیئاته – طرز تحریر برین می‌گذارد که چون ائم در سنه ۱۲۵۴ هجری حسب اتفاق وقت در قصبه کالنجر ضلع باندا بخدمت بابرکت منبع اخلاق و کرم موصوف عالم سید نثار علیصاحب تحصیلدار علاقه مذکور – اعطاءالله ما یتمناه – که اوقات درویشانه و نیز در فن کیمیا ید طولایی داشتند وارد شده با قامت ایامی چند فرح مؤانست و شرف مجالست حاصل کرد، روزی هنگام معاینه عبارات ... حکایات لطیفه و قصص مختصره در حیز تحریر آورده است، جناب ایشان و جناب افادت مآب حکیم مولوی سید حسین علیصاحب که بواسطه تدریس خلف الصدق جناب موصوف عزیزالقلوب سعید ازلی میر سعادتعلی در آن مکان فیض افشان بودند، ارشاد کردند که اگر رقعاتی چند نیز یکجا مدون سازید سراسر باعث استفاده عزیز نذکور اصدر گردد، لاجرم چون دربسته کواغذ ضروریه دست تلاش را گشادم، دواتی چند بر پارهای قرطاس نوشته ... این عبارت بی ربط مرقم ساختم».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۷۵۶

آغاز: بسمله. پس از سپاس بیقیاس خالقی که اقلام حقیقت ارتسام را در معرکه ثنایش اعتراف به بی دست و پایی خود ساختن است و عبارات عالیه را در فضای حمدش همه تن به اقرار نارسائی؛ **انجام:** عزت و حشمت و اقبال و جلال و دولت ×× این همه رایته مقدم و جاهش مأمن.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۳۱ (ردیف ۲۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۴ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۵ – ۲۰۴]

● **رقعات جامی** / نامه‌نگاری / فارسی

roqa‘āt-e jāmī

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ – ۸۹۸ قمری

jāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

این مجموعه شامل مکتوبات به صوفیان گوناگون، خصوصاً به پیروان خواجه احرار و به بعضی حاکمان و دوستان فرستاده جامی است و در آنها جامی به سؤالات مراجعت‌کنندگان جواب داده مسائل گوناگون تعلیمات تصوف را بیان می‌نماید.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۴۱۷

آغاز: چون دل که خلاصه وجود است آنجاست تن نیز اگر بر اثر

ابر چه عجب؛ **انجام:** ایشان را توفیق اقامت بر قواعد دین و اشاعه فواید بر فنون زیادت کرد اناد و السلام و الاکرام. تمت
خط: نستعلیق، کا: محمد اسد الله، تا: ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

← رقعات منیر > انشای منیر

● **رقعات و مضحکات** / طنز / فارسی
roqa'āt va mozhekāt
رساله کوتاه طنزگونه‌ای است که برخی مطالب طبی را با ادبیاتی نغز بیان کرده است.
چاپ: هند، لکنو، ۱۲۶۱ قمری، سنگی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۶۴/۵
آغاز: حکیم علی الاطلاق از دارالشفای رحمت و نسخه کامل البضاعت قدرت به موجب خلق لکل دواء صراع، بی سر و پا حب معشوق به حب شبیار خیال و یرقان اسود مبتلایان شب فراق به کابوس صبح خیال بوس را به یاقوتی لب مطلوب؛ **انجام:** طرفه حالی است در زمانه ما ×× هر که جاهل تر است کامل تر / جهل را خوب می‌خرند امروز ×× کاشکی می‌فروختند به زر
مشتمل بر بخش اندکی از رساله میباشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: شرقی، ۵گ (۱۱۵پ-۱۱۹ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۳۹ – ۴۷۷]

● **رقعة الی ... =رسالة الی ...** / ادبیات / عربی
ruq'at-un ilā = r.-un ilā
ادبی کوتاهی است از مؤلف به شخصی که گویا از وی به نام «محمود» یاد شده است. در آغاز نسخه، عبارت «لبدیع الزمان» آمده که ظاهراً مؤلف آن بدیع الزمان احمد بن حسین همدانی (در گذشته: ۳۷۸ یا ۳۹۸ق) باشد هر چند این رقعه را در رقعه‌ها و رساله‌های چاپی وی نیافتیم. رقعه‌های بسیاری از بدیع الزمان با جمله «کتابی اطال الله ...» آغاز گردیده، همچنین چند رقعه از ابن سینا موجود است که این‌چنین آغاز شده است.
[رسائل ابی الفضل بدیع الزمان الهمدانی، چاپ آستانه۱۲۹۸ه.ق؛ مؤلفات ابن سیناص/۳۱۱،۳۱۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۷۷/۲
آغاز: لبدیع الزمان. کتابی اطال الله بقاء الشیخ و ادام علوه ... الدهر له فضة الا فضها و لاذهبا الا ذهب به ... و لا علقا الا علقه؛ **انجام:** و لا خلعة الا خلعها و لا نعمة الا نال منها و أنا داخل نیسابور ... الاحوال محمود، و المال ... و النفس سالمة و الدین قویم ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شرقی، ۱ص (۷۴ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۴۰ – ۶۶۳]

● **رقعه جناب آقا حسینا** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e-ye jenāb-e āqā hoseynā
محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶ – ۱۰۹۹ قمری
mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)
[خوانساری شرح حال و آثار، ص ۱۶۲-۱۶۴؛ اته بادلیان، ش ۲۰۶۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۱۹
آغاز: بصدق و یقین سوگند که اگر بالفرض مشاطه نو بهار چهره شاهد سخنوری بصد آب و رنگ بیاراید؛ **انجام:** و بجرم ننوشتن جواب سئوالی وارد نخواهد ساخت العذر عند کرام الناس مقبول العبد ۱۰۳۰۷۰۲۰۳۰۲۰.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲ص (۸۰-۸۱)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۸ – ۶۱۰]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۸
آغاز: با آن که درین ایام دوری پیوسته خارخار نامه پردازی از هر بن موی در جوش است و آهنگ بلند پروازی
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳ص (۲۶-۲۸حاشیه)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱ – ۱۲۳]

● **رقعه‌ای که به چلبی بیگ علامی نوشته بود** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e'ī ke be čalabī beyg 'allāmī nevešta būd
علامی، ابوالفضل بن مبارک، ۹۵۸؟ – ۱۰۱۱ ؟ قمری
'allāmī, ab-ol-fazl ebn-e mobārak (1551 - 1603)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۷۹
آغاز: المنة لله که از آغاز ابتسام صبح اقبال که مبدء جلوس اقدس بر اورنگ سلطنت است
خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۷۲پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲ – ۷۳۸]

● **رقعه‌ای که به مطلوب نوشته شده** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e'ī ke be matlūb nevešte šoda
محقق خوانساری، حسین بن محمد، ۱۰۱۶ – ۱۰۹۹ قمری
mohaqqeq-e xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad (1608 - 1688)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۹
آغاز: بر رای بندگان خدام ذوی الاحترام عالی مقام پوشیده و

مخفی نماند این مهجور نینوای عشاق
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۹۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۲۸حاشیه) [ف: ۲۹/۱ - ۱۲۳]

● **رقعه ای که به میرزا طوفان شاعر نوشته شده** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e'ī ke be mīrzā tūfān-e šā'er nevešte šoda

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۳۱۵/۴یه
خط: نستعلیق، کا: عبدالمجید بن یوسف بن مجید آهی، تا: با تاریخ ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص (۱۵۵-۱۵۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۸سم [ف: ۴۵ - ۱۵۲]

● **رقعه ای که به میرزا محمد امین حکیم باشی نوشته شده** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e'ī ke be mīrzā mohammad amīn-e hakīm-bāšī nevešte šoda

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۳۱۵/۴ط
آغاز: بعد از مدت که ساقی دوران جام را بگردش آورده بر باده گساران
خط: نستعلیق، کا: عبدالمجید بن یوسف بن مجید آهی، تا: با تاریخ ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۵ص (۱۴۴-۱۴۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۸سم [ف: ۴۵ - ۱۵۲]

● **رقعه ای که جناب معزی الیه به میر ذوالفقار نوشته** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e'ī ke jenāb-e mo'ezzī elayh be mīr zo-l-fagār nevešte

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۹۷/۱۷
آغاز: با آنکه در این ایام دوری پیوسته خار خار نامه پردازی از هر بن سوی خامه در جوش است و آهنگ بلند پروازی از هر تای بال کبوتر آرزومندی در خروش؛ **انجام:** و قیاس بر شعر شعرای تازه نفرمایند سخن فن فهمیدن هنر است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲گ (۷۶پ-۷۷پ)،۱۵سطر(۹/۵×۱۷)،اندازه:۱۵×۲۴/۵سم[ف:۸- ۶۱۰]

● **رقعه‌ای که طالب علمی در طلب نوشتن نوشته** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e'ī ke tāleb 'ilmī dar talab-e neveštan nevešte

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۶۱
آغاز: دست برد برد به مرتبه ای در اجرام علوی د اجسام سلفی اثر کرده که آقتاب عالمتاب؛ **انجام:** انجامه: حسب الاشاره صاحب سفینه مضیع این صفحه گشت. سوده ابن محمدتقی الاصفهانی محمد شفیع عفی عنهما.
خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: باتاریخ قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۲۵پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۳۶]

● **رقعه به محتشم کاشانی** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'a- be mohtašam-e kāšānī
واعظ شیرازی، میر صدرالدین، ق۱۰ قمری
vā'ez-e šīrāzī, mīr sadr-od-dīn (- 16c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۸۱/۱۰
آغاز: رقعه‌ای [که] میر صدرالدین واعظ شیرازی به مولانا محتشم کاشی نوشت. ملاذ الاناما خداوندگارا امروز در مسجد جامع به رقعه منظومه موسومه که به نظم الجواهر مزین است مشرف شده؛ **انجام:** و هر دو از مردم آدمی باشیم. باید که من بعد به تقلید ملا خلیل عطار در کسب اعتبار نکوشید.
خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن علی دوست بدستانی / بجستانی، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی نازک، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۱۳ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۱۷]

● **رقعه به میرزا طاهر وزیر موقوفات** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e be mīrzā tāher vazīr-e mowqūfāt
نصرآبادی، محمد طاهر، ۱۰۲۷ - ۱۰۸۳ قمری
nasr-ābādī, mohammad tāher (1618 - 1673)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۲۵/۱۷
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسینی قاینی، تا: ۱۰۹۶ق [ف: ۵ - ۴۲۶]

← رقعه التماسنامه > نامه

● **رقعه میر علی شیر به فرزند و برادر خود** / نامه‌نگاری / فارسی
roq'e-ye mīr 'alī šīr be farzand va barādar-e xod

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه:۲۸۳/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج تریاکی، قطع: ربعی [نشریه: ۳- ۴۰۷]

● **رقعه وصاف** / نامه‌نگاری / فارسی

roq‘e-ye vassāf

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۷۷/۱۱
آغاز: فقره‌ای از وصاف محتوی بر لطائف سخنان به وسیله حکایت گربه که بازرگانی به رسم بضاعت از غمخوری خواسته بود؛ **انجام:** و تمامت شرفات از زر خالص مسبوک و نیفایس (کذا) جواهر و یواقیت ثمان ترصیع نافیه
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱ص (۵۱)، اندازه: ۱۴/۳×۲۳/۵سم [ف: ۱/۲۹-۵۳۶]

● **رقم آقا رضا نقاش** / نامه‌نگاری / فارسی
raqam-e āqā rezā naqqāš

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۸۰/۱۳
که در عهد شاه عباس ماضی نوشته؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا حسن کرمانی، تا: قرن ۱۲ [ف: ۷ – ۱۹]

● **رقم امیر زاده** / نامه‌نگاری / فارسی
raqam-e amīr-zāde

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۶/۱۳
برای حاج الحرمین میرزا هادی در بغداد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ ۲گ (۱۰پ-۱۱ر) [ف: ۸ – ۱۸۰]

● **رقم تصدیق خدمات نواب بهرام میرزا** / نامه‌نگاری / فارسی
raqam-e tasdīq-e xadamāt-e navvāb bahrām mīrzā
همای مروزی، محمد صادق، ق۱۳ قمری
homā marvazī, mohammad sādeq (- 19c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۱۰/۱۰
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمود بن علی اکبر تفرشی، تا: با تاریخ ۱۳۰۸ق [ف: ۷ – ۳۳۹]

● **رقم تولیت آستانه شاه صفی** / اسناد – فارسی
raqam-e towlīyat-e āstāna-y šāh safī
رقم تولیت آستانه شاه صفی از شاه طهماسب به نام معین الدین اوحدی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۷۵/۴۴
آغاز: پروانچه مطاعه نویسند انکه چون عنایت ازلی ذات اشرف ما را به خلاف اقالیم عدل و داد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، رویه میشن قهوه‌ای، ۲گ (۹۳ر-۹۴ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷ – ۹۷]

● **رقم حضرت والا** / نامه‌نگاری / فارسی
raqam-e hazrat-e vālā
در پاسخ عریضه حاج میرزا هادی جواهری.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۵۶/۱۲
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۴۶ق؛ ۱گ (۱۰ر-۱۰پ) [ف: ۸ – ۱۸۰]

← الرق علی البردة ﴿ شرح قصیدة البردة

● **الرق المنشور فی معراج نبینا المنصور** / کلام و اعتقادات / عربی
ar-raqq-ul manšūr fī mi‘rāj-i nabīyyina-l manṣūr
کشفی، جعفر بن ابی اسحاق، ۱۱۸۹ – ۱۲۶۷ قمری
kašfī, ja‘far ebn-e abī-eshāq (1775 - 1851)
تاریخ تألیف: ۱۲۳۱ق؛ محل تألیف: نجف اشرف
رساله کوتاهی است در معراج حضرت پیامبر (ص) و این که عروج آن حضرت با جسم عنصری بوده نه با روح. تألیف آن در نجف اشرف هنگام فتنه «زگرت و شمرت» در سال ۱۲۳۱ق شروع شده است. (صدرائی خوئی)
آغاز: بسمله سبحان الذی اسری بعبده لیلاً من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی الذی بارک ... وبعد فهذه مقدمة حقیر الإفاق عبدالله المفتاق جعفر بن الموسوی نسباً
[الذریعة ۲۲۵/۲۱ و ۲۴۶/۱۱ شماره ۱۵۰۲؛ ریحانة الادب ۶۰/۵؛ اعیان الشیعة ۸۵/۴؛ اعلام الشیعه (قرن ۱۳): ۲۴۱-۴۳۰]
شرح و حواشی:
۱- المسطور فی شرح الرق المنشور؛ حسینی حائری، مهدی بن خلیل (-۱۴)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله علی کل حال ... و أصلی علی النبی و آله خیرة الانام صلاة تکون علی الدوام.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: مهدی بن ریحان الله موسوی به تاریخ ۱۳۳۲؛ جلد: مقوایی، ۴۸گ، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۵ – ۸۴]
۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۵۰۴/۳
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد زکی، تا: ربیع الاول ۱۲۳۳ق، جا: کاظمین؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: – ۱۴۱۴]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۵۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** الکفایة فان القلیل یدل علی الکثیر و الجرعة تنبئی عن البحر العزیز فاختم الکلام ... الی بلوغ الغایة ... مما

صدرتنی من عثرتی و نسیانی ... خیر موطنی و مکانی لما شاع و ذاع من وقوع الفتنة فیهم من شر المذکور ... فی کل وقف من اوقاتی و اوانی تمت ... سنه ۱۲۳۳ق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۷۵۶۵ [رایانه]

۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۲۴۳/۱۲

خط: نستعلیق درشت خط، کا: عبدالعظیم بن عبدالوهاب، تا: یک‌شنبه ۲۷ محرم ۱۲۳۳ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ، قطع: وزیری [نشریه: ۷ - ۲۷۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۸۴

آغاز: بالاضافة الی صرافتها بیوسة؛ **انجام:** فکانه معلق بربه.

خط: نسخ، کا: صبغة الله موسوی، تا: ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ضمیمه: در صدر و ذیل نسخه ۲۷ صفحه شامل اشعاری از نان و حلوای شیخ بهائی و قصیده عربی از سید جعفر نجفی در رد ابن حجر و تعدادی از کلمات قصار علوی؛ کاغذ: نیلی، جلد: مقوا، ۵۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۱ - ۱۶۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۶۸۶/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن علی اصغر مشهدی، تا: ۱۲۴۳ق؛ جلد: مقوایی، ۳۰گ (۲۵پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۴۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۲۸۹/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۱پ-۱۸ر)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۶ - ۲۶۱]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۳۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لما شاع و ذاع من وقوع الفتنه فهم من شر المذکور فی آخر المثانی فی سنة احدی و ثلثین و مأتین من الالف الثانی و الحمدلله علی کل حال.

خط: نسخ، کا: علی نقی کاتب کازرونی، تا: محرم و صفر ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۱۴گ، ۲۷سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۱۲×۲۹سم [ف: ۱ - ۱۷۵]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۸۹۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۹ ذیحجه ۱۲۴۶ق، به دستور آخوند ملا محمد اسماعیل تبریزی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ (۲پ-۵۲ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۵ - ۱۸۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۲۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الجرعة تنبیء عن البحر الغزیز.

خط: نسخ، کا: ابوالحسن، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۲۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۶۲]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۰۶۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان القلیل یدل علی الکثیر، و الجرعة تنبیء عن البحر العزیز. فاختم الکلام بقول الحمدلله رب العالمین ... من وقوع الفتنة فیهم من شر المذکور فی آخر المثانی من سنة احدی و ثلثین و ماتین من الالف و الحمدلله..

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسن عظیم آبادی، تا: جمعه ۵ ربیع الثانی ۱۲۵۱ق، جا: کربلا؛ کاغذ: فستقی، ۲۱گ (۱پ-۲۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۱سم [ف: ۹ - ۱۲۹]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۱۷/۱

خط: نسخ، کا: محمد کریم بن سلیم ریحانی، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۹گ (۱پ-۳۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳ - ۳۲۲]

۱۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۴مجموعه بدون شماره

کا: فتح علی بن ملک محمد، تا: ۲ رجب ۱۲۵۴ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۳۹]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۳۴۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله علی کل حال فی کل وقت ... و اصلی علی النبی و آله خیر الانام صلاة تکون علی الدوام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ مصحح؛ ۴۷گ (۱-۴۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۱ - ۲۳۳]

۱۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۰۹/۴

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۷۸ق؛۳۰سطر،اندازه:۱۶×۲۸سم [ف: ۲ - ۳۶۳]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۲۰/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی سنة احدی و ثلاثین و مأتین من الألف الثانی والحمدلله علی کل حال فی کل وقت من أوقاتی و أوانی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، ترجمه تمامی رساله؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ (۱۱۵پ-۲۱۶پ)، ۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۴]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۰۶/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۱۱۵پ-۱۳۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۶- ۴۸۷]

۱۸. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه:۲۱۹/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۲گ (۷پ-۱۸ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۱۰۰]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۱۳-۳۳/۱۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمن جهة کون النفس مظاهر واثارله والشیء یعرف ویظهر بالإثار وقال اولم یکف بربک أنه علی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سورمه‌ای، ۴۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۱۳۲]

۲۰. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۷۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۴۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: - ۱۲۲]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۸۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** توضیحاً و تتمیما به بعضی از آن انوار ساطعه و اشعه لامعه اشاره می‌نمایم و می گویم

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی، ۶۵گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف:۳-۱۰۷۶]

۲۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۲۱/۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان القلیل یدل علی الکثیر و الجرعه تنبی عن البحر الغزیر فاختم الکلام ... و استعذر بتشتت الاحوال و انفساد

الزمان ... عسى ان يسامحوننى ... لاسيما فى مشهد مولاى ... مع انه خير موطنى و مكانى لاشاع و ذاع من وقوع الفتنه فيهم من الشر المذكور فى آخر الثانى فى سنه احدى و ثلاثين و دماتين من الالف الثانى و الحمدلله على كل حال ... و اوانى.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۴۱ص (۱-۴۱)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲۳ - ۳۰۶]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۶۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله على كل حال ... و استغفرالله من جميع الذنوب و الآثام و اصلى على النبى و آله خيرة الانام صلوة تكون [على الدوام]

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: دفتری، ۳۴گ (۳۴-۶۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴۰ - ۶۴۶]

۲۴. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۶۹

بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۴۲ [تاریخ کتابت بدین طرز نوشته شده تمام شد بتاریخ یوم سه‌شنبه ۱۹ ربیع الاولی سنه ۱۴۲ که رقم مآت فراموش شده و باید ۱۲۴۲ باشد.] [ف: - ۸۴]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۱۸۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی، مجموعه نوازی؛ ۷۴ص، اندازه: ۱۷×۲۲سم [رایانه]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۳۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱ص [عکسی ف: ۷ - ۴۰]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۶۰/۱

خط:نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ در متن و حاشیه نوشته شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۱پ-۱۴ر)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۱۶۲]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۲۳/۴

خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد بن ابی القاسم، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۵۶ر-۷۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۶]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۴۴۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶گ (۲۹پ-۷۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۴ - ۲۱۱]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۹۲۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله على كل حال ... و اصلى على النبى و آله خيرة الأنام صلاة تكون على الدوام

خط:نسخ،بی‌کا،تا:نزدیک عصر مؤلف؛جلد: تیماج قهوه‌ای،۶۷گ (۲پ-۶۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۵-۳۶۰]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۵۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الجرعة تنبیء عن البحر الغزیز.

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالعظیم بن عبدالوهاب بروجردی، بی‌تا؛ واقف: سرمدعلی ضیاءالدین مولوی، مرداد ۱۳۳۴؛ کاغذ: شکری، ۶۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱ - ۱۶۱]

۳۲. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:۴مجموعه بدون شماره

کا:احمدبن عبد الباقی حسنی حسینی،بی‌تا[دلیل المخطوطات:۱-۵۵]

۳۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۴۶/۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۴گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۷۴]

۳۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۴۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال ثانيا الا انه بكل شيء محيط و فى هذا القدر الهداية ... و الجرعة تنبیء عن البحر الغزير فاختم الكلام بقول الحمدلله رب العالمين على بلوغ الغاية و ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، بی‌کا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۸ - ۶۴۸]

۳۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۴۹۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:**: و هى ههنا اخر مرتبة المعدنية و اشرف افرادها المجتمعان المتلا [قيان] فى مثل المرجان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی قهوه‌ای، ۵گ (۷۴ر-۷۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸ - ۶۵۲]

● رقم نواب اشرف / نامه‌نگاری / فارسی

raqam-e navvāb-e ašraf

تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۴۴

رقم نواب اشرف اعلی بنام علی خان سردار آذربایجان؛ بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۹۱ق؛ ۱ص (۲۵۱پ) [نشریه: ۷ - ۵۵۳]

● رقوم کسورات / ریاضیات / فارسی

rqūm-e kosūrāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۷۲/۲

به سیاق، با یک خاتمه، در آن آمده «کتاب مجلد جلد نوسنده سختیان»؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷ص [ف: ۷ - ۱۸]

● رقية الحية = دعای مار گزیدگی / علوم غریبه / عربی

roqyat-ol hayya = do‘ā-ye mār gazīdegī

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۱۰۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۱۹۵) [مختصر ف: - ۴۲۰]

● الرقيقة فى طلب الحقيقة / عرفان و تصوف / عربی

ar-raqīqa fī ṭalab-il ḥaqīqa

حسینی یزدی، عبدالرحیم بن ابراهیم، - ۱۳۱۵ ؟ قمری

hoseynī yazdī, ‘abd-or-rahīm ebn-e ebrāhīm (- 1898)

در شرح حدیث حقیقت که کمیل بن زیاد از امیرالمؤمنین (ع) روایت نموده است.

[الذریعه ۲۸۲/۱؛ ۲۴۷/۱۱]

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۲۵۲/۲

آغاز: بسمله الحمد لله العلی المنان و القادر الحکیم السبحان؛
انجام: ... و سائر العاملین المتعبدین ... اولا و آخرا.

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۶ق؛ مصحح، با این یادداشت: «متعلق به صلوات بر آل حاشیه به خط مرحوم حاجی میرزا محمد علی مجتهد قراچه داغی رضوان الله علیه دیده شد صاحب حواشی بر شرح لمعه»؛ جلد: تیماج سبز، ۲۵۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۷/۲ - ۳۱]

● **رقیمه شاه به کامران میرزای افغان** / اسناد / فارسی

raqīme-ye šāh be kāmrān mīrzā-ye afqān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۳۱۸/۲۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷ - ۳۴۱]

← الرقیمة النور > بسیط الحقیقة
← الرقیمة النوریة > بسیط الحقیقة
← الرقیمة النوریة > بسیط الحقیقة

● **الرقیمة النوریة** / فلسفه / عربی

ar-raqīmat-un nūrīyya

نوری، علی بن جمشید، - ۱۲۴۶ قمری

nūrī, ʻalī ebn-e jamšīd (- 1831)

در جواب رساله‌ای که میرزای قمی در رساله او درباره بسیط الحقیقة کل الاشیاء نگاشته بود. در آن از مدقق خوانساری یاد شده است گویا از مولی علی بن جمشید نوری باشد.

آغاز: بسمله. سبحان من تم جماله و جل جلاله و کمل و کماله ... اما بعد فهذه النمیقة الوجیزة الموسومة بالرقیمة النوریة فی کشف حجب الخفاء و الاختفاء عن وجه مسئلة بسیط الحقیقة کل الاشیاء بالنحو الاشرف

انجام: و یقوله المشبهون تعالی عما یقول الظالمون ... ای منقلب ینقلبون

شرح و حواشی:

۱- حاشیة الرقیمة النوریة

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۲۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی،۳۲گ (۱پ-۳۲ر)، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۹ - ۱۴۹۹]

● **رقیه صداع** / داستان / عربی

roqye-ye sodāʻ

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۷۶/۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۶ - ۵۶]

● **رکاز الدعوات فی السرائر و المربعات** / علوم غریبه / فارسی

rekāz-od-daʻavāt fe-s-sarā'er va-l morabbaʻāt

رجاء زفره ای، محمد علی، ۱۲۸۰ - ۱۳۶۰ قمری

rajā'-e zefre'ī, mohammad ʻalī (1864 - 1941)

تاریخ تألیف: ۱۳۴۶ق

نویسنده که شاعر نیز بوده می‌گوید در گذشته برخی از قواعد طلسمات و قوانین مربعات را نوشته بودم که همه پراکنده و در گوشه‌ای افتاد. لذا در سال ۱۳۴۶ بر آن شدم که نوشته‌ها را جمع کنم و از آن این کتاب را بپردازم، لذا این کتاب را با آن قواعد در یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه» فراهم آوردم: مقدمه: در پاره‌ای از ارقام بروج؛ باب ۱. محبت هفت فصل؛ باب ۲. اعمال قهریه مبنی بر سه فصل؛ خاتمه: ایضاً در محبت.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۹۶

آغاز: بسمله و به نستعین سپاس فزون از وهم و قیاس معبودی ار سزاست که راه نجات از بلیات؛ **انجام:** اینست و وفق آن صحیح است ۵۱۲۹

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۶ق، جا: زفره کوهپایه اصفهان؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه پارچه خاکستری، ۱۰۰گ، ۲۵ سطر (۱۵×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۶ - ۴۱۴]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۷

آغاز: در وضع پرکردن مربع ۳ در ۳ بدانکه یکی را در خانه اول سطر اول است؛ **انجام:** جمعه سر تراشیدن بسیار خوب و سنت پیغمبران است و ناخن گرفتن دلیل روا شدن حاجت و کارها بر او ... و نیکویی است ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ اهدایی: محمد حسن رجائی زفره‌ای (پسر مؤلف)؛ جلد: گالینگور قرمز، ۱۲۶گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۶ - ۱۷۴]

● **رکلمان** / فنون نظامی - فارسی

reklemān

در کیفیت ترتیب پیاده نظام و مشق سربازی و اصطلاحات تعلیمات نظامی است و در آخر کتاب می‌نویسد «تمام شد کتاب رکلمان اطریشی گفته ماژور به اهتمام سرکار احمد آقای سرهنگ در ۱۲ شوال ۱۳۰۴» و این تاریخ قمری هجری است که در آن سال‌ها، معلم‌های اطریشی استخدام شده و در ایران مشغول تعلیم سربازهای پیاده نظام بودند و معلوم است که صورت دستور و تعلیمات ایشان است که جمع آوری شده.

تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه:۴۷
بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق، . [ف: - ۲۶۱]

● **رکن الاسفار** / سفرنامه / فارسی

rokn-ol asfār

افضل الملک، غلامحسین بن مهدی، ۱۲۷۹ - ۱۳۴۸ قمری

afzal-ol-molk, qolām-hoseyn ebn-e mahdī (1863 - 1930)

دنباله سفر مازندران و درباره شهرهای آن سامان از آمل تا هراز جریب است. این کتاب که به نام سفرنامه مازندران نیز نامیده شده، به قلم غلام حسین خان افضل الملک مستوفی دیوان اعلی نوشته شده و از کتب بسیار سودمند در اوضاع جغرافیایی و تاریخی سرزمین مازندران در اواخر دوران قاجاریه است.
[نسخه‌های منزوی ۴۰۰۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۲۴/۲
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر [ف: ۵ - ۱۹۵]

۲. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه:۲۱۱
در پایان آن مقاله‌ای از ناصر الدین شاه درباره دریاچه قم «حوض سلطان» نگارش یافته؛ بی‌کا، تا: ۱۳۳۲ق؛ ۸۶ص، قطع: خشتی [نشریه: ۶ - ۶۲۳]

● **رکن رابع = معرفة الرکن الرابع** / کلام و اعتقادات / فارسی

rokn-e rābe‘ = ma‘refat-or rokn-er rābe‘

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۶ شوال ۱۲۶۹ق

رساله‌ای نسبتاً مفصل در معنی «رکن رابع» که یکی از وجوه اعتقادی شیخیه است. مؤلف با استفاده از مطالبی به اثبات این مطلب از دیدگاه شیخیگری پرداخته و به سؤالات مخالفین پاسخ داده است.

آغاز: ۱: بسمله الحمدلله ... چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم که سابقا این حقیر فقیر در جواب بعضی از اخوان که سوال کرده بود از معنی رکن رابع و صاحبان آن مقام و مراتب ایشان
۲: ثنای بیحد خداوندی را سزاست جلت عظمته که پادشاه جهانیان است و درود نامعدود پیغمبری را رواست

انجام: که تا اخر کتاب رد نویسم و تناقضها بگیرم و بحثها کنم تا اثبات کنم که ایشان مثلاً ملا نیستند یا علم ندارند یا اصول نمی‌دانند حاصلی برای ما ندارد و وقت اشرف از این است پس بهمین جا ختم کنیم تمام شد.

چاپ: تبریز، سنگی، ۱۳۳۵، خشتی

[فهرست مشایخ ۱۸۶/۲؛ نسخه‌های منزوی ۹۵۱/۲؛ مشار فارسی ۸۳۹؛ فهرستواره منزوی ۳۲۹/۹]

شرح و حواشی:

۱- شهاب ثاقب و قارعة القوارع فی ابطال ادلة الرکن الرابع؛ تویسرکانی، حسینعلی بن نوروز علی (-۱۲۸۶)

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۶۳/۵-۲۷/۱۳۳
آغاز: بسمله قال سلمه الله السادس اثبتوا لی رکن الرابع بالادلة المحکمة من الکتاب و السنة القوة العاقلة بعبارة واضحه؛ **انجام:** فمن نظرها فی التکالیف الحقیقه الذاتیه السریه الفوادیه یعرف علم الحقیقة و من نظرها فی التکالیف النفسیة و الروحیة و العقلیة یتحقق له علم الطریقة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۳۲]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۰۳۰/۳
آغاز: برابر ۱ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ رجب ۱۲۷۵ق؛ ۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۱ - ۳۰]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۳۵۵/۱
آغاز: الناصبین لحجج ربهم و دلیل ائمتهم لیفضلون عندالله علی العابد؛ **انجام:** و طلب منی سایر الاخوان اتمامه و بادرت الی اتمامه راجیا من الله حسن ختامه.
خط: نسخ، کا: میرزا عبدالله، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۸۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۵۵گ، ۲۲ سطر (۱۵×۸)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲ - ۶۷]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۷۲/۲
خط: شکسته نستعلیق، کا: سید حسین حسنی اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۱۳ ذیحجه ۱۲۹۲ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی سفید و شکری، جلد: میشن ارغوانی، ۱۶۴ص (۱۸۵-۳۴۸) [ف: ۹ - ۲۰۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۰۶۲/۲
آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: سید علی بن مرحوم عبدالرزاق موسوی محمدی، تا: شعبان ۱۲۹۹ق، جا: نائین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای کاهی، ۸۳گ (۲۱پ-۱۰۳پ)، ۱۰ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۵ - ۵۵۴]

۶. گلپایگان؛ مسجد جامع گلپایگان؛ شماره نسخه:۲۴/۳
خط: نسخ، کا: محمد گلپایگانی، تا: محرم ۱۳۰۰ق؛ مجدول به قرمز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۵۲پ-۶۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۲۰۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۹۲۳/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز،

۱۱گ(۵۵پ-۶۵پ)،۱۲سطر(۶/۵×۱۲/۵)،قطع:بغلی[ف:۱۷ - ۲۵۱]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۸/۶۷-۳۵۴۷/۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: سید عبدالحسین، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۰۴گ،۱۱سطر،اندازه:۱۵×۲۱/۵سم[ف:۴ - ۲۱۳۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۹۳۵/۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و هر کس در این معنی ها حرفی دارد سخن خود را ذکر کند و بنویسد تا جواب او را بنویسم

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوطالب بن محمد تقی مشهور به میرزا آقا، تا: ۱۲۷۲-۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۷۷پ-۱۸۳پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۸ - ۱۳۰]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۳۶۳/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۵۳-۶۴)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۱۲۶۴]

← الرکنیة ⟵ اجوبة المسائل الرکنیة

● **رکنیه** / ریاضیات / فارسی

roknīyya

ترکه، حبیب الله بن علی، ق۹ قمری

torke, habīb-ol-lāh ebn-e alī (- 15c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۳۱۶

آغاز: بعد از سپاس و ستایش بی حساب و شمار پروردگار را که ضرب قسمتها که جمعی از عباد را افضال فرموده؛ **انجام:** بموصی له بثلث دهند و آن باشد و دو خمس او که شش باشد لصواب و الیه المرجع و الماب ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق [رایانه]

● **رکنیة الجزء** / اصول فقه / عربی

ruknīyyat-ul-juz'

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸ - ۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707 - 1791)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۱۹/۳

رکنیة الجزء اذا قیل انه جزء علی الاطلاق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: نو، ۱۷ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۴۹۱]

● **رکوعهای قرآن** / علوم قرآن / فارسی

rokū'-hāye qor'ān

رساله مختصر و موجزی است در ذکر تعداد رکوع‌های قرآن کریم به ترتیب سور شریفه به طور مثال: «سوره فاتحه دارای یک رکوع و سوره بقره دارای ۴۰ رکوع [با ذکر مواضع هر یک] و آل عمران ۲۰ رکوع، النساء ۲۴ رکوع، مائده ۱۶ رکوع، انعام ۲۰ رکوع، اعراف ۲۴ رکوع، انفال ۱۰ رکوع، توبه ۱۶ رکوع، یونس ۱۱ رکوع، هود ۱۰رکوع، یوسف ۱۲ رکوع، رعد ۶ رکوع، ابراهیم ۷ رکوع، حجر ۶ رکوع، نحل ۱۲ رکوع، بنی اسرائیل ۱۲ رکوع، کهف ۱۲ رکوع، مریم ۶ رکوع، طه ۸ رکوع، انبیاء ۷ رکوع، حج ۱۰ رکوع، مومنون ۶ رکوع، نور ۹ رکوع، فرقان ۶ رکوع، شعرا ۱۲ رکوع، نمل ۷ رکوع، قصص ۹ رکوع، عنکبوت ۷ رکوع، روم ۶ رکوع، لقمان ۴ رکوع، سجده ۳ رکوع، احزاب ۹ رکوع، سبا ۶ رکوع، فاطر ۵ رکوع، یس ۵ رکوع، الصافات ۵ رکوع، ص ۵ رکوع، زمر ۸ رکوع، مومن ۹ رکوع، ... الخ». بر اساس تقسیم بندی جامع، تعداد رکوعهای نسخه ۵۵۱ عدد می‌باشد و قول مشهور ۵۴۰ رکوع است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۴۸۴

آغاز: تعداد رکوعهای قران شریف بقید هد سوره نام سوره فاتحه نام رکوع (۱) الحمدلله؛ **انجام:** الناس قل اعوذ برب الناس

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در چهار ستون «نام سوره - نام رکوع، نام سوره - نام رکوع»؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: حنایی فرنگی، ۱۸گ، ۸ سطر [ف: ۲۳ - ۱۰۲]

● **رکوی** / صرف / عربی

rakwā

برکلی، محمد بن پیرعلی، ۹۲۹ - ۹۸۱ قمری

berkelī, mohammad ebn-e pīr-'alī (1523 - 1574)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۴/۵

آغاز: آحمد حمدا لله الذی علم قواعد التصریف و الابواب المجرد ذاته عما زد علی وحدته من الشریک و الارباب؛ **انجام:** إما خبر مبتدأ محذوف و هو هو و إما بدل الکل من البیت

خط: نسخ، کا: علی بن قاسم، تا: ۱۱۱۲ق؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای سبز، ۵۲ص (۱۳۵-۱۸۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۸سم [ف: ۴۳ - ۱۴۵]

● **رگ زدن (رساله)** / طب / فارسی

rag zadan (r.-)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۸۷۳

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد بدانکه این مختصریست در دانش آنچه رگ زدن را بکار اید و این از اهتیار حکما؛ **انجام:** این علت

بیشتر زنانرا بود در رگ زدن خاصه که کسی ضعیف بود با مردی که مجامعت بسیار کرده باشد و الله اعلم بالصواب. تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

● **رگ زدن (رساله)** / طب / فارسی
rag zadan (r.-)
از ناشناسی که می‌گوید اختیار حکمای روم و هند و پارس است و از «تشریح (شرح) البدن» جالینوس بیرون کشیده شده است. دو سربند «فصل» دارد، سپس سربندهای در خور: فصل، بدانکه رگهایی [که] پیشینگان بر علتها فرموده اند، در ناوک سر تا پشت پای ۲۸ رگ است؛ فصل در شرح و منفعت آن ۲۸ رگ: رگ یا فوج، منفعت رگ زدن پس گوش، منفعت رگ زدن صدغین، منفعت رگ زدن گوشه چشم، منفعت رگ زدن ...

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۶۰/۳
آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. اما بعد بدانکه این مختصری است در دانش آنچه رگ زدن را بکار آید. و این از اختیار حکمای روم و هند و پارس است از آنچه مردم بدان محتاج باشند ... بدانکه جالینوس چنین گوید که واجب است بر اهل خود ... و جالینوس در کتاب تشریح البدن یاد کرده است؛ **انجام:** یا مردی که مجامعت بسیار کرده باشد. و الله اعلم بالصواب تمت.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۷ شعبان ۱۲۸۱ق؛ ۹گ (۸۴ر-۹۲پ) [ف: ۳ - ۱۶۲]

← رگ‌شناسی ⩿ النبض
← رگ‌شناسی ⩿ الفصد

● **رمالی و دعانویسی** / علوم غریبه / فارسی
rammālī va do‘ā-nevīsī
تعدادی ادعیه است که دعانویسان و رمالان برای پاره‌ای منظورهای خود آنها را به کار می‌بندند. در این ادعیه اغلب به کلمات نامربوط و نانوس و مرموز بر می‌خوریم که با خطوط عجیب نوشته شده‌اند و از اعمالی و ادعیه رمالان می‌باشند

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۶۴/۲
آغاز: شرح دعای بهلطین حضرت امام جعفر صادق چون کسی خواهد؛ **انجام:** که دعا بالای ورق طلا نوشته شود و محرم بمحرم دائره را تازه کنند.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، تریاکی، ۲۲ص (۴۷-۶۸)، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶ - ۸۲]

← رمان بلوس ⩿ تاریخ شاهزاده خانم بابلی

● **رمان تائبی** / داستان / فارسی
romān-e tā’ebī
تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین، - ۱۳۷۴ قمری
tā’eb-e tabrīzī, esmā‘īl ebn-e hoseyn (- 1955)

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۵۹/۱
آغاز: نگارنده این رمان تائبی
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۱ق؛ ۲۲۹گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۳]

← رمان ولتر ⩿ تاریخ شاهزاده خانم بابلی

● **الرمانية (ارجوزة) = القصيدة الرمانية** / شعر / عربی
ar-rummānīyya (urjūza) =al-qaṣīdat-ur rummānīyya
بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵ - ۱۲۱۲ قمری
bahr-ol-‘olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742 - 1798)
منظومه‌ای در چهل و سه بیت است در فضایل و فوائد خوردن انار چنان‌که از قرآن کریم و روایات استفاده می‌شود.
آغاز: یاطالباً فضائل الرمان ×× أتل لذات سورة الرحمن
انجام: هذا ثنائی حین جاش جیشی ×× و ان وصف العیش نصف العیش
چاپ: طهران، سنگی، ۱۲۸۰ق، رحلی، ۲ص (صص۲-۳)
[الذریعه ۱۱۸/۱۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۲۴
منظومه رمانية و مکاتبات منظوم و منثور؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص (۲۳۳-۲۳۵) [ف: ۶ - ۱۳۳]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۱۲/۲
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مرتضوی - مشهد مقدس؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۱۶۰ص [عکسی ف: ۷ - ۲۱۲]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۰۶۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۴۵پ-۴۶ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۰۹]
۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۲۶۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۱گ (۸۲ر-۸۲پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۰۹]
۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۲۵۵/۲
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ تذکر: این رساله در فهرست مستقلاً نیامده، از فهرست رایانه‌ای ۵۲۳ ذکر شد؛ ۲ص (۷۲-۷۳) [ف: ۱۱ - ۲۷۱]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۴۶۷/۶۷

خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: ۱۲۴۱ق؛ ۲گ (۱۲۱پ- ۱۲۲ر) [مختصر ف: - ۴۲۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۹۲/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه جمادی الاول ۱۲۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۷۲پ-۱۷۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷ - ۳۵۸]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۴۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی بن عبدالکریم طباطبائی، تا: دهه دوم جمادی الاول ۱۲۷۳ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، ۱گ (۶۰)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۸۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۲۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسینی، تا: ۱۲۸۷ق، جا: همدان؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۳۰-۳۲)، ۱۲ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۶ - ۱۹۴]

۱۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۵۶۸/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۷۷-۲۷۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۶۷]

۱۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۹۰/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد تقی موسوی کازرونی، تا: ۱۳۲۳ق؛ جلد: مقوا، ۱۸سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱ - ۵۸۸]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۴۵/۳

آغاز: بسمله، افتتح المقال بعد البسمله ×× بحمد خیر منعم و الشکرله؛ **انجام:** وادع عقیب الفرض بالمأثور ×× من الدعا و الموخر المشهور.

بی‌کا، بی‌تا، از ۹۰ به بعد خط دیگری به جز خط ملا محمد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۶ص (۶۷پ- ۹۲پ)، ۲۴ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۶۲۴]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۴۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۹۳پ-۹۵پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۰۹]

● رمح الخط فی نظم رسم الخط = قواعد الکتاب = ارجوزة الخط / صرف، شعر / عربی

ramḥ-ul xaṭ fī naẓm-i rasm-il xaṭ = qawā'id-ul kitāb = urjūzat-ul xaṭ

حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی، -۱۱۵۰ ؟ قمری
hoseynī seyfī, mohammad ebn-e mohammad mahdī (- 1738)

تاریخ تألیف: ۱۱۲۳ق؛ محل تألیف: اصفهان

ارجوزه‌ای است در رسم الخط و آیین کتابت در عناوین: «ابتدا و وقف، وصل، الزیادة، النقص و ابدال». این منظومه توسط شاگرد ناظم، محسن نحوی قزوینی با نام «تقویم الخط» شرح شده است.

آغاز: قال قوام شاکراً للنعم ×× حمداً لمن علمنا بالقلم/ ثم صلوة و سلاماً کالدیم ... / و انجاب من نورهم الظلام ×× نظمت للکتاب رسم الخط / نظماً رشیقاً مثل رمح الخط×× مخاطباً کل فتی ذکی / مهذب اخلاقه رضی×× الحد للخط علی ما نهجا/ رسم اسماء الحروف: تصویرک اللفظ باحرف الهجا ×× اذا المسمی باسم حرف عینا

انجام: خط کلا نوعین حیث احتملا ×× و الیاء فی الحرف بلی الی علی / فهذه قواعد الکتاب×× و الان وقت الختم کتاب / فالتزم القصد بلاخط×× و قوم الخط برمح الخط

شرح و حواشی:

۱- تقویم الخط فی شرح رمح الخط؛ قزوینی، محسن بن محمد طاهر (-۱۱۵۰)

۲- حاشیة تقویم الخط فی شرح رمح الخط؛ قزوینی، محسن بن محمد طاهر (-۱۱۵۰)

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۳۷۱۸/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد طاهر، تا: ۲۰ صفر ۱۱۲۳ق؛ محشی؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۹۸۱]

۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه:۲۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رحیم موسوی مازندرانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: نخودی و شکری فرنگی، جلد: تیماج دارچینی، ۱۳ص (۹۸-۱۱۰)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: - ۲۰۷]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۰۲/۱۱

آغاز و انجام: برابر؛ تم رمح الخط فی نظم رسم الخط و نسأل الله التوفیق لملازمة الرضا و مجانبة السخط بحق ن و القلم و ما یسطرون بیمین ناظمه قوام الدین محمد الحسنی احسن الله خاتمته سنه ۱۱۲۳.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۵۳پ-۱۶۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۵۹۱]

● الرمحیة (الرسالة) / ادبیات / عربی

ar-ramḥīyya (ar-r.)

جزایری، عبدالله بن نورالدین، ۱۱۱۲ – ۱۱۷۳ قمری

jazāyerī, ʻabd-ol-lāh ebn-e nūr-od-dīn (1701 - 1760)

مقامه‌ای ادبی و معماگونه درباره رمح (= تیر) است که همانند رساله سیفیه والدش نگاشته است و رساله سیفیه به مانند رساله قوسیه کمال الدین اسماعیل اصفهانی بوده و به گفته استاد روضاتی آنچه در الذریعه آمده که رساله سیفیه در مقابل قوسیه شیخ بهایی است، صحیح نیست.

آغاز: القارعة ما القارعة و ما ادراک ما القارعة قیامة لایفلح فی عرصاتها الا أصحاب الیمین

انجام: ویقیم الجدار المطل علی الانهدام دجال یظهر فی اخر الزمان جعلنا الله وایاکم من شره فی امان تمت

[الذریعه ۲۴۸/۱۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۳۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نعمت الله بن محمد هادی بن عبدالله بن نورالدین بن نعمت الله موسوی جزائری شوشتری، تا: سه‌شنبه ۳ محرم ۱۲۱۳ق، جا: شوشتر مدرسه هدایه، برای ملا آقا بابا شیرازی؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۳۸ر-۱۳۹پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۹ – ۱۲۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۰۲۳/۱-۲۵/۱۱۳

آغاز: بسمله هذه الرسالة الرمحیة انشاها العلامة الاواه السید عبدالله بن نورالدین بن نعمة الله الموسوی الجزایری فی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن نعمت الله جزایری، تا: چهارشنبه ۸ جمادی الثانی ۱۳۷۱ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: مقوایی، ۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ – ۲۱۳۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۷/۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شخصی آیت الله سید محمد علی روضاتی در اصفهان؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: سید محمد علی بن سید محمد هاشم روضاتی، بی‌تا؛ از روی دستخط بهاءالدین محمد بن عبدالله بن نورالدین بن نعمت الله موسوی جزایری تستری مورخه ذیحجه ۱۲۰۰؛ ۱۲ص (۴۶-۵۷)، ۱۴سطر [عکسی ف: ۳ – ۲۷]

۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۱۵۳/۲

بی‌کا، بی‌تا، قطع: رحلی [ف: – ۲۷۳]

● **رمز الاقطاب** / عرفان و تصوف

ramz-ol aqṭāb

پارسا، محمد بن محمد، ۷۳۹؟ – ۸۲۲ قمری

pārsā, mohammad ebn-e mohammad (1339 - 1420)

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۵۱۵]

● **رمز ترتیب حروف هجاء** / ادبیات / فارسی

ramz-e tartīb-e horūf-e hejā’

ملا شمسا، شمس الدین محمد، ۱۰۱۶ – ۱۰۹۸ ؟ قمری

mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608 - 1687)

رساله‌ای مختصر که در آن پس از بیان مخارج و نحوه ادا صوتی آن به راز تقدم هر حرف بر حرف بعدی اشاره شده و وجوهی بر تقدم مثلاً حرف الف بر حرف باء ذکر شده است.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۵۲۰/۶

آغاز: ترتیب حروف هجاء یعنی حروف بسیطه از هم جدا بر وجهی که مشهور ست و در زبان ها مذکور است؛ **انجام:** و باقی وجوه الاوج رابع نیز جاریست چنانچه در پیش ذکر کرده شد.

خط: نستعلیق، کا: خواجه علی مشهدی، تا: قرن ۱۱؛ محشی با امضای منه سلمه الله تعالی، در پایان نسخه آمده: «ش م س سلمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ص (۳۳۲-۳۵۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۳/۲ – ۱۶۵]

● **رمز الحکماء** / کیمیا / عربی، فارسی

ramz-ol-hokamā’

این کتاب در رمزی است که متقدمان و متأخران در وصف جوهر واحدی کرده که ماده الاول است و نیز در بیان کیفیت و تدبیر آن می‌باشد. مؤلف پس از این قول به بیان آراء اهل فضل در این زمینه می‌پردازد و تحت «قال» یکی از اقوال را بیان می‌دارد. در این اقوال گاهی عباراتی به فارسی نیز می‌آید. اقوالی که بیشتر در آن به چشم می‌خورد اقوال هرمس، طغرائی، بلیناس، ابن امیل، خالد، مدوری، صاحب الصدور و افلاطون است.

آغاز: بسمله، هذه رساله رمز الحکماء مما رمزه المقتدمون و المتاخرون فی وصف الجوهر.

انجام: علی غیر هذا نعلمه الصبیان فی المکاتب و النساء فی الدور.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۲۳

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۴ص (۲۲۴-۲۲۷)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ – ۴۸۱]

● **رمز الحکماء** / کیمیا / فارسی

ramz-ol-hokamā’

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۰/۵۰
در کیمیا؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۰۴]

● **رمز الحکماء** / کیمیا / فارسی
ramz-ol-hokamā'
این نامه در کیمیا است و در آن از هرمس و بلیناس و طغرائی و ابن امیل (محمد تمیمی) و جابر و خالد و سراینده شذور و ذوالنون و جلدکی و مارس و مارقس و افلاطون یاد گردید. همان که متن عربی آن در کتابخانه ملی معرفی شده است.
[فهرستواره منزوی ۳۹۵۵/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۸۷/۲۹
آغاز: بسمله. حمد. صلوة. اما بعد بدانکه این رساله رمز الحکما است و بهترین رساله ها رموز حکما است ... از آنچیزیکه رمز کرده‌اند ... در وصف جوهری واحدی که او ماده اول است؛ **انجام:** تکلم کردن مردمان را بر غیر این قول هر آینه میدانستند او را طفلان در مکتبها و زنان در خانه ها البته.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ ۵گ (۹۳ر–۹۷پ) [ف: ۴ - ۹۸۹]

● **رمز الرموز** / فقه / عربی
ramz-ur rumūz
هزار جریبی، محمد علی بن محمد باقر، ۱۱۸۸ – ۱۲۴۵ قمری
hezār-jarībī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad bāqer (1774 - 1830)

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۸۱
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله الذی جعل العلماء مهرة اسرار شرایع الأسلام ... قال المصنف ... کتاب النکاح و هو عقد یوجب المحرمیة و اباحة الأستماع بالمرأة؛ **انجام:** و مقنضی الأصل بطل العقدین مع التقارن لفقد المرجح و اختصاص النص بالصغیرة
با مقدمه آق محمد حسین فرزند مؤلف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ از روی نسخه‌ای به خط مؤلف ابوالقاسم حسینی تامی نوشته و این نسخه از روی نوشته ابوالقاسم حسینی نقل و مقابله گردیده؛ کاغذ: فرنگی نیلی، جلد: چرمی، ۶۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵ سم [ف: ۲ - ۷۷۸]

● **رمز الریاحین** / شعر / فارسی
ramz-or rayāhīn
رمزی کاشانی، محمد هادی بن حبیب الله، ق۱۱ قمری
ramzī kāšānī, mohammad hādī ebn-e habīb-ol-lāh (-17c)
گزیده‌ای است از مثنوی او در ستایش نواب کامیاب اشرف و تعریف هزار جریب نو. به نام شاه عباس دوم آغاز کرده و در روزگار شاه سلیمان به انجام رسیده است.گذشته از مثنوی شامل غزلیات و قطعه‌هایی نیز می‌باشد. مشاعره در این مثنوی وصف و مناظره‌ای از زبان گل‌ها ترتیب داده که از نرگس شروع شده و به گل سرخ خاتمه یافته است.
چاپ: به کوشش ایرج افشار در مجله وحید، ۳

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۱۰/۲
آغاز: بشهد شکر و شکر خداوند ×× زبان چون مغز بادامست در قند؛ **انجام:** نهال عیش و عمرش بادخرم ×× نباشد بی می و معشوق یکدم
رمز الریاحین (از عبارات قصص الخاقان به دست می‌آید) چهار هزار بیت می‌باشد و این منتخب در حدود هفتصد و پنجاه بیت می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کا: فقیر علی زنگنه، تا: ۱۱۴۴ق؛ این نسخه پیوسته «دیوان صالح تبریزی» است و بنا بر تصریح در آخر آن به سال ۱۱۴۴ نگارش یافته؛ کاغذ: کشمیری، جلد: مقوایی، ۹۶ص (۱۰۴–۱۹۹)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳ - ۴۹۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۸۸/۱
آغاز: یکی را داد ناز و حسن سرشار ×× یکی را درد عشق و ناله زار
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن دودی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۹×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۳۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۹۷/۳
آغاز: بشهد شکر و شکر خداوند ×× زبان چون مغز بادامست در قند / خداوندی که تن را نقد جان داد ×× زمین را خلعت هفت آسمان داد؛ **انجام:** تعریف صبح اصفهان ... یکی ... صباحی بود خرم ×× ... چشم بخت عالم.
نسخه حدود ۲۱۰ بیت دارد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ و ساغری فرنگی سیاه، ۷گ (۱۰پ–۱۶پ متن)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۷سم [ف: ۷ - ۲۰۰]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۸۸/۲
مقدمه آن است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن دودی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۹×۱۸/۵سم [ف: ۷ - ۴۳۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۹۷/۲
آغاز: ... شنوا، و زبان اشیاء بزمزمه ذکر حمد و ثنای او به نوای خاموشی گویاست؛ **انجام:** توفیق زیارت سلطان ابوالحسن علی ... قصیده که در ...
ناتمام؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول

زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ و ساغری فرنگی سیاه، ۴گ (۵ر-۸پ متن)، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۱۴/۷سم [ف: ۷ - ۲۱۰]

● **رمز العارفين** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

ramz-ol-ʻārefīn

مثنوی فارسی عرفانی با اشاره به رموز و اصطلاحات مولوی رومی سروده ۱۰۳۵ با دیباچه نثر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۱۵/۳

آغاز: پرستش هستی را که بی هستی هستی وی هستی هستیها هستی ندارد؛ **انجام:** بی نشان را گفت از روی یقین ×× نام این الفاظ رمز العارفین

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کبود سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۴۷پ-۵۱پ)، ۱۲ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۰۰]

● **رمز کاربردی نام برخی کتب فقه** / فقه / عربی

ramz-e kārbordī-ye nām-e barxī kotob-e feqh

منعل قمی، علی بن علی، ق۱۰ قمری

monʻel-e qomī, ʻalī ebn-e ʻalī (- 16c)

وابسته به: البیان فی الفقه؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶)

قطعه‌ای است از شرح نورالدین علی نعال در قرن دهم که بر کتاب «بیان» تألیف شهید اول محمد بن مکی نگاشته و در آن رمز نام هر یک از کتب بزرگ فقه را که در کتاب‌ها به‌کار برده می‌شود توضیح داده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۴۶/۱۱

آغاز: من کتاب شرح البیان. متنه للشهید و شرحه لنور الدین علی النعال فی بیان الاشارة الی المشایخ المشار الیهم فی کتب الفقهاء. قال:الشیخ، اشارة الی ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی و المراد بالشیخین هو مع شیخه ابی عبدالله المفید ... و بالثلاث هما مع السید المرتضی علم الهدی. و بالاربعة هم مع ابی جعفر محمد بن علی بن بابویه القمی. و بالخمسة هم مع ابیه علی بن بابویه و بالصدوق، محمد بن بابویه (گ۱۴۶) ... اشرنا الی الکتب بحروف آخرها سهولة هکذا: یب = تهذیب، الشیخ. ر = استبصار، ف = الخلاف، له ایضاً، ط = المبسوط، یه = النهایة، مل = الکامل ؛ **انجام:** التخریج تعدیة الحکم من منطوق به الی مسکوت عنه اولی بالحکم ... و قد سئل عن بیع التمر بالتمر:أیتقص ذا جف ؟ قالوا نعم. قال اذاً لا یصلح. فسری الی تحریم بیع الزبیب بالعنب. تمت بعون الله تعالی.

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا، جا: اصفهان؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: مقوایی، رویه ابری، ۱گ (۱۴۶ر و پ)، ابعاد متن: ۷×۱۳/۵، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۱۷۵]

● **رمز گشایی از برخی نشان‌های قرآن** / شعر، تجوید / فارسی

ramz gošāyī az barxī nešān hā-ye qorʼān

منظومه کوتاهی در رمز گشایی از برخی نشان‌های قرآنی.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۰۱۸/۱۰

آغاز: الف اول نشانه نافع، با ز قالون و جیم ورش بدان؛ **انجام:** تا نشان دادن ز دوری دوران.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روکش چرم تیره، ۱ص (۴۲۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۴۹]

● **رمز و ایماء = اشارت نامه** / شعر / فارسی

ramz va īmāʼ = ešārat nāma

منیر لاهوری، منیر بن عبدالمجید، ۱۰۱۹ - ۱۰۵۴ قمری

monīr-e lāhūrī, monīr ebn-e ʻabd-ol-majīd (1611 - 1645)

تاریخ تألیف: ۱۰۵۱ق

مثنوی ادبی‌ـعرفانی است، که در ۱۰۵۱ق سروده است و خود بدان نام صریحی نداده است. در «مناجات» خود از خداوند می‌خواهد که توانایی «رمز و ایما» به او بدهد و جای دیگر می‌گوید: «نوشتم بس که وصف زلف و کاکل ×× قلم شد در کف من شاخ سنبل / چو کلکم این «اشارت نامه» بنوشت ×× به باغ صفحه تخم شعله را کشت». حدود ۴۰۰ بیت است. با سربندهای: مناجات، نگار عشوه ساز، وصف می، شب سیاه خطاب به معشوق، انتظار یار ... وصف زلف و کاکل.

آغاز: الهی بهر درس «رمز و ایما» ×× زبان چشم ما را ساز گویا

[مشترک پاکستان ۸۴۳/۷؛ اعلام ۲۳۷۵/۳؛ روز روشن، ۷۷۴؛ تذکره شعرای کشمیر ۱۴۶۴/۳-۱۵۴۶، ۱۴۷۶ «رمز و ایما»؛ نوشاهی، کراچی، انجمن ۱۴۵ «اشارت نامه»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۱۳/۴-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** چو مرغان چمن تا کی خروشی ×× زبان را ... خموشی

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۱۲۳ (گنج، ۱۵۵۲/۳)؛ خط: نستعلیق پخته، کا: قاضی صدرالدین محمد، تا: قرن ۱۱؛ در کلیات او؛ ۱۴گ (۳۸-۵۱) [عکسی ف: ۲ - ۱۴۵ و ۲۲۵]

● **رمزية = رسالة مرموزة** / کیمیا / عربی

ramzīyya = r.-un marmūza

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810 - 1871)

مؤلف در این رساله تجارب و اندوخته‌های خود را در علم کیمیا

که با ممارست خود به دست آورده، با قلم رمزی که خود اختراع کرده، بیان نموده است و در آن چگونگی تدبیر «زیبق»، «کبریت» و «زرنیخ» را که در علم کیمیا کاربرد فراوان دارند، ذکر کرده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله و السلام علی عباده الذین اصطفی و بعد یقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم ان هذه رسالة مرموزة کتبتها لضبط ما صح لی عمله و جربته بیدی و آتیته بعینی
انجام: فهو ما مر فذلک ثلاثه و بقی لک المحو فسنذکر ان شاء الله تعالی

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۵/۲
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: پایان قرن ۱۳؛ در مجموعه رساله‌های او؛ ۳گ (۸پ-۱۰پ) [ف: ۱ - ۱۲۱]
۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، کا: یوسف شیرازی، تا: ۱۲۷۷ق؛ ۶گ (۱۳ر-۱۸ر) [ف: ۱ - ۱۲۱]
۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۶۲۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمدرضا بن محمدعلی انارکی، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۲ق، جا: لنگر کرمان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۱-۴)، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲ سم [ف: ۱۳ - ۱۹]
۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۶۴۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن عبدالله، تا: ۱۵ صفر ۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۱پ-۱۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱ - ۵۴۷]
۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۸۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۲۱۷پ-۲۲۱پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۵۶]

● **رمضان کفاش از روضه برگشته** / فارسی
ramazān-e kaffāš az rowze brgašte
کسروی، احمد، ۱۲۶۹ - ۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890 - 1945)
در ۱۳۲۴ش.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۵۲/۴۵-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۰۰]

← رمل > نهایة العقول و نهایة الاصول
← رمل > مجربات در رمل
← رمل > لطف الرمل
← الرمل > سائر الاولیاء
← رمل > احکام خانه‌های رمل
← رمل > خانه‌های رمل
← رمل > شجره

● **الرمل** / رمل / فارسی
ar-raml
دانیال پیامبر، ق۶ قبل میلاد
dānīyāl payāmbar (- -6c)
در هر باب مساله‌ای چند که یافت نمود. با عنوان «مساله، فائده، احکام».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۰۱/۱
بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ(۱پ-۲۰پ)، ۲۰ سطر (۴/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶ - ۴۸۵]

● **الرمل** / رمل / فارسی
ar-raml
منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری
(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)
رساله‌ای است در رمل که درآغاز به امیرالمؤمنین (ع) نسبت داده شده، باید ترجمه از عربی باشد. به صورت سؤال و پاسخ مطالب را مطرح می‌کند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۵۹/۳-۱۰/۶۹
آغاز: بسمله بدانکه این رمل حضرت امیرالمؤمنین (ع) است که هرگاه مهمی پیش آید باید که این رمل را بگشاید و حکم نیک و بد بداند و طریق چنانست که نیت بکند و رمل کشد اگر سؤال کند که در همه عمر؛ **انجام:** اگر کسی سؤال کند که فلانی را توانم دید رمل بزند و ۲۲ طرح کند اگر یک بماند نمی‌بیند ولی اگر ۲ بماند می‌بیند والله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق، جا: کاشان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۱۳۳]

● **الرمل** / رمل / کردی - ترکی
ar-raml
منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، - ۴۰ قمری
(mansūb be) ‘alī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)
رساله ترکی مختصری است که در آغاز رمل مختصر منسوب به امیرالمؤمنین (ع) را بیان نموده و سپس دعایی است که خدای تبارک و تعالی را به حق سوره تبت قسم می‌دهد و قضای حوایج را طلب می‌نماید.

آغاز: و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین بورمل حاصیتلر در علی بن ابی طالب کرم الله وجهه رمل مختصر در چنانچه حاجت واقع اوله اک دلسه مرات حاصل اولرمی
انجام: سوره تبت اقضی حاجتی فی هذه الساعة بحق تبت و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم
[معجم الآثار المخطوطة حول الامام علی بن ابی طالب ۱۵۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۹/۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان در رم ایتالیا؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن حسین، تا: دوشنبه اواسط شوال ۹۹۲ق؛ ۵ص (۱-۵)، ۹ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۲۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۵۹/۱-۳۲/۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴گ، ۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴ - ۲۱۳۴]

● **الرمل** / رمل / فارسی
ar-raml
ابومعشر فلکی، جعفر بن محمد، ۱۷۲ - ۲۷۲ قمری
abū-ma'šar-e falakī, ja'far ebn-e mohammad (789 - 886)
در این رساله که در سه باب و شانزده فصل کوتاه است، قواعد علم رمل را با روشی مختصر آورده و گوید فرا گرفتن آن مقصود را حاصل کند. گویا ترجمه از رساله‌ای عربی باشد که ابومعشر نوشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۰/۴۱
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... میفرماید که هر که این مختصر بداند و استحضار کند؛ **انجام:** و توسط معیشت و در سوم دلیل کند بر..
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، تا: ۸۶۶ق؛ جلد: مخمل قرمز، ۱۱گ (۳۵۵ر-۳۶۵پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲ - ۲۳۷]

● **الرمل** / رمل / فارسی
ar-raml
نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)
چند رساله در رمل به عربی و ترکی و فارسی به خواجه طوسی نسبت داده شده است (مدرس ۲۹۵ و ۳۰۹). این رساله نیز در نسخه ما از طوسی دانسته شده است و جز آنها است که آقای مدرس نشان داده‌اند.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۷۸/۱
آغاز: بسمله. شکر و سپاس بعدد ریگ بیابان و قطره باران؛ **انجام:** و باقی بدینگونه بود. و الله اعلم.
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: تیماج سبز، ۷۹ص (۱-۷۹)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۵۶]

● **الرمل = اسرار رمل = زبدة التصانیف** / رمل / فارسی
ar-raml = asrār-e raml = zobdat-ot tasānīf
نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)
رساله‌ای مختصر در اسرار علم رمل که با استفاده از چند کتاب که اساتید متبحر رمل بدانها اعتماد نموده‌اند انتخاب و در یک «مقدمه» و دو «مقاله» تنظیم شده: مقدمه: در بیان اصول این علم از تولد اشکال و منسوبات بیوت؛ مقاله ۱. اصول احکام و ضمایر (چهار مقدمه)؛ مقاله ۲. اعمال متفرقه (هشت فصل).
آغاز: حمد و سپاس بی عد من الازل الی الابد حضرت واحدی را سزد که چندین اسرار اشکال مختلفه ... و بعد، چنین گوید بنده دعاگو نصیرالدین محمد (رح) طوسی که بر رای جهان مطاع.
انجام: اختیار کردیم برادر اربعه بر این موجب و تفصیل. و الله اعلم بالصواب و العلم عندالله، لایعلم الغیب الا الله. تمت.
[مشترک پاکستان ۳۴۷/۱ «رمل؛ ... رساله در »؛ مدرس رضوی، احوال و آثار ۵۳۹: سه گفتار از او؛ ذریعه ۲۵۰/۱۱ «رسالة فی الرمل»]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۸۱/۱-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: حدود ۱۰۷۱ق؛ ۵۹ص (۱۱۵ و ۲-۵۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۸]

● **رمل = احکام دوازده خانه رمل** / رمل / فارسی
raml = ahkām-e davāzda xāna-y raml
نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)
احکام دوازده خانه رمل را به صورت ساده و آسان بیان نموده، به نحوی که هرکس آنها را درست یاد گیرد دیگر احتیاج به استاد پیدا نکند. این رساله را برای هلاکوخان نوشته و پس از دیباچه، از موضوع رمل، شانزده خانه رمل و سپس اشکال و خواص کلی بیوت سخن میگوید.
نسخه‌های گوناگون این رساله را رؤیت کردم در واقع یک

رساله است که خواجه تتمیمی بر آن نوشته است که در برخی نسخه با عنوان « فصل» آمده است ولی جدای از یکدیگر نیست. گرچه تفاوتی در کوتاهی برخی نسخه دیده می‌شود. به نظر می‌رسد خواجه چون قرار داشته رساله‌ای کاملاً موجز بنگارد ولی به گونه‌ای که خالی از مباحث مهم این فن نباشد. پس از نگارش قسمت اول بحث تسکین دائره را مهم دانسته که به آن نپرداخته بود این قسمت را به آن افزوده است.

انجام قسمت اول: «... مقابل هر خطی از خطوط مذکوره مکتبی و ضعفی بود»؛ آغاز قسمت دوم: «چون یرلیغ همایون صادر شده بود که این نسخه در غایت اختصار باشد و آنچه مقصود از مطولات این فنست در این مختصر بر بزرگان پوشیده نماند از اینجهت تسکین دائره بدوح اختیار کرد و بر طالب و مطلوب اختیار نمود و تسکین دائره بموجبی که بتفصیل مذکور شد».

آغاز: من کلام خواجه نصیرالدین طوسی رحمه الله بدانکه خواجه نصیر طوسی دوازده خانه رمل را احکام نوشته هر که این احکام را ضبط نماید احتیاج به استاد نبود و آن این است: البیت الاول اگر در خانه اول شکل خارج باشد سایل را نیت نقل و حرکت بود و اگر داخل باشد سؤال از تحصیل چیزی بود که از پیش سائل دور باشد ... البیت الثانی: نظر کند در دویم و حکم بر داخل و خارج و ثابت و منقلب و سعد و نحس ...

انجام: دوازدهم شکل داخل باشد افزونی و خارج نقصانی باشد و ثابت هم چنان بماند سعد به آسانی و نحس به دشواری و الله اعلم. اللهم ارزقنا العلم و العمل بحق محمد و آله ... المصونین من الخطا و الزلل و جنبنا عن السهو و اللهو ...

[مشترک پاکستان ۳۴۷/۱؛ الذریعة ۲۵۰/۱۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۴۳/۱]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۱۸/۴

آغاز: فصل دربیان احکام دوازده خانه بقول خواجه نصیر طوسی ره و احوال غایب، بدانکه احوال غایب و شرکت و کدخدای و دزد و مانند این ها از خانه ۷ باید دیدن اگر؛ **انجام:** و ثابت هم چنان بماند نحس بدشواری و سعد بآسانی این چند کلمه از قول ملك الحکما خواجه نصیر طوسی رحمة الله نوشته شد تا مبتدیانرا آسان شود والله اعلم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۴]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۴

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۳ر-۳۴پ)، ابعاد متن: ۸×۱۸، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۰۶]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۳۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ذوالفقار چنارانی، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۳۲۱ق؛ در خاتمه نسخه یک صفحه در اختیارات ساعات رمل و یک صفحه در قاعده وفق مربع و مخمس و مثلث آمده است. رؤیت شد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۱۰۶-۱۰۹)، ۱۹ سطر [ف: ۳۶ - ۶۵]

● الرمل = ضمیر / علوم غریبه / فارسی

ar-raml = zamīr

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

منسوب به خواجه نصیرالدین طوسی. چند رساله با تحریرهای گوناگون به فارسی به وی نسبت داده شده است (الذریعه ۲۵۰/۱۱؛ مدرس رضوی ۵۳۹-۵۴۰) که هیچ یک این رساله نیست. گفته شده است که رساله‌ای در رمل به زبان ترکی نگاشته بوده که دیگری آن را به فارسی در آورده است (همو ۳۳۴).

[مشترک پاکستان ۳۴۷/۱]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۵۶/۱

آغاز: بسمله، حمدله، صلات. چنین گوید افضل العلماء ... نصیر الملة و الدین محمد الطوسی که در شروع مهمات و امور عالم متحیر بودم و از جهت تفأل در آغاز و انجام متفکر ... چون خواهی که از این دایره ضمیری استخراج کنی، بگیر حروف اول آن؛ **انجام:** [جدول] ز و، م ن، ح ا

رساله در دست دیباچه ای دارد که در آن روش استخراج ضمیر و استفاده از جدول‌ها را نشان داده است. سپس جدول‌ها؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۵-۱۲۹۷ق؛ انجام نانویس مانده؛ ۹گ (۱پ-۹ر) [ف: ۱ - ۱۲۴]

۲. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۲۶۸/۱

بی‌کا، بی‌تا [اوراق عتیق: ۱ - ۲۵۳]

● الرمل (رسالة فی مدخل ...) / رمل / عربی

ar-raml (r.-un fī madxal-i …)

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

برخی رساله عربی در رمل را به خواجه نسبت داده‌اند ولیکن در فهرست عربی کتابخانه پاریس آمده «عبدالمحسن احمد بن المهدی رساله رمل خواجه را به عربی ترجمه کرده». شاید رساله رمل عربی خواجه همین کتاب باشد که اصلش از خواجه و عبدالمحسن آن را به عربی برده است. گرچه نام این رساله در نهایت نسخه‌ای که نزد آقا ضیاء زنجانی، مدرس رضوی دیده و آن را در احوال و آثار خواجه آورده به نام «مدخل الرمل» آمده است و او نیز به‌ظاهر این دو را دو رساله دیده است که با این وضعیت خواجه را دو رساله عربی در رمل خواهد بود. چون

چند نسخه از آن در ایران نشان داده شده باید تطبیق داده شود تا حقیقت معلوم شود. ولی به نظر می‌رسد که این رساله عربی ترجمه همان رساله رمل فارسی است که «مدخل الرمل» نیز خوانده شده است.

آغاز: قال المولی العلامة ... اعلم ان لکل علم موضوعا و موضوع علم الرمل هو النقط و ذلک ان البحث علیها من جهتین و هما الزوج و الفرد و هما من العوارض الذاتیة و محلها البیوت و الاشکال حالة فیها و المحل مقدم علی الحال فمن هذا الوجه کان الواجب شرح احوال البیوت اولا ...

انجام: و فی الحادی عشر علی اعداء و منازعة بینه و بین الشرکاء، و فی الثانی عشر سعادة

چاپ: قم، سنگی، رقعی، ۱۰۷+۵صص

[مدرس رضوی ص ۲۹۶؛ پاریس عربی ص ۱۹۳ ش ۲۷۱۶/۶۵]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۳۲۴/۵

آغاز: قال المولی العلامة ... اعلم ان لکل علم موضوعا و موضوع علم الرمل هو النقط و ذلک ان البحث علیها من جهتین؛ **انجام:** و فی الحادی عشر علی اعداء و منازعة بینه و بین الشرکاء، و فی الثانی عشر سعادة

خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین، تا: ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۱۱۴پ-۱۳۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۴ - ۱۵۳]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۲۴/۱۱

خط: نستعلیق، کا: سید علی اکبر بن سید عبدالحسین، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۷۷پ-۹۰پ)، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: - ۱۵۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۲۷/۹-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 11313؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۱۶۰پ-۱۶۹پ)، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۲]

● الرمل / رمل / فارسی

ar-raml

خوارزمی، احمد بن محمد، ق۷ قمری

xārazmī, ahmad ebn-e mohammad (- 13c)

آغاز: سپاس بی قیاس داور جهان داناء پیدا و نهان و نگاه دارنده سپهر و فروزنده ماه و مهر و روزی دهنده جانوران و بخشاینده آفریدگان و فرستنده پیغمبران.

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۲۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یازدهم رفته باشد پنج عدد از عددی که شکل یازدهم در خانه خود داشته باشد منها نمائی تتمه آنچه مانده باشد مطلوب است ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ با رساله دیگر در رمل به نام ساتر الاولیا در یک مجلد است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۴۲ص (۲۷+۱۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵ سم [ف: ۳ - ۱۰۶۷]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۲۲/۲

آغاز: برابر **انجام:** فایده بدانکه اسماء شانزده گانه را و آنچه بدیشان منسوبست در جدول نوشته میشود بطریق سکنی اما بحسب دایره اشکال اینست

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶ سم [ف: ۲ - ۷۴۳]

۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۱۶

آغاز: فصل بطریق انقلاب و این نوع میان استادان مشهور است و آن چنانست که وتد الوتد را با اوتاد ضرب کند نتیجه را بیند که چیست و حکم مطلق بر و کند و آن چنانست که از اول و سیزدهم شکلی بیرون آرد؛ **انجام:** اگر در ۴ منتهی شود در خانه چهارم پران و پدران بولایت هند و حبش و زنگبار و حضیض آفتاب و در

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز وانجام؛نسخه کهن و نفیس؛ جلد: چرمی، ۹۴گ، ۱۹ سطر، اندازه:۱۱/۵×۱۸ سم [ف: ۲ - ۷۴۳]

● الرمل (جدول) / رمل / فارسی

ar-raml (jadval)

شیرازی، احمد بن حیدر، ق۷ قمری

Šīrāzī, ahmad ebn-e heydar (- 13c)

رساله‌ای است مفصل در احکام خانه‌های رمل که از کتاب عبدالله محمد بن عثمان زناتی، تدوین و تنظیم گردیده است. در نسخه حاضر در مقدمه نام مؤلف نجم الدین نیشابوری ذکر شده که برای حسام الدین جمال الاسلام تألیف نموده است. این کتاب دارای دو «مقاله»: ۱. ابواب علمی در یازده فصل؛ ۲. ابواب عمل در بیست و دو فصل.

[گنج بخش ۲۳۴۹/۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۶۰/۲-۱۳/۱۴۰

آغاز: سپاس فراوان آفریده جهان باضعاف ریگ بیابان و قطرات باران مرخالق انس و جان ... و بعد چنین گوید مؤلف این کتاب مولانا نجم الملة و الدین نیشابوری که به اشاره امیر کبیر اعلم اعظم سلطان الامراء؛ **انجام:** دلیل است بر نامرادی وسرگردانی و دشواری و پریشانی وپشیمانی در دخول و خروج در همه کارها بد باشد. تمت والسلام خیر ختام.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا سرخ، ۸۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳ - ۱۱۵۲]

● الرمل / رمل / فارسی

ar-raml

نیشابوری، لطف الله بن عبدالملک، - ۸۱۶؟ قمری

neyšābūrī, lotf-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-malek (- 1414)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۷۱۸ ض

رمل و اعداد وفق؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **الرمل = اسرار رمل = زبدة التصانیف** / رمل / فارسی

ar-raml = asrār-e raml = zobdat-ot-tasānīf

خفری، محمد بن احمد، - ۹۵۷ ؟ قمری

xafrī, mohammad ebn-e ahmad (- 1550)

رساله‌ای مختصر در اسرار علم رمل که با استفاده از چند کتاب که اساتید متبحر رمل بدانها اعتماد نموده‌اند انتخاب و در یک «مقدمه» و دو «مقاله» تنظیم شده است: مقدمه: در بیان اصول این علم از تولد اشکال و منسوبات بیوت؛ مقاله ۱. اصول احکام و ضمایر (چهار مقدمه)؛ مقاله ۲. اعمال متفرقه (هشت فصل).

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد این رساله ایست از علم رمل که انتخاب کرده شد از کتابی چند که استادان بدان اعتماد نموده اند مشتمل بر مقدمه و دو مقاله است. مقدمه در اصول این علم از تولد اشکال و منسوبات اشکال و تسکینات، مقاله اول در اصول و احکام و ضمایر.

انجام: شکل اول تعلق به کدام کوکب دارد و در تقویم می‌بیند قوتش که خوشحال است یا بد حال و نحوست دارد و یا سعادت ختم کرده باشد و الله أعلم بالصواب.

[مدرس رضوی، احوال و آثار ۵۳۹: سه گفتار از او؛ الذریعه ۲۵۰/۱۱ «رسالة فی الرمل»]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۹۳۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: مقوای زرد، ۳۹ص (۱۲۸-۱۶۶)، قطع: رقعی [ف: ۱۰ - ۲۰۲۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۵۶/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۱۲گ (۹۳پ-۱۰۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۳۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۲۹/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ زرد،۸گ(۷۴پ-۸۱پ)،اندازه:۱۳/۶×۲۰/۳سم [ف: ۶-۳۱۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۶۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۱۱۰پ-۱۲۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲۱ - ۳۳۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۷۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، مجدول؛ ۱۹گ (۱۸پ-۳۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۳۹ - ۴۹۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۱۱۴

آغاز: تشییع کردن اگر خارج سعد باشد؛ **انجام:** نسخه: آتش و باد و آب خاک بگیر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۱۶/۲

آغاز: و این شکل مشهور است به اسم جماعت و شکل اول به اسم طریق و چون کل ابسط اشکال است او را عقل نام کردند؛ **انجام:** برابر

در فهرست از اوحدی بلیانی دانسته شده ولی انجام آن با رساله خفری هماهنگ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۲۱گ (۱۰ر-۳۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۶ - ۳۰۳]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۲۸/۴

آغاز و انجام: برابر

تذکر: نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مقیم بن صفی الدین محمد شجاعی بن قاسم بن محمود بن شرف الدین سلیمان شریف شیرازی، تا: ربیع الثانی ۱۰۳۸ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۴]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۸۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ ربیع الاول ۱۰۴۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۴گ (۵۴پ-۷۷ر)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۴۴۹]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۶۹/۲

آغاز: نسخه: بسمله، هذه رساله موسومه برمل من کلام مولانا شمس الدین محمد خفری؛ **انجام:** برابر

نام مؤلف از کتابشناسی و انجام تعیین گردید؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سلخ رمضان ۱۰۴۸ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، مشکی، ۴۷ص (۷۴-۱۲۰)، ۱۵ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴ - ۴۵۷]

۱۱. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۲۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرشید جنابذی، تا: ۱۴ رمضان ۱۰۵۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۲۳۰پ-۲۴۵ر)، ۱۵سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۳۰]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۸۱/۵-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: حدود ۱۰۷۱ق؛ ۴۶ص (۱۶۰-۲۰۵) [عکسی ف: ۵ - ۱۸۸]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۱/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل بن عبدالعالی هاشمی

کرکی، تا: سه‌شنبه ۲ ذیقعده ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۹۵پ–۱۱۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱ - ۱۲۱]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۶۱/۱-۵۳/۷۱

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۱۱۱۳ق، جا: تهران و مشهد رضوی؛ ۲۲گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۵۶]

۱۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۷۷/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۲۳ق؛ ۲۵ص (۱۹۱-۲۱۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [نشریه: ۳ - ۳۵۳]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۳۰/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: روغنی، ۱۵گ (۱۲۲پ–۱۳۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۲۸]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۲۶۵/۲-۳۰/۱۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در این احکام مفردات ملاحظه تکرار اشکال باید کرد و نقطه رانند و ابتدا از نقطه که به کجا می‌رسد تا احکام موافق آید و اکثر مطابق واقع شود الحمدلله رب العالمین.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ انجام این نسخه با انجام نسخه‌ها متفاوت است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۹–۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۲۰۶۵]

۱۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۷۵۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نیز حرف الف در ذات شکل است و حرف ب در ذات شکل.

خط: نستعلیق، کا: ملا حاجی شاطر خباز، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوا، ۷گ (۳۷پ– ۴۳پ)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴۴ - ۴۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۵۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا ۱۰۲ و هر شکلی در مرتبه الوف از ۱۰۳ بود تا شانزده و الله أعلم بالصواب.

خط: نسخ خوش و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، محشی، بر پشت برگ ۳۶ و ۷۷ مطلب مختصری از فضل الله شوقی آمده است که نام محشی را «مرحوم آیت الله آقای شیخ جعفر» آورده؛ کاغذ: شرقی، ۷۷گ (۱۳–۸۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲۹ - ۴۲۵]

۲۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۳۲۸/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷ص (۷۱–۱۰۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۳۹]

۲۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۵۱/۲

آغاز: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ (۴۰ر–۹۳پ)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۷۵]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۲۲۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲۴ - ۲۲]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ (۱۰۰–۱۱۳)، ۲۰ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳۲ - ۳۴۷]

۲۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۲۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید باقر بن مسعود حسینی (ساکن قریه علوی)، تا: ۱۲۶۴ق، جا: کاشان مدرسه سلطانیه؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۴گ (۲پ–۱۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد حسین، تفرشی، تا: سه‌شنبه ۲۸ ذیقعده ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۴–۳۳)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۸ - ۵۳۲]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۹۷۹/۲

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم شریف اصفهانی، تا: ۱۲۸۲ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ (۸۳پ–۱۰۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۳ - ۱۴۵]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۵-۱۷/۱۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** عدد هرخانه که هست مثلا شکل اول در دواید چه عدد دارد و بر این قیاس والله اعلم تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب.

خط: نستعلیق شکسته، کا: احمد علی آصفی متخلص به سارق، تا: سلخ ربیع الثانی ۱۲۸۶ق، جلد: مقوا نقره‌ای روغنی، ۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۲۳۶]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از این چهار شکل ۲ شکل حاصل سازند و به آن دو شکل مذکور، امهات سازند و رملی تمام نمایند و اگر مهمات مکرر شود انقلاب کنند با رمل اصل ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۹گ (۳۴پ–۴۲پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۷ - ۴۷]

۲۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۶/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛خط: شکسته نستعلیق، کا:

حاجی ملا اسماعیل بن حاجی ملا محمد علی المجتهد بن مرحوم حاجی بابای سمنانی ملقب به حاجی، تا: دوشنبه ۲۳ صفر ۱۳۰۶ق؛ محشی؛ جلد: مقوا، ۱۱گ (۴۲ر-۵۲)، ۲۴ سطر [ف: ۳۶ - ۱۷۳]

۳۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شدد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲گ (۴۸-۶۹) [ف: ۵ - ۵۶]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۶۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** معلوم نباشد نظر کنند در خابه ۱۶و حکم کنند همه بر این مثال ...

تا فصل چهارم است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۹گ (۶۴ر-۷۲پ)، ۱۶ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۸سم [ف: ۶ - ۱۹۵]

● **رمل (رساله در)** / رمل / فارسی

raml (r. dar)

جوینی، شرف الدین

joveynī, šaraf-od-dīn

رساله‌ای است در شناخت رمل و احکام آن، در هجده «باب»: ۱. احکام شانزده خانه به طریق کون؛ ۲. حکم صورت‌ها که گواه یکدگر باشند؛ ۳. شرح مفردات اشکال؛ ۴. بیان قبض الداخل؛ ۵. بیان قبض الخارج؛ ۶. بیان جماعت؛ ۷. بیان فرح؛ ۸. بیان عقله؛ ۹. بیان انکیس؛ ۱۰. بیان حمره؛ ۱۱. بیان بیاض؛ ۱۲. بیان نصرة الخارج؛ ۱۳. بیان نصرة الداخل؛ ۱۴. بیان عتبة الخارج؛ ۱۵. بیان نقی الخد؛ ۱۶. بیان عتبة الداخل؛ ۱۷. بیان اجتماع؛ ۱۸. بیان طریق ابرید.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۴۴۳/۲

آغاز: سپاس و ستایش فراوان و حمد و ثنای بی پایان مر آن خدای را جل ثناؤه که قدرتش موجودات را از خزانه نیستی به واسطه کن به صحرای هستی آورد؛ **انجام:** در خانه سیزدهم بود و یک عدد و از روزها روز دوشنبه و از شبها شب آدینه و حروفش ع و دلیل کند بر چیزها نباتی دراز.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ صفر ۹۷۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۵۵پ-۶۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲۰ - ۲۷]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

اوحدی بلیانی، عبدالله بن محمد، ق۱۰ قمری

awhadī belīānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 16c)

تاریخ تألیف: ۹۹۳ق

در چند «مقاله».

آغاز: بسمله، بدان که افراد رمل به زمان تعلق دارد و ازواج به مکان، پس هر شکلی بحسب افراد و ازواج مکانی دارد ...

انجام: و این معنی بس معتبر است و این مجموع در کتاب جهان الرمل نقل نمودیم

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۳گ (۳۰پ-۳۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۶ - ۳۰۴]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

جمالی، فخرالله، ق۱۱ قمری

jamālī, faxr-o-llāh (- 17c)

رساله مختصری است که مؤلف در آن اشکالی را که از خانه‌های رمل استخراج نموده، رسم و احکام مترتبه بر هر شکل را ذکر کرده است. مؤلف این رساله را از کتاب‌های مفتاح الکنوز حاجی حسن طبسی (الذریعه ۳۴۴/۲۱) و قواعد الهدایه انتخاب نموده است.

[گنج بخش ۲۳۴۱/۴ که در آن نسخه دیگری از این رساله معرفی شده است]

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۳/۶

آغاز: اما بعد چنین می‌گوید بنده عاصی فخرالله جمالی که چون همت این ضعیف مصروف بود بر دانستن اکثر علوم غریبه؛ **انجام:** آخر الامر بعد از یکماه بسببی از اسباب صلح شد و حاکم مراجعت نمود و الله اعلم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب مرصع، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر [ف: ۳۶ - ۹۷]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

قاینی، قاسمعلی، ق۱۱ قمری

qāyenī, qāsem-‘alī (- 17c)

آغاز: بسمله و به نستعین، بر ضمیر ارباب کیاست و خواطر

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۱۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** خانه مشتری بجهت خلاصی دادن مجرب است

خط: نسخ، کا: محمد کاظم، تا: ۱۱۰۱ق [الفبائی: - ۲۸۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا علی دست من بدامن تو خوشه چینم بگرد خرمن تو

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

حسینی، عبدالله

hoseynī, ʻabd-ol-lāh

عناوین کتاب «باب»، «فصل» و «مطلع» است.

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۳۱

آغاز: شرح جمیع دوایر که در کتب این علم وضع نموده اند و مدار حکم و ضمیر و مدت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۸گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ – ۴۸]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

رومی، محمد باقر بن فخرالدین

rūmī, mohammad bāqer ebn-e faxr-od-dīn

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۳/۴

آغاز: ... حق سبحانه و تعالی این فقیر را به لطف بی نهایت و فضل بی غایت ... کرامت کرده بود ... از این دعاگوی استدعا کرده بودند که رساله در علم رمل و اسرار دانیال پیغامبر علیه السلام مختصر مفید باشد ... مقدمه: در بیان اسماء این علم و در بیان صورتها و نامهای اشکال و منسوبات کواکب؛ **انجام:** اول رمل این است در بالا نشسته است رمل و انقلاب آن به حسب هر شخص مختلف است و غیر متغیر اما أصح طرف رمل سال عالم و تشخیص این است که عند التحویل به هر نیت که خواهد رمل بزند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۴۶ر–۵۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۹ – ۵۱۴]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۷۱۸ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **الرمل** / رمل / ترکی

ar-raml

قونوی منجم، خیرالدین

qūnavī monajjem, xayr-od-dīn

رساله‌ای است در رمل که به گفته مؤلف برای استفاده دیگران از چند کتاب در علم رمل که مطالعه کرده، استخراج نموده و به صورت گزیده آن را نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰۸/۶

آغاز: حمد بی علت و شکر بی نهایت اول پدشاهلر پادشاهنه کیم عالمی و آدمی ایرتدی یره سکنات و کوکه و یردی؛ **انجام:** مقصود حاصل اولمز زیرا اود و سو بربرینه دشماندر، یل ایله طپراق بریبرنه دشماندو و اگر اود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۳گ (۵۶پ–۸۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۷×۱۳/۵سم [ف: ۳۳ – ۲۲۳]

● **رمل (رساله در)** / رمل / فارسی

raml (r. dar)

واعظ مشهدی، ابن محمد صالح

vāʻez-e mašhadī, ebn-e mohammad sāleh

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۱۵

آغاز: فالرمل من تصنیفات ابن محمد صالح ابن مولانا محمد الواعظ المشهدی این کتاب مشتمل است؛ **انجام:** ولم اجربه طلسم اینست ۴۹۱۱ ط ط ۹۱۱۴ط م ط ۹

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

ملتانی، محمود بن شیخ عفیف

moltānī, mahmd ebn-e šeyx ʻafīf

به اشارت خاقان معظم از کتاب‌های متقدمان در چند مورد در دیباچه از این رساله به نام «مجموعه» یاد کرده و آن را در چهار «رکن» و دوازده «باب» و یکصد و بیست و هشت «فصل» ساخته است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الخلایق بقدرته و رفع السماء بغیر عهد ... چنین میگوید مؤلف این «مجموعه» ... محمود بن شیخ عفیف بن ابراهیم ابن یحیی ملتانی؛ **انجام:** و صحیح تر و صواب تر، فاما در کتابت

نسخه در فصل ۱۶ از رکن چهارم افتاده؛ خط: نستعلیق هندی، کا: محمد، تا: ۲۴ ذیحجه ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: رویه میشن قرمز، ۶۹گ (۴۳پ–۱۱۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ – ۳۸۱]

● **الرمل (منظوم)** / شعر، رمل / ترکی

ar-raml (mnẓūm)

شمس الدین ابیض

šams-od-dīn abyaz

ترجمه منظومی است از رساله رمل حاجی بیکدر اولو زاده بیک

زاده در احکام اشکال مستخرجه از خانه‌های رمل.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۲۶۷/۲-۵۶/۱۱۷

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد: چون رملدن بر رساله کوردم اوش ×× شرح ایده یم انی سکه کلی خوش / قرعه دوزمش اول نبی دانیال ×× کیم بیلنورانده اون التی اشکال

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۶ صفر ۱۱۹۰ق؛ ۴گ (۱۳-۱۶)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۱۳۸]

● **رمل** / رمل / فارسی

raml

بکری انصاری، عبدالله بن محمد سمیع باقر

bakrī ansārī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad samī‘ bāqer

مشتمل بر «مقدمه»، هفت «باب» و «خاتمه». در دیباچه مؤلف تاریخچه‌ای از علم رمل را نگاشته است.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۱۳۲

آغاز: از حضرت امیر المومنین اسد الله الغالب علی بن ابی طالب کرم الله وجهه فرموده الم ترانا الله جل ثنائه افاض علی ادریس؛ **انجام:** خانه شانزدهم عاقبت العاقبت ... و سعادت تمام رمل است.

نسخه نادر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً ۱۱۹۵ق؛ افتادگی: آغاز (بخشی از دیباچه ساقط شده)؛ جلد: گالینگور قرمز، ۹۸ص، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۵۰ - ۲۸]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

جنیدی، محمد هاشم بن محمد مسیح، ق۱۲ قمری

joneydī, mohammad hāšem ebn-e mohammad masīh (- 18c)

یزد؛ مدرسی یزدی، جواد؛ شماره نسخه:۴

بی‌کا، بی‌تا، قطع: وزیری [نشریه: ۴ - ۴۶۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۹۸/۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۹]

● **رمل** / رمل / فارسی

raml

ابو یزید

abū-yazīd

فصولی در رمل است همراه جدول. این فصول از کتاب رمل انتخاب شده و عناوین برخی از آنها چنین است: «فصل در آداب رمال، فصل در مرفت خانه ها، فصل در معرفت صفت لحیان، فصل در معرف صفات قبض الداخل، فصل در معرفت قبض الخارج، فصل در باب ضمیر گرفتن». مؤلف، شاگرد شرف الدین عثمان بوده و از خود و استادش نام برده است. هم چنین از ابوعبدالله محمد بن عثمان زناتی با عبارت «رحمه الله»، افضل الدین ابوالقاسم بن عبدالملک بن عبدالجلیل رومی با عبارت «رحمه الله» و ابوالقاسم عبدالصمد بن عبدالجلیل رومی یاد کرده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این فصول چند از کتاب رمل اختیار کرده اند و فواید در سلک تحریر کشنده تا صاحب این صناعت را فایده بیشتر باشد ...

انجام: و فرد و زوج او هم طرح کند و از آنجا که اوست یک یک بدهد آنجا که برسد ضمیر بود و الله اعلم .

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۵۱گ (۵۵-۱۰۵)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۸ - ۱۲۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** امیدوار ... امرید، و الله اعلم

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۵۰۵۰/۶ مرعشی ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای سفید و آبی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای،۴۱گ(۴۶پ-۸۶پ)،اندازه:۱۱×۱۷سم[ف:۶- ۳۲۸]

● **الرمل** / رمل / ترکی

ar-raml

نصرت، ابوبکر، - ۱۲۱۰ قمری

nosrat, ābū-bakr (- 1796)

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۸۸۴/۲

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان ... اما بعد معلوم اوله که مبتلای شبکه کثرت یعنی ابوبکر نصرت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۲۱گ (۸۱ر-۱۰۱پ) [ف: ۵ - ۵۶]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

بهدوی، شیخ شهاب

behdavī, šeyx šahāb

گزیده‌ای است از کتاب‌های بزرگان اهل فن، مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «مقاله» و فصولی چند.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۳۱/۳

آغاز: الحمد الله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این رساله ایست در علم رمل انتخاب شده از کتابی چند؛ **انجام:** و از آن شکل و

شکل شانزدهم شکلی حاصل کنند و حکم و ضمیر مطلق از آن کنند.
تذکر: آغاز نسخه با آغاز رمل محمد بن احمد خفری برابر است!؛
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۹۲پ-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ - ۲۲]

● **رمل** / علوم غریبه / فارسی

raml

ملا معین

mollā mo'īn

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۲۱۱
آغاز: مثلا اگر سئوال کنی از سفر روز و عدد آن؛ **انجام:** این حقیر را به سوره فاتحه یاد نماید.
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن ابوطالب، تا: ۱۲۳۶ق [رایانه]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۹۱۹۹
خط: مختلف، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۵۵ق [الفبائی: - ۲۸۵]

● **الرمل** / رمل / عربی

ar-raml

؟محقق قندهاری، حبیب الله بن فیض الله، -۱۲۶۵ قمری

mohaqqeq-e qandehārī, habīb-ol-lāh ebn-e feyz-ol-lāh (- 1849)

رساله‌ای است در علم رمل، شامل نه «باب»: ۱. منسوبات البیوت و الاشکال؛ ۲. کیفیة تصویر الرمل و اخذ الفال ...؛ ۳. دوائر تسکین الاشکال؛ ۴. ضوابط استخراج الضمیر؛ ۵. اصول الاحکام الکلیة؛ ۶. احکام الاسکال فی البیوت؛ ۷. مسائل البیوت الاثنی عشر؛ ۸. مسائل متفرقه؛ ۹. اصول سیر النقط ...
[دانشنامه ادب فارسی۳/۳۱۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۱۴/۵
آغاز: الحمدالله الذی تقدست عتبة بابه عن سمات الصور و الاشکال ... و بعد، ان علم الرمل موضوعه الاشکال الستة عشر المعروفة من حیث دلالتها علی کیفیات الوقایع و الحوادث فی عالم الکون و الفساد؛ **انجام:** و هذه اصول مجملة یتوصل بها صاحب الذهن السلیم و الطبع القویم الی استنباط فروعها و تفصیلها مما یودی الی الاطناب، و الله اعلم بالصواب
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اواسط قرن ۱۳؛ در ادامه تألیفات وی در این نسخه آمده و به احتمال قریب به یقین، بایستی از تألیفات همو باشد. در این رساله از منهاج حسین قفال، جامع الاسرار، غایة الاصول، کشف الاسرار، غایة الاختصار محقق طوسی، نفایس الفنون، مفاتیح و کتاب‌های دیگر، نقل کرده است؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲۴گ (۱۸۶-۲۰۹)، ۲۴-۲۵ سطر، اندازه: ۱۰×۲۳سم [ف: ۴۰ - ۳۸۶]

● **رمل** / رمل / فارسی

raml

سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟ - ۱۲۹۲ ؟ قمری

soltān mohammad mīrzā qājār (1812 - 1875)

در یک «مقدمه» و چهارده «باب» و «خاتمه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۳۹/۱۲
خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد باقر بن زین العابدین بن حسین بن علی یزدی حایری، تا: ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶ص (۴۹۵-۵۲۰) [ف: ۱۰ - ۱۶۰۸]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

میرزا احمد سنندجی

mīrzā ahmad sanandajī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۷۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی،۱۸گ،۱۹سطر(۷/۵×۱۴)،اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۷-۴۹۹]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

باخرزی، محمد بن عبدالعظیم، ق۱۳ قمری

bāxarzī, mohammad ebn-e 'abd-ol-'azīm (- 19c)

رساله‌ای است در رمل دارای سیزده «حدیقه»: ۱. احکام کلی؛ ۲. احکام دوازده خانه؛ ۳. احکام خانه دوم؛ ۴. احکام خانه سوم؛ ۵. احکام خانه چهارم؛ ۶. احکام خانه پنجم؛ ۷. احکام خانه ششم؛ ۸ حکم خانه هفتم؛ ۹. حکم خانه هشتم؛ ۱۰. احکام خانه نهم؛ ۱۱. حکم خانه دهم؛ ۱۱. حکم خانه دهم؛ ۱۲. حکم خانه یازدهم؛ ۱۳. بیان خانه دوازدهم. در پایان نسخه با خطی اصلی چنین آمده است: «تمام شد این کتاب از اقل خلق الله محمد ولد جناب فضائل مآب حاجی الحرمین حاجی ملا عبدالعظیم باخرزی الاصل هروی المسکن، تاریخ هشتم رمضان المبارک اتمام یافت ۶۹۲۱ (کذا)» و ما او را مؤلف می‌دانیم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲۳/۲
آغاز: بدانکه دایره کلی در امهات اصلی آحاد نقطه آتش و عشرات نقطه باد و میات نقطه آب و الوف نقطه خاک چون حروف؛ **انجام:** وتصدق نان ماش با روغن کنجد ضرب کرده نیک شود انشاء الله تعالی و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شرقی، ۱۸گ (۴۷-۶۴)، ۱۷

سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۳۴۴]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

خوئی، محمد صادق بن علی یار، ق۱۳ قمری

xū'ī, mohammad sādeq ebn-e 'alī yār (- 19c)

رساله‌ای مفصل در اصول و قواعد علم رمل که برای استفاده سهل و آسان مراجعه‌کنندگان و علاقمندان به رمل تألیف و به صورت «فصل، فصل» تنظیم شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۲۹/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید محمد صادق بن علی یاربن رحیم خوئی غفرالله لهم که درعلم رمل نسخهای بسیار دیدم که قلب علیل را شافی نبود وعلمش مطابق عمل نه فلهذا این افقر عباد الله؛ **انجام:** مطلوب اگر آتش باشد بنگرد که آتش چندم است اذان گوید مثلا اگر آتش هشتم باشد هشت روزاست واگر باد هشتم است هشت هفته واکر آب هشتم است هشت ماه واگر خاک هشتم است هشت سال وعده حصول مقصود بسایل بدهد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۵]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

عیسی بن محمد، ق۱۳ قمری

'īsā ben mohammad (- 19c)

نورالدین عیسی بن محمد بن عیسی سبط شیخ محمد خوشنام منجم بدین‌گونه: «فصل دیگر در آنکه شش خانه در رمل ساعد اند ...».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۹۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۶گ (۱۲پ-۲۷ر)، ۲۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۴۵۴]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

هزار جریبی، محمد هادی، ق۱۳ قمری

hezār-jarībī, mohammad hādī (- 19c)

نویسنده می‌گوید: «از حضرت امیر المومنین مروی است که هر که از کاری و مهمی پیش آید رمل بکشد و حکمی نیکی بکند و طریق چنین است که نیت کند یک سطر نقطه بنویسد و سطر دوم را بقدر یک نقطه از آخر کوچکتر و همچنین سطر سیم از دوم کوچکتر». او بعد از این قول در بیست و شش باب سؤال‌هایی که ممکن است از رمل بشود و نتیجه آن جویا شد طرح و بحث کرده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۸۲۶/۸

آغاز: بسمله، باب رمل از حضرت امیر المومنین (ع) مرویست؛ **انجام:** اگر دوماند مرگ زودتر بود و الله یعلم الخفیات ...

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد هادی هزار جریبی، تا: ۱۲۸۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۲گ (۱۲۵-۱۲۶)، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۶ - ۴۷۰]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

بیابانکی

bīyābānakī

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد بدانکه بنای علم رمل بر چهار نقطه است؛ **انجام:** ضرب نقاط باین طریق است که در این ضابطه عمل خواهد شد که نموده شود.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۰ر-۱۷ر)، ابعاد متن: ۸×۱۸، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۰۵]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

کاشی، محمد بن حاجی بیگ

kāšī, mohammad ebn-e hājī beyg

رساله‌ای است مختصر در علم رمل و خطوط رمل که در استخراج خبایا و ضمیر و احکام موالید سه گانه چون معادن و نبات و حیوان نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۸/۵

آغاز: شکر و سپاس مر صانع عالم با کمال و قادر لم یزل ولا یزال که این گنبد خضراء زمردین؛ **انجام:** دلیل بود بر شخصی میانه قد و فربه و سرخ رنگ و کوتاه موی و عوان و دروغ

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۲گ (۴۵- ۶۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۲۸ - ۵۳۳]

● **الرمل** / رمل / عربی، فارسی

ar-raml

حسینی ابرقوئی، عبدالغنی

hoseynī abarqū'ī, 'abd-ol-qanī

آن‌را به‌فرمان شیخ علی یزدی از تصنیفات سید عبدالغنی حسینی ابرقوئی به نگارش در آورده است. عنوان‌ها: طریق ضرب الرمل، دوایر سته، بیت‌های شانزده‌گانه (از رهگذر رمل) و صورت و طبیعت و نسبة ... استخراج غلبه بر اعداء، استخراج حال زوجه ...، حال مریض، ... حکم المریض ...، حال مرئه ...، الاشکال تدل علی: الشباب ...، الزوجه ... و الحدثة الشابة، ... السعد الداخل ... و النحس الخارج. استخراج الحمل استخراج الدفین ... استخراج الخبیة ... استخراج الکسب ... استخراج الوصول الی المطلوب ... استخراج الرقة ... استخراج حال المعشوق و فواید متفرقة ... و طریقه‌ها: البربولون، المصریون (؟؟)، المغربیون، استخراج خان‌های رمل و قرعه زدن از آن (که این بخش از نسخه به فارسی است به نثر و به نظم، منظومه در ۱۲۵ بیت).

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۱۷۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی دل علی ذاته بذاته و تنزه عن مجانسة مخلوقاته و جل عن ملائمة کیفیاته؛ **انجام:** چون بود راست چهار فردا و دوست×× دان که شکل طریق صورت اوست / صفت اجتماع را استاد ×× زوج و دو فرد و زوج دادم یاد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «حاج سید نصرالله التقوی»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن کبود، ۱۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۱ سم [ف: ۱۱ - ۱۸۱]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

زناتی

zenātī

مشتمل بر دو «مقاله»: مقاله ۱. حاوی یازده «فصل»: ۱) بیان دعوات و روزهای سعد و نحس، ۲) کیفیت موت، ۳) کیفیت این وضع و علم به طریق تقسیم وی، ۴) منسوبات اشکال به کواکب، ۵) منسوبات اشیاء، ۶) منسوبات حرف اشکال؛ ۷) منسوبات روز که او را امتزاع گویند؛ ۸) عدد، ۹) داخل و خارج و ثابت و منقلب، ۱۰) طبایع، ۱۱) اوتاد رمل وحایل اوتاد و ذوالاتاد و ... شواهد آن؛ مقاله ۲. حاوی بیست و دو «فصل»: ۱) احکام مصر و در احکام مغرب، ۳) انقلاب، ۴) حکم مطلق، ۵) سیر زحل، ۶) ضمایر، ۷) خبایا، ۸) دفین، ۹) غالب و مغلوب، ۱۰) اعمال اشکال، ۱۱) رنجور، ۱۲) محبوس، ۱۳) حامله، ۱۴) قرض، ۱۵) غایب، ۱۶) در بنده و چهار پا، ۱۷) بیان طالع از رمل، ۱۸) دزد و برده و اشخاص آن، ۱۹) دریافت و نایافت، ۲۰) عطیات کبری و صغری، ۲۱) طول و عرض و عمق، ۲۲) بیان مقررات.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد بدان منظور این رساله این بود که پوشیده و مخفی نماند بر دانایان این فن ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در بیان فایده روزها که تعلق بکواکب دارد اینست

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۲ص (۱-۸۲)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۶ - ۲۶۲]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۶۷۵

آغاز: برابر

در دو مقاله، مقاله اول در ۱۱ فصل، مقاله دوم در ۲۲ فصل؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ چهار برگ آخر فوائدی در علم رمل و اشکال و خانه‌های آن؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۸سم [ف: ۴۱ - ۱۵۳]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۷۱۸ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

موسوی، محمد رضا

mūsavī, mohammad rezā

رساله مختصری است در احکام خانه‌های رمل.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۲۰/۶

آغاز: اخرجنا بنور هدایته من ظلمات اللیس و العدم و احدثنا بیدی عریکته ... اما بعد چنین گوید ظماء رشحات فضل پروردگار خود محمدرضا الموسوی؛ **انجام:** و در تقویم اگر شمال است حکم کنند بر سعادت و به لفظ سعادت ختم کرده باشد.

خط: نستعلیق خوانا، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۳ق، جا: تهران؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۴۷پ-۶۶پ) [ف: ۳۶ - ۱۸۰]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

مدرس چهاردهی، محمد علی بن محمد نصیر، ۱۲۵۲ - ۱۳۳۴ قمری

modarres-e čahārdehī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad nasīr (1837 - 1916)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۳۶۶

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۴]

● **رمل** / رمل / فارسی

raml

محمد مهدی

mohammad mahdī
رساله مختصری است در علم رمل برگرفته شده از کتاب‌های این فن.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۵/۱
آغاز: این مختصری است در علم رمل که علم شریف بزرگی است
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۸ق؛ ۲۲گ (۳ر-۲۴پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲ - ۴۲۲]

● **الرمل** / رمل / فارسی
ar-raml
شمس الکاتبی، محمد حاجی
šams-ol-kātebī, mohammad hājī
رساله‌ای است مختصر در استخراج ضیاء (؟) و احکام موالید ثلثه چون معدن و نبات و حیوان و علم خطوط.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۸/۶
آغاز: بسمله. شکر و سپاس مر صانع باکمال و قادر لم یزل و لا یزال را که این قبه خضرای زمردی را بی ماده آلت نگاشته و این طارم لاجوردی بی علاقه و عمادی برافراشت ... اما بعد چنین گوید مؤلف این رساله العبد الضعیف محمد حاجی الشهیر بشمس الکاتبی که این مختصریست در علم رمل؛ **انجام:** و اگر داخل و ثابت بود بد بود و ... هر لحظه نوعی باشد و سعد نیکو و نحس بد بود مثال سئوال ... و اینکه سئوال عالم از دو شکل بیرون نیست آمدن و رفتن آمدن مثل مالی که در قبض کسی بود ... (باب هفتم)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۷گ (۱۲۲ر-۱۲۸پ)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: - ۱۸۶]

● **الرمل** / رمل / فارسی
ar-raml
اشرفی مازندرانی، مصطفی بن احمد، ق۱۴ قمری
ašrafī māzandarānī, mostafā ebn-e ahmad (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۳۱۹ق
از مصطفی بن احمد بن مصطفی بن جعفر میر قشنگ بن عبدالله بن اسحق حسینی اشرفی مازندرانی با دیباچه‌ای از او و خود رساله همه‌اش از نفایس است در هشت «فصل» (دیباچه).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴۴/۲
آغاز: بسمله. شکر و سپاس لایق درگاه واحدی که خرد در کنه ذات اقدسش واله و شیدا است
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۳۱۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۹گ (۳۴پ-۵۲پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲ - ۲۷۳۷]

● **الرمل** / رمل / عربی
ar-raml
زناتی، محمد
zenātī, mohammad

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۸/۱۸
آغاز: بسمله - الحمدله رب العالمین و الصلوه و السلم علی رسوله محمد و آله اجمعین اما بعد هذه رساله فی علم الرمل موافقه لطریقه ابو علی محمد الزناتی؛ **انجام:** فایده اخری الحیان لصزه خارجه قبض خارج
بی‌کا، بی‌تا، ۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۲۸]

● **الرمل** / رمل / فارسی
ar-raml
سبزواری، عمر بن محمد
Sabzevārī, ‘omar ebn-e mohammad
رساله مفصلی است در بیان احکام و قواعد علم رمل. مؤلف، این رساله را در بیست «باب» تنظیم نموده است.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۱۱/۳
آغاز: بسمله یک شنبه و جمعه طرف غرب شنبه و دوشنبه طرف شرق؛ **انجام:** چهاردهم آید از سبب پستی کردن چیزی اگر پانزدهم بجهت ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: مقوا، ۱۱ سطر [ف: ۳۶ - ۱۶۷]

● **رمل** / رمل / فارسی
raml
سمرقندی، لقمان
samarqandī, loqmān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۱۷۹/۲
آغاز: من منقولات مولانا نعمان سمرقندی قدس سره ... بدان ارشدک الله که آنچه بر ما رسیده است؛ **انجام:** و اگر خواهند که بداند که سبب زخم دارو بدو رسیده ملاحظه در خانه ... اشکال معدنی، اشکال نباتی، اشکال حیوانی ...
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۳۳گ (۲۹پ-۶۱ر)، ۲۲ و ۲۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۹ - ۲۱۸]

● **الرمل** / رمل / عربی

ar-raml

عبدالله بن معلا بن محفوف

‘abd-ol-lāh ebn-e mo‘allā ben mahfūf

این رساله که مؤلف آن عبدالله بن معلا بن محفوف است برای «اظهار الخبیات و کشف المفقودات و الوقوف علی الضمائر و الاطلاع علی الاحوال الخفیه» معرفی شده است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۸/۱۷

آغاز: بسمله - ابتدا ترجمه الکتاب - قال عبدالله بن معلا بن محفوف رحمه الله علیه ان حکماء الهند و علمائهم؛ **انجام:** من الحبوب البارد الیابس و من الفوا که ایضا کذلک من ...

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۲۸]

● **الرمل (مختصر)** / رمل / فارسی

ar-raml (mx.)

سید روشنعلی

seyyed rūšan‘alī

در آموختن رمل، بسیار مختصر و برای آسانی کار مبتدیان، در دو باب و هر کدام دارای چند «مقاله» و «فصل»: باب ۱. در اشکال رمل و انواع تسکین؛ باب ۲. در احکام دوازده خانه.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۴۷۰/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... چون اکثر کتب مطول در این فن نوشته شده بعضی از یاران موافق و دوستان صادق؛ **انجام:** و اگر نحس داخل آید بدست آید اما نا مبارک بود یعنی بد و اگر خارج و یا منقلب باشد بدست نیاید.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶گ (۴ر-۹پ)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۲ - ۵۷]

● **الرمل (منظوم)** / شعر، رمل / فارسی

ar-raml (mnẓ.)

عزیزی

‘azīzī

این منظومه فارسی است که در رمل است شامل ۲۵۵ بیت می‌باشد.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۶/۳

آغاز: ابتدائی بنام حی قدیم ×× کوست بر جمله علوم علیم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، مقابله شده؛ ۱۰گ، ۱۶ سطر [ف: ۱ - ۴۸۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۰۰/۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۲۷۷]

● **الرمل** / رمل / فارسی

ar-raml

قاضی، علی بن احمد

qāzī, ‘alī ebn-e ahmad

چگونگی استخراج مقصود از دوایر مختلف منسوب به امام رضا علیه السلام.

کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی مشکی، اندازه: ۱۶×۲۰سم [نشریه: ۷-۷۴۹]

● **رمل** / رمل / ترکی

raml

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰۸/۵

آغاز: فصل هر شکلك صفتن بیان ایدر نجه آدملره تعلقدر، ضمیر لحیان. منسوبدر اوزون بویلولره و چون سقللولره و عاقل و کامللره؛ **انجام:** دلیلدر که سائل ندن قور قوسه اول قور قودن بعون الله تعالی خلاص اوله، تم.

رساله‌ای است در رمل که با بیان شکل و صفع هر فرد احکامی را نسبت به آن شخص بیان داشته و ضمایر آنها را توضیح می‌دهد، عناوین رساله عبارتند از: ضمیر لحیان، ضمیر قبض الخارج، ضمیر جماعت، ضمیر فرع، ضمیر عقله، ضمیر انکیس، ضمیر حمره، ضمیر بیاض، ضمیر نصرة الخارج، ضمیر نصرة الداخل، ضمیر ثابته، ضمیر نقی الحد، ضمیر قائمه، ضمیر اجتماع و ضمیر طریق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ (۴۱پ-۵۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۷×۱۳/۵سم [ف: ۳۳ - ۲۲۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۳۸۳

آغاز: او زرلك اوتی چچك اولدغی وقف الوب و کوب صوین العرب

چند باب و فصل و جدول است نامرتب، با بعضی از رساله‌هایی که گویا ناسخ از عربی به ترکی برگردانده و خواسته است جنگی در این فن تهیه نماید؛ خط: رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹ - ۱۶۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۴۴۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم انا فتحنا لك فتحاً مبیناً ×× لحیان اولاد لیلدر مزاجك قوتیة و طبیعتك اعتدالنه؛ **انجام:** بیوك منجم یا نقاش یا اکنچی یا صراف یا بر صنعتی وار که پار مغیله ایشلر

در قواعد استخراج مطلوب از علم رمل و دلالت اشکال مخصوصه و چگونگی استفاده از آنها، و گویا مقداری از این کتاب ترجمه بعضی از رساله‌های عربی می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، اشکال؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۷۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۹ - ۲۳۹]

● **الرمل** / رمل / عربی

ar-raml

غیر همانند:

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۹۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بدانک علم رمل علمی شریف است و علم دانیال

رموز و علائم و دلالت‌های رمل است. نام مؤلف در نسخه یاد نشده و گر چه رساله‌ای بیش نیست ولی عنوان آن (کتاب فی علم الرمل) ذکر شده است. در رقم کاتب چنین آمده: «تم علی ید صاحبه الحاج ابی المجد ...» اما این تعبیر قرینه قطعی بر این نیست که تألیف به دست کاتب است؛ خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: شنبه ۱۸ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۳ص (۳۹۷-۳۹۹)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ – ۸۹]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۳/۳

یک فصل و چهارده باب است در غیبگوئی، فصل اول، فصل مبارک مما استخرجه هشتحوخ الهندی وهو لکل اضمار ... باب الولد فان سالک ... عن ولد. باب آخر ... و سالک عنه وعن لونه و ما هو فخط فی الرمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۱ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۳ص، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱ – ۴۹۸]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۷۹/۱-طباطبائی

آغاز: و الصلوة و السلام علی اشرف المرسلین ... اعلم یا اخی انه لما خلق الله تعالی ادم (ع) و اخرج من ضلعه حوا زوجته؛ **انجام:** و فی بیت الثالث عشر له العدد واحد و تسعون و فی السادس عشر له السکون و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب.

از عناوین مطالب که در اثناء رساله آمده: «اعلم یا اخی ان هذا الرمل متعلق بعلم الفلک ... حتی تعرف الاشکال لانه متعلق بالافلاک الاثنی عشر و انا ایین لک هذا العلم علی التحقیق حتی یستریح الناظر من المعرفه به» پس از این، دو فصل یکی در معرفت ضمیر سائل، (= خبی) و دیگر در احکام کواکب در رساله آمده است؛ کا: محمد بن میرزا محمد حسینی، تا: قرن ۱۱؛ پس از پایان رساله رمل ۴ بیت شعر به عربی نوشته شده است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱۰ص (۱-۱۰)، اندازه: ۱۲×۲۰/۲سم [ف: ۲۳ – ۱۶۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۹۸/۲-ف

نسخه اصل: نسخه آقای سید جواد مدرسی یزدی؛ بی‌کا، تا: ۷ شعبان ۱۱۱۳ق [فیلمها ف: ۱ – ۶۷۸]

۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۷

آغاز: اعلم وفقنی الله و ایاک ان اکثرین بخط الرمل و متحیر فی کیفیة استخراج الضمیر و الحکم به لاختلاف اقوال اهل هذا الفن الشریف

رساله مختصری است در کیفیت خط رمل و طریق استخراج ضمیر و حکم به آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۴۳ر-۴۴ر)، ابعاد متن: ۸×۱۸، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۰۷]

۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۱۰

آغاز: قانون: و هوان یفرض مثلاً وقع نصرة الداخل فی المیزان و سیر نقطی مائة و تراً به فانتهی الی البیت العاشر ...

احکام خانه‌های رمل را نسبتاً به طور مفصل بیان نموده، نسخه ما اوایل کتاب را فاقد است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۶۲ر-۷۰پ)، ابعاد متن: ۸×۱۸، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۰۸]

۷. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۶/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ سطر (۱۵×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [نشریه: ۳ – ۲۲۷]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۸۹

آغاز: فائدة فی معرفة الطالع و هو ان قاعد افراد القرعة؛ **انجام:** دائما ابدلآبدین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۶۴ق؛ افتادگی:آغاز؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه کاغذ ابری فرنگی، ۵۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۹×۲۱/۸سم [ف: ۱ – ۲۴۵]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۳۴

آغاز: بسمله، لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت علام الغیوب و ما تقرا آیة و عنده مفاتیح الغیب لایعلمها ... باب الاوقات الذی یضرب بها الرمل فی ایام الشهر؛ **انجام:** والشکل الجماعة لیس لها عدد والله اعلم بالغیب (تمت)

در باب‌ها و بیت‌ها و فصل‌ها است؛ خط: نسخ، کا: کربلایی قهرمان پسر حاجی یوسف ایروانی، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۲۸۸ق، جا: عتبات؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۲/۴سم [ف: ۱ – ۲۴۵]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۰۸/۱

انجام: و قلبه لاینفع اللهم انا لا نحیط به قد اشهد انه خلق السموات و الارض و عرف حقایق الاشیاء.

رساله نسبتاً مفصلی است مشتمل بر ۱۶ فصل در مسائل مربوط به رمل؛خط:نستعلیق،کا:مهدی بن سلطان،تا: قرن ۱۴؛ ۱۵۱گ (۱پ-۱۵۱ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۴۵]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۱۹۱-۳۱/۷۱

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم. باب حکم المفردات علی جمیع الرمل هذه النصرة الداخلة فی الاول تدل علی دخل السرور فی جمیع الاحوال؛ **انجام:** باب معرفة میزان الوفق الخماسی و هو کما تراه علی التمام و الکمال و بالله التوفیق و هما الشکلین و هو هذا نفع الله به امین ...

کتاب مختصری است در علم رمل شامل ابواب و فصول از جمله: باب حکم المفردات، باب النصرة الخارجة، باب نفی الخد، باب الضحاک، باب الطریق، باب القبض الخارج، باب الاجتماع، باب الرمل: فصل فی البیت الثانی، فصل فی البیت الثالث تا فصل فی البیت الثالث عشر، فصل فی سعد الحض، فصل فی النحوس، فصل

فی الجماعة و ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۱ رجب ۱۳۱۱ق؛ جلد: مقوا، ۳۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۳۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۵۵/۲

آغاز: و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسلیماً کثیراً الحمدلله عالم الخفیات؛ **انجام:** و أما وضع رسم اللوحین فقد کتبوا و رسموا کما هو مرسومین فی النسخة الأولی بالخط و الأعداد المغربیة.

رساله‌ای است در علم رمل دارای چندین فصل همراه با جداول و اشعار؛ خط: نسخ، کا: حسن فرزند صدیق فرزند جحا فرزند محمد فرزند احمد فرزند جحا گیلانی، تا: ۱۳۱۳ق؛ مصحح، دارای جداول رملی است؛ کاغذ: فرنگی، ۵۵گ (۱۸-۷۲)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۲۹ - ۵۴۴]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۱/۱۲

آغاز: فائدة جلیلة و هو انک اذا ضربت الاشکال الستة عشر و لم تجد هذه الاشکال الثوابت؛ **انجام:** و یدل علی الخیر الکثیر و حسن العاقبة فی جمیع الامور. و الله اعلم.

و دارای فائده‌هایی چند و جدول‌هایی در آن هست؛ خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن مرتضی الیالوروی، تا: پنج‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۳۱۸ق؛ ۲۱گ (۶۰پ-۸۰پ) [ف: ۴ - ۹۸۷]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۱/۱۳

آغاز: و ان کانت نحیسة فبالعکس و کذلک انظر الی الرابع عشر ... فصل فی معرفة الدار و سکناها؛ **انجام:** فصل فی الحکم علی المسئلة فی الضمیر ... تفعل فی حکم الطرابلسی فالجمیع محل الاصابة و هذا تسکین الهمدانی.

چهار فصل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق؛ در ۸۲پ-۸۶پ ۵ جدول است به فارسی؛ ۲گ (۸۱ر-۸۲ر) [ف: ۴ - ۹۸۷]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۹۷

آغاز: بسمله. قال ص س تفألوا و لا تطیروا و هو حسن عجیب یستحسنه العاقل اللبیب؛ **انجام:** و علی الاتصال بالاکابر و یدل علی خیر کثیر و حسن العاقبة فی جمیع الامور و الله اعلم (قد تم ...)

در آغاز آن گزارش قصیده: «بذات بسم الله مذکر کرا ×× و الحمدلله رب العالمین ورا / ثم الصلاة علی المختار سیدنا ×× محمد تم آل زینوا» است و به عربی؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر تفرشی، تا: ربیع ۱۳۵۷ق؛ از روی نسخه محمد بن نصرالله تفرشی مورخ ۱۳۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۳۷۵ص، ۱۷ سطر [ف: ۳ - ۴۱۴]

۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۹۷/۱

آغاز: قال الشیخ احمد المغربی رحمه الله من کلام مولانا امیر المومنین علیه السلام اذا اردت فتح باب کنزها و حل رمزها فاعرف الطالب و المطلوب واعرف نظر هما؛ **انجام:** و الهواء الثانی و السادس و العاشر و الرابع عشر خذ و قیم شکله وهذه اصل الهواء و الماء ۳ و ۷ و ۱۱ ده او قیم شکله والتراب کذلک هذه الحکم بالعناصر المذکور و احکم العناصر المذکور بکل حاجة والکلام علی الروآیة

رساله ی بسیار کوتاهی است در علم رمل که به نقل از شیخ احمد مغربی بیان شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۷]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴۸۷

آغاز: ... الخصومه بین المراه و زوجها و خصومه بین الشرکاء و الاولاد ... و فی الثامن یدل علی الخصومه بسبب المیراث؛ **انجام:** و الثامن خارج یوجد المال و لکان اربعه عشرون عدد افلان یوجدان کان خارجا ...

رساله‌ای است مختصر در علم رمل که در آن مؤلف به شرح رموز و خفایای آن پرداخته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: هندی، ۱۷گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۵ - ۲۹۴]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۹۷۸

به نظم و نثر عربی؛ خط: نسخ هندوستان، کا: شیخ حسن پسر شیخ ابراهیم، تا: قرن ۱۲ و ۱۳، جا: بمبئی؛ کاغذ: هندی، ۴۵گ، ۲۱ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۱۷ - ۵۱۹]

۱۹. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۴۸/۱۵

آغاز: بسمله - و هذه الابیات کل بیت له خاصیه - البیت الاول و هو الحیان بیت النفس؛ **انجام:** الهوائیة اثنی عشر اثنی عشرو المائیه خمسه عشر خمسه عشر و الترابیه سته عشر سته و الباقی من هذه العناصر اطرحه علی وضع ابجد

رساله‌ای است در رمل که آن را ابیات نامیده‌اند؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱ - ۲۲۷]

● الرمل / رمل / فارسی

ar-raml

غیر همانند:

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۹۴

آغاز: فرد و سه زوج صورت

منظومه‌ای است کوتاه در اشکال رمل؛ خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: سه‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۱ص (۳۹۷)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۸۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۵۴۸۶

آغاز: بسمله این مختصریست در معرفت تقویم مشتمل؛ **انجام:** کتبه فی تاریخ عشرین رمضان المبارک سنه احدی و سبعین و سبعمائه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷۷۱ق؛ کاغذ: حنایی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [الفبائی: - ۶۲۰]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۹۳۱/۲

قسمتی از یک رساله است در شرح شانزده خانه رمل از آغاز (تا شرح خانه دهم) افتاده دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: مقوای زرد، ۳ص

(۱۲۵–۱۲۷)، قطع: رقعی [ف: ۱۰ - ۲۰۲۵]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۹۰/۲

آغاز: بسمله این مختصریست در بیان رمل که حکما نهاده اند و بدین حکم کرده اند اگر کسی خواهد حال بداند رملی بزند و طرح کند که حکما تجربه کرده اند ومتفق اند و معین شده وبالله التوفیق باب اول: اگر کسی سوال کند که در همه عمر؛ **انجام:** باب ۲۴: اگر کسی سوال کند که مرد پیش می‌میرد یا زن و دو دو طرح کند اگر یکی بماند زن پیش بمیرد و اگر دو بماند مرد پیش بمیرد والله اعلم بالصواب

رساله‌ای کوتاه در اصول و قواعد رمل که در ۲۴ باب تنظیم شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۵]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۹۳۴/۱۹

رساله در چندین فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱ص (۵۴۲–۵۵۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۲۰۴۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۰

آغاز: و به نستعین. این کتاب مختصریست بر حروف نهادن بر گردش سیر در مرکز خود آتش و باز و آب و خاك در حروف در هر چهار دور نهاذن؛ **انجام:** نهاذیم و نموذیم در ضمن.

در چند باب: ۲. فی الطریق، ۳. النصرة الخارجة، ۴. نصرة الداخل، ۵. فی الغفلة، با باب‌های بی شماره و عنوان‌های «نوعی دیگر»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ دال ها ذال است در جای خودش؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۹۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹/۷سم [ف: ۳ - ۴۱۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۸۰/۵

آغاز: بنام یکتای بی همتا ... الحمد لله رب العالمین ... بدان ارشدك الله که علم رمل علمی شریف است و از اسرار حق است و جماعتی که ایشانرا علم خط دانیال معلوم نشده است واز نقاط ان بیخبرند منکر این علم می‌شوند؛ **انجام:** اگر کسی گوید که شانزدهم از دایره بیرو نست، جواب آنست که انفراغ ... حسابست از جهت سؤال ومسئول و الله اعلم.

رساله کوتاهی است در رمل که به توضیح خط دانیال پرداخته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای جداول حروف و اعداد رمل است؛کاغذ:شرقی،جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۳۳پ–۱۴۱ر)، ۱۲ سطر (۱۴/۵×۱۸)، اندازه: ۲۳×۲۷سم [ف: ۳۳ - ۵۰۱]

۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۰۰۷

به نقل از محمد زناتی؛ بی‌کا، تا: ۹۴۷ق [د.ث. مجلس]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۳۲/۱۵

آغاز: فی اعداد الاشکال المحصول من ضرب العناصر فی المراتب؛ **انجام:** جدول رمل است.

به فارسی و حاشیه «منه» هم دارد عنوان «ذکر تسکینات اقلیدی که در تقویم الرمل بعضی از آن آورده» و «فایده» و «فصل در قراین نقطه» و «فصل در نقطه» و «فصل در تسکین اشکال بر ارباع» و «فصل در منسوبات اعضاء» و «فصل در دانستن ارباع» و «فصل در حال بیمار» و «باب در احوال خانه هفتم» و «فصل در احکام کلی بدانچه تعلق بخانه هفتم دارد» در آن دیده می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۶۳ و ۹۶۲ق؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۴ص (۱۵۲–۱۶۵)، ۱۲ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۶۸۵]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۰۸/۲

آغاز: بسمله، حمدله، صلات. اما بعد، بدان رحمك الله که این مختصری است در علم رمل، مشتمل بر ده باب. هر که بداند؛ **انجام:** از برای غلام گم شده بود، رمل این است [شکلهای رملی] ناشناخته. در ده «باب»: ۱. در اسامی اشکال سعادت و نحوست و نر و ماده، ۲. در دانستن خانه‌ها و صاحب آن خانه‌ها، ۳. در شناختن شکل‌های خارج و داخل و ثابت و منقلب ...، ۵. در حکم سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم و شانزدهم، ۶. در حکم دزد و دزدیده، ۷. در عدد حاجت به طریق دوم ...، ۱۰. در ضمیر گفتن؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ ۱۴گ (۷۶پ–۸۹ر) [ف: ۱ - ۱۲۴]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۰۸/۱

آغاز: ... نفع بسیار وی را بود و سازوار باشد؛ **انجام:** حکم کند بر قدر سعادت و نحوست. و الله اعلم الغیب بالحقیقة و الصواب و صلی ... تمام شد ...

ناشناخته، نخستین عنوان: باب، اندر دانستن جنی، در ۴ فصل. با سربندهای«حدیث»و«اگر سؤال کند»؛خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا، تا: ذیقعده ۹۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۶گ (۱ر–۷۶ر) [ف: ۱ - ۱۲۴]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۱۶/۴

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... بدان که این رساله‌ای است در بیان علم رمل و این مختصری است بر چند فصل، فصل اول در معرفت دوازده خانه که هریك بچه چیز تعلق دارد؛ **انجام:** ۱۲ باشد و این عدد کبری رمل باشد، و الله الاول و الاخر

در هجده «فصل»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳ شعبان ۹۹۳ق؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۲۶گ (۳۳پ–۵۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۶ - ۳۰۴]

۱۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۸/۱۸

رساله رمل انتخاب کرده شده از کتابی چند به فارسی در یک مقدمه در بیان اصول این علم از تولد اشکال و منسوبات بیوت و اشکال و تسکینات و دو مقاله: در اصول احکام و ضمایر، در اعمال متفرقه در فصل؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ابعاد متن: ۷×۱۹، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱ - ۱۳۵]

۱۴. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱/۱۲

در دو مقاله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷ - ۴۱]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۱۵/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلواه علی رسوله محمد و اله و اصحابه اجمعین بدان ایدک الله تعالی فی الدارین چون خواهد که ضرب کند باید که ضارب رمل با نیت صافی بود؛ **انجام:** شکل پنجم کوسج و مزج وجود له نیز گویند صورت این منسوبست بکوکب زهره و برج میزان اقلیم پنجم شهر نسابور از اوقات ساعت عمر کودک حرمت اهل طرب طبع بون سفید ...

رساله مختصری است به فارسی در علم رمل که با هیچیک از رساله هایی که در این موضوع، مطابق نیست، ولی با توجه به آغاز یک از رساله‌های رمل در فهرست مرعشی، احتمال می‌رود که این رساله، نسخه‌ای از آن باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق خوش و استادانه، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۳گ (۱پ–۳پ)، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲–۱۳×۲۰ سم [ف: ۱۴ – ۱۲۵]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۳۰/۲

آغاز: بسمله. بدانکه استخراج رمل و وضع اشکال این خاصه حضرت دانیال؛ **انجام:** از حیوان شیر.

در چند فصل در اشکال شانزده‌گانه و منسوبات آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲۲گ (۱۹پ–۴۰ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶ – ۳۰]

۱۷. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۷ – ۴۱]

۱۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳/۲

در ده باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در برگ ۳۰ و ۳۲ جدولی مربوط به کتاب؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۶گ (۱۴پ–۲۹ر)، ۱۸سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: – ۱۸۳]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۶۷/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بباید دانست که این اشکال شانزده گانه را شانزده بیوت لازم آید؛ **انجام:** و اینها کاذب مطلق باشند، و الله اعلم

خانه‌های شانزده‌گانه رمل با اختصار در این رساله گزارش می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۷۴پ–۸۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم[ف:۲۱–۳۳۳]

۲۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۲۷۹/۶

با عنوانهای: در حکم مطلق کردن. در نسبت اعضاء. در احکام خانه ها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۸گ (۵۱ر–۷۸پ)، ۳۳ سطر، قطع: بیاضی [ف: ۱۶ – ۱۰۱]

۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۲۷۹/۳

آغاز: بسمله. حمدله. والصلاة والسلام علی سید خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد این رساله‌ای است در علم رمل که انتخاب شده از کتابی چند که استادان ماهر بر آن اعتبار می‌نمودند. و مشتمل بر مقدمه و دو مقاله؛ **انجام:** و اختلاجها و سستی عصبهای پای، و برج گنگ است و بی آواز و بعضی گفته اند سمعی است. و الله اعلم

در یک مقدمه در بیان احوال این علم از توالد اشکال و منسوبات بیوت. مقاله یکم در احوال احکام و ضمایر، مقاله دوم در اعمال متفرقه، هر یک از مقالات در چند فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۱۵گ (۲۷پ–۴۱پ)، قطع: بیاضی [ف: ۱۶ – ۹۹]

۲۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۲۹۶

آغاز: خانه اول در قطار اول خانه دوم در قطار دویم خانه سیم در قطار سیم خانه؛ **انجام:** موجود باشند در ظاهر و معلوم باشند در باطن و متولدات معدوم در ظاهر.

احکام رمل را در دوازده خانه نگاشته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:آغاز و انجام؛ ۷۰گ،اندازه:۱۱×۱۷/۵سم[ف:۱–۲۸۸]

۲۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۸/۲

آغاز: این رساله‌ایست وجیزه درین فن هر کس به همین اکتفا بکند از مطولات این فن مستغنی خواهد بود قال الشیخ احمد و المحمد المغربی رحمهم الله اذا اردت فتح باب کنزها و حل رمزها فاعرف الطالب و المطلوب

رساله‌ای کوتاه است در احکام و قواعد رمل؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲گ (۸۴پ–۸۵پ)، ۱۹ سطر [ف: ۳۶ – ۲۰۲]

۲۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۷۲۳

آغاز: طریقه عزیمه مربع باسم هر کس بوده باشد ضابطه آن است. هرگاه تمام کنی صفحه را که اسم شخص در آن صفحه است؛ **انجام:** هل یعافی رجب علی بن کریم من مرض فی سنه ۱۲۴۰ ماضی باید حساب نمود و استخراج کرد – تمت. سپس یک جدول کوچک و یک جدول بزرگ که یک صفحه را اشغال کرده دارد.

این کتاب که بدون اول و آخر است و نامرتب صحافی شده شامل دو قسمت است: اول قسمتی از رساله‌ای است به زبان فارسی در رمل که نامرتب و ناقص است دوم ادعیه‌ای است مانند دعای ام داود، دعای صباح با ترجمه، نماز سلمان فارسی و نافله غفیله و اعمال شب روز جمعه و ماه شعبان؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: آبی و نخودی، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ابعاد متن: ۱۰×۱۵، اندازه:۱۷×۲۱/۵ سم [ف: ۱ – ۳۰۰]

● **الرمل**/ رمل / عربی

ar-raml

در رمل است و قصیده‌ای در رمل به قافیه راء و الف با رموز و با نشانه‌های رمل میان بیت‌ها در آغاز هست. بسیار شیوا و روشن نگاشته شده و گذشته از قاعده‌ها مثال‌هایی از هر گونه هست.

آغاز: بسمله قال صلی الله علیه و آله تفألوا. بالخیر و لاتطیروا و هو حسن عجیب یستحسنه العاقل اللبیب و قد اختارات العرب الفال

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۱/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کلما یرجوه فهو یحصل و هو سبحانه و تعالی اعلم.
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۵ رمضان ۱۳۱۷ق؛ ۳۶گ (۱۵پ-۵۰ر) [ف: ۴ - ۹۸۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۵۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی الاتصال بالاکابر و یدل علی خیر کثیر و حسن العافیة فی جمیع الامور والله اعلم. قد تم.
در آغاز قصیده: «بدات باسم الله مذکرا ×× والحمدلله رب العالمین ورا / ثم الصلاة علی مختار سیدنا ×× محمد ثم آل زینوا» دیده می شود؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر تفرشی، تا: آدینه ربیع ۱۳۵۷ (۱۳۱۷ ش)؛ از روی نسخه محمد حسین بن نصرالله تفرشی در شب یک‌شنبه ۴ رمضان ۱۳۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۲۴۵]

● **رمل**/ رمل / فارسی

raml

رساله کوتاهی است در رمل دارای فصول، بنای علم رمل را بر چهار نقطه آتش، باد، آب و خاک دانسته و چهار نکته مذکور را مختصر بر شانزده شکل از اشکال دایره، فصلی در بیان اوتاد، فصلی در بیان کیفیت دوستی و دشمنی، فصل در بیان کیفیت دوستی‌ها و فصلی در بیان دشمنی‌ها.
آغاز: بسمله حمدله صلاة اما بعد بدانکه بنای علم رمل بر چهار نقطه است اول آتش دوم باد سیوم آب چهارم خاک ...

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۸۶۱/۲-۵۳/۷۱
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۱۱۱۳ق، جا: تهران و مشهد رضوی؛ ۱۲گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۰۵۷]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۶۷/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** اما یک ثلث در عرض کمتر از ... (؟) والله اعلم بحقایق الامور
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۱۱گ (۳۰پ-۴۰پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۲ - ۳۰۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۶/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نیمی از گ ۸۳پ سفید و گ ۸۴-۸۷ جدول است؛ ۱۱گ (۷۶پ-۸۷پ) [ف: ۴ - ۹۸۸]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۲۶/۲-۹/۱۷۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر آن آبی بود دشمنی از خویشاوندان بود و اگر آن باد باد خاکی بود دشمنی از مردمان ارازل و زیردست باشد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۶۵]

● **رمل** / رمل / فارسی

raml

غیر همانند:

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۲۷۹/۵
آغاز: بسمله. حمدله. والصلاة علی نبیه محمد و آله اجمعین. بدان ایدک الله که این مختصری است در علم رمل چنان چه اگر کسی را هوس علم باشد نخست در این مختصر مطالعه کند به نظر شافی؛ **انجام:** و دلیل است بر ناخوشی. اگر سئوال کند که مرا چند فرزند داد
در پانزده «فصل» و باب‌هایی: ۱. بیان کیفیت وضع این علم و تقسیم وی، ۲. وضع عناصر و فصل آن، ۳. در طبع عناصر و فعل آن، ۴. در تسکین ساکن و اشکال سعادت و نحوست، ۵. بیان عمل کردن عدد، ۶. تسکین مسکن، ۷. تسکین حروف، ۸. تسکین مزاج روز، ۹. طریقه احکام، ۱۰. بیان ضمیر رکون، ۱۱. خیاما، ۱۲. دفاین، ۱۳. بیان سارق و سارقه، ۱۴. بیان آنکه در هر خانه چند اصل است. پس از چهارده فصل باب‌ها و فصل‌هایی هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ چلیپا، فصل پانزدهم دیده نشد و سپس باب‌ها و فصل‌هایی است و انجام در فصل پنجم از باب دوم افتاده است؛ کاغذ: سپاهانی، ۸گ (۴۶پ-۵۳پ)، قطع: بیاضی [ف: ۱۶ - ۱۰۰]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۰۳/۱
آغاز: رمل را شانزده بود خانه ×× نیست کذب اندرین و افسانه / اولین خانه تن و جان است ×× دوم احوال؛ **انجام:** گر نداری تو این سخن مهمل ×× شکل این رمل کردی همه حل
رساله ایست بفارسی منظوم در رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در برگ ۲ و ۱۳ مطالبی مربوط به رساله دیده می شود؛ کاغذ: اصفهانی، ۹گ (۳ر-۱۱پ)، ابعاد متن: ۱۰×۱۹، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: - ۱۸۲]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۲۷۹/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، ۲۸گ (۵۱ر-۷۸پ)، ۳۳ سطر، قطع: بیاضی [ف: ۱۶ - ۱۰۱]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۹۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳ - ۱۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۶۹/۴
آغاز: بسمله، اقسام خانه اول از سوالات مردم و نسبت کلماتش خانه خانه نقش و جسم و حیات
از اقسام خانه در رمل شروع می کند و سپس از یک یک صفات و خواص این خانه‌ها و مطالب دیگر رمل بحث می شود؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسینی، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴۱ص (۱۰۷-۱۴۷)، ۱۷ سطر

(۹×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶ - ۳۸۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۲۸/۸

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این کتاب مشتمل بر دو مقاله است مقاله اول مرتب بر بیست باب (باب بیستم شانزده فصل است و مقاله دوم در نسخه نیست)؛ **انجام:** جنوبی ... و الله اعلم. (تمت بعون الملک الوهاب و الیه المرجع و المآب)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۶گ، ۲۱ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف:۱۱-۲۱۸۷]

۷. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه:۶۶

در ۲۴ «باب» هر یک چند «فصل» و یک «خاتمه»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: بغلی [نشریه: ۴ - ۳۸۳]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۷۱/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله اجمعین. اما بعد این رساله ایست؛ **انجام:** پنج ماه پنج ماه سه ماه سه ماه شش ماه یکماه

مؤلف برطریقه ابو عبدالله محمد الزناتی رفته و در دو مقاله مباحث آن را نگاشته است: مقاله ۱. در علم رمل و مشتمل بر یازده باب، مقاله ۲. در عمل رمل در پانزدهم، و ابواب و فصولی درباره سارق و مسروق و اطلاع بر ضمایر اشخاص و غیر آنها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی و فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۶۲گ (۱۰۷-۱۶۸)، ۹ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۴۶۰]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۰۸/۳

آغاز: بسمله، حمدله، عاقبه، صلات. بدانکه این کتابی است در قرعه رمل که به غایت مجرب است و این رمل معجزه دانیال پیغامبر (ع) است؛ **انجام:** طرح کند، اگر یکی ماند

قرعه رمل. نامبوب، با سربندهای در خور؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۸۹پ-۹۲ر) [ف: ۱ - ۱۹۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۸۶

آغاز: نقطه چهار ربع دومین مگر هفت؛ **انجام:** در دانش تمام بایدسفت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [الفبائی: - ۲۸۵]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۹۶/۲

در پانزده فصل از رساله مولانا علی شاه؛ بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۰۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ (۱۱پ-۲۷پ)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۴۸۳]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۱۳۰

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** حکم کند بر سعادت و بلفظ ثواب حکم کرده شد

خط: شکسته نستعلیق، کا: امیر بیک، تا: ۱۰۱۲ق [الفبائی: - ۲۸۵]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۶۹/۳

آغاز: اشتراک آن بود که آتش و باد را دوستی است و آب و خاک را همچنین دوستی بود؛ **انجام:** و زواید بمراتب اربعه نصف آن بود یعنی بیست باشد و میزان در جمله ده بود.

فصول و ابوابی است در علم با ترسیم جداول و اشکال برای مسائل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۲۶ر-۴۰پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۴ - ۱۵۵]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۷/۱

آغاز: ... نصیرالدین محمد طوسی انار الله برهانه که چون ؟ ... جهان مطاع خلد الله ملکه نافذ شد که کمترین بندگان در مقدمات اشکال احکام رمل مختصری در غایت اختصار تألیف کرد؛ **انجام:** بر همان حکم کنند، اما در این صورت دلالت کند بر دهر، و الله اعلم بالصواب

در شانزده خانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۰۱۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۹ر-۱۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۸/۸سم [ف: ۶ - ۲۵۸]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۷/۳

آغاز: ... پنج دلیل است بر نیکوئی احوال فرزند، شش دلیل است ... فصل در احکام فرح ... ۱- دلیل است بر روشنائی و عیش و عشرت؛ **انجام:** شانزده دلیل است بر عاقبت خیر و فتوحات و سعادات غیر مترتب، الحمدلله الذی منه ... و آله خیر الرجی

در چند فصل و در شانزده خانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۰۱۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸گ (متن ۱۵-۲۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۸/۸سم [ف:۶-۲۵۹]

۱۶. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۰۴

آغاز: بسمله. منسوبات خانه‌های شانزده گانه بدین نهج است خانه اول تن و جان و ترتیب و آغاز کارها و بقا و تدبیر در مصالح و کیفیت زندگانی؛ **انجام:** و اصطلاح آن چنان است که حروف نخستین هر شکلی نام وی باشد چنانکه از لحیان ل باشد و از انکیس الف و آنجا ... حرف شکل‌های داخل را بر خارج مقدم دارد آن این است ... تمت الرسالة.

رساله‌ای است مفصل در احکام خانه‌های رمل و احکام شکل‌های مستخرجه از خانه‌ها؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۲۰ق؛ مجدول؛ ۴۳گ، ۱۴سطر [ف: - ۲۸۲]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۹۸/۲

آغاز: فصل در بیان و ارث که کدام خانه از کدام خانه میراث می برد و زنانی گوید که خانه ۹ از اول میراث می برد و سیزدهم از سیم و پانزدهم از چهارم و یازدهم از پنجم؛ **انجام:** پنج روز دلیل به آمدن نکاح است چون دیگر دلیل بر آمدن نکاح نیست و الله اعلم.

رساله‌ای در علم رمل و بیان خانه‌ها و بیوت رمل و ویژگی‌های هر یک. به زبان فارسی که آغاز و انجام افتاده و مؤلف نامعلوم است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۲۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۷۹]

۱۸. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۰۴

آغاز: بسمله. باب در بیان خانه‌های رمل بدین نوع اول لحیان در خانه اول که بنشیند دلیل کند بر بسیاری دولت و جاه و سروری و سرکشی؛ **انجام:** در شانزدهم دلیل است بر عافیت و عاقبت امور وی بر حسب دلخواه باشد و بر دشمنان ظفر ... تمت الرسالة.
رساله کوتاهی است در احکام خانه‌های شانزده گانه رمل و احکام و پیشگویی‌هایی که از هر خانه استنباط می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۱ شوال ۱۰۲۷ق؛ ۲۳گ (۴۴پ-۶۶پ)، ۱۴ سطر [ف: - ۲۸۱]

۱۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۳۲۱۶/۵

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد این رساله‌ای است در علم رمل مشتمل بر بیست باب، باب اول بدان که اشکال رمل شانزده است به جهت آنکه نقطه بر دو قسمت؛ **انجام:** و از بروج سرطان و از مقامها سرآب و خلقت خانها را از نسخه دیگر ملاحظه نماید، و الله الحمد ؟ برحمتك یا ارحم الراحمین
در بیست «باب»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۲۷ق؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۱۲گ (۵۹پ-۷۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۴سم [ف: ۶ - ۳۰۴]

۲۰. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۱/۲

فصل در معرفت استخراج رمل؛ خط: نستعلیق، کا: خواجه محمود بن ابیانه‌ای، تا: نزدیك به پایان رمضان ۱۰۳۰ق [نشریه: ۷ - ۴۱]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۱۹/۱-۲۷/۸۹

آغاز: و به دویم نیکوتر باشد و باز نظر کند در سیر این نقطه که در امهات قرار یافت بی حرکت در عرض یا بعد از حرکت در عرض؛ **انجام:** و بعضی بینند که شکلی اول بکدام کوکب تعقل دارد و در تقویم بینند که خوش حال است حکم کنند بر سعادت
بخش پایانی از رساله‌ای در رمل است، این رساله در دو مقاله بوده و در نسخه حاضر مقاله دوم آن موجود است. این مقاله در اعمال متفرقه و شامل نه فصل کوتاه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۱۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۳۵]

۲۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۳۵۴/۳

انجام: زیرا که نقطه آتش به خانه آب رسیده و آب و آتش یکدیگر مناسبت نیست.
رساله‌ای است دارای چند باب. باب دوم در معرفت خانه و منسوبات آن و باب سوم در معرفت قبض الخارج. پس از باب ۱۶، شانزده خانه رمل شرح داده شده و پس از آن نیز چند باب است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی متوسط، جلد: تیماج مشکی، ۵۶ص (۷۷-۱۳۲)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹ - ۳۹۷]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۲۷۴

آغاز: فائده در قواعد رمل باید اولابدانی که طالب کدام خانه است؛ **انجام:** خیر ونیکی نیست دیگر عتب الخارج
خط: نستعلیق، کا: محمد امین طبسی، تا: ۱۰۴۷ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۲۸۵]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۲

نسخه حاضر ناقص می باشد؛ خط: نستعلیق، کا: بهادین ابن امیر قلی ایموری، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۰۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۶۴پ-۶۷)، ۱۹-۱۸ سطر (۸-۹×۱۴/۵-۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [رایانه]

۲۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۶۴۲ ض

بی‌کا، تا: ۱۰۵۷ق [د.ث. مجلس]

۲۶. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه:۲۷/۲

آغاز: باب در فنون و کیفیت علم رمل؛ **انجام:** و اگر طائی و خللی افتد از اهمال شرطی از شروط مذکوره داند و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، کا: عبدالرشید جنابذی، تا: ۱۰۵۸ق؛ ۶۴گ (۱۶۶پ-۲۲۹پ)، ۱۵سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: - ۳۰]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۳۱۶۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق [الفبائی: - ۲۸۵]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۹۰/۳

در یک مقدمه در اصول این علم و تولد اشکال و منسوبات بیوت اشکال و تسکینات و دو مقاله: نخستین در اصول و احکام و ضمائر، دومی در اعمال متفرقه؛ کا: محمد باقر حسینی، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱ص (۱۹) [ف: ۱۷ - ۱۴۷]

۲۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۳۱۶۱

آغاز: بسمله ... شجره روایت کننده از حکمای اوایل که این علم نقطه آن علمی است که به دانیال پیغمبر ... فرود آمده؛ **انجام:** و فصول اربعه اینست فصل بهار ... فصل زمستان
با عنوان «شجره، ثمره، باب، فصل». باب اول در سر نقطه آتش در خانه‌های هشت گانه شجره، آخرین عنوان آن باب در احکام خاك در بیوت هشت‌گانه و فصل در استخراج رمل سالیانه از قول مولانا محمد عیسی؛ خط: نستعلیق، کا: امین الدین علی بن محمد بن علی حکم آبادی نطنزی، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۰۶۳ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن عنابی سبز، ۱۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۹/۸سم [ف: ۳ - ۴۱۳]

۳۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۱۸۱/۳-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. دستور العمل بموجب احکام شانزده گانه احکام، خانه اول اگر کسی از تن و جان پرسد؛ **انجام:** طالع حال، مستقبل، غایبانه.
ناشناخته. بخشبندی نشده. با روایت از دانیال (ع) آغاز می شود؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق؛ سپس «رمل» دیگر و پراکنده‌هایی رملی (ص ۱۰۸-۱۵۹)؛ ۴۳ص (۶۴- ۱۰۷) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۹]

۳۱. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۰۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶گ، قطع:

بیاض رقعی [چند نسخه-ف: - ۳۷۷]

۳۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۳۰۹/۱

نیمه اخیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۰۸۱ق؛ در پایان آن «باب احکام زناتی گوید» آمده؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۷]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۹۱۹۷

آغاز: بسمله کرده از رمل مدخلی تصنیف؛ **انجام:** بحق هذه النقش الخاتم کتبه علی رضا امامی ۱۰۸۶

کا: امامی، علی رضا، تا: ۱۰۸۶ق [الفبائی: - ۵۰۷]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۹۴

فوائد چندی است منتخب از کتاب‌های گوناگون در رمل و چگونگی استخراج مجهولات با قطعه‌ای در این فن با عناوین «شجره - ثمره» و جز آن، و بعضی از فوائد آن عربی می باشد؛ خط: رقاع، کا: احمد بن عبد الرحیم جنبلی جزری شافعی، تا: ۱۰۸۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۱گ، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۰ - ۳۰۶]

۳۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۴۴۴

آغاز: در آن خانه افتاده دلیل کند؛ **انجام:** باقی بر این قیاس باید کردن.

خط: نستعلیق، کا: کمال بن اکمل بن کمال بن افضل، تا: صفر ۱۰۹۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۰۵گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۴ - ۱۲۹۶]

۳۶. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷

در چند فصل، به فارسی. عنوان فصل دوم و پنجم در نسخه هست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۳۴]

۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۹۳۷

آغاز: فصل در احکام حال اهل عالم از دو حال بیرون نیست یا از اتصال است یا از انفصال مثل چیزیکه دردست آید یا پیوستن با دوستان و طلب قدوم غایب و هرچه که خواهی؛ **انجام:** سهم المال به روز و شب از خداوند خانه دویم گیرند تا به خانه دویم و از طالع بیفکنند سهم الاخوه بروز و شب از خداوند خانه سیم گیرند تا به خانه سیم و از طالع افکنند ...

رساله‌ای مفصل در احکام رمل و خانه‌های آن که به صورت «فصل-فصل» آورده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج روغنی، ۱۴۰گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳-۱۰۱۶]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۴۵/۲

آغاز: بعد از آن نظم دلپذیر کنم ×× وصف اشکال بی نظیر کنم / بدهم شرح صورت اشکال ×× باز گویم به پیش تو احوال؛ **انجام:** بهر ضبط و حساب آسانی ×× جدولش ثبت رفت تا دانی

منظومه در ۳۵۵ بیت و سپس جدول‌ها؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: فستقی، ۱۶-۲۰ سطر [ف: ۹ - ۲۹۳]

۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۵۷۱/۲

از فصل پنجم در بیان نقطه آغاز می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [ف: ۷ - ۴۲۲]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۷۴/۲

آغاز: بسمله. حمد له. صلوة اما بعد مختصری است چند در بیان احکام بیوت اثنا عشریه و بودن اشکال در آن بیوت؛ **انجام:** جمیع احکام در این مختصر مذکور شد من سرخاب (؟) و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۵۲پ-۷۰پ) [ف: ۱۰ - ۱۷۱۸]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۷۷/۱۵

آغاز: باب در دانستن طالع الرمل، بدانکه اول شکلی که در ضرب حاصل آید آن را شکل اول خوانند؛ **انجام:** باب ۷ در خانه شانزدهم ... و چهاردهم و پانزدهم طلبند، والله اعلم لحائق الامور

در ۱۷ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با دو سرلوح؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۴گ (۱۶۷پ-۱۷۰ر)، ۱۶ سطر [ف: ۵ - ۱۷۴]

۴۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۱۵/۴

آغاز: بسمله، اصل این علم را بدانی ای حکیم ×× هست بسم الله الرحمن الرحیم، مقاله اول در معرفت اشکال شانزده تولد ایشان و اسامی هریک بدانکه بسائط بالذات گردیده‌اند؛ **انجام:** و احکام استخراج کند این بود میان رمل سالیانه تمت و جدول اسم که در پیش ذکر شد اینست که باید اسم را از آن استخراج کنند فافهم و اعلم (بقیه جدول است)

در دوازده مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: میشن سیاه، ۴۱گ (۴۲پ-۸۲ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۲۵]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۵۴/۱-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۴]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۵۴/۲-ف

نسخه اصل: یوگسلاوی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [فیلمها ف: ۱ - ۶۷۴]

۴۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۷۷/۱۶

آغاز: لحیان قص الداخل قص الخارج - و در وقت وضع الفاظ با کسی سخن نگوید

اسامی رمل و اشکال او؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با دو سرلوح رنگارنگ؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۲گ (۱۷۰ر-۱۷۱ر هامش)، ۱۶ سطر [ف: ۵ - ۱۷۵]

۴۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی قدر الفناء علی جمیع الخلائق لسابق قضاء ... بدان که شریف تر از همه علوم علم دین است؛ **انجام:** بعد از جنگ قوی دنیا نهادن و عقد و نکاح ...

ناشناخته. مؤلف در دیباچه می‌گوید این را از هفت کتاب معتمد بیرون کشیدم و به اختیار (روش) چهار امام وضع کردم: ۱. طراموس، ۲. طمطم هندی، ۳. زناتی، ۴. ابوالقاسم مغربی. در شانزده فصل: ۱) لحیان، ۲) قبض الداخل، ۳) قبض الخارج، ۴) جماعت، ۵) کوسنج، ۶) عقله، ۷) انگیس، ... ۱۰) نصرت الخارج،

... ۱۵) اجتماع، ۱۶) طریق؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۶گ (۱پ-۱۶ر) [ف: ۱ - ۱۲۳]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۸۴/۲

آغاز: پگاه در خانه اول رمل آمد دلیل بر نیکوئی حال وقوت نفس و خرمی حال؛ **انجام:** و بیرون آمدن پیغمبران و کهنه و نمودن عجایب و غرایب که به حکما و علما تعلق دارد.

این رساله دارای سی «باب»، و هر باب مشتمل بر چند فصل است که در تعیین خانه‌های رمل و چگونگی استخراج از آنها و ذکر احکام و طوالع می‌باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ از برگ ۹۷ تا۱۰۰ مطالبی در رمل با عنوان‌های «فایده»، «بدانکه»، «اگر سؤال کند»، با خط ریز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، ۸۴گ (۱۳-۹۶)، ۱۷ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲۹ - ۳۰۰]

۴۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۹۴

بر گرفته از رساله رمل خواجه طوسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: ۳ - ۱۸]

۴۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۳۳

آغاز: ناظران جمال در مطارح اشعه آن حیران ماند و ثنای اولی الالباب در کنه صفات آن سرگردان باشد

گویا دو رساله باشد که پایان نخستین و آغاز دومی افتاده است. نخستین عنوان آن: «صورت رملی که در اول لحیان نشیند»، بازپسین عنوان آن: «رساله یکم خانه شانزدهم اجتماع شکل عطارد دلیل است که عاقبت خیر باشد»، نخستین عنوان دومی: «فصل در بیان حکم نقطه ناری است»، بازپسین عنوان دومی: «فایده در انقلاب برای هر کاری»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷ - ۱۷۰]

۵۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۰۹/۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹گ (۳۰۶پ-۳۲۴پ)، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: - ۳۱۷]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۵۲۷

آغاز: تا چه شکل افتاده است اگر شکل سعد باشد دلیل کند بر قوت نفس و شوکت و اعتدال هوا و نیکویی حال سایل؛ **انجام:** دلیل کند که سفر بجانب جنوب واقع شود.

قواعد عملی آن است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۲گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۱۳ - ۳۴۷۷]

۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۵۳/۳

آغاز: ... خانه اول دلیل است بر قوه طالع و اشتمال و اعمال دیوانی و متفکر و متحیر بودن؛ **انجام:** و باقی آن ترک کردیم که معنی نداشت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن، ۳۰گ (۱۰۲ر-۱۳۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۲۶]

۵۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۱/۱۰

احکام و استخراج مسائل به رمل؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲ [نشریه: ۲ - ۱۰۵]

۵۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۳۶/۲

آغاز: باب، در بیان رساله تقدیم و رمل و این ۳ فصل است: فصل اول، در حال دوستی زن و مرد؛ **انجام:** سیزده روز وعده دارد

بر فراز نسخه آمده است: رساله تقدیم رمل. با سربندهای باب و فصل، نامرتب: باب، در بیان تقدیم الرمل، در سه فصل: ۱. دوستی زن و مرد، ۲. در بیان غایب، ۳. در بیان ضمیر. سپس باب‌ها و فصل‌ها بی‌شماره. شاید گزیده‌هایی از چند کتاب باشد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ سپس پراکنده‌هایی در رمل (برگ ۴۱ر-۹۸ر)؛ ۲۵گ (۱۶ر-۴۰ر) [ف: ۱ - ۱۲۴]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۵۰/۱۵

صورت رمل استخراجی که به تاریخ غره شهر ربیع الثانی ۱۱۴۱ مطابق پیچی ئیل مستخرج شده. با شعر اوجی و فتحی یزدی و عبدالحسین و خسرو و (خوابی که حاجی محمد صالح شیرازی جهت نواب اشرف دیده) با یک بیت شعر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۲ص (۶۸-۶۹) [ف: ۱۰ - ۱۸۳۵]

۵۶. شیراز؛ هاشمی، نورالدین (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۸/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۵ - ۲۸۹]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۰/۵

آغاز: اول وظیفه رمال آنست که چون خواهد که رمل زند اول این دعاء بخواند که بسم الله الرحیم اللهم انی اسئلك بكل اسم دعاك به احد من خلقك؛ **انجام:** خانه ۱۶: دلیل بود بر عاقبت العاقبت و بعضی او را نشان کنند برای حکم و ضمیر و این سر را هر کسی در نیابد و بالله التوفیق و التسدید.

رساله‌ای کوتاه است در خانه‌های شانزده‌گانه رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳ بیت اشعار در رمل به فارسی در آغاز آمده؛ کاغذ:شرقی،۲گ(۵۴-۵۵)،۱۸سطر،اندازه:۸×۱۳سم[ف:۳۸- ۱۲۴]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۰/۷

آغاز: مسئله در احکام مثلثات بطریق اجمال. بدانکه اشکال شانزده گانه که از یکدیگر متولد می‌شوند و هر شکلی را در تولد خاصیت دیگر است؛ **انجام:** بلکه مبهم ذکر کرده‌اند تا هر جمعی را در آن مدخلی نباشد ... و من منع المستوجبین فقد ظلم.

رساله‌ای است در احکام مثلثات و خانه‌های شانزده گانه رمل در شانزده باب بدین ترتیب: ۱. احکام لحیان، ۲. احکام قبض الداخل، ۵. احکام فرح، ۱۰. احکام نصرة الخارج، ۱۶. احکام نقی الخد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی، ۲۳گ (۱۰۳-۱۲۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۸ - ۱۲۵]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۰/۸

آغاز: ... سایل در کار سخت و ناخوشی و هر ساعت اندیشه کردن و تنگدستی روز شنبه و شب چهارشنبه پریشانی زیاده بود؛

انجام: دلیلست بر نیکویی حال محبوس و بر آمدن امید از جای خطرناک و الله اعلم.
رساله‌ای در رمل است با عناوین «در اول. در دوم و ...»، عناوین اصلی آن، چنین است: «در بیان احکام نصرة الداخل در خانه اول. در بیان احکام عتبه خارج. در بیان احکام نقی الخلد»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ۴ سطر از رساله‌ای در اختر شناسی از محمد بن حاجی بن عباسقلی در پایان نسخه آمده؛ کاغذ: شرقی، ۱۲گ (۱۲۷–۱۳۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۱۲۶]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۳۲۷

آغاز: بعید خانه ششم خواهد خواهد بود؛ **انجام:** بد باشد و اگر در ملاء شکل نحس باشد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۶۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۲

خط: نستعلیق هندی، کا: محمد، تا: ۱۱۰۸ق؛ ۲گ [ف: ۶ - ۳۸۱]

۶۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۳

آغاز: بسمله، شکل خانه اول منسوب است به تن و جان و آغاز کارها و تدبیر مصالح و آنچه خواهد کردن و طلبیدن؛ **انجام:** و عددی جفت باشد، و الله اعلم بالصواب
در چند فصل، بی دیباچه؛ خط: نستعلیق هندی، کا: محمد، تا: یک‌شنبه ۲۴ ذیحجه ۱۱۰۸ق؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: رویه میشن قرمز زرین، ۱۶گ (۲۷پ–۴۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ - ۳۸۱]

۶۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۵

آغاز: ... قابل اوسط اجتماع را قابل اصغر و منسوبات اکبر؛ **انجام:** که خوشحال است و حکم بر سعادت نمایند. و ختم الرسالة
با عنوان‌های «مقاله و فصل». مقاله دوم آن در اعمال متفرقه در هشت فصل است؛ خط: نستعلیق هندی، کا: محمد، تا: ۲۴ ذیحجه ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۸گ (۱۱۳ر–۱۲۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۶ - ۳۸۱]

۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۶/۵

آغاز: دستور العمل رملی که شخصی چهارپائی از بزرگی طلب کرده بود رملی کشیده شد؛ **انجام:** این مطلق باشد. و الله اعلم بالصواب.
گفتاری در رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ شعبان ۱۱۱۳ق؛ ۲گ (۸۸ ر–۸۹پ) [ف: ۴ - ۹۸۸]

۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹ /۷۸۶۱-۵۳/۷۱

آغاز: فائده در اسامی دائره دو قاعده است: اول استخراج حرف اسم
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۱۱۱۳ق، جا: تهران و مشهد رضوی؛ ۲گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶ - ۳۰۰۳]

۶۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۹ /۷۸۶۱-۵۳/۷۱

آغاز: فائده: در بیان شرف و هبوط اشکال شانزده گانه

فوائدی در علم رمل؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۱۱۱۳ق، جا: تهران و مشهد رضوی؛ ۴گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶ - ۳۱۳۵]

۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۲۹۰/۱۱

آغاز: الحمدلله الذی هدانا بطریق السداد بمحمد و آله الامجاد ... و بعد بر ضمیر منیر ارباب عقل و دانش؛ **انجام:** و حکم سال عالم همین حکم دارد چون خواهد که فصل چهارگونه حکم کند چنان ...
برخی از قواعد معتبره صحیحه را در یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه» آورده و غره ذیقعده ۱۱۱۶ به تألیف این رساله شروع کرده است. فهرست مطالب چنین است: مقدمه: در بیان ماهیت این علم و موضوع آن، فصل ۱. کیفیت تولد اشکال، فصل ۲. منسوبات اشکال و بیوت، فصل ۳. اصطلاحات اهل این علم، فصل ۴. دوایر و تسکینات، فصل ۵. مسائل و احکام کلیه، خاتمه: در مسائل و قواعد و احکام مختلفه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سمیع جنیدی شیرازی، تا: ۱۱۱۷ق؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۱۳۷پ–۱۳۹پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۴ - ۷۸]

۶۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۳۵۰/۲

بخشی است از کتابی در رمل؛ خط: نستعلیق متوسط، کا: خورشید نوشیروان بن رستم شامردان، تا: ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۹۱ص (۶۸–۱۵۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۹۱]

۶۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۳۵۰/۳

آغاز: این لنجان یکی عدد و دوم ×× سه و بال و شرف بود چهارم؛ **انجام:** عدد او بود به سیزدهم ×× چارده خط امن شانزدهم
پس از این منظومه سه برگ است از یک رساله در رمل و شاید بخشی است از کتاب شماره ۲ (از دفتر حاضر)، بالای منظومه نوشته «نسخه منظومه در دانستن عدد و شرف و طرح و مزاج و مبسوط»، این منظومه دارای یکصد بیت است؛ خط: نستعلیق متوسط، کا: خورشید نوشیروان بن رستم شامردان، تا: ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۷۳ص (۸۶–۱۵۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۹۱]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۳۵/۲

آغاز: بسمله. رساله رمل است باشکال، چند شکل: اول لحیان، ۱ دلیل است بر صحت و سلامتی سایل؛ **انجام:** ۱۶ بر صحت بیماران و مراد یافتن و رسیدن غایبان و عاقبت خیر و الله اعلم.
خواص شکلهای رمل در آن یاد شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۱۵۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۵گ (۱۳۷پ–۲۵۱پ)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۳۱۹]

۷۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۰۹/۲

آغاز: از سفر گر بپرسد وز عمل ×× بشنوی تا بگویمت مجمل /

هر که را عقل با نظام بود ×× این قدر مرد را تمام بود. تمام شد ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۰ق؛ اهدایی: جعفر ادهم؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۴گ (۱۰-۱۳)، ۱۱-۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۴۴]

۷۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۵۰۹/۴

آغاز: بسمله، فصل در بیان احکام لحیان در خانه اول دلالت کند بر دلخوشی و راحت و منفعت و خروج لشکر و اجتماع دوستان؛ **انجام:** در خانه ۱۶ دلالت کند که عاقبت العاقبة بخیر و خوبی انجامد و آنچه مقصود و مراد بود و الله اعلم بالصواب تمام شد نسخه رمل ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۰ق؛ اهدایی: دکتر جعفر ادهم؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری، ۲۳گ (۲۳-۴۵)، ۱۱-۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲ - ۴۴۵]

۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۶۷/۶

آغاز: بعد از این نظم دلپذیر کنم ×× وصف اشکال بی نظیر کنم / بدهم شرح و صورت اشکال ×× باز گویم به پیش تو احوال؛ **انجام:** پانزده باشد درج بعدد ×× این چنین یافتیم ز روی خرد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۷۹ق، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۸۳ر-۹۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ - ۶۳]

۷۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۲۳۸/۳

آغاز: کوکبش آفتاب برجش شیر ×× در همه شغلهاست جست و دلیر؛ **انجام:** باد عمرت بکام دل صد سال ×× با مراد تمام خدمت حال

در این منظومه قواعد کلی علم رمل با اختصار سروده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۵ر-۱۶ر)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۹۷]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۵۳/۱

آغاز: مقاله اول در معرفت اشکال شانزده گانه و اسامی و تولد ایشان، بدانکه بسایط بالذات کروبند

مقالاتی است در قواعد کلی رمل برای به دست آوردن پنهانی‌ها با اشکالی چند مناسب موضوعات بدین عناوین: مقاله ۱. معرفت اشکال شانزده گانه، ۲. میزان رمل و حرکت نقطه، ۳. منسوبات اشکال و نظرات اشکال، ۴. ضمیر گویی، ۵. احکام، ۶. عدد و مدت، ۷. استخراج خبی، ۸. استخراج دفین و دزد، ۹. استخراج اسم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد تقی، تا: جمعه ۶ ربیع الثانی ۱۱۹۳ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶گ (۲۰پ-۳۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۳ - ۲۰۹]

۷۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۰/۱

آغاز: در تسکین بیوت فصل هفتم در سر نقطه ازمران ... مقدمه در بیان فوائد و دانستن این علم و این که مأخذ آن از کجا می‌باشد؛ **انجام:** شاید که غرض قفال از مراتب مرتبه عنصری دایره یا مرتبه عدد باشد و درین صورت هیچ مفسده لازم نیاید و الله اعلم.
رساله مختصری است درباره چگونگی استخراج احکام از خانه‌های رمل. این رساله در قرن سیزدهم هجری قمری تألیف شده و مؤلف در خاتمه رساله، مجربات خود را در استخراج احکام حوادث از خانه‌های رمل بیان نموده و در آن از کشته شدن برادرش به دست نادرشاه یاد کرده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن محمد الصادق القاضی، تا: یک‌شنبه ۲۶ ربیع الثانی ۱۱۹۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: گالینگور مشکی، ۶۰گ (۱ر-۶۰ر)، ۱۳ سطر [ف: ۳۶ - ۱۲۶]

۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۸۵/۳-۲۳/۲۰۵

آغاز: بسمله رمل عبارت از طریق استدلال بر وقایع خیر و شر از اشکال مخصوصه و کهف استخراج و دلالت آن ... فصل اول در نیان واضح و کشف اما واضح مشهور چنان است که دانیال پیغمبر؛ **انجام:** و سیزدهم دوستی کردن که با کسی در سفر و چهاردهم خریدن چهارپایی و زحمت و شانزدهم میانه بودن عاقبت به خیر.

فن دوازدهم از کتاب نفایس الفنون که در رمل است در این نسخه تحریر شده؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ جلد: مقوا با روکش پارچه آبی، ۲۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۱۳۷]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۵۴۵-۳۸/۱۶۵

آغاز: سرو دندان و از لون سرخ و زرد و از معدنیات دلیل است بر طلا و برنج و کهربا و امثال آن ... نصرة داخل سعد داخل است آبی و مغربی؛ **انجام:** فصل ۲۷ در بیان نظر و ظن و اتصال و انفصال در شکل و نقطه بدانکه خانه اول نظر است و خانه دویم نطق است و خانه سیم.

رساله‌ای است در علم رمل و بیان احکام خانه‌های رمل شامل ابواب و فصول بسیار که در نسخه حاضر از فصل ۱۹ در بیان یافت و نایافت تا فصل ۶۰ در دانستن حکم سبز و دور بقول خواجه نصیرالدین طوسی، موجود است، جدول‌های متعددی مربوط به رمل در نسخه ترسیم شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۰۶۶]

۷۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۳۲۸/۱

آغاز: حمد و ستایش موجودیرا که ... بعد بدانکه این رساله ایست در علم رمل امید انکه جناب احدیت فهم آنرا نصیب نماید؛ **انجام:** چون اختلاف در این دو بهم رسید به بیند که قوت کدام یک زیاده است بان شکل متابعت نماید و الله اعلم

در کیفیت شانزده خانه رمل است و فهرست آن به ترتیب زیر است: ۱. برای طالع سعد و نحس و تندرستی و زندگانی، ۲. برای مال معاش و کیسه پر و خالی و داد و ستد، ۳. برای برادران و خواهران و سفر نزدیک، ۴. برای مقام و عمارت و ملک خریدن و حال پدر و مادر، ۵. برای فرزندان و معشوق و هدیه و تحفه و خبر رسیدن، ۶. برای بیماری و زن حامله که چون زاید و چیزی خریدن، ۷. برای نکاح، ۸. برای خوف و خطر و مرگ و میراث، ۹. برای سفر و علم و دین و تعبیر خواب، ۱۰. برای سفر و علم و

طالع پادشاه، ۱۱. برای برآمدن امید و خزانه پادشاه و دفینه پدر و مادر، ۱۲. برای دشمنان و بند و زندان و خلاصی محبوس، ۱۳. شاهد خانه اقل است و پنجم و نهم، ۱۴. شاهد خانه دوم و ششم و دهم است، ۱۵. شاهد خانه سیم و هفتم و یازدهم است، ۱۶. شاهد خانه چهارم و ششم و دوازدهم است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی، یک قاعده در مورد استعلام به وسیله قرآن قبل از شروع عبارات متن وجود دارد، دو جدول در برگ آغاز نسخه (قبل از شروع) نخست در مورد سیارات در موضوع رمل «زحل، مشتری، مریخ، شمس، زهره، عطارد و قمر» و دیگری در خصوص شکل‌های آتشی، بادی، آبی و خاکی آمده؛ کاغذ: فرنگی ، ۸گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۸ - ۵۳۰]

۸۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۵۵۱/۱

آغاز: احکام خانه دویم اگر کسی سؤال کند که فلانکس به پیش من می‌آید یا فلان فال بدست من می‌آید یا مرا از یاران فایده خواهد بود؛ **انجام:** بلکه در اوقات کواکب سر بکار که بدیشان چون سعادت و نحوست توان داشت و ما نیز بطریق اجمال بیان کردیم تا تمام شد این کلمات که گفته شد.

احکام خانه‌های رمل، در چند فصل بیان شده است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰گ (۱ر-۴۰ر)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۱۷۵]

۸۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۵

آغاز: بسمله این یک رساله بود دیباچه اش نداشت باب اول در شرافت این علم و حقیقت و معرفت عناصر و تولد اشکال و معرفت دایره ها

رساله مختصری است در احکام رمل در ده باب، نسخه ما دیباچه کتاب را فاقد است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۳۴پ-۳۸ر)، ابعاد متن: ۸×۱۸، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۰۶]

۸۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۸

آغاز: خانه اول دلیلی است بر تن و جان و کیفیت زندگانی و سعادت

رساله مختصری است در احکام خانه‌های رمل؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۲گ (۴۵ر-۴۶پ) [ف: ۲ - ۳۰۷]

۸۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۶۷۱/۹

آغاز: چون طریق چهار نقطه بدین طرق: اولش آتشی دوم اش هوائی

رساله مختصری است در احکام خانه‌های رمل و دستور استخراج احکام آنها، نسخه ما خطبه کتاب را فاقد است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶گ (۴۶پ-۶۱پ) [ف: ۲ - ۳۰۷]

۸۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۰۵

آغاز: بدانکه بنای احکام حضرت دانیال علیه السلام بر چهار نقطه بود

تذکر: با این آغاز کتابی است به نام سرخاب رمل از سرخاب، جمال الدین محمد. عناوین کتاب «فائدة» یا «مسألة» است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۵گ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳ - ۴۷]

۸۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۰۸۰

آغاز: الثانی فی دائرة السکن، بدانکه تفاوت فیما بین ابدح و سکن آن است که سابقا مذکور

عناوین «البیت» می‌باشد و بیشتر عناوین مانند «البیت الاول فی الشکل الاول» و «البیت الثانی فی الشکل الثانی»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷۶گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳ - ۴۸]

۸۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۰۷/۱

آغاز: مسأله در ضمیر رمل از امهات هر نقطه که به قوت بود

شاید یکی از جلدهای مفاتیح الاسرار باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۴گ (۱-۳۴)، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۹۷]

۸۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۰۷/۳

آغاز: الحمدلله الذی عین عین الأعیان بفیض الأقدس ... بدانکه پیش از این گفتیم که احکام بر ۱۲ (خانه) بروج کند و نقطه آتش اول

احتمالاً جلد چهارم مفاتیح الاسرار باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۴گ (۶۴-۱۰۷ر)، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۹۸]

۸۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۰۹/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین، اما بعد این مختصری است در علم رمل مشتمل بر چند فصول: ۱-در شرط رمال، باید پرهیز کار و به اعتقاد درست

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آبی، ۱۰گ (۲-۱۱)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۹۸]

۸۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲۰۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این مختصری است در بیان طرح کردن نقطه سؤلات متفرقه و این رساله مشتمل است بر ۲۸ باب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آبی، ۶گ (۱۴-۱۹ر)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳ - ۹۸]

۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۵۰/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ گفتاری جداگانه که در صحافی نادرست در میانه گذارده شده است؛ ۳۲گ (۲۲ر - ۵۳ر) [ف: ۶ - ۳۳۲]

۹۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۱۹-عکسی

آغاز: بسمله. مقاله ثانیه در احکام عملیه این فن، و آن مشتمل است بر دوازده فصل. فصل اول در احکام خانه اول. چون سایل سؤال از نفس خود کند، نظر کند در شکلی که در خانه اول افتاده است، اگر شکل خارج بود، دلیل بود که سایل را دل به جای دیگر است؛ **انجام:** از ۵ تا ۷ هفته و از ۹ تا ۱۲ ماه و از ۱۳ تا ۱۶ مرتبه سال. تمة افزوده ای در برگ آستری بدرقه درباره خانه ۱۳ با دایره و مربع‌های رملی ناشناخته. تنها «مقاله دوم» یک کتاب

است: «مقاله دوم» در احکام عملیه، در دوازده «فصل»: ۱. احکام خانه اول، ۲. احکام خانه دوم، ۳. احکام خانه سوم، ۴. احکام خانه‌های چهارم، ... ۱۱. احکام خانه یازدهم ... در آن از «نهایت العقول» (ص ۲۶)، «کتاب قفال» (بارها) و «مقالات نفیسه» (ص ۱۹۵) یاد می‌کند؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «هو الواقف، وقف کتابخانه مرحوم حاج محمد خان اعلی الله مقامه»؛ ۲۶۵ص، ۱۲ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۲۱×۳۰سم[عکسی ف:۱-۱۸۹]

۹۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۳۳۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۱۱]

۹۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۲۹/۱۱

آغاز: بدانکه رمل عبارت است از معرفت طرق استدلال بر وقایع خیر و شر از اشکال مخصوصه و کیفیت استخراج و دلالات آن؛ **انجام:** و در پانزدهم و شانزدهم به خیر بودن عاقبت

رساله مانند در رمل به فارسی در هشت فصل (۱۹ص ۳س) فصل‌ها: ۱. بیان واضع و کیفیت وضع آن، ۲. معرفت رمل زدن، ۳. معرفت صور و اشکال شانزده‌گانه و طبایع وجهات ایشان، ۴. در معرفت صواحب اشکال و سعادت و نحوست و دلالت هر یکی، ۵. معرفت بیوت شکلی درک، ۶. در بیان شواهد و کیفیت حکم اصل، ۷. در بیان استخراج ضمیر، ۸. حکم هر شکلی در خانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۷ - ۵۲۷]

۹۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۲۶/۲

آغاز: حمدله. صلات ... اما بعد، این کتاب مشتمل است بر یک مقدمه و دو مقاله و خاتمه. مقدمه در بیان آنچه پیش از شروع در این علم دانستنی است و آن دو قسم است: قسم اول در بیان آنچه تعلق به هندسیات دارد؛ **انجام:** از رمل بیرون آورد. رمل زند پس اوتاد ...

ناشناخته. در خاتمه از زبدة الرمل زناتی چنین نقل می‌کند: طریق جدولی که استاد این صناعت امام عبدالله بن محمد بن عثمان زناتی در زبدة الرمل ایراد کرده، نموده می‌شود. در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه: مقدمه، در بیان آنچه پیش از شروع در این علم دانستنی است، در دو قسم، مقاله ۱. رمل نظری، مقاله ۲. احکام عملیه، در دوازده فصل: ۱) احکام خانه اول، ۲) احکام خانه دوم، ۳) احکام خانه سوم ...، ۱۲) احکام خانه دوازدهم (هر خانه یک فصل)، خاتمه: در مسائل متفرقه. با سربندهای «مسأله»؛ خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸گ (۲۳ر-۵۰پ) [ف: ۱ - ۱۲۳]

۹۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۳۷۳/۳

اشعاری در رمل و چند بند به نثر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ ۵ص (۱۶۴-۱۶۸) [ف: ۶ - ۳۸۶]

۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۶۵۱/۱

آغاز: ... اول گفته اند و او نیز طالب باد خود است و آب و خاک هم برین؛ **انجام:** در خانه ۸ مکرر بود چون خانه ساقط بود والله أعلم؛ تم الکتاب بعون الملک الوهاب.

رساله مختصری است در علم رمل که دارای جداول رملی می‌باشد. نام مؤلف آن شناخته نشد؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شرقی، ۱۱گ (۱-۱۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲۹ - ۴۲۵]

۹۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲۳/۴

آغاز: در بیان شکل لحیان، بدانکه لحیان تعلق به مشتری دارد و سعد اکبر است و مذکر و مشرقی است و ناری دلالت کند بر خویشتن؛ **انجام:** و بیاض در ۶ کفن باشد و اجتماع در ۸ جنازه بود و جماعت در ۸ مردم بسیار که در تعزیت آیند و الله یعلم بالصواب.

پرسش‌هایی است با عنوان «ضمیر سؤال» که به طریقه رمل پاسخ داده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۴گ (۷۲-۹۵)، ۱۶-۲۰ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۳۲ - ۳۴۶]

۹۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۲۳/۵

آغاز: فعل اول در شرط احکام کردن می‌باید که چون رملی بزند و نظر در اشکال تا کدام خانه آمده است و در آن خانه از قوت وضعف بگوید؛ **انجام:** از خدمت پادشاه عزت زیاده شود و آرزویی که داری حاصل گردد و از شراکت فایده بسیار به تو رسد و الله اعلم بالصواب.

پرسش‌هایی است که به طریقه رمل پاسخ داده شده، عناوین آن، نام برخی از پرندگان است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۹۵-۹۹)، ۲۰ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳۲ - ۳۴۶]

۹۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۵

مجموعه سه رساله در رمل: ۱. رساله رمل (۱ر-۴۵پ)، ۲. رساله رمل (۴۶پ-۸۶پ)، ۳. رساله رمل (۸۷ر-۱۷۴ر)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:آغاز و وسط؛کاغذ: پسته‌ای سفید و آبی، جلد:رویه میشن قهوه‌ای،۱۷۴گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶ - ۳۲۷]

۱۰۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۵/۱

آغاز: ... شانزده است، ضرب چهار که عدد طبایع است حاصل می‌شود، و مجموع اعداد مذکوره پانزده است؛ **انجام:** و مکر و ظلم و جور و فسق و فجور و بغیر از این قواعد کمتر بمطلوب می‌توان رسید

با عنوان‌های «فصل و باب»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: پسته‌ای سفید و آبی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۴۵گ (۱ر-۴۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶ - ۳۲۸]

۱۰۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۴۵/۳

آغاز: باب چهارم در بیان لسان الامر و در این باب باب اقوال مختلف بسیار در اوست. بعضی گویند که لسان الامر شکلی یا بیشتر احداث گردد. چنانکه سئوال پنجم

در صفحه عنوان آمده از قول ملا زین العابدین اصفهانی؛ خط:

نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای سفید و آبی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۸۸گ (۸۷ر-۱۷۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم[ف:۶-۳۲۸]

۱۰۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۴۵/۱

آغاز: بسمله. حمدله. والصلاة و السلام علی محمد و آله الطیبین ... اما بعد، بدان که این رساله ایست منقول از حضرت امیر و امام المتقین ... که فرمودند هر آن بنده ... که مرادی داشته باشد

در بیت و شش باب. سپس منظومه ای در دو باب و منسوبات به اشکال کواکب و استخراج ضمیر، و استخراج دفین، و استخراج اسامی، و جداول؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، ۱۶-۲۰ سطر [ف: ۹ - ۲۹۳]

۱۰۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۶۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲ - ۱۰۰]

۱۰۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۶

آغاز: باب: جهت انداختن رمل؛ باسم هرکس خواهی رمل اندازی یک حمد و یک قل هو الله بخوانی؛ **انجام:** اگر اراده مکان گردش داری صلاح نیست که مرض عارض شود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳/۲ - ۶۹]

۱۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۲۲/۳

آغاز: بسمله، ضمیر از مال بود با پیوند؛ **انجام:** از حروف بادی ۲ حرف بادی

شامل: با علامت رمالی و فالگیری در جداول معین مطالبی با عنوان «ضمیر» طرح می‌شود و در کنار جداولی از خطوط و نقطه متعلق بر مالی آن مطالب شرح داده می‌شود، سپس در جداولی با عنوان «اگر سوال کند» مسائلی می‌آید و به آن جواب‌هایی داده می‌شود، سپس علامات رمالی از نقطه و خط می‌آید و در مقابل آن تعابیر آن شرح داده می‌شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۸۷-۱۰۷)، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۶۴۷]

۱۰۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۷۹۹/۱

آغاز: خانه اول دلیلست بر نفس روح و کیفیت کوتاهی و درازی عمر؛ **انجام:** اگر این صورت در رمل بسیار باشد سؤال آن عادات ثانی از برج سرطان از کواکب قمر طبایع سرد و تر

رمل و اعداد و خانه‌های آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ۶۴گ (۱ر-۶۴ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۲سم [ف: ۹ - ۴۵]

۱۰۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۶۲

مطالبی در رمل؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶ - ۱۳۵]

۱۰۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۵۰/۸

آغاز: بسمله، بدان که ای فرزند ایدک الله و ایانا که علم رمل ببراهین طبیعی میزان و ثابت است و بسایط عالم اجسامند، یعنی قایم بالذات؛ **انجام:** آنچه حاصل آن عددها شود آن عدد سنین عمر آن فرزند باشد، و الله اعلم بالصواب

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن زرد، ۳۲گ (۱۵۵پ-۱۸۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۲سم [ف: ۶ - ۳۳۳]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۶۰

از الله محمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [الفبائی: - ۲۸۵]

۱۱۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۴۹۸/۱

آغاز: ... در فرح بود و قوی حال و هرگاه که در مقابله خانه خود افتد ضعیف حال بود و در وبال بود؛ **انجام:** و از حیوانات زهگیر و کعبتین و استخوان ... رنگ سرخ ایضاً و الله اعلم بالصواب.

قسمت زیادی از آن افتاده و ابواب باقی مانده چنین اند: در پیدا کردن دزد، در معرفت حامله، استخراج دفینه، استخراج ضمیر، در حکم کردن از جهت محبوس، در جنگ و لشکر، فصل در احکام اشکال در خانه‌های شانزده گانه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۹ص (۱-۲۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۸سم [ف: ۴۵ - ۲۷۰]

۱۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۴۲/۶۲

مطالبی در رمل؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶ - ۱۳۵]

۱۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۹۳/۳

آغاز: ای سخن گوی عالم قدسی ×× زیر پایت زعرش تا کرسی / هر چه خوانی درین نگارستان ×× یادگیر وبگوی با خلقان؛ **انجام:** عدد او بخانه هشتم ×× ۳۰۶ و آن نه بیش و نه کم / چون به پنجم نمایدت دیدار ×× جز که شنبه مزاج او مشمار

منظومه‌ای در اصول و قواعد رمل که در ۱۷۲ بیت سروده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در ادامه فواید رمل و در پیش از رساله در سه صفحه جداول رملی آمده؛ ۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۸]

۱۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۶۸۵/۲-۲۳/۲۰۵

آغاز: شکر جبار کردگار جهان ×× خالق خلق و راحم رحمان / پس درود و سلام بی حد ومر ×× باد در جان احمد و حیدر؛ **انجام:** حرف آن شکل و آن خانه بدان ×× تا کنی حرف اسم حاصل از آن / حمد بر کردگار بی حد کن ×× شکر پروردگار بی عد کن

منظومه‌ای است که در آن احکام خانه‌های رمل و اشکال مستخرجه از آن بنا بر قول امام محمد زناتی، بیان شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا با روکش پارچه آبی، ۲۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۱۳۸]

۱۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۶۷۳

آغاز: چون به طالع برآید شکل لحیان ×× که اینست [...] از تن و جان / ترا عزت بنزدیک بزرگان ×× بیابی جمله حاجتها از ایشان

رساله‌ای منظوم دراصول و قواعد رمل که در آن اشکال مختلف رمل و خانه‌های آن بیان شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۷گ، ۹ سطر چلیپا و

ناخوانا، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۷]

۱۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۴۱۸/۵

آغاز: عدد شکل در بیوت بدان ×× زانکه بنیاد رمل هست برآن / عدد اصلیش چو می‌دانی ×× حل شود برتو این بآسانی؛ **انجام:** ... لیک باید که سعد ونحس نگاه ×× آوری بعد ازین شریک گواه / حکم کن تو این چنین پیوست ×× مده این شیوه نکو از دست

منظومه‌ای حدود ۹۴ بیت که در آن به احکام دوازده خانه پرداخته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش صفحات؛ ۴گ، سطور در هامش، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۸]

۱۱۶. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۱۶/۱

اشکال رمل. در آن سخنان رمالان به نظم و نثر آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ سطر (۱۵×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [نشریه: ۳ - ۲۲۷]

۱۱۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۲۹]

۱۱۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۱۳۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳ - ۲۹]

۱۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۶۹

آغاز: به مبارکی و میمنت و سعادت و اقبال در آمدن سال خیر مآل نوزدهم از میلاد با اسعاد نواب اشرف اقدس ارفع همایون اعلی خلد الله به ساعت ششم محرم الحرام سنه ۱۰۶۱ هجریه موافق روز هفدهم خرداد ماه قدیم سنه ۱۰۰۲ یزدجردیه؛ **انجام:** نه تلخ و نه شیرین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۷۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۸سم [ف: ۳ - ۴۱۳]

۱۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۴۴/۲

آغاز: در یکصد (و) هشت مسئله در یک رمل بعمل آورد ۱- طالب ۲- مطلوب ۳- شاهد؛ **انجام:** مثال ثالث، مثال رابع، مثال خامس، مثال سابع.

رساله‌ای است در رمل و خانه‌های شانزده گانه آن همراه با دوایری در پایان. ممکن است چند برگ آغاز و انجام، جزء این رساله نباشد. این رساله با رساله چهارم این مجموعه تا حدودی همخوانی دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی،۲۸گ(۹-۳۶)،۱۵-۱۷سطر،اندازه:۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۱۱۰]

۱۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۴۴/۴

آغاز: چنین گوید افضل الدین ابوالقاسم عبدالملک ابن عبدالجلیل رومی رحمة الله علیه له اگر بخواهی بدانی که چه خبر است ... در خانه اول ... شرح دفین، در احکم دفین است چون چیزی از کسی پنهان کرده باشند؛ **انجام:** و دیگر تو را معشوقی است ... خوب رو که از خانه دان بزرگ است هنوز در میان ...

فصول و ابوابی است در علم رمل. چنانچه نخستین برگ این نسخه را جزیی از این رساله بدانیم مؤلف آن ظاهراً بایستی افضل الدین ابوالقاسم عبدالملک بن عبدالجلیل رومی باشد. از زناتی و از استاد حاجی حسن طبسی نقل کرده است. این رساله بی‌شباهت به رساله دوم این مجموعه نیست؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، ۱۹گ (۷۷-۹۵)، ۱۷-۲۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۸ - ۱۱۲]

۱۲۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۶۴۸/۱

آغاز: در علم نجوم پیغمبر خدا و علی مرتضی آزموده اند عظیم فال است و هر چه رمل گوید چنان باشد زیرا که قول پیغمبر است باید که در دل شک نیارد؛ **انجام:** اکنون ترا از همه حال آگاه کردم تا بدانی و به مقصود برسی بگو انشاء الله تعالی.

در شانزده خانه رمل بنا بر آنچه پیامبر (ص) و امام علی (ع) آزموده‌اند؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج نارنجی، ۹گ (۱ر-۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۰ - ۱۷۷]

۱۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۰۳۰

آغاز: بسمله، حمد اکمل و شکر اجمل بعدد ذرات رمل؛ **انجام:** آنرا هم از اینطرف حکم کند ... الف الف السلام و التحیه

خط: متن دعا نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق [رایانه]

۱۲۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۷۸/۲

آغاز: سپاس مرخدای را که آفرید گار عالم و عالمیانست و روزی دهنده بندگانست؛ **انجام:** ضمیر طلب کند در خانه یا در صورت

مولف نام خود را نیاورده است و تنها در مقدمه گوید که در سال ۶۵۴ هجری که به شهر شیراز رسیده است این کتاب را بدرخواست گروهی از دوستان خود پرداخته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۵۲ص (۲۴۴-۲۹۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ - ۲۲۳]

۱۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۳۸

آغاز: احکام لحیان. فرد و سه زوج شکل لحیان است ×× دانشش بر حکیم آسان است / صاحب این خانه نخست بود ×× ضاحک نیک خلق و چست بود؛ **انجام:** پس مصاحب سائل خوفناک از سبب مال غایب و باقی بر این قیاس است.

رساله‌ای است در بیان احکام رمل که به نظم و نثر نگاشته شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، محشی، با اشکال و جداولی مربوط به رمل، افزودگی‌هایی در طالع، پس از پایان کتاب؛ مهر: «حسن بن عبدالله الرضوی الطباطبائی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ، ۱۲ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳۹ - ۲۳۴]

۱۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۰۵

بی‌کا، تا: ۱۲۰۹ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱×۱۷/۹سم [رایانه]

۱۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۷۷/۱۷

آغاز: فضل این شکل: جماعت را زحمت این خوانند؛ **انجام:** دشمنی کم کند و به ذنب تعلق دارد

در ۱۶ فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ صفر ۱۲۱۴ق؛ با دو سرلوح رنگارنگ، مجدول؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز، ۳گ (۱۷۱پ-۱۷۳پ)، ۱۶ سطر [ف: ۵ - ۱۷۵]

۱۲۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۴۸۷/۴

آغاز: بدانکه این عمل را دانیال علم نمود و علم کامله و علم باطن و علم وافی و مانند اینها گویند به سبب آنکه حروف است هر یک به حساب جمل نود و شش است؛ **انجام:** و این شکل نیز و در هر طرف که از این دو شکل یکی باشد خرابی از آن طرف باشد و الله اعلم بالصواب.

رساله مختصری است در احکام رمل در چندین فصل با این عناوین: فصل ۱. تولد اشکال شانزده گانه، فصل ۲. منسوبات بیوت، فصل ۵. بیان نقطه میزان و سیر، فصل ۶. بیان ضمیر از اقوال مختلفه، فصل ۷. بیان عدد اشکال رمل و خانه‌های او، فصل ۸ بیان احکام، فصل ۹. بیان احوال مشترک میان وضعی و دایره، فصل ۱۲. بیان دزد و دزدیده، فصل ۱۳. احوال بیماران و خادمان، فصل ۱۵. بیان استخراج خبی و دفین و غیرهما، فصل ۱۶. بیان علم نقطه و کیفیت آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره شعبان ۱۲۱۵ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۸۲ر-۱۱۳پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۰ - ۶۱]

۱۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۰۴/۳

آغاز: این مقالت در سؤالاتی است که ابنای روزگار از اهل این علم کنند و این مقالت غریب و نفیس است و اکثر این اسرار و اصول است؛ **انجام:** و اگر موافق بود بطرفین خواهد بود

پاسخ پرسشهائی است در چگونگی استخراج مجهولات از خانه‌های دوازده گانه رمل در دوازده باب بعضی از آنها مشتمل بر فصول بدین عناوین: ۱. احوالات کیفیت تن و جان، ۲. چگونگی مال و معاش، ۳. احوالات برادران و خواهران، ۴. احوال پدر و املاک و عواقب امور، ۵. منویات خانه پنجم مثل فرزند و غیره، ۶. چگونگی بیماران و بندگان گریخته و سحر و دزدیده، ۷. کیفیت زبان و شریکان و ضدان و غایبان، ۸ خوف و خطر و میراث، ۹. بیان سفر و خواب و تعبیر آن، ۱۰. شغل و عمل پادشاه، ۱۱. بیان دوستان، ۱۲. احوال دشمنان و حیوانات بزرگ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ جلد: مقوایی، ۱۷گ (۶پ-۲۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۷ - ۷۶]

۱۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۵۰/۱

آغاز: ... و از تکرار نقطه خاکی عتبه الخارج، و در این چهار صورت یک نقطه مکرر است؛ **انجام:** و الله اسرع الحاسبین، قال المصنف سئلت عن تاریخه قلت لهم (ارخوا)، و الله اعلم بالصواب

پس از یک صفحه در دانستن ضمیر، جدول‌هایی است فالنامه مانند که با تاریخ «ارخوا» به انجام می‌رسد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن زرد، ۱۰گ (۱ر-۱۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۲سم [ف: ۶ - ۳۳۱]

۱۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۵۰/۳

آغاز: ... تا بدست نا اهلان و جاهلان نیفتد ... فصل اول در بیان تولد اشکال شانزده گانه؛ **انجام:** هر چه اول فرد و آخر فرد باشد منقلب / هر چه اول زوج و آخر زوج باشد ثابت اند

در بیست و سه «فصل»: ۱. بیان تولد اشکال شانزده‌گانه، ۲. بیان منسوبات بیوت شانزده‌گانه، ۳. بیان منسوبات اشکال، ۴. تولد اشکال و دوایر و وضع ایشان، ۵. بیان از سکن ابدح، ۶. عمل از متن میزان، ۷. عقد حجازی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن محمد حسین زوالی طباطبائی، تا: ۲ ربیع الثانی ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن زرد، ۳۰گ (۱۵ر-۲۱پ و ۵۴ر-۷۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۲سم [ف: ۶ - ۳۳۱]

۱۳۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۳۱/۲

آغاز: دایرة بزوح ... در بیان ضمیر گفتن

رساله مفصلی است در رمل و طالع بینی، دارای جدول‌های بسیار که از بزرگان اهل فن مانند زناتی بسیار نقل می‌کند، برخی عناوین آن چنین است: فصل در بیان ضمیر گفتن، فصل در بیان عناصر، فصل در بیان خبایا و ...؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ مقدمه رساله و قسمت‌هایی از میانه و آخر آن یا نوشته نشده و یا افتاده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ (۲۱پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ - ۲۲]

۱۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۱۵۷۲

کا: محمد زمان، تا: ۱۲۳۹ق [الفبائی: - ۲۸۵]

۱۳۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۰۰۱/۳

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین، و العاقبة للمتقین ... اما بعد این مختصریست در علم رمل نظم کرده تا مبتدیان را یاد گرفتن و بکار بستن آسان باشد و الله اعلم. بعد حمد خدا و نعمت رسول ×× نظم ابیات رمل شد منقول؛ **انجام:** گر نداری تو این سخن مهمل ×× مشکل رمل گرددت همه حل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی با حاشیه زرین، ۵گ (۱۹۵پ-۱۹۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۴ - ۲۹۸]

۱۳۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۳۹۱/۳

با عنوان فصل؛ خط: نستعلیق، کا: مهدی بن میرزا عنایة الله، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۴ق؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۷ - ۲۳۷]

۱۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۷۵۹/۱-۱۰/۶۹

آغاز: بسمله بدانکه این علم از معجزات آدم علیه السلام است و ادریس و لقمان و ارمیا و دانیال (ع) بعد از اخراج حضرت آدم ... فی القاعده وچهار نقطه بمزاج عناصر اربعه وضع نمود که نقطه اول آتش دویم باد سیم آب؛ **انجام:** و در تقویم بد بیند اگر خوشی است حکم کند بر سعادت و بلفظ سعادت ختم کرده شد.

کتابی است در علم رمل شامل مقالات و فصول و قواعد و فوائد متعدد، شانزده خانه رمل در این کتاب بیان شده و احکام مستخرجه از آن ذکر شده است، از جمله مقالات کتاب مقالات

در بیان رمل سالیانه و مقاله اولی در اصول احکام از اصول معتبره شامل چهار مقدمه، مقاله دوم در اعمال متفقه شامل هشت فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳گ، ۱۱–۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۱۲۹]

۱۳۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۹/۱

مطالب متفرقه‌ای است در علم رمل و احکام خانه‌های آن؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۵۱ق؛جلد:مقوا،۴۵گ(۱ر–۴۵ر) [ف: ۳۶ - ۷۷]

۱۳۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۹/۴

مطالب متفرقه‌ای در رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ ۳۳گ (۶۲پ–۹۴پ) [ف: ۳۶ - ۷۸]

۱۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۲۶/۱–۹/۱۷۶

آغاز: المعصومین صلوات الله علیهم اجمعین اما بعد این بنده بی بضاعت حسب الفرموده مخدومی ... اگر چه اصل این کتاب از مولانا ناصرالدین محمدبن حیدر رمال شیرازی است که باشاره سید ... حسین بن علی العلوی رحمة الله علیه این کتاب را تصنیف نموده؛ **انجام:** وآمدن غایب در آن شهر که باشد به مراد خود والله اعلم بحقایق الغیب تمت الاحکام شانزده شکل رمل در شانزده خانه.

از اول تا آخر. کتابی است در رمل برگرفته از «نهایة العقول و نهایة الاصول» ناصر الدین محمد بن حیدر رمال شیرازی، که آن کتاب به طریق عبدالله زناتی و بدرخواست سید حسین بن علی علوی تألیف شده بود. در کتاب حاضر مطالبی اضافه شده که مؤلف از تجارب خود آنها را به دست آورده است این کتاب در دو مقاله علمی و عملی تنظیم شده، مقاله اول شامل یازده فصل و مقاله دوم بیست و دو «فصل» دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۷ شوال ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۰گ، ۱۱–۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۶۵]

۱۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۶۲۶/۱–۹/۱۷۶

آغاز: المعصومین صلوات الله علیهم اجمعین اما بعد این بنده بی بضاعت حسب الفرموده مخدومی ... اگر چه اصل این کتاب از مولانا ناصرالدین محمدبن حیدر رمال شیرازی است که باشاره سید ... حسین بن علی العلوی رحمة الله علیه این کتاب را تصنیف نموده؛ **انجام:** وآمدن غایب در آن شهر که باشد به مراد خود والله اعلم بحقایق الغیب تمت الاحکام شانزده شکل رمل در شانزده خانه.

از اول تا آخر ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۷ شوال ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۰گ، ۱۱–۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۴ - ۲۰۶۵]

۱۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۳۶۶/۶

آغاز: گویم آغاز این کتاب کریم ×× باعث لم یزل رؤف رحیم / یادگاری بود در این اوراق ×× مطلب طالبان از او اطلاق؛ **انجام:** روز شنبه از سعادت دولت ×× طالعت نیک رستی از نکبت

از دبیری. چگونگی بافتن آنچه را که در ضمیر دارند، از شانزده خانه رمل بنظم کشیده و پس از نظم هر خانه در چند بیت، نثراً به نقل از حضرت صادق علیه السلام همان خانه بیان می‌شود؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید اسماعیل بنابی، تا: ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱۶۰ر–۱۶۷ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف:۲۱-۳۳۱]

۱۴۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۳۴/۲

آغاز: بسمله، طریقه سیر نقطه چنین است که هشت شکل صلاحیت آن دارند که در میزان واقع شوند؛ **انجام:** بهر جا منتهی شد ضمیر از منسوبات آن خانه است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۶۶ق؛ متن و هامش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن یشمی، ۶گ (۴۶پ–۵۱پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۸/۴سم [ف: ۶ - ۳۱۶]

۱۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۸/۳

رساله‌ای است در علم رمل، دارای دوازده «باب» بدین ترتیب: ۱. شرافت این علم و معرفت عناصر و تولد اشکال و معرفت دائره‌ها، ۲. دانستن اشکال خانه‌های رمل و ...، ۳. دانستن سعادت و نحوست اشکال و ...، ۴. سیر نقاط و دانستن مراکز و ...، ۵. دانستن بسط اشکال و ...، ۶. دانستن طول و عرض و عمق و ...، ۷. دانستن طالب و مطلوب در هر دایره و ...، ۸ دانستن هر شکلی که عرض دارد و ...، ۹. دانستن اعداد رمل و ...، ۱۰. معرفت میزان العمل و حقیقت آن، ۱۱. ضمایر و خبایا و اسامی و دفاین و دانستن جهات اربعه، ۱۲. انقلاب رمل و ...؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵۷گ (۲۷–۸۳)، ۱۲–۱۳ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۶۵]

۱۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۸/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، بدانکه اشکال شانزده گانه بطریق سکن هر یک را حکمی است که در جای خود مذکور خواهد شد و احکام اشکال شانزده بدین موجب است که انشاء الله ذکر کرده می‌شود، باب اول؛ **انجام:** بجهت عاقبت امور و آسانی وضع حمل و شفای بیمار.

رساله‌ای در رمل است، دارای شانزده باب بدین ترتیب: ۱. حکم ... در خانه اول ...، ۲. حکم قبض الداخل، ۳. بیان احکام قبض الخارج، ۴. بیان احکام جماعت، ۵. بیان احکام فرح، ۶. بیان احکام عقله، ۷. بیان احکام انکیس، ۸ بیان احکام حمره، ۹. بیان احکام بیاض، ۱۰. بیان احکام نصرة الخارج، ۱۱. بیان احکام نصرة الداخل، ۱۲. بیان احکام عطبة الخارج، ۱۳. بیان احکام نقی الخد، ۱۴. بیان احکام عطبة الداخل، ۱۵. بیان احکام اجتماع، ۱۶. بیان احکام طریق؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق، جا: دار سرا از محلات گیل دولاب کسکر؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۸گ (۸۴–۱۰۱)، ۱۱–۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۸ - ۶۶]

۱۴۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۹۳/۱

آغاز: بسمله، بدانکه هر گاه بخواهی رمل بکشی بایست هوا بد نباشد و شخص جنب نباشد و دعای عنده مفاتیح الغیب را بخواند وسه قل هوالله احد بخواند و صلوات بفرستد اول صبح تا ظهر؛

انجام: و در دوازدهم جز از غایب و در سیزدهم بدست آوردن مال و در چهاردهم سفر بالتعب و پانزدهم و شانزدهم عاقبت بخیر بوده، تمام شد
رساله‌ای کوتاه در احکام خانه‌های رمل که به صورت «فصل، فصل» تنظیم شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شوال ۱۲۷۶ق؛ ۲۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۶]

۱۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۵۹۳/۲
آغاز: بسمله، لحیان: چه در طالع برآید شکل لحیان ×× بنیکی رخ نماید هم تن وجان / سفر را نیک وغایب دیر آید ×× زگمگشته مجویی باز ناید؛ **انجام:** پانزدهم دلیل است بر تردد خاطر از قبل دوستان اگر سعدین باشد، شانزدهم موکد کرده باشند که بسیار بسیار خوب است
رساله‌ای کوتاه در احکام خانه‌های رمل که مطابق روش رمالان تنظیم و تدوین شده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن ملارستم، تا: سلخ ذیقعده ۱۲۷۶ق؛ ۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۶]

۱۴۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۸/۳
آغاز: بسمله. بدانکه این علمرا علم دانیال و علم نمود و علم کامله و علم باطنی دل و علم وفی و مانند اینها گویند بسبب آنکه حروف اسماء هریک بحساب جمل نود و شش است. موافق در اشکال این علم رمل ولیکن در مشرق و غرب در همه ولایتهای علم رمل گویند؛ **انجام:** اشکال آتش اینست ... اشکال باد اینست ... اشکال آب اینست ... اشکال خاک اینست ... و الله اعلم بالصواب
در پایان آن آمده «تمت الکتاب زناتی فی الرمل فی شهر شعبان ۱۲۷۶» به نثر فارسی در چهارده فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۷گ (۶۲پ-۸۸ر)، ۱۹سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: - ۱۸۵]

۱۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۱۸/۳
در علم رمل که انتخاب کرده شده است از کتب چند که استادان این فن بر آن اعتماد نموده‌اند، مشتمل بر مقدمه و چند باب و دو مقاله؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاجی محمد ابراهیم قمی، تا: ۱۲۷۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۹ص، ۱۶ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۶ - ۱۵۲]

۱۴۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۰۷/۳۴
اشکال در رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۶ص (۶۷۷-۶۹۲)، ابعاد متن: ۱۰×۱۴، اندازه: ۱۴×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۳۹۵]

۱۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۵۷
آغاز: در رمل - در کتاب خطی نوشته بود که از قول حضرت امیر المومنین علیه السلام مرویست هر که باین؛ **انجام:** اندک دغدغه دارد و اگر سر بماند بهم نمی رسند والسلام
خط: نسخ، کا: خراسانی، محمد حسین، تا: ۱۲۷۷ق [رایانه]

۱۵۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۰۱/۲
آغاز: بسمله، حمدله، صلات. اما بعد، بدانکه این رساله‌ای است در علم رمل که انتخاب نموده شده است از حکیمان چند که معتبر بوده در این علم، و این رساله مشتمل است بر دو مقدمه و دو مقاله؛ **انجام:** یعنی حرفی از حروف آن اسم، و علی هذه القیاس. و الله اعلم بالصواب. تمت ...
ناشناخته، در یک مقدمه و دو مقاله: مقدمه، در بیان اصول این علم از تولدات اشکال و منسوبات، مقاله ۱. اصول احکام و ضمایر، با مقدمه و سربندهای کوچک‌تر فصل، مقاله ۲. اعمال متفرقه، در نه فصل: ۱) عمل از دایره ابدح، ۲) عمل از تسکین خط دانیال، ۳) بیان حل و عقد، ۴) بیان امر حقیقی و مجازی، ۵) حکم سیر نقطه، ... ۹. طرایق مختلفه؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰ صفر ۱۲۸۰ق [یا ۱۲۰۸]؛ ۳۹گ (۸۳پ-۱۲۱ر) [ف: ۱ - ۱۲۳]

۱۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۶۱
آغاز: باب اول اوقات و دعوات و ایام سعد نحس چنین گویند استادان مقدم که این علم را وقت [وقتی] عمل کنند که ابر باران و؛ **انجام:** و قومی گفته اند که هنقطه آتش و باد بشمارند هر طرف که بیشتر باشد غالب آید دیگر آنکه آتش و باد خارجند و آب و باد داخل تادانند تم
مختصری در علم رمل که به نظر می‌آید بخش‌های پراکنده کتابی باشد. بخش اول آن در اوقات و دعوات و ایام سعد و نحس و شرایط راست در آمدن رمل و توضیح منسوبات خانه‌های شانزده گانه رمل در جدولی است. مقال دوم در فهرست ابواب علما است و در آن از (اوستاذ فاضل کامل شیخ ابوعبدالله الرناتی رحمة الله) یاد شده است (گ ۶-۱۱پ) سپس در ابواب دوازده گانه انواع سؤال سائلین مربوط به هر یک از خانه‌های اول تا دوازدهم و چگونگی استخراج احکام رمل بر اساس قو اعد آن در پاسخ هر سؤال را توضیح داده است. باب اول کیفیت تن و جان و باب دوازدهم در سؤال از کیفیت حال دشمنان است. (گ ۱۲-۱۹پ)؛ خط: تحریری خوش، کا: میرزا حسن بن اسمعیل تبریزی، تا: ۱۲۸۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۶پ-۱۹پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۳سم [رایانه]

۱۵۳. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۳۱/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدان ارشدک الله که این مختصریست در علم رمل
مختصری است مشتمل بر کلیات این فن؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم الشریف، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج سبز، ۸گ (۹۶پ-۱۰۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۸۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۳۶/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۳۵۵]

۱۵۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۶/۲
آغاز: اما بعد این رساله ایست از علم رمل که انتخاب کرده شده

بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۵۱]

۱۵۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۶/۲

آغاز: اما بعد این رساله ایست از علم رمل که انتخاب کرده شده

بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۵۱]

۱۵۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۶/۶

آغاز: بسمله، سپاس فراوان آفریده جهان باضعاف ریگ بیابان؛ **انجام:** چنانکه او را با سیزدهم و دهم را با شانزده و الله اعلم ...

نجم الدین نیشابوری رمل (رساله در علم) و فالنامه رمل؛ بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۵۱]

۱۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۰/۳

آغاز: لحیان، مشتری، خارج، سعد، روایت است از امام جعفر (ع) صادق(ع) که می‌باید قرعه چوب یا آهن بتراشد چهار پهلو و بر هر پهلوئی شکل بنویسد؛ **انجام:** و بمقصود برسد بعون الله تعالی.

رساله‌ای کوتاه است در رمل با عناوین «لحیان کواکب زهره» «قبض الداخل بقمر ماده آفتاب» «قبض الخارج کواکب ذنب» «جماعت عطارد» «فرح کواکب زهره است» و غیر آن و دو جدول نیز در آغاز و انجام آمده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: فتح الله بن نورالله، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۹-۱۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۱۲۳]

۱۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۵۰/۴

آغاز: در بیان مقدمات رمل است. هر گاه رمل زنی در طلوع آفتاب و غروب آفتاب و در نیم شب رمل نیکو حکم کند؛ **انجام:** و شرایط انقلاب سالیانه بسیار است و مشهور و اقوی این قول است اختصار شد و الله اعلم بالصواب.

ابواب و فصولی است در رمل همراه با جداول. برخی از عناوین آن چنین است: «باب اگر خواهی بدانی که هر خانه به چه چیز تعلق دارد»، «باب در علم قیافه دزد» «باب در گمشده»، «باب در احوال غایب»، «فصل در بیان تسکین سکن». از زناتی، خواجه نصیرالدین طوسی و منهاج الرمل حسین قفال نقل کرده است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: فتح الله بن نورالله، تا: ۲ جمادی الاول ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، ۳۷گ (۱۶-۵۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸ - ۱۲۳]

۱۵۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۱۲۴/۱۶

از ناشناس، در ۱ «مقدمه» و ۲ «مقاله»: مقدمه در بیان اصول علم از توالد اشکال و منسوبات بیوت و اشکال و سکنات و مقاله یکم در اصول احکام و ضمایر، در ۴ «مقدمه». مقاله دوم در اعمال متفرقه. در ۹ «فصل». نسخه ای دیگر از این کتاب با اندک جدایی‌های در ج ۱۲۳/۱ نشان داده شده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲-۱۲۹۲ق؛ ۱۴گ (۱۰۲پ-۱۱۵پ) [ف: ۲ - ۱۲۶]

۱۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۸۱/۱

آغاز: حاجی حسن اصفهانی بر دوازده خانه احکام نوشته و محمد منجم اصفهانی بر او شرحی نوشته که کیفیت استنباط احکام از آن مستفاد می‌گردد؛ **انجام:** و طالب را این قدر کفایت باشد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ رجب ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۴سم [ف: ۶ - ۳۶۱]

۱۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۷۵/۱

آغاز: وبعد اصول خمسه را بعد از آن استطاق کن بعد از آن چهار چهار وضع نما؛ **انجام:** و قسمت از این دائره بیرون نیست

خط: نستعلیق بسیار زشت، کا: ملایوسف علی روضه خوان رشتی ابن آخوند ملامجید، تا: ۲۹ رجب ۱۲۹۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۲۱۲]

۱۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۰۷۵/۲

آغاز: بسمله، بدانکه علم رمل علم شریفی است در مدح این حضرت شاه ولایت میفرماید العلم نقطة کثرها الجاهلون؛ **انجام:** وحکم نصف آخرماه را بدستور از آن گوید ... تمام شد این دو جلد کتاب رمل در روز سه‌شنبه ۲۹ شهر رجب المرجب در دست ابن اقل الذاکرین ملایوسف علی روضه خوان رشتی ابن آخوند ملامجید

خط: نستعلیق بسیار زشت، کا: ملایوسف علی روضه خوان رشتی بن آخوند ملامجید، تا: ۲۹ رجب ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: نخودی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۲۱۳]

۱۶۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۶۴/۲

آغاز: بسمله، در بیان حل و عقد و متن و شرح و تفسیر و تأویل مثلا در میزان = باشد و قوت او ۱۹ است؛ **انجام:** متولد آنند ۱۳و ۱۴و ۱۵و ۱۴ ... و الله اعلم دائره طول (دنباله آن رمزهای رمل است)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۳۱گ(۱۶ر-۳۶پ)،۱۶و۱۸سطر،اندازه:۱۷/۸×۲۲/۸سم[ف:۶-۱۹۵]

۱۶۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۱۵/۱

آغاز: بسمله، در احکام مثلثات عظیم قوتی دارند چرا که مدام جائی همراه یکدیگرند و ... هر چند بهم ضرب کنی؛ **انجام:** که مفید باشد اگر چه شرح هرگز به جائی نرسد هر چه گفته، و السلام

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک ذیقعده ۱۲۹۶ق؛ جلد: میشن سیاه، ۱۰گ (۲پ-۱۱پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۶ - ۲۲۴]

۱۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۲۸۰/۲-۱۷/۶۰

آغاز: آفریننده ثری وملک ×× آنکه نه آفرید چرخ وفلک / بریکم ماه بر دوم تیر است ×× باز ناهید بر سیم میراست؛ **انجام:** ثور ومیزان وبال بهرام است ×× وکران را که شارقش نام است / ماه را جدی وقوس وحوت دگر ××از برای عطارد ای سرور تمت

بخشی از منظومه‌ای است در رمل گویا همان زبده الرمل معین است؛ خط: تحریری، کا: حسین بن محمدحسینی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۲۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه:

۱۵×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۱۳۸]

۱۶۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲۱/۴-عکسی

آغاز: سمله. باب در صور و اعضا و حلیه و اعمار اشیاء بر منسوبات اشکال شانزده گانه با دیگر چیز. بدانه اشکال شانزده گانه دلیل کنند بر اعضا و نشانه‌های ایشان درازی و کوتاهی مردم و رنگ و عیوب؛ **انجام:** سبب بزرگی که دشمن شود باز هم خانه ها را بدین طریق عمل گردد. تمت الرسالة علی ید ... ۱۲۹۸

ناشناخته. با سربندهای «باب» و «فصل» نه آنچنان روشمند؛ خط: نستعلیق شکسته تحریری، کا: عبدالعلی بن کریم ابراهیم، تا: ۲۷ شعبان ۱۲۹۸ق؛ ۸۸ص (۲۹۲-۳۷۹) [عکسی ف: ۱ - ۱۸۹]

۱۶۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۹۲۱/۲-عکسی

آغاز: بسمله. باب در بیان بعضی از فواید متفرقه. در قواعد رمل. فایده اول بدانکه هرگاه خواهند که شکلی در میزان نهند و بعد از آن رملی بکشند غلط نباشد؛ **انجام:** و بر خودی مراجعت نماید. الله اعلم بالصواب.

ناشناخته. با سربندهای «باب» بی‌شماره و کوتاه و سپس «فصل»ها؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالعلی (بن محمد کریم)، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۹۸ق؛ جدول احکام پیوست است که در ضمن و سایر [...] مرقوم است. آنگاه ۱۶ صفحه جدول‌ها؛ ۵۴ص (۱۳۴-۱۸۷) [عکسی ف: ۱ - ۳۰۷]

۱۶۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۶۹۳

آغاز: مکان کم بنده را از ابتدای حصول این علم بغایت تالیف رساله هذا عرصه سیزده سال نیک اعمال صرف اوقات این بی بنیاد گشته و هفتاد و پنج رساله از نظرم گذشته که فهرست اسامی این است؛ **انجام:** اشکال برای دریافت احول و سایل ماضی و مستقبل و حال و غائبا پس نقطه دیم که حکم است براند هر جا که منتهی شود به ببیند که کدام شکل است

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ با جداول رملی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸گ، ۱۹ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۱/۵سم [ف: ۳۴ - ۴۵]

۱۶۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۴۶۲

آغاز: بسمله، بدانکه از قراریکه نوشته اند واضع علم رمل حضرت دانیال علیه السلام است و هر علم را موضوعی است؛ **انجام:** حرف یکی سبعه یعنی رب الیوم کواکب آنروز را.

رساله‌ای است مختصر در شناخت رمل و آموزش آن، با شرح هر یک از خانه ها، دوایر و اشکال رملی، بدون ترتیب ابواب یا فصولی؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: چرم سرمه‌ای، ۵۴ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۰/۴سم [ف: ۴۵ - ۲۵۱]

۱۷۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۸/۲

آغاز: فصل اول در تعریفات و منسوبات لحیان: فرد سه زوج مشکل لحیان است ×× دانش بر حکیم آسان است / صاحب خانه نخست بود ×× ضاحک خوب خلق و چست بود؛ **انجام:** (پیش از فصل در تعریف بیوت شانزده گانه) ... قسمت درجه او بوده و پنج ×× چون ز افلاک گشته بی رنج؛ انجام رساله: گر چه داری سخن فراوان تو ×× راز کم گوی با حریفات تو / هر که خواند دعا طمع دارم ×× زانکه من بنده گنه کارم

رساله‌ای است منظوم در رمل در شانزده فصل و فصول و فوائد دیگر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۴۱گ (۲۰پ-۶۰ر)، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: - ۱۸۴]

۱۷۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۰۲۹/۶

آغاز: ضمیر واقف شود بعد از سی و یکروز..دلیل کند بر ترس و خوف مگر در رسیدن ... از جائیکه وقوف دارد و در توقف افتادن میراث؛ **انجام:** دلیل کند بر عاقبت خیر و سلامتی ... که از جایی خطیر باشد و حصول مال و پیوستن بکسی و آمدن غایب در آنشهر که باشد و مراد خود و الله اعلم بالصواب تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۳ص (۱۵۳-۱۶۵)، اندازه: ۱۶/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۹]

۱۷۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۴۲۲

آغاز: بسمله. باب اول استخراج طالع نامه از شانزده شکل در شانزده خانه؛ **انجام:** و خارستان و گیاه زاربی منفعت گردد

در چند باب، و هر باب در چند عنوان بیت و خانه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸۴گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶ - ۳۲۹]

۱۷۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۰۲۹/۱

در بخش نخستین دفتر این یادداشت‌ها که تمامی مربوط به علم رمل است نوشته شده: ۱. باب طالع مشتری، ۲. طالع قمر، ۳. صورت کشیدن رمل، ۴. صورت کشیدن رمل دیگری، ۷. احکام حضرت دانیال درباره نقطه‌های رمل، ۸ جدول‌ها و دائرهایی درباره: احکام ذوزواید. دائره یادگار حاجی طبسی دائره غالب و مغلوب و طالب و مطلوب، دوایر اوتاد یعنی وتد و مایل الوتد و ذیل الوتد و وتد الوتد، دوایر اوتاد و وتد الداخل، طمطم طریق ابدحی طریق بزدحی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۳۳ص (۱-۳۳)، اندازه: ۱۶/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۶]

۱۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۵۵۹۲

آغاز: بسمله، احکام شانزده خوانه علم رمل باین طریق است (کذا)؛ **انجام:** در مربع وفق ده در منزل ایشان دفن کن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

۱۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۶۴

آغاز: باب در احکام رمل آنچه تجربه شده است؛ **انجام:** در پنجم دلیل است بر قوه حال فرزندان و دوستی از جای معشوق

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۱۷۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۸/۱

آغاز: مشکل لحیان ... چه بر طالع بر آید شکل لحیان ×× بزینتها بر

آراید دل و جان؛ **انجام:** بر وی مردی مؤمن نظر کند تا بروی مبارک باشد و الله اعلم بالصواب تمت الکتاب ...
به نثر فارسی و مؤلف در آن جمله «آنچه موافق این رمل است از قول دانیال پیغمبر ع» در هر فصل و شکل تکرار می‌کند. چنین است فهرست آن: ۱. شکل لحیان، ۲. شکل قبض الداخل، ۳. شکل قبض الخارج، ۴. شکل جماعت، ۵. شکل فرح، ۶. شکل عقله، ۷. شکل انکیس، ۸ شکل حمره، ۹. شکل بیاض، ۱۰. شکل نصرة الخارج، ۱۱. شکل نصرة الداخل، ۱۲. شکل عتبه داخل، ۱۳. شکل عتبه خارج، ۱۴. شکل نقی الخد، ۱۵. شکل اجتماع، ۱۶. شکل طریق است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۶گ (۲پ-۱۷پ)، ۱۵ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: - ۱۸۳]

۱۷۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۹۴

آغاز: باب در تسکین ببیوت دوازده گانه و احکام آن من کتاب زنانی باب در حکم خانه اول؛ **انجام:** و هم چنین در ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ نیز نظر کند به بیند تا ایشان دلیل بر عدم مراد می‌کنند یا حصول مراد به آن منوال که حکم کند و الله اعلم تمام
مجموعه ای است در رمل و احکام خانه‌های آن و کیفیت استخراج مطالب از خانه‌های رمل که از منابع مختلف جمع‌آوری شده؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرحیم، تا: پنج‌شنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۳۰۵ق؛ جلد: تیماج، سرخ، ۱۲۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۳۶]

۱۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۲۹۷/۱۲

آغاز: در بیان معرفت و منسوبات اشکال ... باب اول در بیان اشکال رمل و قواعد نقطه و احکام سؤالات آن و احکام غالب و مغلوب
مشتمل بر پنج «باب» دارای فصول می‌باشد، قواعد علم رمل و استخراج طالب و مطلوب گزارش شده و فقط مقداری از باب اول آن در این نسخه آمده؛ خط: نستعلیق، کا: یحیی بن میرزا علی محمد حسینی لاریجانی سید الحکما بقائی، تا: ۱۳۰۷-۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۱۲ر-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۹ - ۸۷]

۱۷۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۶۹۷/۲

آغاز: در بیان آن که هر قومی از علما این علم به طریقی جمع و ترتیب نموده‌اند از آن جمله سلطان سعید بن محمد غازی در مرتبه ثانی که تسخیر به نیشابور بود؛ **انجام:** لکن انی لهم الاطلاع علی الحال وقد اخفیناه الا عن العلیم ذی الجلال. یار چون حال من خسته نکو می‌داند ××کوبد آن هیچکسم حال چو او می‌داند
رساله کوتاهی است در رمل. درابتدای این رساله اسماء کثیری از علماء رمل آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۳ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۳]

۱۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۵۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فبعد روایت کنند از حکمای اوایل که علم نقطه آن علمی است که به دانیال پیغمبر فرود آمده؛ **انجام:** اسرار حق است و ناحق نکند در حق این علم شریف که روح انبیاء و اولیا از او ناخوشنود گردد
خط: نستعلیق، کا: عبدالرضا ولد نورالله، تا: ۱۵ شعبان ۱۳۱۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۲گ (۱۱پ-۷۲پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۷۹]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۲۳۴

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** منو زتمام نسوخته ... این گزه را باز کن
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین تفرشی، تا: ۱۳۱۵ق [الفبائی: ۲۸۵]

۱۸۲. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۴

بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۱]

۱۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۷۶۷/۲

خط: نسخ و تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۲۹]

۱۸۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۲۱

آغاز: لحیان دلالت میکند بر خوبی و سعادت مندی و قوت ستاره و صحت بدن و نیکوئی حال و اوج گرفتن کار و در نظر بزرگان و دوستان سرفراز شدن و از جانب خویشان؛ **انجام:** تا ۲۳ روز دیگر خرم شوی از جامها رنگ نقره و از نگینها بر تو مبارک است می‌باید که همیشه دعای سکین با خود نگهداری تا از بلاها ایمن باشی قرانات طالعت را در ۱۰۶ و ۳۰۱ و ۴۰۷ از اینها بگذرد عمرت به هشتاد سال برسد
رساله‌ای کوتاه در حل خانه‌های شانزده‌گانه رمل؛ کا: غلامعلی بن محمدتقی طالقانی، تا: رجب ۱۳۱۸ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۵]

۱۸۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۷۳/۳

آغاز: بدان ای عزیز من، که در اسم پیداکردن چند اصول است از استادان؛ **انجام:** واین شرح را آنجا باز نمائیم اینست و تسکین مزاج این است
رساله‌ای است در رمل که اصول پیدا کردن اسم را ذکر کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ ذیقعده ۱۳۱۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۴۰پ-۵۱پ) [مؤید: ۳ - ۳۸۳]

۱۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۲۱/۱۴

آغاز: هو الله تعالی. بسمله. بدان اسعدک الله تعالی که جمله اشکال رملیه شانزده است؛ **انجام:** ضرب کردیم ×× شد و طریق از این است.
دارای یک «مقاله» و چند «باب» و چند «فصل» است در آن از زنانی یاد شد. در گ ۱۰۵ر-۱۰۸ر ۲۵ قاعده است در ضمیر بدین‌گونه: «فصل الاول در باب ضمیر ۱ قاعده ۱ از طالب و مطلوب میگویند و اصلی عظیم دارد - فقل له اضمرت کذا کذا. و الله اعلم» آنگاه بندی به فارسی و عربی بدین‌گونه: «فصل در احکام خبایا. اذا اکملت ضربک للمسئلة فانظر الی الثالث عشر و

الرابع عشر من المسئلة – الطالع الرابع فی الشمال. الله اعلم» (۱۰۹ر–۱۱۱ر)؛ مجدول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق؛ ۱۵گ (۹۰پ–۱۰۴پ) [ف: ۴ – ۹۸۷]

۱۸۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۷۳/۱

آغاز: در معرفت خبایا. استخراج خبایا. اما نرمی و درشتی از شکل اول؛ **انجام:** زاده عقل و نفس اند و اشکال سراسری بنابر اولاد شرکاء برسد

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن علی حسینی، تا: ۲۰ رجب ۱۳۱۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۱پ–۳۴پ) [مؤید: ۳ – ۳۸۳]

۱۸۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۵۹/۱

آغاز: حمد و شکر بعدد ذرات رمل لایق فردی است که اشیاء عالم را فرد و زوج آفرید؛ **انجام:** فرزندان شما بسیار باشند تا چهارده چون بگذرد به هیجده برسد و طالع شما روز بروز در ترقی است و الله العالم.

رساله متوسطی است در بیان احکام خانه‌های دوازده گانه رمل؛ خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن ابوالقاسم موسوی سمنانی، تا: غره ذیقعده ۱۳۲۰ق، برای حاجی میرزا اسدالله دعانویس؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷ص (۱–۴۷)، ۲۳ سطر [ف: ۳۶ – ۹۰]

۱۸۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۳۴/۲

آغاز: فصل در بیان مفردات بدان که استادان این فن هر شکلی از این اشکال شانزده گانه را در هر خانه حکم کرده اند ... و این را از چند کتب بیرون آورده اند احکام لحیان در بیوت، در اول دلیل است بر صحت و سلامتی سائل؛ **انجام:** جواب شکل دوازدهم را با دهم ضرب کند و حاصل را با دویم و نتیجه را با هشتم با اول ضرب کند و طرح نماید و این چند کلمه بر سبیل اجمال تألیف نمودم تا بر طالب آسان شود و الحمدلله اولاً و آخراً.

فصلی است از رساله‌ای در رمل، در این فصل احکام خانه‌های رمل و اصطلاحات رایج در رمل شرح و توضیح داده شده است؛ خط: نستعلیق، کا: ذوالفقار چنارانی، تا: یک‌شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۳۲۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷ص (۵۹–۱۰۵)، ۱۹ سطر [ف: ۳۶ – ۶۴]

۱۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۶۵۲

آغاز: در بیان شانزده خانه رمل خانه امل لحیان؛ **انجام:** بگذرد بعمر طبیعی برسد، انشع ... بهشتی من شهور سنه ۱۳۲۸

خط: نسخ، کا: احمد بهشتی، تا: ۱۳۲۸ق [الفبائی: – ۲۸۵]

۱۹۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۶۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین اما بعد بدان که این کتابی است در عمل رمل و قاعده آن که این؛ **انجام:** و مرد بزرگی از جبل عامل کشته شود و ایضاً مرد بزرگی در شام بقتل آید و در بلاد خراسان فتنه‌های عظیم حادث شود و در اطفال دردها پیدا شود و فتنه به حاجیان برسد و آب چشمه ها بسیار باشد

رساله نسبتاً حجیمی است در کیفیت عمل و قواعد رمل که بنا به قول مؤلف در مقدمه لب و لباب تجربه در محضر اساتید فن می‌باشد که در بیست و پنج باب و هر کدام در چند فصل با جداول و اشکال مرتب شده است. یکی از جدول‌ها به نام «شطرنج العلما» معنون شده است اما پایان این رساله به کیفیت ختم دعای سیفی و غیره اختصاص دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۲۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۴ – ۱۵۷۸]

۱۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۸۰

مختصر الرمل؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم جزائری، تا: ۱۳۳۲ق، جا: تهران [الفبائی: – ۵۰۳]

۱۹۳. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۹۹/۳

آغاز: بسمله. بدان ای طالب اول رمل در تسکین دانیال است و ارکان اربعه آتش

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ ربیع الاول ۱۳۳۳ق؛ ۲۴گ (۴۰پ–۶۳ر)، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه–ف: – ۲۳۴]

۱۹۴. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۱۲/۳۵

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... این رساله ایست در علم رمل چون کسی خواهد که فال کرد ...

در سعد و نحس طالع افراد، دارای یک جدول با علائم و این عناوین: لحیان، حمر، نصرة الخارج، بیاض، قبض الخارج، اجتماع، عتبة الخارج، انکلیس، عقلة، قبض الداخل، فرج، نصرة الداخل، نفی النجد، عتبه الداخل، طریق، جماعت؛ خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۷۴ص، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ – ۲۸۱]

۱۹۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۳۶

آغاز: فصل اول اوتاد رمل. بدانکه از شانزده خانه؛ **انجام:** سعد به سعادت و از نحس به نحوست.

عناوین آن «فصل – فصل» می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۳۸ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲ – ۷۱]

۱۹۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۳۶۸

آغاز: بسمله، در بیان خانه اول که خانه اول تن و جان است، و ابتدای کارها اگر شکل اول سعد باشد دلیل بر سعادت کند و قوت طالع؛ **انجام:** هفتم طبیب که در این رنج واقف است، این چیزی صحت یافتن این قاعده ابداح است، قاعده سکن.

مطالب را در موضوع رمل و دانستن پاسخ پرسش‌هایی که از رمال پرسند و او باید جوابگو باشد با عنوان‌های «اگر بپرسند – اگر بپرسند» نگاشته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: شمیز، ۸۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ – ۳۵۰]

۱۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۷۵–۱۱/۱۷۵

آغاز: ... دلالت می‌کند که صاحب این طالع شخصی باشد بلند بالا سفید رو چشم ابرو سیاه بلندهمت بر سینه یا برگردن نشانی داشته باشد؛ **انجام:** و از روزها روز شنبه در طالع شمانیکو باشد

ماه نو را برروی مرد مؤمن نظر کند تا بر آن مبارك و میمون گردد انشاءالله. م
در این رساله مختصر احکام خانه‌های رمل و تفسیر و اشکال مستخرجه از آن بیان شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای کارتن، ۵۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۳۴]

۱۹۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۲۸/۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الانبیاء و المرسلین و بعد بدان که استادان این فن قرار گذاشته‌اند که در رمل چند سؤال توان کرد در یك رمل سیصد و هفتاد سؤال توان کرد؛ **انجام:** و ضمیر این است سؤال کند از چیزی که از دست رفته باشد یا سفری ... از دست رفته باشد باز بدست نیاید و سفر نزدیك را نیك باشد و زن حامله زود خلاص شود ... و از هشتم خوف بود غایب نیاید
رساله مختصری است درباره احکام شانزده‌گانه اشکال و چگونگی به دست آوردن ضمائر افراد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۳]

۱۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۸۱۹/۲-۵۹/۳۹

آغاز: چو زدی رمل خانه ها به تمام ×× بنهادی یکان یکان به نظام
منظومه‌ای است در بیان چگونگی استخراج مطالب از خانه‌های رمل و تفسیر اشکال استخراج شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۳-۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۳۶]

۲۰۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۷۳-۵۹/۱۹۳

آغاز: چون رمل زده باشی و خواهی که بدانی که این رمل در چه مراتب است نگه کن در خانه اول رمل
چند برگ از رساله‌ای است در رمل، این چند برگ در احکام برخی از اشکال مستخرجه از رمل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۱۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۳۶]

۲۰۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۵۳/۲-۶۰/۹۳

آغاز: بسمله حمدی که باصره بصیرت ناظران جمال در مطارح اشعه آن حیران مانده و ثنائی که ضمیر منیر ارباب الباب
رساله متوسطی است در رمل و احکام شکل‌های مستخرجه از آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۸گ (۶۳-۱۰۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۳۷]

۲۰۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۳۹۱-۵۷/۶۱

آغاز: بسمله، حمدله، و در رمل انواع غرض و سبب و سر و حاصل و لاحاصل و رکن و طبع و ضد از دایره سکن بیرون آرند
رساله کوتاهی است در رمل و احکام خانه ها و اشکال مستخرجه از آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۳۵گ، ۱۹ و ۱۸ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۴ - ۲۱۳۷]

۲۰۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۱۷

آغاز: از وی هیچ خلاف نبود ... بر دو قسم مقام نهاده شد علمی و عملی و از خداوند عزوجل توفیق می‌خواهد؛ **انجام:** و لختی کف دریا و لختی کافور و لختی گوگرد..
دو «مقالت» در قواعد رمل بطریق ابوعبدالله بن محمد بن شعبان زمانی: مقالت ۱. دارای یازده «فصل» در بخش علمی، مقالت ۲. دارای بیست و دو «فصل» در بخش عملی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، شاید به خط مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۷۰گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۹]

۲۰۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۴۳/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بدان ارشدك الله که این مختصری است در علم رمل؛ **انجام:** و استادان می‌باید تا از او چیزی فهم کنند و سهم الغیب نیز می‌باید.
شانزده «باب» بسیار کوتاه است در قواعد رمل که بنا به گفته مؤلف مختصری است پر معنی و چیزها برخواننده آن کشف شود، قواعد اول به نثر پس از آن به نظم ذکر شده؛ خط: نستعلیق زیبا،کا: محمد رضی بن محمد کریم اشتهاردی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۴گ (۸۳ر-۸۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۵۳]

۲۰۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۳۵/۳

آغاز: خواهر و برادر میکند و از برادر و خواهر مادری برادر و خواهر پدری؛ **انجام:** زراعت مشتری باشد تجارت بهر چه منسوب باشد.
در این کتاب قواعد علم رمل به تفصیل در هشتاد فصل کوتاه بیان شده و چون از آغاز افتاده است معلوم نشد که چیست؛ خط: نستعلیق، کا: ملا مراد علی کربلائی، تا: پنج‌شنبه ۱۱ جمادی الاول؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ (۲۰ر-۱۲۱پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۲ - ۲۰۱]

۲۰۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۷۵/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... مخفی نماند که این مختصری است در معرفت مسائل کلیه رمل؛ **انجام:** و اگر دشمن قوی تر باشد دلالت بر منع مهام کند.
پنج «فصل» بسیار مختصر است در بیان قواعد علم رمل و مسائل کلیه آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۴پ-۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۱ - ۳۸۰]

۲۰۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۶۲/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بدانکه علم رمل معجزه پیغمبری است اما در نام او خلاف کرده اند بعضی می گویند که دانیال است
رساله‌ای است در علم رمل مشتمل بر یك «فصل» (در شروطی که به رمال تعلق دارد) و چندین «باب» و در آغاز واضع رمل را دانیال دانسته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸گ (۹۷ر-۱۱۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۶۷]

۲۰۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۸/۵

آغاز: بسمله. قاعده در نقش نمودن مثلثات و مربعات و مخمسات و مسدسات و مسبع و پس اول در قاعده در پی کردن مثلث پس

هرگاه کسی خواهد؛ **انجام:** (میان جدول نسبت خانه دوم) توان دید این خانه را و تداخلاص خوانند. دلیل از سنت کارها و ترس از سبب عشق و ... مردی دراز بالا سفید پوست و دراز ریش دلیل کند بر تن و جان و صحت ظاهر و باطن
بی‌کا، بی‌تا؛ در هامش و برگ ۱۲۰پ راجع به مشخص نبودن این رساله عبدالحمید حسامی مدیر دفتر دادگاه به سال ۱۳۳۲ یادداشتی دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۳گ (۱۰۸پ-۱۲۰پ)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: - ۱۸۵]

۲۰۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۶۵

آغاز: مطالب: هذه اشعار الطائی الشاعر: گر از دوست می‌پرسی تو احوال ×× شود ظاهر ز رکن الدین رمال
نسخه اصل: کتابخانه ملی فارس-شیراز ۲۱۳. ابتدا دایره‌ها و جداولی رسم شده و مطالبی مربوط به علم رمل داخل آنها نوشته شده، و سپس طریقه استخراج احوال اشخاص و احکام آن را به شعر فارسی ذکر نموده‌اند، و احکام را به اشخاصی مانند رکن الدین، نورالدین، تاج الدین، بهاء الدین، زکی الدین و جز آنها نسبت داده است؛خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛۶۱ص [عکسی ف: ۵ - ۱۱۱]

۲۱۰. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۹۹/۵

آغاز: بسمله. بدان ایدک الله تعالی بنای این رساله را بر دوازده باب نهاده اند. باب اول در شرافت این علم و حقیقت آن و معرفت عناصر و طول اشکال دایره ها
در آن منظومه‌ای است از حکیم صادق در رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۲۵گ (۶۴ر-۸۸پ)، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه-ف: - ۲۳۴]

۲۱۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۳۴۱/۴

آغاز: بسمله طریق حکم شانزده خانه رمل از دایره ابرح حساب شود و این است؛ **انجام:** و اگر سعد منقلب باشد قدری خواهد بود و قدری نخواهد داد و اگر ثابت باشد بتوقف افتد
رساله کوتاهی است در رمل و بیان احکام اشکال و خانه‌های مشتق از رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۹۰پ-۱۱۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۰۱]

۲۱۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۵۲۲/۱

چند برگ از رساله‌ای در احکام خانه‌های رمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: گالینگور سبز، ۵گ (۲ر-۶پ)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۹×۲۳/۵سم [ف: ۳۷ - ۲۳]

۲۱۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۴۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سید المرسلین محمد و آله اجمعین آغاز کتاب در علم نقطه رمل که هر شاخی منسوبست بچیزی؛ **انجام:** و دیگرها را بر این قیاس می‌رود البته نیکو احتیاط کند تا خطا نباشد و الله اعلم بالصواب تمت بعون الله الملک الوهاب.
رساله مختصری است در بیان احکام نقطه‌های رمل؛ خط: نستعلیق، کا: مظفر علی قزوینی الاصل، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول، شمسه با سر، لچکی، ۲۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳۶ - ۷۴]

۲۱۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۰۲/۲

آغاز: بدانکه این علم را علم دانیال و علم نمو و علم کامله و علم باطن دل و علم و فی و مانند آن گویند؛ **انجام:** اینست طریق لاحب نسنع کنقق جثاط جعاط قسمت کند چون تمام شود باز از سرگیرد یعنی حرف ... رسد و الله اعلم بالصواب.
رساله مختصری است در علم رمل شامل چند فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ خطبه کتاب نقل نشده؛ جلد: مقوا، ۳۸گ (۱۴پ-۵۱ر) [ف: ۳۶ - ۱۵۶]

۲۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۳۰۶/۱۱-ف

نسخه اصل: پاریس ۳۶۸ فارسی. به نظم فارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۹۲]

۲۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۹-ف

بی‌کا،بی‌تا،کتابخانه رضوی در کاشانی ش۴۲۹[فیلمها ف: ۲ - ۱۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۱۰-ف

همان نسخه بالا ۴۲۹ [فیلمها ف: ۲ - ۱۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۱۱-ف

همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۷۵]

۲۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۵/۱

از فصل در استخراج ضمایر آغاز و به جدولها پایان می‌گیرد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [ف: ۵ - ۲۵۶]

۲۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۵/۲

در شصت و یک باب که در قلعه ظفر به دست آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [ف: ۵ - ۲۵۶]

۲۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۱۷-عکسی

آغاز: ... در هبوط و صعود هر یک از این بسایط که مضاد و منافی یکدیگرند؛ **انجام:** و تکشیف و تعمیر عمارات و قبض خواطر و نکبت و ظلمت و تعطیل.
ناشناخته، با سربندهای «باب» و «فصل» ولی نه روشمند. آشفتگی در نسخه و یا نسخه اصل بر دشواری شناسایی کتاب افزوده. اینک چند سربند: باب ۴. بدانکه اشکال شانزده گونه و نقاط ثابته را چند حالت عارض می‌گردد ... باب ۷. در معرفت استنباط احکام به طریق صاحب «مفاتیح» ... باب ۳. در بیان اعمال متفرقه و آن بر چند فصل است: فصل اول در معرفت تسکین، فصل دوم در معرفت استنباط احکام به طریق دایره؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز ووسط وانجام؛ ۳۳۸ص، ۱۴-۱۵سطر (۱۰/۵×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ - ۱۸۹]

۲۲۰. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۶۱/۲

آغاز: شکر و سپاس مر خدای را که وجود همه موجودات..؛ **انجام:** اگر چه مختصر از اجرام سماوی و ارضی افتاده است ... و ملائکه. و الله اعلم بالصواب.
دارای ده «باب» و هر باب در چند «فصل» است؛ خط: نسخ، بی‌کا،

بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، یک لا،۳۱ص (۶۶-۹۶)، ۱۶ و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۰۸]

۲۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۵۴۸

یک مسئله در باره این که نقطه آتش از شاخ آب زیاده از نقطه آتش است؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۲۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۲۱

آغاز: از جانب گورستان یا جایی خشکی یا میان کاروان سرای یا جایی که جنازه و مرده شور خانه و تن شوی باشد..؛ **انجام:** دلیل است بر تلف غلام کنیزک و چهارپایان و صورت در ذان چون ضمیر از کم شده باشد شکل دزدیده صورت شکل باشد خانه ۷ ...

بعضی افتادگی ها در حاشیه. مختصری است در علم رمل شامل صورت‌های اشکال چهار عنصر و دلالت خانه‌های رمل در پاسخ به سوالاتی از احوال غایب و مسافرت و بیماری و احوال بیمار و دوست و نیز فصلی در بیان دفاین و بابی در بیان احکامات اشکال محیان و قبض الداخل و قبض الخارج؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی،۵گ (۱-۵)، ۱۶-۱۹سطر (۱۳/۲×۱۶/۲ و ۱۳/۵×۱۷/۲)، اندازه: ۱۷/۱×۲۱/۸سم [رایانه]

۲۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۲۲۱

آغاز: لحیان خانه اول رمل است ستاره مشتری است دلالت می‌کند بر یافتن مراد و مال و تندرستی و نقل حرکت..؛ **انجام:** باید این زبان بند همراه خود داشته باشد تا از شر بدگویان در امان باشد ...

مختصری در دلالات و دعاها و طلسمات خانه‌های رمل است. تا خانه یازدهم رمل، یعنی خانه نصرت الداخل، را دارا است؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۶گ (۱۲پ-۱۷پ)، ۱۷-۱۹سطر (۱۲×۱۶/۲ و ۱۴×۱۷/۷)، اندازه: ۱۷/۱×۲۱/۸سم [رایانه]

۲۲۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۸۰/۲

آغاز: بدانکه این مختصر رملیست در علم رمل، هر کس که خواهد از احکام رمل با خبر باشد و چون این مختصر مطالعه کند او را مقاصد حاصل شود؛ **انجام:** دلیل کند بر شخ شیاد از بالا قوی کردن معیوب دروغ گوی بد اصل.

مختصری است در معرفت شرایط رمل، سعد و نحس، اشکال شانزده گانه رمل، شکل صاحب ضمیر و گشودن ضمیر؛ بی‌کا، بی‌تا؛جلد:قهوه‌ای،۴گ(۹۶ر-۹۹پ)،اندازه:۱۵×۲۱سم[ف:۲ - ۵۷]

۲۲۵. یزد؛ مدرسی یزدی، جواد؛ شماره نسخه:۸

بی‌کا، بی‌تا، قطع: وزیری [نشریه: ۴ - ۴۶۸]

۲۲۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:ف۲۱۳/۵

آغاز: هذه اشعار الطائی الشاعر-اگر از دوست میپرسی تو احوال ×× شود ظاهر زرکن الدین رمال؛ **انجام:** عتبه الداخل دلالت کند بر انکه خوش حال است - این تایب و رجوع میکند با سلامتی و الحاح مطالب

در ۲۱ صفحه اول آن چند دایره و جدول و در صفحات بعد طریقه استخراج احوال اشخاص و احکام آنرا بشعر فارسی ذکر نموده اند و احکام را با شخاصی مانند رکن الدین - نور الدین - تاج الدین - بهاء الدین و غیره نسبت داده اند؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ ۳۱گ، ۲۲ سطر [ف: ۱ - ۱۸۸]

۲۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۳۹/۵

رساله‌ای در رمل انتخاب نموده از کتابی چند معتبر مشتمل بر «مقدمه» و دو «مقاله»، مقدمه در بیان اصول این علم از تولدات اشکال و منسوبات بیوت و اشکال و سکنات، مقاله ۱ در اصول احکام و ضمایر، مقاله ۲ در اعمال متفرقه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۶ص (۹۵-۱۴۰)، ۱۷سطر (۹×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۳۳]

۲۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۸/۲

آغاز: آنچه در نسخه هست: که باشارت سید السادات ... حسین علی العلوی ... و روی هیچ خلاف نیست بطریق امام عبدالله محمد بن علی الربانی ... و دیگر استادان اینفن؛ **انجام:** در هشتم ۳۶ و در نهم ۴۵ در دهم ... (دو کلمه خوانده نشد) و الله اعلم بالصواب و تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

این نامه در رمل و دارای دو «مقاله» است نخستین علمی و در ۱۱ فصل و دومی عملی در ۱۲ فصل. در فصل ۷ مقاله ۲ در خبایا (۹۳ب) از افضل الدین ابوالقاسم بن عبدالملک عبدالجلیل روحی آورده شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱گ (۸۰پ-۱۱۰پ) [ف: ۴ - ۹۸۶]

۲۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۶/۲

آغاز: بسمله. اخذ میکنیم طالع را مقدم بر تمام کارها از دو صفحه آخرین؛ **انجام:** ا و ا ح رز و ع ب ه س و ق ر تمت ... بلا چگونه شود رفع چون خلایق را - مدام میل سوی میسر است و شرب عقار. تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۴۰ر-۴۱ر) [ف: ۴ - ۹۸۸]

۲۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۶۶/۶

آغاز: ... فصل در بیان روز و هفته ماه و سال؛ **انجام:** و سیم را با ۹۰ مناسبت هر دو خانه (کاغذ بریده شده و نیمه سطر آخر خوانده نمی‌شود).

در چند «فصل»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در گ ۱۰۹ر-۱۱۲ر سه استخراج رمل است؛ ۱۹گ (۹۰ر-۱۰۸پ) [ف: ۴ - ۹۸۸]

۲۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۰

آغاز: باب در احکام دریافت نمودن دائره رمل. بدانکه شخصی آمد رملی زدیم؛ **انجام:** ۴ خانه آبی شمالی مونث

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۴گ، ۱۹سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۹۸۹]

۲۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۵۹/۹

چند دایره دارد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:

مقوا، ۱۱گ (۱۰۳ر-۱۱۳پ)، ۲۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۱۰]

۲۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۳۹/۱

با نقل از زناتی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۳۳]

۲۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۸۸/۳

آغاز: اما بعد در اوزان عناصر و بیوت و مراتب و درین باب اختلاف بسیار کرده اند؛ **انجام:** نانوشته مانده: ودر چهاردهم شرف به زعم و مال (باب دوم مقاله اول)

گویا در دو «مقاله»، نخستین آن در هشت «باب» است. چنین است فهرست آن: مقاله اول در کلیات که در همه اوقات در احکام رملیه معتبر دانند و آن هشت باب است: باب اول در کیفیت اشکال، باب دوم در معرفت منسوبات بیوت (از خانه یکم تا خانه شانزدهم)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی، ۲۴گ (۷۸پ-۱۰۱پ)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۶ - ۴۴۹]

۲۳۵. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه:۵۷/۲

ملا مهچولنگ در دوازده فصل؛ بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷ - ۵۶۷]

۲۳۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۶/۴ ـ د

آغاز: در خانه اول دلیل است بر صحت و سلامتی سائل و سعادت او؛ **انجام:** و اراده شراکت نمودن با صاحب رمل با خویشان و دوستان و الله اعلم

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱۸۵پ-۱۹۱پ) [ف: ۱ - ۲۹۷]

۲۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۷/۲

آغاز: از تکرار شکل گوید بر حسب خانه و اگر تکرار نباشد ... (پس از دو صفحه) فصل در دانستن نظر اشکال، بدان ارشدک الله تعالی که احکام ... سخت محکم است و بر کسی؛ **انجام:** و از بزرگان مددها حاصل شود و کار به مراد دوستان باشد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ در هامش، ۹ر-۱۴پ و متن ۱۵ر و هامش ۱۵پ-۲۳ر و متن ۲۳پ و ۲۴ر و هامش صدر برگ ۲۴پ-۶۲ر و ۷۸پ تا ۸۸ر؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۸/۸سم [ف: ۶ - ۲۵۹]

۲۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۷/۶

آغاز: ... مقدمه مرتب است بر سه فائده - فائده اول در بیان ماهیت رمل عبارت است از معرفت استکشاف مغیبات از حیث دلالت اشکال شانزده گانه؛ **انجام:** و اگر شکل رأس و ذنب در خانه هشتم بیاید شب یک شنبه و سه‌شنبه وعده دهد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۱گ (هامش ۲۴پ-۴۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۸/۸سم [ف: ۶ - ۲۵۹]

۲۳۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۷/۷

آغاز: بسمله، ... در بیرون آوردن مدت حاجت، بدان که این باب از جمله ابواب نفیس و سرایر عظیم است؛ **انجام:** و نقطه و مرتبه و مزاج و باد و آب و خاک نیز می‌گرداند، و الله اعلم بالصواب

با عنوان‌های «مسئله»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴گ (متن ۷۲پ-۸۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۸/۸سم [ف: ۶ - ۲۶۰]

۲۴۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۴۰۲

به نظم و نثر فارسی و مفصل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد و به کوشش میرزا حسین، تا: ۲۶ رمضان ۱۳۹ = (۱۰۳۹ یا ۱۳۰۹) [ف: ۳ - ۱۹]

۲۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۵/۷

در چهار «باب»، نخستین آنها در شانزده فصل، دومی شواهد و نقاط، سومی احکام معرفت، چهارمی طرح نقطه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [ف: ۵ - ۲۵۶]

۲۴۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۳۵

آغاز: این نسخات چند است از هر کتاب متفرق اگر کسی از کیفیت؛ **انجام:** سؤال و گفتن و شنیدن و چیزهای مبینی.

از مؤلف آن نشانی نیافتم؛خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۲۸ص، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۷۱]

۲۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۷۸۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۷۶۸گ، اندازه: ۱۷/۱×۲۲/۱سم [رایانه]

۲۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۸۹/۴

آغاز: ... جهت دوم در قواعد شجره و ابدح و سایر الاولیاء که آن را مشرق الرمل گفته ایم بدایره ابدح مشتمل است بر دو باب، باب اول در خلاصه شجره و ثمره و مقدمات شجره، بدان که بعد از نور الله حق تعالی عقل است؛ **انجام:** استاد حاجی حسن ابرقوئی رحمة الله علیه مثالی خوب می‌فرماید، مثلا که شکل یازده ... و نکاح و رسیدن غایب و اخبار و باز اجتماع در کجا ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۳۱گ (۷۳ر-۱۰۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶ - ۲۰۹]

۲۴۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۱۶/۶

آغاز: بسمله، و عنده مفاتح الغیب لا یعلمها ... چون در بعضی از اوقات احقر عبادالله صبوری رسائل شریف رمل در نظر داشت، روزی در مجلس شریف؛ **انجام:** لکن در فرع مستولی در پنج موضع تکرار دارد، و الله اعلم بالصواب، رمل فصل بهار (پس از دو صفحه) او زیرا که شکل ششم در دهم تکرار کرده و این شکل زهره است ... که خانه علو است، و الله اعلم

از صبوری در مقدمه و چهار مثال، به نام سعد الدین محمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه و پسته‌ای، جلد: میشن تریاکی، ۳۲گ(۷۲پ-۱۰۳پ)،۱۵سطر،اندازه:۱۲/۵×۱۹/۴سم[ف:۶- ۳۰۴]

۲۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۵۳۱

آغاز: بسمله. ذکر و سپاس خدایرا که منزه است؛ **انجام:** اگر ۲ بماند البته این کار شود و الله اعلم (کذا)

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۵]

۲۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۸۶۴

آغاز: رب یسر فصل در ضمیر مساحت رمل باید که؛ **انجام:** پشت آنجا بسته بود با لاگشاده بود

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [الفبائی: - ۲۸۵]

۲۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۱۷۳

آغاز: اهل اقلیدس چیزیست که قسمت کنند؛ **انجام:** که مشتم خانه عدم و فناست

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۵]

۲۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۷۳۰

آغاز: بسمله. مقاله اول در بیان فهرست ابواب علمی مشتمل بر یازده فصل فصل اول در بیان اوقات دعوات؛ **انجام:** بدین حال طبیعت وی را نسبت تواند کرد و آن را ساقط نام نهادم ... ث خ ذ ض ظ غ

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۵]

۲۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۱۶۰

آغاز: بسمله. افتتاح کلام بنام حکیم علام؛ **انجام:** مخرج آبگینه، قبا

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [الفبائی: - ۲۸۵]

۲۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۳۷۷

آغاز: ۴: و اگر بر ۹ آمد با زبه اول میرود یا به ۲ و هر نقطه که به ۱۰۴ آید؛ **انجام:** که مطلوب اوست و از آنجا حرکت کرده به اول که خانه او بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [الفبائی: - ۶۴۵]

۲۵۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۵

آغاز: (بعد از جداول): باشد که دهم است و از اینجا روشن می‌شود که چرا خانه ۱۰ خانه مادر است زیرا که ۴۷۱۰ است و این که گفتیم کافی بود؛ **انجام:** بلکه بهم ذکر کرده اند تا هر احمقی را در آن مدخل نباشد. فمن منح الجهال علماً اضاعه ×× و من منع المستوجبین فقد ظلم

رساله مفصلی است در احکام خانه‌های رمل،که مؤلف از کتاب‌ها و کلمات بزرگان این فن جمع‌آوری نموده است. او کتابش را در دو مقاله تنظیم نموده با این عناوین: مقاله ۱. احکام علمیه در بیست فصل، مقاله ۲. احکام عملیه در دوازده فصل. این رساله از جهت ساختار فصول و ابواب با کتاب «ابواب المقاصد» معرفی شده در شماره ۱۲۵۸۹ مشابهت دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳۶ - ۱۹۹]

۲۵۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۴۰۱ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۲۵۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۴۰۲

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۲۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۱۲

آغاز: بسمله بدانکه بنای احکام دانیال بر چهار نقطه بود اول آتش بمنزله روح است دویم باد که به منزله عقل است؛ **انجام:** اجتماع ۳۶ مراتب طبایع اول محصول او ۷ و سبع مضروب

رساله ایست در احکام و کلیات رمل که با استفاه از کتاب رمل «سرخاب» نوشته شده زیرا تمام مطالب آن به نقل از سرخاب و با عبارت «سرخاب گوید» بیان شده است؛ خط: نستعلیق بد، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: بهادین ابن امیر قلی ایموری؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ، ۵۸-۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [رایانه]

۲۵۶. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۱۲۰/۲

آغاز: بسمله این مقدمه ایست در علم رمل مشتمل بر دو مقاله مقاله اولی در مقدمات و اشکال رمل و احوال خانهای ایشان مقاله ثانی در مقصود این معرفت عمل و احکام، مقدمه اولی مشتمل است بر دو اصل ...

کامل. رساله‌ای کوتاه در مبانی و اصول علم رمل در دو «مقاله»: مقاله اولی در مقدمات و اشکال و احوال خانهای ایشان. مقاله دویم در مقصود این معرفت عمل و احکام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۸گ (۱۶ر-۳۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ]

۲۵۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۵۲/۴

آغاز: بسمله حمد له، اما بعد بدانکه این کتاب مشتمل بر دو مقالت و مقالت اول مرتب است بر شانزده باب چنانکه تقریر خواهد شد

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حکمت؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۲۵گ (۸۸-۱۱۲)، ۲۰ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴۲]

۲۵۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۵۲/۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین؛ **انجام:** و اندر رگ و بدن از طبیب و استادان چاره نیست.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حکمت؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۳۲گ (۱۱۳-۱۴۴)، ۲۰ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴۲]

۲۵۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۵۲/۶

آغاز: در بیان رمل این است عطارد قمر شمس مریخ؛ **انجام:** گر نداری تو این سخن مهمل ×× مشکل رمل گرددت همه حل

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حکمت؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۱۸گ (۱۴۸-۱۶۵)، ۲۰ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴۲]

۲۶۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۵۲/۷

آغاز: بسمله، حمد له، اما بعد بدانکه بنای این علم بر چهار نقطه است؛ **انجام:** آن سال پر تشویش و دغدغه بود و کسب و کار مردم کم باشد و راهها در بند و مسدود بود و مردم از بیم سفر نیارند

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: حکمت؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۱۵گ (۱۶۵-۱۷۹)، ۲۰سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴۲]

۲۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۱۸/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۷ سطر (۱۰×۱۷)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۱۳۱]

۲۶۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۵۱۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲ - ۱۲۱]

۲۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۰۷

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱×۱۷/۸سم [رایانه]

۲۶۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۴۰/۱۱

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲ - ۴۰۶]

۲۶۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۳۶/۱۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سفید،جلد:تیماج زرد، ۶ص (۱۸۹-۱۹۴)، ۲۹ سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۳×۳۰سم [سنا: ف: ۱ - ۱۱۸]

۲۶۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۱۱پ-۱۱۲پ)، ۱۶ سطر [ف: ۳۶ - ۹۵]

۲۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۹۴

۱ ج. رمل (مجموعه)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۲۶۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۵/۵

در بیست و دو «باب»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [ف: ۵ - ۲۵۶]

۲۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۳۹/۱

با عنوان «قال المحقق قدس سره، فایده، باب، سئوال جواب (تا ۸۸پ). فصل در بیان تسکین، فصل هفتم در تسکین، فصل اول در تسکین حروف ... باب در احوال خانه دوازدهم. در آن یاد می‌شود از امام زناتی و حسین قفال در منهاج الرمل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷سطر (۹×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۳۳]

۲۷۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۰/۲

فواید متفرقه‌ای در رمل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۴۵ر-۴۹ر) [ف: ۳۶ - ۱۹۵]

۲۷۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۵۲/۱

آغاز: درین خانه بال دارد و نحس است. دلیل کند پوچ کردن مال؛ **انجام:** و اگر آبی دارد روی زمین بود

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: حکمت (اهدایی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۲۳گ (۱-۲۳)، ۲۰ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف:۴-۱۱۴۱]

۲۷۲. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه:۱۲/۴

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۴ - ۳۳۲]

۲۷۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۰۵۲/۳

آغاز: بسمله الحمد لله علی ایادیه المتواتره ... اما بعد این مختصریست در حقایق علم رمل و کیفیات آن از تصنیفات آن امام الرجال الزاهد ... محمد بن علمان بن علی بن عبد الله ابی سهل بن اسعد بن او تماطیق و معتیق و هو المعروف بزناتی این علم برو ختم شده است؛ **انجام:** در خانه هشتم شب شنبه کوکب رأس و ذنب

مختصری در رمل؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حکمت؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج زرد، ۳۹گ (۴۹-۸۷)، ۲۰ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴ - ۱۱۴۲]

۲۷۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۵۱۶

منزل و دوایر رمل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۲۷۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۲۲۰/۱

آغاز: علم رمل که عبارت است از معرفت طرق استدلال بر وقایع خیر و شر؛ **انجام:** خریدن چهار پای و زحمت شانزدهم بر میانه بودن عاقبت و العلم عند الله

مشتمل بر هشت «فصل»: ۱. بیان واضع و کیفیت وضع، ۲. در معرفت رمل زدن، ۳. معرفت صور و اشکال شانزده‌گانه و طبایع و جهات ایشان، ۴. معرفت صواحب اشکال و سعادت و نحوست و دلالات هر یکی، ۵. معرفت بیوت شکلی که در اول خانه افتد، ۶. بیان معرفت شواهد و کیفیت حکم شواهد، ۷. استخراج ضمیر، ۸ بیان آن که هر شکل در هر یکی از خانهای شانزده‌گانه محکم است؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا، جلد: مقوای نازک کرم، کاغذ لیمویی، ۱۰گ (۵ر-۱۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲ - ۲۹۴]

۲۷۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۰۹/۳

آغاز: چون زدی رمل خانه ها به تمام ×× بنهادی یکان یکان به نظام / نبود جز ضمیر سایل آن ×× که شود شکل خانه حاصل آن؛ **انجام:** ده و یک باشد آنکه هست تمام ×× معدنش از ده و دو جوی مقام

قصیده مختصری است در احکام خانه‌های رمل؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سبز، ۵گ (۲۰۴پ-۲۰۸پ)، ۲۲ سطر [ف: ۳۶ - ۱۹]

۲۷۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۸۱/۲

آغاز: ... امن لحیان یکی عدد دو دویم ×× سه و بال و شرف بود چهارم؛ **انجام:** سیر سیار سبعه را به دار ×× شانزده می‌رسد صفر بیدار

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۴سم [ف: ۶ - ۳۶۱]

۲۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۶۰/۱-۱۳/۱۴۰

آغاز: نقل نزدیک خانه اخوان ×× از سیم خانه روز و شب میدان / خانه چارمش ضیاع وعقار ×× دار و آب و مقام گنج شمار؛ **انجام:** پس نظر کن به خانه رابع ×× جهت او طلب نه ازطالع / باز

از طول وعمق وعرض طلب ×× اندر این مهتر بزرگ نسب
منظومه کوتاهی است دربیان احکام اشکال مستخرجه از رمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، ۱۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۳۷]

۲۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۲۷۲

مجموعه رمل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا قاهری مفرد [رایانه]

۲۸۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۲و۳ /۶۵۹

دو رساله ناقص، بدون اول و آخر است. در رمل و تسخیرات است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا با کاغذ آبی، اندازه: ۱۶×۲۰/۵ سم [ف: ۲ - ۳۴۰]

۲۸۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۳۹/۲

رمل (فوائدی در ...)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۸ر-۲۹ر)، ۱۲ سطر [ف: ۳۶ - ۶۹]

۲۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۴۰/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه رضوی در کاشانی ش ۴۲۹. فصل در معرفت استخراج رمل؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۷۵]

۲۸۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۹/۱

مختصری در رمل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۸]

۲۸۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۳/۲

مطالب متفرقه‌ای در رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب مرصع، صفحه اول رساله ها سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۷۹-۸۳)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶ - ۹۶]

۲۸۵. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶

بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۷۱]

۲۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۳۹/۳

منظوم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۸۹پ-۹۴پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷ - ۲۳۳]

۲۸۷. اصفهان؛ شهرداری اصفهان؛ شماره نسخه:۱۸/۳

منظوم؛ بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵ - ۳۱۰]

۲۸۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۱۸/۱

آغاز: بسمله ... ردهم از میلاد با اسعاد نواب اشرف اقدس ارفع همیون اعلی خلد الله ملکه ... هم خرداد ماه قدیم سنه ۱۰۲۰ یزدجردیه استخراج درجه طالع تحویل شمس الاصل (نیمی از برگ نخستین از درازا بریده شد این است که بجای واژه‌ها خوانده نشده نقطه گذارده شد)؛ **انجام:** در شانزدهم دلیل است بر صحت بیمار و مراد یافتن و رسیدن غائبان و عاقبت و الله اعلم (از نیمه پائین برگ ۷۸ر تا ۷۹پ جدولها است در دنبال همین نامه)
در این رساله پس از دیباچه که طالعی در آن استخراج می‌شود فصلی بی شماره آمده و آن به آغاز فصل پنجم می‌رسد آنگاه فصل ششم سپس فصل‌هایی بی‌شماره به نگارش درآمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷۹گ (۱پ-۷۹پ)، ۱۶ سطر (۱۴×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۴ - ۹۸۵]

۲۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۰۲۸/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، این چند کلمات در خصوص اوضاع رمل است که مرقوم میشود؛ **انجام:** اشکال آتش بادی بزند و آبی خاکی باد. تمام شد این چند کلمه از اوضاع رمل، هر کس خواند از دعاء فراموشم نکند.
چهار «فصل» است در اوضاع رمل بدین ترتیب: ۱. طلب ضمایر، ۲. بیان منسوبات اشکال، ۳. به جهت دانستن حاجت سائل، ۴. مزاج دایره رمل؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ترقیمه: «هر که خواند دعا طمع دارم ×× زانکه من بنده گنه کارم، سنه ۱۲۷۶»؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی و سفید، جلد: مشمع آبی، ۱۰گ (۱۳۸-۱۴۷)، ۱۴ سطر مورب (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۸ - ۶۷]

۲۹۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۹۱۰/۲

جداول رمل همچون شرف شمس و غیره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸ص (۳۸-۵۵) [ف: ۴۷/۱ - ۱۷]

۲۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۱۸۴

آغاز: بسمله، در انتخاب شجره و ثمره وانتخاب سایر اولیاء قاعده محقق علامه مولانا شمصس الدین محم خضری و آن مشتمل؛ **انجام:** اکنون سوال از حال حاضر باشد مثل معامله ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۲۹۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۴/۷

آغاز: آفتاب و زحل به هم دشمن ×× زحل و ماه دشمن روشن / باز مریخ را قمر دشمن ×× با تو این رمل را کنم روشن / دشمن مشتری زحل باشد ×× هر دو را این چنین محل باشد؛ **انجام:** مشتری با قمرشناسی دوست ×× هر دو را دوستی به هم نیکوست / دارد آن هر دو دوستی با جان ×× شمس را دوست با قمر می‌دان
در ۸ بیت. مثنوی کوتاه در رمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۲۶ر)، ۱۵-۲۱ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۸۷]

۲۹۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۸۶۹/۲

آغاز: بدانکه این علم را علم دانیال و علم نمو و علم کامله و علم باطن دل و علم و فی و مانند اینها گویند؛ **انجام:** استخراج کنند از برای پاییز و از آب از برای زمستان و از خاک چهار شکل بیرون آرند و از پنجاه شانزده شکل تمام کنند.
رساله مختصری است در رمل و قواعد آن، مشتمل بر پانزده «فصل» که این عناوین در آن دیده می‌شود: فصل ۳. بیان ضمیر گفتن، ۴. بیان طالب و مطلوب نقطه، ۵. بیان نقطه میزان و سیران، ۶. بیان ضمیر گفتن از قول مختلف، ۷. بیان احکام، ۸. احوال مشترک میان وضعی و دایره، ۹. احوال غائب و شرکت و کدخدای و دزد و غیره، ۱۰. بیان عدد اشکال و رمل و خانه‌های آن، ۱۱. بیان دزد و دزدیده، ۱۲. احوال بیماران و خادمان، ۱۳. بیان دو کار و غیره، ۱۴. استخراج جنی و دفین و غیرهما، ۱۵. بیان علم نقطه و کیفیت آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛

مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸گ (۶۰پ–۹۷ر)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۰ – ۳۱۱]

۲۹۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۲۲/۲ط

آغاز: باب در جنسی در خانه ششم نظر کند؛ **انجام:** اگر در نتیجه در روی رمل باشد ... و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۲۷۰–۲۷۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴/۳ – ۲۶]

۲۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۵۱۸

آغاز: چیزی نشود از سبب مانع سلطان اگر غلبه کند دلیل کند که در آخوری ریخته باشند؛ **انجام:** با اول ضرب کند و آن شکل که موجود ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۸۶۱

آغاز: بسمله و بع نستعین، ... اما بعد این رساله ایست؛ **انجام:** المحتاج الی رحمه الله الملک الوهاب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [رایانه]

۲۹۷. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه:۱۲۶

مشتمل بر منتخباتی از کتب علمای این فن و رسائلی در این علم بدین عناوین: رساله ابوسعید نظام صوفی بخاری (۱۱۳پ–۱۶۳پ)، زین الرمل زین العابدین بن قاسم رمال اصفهانی در بیست و پنج باب و خاتمه (۱۶۴ر–۲۰۹پ)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ ۳۱۰گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱ – ۱۰۷]

● رمل (جدول) / رمل / فارسی

raml (jadval)

غیر همانند:

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۴۶

جدول‌های رمل و ضمیر و احکام نجوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷ – ۱۲۸]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۷

آغاز: رأیت کتاباً فی علم الرمل اقتصر مؤلفه فی الکلام علی حکم المیزان و خص ذلک فی مسائل مخصوصة یختلف حکمها باختلاف المیزان و ما یتولد منه فاحببت نقله بهذا الکتاب و الله المهدی الی الصواب باب الجماعة المتولدة من جماعیین، قال هی علامة الجیش و الجیوش و کل شیء یعسر طلبه و الثقل و الاراضی السلطانه، یخاف علیه فی خدمة السلطان من اقامة الحج و اخذ ما بیده من الخدم؛ **انجام:** سعر–یتوقف السعر قلیل ثم یعود الی حالته و یرخص فی السنة تم.

در این رساله اشکال استخراج شده از خانه‌های رمل، به ترتیب در جدول‌هایی ذکر شده و مقابل هر شکل احکام مترتبه و مستنبطه از آن بر حسب موضوعات مختلف بیان گردیده است؛ خط: نستعلیق، کا: ابوبکر بن مصطفی، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۱۹۱ق؛ بدون مقدمه مؤلف؛ مجدول؛ تملک: ابوسعد سید عبدالرشید قاضی مدینه و رنگل؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۳۶ – ۲۰۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۸۹/۳

جدول و مطالبی در رمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۴گ (۶۹ر – ۷۲پ) [ف: ۶ – ۲۰۹]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۰۰/۲

آغاز: (بعد از فهرست ابواب): باب اول در چگونگی رمل زدن و شرایط آن بدانکه شرط رمل زدن آنست که رمال جایی اختیار کند بقدر حاجت؛ **انجام:** جداول است.

رساله نسبتاً بلندی است که در آن احکام علامت‌ها و اشکال استخراج شده از خانه‌های رمل بیان شده است. این رساله دوازده باب است با این عناوین: ۱. چگونگی رمل زدن و شرایط آن، ۲. بیان اشکال علی الانفراد، ۳. بیرون آوردن این صورت ...، ۴. بیرون آوردن این شکل ...، ۵. بیرون آوردن اجلید که آن سلطان است در پانزدهم، ۶. بیرون آوردن تشمیر، ۷. بیرون آوردن اکموس که آن قبض الداخل است، ۸. بیرون آوردن افلاغ که آن قبض الخارج است، ۹. بیرون آوردن تا مککت که آن عقله است، ۱۰. بیرون آوردن اجتماع، ۱۱. بیان اشکالی که در میزان الضرب واقع نمی شود و آن هشت شکل است، ۱۲. بیان صفات حیوانات و معادن و نبات و اخوت و اضداد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ جلد: تیماج ساغری مشکی، ۳۶گ (۲ر–۳۷پ) [ف: ۳۶ – ۱۵۳]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۰۰/۲

آغاز: (بعد از فهرست ابواب): باب اول در چگونگی رمل زدن و شرایط آن بدانکه شرط رمل زدن آنست که رمال جایی اختیار کند بقدر حاجت؛ **انجام:** جداول است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول رساله)؛ جلد: تیماج ساغری مشکی، ۳۶گ (۲ر–۳۷پ) [ف: ۳۶ – ۱۵۳]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۰۴/۳

آغاز: بنام ایزد بخشاینده مهربان فصل در کیفیت رمل بدان ای عزیز طریقه استخراج رمل آنست که اول نقطه ها را شمرده

جدول‌هایی است در بیان احکام اشکال استخراج شده از خانه‌های رمل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۵گ (۲۱پ–۴۵ر) [ف: ۳۶ – ۱۵۸]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۷۸/۵

شامل ۹ جدول و دو شکل اسطرلاب و شرح مختصری به فارسی و عربی که در پایان آن تاریخ ۱۱۷۳ گذاشته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۴ص (۳۲۰–۳۲۳)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹ – ۲۲۵]

● رمل (رساله در) / رمل / عربی

raml (r. dar)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۰۵۹/۱

آغاز: بسمله. فی حال رمال و السائل. یجب ان الرمال لا یأکل البنج و الخمر و المسکراه و لا یأکل الحرام؛ **انجام:** و ان اتا زوج یضاف الیه هذا الاسم ایضا و هو من بطم زهج واح.

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۳۶گ (۱پ- ۳۶پ)، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۷/۱ - ۱۹۶]

● **رمل استخراج ضمیر** / علوم غریبه / ترکی، عربی وفارسی

raml-e estexrāj-e zamīr

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۱۱۳

آغاز: دو را در جدول مشترک بطلب؛ **انجام:** و یاخذ البلد منه و ان کان الملک

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **رمل بر طریق قرعه (مختصر)** / رمل / فارسی

raml bar tarīq-e qor‘e (mx.)

الهداد، حمد بن اسرائیل، ق ۱۰ قمری

alhedād, hamd-e-bn-e esrāeīl (- 16c)

سال تألیف: محرم ۹۷۱ق؛ محل تألیف: اگره

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۲۸۵/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [ف: ۵ - ۲۵۶]

● **رمل ترکی** / رمل / ترکی

raml-e torkī

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۸۳/۵

آغاز: بو باب هو الشاهد بیان ایدر طانقلر بلمک بیاننده در وانک حکمنده در شاهدوک حکمین و اوتاد اولتدن و مایل اوتاددن و زایل اوتاددن ایلیه؛ **انجام:** و مرکز عناصر اربعه و کواکب و منسوبات و جهات و اون آلتی شکل اتوز ایکی حروفه بخشی اولرانی مجملاً ثبت اولنمشدر نظر اتمک کرک عمل آسان اوله عزیز لره و الله أعلم

رساله‌ای است در بیان احکام رمل که در قالب عنوان‌های گوناگون تألیف شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۴۶گ (۵۹ر-۱۰۴ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۳سم [ف: ۳۹ - ۵۱۵]

← رمل دانیال ≻ رمل

● **رمل دانیال** / رمل / فارسی

raml-e dānīyāl

زناتی

zenātī

این کتاب در ابتداء از دوازده خانه رمل صحبت می‌کند و به طور مفصل این دوازده خانه را شرح می‌دهد و سپس به صورت سؤال پاره‌ای از امور که باید به آتی واقع شود طرح می‌کند و بعد آن را جواب می‌دهد و می‌گوید در طرح این سؤالات چگونه رمل نقش اساسی بازی می‌کند. در ضمن مطالب کتاب گاه‌گاهی ادعیه آمده و به قول زناتی این ادعیه در درک واقع کمک می‌کند.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۹۱/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و اشرف الانبیاء و المرسلین اما بعد بدانید که استادان این قراری گذارده؛ **انجام:** در نظر خلایق عزیز و محترم باشد و السلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴ص (۸۳-۲۶۶)، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۶ - ۲۶۳]

● **رمل سالیانه** / رمل / فارسی

raml-e sālīyāna

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۴/۱۲

آغاز: در بیان رمل سالیانه چند کلمه مختصر بیان کنیم تا بر طالبان روشن شود بعضی. بدان اعزک الله فی الدارین که رمل سالیانه را طریق بسیار است اما آن چه مؤثر است و به تجربه رسیده نکته ای چند بیان کنیم که همان وقت که تحویل شد رمل باید زد؛ **انجام:** و این وقتی باید که حکم روز به روز کند و اگر نه فصلی همان ۱۲ سطر است که مذکور شد و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۳۱پ)، ۱۵-۲۱ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۸۸]

● **رمل سرخاب = مقصد الاحباب فی الرمل السرخاب = سیر نقطه = سرخاب رمل** / رمل / فارسی

raml-e sorxāb = mqsad-ul ahbāb fe-r raml-es sorxāb = seyr-e noqte = sorxāb raml

سرخاب، پیر عتاب

sorxāb, pīr-e ‘etāb

مؤلف بنا به گفته خود چهل سال در این رشته و فن کارکرده و تمام راه‌ها و قواعد را آزموده و تجربه کرده تا اینکه از مجموعه تجاربش رساله حاضر را در احکام دوازده خانه برای استفاده بهتر مشتاقان به تحریر درآورده است. مؤلف مدعی است که

قواعد درست رمل را که از تجربه و اقوال حضرت دانیال به دست آورده و در این کتاب گزارش می‌دهد. این کتاب مشتمل بر چند «قاعده، مسئله، فائده» در بیان بیوت دوازده‌گانه و اشکال شانزده‌گانه رمل می‌باشد. از زندگی و زمانه و کیستی سرخاب اطلاعی نداریم. خود او در مقدمه کتابش را برگرفته از رمل دانیال می‌داند و می‌نویسد: «بر رای عالم آرای اولوا الالباب پوشیده نماند که رمل اشاره‌ای است از آثار پیشینیان چنان که حق جل و علا می‌فرماید ایتونی بکتاب من قبل هذا ... و الحق آن علمی است که بر آن مکشوف می‌شود مغیبات اشیا به حسب بیوت ۱۲گانه و اشکال ۱۶ گانه به حسب سیر نقطه‌ای از نقاط هشت‌گانه آتش و باد و آب و خاک که هر یک ناطقند بر سری از اسرار ... و چون چنین است چنین گوید بنده پر عقاب سرخاب که مدت چهل سال پیروی این علم می‌کردم و از هر طرف جست و جو نمودیم. کتب بسیار و رسایل بیشمار درین فن در نظرم آمد هر یک مخالف نوعی دیگر و تجربه اقوال می‌نمودم اکثر به خطا و منجر به عتاب بود الا اقوالی که مؤید به وحی و مقرون به نبوت بود. نص قاطع می‌نمود و آن اقوال به واسطه بعد زمان نزدیک به اعدام [انعدام] رسیده، کوشش بسیار کردم در بلاد و امصار که اقوال حضرت دانیال بود و من الله الملک المتعال که این علم از نفس باب که مانده جمع نماید به قدر وسع و کوشش چند مسئله ای چند مسئله ای که یافت جمع شود تا مبتدی را هادی و داعی گردد به طریق حق ...». در ابتدا نوشته‌اند: «دایره ابدح خص دانیال. رساله مولانا سرخاب علیه الرحمة در رمل دانیال علیه السلام». احمد منزوی در فهرست مشترک پاکستان آن را با نام «خیر الرمل» از خیرالدین دانسته که خود را در مقدمه «بنده پر عتاب سرخاب» خوانده و در ۱۱۷۳ق کتاب را ساخته است.

آغاز: بسمله حمد اکمل و شکر اجمل بعدد ذرات رمل لایق فردیست که اشیاء را ازواج آفرید که خلقنا کم ازواجاً ... و بعد بر رأی عالم آرای اصحاب اولوالالباب پوشیده نماند که علم رمل آثاری است از آثاره پیشینیان

انجام: چون سعادت و نحوست توان داشت و ما نیز به طریق اجمال بیان کردیم تا تمام شود این کلمات که گفته شد مقصود فایده است و الله اعلم بالصواب.

چاپ: رساله سرخاب چند بار در بمبئی چاپ شده و به‌گواهی صاحب الذریعه نسخه چاپی بمبئی نقایص و تحریفات فراوان دارد

[الذریعة ۱۶۷/۱۲ و ۲۷۹ و ۱۳/۱۸ و ۱۰۹/۲۲؛ مشار فارسی ۲۹۶۱/۳ و ۹۴۸ و ۳۲۷۰/۳ و ۲۹۶۱/۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۲۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ جمادی الثانی ۹۷۲ق؛ اگر چه در پایان آمده که از «ملا محمد» است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵گ (۸۶پ-۱۲۰ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۸سم [ف: ۶-۲۳۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۵۷۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب، در احکام حیات و ممات غائب رملی بزند و بنگرد در خانه نهم و چهارم و شانزدهم ... تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن روح الله کمال نوری، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶گ (۷۸پ-۱۲۳ر)، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳۹ - ۴۹۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** به سبب آنکه شکلهای مذکور فاسد و نحس است و باقی دیگر شکلها به صلاحند درین خانه سعد بود دلیل صلاح است ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱ یا اوایل ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۳۴گ (۱پ-۳۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۷/۵سم [ف: ۳۷ - ۵۱]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۱۹/۲-۲۷/۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب دراحکام حیات وممات غایب رملی بزند وبنگرد در خانه نهم و چهارم و شانزدهم اگر درین خانها (اشکال رمل)

خط: نستعلیق، کا: خداداد مازندرانی، تا: ۱۰۴۰ق؛ جلد: مقوا، ۴۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۲۹۴]

۵. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۰۰/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۰۸۱ق؛ ۳۱گ، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه-ف: - ۳۷۷]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۹۳/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق؛ جلد: تیماج سبز، ۳۵گ (۱پ-۳۵ر)، ۱۶ سطر [ف: ۳۶ - ۱۴۴]

۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۳۰۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۷۷]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۰ /۷۸۶۱-۵۳/۷۱

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۱۱۱۳ق، جا: تهران و مشهد رضوی؛ ۳۵گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۲۹۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۵۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر کسی بپرسد که اینجاست از کدام طرف بیرون خواهد رفت آنرا نیز چنین حکم کند.

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد تقی، تا: جمعه ۶ ربیع الثانی ۱۱۹۳ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲گ (۳۶پ-۵۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۳ - ۲۱۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۷۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** که این کس که اینجاست، از کدام راه بیرون خواهد رفت آنرا هم از این طور ختم کند و الله اعلم بالصواب.
انجامه: تم فی سنه ۹۸۹ ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲ص (۴ر-۴۵ر)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۹ - ۳۱]

۱۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۳۲۸/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** گشاده روی باقوت و ساده روی.
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی دار، جلد: تیماج مشکی، ۹۴ص، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹ - ۳۳۹]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۴۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عزت برسد، و اگر خواهد که معلوم او حصول بدین منوال یافتیم که حضرت دانیال علیه السلام حکم کرده اند
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۲۴گ (۱۱۱ر-۱۳۴ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۴۲۳]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۲۹/۲
آغاز: حمد موفور احدیرا عز شانه که زبان هر فردی از افراد کاینات در تقریر ذات و صفات او قاصر است و ارسال صلات و صلوات بر مرقد منور قطب سپهر اصطفی محمد مصطفی صلی الله علیه و آله؛ **انجام:** و اگر دورانش تمام شود ده و خاک و از خاک که تمام شود باز دورانش باید گرفت از هر عدد هر نقطه که تمام شد همان عدد از نقطه دیگر باید گرفت اختیار کردم تمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۸ رمضان ۱۲۵۷ق؛ مصحح؛ ۲۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف مخ: ۳ - ۱۴۰۲]

۱۴. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه:۴
بی‌کا، تا: یک‌شنبه نزدیک به پایان ربیع الثانی ۱۲۶۲ق [نشریه: ۴ - ۳۲۹]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۳۴۴/۲-۳۷/۱۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** از سفر حاضر اگر کسی سؤال کند که این شخص درینجا است از کدام راه برون خواهد رفت ابراهم از طور حکم کند والله اعلم
خط: نستعلیق، کا: عبداللطیف بن محمد علی خراسانی، تا: ۸ جمادی الاول ۱۲۷۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ - ۲۲۹۴]

۱۶. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۱۳۱/۴
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم الشریف، تا: ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج سبز، ۴۷گ (۱۰۵پ-۱۵۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: - ۸۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۳۶/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴ - ۳۵۵]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۳۴۷/۶-۱۷/۱۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: احمد علی آصفی، تا: پنج‌شنبه ۳ جمادی الاول ۱۲۸۶ق؛ جلد: مقوا نقره‌ای، ۴۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۲۹۴]

۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۷۷۶/۴
آغاز: برابر
در فهرست با عنوان «رساله در علم رمل و اسطرلاب» و ناشناس آمده؛ بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳ - ۱۰۵۱]

۱۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۰۲۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** در دایره ابدح و سایر عناصر همین ترتیب مراد است چنانکه نموده میشود در دو جدول که در کتاب قاعده ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۲۹ص (۳۴-۶۲)، اندازه: ۱۶/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۶]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۷۶/۱
آغاز: چنین گوید بنده پرعتاب سرخاب که مدت چهل سال پیروی این علم کردم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶ سطر [ف: ۵ - ۲۹۸]

۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۸۳۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مطلوبش در رمل نباشد نظر کن در چه آمده است از مطلوب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۹ جمادی الاول ۱۳۱۰ق، جا: طهران؛ مهر: «محمد حسن الشریف۱۳۱۱» (بیضی)؛ جلد: تیماج یشمی، ۱۳۹گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵۱ - ۱۶۹]

۲۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۶۳/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ شوال ۱۳۱۲ق؛ مجدول مذهب مرصع، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰ص (۱۶۹-۳۰۸)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶ - ۹۶]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** چنان که نقطه حکم که بالا رود هر جا که رود حمل است در ۲ ثور در ۳ جواز شمار می‌کند تا ۱۲ نقطه تمام شود
خط: نسخ، کا: علی عسکر، تا: سه‌شنبه ۲۰ رجب ۱۳۲۳ق؛ در متن و حاشیه؛ تملک: نعمت الله احقاقی جهرمی زرگر در ۵ شوال ۱۳۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴گ (۱پ-۲۴ر)، ۱۵-۲۱سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۲۰ - ۱۸۵]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۶۲۳/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** شهادت نحس دلیل خوف و نقصان، و الله اعلم بالصواب و الیه المآب.
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اکبر بن شیخ علی، تا: یک‌شنبه ۲۰

ربیع الثانی ۱۳۲۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۳۸گ (۴۴پ–۸۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳۷ – ۴۷]

۲۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۰۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶ تمت رسالة الرمل تصنیف السرخاب ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد علی تهرانی، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۳۳۱ق؛ کاغذ: خط دار مشقی، جلد: تیماج مشکی، ۶۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۵ – ۴۸۰]

۲۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۶/۵ ـ د

آغاز: برابر؛ **انجام:** وشمع ریزند بهتراست

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۱۹۲پ–۲۰۰پ)، سطور چلیپا در متن و هامش [ف: ۱–۲۹۷]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۶۰۴/۱

فقط دو برگ اول رساله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲گ (۱پ–۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۷ – ۷۵]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۳۶۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نیکوترین همه هر گاه در رمال اسم بیرون آورد نست و این بتجربه بسیار حاصل می‌شود.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۱پ–۱۸پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۴ – ۱۵۴]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۶۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مطلوب حال آتش دوم است، مطلوب مستقبل باد اول است، مطلوب غایبانه تمت بالخیر تمام شد کافر مسلمان شد و السلام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۱۵گ (۱پ–۱۵پ)، ۱۶و ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۸سم [ف: ۶ – ۱۹۵]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۸۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اهل علم در کار دشمن و چهار یا و علت مرض را دوا خواهد بود، تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۳۶گ (۳۳پ–۶۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶ – ۲۰۹]

۳۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۱۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** مطلوبش ... و او در رمل نبود اما در ششم بیرون آید گوییم که دشمنان ظاهر نداری و الله اعلم

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۰گ (۸۸پ–۱۰۷ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: – ۱۸۵]

↩ رمل منظوم ≻ زبدة الرمل

↩ رمل منظوم ≻ الزمان و المکان

↩ رمل منظوم ≻ رمل

● رمل نامه / رمل / فارسی

raml nāma

منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، – ۴۰ قمری
(mansūb be) ʻalī ebn-e abī tāleb, emām-e avval (- 661)

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۶۴/۳

آغاز: این رمل نامه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام که هرگاه خواستی که کار صعب و دشواری در نظر آوری بدین رمل ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شوال ۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱ – ۲۴۱]

● رمل و احکام نجوم / رمل / فارسی

raml va ahkām-e nojūm

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۶۳۳/۳

خط: نستعلیق، کا: حکیم محمد رحمت علی خلف حکیم احمد شاه، تا: چهارشنبه ۳ ذیحجه ۱۳۱۲ق؛ محشی، مجدول محرر؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۵۷ر–۷۲ر) [ف: ۳۶ – ۱۹۸]

● رمل و اسطرلاب و اعداد / رمل، اسطرلاب / فارسی

raml va ostorlāb va aʻdād

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۶۳۷ر

آغاز: بسم الله ... این رساله ایست از اسرار یزدانی و حروف ۲۸ دلیل برهانی و جمع الفاظ درین جمع است از اولین و آخرین و از برادران دینی هر که باشد باید تکمیل شود. اولا باید خدمت استاد برسد

خط: نستعلیق، کا: کربلایی غلام علی چاوش باشی پسر مشهدی ملا جعفر، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴۲گ، قطع: نیم خشتی باریک [رشت و همدان: ف: – ۱۱۲۷]

● رمل و جفر و طلسمات / علوم غریبه / فارسی

raml va jafr va telesmāt

چندین «فایده» است در رمل و جفر و برخی تعاویذ و طلسمات و به ندرت نکات طبی، و اغلب منقول از کتب مختلف این فنون.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۴۶۱

آغاز: بسمله، قال ارسطاطالیس للاسکندر الرومی التنوین فی الحساب؛ **انجام:** زلزله و حرکت زمین را از خانه چهارم گویند.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ با یادداشتی نقل شده از شیخ محمد کاظم هروی خراسانی درباره اهمیت علم اصول فقه و تعریف از آخوند خراسانی صاحب کفایة الاصول؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۹۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۳سم [ف: ۴۵ – ۲۵۱]

● **رمل و حروف** / علوم غریبه، رمل / فارسی
raml va horūf
رسائل رمل و حروف که از آنها است رساله کربلایی عبدالله ژولیده و حل المشکلات ابوالمحاسن محمد بن سعد بن محمد نخجوانی معروف به ابن الساوجی زنده در ۷۱۵ و ۷۲۶ و ۷۳۲ (دیباچه مسالک و ممالک الذریعه ۷۴/۷؛ مشار ۵۸۴) که می‌گوید استاد من طمطم هندی حل المشکلات را به خط خود نوشته و من آن را به فارسی برگزیده‌ام.

شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه:۱۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۵ – ۲۹۱]

● **رمل و رمال** / رمل / فارسی
raml va rammāl
این رساله حاوی شرایط لازم برای رمل و رمالی است و در آن آمده که رمال باید چه آدابی به‌جا آورد و چه کند تا با رمل خود حقیقتی بگشاید و بعد از خواص رمل و مسائل مربوط به آن مطالبی می‌آورد و ضمناً ادعیه چندی را ذکر می‌کند و در مطاوی کتاب رمل‌های چندی که کشیده شده و مشکلاتی که با آن گشوده شده مفصل بیان می‌دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۳۹
آغاز: بسمله، درشرایط رمال اول وضو دویم متوجه قبله نشستن؛
انجام: ۲م۶ف ۱و ۳م۷ ... و نتیجه آن که شکل گواه آن دو شکل است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی بوم تریاکی، ۱۱۰گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۶ – ۴۵]

● **رمل و طالع بینی = رساله حضرت دانیال** / طالع بینی، رمل / فارسی
raml va tāle‘-bīnī = r.-ye hazrat-e dānīyāl
دانیال پیامبر، ق۶ قبل میلاد
dānīyāl payāmbar (- -6c)
رساله‌ای است مختصر از حضرت دانیال علیه السلام در رمل و طالع بینی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۰۱۵
آغاز: حضرت دانیال علیه السلام در ابتدا می‌آورد؛ **انجام:** خبر خوش خواهد رسید و ترقی اقبال و صح امور خواهد شد انشاءالله
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه، ۹ص (۱۵۲-۱۶۰)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [رایانه]

● **الرمل و القرعه** / علوم غریبه، رمل / عربی
ar-raml va-l-qor‘a

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۷۶۵
آغاز: بسمله الحمدلله فاطر السموات و الارض و جاعل اللیل؛
انجام: صالح لکل الاعمال الا السفر ... تمت
از عبدالعزیز قبرسی؛ خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۱۲۰۷ق [الفبائی: – ۲۸۵]

← الرملیة > اجوبة المسائل الرملیة

● **الرملیه = علم رمل** / رمل / عربی
ar-ramlīya = ‘ilm-i raml
محمد بن سیینی، ق۱۳ قمری
mohammad ebn-e sīīnī (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۸۳ق
نویسنده می‌گوید این رساله مختصری است در علم رمل حاوی شانزده شکل و آنچه مربوط به آن است از بروج و کواکب و احکام و مستند در این رساله کتاب احمد بن زبتلی محلی است. او پس از این در فصولی چند امهات رمل را می‌آورد و بعد از صفحه ۱۰۹ تا ۱۲۴ مسائل رمل را در سه «قسم» بیان می‌کند: ۱. معرفة اشکال شانزده گانه؛ ۲. معرفة بیوت؛ ۳. معرفة نظر و نطق. اغلب کلمات مغلوط آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۵/۱
آغاز: بسمله، الحمد لله و کفی و؛ **انجام:** و یا من شهده بربوبیه مصنوعاته انه علی کل شیء قدیر و البصیر و الخبیر هو الله بهاذ االرمل تمت ۱۲۸۳ فی شهر ذی الحجه.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، سلام علی عبادة الذی اصطفی فهذه رسالة مختصرة فی علم الرمل؛کاغذ:فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۱۲۴ص (۱-۱۲۴)، ۱۸ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۲۴]

● **رملیه** / رمل / فارسی
ramlīya

شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه:۵۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، چنین گوید افضل الفضلاء و اعلم العلماء سلطان الحکماء خواجه نصیرالملة و الدین طوسی انار الله برهانه که چون یرلیغ جهان مطاع بر آن جلد نافذ شد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور، ۳۰گ، ۱۲ سطر(۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: – ۷۵]

← الرموز > اثبات الواجب

● **رموز** / عرفان و تصوف / فارسی
romūz

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ – ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)

گفتاری است عرفانی به نظم و نثر، با عنوان: «رمز، رمز».
آغاز: بسمله. الحمدلله الجواد و بظهور الوجود فی مراتب الغیب و الشهود، و الصلاة و السلام علی ... شعر: اسم جامع جامع اسما بود ×× صورت او آدم معنی بود
انجام: بمشاهد ملک علام. بیت: این لطیفه بشنو از «سید» تمام ×× بندگی سید است این والسلام
[فهرستواره منزوی ۴۴۰/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۲۹۸/۳۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز، ۹گ (۱۷۶پ–۱۸۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸ – ۲۷۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۱۱
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ص (۱۰۷–۱۲۷)، ۳۲ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ – ۱۷۷۶]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۲/۶۵
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ – ۲۱۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۲۵
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۷گ (۲۰۰پ–۲۰۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ – ۶۷۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۵۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۸ص (۸۵۹–۸۶۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳ – ۵۲۲]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۸۴/۱۳
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۸گ (۱۳۴ر–۱۴۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ – ۶۷۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۵۳۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۳گ (۱۶۸–۱۷۰)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [الفبائی: – ۲۸۵]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۶۷ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳ – ۱۳۱۳]

۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۶۵
خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۶ص (۳۲۴–۳۲۹)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ – ۱۵۰]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۰۶۷/۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۲۲۴–۲۲۹)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ – ۶۰۳]

● **رموزات = چهار منزل** / عرفان و تصوف / فارسی
romūzāt = čahār manzel

لکهنوی، عبدالجلیل، – ۱۰۴۳ قمری
lakahnavī, 'abd-ol-jalīl (- 1634)

با سربندهای «رمز»که شمار آنها ۷۵، ۸۸، ۹۴ دیده شده است. آغاز می‌کند به چهار منزل: شریعت، طریقت، حقیقت، معرفت، سپس به ارکان پنج‌گانه صوفیان می‌پزدازد و نیز تعریفات اصطلاحی حقیقت، ناسوت و جبروت و لاهوت، حقایق ایمان، توحید، شرک، کفر، خضور، غفلت، طلب، یافت، فنا، عشق و نفس و جز اینها.
آغاز: بسمله. الحمدلله علی صنایع قدرته و التحیات علی رافع العزة و الثنا (فهرستواره)
[فهرستواره منزوی ۴۴۰/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۶۷۲/۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** باز بملک لارسیدم (تمت تمام شد نسخه رموزات حضرت شیخ جلیل قدس سره).
نام مؤلف به استناد فهرستواره منزوی ۴۴۰/۷ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اسمعیل، تا: ۱۱۲۸ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶ص (۳۱۶–۳۴۱)، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴ – ۳۶۲۴]

● **الرموزات الحرفیة** / علوم غریبه / عربی
ar-rumūzāt-ul ḥarfīyya

رشتی، کاظم بن قاسم، ۱۲۱۲ – ۱۲۵۹ قمری
raštī, kāzem ebn-e qāsem (1798 - 1843)

آغاز: المسئلة السادسة فسرلنا بعض الرموزات الحرفیة اقول ان اللحروف عالم مثل عالم الذوات
انجام: و الله الهادی للصواب و علیه المعول فی المبدء و المآب ... (تم ما افاد و حرر جناب السید و رجع ما حرر جناب الشیخ ...)

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۴۴۵/۱۳
آغاز و انجام: برابر

کا: محمد بن علی گنجوی تبریزی، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۳گ (۱۵۶-۱۵۸)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۴۹]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۱۷/۳

آغاز: برابر

در فهرست ناشناس آمده. فصل ششم از کتابی در رموزات حروف نقل شده؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد حسن حسینی زنوزی خویی، تا: ۱۲۴۳ق؛ واقف: شهید؛ جلد: تیماج، ۱۲گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۵۷]

● الرموزات الحرفية / علوم غریبه / عربی

ar-rumūzāt-ul ḥarfīyya

؟ تبریزی، عبدالرحیم بن ولی محمد، ق۱۳ قمری

tabrīzī, ‘abd-or-rahīm ebn-e valī mohammad (- 19c)

گویا از عبدالرحیم بن ولی محمد تبریزی (ق ۱۳).

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۲۹۸/۲

آغاز: بسمله الله فسرلنا بعض الرموزات الحروفیه اعلم ان الحروف عالم مثال عالم الذوات؛ **انجام:** لاطلقت عنان القلم فی هذا المیدان و لکن لکلشیء اجل مقدرتم.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول، ۴ص (۱۴۵-۱۴۸)، ۱۶-۲۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۳۲ - ۳۰۸]

● رموزات العارفین / عرفان و تصوف / فارسی

romūzāt-ol ‘ārefīn

برغانی، محمد علی بن محمد، - ۱۲۷۲ ؟ قمری

baraqānī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad (- 1856)

تاریخ تألیف: شنبه غره شعبان ۱۲۳۷ق

رساله کوتاهی است در تفسیر برخی کلمات عارفان. در ایراد دو مسأله: ۱. در مورد ارض محشر، ۲. غذای اهل محشر. این رساله در طی پنج ساعت تحریر و تألیف شده است.

آغاز: تقدیس تسبیح و انوار تحمید وقف جمال حضرت کبریای اجلال آنچنانی که از لامن شی بدء انوار اشیاء نمود

انجام: حضرت صادق علیه السلام فرمودند: لا کل ما یعلم یقال و لاکل ما یقال هان وقته ولا کل ما هان وقته حضر أهله ... حامداً مصلیاً مستغفراً، امید که نظرکنندگان دراین وجیزه بعین انصاف نظر نمایند.

[الذریعة ۲۵۳/۱۱؛ مستدرکات أعیان الشیعة ۲۹۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۴۴۱/۷ و ۳۳۰/۹]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۹۸۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شعبان ۱۲۳۷ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، با اندکی قلم‌خوردگی؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۸۶-۹۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۳۰ - ۳۰۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۳۱۶/۶-۲۶/۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قنبر بن جعفر، تا: یک‌شنبه ۱۴ محرم ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۴ - ۲۱۳۹]

← رموزات مثنوی > رموز طاهرین

● رموز الاسرار / جفر / فارسی

romūz-ol-asrār

اثنی عشری، عبادالله

esnā ‘ašarī, ‘ebād-ol-lāh

در علم احصاء و حساب جفر، به نثر فارسی.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۷۸/۳۸

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸ص (۴۱۷-۴۴۴) [سنا: ف: ۲ - ۱۵۹]

● رموز الاسرار / جفر / فارسی

romūz-ol asrār

طبیب عجمی، عباد الله

tabīb-e ‘ajamī, ‘ebād-ol-lāh

در جفر و تکسیر

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۷۱/۱

آغاز: بسمله، تمهید واقف علوم فکری و فطری عبادالله طبیب عجمی که در طلب معارف قدیم سعی به متابعت سفر فرانهاد؛ **انجام:** و اگر منکر شوی که اشیاء را به فعل می‌آورد. والله اعلم و احکم شکل دو درخواست و سه در سه وفق

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ختایی، جلد: قهوه‌ای، ۲۳گ (۲پ-۲۴ر)، اندازه: ۱۲/۴×۲۰سم [ف: ۵ - ۴۵۶]

● رموز الاسرار = لطایف غیبی / جفر / فارسی

romūz-ol-asrār = latāyef-e qaybī

کاشی، عبدالله

kāšī, ‘abd-ol-lāh

رساله کوتاهی است در مسائل علم جفر، در آن از سید حسین اخلاطی یاد شده است و عناوین آن چنین است: مقدمه در معرفت اصول، در خواص حروف مفرده، در ذکر جفر خابیه، بعد از آن شانزده وجه در بیان اقسام جفر و قواعد آن.

[الذریعه ۳۱۷/۱۸]

۱. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه:۴۵/۸
بی‌کا، تا: ذیحجه ۹۹۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۷۵ر-۹۳ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: - ۷۸]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۵۸۲/۴
آغاز: احصای ثنا سزاوار شخصی است که لسان حرف بیان و ما ینطق عن الهوی؛ **انجام:** پس کمال ثنا در خموشی است نه در عبارت فروشی فزون از این نتوان [کرد] سر حق اظهار، که هر که را بود اینجا رهی نکو داند. تمام شد.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۲گ (۴۰پ-۵۱ر) [ف: ۳۶ - ۱۳۱]

● **رموز الاسرار (منتخب)** / عرفان و تصوف / فارسی
romūz-ol-asrār (mn.)

انصاری، محمد بن پیر محمد
ansārī, mohammad ebn-e pīr mohammad

[فهرستواره منزوی ۴۴۱/۷]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۷۳۲/۲
آغاز: بسمله اما بعد، پس میگوید ... محمد بن پیر محمد انصاری المعروف به یخچالی صوفی کوفی، که این رساله ایست منتخب از رموز الاسرار
خط: نسخ، کا: حاج محمد جواد خراسانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۱ق؛کاغذ:دولت آبادی،جلد: مقوایی با گالینگور آبی، ۲۸ص (۳۰-۵۷)، ۱۶ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵ - ۱۷۷۰]

● **رموز الاسرار** / جفر / فارسی
romūz-ol-asrār

رساله در علم حروف و خواص آن نوشته طبیب عجمی. در رساله عنوان‌های «تذکره، تبیین، تحقیق، تفصیل، توفیق و لاحقه» آمده است. دارای شانزده وجه است.
آغاز: بسمله، احصای ثنا سزاوارمحصی است که لسان حرف بیان و ماینطق عن الهوا (بعد از یک صفحه) ... واقف علوم فکری و نظری عبادالله طبیب عجمی که در طلب معارف قدم سعی بمتابعت سفر فراهم نهاده ...
[فهرستواره منزوی ۴۴۱/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۰۲/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فزون ازین نتوان کرد سر حق اظهار ×× که هر که او را بود اینجا رهی نگرداند
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ هشت شکل مربع و دایره در حروف و اعداد؛ جلد: میشن سبز، ۲۴گ (۱۴۳پ-۱۶۶ر)، ۱۵ سطر [ف: ۹ - ۹۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۴۱/۱۳-ف
نسخه اصل: برلین Or. 8066 (پرچ ش ۳۰۳ ص ۳۲۶)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ ۱۵گ (۹۵پ-۱۰۹پ) [فیلمها ف: ۱ - ۷۱۴]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۵۶۷/۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و گفته اند که چون روز شنبه وقت غروب
خط: نستعلیق تحریری، کا: داود بن محمد شفیع یزدی، تا: ۱۰۷۵ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴ص (۹۰-۹۳) [ف: ۵ - ۱۷۰۳]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۶۳۵۹/۹
آغاز: بسمله. الحمدلله حق حمده و الصلوة و السلام ... و بعد تمهید واقف علوم فکری و نظری اثنا عشری که در طلب معارف قدم؛ **انجام:** غره ماه رجب بود ای گرام ×× گشت این نظم دلفروزم تمام
تاریخ اتمام آن غره ماه رجب ۹۰۶ بوده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با اشکال هندسی؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ص (۱۴۷-۱۶۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۵ - ۱۸۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۱۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** نه در عبادت فروشی فزون از این نتوان کرد سر حق اظهار ×× که هر که را بود اینجار هی نکوداند
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۲۹پ-۶۰ر)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۲۰۰]

● **رموز الاسرار** / علوم غریبه / فارسی
romūz-ol-asrār

چگونگی ترکیب حروف و باز یافتن اعداد آنها و نتایج حاصله از آنها را که از بخش‌های علم جفر است، در این رساله به طور رمز و اشاره بیان می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۹۳
خط: نستعلیق، کا: سعید بن ستار تبریزی ملقب به احقر الفقراء، تا: ۱۲۵۲ق، جا: گرگانج استرآباد؛ مهر: «مظهر اسرار خدا لطف الله» (بیضی)؛جلد:تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ،اندازه:۱۴×۲۱/۵سم[ف:۱۵-۹۱]

● **رموز الاسرار** / علوم غریبه / فارسی
romūz-ol-asrār

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۸۲۱/۱۲
آغاز: بسمله الحمدلله حق حمده و الصلوة و السلام ... مقدمه در معرفت اصول بدانکه اصل کل علم حروف ۲۸
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۵گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۲۱]

● **رموز الاقلام** / علوم غریبه / فارسی
romūz-ol-aqlām

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۸۴۷
آغاز: از شخص سموع شد و تجربه نشدهاست علفی است موسوم؛ **انجام:** برای تطهیر ... ندارد
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: ۱۲۷۲ق، جا: تهران؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۲۸۵]

● رموز الاقلام / علوم غریبه / فارسی

romūz-ol aqlām

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۶۸۳
آغاز: خط اسرار قاسمی ا ب ت ث ج چ ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق؛ **انجام:** بسیار نیکی می‌شود تجربه شده
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۵]

● رموز الاقوال و کنوز بروز احوال الرجال / رجال / عربی

rumūz-ul aqwāl wa kunūz-u burūz-i ahvāl-ir rijāl

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲ - ۱۳۱۵ قمری

estarābādī, ʻalī ebn-e mohammad jaʻfar (1827 - 1898)

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)
تاریخ تألیف: شنبه ۶ شعبان ۱۳۰۳ق

رجال حدیث را به روشی بسیار مختصر به ترتیب حروف گردآورده و برای نام کتاب‌ها و مؤلفین آنها رموزی تنظیم کرده و برای اختصار نام شخص را تکرار نکرده بلکه به نام اول تصریح نموده و بقیه هم‌نام‌ها را به «ابن ...» اکتفا می‌کند. در پایان کتاب هشت فائده رجال افزوده شده است. اصل کتاب به سال ۱۲۶۶ تألیف شده و با تجدید نظر و تکمیل مواد، روز جمعه ششم شعبان ۱۳۰۳ به پایان برده است.

آغاز: الحمد لله علی آلائه حتم مقضی و الصلاة علی سید انبیائه و خبرة أولیائه ندب مرضی.
انجام: الحمد لله الذی وفقنا لاتمام هذا الخطاب المنیف و الکتاب الشریف بید الضعیف
[مصطفی المقال ۳۲۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۵۸
آغاز: ... فکیف یخوفه بأنفسنا و لیس فی الاول شیء و الثانی مجهول السند؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۴۳]

← رموز الاماره ≻ عهد اشتر (ترجمه)

● رموز تفاسیر الائمة / فهرست / عربی

romūz-o tafāsīr-el-a’emma

قزوینی، خلیل بن غازی، ۱۰۰۱ - ۱۰۸۹ قمری

qazvīnī, xalīl ebn-e qāzī (1593 - 1678)

فهرستی است از برای احادیثی که در آنها آیه‌ای تفسیر شده یا می‌توان از آنها در تفسیر آیه‌ای استفاده کرد. این فهرست مربوط به احادیث کتاب کافی است و کلمه اول آیات را به ترتیب سوره‌ها در قرآن آورده و با رمز مخصوصی جای حدیث را در کافی تعیین می‌نماید، در چهل «فصل».

آغاز: حمد لله هو بالحمد حقیق اذ ارشد نا الی رموز التحقیق الحمدلله الذی انزل الکتاب منه آیات محکمات.
[الذریعة ۲۵۱/۱۱]

۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۲۱۹
آغاز: آغاز بعد از خطبه: سوره فاتحة الکتاب مدینه و یقال مکیه و هی سبع آیات و یج به و یو و کب ثم یا کاکط ایضا کجرا ایضا صدر ثم یدعوا کابه اوب ثم که لح هـ «بسم الله الرحمن الرحیم» ب هـ ایضا یوائم یاق او ب و ج ثم زکط او ب و ج ثم یا اوب و ج و ید ثم لدیب یو ایضا کزیو
نسخه حاضر خطبه دوم مؤلف را انداخته و از سوره فاتحه شروع شده است و از آخر از سوره کوثر به بعد افتاده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک در سال ۱۱۰۹ و تملک ملا محمد حسین رشتی و مهر «یا الهی ینظر بالطف» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۶ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: - ۱۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۹۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۱۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۹۸۹
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۳ - ۱۸۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۶۹۰
آغاز: ... تحقیقات و تدقیقات عمیقات، لم یبلغها إذهان سایر المفسرین کما روی فی الکافی من کتاب النکاح فی باب ما أحل لنبی صل الله علیه و آله و سلم من النساء؛ **انجام:** سورة الناس مکیة و هی ست آیات، ویج بن ثم باکا کن ایضاً صب ذ ... من الجنة و فرغ المؤلف ...
خط: نسخ، کا: علی احمد بن ابراهیم، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۳۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ واقف: سید جمال الدین حسینی رضوی قزوینی، ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۹ - ۶۵۸]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۴۵۳
آغاز: حمد الاله هو بالحمد حقیق اذا رشدنا ... اما بعد فیقول ... خلیل بن غازی انی لما امرت بالصافی فی شرح الکافی ... احببت

ان اصنف رسالة رموز تفاسیر الائمة لتعیین موضع ما تعلق بکل آیة منه سواء کان الحدیث لتفسیر الایة او لتفسیر شیء منها ... سورة الفاتحة الحمدلله درثم هی کن
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد حسن، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۷سم [ف: ۱ – ۲۴۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۶۱
آغاز: ... علیه و آله و عن الراسخین فی العلم علیهم السلام المتعلقة بآیات کتاب الله تعالی ... احببت ان اصنف رسالة رموز تفاسیر الائمة لتعیین موضع ما تعلق بکل آیة منه؛ **انجام:** سورة الناس، مکیة قل اعوذ، ملک النای، اله الناس، من شر، الذی، من الجنة، و فرغ المؤلف خلیل بن الغازی القزوینی ...
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد حسین قزوینی، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمدنظر» (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۱۶ سطر(۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۰ – ۶۳۹]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۹۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** قل اعوذ ملک الناس اله الناس من شر الذی من الجنة
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «محمد باقر الحسینی ۱۱۴۲» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۰۴گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳۷ – ۵۸۹]

← رموز حمزه ⟵ حمزه نامه

● **رموز خط** / خط / فارسی
romūz-e xat
شامل «مقدمه» در سه «فصل»: ۱. فضل و شرف خط؛ ۲. واضع آن؛ ۳. تعریف و تقسیم خط؛ و سه «باب»: ۱. قلم تراشیدن؛ ۲. گردش قلم؛ ۳. آداب مشق؛ و دو مقاله: ۱. تعلیم مفردات؛ ۲. تعلیم مرکبات؛ خاتمه در دو نوع: ۱) رسم الخط عام، ۲) رسم الخط خاص.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۱۶ط
آغاز: بسمله. سپاس و ستایش صادر از زبان نطق و لسان قلم سزاوار خالق؛ **انجام:** سورة الفلق النفثت سورة الناس اختلاف ندارد.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵ص (۱۳۳–۱۴۷)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳ – ۷۷]

● **رموز السالکین** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی و اردو
romūz-os-sālekīn
منظومه ایست از چشتیه و در آن مسائلی چون: نور، روح، دل، نفس، وصل با حق، فنا، فدا، سیر و سلوک و جز آن آمده است.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۰۴/۱۰
آغاز: الله پاک منزه ذات ×× اس سون صفتان قایم سات؛ **انجام:** تمت استهی کیا تمام ×× حقیقی بولیا حق کلام
خط: مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج سرخ، ۲۱ص (۳۹۰–۴۱۰)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲ – ۴۹]

● **رموز السجاوندی** / علوم قرآن / عربی
rumūz-us sajāwandī
حسینی تبریزی، محمد بن مهدی، – ۱۲۶۴ قمری
hoseynī tabrīzī, mohammad ebn-e mahdī (- 1848)
او گویا همان باشد که در دانشمندان آذربایجان (۳۶۴) یاد شده که شاگرد شیخ انصاری بوده است. این کتاب (نسخه ما) در بیست فصل است و فهرست سور قرآن در آغاز آن هست و نسخه به «الفصل الاول فی فهرست سور عثمانی» آغاز و می‌رسد در انجام به «یهدی به ور»، پس از فصل بیستم فرش الحروف است از سورة البقرة سپس «القسم الاول فی اوایل الای باب الالف مع التاء» به ترتیب تهجی تا یاء.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۰
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۰ق؛ مهر: سلطان القراء مورخ ۱۲۲۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوایی، ۸۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۰/۲سم [ف: ۱ – ۲۴۷]

● **رموز السیاحة = سفرنامه رضا قلی میرزا** / سفرنامه / فارسی
romūz-os sīyāha = safar-nāme-ye rezā qolī mīrzā
قاجار، نجفقلی بن حسینعلی، ق۱۳ قمری
qājār, najaf-qolī ebn-e hoseyn-‘alī (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۵۶ق
نویسنده که از احفاد فتحعلی شاه بوده می‌گوید: نواب نایب الایاله رضا قلی میرزا و نواب حسام الدوله تیمور میرزا پس از فوت فتحعلی شاه، در سال ۱۲۵۱ق، از عراق با کاروان دمشق و شام و حجاج بیت الله همسفر شده به قصد دیدار این کشورها و ممالک فرنگ حرکت کردند و به بنده نیز فرمودند که حوادث سفر و حرکت را بنگارم. من در ضمن سفر علاوه بر مشاهدات خود آنچه از تاریخ و سیر این کشورها و کشورهای دیگر دیدم به رشته تحریر درآوردم و کتاب حاضر را فراهم کردم. این کتاب از شهرهای ایران، عراق، دمشق، شام، مصر، انگلستان و برخی از کشورهای فرنگ مطالب جغرافیایی زیادی می‌آورد و در حقیقت کتاب جغرافیای نسبتاً کاملی می‌باشد. در آن اندکی

از سرگذشت شاهزادگان (فرزندان فتح علی شاه) و مختصری در تحدید بلاد ایران و عراق و عرب و سوریه و مصر آمده است.
آغاز: بسمله، کتاب رموز السیاحه در بیان ممالک ایران و شام و فرنگستان و پاره از وقایع سلاطین و شاهزادگان، رموز سیاحت و کنوز صناعت از فیض عنایت حضرت مبدع عرش پاک و خالق افلاک است ...
انجام: امیدواری از الطاف کامله کردگاری چنان است که این نعمت عظمی و عطیه کبری را مادام العمر پاینده و مستدام دارد و ایشان را بمقاصد خویش رساند
[نسخه‌های منزوی ۶/۴۰۰۱-۴۰۰۲؛ مقدمه فرمانفرمایی]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالسمیع بن محمد علی یزدی، تا: جمعه ۱۴ ذیقعده ۱۲۵۶ق، جا: کاظمین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بنفش، ۱۷۴گ، ۲۲ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱ - ۸۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۳۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۷]
۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۰۰
خط: نستعلیق، کا: محمد زمان افشار، تا: پایان رمضان ۱۲۷۷ق، جا: کربلا، برای کیوان میرزا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰۶گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: - ۶۸]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۶۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ با یادداشت میرزا مصطفی پسر میرزا محمد رضای حکیم الهی شیرازی نویسنده نسخه در ۲۸ رجب ۱۳۱۱ در ستایش از این سفرنامه، با یادداشت سعید نفیسی در ۱۲ مرداد ۱۳۱۷؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۲گ، ۱۵ و ۱۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف:۱۷-۱۴۲]
۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۸۷
در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمود بن علینقی شیرازی، تا: ۱۳۲۰ق؛ ۲۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۴۹۳]
۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۰۱-فیروز
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد مهدی آقا پسر محمد هادی شیرازی، تا: ۱۳۲۱ق، حسب فرموده حاج میرزا سید علی مهذب الدوله متولی و مدرس مدرسه منصوریه؛ رو نویس از نسخه میرزا مصطفی، با حواشی توضیحی و اصلاحی میرزا مصطفی و از آن جمله در کنار آخرین صفحه کتاب این حاشیه نقل شده: «دوشنبه بیست و هشتم شهر رجب سنه ۱۳۱۱ - این نسخه سفرنامه مرحوم رضا قلی میرزا نایب الایاله ولد مرحوم حسین علی میرزا فرمان فرمای مملکت فارس ... از روی نسخه ای که به خط مرحوم رضا قلی میرزا می‌بود طابق النعل بالنعل سوای اینکه در بعضی عبارات که ... املاء درست نبود تغییر دادو مابقی را ... تا آخر صفحه کتاب که منتهی می‌شود به عبارت «و یوم چهارشنبه ششم رمضان المبارک» حقیر سراپا تقصیر ابن رحمت پناه حاج میرزا محمد رضا حکیم الهی ... مصطفی شیرازی استنساخ نمودم. دیگر از یوم چهارشنبه ششم را نمی‌دانم مرحوم روزنامه نگار ننوشته یا اینکه از کتاب افتاده است. غرض این است که ... خط آن مرحوم تا همین ختم بود. غرض این است که ... می‌توان فهمید که قطع نظر از پاره ای مسائل علمی و پاره‌ای مطایبات رسمی و کذلک به واسطه بی بهره بودن از نکات علمی جدید و طبیعی ... شخص آن مرحوم طالب و جاهد بوده است که در این سفر مطالب را کما هو الواقع فهمیده و نوشته باشد غرض این است که در چند روزنامه ... که تا بحال به نظر رسید چنین کتابی مشتمل بر جمیع مراتب سیر و سیاحت ندیدم ... هزار حیف که ناتمام است ... مصطفی الشیرازی سنه ۱۳۱۱»؛ با یادداشتی درباره این سفرنامه و این که نسخه اصل آن مدتی در نزد فصیح الملک شوریده بوده و او از مهذب الدوله به امانت گرفته بوده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی زرد، ۳۳۰ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۱۲۱]
۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۴۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ صفر ۱۳۲۲ق؛ از روی نسخه میرزا مصطفی پسر حاجی میرزا محمد رضای حکیم الهی شیرازی از روی نسخه نایب الایاله مورخ ۱۳۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۳۶۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۲سم [ف: ۳ - ۴۶۳]
۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۶۵۴
در فهرست بدون نام مؤلف؛خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: جمعه ۸ رجب ۱۳۴۷ق؛ ۲۶۰گ، اندازه:۱۴×۱۷سم [نسخه‌پژوهی: ۲ - ۱۷۳]
۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۴۴۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۷۵گ، ۱۶ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۷ - ۱۳۶]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۶۴-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 12083؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۷]

● **رموز الشهادة** / گوناگون / عربی

rumūz-uš šahāda

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۷۵
بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۳سم [رایانه]

● **رموز الشهادة و کنوز السعادة** / کلام و اعتقادات، تاریخ معصومین / عربی

rumūz-uš-šahāda wa kunūz-us-sa'āda

نظام العلماء، محمد رفیع بن علی اصغر، ۱۲۵۰ - ۱۳۲۶ قمری

nezām-ol-‘olamā’, mohammad rafī‘ ebn-e ‘alī asqar (1835 - 1908)

چاپ: ایران، تبریز، مطبعه مشهدی اسد اقا، ۱۳۲۲ قمری، سنگی، وزیری کوچک، ۳۰۰+۸ص، به سعی و اهتمام محمد بن موسی فتوح الملک تبریزی

[الذریعه ۲۵۲/۱۱؛ رجال قاجار ۴۰۶/۳؛ اعلام الشیعة ۷۸۷/۱؛ ریحانة الادب ۲۱۵/۴]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۰۶۸

جزو یکم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ ۶۵۲ص، قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۱۷۰]

● **رموز طاهرین = رموزات مثنوی** / شعر / فارسی

romūz-e tāherīn = romūzāt-e masnavī

باقر علیخان بن غلام صادق خان، ق۱۲ قمری

bāqer ‘alī-xān-e bn-e qolām sādeq xān (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۴۲ق

رموزات مثنوی معنوی را به همان ترتیب اصل شرح منظوم نموده و در زمان محمد شاه غازی و وزارت سعات الله خان بهادر از آن فارغ شده است.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶۸

آغاز: هزار آفرین باد بر جان جان ×× ز پیدایی خویش گشته نهان

خط: نستعلیق، کا: میر عسکری، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۱۱۵۰ق؛ مصحح، محشی، روی برگ اول شرح نسبتاً مفصلی درباره کتاب و مؤلف و کاتب به خط سید محمد علی روضاتی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۲ – ۴۳۵]

← رموز العارفین ⩾ روح و بدن

● **رموز العارفین** / عرفان و تصوف / فارسی

romūz-ol-‘ārefīn

درباره عشق و روح

[فهرستواره منزوی ۴۴۲/۷]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۷۹۹/۳۷

آغاز: حمد بی حد خدای را سزاست که ریاض بدن را به آب روان پرورده؛ **انجام:** و خود را باز رهاند.

بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق؛ ۷ص (۳۶۱–۳۶۷) [ف: ۵ – ۵۶]

● **رموز العاشقین** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی

romūz-ol ‘āšeqīn

مثنوی عرفانی درباره عشق، حدود ۳۰۰ بیت. در فهرست عربی سالار جنگ (ص ۲۲۴ س ۱۴۷/۶) از «رموز العاشقین» فارسی منظوم یاد شده که آغاز و انجام آن جز این است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۳۰۶/۲۱

آغاز: من به بسم الله الرحمان الرحیم ×× چون شدم ایمن ز شیطان رجیم / ... ثم بحمد الله رب العالمین ×× کردم آغاز «رموز العاشقین» / ایها العشاق معشوقی کجاست ×× کو چنان عاشق که با صدق و صفا است؛ **انجام:** گفت زرعیاً و زد حباً رسول ×× زانکه بعد از قطع خوش باشد وصول / تم بحمد الله رب العالمین ×× شد تمام اکنون رموز العاشقین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، تملک: محمد ولد محمد ربیع الثانی ۱۱۶۳؛ جلد: روغنی گلی و بوته، ۹ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۴/۶سم [ف: ۸ – ۲۸۱]

← رموز الغرائب ⩾ جفر جامع (فوائد وطریق)
← رموز الغرائب ⩾ جفر جامع
← الرموز فی التجوید ⩾ تجوید منظوم

● **رموز قرآن** / تجوید / عربی

romūz-e qor’ān

مختصری است در بیان رموز قرآن ــ اظهار، اخفاء، انقلاب، ادغام، مد، حروف مقطعه و غیره ــ که ضمن چند فصل بیان شده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۸۴/۳

آغاز: م لازم ط مطلق ج جائز ... بسمله فصل فی الاظهار؛ **انجام:** و قال العلماء انما زیدت فی اولئک لیفرقوا بینها و بین الیک و بین اولئکم و الیکم و زیدت فی اولی لیفرقوا بینها و بین الی ثم طردوا الحکم فزادوها فی الواو و لات تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۴ر–۱۶پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ – ۲۴۸]

← رموز قراء ⩾ ارشاد الصواب

● **رموز القراء السبعة** / قرائت / عربی

romūz-ol-qorrā’-es-sab‘a

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۷۵/۴–ف

نسخه اصل: نسخه آقای حاج سید ابوالفضل سعید ریحان یزدی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص [فیلمها ف: ۱ – ۷۰۰]

← رموز القراء و رواتهم ⩾ التجوید (منظوم)

● **رموز القراء و رواتهم** / تجوید / عربی
rumūz-ul qurrā' wa ruwāt-i-him
خاقانی، موسی بن عبید الله، ۲۴۸ - ۳۲۵ قمری
xāqānī, mūsā ebn-e 'obayd-ol-lāh (863 - 938)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۵
آغاز: ابج و هز حطی کلم یصنع فضق دست ×× لکل امام حرف رمز تحصلا؛ **انجام:** و حمزة ایضا و الکسائی بعده ×× اخو الحذق بالقرآن و النحو و الشعر (لابی المزاحم الخاقانی عفا الله عنه)
خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد عاملی، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۳۰پ)، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸ - ۵۳۱]

● **رموز القراء و رواتهم** / تجوید / عربی
rumūz-ul qurrā' wa ruwāt-i-him

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۰۹/۳
به نثر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۳۸پ)، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶ - ۲۱۸]

● **رموز الکنوز فی تفسیر الکتاب العزیز** / تفسیر / عربی
rumūz-ul kunūz fī tafsīr-il kitāb-il 'azīz
رسعنی، عبدالرزاق بن رزق الله، ۵۸۹ - ۶۶۱ ؟ قمری
ras'anī, 'abd-or-razzāq ebn-e rezq-ol-lāh (1194 - 1263)
تاریخ تألیف: ۲۰ رمضان ۶۳۵ق
تفسیر نسبتاً مفصلی است در چهار مجلد که پس از ذکر آیات، مباحث قرائت و اختلافات قراء و بعضی از مباحث ادبی و معنای لغات، پاره‌ای از آیات را با استشهاد به اخبار و روایات همراه با اسانید آن آورده، و گاه مناقشاتی دارد.
[فهرست دارالکتب الظاهریة ۳۱۴/۳-۳۱۸ بخش تفسیر؛ کشف الظنون ۹۱۳/۱؛ معجم المؤلفین ۲۱۸/۵؛ الاعلام ۲۹۲/۳]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۲۷
آغاز: سورة یس و هی اثنتان و ثمانون آیة فی المدنی و ثلاث فی الکوفی و هی مکیة فی قول ابن عباس و عامة المفسرین و قیل مدنیة
نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهریة ـ دمشق ۸۵۳۳ جلد چهارم کتاب، از ابتدای تفسیر سورة یس تا اواخر سوره ذاریات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ دو یادداشت در باره کتاب و مؤلف آن و تصحیح ترجمه مؤلف به خط عبد القادر بدران دومانی حنبلی؛ ۵۳۲ص [عکسی ف: ۳ - ۲۴]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۷۵
آغاز: سورة الکهف و هی مائة و احدی عشرة آیة مکی و استثنی ابن عباس و اصبر نفسک و قال مقاتل من اولها إلی صعیدا جرزا
نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهریة-دمشق ۶۳۶ تفسیر ۵۱۰. جلد سوم، مشتمل بر سوره کهف تا پایان سوره فاطر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ با یادداشتی درباره مؤلف و تاریخ ولادت و درگذشت و تألیفات او و یادداشتی دیگر از «حسن بن محمد الججینی» در وقف کتاب بر دانش آموزان «مدرسه شامیة البرانیة»؛ ۴۱۴ص [عکسی ف: ۲ - ۴۵۶]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۷۰
آغاز: یقولون لو انزل فی کذا فنزلت هذه الایة قرا یعقوب لا تقدموا بفتح التاء و الدال
نسخه اصل: دارالکتب الظاهریة - دمشق ۶۳۷. جزء چهارم (اخیر)، از سوره حجرات تا پایان قرآن کریم؛ خط: نسخ معرب، کا: احمد بن محمد بن سلیمان شیرجی حنبلی بغدادی، تا: ۲۲ رجب ۷۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه‌ای که بر آن خط مصنف بوده نوشته شده و سپس با آن تصحیح و مقابله شده؛ ۵۴۲ص [عکسی ف: ۴ - ۲۹۶]
۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۳۷
آغاز: قوله تعالی یوم نحشرهم جمیعا قرأ حفص یحشرهم بالیاء حملا علی لفظ الغیبة فی قوله لهم دارالسلام و قرأ الباقون بالنون علی الاخبار
نسخه اصل: کتابخانه دارالکتب الظاهریه-دمشق ۵۲۸ تفسیر ۱۳۳. جزء دوم تفسیر، از آیه ۱۲۸ سوره انعام تا اواخر سوره اسراء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، با امضای عاریه‌ای از «محمود بن محمد عدوی» در سال ۱۰۰۴، نام کتاب در آغاز به خط حسن بن محمد بن داود ججینی کنانی شافعی آمده؛ تملک: شیخ حسن بن حاج احمد ابن دروی ابن الذیب کبیسی در شعبان ۱۰۷۸؛ ۴۶۸ص [عکسی ف: ۲ - ۱۲۶]

● **رموز المثنوی فی بیان ما اراد المولوی** / عرفان و تصوف / فارسی
romūz-ol masnavī fī bayān-e mā arād-al mowlavī
قاجار، اسحق بن محمد حسین
qājār, eshāq ebn-e mohammad hoseyn
وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴-۶۷۲)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۱۲
آغاز: بعد بسمله، سپاس بی قیاس سراسر اساس و شکر بی نهایت عبادت لباس مالک الملکی را جلت قدرته و تعالی عن درک الفهم کمال ذاته و جل عن مسابقته الظنون جلال صفاته که؛ **انجام:** ... که مسلم کشت این سگ هم سگست ×× باش ذلت نفسه کو بدرگست / چون فناد ازو و زن دل آفتاب ×× ختم شد و

الله اعلم بالصواب. قد فرغت من تسوید هذا الکتاب ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: صفر ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۴گ، ۱۲ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۲ – ۲۴۹]

● **رموز المشایخ** / فهرست / عربی
rumūz-ul mašāyix
دامغانی، عبدالله، ق۱۱ قمری
dāmqānī, ʻabd-ol-lāh (- 17c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۵/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الثانی ۱۰۳۷ق [مختصر ف: – ۴۲۱]

● **رموز مصاحف** / علوم قرآن / فارسی
romūz-e masāhef
غزنوی، عثمان بن محمد شاه، ق۹ قمری
qaznavī, ʻosmān ebn-e mohammad šāh (- 15c)
رساله مختصری است در بیان نشان‌هایی که در قرآن‌ها برای وقف، وصل و غیره به کار می‌برند. مؤلف رساله ۲۰ رمز یاد کرده است. در آن از استاد خویش ظهیر الدین قنوجی به تکرار یاد می‌کند.
آغاز: تیمنا بذکر الملک العلیم قال الشیخ الکبیر ... الامام المدقق ... جامع ارکان الاسالام فی فی الفقه و الاخلاق و الکلام محیی الشرایع و السنه ... عثمان بن محمد شاه بن محمد مسلمان الغزنوی مولد الهروی مسکنا ... فصل در بیان رموزی که از برای وقف و وصل در مصاحف نهاده اند ... بدانک رموزی که در مصاحف از برای وقف و وصل و بیان عواشر و خوامس ... وضع کرده اند بعضی آنست که امام سجاوندی ... وضع کرده است ... و بعضی دیگر آنست که امام امام ... مواضع وی را یاد کرده است و دلیل وقف را نیز بیان کرده اما رمز ننهاده جز آنک متأخران ... نظر بر دلیل وی رمز نهاده اند ... اما آن رموز که امام ... وضع کرده است ... شش است.
انجام: و آنچ آیت بصری نباشد لب الله تعالی اعلم ثم اعلم ان هذه النسخة الشریفه ... البدیعه الشامل علی انواع الفوائد و اصناف القواعد نفع الله تعالی اهل الاسلام ... و انزل صاحبها و مؤلفها دارالسلام ... الاصحاب العظام.
چاپ: گنجینه بهارستان، علوم قرآنی و روائی -۳، مسلسل ۱۵، به کوشش سید حسین مرعشی، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، پائیز ۱۳۸۵ش، با تصحیح احمد زرنگار.

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۵۸/۳–طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۶ق؛ کاغذ: ضخیم شکری، جلد: چرمی قهوه‌ای،۴ص(۷۷–۸۰)،۱۷سطر،اندازه:۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۳ – ۳۶۷]
۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۲/۷ خوئی
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ص (۱۶۰–۱۶۱) [ف: ۷ – ۱۳۲]

● **رموز مفردات قراء سبع و چهارده راوی** / تجوید / فارسی
romūz-e mofradāt-e qorrā'-e sab' va čahārdah rāvī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۴۵۸/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴گ(۱۱–۱۴)،۱۵سطر (۴/۵×۹)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۶ – ۵۷۷]

● **رموز منظوم قراء** / قرائت، شعر / فارسی
romūz-e manzūm-e qorrā'
منظومه‌ای در قرائت‌ها، اسامی قاریان سبعه و بیان رموز هر یک از قراء هفت‌گانه است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۶۱۳
آغاز: ابتدا می‌کنم به نام خدا ×× سخنی چند را به حسن ادا؛
انجام: تا به چشم عنایتش نگرند ×× به خط گر رسند در گذرند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «محمد حبیب الله و علی ولی» (مستطیل)، «غلام رضا غلام شاه» (هشت ضلعی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: مقوا با روکش مشمع قهوه‌ای، ۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۳۳۷]

● **رموز موفقیت** / اصول فقه / فارسی
romūz-e movaffaqīyyat
طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری
tavārī yazdī, ʻabbās-e bn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۴۲۳۱
کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۱۰ق [نشریه: ۱۳ – ۳۷۸]

● **رموز نجبا فی لطایف ظرفا** / ادبیات / فارسی
romūz-e nojabā fī latāyef-e zorafā
اسرار تبریزی، محمد کاظم بن محمد، ۱۲۶۵ – ۱۳۱۵ قمری
asrār-e tabrīzī, mohammad kāzem ebn-e mohammad (1849 - 1898)
کتابی ادبی است شامل حکایات و نصایح و اشعار که به طریق

گلستان سعدی نگاشته شده است و در آغاز از آنچه میرزا حبیب الله قاآنی در این باب نگاشته (پریشان نامه) یاد می کند.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۹۳-۳۴/۶۳

آغاز: یا اله العالمین درمانده ام ×× غرق خون بر خنک کشتی رانده ام / دست من گیر مرا فریاد رس ×× دست برسر بند دارم چون مگس / ای گنه آمرز عذر آموز من ×× سوختم صدره چه خاهی سوز من؛ **انجام:** بلکه این قیدها را از خود برداشته استعارةً هرکجا فردی مناسبی یافتم درجایش مصرف نمودم. عرض نقشی است از ما باز ماند ××که هستی را نمی بینم بقایی

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: ۲ ربیع الاول ۱۲۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۱۱گ،۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۴۰]

↩ رموز واجبات نماز و روزه ⪢ اشارات الفقه

● **رموز و اصطلاحات کتابهای شهید ثانی** / متفرقه / عربی

romūz va estelāhāt-e ketabhā-ye šahīd sānī

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۱۳/۸

آغاز: اصطلاحات شهید علیه الرحمه. الاشهر ای فی الروایة. و الاظهر ای فی الفتوی. و الاشبهه ای فی ما علیه اصل الذهن من المعلومات؛ **انجام:** و الشهید هو شیخنا شمس الدین محمد بن علی و القاضی هو ابن البراج و التقی هو ابوالصالح.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۳۱ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۲۴ر)، اندازه: ۱۰/۷×۱۶/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۲۵]

● **الرموز و الامثال اللاهوتية فی الانوار المجردة الملکوتية** / عرفان و تصوف / عربی

ar-rumūz wa-l amṯāl-ul lāhūtīyya fi-l anwār-il mujarradat-il malakūtīyya

شهرزوری، محمد بن محمود، ق۷ قمری

Šahrzūrī, mohammad ebn-e mahmūd (- 13c)

فلسفه است آمیخته با عرفان. در فهرست بیل (ص ۱۴۸ ش ۱۳۹۳، ۵۰۹ در ۸۵ برگ و مورخ ۱۸۵) و دفتر کتب خانه بشیر آغا چاپ ۱۳۰۳ (ص ۱۲۴ش ۲۱۸۲ در ۲۴۰ص) از شمس الدین محمد شهرزوری دانسته شده است، بروکلمان (۴۶۹/۱ و ذیل ۸۵۱/۱) نیز به گواهی چند فهرست دیگر چنین نوشته است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۷۲/۱-ف

نسخه اصل:اسکوریال ش ۶۹۶ (فهرست در نبورگ ص ۴۹۲) یا ۶۹۳ (کاسیری ص ۳۰۲)؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۳ - ۴۰]

۲. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه:۳۹

آغاز: العظم شعارك اللهم و الكبرياء دثارك و العوالم العقلية انوارك؛ **انجام:** افق الجبروت بمنه و كرم وجوده و نعمه. تم الكتاب و الحمدلله رب العالمين و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرين وقع الفراغ من تنميقه فی منتصف شوال فی سنه تسع و عشرين و سبع مائة سنه ۰۷۲۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در آن آمده: «قرء هذه النسخة الشريفة اللطيفة علی المولی الفاضل الكامل سلالة العلماء و الحكماء افضل المتعبدين فی عصره مولانا كمال بن احمد ... فی سبع مائة سبع و تسعين ... حرره اثيربن هادی» [نشریه: ۷ - ۷۸۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۹۵۷۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از فرید تنکابنی [رایانه]

↩ رموز و تدبیر حجر ⪢ کیمیاء

● **رموز وقف** / شعر، تجوید / فارسی

romūz-e vaqf

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۵۹۲/۲

کا: محمد شفیع بن محمد علی شنگل آبادی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۱گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: - ۳۱۶]

● **رموز وقف در قرآن** / شعر، تجوید / فارسی

romūz-e vaqf dar qor'ān

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۹۸۴/۲

آغاز: هی نشان مایه است ای نکته دان ×× حکم آن در اصل وقف آمد بدان

خط: نسخ، کا: علی بن رسول، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص (۱۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۴۸]

● **رموز وقف نزد قراء** / شعر، تجوید / فارسی و عربی

romūz-e vaqf nazd-e qorrā'

منظومه‌ای است به عربی درباره رموز قاریان قرآن به ترتیب ابجد و سپس رموز سجاوندی به نثر فارسی.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۷۹/۱۹-طباطبائی

آغاز: ابج - الف عن نافع ثم یاؤها ×× لقالون ثم الجيم ورش بها انجلا ... رموز وقف قرآن که شیخ سجاوندی گفته، شش است

کا: محمد بن میرزا محمد حسینی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۶۶گ، اندازه: ۱۲×۲۰/۲سم [ف: ۲۳ - ۱۷۱]

● **رموز الوقوف** / تجوید / عربی

rumūz-ul wuqūf

اردبیلی، محمد حسین، ق۱۱ قمری
ardabīlī, mohammad hoseyn (- 17c)
رساله مختصری است در تکمله «وقوف» ابوجعفر احمد بن طیفور سجاوندی که ضمن یک مقدمه «اعلم ان الرموز التی وضعت فی المصاحف الجدیده عشرون اربعه عشد منها لبیان الوقوف» و یک حاشیه در تتمیم مندرجات و مطالب کتاب مذکور نگاشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۴۰۷

آغاز: بسمله، حمدله، و بعد فیقول الفقیر محمد حسین الاردبیلی قد ظهرلی بعد ملاحظتی علی نظر الاجمال حسن کتابة ابنی عبد الفیاض و فقه الله تعالی لما یرضاه ... هذا الکتاب المستطاب ان جامع هذا الکلمات الانیقه و مؤلف هذهالعبارات الرشیقه العالم المفسر ... اخمل فی کتاله هذا الاشارة الی الرموزات التی وضعها و الاشعار الی تعداد مافی مجموع القرآن من اعداد الحروف و الکلمات؛ **انجام:** اما اشرنا الیه من تعداد الکلمات و الحروف علیحده و هی هذه تمت

خط: نسخ خوب، کا: فرزند مؤلف (عبدالفیاض)، تا: ۱۰۹۲ق؛ ضمایم: ضمن سه برگ آخر رساله، یادداشتی در انواع وقوف بر اساس آرای سجاوندی و دعای ام الصبیان که ناقص مانده است، انجام موجود: «و بحق مائه و اربع عشر سور القرآن»؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۱۰۳]

● **رنج نامه = دیوان نورالدین ازغندی** / شعر / فارسی
ranj-nāme = d.-e nūr-od-dīn azqandī

ازغندی، نورالدین، ق۱۴ قمری
azqandī, nor-od-dīn (- 20c)
دیوان اشعاری است بزرگ حدود ۵۰۰۰ بیت، شامل غزلیات، قصاید، تضمینات، رباعیات و در پایان اندکی حکایات، ناظم، از مریدان صفی علیشاه میرزا محمد حسن اصفهانی (- ۱۳۱۶ق) و از اعضای انجمن اخوت بوده که ظاهراً تأسیس آن سال ۱۳۱۷ش است. مهر انجمن اخوت در برگهای آغازین نسخه آمده است، همچنین اعلامیه‌ای از آن انجمن با امضای صفاعلی در میان برگ‌ها قرار دارد. ازغند، که ظاهراً زادگاه این شاعر است در تربت حیدریه خراسان قرار دارد. فهرست اشعار در آغاز آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۴۶

آغاز: رنج نامه نام دفتر هشته ام ×× بذر آن است کان ز وصلش کشته ام؛ **انجام:** که بیند جمله با هم یار باشد ×× بباید آدمی هشیار باشد.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۲۹ صفر ۱۳۴۰ق؛ ترقیمه: «تمام شد کتاب رنج نامه نور الدین ازغندی حسر تعلی تاریخ اتمام دهم آبان ماه هزار و سیصد شمسی، نورالدین حسرتعلی»؛ مصحح، محشی،مجدول؛مهر: انجمن اخوت ۱۳۱۷ش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۸×۱۱سم [ف: ۳۲ - ۱۲۸]

● **رنجنامه** / شعر / فارسی
ranjnāma

اسفندیاری، قاسمعلی بن آقاقربان، ق۱۴ قمری
esfandyārī, qāsem-'alī ebn-e āqā-qorbān (- 20c)
قصایدی است در گزارش کار بسیجی شاعر و گله از این که وسیله چاپ آثار خود را ندارد و کمکی برای نشر آنها نمی‌شود با این که توقع دارد با سوابق فداکاریش در پیش برد مقاصد انقلاب کمک شود. این قصاید به سال ۱۳۸۰ش به نظم کشیده و در پایان قطعه‌ای در هشت بیت در مدح حضرت صادق علیه السلام افزوده شده است.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۴۷۸

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۱۲گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۲ - ۱۵۳]

● **رنج و شفا** / داستان / ترکی
ranj va šefā
ترجمه کتابی از فارسی به ترکی، موضوع کتاب داستانی به صورت رمان می‌باشد، در تشبیه چگونگی نزول روح از عالم بالا و اتحاد آن با بدن و چگونگی ورود روح به عالم دنیا و راه سعادت و شقاوت ابدی، با تعابیر عارفانه و ادبی.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۵۸۱/۲

آغاز: معانیده ذوق کیف باده، اواسته صفای آب زمزم، مفهومی اورزه الحق بر شاهد روح آشنا درکه ... عزیر موحومک تسمیه سنه موافق رنج و شفا اسمیله موسوم قلندی؛ **انجام:** زندان مضیق ما سودان آزاد اوله و سریر نشین جنت اولوب سعادت دارین سرمدیه بوله آمین یا اله العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:آغاز؛ تملک: احمد اسماعیل آغازاده سال ۱۱۶۹ با مهر «احمد» (کروی)، عنایت الله بن اسماعیل آغازاده با مهر «عناین الله» (مکعبی)؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: - ۳۰۶]

← رندنامه > مراتب الهیه

● **رند و زاهد** / داستان / فارسی
rend va zāhed

فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۹۱۳؟-۹۷۶؟ قمری

fozūlī baqdādī, mohammad ebn-e soleymān (1508 - 1569)

رساله‌ای است به نظم و نثر در مناظره رند با زاهد، داستانی است اخلاقی، اجتماعی و ادبی. مصطفی سالم آن را به زبان ترکی ترجمه کرده است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. ای بر تو سجود زاهدان وقت نماز × وی رغبت رندان بتو هنگام نیاز / گر اهل حکایت است اگر اهل مجاز× هر کس بزبانی بتو میگوید راز

انجام: چون ازره اعتبار نیکی و بدی × خیزد ز میان، مسجود و میخانه یکیست

چاپ: چند بار چاپ شده

[الذریعة ۲۵۴/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۳۷۱۸/۵: نشانی ۱۱ نسخه؛ مشترک پاکستان ۹۸۲/۶-۱۴۰۶؛ فهرستواره منزوی ۴۱۴/۱]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۱۶/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۴۴ص (۵۹۰-۶۳۳)، ابعاد متن: ۵×۱۱، اندازه: ۱۶×۲۸سم [سنا: ف: ۲ - ۱۲۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۴

خط: نستعلیق، کا: امام قلی ایمانی غلام، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۲گ (۱۲۴ر-۱۳۵پ)، ۲۰ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸ - ۱۰۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۷۱/۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر گاه که اعتبار نیکی و بدی ×× خیزد ز میان مسجد و میخانه یکی است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳/۱×۳۷/۷سم [ف: ۷ - ۲۲۷]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۴/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ - ۱۰۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد امین لاهیجانی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، در متن و هامش؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوایی، ۶گ، ۲۳ سطر در متن و ۵۴ سطر در حاشیه (۷/۷×۳۵)، اندازه: ۲۶×۴۳/۵سم [ف: ۷ - ۵۶۵]

۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۴۶/۴ - ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** بآرزوی تو خوشحال میتوان بودن ×× بیک نگاه تو صد سال میتوان بودی (و الله اعلم بالصواب بتاریخ ۲ شهر جمادی الاخری سنه ۱۰۶۳ مطابق ئیلان ئیل در بلده اشرف سمت تحریر یافت)

نام فضولی در دیباچه نسخه ما نیامده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۰۶۳ق، جا: اشرف؛ ۶گ (۹۵پ-۱۰۰پ) [ف: - ۱۲۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۲۰/۱

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۹ جمادی الاول ۱۰۷۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵۶گ (۱-۵۶)، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۱۷۷]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۷۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** عاقبت الامر زاهد به تنبیه رند عارف آینه افعال ... گردانید و رند از موعظه زاهد واقف گردید تمت الرساله ...

در فهرست با عنوان «پندنامه» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج اناری، ۵۷گ (۲پ-۵۸)، ۹ و ۱۰ سطر (۵/۵-۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [رایانه]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۷۷/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ شوال ۱۰۸۳ق، جا: بندر تناسری؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۸ص (۸۳-۱۲۰)، اندازه: ۱۴/۳×۲۳/۵سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۳۷]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۵۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۹۰ق، با سرلوح؛ کاغذ: ختایی، جلد: کاغذ فرنگی، ۶۸گ، سطور راسته و چلیپا، اندازه: ۱۲/۳×۱۹/۷سم [ف: ۳ - ۴۱۴]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۲۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق، جا: تفلیس؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی فرنگی،۳۳گ،۱۲سطر،اندازه: ۱۲/۷×۱۶/۹سم [ف: ۳-۴۱۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول سه مذهب؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز، ۲۴گ (۱۷ر-۴۰ر)، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۹ - ۳۰۱]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۷۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** مبدا گشته بمرتبه وحدت رسیدند و طریقه الفت گزیدند ...

خط: نسخ، کا: حسنی، محمد جعفر بن معین، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۷/۵

آغاز: ... ای در دل پاک زاهدان نور ازتو؛ **انجام:** عاقبت الامر زاهد به تنبیه رند عارف آیینه افعال از او گردانید، و رند از موعظه زاهد واقف گردید. تمت ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۶گ (۴۲ر-۶۷ر) [ف: ۱ - ۱۲۴]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** از مخالفت گذشته و از ضدیت مبرا گشته بمرتبه وحدت رسیده طریقه الفت گزیدند

در فهرست با عنوان «پندنامه» و ناشناس آمده ولی آغاز هماهنگ است؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۹ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۶ - ۶۳۹]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۵۴۴/۱

آغاز: صلوات ختم رسالت رساند، و خوشا رندی که جام ارادت در خمخانه حسن فراست؛ **انجام:** هرگاه که اعتبار نیکی و بدی ×× خیزد ز میان مسجد و میخانه یکی است. تم ... ختم شد این کتاب حقیر عباسخان قاجار ولد میرزا علیخان در آذربایجان در کنار شهر میان دوآب.

در فهرست با عنوان «رساله عرفانی» و ناشناس آمده در انجام همانند رند و زاهد است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳۳گ (۱ر-۳۳)، ۱۳ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۵ - ۱۹]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۲۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق [الفبائی: - ۲۸۵]

۱۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۱۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالحمید فانی، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۰گ (۱۰۹-۱۳۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [نشریه: ۱۳ - ۱۶]

۱۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۴۱/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۳۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۲ - ۲۵۸]

← رندیه ≻ مراتب الهیه

● **رنگرزی (رساله)** / صنعت / فارسی

rangrazī (r.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۶۶/۱۷

آغاز: بسمله، شکر و سپاس بیرون از قیاس قادری را رواست؛ **انجام:** و خایب و خاسر دنیا و عقبی در هر حال نباشد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج عنابی، ۳ص (۱۴۳-۱۴۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۳-۳۳۳۴]

← رنگ سازی ≻ مرکب و کاغذ

● **رنگ سازی** / شیمی / فارسی

rang sāzī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۱۹-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۴۳]

● **رنگ (فصل در باب)** / فارسی

rang (fasl dar bāb-e)

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری

ne‘mat-ol-lāh-e valī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1330 - 1431)

[فهرستواره منزوی ۴۶۶/۷]

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۹/۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۱۵۹-۱۶۲)، ۲۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۷۵]

● **رنگ کردن کاغذ** / شیمی / فارسی

rang kardan-e kāqaz

تنها یک باب بی نام و نشان از کتابی است که درباره کاغذ سازی بحث نمود است. در این باب طریقه رنگ کردن کاغذ و آهار پختن و آهار کشیدن کاغذ آمده است. گویا نخستین باب کتاب می‌باشد.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۳۰۴/۸

آغاز: باب اول رنگ کردن کاغذ و آهار پختن و آهار کشیدن؛ **انجام:** و مرکب آهاری نیز به طریق آبی حاصل میشود تا واضح باشد.

خط:مختلف،کا:نصیرالدین محمد،تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱ص (۳۱۳-۳۲۳)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲ - ۴۸]

● **رنگ کردن کاغذ** / شیمی / فارسی

rang kardan-e kāqaz

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۸۶۸/۱۶

آغاز: بیارد گل خسک که هندویی کسم گویند و به عربی معصفر خوانند چندان که خواهند؛ **انجام:** پس کاغذ در او برکشد که چینی زنگاری شود انشاء الله تعالی

خط: نستعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل کرکی، تا: قرن ۱۱؛ سپس چند فقره منقولاتی است از محیی الدین ابن العربی و صدرالدین قونوی و شارح فصوص؛ کاغذ: اصفهانی آبی و زرد، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۵پ-۲۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [نشریه: ۱۳ - ۲۴۹]

● **رنگ کردن کاغذ** / شیمی / فارسی

rang kardan-e kāqaz

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۲۵۸/۳۲

باب هشتم از یک کتاب؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ (۹۶ – ۹۸پ) [مختصر ف: - ۶۸۲]

● **رنگ کردن کاغذ و بلور** / شیمی / فارسی
rang kardan-e kāqaz va bolūr

تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۶۳/۵
عنوان «باب هفدهم در رنگ کردن کاغذ و آن بیست و چهار رنگ است قدیم و جدید» در آن دیده می‌شود. در خلاصة الطب مجموعه نسخه ش ۴۱۸۶ دانشگاه گ ۲۸پ چنین مطلبی هست؛ بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز و انجام؛۸ص(۲۳۶-۲۴۳)[نشریه: ۳ - ۳۴۵]

● **رنگ گل پلاس** / شیمی / فارسی
rang-e gol-e palās
طریق گرفتن رنگ گل پلاس که رنگ نارنجی از آن سازند.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۸۵/۲۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳ [ف: ۸ – ۱۹۵]

● **رنگ نوروزی** / هیئت / فارسی
rang-e novrūzī
گفتاری است با جدول بروج و رنگ‌ها.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۱۲۰/۳
آغاز: در باب رنگ نوروزی دو قول است یکی آنکه ملاحظه کنند صاحب تحویل کدام کوکب است و آن کوکب در کدام برج است
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:حدود ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۶۶۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۹ – ۱۰۹]

← رنگ و مرکب سازی ≻ اعمال الغریبه

● **رنگها = بوقلمون** / طبیعیات / فارسی
ranghā = būqalamūn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۸۲۹/۲-ف
نسخه اصل: از دیوان هند. در ۶۱ صنعت به نام محمود شاه (۸۸۷-۹۲۷)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۱۰ق [فیلمها ف: ۳ - ۱۸۵]

● **روابط ادبی و سیاسی ایران و هند در دوران شاه جهان** / تاریخ / فارسی
ravābet-e adabī va sīyāsī-ye īrān va hend dar dowrān-e šāh jahān

مشایخ فریدنی، محمد حسین، ۱۲۹۱ – ۱۳۶۹ شمسی
mašāyex-e farīdanī, mohammad hoseyn (1912 - 1990)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۶۸۱
به راهنمایی ذبیح الله صفا، حروفچینی؛ بی‌کا، تا: ۱۳۷۶ق [مختصر ف: - ۴۲۱]

● **روابط سیاسی شاه زادگان مسیحی** / حکومت و سیاست
ravābet-e sīyāsī-ye šāh zādegān-e masīhī
روابط سیاسی شاهزادگان مسیحی با مغولان یا شاهان نواده چنگیز پس از هولاکو تا زمان پادشاهی ابوسعید.
Memoires sur les relations politiques des princes Chretiens et particulierment des ils France avec les empereurs mongols par Abel Remusat.
Memoires de l' institut royal des inscription et belles lettres.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۰۱-ف
بخش دوم، ص ۳۳۴-۳۳۸، از روی چاپی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ – ۱۵۵]

● **الرواة = مختصر خلاصة الاقوال = المختصر بالروات = ترتیب خلاصة الاقوال** / رجال / عربی
ar-ruwāt = muxtaṣar-u xulāṣat-il aqwāl = al-muxtaṣar bi-r-ruwāt = tartīb-u xulāṣat-il aqwāl
شریف بغدادی، محمد بن علی، ق ۱۰ قمری
šarīf baqdādī, mohammad ebn-e 'alī (- 16c)
وابسته به: خلاصة الاقوال فی معرفة احوال الرجال؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
تاریخ تألیف: ۱۰ ذیحجه ۹۵۹ق؛ محل تألیف: مشهد
این ترتیب، مانند اصل کتاب در دو قسم تنظیم شده و مؤلف در پایان، خاتمه‌ای دارای هفت فایده رجالی به آن افزوده است. وی در آغاز می‌نویسد: «ان صاحب خلاصة الاقوال فی معرفة الرجال ... رتبها علی قسمین و خاتمة ... و کان الکتاب مع کونه اشهر کتب الاصحاب قابلا للتصرفات سیما الایجاز و الانتخاب صالحا للتغیرات کترتیب اسهل للطلاب فاختصرته و کثیر مما ترکته فی بعض من ترکه و رتبته و هذا الطریق اقرب الی طلب الرجال مما سلکه و رفعت الاشتباه فی الباء المنقوطة بواحدة بترک البیان و ینقطتین فوقا بفوقتین و تحتا بتحتتین و بالثلاثة بالثاء و فی النون بالنون و فی حرف اصله المبهم ترک المهمل و ذکر المعجم والفاء بترکه و الفاف بذکره و کذا فی کثیر من الفتح و الاخوة و الخفة و الشدة، و اعتمدت فی الدلالة علی کثیر من احالات ... و قیدت بعض السوانح للتحاشی عن کثرة الاضافة فی الحواشی».
ترتیب اسامی بر اساس حروف اول و دوم و حروف سوم به بعد

است.
آغاز: ابتداء الحدیث بحمد الله الذی الیه انتهاء ما رواه المخبرون و عنده حقائق ما أخبرنا عنه الرواة و المحدثون
انجام: احمد بن داود البغدادی مغیرة کسایمة میمونة عن الرسول نصرة الازدیة عن امیرالمؤمنین
[فهرستگان حدیث ۳۱۸/۱]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۶۷/۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** عن هارون موسی التلعکبری عنه بکتابه رحمهم الله تعالی والدی الی الکشی بهذا الاسناد الی الصمصام عنه رحمهم الله تعالی.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ با خط خوردگی و اضافات، محشی از مؤلف، در رسائل محمد بن علی شریف بغدادی؛ کاغذ: نباتی و نخودی، جلد: گالینکور سبز، ۵۷گ (۵۲پ-۱۰۸پ)، اندازه: ۱۲/۴×۱۸/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۷۷]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۵۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بکیر الارجانی بالجیم مرتفع وجیله بالجیم بن حیان بتحتیین بن ابجر بالجیم الکنانی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده محمد خلیل الموسوی» (بیضی)؛ در برگ آخر چند بیت شعر فارسی از بابا فغانی آمده؛ جلد: مقوایی، ۴۸گ (۱پ-۴۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۶]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۴۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۷گ (۱۲۱پ-۱۷۷ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۴۶]

← الرواة الصادقون ⟵ الرجال

● روادع النفوس / اخلاق / فارسی

ravāde‘-on nofūs

حسینی خاتون آبادی، محمد صالح بن عبدالواسع، ۱۰۵۸ - ۱۱۲۶ ؟ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad sāleh ebn-e ‘abd-ol-vāse‘ (1648 - 1714)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵)
تاریخ تألیف: ۱۰۹۲ق
آداب دینی و مواعظ و پند و اندرزهایی که از روایات استفاده می‌شود، در یک «مقدمه» و سه «باب» و یک «خاتمه» گردآورده: مقدمه: در ذم گناه و انواع عقوبات؛ باب ۱. عدد گناهان کبیره و نام آنها؛ باب ۲. ذم گناه و عقوبت آن؛ باب ۳. نواهی شرعی و قبایح؛ خاتمه: در مواعظ متفرقه.
آغاز: سپاس فزون از اندازه و قیاس حکیمی را سزا است که نفس اماره چموش را ... اما بعد احقر عباد الله الغنی محمد صالح الحسینی به عرض طالبان شوارع هدایت می‌رساند که چون حکیم علیم به مقتضای حکمت شامله در خلقت کامله انسانی و داعی شهوت نفسانی ترتیب داده و انسانی را معجونی از عقل روحانی و نفس شهوانی گردانیده ... و این رساله را (ر) وادع النفوس موسوم و به مقدمه و سه باب و خاتمه مرتب گردانید و من الله الهدایه ...
انجام: و از حضرت صادق ع منقولست که محبت ما اهل بیت گناهان را می‌ریزد چنانچه باد تند برگ را از درختان می‌ریزد به این بشارت شافیه ختم می‌کنم این رساله وافیه کثیرا الفایده را و از برادران روحانی که از این رساله بهره ور گردند و از عمل به مضامین منتفع شودند و از عذاب اخروی و عذاب ... استدعا دارم که از برای غریق بحر تفکر از حق جل و علا سوال عفو و مغفرت و طلب لطف ... تا حق تعالی از زلات و عثرات ایشان نیز در گذرد و عفو کند فانه غفور رحیم.
[الذریعة ۲۵۶/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۶۱۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۴۷۰/۶]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۷۷۵
آغاز: و رنگ جلالت و جهانبانی خال رخسار عدالت و کامکاری آرایش جمال سلطنت و نامداری؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: کلبعلی بن حاجی سلطان حسینی تبریزی، تا: قرن ۱۲؛ در متن و حاشیه؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۴]
۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۲۳۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله علی جزیل نواله و الصلوة علی محمد و آله.
خط: نسخ خوش، کا: محمد صادق بن علی ابهری، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۰۴ق؛ در حاشیه نوشته: «بلغ قبالا فصح بحمد الله تعالی»، مصحح، محشی، با سرلوح، مجدول چهار خطی؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: میشن سیاه، ۵۰۸ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۶ - ۱۸۹]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۷۰/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** افتاده در باب سوم: که هر که مؤمنی را ذلیل کند خدا او را
خط: نسخ، کا: مرتضی بن علم الهدی حسینی طالقانی، تا: ۱۱۲۹ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱۷ص (۲۸۰-۳۹۶)، ۳۱ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹ - ۱۳۶۵]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۶۰۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ ذیقعده ۱۲۱۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه عفی عنه، منه سلمه الله تعالی»، مطالب پراکنده در هامش برگ ۱-۶، امضای جعفر بن زین العابدین خوانساری به

سال ۱۲۵۵ق؛ مهر: «العبد المذنب محمد [تقی]» (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم مشکی، ۱۱۷گ، ۲۰ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴۰ – ۶۶۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن آقا علی سیچانی، تا: ۴ شوال ۱۲۴۴ق، به دستور آخوند ملاحسین جزینی؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵ – ۲۹۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۰۳۵/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن آقا علی سیچانی، تا: ۴ ربیع الاول ۱۲۴۴ق، به دستور آخوند ملا عبدالصمد؛ مجدول؛ جلد: تیماج روغنی، ۱۴۸گ (۱پ–۱۴۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۱ – ۳۹]

۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۴۶۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: قاسم بن فتاح خراسانی، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: – ۱۲۵۴]

● الرواسم الصامكة و الصواكم الراطمة لمن وضع قصة كتاب فاطمة / عربی

ar-rawāsim-uṣ ṣāmika wa-ṣ ṣawākim-ur rāṭima li-man waḍ'a qiṣṣat-a kitab-i fāṭima

قرشی ناصری، حسن، ق۱۴ قمری

qorašī nāserī, hasan (- 20c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۲ محرم ۱۳۱۸ق

پاسخ به سؤالی درباره کتاب منسوب به فاطمة بنت الحسین (ع) است که ماجرای آن بر زبان قصه گویان افتاده بود.

آغاز: الحمد رب السموات العلی و رب الارضین السفلی و رب الآخره و الاولی ... وقع الینا سؤال من بعض الاجلة من اخوان الصفا یسئلنا فیه ان نوضح له ما ادی الیه تحقیقنا فی شأن سیدتنا و مولاتنا سمیة البتول العذراء و ثانیة مریم الکبری ...

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۴۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الالف الثانی من آلاف سنی الهجرة النبویة علی صاحبها آلاف التسلیم و التحیة من کل غوث و غشیة من حضرة رب البریة

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ در متن خط خوردگی و در متن و حاشیه اصلاحات و اضافات دارد؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ ابر و باد، ۱۳گ، اندازه: ۲۰×۳۱ سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۲۲۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** التسلیم و التحیر فی کل عزت و غشیة من حضرت رب ... (کذا)

خط: نسخ، کا: صاحب، حیدر علی، تا: ۱۳۱۸ق [رایانه]

● الرواشح السماوية فی شرح احاديث الامامية / شرح حدیث، درایه / عربی

ar-rawāšiḥ-us samāwīyya fī š.-i ahādīs-il imāmīyya

میرداماد، محمد باقر بن محمد، – ۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

وابسته به: الکافی؛ کلینی، محمد بن یعقوب (–۳۲۹ق)

گزارشی است بر کتاب کافی کلینی و ضمن آن مباحثی در علم درایة الحدیث و احوال برخی از راویان حدیث و جمله‌ای از مسائل علم اصول فقه را بیان داشته است. پس از توضیح خطبه آن، ۳۹ راشحه در مسائل علم درایة الحدیث و احوال برخی از رواة حدیث تنظیم و آخرین راشحه را اختصاص به بعضی از مباحث علم اصول فقه داده و سپس به شرح و توضیح برخی از کتب اصول کتاب از جمله عقل و جهل و توحید پرداخته است. این تألیف، بسیار مفید و سودمند و ممتاز است ولی از قراین معلوم می‌شود که نامبرده به جز اندکی از شرح آن توفیق نیافته و موجودی تا باب بیان تعریف و لزوم حجت در حدیث امام صادق (ع) در پاسخ به سؤال از تفسیر آیه «و هديناه النجدين قال (ع) نجد الخير و الشر ...» می‌باشد (در الذریعه ج ۱۱، ص۲۵۷ می‌نویسد: این کتاب در سال ۱۳۱۱، از ابتدای شرح خطبه تا انتهای آخرین «راشحه» در تهران چاپ شده ولی از شرح احادیث خبری نیست احتمالاً هنگام چاپ به آن دست نیافته‌اند و ...]. در این شرح بیشتر توجه مؤلف به بررسی روات و لغات کلمات غامض معطوف شده است.

آغاز: بسمله و الاعتصام بالعزیز العلیم الحمدلله رب العالمین حمداً ینبغی لکرم وجهه ... و بعد فان احوج المربوبین وافقر المفتاقین ... محمد بن محمد یدعی باقر الداماد الحسینی ختم الله له فی نشاتیه بالحسنی وسقاه فی المصیر الیه من کأس المقربین

انجام: و منها مفهوم العدد هذا آخرما صنف فی هذا الباب رضی الله عنه تعالی ...

چاپ: مشار عربی، ص۴۹۲؛ تهران، ۱۳۱۱ ق، چاپ سنگی؛ کتابخانه آیة الله مرعشی، ۲۱۷ ص؛ قم، دارالحدیث، تحقیق غلام حسین قیصریه‌ها و نعمت الله جلیلی، ۱۳۸۰ش، ۳۵۰ص

[الذریعه ۲۵۷/۱۲؛ مشار، عربی ۴۹۲ که نشانی ۲ چاپ آن را داد؛ کتابشناسی درایه شیعه چاپ شده در کتاب ماه دین ش ۵۱ ص ۹۳؛ کشف الحجب و الاستار ۲۹۳؛ هدیة العارفین ۲۷۶/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۱۱/۲]

شرح و حواشی:

۱– الرواشح و القبسات

۲– فهرست الأعلام من الرواشح؛ مامقانی، محیی الدین (۱۹۲۲–)

۳– المراشح؛ شریف نائینی، محمد بن محمد هادی (–۱۳۰۵)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی،۱۶۴گ،۲۰سطر(۸×۱۴)،اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۱ – ۲۴۶۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۷/۱

خط: نسخ، کا: ابوالفتح گیلانی، تا: قرن ۱۱؛ در تاریخ ۲۳ جمادی الاول ۱۲۳۱کامل شده، محشی با نشان «منه مدظله العالی»، از روی خط میرداماد و برای خزانه سلطان العلماء؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۴۹گ (۲پ–۲۵۰ر)، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۸ – ۴۳۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** مخالفا لحکم الصدر و هو عدم الحکم موجودی، به مانند مقدمه شرح است که پس از دیباچه، در عنوان ۳۹ «راشحه» به مطالب و مباحث علم درایة الحدیث پرداخته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از مؤلف، مقابله شده؛ تملک: شیخ محمد بن علی بن خاتون عاملی، مؤلف «ترجمه قطبشاهی»؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۳۲گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۵ – ۱۶۲]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** حکم الصدر بحسب اختلاف النسبتین النفسیه والخارجیة فلیتقن ومنها مفهوم العدد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد علی بن مقصود علی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۵۵]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۵۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی و بعضاً با عنوان «محمد باقر الموسوی»، در برگ اول یادداشتی آمده که چهارده برگ آغازین به خط مرحوم مؤلف است ولی ظاهراً فقط یک برگ به خط مؤلف است؛ مهر: کتابخانه مجد الدین نصیری؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۵۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۸۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سقانا فی جنة الوصل من کاس وصاله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی غالباً با جمله «منه دام ظله»، دارای بلاغ از مؤلف؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۱۹/۷سم [ف: ۱۴ – ۲۶۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۵۳۷

آغاز: التبیان ملقاةً الی قلوب الالباء من الحکماء والعقلاء مملاة علی اسماع الاذکیاء؛ **انجام:** عن حکم الصدر و مقابله بحسب نفس الامر اذالایجاب و السلب لا یجتمعان و لا یرتفعان

اندکی از مقدمه مؤلف (۲ یا ۳ برگ) و برگ پایانی رساله افتاده است به‌گونه‌ای که ۲–۳ سطر آخر کتاب نیست؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: میر مرتضی بن میر مصطفی، تا: دهه دوم شوال ۱۰۵۷ق، جا: مشهد رضوی؛ بخش اول تا برگ ۳۱ به خط نسخ خوش در زمان حیات مؤلف نوشته شده و حاشیه‌های از او با نشانی «منه دام ظله العالی» و «منه ادام الله افادتة» دارد این بخش تصحیح شده و حداقل دو بار قرائت و مقابله شده است: «بلغ قراءة افاض الله تعالی علیه» و«ثم بلغ قراءة افاض الله تعالی علیه» که اینها به خط میر داماد است، بخش دوم به خط نستعلیق نوشته شده و بدون تصحیح و مقابله است حتی جای عناوین هم در آن خالی مانده، در حاشیه برگ ۹۴پ مرتضی رشیدی بن احمد کرمانشاهی در ۱۳۴۲ ق نوشته که کتاب مطالعه شد، به ضمیمه بخشی از پایان عیون اخبار الرضا «باب ذکر ما ظهر للناس فی وقتنا من برکة هذا المشهد» (۹۷ر –۱۰۰پ) که به اشتباه از اصل کتاب جدا شده است. آغاز موجود: «و هذا المشهد علی ساکنه السلم حدثنا ابو جعفر محمد بن ابی القسم بن محمد بن الفضل التمیمی الهروی» انجام «وقد آلیت علی نفسی ان لا افارق هذا المشهد ما بقیت»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری حنایی و نباتی، جلد: گالینگور سرخ، ۹۶گ (۱ر–۹۶پ)، ۱۹–۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ – ۲۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۳۳۰/۱

همان نسخه بالا [مؤید: ۱ – ۲۸۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۸۶۹/۹

آغاز: ...: قال فی الرشحة السابعةو الثلاثین المحرف ما وقع فیه تحریف من جهلالمحرفین و سفههم اما بزیادة او نقیصة بتبدیل حرف مکان حرف لیست هی علی صورتها؛ **انجام:** انما کان من باب تشریع السنة و تعلیم الأمة لا لتدارک ما فاته من الصلاة المفروضة بالسهو تم ما نقل من الرواشح بمحمد الله و حسن توفیقه.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر بن شکری قمی، تا: ۱۰۷۷ق، جا: قم؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۶۲پ–۸۲پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۷×۱۷/۵سم [ف: ۳۲ – ۶۴۹]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۷۱۸

آغاز: الحمد لله رب العالمین حمدا ... و بعد فان احوج المربوبین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد سعید فرزند محمد تقی خاتون آبادی، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۰۸۲ق؛ محشی با نام و رمز: «منه، ص،ق، نهایه، محقق طوسی، مغرب، دم، دروس، الذکری، شرح مناج عبری»، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۶ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۹ – ۳۹]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۶۹۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۸۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۹سم [ف: ۱ – ۲۴۷]

۱۱. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۷/۷

کا: حسین جرپادقانی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: روغنی، ۵۷گ (۲۱۶ر–

۲۷۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۸۱]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۲۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی از مؤلف با امضای «منه رحمه الله»؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده احمد ۱۱۱۹» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۱۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۱۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** «کما فی العقود الذهنية فالنسبة العقل به»

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۷۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن دارچینی فرنگی، ۸۶گ، اندازه: ۲۴×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار ۱ - ۳۳۴]

۱۴. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه:۳۱۶/۴

کا: زین الدين ابوالقاسم محمد جعفر بن سید حسین موسوی، تا: ۱۱۰۹ق؛ با حواشی از مؤلف [چند نسخه-ف: - ۳۸۴]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۸

قطعه‌ای از اواخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن الله ویردی اصفهانی، تا: دهه اول ذیحجه ۱۱۲۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۶ - ۳۱]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۲۴-۶۰/۶۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵ محرم ۱۱۲۵ق، جا: اصفهان؛ ۷۴گ، ۱۹ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۴۱]

۱۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۳۲/۷-طباطبائی

بخشی (راشحه اولی) از الرواشح السماوية میرداماد؛ کا: محمد رضا بن محمد رشید نائینی، تا: ۱۱۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۶-۷)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۳۲۴]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۵۴

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن خادمعلی شهرنوی، تا: ۶ شعبان ۱۱۵۴ق؛ مصحح؛ ۷۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۶]

۱۹. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه:۱۱۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاول قول الصحابی کنا نفعل کذا او نقول کذا ... و قول الحاكم والخطيب من العامة فی الحديث المغيرة كان اصحاب النبی صلی الله علیه وآله يقرعون بابه بالاظافير.

خط: نسخ، کا: غلامرضا بن محمدعلی آرانی کاشانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۵۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف مخ: - ۷۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۱۰۳/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۱۲۹]

۲۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۷۷/۱-طباطبائی

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد فان السيد الجليل ... الراشحة الاولى متن الحديث الفاظه اللتی يتقوم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز، ۹۸ص (۱-۹۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۴]

۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۵۶۹/۱

آغاز: بسمله، الراشحة الاولی متن الحديث الفاظه التی تتقوم بها المعانی و السند طريق المتن؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج عنابی، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۵۳۷]

۲۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۹۴/۱۱-طباطبائی

انتخاب‌هایی است از آن کتاب از راشحه ۳ تا راشحه ۲۷؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۴گ (۱۰۰-۱۰۳) [ف: ۲۳ - ۶۹۵]

۲۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۲۲۴/۱

خط:نسخ،کا:احمد بن محمد،تا:شنبه ۱۴ صفر ۱۲۲۴ق [ف: ۳ - ۳۶]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۸۰/۱

بی‌کا،تا:دوشنبه۲۳جمادی الاول۱۲۳۱ق[میراث شهاب:س۸ش۴-۶۰]

۲۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۳۴۱/۱

آغاز: از داد ماعداه مما يشاركه فی جنسه عنه بعداً و سقوطاً ... هبوطاً و كذلك و رد عن سادتنا الطاهرين امناء سرالله و تراجمة وحيه و سفراء غيبه و السنة امره و نهيه.؛ **انجام:** برابر

اوراقی از آغاز کتاب را ندارد؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد علی بن حاج ابوالحسن نائینی، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۴۸ص (۲-۱۴۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۱۳۹]

۲۶. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۲

کا: برات علی بن محمد حسن، تا: شنبه ۲۴ صفر ۱۲۳۸ق [تراثنا: س۱۸ش۱و۲ - ۲۳۴]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۴۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد اسماعیل استرآبادی، تا: پنج‌شنبه ۹ ربیع الثانی ۱۲۴۵ق، جا: اصفهان کوی یزد آباد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۷ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۶۸۸]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۳۷۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر بیهودی قائنی خراسانی، تا: رجب ۱۲۴۵ق، جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ (۱پ-۷۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۹ - ۱۷۳]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۸۵۳

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن علی خوانساری، تا: ۱۲۵۹ق؛ مصحح؛ جلد:تیماج قهوه‌ای،۱۱۹گ،۱۷سطر،اندازه:۱۷×۲۲سم[ف:۲۳- ۴۱]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۹۳۷/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالخالق، تا: سه‌شنبه غره رجب ۱۲۶۳ق؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «عبدالله»؛ ۸۳گ (۵۹پ-۱۴۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم[محدث ارموی مخ:۲-۷۵۶]

۳۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۷/۲
آغاز و انجام: برابر
کا: محسن بن چراغعلی، تا: غره محرم ۱۲۷۰ق؛ جلد: چرم سیاه، ۴۶گ(۱۱۱ر-۱۵۶پ)،۲۳سطر،اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [مؤید: ۱-۱۰۳]

۳۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۰۳۷/۲
تا راشحه ۳۹؛ خط: نسخ، کا: محمد بن سید زین العابدین، تا: ۱۲۷۰ق؛ اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۴۹]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۰۷۸/۱۳
خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن ملا محمد تقی خیارجی قزوینی، تا: پنج‌شنبه ۸ شوال ۱۲۷۲ق؛ مصحح، محشی از مؤلف یا کتاب‌های دیگر؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۸گ (۹۹پ-۱۷۶پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳ - ۲۳۲]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۳۵
آغاز و انجام: برابر
پس از این ضمن یازده صفحه قطعه‌ای است از رساله «محمدیه» شیخ یوسف بحرینی، در میراث و ابیاتی از شریف رضی؛ خط: نستعلیق،کا:حاج عبدالله مسکین بن نجم الدین قندهاری،تا:جمادی الثانی ۱۲۷۲ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۶۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۵ - ۱۶۲]

۳۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۱۶۶
آغاز و انجام: برابر
از آغاز تا راشحه ۳۹؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با نشان «منه ره»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱ - ۲۷۷]

۳۶. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه:۱مجموعه بدون شماره
کا: محمد مهدی بن محمد کاظم خوانساری اصفهانی، تا: ۱۳ محرم ۱۲۷۶ق [دلیل المخطوطات: ۱ - ۱۳۷]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۴۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲ ربیع الاول ۱۲۸۴ق، جا: اصفهان مدرسه باب القصر؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۶۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ - ۳۳۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۸۱۱
همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۲۵۷]

۳۸. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۲۹۶۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۱ محرم ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، ۳۸۲ص، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۴۵]

۳۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۴۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۲۸ رجب ۱۲۹۵ق؛ ۱۱۲گ (۱پ-۱۱۲ر) [ف: ۲ - ۱۲۶]

۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۴۲۵/۳-۳۸/۴۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمدمهدی موسوی جزایری تستری،تا:۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۱۴۱]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۲۶/۵
از راشحه یکم است تا راشحه ۳۸؛ خط: نسخ، کا: خوانساری، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۴۰گ (۷۹پ-۱۱۸پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱۲ - ۲۷۲۳]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۹۸۹
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸ رمضان ۱۳۰۴ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۷؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور، ۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۳سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱- ۳۳۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۶۷۹
همان نسخه بالا [مؤید: ۲ - ۱۸۲]

۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۲۷
خط: نسخ، کا: محمد بن علی اکبر طبسی گیلکی، تا: اوایل ربیع الاول ۱۳۴۲ق؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «لکاتبه عفی عنه»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۹گ، اندازه: ۱۷×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۵]

۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۱/۱-۴/۱۳۱
آغاز و انجام: برابر
از اول تا آخر (راشحه ۳۹)؛ خط: نسخ خوانا، کا: زین الدین جعفر زاهدی، تا: عصر مؤلف [تاریخ برگ آخر شعبان ۱۳۷۵ق]؛ مصحح، محشی با نشان «منه مدظله العالی»؛ ۱۰۵گ، ۲۱ سطر [ف: ۴ - ۲۱۴۱]

۴۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۵۸۳/۱
از آغاز تا اواخر راشحه ۳۹ را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷۳گ (۱-۷۳)، ۲۱ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۷۶۳]

۴۶. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه:۱۶۵
بی‌کا، بی‌تا؛ دارای حواشی مؤلف تاریخ با تعبیر «منه دام ظله» از او [تراثنا: س۱۳ش۲و۳ - ۳۴۳]

۴۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۴ - د
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه دام ظله» و «سمع مه» و «منه دام ظله العالی» و برابر است با س ۲ ص ۳ تا س ۸ ص ۱۴۱ چاپی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۸۹گ، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: - ۳۵۸]

۴۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۱
آغازو انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه طال عمره» و «منه دام ظله» و «منه دام ظله العالی»، روی عبارت «بسمله» نوشته است: «هذا البسملة خط افضل المجتهدین میر محمد باقر الداماد الحسینی

رحمه الله» - از گ ۱۳۸ب تا ۱۴۱ب حدیثهای پراکنده‌ای است درباره اسم اعظم و جز آن؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تریاکی، ۲۱ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۵ - ۱۳۳۲]

● رواشح العناية الربانية فى شرح الكفاية الخراسانية /

فقه / عربی

rawāšiḥ-ul ʻināyat-ir rabbānīya fī š.-il kifāyat-il xurāsānīyya

آل عصفور، حسین بن محمد، - ۱۲۱۶ قمری

āl-e ʻosfūr, hoseyn ebn-e mohammad (- 1802)

وابسته به: كفاية الاحكام = كفاية الفقه = كفاية المقتصد = كفاية المعتقد؛ محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (۱۰۱۷-۱۰۹۰)

شرح مزجی استدلالی مفصلی است بر کفایة الاحکام محقق سبزواری. شارح، اقوال بسیاری از فقهای بزرگ را نقل می‌نماید و گاهی به رد و تأیید آنها نیز می‌پردازد. بنا بگفته مؤلف در پایان جزء اول، این کتاب در بیست جزء خواهد بود، که جزء اول آن به تاریخ ۱۹ شعبان ۱۲۰۵ پایان یافته است و جلد سوم در تاریخ ۲۹ محرم ۱۲۰۶ق

آغاز: بسمله، الحمدلله الذى جعل فى استبصار فقيه الكافى و تهذيبه الوافى كمال الكفاية و صير طلب العلم هو الذخيرة و الوسائل

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سيجيء تحقيق هذه المسألة فى أحكام المياه المضافة و صحة استعمالها و عدمها انشاءالله تعالى.

جزء اول و دوم از آغاز کتاب تا بحث اول از احکام تیمم؛ خط: نسخ نازیبا، کا: عبد علی بن علی بن محمد توبلی بحرانی، تا: ۳ ربیع الاول ۱۲۰۶ق؛ از روی نسخه مؤلف، مصحح، محشی، روی برگ اول چند بیت از شیخ محمد بن عبدالله شویکی بحرانی در تقریض کتاب؛ تملک: علی بن احمد بن زین الدین و مهر «علی بن احمد بن زین الدین» (مربع)، محمد رضا بن محمد جعفر تبریزی به تاریخ ۱۳۳۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۳گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۷ - ۲۷۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۰۳

آغاز: فى ذاته لظهور ارادة الواحدة من الكف و الصعيد و انه يعلق منها بجزء غير جزء

جلد سوم، تا احکام اوانی؛ خط: نسخ، کا: عبد علی بن علی بن محمد جد حفصی توبلی اوالی، تا: چهارشنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر: «أنا عبد لعلی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۶گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۷ - ۲۷۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما ارتاح مشوق للذة التواصل و ما انزاح محب عن ملامة العادل.

ج۱، از ابتدای مقدمه تا مبحث نفاس و حاوی چهار «فصل» است: ۱. احكام الوضوء، ۲. الغسل، ۳. احكام الحيض، ۴. الاحكام المتعلقة فى الاستحاضة؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسین محمد بن عبدالله بن محمد بن حسین شویکی، تا: اوایل قرن ۱۳، زمان حیات مؤلف؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف، آبان ۱۳۶۹؛ جلد: میشن عنابی، ۲۷۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۰ - ۲۱۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۹۴۷

آغاز: هو شائع فى الأخبار و كلام القدماء من علمائنا الاخيار بقرينة الآيات و الروايات الواردة فى هذا المضمار؛ **انجام:** سمعت حكاية غسل رسول الله (ص) مع صاحبته و ان غسلها و ازالة خبثها بمدين و فى موثقة الساباطى السالفة فى غسل المرأة الممشطة بقرامل ...

از مبحث تخلی تا احکام غسل؛ خط: نسخ، کا: صفار، نعمت الله، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف، آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۱۸۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۰ - ۲۱۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۷۸۲۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذى البسنا لعباداته لباس التقوى و جعله لنا كمال الزينة و حثنا على ذلك عند كل مسجد؛ **انجام:** والحث عليها بانها انما وردت تقية من المخالفين فموجب لمخالفة النصوص والاجماع من فرق المسلمين فضلاً عن الامامية و حدهم و لولا الاخبار ...

جلد ۵، حاوی دو فصل: فصل ۴. احكام لباس المصلى، فصل ۵. احكام مكان المصلى؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: سازمان حج و اوقاف، آبان ۱۳۶۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۲۰ - ۲۱۷]

● الرواشح و القبسات / فلسفه / عربی

ar-rawāši-wa-l-qabasāt

وابسته به: الرواشح السماوية فى شرح احاديث الامامية؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (-۱۰۴۱)

منتخباتی از دو کتاب «الرواشح المساوية» و «القسبات» میر داماد.

اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه:۲مجموعه بدون شماره

کا: محمد بن محمد صادق بن محمد رضا، تا: ۴ صفر ۱۲۲۸ق [دليل المخطوطات: ۱ - ۵۳]

● الرواق / کیمیا / عربی

ar-rawāq

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۴۶۷/۱۸

آغاز: بسمله، حمدله و صلی الله علی سیدی محمد خاتم النبیین ... و انا اذکر فی کتابی هذا کیفیة ائتلاف الطبایع؛ **انجام:** فکیف هذه الصناعة. تم و الحمدلله تعالی

مقاله هیجدهم از آن مجموعه رسائل است؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۲گ (۴۴پ-۴۵پ)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶ – ۴۴۵]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۱۱/۱۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله ... تسلیماً کثیراً. قد سبق لنا قبل کتابنا هذا سبعة عشر کتاباً و انا اذکر فی کتابی هذا کیفیة ائتلاف الطبایع و کیف یمکن من اذا ذلک الوصول الیه من حیث لا یلحقه فی ذلک خطا و لا تعب به و هذا هو شیء من امر الموازین؛ **انجام:** و غیر الدرب یعطل فحسبک فیما الناس فیه اکفی فکیف هذه الصناعة. تم کتاب الرواق تألیف ابوموسی جابر بن حیان.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۵۶ر-۵۷پ)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲ – ۶۱۳]

↩ روانشناسی ⋗ نفس

● **روانشناسی** / روان‌شناسی / عربی

ravānšināsī

این رساله ابتدا بحث از اراده و اعمال ارادی می‌کند و سپس بقوای نفسانی و حواس خمسه می‌پردازد و پس از آن پاره‌ای از مسائل اخلاقی را پیش می‌کشد و از روابط بین افراد و مطالب شرعی شرح مفصل می‌آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷/۲

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و الصلوه علی انبیائه و اصفیائه سیما علی خیر خلقه؛ **انجام:** فان لم یحسمها بحسن التدبیر و الا سرت فی ذلک العضو.

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق، تا: ۱۱۰۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد، ۴۳ص (۲۰۱-۲۴۳)، ۱۹ سطر (۵×۱۱/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۶سم [ف: ۷ – ۲۹]

● **روانشناسی** / روان‌شناسی / فارسی

ravānšināsī

رساله‌ای است در احوال و صفاتی که انسان را عارض می‌شود در چند «فصل» و یک «خاتمه»: ۱. خصلت‌های متضاد انسانی مانند لذت و الم؛ ۲. صفت حیاة انسانی و کیفیت تعلق آن به بدن؛ ۳. صحت و مرض بدن؛ ۴. بیان مرگ انسان؛ ۵. ماهیت نفس انسان و کیفیة آن؛ ۶. بیداری و خواب. تحقیق: بدن مرکب است از اجزاء متضاد؛ ۷. نکته‌ای چند؛ ۸. بیان ماهیت ضحک؛ ۹. ماهیت بکاء و کیفیة عروض آن؛ خاتمه: انسان موصوف است به تمام صفات موجودات حتی خدا ... در دو فصل، گاهی مسائل به صورت سؤال و جواب مطرح شده است.

آغاز: بعد از شکر و سپاس بی نهایت مر واجبی را که توکل به جناب حضرت ذات پاک او معنی است

[فهرستواره منزوی ۱۵۹/۶]

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۹۱۶/۳

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۸۸۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۱۴ – ۱۴۲]

● **روانشناسی و خداشناسی** / کلام و اعتقادات / فارسی

ravānšināsī va xodāšenāsī

در این رساله روان و خدا شناخته شده است.

آغاز: یا واحد. بسمله. اما بعد بدانکه این مختصر کتابی است در بیان معرفت نفس و علم خداشناسی و دانستن لقای حق.

انجام: سودا سرد و خشک است، چنانکه در زمستان سرد و تر است خدا سرد و خشک است.

[فهرستواره منزوی ۱۵۹/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۸/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱گ (۵۵-۶۵ر)، ۳۱ سطر (۹/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۳ – ۲۶۸]

↩ روایات منتخبه در کفر و ایمان ⋗ زبدة الاحادیث

● **روایات و احادیث** / حدیث / فارسی

revāyāt va ahādīs

شامل روایات و احادیث پراکنده.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۱۶۶/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۳۴۷-۳۵۰)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۵۰ – ۴۲]

● **روایات و ادعیه و مراثی پراکنده** / گوناگون / فارسی

revāyāt va ad'īye va marāsī-ye parākande

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۳۶۸/۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن مشکی،

۱۳ص (۱۳۵-۱۴۷)، اندازه: ۹/۵×۱۸سم [ف: ۵۰ - ۱۴۳]

● **روایات و قضاء امیرالمؤمنین** / حدیث، تاریخ / فارسی
revāyāt va qazā'-e amīr-al-mo'menīn

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۲۱۹/۳
آغاز: قال رسول الله (ص) من صافح طالب العلم حرم الله جسده علی النار ... فی بیان الاحکام الذی حکم بها امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب حکمه (ع) فی الخمسة؛ **انجام:** و قضی (ع) فی رجل قتل جماعة ... تمت الاحکام بعون الله الملک العلام.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۰ق، جا: مشهد الرضا (ع)؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۶گ (۲۴-۳۹)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۷/۲ - ۷۷]

← روایة الاکابر عن الاصاغر ⟵ تواضع العلماء

● **روایة الشیخ هارون بن موسی تلعکبری** / حدیث / عربی
riwāyat-uš šayx hārūn ibn-i mūsā tal'akbarī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۹۳/۱۶
خط: نسخ، کا: محمد علی بن ملاسلطان علی کزازی کواری، تا: قرن ۱۲؛ از روی خط عبدالرضا ابن احمد جزایری مورخ روز یک‌شنبه ۱۱ صفر ۱۰۹۶ از روی خط حر عاملی از روی نسخه شیخ نصرالله حسینی قزوینی مورخ ۱۰۱۵ در کربلا و از روی خط ملا رحیم شیخ الاسلام از روی نسخه منصور بن حسن بن حسین آبی در ۳۷۴ در موصل از روی نسخه ابوالحسن محمد بن حسن بن حسین بن ایوب قمی که از تلعکبری شنیده بوده؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۴۵۳]

● **روایة غلام ثعلب عن شیوخه** / حدیث / عربی
riwāyat-i ġulām-i ṯa'lab 'an šuyūxih

غلام ثعلب، محمد بن عبدالواحد، ۲۶۱ - ۳۴۵ قمری
qolām sa'lab, mohammad ebn-e 'abd-ol-vāhed (876 - 957)

در صفحه عنوان می‌خوانیم: «جزء من روایة أبی عمر الزاهد غلام ثعلب عن شیوخه روایة أبی الحسین محمد بن أحمد بن القسم المحاملی عنه ...».
چاپ: در مجلة المجمع العلمی العربی به چاپ رسیده
[الأعلام زرکلی ۲۵۴/۶؛ الفهرس الشامل، الحدیث النبوی و علومه ۶۱۸/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۷۶/۱۰
آغاز: بسلمه. رب یسر أخبرنا الشیخ العالم الفاضل المحدث شهاب الدین أبوالمعالی أحمد بن الحافظ أبی محمد اسحق بن محمد بن المؤید بن علی الهمذانی الأبرقوهی قراءة علیه و أنا أسمع مع عمی الشیخ العالم کمال الدین أبی القسم أحمد بن القاضی عماد الدین محمد بن محمد بن هبة الله الشیرازی ... قال جمع زیاد أهل الکوفة لیعرضهم علی شتم علی (ع) و البراءة منه فملأ الرحبة منهم و القصر و المسجد و الناس؛ **انجام:** ان کان جسمی ثوی غریباً فان روحی ثوت بحبی. آخره و الحمدلله وحده.
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۴۹۵؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۰۸ق؛ ۱۵ص (۹۵-۱۰۹)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳ - ۳۹۷]

● **روایة من ابی محمد سهل التستری** / حدیث / عربی
riwāyat-un-min abi muḥammad sahl-it-tustarī

سهل تستری، ۲۰۰؟ - ۲۸۳ ؟ قمری
sahl tostarī (816 - 897)

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۷۸/۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: نخودی، ۴ص (۱۴۰-۱۴۳)، قطع: وزیری [نشریه: ۵ - ۲۲۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۱۹/۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۷۴۲]

● **روایت آدم جدید** / متفرقه / فارسی
revāyat-e ādam-e jadīd

دامغانی، محمد مهدی، قرن ۱۴ قمری
dāmqānī, mohammad mahdī (20c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۶ ربیع الثانی ۱۳۳۴ق
ترجمه‌ای است از کتاب «آدم جدید» نیکلا حداد. عین الملک نیز کتاب مذکور را ترجمه نموده و به چاپ رسیده است. این کتاب شامل ۵۵ فصل است و بحث‌های اولیه کتاب پیرامون نزاع حق و قدرت است.
چاپ: ۲ جلد، تهران، ۱۳۰۳=۱۳۴۳ق، سربی، رقعی، ۱۹۲ و ۲۲۴ص
[مشار فارسی ۵۴/۱، «ترجمه حبیب الله هویدا عین الملک در ۲ جلد»]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۱۸۷-۷/۸۷
آغاز: مقدمه مصنف کشتی گرفتن حق (درستی و راستی) وقدرت (توانایی) در هیئت اجتماعیه دوقوه است که با یکدیگر بزور آزمایی و کشتی گرفتن مشغولند حق و قدرت؛ **انجام:** و پسند آنان شوق حقیر مترجم را در ترجمه دیگر نسخ و روایات تازی زبان بیفزاید کمین بنده جانی محمد هادی دامغانی
خط: نستعلیق، کا: محمد هادی دامغانی، تا: پنج‌شنبه ۶ ربیع الثانی ۱۳۳۴ق؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، ۱۳۷گ، ۱۸-۱۹ سطر، اندازه:

۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۴۱]

● **روایت بهمن پونجیه** / هیئت / فارسی
revāyat-e bahman-e pūnjīye
روایت بهمن پونجیه در مورد آفرینش جهان و ستارگان. در این بخش منازل قمر و اسامی بروج دوازده‌گانه و تصویر آنها ترسیم و توضیحاتی درباره آنها ذکر شده است.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۷۴۱/۱۵
خط: نسخ، کا: فریدون بن مرزبان، تا: ۱۱ بهمن ماه الهی ۹۹۶ یزدجرد بن شهریار سنه ۱۰۳۶ق؛ جلد: پارچه‌ای مشکی، ۸گ (۳۳۶ر-۳۴۳ر) [ف: ۳۷ - ۲۷۳]

● **روایت پارسی** / فارسی
revāyat-e pārsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۱۴/۹-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 1022 (بلوشه ش ۲۰۹)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۴۷]

● **روایت درباره نامه نگاری علی (ع)** / ادبیات / عربی
revāyat dar bāre-ye nāme-negārī-ye ʻalī
بستی، عبدالله بن عبدالعزیز
bastī, ʻabd-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-ʻazīz

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۸۹/۲-ف
نسخه اصل: بادلیان ش ۲۴۶ فرارز ش ۱۲۹۹ اته؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۱]

● **روایت عمرو بن مسعده** / - فارسی
revāyat-e ʻamr ebn-e masʻada
«روایت عمرو بن مسعده» دبیر مأمون، شرح واقعه برخورد وی با پیری دانا و نتیجه‌گیری که این درخت علم و هنر عاقبت به بار می‌نشیند.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۰۴۲/۲
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: میرزا مصطفی خان منشی باشی (مدیر الممالک)، تا: ۱۳۲۲-۱۳۳۰؛ جلد: مشمع آبی، ۵ص (۴۵-۴۹)، اندازه: ۱۳×۲۱/۷سم [ف: ۱۷ - ۴۸۴]

● **روایت‌های پهلوی** / ادبیات / پهلوی
revāyat-hā-ye pahlavī
از ناشناس، در نسخه‌های خطی آن همراه با متن «دادستان دینی» منوچهر است، و بر حسب سنت، این کتاب را «روایت» به گونه مفرد نامیده‌اند [تفضلی]. گردآورنده، مقدمه‌ای برای آن نیاورده و مطالب را پشت سر هم آورده که بعدها ویرایش متن را در ۶۵ «فصل» بخش‌بندی کرده است. از آنجا که فصل‌های ۱ تا ۶۲ در نسخه خطی در دست، و فصل‌های ۶۳ تا ۶۵ در پایان هر قسمت جمله «به پایان رسید» آمده است، شاید بتوان پنداشت که کتاب دو گردآورنده داشته است [تفضلی]، روزگار نگاشتن بایستی از قرن سوم یا آغازین چهارم باشد. در برگیرنده تقویم فرودگان یا روزهای پایان سال، آیین‌های دینی، نذر، قربانی، ستایش از خورشید، توبه، وردها، قوانین دینی، ازدواج با نزدیکان، گواهی فروش برده به کافر، طلاق، مراقبت از آتش، زن و فرزند، کارهای نیک، پیمان شکنی، تاوان کارهای بد، ثواب کشتن جانوران موزی و گناه کشتن جانوران سودبخش، اندرزها، ریزی و درشتی، پیری، راستی و رادی، روان آدمی، دوستی با کافران، آفرینش جهان، جانوران، سرنوشت انسان پس از مرگ، رستاخیز و پایان جهان، بهشت و دوزخ، آثار جوری مانند رعد و برق و شهاب ثاقب، داستان‌های اساطیری مانند: گرشاسب، جمشید، زردشت، فرهنگ عامه مانند افسون. این کتاب به فارسی ترجمه شده است
[تفضلی، تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام، ۱۵۳-۱۵۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۸۷۴/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ به خط پهلوی [ف: ۳ - ۱۶۲]

● **روایتی از استاد در باخبر شدن از احوال عالم و ماضی و مستقبل** / متفرقه / فارسی
rvāytī az ostād dar bāxabar šodan az ahvāl-e ʻālam va māzī va mostaqbal

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۸۱۶/۳
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ سپس پراکنده هاست (۱۸ر-۲۱پ)، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۳گ (۱۵پ-۱۷پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۶ - ۳۶۷]

● **روایتی از پیامبر اسلام(ص) درباره متعه** / حدیث
revāytī az payāmbar-e eslām darbāre-ye motʻe

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۴۷
خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲گ(۹۴پ-۹۵ر)،اندازه:۱۵/۱×۲۸/۴سم[ف:۲۹/۲ - ۷۳۴]

● **روایتی از شیخ صدوق (ره)** / حدیث / فارسی
revāyatī az šeyx-e sadūq

قضیه ملاقات شیخ صدوق با یکی از اساتید خود و تعلیم دعایی که به شیخ صدوق نموده است.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۲۴۹/۴

آغاز: شیخ صدوق ابن بابویه رحمه الله بسند صحیح روایت نموده که با یکی از استادان خود؛ **انجام:** که صاحب این مطالب دست از مواظبت ... و تجربه نموده ام.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: ساغری قهوه‌ای، ۳ص (۱۱۵-۱۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۰/۲سم [ف: ۵۰ - ۸۶]

● **روایح الانشاء** / نامه‌نگاری / فارسی

ravāyeh-ol enšā’

ترشیزی، علینقی

toršīzī, ‘alī-naqī

از علی نقی ترشیزی که به دستور فتحعلی خان امیر شکارباشی دیوان اعلی و بیگلربیگی مشهد مقدس معلی در دژ سرخس و زور آباد خدمت می‌کرده است. در مقاله اول در صورت ارقام طبقه ملازمان و عنوان‌های فرقه اول ارباب منصب که سرانجام امور ممالك به یمن کفایت ایشان منوط است، نشان: نیابت و وکالت و وزارت و قورچی باشیگری و قوللر آقاسیگری و تفنگچی آقاسیگری و توپچی باشیگری و دیوان بیگی گری و میر شکار باشی گری و فرقه دوم اصحاب قلم که بنای دخل و خرج دیوان بکلك درر سلك ایشان منتظم است، نشان: استیفا و استیفای خاصگی و لشکر نویسی و صاحب توجیهی و آوارجه نویسی و احضارنویسی و اشراف و رونق افزایی دفترخانه بازنشستگی در هفتاد سالگی دیده می‌شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۱۰/۴۱

آغاز: رساله منشآت مرحمت پناه میرزا علی نقی ترشیزی قوردی. بسمله. حمد و سپاس شدید الاساس که عروج مرغ نشان بر شرفات ایوان بیانش عین خیال و محض محال است نثار بارگاه پادشاه بی مثل و بدل که پیش طاق درگاه جلالش ازل تتق سراپرده عظمت و کمالش لم یزل است ... اما بعد مقصود از تحریك مشاطه کلك غالیه فام ... آنست که این رساله ایست مسمی به روایح الانشاء مرتب بر مقدمه و مقاله و خاتمه؛ **انجام:** از حصول خواهش و مقصود او.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱۶۶-۱۸۱)، سطور چلیپایی (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۹۴۵]

● **روایح الانفاس = جوششهای اسرار = ملفوظات** / عرفان و تصوف / فارسی

ravāyeh-ol anfās = jūšeš-hāye asrār = malfūzāt

راز الهی، برهان الدین، - ۱۰۸۳ قمری

rāz-e elāhī, borhān-od-dīn (- 1673)

ملفوظات شاه برهان الدین ملقب به راز الهی، که پس از مرگ وی عبدالهی حسنی حسینی آن برگ‌ها را گردآورده، دیباچه‌ای برای آن نوشته و بدین نام خوانده است در ۳۲۲ رایحه و به دنبال هر سربند با عبارت «می‌فرمودند» آغاز می‌گردید. (احمد منزوی)

آغاز: لفظی که از زبان فیض افشان نخلبندان بهارستان ... بعده، پوشیده نماند که این مجموعه‌ای است مشتمل بر کلمان نفیسه (فهرستواره)

[ش ۳۲۵ در دو فهرست تسبیحی (۴۴۷/۲)، نسخه‌های منزوی (۴۹ و ۷۰۲ و ۹۹۰ و ۹۹۹)، فهرستواره منزوی ۴۴۳/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۱۸۶/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش در راول پندی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۰۷]

● **روائح المسک و العنبر فی اوصاف الامام المنتظر** / شرح حدیث / فارسی

rawā’iḥ-ul musk wa-l ‘anbar fī awṣāf-il imām-il muntaẓar

فاضل همدانی، یحیی بن علی اکبر، ق۱۴ قمری

fāzel-e hamedānī, yahyā ebn-e ‘alī akbar (- 20c)

رساله‌ای است در ترجمه احادیثی چند در مورد ولی عصر (عج) به نقل از کتاب‌های بحار الانوار و غیبت نعمانی و ... . مؤلف در ضمن آن به رد مدعیان دروغین زمان خویش پرداخته است.

چاپ: به کوشش صفر فلاحی، قم، ۱۳۸۱ش

[تاریخ نفضل همدان ۴۱۲/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۱۹۰

آغاز: قال الله تبارك و تعالی فی سورة الفاطر انما یخشی الله من عباده العلماء ... الی آخر الحدیث کمیل بن زیاد می‌گوید دست مرا امیرالمونین؛ **انجام:** امتیازاه او را از سایر خلق و به لفظ بگویی آن امام من است و السلام و الصلوة علی محمد و آله ... اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ در برگ نخست دستخط علینقی بن محمدرضا به تاریخ ۱۳۴۱ق آمده؛ مهر: «عبده محمدعلی ...» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۷ص، ۱۳ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۵ - ۷۶۵]

● **روایح المصطفی من ازهار المرتضی** / تاریخ معصومین / فارسی

ravāyeh-ol mostafā men azhār-el mortazā

علوی موسوی، صدرالدین احمد بن کریم الدین احمد،

ق۱۴ قمری
'alavī mūsavī, sadr-od-dīn ahmad ebn-e karīm-od-dīn ahmad (- 20c)

تاریخ تالیف: آغاز ۱۳۰۲ق و انجام ۱۳۰۳ق
تاریخ و شرح حال ائمه اثنا عشر (ع) به خصوص و آل ابی طالب عموماً. مؤلف که حنفی مذهب بوده است، این کتاب را در دفاع از اهل بیت (ع) و رد بعضی نواصب از اهل سنت تالیف کرده است و در آغاز کتاب منابع مورد استفاده خود را که از منابع معتبر سنی و شیعه به شمار می‌روند نام برده است. «معالم التنزیل» بغوی، «کشاف» زمخشری، «در المنثور و الاتقان» سیوطی، «روح البیان» حقی، «غرایب القرآن» نیشابوری، «تفسیر ابن عباس»، «تفسیر فخر رازی»، «تفسیر محیی الدین عربی»، «تفسیر ملا حسین کاشفی»، «فتح العزیز» دهلوی ... و دیگر منابع تفسیری، حدیثی و تاریخی و رجالی از آن جمله است. کتاب از نثری روان و تبویب و ترتیب خوب و قابل قبول برخوردار است. در دیباچه علت تألیف کتاب را بیان و در مقدمه معنی امامت را بحث و بررسی کرده است. عناوین «باب»ها: ۱. ذکر حضرت مرتضی و فاطمة الزهراء؛ ۲. ذکر بقیه ائمه اثنا عشر؛ ۳. ذکر فرزندان صلبی حضرت مرتضی و دیگر اولاد کرام ایشان؛ ۴. ذکر اکابر علویان که از علما و فقها و صوفیه معدوداند؛ خاتمه در ذکر اجداد مؤلف.
آغاز: الحمد الله علی السراء و الضراء و الشکر لله علی اعطاء النعماء و الاولاد و الصلاة و السلام علی صاحب الشریعة الغراء الذی کان فی جمیع الانبیاء ضیاء ملته کالبیضاء ... اما بعد فیقول العبد الضعیف ... که چون در این زمان فساد توامان بعضی از اهل این زمان را دیدم که از طریق مستقیم اهل سنت و جماعت عدول کرده، میل به مذهب باطله نواصب پیدا ساخته ...
چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۲۶۶۰؛ بمبئی، سنگی، ۱۳۰۷ق. (افست از روی چاپ ۱۳۰۵ مطبع احمدی گانپور)، وزیری، ۴۳۸+۱صص
[نسخه‌های منزوی ۱۶۵۴/۳؛ مشار فارسی ۲۶۶۰/۲]

۱. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه:۱۰۵عکسی
کاتب = مؤلف (ظاهراً)، بی‌تا؛ ۶۵۰گ [جنگ: ۱ - ۴۵۸]
۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۱۰۹۹-۱۱۰۲-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** وی از پدر خود مولانا نظام الدین صاحب ... و وی از پدر خود مولانا قطب الدین قدس الله اسرارهم
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۳ق؛ در پایان (۱۵ برگ) چند سند و حکم مربوط به املاک و تولیت برخی اماکن مذهبی از حاکمان آمده؛ اهدایی: محمد کلاهی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۲۷+۱۷۷+۱۶۸+۱۶۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف:۲-۳۲۶]

● **روایح قدسیه** / عرفان و تصوف
ravāyeh-e qodsīye

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۸
در سلوک، مؤلف ناشناخته؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۰۵ق؛ دارای قلم خوردگی؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲ - ۱۵]

● **روایح گلشن قطب شاهی** / تاریخ هند / فارسی
ravāyeh-e golšan-e qotb-šāhī
الفتی ساوجی ، الفتی بن حسین، ق۱۱ قمری
olfatī sāvajī, olfatī ebn-e hoseyn (- 17c)
تاریخ تألیف: ۱۰۵۱ق
درباره رویدادهای روزگار عبدالله قطبشاه (۱۰۳۵-۱۰۸۳ق) فرمانروای گولکنده دکن. در هفت «رایحه»: ۱. توصیف ریاحین اخلاق حمیده و اوصاف گزیده اش که رشک فرمای گلشن جنان و غیرت فزای روضه رضوان است؛ ۲. تعریف دولت سرای سعادت هوا که بنای دولت از بنیان عمارت عبارت والا خطابش یعنی از تنبیه اسم خجسته کتاب و قصر همیون سلطنت از زیر بام کلام عالی القابش اعنی از نام فرخنده صحیفه هویداست؛ ۳. اوصاف رنگینی چمن فردوس بنیاد حیدر آباد، که شام از حسد نشاط خیزی خاك پاکش همچو سواد شام زلف دلگیر است و چین از غیرت انبساط بخشی هوای دلگشایش همچو خطه چین چین در هم؛ ۴. وصف طرازی همیون جشن نشاط آیین که به انبساط نه عید هر سال در هشت بهشت را بر روی اهل روزگار گشوده در نه «آرایش»: ۱) توصیف جشن نوروز عشرت قرین و به مدح شاهنشاه عدالت آیین، ۲) تهنیت نوروز پادشاهی و مدح گستری به لزوم القاب و نام همیون ظل اللهی، ۳) تعریف جشن عید قربان و در اوصاف کعبه امن و امان پادشاه عالمیان، ۴) تعریف جشن عید غدیر و مدحتگری پادشاه بی شبه و نظیر، ۵) تحریر جشن عید پوری یعنی هنگامه سرور چارشنبه سوری و در وصف برازنده تخت و دولت و افسر سروری، ۶) کیفیت جشن عید مولود و در صفت پادشاه عاقبت محمود، ۷) صفات جشن سالگره و در ستایشگری نوازنده که و مه، ۸) توصیف شب برات و در مدح خسرو حمیده صفات، ۹) صفت جشن عید رمضا و در ثنای نور دیده جهان و خدیو زمان؛ رایحه ۵. صفت پردازی فیروز لشکر نصرت قرین، که روز دیدن و گیتی آفتاب را از تیغبندان و شب سپهره و چوکی ماه را از پاسبانان شمرده؛ ۶. کیفیت ساقی نامه، که ساغری است از شراب معانی مالامال بل خمکده‌ای است از باده روحانی سرشار و نواسنجی مدح شهنشاه عرشش اقتدار که نشاء عدالتش ترطیب دماغ جهان و ترویح قلوب اهل زمان عطا نموده؛ ۷. بیان طراوت و خرمی این گلشن که از روایح رایاحین معنی و الوان گلهای مضامین دیده نکته‌سنجان و دماغ معنی‌پروران را به نعیم ضیافت نواخته. وی به

هر رایحه نامی ویژه هم داده است: ۱. نکهت ریاض دولت، ۲. بخور محفل جان، ۳. عطر گلشن جنان، ۴. شمیم ریاحین قدس، ۵. نسیم گلبن فتح، ۶. نشاء باده عیش، ۷. بهار عالم فیض. پایان یافته در ۱۰۵۱ق چنان که در این رباعی در آخر کتاب آمده است: «رقم نگار سال اتمام این خجسته فرجام می‌گردد به این رباعی که در هر رکن مصراعش تاریخی مربع نشین گردیده: از روی حساب «زیور حسن» سخن ×× تاریخ شده چو نام این «رشک چمن» / بنگاشت قلم بنفشه «گلشن روح» ×× بنمود ورق «یاسمن فیض» به من». (حکیم)

آغاز: روح فزایی رائحه گلشن سخن از هوای ثنای وصانعی است که جلوه قامت سرو را به سلسله جنبانی داشت ... اما بعد این گلدسته چمن که از ریاض مبدء فیاض نامی و کرامی به رنگین خطاب روائح گلشن قطبشهی ... گردیده معطر به هفت رائحه است ...

انجام: از نعیم شمیم این گلشن ×× باد روشن بیان مدحت شاه ××× با تو و مهر سجع هفت لگن

[فرهنگ سخنوران: ۵۴؛ الذریعه ۱۱:۹ و ۳۲۸:۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۴۰:۳ و ۴۶۵۶:۶؛ فهرستواره منزوی ۱۲۶۹/۲ بدون نام مؤلف؟؛ مشترک پاکستان ۸۳۵:۷؛ مشترک پاکستان، ج۱۰، ص ۴۳۸ (۱نسخه)؛ دانشنامه زبان و ادب فارسی در شبه قاره هند، ج۱، ص۲۴۸]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با پیشانی مذهب مرصع با زمینه لاجورد، مجدول؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری، «عبده محمد کریم بن محمد الطباطبائی ۱۲۴۷» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۹۵گ، ۸ سطر (۱۲/۴×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۷×۲۳/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۵۰]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۱/۱۹-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دیباجه‌ای که مولانا الفتی به اسم عبدالله قطب شاه فرمان فرمای حیدرآباد نوشته؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ص (۱۳۳-۱۵۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۰۵]

۳. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۳۹ - د

آغاز: گردیده قبله عرب و کعبه عجم ... زنم بوصف ذوالفقار او؛ **انجام:** قضا ابره چتر شاه زمان×× نمود اطلس آبی آسمان . چو بر قبضه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز، ۵۰گ، ۸ سطر (۱۱/۵×۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: - ۱۲۷]

● روائع الاصول / اصول فقه / عربی

rawā'i'-ul usūl

تبریزی، جعفر بن محمد، ۱۲۹۰ - ۱۳۴۶ ؟ قمری

tabrīzī, ja'far ebn-e mohammad (1873 - 1928)

اصول استدلالی مفصلی است با نقل اقوال و رد و ایراد، در یک «مقدمه» و چند «فصل» با عناوین «اصل، وصل، ذریعة» و مانند اینها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۲۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه جملة مما ادخرته فی علم الاصول و وسیلة للوصول الی معالم أحکام الرسول؛ **انجام:** و قولهم الاصل فی الاستعمال الحقیقة لابد ان ینزل علی ذلک فافهم القول فی النسخ و هو لغة ...

این کتاب فقط تا آغاز مباحث نسخ نوشته شده و ناتمام است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ خط خورده و از مؤلف اضافه شده است؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۰۹]

● روایع الافکار فی بدایع الاشعار / شعر / فارسی

ravāye'-ol afkār fī badāye'-el aš'ār

من کلام قدوة الشعراء حسام اللغة و الدین حسن الصدری طاب ثراه. بدیعیه فارسی منظوم است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۳/۲۳-ف

نسخه اصل: لالا اسماعیل ش ۴۸۷ر؛ بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۶گ (۲۱۷پ-۲۲۲ر) [فیلمها ف: ۱ - ۵۰۳]

● روایع الکلم و بدایع الحکم / فلسفه / عربی

rawāyi'-ul kalim wa badāyi'-ul ḥikam

لاهیجی، حسن بن عبدالرزاق، ۱۰۴۵ - ۱۱۲۱ قمری

lāhījī, hasan ebn-e 'abd-or-razzāq (1636 - 1710)

رساله‌ای مفصل در حکمت و فلسفه اسلامی که در یک «مقدمه» و سه «باب»: المقدمة فی تعریفه و موضوعه و اقسامه و فضله و شرفه؛ باب ۱. فن التقاسم؛ ۲. فنون الطبیعیات؛ ۳. الالهیات.

آغاز: بسمله. الحمدلله خالدا مع خلوده حمدا یوافی دوام وجوده و یکافی العظیم من بره و جوده ... اما بعد فانی کنت قبل هذا قد صنعت لابواب خزاین الحکمة مفاتیح المنن ...

[الذریعة ۲۵۹/۱۱]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۷۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مشکوة الحادث عن العدم لمتعقب مسبوق بزمان و مادة الی مثلهما فی الحدوث

در یک مقدمه در دو مطلب سپس نه باب نخستین «فی تقاسیم الوجود» در پنج مقصد هر یک چند فصل (نسخه باب‌های دیگر

را ندارد) عنوان‌ها در آن «مشکوة است» گویا در ۱۱۱۵ ساخته شده؛خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸-۲۱ سطر (۹×۱۴) [ف: ۵۵۵]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۸۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸۳گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱ - ۶۸]

۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۲۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱ - ۱۶۴]

۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه:۲۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یشعر ایضا بان الارض بهذا المعنی انما هو واحد وان السبع معنی اخر غیر هذا المعروف ان لفظ الارض اکثر ما استعمل فی امر آن والحدیث انما استعمل علی صیغة الواحدة وصیغته الجمع والسبع لیس الا نادرا ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ مهر: «عبده احمدبن محمدمهدی» (بیضی)، «العبد عبدالوهاب الحسینی» (مربع)؛ تملک: صفی الدین بن عبدالوهاب حسینی قمی به تاریخ ۱۱۲۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف مخ]

۵. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۹۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ناقص؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵ - ۶۵۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۵۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۸۵]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۷۹-۵/۱۶۹

آغاز: وعد فی عدادها فالحکمة العملیة قسم من التقاسیم بحسب الموضوع ... المطلب الثانی فی البقیه السوانی مشکوة هذا العلم اشرف العلوم و افضلها؛ **انجام:** مطلع ومسطع من قبل ذلک العالم لان اهله وکلاء الله وحران حوده

از المطلب الثانی از المقصد الاول تا مشکوة، کان ارسطو و من سبقه من الحکماء انما یرون الافلاک الکلیة از المقصد الثانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۱۰۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله السامی»، غالباً کلمات نقطه‌گذاری نشده است؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۵۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۴۲]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۵۰۴/۳

یک بخش، مشکوة؛ خط: نسخ تحریری، کا: علی اصغر بن محمد اردبیلی، تا: قرن ۱۳؛ ۲ص (۱۳- ۱۴) [مختصر ف: - ۴۲۲]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مشکوة. اذا کان دورة واحدة او اجتماع عدة دورات ... و لم تغیره الحرکات و الا دوار فیحدث مثل ما سبق لاعنه» و در شوشتر نوشته شده و از آن کتابخانه احتشام الدوله بوده است.

خط: نسخ، کا: محسن بن علی موسوی، تا: پنج‌شنبه ۸ ذیقعده ۱۲۷۰ق، جا: شوشتر؛ نخستین آن شمائل ترمدی (۱پ-۶۳ر) می‌باشد با عنوان‌های شنگرف و در پایان باب ۱ (۱۶۰پ) دارد، نسخه در مشکوة ۵ مقصد ۳ باب ۲ پایان می‌یابد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۸گ (۶۵پ-۲۲۲پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۲۶۸]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۷۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۲۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۲۴۷]

● روباه و هدهد / شعر / فارسی

rūbāh va hodhod

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲۴/۵

آغاز: شنیدم که بدر و بهی بد فسون ×× ابا هدهدی شد بغاری درون؛ **انجام:** هنوزش سهن در دهن گرم بود ×× که یوز شکاری بدرید چرم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: شمیز قهوه‌ای، ۳ص (۱۵-۱۷)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۴ - ۳۶۷۰]

● روبنسون کروزئه (ترجمه) / داستان / فارسی

robenson korozo'e (t.)

امین الاطباء، عنایت الله بن میرزا احمد، قرن ۱۴ قمری

amīn-ol-atebbā', 'enāyat-ol-lāh ebn-e mīrzā ahmad (20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۶ق

ترجمه‌ای است از کتاب دانیل دیفو انگلیسی که توسط امیل زلا به فرانسوی ترجمه شده و از فرانسوی توسط عنایت الله بن میرزا احمد رشتی امین الاطباء به فارسی ترجمه شده است. این کتاب داستان مردی است به نام روبنسون که به دنبال طوفان‌زدگی در جزیره‌ای دور افتاده سرگردان شده است. نگارنده در آن زندگی فردی و دور از جمع را نشان داده است.

[نسخه‌های منزوی ۳۷۱۹/۵؛ مشار فارسی ۲۴۱۶/۲]

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۰۸۶

آغاز: حمد بیحصر و حد و ثنای افزون از شماره و عدد واحد احدی را سزاست که عالم کون را بامر کن بخلعت وجود آراست؛ **انجام:** ثانیاً قفس طوطی که مدت زمان انیس و همزبان من بود ثالثاً کلاه و چتر و طبر و لباسهای پوستی که در جزیره داشتم.

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن مرحوم میرزا خلیل تبریزی، تا: ۵ ذیقعده ۱۳۱۷ق؛ مجدول مذهب محرر، با سرلوح مزدوج مرصع

مذهب، دارای ۱۹ قطعه نقاشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۲۵ - ۹۷]

← روح > کیفیت روح
← الروح > فصول طبية مستفادة من مجلس النظر
← الروح > معنى قالب الروح
← الروح > شرح حقيقة الروح مع مايتوقف عليه الفتوح

● **الروح (رسالة فی)** / عرفان و تصوف / عربی
ar-rūḥ (r. fī)

سهروردی، یحیی بن حبش، ۵۴۹؟ - ۵۸۷ ؟ قمری
sohravardī, yahyā ebn-e habaš (1155 - 1192)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۴۳/۳۸-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۸۵ر-۱۸۶ر) [فیلمها ف: ۱-۵۱۹]

● **روح = تحقیق الروح** / عرفان و تصوف / فارسی
rūh = tahqīq-or-rūh

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری
ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

کلمات محیی الدین کبیر درباره روح.
چاپ: به عنوان کتاب روح القدس چاپ شده؛ مصر، چاپ سنگی، ۱۲۸۱ق؛ دمشق، محقق: عزة حصرية، مطبعة العلم، ۱۹۷۰م.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۷۰/۲
آغاز: حمدله. و بعد بدانکه روح ... در قالب نیست
خط:نستعلیق،کا:محمد حسین، تا: رمضان ۱۲۸۹ق [نشریه: ۷ - ۲۲۶]

● **روح = تعریف و حقیقت روح** / فلسفه / فارسی
rūh = ta'rīf va haqīqat-e rūh

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

گفتار کوتاهی در معنای روح.
آغاز: ایضاً من کلامه قدس سره. بسمله. گروهی گویند روح دواست یکی روح حیات و دیگر روح تمیز چون آدمی بخسبد روح تمیز ازو جدا شود و چون بمیرد روح حیات ازو جدا شود.
انجام: اینست اصول سیاست و اخلاق که گفته شد. و السلام، الحمدلله رب العالمین ... الطاهرین.
[فهرستواره منزوی ۵۵/۶]

۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۲۰/۹
در فهرست به نام «رساله در آرایش و پرورش روح» آمده؛ کا: ظهیر، تا: ۱۰۷۳ق؛ قطع: رحلی [ف: - ۲۷۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۰۱/۱۶/۴
خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱، جا: توس؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹ - ۱۰۱۵]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۸۸۸/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۱۲۶پ-۱۲۸ر)، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۳ - ۶۶۲]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۸۶۸/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۲۰۴-۲۰۴)، ۲۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۵/۵ سم [ف: ۱۳ - ۳۱۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۳۱/۱۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ ۳گ (۱۴۷ر-۱۴۹ر) [ف: ۳ - ۳۳۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۱۴/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۹۳-۹۴)، سطور چلیپایی (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۲ - ۲۵۲۵]

۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۷۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی، ۴ص (۲۷۱-۲۷۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲ - ۲۲۴]

● **روح = تحقیق الروح** / فلسفه / فارسی
rūh = tahqīq-or rūh

اشنوی، محمود بن خداداد، ق۷ قمری
ošnavī, mahmūd ebn-e xodādād (- 13c)

گویا بخشی از رساله «غایة الامکان فی درایة المکان» تاج الدین محمود اشنوهی است.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۸۴۷/۳۱
آغاز: بسمله بدانکه روح در قالب نیست اما آشکار در قالب است بحکم آنکه او غیب است و قالب عین، هرگز عیب را در عین بند نتوان کرد؛ **انجام:** همچنانکه صورت دحیه چون از میان بر می‌خواست حقیقت جبرئیل را هیچ نقصان نرسید و الله اعلم
خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: ۱۰۹۲-۱۰۹۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۴۳پ-۴۸پ حاشیه)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [میراث اسلامی: دفتر نهم - ۱۰۰]

● **روح** / فلسفه / فارسی
rūh

جرجانی، علی بن محمد، ۷۴۰ - ۸۱۶ قمری
jorjānī, 'alī ebn-e mohammad (1340 - 1414)

گفتاری است از میر سید شریف گرگانی در باب ارتباط روح با جسد.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۲۲/۲۹

آغاز: در باب آنکه روح با جسد چگونه است و مفارقت بر چه وجهت؛ **انجام:** تناسخ اند و مذهب ایشان مسترد است چنانکه مشهور است سید شریف.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۲۲۳-۲۲۴)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹ - ۴۳۰]

● **الروح** / کلام و اعتقادات / عربی

ar-rūḥ

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، **۸۴۹ - ۹۱۱ قمری**

soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۶/۴

آغاز: حمدله والصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله ... اما بعد، فاعلموا ایدکم الله و ایانا بفضله ... ان حقیقة الروح مما کتمه الله تعالی؛ **انجام:** فهو آخر. و الله یهدی من یشاء الی ... المستقیم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: میشن قرمز، ۱۴گ (۱۳پ-۲۶پ)، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۶سم [ف: ۹ - ۳۳۸]

● **روح (رساله در باب)** / بهائیت / فارسی

rūh (r. dar bāb)

بهاء الله، حسینعلی بن میرزا بزرگ، **۱۲۳۳-۱۳۰۹ قمری**

bahā'-ol-lāh, hoseyn-ʻalī ebn-e mīrzā bozorg (1818 - 1892)

اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه:۱۷/۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج یشمی، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۵ سم [نشریه: ۶ - ۷۵]

● **الروح = الروحیة = ماهیة الروح و الحیات و النفس و العقل** / فلسفه / عربی

ar-rūḥ =ar-rūḥīyya = māhīyyat-ur rūḥ wa-l ḥayāt wa-n nafs wa-l ʻaql

رساله‌ای است دارای دو «فصل» و شانزده بحث: فصل ۱. در روح، دارای ده «بحث»: ۱) اطلاقات لفظ روح، ۲) ماهیت روح وابسته به بدن، ۳) جسمانیت روح و نفی عرضیت و تجرد آن، ۴) وحدت و تعدد روح، ۵) جای تمرکز روح در بدن و راه خروج آن از بدن، ۶) حدوث و قدم روح، ۷) جاودان بودن روح، ۸) ارواح دارای یک ماهیت‌اند یا هر روح را ماهیتی جداگانه است، ۹) آغاز و انجام روح، ۱۰) اختلاف و تباین روح و جسد؛ فصل ۲. ماهیت نفس و حیات و عقل و برخی از مباحث مربوط به روح دارای شش «بحث»: ۱) رؤیا، ۲) فرق نفس و عقل و روح، ۳) ماهیت حیوة و عقل، ۴) حقیقت مرگ و سخنان فلاسفه و متکلمان درباره مرگ زندگی، ۵) اجل مقدر و محتوم و قتل، ۶) انسان مخاطب به شرائع و محکوم به تکالیف کیست. مؤلف این رساله در مباحث به اختصار رفته و اساساً رساله خالی از تحقیق است و در بسیاری از موارد به احادیث نبوی تمسک جسته است. در مسئله بقاء روح در پاسخ این سؤال که «روح تا قیامت باقی است و در قیامت به مصداق کل شیء هالك و کل نفس ذائقة الموت فانی می‌شود» می‌گوید: «کسانی که قائل به تجرد روحند عقیده دارند که روح سرمدیست و فناپذیر نیست و این عقیده بعض آل الرسول است». مؤلف از هیچیک از فلاسفه اسلام یاد نکرده است. مؤلف الذریعه این کتاب را با نام رسالة فی الروح و العقل شناسانده و مؤلف آن را نشناخته‌اند، در ذیل نسخه مجلس ش ۱۸۳۲/۲ نام نورالدین فرزند مولا محمد صالح مازندرانی دیده می‌شود اما دور است که تألیف او باشد زیرا در ترجمه احوالش آثاری برای او یاد نشده (مرآة الاحوال نسخه مجلس ص ۵۲) و باستنباط و نظر این نگارنده مؤلف از علماء عامه است. (عبدالحسین حائری)

نسخه‌ای از آن در مدرسه امام صادق چالوس معرفی شده که از آن خواجه نصیر دانسته است. البته رساله‌ای به فارسی و جز این به نام روحیه به خواجه نسبت داده‌اند.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و بعد فهذه رسالة مشتمله علی فوائد جلیلة فی ماهیة الروح و النفس و العقل و اقسامها و توابعها و هی مرتبة علی فصلین و ستة عشر بحثا ... الفصل الاول فی الروح و فیه عشرة ابحاث الاول فی اطلاق لفظ الروح، یطلق الروح بحسب اللغه و بحسب الاستعمال فهو فی اللغه بمعنی الانبساط و الانتشار کما یقال راح فلان ای انتشر و انبسط و قال النبی (ص) من راح الی الجمعه فلیغتسل و سمی بعض الملائکة بالروحانی لخفة ابدانهم و تحرکهم و انبساطهم فی کل شیء و کذا یقال رجل روحانی ... و اما بحسب الاستعمال فقد جاء لمعان کثیرة ۱- جبرئیل کما قال ... و ایدناه بروح القدس ۲- قال امیرالمؤمنین علیه السلام الروح ملك ...

انجام: لان من تذکیة النفس تحصیل تصفیة الباطن و من تصفیة الروح بالانوار الالهیه و الوصول الی عالم الغیب و هذه التجلیه بحسب التصفیه بقدر التزکیه و الاوضاع المحمدیه و الاحکام الشرعیه هی معیار هذه العداله و قانونها رزقنا الله تعالی الفوز بها

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ شعبان ۱۰۲۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی، ۲۸گ (۷۶پ-۱۰۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۷]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۳۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: نورالدین محمد پسر ملا صالح مازندرانی، تا: غره جمادی الاول ۱۰۶۹ق، جا: اصفهان؛ یادداشت‌هایی که به خط محمد قاسم پسر احمد طبرستانی است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ص (۶۷-۸۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۷۵]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۵۳۶/۱
آغاز و انجام: برابر
در دو فصل و شانزده بحث؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: با تاریخ ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج کرم، ۲۳ص (۴-۲۶)، ۱۴-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۰/۸سم [ف: ۴۳ - ۱۴۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۳۶/۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۳۵۷ر-۳۶۳ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰ سم [ف: ۱۸ - ۲۱۰]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۱۹/۱۹ ط
آغاز: برابر
مشتمل بر دو فصل و ۱۶ بحث؛ خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تاری، تا: قرن ۱۲؛ ۲۵ص (۲۵۸-۲۸۲)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۱۱۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۶۴۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد مشهور به آقا جانی فرزند محمد علی هرندی، تا: محرم ۱۱۹۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۸۷پ-۱۰۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۲ - ۲۱۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۵۵۶/۷
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۱گ (۵۷ر-۶۷پ)، ۲۰ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸ - ۱۷۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۳۶/۱۲
آغاز و انجام: برابر
در انجام نسخه الرسالة فی بیان الروح آمده است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ اندکی قلم خوردگی دارد؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۹۷-۱۰۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۰ - ۷۸]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۹۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد سلیم بن عباس، تا: ۱۲۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲ص (۱-۲۲)، ۱۵سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [رایانه]

۱۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۶۶۶/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۲گ، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: - ۳۲۴]

۱۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۳۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه جمادی الاول ۱۲۴۳ق؛ ۱۸گ (۸۹ر-۱۰۶پ)، ۱۴سطر [ف: - ۲۳۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۷۱۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی بابا اسکندر کجوری مازندرانی، تا: ۱۲۶۰ق، برای ملا ابو تراب قزوینی؛ این رساله در نسخه حاضر به خواجه نصیرالدین طوسی نسبت داده شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ(۷۹پ-۱۰۲ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۵ - ۷۵]

۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۷/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۵گ (۴۱پ-۴۵پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵ سم [مؤید: ۳ - ۶۲۷]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۴۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین قزوینی، تا: سه‌شنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۲۸۶ق؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ (۷۰پ-۸۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳ - ۳۴۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴ - ۱۱۵]

● روح / فلسفه / عربی

rūh

غیر همانند:
۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۱۱۴/۲
آغاز: با سمه سبحانه، بسمله، قال الله تبارک و تعالی هل اتی علی الانسان حین من الدهر لم یکن شیئاً مذکوراً؛ **انجام:** هذا تحقیق الروح الذی بالبدن قد تصفحت الرسائل و الکتب و تحققت ذلک الی هذا المقام لان معرفة المبدء و المعاد من اوجب الواجبات و اتمم بعونة و توفیقه و الصلوة علی نبیه و ولیه.
این رساله راجع به روح است. ابتداء آیه «هل اتی علی الانسان حین من الدهر لم یکن شیئاً مذکوراً» می‌آید و سپس در شش مبحث روح به شرح زیر مورد بحث قرار می‌گیرد: ۱. اطلاق لفظ الروح علی معان مختلفة بحسب اللغة و الاستعمال، ۲. بیان الروح المتعلق بیدن، ۳. فی ان الروح و احدام متعدد، ۴. بیان محل الروح و کیفیة دخوله و خروجه، ۵. قدم الروح و حدوثه، ۶. فی ان الروح

المتعلق بالبدن بعد خراب البدن موجود او معدوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج ماشی، ۲۰ص، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵ – ۱۲۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۸/۱۰

آغاز: بسمله و حمد و صلوة و اعلم ان الروح الاعظم الذی فی التحقیقة هو الروح الانسانی مظهر الذات الالهیة من حیثیة ربوبیتها؛ **انجام:** فمن تحقق له حال الرب مع المربوب تحقق له ما ذکرناه و هو الهادی الی سواء السبیل.

در این رساله که از برخی از صوفیان دانسته شده از «روح اعظم» که پرتو و نمایش پروردگار است گفتگو گردید؛ خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲گ (۷۳پ-۷۴ر)، ۳۱ سطر (۹/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۳ – ۲۶۹]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۹۰/۶

آغاز: مما یدل علی ان الروح جسم ماورواه الشیخ الطبرسی؛ **انجام:** و یلج الروح فیها فاذا قد استوی لا ینکر من نفسه شیئا حدیث ...

این رساله که قسمت اول آن افتاده است از آنجا که واجد است بحث در روح و پیدایی روح و نظر دین اسلام در این باره می‌کند ابتداء ثابت می‌کند که روح وجود دارد و جسم است و در تأیید این قول استفاده از احادیث متعدد می‌نماید و بعد در تأیید نظر خود مسائل چندی درباره پیدایی. این نظر و آراء دین اسلام راجع به روح را نقل می‌نماید؛ بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۲ص (۳۹-۴۰)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹ – ۴۰۴]

۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۸۶/۱۱

در روح و نفس و قلب، و فرق بین عقل و علم و معرفت و حکمت؛ کا: محمد تقی دزفولی، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ نخودی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱ – ۵۱۷]

● روح / روان شناسی / فارسی

rūh

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۵۷/۴

روح(بندی درباره)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۸ – ۱۴۳]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲/۱۴۲-۳۲۲/۱

آغاز: بسمله. حمدله و صلاة. و بعد بدانکه روح در قالب نیست اما آشکارا در قالب است به حکم آنکه او غیب است و قالب عین و هرگز غیب را در عین بند نتوان کرد و آمیخته نیست که در مکانی قرارگیرد؛ **انجام:** اگر العیاذ بالله بکلام الله هیچ نقصان نرسد همچنانکه صورت وجیه چون از میان بر می‌خواست ... جبرئیل هیچ نقصان نرسد.

رساله عرفانی کوتاهی است در بیان روح و غایب بودن و عیان بودن آن، شاید از نوشته‌های عین القضات باشد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۲۸۸ق؛ ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴ – ۲۰۶۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۸۸۴۷

کا: فرج الله، بی‌تا [الفبائی: – ۲۸۵]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۱۳۰/۲

آغاز: روح هست نیست نمائی است که کسی را بدو راه نبود

گفتاری از حجة الاسلام (احتمالا غزالی) در باره روح؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۲)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳۲ – ۱۶۳]

● روح الاحباب و روح الالباب فی شرح الشهاب /

شرح حدیث / فارسی

rawh-ol ahbāb va rūh-ol albāb fī š.-eš šahāb

ابوالفتوح رازی، حسین بن علی، ۵۵۲- قرن ۶ قمری

ab-ol-fotūh-e rāzī, hoseyn ebn-e ʻalī (1158 - 12c)

وابسته به: شهاب الاخبار فی الحکم و الامثال و الآداب؛ قضاعی، محمد بن سلامه (-۴۵۴ق)

این کتاب را چنان‌که قمی در فهرست خود می‌گوید با تفسیرش نزد او خوانده و از آن به همین نام یاد کرده و نگفته است به کدام زبان است، چنان‌که تفسیرش را هم نگفته به چه زبان است. ابن شهر آشوب از آن با نام «شرح الشهاب» یاد کرده و نمی‌گوید فارسی است یا عربی با اینکه تفسیرش را می‌نویسد به فارسی است. در النقض (ص ۵۱) دارد: شرح الشهاب النبوی. در مجالس المؤمنین از این گزارش یاد نشده است. گذشته از دانشمندان سنی که در مستدرک و کشف الظنون (۷۱:۲) یاد شده تنی چند از فرزانگان شیعی نیز به گزارش این کتاب پرداخته‌اند: ۱. سید ضیاءالدین فضل الله بن علی بن علی بن عبیدالله حسنی راوندی کاشانی به نام ضوء الشهاب فی شرح الشهاب (فهرست قمی ص ۱۰؛ روضات ۴۴۵ و ۴۹۲) که در بحار بسیاری از آن آورده شد؛ ۲. افضل الدین شیخ حسن بن علی بن احمد ماهابادی استاد منتجب الدین که «شرح الشهاب» دارد (قمی ص ۵؛ روضات ۱۷۱ و ۴۴۵)؛ ۳. برهان الدین ابوالحرث محمد بن ابی الخیر علی بن ابی سلیمان ظفر حمدانی قزوینی که «شرح الشهاب» دارد (قمی ص ۱۱؛ روضات ۴۴۵)؛ ۴. قطب الدین سعید بن هبة الله راوندی (- ۵۷۳ق) که «ضیاءالشهاب فی شرح الشهاب» دارد (قمی ص ۷؛ ابن شهر آشوب ص ۴۸؛ روضات ص ۴۴۵)؛ ۵. ابوالفتوح رازی به نام «روح الاحباب و روح الالباب» (مستدرک ۳۶۷:۳) در نامه‌ای که شاگرد مجلسی به او می‌نویسد دارد: «شروح الشیخ ابی الفتوح المفسر علی کتاب شهاب الاخبار» (ص ۱۷۴ اجازات بحار).

این نسخه ما به گواهی صفحه عنوان همین روح الاحباب رازی باید باشد مگر این‌که در مستدرک (۴۸۷:۳) از ریاض سخنی از

رازی در روح الاحباب در دنبال گزارش «ان الله لیؤید هذا الدین بالرجل الفاجر» آورده شده که در نسخه ما در برگ ۱۸۷پ آن که جای آن است دیده نمی‌شود. این نسخه در متن هم با نسخه‌های شهاب الاخبار ش ۵۰۲/۵ و ۱۰۷۵ یکی نمی‌باشد و نسخه دیگری از شهاب در آن گزارش شده است. این نسخه ما ترجمه و گزارش هر دو است و خبرهایی مرسل به فارسی یا عربی در میانه گزارش در آن آمده است. در دنبال گزارش «القرآن غنی لا فقر بعده و لاغنی دونه» از «سوره حمد» به روش اخباری شیعی تفسیر می‌کند و سپس خواص و فضایل سوره‌های قرآن را از روی خبرهای شیعی می‌آورد (گ ۴۵پ-۵۸ر) در همینجا (گ ۵۶پ) دارد: «و خواجه ابو جعفر طوسی رحمة الله علیه در نهایتشان آورده است که الم تر کیف و لا یلاف را یکسوره خوانند و همچنین و الضحی و الم نشرح». در گزارش «الانبیاء قادة و الفقهاء سادة و مجالستهم زیادة» این شعر را آورد (۶۸ر): هر آنکو زاغ باشد رهنمایش ×× بگورستان بود همواره جایش. (دانش پژوه)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۷ و ۱۷۲۷ف

آغاز: (الدین) یعنی واجب دعار است حضرت رسول ... فرماید که عظیم ترین گناهان از پس کبایر آنستکه بنده از دنیا برود و بر گردنش وام بود و چیزی نماند که بوام بدهند (درباره حدیث «الدین شین الدین».)؛ **انجام:** «ان روح القدس نفت فی روعی ان نفسالن تموت حتی تستکمل رزقها فاتقوا الله و اجملوا فی الطلب» با من گفت که هیچ نفس بنمیرد تا روزی خود تمام نخورد از خدا بترسید و طلب دنیا نیکو بر وجهی مکنید که در شریعت حرام بود و در مردن زشت «ان مما» - در گوشه راست بالای برگ ۱ر دارد «روح الاحباب و روح الالباب فی شرح الشهاب از شیخ ابوالفتوح الحسین بن علی الخزاعی الرازی صاحب التفسیر» در گوشه چپ همینجا دارد: «۲۲ فقره میخواهد از اول تا اینجا» در ۱۳۲پ نوشته است: «تمت المجلدة الاولی من کتاب شرح الشهاب یتلوها المجلدة الثانیة و هی الباب الثالث» از همینجا برمی‌آید که نویسنده نسخه نظر علی است و در روز چهارشنبه دهه نخستین رجب ۱۰۶۰ (ستین و الف) اینجا را بانجام رساند.

خط: نستعلیق، کا: نظرعلی، تا: چهارشنبه دهه نخستین رجب ۱۰۶۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام (از آغاز و انجام کم دارد و متن آن برابر است با گ ۳پ-۴۷پ ش ۱۰۷۵ و گ ۲۴۲ر- ۲۷۴ر ش ۵۰۲/۵)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹۰گ، ۱۵ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵-۱۳۳۳] و [فیلمها ف: ۱-۱۰۷]

● **روح الارواح** / فارسی

rūh-ol arvāh

ظهیرالدوله، علی بن محمد ناصر، ۱۲۸۱ - ۱۳۴۲ قمری

zahīr-od-dowle, ʻalī ebn-e mohammad nāser (1865 - 1924)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۳۲۹/۲-ف

نسخه اصل: ملکی آقای عبدالله انتظام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۷ق [فیلمها ف: ۲ - ۱۲۴]

● **روح الارواح** / طب / عربی

rūḥ-ul arwāḥ

بخشی است از کتاب روح الارواح در کیفیت تفکر در عجائب خلقت بدن انسان. محمد مؤمن اصفهانی کاتب نسخه قرابادین، به جهت تناسب موضوع این بخش از کتاب روح الارواح با پزشکی، آن را جداگانه در پایان دفتر نقل کرده است. این بخش چنین آغاز می‌گردد: «نقل من روح الارواح فی آیات القدره و لنذکر کیفیة الفکر فی بعض الایات فمن آیاته الانسان المخلوق من النطفه و اقرب شیء الیک نفسک و فی نفسک من العجائب الداله علی عظمة الله تعالی ما ینقص الاعمار فی الوقوف علی عشر عشیره و انت غافل عنه». در کنار صفحات این بخش تفسیر و شرح جملات به فارسی آمده است و در پایان این بخش چنین است «فاذا عرفت طریق التفکر فی نفسک فتفکر فی الارض التی هی متحرک فی انهارها و مجاریها و جبالها و معادنها ثم ارتفع منها ملکوت السماوات»

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۲۴۷/۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد مؤمن اصفهانی، تا: ۱۰۶۱ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۲ص (۲۷۳-۲۸۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۱۶]

● **روح الارواح** / عرفان و تصوف / فارسی

rawh-ol arvāh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۶۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [رایانه]

● **روح الارواح فی شرح اسماء الحسنی** / عرفان و تصوف، اسماء الله / فارسی

rawh-ol arvāh fī š.-e asmā'-el-hosnā

سمعانی، احمد بن منصور، ۴۸۷ - ۵۳۴ قمری

samʻānī, ahmad ebn-e mansūr (1095 - 1140)

وابسته به: التخبیر فی علم التذکیر = التحبیر فی علم التذکیر؛ قشیری، عبدالکریم بن هوازن (۳۸۶-۴۶۵)

کتاب شرحی است عرفانی بر اسماء الحسنی عز اسمه مشحون به حکایات متصوفه منقول از شبلی، ذوالنون مصری، سری

سقطی، حسن بصری و ابوالقاسم قشیری و مشحون بر اشعار فارسی و عربی و سنائی غزنوی دیگران؛ و در نقل اخبار بیشتر توجه به ابو هریره [شارح سلسله اسناد روایی خویش را ضمن شرح «اللطیف» چنین نگاشته است: «حدثنا الامام الاجل الزاهد تاج الاسلام معین الدین ابوبکر محمد بن منصور بن محمد السمعانی رحمه الله قال اخبرنا ابوالقاسم اسماعیل بن محمد بن احمد قال اخبرنا الی قال حدثنا ابوالفیض حدثنا احمد بن محمد بن اسحاق قال حدثنا علی بن حجر قال حدثنا العلاء بن عبدالرحمن عن ابیه عن ابی هریره»] داشته است. کتاب از اسم جلاله «الله» آغاز و به «الصبور» ختم شده که جمعاً ۹۷ اسم را شرح نموده و پس از اسامی «الغفور و الشکور» به اختصار رفته است. تاریخ تالیف در کتاب نیامده اما مسلم است که بعد از سال ۵۱۰ق (سال رحلت استاد و برادرش) بوده است، و قابل ذکر آنکه وی در خلال شرح اسماء الحسنی مباحث مفیدی در موضوعات متفاوت بیان داشته است. [برخی از موضوعات مطروحه وی بر سبیل ارسال مثل چنین است: مبحث حیاء ذیل شرح اسم المهیمن، دین ذیل الفتاح، صفات عارف ضمن الخبیر، توبه و عفو ذیل الحلیم، معراج ذیل العظیم، دعاء و نیایش ضمن اسم المجیب، لطف باری ضمن توضیح اسم الواسع، خلقت حضرت آدم ع ذیل الحکیم، توکل ضمن المتین و برداشتی عرفانی از وجه تسمیه جمعه ذیل اسم الواحد فراجع]. (وفادار مرادی)

آغاز: بسمله ... افتتاح کرده شد بشرح اسامی خداوند جل جلاله بپارسی از برای انتفاع مسلمانان را والله الموفق ...

انجام: و بر بلاء دوست بسازی که بلا ولاست و رنج او گنج و این گنج بهر کس ندهند و الحمدلله ...

چاپ: تهران، علمی فرهنگی، ۱۳۶۸ش، تصحیح نجیب مایل هروی

[المنتظم، ج ۱۸، ص ۵؛ سیر اعلام لنبلاء، ج ۱۹، ص ۱۱۴؛ الانساب، ج ۷، ص ۱۴۲؛ کشف الظنون، ۱/ ۹۱۵؛ روح الارواح (چاپی)؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۸۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۴۴۴/۷؛ مجله ادبیات ۷: ۳ ص ۸۸، گفتار درباره روح الارواح]

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ نازیبا، کا: عبدالمؤمن بن الحسن بن محمد خطیب طهرانی، تا: چهارشنبه ۳ جمادی الثانی ۶۴۶ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد نبی الله» (بیضی)؛ تملک: محمد سلطان، درویش نظام الانصاری در سال ۱۱۲۰؛ جلد: مقوایی، ۱۹۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۶۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱ - ۲۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۷۴-ع و ۳۴۲۲-ف

نسخه اصل: فیلم کتابخانه ملی. توبینگن Or. quart 1907. جلد ۱. تذکر: در فهرست نام مؤلف شهاب الدین ابوالقاسم عبدالله بن مظفر سمعانی آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۴ شعبان ۷۳۵ق؛ ۱۳۵گ [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۷ و ۲ - ۱۳۸ و ۳-۲۲۶]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۳۹بخش۲

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: - ۷۰]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:عکسی بدون شماره

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [نشریه: ۳ - ۱۰۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۱۶۵

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا. تذکر: در فهرست مؤلف را جز احمد بن منصور سمعانی درگذشته ۵۳۴ دانسته (؟) [عکسی ف: ۳ - ۴۴۹]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۵۸۴

آغاز: بسمله قال الشیخ الامام ... اولاً در هو الله سخن گفته می‌شود بس ترتیب بهر اسمی اشاره کرده می‌آید «هو» معنی هو او بوذ؛ **انجام:** الحکم العدل: حکم و حاکم به یک معنی است و عدل به معنی عادل و به معنی دو عدل بود ...

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳۳/۱ - ۱۱۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۵۲

آغاز: الحمدلله ذی الجلال و الاکرام و الصلوة علی محمد خیرالانام و علی اصحابه البررة الکرام؛ **انجام:** آدم گفت ما زهر چشیدیم و رنج کشیدیم و باری ملامت برداشتیم و تازیانه خوردیم تا خون مهتر بر سریر نبوت تکیه زند بحته در پیش او نهند.

خط: نستعلیق، کا: احمد بن عبدالرزاق بن فضل الله، تا: اواسط شعبان ۸۴۰ق؛ ضمیمه: آخر نسخه ضمن سه صفحه تفسیر کلمه مبارکه جلاله و پنج غزل اثر طبع شاعری با تخلص احمد؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۵ - ۲۲۱]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا چون مهتر بر سریر نبوت تکیه زند تخته در پیش او نهند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۸۵۶ق؛ مهر: «عبده محمد هادی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۲ - ۲۲۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۰۴/۳

آغاز: ... لیس للجنة شغل معنا و لا للنار سبیل ... بهشت را با ما شغلی نیست؛ **انجام:** من در میان شما آن را که می‌دانم، می‌دانم و آن را که در میان ایشان است، میدانم ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برگ‌ها مشوش و فرسوده است که از کتابی جداشده و به این مجموعه پیوسته است؛ کاغذ: فرنگی، ۸ص (۶۷-۷۴)، ۲۴ سطر،

اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۸ – ۱۸]

● روح الارواح و بهجة الاشباح / شعر / فارسی

rawh-ol arvāh va bahjat-ol ašbāh

موسوی کاشانی، حسن بن محمد

mūsavī kāšānī, hasan-e bn-e mohammad

وابسته به: مثنوی معنوی = مثنوی مولوی؛ مولوی، جلال الدین محمد بن محمد (۶۰۴-۶۷۲)

ترتیب موضوعی است از اشعار «مثنوی معنوی» مولوی رومی؛ مؤلف ابتدا برای سهولت دسترسی به اشعار مثنوی درباره موضوعات گوناگون، اشعار آن را در ۸ جلد به ترتیب حروف تهجی عنوان موضوعات، جمع‌آوری و آن را «منهج الواعظین» نامید و چون آن کتاب مفصل بود در کتاب حاضر آن را خلاصه نموده است. مؤلف موضوعات را به ترتیب الفبائی و هر حرف را در یک کتاب و هر کتاب را در چند باب تنظیم نموده است. برای نمونه فهرست ابواب کتاب اول چنین است: کتاب الالف و فیه ستة و عشرون بابا: الاسلام، الایمان، الاولیاء، الادب، الاخوة، الانسان، آدم، الاستاد، الامة، فی الاخلاص، فی الانفاق، فی الاحسان، فی الاسراف، الامل، فی ابی طالب، فی الامتحان، فی الانبیاء و ...

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۹۱۵/۱

آغاز: دیباچه: بهترین مقاله که سبب راحت ارواح و علت بهجت اشباح تواند بود حمد و شکر خداوندیست جلت عظمته ... بهر آن گفت آن رسول مستجیب ×× رمز الاسلام فی الدنیا غریب؛ **انجام:** وارثان را سلام من بگوی ×× این وصیت را بیان کن مو بمو / مرد مهمان را گل و باران فشاند ×× بر تو چون صابون سلطانی بماند

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۵گ (۱پ-۳۰۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۶ – ۳۹۶]

● روح الارواح و حیاة الاشباح / دعا / عربی

rawḥ-ul arwāḥ wa ḥayāt-ul ašbāh

کاشانی، محمد بن مرتضی، – ۱۱۱۵ ؟ قمری

kāšānī, mohammad ebn-e morteza (- 1704)

این کتاب مشتمل بر دو «باب» است: باب ۱. ادعیه و مناجات‌هایی که از ائمه معصومین (ع) رسیده و همه را به نام مناجات ذکر نموده و سی و یک مناجات است؛ باب ۲. ادعیه و مناجات هائیکه مؤلف از کلمات متفرقه ائمه علیهم السلام جمع‌آوری و ترکیب نموده و یا بزرگان اولیاء و علماء سابق انشاء کرده‌اند و در این باب سی و نه مناجات است. مؤلف از خود اسم نبرده؛ ولی در مقدمه مؤلف تصریح نموده که آن را «روح الارواح و حیوة الاشباح» نام گذارده‌ام.

[الذریعه ۲۶۲/۱۱]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۱۳۷/۲

آغاز: بسمله و به ثقتی الحمدلله شاکر الثناء و مجیب الدعاء و بعد فهذه

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، اندازه: ۱۶×۲۴ سم [ف: ۱۱ – ۱۳۶]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۱۱۱

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اذاق قلوب العارفین من لذة مناجاته؛

انجام: ولیس دونک ولی ولاوال انک انت بالجود الاعم علی العالمین منان.

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح ظریف، و دو صفحه اول تذهیب شده، مجدول مذهب؛ در سنه ۱۲۷۵ داخل کتابخانه اعتضاد السلطنة شده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: ساغری مذهب، ۸۲ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۸×۱۲/۵سم [ف: ۱ – ۷۵]

● روح الارواح و روض الارتیاح / فقه / عربی

rawḥ-ul arwāḥ wa rawz-ul irtiyāḥ

عظیم آبادی، حسن

ʻazīm ābādī, hasan

رساله‌ای است در یک «مقدمه» و چند «مقام» در فضیلت روزه آداب و ثواب‌هایی که برآن مترتب می‌شود.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۵۳/۱

آغاز: الحمدلله الذی من علینا بالصیام فی کل عام فزکانا بهذا الانعام عن دنایس الانعام ... لما کان الصوم من اجل العبادات؛ **انجام:** وقال الفاضل الخراسانی فی الذخیرة بعد ایراد روایات الطرفین و لعل الاقرب فی تأویل هذه الاخبار ان تحمل علی صورة لایحصل الظن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با قلم خوردگی؛ جلد: گالینگور سبز، ۸گ (۶۷پ-۷۴پ)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۲۱]

← روح الاسلام ⊱ تسهیل معاش

● روح الاسلام و الایمان فی معرفة الامام و تفضیله علی القرآن / کلام و اعتقادات / عربی

rūḥ-ul islām wa-l īmān fī maʻrifat-il imām wa tafḍīl-i-hī ʻalā-l qurʻān

اصفهانی، یحیی بن محمد شفیع، ق۱۴ قمری

esfahānī, yahyā ebn-e mohammad šafīʻ (- 20c)

وابسته به: تبصرة الاخوان فی بیان اکبریة القرآن؛ خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین (-۱۱۷۳ق)

تاریخ تألیف: نیمه شعبان ۱۳۲۸ق

رساله مفصلی است درباره فضایل ائمه علیهم السلام و این‌که معصومین از قرآن افضل می‌باشند، و پاسخ و ردی است بر کتاب «تبصرة الاخوان فی بیان اکبریة القرآن» ملا اسماعیل خواجوئی؛ مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «مقام» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی تعریف القرآن و المراد منه اخبار الثقلین؛ مقام ۱. تواتر أخبار الثقلین عند الفریقین؛ ۲. أدلة اشرفیة الائمة و أفضلیتهم؛ ۳. دفع أدلة الخواجوئی؛ الخاتمة: فی وجوب معرفة الامام.
آغاز: الحمدلله الذی من علینا بمحمد سید انبیائه ورسله و کرمنا بأکرم من دعا الی سبیله و افتتح کتاب الوجود بنوره ...
انجام: و یدعو بالعفو و الغفران و الفضل و الاحسان من الله الملک المنان انه غفور رحیم و ذو الاحسان القدیم.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۶۱۲
آغاز: القائمة بالمحل فکل محل یکون ظهوره فیه أتم زاد المحل حرمة من جهة أتمیة ظهوره فیه بالنسبة الی محل یکون ظهوره فیه أنقص
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، اضافه شده به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۵۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۲۲ - ۱۸۷]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۰۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: ابو القاسم خوشنویس، بی‌تا؛ نسخه برای چاپ سنگی یک رو نوشته شده؛ جلد: مقوایی، ۳۲۷گ، ۳۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۱۶ - ۱۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۵۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح، اضافه شده است گویا به خط مؤلف، در برگی قبل از کتاب یادداشتی از مؤلف و دنباله‌ای از محمد مهدی قزوینی عبدالرب آبادی به تاریخ ۱۱ جمادی الثانی ۱۳۲۷؛ جلد: تیماج زرد، ۳۰۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۹ - ۲۵۴]

← الروح الاعظم ≻ الانسان الکامل

● **روح افزا** / کیمیا / فارسی
rūh-afzā

فضل بن جعفر
fazl ebn-e ja‘far

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۰۹۵۲
خط: نستعلیق، کا: فضل الله استرآبادی، تا: ۱۲۵۴ق [الفبائی: - ۲۸۵]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۲۳۴
آغاز: بسمله، حمد و سپاس بیقیاس مرخالقی را سزاست که نعم و احسان او؛ **انجام:** و از خواص آن مطلع نیستم مگر با خود داشتن به جهت محبت ... و میل کنند که بسیار مؤثر است و السلام و ... از پدر دو بودند واز ما در یکی و السلام
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [رایانه]

● **روح الله** / عرفان و تصوف / فارسی
rūh-ol-lāh

زین العابدین فضل الله، ق۹ قمری
zayn-ol-‘ābedīn fazl-ol-lāh (- 15c)

دارای چهار «باب» و چهل و هشت «فصل»
آغاز: الحمدلله الذی اظهر اسماءه بظهوره محمد نور عیون باشراف نوره ...
[فهرستواره منزوی ۴۴۵/۷]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۶۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** جان بر سر عشق روح بسپار ×× تا باز رهی ز رنج و تیمار
خط: نسخ و نستعلیق، کا: درویش محمد بن عین الله ... عبادی، تا: ۱۰۳۳ق؛ کاغذ: هندی، جلد: چرمی، ۲۰۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۳/۵ سم [ف: ۳ - ۱۰۶۸]

● **روح انسانی و روح حیوانی** / عرفان و تصوف / فارسی
rūh-e ensānī va rūh-e heyvānī

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری
nasafī, ‘azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

[فهرستواره منزوی ۴۴۵/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۳۶/۳۷
آغاز: من کلام شیخ عزیز نسفی در بیان عروج نفس و بیان آنکه روح انسانی دیگر است و روح حیوانی دیگر بدانکه روح حیوانی مدرک جزئیات است و روح انسانی مدرک جزئیات و کلیات؛
انجام: ای درویش این را بسیار تأمل کن که کلید خزائن غیبی است و الله اعلم.
کا: محمد حسین، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱ص (۲۰۳)، سطور چلیپایی (۹×۲۳)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱۴ - ۳۶۹۵]

● **روحانی** / موسیقی
rūhānī

در علم موسیقی با یک دائره در بحور الحان.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۵۹۱/۱/۱۷۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۸گ (۷۹۱-۷۹۸) [ف: ۹ - ۱۴۰۷]

← روح الایمان ⟵ حقیقت ایمان

● **روح الایمان** / فقه / فارسی

rūh-ol īmān

مختاری سبزواری، روح الامین بن شمس الدین محمد، ق۱۲ قمری

moxtārī sabzevārī, rūh-ol-amīn ebn-e šams-od-dīn mohammad (- 18c)

در ثواب طهارت و نماز و اسرار و سبب وجوب هر یک و ترجمه اذکاری که در اثنای آنها خوانده می‌شود، با ذکر آنچه در نقص و کمال بنی نوع انسان از واجبات و مستحبات نماز دخالت دارد، مشتمل بر یک «مقدمه» و هفت «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در فضل علم و علماء و انواع علوم؛ باب ۱. اسرار طهارت و صلاة و ثواب هر یک؛ ۲. در اینکه ملکی وقت هر نماز براتی برای نمازگزار می‌گیرد؛ ۳. علت وجوب نمازهای پنج‌گانه در خصوص اوقات؛ ۴. تکبیرات استفتاح و علت آن؛ ۵. نماز شب و آداب و ثواب آن؛ ۶. بیان کیفیت توبه و ثواب و شرایط قبول آن؛ ۷. ترجمه اذکار وضو و نماز اجمالا؛ خاتمه: در بیان فضیلت قضاء حاجت و سرور مؤمنین.

آغاز: حمدی که مقربان بارگاه عظمت و جلالش از روی تذلل و انکسار بقدم عجز لا أحصی ثناء علیك أنت کما أثنیت علی نفسك ...

انجام: در عقب سر او میرفتند که ناگاه دیدند که مرد مجوسی از عقب سرایشان رسید ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۴۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قرمز، ۲۱گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۳۶ - ۶۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۱۱۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از آمدن امیر و باعثش را عرض نمود و گفت ای سیده تو باعث ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۸۷گ (۱پ-۸۷پ)،۱۴سطر،اندازه:۱۳×۱۸سم[محدث ارموی مخ:۲- ۷۵۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۱۵۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بنهجی که آن مجوسی در خواب دیده بود پس امیر در محشر بجانب حوض ...

نام مؤلف به استناد فهرست مرعشی ۶۴/۳۶ تغییر یافت؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالکریم حسینی خوزانی، تا: ۱۲۵۸-۱۲۶۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۵گ (۱۴۳ر-۲۲۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱ - ۱۶۹]

● **روح الایمان = الاربعون حدیثاً** / فضایل و مناقب / عربی

rūḥ-ul īmān = al-arba'ūn ḥadīṯā

گلپایگانی، زین العابدین، ۱۲۱۸ - ۱۲۸۹ قمری

golpāygānī, zayn-ol-'ābedīn (1804 - 1872)

مؤلف رساله‌ای قبلاً در فضایل معصومین (ع) نگاشته بود، سپس این کتاب را در همان موضوع با تفصیل بیشتری تألیف کرد. در این کتاب به وجوب محبت اهل بیت با استفاده از آیات و احادیث همراه با شرح و توضیح پرداخته، ودارای «مقدمه» و چهار «فصل» است. پس از مقدمه‌ای حدیث اول را با تفصیل بسیار شرح نموده و آن حدیث «لو اجتمع الناس علی حب علی لما خلق الله النار» می‌باشد با توضیحات گسترده درباره معنی محبت و مقصود از دوستی حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام.

آغاز: الحمد لله الذی خلقنا بقدرته لمعرفته و عبادته و غرس فی افدتنا اشجار محبته و ولایة اهل طاعته.

انجام: و الخواص کما یزورونه یزورونه یزورون سائر الائمة علیهم السلام فزیارته أجمع لتضمنها زیارة الباقین کما تقدم.

چاپ: این رساله به ضمیمه «انوار الولایة» توسط انتشارات جامعه مدرسین قم به چاپ رسیده است.

[الذریعة ۲۶۲/۱۱]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۱۶/۳

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ مصحح؛ تملك: محمد حسن بن محمد اسماعیل گوگدی گلپایگانی به سال ۱۲۷۷؛ مهر: «محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳گ (۴۳پ-۱۱۵پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲ - ۳۳۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۷۲

آغاز و انجام: برابر

تذکر: مؤلف در فهرست ناشناخته مانده است که به قرینه آغاز و انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد موسوی گلپایگانی (شاگرد مؤلف)، تا: دوشنبه ربیع الثانی ۱۲۷۴ق، به جهت افضل العلماء سمی امام پنجم؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۸۰]

۳. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۲۸۵ق؛مصحح،محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ (۱پ-۷۶ر)،، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۱۲]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۳۷۸۰/۱-۱۹/۱۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن حسین گلپایگانی، تا: ۲۵ شعبان ۱۲۸۶ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۴۲]

۵. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد باقر بن محمد حسن، تا: ذیحجه ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۳/۵سم [ف: – ۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۷۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۲۳۳]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۷۲/۱-۳۴/۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کا:محمدحسین،تا:یک‌شنبه۱۶صفر۱۳۱۵ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۱۱۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲×۱۶سم [ف: ۴ – ۲۱۴۳]

● **روح (بندی درباره)** / عرفان و تصوف / فارسی

rūh (bandī darbāre-ye)

غزالی، احمد بن محمد، – ۵۲۰ قمری

qazālī, ahmad ebn-e mohammad (- 1127)

بندی کوتاه درباره روح است که آن را هست نیست‌نما می‌داند و ممکن است قسمتی از دیگر آثار او باشد. نثر آن به کارهای احمد غزالی شباهت دارد.

آغاز: حضرت امام احمد غزالی می‌فرماید که روح هست نیست نمای است هر کسی بدو راه نبرد و سلطان قاهر و متصرف وی است و ثالب بی چاره وی است هر چه بیند از قالب بیند و قالب از او بی خبر ...

انجام: بل که عین وی هستی به حقیقت می‌طلبد و نمی‌یابد و الله اعلم بالصواب

چاپ: ضمن مجموعه آثار فارسی احمد غزالی، به اهتمام احمد مجاهد، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۶ش

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۳۱/۱۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سفید ترمه، جلد: مشکی، ۲گ (۲۶۶پ-۲۶۷ر)، ۲۳ سطر (۶×۹)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [سنا: ف: ۱ – ۳۳۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۹۷/۱۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۱۵۴]

● **روح البیان فی تفسیر القرآن** / تفسیر / عربی

rūḥ-ul bayān fī tafsīr-il qur'ān

حقی برسوی، اسماعیل بن مصطفی، ۱۰۶۳-۱۱۲۷؟ قمری

haqqī-ye borsavy, esmā'īl ebn-e mostafā (1653 - 1715)

تفسیر مزجی و مشهوری است که مؤلف پس از هجرت به شهر بروسه بدستور استادش و اشتغال به وعظ و ارشاد نگاشته و در آن نقل اقوال بسیاری از دانشمندان علم تفسیر می‌نماید.

چاپ: بلاق، جزء ۳، ۱۲۶۴ و۱۲۷۶ق و جزء ۶، ۱۲۸۷ق؛ استانه، جزء۴، ۱۳۰۶ق؛ قاهره، مطبعة بولاق، ۱۲۵۵ق.

[الاوقاف العامة بغداد ۱۲۶/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۳۵

آغاز: الحمدلله الذی أظهر من نسخة حقایقه الذاتیة الکمالیة نقوش العوالم و الاعلام و أخرج من نون الجمع الذاتی أنواع الحروف و الکلمات و الکلام؛ **انجام:** و اختلف هل یکتب الملک ذکر القلب فسئل سفیان بن عینیة هل یعلمان الملکان..

از آغاز کتاب تا مقداری از تفسیر سوره رعد؛ خط: رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ تملک: عبدالقادر مجدونی به تاریخ ۱۱ ذیقعده ۱۲۶۵؛ قاسم قادری فرزند محمد بنفشه لی به تاریخ ۱۵ صفر ۱۲۹۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۰گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۷ – ۲۹]

● **الروحة فی الضاد و الظاء** / ادبیات / عربی

ar-rawḥa fi-ḍ-ḍād- wa-ẓ-ẓā'

جرفادقانی، محمد بن حسن، ق۱۳ قمری

jorfādeqānī, mohammad ebn-e hasan (- 19c)

قفطی نیز کتاب الضاد و الطاء دارد.

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۸۷بخش۳

نسخه اصل: فاتح ۲۳۶۸؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۳۱۴گ [ف: ۱۳۷]

۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۲۷۱ و ۲۷۲ بخش۳

نسخه اصل: فاتح ۵۱۹۵؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در دو نیمه با تاریخ رمضان ۳۷۴ (۴۹ر) و رجب ۳۷۴ (۱۵۸ر) و شعبان ۳۷۴ (۱۹۵ر) و خط محمد بن الخطیب داریا (۱ و ۲) و فیروز آبادی و ابن الدامغانی و علی بن المغربی (۱) [ف: – ۱۳۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۸۷-ف

نسخه اصل: فاتح ش ۵۱۹۴؛ بی‌کا، بی‌تا؛ «حرف العین فی الضاد و الظاء». با تاریخ ۶۷۷ و ۸۶۳ در ص ع؛ ۳۱۰گ [فیلمها ف: ۱ – ۳۳۲]

● **روح تمدن و هویت اسلام** / متفرقه / فارسی

rūh-e tamaddon va hovīyyat-e eslām

خرقانی، اسدالله بن زین العابدین، – ۱۳۳۵ قمری

xaraqānī, asad-ol-lāh ebn-e zayn-ol 'ābedīn (- 1917)

در بیان اینکه حقوق و حدود اسلامی بر اصل مساوات و عدالت بین تمامی افراد بنا شده و بر سایر قوانین وضع شده توسط افراد بشر از همه جهت ارجحیت و مزیت دارند. شامل دو «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه».

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۷۲/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قال المیر المؤمنین و ایما رجل استجاب لله و للرسول ... تفسیر : هر آن مردی که خدا و رسول را اجابت نماید و تصدیق ما کرده و در دین ما وارد شود و قبله ما را

وجهه قرار دهد، مستوجب حقوق و حدود اسلامی گردد، اما شرح حقیقت حقوق و حدود؛ **انجام:** آیا در تحت عنوان تحزب موجبات هرج و مرج خواهد شد ؟ بلی این رشته همه اثباتی است (مردود است قومی که باطل را حق و ظلم را عدل نمایش دهد) و یل لقوم یخربون بیوتهم بانفسهم ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۳۳۵ق، جلد: مقوایی، ۷۳گ (۱۰۷پ-۱۷۹ر)، ۱۵ سطر (۱۳/۵×۷/۸)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۷۹]

← روح الجنان ⟩ ارشاد الواعظین و تذکرة الذاکرین

● روح الجنان فی سیرة الشیخ روزبهان / عرفان و تصوف / فارسی

rawh-ol jenān fī sīrat-eš šeyx rūzbehān

شمس شیرازی، عبداللطیف، ق۸ قمری

šams-e šīrāzī, ‘abd-ol-latīf (- 14c)

اهدا به: نصرت الدین احمد لر هزار اسپی، اتابک لرستان

تاریخ تألیف: محرم ۷۰۵ق

سرگذشت روزبهان بقلی شیرازی است در یک «مقدمه» و چهار «قطب» و یک «موخره» ساخته شده است: قطب ۱. مولده و بعض احواله و کشفیاته و ذکر اساتذته و مشایخه و الاشارة الی المآخذ الخرق و حقیقته و شجرة خرقته؛ ۲. بعض الحکایات من کرامته و حالاته؛ ۳. ذکر مصنفاته و فواید من مقالاته؛ ۴. ذکر اولاده و بعض سبطه الفاضل شیخ صدرالدین روزبهان الثانی وخاتمته. موخرة خاتمة و نصیحة. دانش پژوه می‌گوید: با سنجیدن آن با «تحفة العرفان» برمی‌آید گویا در بسیاری از مطالب با هم یکی هستند. (احمد منزوی)

چاپ: در «روزبهان نامه» در ۱۳۴۷ به کوشش استاد دانش پژوه را چاپ شده

[فهرستواره منزوی ۲۱۴۹/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۹۸-ف

نسخه اصل: لنینگراد D. 466؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۱۵۴]

● روح الجوامع = رجال الشیخ محمد باقر الهمدانی / رجال / عربی

rūḥ-ul jawāmi‘ = rijāl-uš šayx muḥammad bāqir-il-hamidānī

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷ - ۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1861 - 1915)

مختصر حالات رواة احادیث شیعه، گرفته شده از چند کتاب رجالی که برای هر کدام رمزی قرار داده است. به جز کتاب‌های معروف رجالی از چند کتاب سنی یا غیر معروف نیز استفاده شده است، ولیکن بیشتر موضوعات را از «جامع الرواة» اردبیلی گرفته است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول العاصی محمد باقر ... هذا روح الجوامع اضعه لنفسی فیه لباب ما یهمنی مما بلغنی فی الرجال أذکر فیه ما رجح بنظری

انجام: و لما عبر عنه بابن الطیار علم أنه عبدالله و إن بقیت أیضا ... حمزة العلوی عن ضا و عنه ابنه علی

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۲۸۹

آغاز و انجام: برابر

جلد اول، تا حرف حاء؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۴؛ مصحح، محشی از مؤلف، دارای قلم خوردگی می‌باشد و گویا مسوده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آجری، ۱۹۰گ، ۱۷-۲۰ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸ سم [ف: ۳۱ - ۱۵۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۴۷۷

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «ودج الجوامع» آمده. جلد اول کتاب و تا حرف حاء؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، روی برگ اول کتاب را «تلخیص جامع الرواة» نام نهاده‌اند؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۹۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۷ - ۶۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه شخصی؛ خط: رقعی، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۳۰۲گ، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۱ - ۱۰۴]

● روح حیات / فلسفه / فارسی

rūh-e hayāt

رساله مختصری است در پاسخ به این سؤال که: روح حیات به چه نحو است که حین تعلق در جمیع حیوانات و اناسی در وقت واحد تعلق می گیرد؟

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۰۸/۳-۵/۱۹۸

آغاز: بسمله الحمد وسلام علی عباده الذین اصطفی چون بر بعضی از مخادیم عظام تعلق گرفتن روح حیات ومفارقت کردن ... فرموده اند روح حیات بچه نحو است ... عرض میشود که اصل مسأله مسلم نیست؛ **انجام:** وهمین قدر ازبیان هم دررفع اشکال مرقوم کفایت می‌کند وصلی الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین تمام شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۹۲ق؛ جلد: پارچه قهوه‌ای، ۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۳۳۷]

● روح الحیوان = غایةالارشاد الی معرفة احکام الحیوان و النبات و الجماد / متفرقه / عربی

rūḥ-ul ḥayawān = ġāyt-ul iršād ilā ma‘rifat-i aḥkām-il ḥayawān wa-n nabāt wa-l jamād

مناوی، محمد عبدالرؤف بن علی، ۹۵۲ – ۱۰۳۱ قمری

manāvī, mohammad ‘abd-or-ra’ūf ebn-e ‘alī (1546 - 1622)

مؤلف چون کتاب «حیاة الحیوان» دمیری را در تأدیه مقصود وافی ندیده کتاب حاضر را در بیان منافع و خواص حیوانات و نباتات و جمادات در سه «قسم» پرداخته و برای امکان جدا کردن هر قسمی از کتاب برای هر قسم عنوان مستقلی قرار داده است و قسم اول را «روح الحیوان»، قسم دوم را «شرح العیون شرح ما فی النبات من الفنون»، قسم سوم را «اعلام الامجاد باحوال الجماد» موسوم ساخته است. وی هر قسم را به ترتیب حروف تهجی قرار داده است.

[کشف الظنون ۱۱۹۰/۲]

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۸۹

آغاز: الحمدلله الکریم الجواد الذی خلق لنا مافی الارض جمیعاً من حیوان و نبات و جماد ... و بعد فقد طال ما خطرلی ان اجمع بین المواليد الثلاثه. آغاز قسم اول (روح الحیوان): الحمدلله الذی جعل الحیوان اشکالا تبهر الالباب و ... بانه القادر علی کل شی بلا ارتیاب؛ **انجام:** الفأر بالهمز معروف و کنیته ابوخراب و هو انواع الجردان و النجاتی و العراب.

فقط قسم اول ازحرف الف تا الفاء را شامل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی از «فتح الله بن محمد رضا»؛ یادداشت مطالعه احمد ... بن شیخ مزورع شعرانی و سید احمدباش حاربش؛ تملک: یوسف بن حسام الدین بغدادی در سال ۱۰۷۴؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، ۱۲۳۰؛ جلد: روغنی، ۴۳۸ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۲۵۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۳۳]

● روح الحیوان / عربی

rūḥ-ul ḥayawān

خراسانی، مهدی بن یوسف، ق۱۴ قمری

xorāsānī, mahdī ebn-e yūsof (- 20c)

اهداء به: رکن الدوله محمدتقی میرزا

تاریخ تألیف: پایان ربیع الثانی ۱۳۰۴ق؛ محل تألیف: طوس

در دو جلد با یک دیباچه عربی و یک دیباچه و حاشیه‌های فارسی.

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۸۲۶

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: عبدالجواد نیشابوری، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: ترمه نازک [نشریه: ۲ – ۱۵۴]

● روح الروح / ادبیات / عربی

rawḥ-ur rūḥ

سیصد و شصت «باب» است در نوادر نثر و نظم ادبا و شعرای ادب که در مواقع خاص و در محافل گوناگون به‌کار برده می‌شوند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۱۴۷

آغاز: الحمدلله مفتتح کل کلام و مختتمه حمداً یوازی فضله و یوازن نعمه و الصلاة علی من اکرم من اصطفاه من خلقه؛ **انجام:** یخالف عقدی الذی اتذین به و ظاهری الذی اتصون علیه و الله سبحانه یهب السیئات للحسنات و یمن بقبول التوبات انه ولی حمید.

خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمدمهدی شهمیرزادی، تا: ۱۸ رمضان ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج سبز، ۳۲۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۲ – ۷۵۸]

● روح الروح فیما حدث بعد المائة التاسعة من الفتن و الفتوح / تاریخ / عربی

rawḥ-ur rūḥ fīmā ḥadaṯ-a ba‘d-al mi’at-t tāsi‘a min-al fitan wa-l futūḥ

حسنی، عیسی بن لطف الله، – ۱۰۴۸ قمری

hasanī, ‘īsā ebn-e lotf-ol-lāh (- 1639)

اهداء به: والی عثمانی وزیر محمد پاشا (۱۰۲۵–۱۰۳۱ق)

تاریخ تألیف: شب جمعه ۲۸ شوال ۱۰۲۹ق

در بیان حوادثی که بعد قرن نهم هجری در یمن واقع شده است، مانند خروج جراکسه، و زوال دولت عامر و انقراض ملک آل طاهر، و آغاز دولت امام شرف الدین و فتوحات وی و غیر آن، به ترتیب سنوات. مؤلف، ظاهراً کتاب را فقط در دو جزء تألیف نموده مجموع دو جزء مشتمل است بر حوادث بین سال‌های ۹۰۱ تا پایان ۱۰۲۹ق. در پایان، شخص دیگری حوادث بعد از ۱۰۲۹ق را تا سال ۱۰۵۷ق نوشته و به آن ملحق نموده است. (محمد علی حائری)

آغاز: الحمدلله ذی الملک والملکوت و العزة والعظمة و الجبروت یؤتی الملک من یشاء و ینزع الملک ممن یشاء ... ذکر دخول سنة احدی و تسعمایة دخلت سنة احدی و تسعمایه و الدنیا شعوباً و قبایل و سیوق و عواسل فکانت الدهایم والیمن ...

انجام: و الفتح و الفتوح و هو القدر ان یبلغنی کمال الثالث و الرابع فی دولة هذا الوزیر الذی جعله الله فی سما المکرمات کالبدر الطالع

[بروکلمان /۲(۴۰۲)۹ و ۵۲۸ و ذیل ۵۵:۲؛ مصادر تاریخ الیمن فی العصر

الاسلامی ۴۷ و ۲۳۰؛ آربری، ۹۰/۱-۹۱؛ مؤلفات الزیدیة ۵۲/۲؛ مصدر التراث الیمنی فی المتحف البریطانی ص۱۱۱-۱۱۳؛ خدیویه مصر ۶۰/۵؛ فؤاد سید قاهره ۴۴۰/۱؛ معجم التاریخ التراث الاسلامی فی مکتبات العالم ۲۳۳۲/۳؛ جامع کبیر صنعاء ۱۷۸۰/۴-۱۷۸۱؛ فهرس المخطوطات المصورة (سیرة نبویة -تاریخ -تراجم)؛ مصادر الفکر العربی الاسلامی فی الیمن ص ۴۳۷؛ اسکندریه ۱۵۳/۳-۱۵۵؛ مخطوطات التاریخ و التراجم والسیر فی مکتبة المتحف العراقی ص۲۲۰-۲۲۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۴/۲عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۲۲۱. هر دو جزء کتاب؛ خط: نسخ، کا: یاسین بن علی، تا: ۲۷ ربیع الاول ۱۰۴۲ق؛ مصحح؛ ۱۲۰ص (۵۱-۱۷۰)، ۲۵سطر [عکسی ف: ۲ - ۱۰۰]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۲۹/۵

آغاز و انجام: برابر

شامل هر دو جلد کتاب. جلد اول تا سال ۹۶۵ق و جلد دوم از ۹۶۶ق تا پایان؛ خط: نسخ، کا: یحیی بن محمد بن حیدر مطری، تا: چهارشنبه ۲ جمادی الاول ۱۱۹۸ق، به عنایت حسین بن احمد؛ مجدول، در صفحه عنوان نام کتاب و مؤلف درون لچکی و کتیبه مزین: «الجزو الاول من کتاب روح الروح تالیف السید عیسی بن لطف الله رحمه الله تعالی و صلی الله علی سیدنا محمد و علی اله و صحبه و سلم»؛ تملک: یحیی بن محمد بن حسن بن محمد اخفش در ۱۲۴۸ق، عبدالله بن عبدالهادی در ربیع الاول ۱۲۶۳ق؛ مهر: «هذا مما وقفه الوزیر احمد پاشا ابن سلیمان پاشا بشرط ان لا یخرج من خزانته» (دایره) با تاریخی که به احتمال زیاد ۱۳۸۷ باشد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن عنابی، ۹۷گ (۷ر-۱۰۳پ)، ۲۵ سطر (۱۴/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۲×۳۱/۷سم [ف: ۲۹/۱ - ۶۸]

● روح الشروح علی المقصود = شرح المقصود لابی حنیفة / صرف / عربی

rūḥ-uš šurūḥ ‘alā-l maqṣūd = š.-ul maqṣūd li-abi-ḥanīfa

بستان زاده، محمد بن مصطفی، - ۱۰۱۶ قمری

bostān-zāde, mohammad ebn-e mostafā (- 1608)

وابسته به: المقصود فی الصرف؛ ابوحنیفه، نعمان بن ثابت (۸۰-۱۵۰)

شرح مزجی توضیحی مختصر نیکویی است بر رساله «المقصود» منسوب به ابو حنیفه در قواعد صرف که شارح هنگام تدریس متن نگاشته است. چلبی از چنین شرحی یاد کرده است. این یکی جز روح الشروح در شرح فرایض سراجیه است.

آغاز: بسملة، الحمد لله المتعال عن الند و المثال المقدس عن النقص و التغییر و الانتقال و الصلاة علی رسوله محمد ...

[بروکلمن ۲۲:۱ / ۶۵۱ و ۶۵۷]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۴۵/۱ کر

آغاز: ... و السلام الدعاء بالسلامة و الراحة ... و علی آله ... إن الرجل أهل بیته و آله أیضاً اتباعه و منه قولهم الآل کل مؤمن تقی و هو حدیث مرفوع ... أما بعد نبی علی الضم ... فإن العلوم العربیة کاللغة و الصرف و النحو و المعانی ... وسیلة و هی ما یتقرب إلی المطلوب إلی العلوم الشرعیة التی بها یتوسط سعادة الدارین؛

انجام: إذ لو قلبت واوه ألفاً لاجتماع الساکنین فیجذف أحدهما ... و قد نبهت علی تفصیل موانع الإعلال فی أول الباب و لیکن هذا آخر الکتاب الحمدلله علی الإتمام و الصلوة علی رسوله أفضل الأنام و علی آله و صحبه الکرام العظام و التابعین و تابع التابعین إلی یوم القیامة، آمین یا معین

خط: نسخ، کا: ولی بن حسن، تا: ۱۱۲۸ق، جا: عینتاب مدرسه میخال؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان‌های «منه»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرمه‌ای، ۳۹گ (۱ر-۳۹پ)، ۲۱سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴۰/۲ - ۱۷۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قوله لحین مرفوع علی انه خبر المبتداء ای خطاء و باطل و الله اعلم بالصواب.

در فهرست نام مؤلف عیسی افندی سیروی ذکر شده؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن حسن بن صفر بن مراد، تا: ۱۱۴۴ق؛ با دو تذنیب: یکی به ترکی موسوم به امثله در ۲۱ برگ و دیگری به عربی به نام مثال الکلمات المفصل در ۶ ورق. آغاز امثله: «بسمله نصر ینصر نصرا فهو ناصر و ذاک منصور»، انجام: «ادغام ایتدک»، آغاز مثال الکلمات: «بسمله و اعلم انه یوجد الکلمة فی کلام العرب»، انجام: «فقلبت الواو الفافصار ضارب»؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۵۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۱۰۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۴۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر الکتاب، الحمدلله علی الاختتام و الصلاة علی رسوله أفضل الأنام و علی آله و صحبه الکرام.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: حافظ ولی کوردانی، تا: ربیع الاول ۱۲۸۳ق؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۷۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۲ - ۹]

● روح الصلاة = اسرار الصلاة = حقیقة الصلاة / فلسفه احکام، عرفان و تصوف / عربی

rūḥ-uṣ ṣalāt = asrār-uṣ ṣalāt = ḥaqīqat-uṣ ṣalāt

قاضی سعید قمی، محمد سعید بن محمد مفید، ۱۰۴۹ - ۱۱۰۳ ؟ قمری

qāzī sa‘īd-e qomī, mohammad sa‘īd ebn-e mohammad mofīd (1640 - 1692)

تاریخ تألیف: ۱۳ شوال ۱۰۸۴ق؛ محل تألیف: قم
رساله‌ای است عرفانی و تحقیقی در حقیقت و اسرار نماز و روح این عبادت با بیانی کوتاه و رسا. این نخستین رساله «الاربعونیات لکشف انوار القدسیات» قاضی سعید است که در آن چهل رساله در موضوعات مختلف گرد آورده و هر یک را به اسم خاصی نامگذاری کرده است. از نسخه‌های موجود پیداست که او دو رساله در این موضوع دارد.

آغاز: ۱: بسمله. و به الاستعانة فی التتمیم. الحمد لمن لایحوم حول مشرع غیوبه و مهمه شهوده من السابحین و السابحات و السائحین و السائحات احد و لاتصل الی ذیل شامخ جبال جلاله ایدی و هق الخیال ... و بعد فالعبد الملتجی الی ارباب التوحید محمد المدعو بسعید یقول انی عند ارتیاضی فی اربعین تخمیر طینة آدم ع قبل ان اخرج من افق الحو الی عالم الصحو قد کانت صحیفة قلبی مرقومة برقوم الاستیهال لقبول الاضواء من مشرق انوار الائمة الاطهار ... فجت ذخائر فی دفاتر متفرقة و نظمت دراری فرائد فی نظام التفرقة ثم رأیت ان مضع اربعین کنزاً من صغائر هذه اللئالی و ذخائر تلک المعانی العوالی فی مجموع شامل لبیوت او اهل ففتح لی اربعون باباً من کنوز التحقیقات البدیعة و عثرت منها علی اللئالی النازلات من تلک السحائب الرفعیة ادرجتها فی تلک الکراریس للخلان الاوانیس و سمیتها با «لاربعینیات لکشف انوار القدسیات» ... جعلکم الله و ابانا من الذین یسمعون القول فیتبعون احسنه انه ولی الفضل و الهدایة. الرسالة الاولی و هی رسالة روح الصلوة» للهدیة الی حضرة استادنا فی العلوم الالهیة مولانا «محمد محسن» اعلی درجته: بسمله. و بعد الحمدلله و الصلوة علی رسول الله و اهل بیته آل الله فالعبد المفتاق الی الله الولی ... محمد المدعو بسعید الشریف القمی ... یا اخواننا الروعانیین و اصدقانا الروحانیین ... انا نرید فی هذه المقالة ان نبین لکم ... من حقیقة الصلوة و معناها و روح هذه العبادة و مغزاها.

۲: بسمله بعد الحمد و الصلوه اقول یا اخواننا الروعانیین و اصدقائنا الروحانین جعل الله اذانکم واعیة و درجاتکم متراقیة انا نرید فی هذه المقالة ان نبین لکم

انجام: ۱: ففی صلوة الظهر اتوجه الی الله بمحمد رسول الله ... و فی صلوة العصر یذکر امیرالمؤمنین و فی المغرب فاطمة ... و فی العشاء الحسن و الحسین و التسعة من ذریة الحسین و فی الصبح حجة الله و القائم ... هذا صلوة اهل الفلاح و الحمدلله فی المساء و الصباح

۲: و قد بسطنا القول فی بیان اسرار الصلوة فی شرحنا لتوحید الصدوق. و هذا آخر ما اردنا ایراده فی الرسالة علی سبیل العجالة و الحمدلله فی الاولی و الآخرة.

چاپ: الاربعینیات به تصحیح نجفقلی حبیبی چاپ شده

[الذریعة ۴۳۶/۱ و ۲۴۶/۱۱ و ۳۴۱ ؛ مکتبة امیرالمومنین ۱۰۹/۱؛ فهرستواره منزوی ۶۵/۷ (۳ نسخه)؛ دنا ۹۲۴/۵ (۲۸ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۵۱/۲۸

تذکر: با توجه به تاریخ تولد مؤلف تاریخ کتابت (۱۰۵۴) بعید است که درست باشد، پس یا تاریخ اشتباه است یا رساله از قاضی سعید نیست؛ بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ ۲گ (۱۸۰ر-۱۸۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۰/۱۷

آغاز و انجام: برابر ۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۵گ (۱۷۲پ-۱۷۶ر)، ۱۸ سطر (۴×۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۴۰۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۸۶/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلوة علی رسول الله و اهل بیته آل الله

ج۲، کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن مظفر حسین، تا: چهارشنبه ۵ محرم ۱۰۹۹ق؛ واقف: سیدمحمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری، ۲۴۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۲سم [ف: ۱۴ - ۲۸۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۱۷

آغاز: بسمله، و بعد الحمدلله و الصلاة علی رسول الله و اهل بیته آل الله فالعبد المفتاق الی الله الولی و المعتصم بالنبی و الوصی محمد المدعو بسعید الشریف القمی؛ **انجام:** و فی صلاة العصر بذکر امیرالمومنین و فی المغرب فاطمة الزهراء سیدة النساء و فی العشاء الحسن و الحسین و التسعه من ذریة الحسین و فی الصبح حجة الله و القائم صلوات الله علیه و علی آبائه الطیبین الطاهرین هذا (کذا) صلاة اهل الفلاح و الحمدلله فی المساء و الصباح

کامل؛ خط: رقاع، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی بیاضی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۷۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۱۶۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** جعلکم الله و ایانا من الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه انه ولی الفضل و الهدایة

این نسخه از مقدمه اربعینیات پیشتر نرفته است؛ خط: رقاع، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تاریخ وقف: خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی بیاضی، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۸۰]

۶. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱

بی‌کا، تا: ۱۱۴۱ق [نشریه: ۷ - ۵۴۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۰/۱۹

خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۴گ (۱۹۴ر-۱۹۷ر)،۱۸سطر(۴×۸)،اندازه:۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳ - ۴۰۷]

۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۴۰/۱

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نسخ، کا: علی اصغر نجف آبادی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۳ص (۲-۲۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۰ - ۱۷۲۲]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۶۵۵/۱

آغاز: برابر ۲

نسخه اصل: کتابخانه ای در نجف اشرف؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳، مصحح، محشی از «نوری مدظله»؛ ۷ص (۲-۸) [عکسی ف: ۷ - ۲۵۴]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۸۶

بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۸سم [ف: ۱ - ۳۳]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۰۷/۸

آغاز: بسمله. حمدالله و الصلاة علی رسول الله؛ **انجام:** اما فی خارجها فهیهات عن ذلک فلیعرف و الحمدلله ... تم فی بلدة قم المحروسة سنة

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵ سطر [ف: ۹ - ۲۶۵]

۱۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۳۰۹/۲

آغاز: بعد الحمد و الصلوة علی رسول الله و اهل بیته آل الله فالعبد المفتاق الی الله الولی

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد ابراهیم بن مرحوم فتح الله خویی، تا: ربیع الاول ۱۲۰۲ق، جا: قمشه؛ محشی از فتح الله بن ابراهیم خویی بن کاتب متن و محمد رضا بن فتح الله بن ابراهیم خویی وفتح الله بن محمد رضا خویی؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰ ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۵۱]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۷۱/۱

آغاز و انجام: برابر۱؛ (بلغ. قوبلت مع النسخة التی کانت بخط المصنف قدس سره)

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن فانی پسر حاج عبدالرسول حسینی زنوزی، تا: صفر ۱۲۰۶ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱گ (۱پ-۱۱ر)، ۱۸ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۶ - ۲۱۲۴]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر ۲

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد تقی موسوی شیرازی، تا: دوشنبه ۱۰ربیع الثانی۱۲۱۳ق، جا: کرمانشاه؛ مصحح؛ مهر: «الواثقی بالله القوی عبده محمد شفیع بن ابوالقاسم الموسوی» (مربع)؛ ۹گ (۱پ-۹ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱ - ۱۳۱]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۹۰۱/۴

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن ابراهیم خان دشتی، تا: ۱۲۲۰ق، جا: اصفهان مدرسه شیخ لطف الله؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶ - ۳۹۲]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۵/۳

خط: نستعلیق، کا: ابن میر هاشم عبدالفتاح موسوی، تا: ذیحجه ۱۲۲۳ق؛ در پایان شرح حال و مؤلفات قاضی بیضاوی صاحب انوار التنزیل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۶گ (۷۲ر-۷۷ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: - ۲۴۶]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۳۱/۵

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله و الصلوة علی رسوله و اهل بیته ال الله؛ **انجام:** الهادی المهدی صلواة الله و سلامه و برکاته و تحیاته علیهم اجمعین ... هذه صلوة اهل افلاح

کا: غیاث الدین بن سید صدرالدین بارفروشی مازندرانی، تا: ۱۲۴۰ق، جا: اصفهان؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه فستقی، جلد: روغنی، متن ماشی، ۹ص (۲۴۶-۲۵۴)، ۲۰ سطر (۷/۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۳سم [ف: ۸ - ۳۳۵]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۱۰۰/۲

آغاز: الحمدلله والصلاة علی رسوله و اهل بیته آل الله، فالعبد المفتاق الی الله الولی و المعتصم بالنبی و الوصی؛ **انجام:** و سلام علیهم اجمعین الطیبین الطاهرین المعصومین المنتجبین

خط: نستعلیق، کا: رضا بن محمد علی حسینی قزوینی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۲۷پ-۱۳۹پ)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۱۳ - ۳۰۲]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۸۵۶/۶

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: پسته‌ای فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۲۲۸پ-۲۳۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶ - ۱۴۳]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۵۸/۲

آغاز: بسمله، الحمدلله و الصلوة علی رسول الله و اهل بیته. فالعبد المفتاق الی الله ... محمد المدعو بسعید الشریف القمی؛ **انجام:** برابر ۲

خط: نستعلیق، کا: علی اکبر طبیب بن محمد کریم، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۸ق، جا: قمشه؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۴گ (۵۰پ-۵۳پ)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۷ - ۴۸۰]

۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۹۵۱/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد عبدالصمد نجومی، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۷ص (۵۴۸-۵۵۴)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۳۶]

۲۲. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۱۹/۵

آغاز: کتاب اسرار الصلاة و هی لغة الرحمة و الدعاء فیضاف الی الله بمعنی الرحمة

خط: نسخ خوب، کا: محمد باقر بن محمد حسن بروجنی، تا: ۱۲۹۵ق؛ ۴۲گ (۷۰پ-۱۱۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: - ۹۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۲۵۷

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳۱۵ق؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۶ - ۲۷۹]

۲۴. **قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۹۰۹**
آغاز و انجام: برابر ۱
خط: نسخ، کا: محمد بن محمود حسینی، تا: ۱۳۵۳ق؛ ۵۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ – ۱۱۲]

۲۵. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۹/۱۰**
آغاز: الحمدلله و الصلاة علی رسول الله و اهل بیته آل الله؛ **انجام:** حرم بالخلعة الحرمة و تشریف الحضور
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۶۹ر–۱۷۹ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۱/۵سم [ف: ۹ – ۳۴۳]

۲۶. **تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۰۳۱/۸**
آغاز و انجام: برابر ۲
نخستین رساله از الاربعینیات اوست در بیان اسرار نماز؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ در برگ‌های آغازین نسخه یادداشت‌های پراکنده‌ای دیده می‌شود از جمله رباعیات خیام و باباطاهر، اشعار منسوب به حضرت علی (ع)، اشعاری از سعدی و دیگران و مطالبی عرفانی و فلسفی و در برگ آخر این شعر از آخوند ملا محمد طاهر آمده: «ای آنکه تو قصد کوی عرفان داری ×× از غیر خدا مجو درین ره یاری / در منصب عشق سربلندت سازد×× آنکس که به منصور دهد سرداری»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ص (۱۲۰–۱۳۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۲ – ۴۵]

۲۷. **تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه:بدون شماره/۱**
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ – ۵۲۰]

● روح العارفین و رشاد الطالبین / عرفان و تصوف / عربی

rūḥ-ul ʻārifīn wa rašād-uṭ ṭālibīn

کموشخانه لی، احمد بن مصطفی

komūšxāne lī, ahmad ebn-e mostafā

در محبت به خدا و اینکه اساس هر فضیلت است و بالاترین همه مقام‌ها می‌باشد، اولاً در دلایل شرعی این موضوع بحث نموده پس از آن از جنبه عرفانی و اخلاقی گفتگو می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۸۲
آغاز: الحمدلله الذی خلص قلوب اولیائه عن الکدورات و الالتفات الی متاع الدنیا و لذاته؛ **انجام:** ناتمام: و قالوا ان أهل مصر مکثوا أربعة أشهر لم
خط: رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ – ۳۶۴]

● روح العبادة / عرفان و تصوف / فارسی

rūh-ol-ʻebāda

هزار جریبی، محمد حسین بن محمد علی، ۱۲۳۵ق۱۳ قمری

hezār-jarībī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad ʻalī (1820 - 19c)

اهداء به: محمد شاه قاجار و حاج میرزا سیا آقا
تاریخ تألیف: ۲۴ رجب ۱۲۵۹ق
رساله‌ای در اسرار نماز با روشی ادبی و عرفانی، که آن را طی دو سال هنگامی که مؤلف بیست و سه سال داشته، تألیف نموده است؛ در یک «مقدمه» و دو «حدیقه» و یک «تکمله» و «تبصره»: مقدمه: شرح گفتاری از نهج البلاغه در حکمت بیست چیز از مهمات شریعت؛ حدیقه ۱. اسرار طهارت، دارای ضابطه و مقدمه و باب؛ حدیقه ۲. اسرار صلاة، دارای مفتاح و باب و کنز و چند خزانه؛ تکمله: در بعضی از مهمات طهارت و صلاة؛ تبصره: در اسرار صلاة بطوری دیگر.
آغاز: الحمدلله الذی ارتفعت سرادقات جلاله فی عالم الجبروت ... نفایس جواهر حمد و ثناء خالصه از شوائب ریب و ریاء ...

۱. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۷۶۸**
بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۰۶**
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا ما أردنا أن نسلکه من متعلقات المقام فی قید التحریر و قد اشتغلت به قریب سنتین
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: محمد تقی نجفی به تاریخ ۱۳۳۸؛ جلد: تیماج سبز، ۱۷۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ – ۸]

← روح القدس ← قدسیه

● روح القدس / شعر / فارسی

rūh-ol qodos

جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴–۸۸۳؟قمری

jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)

مثنوی عرفانی که در عشق است با عنوان‌ها نثر مانند مثنوی در آن آمده: «جمالی ابرسوز و سودای عشق ×× همه شب بگرید چو سیمای عشق / جمالی چه مانی چو ساقی مست ×× پیاله برای تو دارد بدست».
آغاز: باسم عظیم و بذات قدیم ×× که عشق است و بس هر چه [هست] ای حکیم / بگیسوی آشفته پر شکن ×× که عشق است و بس هر چه هست ای حسن ...
[الذریعة ۱۶۱/۹ و ۲۶۴/۱۱؛ نسخه‌های منزوی: ۲۸۴۱/۲]

۱. **تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۲۷۶/۵**
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۴۰ص (۱۸۳–۲۲۲) [ف: ۱۱ – ۲۹۱]

۲. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۹۳۵/۳**
آغاز: مقدمه قسم ثالث از شرح الکنوز و کشف الرموز در بیان

ظهور حقیقت عشق که سر ولایتش خوانند در صورت نبوت و ترقی کردن و شئون انبیاء ... جمالی در آمد به کوی نیاز ×× که تا باز گوید غم جان گداز؛ **انجام:** بهل گفت و گوی و به دردش بساز ×× که از درد خیزد همه راز و ناز / چو روح القدس بازم آرد پیام ×× به نطق اندر آیم دگر و السلام. تمت. والحمدلله رب العالمین ... وسلم

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۲۳ سطر [ف: ۳ – ۶۳۹]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۳۲۶/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم بن محمد زمان، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز [ف: ۳۰ – ۷۴]

۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۳۷۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز آثار اظهار تعظیم حق ×× رقم یافت این گفتگو بر ورق. تمة الکتاب بعون الملك الوهاب فی سنه ۱۲۵۸

خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، با کمندکشی زرین، با سه کتیبه مذهب مرصع بسیار خوب؛ کاغذ: فرنگی کاهی رنگ، جلد: مقوای روغنی بوم زیتونی مذهب مرصع، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۷ – ۶۵۶]

۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۵۰۵۲/۹

خط:نسخ،کا:محمد حمزوی موسوی،تا:یک‌شنبه۲۴شوال ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه کاغذ سیاه، ۳۱ سطر [ف: ۳ – ۶۳۵]

۶. شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه:۱۶/۱۰

خط: نسخ، کا: سید محمد حمزوی، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۳۸ق [نشریه: ۵ – ۲۷۳]

۷. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** خوش وقت و بختیار شهنشاه سروری ×× کاین مهر مهر روز برخسار او سزاست / مرآت دلبران و ملیحان است این کتاب ×× گنج غریب و رنج جمالی مرتضاست

خط: نسخ زیبا، کا: ابراهیم بن میرزا عبدالرحیم شیرازی مشهور به جبرئیل، تا: یک‌شنبه ۲۹ محرم ۱۲۴۷ق؛ وقف بر مزار سعادت علی شاه و نور علی شاه در ۲ جمادی الثانی ۱۳۴۱؛ جلد: تیماج روغنی زمینه مشکی، ۶۹گ، ۱۷ سطر چهار ستونی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۳۴]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بهل گفتگوی و بدردش بساز ×× که از درد خیزد همه راز و نار / چو روح القدس یادم آرد خبر ×× بنطق اندر آیم بوجهی دگر / چو از عشق بود افتتاح کلام ×× برون هم سخن ختم شد و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۳ق؛ تملك: حاجی حسینعلی کاشانی صابونی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱۵۲گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵ – ۵۷]

● **روح محمدی (ص)= رساله عرفانی = نسبت شخصی عنصری محمدی** / عرفان و تصوف / فارسی

rūh-e mohammadī = r.-ye ʻerfānī = nesbat-e šaxsī-ye ʻonsorī-ye mohammadī

فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷ – ۱۰۱۶ قمری

fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541 - 1608)

نامه‌ای است عرفانی در پاسخ «نور دیده سیادت»، درباره «نسبت شخص عنصری محمدی با روح اعظم» و «نسبت انبیا با روح اعظم محمدی در مراتب وجود و عوالم الهی».

آغاز: بسمله. از عدم نمودار محمد دهدار بجانب نور دیده سیادت بلغه الله الی کماله نگاشته کلك تحریر آنکه

انجام: و آنچه در شریعت و اخبار نبوی به ثبوت رسید همان حق است و الحمدلله رب العالمین ... اجمعین.

[مکتبة امیرالمؤمنین ۲۰۰۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۴۴۶/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۲۸/۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ در ۱۷۵ر–۱۷۶پ فرزندان امامان شیعی که به دستور دشمنان کشته شده‌اند برشمرده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۵گ (۱۶۱ر–۱۷۵ر)، ۱۲سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸ – ۲۱۲]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۸۰/۲-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۳۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۲۸۱۰/۱۲

آغازو انجام: برابر

کا: حاج سید علی محمد علاقبند یزدی، تا: قرن ۱۴؛ اهدای: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۴گ (۱۲۲–۱۲۵)، ۱۶ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴ – ۱۴۳۶]

۳. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه:۱۰/۷

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵ – ۲۶۸]

● **روح المرید فی شرح عقد الفرید** / تجوید / عربی

rawḥ-ul-murīd fī š.-i ʻiqd-il-farīd

سمرقندی، محمد بن محمود، – ۷۸۰ قمری

samarqandī, mohammad ebn-e mahmūd (- 1379)

وابسته به: عقد الفرید فی نظم التجوید = عقد الفرید فی علم التجوید = القرائة و التجوید؛ سمرقندی، محمد بن محمود (– ۷۸۰)

کتاب شرحی است تحقیقی بر قصیده شارح، معروف به «عقد الفرید». نام شارح و کتاب در دیباچه آمده است.

آغاز: بسمله. اللهم وفق لاتمامه. الحمدلله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم و ارسل الیه الرسل لیهدیه الی الصراط المستقیم ... و

بعد فیقول ... محمد بن محمود بن محمد الشریف السمرقندی المجتهد الهمدانی المولد ... ان الواجب علی العبد المکلف اولا ان یعرف عبده.آغاز: نظم: اسبح الکریم مبسملا ×× و اهدی تحیاتی الی اشرف الملا ...

[نسخه‌های منزوی ۱۴۸/۱؛ کشاف الفهارس ۳۲۲/۱؛ کشف الظنون ۹۱۵/۱؛ هدیة العارفین ۱۰۶/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۱۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** محمد الهادی علیه الصلاة و السلام و کل الآل و الصحب کملا - تم العقد بمن الله ... ببلده جزین حماها الله من الحدثان و نکبات الدهر الحوان علقها مشقا العبد ... محمد بن علی بن محمد بن الموحر الکوبنی العالی (؟!) عفا الله و عن المؤمنین آمین.

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد عاملی، تا: قرن ۸، جا: جزین؛ مصحح، مقابله شده با نسخه اصل در ۸۶۶؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۱۳پ-۲۸پ)، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۱۸/۵سم [ف: ۸ - ۵۳۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۰۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه مدات فی اصول افعال احدث لمعان و الله اعلم بالصواب

خط: نسخ معرب، کا: صالح بن فالح حمدانی، تا: چهارشنبه ۱۳ ربیع الاول ۹۱۴ق؛ ضمیمه: آخر کتاب ضمن ۲ برگ قصیده‌ای لامیه حاوی ۲۵ بیت در تجوید سوره مبارکه فاتحه الکتاب اثر طبع شارح مذکور، آغاز: «بحمد الااله المستعان توسلا ×× و بالصلوات الزکیات توصلا»، انجام: «فصامد عدل مدلین لعارض ×× فهذا هو التجوید فاعلم لتعملا»؛ واقف: ابن خاتون عاملی، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: نخودی سمرقندی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۳۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲۳ - ۱۰۴]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۷۲/۹

آغاز: برابر

در فهرست بدون نام مؤلف آمده است؛ بی کا، تا: با تاریخ ۹۱۸ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۳۵گ (۱۴۰-۱۷۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳ - ۱۱۱۲] و [نشریه: ۴ - ۴۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۲۰/۱۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۶۸۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۲۹۰/۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶ - ۳۳۳]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۶۴۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد عاملی، تا: ۹۵۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:تیماج مشکی، ۶۰ص، ۲۰سطر،اندازه:۱۲/۵×۱۹سم[ف:۱۷- ۹۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۹۵۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بین الاسماء المقصورة و هذه مرآة فی اصول افعال احدثت لمعان و الله اعلم بحقایق الامر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: محمود بن اسمعیل بن سلطانعلی در ۹۴۹ق، مصطفی حسینی خوانساری در شعبان ۱۴۰۱؛ واقف: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۳۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۳۳۸] و [ف: ۲۳-۱۰۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۴۳۸/۲

آغاز: برابر

خط:نسخ،بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۶گ (۳۷-۶۲)، ۲۲ سطر (۱۴×۱۹)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۳۹۸]

← روح نامه ← روح و بدن

● **روح النسیم فی أحکام التسلیم** / فقه / عربی

rawḥ-un nasīm fī ʼaḥkām-it taslīm

بحرانی، احمد بن صالح، ق۱۳ قمری

bahrānī, ahmad ebn-e sāleh (- 19c)

تاریخ تألیف: ۲۹ محرم ۱۲۴۴ق

رساله‌ای درباره سلام نماز و اینکه آیا گفتن آن واجب است یا نه و بعضی از احکام متعلق به آن با استدلال و نقل اقوال، در سه «موطن»: ۱. وجوبه و ندبیته؛ ۲. فی ان التسلیم هل هو جزء أو خارج؛ ۳. تعیین الصیغة المخرجة.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۳۵۸/۱

آغاز: الحمدلله و لاحول و لا قوة الا بالله ... اعلم هدانا الله و ایاک ان التسلیم الواقع فی آخر الصلاة قد اضطرب فیه فتوی العصابة؛ **انجام:** و أنا أتضرع الیه فی العفو عن جرائمی و جرائم والدی و جمیع المؤمنین و المؤمنات و هو بنا رؤف رحیم.

خط: نسخ، کا: زرع بن محمد علی بن حسین بن زرع خطی بحرانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۳گ (۱پ-۴۳ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱ سم [ف: ۶ - ۳۳۳]

● **روح و بدن = صحت و مرض = حسن و عشق = روح نامه = روح و حسن = حسن و دل** / عرفان و تصوف / فارسی

rūh- va badan = sehhat va maraz = hosn va ʻešq = rūh nāma = rūh va hosn = hosn va del

فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۹۱۳؟-۹۷۶ ؟ قمری

fozūlī baqdādī, mohammad ebn-e soleymān (1508 - 1569)

داستان آمدن «روح» از عالم لاهوت به عالم ناسوت و تعلق آن به بدن، با شرح و گزارش حواس ظاهره و باطنه و خوشی‌ها و ناخوشی‌های آنها. داستانی است عرفانی و در آن از عشق و

عاشقی سخن رفته است. همان‌که صحت و مرض و حسن و عشق و روح نامه و روح و حسن هم خوانده شده است. در مجله ارمغان آمده که: «این کتاب یکی از شاهکارهای فضولی شاعر، و در واقع می‌توان گفت بهترین نمونه نثر فارسی است».

آغاز: بسمله. حمد بی عدد احدی را سزاست که ریاض بدن را به آب روان پرورده و حسن را مظهر عشق و عشق را زیور حسن کرده و درود بیحد معتمدی را رواست که علم او عقل را پیرایه ای است و عقل را علم او سرمایه. اما بعد معتکف زاویه عجز و انکسار فضولی خاکسار از محرکان سلاسل حکایت و مؤسسان مبانی روایت چنین نقل دارد و بر رقم می‌آورد ...

انجام: چون روح به آن مقام رسید علانیت عالم جبروت و لاهوت دید به منزل اصلی پیوسته و از قید راهزنان رسته و عاقبة الامر خود را بخود رساند معشوقی و عاشقی از آن خلوت وحدت برون ماند. تمت

چاپ: به نام «حسن و عشق» در گنجینه بهارستان، بخش حکمت، به کوشش علی دژاکام، تابستان ۱۳۷۹ش؛ به دستیاری استاد علی، مخصوص تلامیذ شیدیه، به درخواست حاجی میرزا احمد بن حسین آقا تاجر کتاب ملقب به «مؤید العلماء» (مدیر مدرسه رشیدیه تبریز)، (صص۱۹-۵۲)؛ ایران، ۱۳۱۱ق، سنگی، جیبی، ۴۲ص (صص۲-۴۳)؛ ایران، تبریز، ماکنه جدیده فرنگی، ۱۳۲۰ق، سنگی، جیبی، ۳۴ص

[نسخه‌های منزوی ۱۱۲۵/۲ و ۱۲۶۶ و ۷۹۵/۲ و ۳۷۲۸/۵؛ الذریعة ۱۲/۱۵ و ۲۶۵/۱۱ و ۸۳۸/۹؛ گنجینه بهارستان ۵۰۳/۱ و ۵۰۹/۱-۵۲۴؛ مشار فارسی ۳۰۲۲/۱؛ مشترک پاکستان ۱۶۷۵/۳؛ ریحانه ۲۲۲/۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۴۷۳/۲؛ فهرستواره منزوی ج۱، ص ۴۳۵-۴۳۶ و ج۷، ص ۶۲۳؛ دنا، ج۵، ص ۹۲۶-۹۲۹ (۱۲۹ نسخه)]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۷۷/۲

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹ [این تاریخ نمی‌تواند درست باشد]؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، ۱۷۹ص (۵-۱۸۳)، ۱۴سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۲ - ۸۲]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۵۷/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عاشقی از آن خلوت وحدت برون ماند و الحمدلله رب العالمین تمت کتابی هست عرفانی که مؤلف سفر روح را از عالم لاهوت به عالم ناسوت در قالب تمثیل عرفانی بیان کرده

خط: نسخ، کا: حسین بن حسینی، تا: ۹۱۸ق [این تاریخ نمی‌تواند درست باشد]؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۵گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۴۹۲]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۵۵۷/۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۸۶]

۳. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه:۲۳۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از قید راه زمان رست.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۸ص (۹۲-۹۹)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [نشریه: ۳ - ۳۳۳]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۹۱/۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی، ۵ص(۱۱۳-۱۱۷)،ابعاد متن:۸×۱۳،اندازه:۱۶×۲۹سم[سنا:ف:۱-۲۳۶]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۶۷۱/۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بمنزل اصلی پیوست و از قید راه زنان نفس جست.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶گ (۱۵۴ر-۱۵۹ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۴/۴سم [ف: ۸ - ۵]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۹۳۵/۱۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۲۳۵پ-۲۳۷ر)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲ سم [ف: ۲۰ - ۲۶۳]

۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در متن؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ - ۱۰۷]

۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۸۷/۸۱

آغاز و انجام: برابر

بخش کوتاهی از کتاب است؛ خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۷۴پ-۱۷۷پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲ - ۷۳۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۳۴۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۶۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ص (۲۳۲-۲۴۳)، سطور چلیپا (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹ - ۱۲۰۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۴۲۷/۵

خط: نستعلیق، کا: امام قلی ایمانی غلام، تا: نیمه دوم قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۵گ (۱۳۵پ-۱۳۹پ)، ۲۰ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸ - ۱۰۰]

۱۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۱/۱۰-طباطبائی

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۸۷-۹۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳-۲۰۲]

۱۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۱/۴۰-طباطبائی

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ص (۲۶۵- ۲۷۳)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳ - ۲۱۷]

۱۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اندازه: ۱۳×۲۱ سم [نسخه‌پژوهی:

۲ - ۱۹۶]
۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۶۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۱۱ق؛ ۱۲گ (۶۷پ–۷۸ر) [ف: ۱ - ۱۶۲]
۱۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۶۵۷/۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۱۳ق؛ از موقوفات رمضانیه آقا ابراهیم ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ص (۲۱۷–۲۳۵)، اندازه: ۹×۲۰ سم [ف: - ۳۵۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۴۶/۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ - ۱۶۶]
۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۲۸۴
خط: نستعلیق، کا: گداعلی، تا: ۱۰۳۳ق [الفبائی: - ۴۰۵]
۱۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۶۵/۲
خط: نستعلیق، کا: حسینی، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۳۸ق، جا: استرآباد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴–۱۷ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۵×۳۱سم [ف: - ۳۰۵]
۱۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۷۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق بسیار خوب، کا: جعفر حسینی، تا: ۱۰۴۶ق؛ مهر: ناصرالدین شاه، عبدالوهاب موسوی، حسین بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روکش چرم سورمه‌ای، ۴۳ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [ف: ۷- ۵۲۳]
۲۰. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه:۲۱/۳
خط: نستعلیق، کا: ولی بیک بن ملایوسف، تا: ۳ محرم ۱۰۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۰۷پ–۱۱۸پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: - ۱۹]
۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۲۸۶/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ جلد: تیماج سبز و یشمی، ۱۳ص (۴۱۸–۴۳۰)، ۱۷ سطر چلیپایی، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۳/۲ - ۶۲]
۲۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۳۶۷/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر بن حسن (بابا حسن بیک) اراسنجی قزوینی، تا: ۱۵ محرم ۱۰۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵ص (۱۵۰پ–۱۵۴ر)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳ - ۵۱]
۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۲۵/۵-ف
نسخه اصل: نسخه آقای بنی آدم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ شوال ۱۰۶۵ق؛ قطع: رحلی [فیلمها ف: ۲ - ۱۶۱]
۲۴. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه:۲۳/۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۶ق؛ قطع: رقعی [نشریه: ۳ - ۱۲۱]
۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۵۶/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن قرمز، ۵گ (۱۷۳پ–۱۷۷پ)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۹ - ۴۰۲]
۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۱۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** از واسطه ملاحظه کردن مؤمنان نوشته شد هر که بخواند بهرهمند گردد از دنیا و عقبی و الله اعلم بالصواب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، الوان ۳۰، جلد: تیماج قرمز، ۳ص، ۱۴ سطر (۵/۷×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۳ - ۳۷۷]
۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۵۰/۱۳
با شعر میرزا رستم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ ذیحجه ۱۰۷۶ق؛ ۱۰ص (۵۴ – ۶۳) [ف: ۱۰ - ۱۸۳۵]
۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۹ - ۱۰]
۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۵۵۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ مذیل است به «اختیارات بدیعی» از حاجی زین عطار؛ جلد: تیماج عنابی، ۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱۷ - ۳۰۵]
۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۴۲۴/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته و نسخ و تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۱–۱۰۷۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۹۰–۱۹۵)، اندازه: ۱۵×۲۷/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۱۰]
۳۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۴۵/۴
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ جلد: تیماج شتری، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱ - ۲۱۴]
۳۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۴۸۹/۲۳
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۷ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۹۸پ–۲۰۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰ - ۶۷]
۳۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۳۲۶/۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق [ف: ۳ - ۵۴]
۳۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۶۱۰/۴۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۱ق؛ جلد: مقوا، ۵گ (۶۲ر–۶۶ر)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۷ - ۱۳۷]
۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۵۹۸/۶
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:

تیماج مشکی، ۲گ (۳۲-۳۳)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۶۴۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۵۷/۶-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۱۸۳]

۳۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۵۲/۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳ص (۱۵۲-۱۶۴متن)، اندازه: ۱۶/۱×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۲۶]

۳۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۶۶۶/۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۸ص (۳۰۵-۳۱۲)، اندازه: ۱۵/۷×۲۷ سم [ف: ۱۷ - ۱۱۸]

۳۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۴۶/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: مقوا با روی پارچه‌ای، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵ سم [ف: ۱ - ۳۷۴]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۴۸۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای سرلوح زیبای مرصع، مجدول سه خطی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز، ۱۰گ (۱پ-۱۰ر)، ۱۵ سطر(۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۹ - ۳۰۰]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۸۷/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۳۳ر-۱۳۵پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۳۹ - ۱۲۲]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۸۹۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسینی، محمد جعفر بن سلیمان، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۴۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۹۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عشق را مخاطب به خطاب کرد که ای عشق خان و مان من ویران کردی و مرا سرگشته دوران کردی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱گ (۱پ-۱۱پ) [ف: - ۲۴۵]

۴۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۶۶۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن زرشکی، ۲۴گ (۲۲۹-۲۵۲)، ۱۷ سطر (۶×۱۷/۵)، اندازه: ۱۲×۲۳/۵سم [ف: ۸ - ۴۲۹]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۲۵۹۱/۱۴۶هامش

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۹ - ۱۴۱۶]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۲۹۰/۲ حاشیه

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جا: شاه جهان آباد؛ داستانی شبیه به «حی بن یقظان» می‌باشد؛ دارای سه سرلوح و کتیبه مذهب و مرصع پرکار، مجدول؛ کاغذ: نباتی، جلد: روغنی، ۲۱ص (۲۱-۴۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۹/۶سم [ف: ۱۷ - ۴۲۶]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۸۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و باصره بی نظاره زرناب و شامه بی شمیم کامی سیراب بسازد

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «عبده محمد حسین»، «المتوکل علی الله عبده محمد صادق»، «أفوض أمری إلی الله عبده محمد حسن» (مربع)، «عبده محمد صادق» (بیضی)، «محمد تقی بن محمد حسین»، «ادرکنی یا ابوالقاسم»، «یا علی بن الحسین»، «غلامعلی بن عبدالله»، «عبده ابوالقاسم بن محمد حسین»، «محمود بن ابوالقاسم»، «عبده ابوطالب»؛ کاغذ: فرنگی، ، ۶گ (۴-۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۸×۱۱ سم [ف: ۲۹ - ۱۱۰]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۴۳/۶۱-ف

بی‌کا، تا: با تاریخ ۲۳ محرم ۱۱۰۲ق، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۲۹۸پ-۳۰۷ر)، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲ - ۲۴۲]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۱۱۷/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم کاتب اصفهانی، تا: ۱۱۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱پ-۱۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۸ - ۲۷۱]

۴۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۱۲۱ق؛ ۴گ (۳۵ ر- ۳۸پ) [مختصر ف: - ۳۱۱]

۵۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۱۶/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ ربیع الاول ۱۱۲۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۴۵۴-۴۵۵)، ابعاد متن: ۵×۱۱، اندازه: ۱۶×۲۸سم [سنا: ف: ۲ - ۱۲۲]

۵۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۰۹/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: گالینگور مشکی، ۲۳ص (۱۲۶-۱۴۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳ - ۵۵۹]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۱۶]

۵۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه:۷۱۹/۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: - ۱۲۶]

۵۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۵۱۶/۲ و ۱۹۲۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۳؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۱گ (۸پ-۱۸ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم[ف:۲-۱۳۷] و [عکسی ف:۵-۳۸۷]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۵۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۲۵۸پ–۲۶۷پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸ – ۱۳۹]

۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۴۱۹/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۰گ (۱۰۶ر–۱۲۵ر)، ۱۰ سطر (۴×۹)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۱–۲۴۲۵]

۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۳۶/۲۵–ف و ۱۳۳۸/۲۵–ف

نسخه اصل: بادلیان Add. 69 اوزلی (ش ۱۲۴۱)؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۰۰ق [فیلمها ف: ۱ – ۵۸۳]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۵۰۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و درو گل اشتیاق و سبزه فراق حصیده دیدند و از آنجا قدم به دیار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر وقف کتابخانه مدرسه آیت الله بروجردی شهر ری؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا رویه کاغذ مشکی، ۲۰گ (۸۵ر–۱۰۴ر)، ۱۲ سطر (۵/۵×۹)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۹ – ۶۸۵]

۵۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۹۵۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی، ۴گ (۱۸پ–۲۱پ)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲۰ – ۳۶۴]

۶۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۱۷۹/۱۵

آغاز: اول غاذیه که غذا را به همه اشخاص می‌رساند ... دوم نامیه که؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج سرخ مذهب، ۵گ (۱۲۱ر–۱۲۵پ)، سطور چلیپایی، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۳۸ – ۲۲۷]

۶۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۷۰

انجام: روندگان راه عشق را همین بس باشد. و الحمدلله ...

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاتب نسخه را جوهر ذات عطار پنداشته؛ جلد: تیماج یشمی، ۲۸گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱ – ۱۶۲]

۶۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۲۸۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در متن؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲ – ۱۰۷]

۶۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۶۹/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف و کتاب به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۷گ (۱۷۳پ–۱۷۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: – ۵۹]

۶۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۴۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۱۷۱]

۶۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۴۱۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون بدان مقام رسید علامت عالم حروف و لاهوت دید

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۲۱۷ق، برای حسینعلی میرزا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱ر–۱۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۹ – ۳۷۲]

۶۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۳۵

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:ذیحجه۱۲۲۲ق؛کاغذ:فرنگی کبود،فاقدجلد، ۸گ، ۱۶ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۴ – ۴۰۴۹]

۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۰۶۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بدان مقام رسید علامات عالم لاهوت و جبروت دید بمنزل اصلی پیوست.

خط:نستعلیق،کا:علینقی رازی،تا:۱۲۲۵ق؛کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج سیاه، ۱۳ص، ۱۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۵ – ۷۳]

۶۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۶۳/۶–عکسی

اصل نسخه:گنج بخش،ش۱۰۲۶ (گنج ۱۳۷۳/۳)؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۲۶ق؛ ۱۱۰ص (۲۰–۱۲۹) [عکسی ف: ۲ – ۱۸۳]

۶۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۵۸/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹گ (۲۸پ–۳۶ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۳۰سم [ف: ۹ – ۷۷]

۷۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۲۶۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمدجعفر یزدی بن سید ابوالحسن موسوی عریضی، تا: جمعه ۲۳ صفر ۱۲۴۱ق؛ جلد: گالینگور قرمز، ۶گ (۱پ–۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰ – ۴۴]

۷۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۸۸۱/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن محمد معروف به عراقی متخلص به هجران، تا: ۱۲۴۳ق، نوشته شده به فرموده ملک محمد بیک متمکن به قریه رهنه از محلات تارم؛ مجدول، دارای سرلوح، دارای مجلس آب و رنگ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۵ – ۳۰۹]

۷۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۷۹۹/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۳/۴سم [ف: ۷ – ۴۹]

۷۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۳۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ذوالفقار بن اردلان، تا: رمضان ۱۲۵۲ق، جا: کرمانشاه؛ ۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۲۲]

۷۴. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۶/۲

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، (۱۳۵–۱۵۵)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: – ۴۳]

۷۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۷۱/۵ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** این زمزمه مرکب است مر روح ترا ×× بر

گیرد و خوش بمنزل یار برد
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد کاظم خرسانی قائنی، تا: ۱۲۵۳ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۳ - ۹۵]

۷۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم ابن محمد، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۸ص (۳۲-۴۹)، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۴۹]

۷۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم ابن محمد، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۱۹ص (۵۰-۶۸)، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [سنا: ف: ۱ - ۴۹]

۷۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۲۵/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد حسن حسینی، تا: چهارشنبه ۲۷ ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۲گ (۴۶پ-۶۷ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۴/۵سم [ف: ۸ - ۲۱۹]

۷۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۵۹ق، مجدول زر؛ کاغذ: سفید و زرد و آبی و صورتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲ص (۶۴-۸۵)، ۲۰-۱۰ سطر (۴×۹)، اندازه: ۷×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۲۳]

۸۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۳۴/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۴گ (۴۱پ-۵۴)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵ - ۵۷]

۸۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه:۱۰۴/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۱۸ ذیحجه ۱۲۶۷ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۶گ (۲۵ر-۳۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱ - ۹۷]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض ۱۵۱۵۱

خط: نسخ، کا: قربانعلی بن غلامحسین، تا: ۱۲۶۹ق [الفبائی: - ۶۵۵]

۸۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه:۵۲۸/۱

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمود بن میرزا نصرالله گرگانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ مجدول، دارای سرلوح زرین؛ جلد: روغنی، ۱۷گ (۱پ-۱۷ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۲۰۹]

۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۹۹۹/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد رضی اشتهاردی، تا: ۱۲۷۱ق، جا: تهران مدرسه فخریه؛ در مدرسه حاج محمد حسین خان مروزی (مروی) مشهور به مدرسه فخریه در طهران به جهت شاهزاده فخر الدوله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۳۵۵ر-۳۶۱ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸ - ۱۷۱]

۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۲۴

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: آبی، جلد: پارچه‌ای [الفبائی: - ۳۸۰]

۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۴۲۵

در فهرست با عنوان «عقل و عشق» آمده؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق [الفبائی: - ۴۰۶]

۸۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۸۱۶/۳

آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۵۷ر-۷۵پ) [ف: ۳۷ - ۳۶۷]

۸۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۸۹۹/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: جمعه ۱۳ رجب ۱۲۷۷ق؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسین ۱۲۷۰» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۲]

۸۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۲۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ضعف و قوتی یافته و صحت را خلل رسانیده و ناتمام بوده است
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: علی احمد، تا: ربیع الاول ۱۲۷۸ق، از جانب اسدالله در لاهیجان در منزل کربلائی عاشور؛ ۲۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [مؤید: ۳ - ۲۲۲]

۹۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۴۷۷

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۸۰ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۶ - ۴۳۷]

۹۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: صادق شیرازی، تا: ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۴۶ص (۴۹-۹۴)، ۹ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۴ - ۳۶۶۲]

۹۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۷۸/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: اسد الله تنکابنی، تا: جمعه ۲ رجب ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۷۳ر-۱۰۶ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲ - ۸۷]

۹۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۸۰/۱۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۸۷ق، جلد: تیماج سیاه، ۸گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۲]

۹۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۹۹/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سیف الدین بن شمس الدین، تا: ۲۱ شعبان ۱۲۹۱ق؛ مجدول؛ مهر: «نورالدین بن سیف الدین الموسوی ۱۳۱۵» (بیضی) که احتمالا از آن پسر کاتب نسخه است، کتابخانه

جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ص (۱پ-۲۳پ)، ۱۲ سطر (۱۴/۴×۶/۹)، اندازه: ۱۲/۹×۱۹/۳سم [ف: ۲۹/۱ - ۲۶۴]

۹۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۱۲/۱

خط: نستعلیق زیبا، کا: هدایت الله شیرازی، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کبود، ۱۶گ (۱پ-۱۶ر)، ۱۱سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: - ۳۴۱]

۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۸۲۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۹۴ق؛ دارای سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج سبز، ۱۲گ (۱پ-۱۲ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰ - ۲۰۸]

۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۹۸۴/۱-۳۵/۱۶۴-۶۹۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۹۶ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۴۳]

۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۴۰۲/۱-۲۷/۷۲-۵۴۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق، جا: کلاردشت؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ، اندازه: ۱۲×۱۳سم [ف: ۴ - ۲۱۴۳]

۹۹. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه:۱۵۰

انجام: و حقیقت این را طالب بود دیده نمناک گشود و به اظهار بر آن معنی الحاح نمود

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: - ۱۱۳]

۱۰۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۱۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱ - ۳۶۶]

۱۰۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۶۱۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالحمید فانی، تا: ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۹۹-۱۰۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [نشریه: ۱۳ - ۱۶]

۱۰۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۱۰/۲

بی‌کا، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۳۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹ص (۱۳۲-۱۶۰)،۱۰ سطر (۵×۹)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴ - ۳۶۵۶]

۱۰۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۸۶/۳-طباطبائی

خط: شکسته نستعلیق، کا: یحیی بن علی بن محمد حسنی علوی، تا: ۱۳۰۴ق؛ در ذیل رساله نوشته‌ای است ادیبانه از کاتب با اشارات به نام کسی که کتابت این رساله برای تحفه به او انجام یافته و کاتب در جای نام او این شعر را آورده است: آن که دارد میان جان مسکن ×× از ادب نیست نام او بردن؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۹گ (۵۷پ-۷۵ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۲۲ - ۲۸۰]

۱۰۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۵۴۹/۷

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۲۳ رجب ۱۳۰۸ق، جا: استانبول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۰گ (۶۵پ-۷۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶ - ۴۱]

۱۰۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۹۷۱

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن عبدالله نوری، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه، ۲۳گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۱۷۱]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۲۷۸۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۲ق [الفبائی: - ۶۵۵]

۱۰۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۷۲۹/۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: عباس قلی بن مشهدی رمضان طالش، تا: غره ربیع الثانی ۱۳۱۳ق؛ جلد: پارچه‌ای ترمه، ۱۲گ (۸۱پ-۹۲ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۸ - ۲۳۲]

۱۰۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۰/۲ سرود

خط: تایپی، بی‌کا، تا: ۱۳۱۴ق [نشریه: ۱۳ - ۴۴۱]

۱۰۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۹۱-۶/۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۳۵۴ق؛ جلد: مقوا سبز، ۱۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۴۳]

۱۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۰۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن مهدی موسوی، تا: ۱۳۱۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۷گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۶ - ۸۷۹]

۱۱۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۰۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۱۸ق؛ دارای سرلوح، مجدول مذهب؛ مهر کتابخانه «حاج سید ... مرعشی آیت الله زاده نجفی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن و مخمل، ۲۳گ، ۱۰ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵ سم [ف: ۱۱ - ۶۲]

۱۱۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۹۵۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۳۲۴ق، برای وثوق شکر [نشریه: ۷ - ۱۴۶]

۱۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۱

خط:شکسته،نستعلیق،کا:محمد بن سلیم لنکرانی،تا:۱۳۲۴ق؛ کاتب آن را از ملا محمد باقر بغدادی دانسته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه ابری فرنگی،۱۷گ،۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۱/۵سم [ف: ۳ - ۴۱۵]

۱۱۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۸۲/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر؛ کاتب افزوده: معروض رای انجمن آرای

خرد و دانش می‌دارد که این کتاب لطائف المعارف که حسن عباراتش و لطف اشاراتش از بیان مستغنی است داروی نصیحتش به شهد ظرافت آمیخته و باده حکمتش به ساغر مطایبت ریخته در پرده خفا مختفی بوده. در این وقت به تایید قادر ذوالجلال ... میرزا احمد ملك الكتاب نسخه آن را به دست آورده به زیور طبع در آورد. آن کس که ز شهر آشنایی است ×× داند که متاع ما کجایی است. روز دوشنبه ۷ شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۳۰.
کا: میرزا محمد ملك الكتاب، تا: ۱۳۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۲ - ۲۷۱]

۱۱۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۲۲۵/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر کسی فراخور استعداد و ادراک حظ و نصیب خود بر دارد انشاء الله تعالی شانه العزیز: اگر مشک اذفر تو داری مگوی ×× که ناچار مشهور گردد ببوی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۸گ، ۲۰سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱ سم [ف: ۲ - ۷۶۵]

۱۱۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۲۴۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص (۱۶۰-۱۷۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵۰ - ۸۲]

۱۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۵۲۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۴۰ر-۵۰پ)، ۱۹ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶ - ۲۹]

۱۱۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۸گ (۱۲۷ر-۱۳۴ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۳/۱ - ۷۹]

۱۱۹. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه:بدون شماره/۶۱
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۲۹۸پ-۳۰۷ر)، قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۵۵۴]

۱۲۰. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه:بدون شماره/۵
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۵۳۸]

۱۲۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۷۸/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱ - ۹۴۴]

۱۲۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۸گ (۳۴پ-۴۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۴۲]

۱۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۵۵/۳۳
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز، ۲۵ سطر (۱۶×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۶سم [ف: ۱۶ - ۶۹۱]

۱۲۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۱۴۹۱/۲
آغاز و انجام: برابر
نام کتاب در فهرست «نسخه صحت مزاج» آمده است؛ بی‌کا، بی‌تا، ۹گ (۲۲۳پ-۲۳۱ر)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [مؤید: ۳ - ۳۹۶]

۱۲۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۲۶/۴
آغاز: برابر
خط: شکسته ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲ - ۳۸۵]

۱۲۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۶۴۰/۱۶
آغاز: برابر
بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی،۱۷سطر،اندازه:۱۳×۱۹/۵سم[ف: ۲ - ۴۰۷]

۱۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۷/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** همه خونخوار و ستم پیشه و جفا کار.
بی‌کا، بی‌تا؛ ۶ص (۱۲۷-۱۳۲)، ۲۸ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۵ - ۱۶۷]

۱۲۸. فردوس؛ قائم؛ شماره نسخه:۱۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: محمود موسوی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۵۲-۶۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف مخ]

۱۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۴۵/۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۶گ (۱۱۷ر-۱۶۲ر)، اندازه: ۲۱×۱۴سم [ف: ۲ - ۴۰۶]

۱۳۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۹۱/۳
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱ - ۲۱۰]

۱۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۶۹۴/۴-۱۴/۱۴۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴ - ۲۱۴۳]

۱۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۵۵۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان فوایدی چند در نصایح عبید زاکانی و برخی از دیباچه قباله‌ها و یک نامه ذکر شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۲۰سم [ف مخ:۳-۱۰۲۲]

۱۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۸۹۶/۲-۵/۱۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** اصنام زور که آذر صفتان اهل وزر و تزویر ساخته بودند دولت خلیلی محو شد وکعبه عدالت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، ۱۱-۱۳ سطر چلیپائی، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۴ - ۲۱۴۴]

۱۳۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۹۲۸۳/۲
آغاز: بسمله اما بعد معتکف زاویه عجز و انکسار چنین نقل دارد و برقم می‌آورد که پاک نهادی بود روح نام؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جلد: مشمع مشکی، ۲۳ و ۲۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲ - ۳۵۰]

۱۳۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۲۳۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر که دل از دنیا برداشت تخم نکویی در عقبی کاشت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰ص(۲-۲۱)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۲ - ۸۱]

۱۳۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۵۱۹ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۰۷۶/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۴گ (۳۴ر-۳۷پ)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۹سم [ف: ۷ - ۲۰۰]

۱۳۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۴۱/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۲ - ۲۵۸]

۱۳۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۱۷۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا [رشت و همدان: ف: - ۱۲۰۹]

● **روح و بدن = شناسایی روح** / فارسی

rūh va badan = šenāsāyī-ye rūh

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۸/۲-فیروز

آغاز: و بعد پاک نهادی بود روح نام و در تمام فضائل تام مولدش عالم جبروت. و منزلش فضال لاهوت. روزی به سرش هوای سفر افتاده قدم به خطه ناسوت گذارد و یاری دید بدن نامش و هفت کشور در او عبارت از هفت اندامش؛ **انجام:** عاقبت خویش را به خویش رسانید. معشوقی و عاشقی از آن خلوت بیرون ماند و السلام ... جهت تقدیم حضور مبارک امین السلطان ... عرض شد. ۱۳۰۳

مجدی در دیباجه فارسی خطبه از این رساله یاد می‌کند. این انشاء خطبه و دیباچه ندارد و به شیوه داستان حسن و دل است؛ کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج یشمی، ۲۱ص (۵-۲۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱ - ۲۳۵]

● **روح و بروز او** / فارسی

rūh va borūz-e ū

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۰۳/۱۰-ف

نسخه اصل: نسخه آقای افشار شیرازی؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۷۱۸]

● **روح و پرواز آن** / عرفان و تصوف / فارسی

rūh va parvāz-e ān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۴۲/۲۵-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۸]

● **روح و جسم و موت** / کلام و اعتقادات / عربی

rūh va jesm va mowt

پرسش‌هایی است با عنوان «مسأله» از روح وجسم وموت و کیفیات آنها. در ابتدای نسخه از خواجه شهید طوسی نام برده است. در پاسخ‌ها صبغه فلسفی عرفانی دیده می‌شود، از روایات خاندان طهارت و عصمت علیهم الصلاة والسلام نیز بهره برده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۴۰۹۹/۱

آغاز: رب تقربنا الیک [...] الی بابک ستغیثین من فضلک ستمدین من لطفک بایراد ما هو جواب من کفر و ظلم و فسق بالمنع من حشر الاجساد؛ **انجام:** و العقل ما به بعلم حقائق الاشیاء کالتوحید و العدل و النبوة و الامامة و احوال المعاد و حشر الاجساد و اخاویف یوم یناد المناد و انه تعالی لبالمرصاد و بصیر بالعباد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز، ۳۴گ (۱پ-۳۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۱]

← روح و حسن ≻ روح و بدن
← الروح و الحیات و النفس و العقل ≻ المغالطات
← الروح و الحیات و النفس و العقل ≻ الروح

● **الروح و الحیوة و النفس و العقل** / فلسفه / عربی

ar-rūḥ wa-l-ḥayāt-u wa-n-nafs-u- wa-l-‘aql

مشتمل بر دو «فصل» و شانزده «بحث».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۱۴۴/۱

آغاز: بسمله حمدله فهذه رسالة مشتملة علی فواید جلیلة من بیان الروح

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ ص(۱- ۱۰)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۵ - ۱۵۴۸]

● **روح و ریحان** / فارسی

rūh va rayhān

عبقری، میرزا صادق، ق۱۴ قمری

‘abqarī, mīrzā sādeq (- 20c)

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۰۹۸۲
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اندازه: ۱۳×۲۱سم [رشت و همدان: ف: - ۱۶۰۲]

۲. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره
دو جلد؛ بی کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۹۰]

● **روح و صفت او = کتاب غریب** / عرفان و تصوف / فارسی
rūh va sefat-e ū = k.-e qarīb

شامل بخش‌هایی از اصول اعتقادی و عرفانی است در چند «فصل»: فصل در بیان روح و صفت او؛ فصل در بیان چنگ زدن سبزان با ایمان؛ فصل در بیان منکر و نکیر و عذاب قبر؛ فصل در بیان دوزخ. در میان فصل‌ها مطالب و قصه‌های مناسب بسیاری آمده، که از آن حمله، بخشی از کرامات حضرت صدیقه کبری ــ صلوات الله علیها ــ می‌باشد. مؤلف در چند مورد، از خود به عنوان «غریب» یاد کرده و متخصص در اشعار موجود نیز، «غریب» و «غریبی» است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۲۴۴/۹
آغاز: فصل در بیان روح و صفت او و بدانکه روح از عالم بالا در هستی بدن قائم مقام [است] یا آنکه روح بر کثال عالم است که یا بر مثال؛ **انجام:** غفلت است و در سخن راست و در سخن راست نباشد، آنکس آدم نیست. والله أعلم بالصلواب. تمت کتاب غریب تمت.
خط: نستعلیق ترکستانی خفی، بی کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: شرقی، ۷۲گ (۵۷۶-۶۴۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳۶ - ۵۷]

● **روح و نفس** / فلسفه / فارسی
rūh va nafs

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۵/۴-فیروز
آغاز: بدان که انسان روح طبیعی دارد که محل وی جگر است؛
انجام: و نفس مرضیه و هی عبارة عن التقریب و التفکر.
مرآت روح و نفس (گفتاری است و یا بخشی از رساله‌ای)؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۳۰-۳۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۱ - ۲۳۸]

● **الروح و النفس** / اخلاق / عربی
ar-rūḥ wa-n-nafs

هرمز، سعید بن داد، ق۵ قمری
hormoz, sa'īd ebn-e dād (- 11c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۰/۲-ف
نسخه اصل: اورخان جامع ش۱۵۴۳؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۵؛ ۱۶گ (۳۸-۵۳) [فیلمها ف: ۱ - ۴۵۷]

● **روح و نفس** / فلسفه / فارسی
rūh va nafs

به نقل از کنز المعارف درباره روح و نفس و احوال آن و ترکیب وجود آدمی و اقسام و حواس عشره.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۴۶/۸ط
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، ۹ص (۶۵-۷۳)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳ - ۷۶]

● **روح و نفس** / فلسفه / فارسی
rūh va nafs

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۷۶۵۶ ض
مشتمل بر چند قول؛ بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

← الروحیة ≻ المغالطات
← الروحیة ≻ الروح
← الروحیة ≻ روحیه در کیفیت اخذ روح
← روحیه ≻ الروحیة

● **روحیه = حقیقت مرگ و احوال روح = زاد المعاد** / کلام و اعتقادات / فارسی
rūhīye = haqīqat-e marg va ahvāl-e rūh = zād-ol ma'ād

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری
faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150 - 1210)

تاریخ تألیف: ۲ ربیع الاول ۶۸۰ق

رساله‌ای است که مؤلف در پاسخ نامه تسلیت سلطان که در فوت پسر مؤلف به او نوشته بود، نوشته و به بامیان ارسال داشته است. این رساله در ده «فصل» در بیان روح و اثبات بقای آن پس از مرگ است بدین شرح: ۱. مثال روح انسانی؛ ۲. فنای چثه؛ ۳. حقیقت روح انسانی؛ ۴. حقیقت مرگ و احوال آن؛ ۵. حقیقت درد فراق؛ ۶. نصیحت و تنبیه؛ ۷. مراتب روح انسانی؛ ۸. حکمت‌های مرگ؛ ۹. حقیقت زیارت و تجلی ارواح؛ ۱۰. احوال خود؛ ختم کتاب.

آغاز: ۱: رساله در بیان روح انسانی ایضا له. بسمله. حمد و سپاس فراوان بعدد ستاره آسمان و برگ درختان و ریگ بیابان مر آنخدایرا که یگانیگی صفت اوست و جلال ...
۲: حمد بی نهایت و مدح بی غایت آن خدائی را که جمله حامدان در مقابل اول مراتب جلال و عزت او عین تقصیر است

انجام: اگر رحمت حق بیش نبودی، در دل خلق شفقت کی بودی آن بنده ضعیف بحضرت جلال و درگاه کبریا پیوست امیدوارم که او را آنجا بهتر بود از اینجا ...

چاپ: در چهارده رساله چاپ دانشگاه تهران، ص ۷۹-۹۷

[سرگذشت رازی از مایل هروی ص ۲۶۸ - چاپ شده در چهارده رساله نشر دانشگاه ؛ نسخه‌های منزوی ۷۹۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۱/۶ با عنوان «رساله به حضرت شامیان» و ۱۶۰/۶ «روحیه»، ۴۶۱/۷ و ۳۲۱/۹؛ دنا ۹۳۰/۵ (۱۸ نسخه)]

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۰/۲-ف**

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲؛ خط: نستعلیق، کا: مبارك بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: چهارشنبه ۳ ذیقعده ۶۸۶ق؛ ۱۵گ (۱۸-۳۲)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۴۴۷]

۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۰**

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: احمد کاموی، تا: ۶۹۸ق [الفبائی: - ۲۸۶]

۳. **تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۲۴۰/۴**

خط: نسخ، کا: محمود بن علی بن ابی علی عبدیل، تا: قرن ۷؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، ۱۲ص (۳۴-۴۵)، ۲۳ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [سنا: ف: ۱ - ۱۱۹]

۴. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۷۳۴۲**

آغاز: و بعد از فنا تن بماند همیشه حق تعالی چون تن را؛ **انجام:** حاصل چشمی دارم گریان و دلی بریان و راضی بحکمها خدای دو جهان و الصلوة و السلام علی سیدنا و مولانا محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: - ۲۸۶]

۵. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۸۷۲۰/۷**

این نسخه در فهرست معرفی نشده و به استناد فهرست مرعشی ۶۶۸/۳۸ ذکر شد؛ بی‌کا، تا: ۹۴۲ق [ف]

۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۰۷۲**

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد این رساله‌ای است که مولانا و شیخ الاسلام اعظم علامة العلماء ... فخرالدین محمد الرازی ... به پادشاه زمان نوشته؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴ص (۱۴۵-۱۶۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۳۷۶]

۷. **تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۵۸۹/۷**

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلوة و السلام علی محمد و آله اجمعین ... اما بعد این رساله‌ای است که مولانا ... فخرالدین محمد بن حسین رازی به حضرت سلطان الزمان نوشته در جواب عزانامه که به او نوشته بود در وفات پسر او و این رساله مشتمل بر ده فصل است؛ **انجام:** استعدادش حاصل شود که بعبارتی تعبیر از آن نتوان کرد.

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۶گ، اندازه: ۲۳/۵×۳۳سم [ف: ۵۱ - ۴۸]

۸. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۲۱۰/۲**

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی، ۸گ (۳پ-۱۰ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۶ - ۱۷۶]

۹. **تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۰۱/۲۰-طباطبائی**

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این رساله‌ای است که مولانا شیخ الاسلام ... فخرالدین محمد بن حسین الرازی ... به حضرت سلطان آن زمان نوشته ... مشتمل است بر ده فصل؛ **انجام:** برابر

خط:نستعلیق خوب،بی‌کا،تا:قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ص (۱۵۷-۱۶۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳-۲۰۶]

۱۰. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۹۶/۱۸**

آغاز: بسمله. من الله الفضل و الاعانة، الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلاة ... اما بعد بدانك این مجموعه رساله ایست که مولانا ... رازی ... بحضرت نامیان نوشت در جواب تعزیت نامه که سلطان بهاءالدین فرستاده بود؛ **انجام:** برابر

در ده فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۱۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۶گ (۲۰۰پ-۲۰۵پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۵/۷سم [ف: ۷ - ۲۶۱]

۱۱. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۱۰/۷**

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: نصیری، تا: ۱۰۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۲۹پ-۳۶ر)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۹ - ۲۱۹]

۱۲. **تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۱۸۰/۱۸**

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ این رساله در نسخه ما به بابا افضل نسبت داده شده؛ ۸گ (۲۵۱-۲۵۸) [ف: ۱۵ - ۳۲۶]

۱۳. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۵۲۳ض-۳۳/۷۳**

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر بن عبدالله، تا: محرم ۱۰۷۴ق؛ اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۳ - ۱۲۹۱]

۱۴. **قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه:۷۲۷/۴**

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق، جا: اصفهان؛ در آغاز برخی نسخه‌ها (همانند نسخه ما) رساله به بابا افضل کاشانی نسبت داده شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱۴۴پ-۱۵۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۷]

۱۵. **تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۷۵۷/۴**

فصل دهم در مثال روح انسانی بر سبیل اجمال تا فصل دهم در احوال خویش؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷ - ۲۵۶]

۱۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۹۷۲**

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پیش از این جاودان نامه بابا افضل کاشانی است، در سه ستون به طور چلیپا، مجدول مذهب؛ واقف:

نائینی؛ ۲گ، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴ - ۱۵۵]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۰/۵

آغاز: فصل اول در مثال روح انسانی بر سبیل اجمال مردم چون در کشتی نشینند و نزدیک کرانه دریا باشند چنان بینند که ساکن است و آب دریا در حرکت؛ **انجام:** فصل دهم. احوال خود و حکایت عزا و ختم الکتاب. فرزند محمد افاض الله علیه الرحمة ... امیدوارم او را آنجا بهتر بود از این جا. تمت بعونه فی ۱۰۶۸.

نام مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۸۹ر-۹۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳ - ۳۸۰]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۴۵۶۱/۵-۲۳/۸۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین اما بعد این رساله‌ای است که مولانا وشیخ الاسلام ... مشتمل است بر ده فصل ... فصل اول در مثال روح انسانی بر سبیل اجمال مرد چون در کشتی نشیند؛ **انجام:** فی الجمله هر دو روح از یکدیگر مستفیض شوند این سخن از اسرار [] در احوال خویش و حکایت درد عزا وختم کتاب ... و دل از آتش فراق بریان و راضی بحکمهای خداوند جهان تمت الرسالة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۴۴]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۲۳۶/۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد، این رساله ایست که مولانا و شیخ الاسلام اکرم الامام الهمام فخرالدین محمد بن حسین رازی روح الله روحه بحضرت سلطان آنزمان نوشته در جواب عزانامه [ای] که پادشاه با و نوشته بود در وفات پسر او و این رساله مشتمل است بر ده فصل؛ **انجام:** چشمی دارم گریان و دل از آتش فراق بریان و راضی بحکمهای خدای جهان.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»؛ کاغذ: شرقی، ۱۷گ (۴۳-۵۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۸- ۶۶۸]

۲۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۰۷/۱۱

آغاز: برابر۱

بی‌کا، بی‌تا؛ ۸ص (۱۱۸-۱۲۵) [ف: ۵ - ۴۹۸]

۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۳۵۷/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، ۳۶ص (۱۱۲-۱۴۷) [سنا: ف: ۲ - ۲۳۲]

۲۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۳۱/۴

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة علی رسوله محمد و آله الطاهرین. این مجموعه رساله است که مولانا قدوة المتأخرین فخرالدین ابو عبدالله محمد بن الحسین الرازی (ره) بحضرت بامیان نوشته است در جواب تعزیت نامه ای که سلطان بهاءالدین فرستاده بود در وفات پسر وی نورالله ... مشتمل بر مباحث شریف و اشارات لطیف، بدان که این رساله مشتمل است بر ده فصل: فصل اول در تمثیل روح انسانی؛ **انجام:** امیدوارم که او را آنجا بهتر از اینجا. یا کهیعص ... و دلی بریان و راضی بحکمهای خدای دو جهان. و الصلاة و السلام علی سیدنا و مولانا محمد و آله الطاهرین، و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۱۳گ (۱۳۲پ-۱۴۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۳سم [ف: ۸ - ۱۳۰]

● روحیه = الرسالة الروحية / فلسفه / فارسی

rūhīyya = ar-r.-or-rūhīyya

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201 - 1274)

رساله‌ای است موجز و مختصر درباره روح در چند «بحث» که به درخواست یکی ازیاران تألیف شده: بحث ۱. تحقق صفت با موصوف؛ ۲. معنی روح در نزد حکما؛ ۳. معنی روح در نزد علمای اسلام؛ ۴. حاصل اقوال علما وحکما در روح؛ بحث ۵. در اینکه روح جز قالب است؛ ۶. بیان حدوث روح؛ ۷. اتفاق انبیاء و اولیاء و حکماء بر بقای روح؛ ۸. بیان آنکه ارواح نزدیک قیامت فنا شوند.

توضیح: این رساله در فهارس به سه نفر منسوب شده: ۱. نصیر الدین طوسی (فهرست مجلس ش ۱۲۰۷/۱۸، نمازی ش۲۳۲)؛ ۲. جرجانی، علی بن محمد (مرعشی ش ۵۶۹۷/۱۰ و ۱۱۲۹۴/۳، سپهسالار ۲۹۱۱/۱۹)؛ ۳. غیاث الدین منصور دشتکی (آستان قدس ش ۶۰۲۱، مجلس ۵۱۸۰/۲۹، حوزه علمیه امام صادق ش ۱۳۲/۳، گلپایگانی ج ۲۱۴۴/۴). در صفحه عنوان نسخه ۷۳۵ رضوی به خامه نویسنده متن آمده: «رسالة وجيزة در تحقيق روح انسانی للمیر غیاث الدین منصور».

آغاز: بسمله حمد و سپاس و شکر بی قیاس خداوندی را که تکوین کائنات و تصویر موجودات فیض جود اوست ... اما بعد یارانی که سوابق نعم ایشان محصور نیست در لواحق کرم

انجام: دلیلی دیگر دال است بر فنا او پس حمل بر وجهی کردن که میان این دو دلیل تعارض نباشد اولی بود و الله اعلم بالصواب.

چاپ: با عنوان «وجیزه در تحقیق معنی روح انسانی» و به نام غیاپ الدین منصور دشتکی در رسائل خطی فارسی، دفتر سوم، به کوشش محمد حاجی آبادی، تابستان ۱۳۷۲ش

[آثار و احوال خواجه، مدرس رضوی، ص ۵۸۶؛ فهرستواره منزوی ۱۶۰/۶؛ الذریعه ۱۹۶/۱۱؛ کتابشناسی مکتب فلسفی شیراز ص۱۴۴-۱۴۵؛ مجموعه رسائل فارسی ۴۵/۳-۵۴؛ دنا ۹۳۱/۵-۹۳۲ (با نسبت به منصور دشتکی ۱۵ نسخه)]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۲۹۷/۴-۲۶/۱۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۹۹۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴ - ۲۱۴۴]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۱۸۰/۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ ۴گ (۲۹۱-۲۹۴) [ف: ۱۵ - ۳۳۲]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۹۱۱/۱۹
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف بر اساس توضیح کتابشناسی تغییر یافت؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق، جا: اجمیر؛ ۲ص (۷۵-۷۶) [ف: ۵ - ۵۷]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۸۲/۲۹
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M 140؛ خط: نستعلیق راسته و چلیپا، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ ۱ص (۸۲) [عکسی ف: ۳ - ۴۱۷]
۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۶۰۰/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** درامثال این معانی تتبع اقوال ارباب نفوس قدسی و نصوص کتب سماوی باید کرد و الله اعلم.
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۸۹ر-۱۹۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۴۶]
۶. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۱۳۲/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد ابراهیم، تا: چهارشنبه ۵ ربیع الاول ۱۱۲۹ق؛ ۱۳گ (۱۱پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱ - ۱۱۸]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۲۴۲۶/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷ - ۲۸]
۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۲۳۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** وجمعی دیگر گفته اند نفس هر چند حادث است لکن بعد از بدن باقی باشد وآن راسعادت وشقاوت نفسانی باشد.
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «ذکر الله حسن علی کل حال» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص، اندازه: ۱۸×۲۰سم [ف: - ۱۱۸]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۵۵/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۵۰]
۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۰۷/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نصوص کتب سماوی باید کرد و الله اعلم بحقائق المعانی
تذکر: برای تغییر نام مؤلف به توضیح کتاب‌شناسی مراجعه شود؛ بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق، ۵ص (۸۷-۹۱) [ف: ۵ - ۴۹۸]
۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۴۱۲/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** بلکه در امثال این معانی تتبع ارباب اقوال نفوس قدسی و نصوص کتب سماوی باید کرد و الله اعلم بحقائق المعانی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه اول محرم ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۲۱۷پ-۲۲۰ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۸]
۱۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۸۷۱/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد علی مازندرانی بارفروشی، تا: با تاریخ ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور سبز، ۳ص (۲۷۲-۲۷۴)، اندازه: ۱۹/۳×۲۲/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۱۹۷]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۹۷/۱۰
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف بر اساس توضیح کتابشناسی تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: ملا محمد شهیر به ملا آقا جان مازندرانی، تا: ۱۲۶۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۵۴ر-۵۵پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۵ - ۱۰۰]
۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۲۹۴/۳
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام مؤلف باتوجه به توضیح کتابشناسی تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: عبد الرحیم خراسانی، تا: ۱۶ شوال ۱۳۴۸ق، جا: تهران مدرسه سپهسالار، به دستور مرحوم آیت الله ضیاء الدین، ابن یوسف شیرازی؛ کاغذ: دفتری، ۲گ (۱۰ و ۱۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۲۸ - ۴۴۴]
۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۰۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و دلیلی دیگر بر فناء او حمل بر وجهی کردن میان این دو دلیل تعارض نباشد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پس ازین قطعه عبارتی است از شرح اربعین ملا حسین واعظ؛ مجدول مذهب؛ واقف: نائینی، ۲گ، اندازه: ۲۶×۴۲سم [ف: ۴ - ۱۵۶]
۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۴۶۲
در فهرست با عنوان «وجیزه در تحقیق معنی روح انسانی» آمده و از آن غیاث الدین منصور دشتکی دانسته؛ بی‌کا، بی‌تا[الفبائی: ۲۸۶]

● **روحیه** / عرفان و تصوف / فارسی

rūhīye

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330 - 1431)

وی دست‌کم سه گفتار درباره روح دارد: روحیه (۱): بیان حقیقت آدم و روح: نفخ روح: نغمه روحیه، نثر آمیخته به نظم، جز «روحیه» او که در جلد ۳ چاپ دکتر نور بخش (ص ۱۳۷-۱۳۸) آمده. درباره آفرینش آدم و دمیدن از روح خود به وی، نسبت انسان و ملائکه به حق ... ابن راوندی بر آن است که روح جزوی است لایتجزا، و گفته‌اند بخاری است لطیف، غزالی

می‌گوید لطیفه‌ای است ربانی ... نفس انسان حادث است به حدوث بدن ... و پایان می‌یابد: عقل گوید حکایت به گمان چون یقین نیست، این حدیث، بمان.
روحیه (۲): رساله در بیان روح: معرفت روح. بسیار کوتاه، در ۲۱ سطر و آغاز می‌شود با: یسئلونک عن الروح قل الروح ... دل به من ده تا سخن گویم ز جان ×× این معانی را کنم با تو بیان. ارواح نورانیه، حس، عقل، روح، پنجم روح قدسی.
روحیه (۳): تفسیر آیت و کلمه القاها الی مریم. تفسیری است عرفانی از آن آیه و نیز کل شیيء هالك الا وجهه، و نفخت فیه من روحی. و به طور کلی در باره روح، روح عیسوی، روح در لاهوت، معنی حیات، بقای روح انسانی به بقای حق، نوم که برزخ حیات و ممات است، ساعت (قیامت) به عدد حضرات خمس: در هر آنی قیامتی بنماید. (احمد منزوی)
لازم به ذکر است روحیه ۳ مستقلاً و با نام تفسیر آیه «وکلمة القاها ... » آمده است.
آغاز: روحیه (۱): قال الله تعالی فی حق آدم فاذا سویته و نفخت فیه من روحی ... بیت: آدمی را دمی از آن دم دانند ×× روح او را ز روح اعظم دانند.
روحیه (۲): اللهم اهدنا الصراط المستقیم ... یا اخی ایدك الله بروح الارواح معلوم فرما که اصحاب صوفیه و ارباب الهیه ...
روحیه (۳): و کلمه القاها الی مریم و روح منه، روح عیسی و ارواح مهیمه و عقل اول فایضند.
چاپ: این رساله چاپ شده است.
[نسخه‌های منزوی ۱۱۸۱/۲؛ ریحانة الادب: ۳۳۹/۶؛ طبات اعلام الشیعة: ۱۴۷/۴؛ فهرستواره منزوی ۴۴۷/۷ و ۴۴۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۲۰/۱۵
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۳۰-۱۳۳)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰ - ۱۷۷۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۱۲/۸
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و روح کلی و نفس کلیه باقیه و روح جز وی و نفس جزویه فانیه، فافهم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۱ق؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۱۷۷پ-۱۸۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۳ - ۳۹۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۹۴/۴
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و باقی ببقاء البقاء بالله و این ساعت را قیامت کبری خوانند والله اعلم بالعقایق و الیه مرجع الخلائق.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج سبز، ۹گ (۴۲پ-۵۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۸]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۲/۴۱
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱ - ۲۱۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۵۷/۶-ف
نسخه اصل: بادلیان ش Sal 41 (۱۲۸۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق [فیلمها ف: ۱ - ۵۷۳]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۴۹/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸ص (۵-۱۲)، ۲۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱ - ۷۴]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۴۸
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۶گ (۲۹۴ر-۲۹۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۲۶۲/۱۱۷
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن افتخار خان نعمة اللهی حسینی، تا: ۱۱۱۰ق؛ جز روحیه در چاپ نوربخش (۱۳۷/۳-۱۳۸)؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۵گ (۴۲۱پ-۴۲۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۸۰]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۵۷۳/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ رجب ۱۱۹۴ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ،۱۳ص (۱۵۱-۱۶۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: - ۳۳۳]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۷۶۴/۵
آغاز: الا ای آنکه هستی سالك راه ×× بیا با من بگو اسرار الله / بیا برگو که روح جمله اشیاء ×× پس از مردن کجا باشد دراین جا؛
انجام: چو یاران باش ورواندر عمل بکوش ×× مشو چون بلبلان خاموش خاموش / تو خاموش گزین ای مرد آگاه × × به عشق پیر معنی نعمةالله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۲]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۳۴۱۵/۲
آغاز: الا ای آنکه هستی سالك راه ×× بیا با من بگو اسرار الله / بیا برگو که روح جمله اشیاء ×× پس از مردن کجا باشد دریغا؛
انجام: چو یاران باش وازاندر عمل کوش ×× مشو چون بلبلان خاموش خاموش / تو ز خاموشی گزین ای مرد آگاه ×× به عشق پیر معنی نعمةالله
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۳]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۰۷۰/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه و فرنگی، جلد: رویه پارچه، ۱۱سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۵ - ۴۱۹]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۴۶۴/۷۸
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۵۵ق؛کاغذ:فرنگی،۱۷سطر [ف: ۳ - ۵۲۲]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۸۴/۳۶

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: رویه سیاه میشن، ۳گ (۲۷۹پ-۲۸۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ - ۶۷۱]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۱۸۴/۳۷

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: رویه سیاه میشن، ۲گ (۲۸۱پ-۲۸۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴ - ۶۷۱]

۱۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۱۱۹/۸۵

آغاز: برابر۲

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۲ص (۴۶۵-۴۶۶)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۱۵۰]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۵۳۰

خط: نسخ، کا: عباس بن محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱گ (۱۳۰)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰ سم [الفبائی: - ۲۸۶]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۴۲ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳ - ۱۳۰۸]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۰/۴۳ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳ - ۱۳۰۸]

۱۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه:۱۷۵۸/۳

کا: محمد شفیع بن محمد سعید، تا: ۱۲۶۹ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: - ۱۴۹۲]

۱۹. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه:۲۲۱/۱۲

آغاز: الا ای آن که هستی سالک راه ×× بیا با ما بگو اسرار الله / بیان بر گو که روح جمله اشیا ×× پس از مردن کجا باشد در آن جا؛ **انجام:** چو باران باش و در اندر عمل کوش ×× مشو چون بلبل پاییز خاموش / تو خاموشی گزین ای مرد آگاه ×× به عشق پیر معنی نعمت الله

مثنوی کوتاهی است درباره روح و مراتب آن؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمود بن عبدالعلی بیک قراگوزلو از طایفه حاجیلو، تا: ۱۲۸۳ق؛ ۳گ (۲۱۲ر-۲۱۴پ)، ۱۵سطر [ف: - ۲۳۴]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۸۳۱/۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: سبز تیماج، ۷ص (۲۶۰-۲۶۶) [ف: ۱۰ - ۱۶۷۲]

۲۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۵/۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** عقل گوید حکایتی بگمان ×× چون یقین نیست این حدیث بمان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۳ر-۱۴ر)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۶۷]

۲۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۰۵۱۶/۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و باقی اند ببقاء البقاء بالله این ساعت را قیامت کبری خوانند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۴ر-۱۹ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۶۷]

● الروحیة = روحیه / عرفان و تصوف / عربی

ar-rūḥīyya

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰ - ۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689 - 1760)

در مسئله روح به شیوه عرفانی، در سه «افاضة» گفتگو می کند.

آغاز: الرساله الروحیة لقطب الدین. بسمله. الحمدلله الذی اضاف ارواح احبائه الی ذاته و ابدع عقولهم لادراک کمالاته ... فهذه جواب ما سئل بعض الاخوان فی الله عن الفقیر الی الله محمد المدعو بقطب الدین الحسینی ...

انجام: و حقیقة هذه الصراط کما سنبینها هی الولایة العلویة المرتضویة للمؤمنین. و الحمدلله رب العالمین

چاپ: ایران، شیراز، سنگی، وزیری کوچک، ۱۹ص، (تاریخ کتابت ۱۳۲۲ در قصبه دیلمقان سلماس از توابع آذربایجان)

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۸۸۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد حسینی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه تیماج مشکی، ۶گ (۹پ-۱۴ر)، ۱۲ سطر (۸×۱۰/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۴ - ۳۲]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۸۵/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۹ص (۱-۱۹)، ۱۲ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۱ - ۲۸۴]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۵۶۵۷/۳

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «الوصیة» و از سید قطب الدین حسینی دانسته؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: میرزا محمد جعفر بن محمد باقر حسینی مختاری، تا: با تاریخ ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۵۷ - ۵۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۲سم [ف: ۴۳ - ۲۲۱]

۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۶۱۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا: ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، ۱۰ص، ۱۹ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵ سم [ف: ۲ - ۳۰۵]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه:۴۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج سرخ؛ ۷ص، عدد سطور ۲۱ به اضافه ۴ یا ۵ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵ سم [ف: ۲ - ۲۹۲]

● روحیه / عرفان و تصوف / فارسی

rūhīye

چاپ: این رساله چاپ شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۴/۶-ف

نسخه اصل: بادلیان Or Land 224؛ خط: نسخ، کا: درویش حسن، تا: جمعه پایان ربیع الثانی، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۵۲]

● **روحیه در کیفیت اخذ روح = الروحیة** / کلام و اعتقادات / فارسی

rūhīye dar keyfīyyat-e axz-e rūh = ar-rūhīyya

هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، - ۱۲۳۴ ؟ قمری

hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī‘ (- 1819)

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۲۲۵ق

در احوال روح و معنی آن و کیفیت قبض و بقای آن در عالم برزخ، بنا بر آنچه در آیات و احادیث آمده، مشتمل بر سه «فصل»: ۱. کیفیت انتقال روح از عالمی به عالم دیگر؛ ۲. معنای روح؛ ۳. ذکر اعداد و افراد آن.

آغاز: ۱: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید ... که این رساله‌ای است مشتمل بر احوال روح و معنی آن

۲: بدان ای طالب اسرار الهی که فرزند آدم را هیچ مسألة در دین و در دنیا واجب تر و فریضه تر از ...

انجام: تا آنکه قصه را نقل کردم پس آن برنج تمام شد.

[الذریعه ۲۶۶/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۷۹۶/۲؛ دنا ۹۳۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۶۱/۶ و ۳۳۰/۹]

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۲۶۵/۴

آغاز: برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قرمز، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۱ - ۲۴۴]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۴۵۲۷/۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** گفت یا امیر المومنین دل مرا زنده کردی باذن خداوند تعالی و از جمله نقلهای غریبه که در این زمان ما واقع ...

خط: نسخ، کا: شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۱۲۲-۱۳۷)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲ - ۱۹۵]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۳۹/۴

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۳۷ق؛ ۱۱گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳ - ۷۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۴۳۷۰/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** تا آنکه قصه را نقل کردم پس آن برنج تمام شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، شاید به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۴۲پ-۵۶پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۱ - ۳۷۱]

← الروحیة فی النفس ⟩ شرح القصیدة العینیة

● **روحیه معرفت الله** / فلسفه احکام / فارسی

rūhīye-ye ma‘refat-ol-lāh

اشنوی، محمود بن خداداد، ق۷ قمری

ošnavī, mahmūd ebn-e xodādād (- 13c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۳۹۴

آغاز: بسمله، هذا غایضامن کلام الشیخ العارف؛ **انجام:** میخواست حقیقت جبرئیل را نقصان رسد تم تمت تمام شد.

خط: نستعلیق، کا: محمد بن مبارک، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

● **روزشماری** / تقویم / عربی

rūzšemārī

در این گفتار مانند آنچه که برای ماه‌های زردشتی و رومی و یهودی گفته شده، برای دوازده ماه قمری عربی و روزهای هفته آمده است. در آن یاد می‌شود از تفسیر علی بن ابراهیم قمی و ثواب الاعمال ابن بابویه و مسار الشیعه مفید و کتاب التواریخ او و مجتهد طوسی و مجمع البیان طبرسی و شذوذ العقود ابن جوزی و از کتاب العلل و کتاب العجائب و الغرة و المعجم و الطبقات و از محمد بن ادریس و ابن طاوس و سید عمیدالدین. از نهایة الارب فی امثال العرب خود نگارنده آن هم یاد شده است. این را می‌دانیم که تقی الدین ابراهیم بن علی بن حسن بن محمد بن صالح عاملی کفعمی لوذی جبعی شیعی (- ۹۰۵ق) نگارنده البلد الامین و الجنة الوافیة، «نهایة الارب فی امثال العرب» در دو مجلد بزرگ و بی‌مانند دارد (ذیل چلبی ۶۹۰:۲؛ فهرست آقای منزوی ۳۵:۱ و ۹۰؛ روضات ص ۷). پس این گفتار از کفعمی می‌باشد و همان فصل ۴۲ «جنة الامان الوافیة و جنة الایمان الباقیة» او است که در ۲۷ ذیقعده ۸۹۵ نگاشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۰/۸

آغاز: در بیان شهور عرب و حوادثها. اما الشهور الاثنی عشر فنقول ذکر الشیخ الطوسی رحمه الله فی متهجده ان اولها رمضان و اهل التواریخ یجعلون اولها المحرم الحرام و نحن نتبعهم فی هذا المقام (گ ۲۳۷پ ش۴۴)؛ **انجام:** و خلق یوم الجمعة النیرین و النجوم و الملائکه و آدم علیه السلام (و مما ینسب الی علی ع فیما یصلح فعله فی الایام السبعة). اردی الاحد المبارک یوم سعد ×× لغرس العود یصلح و البناء / و هذا العلم لایعلمه الا ×× بنی او وصی الانبیاء

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۶ق؛ ۴گ (۳۱ر-۳۴پ) [ف:

۵ – ۱۳۳۷]

← روز عاشورا ⋜ اعمال روز عاشورا
← روز عرفه ⋜ اعمال روز عرفه

● **روزنامجات اهرام مصر (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāmjāt-e ahrām-e mesr (t.)
علی محمد
'alī mohammad
اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق)
سال ترجمه: ۱۳۰۱ق
در این ترجمه اخبار مهم آن روزگار وجود دارد و نیز حاوی نطق مسیو دولسپس ایجاد کننده کانال سوئز است و همچنین خبرهایی از روزنامه تایمز و اسلامبول و گازت دو لندن و چند روزنامه دیگر دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۹
آغاز: ترجمه روزنامجات اهرام مصر بتاریخ شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۰۱ ه.ق؛ **انجام:** و ازدیاد اشکالات و تراکم مسائل چیزی برای دولت نخواهد بود
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: کاغذی، ۷گ، ۱۴ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴ – ۲۴۵]

← روزنامجات و بعضی مستندات وزرات خارجه دولت ایران ⋜ روزنامه عابرین سرحدات

● **روزنامجات وزارت خارجه ایران** / اسناد / فارسی
rūznāmjāt-e vezārat-e xāreja-ye īrān
اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق)
این مجموعه مشتمل است بر «روزنامجات و بعضی مستندات متعلقه بوزارت خارجه دولت علیه ایران حفت بالامن و الامان که در نوبت وزارت جناب رضوان مآب میرزا سعید خان طاب ثراه بواسطه کثرت مشاغل آن مرحوم و عارضه فراموشی ناخوانده مانده بوده و در ماه شوال المکرم از هذه السنه یکهزار و سیصد و چهار مطابق تنگوزئیل خجسته تحویل بحلیه ترتیب و تدوین گردید». در این مجموعه اسامی عابرین از سرحدات ایران و بعضی از مطالب مربوط بوزارتخاجه و اسناد وزارت خانه مفصل آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۱
آغاز: برحسب امر انفذ ارفع همیون اعلیحضرت قویشو کت؛ **انجام:** یفرم مکاری روانه ارزنة الروم است
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل قرمز، ۱۷۳گ، ۲۸ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵ سم [ف: ۴ – ۲۳۹]

● **الروزنامجة الاولی** / عربی
ar-rūznāmjat-ul ūlā
زوزنی، محمد بن ابی الفتح، ق۹ قمری
zūzanī, mohammad ebn-e abe-l-fath (- 15c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۸/۲-ف
نسخه اصل: احمد ۳ش ۲۶۴۳؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابی الفتح بن عمر زوزنی، تا: ۲۷ ذیقعده ۸۴۷ق؛ ۱۹گ (۳۰۵–۳۲۳)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۵]

● **الروزنامجة الثانیة** / عربی
ar-rūznāmjat-uṯ ṯānīya
زوزنی، محمد بن ابی الفتح، ق۹ قمری
zūzanī, mohammad ebn-e abe-l-fath (- 15c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۸/۳-ف
نسخه اصل: احمد ۳ش ۲۶۴۳؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابی الفتح بن عمر زوزنی، تا: پایان ذیقعده ۸۴۷ق؛ ۲۹گ (۳۲۳–۳۵۱)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۳۵]

← روزنامجه ⋜ روزنامه

● **روزنامجه** / تاریخ / عربی
rūznāmja
صاحب بن عباد، اسماعیل بن عباد، ۳۲۶ – ۳۸۵ قمری
sāheb ebn-e 'abbād, esmā'īl ebn-e 'abbād (939 - 996)
از صاحب بن عباد به ابن العمید ابوالفضل بن محمد بن ابی عبدالله حسین وزیر رکن الدوله حسن بویهی و یکی از مشاهیر ادبا و بلغای عربی‌نویس در قرن چهارم در ذکر وقایعی که در بغداد برای او روی داده بود. [یک فقره از مطالب روزنامجه را ثعالبی در یتیمة الدهر ذیل ترجمه ابی الطیب المتنبی نقل نموده است].
چاپ: بغداد، مکتبة النهضة، تحقیق محمد حسن آل یاسین، الطبعة الاولی، ۱۹۶۶م، ضمن سلسلة نفائس المخطوات، رقم ۴

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۵۰۲/۳
آغاز: بسمله، کتابی اطال الله بقاء مولانا الاستاذ الرئیس و ادام علوه و امور الحضرة البهیة منتظمة بیمن کفایته و الحمدلله شکر النعمة و وصل کتاب سیدنا ادام الله عزه جوابا عن کتاب عبده الخ؛ **انجام:**

فخاطب مولینا بما انفذته و هو ادام الله ... یطالعه ان شاالله.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: شنبه ۱۳ جمادی الثانی۳۹۶ق، جا: نیشابور؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲–۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹ – ۲۴۳]

● **روزنامچه** / تاریخ / فارسی

rūznāmče

حسینی همدانی، عبدالله بن اسدالله، ق۱۴

hoseynī hamadānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e asad-ol-lāh (- 14c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۶۵۰۲

آغاز: بسمله. حمدله، ... چون فضیلتی از برای زیارت ائمه اطهار؛
انجام: زحمت کشیده اغلاط را بیرون بیاورند ۱۳۲۳ ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۳ق [رایانه]

● **روزنامچه** / اسناد / فارسی

rūznāmče

یزدی، محمد بن عبدالرحیم، ق۱۴ قمری

yazdī, mohammad ebn-e ‘abd-or-rahīm (- 20c)

دفترچه روزانه محل تجارتی یزدی است که در آن داد و ستدها را ثبت کرده، از هفتم صفر ۱۳۲۵ تا دوشنبه پنجم جمادی الاول ۱۳۳۳.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۹۵۹

خط: نستعلیق، کا: یزدی، بی‌تا؛ نستعلیق و اعداد سیاق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۰گ، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۳ – ۱۸۱]

● **روزنامچه** / اسناد / فارسی

rūznāmče

غیر همانند:

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۷۵

دفترچه بازرگانی ست که گویا گردآورنده در بهبهان می‌زیسته و با شهرهایی در ایران کناره خلیج فارس، قفقاز، عثمانی، روسیه و بیشتر با شبه قاره هند بده و بستان داشته است. در ص. ع. آمده: خط عمویم میر کوکب ناصری؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۹–۱۳۱۰ق؛ اهدایی: خاندان سلطانی بهبهانی؛ جلد: مقوا، ۶۲گ [ف: ۳ – ۱۶۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۷۷۶

دفتر بازرگانی که با بانک شاهی حساب جاری داشته است. با تاریخ‌هایی از ۱۳۲۱/۹/۲۱ش تا ۱۳۲۱/۱۲/۱۱ش، نیز ۱۳۲۳/۲/۲۲ش. و نیز صورت حساب بازرگان به نام عبدالرحیم نقشبند در اصفهان؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: خاندان شیخ الاسلامی بهبهانی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ابری آلبالویی پوشانیده، ۴۶گ، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۳ – ۱۶۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۳۴۵

شامل موضوعات مختلفی است که عبارت است از: ۱. اعلام برقراری امنیت در یزد از یمن توجه شاهشاه و اجودان خاصه «محمد خان»، ۲. ورود محمد خان جنرال آجودان خاصه، فاصله به یزد در ساعت نیک در اواخر صفر و دستور گردآوری وصول مالیات و وصول قسط مالیات دیوانی، ۳. نشستن محمد خان حاکم یزد در دیوانخانه حکومتی بی واسطه برای رسیدگی به مشکلات و شواکی مردم در روزهای شنبه و سه‌شنبه در بالاخانه سرور نارین قلعه، ۴. در روز دوشنبه ۱۰ ربیع الاول، پرداخت چهار تومان پول میرزا محمد بیگ داروغه جهت صیغه نسبت زنای یک زن، ۵. تغییر آب و هوا و باد و گرد و غبار شدید در عصر هشتم در شهر یزد و خاک آلود شدن هوا، ۶. خبر شایعه آمدن وبا در نائین و کشته شدن ۸ نفر در یک روز و معلوم شد که وبا نبوده بلکه مریضی دیگری است، ۷. خبر چند فقره سرقت در شهر در زمان غیبت محمد خان و یافتن سازمان و سیاست آنها و پرداخت غرامت، ۸. قیمت اشعرات پای قپان شامل ۸ بند است که هر یک با خطی جدا شده است از این قرار است قیمت انواع اجناس و لیست اجناس و قیمت آنها (گندم، نان، قند، نبات، شکر، برنج، انواع آن) روغن، نخود، لوبیا، خرما، کشک، گوشت، پنیر، ماست، جو، کاه، ذغال و ...) بنابر وزن من تبریز و ...؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا (پشت سند: نوشتجات یزد به تاریخ جمادی الاول ۱۲۸۶ق)؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۴۰ سطر (۸/۶×۱۶/۵) [ف: ۱۹ – ۴۶۰]

● **روزنامچه سفر فارس** / سفرنامه / فارسی

rūznāmče-ye safar-e fārs

فرهاد میرزا قاجار، ۱۲۳۳ – ۱۳۰۵ قمری

farhād mīrzā qājār (1818 - 1888)

در کتاب نکاتی است جغرافیایی و تاریخی و باستان‌شناسی درباره مسجدها و مجسمه شاهپور و جز آن، سفر او از روز یک‌شنبه ۱۸ ذیقعده ۱۲۵۷ بوده است تا روز پنج‌شنبه ۹ جمادی الاول ۱۲۵۸ق.

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه:۱۳۹

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۲سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نشریه: ۳ – ۱۸۵]

● **روزنامچه مأموریت روسیه** / سفرنامه / فارسی

rūznāmče-ye ma’mūrīyyat-e rūsīye

ذوالفقار، ق۱۴ قمری

zolfaqār (- 20c)

روزنامچه مأموریت و توقف در اردوی دولت بهیه روسیه که حسب الامر اقدس الاعلی مأمور و متوقف در اردوی مزبور بودەام. شرح مسافرت از ۲۶ شوال از طهران از طریق شاهرود و بجنورد تا عشق آباد به قلم چاکر خانه زاد «ذوالفقار».

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۸۴

آغاز: خانه زاد دولت ابدمدت که از خاکپای مبارك مأمور و متوقف در اردوی دولت بهیه روسیه که بطرف تکه آقا خال حرکت داشته بود یوم؛ **انجام:** پس از دو سه روزی که بآستانه مبارکه شرفیاب شده و دعای وجوو اعلیحضرت قدر قدرت که از فرایض است گفته شده و عزیمت دارالخلافه قاهره چاکر خانه زاد ذوالفقار.

خط: شکسته خوش، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ابری، ۳۷ص، قطع: رقعی [نشریه: ۲ – ۲۶۱]

● **روزنامچه مملکت خراسان** / تاریخ ایران / فارسی

rūznāmče-ye mamlekat-e xorāsān

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق)

این رساله که ظاهراً گزارشی از وضع خراسان به زمان حکومت شاهزاده حسام السلطنه است در آن اطلاعات جغرافیایی مفیدی نسبت به قلاع بین راه تهران و خراسان به چشم می‌خورد. مطالعه دقیق آن این حدس را پیش می‌آورد که نویسنده از منهیان ناصرالدین شاه به خراسان بوده و اخبار دست اول آن ناحیه را به شاه می‌رسانده است.

چاپ: فرهنگ ایران زمین، مجلد ۱۵، به کوشش کریم اصفهانیان، ۱۳۴۷ش، ۳۲۷–۳۵۸

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۲۰

آغاز: عرض میشود که میرزا عبدالوهاب رشدی که باتفاق میرزا احمدخان بهرات رفته بود؛ **انجام:** امرکم العالی مطاع و طول الله عمر کم و بقاء دولتکم

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: مشهد رضوی (احتمالاً)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۴گ، ۱۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۲ – ۱۶]

← روزنامه ⩾ وقایع الایام

← روزنامه ⩾ أیام السعد و النحس

تذکر: به طور خاص در فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران، اقدام به معرفی فیلم‌های موجود در آن کتابخانه از روزنامه‌های چاپی شده است. برای جلوگیری از مفقود شدن این اطلاعات که در لابه‌لای اطلاعات نسخه‌های خطی عرضه شده‌اند، در مجموعه «دنا» اطلاعات این فیلم‌ها را نیز گنجاندیم، که تکرار آنها در اینجا دیگر ضرورتی ندارد.

● **روزنامه = ساعت نامه = مختصر نامه** / هیئت / فارسی

rūznāme = sā'at-nāme = moxtasar-nāme

ابومعشر فلکی، جعفر بن محمد، ۱۷۲ – ۲۷۲ قمری

abū-ma'šar-e falakī, ja'far ebn-e mohammad (789 - 886)

اهدا به: سلطان سعید بهرامشاه

تاریخ تألیف: ۲۸ رمضان ۲۷۶ق

رساله‌ای است کوتاه در اختیارات ایام؛ گویا ترجمه‌ای از کارهایش باشد از ناشناس، نسخه‌ها یکی نیستند.

آغاز: ۱: الحمدلله الذی جعل اللیل لباسا و النهار معاشا ... این کمینه را در علم نجوم دخلی بود و گاه گاه استخراج واقع می‌شد حضرت سلطان سعید شهید فرمود که روزنامه ای باید ساخت ...

۲: چنین آورده اند که سلطان سعید بهرام شاه به خواجه معین الدین ابو معشر بلخی که حکیم روزگار بود فرمود که از بهر من روزنامه ای بساز ... یوم السبت اول روز زحل نیم چاشت مشتری.

انجام: شب پنج‌شنبه شمس و شب جمعه قمر. هم بدان منوال که شرح داده شد می‌رود تا به مقصود رسد و الله اعلم بالصواب.

[هدیة العارفین ۲۵۱/۱؛ نسخه‌های منزوی ۲۹۴/۱؛ فهرستواره منزوی: ۲۹۳۰/۴ و ۲۹۶۲؛ دنا ۹۳۳/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۹/۳–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۶گ (۷۹–۸۴)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۱۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۲۹۹/۱۵

آغاز: خواجه ابومعشر چنین می‌گوید که در روزگار سلطان طغرل، روزی سلطان فیلسوفان را جمع کرده از دیار خراسان و فرموده که از بهر من روزنامه استخراج باید کردن که به وهم [فهم] نزدیک باشد و مرا هر ساعت از کسی سؤال؛ **انجام:** و افسون و طلسمات ساختن و ابتدای علم، تمت الرسالة.

بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۸۰–۲۸۴)، ۱۳ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۱ – ۲۲۸۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۰۱/۱۶–عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۲۴۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۳۸۹/۲

آغاز: روزنامه ابومعشر بلخی رحمة الله علیه یک‌شنبه اول روز چاشت زوال نماز بیشین؛ **انجام:** و نزدیك ترکان رفتن و به نزدیك امیران بزرگ رفتن، تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳۶ – ۳۲۰]

۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه:۳۶۵۱/۱۲

آغاز: بسمله. ساعت نامه خواجه ابوالمعشر بلخی که سلطان بهرام شاه از خواجه نصیرالدین (ره) درخواست کرد که جهت وی بسازد ... (جدول)؛

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن قرمز، ۳گ (۲۶۲پ-۲۶۴پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰/۹×۳۰سم [ف: ۷ - ۱۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۹۶۴۶

آغاز: بسمله، چنین آورده اند حکیمان و دانشمندان خراسان که پادشاهی بود نام او سلطان ابوسعید طغرل؛ **انجام:** نشاید کارهای نهانی کردن و کوشیدن مصاهرت و تزویج کردن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق [رایانه]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۱/۳

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** اما نشاید فصد وحجامت وجنگ وخصومت کردن ونزد بزرگان رفتن وشکار وسفر کردن وهر فرزندی که دراین ساعت متولد شود نیک بخت وبا دولت بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ درپایان فایده‌ای دربانک کلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف مخ:۳-۱۰۲۳]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۷/۱۴

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۹۶پ - ۹۸پ) [ف: ۶ - ۲۶۰]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۴۱/۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص [ف: ۶ - ۱۹۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:ض۱۹۶۰۹

آغاز: آورده اند که حکیم فاضل کامل شیخ ابوشبع ...

بی‌کا، بی‌تا؛ تذکر: شماره بازیابی تصحیح شد؛ ۴ص، قطع: جیبی [اهدائی ف: - ۳۰۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۵۳۳۶

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** شب مثل روز باشد و الله اعلم بحقایق الامور.

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:حنایی،جلد:پارچه‌ای[الفبائی:- ۳۰۲]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۱۷۷/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (هامش ۸۸پ-۹۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۸/۸سم [ف:۶-۲۶۰]

۱۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه:۶۶۰/۵

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** شب پنج‌شنبه شمس و شب جمعه قمر. هم بدان منوال که شرح داده شد می‌رود تا به مقصود رسد و الله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از اتمام رساله حسابی درج شده که با آن می‌توان فهمید قمر در کدام برج است. تملکی در ۲۷ جمادی الاول ۱۲۹۴؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی؛ ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱ - ۲۷۸]

۱۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۷۰۰/۹

آغاز: چنین آورده اند که روزی سلطان بهرام سنجر ماضی ... خواجه حکیم ... ابو المعشر ... طلب کرد؛ **انجام:** در آخر عمر از مال دنیا مستغنی گردد.

روزنامه احکام دوازده برج؛ در نسخه آمده که رساله از ابی معشر است که برای بهرام سنجر ساخته است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۱۶پ-۱۱۷ر) [ف: ۵ - ۵۸]

● روزنامه = ساعت نامه / هیئت / ترکی

rūznāme = sāʻat-nāme

ابومعشر فلکی، جعفر بن محمد، ۱۷۲ - ۲۷۲ قمری

abū-maʻšar-e falakī, jaʻfar ebn-e mohammad (789 - 886)

ترجمه ترکی از متن فارسی است از مترجمی ناشناس.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۰۹/۳

آغاز: حکایت تفصیل بروج و به خبرده کلمشدر کم سلطان طغرل نورالله قبره بر کون اوستاد فخرالحکما ابو معشر بلخی کم علم نجو مده بللوا ایدی روزگار ... بو کتاب تمام اولدی سلطان طغرل قاتنه ایلتدی سلطان دخر بو روزنامدن؛ **انجام:** مشفق اولا و الله اعلم بالصواب، تمت تمام بعون الله الملک الوهاب.

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان در رم ایتالیا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۹۲ق؛ ۱۰ص (۴۵-۵۴)، ۹ سطر [عکسی ف: ۳ - ۲۲۸]

● روزنامه = روزنامچه / تقویم / ترکی

rūznāme = rūznāmčhe

وفا، مصطفی بن احمد، - ۸۹۶ قمری

vafā, mostafā ebn-e ahmad (- 1491)

دارای جداول فنی است، جهت تشخیص اوقات شرعی در فصل‌های چهارگانه و تطبیق ماه‌های قمری و رومی و برخی از فنون تشخیص قبله. مؤلف، از دانشمندان و عارفان قرن دهم عثمانی بوده و آنچه از بیت پایانی این کتاب برمی‌آید، به «لآلی» تخلص می‌نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۹۵/۸

آغاز: الحمدلله الولی و الصلوة علی نبینا محمد و آله أجمعین أما بعد، بلکل هر فرده بر روزنامه؛ **انجام:** ای لالی سن بونظمی بغلدک×× غره علمن برایجم سو ایلدک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ دارای جداول فنی دقیق و دویر و اشکال گوناگون؛ کاغذ: شرقی، ۲۲گ (۱۸۴-۲۰۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳۶ - ۴۸۸]

● روزنامه / تاریخ ایران / فارسی

rūznāme

بهمن میرزا قاجار، ۱۲۲۵ - ۱۳۰۱ قمری

bahman mīrzā qājār (1810 - 1884)

تاریخ تألیف: ۲۳ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق

شامل وقایع و احوال و سرگذشت روزانه شاهزاده بهمن میرزا بهاء الدوله پسر فتحعلی شاه به خط خودش. از ۱ شوال ۱۲۷۰ تا ۲۳ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق.
آغاز: روز اول ماه شوال ۱۲۷۰ است، امروز این کتابچه از نو نوشته ام. امروز که سه‌شنبه اول ماه شوال عید رمضان است، صبح را همراه کیومرث میرزا به کالسکه سوار شدم رفتم به نیاوران
[دنا ۹۳۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۹۷۴/۲و ۹۷۶]

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۶۷
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۲۳ جمادی الثانی۱۲۷۳ق؛ ۱۵۸گ، ۳۷ و ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲ – ۴۸۲]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۲۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۹]

● **روزنامه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme (t.)
حائری صدرالمعالی، حسین بن رضا، - ۱۳۳۶ قمری
hā'erī sadr-ol-ma'ālī, hoseyn ebn-e rezā (- 1918)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۹
آغاز: انتخاب از روزنامجات هندوستان از چهاردهم شهر محرم الحرام لغایت بیست و یکم ماه مذکور سنه ۱۳۰۱ هجری کشف الاخبار نامه نگار صورت محبوسین شاهزادگان و رؤسای هندوستان؛ **انجام:** و یقین است که شبهای دیگر نیز بهمین قیاس وجه معتد به جمع خواهد شد، ترجمه چاکر و دعاگوی دولت ابدایت سید حسین شیرازی حرره العبد محمد قزوینی عاشوری در دارالترجمه خاصه همایونی فی ۲۹ شهر صفر المظفر سنه ۱۳۰۱.
خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی، تا: ۱۳۰۱ق؛ مجدول به لاجورد و شنگرف و کمند قرمز؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۶۰۶]

● **روزنامه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme (t.)
آوانس ارمنی، ق۱۴ قمری
āvāns-e armanī (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۰۳
آغاز: صورت شرطنامه ما بین فرانسه و چین از آنجائیکه دولت جمهوری فرانسه و اعلیحضرت امپراطور چین اراده دارند که بواسطه قرارداد مقدماتی؛ **انجام:** در سرخس قدیم مقرر کند هم از برای محافظت سرحد ایران و هم دشت مرو ترجمه چاکر اوانس مسیحی و تحریر چاکر جان نثار میرزا محمد قزوینی شهر رمضان المبارک ۱۳۰۱
خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۶ص، ۳۳ سطر، اندازه: ۳۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۶۱۳]

● **روزنامه** / روزنامه / فارسی
rūznāma
آوانس
āvāns

کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره
آغاز: بر همه کس واضح و مبرهن است که سلطان عثمانی تا چه حد طالب ترقی صوری و معنوی ممالک و سیعه خود می‌باشد؛ **انجام:** ترجمه خانه زاد دولت ابدآیت آوانس مترجم فرانسه و انگلیس. در این شماره راجع به اخبار وقایع عثمانی بحث شده و بحثی از راه آهن ایران در زمان ناصرالدین شاه دارد.
ترجمه روزنامه‌جات انگلیسی عثمانی، سال ۱۸۸۸ میلادی. ترجمه آوانس؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰ص [نشریه: ۷ – ۷۳۴]

● **روزنامه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme (t.)
جهانبانی، امان الله میرزا بن شکرالله میرزا، ق۱۴ قمری
jahānbānī, amān-ol-lāh mīrzā ebn-e šokr-ol-lāh mīrzā (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۹۷
آغاز: مجملی از تاریخ اسکندر مقدونیه درست بشمال مملکت یونان قطعه ملک کوهستانی واقع که معروف است به ماکیان و اهل این مملکت مردمانی هستند بسیار سخت طبیعت و اصلا از نژاد اهل یونان میباشند که ابتدا از یونان؛ **انجام:** وعده کتب خطی بزرگ که در آنجا نوشته شد بهفتصد هزار جلد رسید محل و مکان این کتب و کتاب و شاگردان و محرران را جمیعاً موزه نام نهاده.
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق، روی یک جلد بین ترنج نوشته «ترجمه امان الله میرزا از روسی»؛ ۳۶ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۶۱۰]

● **روزنامه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme (t.)
عارف منشی، محمد، ق۱۴ قمری
'āref-e monšī, mohammad (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۰۴

آغاز: حوادث متعلقه به اعلیحضرت سلطان صاحبمنصبان نظامی را که چندی قبل بجهة تکمیل عملیات و حسیات فنون عسکریه به برلن فرستاده؛ **انجام:** مشتری و مریخ جسته است که با این ستاره عده سیارات به دویست و سی و پنج رسیده است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۱۳]

● روزنامه / روزنامه / فارسی

rūznāme

ترجمه از روزنامجات فرانسه و اطریش، سال ۱۸۹۶، ترجمه علی.

کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: ازوینه نوشته اند که از تفاصیلی که در باب تجارت خارجه اطریش - مجارستان به طبع رسیده است؛ **انجام:** معهذا اسهام ترقی کلی کرده و هیچوقت به درجه ترقی و اعتبار حالیه نرسیده است.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: کاغذ قرمز، ۲۰ص، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [نشریه: ۷ - ۷۳۴]

● روزنامه = تقویم / اختربینی / ترکی

rūznāme = taqvīm

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۷۰۴/۱

آغاز: بسمله، الحمد لله الولی ... اما بعد بلکن که هر بر فرده، بر روزنامه لازم و لابد دور، تا کیم هر سنه ده شهور عربیه تنک غره لری نه گونه گلور، و نه مقدار در، و رومی آیلروک اولی نه گونه گلور و نه مقدار در؛ **انجام:** اما بر داخی یرده، برقوم واردر کیم شبیه الوجوه دیرلر حیواناته، بکوز بونلروک اوزون گونی یکرم درت ساعت در، ربع مسکون یدی اقلیم و ید کلرینک بو دایره صفت در، و الله اعلم.

دارای جداول و دوایر مختلف در خصوص تقویم و بعد از انجام هر باب، جداول مربوط به آن آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۵۶گ (۶پ-۶۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۷ - ۲۱۹]

● روزنامه / هیئت / فارسی

rūznāme

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۹۲۰/۵

آغاز: بدان که بناء این روزنامه بر یک دائره و هشت جدول است؛ **انجام:** حوت ظهور هوا است از زمین (سپس دائره و هشت جدول است)

با یک دائره مبین کبیسه است و هشت جدول درباره سال‌های اصطلاحیه و نوزده گانه، غره عربیه که در چندم ماه رو می کند. علامات ساعت شب و روز، روزهای بروج رومی که آفتاب در چندم آنها است. روز تحویل سال در هفته و غره ماه. روزهای رومی و جلالی، ماه قدیم»؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه ابری فرنگی، ۱۳گ (۶۲پ-۷۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵ - ۲۱۶]

۲. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه:۲۹۷/۱ - ج

آغاز: شرح روزنامه قدیم از تصنیف ابوالبقا. اما بعد بدانکه در هر سال یک روزنامچه ناچار است تا دانسته شود که در هرسال غره ماههای عربیه چه روز نو میشود و شمس در چه روز تحویل میکند، بدانند این فقیر گفتم که روزنامچه ای تصنیف کنم که هر سال استخراج کنند که روزنامه حاصل شدن فواید بسیار ازین حاصل شود؛ **انجام:** رسیدن غره رومیه شود غافل نشود (تمت الرسالة) (پس از این دوازده جدول است)

در این رساله ماه‌های عربی و رومی (یونانی) در دوازده جدول تطبیق گردیده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ (۳ر-۱۲پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۱۲۸]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه:۵۶۳/۳

آغاز: در بیان دانستن آنکه اول هر ماهی چه روز است؛ **انجام:** غره دوشنبه بود، در این حساب هیچ خلاف نمی‌باشد.

قاعده دانستن روزهای اول هر ماه قمری در آن آمده است. در آغاز رساله آن را به حضرت علی عمرانی (ع) نسبت داده است؛ خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۴۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۹۴-۹۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲ - ۲۱۳]

● روزنامه / روزنامه / فارسی

rūznāme

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۹۵

آغاز: تونیس بتاریخ اول ماه ژویلیه بروزنامه سنت پطرزبورغ خبر داده اند که حکومت تونس در بیست و چهار ساعت بمعیت رجال نظامی یک مریضخانه در گولت قرار داده؛ **انجام:** یکدسته از بازیگرهای فرانسه را بقتل رسانیده اند تفصیل وقایع احوال هنوز نرسیده است.

ترجمه چاکرجان نثار میرزا علیخان مترجم و تحریر چاکرجان نثار میرزا محمد قزوینی منشی دارالترجمه خاصة همایونی ۲۸ شهر شوال ۱۳۰۱

ترجمه میرزا علیخان از روزنامه‌های مختلف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۰ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۹]

● **روزنامه** / روزنامه / فارسی
rūznāme

غیر همانند:

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۵۱۲۱/۱۲۶

۱. قسمتی از روزنامه‌ای است که در آن وقایع عراق و یک تصویر سیاه قلم از میدان جنگ کشیده شده است، ۲. قطعه‌ای از روزنامه‌ای که در آن اخبار ممالک خارجه و عربستان و لرستان نوشته شده است؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۱۵ – ۱۱۴]

۲. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: یک ماه در سی روز بارشهای فوق العاده باریده؛ **انجام:** شام مسیو غروزون همه را در جای هاموتی نام به ضیافت دعوت نموده است.

(ترجمه از روزنامجات عثمانی) اخبار مختلفه؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ ترجمه جعفر قراچه داغی مترجم به زبان ترکی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: کاغذ قرمز، ۲۲ص، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [نشریه: ۷ – ۷۳۴]

۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه:۴۹۷

گزیده ایست از روزنامه‌های محلی و مرکزی از میزان املشی؛ خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ در دفتر املشی [رشت و همدان: ف: ۱۱۷۷]

● **روزنامه = یادداشتهای سیاسی و اجتماعی شش سال** / روزنامه / فارسی
rūznāme = yāddāšthā-ye sīyāsī va ejtemā'ī-ye šeš sāl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۹۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسین ثقفی اعزاز. از روز پنج‌شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۳۰۱ پیچی ئیل تا روز دوشنبه ۲۹ جمادی الثانی ۱۳۰۶ اودئیل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶۳گ [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۷]

● **روزنامه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme (t.)

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه:۱۱۴۴۷

ترجمه از روزنامه‌های هندوستان؛ کا: سید حسین شیرازی، تا: ۱۳۰۱ق [نشریه: ۵ – ۳۱۷]

● **روزنامه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme (t.)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۹۱

آغاز: ترجمه روزنامه منطبعه لندن. یوم چهارشنبه ۲۴ ماه اکتبر ۱۸۸۳ نامه نگاری می‌نویسد که در ممالک مکزیکو به مسافت چهار فرسخ تا شهر مکه؛ **انجام:** اعلیحضرت کینگ آلفانسو پادشاه شده بود از روزنامه جات مزبور پذیرفته اند. ترجمه چاکران دولت ابد آیت میرزا محمود و دکتر لوکز مترجمان انگلیسی در دارالترجمه خاصه همایونی فی شهر صفر المظفر سنه ۱۳۰۱.

مترجمان: دکتر لوکز و میرزا محمود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ بین صفحه ۲۵ و ۲۶ جدولی از تعداد طوایف و کسانی که از ممالک انگلستان به خارج مهاجرت کرده‌اند دیده می‌شود؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۶۰۷]

● **روزنامه اخبار مشروطیت و انقلاب ایران** / تاریخ ایران / فارسی
rūznāme-ye axbār-e mašrūtīyyat va enqelāb īrān

حسینی تفرشی، احمد بن امین، ق۱۴ قمری
hoseynī tafrešī, ahmad ebn-e amīn (- 20c)

به گفته آقای عبدالحسین گردنیا و آقای دکتر خسرو بهرون (یادداشت آقای ایرج افشار در ص ع) یادداشت‌های روزانه است درباره تاریخ سیاسی ایران از ۲۲ حمل ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۸ (راهنمای کتاب ۳۳۱:۱۶).

[فهرستواره منزوی ۹۷۴/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۸۵۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در ۷ص آغاز و ۴ص انجام نسخه محاسبه سیاقی است، نسخه از نفیسی بوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی پارچه‌دار، ۷۲گ، ۲۴ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه:۱۰×۱۶سم [ف: ۱۷ – ۲۳۶]

● **روزنامه اردوی نظامی** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye ordū-ye nezāmī

ادوار هوکار، ق۱۴ قمری
advār hūkār (- 20c)

دکتر ادوار هوکار حکیم باشی کل عساکر و صاحب منصب اتاماژر فرانسه در قشون نارنجک.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۱۱۷۱۴–۱۲۵۰؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۰۰گ [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۷]

● **روزنامه استاندارد** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye estāndārd

کازرونی، میرزا محمود، ق۱۴ قمری
kāzerūnī, mīrzā mahmūd (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۹۳

آغاز: از روزنامه استاندارد اخبار مختلفه از روزنامه استاندارد انگلیسی در تمامی ممالک فرانسه عدد کالسکه‌های بخار عبارت از ششهزار و هشتصد و نود و سه اراده (در نسخه عراده) میباشد؛ **انجام:** نه نفر میباشند و از آنجمله درصدی چهارده نفر مذهب پروتستانی دارند ترجمه جان نثار میرزا محمود مترجم انگلیسی و تحریر چاکر جان نثار میرزا محمد قزوینی فی نوزدهم شهر ذیقعدة الحرام سنه ۱۳۰۱

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۲ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۶۰۸]

● روزنامه اعتمادالسلطنه / تاریخ ایران / فارسی

rūznāme-ye e'temad-os-saltanea

اعتماد السلطنه، محمدحسن بن علی، ۱۲۵۹-۱۳۱۳قمری
e'temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e 'alī (1843 - 1896)

وقایع روزانه شخصی و درباری است، حاوی نکات مفید تاریخی به قلم محمد حسنخان اعتمادالسلطنه مقدم مراغی «صنیع الدوله» و مشتمل بر چندین مجلدست. روزنامه خاطرات او تا ۱۴ شوال ۱۳۱۳ق (پنج روز قبل از فوت او) بر جای مانده است.

چاپ: به کوشش ایرج افشار، از روی نسخه‌های آستان قدس رضوی، و رونویس محمود فرخ، تهران، ۱۳۴۵–۱۳۵۸ش

۱. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۲۴

آغاز: آغاز: بسم الله تبارک و تعالی شانه. چهارشنبه ۱۱ جمادی الاولی ۱۳۰۰ هجری مطابق مارس ۱۸۸۳مسیحی قوی ئیل ترکی عید نوروز سلطانی شد. آغاز مجلد چهارم: بسم الله تبارک و تعالی شانه. پنج‌شنبه ۲۲ جمادی الاولی سنه ۱۳۰۱ هجری ۲۱ مارس ۱۸۸۴ مسیحی شروع بروزنامه سیچقن ئیل می‌کنم؛ **انجام:** انجام: الحمدلله زنده و سلامت هستیم تمام شد کتاب سال سوم روزنامه خودم و السلام. انجام مجلد چهارم: بحمدالله که سال پیچی ئیل را باتمام رساندم تا خداوند عالم در تخافوی ئیل چه تقدیر کرده باشد والسلام

مجلد سوم و چهارم خاطرات اوست؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۰ق؛ توضیح: آقای افشار توضیح داده‌اند که مؤلف در ابتدای این سال به اشتباه سیچقان ئیل نوشته. صحیح آن پیچی ئیل است (روزنامه خاطرات، پاورقی ص ۳۴۶)؛ جلد: تیماج مشکی،۸۱گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۸

آغاز: بسمله بتوفیق خداوبیاری مخمد مصطفی ص و علی مرتضی و فاطمه زهرا (ع)؛ **انجام:** به امید خداویاری اولیا شروع به جلد یازدهم خواهم نمود

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [الفبائی: – ۲۸۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۹

آغاز: بسمله یا محمد یا علی یا فاطمه یا صاحب الزمان؛ **انجام:** انشاالله سال نور اخیر کند بحق محمد و ال محمد

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [الفبائی: – ۲۸۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲۰

آغاز: یا من هو انت الهو و لا اله الا انت؛ **انجام:** امیدوارم خداوند سال نور امبارک کند

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا [الفبائی: – ۲۸۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲۱

آغاز: بسمله و به نستعین شب پنج‌شنبه ۲۳ رمضان؛ **انجام:** چون قصه امروز طولانی است مفصل خواهم نوشت

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جا: تهران [الفبائی: – ۲۸۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۸۴۴۲

آغاز: بجهت شروع روزنامه انتظار موقعی لازم نیست که ابتداء سالی باشد یا بعد از اتفاق عمده یا مقدمه سفربزرگی باشد. هر وقت شروع کردی خوبست، مثلاً غره جمادی الثانی را که فرداست منتظر نمیشوم، از امروز که ۲۹ جمادی الاول سنه ۱۲۹۲ هجری است شروع میکنم تا کی تمام شود، الحال در ییلاق شکراب هستیم؛ **انجام:** سه‌شنبه ۱۹ –باز مجال تحریر روزنامه ندارم همینقدر مینویسم امروز یک ساعت بغروب مانده شاهزاده ریش بلند مرحوم شد، خدا انشاءالله او را بیامرزد.

جلد اول (سال ۱۲۹۲ هجری قمری). این مجلد شامل وقایع روزانه از بیست و نهم جمادی الاول سنه ۱۲۹۲ هجری است تا سه‌شنبه نوزدهم محرم ۱۲۹۳. در برگ آخر نسخه یمن الدوله شرحی درباره وفات مرحوم اعتماد السلطنه نوشته است؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با یک قطعه عکس اعتماد السلطنه که در سفر اول ناصرالدین شاه به فرنگستان در تفلیس انداخته؛ واقف: اشرف السلطنه؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: زری گلدار، ۷۷گ، ۱۵سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۶سم [ف: ۷ – ۹۱]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۴

آغاز: بسمله می‌خواستم روزنامه مفصل بنویسم؛ **انجام:** تفصیل او را در کتاب سال نو خواهم نوشت تمام شد ... خداوند توفیق دهد که سالها نوشته سنه ۱۳۰۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق [الفبائی: – ۲۸۶]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۸۷

آغاز: اول سنه تخاقوی ئیل ترکی و ماه پنجم عربی یعنی ۳ جمادی الثانیه سنه ۱۳۰۲؛ **انجام:** جلد پنجم روزنامه خودم باتمام رسید امید میدارم بحرمت پنج تن آل عبا علیهم السلام که سلامتی باشد و کتابها نوشته گردد، بحق محمد و آل محمد ص.

جلد پنجم (سال ۱۳۰۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی جگری، ۹۷گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۸×۲۲/۲سم [ف: ۷ – ۹۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۷

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان و الجنان؛ **انجام:** و

چهارده معصوم علیهم السلام سالها بنویسم بتاریخ رجب سنه ۱۳۰۳ به اتمام رسید
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق [الفبائی: - ۲۸۶]

۱۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۸۸**

آغاز: یک‌شنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۳۰۳ هجری اول سال ایت ئیل ترکی؛ **انجام:** بجهت من خلعت آورد، تمام شد جلد ششم روزنامه خودم و السلام.
جلد ششم (سال ۱۳۰۳)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی،تا:۲۱رمضان۱۳۵۱ق؛کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۹۱گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۲×۲۲ سم [ف: ۷ – ۹۸]

۱۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۸۹**

آغاز: الحمدلله خلق الانسان و الجان السلام علی؛ **انجام:** میخواهم که مرا در سال نو حفظ کند، آمین یا رب العالمین ۳۰۵.
جلد هفتم (سال ۱۳۰۴)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۱۴ ذیقعده ۱۳۵۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۹گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲/۷سم [ف: ۷ – ۹۸]

۱۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۱**

آغاز: بتوفیق خدا و یاری محمد مصطفی و علی مرتضی و فاطمه زهرا؛ **انجام:** در تمام این سال مکدر و پریشان بودم خداوند عمر بدهد که سال نو تلافی شود بحق محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام.
جلد نهم (سال ۱۳۰۶)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۲۳ ذیحجه ۱۳۵۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۶گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲/۸سم [ف: ۷ – ۹۹]

۱۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۸۴**

آغاز: شکر میکنم خدا را الحمدلله و المنة باولیای محمد مصطفی؛ **انجام:** خداوند توفیق دهد که سالها نوشته شود، سنه ۱۳۰۰.
جلد دوم (سال ۱۲۹۹)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۱ شعبان ۱۳۵۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای،۱۲۰گ،۱۵سطر (×۱۰)، اندازه: ۱۸×۲۲/۸سم [ف: ۷ – ۹۶]

۱۴. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۸۵**

آغاز: چهارشنبه یازدهم جمادی الاول ۱۳۰۰ هجری مطابق مارس ۱۸۸۳ مسیحی؛ **انجام:** الحمدلله زنده و سلامت هستیم، تمام شد کتاب سال سوم روزنامه خودم.
جلد سوم (سال ۱۳۰۰)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۶ رمضان ۱۳۵۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۱۶گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲/۸سم [ف: ۷ – ۹۷]

۱۵. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۸۶**

آغاز: پنج‌شنبه بیست و دوم جمادی الاول سنه ۱۳۰۱ هجری ۲۱ مارس ۱۸۸۴ مسیحی؛ **انجام:** سال پیچی ئیل را باتمام رسانیدم تا خداوند عالم در تخاقوی ئیل چه تقدیر کرده باشد.
جلد چهارم (۱۳۰۱)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۱۸ شوال ۱۳۵۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۷گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۷ – ۹۷]

۱۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۲**

آغاز: بیاری خدا و ائمه هدا و توجه حضرت صدیقه طاهره؛ **انجام:** تمام شد کتاب دهم روزنامه وقایع زندگی خودم بامید خدا و یاری اولیاء شروع بجلد یازدهم خواهم نمود.
جلد دهم (سال ۱۳۰۷)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۸ محرم ۱۳۶۰ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۹۴گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۲/۸سم [ف: ۷ – ۱۰۰]

۱۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۳**

آغاز: یا محمد یا علی یا فاطمه یا صاحب الزمان ادرکنی؛ **انجام:** خداوند ان شاءالله سال نو را بتمام مسلمانان مبارک کند، تمام شد کتاب روزنامه خودم.
جلد یازدهم (سا ل۱۳۰۸)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۷ محرم ۱۳۶۰ق؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۳گ، ۱۵سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۳×۲۲/۴سم [ف: ۷ – ۱۰۰]

۱۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۴**

آغاز: یک‌شنبه بیستم شعبان ۱۳۰۹ هجری مطابق ماه مارس ۱۸۹۲ میلادی؛ **انجام:** صدر اعظم باز گلویش درد میکند، تمام شد کتاب روزنامه امسال خداوند ان شاءالله سال نو را خیر کند. بحق محمد و آل محمد ۱۳۱۰.
جلد دوازدهم (سال ۱۳۰۹)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۲۱ صفر ۱۳۶۰ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۶گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۳×۲۲/۵سم [ف: ۷ – ۱۰۱]

۱۹. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۵**

آغاز: یا من هو انت الهو و لا اله الا انت. شروع میکنم روزنامه خود را؛ **انجام:** چون روزنامه هر سال را اهل خانه مینویسند، امسال بواسطه دلتنگی فوت مرحوم امیرزاده و رفتن بمشهد تا اواسط سال ننوشته بودند، باین جهت تنبلی کردند و دیگر ننوشتند، محض شگون ختم روزنامه را بخط ایشان نمودم.
جلد سیزدهم (سال ۱۳۱۰)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۳۰ ربیع الاول ۱۳۶۰ ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۴۶گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۸×۲۲/۲سم [ف: ۷ – ۱۰۱]

۲۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۶**

آغاز: چهارشنبه سیزدهم شهر رمضان المبارک ۱۳۱۱ یونت ئیل، دیشب اگر چه؛ **انجام:** بحمدالله که امسال هم بخوبی باتمام رسید، برای شگون همه ساله که باید شب آخر سال کتاب روزنامه بخط

اهل خانه تمام بشود، این چند کلمه را نوشتند، امیدوارم خداوند سال نو را مبارک کند.

جلد چهاردهم (سال ۱۳۱۱)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۳۶۰ق؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۹۴گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۳×۲۲/۲سم [ف: ۷ - ۱۰۱]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۷

آغاز: شب پنج‌شنبه بیست و سوم رمضان المبارک هزار و سیصد و دوازده؛ **انجام:** چون قصه امروز طولانیست مفصل خواهم نوشت.

جلد پانزدهم (سال ۱۳۱۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۳۶۰ق؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۱۷گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸/۲×۲۲/۶سم [ف: ۷ - ۱۰۲]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۷۹۰

آغاز: بتوفیق خدای بی همتا و محمد مصطفی (ص) و ائمه هدی روزنامه سال هشتم است؛ **انجام:** این کتاب سال هشتم است که مینویسم از خدا میخواهم که بیاری و توجه انبیا و اولیا و چهارده معصوم علیهم السلام سالها بنویسم، بتاریخ رجب سنه ۱۳۰۶ باتمام رسید.

جلد هشتم (سال ۱۳۰۵)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ملک اوکتائی، تا: ۱۵ شوال ۱۳۶۰ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۲۳گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۴سم [ف: ۷ - ۹۹]

۲۳. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه:۳۶

آغاز: بسم الله تبارک و تعالی می‌خواستم روزنامه مفصل بنویسم و از وقایع عالم که در ظرف سنه ماضیه رو داده شرحی بنگارم که دیباچه و مقدمه برای هذه السنه شود؛ **انجام:** تمام شد وقایع یک سال شرح حال خود و دولت ناصرالدین شاه خداوند توفیق دهد که سالها نوشته شود سنه ۱۳ حسب الامر جناب جلالتمآب اجل زبدة الاشراف ادیب اریب آقا میرزا محمد دانش ولد ارجمند جناب عمدة التجار و الاعیان و الاشراف حاجی عبدالحسین آقا قلمی کردید به تاریخ شهر ربیع الولی (الاولی) ۱۳۳۹ هجری

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۳۳۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۱گ، ۱۴ سطر(۹×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: - ۳۲]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۵

آغاز: بسمله ۴ شنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۳۰۰ هجری مطابق مارس ۱۸۸۳؛ **انجام:** الحمدلله زنده و سلامت هستیم تمام شد که سال روزنامه خود و السلام

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۶

آغاز: اول سنه تخاقوی ئیل ترکی و ماه پنجم عربی یعنی ۳ جمادی الثانی سنه ۱۳۰۲ هجری؛ **انجام:** سنجاب بجهت من خلعت اورد تمام شد جلد ششم روزنامه خودم

خط: نستعلیق، کا: اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۶]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲۴

آغاز: بسمله ظهر یک‌شنبه ششم شهر رجب ۱۲۹۰ که موکب همایون از تفلیس؛ **انجام:** به تحریر غیر معتاد تسطیر داد یا علی مدد شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۹۱

خط: نستعلیق، کا: علی، بی‌تا، جا: تهران [الفبائی: - ۲۸۶]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۱۸۰

آغاز: میخواستم روزنامه مفصل بنویسم، و از وقایع عالم که در ظرف سنه؛ **انجام:** تمام شد روزنامه یکسال شرح حال بسلامتی و صحت مزاج ان شاءالله خداوند توفیق بدهد که سالها نوشته شود، و بالله التوفیق.

جلد اول (سال ۱۲۹۸)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا، مورخ تیرماه ۱۳۱۹ش؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۷۴گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲/۸سم [ف: ۷ - ۹۶]

● روزنامه اند پاندانس (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye and pāndāns (t.)

معین السلطنه، میرزا باقر بن میرزا رضا، ق۱۴ قمری

mo‘īn-os-sāltane, mīrzā bāqer ebn-e mīrzā rezā (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۰

آغاز: ترجمه روزنامه اندپاندانس بلژ مورخه سیم ماه نوامبر سنه ۱۸۸۳۰ اطریش و مجارستان این اواخر در قشون اطریش ترقی عمده حاصل شده است طوری قرار داده اند که میتوان پرکردن توبهای برنجی و فولادی؛ **انجام:** که اعیان شهر چین پادشاه اتام را مسموم داده باشند. ترجمه و تحریر غلام جان نثار باقر بن میرزا رضای معین السلطنه.

خط: نستعلیق، کا: میرزا باقر مترجم، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۲۹ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۱]

● روزنامه اند پاندانس (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye and pāndāns (t.)

فراش، محمد علی بن فتح الله

farrāš, mohammad ‘alī ebn-e fath-ol-lāh

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۵

آغاز: ترجمه روزنامه اندپاندنس ابلژ. از فرانسه بفارسی سنه ۱۳۰۱ انگلیس. از لندن بتاریخ سلخ ماه مارس تلگراف کرده اند که روزنامه؛ **انجام:** در جزایر آنطیل در شرق ینکی دنیا در محیط اتلانطیک واقع است ترجمه چاکرخانه زاد محمد علی فتح الله فراش خلوت همایونی فی شهر رجب المرجب سنه ۱۳۰۱.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ در صفحه ۲۳ یک نقشه چاپی

الصاق شده؛ ۳۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰-۱۶۰۴]
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۶۲]

● **روزنامه انگلیسی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye engelīsī (t.)

صحافباشی، اسماعیل بن ابراهیم، ق۱۳ قمری
sahhāfbāšī, esmā'īl ebn-e ebrāhīm (- 19c)

در این ترجمه ۷۲ تصویر از روزنامه‌های انگلیسی شرح شده و روزنامه‌های مزبور متعلق بایام هفته بین یک‌شنبه ۲۰ دسامبر ۱۸۷۹ م و یک‌شنبه ۲۷ دسامبر ۱۸۷۹ م است. هر تصویر در این ترجمه علیحده شرح شده و ظاهراً متن اصلی این شرح‌ها به زبان انگلیسی است که زیرنویس این عکس‌ها بوده. متأسفانه در این رساله خود عکس ها وجود ندارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۵۵
آغاز: یک‌شنبه ۲۰ دسامبر ۱۸۷۹ تصویر اول سرکار اعلیحضرت ملکه انگلستان به صاحب منصبانی که در جنگهای افغانستان و زولو خدمت کرده اند نشان افتخار مرحمت می‌کنند؛ **انجام:** نمره اول خارج خانه یک شخص فقیری است نمره دویم اطفال بمکتب میروند. نمره سیم وضع داخل خانه اشخاص فقیر است
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ابره اطلس، سبز، ۲۷گ، ۹ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۱ - ۴۴۰]

● **روزنامه ایام مسافرت کلات** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye ayyām-e mosāferat-e kalāt

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۸۸
آغاز: روز دوشنبه پانزدهم ذی قعده ۱۲۹۸ از شهر مشهد مقدس بکنار رودخانه کشف رود که تقریباً هزار قدم در طرف شمال خواجه ربیع که یک فرسخی شهر واقع است عزیمت نمودم؛ **انجام:** ممکن است بعضی آب انبارها ساخته شود که در بهار از آب باران مملو شده آب مشروب از آن باشد.
خط: شکسته خوش، کاتب = مؤلف، بی‌تا، جلد: میشن سبز، ۲۳گ، قطع: رقعی [نشریه: ۲ - ۲۶۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۸۷/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۷۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۴۰]

● **روزنامه ایطالیا** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye ītālīyā

اندرنی خان سرتیب، ق۱۴ قمری
andernī xān-e sartīb (- 20c)

ابتدای این روزنامه از ورود هومبرت به بندر ژن در سال ۱۸۹۲م با کشتی مخصوص گفتگو می‌شود. سپس در آن قوای بحری بعضی از ممالك اروپا و امریکا شرح می‌گردد و بعد از اسامی کشتی‌های معروف آن روز و قدرت و توان و تاریخ ساختن آنها ذکری بمیان می‌آید که بسیار جالب توجه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۶۱
آغاز: روز هشتم سپتامبر ۱۸۹۲ در چهارمین مائه انکشاف امریکا پنجاه فروند کشتی جنگی مجتمع در بندر ژن از ممالك ایالات متحده؛ **انجام:** کاپیتان طرح فرگا و یکنفر، صحاب منصب اتاماژوریك نفر، گارد مارین پنج نفر، ماشین چی پنج نفر، طبیب یك نفر، محاسب یك نفر.
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فلفل نمکی، جلد: پارچه قرمز، ۲۲۰گ، ۱۰ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۲۱×۲۷سم [ف: ۱ - ۲۵۸]

● **روزنامه ایلوستراسیون ول تان (ترجمه)** / گوناگون / فارسی
rūznāme-ye īlūsterāsīyūn vel tān (t.)

۱. ترجمه «روزنامه ایلوستراسیون مورخه شانزدهم ماه ژوئیه سنه ۱۸۸۱م که در پاریس بطبع می‌رسد» شروع می‌شود که بعضی از مطالب مهم آن عبارت است از: شرحی راجع به ذوذوابه سال ۱۲۹۸ق (از صفحه ۱)؛ ۲. تفصیلی در خصوص زندان‌های پاریس (ص ۱۷-۶۴)؛ ۳. گزارشی درباره سلسله‌های مختلف اسلامی در الجزایر (تا ص ۸۷)؛ ۴. اخبار و مطالب مختلف از جمله شرح محاکمه قاتلان سلطان عبدالعزیز عثمانی (در ص ۹۹) و تفصیل گرماهای زیاد بقلم کامیل فلاماریون (در ص ۱۰۷) و شرح تصاویر جریده ایلوستراسیون (در ص ۱۲۱) و بقیه اخبار و مطالب (تا ص ۱۸۴)؛ ۵. ترجمه «هفت نمره روزنامه ل تان منطبعه در پاریس از تاریخ دوشنبه بیست و پنجم ماه ژوئیه تا دوم ماه از سنه ۱۸۸۱م» (در ص ۱۸۶).

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۴
آغاز: ترجمه روزنامه ایلوستراسین، مورخه شانزدهم ماه ژولیه سنه ۱۸۸۱ که در پاریس بطبع می‌رسد؛ **انجام:** که در شش ماه اول سنه ۱۸۸۱م داخل کرده است سیصد و بیست کرور و سیصد و هفتاد و ششهزار و نهصد تومان است
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۱۵۴گ، ۱۱ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۲۴]

● **روزنامهای هندوستان (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāmehā-ye hendūstān (t.)

حائری صدرالمعالی، حسین بن رضا، - ۱۳۳۶ قمری

hā’erī sadr-ol-ma‘ālī, hoseyn ebn-e rezā (- 1918)

حسین خان شیرازی از مترجمان دارالترجمه ناصرالدین شاه و ظل السلطان بوده و برای آنها روزنامه‌های هندی را ترجمه نموده است که نسخه‌های آن در کتابخانه ها موجود است.

[فهرستواره منزوی ۵۱۹/۱-۵۲۰]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۸۵۸۵

آغاز: ترجمه از روزنامجات هند. صورت تحریر یکی از علما و دانشوران است که در باب علم و با عمل نوشته. اینمطلب برای عموم اهالی دنیا اظهر من الشمس است که؛ **انجام:** محمد احمد یرون آمده داخل دائره اطاعت خدیو شده خود محمد احمد را هم بحکومت تسلیم نمایند. نگارش و ترجمه چاکر دعاگو سید حسین شیرازی از هندی شهر جمادی الاول ۱۳۰۱.

ترجمه مقالاتی از روزنامه‌های هند که مترجم در سال ۱۳۰۱ هجری قمری انجام داده است. مطالب و عنوان آنها به شرح زیر است: ۱. (بدون عنوان)، آغاز: «اینمطلب برای عموم اهالی دنیا اظهر من الشمس است.» (گزارشی است از اینکه غربی‌ها وحشی بوده‌اند و بر اثر علم با عمل متمدن شده‌اند)، ۲. توصیف دانشمندان فرنگ از دین اسلام، آغاز: «شرح مسطور در ذیل را در جواب طیمس انگلیسی نوشته‌اند. صاحب من -چون صاحب روزنامه لندن طیمس یک آرتیکل مذهبی در روزنامه خود انتشار داده بود و صاحب روزنامه نور افشان هم همان مضمون را بعینها درج روزنامه خود نموده و ... در جواب هر دو صاحبان روزنامه بنویسم مستدعی است حرفا بحرف درج اخبار کوه نور بنمائید.»، ۳. رنگون، آغاز: «نامه نگار از روزنامه فرید الاخیار منطبعه رنگون نقل می‌نماید که وقایع نگار مقیمه در شهر مندله پای تخت بیرما می‌نویسد که چند روز قبل پادشاه بیرما مریض شد.» (منجمین برای پادشاه و بیماری او قرانی تصور کرده و برای رفع آن کارهای کودکانه‌ای پیشنهاد کرده که در این مقاله آمده است)، ۴. سودان، آغاز: «فتنه محمد احمد که دعوی مهدویت نمود او را بنام متمهدی یعنی مهدی دروغی یاد می‌کنند در بلاد جنوبی رود نیل چندیست خیال دانشمندان و ارباب پلتیک را متوجه سودان نموده و بیشتر مسطورات روزنامه ها عبارت از وقایعی است که درین ناحیه واقع می‌شود.» (مترجم برای فهم مطلب در باره آفریقا توضیحاتی داده است و سپس به مطالب و عنوان‌های زیر پرداخته است)، ۵. شرایط و لوازم امنیت سودان، آغاز: «صورت مندرجه در ذیل را بیک پاشا باداره روزنامه پامال گارت ارسال داشته و مشارالیه شرح انرا مفصلا طبع و نشر نموده است.» (گزارش راه حل‌های آرام نمودن سودان)، ۶. اخبار اخیره تازه:گزارشی از آخرین خبرهای فته محمد احمد است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (مترجم)، تا: جمادی الاول ۱۳۰۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوایی، ۲۷گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۵۱ - ۴۳]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۴۲

آغاز: شرح أحوال سید جمال الدین افغانی. أخبار نگار کوه نور لاهور نقل؛ **انجام:** تقریبا بیست و دو ذرع ارتفاع این بتخانه بود و آثار قدیمه دانسته می‌شد

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیقعده ۱۳۰۲ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج زرد، ۱۶۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [مؤید: ۳ - ۵۸۸]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۷۹۳

آغاز: نگارنده کوه نور می‌نگارد که مضامین مندرجه ذیل را یکی از دانشوران درباره وضع قدیمه اهالی هندوستان و حالات حالیه ایشان نگاشته چون خالی از لطف نبود برای هدیه ناظرین؛ **انجام:** به همان جائی که دارند قناعت دارند تا آنکه رفته ما بین خودشان این قدر زد و خورد نموده تا آنکه نیست و نابود شوند آن وقت اطمینان کاملی برای مصر حاصل خواهد شد.

یکی دیگر از مجلدات آن ترجمه ها می‌باشد که برای ظل السلطان ترجمه شده؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۰گ،۱۲سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۲۷۵]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۰

آغاز: کتابچه اول ترجمه روزنامجات هندوستان مصر و احوال حالیه آنجا نگارنده کوه نور منطبعه لاهور مینویسد چندی قبل یک ارتیکلی در خصوص واقعات و آفات حالیه مصر درج اخبار نموده؛ **انجام:** سپاهیان پولیس برای اطفای آن سعی و کوشش بسیار نمودند لیکن فایده نبخشید ترجمه چاکر و دعاگوی دولت ابد آید سید حسین مترجم شیرازی و تحریر چاکر جان نثار میرزا محمد قزوینی منشی دارالترجمه خاصه همایونی فی دهم شهر رجب المرجب ۱۳۰۱

خط: نستعلیق درشت خط، کا: محمد قزوینی عاشوری منشی دارالترجمه، تا: ۱۳۰۰ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۱]

۵. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۹۹

آغاز: نامه نگار اوده اخبار منطبعه لکنهو از روزنامه استاندرو نقل مینماید؛ **انجام:** اهالی هند همه پریشان و به نان شب محتاج و دولت مطلقا در خیال نیست

اخبار راجع به روس و مرو؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ تمام کتاب وسیله میرزا فتح اله در صفر ۱۳۰۲ برای ظل السلطان قرائت شده؛ ۱۲۳ص، ۱۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱۶]

۶. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۹۷

آغاز: مراسلات و دیپلوماسی راجع به ممالک آسیا را که در ظرف سال گذشته؛ **انجام:** بموجب قرارداد فیما بین جماعت کمیسیون بر سرموقع آنها را تشریع نموده و بهمان رویه عمل نمایند

مراسلات دیپلوماسی راجع به ممالک آسیا (جلد اول کتاب آبی)؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۱۹۳ص، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۱۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۸۱۴۹

آغاز: این شخص جلیل القدر هما شخص یگانه ایست که در دنیا قبل از اتمام مدبران اختراع چرخ کالسکه راه آهن نمود. نامه نگار می‌نویسد؛ **انجام:** این بازوبند را که یادگار چند هزار پادشاه بود برای ملکه انگلستان فرستادند

این نسخه ترجمه روزنامه‌های هندوستان منتشر شده در سال ۱۳۰۱ق، در دو بخش: ۱. سرگذشت جارج ستیفنس مخترع راه آهن، ۲. معرفی و شرح کوه نور(الماس تاج ملکه انگلستان) نوشته شده در ربیع الثانی ۱۳۰۱ق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: گالینگور آبی، ۱۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۳۹۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۵۸۴

آغاز: ترجمه از روزنامجات هندوستان. شرح احوال سید جمال الدین افغانی. اخبار نگار کوه نور لاهور نقل از روزنامجات سول تاری کارت نموده ذکر می‌نماید که؛ **انجام:** که تعمیر این عبادت خانه به قوه اعمار شده تقریبا بیست و دو زرع ارتفاع این بتخانه بود و آثار قدیمه دانسته می‌شد.

شامل گزارشات: شرح احوال سید جمال الدین افغانی، روس و انگلستان، وجه تسمیه پنجده، ایضا احوال پنجده، روس و ایران، کمیسیون سرحدات افغانستان، روس و انگلیس، پلتیک قدیم حکومت هندوستان، حالت تاریخی قدیم هرات، مروچک، زلزله کشمیر، ایضا زلزله کشمیر، غلبه فرقه کنسرواتیف بر وزرای لیبرال، وزرای کنسرواتیف و معامله آسیای وسطی، وزرای جدید انگلستان و پلتیک مملکتی آنها، کمیسیون سرحد افغانستان، روس و انگلستان، زلزله کشمیر، ایضا زلزله کشمیر. نوشته شده در ذیقعده ۱۳۰۲ق؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: قهوه‌ای مجدول، ۷۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [اهدائی ف: ۸ - ۳۹۳]

۹. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۲

آغاز: کتابچه سیم از روزنامجات شهر صفر سنه ۱۳۰۱، سرگذشت جارج ستیفنش (جرح استیون) مخترع راه آهن. این شخص جلیل القدر همان شخص یگانه ای است که در دنیا قبل از تمام مدبران اختراع چرخ کالسکه راه آهن نمود؛ **انجام:** و علاوه بر آن برای سایر دواهای عکاسی هر سالی پانصد روپیه از کیسه خود خواهد داد ترجمه چاکر و دعاگوی دولت ابد آیت سید حسین شیرازی بید چاکر جان نثار میرزا محمد قزوینی عاشوری فی ۱۰ شهر ربیع الثانی

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری منشی دارالترجمه، تا: ۱۳۰۱ق؛ عنوان صفحه اول «سرگذشت جرج استیونس مخترع راه آهن» است؛ ۴۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰-۱۵۹۲]

۱۰. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۰۲

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد عاشوری قزوینی منشی دار الترجمه، تا: ۷ شعبان ۱۳۰۱ق؛ مانند ش ۱۰۰؛ کاغذ: کبود فرنگی، ۴۶ص [نشریه: ۶ - ۶۴۱]

۱۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۴۵

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد قزوینی عاشوری منشی دارالترجمه، تا: ۲ جمادی الاول ۱۳۰۱ق؛ مجدول، با نشان ملاحظه ناصرالدین شاه به خط خود او؛ ۴۶ص، قطع: رحلی [نشریه: ۶ - ۶۴۱]

۱۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۴۸

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد قزوینی عاشوری، تا: ۳ شعبان ۱۳۰۱ق؛ ۴۶ص [نشریه: ۶ - ۶۴۱]

۱۳. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۷۲

آغاز: نگارنده کوه نور شهر لاهور منطبعه هفتم ماه ژوئن ۱۸۸۴ عیسوی مینویسد، هر فردی از افراد بشر که اندکی از علم جغرافی و کتب تواریخ اطلاع داشته باشد تصدیق این مطلب را مینماید؛ **انجام:** الغرض رأی راقم مضمون بر این است که مهما امکن بر حکومت موصوف واجب است که امیر کابل را حامی و مددکار خود نماید والامذبذب بودن امیر برای دولت انگلیس بهیچوجه مناسب نیست.

ترجمه احوال روس و افغانستان و هندوستان؛ خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، تا: ۲۱ ذیحجه ۱۳۰۱ق، جا: درالترجمه همایونی؛ ۱۹۱ص، ۱۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: - ۹۸]

۱۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۶

آغاز: کتابچه اول ترجمه روزنامجات هندوستان مصر و احوال حالیه آنجا نگارنده کوه نور منطبعه لاهور مینویسد چندی قبل یک ارتیکلی در خصوص واقعات و آفات حالیه مصر درج اخبار نموده؛ **انجام:** سپاهیان پولیس برای اطفای آن سعی و کوشش بسیار نمودند لیکن فایده نبخشید ترجمه چاکر و دعاگوی دولت ابد آید سید حسین مترجم شیرازی و تحریر چاکر جان نثار میرزا محمد قزوینی منشی دارالترجمه خاصه همایونی فی دهم شهر رجب المرجب ۱۳۰۱

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری منشی دارالترجمه، تا: ۱۳۰۱ق؛ مجدول، دارای کمند قرمز؛ ۴۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۴]

۱۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۲

آغاز: ترجمه از روزنامجات هندوستان احوال زبیر پاشا و برده فروش و معاملات ستوران نگارنده کوه نور شهر لاهور منطبعه هفتم ماه ژون مینویسد که برای آگاه کردن ناظرین؛ **انجام:** کار خود را مینمایم و از حرکات رقیب با خبر باشیم تا آنکه قدم از قدم بر ندارد ترجمه چاکر دعاگوی دولت ابد آیت قاهره سید حسین شیرازی مترجم هندی ۱۷ شوال ۱۳۰۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ مجدول؛ ۳۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۷]

۱۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۴

آغاز: کتابچه اول از روزنامجات شهر صفر، افغانستان نامه نگار کوه نو مینویسد که چون مطالعه کنندگان این اخبار؛ **انجام:** سوخته و خاکستر شده است تقریباً هفتاد هزار دالیر نقصان وارد آمده ترجمه چاکر و دعاگوی دولت ابدآیت سید حسین شیرازی بید چاکرجان نثار میرزا محمد قزوینی عاشوری منشی دارالترجمه خاصه همایونی بیست هشتم شهر ربیع الاول سنه ۱۳۰۱.

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری منشی، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۳]

۱۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۵۹

آغاز: کتابچه اول ترجمه روزنامجات هندوستان شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۰۱ واقعیات تبت و تیپال نگارنده روزنامه کوه نور مورخ دوازدهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۰۱ مطابق دهم ماه فوریه سنه ۱۸۸۴؛ **انجام:** که متعلق بدولت فرانسه است اسیرود دستگیر عمله نظمیه گردیده است ترجمه چاکر و دعاگوی دولت ابدآیت سید حسین شیرازی و تحریر چاکر جان نثار محمد قزوینی عاشوری منشی دارالترجمه همایونی ۲۳ شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۰۱

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری منشی، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۰]

۱۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۶

آغاز: کتابچه سیم ترجمه از روزنامجات هندوستان شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۰۱ کیفیت سلطنت اسلافیه مملکت دکن صاحب روزنامه کوه نور منطبعه شهر لاهور مینویسد که در نمره‌های سابق خود؛ **انجام:** سایر دول خارجه آنرا متصرف شود و آنرا در قیفه خود در آورد ترجمه چاکر و دعاگوی دولت ادب آیت سید حسین شیرازی و تحریر چاکر جان نثار محمد قزوینی العاشوری بتاریخ هشتم شهر جمادی الثانی ۱۳۰۱

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۰ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۰]

۱۹. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۰۳

آغاز: نگارنده کوه نور منطبعه لاهور می‌نویسد چندی قبل یک ارتیکلی در خصوص واقعات و آفات حالیه مصر درج اخبار نموده؛ **انجام:** و فتح میکند مهدی شهر روم را بقوه تکبیر و تهلیل یعنی محتاج به توپ و تفنگ و غیره نخواهد شد

اخبار مصر و احوال حالیه آنجا؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۱۳۹ص، ۱۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱۸]

۲۰. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۶۸

آغاز: مملکت ایران اینوقت بیش از آنچه ممالک عثمانی حالت تمدن حاصل نموده از مدنیت بهره مند شد و ترقی کرده بود؛ **انجام:** برنامه نگار موصوف لازم بود که بعوض اینهمه مطالب طول و دراز یک مضمونی را اختیار کند که فوائد عملی بامیر افغانستان و هم بدولت انگلیس برسد و برای جلوبندی روس در ضمن آرتیکل خود بطرق دیگر یک سد سکندری بکار برد و السلام.

از اخلاق و عادات اهالی ایران ... و سلطنت نادرشاه افشار گفتگو به میان آمده؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد قزوینی، تا: ۱۵ صفر ۱۳۰۲ق؛ ۱۹۰ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۹۴]

۲۱. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۹۸

آغاز: بسمله، ترجمه وصیت نامه پطر کبیر از روزنامه کوه نور ششم ژانویه ۱۸۸۵؛ **انجام:** مابین ما و فرانسه در خصوص حکمت عملی مصر نفاق واقع شده و دولت روس برای استیلای بر هرات آماد جنگ گردید

در احوال قیامت صغری و ظهور مهدی آخر الزمان مطابق کتب اسلامیه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۳۰۲ق؛ ۱۶۴ص، ۱۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۱۵]

۲۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۹۶

آغاز: روزنامه او ده اخبار مطبعه شهر لکهنو نقل از روزنامه انگلیسی می‌نماید؛ **انجام:** گویند که چندین هزار روپیه زیور آلات تلف گردیده است حالا جمعی را د ستگیر کرده

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۳۰۲ق؛ ترجمه وصیت نامه پطرکبیر از روزنامه کوه نور ششم ژانویه ۱۸۸۵؛ ۱۶۴ص، ۱۰ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: - ۱۱۴]

۲۳. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۰۰

آغاز: نگارنده اوده اخبار منطبعه لکهنو مورخ ۳۱ مارس مطابق سیزدهم جمادی الثان؛ **انجام:** احتمال کلی میدهد که ظل السلطان را ولیعهد خود قرار بدهد

راجع به ایران و روس و انگلیس به انضمام صورت دو نامه که گویا مترجم به ظل السلطان فرستاده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ ۱۴۳ص، ۱۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱۶]

۲۴. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۰۱

آغاز: روزنامه کوه نور مورخه ۲۱ آوریل مطابق ششم رجب مینگارد؛ **انجام:** لیکن تا یک مدت متمادی از هنگامه و بلیه عظیمی آسوده میشویم

راجع به روس و انگلیس؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ ۱۴۸ص، ۱۱ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱۷]

۲۵. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۰۲

آغاز: نامه نگار کشف الاخبار منطبعه بندر بمبئی مورخه نوزدهم ماه فوریه مطابق سیم جمادی الاولی؛ **انجام:** و علاوه بر آن نقشه از حاکم بدخشان طلب کرده که از حدود بدخشان مستحضر باشم

اخبار روس و انگلستان؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد قزوینی، تا: ۱۵ رجب ۱۳۰۲ق؛ ۱۵۷ص، ۱۰ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: – ۱۱۷]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۹۵

آغاز: هندوستان روزنامه امپریال پاپیه لاهورمی نویسند که پریشانی حال؛ **انجام:** تحت الحفظ نگهداشته اند

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: – ۲۸۶]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۳۴۹/۱-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ – ۱۴۶]

● **روزنامه تایمز (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye tāymz (t.)

ترجمه مقالهای است از روزنامه تایمز اول سپتامبر ۱۹۰۵ مطابق ۲۸ رجب ۱۳۲۳ درباره جنگ خاور نزدیک.

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۹۲

آغاز: یک چیز لازم، قسمت ابتدائی یک مقاله به دین رسم از قول (کنت تالستای) ترجمه شده از روزنامه روسی بتوسط؛ **انجام:** دستور العمل برای اعمال مردمان عصر ما و جماعت ما لهذا زندگی بدون هج اصول در شادی پیش میرود

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲۹ص، ۱۶ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: – ۱۱۲]

● **روزنامه ترکی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye torkī (t.)

عارف منشی، محمد، ق۱۴ قمری

ʻāref-e monšī, mohammad (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۰۱

آغاز: بقیه زندگانی عمومی در انگلستان (۲۸۴۸) بحاکم و پولیس، پولیس که بتعاقب نمودن مجرمین و مقصرین مأمورند در هر مملکت از بومی آن محل انتخاب و تعیین شده است؛ **انجام:** و متمم مطلب بدست نیامده ناچار بهمین جا ختم مینماید تتمه مطلب در روزنامه دبای فرانسه است ترجمه چاکرجان نثار محمد عارف منشی از مترجم زبان عثمانی.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۴ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۳۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۶۱۲]

● **روزنامه ترکی عثمانی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye torkī-ye ʻosmānī (t.)

منشی تبریزی، عبدالرسول، ق۱۴ قمری

monšī tabrīzī, ʻabd-or-rasūl (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۹۳

آغاز: ترجمه روزنامههای ترکی عثمانی و فرانسه و اروپ در میان فرانسه خصومت روس و المان؛ **انجام:** حکومت ایران از خط اسیای مرکزی بشود

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳ [الفبائی: – ۲۸۶]

● **روزنامه تشریف فرمائی** / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye tašrīf-farmā'ī

[فهرستواره منزوی ۸۰/۱]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۳۲

آغاز: روزنامه تشریف فرمائی اعلیحضرت امپراطور بقفقازیه و ورود سفارت کبرای دولت علیه ماه رجب المرجب در سال قوی ئیل ۱۲۸۸ هجری مطابق ماه سنطابر سنه ۱۸۷۱ مسیحی. بعد از آنکه دولت روس از مأموریت نواب مستطاب اشرف والا شاهزاده والا تبار حشمة الدوله امیر جنگ دامت شوکته العالیة استحضار حاصل نمود؛ **انجام:** اشخاصی که در استقبال حاضر بودند در مشایعت نیز حضور داشتند. کل شهر مادام توقف امپراطور در تفلیس چراغان بود

سفر امپراطور به قفقاز و سفارتخانه ایران، ۱۲۸۸؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچهای مخمل، ۱۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰ سم [ف: ۲ – ۷۷۹]

● **روزنامه توردومند** (Toure de monde) / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye tūr do mond

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۸۹-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ۱۳۰۹–۶۱۰. ترجمه فارسی، تتمه سیاحت ماژر پانیطو در افریقا و محیط آتلانتیک و محیط هندوستان از ۱۸۷۷ تا ۱۸۷۸؛ بی کا، بی تا؛ ۲۶۰گ [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۸]

● **روزنامه توردومند (ترجمه) = سفرنامه آفریقا** / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye tūr do mond (t.) = safar-nāme-ye āfrīqā

ماژور سرپانیطو

māžūr serpānītū

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵

آغاز: ترجمه روزنامه توردومند و تتمه سیاحت ماژورسر پانیطو از میان آفریقا و محیط آتلان تیک و محیط هندوستان از سنه ۱۸۷۷ الی سنه ۱۸۷۸ مسیحی؛ **انجام:** خیلی مطبوع طبع و مصاحب سفر من بود، روز قبل وارد شده بودند، تمت

از [ماژور سرپانیطو] – مترجم نامعلوم – از ۱۸۷۷ تا ۱۸۷۸م؛ خط:

نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج قرمز، ۲۲۵گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱ - ۳]

● **روزنامه توردومند (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye tūr do mond (t.)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۰۹۴

آغاز: ترجمه جلد روزنامه تورد و مند مملکت برزیل ... مسافرین معروف موسوم به لری و کلود و غیره؛ **انجام:** تحت الحفظ نگهداشته اند

مترجم: علی خان مترجم الممالک؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۶]

● **روزنامه توردومند شهر وینه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye tūr do mond-e šahr-e vīyene (t.)

از: مسیو نیو لینسکی و مسیو ویکتر دوروی، ترجمه قرن سیزدهم. ابتدا مسیو نیو لینسکی در ۱۸۸۱ م شرح می‌دهد که در بیست سال پیش شهر وینه شهر کوچکی بوده و شباهتی به قرارگاه امپراطوران نداشته است. آنگاه مسیو ویکتر دوروی که در ۱۸۶۰م وینه را دیده است مشاهدات خود را به طور مفصل نقل می‌نماید. مسیو ویکتر دوروی خود یکی از ادباء و نویسندگان معروف فرانسه بوده و مدرسه‌اش در فرانسه شهرت بسزائی داشته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۹

آغاز: ترجمه روزنامه توردومند، بموجب روایت مسیو نیو لینسکی در سنه ۱۸۸۱ مسیحی، وینه پایتخت اطریش بیست سال قبل از این قلعه کوچکی بود؛ **انجام:** از اینکه شخصی شهر وینه را از بهترین و با شکوه ترین پایتخت‌های دنیا محسوب بدارد. تمت

خط: نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: اواخر قرن ۱۳، جا: تهران؛ مجدول؛ نسخه صاحب تعدادی عکس از امکنه مختلفه شهر وینه است؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج ماشی، ۷۷گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱ - ۲۱]

● **روزنامه تیمز و چند نامه (ترجمه)** / گوناگون / فارسی

rūznāme-ye teymz va čand nāme (t.)

حسینی، علی اکبر، ق۱۳ قمری

hoseynī, ʻalī akbar (- 19c)

حاوی: ترجمه یک شماره روزنامه تیمز مورخه هشتم اپریل ۱۸۶۸م است و در آن از وقایع عالم یعنی «اخبارات انگلیس و فرانسه و ممالک اسپان و پورتقال و اخبارات بلجیک» و بعضی قراردادها و «اخبارات الجیر» آمده است (ص ۱-۴)؛ ترجمه شماره دیگر روزنامه تیمز مورخه ۲۹ فوریه ۱۸۶۸ میلادی است و آن هم راجع به وقایع روز آن روز می‌باشد (ص ۵-۱۱)؛ ترجمه روزنامه تیمز مورخه ۲۲ فوریه ۱۸۶۸ میلادی (ص ۱۲-۱۵)؛ ترجمه روزنامه تیمز مصور مورخه ۱۵ فوریه ۱۸۶۸ (ص ۱۶-۱۸)؛ ترجمه اخبارات مصور لندن ۱۵ فوریه ۱۸۶۸ میلادی (ص ۲۳-۲۴)؛ باز ترجمه اخبارات مصور لندن ۲۲ فیوروری ۱۸۶۸م (ص ۲۵-۲۶). ترجمه اخبارات مصور لندن مورخه ۹ می ۱۸۶۸م (۲۷-۳۰). افتادگی در نسخه وجود دارد و بجای آن پنج صفحه آمده و آن هم ترجمه روزنامه تیمز ۱۴ مارچ ۱۸۶۸ میلادی است؛ دستخط ایستوریز (ص ۳۸-۴۰)؛ نامه مارکویس نارینی به لرد پالمرستن (ص ۵۲-۵۳)؛ چند نامه دیگر از نویسندگان مختلف است (ص ۵۳-۷۶).

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۹۰

آغاز: ترجمه تیمز مصور ۸ اپریل ۱۸۶۸ روز دوشنبه گذشته سان قشون داوطلب؛ **انجام:** با شما اتفاق کنیم چرا که همیشه گفته ایم و هنوز هم

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ربیع الاول ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۴گ، ۲۶ و ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳ سم [ف: ۴ - ۷۸]

● **روزنامه جهانگیری** / تاریخ / فارسی

rūznāme-ye jahāngīrī

جهانگیر پادشاه بن اکبر شاه، امپراتور هند، ۹۷۷- ۱۰۳۷ قمری

jahāngīr pādešāh ebn-e akbar šāh, emperātūr-e hend (1570 - 1628)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۲۳

آغاز: درم پیش تخم همی ریختند؛ **انجام:** تو خواه از سخنم پند گیر و خواه ملال تم ... درویش محمد غفر ذنوبه و ستر عیوبه

خط: نستعلیق، کا: درویش محمد، تا: ۱۰۴۶ق [الفبائی: - ۲۸۶]

● **روزنامه خاطرات** / تاریخ ایران / فارسی

rūznāme-ye xāterāt

برهان، خسروخان، ق۱۴ قمری

borhān, xosroxān (- 20c)

خاطرات روزنامه مؤلف می‌باشد که از روز شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۳۲۰ق تا شنبه غره محرم ۱۳۲۲ق را شامل است. مؤلف پیشامدهای هر روز خود را از صبح تا شب به صورت منظم و مختصر گزارش نموده است. او در آغاز کتاب در وقایع شب شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۳۲۰ق که مصادف با آغاز سال شمسی می‌باشد و از همشیره زاده‌هایش سلطان محمد خان و سلطان

احمد خان نام می‌برد که هنگام تحویل سال نزد وی بوده‌اند و همچنین نام ثقة الاسلام ابوالفضل و ابوالفتح را آورده است. او خود از درباریان سلطنتی بوده و با دربار و درباریان حشر و نشر داشته و در این روزنامه مأموریت‌ها و مذاکرات خود را در دربار با رجال دولتی به‌طور مختصر گزارش می‌کند. مؤلف در اثنای کتاب اشعاری از خود با تخلص برهان می‌آورد. در آغاز نسخه نیز مهر بیضوی به سجع «خسرو» به چشم می‌خورد. با توجه به تخلص شاعر و سجع مهر اول کتاب می‌توان یقین کرد که مؤلف این روزنامه خسرو برهان می‌باشد. در الذریعه (۱۳۳/۹) از دیوان برهان نام می‌برد که نام شاعر برهان بوده و دیوانش در ۹۵ صفحه به چاپ رسیده است. در کتاب‌شناسی ده ساله کتاب‌های ایران ص ۳۱۳ از کتاب «برگزیده دیوان غزلیات» خسرو برهان السلطنه زنجانی نام می‌برد که در سال ۱۳۳۴ش به قطع رقعی در ۹۵ صفحه به چاپ رسیده است و این ظاهراً همان است که در الذریعه ذکر شده است.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۴۰۲

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین مجدد می‌شود سال عالم از قدوم بهار مسیحا دم و رسیدن خرم نیر اعظم به اولین اعتدال ربیعی در شب شنبه ۲۲ ذی حجة الحرام ۱۳۲۰ بعد از گذشتن؛ **انجام:** امروز خرگوش ئیل تمام شد خداوند سال نو را نیکو و خرم کند بالنبی و آله الامجاد.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۲ محرم ۱۳۲۲ق؛ تملک: مجد الحکماء؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۵گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۵ - ۳۸۳]

● روزنامه خروج و دخول افراد به باغ شاهی / متفرقه / فارسی

rūznāme-ye xorūj va doxūl-e afrād be bāq-e šāhī

فراهانی، محمد حسین بن مهدی، ۱۲۶۴ - ۱۳۳۱ قمری

farāhānī, mohammad hoseyn ebn-e mahdī (1848-1913)

تاریخ تألیف: ۱۸ ذیقعده ۱۳۱۲ق

در سال ۱۳۱۱ق ناصرالدین شاه به باغ شاهی می‌رود و از حاجب الدوله می‌خواهد که آمد و شد اشخاص را به داخل باغ در مدت اقامت او بدانجا صورت‌برداری کند و به عرض برساند. حاجب الدوله این امر را به عهده قوام السادات نامی می‌گذارد و قوام السادات اطاعت امر نموده گزارشی تنظیم می‌نماید. سال بعد (=۱۳۱۲ق) باز ناصرالدین شاه به باغ «مبارکه» شاهی می‌رود و دوباره همین مأموریت را به عهده قوام السادات می‌گذارد و او باز گزارشی در این باره تنظیم می‌نماید که آن این روزنامه است.

[فهرستواره منزوی ۹۷۵/۲]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۷

آغاز: چون در سنه ماضیه یونت ئیل خیریت دلیل که موکب فیروزی کوکب اعلیحضرت اقدس همایونی روحی و ارواح العالمین فداه؛ **انجام:** روز سه‌شنبه هیجدهم اعلیحضرت قدر قدرت اقدس اطهر همایونی تشریف فرمای خانه جناب جلالتمآب مخبر الدوله شدند که از آنجا بمقر سلطنت عظمی نزول اجلال فرمایند فی ۱۸ شهر ذی قعده الحرام ۱۳۱۲

خط: شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۸ ذیقعده ۱۳۱۲ق، جا: تهران؛ مجدول مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل قرمز، ۱۷گ، ابعاد متن:۹×۱۶، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱ - ۳۳۰]

● روزنامه دبای فرانسه (ترجمه) / روزنامه

rūznāme-ye dobā-ye farānsa (t.)

اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۸۸]

● روزنامه دروازه‌های تهران / جغرافیا / فارسی

rūznāme-ye darvāze-hā-ye tehrān

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۴۴

در این نسخه و نه نسخه مشابه دیگر به شماره‌های دفتر ۲۳۴۴ تا ۲۳۴۴ و ۲۳۲۲ مکرر و ۲۳۲۹ نام اشخاص و صورت محمولاتی که از دروازه‌های تهران روزانه در سنوات ۱۳۰۴-۱۳۰۵ هجری قمری عبور می‌کردند یادداشت و ثبت شده است، این مجلدات به ترتیب شماره‌های دفتر دارای ۵۹۶، ۱۱۴۴، ۱۲۱۸، ۸۰۲، ۱۰۰۰، ۸۲۰، ۹۱۰، ۸۰۴، ۶۵۶، ۶۹۶ صفحه؛ خط: شکسته نستعلیق تحریری خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ یاد آوری: برای مزید افادت بنده کمترین نام دروازه‌های تهران را جداگانه در پایان این فهرست آورده؛ کاغذ: فرنگی نباتی، جلد: مقوای روکش تیماج عنابی و یشمی، ۱۰-۱۴-۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۵ - ۴۸۲]

● روزنامه رسمی ایران / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye rasmī-ye īrān

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۶۸/۴۱

آغاز: عبدالمجید میرزا امیر تومان میر آخور ولیعهد حکمران اردبیل و مشکین و قراجه داغ عین الدوله شد

گزیده ای از اخبار مختلف و نوشته‌های روزنامه رسمی ایران در ربیع الثانی ۱۳۱۰ق است؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲ص (۳۷۱-۳۷۲)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۹۶]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۶۸/۴۴

آغاز: روزنامه شهر جمادی الاولی ۱۳۱۰. میرزا حسین خان نوری

مستوفی آمل و محاسب اداره ... و احتساب دارالخلافه به اقتضای لیاقت موروث؛ **انجام:** میرزا فرج الله خان وزیر عربستان بنان السلطنه است. شاهزاده عمیدالدوله حاکم شاهرود و بسطام است.
شامل گزارش انتصابات و اعطای القاب در جمادی الاول ۱۳۱۰ق؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲ص (۳۷۵-۳۷۶)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱ - ۴۹۷]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۹۶۸/۴۹
آغاز: حکومت همدان و ریاست قشون آن جا را به جهانسوز میرزا دادند با منصب جلیل و امتیاز نبیل امیر تومانی و یک قطعه نشان مورخ ۲۴ ربیع الاول ۱۳۱۰ق؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۵ص (۳۸۴-۳۸۸)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف:۲۹/۱-۴۹۷]

● **روزنامه روسی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye rūsī (t.)
جهانبانی، امان الله میرزا بن شکرالله میرزا، ق۱۴ قمری
jahānbānī, amān-ol-lāh mīrzā ebn-e šokr-ol-lāh mīrzā (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۹۲
آغاز: اخبارات تلگرافی از لندن از قراریکه از اختیارات روزنامه قاهره معلوم میشود از تاریخ امروز بعضی اسبابها فراهم؛ **انجام:** و استدعای آن میکند که حمل غله را به سرحدات چین موقوف نمایند.
خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۴ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۷]

● **روزنامه روسی درباره افغانستان (ترجمه)** / روزنامه
rūznāme-ye rūsī darbāra-ye afqānestān (t.)

اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ - ۵۸۸]

● **روزنامه الزوراء (ترجمه)** / اسناد / فارسی
rūznāme-ye az-zowrā' (t.)
از ناشناس. ترجمه بخش‌هایی از روزنامه الزوراء، بیشتر درباره سفر ناصرالدین شاه به عتبات، شماره‌هایی از آن مورخ ۲۶ شعبان ۱۲۸۷ تا رمضان همان سال.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۰۲/۵
آغاز: ترجمه روزنامه ... تشریف فرمایی ذات اقدس اعلی حضرت شاهی در عزیمت زیارت عتبات مقدسه؛ **انجام:** از قبیل مجتهدین و علما و طلاب و خدام و فقرا بذل و احسان مرحمت گردید
خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۶گ (۱۱۵پ-۱۲۰ر) [ف: ۱ - ۵۳]

● **روزنامه ژورنال دو سن پطرزبورگ** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye žornāl do san peterzbūrg

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۲۱
شماره ۲۵۸ تاریخ پایان سپتامبر ۱۸۷۹ تا ۲۶۸، ترجمه اخبار این روزنامه است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جدول زر و شنگرف، نسخه اصل [نشریه: ۷ - ۱۷۱]

● **روزنامه ژورنال دو سن پطرزبورگ (ترجمه)** /
روزنامه / فارسی
rūznāme-ye žornāl do san peterzbūrg
ماردروس، ق۱۹ میلادی
mārdrūs (- 19c)
این نسخه حاوی وقایع عالم از چهاردهم دسامبر ۱۸۷۵م است که در ژورنال دوسن پطرز بورگ درج گردیده است. مطالب عمده این نسخه وقایع دولت عثمانی و نامه پادشاه ایران به پاپ و حوادث دولت انگلیس است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۱۸
آغاز: ترجمه اخبار مختلفه از روزنامه ژورنال دوسن پطرز بورگ؛ **انجام:** کلاه و چوب خود را برداشته درکمال سکوت و سرعت رفت از قهوه خانه بیرون
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۳۹گ، ۱۳سطر(۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴ - ۱۸۵]

● **روزنامه ژورنال دو سن پطرزبورگ (ترجمه)** /
روزنامه / فارسی
rūznāme-ye žornāl do san peterzbūrg

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۹۹
از شماره ۲۵۸ پایان سپامبر ۱۸۷۹تا شماره ۲۶۸با ترجمه بعضی اعلانات دیوان خانه‌های آن شهر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، مجدول؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج سبز، ۵۶گ، ۱۵ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [سنا: ف: ۲ - ۶۲]

● **روزنامه سرحدیه** / اسناد / فارسی
rūznāme-ye sarhaddīyye
صورت روزنامه گزارشات مأمور ناصرالدین شاه قاجار است که

در سال ۱۲۸۷ از مناطق گوناگون استان‌های آذربایجان شرقی و غربی خصوصاً از سرحدات روس و عثمانی در شهرهای تبریز، چهریق، خوی، ماکو، ارومیه، ساوجبلاغ (مهاباد)، سردشت و اشنویه به شاه قاجار ارسال شده، در این گزارشات اوضاع امنیتی، اقتصادی مناطق و نام روستاهای مختلف بیان شده و مطالب مفید تاریخی، جغرافیایی و نام اقوال گوناگون آن مناطق را دربر دارد. عناوین نامه‌ها با «خدایگانا» و «فدایت شوم» آغاز گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۵۷۳

آغاز: خدایگانا: قلعه چهریق خراب و ویران شده و حال آنکه مدتی نیست که معمور و آباد بوده است و هرگاه این بنده می‌خواست همه خرابی آنرا برآورده کند اقلاً هشت هزار تومان می‌بایست خرج شود؛ **انجام:** از آن تاریخ تا به حال قریب یکصد سال می‌شود پس ازکسب این اطلاعات بجهة دادن دستور العمل به پاشاخان سرتیپ قراپاپاق و دیدن محل سلدوز و حاصل نمک دریا کنار روز سه‌شنبه ۲۷ شهر شعبان المعظم را بعد از ظهر روانه محل مزبور گشت

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ مهر: ناصر الدین شاه «الملک لله تعالی، تا که دست ناصرالدین خاتم شاهی گرفت – صیت داد و معدلت از ماه تا ماهی گرفت»، «لا إله إلا الله الملک الحق المبین عبده نصرالله» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نخودی، ۸۲گ، ۲۳-۲۴ سطر (۱۹×۳۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵ سم [ف: ۳۱ – ۶۵۸]

● **روزنامه سفارت ایشیک آقاسی** / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye sefārat-e eyšīk-e āqāsī

روزنامه سفارت میر معصوم خان ایشیک آقاسی خراسان از جانب رکن الدوله از خراسان به کابل در سال ۱۳۰۱ق.

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۹۴

آغاز: از آنجا که مرحوم پدر خانه زاد و این خانه زاد مکرر به صفحات ممالک افغانستان از جانب اولیای دولت مأمور بانجام خدمات عمده گردیده؛ **انجام:** باقی امر به حضرت اشرف ارفع امجد و الاست.

خط: شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ عنوان روی جلد به خط ناصرالدین شاه است؛ جلد: میشن قرمز، قطع: رقعی [نشریه: ۲– ۲۶۲]

● **روزنامه سفر ۱۹ روزه الیت دارسی = روزنامه مازندران** / تاریخ ایران / فارسی

rūznāme-ye safar-e 19 rūze-ye elīt dārsī = rūznāme-ye māzandarān

در این رساله شرح مسافرت نوزده روزه الیت دارسی تاد انگلیسی به اتفاق کپیتان استیوارت کاتب سر ایلچی بزرگ دولت علیه ایران انگلیس و حکیم بل صاحب است به دارالمرز مازندران و برگشت آنها به دارالخلافه تهران که با کسب اجازه از محمدشاه غازی قاجار انجام پذیرفته است.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۰۶

آغاز: بسمله. این چند ورق حاصل روزنامچه سفر مازندران است که این نمک خواره خیر خواه دولت شاهنشاه الیت دارسی تاد انگلیسی سر کرده توپخانه قاهره دولت علیه ایران برخصت شاهنشاه رفته ام و دیده و در محل خود هر چیزی را ثبت کرده که مبادا فراموش شود تا تحریف بآن راه یابد اکنون بخاکپای واقفان حضور عرضه میدارم و هر چه از میل و انحراف راه و تشخیص و تعیین سمت و جهت که درین روزنامه معروض میگردد بامداد قطب نما و سایر آلات رصدی که لازم سفر اصحاب هندسه و سیاح است مشخص و معین شده و البته خلاف ندارد و آنچه از کافه رعایا و عامه برایا شنیده ام بی زیادة و نقصان عرض میکنم انشاءالله امید که لایق ملاحظه اقدس و قابل مطالعه مقدس شاهنشاه گردد. روز اول – دوشنبه هفدهم ماه ذی حجة الحرام یکهزار و دویست و پنجاه و یک هجری باتفاق کپیتان استیوارت کاتب سر ایلچی بزرگ دولت علیه انگلیس و حکیم بل صاحب دو ساعت و نیم از ظهر گذشته از دارالخلافه طهران بعزم سیاحت مازندران بیرون رفتم؛ **انجام:** روز نوزدهم – روز جمعه پنجم ماه محرم الحرام از طاق زمرد روانه بصوب دارالخلافه طهران گشتیم یکفرسخ از منزل گذشته بده رودهن که در دره کوه واقع است در کنار رودخانه و امام زاده مدفونست و در طی منزل از جاجرود بشهر دماوند و اشارتی بآن رفت رسیدیم ... در ایام سلطنت خاقان مغفور فتحعلی شاه شاهزاده محمدقلی میرزا که ملقب بملک آرا نسبت باهل ولایت جور و عدوان رعایت میفرموده لهذا قدری خرابی باحوال سپاهی و رعیت راه یافته ... سزاست و زیاده گنجایش دارد از دریا و صحرا سرحد است و بدشمن نزدیک خلاصه آنکه مأمنی منیع است و معقلی وسیع در مملکت سلطان بسیار عزیز و ضرور انشاءالله سایه پادشاه بر سر ایشان پاینده و پایدار باد.

خط:نستعلیق،کا: دارسی تا انگلیسی سرکرده توپخانه دولت ایران، تا: ۱۲۵۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوای روکش چرم لاکی، ۶۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۵ – ۴۹۷]

● **روزنامه سفر استرآباد** / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye safar-e estarābād

تاریخ تألیف: ۱۲۶۳ق

در این سفرنامه شرح مسافرت نواب شاهزاده اعظم به استراباد نگاشته شده است و سفر این شاهزاده، که نام او در متن به دست نیامد، برای نظم طوایف یموت و کوکلان بوده و حاوی اطلاعات ذیقیمت جغرافیایی آن محل و سنن ایلات مقیم

استراباد است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۴۹

آغاز: ... روزنامه شهر ذی الحجة الحرام مطابق ۱۲۶۳ دارالمؤمنین استراباد از قرار روی داد؛ **انجام:** و کمال امیدواری را حاصل کرد از منزل توش کر پی باتفاق اردو روانه منزل توده شدند.
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۶گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲ - ۲۷۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۸]

← روزنامه سفر بروجرد ⟵ سفرنامه جعفر قلی خان به بروجرد

● روزنامه سفر بلوچستان = سفرنامه بلوچستان = روزنامه سفر کرمان به بلوچستان / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye safar-e balūčestān = safar nāma-ye balūčestān = rūznāme-ye safar-e kermān be balūčestān

فرمانفرما، فیروز میرزا بن عباس میرزا، ۱۲۳۳-۱۳۰۳ قمری

farmānfarmā, fīrūz mīrzā ebn-e ʻabbās mīrzā (1818 - 1886)

اهدا به: ناصر الدین شاه
تاریخ تألیف: ۱۲۹۷ق

یادداشت‌های روزانه سفر نصرة الدوله فرمان فرما از کرمان به بمپور بلوچستان و بازگشت به کرمان (از ۱۹ محرم ۱۲۹۶ تا ۱۷ ربیع الثانی همان سال) است. وی نام و تعداد منازل سفر خود را در رفتن و بازگشتن یاد می‌کند و به شرح اوضاع و احوال اقتصادی و کشاورزی و اجتماعی منازل و روستاهای میان راه می‌پردازد و منزل اول (در آغاز سفر) ماهان و منزل هیجدهم بمپور است و به هنگام بازگشت (از راه رودبار) منزل اول قاسم آباد (دو فرسخی بمپور) و منزل بیست و یکم برایت است (به هنگام رفتن به بمپور، بر این منزل سوم بوده است). نصرة الدوله یادداشت‌های نه روز توقف خویش در بمپور را به ترتیب روزها نوشته و اوضاع اقتصادی و اجتماعی آن جا را به دقت ثبت کرده است و پس از پایان یادداشت‌های بمپور (در آغاز یادداشت‌های بازگشت) می‌نویسد: «مراجعت از بمپور که به سلامتی وجود مسعود مبارک حضرت ظل اللهی از راه رودبار منزل به منزل می‌پیماید و تفصیلات این راه را محض استعلام اولیای دولت ... مشروحا می‌نگارد».

چاپ: به کوشش منصوره اتحادیه (نظام مافی) در سال ۱۳۴۲ش، در تهران به چاپ رسید و بار دیگر توسط انتشارات بابک در سال ۱۳۶۰ش منتشر شد.

[نسخه‌های منزوی ۴۰۰۵/۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴۳۰ف

آغاز: بسمه تیمناوتبرکا. روز نامه سفر بلوچستان در تاریخ نوزدهم شهر محرم الحرام حرکت از شهر کرمان لغایت هفدهم شهر ربیع الثانی مطابق هذه السنه لوی ئیل ۱۲۹۷؛ **انجام:** کتابچه عارضین را که در جزو روز نامه نوشته بود علحده مینویسیم آنرا هم نوشته وبا همین بسته ارسال داشت بملاحظه حضور مبارک خواهد رسید
دارای نقشه کوهها و تپه ها؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق، جا: کرمان (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه اطلس بنفش، ۷۸گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم[ف:۱-۴۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۰۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۸]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۲۲-فیروز

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۷۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۱ - ۱۲۱]

← روزنامه سفر تهران به هرات ⟵ روزنامه سفر هرات

● روزنامه سفر حجازیه / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye safar-e hejāzīyya

مشتری خراسانی، محمد ابراهیم، ۱۲۶۴ - ۱۳۰۵ قمری

moštarī xorāsānī, mohammad ebrāhīm (1848 - 1888)

سفرنامه زیبایی است از حسام الشعراء، مشتری، که گزارش روزنامه سفر حج و عتبات عالیات خویش را از آغاز سفر در تهران و تمامی وقایعی که در منازل گوناگون رخ داده، به نثر ادیبانه‌ای با افزودن اشعار بسیار از سروده‌های خویش و دیگر شاعران، بیان نموده است. وی سفر نامه منظومی نیز دارد که در الذریعة به آن اشاره شده است. این رساله بر خلاف رساله منظوم وی به چاپ نرسیده است.
[الذریعة: ۱۸۶/۱۲ و ۲۰۸/۱۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۱۰۲

آغاز: حمدیکه بر صحایف اطباق به فلك ×× توقیع برکشیده که الکبریاء لك / صمدیکه خود رقم زده بر صفحه قدیم ×× وانرا ز هیچ حادثه ممکن نکشته حك؛ **انجام:** صبح عید از مشعرم آورد یزدان در منا ×× بهر قربان کز خلیل الله بمانده یادگار / زد و قربانی نمودم موی بستر دم ز سر ×× زانکه هر دم زآتش تب بود بر چشمم شرار
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۳۵گ، ۹ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۳ - ۲۰۳]

● **روزنامه سفر خراسان** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye safar-e xorāsān
سید بورانی، جلال، ق۱۳ قمری
seyyed būrānī, jalāl (- 19c)
مؤلف در زمان ناصرالدین شاه از طریق دماوند و دره پلور به مازندران می‌رود و از بندر گز با کشتی از دریای خزر می‌گذرد و به آن طرف اترک پیاده می‌شود و از آنجا با راه آهن راه عشق‌آباد در پیش می‌گیرد و سپس از عشق آباد به کلات نادری و از آنجا داخل شهر می‌شود. چون همسفر و ملازم صاحب دیوان بوده از حوادث بین راه و پرت شدن کالسکه صاحب دیوان به رودخانه مفصل سخن می‌گوید. او بعد از زیارت از راه سبزوار و سرخه و لاسگرد و دماوند باز می‌گردد و از دماوند به لاریجان می‌رود و سپس به تهران می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۱۱
آغاز: بسمله، از دارالخلافه طهران بیرون آمده دو رأس قاطر کرایه و یک رأس اسب؛ **انجام:** قرض آمده تا نافم ×× شب و روز خیال می‌بافم
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: مخمل بنفش، ۳۶گ، ۱۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲ – ۳۴۷]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۴–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۸]

● **روزنامه سفر خراسان و قم** / تاریخ / فارسی
rūznāme-ye safar-e xorāsān va qom
قاجار، جعفر قلی بن عیسی خان، ۱۲۸۰ق۱۴ قمری
qājār, ja'far qolī ebn-e 'īsā xān (1864 - 20c)
این کتاب مجموعه‌ای است از سفرنامه‌های خراسان و قم و یادداشت‌های روزانه مؤلف و متفرقات دیگر می‌باشد.
چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر نهم، به کوشش حسین متقی، «سفرنامه قم» که بخش سفرنامه قم آن است، ۱۳۷۷ش.
[شرح حال رجال ایران ۲۴۴/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۱۵۴
آغاز: امروز که دوشنبه ۵ شعبان المعظم سنه ۱۳۰۰ است دو ساعت و پنجاه و پنج دقیقه به غروب؛ **انجام:** جنازه او را آورده در امام زاده عبدالله به خاک سپردند الان در زیر کرسی نشسته با خانم صحبت می‌کنم، مریم هم نشسته است
خط: شکسته نستعلیق تحریری و نسخ، کاتب = مؤلف، تا: بین سال‌های ۱۲۹۹ تا ق۱۳۵۶ق؛ مؤلف این مجموعه را در بین سال‌های ۱۲۹۹ و ۱۳۰۰ و ۱۳۴۸ و ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶ق نگاشته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۲۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۸ – ۲۲۶]

● **روزنامه سفر خوارزم** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye safar-e xārazm
روزنامه سفر فرستاده ایست که برای آزادی اسیران ایرانی همراه طامسن صاحب منصب دار انگلیسی فرستاده دولت انگلستان و «یبکه وردی» فرستاده خان خیوق و یک تن غلام چاپار فرستاده وزیر مختار دولت روسیه، حسب الحکم شاه ایران از تهران به سوی خوارزم می‌روند و رویدادهای میان راه را برای گزارش به دولت می‌نگارد.
[فهرستواره منزوی ۸۲/۱]

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۱۸۹
آغاز: بتاریخ ۲۷ شهر ذیحجة الحرام (؟) از دارالخلافه طهران باتفاق طامسن صاحب انگلیس فرستاده وزیر مختار دولت بهیه انگلیس و بیکه وردی فرستاده خان خیوق و یک نفر غلام چاپار فرستاده وزیر مختار دولت بهیه روسیه حسب الحکم پادشاه اسلام پناه روح العالمین فداه به سفارت خوارزم روانه گردیدم که انشاءالله تعالی اگر خداوند مقدر کرده باشد اسرای ایران را مرخص نمائم لازم است که وقایع عرض راه و منازل را ثبتی برداشته بنظر اولیای دولت قاهره برساند؛ **انجام:** بعد از آنکه کاغذ مهردار رسید جوابش را بشما خواهم نوشت.
خط: شکسته، بی‌کا، بی‌تا، جلد: میشن کبود، ۲۰گ، قطع: خشتی [نشریه: ۲ – ۲۶۲]

● **روزنامه سفر سیستان** / تاریخ / فارسی
rūznāme-ye safar-e sīstān
مشیرالدوله، موسی
mošīr-od-dowle, mūsā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۰۳۴
آغاز: بسمله. روز ۱۱ شهر شعبان امعظم ازدار الخلافه؛ **انجام:** در هیچ خصوص نخواهد داشت ... میرزا علی اشرف خان سرهنگ بسمت مهندسی حدود بلوچستان نجارج
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق [رایانه]

● **روزنامه سفر عتبات = سفرنامه عتبات** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye safar-e 'atabāt = safar nāma-ye 'atabāt
ادیب مراغه ای، عبدالعلی بن علیخان، ۱۲۴۳؟ – ۱۳۰۲ قمری
adīb-e marāqe-ī, 'abd-ol-'alī ebn-e 'alī-xān (1828 - 1885)
از عبدالعلی ملقب به ادیب الملک بن حاجی علیخان حاجب

الدله سفرنامه سفر ناصرالدین شاه است که از محرم ۱۲۷۳ آغاز می‌گردد. در آن شرح منازل و دیدنی‌ها و حوادث و دیدار شاهانه و گزارشات به شاه آمده است.
آغاز: بسمله. واجب الوجودی را سجودست که عالم امکان از پرتو وجودش موجودست ...
[فهرستواره منزوی ۱۱۴/۱ و ۸۳؛ الذریعة ۱۸۷/۱۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۳۲۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** (در حرکت از پل دلاک بطرف طهران افتاده است) و بر حسب حکم سرکار حاجب الدوله حیدرقلی بیک سوار را پس فرستادیم
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه‌ای، ۲۳۴گ (۱پ-۲۳۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۶سم [ف: ۹ - ۳۴۰]

۲. تهران؛ اعتماد مقدم، سعید؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: طرفه خازن الاشعار، تا: ۱۲۷۵ق [میراث اسلامی: ۵ - ۶۲۱]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۴۶-۲/۶۶
آغاز: اما الحمدلله مزاج ما صحیح بود این همه سختی وتلخی را در پیش این قصد بزرگ که زیارت عتبات عالیات منتهی است، سهل و آسان؛ **انجام:** مستوفی الممالک و شاهزادگان و وزرا در باغ میدان ارک بودند و آن دیوانخانه تخت مرمرشده علی الرسم به سلام نشستم، شکرانه سلامت سفر را گفتم.
قبل از روز شنبه ۲۶ جمادی الثانی تا روز شنبه غره ذیحجه خاتمه سفر و رسیدن به تهران؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی تهرانی، تا: شنبه ۴ ذیحجه ۱۳۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۰۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۴ - ۲۳۰۹]

● روزنامه سفر فرنگستان = سفرنامه ناصرالدین شاه /
سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye safar-e farangestān = safar nāma-ye nāser-od-dīn šāh

ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۳ قمری
nāser-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1832 - 1896)

سفرنامه اول ناصر الدین شاه است که از تهران روز یک‌شنبه ۲۱ صفر ۱۲۹۰ شروع شده و روز به روز نوشته شده است. بدین گونه سفر ادامه می‌یابد: ایران، روس، آلمان، بلژیک، انگلیس، فرانسه، سویس، ایتالیا، اطریش، عثمانی، قفقازیه و صبح چهارم رجب ۱۲۹۱ در راه انزلی پایان می‌یابد.
آغاز: روزنامه سفر فرنگستان است که به میمنت و مبارکی بخواست خداوند تعالی ... از طهران تا انزلی را سابقا در سیاحت گیلان به تفصیل نوشته بودیم
چاپ: بارها به چاپ رسیده است.
[فهرستواره منزوی ۸۳/۱]

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۹۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** شکر خدا را هزار مرتبه کردم شب آتش بازی مفصلی شد و به راحت خوابیدم الحمدلله تعالی
خط: نستعلیق عالی، کا: محمود فراش خلوت، تا: ذیقعده ۱۲۹۱ق؛ مجدول مذهب، کمندکشی شده، دو صفحه نخست دارای تشعیر و تذهیب عالی، دارای سرلوح مذهب مذیل به کتیبه مذهب تصویر ناصرالدین شاه؛ جلد: مقوای سخت با رویه مخمل سرخ، ۱۵۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳۱ - ۱۴۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۷۰۰
آغاز: ... قریب به اتمام است گل زرد و گل سرخ هم تک تک دیده می‌شود ... چهارشنبه بیست و پنجم: در عمارت کن توقف شد امن الدوله غلامحسین خان محقق حکیم طولوزان، وجیه الله میرزا از شهر آمده اند؛ **انجام:** رود کر اینجا عریض است. اما کم جریان و عمقش هم بیش از یک ذرع نبود دو کشتی بهم بسته، رویش تخته بندی نموده، فرش کرده یک طناب قطوری ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۱۳ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۳۹ - ۶۶۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۷۹۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ رمضان ۱۳۱۲ق؛ جلد: مقوایی، ۶۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۷ - ۳۳۱]

← روزنامه سفر کرمان به بلوچستان ⟵ روزنامه سفر بلوچستان

● روزنامه سفر محمد تقی پیشخدمت / تاریخ ایران /
فارسی

rūznāme-ye safar-e mohammad taqī pīšxedmat

شرح مأموریت محمد تقی خان پیشخدمت تجریشی است. از دارالخلافه تهران به شهر همدان از تاریخ سه‌شنبه نوزدهم جمادی الثانی تا دوشنبه غره شعبان (بدون ذکر سال).

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۹۷۹
آغاز: خداوندیرا ستایش سزاست و نیایش رواست که دانش از چون و چند مبراست ثنا در وصفش حیرانست و ستایش کمالش از نقصان تعالی شانه و عظم برهانه و صلوات بر روان ختم رسل عقل کل خواجه مطلق پیغمبر بر حق حبیب اله پشرو این بارگاه محمد کازل تا ابد هر چه هست بآرایش نام او نقش بست ... محمد تقی که هر چند این چاکر را قدر آن نبود که در معرض حضور و شهود خدام بهرام غلام آستان سلطنت عظمی و اولیای دولت دوران مدت خلافت کبری از نشر اخبار و بسط آثار و ترتیب حکایات و تکیب روایات عرضی رود ... ولی از آنجا که خانه زاد مأموریت داشت بحکم المأمور معذور خاطر بترتیب این

مقالات گماشت ... سوم سه‌شنبه نوزدهم شهر جمادی الاخر هنگام حرکت خواستم شرفیاب آستان شوم و مجدداً اذن خروج طلبم وقتی رسیدم که موکب فیروزی کوکب بعزم قصر از دارالخلافه حرکت فرموده بودند شرف بار ممکن نشد؛ **انجام:** دوشنبه غره شهر شعبان المعظم صبح زود برخواستم صاحب خانه آمد میگفت که بنده پسر حاجی نادعلی چیت ساز میباشم اگر توجهی از سرکار بشود الان قلمکار و چیتی خواهم ساخت که همه استادان بگویند از مال فرنگ بهتر است و چاکر وعده عرض کردن بخاک پای مبارک کرد ... آنچه مشخص گردید دو ماهست که در تدارک موکب مسعود اقدس همایونی بوده و دقیقه نغنوده اولیای دولت قاهره را دعاگوی و رعایای سلطان جم نشان را دلدار و دلجو (در این موضع نسخه پایان پذیرفته است).
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛مجدول زرین؛کاغذ:اصفهانی نباتی، جلد: تیماج سرمه‌ای، ۷۲ص، ۹ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۲سم [ف: ۵ - ۵۰۱]

● **روزنامه سفر مظفرالدین شاه به فرنگستان** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye safar-e mozaffar-od-dīn šāh be farangestān

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۱
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ منحصراً پنج ورق [نشریه: ۷ - ۲]

● **روزنامه سفر میرزا ابوالحسن** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye safar-e mīrzā ab-ol-hasan
ایلچی، ابوالحسن بن محمد علی، ۱۱۹۰ - ۱۲۶۲ قمری
īlčī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad ʻalī (1776 - 1846)
میرزا ابوالحسن خان ایلچی وزیر امور خارجه.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۰-ف
نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۲۰۹۳ (محتشم السلطنه ۵۴۹)؛ بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۸]

● **روزنامه سفر ناصرالدین شاه به روسیه** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye safar-e nāser-od-dīn šāh be rūsīye
در این نسخه آمده که ناصرالدین شاه سفر خود را به اروپا از روسیه آغاز می‌کند. در این سفرنامه جریان مسافرت او در روسیه به وقت آغاز مسافرت اروپا به تفصیل می‌آید. این سفر روسیه ۸ روز طول کشیده است و چنان‌که در نسخه آمده ناصرالدین شاه در ۱۱ شهر ربیع الاول برای این سفر در انزلی به کشتی نشسته است و روز هشتم سفر از روسیه خارج می‌شود. به ظاهر باید این سفر دوم ناصرالدین به اروپا باشد.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۷۵
آغاز: سرکار اعلیحضرت اقدس همایون بتاریخ ۱۱ شهر ربیع الاول در انزلی سوار کشتی قسطنطین شده؛ **انجام:** مادام توقف روسیه از هر جهة همایون زیاد خوش گذشت و قرار شد که در مراجعت هم از قفقاز تشریف فرمای رشت بشوند.
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مضبوط در پوشه سفید کاغذی، ۹ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۶سم [ف: - ۱۱۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۸۴/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۹۱]

● **روزنامه سفرنامه کرمان** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye safar-nāme-ye kermān
میرزا رضا سرباز مهندس، ق۱۴ قمری
mīrzā rezā sarbāz mohandes (- 20c)
از میرزا رضا خان سرباز مهندس که از تهران به کرمان به دستور دولت به چاپاری برای معیشت و امنیت میسیون تجارتی هندوستان که در خطوط مختلفه ایران برای تحقیق تجارت و رواج مال التجاره هندوستان به ایران می‌آمدند حرکت نموده است و در آن پس از تعیین اعضای میسیون به جغرافیای طبیعی و انسانی و اقتصادی آن جا هم تعرض شده است.
[نسخه‌های منزوی ۴۰۰۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۶۲۸۹
آغاز: بسمله. به تاریخ ۲۱ رجب ۱۳۲۲ بر حسب اظهار مشیرالدوله وزیر امور خارجه و به انتخاب مرحوم امیر خان سردار سپه سالار و دستورالعمل عین الدوله صدر اعظم این کمترین رضا سرباز مهندس؛ **انجام:** که به چه حدود و پایه خواهد بود. مطالب سرحدی و کیفیات پولیتکی میسیون در جزوه دیگری محرمانه همراه آوردم تقدیم می‌شود.
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه محل آبی سبز، ۱۸گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳ - ۴۶۴]

● **روزنامه سفر نیشابور** / خط / فارسی
rūznāme-ye safar-e neyšābūr
معاون الفقرا، مشهدی محمد
moʻāven-ol-foqarā, mašhadī mohammad

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه:۱۵/۲
کا: محسن عماد الفقراء حالی، تا: ۱۳۴۳ق [نشریه: ۵ - ۲۱۸]

● **روزنامه سفر هرات = روزنامه سفر تهران به هرات** / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye safar-e harāt = rūznāme-ye safar-e tehrān be harāt

اهداء به: ناصرالدین شاه
یکی از درباریان قاجار، به زمان فرمانفرمایی شاهزاده حسام السلطنه بر خراسان و حکومت ظهیر الدوله بر هرات، به رسالت از جانب ناصرالدین شاه از تهران به هرات می‌رود و گزارش مفصلی از کار خود را از روز حرکت از تهران تا روز برگشت، در این اوراق تنظیم می‌کند. این کتاب علاوه بر اوامر و نواهی و دستورهای ناصرالدین شاه به حاکم وقت واجد اطلاعات جالب توجهی درباره جغرافیای شهرهای بین راه و مسیر حرکت نویسنده در اواخر قرن سیزدهم است.
[فهرستواره منزوی ۸۴/۱]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۷۳

آغاز: بسمله، در یوم شنبه ۱۵ شهر رجب از دار الخلافه روانه به هرات شدیم از شهر نقل مکان نمودیم در باغ مرحوم میرزا فتح الله؛ **انجام:** در اردوی همیون اقدس شهریاری روحی و روح العالمین فداه بخاکپای مبارك مشرف شده شرف عتبه بوسی حاصل آمد
خط: شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران (احتمالا)؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج سبز، ۲۶گ، ۲۱ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۶۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا[فیلمها ف: ۱ - ۱۰۸]

● **روزنامه سن پطرزبورگ** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye san peterzbūrg

علی
'alī

این نسخه حاوی ترجمه روزنامه سن پطرز بورغ و وقایع عالم از ۲ سپتامبر ۱۸۷۳م تا سی و یکم اکتبر ۱۸۷۳م است. در این مجلد ابتداء اخبار روسیه به دولت تزارها و سپس حوادث عالم و وقایع سرخ‌پوستان آمریکا و سیاه‌پوستان آفریقایی و مسافرت لیوینگستون سیاح معروف می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۴

آغاز: روزنامه سن پطرز بورغ مورخه ۲سپتامبر سنه ۱۸۷۳، بسمله، روس ... مجموع خانه جدید الاحداث؛ **انجام:** یقین دارد که همان شخص سفید پوش برادر اوست
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ در صفحه اول به خط ناصرالدین شاه آمده: «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مخمل سبز، ۵۹گ، ۱۴ سطر (۱۲/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۴ - ۷۴]

● **روزنامه سن پطرزبورگ** / اسناد / فرانسوی
rūznāme-ye san peterzbūrg

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۹۴۵۳/۹

(راپورت بودجه) سال ۱۸۹۳م؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴۶ص (۲۲۷۷-۲۴۲۲) [مختصر ف: - ۴۲۳]

● **روزنامه سن پطرز بورگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye san peterzbūrg (t.)

علیقلی، ق۱۳ قمری
'alīqolī (- 19c)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۱۹

آغاز: روزنامه سن پطرز بورغ مورخه مه روئیه سنه ۱۸۷۴م؛ **انجام:** تاریخ خود شانرا از چهارصد سال پیش تابحال موافق روایت می‌دانند
این نسخه حاوی وقائع عالم و مندرج در روزنامه سن پطرز بورغ از ژوئیه ۱۸۷۴م تا اواخر ژون ۱۸۷۴م است اهم حوادث مندرج در آن حوادث و رخدادهای کشورهای اروپایی از آن جمله پرواز انسانی است با دو بال اختراعی خود که سرانجام به سقوط او کشید و دیگر اخبار کشور امریکا می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج، بنفش، ۴۸گ، ۱۴سطر(۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴ - ۱۸۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۵

آغاز: روزنامه سن پطرز بورغ مورخه سی و یکم دسامبر ۱۸۷۳م؛ **انجام:** که عجالتاً آن جوان در حبس بماند تا داوری دقیق شود
این نسخه حاوی اخبار عالم و مندرج در روزنامه سن پطرز بورغ است یعنی اخباری که از ۳۱ دسامبر ۱۸۷۳م به بعد اتفاق است که در بین آنها مطالب راجع به وضع ملت آلمان پس از جنگ ۱۸۷۲م با فرانسه و حوادث اتفاقیه لندن و پاریس جالب توجه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ در صفحه اول به خط ناصرالدین شاه آمده: «تماماً ملاحظه شد ۴ شهر ربیع الثانی ۱۲۹۱ قصر فیروزه ۱۱۵۹»؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج آبی، ۳۵گ، ۱۴ سطر (۲۱/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [ف: ۴ - ۳۰۲]

● **روزنامه سن پطرز بورگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye san peterzbūrg (t.)

مترجم، میرزا علیخان، ق۱۳ قمری
motarjem, mīrzā 'alīxān (- 19c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۳

آغاز: ترجمه روزنامه سنت پطرزبورغ از فرانسه در روزنامه اندیانس بلژ مورخه بیست و دوم مارس تفصیل ذیل در باب مصر

و سودان منظور است تقریری از وضع احوال بظور؛ **انجام:** این امر بزرگ که اسباب آسایش اهالی ممالک افریقاست بدستیاری آن مجلس مجری گردد. تحریر غلام خانه زاد محب الله منشی گروسی و ترجمه میرزا علیخان مترجم از روزنامه سنت پطرزبورغ.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محب الله منشی، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۵۹۳]

● **روزنامه سن پطرز بورگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye san peterzbūrg (t.)
مترجم، علی بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری
motarjem, ‘alī ebn-e mohammad esmā‘īl (- 20c)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۵۰
آغاز: ترجمه روزنامجات سنت پطرز بورغ از تاریخ ۲۲ اکتبر؛ **انجام:** سواره نظام و توپخانه انگلیس از عدن عزیمت نموده مواظبت در تصرف می‌دارند
این نسخه حاوی حوادث جهان از تاریخ ۲۲اکتبر است از این حوادث (که رویدادهای عالم بدان زمانست) حوادث قرقیز و دشت قبچاق آن تاحد بسیاری آموزنده است زیرا حاوی مسائل کشاورزی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ در حاشیه صفحه اول به خط ناصرالدین شاه آمده «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۷گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۴ – ۴۱]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۵۱
آغاز: روزنامه سن پطرز بورغ مورخه سلخ سپتامبر سنه ۱۸۷۳؛ **انجام:** و اگر سوزانیده بودند هرگز بدست دشمن نمی‌افتاد
حاوی ترجمه چند شماره روزنامه سن پطرز بورغ است که شماره نخستین آن از سلخ سپتامبر ۱۸۷۳ میلادی شروع می‌شود و مطالب آن حوادث عالم می‌باشد، از صفحه ۷۱ به بعدتر ترجمه شماره متعلق به یازدهم اکتبر ۱۸۷۳ می‌باشد و آن همه وقایع آن روز عالم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی و سفید، جلد: تیماج بنفش، ۵۷گ، ۱۵ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴ – ۱۳۱]

● **روزنامه سن پطرز بورگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye san peterzbūrg (t.)
ماردروس، ق۱۹ میلادی
mārdrūs (- 19c)
مترجمان: ماردروس دواد خانف، علیقلی کاشانی، رضای مترجم، علی و علی رضای نامه‌نگار، ترجمه: ۱۲۸۸ق. حاوی ترجمه وقایع جهان از ۲۶ آوریل ۱۸۷۰ میلادی تا سیزدهم ژوئیه آن سال است که در روزنامه سن پطرزبورگ مندرج می‌باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۷۵
آغاز: بسمله ترجمه روزنامجات سن پترزبورگ چهل و ششمین سال نمره نود و یک شنبه ۲۶ آوریل سنه ۱۸۷۰ مسیحی ق؛ **انجام:** یک کشتی بخار هنگام داخل شدن به بندر پیره خرد شده و اغلب از مسافرین که در میان آن بوده اند مستغرق گشته
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ آخر نسخه: ترجمه جان نثار دولت جاوید قرار علی بن رضای نامه نگار فی شهر جمادی الاخر سنه ۱۲۸۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: مخمل سبز، ۵۰۴گ، ۱۶ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱ – ۶۵]

● **روزنامه سن پطرز بورگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye san peterzbūrg (t.)
فراش، محمد علی بن فتح الله،
farrāš, mohammad ‘alī ebn-e fath-ol-lāh

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۹
آغاز: ترجمه روزنامه سنت پطرزبورغ از فرانسه بفارسی سنه ۱۳۰۱ اخبار تلگرافی از پاریس بتاریخ پنج‌شنبه بیست و یکم ماه دسامبر تلگراف کرده اند که بوزیر بحریه فرانسه مخابره؛ **انجام:** میگوید که بیست هزار نفر یاغی ما بین سواکن و سنقت پیدا شده اند ترجمه اقل چاکر محمد علی بن فتح الله فراش خلوت همایونی سنه ۱۳۰۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ ۳۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۵۹۶]
۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۷
آغاز: ترجمه روزنامه سنت پطرزبورغ از فرانسه بفارسی سنه ۱۳۰۱ اخبار مختلفه خبری مستقیماً بتاریخ نمره ماه ژانویه از قاهر رسیده که بیک پاشا بتاریخ بیست و دوم ماه و سایر به سواکن؛ **انجام:** اعتقاد این است که وقتیکه به عثمان دیقنایورش آورده شود او به کوها فرار خواهد کرد ترجمه اقل چاکرخانه زاد محمد علی بن فتح الله فراشخلوت همایونی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۲۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۶۰۰]

● **روزنامه سن پطرز بورگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye sen peterzbūrg (t.)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۶۵
آغاز: ترجمه: ترجمه روزنامه سنت پطرز بورغ از تاریخ چهارم؛ **انجام:** ترجمه: هر چه قدر برف که باشد فی الفور آب می‌کند
حاوی وقایع عالم در فاصله زمانی از چهارم نوامبر سال ۱۸۷۵ تا پانزدهم ژانویه ۱۸۷۶ میلادیست که برای ناصرالدین شاه ترجمه شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ در صفحه اول

به خط ناصرالدین شاه آمده «ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۲۳گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۴ - ۱۴۳]

● **روزنامه سیاحت = سیاحت نامه آذربایجان** / سفرنامه / فارسی

rūznāme-ye sīyāhat = sīyāhat-nāme-ye āzarbāyjān

سررشته دار، علی، ق۱۳ قمری

sarrešte-dār, ʻalī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۸ق

میرزا علی سرشته‌دار که منشی و روزنامه‌نویس سرحدات آذربایجان بوده است سفری از تبریز به تهران می‌کند و حاصل مشاهدات سفر خود را در این نسخه فراهم می‌آورده که حاوی مطالب ذی‌قیمتی است. او از بدو حرکت از تبریز شهرهای بین راه را شرح می‌دهد و از بزرگانی که در این شهرها می‌زیسته‌اند نام می‌برد تا به تهران می‌رسد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۳۶۰

آغاز: روزنامه سیاحت کمترین خانه زاد دولت جاوید مدت قاهره میرزا علی سر رشته دار؛ **انجام:** پس از زیارت ان حضرت بطرف دارالخلافه حرکت کردند در دروازه نو داخل شده پنجساعت بغروت مانده واردخانه گردید.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بنفش، ۱۹گ، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳ - ۴۲۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۱۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ -۹۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۲۳۸/۲-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۳۵]

← روزنامه شاه تهماسب ⟵ تذکره شاه طهماسب

● **روزنامه شخصی** / تاریخ ایران / فارسی

rūznāme-ye šaxsī

تاریخ تألیف: ۱۳۲۷ق

وقایع روزانه شخصی است از تاریخ سه‌شنبه غره ذیقعده سال ۱۳۳۷ تا یک‌شنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۳۴۱ متضمن پاره‌ای حوادث و اخبار سیاسی ایران و سایر کشورهای جهان منقول از جراید عصری به قلم یکی از کارکنان اداره پست همدان و قسمتی از ان که گزارش سفر عتبات اوست نسبة مفیدست.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۰۸

آغاز: سه‌شنبه غره ذیقعده ۶ برج اسد ۲۹ ژوئیه ۱۹۱۹؛ **انجام:** که سکه یونانی مملکت ترک با سکه مسلمان یونان معاوضه شود.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۷ق؛ صاحب روزنامه با چند نقشه و تصویر از امکنه و اشخاص؛ واقف: درةالسلطنه ملکزاده کوثر؛ کاغذ: مشقی فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۰۳گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۷ - ۱۰۲]

● **روزنامه شکار کن و سولقان** / سفرنامه / فارسی

rūzname-ye šekār-e kan va sūleqān

ملک قاسم قاجار، ق۱۳ قمری

malek qāsem qājār (- 19c)

اهدا به: ناصر الدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۶ق

ملک قاسم قاجار در خدمت شاه وقت (= ناصرالدین شاه) به شکارگاه کن و سولقان جهت شکار می‌رود و در این رساله آن شکار را مفصلاً شرح می‌دهد. آنچه از گفتار او برمی‌آید این است که او اهل مزاح و شوخی بوده و از مسخره‌های دربار به شمار می‌آمده است در این شکار نیز سعی او بر این بوده که همواره با ذکر مطالبی آمیخته به مزاح شاه را خوش گرداند.

[فهرستواره منزوی ۸۵/۱]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۴

آغاز: بسمله، حسب الحکم اعلیحضرت شهریاری روحی و روح العالمین فداه روزنامه شکار کن و سولقان را این بنده آستان بنویسد؛ **انجام:** عنقریب کل ایران مثل دسته گل شده از لوث احکامات حاجی میرزا آقاسی علیه ما علیه پاک بشود بمحمد و آله الامجاد بحرمت سورة الفاتحه سنه ۱۲۶۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۴گ، ۱۳ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۴۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۹]

● **روزنامه شکارگاه** / متفرقه / فارسی

rūzname-ye šekārgāh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۹۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۸۶۱-۶۶۳؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۹]

● **روزنامه صور اسرافیل** / روزنامه / فارسی

rūzname-ye soūar esrāfīl

صور اسرافیل، جهانگیر بن رجبعلی،۱۲۹۲-۱۳۲۶ قمری

sūr-e esrāfīl, jahāngīr ebn-e rajab-ʻalī (1875 - 1908)

میرزا جهانگیر خان شیرازی و میرزا قاسم خان تبریزی، تهران ۱۳۲۵ق، هفتگی. روزنامه صوراسرافیل یکی از روزنامه‌های مهمی است که در آغاز مشروطیت ایران راه‌اندازی شده و با مسلك و روش انتقادی خود کمك بزرگی بر بیداری و آزادی ایرانیان نموده است. روزنامه هفتگی صوراسرافیل روزنامه‌ای است سیاسی، تاریخی، اخلاقی و بیشتر سرمقاله‌های آن مربوط به اوضاع سیاسی و انتقاد شدید از اوضاع استبدادی دربار است. این روزنامه از نخستین شماره تا هشتم زیر نظر و مدیریت «میرزا جهانگیر شیرازی» و «میرزا قاسم خان تبریزی» و از شماره نهم تا چهاردهم فقط «میرزا قاسم خان تبریزی» بوده و از شماره پانزدهم به بعد مجدداً به مدیریت هر دو به علاوه «میرزا علی اکبر خان قزوینی (دهخدا)» به عنوان دبیر و نگارنده، مجموعاً در ۳۲ شماره از تاریخ ۱۷ ربیع الاول سال ۱۳۲۵ تا تاریخ ۲۰ جمادی الاول سال ۱۳۲۶ یعنی سه روز قبل از فاجعه مشروطیت و خرابی مجلس شورای ملی در تهران چاپ و توزیع شده است. این روزنامه بعد از توقیف آن دوباره از سوی «میرزا علی اکبر دهخدا» در «ایوردن» سوئیس منتشر شد. انتشار این روزنامه که چهار شماره بیشتر از آن به علت مشکلات مالی، منتشر نشد از اول محرم ۱۳۲۷ تا ۱۵ صفر همان سال بود.

[تاریخ جراید و مجلات ایران ۱۲۹/۳؛ دانشمندان و سخن سرایان فارس ۱۵۳/۲؛ شرح حال رجال ایران ۲۸۳/۱؛ شناسنامه مطبوعات ایران ۲۷۷؛ لغت نامه دهخدا (ماده صوراسرافیل)؛ فهرست روزنامه‌های فارسی مرکزی ۱۰۷؛ برون ۲۴۴؛ آینده ۵۰۹/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۰۸۸

آغاز: اگر کسی بخواهد معیاری از آدمیت حقیقی بدست آورد و میزانی از حس شرافت و عزت نفس حاصل کند ... حمد خدایرا که ما ایرانیان ذلت و رقیت خود را احساس کرده؛ **انجام:** پدر والاگهر ما ایرانیها اعلیحضرت قدر قدرت، فلك حشمت، کیوان شوکت، رستم صولت ... محمد علی شاه قاجار است و السلام.

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: امیر قلی، تا: ۱۳۳۶ق؛ در برگ «۱۵۵» عبارت «بتاریخ شنبه یازدهم شهر جمادی الاولی سال ۱۳۳۶» با اسم و امضای «امیر قلی» که مربوط به کاتب و تاریخ کتابت است، دیده می‌شود. در انجام نسخه «۱۸» برگ از برگ «۱۹۵-۲۱۳» غزلهایی از ملك الشعرای بهار، معلومات متفرقه، سعدی کیست، که بر گرفته از مقاله نوبهار که از ص «۸۳» آن جریده اخذ گردیده، مطالبی متنوع از تاریخ لهستان، قطعه‌ای از تاریخ دوران صفویه، راه آهن‌های بزرگ دنیا، عادات و رسوم ملل، شرح حال سقراط و ... دیده میشود ؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوایی با روکش کاغذی کرم، ۱۹۵گ، ۲۰ سطر دوستونی (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۰ - ۵۰۵]

● **روزنامه عابرین سرحدات = روزنامجات و بعضی مستندات وزرات خارجه دولت ایران** / جغرافیا / فارسی

rūznāme-ye ‘āberīn-e sarhaddāt = rūznāmjāt va ba‘zī mostanadāt-e vezarat-e xāreja-ye dovlat-e īrān

با فهرست نامهای کسانی که به شهرهای تفلیس و ایروان و شیروان و گنجه و جز آنها می‌رفته‌اند و کسانی که از قفقاز به تبریز می‌آمدند و از دولت مجاز بودند، ساخته زمان وزارت خارجه میرزا سعید خان در ۱۲۸۳.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۳۰۷-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۱۷۸۱/۱۳۳۸ر ۱۱۹۹؛ بی‌کا، تا: شوال ۱۳۰۴ق [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۹]

● **روزنامه عروة الوثقی پاریس (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye ‘orvat-ol-vosqā-ye pārīs (t.)

فروغی، محمد حسین بن محمد مهدی، ۱۲۵۵ - ۱۳۳۵ قمری

forūqī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī (1839 - 1917)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۷۴

خط: نستعلیق، کا: عباس، تا: ۴ رجب ۱۳۰۱ق؛ ۲۲ص، قطع: رحلی [نشریه: ۶ - ۶۴۱]

● **روزنامه علمیه دولت ایران** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye ‘elmīyya-ye dovlat-e īrān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۶۶۱/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ ۱۰۸ص (۲۹۶-۴۰۳) [ف: ۷ - ۱۵]

● **روزنامه علمیه یا علمی علیه دولت ایران** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye ‘elmīyya yā ‘elmī ‘alayh-e dovlat-e īrān

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟ - ۱۲۹۸ قمری

e‘tezād-os-saltane, ‘alī-qolī ebn-e fath-‘alī (1819 - 1881)

در تهران سال ۱۲۸۰-۱۲۸۳ ق، ماهانه.

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۹۳/۹ط

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسینی برغانی، تا: ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۴۴ص (۶۵۵-۷۹۸)، اندازه: ۳۰×۴۵سم [ف:۲۴/۳-۵۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۸۷۳-ف

بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۱۲]

● **روزنامه علمی ینگی دنیا (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye ʻelmī yengī donyā (t.)

مترجم، علی بن محمد اسماعیل، ق۱۴ قمری
motarjem, ʻalī ebn-e mohammad esmāʻīl (- 20c)

حاوی اطلاعاتی چند درباره اختراعاتی است که آن روزها شده و در روزنامه علمی اتازونی درج گردیده است. در آخر آن عکس‌های زیادی از اختراعات و ابزار و اثاث لازم آنها وجود دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۵۹

آغاز: ترجمه روزنامه علمی ینگی دنیا، در باب دو کشتی ... که تازگی ساخته شده است؛ **انجام:** تا آنکه پرها خیلی بقاعده باز شود

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: کاغذی، ۱۱گ، ۱۳سطر(۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۴ - ۱۳۶]

← روزنامه غزوات هندوستان ⟵ سعادت نامه

● **روزنامه غزوات هندوستان** / تاریخ هند
rūznāme-ye qazavāt-e hendūstān

غیاث علی بن جمال اسلام
qīyās ʻalī ebn-e jamāl eslām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۱۶/۲-ف

بی‌کا، بی‌تا؛ به تصحیح لیوزیمین به کوشش و اسیلی بارتولد، چاپ پطر و غراد در مطبعه درالعلوم در ۱۹۱۵. در ۲۳۱+۳۶ص مقدمه روسی. از روی اصل. [فیلمها ف: ۲ - ۱۵۸]

● **روزنامه فرید الملک** / تاریخ ایران / فارسی
rūznāme-ye farīd-ol-molk

فرید الملک همدانی، محمد علی، ۱۲۶۷- ۱۳۳۴ قمری
farīd-ol-molk-e hamedānī, mohammad ʻalī (1851 - 1916)

وقایع روزانه میرزا محمد علی منشی باشی همدانی ملقب به فریدالملک است در سفر خوزستان و هندوستان و اروپا از تاریخ شنبه هجدهم محرم سال ۱۳۱۵ تا شنبه هفتم جمادی الاول ۱۳۱۶ق. به طوری‌که از مندرجات این دفتر بر می‌آید وی سه سفر به اروپا رفته و در ذیحجه سال ۱۳۱۵ موقعی که در انگلستان اقامت داشته فرمان لقب فرید الملکی او از طرف نظام السلطنه وزیر عدلیه اعظم به مهر میرزا علی اصغرخان امین الدوله صدراعظم وقت رسیده و به وی ابلاغ شده است. فریدالملک مزبور در یکی از صفحات این دفتر چنین نوشته است: «جمعه ۱۶ جمادی الثانیه دوم جوزا هزار و سیصد و سی و یک اودئیل است، در همدان این کتاب روزنامه خود را مرور کرده و بر ایام عمر گذشته عبرت میبردم، که چه عوالم ها در اسفار داخله و خارجه طی شده. تقریباً مختصر سرگذشتی است از سال ۱۳۱۵ الی ۱۳۳۱ که شانزده سال است در این مدت چه تغییرات در اوضاع دیده شده، خصوصاً در ایران خیلی تغییر به هم رسیده است». از این رو معلوم می‌شود که روزنامه مزبور شامل چندین دفتر بوده ولی بالفعل بیش از دو دفتر آن در این کتابخانه موجود نیست که هر یک شماره علی حده دارد و به دنبال هم ذکر خواهد شد.

[دنا ۹۶۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۷۹/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۰۳۶

آغاز: ۱: سه‌شنبه ۱۷ ذی حجة الحرام ۱۳۱۲ قوی ئیل در قرخلو بودم محمد صادق بیگ. ۲: شب دوشنبه دهم شوال المکرم هجری سال قوی ئیل ۱۳۱۲ مطابق؛ **انجام:** و سر کار حسین خان شجاع السلطان همراهشان تا سنندج رفتند. دویم رمضان المبارک ۱۳۱۸ در همدان برف خوبی افتاد.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: درة السلطنه ملکزاده کوثر؛ کاغذ: مشقی فرنگی، جلد: تیماج، ۵۶گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷ - ۱۰۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۰۶

آغاز: سخ شنبه ۱۷ ذی حجه الحرام قوی میل ۱۳۱۲؛ **انجام:** (سطر آخر برگ آخر) حواله حاجی محمد شفیع

خط: شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا [الفبائی: - ۲۸۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۳۰۵

آغاز: هوالمعین، مختصر روزنامه سفر عربستان است در رکاب حضرت اجل اکرم سردار اکرم مدظله والی عربستان و بختیاری [آغاز دفتر از ورق شانزدهم است و ما قبل آن گرامرست و اشعار و فصلی از تدکره شوشتر]؛ **انجام:** در واقع یازده روزه از رشت به همدان آمدم ولی خیلی با زحمت و صدمه زیاد [این عبارت که دنباله گزارش روز شنبه هفتم جمادی الاولی سنه ۱۳۱۶ است بیست و یک ورق پیش از پایان دفتر واقع شده و آخرین گزارش روزانه است، و اوراق بعدی که شامل وقایع قبل از تاریخ مزبورست در جای خود قرار نگرفته و مختومست بگزارش روز چهارشنبه ۲۳ شوال ۱۳۱۵ که بعبارت ذیل پایان می‌یابد: «بعد از آن بدکان رفته پارچه انتخاب کرده داریم. در همان دکان خیاط بود لباس برای جناب ساعد السلطنه و احمد خان و من بدوزد. اندازه گرفت قرارداد دو روزه هم بدهد، از لنگرگاه کراچی تا شهر بک فرسخ»].

در پاره یی از صفحات آن مختصری از گرامر السنه اروپایی نوشته شده و متضمن فصل یازدهم از کتاب تذکره شوشتر و اشعاری از

معاصران نیز هست؛ خط: نستعلیق تحریری شیرین و پخته، کاتب = مؤلف، بی‌تا، واقف: درة السلطنه ملکزاده کوثر؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: چرمی، ۸۰گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۲سم [ف: ۷ - ۱۰۳]

● **روزنامه فوج اردبیل و مشکین** / تاریخ، اسناد / فارسی

rūznāme-ye fowj-e ardabīl va meškīn

روزنامه فوج اردبیل و مشکین مأمور به مشهد از ۴ شوال تا ۲۰ صفر ۱۲۸۹ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۵۳۸

آغاز: بسمله. روزنامچه فوج اردبیل ... در چهارم شوال؛ **انجام:** در حق انها روزنامچه حسب الامر عرض شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق [رایانه]

● **روزنامه قاجاریه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye qājārīye (t.)

عارف منشی، محمد، ق۱۴ قمری

ʻāref-e monšī, mohammad (- 20c)

مترجم محمد عارف منشی ترکی با تحریر محمد قزوینی عاشوری منشی دارالترجمه خاصه همایونی در رجب ۱۳۰۱ «در کیفیت عمارت دولت روس» و بیان عمارات حکم داران قبل از امپراطوری روس در ممالک روسیه.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۱۵۹

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوایی،۳۷گ،۱۳سطر(۱۴×۲۵)،اندازه:۲۱×۳۳سم[سنا:ف:۲- ۱۴۹]

● **روزنامه کنتس دوپاری** / تاریخ ایران / فارسی

rūznāme-ye kontes dopārī

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۳۷

آغاز: دوست من شما از من خواهش میکنید که در باب زندگانی خودم؛ **انجام:** وارث واحد دوک دوریشلیو باقی ماند.

جلد پنجم روزنامه کنتس دوپاری است، ترجمه آوانس ارمنی مترجم زبان فرانسه در دارالترجمه همایونی (= ناصرالدین شاه قاجار)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق، مجدول، دارای یک سرلوح؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: آبی فرنگی، جلد: گالینگور گلی، ۱۴۸گ، ۱۴ سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۳/۸سم [ف: ۷ - ۱۰۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۳۸

آغاز: ممکن بود که عروس دفعه سیم دوک دوریشلیو و عروس خوهر زاده؛ **انجام:** خدا حافظ دوست من، من رفتم، کنتس دو پاری، یازدهم ژانویه سنه ۱۷۹۱.

جلد ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: آبی فرنگی، جلد: گالینگور گلی، ۱۵۷گ، ۱۵ سطر (۱۳/۲×۲/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۸سم [ف: ۷ - ۱۰۶]

● **روزنامه گرافیک (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye gerāfīk (t.)

مترجم، رحیم، ق۱۴ قمری

motarjem, rahīm (- 20c)

پرنس لئوپولد دوک دالبانی پسر کوچک اعلی حضرت ملکه ویکتوریا در ۱۷ آوریل ۱۸۵۳م به دنیا می‌آید و به آکسفورد می‌رود پس از فراغ تحصیل در ایالت «ویلت شر» ملکه عمارت سلطنتی موسوم به «بایتون مازر» را به او می‌بخشد و بعد از چندی او را نزدیک خود می‌آورد و عمارت «کلارمنت» بین «ویندذر» و «شهر لندن» را به او می‌دهد و سپس وسائل ازدواجش را فراهم می‌سازد و او در عمارت کلارمنت با همسرش سکنی می‌گزیند. در این شماره روزنامه از وضع اخلاقی و زندگی روزمره این پرنس مفصل سخن رفته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۹

آغاز: بسمله، ترجمه روزنامه موسوم به گرافیک مورخه ششم ماه مه سنه ۱۸۸۲ مسیحی (مطابق هفدهم شهر جمادی الثانی سنه ۱۲۹۹ هجری)؛ **انجام:** در شهر ابردین در کلوب موسوم بگلف که دوک دالبانی رئیس آن کلوب می‌باشند مهمانی بال دادند و شهر را چراغانی کرده بودند

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۹۹ق، جا: تهران؛ آخر نسخه: «ترجمه غلام خانه زاد رحیم شهر رجب المرجب لویی ئیل ۱۲۹۹ طهران»؛ با سرلوح، مجدول، دارای ۲۸ عکس چاپی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۴۴گ، ۱۲ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱ - ۱۷۳]

● **روزنامه گرافیک (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye gerāfīk (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

این نسخه مشتمل بر اوضاع سیاسی و اجتماعی جهان در سال ۱۸۷۷م. (از غره سپتامبر) است و نیز واجد تعدادی عکس می‌باشد و در متن اغلب آنها توضیحاتی داده شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱

آغاز: دولت انگلیس لرد کران ویل در روز سه‌شنبه نطقی ادا نمود اگر چه نطق او در باب پلطیک داخله انگلیس؛ **انجام:** جنوبی بی آبی خیلی به مردم صدمه می‌زند و بقدر دویست هزار نفر مبتلای این صدمه شده کمال زحمت را در تحصیل آب مشروبی دارند

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ آخر نسخه:

ترجمه خانه زاد دولت جاوید قرار علی بن رضای نامه نگار؛ حاوی ۷۳ قطعه عکس (فتوگرافی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مخمل سبز، ۵۳گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۲/۷سم [ف: ۱ - ۵۲]

● **روزنامه گزارش اتفاقیه** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye gozāreš-e ettefāqīye

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۶۸۶-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۸۸۴ فوق العاده که در آذربایجان رخ داده درباره یاغی گری شیخ عبدالله تا سال ۱۲۹۵؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۹]

● **روزنامه گزارش محلات تهران** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye gozāreš-e mahallāt-e tehrān

شرح مجملی از وقایع و گزارشات محلات دارالخلافه تهران، وقایع مختلفه از مجالس روضه خوانی و تکایا، نرخ اجناس و خواربار به رقم سیاقی، اسامی علماء و پیش نمازان مساجد، شرح امور داخلی و شاکیان اداره نظمیه و غیره است که از روز چهارشنبه چهارم رمضان ۱۳۰۴ تا یک‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۳۰۶ مرقوم رفته است. در پایان اکثر این گزارشات امضایی به خط لاتین به نام «آنتوان دومنته فورت» که رئیس نظمیه وقت بوده مشاهده می‌شود (کنت آنتوان دومنته فورت ایتالیایی ۱۹۱۲ میلادی). از جمله چند یادداشت را برای نمونه عیناً عرضه می‌دارد: «مسجد مرحوم میرزا محمدخان سپهسالار بعد از نماز جناب آقای سید عبدالله فخرالاسلام بمنبر رفته یک جلد انجیل هم همراه آورده بعضی از آیات انجیل را هم به زبان مسیحی خوانده و به فارسی ترجمه کرده می‌گفت اهل تورات و انجیل از روی حقد و حسد است که به شرف اسلام مشرف نمی‌شوند والا در چند جای تورات و انجیل از ظهور پیغمبر (ص) خبر داده بود چند فقره احادیث و اخبار ذکر کرده و روضه خوانده مردم متفرق شدند»، «شب گذشته جناب امین السلطان در سفارت ینگی دنیا میهمان بودند بعد از شام مراجعت نمودند»، «محله دولت. نواب عبدالله خان هندی که به‌واسطه کبر سن و شعف بنیه به هر جا می‌خواهد برود با تخت روان می‌رود سوار کره قاطر چموشی بود و از خیابان مبارکه لاله زار میرفت مقارن این حال چند نفر از سربازهای خلخالی رسیده مشارالیه را دیده به گمان اینکه یکی از علمای تهران است یکی یکی با کمال ادب دست او را می‌بوسیدند و التماس دعا می‌گفتند قاطر از حرکت آنها رم برداشته نزدیک بود به نواب صدمه وارد شود همراهانش هر قسم بود وی را از دست سربازها خلاص نموده به سلامت بردند»، در پشت صفحه اول جلد پنجم این مجلدات چنین رقم رفته است: «روزنامه‌جات وقایع محلات شهر دارالخلافه طهران است که در ۱۳۰۶ اودئیل که در رکاب مبارک سه نفر فرنگستان رفته بودیم حضرت اشرف والای نایب السلطنة به خاکپای مبارک می‌فرستاد و بر حسب امر قدر قدرت بندگان اعلی‌حضرت اقدس همایون ارواح العالمین مأمور به جمع‌آوری این روزنامجات گردید و در هر شهری هر کدام که بعضی رسید تاریخ گذاشته در شهر جمادی الثانی ۱۳۰۷ مراجعت از فرنگستان مرتباً کتاب ساخته تقدیم خاکپای جواهر آسای اقدس ملوکانه داشت امید این که این خدمت نالایق در آستان همایونی بسنده افتد تا سالهای سال زیر سایه مبارک برای خانه زاد اثبات سربلندی باشد. غلام جان بیمقدار احمد پیشخدمت»، «سیم شهر ذی قعده در یوکینگهام پالاس لند بعرض رسید اودئیل ۱۳۰۶».

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۴۳

۹ مجلد، نسخه حاضر به انضمام هشت نسخه مشابه به شماره دفترهای ۹-۲۳۴۳ و نسخه‌ای دیگر به شماره دفتر ۲۳۳۸ که بالغ بر ۱۰ مجلد می‌شود؛ خط: شکسته تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد اول ۴۳۱ صفحه، دوم ۶۷۸ صفحه، سوم ۴۰۳ صفحه، چهارم ۳۱۶ صفحه، پنجم ۶۸۶ صفحه، ششم ۳۴۸ صفحه، هفتم ۴۲۶ صفحه، هشتم ۳۸۰ صفحه، نهم ۶۳۹ صفحه، دهم ۳۹۶ صفحه؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی؛ جلد: تیماج لاکی، ۳-۸-۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۵ - ۴۹۱]

● **روزنامه گزارش محلات تهران** / روزنامه / فارسی
rūznāme-ye gozāreš-e mahallāt-e tehrān

در این مجلد و چهار مجلد مشابه دیگر به شماره دفتر ۲۳۲۶ گزارش وقایع و حوادث مساجد و تکایا و بعضی از محلات تهران از سال ۱۳۰۳-۱۳۰۵ق روزانه یادداشت شده است که برای نمونه چند گزارش آنها عرضه می‌شود: «پنج‌شنبه بیست و هشت شهر شعبان معظم محله دولت. دیشب خانم وزیر مختار انگلیس با خانم انگلیسی که مهمان اوست - کاربت صاحب بزرگ - کاربت صاحب کوچک - چرچیل صاحب نایب سفارت انگلیس - شارژ دافر سفارت آلمان - وزیر مقیم ینگی پولکونیک در سفارت ایتالیا بشام میهمان بودند پنج ساعت از شب گذشته متفرق گردیدند»، «دوشنبه غره شهر ربیع الثانی ۱۳۰۴. دیروز عصر نواب ارفع والا عزالدوله و جناب مخبرالدوله و معیر الممالک و فخر الملک بسفارت آلمان رفته بعد از ساعتی مراجعت کردند»، «محله چاله میدان - صادق نوکر بکمز افندی برای آنکه آقایش مدعی است مقداری آب در خم‌های شراب او ریخته و ضرر وارد آورده شرابها را برده فروخته است از محله دولت باداره آوردند در تحت تحقیقات است»، «دوشنبه بیست و دو شهر ربیع الثانی ۱۳۰۴. شارژ دافر ایطالیا با زنش و شارژ دافر اطریش بسفارت فرانسه رفته بعد از دو سه ساعت مراجعت کرده بودند». نام محلات تهران که ذکر شده است بدین قرار است:

سنگلج، چاله میدان، بازار، عودلاجان، محله دولت، چهار سوق. نام مساجد ذکر شده بدین شرح است: مسجد میرزا محمدخان سپه سالار، ناصری، شاه، حوض، حاجی سعد الدوله، میرزا عبدالکریم، عیال فرمانفرما، آغا بهرام، ابوالحسن معمار، امین الدوله، پاچنار، چاله حصار، مروی، نظام الدوله، پامنار، جامع، رجبعلی، میرزا علی وزیر، کاظمیه، ملک التجار.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۳۶

خط:نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ به ترتیب شماره‌های دفتر دارای ۶۷۵، ۲۶۷، ۴۲۲، ۲۲۰، ۳۳۱ صفحه؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: تیماج، ۴-۷-۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۹/۵سم [ف: ۵ – ۴۸۸]

● **روزنامه لاتورکی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye lātorkī (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

در عثمانی سابق روزنامه‌ای به زبان فرانسوی چاپ می‌شد به نام لاتورکی و اخبار آن خاصه اخبار دولت عثمانی آن بسیار قابل توجه بود. این نسخه حاوی شماره‌هایی است در آن روزنامه که نخستین آن شماره سوم اکتبر این روزنامه می‌باشد و در آن وقایع دول عثمانی و هندوستان و انگلیس و پاره ای از اختراعات زمان جمع آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۸۰

آغاز: ترجمه روزنامه لاتورکی بتاریخ سیم ماه اکتبر، دولت عثمانی در تعیین جدید سرحد؛ **انجام:** گله‌های گوسفند را آب برده و چندین نفر از زارعین و غیره بهلاکت رسیده اند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۴۶گ، ۱۲ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۴ – ۳۳۸]

● **روزنامه لوتان (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye lo-tān (t.)

علی

ʻalī

ترجمه روزنامه «لوتان» از شماره هفتم اکتبر ۱۸۸۲م. تا ۱۳۱اکتبر مربوط به وقایع عالم، خاصه کشور مصر.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۴

آغاز: ترجمه روزنامه لوتان مورخه هفتم ماه اکتبر سنه ۱۸۸۲ مسیحی از قاهره نوشته اند که روز ششم ماه اکتبر تشریفات سالیانه بجهت عزیمت حجاج بطرف مکه؛ **انجام:** و شروع به کار نموده اند با این وضع پس از آنکه خطوط تلگرافی سودان مجدداً برقرار گردید، از مکه می‌توان با تلگراف بحری باسلامبول تلگراف نمود. تمه. علی مترجم

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سبز، ۱۴۰گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۱ – ۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۷۸۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۰۹]

● **روزنامه لوتان (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye lo-tān (t.)

ترجمه ای است از روزنامه تان (لوتان) فرانسوی از ۲ ژوئن ۱۸۸۲، مربوط به حوادث عمومی دنیا و مخصوصاً مصر.

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۹۷۱

آغاز: روزنامه تان جمعه ۲ ژون ۱۸۸۲ دیروز در آخرین ساعت اطلاع دادیم که وزیر امور خارجه ما پس از اختتام مجلس شورای بدولت انگلیس پیغام فرستاد؛ **انجام:** و غرمت هائیکه باید بمظلومین داد از ده کرور لیره انگلیسی تجاوز نمیکند و محض بدست آوردن این مبلغ بهتر از همه کار غصب اموال شورشیان است بعلاوه قرضیکه ضمانت آن املاک موقوفه باشد.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲۱۶ص، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: – ۹۷]

● **روزنامه مادام لاکنتس دوباری (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye mādām lā-kontes dobārī (t.)

دوباری، ژن بکو، ۱۷۴۳ – ۱۷۹۳ میلادی

dobārī, žen bekū (1743 - 1793)

در کتاب حاضر مادام دوباری به درخواست یکی از دوستانش شرح حال خود را نگاشته و متعهد شده که چیزی از زندگی‌اش را مخفی ندارد و از وی خواسته که این مطالب را محرمانه و مخفی نگه دارد. این شرح حال به صورت داستان و با نام روزنامه، در چند جلد نگارش یافته و توسط مترجم ناشناسی به فارسی ترجمه شده است.

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۶۹۵

آغاز: دوست من شما اصرار دارید بر اینکه من سرگذشت زندگانی خود را به طور روزنامه بنویسم؛ **انجام:** هنوز خیلی مطالب گفتنی دارم و چنین به نظرم می‌آید که شرح بقیه زندگانی من جاذب دقت شما خواهد گردید.

جلد اول؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا، ظاهراً به خط مترجم؛ جلد: تیماج زرد، ۲۹۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲۶ – ۱۸۹]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۶۹۶

آغاز: جلد سیم، فصل اول: من در دربار دولت فرانسه استقرار کامل حاصل نمودم در آن جا پادشاه همواره مایل به شخص من بود نمی‌توانست بی وجود من به سر برد از جمیع عادات و اخلاق او مطلع شده؛ **انجام:** زندگی خیلی منوط است که شخص در چنین حالت بتواند تحمل نماید ولی تسلای خاطر من فقط شعفی بود که از محبت چنین دولتی مانند دوک دوکه برای من حاصل گردیده بود.
جلد سوم و شامل بیست و هفت فصل است؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا، ظاهراً به خط مترجم؛ جلد: تیماج زرد، ۳۴۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۲۶ - ۱۹۰]

← روزنامه مازندران < روزنامه سفر ۱۹ روزه الیت دارسی
← روزنامه محاصره حیدرآباد < وقایع حیدرآباد
← روزنامه مسافرت < سفرنامه اصفهان

● **روزنامه مسافرت شوش و عربستان** / سفرنامه / فارسی
rūzname-ye mosāferat-e šūš va ʻarabestān
گزارش مختصری است راجع به مسافرت هیئت فرانسوی که به جهت انکشاف و حفاری در جمادی الثانی سال ۱۳۱۶ با کسب اجازه از دولت وقت از تهران به شوش و عربستان روانه گردیدند.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۱۰
آغاز: راپورت مسافرت شوش و عربستان. دهم شهر جمادی الثانی ۱۳۱۶ از طهران با کمیسیون فرانسویها که بجهة انکشافات اجازه از دولت گرفته بودند روانه گردید از طهران بقم و از قم بسلطان آباد از سلطان آباد به بروجرد وارد شده حکومت و اجزای این بلاد در کمال امنیت و آسودگی بودند مخصوصاً حکومت بروجرد با وجودیکه جوان و طفل بود با کمال معقولیت پذیرائی از مأمورین فرنگیها نموده نگذاشتند کسی از امورات امورات مملکتی خودشان مستحضر و مطلع شود؛ **انجام:** توپهائیکه در کنار دریای بوشهر موجود بودند از این قراراست. توپ بیرون توپخانه ۲ عراده - جلو چهار برج ۶ عراده - توی توپخانه ۱ عراده. توپ خراب بی قنداق ۸ عراده.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی پسته‌ای، جلد: مقوای روکش مخمل گلی، ۱۸ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۵ - ۵۰۴]

● **روزنامه مصور فرانسه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūzname-ye mosavvar-e farānse (t.)
نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی
nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۴۳
آغاز: ترجمه روزنامه مصور فرانسه نمره ۱۷۱۷ مورخه؛ **انجام:** بآرامی تمام در قریه دو فره بمسافت صدو سه کیلومتر از پاریس پائین آمده
ترجمه وقایع عالم از روزنامه مصور فرانسه است و در آن از مباحث سیاسی و اجتماعی و اختراعات زمان و کشفیات جغرافیایی و تبیین حال بعضی از ممالک آسیایی به‌خصوص چین مطالب زیادی جمع‌آوری شده است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ دارای عسکهای چاپی، در حاشیه صفحه اول بخط ناصر الدین شاه نوشته شده «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آبی، ۳۶گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۴ - ۳۶]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۸
آغاز: بسمله، ترجمه روزنامجات مصور فرانسه نمره ۱۷۱۲ بتاریخ ماه دسامبر؛ **انجام:** در ازمنه آخره امپراطوری فرانسه کتب مختلف چند در خصوص پلتیک خارجه بطبع رسانیده است صورت آن در کتابچه ملاحظه میشود
ترجمه روزنامجات مصور فرانسه و مطالب آن از وقایع هیجدهم دسامبر ۱۸۷۵ میلادی عالم شروع می‌شود و در آن اخبار مصور عالم نیز می‌آید و در مقابل هر عکسی ترجمه فارسی آن عکس آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آبی، ۳۷گ، ۱۴ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۴ - ۲۷۶]

← روزنامه ملاجلال < تاریخ عباسی

● **روزنامه ملتی یا ملت سنیه ایران** / روزنامه / فارسی
rūzname-ye meltī yā mellat-e sanīyye-ye īrān
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸قمری
eʻtezād-os-saltane, ʻalī-qolī ebn-e fath-ʻalī (1819 - 1881)
تهران ۱۲۸۳-۱۲۸۷ق، ماهانه.

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۱۲۹۳/۸ط
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسینی برغانی، تا: ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۶۷ص (۴۸۷-۶۵۳)، اندازه: ۳۰×۴۵سم [ف:۲۴/۳-۵۸]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۹۲۷-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۱۱۵]

● **روزنامه ممریال (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūzname-ye memorīyāl (t).
غفاری کاشانی، محمد رضا بن احمد، ق۱۳ قمری
qaffārī kāšānī, mohammad rezā ebn-e ahmad (- 19c)

ترجمه اخبار جهان و مندرج در روزنامه ممریال از شنبه اول ژوئیه ۱۸۷۶ میلادی می‌آید و در آن وقائع عالم به خصوص کشورهای اروپایی ذکر می‌شود که از بین آنها وقایع دولت عثمانی حائز اهمیت است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۰

آغاز: بسمله، روزنامه ممریال بتاریخ شنبه اول سنه ۱۸۷۶؛ **انجام:** آن خانه زاد سفارش ساختن پرده را بر فائیل نوشته شده است

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالفضل، تا: ۱۲۹۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل زرد، ۱۲۰گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵ سم [ف: ۴ - ۳۲۲]

← روزنامه ناپلئون ⋗ حوادث نامه

● **روزنامه ناصرالدین شاه قاجار** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye nāser-od-dīn šāh-e qājār

ناصرالدین قاجار، شاه ایران، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۳ قمری

nāser-od-dīn-e qājār, šāh-e īrān (1832 - 1896)

شامل یادداشت‌های روزانه سال ۱۳۰۶ق می‌باشد که ناصرالدین شاه قاجار به خط خویش نگاشته است.

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۳۱۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین. چون کتابچه روزنامه سنه ۱۳۰۵ و ما قبل ها الحمدلله تعالی در کمال خوبی و خرمی و صحت مزاج بوده باتمام رسیده و امروز که اول ماه محرم سنه ۱۳۰۶ و ۱۵ سنبله سیچقان ئیل است در زیر پله عمارت موزه در طهران بعد از ناهار نشسته ام و این روزنامه جدید را بدست گرفته می‌نویسم و انشاءالله تعالی امیدوار هستم بخداوند تعالی که این کتابچه را هم در کمال خوبی و صحت مزاج و سلامتی دوستان با دل خوش و مسرت بانجام برسانم الحمدلله تعالی هواها در کمال خوبی است صحت مزاج عمومیت دارد در تمام مملکت الحمدلله ناخوشی بد مسری نیست کمال امنیت و ارزانی و فراوانی نعمت همه جا موجود است و عمومیت دارد الحمدلله تعالی علی کل حال صبح ملک الشعرا را آورده چند جلد روزنامه‌های تمام شده که کهنه را باو دادم ببرد مجلد تازه نماید؛ **انجام:** از نوشته جات نریمان که امروز از وینه رسید کشته شدن ولیعهد اطریش حقیقتاً معلوم گشت چه بوده است این ولیعهد هرزه و و ... باز شده بود در این اواخر همیشه روزها که به جنگل و شکارگاه میرفته به زن جنگل بان شکارگاه مایل شده و او را می‌نهد و یک شبی با طپانچه همچه بمغز ولیعهد میزند که نصف سرش از هم داغان می‌شود زنش را هم می‌کشد بعد خودش را هم می‌کشد نعوذ بالله من وساوس الشیطان. همین امروز عصری نایب السلطنة از قم آمد بحضور رسید. این روزها عروسی دختر عزت الدوله است به پسر فخرالملک گویا فردا شب میبرند بخانه داماد.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روکش میشن مشکی، ۱۷۰ص، ۱۵-۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵ - ۵۰۶]

← روزنامه واقعات محاصره دارالجهاد حیدرآباد ⋗ وقایع حیدرآباد

● **روزنامه وقایع = شورش عبیدالله نقشبندی** / تاریخ / فارسی

rūznāme-ye vaqāye‘ = šūreš-e ‘obeyd-ol-lāh-e naqšbandī

برگ‌های گوناگون است از رخدادهای بخشی از حکومت قاجار در منطقه کردستان و نواحی آن. این اوراق صورت ظاهر یک رساله یا کتاب را ندارد؛ ولی یادداشت‌هایی از وقایع کردستان و شهرهای مجاور که در نتیجه شورش عبیدالله نقشبندی پدید آمده، برای پژوهشگران تاریخ معاصر قابل بهره‌برداری و تحقیق است. «اعتماد السلطنه» که در این یادداشت‌ها نام برده می‌شود، به گمان بسیار، «مصطفی قلی خان» است و «قاضی» نام برده، «ملا علی» قاضی بناب است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۴۵۷

آغاز: این مختصر وقایع بپایه سریر شاهانه تقدیم میکند دادخواهی هزاران بیگناه کشته؛ **انجام:** میخواهد که بخاک عثمانی عبور کند و در آنجا دستگیر شده و مجافظین سرش را بریده و مالش را ضبط میکنند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم مشکی، ۳۶گ، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۸/۵، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۶ - ۴۲۲]

● **روزنامه وقایع اتفاقیه** / تاریخ ایران / فارسی

rūznāme-ye vaqāye‘-e etfāqīyye

رساله مختصری است درتشریح و گزارش وقایعی که در سال ۱۲۸۶ق برای مسیحیان و یهودیان ساکن در شهر سلماس و ارومیه اتفاق افتاده است. مؤلف خود در بین آنها بوده و گزارش تهیه کرده است، ابتدا اوضاع مسیحیان سلماس را آورده، سپس ارومیه و صورت دهات ارومی و شمار خانوارهای آنها را به سیاق آورده و سپس حوادث را از ماه ذیحجه شروع نموده و اخبارات مربوطه را آورده است روزنامه وقایع اتفاقیه حالات ملل مسیحیه و موسویه بلده سلماس و ارومیه در سال ۱۲۸۶ ق.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۷۰۷۳-۳۶/۷۳

آغاز: حالات ملل معروضة در هذه السنة و آسایش و فراغت آنها

نسبت به سنوات سابقه از توجه و اهتمام عمدة الامراء العظام شجاع الدولة ومقرب الخاقان بیوک خان سرتیپ که مخصوصاً فراهم آوردن اسباب آسودگی و رفاهت آنها حسب الامر از وزرات جلیله امور خارجه محول؛ **انجام:** علی العجالة که فی الجمله اطلاعی رسانده بود به عرض رسانید در روزنامه شهر رجب وشعبان تفصیل را مشروحاً عرض خواهد کرد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴ - ۲۱۴۵]

← روزنامه وقایع سفر کربلای معلا > سفرنامه کربلا

● **روزنامه وقایع سفر مغان** / سفرنامه / فارسی
rūznāme-ye vaqāye'-e safar-e maqān
روزنامه وقایع سفر مغان از روز حرکت از دارالسلطنه تبریز ذهاباً و ایاباً، یعنی شرح سفر مظفرالدین شاه از ۱۷ محرم سال (؟) الی ۱۴ جمادی الاول از زبان و قلم خود مظفرالدین شاه.
[فهرستواره منزوی ۸۶/۱]

تهران؛ وزارت امور خارجه؛ شماره نسخه:۶۲۹۲
آغاز: امروز که روز پنجشنبه هفدهم شهر محرم الحرام است بسلامتی و اقبال نقل مکان بباغ شمال نموده صبح از رفتن باغ به دیوانخانه آمدم؛ **انجام:** معلوم بود که به این بیچاره ها در این سفر سخت و بد گذشته همه آنها شایسته مرحمت مخصوص هستند به نوکرهائی که ملتزم رکاب بودند و اسامی آنها از قرار تفصیل است (سپس اسامی نقل شده است).
خط: شکسته خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ عکس‌هایی چند از منازل و آثار قدیمه بین به نسخه چسبانده شده و روی ورق اول به خط خوش غیر متن نوشته شده: «سفرنامه مغان که نویسانده و عکسهای آنرا هم از عکاسباشی گرفته‌ام»؛ جلد: مقوا ابری، ۸۰گ، قطع: وزیری [نشریه: ۲ - ۲۶۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۰۸۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۱۲]

← روزنامه وقایع عبدالنبی دلال کازرونی > کتابچه وقایع عبدالنبی دلال کازرونی

● **روزنامه‌های اروپا (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-hāye orūpā (t.)
فروغی، محمد حسین بن محمد مهدی، ۱۲۵۵ - ۱۳۳۵ قمری
forūqī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī (1839 - 1917)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۰۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ مانند ش ۱۰۰ (سفرنامه چین)؛ کاغذ: کبود فرنگی، ۳۰ص [نشریه: ۶ - ۶۴۱]

● **روزنامه‌های اروپا (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-hāye orūpā (t.)
مترجم: یوسفعلی، ماردروس داود خانف، میرزا علیقلی، رضا، علی بن رضای نامه نگار، تاریخ ترجمه: ۱۸۷۱ق.
این ترجمه مشتمل بر وقایع ۱۸۷۱م است که در روزنامه‌های مهم آن روز اروپا از جمله دو روزنامه ژورنال و سن پطرزبورک، منعکس گردیده است. از اخبار مهم این روزنامه ها اخبار راجع به حوادث میدان جنگ معروف آلمان و فرانسه به سال ۱۸۷۱م است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۲۱
آغاز: ترجمه روزنامه بیست و نهم ژانویه ماه فرانسه مطابق نوزدهم ماه ذی القعده. از ازمنه سابقه تا سنه ۱۸۷۰ مسیحی یک سال قبل از این جمیع مخابرات تلگرافی دولت انگلیس با ممالک هندوستان از دو راه مخصوص بوده؛ **انجام:** و وقتی که بهوش آمد متدرجاً حالتش تغییر کرده علت مبدل بصحت شد الحق چنین حالتی کمتر دیده و شنیده شده است
خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: محتملاً کتاب شاهی، تا: ۱۲۸۷ق، جا: تهران؛ در صفحات اول و ۲۷۱ و ۴۰۴ و ۵۴۰ به خط ناصرالدین شاه نوشته شده «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی فستقی و سفید و آبی، جلد: تیماج بنفش، ۳۳۱گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱ - ۱۱۳]

● **روزنامه‌های اروپا (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-hāye orūpā (t.)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۴۶-ف
نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۱۲۳۳-۱۰۰۴۵. نشر شده در ۱۸۸۱ از روزنامه ایلوستراسیون تا روزنامه سنت پطرزبورغ مورخ ۲۰ ژوئیه ۱۸۸۱ (ترجمه فارسی)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۶گ [فیلمها ف: ۱ - ۱۰۹]

● **روزنامه‌های اسلامبول (مختصر)** / روزنامه / فارسی
rūznāme hāye eslāmbol (mx.)
اسپناقچی پاشازاده، محمد بن محمد شریف، ق۱۴ قمری
espenāqčī pāšāzāde, mohammad ebn-e mohammad šarīf (- 20c)
این ترجمه حاوی وقایع و حوادث عالم است بین پنجم ذیحجه ۱۳۰۰ق تا دهم محرم ۱۳۰۱ق که در بین این خبرها اخبار

بسیاری از ایران نیز وجود دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۸۸

آغاز: خلاصه از روزنامجات اسلامبول از پنجم ماه؛ **انجام:** پسر ارشدش مرحمت فرموده اند

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی معروف به عاشوری (=آشوری)، تا: صفر ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: مقوایی، ۲۶گ، ۱۳ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵ سم [ف: ۴ - ۲۴۵]

● **روزنامه‌های انگلیسی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye engelīsī (t.)

کازرونی، میرزا محمود، ق۱۴ قمری

kāzerūnī, mīrzā mahmūd (- 20c)

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۰۵

آغاز: ترجمه منتخبات اخبار روزنامجات انگلیسی ماه فوریه و مارس پاریس ۱۱ فوریه خط تلگرافی فیمابین پلیهانگ و سایگان کشیده شد لهذا بجهة مخابره از اردوی فرانسه؛ **انجام:** و در وقت مغرب مهمانی دولتی محض احترام اعلیحضرت امپراطوری بمشاراليهم داده شد ترجمه و تحریر جان نثار میرزا محمود کازرانی مترجم زبان انگلیسی ۲۹ جمادی الثانی سنه ۱۳۰۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۱۴]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۷

آغاز: هوالمعز ترجمه از روزنامه دالی پریس انگلیسی منطبعه هانک کانک (هونک کنک) این مداخله دیپلوماسی دول اروپ درباره امور چین؛ **انجام:** و در زنان درصدی بیست دوچار این مرض شده تلف میشوند ترجمه چاکر و جان نثار میرزا محود مترجم انگلیسی و تحریر چاکر و جان نثار میرزا محمد قزوینی منشی دارالترجمه همایونی فی شهر شوال المکرم ۱۳۰۱

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۰ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۵]

۳. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۸

آغاز: زبده اخباری است که از روزنامجات انگلیسی ترجمه شده از تاریخ شانزدهم دسامبر الی بعد خارطوم، سه نفر قاصدی که از جانب خاردوان با نوشته جات بجانب اردوگاه فرستاده شده بودند؛ **انجام:** حالت اهالی تنکن در اضطراب است. ترجمه و تحریرجان نثار میرزا محمود کازرانی مترجم انگلیسی.

خط: نستعلیق، کا: مترجم (میرزا محمود)، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۵]

۴. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۶

آغاز: ترجمه اخبار مقیده روزنامجات انگلیسی از وینه در زمان روانه شدن پرنس ردولف ولیعهد دولت اطریش باسلامبول غالب از روزنامجات اینجا خیلی مطالب مفصل؛ **انجام:** مجلس کنفرانس افکار او را پذیرائی نمایند یقین است سعی دولت عثمانی بیفایده خواهد بود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۴]

۵. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۵

آغاز: ترجمه از روزنامه استاندارد انگلیسی مورخه ماه ژون بصیرت در عمل زندگانی عمده مقاصد انسانی در دنیا آمال و اعمالی است که بر دلها عموم اهل دنیا؛ **انجام:** طویلی ملاقات ایشان امتداد یافت ترجمه چاکر جان نثار میرزا محمود مترجم انگلیسی در ماه شوال سنه ۱۳۰۱.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۹]

۶. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۴

آغاز: انتخابات اخباری که از رونامجات انگلیسی ترجمه شده افغانستان ۳ دسامبر قوت لشکری که از جانب امیر افغانستان بجهة مقاومت طایفه مغول فرستاده شده بود دروادی موسوم به قراقوم بسختی شکست فاحشی خورده اند؛ **انجام:** نوبار (نوبر) پاشا که از وزارت شور استعفاء کرده بود مجدداً مأموریت قبول کرده بر منصب خود مقرر و سقیم گردید ترجمه چاکر جان نثار میرزا محمود کازرونی مترجم انگلیس

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۳]

۷. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۲

آغاز: ترجمه انتخابات اخبار روزنامجات انگلیسی از مورخه ماه ژانویه پطرزبوغ تا ۱۰ ژانویه. پنج نفر قاتلان کلنل سواد کین پس از تحقیق بچنگ حکومت گرفتار شدند؛ **انجام:** رفع همه محذورات (کذا ...) شده و بعد کاری که مایه رنجش طرفین باشد. ترجمه چاکرجان نثار میرزا محمود کازراتی مترجم انگلیس که از روزنامجات ترجمه گردیده پنجم جمادی الثانی سنه ۱۳۰۱.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۲]

۸. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۱

آغاز: از روزنامه جات انگلیسی. روس و انگلیس. در روز جمعه جنرال سر هاملی در مجلس اظهار اتحاد خدمت صاحبمنصبان بزرگ بدولت یک نطق مفصلی در خصوص؛ **انجام:** پس از ورود خود بملاقات لرد کرانویل رفته مدت طویلی ملاقات ایشان امتداد یافت ترجمه چاکر جان نثار میرزا محمود مترجم انگلیسی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۲]

● **روزنامه‌های انگلیسی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye engelīsī (t.)

مرتضی خان، ق۱۴ قمری

mortazā xān (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۵

آغاز: انگلیسی مورخه ۱۹ دسامبر روزنامه پال مال کازت مینویسد که اداره پلیس لندن مطلع شده است که چند نفر از شورشیان؛ **انجام:** کلنل سهراب روانه اسلامبول شده که در آنجا هزار نفر ارناود (ارنعوط) بجهة ایالت مصر اجیر نماید. ترجمه چاکر جان نثار مرتضی خان پیشخدمت همایونی

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۲۰ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۴]

● **روزنامه‌های پاریس و لندن و اسلامبول (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūzname-hāye pārīs va landan va eslāmbol (t.)

برجیس، ق۱۹ میلادی

berjīs (- 19c)

طرز تنظیم این نسخه بدین قرار است: ترجمه روزنامه‌های پاریس و لندن مورخه: از ۲۳ ذیقعده تا ۲۲ ذیحجه ۱۲۶۵ ق و شامل اخبار راجع به انگلیس و هندوستان و فرانسه و مجارستان و مطالب دیگر (ص ۱-۲۵)؛ ترجمه روزنامه‌های پاریس و لندن مورخه: از ۲۴ ذیحجه تا ۱۶ محرم ۱۲۶۶ق و شامل اخبار راجع به انگلیس و ایرلند و دول استریه و روس و روم و فرانسه و ایتالیا و مطالب دیگر (ص ۲۵-۵۹). ترجمه روزنامه‌های پاریس و لندن مورخه: از ۲۰ رمضان تا ۲۱ شوال ۱۲۶۵ق و شامل اخبار راجع به انگلیس و هندوستان و فرانسه و استریه و ایطالیا وینگی دنیای شمالی (ص ۶۰-۷۵)؛ ترجمه روزنامه‌های اسلامبول مورخه: از ۹ رمضان تا ۷ شوال ۱۲۶۵ق و شامل مطالب متفرقه راجع به عثمانی و کشورهای دیگر به خصوص اروپا (ص ۷۶-۸۳)؛ ترجمه روزنامه‌های پاریس و لندن مورخه: از ۱۰ ربیع الاول تا ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۶۵ق و شامل اخبار راجع به انگلیس و فرانسه و استریه و ایطالیا (ص ۸۴-۱۲۴)؛ ترجمه روزنامه‌های اسلامبول مورخه: از ۷ ربیع الثانی تا ۲۹ ماه مزبور سال ۱۲۶۳ ق و شامل احوال عثمانی و یونان (ص ۱۲۵-۱۳۶).

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۳۰

خط: نستعلیق خوش و شکسته نستعلیق، کا: عبدالله ترجمه نویس، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۲۶۵ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۶۸گ، ۱۱ سطر (۱۳/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱ - ۳۲۴]

● **روزنامه‌های ترکی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūzname hāye torkī (t.)

عارف منشی، محمد، ق۱۴ قمری

ʻāref-e monšī, mohammad (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۷۰۲

آغاز: سفرنامه پرنس رودولف ولیعهد دولت اطریش و مجارستان که با زوجه خود پرنس استفانی به اسلامبول (استامبول) تشریف برده و از آنجا به روسیه رفته؛ **انجام:** ولیعهد مشرق زمین دولت روس افسرده خاطر شده اند ترجمه بنده بیمقدار محمد عارف منشی و مترجم دارالترجمه مبارکه خاصه همایونی از روزنامه‌های اسلامبول سنه ۱۳۰۱.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۱۸ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۳۱×۴۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۱۲]

● **روزنامه‌های ترکی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūzname hāye torkī (t.)

ترجمه دو مقاله است از روزنامه ترکی «کنتان بورن» و روزنامه «لاپاتری» درباره اوضاع دولت عثمانی، از مترجمی ناشناس.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۹۴۹

آغاز: نبودن یک انجمن مخصوصی برای مسائل سیاسی و مدنیت مشرق زمین سمت مدیترانه عثمانی که این قدر از هر جهت لازم است و امروز مجهول مانده خیلی مفاسد واضحه دارد؛ **انجام:** و اینقدر اراضی حاصل خیز بی مصر و ضایع و لم یزرع می‌ماند.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۶ - ۴۲۳]

● **روزنامه‌های خارجی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūzname-hāye xārejī (t.)

فروغی، محمد حسین بن محمد مهدی، ۱۲۵۵ - ۱۳۳۵ قمری

Forūqī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī (1839 - 1917)

ترجمه محمد حسین فروغی که در صفر ۱۳۰۲ از روزنامه اعتدال آغاز تا المقتطف را به فارسی برگردانده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۷۲-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان آن آمده که «تماما ملاحظه شد سه‌شنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۳۰۲ پیچی ئیل در شکارگاه جاجرود در عمارت مبارکه ناصری خلدالله ملکه، صنیع الدوله مترجم مخصوص حضور همایون و وزیر انطباعات ضبط نماید»؛ ۳۶ص [فیلمها ف: ۲ - ۹۰]

● **روزنامه‌های خارجی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye xārejī (t.)

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸ – ۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāšānī, ʻabbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852 - 1924)

در باب واقعات و حوادث عالم.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۱۳۶

آغاز: بسمله. نمره اول است از روزنامه که در باب حریت و استقلال و نجاح و اقبال و منشاء خلافت و زوال آن نوشته شده است و افتتاح آن به این آیت مبارک است؛ **انجام:** و العلم عندالله العلیم الخبیر البصیر القادر القادر القدیر و نسئل ... فی شهر ذی قعده الحرام ۱۲۹۴.

خط: شکسته نستعلیق، کا: عباسقلی بن لسان الملک، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: پلاستیک مقوادار، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵ سم [ف: ۱۰ – ۷۰۷]

● روزنامه‌های خارجی (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme hāye xārejī (t.)

ترجمه‌هایی است از روزنامه‌های گوناگون خارجی به زبان‌های: انگلیسی، فرانسه، روسی، هندی و غیره، مشتمل بر رویدادهای مهم سال ۱۳۰۴ق و قبل از آن در زمان سلطنت ناصر الدین شاه قاجار و از سوی مترجمان آن زمان صورت گرفته است. ترجمه‌ها هر کدام با مهر مجد الملك، و در پایان نیز با خط و مهر محمد حسین معتمد السلطان مورد تأیید قرار گرفته است. هر ترجمه دارای سر لوح رنگین و آغاز و انجام است، فهرست آنها به ترتیب نسخه چنین می‌باشد: ۱. ترجمه روزنامه تایمز لندن؛ ۲. ترجمه روزنامه‌های ترکی اسلامبول، از عبدالرسول، منشی و مترجم زبان ترکی؛ ۳. ترجمه روزنامه‌های ترکی عثمانی از محمد جعفر قراچه داغی در سال ۱۳۰۴ق؛ ۴. ترجمه روزنامجات روسی و ارامنه از آبکار مترجم زبان روسی؛ ۵. ترجمه روزنامه‌های هندوستان از سید حسین شیرازی، مترجم زبان هندی؛ ۶. ترجمه روزنامه تایمز از اوانس، تحریر از محمد؛ ۷. ترجمه روزنامه‌های انگلیسی از محمود، مترجم زبان انگلیسی؛ ۸. ترجمه روزنامه سنت پطرز بورغ از علی مترجم؛ ۹. ترجمه روزنامه‌های روسی از عبدالله، مترجم زبان روسی؛ ۱۰. ترجمه روزنامه‌های هندوستان از سید حسین شیرازی، مترجم زبان هندی؛ ۱۱. ترجمه روزنامه‌های هندوستان از سید حسین مترجم زبان هندی؛ ۱۲. ترجمه روزنامه تایمز از محمود، مترجم زبان انگلیسی در سال ۱۳۰۴ق؛ ۱۳. ترجمه روزنامه‌های انگلیسی از محمود مترجم؛ ۱۴. ترجمه روزنامه تان از اوانس مترجم زبان فرانسه و انگلسی؛ ۱۵. ترجمه روزنامه‌های روسی از عبد الرسول؛ ۱۶. ترجمه روزنامه ها از علی، مترجم زبان فرانسه و انگیسی؛ ۱۷. ترجمه روزنامه‌های روسیه از ابکار؛ ۱۸. ترجمه روزنامه‌های انگیسی از محمود، مترحم زبان انگلیسی، تحریر از هدایت؛ ۱۹. ترجمه روزنامه تایمز از محمود، مترجم زبان انگلیسی؛ ۲۰. ترجمه روزنامه‌های هندوستان از سید حسین شیرازی، مترجم زبان هندی؛ ۲۱. ترجمه روزنامه‌های «تان» از علی مترجم؛ ۲۲. ترجمه روزنامه‌های روسی از عبدالله، مترجم زبان روسی؛ ۲۳. ترجمه روزنامه‌های فرانسوی از احمد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۷۶۱

آغاز: ترجمه روزنامه طیمس «تایمز» لندن، اگر تسلیم شدن ایوب خان حقیقت داشته باشد این کار بتوسط سردار محمد هاشم خان پسر محمد شریفخان صورت گرفته؛ **انجام:** و ژنرال مشار الیه گفته است که بعد از این شلیك امیدواریم که قشون حبشه به هیچ وجه دیگر بجهت محاربه ما پیش نیایند.

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ مصحح، دارای چندین سر لوح زیبای مذهب؛ یادداشت معتمد السلطان همراه مهر «عبده الراجی محمد حسین»(بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۸گ، ۱۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵ سم [ف: ۳۲ – ۴۳۲]

● روزنامه‌های روسی پطرزبورگ / تاریخ / فارسی

rūznāme hāye rūsī peterzbūrg

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

ترجمه‌ای است از روزنامه‌های روسی که در پطرزبورغ منتشر می‌شده است. مترجم از این روزنامه ها تاریخ سلاطین عثمانی را برای شاه ترجمه نموده است. مترجم در آغاز نسخه درباره این کتاب چنین نوشته است: «نسخه اصل (تاریخ سلاطین عثمانی) در خزانه آل عثمان ضبط است. روسها بعد از جنگ و رفع غائله نسخه را خواهشمند استنساخ شدند و در ذیل روزنامه پطرزبورغ انتشار دادند و این چاکر به فرمان اقدس شهریاری روحما فداه ترجمه کرد». میرزا عیسی خان مترجم مخصوص دربار بوده و غیر از نسخه حاضر شماره ۷۷۱۲ کتابخانه مجلس شورای ملی دو نسخه دیگر از ترجمه‌های وی در این کتابخانه موجود است که در جلد دهم فهرست، ص ۱۵۹۵ با عنوان «ترجمه از روزنامه‌های فرانسوی زبان» و ص ۱۶۰۹ با عنوان «گزیده از توردمند» ذکر شده است. نسخه دیگر با عنوان «ترجمه تاریخ سلاطین عثمانی» در شماره ۷۰۷۱ جلد بیست و پنجم، ذکر شده، باید تطبیق شود که چه فرق‌هایی با نسخه حاضر دارد.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۷۷۱۲

آغاز: بسمله (غازی عثمان) ولد ارشد طغرل بیگ پادشاه خوارزم بوده است؛ **انجام:** بصواب دید و مظاهرت صدر اعظم و مفتی و سر عسکر و امیر بحر به سلطنت موروثی نایل گشت.

بخش اول کتاب می‌باشد؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی۱۳۰۲ق؛ نسخه برای دربار نوشته شده، مجدول مذهب، جلد: پارچه مخملی سبز، ۲۶گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۶ - ۲۰۲]

● روزنامه‌های روسی (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye rūsī (t.)

مارد‌روس، ق۱۹ میلادی

mārdrūs (- 19c)

ترجمه‌ای است از روزنامه‌های روسی در خصوص خط راه آهن جدیدی که در آن سوی دریای خزر ساخته شده و تفصیل آن در این رساله آمده و اینکه هدف از احداث آن چه بوده است.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه:۴۷/۶

آغاز: در روزنامه قفقاز مطلبی در خصوص خط راه آهن جدید الاحداث؛ **انجام:** حق بجانب امناء و ارکان دولت انگلیس بوده است.

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ رنگی، (۱۶۰-۱۷۷)، ۱۹ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: - ۸۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۰۴۵-عکس

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳ - ۲۷۴]

● روزنامه‌های سن پطرز بورگ (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūzname hāye san peterzbūrg (t.)

نامه نگار، علی بن رضا، ق۱۹ میلادی

nāme-negār, ʻalī ebn-e rezā (- 19c)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۳۷

آغاز: ترجمه روزنامه سنت پطرز بورغ بتاریخ سپتامبر. دولت پروس چنانچه معین و مشخص نموده اند؛ **انجام:** چاره نداد جز اینکه بتهمت عظیم گرفتار و مبتلا سازد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل قرمز،۴۴گ،۱۲سطر(۱۱×۲۲)،اندازه:۲۲×۳۴سم[ف: ۴ - ۲۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۶۴۵

آغاز: ترجمه روزنامه سنت پطرز بورغ مشتمل بر شانزده شماره روزنامه سی ام سپتامبر؛ **انجام:** مستاجرین لابد از آن خانه برخاسته بخانه دیگر رفتند

مطالب شانزده شماره از روزنامه سنت پطرز بورغ است که به سال ۱۸۷۲م چاپ و نشریافته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق؛ در حاشیه صفحه اول به خط ناصرالدین شاه نوشته شده: «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی (آبی)، جلد: تیماج قرمز، ۵۰گ، ۱۲سطر(۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵ سم [ف: ۴ - ۱۲۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۵۹

آغاز: ترجمه روزنامجات سنت پطرز بورغ مورخه ماه او (=اوت) سنه ۱۸۸۰؛ **انجام:** اخبار وحشت انگیز افغانستان که امروز بطبع رسیده است اطلاعات رسمی ندارد

ترجمه شماره‌هایی از روزنامه سنت پطرز بورغ است که از اوت ۱۸۸۰م شروع می‌شود و در آن وقایع عالم و اخبار نظامی و سیاسی کشورهای معروف آن روز دنیا چون فرانسه و انگلیس و روسیه می‌آید؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۹۲گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۹×۳۰ سم [ف: ۴ - ۲۱۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۳۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه ملی ش ۱۳۴۴؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف:۱-۱۱۰]

● روزنامه‌های سن پطرز بورگ (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye san peterzbūrg (t.)

ترجمه اخبار تلگرافی جهان و مندرج در روزنامه‌های سن پطرزبورک از نوزدهم مارس تا دهم اکتبر ۱۸۷۴م جمع آوری شده و بیشتر اخبار آن مربوط به وضع کشورهای انگلیس و اسپانیا و فرانسه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۵۶

آغاز: بسمله، ترجمه روزنامجات سن پطرزبورک سنه ۱۲۹۱ روزنامه نورزدهم مارس؛ **انجام:** بنا بحقوق قرارنامه فیما بین ملل به ناحیه مهاجرین فرانسه شوند که محل تنبیه و سیاست است.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج آبی، ۴۹گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۰سم [ف: ۲ - ۳۹۱]

● روزنامه‌های سن پطرز بورگ و روزنامه‌های دیگر / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye san peterzbūrg va rūznāme-hāye dīgar

حاوی خبری از ایران مبنی بر دزدی یکی از ایرانیان به نام جهانگیر خان آجودانباشی است و نیز به نقل از روزنامه‌های محلی مطالبی مفصل درباره آلمان و فرانسه و انگلیس و ایتالیا و سایر کشورهای دیگر دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۱۶

آغاز: بسمله، ترجمه روزنامجات سن پطرز بورغ روزنامه شنبه نهم؛ **انجام:** مگر آنکه مددی تازه از سپاه و توپخانه باو برسد

ترجمه اخباری است که در شماره‌های شنبه و یک شنبه نهم و دهم فوریه ۱۸۷۴ میلادی در روزنامه سن پطرز بورغ مندرج است و در آن علاوه بر اخبار عالم خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا:

تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج بنفش، ۴۹گ، ۱۴ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۲ سم [ف: ۴ - ۲۶۵]

● روزنامه‌های سن پطرز بورگ و یان (ترجمه) /

روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye san peterzbūrg va yān (t.)

ترجمه‌ای است از اخبار مهمی که در روزنامه‌های ژورنال و سنت پطرزبورگ و یان در ش۳۲۱ به تاریخ دوم ژانویه ۱۲۸۸ آمده است.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۸۵۵۹

آغاز: عبدالرحمن خان سردار افغان در بیست و ششم ماه دسامبر از سرحدات مملکت ترکستان فرار کرده این فقره البته اسباب خواهد شد که در روزنامه‌های انگلیسی تفصیلات؛ **انجام:** و اگر کار به همین قسم پیش برود و احتمال کلی هست که در ظرف دو سال این عمارت تمام شود.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ظاهراً از کتاب‌های دارالترجمه همایونی است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۲۸ - ۱۲۲]

● روزنامه‌های عربی (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye ʻarabī (t.)

مترجم، میرزا علیخان، ق۱۳ قمری

motarjem, mīrzā ʻalīxān (- 19c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۹۴

آغاز: موافق روزنامه دیلی نیوز از عدن بتاریخ بیست و پنجم ماه ژوئن نوشته اند موافق اخباریکه باینجا رسیده است یکنفر متمهدی در لوکابان در ولایت یمن پیدا شده؛ **انجام:** روایت آنها در باب اینکه بر بر هنوز در امنیت است بهیچوجه صحت ندارد. ترجمه چاکرجان نثار میرزا محمد قزوینی فی ۲۰ شهر شوال المحرم ۱۳۰۱

خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۱۴ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۸]

● روزنامه‌های عربی (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme hāye ʻarabī (t.)

فروغی

forūqī

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۹۰

آغاز: روزنامه الجوائب مورخ بتاریخ دوازدهم ماه محرم گوید اخبار تلگرافی که این دفعه درباب ممالک بالخان (بالکان) رسیده اهمیت دارد و معلوم میشود که وضع؛ **انجام:** نماید داخل ممالک روس نشود. ترجمه چاکر اقل فروغی از عربی بفارسی بخط میرزا عباس منشی دارالترجمه خاصه همایونی.

خط: نستعلیق شکسته، کا: میرزا عباس منشی، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۲۰ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۶]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۰

آغاز: روس و بلغارستان. تلگرام و اصل از وینه گوید بنابر اخبار صحیح که به ویتنه رسیده وجه غرامت عسکریه که باید بلغارستان هر سال؛ **انجام:** بفرید ریکروه آمده بابیز مارک ملاقات نموده و خیالات آسوده باشد ترجمه فروغی از عربی بفارسی سنه ۱۳۰۱.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۲۴ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۶]

● روزنامه‌های فرانسوی (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye farānsavī (t.)

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۷

آغاز: ترجمه روزنامه‌های مختلفه از فرانسه سنه ۱۳۰۱. آلمان عدد تحصیل طلاب علوم سه ماهه تابستان سنه ۱۸۸۳؛ **انجام:** کنون چند کشتی از این فرمایش ساخته و بچین فرستاده شده است فی شهر ربیع الثانی ۱۳۰۱ در دارالترجمه خاصه همایونی الذلیل میرزا علیخان منشی دیوانی.

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا علیخان ترک منشی دیوانی، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۵]

● روزنامه‌های فرانسوی (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye farānsavī (t.)

مترجم، میرزا علیخان، ق۱۳ قمری

motarjem, mīrzā ʻalīxān (- 19c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۳

آغاز: کران دوک ولادیمیر در زمان توقف پاریس یکروز بمجلس مازا برای تماشا رفته بود مسیولائتون مدیر مجلس؛ **انجام:** و عنقریب تمام مصر را خواهد فرا گرفت گرفتار ننماید فی ۲۳ شهر صفرالمظفر در دارالترجمه خاصه همایونی تحریر شد منشی دیوانی العبد میرزا علی خان ترک.

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا علی خان، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۸]

● روزنامه‌های فرانسوی (ترجمه) / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye farānsavī (t.)

مرتضی خان، ق۱۴ قمری
mortazā xān (- 20c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۸
آغاز: پاریس پولیس خانه خیابان دولت امروز صبح بیک وضع غریب آتش گرفته است وقت صبح در زیر زمین راه کازی بنظر آمده بود و مستشار پولیس؛ **انجام:** که این جنگ فخریه بزرگی است بجهة آدمیرال کوربه و اشخاصیکه در تحت او بودند ترجمه خانزاد مرتضی خان پیشخدمت همایونی فی سیم ربیع الاول ۱۳۰۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۰ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۰]

● **روزنامه‌های فرانسوی روزگار قاجار (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme hāye farānsavī-ye rūzegār-e qājār (t.)

از علی مترجم و میر سید حسین مترجم روزنامه‌های هندی و نگارش فروغی با عرایض تلگرافی به شاه در ۱۲۹۸ و با قانون نظمیه که اصل آن مورخ ۱۲۹۶ از آنطوان و هبت فرت نوشته روز آدینه ۱۵ صفر ۱۳۱۵ است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۱۴۳-عکس
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳ - ۲۷۹]

● **روزنامه‌های فرانسه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme hāye farānse (t.)

مترجم، میرزا علیخان، ق۱۳ قمری
motarjem, mīrzā ʻalīxān (- 19c)

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۴
آغاز: منعکس دنیا در روزنامه سنت پطرزبورک مورخه هیجدهم ماه سپتامبر سنه هزار و هشتصد و هشتاد سنه تفصیلی؛ **انجام:** دستورالعمل داده شده بود و مردم رفتار نکرده اند. تحریر جان نثار محب الله منشی و ترجمه میرزا علیخان.
خط: نستعلیق شکسته، کا: محب الله منشی، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۸]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۶۸
آغاز: ترجمه از روزنامجات فرانسه مورخ ماه مه سنه ۱۸۸۴ روزنامجات سنت پطرزبورک مورخه ششم ماه مه نوشته است که روزنامه تان مینویسد از وقتیکه مباشرت دولتین فرانسه و انگلیس؛ **انجام:** انگلیس نتواند از تعهداتیکه بدول اروپا نموده است خیال خود را منصرف نماید. ترجمه چاکر جان نثار میرزا علیخان مترجم و تحریر چاکرجان نثار میرزا محمد قزوینی منشی دارالترجمه خاصه همایون فی شهر رمضان المبارک.
خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی عاشوری منشی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ ۴۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۵۹۵]

● **روزنامه‌های فرانسه (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-hāye farānse (t.)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۳
آغاز: ترجمه روزنامجات فرانسه در روزنامه سنت پطرزبورغ مورخه پنجم ماه اکتبر سنه هزار و هشتصد و هشتاد و سه نوشته است؛ **انجام:** شش کرور فرانک لازم است که این خانها را مجدداً بسازند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۲۸ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۳]

● **روزنامه‌های فرانسه و انگلیسی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-hāye farānse va engelīsī (t.)

فراش، محمد علی بن فتح الله
farrāš, mohammad ʻalī ebn-e fath-ol-lāh

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۸۱
آغاز: از لندن بروزنامه سنت پطرزبورغ بتاریس بیست و سوم آوریل تلگراف شده که از قاهره بروزنامه دیلی نیوز خبر رسیده؛ **انجام:** که دولت انگلیس تفصیل کامل از وضع پلیطیک خود در عصر مینویسد. ترجمه چاکرخان زاده محمد علی بن فتح الله فراش خلوت همایونی سنه ۱۳۰۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۶ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۲]

● **روزنامه‌های فرانسه و عربی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی
rūznāme-hāye farānse va ʻarabī (t.)

فروغی، محمد حسین بن محمد مهدی، ۱۲۵۵ - ۱۳۳۵ قمری
forūqī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad mahdī (1839 - 1917)

۱. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۵۸
آغاز: روزنامه اعتدال منطبعه اسلامبول شرحی از بلتیک دولت انگلیس نگاشته و بوضع سطور در ذیل بدانشرح ابتدا نموده است نیت ظلم در طبیعت انسان مخفی و پنهانست و دردیست که آنرا درمان نیست؛ **انجام:** و کار را بمسلمانان واگذار کنند و اگر نکنند خبط عظیم پلتیکی خواهد بود. ترجمه فروغی از عربی و فرانسه.
خط: نستعلیق، کا: عباس، تا: ۱۳۰۱ق؛ در ترنج یک طرف تمام

مجلدات این سلسله ترجمه‌ها عنوان دار الترجمه خاصه همایونی و در طرف دیگر نام مترجم و تاریخ ترجمه نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوایی با نقاشی، ۲۴ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۵۹۰]

۲. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۱

آغاز: هو به موجب مسطورات روزنامهای لندن نقل از تلگرام تبادلیه واقعه حزن انگیزی؛ **انجام:** از مصارفی است که در هذه السنه صرف عساکر دولت روس شده است الفقیر علی ... ترکه ترجمه از روزنامه دبای فرانسه و الجوائب عربی و زوراء عربی.

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا علیخان ترک، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۲۰ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ – ۱۵۹۷]

● **روزنامه‌های فرنگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye farang (t.)

علیقلی، ق۱۳ قمری

ʻalīqolī (- 19c)

از: مترجم: میرزا علیقلی و میرزا زین العابدین، تاریخ ترجمه: ۱۲۸۴ق

ترجمه روزنامه‌های فرنگستان است که به وسیله دو مترجم فوق ترجمه شده و مطالب آن بدین شرح می‌باشد: اخباری از دولت‌های روس و اطریش و عثمانی و برزیل و امریکا، مترجم میرزا علیقلی؛ اخبار دولتهای پروس و چین و فرانسه، مترجم میرزا زین العابدین؛ اخبار فرانسه و نمسه، مترجم میرزا علیقلی؛ اخبار روس و فرانسه و اسپانیا، مترجم میرزا علیقلی؛ اخبار روس و نمسه و فرانسه، مترجم میرزا زین العابدین؛ اخبار روس و عثمانی و فرانسه، مترجم میرزا علیقلی؛ ترجمه روزنامه بیست و ششم سپتامبر، مترجم میرزا زین العابدین؛ ترجمه روزنامه چهارم سپتامبر از میرزا زین العابدین؛ ترجمه روزنامه ۲۵و۲۶ اکتبر از میرزا علیقلی؛ ترجمه روزنامه ۲۴ اکتبر از میرزا زین العابدین؛ جواب مکتوب خدیو مصر از جانب علی پاشا صدراعظم و وزیر خارجه عثمانی؛ ترجمه روزنامه ۱۱ سپتامبر از میرزا علیقلی؛ ترجمه روزنامه نهم شهر اوی روسی (=اوت) از میرزا زین العابدین؛ ترجمه روزنامه ۱۷ اکتبر از میرزا علیقلی؛ ترجمه روزنامه ۲۱ و ۲۲ سپتامبر، از میرزا زین العابدین؛ ترجمه روزنامه ششم اوی روسی (= اوت) از میرزا زین العابدین؛ ترجمه روزنامه ۱۵ اوی (= اوت) فرانسه، از میرزا علیقلی؛ ترجمه روزنامه ۱۸سپتامبر فرانسه از میرزا زین العابدین.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۶۹

آغاز: ترجمه روزنامه بتاریخ بیست و پنجم سپتامبر ماه مطابق هیجدهم جمادی الاخر. دولت روس از آنروز که دریای مدیترانه به احمر متصل شده است؛ **انجام:** المانیانی از گفته خود خجل و منفعل میگردد. میرزا زین العابدین مترجم .

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: سبز، جلد: تیماج سبز، ۱۱۷گ، ۱۱ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵ سم [ف: ۲ – ۴۰۳]

● **روزنامه‌های فرنگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye farang (t.)

غفاری، رضا، ق۱۳ قمری

qaffārī, rezā (- 19c)

ترجمه اخبار گوشه و کنار جهان و متعلق به سال ۱۸۷۴م که به‌وسیله آژانس هاواء از اقطار عالم رسیده است ترجمه شده و درج گردیده است. بیشتر آن اخبار فعلاً جنبه تاریخی دارد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۴۰

آغاز: بسمله، روزنامجات لوان هرالد طبع یافته در اسلامبول ترجمه بنده درگاه؛ **انجام:** ژنرال کنشاپول و تدارک خواسته است فوت کارلیها نواحی ابروکیپوز کوار را تهدید می‌کند.

خط: نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: ۱۲۹۰ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج آبی، ۵۶گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵ سم [ف: ۲ – ۳۷۶]

● **روزنامه‌های فرنگ (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye farang (t.)

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

وقایع آن روز جهان از روزنامه «سای کنه» و «تان» و «اریانتال» و «مرنینگ پست» ترجمه شده است، چنانکه مترجم می‌گوید: این ترجمه بر حسب دستور ناصرالدین شاه که بدون شاه تپه توقف به عمل آمده است. دستور شاه برای ترجمه در تاریخ ۲۶ ذیحجه ۱۳۰۰ق صادر میشود و ترجمه در هفده محرم ۱۳۰۱ق خاتمه و به عرض می‌رسد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۴۴

آغاز: بسمله، ترجمه مطالب مهمه و اخبار مفیده روزنامه‌های متفرقه دول فرنگستان که از دوشان تپه امر ملوکانه به ترجمه آنها به این خانه زاد شرف صدور یافت؛ **انجام:** امیر تیمور گورکان انارالله برهانه گریخته بر پایه خت هماوین آمد و بشرف اسلام مشرف ... پایان نسخه: ترجمه و تحریر چاکر خانه زاد عیسی مترجم ملتزم رکاب مبارک بتاریخ ۱۷ شهر محرم الحرام سنه هزار و سیصد و یک.

خط: شکسته نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ محرم ۱۳۰۱ق، جا: تهران؛ در حاشیه صفحه دوم محتملاً به خط «امین اقدس» زوجه ناصرالدین شاه آمد: «تماماً ملاحظه شد این کتاب»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۲گ، ۱۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه:

۱۲/۵×۲۲/۵ سم [ف: ۲ - ۳۶]

● **روزنامه‌های مختلف فرانسوی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye moxtalef-e farānsavī (t.)

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ʻīsā (- 19c)

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه:۳۶۷۹

آغاز: ترجمه اخبار مختلفه روزنامه‌های فرنگستان انگلیس بعد از افتتاح مجلس پارلمنت درباب جنگ فرانسه و چین گفتگو و مناجره طولانی؛ **انجام:** و لشکر کشی با متمهدی ننماید فی شهر ربیع الاول ۱۳۰۱ الفقیر مخلص علی خان ترک منشی دیوانی دارالترجمه خاصه همایونی.

خط: نستعلیق، کا: میرزا علی خان ترک، تا: ۱۳۰۱ق؛ ۳۲ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۰ - ۱۶۰۱]

● **روزنامه‌های وبا (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye vabā (t.)

غفاری، رضا، ق۱۳ قمری

qaffārī, rezā (- 19c)

اخبار جهان از تاریخ اول تا پنجم ماه مه ۱۸۷۴ و مندرج در روزنامه وبا، که از روزنامه‌های فرانسه است، می‌آید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۸۵۱/۲

آغاز: ترجمه روزنامجات وبا که از روزنامجات فرانسه می‌باشد روز شنبه دوم مه سنه ۱۸۷۴ پاریس؛ **انجام:** که غدقن (=قدغن) خواهند کرد از این ببعد جسد را زود بخاک نسپارند.

خط: نستعلیق، کا: محتملاً مترجم، تا: محتملاً قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج آبی، ۴۸ص (۶۶-۱۱۳)، ۱۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲ - ۳۸۷]

● **روزنامه‌های هندوستان (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-hāye hendūstān (t.)

حائری صدرالمعالی، حسین بن رضا، - ۱۳۳۶ قمری

hā'erī sadr-ol-maʻālī, hoseyn ebn-e rezā (- 1918)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۸۹/۱-ف

نسخه اصل: نسخه آقای ثقفی اعزاز؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴ص [فیلمها ف: ۱ - ۶۴۴]

● **روزنامه هندی (ترجمه)** / روزنامه / فارسی

rūznāme-ye hendī (t.)

شیرازی، حسن، ق۱۳ قمری

Šīrāzī, hasan (- 19c)

ترجمه روزنامه‌های زیر است: ترجمه روزنامه مظهر العجائب؛ روزنامه کشف الاخبار؛ ایضاً روزنامه مظهر العجائب؛ روزنامه ارمغان؛ روزنامه انتخابات؛ ایضاً روزنامه ارمغان؛ روزنامه کشف الاخبار؛ ارمغان؛ مظهر العجائب؛ روزنامه جام جمشید؛ روزنامه امامیه لکهنو؛ روزنامه کشف الاخبار؛ ارمغان؛ روزنامه عین الاخبار؛ نیر اعظم؛ جام جمشید؛ مظهر العجائب؛ نیر اعظم؛ روهیلکهند؛ روزنامه جام جمشید؛ روزنامه عین الاخبار؛ اوده اخبار؛ عین الاخبار؛ روزنامه احسن الجرائد؛ روزنامه مظهر العجائب؛ احسن الجرائد؛ روزنامه مظهر العجائب. علاوه بر روزنامه‌های مزبور نسخه در اخر خود در تحت «احوالات پنجاب» اطلاعات ذیقیمتی درباره پنجاب به دست می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۴۳

آغاز: مظهر العجائب، بتاریخ ۴ شهر محرم الحرام سنه ۱۳۰۰ مطابق؛ **انجام:** بنوعی که مترددین از رفتار خودباز می‌مانند تجار و سوداگران درین شهر بسیارند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۱۸۹گ، ۱۴ سطر (۱۴/۵×۲۷)، اندازه: ۲۲×۳۴/۵ سم [ف: ۴ - ۲۰۴]

← روزنه ای به کویر ≻ جغرافیای تاریخی مدینة السادات زواره
← روزه ≻ احکام روزه

● **روزه= سؤال و جواب =پرسش و پاسخ= صوم** / فقه / فارسی

rūze = so'āl va javāb = porseš va pāsox = sowm

شفتی بیدآبادی، محمد باقر بن محمد نقی، ۱۱۷۵؟ - ۱۲۶۰ قمری

šaftī bīd-ābādī, mohammad bāqer ebn-e mohammad naqī (1762 - 1844)

شامل پرسش‌هایی است در خصوص روزه.

[ریحانة الادب ۲/۲۶؛ مشترک پاکستان ۵۵۵/۱۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۹۳۹/۲

آغاز: س: زن در ایام صوم میتواند در آب رود بدون آنکه سر را داخل آب کند؟ ج:داخل شدن زن در آب در حین صوم، بلی جایز است لاکن احتیاط اینست که در آب ننشیند، احتیاط شدید در ترک جلوس است؛ **انجام:** س: شخصی روزه استیجاری را صبح نیت کرده و گرفته و نمیداند که چند روز چنین کرده؟ ج: اگر چه عیب ندارد نداشته باشد لاکن اجتناب اقرب بسبیل نجات است

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ذوالفقار بنی اردلان، تا: اواسط قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ یک سند، مربوط به مأموریت شخصی به سال ۱۲۵۴ تا ۱۲۵۵ق به حکم محمد شاه قاجار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم مشکی، ۳۴گ (۸۹–۱۲۲)، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۰ – ۴۲۳]

● **روزه** / فقه / فارسی

rūze

تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه:۱۵۶/۳

به نثر و نظم؛خط:نسخ،بی کا،تا:قرن۱۳؛قطع: ربعی [نشریه: ۵ – ۶۴۶]

● **روزهای نحس** / پیشگویی / فارسی

rūz-hāye nahs

فاضل سلماسی

fāzel salmāsī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۰۰۰/۷

که هر طفلی بوجود آید زنده نماند؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (در هامش ۱۱۶ر) [ف: ۶ – ۱۸۶]

● **روزه رمضان** / فقه / فارسی

rūza-ye ramazān

کاشانی، محمد بن حسن

kāšānī, mohammad ebn-e hasan

رساله‌ای مشتمل بر «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه»: اما مقدمه در بیان تعریف صوم؛ فصل ۱. کیفیت نیت رمضان؛ فصل ۲. شرایط روزه دار؛ فصل ۳. بیان باقی اشیا که موجب و کفاره قضا می‌شوند؛ فصل ۴. در باقی چیزهایی که موجب قضا می‌شوند بی‌کفاره؛ فصل ۵. بیان کفاره رمضان و قضای آن؛ فصل ۶. بیان علامت رمضان (در فصلها چندین مسئله است).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۹۷/۵

آغاز: بسمله. حمدله. صلوة. اما بعد بدانکه بعضی از مؤمنین ... طلب نمودند ازین فقیر حقیر محمد بن الحسن الکاشانی که رساله ای در بیان روزه رمضان بر وفق اجتهاد خاتم المجتهدین لازال ظله العالی علیا علی العالمین تصنیف کند؛ **انجام:** این بود آنچه در باب روزه رمضان بر سبیل اختصار نوشته شد و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۹۳پ–۱۰۲ر)، ۱۱ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۵ – ۴۲۴۰]

● **روزه گرفتن شاه ولایت** / شعر / فارسی

rūza gereftan-e šāh-e velāyat

حدود دویست بیت.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۰۹/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۲ [ف: ۸ – ۲۰۷]

● **روزه مسافر** / فقه / فارسی

rūza-ye mosāfer

رساله مختصری است در مسئله وجوب یا عدم وجوب روزه گرفتن مسافر.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۸۵۸/۵

آغاز: قول القایل و لایحرم سفرنا؛

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳گ (۲۱پ–۲۳ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۳۰سم [ف: ۹ – ۷۷]

● **روزی با جماعت صوفیان** / عرفان و تصوف / فارسی

rūzī bā jamā‘at-e sūfīyān

سهروردی، یحیی بن حبش، ۵۴۹؟ – ۵۸۷ ؟ قمری

sohravardī, yahyā ebn-e hebaš (1155 - 1192)

شیخ شهاب می گوید روزی با جمعی از صوفیان نشسته بودم و هر یک از آنان از شیخ خود سخنی گفت تا نوبت به من رسید من گفتم روزی با شیخ خود از دکان حکاکی گذشتم و از حرکت مهره به دست او از شیخ خود استفسار کردم، شیخم مطلب را به تفصیل گفت و در ضمن از تشبیه حقه حکاک‌ها به افلاک کلامی چند باز نمود و کشف معضل کرد چون این از استاد خود شنیدم پرسیدم درک این مشکل چگونه حاصل شد گفت آسمان‌ها را با چشم سر باید دید نه چشم سَر. پس از او پرسیدم چشم سر چگونه باز شود او دستور چهل روز چله نشینی داد و نیز گفت باید از ماسوای الله برید.

آغاز: روزی با جماعتی صوفیان در خانقاهی نشسته بودم. هر کس از مقالات شیخ خویش فصلی می پرداخت. چون نوبت بمن رسید گفتم:

انجام: گفتم او را از من هیچ پنهان نیست اما آنچه او می گوید نمی توانم گفت. گر بگویم تیغ باشد یا درخت ×× ور نگویم عاجزم در کار سخت

چاپ: این گفتار همراه «رسالة فی الطفولیة» به کوشش دکتر مهدی بیانی، ۱۳۱۷ ع چاپ شده است؛ مجموعه مصنفات شیخ اشراق، جلد سوم، به تصحیح دکتر سید حسین نصر (تهران،پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۰ (چاپ سوم))

[دنا ۹۷۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۴۴۸/۷]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۴۱۲/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن علی الدامغانی الجابر می المولد، تا: ۶۵۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، شکری، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳ص (۱۹۳-۲۰۵)، ۱۹ سطر (۶×۱۵/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۵- ۵۴۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۱۳۶/۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۵۶۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۳/۱۵-ف

آغاز: برابر

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۲۷۰۳؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن۸؛ ۶گ (۲۱۱پ-۲۱۶پ)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۹۰/۱۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: سه‌شنبه ۸ صفر ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص (۶۹۵-۶۹۶)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱ - ۱۰۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۰۵۹/۱۴-ف

بی کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲ - ۵۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۱۸۰/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** حلاج ز شوقش به سر داریم برآمد

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۱۰۸-۱۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۳۲ - ۲۱۲]

● روس و انگلیس / تاریخ ایران / فارسی

rūs va engelīs

موهانی، محمد حسین

mūhānī ‹mohammad hoseyn

مترجم: حائری صدرالمعالی، حسین بن رضا، - ۱۳۳۶ قمری

گویا ترجمه سید حسین صدرالمعالی شیرازی مترجم زبان هندی، در چهار «باب»: ۱. روابط اروپایی روس و انگلیس به خصوص در مورد عثمانی؛ ۲. روابط آن دو با ایران؛ ۳. روابط آن دو با افغانستان؛ ۴. مطالب متعلق به هندوستان.

آغاز: بسمله تبارک و تعالی مولوی سید محمد حسین موهانی المتخلص به اغلب، از فضلاء و دانشمندان هند رساله موسوم به روس و انگلستان نگاشته

[دنا ۹۷۴/۵؛ فهرستواره منزوی ۹۷۲/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، برای امین السلطان؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [سنا: ف: ۱ - ۳۲۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۶۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** افاغنه این سلسله را ابدالی و خیلی مقدس میدانند و شمشیر کشیدن بر روی آنها را حرام می شمارند بلکه اگر کسی را هم بکشند در صدد قصاص برنمی آیند و انتقام از ایشان را جایز نمی دانند.

جلد اول کتاب و دو باب از آن را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: غره جمادی الثانی ۱۳۰۶ق؛ برای تقدیم به میرزا اسماعیل خان امین الملک؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲۶ - ۱۸۷]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۲۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** باو تسلیم نماید.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۷ شوال ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل بنفش، ۴۶گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵ - ۴۱۹۱]

● روش آموزش و پرورش در اسلام / فارسی

raveš-e āmūzeš va parvareš dar eslām

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, ‘abbās-e bn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۹۳۵

انجام: تربیت از تو که خورشید جهان آرایی

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: عباس بن محمد طواری یزدی؛ کاغذ: خطی جدید، جلد: کاغذ سبز، ۱۱گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵ - ۱۸۵۳]

● روش تحقیق در علم اقتصاد / اقتصاد / فارسی

raveš-e tahqīq dar ‘elm-e eqtesād

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری

dādbaxš, mohammad (- 20c)

مطالب مختصری است از درس دکتر تمدن جهرمی در سال سوم اقتصاد در سال ۱۳۴۷.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه:۴۳۵/۳

آغاز: ۱- چه نتایجی از تمایز احکام تحققی و دستوری در علم اقتصاد پدید می آید؟ احکام تحققی بآنچه هست بوده و یا خواهد بود

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۲۵گ (۴۳-۶۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲ - ۱۰۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۰۸/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲ - ۳۵۱]

● روش دفترداری / متفرقه / فارسی

raveš-e daftardārī

چگونگی تنظیم و ترتیب دفترهای حسابداری قانونی و تجارتی به روش‌های مختلفی که در دنیای روزگار نگارنده معمول بوده است. در این یادداشت‌ها آمارهای جالب توجهی در جدول‌هایی اکثرا الحاقی آمده است.

قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۴۵

آغاز: عملیات در ثبت اسناد و املاک، وظایف و امور مربوطه به اداره ثبت اسناد و املاک مطابق قانون

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: مقوایی، ۹۳گ، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: – ۴۹]

● **روش ساختن ادویه** / طب / فارسی

raveš-e sāxtan-e advīya

احتمالاً از قوام الحکماء از اطبای قرن ۱۴ هجری است. شیوه تهیه انواع داروها را برای بیماری‌های مختلف به روش سنتی بیان نموده و اصطلاحات فرانسوی فراوانی نیز در آن به‌کار برده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۹۳۲

آغاز: مجموعه نسخ لب که به فرانسوی آن را پولپ نامند که آن را بواسطه آلات مکانیکی از ماده رخو نباتات جدا می نمایند؛ **انجام:** محلول سوبلیمه یک در ۲۰۰ برای زخم کچلی روی زخم‌ها باید با موچین تمام موها را کند که از ریشه در بیاید بعد با پنبه دواخانه روی زخم را با محلول سوبلیمه همه روزه شسته باید به قدری بمالند روی زخم را که قرمز شود پس از چند روز خوب می شود.

خط: شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن ماشی، ۲۶۲گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف:۵–۳۱۷]

● **روش سربازگیری** / فنون نظامی / فارسی

raveš-e srbāzgīrī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۲۴۷/۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹ – ۹۰۵]

← روش سلوک (رساله در) ← منور القلوب

● **روش گرفتن ماء الحیاة** / طب / فارسی

raveš-e gereftan-e mā'-ol-hayāt

یادداشتی است از نویسنده‌ای (شاید گردآورنده جنگ حاضر) که در صدر آن نوشته است: دستور گرفتن ماء الحیاة از مخترعات حقیر است و در جمیع منافع بهتر از شراب است و مسکر نیست چه در ترکیب آن مبالغه بلیغ شده است که مانند شراب تغذیت و تقویت باه و تقویت اعضای رئیسه و قوه هاضمه و سائر قوتهای طبیعی و حیوانی... بنماید و با قوه تریاقیه باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۰۲/۱–طباطبائی

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن۱۳؛ ۱گ [ف: ۲۳ – ۷۱۳]

● **روشن اردستانی** / تراجم / فارسی

rovšan-e ardestānī

شفیعی اردستانی، مرتضی بن احمد، ق۱۴ شمسی

šafī'ī ardestānī, morteza ebn-e ahmad (- 20c)

رساله‌ای است کوتاه در زندگانی و سرگذشت ملا محمد صادق بن محمد طاهر اردستانی متخلص به روشن، در گذشته اواخر سال ۱۳۰۵ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۲۶۹۶/۳

آغاز: یکی از گویندگان فاضل، ماهر، شعراء و عرفاء و خوشنویسان قرن سیزده و اوایل قرن چهارده هجری قمری که معلوم نیست به چه علت شهرت نیافته؛ **انجام:** بر تاج مهر سوده کلاه مفاخرت ×× بر فرق مه گذشته نعلیق افتخار

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۴ رمضان ۱۴۱۸ق؛ مجدول؛ ۸گ (۲۸–۳۵)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۳۲ – ۲۸۲]

← روش نامه نگاری ← منشآت

● **روش نامه نگاری** / نامه‌نگاری / فارسی

raveš-e nāme-negārī

روش نامه‌نگاری، وصیت‌نامه‌نویسی، مصالحه‌نامه، دعبه‌نامه و غیره است که جهت تعلیم فراهم آمده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۸۷۵

آغاز: کلک گهربار [...] خامه درر نثار اعنی مفاوضه شریف عالی و ملاطفه لطف تعالی که [...] فصیح البیان معرکه والاخجسته القاب عالی جاه؛ **انجام:** بر هر یک از حضرات مشارالیهم اهلیت و قابلیت فلان مزبور ثابت و محقق بودن اسامی شریف خود را در متن وحاشیه این صحیفه قلمی فرمایند تا مشارالیه مرتکب امر مزبور شده همه وقت و در همه جا صرفه و غبطه صغار را منظور داشته نوعی نباشد که نقصانی به مال صغار برسد

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز، ۶۴گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۳ – ۱۰۲۳]

● **روشنایی نامه** / شعر / فارسی

rowšanāyī-nāme

ناصر خسرو، ۳۹۴ - ۴۸۱ قمری
nāser xosrow (1005 - 1089)

تاریخ تألیف: ۴۶۰ق
مثنویی است در بحر هزج، در وعظ و پند و حکمت با سربندهای «فصل»: فصل فی النصیحة، توحید باری، در صفت عقل، صفت نفس کل، اندر آفریدن افلاک، صفت چهار عنصر، صفت متولدات، اندر حشر، اعراض و جواهر، خواص ظاهر و باطن کمال انسان.
آغاز: بنام کردگار پاک دارا× که هست از وهم و فکر برتر / هم او اول هم او آخر ز مبدا× نه اول بود و نی آخر مر او را
انجام: بدین نادانی و عجزم ببخشای × مرا از لطف راه راست بنمای
چاپ: برلین، همراه سفرنامه و سعادتنامه او، در ۱۳۴۰ش؛ تهران، همراه دیوان او، ۱۳۳۵ش؛ روشنایی‌نامه منثور به کوشش ایوانف، قاهره، ۱۹۴۸م
[مشار ۷۵۷؛ الذریعة ۲۷۲/۱۱؛ ایوانف ۷۴۳ و ۷۴۵؛ نسخه‌های منزوی ۲۸۴۳؛ مشترک پاکستان ۱۶/۷-۱۷؛دنا ۹۷۵/۵ (۲۶ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۳/۹-ف
نسخه اصل: لالا اسماعیل ش ۴۸۷ر؛ بی‌کا، تا: قرن ۸ [فیلمها ف: ۱ - ۵۰۰]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۲۳/۹-ف
نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۲۷۰۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ ۱۲گ (۱۶۷پ-۱۷۸ر)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۱۵]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۲۰۶/۶
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: اسعد بن علی بن محمد کاتب، تا: ۸۱۳ق؛ ۱۸ص (۱۰۷-۱۲۴) [عکسی ف: ۴ - ۱۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱/۱۰-عکس
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۲. نزدیک ۴۲۵ بیت؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن احمد بن محمد کاتب، تا: ۸۱۶ق، جا: شیراز؛ در پایان آمده «به سال سیصد و چل هم سه بر سر» [فیلمها ف: ۳ - ۲۱۶]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۹۲۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد ابراهیم حسن خواجه شیرازی، تا: ربیع الاول ۸۴۲ق؛ با یک ابروی زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵گ (۳۲پ-۴۶ر هامش)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۲/۷سم [ف: ۸ - ۱۲۲]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۴۳۰/۹-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا[عکسی ف: ۲ - ۱۴۷]
۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۸۰/۳-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 1777 (بلوشه ۱۶۴۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۲ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۵۳۹]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۲/۸-ف
نسخه اصل: ملت افندی علی امیری ش ۱۰۱۷؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۱۵گ (۳۵ر-۴۹ر)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱- ۴۸۷]
۸. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۸۸/۱بخش۳
نسخه اصل: ایاصوفیا ۱۷۷۸؛ بی‌کا، تا: ۸۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۹گ (۱۳۲ر-۱۵۰ر) [ف: - ۱۰۳]
۹. کرمان؛ اسلام پناه، مهندس محمد حسین؛ شماره نسخه:بدون شماره
کا: شمس الدین من کمال الدین ابونصری (؟)، تا: ۸۸۲ق [میراث اسلامی: ۵ - ۶۲۲]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۴۴/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۸۳ق؛ ۸۴ص (۱۰۵-۱۸۸) [ف: ۸ - ۵۷]
۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۴۶
آغاز: اگر چه نام او ورد زبانست ×× ورای لامکانش آشیانست؛
انجام: برابر؛ تمت الکتاب ... فی خامس عشر شعبان المعظم سنه ثلاث و ثمانین و ثمان مائة الهجریه.
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز (یکصد و یازده بیت از آغاز)؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی، جلد: روغنی، بوم مشکی، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۲/۳سم [ف: ۸ - ۲۱۳]
۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۱۲۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ بخشیده فخرالدین نصیری در ۲۱/۱۱/۱۰؛ کاغذ: ترمه ختایی، جلد: رویه میشن آلبالویی، ۲۰گ، ۱۰سطر،اندازه:۱۱/۲×۱۶/۸سم[ف:۳ - ۴۱۵]
۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۳۳پ-۴۸ر)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۷ - ۲۶۰]
۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۷۷۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر ذیحجه ۹۵۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۵۱پ-۱۶۳ر)، ۱۸سطر [ف: ۳۷ - ۳۰۸]
۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۴۲/۴
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسینی مداح، تا: ۱ جمادی الثانی ۹۵۰ق؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۹۷پ-۱۱۹پ هامش)،۱۷سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۱ - ۲۰۹۵]
۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱/۱۰ معیری
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ۹۵۷ق؛ ۱۱ص (۶۲-۷۲) [ف: ۱۸-۱]
۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۴۷۳۶/۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۶ص (۴۳-۴۸)، سطور چلیپا (۹×۲۳)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۱۴ - ۳۶۹۳]
۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۸۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد مشهدی، تا: قرن ۱۱؛ دارای سرلوح زرین و مینا، مجدول؛ نوشته شده: «للخزانة العامرة السلطانیة

السلیمانیة عمرها الله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۲۰گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۰ سم [ف: ۱۳ – ۳۱۹]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰۸۱/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: دوست محمد بن علی دوست بدستانی / بجستانی، تا: ۲۰ شوال ۱۰۱۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۹۵پ– ۱۰۱ ر)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۹/۲ – ۷۱۷]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۵۰۷۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

حدود ۳۴۰ بیت؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن عبدالرضا قزوینی شیرازی، تا: ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۲سم [ف: ۸ – ۱۸۸]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۸۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۷۷گ، ۲۲ سطر(۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵ سم [ف: ۳ – ۲۲۳]

۲۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه:۱۳۶/۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۶۳ق [نشریه: ۲ – ۹۶]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۳۴۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: نظر علی، تا: رجب تا شعبان ۱۲۷۳ق؛ مجدول؛ واقف: سید محمد باقر عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴ص (۲– ۲۵)، ۱۸–۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۲ سم [ف: ۱۷ – ۴۵۲]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۳۲۹/۳۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹گ (۳۱۸–۳۲۶)، ۱۶ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵ سم [ف: ۸ – ۲۸]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۴۳۷/۳

آغاز: برابر ؛ **انجام:** ز دست نفس و غوغای شیاطین ×× اغثنی یا غیاث المستغیثین

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حسنی کاتب دزفولی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ رجب ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۳۱ص (۳۵–۶۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۱/۸سم [ف: ۴۵ – ۲۳۵]

۲۶. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه:۱۶/۳بخش۲

نسخه اصل: خالص افندی شماره ۷۰۵۰ در اونیورسیته FY 1062؛ کا: محمد بن ابی طالب بن ابی القاسم حسینی، بی‌تا [ف: – ۶۵]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۵۳۳/۳

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۰گ (۹۳ر–۱۱۲ر هامش)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲ – ۲۵۵۲]

● **روشنایی نامه** / شعر / فارسی

rowšanāyī-nāme

دامغانی، محمد بن نصرالله، – ۷۷۵ قمری

dāmqānī, mohammad-e-bn-e nasr-ol-lāh (- 1374)

چاپ: به کوشش حسن ذوالفقاری، ناموارہ دکتر محمود افشار، ۸ (۱۳۷۳): ۴۳۰۰–۴۳۲۵

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۴۱/۱۷-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۵۳۸. در ۵۳۶ بیت؛ خط: نستعلیق ریز و خوش، بی کا، تا: با تاریخ ۸۲۶ق؛ ۷گ (هامش ۵۶۱ر–۵۶۷ر)، ۲۵ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۴۴۲]

← روشنائی نامه ≻ نورالعیون

● **روشن ضمیر فی شرح جوشن صغیر** / دعا / فارسی

rowšan zamīr fī š.-e javšan-e saqīr

زنجانی، محمد حسن بن قنبر علی، ۱۲۵۶–ق۱۴ قمری

zanjānī, mohammad hasan-e-bn-e qanbar ʻalī (1840 - 20c)

وابسته به: دعاء جوشن صغیر

شرح مفصلی بر دعای جوشن صغیر است که بنا به درخواست پسر بزرگش محمدعلی نوشته شده. مؤلف دعا را به ۲۰ فقره تقسیم کرده هر یک را در فصلی گنجانده و بدین ترتیب کتاب در ۴ «مقدمه» و ۲۰ «فصل» و یک «خاتمه» تنظیم شده است. از آن جا که دعای جوشن صغیر به تلویح به مصایب کربلا نیز اشاره کرده، در پایان هر فصل مجلسی در بیان حالات و مصایب سید الشهداء علیه السلام به کتاب افزوده شده است. هر قسمت از دعا ذیل دو عنوان «المعنی و الترجمه» و «اللغة و التفسیر» بررسی می شود. خاتمه مفصل کتاب منبع بسیار مناسبی برای شناخت مؤلف آثارش است چه در آن جا طی حدود ۱۵ برگ زندگی خود نوشت مفصلی ارائه کرده است. وی ظاهراً مجموعه تألیفاتش را با نام مقولات عشر (در ۹ جلد) گرد کرده بود که روشن ضمیر جلد سوم آنها است.

[دنا ۹۷۶/۵؛ الذریعه، ج ۱۱، ص ۲۷۲]

تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه:۸

آغاز: ربنا یا ربنا ما خلقتنا باطلاً سبحانک فقنا عذاب النار الحریق بدیعنا یا الله ما ابدئت وجودنا عاطلاً؛ **انجام:** و جعلنی الله فداهم و کثر امثالهم و کسر اعناق خلافهم آمین یا رب العالمین ... خدایا مقصر به کار آمدیم ×× گنهکار امیدوار آمدیم / بضاعت نیاوردم الا امید ×× خدایا ز عفوم مکن نا امید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه غره محرم ۱۳۲۷ق؛ واقف: حسن علمی زنجانی؛ ۱۳۲۷ق؛ ۲۲۳گ، ۲۰ سطر [ف: ۲۲]

● **الروضات** / شرح دعا / عربی

ar-rawḏāt

بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم، ۱۱۹۶ - ۱۲۸۱ قمری

bārforūšī māzandarānī, mohammad ebn-e moqīm (1782 - 1865)

وابسته به: زیارت رجبیه

تاریخ تألیف: ۱۹ رجب ۱۲۵۹ق؛ محل تالیف: مشهد رضوی

شرح مختصری است بر زیارت رجبیه که بیشتر مسائل ادبی و روایی را مطرح کرده است و از کتاب «اللوامع علی شرح اللمعة» خود نام برده و به آن ارجاع داده است. این شرح در ظرف دو سه روز به توجه عمدة العلماء حاجی ملا مؤمن هراتی و همچنین حاج میرزا هاشم و آخوند ملا محمد عبدالوهاب، تألیف شده است.

آغاز: لابد من رسم مقدمات الاولی الباء للتبرك والملابسة او التسبب و الاستعانة ولكل وجهة هو موليها. ان الاسم من السّمة و هی العلامة واسم الشی مایعرف به؛

انجام: ولاملل خبر لامحذوف من مللت منه مللا من باب لقلب تسمت منه و ضجرت فهما مترادفان او الاول اعم من بلوغة حد الفجر و رحمة الله و بركاته و تحياته حتى العود الى حضرتكم

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۵۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** حقش اینست که اسب دوانی و قلم رانی کردم در ظرف دو سه یوم و این نبود مگر از دو مائده ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۲۵۰پ-۲۶۱پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳ - ۳۳۱]

۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه:۱۶۱/۲

آغاز: برابر **انجام:** والحشرفی زمرتكم و السلام عليكم و رحمة الله و بركاته و صلواته و تحياته.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۹ رجب ۱۲۵۹ق، قسمتی توسط محمد ابراهیم کتابت شده؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹ص (۷۸-۱۰۶)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: - ۱۱۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۸۷/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ - ۲۵۲]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۲۸۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف مخ: ۳ - ۱۲۰۹]

● **روضات الازهار فی علم وقت اللیل و النهار** / هیأت، شعر / عربی

rawḏāt-ul azhār fī ʻilm-i waqt-il layl wa-n nahār

جادری، عبدالرحمن بن ابی غالب، - ۸۱۸ قمری

jāderī, ʻabd-or-rahmān-e-bn-e ab-el-qāleb (- 1416)

تاریخ تألیف: ۷۹۴ق

ارجوزه‌ای است در سیصد و سی و پنج بیت در شناختن اول ماه‌ها و اوقات نماز و طلوع و غروب آفتاب و اول سال و خط استوا و ارتفاع کواکب و منازل بروج و جز اینها.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۶۳/۶

آغاز: الحمدلله العزيز القادر ×× مكور الليل الحكيم القاهر / مسخر الافلاك و الكواكب ×× سبحانه من مالك و واهب؛ **انجام:** و صلوات ربنا الغفار ×× على النبی المصطفی المختار / و آله و صحبه الكرام ×× ما دارت الشمس مدی الایام

خط: مغربی، بی‌کا، تا: ۴ محرم ۱۲۰۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۴۹پ-۵۷ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰ سم [ف: ۸ - ۶۹]

← روضات الجنات ⟵ روضات الجنان و جنات الجنان

● **روضات الجنات فی احوال العلماء و السادات** / تراجم / عربی

rawḏāt-ul jannāt fī aḥwāl-il ʻulamā' wa-s sādāt

خوانساری، محمد باقر بن زین العابدین، ۱۲۲۶ - ۱۳۱۳ قمری

xānsārī, mohammad bāqer ebn-e zayn-ol-ʻābedīn (1811 - 1896)

شرح حال عده‌ای از بزرگان و مشاهیر شیعه و اهل سنت است که به ترتیب حروف تهجی از الف تا یاء مرتب شده و در هر حرف ابتدا به معرفی علمای شیعه و سپس اهل سنت می‌پردازد و در برخی از شرح حال‌ها به تفصیل و تحقیق پرداخته است. در چهار جلد،که جلد اول آن در ۱۲۷۱ق، دوم در ۱۲۶۳ق، سوم در ۱۲۸۴ق و چهارم در ۱۲۸۷ق به پایان رسیده است.

آغاز: الحمدلله الذی جعل بين العلم و اهله نزهة الرجل الكامل ...

چاپ: مکرر چاپ شده؛ تهران، دار الکتب الاسلامیه، تحقیق محمد علی روضاتی، ۱۳۸۲ق؛ ۱۳۰۷ق، سنگی؛ ۱۳۶۷ق، سنگی [دنا ۹۷۷/۵؛ الذریعة ۲۸۰/۱۱ شماره ۱۷۱۲]

شرح و حواشی:

۱- مفتاح روضات الجنات؛ خوانساری، عطاءالله بن محمد باقر (-۱۳۳۳)

۲- ابواب الروضات = فهرست روضات الجنات؛ آقا نجفی، محمد باقر بن محمد تقی (-۱۴)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۶/۱ و ۵۵۱۹-ف و ۵۵۲۰-ف

آغاز: اما بعد فهذا هو المجلد الثالث من كتاب ... باب ما اوله العين

المهمله من اسماء فقهاء اصحابنا المتشرعین
جلد سوم و چهارم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ ذیحجه ۱۲۷۶ق؛ با خط خوردگی؛ تاریخ تألیف (۲ ذیحجه ۱۲۷۶) در پایان آمده و در آنجا از همکاری میرزا عبدالغفار پسر سید محمد پسر حسین حسینی تویسرکانی در تکمیل این جلد سپاسگزاری شده و به درخواست او سرگذشت استاد و همشهری او ملاحسینعلی پسر نوروز علی ملایری تویسرکانی سپاهان آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸ - ۴۳۰] و [فیلمها ف: ۳ - ۱۶۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۶۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ثانیها تبویب مضیقاته الموجود الی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، ۳۱۱گ، ۳۳ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸ - ۹۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۴ و ۵۵۱۸-ف

از آغاز است تا سرگذشت جنید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از روی نوشته‌های دست خوانساری، در ۱۵ محرم ۱۲۷۱ تصحیح شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۲۸گ، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۲۹] و [فیلمها ف:۳-۱۶۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۸۳۵

جلد دوم، از سرگذشت حسن اطروش تا ظالم بن عمر ابی الاسود دئلی، در ۱۰۷۸ بیت که در روز چهارشنبه ۱۴ شعبان ۱۲۶۳ تألیف شده در سپاهان؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن جواد موسوی، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۶۸ق؛ با بلاغ مقابله خط خوانساری دارد به خط محمد بن زین العابدین موسوی مورخ روز جمعه ۶ جمادی الثانی ۱۲۸۲، خوانساری هم به این نسخه نگریسته در روز عنوان‌گذاری است از سید حسن بن سید علی سپاهانی درباره اجازه اجتهاد به میرزا محمد باقر به خط خود مجاز مورخ ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۷۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۱۶گ، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸ - ۴۳۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۶۱۴-ف

نسخه اصل: آستان قدس ش ۴۱۹۰ (۳۸). جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ محرم ۱۲۷۱ق؛ مقابله شده با اصل در ۱۴ جمادی الاول ۱۳۰۷ [فیلمها ف: ۱ - ۳۳۲]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۵۹۱

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن محمد صادق، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۳۱۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۶سم [ف: ۱ - ۲۴۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۷۴

آغاز: برابر
نیمه اول کتاب و تا حرف عین را دارد، و جزء دوم آن که تا حرف ظاء می‌باشد روز چهارشنبه ۱۴ شعبان ۱۲۶۳ به پایان رسیده؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: ۱۲۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۶گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴ سم [ف: ۱۸ - ۲۳۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۷۳۶

آغاز: برابر **انجام:** علم الهدی من قبل امه یروی عنه ابوالفضل الشیبانی المذکور ...
خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۴۱ - ۱۹۰]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۶۶۸۷-۳۴/۵۷

آغاز: بسمله باب ما اوله الحاء من اسماء فقهاء اصحابنا و اجلاء علمائهم رحمهم الله السید السند ... المعروف بابی محمد الاطروش جد سیدنا الاجل المرتضی علم الهدی؛ **انجام:** و غیر ذلک مما یستفاد لک ان شاءالله تعالی من مطالعه هذا الکتاب و تضاعیف الابواب والله اعلم بالصواب والیه المرجع و المآب ولیکن هذا آخرما اوردناه ... و بالاجابة جدیر و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.
حرف ح تا ظ؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد ابراهیم بن میرزا عبدالمجید، تا: دهه دوم محرم ۱۲۸۳ق، به‌دستور امام جمعه اصفهان میرزا سیدمحمد؛ با تقریظ سیدمحمد حسن مدرس، دارای سرلوح مزدوج مرصع، مجدول مذهب، محشی با امضای «منه سلمه الله»، کاتب نسخه حاضر از دانشمندان کربلاست که در سال ۱۳۰۶ ق وفات نموده است (نک: الکرام البررة ۱۶۰۸)؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۸۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴ - ۲۱۴۸]

۱۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۹۷

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن علی اصغر، تا: ۱۲۸۸ق، جا: اصفهان؛ ۱۴۰گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱ - ۱۱۳]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۵۷۲

آغاز: اما بعد فهذا هو المجلد الثالث من کتاب ... باب ما اوله العین المهمله من اسماء فقهاء اصحابنا المتشرعین؛ **انجام:** و ختم الله امورنا و امور سائر الفرقة الحقة المحقة أیضاً بالفوز و المکرمة و السعادة و الحسنی
جزء سوم و چهارم کتاب و از حرف عین تا پایان کتاب را دارد؛ خط: نسخ، کا: سید جمال الدین بن محمد باقر موسوی، تا: شعبان ۱۲۸۸ق؛ مجدول، مصحح، محشی با عناوین «منه دام ظله»، «محمد مهدی عبد رب آبادی»، و «غیاث الدین ادیب کاشانی»؛ مهر: مؤلف «محمد باقر بن زین العابدین الموسوی» (مؤلف)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۵۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۲

آغاز: بسمله و له الحمد فی السموات و الارض؛ **انجام:** و هو الغنی الرحیم ... ابن مولینا محمد حسن محمد تقی الخوانساری.
خط: نسخ، کا: خونساری، محمد تقی، تا: ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [الفبائی: - ۲۸۷]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۳۲۸

آغاز: بسملة، و به ثقتی و علیه توکلی و هو حسبی و نعم الوکیل و له الحمد فی السماوات و الارض و هو الغنی الکفیل ... اما بعد، فهذا هو المجلد الثالث من کتاب روضات الجنات ... باب ما اول العین المهملة من أسماء؛ **انجام:** ان هذا له من جمیل الکرامة و عظیم النیل بلغه الله تعالی برحمته الواسعة الی المقام الأرفع الأسنی و ختم الله أمورنا و أمور سائر الفرقة الحقة المحقة بالفوز و المکرمة جلد ۳ و ۴، از حرف «ع» تا پایان حرف «ی»؛ خط: نسخ، کا: محمد شاهشاهانی «معلم»، تا: رجب ۱۲۹۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»، مجدول، نام جلد ساز نسخه «ابراهیم بن محمدباقر ۱۲۸۲ق»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سورمه‌ای، ۲۷۱گ، ۲۹ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵ سم [ف: ۳۹ - ۳۸]

۱۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۷۲۷

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: حبیب الله بن اسماعیل خوانساری، تا: ۱۲۹۳ق، برای مؤلف؛ ۱۹۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱ - ۱۱۳]

۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۳۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال ان کان هولاء زنادقة فما علی وجه الارض مسلم انتهی ... و انا احمدالله تعالی و تقدس علی کل حال. مجلد اول که تا آخر حرف «ج» را دارد یعنی از ابراهیم ابن محمد ثقفی صاحب کتاب «الغارات» شروع می‌شود و به احوال - جنید بغدادی ختم می‌گردد؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد تقی بن محمد حسن خوانساری،تا:شنبه ۱۲ رجب ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج نیلی،۲۴سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۱۹۳۸]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فما علی وجه الارض مسلم انتهی ولیکن هذا اخر ... احدی و سبعین بعد الف و مائین و انا احمد الله.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [الفبائی: - ۲۸۷]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۱

آغاز: بسمله الحمدلله الاول بلابدایه و الاخر بلا نهایه؛ **انجام:** من کل صحیفه لناوفی الاول ثم لیکن هذا اخر ... فانه ولی الاعطا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [الفبائی: - ۲۸۷]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۱۳

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هو فی مجده قدیم؛ **انجام:** و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [الفبائی: - ۲۸۷]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۰۲۲/۴-ف

نسخه اصل: آستان رضوی. چند برگی است، مجلد دوم و سوم و چهارم؛ بی‌کا، بی تا؛ مقابله کرده میرزا احمد موسوی پسر مولف در ذیقعده ۱۳۰۷ ... [فیلمها ف: ۳ - ۱۹۲]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۵۷۴

آغاز: برابر
از حرف حاء تا حرف ظاء است؛خط:نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: شاید از عصر مؤلف؛ تملک: طه بن محمد باقر حسینی به تاریخ ۱۳۳۸؛ جلد: تیماج، ۱۷۴گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۴ - ۴۲۸]

● روضات الجنات فی اصول الاعتقادات / کلام و اعتقادات / عربی

rawḍāt-ul jannāt fī usūl-il i'tiqādāt

کافی آق حصاری، حسن بن طرخان، ۹۵۱-۱۰۲۵قمری

kāfī āq hesārī, hasan-e bn-e tarxān (1545 - 1616)

متن مختصری است در اصول اعتقادی بر پایه‌های کلامی مذهب اشاعره با اشاره به بعضی ادله، برگرفته شده از رساله الفقه الاکبر ابوحنیفه و عقاید طحاوی و نسفی و سنوسی و سیوطی، در هفت «روضه»: ۱. حقیقة الایمان علی مذهب ابی حنیفة؛ ۲. الایمان بالله تعالی؛ ۳. الایمان بالملائکة؛ ۴. الایمان بکتبه؛ ۵. الایمان برسله؛ ۶. الایمان بالیوم الاخر؛ ۷. الایمان بالقدر.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا للعلم و الایمان و نهانا عن الکفر و العصیان ... فلما کان الایمان اول ما یجب علی الانسان و آخر ما یطلب عند نزع الارواح ...

انجام: و بالله العصمة و التوفیق و بیده ازمة التحقیق، و الحمدلله علی الاختتام و التتمة و الصلاة علی رسوله محمد هادی الامة و کاشف الغمة و علی آله و صحبه کبار الرحمة و خیار الامة، تمت.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۵۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن حاج علی، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ ۱۴گ (۲پ-۱۵پ) [ف: ۳ - ۱۶۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۵۲۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قل لو اجتمعت الانس و الجن علی ان یاتوا بدلیل علی الجواز لا یأتون به و لو کان بعضهم لبعض ظهیراً.
خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله، تا: ۱۱۲۱ق؛ مهر: «بنده خدا السید محمد صادق ۱۳۲۵» (دایره)؛ جلد: تیماج، ۱۹ص (۴-۲۲)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۷۲]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۱۵۶/۲

خط: نستعلیق، کا: احمد شاکر، تا: ۱ ربیع الاول ۱۱۹۶ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۲۲۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۵۲/۲

کا: احمد شاکر، تا: ربیع الاول ۱۱۹۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز، ۳۳ص (۶۵-۹۷)، ابعاد متن: ۵×۱۰، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۲ - ۷۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۸۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: رقعی، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ محشی؛ جلد: مقوایی، ۴۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۷ - ۲۵۸]

● **روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات** / جغرافیا / فارسی

rawzāt-ol jannāt fī awsāf-e madīne-ye harāt

اسفزاری، معین الدین محمد، - ۹۱۵ ؟ قمری

esfazārī, mo'īn-od-dīn mohammad (- 1510)

اهدا به: سلطان حسین بایقرا

تاریخ تألیف: ۸۸۷–۸۹۸ق

مؤلف از معاریف منشیان دربار سلطان حسین بایقرا بوده و گذشته از این کتاب، کتاب دیگری در انشاء از او مانده است. وی این کتاب را در ۲۶ «روضه» پرداخته است. نام کتاب در دیباچه آمده و در آن از تاریخ قدیم هرات ساخته امام ابواسحاق احمد بن یاسین و ثقة الدین شیخ ابو عبدالرحمن فامی و کرت نامه ربیعی فوشنجی و احوال ملوک کرت سیفی هروی یاد گردیده و از سلطان حسین بایقرا نیز درآن یاد شده و از جامی ستایش گردیده است.

آغاز: سپاس و ستایش مالک الملکی را سزاست ...

انجام: چنانچه بیک دیگر متصل شده در بیان این حال این رباعی را مؤلف را اتفاق افتاد: ای ملک ز جویبار عدلت سیرآب ×× باران ز کفت جود چو باران سحاب / در دور تو هرچند بجویند بملک ×× جز خانه دشمنت نیابند خراب

چاپ: به اهتمام آقای سید محمد کاظم امام در سلسله انتشارات دانشگاه تهران به شماره‌های ۵۳۵ و ۵۷۴

[دنا ۹۷۷/۵؛ الذریعه ۱۰۷۶/۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۸۸

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۱ق؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۳ - ۴۱۷]

۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۰۰

انجام: بلکه اگر ذکر آن در مجلس فردوس آثارش می‌گذرد بر خاطر دریا مآثر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ ۳۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱ - ۱۱۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۴۵۳

آغاز: و کمال مکنت و استقلال هیچ دادخواه بر درگاه مرحمت پناهش منت نواب و زحمت بواب نکشیده

خط: نستعلیق، کا: خواجه کلان ارزنه، تا: میانه‌های جمادی الثانی ۹۸۷ق؛ افتادگی:آغاز؛مجدول؛کاغذ:سپاهانی،جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۵گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶ - ۱۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۲۲۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الطیبین الطاهرین و سلم تسلیماً کثیراً کثیرا.

روضه بیست و ششم را که در نسخه‌های دیگر شامل دو چمن است ننوشته؛ خط: نسخ خوش، کا: عبدالحی بن حبیب الله، تا: ۹ ذیحجه ۹۹۹ق؛با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: میشن سیاه،۷۶۴ص،۱۹سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶ - ۲۵۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۳۹

آغاز: عرضه داشتند که چهار دیواریست از گل؛ **انجام:** و شاهرخ میرزا انجا مقید و محبوس

از اواسط چمن سوم از روضه اول است (ص۱۱۳ چاپی) تا اویل چمن اول از روضه بیست و سوم (ص۳۲۰ چاپی)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حسینعلی میرزا سردار ساعد، مرداد ماه ۱۳۱۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، ۲۲۵گ، ۱۹ سطر (۱۱/۳×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵ سم [ف: ۷ - ۱۰۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۶۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز (چهار سطر و نیمی از صفت مسجد جامع هرات افتاده)؛ مهر: محمد رضا، مجید؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۴گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [سنا: ف: ۲ - ۲۳۵]

۷. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه:۳۶۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز [اوراق عتیق: ۱ - ۲۴۵]

۸. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه:۱۵

خط:نستعلیق خوش،بی‌کا،تا:قرن۱۰؛افتادگی:انجام[نشریه: ۶ - ۵۹۰]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۵۳۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷ - ۱۷۱]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۳۸۳

آغاز: ساعت مرحمتش خرگوش در گوش شیر شرزه راز می‌گوید؛ **انجام:** بجانب سرخس متوجه گشت و از آنجا متوجه ...

از اواسط مقدمه کتاب و تا آخر روضه بیست و چهارم می‌آید یعنی حدود پنج روضه از آخر کتاب افتاده است و با مقایسه با نسخه چاپی مطالب این نسخه از صفحه ۸ جلد یکم چاپ شده شروع می‌شود و تا آخر صفحه ۳۴۶ بخش دوم نسخه چاپی را فرا می‌گیرد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سبز، ۲۶۷گ، ۱۹ سطر (۷×۱۸)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵ - ۵۰۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۲۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ تحریر چلیپا، مجدول، صفحه دوم و ما قبل آخر مذهب، کار کشمیر؛ کاغذ: دارچینی، جلد: پارچه‌ای، ۲۶۴گ، مختلف السطر (۶/۶×۱۶/۱)، اندازه: ۱۳×۲۲/۲ سم [ف: ۷ - ۱۰۸]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۴۵۹

آغاز: فرمانشان همه کامکاران ارایک دانش و فرزانگی و شیر شکاران معارک مردی و مردانگی که هریک بر آسمان دولت آفتابی و هریک در میدان صولت افراسیابی ... صفت بلده هرات صانها الله عن الافات و الحادثات بر بصر بصیرت اولی الابصار و دیده سریرت ذوی الاختیار مخفی و مستور نخواهد بود؛ **انجام:** چنا بر شکر خمده ات عالم را از آن حاتم گم گشته بادت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی سفید، جلد: روغنی، ۲۱۵گ، ۱۴ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۵ – ۵۹]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۷۴۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۱۸۷ق، که گویا تاریخ قرائت باشد نه نوشتن نسخه که کهنه تر می‌نماید؛ کامل شده نفیسی در آغاز از روی نسخه ش ۶۴۵ مجلس نوشته عبدالحی بن حبیب الله در ۹ ذیحجه ۹۹۹، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی و فرنگی، ۲۴۰گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۱۶ – ۸۲]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۸۲۰

از آغاز تا پایان روضه پنجم (ص ۴۲ و۳۷۶ ج ۲ چاپ تهران)؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه،۱۰۷گ،۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۱/۳سم [ف: ۳ – ۴۱۶]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۵۰۴

آغاز: فرمانشان همه کامکاران ارایک دانش و فرزانگی و شیر شکاران معارک مردی و مردانگی که هریک بر آسمان دولت آفتابی و هر یک در میدان صولت افراسیابی ... صفت بلده هرات صانها الله عن الآفات والحادثات ببصر بصیرت اولی الابصار و دیده سریرت ذوی الاختیار مخفی و مستور نخواهد بود؛ **انجام:** بر شکر خنده ات عالم را از آن حاتم گم گشته بادت.

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن میرزا حیدرقلی، تا: ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ تملک: اعتضاد السلطنه در ۱۲۸۲؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۸؛ کاغذ: ترمه سپاهانی سفید، ۲۴۶گ، ۱۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۵ – ۶۰]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۶۷–ف

نسخه اصل: پاریس P. 105 (بلوشه ۵۰۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳۱گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱ – ۱۱۰]

● روضات الجنان / دعا / فارسی و عربی

rawzāt-ol jenān

جعفر بن فتح الله، ق۱۴ قمری

ja‘far ebn-e fath-ol-lāh (- 20c)

تاریخ تألیف ۱۳۳۳ق

در آداب و ادعیه و فوائد تاریخی؛ در حدود چهل و یک «روضه» در آداب و ادعیه و فواید تاریخی و مواعظ و مطالب دیگر که از کتاب‌های مختلف جمع نموده است، در بعضی جاها به جای «روضه»، «باب» نوشته است. عناوین: ۱. تعریف الدعا؛ ۲. صفات الداعی؛ ۳. اوقات الدعوات؛ ۴. فضیلة و ثواب قرائت القرآن؛ ۵. الصلوات علی النبی؛ ۶. صفة الوضوء؛ ۷. الاذان و الاقامة و ثواب المؤذن؛ ۸. آداب الصلوة؛ ۹. تعقیب الفرایض؛ ۱۰. تعقیب الصبح؛ ۱۱. تعقیب الظهر؛ ۱۲. دعاء القنوت؛ ۱۳. تعقیب العصر؛ ۱۴. الاستشفاء؛ ۱۵. تعقیب المغرب؛ ۱۶. تعقیب العشاء؛ ۱۷. الدعاء فی الصباح و المساء؛ ۱۸. صلوة اللیل و فضلها؛ ۱۹. زیارت النبی (ص)؛ ۲۰. [فی وفات بعض الانبیاء و العلماء]؛ ۲۱. الادعیة المتفرقة؛ ۲۲. سجدة الشکر؛ ۲۳. اسم الله الاعظم؛ ۲۴. احراز النبی و الائمة؛ ۲۵. الاحتجاب؛ ۲۶. الخلاص من السجن؛ ۲۷. دفع الظلم؛ ۲۸. فیما یعمل عند النوم؛ ۲۹. آداب الاکل و الشرب و ادعیتها؛ ۳۰. آداب بیت الخلأ؛ ۳۱. طلب العلم؛ ۳۲. فضل العلماء؛ ۳۳. صفة العلماء؛ ۳۴. اسماء الحسنی؛ ۳۵. ما اوصی رسول الله (ص) الی امیرالمؤمنین (ع)؛ ۳۶. [ما اوصی رسول الله الی ابی ذر]؛ ۳۷. الکلیات؛ ۳۸. روایت مجلسی از شیخ مفید و سید بن طاوس؛ ۳۹. [منتخبی از ادب منظوم عرب]؛ ۴۰. [فواید تاریخی منظوم منثور]؛ ۴۱. بعض اللغات.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۳۹۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل الدعاء مفتاح الفلاح و صیره مصباح النجاح لاهل التوحید ... و بعد فهذه نسخة وجیزة صغیرة الحجم کثیرة النفع؛ **انجام:** و قال علیه ای افتری علی دبس دوشاب انگور خرما.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۵ جمادی الاول (اول عید نوروز) ۱۳۳۳ق؛ کتابت نسخه به نظر می‌رسد در فواصل زمانی مختلف انجام شده و نظم کامل ندارد، لااقل این کتابت تا سال ۱۳۳۹ق ادامه یافته چون در صفحه ۲۴۰ تاریخ وفات آقا سید طباطبائی را در طهران به سال ۱۳۳۹ق ثبت کرده است، بلکه سال ۱۳۴۲ق که در ص ۸ به آن اشاره شده است، در آغاز نسخه یادداشت مسافرت به زیارت خراسان از طرف جلفا در سال ۱۳۳۳ق، و یادداشت دیگری بدین مضمون: «نذر کردم که اگر این کتاب را امانت بدهم ده تومان بسادات بنی فاطمه (ع) بدهم فی شهر صفر المظفر ۱۳۹۹هـ (یا ۱۲۹۹؟)»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰۸ص، ۱۲–۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۰سم [ف: ۴۵ – ۲۱۲]

● روضات الجنان فی اکمال الایمان / گوناگون / عربی

rawḍāt-ul jinān fī ikmāl-il īmān

شاهرودی خراسانی، محمد علی بن محمد کاظم، - ۱۲۹۳ قمری

šāhrūdī xorāsānī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad kāzem (- 1876)

تاریخ تألیف: ۲۸ ذیحجه ۱۲۷۳ق

در اصول دین و کلیات اخلاقی و پند و اندرز با استفاده از آیه

کریمه و احادیث شریفه و تفسیر و شرح آنها، با عناوین «روضة، روضة»، در یک «مقدمه» و چند «فصل» و یک «خاتمه».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۷۱۹

آغاز: الحمدلله الذی أفاض الارواح من القدم و أخرج الوجود من العدم الذی خلق بقدرته اللوح و القلم؛ **انجام:** و لعنة الله علی خالفهم و عاندهم و غصب حقهم و أنکر فضائلهم و اضطرب فی شؤنهم و شک فی مقامهم أبد الابدین ...

خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن محمد امین شراره عاملی فتونی نجفی، تا: ذیحجه ۱۲۷۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷ - ۲۸۴]

● روضات الجنان و جنات الجنان = روضات الجنات / جغرافیا / فارسی

rawzāt-ol jenān va jannāt-ol janān = rawzāt-ol jannāt

حافظ قزوینی، درویش حسین، - ۹۹۷ قمری

hāfez-e qazvīnī, darvīš hoseyn (- 1589)

تاریخ تألیف: ۹۷۵ق موافق «زیارات قبور اولیا شد»

در مقابر و مزارات شهر تبریز و توابع آن و شرح حال عرفا و صوفیان و شعرایی که در آن مقابر مدفونند با ذکر مطالبی عرفانی و اشعاری از آنان یا خود مؤلف، در یک «مقدمه» و هشت «روضه» و یک «خاتمه»: مقدمه: در طریق و قاعده زیارت قبور؛ روضه ۱. مراقد و مزارات صحابه و تابعین در تبریز؛ ۲. مقابر سرخاب و توابع آن؛ ۳. مقابر کبرای چرنداب؛ ۴. مقابر عرفای گورستان کچیل؛ ۵. قبور اکابری که در اندرون شهر تبریز دفن شده‌اند؛ ۶. مقابری که در حدود شهر واقع است؛ ۷. احوال بدرالدین احمد حسینی لاله‌ای؛ ۸. ذکر سلسله عبداللهیه کبرویه؛ خاتمه: در معنی نبی و رسول و نبوت و ولی و مرشد و ولایت.

آغاز: بسمله حمد و سپاس خداوندیرا سزاست که به مشیت ازلی

[دنا ۹۷۸/۵]

شرح و حواشی:

۱- مزارات تبریز = گزیده روضات الجنان و جنات الجنان؛ حافظ قزوینی، درویش حسین (-۹۹۷)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۱۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیارات قبور اولیا شد و لیختم بالصلوه علی محمد و اله اجمعین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [الفبائی: - ۲۸۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۳۱۷

آغاز: روضه هشتم در ذکر احوال خیر مآل حضرت مخدوم علی الاطلاق امیر الملة و الدین احمد الحسینی؛ **انجام:** محضران چون خلق سازند حاضر روز حشر ×× حشر او سازند باقومی که نیکو محضرند

خط: نستعلیق، کا: محمد دامغانی، تا: ۱۲۷۴ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، قبل از کتاب سه صفحه در معرفی کتاب و مؤلف آن از میرزا علی ثقةالاسلام تبریزی به خط وی؛ جلد: تیماج سبز، ۴۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۲۶ - ۲۵۲]

۳. تبریز؛ نخجوانی، حسین؛ شماره نسخه:۲۹

بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق [نشریه: ۴ - ۳۳۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۶-ف

نسخه اصل: آستان قدس ش ۳۵ (۸۴/۳)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۵۳۷-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ش ۲۲۷۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱۵گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۰]

● روضات الفطرة فی لحظات الفکرة / متفرقه / فارسی و عربی

rawḏāt-ol fetra fī lahazāt-el fekra

مدرس یزدی، محمد بن مرتضی، - ۱۳۲۳ قمری

modarres-e yazdī, mohammad ebn-e mortazā (- 1905)

فوائد متفرقه‌ای است که مؤلف در موضوعات مختلف با عناوین «بستان» در این دفتر گرد آورده و مشتمل است بر عناوین: برخی خطب از انشاءات مؤلف، فی اصول الدین، فی الکلام، فی اعجاز القرآن، فی العدل، فی الجبر و التفویض، فی الصفات، فی البداء، فی المعاد، فی النبوة، فی الامامة، فی علم النحو، فی المطالب القرآنیة، فی المسائل الفقهیة، فی المطالب الحدیثیة، فی علم المنطق، فی علم الهیئة و النجوم، فی علم الاخلاق، فی الفقه الاستدلالی، فی القواعد الفقهیة، فی الطب، فی علم الجفر، فی علم القیافة، فی طرائف اللطائف، فی الاشعار العربیة و الفارسیة، فی المطایبة الحاویة للنصیحة، فی حل الاشعار الفارسیة فی الانشائیات نظماً و نثراً و ... . این کتاب دربردارنده اشعار، کتب موزون، تجوید، منطق، حدیث، اخلاق، جفر، ادعیه، علم قیافه، انشاءیات نثریه، عقاید، مطایبات، طب، فقه، نجوم و علوم قرآن است.

آغاز: خطب الحمدالله الذی ملک ممالک الملک و الملکوت بالو حدانیة و سلک مسالک الجبروت و اللاهوت بالفردانیة

[دنا ۹۷۸/۵]

یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه:بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** فحرر بنور الفضل کما لک و حرک المحرر.

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ پیش نویس مؤلف؛ با خط خوردگی؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۵۴گ، ۱۷ سطر (۱۳×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [میراث اسلامی: ۸ - ۴۳۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۹۳۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۳۶۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۶۴۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵ – ۹۱]

● الروضات فی رثاء الطاهرات / مقتل / فارسی و عربی

ar-rawḍāt fī resā'-et tāherāt

یزدی، میرزاباقر بن زین العابدین

yazdī, mīrzā bāqer ebn-e zayn-ol 'ābedīn

در ۱۲۶ «روضه» است و مقتل‌مانند و اخلاق شیعی به فارسی و عربی گویا همان باشد که در الذریعه (۲۷۹/۱۱) یاد شد به نام «الروضات فی الماتم الحسینیه» از میرزا باقر زین العابدین یزدی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۷۸۱

آغاز: آغاز آن: الحمد لله الذی جعل مصیبة الال اعظم المصائب فی النفس و الاهل و المال (ذریعه)؛ آغاز نسخه ما: فصل فی بیان روضه الحمد لله العزیز الغفار؛ **انجام:** و مهجة قلب البتول الالعنة الله علی الظالمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۲۹۶گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۶۳۴]

● روضات المزهرات فی العمل بربع المقنطرات / اسطرلاب / عربی

rawḍāt-ul muzharāt fi-l 'amal bi-rub'-il muqanṭarāt

مزی، محمد بن احمد، ۶۹۰ – ۷۵۰ قمری

mezzī, mohammad ebn-e ahmad (1292 - 1350)

این رساله دارای یک «مقدمه» و ۳۵ «باب» است: مقدمه در تعریفات (= رسوم) و شرح اصطلاحاتی از قبیل: خط مشرق و مغرب، مقنطرات، افق، سمت الرأس و جز اینها، باب اول در معرفت اخذ ارتفاع (دستور به دست آوردن ارتفاع) و باب آخر در معرفت درجه شمس است در برج خویش. مؤلف می‌گوید: «درجه شمس را باید در آغاز می‌آوردم زیرا که همه ابواب وابسته به آن است اما از آنجا که من عزم قطعی بر تألیف این رساله نداشتم آن را ننوشته بودم تا به در خواست یکی از ذوی الحقوق به نوشتن این باب پرداختم خاصه اینکه می‌دیدم جداولی که مؤلفان رسائل جیب برای نشان دادن درجه شمس ساخته‌اند نادرست و پر خلل است». (عبدالحسین حائری)

آغاز: الحمدلله مانح الانعام علی الدوام ... و بعد فانه لما کان علم الوقت مندو با الیه و المعومل فی شروط صحة الصلوة علیه وجب شرح التوصل الیه با سهل الا آلات و هو ربع الدائرة الموضوع علیه المقنطرات ... و قد رتبت هذه الرساله علی مقدمة و خمسه و ثلاثین بابا.

انجام: و طریق العمل به ان تعرف سنی التاریخ الرومی بالسنة التی انت فیها و زد علیها و احدا و اسقط المجتمع فان بقی واحداً فاستعمل الجدول الاول و ان بقی اثنینی یفاستعمل الجدول الثانی ... و ان بقی اربعه فاستعمل الجدول ربع و لیکن هذا آخر الکلام و آخر الرساله و الله تعالی اعللم بغیبه و احکم بالصواب و الحمدلله رب العالمین.

[دنا ۹۷۸/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۳۲۶۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان کان غریباً فزده علیه و اذ قد تبین ما یحتاج الیه المستعل لهذه الالة مختصراً و لیکن آخر الرسالة، یتلوه الجدول (جداول نیست)

خط: نسخ، کا: محمد بن یعقوب بن علی بن داود بن عبدالله بن محمد مالکی زبیری، تا: پنجشنبه ۹ رجب ۷۸۷ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قرمز نو، ۱۶گ (۵۸پ–۷۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۸/۵سم [ف: ۶ – ۳۴۱]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۴۴۳/۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۱ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۰گ، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱ – ۴۹۹]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۴۴۳/۱۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۵ – ۶۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۹۲۷/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ص (۸۶–۱۰۸)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۰ – ۲۰۰۸]

● روضات النور / کلام و اعتقادات / فارسی

rawḍāt-on nūr

صدر السادات، محمد رضا بن میرزا رفیع، –۱۳۴۵ قمری

sadr-os-sādāt, mohammad rezā ebn-e mīrzā rafī' (-1927)

کتابی است در اصول دین و مذهب و اخلاق و مشتمل بر ۱ «دیباچه» و ۲۰۰ «باب» است. که «لمعات النور» و «نفحات النور» بخشی از همین کتاب است.

آغاز: بسمله – ثنای نا متناهی و حمدنا محصور – بر آن سزا است که شهر دو کون از و معمور. بصد زبان اگرش سالها بگوئی حمد ×× بقدر عشر عشیری نبا شدت مقدور

انجام: از امت او کسی را که دوستی او واهل بیت او داشته با شد پس پناه بده مرا از جهنم و عذاب او و به بخش مرا به محمد و آل محمد ب ارحم الراحمین

[دنا ۹۷۹/۵؛ فهرستواره منزوی ۵۸۸/۹]

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه:۴–ر/۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ درشت، کاتب = مؤلف، تا: ۲۷ ربیع الاول ۱۳۳۱ق؛ در

زمان سلطنت احمد شاه و حکومت حاج مخبر السلطنه حاکم فارس نوشته شده و سه جلد است که این نسخه جلد اول آن است و جلد دوم آن موسوم است به نفحات النور و جلد سوم آن تحت شماره ۱۰۰ ثبت شده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا با چرم مشکی، ۲۱۵گ، ۱۵ سطر (۱۴/۵×۲۷)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴ سم [ف: ۱ – ۸۱]

● روض الاخیار (الاخبار) المنتخب من ربیع الابرار /

عرفان و تصوف / عربی

rawḍ-ul axyār (axbār) al-muntaxab min rabī'-il abrār

اماسی، محمد بن قاسم، ۸۶۴ – ۹۴۰ قمری

āmāsī, mohammad ebn-e qāsem (1460 - 1534)

وابسته به: ربیع الابرار و نصوص الاخیار؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷–۵۳۸ق)

اهداء به: سلطان سلیم بن سلطان سلیمان عثمانی

تاریخ تألیف: ۹۲۱ق

«ربیع الابرار و نصوص الاخبار» مجموعه بسیار نفیسی است در عرفان از تألیفات جارالله محمود بن عمر زمخشری و چون مفصل بود محی الدین آماسی این منتخب را که در پنجاه «روضه» است از وی اختصار نموده و مطالبی نیز از کتاب‌های ادبی و تاریخی بر وی افزوده است.

آغاز: نحمدك اللهم علی ما علمتنا من البیان و الهمتنا من البین و نسكرك علی ما اسبغت علینا من الاحسان و نسألك المغفرة و الرضوان ... فیقول العبد المتضرع ... محمد بن قاسم بن یعقوب ... لما كان علم المحاضرات علماً نافعاً فی انواع المحاورات ... حتی ان ... العلامة ... قد صنف فیه ربیع الابرار ... استخرجت من نخب فرایده ... و سمینه بروض الاخبار المنتخب من ربیع الابرار ثم جعلته تحفة للعتبة العلیا ... السلطان سلیمان بن السلطان سلیم خان بن السلطان ابی یزید بن السلطان محمد خان

انجام: فأقول له أكل الموت و ألبس الكفن و أسكن القبر. نحمد الله تعالی علی ما یسر لنا من الاتمام و نشكره علی ما أسبغ علینا من الافضال و الانعام و نصلی علی أكرم الأنام ... محمد صلوات الله علیه و علی جمیع الأنبیاء و المرسلین و الحمد لله رب العالمین.

چاپ: مصر، ۱۲۹۲ق؛ بولاق ۱۲۷۹ و ۱۳۸۰ق؛ المطبوعات الیمنیة، ۱۳۰۷ق، ۲۵۶ص

[کشف الظنون ۸۳۲/۱ و۸۳۳ و ۹۱۶/۱؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۱۰۷/۱؛ سرکیس ۹۴/۱؛ کحاله، ۱۴۸/۱۱؛ زرکلی ۶/۷؛ دنا ۹۷۹/۵]

شرح و حواشی:

۱– تعلیقات روض الاخیار المنتخب من ربیع الابرار؛ حسینی اردستانی، محمد ربیع بن شرفجهان (–۱۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۸۷۴

خط: نستعلیق، کا: درویش محمد بن عبداللطیف بن علی سلانیکی، تا: پنج‌شنبه ربیع الثانی ۹۸۲ق؛ مجدول؛ تملک: احمد بن شیخ حسین؛ مهر: «بنده آل محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸ – ۸۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۴۸۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فزدنا فلك الحمد

خط: نسخ خوش، کا: علوان بن عبدالغنی بن علوان فرمانی حنفی مصری، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۹۸۳ق؛ محشی، مفهرس، با سرلوح، مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی، ۲۸۰گ، ۱۷ سطر (۵/۹×۱۱/۳)، اندازه: ۱۲×۱۹/۴سم [ف: ۷ – ۵۶۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۶۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۲۷۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵ سم [ف: ۷ – ۲۰۴]

۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه:۴۹۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حجازی اشفینی شالفعی، تا: ۱۷ رمضان ۱۰۰۵ق؛ مصحح، محشی، مجدول؛ تملک: حسن بن علی شهیر به رضا با مهر «حسن رضا» (مکعبی)، ابوبکر افندی القاضی بمدینة باباطاغی، شیخ ابراهیم البابا طاغی، صالح مصطفی؛ از موقوفات رمضانیه ۱۲۳۰؛ ۱۸۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: – ۲۵۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۸۲۲

نسخه اصلی: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳ – ۲۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۸۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ام یدخل کالدولة من غیر حجاب ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۵ ط

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [مختصر ف: – ۴۲۳]

۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۹۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن محمد الصوقیوی، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشان «منه رحمه الله»، مجدول؛ ۱۶۰گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [نسخه پژوهی: ۲ – ۱۶۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۱۵–طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیل لعلی بن الحسین انک من ابر الناس افلا تاکل مع امک فی صفحة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی با علامت «منه» که باید از خود مؤلف باشد؛ تملکی با مهری به نقش «علی مع الحق» و نیز این یادداشت:«فی دولة الاراذل هلاکة الافاضل»؛ بر همان صفحه ابیاتی از محمد کاظم واله اصفهانی، از جمله: بشتاب چو من به خوردن باده مدام ×× لب بر لب خم گذار و می‌نوش مدام / ترسم ندهد اجل امانت که کنی ×× از خم به صراحی از صراحی در جام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۴گ،

۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۲۴ – ۴۴۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۶۳/۳ کر

آغاز: برابر؛ **انجام:** « ... مثله فی الأنام إلی انقراض الدهور و الأیام و لایستمع نظیره فی الأدوار ما دار الفلک الدوار قد صنفت ... » .

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: اواخرقرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ از این اثر تنها یک برگ مانده و همین تنها برگ بازمانده ی نیز بر پشت جلد چسبانده شده است و باقی برگ‌های آن افتاده!؛ در هامش شرح حال مختصر نفیسی از منتخب (آماسی) آمده که از نظر تراجم نگاری ارزشمند است:«ولد الفقیر ابو احمد محمد بن قاسم لیلة الثلثاء وقت السحر فی السابعة و العشرین فی شعبان سنة أربع و ستین و ثمانمائة فی بلدة آماسیة و فرغ من قرائة الفروع و الأصول بتوفیق واهب النفوس و العقول سنة و ثمانمائة فی بلدة آماسیة و فرغ من قرائة الفروع و الأصول بتوفیق واهب النفوس و العقول سنة ثمان و ثمانین. یروی عن شیخه و والده و هو عن شیخه سید احمد بن عطاء الله القریمی و هو عن شیخه مولانا شرف بن کمال بن حسن بن علی و هو عن مفتی الانام حافظ الدین الکردری و هو عن أبیه ناصرالدین البزاری و هو جلال الدین الکرمانی» و نیز چند فایده در فروع فقهی و؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۱ص (۱۴۹ر)، ۱۷سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳/۵سم [ف: ۴۰/۲ – ۲۲۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۵۸۹عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های یمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیحجه۱۱۴۹ق، جا: صنعاء یمن؛ تاریخ اتمام حواشی در روز دوشنبه ۱۷ رجب ۱۱۵۰، این نسخه برای خزانه یکی از بزرگان یمن کتابت شده ، محشی از مؤلف در توضیح لغات مشکله و شرح حال راویان حکایات واخبار؛ چند تملک از جمله در تاریخ ۱۲۰۴ ق؛ ۳۳۰ص، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۴ – ۵۴۰]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۲۶

خط: نسخ، کا: ملا حسین، تا: غره ذی الحجه۱۲۷۴ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی،۱۶۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۹×۱۷سم [ف: ۴ – ۱۱۰]

۱۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه:۶۹ ـ ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد قال فی التاریخ جاء (۵) بفضله (۹۱۷) (سنه ۹۲۲)

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حاج مقیم سمنانی، تا: ۱۲۸۴ق، جا: تهران مدرسه صدر؛ از روی چاپ ۱۲۸۰ مصر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرمه یی، ۲۰۲گ، ۱۹سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۱ – ۲۹۸]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۷۷۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رسول بن یعقوب سرابی، تا: ۱۲۸۶ق، (از روی طبع مصر استنساخ شده)؛ جلد: تیماج مشکی، سوخت، ترنج با سر،مجدول،۲۲۲گ،۲۲سطر،اندازه:۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۶ – ۲۵۴]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۲۲۱۶-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** لما سئلت العقل عن اتمامه ف قد قال فی التاریخ جاء بفضله (۹۲۲).

خط: نسخ تحریری، کا: محمد بن الحاج قنبر، تا: ۱۲۹۰ق؛ محشی با نشانه «منه»؛ نسخه در متن به نام «روضة (نه روض) الاخیار (نه اخبار) است»؛ ۳۸۷ص، ۱۸سطر (۱۲–۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۱۸۹]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۸۰

آغاز: فیه العلماء العظام حتی المولی الفاضل العلامة أحله الله تعالی فی دار المقامة؛ **انجام:** و أن یحشرنا فی نزه الابرار بحرمة رسول المختار محمد صلوات الله علیه و علی جمیع الانبیاء و المرسلین و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: رجب بن نظر عجم، تا: ۱۵ جمادی الاول؛ افتادگی:آغاز؛محشی با نشانیهای«منه»،مجدول؛جلد:تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۶۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱ – ۱۹۴]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۲۰۹-۷/۱۰۹

آغاز: قدصنف فیه کتاب ربیع الابرار و اودعه مالایعد من اللطائف والاسرار الا انه بحرز لاتدرک غایته ... وسمیته بروض الاخبار المنتخب من ربیع الابرار؛ **انجام:** وله شعر: لاتأمنن الموت فی لحظ وفی نفس. وان تترست بالحَجاب وانحرس واعلم بان ...

ازمقدمه تا اواخر روضه خمسون فی الموت والوصیة والمصیبة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی با نشان «منه»؛ فهرست روضه‌های پنجاه گانه کتاب دراول نسخه؛ جلد: تیماج مشکی،۱۸۳گ،۱۷سطر،اندازه:۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۴ – ۲۱۴۶]

● روض الاخیار (الاخبار) المنتخب من ربیع الابرار (ترجمه) / عرفان و تصوف / فارسی

rawz-ul axyār (axbār) al-muntaxab min rabī'-il abrār (t.)

اماسی، محمد بن قاسم، ۸۶۴ – ۹۴۰ قمری

āmāsī, mohammad ebn-e qāsem (1460 - 1534)

وابسته به: روض الاخیار (الاخبار) المنتخب من ربیع الابرار؛ آماسی، محمد بن قاسم (۸۶۴–۹۴۰ق)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۱۳۸/۱۱۲

آغاز: امیر المومنین حسین بن علی رضی الله عنهما از پدر پرسید که چونست که مردمان دنیا را دوست دارند گفت از برای آنکه ایشان فرزندان دنیا اند و کس آنها را برای دوستی ما در ملامت نکند؛ **انجام:** انوشیروان گوید دانا ترین ملوک محتاج است به وزیر و تیزترین شمشیر محتاج است به صقال و بهترین دواب محتاج است بتازیانه و عفیف ترین زنان محتاج است بشوهر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نسخه نامبوب و ناتمام است؛ ۱گ (۴۴۸) [ف: ۱۵–۱۸۶]

● **روض الادب** / ادبیات / عربی
rawḍ-ul adab
حجازی، احمد بن محمد، ۷۹۰ - ۸۷۵ قمری
hejāzī, ahmad ebn-e mohammad (1389 - 1471)
تاریخ تألیف: ۸۲۶ق؛
این کتاب دارای پنج «باب» و هر باب دارای فصل‌هایی است و عناوین باب‌ها به نقل فهرست دار الکتب بروکلمان از این قرار است: ۱. فی المطولات من القصائد (با ترتیب الفبایی)؛ ۲. الموشحات و الازجال، دو فصل؛ ۳. المقاطیع، ده فصل؛ ۴. النثریات؛ ۵. الحکایات. اشعار کتاب روض الادب پاره‌ای از مؤلف آن شهاب حجازی و بقیه از این گویندگان است: یحیی بن العطار، شمس الدین محمد بن عبد الرحیم المنهاجی، مجد الدین بن فخر الدین بن مکانس، ابن اللبان المنهاجی، جمال الدین ابن نباته، ابن الصائغ الحنفی، صلاح الدین الصفدی، کمال الدین محمد بن جمال الدین بن شهاب الدین محمود، عبدالوهاب بن السندوبی، شمس الدین محمد النواجی، ظافر الحداد، ابوحسین الجزار، ابن الفارض، ابن التعاویذی، ابن خطیب داریا، ابو الفضل بن ابی الوفا، حسام الدین الحاجری، عفیف الدین التلمسانی، ابن سناء الملک، شهاب الدین التلعفری، السری الرفاء الموصلی، سعد الدین ابن عربی، سراج الوراق، شمس الدین بن العفیف التلمسانی، اسعد بن صماتی، یوسف بن لولو الذهبی بهاء الدین زهیر، فتح الدین ابن سید الناس، نورالدین علی بن قلیج بن صاحب تکریت، کمال الدین ابن النبیه، تقی الدین بن حجة الحموی، عرقلة الدمشقی، علی بن زریق البغدادی الکاتب، نورالدین علی بن فرحون المدنی، العماد الکاتب، غرس الدین جلیل بن العرس، مذهب الدین القیسرانی، وجیه الدین الذروی، سیف الدین المشد، الشریف الرضی، برهان الدین القیراطی، جمال الدین بن مطروح، الفخر الدین ابن مکانس، الشیخ بدرالدین البشتکی، محمد الانصاری کاتب سر الشام، الحریری، صفی الدین الحلی، محیی الدین بن عبد الطاهر، احمد بن زیدون، وزیر بن عباد، محمد بن محمد بن عبدالکریم الموصلی، ابن المستوفی، صدرالدین علی بن الادمی الحنفی، ابن قلاقس، سیف الدین ابن قلیج، برهان الدین ابن رفاعه، قیس بن الملوح العامری، عبدالقاهر جرجانی، محمد الصلاحی المالکی، زین الدین عمر ابن الوردی (قصیده‌ای به نام تحفة الاحباب من ملحة الاعراب)، ابن اللبانه، احمد بن حسن الموصلی، جمال الدین یوسف الصوفی، ابن عزله، التقی السروجی، ابن المعتز، حفید بن زهیر، صدر الدین ابن الوکیل، محمد بن الدهان، علاء الدین بن مقاتل، البدیع بدر الدین الدمامینی، اسماعیل بن مخلد الاسکندری، العطار المغربی، علاء الدین الوداعی، عزالدین الموصلی، ابراهیم المعمار، علاء الدین بن مبارکشاه المومنی، مظفر الاعمی، عبد المنعم المصری، عبد المحسن الصوری، الخمی، ابن ابی حجله، ابن قرناص، فخر القضاة، قاسم بن علی، ابن تم، التنوخی، الذهبی، ابن عبد العزیز، ابن دمرداش، موفق الدین الحکیم، علی بن احمد القلیوبی، ابن حمدیس الصقلی، الوواء الدمشقی، ابن قزل، الشریف العقیلی، ابن الساعاتی، النصیر المانوی، ابو الصلة الاندلسی، ابن ممالی، السکراوی، اکرم بن هبیره، ابو الخیر الجزار، ابن دانیال، صلاح الدین الاسیوطی، حسن العزی، محمد بن رضوان الرعاد، موسی بن یغمور، محمد بن طلحة النصیبینی، شهاب الدین ابن حجر، قاضی بدرالدین الفلسفی، ابن خواجه، احمد بن الکاتب، الزکی الوصی َ، ابن النحاس، ابو الحسن بن منیر، یحیی بن الخباز، علی الآمدی، السراج المحار، جمال الدین اکنا الصوفی، ابن اسرائیل، عمر الامدی، ابن الرومی، عبدالله بن البط، ادریس الیمانی، الناشی، ابو نواس، الشریف المقدسی، سیف النمیری، المحاسن الشواء، عباس بن احنف، ابن مسلمه، فخر الذهبی، عز الدین التکروتی، ابن الحجاج، الملک الصالح داود، محمد بن عبدالرحمن، ابن حبیب، ابن نبهان، ابن هلال العسکری، یزید بن معاویه، بشار بن برد، جحظه، محمد بن موسی المقدسی، النصیر الحمامی، ابن هشام الخالدی، الاسعردی، المصحفی، کشاجم، ابن درید، ابوالفرج، عبد الملک، عبدالله بن محمد العطار، محمد بن عباس، دیک الجن، ابن النقیب ابو النصیر الحمامی، ابن وکیع، ابن زیلاق، ابن عبد الحق، یوسف بن مسعود الصواف، ابن صابر المنجنیقی، یحیی المناوی، ابو غالب، الطنبعا الجاولی، محمد بن عثمان الخالدی، شهاب الدین بن فضل الله، ابن رشیق، عبد الوهاب السندوبی، ابن ابی الشحنارء العسقلانی، دعبل، العکوک، ابن خلکان، ابن ابیک، ابن الخیمی، الفرازی. در باب ۳ (که در نثریات و شامل دو فصل است (۱. مفاخرات، ۲. مکاتبات) منشآتی با این عناوین دیده می‌شود: ذکر السیف و الاقلم (مفاخرتی است میان سیف و قلم و از انشاءکننده آن یاد نشده است)، رساله زبد الجنان فی المفاخرة بین القندیل و الشمعدان انشاء تاج الدین عبد الباقی بن عبد المجید الیمانی، مقامه لذة السمع فی مدح المدام و السمع، رسالة الازهار از قاضی ضیاء الدین قیراطی درباره کتاب تاریخ مدینه (که مؤلف آن یاد نشده است)؛ و پس از آن تقریظی است از او و بر یک مفاخرت‌نامه، نامه‌ای به تاج الدین سبکی، نامه‌ای به مرجانی، اجازه روایت از قاضی فخر الدین بن مکانس برای شاگردش شیخ ابو اختراع الخراع صفدی را در نزد او قرائت کرد، انشائی از همان فخرالدین درباره ازدواج شمس الدین دمشقی شاعر با نور الطرف دختر جمال الدین میمونی شافعی کارمی، انشائی دیگر از او، نامه‌ای از بدرالدین ابن الصاحب البردقی و فخر الدین ابن مکانس، نامه فخرالدین ابن مکانس به شیخ بدرالدین بشتکی به هنگام طغیان رود نیل در ۷۸۴.
چاپ: بمبئی، ۱۸۹۸م.
[چلبی، دارالکتب ۱۷۲/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۷۹-طباطبائی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام (سقطات بسیار از اول و آخر)؛ نظم و ترتیب ابواب و فصول کتاب در کتابت آن رعایت نشده فصل‌های باب دوم (دو فصل است) و باب سوم (که ده فصل است) نامنظم نوشته شده و فصل ۴ (از باب ۳) نسخه نیامده، بر سه برگ الحاقی اول نسخه اشعاریست به فارسی از: شیخ کاشی، شباهنگ و فخری و به عربی از ابوتمام و غیره؛ کاغذ: دمشقی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۲۲۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۲ - ۱۰۹]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۱۲۹۵

آغاز: بسمله - و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم. قال شیخنا الشیخ الامام العالم العلامة شهاب الدین احمد بن الشیخ الامام العالم شمس الدین محمد بن علی بن حسن بن ابراهیم الشهیر والده بالحجازی الشافعی الانصاری الخزرجی المقری ابقاه الله تعالی فی خیر و عافیة انه علی مایشاء قدیر و اما بعد فان الادب مطلوب و الداخل فیه ما بین متعوب و معتوب و قد سالنی من لا استطیع له ردا و لا اجد من طاعته بدا ... و توسلت بالنبی الذی اعطی الجوامع فجا بعون الله مجموعاً مفردا و سمیته روض الآداب و رتبة علی خمسة الابواب ... الی آخر؛ **انجام:** الفصل العاشر فی اخبار الصالحین رضی الله تعالی عنا بهم اجمعین حکی ان یحیی بن زکریا علیهما السلام ... و وافق الفراغ من تعلیقه عشیه یوم الاربعا سادس شهر جمادی الاول سنه ثمان و ثلاثین و ثمانمائه علی ید جامعه الفقیر المعترف بالتقصیر احمد بن محمد بن علی الحجازی الشافعی عفاالله عنه و عن والدیه و عن جمیع المسلمین آمین. آمین. و کان الفراغ من جمعه یوم الجمعه سابع عشر شهرلله المحرم عام سته و عشرین و ثمانمائه غفرالله تعالی لجامعه و کاتبه و الناظر فیه و الداعی لجامعه و للمسلمین. آمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیما کثیراً و حسبنا و نعم الوکیل و الحمدلله وحده. فرغ من کتابته فقیر عفوالله تعالی ابوالوفا محمد بن خلیل بن ابراهیم الصالحی الحنفی عامله الله تعالی بلطفه الجلی و الخفی و المسلمین ... فی هدة اخرها یوم الخمیس خامس شوال المبارک سنه سبع و سبعین و ثمانمائه احسن الله عقباها فی خیر حامدالله تعالی علی نعمه و مصلیا علی اشرف خلقه سیدنا محمد و آله و صحبه و مسلماً.

خط: نسخ تحریری، کا: ابوالوفا محمد بن خلیل بن ابراهیم الصالحی الحنفی، تا: ۸۷۷ق؛ تملک: صالح المدرس مدرسه اعتصابیه شیخ محمد افندی؛ ملک العبد ابن سلیمان در سال ۹۲۰ق، یحیی بن عثمان الحونوی، علی بن الحسین مشهور به حجازی حنبلی در سال ۹۵۹ق، محیی الدین بن صاحب التسیمی در شهر شام که ذیل یادداشت چنین مرقوم است «الشام الی الباب العالی اعلا بدوام ایام السلطان سلیمان بن سلیم شاه عز نصره»، احمد بن الحاج علی در سال ۱۰۰۱ق؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: بغدادی کاهی رنگ، جلد: مقوای روکش چرم زیتونی، ۱۲۶۶ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۷ - ۴۲۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۸۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: مؤید الدوله جلال الدین در ۱۶ رجب ۱۲۸۵؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ، ۱۹۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۲سم [ف: ۱ - ۲۴۷]

● روض الادب / ادبیات / عربی

rawḍ-ul adab

شریف حسینی، مرتضی قلی خان بن نظام الدوله، ق۱۳ قمری

šarīf hoseynī, morteżā qolī (- 19c)

طرفه‌های ادبی نثر و شعر است که به کار کاتبان عربی می‌آید و روش کتابت و شعر را می‌آموزند. این نسخه نیمه اول کتاب است مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «روضه»: مقدمة: فیما یجب معرفته؛ روضه ۱. الحکایات الشائقة و المحاضرات الرائقة؛ روضه ۲. المکاتبات.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۲۱/۲

آغاز: مقدمة فیما یجب معرفته و فیه جداول، الجدول الاول فی مدح القلم و الخط و الکتابة؛ **انجام:** و کان اتمام هذا الجزو الذی به تمام النصف الاول من کتابنا روض الادب علی ید مؤلفه ...

خط: نستعلیق، کا: نصرالله منشی، تا: پنج‌شنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج، ۶۰گ (۱۰۷پ-۱۶۶ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵ سم [ف: ۱۰ - ۳۰۲]

● روض اریض فی منجزات المریض / فقه / عربی

rawḍ-un arīḍ fī munjizāt-il marīḍ

کنتوری، حامد حسین بن محمدقلی، ۱۲۴۶-۱۳۰۶قمری

kantūrī, hāmed hoseyn ebn-e mohammad qolī (1831 - 1889)

تاریخ تألیف: ۵ جمادی الثانی ۱۲۹۶ق

رساله استدلالی مفصل و تحقیقی است مشتمل بر شش «مقدمه» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان جمع بین دو حدیث مختلف، دلیل عقل، تقیه، استصحاب، احتیاط و حقیقت شرعیه یا عرفیه؛ خاتمه: دارای دو فایده: ۱) کیفیت و اندازه بیماری (مخوف یا خفیف)، ۲) مشتمل بر دوازده فصل در پند و اندرز. مؤلف درباره وصیت و منجزات مریض چنین می‌نویسد: «لا خلاف فی ان الوصیة تنفذ فی الثلث و تحتاج الی اذن الورثة فی الزاید، فأما منجزات المریض و هی ما اشتمل علی تفویت المال بغیر عوض کالهبة تبرعاً و الوقف و الصدقة و المحاباة فی المعاوضات من البیع با قل من ثمن المثل و الشراء بأزید منه فهل هی کالوصیة او تخرج من صلب المال او یجب الوقف ثلاثة اقوال و المسألة محل الاشکال تحتاج الی بسط المقال ...». به استناد صفحه ۱۱۴

«و قلت یا قرة العین السید ناصر حسین» ولی از فصل هفتم فایده ثانی «مقالة فی الجناس لأضعف الناس عباس» استفاده می‌شود که مؤلف مفتی میر محمد عباس بن علی اکبر موسوی لکهنوی (-۱۳۰۶ق) باشد و او به جهت شدت علاقه به سید ناصر حسین «قرة العین» خطاب کرده و مرحوم آقا بزرگ به این عنوان سه رساله ذکر کرده رساله مفتی را «الروض الاریض» و نوشته میرحامد حسین را که در این رساله هم به آن تصریح شده «روض اریض» ثبت نموده است.

آغاز: الحمدلله الذی بحر عطائه لایغیض و هو رب الاوج و الحضیض جابر العظم و المهیض شافی المریض الذی لا کافل له بالتمریض

انجام: و للمکلف منا کاتبا عمل و هم ملائکة اقوی من البشر هذا ما تیسر لی فجعلته لیوم الحسرة ذخراً

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۳۰

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از محمود عباس بن علی اکبر موسوی شوشتری (-۱۳۰۶) دانسته؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ مصحح از مؤلف؛ مهر: «لا اله الا الله القوی عبده السید عباس بن علی اکبر الموسوی»؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶ - ۳۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۱۶۸۸

آغاز و انجام: برابر؛ هنا نعمة تمت علیك منجزة سنة ۱۲۹۶.

خط: نسخ، کا: فضل علی رضوی کشمیری، تا: ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۱۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: مقوا، ۱۱۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۲۱ - ۶۷۷ و [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۱۴]

● روض الازهار فی رقیق الاشعار / ادبیات / عربی

rawḏ-ul-azhār fī raqīq-il-aš‘ār

رمضانی ، عبدالرحمن بن آقبای، قرن ۱۱ قمری

ramazānī, ‘abd-or-rahmān ebn-e āqbāy (17c)

از عبدالرحمن نجل الشهابی بن آقبای الرمضانی که در بیست «باب» در سال ۱۰۰۰ ساخته است. فهرست باب‌ها در دیباچه هست. عنوان: «کتاب روض الازهار فی رقیق الاشعار تألیف الراجی ... عبدالرحمن نجل الشهابی بن الشهابی بن اقبای الرمضانی غفرالله له».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۹۳۶

آغاز: بسمله، و به الاغاثة و الاعانة الذی فضل الانسان بنطق اللسان و خص الالسن الفصیحة بحلاوة المنطق و الالفاظ الحسان

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ تملک: آخوند ملاصادق، حاج میرزا ابراهیم خویی تبریزی در ۱۲۶۳، قاسم بن امیر محمد روحی در ربیع الاول ۱۰۴۰، شیخ علی دلال بیضاوی رجب ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی، ۳۱۲گ، ۲۴ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲ - ۲۹۲۲]

● الروض الازهر فی شرح الفقه الاکبر (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی

ar-rawz-ol azhar fī š.-el feqh-el akbar (t.)

وابسته به: منح الروض الازهر فی شرح الفقه الاکبر؛ قاری هروی، علی بن سلطان محمد (-۱۰۱۴ق)

فقه اکبر در علم کلام تألیف ابوحنیفه نعمان بن ثابت کوفی (-۱۵ق) می‌باشد، شرح آن از علی بن سلطان‌محمد قاری است که در شوال ۱۰۱۰ از تألیف آن فراغت یافته و در سال ۱۳۰۴ در چاپخانه دولت عثمانی به طبع رسیده است. نام این شرح بنا بر نوشته کشف الظنون (ج۲ ص ۱۲۸۷) «منح الازهر یا منح الروض الازهر» می‌باشد لکن نام مترجم فارسی آن معلوم نشد.

[فهرستواره منزوی ۲۰۸/۹]

اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه:۱۰۰۷

آغاز: سپاس و ستایش واجب الوجودی را سزاست که صاحب بخشش و فضل و جود اس؛ **انجام:** پس خدا یاری کننده و آقا است و ستایش مر او را است در اول و آخر و درود و سلام بر پیغمبر ما محمد در ظاهر و باطن آمین یا رب العالمین و بیامرزد خدا بنده را که بگوید آمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۰۵ق؛ ۸۳۹ص، ۱۴ سطر (۶×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: - ۱۲۰]

← الروض الانف الباسم علی سیرة بن هشام ← الروض الانف فی شرح غریب السیر

● الروض الانف فی شرح غریب السیر / تاریخ پیامبراکرم (ص) / عربی

ar-rawḏ-ul unuf fī š.-i ġarīb-is siyar

سهیلی، عبدالرحمان بن عبدالله، ۵۰۸؟ - ۵۸۱ قمری

soheylī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ‘abd-ol-lāh (1115-1186)

وابسته به: السیرة النبویة؛ ابن هشام، عبدالملك بن هشام (-۲۱۳)

شرح و بسط سیره ابن هشام است چنان‌که در مقدمه می‌گوید: «و بعد فانی انتحیت فی هذا الاملا ... الی ایضاح ما وقع فی سیر رسول الله (ص) التی سبق الی تألیفها ابوبکر محمد بن اسحق المطلبی و لخصها عبد الملك بن هشام المعافری المصری النسابة مما بلغنی علمه و یسر لی فهمه من لفظ غریب او اعراب غامض او خبر ناقص یوجد السبیل الی تتمیمه مع الاعتراف بکلول الجد عن مبلغ ذلك الجد».

آغاز: قال الفقیه الحافظ المحدث ... حمد الله مقدم کل امر ذی

بال و ذکره سبحانه حری الا یفارقه الخلد و البال ...
چاپ: قاهره، مکتبة الزهریة، تحقیق طه عبدالروف سعد، ۱۳۶۱ ق در ۴ جلد؛ قاهره، مکتبة الزهریة، تحقیق طه عبدالروف سعد، ۱۳۶۱ ق در ۴ جلد؛ طبع فی القاهرة ۱۹۱۱، ۱۳۳۱، ۱۹۶۷ علی سبعة أجزاء و فی القاهرة ۱۳۹۱ علی أربعة أجزاء و فی البیروت ۱۳۹۸ مصورة
[دنا ۹۸۰/۵؛ معجم المؤلفین ۱۴۷/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۶۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۳۲۷گ، ۲۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۶ - ۳۲۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قیل بن سمیت منونا لقطعها دون الآمال من قولهم حبل منین ای مقطوع وفی التبدیل آخر غیر ممنون نجزء الجزء الاول و الحمد لله
جزء اول؛ خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ محشی، در این نسخه زیر «د» یک نقطه و زیر حرف «ط» هم یک نقطه گذاشته شده؛ تملک: حسن بن یحیی بن یحیی بن صالح بن حسن بن محمد بن حسین شجعانی؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: احتمالا سمرقندی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ ابر و باد، ۲۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۲۳]

۳. همدان؛ دامغانی (آقای)؛ شماره نسخه:۹
جزو دوم؛ خط: نسخ معرب، کا: موسی بن محمد بن ابراهیم بن محمد غطرابلی معروف به ابن البستانی، تا: چهارشنبه ۲۹ شوال ۷۹۱ق [نشریه: ۵ - ۳۸۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** انما قال الله سبحانه فهل انتم منتهون فقلنا نحن لا و ذکر حدیث ذی
جزء اول (از ابتدا تا صفحه ۲۰۴پ) و پس از آن جزء دوم افتادگی از انجام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذی، ۳۱۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۸ - ۲۲۴]

● **الروض الباسم فی حوادث العمر و التراجم** / تاریخ / عربی
ar-rawḍ-ul bāsim fī ḥawādiṯ-il ʻumr wa-t tarājim
ابن وزیر، عبدالباسط بن خلیل، ۸۴۴ - ۹۲۰ قمری
ebn-e vazīr, ʻabd-ol-bāset ebn-e xalīl (1441 - 1515)
مؤلف در این کتاب وقایع تاریخی را از سال تولد خود (۸۴۴) شروع به تألیف نموده و در آن حوادث روزانه و مشهورترین حوادث عصر، و پاره‌ای از شرح حال و وفیات بعضی از اعیان را به طور مستقل و بعضی از به مناسبت در ذیل نام مکانی متذکر شده و آن را در حقیقت ذیل کتب تاریخی نظیر تاریخ عینی، تاریخ ابن حجر، مقریزی و غیره قرار داده است.
[معجم المؤلفین ۶۸/۵-۶۹؛ دنا ۹۸۰/۵؛ کشف الظنون ۹۱۸/۱]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۷۹۳
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۹. از ابتدای سال ۳۴۱ تا ابتدای دولت عثمانی؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۱۲ ربیع الاول ۸۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ ۵۲۱ص [عکسی ف: ۵ - ۲۶۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۷۴۲
آغاز: حمدالله تعالی ... و ما یحدثون من الافعال و ممیتهم بعد ذلک عند انقضاء الآجال، جاعل آثارهم و أخیارهم عبرة من بعدهم لمن اعتبره
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۷۲۸. تا وقایع سال ۸۵۰ را دربردارد؛خط: نسخ، کا: جمال الدین معروف به ابن الشحنه ثالث، تا:قرن ۱۰؛ در پایان مطالبی به حروف لاتین دیده می‌شود؛ تملک: شرف الدین بن شیخ الاسلام؛ ۱۳۲ص، [عکسی ف: ۲ - ۴۱۳]

● **الروض الباسم فی الذب عن سنة ابی القاسم** /
حدیث / عربی
ar-rawḍ-ul bāsim fi-ḏ ḏab ʻan sunnat-i abi-l-qāsim
ابن الوزیر، محمد بن ابراهیم، ۷۷۵ - ۸۴۰ قمری
ebn-ol-vazīr, mohammad ebn-e ebrāhīm (1374 - 1437)
از مصادر معتبر حدیثی نزد زیدیه است که حاوی برخی مسائل شرعیه و اعتراضاتی به برخی از مجتهدان از تابعین و برخی مسائل اعتقادی است.
چاپ: قاهره، ادارة الطباعة المنیریة، ۱۳۲۱ق؛ مطبعة السلفیة، ۱۳۸۵ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۸۷۴۸
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ارسل محمداً صلی الله علیه و سلم بشیراً و نذیراً؛ **انجام:** کما شفیت بالصد عنه عواذ لی ... سنة ست و خمسین و ثمان مائه
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: چهارشنبه آخر صفر۸۵۶ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۳۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم[اهدائی رهبر:۲ اخبار۱-۳۳۵]

● **الروض الباسم فی سیرة اولاد الامام القاسم** / تاریخ / عربی
ar-rawḍ-ul bāsim fī sīrat-i awlād-il imām-il qāsim
هبل صنعانی، محمد بن احمد
hobal-e sanʻānī, mohammad ebn-e ahmad
تاریخ مختصر امام منصور قاسم بن محمد بن علی حسنی صنعانی

و اولاد او که در قرن یازدهم به خلافت رسیدند می‌باشد. در این کتاب فقط اشاره به بعضی از نکات مهم تاریخی داشته و بیشتر سعی در بیان عبارات ادبی و موزون دارد.
[دنا ۹۸۰/۵؛ مؤلفات الزیدیه ۵۵/۲؛ فهرست کتابهای عربی لینچی ص ۲۰-۲۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۶۹
آغاز: الحمدلله الذی جعل الایام دولا بین عباده و قضی بالعاقبة للمتقین بمحکم امره و مراده
نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۱۶؛ خط: نسخ کم نقطه، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، در آغاز تعریف عمادالدین یحیی بن ابراهیم بن علی جحافی حبوری (۱۱۱۷) و محمد بن عبدالله بن حسین بن قاسم درباره مؤلف و کتاب، و همچنین اشعار احمد بن احمد بن محمد آنسی هادوی زنمی (۱۱۱۹) در این باره درج شده؛ ۱۸۹ص [عکسی ف: ۲ - ۳۰۰]

← روض الجنان > ریاض الجنان

● روض الجنان / فلسفه / عربی

rawḍ-ul jinān

ابیوردی، ابوالحسن بن احمد، - ۹۶۶ قمری
abīvardī, ab-ol-hasan ebn-e ahmad (- 1559)

کتابی است در حکمت طبیعی مشتمل بر دیباچه و پنج «حدیقه» از ابی الحسن بن احمد کاشانی از علمای امامیه قرن دهم هجری. شاگردش مجتهد کرکی سید حسین بن سید حیدر، این کتاب را نزد وی خوانده و از کتب دیگر وی نیز روایت کرده است. نام مؤلف در الذریعه به جای کاشانی، قائنی آمده است که احتمالاً باید تصحیف «قاسانی» باشد و در ریحانة الادب، ملا ابوالحسن بن ملا محمد ذکر شده است یعنی نام پدرش اشتباهاً به جای «احمد» محمد ضبط شده است. فهرست مطالب: این کتاب دارای پنج «حدیقه» و هر حدیقه دارای عنوان‌های «روضه»، «منظر» و «لایحه» است: حدیقه ۱. مباحث عامه، دارای پانزده «روضه»: ۱) موضوع فلسفه طبیعی، ۲) حقیقت جسم و برخی مباحث مربوط به جسم، دارای سه منظر، ۳) دنباله مباحث روضه دوم، وی در این «روضه» نخست چهارده اشکال بر نفی جزء لایتجزی نقل و سپس دو منظر عنوان کرده، ۴) مبادی اجسام محسوسات، ۵) تناهی ابعاد، ۶) تلازم ماده و صورة، ۷) صورة نوعیه، ۸) حرکت، ۹) حرکت در مقولات تسع دارای چهار منظر، ۱۰) میل، ۱۱) تحقیق حقیقت امکان، ۱۲) خلاء، ۱۳) امکنه طبیعی و تعریف غیر طبیعی، ۱۴) شکل جسم طبیعی، ۱۵) دیگر مباحث حرکت شامل سه منظر؛ حدیقه ۲. زمان، شامل هفت «لایحه»: ۱) نقل آراء درباره زمان، ۲) اثبات اینکه زمان موجود است، ۳) تحقیق درباره مرتبه و محل زمان، ۴) قدم و حدوث زمان، ۵) زمان موجود واحد شخصی و ازلی و ابدی است، ۶) در حقیقت آن، ۷) تحقیق در مباحث بالا، در سه منظر؛ حدیقه ۳. اجرای علوم، دارای هفت «روضه»: ۱) چگونگی به وجود آمدن عالم جسمانی و مبهمات آن، ۲) احوال جسم محدد، دارای چهار منظر، ۳) استدارة فلک، ۴) مباحثی درباره حرکت فلک، شامل دو لایحه، ۵) اثبات وجود نفس مجرد برای فلک، ۶) اثبات صورة نوعیه فلک، ۷) مباحثی متعلق به بحث اخیر، مشتمل بر شش دوحه؛ حدیقه ۴. اجرام علوی و اجسام فلکی، دارای نه «روضه»: ۱) کلیات مربوط به اجسام فلکی، شامل پنج منظر، ۲) اختلاف حقیقت اجرام سماوی، ۳) اختلاف هوا در فصول مختلف، ۴) کون و فساد در عناصر، ۵) ادوار گوناگون کون و فساد، ۶) فعل و انفعال در عناصر و امزجه، دارای دو منظر، ۷) مولودات غیر نفسانی عناصر، شامل پنج منظر، ۸) تفصیل درباره مزاج، دارای چهار منظر، ۹) معادن و اقسام آن؛ حدیقه ۵. نباتات و حیواناتی که دارای نفس اند، مشتمل بر مقدمه و هفت «روضه»: ۱) نفوس نباتی، دارای پنج منظر، ۲) حیوانات و تفصیل اعضاء و زندگی آنها دارای یک مقدمه و سه منظر، ۳) نیروی ذائقه، شامه و سامعه، سه منظر، ۴) نیروی بینایی و ساختمان چشم و پلک، در شش منظر، ۵) نیروهای باطنی در یک مقدمه و پنج منظر، ۶) نیروهای جنباننده و تکمیل مباحث قوی دارای سه منظر، ۷) برخی مباحث متعلق به نفس، دارای چهار منظر.
آغاز: بسمله. طوبی لحدیقه کلام تنضر ربیع افنانه بازهار محامد الملک العلام ... فان اشد الناس فقراً الی رحمة الله الملک الصمد ابوالحسن بن احمد.
انجام: فکان طینات الاعضاء اجزاء منا آکد من طیناتنا منا اجزاء منا انتهی و یدل علیه ایضاً. تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب.
[دنا ۹۸۸/۵ (۲۳ نسخه)؛ بروکلمان ذیل ۲: ۹۷۰/۱۵ و ۱۰۱۴/۱۵؛ الذریعه ۲۷۴/۱۱؛ اعیان الشیعه ۲۸۸/۶]

شرح و حواشی:
۱- الحسنی فی قواعد الحکمة الطبیعیة؛ ابیوردی، ابوالحسن بن احمد (-۹۶۶)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۰۷۲۸
آغاز: بسمله فاتحه فایحه، الحکمة علم مکمل النفس الانسانیة ... و هذا الکتاب منحصر فی العلمت الطبیعی و شیء ممما یرتبط و فیه حدائق؛ **انجام:** انه لیس صفة لغیره قائماً به و اما انها لیست جزء الجسم فلا مر فی نفی الجسمیة عنها و فی الکل تأمل. تمت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۰؛ در جلسات متعدد در تاریخ ۱۰۰۶ق مقابله و تصحیح شده؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۹۱گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳۳/۱ - ۲۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۴/۵
آغاز: آغاز نسخه از سطر ۴: و الجواب منع المقدمة الثانیه علی المذهبین کما سیحقق و اما ان المکان ما هو و حقیقته ما ذا و العامه

یعنون به الجسم الاسفل للمتمکن او السطح الاعلی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱۰؛ افتادگی: آغاز (از آغاز کتاب تا قسمتی از روضه ۱۲ از نسخه افتاده)؛ کاغذ: شکری، ۲۹۸ص (۱۸۴–۴۸۱)، ۱۶–۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۵ – ۲۸۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن۱۰؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱ – ۱۲۲]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیکن هذا آخر ما رمناه من جمع القواعد الطبیعیة حامدین لمفیض الخیر و الجود و مبدع سلسلة الوجود مصلین علی خاتم الرسالة صلاة جامعة لضروب الجزالة.
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ کاغذ: سپاهانی زرد، جلد: تیماج سرخ، ۲۲۹گ، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵–۵۸]

۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۷۱

آغاز: برابر
الروضة الرابعة از الحدیقة الخامسة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (پایان افتاده در المنظر الاول)؛ محشی با نشان «منه»، فاضل تونی، ضیاء؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۸گ، ۱۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: – ۵۵۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۴۹۴۲/۳۹

آغاز: و اما انه هل یجوز وجود جزئی لنفسه لا بان ترکیب الجسم منه فقد منعه الفلسفة و لم یبر هنوه؛ **انجام:** فعند هذا الکل الاشکال السادس اذ مداره علی ان للاحراف وجوداً متفرد و ذاتاً مستقلة ملاقیة للمحل
گزیده‌ای از آن؛ خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۲گ (۱۳۹ر–۱۴۰ر)، ۲۸ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴ – ۱۸۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۹۴۰/۷

بخشی از آن؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۲گ (۳۱پ–۳۲ر)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۸ – ۵۵۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۸۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** یستقر فیه من غیر ان یکون فی شی ذالک المقدار ... و هو صریح فیما سلف منا فی نحو وجود الاطراف و لنقتصر علی هذا القدر حامدین لمقدار القوی و القدر مصلین علی نبیه ... و آله الطاهرین
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (نیمی از منظر ۲ تا آخر منظر ۴ (از روضه ۷ از حدیقه ۵) که پایان کتاب است از این نسخه افتاده)؛ محشی از مصنف با نشان «منه رحمه الله»، با علامت «بلغ»؛ کاغذ: شکری، ۲۳۱ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵ – ۲۷۸]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه:۶۱۰/۴

بندی از روض الجنان در طبیعی (به خط اقدس)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: رنگارنگ، قطع: ربعی [نشریه: ۷ – ۲۴۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۳۳۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لیقصر علی هذا القدر حامدین مصلین علی نبیه ... و آله المطهرین اولی الخطر ما بقی للسماء الغبراء عین و اثر.
خط: شکسته نستعلیق، کا: معزالدین احمد مکنی به احمد فرزند صفی الدین محمد، تا: ۱۰۰۶ق؛ در روضه ۷ از حدیقه ۵ نسخه حاضر ۵ منظر است (در نسخه شماره ۱۸۳۳ روضه ۴۷ منظر دارد) و منظر ۵ در اثبات تجرد نفس است از ماده، مبنی بر ۳ مقدمه و در پایان آن می‌گوید: «در این دو مقدمه مباحثی بزرگ است و شاید آنها را در رساله‌ای که باین کتاب الحاق خواهم کرد گرد آورم»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲۹۶ص (۱–۲۹۶)، قطع: رقعی [ف: ۱۰ – ۱۱۳۱]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۴۷۲

آغاز: فاتحه فایحه، الحکمة علم مکمل للنفس الانسانیة من حیث ... و هذا الکتاب منحصر فی العلم الطبیعی و شیء مما یرتبط به و فیه حدائق الحقیقة الاولی فی المباحث العامة و فیه روضات الاولی فی موضوعه
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۱۵ق، جا: اصفهان؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۹۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۹سم [ف: ۱ – ۲۴۸]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۱۳۴۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۱۸ق؛ با یک سرلوح، محشی با نشانه «منه»؛ ۲۲۲ص (۱–۲۲۲) [ف: ۵ – ۵۸]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** عنا و فی الکل تامل
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۰ق؛ واقف: نادرشاه؛ ۱۳۸گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴ – ۱۵۷]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۳۸۲/۱ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیکن هذا آخر ما رمناه من جمع القواعد الطبیعیه ... لضروب الجزاله.
خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن شمس الدین محمد مشهدی مارشکی، تا: ۱۰۳۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۸۲ص (۱–۳۸۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۳ – ۱۰۳]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۶۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله المطهرین اولی الخطر ما بقی للسماء و الغبراء عین و اثر
خط: نستعلیق، کا: محمد صادق ترشیزی، تا: شعبان ۱۰۴۳ق، جا: اردوی (شاهجهان) در نواحی متهره از محال اکره هند؛ مجدول مذهب، دارای یک سرلوح مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۲۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۴ – ۱۵۶]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مبدع سلسلة الوجود مصلین علی خاتم الرسالة و آله المعصومین الطیبین الطاهرین.
خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمد صالح الشریف، تا: جمعه سلخ شعبان ۱۰۴۵ق؛ واقف: حاج شیخ علی موحد، مرداد ۱۳۴۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۱۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۱ - ۱۶۴]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۹۳۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** عنها و فی الکل تامل ولیکن هذا آخر ... سنه خمس و اربعین بعد الف حامد امصیلیا ۱۰۴۵.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد صالح شریف، تا: ۱۰۴۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای [الفبائی: - ۲۸۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۳۱۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲-۱۳؛ نسخه ناقص است و از المنظر الثانی آغاز می‌گردد؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۱۲۰گ، ۱۹ سطر [ف: ۱۶ - ۲۲۹]

۱۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۴۰۴/۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۴/۵سم [نسخه‌پژوهی: ۳ - ۹۴]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۰/۸-طباطبائی
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳ص (۱۳۵-۱۳۷) [ف: ۲۲ - ۱۷]

۲۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه:۲۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال الشیخ فی هذا المبحث من طبیعیات الشفا الذی لاینقسم من الجسم هو طرف ... المنتهی الیها فی الوضع تمیزا یکون النقطة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «العبد محمد الرضوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۰۸گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: - ۱۸۵]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولیکن هذا آخر ما رمناه من جمع القواعد الطبیعته حامدین لمفیض الخیر و الجود و مبدع سلسلة الوجود مصلین علی خاتم الرسالة صلوة جامعه بضروب الجزالة.
کامل؛ خط: مختلف، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ واقف: ملاموسی گیلانی، قرن ۱۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۴۱گ، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱ - ۱۲۳]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۷۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** نفی الجمسیة عنها و فی الکل تأمل. هذا آخر ما رمناه، من جمع القواعد الطبیعیة، حامدین لمفیض الخیر و الجود و مبدع سلسلة الوجود، مصلین علی خاتم الرسالة ...
خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: یدالله [نظر پاک]، تا: ۱۳۲۲ق؛ ۲۰۹ص(۱۴۶-۳۵۴) [ف: ۳ - ۱۶۴]

۲۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما رمناه من جمع القواعد الطبیعیة حامدین لمفیض الخیر و الجود و مبدع سلسلة الوجود مصلین علی خاتم الرسالة صلاة جامعة لضروب الجزالة
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا؛ مصحح؛ تملک: رضا جیلانی؛ جلد: زرد، ۱۸۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [مؤید: ۳ - ۵۲۴]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۰۹۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم أقول لك ان یستنبط من الدلیل الأول دلیلا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: محمد علی بن مظفر خراسانی به تاریخ رجب ۱۳۲۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۲گ (۲پ-۴۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۸ - ۲۴۶]

۲۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۸۷۹
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۰گ، قطع: رقعی [ف: - ۱۴۳]

● روض الجنان فی حیاة الابدان / فقه / عربی
rawḍ-ul janān fī ḥayāt-il abdān

طباطبائی، محمد سعید بن قاسم، ۱۰۱۲ - ۱۰۹۲ قمری
tabātabā'ī, mohammad sa'īd ebn-e qāsem (1604 - 1681)

رساله‌ای است در احیاء موات و تعیین حریم آنها و قنوات دارای ۳ «باب» و یک «مقدمه» و «خاتمه»، رساله متین و مستوفایی در این باب است. گویا تاریخ نگارش آن ۱۰۸۰ باشد.
آغاز: الحمد لله محیی الأموات و جامع الشتات و مالك الأرضین و السماوات و صلی الله علی المعروفین بالبحور الزاخرة
[دنا ۹۸۱/۵؛ الذریعه ۲۷۵/۱۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۱۴۸۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم یقرع بین الباقین و إن خرج أولا صاحب السدس أخذ السهم الأول ثم یقرع فی الباقین و لو إدعی الغلط کان علیه البینة.
خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ محرم ۱۰۸۱ق؛ محشی؛ تملک: سید احمد فرزند ابوالحسن طباطبائی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرشکی، ۵۸گ، ۱۵ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵ سم [ف: ۲۹ - ۱۱۴]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۲۰۳۷
آغاز: و بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد سعید؛ **انجام:** و لوادعی الغلط کان علیه البینة فیبطل او الاختلاف.
خط: نسخ، کا: ابو مسلم بن محمد علی جشوقانی قهپائی، بی‌تا؛ ۸۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱ - ۱۲۰]

● روض الجنان فی شرح ارشاد الاذهان / فقه / عربی
rawḍ-ul janān fī š.-i iršād-il aḏhān

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۵ قمری
šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e 'alī (1506 - 1558)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
تاریخ تألیف: ۲۵ ذیقعده ۹۴۹ق

شرح مزجی متوسطی است بر کتاب «ارشادالاذهان الی احکام الایمان» علامه حلی، که متکفل توضیح مطالب است و از آنچه که امکان سؤال و جای پرسشی هست پاسخ می‌گوید و به رد و ایرادها چندان توجه نمی‌کند. روضات الجنات آورده که این کتاب اولین تألیف شهید ثانی است که در ابتدای حصول ملکه قدسیه اجتهاد در سن سی و سه سالگی از خامه شریفش بروز کرده و هم آورده است که این کتاب، اولین کتابی است در امامیه که به سبک و اسلوب مزجی شرح با متن تألیف شده است. مؤلف را بر متن «ارشاد الاذهان» دو تعلیق است: اول این کتاب است که به طور شرح است؛ دوم به‌طور حاشیه. موجودی از این کتاب ابواب طهارت و صلوة است.

آغاز: بسمله. الحمدلله المتفضل بشروح معالم شریعته لارشاد الانام ... و بعد فهذا تعلیق مختصر کافل بالامداد للمشتغلین بکتاب الارشاد

انجام: و یحمل علی ما یؤکد الاستحباب اذ لاقایل بالوجوب و المصنف الصلوة بالمقصورة بناء علی نقص صلوة المسافر و ان کانت تامة الرکعات و الروایة مصرحة بالقید و هی مستند الحکم. قد تم بذلک کتاب الصلاة و به تم الجزء الأول من کتاب روضات الجنات

چاپ: مشار عربی، ص۴۹۴؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۷ق، رحلی، ۴۰۰ص؛ تحقیق مرکز الابحاث و الدراسات الاسلامیة، قم، بوستان کتاب، ۱۴۲۲ق

[الذریعة ۲۷۵/۱۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۱۸/۲؛ دنا ۹۸۱/۵- ۹۸۲ (۴۳ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۷۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ می‌نماید که مسوده است که تصحیح نموده؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵ - ۵۳۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۰۲

خط: نسخ ریز، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ گویا خط شهید ثانی از برگ ۴۹ تا پایان آن که خط خوردگی دارد به جز برگ آخری که نونویس است، برگ‌های ۱ تا ۴۸ به نسخ دیگر است از قرن ۱۰ و ۱۱، در اواخر دو جا زیر سطر و هامش آمده «کذا بخط قدس سره» همچنین یکجا در هامش پیش از این؛ تملک: محمد مکی بن محمد ضیاء الدین بن الحسن بن زین الدین نواده شهید اول در ۱۱۵۷، محمد علی بن حسین اعسم در ۱۲۵۳، محمد باقر آل سید احمد قزوینی، محمد شریف کاظمی؛ مهر: حسین بن ابی القاسم موسوی خاندان صدرالافاضل؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی،۲۱۴گ،۲۷سطر(۱۱×۱۸)،اندازه:۱۸×۲۸سم[سنا:ف:۱-۲۹۲]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۳۰۸

آغاز: بالحمدله فهو مبتداء به بالاضافة الی ما بعده او بان الحمد هو الثناء بنعوت الکمال؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد توبة بن محمد بن عبدالله بن علی، تا: یک‌شنبه ۲۵ ذیقعده ۹۵۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه مصنف نوشته و تصحیح شده؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۵۸گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸) [ف: ۱ - ۲۹۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۲۷۲

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی، تا: یک‌شنبه ۶ ربیع الاول ۹۷۸ق یا ۹۹۸ق؛ محشی با نشان «منه دام ظله السامی» و «س ع ر ه» و جز آن؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۲۱۲گ، ۳۳ سطر (۱۷×۲۹)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۷ - ۲۷۱۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۸۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: منصور بن یوسف بن تاج الدین ابن المتوج بحرانی، تا: ۱۸ رمضان ۹۸۷ق؛ محشی با لفظ «منه»، از روی نسخه‌ای که دارای دو امتیاز است نوشته شده اولاً نزد مصنف قرائت شده و ثانیاً از نسخه اصل استنساخ گردیده، با دستخط اجازه محمود بن محمد بن علی بن حمزه لاهیجانی برای منصور بن حسن بن یوسف بحرانی (کاتب نسخه)؛ مهر: «بنده شاه جهان فاضلخان ۱۰۵۹» (دایره)، «الواثق بالله الکریم محمد بن حسن المصری الحکیم» (دایره)؛ واقف: فاضلخان، محرم ۱۰۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، اندازه: ۱۶×۲۹/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۴۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رضی الدین حسینی، تا: جمعه ۲۳ شعبان ۹۸۹ق؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: میشن نیلی، ۳۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۴۱]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۴۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن صاحب جی کجراتی، تا: یک‌شنبه ۲۴ رجب ۹۹۱ق؛ مجدول، محشی به لفظ «مدظله السامی»؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۴۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۷۱۵

آغاز: و الاضافی بالحمدله فهو مبتدا به بالإضافة الی ما بعده او بأن الحمد هو الثناء بنعوت الکمال؛ **انجام:** فان مات علی کفره عوقب علیها و ان السلم

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ، محشی با رموز مختلف؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۱۹۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۴۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۶۶۳۴

آغاز: نبیه محمد و آله افضل الصلاة و التسلیم معترفا بالقصور؛ **انجام:** لکن فی سندها ضعف فلذا لم یعتبرها و لو کان الرجوع او

التردد بعد بلوغ المسافة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید محمد مهدی واعظ سیستانی، رجب ۱۳۸۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۴۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۴۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۰۴۸۰
کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۶ - ۳۹۱]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۵۹۸۹
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم پسر حسن یزدی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی نخدی، جلد: تیماج سرخ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۵ - ۵۹]

۱۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۷۴۳
انجام: فیجلس و یکمل معه باقی الرکعات ویقف حتی یلحقه الامام و الحاصل ان المأمور یدخل مع الامام فی سائر الاحوال ...
نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی از محمود بن محمد فلوجی خادم حائر که کتاب را از آخوند ملامحمد شفیع به سال ۱۰۸۱ استعاره گرفته؛ تملک: محمد خلیل، حسن فتوتی؛ واقف: غیاث الدین محمد، جلد: تیماج قرمز، ۲۳۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳ - ۵۵۵]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۶۷۰۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (ناقص در صلاة السفر)؛ با یادداشت زناشویی محمد رضا پسر شاه جهان الله بلکو در رمضان ۱۱۲۲؛ تملک: محمد بن علی قلی افشار؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ۳۰۱گ، ۲۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱۶ - ۳۳۷]

۱۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه:۱۰۲۶/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱۳گ (۹۴پ-۲۰۶ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۳ - ۱۳۰]

۱۵. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه:۱۰۱
جلد اول، شامل کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: صدقة بن ناصر بن سلطان بن راشد بن ابی منصور جبیلی، تا: ۱۰۰۱ق؛ ۱۸۰گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱ - ۶۹]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۲۰۱-۲/۲۱
آغاز و انجام: برابر
آغاز تا آخر کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: حسین بن حسن بن علی بن ابراهیم مشهدی، تا: سه‌شنبه ۲۲ صفر ۱۰۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۹گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۴ - ۲۱۴۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۳۰۵/۵
چند برگ از آن؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله دامغانی، تا: ۲۰ صفر ۱۰۳۷ق [مختصر ف: - ۴۲۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۵۶۳
آغاز و انجام: برابر
کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: رشید الدین محمد بن صفی الدین محمد زواری اصفهانی مرشدی سپهری، تا: ۶ ذیقعده ۱۰۳۹ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد شفیع» (بیضی)، «محمد هاشم» (بیضی)، «عبدالجواد بن محمد مهدی» (بیضی)، «أنا مدینة العلم و علی بابها» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۹۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲ - ۱۶۳]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۱۸۶
ج ۱؛ خط: نسخ، کا: فخرالدین، تا: ۱۰۴۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۴۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۱×۲۸/۱سم [ف: ۱-۲۴۸]

۲۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه:۷۶۳
طهارت و صلاة؛ کا: محمد علی بن شکرالله اصفهانی، تا: ۱۰۵۳ق [ف: - ۱۴۳]

۲۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۶۲
طهارت تا پایان صلاة؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین حاجی محمد دارابی، تا: ذیحجه ۱۰۵۷ق؛ محشی با نشان «قم عفی عنه»؛ تملک: محمد حسین بن محمد علی با تاریخ ۱۴ ربیع الاول ۱۱۳۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷) [ف: - ۷۷۳]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۵۹۸۲-۳۰/۵۲
آغاز و انجام: برابر
طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: مجدالدین علی بن خواجه مراد شوشتری، تا: جمعه ۱۷ صفر ۱۰۶۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۳۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۴ - ۲۱۴۷]

۲۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۴۱
آغاز و انجام: برابر
طهارة وصلوة؛ خط: نسخ، کا: [محمد] بن محمد حسن، تا: دهه آخر محرم ۱۰۷۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۵]

۲۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۳۶ مشیر
خط: نسخ، کا: احمد بن صالح بن علی ساری بحرانی، تا: سه‌شنبه ربیع الاول ۱۰۸۷ق؛ تملک: عبدالله صالح بن جمعة بن شعبان سماهیجی بحرانی در روز جمعه ۱۲ رمضان ۱۱۱۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۳گ، ۳۴ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۵ - ۵۹]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۴۶۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن تاج الدین نجفی، تا: پنج‌شنبه ۶ ذیحجه ۱۰۸۹ق؛ محشی از محمد صالح بن حسن موسوی و بعضاً با رموز مختلف؛ تملک: محمد رضا بن شیخ حمزه، محمد صالح (محشی مزبور)؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ماشی، ۲۴۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲۱/۱ - ۷۴۳]

۲۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۱گ، ۲۹ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱- ۱۳۰]

مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه:۲۲۰
همان نسخه بالا [نشریه: ۵ - ۳۲]

۲۷. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه:۳۵
آغاز و انجام: برابر
تا پایان کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ رجب ۱۱۰۰ق؛ ۲۲۶گ، ۲۷سطر [ف: - ۳۹]

۲۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۲/۱-۶۴۱۱
صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مشکی، ۱۸۲گ، ۲۱ سطر، قطع: وزیری [آستانه قم: - ۱۲۱]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۶۳۲
بی‌کا، تا: ۱۱۳۲ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۱۸۱گ، اندازه: ۱۷×۲۴/۷سم [رایانه]

۳۰. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه:۶۶/۲
آغاز: کتاب الصلوة وهی لغة الدعا قال تعالی وصل علیهم ان صلاتک سکن لهم وقال الاعشی علیک مثل الذی صلیت فاغتمصی؛ **انجام:** مصرحة بالقید وهی مستند الحکم وقد تم بذلک کتاب الصلوة وبه تم الجزء الاول.
کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، کا: اسکندر بن شیخ عیسی بن شیخ اسکندر جزایری اسدی، تا: ۲۸ ربیع الثانی ۱۱۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ (۸۹-۱۶۵)، ۴۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷/۵سم [اوراق عتیق: ۱ - ۱۰۲]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۳۸۳
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۷سم [ف: ۱ - ۲۴۸]

۳۲. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۰۰
انجام: و الراعی و البدوی الذی یطلب مواضع القطر و منبت الشجر الحدیث و تسمیة هذا النوع
خط: نسخ، کا: ملا زین العابدین گلپایگانی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عناوین «من السید باقر سلمه الله» و «لمحرره زین عفی عنه»؛ یادداشتهای مختلفی به خط ملا زین العابدین گلپایگانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: - ۷۲]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۷۹۶۸
ج۱؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۷گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۱۵]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۴۸۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر
جلد نخست؛ خط: نسخ، کا: حسین بن حسن بن علی تستری، تا: صفر ۱۲۲۷ق؛ مصحح، از سوی کاتب مقابله گردیده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۲۷ سطر (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۷ - ۴۶۲]

۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۳۵/۲
آغاز: احمده سبحانه و اشکره و اتوب الیه و استغفره من جمیع الآثام؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی سیستانی، تا: دوشنبه ۱۹ ذیقعده ۱۲۲۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۵ - ۶۰۴]

۳۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه:۹۷۳
جزء اول کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: فتح علی، تا: ۲۹ ذیقعده ۱۲۳۰ق؛ مصحح؛ وقف‌نامه کتاب از حاجی رمضانعلی تاجر به سال ۱۲۷۵ با شهادت بر وقفی با مهر «سید علی بن محمد حسن الحسینی» (بیضی)؛ واقف: سید علی بن محمد حسن الحسینی، ۱۲۷۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۸گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳ - ۷۲۲]

۳۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۲۸۴۴
آغاز: برابر
از اول تا آخر کتاب صلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین هزار جریبی، تا: جمعه ۵ ربیع الثانی ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۸۵گ، ۲۸ سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۹۵۵]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۷۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد سعید خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۲۳ صفر ۱۲۳۳ق؛ مجدول، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۱۱گ، ۲۶ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۵ - ۱۹۰۳]

۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۰۹۷
آغاز: برابر
جلد اول، مشتمل بر کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن ضیاء الدین بن امین طریحی، تا: دوشنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۲۳۶ق؛ جلد: مقوایی، ۲۱۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳ - ۳۳۸]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۵۹۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تیلوه فی انجرد الثانی انشاء الله تعالی کتاب الزکاه.
خط: نسخ، کا: رضوی، زین العابدین، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا [رایانه]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۶۶۲۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن زین العابدین النجف آبادی، تا:

جمادی الاول ۱۲۳۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳ - ۳۱۵]

۴۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۳۰

همان نسخه بالا [مؤید: ۱ - ۶۲]

۴۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه:۷۵۷

از ابتدا تا آخر تا باب الصوم؛ خط: نستعلیق بی نقطه، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۱۸۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [مؤید: ۲ - ۲۲۸]

۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۶۰۵

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مهر علی خونساری، بی‌تا؛ ۱۷۶گ، ۳۰سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱ - ۱۲۰]

۴۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه:۳۷۲

آغاز و انجام: برابر

تمام کتاب الطهارة و الصلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۲۵ سطر [ف: ۱ - ۱۳۷]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۱۴۸

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن مقصود علی طالقانی، تا: چهارشنبه ۱۶ رمضان، جا: شیراز؛ مصحح، محشی با نشانی «حسین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۶ - ۱۵۷]

● روض الجنان فی مختصر اعمال شهر رمضان / دعا / عربی

rawḍ-ul-janān fī muxtaṣar-i a‘māl-i šahr-i ramaḍān

بلادی بحرانی، حسین بن علی، ۱۳۰۲-ق۱۴ قمری

belādī bahrānī, hoseyn ebn-e ‘alī (1885 - 20c)

تاریخ تألیف: سوم صفر ۱۳۵۳ق

در دعاها و اعمال ماه رمضان و آنچه در روزها و شبهای آن ماه انجام داده می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۹۱۶۲

انجام: و بتمامها تم هذا المختصر اللطیف بعون الله اللطیف ...

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن رمضان الکویکبی القطیفی، تا: ۱۸ رمضان ۱۳۵۴ق؛ وقف‌نامه کتاب به خط مؤلف به تاریخ ۲۱ ربیع الاول ۱۳۵۵؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲۳ - ۲۸۵]

● روض الجنان و روح الجنان = تفسیر ابوالفتوح رازی / تفسیر / فارسی

rawz-ol jenān v rawh-ol janān = tafsīr-e ab-ol-fotūh-e rāzī

ابوالفتوح رازی، حسین بن علی، ۵۵۲-ق۶ قمری

ab-ol-fotūh-e rāzī, hoseyn ebn-e ‘alī (1158 - 12c)

تفسیر مفصلی است از قرآن مجید که به جنبه‌های ادبی و لغوی و گفته‌های مفسرین توجه کرده است و به روایات و آنچه از آنها در ذیل آیات استفاده می‌شود و بعضاً به مباحث تاریخی عنایت دارد. این کتاب از مؤلفات جامع و معتبره و معروف در این رشته است و آورده‌اند که امام فخر رازی در تفسیر کبیرش از این کتاب اقتباس نموده است. وی در مقدمه شرایط تفسیرنگاری و فنونی که دانستن آنها برای مفسر ضروری است ذکر نموده و به کار برده است و مهمترین کتاب تفسیری در نثر فارسی است. روش این تفسیر: نخست نام سوره و عدد آیات و کلمات و حروف و روایت وارده در ثواب خواندن آن سوره، پس از آن ذکر قسمتی از آیات و ترجمه آنها و سپس در عنوان «قوله تعالی» بیان مدلول و جهات گوناگون تفسیری از وجوه اعراب و ادبی و قراآت و اسباب نزول و نکات کلامی و فقهی و تأویلی و ناسخ و منسوخ و غیر آن با تمسک به اخبار معصومین و تمثل به اشعار فارسی و عربی.

چاپ: این تفسیر چند بار به چاپ رسیده است و بهترین چاپ آن در بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی در ۲۰ جلد انجام شده است.

[نسخه‌های منزوی ۵۰/۱؛ الذریعة ۱۲۶/۴ و۲۷۴/۱۱-۲۷۵؛ بغدادی، ایضاح المکنون ۵۸۸/۱ «روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن»؛ دنا ۹۸۳/۵-۹۸۶ (۸۳ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- جلاء الاذهان و جلاء الاحزان = کشف الاحزان = تفسیر گازر؛ جرجانی، حسین بن حسن (-۸)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۶

آغاز: بسمله. یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات؛ **انجام:** پس وجه معتمد آن است که گفته شد پیش از این والله ولی التوفیق. آخر الجزو السابع عشر من تفسیر القرآن ... سنه ستة و خمسین و خمسمائه.

از آیه ۵۰ سوره احزاب تا آخر سوره فتح؛ خط: نسخ، کا: حیدر بن محمد بن اسمعیل بن سلیمان بن ابراهیم اردلانی نیشابوری، تا: ربیع الاول ۵۵۶ق؛ وقف‌نامه‌ای از امیر عزالدین حسین حارث به خط نستعلیق تحریری قرن ۸ نوشته شده؛ واقف: خواجه شیر احمد، کاغذ: کشمیری و سمرقندی، جلد: میشن زرشکی، ۳۰۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱ - ۵۰۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۰۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۸

آغاز: از نیمه اندکی او تخییر را باشد. او زد علیه. یا بیفزای بر نیمه چیزی؛ **انجام:** اعاذنا الله من شر ما امرنا بالاستعاذه به منه القبیلین به محمد و آله. تم الکتاب بحمدالله ... و نعم النصیر. و وقع الفراغ ...

یک برگ هم کاتب در مورد تعداد آیات قرآن و دعای ختم آن افزوده است.
از آیه ۶ سوره المزمل تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: ابو زید بن بندار بن محمد بن الحسین بن الحسن بن محمد بن یونس البراوستانی، تا: ۲۴ جمادی الثانی ۵۵۷ق؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱ - ۵۰۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۰۴-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۳۳۹۰

آغاز: سورة یوسف علیه السلام بدانکه این سوره مکی است و عددآیات او صد و یازده است وهزار و هفتصد و شش کلمتست؛ **انجام:** و قوله اهلکناهم در محل ... و لما ظلموا در محل نصبست علی الظرف ای وقت ظلمهم.
از سوره یوسف تاپایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بن حسن ابراهیم بن محمد عیار، تا: ۱۱ ربیع الاول ۵۷۹ق؛ مصحح؛ تملک: محمود بن عمر بن ... زاهد، ابوالحسن بن مهدی حسینی میبدی حیدری به سال ۱۲۲۲ ؛ جلد: مقوایی، ۱۶۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۶۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۶۸

آغاز: لایسمعون بها اولئک کالانعام ... قوله تعالی و اذ نتقنا الجبل فوقهم الایه بیان کردیم که هر کجا اذ باشد؛ **انجام:** و قوله أهلکنا هم در محل رفع است به ابتدا، و قوله لما ظلموا در محل نصب است علی الظاهر.
از آیه «لایسمعون بها اولئک کالانعام بل هم أضل اولئک هم الغافلون» (الاعراف: ۱۷۹) تا آیه «و ربک الغفور ذو رحمة» (الکهف: ۵۸)؛ خط: نسخ، کا: ابو سعید بن الحسین الکاتب بیهقی، تا: یک‌شنبه ۱۲ صفر ۵۹۵ق؛ محشی با نشان‌های «عبدالعالی»؛ تملک: اسحاق بن عبدالملک الواعظ به تاریخ ۷۷۳؛ جلد: تیماج، ۴۱۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۹×۳۷سم [ف: ۱ - ۳۸۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۱۳۰۷۱

آغاز: و رئیس ایشان ذوالخمار بن عبهلة بن کعب العنی بود بود و لقب او اسود بود، او مردی بود کاهن و مشعبد بیمن برخاست و دعوی پیغمبری کرد؛ **انجام:** فانی که آنرا ثباتی و بقائی نباشد و باز آن را وبالی و عقابی بدنبال باشد، افلا تعقلون اینان خردکار نمی‌بنند.
خط: نسخ مشکول، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳۳ - ۱۳۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۴۱

جلد پنجم از سوره انفال؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۰۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۹ - ۲۴۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۳۱۹۶-ف

نسخه اصل: نسخه آقای حسن حسن زاده آملی، ش ۱۳۶۸. از آغاز تا آل عمران. در چهار مجلد یا جزو؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ تملک: قوام الدین محمد حسینی؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۵۶گ، ۲۹ سطر، قطع: رحلی [فیلمها ف: ۲ - ۹۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۹۲

آغاز: پس از آیات و ترجمه آنها: قوله یا ایها الذین امنو اية اقتضاء آن می‌کند که بر سببی فرو آمده است که ان سبب ارتداد قومی؛ **انجام:** و حرب علیه کل نافحه فقالت صفیه.
از تفسیر آیه ۵۹ سوره مائده تا آیه ۲۷ سوره توبه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۹۰گ، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۱ - ۶۲۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۷۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا[فیلمها ف: ۲ - ۱۶]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۷۹۹

آغاز: بسمله، سوره المومن این سوره مکی است در قول مجاهد و قتاده؛ **انجام:** شما فرود آورده از ابر و المزن السحاب واحدها
از سوره مومن تا آخر سوره واقعه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۳۴۳گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۶ - ۴۱۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۷۴۵۱

از سوره اعراف تا کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ (گویا)؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی، ۲۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۳۱سم [ف: ۱۹ - ۲۵۴]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۱۰۰۵۰

دارای سوره های: ۱۹ مریم، ۲۱ انبیاء، ۲۳ مومنون که آغاز دفتر ۱۳ است و پیش از آن آمده «تمت المجلدة الثالثة عشر من المجلدات العشیرین و یتلوه فی الرابعة عشر: قوله قد افلح المومنون»، ۲۴ نور، ۲۵ فرقان، ۲۶ شعراء، ۲۷ نمل که دفتر ۱۵ است و پیش از آن آمده است «تمت المجلدة الرابعة عشر و یتلوها بعد ذلک فی الخامسة عشر سورة النمل» ۲۹ عنکبوت، ۳۰ روم، ۳۱ لقمان، ۳۲ مجلد، ۳۳ احزاب، ۳۴ سبا، ۳۵ ملئکه، ۳۶یس، ۳۸ ص، ۳۹ زمر؛ خط: ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ محشی؛ این نسخه در خط و ریخت با نسخه ۳۶۸ کتابخانه مرعشی در قم (نشریه ۶:۳۷۱ و اشکوری ۱:۳۸۸) یکی است و آن از آیه ۱۷۹ اعراف تا آیه ۵۸ کهف و مجلد سوم است و ابو سعد بن حسین کاتب آن رادر پسین روز یک شنبه ۱۲ صفر ۵۹۵ نوشته و از آن اسحاق بن عبدالملک فتحان واعظ بوده است در ۷۷۳ (خاندان فتحان از مدرسی طباطبائی)، نسخه ما مجلد دوم خواهد بود؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۶۵گ، ۲۵ سطر (۱۷/۵×۲۸)، اندازه: ۱۹×۳۷سم [ف: ۱۷ - ۵۳۳]

۱۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه:۳۵۸۵

آغاز: قسمت اول: «بهذا مثلا یضل به کثیراً ... الخ» برگ ۱؛ قسمت

دوم: «بسم الله الرحمن الرحيم يا ايها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام ... الخ» برگ ۸۷؛ قسمت سوم: بسم الله الرحمن الرحيم الم تر الى الذى حاج ابراهيم ... الخ» برگ ۲۱۷؛ قسمت چهارم: بسم الله الرحمن الرحيم، رب يسر و لا تعسر. فكيف اذا اصابتهم مصيبة بما قدمت ايديهم ... الخ برگ ۳۶۰؛ قسمت پنجم: «شد باز آمد و نماز پيشين بكرد و من در پى او ... الخ» برگ ۵۰۶؛ **انجام:** قسمت اول: «و قد تمت المجلد الثانية من التفسير بعون الله الكبير تجاوز الله سبحانه عن التقصير فى التحرير الصادر عن العبد الكاتب الفقير الحقير محمد مرتضى بن محمد الحافظ الرضوى اصلح الله فى سنه ۸۸۸ هجريه» برگ ۸۶؛ قسمت دوم: «تم الجزء الثالث ... من شهور سنه ثمان و ثمانين و ثمانمائه و حسبنا الله و نعم الوكيل نعم المولى و نعم النصير» برگ ۲۱۶؛ قسمت سوم: «تمت المجلد الخامسة ... وقع الفراغ من تحريره جوف ليلة الجمة سنه ۸۹۰ هجرية النبوية» برگ ۳۵۹؛ قسمت چهارم: «و راست گفتن بهتر از دروغ و از این خصلتها درو بود» برگ ۵۰۴؛ قسمت پنجم: آخرینبرگ نسخه «در نیکوترین راهی صرف کنند با درویشان مساواة کنند و صله رحم» برگ ۵۰۳

خط: نسخ، کا: محمد مرتضی بن محمد حافظ رضوی، تا: ۸۸۸–۸۹۰ق؛ این نسخه اوراقی از ترجمه تفسیر طبری و تفسیر ابوالفتوح رازی و تفسیر گارز را شامل است به شرح آتی: ۱. یکبرگ متن قرآن کریم بدون قید ترجمه در ذیل سطور از وسط آیه ۲۵ الی آخر آیه ۳۸ سورة البقره ۷ برگ، ۲. ترجمه تفسیر طبری: از تفسیر آیه ۲۱ سوره بقره تا آخر متن آیه ۱۲۶ با قید ترجمه در ذیل سطور با شنگرف ۱۷ برگ از (۴–۲۰) برابر صفحات ۲۲ الی ۱۰۳ جلد اول نسخه چاپی یغما، ۳. تفسیر شیخ ابوالفتوح رازی: از ذیل تفسیر آیات (۱۲۰–۱۲۵) تا آخر تفسیر آیه ۲۸۴ سورة البقرة ۲۳۹ برگ از ۲۱ الی ۲۵۹ که با عبارت «بیفتاد و پای در زمین میزد هاجر تشنه بود ...» آغاز می‌گردد و برابر است با صفحات ۳۲۱ جلد اول و ۴۲۱ سطر ۱۳ جلد دوم نسخه چاپی جدید کتابفروشی اسلامیه به تصحیح حاج میرزا ابوالحسن شعرانی، ۴. ترجمه تفسیر طبری: از ۲۶۰–۲۸۱ از اول سوره آل عمران تا آخر آیه ۱۷۰ همان سوره که برابر است با صفحات ۲۹۹–۲۶۴ جلد اول نسخه چاپی یغما، ۵. تفسیر شیخ ابوالفتوح رازی: از تفسیر آیه ۱۶۶ سوره آل عمران (۲۸۱–۳۴۴) که برابر است با صفحات ۲۵۴–۳۸۲ جلد سوم نسخه چاپی اسلامیه، ۶. تفسیر شیخ ابوالفتوح رازی (۳۴۵–۵۰۰) که با عبارت «عقد در زیر شتر بود ...» آغاز و به عبارت «مطیع خداوندش را چنانك او خواهد و اشارة كند» ختم می‌شود و برابر است با صفحات ۳۹۸ جلد سوم الی ۹۵ جلد چهارم نسخه چاپی اسلامیه، ۷. تفسیر ابوالفتوح رازی (۵۰۰–۵۰۳) از نیمه آیه ۵۵ سوره مائده که برابر است با صفحات ۲۲۲–۲۲۸ جلد چهارم نسخه چاپی اسلامیه، ۸. ترجمه تفسیر طبری: از متن آیه ۴۰–۴۷ سورة النساء با قید ترجمه در ذیل سطور با شنگرف که برابر است با صفحات ۲۹۶–۲۹۷ جلد اول نسخه چاپی یغما، ۹. تفسیر کازر (۵۰۶–۵۱۷) که با عبارت «شد باز آمد و نماز پیشین بکرد ...» آغاز و به عبارت «با درویشان مساوات و صله رحم» ختم می‌گردد و برابر است با صفحات ۳۲۷–۳۸۷ جلد پنجم نسخه چاپی میر جلال الدین حسینی ارموی محدث؛ جلد: چرمی، ۵۰۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۵ سم [ف: ۱ – ۲۸۸]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۰۴۴

جلد ۱ و ۲ و ۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۴۱۷گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۸ – ۶۷۷]

۱۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۲۲۰۱

آغاز: بسمله، سپاس خدائی را که بر دارنده این ایوانست و آراینده آن بماه و آفتاب و ستارگانست؛ **انجام:** پس به اتفاق آنست که گفته شود و الله ولی التوفیق و هو حسبنا و نعم المعین تم الجزء السادس و شرع فی الجزء السابع یا ایها الذین و الحمدلله وحده.

از ابتدای قرآن کریم تا پایان جزء ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۴۱۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۵×۳۷سم [ف: ۵– ۵۷۵]

۱۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۸۷

آغاز: سورة المؤمن این سوره مکی است در قول مجاهد و قتاده و در ناسخ و منسوخ نیست

جلد ۱۷، از سوره المؤمن تا اواخر سوره حجرات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۱۱۷گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱ – ۴۹]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۵

آغاز: بسمله. الرتلك آیات الکتاب المبین؛ **انجام:** رسول علیه السلام کس فرستاد و ایشان را باز خواند فهذا معنی.

از آغاز سوره یوسف تا پایان سوره فتح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ واقف: خواجه شیر احمد، قرن ۱۱؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۱ – ۵۰۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۰۰–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ – ۱۱۰]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۳

آغاز: بسمله. یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم عن دینه؛ **انجام:** و پس از آن عمل را اثری نبود و در معنی فرقی نیست ... تم المجلد الحادی عشر و یتلوه فی الثانی عشر قوله ... حامداً و مصلیاً و مستغفراً.

از آیه ۵۴ سوره مائده تا پایان سوره حجر؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عوض نیشابو[ر]ی، تا: ۶ ذیقعده ۸۴۸ق؛ مجدول؛ واقف: خواجه شیراحمد، قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن مشکی، ۵۰۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵سم [ف: ۱ – ۵۰۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۷۸–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ – ۱۶]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۴

آغاز: بسمله. سورة النحل. بدانک این سوره مکی است؛ **انجام:** و خدای بس است تکفل کننده یا آنچ بنده را باید در دین و دنیا و در آخرت و اولی. تم الجزء الخامس عشر و یتلوه فی السادس عشر ... حامداً و مصلیاً و مؤمناً.

از آغاز سوره نحل تا اواسط سوره احزاب؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عوض نیشابوری،تا:۱۹صفر۸۴۹ق؛مجدول؛ واقف: جلال الدین شیخ ابوسعید قراارسلان، ربیع الثانی ۸۶۱؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵سم [ف: ۱ - ۵۰۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۰۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا[فیلمها ف: ۱ - ۱۱۰]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۳۰۰

آغاز: سپاس خدای را که بردارنده این ایوان اسن و گستراننده این شادروان است؛ **انجام:** آنکه حق تعالی بیان کرد که غرض ایشان درین سوگند خوردن چیست گفت ایشان یعنی منافقان باز ایستاده.

از آغاز تفسیر تا اواخر سوره توبه؛ خط: نسخ، کا: محمد بن اسحاق جنابدی، تا: ذیقعده ۹۰۷ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: علامه مجلسی؛ مهر: «انفس الاخلاق التقیة، انفس الاخلاق الادب للخالق و الشفقة علی المخلوق» (دایره)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۰۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵سم [ف: ۳۵ - ۲۶۶]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۲

آغاز: این سوره صد و نه آیت است و هزار و هشتصد و سی و دو کلمه و هفده هزار و پانصد و شصت و هفت حرف است؛ **انجام:** انما اقول الف و لام و میم ثلاثون حسنه،تمت بعون الله تعالی ... حرره العبد الاقل فرید عفاالله تعالی عنه.

این نیمه دوم تفسیر و از آغاز سوره یونس علیه السلام است تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق خوب، کا: فرید، تا: ذیحجه ۹۴۷ق؛ با ترجمه تحت اللفظی به گلنار؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج مشکی، ۹۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۶×۴۴سم [ف: ۱ - ۵۰۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۷۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۶]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۱

آغاز: بسمله. سپاس خدای را که بر دارنده این ایوان است؛ **انجام:** تمت المجلدة التاسعه و تتلوه فی المجلدة العاشره قوله تعالی عزوجل فی اول سوره یونس علیه السلام ... فی کل باب وفق الله تعالی.

جلد اول و مشتمل بر ۹ مجلد می‌باشد و از آغاز قرآن است تا آخر سوره براءة (توبه)؛ خط: نستعلیق خوب، کا: عبدالغفار بن عبدالواحد بن کمال الدین عبدالله قرشی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۹۴۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۹۲۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۶×۴۴سم [ف: ۱ - ۵۰۴]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۳۷

آغاز: الر آیتی نشمرند کوفیان چنانکه الم و طه برای آنکه این ملایم سرآیت نیست و آن دو هست؛ **انجام:** و آن روز که تمام شد آنروز را عید گرفتند و گفتند از اعاجیب آنچه سلیمان کرد در بناء بیت المقدس آن بود که خانه بساخت

از آیه۱۵ سوره بقره تا سوره سبأ آیه ۱۴؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن مظفر بن محمود بن جلال الدین مقیم خاتون آبادجی از الکای اصفهان، تا: رمضان ۹۸۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۹۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۴/۵×۳۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۷۶۰]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۵

از انعام تا کهف؛ خط: نسخ، کا: قاسم بن حافظ بن حسن کمره‌ای، تا: پایان ذیحجه ۹۹۵ق؛ با خط فرهاد میرزا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مشکی، ۲۹۰گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۳۱/۷سم [ف: ۳ - ۴۱۶]

۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۷۶

آغاز: این سوره صد و نه آیه است و هزار و هشتصد و سی دو کلمه است و هفت هزار و پانصد و شصت و هفت حرف است و دو روایت است از ابوامامه رض از ابی کعب؛ **انجام:** از بالای سر او نوری پدید آید تا به مکه که خشوش فرشتگان باشد معاذ جبل گفت هر که او سورة الکهف بخواند و آخرش او را نوری باشد از سرتا به قدم و هر که سوره جمله بخواند نوری زمین تا آسمان

از سوره یونس تا آخر سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن اصفهانی، تا: ۹۹۵ق؛ جلد: مقوا، ۲۳۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۴]

۲۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه:۲۴۰

از سوره نساء تا انفال؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۴۰۲گ، ۲۴ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: - ۶۸]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۲۵۰۹

آغاز: یا آنجه مودی بودبان یا بیکی از ان و معنی استثنا؛ **انجام:** زین او را جوانی معصفر برو نهاد.

از اواخر تفسیر آیه ۵۰ سوره یونس تا اواخر تفسیر آیه ۷۸ سوره قصص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۴۱۴گ، ۲۵ و ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۱۱ - ۶۳۱]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۷

از فاتحه تا آل عمران؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ با مهر: احمد مورخ ۱۳۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ، ۳۲۹گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۳/۷×۳۷سم [ف: ۳ - ۲۱۶]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۲۳۸

آغاز: بسمله. کفهیص. ذکر رحمة ربک. سوره مریم علیها السلام این سوره مکیست و نود و هشت آبست؛ **انجام:** عبدالله بن مسعود گفت ملک الموت چون به نزدیک بنده مومن رسد گوید:

خدایت سلام، و اعدلم اجرا کریما ... گر بهم بر زده بینی خط عیب مکن که مرا محنت ایام بهم بر زده کرد

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: شهاب الدین، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با زیرنویس فارسی؛ با یادداشت سید هاشم واعظ کابلی با مهر «المتوکل علی الله الغنی عبده سید هاشم الحسینی ۱۲۴۳» که کتاب را برای پسرش سید حسین در دارالسلطنه هرات به سال ۱۲۴۴ خریده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۰ سطر (۱۲×۲۳/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۳/۵سم [ف: ۱۶ - ۶۹]

۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۱۶۶

آغاز: سورة الزمر این سوره مکیست الا قوله تعالی قل یا عبادی الذین اسرفو

از سوره زمر تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: حاجی سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰۵گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱ - ۱۴۰]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۱۳۳۷

آغاز: یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم عن دینه؛ **انجام:** لا نضیع اجرالمصلحین و قول اول موافق ظاهرست و الله ولی التوفیق.

از آیه ۵۴ سوره مائده تا آیه ۱۷۰ سوره اعراف است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱ - ۵۰۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۰۳-ف

نسخه اصل: آستاهمان نسخه بالا[فیلمها ف: ۱ - ۱۱۱]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۳۵۶

آغاز: بسمله. سورة النحل بدان که این سوره مکی است الا قوله و ان عاقبتم ... تا به آخر سوره و صد و ده آیت است؛ **انجام:** و تکلیف این شمردن برای آن کردند تا مردم بر قرآن خواندن حریص باشند که رسول ... فرمود بکل حرف عشرة حسنات و لا اقول الم عشر حسنات انما اقول الف و لام و میم ثلثون حسنة صدق رسول الله ... الطاهرین.

نیمه دوم از نحل به بعد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: عبدالله بن قاسم حسینی مدنی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵۰۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵×۳۵/۵سم [ف: ۳ - ۴۱۶]

۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه:۱۱۴

آغاز: بسمله، سپاس خدای را که بردارنده این ایوان است. الخ؛ **انجام:** و ایشان ظفر یافتگان، بنجاح رسیدگان اند.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ تملک: محمد حسین بن محمد محمد ابراهیم عبدالغفور؛ اهدایی: ضیاء ناصری؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی، ۴۳۶گ، ۳۱سطر (۱۹×۳۰)، اندازه: ۲۷×۴۰سم [ف: ۱ - ۱۴۹]

۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۴۳۳۵

آغاز: یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم ... آیه اقتضاء آن می‌کند که ... آمده است و آن سبب ارتداد قومی بوده است که از دین برگشته اند؛ **انجام:** و اما اهل مدین چون ایمان نیاوردند خدای ایشان را به صیحه هلاک کرد و اصحاب ایکه بظله و آن ابری که ...

از آغاز تفسیر آیه ۵۴ سوره مائده تا اواخر تفسیر سوره حجر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۶گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۵×۳۷سم [محدث ارموی مخ: ۲ - ۷۶۰]

۳۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:۴۷/۵-۶۰۹۳

از سورة السجدة تا سورة العاشية؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمد باقر متولی باشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴۰۸گ، ۲۵ سطر، قطع: رحلی[آستانه قم:۱۲۱]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۱۵۳۲

آغاز: بسمله. یا ایها الذین آمنوا اذ نکحتم المؤمنات ثم طلقتموهن ... حق تعالی در این آیه خطاب کرد به مؤمنان؛ **انجام:** اگر گویند چه معنی دارد لکم دینک ولی دین ... جزاء دینکم و لی جزاء دینی علی حذف ...

از آیه ۴۹ سوره احزاب تا اواخر سوره کافرون؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، دارای سر لوح، مذهب؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۳۲۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۴×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن - ۱۹۱]

۳۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه:-۳۹۱

از آیه «و کیف اذا اصابتهم مصیبة بما قدمت ایدیهم» تا پایان مجلد نهم؛ خط: نسخ، کا: محمد زمان حسینی، تا: ۱۰۱۵ق؛ وقف شاه عباس با صد و نه مجلد کتاب دیگر بر «روضه فاطمیه کاظمیه موسویه» و بر مدرسه آستانه یاد شده در شهر قم برای طلبه آنجا به شرط این که از آنجا بیرون نبرند؛ دو مهر رفیع الدین حسینی موسوی و گواهی او بر این که از صد و ده مجلد کتاب وقف شده چهار مجلد تفسیر تمام است و این نسخه یکی از آنها است با سه مجلد دیگر؛ واقف: شاه عباس؛ جلد: تیماج تریاکی، قطع: رحلی بزرگ [آستانه قم: - ۱۲۳]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۳۹

آغاز: ... مراد معلوم نشود مفصل و آنرا مجمل خوانند چنانک و اقیموا الصلاة و آتو الزکوة و مراد زین معلوم نکرده؛ **انجام:** خدای تعالی همه را توفیق طاعت بما یحب و یرضیه کرامة کند بمحمد و آله الامجاد.

از آغاز تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: عنایت الله بن نصرالله یتمخانی، تا: غره ربیع الاول ۱۰۱۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: حاجی عبدالغفار طهرانی است به تاریخ چهارشنبه ۲۶ رمضان ۱۲۲۰؛ با یادداشتی بدین عنوان: «چهارصد و پنجاه سه ورق است، بهای سه ورق جهت کم و کسر ابیات، ورقی صد بیت دارد چهل پنجهزار بیت کتابت این تفسیر است یعنی حاشیه اگر کمترک باشد و هزار بیت که قطعاً چهل سه هزار بیت را دارد»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۴/۳×۳۸سم [ف: ۴۱ - ۳۸]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۲۶
مجلد یکم در چهار جزو و ربع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ربیع الثانی ۱۰۳۷ق؛ از روی نسخه مورخ ۹۹۹، مجدول، با سرلوح زرین؛ مهر: «اعتصام الدوله ۱۲۵۶»، «اعتصام الملک ۱۲۰۲»، «مرید پادشاه عالم گیر شفیع خان»، «ابوطالب ابن نورالدین حسین طباطبائی»، «سر ابراهیم علی خان ۱۲۳۱»؛ ۱۱۱گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۰]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۲۷
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۷ق، از روی نسخه حسین بن علی بن ابی الفضل عمیدی مکنی به ابی الیمین؛ ۱۹۰گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۰]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۲۸
تا پایان مجلد ۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۷ق؛ ۷۷۰گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۰]

۴۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲۳
آغاز: بسمله. و به نستعین. سپاس خدایرا که بر پا دارنده این ایوان است آراینده آن بماه و آفتاب و ستاره گان است؛ **انجام:** طریقتی دیگر آن است که خدایتعالی طاعت اولی الامر بطاعت رسول و طاعت خود مقرون کرد؛ چنانکه قدیم تعالی منزه است
به آیه ۶۴ از سوره نساء «... رایت المنافقین یصدون عنک صدودا» پایان یافته؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «افوض امری الی الله الغنی، رفیع الدین بن محمد الحسینی الموسوی»؛ واقف: عباس صفوی حسینی، ۱۰۳۷؛ کاغذ: ترمه، ۹۴۰ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۴/۵×۳۸سم [فهرست عراقی: ۱ – ۵۶]

۴۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه:۱۲
از اول قرآن تا اواخر سوره نساء؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۳۷ق؛ واقف: عباس صفوی حسینی، غره ذیقعده ۱۰۳۷؛ ۴۷۰گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۲ – ۶۴]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۸۱۱
آغاز: بسمله، سپاس خدایرا که بردارنده این ایوانست
شامل ده جزء یا ده جلد اول این تفسیر؛ خط: نسخ و ثلث، کا: غلامعلی، تا: ۱۰۵۸ق؛ به تصریح کاتب در ذیل جز یکم (پایان مجلد اول) از نسخه ای مورخ ۶۱۵ رونویس شده و یادداشت‌های موجود در پشت آن نسخه نیز به این نسخه نقل گردیده آنان که از روی آن استنساخ یا از آن استفاده کرده‌اند نیز هر یک در آنجا یادداشت و سال آن را هم معین نموده‌اند و آخر آنها یادداشت قاضی نور الله شوشتری به سال ۱۰۰۰ق در شهر لاهور می‌باشد و تذکر داده‌اند که در مدت سه ماه به مطالعه و مقابله آن نسخه موفق گردیده‌اند؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۶۷۱گ، ۳۱ سطر، قطع: رحلی [ف: ۳ – ۲۵]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۸۰۲۹
جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۸یا ۱۰۵۷ق؛ از روی نسخه مورخ ربیع الثانی ۹۹۹؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: پارچه سرخ، ۱۴۵گ، ۲۳سطر (۱۰/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۷ – ۱۰]

۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۲۱
آغاز: الرسول لوجدوا الله تواباً رحیماً فلاور بک لا یؤمنون حتی یحکموک؛ **انجام:** فهو عمه دعامه و رکب راسه من غیر علم و بصیرة
از آیه ۶۸ سوره نساء تا تا تفسیر آیه ۱۱۰ سوره انعام؛ خط: نسخ، بی‌کا،تا:۱۰۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سبز، ۳۰۴گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۴ – ۲۷۰]

۴۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۱
از آغاز تفسیر تا کمی از سوره مائده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۷۰ق؛ نسخه شاهانه‌ای است، دارای یک سرلوح و سه پیشانی زمینه طلا، مجدول مذهب؛ واقف: فتحعلی شاه قاجار، ۲۳ ذیحجه ۱۲۳۶ق، وقف مدرسه جدید النبای محمد ولی میرزا در سمنان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۵گ، ۳۱ سطر (۱۴/۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۲ – ۶۴]

۴۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۲
جلد ۲، از اوائل سوره مائده تا آخر سوره حجر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۷۰ق؛ دارای ۱۲ پیشانی زمینه طلا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۱گ، ۳۱ سطر (۱۴/۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۲ – ۶۴]

۴۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه:۱۴۷۵۳
ج ۳، از اول سوره نحل تا آخر سوره زمر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۷۰ق؛ دارای ۲۴ پیشانی زمینه طلا، جلد چهارم که قسمت آخر این تفسیر می‌باشد کسر است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۱گ، ۳۱ سطر (۱۴/۵×۲۶/۵)، اندازه: ۲۵×۳۹سم [ف: ۲ – ۶۵]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۷۱۷
آغاز: بسمله و به نستعین و علیه نتوکل؛ و لواننا نزلنا الیهم الملئکة و کلمهم الموتی؛ **انجام:** الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین اجمعین
از سوره انعام تا سوره هود؛ خط: نسخ، کا: منورنجار، تا: ۱۰۷۱ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج زرد، ۴۱۷گ، ۲۴ سطر (۱۷×۳۲)، اندازه: ۲۱×۴۱/۷ سم [ف: ۴ – ۱۸۴]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۹۴
آغاز: سوره تنزیل این سوره مکی است الا قوله تعالی قل یا عبادی الذین اسرفوا الایة و این سوره هفتاد و پنج ایتست؛ **انجام:** بکلام خفی کند و این بکلام صریح بصوت جهیر اعادنا الله من شرما امرنا بالاستعاذة منه من القبیلتین بمحمد و آله اجمعین و الحمدلله رب العالمین.
از تفسیر سوره زمر تا آخر کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن حیدر علی حسینی سبزواری، تا: یک‌شنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۰۷۲ق، جا: شیراز؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۴۲۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۱ – ۶۳۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۹۸۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲ - ۱۶]

۵۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۴

از فاتحه تا قاف؛ خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن رفیع الدین اصفهانی، تا: شنبه ۶ جمادی الثانی ۱۰۷۴ق؛ تملک: محمد اسماعیل در ۱۲۶۰، رضا قلی هدایت در ۱۳۰۰؛ مهر: جعفر موسوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۱۵گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۶×۳۸سم [ف: ۳ - ۴۱۶]

۵۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۲۲

آغاز: داشتند چون خرطوم سباع با آن گاوان دیگر درآمیخته شدند و ایشان را بدریدند و بخوردند و استخوانهای ایشان بشکستند و مغز استخوانها بمکیدند و تو در آن می‌نگریدی و متعجب می‌بودی از آن پس هفت خوشه گندم از زمین برآمد سبز؛ **انجام:** الخط بقی زمانا بعیدا و کاتب الخط تحت الارض مدفونا

از سوره یوسف الی سورة الناس؛ خط: نسخ متوسط، کا: محمد نبی التونی ابن ملامحمد صالح، تا: ۱۰۷۵ق؛ افتادگی: آغاز (از شروع تفسیر که سوره یوسف است تا تفسیر آیه «اجعلنی علی خزائن الارض انی حفیظ علیم» را ندارد)؛ مجدول زرین؛ در حاشیه نوشته شده «تفسیر ابوالفتوح رازی ابتیاعی از ورثه مرحوم طهماسب میرزای مویدالدوله بتاریخ شهر محرم الحرام ۱۲۹۷ توشقان ئیل و اصل کتابخانه مبارکه موزه اعلی حضرت اقدس ظل الهی شد)»؛ مهر: مشیرالسلطنه، لسان الدوله، علی اکبر بن حسین الحسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی، ۱۰۴۵ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۷/۵×۴۲سم [ف: ۱ - ۱۶۵]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۴۵۰۷

آغاز: یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات خدای تعالی درین آیة خطاب کرد با مؤمنان و حکمی از احکام شرع بیاموخت

از آیه «یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات ثم طلقتوهن ...» (سوره احزاب آیه ۴۹) تا پایان قرآن کریم؛ خط: نستعلیق، کا: شهریار بن الله داد فراهانی، تا: دوشنبه غره جمادی الاول ۱۰۷۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۴۱ - ۲۴]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۴۶۹/۹۶

منتخب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۸۶ق؛ ۲ص (۱۹۳-۱۹۴) [مختصر ف: - ۸۰۵]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۷۶۹۳

آغاز: موجود پس از آیه: قوله الر آیتی نشمرند کوفیان؛ **انجام:** بحق جواب داد گفت اکر خدای تعالی.

از سوره یونس تا اوائل سوره لقمان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج سرخ، ۵۷۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰ سم [ف: ۱۱ - ۶۳۱]

۵۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه:۳۴

آغاز: شدی شاخ بزرگ شده بودی و قوی گشته بدر آن بگرفتی و باو دادی

از اوایل سوره یوسف تا اواخر سوره احزاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا با روکش مشمع سرخ، ۳۶۴گ، ۲۹ سطر (۱۵/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۱ - ۳۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۲۱۴۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۱۱۰]

۵۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۱۴۴۰

آغاز: سپاس خدای را که بر دارنده این ایوان است و آراینده آن بماه و آفتاب و ستارگان

از سوره یس تا پایان تفسیر؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبد المجید بن عبدالکریم، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۲گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴ سم [ف: ۴ - ۲۷۱]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۸۷

آغاز: میشود و از خدای تعالی توفیق می‌خواهم در تمام کردن این کتاب؛ **انجام:** امام گفت عفوت عنك عفو می‌کردم از تو گفت که و الله یحب المحسنین

از ابتدای قران تا آیه «و الله یحب المحسنین» در سوره بقره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، ۴۱۱گ، ۲۴ سطر (۱۵×۲۵)، اندازه: ۲۴×۳۶/۵ سم [ف: ۴ - ۷۶]

۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۹۱۹/۱-۶/۹

آغاز: بدانکه این سوره مدنی است بلاخلاف و شصت و چهارآیت است درکوفی وبصری ... بسمله. سورة انزلناها و فرضناها و أنزلنا فیها آیات بینات؛ **انجام:** اللیل ساجداً و قائماً یحذر الإخرة و یرجوا رحمة ربه قل هل یستوی اللذین

از اول سوره مبارکه نور تا اول سوره شریفه زمر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «عبده الجواد بن محمدعلی ۱۲۳۲» (بیضی)؛ در متن و حاشیه ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۴گ، ۱۴-۲۷ سطر، اندازه: ۲۳×۳۲سم [ف: ۴ - ۲۱۴۷]

۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه:۱۷۲۸

آغاز: سپاس خدای را که بردارنده این ایوان است و گسترنده این شادرون است از اینده ... و ماه و ستارگان است و دارنده این پیغمبران و امامان است؛ **انجام:** چون در آیه اول ذکر اثم بود و اینجا نفی اثم باز نمود که من این حکم از رحمت و کرم خود بیان کردیم تا ملتبس نماند بر مکلفان و این از من رحمتی باشد ملکفان را

سوره فاتحه وقسمتی از سوره بقره تا آیه ۱۸۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف مخ: ۳ - ۱۰۲۴]

۶۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۶۱۹-عکسی

آغاز: سورة یوسف و هی مکیة و عددها احدی عشر و مایة آیة. بدانکه سوره یوسف (ع) مکی است. و عدد آیات او صد و یازده

است؛ **انجام:** در محل نصب است علی الظرف. تمت المجلد الثالثة من المجلدات الخمسة و یتلوها فی المجلد الرابعة انشاءالله تعالی قوله و اذا قال موسی لفتیه لا ابرح. و فرغ من تحریرها الحمدلله ... و جمیع المؤمنین و المؤمنات آمین.
از آغاز سوره یوسف تا پایان مجلد سوم؛ خط: نسخ خوش، کا: رجب علی سکاکی، تا: یک‌شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۱۱۴ق، به دستور میرزا حسام الدین محمد منجم؛ تملک: محمدرضا بن محمد صفی حسینی، محمد رضا بن ابی طالب حسینی اردستانی در سه شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۷۱؛ ۶۷۱ص، ۲۱سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱ – ۱۹۲]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۳۲

آغاز: بسمله. یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات ... حق تعالی در این آیه خطاب کرد با مؤمنان؛ **انجام:** و دلش از سنگ سخت تر باشد ولیکن از خشوع باشد ابن جریح گفت.
از آیه ۴۹ سوره احزاب تا آیه ۲۹ سوره فتح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی کشمیری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۵]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۴۷۱/۱

آغاز: بسمله سپاس خدایرا که بردارنده این ایوان است؛ **انجام:** و اقل طهر ده روز بود و جمله فقهاء خلاف کردند یازده روز باشد و در آن حکمها بیست گانه در بیشتر مسائل (ذیل تفسیر آیاتی که با آیه یسئلونك عن المحیض ... شروع شده)
از آغاز تا تتمه تفسیر سوره بقره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد، قطع: رحلی [ف: ۱۰– ۱۴۳۱]

۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۱۱۲

آغاز: بسمله، سپاس خدایرا که بردارنده این ایوانست و آراینده آن بماه و آن تاب و ستارگانست؛ **انجام:** که این فعل بر او دلیل میکند و تقدیر آن باشد که و انزلنا الیك الکتاب.
از اول قرآن تا اواسط سوره مائده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی مذهب، ۳۰۰گ، ۳۰ سطر (۱۶×۲۵)، اندازه: ۲۴×۳۶/۵سم [ف: ۳ – ۱۳۴]

۶۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۱

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و لم یجعل له عوجا
جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: احمد بن محمد موسوی حسینی بحرینی، تا: ۱۳۰۰ق، جا: تهران؛ مقابله شده، مصحح، به امر مظفرالدین شاه قاجار به محمد کاظم بن محمد یوسف بن محمد باقر طباطبائی الحسنی الحسینی التبریزی محول و مرجوع و مشار الیه هم به کمك هیئتی از فضلای جامع و دانشمندان منتبع عصر در مقابله و تصحیح آن سعی بلیغ و جهد وافی به جای آورده و غایت دقت و مراقبت را مبذول داشته اند و مشکلات کار به مساعدت و مظاهرت میرزا علی اصغر خان اتابک اعظم سهل و آسان شد و این همایون نامه به حلیه طبع متجلی گردید، مجدول، با کمندکشی زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش تیماج آلبالویی، ۹۹۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۸۳]

۶۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۲

جلد دوم؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش تیماج آلبالویی، ۸۷۷ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۸۳]

۶۷. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۳

جلد سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش تیماج آلبالویی، ۱۱۱۳ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۸۳]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۹۷

آغاز: بسمله. یا ایها الذین آمنوا من دینه فسوف یاتی الله بقوم؛ **انجام:** فلا وجه لا عادته ... تم تفسیر سورة البرائة ... و یتلوه انشاء الله تعالی تفسیر سورة یونس
از آیه ۵۴ سوره مائده تا پایان سوره توبه و ادامه نسخه ۳۵۲۹۵ است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق حاجی بابا اردکانی یزدی، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۸ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۳]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۰۰

آغاز: سورة یونس این صورت صد و نه آیت است؛ **انجام:** لازمست و هم متعدی کالرجوع و الرجع و صدود اعراض باشد و صد منع یقال
از ابتدای سوره یونس تا آیه ۴۳ رعد و ادامه نسخه ۳۵۲۹۷ است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن حاجی بابا اردکانی یزدی، تا: ۱۳۰۸ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۴]

۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۳۱۲

آغاز: سورة الحجرات ثمانی عشر آیات بدان که این سوره مد نیست؛ **انجام:** و خیالات در دل او می‌افتد تفسیر او بر یک تقدیر باشد.
از سوره حجرات تا پایان قرآن کریم و ادامه نسخه‌های قبلی است. همگی این نسخه‌ها به یک خط و شامل یک دوره کامل روض الجنان می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن حاجی بابا اردکانی یزدی، تا: ۱۳۰۸ق، اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی، ۳۳۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۵]

۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۹۵

آغاز: بسمله. یوم تبیض وجوه و تسود وجوه؛ **انجام:** پس معنی باتفاق آنست که گفته شد

از آیه ۱۰۶ آل عمران «یوم تبیض وجود» تا آغاز آیه ۵۴ سوره مائده «یا ایها الذین آمنو امن یرتد منکم» و ادامه نسخه ۳۵۲۹۹ است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق حاجی بابا اردکانی یزدی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۹ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۷۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۳]

۷۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه:۶۴

انجام: این نسخه که زیبنده و یکتا آمد ×× از همت بندگان والا آمد / تاریخ طراز این کتاب زیبا ×× تفسیر ابی الفتوح زیبا آمد جلد چهارم؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: حسن الهمدانی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش تیماج آلبالویی، ۱۰۸۴ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۱ – ۱۸۳]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۹۶

آغاز: بسمله. بدان که این سوره مکیست الا قوله وان عاقبتم فعاقبوا؛ **انجام:** بسمله. طس.

از ابتدای سوره نحل تا آغاز سوره نمل و ادامه نسخه ۳۵۳۰۰ است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن حاجی بابا اردکانی یزدی، تا: ۱۳۱۳ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۴]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۹۸

آغاز: سپاس و ستایش خدایرا که بردارنده این ایوانست؛ **انجام:** تا ملتبس بر مکلفان و این از من رحمتی باشد تم المجلد الاولی ... و یتلوه فی الثانیة قوله یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام ...

از ابتدای قرآن کریم تا آیه ۱۸۲ سوره بقره؛ خط: نسخ خوانا، کا: عبدالرزاق بن حاجی بابا اردکانی یزدی، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۳ق؛ از روی نسخه بسیار کهن حیدر بن اسماعیل اردلانی که در ۵۵۶ق. نوشته شده؛کاغذ:نخودی،جلد:میشن قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۲]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۹۹

آغاز: بسمله. یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام؛ **انجام:** فذوقوا العذاب بما کنتم یکفرون. آنکه ابو امامه گفت هم قد تمت المجلد الثانیة ...

از آیه ۱۸۳ بقره تا آیه ۱۰۶ سوره آل عمران و ادامه نسخه ۳۵۲۹۸ است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن حاجی بابا اردکانی یزدی، بی‌تا؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۳]

۷۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۲۵۹۳۸

کا: سلطان محمد جوشقانی، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۳۵۲۸۸

آغاز: بسمله. بدان که این سوره مکیست در قول قتاده و مجاهد و در او ناسخ و منسوخ نیست؛ **انجام:** پس وجه معتمد آنست که گفته شد پیش ازین والله ولی التوفیق ... آخر الجزء السابع عشر.

از آغاز سوره نمل تا پایان سوره فتح و ادامه نسخه قبلی ۳۵۲۹۶ است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن حاجی بابا اردکانی یزدی، بی‌تا؛ از نسخه حیدر بن اسماعیل بن سلیمان بن ابراهیم اردلانی نیشابوری، مکتوب در یک‌شنبه ۵ ربیع الاول ۵۵۶ استنساخ شده؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن – ۱۹۵]

۷۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه:۱۴۸۱-عکسی

آغاز: کفتی حضرت علی را مدح نکفتی کفت از آنجا که مدح در حق او ضایع باشد؛ **انجام:** ما اشهدتم خلق السموات و الارض. سبب نزول آیت و وجه اتصال او به آیت مقدم آن است که ایشان تولای ابلیس برای آن کردند

از «مائدة» تا «کهف»؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۹۴۲ص، ۲۹ سطر (۱۱/۵×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [عکسی ف: ۱ – ۱۹۲]

۷۹. اهواز؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:بدون شماره

کا: نورالوری واعظ، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵ – ۵۸۸]

۸۰. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۱۸۱

آغاز: امنوا کتب علیکم الصیام کما ... بدانکه ظاهر آیه متوجه است خطابش به مؤمنان؛ **انجام:** قبیصه بن جابر گوید یا عمر بن الخطاب

از آیه ۱۸۳ سوره بقره «یاایها الذین امنواکتب علیکم الصیام» تا آیه ۱۰۵ سوره آل عمران؛ خط: نسخ عالی و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «عبده حسن الحسنی»، «متوکل علی الله الغنی عبده علی ...»؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج زرشکی، ۲۰۱گ، ۲۶ سطر (۹/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۳۰/۵سم [ف: – ۱۶۴]

۸۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه:۲۰۳۴

آغاز: بسمله سپاس خدایرا که بردارنده این ایوانست و آراینده آن به ماه و آفتاب و ستارگان است و دارنده دین به پیغمبران و امامان است؛ **انجام:** مجاهد و مکحول گفتند این در دعا بود و مراد بصلوة دعاست محمد بن جریر گفت

تفسیر سوره یوسف (ع) تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ چندین سطر از آخر تفسیر سوره بنی اسرائیل را کاتب توفیق بر نوشتن نیافته؛ واقف: سپهسالار، کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی، ۲۷۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۱– ۱۳۲]

۸۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۲۲۶

از یونس تا احزاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ با خط فرهاد میرزا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن مشکی، ۴۱۸گ، ۳۹ سطر، اندازه: ۲۵/۷×۳۶/۵سم [ف: ۳ – ۴۱۶]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۱۹۸۲

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور ... شکر و سپاس مر آن خدای را که موصوف است به صفات ... سپاس خدای را که آفریدگار آسمان و زمینهاست؛ **انجام:** و حال است این گفتن که این آیات را معنی نهی است برای این که انبات و درخت و هر که مقدور ما نیست ما را چگونه از آن نهی می‌کنند و حدیث ایمان، ما را به ان امر کرده نه نهی، پس این آیت.

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۲۷ سطر (۱۱/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۳۴ - ۱۰۹]

۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۲۲۴

آغاز: بسمله یوم تبیض وجوه و تسود وجوه فاما الذین اسودت وجوههم اکفرتم بعد ایمانکم فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون؛ **انجام:** که منافقان را عملی هست بموقع قبول تا بمعصیتی که کنند محیط شود پس معنی باتفاق آنست که گفته شد و الله ولی التوفیق.

از آیه ۱۰۶ سوره آل عمران تا اول آیه ۵۴ سوره مائده؛ خط: نسخ، آیات معرب، کا: حیدر بن احمد بن حسن مقری، بی‌تا؛ با دستخطی از فتحعلی خان زند با مهر «فتحعلی زند نجل خان ...» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۳۵ - ۲۱۵]

۸۵. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه:۶۷

آغاز: شرعی باشد، معانی وجه استدلال آن بر مذهب صحیح بداند؛ **انجام:** وسیلة القربه او باقی است و دایم

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر تملک «علی بن محمد بن طبیب موسوی» و نیز نوشته شده «وقف علی و علی اولادی و اقوالی نسلاً بعد نسل» و در برگ ۹۱ب در پایان جزء سوم از «حاج ابراهیم» نام برده که مشخص نیست کاتب است یا خیر، بین برگ ۱۳۷ و ۱۳۸ و انتهای نسخه افتادگی دارد؛ واقف: علی و علی اولادی؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج زرشکی، ۱۴۴گ، ۲۷ سطر (۱۳×۱۸/۵)، اندازه: ۲۳/۵×۳۵/۵سم [ف: - ۶۱]

● روض الذهب و غایه الوان الطلب = الکیمیاء (منظوم) / کیمیا / عربی

rawḍ-uḏ ḏahab wa ġāyt-u alwān-iṭ ṭalab = al-kīmīyā' (manẓūm)

از عثمان. در این اجوزه عثمان مسائل مهم کیمیا و اکسیر را آورده و نشان داده که به دست آوردن ذهب و فضه باید بر چه طریقه باشد تا بتوان کیمیاگری کرد. او انواع حجر و حجر مثلث بیان کرده و نشان داده که چگونه می‌توان اکسیر بدست آورد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۷۱/۶

آغاز: ادرک بذاک الحجر المثلثا ×× لقد اصاب من به تشبثا؛ **انجام:** والحمد لله علی آلائه الحکم العدل علی قضائه تمت الارجوزه بعون الله.

کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲ص (۷۶-۷۷)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰ - ۴۷۰]

● روض الریاحین فی حکایات الصالحین = نزهة العیون النواظر / عرفان و تصوف / عربی

rawz-ul-rayāḥīn fī ḥikāyāt-iṣ-ṣāliḥin = nuzhat-ul-'uyūn-in-nawāẓir

یافعی، عبدالله بن اسعد، ۶۹۸ - ۷۶۸ قمری

yāfe'ī, 'abd-ol-lāh ebn-e as'ad (1299 - 1367)

در مقامات صوفیه و بعضی از مشاهیر عرفا و ۵۰۰ داستان که راجع به آنها نقل شده، با عنوان‌های: «مسالة، فائدة، فصل، حکایة، لطیفة، عجیبة»؛ در پنج «فصل» که دو فصل آن با عنوان مقدمه و دو فصل با عنوان خاتمه و یک فصل با عنوان ختام بدین ترتیب: ۱. فی شیء من فضائل الاولیاء و الصالحین؛ ۲. اثبات کرامات الاولیاء السادات الاصفیاء؛ ۳. الجواب عن انکار وقع من بعض الفقهاء فی بعض حکایاتهم؛ ۴. بیان مذهبهم فی عقائدهم؛ ۵. توحید الاولیاء و مدح خاتم الانبیاء.

آغاز: الحمد للمعروف بالمعروف الموصوف بالکمال فی الازال المقدس عن النقص و المثل و الشریک و الضد و الزوجة

انجام: أرجو فضل الله العظیم المؤمل حصولها انشاء الله عزوجل و صلی الله علی سیدنا محمد النبی الکریم و علی آله و أصحابه أجمعین

چاپ: بولاق، ۱۲۸۶ق؛ مطبوعات شرف، ۱۳۰۱ق، مطبوعات عبد الرازق، ۱۳۰۲ق؛ مطبعة عثمان عبدالرازق، ۱۳۰۲ق.

[دنا ۹۸۶/۵؛ هدیة العارفین ۱: ۴۶۵ کشف الظنون (چاپ استانبول): ۹۱۸ ؛ معجم المطبوعات ۱۹۵۳؛ الاوقاف العامة موصل ۲۷۷/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۵۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کمال بن حسبی الله بن محمد بن جمال بن عبد الله البلبانی، تا: پنج‌شنبه ۲۳ رجب ۷۸۴ق؛ مصحح، ابراهیم بن محمد بن میانه خلجی نسخه را مقابله نموده و این کار را در هفدهم جمادی الاول ۸۱۷ به پایان برده، دارای اجازه ای که جلال بن عمر بن محمد بن عمر بن محمد بن ابی طالب بلبانی بجهت شمس الدین محمد بن محمد بن عبدالله بلبانی نوشته؛ تملک: جلال الدین محمد بن امیر سید بن عنایت الله بن علاء الملک حسینی مشهدی به تاریخ ربیع الاول ۱۰۲۸ در بیت الله الحرام؛ جلد: مقوایی، ۲۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۹ - ۳۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۲۸۳

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی:انجام؛تملک:نذیرین محمد الناصح و عبدالوهاب بن حاج رمضان؛ واقف: عبدالواسع؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۳گ، ۳۳ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [سنا: ف: ۲ - ۲۰۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۳۷۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** (از حکایات ۱۸۱): و اورثنا الارض نتبوأ من الجنة حیث نشاء فنعم اجر العاملین قلت له ایش خبر.

تا حکایت ۱۸۱ کتاب است؛ خط: نسخ به شیوه ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۹ یا اوایل قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ تملک: عبدالفتاح قادری؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۰ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۰ - ۱۷۰۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۱۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کذلک ارسل الی فی وقت تألیف هذا الکتاب بعض الاولیاء من بعض البلاد ... و حسبنا الله و نعم الوکیل و نعم المولی و نعم النصیر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲ ربیع الثانی ۱۲۶۱ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای، ۸۱۲ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۴۵ - ۴۳]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه:۶۹۱/۹

آغاز: الحکایة السابعة و العشرون عن عبدالواحد بن زید رضی الله عنه قال سألت الله عزوجل ثلاث لیال

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه سپهسالار-تهران ۷۵۲۷. منتخب آن، حکایات متفرقه‌ای از کتاب «روض الریاحین» که در آن پانصد حکایت جمع‌آوری شده بود؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵گ (۵۴۸-۵۷۲) [عکسی ف: ۲ - ۳۲۴]

● روض الریاض / اصول فقه / عربی

rawḍ-ul rīyāḍ

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ۱۲۱۵-ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (1801 - 19c)

وابسته به: معالم الاصول؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱ق)

شرح مختصری است با عناوین «قوله، قوله» بر کتاب «معالم الاصول» که پس از شرح مفصل ترش «ریاض الارواض» نوشته و آن را دزدان به غارت بردند. این نسخه جزء اول کتاب است که به روز پانزدهم جمادی الاول ۱۲۵۸ پایان یافته و گویا کتاب در چهار جلد باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۲۰۶۵/۱

آغاز: اشرف خطاب تخطب باهدائه هدی العز و الشرف و اصدق بیان تصدق بأدائه عروس الرحابة و العطف؛ **انجام:** و نرجو من الناظرین الیه ان ینظروا بعین الانصاف لدیه و غمض الاعتساف عن جنبه.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۶۰گ (۱پ-۶۰ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۶ - ۷۶]

● روض الزهر فی مناقب آل سید البشر / شعر / عربی

rawz-ul-zuhar fī manāqib-i āli sayyid-il-bašar

نودهی، محمد معروف بن مصطفی، ۱۱۶۶-۱۲۵۴ قمری

nowdehī, mohammad ma‘rūf ebn-e mostafā (1753-1838)

منظومه‌ای است در صد و سی و یک بیت، در هفت فصل، در فضایل اهل بیت علیهم السلام و منتسبین به آنان. عناوین ارجوزه «روضة، روضة» می‌باشد.

شرح و حواشی:

۱- حوض النهر؛ حسنی عامی، حیدر علی (-۱۳)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۶۱۰/۱

آغاز: یقول راجی ذی الجلال المنجی ×× محمد بن مصطفی البرزنجی / أحمدک اللهم واسع الندی ×× مصلیاً علی النبی أحمدا؛ **انجام:** و کل ما نظمته حثیثا ×× ان شئت أوردت له حدیثا / و فی الذی سردت من فضائل ×× کفایة و غنیة للعاقل

خط: نسخ زیبا معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱پ-۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲ - ۲۰۶]

● روض الفائق / ادبیات / عربی

rawḍ-ul fā’iq

گزیده‌ای است از قصاید و قطعات سرایندگان عرب.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه:۸۵/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی حلل لنا سحر البیان و جعل تلعبه بالعقول مشاهدا بالعیان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ رمضان ۱۲۶۱ق؛ قطع: رقعی [چند نسخه- ف: - ۲۲۸]

● الروض الفائق فی المواعظ و الرقائق / گوناگون / عربی

ar-rawḍ-ul fā’iq fi-l mawā‘iẓ wa-r raqā’iq

حریفیش، شعیب بن سعد، - ۸۰۱ قمری

horayfīš, šo‘ayb ebn-e sa‘d (- 1399)

این کتاب مشتمل بر خطب و مرویات و قصاید و حکایات و مناقب صلحاء و ذکر مشایخ صالح و ذکر گناهکاران و سبب بیداری آنها از غفلت و نیز قصاید اولیاء و اشارات از کلام فضلاء است که به قول نویسنده گوش از شنیدن آنها لذت

می‌برد. مطالب در ۵۲ «فصل» [فصول در نسخه‌ها یکسان نیست] آمده: فصل اول: در قول خداوند است که گفت الرحمن و فصل پنجاه و دوم در رحمة الهی است.
چاپ: بولاق، ۴۸۳ص، ۱۲۸۰ق؛ المطبوعات الخیریه، ۲۶۶ص، ۱۳۱۰و۱۳۱۵ق.
[بروکلمان ۳۶۱/۱ و ۱۷۷/۲ و ذیل ۲۲۹/۲؛ معجم المطبوعات ۷۵۱؛ دنا ۹۸۶/۵]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۸۴۱
آغاز: بسمله و هو حسبنا و نعم الوکیل، الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین؛ **انجام:** تپایان: و اجعلنا من عبادک الصالحین برحمتک یا ارحم الراحمین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۰۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی عنابی، ۱۷۴گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۰ – ۴۲۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه:۹۴۸۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین حمد ایوافی نعمه و یدافع نقمه و یکا فی مزیده؛ **انجام:** علیه من المهیمن کل وقت صلاة ما تثنی غصن بالی
خط: نسخ عربی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ واقف: حاج محمد؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۲۰گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۷ – ۳۸۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه:۱۵۵۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۰۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱ – ۲۴۸]

● الروض الفائق و مونس الکئیب العاشق / ادبیات / عربی
ar-rawḍ-ul fā’iq wa mūnis-ul ka’īb-il ‘āšiq

امام الحرمین همدانی، محمد بن عبدالوهاب، – ۱۳۰۳ ؟ قمری
emām-ol-harameyn-e hamedānī, mohammad ebn-e ‘abd-ol-vahhāb (- 1886)

نویسنده می‌گوید چون بهترین انیس به وقت تنهایی کتاب است آن هم کتابی که از محبت خالی نباشد لذا این کتاب را درباره محبت و عشق بدین شرح پرداختم: مقدمه: در تعریف محبت و عشق؛ باب ۱. قصاید که از قافیه همزه شروع میشود و بقافیه یاء ختم می‌گردد؛ باب ۲. در مقاطیعی که بگوش سامع خوش می‌آید در سه فصل: ۱) غزل، ۲) ریاض و ازهار، ۳) اهاجی و مجنون؛ باب ۳. مخمسات و موشحات و مراسلات و مطارحات.
آغاز: الحمدلله الذی حلل لنا سحر البیان و جعل تلعبه بالعقول مشاهدا بالعیان و رفع رایة الادب ... و بعد فما من معنی خفی و دق الاوله فی القوابل معنی راق ورق و کل اوان له رجال علی المناسبة به ینال ...

[بروکلمان ۳۶۱/۱ و ۱۷۷/۲ و ذیل ۲۲۹/۲؛ معجم المطبوعات ۷۵۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۱۶۰۶۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** عام تبسم مناحکا فکانما ×× عن نشتر شکری او علاک تبسما
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک با این عبارت: «فرزندی علی محمد حفظه الله تعالی این کتابرا از سرمایه خود خریده است پیر شود انشاءالله تعالی به تاریخ سلخ شعبان المعظم سنه ۱۲۸۷» با مهر «الراجی علی الحسینی» (بیضی)؛ با یادداشتی از فراهانی: «این کتاب را به علی اکبر خان بخشیدم مبارک او باشد حرر فی سلخ شهر صفرالمظفر یوم حرکتی الی خراسان فی سنه ۱۲۸۹ و انا العبد الجانی علی محمد الحسینی فراهانی» با مهر «علی محمدحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سرخ، ۷۶گ (۲پ–۷۷ر)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴۴ – ۲۳۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۵۸۹۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** کطبیعة المیزان فی حرکاتها تضع الرواجح و النواقص تعتلی.
نام مؤلف به استناد فهرست مجلس ۲۳۰/۴۴ ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۵ص (۲–۱۵۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۷ – ۲۸۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۱۵۷۲/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** کصبیعه المیزان فی حرکاتها ×× تضمع الرواجح و النواقص تعتلی.
نام مؤلف به استناد فهرست مجلس ۲۳۰/۴۴ ذکر شد؛ کا: علی اکبر،تا:۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰ص (۵۹۷–۶۴۶)، ۱۵ سطر(۱۰×۲۳)، اندازه: ۱۹/۵×۴۲/۵سم [ف: ۱۰ – ۱۰۲]

● روض المحصلین / اصول فقه / عربی
rawḍ-ul muḥaṣṣilīn

لواسانی، عبدالعظیم، ق۱۳ قمری
lavāsānī, ‘abd-ol-‘azīm (- 19c)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه:۳۹۵۵
آغاز: الحمدلله الذی حارت فی کبریاء هیبته دقائق لطائف الاوهام و انحسرت دون ادراک عظمته خطائف أبصار الانام
جلد اول کتاب و تا مباحث حقیقت شرعیه می‌باشد و در ماه مبارک رمضان ۱۲۴۱ در کربلا به پایان رسیده؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ پس از کتاب مقدمه‌ای است در دو برگ درباره معنی عقد و ایقاع و انواع آنها نوشته علی بن ابوالحسن بن محمد لواسانی به تاریخ ۱۲۴۱ در کربلا؛ تملک حاج آقا احمد کرمانشاهی؛ مهر: «یحیی بن محمود» (هشت گوش)؛ جلد: مقوایی، ۲۰۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰ – ۳۳۸]

← روض المناظر فی علم الاوائل و الاواخر ⩥ روضة المناظر فی اخبار الاوائل و الاواخر

● **روض المناظر فی علم الاوائل و الاواخر** / تاریخ/ عربی

rawḍ-ul manāẓir fī ʻilm-il awā'il wa-l awāxir

ابن شحنه، احمد بن محمد، ۸۰۴ – ۸۸۲ قمری

ebn-e šehna, ahmad ebn-e mohammad (1402 - 1478)

نویسنده می‌گوید محمد بن موسی بن شهری نایب السلطنه حلب از من خواست که کتابی در تاریخ بپردازم که حاوی اهم مطالب با ایجاز در لفظ باشد. برین خواست دست به تحریر این تاریخ زدم که واجد یک «مفتاح» و دو «مصراع» و یک «خاتمه» است: مفتاح: در ابتدا خلق اسمان و زمین و انچه از غرائب بین دو است؛ مصراع اول: وقایع ما بین هبوط آدم تا مبعث حضرت رسول اکرم؛ مصراع دوم: از وقایع ما بین مبعث حضرت رسول تا سال ۸۰۷ق؛ خاتمه حوادثی است که می‌رساند آخر الزمان است. آخرین نسخه شرح حال قاضی بیضاوی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه:۵۳

آغاز: بسمله، به الاعتصام و علیه التوکل، الحمد لله الذی احسن کل شیء خلقه و بداء؛ **انجام:** و الیه المصیر ربنا اتنا فی الدنیا حسنه و فی الاخره حسنه و قنا عذاب النار ...

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: ۹۳۲ق؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۵گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۷ – ۵۳]

● **روض الناظرین فی علم الاولین و الآخرین** / تاریخ / عربی

rawḍ-un nāẓirīn fī ʻilm-il awwalī wa-l āxirīn

حر عاملی، احمد بن حسن، ق۱۲ قمری

horreʻāmelī, ahmad ebn-e hasan (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه:۹۶۲۵

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرم نوع الانسان علی کثیر من المخلوقات و فضلهم بما اعطاهم من العقل علی غیرهم؛ **انجام:** هذی یدی و هی منی لانظار و عنی علی مرادی فما ظنی باعداء

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه آخر ربیع الثانی ۱۰۸۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، متن خط خوردگی دارد، رکابه‌دار؛ این نسخه در کتابخانه شیخ الاسلام زنجانی بوده و در الذریعه (ج ۱۱، ص ۲۷۸) وصف آن آمده؛ واقف: رضی بن نبی قزوینی، ۱۵ جمادی الاول ۱۱۲۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۸۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۱ – ۲۱]

● **الروض النضر فی ما قیل فی حق خضر** / تاریخ / عربی

ruwḍ-un naḍr fī mā qil-a fī ḥaq-i xiḍr

کرمی، مرعی بن یوسف، – ۱۰۳۳ قمری

karamī, marʻī ebn-e yūsof (- 1624)

تحقیق کوتاهی است در احوال حضرت خضر (ع).

گمعف[دنا ۹۸۷/۵؛ کشف الظنون ۵۹۱/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه:۱۹۹۴/۵-۱۱/۹۴

آغاز: الحمدلله حق حمده والصلوة علی خیر نبی وتابعیه من بعده وبعد فهذا الروض النضر ... جعلنی الله وایاك ممن كرع من بحر جوده؛ **انجام:** بسم الله الرحمن الرحیم وصلی الله علی سیدنا محمد فان الناس لایغتابوكم ولكن هذا آخر الرسالة والله ولی العنایة فی البدایة و النهایة

خط: نسخ، کا: خالد بن یوسف قارصی، تا: ۲۱ شوال ۱۲۹۹ق؛ جلد: مقوا، ۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴ – ۲۱۴۸]

● **روض الوردی من اخبار السید المهدی (ع)** / تاریخ معصومین / عربی

rawḍ-ul wardī min axbār-is sayyid-il mahdī

برزنجی، جعفر بن حسن، – ۱۱۷۷ قمری

barzanjī, jaʻfar ebn-e hasan (- 1764)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه:۲۲۱۴۵

آغاز: بسمله. یا من اظهر النوع الانسانی و مد علیه أكنافه و جعله محط النظر الالهی و مركز الخلافة صل و سلم علی سلطان؛ **انجام:** الجماعظ من الناس و المعمعة فی الاصل صوت الحریق و الیوم الشدید الحر و المراد هنا الفتن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مهر: مالك «لا اله الا الله الملك الحق المبین ...»؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱ – ۳۴۸]

Union Catalogue of Iran Manuscripts

By
Mostafa Derayati

Aḏ-ḏāt - Rawḍ

Volume 16